BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XXII
F
15

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

XXII
J
13

Digitized by Google

Perilluſtris & , modum Reuerendi D.D.

LVDOVICI BELLI

SANCTAE SEDIS APOSTOLICAE

Protonotarij,

ET IN ACADEMIA AVENIONENSI
Profeſſoris, Legum Comitis, & Rotæ Sacri Palatij
Apoſtolici Decani,

Conſilia Poſthuma,

Studio IOANNIS BELLI Auen. I.V.D. numeris, ſummarijs, & duplici
INDICE, Argumentorum ac rerum illuſtrata.

Ad Eminentiſſimum Cardinalem à Balneo.

COLONIAE ALLOBROGVM,
Apud IOAN. de la PLANCHE,
M. DC. XXXV.

Digitized by Google

Eminentiſſimo & Reuerendiſſimo

DOMINO
D. IOAN. FRANCISCO
EX COMITIBVS GVIDIIS
A BALNEO S.R.E.
Cardinali.

ITA *ſunt in hac rerum vniuerſitate, quam mundum dicimus, amplitudinis tuæ nomen, & nominis amplitudo tui longè, lateq́ diffuſa,* Cardinalis Eminentiſſime, *vt ab inferis, vel potius è cœlis excitent, qui ſe tuam in fidem conferre ſtudeant, & clientelam ſubire. Enimuero qui tibi modò ſiſtitur huius operis auctor, perinde ſcriptorum, ac mortuorum numero accenſus eſt; nihiloq́ ſecius quàm cæteri tutelam tuam, ac patrocinium ſupplex ambit: ſic tamen ambit, vt tuam revereatur amplitudinem, ac vereatur omninò, niſi ad audendum impelleret, cùm prolixa tua in omnes in hoc eminentiſſimo dignitatis gradu facilitas, tum maximè quò viuentem ipſum complexus es amore. Qui fuerit tuus in illum animus, dum legati vicem Auenione ſuppleres, ipſe tibi teſtis es, ille ſibi conſcius, quippe cui, nec iniuriâ, tantum contuliſti beneuolentiæ, tantum honoris habuiſti, quantum fortaſſe nemini, quantum certè nemo optare potuiſſet. Is erat tuus ille cliens, cuius in dubiis conſilium exquireres, cui mentis arcana proderes, quem grauiſſimis quibuſque, nunc priuatæ, nunc publicæ rei negotiis implicares; adeò in omnibus honorificum de illo iudicium eſſe comprobabas tuum. Longus ſim, ſi velim ire per ſingula; tam in ære tuo eſt quàm qui maximè; tantum tibi debet, quantum perſoluere minimè poſſit: nec dum tamen importunæ cupiditati ſtatuit modum, eſt amplius quod abs te pro beneficij cumulo deſideret, vt nempè quo vitæ participem dignatus es, hoc vitæ exor-*

tem amore digneris. Jd à te precibus infimis exoro, Card. Em^{mo} *& exorabo ſi lubet, immortales ſunt amicitiæ tuæ, emori neſciunt quæ neſciunt ſeneſcere, dabis id clientis manibus, dabis precibus exorantis; datum certè putabimus, ſi quod in lucem luce carentis opus emittimus, veluti poſthumum authoritate foueas, & ſub tutela benignitatis tuæ adoleſcere patiaris. Etiam tenuium rerum Superis cura eſt, & pupillorum Principibus; neque minus parua quàm magna in ſuis Numen agnoſcit, Tutare hunc ingenij fœtum*, Cardin. Em^{me} *tenuis eſt, pupillus eſt: tuus eſt, tuæ licet impar amplitudini; quid enim meritis tuis impar eſſe non poſſit, quæ nec murex ipſe tinus adæquat? Fallor? Ex quo tuus factus eſt, nec tenuis eſt, nec tuæ diſpar amplitudini: vti lumen tuis haurit ab oculis, ita tuo nomen mutuatur à nomine, eſſe ſine nomine non poteſt, qui tuo inſignitur, grande pretium, quod à te non parui fierent, paruis plerumque rebus acceſſit. Vale. Auenione* XV. *Kal. Jun.* M. DC. XXXV.

Eminentiſſimæ amplitudinis ſuæ

Deditiſſimus & obſequentiſſimus

IOAN. BELLVS.

VITA

VITA
LVDOVICI BELLI,
LEGVM COMITIS, ROTAE DECANI, ET IN AVENIONENSI
Academia Protoregentis celeberrimi,

LVDOVICO CROSETO,

Anteceſſore Pontificio, in eadem Academia ſcriptore.

LVD. BELLI vitam, rerum, in togâ præclarè geſtarum, gloriâ inſignem, & publicis rationibus pangimus, & priuatis: nam & Reip. literariæ credimus intereſſe, vt poſteritas intellegat, qualis fuerit vir in admirationem genitus æui, & noſtra, quod nobis fuerit auunculus: quanquam enim fama, quæ nomen eius æquauit orbi, & in iure reſponſa quæ prodeunt, hoc quidquid noſtræ ſcriptionis erit, parum deſiderare videntur: illa tamen, quæ omnia ſemper auget in maius, circa eius laudes obeleſcit: hæc verò reſponſa iuridica, quid legendum ſcripſerit quidem ſignificant, ſed non quid fecerit ſcribendum. Et quamuis non ſimus exprimendo quæ fecerit, pretium tamen operæ fortaſſis erit, qualis in parte fuerit, ſincera magis, & ſimplici, quàm ſplendida & quæſita oratione docuiſſe poſteros: neque enim dictionis ornatum poſtulat ille, quem commendauit optimè, quiſquis recenſuit fideliſſimè. Quæcumque porrò toto hoc ſermone proferemus, eorum nos omnium, locupletiſſimi ſumus teſtes, & Attici, quòd nobis cum eo, quadriennij conuiuentia fuerit. Atque vt à Patriâ & parentibus, quorum non modica in vtramque partem vis eſt, ordiamur: Auenione, ex Nob. ANTONIO BELLO, & Catharinâ Rhodiâ, naſcitur, anno poſt Chriſtum natum ∞. Iↄ. LIII. XV. KAL. Decemb non cognomine magis, quam reapſe Belius: quippe fuit in eo præclara ſpecies, atque habitus corporis, & quæ inde ſequuntur τὰ πρῶτα φύσεως, ſeu primigenia, vt Varro loquitur, bona naturæ: perpetua velut maieſtas oris, & integritas ſenſuum, ſi modò viſum exceperis, quo vſus paulò deteriore eſt tota vita, ob vigilatas noctes quàm plurimas, quibus, vt acueret mentis oculos, non dubitauit debilitare corporis: nihilo ſeciores animi dotes fuerunt: ingenium defæcatum ac velox, iudicium ſupra ætatem directum & præſens, pectus ferax ſapientiæ, acris atque præcelſa mens, flammis accenſa volucribus, & cætera bona, propter quæ ſenectutem laudamus, talia denique cùm in animo, tum in corpore omnia, vt in eo concinnando, natura, gloriæ materiam quæſiuiſſe videretur.

His inſtructus naturæ præſidiis, Grammatices, Philologiæque ſtudia, in hac panegyri bonarum artium, quàm naphtha flammæ, tam auidus eruditionis, aggreditur; tantúmque induſtria & labore prouehitur, vt continuò inter gregales emineat, vix æqualem nactus inter æquæuos; ſed talis cui facilè poſſent inuidere magiſtri, apud quos protinus, de ductili ingenio ſuo, ſumma admiratio, nec expectatio minor oboritur, quàm tamen fefellit in eo, quòd expectatione maior euaſerit: cùm enim probè cognoſceret, quantum ad capeſſendas diſciplinas, eximia indoles poſ-

Digitized by Google

ſit, ſi eam ars & labor expoliant, quaſique repumicent à puero bonis actibus, ſtudio tam pertinaci operatus eſt, vt muſæo labore refocillari videretur ac refici, neque dies ſolùm ad hanc curam appenderet, ſed etiam noctis horas diuidere, & attribuere literis ſoleret ad clepſydram, & ſomno pro medicamento vti. Hinc factum eſt, vt pleno, & grallatorio veluti gradu, longè ſe in politioris literaturæ adyta penetrarit, ne cruda, vt inquit ille, ad Iuriſprudentiam, cui natus, & deſtinatus erat, ſtudia propelleret.

Emenſis ergo humaniorum literarum ſpatijs, ad noſtram ciuilem prudentiam applicat animum, legitimóque quinquennio in ea feliciter exacto, rudimentum togatæ militiæ ponit, ac Iuris vtriuſque authoratur inſignibus, aggregatúrque ad ampliſſimum Ordinem XIII. Kalend. Octob. ∞. IↃ. LXXVI. Mancat æuum illa dies, qua in collegium noſtrum aſcitus eſt, conſultiſſimus diuini, atque humani iuris vir: neque enim hac cooptatione ſui amplius conſequutus eſt beneficij ipſe, quàm tribuit. Fama tenet, Patres, audita recitatione canonica, ſic in eius approbationem ſubitò exarſiſſe, vt, remiſſa ciuili longo illi plauſu gratulantes, ſilentium imperarint, quaſi nefas reputarent, eius, in iure Cæſareo, altera repetitione explorare doctrinam, qui tam copioſè, támque ſubtiliter, ius Pontificium iam enucleaſſet. Neque poſt, cum audiuiſſent vlteriùs, niſi vnus de illis, talem indulgentiam, eius gloriæ officere ratus, Senatum, quiritantis more, rogaſſet, Cæſaream quoque lectionem, quæ eum manebat ad *l. quoties S. C. de iure dot.* (hæc ſiquidem illi pro acroamatico examine, obtigerat conſtitutio) vt ſuſtineret audire: illud adijciens, pari auditione dignum in eo eſſe iuuenem, quod pari ſedulitate didiciſſet iri detractum de gloria, ſi quicquam detraheretur de penſo, neque inuidendam illi laudem, quam ex vtraque recitatione ſperaret. Sed, quantum in diſciplina iuris, quam principali ſtudio exercuerat, promouiſſet, nõ conſtitit aliunde pleniùs, quàm, dum paucis, poſt adeptam doctoralem lauream menſibus, nempe VII. id. Ianuar. inſequentis anni conſentientiſſimis noſtrorum ſuffragiis, deſignatur in iure Canonico Antecеſſor: nimirum, vt Cadmi ſatu, repentè milites: ita ipſe conſummatiſſimus IC. ac primi ſubſellij, ſtatim extitit, quòd apud eum, ius bonúmque, non legibus magis, quàm natura valeret, ac licèt iuuenis admodum eſſet ætate, iam tamen ſenilis in eo maturitas eniteret ingenij, ac primæ in docendo celebritatis haberetur. Dixiſſes in nubibus Aquilam, ita illi omne inuium peruium, dum, non extimam legum cutem, ſpeciémque verborum, ſed ſanguinem ipſum atque medullas erueret, in diſciplina iuris, quà Romani, quà Gallici, oppido quàm peritus, neque flores tantùm atque amœnitates ingenij: ſed fructus quoque decerperet, eíque profitenti, quod de Dyno Cynum circumtuliſſe ferunt, tota Synodus Philoſophiæ legalis adeſſet, ob quam rerum penè omnium cognitionem, πάνσοφος cognominari potuit. Et quamuis in plurium lectione librorum eſſet apprimè verſatus, ex antiquioribus tamen, Albericum in deliciis habebat & Baldum: ex neotericis autem, Luſitanum illum, qui prodiit ex hac Schola, Æmylij Ferreri diſcipulus, Goueanum intellego, prout & Cuiacium, ac Donellum, quorum ita capiebatur lectione, vt vix vnquam laudibus abſtineret. Atenim, quamuis repetitiones habuerit frequentiſſimas, pauci vt in iure ſint loci, quos ipſe non enarrarit; quia tamen, non niſi ſchedas breuiores ex illis, nec raro ſiglis interpunctas, habemus, queis in tanta negotiorum, quibus exercebatur, mole, non potuit manum adhibere vltimam, recitationum idcirco ſuarum luce carebimus: namque, ſi rationem poſteritatis habeas, quidquid non eſt peractum, pro non inchoato eſt.

Nec tantum ad profitenda iura, mirè idoneus extitit; verùm etiam ad obeunda munera togæ, naturâ atque inſtitutione factus Protonotarius Apoſtolicæ Sedis & primicerius Vniuerſitatis noſtræ creatur, ſuperioris ſæculi anno LXXX. quem deinceps magiſtratum quater iniuit in vita: magni Valetudinarij huius vrbis, Rector deſignatur anno LXXXII. quo in munere defungendo, rationes pauperum ſibi concreditas atque commiſſas, tam abſtinenter geſſit, quàm alienas, tam religioſè quàm publicas, tam diligenter, quàm ſuas. Biennio poſt, à Dominico de Grimaldis, Cauallicenſi Præſule, conſtituitur Generalis Vicarius, ínque Vicariatu durat, donec qui ad hanc metropolim, poſtea eſt tranſlatus Grimaldus, in vita, hoc eſt, ad

Kal.

Kalend. Aug. XCII. quo die obiit diem ſuam. Atque in his adminiſtrandis ita ſe geſſit muneribus, vt dignus maiore ſemper magiſtratu, quàm gereret, haberetur, quo factum eſt, vt facilè præcipuas quaſque togæ dignitates æquarit, cùm, non tam ſuſcipere inſiſteret eas, quàm mereri, ſemélque ſuſceptas, tam commodè abſolueret ſimul omnes ac ſingulas. Et cùm celebritas eius ac fama, patriæ fines tranſcendens, remotas longo terrarum diuortio regiones peragraſſet, ipſámque Patriam communem Romam, impleſſet nominis ſui gloriâ, Vrbis, & Orbis Pontifices, eum ad quinqueuirale Auditorium Rotæ prouehunt, ann. LXXXVII. vt eius induſtria, doctrina & fides, dignæ imminere orbi, non ſolùm cupidæ legum iuuentuti, legendo. ſed etiam prouectioribus, iudicando, prodeſſent. Priotatum Caderoſſiæ, cuius non eſt pœnitenda annona ſequente anno indipiſcitur, quem pòſt deinde Societati Ieſu, ann. XCII. curat vniri: cúmque Archiepiſcopatus Auenionenſis, Dominici de Grimaldis obitu vacans, Franciſco Mariæ Taurusio quem poſtea Clemens VIII. ad Cardinalatus promouit apicem, obtigiſſet, eum Taurusius, generalem vicarium, anno XCV. ſibi conſtituit, retinuítque quamdiu & Archiepiſcopatum, prout & Ioannes. Franciſcus Bordinus ſucceſſor Taurusij.

Nec Archiepiſcopi tantùm, ſed etiam Prolegati, Franciſcus Montorius, Ioſephus Ferrerius & Eminentiſſimi Cardinales, Philippus Philonardus & Ioannes Franciſcus à Balneo, qui per illa tempora, Legati apud nos vices agebant, operâ ipſius in arduis vſi ſunt. Montorius quidem, anno huius ſæculi V. eum ſibi nominat Adſeſſorem, in generali illa redditione rationum, quæ à reliquatoribus Communitatum huius Status exigebatur, necnon ſui muneris Vicarium deſtinat in illis, quæ ad obſeruationem Bullæ de bono regimine pertinerent. VII. autem anno, diſceptatorem, cognitorémve delegat, controuerſiæ inter noſtrates & Villanouanos, occaſione traiectus Rhodanici, motæ. Ferrerius, Adſeſſoris prouinciam, à Montorio iam ante delatam, eodem anno adſerit, ampliátq; Eminentiſſimus Philonardus, eum, vnà cum Comitatus Rectore, nominat arbitrum ad illam conſultationem percelebrem, quæ, anno ſæculi currentis XIII. ſuper antiquâ hæreticorum lite, bona ob hæreſim publicata atque proſcripta, recipere ac redhibere ſatagentium, habita, & acerrimis agitata animis eſt ſupra Pontem, in æde D. Nicolao ſacrâ, Cardinali & Mareſcharcho d'Eſdiguieres præſentibus, in qua, vix capit fides, quàm ſtrenuè ſeſe, atque excellenter habuerit, & æquitate, quam tuebatur, cauſſæ, & propria virtute munitus: nam, quum in alijs conſultationibus, quibus adhibebatur frequentiſſimè, & ferè ad victoriam clientium ſuorum, vix æquales inuenerit, in iſta, ſatis conſtat, ſe ipſo ſuperiorem quodammodo extitiſſe. Cúmque anno XVIII. grauis controuerſia, Auenionem inter, & locum Nouarum excitata fuiſſet, ratione Druentiæ, eum Eminentiſſimus Cardinalis à Balneo, cum ſuo Auditore, nominauit Arbitrum, qui de ea, cum Regijs Adminiſtris cognoſceret, ac pronuntiaret. Neque verò mirum cuiquam videatur, in tanta copia virorum vſquequaque præſtantium, quibus quaſi ſideribus vniuerſitas iſta diſtinguitur, vnum tam ſæpè delectum fuiſſe eum, ſi animo reputet, nullam rem extitiſſe tam conclamatam vel arduam, quam non ille & conſilio regere, & autoritate tueri, & virtute conficere poſſet: vt, ſi apud Athenienſes, ſacra nauis, quam Paralum vocabant, reſeruabatur ad rem communem momenti maximi; eius virtuti ſolita ſint reſeruari negotia, quæ impedita plurimùm atque perdita, vix alius auſus fuiſſet attingere: neque ſanè illi alacritas in aggrediundo, conſilium in prouidendo, induſtria in agendo, conſtantia in proſequendo, celeritas felicitáſque in perficiendo vnquam defuit: ſed, quamuis in negotiis tractandis, exercitus adeò atque detritus eſſet, nemo vt dicenda cogitarit prudentiùs, diſpoſuerit cogitata conſultiùs, diſpoſita explicuerit maturiùs, omnia tamen proſpicienter agebat & cautim, ita vt eius conſilium pro reſponſo foret, dictum pro oraculo; cúmque dubium faceret, vtrâ præſtaret: ſcientiâ rerum, an peritiâ literarum, in comperto tamen eſſet apud pleroſque omnes, eum in vtraque præcellere. Et verò, virtutes quidem coluit omnes impensè, prudentiam tamen, velut reliquarum aurigam, noſtróque in primis ſuti germanam, præcipuo cultu profeſſus eſt. Indicio ſit, teſſerarium iſtud, quod ſibi delegerat ſymbolum, *Prudentiæ Fortuna cedit*: ſed maximè implicatiſſima grauiſſimáque negotia, quorum ſolers vſque eo fuit, vt in publicis re-

bris,ac priuatis,nihil,eo ſuadente non fieret; diſſuadente, fieret nihil, dum ei,tanquam Argo,Reſpub. crederetur, inque Senatu noſtro, quem Amphictyonum conſeſſum iure indigitaueris, eius ita polleret authoritas,vt, quaſi Neſtor alter,teneret ſententiæ principatum, dicique cum Leone Monaſterioâ, Senatus os poſſet, ob conſulendi prudentiam, vel certè componi cum eo, quem ἀςερα, πινυτούτων Homerus appellat. Eius ſanè domus, non vnius vrbis, vt Scæuolæ: ſed plurium Prouinciarum ac gentium, quibus frequentabatur, aſylum, ipſe verò,ille ipſe Apollo Delphicus videbatur, qui, quotiens ora laxaret, oracula funderet, planéque, vt ita dicam cum Plauto, ſibyllaturiret. Et hæc illa prudentia eſt, cuius manuductione perpetuâ, in familiaritatem, dignationémque Principum, à quibus cum quadam reuerentia diligebatur, intrauerat. Neque, minùs vtilitati priuatis hominibus, quàm Principibus & magnatibus vſui, omnibus admirationi fuit. Si qua inſtituebatur, lis alicuius momenti, continuò deferebatur ad eum, quòd iurgijs interminis, terminus elueret, ac inter deuia,litium, rectus arbiter,Quis de conſulentibus erat, qui non, occurſu, primo ſedenrem in hemicyclo Scæuolam, aut Papinianum putaret? Domus eius, non minùs, quàm Tribunorum cunctis patuit. Sed,cùm pluſcula deprehendere erat in eo admiratione digniſſima, tum verò illud maximè, quòd tanta ſagacitare ingenij, atque acumine fuit,vt,vix propoſito, quouis, vel intricatiore negotio, primo ictu feriret ſcopum, ac velut Gordianum difficultatis nodum reſolueret, miráque ſimul arte valeret, vt diſſidenres conciliaret animos, ſéque penitùs in hominum mentes inſinuaret: cum triſtibus ſeuerè, cum remiſſis iocundè, cum ſenibus grauiter, cum iuuenibus comiter viuens, ſuámque verſans naturam ac torquens, in quam partem cuiuſque conditio atque indoles poſtulabat. Vnde pacti iuxtà gratus & acceptus vtrique, ad concordiam reuocabat, facilè litigantes, præſertim cùm adeſſet illi,vt de Q.Maximo Tullius dixit, comitate condita grauitas, & maximum in familiari ſermone momentum; vtpote qui, ad exemplum Phœnicis Homerici, dixerit ingentia, feceritque. Atque hæc quidem tam eximias animi dotes, quanquam optimè natus erat, vel comparauerat labore, vel auxerat: namque actuoſam vitam ſemper vixit homo, nulli ceſſationi, vix reſpirationi genitus. Cotidie, quacumq; tempeſtate anni, horâ quartâ ſurgebat è lecto:vbi ſurrexerat, conſuetis precationibus ritè fuſis, recitabat officium,quod ad ſeptimam ſupererat temporis, vel exarandis, vel dictandis amanuenſi epiſtolis impendebat, ſeptimâ egrediebatur domo ad gymnaſium, inibique per horam lectionem ad Iuris ſtudioſos habebat. Hinc digrediebatur ad Palatium, ephippiato ſeu inſtrato vectus equo,vbi, vel cum Prolegatis agebat,vel, ad vſque prandium, cauſſas audiebat in Rotâ. Poſt prandium, quod ſumebat celerrimè, aut conſulentibus reſpondebat, aut grauiſſimis, quibus paſſim adhibebatur, negotiis,vacabat ſedulò:quidquid reliquum erat, ad cœnam, quæ illi fuit plerumque, leuiſſima,craſtinæ lectioni parandæ & adornandæ dabat: poſt cœnam, ceſſabat ab opere,& quoddam ſibi,velut iuſtitium;ſed relaxandi animi cauſsâ,indicebat,niſi ſi quod negotium vrgeret, cum domeſticis, etiam conditionatijs, vicinis & amicis qui eum de more adibant, ludicis ſermonibus, nec ita ſeriis, confabulans,ſub nonam, fuſis priùs Numini precibus, recitatiſque altâ voce litanijs, reciprocante familia, ſe dabat in ſomnum: Ad hunc ferè modum, redeuntibus in ſe, quodam velut orbe,negotijs,homo genitus ad laborem, vt auis ad volatum, quotidie exercebatur. Sed quàm amans laboris extiterit, palam faciunt, vulgares illi, & peruagatæ hæ voces: *Idem mihi viuendi finis erit, qui & agendi. Deſinam ſpirare, ex quo deſinam laborare.* Nulla ergo feriata ei dies exijt. Si quando interiungebat, vel reſpirabat ab opere,vt ad illud rediret alacrior,aut laterunculis,ſcrupiſve ludebat,aut certè Coſmographiæ,quam in præcipuis auocamentis habuit, & cuius callentiſſimus fuit,inſumebat operam. Vbi ætas illi fuit decliuis in ſenium, reliquum æui à Repub. ſtrepituque negotiorum, procul habendum exiſtimans, vt ſibi totus vacaret, intra patrium Collegium Societatis Ieſu recepit ſeſe, Lareſque conſtituit,nouis ad hoc ædibus ſibi paratis,vt qui in ſæculi freto vixiſſet, moreretur in portu. Nec tamen in hoc ſeceſſu, quem multo labore meruerat, illi vacare licuit. adeò ſolida atque explorata virtus,latere non poteſt, vt maximè velit, nec vlli magna fama, & magna quies obtingere: ad eum

enim

Digitized by Google

enim concurſus conciuium peræquè ac exterorum ſiebat, quotiens dubia iuris quæ-ſtio incidiſſet.

Societatem porrò Ieſu, delegit, in hoc ætatis flexu, præ cæteris, vt quam totâ vitâ, nec inutiliter, deamauerat, cumularet, veluti mancipiâ præcipuâ, reſiduo dierum ſuorum, Nec tamen in eam ſolùm, ſed & in alias religioſas domos, aſceteriáque, beneficentiſſimus extitit, quippe qui menſuram in his donis optimam, donatarum rerum immenſitatem eſſe ſciret, vt ait *Nou. 7.cap 1. §.1.* qui enim pro Deo, bona tribuit hominibus, homines non obligat ſibi, ſed Deum, centuplicata redhibitione reciperaturus, quidquid impenderit.

Tandem laboribus magis, quàm ætate confectus, in morbum incidit, breuem illum quidem, ſed qui ei fuerit vltimus. Collegium dictæ Societatis, ex aſſe inſtituit; & inter alia, quæ in eam contulit nec leuia, nec pauca, quorum hîc deſcribere ſyllabum, operæ pretium non eſt, Bibliothecam, libris omnium generum, præſertim de iureconſcriptis, inſtructam reliquit, quam Patres, beneficiorum haud immemores, cum benefactoris icone ſeruant, vt par eſt, impenſiore curâ. Atque, vt ſe adiungeret, & aggregaret ad eos, quos à cunis obſeruarat, amarat, datatim obſeruatus, & amatus ab eis, eorum vota nuncupauit omnia. Dein ſacramentis munitus illis, quæ in extremo agone miniſtrari ſolent, ac iſthæc Auguſtini verba, moribundâ voce, ſed fide viuâ, & iucundiſſimo, ſuauiſſimóque demigrantis animi ſenſu, identidem vſurpans: *Domine Deus, ſerò te cognoui.* Ætatis ſuæ anno LXVIII. III. Non. Sept. M. DC. XXI. dignus immortalitate vir, obijt, & ad eum, ad quem omnis caro veniet, abiit. In ſacello, quod viuus, intra ſacram Patrum ædem, Chriſto Reſurgenti, pro ſua religione conſtruxerat, atque ornarat, Societatis ritu habitúque ſepultus.

LABI VIRTUS NESCIT

ANAGRAMMA.

LVDOVICVS BELLVS.
IVS DVLCE SVB ILLO.

A*ſpera lex fuerat, nunc eſt* IVS DVLCE SVB ILLO.
Namque ſuis dictis dulcia iura facit.

A. PAYEN, tunc Scholaris.

AVTRE ANAGRAMME.

LOYS BEAV.
O BEL AVIS!

SONNET.

L*E vent, qui bat les monts d'vn ſouffle furieux,*
L'agreable vapeur, que la roſe ſoupire,
Les diſcordans accords que produit vne lyre,
Ne peuuent eſtre veus du cryſtal de nos yeux.
Tel eſt auſſi l'eſprit: mais comme pour tous lieux
La chair, l'oreille, & nés: il ſent, il oyt, il tire,
Le choc, le ſon, l'odeur, du vent, du luth, du myrrhe,
Ainſi le ſens reſſent de ton eſprit les feux.
Bien que doncque l'eſprit, qui te rend admirable,
Maintenant de nos yeux ne ſoit aperceuable,
On cognoiſt d'iceluy les merueilleux effects.
L'Eſchole, le Palais, & toute ceſte voute,
Tes leçons, tes decrets, & tes auis eſcoute:
O BEL AVIS, *di-nous, comm'eſt-ce que tu fais?*

A. PAYEN, lors eſtudiant aux Loix.

INDEX

INDEX ARGVMENTORVM
quæ in hac prima & ſecunda parte,

CONSILIORVM
LVD. BELLI EXTANT.

PRIMI CONSILII PARTIS PRIMÆ
Argumentum.

AN ſit locus l.vlt. C.de edict.diu.Adrian. tollen. *in Maioratibus, aliter quàm ex Teſtamento inductis; maximè ſi ſint rei certæ, &, pendente lite inter agnatum, & filiam ſuper feudo; quis interim ſit mittendus in poſſeſſionem.*

Quibus caſibus fœminæ ſint capaces feudorum, etiam exiſtentibus maſculis.

De conſuetudine qua feuda ſunt redacta ad inſtar patrimoniorum.

De probatione agnationis.

De ſeruo abſolutè hæreditario, emptitio, conditionato.

Acta probatoria, in vna inſtantia facta, quando faciant fidem in alia, & inter alias perſonas, an Maioratus præſcriptione inductus in vno gradu extendatur ad alium maximè diuerſum ad excluſionem filiarum.

In Maioratibus etiã, ſub qualitate maſculinitatis in primo gradu conceptis, an filia primogeniti excludat patruum, quando qualitas maſculinitatis in vno vel aliquibus gradibus expreſſa cenſeatur in alys repetita.

Ratio agnationis conſeruandæ, quando præſumatur.

Præſcriptio, qua prætẽditur Maioratus inductus, quomodo elidatur, quando feudum regitur iure Francorum, an filia primogeniti admiſſi excludat patruum, quæ requirantur vt ſententia valida ſit, vim habeat, & talis dici poſſit: & pleraque alia.

II.

De feudo iuris Francorum, illiuſque natura & ſucceſſione fuſiſſimè.

De feudo empto & hæreditario, ſiue ſtrictè ſiue abſolutè.

Necnon ex pacto & prouidentia & differentiis inter ea.

III.

An & quando in maioratibus detur remedium poſſeſſorium.

De primogenitura iuris Francorum, necnon alia, ſiue ſimplici ſiue maſculina perpetua.

De feudo emptitio hæreditario, ſiue ſtrictè, ſiue purè & abſolutè & conditionato.

De actis & atteſtationibus in alio iudicio factis.

De atteſtationum interpretatione & non facienda extentione & alys pleriſque.

IV.

De probatione conſuetudinis.

Feuda in Gallia & Comitatu Venaiſſino fuiſſe ſemper ad inſtar allodialium de iure primogenituræ antiquitus vel hoc tempore in Callia ſeruato.

In Baronys an & quando fœminæ ſuccedant.

Data capacitate fœminarum in feudis, an & quando exiſtentibus maſculis ſuccedant, & de ordine ſucceſſiuo quando ei ſit locus.

In dubio feudum quale præſumatur.

V.

An & quando fœmina ad feuda admittantur.

Maioratus per præſcriptionem inductus quomodo intelligatur, & an extendatur ad alium caſum non præſcriptum.

Primogenium maſculinũ perpetuum quando cenſeatur.

An filiæ in maioratibus, etiam feudalibus, excludant maſculos remotiores.

Ordini ſucceſſiuo, quo fœminæ poſt maſculos vocantur, quando ſit locus; & pleraque alia.

Conſilium reſponſiuum ad conſilium cuiuſdam Doctoris Auenionenſis.

VI.

Quando feudum regitur iure Francorum, an filia primogeniti admiſſi excludat patruum.

Conſilium reſponſiuum ad conſilium cuiuſdam Doctoris Tholoſatis.

VII. & VIII.

Dato Caſtro, & tota iuriſdictione, ac toto tenemento eiuſdem, cum medietate fructuum, redituum, & emolumentorum eiuſdem, quid comprehendatur?

IX.

Donato Caſtro, quid veniat: quid donata tota iuriſdictione: & quid toto tenemento. Datio dimidiæ partis fructuum adiecta, poſt mentionem tenementi, quid importet; & ſi habeat tacitam reſeruationem fructuum alterius partis, quando finiatur.

X.

An ſit differentia inter legatum fructuum, vel redituum, & vſufructus.

XI.

An & quando attentatum dicatur.

Quando quis admittatur ad attentatorum excuſationem.

Quando iudicium attentatorum ſit ſuſpendendum vſque ad iudicium cauſæ principalis.

XII.

An, & quando reſcriptum de ſubreptione impugnari poſſit?

Caſus aliqui, in quibus vitium attentatorum ceſſat.

XIII.

Quando remedio l.vlt. C. de edict. diui Hadr. toll. *non ſit locus.*

De remediis poſſeſſoriis in maioratibus dandis, vel non.

Dum controuerſia eſt de feudo, quis interim mittendus ſit in poſſeſſionem?

Quando vaſallus propria authoritate poſſeſſionem apprehendere poſſit?

XIV.

De pertinentia vel impertinentia articulorum, eorúmque admiſſione, vel reiectione.

Quando non ſit locus remedio l.vlt. C. de edict. diui Hadr. tollen.

Quando poſſeſſorium & petitorium ſimul cumulentur, & quomodo tunc ſit ferenda ſententia.

Dum controuerſia eſt de feudo inter filiam & agnatum, quis interim mitti debeat in poſſeſſionem, & aliis.

XV.

An inducatur perpetuum fideicommiſſum, ex eo quòd quis ſubſtituit Seium & ſuos liberos maſculos?

XVI.

De poſitionibus, & atteſtationibus impugnatis, erroneis, & reuocatis.

De teſtium depoſitionum & maioratus extenſione facienda, vel non.

De primogenitura iuris Francorum, & an in illis filia primogeniti admiſſi excludat patruum.

De lege Salica, de capacitate fœminarum ex vi conſuetudinis omnium prouinciarum cis Alpes conſtitutarum.

Fœminæ & extranei quibus caſibus de iure feudali admittantur ad feuda.

De feudo ex pacto & prouidentia, abſolutè hæreditario vel etiam ſtrictè emptitio, conditionato, & aliis pleriſque.

XVII.

De conſuetudine, qua feuda ſunt ad inſtar allodialium in Gallia & Comitatu Venayſſino.

De feudo abſolutè vel ſtrictè hæreditario, vel ex pacto & prouidentia.

De primogenitura iuris Francorum, vel alia.

De extenſione in illis de gradu ad gradum, vel caſu ad caſum non facienda.

XVIII.

XVIII.

An filia maritata & dotata excludatur per remotiorem agnatum?

XIX.

An donatio per patrem filio in contractu eius matrimonij & contemplatione eiuſdem facta, ſit conferenda, & an in legitimam imputanda, & an officium Aduocati Legationis, ſeu eius æſtimatio veniat in collationem?

XX.

De Subſtitutione poſt mortem donatarij in contractu donationis appoſita, ſeu eius ſpe in hæredes ſubſtituti, ante donatarium defuncti tranſmittenda.

XXI.

Dos materna, an nepotibus, ea præmortua, in legitimam aui; & an donatio à matre filio facta, nepotibus ex illo præmortuo imputetur in legitimam auiæ maternæ.

XXII.

An dos matri data, vel donatio contemplatione matrimonij patri factæ, per nepotes in legitimam imputetur.

XXIII.

An filijs maſculis inſtitutis, & ijs inuicem, ſi ſine liberis, *ſubſtitutis; filiabus verò in re certa inſtitutis; neptis ex filio excludat patruum, ſaltem ſi ſubjecta ſit prohibitio alienationis cauſata. Et an prohibitio alienationis, vt bona conſeruentur in familia, cum ſubſtutione in caſum contrauentionis, extendatur ad nepotes vel neptes, & quando abſolutum & ſimplex, vel tantùm in caſum alienationis, ex ratione conſeruandæ agnationis, fideicommiſſum reſultet.*

XXIV.

De iure patronatus.

Quando acquiratur, & amittatur.

An Princeps ſupremus habeat ius nominandi Epiſcopos & patronatus in dignitatibus, officijs & Canonicatibus Eccleſiæ Cathedralis.

An Princeps contractu per ipſum inito ligetur.

An, & quanto tempore Regalia & Principi reſeruata præſcribantur.

XXV.

De eadem re, & iure regaliarum Regi Chriſtianiſſimo competente.

XXVI.

In donatione omnium bonorum mobilium & immobilium, an iura & actiones contineantur.

XXVII.

An vicarius ſit dignior Præpoſito, vel alio primam dignitatem poſt Epiſcopum obtinente, an habeat locum in Choro, & in eo an præferatur illis.

XXVIII.

De muneribus perſonalibus, patrimonialibus, & mixtis & ad quæ Forenſes teneantur.

XXIX.

An, & quando locus ſit regulæ de publicandis reſignationibus.

XXX. & XXXI.

An & quando fructus legati in diem filio facti, debeantur à die mortis.

XXXII.

An, & quando matrimonium inter puberem & impuberem ſubſiſtat.

An hodie matrimonia præſumpta ſint ſublata.

XXXIII.

De diſpoſitione inter liberos, ſiue in codicillis, ſiue aliter facta.

XXXIV.

Præſcriptio centenaria an excludat fideicommiſſarium.

XXXV.

Sponſalia per verba de præſenti, inter puberem & impuberem, valent ſolùm in vim ſponſaliorum de futuro.

XXXVI. XXXVII. & XXXVIII.

Si feudum alienetur, cui debeatur laudemium, an domino immediato, vel mediato.

XXXIX. & XL.

Quando Monaſterium non excludit ſubſtitutum, an ſit ſpectanda mors naturalis, vt locus ſit reſtitutioni fideicommiſſi.

XLI.

An pater, qui filio in contractu matrimonij donationem fecit, teſtamento poſſit eius filio in rebus donatis ſubſtituere, in fauorem tamen deſcendentium.

XLII.

An filius, non conficiens inuentarium, poſſit deducere legitimam aduerſus legatarios, & an amittat Trebellianicam ac Falcidiam; & an vtroque per patrem prohiberi poſſit.

XLIII. XLIV. & XLV.

De differentia inter donationem factam Titio & liberis; vel Titio pro ſe & liberis ſtipulanti.

An vtroque caſu, vel primo tantùm, liberis vt liberis, non vt hæredibus, cenſeatur donatum.

An huiuſmodi donatio cenſeatur ordine ſucceſſiuo facta.

XLVI.

Exemptio à decimis de certo genere fructuum, an, quomodo, & quanto tempore per laicos acquiri poſſit.

XLVII.

An exemptio ſoluendi decimas præſcriptione vel conſuetudine quæri poſſit, eáque præſcriptio vel conſuetudo qualis & quanta eſſe & quomodo probari debeat.

XLVIII.

An ad exemptionem decimarum de certo genere fructuum in totum acquirendam requiratur immemorabilis vel quadragenaria cum titulo ad exemplar præſcriptionis, de qua in cap. 1. de præſcript. in 6. an verò ſufficiat quadragenaria ſine titulo & bona fide, ſicut regulariter vera conſuetudo contra ius ſolet ita induci.

XLIX.

An immemorabilis probata ſit in caſu de quo agitur.

L.

An centenaria probata ſit in caſu.

LI.

An immemorabilis probetur per teſtes deponentes ſe vidiſſe ab antiquiſſimo tempore & audiuiſſe à maioribus crocum in territorio de Paternis ſeminatum fuiſſe, & nunquam vidiſſe aut audiuiſſe decimam de eo ſolutam, etſi non deponant de quadragenaria, de viſu nec de fama.

LII.

Fideicommiſſum cum onere ferendi nomen & arma teſtatoris, an & quando ſit perpetuum habens poteſtatem nominandi, an poſſit nouum fideicommiſſum inſtituere.

Donatio ſuſceptis liberis an reuocetur ipſo iure.

Non acceptata nulla eſt in Gallia.

Legitima filij qualis & quanta ſit.

LIII.

Teſtamentum ad alterius interrogationem factum an valeat.

LIV. & LV.

De eadem re, & an in declaratione ambiguæ voluntatis requiratur idem numerus teſtium qui in diſpoſitione neceſſarius eſt.

LVI.

Matrimonium ſine denunciationibus, parrocho, & conſenſu patris à filiofamilias contractum an valeat.

LVII.

De limitibus territoriorum Ciuitatis Auen. & loci de Nouis.

De aggeribus per dictam Ciuitatem in flumine Durentiæ factis & faciendis.

De directione ſeu gubernio portus dicti de Nouis.

Et ad quem iuriſdictio & dominium Durentiæ pertineat.

LVIII.

Collatio Vicelegati per reſignationem præfertur collationi Capituli per obitum.

LIX.

An & quam iuriſdictionem in religioſos Prioratus ſancti Donati & collationem beneficiorum eius Eccleſiæ habeat Rector Collegij ſocietatis Ieſu Turnone erecti, cui dictus Prioratus autoritate Apoſtolica vnitus eſt.

LX.

De eadem re, & an beneficia regularia regularibus, ſecularia ſecularibus, & regularia à regularibus, ſecularia à ſecularibus, perpetuò conferenda ſint.

LXI.

Reducens cenſus ſuæ Eccleſiæ ſine autoritate ſummi Pontificis, an incidat in pœnam excommunicationis, aut ſaltem in ſacrilegium, periurium & alias pœnas extrauagant. ambitioſè de reb. eccleſi. non alienan.

An Epiſcopus eam ob cauſam contra regulares inquirere poſſit.

LXII.

Criminoſus an reſignare poſſit beneficium.

LXIII.

De eminentiſſimorum & reuerendiſſimorum Cardinalis Burgheſij in Legatum, & I. Franciſci Archiepiſcopi Patracenſis in Vicelegatum deputatione, & creatione per ampliſſimum Senatum Tholoſanum publicanda, homologanda, & regiſtranda.

LXIV.

Trebellianica, an prohiberi poſſit filijs primi gradus.

Legatum amplum filiæ relictum ſoluendum cùm nupſerit, ſi non nupſit, ſed ingreſſa eſt religionem, an debeatur integrum, an verò ſolum, quatenus aſcendit legitima.

Auia, quæ conuolauerat ad ſecunda vota ante mortem nepotis, an ei ſuccedat quoad proprietatem & vſumfructum, an ſolùm quoad vſumfructum.

LXV.

De diſſolutione matrimonij ob ſæuitiam & metum reuerentialem.

LXVI.

Diſpenſatio conceſſa non ſubditis, non validat matrimonium inter conſanguineos.

LXVII.

Maſculus ſiue nepos ex filia, an ſit capax fideicommiſſi ad fauorem maſculorum ordinati.

LXVIII.

An Capitulum Eccleſiæ Cathedralis ſtatutum, quod cum conſenſu Epiſcopi fecit, autoritate tamen Apoſtolica confirmatum, poſſit cum conſenſu eiuſdem Epiſcopi tollere & aliud condere, & hoc ſecundum ita conditum vim habeat ante confirmationem ſedis Apoſtolicæ.

LXIX.

Beneficium vnitum alteri aſſumit eius naturam.

Circa beneficia incompatibilia quæſtiones variæ.

LXX.

Clerici non poſſunt conueniri niſi in quantum facere poſſunt.

LXXI.

An Papa diſpenſare poſſit in primo gradu affinitatis lineæ tranſuerſæ.

LXXII.

Capitalia annuorum redituum ſeu penſionum, quas vocant, in dotem conſtituta, aut etiam conſtante matrimonio ex rebus dotalibus nomine vxoris acquiſita; an ſtatim ſoluto matrimonio reſtituenda ſint, an verò annus expectandus.

Dato, quòd annus expectandus ſit, an fructus intra annum percepti reſtituendi ſint.

Empta ex pecuniis dotalib., an ſint dotalia.

Pecuniæ, quæ ex pacto in emptionem prædiorum vel annuorum redituum conuerti debent, an cenſeantur mobiles vel immobiles.

An rata cenſuum decurſorum ante matrimonium ſoluto matrimonio reſtituenda ſint.

Iocalia magni pretij marito donata, an cenſeantur vxori tradita vt eius ſint.

Iura dotalia, cuius ſumptibus exigenda ſint.

Res mobiles æſtimatæ in dotem datæ, an vxori reſtitui poſſint, an verò earum æſtimatio vidua nubens intra annum luctus, an veſtes lugubres reſtituere teneatur.

LXXIII.

An ſit attendendum tempus factæ donationis, an mortis, ad hoc vt tanquam inofficioſa reuocari poſſit.

LXXIV.

An nomina in dotem data reſtitui poſſint, an verò eorum æſtimatio.

An expenſæ in eis exigendis, & eorum fructus non percepti dotem minuant.

An iuretur in litem contra aſportantem mobilia.

Alimenta priuignæ præſtita an repeti poſſint.

Nubens intra annum luctus an perdat augmentum.

LXXV.

Annui reditus, an comprehendantur in donatione debitorum & mobilium.

Donatio inter coniuges inſinuata poſt mortem viri an & quatenus ſuſtineri poſſit.

LXXVI.

An nati poſt mortem teſtatoris vocentur ad fideicommiſſum relictum filiis alicuius.

Facta diuiſione inter omnes filios tam natos ante, quàm poſt mortem teſtatoris, abſque tamen reali traditione, an natis ante ſuccurratur aduerſus huiuſmodi diuiſionem.

LXXVII.

Pro dotis augmenti ſiue dotalitij ac iocalium reſtitutione.

An bona fideicommiſſo ſubiecta diſtrahi poſſint:

Et in qua moneta dicta reſtitutio ſolutióque fieri debeat.

Quando ex diuturnitate temporis ſolutio facta præſumatur.

An fideicommiſſarius habeat hypothecam contra bona hæredis pro valore bonorum fi-

deicommiſſo ſubiectorum.

Quid veniat appellatione mobilium tam de iure communi quàm ex conſuetudine Galliæ.

Nomine acquiſitorum, an veniant donationes factæ ab iis quibus donatarius erat ſucceſſurus.

De veſtibus lugubribus & alimentis intra annum luctus viduæ præſtandis.

Legitima matris an ſit tertia totius hæreditatis, an verò partis, quam habitura eſſet ab inteſtato.

LXXVIII.

Clericum percutiens quam pœnam incurrat, & an fiat irregularis.

LXXIX.

Patre & matre donantibus filio nubenti medietatem bonorum ſuorum, ſaluo & reſeruatis d. patri & matri & eorum ſingulis reſpectiuè fructibus, &c. an mortuo vno ex ipſis fructus medietatis illius conſolidentur cum proprietate non expectata morte alterius.

An filius, cui pater donauit medietatem bonorum liberam ab omnibus debitis & legitimis, legitimam ſuper medietate non donata petere poſſit.

An filius legitimam & falcidiam ſimul detrahere poſſit.

An pecunia & debita ad matrem pertinentia ſuper medietate donata peti poſſint.

Fructus & pecora in domibus & baſtidis vxoris exiſtentia de tempore matrimonij, an ab ea repeti poſſint.

Confeſſio dotis receptæ, an valeat.

Donatio non acceptata ante mortem donantis, nec inſinuata etiam poſt mortem, an valeat.

An acquiſita per vxorem conſtante matrimonio, ad ipſam ſpectent.

An præſcriptio currat contra vxorem pendente matrimonio.

Si pater & filius ſimul dotem receperint, an ad patrem ſolum pecunia perueniſſe præſumatur.

LXXX.

Publicatio monitorij contra retinentes ſcripturas impediri nequit.

LXXXI.

An pactum, quòd pater ſecundò nubens teneatur emere feudum relinquendum illi ex liberis primi vel ſecundi matrimonij, quem placuerit vxori ſuæ nominare, validum ſit, an inualidum per l. hac edictali C. de ſecund. nupt.

LXXXII.

An penſio ſuper beneficio conſtitui poſſit poſt admiſſam reſignationem.

LXXXIII.

An fructus per aſcendentes grauatos de reſtituendo percepti imputentur in eorum legitimam ſuper bonis deſcendentium.

LXXXIV.

Donationem à patre binubo factam miniſterio vxoris in capitulis matrimonialibus in fauorem filiorum naſciturorum nullam eſſe.

LXXXV.

Ut legatum vſusfructus imputetur in legitimam etiam deſcendentium, an ſit neceſſaria acceptatio.

An æſtimatio dicti vſusfructus iuxta l. hæreditatum ff. ad leg. falcid. ita ſit reſtringenda ad annum 60. vt ſi plus vixerit, annorum vltra 60. non ſit habenda ratio.

Cùm de fructibus ipſis ſimpliciter imputandis agitur, an ſit opus expreſſa acceptatione fideicommiſſi.

LXXXVI.

De congrua portione Vicarij perpetui.

De reſcindenda in Gallia tranſactione per errorem, & ex falſa cauſa inita.

LXXXVII.

De Beneficijs ad nutum Prioris amouibilibus.

LXXXVIII.

An frater teneatur redotare ſororem.

LXXXIX.

An in fideicommiſſo aſcendentis ſub conditione, ſi ſine liberis de proprio corpore & legitimo matrimonio nepotes veniant appellatione liberorum de ſuo proprio corpore & legitimo matrimonio.

XC.

De Religioſis ſancti Dominici manutenendis in poſſeſſione corpora defunctorum ad ſuam Eccleſiam deferendi cum cruce, & ibi celebrandi abſque interuentu Vicarij ſeu Curati Eccleſiæ parrochialis.

XCI.

Pœna dantis alapam Sacerdoti quæ ſit.

XCII.

XCII.

Matrimonium à filiofamilias vel minore celebratum, non ſeruata forma ſtatuti validum eſt, ſed contractus ſuper eo initus nullius eſt momenti.

XCIII.

Stante ſtatuto de optando præbendas vacantes per antiquiores, an prior & antiquior in prouiſione, cuius poſſeſſio turbata fuit, præferendus ſit poſterioribus actualiter & pacificè poſſidentibus.

XCIV.

An intereſſe dotis debeatur abſque interpellatione.

An per taciturnitatem decem annorum, vel receptionem ſortis cenſeatur remiſſum.

An ſolutiones factæ in ſortem primitus, an verò in vſuras imputandæ ſint.

XCV.

An ſolemnitas extrinſeca ex temporis diuturnitate præſumatur.

XCVI.

Mala fides autoris an noceat ſucceſſori in præſcriptione.

Aduerſus præſcriptionem 40. annorum an ex capite ignorantiæ reſtituatur Eccleſia.

An facultas depaſcendi impediat ne terræ heremæ redigantur ad culturam.

XCVII. & XCVIII.

Vſus viæ publicæ à nemine interdici poteſt.

Laudemium ſolutum contractu reſciſo reſtituendum eſt.

XCIX.

Quarta Epiſcopalis quid ſit, quo iure, quáve ratione inducta.

Quanta ſit.

An debeatur libera ab omnibus oneribus.

C.

Nunciatio noui operis an remittenda ſit, non expectato trimeſtri.

CI.

An actus à furioſo factus præſumatur tempore furoris & non tempore ſanæ mentis celebratus.

An teſtamentum tanquam ab homine ſanæ mentis conditum præſumatur tempore ſanæ mentis & non furoris factum.

An ſi furioſus habuerit dilucida interualla, teſtamentum ipſius præſumatur tempore ſanæ mentis non furoris factum.

CII.

Dos in iiſdem ſcutis, in quibus ſoluta fuit, reſtituenda eſt.

An retentio detur fideicommiſſario contra hæredem pro bonis per ipſum alienatis.

Pecunia deſtinata ad emptionem immobilium, an ſit computanda inter immobilia, néc ne.

Mulier, quæ lucratur mobilia, an teneatur ad debita.

An pecunia procedens ex pretio immobilium intret in communionem, & cenſeatur inter mobilia.

CIII. & CIV.

An Communitas Nouarum poſſit paludes, de quibus agebatur, vendere ſine conſenſu Archiepiſcopi Auenionenſis domini temporalis dicti loci.

An dictæ paludes poſſint per dictum Archiepiſcopum in feudum, vel Emphyteuſim concedi non obſtante iure depaſcendi per communitatem prætenſo.

CV.

An locus contractus vel domicilij attendendus ſit, quando agitur de interpretando pacto & voluntate contrahentium.

CVI.

Onus iniunctum poſt lucrum quæſitum dicitur per viam modi.

Ordinatum à teſtatore, an in loco teſtamenti, an verò alibi adimpleri poſſit.

CVII.

Nouatio, an & quando cenſeatur inducta.

CVIII.

An clauſula codicillaris ſuſtineat teſtamentum ruptum agnatione poſthumi præteriti.

An qui ex vi dictæ clauſulæ hæreditatem reſtituit, duas quartas detrahere poſſit.

CIX.

Ex onere ferendi nomen & arma teſtatoris iniuncto alicui, & eius deſcendentibus, an cenſeatur inductum perpetuum fideicommiſſum in fauorem deſcendentium.

Poſito inductum, an omnes deſcendentes eiuſdem gradus ſimul vocentur, an verò primogenitus tantùm.

An fideicommiſſum relictum liberis maſ-

culis liberorum ſuorum ordine ſucceſſiuo, ita quod vnum caſtrum perueniat ad maiorem natu, alterum ad ſubſequentem, cenſeatur graduale & perpetuum in fauorem primogeniti maſculi.

An grauatus impendere certam ſummam in emptionem caſtri teneatur ad valorem, qui acceſſiſſet beneficio temporis, & an aliquod caſtrum dandum ſit vel pecunia loco illius cum toto illo augmento maioris valoris.

An donatio facta alicui & eius liberis, dictis liberis vt liberis, vel vt hæredibus facta cenſeatur.

An pater in dictis bonis vnum ex filiis ſuis alteri præferre potuerit.

An ex non legitima exhæredatione teſtamentum nullum ſit.

Teſtamentum inter liberos quando reuocetur per poſterius.

CX.

An mater tutrix ſtuprum committens vel nubens, non petito tutore amittat lucra nuptialia.

An hæredes mariti de ſtupro accuſare poſſint.

CXI.

Furnus & molendinum quando dicantur bannareta.

CXII.

De tertio hypothecaria conuento bona non alienata indicante.

CXIII.

An & quando filij fratrum nullo exiſtente patruo, ſuccedant in ſtirpes vel capita in fideicommiſſis.

CXIV.

Quando tutor inuentarium facere non teneatur, liberatio à redditione rationum & reliquorum præſtatione quid operetur.

CXV.

De congrua portione Vicarij perpetui.

CXVI.

De fideicommiſſo de perſona ad perſonam paſſiuè non extendendo.

An in Gallia Religioſi faciant partem, etſi ad eam non admittantur.

CXVII.

De hæreditatis non adita tranſmiſſione.

De clauſula codicillari.

De incapacibus partẽ facientibus vel non.

CXVIII.

De pacto reuerſionis rei donatæ ad donantem ſi donatarius decedat ſine liberis.

An in contractibus filij in conditione poſiti cenſeantur vocati.

CXIX.

An ſubfeudatarij Reuerend. Epiſcoporum Comitatus Venaiſſini cenſeantur quoad ex emptiones, vt cæteri feudatarij.

Quando caſtratus non appellans cenſeatur renuntiaſſe immunitati.

CXX.

An conſules ciuitatis tranſigere poſſint.

Et quando Ciuitati detur vel denegetur reſtitutio.

CXXI.

An & quando redditus incapax ad fideicommiſſum per ſententiam capitalem reſtitutus à Principe id conſequi poſſit.

Et de paſſiua extenſione non facienda.

CXXII. & CXXIII.

Suorum appellatione in fideicommiſſis & donationibus qui veniant.

CXXIV.

An in ſubſtitutione & fideicommiſſo ac primogenitura maſculina perpetua, nepos patruo, an verò patruus nepoti præferendus ſit.

Poſito quòd patruus præferatur, an is poſſit ſe iuuare dicta primogenitura, tam excipiendo quoad bona per ipſum poſſeſſa, quàm reconueniendo quoad bona per nepotem poſſeſſa, non obſtante tranſactione & aditione hæreditatis ſimpliciter facta.

Caſu quo tranſactio ei non noceat, & remedium dari poſſit, ne noceat, an præſcriptio, ſiue reconueniat, ſiue excipiat, ei noceat.

Poſito, quòd nepos præferri debuerit patruo, an quoad bona per patruum poſſeſſa primogenituræ ſubiecta, patruus dicta tranſactione, vel præſcriptione ſe tueri poſſit.

An dictus patruus vel nepos poſſint de dictis bonis fideicommiſſo ſubiectis diſponere attenta conſtitutione Regia.

An aduerſus petitionem legitimæ, & redditionis rationum tutelæ aliqua detur exceptio dicto patruo.

Qua etiam ratione ſe tueri poſſit contra alios ſupplementum legitimæ prætendentes.

CXXV.

An pater & mater ſuccedant æqualiter filio

filio prædefuncto, in omnibus bonis etiam profectitiis.

CXXVI.

An atteſtationes factæ in iudicio criminali, fidem faciant in ciuili.

An conuentio in beneficialibus, ſine authoritate ſuperioris ſit ſimoniaca.

CXXVII.

Comparatio literarum & recognitio, an & quam fidem faciant in criminalibus.

Confidentiarius in Gallia an priuetur beneficio.

CXXVIII.

Donatio inter virum & vxorem non inſinuata, aut non legitimè, an ſuſtineatur propter iuramentum.

CXXIX.

Remiſsio & ceſsio hæreditatis facta per hæredem cum onere ſoluendi legata & debita hæreditaria, an ſit donatio ſimplex, an verò ob cauſam, & per conſequens, an ex ea debeatur laudimium.

CXXX.

An ſupplementum legitimæ de prælegato detrahi poſsit.

An ſit in electione ſubſtituti ſoluere dictum ſupplementum in pecunia.

An fructus dicti ſupplementi retineri poſſint ſuper dicto prælegato.

An de reſtante prælegati Trebellianica, aut ſaltem Falcidia detrahi poſsit.

Caſu, quo poſsit, an de prælegato detrahi, an verò in pecunia ſolui poſsit.

CXXXI.

De præſcriptionibus aduerſus legitimam & redditionem rationum tutelæ.

CXXXII.

Authentica, Res quæ C. commun. de legat. an habeat locum in fideicommiſsis collateralium.

CXXXIII.

An laudimium debeatur de bonis inſolutum datis pro iuribus paternis.

Caſu, quo non debeatur, an ſolutum repeti poſsit.

CXXXIV.

An donatio facta à minore 16. annorum extra Monaſterium & ante habitus ſuſceptionem, nulla ſit, ex Concilio Tridentino ſeſſio. 25. cap. 16. de regularib.

Poſito, quòd ſit valida, an, ſi donans moriatur ante profeſsionem, reſoluatur.

CXXXV.

In liquidatione legitimæ, & reſtitutione fideicommiſsi, quomodo æſtimandæ ſint reparationes.

CXXXVI.

An cùm emitur vna res de directo dominio diuerſorum, vel plures res diuerſorum dominorum, vnus ex dominis partem, vel rem, quæ mouetur de ſuo dominio, retinere poſsit.

CXXXVII.

An Canonici regulares Eccleſiæ Prioratus ſancti Donati potuerint appellare, tanquam ab abuſu, propter vnionem dicti Prioratus factam Collegio Turnonenſi.

An ex dicta vnione dentur caſus, in quibus appellatio tanquam ab abuſu admittatur.

CXXXVIII.

An laudemium debeatur ab hærede extraneo, vel legatario.

CXXXIX.

An teſtamentum corruat præteritione patris.

Filio inſtituto hærede vniuerſali, filiæ verò relicta certa parte, & ipſis in pupillari ætate decedentibus, auo ſubſtituto, an cenſeatur inducta reciproca inter ipſos.

Et an filio in pupillari ætate mortuo, ſoror ſuperſtes excludet ſubſtitutum.

CXL.

An, quando filia ſibi in dotem conſtituit omnia iura præſentia & futura, pro quibus mater tam priuato nomine, quàm vti tutrix, promiſit certam ſummam excedentem iura tunc competentia, an, inquam, iura poſtea per fideicommiſſum obuenta, cum eo, quod plus accepit, compenſare debeat.

CXLI.

An beneficium conferri poſsit excommunicato.

An clauſula (cum abſolutione, ad effectum) validet collationem.

An effectus dictæ clauſulæ ex ſubſecutis fruſtratorius redditus ſit.

An triennalis poſſeſſio illum iuuet.

CXLII.

De illegitimorum in Gallia capacitate quoad munera & officia.

Et quoad ſucceſſionem actiuam vel paſſiuam.

CXLIII.

An & quando ſalarium, non conuentum, Procuratori debeatur.

CXLIV.

Quis teneatur ad reparationem Eccleſiæ parrochialis.

CXLV.

Donatio non acceptata, in Gallia non ſubſiſtit.

Donatio reuocatur ipſo iure ſuſceptis liberis.

CLXVI.

An non ſacerdos, prouiſus de capellania ſacerdotali, poſſit ſe iuuare regula de triennali.

CLXVII.

Collationum defectus varij.

CXLVIII.

Circa quæſtionem, an donationes factæ per binubum ſecundæ vxori, tam in contractu matrimonij, quàm aliàs, in caſum ſuperuitæ, ſint reducendæ, ex vi l. hac edictali, Cod. de ſecund. nupt. *variæ tractantur ſubtiles iuris quæſtiones.*

CXLIX. & CL.

Circa quæſtiones in conſ. præcedenti agitatas, & præcipuè circa illam:

An legitima imprimis detrahenda ſit.

CLI.

Annui reditus decurſi, non tamen exacti, an ſpectent ad fructuarium, an verò ad proprietarium.

Annuus reditus ad vitam relictus, quomodo æſtimandus ſit.

CLII.

An alienatio fundi dotalis per maritum, & vxorem, medio iuramento, facta, reſcindi poſſit ſecluſo metu, & læſione vltra dimidiam iuſti pretij.

CLIII. & CLIV.

An dos matri conſtituta, ea præmortua, imputetur nepotibus in legitimam ſuper bonis aui.

CLV.

De præſcribenda ſeruitute paſcendi pecoris.

CLVI.

Diuiſio futuræ ſucceſſionis an valeat.

CLVII.

Alimenta ex contractu debita, quomodo taxari debeant.

CLVIII.

An nepos concurrat cum patruo in ſubſtitutione aſcendentis.

CLIX.

Hypothecaria quanto tempore præſcribatur.

CLX.

De extenſione paſſiua de perſona ad perſonam, in fideicommiſſis admittenda vel non.

Filij nati ex matrimonio putatiuo an ſint legitimi, & an incapacitas patris ipſos repellat à fideicommiſſo.

CLXI.

Legitima matris quanta ſit.

CLXII.

An tranſactio in Gallia reſcindi poſſit.

An aduerſus petitionem legitimæ præſcriptio opponi poſſit.

CLXIII.

Datio in emphyteuſim rei Eccleſiaſticæ à Prælato cum conſenſu Capituli facta, abſque alia ſolemnitate, an valeat.

CLXIV.

An qui habet facultatem eligendi vnum de proximioribus teſtatoris, poſſit ipſummet hæredem eligere.

CLXV.

An hæreditas adita dicatur hæreditas adeuntis, & an pro portione tantùm ipſius.

CLXVI.

Succeſſor in beneficio non tenetur ſtare locationi: nec valet locatio vltra triennium.

CLXVII.

An & quo iure filius in conditione poſitus, & ex coniecturis vocatus ad portionem patris, cenſeatur etiam vocatus ad portionem patrui.

CLXVIII.

CLXVIII.

An filius poſt factam ſibi donationem, contemplatione matrimonij, patri retrodonare, aut quid in praeiudicium dictae donationis facere poßit.

CLXIX.

Intereſſe marito debitum, ob non ſolutam dotem, an poßit excedere duplum.

CLXX.

An ordinarius teneatur conferre beneficium primo ſignificanti vacationem.

An pactum, de quo ibi, ſit ſimoniacum: Et an incurſa ſit irregularitas.

CLXXI.

An contra donatarium vniuerſalem, recta via agi poßit.

CLXXII.

De mandati ad reſignandum reuocatione:

Et an valeat permutatio beneficiorum, ſine authoritate ſuperioris.

CLXXIII.

An quis teneatur praeciſè iurare de facto alieno.

CLXXIV.

An quando plures ſunt ſimul instituti, qui cenſentur ordine ſucceßiuo vocati, an inquam admittantur per vulgarem, an per fideicommiſſariam, & aliae quaeſtiones.

CLXXV.

Epitome vt in ſummario.

CLXXVI.

Defectu inſinuationis an inualidetur donatio facta in contractu matrimonij.

An bona alienata pro dote ſorori conſtituenda, per fratrem reuocari poſſint.

CLXXVII.

Praelegata quando veniant in reſtitutionem fideicommißi.

CLXXVIII.

An in fideicommiſſo patrui, nepos amitae, vel amita illi praeferenda ſit.

CLXXIX.

Vſus torcularis alicui conceſſus, an ſit perſonalis, an verò tranſeat ad haeredes.

CLXXX.

Grauatus poſt mortem reſtituere ei, quem eliget, an poßit, non obſtante donatione vniuerſali vni facta, alium teſtamento nominare.

CLXXXI.

An & ex quibus coniecturis filij in conditione poſiti cenſeantur vocati.

CLXXXII.

An fideicommiſſarius teneatur ſtare alienationibus factis per eum, cuius haereditatem adiuit ſimpliciter, & caſu quo inuentarium confecerit, an poßit auocare bona conceſſa legitimariis, & aliis creditoribus teſtatoris.

CLXXXIII.

An conditio, ſi ſine liberis, *ſubintelligatur in collateralibus.*

CLXXXIV.

De inſtitutione ſpuriorum.

An exiſtentia conditionis, ſi ſine filiis maſculis, *requiratur vt ſubſtitutus per vulgarem comprehenſam in compendioſa, ſuccedere poßit, & inde alia dubia.*

CLXXXV.

De probatione filiationis:

Et an confeßio erronea procuratoris vel domini noceat, & reuocari poßit.

CLXXXVI.

De legato, vel inſtitutione, in fauorem vxoris facta, quandiu vidua permanſerit, vel purè quidem, ſed in caſum nuptiarum reuocata.

CLXXXVII.

An donatio in contractu matrimonij, vel eius contemplatione, facta, de conſenſu filij reuocari poßit?

Et an ſit conferenda?

CLXXXVIII.

De coniecturis, ex quibus filij, in conditione poſiti, cenſentur vocati.

Nec non iis, ex quibus ius conditionalis fideicommißi ad filios tranſmittitur.

CLXXXIX.

An, & quando, vxor pro dote creditoribus mariti praeferatur?

CXC.

An & quando reductio, ad minorem ſummam debiti ceßi, ſpectet ad cedentem vel ceßionarium?

CXCI.

Quae ſolemnitates requirantur in reuocatione teſtamenti:

Et an teſtamentum inter coniuges factum, ſine alterius conſenſu reuocari poßit.

CXCII.

De donatione cauſa mortis, an abſenti, vel praeſenti tacenti facta valeat.

An ex ea, ſi extra teſtamentum facta ſit, Falcidia detrahatur.

CXCIII.

Proximioribus vocatis, an grauantis, vel grauati, proximiores intelligantur.

CXCIV.

Quo in loco, ratione annuorum redituum, ſeu penſionum, contributio fieri debeat.

CXCV.

De poteſtate Commendatarij in Clericos.

CXCVI.

An conſuetudine induci potuerit, vt bona poſsidentes in territorio Bedoini, non teneantur ſignificare, & minus expectare decimarium per aliquot horas.

An Prior teneatur contribuere pro reparatione murorum.

CXCVII.

An Regularis poſsit conferre beneficium ſaeculare, & poſſeſsio triennalis iuuet eum, cui collatum fuit.

CXCVIII.

De reiectione articulorum propter tranſactionem:

Et bonorum fideicommiſſo ſubiectorum alienatione.

CXCIX.

An & quo caſu filius, vel ab eo ius habentes, à petitione legitimae repelli poſsint.

Legitima filij quanta ſit:

Et an fructus illius debeantur à die mortis abſque interpellatione.

CC.

Epiſcopus an poſsit, reſignando Epiſcopatum in fauorem alicuius, reſeruare maiorem partem fructuum, propria authoritate, eius vita durante percipiendorum, nec non omnimodam adminiſtrationem ſpiritualem dicti Epiſcopatus.

CCI.

Beneficia curata, non poſſunt conferri niſi iis, qui attigerunt 25. annum.

Ratihabitio patroni validat prouiſionem, ſine eius praeſentatione factam.

CCII.

Qui teneantur ad ſalarium Vicarij perpetui; & quaedam alia, circa decreta in viſitatione per Epiſcopum facta.

CCIII.

Exceptio tranſactionis impedit admiſsionem articulorum.

CCIV.

An mater excludat auum paternum in ſucceſsione filij:

Et de inſinuatione donationum.

CCV.

An in contractibus filij in conditione poſiti cenſeantur diſpoſitiuè vocati.

CCVI.

An penſio ſuper beneficio in fauorem alicuius impoſita, & de conſenſu ipſius in alium tranſlata, afficiat ſucceſſores.

CCVII.

Quando vnus ex pluribus creditoribus eiuſdem temporis, & cauſae, caeteris praeferatur, vel praeoccupaſſe dicatur.

CCVIII.

De reuocatione teſtamenti.

Quando cenſeatur legitimè facta.

CCIX.

An dominus directus poſsit cedere ius praelationis.

An remedium l.2.Cod.de reſcin.vendit. habeat locum in venditione per ſubhaſtationem facta.

CCX.

Donatio cauſa mortis à filiofamilias facta in fauorem patris quando valeat:

Et quando ſine ſtipulatione vel nudo pacto.

Minor an reſtituatur aduerſus donationem:

Et an donatio inter viuos ſine conſenſu patris à filiofamilias facta valeat.

CCXI.

Quando pater & filius confitentur dotem recepiſſe, quis praeſumatur habuiſſe.

Quando vnus ex correis per ſolutionem, vel petitionem partis, cenſeatur liberatus.

De intereſſe dotis, vidua poſt annum luctus praſtando.

CCXII.

De teſtamento clauſo coram ſeptem teſtibus & notario exhibito, & ab ipſis tantùm ſubſcripto, an valeat in vim nuncupatiui.

CCXIII.

De fideicommiſſo conditionali ad liberos ex coniecturis tranſmittendo.

CCXIV.

An ceſsionarius poſsit agere aduerſus cedentem, antequam conſtet an debitum verum ſit; néc ne.

CCXV.

An donans teneatur de euictione.

CCXVI.

An Clericus poſsit deponere in cauſa criminali contra laicum.

CCXVII.

An fiſcus reſtitui poſsit aduerſus omiſſam appellationem.

CCXVIII.

Exemplaris ſubſtitutio quando corruat, & an Trebellianica filiis primi gradus prohiberi poſsit.

CCXIX.

De captatoria inſtitutione, & legato. An valeat.

CCXX.

An ſponſus de præſenti, cui dos ſoluta fuit, habeat annalem dilationem ad reſtituendam dotem.

Et an lucretur augmentum dotis, mortua ante copulam ſponſa de præſenti.

CCXXI.

An & quando debitor creditori animo compenſandi cenſeatur legaſſe.

CCXXII.

An & quando fideicommiſſo conditionali per ſimplicem renunciationem vel diuiſionem cenſeatur renunciatum.

CCXXIII.

Quando plures ſimul vocati inter quos cadit ordo affectionis & ſucceſſionis, necnon neceſsitas inſtituendi, ordine ſucceſsiuo, vel ſimul admittantur.

An malæ fidei poſſeſſor, quandoque à fructuum ante id tempus perceptorum reſtitutione, excuſetur.

CCXXIV.

Matrimonium ſine præſentia proprij Parrochi inter Gallos, & in Gallia celebratum an valeat.

CCXXV.

Confidentia & Simonia quomodo probentur.

Et quando ex his beneficium vacet.

CCXXVI.

De alienatione rei fideicommiſſo conditionali ſubiectæ.

An & quando res ſubiecta fideicommiſſo conditionali, quod verbo dicitur particulare, *pro ſolutione legatorum alienari poſsit.*

CCXXVII.

De fideicommiſſo poſt mortem relicto, ante mortem reſtituendo.

Et an filius, retenta legitima, hæreditatem repudiare poſsit.

CCXXVIII.

Quod tempus conſiderandum ſit in reſtitutione valoris rei dotalis, quòve æſtimari debeat valore.

CCXXIX. CCXXX. & CCXXXI.

An intereſſe ſeu vſuræ pecuniæ pupillaris currant poſt minoritatem.

An poſsint excedere duplum.

Et an vſuræ vſurarum, ſeu intereſſe per ſingulos annos debeantur.

Google

Digitized by Google

ADMODVM REVERENDI ET

Perilluſtris Domini

D. LVDOVICI BELLI

I.V.D. LEGVM COMITIS, ET IN AVENIONENSI ARCHIEPISCOPATV Vicarij Generalis, &c.

Conſilium Primum.

ARGVMENTVM.

AN SIT LOCVS *l.vlt. C.de edict.diu.Adrian.tollen.* in Majoratibus, aliter quàm ex Teſtamento inductis; maximè ſi ſint rei certæ, &, pendente lite inter agnatum, & filiam ſuper feudo; quis interim ſit mittendus in poſſeſſionem. Quibus caſibus Fœminæ ſint capaces feudorum, etiam exiſtentibus Maſculis. De conſuetudine qua feuda ſunt redacta ad inſtar patrimoniorum. De probatione agnationis. De feudo abſolutè hæreditario, emptitio, conditionato. Acta probatoria, in vna inſtantia facta, quando faciant fidem in alia, & alias perſonas, an Majoratus præſcriptione inductus in vno gradu extendatur ad alium maximè diuerſum ad excluſionem filiarum. In Majoratibus etiam, ſub qualitate maſculinitatis in primo gradu conceptis, an filia primogeniti excludat patruum, quando qualitas maſculinitatis in vno vel aliquibus gradibus expreſſa cenſeatur in alijs repetita. Ratio agnationis conſeruandæ, quando præſumatur. Præſcriptio, qua prætenditur Majoratus inductus, quomodo elidatur, quando feudum regitur jure Francorum, an filia primogeniti admiſſi excludat patruum, quæ requirantur vt ſententia valida ſit, vim habeat, & talis dici poſſit: & pleraque alia.

SVMMARIVM.

1 *Factum ſuper quo conſulitur.*

2 *Remedium* l.vlt. C.de edict.diu. Adrian. *non datur niſi ei qui ex teſtamento vocatur.*

3 *Ideóque denegatur venienti ab inteſtato, etſi per depoſitiones teſtium eum ſucceſſurum conſtaret.*

4 *Sicut vocato in codicillis non datur.*

5 *Nec per teſtamentum vocato, ſi in re certa inſtitutus ſit.*

6 *Nec etiam in Majoratibus habet locum, ſi non ſint totius vel quota partis hereditatis teſtamento inſtituti.*

7 *Nec fideicommiſſario datur, ſi illi neque re, neque verbis, vel jure ipſo ſit facta reſtitutio.*

8 *Et qui Majoratum prætendit præſcriptione inductum, nullum de iure communi datur poſſeſſorium remedium.*

9 *Nec ſi aliqua particulari lege, vt in Hiſpania, daretur, id haberet locum quando impugnatur vel negatur Maioratus.*

10 *Et ſi tale remedium aliquo caſu detur, id habet cauſam proprietatis annexam.*

11 *Pleraque enim interdicta cauſam habent proprietatis annexam.*

12 *Et à ſententia ſuper huiuſmodi poſſeſſorio, Maioratus appellatur, & appellatio habet effectum ſuſpenſiuum.*

13 *In remedijs manutenenda, & adipiſcenda admittitur articulus proprietatis.*

14 *Necnon in remedio recuperanda, & ſi non ſolùm conſtet de non iure actoris; ſed etiam de iure rei ſuccumbere debet actor.*

15 *Quoties petitorium abſorbet poſſeſſorium, non habetur ratio poſſeſſorij.*

16 *Quoties petitorium cum poſſeſſorio intentatur, is obtinet qui melius in petitorio probat.*

17 *Cùm controuerſia eſt de feudo inter filiam, & agnatam; filia debet interim mitti in poſſeſſionem, idémque in Maioratibus.*

18 *Etſi conſtaret rem eſſe feudalem, ſi tamen filia, vel ex natura feudi, vel ex pacto, vel conſuetudine ſuccedere ſe poſſe contendat.*

19 *Etſi ſexus fœmineus non ſit ſimpliciter ad feudorum ſucceſſionem vocatus, non eſt tamen omnino inhabilis, ſed plerumque vocatur.*

20 *Vbi iure feudali nihil expreſſè cautum eſt, recurrendum eſt ad ius commune.*

Digitized by Google

21 L. fin. C. de edict. diui Adrian. habet locum in feudis.
22 Filia abſque dubio mittenda eſt in poſſeſſionem, ſi feudum ſit hæreditarium.
23 Sed etſi non conſtaret eſſe hæreditarium, & quamuis agnatus eſſet in poſſeſſione; non propterea minus eſſet mittenda in poſſeſſionem.
24 Multo magis, ſi in poſſeſſione jam ſit, in ea erit conſeruanda.
25 Quæ etiam habent locum, ſi controuerſia eſſet inter Fiſcum, & filiam.
26 Tribus concurrentibus tantum agnatus poteſt impedire miſſionem filiæ, ſcilicet vt poſſideat, & bona fide & incontinenti de jure ſuo doceat.
27 Dicitur incontinenti probare, ſi ſit nominatus in teſtamento, nec per interpretationem vocetur, aut ejus jus in dubium reuocetur.
28 Filia in poſſeſſionem contra agnatum, & Fiſcum mittenda eſt, etſi feudum ſit Eccleſiaſticum.
29 Facilius fœminæ ſuccedunt in feudo Eccleſiaſtico quàm Seculari.
30 Et caſu quo regulariter filia non eſſet mittenda in poſſeſſionem feudi Eccleſiaſtici, tamen à regula recedendum eſſet, data conſuetudine, qua feuda ſunt redacta ad inſtar patrimoniorum.
31 Vel etiam ea ſecluſa, ſi agatur de feudo emptitio, vel conditionato, vel abſolutè hæreditario.
32 Feudum Eccleſiaſticum dicitur quod de rebus Eccleſiæ alicui conceſſum eſt.
33 Feudum Caſtri-noui non eſt Eccleſiaſticum.
34 Feuda in tota Gallia, & omnibus Prouinciis cis Alpes conſtitutis, ſunt redacta ad inſtar patrimoniorum.
35 Fœminæque in illis eodem planè modo quo maſculi ſuccedunt, & nedum remotiores, ſed ejuſdem gradus, & omnino extraneæ, ipſoſmet filios defuncti, ſi ita is ordinauerit, excludunt.
36 Hæredes tam filij quàm extranei, & tam maſculi quàm fœminæ poſſunt in Gallia poſſeſſionem apprehendere, irrequiſito Domino, dummodo intra annum, & diem homagium præſtent.
37 Quæ conſuetudo in fauorem fœminarum procedit, etſi feuda habeant patriciatus dignitatem annexam, fœminæque in judicio parium aliàs interuenerunt.
38 Conſuetudo, vt feuda ſint redacta ad inſtar patrimoniorum, & fœminæ eodem omnino modo quo maſculi ad ea admittantur, valet, & n. 52.
39 Si ex natura feudi ſeruitium perſonale ſit faciendum, fœminæ ſi ſint admittendæ, id per ſubſtitutum facere poſſunt, non obſtante juramento fidelitatis, & nu. 54. & 124.
40 Iura feudalia nunquam in Gallia habuerunt locum.
41 Feuda, jure Longobardico, ſunt magis perſonalia quam realia, jure Gallico contrà, quo cohærent magis rei quàm perſonæ.
42 In cauſa feudali in Gallia vtimur jure communi Romanorum, vbi deficit Conſuetudo.
43 Iure verò Romano nec ſexus, nec agnationis & cognationis eſt differentia.
44 Doctoribus atteſtantibus de conſuetudine, præſertim ſua patria, eſt ſtandum & nominatim in terminis conſuetudinis, qua feuda ſunt redacta ad inſtar patrimoniorum.
45 Eámque conſuetudinem in locis comitatui Venaiſſino circumuicinis habuiſſe, & habere locum, & nominatim in dicto Comitatu Doctores atteſtantur.
46 Comitatus Venoiſſinus, aliàs fuit portio Prouinciæ, & ſub nomine illius comprehendebatur.
47 Chronicis in judicando, & conſulendo, creditur.
48 Vbi Dominus fœminas ſolet ad feudum admittere, præſumitur in inueſtituris, in quibus earum non eſt facta mentio, eas comprehendiſſe.
49 Vbi dubium eſt circa morem alicujus Regionis, recurrendum eſt ad mores vicinarum Regionum.
50 In circumuicinis Comitatus Venaiſſini Prouinciis, conſuetudo viget, vt feuda ſint redacta ad inſtar patrimoniorum, & fœminæ ad ea, ſicut maſculi, admittantur.
51 Et quæ Conſuetudo viget in omnibus Prouinciis cis Alpes conſtitutis, & nominatim in Comitatu Venaiſſino.
52 Conſuetudo, qua feuda reducuntur ad inſtar patrimoniorum, valet.
53 Eaque ferè vbique terrarum recepta eſt.
55 Nulla ſufficiens ratio reddi poteſt, cur à feudis fœminæ in jure feudali regulariter excludantur.
56 Feudum Caſtri-noui, quoad illam conſuetudinem, qua feuda ſunt redacta ad inſtar patrimoniorum, non habet ſeparatam naturam à cæteris feudis Comitatus, etſi quoad talearum & onerum ſolutionem alio jure cenſeatur.
57 Dominus, ſimpliciter inueſtiens, cenſetur de toto ſuo jure, & ſecundùm poteſtatem quam habet, id facere.
58 Dicta generalis Conſuetudo, qua feuda, &c. in d. feudo Caſtri-noui nominatim, & in indiuiduo viguit, & viget.
59 De jure feudorum, feudatarius, ſine conſenſu Domini alienans, cadit jure ſuo.
60 At vigente dicta Conſuetudine, qua feuda ſunt redacta, &c. poteſt irrequiſito Domino feudum alienari, non tamen realis poſſeſſio ſine licentia Domini apprehendi.
61 Agnatio per conjecturas, indicia & præſumptiones probatur.
62 Et in antiquis, per verba enunciatiua inter alios.
63 Tempus verò antiquum hoc caſu dicitur 50. vel 60. annorum.
64 Et in antiquiſſimis, per teſtes de auditu, & ſolam famam.
65 Probatur etiam agnatio per teſtes conſanguineos.
66 Et ex identitate inſigniorum præſumitur identitas familiæ.
67 Probatur quoque ſaltem præſumptiuè, ex ſolo nomine agnationis.
68 In materia difficilis probationis, probationes, & præſumptiones diuerſæ ſpeciei conjunguntur.
69 Ioachimum donatarium, & hæredem cum beneficio legis, & inuentarij eſſe agnatum Ioachimo auo materno.
70 Fœminæ ſuccedunt in feudo emptitio.
71 Quod procedit, nedum ſi à Domino, ſed etiam ſi à vaſſallo fuerit emptum.
72 Feudum ſemel alienatum, & titulo oneroſo acquiſitum, fit ſemper alienabile.
73 Feudum Caſtri noui eſſe emptitium.
74 Res præſumitur etiam in materia feudali juſto pretio empta.
75 Præſuppoſita conſuetudine, qua feuda ſunt redacta ad inſtar patrimoniorum, dictio hæredum, etiam in materia feudali pro quibuſcunque accipitur, nedum pro filia; ſed etiam pro extraneis, & num. 108. & 126.
76 Sed, & ſecluſa Conſuetudine, dictio, hæredum, in terminis alienationis pro quibuſcunque accipitur, & 126.
77 Feudum, eo ipſo quòd in extraneũ eſt alienatũ; dicitur merè

mere & abſolutè hereditarium ad quoſcunque heredes tranſitorium.

78 *Et Caſtrum-nouum, irrequiſito Domino, validè in extraneum fuit alienatum.*

79 *Feuda in dubio præſumuntur hereditaria.*

80 *Feudum Caſtri-noui eſt clarè hereditarium, etiam remota præſumptione.*

81 *Feudum pro ſe, heredibus, & ſucceſſoribus, & etiam ſine dictione,* ſucceſſoribus, *conceſſum, eſt hereditarium.*

82 *Ad quod non admittuntur agnati, niſi ſint heredes.*

83 *Heredes, inquam, ejus qui nouiſſimè moritur, nec ſufficit eſſe agnatum, & heredem ſanguinis.*

84 Hæredis *dictio quando profertur ab homine, intelligitur de herede vero vltimò defuncti; nec ſufficit vt ſit heres ſanguinis.*

85 *Si in feudo hereditario heres aliqua ex cauſa eſt incapax, id potiùs ad Dominum reuertitur quàm ad agnatum pertineat.*

86 *Quod dici ſolet in feudo hereditario, agnatum omnino ſcribendum heredem, an verum ſit.*

87 *Sed poſito eſſe verum, hoc caſu non facit dubium, cùm Ioachimus donatarius, & heres ſit agnatus vltimò defuncti.*

88 *Quod dicitur, poſtergationem non debere fieri, habet tantùm locum in feudo merè mixto, vt ſi conceſſum ſit pro liberis, & heredibus.*

89 *Quæſtiones, quæ ſolent fieri, an ſufficiat eſſe agnatum, & heredem ſanguinis, an verò etiam eſſe debeat ſcriptus heres nouiſſimè defuncti. & an potuerit inſtitui quicunque agnatus, procedunt tantum in feudo strictè hereditario, quo tamen etiam in caſu debet eſſe ſcriptus heres, nec ſufficit vt ſit agnatus.*

90 *Non autem procedunt, nec ſunt humori quæſtiones in feudo ſimpliciter & abſoluto hereditario, in quo omnes, & quicunque, ſiue, & extranei poſſint inſtitui heredes, & n.107. & n.158.*

91 *Feudum, ſi conceſſum ſit pro ſe, heredibus & ſucceſſoribus quibuſcunque, ad id extranei etiam legatarij, & fœminæ admittuntur ex magis communi & veriori ſententia.*

92 *Et de tali feudo, ſicut de bonis allodialibus, iudicandum eſt, & id in quemcunque alienari poteſt.*

93 *Idem ſi ſimpliciter dictum eſſet,* pro ſe & hæredibus quibuſcunque.

94 *Idem ſi dictum eſſet,* pro ſe & ſucceſſoribus quibuſcunque, *dictione* hæredum, *remota.*

95 *Verbum,* ſucceſſoribus, *tantùm importat quantum verbum,* hæredibus, *& quandoque latius ſumitur.*

96 *Idem ſi dictum eſſet,* pro ſe, & hæredibus & ſucceſſoribus vniuerſis.

97 *Vel,* pro omnibus hæredibus.

98 *Dictiones,* quibuſcunque & omnibus, *etiam in materia feudali æquipollent & faciunt feudum abſolutè & ſimpliciter hereditarium, & ad extraneos tranſitorium.*

99 *Feudum Caſtri-noui ſub clauſulis vniuerſalibus,* pro ſe, & hæredibus & ſucceſſoribus, quibuſcunque, *vel,* omnibus, *eſt conceſſum.*

100 *Producens inſtrumentum fatetur omnia in eo contenta.*

101 *Quoties feudum conceditur pro ſe, heredibus, & ſucceſſoribus, vtraque hac dictione exiſtente, eſt ſimpliciter hereditarium.*

102 *Idem ſtatuendum, ſi dictio* perpetuò, *vel,* in infinitum *adſit.*

103 *Idem ſi ſola dictio,* hæredibus, *adſit; ſi tamen conſuetudine feuda ſint redacta ad inſtar patrimoniorum.*

104 *Idemque etiam heredum non facta mentione, præſuppoſita tamen dicta conſuetudine.*

105 *Idem ſi feudum aliàs alienatum fuit, quod contigit in feudo Caſtri-noui.*

106 *Idem etiam, ſecluſa dicta conſuetudine, ſi in contractu alienationis mentio heredum fiat qui tunc pro quibuſcunque accipiuntur.*

107 *In feudo ſimpliciter & abſolutè hereditario tam extranei quàm fœminæ promiſcuè ſuccedunt, & id in præjudicium agnatorum alienari poteſt, & n.158.*

109 *Ordo ſucceſſiuus, vt fœminæ non admittantur niſi deficientibus maſculis, non habet locum in feudo abſolutè hereditario, etſi ea ſola dictione vniuerſali tale probaretur; nec in emphyteuſi, aut conditionato, ſed fœminæ ſimul cũ maſculis; imò illis excluſis, ſi vel teſtator ita diſpoſuerit, vel remotiores ſint maſc. ſola ſuccedũt.*

110 *Non habet etiam locum ille ordo, cùm conceſſum eſt feudum maſculis cum fœminis.*

111 *Reprehenditur Intrigolius circa ordinem ſucceſſiuum.*

112 *Vbi conſuetudine fœmina eſt capax feudorum, & eâdem ordo ſucceſſiuus habet locum, is non procedit, niſi inter ejuſdem gradus exiſtentes.*

113 *Quoties, extantibus maſculis, fœmina ab inteſtato non ſuccedit, toties ex teſtamento ſuccedere poteſt.*

114 *Fœmina, ex vi dictionis vniuerſalis,* quibuſcunque, *vel* omnibus, *tam ex teſtamento quàm ab inteſtato cum maſculis, imò illis excluſis, ſi vel ita ordinatum ſit, vel remotiores ſint, ſuccedunt in feudis.*

115 *In feudo conditionato, pro quo præſtatur annuus cenſus, fœminæ & extranei ſuccedunt.*

116 *Etſi juramentum fidelitatis vltra annuum cenſum præſtandum ſit.*

117 *Feuda ſunt ſtrictiſſimi iuris, & in illis non fit extenſio de caſu ad caſum.*

118 *Excluſio fœminarum eſt odioſa, & reſtringenda etiam in materia feudorum.*

119 *Non valet argumentum de emphyteuſi ad feudum, & contrà.*

120 *In feudo franco præſtatur juramentum fidelitatis.*

121 *A feudo franco fœmina non excluditur.*

122 *Fœmina, & conſuetudine, & pacto, poteſt ad feudum admitti: tamen tenetur ad juramentum fidelitatis.*

123 *Impuberes, & infantes ad feuda admittuntur, & juramento fidelitatis tenentur.*

125 *Fœmina in dubio ad feuda admittitur.*

126 *In feudo Caſtri-noui aut non primogeniti, aut non ſoli, aut alia ex cauſa quàm ex vi primogenituræ prætenſæ ſucceſſerunt, ſemperque Dominus ejuſdem licuit de eo liberè tam inter viuos quàm vltima voluntate in quoſcunque, etiam extraneos, diſponere; quod per omnes ſucceſſiuè Dominos à primo familiæ de Simeana acquiſitore vſque ad vltimum docetur.*

128 *Diuiſio inter fratres præſumitur æqualis poſt lapſum 10. vel 20. annorum, quod abſque dubio procedit ſi de titulo diuiſionis conſtet.*

129 *Præſumendum eſt pro inſtrumento.*

130 *Quoties primogenitura per præſcriptionem etiam centenariam vel immemorabilem prætenditur inducta, & proponitur ejus origo quæ vera non ſit, præſcriptio omnino corruit, & ipſius nulla eſt habenda ratio.*

131 *Allegans aliquid cum certa qualitate, ſi eam non probet, deficit in probatione.*

132 *Primogenitus non tenetur ad debita prædeceſſoris aliter quàm in vtilitatem Majoratus contracta.*

133 *Res Majoratus ſubjecta, nec ſubſtitui, alienari, pignorari, nec ſuper his in præjudicium ſucceſſorum tranſigi poteſt.*

134 *Subſtitutio ſub conditione,* ſi ſine liberis, *per ſuperexiſtentiam liberorum deficit, etſi poſtea illi ſine liberis decedant.*

135 *Subſtitutio in contractibus facta*, vt in omnibus bonis alterutrius ſine liberis decedentis ſuccedat, *non valet.*

136 *Nepos ex filia vltimò defuncti, iſque & agnatus, debet præferri proximiori agnato in feudo hæreditario.*

137 *Filia vltimo defuncti, ſiue in primogenitura iuris Francorum, ſiue in alia, excludit maſculum alterius gradus & lineæ.*

138 *Atteſtationes, & acta in vno iudicio, & inter alias perſonas facta, non probant, nec faciunt fidem plenam in alio iudicio.*

139 *Nec ſemiplenam: ſed tantum præſumptionem.*

140 *Iuramentum ſuppletorium non datur contra eum qui eſt in regula, vel planè probauit.*

141 *Nec ſi ſemiplena probatio, aliqua præſumptione diluī, aut eleuari poteſt.*

142 *Nec ei qui rem ſuper qua iurandum eſt neſcit.*

143 *Nec ſi agatur de re magni momenti.*

144 *Confeſſio a procuratore in vno iudicio emanata, nullam omnino fidem in alio iudicio facit.*

145 *Ficta confeſſio etiam inter eaſdem partes non nocet in alio iudicio, nec hæredi, ſi non habuerit affectum contra defunctum.*

146 *Sententia lata contra eum cuius principaliter intereſt, tribus tantum caſibus afficit omnes ſecundarium intereſſe habentes.*

147 *Confeſſiones erroneæ etiam poſt acceptationem reuocari poſſunt etiam per hæredem.*

148 *Errantis nullus eſt conſenſus.*

149 *Error probatur eo ipſo quod aliter rem ſe habere probatur.*

150 *Erronea procuratoris confeſſio non nocet Domino, præſertim in alio iudicio.*

151 *Nemo ſe poteſt fundare in poſitione negata, nec eo quod impugnauit ſe iuuare.*

152 *Proteſtatio contra productionem teſtium facit ne quis ſe eorum depoſitionibus iuuare poſſit.*

153 *Ad probandum Maioratum ex temporis antiquitate requiruntur teſtes graues, & bonæ famæ, & tale eſſe articulandum & probandum eſt.*

154 *Atteſtationes non publicatæ, non faciunt fidem etiam inter eaſdem perſonas in alia inſtantia & coram alio iudice non ſuccedaneo primo.*

155 *Quod fallit inter eaſdem partes ſi teſtes ſunt mortui, non quoad tertium.*

156 *Nec etiam fallit inter eaſdem partes, ſi poſſit adſcribi negligentiæ cur atteſtationes non ſint publicatæ.*

157 *Atteſtationes non ſolent in Rota Romana publicari niſi in tertia inſtantia.*

158 *Feudum abſolutè hæreditarium tranſit ad quoſcunque hæredes, etiam extraneos.*

159 *Feudum hæreditarium, & ex pacto, & prouidentia, ex diametro pugnant.*

160 *Feudatarius non poteſt formam conceſſionis egredi eamve alterare.*

161 *Teſtium depoſitiones debent de neceſſitate concludere.*

162 *Depoſitiones teſtium, conſuetudines, poſitiones partis, præſcriptiones, priuilegia, ſtatuta, & cætera huiuſmodi tantum valent quantum ſonant, nec de caſu ad caſum extenduntur, maximè contra ius.*

163 *Ei, qui dicit bona Maioratus ſubiecta, ius commune reſiſtit, & omnia bona præſumuntur libera.*

164 *Cum agitur inter eos, qui ſunt eiuſdem vel alterius lineæ, & gradus, vel inter deſcendentes tantum, & eoſdem ac collaterales vltimò defuncto, ſunt diuerſi caſus, nec ab vno ad alium fit extenſio, etiam in Maioratibus, & n. 192. 193. 194.*

165 *Excluſio filiarum, propter maſculos remotiores linea, & gradus, eſt odioſa, & irrationabilis, ideòque reſtringenda, num. 199.*

166 *Teſtis in vno ex ſubſtantialibus falſus, in omnibus ratione iuramenti eſt falſus, nec in aliquo, niſi contra producentem, probat.*

167 *Teſtium dicta debent intelligi ſecundum contenta in articulis ſuper quibus examinati fuerunt.*

168 *Si ex depoſitionibus teſtium non conſtat de qualitate primogenituræ, vel ſi ea indefinitè, & indeterminatè probata eſt, ſecundum conſuetudinem regionis ea eſt intelligenda.*

169 *Maioratus inſtitutio ſecundùm patriā conſuetudinem intelligenda eſt.*

170 *Maſculis eiuſdem lineæ, & gradus, deficientibus, fœmina ſuccedit in Maioratibus, & excludit maſculos remotiores, quamuis à primo inſtituto deſcendentes, & filia primogeniti admiſſi excludit patruum, idque verum eſt vbique terrarum, & de iure communi, nedum de conſuetudine Hiſpaniæ, num. 232.*

171 *Perpetuum hoc eſt in Maioratibus, niſi aliter nominatim, & ſpecialiter in inſtitutione Maioratus cautum ſit, vt qui ſint eiuſdem lineæ vltimi poſſeſſoris, ſiue maſculi ſiue fœminæ præferantur maſculis alterius lineæ, et ſi a primo inſtitutore deſcendentibus.*

172 *Fœmina, deficientibus maſculis eiuſdem lineæ & gradus, habet fundatam intentionem de iure communi, vt ſuccedat in Maioratibus, & excludat maſculos alterius lineæ, & nu. 103. & 232.*

173 *Et euidentiſſimè de contraria voluntate conſtare debet, vt ab eo recedatur.*

174 *Et in dubio ſemper pro fœmina reſpondendum eſt, & nu. 219. & 235.*

175 *In Maioratibus 1°. linea vltimi poſſeſſoris, 2°. gradus, 3°. ſexus, 4°. ætas conſideratur.*

176 *Quæ omnia procedunt etiam in Regnis, Ducatibus, Marchionatibus, & Baronijs, in quibus iure Maioratus ſuccedatur.*

177 *In Maioratibus non fit tranſitus de vna linea ad aliam, donec deſcendentes ab vltimo poſſeſſore, ſiue maſculi, ſiue fœminæ deficiant.*

178 *Si ſtatuto, vel aliàs, maſculi, excluſis fœminis, admittuntur ad ſucceſſionem, hoc intelligitur de maſculis eiuſdem lineæ, & gradus, ſecus ſi adſit fœmina vltimo poſſeſſori proximior, quæ maſculum remotiorem excludet.*

179 *Maioratus præſcriptione inductus, tantùm in caſu præſcripto procedere debet, maxime quando agitur de excludenda filia per remotiorem maſculum.*

180 *In Maioratibus, qui temporis antiquitate conſtant, is ordo ſeruatur qui in Maioratibus ſimpliciter inſtitutis.*

181 *Præſcriptio, cum non contineat quid definitum ab homine, continet quod eſt definitum à iure, vel conſuetudine.*

182 *In Maioratibus ſi caſus eſt expreſſus in fauorem patrui, relinquitur diſpoſitioni iuris communis.*

183 *Fœminarum excluſio eſt quædam exhæredationis ſpecies.*

184 *In materia priuatiua id tantùm admiſſionem indicit quod eſt expreſſum.*

185 *Sicut in Subſtitutionibus, ita in Maioratibus procedit ratio, de re non loquitur Maioratus.*

186 *Regulis iuris adhærendum, cum de contrario iure minimè conſtat.*

187 *Primogeniti appellatione filia excluditur, & maſculinum concipit fœmininum.*

188 *Vt ſit primogenitura gentilitia maſculina, per quam fœminæ à remotioribus maſculis excludantur, debet eſſe perpetua maſculorum mentio, non in vno tóque primo*

primo tantùm gradu, qua in eo gradu facta non inducet primogenituram, & numero 189. & 191.

190 Qua, vt ſcilicet filia, nonobſtante maſculorum mentione in primo gradu facta, excludit patruum, vera ſunt; etſi ipſius pater præmortuus ante d. filiæ auum, nec vnquam admiſſus fuiſſet: in quo quamuis aliqui contradicunt, ſi tantum admiſſus fuiſſet primogenitus relictu filia, & ſemel excluſiſſet ſecundo genitum, res eſt certa, & non habet dubium.

192 A maſculis primi gradus ad maſculos alterius lineæ nihil poteſt inferri, nec licet argumentari quoad excluſionem fœminarum.

193 Nec de vno caſu ad alium in hac ſpecie eſt trahenda diſpoſitio.

194 Nec in iſtis licet argumentari de ſimili ad ſimile, nec de gradu ad gradum.

195 Abſoluta, & indefinita debet inter alia eſſe maſculorum vocatio, vt ex ea perpetuum fideicommiſſum vel primogenium inducatur: ſi autem ſimpliciter filij primogeniti maſculi ſit facta mentio, id nullo modo inducitur, ſed tantum inter filios vltimo defuncti.

196 Quando fœminæ propter maſculos excluduntur, intelligitur de maſculis ejuſdem gradus.

197 Maſculorum dictio ex proprietate vocabuli excludit fœminas in eo caſu, quo aliquis, non exiſtente maſculo, vocatur non alio.

198 Expreſſio eorum quæ de ſui natura neceſſario inſunt, non poteſt trahi ad alium caſum alterius naturæ vel rationis.

200 Regulæ ſtandum quouſque de contrario conſtet, & in dubio pro ea pronunciandum.

201 Si caſus admittendæ, vel excludendæ fœminæ non euenerit, nihil contra eam ex præſcriptione opponi poteſt.

202 Expreſſio quæ tacitè ineſt, non immutat ejus naturam.

204 Fœmina in Majoratibus, deficientibus maſculis ejuſdem lineæ, & gradus, nunquam per maſculos alterius lineæ excluditur; niſi vel inſtitutione Majoratus id expreſſè cautum ſit, vel ex conjecturis euidentiſſimis, & à jure probatiſſimis de indubitatiſſima mente conſtituentis Majoratum conſtet.

205 Nec eſt ſufficiens conjectura vt neptis, cáque filia vltimò defuncti, per patruum excludatur, ſi inſtituatur Majoratus ad conſeruationem memoriæ familiæ, domus vel caſata.

206 Idem ſi inſtituens Majoratum poſt ſpecialiter vocatos, ſequentes de ſuo genere vocauerit, idem de vocatione ſtipitis ſeu cippi, poſteritatis, generis proximorum, nec ex onere deferendæ domus inſignia quæ arma vocant.

207 Nec hujuſmodi conjectura judicis arbitrio relinquitur, ſed debet eſſe à jure approbata.

208 Ratio conſeruandæ familiæ, vel agnationis in Majoratibus, non præſumitur niſi expreſſò vel ex euidentiſſimis conjecturis de ea conſtet.

209 In dubio ratio conſeruandæ agnationis non præſumitur.

210 In Majoratibus, mentione maſculinitatis etiam in teſtamento facta, aut non præſumitur ratio conſeruandæ agnationis, aut eo tantum in gradu quo facta eſt mentio præſumetur, aut indefinita, abſoluta & perpetua debet eſſe mentio, vt in omnibus gradibus præſumatur.

211 Ratio conſeruandæ agnationis poteſt in fauorem aliquorum conſiderari, & in alijs, & fauorem aliorum non conſiderari.

212 Qualitas maſculinitatis in vno loco diſpoſitionis, & gradu appoſita, ad alias perſonas & gradus non extenditur, niſi ratio agnationis, vel exprimatur, vel aliàs quàm ex mentione maſculinitatis ſubintelligatur.

213 Nunquam præcedentia in ſequentibus cenſentur repetita, quando agitur de repetenda qualitate aduerſus diſpoſitionem juris communis, & nu. 217.

214 Conſeruatio agnationis, maſculorum incluſio, & fœminarum excluſio reſtringitur ad gradus & perſonas expreſſas, nec ad alias porrigitur.

215 Limitata cauſa limitatum producit effectum.

216 In Majoratibus, & Fideicommiſſis, ſi inſtitutor, vel teſtator in primis vocationibus ſemper filios & deſcendentes maſculos inuitet, ſi in ſequentibus vocationibus, vel ſubſtitutionibus vocet filios, vel deſcendentes ſimpliciter, maſculinitatis qualitas non cenſetur repetita, ſi ratio agnationis conſeruandæ expreſſa, vel ſubintellecta aliter quàm ex mentione maſculorum ſubſit.

218 Quæ longè magis procedunt quando poſt plures maſculorum vocationes inſtitutor vlterius non proceſſit.

219 Cùm agitur de excluſione fœminarum per remotiores maſculos, in dubio pro fœmina reſpondendum eſt, & nu. 255.

220 Quando feudum regitur jure Francorum, primogenitus præfertur ſecundo genito, & illi vitam, & militiam tantùm dare tenetur, & nu. 258.

221 Et eo jure Francorum, ſecundogenito ſemel excluſo, & ipſe, & omnes illius deſcendentes in perpetuum per deſcendentes primogeniti ſunt excluſi.

222 Linea ſemel occupata ſemper eſt continuanda, & perpetuanda in omnes deſcendentes.

223 Quando feudum regitur jure Francorum, primogenitus excludit ſecundogenitum, & maſculus fœminam, ejuſdem ſcilicet lineæ & gradus.

224 Sed filia vltimi poſſeſſoris excludit omnes maſculos collaterales ejuſdem vltimò defuncti necnon Dominum ſuperiorem.

225 Ius Francorum in regno Siciliæ in pleriſque feudis inductum & tandem in conſtitutiones redactum, in eo ſcilicet vt filia vltimi poſſeſſoris, extinctis omnibus collateralibus, ſuccederet; etſi quædam alia adjecta ſint.

226 Ius Francorum, in regno Siciliæ, eſt jus ſpeciale ex moribus Francorum deſumptum.

227 De jure Francorum filia primogeniti excludit ſecundogenitum cum de ſucceſſione aui agitur.

228 Et quamuis alias in Majoratibus, quando primogenitus præmortuus eſt, id habeat difficultatem, tamen de jure conſtitutionum Siciliæ, necnon de jure Francorum, iſta opinio verior, vt filia primogeniti præmortui excludat patruum.

229 Sed ſi ſemel primogenitus ſit admiſſus, hoc certiſſimum eſt, etiam de iure Francorum, filiam primogeniti admiſſi excludere patruum.

230 Lex Salica ſolùm habet locum quoad ſucceſſionem Regni, & bonorum Coronæ, non quoad alia bona quæ habentur à Rege, ſiue in allodium ſiue in feudum.

231 Habet etiam locum lex Salica in Appanagio quod datur liberis Regis; quia id eſt pars Coronæ.

232 Filia vltimò defuncti, de iure communi, nedum de conſuetudine Hiſpaniæ, excludit maſculos alterius lineæ.

233 Fœmina, in bonis primogenijs debitis de iure communi, etiam ſeclusa conſuetudine, ſuccedere poſſunt.

234 *Primogenitura Veteris Teſtamenti longè differt ab hac noſtra, in qua de bonorum ſucceſſione agitur, nec ab una ad aliam argui poteſt.*

235 *Data conſuetudine capacitatis fœminarum, & in quacunque primogenitura, abſque dubio, & nemine diſcrepante, excludunt maſculos alterius lineæ, & gradus.*

236 *Tam in primogenitura juris Francorum, quàm in cæteris Majoratibus, fœminæ de jure communi ſuccedunt, ad excluſionem maſculorum alterius lineæ, & gradus.*

237 *Et de vſu, & jure Francorum antiquiſſimo, inter ipſasmet filias erat locus juri primogenituræ, ita vt primogenita ſorores minores natu excluderet.*

238 *Non poteſt vna familia certam ſibi ſucceſſionis formam conſuetudine, inſcio principe, inducere.*

239 *Et ſi quo caſu inducatur, intelligitur tantùm in ſucceſſione ab inteſtato.*

240 *Et tantùm in eo caſu in quo in judicio inducta eſt non in alio.*

241 *Documenta, & inſtrumenta, teſtium depoſitionibus, maximè magis incertis, & de auditu, & ſi de viſu erroneis, præponderare debent.*

242 *Quæ requirantur vt actorum extractus faciat fidem.*

243 *Ex antiquitate temporis annorum ſc. 35. præſumitur oblivio, maximè quando res continet plura capita, & in vero multis negotiis implicito.*

244 *Quæ requirantur vt ſententia Rotæ Romanæ dici poſſit, & n. ſeqq.*

245 *Sententia nulla eſt vis, quæ negotium indiuiduum pro parte terminatur, ſicut etiam ſi dubia ſit & negotium non terminet.*

246 *Sententia ſine citatione eſt nulla.*

247 *Citatio in ſententia ex antiquitate temporis non præſumitur, ſi neque ea ſaltem in genere enuncietur, neque ſit in forma probante, & quia deſunt acta, & teſtes.*

248 *Sententia quæ non eſt ſubſcripta & publicata, non poteſt dici ſententia nec pro re judicata haberi.*

249 *Sententia, maximè indefinitè prolata, ſecundùm articulos intelligenda eſt.*

250 *Sententia eſt ſtricti juris, nec ad alium caſum maximè diverſum porrigi poteſt.*

251 *Transactio reſcinditur ope reſtitutionis ex inſtrumentis de novo repertis, vbi adeſt probabilis, & juſta ignorantia.*

252 *Nec opus eſt ignorantiam juramento, vel alio modo probare, ſed ſat eſt quod contrarium ex adverſo id probetur.*

253 *Eſt habenda ratio dubij ſuper quo tranſigitur.*

254 *Tranſactio debet intelligi vt ſit facta de rebus, de quibus erat lis.*

256 *Per tranſactionem inter quondam Ioachimum, & Ludouicum initam, neque probatur, neque inducitur primogenitura per d. Dominum Antonium prætenſa, imo ea omnino excluditur, & nullam fuiſſe & eſſe probatur.*

257 *Si quis per tranſactionem, à primogenitura, quam prætendebat, repulſus eſt, non poteſt alius contra eundem, primogenituram, per eandem tranſactionem probatam vel inductam, prætendere, maximè ſi ſit filius ejus, in fauorem cujus vel rejecta vel non habita fuit ratio dicta primogenitura.*

259 *Locus ſeu feudum Caſtri noui non eſt Baronia.*

260 *Barones ſunt in duplici differentia, alij dicuntur Barones Regni, & ſunt Duces, Marchiones, Comites, & hi dignitatem annexam habent. & dicuntur feuda dignitatum poſſidero: alij ſunt Barones certorum locorum, & hi non habent dignitatem.*

261 *Quinimo & ſecundi generis Barones propriè, & veneræ Barones non ſunt, niſi plura feuda ab vno, cui Baroniæ titulus adſcriptus eſt, dependeant.*

262 *De jure Francorum fœminæ in Ducatibus, Marchionatibus &c. ſuccedunt ſicut & in aliis quam juris Francorum Majoratibus.*

263 *Non licet mutare actionem lite conteſtata, & longè minus inſtructa, maximè ſi ſit contraria, & longè magis ſi mutetur qualitas perſonæ; vt quia agebat tanquam tertius, poſtea tanquam hæres.*

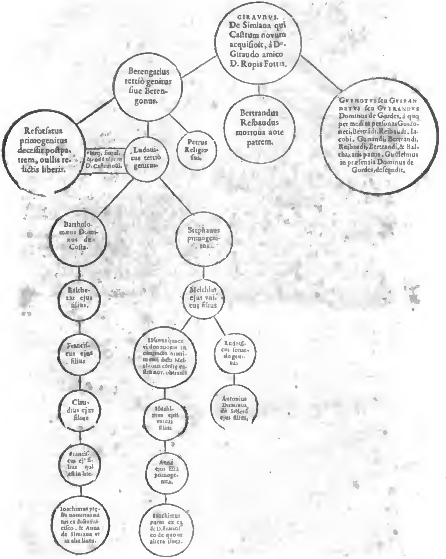
264 *Concluſio, & Epilogus contentorum in Conſilio.*

265 *Errores in articulis, & depoſitionibus teſtium quibus nititur Dominus Antonius actor contenti.*

ILLVSTRIS quondam Dominus STEPHANVS de SIMIANA, in contractu matrimonij Melchioris filij ſui vnici, de anno milleſimo quingenteſimo, & die vigeſima ſexta Martij, donauit primogenito maſculo ex dicto matrimonio procreato, & fuit de pactu inter partes inito, vt idem primogenitus haberet Caſtrum, totam juriſdictionem loci Caſtri-noui, & totum tenementum ejuſdem eum medietate omnium redituum, emolumentorum, & totius reuenutæ ejuſdem.

In eodem contractu, & poſt d. pactum, d. Stephanus dat eidem Melchiori filio ſuo omnia bona ſua præſentia, reſeruato tamen ſibi vſufructu eorumdem quandiu viueret. Deceſſit poſtea dictus Stephanus, deceſſit & Melchior, relictis duobus filiis Janſano, & Ludouico, nullo condito teſtamento; & certè, quid opus erat vt Melchior teſtaretur, cùm ferè omnia bona ſua, ex vi dictæ donationis, ad dictum Jaoſanum pertinerent? Dictus Janſanus quoadm vixit ex vi dictæ donationis pro Domino Caſtri noui ſe geſſit, illúdque cùm bonis in ejus territorio ſitis poſſedit. Deceſſit tandem, relicto Joachimo vnico filio, in pupillari ætate conſtituto, & dicto Ludouico fratre ſuperſtitibus; qui Ludouicus mouit litem pro jurium ſuorum recuperatione, petens medietatem omnium bonorum quæ quondam Melchior poſſediſſet. Opponebatur ill dicta donatio in contractu Melchioris facta. Tandem tranſactio inita fuit inter dictum Joachimum majorem nouem, minorem quatuordecim annis, cum auctoritate ejus tutorum, & dictum Ludouicum de anno milleſimo quingenteſimo quinquageſimo ſexto, & tertia Martij, inſtrumento ſumpto per Magiſtrum Morini, per quam multa bona, tam intra territorij Caſtri noui quàm extra, in d. tranſactione deſignata, cum certa quantitate pecuniarum ſemel, & vini quotannis ſoluendorum, d. Ludouico obuenerunt: ſed, vltra alia multa, Caſtrum, Juriſdictio, cenſus, vintenum, molendina, furni, & omnia jura Dominicalia intacta, & illibata penes Joachimum remanſerunt.

Tandem

Tandem d. Ioachimus major factus, exiſtimás ſe per d. tranſactionem admodum læſum, dictumq; Lodouicum longè plus, quàm ei deberetur, cõſequutum fuiſſe; mouit litem ſuper reſciſione d. tranſactionis contra d. Lodou. ejus patruum; & cùm aliquod decretũ in ſui fauorem à D. Valentiniano Auditore Rotæ Palatij Apoſtolici Auenionenſi, Cõmiſſario in hac cauſa ſpecialiter deputato obtinuiſſet: ab eo d. Ludouicus, ſentiẽs ſe grauatum, appellauit ad Sanctiſſimum Dominum noſtrum Papam; ab eoque cauſam in Rota Romana Illuſtriſſimo Cardin. Seraphino tunc Auditori committi impetrauit, in qua d. Ioachimus ſententiam fauorabilem in poſſeſſorio reportauit, per quam fuit dictum, eſſe reintegrandum, & mittendum in poſſeſſionem bonorum per d. tranſactionem d. Ludouico remiſſorum. Et cùm ſuper petitorio, in cauſa appellatio-

nis coram Reuerendiſſimo Kropero, etiam Auditore, litem proſequerentur, procurator d. Joachimi vt ſecuriùs ſententiam, etiam in eo reportaret (atſi per reuolutionem Rotæ præparatoriam ad ſententiam coram d. Domino Seraphino, antequam d. Ludouicus appellaſſet, dictum fuiſſet, in eodem petitorio tres partes de quatuor huuorum non dominicalium Caſtri-noui exiſtentium, de dominicalibus enim non erat controuerſia, pertinere ad Joachimum, & de quarta tantùm reſtante erat diſputatio; an etiam ea ad Joachimum, an verò ad Ludouicum ſpectaret:) per articulos in facto poſuit, contra tamen rei veritatem: Aliàs priuilagium à Friderico Imperatore Giraudo Amico, & ejus hæredibus, quibuſcunque etiam extraneis, conceſſum fuiſſe; vt d. Caſtrum jure Francorum regeretur, & in eo viueretur more Francorum: vt ſcilicet primogenitus excluderet ſecundogenitum, & quòd inde vnus tantùm fuerit, & ſolus Dominus Caſtri noui, iſque primogenitus, excluſis cæteris fratribus, ſi quos habuiſſet: ponendo in facto, ſemper ita obſeruatum fuiſſe, & vnicum tantùm Dominum, filium ſcilicet primogenitum, excluſis cæteris fratribus, poſſediſſe d. Caſtrum, & pro Domino illius ſe geſſiſſe, & in indiuiduo illud demonſtrando, quòd eidem Giraudo Amico ſucceſſerat Giraudus de Simiana, cui ſucceſſerat Berengarius ejus filius primogenitus; eidem Berengario Ludouicus etiam primogenitus; eidem Ludouico Stephanus, etiam primogenitus; Stephano Melchior primogenitus; Melchiori Janſanus ſuccedere debuerat, & Janſano Joachimus, qui deceſſit ſeptima Nouembris proximè præteriti, & excludere Ludouicum fratrem ſecundogenitum d. Janſani, & patruum d. Joachimi; qui Joachimus, ſeu ejus Procurator, obtinuit remiſſionales à Reuerendiſſimo Kropero Commiſſario, directas Domino Ludouicó de la Salla, Decano, dum viueret, Eccleſiæ collegiatæ ſancti Petri, ad teſtes examinandos pro probatione dictorum articulorum, coram quo, ſcribente Magiſtro Tache, Notario principali, & Magiſtro quondam .... De Mareſijs adjuncto, à parte d. Joachimi, ſeu ejus Procuratoris; varij teſtea producti fuerunt, & examinati, quorum depoſitionibus præſupponitur, non tamen concedendo, contenta in articulis probata, & depoſuiſſe quòd ſemper in loco Caſtri-noui fuit tantùm vnicus, & ſolus Dominus, iſque primogenitus filius vltimò defuncti, quamuis haberet plures fratres; quorum aliqui rationem ſcientiæ reddunt, quia ita à majoribus acceperunt: alij verò quia viderunt Janſanum ſolum pro Domino ſe geſſiſſe, & ante eum Melchiorem, & vnus vel duo dicunt, ſe vidiſſe etiam Stephanum, ſolum Dominum, qui tamen habebat Bartholomæum fratrem Dominum de Coſta. Quoad verò eorum prædeceſſores, dicunt ſe à majoribus accepiſſe, & audiuiſſe, & duo vel tres deponunt ſe audiuiſſe ſæpe Melchiorem dicentem, non opus eſſe vt aliquod teſtamentum conderet; quia bona ad dictum Janſanum pertinebant. Et aliqui teſtes dicunt ſe in quodam libro vidiſſe arborem Dominorum d. loci, qui enumerantur eo modo quo ſuprà deſignati ſunt (non tamen ſub qualitate primogeniti:) & omnes, vt præſupponunt teſtes, primogeniti; contra tamen veritatem; ſicut & in eo quod præſupponunt vnicum tantùm Dominum eodem tempore fuiſſe, cùm duo fuerint eodem tempore, & ſæpè alij quàm primogeniti ſucceſſerint, & ii quandoque primogeniti, alio jure, vel causa, quàm d. primogenituræ, vt ex infrà dicendis apparebit.

Poſt dictas atteſtationes perfectas coram eodē Decano ſancti Petri, Commiſſario ad examinandū teſtes deputato, d. Ludouicus dedit articulos reprobatorios teſtium examinatorum à primo vſque ad vltimum, & teſtes ſuper probatione eorundē examinari fecit. Tandem alia & ſecunda tranſactio inter DD. Joachimum, & Ludouicum inita fuit de anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo quarto, die decima quarta Aprilis, Romæ, ſumpta per Magiſtrum Petrum Reynaudi, Clericum Nemauſicenſem; per quam, tres domus Auenioni ſitæ, quæ ad d. Dominum Melchiorem pertinuerant, necnon omnia bona Cauallioni ſita, quamuis ea à D. Janſano fuiſſent acquiſita, & tria millia ſcuta, vltra duo alia millia quingenta, & quinquaginta, per primam tranſactionem d. Ludouico ſoluta, conſequutus fuit.

In dicta ſecunda tranſactione, nulla fit mentio dictarum atteſtationum, ſed ſolum ſententiæ latæ in poſſeſſorio in fauorem d. Joachimi, & quòd lis pendebat ſuper petitorio, & primogenitura dicti Joachimi; inſerendo per tranſenam illam dictionem, *ſuper primogenitura dicti Joachimi*; cùm tamen dictæ donationis, in contractu matrimonij Melchioris, expreſſa, & ampla fiat mentio.

Ab eo tempore d. Ludouicus, & Joachimus pacifici vixerunt, & multis annis poſtea deceſſit d. Ludouicus, relicto Illuſtri Domino Antonio, ejus filio hærede, Domino de Cedeiou.

Dictus verò Joachimus, cùm matrimonio collocaſſet Annam filiam ſuam primogenitam cum Illuſtri Domino Franciſco de Simiana, filio Illuſtris Domini Claudij Domini de Coſta, ex eo natus eſt Dominus Joachimus, cui tale nomen indidit in fonte baptiſmatis Joachimus auus maternus, qui ſuo auo agnatus eſt ex parte patris: Nam Ludouicus de Simiana, pater d. Stephani, habuit duos filios, d. ſcilicet Stephanum, & Bartholomæum; Stephanus Melchiorem, Melchior Janſanum, Janſanus Joachimum, Joachimus d. Annam, vxorem Franciſci: Bartholomæus verò Balthezarem, Balthezar Franciſcum, Franciſcus Claudium, Claudius Franciſcum, maritum dictæ Annæ, ex quibus natus eſt is vltimus Joachimus, qui propterea Joachimo ejus auo materno eſt in ſexto agnationis gradu. Dictus Joachimus auus, de anno milleſimo ſexcenteſimo quinto, & die ſeptima Nouembris, donatione inter viuos, cum reſeruatione fructuum, quamdiu viueret, & pactis, & qualitatibus in ea contentis, dictum locum Caſtri-noui cum mero, & mixto imperio totaque juriſdictione, ac toto territorio, & omnibus juribus, & bonis in eo ſitis, d. Joachimo, ejus ex filia nepoti, donauit: quæ donatio fuit legitimè inſinuata in Curia Rectoriatus de d. anno, & nona die ejuſdem Menſis, & dictus Franciſcus vti pater, nomine filij infantis, homagium præſtitit de d. loco coram Reuerendiſſimo Rectore Comitatus, de dicto anno, menſe & dia.

Et quamuis per clauſulas tranſlatiuas Dominij, & poſſeſſionis, d. Joachimus donatarius eſſet in poſſeſſione, nec non per præſtationem d. homagij; tamen de anno milleſimo ſexcenteſimo ſexto, & die trigeſima Octobris fuit de nouo, accedente conſenſu dicti Joachimi aui, medio dicti Franciſci patris, per Commiſſarium ab Illuſtriſſimo Vicelegato deputatum, miſſus in realem & actualem poſſeſſionem d. loci, & tanquam Dominus & legitimus poſſeſſor Judicem Bajulum, Procuratorem, & Graffarium & alios Officiarios fecit, & creauit.

Tandem d. Ioachimus auus ab humanis deceſſit de anno milleſimo ſexcenteſimo ſexto, & die quinta Nouembris; qui antè, ſcilicet, de anno milleſimo ſexcenteſimo quinto & die vigeſima quarta Iulij, ſuum vltimum

mum condiderat teſtamentum, quo ſuum hæredem
vniuerſalem inſtitueras dictum Ioachimum ex filia
nepotem, & ſibi ex parte patris agnatum. Dictus Fran-
ciſcus nomine d. Ioachimi filij coram Illuſtriſſimo Vi-
celegato, hæreditatem acceptauit cum beneficio legis,
& inuentarij, citra tamen præjudicium dictæ donatio-
nis, & inuentarium intra tempora à jure præſtita per-
fecit.

Nunc verò d. Dominus Antonius ſe aſſerens proxi-
miorem maſculum mouit litem in poſſeſſorio ex *l. vlt.*
C. de edict. diui Adr. tollen. & quatenus ei locus non eſ-
ſet in petitorio contra d. Ioachimum, ſeu Franciſcum
ejus patrem, tanquam perſonæ, & bonorum d. Ioachi-
mi adminiſtratorem; & relicta primogenitura juris
Francorum, quòd videat per eam filiam primogeniti
admiſſi excludere patruum, aſſerit primogenituram
maſculinam perpetuam etiam quâ filiæ vltimò defun-
cti excludantur, per remotiores maſculos, eſſe in d.
Caſtronouo inductam; eamque probare intendit ex
dictis atteſtationibus, necnon quadam prætenſa Ro-
tæ deciſione, & d. ſecunda tranſactione.

Dictus verò Franciſcus, nomine filij, duobus modis
ſe defendit: Vno, quia dictus Antonius non probauit
intentionem ſuam, & actore non probante reus eſt ab-
ſoluendus: imò ex actis per d. Dominum Antonium
productis de non jure ipſius, quod magis eſt, conſtat.
Altero, ex abundanti, quo clarè demonſtrat jus filij ſui,
& ad eum ſolum d. Caſtrum pertinere. Quod tamen
primo loco proponit, vt ſtatim de jure ſuo doceat, &
clariùs de defectu probationis d. Domini Antonij pa-
teat, omniaque fusè in articulis deduxit, & edoctus de
jure ſuo, omnibus quæ pro parte aduerſâ adducuntur
fuſiſſimè, & ſufficientiſſimè reſpondit. Et quidem qua-
tenus articuli in facto conſiſtunt, eos probatos eſſe per
documéta in hac cauſa producta, & alios modos, con-
ſtat ex ſcriptura qua d. documenta deſignantur, quibus
omnes & ſinguli articuli, juxta illorum ordinem, pro-
grediendo in facto, veriſſimè demonſtrantur.

Nunc verò de jure ex facto reſultante diſſerendum
eſt. Et primùm quidem de poſſeſſorio, etſi ille eò non
videatur adeſſe vllum omnino dubium, nec vllus diſ-
putationi relictus locus. Tum de petitorio, quod, etſi
clarum ſit in fauorem d. Domini Fráciſci, nomine quo
procedit, tamen ex infrà dicendis clariſſimum appa-
rebit.

Ac primùm quidem quoad poſſeſſorium attinet, ex
l. vlt. C. de edicto diui Adriani tollend. Reſpondetur pri-
2 mò † remedium *d. l. fin.* nullo modo hoc caſu compe-
tere poſſe; quia illud non datur, niſi ei qui ex teſtamen-
to clarè vocatus eſt *in d. l. fin.* omnes ſecurè fatentur, &
in ſpecie Alex. *num.* 12. Jaſon *n.* 23. Dec. *n.* 39. Sapia *n.* 8.
Calderi *conſ.* 36. *tit. de teſtam.* Gozad. *conſ.* 7. *n.* 15. Rol. à
Valle *conſ.* 1. *n.* 54. *l.* 1. Menoch. *adipiſcenda remed.* 4. *n.* 56. &
n. 86. vbi duo copulatiuè requirit, ſcripturam, & teſta-
3 mentum. † Ideoque denegatur venienti ab inteſtato;
Menoch. *d. loco nu.* 64. Achil. Perſun. *de adipiſc. n.* 523. *in*
fin. Molin. *de primog. l.* 3. *c.* 13. *n.* 44. Imò, dato quòd ſint
examinati teſtes ſuper ſucceſſione inteſtati, & ex illis
conſtet, petenti ſe immitti in poſſeſſionem, debitam
eſſe ſucceſſionem: nihilominus hoc remedium dene-
gatur, Menoch. *d. loco n.* 85. & 86. & *ſeqq.* etſi confeſſio
aduerſarij concurreret, & per eam de ſucceſſione con-
4 ſtaret, Menoch. *ibid. n.* 87. † Hinc etiam dicitur, dictum
remedium non habere locum in codicillis, Sapia *d. lo-*
5 *co n.* 12. † Quinimo etſi teſtamento vocatus eſſet, ſi ta-
men hæres totius, vel quotæ partis hæreditatis non ſit,
dictum remedium ei non datur; & hæredi inſtituto in
re certa denegatur, cùm ei datus eſt hæres vniuerſalis,
qui hæreditatem adiuit, Menoch. *d. loco n.* 132. At verò
primogenitura prætenſa, non teſtamento, ſed præſcri-
ptione parte d. Antonij dicitur inducta; &, quod con-
ſideratione dignum eſt, non vniuerſaliter totius, vel
quotæ † hæreditatis alicujus, ſed rei certæ, ſcilicet Ca- 6
ſtrinoui; Dominos autem d. Caſtrinoui hæredes ha-
buiſſe vniuerſales certum eſt. Et in terminis Majora-
tus non eſſe locum *d. l. fin.* modò ne de Majoratu to-
tius, vel quotæ partis per teſtamentum clarè conſtet,
docent Auend. *ad ll. tauri l.* 45. *gloſſ.* 8. *n.* 1. & 2. & Molina
lib. 3. *c.* 13. *n.* 5. & 51. *per totum*, qui dant quidem remedium
poſſeſſorium ei, qui ex Majoratu etiam aliter quàm
ex teſtamento probato petitur; ex vi ſcilicet conſtitu-
tionis Regiæ in Hiſpania promulgatæ: ſed jure com-
muni, & nominatim *d. l. fin.* remedium negant. Et quod
magis eſt, etſi verſaretur in fideicommiſſario totius,
vel quotæ partis hæreditatis (quod tamen non eſt; i-
mò d. Dominus Anton. rei certæ ſc. d. loci Caſtrinoui,
vel Majoratum, vel fideicommiſſum prætendit) tamen
d. remedium *l. fin.* ei negaretur, cùm † neque verbo, ne- 7
que re facta ſit eidé Antonio reſtitutio fideicommiſſi,
Menoch. *de adipiſcen. remed.* 4. *n.* 166. poſt Barth. *in d. l.*
fin. n. 9. & alios per eum relatos; nec ſumus in caſibus in
quibus reſtitutio fit ipſo jure, Menoch. *ibid. n.* 199. nec
d. Caſtrum in tertium alienatum ſit, Menoch. *d. loco n.*
103. Sed non eſt in his inſiſtendum, cum agatur de re
certa, vt ſuprà dictum eſt, quæ prætenditur aliter quàm
per teſtamentum, ſc. per præſcriptionem Majoratui,
vel fideicommiſſo ſubjecta.

Secundò reſpódeo, nec *d. l. fin.* nec vllum alium † re- 8
medium poſſeſſorium dari de jure cómuni ei qui Ma-
joratum etiam feudalem ex præſcriptione inſtitutum
prætendit, vt dicti Auend. & Molin. dictis locis ſatis o-
ſtendunt; nec dicendum eſt, ex natura feudi d. Domi-
num tanquam agnatum mittendum in poſſeſſionem
ex *c.* 1. §. *inter filiam ſi de feud. fuerit cont. inter Dominum*
& *Agnatum*. Nam tantum abeſt, vt eo ſe juuare poſſit
agnatus, quin potius eſt remedium quod datur filiæ
contra agnatum, quæ mittéda eſt in poſſeſſionem con-
tra agnatum, Oſaſc. *deciſ.* 23. *n.* 36. Sapia *d. l. fin. nu.* 92. &
ſeq. & infrà latiùs dicetur: præterquam quod non eſt
hîc quærendum de jure feudali, cùm feuda in hac pa-
tria, & omnibus prouincijs cis Alpes exiſtentibus, ſint
redacta ad inſtar patrimoniorum, & nulla habeatur ra-
tio juris feudalis, ſed communis, vt fusè infrà dicetur.

Tertiò, dato jam, & non conceſſo, aliquod † reme- 9
dium poſſeſſorium competere, & aliquam legem ſimi-
lem l. Hiſpaniæ remedium poſſeſſorium danti in hac
patria latam eſſe, & obſeruari; quod tamen verum non
eſt; nihilominus hoc caſu non poſſet competere, quia
quamuis ex vi illius leg. Hiſpaniæ, quæ admodum pri-
uilegiata, & executiua eſt, remedium poſſeſſorium de-
tur, etſi Majoratus non ex ſcriptura, ſed ex conſuetu-
dine tantùm antiquiſſima, vel præſcriptione conſtet,
quia ſcilicet jure ex vi *d. l. Hiſpaniæ*, non ex ſcriptura &
teſtamento, ſicut *l. fin.* ſed ex natura rei, de qua agitur;
ab eſſentia ſcilicet ipſiuſmet Majoratus manat, & in
ea fundatur: tamen hoc caſu non eſſet dandum, quia
ſolummodo habet locum quando non dubitaretur de
ſubſtantia Majoratus, ſed alia ratione certaretur circa
poſſeſſionis tranſlationem, quod ſi impugnetur Majo-
ratus, & dicantur bona non ſubjecta illi, tunc ceſſat re-
medium illius leg. Hiſpaniæ, & priùs decidendum, an
bona ſint Majoratui ſubjecta, vt in terminis docent
Ioan. Lopes de Palatios Rubios *ad d. l.* 41. *Tauri n.* 1. A-
uend. *ad d. l.* 45. *gloſſ.* 8. *n.* 7. Moli. *d. c.* 13. *n.* 51. *circa fin. verſ.*
atque vtrum *videtur*. At verò hoc caſu mediùm du-
bitatur an d. Caſtrinouum ſit ſubditum Majoratui
& expreſſè negatur: imò conſtat non eſſe ſubditum.

Quartò reſpondetur, dádo aliquod remedium poſ-

Digitized by Google

10 ſeſſorium competere, non concedendo, vt tenera con-
cedi non poteſt; hoc remedium cauſam proprietatis
haberet admixtam, vt docet Auend. *in d. l. 45. gloſ. 5. nu.*
11 *3 & gloſ. 7. nu. 3.* Moli. *d. c. 13. n. 9. cum ſeq.* † (Pleraque
enim ſunt interdicta quæ proprietatis cauſam mixtam
habent *l. 2. §. quadam ff. de vent. l. 3. §. hoc autem ff. de itin.*
actuque priu. & vtrobique ſcribentes, Alexand. *in l. na-*
turaliter, §. nihil commune n. 76. cum ſeqq. ff. de acquir. poſ-
ſeſſ.) Idque ratione inuincibili docetur, quia quoties
remedium ab aliqua lege poſſeſſorium pro Majoratu
datur, omnes DD. requirunt neceſſariò, vt de jure e-
jus doceatur, & ſic vt proprietatis cauſa admiſceatur,
& nominatim d. Auend. *d. gloſ. 5. & 7. n. 3.* Idque longè
magis hoc caſu quo controuerſia eſt inter collatera-
lem remotiorem, & filiam vltimò defuncti; imò op-
potentem ex ea cùmque agnatum, quo caſu neceſſariò de
proprietate, & jure particulari Majoratus, (præſuppo-
ſitó, & non conceſſo conſtare verè de Majoratu) diſcu-
tiendum eſt, & videndum, an talis ſit Majoratus, per
quem fœmina excludatur, per remotiorem maſcu-
lum: an verò ordinarius Majoratus, quo abſque du-
bio fœmina excludit tranſuerſalem, Moli. *d. c. 13. nu. 2.*
12 & ſuper eo pronuntiandum, † ideoque à ſententia ſu-
per hujuſmodi poſſeſſorio loco appellari poſſet, Moli.
d. c. 13. n. 17. poſt Bald. *conſ. 340. lib. 4.* appellatioque inter-
poſita haberet de jure communi effectum ſuſpenſi-
uum, nedum deuolutiuum, niſi aliter conſtitutione
hujuſmodi remedium poſſeſſorium dante cautum eſ-
ſet, Moli. *d. c. 13. n. 19.*

Quintò, quia poſito rurſus, & nõ conceſſo, aliquod
13 remedium poſſeſſoriũ dari † ex parte d. Domini Fran-
ciſci, eſſet remedium manutenendæ in quo admittitur
articulus proprietatis, Dec. *conſ. 162. n. 2. verſ. ſecundò poſ-*
ſeſſorium retinendæ, poſt multos, quos refert. Ex parte
verò d. Domini Antonij eſſet adipiſcendæ, quod non
excludit exceptionem proprietatis, Roland. à Valle
conſ. 7. n. 25. & 26. lib. 1. Et in fortioribus terminis etiam
ſi eſſemus in terminis remedij recuperandæ, & eſſet
ſpoliatus is qui eo experiretur, nihilominus duobus
concurrentibus, ſcilicet ſi conſtaret de non jure ſpo-
14 liati, & † jure ſpoliantis, ſuccumbere debet actor. *c. ad*
decimas, vbi Gemin. & Franc. *de reſtit. ſpoliat. in 6. gloſſ.*
& Abb. *in c. ex parte eodem tit. in antiq.* quod procedit
ſecundum Bald. *in l. requirendi in fin. C. de ſeru. fugit.* ſi
talis ſpoliator offerat ſe incontinenti edocturum de
jure Dominij, Butri. *in c. 2. de ord. cognit.* Socin. ſen. *in l.*
rem quæ nobis ff. de acquir. poſſeſſ. vbi diſtinguit ex mente
Bellamer. *dec. 36.* quòd aut conuentus opponit de non
jure agentis, & non ſufficit; aut etiam opponit de jure
ſuo, & ſic de exceptione Dominij, quod incontinenti
ſe offert probaturum, & tunc denegatur reſtitutio; fa-
ciunt not. per Bero. *q. 3. p. 6.* Crauet. *conſ. 297. col. 5. & con-*
ſil. 502. n. 5. cum ſeq. In noſtro verò caſu, de vtroque ſcili-
cet, & non jure agentis, & jure conuenti, ex actis con-
ſtat, & ſic quodcunque poſſeſſorium daretur, cùm ta-
mẽ nullum detur, proprietatis cauſa, & admitti & præ-
15 ualere debet. † Confirmantur hæc, quia quoties peti-
torium abſorbet poſſeſſorium, non habetur ratio poſ-
ſeſſorij: imò, quod magis eſt, etſi ferretur ſententia in
fauorem actoris in poſſeſſorio, & talis eſſet quæ de ſui
natura deberet executioni mandari, & eadem ſenten-
tia pronunciaretur in fauorem rei in petitorio à qua
appellatum eſſet parte actoris, quæ appellatio abſque
dubio ſuſpendit d. ſententiam in petitorio: nihilomi-
nus hoc caſu ſententia in poſſeſſorio lata ſuſpenditur,
Alexand. *conſ. 76. in princ. verſ. & ad hoc oſtendendum, lib.*
2. & conſ. 45. in princ lib. 3. nam poſſeſſorium confundi-
tur ex ſententia in petitorio, Alex. *conſ. 159. n. 2. lib. 2.* fa-
ciunt not. per Caſſad. *dec. 7. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.*
Oldrad. *conſ. 274. n. 4. verſ. præterea nonne teſtes.* † Imò 16
ſi cumulatum ſit petitorium cum poſſeſſorio, & actor
in poſſeſſorio probauit meliùs, reus verò in petitorio,
debet Judex ſolùm quoad expenſas in poſſeſſorio con-
demnare reum, non autem ad reſtitutionem poſſeſſio-
nis; imò pro reo debet pronunciare per *l. dolo facit ff.*
de dol. except. Alexan. *d. conſ. 159. in princ. nu. 2. verſ. ſecun-*
dò, lib. 5. & d. conſ. 45. lib. 3. Nam petitorium ſemper præ-
fertur poſſeſſorio, quando ſuper vtroque fuit pronun-
ciatum, Alexan. *conſ. 118. n. 11. verſ. ſed circa factum, lib. 2.*

Poſtremò, vbi aliquod competeret remedium poſ-
ſeſſionis adipiſcendæ ratione feudi, etiam circumſcri-
pta conſuetudine, qua feuda ſunt redacta ad inſtar pa-
trimoniorum, & caſu quo d. Ioachimus non eſſet in
poſſeſſione, qui tamen eſt; id d. Ioachimo, & non d.
Domino Antonio competeret; etiam dato quòd age-
retur de ipſamet filia. Nam cùm † controuerſia eſt in- 17
ter filiam & agnatum, filiam debere mitti in poſſeſſio-
nem Doctores communiter firmant, per *cap. 1. §. inter*
filiam ſi de feud. defunct. controuerſ. ſit inter Dominum &
agnatum, Ioannes Andreæ *in add. ad ſpecular. in tit. de*
teſtam. §. ſequitur 3. in fin. in verb. perſonam in fin. Bald.
in d. cap. 1. verſ. vel die quarto, de controuer. inter maſc. &
fœm. Præpoſi. *in d. cap. 1.* Iaſ. *in l. vlt num. 7. C. de edicto diui*
Adrian. toll. Alexan. *ibid. n. 5. in fin. & n. 30. in fin.* Curt.
jun. *in tract. de feud. in 3. part. q. 21. nu. 23. & conſ. 108. nu. 14.*
Garſon. *de fœmin. ad feud. admitten. vel non. limit. 26.* vbi
aſſerit hanc eſſe receptiſſimam ſententiam. Rol. à Val.
conſ. 1. lib. 1. qui loquitur in ſucceſſione ab inteſtato; ſed
tunc implorandum eſt officium Iudicis, *lib. 1.* Randẽſ.
de Analog. cap. 36. n. 8. Ioan. Paul Balzaran *lib. 2. de feud.*
tit. ſi de feud. defunct. milio. 26. cap. 1. n. 9. & 13. & §. defun-
cto n. 13. Freccia, *de formu. inueſt. lib. 3. differentia inter feu-*
da ex pacto, &c. verſ. ſeptimò. Moli. *de primogen. lib. 3. cap.*
4. n. 41. Conſtant. Captiol *tract. de ſucceſſ. ab inteſt. lib. 1.*
n. 477. Duennas, *regul. 308. limit. 8.* Potri. *conſ. 1. n. 17.* Vi-
ui. *verſ. ſiue opinio. comm. opin. 353. n. 3.* idem Viui. *dec. 420.*
n. 2. Ioan. Franc. de Pôte *conſ. 20. n. 5. & 8.* Baro Schench.
in d. cap. inter filiam. Hartman. Piſtoris *lib. 2. quæſt. in po-*
ſter. part. q. 39. n. 2. cum ſeqq. qui non ſolùm id in filia, vel
etiam in ſorore, & in aliis fœminis in proximo ſucce-
dendi gradu lineæ tranſuerſalis conſtitutis procedere
contendit poſt Gozadin. *conſ. 7. nu. 11.* Socin. jun. *conſ. 75.*
n. 29. lib. 1. Menoch. *de adipiſcen. poſſeſſ. remed. 4. n. 378.* E-
quinarius etiam Baro, in *d. §. inter filiam,* eſt ejuſdem
ſententiæ; Burſat. *conſ. 89. n. 30. lib. 1.* qui de eo non eſſe
dubium reſpondit: Schoues *diſput. feudal. lib. 2. diſp. 11.*
cap. 47. Wulteius *cap. 9. nu. 50. lib. 1. & cap. 1. n. 24. lib. 2.*
Welemb. *conſ. 1. n.*

† Quæ quidem ſententia non ſolùm procedit quã- 18
do filia negarem feudalem, & aſſerit allodialem; ſed
etiam vbi conſtaret omnino rem eſſe feudalem, ſed
contendit ſe, vel ex natura feudi, vel ex pacto, vel ex
conſuetudine ſuccedere poſſe. Dec. *conſ. 390. n. 9. conſil.*
424. per tot. maximè *n. 11.* qui loquitur in ſorore, & ab
inteſtato, idem Dec. in filia ex teſtamento *conſ. 467. nu.*
9. cum ſeqq. & conſ. 498. nu. 3. cum ſeqq. vbi Apoſtillator id
amphat, etſi per conſuetudinem, vel ſtatutum poſſeſ-
ſio feudorum ipſo jure trãſferatur in agnatos vel maſ-
culos, quia interim filia non ſolùm ſequeſtrum impe-
dire, ſed etiam fiduciariam poſſeſſionem obtinere po-
terit in interdicto vti poſſidetis. Idem Dec. *conſil. 588.*
n. 9. cum ſeqq. vbi de ſorore, & aſſerit ita deciſum Nea-
poli, *deciſ. 119.* Brun. *conſil. 1.* Ioan. Campeg. *conſil. 2. inter*
conſil. Bruni. Afflict. *d. deciſ. 119,* vbi De Afflictis ſequitur
ſupradictam ampliationem Apoſtillatoris ad Decium;
Alttato: *in d. cap. 1. §. inter filiam n. 4.* Rol. à Valle *conſ. 1.*
n. 65. cum ſeqq. lib. 1. & conſ. 2. per tot. maximè *n. 26.* vbi aſ-
ſerit communem, *lib. 3.* & allegat Berouum *conſ. 58. in fin.*
vol. 2.

vel 2.& conſ.68.in princ.& conſ.176.nu.51.eod. & conſ.45.
n.19.lib.3. Garzon *de fœmin.ad feud.admitt.vel non limit.*
26.qui hanc ſententiam dicit receptiſſimam. Curt.jun.
qui teſtatur de communi, *conſ.41.n.5.& 21.* & loquitur
etiam in ſucceſſione ab inteſtato. Oſaſc.*dec.23.*maximè
*n.36.*vbi id aſſerit etſi agnatus poſſideat, Ruin.*conſ.18.*
*n.20.lib.1.*Pariſ.*conſ.23.nu.89.lib.1.* Palaes *in tract.Maio-*
rat.part.3.nu.6. tractatum *tom.10.part.1.fol.452.* Goza-
din.*conſ.7.* Menoch.communem aſſerens *de adipiſcen.*
poſſeſſ.remed.4.n.375.& 379.& conſil.180.n.31.& 52. Socin.
jun.*conſil.75.n.26.& 30.lib.1.* Bellonus *conſil.10.num.1.*
Tiraquel.*in tract.* le mort ſaiſit le vif *4.part.5.declara.n.*
*21.*Achill.Perſonal.*in tract.de adipiſc.poſſeſſ.n.104.* An-
na *ſingular.555.*Capiti.*in inueſtit.feud.verſ.feuda bonorum*
appellatione verſ.ex edicto. Intrigol.*de feud. cent.2.art.2.*
*n.320.*Bammac.*d.tit.ſi de feud.defuncti cap.1.n.18.* Viui.
dec.409.n.5. Ioan.Fran.de Ponte *conſ.21. mortuo Comite.*
Alcia.*conſ.3.n.6.& conſ.172.in princ.& conſ.199.in fin.&*
*conſ.257.in princ.lib.3.*Cephal.*conſ.30.n.14.cum ſeqq.*Grat.
reſp.10.lib.1. qui videndus ad probationem, quatenus
hæres jam ſit in poſſeſſione. Hartman. Piſtoris *lib. 2.*
*quæſt.iuris part.2.quæſt.39.*qui quamuis, vt vim ingenij
demonſtraret, contrariam ſententiam tueatur, tamen
hanc noſtram communem eſſe abſque dubio, & ab ea
nullo modo recedendum in judicando diſertè profite-
tur *n.24.*pluresque ex ſupra narratis profert hujus ſen-
tentiæ Doctores; Pinus *in l.ſi quando nu.111.C.vnde vi.*
Crauett.*conſ.822.n.6.vol.5.* Idem Crauet.*conſ.704.nu 6.*
vol.4. Weſemb. *conſ.1.nu.36.39.& 62.*qui tamen in ſuo
caſu contrarium conſuluit, quia filia fatebatur feudum
maſculinum, & agnatus erat in poſſeſſione; Wulteius
*cap 9.n 60.lib.1.& cap 1.n.24 lib.2.*Schonee. *diſput.feud.*
*lib.2.diſput.1 cap.47.*Et in terminis Majoratus feudalis
filiam mittendam in poſſeſſionem docent Joan. Gu-
tier.*pract.quæſt.lib.2 q.87.n.6.*Molin.*lib.3.c.4.n.41* Bur-
goſ.à Paz *conſ.29 in fin.*

Probatur hæc ſententia *ex cap.1.§.defuncto ſi de feud.*
defun.ſit controuerſia inter Dominum, & Agnatum, vbi
filia manere debet in poſſeſſ.feudi donec de eo judice-
tur, & ſic præſupponit eſſe feudum: & ratio illius cla-
19 ra eſt, † quia cùm fœmina non ſit omnino feudorum
incapax (etſi enim ſexus fœmineus ad ſucceſſionem
feudalium ſimpliciter non ſit vocatus, non tamen fuit
omnino inhabilis declaratus, imò habilis, quando feu-
dum ita conceditur vt filiæ ſuccedant *§.filia verò de ſuc-*
ceſſ.feud. cap.1. de feud. fœmin. vel quando feudum eſt
fœmineum, & prima inueſtita fœmina fuit, vel quan-
do ex conſuetudine recipiuntur, vt in Gallia, & aliis
pleriſque modis de quibus Roman.*conſ.357.*circa pri-
mum conſultationis articulum *nu.12.* Hartman *d.lib.2.*
parte.2.q.54.) ſequitur eam in poſſeſſorio obtinere de-
bere. Exceptiones enim quæ contra eam proponi poſ-
ſent, tanquam altiorem indaginem requirentes ad pe-
titorium rejiciendæ ſunt, cùm poſſit dari caſus, quo in
petitorio fœmina obtinere poſſit; quæ ratio ſolet ad
communem opinionem dari, Bammac. *d.tit.ſi de feud.*
defunct.cap.ſi de feudo n.18.19.20.& 21.juncto nu.33. quæ
quamuis d. Bamma. non placeat, communem tamen
ſententiam veram contendit, & ſequitur, illique aliam
rationem *nu.23.* aſſignat; nimirum quia de jure com-
muni feudorum nihil ſcriptum habemus, neque ſtatu-
tum an ſcriptus hæres in teſtamento debeat in poſſeſ-
20 ſorio obtinere, dum ſuper petitorio iudicetur: † ergo
recurrimus ad jus Romanum *cap.1.de feud. cognitio* &
21 ſic ad Adriani edictum, & † meritò text.*in d.l.fin.C.de*
edict.diui Adrian. habet locum in feudis gl.. & Hern.
in d.tit.ſi de feud.defunct. Afflict. ibidem in fine & fu-
ſiùs *decſ.119.* Ioan.Andr. *ad ſpecular.de teſtam.§ pen in*
fin.additionis, Capic.*in l.Imperialem col.47.* Curt.*tertia*
part.q.21.& conſ.41.nu.5.& 6. & alij quos in magna ca-
terua recenſet, & ſequitur Bammac.*d.c.1.ſi de feud. de-*
fun. Nec obſtat textus, inquit Bammac.*n.24.in cap.1.de*
ſucceſſ.feud. ibi, *nulla ordinatione defuncti manente, vel*
valente, quia textus ille in petitorio loquitur, allegat-
que Cameratium *in l.imperialem de prohib.alien.per Fri-*
deri.fol.24 col.2. Nec etiam obſtat regula *do'o facis &c.*
& *l.ſi a quo vt in poſſeſſ.legato.* quia ſcilicet procedunt e-
tiam in petitorio; in poſſeſſorio enim ſufficit teſta-
menti non cancellati neque vitiati productio, Bam-
mac.*d.loco nu.24.in fin.* † Atque hæc ſententia abſque 22
dubio procedit in feodo hæreditario, Afflict.*d.deciſio.*
*119.*Maun.*l.3.de ſubfeud.13.differen.de feud. hæreditarijs à*
feudis ex pacto. De Ponte *d.conſ.20.& 62.n 18.& 19.* Al-
ciat.*reſponſ.257.n.6.verſ.tertio principaliter*, Bammac.*d.*
loc.n 35. quale eſt noſtrum, & in quo teſtator diſpoſuit,
vt diſponere potuit, vt infrà docebimus. † Sed etſi 23
non conſtaret eſſe hæreditarium, ſuperior ſententia
procederet, etiam agnatus eſſet in poſſeſſione: etſi e-
nim aliqui in hoc contrarium teneant, tamen hanc eſ-
ſe communem opinionē docet Viui.poſt multos quos
refert d.Dec.309.*n.23.* & ita in ſuo caſu fuit judicatum,
& vltra eos Oſaſc.*dec.22.& 36.* † Quæ omnia longè 24
magis procedūt in hoc caſu, quo jam reperitur in poſ-
ſeſſione; in qua debet conſeruari, & manuteneri, nam
cui damus actionē &c. ita formaliter arguit Ruin.*conſ.*
*18.n.20.lib.1.*Dec.*con.475.n.4.*Pariſ.*conſ.23.n.90.lib.1.&*
*conſ.60.n.2.lib.3.*Ceph.*conſ.30.n.17.* Rol.*conſ.2.n.31.lib.3.*
& malè Menoc.*remed.4.de adip.poſſ.n.377.* contrariū e-
xiſtimaſſe aſſerit Bammac. *d.loc.n.34.* quæ ſi procedunt
aduerſus agnatū, vt non poſſit impedire quominus fi-
lia mittatur in poſſeſſionem; † multò magis habebunt 25
locum ſi inter Dominum, id eſt Fiſcum, & filiam con-
trouerſia eſſet, vt nimirum ſi Fiſcus non poſſit impedi-
re miſſionem in poſſeſſionem; filiæ multò minùs vt in
ea conſeruetur, & manuteneatur: nam cùm agnatus
in cauſa poſſeſſorij Dominum vincat, Brun.*conſ.1.*DD.
de rubr ſi de feud defunct.milit.cap.1.& maximè Bammac.
& filia vincat agnatum in d.cauſa poſſeſſorij, vt ſuprà
dictum eſt, multò magis filia Fiſcum vincet, per regu-
lam *Si vinco vincētem te.&c.*& DD.ſuprà allegati eam
ſententiam firmant, & diſertiſſimè probatur *ex cap.1.§.*
defuncto ſi contron.ſit inter Domin & agnat. inter quos
maximè videndi ſunt Garzon *de fœmin.ad feud admitt.*
*limit 16.*Balzar.*d.tit.ſi de feud.defunct.col.n.13.& cap.de-*
*functo n.22.*Alciat.*conſ.3.n.6.lib.3.*

Nec obſtat ſi dicatur hujuſmodi ſententiam non
procedere vbi agnatus eſt paratus incontinenti proba-
re de jure ſuo. Nam præterquam quod hujuſmodi li-
mitatio non eſt omnino certa: multi enim contradi-
cunt, vt Zoccat.*l.fin.nu.486.C.de edict.diui Adr.tollen.*
Gozad.*conſ.7.n.13.*Pariſ.*conſ.22.n.65.lib.1.* † Et procedit 26
tribus concurrentibus ex Rol.à Valle *d.conſ.1.nu.71.* &
Socin.jun.*conſ.75.n.18.lib.1.* Primum, vt poſſideat, ſecus
ſi non poſſideat, hancque communem opinionem eſ-
ſe aſſerit Dec.*conſ.118.nu.2.*Secundum, quòd bona fide
poſſideat. Tertium, vt incontinenti doceat de jure
ſuo, quod quidem ita exaudiendum eſt, non ſolùm vt
doceat ſe admittendum, ſed bona feudalia eſſe talis
qualitatis, quæ à fœminis poſſideri non poſſint, quæ o-
mnia hīc deficiunt, cum d. Dominus Ioachimus poſſi-
deat jam, nec quæratur de eo in poſſeſſionem mitten-
do, & tantum abeſt, vt incontinenti d.Dominus Anto-
nius de jure ſuo docere poſſit, quin potius conſtat de
ejus non jure, & jure d.Domini Joachimi, vt patet ex
ſequentibus. Quæ corroborantur eo quòd etſi non
conſtaret de non jure d. Domini Antonij, & de jure d.
Franciſci ſeu Joachimi, nec is eſſet in poſſeſſione; ta-
men d. Antonius; † cùm non ſit nominatus in docu- 27

meotis quibus vult probare intentionem ſuam, non
dicitur incontinenti probare ex Rol. à Vall. *d. conſ. 1. nu.*
74. & conſ. 2. n. 41. nam ſi per interpretationem velit vt
faciat ejus intẽtionem probare, talis probatio non eſt
admittenda in judicio poſſeſſorio, Dec. *conſ. 424. n. 19.*
& conſ. 467. n. 12. & 13. & conſ. 588. n. 11. Gozad. *conſ. 7. num.*
21. Socin. *d. conſ. 75. n. 19.* Rolan. vbi ſuprà. Confirmatur
hoc rurſus, quia ſi quid Dominus Antonius ex ſuis do-
cumentis aſſerit, id negat d. Dominus Franciſcus, mul-
taque affert ex quibus d. Ioachimum, imò ipſius ma-
trem d. Franciſci vxorem, filiam defuncti capacem, &
ſuccedere debere contendit, ex quo (poſito, & non
conceſſo, quod de non jure d. Antonij & de jure d.
Franciſci non conſtaret) res redditur dubia, & altio-
rem indaginem requirit, & propterea petitorio judi-
cio definienda eſt, Socin. *d. conſ. 75. n. 19. cum ſeqq.* Viui.
dec. 409. n. 18. & 20. lib. 3. variiſque aliis modis illi exce-
ptioni de probatione incontinenti facienda reſpon-
deri poteſt ex Socin. jun. Rolan. & Viuio ſuprà citatis,
ſed ei quod diximus filiam contra agnatum in poſſeſ-
ſorio obtinere debere, obſtat limitatio, quam aliqui
afferunt, vt non procedat in feudo eccleſiaſtico quaſi
ad id filia non ſit mittenda in poſſeſſionem, quod ſim-
pliciter propoſuerunt articulum non diſcutiẽdo, Me-
noch. *de adipiſc. poſſeß. remed. 4. n. 382.* Rolan. à Val. *dict.*
conſ. 48. n. 51. lib. 4. Intrig. *d. cent. 2. art. 2. nu. 139.* ſequentes
28 Jaſon. *conſ. 152. lib. 4.* qui propterea ſecundùm eum, † &
in terminis, in quibus loquitur Jaſon, intelligẽdi ſunt:
nam quoad Garzon. *d. tract. de fœmin. ad feud. admitt. li-*
mit. 19. n. 126. tantum abeſt vt idem aſſerat, vt ex ipſius
dictis contrarium communicatur. Viuius verò *d. deciſ.*
409. n. 17. nihil firmat, ſed ſatis ſibi eſt, vt dicat abjectio-
nem de feudo eccleſiaſticô non procedere in ſuo caſu,
& vtcunque id firmaret ſecundùm Jaſonem quem al-
legat, intelligendus eſt, ſicut & Rolan. & Menoch. Ja-
ſon verò nihil nocet, loquitur enim in longè diuerſis
terminis, quærit ſi ſtatuto caueretur vt poſſeſſio defun-
cti continuetur in hæredem abſque vlla apprehenſione,
an haberet locum in feudalibus, & an in filiam de qua
conſulebat, poſſeſſio feudalium cenſeretur continua-
ta: & reſpondet non cenſeri: generalis enim ea diſpoſi-
tio non procedit in feudalibus, quia ſcilicet feudata-
rius tantùm naturaliter poſſidet, & confirmat per va-
ria ſimilia, quæ affert, & quæ longè magis procedere
in ſuo caſu contendit, quia agebatur de feudo eccleſia-
ſtico, decreta autem, & ſtatuta hujuſmodi continuan-
dæ poſſeſſionis defuncti in hæredem per laicos erant
facta, quæ propterea in feudis Eccleſiaſticis locum
non habebant *cap. Eccleſia ſanctæ Mariæ de conſtit.* non
igitur hoc ait, nec vnquam illius ea mens fuit, vt reſpõ-
deret filiam non mittendam in poſſeſſionem feudi Ec-
cleſiaſtici, ſed ſolùm in eam non cenſeri continuatam
poſſeſſionem ex vi decreti per laicos conditi, imò di-
ſertis verbis filiam mittendam, ſi id peteret, non au-
tem in ſe continuatam contenderet, docet, noſtram-
que ſententiam firmat *in verſ. 2. & notabilius.* Et planè
ita res ſe habet, vt quoad miſſionem in poſſeſſionem
in fauorem filiæ nulla ſit differentia conſtituenda in-
ter feudum Eccleſiaſticum, & ſeculare, nec vlla ratio
diſcriminis inter ea feuda afferri poteſt, & proptereà
DD. ſuprà allegati generaliter, & indiſtinctè loquun-
tur, vt de quocunque feudo agatur, filia ſit mittẽda in
poſſeſſionem. Quod, & ſatis clarè, ſenſit Jaſon circun-
ſcripto dicto decreto laicorum *in verſ. Primum patet*
quia de jure communi, &c. qui in ſuo caſu plus hoc ha-
buit, quod ex tenore inueſtituræ conſtabat maſculos
tantùm vocari, & planè tam in feudo ſeculari quàm
Eccleſiaſtico vtrobique eadem eſt ratio, fauor teſta-
menti, priuilegium ſummarij poſſeſſorij, & diſpoſitio
d. l. fin. contra quam, cùm jure feudali nihil cautum ſit,
ſequenda eſt, & aliæ rationes ſuprà allegatæ. Quinimò
longè magis ea doctrina de mittenda filia in poſſeſſio-
nem debet procedere in feudo Eccleſiaſtico, quàm ſe-
culari, quia ſi quæ ratio eſſet, cur non eſſet mittenda in
poſſeſſionem Eccleſiaſticorum, ea eſſet, quòd diffici-
lius in eis, quàm in ſecolaribus fœmina ſuccedere poſ-
ſit. † Sed contrarium verum eſt, nimirum fœminas in 29
feudis Eccleſiaſticis facilius, quàm in aliis ſuccedere, vt
docent Gregor. *in Syntag. jur. part. 1. lib. 2. tit. 12. n. 6.* Za-
ſius *in tit. de feud. ſucceſſ.* Garzon. *de fœmin. ad feud. &c.*
limit. 19. n. 126. Menoch. *conſ. 65. n. 29. & 30.* Ritterſhu-
ſius *in part. feud. lib. 1. cap. 14. num. 3. fol. 211.* qui ſimpliciter
fœminam in Eccleſiaſtico ſuccedere contendit, Guer.
Piſo *in prælud. feud. cap. 31. num. 19.* poſt Thom. de Mari
lib. 1. tit. 11. de feud. fœmin. n. 23. cum ſeqq. per rationes quas
ipſi afferunt; his adde Andream Hinchen *de veſtitura-*
rum paction. c. 4. n. 38. Ergo facilius fœmina mittenda eſt
in poſſeſſionem feudi Eccleſiaſtici quàm ſecularis. At-
que hæc ſit prima ſolutio ſolida, & vera quæ abſque
dubio ſufficit.

Secundò reſpondeo, Etſi daremos † eam ſenten- 30
tiam veram, quæ omnino eſt falſa, tamen non proce-
deret in noſtro caſu, cùm citra montes, & in hac patria
fœminæ admittantur ad feuda, ſiue ſecularia, ſiue Ec-
cleſiaſtica, quæ vel immediatè à ſummo Pontifice de-
pendent, vel mediatè quidem ab ipſo, ſed immediatè
ab Epiſcopis hujus Comitatus, vt infrà in ſecunda par-
te dicemus. Bertran. *conſ. 257. n. 1. lib 6.*

Tertiò reſpondeo *d. caſu* eam ſententiam non poſſe
procedere in feudo emptitio, in quo quantumuis Ec-
cleſiaſtico fœmina ſuccedit, Decia. *d. conſ. 58. num. 49. &*
ſeqq. lib. 2. hoc verò eſſe emptitium infrà docebitur.

Quartò, non procederet in feudo conditionato, 31
Menoch. *conſ. 65. per tot.* qui loquitur in feudo merè Ec-
cleſiaſtico.

Quintò, non procederet in feodo quod habetur
pro ſe & ſuis ſucceſſoribus quibuſcunque, Crauet. *d.*
conſ. 256. n. 8. Intrig. *d. art. 2. nu. 173.* in his omnibus feudis
cùm fœminæ admittantur, & potiorem cauſam etiam
in petitorio habituræ ſint, nihil dubij eſt, quin filia
mittenda ſit in poſſeſſionem.

Poſtremò, reſpondetur in terminis, in quibus loqui-
mur, nimirum cùm de ſucceſſione filiæ vel eadem in
poſſeſſionem mittenda aut conſeruanda agitur, hoc
feodum non cenſeri Eccleſiaſticum, ſed ſeculare, &
ſecundùm jura in ſeculari militantia hoc judicãdum,
& definiendum eſſe: nam Eccleſiaſticum propriè, &
tantùm in d. ſucceſſionis materia, id dicitur quod de
rebus † Eccleſiæ alicui conceſſum eſt, vt docent Joan. 32
Schonetus *diſp. feud. lib. 1. diſp. 3.* & Hen. Boër. *in diſp.*
ſynopſ. juris feud. contin. cap. 7. Zaſius *in tract. feudo. 2. in*
5. diuiſ. Ritterſhuſ. *in partitio. feud. 1. part cap. 4. num. 2.*
Gueri. Piſo *in prælud. feudal. cap. 42. in princ.* qui omnes
vno ore contendunt generaliter ea tantùm feoda Ec-
cleſiaſtica dici, quæ de rebus Eccleſiæ conſtituuntur,
nec attendi quis ea conſtituerit, cuive concedantur;
quæ ſententia probatur *ex cap. 1. Epiſcopum vel Abba-*
tem, & cap. 2. ext. de feud. Nos tamen vt res extra omne
dubio eſſet, maluimus eam ſententiam reſtringere ad
noſtrum caſum, cùm de ſucceſſione, vel miſſione in
poſſeſſionem agitur. Hoc verò noſtrum, de quo agi-
mus, non fuit ab Eccleſia profectum, nec de rebus Ec-
cleſiæ conſtitutum, nunquam enim hoc Caſtrum ad
Eccleſiam pertinuit. Sed cùm à ſeculari, perſonæ ſecu-
lari de re ſeculari conſtitutum, & profectum fuiſſet jus
Domino in vaſallum ad feudum competens in Eccle-
ſiaſticum fuit tranſlatum, neque enim ſummus Ponti-
fex, aut ſedes Apoſtolica d. Caſtrum tanquam eidem
competens

Digitized by Google

competens prædeceſſoribus d. Domini Caſtri noui in fendum conceſſit, ſed ſolum jus & ſuperioritatem ſuper eo ab alio acquiſiuit. primi verò, qui hoc feudum, vel conceſſerunt, vel ſine conceſſione armis acquiſiuerunt, ſeculares erant. Ideoque eandem omnino naturam, quam antea habebat, retinuit, & cum d. natura ſuaque cauſa in ſedem Apoſtolicam tranſlatum fuit. Nec obſtat ſi dicatur, ſummum Pontificem, jus & cauſam habere ab Abbate ſancti Guilhelmi de deſertis. eodem enim modo quo ſuprà reſpondetur, nimirum d. Abbatem, ſeu prædeceſſores ipſius, id Caſtrum in fendum nunquam conceſſiſſe, ſed à laico id jus ſuper fendo jam conſtituto conſequutum: quod patet ex actis citra, & c. niſi, &c. quibus aduerſa pars nititur. In articulis enim ſuper quibus factæ fuerunt atteſtationes, dicitur hoc feudum à Friderico Imperatore d. Giraudo Amici pro ſe, & ſuis hæredibus etiam extraneis conceſſum, quo exiſtente exiſtimandum eſt ſuperioritatem, & jus directi Dominij Abbati ſancti Guilhelmi fuiſſe poſtea donatum. Sed manifeſtè hoc conuincitur ex homagiis dicto Abbati præſtitis, quibus nominatim cauetur dictam ſuperioritatem & directum dominium per Abbatem in alium transferri vel alienari non poſſe: quod non fieret, ſi Abbas aut ejus prædeceſſores hoc caſtrum in feudum conceſſiſſent, imò ex eo apparet, dictam ſuperioritatem & directum dominium ſub ea lege dicto Abbati conceſſum, quod & veriſſimum eſt. Nam veritas ita ſe habet, Guilhelmum le Noir hoc Caſtrum à Saracenis armis conquiſiuiſſe, & morientem monaſterio ſancti Guilhelmi de deſertis in lingua Occitana ſub ea qualitate reliquiſſe, vt ex reliquiis documentorum quæ perierunt, didicimus. Sed quid tandiu circa poſſeſſorium verſamur, cùm nullum d. Domino Antonio ſiue ex *d. l. fin. C. de edict. diui Adrian* ſiue aliùnde remedium poſſeſſorium competere poſſit, vt ſuprà docuimus? & caſu quod aliquod competeret per petitorium abſorberetur ſuper quo admiſſi ſunt articuli, & tacitè ratione poſſeſſorij rejecti, & inſtructus eſt proceſſus, & ſuper eo, & non ſuper poſſeſſorio pronunciandum, ſed & ſecluſo petitorio, ac ſi tantùm poſſeſſorium intentatum fuiſſet nedum ex ſuperioribus rationibus in fauorem ipſiuſmet filiæ ſi de ea ageretur: ſed attenta conſuetudine omnium prouinciarum cis Alpes conſtitutarum, quæ feuda ſunt redacta ad inſtar patrimoniorum, & quod plus eſt, quia de jure Francorum antiquiſſimo filia feudorum eſt capax ad excluſionem maſculorum alterius gradus, & lineæ, abſque dubio & rectiſſimè eſſet pronunciandum.

Hactenus igitur de poſſeſſorio actum ſit. Nunc verò de Petitorio agamus, ac demonſtremus nullam vnquam primogenituram per dictum Dominum Antonium prætenſam in dicto Caſtro habuiſſe locum, imò ſemper Dominis ejuſdem licuiſſe, & licere de eo liberè tam inter viuos quàm in vltima voluntate in quaſcunque perſonas etiam extraneas diſponere & alienare, ſicut & diſpoſuerunt, & alienarunt, & diſpoſitiones & alienationes effectum habuerunt. Poſtea reſpondebimus iis quæ dictus Dominus Antonius pro probanda ſua intentione affert inſequendo ordinem, & modum in articulis contentum. Ac primum quidem fundamentum dicti Domini Franciſci deſumitur, & conſiſtit in certiſſima & indubitatiſſima conſuetudine,
34 vſu & obſeruantia, qua feuda in tota,† Gallia, & omnibus Prouinciis citra montes ſitis, & nominatim in hoc Comitatu Venaiſſino diœceſi Cauallicenſi, & toto ſtatu qui in his partibus ſubeſt etiam in temporalibus ſanctiſſimo Domino noſtro Papæ redacta ſunt ad inſtar patrimoniorum, quoad jus ſuccedendi, & alienandi, ita vt vendi, etiam in extraneos, ac fœminas irrequiſito Domino (dum tamen reſeruetur jus ipſius, quod in poteſtate retinendi refuſa pretio vel laudandi laudimiumque accipiendi conſiſtit, & quomodocunque alienari, ac in eis fœminæ ſuccedere tam ex teſtamento quàm ab inteſtato eodem omnino, & pari modo quo maſculi, nullo ſexus diſcrimine habito, poſſint, vt atteſtantur Panorm. *in cap. ſignificauit, num. 3. de reſcript.* Dec. *conſ. 588. nu. 17. & conſ. 614. num. 9. & conſ. 680. num. 8.* Joan. Faber *in tit. de rer. diuiſ. in princip. & in tit. de legit. patron. tutel.* & in authent. *ingreſſi, C. de ſacroſ. Eccleſ.* Bertrand. *conſ. 15. num. 16. lib. 1. poſter.* vbi de generali conſuetudine Galliæ, & nominatim de Delfinatu, *& conſ. 18. num. 14. lib. 2. prior, & conſ. 283. num. 5. lib. 4.* vbi de Prouincia, & locis circumuicinis, & quoad ſucceſſionem redacta eſſe ad inſtar patrimonialium teſtatur idem Bertrandus *conſ. 237. num. 1.* loquens de Comitatu Venaiſſino *lib. 6.* Guido Pap. *q. 59.* loquens de Delfinatu, & tota Gallia, *& q. 133. & quæſt. 297. & q. 230.* Marthæ ad Guidon. *q. 133.* loquens de Sabaudia, Pedemontio, & tota Gallia Ranebin. *ad d. Guidon. d. q. 59.* loquens de lingua Occitana, & tota Gallia. Ferrerius ad eandem q. 59. loquens de tota Gallia. Boeri. *deciſ. 124. num. 12. & deciſ. 123. nu. 2. & deciſ. 202. nu. 2.* Chaſſan. *conſ. 8. nu. 17. & conſ. 19. n. 11. & conſ. 66. num. 1.* & in conſuetudines Burg. *tit. des fiefs, §. 5. nu. 1. 2. 3. 27. 30. 31. fol. 116.* Grammat. *deciſio. 103. num. 127.* Marc. *deciſ. 316. n. 5. & deciſ. 368. nu. 15. 1. part.* Guillel. Bened. *in cap. Raynutius verb. duas habens n. 67. cum ſeqq.* qui atteſtatur de conſuetudine generali vbique citra montes, *& in verb. vxorem nomine Adelaſiam deciſ. 5. in princip.* vbi ait id ſemper ita fuiſſe ſeruatum Tiraq. *de retract. lignag. §. 1. gloſſ. 3. num. 11. & in tract. le mort ſaiſit le vif, 4. part. declar. 5. nu. 25. & de jure primogen. q. 61.* Rol. à Valle *conſ. 2. nu. 19. lib. 1.* Charond. *aux obſeruations du droict François verſ. fief pag. 64. & lib. 5. reſponſ. cap. 65.* Duret *aux alliances du droict Romain §. 365.* Chopin. *de doman. Franciæ lib. 3. tit. 7. n. 5.* Cormier *in Codice Henric. lib. 8. tit. 1. cap. 1. n. 5.* Gregor. *in Syntagm. juris, part. 1. lib. 1. tit. 12. n. 6. & cap. 16. n. 4.* Citier *de primogenitura concl. 3. q. 11. n. 20. tom. 10. tract. part. 1. fol. 26.* Thom. Marin. *de feud. jur. Francor. tit. 13. num. 6. tom. 10. tract. part. 1. fol. 153.* Cucchus *in tract. de legit. tit. quæ ſint imputanda n. 7.* Petr. Rebuff. *in declarat. feudor. in princip.* Pet. Jacobi *in pract. tit. de cauſis ex quibus vaſallus 63. n. 10. & 17.* Buguion *aux loix abrogées lib. 1. cap. 29. & lib. 4. cap. 70.* Meinard *aux notables & ſingulieres queſtions du droict eſcrit lib. 4. cap. 30. n. 5. & lib. 5. cap. 63. n. 2.* Equinar. Baro *in lib. feud. tit. 8. §. filia verò, lib. 1.* Jaſ. *in l. de quibus n. 64. ff. de ll.* aſſerens eam conſuetudinem generaliter apud Ultramontanos, qui apud nos Citramontani ſunt, ſeruari. Schonet. *in diſp. feudali, lib. 1. diſp. 7. cap. 27.* Rittershuſ. *in partitionibus feuda. lib. 1. cap. 16. n. 3. fol. 236. & lib. 2. cap. 3. nu. 2. fol. 339.* Cujacius *ad tit. 1. lib. 1. & ad tit. 9.* Guerin. Piſo *in prælud. feudor. cap. 31. n. 19.* Anton. Contius *de feud. cap. 10. fol. 179.*

Connan
Duaren. } referente, & eos ſequente Rittersh. *d. lib. 2. cap. 3. num. 2.*
Hotoman.

Marin. Freccia *de ſubfeud.* Baren. *in limitat. tradit. ſup. conſtit. num. 105. fol. 169. & in quæſt. ſup. mater aſſenſus q. 12. num. 19. fol. 169.* Garzias Maſtrill. *deciſ. 86. nu. 4. conſiſtorij regiæ conſcien. regni Siciliæ.*

† Et nominatim filias patri, omnibus agnatis excluſis, ſuccedere in feudis, & generaliter non fieri diſtinctionem inter maſculum & fœminam, quoad ſucceſſionem, fœmináſque non minus, ac maſculos feudorum capaces eſſe atteſtantur Petr. Jacob. *d. tit. 63. nu. 10. & 17.* Steph. Bertrand. *conſ. 15. num. 16. lib. 1. poſter.* Chaſſan. *in conſuet. Burgund. tit. des fiefs. §. 5. num. 40. vſque ad* 35

n.60 fol.117. Guil.Bened.*in d.ca.Raynutius verb.duas ha-*
bens,n.67.cum ſeqq.& in verb.& vxorē nomine Adelaſiā
dec.5.in pr. Boeri.*in conſuet. Bituric.tit.des couſtumes des*
*fiefs,§.7.fol.39.col.1.*Guid.Pap.*q.297.*loquēs de Delphi
natu, *& q.59.* loquens de Delphinatu & tota Gallia,*&*
q.133. loquēs de filio & filia.Ranchin.*ad Guid.d.q.59.*lo-
quens de Prou. Occitana,& tota Gallia.Cujac.*in cap.1.*
*tit.ut filia in feudis patern.non ſucced.*Duret *aux alliances*
§.367.verſ.des fiefs,§.5.n.40.vſque ad nu.60.fol.117. Cho-
pin.*de Dominio Franciæ lib.3.tit.6.in princ & tit.7.nu.5.*
Buguion *aux loix abregées lib.4.tit.71.* Equinar.Baro *in*
*lib.feudo tit.8.§.filia verò lib.1.*Jaſon.*in l.de quibus nu.64.*
*ff.de legib.*Cephal.*conſ.307.n.40.* Surdus *conſ.105. nu.15.*
lib.1. Crauer.*conſ.303.nu.5.* Rittherſ.*in part.feuda lib.1.c.*
*16.n.3.fol.236.*Guetin. Piſo *in præludiis feud. cap.31.n.19.*
36 † Eáſque ſimul cum fratribus ſuccedere contendit
Gregorius *in Syntag.juris, part.1.lib.6.tit.11.n.6.* & qui-
cunque hæredes tam maſculi quàm fœminæ poſſunt
apprehendere poſſeſſionem ſine conſenſu Domini;
dum tamen poſtea intra annum & diem, homagium
præſtent. Duret *aux alliances des loix Romaines §.367.*
37 † Immò etſi feudum haberet patritiatus dignitatem
annexam, quam *patrio* vocant, filia patri ſuccedere
poſſet, fœminæque inter patritios ſeu Pares in judiciis
eorum aliàs interuenerunt, & ſoffragium dederunt.
Charond.*aux Pandectes du droict François chap.6. pag.*
156.& cap.21. pag.182. Chopin.*de Doman. Franc.lib.3.*
tit.7.in princ.n.5. Thom.Cormier *in Henr.Cod.jur.ciuil.*
*lib.7.tit.8.*Gregor.*in Syntagm part.1.lib.6.tit.12.num.6.*
38 † Et quæ conſuetudo, vt ſcilicet fœminæ ſuccedant,&
feuda ſint redacta ad inſtar patrimoniorum, abſque
dubio valet,Bald.*conſ.318.lib.2.* Dec.*conſ.42.n.13.& conſ.*
*588.n.16.*Stephan.Bertran *conſ.15.n.16.lib.1 poſter.*Rolan.
*conſ.2.num.15.lib.1.*Buguion *aux loix abrogées lib.4.c.70.*
Burgoſ.à Paz *in proœm.ll.tauri n.87.& conſil.29.n.13.*Cùm
enim feudorum conſuetudines fuerint communi con-
ſenſu introductæ,contrario tolli poſſunt, *§.ex non ſcri-*
*pto,Inſtit.de iur.natur.*Dec.*conſ.269.*Roland.*conſil.2.nu.*
39 *14.* † Idque eo maximè, quia ſi quod ſeruitium per-
ſonale præſtandum eſt, id per ſubſtitutum facere poſ-
ſint, vt reuera in his regionibus faciunt, nonobſtante
juramento fidelitatis. Afflict.*dec.320.nu.6.* Pariſ.*conſ.4.*
n.24.& 25.& conſ.16.n.7.8.lib.1. Oſaſc.*deciſio.27.*Bened.
in d.cap.Raynutius verb duas habens nu.71. Joan.de A-
mic.*tit.qui feud.dare poſſ.§.in hac cauſa, fol.115.& eſt ca-*
ſus in c.1.de beneſic.fœmin. vbi hoc notat Andræ.& alibi
paſſim, & in ipſis adimpletur juramentum fidelitatis.
Affl.& Pariſ.*vbi ſupr.* Imò, ſi verum amamus, non o-
pus fuit contraria conſuetudine, jura feudalia in Gal-
40 lia tolli, † cùm nunquam in ea recepta ſint. Bened.*in*
c.Raynutius in verb. & vxorem nomine Adelaſiam dec.5.
*in princ.*Jaſon *in l.de quibus n.64.de legib.* Ideoque qui
viuunt jure Francorum, judicantur legibus Romano-
rum, & non Longobardorum. Andræ. de Iſernia *in*
conſt.reg.puritatem Matth.de Afflict.*ibid.n.7.in fin.* Et
Francicus mos ex διαμέτρου repugnat Longobardico;
in rerum tutelarium, hoc eſt, feudorum ſucceſſione.
41 Chopin.*de doman.Fran.lib.3.tit.6.* † & jure Longo-
bardico feuda ſunt magis perſonalia, quàm realia: at
jure Gallico,feuda ſunt magis realia,quàm perſonalia,
& cohærent magis rei, quàm perſonæ, ita vt ſexus in
eis nullum habeatur diſcrimen in Gallia.Charon.*lib.5.*
*reſpon cap.60.*Chopin.*de doman.Fran.lib.3.tit.7.nu.5.&*
42 *tit.19.in princip.* & in cauſa feudali in Gallia ſequi-
mur jus commune Romanorum, vbi deficit conſue-
43 tudo Galliæ. Charond.*lib.5. reſpon.cap.16.* † Jure au-
tem Romano fœminas non minus ac maſculos ſucce-
dere,& cum illis concurrere ſublata ſexus, & agnatio-
nis ac cognationis differentia certiſſ. juris eſt *§.1.§.ca-*
terum de legit.agnat.ſucceſſ.l.leg.12.tabul.C.de leg.hæred.
§.1.§.reliquum in authent. de hæred.ab inteſt. venient.col-
lat.8.& eſt Nouell.118.*l.maximum vitium* cum ſimili-
bus,*C.de lib.præt.*authent.*in ſucceſſione,C.de ſuis,& legit.*
hæred.§.ſin autem confuſa,in auth.de trient.& ſemiſſ.col-
*lat.3.*Quæ jura,& alia fuſiùs refert Alber.Brun.*de ſtatu*
exclud.fœminas propt.maſc.art.2.q.1. Supradicta verò
conſuetudo, quæ feuda in Gallia & omnibus Prouin-
ciis cis Alpes conſtitutis ſunt redacta ad inſtar patri-
moniorum,non indiget alia probatione,cùm tot DD.
de ea atteſtentur, † quibus de ea atteſtantibus, in ter- 44
minis noſtræ conſuetudinis, de qua loquimur, ſtan-
dum eſſe aſſerit Cirier. *de primogen. concl.3.q.11.in fin.*
poſt Joan.Lupum *in repe.rubr.de donat.int.vir.& vxor.*
*concl.34.*addocens gloſſam *in auth. æqualitas, C.de pact.*
*int.empto.*Ubi Accurſ.teſtificatur de conſuetudine;ma-
ximè cùm plerique ex his atteſtentur de conſuetudine
ſuæ patriæ. Bart.& cæt. *in l.de quibus ff.de ll.* In hoc igi-
tur Comitatu, patria, vel Prouincia, in qua verſamur,
ea eſt conſuetudo, vt feuda ſint redacta ad inſtar pa-
trimoniorum, in hac, inquam, patria, tum quòd Do-
ctores atteſtantur in omnibus prouinciis citra montes
hanc conſuetudinem vigere. Bened.*in d.cap.Raynutius*
*verb.duas habens n.67.cum ſeqq.*Jaſon *in d.l.de quibus nu.*
*64.ff.de leg.*Ceph.*d.conſ.307.n.40.*& Surd.*d.conſ.105.n.*
*15.lib.1.*tum quòd in Prouinciam Prouinciæ,& locis cir-
cumuicinis, † eam habuiſſe locum DD.nominatim 45
affirmant.Steph.Bertrand *conſ.283.n.5. lib.4.*

† Hanc verò patriam portionem Prouinciæ, & de 46
ea,& nomine illius vocatam, & † comprehēſam fuiſſe 47
ex Chronicis patet, quibus ſtandum eſt. Bald.*in l.1.de*
offic.quæſtor.DD.in l.1.fieri pet.& in conſulendo,& ju-
dicando Barbatia *in tract. de præſtan.* Cardin *in 1.quæſt.*
*col.3.in 1.parte.*Rolan.*conſ.2.n.60.lib.1.* Nam cùm Gil-
bertus filius Odonis vltimus Prouinciæ Comes, de-
ceſſiſſet, duabus filiabus, Faitidite & Dulcia relictis,
eæque nupſiſſent Idelphonſo Comiti Tholoſano, &
Raymundo Berengario Comiti Barcellonæ,inter ipſas
earúmve maritos hæreditatis paternæ ita facta eſt di-
uiſio,vt Faitidis & Comes Tholoſanus pro ſua portio-
ne habuerint quidquid Druentia Rhodano, Yſera, &
Alpibus continetur, cum locis Bellicadri, Vallabre-
gues,& medietate Auenionis,Cauismontis, Thori,&
Pontiſſorgiæ.Doleia verò,& Comes Barcellonæ aliam
medietatem Auenionis, Canismontis, Thori,& Pon-
tiſſorgiæ, & quicquid circundatur Alpibus, mari me-
diterraneo,Druentia & Rhodano.Prouincia enim am-
pliſſimas regiones in ſe complectebatur, ſcilicet quid-
quid Yſera,Rhodano, Alpibus,& mari mediterraneo
cōtinebatur,vt D.de Claperiis, Senator Regius in Ca-
mera ſuprema Rationum in Ciuitate Aquenſi, ex Ar-
chiuis regiis ſcriptum reliquit, in libello quem ſcri-
pſit de Comitibus Prouinciæ fol. Intra verò illos
terminos Comitatum Venaiſcini contineri, notorium
eſt,& qui Comiti Tholoſano obuenerat. Propter verò
hæreſim Albigiorum, ſucceſſores d.Comitis Tholoſa-
ni amiſerunt bona quæ habebant in his partibus, ex
quibus, Comitatus Venaiſcinus ſedi Apoſtolicæ, cæ-
teræ autem Ciuitates,loca & oppida Regi Chriſtianiſ-
ſimo obuenerunt. Portio autem,quæ obuenerat vxori
Comitis Barcellonæ,retinuit nomen Prouinciæ.Et vt-
cunque hæc patria non fuiſſet pars Prouinciæ, quæ
tamen reuera fuit,certè vicinam fuiſſe regionem,nega-
ri non poteſt: flumine enim Druentiæ, in antiqua illa
diuiſione, ſolummodo ſeparabatur & à tempore con-
fiſcationis,& acquiſitionis Comitatus Forcalquerij, &
aliorum vicinorum locorum d.Regi Chriſtianiſſimo
obuētorum eſt omnino conjuncta,imò immixta: ſunt
enim aliqua oppida hujus Comitatus, vt locus de
Boun-

Digitized by Google

Bouniolis, ſiue Bounieux omnino intra Prouinciam.
Denique experientia, rerum Magiſtra, hoc docet verum eſſe.

Notorium enim, & pluſquàm manifeſtum fuit, &
eſt omnibus hanc Patriam habitantibus, feudatarios
quicunque voluerint feuda ſua ſiue ea in & de Comi-
tatu prædicto Venaiſſino, ſiue extra eum in toto ſtatu
in his partibus etiam in temporalibus Sereniſſimi Do-
mini noſtri ſubdito, ſint & exiſtant, vendere in præju-
dicium agnatorum, etiam irrequiſito Domino (dum
tamen poſtea ante apprehenſionem poſſeſſionis peta-
tur inueſtitura, quam vocant, ſoluatur laudimium &
præſtetur homagium, & in contractu venditionis ea
jura Sereniſſimo Domino noſtro, & ſedi Apoſt. vel et-
iam ſubalterno Domino ſi ſit ſubfeudum, reſeruentur)
& in fœminas etiam ipſas alienari potuiſſe & poſſe:
quin fœminas ipſas paſſim & indiſcriminatim ſiue ex
teſtamento, ſiue ab inteſtato, ſiue ex donatione ſuc-
ceſſiſſe & ſuccedere, quemadmodum articulatum fuit,
& per varia documenta tam inueſtiturarum quàm ho-
magiorum in inuentario eorundem cōtenta, edoctum,
& in ſpe dictam conſuetudinem feuda liberè alienan-
di in ipſomet Caſtro-nouo, quod in Giraudum de Si-
miana per Giraudum Amici alienatum fuit, habuiſſe
locum in fi. hujus, & ſecundi fundamenti demonſtra-
bitur. Cùm itaque in hac patria feuda ſint redacta ad
inſtar patrimoniorum, vt nominatim de hoc Comi-
tatu Venaiſſino teſtatur idem Bertrandus *d. conſ. 137. n. 1. lib. 6.* & fœminæ non minus ac maſculi in illis ſucce-
dant: immò cum illis eodem gradu exiſtentibus con-
currant. Idem Bertrand. *vbi ſup.* niſi pater teſtamento
aliter prouiderit, ſequitur in noſtro caſu nullum du-
bium debere eſſe, quin nedum d. Joachimus ex dicta
Anna filia alterius Joachimi præſertim agnatus, Domi-
nus Caſtri-noui in vim donationis per auum mater-
num ſibi factæ, & quatenus ea non fuiſſet, teſtamenti
per d. Joachimum auum maternum conditi, quo hæ-
res eſt inſtitutus, excluſis agnatis, & fiſco, ſed etiam i-
pſamet Anna filia, ſi ipſi donatum, vel hæres inſtituta
fuiſſet in d. Caſtro-nouo ſuccedere debeāt, & poſſint.

48 †His adde, quia quotieſcunque conſuetudo Domi-
nii ea eſt, vt paſſim fœminas in feodum admittat, tunc
præſumitur in inueſtituris, in quibus fœminarum non
eſt facta mentio, eas comprehendiſſe Garzo *d. tract. de fœmin. ad feud. recip. limit.* 10. Intrig. *d. cent. 2. art. 2. n. 238. argum. l. ſi ſeruus plurium §. fin. de leg.* 1. At verò eam eſ-
ſe conſuetudinem ſummi Pontificis in hac patria, vt
fœminas ad ſeuda, non minus, ac maſculos admittat,
manifeſtum, & omnibus notorium eſt. Quotiens enim
caſus occurrit, vt fœminæ vel per ſucceſſionem, vel ac-
quiſitionem ex cauſa lucratiua, vel oneroſa feuda con-
ſequutæ fuerint, ad ea admiſſæ à S°. D. N. fuerunt, vt
ex documentis productis, & infinitis aliis in Archiuis
Cameræ Apoſtol. Comitatus Venaiſſini exiſtentibus,
quæ poſſent produci, conſtat.

49 † Denique vbi dubium aliquod eſſet in more hu-
jus regionis, quod tamen reuera nullum eſt: imò ma-
nifeſtiſſimum fœminas ad ſeuda in ea, vt in tota Gallia
admitti, recurrendum eſſet ad morem qui in vicina
regione ſeruaretur, illeq́ue ſequendus eſſet *cap. 1. c. de his diſtinct. 12. c. ex parte accenſib.* Papon. *lib. 13. & tit. 1. c.*
50 3. Cormier *in Henr. Cod. lib. 8. tit. 1. c. 1.* † At verò in
circumuicinis Comitatus Prouinciis ea eſt conſuetu-
do, vt feuda ſint redacta ad inſtar patrimoniorum, &
fœminæ ſicut maſculi admittantur. Viget enim in Del-
phinatu Guid. Pap. *q. 59. in lingua Occitana.* Ranchin. *ad d. q. 59. in Sabaudia & Pedemontio.* Matth. ad Guid. *q. 133. in Prouinciam.* Steph. Bertrand. *conſ. 283. nu. 5. lib. 4.* quibus
Prouinciis vndequaque circundatur, hæc patria no-
ſtra, & procedit ea conſuetudo in tota Gallia. Guido
Pap. *d. q. 139. & q. 133.* in medio cujus ea eſt ſita. Sequitur
igitur in hac patria idem ſtatuendum eſſe, in eaq́ue
hujuſmodi conſuetudinem locum habere. † Sed 51
quodammodo fruſtrà tantùm in eo laboramus, cum
DD. aſſerant eam cōſuetudinem generaliter receptam
in omnibus Prouinciis citra montes exiſtentibus Be-
ned. *in d. c. Raynutius, verb. duas habens num. 67. cum ſeqq.*
Jaſ. *in l. de quibus n. 64. de ll.* Ceph. *d. conſ. 307. nu. 40.* &
Surd. *d. conſ. 105. n. 15. lib. 1.* & Bertrand. *d. conſ. 237. lib. 6.* &
de hoc Comitatu Venaiſſino atteſtatur, ex quibus de-
ducitur validiſſima ratio in fauorem fœminarum, quia
in conſuetudine fundatur, quæ facillimè inducitur:
† quia reducit ſtatum fœminarum ad jus commune 52
per l. maximum vitium §. ſancimus C. de lib. præt. & eam
ſequendam eſſe omnes DD. conueniunt, quos longa
ſerie refert Intrig. *d. cent. 2. art. 2. nu. 231.* & inter cæteros
Pariſ. *conſ. 21. n. 13. lib. 1.* & Clar. *in §. feudum q. 73. num. 9* Et
adeò viſa eſt juſta omnibus populis, † vt ferè vbique 53
terrarum apud Chriſtianos recepta ſit: nam de tota
Gallia atteſtantur Guid. Marc. Chaſſan. & alij ſuprà ci-
tati, & de omnibus Prouinciis citra montes. Bened. *in d. c. Raynutius, verb. duas habens n. 67. cum ſeqq.* Jaſ. *in l. de quibus n. 64. de ll. de Sabaudia, & Pedemontio.* Matth. *ad Guid. q. 133. de Comitatu Sabioneti.* Bald. *conſ. 318. lib. 2. de Anglia.* Jaſ. *in l. de quibus n. 64. ff. de ll. de Germania.* Za-
zius *tract. de feud. part. 8. rubr. de feud. ſucceſſ. nu. 51.* Thom.
Marin. *de gener. & qualit feud. tit. 8. de feud. fœmin. nu. 23. de Ciuitate Patauij.* Menoch. *conſ. 65. n. 34. de Regno Sici-lia, omnes in c. 1. §. quinetiam Epiſcopum, vel Abbatem,*
Dec. *conſ. 445. n. 20.* Duenn. plures referens *reg. 309. n. 1. de Apulia.* Bald. *in c. 1. §. & quoque ſub. n. 8. de ſucceſſ. feud. de Padua.* Curt. jun. *in tract. de feud. p. 3. rubr. deſcend. quom. aſcend. in feud. ſucceſſ. lim. 10. nu. 10.* & vbique rece-
ptam contendit Surdus *d. conſ. 105. n. 15. lib. 1.* & eo caſu,
ſicut & aliis omnibus, quibus fœminæ admittuntur,
† poſſunt præſtare ſeruitium per maritum vel alium. 54
Andr. de Iſern. *in conſt. in aliquibus.* Pariſ. poſt plures,
quos refert, & ſequitur *conſ. 21. n. 21. lib. 1.* Thom. Marin.
d. tit. 8. Menoch. *d. conſ. 65. n. 36.* Petr. Jacob. *d. rubr. 63. nu.* 10. Intrig. *d. cent. 2. art. 2. nu. 237. nonobſtante juramento fi-delitatis.* Afflict. *dec. 320. n. 6.* Pariſ. *conſ. 4. nu. 24. & 25. & conſ. 16. n. 7. &* 8. Idq́ue eo maximè, quia nulla ratio ſuf-
ficiens & concludens afferri poteſt, cur fœminæ exclu-
dantur à ſucceſſione feudi. † Ea enim quæ in hac ma- 55
teria afferri ſolent, non concludunt, & facilè iſtis re-
ſpondetur, vt per Hieron. Garzo. *de fœm. ad feud. recip. in pr. cū ſeqq.* & Intrig. *d. cent. 2. art. 2. n. 1.* Quarum potiſſima
eſt illa, quòd fœmina pro Domino pugnare non poſ-
ſit, cui per ſubſtitutum ſatisfit, vt ſup. edoctum eſt. Ita
vt DD. in id deſcenderint vt dixerint, primis autho-
ribus concedentibus feuda, ita placuiſſe, ne fœminæ
comprehenderentur, & paulatim deinde moribus ita
receptum, & obſeruatum fuiſſe, ſitq́ue pro ratione vo-
luntas. Garzo. *d. loc. in princ.* Clar. *d. q. 73. n. 1.* vt non mi-
rum, ſi ferè jam vbique, contraria conſuetudo, vt nimi-
rum fœminæ admittantur, inualuerit. Quæ cùm ita
ſint, d. Dominus Franciſcus eſt in regula, & habet in-
tentionem fundatam: idq́ue maximè, quia d. Dominus
Joachimus donatarius & hæres, eſt etiam agnatus de-
functo auo donatori & teſtatori, vt in articulis dedu-
ctum, & per documenta in inuentario eorumdem de-
ſignata, probatum fuit. Ita quòd niſi manifeſtiſſimè
Dominus Antonius jus ſuum probet, defectu proba-
tionis condemnandus ſit.

Dictus Dominus Antonius cognoſcens hoc funda-
mentum eſſe maximi momenti, tum quòd conſtituit
Dominum Caſtri-noui in regula, & onus probandi
contrarium rejiciat in aduerſarium: ita vt non edocto

per ipſum de contraria conſuetudine fœminarum excluſiua in d.loco Caſtri-noui recepta (quod tamen illi eſt impoſſibile, maximè quia generalem illam conſuetudinẽ, qua feuda ſunt redacta in indiuiduo, vigere in d.loco Caſtri-noui ex abũdanti edoctũ fuit, & mox docebitur) contra ipsũ pronunciandũ ſit, præſertim quod in terminis ſimplicis primogenituræ etiam ſub qualitate maſculinitatis, in primo gradu concepta, & etiam ſecluſo jure Francorum filia primogeniti admiſſi, excludit patruum ſemel excluſum, vt infrà fusè docetur, enixus eſt in ſuis articulis hoc fundamentum elidere, aſſerens dictum locum eſſe ſeparatum à cæteris feudis Comitatus, ſeparatam ab eis habere naturam & in conuocatione Comitiorum, ſeu ſtatuum Dominum d. loci non ſolere aſſiſtere, ſed ad id in articulis d.Domini de Coſta ſatisfactum fuit. 1. negando hujuſmo-
56 di ſeparationem qualis prætenditur: † nam ſi in aliquo
forſan ſeparatum inuenitur, hoc ſolùm eſt quoad taleatum ſolutionem onerum ſupportationem, & forſan quædam alia quæ oneris, & incommodi, non honoris & priuilegij ſint, non autem quod etiam de tempore quo ſubdebatur Abbati ſancti Guilhelmi de Deſertis, quoad id de quo agitur, nimirum quoad cõſuetudinem prædictam, qua feuda ſunt redacta ad inſtar patrimoniorum, maximè quoad liberã alienationem, & ſucceſſionem nullo ſexus diſcrimine habito, ſeparatam habuerit naturam, aut vllo modo ſeparatum fuerit: imò contrarium veriſſimum fuit & eſt. 2° id cõfirmatur, quòd ſi de aliqua ſeparatione quoad dictas taleas, & onera, & forſan quædam alia vt ſuprà conſtet, hoc fuit vt majoribus, & amplioribus priuilegiis frueretur, quàm cætera feuda Comitatus, iiſdem nimirum quibus fruebatur de tempore quo ſubdebatur d. Abbati ſancti Guilhelmi, vt nimirum eodem modo teneretur, & iiſdẽ priuilegiis gauderet, poſt acquiſitionem ſuperioritatis factam à fœlicis recordationis Joanne xxij. quibus ſub d. Abbate gaudebat, quod verò in fauorem alicujus introductum eſt, non debet in ejus odium retorqueri, *c. quod fauore, de reg. jur. in 6. cum ſimil.* & quæ in augmentum cõceſſa ſunt, diminutionem operari non debent *l. legata inutiliter ff. de leg. 1. l. legata inutiliter ff. de adim. leg.* 3°. Id rurſus corroboratur, cùm ab omni æuo, tam à tempore acquiſitionis ſuperioritatis ſedi Apoſtolicę factę, quàm ante, d. conſuetudo generalis, qua feuda ſunt redacta ad inſtar &c. fuerit in obſeruantia in omnibus prouinciis cis Alpes conſtitutis, ſequitur & quoq; habuiſſe locũ in d.Caſtro-nouo, nec ex eo quod ſi forſan ſeparatum eſſet à cæteris feudis Comitatus, ſequitur propterea d. conſuetudinem non habere locum in d. Caſtro, cùm non à Comitatu, ſed à generalitate omnium prouinciarũ cis Alpes conſtitutarum liberam facultatem alienandi & ſuccedẽdi nulla ſexus differentia habita ex vi d. cõſuetudinis generalis habeat: ideoque niſi nominatim doceatur hoc feudum ſeparatam habere naturam à cæteris feudis Comitatus, quoad liberam alienationem & ſucceſſionem, & vt cenſeatur redactum ad inſtar patrimoniorum, nihil ex quacunque alia ſeparatione inferri poſſit: ita vt ſemper ad idem redeamus, ſemper ſcilicet conſuetudini generali ſtandum eſſe, quouſq; de contraria conſtet. 4°. Nullam talem eſſe ſeparationem quoad id de quo agitur, manifeſtè apparet ex eo quòd Roſtagnus de Sabrano tunc Dominus d. loci, tùm primùm d. Joannes xxij. ſuperioritatem ejuſdem, ſedi Apoſtolicæ acquiſiuiſſet homagium ſub qualitate hæredis Domini Giraudi amici pro ſe, & ſuis ſucceſſoribus, & hæredibus omnibus præſtitit eidem Joanni xxij. præſenti, & acceptanti, & qui Roſtagnus ſub eadem forma & eadem qualitate hæreditaria homagium d. Abbati ſancti Guilhelmi præſtiterat, & quod homagium d. Joanni xxij. factum vicem inueſtituræ obtinere debet, cùm primum ſit quod ſedi Apoſtolicæ præſtitum fuit. de quibus homagiis conſtat in actis de anno 1321. & de anno 1323. & 25. Januarij. 5°. Ex eo quod in d. homagio d. Joanni xxij. præſtito dicitur eumdem Joannem xxij d. locum Caſtri-noui eidem Comitatui vniiſſe, dictumque homagium præſtatur eidem Joanni, ſedi Apoſtolicæ, ac Comitatui ſuo, ita vt nullo modo dubitari poſſit quin ſit d. Comitatui, & illi vnitus, codemq; jure quo cætera loca Comitatus: quoad d. conſuetudinem cenſeatur, quod ſi in aliquo de ſeparatione conſtet, quemadmodum quoad taleas, & onera, reuera eſt, in eo ſolo ſeparatum cenſetur, ſed regula erit in cæteris omnibus in quibus non cõſtat de ſeparatione vt ſit vnitus, quare vt in ſuperiori fundamento, niſi nominatim conſtet ſeparatam habere naturam quoad talem conſuetudinem, nihil ab alia ſeparatione inferri poterit. Quintò, quia omnia homagia facta à tempore dictæ acquiſitionis per omnes d. loci Dominos continuè, & ſucceſſiuè, excepto d. primo homagio eidem Joanni xxij. præſtito, cætera Rectori Comitatus præſtita fuerunt, etiam ſub qualitate hæreditaria, & ſic vt ejuſdem ſint, & debeant eſſe naturæ quoad d. liberam alienationem, & ſucceſſionem cujus erant, & ſunt cætera feuda dicti Comitatus, idq; maximè, quia etſi non ita clara eſſent homagia vt ſunt, tamen ſecundùm dictam conſuetudinem generalem cenſerentur præſtita: concedens enim, inueſtiens, vel recipiens homagium (hæc omnia niſi apertè aliquid in cõtrarium appareat,
æquiparantur, & ejuſdem ſunt naturæ) † cenſetur in 57
dubio id facere de toto ſuo jure, & ſecundùm poteſtatem quam ex vi conſuetudinis vigentis habet, Bertazzo. *in ciuil. conſult. 39. num. 43. & ſeqq. & 50. cum ſeqq.* quæ coadjuuantur ex eo quòd aliàs cùm lis eſſet inter Cameram & Dominos d. loci ſuper Dominio d. Caſtri, ratione commiſſi, de quo poſtea loquemur, ea in curia Comitatus ventilabatur. Nec ex eo quòd majora habeat priuilegia quàm alia feuda, ſequitur ſeparatam cenſeri habere naturam quoad dictam conſuetudinem: neque enim eſt incõueniens vt vnum feudum alio majoribus fruatur priuilegijs: imò multò magis ex eo ſequitur d. conſuetudinem in d. loco Caſtri-noui locum habere debere, cùm ea reſpiciat priuilegium, & prærogatiuam feudorum, ex eo enim quòd aliquod feudum plura cæteris priuilegia habeat, ſequitur multo magis priuilegium, & prærogatiuam quæ cæteris omnibus competit, habere debere.

Poſtremò in indiuiduo non obſtante prætenſa ſeparatione dictam generalem conſuetudinem viguiſſe, & vigere in d. loco mox docebitur. Quod verò d. Dom. de Cederon in articulis ſubjũgit incolas d. loci non teneri ad taleas, nec vocari ad comitia, falſum eſt, vt ex actis apparet, & quamuis verum eſſet, nihil inde inferretur ad id de quo quærimus, vt ex ſuperioribus rationibus
patet. † Ex his igitur concluditur verum eſſe quod ſu- 58
prà poſuimus de illa conſuetudine generali in omnibus Prouinciis cis Alpes conſtitutis inconcuſſè ſeruata, ſed & in indiuiduo dictam conſuetudinem fuiſſe & eſſe in ipſomet loco Caſtri noui probatur ex compoſitione facta cum Camera, de qua mox in ſecundo fundamento, nam ex ea patet liberè potuiſſe alienari ſaluo jure feudi, ſed quia poſt emptionem Giraudus de Simiana non ſoluerat laudimium, & inueſtiturã non petierat, Camera prętendebat in commiſſum incidiſſe: ſi enim hujuſmodi feudum non fuiſſet redactum ad inſtar patrimoniorum, ideoque irrequiſito Domino alienari nõ potuiſſet, ipſa alienatio nullius momẽti fuiſſet, & jure ſuo cecidiſſet feudatarius, *not. in c. 1. ſi vaſal. feu.*

Prime-

princiur cui det. quia videtur Dominum contemnere
alienando ſine ejus conſenſu *cap. 1. & ibi gloſſ. cum ibi
notatis de ſucceſſ feud.* à Peino *conſ.6 num.*14. Sed quia ea
conſuetudo in d. quoque ſeudo Caſtri-nooi locum
non habebar non ex alienatione irrequiſito Domino
facta, ſed ex apprehenſione poſſeſſionis ſine ejus li-
centia, & non ſoluto laudimio ſecuta aſſerebatur d.D.
60 Giraudum de Simiana incidiſſe in commiſſum. †Nam
etſi per conſuetudinem prædictam permiſſa eſt aliena-
tio irrequiſito Domino, emptor tamen non poteſt ap-
prehendere poſſeſſionem ſine licentia Domini, vt ſci-
licet ſciatur, an velit retinere, & caſu quo nolit, vt illi
ſoluat laudimium, quod ſi propria auctoritate nõ ſo-
luto laudimio poſſeſſionem apprehenderit, cadit in
commiſſum. Socin. jun *conſ.70. ſub.n.10. verſ. tertio poſi-
to.* Guido Pap. *conſ.147.n.6. verſ. ſed reſtat & conſ.45. n.3.
verſi. ſicut in ſimili ibi* (tamen donatarius non poteſt ac-
cipere poſſeſſionem) *& in deciſ. Delphin. q 46.n.4. & i-
bi.* Ranch. & alij, Specul. *in tit. de locato §. nunc aliqua,
verſ.95.* Pet. Jac. *in form. libell. de act. in rem pro re emphi-
teo.c.6.n.6.* Corb. *de jur. emphi lib.6 n.6.* Denique ex hu-
juſmodi inſtrumento alienationis probari conſuetu-
dinẽ qua feuda ſunt redacta ad inſtar patrimoniorum.
Docet in terminis Surdus *conſ.105.n.15. lib.1.*

Ex quibus conficitur prima ratio, ſeu fundamentum
boni juris d. Dom. Fráciſci nomine quo procedit, in d.
cõſuetudine, & quamuis eſſemus in prouinciis in qui-
bus jus feudale Longobardicum haberet locum, & eſ-
ſet in obſeruãtia, non propterea minùs d. Dom. Anto-
nius condemnandus eſſet, & d. Franciſc. ab impetitio-
nib. & moleſtationibus ipſius abſoluendus, vt ex pleriſ-
que rationibus ſequentib. apparebat, ſi prius docueri-
mus d. Joachimum eſſe agnatum alteri Joachimo vlti-
matè defuncto, fuiſſe per documenta, & teſtes legitimè
probatum, quod non ſolum ad corroborationem dicti
primi fundamenti, ſed multorum quæ in ſequentibus
61 dicentur, inſeruiet. † Agnatio autem cùm ſit difficilis
probationis, probatur per indicia, conjecturas, & præ-
ſumptiones. Dec. *conſ.595. in prin. vbi de conſanguinitate.*
Maſcar. *concl. 512.n.2. vbi de deſcend.* Alb. Mandel. *conſ.83.
nu.7. & 8.* Fab. de Ann. *conſult.88.num.7.* Et in antiquis
62 probatur per enũciatiua etiam quoad alios Pereg. *de
fideic. art.43.n.83.* Fab. de Ann. *de conſult.88.n.9.* Maſcar.
ea cõcl.512.n.4. & 5. † Et in hoc caſu tẽpus antiquum di-
63 citur 50. vel 60. ann. Maſcard. *ea concl.512.n.6.* Peregr. *de
fideic. art.44 n.18.* Fab. de Ann. *ea conſult.88.n.10. & ſeqq.*
64 † Et in antiquiſſimis probatur per teſtes de auditu, &
per ſolam famam, Maſcar. *ea concl.512.n.8* Fab. de Ann.
65 *ea conſult.88.n.7.* † & per teſtes conſanguineos, Maſ-
66 card. *ibid.n.9.* & Fabian. de Ann. *ibid.n.8.* † ex identitate
inſigniorum præſumitur identitas familiæ, Call. *de mo-
do art. gloſſ vn.§.2.n.945.* Fab. de Anna *ea conſult.88.n.4.*
67 Et † agnationis identitas probatur ex ſolo nomine a-
gnationis, Menoch. *lib.6. præſumpt.15.n.48.* ſaltem præ-
ſumptiuè; qui modi, etſi ſinguli per ſe ſufficiãt ad pro-
bandam agnationem, tamen omnes & aliqui in fortio-
ribus concurrunt, quod maximè conſiderandum eſt,
68 † cùm in materia difficilis probationis, cujuſmodi eſt
probatio agnationis, probationes, ac præſumptiones
diuerſę ſpeciei conjungantur ad faciendam plenã pro-
bationẽ, & in iſtis quæ non proſunt ſingula, multa ju-
69 uant. Fab. de Anna *ea conſult.88.n.33. & ſeqq.* † Omnia
verò hîc concurrere patet, nam ex actis productis ne-
dum per verba enũciatiua, ſed diſpoſitiua agnatio pro-
batur; cùm enim d. Dominus Antonius fateatur, Bar-
tholomæum filium Ludouici, Balthesar ejus filius con-
trahit tanquam ipſius hæres, & filius cum fratribus aut
ſororibus ſuis, & jura eorum ſoluit, necnon cum Ste-
phano ejus patruo, & quondam tutore; idemq; faciũt
Franciſcus tanquam filius, & hęres Balthesaris, & Clau-
dius tanquam filius, & hæres vniuerſalis d. Franciſci,
Claudium verò adhuc ſuperſtitem eſſe patrem Frãciſ-
ci, & auum Joachimi qui in lite ſunt, patet tam ex mã-
dato in actis producto, quàm ex principio articulorũ
d. Dom. Antonij: agit enim contra d. Franciſcum ſeu
Joachimum ejus filium, tanquam procuratorẽ Claudij
ejus patris, quę confirmantur ex contractu matrimonij
inter dd. Franciſcum & Annam initi, quo à d. Ludouico
genealogia ejuſdem per Stephanũ, & Bartholomæum,
filios vſque ad dictos Franciſcum & Annam incluſi-
nè recenſetur vt demonſtretur, Annam quidem à Ste-
phano, & Franciſcum à Bartholomæo deſcendere, ſed
eſſe extra prohibitum contrahendi matrimonij gra-
dum, in 5° ſcilicet agnationis gradu.

De auditu verò, necnõ de fama, inſigniis, ſeu armis,
ac nomine præterquã quo hęc omnibus notoria ſunt,
& de nomine ex omnibus actis in hac cauſa factis pa-
ter, teſtes ſuper hoc examinati legitimè, vt creditur, &
ea eſſe vera depoſuerunt. Imò aliqui, vt creditur, dixe-
runt ſe pręde ceſſores omnes à Balthesare filio Bartho-
lomęi vſque ad d Joachimum vidiſſe, & cognouiſſe.

Secundum fundamentum eſt: † Quia hoc eſt cer- 70
tum, fœminas ſuccedere in feudo emptitio de jure feu-
dali, etiam circumſcripta conſuetudine prædicta, Dec.
conſil.390.n.7. & conſ.424. n.14 poſt Bald. *in c.1. §. hoc au-
tem qui feud. dar. poſſ.* Bened. *in verb. duas habens, num.33.*
Ruin. *conſ.18.n.18.lib.1.* Natta *conſil. 159.nu.14. & conſ.216.*
Alex. Raud. *tract. de analo.c.34.n.253.* Curt. ſen. *conſi.48.
col.2.* Goxad. *conſil.9.n.55.* Bruno à Sole *in comp. propoſit.
jur. verb. feudum pretio.* Et hęc ſententia abſque dubio
verior & magis communis eſt, vt aſſerunt Clar. *d.§.
feudum q.73. verſ. ſed quid in feudo empto?* Dec. *reſp.58. n.
50. lib.1.* Intrigl. *d. art.2. num.207. cum ſeqq. cent. 2.* Et ra-
tio eſt, quia feudum emptum, habetur loco cæterorum
bonorum allodialium, per Natt. *conſ.226. num.3. & ſeq.
lib.1. & conſ.393.n.8. lib.2. & conſ.246.nu.4. eod.* † Quod 71
non ſolùm procedit, ſi feudum ſit à Domino, ſed etiam
ſi à vaſallo emptum, & emptor ſit à Domino inueſti-
tus, & ſic inueſtiendo emptorem, Dominus venditio-
nem approbauerit, Patiſ. *conſ.4.nu.3. cum ſeqq lib.1.* Petr.
Jacobi *rubr.63. de cauſis ex quibus vaſallus &c. num.7. &
8.* Tiber. Deciano. *d. reſpon. 58. num. 49. lib. 2.* Hancque
ſententiam, etſi aliqui contrarium teneant, magis com-
muniter à Feudiſtis receptam, atteſtatur Intrig. *d. art. 2.
num.225.* † Cujus ratio eſt, quia feudum ſemel aliena- 72
tum, fit ſemper alienabile, juxta notata *in l. cum pater.
quindecim, ff. de legat.2.* & per Socin. *conſ.67.nu.32. vol.1.*
& per Brun. qui loquitur in terminis noſtris feudo-
rum, *conſ.105. num.5.* paria enim ſunt, quòd feudum ſit
emptum à Domino, vel ab alio approbante, & inue-
ſtiente Domino, quia vtroque caſu vaſallus dicetur
habere feudum ex contractu, & titulo oneroſo, non
ex mera gratia, & liberalitate Principis, prout eſt pro-
pria natura feudorum; & in terminis docent, & banc
ſententiam amplectuntur Beto *conſ.65.nu.45. vol.1.* Ber-
taxxo. *in ciuili. conſult.39.n.28* Surd. *conſ.105. num.10. & 11.*
omnino videndus, qui in eo fœminam, & extraneum,
excluſis agnatis maſculis, inſtitui poſſe hæredem, ma-
gis receptam aſſerit ſententiam, Fab. de Ann. *conſult.53.
num.3.* & Marin. Frecc. *de ſubfeud.* Baro. *l.3. in vltim. q. in
fin.* † Dictum verò locum Caſtri-noui emptum fuiſſe, 73
& titulo emptionis acquiſitum, nedum à priuato, ſed
& ab ipſomet ſanctiſſimo Domino noſtro Papa F.R.
Gregorio vndecimo, & in articulis deductũ, & per do-
cumenta, ac bullam d. Gregorij xj. probatum fuit ſub
num.68. 69. 70.71. † Et quòd feudum præſupponen- 74
dum eſt juſto pretio fuiſſe emptum, quod in dubio te-
nendum eſt, Natta *conſ.159. num.15. in fin.* poſt Bald. *in*

prælud. feudorum, *col.* 4. vt reuera fuit maximè, cùm de
eo tempore, ſcilicet anno 1573. pro modica ſumma pe-
cuniarum res, & feuda magni momenti nec carè, vt
nunc, emerentur, quod notorium eſt, & in hoc caſu
res certiſſima eſt, & abſque vlla omnino difficultate,
cum ſit acquiſitum per Giraudum de Simiana, pro ſe
& hæredibus ſuis ſtipulantem: & dictus Gregorius xj
75 in eum, & hæredes ſuos jus Cameræ transferat: † Di-
ctio verò, *hæredum*, attenta dicta conſuetudine, etiam
in materia feudali, pro quibuſcunque accipitur, & ne-
dum pro filia, ſed etiam pro extraneis. Guido Papæ *de-
ciſ.* 130. *n.* 2. *verſ. aduertendum tamen*, Bened. *in c. Raynu-
tius, verb. duas habens filias, n.* 67. *verſ. imò etiam in mate-
ria feudorum, fol. mihi* 16. Guillel. à Perno *conſ.* 6. *nu.* 26.
verſ. eſt, & nouiſſime, Pet. de Gregor. *de conceſſ. feud. part.*
6 *q.* 1. *nu.* 10. Camer. *in c. imperialem*, *pag.* 80. *in princ.* ad
quam rem faciũt etiam tradita à Berrazzo. *in cumul. con-
ſult.* 39. *n.* 43 *& ſeqq. & n.* 50. *cum ſeqq.* vbi quando conce-
dens poteſt ex conſuetudine concedere feudum, tam
pro maſculis quàm pro fœminis, cenſetur in dubio fa-
cta conceſſio de toto ſuo jure, & loquitur de inueſtito
76 pro ſe, & hæredibus. † Sed & ſecluſa conſuetudine
dictio, *hæredum*, in terminis alienationis, pro *quibuſ-
cunque* accipitur: cùm enim alienatio in extraneum
fiat, dictio quoque, *hæredis*, de extraneo etiam intelli-
77 gitur, Surd. *conſ.* 105. *n.* 10. † Eo enim ipſo quòd feudum
eſt alienabile, conſequitur neceſſariò eſſe propriè, &
ſimpliciter hæreditarium ad quoſcunque hæredes
78 tranſitorium, Menoch. *conſ.* 812. *n.* 5. † Poſtremò, in ca-
ſu noſtro res eſt longè certiſſima, cùm dictum Caſtrũ-
nouum ex vi dictæ conſuetudinis, etiam in d. loco vi-
gentis, fuerit irrequiſito Domino alienatum in extra-
neum & alienatio tenuerit, & fuerit valida, nimirùm à
Giraudo amici facta in dictum Giraudum de Simiana;
qui, non quia ſine conſenſu Domini emiſſet, ſed quia
laudimium non ſoluiſſet, & poſſeſſionem dicti Caſtri
ſine licentia Domini apprehendiſſet, vt debebat, inci-
derat in commiſſum, vt ſuprà primo fundamento *n.* 58.
edoctum fuit, ſed per tranſactionem jus ad Cameram
ex d. commiſſo pertinens acquiſiuit. Quod verò ſupra
aſſeruimus, hoc feudum eſſe emptitium, probari ex d.
compoſitione cum Camera facta, & bulla Gregorij xj.
non puto poſſe in dubium verti, cùm id aſſerat ſum-
mus Pontifex in d. bulla, ſicut etiam aſſeritur tam in
d. compoſitione quàm quittantijs ſecutis: aſſertioni
enim Papæ ſtandum eſt, Barth *in l. ambitioſa nu.* 28. *ff. de
decre. ab ord. facien.* Maſcard. *conſ.* 148. *n.* 1. *& ſeqq.* inci-
pit, *Summi Pontificis aſſertioni*, *& concl.* 1233. *nu.* 1. *& ſeqq.*
incipit, *tractatum*; ideò fundus probatur liber vel cen-
ſualis per literas ſummi Pontificis, in quibus nominat
fundum cum aliqua qualitate illarum, Maſcar. *ea concl.*
1233. *n* 6. *& ſeqq* & in antiquis verba Principis, in quibus
ejus intentionem fundat, probant omnibus in caſi-
bus, etiam in præjudicium tertij Crauet. *de antiq. temp.
part. princ. c.* 2. incipit *non omitto, num.* 25. vbi in antiquis
ſtatur aſſertioni & verbis enunciatiuis Papæ, ſuper
quibus ejus intentio fundatur, etiam in tertij præjudi-
cium, Alex. *conſ.* 15. *num.* 2. *lib.* 2. vbi in antiquis narratiua
Principis, faciens mentionem de feudi conceſſione, il-
lam probat, ſi in tali narratiua Princeps ſuam inten-
tionem fundet, præmiſſa fundantur ex Maſcardo *concl.*
1233. *num.* 118. Sed nos verſamur in fortioribus terminis,
neque enim enunciatiuè, ſed diſpoſitiuè in dictis actis
compoſitionis, & quittantiarum, ac bulla Gregor. xj.
aſſeritur, dictum Caſtrum-nouum fuiſſe emptum per
Giraudum de Simiana, &, ob non ſolutionem laudi-
mij, incidiſſe in commiſſum, & ratione ejus ſit dicta
compoſitio, promittitur pecunia, & ſoluitur pro lau-
dimio, ratione emptionis debito, necnon commiſſo,
in quod Camera prætendebat dictũ locũm cecidiſſe.

Tertium, quia feudum hoc, de quo agitur, hæredi-
tarium eſt (quæ ratio procedat etiam circunſcripta
conſuetudine:) † tum quòd in dubio feudum præſu- 79
mitur hæreditarium, Modern. *in c.* 1. *de ſucceſſ. feudo.*
Andr. de Iſern. *ibid. & in c.* 1. *de aliena. feud. pater.* & ibi
præpoſ. Bald. *in c.* 1. *an agnat.* Cuman. *conſ.* 165. Curt. jun.
conſ. 3. quæ ſententia communis eſt: etſi aliqui contra-
rium teneant, vt Minado. *conſ.* 10. communis, inquam,
& verior, ſaltem ab immemorabili tempore, quo DD.
ſcripſerunt, quòd ſcilicet omnia feuda ſoleant ſub mẽ-
tione hæredum dari, Afflict. *dec.* 140. vbi dicit, hodie o-
mnia feuda eſſe hæreditaria, *& deciſ.* 195. *nu.* 10. & Surd.
conſ. 105. *n.* 8 *lib.* 1. poſt multos quos refert. † Tum quòd, 80
remota præſumptione, hoc nominatim pro hæredibus
conceſſum ſit, vt patet tam ex homagijs à trecentis, vel
circa, annis huc vſque factis, quàm ex alijs documen-
tis in deſcriptione eorundem deſignatis. Quoties ve-
rò hæredum ſit mentio, hæreditarium eſſe, certiſſimum
eſt. † Et quod conceditur alicui, & hæredibus, & ſuc- 81
ceſſoribus hæreditarium eſſe aſſerit Decian. *conſ.* 390. *n.*
5. & vbi ſolùm hæredum facta eſt mentio, Rolan. *conſ.*
69 *n.* 9. *& conſ.* 97. *n.* 3. *vol.* 1. *& conſ.* 44 *n.* 8. *lib.* 3. *& conſ.*
3. *n.* 17. *vol.* 4 poſt multos quos refert. † At verò quoties 82
feudum hæreditariũ eſt, ad id non admittuntur deſcẽ-
dentes, vel agnati, niſi ſint hæredes, hæredes, inquam,
hæreditatis, & ita eam dictionem accipiunt in hac
quæſtione Doctores, (& non pro ſolo hærede ſangui-
nis, vt quandoque fit:) Corn. *conſ.* 199. *n.* 40. *&* 43. *lib.*
2. Rol. *d. conſ.* 2. *nu.* 39. *lib.* 1. poſt Alex. *conſ.* 10. *lib.* 2. vbi di-
cit communem, Joan. de Am. *d. tit. qui feud. dare poſſ.* §.
natura ergo, fol. 116. *verſ. vt idem* † Hæredes inquam 83
ejus, qui nouiſſimè moritur, nec ſufficit eſſe agnatum,
& hæredem ſanguinis; quam ſententiam & veriorem,
& magis communem profitentur Curt. jun. *conſ.* 138. *nu.*
24. *verſ. præmiſſis tamen*, & Cephal. *conſ.* 665. *n.* 15. *vſque ad
n.* 39 & receptiorem ac veriorem, contrariamque ſen-
tentiam magis communiter reprobatam nouiſſimè
docet fuſiſſ. Hartman Piſtor. *quæſt. jur. lib.* 2. *part. prima,
quæſt.* 1. *n.* 44. *cum multis ſeqq & n.* 57. *cum ſeqq.* poſt Jacob.
de Belui *in c.* 1. §. *verſ. quæritur an hæres de eo qui ſibi &
hæred. & c.* 1. *an agnat. vel filius*; & alios quos refert, &
ſequitur. Quod enim dici ſolet, eam † dictionem in 84
feudis accipi pro tali ſucceſſore, qui ſine aliquo hære-
ditario jure feudum obtinere poteſt, *c.* 1. §. *etſi clientu-
lus de alienat. feudi*, id tunc procedit cùm iſta vox, *hæres*,
vel à jure feudali vſurpatur, vel ex illius diſpoſitione
tacitè ſubintelligitur: at quando ab homine exprimi-
tur, tunc juxta regulam *l. non aliter de leg.* 3. *& l.* 1. §. *ſi
quis nauem de exercitio act.* magis propriè accipitur, &
ita accipienda, ne omni prorſus effectu careat, *l. ſi quan-
do de leg.* 1 *l. ſi per eum, ff. ni quis eum, c. ſi Papa. de priui-
leg. lib.* 6. ita declarat Andr. de Iſern. *in c.* 1. §. *hujus autem
generis, col.* 2. *verſ. ſi ergo non probatur ex quib. cauſ. feud.
amittat.* Loffre *conſil.* 1. *nu.* 125. Thom. de Marin. *tit.* 5. *de
feud. hæred. nu.* 8. vt eos refert & ſequitur Hartm. Piſtor.
quæſt. jur. lib. 2. *part.* 1. *q.* 1. *n.* 46. *& nu.* 79. & hanc ſenten-
tiam, non ſufficere eſſe agnatum, & hæredem ſangui-
nis, niſi quoque ſit verus hæres vltimò defuncti, ſiue
ex teſtamento, ſiue ab inteſtato, tuetur, & veram do-
cet Hartm Piſto. *d. loco nu.* 67. poſt Socin. Alciat. Catol.
Simon. & alios, & in terminis proprijs idem Hartm. *d.
loco, nu.* 72. poſt Andr. de Iſern Curt. Socin. Brun. Pariſ.
Natt. Camerar. Fiec. & alios, eamque ratione validiſſi-
ma firmat, & magis communem ſententiã aſſerit, & *nu.*
82. *cum ſeqq.* † Quæ adeò vera ſunt, vt ſi hæredes eſſent 85
incapaces, feudum potiùs ad Dominum reuerteretur,
quàm ad agnatum pertineret, Rol. *d. conſ.* 2. *nu.* 43. *lib.* 1.
poſt Curt. jun. *in prælud. feudal. in* 8. *part.* Nec obſtat ſi
aduerſus

aduerſus hanc rationem opponatur, hujuſmodi ſen-
tentiam, qua aſſeritur debere eſſe hæredem, qui jus in
feudo hæreditario & in eo ſuccedere prætendit, & a-
86 liter non admitti, nõ habere locum, † vbi agnato non
fuit delata hæreditas, quia vltimus defunctus extra-
neum hæredem inſtituit, Rolan. *conſ.48.num.50.lib.4.*
quod an verum ſit patet ex Gramm. *dec.10.num.219.* &
eod. Rolan. *d.conſ.2.num.41.lib.1.* Nam in caſu in quo
87 verſamur, res caret omni difficultate, † quia, ex eorum
ſententia, ſufficit agnatum inſtitutum eſſe: At in caſu
noſtro Joachimus nepos ex Anna filia alterius Joachi-
mi defuncti Domini de Caſtro-nouo, donatarius, &
præterea hæres ab ipſo inſtitutus, eſt etiam agnatus di-
cto Joachimo, ano ex parte patris, inſignia & nomen
familiæ de Simiana deſert, vt ſuprà edoctum eſt, nec
dicendum, non licitum eſſe poſtergare gradum, & re-
88 motiorem inſtituere: † Nam hoc ſi aliquo caſu id ve-
rum eſt, procedit tantum in feudo merè mixto; vt ſi
conceſſum ſit pro liberis & hæredibus, Maſtril. *in de-
ciſ.conſtit.Sicil.deſ.56. n.25.in fin.* quale hoc Caſtri noui
feudum non eſt.

Atque hæc quidem procedunt, ſi hoc feudum ſtri-
ctè ſolum eſſet hæreditarium, vt quia circunſcripta di-
cta conſuetudine, *pro hæredibus*, abſque vlla dictione
89 vniuerſali conceſſum eſſet; † tunc enim intrant illæ
difficultates, an ſufficiat eſſe hæredem ſanguinis, etſi
non bonorum vltimò defuncti, de quo Ceph. *d.conſ.
665.n.15.vſque ad n.30.* Hartman Piſtor *d.q 1 n.67.72.82.
cum ſeqq.* & an ſufficiat inſtituere vnum ex compre-
henſis in inueſtitura, & ſic vnum ex agnatis; quod ta-
men ſufficere contendit Surd. *d conſ.105 n.23 lib.1.* poſt
Alex. *in l.ſi patrons in princ.n.14.verſ.ſed ſi tenemus, ff. ad
90 Treb.* & alios quos refert, & ſequitur. † Sed ſi feudum
ſit purè, merè, ſimpliciter hæreditarium, quale feudum
Caſtri-noui, vt explicat Crauetta *d.conſ.256. num.8.cum
ſeqq.* vt quia dictio vniuerſalis, *quibuſcunque*, vel, *omni-
bus*, dictioni *hæredis* addita ſit, vel etiam ſola dictio, *hæ-
redis*, adeſſet, data tamen dicta conſuetudine, cùm tūc
hæredis, dictio pro *quibuſcunque* accipiatur, vt jam do-
cuimus & mox repetemus, vel aliis modis de quibus
mox dicetur, res eſt certiſſima, & caret omni difficul-
91 tate: quia quoties feudum conceditur † *pro ſe, & hæ-
redibus, & ſucceſſoribus quibuſcunque*; certum eſt hujuſ-
modi clauſulam comprehendere etiam hæredes ex-
traneos, etiam ex corpore non deſcendentes, & lega-
tarios, nedum fœminas, text. eſt *in c.1. de feudo non ha-
bente prop.naturam feu.* Socin. *in l.quidam relegatus, verſ.
quinta concluſio, ff.de reb.dub.* Pariſ. *conſ.23. nu.17.lib.1.* de
communi atteſtans Socin. jun. *conſ.103.n.28.lib.2.* etiam
de communi Natta *conſ.159.n.6.cum ſeqq.* Cattil. Cotta
in verſ.quibuſcunque, Tiraq. *de retr.lignag.§.1.gloſſ.7.nu.
21.* Ciatos §. *feudum q.9.nu.2.* vbi hanc opinionem tan-
quam magis communem in practica ſeruari conten-
dit Curt. *conſ.1.per totum, maxime n.1.& 7.* aſſerēs com-
munem, *& in tract.de feudis 4.part.princ.nu.130.* veram
& in 2.parte tertia partis princ n.62. magis communem,
Rol. *de confect.inuentar.n.2.fol.187.tom.8.tract.part.2.&
conſ.5.n.45 & 46.lib.1.* & hanc magis communem & ve-
riorem eſſe ſententiam dubitari non poſſe, poſt Bald.
Alex. Roman. Brun. Dec. Socin. jun. & infinitos alios,
longa ſerie recenſitos, aſſerit, & docet Bamma *d. tit. ſi
de feud.def.cap.ſi feudum ea lege quæſt.4. fol.273.* & nouiſſi-
mè Hartman. Piſto. *quæſt.lib.2. part.1. q.1.n. 39.* Eandem
ſententiam firmant Viuius, *deciſ.441.nu.* *lib.3.* Syluan.
conſ.30.n.26. vbi teſtatur de magis communi, & id aſſe-
92 rit verum, etſi dictio, *maſculus*, adjecta ſit, † & de tali
feudo judicari, ac de cæteris bonis allodialibus, ideò-
que, & in quemcunque alienari, ſiue inter viuos, ſiue
in vltima voluntate poſſe: idemque docet, multos re-

ferens, Joan. Bapt. Surdus *in c.an agnat. vel filius defun-
cti num.16.32 & 52.* & non fit reſtrictio ad habiles, quia
diſpoſitio hominis non reſtringitur ad habiles; ſed ge-
neraliter intelligitur, Fel. *in c.in præſentia de probat.* Nat.
d.conſ.159.n.6. & ſeq. Surd. *d.c.1.nu.32.* Idemque aſſeren-
dum ſi ſimpliciter dictum eſſet, *pro hæredibus quibuſcun-* 93
que, Cran. *conſ.256.nu.8.* Riminal. jun. *conſ.63.nu.20.vol.1.*
Menoch. *conſ.724.nu.2.vol.8.* Clar. §. *feudum q.9.* & tam
fœminæ quàm extranei admittuntur, Fabian. de Aona
conſ.53.n.13.& 15. vel † *pro ſe, & ſucceſſoribus quibuſcun-* 94
que, remota mentione hæredum, Bald. *in cap.1.in princ.
n.19.de proh.feud.alien.per Frideric.* Caches. *dec.Pedem.
161.n.15.* vbi veriorem hanc ſententiam aſſerit. † Tan- 95
tū enim importat verbū, *ſucceſſoribus*, quod, *hæredibus*,
& quandoque latiùs ſumitur, Pet. à Gregor. *6 p.q.4.* vel,
pro ſe, hæredibus † & ſucceſſoribus vniuerſis, vt Theſaur. 96
dec.227. † vel, *pro omnibus hæredibus*, Ruin. jun. *d.conſ.* 97
63.poſt n.20. Bald. *in c.in præſentia ſub. n.20. extr.de prob.*
Catill. Cotta *in memorab. in verb.hæredis appellatione*, A-
lex. *conſil.195.ſub n.4.vol.6.* Natta *d.conſil.159 nu.8.* Curt.
jun. *conſ.1.n.4.* Dec. *conſ.254.n.2.* Goxad. *conſ.27.nu.22.in
fin.* Rolan à Vall. *conſ.5.n.36.37.41.47. & conſ.60. nu.49.
lib.1. & conſ.79.n.35.lib.2.* † Hæ enim dictiones, *quibuſ-* 98
cunque, &, *omnibus*, æquipollent, & faciunt feudum
propriè, & ſimpliciter hæreditarium, ad extraneos et-
iam hæredes tranſitorium, Crauet. *conſ.256. num 8.verſ.
his tamen, vſque ad fin* Tyber. Decian. in terminis, *reſp 3.
num.174.* vbi dicit communem, *lib. 4.* Garzon. *de fœmin.
ad feud.recept.num.79.* & in omnibus his formis hoc ve-
rum eſſe docet Intrigl. *d.cent.1.art.2. num.173. cum ſeqq.*
† Hoc verò feudum ſimpliciter purè & abſolutè hæ- 99
reditarium eſſe, & ita conceſſum fuiſſe, patet ex dictis
homagiis in deſcriptione eorum deſignatis, quæ om-
nia ſunt ferè ſub illis clauſulis; *pro ſe, & hæredibus, &
ſucceſſoribus quibuſcunque*; vel, *pro ſe, & hæredibus omni-
bus*; vel, *pro ſe, ſucceſſoribus, & hæredibus omnibus* præſti-
ta. Sed maximè ex homagio per Roſtagnum de Sabra-
no, tanquam filium, & hæredem d. Girandi amici fœli-
cis recor. Joann. xxij. præſenti, & acceptanti, cùm pri-
mùm ſuperioritatem dicti loci Caſtri-noui ab Abba-
te S. Guilhelmi de Deſertis acquiſiuiſſet; quod abſque
dubio vim conceſſionis, & primæ inueſtituræ habere
debet, præſtito ſub hac forma, *pro me, ſucceſſoribus, &
hæredibus omnibus*. Probatur etiam abſolutè hæredita-
rium ex variis documentis in dicto inuentario deſigna-
tis, in quibus fiunt ſtipulationes *pro ſe, & hæredibus, &
ſucceſſoribus quibuſcunque*, & aliàs dictæ clauſulæ gene-
ralis fit mentio. Immo in actis quibus pars aduerſa ni-
titur, dicta clauſula ita generaliter concepta adeſt, in
articulis enim *citra*, &c. *niſi* &c. ſuper quibus examina-
ti fuerunt teſtes coram d. Ludouico de la Sala, directè
ponitur, *hoc feudum conceſſum fuiſſe per Federicum Imp.
Girando amico & eius hæredibus etiam extraneis*; cui con-
feſſioni D. Antonius ſtare tenetur, cùm acta produxe-
rit, aut habeantur ac ſi produxiſſet; cùm articuli ſint
connexi cum depoſitionibus, & depoſitiones ſine illis
ſtare non poſſint: † Producens enim inſtrumentum, 100
fatetur omnia in eo contenta, gloſſ. & DD. *in l.1.§.edi-
tiones ff.de eden.* Rolan. à Valle *conſ.1.n.116.*

Probatur ſecundò eſſe abſolutè hæreditarium, † e- 101
tiā ſecluſa dictione generali, quia conceſſum *pro ſe, hæ-
redibus, & ſucceſſoribus*: etſi enim dictio *hæredis*, ſola,
deſcendentes maſculos tantùm comprehendat in ma-
teria feudali: tamen ſi dictio, *ſucceſſoribus*, adjungatur,
ne ſit ſuperflua, de extraneis etiam intelligitur, in ter-
minis Socin. ſen. *conſil.266 col.13.in fin.verſ ſecundum &
ſeq* Curt jun *conſil.4. n.24.* Natta *conſil.159.num.13.* Gre-
gor. *part.6.q.4.* & de ſucceſſoribus particularibus ne-
dum vniuerſalibus, Greg. *d.loco num.2.* & comprehendit

etiam fœminas, Socin. ſen. *conſil. 257. col. 4. verſ. aliquan-*
do & 2°. Greg. *d. loco q. 2. in fin.*
102 Tertiò probatur abſolutè † hæreditarium ex di-
ctione, *perpetuò*, vel *in infinitum*, in homagio Roſtagni
de Sabrano Abbati ſancti Guilhelmi præſtito appoſita:
Hæ enim dictiones æquiparantur, & extraneos nunc
comprehendi, rejectis agnatis, docet Socin. *d. conſ. 166.*
col. 14. in fin. verſ. ſecundo præmiſſa. Curt. jun. *conſil. 4. num.*
24. verſ. ex cujus dictis: nec dicas hæc duo conſilia non
loqui de feudo, ſed de emphyteoſi Eccleſiaſtica, nam
in princ. conſ. Curt. notatur id procedere etiā in feudo.
103 Quartò, data dicta conſuetudine, † certiſſimum
eſt etiam ex ſola dictione hæredum probari, abſolutè
& ſimpliciter hæreditarium, Guid. Pap. *d. q. 230. num. 2.*
Guilhelm. Bened. *in d. c. Raynutius, verbo, duas habens,*
num. 67. Guilhelm. à Per. *conſil. 6. num. 26. verſ. eſt & no-*
viſſimè. Petr. à Greg. *de conceſſ. feud. part. 6. q. 2. n. 10.*
104 Quintò, etiam nulla † mentione hæredum facta,
data dicta conſuetudine, præſumitur & eſt revera ſim-
pliciter hæreditarium ad quoſcunque hæredes tranſi-
torium, Jaſ. Bened. Ceph. & Surdus vbi ſuprà.
105 Sextò, † ex eo quòd aliàs alienatum fuit, vt in ſe-
cundo fundamento docuimus. Nam alienationis fa-
cultas neceſſariò excludit eſſe ex pacto & prouiden-
tia, Menoch. *conſil. 812. num. 5.* Vivius *deciſ. 441. num. 12.*
& 13. lib. 3.
106 Septimò & poſtremò, † ex ſola dictione, *hæredis*, e-
tiam ſecluſa conſuetudine, præſuppoſita dicta aliena-
tione, diceretur hæreditarium ſimpliciter, hujuſmodi
enim dictio in contractibus hujuſmodi, etiam in ma-
teria feudali, accipitur pro *quibuſcunque*, vt ſuprà di-
ctum fuit ex Menoch. *d. conſil. 812.*
Quod ſi vnus ex his modis ſufficit ad probandum
abſolutè hæreditarium, quanto magis ſi omnes con-
currunt? quòd ſi hæreditarium eſt idque abſolutè, &
ſimpliciter, eſt impoſſibile quòd ſit ex pacto, & proui-
dentia, cùm hæc duo genera feudorum ex diametro
107 † pugnent, Petr. à Greg. *de conceſſ. feud. part. 2. q. 10. per*
totum. Hoc verò contrarium, & indubitatiſſimum eſt,
in feudo abſolutè hæreditario quoſcunque extraneos,
& fœminas ſuccedere, & in præjudicium filiorum de-
ſcendentium, & agnatorum alienari poſſe, Gram. *deciſ.*
103. num. 219. cum ſeqq. Ceph. *conſil. 1. num. 13. & 14.* Surd.
conſil. 105. num. 9. poſt multos quos refert.
Nec obſtat contra primum modum, quo probatum
fuit hoc feudum ſimpliciter hæreditarium per dictio-
nes vniuerſales, ſi forſan in aliquibus homagiis, hære-
dum vel ſucceſſorum ſimpliciter, abſque dictione vni-
uerſali, fieret mentio: nam ex aliis, in quibus dicta di-
ctio adeſt, interpretanda ſunt, maximè cùm ea pauciſ-
ſima, & intermedia ſint, & in antiquioribus, & nouiſ-
ſimis dictio vniuerſalis adſit, & præterea præſuppoſi-
108 ta dicta conſuetudine, † hæredis appellatio ſimplex
non minùs fœminas, ac maſculos comprehendit *l. ſci-*
endum, l. hæredis appellatione ff. de verb. ſignif. Guido Pap.
d. q. 230. num. 2. Bened. *verb. duas, nu. 67.* vt ſuprà dictum
eſt, & infrà latiùs dicetur.
Nec nocet, cùm diximus in eodem primo modo, ex
dictione vniuerſali probari feudum abſolutè hæredi-
tarium, & fœminas admitti, conſideratio Iottig. *d. cent.*
2. lib. 2. num. 181. aſſerentis, poſt Garſon, hoc intelligen-
dum eſſe, vt fœminæ admittantur ex verbis vniuerſali-
bus ordine ſucceſſiuo, non autem cum maſculis ſimul.
109 Nā reſpondetur primò reſolutiuè, † in feudo abſo-
lutè hæreditario, vt hoc tot modis eſſe probatū eſt, et-
iam ſi per ſolam dictionē vniuerſalem probaretur, nec-
non in empititio, & conditionato; ceſſare illum ordi-
nem ſucceſſiuum, ſed fœminas concurrere cum ma-
ſculis, imo eos excludere, ſi remotiores ſint, vel ita diſ-
poſuerit teſtator, etſi maſculi eſſent proximiores, vel
eodem in gradu, vt in terminis docent Socin. ſen. *con-*
ſil. 255. poſt Bald. Jacob. de Beluiſo. & Matth. *l. ſud. col. 4.*
in fin. verſ. aliquando & 20. Pariſ. *conſ. 12. num. 19. cum ſeqq.*
lib. 1. Natta *conſil. 159. num. 9.* Nam, vt præfati DD. do-
cent *c. 1. §. Epiſcopum vel Abbatem*, ex quo ille ordo ſuc-
ceſſiuus probatur in formula conceſſionis maſculis &
fœminis, habere tantùm locum in feudo recto, & pro-
prio, non autem in conditionato, abſolutè hæredita-
rio, & quòd alias alienatum fuit; & quod magis eſt, † & 110
ſi proprium, & rectum eſſet, in conceſſione tamen ma-
ſculis cum fœminis propter dictionem, *cum*, non eſt
locus dicto ordini; ſed fœmina ſimul cum maſculo
admittitur, quod, etſi aliqui repugnent, verius eſt, Bald.
in l. quoties, C. de ſuis & legit. hæred. Jacob. de S. Georgio
in tract. feud. verbo, & fœminis num. 10. Franciſc. Crem.
ſig. 71. Thom. de Mario. *de gener. & qualit. feud. tit. 11. nu.*
31. Burſ. *conſ. 63. num. 10. lib. 1.* Berous *in c. Raynutius num.*
90. ext. de teſtam. quorum opinionem communem aſſe-
runt Pariſ. *conſ. 12. num. 16. lib. 7.* Lancelot. Galian. *in l.*
gallus, §. quidam rectè num. 17. ff. de lib. & poſth. & Clarus
in §. feudum q. 73. num. 4. † Et planè fallitur Iottigol. 111
poſt Garzo. quem ſequitur *de fœmin. ad feud. admitt.*
num. 86. Vterque enim deceptus fuit ratione ſententiæ
à Doctoribus receptæ in formula maſculis, & fœmi-
nis, in qua eſt locus ordini ſucceſſiuo, ſecus in dictio-
nibus vniuerſalibus, vt conſtat ex Socin. ſen. Pariſ. Nat-
ta locis ſuprà citatis & ratio differentiæ eſt manifeſta:
& amplior eſt conceſſio cum dictione vniuerſali, quia
cùm adeſt dictio vniuerſalis, poteſt extraneus inſtitui,
quod non fit in ea formula maſculis, & fœminis vt
patet ex Pariſ. Claro, & aliis ſuprà allegatis. Thomas
autem de Mari *tit. d. loco num. 30.* quem etiam Iottigo-
lus allegat, non loquitur de dictione vniuerſali, ſed
tantùm de formula maſculis, & fœminis.
Secundò reſpondetur, quòd vbi conſuetudo loci
eſt, vt fœminæ ſint capaces feudorum, ille ordo ſuc-
ceſſiuus, caſu quo ei locus ſit, vt quando feudum regi-
tur jure Francorum (plerumque enim non ſeruatur,
ſed ſimul fœminæ cum maſculis admittuntur, Natta
d. conſ. 59. num. 9. Pariſ. *d. conſ. 12. num. 19. lib. 1.*) intelligi-
tur inter eos, qui in eodem gradu ſunt. † Nam ſi ma- 112
ſculus ſit in remotiori gradu, ſemper à fœmina exclu-
ditur, & prærogatiua gradus ſemper eſt eo caſu poten-
tior prærogatiua ſexus, Petr. de Gregor. *in tract. de con-*
ceſſ. feud. part. 4. q. 4. verſ. his tamen. Iottig. *cent. 1. q. 7. nu.*
61. & cent. 2. art. 43. num. 10. & latiùs poſtea dicemus.
Tertiò reſpondetur, data conceſſione pro ſe, & qui-
buſcunque, vel omnibus hæredibus, caſu quo admit-
teremus hujuſmodi ordinem ſucceſſiuum, qui tamen
nullo modo eſt admittendus; † illum tantùm in ſuc- 113
ceſſione ab inteſtato procedere, inter eos tamen, qui
ſunt ejuſdem gradus, non in teſtamentaria. Teſtamen-
to enim poſſet vaſallus, excluſis maſculis, etiam in eo-
dem gradu exiſtentibus, fœminas vocare: quoties e-
nim per ſtatutum, vel aliàs, extantibus maſculis, fœ-
mina non ſuccedit, toties ex teſtamento ſuccedere po-
teſt, Menoch. *conſ. 628. num. 17.* poſt Corn. *conſ. 290. num.*
11. lib. 3. Brun. *tract. de ſtatut. fœmin. exclud. art. 8. princ.*
q. 8. Natta *d. tract. q. 12. vlt. q. principalis*, Campe. *eo. tract.*
q. 54. Afflict. *in conſtit. in aliquibus q. 5. num. 15.* quod ratio
naturalis edocet. Nam ſi in ea formula conceſſionis li-
citum eſt vaſallo extraneum quemcunque inſtituere,
multo magis filiam. † Sed reuera tam ex teſtamento, 114
quàm ab inteſtato fœmina ſimul cum maſculo, imò
ſola, ſi ſola inſtituta ſit, vel ſola ſit in gradu deſcenden-
tium ab inteſtato, ſuccedit ratione dictionum vniuer-
ſalium, *omnibus*, vel, *quibuſcunque*, Ruin. *conſ. 16. num. 5.*
lib. 1.

Quartò,

Google

Quartò, ſi extraneus ex veriori, & receptiori ſenten-
tia inſtitui hæres, & legatarius etiam fieri poteſt, Sil-
uan. *d. conſil. 30. num. 26.* Bammac. *d. cap. feudum ea lege q.
4. tit. ſi de feud. def.* cur Joachimus maſculus, nepos ex fi-
lia teſtatoris, & ejuſdem agnationis, & familiæ ex par-
te Patris, inſtitui non poterit, cùm in eo concurrant, &
qualitas ſexus maſculini & agnatio? Ruin. *d. conſil. 16.
num. 5.*

Poſtremò reſpondetur, data dicta conſuetudine,
qua feuda ſunt redacta, &c. non eſſe quærendum de
ordine ſucceſſiuo, cùm in feudis tùc ad inſtar allodia-
lium ſuccedatur, vt ſuprà in primo fundamento edo-
ctum fuit. His omnibus, circa hoc tertium fundamen-
tum, quod ſit feudum ſimpliciter, & abſolutè hæredi-
tarium, addendum quòd feudum vbi aliàs non eſſet
ad hæredes tranſitorium, cùm tamen ſemel ad hære-
des legitimè tranſmiſſum ſit, vt *in fin. num. 126.* dum de
Ludouico fit mentio, docebimus, poſtea ad hæredes
indiſtinctè tranſmitti poteſt per text. *in l. videamus*, &
ibi Bald. *ff. quod met. cau.* Bart. *in l. qui duos num. 11. ff. de
reb. dub.* & in terminis feudi Schrader. *in tract. feud. par-
te 7. c. 11. n. 31.*

Quartum fundamentum, quia pro hoc feudo pro-
batur annuus cenſus; nimirum vacca diuerſi coloris,
quam vocant *Calle*, quæ à viginti & vltra annis ad octo
florenos annuos præſtandos redacta fuit, vt ex docu-
115 mentis productis patet. At † verò quoties ſub an-
nuo cenſu feuda conceduntur, vt ſi cenſus pecunia-
rius, vel ſpatula porci, vel vnum par caponum, vel
quantitas frumenti quolibet anno præſtatur, in his fœ-
minæ, ſicut & alij extranei admittuntur, Alex. *conſil. 9.
num. 6. vol. 5.* Ruin. *conſ. 24. num. 7. vol. 1. & conſil. 25. num.
13. vol. 2.* Natta *conſ. 159. num. 15.* Pariſ. *conſil. 12. num. 21. lib.
1.* Bened. *in d. cap. Raynutius, verb. duas habens, num. 33.*
Gregor. *in Syntag. lib. 6. cap. 12. num. 5.* & quamuis aliqui
contradicant, tamen hanc ſententiam receptiorem at-
teſtatur Intrig. *d. art. 2. num. 105.* Et quamuis aliqui vo-
luerint limitare hanc opinionem, vt nõ procedat quan-
do vltra annuum cenſum feudatarius juramentum fi-
delitatis præſtat, quod continet ſeruitium perſonale:
116 † tamen indiſtinctè ac ſententia tenenda eſt, & ſiue
præſtet juramentum fidelitatis, ſiue non, aſſerendum
hujuſmodi feudum improprium, & conditionatum,
ad quod fœminæ admittantur, eaſque indiſtinctè, nul-
la habita ratione juramenti fidelitatis præſtandi, ad-
mittendas eſſe cenſent Socin. *conſil. 257. col. 2. verſ. ali-
quando, & tertio*, Corn. *conſ. 16. n. 1. lib. 1.* Ruin. *conſ. 18. nu.
17. lib. 1.* Pariſ. *conſ. 12. num. 18. lib. 1.* eamque ſententiam
veriorem, & magis communem docet Menoc. *conſ. 65.
per tot.* qui omnino videndus eſt, variis enim rationi-
bus eam confirmat, & omnibus quæ in contrarium aſ-
ferri poſſent, reſpondet. Et planè ſic ſe res habet: con-
ſtitutiones enim fœminas excludentes à feudis, in feu-
do recto, & proprio loquuntur, Pariſ. *d. conſ. 12. num. 16.
& ſeqq.* Natta *d. conſ. 159. nu. 9.* Ergo ad alia feudi exten-
di non poſſunt, tum quòd in feudis non fit extenſio
117 † de caſu ad caſum, ſed caſus ibi non deciſus, ad juris
communis diſpoſitionem pertinet; quia feuda ſunt
ſtrictiſſimi juris, Garzo. *in tract. de fœmin. ad feud. recip.
vel non. col. 2. circa fin.* poſt Menoch. *conſil. 61. nu. 20.* So-
cin. iuo. *conſil. 31. nu. 14. vol. 4.* Nat. *conſ. 164. num. 11. & 162.
118 col. 1.* tum quòd † excluſio fœminarum eſt odioſa, &
contra jus commune, & ideò reſtringenda traditur *in
l. liberorum ff. de verb. ſignif. l. maximum vitium, C. de li-
ber. prat.* & in terminis ſucceſſionis feudorum Joan. de
Amic. *tit. qui feud. dar. poſſ. §. prodeſt iſte terminus, in 3.
quaſt. fol. 141. verſ. vos autem in hoc.* & Charond. *aux ob-
119 ſeruations du droict françois, verb. fief. en fin.* nec † valet
argumentum de emphyteuſi ad feudum, & contra,
Ruin. *d. conſ. 24. num. 8.* Quod verum eſſe ex eo manife-
ſtè conuincitur, quia ſi propter hujuſmodi juramen-
tum, in quo continetur ſeruitium perſonale, fœmina
excluderetur ab hujuſmodi feudo improprio, & con-
ditionato, excluderetur quoque † à feudo franco, 120
quod qui obtinet, tenetur ad ea quæ continentur *in
tit. de form. fidelit. & tit. de non form. fidel.* Joan. Andr. *in
addit. ad ſpecul. tit. de praſcrip. in addit. 1. in fin.* Felin. *in c.
cæterum num. 6. de judic.* Abb. *conſ. 82. nu. 7. lib. 1.* At † ve- 121
rò fœmina feudum francum obtinere poteſt. Bald. *in
cap. 1. §. & quia vidimus num. 19. de his qui feud. dar. poſſ.*
Rom. *ſing. 167.* Ruin. *d. conſil. 24. num. 9. lib. 1.* & magis
communem atteſtatur Menoch. *d. conſil. 65. nu. 31.* † De 122
inde ſi ea præſtatio juramenti excluderet fœminas, non
poſſent eæ per conſuetudinem admitti, nec ex pacto,
cùm illis caſibus fœmina teneatur præſtare juramen-
tum fidelitatis, Pariſ. *conſil. 11. n. 32. lib. 1.* Corn. *conſ. 16.
num. 4. lib. 1.* & tamen certum eſt, & conſuetudine, vt
ſuprà demonſtratum fuit, & pacto admitti, Zaſ. *in tract.
de feud. part. 8. num. 49 & 50.* Char. *in §. feudum q. 73. verſ.
& in hoc.* Intrig. *d. art. 2. nu. 92.* ſequeretur etiam † infan- 123
tes & impuberes admitti non poſſe, cùm illi nec præ-
lio opem ferre Domino, nec conſilio, nec arcanorum
reticentia illi prodeſſe valeant, & tamen illi feudum
obtinere poſſunt, Bald. & Angel. *in l. vlt. C. de teſt. milit.*
Dec. *in l. 2. §. item ſi impuberes, num. 5. & 7. de reg. jur.* Jac.
à ſancto Georgio *in inueſt. feud. in verb. qui quidem inue-
ſtitura, num. 24. cum ſeqq.* Menoch. *d. conſ. 65. num. 38.* quæ
vera eſſe euincitur neceſſariò, quia aut ſubeſt aliqua
ratio ſufficiens & certa, cur fœminæ in feudis non ſuc-
cedant, aut nulla ſubeſt: Si ſubeſt, ea eſt potiſſima,
quia Dominum in prælio juuare non poſſunt: ſed vel
ad id ſeruitium non tenentur in feudo conditionato,
vt plerique ex ſupradictis contendunt, maximè So-
cin. Corn. Ruin. † vel ſi teneantur, per ſubſtitutum 124
præſtare id poſſunt, Oſaſc. *dec. 27. num. 3.* Bened. *in d. cap.
Raynutius, verb. duas habens, num. 71.* Corn. *d. conſ. 16. n. 4.
lib. 1.* Menoch. *d. conſ. 65. num. 36.* Quòd ſi nulla ſubeſt
ratio, cur excludantur, niſi ſit pro ratione voluntas, id-
que conſuetudine paulatim receptum ſit, quòd primi
infeudatores tantùm maſculis concedere voluerint, vt
reuera nulla alia fuit ratio, Clar. *d. q. 73. in princ.* Garzo.
d. tit. de fœmin. ad feud. recip. in princ. Certè aſſerendum
eſt, fœminas ad hujuſmodi feudum conditionatum
admitti, cùm feuda propria ſub annuo cenſu non den-
tur, ſed vt vaſallus Dominum juuet, & pugnam faciat,
vt inquit gloſſ. *in cap. 1. §. hoc autem de his qui feud. dare
poſſ.*

Quintum, vbi in dubio verſaremur (in quo tamen
reuera non verſamur, immò ſumus in terminis clariſſi-
mis ſucceſſionis fœminarum, eodem planè modo quo
maſculorum) vtrùm fœmina eſſet nec-ne in inueſtitu-
ra incluſa, vel ad tempus perpetuóve excluſa, † tunc 125
fauore priſtini ſtatus, quo æqualiter cum maſculis ſuc-
cedebat, & odio excluſionis, admittendam eſſe judi-
care deberemus, Hieron. Garzo. *in tract. de fœm. recip.
limit. 46.* Intrig. *d. cent. 2. art. 2. num. 434.* ex quibus ſatis
ſuperque edoctum eſt, nedum d. Joachimum ejuſdem
familiæ, & agnationis, ſed etiam d. Annam ipſius ma-
trem, filiam teſtatoris, ſi hæres inſtituta fuiſſet, in d.
Caſtro ſuccedere poſſe, & debere, ſed ſupradictæ ra-
tiones, quòd feudum ſcilicet ſit emptitium, pro ſe, &
hæredibus ſtipulando; & hæreditarium, ſi præſuppo-
natur dicta conſuetudo, quæ veriſſima eſt, qua feuda
ſunt redacta ad inſtar patrimoniorum, tales ſunt qui-
bus nullo modo reſponderi poteſt, & quæ ſolæ ſuffi-
ciunt, & atteſtationibus & documentis per d. Domi-
num Antonium productis omnino præualeant, nam,
ſecluſa omni dictione vniuerſali, & ſepultis tot mo-

dis, probandum eſſe feudum ſimpliciter, & abſolutè hæreditarium, ſimplex, *heredum*, dictin, pro quibuſcunque, tam fœminis quàm extraneis hæredibus, accipienda eſſet: verſamur enim tunc in jure communi Romanorum, vt ſuprà fusè demonſtratum fuit.

Sextum, quia reuera nulla vnquam fuit in d. Caſtro-nouo primogenitura per d. Dominum Antonium prætenſa, vt fusè in articulis deductum, & per documenta in inuentario contenta, probatum fuit, & in in-
126 diuiduo † demonſtratum, aut primogenitos non ſucceſſiſſe, aut non ſolos, aut ex alia cauſa, quàm dictæ primogeniture; imò ſemper licuiſſe, & licere Dominis d. Caſtri-noui de eo liberè in quoſcunque diſponere, tam inter viuos per donationes, & aliàs, quàm in vltima voluntate, per teſtamenta ſcilicet, & ab inteſtato, omnéſque liberos ſimul ab inteſtato, ex teſtamento verò eos in fauorem, quorum teſtator diſpoſuerat, ſuccedere potuiſſe, & ſucceſſiſſe, vt in articulis deductum, & per documenta producta probatum fuit: Quandoquidem quoad familiam Giraudorum Amici non eſt inſiſtendum tum quòd in ea d. Dominus Antonius in ſuis articulis d. primogenituram non contendit, ſed tantum in familia de Simiana eam docere prætendat; tum quòd ſi in ea quoque familia eam prætenderet, contrarium manifeſtè conuincerent, ex homagiis pro ſe, & ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus omnibus præſtitis, maximè ex eo quod Joano. xxij. cùm primùm ſuperioritatem dicti loci acquiſiuit, factum fuit; tum ex eo quòd d. Caſtrum-nouum per Giraudum Amici, Dominum Rupisfortis, in Giraudum de Simiana abſque vllius etiam ſuperioris Domini conſenſu alienatum fuit. Quoad verò familiam de Simiana, Giraudus de Simiana, qui primus de dicta familia fuit Dominus Caſtri-noui, illud, mediante pecunia, acquiſiuit, & à priuato, & à Camera Apoſtolica, pro ſe, & hæredibus & ſucceſſoribus ſuis, & ipſemet ſanctiſſimus Dominus noſter Papa Gregorius xj. per bullam jus omne Cameræ in dictum Giraudum, & ſuos hæredes & ſucceſſores tranſtulit, quæ dictio, *heredum*, ſola data conſuetudine patriæ, ſæpe mentionata, pro quibuſcunque
127 hæredibus fœminis, & extraneis intelligenda eſt, † *l. ſciendum l. heredis appellatione, ff. de verb ſignif. l. ſi plures gradus, de leg. 3.* Alex. *in l. ſed ſi hac, §. liberos, num. 3. verſ. vbi autem de in jus vocando*; & idem in dictione, *ſucceſſoribus*, dicendum, Dec. *conſ. 259. nu. 1.* cùm hæres quoque ſit ſucceſſor, *d. l. heredis appellatione*, & in terminis feudi, Guido Pap. *q. 230. num. 2. verſ. aduertendum tamen*, Bened. *in c. Raynutius, verſ. duas habens filias, num. 67.* à Petro *conſil. 6. numero 26. verſ. eſt & nouiſſimum*, & alij ſuprà n. relati; ſed &, ſecluſa conſuetudine, ſi dictiones, *heredibus & ſucceſſoribus*, junguntur, certiſſimum eſt conſtitui feudum ſimpliciter hæreditarium, vt ſuprà dictum fuit; ſed & ſola dictio, *heredum*, in hujuſmodi contractus appoſita, pro quibuſcunque accipitur, Menoch. *conſ. 812. num. 5.* & eo ipſo, quòd in extraneum, etiam irrequiſitu domino, alienatum fuit, euidentiſſimè conſtat de eo Dominos & poſſeſſores liberè in quemcunque etiam extraneum diſponere potuiſſe, vt in fine primi fundamenti *num. 58.* & ſecundi *nu. 77. & 78.* Poſtea, dictum Caſtrum Guinoto filio d. Giraudi de Simiana ſecundogenito, per donationem in contractu ſui matrimonij à d. Giraudo patre factam, acquiſitum fuit cum pacto, vt omnes maſculi ex eo matrimonio naſcituri, aut is, quem elegiſſet Guinotus, ſuccederent, & ſic nulla inter eos primogenitura erat inducta; imò ex hujuſmodi pacto clariſſimè excluditur. Tandem per ceſſionem, per dictum Guinotum in executionem teſtamenti dicti Giraudi patris factam, dictum Caſtrum Berengario vltimo genito obuenit, cui Berengario in d. Caſtro ſucceſſit quidem Ludouicus, ſed is erat etiam tertiogenitus, cùm haberet primogenitum Reforſatum & Petrum ſecundogenitum Religioſum, nec ſolus in d. Caſtro ſucceſſit, & propterea homagium fecit tanquam filius, & cohæres Berengarij, & ſic ſub qualitate hæreditaria, immò cohæreditaria, & pro Dominio quod conjunctim, vel diuiſim habet & poſſidet, & ſic non ſolus, quod ſolum documentum, cùm d. Dominus Antonius à d. Ludouico ſe deſcendere per mediam perſonam Stephani ejus filij & Melchioris ac alterius Ludouici patris prætendat, & primogenituram per ipſum prætenſam à dicto Ludouico incipere velit, ſufficiens eſt ad totam illam machinam primogenituræ prætenſæ omnino deſtruendam, & euertendam, vt in ſequenti fundamento docetur. Alio etiam modo, ex eo ſolo homagij inſtrumēto ſuccumbere debet d. Antonius, quia ex eo patet, dictum feudum jure hæreditario ad d. Ludouicum, eumque non ſolum tranſiſſe: at verò feudum etſi aliàs ad hæredes non eſſet tranſitorium, ſi tamen ſemel ad eos tranſmiſſum ſit, poſtea ad hæredes indiſtinctè tranſmitti, Schrad. *de feud. part. 7. c. 11. num. 31.* & ſuprà probauimus ex Barth. & Bal *num. 124. in fin.* Poſt Ludouicum, qui Reforſato ſuperſtes fuit, Stephanus quidem primogenitus Caſtrum habuit, non ratione primogenituræ alicujus, ſed, vel per diuiſionem ſeu tranſactionem cum fratre Bartholomæo initam, ſi & quatenus d. Ludouicus ab inteſtato deceſſerit; ita volentibus ipſis contrahentibus, obuenit dicto Stephano, ex quo contractu diuiſionis, ſeu tranſactionis multæ eliciuntur rationes, quibus demonſtratur, primogenituram, per d. Dominum Antonium prætenſam, nullam vnquam fuiſſe in dicto Caſtro-nouo, de quibus rationibus poſtea in octauo fundamento: vel (quod verius eſt) ex teſtamento d. Ludouici, quo hæres vniuerſalis inſtitutus fuit, in d. Caſtro ſucceſſit.

Et quæ diuiſio † æqualis fuit, & talis de jure præſu- 128
mitur, in antiquis enim etſi lapſi ſint decem anni inter præſentes & viginti inter abſentes, diuiſio præſumitur facta æqualis ab initio, ita contra Menoch Teſſau. *dec. 205. nu. 3.* & Ant. additionator *ad d. dec. 205.* vbi reſpondet ad motiua Menoch. & dato quòd ſententia Menoch. eſſet magis communis, vt aſſerit Honded. *conſ. 59. num. 60 & ſeqq. lib. 1.* nihilominus, in cauſa, de qua agitur, ſententia Menoch. non poteſt obeſſe, cùm conſtet de titulo dictæ diuiſionis, quo caſu cùm non agatur niſi de præſumenda æqualitate, ea præſumenda eſt
per tradita ad Teſſau. relato loco, maximè † cum ſit 129
præſumendum pro inſtrumento, Gram. *deciſ. 45. num. 9. & ſeqq.*

Poſt dictum Stephanum Melchior fuit Dominus d. Caſtri, in quo nulla primogenitura conſiderari poteſt, tum quòd cùm vnicū filium habuerit Stephanus, tum quòd etiamſi alij adfuiſſent, is ex vi donationis in contractu matrimonij per Stephanum factæ, ſiue ex perſona propria, quamdiu ex eo matrimonio non habebat filium, ſiue ex perſona filij, ſolus Dominus d. Caſtri fuiſſet. Primogenito enim maſculo ex d. matrimonio naſcituro donatum fuerat dictum Caſtrum, tota juriſdictio, & totum ejus tenementum cum medietate omnium fructuum, redituum, & emolumentorum ejuſdem; dicto verò Melchiori dictus Stephanus omnia bona ſua præſentia dederat. Quomodo autem ſit intelligenda d. donatio, maximè circa clauſulam medietatis fructuum & emolumentorum, & quid contineat & comprehendat, in conſiliis ſeparatis circa illam donationem tantùm factis docebitur.

Poſt Melchiorem ad Janſanum ſolum pertinuit d. Caſtrum in vim dictæ donationis, per Stephanum factæ, quæ

ctæ, quæ donatio ſola cauſa fuit, non alia aliqua primogenitura, vt d. Ludouicus à dicto Caſtro, & juriſdictione ac territorio excluſus fuerit, idque patet maniſeſtiſſimè ex eo quòd per primam tranſactionem, qoam tutores dicti Joachimi filij & hæredis d. Janſani cum d. Lodouico inierant, tantùm conſecutus fuerat quædam bona immobilia, & ſummam pecuniarum, ac quantitatem vini: ſed de dicto Caſtro, juriſdictione, juribus dominicalibus, molendinis, furnis, vintenis, nihil omnino, idque propter dictam donationem. Et cùm poſtea dictus Joachimus, major factus, ſe, eo nonobſtante, admodum per dictam tranſactionem læſum vidiſſet, contra eum litem mouit, dictamq; tranſactionem in poſſeſſorio reſcindi obtinuit; quo tempore nulla omnino adhuc mentio facta fuerat dictæ primogenituræ ea aduerſo prætenſæ: ſed tantùm in cauſa appellationis coram Domino Kropero juris Fracorum primogenitum propoſita fuit, quæ verificantur tam ex tenore dictæ ſenteotiæ in actis productæ, quàm ex prima tranſactione & narratiua ſecundæ tranſactioois ac literis remiſſionalibus & articulis eis annexis *citra*, &c. *niſi*, &c. vigore quarum fuerunt factæ dictæ teſtium depoſitiones necnon, & maximè, ex deciſionibus ſuper petitorio factis antequam dicta juris Fracorum primogenitura in judicium deducta fuiſſet, quibus tres quartæ partes bonorum vltra juriſdictionem, & intra Dominicalia d. Domino Joachimo adjudicantur, & ſolùm reſtabat quarta pars bonorum indeciſa, & quam etiam ad ſe dictus Joachimus, virtute dictæ donationis, pertinere aſſerebat, & ſupradictis conſiliis ſeparatis reuera ad eum ſpectare apparebit. Et qoamuis ante ſecundam tranſactiooem articolarom fuiſſet de dicta primogenitora juris Francorum, & ſuper ea teſtes examinati; tamen, illius nulla habita ratione, dictus Ludouicus tantundem & longè plus cooſecutus fuit, qoàm conſequi debuiſſet, ſi nunqoam dictæ primogenituræ facta fuiſſet mentio, vt latiùs infrà, dum d. tranſactioni reſpondebitur, demonſtrabimus. Ex quibus manifeſtiſſimè patet de continoa ſerie, & ſucceſſione Dominorum Caſtri-ooui à primo familiæ de Simiana acquiſitore vſque ad vltimatè defunctum, aliter qoàm ea vi prætenſæ primogenituræ, imò qoandoque noo primogeoitos, & quandoque non ſolos, & ſi quandoque ſoli alij quàm vi primogenituræ prætenſæ ſocceſſiſſe.

Nec huic ſexto fundamento ex continoa ſucceſſione Dominorum Caſtri-noui deſumpto obſtant depoſitiones teſtium, qoi geoealogiam & ſocceſſionem Dominorum enarraot, & ſe io arbore dictæ domus vidiſſe & legiſſe aſſerunt. Nam, ſi eam iotelligunt, & interpretantur Dominos io ea receoſitos omnes fuiſſe primogenitos, & ex vi primogenituræ ſucceſſiſſe manifeſtè errarunt: dicta verò genealogia, ſi intelligatur, & explicetur vt debet *citra*, &c. *niſi*, &c. vera eſt; Giraudus enim fuit primus acquiſitor, & poſt ejus mortem Berengarius tunc ſecundogenitos, per remiſſionem Guinoti, cui à patre donatum erat Caſtrum-nouum juxta ordinationem patris factam, ſucceſſit, & poſt Berengarius Reforſatus & Lodouicus ſimul quidem ſucceſſerant, ſed qoia poſtea Reforſatus ſine liberis deceſſit, & Lodouicus portionem ipſius conſequutus fuit, ſcribitor, & ponitur in arbore, & ſic de reliquis, vt ſuprà dictum fuit: & quia de d. arbore genealogiæ latiùs infrà in fin. conſilij, dum errores poſitiooum & teſtium recenſebuntur, diſſeremus, eò me remitto.

Septimum fundamentum, qood ex ſuperiori reſultat, eſt, qoia ſiue velit d. Dominos Antonius primogenituram per ipſom prætenſam incipere à Girando de Simiaoa, vel Berengario ejus filio, vt faciunt teſtes examinati à dicto Domino de la Sale, & fit in articulis ſuper quibus depoſuerunt, ſiue à Ludouico, vt io ſuis articulis d. Domious Antonius tacitè videtur velle facere, conſtat Giraudum extraoeum acquiſiuiſſe aliàs qoàm ex vi alicujus primogenitoræ, Berengarium verò vltimogeoitum fuiſſe, Ludouicum autem (qui reuera etiam erat vltimogenitos) non ſolum, ſed ſimul cum fratre dictum Caſtrum obtinuiſſe, in eo ſucceſſiſſe, & id poſſediſſe, quo ſtante verò, vt veriſſimum eſt, omnino corruit, & nulla redditur primogeoitura prætenſa: Quia qoamuis præſcriptio nedum centenaria, ſed & immemorabilis probata fuiſſet, quæ tamen nullo modo probata fuit: imò contrariom omoino edoctum, tamen ea omnino concideret & ſuoditus euerteretur, & ipſius nolla penitus eſſet habenda ratio: quoties enim primogenitora prætenditur inſtituta ab aliquo, † ſi de contrario conſtet, omnis immemorabilis præ- 130
ſcriptio deſtruitur, vt in terminis docet Molio. *de primogen. lib. 2. c. 6. num. 63. in fin.* deſtructo namque fundamento, vt verbis Molin. vtar, omnia, quę ex ipſo deduci prętenduntur, deſtructa eſſe ceoſentur *l. non dubium, C. de leg. l. cum principalis, ff. de regul. jur.* † Et allegans 131
aliquid cum certa qoalitate, teneior illam præciſè probare, deficietque ejus probatio, ſi probet actum abſque qualitate, text. eſt *in c. litet cauſam*, vbi latiſſimè Pelin. *num. 40. cum ſeqq.* & Decian. *numero 24. cum ſeq. de probat.*

Octauum principale fundamentum deſumitur ex tranſactione inita inter Stephanum, & Bartholomęum filios Ludouici, ex qua variæ rationes depromuntor, quibus docetur, nunqoam dictæ primogenituræ, per dictum Dominum Antonium prætenſæ, in dicto loco Caſtri-noui fuiſſe locum.

Prima, qoia ex ea patet, cùm mortuus fuiſſet Ludouicus pater Stephani, & Bartholomæi ab inteſtato, vt tunc credebatur, nullam primogenituram ratione d. Caſtri fuiſſe prætenſam: ſed Stephanum, tanquam primogenitum in omnibus bonis à Lodouico relictis prætendiſſe ſuccedere debuiſſe, dictum verò Bartholomæum contrarium aſſeruiſſe: imò ex eo quòd pater inteſtatus, vt credebatur, deceſſerat, omnia bona æqualiter eſſe diuidenda, & quæ aſſertio Bartholomæi, vt vera, præualuit, & bene. Quomodo enim Stephanus aliquam primogenituram prætendere poterat, poſtqoam Ludouicus ejus pater, iſque vltimogenitus non ſolus, ſed ſimul cum fratre in d. Caſtro ſucceſſerat & id poſſederat, vt patet ex ejus homagio, ideoque ad tranſactionem ſiue potiùs diuiſionem deuenerunt, qua locus Caſtri-nooi, & jura, quæ Ludouico competierant in loco Cauiſmontis, ſi quæ eſſent, Stephano obuenerunt, Bartholomæo verò locus & Caſtrum de Coſta, cum juribus, quæ Ludooicus habebat in loco ſancti Saturnini de Theſio, & ſumma duorum mille florenorum, quæ ſumma illis temporibus egregia erat, vt eſt notorium, portioque Bartholomæi ab omnibus debitis & oneribus hæreditarijs libera, & immunis erat; Stephanus autem his omnibus oneratus remanebat. Quæ portiones, ſi benè conferantur, oon ſolùm æqoales, ſed qnodammodo, quoad vtilitatem, & reditus, Bartholomæi portio major erat. Nam locus de Coſta non minoris eſt valoris qoàm Caſtrum nouom; portio verò juriſdictioois, & jura loci de Cauiſmontibus non magni erant momenti, quod euentus docuit, ex ejus enim diſtractione quædam bona, io territorio Thori ſita, acquiſita fuerunt per Melchiorem, & quæ etſi admodum aucta ſint per acquiſitiones plurium prædiorum à diuerſis perſonis per Melchiorem, Janſanum & Joachimum factas: tamen non niſi quinquaginta ſalmatis frumenti quotannis conducuntur.

Titulus verò Jonqueriatum imaginarius eſt,& nullius
momenti, cùm Domini Caſtri-noui prætenderint ſo-
lùm ſe habere jus majoris Dominij erga Abbatem ſan-
cti Andreæ,qui eſt verus Dominus d.loci,& propterea
Abbatem recognoſcere debere dictũ Dominum Ca-
ſtri noui, tanquam majorem Dominum, idque ſine
vlla vtilitate: ſed & d. Dominus Abbas prætendit ſe
non debere recognoſcere dictum Dominum Caſtri-
noui,& ſententiam in poſſeſſorio contra eum, jam à
longiſſimo tempore obtinuit: ita vt nulla talis juris
ſit habenda ratio, ſed etſi de his legitimè non conſta-
ret, dicta tamen diuiſio æqualis, & æqualiter facta
præſumeretur per ea quæ ſuprà diximus ex Theſſau.
deciſ. 505.additionatore ibidem. Conſtat igitur mani-
feſtè ex dicta tranſactione, nullam eſſe primogenitu-
ram in loco Caſtri-noui, per d.Dominum Antonium
prætenſam, cùm nec ea aſſeratur in d.tranſactione, &
ea, qualem aſſerebat dictus Stephanus,vera non ſit: ſi
enim vera fuiſſet,hujuſmodi portio Bartholomęo non
obueniſſet, imò ex eo quòd, cùm Stephanus aſſeruiſ-
ſet ad ſe,vti primogenitum,omnia bona Ludouici per-
tinere, permiſerit Bartholomæum contrarium affir-
mare nec contradixerit,&,nonobſtante ſua aſſertione,
hujuſmodi portionem Bartholomæus cõſecutus fue-
rit, omnino ab ea diſceſſit, & nullam eſſe re ipſa ex fa-
cto ipſo declarauit.

Secunda ratio eſt,quia ſe obligat ad omnia debita,
& onera hæreditaria ſupportanda,quod non faceret ſi
tanquam primogenitus ſucceſſiſſet: certum enim eſt,
132 eum, † qui ſuccedit ex vi primogenituræ, vel majo-
ratus, non teneri ad debita non contracta in vtilita-
tem majoratus, & onera hæreditaria prædeceſſoris,
text. *in c.1.de ſolut.* Alex.*conſ.*19.*nu.*2.*&* 30.*lib.*5.Molin.
*de primogen.c.*10.*num.*29. *lib.*1. Gomeſ.*ad ll.Tauri l.*40.
*nu.*72.Auenda *ad ll.Tauri l.*40.*gloſſ.*1.*n.*70.

Tertia, quia adeſt pactum, quo ſi d.Stephanus, &
Bartholomæus decederent ſine liberis maſculis, inui-
cem ſubſtituuntur in omnibus bonis; at verò certum
eſt in majoratibus nullam ſubſtitutionem fieri poſſe,
cùm nec alienari, pignorari, imò,nec ſuper his in præ-
judicium ſucceſſorum tranſigi poſſit, Gomez *ad ll.*
*Tauri l.*40.*num.*81.*cum multis ſeqq.* Molin.*lib.*4.*c.*1.*&* 9.
per tot.

133 Poſtrema,† quia ſubſtitutio ſolùm concipitur, ſi v-
nus ex dictis fratribus, ſine liberis maſculis deceſſerit,
quamuis poſtea dicti liberi ſine liberis tam maſculis
quàm fœminis decedant, non eſſet dictus patruus vo-
catus, nec eſſet locus dictæ ſubſtitutioni in ejus fauo-
rem: ſatis propterea effectu, & reipſa paciſcentes, di-
cto caſu neminem aliquod jus in portione alterius prę-
tendere poſſe. At verò ſi Majoratus gentilitius maſcu-
linus eſſet, liberis vnius deficientibus, patruus, & ex
eo deſcendentes maſculi ſuccederent.

134 Quod verò ſuprà dictum fuit; † vno ex fratribus
cum liberis maſculis decedente; etſi poſtea dicti liberi
ſine liberis decedant, deficere in ejus portione ſubſti-
tutionem, probatur *l. cùm vxori, C. quando dies leg. vel*
fideicomm ced. l. filiusfamilias, §. cum quis, de leg. 3. *l. ex fa-*
cto, §. ex facto, & § ſi quis autem, ff. ad Trebell. Oldrad.
*conſ.*21 Bald. *in l. fin. nu.*45.*q.*55.*C. de hared. inſtit.* Anchar.
*conſ.*120. Angel.*conſ.*159.*num.*3 Quæ ex vi ſubſtitutionis
deprompta dicuntur, procedunt caſu quo hujuſmodi
ſubſtitutio in contractu facta valeret, quæ tamen eſt
nullius omnino momenti, quippe quæ de omnibus
bonis alterutrius facta ſub hac conceptione verbo-
rum, *quòd dominationes ſupradicta ſpecificata, & decla-*
rata ipſorum fratrum, ac omnia eorum bona, ſuccedere de-
135 *beant de vno ad alium*: & † ſic tollens liberam teſtandi
facultatem, Dec.*conſ.*255.*nu.*5.*& ſeqq. conſ.*236.*nu.*19.*&*
ſeqq. Peregr.*de fideicom. art.*51.*n.*25. Sed quamuis hujuſ-
modi pactum nullum ſit,& nullius efficaciæ; tamen ex
eo elicitur fundamentum, quo docetur Majoratum
nullum fuiſſe,nec partes exiſtimaſſe,aliquem vnquam
in d.domo extitiſſe.

Adſunt & quatuor alia fundamenta, nonum ſcili-
cet,quòd d.Joachimus † donatarius,& hæres,ſit agna- 136
tus alteri Joachimo ipſiuſque ex filia nepos, ideoque
in ipſa deſcendentia, ex qua vltimus poſſeſſor venit,
maſculinitas & agnatio in eo concurrant, ex trad.per
Ruin.*conſ.*16. *nu.*5. *lib.*1.

Decimum, quia etiam,ſuperioribus omnibus ſeclu-
ſis, † quamuis hîc ageretur de ipſamet filia, cùm ta- 137
men ea ſit vltimi poſſeſſoris, maſculos remotiores,etſi
à primo ſtipite deſcendentes,ſiue in primogenitura ju-
ris Francorum, Joan.Aodt. *in c.*1.*in fin. de eo qui ſibi, &*
hæred. Pet.à Greg.*de conceſſ. feud. part.*4.*c.*4. ſiue in alio
majoratu, Couar.*var. reſolut. lib.*3.*c.*5.*nu.*5.*verſ. ſeptimo,*
excludere deberet.

Undecimum, quia conſuetudine vnius familiæ non
poteſt, inſcio Principe, induci certa forma ſucceſſio-
nis contra jus commune, vt ſcilicet primogenitus ſuc-
cedat, & caſu quo inducatur procedit tantùm in ſuc-
ceſſione ab inteſtato,& eo caſu in quo nominatim ha-
buit locum,non in alio maximè diuerſo.

Duodecimum, quòd primogenitura,in dictis arti-
culis,ſuper quibus dictæ atteſtationes ſecutæ fuerunt,
contenta,omnino fuit rejecta,& ea nonobſtante d.Lu-
douicus,vltra quàm ſibi deberetur,conſecutus ſit,per-
inde atque nunquam in judicium deducta fuiſſet.

Sed quia de agnatione dicti Joachimi ſupra, de ex-
cluſione verò remotiorum maſculorum per filiam vl-
timò defuncti faciendam,& an conſuetudo in vna fa-
milia induci poſſit, & inducta quomodo intelligatur,
& de rejectione d.primogenituræ, cùm tranſactioni
inter dictos Joachimum, & Ludouicum initæ reſpon-
debimus, fuſiſſimè poſtea differemus,ad ea nos remit-
timus.

Nec obſtant ea quæ in contrarium adducuntur pro
parte dicti Domini Antonij: nam ſi quas probationes
habet, eæ reſultant ex dictis articulis, & poſitionibus
pro parte dicti quondam Joachimi, ſeu ejus procura-
toris factis & datis, & depoſitionibus teſtium inde ſe-
cutis coram Domino Ludouico de la Salla, Decano
ſancti Petri, vt commiſſario ad hoc ſpecialiter deputa-
to factis,quę poſitiones,confeſſiones,& atteſtationes,
nullam vim habent, & nullam fidem facere poſſunt in
fauorem d. Domini Antonij, nec d.Domino Franciſ-
co, nomine quo procedit, vllo modo nocere poſſunt
ex ſequentibus.

Primò,quia hujuſmodi atteſtationes, poſitiones, &
acta, in alio judicio & inter alias perſonas facta, non
faciunt fidem,nec nocent donatario & hæredi d.quon-
dam Domini Joachimi, in hoc alio, & nouo judicio ac
inſtantia à d.Domino Antonio, non tanquam hærede
patris, ſed ex propria perſona inſtituta, & mota, † vt 138
de actis probatorijs,ſunt text. *in l. ſed ſi poſſeſſori, §. final.*
cum l. ſeq. ff. de jurejur. c. inter dilectos, §. porro de fid. in-
ſtrum. ex rationibus allatis per Ripam *in l.*2.*nu.*26.*C. de*
edend. hoc enim eſt in jure veriſſimum,acta,& atteſta-
tiones, poſito quòd fuiſſent publicatæ, aut publicari
poſſent,in vno judicio factas,in alio judicio, & inter a-
lias perſonas, etſi teſtes mortui ſint, nullam facere fi-
dem, aut ſolùm præſumptionem eamque leuem, quæ
tantùm operari poſſit data paritate probationum,quæ
in hoc caſu nullo modo eſſe poteſt, cùm & ſimus in
regula, data dicta conſuetudine, & præterea habea-
mus intentionem noſtram probatam ex ſuperioribus
rationibus. Ita quòd vno ex his capitibus ſolo, multo
magis

magis ex vtroque aduerſarius non ita ſufficienter vt
debet aliunde probans, illæ atteſtationes, confeſſio-
nes & acta nihil ſibi ſuffragari poſſint, faciunt inquam
ad ſummum tantùm præſumptionem eamque leuem,
139 † relecta ſententia exiſtimantium facere ſemiplenam
probationem, Bald. in l. in bonæ fidei, nu. 6. in fin. C. de reb.
hered. Jaſon in l. ſi duo patroni, ff. de jurejur. Rip. in l. 2. nu.
36. C. de edend. & in l. admonendi nu. 102. ff. de jurejur. Ca-
gnol. in d. l. 2. n. 107. poſt Socin. in d. l. 2. Curt. ſen. in d. l.
admonendi, verſ. ſed multum. Alex. in l. ſæpe, de re judicat.
Aret. conſ. 164. & in c. cauſam quæ, de teſt. Maran. part. 6.
de actor. edit. num. 34. ſed etſi ſemiplenam facerent, nihil
140 operarentur; tum quòd † contra regulam, & contra-
riam plenam probationem juramentum ſuppletorum
deferri non poſſet, Mynſinger. obſeruat. cent. 1. obſeru. 68.
poſt Alex. conſ. 32. vol. 1. & conſ. 19. vol. 4. Corn. conſ. 194.
vol. 2. adeò vt, quamuis ſemiplena probatio verè, vel
neceſſario, non præſumptiuè concludens adeſſet, vt
debet, gloſſ. in l. 3. §. 1. ad fin. in verb. timor, & in l. non eſt
veriſimile, ff. de minor. Hyppol. de Marſi ſing. 83. verſ. te-
141 ne etiam menti; tamen ſi † talis ſemiplena probatio, a-
liqua præſumptione dilui, aut eleuari poſſet, non de-
ferretur juramentum, gloſſ. & ibi Bald. in l. 1. C. qui &
aduerſus quos, Roman. conſ. 91. nu. 10. Mynſing. d. loc. nu. 5.
multò magis hoc caſu quo non ſolùm præſumptio, ſed
plena probatio eſt pro d. Domino Franciſco contra d.
142 Dominum Antonium †: tum quod d. Dominus An-
tonius non poſſet jurare de re quam neſcit, quæque ſi
eſſet vera, ea extitiſſet, antequam ipſe, paterve ejus
fuiſſet in rerum natura. gloſſ. in l. admonendi, verſ. exa-
cto, & ibi Barthol. de jurejur. & in l. maritum, ff. de quæſt.
143 Mynſing. d. loco num. 2. Et † maximè quia agitur de re
magni momenti, & multo magis contra jus commune
DD. communiter in d. l. admonendi poſt gloſſ. in verb.
exacto. Mynſing d. loc. num. 4. Huic primæ reſponſioni
addendum, quoad tamen confeſſionem, eam emanaſ-
ſe à procuratore † quæ, abſque dubio, non facit vllam
144 omnino fidem in alio judicio, Auf. ad Capel. Thol. q. 391.
Afflict. deciſ. 83. num. 4. quia hujuſmodi confeſſio, reſpe-
ctu Domini, non eſt vera confeſſio, ſed ficta, Bero. conſ.
196. nu. 29. lib. 2. ficta verò confeſſio, facta in vno judi-
cio, non probat in alio etiam inter eaſdem perſonas;
145 † Quinimo ficta confeſſio alicujus, non nocet ſuo hæ-
redi, ſi non habuerit effectum contra defunctum, Abb.
in cap. per inquiſitionem, nu. 12. ante fin. de elect. maximè v-
bi agitur ciuiliter vt ibi traditur, etiamſi confeſſio fa-
cta fuiſſet in judicio, Marian. Socin. conſ. 180. nu. 85. lib. 2.
146 etſi fuiſſet jurata nu. 86. † Nec obſtat huic primæ reſpõ-
ſioni ſi dicatur, atteſtationes prodeſſe omnibus qui-
bus ſententia prodeſt; ſententia autem quæ profertur
contra eum cujus principaliter intereſt, afficit omnes
habentes intereſſe ſecundarium, Felin. in c. eam quæ, nu.
26. & Cagno. in l. 2. nu. 129. C. de eden. vt in l. ſæpe, ff. de re
jud. & in c. pen. extr. de re jud. Nam reſpondetur (præter-
quam quod nulla fuit lata ſentẽtia, vt poſtea dicetur, &
ſi eſſet, non faceret ad caſum noſtrum) rem judicatam
tribus tantùm caſibus nocere alteri vt nominatim do-
cet Felin. d. c. cauſam quæ, nu. 26. quem ſequitur Cagnol.
d. l. 2. num. 129. expreſſis, & conteotis in d. l. ſæpe & c. pen.
extra verò eos caſus minimè, in iis verò caſibus ratio
eſt manifeſta, quia cum ad primum ſpectaret judicium
& ſciuerit ac permiſerit ſequentem agere, abſque du-
bio ſententia debet eum afficere, vel cùm haberet cau-
ſam ab eo qui tenebatur de euictione, judicium pro-
prietatis in fauorem venditoris prodeſt emptori, in
quibus terminis loquitur Panor. in c. cauſam quæ, num. 3.
ſed nos non verſamur in his caſibus, vt manifeſtum
eſt.

Secundò, quia hujuſmodi confeſſiones, & poſitio-
nes in dicto libello contentæ ante acceptationem d.
Domini Antonij, fuerunt per dictum Dominum Joa-
chimum reuocatæ diſpenſatione juramenti, quatenus
eo ligaretur, priùs legitimè obtenta. Quod enim dici-
tur, confeſſionem in poſitione contentam, poſſe reuo-
cari, procedit cùm ſumus in eodem judicio & à parte
acceptata eſt, & non docetur erronea: Sed † ſi, do- 147
ceatur de errore, reuocatur quandocunque, vt mox
dicetur, & ante acceptationem, etiam non docto de
errore, non nocet, Soc. ſen. conſ. 158. col. 3. Denique, quia
hujuſmodi confeſſiones fuerunt erroneæ, & verum eſt
in jure, vbi interuenerit error, poſitionibus & cõfeſſio-
nibus nõ eſſe ſtandum, & ſtante errore facti, poſſe re-
uocari, & emendari etiam per hæredẽ (quod & factum
eſt in noſtro caſu: dictus enim Franciſcus vltra reuo-
cationem à dicto quondam Joachimo factam, ipſe a-
lias fecit, vt conſtat ex documentis productis) l. error,
C. de jur. & fact. ignor. c. fin. & ibi DD. de confeſſ. Jaſ. in l. 1.
nu. 7. C. de errore calc. vbi tenet confeſſionem erroneam,
etiam ſæpiùs repetitam, poſſe reuocari etiam ex inter-
uallo, probato errore, Pariſ. conſ. 131. nu. 29. & ſeqq. lib. 1.
errantis † enim nullus eſt conſenſus, l. cum teſtamen- 148
tum, C. de jur. & fact. ignoran. Grat. conſ. 54. num. 38. lib. 1.
nec tenet errantis confeſſio, cùm nemo ſit æſtiman-
dus dixiſſe, quod mente non cogitauerit, l. Labeo, ff. de
ſupellect. leg. l. in ambiguo de reb. dub. c. cum cauſam, de ap-
pel. c. cum olim 1. in fin. de offic. deleg. & non fatetur qui
errat, l. non fatetur ff. de confeſſ. & in aliquo confeſſio er-
ronea non attenditur, Socin. jun. conſ. 180. num. 85. lib. 2.
& non ſolùm non affert præjudicium ſi ſit facti, qualis
eſt hæc: ſed, etſi ſit juris Grat. conſ. 55. nu. 44. lib. 1. & et-
ſi emanaſſet à parte docto de errore Bart. in l. poſt legatũ
nu. 2. in fin ff. de his quib. vt &c. Bald. in l. cum precum, n. 4.
C. de liberali cauſa. Abb. in cap. cum venerabilis, nu. 34. &
ibi Dec. nu. 104. & 108. & Felin. num. 25. verſ. reſtringe ſe-
cundo de except. Probatur † autem error eo ipſo quòd 149
probatur rem aliter ſe habere, quàm confeſſus fuit, l.
poſt diuiſionem, 6. de jur. & fact. ignor. Angel. conſ. 13. nu. 2.
Maſcar. concl. 646. nu. 1. & concl. 876. nu. 15. cum ſeqq. & ſic
nullam omnino probationem, nedum ſemiplenam,
aut leuem præſumptionem, ea acta tanquam erronea
facient. Quæ eò magis vera ſunt, quòd hujuſmodi
cõfeſſiones & poſitiones, non à d. Domino Joachimo,
ſed ab ejus Procuratore emanatæ fuerunt, quæ facilius
à Domino reuocari poſſunt; † & erroneæ non nocent 150
Domino, Aufre. ad Capell. Tholoſ. q. 392. præſertim cum
fuit facta in alio judicio, vt hic, ne duplex ſpecialitas
concurrat, vt Dominus per procuratorem videatur
confiteri per ſe ipſum, & probatio in vno judicio faciat
fidem in alio non ita, Felin. in c. 1. nu. 18. & ibi Imol. num.
17. & ſeqq. vt lite non conteſtata, Abb. in cap. per inqui-
ſitionem, nu. 12. verſ. ſed tu tene de elect. & poſito quòd a-
liquo caſu confeſſio in vno judicio noceat, in alio in-
ter eaſdem perſonas fallit, ſi procurator illam feciſſet,
in terminis Aufre. d. q. 392. & Afflict. dec. 83. nu. 4. Erro-
neas eas verò eſſe, tam poſitiones quàm atteſtationes,
in articulis, & inuentario documentorum demon-
ſtratum fuit, & inferiùs fusè docebitur. Quibus errori-
bus ſtantibus certiſſimum eſt, nullam neque dictatum
poſitionum, neque atteſtationum habendam eſſe ra-
tionem, & pro infectis eſſe cenſendas.

Tertiò reſpondetur, dictas poſitiones, & atteſtatio-
nes, confeſſiones & depoſitiones fuiſſe per dictum Lu-
douicum impugnatas & reprobatas; & contra eas da-
tos articulos reprobatorios, & teſtes examinatos quo
caſu nullam debent facere fidem: † & in petitione ne- 151
gata quis ſe fundare non poteſt, Socin ſen. conſ. 158. col.
3. verſ. nec obſtat, & conſ. 208. col. 2. verſ. priùs, poſt Bar-
thol. in l. poſt legatum, § annotetur, ff. de his quibus vt indig.

Et nemo poteſt ſe juuare ex eo quod impugnauit, vel
nixus eſt impugnare, *c. ex eo de reg. jur. in 6.* adeò vt in
152 terminis † teſtium, etiam ſola proteſtatio contra ipſos,
& ipſorum productionem, efficiat vt non poſſit quis
ijs ſe juuare, Viui. *op. 929. n. 2. lib. 3.* nec poteſt d. Domi-
nus Antonius eo ſe juuare, quòd defunctus pater im-
pugnauit, & reprobauit *l. cùm à matre, C. de rei vind. l.
quæ à patr. C. de reſtit. mil. l. 2. C. ſi in Fran. patron. l. ſi vendi-
tioni C. de reb. alien. non alien.* nec quod patri licuit, filio
licere debet, *l. Seio, ff. de euict. l. venditrici, C. de reb. alien.
l. fin. C. de euict.* quæ eò magis verè ſunt, quòd etiam
abſque reprobatione dictorum teſtium, ij non pro-
153 barent legitimè majoratum, † quia ad probandam
primogenituram ex temporis antiquitate, requirun-
tur teſtes graues & bonæ famæ, & tales eſſe articulan-
dum eſt & probari debet, Molin. *lib. 2. c. 6. nu.* 30. Auend.
ad ll. Tauri l. 41. gloſſ. ij. quod factum non fuit hoc caſu
nec fieri potuit, cùm reuera tales non eſſent.

Quartò, quia hujuſmodi atteſtationes nunquam
154 coram Judice cauſæ publicatæ fuerunt, † quæ etiam
inter eaſdem perſonas in alia inſtantia, & Judice non
ſuccedaneo primi fidem non faciunt, *l. geſta C. de re ju-
dicat.* Bart. Riminal. & DD. *in d. l. 2. C. de eden.* Socin.
conſ. 105. *lib.* 4. Cagnol. omnino videndus *in d. l. 2. nu.* 123.
nec obeſt ſi dicantur atteſtationes, quoad Judicem ſem-
per cenſeri publicatas: hoc enim intelligendum eſt
quoad Judicem cauſæ, quo præſente dictæ atteſtatio-
nes factæ fuerunt, vel ei ſuccedaneum, vt Judicem ap-
pellationis, vt ex communi DD. ſententia docet Ca-
gnol. *d. l. 2. nu.* 225. *in fin.* & ante eum Rip. *nu.* 32. Boniſ. de
Vitall. *in clem. teſtib. nu.* 105. *& in fin. de teſt.* Planè quoad
tertium certiſſimum eſt non fidem facere, qui nec pu-
blicationem earum petere poteſt, *c. conſtitutus, de teſtib.*
& ibi Joannes Andreas *in Nouella*, Monticel *de teſt. tit.*
155 *publicatio teſtium fit part. citata, fol.* 184. † Nec obſtat ſi
dicatur, regulam præfatam limitari in teſtibus mor-
tuis, Jaſ. Cagnol. & alij *d. l. 2.* Conrad. *de offic. Prætor. tit.
de dict. teſt. nu.* 51. nam ad id reſpondetur dupliciter. Pri-
mò, quòd d. limitatio procedit inter eaſdem partes:
non autem inter diuerſas, Crot. *tract. de teſtib. part. 7. n.*
73. Conrad. relato loco *num.* 52. & in his terminis lo-
quuntur omnes DD. d. limitationem proponentes,
quòd juuatur ex eo quòd dictum eſt, tertium non poſ-
ſe petere publicationem teſtium, *d. cap. conſtitutus.* Se-
156 cundò †, dicta limitatio non procedit, quando parti-
bus poteſt adſcribi negligentia; Purpurat. *in d. l. 2. n.* 121.
Maſcar. *concl.* 149 *nu.* 23. De qua negligentia apertè con-
ſtat, cum neque ante tranſactionem neque de tempo-
re illius curauerint, nec petierint dictas atteſtationes
publicari, nec ex eo quòd præſupponitur vnum du-
bium circa probationem primogenituræ in Rota Rom.
in parte deciſum, & ex eo quòd motiuando auditores
dicere ſolent, præſumuntur atteſtationes publicatæ,
157 alioqui inutiliter, & inaniter diceretur † atteſtationes
in Rota Romana non ſolere publicari niſi in tertia in-
ſtantia, Veſtr. *lib. 7. c. 1. num.* 4. Farinat. *de teſtib. q.* 73. *nu-
mero 6. & 11.*

Quintò reſpondetur, hujuſmodi poſitiones, & at-
teſtationes manifeſtam continere contradictionem:
nam dicitur priuilegium hoc, vt primogenitus ſucce-
dat, ad hæredes quoſcunque etiam extraneos extendi:
imò nominatim articulatur, Fridericum ſcilicet hoc
feudum conceſſiſſe Giraudu Amici & ſuis hæredibus
etiam extraneis, quod ſi verum eſt, impoſſibile eſt, vt
primogenitus neceſſariò ſuccedere debeat: nam ſi pri-
mogenitus ſemper & neceſſariò ſuccederet, eſſet ex
pacto, & prouidentia: ſub illa verò forma hæredum
etiam extraneorum, eſt mere propriè, & ſimpliciter, &
abſolutè hæreditarium, ita vt, vt quis in tali feudo ſuc-
cedat, ſufficiat quòd ſit hæres, nec alia qualitas requira-
tur. † Et ideò tale feudum tranſit ad quoſcunque, et- 158
iam extraneos hæredes, Bald. *in l. cùm virum poſt nu.* 21.
C. de fideicom. qui in hoc communiter approbatur, vt
ait Gigas *de penſion. q.* 19 & eſt communis opinio, vt ait
Socin. inter conſ. feud. Brun. *conſ. 19. nu. 2.* & magis com-
munem atteſtatur Clar. *in § feudum, q. 9. nu. 2.* & in præ-
judicium agnatorum alienari poteſt, & fusè ſuprà *nu.
90. cum ſequen. & 117.* edoctum fuit. At verò feudum
hæreditarium, † & ex pacto & prouidentia, ex diame- 159
tro pugnant, vt docet Clar. *in d. § feudum, q. 9.* & dixi-
mus ſuprà *num.* 107. & fusè varia diſcrimina recenſen-
do, Petr. à Greg. *de conceſſ. feud. part. 2. q. 10. per totam.* In-
trig. *de feud. cens. 1. q. 51. per tot.* & inter alia, quòd in feu-
dis familiaribus ſiue ex pacto, & prouidentia, jure ſan-
guinis; in hæreditarijs verò, jure hæreditario, ſuccedi-
tur, Bald. *in d. l. cum virum, nu.* 21. Jaſ. *in prælud. feudor. nu.*
128. Socin jun. *conſ. 114. nu. 2. lib. 2.* Pinell. *de bonis mater. 3.
part. nu.* 84. Et exiſtente feudo hæreditario, impoſſibile
ſit vt aſſeratur ex pacto & prouidentia, & contra; ita vt
exiſtimandum ſit, ſi aliquod hujuſmodi priuilegium
fuerit, quod præſupponendo, non concedendo, & ex-
tra præjudicium veritatis dicitur non ſimpliciter, vt
nimirum jure Francorum regeretur, & primogenitus
neceſſariò ſuccederet, ſed alio modo conceſſum fuiſſe:
nempe permiſſum D. Giraudo Amici, & omnibus ſuis
hæredibus, ſiue ſint filij ſiue extranei, viuere more
Francorum, in hoc ſcilicet vt Dominus poſſit primo-
genitum ſecundogenito præferre, eidem ſecundoge-
nito relicta vita, & militia, ita vt prælatio primogeniti,
non neceſſitati, ſed voluntati teſtantis relicta ſit; nec
primogenitus ſuccedere poſſit, niſi quatenus Domi-
nus, pro tempore exiſtens, ita diſpoſuerit. Quod ſi ita
eſt, vt ſi aliquod priuilegium eſt, tale eſſe neceſſariò
dicendum eſt, quod merę voluntati, & diſpoſitioni te-
ſtatoris relictum, & permiſſum fuit, non eſt ad neceſſi-
tatem trahendum, neque dicendum, Dominus Caſtri-
noui voluiſſe ſibi ligare manus, † & voluiſſe aut po- 160
tuiſſe formam conceſſionis egredi, & ab ea diſcedere,
eamve alterare, Brun. *conſ. 11. num* 1. Neuilan. *conſ. 10. n.* 2.
Natta *conſ.* 322. *num.* 3 *&* 4. latè proſequitur Surd. *conſ.*
105. *nu. 26. lib. 1.* Moror *conſ.* 30. *n.* 14. & Garſia Maſtril. *de-
ciſ. 16. nu. 3. & 4. & 7.* plures referens.

Sextò reſpondetur, hujuſmodi depoſitiones, ſi verę
eſſent, quæ tamen non ſunt, nihil pertinenter conclu-
dere ad caſum noſtrum: neque enim ſequitur, fuit tan-
tùm vnicus Dominus Caſtri noui, iſque primogeni-
tus filius vltimi poſſeſſoris: Ergo primogenitura ma-
ſculina perpetua eſt in familia Caſtri-noni inducta:
potuit enim id accidiſſe, vel quia vnicus tantùm filius
erat, vel quia primogenitus filius teſtamento fuerat in-
ſtitutus hæres, vt ſolet communiter fieri, vel quia in
contractu matrimonij, donatio facta fuiſſet in fauo-
rem primogeniti, vel quia per diuiſionem inter fratres
factam, d. Caſtrum ſeniori obueniſſet, vel aliàs: de-
buerunt que teſtes deponere, primogenitum, ſecluſo
enim teſtamento, donatione & alia cauſa, ſolùm quia
primogenitus eſſet, & ratione primogenituræ, ſucceſ-
ſiſſe, & cæteros excluſiſſe, quinimò nec hoc ſuffeciſſet;
nam etſi primogenitus excluſiſſet ſecundogenitum,
eodem gradu exiſtentem, non ſequitur, filiam primo-
geniti ſemel admiſſi excludi debere à collaterali, vt in-
frà docebitur, & plura requiruntur ad probandam præ-
tenſam primogenituram. Debuerunt igitur qua de
cauſa & titulo ſucceſſerant principaliter deponere, &
non ſimpliciter, filium primogenitum ſucceſſiſſe, cùm
variæ cauſæ illius ſucceſſionis dari poſſint, & depoſi-
tiones, quæ ſe habent ad eſſe & non eſſe, nihil conclu-
dunt, † & teſtium depoſitiones debent de neceſſitate 161
conclu-

concludere, ad text. *in c. in præſentia*, & ibi notant omnes, *extra de probat. & in l. non hoc, C. vnde cognati*, Imola *in c. literis num. 6. de fide inſtrumentor.* & alij relati per Farinat. *de teſt. q. 68. nu. 3.* vbi hanc opinionem communiter receptam dicit; adeò vt, teſtis non probet, qui deponit non per neceſſe, ſed per poſſibile, Farina. *d. q. 68. nu. 4.* & tantum abeſt vt dictæ depoſitiones concludant, vt potiùs contrarium probent, cùm ſint intelligendæ ſecundùm contenta in articulis, vt poſtea docebimus n..... & in ipſis articulis aſſeratur hoc jus ad quoſcunque hæredes, etiam extraneos, tranſire; & hoc feudum etiam hæredibus extraneis conceſſum fuiſſe: nam ſi Dominus Caſtri hæredem extraneum inſtituere poteſt, impoſſibile eſt vt ſubſit aliqua talis primogenitura, qualem prætendit d. Dominus Antonius, Petr. à Greg. *d. parte 2. q. 10. per totam*, & ſuprà diximus *n. 159.* & certè hujuſmodi prætenſa primogenitura per acta, teſtamenta, & documenta, probari debuit, vt qualitas primogenituræ prætenſa ſciri poſſet, an eſſet perpetua an temporalis, an maſculina & agnatitia ſeu gentilitia, an non; an tantùm inter deſcendentes, an inter alios, an inter eos qui ejuſdem gradus eſſent, & hujuſmodi, de quibus cùm teſtes difficillimè deponere poſſint, & iſti de quibus nominatim agitur, non depoſuerint, non poteſt prætenſa primogenitura per eos dici probata: maximè quia id quod deponunt, ſe audiuiſſe à majoribus, notoriè non infert primogenituram prætenſam, & quoad eos quos viderunt ſucceſſiſſe, hoc fuit ex alia cauſa, quàm dictæ primogenituræ: Nam Janſanus qui erat ſolus, & vnicus filius, ſucceſſit propter dictam donationem, in contractu matrimonij Melchioris factam; Melchior verò ſolus, & vnicus filius ſuperſtes Stephano fuit, & eo etiam ſecluſo, ſiue ex perſona filij Janſani donatarij, ſolus Caſtri Dominus eſſe debuit, & teſtes, qui aliam cauſam ſucceſſionis aſſeruerunt, & arbitrati ſunt, manifeſtè errarunt & falſa depoſuerunt. Quòd ſi in Janſano & Melchiore, quos viderunt, errarunt; multò magis, in his quæ audiuerunt à majoribus, errare potuerunt, ſicut reuera errarunt: nam Berengarius non fuit primogenitus. Ludouicus ejus filius, prætérquam quòd non erat primogenitus, non ſolus ſucceſſit, & Stephanus habuit dictum Caſtrum primum ex vi diuiſionis, ſeu tranſactionis cum fratre factæ, vt ſuprà dictum fuit, cùm crederetur Ludouicus ab inteſtato mortuus, & poſtea ex vi teſtamenti ejuſdem ſucceſſit. Ex quibus etiam confirmatur quod in principio hujus reſponſionis dictum fuit, quòd ſcilicet concludenter teſtes non deponant, imò erroneè, cùm Domini, quos viderunt ſucceſſiſſe, & ratione quorum potiſſimùm mouentur ad deponendum, ex alia cauſa quàm dictæ primogenituræ prætenſæ ſucceſſerint, quò reſpiciunt ſuprà allegata ex Farinac. *d. q. 68. nu. 3. & 4.*

Septimò, dictæ depoſitiones, & confeſſiones, poſito, & non conceſſo, contenta in eis vera eſſe, quæ tamen non ſunt, nihil faciunt ad caſum noſtrum, cùm loquantur de filiis teſtatoris in eodem gradu exiſtentibus; filium primogenitum ſcilicet excludere ſecundogenitum: ſed an filia primogeniti ſemel admiſſi, & quod magis eſt, an filia, vel ejus filius, iſque agnatus, ex filio primogeniti nata, excludatur per ſecundogenitũ, & quod etiam magis eſt, per filium ſecundogeniti excludi,
162 ne verbum quidem.

At † verò depoſitiones teſtium, conſuetudines, Innocent. *in cap. dilecto de offic. Archidiac.* Bald. *in authent. ſi quas ruinas, Cod. de ſacroſanct. Eccleſ. numero 1.* Jaſ. *in authent. qui rem, numero 21. C. eodem.* Deci. *in capite primo, numero 27. de probat.* Crauet. qui plura refert, *de antiq. tempor. quarta parte, in princip. numero 42. cum ſequentib.* Poſitiones partis, præſcriptiones, *c. auditis*, vbi Felin. *numero 10. de præſcript. l. 1. § ſi quis hoc interdicto*, vbi gloſ. *& ſcrib. de itiner. actúque priua.* Priuilegia *l. ſi quando Cod. de inoffic. teſtament. l. impuberi, ff. de adminiſtr. tut.* Bald. *in l. venia numero 5. C. de in jus vocand.* vbi Salic. Fulgoſ. Paulus & alij verum id profitentur; Statuta, *l. ſi verò, § de viro, ff. ſolut. matri.* &c. hujuſmodi ſunt ſtricti juris, & tantum valent, quantum ſonant, nec ad alios caſus extendi poſſunt, maximè ſi ſint contra jus commune, quemadmodum ſi dicantur bona primogenio, ſeu majoratui ſubjecta. † Et enim qui 163
bona talia eſſe aſſerit, jus commune reſiſtit, cùm ex juris communis præſumptione bona ſemper libera, non autem primogenito ſubjecta præſumantur, *l. altius*, vbi *DD. C. de ſeruitut. & aqua. c. 1. § inter filiam, verſic. defuncto. ſi de feudo fuerit cont. inter Dom. & agnat.* Dec. qui plura refert *conſ. 424. nu. 7. & 8.* Molin. *de primogen. lib. 2. c. 6. nu. 8.* multo minus fieri debet extenſio de caſu ad caſum diuerſum omnino & ſeparatum, & inter quos eſt diuerſa ratio; diuerſam autem eſſe rationem inter eos qui ſunt ejuſdem, vel alterius lineæ & gradus, & inter deſcendentes vltimò defuncti, & inter eos & collaterales ejuſdem manifeſtum eſt. Nam † cùm 164
controuerſia eſt inter liberos vltimò defuncti, q. ad quemcunque deuoluatur ſucceſſio, eſt filius ejoſdem, & cùm agitur inter filias defuncti, & collaterales, ſi collaterales excluderet filiam, extraneus ſuccederet defuncto, & in terminis diuerſos eſſe caſus, nec ab vno ad alium eſſe faciendam extenſionem etiam in majoratibus, & etiamſi verſaremur in teſtamentis, in quibus fit lata interpretatio, & faciliùs extenſio admittitur, docet Burgos. *conſ. 29. nu. 57.* & Surd. *conſ. 316. nu. 16.* & fuſiùs *nu. 192. 193.* dicetur: graue enim eſſet, & perdurum & contra juris communis diſpoſitionem, vt filiæ paterna ſucceſſione priuentur, & collaterales admittantur: ex ſeparatis enim, & diuerſis, maximè in teſtibus, nihil poteſt inferri, *l. ſiu. §. ſin. de calumniat. l. ſi maritus, C. de donat. inter virum & vxor.* Enerat. *in loco à ſeparatis*. Quæ eo magis vera ſunt, † quòd excluſio fœ- 165
minarum, propter maſculos remotioris lineæ & gradus, etiam in majoratibus, eſt odioſa, & irrationabilis, Molin. *lib. 3. c. 4. num. 15.* & hæc eſt magis communis opinio, Socin. jun. *conſ. 1. num. 46. lib. 1.* Molin. *d. c. 4. num. 18.* poſt multos quos refert, *& num. 19.* Burgos à Paz *in proœm. ll. Tauri numero 44.* Ideoque neceſſariò reſtringenda, & ſtrictè interpretanda, Molina *dicto loco, numero 22.* maximè hoc caſu, quo non poteſt conſeruatio familiæ conſiderari, cùm qui vocatur, ſit agnatus, & de familia, & non agatur de ſucceſſione ab inteſtato: ſed ex donatione, vel ex teſtamento, quibus ſuccedit dictus Joachimus. Quæ rurſus longè magis procedunt in noſtro caſu, quo prætenditur majoratus præſcriptione inductus. Nam, poſito, & non conceſſo, hoc verum eſſe abſque vllo omnino dubio, in caſu tamen præſcripto, & ſic inter filios vltimi poſſeſſoris, & non extra eum gradum, in fauorem maſculorum alterius lineæ ad excluſionem fœminarum vltimi poſſeſſoris procederet, Anchar. *conſilio 339. numero 7.* qua de re fuſiùs infrà *numero 198. 199. 200.* His adde quòd etiamſi loqueremur de filiis vltimi poſſeſſoris ejuſdem gradus, & diceremus probari per atteſtationes, filias ejuſdem vltimi poſſeſſoris excludi per filios ejuſdem maſculos, dictarumque filiarum fratres: tamen ſemper dictæ atteſtationes eſſent contra jus commune, & ſic non extendendæ, ſed reſtringendæ: nam jus commune, etiam in materia feudorum, in tota Gallia, & hac patria, eſſe jus Romanum, & pugnare cum jure Longobardico, ſeu feudali, ſatis ſuprà demonſtratum

fuit; præterquàm quòd etiam jure feudali, filiæ pleriſ-
que caſibus ſuccedunt, etiam excluſis maſculis remo-
tioribus vltimò defuncti; vt ſuprà edoctum fuit.

Octauò, quia contenta tam in poſitionibus, quàm
in depoſitionibus teſtium; quatenus liberam de dicto
feudo; tam inter viuos, quàm in vltima voluntate diſ-
ponendi facultatem tollunt & reſtringunt, falſa ſunt,
& contra veritatem prolata, & verius eſt, nunquam
primogenitos, virtute prætenſæ per aduerſam partem
primogenituræ, ſecundogenitos excluſiſſe, vt ſuprà
demonſtratum fuit per ſingulos Dominos Gaſtri no-
ui, & ſigillatim errores deſignabuntur in fine conſilij.
At verò falſis, & erroneis poſitionibus, & depoſitioni-
166 bus, nulla eſt adhibenda fides, † & in vno, multo ma-
gis pluribus, iiſque ſubſtantialibus falſus eſt in omni-
bus falſus; & in parte falſus, in totum reputatur falſus,
& falſus in vno, nihil niſi contra producentem pro-
bat in omnibus ratione juramenti, quod eſt indiui-
duum, ſecundùm Baldum *in l. fin. nu. 18. C. de edicto diui
Adriani toll. n.* Abbat *in c. ex litteris col. fin. verſ. vltimò*,
& ibi Pelin *num. 13. verſ. not. & ſeptimò de fid. inſtrum.* Salic.
*in l. ſi ex falſis num. 14. in princ. juncto verſ. ſed verum eſt in
contrarium, C. de tranſact.* & innumeri alij quos refert, &
ſequitur, & varijs modis amplia, & ab omnibus rece-
ptam ſententiam aſſerit Farinac. *de teſtib. q. 67. §. 4.*

Nonò, aut prætenditur ex dictis actis probari ali-
quam primogenituram gentilitiam, ſeu agnatitiam
maſculinam perpetuam, etiam in fauorem maſculo-
rum remotiorum ad excluſionem fœminarum, aut ju-
ris Francorum. Prima non poteſt, quia articuli fun-
dantur in jure Francorum, & nullam aliam primoge-
nituram, quàm quæ ex jure Francorum reſultat, pro-
ponunt: at verò de jure, depoſitiones teſtium, ſuper
dictis articulis factæ, ſecundùm contenta in articulis
intelligendæ, & interpretandæ ſunt, nec ad aliam pri-
mogenituram protrahi poſſunt, maximè ad omnino
diuerſam; immò contrariam, quemadmodum ſunt
hæ duæ: nam prædicta gentilitia maſculina, perpetua,
ſeu agnatitia; perpetuò excludit fœminas, & ſemper
maſculos cujuſcunque tandem gradus illi ſint, admit-
tit. At primogenitura juris Francorum, non excludit
fœminas; imò admittit, & ſolùm excluduntur per ma-
ſculum ejuſdem gradus, & lineæ exiſtentem, vt poſtea
docebitur: debere autem intelligi depoſitiones ſe-
cundùm contenta in articulis, & non ad diuerſam o-
167 mnino † rem trahi, docetur à Gomez Leoni *decreſ. 1. in
decis. diuerſ. tom. 1.* Capell. Tholoſ. *q. 262.* Rot. Genue *decis.*
9. num. 20. teſtium enim dicta recipiunt interpretatio-
nem; & declarationem à capitulis, & articulis ſuper
quibus ſunt examinati, Albericus *in l. ſi Præſes, num. 4. ff. de
pœnis*, Bald. *conſ. 54 num. 8 parte 1.* Alexand. *conſ. 88. nu. 26.
lib. 5.* Ceph. *conſ. 77. num. 35.* Moncilet *in interpret. teſtium
rubr. teſtium dicta qualiter interpretentur, fol. 450.* vbi
facit plures illationes, & alij quos refert, & ſequitur
Farinac. *de teſtib. lib. 3. tit. 7. q. 68. nu. 58.* Et dato & non
conceſſo, quòd extra, & contra contenta in articulis
poſſent intelligi: imò, quod magis, quòd in articulis
nulla facta fuiſſet mentio primogenituræ juris Franco-
rum; ſed ſimpliciter, & indefinitè, & indeterminatè
primogenituræ, nihil aliud ex articulis eo caſo, & de-
poſitionibus conficeretur, quàm primogenituram
ſimplicem, & indeterminatam probatam fuiſſe (præ-
ſuppoſito, & non conceſſo, probationes eſſe legitimas,
& concludentes, & primogenitum ſuccedere debere.
At verò eo caſu, cùm non conſtaret de qualitate pri-
mogenituræ, † ea ſecundùm conſuetudinem regionis
168 intelligenda, accipienda, & interpretanda eſt, etſi id
quod conſuetum eſt in ea expreſſum non fuerit, *l. mu-
nus, l. librorum, §. quod tamen Caſſius, ff. de leg. 3. l. ſi ſtrumi*
plurium, §. a. cum ſimilibus de leg. 1. Jaſon qui plura re-
fert *in d. l. ve liberorum, nu. 7. cum ſeqq. C. de collat.* & *in l. certò
condictio, §. ſi nummos, nu. 6. cum ſeqq. ff. ſi certum petatur*,
& in terminis primogenituræ, Molina *de primogen. lib.
1. cap. 3. nu. 2. & cap. 11. nu. 1.* Alphon. de Auezedo *in Hi-
ſpan. reg. conſtitut. tom. 3. lib. 5. tit. 7. de los majoraſgos, l. 1.
num. 203. 4.* † & majoratus inſtitutio ſecundum patriæ 169
conſuetudinem intelligenda eſt, *l. quod ſi nolit, §. quia aſ-
ſidua, ff. de aedilitio edicto*, Bertrand. *conſ. 86. vol. 3.* & in
terminis Burg. *in proœmio ll. Tauri nu. 88.* Molin. Theo-
log. ſociet. Jeſu *lib. 2. de primog. diſput. 625. nu. 1.* Ex per
conſequens de primogenitura juris Francorum, non
alias verſamur enim in regione, quæ antequam ſedi
Apoſtolicæ ſubdita eſſet, pars fuit Prouinciarum Fran-
ciæ, quæque etiam nunc circumquaque Prouinciis
Franciæ & Galliæ circundatur. At verò ex vi dictæ
primogenituræ collateralis maſculus, etſi à primo ſti-
pite deſcendens, non excludit filiam defuncti ſemel
admiſſi; imò per ipſam excluditur, vt poſtea demon-
ſtrabitur: quod ſi generalis quoque conſuetudinis in
omnibus Prouinciis cis Alpes conſtitutis, de qua Jaſ.
in d. l. de quibus, & Bened. *d. c. Raynutius, verſ. & vxorem
nomine Adelaſiam*, atteſtantur, rationem habere veli-
mus vt debemus, fœminæ nedum ſimul cum maſculis
ejuſdem gradus admittuntur; ſed, ſi ita diſpoſuerit pa-
ter noſtri eos concludunt, vt ſuprà docuimus.

Et poſito, & non conceſſo, quòd aliqua alia, quàm
juris Francorum primogenitura probaretur, ea certè
in caſu, in quo verſamur, nihil noceret: quia etiam, ſe-
cluſo jure Francorum, vbi primogenitus excludit ſe-
cundogenitum, quando verſamur in patria, qualis eſt
hæc, & tota Gallia, vbi fœminæ admittuntur, & capa-
ces ſunt feudorum ſucceſſionis, filia primogeniti ſe-
mel admiſſi, & ex ea deſcendentes præferuntur ſe-
cundogenito, & omnibus ex eo deſcēdentib. † Gene- 170
raliter enim verum eſt, quòd quoties locus eſt juri pri-
mogenituræ, maſculis ejuſdem gradus & lineæ vltimi
poſſeſſoris deficientibus, fœmina excludit, & præfer-
tur maſculo remotiori etiam à primo inueſtito de-
ſcendenti, 1. Jacob. de Arer. 2. & Petr. de Bella
Perti. *in l. pater filium, §. quindecim ff. de leg. 3.* 3. Pa-
normit. *in c. dilecti num. 11. de arbit.* 4. Paul. de Caſtr.
conſ. 47. nu. 2. lib. 1. 5. Bald. *in l. in multis, ff. de ſtatu ho-
minum.* 6. Romanus *conſ. 98. nu. 2.* 7. Præpoſi. *tit. de
feud. Marchia ſub nu. 10. verſ. quintodecimo hoc probatur.*
8. Palat. Ruuis *in rub. de donat. inter vir. & vxor. §. 69.
nu. 24. cum ſeqq.* 9. Anchar. *conſ. 359. pro majore intelli-
gentia nu. 7.* omnino videndus. 10. Decius *in l. fœmi-
næ circa fin. ff. de reg. juris.* 11. Joan. Gutier. *pract. quæſt.
lib. 2. q. 88. nu. 6.* 12. Moli. *lib. 2. c. 3. nu. 9. & cap. 7. num. 4.
verſ. contrarium, & lib. 3. c. 4. nu. 5. cum ſeqq. & c. 6. nu. 30.
31. 32. & 49.* 13. Cancer. *lib. 1. tit. 12. de feud. num. 47. &
49.* 14. Menoch. *conſ. 926. n. 9.* 15. Franc. Curt. *de feu.
3. parte q. 15.* 16. Grammat. *dec. 1. n. 28. & 29.* 17. Andr.
Alciat. *inter conſ. Grati reſpon. 8. lib. 1.* 18. Peregr. *de fidei-
com. art. 27. num. 14.* 19. Auezedo *conſtit. Reg. Hiſpan.
tom. 3. lib. 5. tit. 7. de los majoraſgos, l. 5. nu. 5.* 20. Spino.
in ſpeculo teſtam. gloſ. 19. num. 87. paulo ante verſ. quæſit.
21. Melchior Palaés *tract. de major. part. 2. q. 6. nu. 7. cum
ſeqq. & nu. 12.* ait quòd etſi dictum ſit vt res donatæ de-
ueniat ad filium majorem in infinitum: tamen, defi-
ciente maſculo ejuſdem lineæ, filia ſuccedet, & fuſiſſi-
mè *n. 24. cum ſeqq. 26. in fi. & 27. in pr.* reprobando Cur-
tium *conſ. 11.* qui tamen contrariū & ſecundùm noſtram
hanc ſententiam, & benè aſſeruerat *de tract. de feud. 3.
part. q. 15.* 22. Peralta *in rubr. ff. de hæred. inſtit. num. 103.
verſ. ſed poſtquam fol. 83.* omnino videndus per text. *in c.
vnico in fin. de natur. ſucceſſ. feudi.* 23. Petrus Salazar
omnino videndus *in tract. de vſu, & conſuetudine, c. 12.*
quod

quod eſt vltimum nu.29. vbi communem, & veriorem,
& apud omnes ſcribentes in praxi eſſe abſque difficul-
tate aſſerit, & *nu.54. & n.56. & 61.* vbi dicit hanc regu-
lam infallibilem. 24. Couar. *variar. reſolutionum lib.
3.c.5.ſub.n.5.verſ.rurſus ſeptimo.* 25. Loffred. *conſ.39.quo-
dam Baro per totum.* 26. Surd. *conſ.316.nu.11.* 27. A-
lex. Raude. *de anal.c.15.num.292.* qui aſſerit hoc ſeruari
vbiq; locorũ. 28. Burgos. de Paz *in proœm. ll. Tauri n.
65.68.* vbi de Baronijs loquitur, 70.76.88.121. & *conſ.29.
per tot.* ſed maximè 1. & *ſeqq.* 8.11.41. qui nu... ſi conjun-
gatur cum ſummario, necnon indice in verb. *fœmina,*
aſſerit, hoc procedere tam de jure Regio quàm com-
muni, & *n.85.* contendit, conſuetudinem Hiſpaniæ, quæ
fœminas ad majoratus ſucceſſionem, excluſis maſcu-
lis remotioribus, admittit, eſſe juri communi confor-
mem, & nedum filiam, ſed & ſororem vltimi poſſeſſo-
ris majoratus præferendam patruo, *d.conſ.29.num.19.*
29. Auendanus *ad ll. Tauri l. 40. gloſ.9. num. 2. & ſeqq.*
30. Alius Molina Theologus ſocietatis Jeſu, *tract. de
primogen. 2. diſput.625. nu.3. & 4.* 31. Aluarod. *de con-
iect. mente lib. 2.c.3.§.4.n.7.fol.344.cum ſeqq.* Et alij mox
allegandi, cùm de jure Francorum diſſeremus, qui ſu-
periora clariſſimè probant, quos hîc non recenſeo, ne
171 bis repetantur. Et perpetuum † hoc eſſe in majorati-
bus, & primogenituris (niſi nominatim, & ſpecialiter
aliter in inſtitutione majoratus dictum ſit) vt qui ſunt
ejuſdem lineæ vltimi poſſeſſoris defuncti, ſiue maſcu-
li, ſiue fœminæ, præferantur etiam maſculis alijs alte-
rius lineæ, etſi à primo inſtitutore deſcendentibus, do-
cet Molin. vbi ſuprà, & Aluaro. *de conject. mente lib. 2 c.
3.§.3.nu.44.fol.356. & d.c.3.§.4.nu.31.* vbi *nu.32. circa fin.*
ſicut & Molina Theologus *d.lib.2.de primogen. diſput.*
172 *625. nu.6.* contendunt, † fœminam fundatam habere
intentionem de jure communi, deficientibus maſculis
ejuſdem lineæ & gradus, vt in primogenio ſuccedat, &
173 ad hoc quòd excluſa à jure iſto cenſeatur. † euidentiſ-
ſima excluſio probata erit, quia de voluntate contraria
diſponentis priùs conſtare debet, ad hoc, vt recedere
poſſimus ab eo quod à jure communi diſpoſitum eſt,
174 *l.1.C.de condit.inſert. l.95.§.quæſitum, ff. de legat.3.* † ita vt
in dubio ſemper ſit in fauorem filiæ reſpondendum,
Molina *lib.3.c.4.nu.32. & c.5.nu.73.verſ. quod intelligen-
dum,* & alter Molina Theologus *lib.2.diſput 625.num.6.*
175 † In majoratibus enim linea vltimi poſſeſſoris pri-
mùm conſideratur, vt qui ex ea ſint, ſiue maſculi, ſiue
fœminæ, cæteris præferantur; ſecundò gradus; tertiò,
ſexus; quartò, ætas, vt explicant Mol. *lib.3.c.4.nu.13.* Al-
uar. *d. lib.2.c.3.§.4.nu.44.* Auenda. *ad ll. Tauri l.40. gloſſ.
17.n.26.* omnino videndus poſt Corn *conſ.199.num.38.
lib.2.* & alter Molina Theologus *d.lib.2.diſp.625.num.5.*
176 Quæ † omnia locum habent, & præcedunt non ſolùm
in majoratibus ſimplicium oppidorum, Caſtrorum,
vel locorum: ſed etiam in Regnis, Ducatibus, Mar-
chionatibus, & Baroniis, in quibus jure majoratus ſuc-
ceditur, Molina poſt varios quos refert, & ſequitur
lib.3.c.4.nu.5. ſemper enim illi, qui ex linea vltimi poſ-
ſeſſoris procedunt ſiue maſculi, ſiue fœminæ, cæteris
177 præferuntur, † nec tranſitus fit ad alias lineas donec
ex ea deſcendentes finiantur, *c.1.§. fin. de natur. ſucceſſ.
feud.* & ibi communiter notant DD. vt Afflict. *num.77.*
Molina *d.lib.3.c.4.nu.14.* poſt plures, quos refert Gam-
ma *deciſ.354.n.6. & 7.* Burgos *conſ.29.nu.48. & 49.* ma-
ximè quia Pater aduerſarij fuit ſemel excluſus, Burgos,
ibidem *nu.50. & 59.* omnino videndus, hoc, & ſuperiori
loco. Nec dicendum, aliquos ex DD. ſupra allegatis
eſſe Hiſpanos, & de jure primogenituræ Hiſpanicæ lo-
qui: nam plerique, tam ex jam allegatis, quàm ex alle-
gandis poſtea, maximè cùm de jure Francorum loque-
mur, Hiſpani non ſunt, & de jure primogenituræ gene-

raliter, non de Hiſpanica diſſerunt & definiunt, & de-
terminant, & qui Hiſpani ſunt, ad eam non ſe reſtrin-
gunt, ſed generaliter loquuntur, & ab ipſis dicta, ad
cujuſcunque Prouinciæ, vel Regni primogenituram
referuntur, data in feudis capacitate fœminarum, & v-
bique terrarum, & locorum id ſeruari, vt neptis exclu-
dat patruum in majoratibus etiam feudalibus, atteſta-
tur Alex. Randen. poſt plures, quos refert *in tract. d. a-
nal. c.15.n.291. & 292.* Quæ juuantur † ex eo quòd, quan- 178
do ex ſtatuto, vel aliàs maſculi admittuntur, excluſis
fœminis, ad ſucceſſionem, intelligitur, vt fœminæ cen-
ſeantur excluſæ, cùm adeſt maſculus ejuſdem gradus,
& lineæ, ſecus ſi fœmina ſit vltimo poſſeſſori proximior,
quia tali caſu ipſa maſculo præfertur in d. ſucceſſione;
Caſtren. *d.conſ.47.* proponitur *lib.1.* Alex. *conſil.204.nu.
13.lib.5.* Cancer. *de feudis n.51.* Burgos *in proœm. ll. Tauri
nu.121.* quod procedit vbi fœmina non eſt omnino in-
capax; vt quia, per conſuetudinem regionis, fœminæ
admitti poſſunt, vt in hac patria; vel quia jure Franco-
rum viuitur, Minadous *in conſtit. in aliquibus, § tertio
noto n.21.fol.100.* quo jure Francorum fœminæ non ſunt
excluſæ: immò nominatim admittuntur, vt mox ex
DD. allegandis docebitur, & præter eos Minad. *in d.
conſtit. in aliquibus verb. in aliquibus, n.77. verſ. & id, ſ di-
xi, fol.54.* quòd ſi hæc in majoratu à prædeceſſoribus
expreſſè inſtituto vera ſunt, vt veriſſima ſũt, planè mul-
tò magis in eo, † qui ex temporis antiquitate inſtitu- 179
tus eſt, procedere debent; præſcriptio enim eſt ſtricti
juris, quæ in caſu præſcripto ſolùm procedere debet,
nec ad alium, maximè in quo eſt diuerſa ratio, extendi,
c. audītis, & ibi Felin. *nu.10. de præſcrip. l.1.§. ſi quis hoc in-
terdicto,* vbi gloſſ. & ſcribentes *de itin. actuque priuato,*
Anchar. *d.conſ.339.nu.7.* & infrà latiùs dicetur; & in iis
majoratibus, quorum inſtitutiones ſcripturâ non ap-
parent, ſed ſolùm antiquitate temporis conſtãt, is ordo
ſuccedendi † ſeruatur (vt ſcilicet filia vltimi defuncti 180
excludat patruum) qui in majoratu ſimpliciter inſtitu-
to ſeruatur, Bald. *in l. libertis libertaque, n.31. C. de oper. li-
bert.* Molina *lib 1.c.5.n.52. & lib.3.c.6.num.76. verſ. illum
autem.* Pet. Salazar. *de vſu & conſ.c.2.nu.26. & 27.* Soto
major *lib.2. quotid. contron. c.22.n.33. cum ſeqq.* Aueud. *ad
l.40.gloſſ.2.n.7.* † Præſcriptio enim, cùm non contineat 181
quid definitum ab homine, continet id quod eſt defi-
nitum à jure vel conſuetudine; Bald. *d.l.1.col.4.q.31.ff. de
rer. diuiſ. & in l.2.nu.6.C. de jur. emphyt.* & alij relati per
Moli. *d.cap.3.n.52.*
Quæ corroborantur ex eo quòd † vbi caſus in ma- 182
joratibus in fauorem patrui non eſt expreſſus, relin-
quitur diſpoſitioni juris communis, Burgos. à Paz *conſ.
29.n.19.* per textum *in l. commodiſſime ff. de liberis & poſt-
hum.* & ſic, vt per filiam excludatur patruus. † Fœmi- 183
narum enim excluſio eſt quædam exhæredationis ſpe-
cies, *l. maximum vitium, C. de lib. præt.* & ideò ad caſus
expreſſos eſt reſtringenda, Burgos. *d.loc nu.20. cum ſeqq.
per l. cum quidam, ff. de lib. & poſth.* & poſt Baldum *in l.
illam C. de collat. & in l. ſed & milites, ff. de excuſ. tutor.* in
† materia priuatiua id tantùm admiſſionem inducit 184
quod eſt expreſſum *§.1. in auth. de non eligen. ſecundo nu-
ben.* Burgos. *ibid. nu 22.* poſt Bald. *in authent. ex teſtamen-
to, coll.3. C. de ſecund. nupt.* Et † quemadmodum in ſubſti- 185
tutionibus dici ſolet, de re non loquitur ſubſtitutio, vt
ait Soc. *conſ.62.n.4.lib.3.* quem ſequitur Cruet. *conſ.161.
nu.16.* & alij relati per Burgos. *conſ.29.n.46* ita & in ma-
joratibus, Burgos. *ibidem,* maximè per præſcriptionem
inductis. Quæ etiam coadjuuantur, † quia regulis juris 186
adhærendum, cùm de contrario jure minimè cõſtat, *l.
omnis definitio,* & ibi Decius *de reg. jur.* Burgo. *d.conſ.29.
num.42.* & diſpoſitio debet intelligi vt minùs lædat jus
commune, *l.3. de noxal. l. maximum vitium, C. de liber,*

præter nos Barthol.& alij *in l. hæredes mei, § cum ita, ff. ad Trebell.*

Nec obſtat ſi dicatur, hæc quidem vera eſſe in primogenitura ſimplici, non autem in maſculina, & multò magis feudali. Verius enim eſt, nullam per d. Dominum Antonium prætenſam primogenituram probatam eſſe; & poſito & non conceſſo, aliquam probatam, eam vel juris Fraocorum, vel ſimplicem eſſe, maſculinam certè eo modo quo eſſe oportet, vt fœminæ à remotioris gradus maſculis cenſeantur excluſæ nullo modo: nam in articulis, & poſitionibus, dum ponitur, & articulatur de primogenitura, de ea, quæ juris Francorum eſt, nominatim articulatur: & eo ſecluſo, de ſimplici primogenitura: ſimpliciter enim dicitur, primogenitum ſuccedere debuiſſe, & ſucceſſiſſe nulla omnino maſculinitatis facta mentione, quemadmodum & cùm ſit mentio priuilegij à Friderico, ſimpliciter etiam dicitur, primogenitum ſuccedere debuiſſe, vt patet ex articulo *4. & 6.* At verò ſi non eſſet primogenitura juris Fraocorum, certum eſt, ex ſuperioribus, ex his verbis ſimplicem primogenituram deſignari. Nec id immutatur vllo modo ex articulis ſequentibus in quibus genealogia, & ſucceſſio Dominorum Caſtrinoui enarratur. Dicitor Giraudum de Simiana deceſſiſſe, duobus maſculis filiis ſuperſtitibus, Berengarium verò, tribus maſculis etiam ſuperſtitibus, ac Ludouicum duobus (quæ tamen omnia vt ponuntur, erroribus, & falſitatibus ſunt plena, vt in fine conſilij ſpecialiter docebitur) quorum nomina recenſentur, ac tandem Melchiorem, Janſano, & Ludouico maſculis ſuperſtitibus: maſculorum enim ibi fit mentio in filijs primi gradus tantùm, extra verò eum gradum nullo modo; quia ita de facto res acciderat, & factum vt ſucceſſerat proponendum erat, ex quo nihil ad primogenituram gentilitiam maſculinam inferri poteſt, vt dicetur infrà. Tum etiam, quia ſiue eſſet primogenitura juris Francorum, ſiue alia ſimplex, cùm quæritur de filijs vltimi poſſeſſoris, maſculus ejuſdem gradus, & lineæ, præfertur fœminæ, Joannes Andreas *d. c. 1. de eo qui ſibi & heredibus,* Cancer *lib. 1. tit. 12. de feud. num. 47.* & alij ſuprà, & infrà citati. Ex eo igitur non poteſt dici articulata primogenitura maſculina, cùm nulla maſculinitatis omnino fiat mentio, quando de dicta primogenitura articulatur nec extra primum gradum genealogiam receſſeodo. Quoad verò depoſitionea teſtium, omnes, excepti attibus, ſcilicet primo, decimo octauo, & vigeſimo quarto, de primogenito, aut de filio primogenito ſimpliciter, nulla maſculinitatis facta mentione deponuot, & ita loquuntur, vt de filijs vltimi poſſeſſoris, neceſſariò eorum depoſitiones intelligi debeant.
187 † At verò ſiue ſimpliciter primogeniti, ſiue filij primogeniti facta fuerit mentio, filia includitur, & tunc maſculinum concipit fœmininum, *l. juſta l. Herennius quæ eſt 122. l. pronunciatio, ff. de verb. ſignif. l. ſi quis ita, in princ. ff. de teſtam. tut.* & in terminis majoratus Melchior Palaes *de majorat. part. 2. c. 6. num. 9. & 10.* poſt Bald. *conſ. 285. conditione lib. 4.* vbi per ſex rationes notabiles probat, quòd verbum, *filij*, concipit filiam, & Conarr. *pract. quæſt. c. 38. n. 9. in princ.* ſi cum præcedentibus 8. & 7. jungatur.

Quoad verò dictos tres teſtes (neque hîc de teſtibus arboris ſucceſſorum in d. Caſtro, facientium mentionem diſſero, tum quòd ſuprà *nu. 129. in fin.* & latiùs *in fin. conſ. nu vlt.* eis abundè & clarè ſatisfit) de auditu deponunt, ſcilicet primus, primogenitum filium maſculum Domino dicti loci ſucceſſiſſe. Decimus octauus in principio quidem primogenitum filium Domini, abſque mentione maſculinitatis, ſed poſtea ſubjungit audiuiſſe à patre ſuo, quòd audiuerat à Stephano dici, quod primogenitus maſculus Domini ſuccedebat, etſi alios fratres haberet: & vigeſimus quartus primogenitum maſculum patri ſucceſſiſſe, etſi alios fratres haberet: omnes tamen ſe reſtringentes ad filios vltimi poſſeſſoris. Sed ea maſculorum mentio, non poteſt inferre gentilitiam, ſeu agnatitiam maſculinam primogenituram, per quam fœminæ excludantur à maſculis remotioribus, † quia vt talis ſit, debet 188
eſſe perpetua mentio maſculorum, non in vno tantùm gradu, vt cenſuit Cephalus *conſ. 664. nu. 29. & 30. juncta cum num. 10.* in quo 10. cùm firmaſſet, quando ſupereſt maſculus, ſiue fœmina ex linea ejus ad quem hæreditas peruenit, non fieri tranſitum ad aliam lineam ex Iſernia *in c. 1. tit. de eo qui ſibi, & ſuis hæredibus,* & alijs per eum citatis, & vellet in ſuo caſu contra fœminam conſulere, dictæ rationi reſpondet, *d. n. 30.* quia in ſuo caſu ſpecificè ac ſemper teſtator ad maſculos ſe reſtrinxerat, & ſic clarè reſoluens, quòd quando ſpecificè, ac ſemper non ſe reſtrinxit ad maſculos, fœmina excludit maſculum alterius lineæ, & procedit doctrina *d. nu. 10.* Idem docet Palaës *de majora. part. 2. c. 2.* vbi exemplificat, cùm pater inſtituens majoratum omiſit filias quas habebat, & ſolùm vocauit filium maſculum, & illius deſcendentes maſculos in infinitum, nec vnquam filiarum fecit mētionem in ſequentibus gradibus ſubſtitutionum, idem Aloaro. *de conject. mente lib. 2. c. 3. § 4. nu. 36.* Et ea eſt mens eorum omnium qui ex mentione maſculorum inducunt primogenium, ſeu majoratum ad excluſionem fœminarum per maſculos remotiores, vt ſcilicet inſtituens ita maſculos vocauerit, vt eorum perpetuò, non in vno tantùm gradu, eòque primo, fecerit mentionem, vt ex Molin. qui in contrarium allegari ſolet *lib. 2. c. 5.* ſi totum, & ad amuſſin legatur, maximè *num. 29. verſ. his autem* conſtat. Et quod plus eſt, ſi inueſtitura ſit facta alicui, & ejus primogenito maſculo, & de maſculo in maſculum, ſuper aliquot gradus maſculi deſcendentes ex primogenito ſucceſſerunt, filiam vltimi poſſeſſoris excludere debere maſculos ex ſecundogenito primi inueſtiti deſcendentes, ſolemni arreſto, de omnium Curiarum conſenſu Pariſijs de anno 1490. lato, definitum fuit. Charon. *aux memorables obſeruations du droict François, verſ. fief, in fin.* Deinde non nocent depoſitionea dictorum teſtium, quia maſculorum faciunt mentionem, in eo gradu in quo, ſiue ſit primogenitura juris Francorum, ſiue ſimplex, neceſſariò maſculus excludit fœminam, nimirum inter filios vltimi poſſeſſoris, juribus ſuprà, & infrà allegatis, ex quo propterea, non poteſt vlla primogenitura maſculina inferri, quoad maſculos remotioris gradus (vt infrà dicetur n. . . . . .) vt excludere debeant filias vltimi poſſeſſoris, † & in terminis nodailla, in eo gradu, maſculorum mentione, non excludi 189
debere filias, per maſculos remotiores, docent Baldus (vt eum intelligit Palaës, mox allegandus) *conſ. 275. quod pro regula nu. 6. lib. 2.* vbi dicit, quòd conſuetudo præferens maſculum fœminæ in primogenitura intelligitur de maſculis ejuſdem gradus. Tiraq. *de primogen. q. 10. nu. 25.* Palaës *de majoratu part. 2. q. 6. num. 10.* Spino. *in ſpeculo teſtamen. gloſſ. 19. nu. 84.* qui quamuis in ſuo caſu, ſcilicet quando primogenitus maſculus mortuus eſt ante patrem relicta filia, dicat contrarium eſſe verius, vt filia tunc non excludat patruum, quia in patre præmortuo non potuit eſſe linea cœpta, & filia tunc non poteſt repræſentare maſculinitatem; tamen quando primogenitus fuit ſemel admiſſus, mentionem, vt ſuprà maſculinitatis, non impedire, quin filia excludat patruum; rationes per ipſum allatæ, & ea quæ proponit circa finem, firmant, & pro conſtanti habent, præterquam quòd etiam in ſuo caſu, † ſcilicet quando pa- 190
ter fi-

ter filiæ eſt præmortuus, nec vnquam admiſſus, verio-
rem, & magis communem aſſerat opinionem, vt filia
excludat patruum, nonobſtante dicta maſculorum
mentione, Couarr. *pract. quaſt. c.38. n.7. & 8. & 9.* Hanc-
que ſententiam veriorem, & receptiorem, tam de jure
communi, quàm Hiſpaniarum, & de hac veritate non
eſſe dubitandum firmat Auendanus *ad ll. Tauri l.40.
gloſ.5. in princ. vſque ad nu.10 & gloſ.9. nu.2. & 3.* Molin.
lib.3. c.6. num.49. cum ſeq. & c.8. num.10. vbi communem
dicit.

Sed ſi admiſſus ſit primogenitus, hoc ſcilicet filiam
excludere patruum certiſſimum, & ſine vllo omnino
191 dubio, † nonobſtante ea mentione maſculinitatis af-
firmant Grammat. *deciſ.1. per tot.* ſed potiſſimùm *n.28.
& 29.* Petrus Salazar omnino videndus, quia rem in
terminis clariſſimis, & certiſſimis determinat, *in tract.
de vſu, & conſuetud. cap. vlt. num.29.* vbi communem &
veriorem, & apud omnes ſcribentes in praxi eſſe abſ-
que controuerſia aſſerit, *& nu.56.* maximè *verſ. nec in-
tereſt, & nu.61. & 62.* vbi hanc doctrinam, regulam in-
fallibilem appellat, & rationem affert, quia plus ope-
ratur directio quàm propinquitas, vt in ſole, vt ipſe
explicat, & Aluaro. *d. lib.2. c.3. §.4. nu.31. & nu.34.* Cha-
rond. *d. loc. verb. ſuc. in fin.* Burgos à Paz *conſ.29. num.41.*
vbi poſt multos quos refert, & ſequitur, aſſerit quòd
ſi maſculi, excluſis fœminis, ad ſucceſſionem admit-
tuntur, intelligendum eſt, cùm maſculus & fœmina
ſunt in eodem gradu, non verò ſi fœmina ſit vltimo
poſſeſſori proximior, quod ex Ruino *conſ.92. n.10. lib.2.*
verum profitetur: etſi maſculi ex cauſa conſeruandæ
agnationis ſubſtituantur Auend. *ad ll. Tauri l.40. gloſ.
9. nu 34.* poſt multos quos refert & ſequitur.

Quibus adjungitur, quia manifeſta eſt ratio diuer-
ſitatis inter maſculos primi gradus vltimi poſſeſſoris,
192 & alios, † cùm illi ex natura cujuſcunque primogeni-
turæ excludant ſorores, filias defuncti, reliqui non ita,
vt ex maſculorum mentione in eo gradu, nihil ad alios
maſculos alterius lineæ, quoad excluſionem fœmina-
rum vltimi poſſeſſoris, poſſit inferri, *l. vlt. § vlt. de ca-
lumniat.* Et in terminis eſſe diuerſam rationem, necà
maſculo primogenito proximiori inferri poſſe ad re-
193 motiorem, docet Burgos. *eod conſ.29. nu.57.* † nec de v-
no caſu ad alium in hac ſpecie eſſe trahendam diſpo-
ſitionem, *l. quaritur, de ſtat. hom.* Dec. *in c. tranſlato, 2. le-
ctur. col. penul. de conſtit.* nec poſſe dici ſimile in quo ali-
qua abſimilitudo ineſt, adnotata *in cap. non poteſt, de
prabend. in 6. & in d. c. tranſlato.* Quinimò in iſtis non
194 valere argumentum † de ſimili ad ſimile, Burg. *d. loc.
nu.60. cum ſeqq.* nec de caſu ad caſum, nec de gradu ad
gradum, cum agitur de aliarum perſonarum excluſio-
ne, Burgos. *d. loc. num.64. cum ſeqq.* quò conferunt dicta
per Fran. Aret. *conſ.163. in fin.* His adde Cephalum, &
Aluaro. ſuprà allegatos, in locis ibi deſignatis.

195 Et planè, qui ex maſculorum vocatione, † perpe-
tuum fideicommiſſum, vel primogenium inducunt,
inter alia neceſſariò requirunt, vt abſoluta & indefi-
nita ſit maſculorum vocatio, ſecùs ſi ſimpliciter filij
primogeniti maſculi ſit facta mentio: nam tunc inter
filios vltimi poſſeſſoris, tantùm eſt locus juri primoge-
nituræ, & extra eos non extenditur: niſi, præter illam
mentionem maſculorum, concurrant aliæ conjectu-
ræ, Imola *in l. ſi verò §. de viro, ff ſol. matri.* Molin. *lib.1. c.
5. nu.37. & 38.* quæ vera eſſe contendit *d. num.38.* etſi ad
plures gradus digreſſus ſit, faciendo mentionem ma-
ſculorum, vt extra eos gradus non ſit locus majoratui,
196 vel fideicommiſſo; &, quod magis, † quando fœminæ
propter maſculos genericè, & abſolutè excluduntur,
intelligitur de maſculis ejuſdem gradus, Surdus *conſil.
316. n.12.* Auend. *ad ll. Tauri l.40. gloſ.9. n.32. cum ſeqq.* nec
vocatio maſculorum efficere poteſt, quòd filia defun-
cti, quæ neptis eſt reſpectu patrui, per eum excluda-
tur, Auend. *ibidem*, maximè *nu.34. & 36* ſed tantum o-
peratur vt excludatur per maſculos ejuſdem gradus,
Auend. *ibid. nu.33.*

Nec obſtat ſi dicatur etiam ceſſante ratione agna-
tionis ſubintellecta, de qua mox † ex ſola maſculorum 197
vocatione, ex natura, & proprietate hujus verbi, *ma-
ſculus*, teſtatorem, fœminas excludere voluiſſe, exiſti-
mandum eſſe, Molin. *d. lib.3 c.5. nu.30.* Nam hoc verum
eſt eo ipſo caſu in quo maſculorum eſt facta mentio,
vt qui expreſſè vocatur certo caſu, non exiſtente ma-
ſculo, eo caſu vocetur excluſis filiabus, vt DD. allegati
per Molin. & doctrina Barth. *in l. cum auus, num.4. ff. de
cond. & demonſtr.* in qua ſe fundat, clarè demonſtrant,
& ipſemet explicat *nu 37. verſ ſed ad hoc*, & probatur ex
Anania *conſ.22. nu.4.* ſi jungatur cum fine num.3. præ-
cedentis.

Quòd verò dicti teſtes deponunt de Dominis qui
ſucceſſerunt juxta narrationem genealogiæ in articu-
lis contentæ, poſito quòd verè deponerent (cùm ta-
men eæ depoſitiones plenæ ſint erroribus, & falſitati-
bus, vt edoctum fuit in articulis & ex ſuperioribus pa-
tet, & in fin. conſilij ſigillatim demonſtrabitur,) ex eo
nõ poteſt vlla maſcolina primogenitura inferri, † quia 198
deponunt, & dicunt id quod accidit, ſi ita accidit, &
quod neceſſario eſſe debeat, ſiue eſſet primogenitura
juris Francorum, Andr. de Iſernia *in c. 1. in fin. de eo qui
ſibi, & hered.* & alij infrà allegandi, ſiue ſimplex eſſet,
Cancer. *d. lib.1. tit.12. de feud. num 47.* Aluaro. *de conject.
mente, lib.2. c.4. nu.31.* Salazar *de vſu & conſuet. c. vlt. nu.
29.* & alij ſuprà allegati: cùm in vtraque maſculus e-
juſdem lineæ & gradus debeat excludere fœminam:
ſed hoc non poteſt trahi ad caſum alterius naturæ &
rationis; nempe, vt filia excludatur per maſculos re-
motioris gradus, cùm in eo caſu militet omninò con-
traria regula: nempe, hujuſmodi maſculos remotio-
res excludi per filias, & ex his deſcendentes vltimi poſ-
ſeſſoris; præſertim, quia † excluſio fœminarum per re- 199
motiores maſculos eſt odioſa & irrationabilis, Molin.
lib.3. c.4. num.15. & hæc eſt magis communis opinio, So-
cin. jun. *conſ.1. nu.46. lib.1.* Moli. *d. loco num.19.* Idque eò
maximè, quia non conſtat de aliqua fundatione, ſeu
inſtitutione majoratus; ſed per præſcriptionem totum
hoc prætenditur inductum. Quæ veriſſima eſſe docen-
tur ex Anchar. *conſ.339. nu.7.* qui, præſuppoſita capaci-
tate fœminarum, vt eſt in noſtro caſu, ſicut erat in ſuo,
etſi diuerſis modis elegantiſſimè contendit, quatenus
conſuetudine, & multò magis præſumptione, quæ ſo-
let plus reſtringi, derogatum reperitur juri, & legibus
(quibus ſcilicet fœminæ non excluduntur per maſcu-
los) circa prælationem maſculorum, & excluſionem
fœminarum, ſtandum eſſe conſuetudini, & præſcri-
ptioni in caſu præſcripto, & in alijs jus commune ſe-
quendum, *l de quibus. ff de ll. facit l. ſi cum dotem, in prin.
ff. ſolut. matrim.* faciunt dicta per Fran. Aret. *conſ.163. in fi.*
At verò non apparet præſcriptum, vt collaterales vlti-
mi poſſeſſoris excluſerint fœminas ab eo deſcenden-
tes; imò, ſi quid probatum, id eſt tantùm inter filios
vltimi poſſeſſoris, & in linea recta. Ergo, ſecundùm jus
commune, ea excludunt collaterales maſculos, ſic ac-
commodando caſum Anchatani ad caſum noſtrum.
Cùm † enim d. Dominus Franciſcus, attenta dicta 200
conſuetudine, etſi tantum generalis, nec ſpecialiter in
d loco Caſtri noui probata eſſet, quæ tamen eſt, nec-
non, & ea ſecluſa attenta qualitate feudi emptitij ab-
ſolutè hæreditarij conditionati & jure paſſim in ma-
joratibus obſeruari ſolito, fœmina ſit in regula, d. An-
tonio incumbit onus probandi, filias per maſculos re-

motiores fuiſſe excluſas, non d. Domino Franciſco
fuiſſe admiſſas, Rolan. à Vall. *conſ. 15. n. 18. vol. 1.* Maſcar.
concluſ. 1267. & pro regula in dubio pronuntiandum
eſt, niſi caſum ſpecialem probet aduerſarius, Reci. *conſ.*
101. nu. 41. idque maximè cùm d. Dominus Ant. dictam
primogenituram præſcriptione inductam contendat,
201 † nec dicendum eſt non apparere fœminam, in hoc
feudo ſucceſſiſſe, nam hoc contingit, quia caſus non e-
uenit, quemadmodum ſimili objectioni reſpondet
Joan. de Amic. *d. tit. qui feud. dar. poſſ. § in hac cauſa, in fi.*
fol. 125. & Anchar. *d. conſ. 359. num. 7.* Et præterea jam di-
ctum eſt, non d. Franciſco fœminam ſucceſſiſſe, ſed d.
Antonio per remotiorem maſculum excluſam, cùm d.
Franciſcus, & conſuetudinem, & jus commune pro ſe
202 habeat, incumbit onus probandi. † His adde, quòd
expreſſio, quæ tacitè & neceſſariò ineſt, non immutat
rei naturam, *l. 3. de leg. 1. l. in conditionibus, § 1. l. aliquem*
107. ff. de cond. & demonſtr. At in filiis vltimi poſſeſſoris,
maſculorum qualitas, quacunque data primogenitu-
ra, tacitè ineſt, vt paulo antè docuimus. Ergo non po-
teſt ex eo deduci primogenitura in fauorem collate-
ralium vltimi poſſeſſoris.

Hæc confirmantur ex eo quòd in terminis majora-
tus vel primogenituræ, ea eſt certiſſima doctrina, quòd
203 † cùm fœmina habeat intentionem fundatam, Molina
lib. 3. c. 4. nu. 32. Aluaro *de conject. mente, lib. 2. c. 3. § 5. n. 32.*
204 circa finem, † ea, deficientibus maſculis ejuſdem lineæ,
& gradus, nunquam debet excludi per maſculos alte-
rius lineæ, niſi expreſſè in inſtitutione majoratus inſti-
tutum ſit, & à tali ſucceſſione ſint excluſæ, vel ex con-
jecturis euidentiſſimis, & à jure probatiſſimis, & ex in-
dubitatiſſima mente conſtituentis majoratum, Spino.
in ſpec. teſtam. gloſ. 19. nu. 85. Palaës *in tract. majora. part. 2.*
q. 6 nu. 2. vbi vult conjecturas euidentiſſimas, *& nu. 7.*
indubitatas, *& nu. 21. & 23. circa medium*, Auend. *ad ll.*
Tauri l. 40. gloſ. 9. nu. 5. liquidiſſimas conjecturas requi-
rit Joann. Caſtillo, Soto major *lib. 2. quotid. controuerſ.*
c. 4. num. 33. 65. & 159. vt manifeſtè conſtet de voluntate
teſtatoris, & illarum excluſio, aut maſculinitatis repe-
titio, non aliter ex conjecturis inducitur, quàm ſi illæ
indubitatæ fuerint, Mieres *de majora. 2. part. q. 6. num. 2.*
& 6. in fin. ibi euidentiſſimè aut per indubitabiles con-
jecturas, *& nu. 22. & 23. in fin.* ibi, *niſi vbi priuatio ſit ex-*
preſſa, vel per tam euidentiſſimas conjecturas, vt ſalua mẽ-
te teſtantis, ab eis recedi non poſſit, Joan. Gutier. *conſ. 13. nu.*
14. Alexand. Rand. *de analogis lib. 1. c. 15. num. 292.* Surd.
conſ. 316. nu. 18. Burgos *in repetit. proœm. ll. Tauri nu. 127. &*
conſ. 29. nu. 66. Molina Theol. *lib. 2. de primogen. diſput.*
205 *625. nu. 6. in fin.* † Nec eſſet conjectura ſufficiens, vt ne-
ptis eademque filia vltimò defuncti per patruum ex-
cluderetur, ſi inſtituerit majoratus ob conſeruationem
memoriæ, Auend. *ad l. 40. gloſ. 9. nu. 14.* vel familiæ, *n. 15.*
206 vel Domus, & caſatæ, *nu. 18.* † Idem ſi majoratus inſti-
tutor poſt ſpecialiter vocatos, ſequentes de ſuo gene-
re ad primogenium inuitauerit, neptis ex vocatione
generis eſſet præferenda, Auend. *ibid. num. 20.* idem de
vocatione ſtipitis, ſeu cippi, Auend. *ibid. nu. 23.* idem de
vocatione poſteritatis, generis proximiorum, poſtero-
rum, & ſimilium, *nu. 24.* nec ſi inſtitutor conditionem
nominis, & armorum adjecerit in Hiſpaniis, Auend. *i-*
bid nu. 27. Molina *lib. 3. c. 5. num. 78.* & Gallia, Palaes *de*
majora 2. parte tit 6. n. 23. Charon. *aux memorables obſer-*
207 *uat. verb. fief. in fin.* † & Salazar *de vſu & conſuetudine c.*
vlt num. 68. firmat non eſſe hujuſmodi conjecturam ar-
bitrio judicis relinquendam, ſed debere eſſe à jure ap-
probatam, *per l. ſi tutor petitus, C. de peric. tutor. l. abſen-*
tem, de pœnis. Bald. Paul. Caſtrenſis, Alexand. *in l. decet*
Imperator, ff. de leg. 1. inſtituens enim majoratum diſpo-
ſitioni juris communis, quo proximiores, nullo ſexus

diſcrimine habito, remotioribus præferuntur, ſe con-
formare voluiſſe cenſetur, *l. heredes mei, § cùm ita ad*
Trebell. Palæs *d. cap. 6. nu. 26.* † Et quamuis in majora- 208
tibus dici poſſit, principalem intentionem eſſe, vt fa-
miliæ per agnatos conſeruentur, tamen hoc procedit
quando expreſſè conſtat in inſtitutione majoratus, vel
ex euidentiſſimis, & indubitatiſſimis conjecturis: aliàs
enim fœmina ab hujuſmodi ſucceſſione non excludi-
tur, Spino. *d. gloſ. 19. nu. 87.* maximè quia in dubio, ratio
conſeruandæ † agnationis præſumenda non eſt, cùm 209
aliis de cauſis diſponens moueri potuerit, vt ait Bart.
in l. liberorum nu. 12. & 13. de verb. ſignif. quem ſequuntur
non pauci allegati per Tiraquel. *in tract. de ceſſa. cauſa,*
limit. 21. nu. 13. cum ſeqq. & in terminis majoratus, Aluar.
de conjectur. mente, lib. 2. c. 3. § 4. num. 8. qui *ſeqq. num.* ali-
quas alias eaſque varias, non tamen omnes rationes
affert, quibus inſtitutor majoratus moueri potuit *&*
lib. 4. c. 4. nu. vlt. vbi ſubjungit, non eſſe præſumendum
vnica tantum ratione legiſlatorem (& multò magis
diſponentem, Grat. *conſ. 3. col. 3. lib. 1.* Aluaro. *d. lib. 2. c. 3.*
§ 4. nu. 34. circa fin. fuiſſe motum; imò in contrarium
præſumptionem vigere, ex qua in aduerſarium proba-
tionis onus transfertur, vt is probare teneatur, ſtatuen-
tes vnica tantùm ratione fuiſſe motos, ex Salic. *in l. ſer-*
ui veſtri col. 9. C. de noxali. act. quem refert, ſecutus Ja-
ſon *in l. quamuis ſimpliciter nu. 8. C. de fideicomm.* Anton.
Padilla *ibid. num. 18. in fin.* nemo verò dixerit ex depoſi-
tione dictorum teſtium, de primo gradu filiorum vlti-
mi poſſeſſoris loquentium, indubitatiſſimam cõjectu-
ram elici, cùm caſus ſit diuerſus, & in illo, ita neceſſa-
riò, ex natura rei ſtatuendum erat, vt dictum fuit, † & 210
vbi vellemus agnationis rationem habere, cùm ma-
ſculorum ex familia teſtatoris procedentium non eſt
indefinitè, abſolutè, & perpetuò facta mẽtio, ſed tantum
primogeniti filij, ea ratio, extra filium vltimi Domini
non poſſet progredi, nec totam agnationem ex teſtato-
re deſcendentem comprehendere, ſed poſt primogeni-
tum filium ceſſaret in aliis, ſicut & ceſſaret fideicom-
miſſum, ac filia vltimi poſſeſſoris excluderet maſculos
illi agnatos, Imol. *in l. ſi verò negotium, § de viro in fin. ff.*
ſol. matrim. Molina *lib. 1. c. 5. num. 37.* id enim in jure cer-
tum eſt in teſtamento ex mentione maſculinitatis in
majoratibus non præſumi, nec tacitam ſubintelligi ra-
tionem conſeruandæ agnationis, ſi non ſit expreſſa, i-
mò plures alias conſiderari, quòd ſcilicet ipſi ſuſtinent
onera familiarum, fœminis verò ſufficiat, quòd dos eis
aſſignetur, vel ex cauſa prædilectionis, vel ſimilibus,
quarum rationum pleræque in naſcituris habent lo-
cum, vt tollatur conſideratio, quam aliqui ſuper hoc
faciunt. Cujus ſententiæ fuerunt Gratus *conſ. 19. num. 31.*
lib. 1. Corneus *in l. 1. n. 20. C. de condit. inſert.* & alij plures
relati à Moli. *lib. 3. c. 5. nu. 27.* aut ſi præſumatur, vel taci-
tè ſubintelligatur, neceſſarium omnino ſit, vt indefini-
ta, & abſoluta, & perpetua ſit maſculorum mentio, a-
liàs ſecùs, Auend. *ad ll. Tauri l. 40. gloſ. 9. § 47.* Molin.
lib. 1. c. 5. nu. 37. & 38. & lib. 3. c. 5. nu. 25. (qui tamen ſolet
in d. loco in contrarium allegari:) idem *in num. 29. verſ.*
hic autem, Soto major *lib. 2. quotid. controu. c. 4. nu. 78.* di-
ctuſque Molina, qui præſumendam & ſubintelligen-
dam rationem agnationis in majoratibus perpetuis
contendit, *d. num. 19. verſ. hic autem*, præſupponit bona
majoratus maſculis perpetuò poſſidenda fuiſſe reli-
cta, & maſculos ſemper ſimpliciter, & abſolutè, ad ſuc-
ceſſionem inuitatos. At verò, quando non eſt indefini-
ta, & perpetua maſculorum vocatio, ſed in filiis pri-
mogenitis vltimi poſſeſſoris, vel aliis appoſita, nun-
quam extra gradum, vel perſonas nominatus extendi-
tur; aut præſumitur ratio conſeruandæ agnationis, vt
in terminis fusè docet d. Molina *d. lib. 1. c. 5. nu. 37.* & in
hoc

211 hoc omnes conſentiunt, & † ſic poteſt conſiderari ra-
tio agnationis, & in fauorem aliquorum & in aliis, &
in fauorem aliorum non conſiderari. Surd. *conſil.* 316. *n.*
16. At verò, in noſtro caſu, teſtes de filiis vltimi poſſeſ-
ſoris tantùm loquuntur, & verſamur in præſcriptione,
quæ eſt ſtricti juris, & adeſt caſuum, & perſonarum di-
uerſitas, & in quibus diuerſa ratio militat, ſcilicet filio-
rum vltimi poſſeſſoris, & collateralium ejuſdem; etſi
à primo inſtitutore deſcendant, Burgos à Paz. *in ter-
minis conſ.* 29. *nu.* 57. Surd. *conſ.* 316. *n.* 16.
212 Poſtremò, hæc corroboratur, quia † qualitas maſ-
culinitatis in vno loco & gradu diſpoſitionis adjecta,
ad alias perſonas, & gradus diſpoſitionis non extendi-
tur, niſi ratio conſeruandæ agnationis exprimatur, vel
aliàs quàm ex mentione maſculinitatis ſubintelliga-
tur. Socin. *in l. cùm auus, n.* 87. *ff. de cond. & demonſtr.* Mo-
lina *de primogenius lib.* 1. *c.* 5. *n.* 37. *&* 38. poſt multos quos
refert, & ſequitur Anton. Gabr. *lib.* 3. *tit. de teſtam. concl.*
10. *per tot.* Aluaro. *de conject. mente, lib.* 1. *c.* 3. *§.* 4. *num.* 19.
cujus ſententiæ rationem efficaciſſimam affert Moli.
213 *d. loco*, † ex doctrina Joan. de Imola *in clem.* 1. *col. fin. de
ſupple. negl. prælat.* vbi inquit nunquam præcedentia in
ſequentibus cenſeri repetita, quando agitur de repe-
tenda qualitate, aduerſus diſpoſitionem juris commu-
nis, quam ex Jaſo. & aliis confirmat, & rurſus dicemus,
nu. 216. quæ ſententia in noſtro caſu caret omni diffi-
cultate, cùm teſtes vnum tantùm gradum exprimant,
& eſt diuerſa ratio inter hos gradus & caſus, vt ſuprà
demonſtratum eſt.
214 Et generaliter hoc verum eſt, † conſeruationem a-
gnationis, maſculorum incluſionem, & fœminarum
excluſionem reſtringendam eſſe ad gradus, & perſonas
expreſſas, & ſpecificatas, nec ad alias perſonas, & gra-
dus extēdendam eſſe. Quam communem ſententiam,
poſt plures quos refert, aſſerit Sot. major *lib.* 1. *quæſtid.
controuerſ. c.* 4. *n.* 128. Auend. *ad ll. Tauri, l.* 40. *gloſ.* 9. *n.* 51.
215 † Limitata enim cauſa limitatum producit effectum,
tam in diſpoſitionibus teſtatorum, quàm in aliis re-
bus & caſibus, *l. in agris, ff. de acquir. rerum dom. l. age
cum Geminiani*, vbi latè Jaſon *C. de tranſact.* Tiraq. *in
tract. ceſſante cauſa*, 1. *parte, nu.* 142. *& de retract. convent.
§.* 32. *gloſ.* 1. *nu.* 49. *&* 50. quod indubitatiſſimum eſt, vbi
adeſt perſonarum diuerſitas, Soto Major *d. c.* 4. *nu.* 131.
eſſe verò caſus, & perſonas diſſimiles de filio maſculo
primogenito teſtatoris ad remotiorem, maximè dum
agitur de excludenda filia vltimi poſſeſſoris per remo-
tiorem, ſuprà edoctum fuit ex Burgenſi de Paco *d. conſ.*
29. *nu.* 57.
216 Quæ adeò vera ſunt, † vt etſi majoratus inſtitutor
in primis vocationibus ſemper filios, & deſcendentes
maſculos inuitet: ſi tamen in ſequentibus vocationi-
bus, ſed ſubſtitutionibus voces filios, vel deſcenden-
tes, abſque adjectione hujus vocis, *maſculos*, hæc ma-
ſculinitatis qualitas, ſi ratio agnationis conſeruandæ
expreſſa, vel ſubintellecta non ſit (aliter ſcilicet quàm
per dictionem, *maſculorum*, alioquin inutiliter hæc ita
deciderentur, & dectiio ſe ipſam deſtrueret, & ſibi ipſi
contraria eſſet) repetita cenſenda non erit. Ananias
conſ. 21. qui fuit hujus ſententiæ originalis author, An-
char. *conſ.* 120. *nu.* 4. Auenda *ad ll. Tauri, l.* 40. *gloſ.* 9. *num.*
42. 43. 44. Mol. *lib.* 3. *c.* 5. *num.* 56. Soto Major *lib.* 2. *quæſtid.
controuerſ. c.* 4. *nu.* 9. *cum multis ſeqq. & nu.* 45. magis com-
munem dicit, & 100. *cum ſeqq. vſque ad n.* 127. eam tuetur
aduerſus ea, quæ in contrarium afferuntur, & *nu.* 141.
Burgos è Paz *in proœmio ll. Tauri, n.* 128. *cum ſeqq. & conſ.*
29. *nu.* 67. & vtroque loco, maximè in conſilio reſpon-
det Abbati *conſ.* 36. *n.* 3. *lib.* 1. qui dicitur author contra-
217 riæ ſententiæ, præcedentia enim † nunquam in ſe-
quentibus cenſentur repetita, quoties agitur de repe-
tenda qualitate aduerſus diſpoſitionem juris com-
munis, Imola *in clem.* 1. *col. fin. de ſupple. neglig. Prælat.* in
terminis Moli. *lib.* 1. *c.* 6. *nu.* 26. *& lib.* 3. *c.* 5. *num.* 57. Soto
Major *lib.* 2. *c.* 4. *num.* 37. *&* 105. poſt Gozad. Ruin. Simo.
de Pret. & Ped. Auend. *ad ll. Tauri, l.* 40. *gloſ.* 9. *nu.* 44. &
diximus ſup. *n.* 211. quæ longè magis in caſu noſtro pro-
cedunt, quo teſtes vnum tantùm caſum, & gradum
exprimunt filiorum, ſcilicet vltimi poſſeſſoris. † Nam, 218
in fortioribus terminis, ſi teſtator, non vnicum, ſed
plures maſculorum vocationes fecerit, nec vlteriùs
proceſſerit, quamvis hoc caſu proximiores, poſt nomi-
natos, admittendi eſſent; non tamen cum repetitione
maſculinitatis: ſed filia vltimi poſſeſſoris excluderet
remotiorem maſculum, ne tot ſpecialitates concur-
rant, de quibus Moli. *lib.* 3. *c.* 5. *nu.* 61. *verſ. illud autem*, quæ
adhuc longè magis, quando non de interpretanda vo-
luntate teſtatoris, quod plenius ſolet fieri, ſed de præ-
ſcriptione agitur, quæ ſtricti eſt juris, nec ſolet extendi.
Et † vbi in ſupradictis eſſemus in dubio, in quo tamen 219
non ſumus, cùm agitur de excluſione fœminarum per
remotiores maſculos, in dubio pro fœminis reſpon-
dendum eſt, Palaēs *d. c.* 6. *nu.* 97. Moli. *lib.* 3. *c.* 4. *num.* 32.
Atque hæc quidem circa primam partem dilemmatis,
ſi d. Dominus Antonius prætenderet ex dictis depoſi-
tionibus aliquam aliam quàm juris Francorum primo-
genituram probari.

Quòd ſi contendatur, primogenituram juris Fran-
corum, ex dictis actis probari, & tenera ſi aliqua pro-
batur, illa ſola eſt, & non alia, tum ob tenorem articu-
lorum, tum quia verſamur in Prouinciis citra montes
exiſtentibus, & nominatim in hac, ex his quæ ſuprà de-
duximus *nu.* 167. *&* 168.

Ad hoc reſpondetur, ex jure Francorum illud con-
fici, & caueri † primogenitum præferendum ſecundo- 220
genito, ſolumque victum, & militiam ſecundogenito
dare teneri, Matth. de Afflict. *deciſ.* 119. *& ibi de Urſill.*
Andræ. de Iſern. *in c.* 1. *§. præterea ducatus, & ibi paſſim
de prohib. feud. alienat. per Fred.* Tiraq. *de primog. in præ-
fat. nu.* 3. Matin. Frec. *lib.* 3. *tit. differen. inter feuda regalia,
nu.* 3. *fol.* 426. Et † ſecundogenito ſemel excluſo, omnes 221
illius deſcendentes eſſe in perpetuum excluſos per de-
ſcendentes primogeniti, Decius *conſ.* 390. Alcia. *conſ.* 21.
num. 2. *cum ſeqq. lib.* 3. & in materia feudorum, quæ pri-
mogenitis debentur, primogenitue qui naſcendo ſeſe
incluſit, ſecundogenitum perpetuò excluſit, Joan. de
Amic. *in rubr. quis feud. dare poſſ. §. illud. fol.* 121. & linea
† ſemel occupata, ſemper eſt continuanda, & perpe- 222
tuanda in omnes deſcendentes; & ſic, ſemel excluſus
ſemper manet excluſus per deſcendentes incluſi, *c.* 1. *de
nat. ſucceſſ. feudi*, & hæc eſt communis, Couar. *in pract.
quæſt. c.* 38. *nu.* 6. *&* 12. Spino. *in ſpec. teſtam. gloſ.* 15. *nu.* 128.
& gloſ. 19. *nu.* 64. Adeò vt in fortioribus terminis ſi pri-
ma conceſſio fuiſſet facta alicui, & ejus primogenito
maſculo, & de maſculo in maſculum deferentem no-
men, & inſignia, ſi per aliquot generationes habuerit
locum in maſculis deſcendentibus ex primogenito, &
tandem vltimus decedat, relicta filia ea excludet ma-
ſculum agnatum; etſi deſcendentem à ſecundogenito
ejus cui fuerat facta conceſſio; ita per arreſtum du
Chandeleur de conſenſu omnium tribunalium Sena-
tus Pariſienſis fuiſſe judicatum anno 1493. refert dictus
Charondas *Aux obſervations du droict François, verb.
fief en fin. fol.* 128. quod ſuprà n. . . . ad alium finem addu-
ximus. Deinde reſpondetur, & in hoc tota † vis hu- 223
jus controuerſiæ conſiſtit, & hæc reſponſio falcem ad
radicem ponit, quando feudum regitur jure Franco-
rum, hoc ſolùm ſequitur, & important ea verba, vt pri-
mogenitus excludat ſecundogenitum, Afflict. *dec.* 119.
& ibi de Urſill. Andr. de Iſernia *in c.* 1. *§. præterea ducatus*,

Digitized by Google

nu.2. & paſſim de prohibita feud.alienat. per Fridericum
conſt.reg.tit.27.lib.3. & ibi Andr.Chopi.*de doma. Fran.*
lib.3.tit.6. Thom.de Marin.*tit.13.de feud.jur.Franc.n.1.*
& 2.tot.10 tract.part.1.fol.153. Tiraquel.*de jur.primog.in*
in præfat.nu.3. Loffred *conſ.1.nu.11.12,* & paſſim, *& nu.94.*
& 153. & vt maſculus filius vltimi poſſeſſoris defuncti
excludat filiam ejuſdem de Urſillis ad Afflict.*deciſ.119.*
conſt.reg.lib.3.tit.27.vt de ſucceſſ. & ibi Andreæ, Afflict.
& ibi Urſill.*deciſ.248.* Chop.*d.lib.3.tit.6.* Thom.de Ma-
224 rin.vbi ſuprà *nu.3.* † non autem vt filia excludatur per
collaterales: imò ipſa omnes excludit de jure Franco-
rum, Andr. de Iſernia *in c.1.nu.2.de eo qui ſibi, & hæred.*
vbi dicit eam excludere, & patruum & Dominum ſu-
periorem, Matth.de Afflictis *in c.1.nu.19.& 40.in fin.&*
42.de natur. ſucceſſ. feudi conſtit. reg.lib.3.tit.27.de ſucceſ-
225 *ſionibus nobil.incip.vt de ſucceſſoribus.* (Nec † dicendum
eſt, eam conſtitutionem eſſe Regni Siciliæ: nam Fri-
dericus 2. qui d.conſtitutionem vt de ſucceſſionibus
condidit jus Francorum in eam retulit, quoad tamen
ea feuda, quæ jure Francorum reguntur & ſecundùm
illud ordinauit, in eo ſcilicet quòd filias non minùs,
ac filios ad ſucceſſionem patris, excluſis collaterali-
bus, vocauit; ſeruata tamē inter liberos ſexus, & ætatis
prærogatiua quoad d.feuda, quæ jure Francorum re-
guntur, quod manifeſtè patet ex verbis dictæ conſti-
tutionis, quæ in d.capite vocationis filiarum, & inter
liberos ſexus, & ætatis prærogatiuæ juris Francorum
mentionem facit, & eo jure id cautum, & ſe id ex eo
ſumpſiſſe clarè demonſtrat, ita vt ex jure Francorum
in hoc capite, quoad dicta feuda, quæ reguntur jure
Francorum, deſumpta ſit conſtitutio, etſi aliquid ad-
junctum ſit cùm agitur de ſucceſſione ab inteſtato, &
controuerſia eſt inter filias tantùm, quarum vna eſt
maritata alia non, & illud jus Francorum per conſtitu-
tionem in eo capite ſtatutum aſſerit Bammac *in cap. o-*
mnes filij, quæſt.6.num.74.ſi de feud.defunct. his verbis v-
tens, *Ius igitur Francorum ſtatutum per dictas leges Re-*
gni, & per conſtitutionem vt de ſucceſſionibus, ſuperuenit
ad correctionem juris communis Romani, juris gentium,
juris communis feudorum, ac juris communis Longobardo-
rum, Minado *in conſtit. in aliquibus, in princ. num.24* In-
trig *cent.2.art.3.num.50.& 62.* Capic.*in inueſtitura rubr.*
feudatar.filij, verſ.amplia ſecundo, fol.199. & alioquin jus
erat in contrarium. Ita vt cùm aliquod feudum rege-
226 retur jure Francorum, † eſſet jus ſpeciale, ex moribus
Francorum deſumptum, Joan.Andr. *in c. Imperialem,*
§.præterea, nu.2. verſ. ſed nunquid de prohib. feud.alienat.
per Frider. Thom. de Mari. *de gener. & qualit. feud.tit.*
13.nu.7. de Urſillis ad Matth. de Afflict.*dec.119.* & ipſe-
met de Afflict. Intrigol.*de feud.cent 1.quæſt.6.num.63.* &
nominatim hoc jus ex conſuetudine in Regno Fran-
ciæ introducta manaſſe docet idem Intrig.*q.7.num.2.*
Thom.de Marin. *d.loco nu. 3. & 4.*) & eandem ſenten-
tiam de jure Francorum, filiam vltimi poſſeſſoris ex-
cludere remotiores maſculos veriſſimam docent, An-
dr. de Iſernia *in d.c.vt de ſucceſſionibus in prin.* Matth.de
Afflict.*ibid.nu.8.* Chopio.*de doma.Franc.lib.tit.6.* Joan.
de Amic.*tit. qui feud.dar. poſſunt, §.prodeſt in 3. quæſt.fol.*
142 col. 4.in princ. Capic.*in inueſtitura rubr. feudatario-*
227 *rum filij, verſ. amplia ſecundo, fol. 199.* † Imò filia ex
primogenito excludit ſecundogenitum, cum de ſuc-
ceſſione aui agitur, Matth.de Afflict. *in cap.omnes nu.*
33.ſi de feud.def.& in c.1.num.76.cum ſeqq.de ſucceſſ.feud.
228 & † quamuis aliàs in majoratibus, & data capacitate
fœminarum, quando præmortuus eſt primogenitus, &
cum moritur auus, ſolùm ſupereſt filia ex eo, & ſe-
condogenitus, id habeat difficultatem, vt per eun-
dem Matth.*in d.cap.1.num.20.cum ſeqq.de natur. ſucceſſ.*
feud. tamen de jure conſtitutionum Siciliæ necnon
Francorum, iſta opinio eſt verior, vt per eundem *in*
d.cap.1.de natura ſucceſſ.feud.num.79. † Sed vbi primo- 229
genitus ſemel fuit admiſſus, & deceſſit poſt patrem,
certiſſimum eſt filiam ex eo excludere ſecundogeni-
tum, & in terminis, quando feudum regitur jure Fran-
corum, hoc firmant Andr. de Iſernia *dicto cap.1. in fin.*
de eo qui ſibi, & hæredi. Petrus de Bella Pertica *in l. pa-*
ter, §.quindecim ff. de leg.2. Præpoſ. Alexand. *in c.1.nu.*
10.verſ.15.hoc probatur de feudo Marchi. fol.34. Matth.de
Afflict.*d.c.1.nu.19.& 40.in fin. & 41.de nat.ſucceſſ.feud.*
quamuis ſemper, quantum potuit, fauerit patruo con-
tra nepotem, vt inquit Couarruuias *pract. q.c.38.nu.8.*
Petrus de Gregor. *in tract.conceſſ.feud. part.4.qu.4.verſ.*
his tamen. Corneus *conſ.199.nu.38.vol.2.* Cephal. *conſilio*
251.nu.1.2.3.4.& 60.61.62. vbi dicit communem, Tira-
quellus *tract.de jur.primogen.q.10. nu.20. & 21. & q.14.*
num.6.7.& 8. & ita paſſim in Gallia ſeruari ait, *& quæſt.*
40.nu.3. qui quamuis ſubdubitet *d.q.10.num.25.* ſcilicet
an filia, deficientibus maſculis ejuſdem lineæ & gra-
dus, admittatur ad primogenituram, ſcilicet ad exclu-
ſionem aliarum ſororum ætate minorum, non tamen
dubitat quin ea excludat patruum: imò pro certiſſi-
mo id habet *d.q.14.nu.7.* ſed & data capacitate fœmi-
narum etiam in caſu *d.nu.25.quæſt.10.* non dubitat, nos
verò docuimus, in hac Patria conſuetudinem eſſe, non
ſolùm vt, deficientibus maſculis, fœminæ in feudis ſuc-
cedant; ſed & ſimul cum eis, & de jure Francorum an-
tiquiſſimo fœminis ſucceſſiſſe, & primogenituræ capa-
ces, diceturn *nu.257.* ex Chopi *de doman.Fran.lib.3.tit.6.*
in prin. & aliis ibi citatis: Sed & dubitationis Tiraquel-
li nullam eſſe habendam rationem, & eâ nonobſtante
intrepidè pro filia contra patruum reſpondendum eſ-
ſe docet Couarruuias infrà citandus, & eam dubita-
tionem contemnit Burgos *in procem.ll.Tauri, nu.67.in*
fin. Socin.ſenior *conſ.19.* pro deciſione in primo dubio,
dum filiam præfert patruo defuncti in feudo quod re-
gitur jure Francorum. Couarru.*variar. reſolut.lib.3.c.5.*
ſub num.5. verſ. rurſus ſeptimo, poſt multos quos refert.
Thom.Gramm.*dec.1.nu.2 in fin. juncto cum nu.18.& 19.*
qui etiam loquitur vbi primogenitus eſſet præmor-
tuus relicta filia; Palaës *in tract major.part.2.q.6.nu.17.*
18.& 19. poſt Chaſſanæum *in conſuet. Burgun.* interpre-
tantem Joannem Fabri, contrarium aſſerentem, vt in-
telligi debeat quando præmortuus erat filius primo-
genitus relicta filia, cùm tamen Palaës vtroque caſu fi-
liam præferat. Joan.de Amic.*tit. qui feud.dar. poſſ. q.15.*
fol.187. & in §.item dicit Andreas fol.263. vbi refert, &
ſequitur Joan. Andr.*in d. cap.1.de eo qui ſibi.* Minado, *in*
conſtit. in aliquibus, §.tertiò noto.n.1.fol.95.cum ſeqq.& nu.
118.in fin.& 119.cum ſeqq.fol.121. vbi in hoc non eſſe du-
bium contendit. Camerar.in reſpond. quod attexitur
repetitioni Cam. *in c.ſi aliquem verſ. verba hac quæ, fol.*
373.2.col. Thomas de Marin *tit.11.de feudo fœmin.nu.47.*
Gutierrez *conſ.13. nu.15. & 19.* Intrig.*cent.2.art.38.39.40.*
41.42. ſed maximè *43.* vbi hanc veriorem & receptio-
rem ſententiam docet, & variis rationibus, & auctori-
tatibus eam comprobat, & reſpondet iis quæ in con-
trarium afferri poſſunt: maximè *c.1.de eo qui ſibi, & hæ-*
redibus, quod procedere contendit in caſu ſpeciali,
quo inueſtitura præferebat omnes maſculos; ideoque
mirum non videtur ſi locus fœminæ non pateat donec
ſupereſt maſculus, licet remotior. Ita illum textum de-
clarat Baldus *in auth.ceſſante, n.5.C.de legit.hæred. per l.in*
multis, ff.de ſtatu hominum, quem refert, & ſequitur Mo-
noch.*conſ.172.nu.36.vol.2.* & *conſ.400.n.6.vol.4.* Petr.de
Gregor.*in tract.de conceſſ. feud. part.4.q.4.* Eodem mo-
do ſoluit Tiraquellus *de jure primogen.quæſt.40.n.147.*
in fin. Auendanus autem *ad l.Tauri.l.40.gloſ.9.n.38.* re-
ſpondet, & aſſerit text.*in d.cap.1.de eo qui non,* procede-

re quan-

re quando fœminæ ex natura feudi ab ejus ſucceſſio-
ne excluduntur,& data illarũ capacitate. At nos loqui-
mur in terminis juris Francorum, quod ponit maſcu-
los concurrentes in eodem gradu, non autem eos qui
ſunt in gradu remotiori, Petr.de Greg. *d.quæſt.4.col.9.*
Et jam antè eandem ſententiam diſertè idem Intrigo-
lius firmarat *cent.1.q.6.n.64. cum ſeqq.* Marinus Freccia
de ſubfeud.lib.3.tit.de differ quatern.feud.& de pl*eno nu.*
30.fol.423. Curnia *in c.ſi aliquem, verſ.prærogatiua nu.6.*
fol.277. Luffred *conſ.14.nu.10.*vim faciens in jure Fran-
corum,*& conſ.39.quidam.*Baro *n.28.& 29.* referens, &
probans doctrinam Petri de Bella pertica. Pariſ. *conſ.*
21.nu.29.lib.1. Garſias Maſtrillus *in dec.conſiſtorij Sicilin.*
de.55.in princip.& in addit. ad Petrum Gregor.lib.4.q.4.
Guerl. Piſu *in præl ud.feud.c.31. nu.19.* vbi contendit de
jure Francorum ſororem fratri ſuccedere, idque jus in
pleriſq;locis præſertim ecclesiaſticis ſeruari, poſt Tho-
mam de Mari.*de gener. & qual.feud. lib.1.tit.11. de feud.*
fœmin.n.25. vbi id aſſerit procedere etiam in feudo an-
tiquo. Et clariſſimè eum eſſe & morem, & jus Franco-
rum atteſtatur Otho Friſingenſis, *de vita & geſtis Fri-*
der.lib.2.c.29. vt ſcilicet fœminæ vltimi poſſeſſoris ex-
cludant maſculos collaterales his verbis, *Mos in illa,*
qui penè in omnibus Galliæ prouincijs ſeruatur, quod ſemper
ſeniori fratri ejuſque liberis, ſeu maribus, ſeu fœminis pater-
næ hereditatis cedat authoritas. Atque ita, cum contro-
uerſia eſſet ratione Ducatus Burgundiæ in fauorem fi-
liæ, decretum fuiſſe, quæ & d.Fridericu nupſit. Idem
ſtatuitur de jure Fuldico, Andr Knichen *de veſtiturn-*
ra a pactionis.c.4.n.78. idemque de priuilegio Monoſte-
rienſi, Elbert Leoni. *conſ.60.in princ.& per totum;* & de
jure,& priuilegio Gloglonienſi, Modeſt.Piſtor *conſ.23.*
num.13.lib.1. vt ſcilicet fœmina proximior maſculo re-
motiori præferatur,quod à jure Francorum manauit.

Hoc enim perpetuum eſt, cùm de jure Francorum
agitur, maſculos quidem præferri fœminis, ſi tamen
ſint ejuſdem gradus, non remotiores, vt omnes præ-
fati docent,& nouiſſimè Intrig.*cent.1.q.6.num.64.&*
cent.2.art.43. Ita vt, deficientibus maſculis ejuſdem
gradus & lineæ, quoad vltimum morientem, fœminæ
ſuccedant. Quæ confirmantur ex his quæ ſuprà dedu-
ximus, & Doctoribus ſuprà allegatis, cùm de alia pri-
mogenitura quàm juris Francorum loqueremur, ex
quibus etiam hæc ſententia confirmatur, maximè cùm
plerique ex his ſe fundent in Joanne Andrea *cap.1.de ca-*
*quis ſibi,& hæred.*qui de jure Francorum loquitur, ideo-
que etſi aliqui ex his, quos proximè allegauimus, non
loquantur ſpecificè de jure Francorum: tamen cùm al-
legent d.Joan.Andream, & ejus authoritate nitantur,
à ſe dicta etiam de jure Francorum procedere re ipſa
contendunt.

Quæ cùm ita ſint, multò magis aſſerendum eſt, in
noſtro caſu, filiam ex filio primogeniti, qui primoge-
nitus patri ſuperuixit, excludere debere filiam ſecun-
dogeniti, & multò magis ſi loquamur de filio ex d.fi-
lia eoque ex parte patris ſui agnato. Nec obſtat quod
dici poſſet de lege Salica, qua fœminæ omnino ſunt
230 incapaces ſucceſſionis. † Ea enim ſolùm habet locum
in terra Salica, hoc eſt Regia: Intelligunt enim DD.
legem Salicam, generalem conſuetudinem quoad ſuc-
ceſſionem Regni tantùm, Chaſſan.*in conſuet.Burg.tit.*
des fiefs.verbo choſes feudales, §.5.num 38.& 60.fol.117. &
non quoad alia bona quæ habentur à Rege ſiue in al-
lodium ſiue in feudum. Imò ad differentiam terræ al-
lodialis, & feudalis, terra Regia appellatur Salica; Be-
ned *in cap.Raynutius, verbo, duas habens, nu.72.cum ſeqq.*
Gregor. *in Syntagm. part.1.lib.6.tit.12.nu.6.* Chopin *de*
doma. Fran.lib.3.tit.2. vbi vocat terram Salicam verè
propriam & patrimonialem, liberam, immunem, &
quæ à nullo recognoſcit proprietatem, & vocatur al-
lodialis terra, Gregor.*in Syntagm. lib.45.c.4.*quæ eui-
dentiſſimè patent eſſe veriſſima ex verbis legis Salicæ,
quæ ſic concepta eſt in tit.de Alude, *Ne fœmineum or do*
Francorum regnum hereditarium nanciſceretur, vt eam
refert Joan. Pyrhus Englebermeus *tract. de lege Sali-*
ca. † Dictaq; lex Salica, habet etiam locum in Apana- 231
gio quod datur liberis Regis, quia id pars eſt Coronæ,
Greg.*d.lib 6. tit.12. num.6.*illiuſque legis rationes punie
Bened *in d.cap Raynutius, verb.& vxorem nomine Ada-*
laſiam nu.30. quæ ceſſant in alijs prædiis, quàm Coro-
næ. Ergo d. lex Salica ſolùm cùm de ſucceſſione Re-
gni Francorum, vel bonorum Coronæ vnitorum, quæ
ſunt inalienabilia, procedit: vt nimirum ea alienari
non poſſint, & ſi pro Apanagio data ſunt, deficienti-
bus maſculis, ad Coronam redeant, cætera autem feu-
da, quamuis à Rege teneantur, quamuis patritiatus di-
gnitatem, quam patriam vocant, annexam habeant,
à fœminis poſſideri poſſunt, vt ſuprà edoctum fuit, &
alienari etiam, inuito (ſaluo tamen & reſeruato ipſius
jure, ex cujus vi ſoluto precio, & indemnem præſtan-
do emptorem, & Dominus retinere poteſt,) Chaſſan.
*in conſuet.Burgund tit.des fiefs, §.8.nu.1.fol.123.*Boer.*de*
cuſto.claui.nu.70.tract.tom.16.fol.185. Greg.*in Syntagm.*
part.1.lib.6.tit.16.nu.4. Et in aliis bonis in quibus jure
Francorum viuitur, non ſolùm filia patri, ſed ſoror fra-
tri ſuccedit, Afflict.*deciſ.148.* & cùm omnes DD. ſuprà
citati aſſerant in feudo, quod jure Francorum regitur,
fœminas ſuccedere deficientibus maſculis ejuſdem
gradus & lineæ, non eſt hîc amplius de lege Salica diſ-
putandum.

Nec his etiam obſtat, ſi opponatur fœminas de jure
primogenituræ incapaces ex quorundam ſententia,
inter quos Lauden.*de primogen q.11.* Nam reſpondetur
hîc non quæri, an filia primogenita, & cæteras minores
natu excludat, & ex vi primogenituræ ſuccedere de-
beat: Sed an filia † vltimò defuncti cùm jure commu- 232
ni, maximè ſi teſtamento inſtituta ſit, hæres eſſe de-
beat, per maſculos remotiores excludatur, & non ex-
cludi in majoratibus vbique terrarum de jure commu-
ni receptum eſt, Alex.Rand *de analog.c.15.nu.298.*Joan.
Gutier *conſ.13.nu.14.*Palaes *de majorn.2.part. q.6.num.2.*
*cum ſeqq.*Burgos à Paz *in proœm. ll.Tauri nu.85.* Secun-
dò reſpondetur non agi hîc de filia ex vi primogeni-
turæ, nec etiam aliàs admittenda; ſed de nepote ex ea
eoque agnato qui teſtamento vocatur, non excluden-
do. Tertiò, etſi ageremus de filia quæ ex vi primogeni-
turæ maſculos remotiores ſe excludere debere, etiam
nullo dato teſtamento aſſereret; tamen ipſa obtinere
deberet: verius enim † eſt fœminas, etiam ſecluſa con- 233
ſuetudine primogenituræ, capaces, & in bonis primo-
genitis debitis ſuccedere poſſe, etſi feudalia eſſent bo-
na: Ita tamen ſi vel ex conſuetudine, vel ex natura feu-
di, vt quia emptitium, abſolutè hæreditarium, vel aliàs
eorum capaces ſint, vt luculenter tenent Hoſti. Joan.
And.& antiqui; & Abb *in cap.dilectis de arbitr.& ibid.*
Anchar.*& conſ.339.nu.7.cum ſeqq* Dec.*conſ.269.in prin.*
& numero 2.& conſ.413.numero 12.& conſ.498.numero 21.
Corn.*conſ.16.nu.2.lib.1.* Cirier.*de primogenio q.19. nu.5.*
& alij quos refert Burgos *in proœm.ll.Tauri,num.54.&*
*ſeqq.nu.85.*ſiue dignitas iuſit ſiue non, Burgos *d.locis.*

Nam quæ contra fœminam adducuntur, ſolùm ha-
bent locum in primogenitura, de qua in Veteri Teſta-
mento, † quæ lõgè differt ab hac in qua ſolùm de bo- 234
norum ſucceſſione agitur, & diſcrimina inter vtramq;
primogenituram recenſet, & probat Burgos *in d.pro-*
œm.ll Tauri nu.91.cum ſeqq. vſque ad nu.101. nec licet ar-
guere, neque valet argumentum à primogenitura Ve-
teris Teſtamenti ad hanc de qua loquimur, Burgo ad.

loco num.94. in fin. dictuſque Burgos, omnibus quæ in
contrarium afferri poſſent, reſpondet *à num.* 85. *vſque
ad nu.*111.

235 Poſtremò etiam, † in quacunque primogenitura,
data conſuetudine, capacitatis fœminarum, certum eſt
eam ſuccedere etiam ab inteſtato, & omnes maſculos
alterius lineæ excludere, vt omnes etiam qui contra-
rium aſſerunt, fatentur, & nominatim Marti. Lauden.
*de primog.q.*11. Citier. *de primog.q.*19.*nu.*4 *&* 5. loquens
de feudo; at verò in tota Gallia, & omnibus Prouin-
cijs cis Alpes cõſtitutis, fœminas eſſe feudorum etiam
dignitatum capaces, ſuprà *nu.*35.*cum ſeqq.* fusè edoctum
236 fuit, & † de jure Francorũ antiquiſſimo, quo primoge-
nitus excludebat cæteros fratres & ſolus ſuccedebat,
& primogenituræ erat locus, filiæ ſuccedebant ad ex-
cluſionem maſculorum collateralium, Otho Friſin. *d.
lib.*2.*c.*29. & clarè omnes Doctores, ſuprà *nu.*224. allega-
ti, docent fœminas de jure Francorum & ſucceſſionis
illius juris, & feudorum capaces, & ſecluſo jure Fran-
corum in cæteris majoratibus ſunt etiam capaces vbi-
que locorum, Alex. Raud. *d.q.*15.*nu.*292. & diximus ſ.
237 *nu.*232. † &, quod magis eſt, de jure Francorum anti-
quiſſimo, deficientibus maſculis ejuſdem gradus & li-
neæ, inter ipſos filios eſt locus primogenituræ, ita vt,
dicto jure, primogenita excludat ſorores minores na-
tu (quod rem certiſſimam reddit, cùm data ea capaci-
tate omnes conſentiant excludi maſculos alterius li-
neæ,) Chopin *de doman. Fran. lib.*3 *tit.*6.*in princ.* Afflict.
*c.*1.*nu.*72.*de natu. ſucceſſ. feud.* Lauden. *d.q.*11. Citier *q.*19.
*nu.*3. & ante eos Joan. Andr. *in d conſtitutione, vt de ſuc-
ceſſionibus in glo. ver. dotata in fin.*

Præterea reſpondetur dictis depoſitionibus teſtium,
earum nullam omnino habendam eſſe rationem in ca-
ſu noſtro. Nam, aut intelliguntur ſecundùm priuile-
gium quod prætenditur à Friderico conceſſum, vt ſci-
licet hoc feudum regatur jure Francorum, aut non; d.
caſo, jam docuimus & jure Francorum filias defuncti
excludere maſculos alterius lineæ, vt diſertè atteſta-
tur Otho Friſing. *d. lib.*2.*c.*29. ſecundo caſu non potuit
in familia de Simiana & Dominis Caſtri noui hujuſ-
238 modi conſuetudo induci: neque enim † vna familia
poteſt ſibi certam ſucceſſionis formam pacto, Fran. A-
ret. *conſ.*163.*in fin. verſ. præterea iſti Domini:* vel conſue-
tudine inducere, niſi à Principe ſit confirmata; quæ o-
pinio quantumuis Joan. And. *in addition. ad ſpeculat.
tit. de inſtrument. editione, §. compendioſè, verſ. ſed nun-
quid*, & alijs quibuſdam repugnantibus, eſt vera, &
communi Doctorum calculo recepta, vt atteſtantur
Alex. *in l. ſi non ſpeciali, num.*5.*C. de teſtam.* Vaſquius *de
ſucceſſ. creatio.* §.10. *nu* 257. Valent. Forſter. *tract. ſucceſſ. q.*
3.*de ſucceſſ. libero.* Graſſus §. *ſucceſſ. ab inteſt. q.*16. quæ cõ-
munis ſententia confirmatur auctoritate Cyni *in l.*1.*col.*
6.*verſ. in fin.* vnde ſi conſuetudine introducitur *C. quæ
ſit longa conſuetudo*, qui de majori nato ſeu primogeni-
to, an ex vi conſuetudinis ſuccedere poteſt, loquitur,
239 † & caſu quo illi conſuetudini ſtandum eſſet: ea tan-
tum in conſuetudine ab inteſtato procederet, idque
abſque dubio ſi nominatim etiam, dato teſtamento,
eam inductum cum caſus eueniſſet, edoctum non ſit,
Albet *in diction. verb. feudum col.*5.*in fin. verſ. conſuetudo:*
240 ergo, † & in caſu tantum in quo conſuetudo eſt indu-
cta, non in alio caſu de nouo emergenti, Salicet. *in l.*1.
*col.*6 *verſ. quæro an ſine vlla contradictione, C. quæ ſit longa
conſuet.* Roder. Suarez *in l. quoniam in prioribus amplia-
tio.*10 qui cùm *n.*15.*cum ſeqq.* pro, & contra opinionem
Joan. And. multa attuliſſet, tandem in nouo caſu affir-
mat, conſuetudinem hujuſmodi non valere, *n.*21.*verſ.
nec obſtant*, interpretans doctrinam Salicet. *d. loco.* At
nos ſumus in caſu teſtamenti, non ſucceſſionis ab in-
teſtato, & alio, ac longè diuerſo ab eo qui prætenditur
per teſtes probatus, vt ſuprà ſæpe dictum, & edoctum
fuit.

Poſtremò reſpondetur dictis depoſitionibus † te- 241
ſtium, documenta, & inſtrumenta in deſcriptione eo-
rundem deſignata, quibus prætenſam per d. Domi-
num Antonium primogenituram nunquam in d. loco
Caſtri-noui habuiſſe locum probatur, præponderare
debere teſtium hujuſmodi depoſitionibus, etſi perti-
nenter concluderent, (quæ tamen vagæ ſunt, incertæ,
& nihil certò concludentes) maximè cùm vt pluri-
mum ſint de auditu; & quoad eos quos viderunt, cla-
rè appareat Jaoſanum & Melchiorem, ex alia cauſa,
quàm prætenſæ gentilitiæ maſculinæ perpetuæ vel ju-
ris Francorum primogenituræ, & Stephanum etiam,
de quo duo tamen deponunt etiam ex alia cauſa, ſcili-
cet ex vi tranſactionis, ſeu diuiſionis cum Bartholo-
mæo fratre initæ, dictum locum Caſtri-noui habuiſſe,
per tradita à Molin. *de ju. primog. lib.*2.*c.*6.*n.*63. certiſſi-
mi enim juris eſt, inſtrumenta præualere teſtib. *l. pen. C.
ſi minor ſe majo. dixer.* Deci. *ext. in rub. de teſtib. n.*3. quod
maximè procedit vbi agitur de facto lõgiquo, ſeu an-
tiquo vt hîc text. *in l. cenſus & monumenta, ff. de prob.* Bal.
*ea l. pen. n.*5. Abb. *conſ.*64.*n.*22. Bal. *cõſ.*445.*lib.*5. Curt. jun.
in l. pactum quod bona fide, n 4.*C. de pact.* Ex quibus abũ-
dantiſſimè ſatiſfactum eſt ijs omnibus quæ ex dictis
articulis, poſitionibus, & depoſitionibus teſtium co-
ram d. Domino Decano de la Sala factis, d. Dominus
Antonius pro ſuæ intentionis probatione elicere po-
terat; nunc ad duo alia ipſius fundamenta ex præten-
ſa quadam deciſione, ac ex tranſactione ſecunda inita
inter dictos quondam Joachimum, & Ludouicum, de-
ſumpta accedamus.

Non obſtat igitur d. prætenſa deciſio Rotæ (quam
nedum deciſionem, ſed ſententiam d. Dominus An-
tonius, nullo tamen jure, & ratione contendit) quã
prætenditur, probatam eſſe primogenituram per eum
prætenſam: reſpondetur enim primò, hujuſmodi ſcri-
pturam nullam fidem facere. quod neſciatur vbi in-
uenta, & quo inſtante, ab Illuſtriſſimo Card. Seraphi-
no, (ſi ſua eſt, de quo tamen non legitimè conſtat,) qui
hujuſmodi cauſæ, tunc, cùm dicitur dicta prætenſa de-
ciſio facta, Commiſſarius non erat, vt in ſignatura aſ-
ſeritur † ſubſcripta: quòd d. Domino Franciſco vel 242
ejus Procuratore abſente, & eo non citato, nec coram
vllo Judice, vel ipſo mandante, nec per Notarium ad
hoc deputatum, nemineque inſtante, fuerit recogni-
ta; quæ tamen omnia erant neceſſaria vt faceret fidem,
Maran *part.*6.*tit. actorum edit. nu.*16.*cum ſeqq.* Quòd
hujuſmodi aſſertio facta ab alio quàm Commiſſario,
non probat, niſi quatenus de ea actis conſtet, *cap. quo-
niam contra falſam, de probat.* † Quod ex antiquitate 243
temporis, triginta ſcilicet trium annorum, faciat præ-
ſumere obliuionem, Menoch. *de arbitra. caſu*26.*ex præ-
ſumpt.*32.*nu.*1.*& ſeqq. lib.*6. maximè quia hujuſmodi re-
ſolutio continet plura capita, licèt connexa, Menoch.
*caſu*308.*nu.*7. *in fin.* præſertim cùm agatur de Illuſtriſſi-
mo Card. Seraphino, multis negotijs implicito, Me-
noch. *d. caſu* 26.*n.*4. *& d. caſu* 308.*num.*7. quodque in ea
nec perſonæ, nec res, quarum occaſione fuit facta re-
ſolutio, nominantur.

Secundò reſpondetur, etſi fidem faceret, nullam ta-
men vim habere, nec in ea nullum fundamentum fieri
poſſe, quòd ſcilicet ſit tantùm quoddam motiuum ad
ſententiam, ſeu propoſitum; ſententia † verò nullo 244
modo, cùm deficiant ea omnia quæ in ſententiis in
Rota Rom. ferendis requiruntur, de quibus Veſtrius
*in prax. Rom. lib.*7.*c.*1.*nu* 9. *verſ. relatum.* Quod nec re-
ſolutio dubij dici poſſit ex qua potuiſſet deinde ferri
ſenten-

ſententia, cùm res mãſerit indeciſa ratione perceptio-
nis fructuum per vnum, & in ſolidum factæ, necnon
reſoluendum erat ſuper exceptionibus contra teſtes,
ita vt totum remanſerit in ſuſpenſo; ex quorum duo-
rum capitum aut vnius ipſorum deciſione potuit con-
245 traria reſolutio fieri. † Quod ſi ſententia nulla eſt, &
nulla in ea facienda eſt vis, ſi judex negotium indiui-
duum pro parte terminet, Vantius *de nullitatibus tit. de nullitat. ex defectu proceſſ. us, ſiue ordin. judiciar. nu.*100.
verſ. ſecus ſi judicium fol. mihi 241. multò minùs d. con-
cluſio, cùm ſemper remaneat dubietas, obſcuritas, &
indeterminatio, quemadmodum in fortioribus de ve-
ra ſententia dicitur, ſi dubia ſit, & negotium non ter-
minet, Vant. *d. loc. nu.*102. *verſ. ex iiſdem*, & cùm d. aſſerta
concluſio ſit plena exceptionibus & reſeruationibus,
ante earum liquidationem non poteſt dici aliquid re-
ſolutum: non enim dicitur actum, vel factum, quoties
aliquid ſupereſt agendum.

Tertiò reſpondetur, quòd etſi præciſa, & non in ſuſ-
246 penſo fuiſſet reſolutio, quæ tamen non eſt, † ſenten-
tia nullo modo dici poteſt, quòd neque citatio inter-
uenerit, Rot. Rom. *in nouiſſi deciſ.*342. Muſcat. *in prima inſtantia part.*7. *gloſ. ſententiam, num* 3. quæ citatio non
247 præſumitur, Menoch. *præſump.*69. *nu* 5. *lib.*2. † etiamſi
ſi opponatur de antiquitate temporis, tum quòd ea
oppoſito procedit tantùm quando ſolemnitas cita-
tionis in ſententia enunciatur, ſaltem in genere, Cra-
uet. *de antiq. temp. part.*2. *ſect. ex præmiſſis, nu.*8. *&* 9. Me-
noch. *lib.*2 *præſump* 62. *nu.*12 *&* 13. vel quando ſenten-
tia producitur in forma approbante, Crauet. *d. ſect. ex præmiſſis nu.*57. non eſſe verò in forma approbante pa-
tet, quia neque actum, neque teſtes continet, quorum
vtrumque requiritur ad fidem inſtrumenti ſententiæ,
Maranț. *part.*6. *actor. editio, n* 32.

248 Denique, † non poteſt dici ſententia, quia deeſt
pronunciatio, quæ neceſſaria eſt, juxta ſtylum, de quo
Veſtr. *lib.*7. *c.*1. *num.*13. *circa fin.* Vant. *de nullit. ex defectu proceſſ. ſiue ord. judicia. num.*86. & vbi ſententia non eſt
ſubſcripta, nec publicata, illa non poteſt haberi pro re
judicata, vt poſt Caputaq. docet Lancell. *part.*1. *c.*12. *de attent. appell. pend. nu.*25. quinimò non meretur nomen
ſententiæ, Rota Rom *in nouiſſ dec.*705. *nu.*1. *& ſeqq part.*
3. *lib.*3. Idque præſertim quia deſunt verba ſequentia,
lata & lecta, quorum omiſſio reddit ſententiam nul-
lam, Muſcatel. *in prima inſtant. part.*7. *gloſ. condemnando nu.*19. *cum ſeqq.* Veſtr. *c.*1. *nu.*13 Quòd ſi ſententia non eſt,
vt reuera non eſt, nulla eſt ipſius habenda ratio contra
veritatem, de qua in actis, vt mox latiùs in ſequenti re-
ſponſione dicetur.

Quartò reſpondetur, cùm d. lis in Rot. Rom. eſſet
indeciſa, nec per hujuſmodi prætenſam deciſionem
quidquam definitum eſſet, quemadmodum clarè con-
ſtat ex tranſactione ſuper d. lite inita inter dd. quon-
dam Joachimum & Ludouicum, in qua nonobſtante
d. prætenſa reſolutione, diſertè dicitur, litem pendere
indeciſam coram d. Domino Cotta, &, vt dubius litis
euentus euitaretur, partes deueniſſe ad tranſactionem,
& antequam quidquam partes paciſcantur, in primis
renunciant d. liti pendenti & indeciſæ; ſequitur d. re-
ſolutionem nullam vim habere, cùm fundetur ſuper
dictis atteſtationibus erroneis, & contra rei veritatem
factis: ſed ſtandum eſſe veritati, de qua in hac cauſa
nunc pendente legitimè conſtat; ex quibus apparet
clariſſimè nullam vnquam primogenituram præten-
ſam habuiſſe locum in d. Caſtro-nouo.

Quintò reſpondetur, poſito citra præjudicium ve-
ritatis, hujuſmodi reſolutionem aliquam vim habere
debere, planè non niſi de primogenitura juris Franco-
rum intelligi poſſet, cùm enim ea tantùm in articulis
deducta fuiſſet, & ſuper ea tantum lis penderet, certè
reſolutio hujuſmodi, imò ſententia ſi ſequuta fuiſſet,
maximè indefinitè probata, de ea & non de alia intelli- 249
gi deberet, † vt cõformis eſſet libello quemadmodum
eſſe debet, *l. vt fundus, ff. com. diuid.* Surd. *conſ.*273. *lib.*2.
At verò ſuprà fusè edoctum fuit, in primogenitura ju-
ris Francorũ filiam primogeniti admiſſi excludere pa-
truũ, ex Joan. Andr. *in c.*1. *de eo qui ſibi, & hæred.* & alijs.

Sextò reſpondetur, quòd ſi eam de alia primogeni-
tura vellemus intelligere, quod nõ deberet fieri, planè
de ſimplici primogenitura neceſſariò intelligenda eſ-
ſet: ſimpliciter enim dicitur primogenituram eſſe pro-
batam, abſque vlla maſculinitatis qualitate: At verò
in ea filiam primogeniti admiſſi excludere patruum
certiſſimum eſt, & ſuprà demonſtrauimus ex Couarr.
*lib.*3. *var. reſol. cap.*5. *n.*5. & alijs.

Poſtremò reſpondetur, quomodocumque intelli-
gamus hujuſmodi reſolutionem, & poſito, ſequutam
fuiſſe definitiuam ſententiam, quod tamen non eſt
verum, & nihil faceret ad caſum noſtrum, cùm quære-
retur tunc ſolùm, & per ſententiam definiretur, quid
ſtatuendum eſſet, cùm controuerſia erat inter duos
fratres; an ſcilicet locus eſſet primogenituræ, quæ per
præſcriptionem prætendebatur inducta. At verò nos
ſumus in diuerſo caſu, nempe cùm agitur nedum in-
ter filiam primogeniti admiſſi vltimo defuncti, & pa-
truum (quo caſu etiam nec caſus præſcriptus inter
duos fratres ad hunc porrigi poteſt, maximè cùm &
præſcriptio, & ſententia ſuper qua fertur, ſint ſtricti ju-
ris de præſcriptione ſup *nu.*162. dictum fuit de ſenten-
tia, eſt text *in l* 1. *C. ſi plures vna ſententia*, & quæ † non 250
probat niſi illud quod ex verbis ejus de neceſſitate in-
fertur, Gail *obſeruat.*116. *n.*1. *&* 2. *lib.*1 qui multos conge-
rit, nec ad alium caſum extendi poſſunt, maximè diuer-
ſum, quales ſunt hi in quibus ab vno ad alium non
eſt licita extenſio, & alia eſt ratio maſculi ejuſdem gra-
dus & lineę, & remotioris, cùm de excludenda filia de-
functi agitur, Burg. à Paz *d. conſ.*29. *nu.*57. *& ſeqq.* & fu-
sè ſuprà n. .... hæc omnia probata ſunt ne hîc repe-
tantur) ſed in fortioribus terminis verſamur, nempe
inter filium eumque agnatum ex filia, eaque ex filio
primogeniti admiſſi, contra filium ſecundogeniti ex-
cluſi.

Non obſtat tranſactio, qua prætenditur primoge-
nituram probatam fuiſſe, ad illiuſque reſciſſionem d.
Franciſcum, ex inſtrumentis de nouo repertis, agere
non poſſe *l ſub prætextu C. de tranſact. l. ſub ſpecie C. de re judic.* nam ſi ageretur (quod tamen non fit) ad reſci-
ſionem d. tranſactionis, reſponderetur, † & tranſactio- 251
nem, & ſententiam reſcindi ope reſtitutionis, ſub præ-
textu inſtrumentorum de nouo repertorum, vbi inter-
uenit probabilis aut juſta ignorantia, Abba *conſ.*101. *n.*
1. *& ſeq.* Gabriel *de reſtit. in integ. concl.*1. *nu.*1. Honded.
*conſult.*27. *num.*6. *lib.*1. Cuſta *de facti ſcient. diſt.*16 *cent.*1.
*fol.*183. † Nec opus eſt probare juramento vel alia pro- 252
batione, quòd inſtrumenta, de quibus eſt quęſtio, tem-
pore latarum ſententiarum non potuerunt produci,
vel haberi, ſed ſat eſt quòd contrarium ex aduerſo non
oſtendatur, Bertazo. *in ciuilibus conſult* 41. *nu.* 72. *& ſeq.*
ſumus autem in fortioribus, quia hîc ignorantia abſ-
que dubio aderat: quæcunque enim Romæ gereban-
tur, fiebant per procuratores d. quondam Joachimi,
ipſo abſente: ſed non eſt opus ad hæc recurrere, quia
d. Dominus Franciſcus non agit ad reſciſionem d. trãſ-
actionis, & ne verbum quidem ea de re in ſuis articu-
lis; ſed contendit per hujuſmodi tranſactionem præ-
tenſam primogenituram neque probari, neque indu-
ci, eaq; tranſactione d. Dominum Antonium ſe juua-
re nõ poſſe; imò ex ea ſola cęteris ſeclusis repellendũ.

Reſpondetur igitur primò, prætenſam primogenituram ex d. tranſactione nullo modo probari vel introduci, vt ex ejus lectura apparet, atque hæc reſponſio ſufficeret. Nihilominus,

Secundò reſpondetur, dum in ea dicitur, Caſtrum-nouum pertinere ad Joachimum, hoc fit ex perſona patris Janſani, cujus erat hæres, ad quem Janſanum ex vi pacti matrimonialis, in contractu matrimonij Melchioris appoſiti, d. Caſtrum ſpectabat; cujus pacti in narratiua d. tranſactionis ampla & expreſſa fit mentio.

Tertiò, quia per primam tranſactionem, quo tempore nondum juris Francorum primogenituræ vlla adhuc facta erat mentio, d. Caſtrum-nouum cum omni juriſdictione & bonis in eo, & ejus territorio ſitis, excepta Baſtida, & quibuſdam alijs, d. Joachimo, d. verò Baſtida, & quædam alia d. Ludouico obuenerant, & nihilominus d. Joachimus eam caſſari, & in poſſeſſorio obtinuit, tanquam ea læſus, & in petitorio antequam prætenſa juris Francorum primogenitura in judicium deducta fuiſſet, nulla erat controuerſia, quin Caſtrum-nouum cum bonis juribuſque juriſdictionalibus ad d. Joachimum ex vi d. pacti matrimonialis, & ex perſona patris Janſani pertineret, & quoad cætera bona non juriſdictionalia in territorio d. Caſtri ſita, per duas deciſiones claras, & abſolutas, & non in ſuſpenſo exiſtentes, reſolutum, & deciſum fuerat in Rota Romana, tres partes de quatuor ad d. Joachimum, vti hæredem Janſani, ex vi d. pacti pertinere: ita vt controuerſia eſſet ſolùm de quarta parte reſtante, ſuper qua d. tranſactio ſecunda inita fuit, & per eam conditio d. Ludouici pinguior, & amplior quàm par erat facta fuit: nam, aut ex vi d. pacti matrimonialis, etiam d. quarta pars reſtans ad d. Joachimum, vti Janſani hæredem, ſpectabat, vt reuera pertinebat, vt ex conſilijs ſuper interpretatione & intellectu d. donationis quæ ſeparatim ſubſequentur, vt confuſio euitetur, quæ ſi hîc inſererentur, oriretur, aut non. Primo caſu Joachimus notoriè eſſet læſus, ſecundo caſu ſaltem erat dubium, †

253 an d. quarta pars ſpectaret ad Ludouicum necne, cujus dubij eſt habenda maxima ratio, Corn. *conſ.* 161. *nu.* 10. *vol.* 3. Rolan. à Valle *conſ.* 28. *num.* 27. *lib.* 4. ſed dato fuiſſe certum; pro ea quarta parte bonorum non juriſdictionalium, & medietate bonorum Thori & Auenionis, Thori inquam, demptis acquiſitis per Janſanum & Joachimum, ſummas pecuniarum, & bona in d. tranſactione contenta d. Ludouicus conſequutus fuit, quæ majoris ſunt valoris, quàm quæ ad Ludouicum pertinebant.

Rurſus reſpondetur, his omnibus ceſſantibus, quæ

254 tamen non ceſſant, ſi aliqua † primogenitura per d. tranſactionem, vel induceretur vel probaretur, ea ſolùm eſſet juris Francorum, cùm ea tantùm in judicium fuiſſet deducta: at verò eam nihil prodeſſe d. Antonio ſuprà demonſtratum fuit, & dictum Franciſcum abſoluendum. Impoſſibile autẽ eſt per rerum naturam vt intelligatur de primogenitura maſculina quam nũc prætendit d. Dominus Antonius, cùm ea nunquam fuerit in judicium deducta, niſi à paucis annis quo hæc lis per d. Dominum Antonium intentata fuit. Quomodo enim fieri poteſt vt dd. Joachimus & Ludouicus tranſegerint ſuper hujuſmodi primogenitura, quæ non erat in controuerſia, & de qua ne cogitarant quidem: tranſactio enim debet intelligi de ijs de quibus erat lis, non autem de illis de quibus non erat.

255 Sed etſi de alia primogenitura † quàm juris Francorum vellemus intelligere tranſactionem, ea eſſet ſimplex & non gentilitia maſculina: in dubio enim ſemper de ea primogenitura intelligere debemus per quam fœminæ non excludantur à maſculis alterius lineæ, & ſuprà diximus *num.* 174. *&* 219.

Poſtremò, † tantum abeſt vt d. Dominus Anto- 256
nius ea tranſactione ſe juuare poſſit, vt per eam, etſi ſola eſſet, omnino repellendus eſſet, quamcunque tandem præſupponamus primogenituram fuiſſe in lite, & ſuper ea tranſactum: nam ſi demonſtrauerimus, ijs nonobſtantibus, ac nulla earum habita ratione, dictum Ludouicum longè plus conſequutum fuiſſe, quàm ei deberetur, & propterea in effectu dictum Joachimum à primogenitura per eum prætenſa fuiſſe repulſum, dictamque primogenituram per dictam tranſactionem re ipſa in damnum, & odium dicti Domini Joachimi, commodum verò & vtilitatem dicti Domini Ludouici, rejectam, neceſſariò ſequetur, ea ſe primogenitura dictum Antonium juuare non poſſe, nec eam intentare, quod ſi faciat, per dictam tranſa-
ctionem repellendum. † Nam ſi in fauorem patris re- 257
jecta fuit contra Joachimum eam allegantem, multo magis nunc, ſi allegetur contra hæredem dicti Joachimi, ea debet rejici, & per quam tranſactionem Joachimus à dicta primogenitura reipſa fuit repulſus, per eandem d. Dominus Antonius repelli deberet; & ſicut tunc, ita nunc rejecta debet cenſeri d. primogenitura. Quæ confirmantur, quia quis prætendere non poteſt jus ex contractu aduerſus eum qui, cùm ſimile jus prætenderet, contra agentem ſeu illum in cujus jus, & locum ſi viueret, actor ſucceſſit, ab eodem fuit excluſus. Nam aut excluſio fuit legitimè facta aut non; ſi legitimè, ergo malè agit dictus Dominus Antonius; ſi illegitimè, repelli debet dictus Antonius retorſione juris iniqui, per tradita *in l.* 1. *ff quod quiſque juris*, cui retorſioni etiam contra ſucceſſorem locus eſt, Beninten. *de.* 37. *nu.* 14.

At verò per dictam tranſactionem, primogenituram quamcunque prætendamus fuiſſe rejectam, demonſtratur, ex eo quòd quæcunque tandem illa ſit, ſi aliqua fuiſſet, nihil dictus Ludouicus in dicto Caſtro-nouo, totoque ejus territorio, & bonis in eo ſitis poterat prætendere: nam ſiquidem fuiſſet primogenitura juris Francorum, omnia ad primogenitum ſpectare debebant: dictus verò Ludouicus, tanquam ſecundogenitus, ſolùm vitam, & militiam habere debebat. Hoc enim eſt certiſſimum in primogeni-
tura juris Francorum †, vitam, & militiam tantùm ſe- 258
cundogenito deberi, Afflict. *deciſio.* 119. & ibi de Urſill. Andr. de Iſernia *in cap.* 1. §. *præterea Ducatus*, *numero* 2. & ibi paſſim *de prohibita feud. alienat. per Frideric.* Chopin. *de doman. Franc. libro tertio, titulo ſexto.* Thom. de Marin. *tit.* 13. *de jur. Francor. num.* 1. *&* 2. *tom.* 10. *tract. part.* 1. *fol.* 153. Tiraquell. *de primogen. in præfat. numero* 3. Loffred. *conſ.* 1. *num.* 11. *&* 12. & paſſim, & *num.* 53. *&* 94. Mariu. Frecc. *lib.* 3. *differ. inter feuda regalia numero* 3. *fol.* 416. Iorrig. *de feudor. cent.* 1. *quæſtione ſeptima*, & diximus *numero* 210. quæ nec d. Ludouico in dicto Caſtro-nouo debebatur, cùm eam ex alijs bonis Melchioris, extra Caſtrum-nouum ſitis, imò proprietatem ipſorum conſequutus eſſet, eorum enim dimidia pars ad ipſum, tanquam cohæredem, ſpectabat.

Quòd ſi diceremus, primogenituram maſculinam perpetuam fuiſſe in controuerſia, multò minus quidquam d. Ludouicus de d. Caſtro-nouo, & ejus territorio prætendere poterat, vt notorium eſt. Reſtabat ſolùm vt tanquam cohæres mediam partem cæterorum bonorum haberet; ea verò bona ſolùm Thori, & Auenioni exiſtebant. Auenioni quidem tres domus, Thori verò vna domus, & prædia quædam, quæ de tempore dictæ tranſactionis, ſcilicet de anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo quarto,

non

Google

non valebât vltra duo millia, & dato & non conceſſo, tria millia ſcuta, & ſic, quoad ea bona Thori, ad ſummum non niſi mille & quingenti aurei d. Ludouico debebantur. At verò per d. tranſactionem totas tres domos Auenioni ſitas, ſummam quinquè millium quingentorum quinquaginta ſcutorum; & præterea omnia bona Caualloni ſita, quæ tamen ad ſolum Joachimum, tanquam hæredem Janſani, quippe ab ipſo Janſano acquiſita, ſpectabant, conſequutus fuit: ita vt quadruplo plus quàm ei deberetur adeptus fuiſſet, ſi aliqua fuiſſet habita ratio d. primogenituræ, quod abſurdiſſimum eſſet, & neceſſariò dicendum ſit hujuſmodi primogenituram rejectam, & ab eo Joachimum repulſum; ſed alterius cujuſdam juris habitam fuiſſe rationem, nimirum illius quod continebatur in dicto contractu matrimonij Melchioris, ratione cujus etiam lis adhuc in Romana Curia penderet, ſuper quarta ſcilicet parte bonorum non dominicalium in dicto loco Caſtri-noui ſitorum, & propter quod dubium, & litem d. quartæ d. Ludouicus vltra d. partem bonorum Auenioni, & Thori ſitorum, tenera ſibi debitam, alia bona, & ſummas pecuniarum, ſupra enarratas, per d. tranſactionem habuit; quamuis & etiam eo reſpectu plus habuerit quàm debebat, etiam præſuppoſito quòd ſibi deberetur, integra illa quarta, & hæc eſt mera veritas. Ita vt concludendum ſit, cùm per d. tranſactionem prætenſa primogenitura, ſiue juris Francorum, ſiue alia fuerit rejecta, & ab ea d. Joachim. repulſus, per eandem tranſactionem ab eiſdem primogenituris d. Antonium repellendum.

His omnibus addendum, d. Dominum Antonium in ſuis articulis dictum locum Caſtri-noui vocare Baroniam, & talem eſſe aſſerere, quaſi magnam in eo vim faciat, & putet fœminas propterea excludendas,
259 ſed ad hoc reſpondetur. Primò †, non eſſe verum, d. feudum Caſtri-noui eſſe Baroniam, vt ex actis, maximè ex compoſitione cum Camera facta, & homagijs tam Abbati ſancti Guilhelmi de Deſertis, quàm Sedi Apoſtolicæ à primo vſque ad vltimum huc vſque factis patet; quæ non ſub qualitate Baroniæ, ſed ſimplicis feudi, merum tamen, & mixtum imperium, ac juriſdictionem habentis præſtantur, nec prædeceſſores d. quondam Joachimi vltimò defuncti nunquam titulo Baronis ſe inſignierunt, aut dictum locum Baroniam vocarunt; quod ſi procurator dicti Joachimi, in dictis articulis, ſuper quibus fuerunt examinati dicti teſtes, aut etiam dictus Joachimus in aliquibus actis per ſe factis, vel contractibus ſe Baronem vocauerit, aut dictum locum Baroniam appellauerit, hoc fuit per errorem, cui veritas præualere debet, & quem propterea errorem, quatenus opus eſt, dictus Dominus Franciſcus ſeu eorum Procuratores reuocarunt; & planè cauſam errori dedit quòd forſan d. Dominus Jacominus, aut etiam dictus Franciſcus ſe Baronem dixerit, quòd Baro reuera fuerit, & ſit, Baroniæ ſcilicet de Calmis ſiue de la Chaup in Delphinatu. Secundò reſpondetur, æquiuocationem eſſe in dictione, *Ba-*
260 *roniæ*, ſeu *Baronum*; nam quandoque accipiuntur † pro Baronibus regni, titulo dignitatis; & hi ſunt Duces, Marchiones & Comites, qui Ducatus, Marchionatus, Comitatus, feuda dignitatum poſſident, & Capitanei & Barones regni vocantur: alij ſunt certo loco adſcripti, qui locus Baroniæ nomine vocatur & habetur loco ſimplicis feudi cum omnimoda tamen juriſdictione, non dignitatis, vt eleganter & eruditè docet Loiſeau *in tractatu des Seigneuries, tit. 7. nu. 32. cum ſeqq.* & nominatim in Gallia hoc docet, & ideo in vſibus feudorum, quoties de feudis dignitatum fit mentio, Duces, Marchiones & Comites recenſentur, de Baronibus ne verbum quidem, *vt in c. Imperialem, §. propterea Ducatus, de prohib. feud. alienat. per Frideri. & in tit. quis ſit Dux, Marchio, &c.* & ibi DD. quia cùm ſigillatim recenſentur Barones, certi loci excluduntur, & tamen generali vocabulo, *Baronum Regni*, dicti omnes Duces, Marchiones, & Comites comprehendi poterant, vt docet Loiſeau *d. loco*: at verò Caſtrum-nouum eſt ſimplex locus, etiam nullum alium ſub ſe habēs, ita vt caſu quo titulo Baroniæ decoratus eſſet, qui tamen non eſt, hoc eſſet nomine tenus; tantum enim abeſt vt inter feuda dignitatum; & eorum Domini Barones regni eſſent,
† vt nec haberet ea quæ Baroniæ certis locis adſcripta 261
habere debent, nimirum tres ad minus Caſtellanias, & loca à ſe dependentia. Quare nulla vis in eo, an Baronia necne ſit, fieri poſſit.

Poſtremò reſpondetur, quòd etſi ageretur † de Ba- 262
ronibus regni, & verè feudis dignitatum, non propterea minùs in omnibus Prouincijs cis Alpes conſtitutis fœminæ admitterentur, cùm & Patriciatus dignitatem, quæ ſumma eſt in regno Galliæ habere poſſint, Chopin. *de doman. Fran. lib. 3. c. 7. in princ. & nu. 5.* Et, de jure Francorum primæuo antiquiſſimo, in Ducatibus, & Comitatibus, ad excluſionem maſculorum alterius lineæ, admitterētur, Otho Fniſing. *d. lib. 2. c. 29.* & Chopin. *de doman. Fran. lib. 3. tit. 6.* & generaliter in majoratibus filiæ vltimo defuncti excludunt maſculos collaterales, etſi à primo, & communi ſtipite deſcendentes, etiam cùm de ſucceſſione Ducatus, Marchionatus, vel Comitatus agitur, Molin. *de primog. lib. 3. c. 4. nu. 5.*

Et, vt omnem viam d. Domino Antonio præcludamus, & nullum omnino jus, quocunque tandem modo id prætendere poſſet, eidem competere oſtēdamus, id videns & probè cognoſcens prætenſam per ipſum primogenituram in d. loco Caſtri-noui nunquam habuiſſe locum, non poteſt ad aliud remedium, nulla prætenſa primogenitura exiſtente, confugere; ſcilicet ſe admodum per dictam tranſactionem læſum, cùm ea tantùm, quæ in d. tranſactione continentur, conſequutus fuerit, & dimidia pars omnium bonorum Melchioris inteſtato defuncti, ad ipſum ſpectaret: ideoque tanquam ex falſa cauſa factam, reſcindendam, & de nouo ipſi dimidiam partem bonorum adjudicandam.

Sed ad hoc reſpondetur: Primò, non eſſe † audien- 263
dum in hoc judicio, cùm hæc actio ſit omnino ſeparanda, imò diuerſa, & contraria & quam inſtituit, & ſuper qua proceſſus formatus fuit: nam prætendebat primogenituram & ea nitebatur, nunc & hoc remedio eam non fuiſſe fatetur: rurſus, agebat non tāquam hæres Ludouici, ſed tanquam tertius; hoc verò tanquam hæres, & ex perſona Ludouici experiri debet; quare cùm actio omnino, & modus agendi mittetur, alioque jure vtatur d. D. Anton. mitetur & quoque perſonam nouum judicium inſtituere debet, & nunc ſuper primogenitura prætenſa pronunciandum, & ab ea d. D. Antonius omnino repellendus.

Poſt litem enim conteſtatam non licet mutare actionem, Bald. *in l. edita nu. 47. C. de edend.* Afflict. *deciſ. 60. nu. 2.* & in jure communiter receptum eſt, quòd in judicijs ſingularibus poſt litem conteſtatam libellus mutari non poteſt, Jaſ. *in d. l. edita nu. 13. deciſ. ibi nu. 28.* Menoch. *de arbit. caſ. 176. n. 25. & 34.* quod maximè procedit quando mutatio fit de re diuerſa, Menoch. ibi. *nu. 28.* tanto magis præmiſſa debent procedere aduerſus actorem vt fecit d. Dominus Antonius, qui primo egit nomine proprio, & demum variando vti hæres, cùm viam quam quis elegit eam ſequi teneatur, & nō aliam, Oſaſc. *deciſ. 34. n. 18. & dec. 164. n. 17.* Hinc actor qui priùs egit in vim teſtamenti minus ſolemnis, non poteſt po-

ſtea variare, & agere in vim codicillorum, *Afflict. deciſ. 134. num. 2. & 3.*

Secundò reſpondetur, nec d. Dominum Antonium conſultè facturum ſi nouum judicium inſtituat, ex reſponſionibus enim paulò ſuprà ad d. ſecundam tranſactionem datis manifeſtiſſimè patet, neq; d. Dominum Antonium per eam læſum, neque primogenituræ, ſiue gentilitiæ maſculinæ perpetuæ, ſiue juris Francorum vllam habitam fuiſſe rationem; & planè res longè aliter ſe habet quàm ipſe prætendit: quamuis enim Caſtrum, cum ejus tenemento & territorio, ad d. quondam Joachimum peruenerit, nec medietatem conſequutus fuerit d. Ludouicus, hoc non accidit ratione d. primogenituræ per d. Dominum Antonium prætenſę: ſed in vim donationis in contractu Melchioris per Stephanum primogenito, ex dicto matrimonio naſcituro, & ſic Janſano, factæ, ratione cujus d. Caſtrum, juriſdictio cum toto tenemento, & ſic cum vinteno molẽdino, & furno banneretis, taſchis, cenſibus, damnis, & ſimilibus: quinimo & cum omnibus alijs bonis vrbanis, & ruſticis, cujuſcunque qualitatis ſint; in territorio tamen d. Caſtri-noui ſitis, ad eum ſpectabant, vt patet ex cedulis juris ſuper interpretatione d. donationis factis, quæ poſtea ſubjicientur. Et caſu quo aliquod dubiũ potuiſſet eſſe quoad bona ruſtica, cujuſmodi erat rus, ſeu Baſtida cum ſuo tenemento, & quædam ſimilia prædia in d. territorio Caſtri-noui ſita: non tamen poſſet conqueri d. Ludouicus, cùm longè plus conſequutus fuerit quàm quomodocumque interpretemur donationem ad ipſum pertinere poſſet, vt ex prædictis reſponſionibus ad tranſactionem datis patet.

264 Ex quibus omnibus conficitur, † primogenituram, pro parte aduerſa prætenſam, aut nullo modo, aut non legitimè probatam fuiſſe, & defectu probationis d. Dominum Antonium condemnandum, eique ſilentium in perpetuum imponendum. Quod ſi aliqua primogenitura probata fuit, quod non creditur, ea non alia eſt quàm juris Francorum, cum articuli in ea fundentur, & depoſitiones teſtium ſecundùm contenta in eis, & pręterea, etiam illis ſecluſis ſecundùm morem regionis intelligendæ ſint. At verò ſuprà fusè demõſtratum fuit, cùm primogenituræ juris Francorum locus eſt, filiam primogeniti maximè admiſſi excludere patruum, multo magis filia ex filio primogeniti excludet filium ſecundogeniti, & longè magis hoc caſu quo de filio ex dicta filia agitur qui ex parte patris eſt defuncto agnatus, quod etiam, vt filia, ſcilicet primogeniti admiſſi, excludat patruum, in alia etiam quàm juris Francorum primogenitura procedere oſtenſum fuit.

Et præter defectum probationis, qui tamen ſufficere deberet, ex abundanti edoctum fuit de jure filij Joachimi donatarij, & hæredis ex conſuetudine in hac patria, & tota Gallia, & in indiuiduo in dicto locu Caſtri-noui ſeruata, qua feuda ſunt ad inſtar patrimoniorum, tam quoad ſucceſſionem, quàm quoad alienationem, nullo ſexus in vtroq; caſu diſcrimine habito, ex eo quòd feudũ hujuſmodi nedũ fuerit ſimpliciter emptitium, ſed à priuato, Domino irrequiſito, emptũ, & pręterea ab ipſa Camera mediante pecunia pro ſe, & hæredibus, & ſucceſſoribus, acquiſitum, quod fuerit ſemper, & ſit merè, purè, ſimpliciter, & abſolutè hæreditarium, ad quoſcumque etiam extraneos hæredes tranſitorium; quod feudum hujuſmodi ſit conditionatum, & pro eo præſtetur annuus cenſus, ad quod etſi præſtetur fidelitatis juramentum, ex veriori ſententia admittuntur fœminæ, quod nunquam Domini Caſtri-noui ex vi primogenituræ per partem aduerſam prætenſæ ſucceſſerint. Imò quòd aut non primogeniti ſucceſſerunt, aut ſi quandoque ſucceſſerunt, non ſoli, ſed cum alijs fratribus; aut ſi ſoli, non ex vi d. primogenituræ; ſed vel per diuiſionem ſiue tranſactionem inter fratres factam, vel per teſtamentum patris in quo hæres vniuerſalis fuerit inſtitutus, qui erat primogenitus, id Caſtrum eis obuenit; aut ex vi donationis in contractu matrimonij factæ: in ſumma, alio jure, quàm ex vi dictæ primogenituræ. Et vbi ſufficiebat oſtendere, ſucceſſum fuiſſe ſemel intra centum annos, alio jure, quàm jure primogenituræ, ad totam illius machinam deſtruendam, *Molina lib. 2. c. 6. nu. 60. vſque ad fin.* de omnibus edoctũ fuit, maximè de primis, in quibus volunt incipere primogenituram: quo caſu certiſſimum eſt, centenariam, & longiſſimam immemorialis temporis præſcriptionem quantumuis ea ſecutiuè legitimè probata fuiſſet, omnino corruere, *Molina lib. 2. c. 6. num. 63. verſ. ſed quamuis hæc*, & de vltimis, & aduerſa pars ne de vno quidem docuerit, qui ex vi d. primogenituræ ſucceſſerit, tantum abeſt, vt de omnibus vt debebat. Denique, quia d. Dominus Joachimus eſt agnatus vltimo poſſeſſori. Poſtremò, quia in tranſactione inita inter DD. Joachimum & Ludouicum, nulla fuit habita ratio d. primogenituræ prætenſæ, imò & rejecta in fauorem d. Ludouici, & alijs modis de jure d. Domini Joachimi qui in fundamentis ſuprà deductis continentur.

Et quia ſuprà promiſimus, † errores tum in articulis, & poſitionibus ſuper quibus examinati fuerunt teſtes coram d. D[r]. de la Sala, Decano dum viueret Eccleſiæ S. Petri, tum in depoſitionibus dictorum teſtium contentos nos recenſituros in fine, nunc ſtamus promiſſis. 265

Primus igitur eſt cùm deponunt, primogenitũ ſemper neceſſariò ſuccedere debere, cùm tamen id falſum ſit: nulla enim vnquam talis primogenitura perpetua neceſſaria, ſiue ex jure Francorum, ſiue aliàs inducta, fuit, imò aliter quàm ex jure d. primogenitunę Domini in d. Caſtro ſucceſſerunt, vt ſuprà demonſtratum fuit.

Secundus error ex primo dependens, cùm deponũt Dominos ex vi d. primogenituræ non ſolùm debuiſſe ſuccedere, ſed ſucceſſiſſe: ex ſuperiorib. enim patet, nõ primogenitos, ſed ſecundò, vel tertiò genitos, quòd ſi quãdoq; primogeniti ſucceſſerũt, eos, vel nũ ſolos, vel aliter quàm ex vi prætenſæ primogenituræ ſucceſſiſſe.

Tertius, cùm proponitur Berengarius primogenitus Giraudi de Simiana, cùm tamen verius ſit tertiò, tempore verò mortis d. Giraudi ſecundò, ſemper autem, & vltimò genitum fuiſſe.

Quartus, cùm dicitur Berengarium tanquam primogenitum ſucceſſiſſe, cùm tamen Guinoto ſecundò genito (qui tempore mortis Giraudi patris erat primogenitus per prædeceſſum Bertrandi Raybaudi) datum fuiſſet d. Caſtrum, cui omnes filij ejus maſculi ex primo matrimonio naſcituri, vel is, quem elegiſſet, ſuccedere deberet, & per remiſſionem poſtea per Guinotum ſecundogenitum eundemque primogenitum reſpectiuè factam d. Berengario tertiogenito, is dominium d. Caſtri nactus fuerit.

Quintus, cùm præſupponitur, Ludouicum fuiſſe primogenitum filium Berengarij, cùm fuerit etiam ipſe tertiò, & vltimò genitus.

Sextus, cùm dicitur, Ludouicum ſolum in d. Caſtro-nouo poſt Berengarium ſucceſſiſſe, cùm tamen verius ſit ſimul cum Reforſato ejus primogenito ſucceſſiſſe.

Septimus, cùm dicitur quod Melchior tanquam primogenitus ſucceſſit, cùm tamen ipſe ſolus fuiſſet patri ſuperſtes, & dicta donatio per Stephanum patrem in contractu matrimonij d. Melchioris facta fuiſſet.

Octauus, cùm dicitur quòd Jãſanus ex vi illius prætenſæ primogenituræ ſucceſſerit, cùm tamen verius ſit, non ex

nou ex vi illius, ſed ex vi donationis in contractu matrimonij ſui patris factæ ſucceſſiſſe.

Nouus, cùm teſtes rationem reddunt primogenituræ de qua deponunt, quia audierunt Melchiorem dicentem, non opus eſſe hæredem inſtituere, quia Janſanus ejus primogenitus ſucceſſurus erat: nam ſi verum eſt id dixiſſe, quod non creditur, id fuit, & dixi, propter d. donationem in contractu matrimonij initam, non propter aliud jus primogenituræ.

Decimus, cùm rationem ſuæ depoſitionis reddunt, quia Melchior ſucceſſit Stephano, & tamen ipſe ſolus erat filius, & aderant contenta in illo contractu ſui matrimonij.

Undecimus, cùm duo teſtes aiunt Stephanum primogenitum ſucceſſiſſe: errant enim, ſi credunt hoc ratione prætenſæ primogenituræ accidiſſe, cùm id ex diuiſione cum Bartholomæo euenerit, & Bartholomæus locum de Coſta, & bona in loco ſancti Saturnini de Teſio & pecuniarum ſummas eaque omnia ab oneribus hæreditarijs libera, cum alijs pactis in contractu inter ipſos inito contentis, & primogenituram prætenſam excludentibus, conſequutus fuerit, quod non accidiſſet, ſi ad Stephanum, tanquam primogenitum, ex vi prætenſæ primogenituræ Caſtrum-nouum pertinuiſſet. Quod dicitur caſu quo d. Ludouicus ab inteſtato deceſſiſſet, cùm tamen verius ſit, teſtamentum condidiſſe, & in eo Stephanum hæredem vniuerſalem inſtituiſſe.

Duodecimus, cùm aiunt audiuiſſe à ſenioribus, primogenitos ſemper ſolos ſucceſſiſſe, apparet enim Berengarium, & Ludouicum tertiogenitos fuiſſe, & d. Ludouicum non fuiſſe ſolum Dominum d. Caſtri.

Et ex his, facilè his omnibus, quæ in contrarium afferri poſſent, reſponderi, & ſolutio ex ſuprà dictis, elici poſſit, quare in recenſione & refutatione eorum non immorabor.

CONSILIVM II.

ARGVMENTVM.

DE feudo juris Francorum, illiúſque natura & ſucceſſione fuſiſſimè.
De feudo empto & hæreditario, ſiue ſtrictè ſiue abſolutè.
Necnon ex pacto & prouidentia ex differentijs inter ea.

SVMMARIVM.

1 *Quæ ex aduerſo circa legem Salicam, juris Francorum naturam, & fœminarum à feudorum ſucceſſione excluſionem proponuntur.*

2 *Nulla primogenitura juris Francorum, vel alia gentilitia maſculina perpetua in feudo Caſtri-noui habuit locum.*

3 *Feuda in omnibus Prouincijs cis Alpes conſtitutis fuerunt & ſunt ad inſtar patrimoniorum, & jus feudale in Gallia nunquam habuit locum.*

4 *Si primogenitura juris Francorũ habet locum in feudo Caſtri-noui, ea tãtùm procedit in ſucceſſ. ab inteſtato.*

5 *Cõſuetudo cõtra jus & priuilegiũ, ſunt ſtricti juris & in ſuo tãtùm caſu procedunt, nec ad alium extẽduntur.*

6 *Sicut & primogenitura in ſuo tãtùm caſu procedit, nec ad aliũ extenditur,* & n. 34. *&* 92. *& ſimpliciter inducta, ab inteſtato tantùm intelligitur inducta,* & nn. 31. *&* 32.

7 *Feudũ hæreditarium & ex pactis & prouidẽtia ex diametro pugnant, & vno dato alterum excluditur.*

8 *Feudum ſi conceſſum ſit Titio, & hæredibus ejus quibuſcunque vel extraneis, ita vt in eo viuatur jure Francorum, primogenitura eo jure inducta ſolùm erit locus in ſucceſſione ab inteſtato.*

9 *Diſpoſitio ſic eſt interpretanda, vt non contineat repugnãtiã.*

10 *Feudorum, quæ reguntur jure Francorum, fœminæ ſunt capaces, & in eis ſuccedunt.*

11 *Primogenitura juris Francorum habet etiam locum in fœminis.*

12 *Adeò vt filia primogeniti, ſemel admiſſi, excludat patruum & fuſiſſime,* nn. 36. *&* 93.

13 *Lex Salica ſolùm in Regno, & appanagio, quod pars eſt Coronæ,* n. 18. *ejúſque ſucceſſione habuit locum, & non quoad alia bona quæ habentur à Rege ſiue in allodium, ſiue in feudum.*

14 *Fœminarum excluſio eſt odioſa, & in dubio pro ipſis pronunciandum.*

15 *In quacumque primogenitura, data capacitate fœminarum, filia primogeniti excludit patruum.*

16 *Idque vbique terrarum & de jure communi.*

17 *Statutũ quo, extantibus maſculis, fœminæ non ſuccedunt, intelligitur de maſculis ejuſdẽ gradus, nõ remotioribus.*

19 *An, quando, & quomodo fœminæ à ſucceſſione Ducatus Prouinciæ Armoricæ, ſiue Britãniæ, excluderentur.*

20 *Ius Francorum, admittens fœminas, & eas, remotioribus maſculis præferens, fuit in Sicilia inductum.*

21 *Et cùm per prauam conſuetudinem, ex jure feudorum, in aliquibus Siciliæ Prouincijs inductum, vt filiæ excluderentur à remotioribus maſculis, per Conſtitutionem Friderici ea conſuetudo ſublata fuit, & ad veram juris Francorum naturam reditum; vt fœminæ ſcilicet excluderent remotiores maſculos,* & nu. 23. *& fuſiſſimè* nu. 35. cum ſeqq. & n. 40.

22 *Ius Francorum, quoad ſucceſſionem fœminarum, pugnat cum jure feudorum.*

24 *Viuere jure Francorum quid ſit,* & nu. 41. & ſeqq. *clarius & fuſius.*

25 *Ius Francorum an fuerit cognitum de jure feudorum, & quid inde inferri poſſit.*

26 *Decius* conſ. 445. nu. 8. & 9. *explicatus.*

27 *Intrigliolus* cent. 1. q. 7. nn. 1. & 2. *explicatus.*

28 *De jure Francorum nedum fœmina ejuſdem gradus & lineæ, ſed & maſculi per primogenitum excludũtur.*

29 *An, & quando jus Francorum in ſucceſſione ab inteſtato tantùm habeat locum,* & nn. 31. & n. 6.

30 *Feudum, quod regitur jure Francorum, eſſe in Gallia hæreditarium plerique interpretes exiſtimarunt.*

32 *Prærogatiua ſexus & ætatis, præſcriptione vel ſtatuto inducta, intelligitur ſolũ ab inteſtato,* & n. 6. *&* n. 91.

33 *Primogenitura non poteſt in vna familia præſcriptione, vel conſuetudine induci, niſi Principe approbante,* & nu. 90.

37 *Eſt generale in omni primogenitura, & prærogatiua ſexus & ætatis, vt filia primogeniti admiſſi excludat patruum, niſi nominatim gentilitia maſculina perpetua inſtituta ſit.*

38 *Et Conſtitutio Hiſpaniæ, quæ idem cauetur, eſt juri communi conformis.*

39 *Adeóq; hoc verũ eſt vt ſoror defuncti excludat patruũ.*

40 *Conſtit. Siciliæ quibus filia præfertur patruo, non alterant aut corrigunt jus Francorũ, ſed quale eſt ex ſua primæua orig. introducũt & decernũt,* & n. 21. & 23.

42 *Prærogatiua ſexus & ætatis, cùm apud diuerſas nationes habeat locum, cur juris Francorum dicatur.*

Digitized by Google

43 *Cùm res ad vnum ſolùm peruenire debet, is dignior eſſe debet, data tamen paritate gradus.*

44 *Ius Francorum ex ſua primaua natura tantum habuit locum inter deſcendentes.*

45 *Conſuetudo, quæ Primogenitus vocatur, in eo tantùm habet locum, & ſecundogenito ſemel excluſo ſemper manet excluſus.*

46 *Ius Francorum per Conſtitutiones Siciliæ ad collaterales fuit extenſum & ampliatum.*

47 *Cùm dicitur jus Francorum inter deſcendentes tantùm habuiſſe locum, deſcendentes dicuntur ſi ſint vltimò defuncti, non ſi illi eſſent collaterales, quamuis à prima inueſtito deſcenderent, quod certiſſimè procedit in jure Francorum in Gallia obſeruato.*

48 *Interpretatio Sicularum Conſtitutionum* in c. in aliquibus, c. vt de ſucceſſionibus, c. ſi aliquem, c. conſtitutionem, & c. volentes.

49 *Feuda in Sicilia non ſunt ita amplè ad inſtar patrimoniorum, ſicut in Gallia.*

50 *An & quando de jure Francorum fœmina præferatur maſculis remotioribus, fuſa & dilucida per diſtinctiones reſolutio.*

51 *Vnaſquiſque fratrum lineam ſuam facit, & alter de alterius linea non dicitur.*

52 *Si controuerſia ſit inter eos qui ſunt diuerſæ lineæ, vt inter filium defuncti & Patruum, omnes vno ore, nemine diſcrepante, conuenire vt de jure Francorum filia præferatur.*

53 *In majoratibus linea vltimò defuncti primùm conſideratur, ſecundò gradus, tertiò ſexus, quartò ætas.*

54 *Quod etiam in Ducatibus, Marchionatibus & Baronijs procedit.*

55 *Linea enim ſemel ingreſſa, non ſit tranſitus ad aliam, niſi omnes ſiue maſculi, ſiue fœminæ ex ea deſcendentes deficiant.*

58 *Andreas de Iſernia* in c. 1. in fine de eo qui ſibi, & hæred. *explicatur; vbi ex primæua juris Francorum natura, filiam excludere Patruum, non autem id nunc contra jus Francorum per Conſtitutiones Siciliæ ſtatutum demonſtratur.*

59 *Idem* per conſtit. in aliquibus vt de ſucceſſio. & conſt. ſi aliquem, *præſtari.*

60 *Idémque Intriogl. & Gregor. docere.*

61 *Corn.* conſ. 199. nu. 38. 39. & 44. *fusè explicatus & non per Conſtitutiones nouè contra jus Francorum, vt filia patruo præferatur, ſed per eas primæuam naturam illius contra jus feudale induci docetur.*

62 *Cannetius* in c. ſi aliquem §. ſed tractaodum à n. 7. vſque ad n. 45. fol. 275. *loquitur tantùm cùm controuerſia eſt inter collaterales, fœminam ſcilicet proximiorem, & maſculum remotiorem; & maſculum præfert contra communem. Sed ſi eſſent diuerſæ lineæ, ipſe quoque ſenſit, filiam præferendam.*

63 *Interpretatio* c. 1. de eo qui ſibi, & hæredib. *illúdque receptiſſima ſententia, quæ de jure Francorum, ſicut & in alijs primogenituris, filia primogeniti admiſſi præfertur patruo, non obſtare docetur.*

64 *Interpretatio* cap. 1. de duob. fratrib. à capitaneo inueſtitis.

65 *Antiqui feudi vox æquiuoca, & quomodo ſit accipienda.*

66 *Interpretatio* cap. 1. de ſucceſſ. frat.

67 *Paternum & antiquum feudum, etſi differant, quia illud dicitur vſque ad quartum gradum aſcendendo, hoc ſupra quartum, tamen pro eodem accipiuntur, quia ſunt ejuſdem naturæ & potentiæ.*

68 *Ad feudum nouum collaterales non ſuccedunt.*

69 *Quæ ex aduerſo proponuntur circa emptionem de feudo Caſtri-noui factam.*

70 *Reſponſio, & fœminas in feudo empto ſuccedere, ſiue à domino ſiue ab alio ſit emptum, ex magis communi.*

71 *Iuſto pretio emptum fuiſſe feudū in dubio præſumitur.*

72 *Fœmina inquam ſuccedit in feudo empto, nulla habita ratione juramenti fidelitatis & ſeruitij ex vi illius præſtandi.*

73 *Data capacitate fœminarum, vt pleriſque caſibus eſt in feudis, & ea habilitate ad ſuccedendum, ſeruitium perſonale per ſubſtitutum præſtatur, & tunc ſeruitium eſt onus reale, non perſonale.*

74 *Clarus* in §. feudum q. 73. n. 6. *explicatus, & Menoch.* conſ. 391. n. 38. *reſponſum.*

75 *Ordine ſucceſſiuo, vt ſcilicet non niſi deficientibus maſculis fœmina ſuccedant, non eſt locus in feudo empto.*

76 *Sed tantùm in formula, qua feudum conceditur maſculis & fœminis.*

77 *Et non in formula maſculis cum fœminis, in qua fœmina ſimul cum maſculo ſuccedit.*

78 *Denique ille ordo ſucceſſiuus habet tantum locum in feudo recto & proprio.*

79 *Feudum emptum eſt improprium, ideóque in eo ceſſat ordo ſucceſſiuus.*

80 *Feudum emptitium tranſit ad extraneos heredes in præjudicium filiorum & agnatorum, multo magis hoc caſu, quo agitur de agnato.*

81 *Cùm alienatio in extraneum ſit, dictio,* hæredum, *de extraneo intelligitur.*

82 *Feudum alienabile eſt ſimpliciter hæreditarium, & ideò ad fœminas, nulla ordinis ſucceſſiui habita ratione, tranſitorium.*

83 *Data venditione irrequiſito Domino facta, & ſit probata conſuetudine, qua hoc feudum eſt ad inſtar patrimoniorum, certiſſimum eſt fœminam eodem modo quo maſculum ſuccedere.*

84 *Feudum ſemel alienatum ſemper manet alienabile etiam in extraneum.*

85 *Feudum antiquum ex pacto & prouidentia, ſi alienetur, ſit nouum & debet attendi forma inueſtituræ in fauorem acquiſitoris factæ.*

86 *Dictio,* hæredum, *data conſuetudine, qua feuda ſunt ad inſtar patrimoniorum pro quibuſcunque accipitur* à nu. 134.

87 *In feudo Caſtri-noui, aut non primogenitus, aut non ſolus, aut alio jure quam prætenſæ primogenituræ Domini ejus ſucceſſerunt.*

89 *Si præſcriptio, ſiue conſuetudo, quæ primogenitura dicitur inducta, dicatur incœpta ab aliquo, & in eo ſit falſa, quantumcunque tamen tempus poſtea ſecutum ſit, omnino corruit.*

94 *Menoch.* conſ. 391. *circa præſcriptionem primogenituræ nihil ad caſum noſtrum facit.*

95 *Quomodo ex aduerſo contendatur probare hoc feudum eſſe ex pacto & prouidentia.*

96 *Quod feudum regatur ſecundùm jus Francorum, vel ſecundùm jus feudale inter ſe pugnant, & vno vero exiſtente, aliud non poteſt eſſe, illud enim eſt indiuiduum, hoc diuiduum.*

97 *Ex homagijs pro feudo Caſtri-noui præſtitis demonſtratur etiam ſecluſa d. conſuetudine, eſſe mere & abſolutè hæreditarium,* & nu. ſeqq.

98 *Dictio,* quibuſcumque, *facit feudum ſimpliciter hæreditarium, etiam ad extraneos tranſitorium, &* num. 120. *&* 141.

99 *Verba hæc,* futuris dominis, *ampliant non reſtringunt præſtationem homagij, &* num. 127. & 146.

100 *Dictiones,* hæredum & ſucceſſorum, *in materia feudorum idem ſonant, & vtraque feudum hæreditarium denotat,* & nu. 108.

101 *Per clauſulam adjectam non debet fieri interpretatio,*

102 *Eorum,*

qua corrigantur præcedentia.

102 *Eorum, quæ à partibus dicuntur ſicut legum correctia eſt euitanda, idque certiſſimè vbi verba præcedentia nihil operarentur.*

103 *Quando verba conceſſionis referri poſſunt ad hæreditarium, & ex pacto & prouidentia, intelligitur hæreditarium.*

104 *Verba conceſſionis ſecundùm conſuetudinem loci ſunt intelligenda.*

105 *Clauſula*, cui legitimè dederit, *nihil habet commune cum dictionibus*, futuris dominis.

106 *Feudum pro ſe & ſuis legitimis hæredibus eſt hæreditarium.*

107 *Antiqua & poſteriora homagia loci Caſtri-noui inter ſe conueniunt, vt etiam, ſecluſa conſuetudine, conſtituant feudum ſimpliciter hæreditarium.*

109 *Impugnationes contra homagia Roſtagni de Sabrano.*

110 *Reſponſiones*, & nu. ſeqq.

111 *Feudum hæreditarium eſt, quod pro ſe & hæredibus, ex pacto & prouidentia pro ſe & liberis; mixtum pro ſe, liberis & hæredibus conceſſum eſt.*

112 *Qui in hæreditario ſuccedere vult, debet eſſe hæres vltimò defuncti, nec ſufficit eſſe hæredem primo inueſtiti.*

113 *In mixto debet eſſe & filius ſiue agnatus, & hæres.*

114 *Hæres, inquam, hæreditatis & bonorum, nec ſufficit eſſe hæredem ſanguinis ex magis communi.*

115 *In feudo mixto ſufficit eſſe hæredem, mediante perſona ſuorum prædeceſſorum, in hæreditario, quantumuis antiquo ſeu paterno, ſecus; debet enim eſſe hæres vltimò defuncti*, & nu. 112. & 144.

116 *In feudo mixto quis teſtamento poſtergare ætatem poteſt, non gradum, at in hæreditario etiam gradum.*

117 *Quidquid ſit in inſtitutione hæredis, certiſſimum quod feudum hæreditarium inter viuos in præjudicium agnatorum alienari in fauorem vnius ex comprehenſis in inueſtitura poteſt.*

118 *Præſcriptio in feudo hæreditario contra poſſeſſorem, nocet ſucceſſorib. ſecus in feudo ex pacto & prouidētia.*

119 *Feudum hæreditarium eſt vnicum, & male mixtum vel ſecundùm quid vocatur, illúdque omninò diſtinctum eſt à mixto, nam quod abſolutè hæreditarium vocant, potiùs dicitur degenerans.*

120 *Dictiones*, quibuſcumque, &, omnibus, *æquiparantur, & idem operantur ad conſtituendum feudum degenerans, ſeu merè & abſolutè hæreditarium.*

121 *Cujus natura eſt vt ad fœminas & extraneos, ac etiam legatarios tranſeat.*

122 *Et æquiparatur formula*, & cui dederit, *ex qua extranei vocantur.*

123 *Et per eas formulas perſona, quæ habet duas improprietates, vt quia & fœmina, & extranea, vocatur.*

124 *Feudum Caſtri-noui, ſecluſa conſuetudine, eſſe abſolutè hæreditarium, cum* n. ſeqq.

125 *Formula*, pro ſe, hæredibus & ſucceſſoribus, *conſtituit feudum abſolutè hæreditarium.*

126 *Dictio*, in infinitum, *conſtituit feudum abſolutè hæreditarium.*

127 *Dictio vniuerſalis non debet reſtringi, ſi reſtricta nihil operetur.*

128 *Clauſula in executiuis, vel acceſſorijs appoſita, non immutat formulæ principalis naturam in materia feudorum.*

129 *Non eſt veriſimile Principem voluiſſe totam principalem diſpoſitionem vno verbo ſubuertere, & partes ſe ſtatim corrigere voluiſſe, etiam in materia feudorū.*

130 *Clauſula*, qui de jure ſuccedere debent, *eo caſu, quo reſtringit dictionem vniuerſalem, debet relatiuum*, qui, *referri & annecti dictioni vniuerſali.*

131 *Clauſula*, cui jus dabit, *conſtituit feudum hæreditarium.*

132 *Clauſula*, qui de jure, *in conceſſione feudi appoſita, intelligitur de conſuetudine, quæ in patria ſeruatur*, & nu. 146.

133 *Secundùm conſuetudinem, generalem in patria ſeruatam, conceſſio feudi interpretanda, etſi aliqua feuda ſint alterius naturæ.*

134 *Stante conſuetudine, qua feuda ſunt ad inſtar patrimoniorum, nedum ſunt abſolutè hæreditaria, ſed quomodocunque & in quemcunq; liberè poſſunt alienari.*

135 *Feudum ſemel alienatum excludit neceſſariò eſſe ex pacto & prouidentia.*

136 *Feudum, ſimpliciter conceſſum, cenſetur hæreditarium.*

137 *Feudum, de cujus conceſſione non conſtat, cenſetur hæreditarium.*

138 *Fœminæ pleriſque caſibus ad feuda admittuntur, nec eorum poſſunt dici ſimpliciter incapaces.*

139 *Pleriſque caſibus fœminæ cum maſculis ſimul, non illis deficientibus, admittuntur.*

140 *Et inter alios ſi dictio vniuerſalis*, omnibus, *vel*, quibuſcumque, *ſit in conceſſione feudi.*

142 *Sicut & data conſuetudine qua feuda ſunt redacta ad inſtar patrimoniorum.*

143 *Verbum*, hæredibus, *in conceſſione feudi intelligitur de hæredibus hæreditatis & bonorum, nō ſanguinis.*

145 *In terminis Decij* conſ. 445. n. 8. *clarè erat conceſſio reſtricta.*

147 *Formulæ*, quibus dederit, & pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque, *æquiparantur, & vtrumque eſt abſolutè hæreditarium.*

148 *Formulæ* jure, ſucceſſores, & quibus jus dabit, *admodum differunt.*

149 *Quoties in fauorem vnius diſponitur, & diſpoſitio ſortitur effectum, excluditur feudum ex pacto & prouidentia.*

150 *In feudo ex pacto & prouidentia, ſucceſſor non tenetur ad debita prædeceſſoris.*

151 *Obſeruantia ſecuta declarat an feudum ſit hæreditarium.*

VEritas ſimplex, nuda, & ſibi ſemper eſt conſtans; qui contra eam aliquid aſſerere nititur, multa moliatur, variiſque circuitibus & circumductionibus vtatur, neceſſum eſt, & nihilominus ſemper varius eſt, huc illuc recurrens, nec vbi certò conſiſtat, pedemque figat, habet. Illuſtris Dominus Antonius de Simiana, cùm litem mouere vellet aduerſus Illuſtrem Dominum Franciſcum de Simiana Dominum de Coſta, tanquam patrem & legitimum adminiſtratorem perſonæ & bonorum Joachimi ejus filij Domini Caſtri-noui donatarij, & hæredis vniuerſalis cum beneficio legis & inuentarij Illuſtris quondam Domini Joachimi ejus aui materni, Domini etiam dum viueret d. Caſtri-noui, jactabat primogenituram juris Francorum, in d. Caſtro-nouo inductam, eamque ex articulis & poſitionibus aliàs in lite, quæ erat inter Ludouicum patrem d. Antonij & d. Joachimum auum, & depoſitionibus teſtium inde ſecutis probare prætendebat, ideoque exhibitionem dictorum actorum ſibi fieri petijt, quam d. Franciſcus ei negari debere, quouſque litem mouiſſet, contendebat, d. Domino Antonio ſe debere habere ante litem, nec ſcitur quo fine, aſſerente, tandem que cùm per ſententiam dictum eſſet, litem eſſe inſtituendam per d. Dominum Antonium ſuper facto principali, ei obtemperās d. Antonius litem mouit, articuloſque dedit, quibus ab ea juris Francorum primogenitura diſcedens, aliam omnino diuerſam in facto poſuit gentilitiam ſcilicet, agnatitiam, maſcula-

Digitized by Google

nam perpetuam etiam, ad excluſionem filiarum vlti-
mò defuncti per maſculos remotiores. Dictus Domi-
nus Franciſcus articulos defenſionales dedit, quibus
clarè nullam hujuſmodi primogenituram in d. Caſtro-
nouo, & nominatim in familia de Simiana, ſed nec ju-
ris Francorum fuiſſe docuit, etſi quæ forſan fuiſſet, quę
tamen reuera nulla vnquam fuit, eam juris Francorum
& non aliam fuiſſe. Dictus Dominus Antonius ſe eo
jure & refugio, ad quod confugerat, deſertum videns,
ad primogenituram juris Francorum redijt, & tacitè
ac per cuniculos eam inſinuare contendit, quod præ-
uiderant Aduocati d. Domini Franciſci, ideoque in di-
ctis articulis & nullam hujuſmodi primogenituram ju-
ris Francorum in d. domo fuiſſe, & caſu quo fuiſſet, ea
ſe d. Dominum Antonium juuare non poſſe docue-
rant. Nihilominus d. Dominus Antonius animos no-
uos ſumere nititur, dictamque primogenituram juris
Francorum in d. domo & familia de Simiana fuiſſe, &
ea ſe juuare poſſe prætendit. Ac quæ circa id proponit
in duo capita diuiduntur: Uno quidem quo fœminas
feudorum, quæ jure Francorum reguntur, incapacea
affirmat: Altero verò quo aliquibus, non omnibus d.
Domini Franciſci rationibus reſpondere conatur. Quę
primo capite ajt, compendiosè referemus, & eis reſpõ-
debimus: poſtea, ad ſecundum accedendo, ſingulis re-
ſponſionibus, quas ad d. fundamenta Domini Franciſ-
ci dat, ſigillatim ſatisfaciemus, eaſque ſubſiſtere non
poſſe docebimus.

1 Igitur quoad primum caput, ait † Francos ſeu Sali-
eos dictos à quibus lex lata, Salica fuit appellata, per
quam fœminæ fuerint omninò à ſucceſſione feudo-
rum remotæ, eorumque incapaces redditæ ex Chopi-
no *de demanio Franc. lib. 3. tit. 1. n. 1. & 2. & tit. 4. n. 1. verſ.
lege Salica*, cujus verba hoc videntur euincere; inſerta
tit. 62. de allodijs leg. Salica, §. 6. in hunc modum, *De
terra Salica nulla portio hæreditatis mulieri veniat, ſed ad
virilem ſexum tota terræ hæreditas perueniat*; quæ adeò
vera ſunt, inquit, vt milleſimo gradu maſculus exiſtens
ſuccederet potiùs quàm filia, Bald. *in cap. 1 de feud. Me-
noch. nu. 6. verſ. & idem in regno*, Jaſ. *in l. certum, num. 3. C.
vnde legit.* ac propterea legitimè Edoardum tertiũ Bri-
tãnum à Francis diadematis petitione repulſum, quòd
ſibi materno jure vendicabat, & Philippum Valeſium,
etſi agnationis gradu remotiorem, d. Edoardo antela-
tum docet Bald. *in l. 1. num. 3. de Senat.* & eum ſequutus
Chopin. *lib. 3. tit. 1. n. 2. & 9.* ideoque primogenito ma-
ſculo debetur ſucceſſio juris Francorum, vt nec teſta-
mento pater eam alterare poſſit, Chopin. *lib. 2. tit. 2.
nu. 1. & 10.* poſt Benedict. à ſe relatum; tantum abeſt vt
fœminæ ſuccedere poſſint, quæ & appanagij ſucceſ-
ſione incapaces ſunt, idem Chopin. *lib. 2. tit. 11. per tot.*
maximè *nu. 10.* & nominatim à Britanniæ Ducatu fœ-
minas arceri, idem Chopin. teſtatur *lib. 3. tit. 1. nu. 9. in fin.*
Atque hanc incapacitatem confirmat Chopin. *d. nu. 9.
argum. ſtatutorum.* Quoties enim ſtatutis fœmina pro-
hibetur ſucceſſorio jure, ejuſdem maſcula proles cen-
ſetur prohibita, ex Barth. *in l. liberorum, ff. de verb ſignif.*
Anchar. *cap. 1. de Baptiſ.* & Bald. *in l. quod verò, ff. de legib.*
Eſſe igitur jure Francorum fœminas ſucceſſionis inca-
paces, lege Salica ita ſuadente. Quod jus Francorum
Sicilia per Rogerium Comitem Calabriæ, natione
Gallicum ex Prouincia Normandiæ occupata anno
1058. in eam inductum fuit, Pet. de Greg. *de conceſſ. feud.
part. 5. q. 1. nu. 8.* ſed in eo, in quo fœminæ à ſucceſſione
excludebantur, fuit tandem per Fridericum ſecundum
correctum, qui deceſſit anno 1250. per conſtitutiones,
in aliquibus, & conſtit. *vt de ſucceſſionib.* & fœminæ ad-
miſſæ, vt parte d. Domini Antonij aſſeritur Iſerniam
docere *in d. conſtit. in aliquibus nu. 1. & conſtit. de ſucceſ-
ſio. num. 4.* Et planè, vt ſubjungit in feudis, quæ jure
Francorum reguntur, ſucceditur vt in Regno Franciæ,
Papienſ. *de reuocatio. feudi verb. ac nomine recti nu. 13.* Pet.
Jacobi *in form. libellor. rubric. 64. de cauſ. ex quibus vaſal-
li, nu. 60. fol. mihi 281.* qui parte d. Domini Antonij alle-
gatur *ſub tit. de ſucceſſ. regni*, Freccia *tit. de origine feudi,
num. 9. & ſeqq.* Quòdque jus Francorum fuerit de jure
feudorum cognitum, Freccia *d. loco nu. 90.* Ergo fœmi-
næ eorum ſunt incapaces, *ex cap. 1. de eo qui ſibi & hæ-
red.* Dec. *conſ. 445. nu. 8.* Intrig. *cent. 1. q. 7. nu. 1.* Pro coro-
nide additur, adeò verum eſſe fœminas excludi per
maſculos jure Francorum, vt & primogenitus maſcu-
lus cæteros fratres excludat, & illis præferatur eo jure,
Andr. de Iſern. *in §. & olim, nu. 8. de ſucceſſ. feudor. & §. 1.
verſ. & filius fratris, num. 2. Imperator Lotharius, & in §.
præterea ſi vaſallus n. 12. 15. 16. verſ. ſed ponitur, & verſ. nec
eſt veriſimile qua ſit prima cauſa beneficij amittendi, & in
§. præterea Ducatus, num. 36.* & alij allegati per Thom.
de Marinis *tit. de feudo juris Francor. num. 1. 2. 3.* Afflict.
deciſ. 119. & ibi de Urſill. Tiraquel. *de primogenijs in præ-
fat. num. 3.*

Hæc vt proponuntur, ſpecioſa videntur, ſed ſi peni-
tius introſpiciantur, & Doctorea, qui allegantur, ma-
turè conſiderentur, omnia vel omninò falſa & contra-
ria, vel in alium ſenſum detorta, vel peſſimè illata, &, ſi
in aliquo vera ſunt, tantùm in regni Franciæ, & bono-
rum Coronæ ſucceſſione habere locum inuenientur,
vt miter conſcientiam eorum qui Judici per cuniculoa
imponere enitontur, & veritati, quam probè cogno-
ſcunt, non acquieſcentes, eam totis viribus oppugnãt.
A principio quidem cum d. Domino Antonio, vt litem
moueret, ſuaſerunt, aliquo modo excuſari poſſent,
non omninò tamen; juris enim diſpoſitionem notam
habere debebant: ſed cùm jam & per documẽta pro-
ducta & per jura, aut allegata, aut per articuloa indica-
ta, de non jure d. Domini Antonij certi ſint, neſcio qua
conſcientia eum ad litem proſequendam impellunt
omnium expenſarum, laborum, vexationum rei futu-
ri: Sed mittamus hæc, veniamus ad rem.

His antequam reſpondeamus tria præmittẽda ſunt.
Primum, † nullam vnquam primogenituram ſiue gẽ- 2
tilitiam, agnatitiam, maſculinam, ſiue juris Francorum
in d. feudo Caſtri noui habuiſſe locum, & ideò inutili-
ter quæri, quomodo interpretanda ſit juris Franco-
rum primogenitura, & in ea ſuccedatur, & quid ſit
ſuccedere, vel feudum regi jure Francorum, quod va-
rijs modis edoctum fuit tam in articulis, quàm in prio-
ri conſilio, maximè attenta conſuetudine generali in
omnibus Prouincijs cis Alpes exiſtentibus; quia † feu- 3
da fuerunt & ſunt ad inſtar patrimoniorum, Guilhel.
Benedict. *in cap. Raynutius, verb. duas habens, nu. 67. cum
ſeqq. de teſtam.* Jaſ. *in l. de quibus, num. 64. ff. de legib.* In-
triogl. *de feudis, cent. 1. tit. 50. nu. 78.* idque ſemper fuit ob-
ſeruatum, Benedict. *d. c. Raynutius, in verb. & vxorem
nomine Adelaſiam, deciſ. 5. in princ.* adeò vt jus feudale
nunquam in Gallia habuerit locum, Petr. Jacobi *in ſua
pract. tit. de ſucceſſ. reg. vel potiùs de cauſis quibus vaſal. tit.
43 in princip.* Et quia hoc feudum fuit, etiam irrequiſito
Domino, à Giraudo de Simiana emptum, eaque em-
ptio tenuit & valida fuit, quòd ſimpliciter & abſolutè
hæreditarium ſemper fuerit, quòd conditionatum, &
quòd ex vi dictæ prætenſæ primogenituræ à d. Girau-
do de Simiana, primo feudi in dicta familia acquiſi-
tore, vſque ad vltimò defunctum nunquam in d. feu-
do ſucceſſum fuerit, imò alio, vel diuerſo, vel contra-
rio jure.

Sed præter eos & alios in dictis ſcriptis contentos
modos, ex ipſiſmet actis, quibus nititur d. Dominus
Antonius, nullam hujuſmodi primogenituram juris
Francorum

Google

Francorum clariſſimè conuincitur: nam dictam primogenituram aliunde probare non intendit, quàm ex poſitionibus ſeu articulis per Procuratorem d. Domini Joachimi datis, & depoſitionibus teſtium inde ſecutis, factis coram quondam Domino Ludouico de la Salle, Decano dum viueret Eccleſiæ ſancti Petri, in vim remiſſionalium à Rota Romana emanatarum. In d. verò poſitionibus aſſeritur, Fridericum ſecundum priuilegium hoc Giraudo Amico, poſt quem fuit dominus d. loci Dominus Giraudus de Simiana, vt hoc feudum regeretur jure & more Francorum, ſicque primogenitus ſolus, cæteris fratribus excluſis, ſuccederet, conceſſiſſe; quod impoſſibile eſt per rerum naturam. Quia d. Fridericus deceſſit anno 1250. vt d. Dominus Antonius fatetur, & aſſerit Gregorius *de conceſſ. feud. part. 5. q. 1. nu. 8. verſ. poſt cujus obitum.* At verò Giraudus Amicus, immediatus anteceſſor d. Domini Giraudi de Simiana, d. feudum in eum alienauit circa annum 1372. quod paret ex cōpoſitione cum Camera facta de anno 1373. in actis producta *ſub nu. 68. 69. 70. & 71.* necnon ea homagio Giraudi Amici de anno 1364. per d. Dominum Antonium in actis producto, & qui Giraudus Amicus poſtea pluribus annis vixit, & nihilominus à morte Friderici vſque ad diem, quo d. Giraudus Amicus deſijt eſſe Dominus d. Caſtri-noui, ſpatium certum viginti duorum annorum interceſſit.

Ex alio etiam impoſſibile eſſe, vt vel à Friderico vel à quocumque alio hoc priuilegium fuerit conceſſum, probatur. Nam ab anno 1314 & 25. Januarij ſupremum dominium dicti loci ad ſedem Apoſtolicam ſpectauit, fuitque dictus locus & feudum vnitum Comitatui Venayſſino, vt patet ex homagio præſtito per Roſtagnum de Sabrano Dominum d. loci felic. recordat. Joanni 22. cui Roſtagno ſucceſſit Giraudus Amicus ejus filius, eidemque alius Giraudus Amicus Dominus Rupis fortis, & qui id feudum in Giraudum de Simiana alienauit. Non potuit igitur quiſquam in præjudicium authoritatis & ſupremi dominij ſanctiſſimi Domini noſtri hujuſmodi priuilegium, vt feudum hoc regeretur jure Francorum, concedere. Conſtat igitur ex proprijs actis d. Domini Antonij d. primogenituram juris Francorum non habuiſſe locum in d. feudo.

4 Secundò, † poſito jam & non conceſſo, citra præjudicium veritatis conceſſum fuiſſe & potuiſſe concedi hoc priuilegium, vt regeretur iure Francorum, illud ſolùm intelligendum eſſet in ſucceſſione ab inteſtato, non autem in teſtamentaria, ita vt Domini d. loci poſſent de eo liberè diſponere; ſi tamen inteſtati decederent, tunc primogenitus ſuccederet. Nam cùm d. Dominus Antonius, ſeu ejus Aduocati contendant, d. Fridericum ſecundum in ſuas Conſtitutiones Siciliæ jus Francorum ſolùm in ſucceſſione ab inteſtato induxiſſe, qua tamen de re poſteà latiùs, exiſtimandum eſt eum eodem modo id priuilegium conceſſiſſe & intellexiſſe, quo ex ſuis Conſtitutionibus, vt volunt Aduocati d. Domini Antonij, intellexit, & voluit habere locum. Quod corroboratur ex eo quòd quoties jus primogenituræ vel conſuetudine, vel priuilegio (à pari 5 enim hæc procedunt, † cùm vtrumque ſit ſtricti juris & in caſu contra jus commune inducto) vel conceſſo tantùm procedat *in c. dilecto de offic. Archidiac.* Bald. *in auth. ſi quas ruinas nu. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ. l. ſi quando, C. de inoffic. teſtam. l. impuberi, ff. de adminiſtr. tut.* nec ad a-6 lium extendatur, † vt in terminis primogenituræ docent Burgos *conſ. 29. num. 57.* Gutierrez *conſ. 13. nu. 17. 26. & 27.* Surd. *conſ. 316. nu. 16.* Anchar. *conſ. 339. n. 7. cum ſeqq.* ſimpliciter inducitur, illud ſolùm in ſucceſſione ab inteſtato cenſetur inductum, vt quanto minùs fieri poſſit, jus commune lædatur, niſi nominatim teſtamento inductum doceatur, Alberic. *in dictiona. verb. feudum, col. 5. in fin. verſ. conſuetudo ergo,* Petr. de Greg *part. 4. q. 12. nu. 1. 2. & 3.* poſt Bald. & alios infrà allegandos, *& part. 8. qu. 4. verſ. ſexto aduertendum,* Intrigl. *cent. 2. art. 92. nu. 14.* exemplo ſtatuti, extantibus maſculis fœminas arcentis, quod ab inteſtato intelligitur, Intrigl. ibidem poſt Bald. Sed non eſt ad argumenta deſcendendum, vbi ſumus in claris: ex tenore verò dictorum articulorum neceſſariò infertur, ſi aliquod priuilegium hujuſmodi conceſſum ſit, non poſſe intelligi, niſi in ſucceſſione ab inteſtato, vel non facta diſpoſitione inter viuos. Nam in eis dicitur hoc feudum fuiſſe conceſſum per Fridericum ſecundum d. Giraudo Amico, & ſuis hæredibus extraneis, idque priuilegium eidem Giraudo Amico & ſuis hæredibus quibuſcumque, etiam extraneis, conceſſum. Ergo quicumque hæres, etiam extraneus, à d. Giraudo Amico ſcriptus, potuit id feudum conſequi. Quod ſi eſt, vt re vera eſt, impoſſibile eſt vt primogenitus filius neceſſariò ſuccedat ex teſtamento, quia eſſet feudum ex pacto & prouidentia, ſi ex teſtamento primogenitus neceſſariò ſuccedere deberet; quòd verò trāsferatur ad extraneos hæredes, eſt abſolutè hæreditarium. At † verò feuda abſolutè hæ- 7 reditaria, imò etiam ſtrictè hæreditaria, & ex pacto & prouidentia, ex diametro pugnant, & vno exiſtente, alterum non eſſe neceſſum eſt, Clar. *in §. feudum q. 9.* Pet. à Greg. *de conceſſ. feud. part. 2. q. 10. per tot.* Intrigl. *de feud. cent. 1. q. 51. per tot.* Camil. de Curte in terminis *in diverſ. jur. feud. §. nunc de altera, in pr. fol. 9.* Neceſſariò igitur cōcludendū eſt, hujuſmodi priuilegium, ne implicet in ſe contradictionem, in ſucceſſione tantùm ab inteſtato, vel non facta diſpoſitione inter viuos, intelligendum eſſe. Et † ita in terminis docet Cannet. *in c. volen-* 8 *tes, §. ſed magna fuit olim, fol. 54. n. 73.* Etſi enim, cùm tenor inueſtituræ eſt pro hæredibus & ſucceſſoribus, ita vt quòd viuatur jure Francorum, magna ſit controuerſia, an tale feudum ſit ex pacto & prouidentia, ita vt in extraneum alienari non poſſit in præjudicium agnatorum; an verò merè hæreditarium, vt alienari poſſit, & ſolùm per eam clauſulam detur modus viuendi, & ab inteſtato ſolùm illi locus ſit, alijs hæreditarium, de quibus Cannet. d. loco *vſque ad nu. 28.* alijs ex pacto & prouidentia, de quibus idem Cannet. *à nu. 28. vſque ad num. 73.* aſſerentibus. Tamen ſi adjecta ſit dictio, *quibuſcumque,* ij inter ſe conueniunt, vt non ſit ex pacto & prouidentia, & alienari poſſit in præjudicium agnatorum, Cannet. *d. nu. 73. vſque ad fin.* & illa clauſula operetur ab inteſtato, vel non facta diſpoſitione inter viuos, Cannet. ibid. † quælibet enim diſpoſitio ſic de- 9 bet interpretari, vt non contineat repugnantiam, Barthol. *in l. fin. §. idem quæſijt, ff. de condict. indeb. l. vbi repugnantia, ff. de reg. jur.* vt explicat Cannet. *ibid. nu. 77.* multò magis ſi præter dictionem, *quibuſcumque,* adſit dictio, *extraneis,* quæ ſola potentior eſt, quàm illa vniuerſalis. Et planè cùm hoc priuilegium ita conceſſum dicatur, præter ſupradicta ratio, naturalis & cōmunis omnium ſenſus ita intelligendum eſſe dictat. Nam cùm præſupponatur conceſſum vt d. Giraudus Amicus beneficio afficeretur ob ſeruitia & obſequia per eum præſtita, vt in dictis articulis dicitur, quomodo hoc beneficium appellaremus, quo d. Giraudus libertate de feudo diſponendi priuaretur? Certè id non eſt exiſtimandum, quin potiùs in libertate ipſius totum hoc conſtitutum fuiſſe, vt præferret, ſi vellet, primogenitum, ſin minus alium vel etiam extraneum. Quod ſi nihil diſpoſuiſſet, & ab inteſtato deceſſiſſet, tunc primogenitus ſuccederet & alijs præferretur, quòd probabile ſit, eam mentem patris, qui nihil diſpoſuit, fuiſſe.

Tertiò & poſtremò, demus, citra præjudicium veri-

nia gente, ad ſucceſſionem Regni admittenda, & Chopin. *d. lib. 3. tit. 1. num. 2. maximè circa finem*, id verum eſt, cùm de Regno Francico ejuſque ſucceſſione tantùm agitur, in quibus præciſè terminis dicti DD. loquuntur; & Chopin. legem Salicam vſumque & morem Francorum, fœminas excludendi, ad Regnum reſtringit, & in eo ſolùm obſeruatum docet, nec ex vſu quodam generali apud Francos in omnibus rebus recepto, in Regno quoque fuiſſe receptum, vt filiæ excluderentur, ſed ille vſus (qui nunquam generalis fuit) in ipſo ſolo Regno & cœptus, & inſtitutus, & ſeruatus fuit, vt ex Chopin. *d. loco*, clarè conſtat: imò nominatim, loco allegato, diſtinguit priuatarum hæreditatum jura à Regni ſucceſſione, his verbis, *Sed abs quo nihil ſolida ſacraq; vetuſtatis de Salica lege poſſis eruere vnit ſit, licet priuatarum hæreditatum jura non porrigantur vltra decimum propinquitatis gradum* Romana lege, & vltra *ſeptimum Longobarda, in Regnum tamen hoc citius nisi ſuccederet milleſimo agnationis gradu mari conjunctus, quàm Regis filia*, clarè legem Salicam Regno circumſcribens, nec vltra illud extendens.

Quod addit Chopin. id confirmare *nu 9.* argumento ducto ex ſtatutis, quibus ſi fœmina probibeatur ſucceſſorio edicto, ejuſdem quoque maſculam prolem cenſeri prohibitam, ex Barthol. Anchar. & Bald. ſuprà allegatis; id verum eſt, ſi expreſſè omninò fœmina ſucceſſione prohibeatur, & ejus incapax ſit, ita vt nec deficientibus maſculis ſuccedere poſſit, ideoque Regni Franciæ incapacem, quia lege Salica ejus ſucceſſione omninò prohibetur. Sed negatur extra Regni Frãciæ ſucceſſionem cæterorum feudorum jure Francorum fœminas incapaces, & ſatis fuiſſet hoc negaſſe, deberet enim d. Dominus Antonius d. incapacitatem probare; quod neque fecit, neque vnquam facier. DD. enim de Regni tantùm ſucceſſione loquuntur, cujus & cæterorum feudorum longè eſt diuerſa ratio, nec ab vno caſu ad alium extenſio fieri poteſt, Burgos *conſ. 29. nu. 57.* Gutier. *conſ. 13. nu. 17. 26. & 27.* maximè cùm aga-
14 tur de fœminarum excluſione, † quæ odioſa eſt; ideoque in dubio pro ipſis pronunciandum, Molin. *de primogen. lib. 3. cap. 4. nu. 15. & nu. 18. 19. & cap. 5. nu. 70.* Burgos de Paz *in proœm. ll. Tauri nu. 127.* Sed nos ex abundanti documus, eas, juris Francorum extra Regni ſucceſſionem, feudorum capaces, & filiam primogeniti excludere ſecundugenitum. Quod, etſi non docuiſſemus, ſufficiebat dicere, eas non omninò incapaces.
15 Nam †, data capacitate fœminarum, etſi primogenitus ſuccedere debeat, & fœminas cæteroſque fratres excludat: tamen filia primogeniti excludit ſecundogenitum, Molin. *lib. 1. cap. 3. num. 9. & lib. 3. cap. 4. nu. 5. cum ſeqq.* Cancer. *lib. 1. tit. 12. de feud. nu. 47. & 49.* Melchior Palaes *in tract. de majorat. in part. 2. tit. 6 nu. 7. cum ſeqq.* &
16 alij in priori conſilio magno n... allegati, † idque vbiq; terrarum ſeruatur, Alex. Rauden. *de analo. cap. 15. nu. 292.* & de jure communi Burgos *conſ. 29. n. 1. juncto cum ſummario & nu. 83.* Gutier. *conſ. 13. nu. 14.* poſt Palacs *2. part. q.*
17 *6. nu. 2. cum ſeqq.* Et † in terminis ſtatuti, vt, extantibus maſculis, fœminæ non ſuccedant, illud intelligitur de maſculis ejuſdem gradus & lineæ, & filia ſola relicta vltimò defuncti excludit cæteros maſculos, defuncti agnatos, Caſtren. *conſ. 47.* proponitur *lib. 1.* Alexand. *conſ. 204. nu. 13. lib. 2.* Cancer. *de feud nu. 52.* Burgos *in proœm. ll. Tauri nu. 121.* Et planè ea veritas eſt, eam ſiue legem Salicam, ſiue vſum, & conſuetudinem Francorum ſolùm in Regno, boniſque Coronæ, ſiue eorum ſucceſſione fuiſſe inductam, vt ipſemet Chopin. *d. num. 9.* docet his verbis, *Id quod*, loquitur de excluſione Regum Angliæ vel ex Margareta Philippi tertij, vel ex Iſabella Philippi quarti filiabus natorum, *Oliuerius Marchianus & Philippus Comminius acceptum ferunt, vetuſta quam citam Francorum legi, & Conſtitutioni qua Gallicus mulieribus patrij Regni honore interdicat.* Et panlo ante idem Chopin. terram Salicam, in qua mulieres non ſuccedunt, interpretatur Regnum, & quod ex vi hujuſmodi interpretationis Longus, contra Joannam Hutini filiam, Regnum obtinuit, conjungitque has dictiones, *Regnum Franciamq;*, tanquam Synonyma; Francia enim nihil aliud quàm Regnum, & contrà ſignificant. Non autem deſignantur feuda in Regno Franciæ à priuatis poſſeſſa, vt conſtat ex eodem Chopino in margine referente Alberti Argentinenſis verba, *Francia*, inquit, *à nullo haberi dicitur in feudum.* Franciam, Regnum Franciæ vocans, quod neminem recognoſcit.

Nec his refragatur Bald *in l. 1. num. 3. ff. de Senato.* loquitur enim de conſuetudine Francorum quoad ſucceſſionem Regni inducta, per quam filiæ, & ab eis deſcendentes, ab ea excluduntur, quod & nos fatemur. Non obſtat etiam quod ſubjungit, per conſuetudinem Francorum ſolùm primogenitum inſolidum admitti ex Chopino *lib. 2. tit. 2. nu. 1. & 10.* poſt Benedict. *in cap. Raynutius, in verb. in eodem teſtamento*, id enim verum eſt in Regni Franciæ ſucceſſione, verum quoque etiam extra regnum, in omni primogenitura, & nominatim juris Francorum; ſed & verum quoque eſt in ea filiam primogeniti admiſſi excludere patruum, quæ tamen conſuetudo etiam in Regno Franciæ non cœpit niſi inter ſucceſſores Caroli Magni, & hucuſque poſtea continuata. Nam in prima progenie Regum Franciæ diuidebatur Regnum inter filios vt ex Chronicis patet.

† Minùs obſtat quod dicitur, filias non ſuccedere in 18
panagio ex Chopino *lib. 2. tit. 11. per tot.* maximè *num. 8. vſque ad fin.* Et quidem non loquitur de excluſione filiarum ibi Chopin. ſed an agnati à primo inueſtito deſcendentes, prima linea deficiente, excludantur à fiſco; ſed tamen verum eſt in ſe filias in panagio ſuccedere non poſſe, vt ſuprà dictum fuit. Sed hoc procedit quia appanagium eſt pars Coronæ, & fiduciæ nomine ſecundogenitis filijs Regis ea lege datum fuit, vt deficientibus maſcolis ad Coronam rediret, idque optima ratione, etſi nihil dictum eſſet, quia cùm pars Coronæ fuerit, naturam Coronæ retinuit & ad eam; eueniente caſo deficientium maſculorum, redire debet, & Chopin. per totum titul. non loquitur niſi de appanagio Regni filijs Regis dato.

Cùm verò ſubjungit, vſum & conſuetudinem, vt fœminæ excluderentur indiſtinctè, habuiſſe locum inter Francos Galliam inhabitantes, maximè proceres & nobiles in ſucceſſione cujuſlibet patrimonij, nedum in ſucceſſione Regni & patrimonij Franciæ Coronæ, hoc expreſſè negatur. Imò verum non eſſe ex ſuperioribus patet, dum documus filias de jure Francorum capaces ſucceſſionis feudorum fuiſſe. Quod ſi forſan in aliquibus Prouincijs Galliæ receptum eſt, vt mares fœminis præferantur, hoc ſpeciali quadam conſuetudine inductum fuit in ea Prouincia recepta, & ita loquitur Chopin. in contrarium allegatus *tit. 1. lib. 3. nu. 9. in fin.* de ducalis citerioris Britanniæ ſeu Armorices dignitatis ſucceſſione loquens. Ex quo etiam patet, cum vſum Armorices ſpecialem fuiſſe, & alium quàm qui ex lege Salica aut conſuetudine Regni manauerit, cùm per legem Salicam fœminæ omninò eſſent incapaces.
† At à ſucceſſione Ducatus Armorices filiæ non exclu-
debantur, niſi mares, liberi, fratres, patrui, nepotes ex 19
fratribus aut patrueles ſuperfuerint, quod & euentus docuit in Anna vltimi Ducis Britanniæ filia, quæ in d. Ducatu ſucceſſit & Carolo viij. Regi Franciæ nupſit.

Addeodum, quòd cùm præſuppouatur iu aliquibns proniucijs; eùm tamen vnica Britaunia ſcilicer nominetur, inductam eooſuetudinem, vt filiæ excluderentnr; ex eo infertur jus commune eſſe in contrarium, ſed & aute conſtitutionem in Comitijs, Britannicis anno 1455. de qua Chnpin. *d. loco*, filiam prælatam patruo conſtat ex Chronicis, cùm, Senatuſconſulto ſolemni, & judicio Philippi Regis, Carolus Comes Bleſeoſis, nomine vxotis filiæ ex ſecuodogeuito prælatus eſt tertio geoito in ſnccesſione Joanois Ducis Britanniæ primogeoiti ſine liberis defuncti, Cujac. *de feud. lib. 1. tit. 10. de nominib. vaſall. fol.* 150. & bæc quidem quod ipſum Ducatum Briranniæ, ſed quoad omnia fenda etiam dignitatum d. Ducatus Britanniæ ea omuia ante an. 1185. fuerunr ad inſtar allodialium, & in eis ſecuodùm jus ciuile Romauorum ſuccedebatur, eo verò aut per Edictum Godofridi Comitis (nam Principes Britanniæ quandoque Duces, quandoque Comites vocantnr) jus primogenituræ in Baronijs majoribus, quç tantùm nouem numero erant, induxit; in cæteris feudis jure Romaoorum vigente, poſteà verò, vel ex Principis priuilegio, vel voluntate poſſidenoum, cum conſenſu intereſſe habentium quædam alia ſeuda d Edicto comprebenſa fuerunt, idque comprobatum fuit per primam reformationem conſuetudinis Britanniæ de an. 1450. Cætera verò feuda remanſerunt ad iuſtar allodialium, & adhuc ſunt, & eorum ſucceſſio juxta d. jus ciuile Romaoorum regebatur & regitur, vt eruditè docet Argeotr. *in conſuet. Britan. circa diuiſionem nobilium, in proœmio col. 3 & art. 546. col 8. & art.* 559. Quinimò in illiſmet feudis in quibus jus primogenituræ Francornm eſt inductum, deficientibus maſculis vltimo defuncti, filiæ ejuſdem ſuccedunt, & inter eas eſt locus juri primogenituræ, eaclufis remotioribus maſculis, Argent. *d. loco in text. d. Edicti Godofredi, §. s'il n'y a que filles, & quæſt. 11. circa fin.*

Quæ cùm ita ſint, hoc eſt, filias capaces eſſe ſucceſſionis de jure Francorum; oon potuit ille vſus prætenſus ex aduerſo, excluſionis fœminarum in Siciliam induci per Rogerium Comitem Calabriæ circa annum Domini 1058. quam armis conquiſiuerat, & tandem de ea per ſummos Pontifices in titulum Regni ipſe & ejus filij fuerunt inueſtiti, ad notata per Gregor. *de conceſſ. feud. part. 1. q. 1. nu 8. verſ. poſt hac.* Imò ſi aliquis vſus per eum inductus ſit, admiſſionis fœminarum & non eacluſionis fuit inductus; cùm, vt ſuprà demonſtratum fuit, de jure Francorum fuerint fœminæ capacea ſucceſſionis, & hoc manifeſtè docet idem Gregor. *part. 4. q. 1. per totam, ſed maxime 9. primus numerus*, cùm ait in Regno Siciliæ triplea jus eſſe viuendi in feudis: Primum jus commune ſeudorum, quo regulariter fœmina penitus repellitur à ſucceſſiune feudi, *cap. 1. §. filia, verſ de ſucceſſione feudi.* Alterum jus Francorum, quo fœmina ſuccedit, ſeruata tamen prærogatiua ſexus ioter eodem grado exiſtentes, vt docet idem Gregor. *d.*
20 *q. 1. nu. 4. juncto cum q. 4. num 8. cum ſeqq.* † Et in terminis per jus Francorom derogatum fuiſſe juri feudorum quoad ſucceſſionem fœminarum docet idem Gregor. *d. q. 1. nu 7. &* 8. & idem Gregor. *part.* 4. *q.* 2. docens vnde jus Francorum habuerit originem, atr babuiſſe ex antiquiſſima conſuetudine viuentium in ſeudis, quæ diſpoſuit, & tacito conſeoſu vtentium reſpectu prærogatiuæ ſexus, quòd in feudis fœminæ ſuccedunt, *ex c. ſignificauit, de reſcript.* quo loco loquitur de Comitiſſa, quæ ſucceſſit in Comitatu ſecundùm conſuetudinem Gallicanam. Et quòd fœmina ſuccedat in feudo in Regno Siciliæ, proceſſit ex eadem antiquiſſima conſuetudine, & id ruiſua clariſſimè repetit & docet *part. 8. q. 7. nu. 3.* Tertium verò fuit jus Siciliæ, quod in aliquibus derogauit juri feudorum, & in alijs juri Francorum, vt latè proſequitur idem Gregor. *d. part. 4. q. 1. nu. 11.* vſque in finem. Non vſus igitur eacluſioois fœminarum, ſed admiſſionis, contra jus ſeudale in Siciliam ea jure Francorum inductus fuit. Proferatur aliquis author, qui inquiat, de jure Francorum fœminas incapaces eſſe ſucceſſionum in feudis: planè ne vnus quidem vuquam innenietur, & omnes ſiue Siculi ſiue Galli imò textus *in d. c. ſignificauit*, claiè fatentur, eaa admitti præterquam ſi de Regni Franciæ ſucceſſione agatur. At, data capacitate fœminarum, ea eſt certiſſima doctrina ſuprà & latiùs in priori conſilio confirmata, in materia primogeoituræ, vt filia primogeniti admiſſi eacludat patruum.

Non eſt interim omittendum negari omninò, & non eſſe verum, in Normania fœminas excludi à ſucceſſione feudorum.

Ex præmiſſis contraria omninò conclusio, ab ea, quam ipſi faciunt, elicienda eſt, nimirum, viuere jure Francorum, nihil aliud eſſe, quàm fœminam poſſe in feudis ſuccedere, deficientibus tamẽ maſculis ejuſdem lineę & gradus, & inter eos locum eſſe primogenituręę.

Noo autem facienda eſt concluſio, fœminas in perpetuum cenſeri, jure Francorum, à ſucceſſione feudi excluſas; & certè ſuam concluſionem ſtare non poſſe cognoſcens, ſubjungit, ſaltem fœminas excludi à maſculis quantumuis remotioribus, & non niſi ijs deficientibus admitti. Sed hæc contraria ſunt ijs, quæ propoſuit, quibus jure Francorum ex lege Salica fœminas incapaces ſucceſſionis eſſe in principio eniaus eſt docere, nec debuit ad illud, *ſaltem*, confugere. Nam ſimul atque fatetur capacitatem fœminarum, ſuccedit illa doctrina certiſſima, filiam primogeniti eacludere patruum; ſed concedamus ei, vt à prima ſententia diſcedat; videamus quid de bac ſecunda ſentiendum ſit.
† Ait, prauam conſuetudinem in Regno Siciliæ indu 21
ctam, vt filiæ eacluderentur per remotiores maſculos, fuiſſe per Fridericum ſublatam per *conſtit. in aliquibus de ſucceſſ. filio. Comit. & conſtit. vt de ſucceſſionib. de ſucceſſ. nobil. in feud.* inductam, inquam, per Rogerium, qui Siciliam occupauit de d. anno 1058 & ſublatam per d. Fridericum ſecundum, qui obijt anno 1250. & hæc confirmare ſe putat authoritate Andr. de Iſern. *in d. conſt. vt de ſucceſſionib. nu. 4. & conſt. in aliquibus nu. 1. verſ. ſic de jure.* Reuera qua conſcientia hæc dicantur ego neſcio: imò totum contrarium ex dictis locis probatur: nam quoad *conſtit. in aliquibus*, in ea dicitur; in aliquibus Regoi partibus conſuetudinem inuectam fuiſſe, vt ſi quis moreretur, relictis filiabus, quòd eæ non ſuccederent, ſed conſanguinei, quantumcumque remoti maſculini ſexus, idque corrigitur per d. cõſtitutionem. Ante Conſtitutiones Siciliæ, erat duplex jus in Sicilia in feudis, nimirum feudale, quod commune erat & Francorum, quod erat ſpeciale, vt ſuprà edoctum fuit ex Gregor. *part. 4. q. 1. in princ.* Jure feudorum fœminæ erant iocapaces, jure Francorum erant capaces. Ergo in Prooincijs in quibus vſus erat, vt filiæ noo ſuccederẽt, illud inualuerat contra jus Francorum, & procedebat ex jure Feudorum: hoc ſuſtulit Fridericus, ergo tantum abeſt vt probetur ea jure Francorum, filias fuiſſe excluſas, quin potiùs vſum ea jure feudorom inductum ad jus Francorum reduxit.

Secundò, & clariùs veritatem demoostrando. Cùm illud duplea jus feudorum & Francorum eſſet io Sicilia, & in aliquibus prouincijs fœminæ admitterentur, in alijs non, & de jure feudorum eacludantur, cùm illum tollit vſum, abrogat jus feudorum, & reducit ad jus Francorum, vt ſcilicet filiæ ſuccedant. Non igitur abrogat prauum vſum ex jure Francorum deductum, ſed jus

ſed jus Francorum quod in aliquibus tantùm prouinciis habebat locum, in omnibus, quoad ſucceſſionem filiarum, abrogato jure feudorum & vſu ex illo manante, locum habere debere ſtatuit.

Tertiò, cùm ait, ex illo prauo vſu filias excluſas à conſanguineis maſculis, quantumuis remotioribus, vnde manauit ille vſus, an ex jure Francorum, vt prætenditur ex aduerſo, per Rogerium inducto, an verò ex jure feudali? Si probauero ex jure feudali, conſequetur neceſſariò de jure Francorum maſculos remotiores excludi per filias vltimi poſſeſſoris; affirmando enim de jure feudali jus Francorum, quod cum illo pugnat nominatim quoad ſucceſſionem fœminarũ, Gregor. *part. 4. q. 1.* excluditur, *l. cum prætor, de judic. cum ſi-*
22 *mil.* At † verò Andr. de Iſern. *in peregr. Accur. nu. 1. in fi.* ait de jure feudorum fœminas excludi, quod corrigitur per *d. conſtit. in aliquibus*, quando non habet fratrem, quod Aduocatus Domini Antonij fatetur per text. *in §. hoc autem notandum, de ijs qui feud. dar. poſſ. & in §. 1. §. hoc quoque, §. filia de ſucceſſ. feud.* Et cùm fateantur eam conſuetudinem inductam de jure feudorum, nullo modo poteſt inferri quod intendit, nimirum, per Rogerium de jure Francorum eſſe inductam, imò ex eo quòd de jure feudorum eſt inducta, ſequitur quòd de jure Francorum filia excludebat remotiores maſculos, & probatur per conſequentiam neceſſariam ex text. d. conſtit. & in terminis d. prauam conſuetudinem à jure vſuum feudorum fluxiſſe, & id jus vſuum feudorum per d. conſtitutionem correctum docet Afflict. *in d. conſtit. in aliquibus nu. 2. in fin. & 3. in princ.*

Poſtremò, demus jam citra præjudicium veritatis, cùm jus Francorum induceretur, eam quoque conſuetudinem irrepſiſſe, non probaretur ex eo per jus Francorum filias excludi à remotioribus maſculis, imò totum contrarium. Nam cùm jure Francorum capaces ſint ſucceſſionis fœminæ, & ea ſit doctrina certiſſima in terminis primogenituræ, filias primogeniti admiſſi excludere patruum, ſequitur eum vſum, quo filiæ excludebantur per remotiores maſculos, prauum fuiſſe, & contra jus, ideoque ſublatum, & ordinatum, vt jus Francorum germanum procederet, ſublata omni per contrarium vſum deprauatione. Nam cùm ea ſit doctrina, vt in primogenituris filia excludat patruum, non debemus imaginari contrariam doctrinam in jure Francorum procedere (cùm de ea nullibi conſtet) ex praui vſus abrogatione in hac conſtitutione facta, quin potiùs contrarium, nimirum & eam doctrinam generalem habuiſſe ſemper locum in jure Francorum, & cùm in aliquibus prouinciis per prauum vſum deprauata eſſet ſuæ priſtinæ naturæ reſtitutam.

23 Quoad † verò *conſtit. vt de ſucceſſio.* ea clarè omnes liberos defuncti admittit cujuſcumque ſexus ſint, ſeruata tamen ſexus prærogatiua, vt mulieri maſculus præferatur, nec non majoris ætatis inter eos, qui viuũt in Regno ſpecialiter jure Francorum, & vt Joan. Andr. *in gloſ. ordinaria in verb. prærogatiua*, ſeruata etiam gradus prærogatiua: ita vt referendo, & in ſuas conſtitutiones reponendo, jus Francorum, demonſtretur manifeſtè agnatos per filias excludi; nõ autem quidquam addidit in hoc juri Francorum, vel illud correxit, quod ſi feciſſet, dixiſſet.

Quoad verò d. Andr. de Iſern. *in peregrina d. conſtit. vt de ſucceſſ. nu. 4.* cùm loquitur de conſuetudine, qua conſanguinei remotiores excludebant filias, ait eſſe correctam per *d. conſtit. in aliquibus*, quam ibi *in d. conſtit.* fluxiſſe à jure feudali, non Francorum docuerat, vt ſuprà diximus.

Ex quibus concluditur d. conſuetudinem, qua filiæ excludebantur à remotioribus agnatis, non ex jure Francorum per Rogerium, ſed ex jure feudali, contra juris Francorum diſpoſitionem inductam, & tantum abeſſe, vt intentio d. Domini Antonij ex d. conſtit. probetur, quin potiùs contrarium ex ijs paret, nempe de jure Francorum filias excluſiſſe remotiores agnatos, & conſuetudinem ex jure feudali contra hujuſmodi juris Francorum diſpoſitionem inductam, ſublatam fuiſſe. Quæ omnia certiſſima redduntur ex eo quòd, ſeclusis d. conſtitutionibus, Doctores tam Galli, quàm alij, Siculorum conſtitutionum rationem non habentes, ſuprà allegati & infrà allegandi, dum de admiſſione filiæ contra patruum fuſiùs agetur, hanc fuiſſe conſuetudinem & vſum in Gallia vel Francia ſeruatum, & naturam juris Francorum quæ è Gallia in Siciliam manauit, Gregor. *part. 4. q. 2. in princ. & part. 8. qu. 7. n. 3.*

Ut † verò ſuam ſententiam confirmet ſubjungit, vi- 24
uere jure Francorum nihil aliud eſſe quàm ſuccedi prout ſucceditur in Regno Franciæ, & probare nititur ex Papienſi *ſub tit. de reuocat. feud. verſ. ac nomine recti, num. 13.* & Per. Jacobi *tit. de ſucceſſ. Reg.* vel potiùs *de cauſ. quib. vaſal. 2. c. 43. nu. 60.* diſcedit jam à ſuo *ſaltem*, ad quod recurrerat, & parum ſibi conſtans & modò fœminas in aliquo caſu admittens, modò excludens, nunc redit ad ſuum primum propoſitum, & fœminas incapaces ſucceſſionis contendit, & doceret, ſi verum eſſet, viuere jure Francorum, eſſe ſuccedere vt in regno Franciæ per Reges ſucceditur: ſed hoc falſum eſt, & ex ſuperioribus patet, viuere jure Francorum, eſſe non vt fœminæ incapaces ſint, ſed vt inter ſuccedere volentes ſeruetur ſexus, ætatis, gradus, & lineæ prærogatiua, ita vt maſculus quidem præferatur fœminæ, & primogenitus ſecundogenito, ſed filia primogeniti admiſſi excludat patruum tanquam alterius gradus & lineæ. Nec Ferrarien. ait quod ipſe cõtendit, ſed ſolùm, eſſe quoddam feudum, in quo ſolus primogenitus ſuccedit vt in Regno Franciæ regulariter & alijs Regnis, Marchionatibus, & Ducatibus, qui jure Francorum regulantur. Et certè in hoc, vt primogenitus ſc. ſuccedat nec diuidatur feudum, eodem modo ſucceditur in Regno & in cæteris feudis, quæ reguntur jure Francorum: ſed quoad ſucceſſionem fœminarum differũt admodum, cùm lege Salica fœminæ tantùm à Regno excludantur, ad cætera verò feuda admittantur more Francorum, vt diſertè docet Beued. *d. verb. duas habens, nu. 72.* & Forcatul. *in tract. de feud. cap. 7. nu. 1.* & ſuprà dictum fuit. Et viuere jure Francorum, eſſe ſuccedi prout in Regno Francorum, vt ex aduerſo præſupponit, ne verbum quidem Ferrarius, & hoc eſt verba authorum peruertere & in alium ſenſum detorquere. Per. verò Jacob. ne verbum quidem ea de re, ſed ſolùm, cùm ageretur de ſucceſſione Regni Franciæ, maſculum admiſſum, & fœminam excluſam, & Philippum Carolo ſucceſſiſſe eumque ſolùm tanquam primogenitum, etſi alius Carolus in eodem gradu eſſet. Sed hæc quid ad rem?

Subnectit † aliud ex Freccia *de ſubfeud. tit. de orig.* 25
feudo. ſcilicet feudum, quod regitur jure Francorum, fuiſſe cognitum de jure feudorum, ex text. *in §. 1. & §. quia de ijs qui feud. dar. poſſ.* Ergo infert, fœminæ illorum ſunt incapaces *ex c. 1. cum ibi not. de eo qui ſibi & hered.* & firmare contendit ex Dec. *conſ. 445. num. 8. & 9.* & Intrig. *de feud. cent. 1. q. 7. nu. 1. & 2.* Reſpondetur, Freccia quidem *d. nu. 9.* primum omnium & nouè aſſerere, jus Francorum fuiſſe cognitum de jure feudorum, in eo ſcilicet capite quo primogenitus ſuccedebat *ex cap. 1. §. & quia de ijs qui feud. dar. poſſ.* ſed de filiarum excluſione vel admiſſione ne verbum quidem; & vt mittam an vera ſit ſententia FRecciæ, quæ merè diuinatoria eſt, cùm eam imaginetur ex eo quod *in d. §.* dicitur, feuda

feuda primùm jure ſucceſſionis ad filios non perti-
nuiſſe,& ſic progreſſum eſſe vt ad filios deuenirent, in
quem ſcilicet Dominus hoc beneficium vellet confir-
mare, interpretatur Freccia Dominum electurum pri-
mogenitum ex regula tam diuina quàm humana,& ſic
eùm primogenitus ex electione Domini ſucceſſurus
eſſet, jus Francorum, quo primogenitus ſuccedit, co-
gnitum fuit jure feudorum, quod quàm longè peti-
tum & diuinatorium ſit, vnuſquiſque videt: ſed de-
mus hoc ita eſſe, nimirum cognitum fuiſſe jus Franco-
rum de jure feudorum, non ſequitur, nec vllo modo
valet conſequentia; ergo filiæ incapaces ſunt ſucceſſio-
nis, nec id infert Freccia, ſed pro parte Domini Anto-
nij conſitlentes contra omnem juris rationem. Quis e-
nim vnquam audiuit ita argumentari? Cognitum fuit
tale jus per tale alterum jus: ergo eodem modo regu-
larur. Quod argumentum ſi valeret, ſequeretur primo-
genitum ſolùm de jure Francorum non poſſe ſucce-
dere, nam de jure feudali omnes filij æqualiter ſucce-
dunt c.1. §. *omnes filij*, & ibi per DD. *ſi de feud. fuer. con-
trou. cap. 1. in princ. de ſucceſſ. feud.* Pet. de Greg *part. 4. q. 1.
num. 9.* Ergo idem eſſet dicendum de jure Francorum,
quòd nimium deberent omnes æqualiter ſuccedere,
eùm ſit cognitum à jure feudali. Et, quoad ſucceſſio-
nem fœminarum, clariùs etiam patet, non poſſe ab vno
jure ad aliud argui, etſi vnum jus ab alio cognitum
fuerit, cùm ea jura inter ſe ex diametro pugnent; jure
enim feudali fœminæ regulariter non admittuntur, at
de jure Francorum omninò, Pet. à Greg *d. part. 4. qu. 1.
num.* 8. Chopin. *de doman. Franc. lib. 3. tit. 6. in princip.* O-
tho Friſing. *de vit. Frider. I I. lib. 2. tit. 29.* Et nomina-
tim quoad ſucceſſionem filiarum, cùm jure Franco-
rum filia fœmina ſuccedere debeat, & in locis, in quos
introducitur, per illud derogatur juri feudorum, Pet.
de Greg. *d. part. 4. q. 1. nu. 7. &* 8. Et planè ex eo quod co-
gnitum fuit, tantum abeſt vt inferatur ſecundùm illud
regulari debere, quin potiùs ſequitur, diuerſum & al-
terius naturæ eſſe; alioquin non aliud jus, ſed idem eſ-
26 ſet. † Nec his refragatur authoritas Decij *in conſ.* 445.
nu. 8. *&* 9. nihil enim aliud aſſerit, quàm de jure Fran-
corum maſculum fœminæ, & primogenitum ſecun-
dogenito præferri: quod & nos aſſerimus, ſi tamen ſint
eiuſdem lineæ & gradus, & tantum abeſt, vt ex Decio
probetur incapacitas fœminarum prætenſa, quin po-
tiùs Decius, in feudo de quo agit, quod regebatur jure
Francorum, docet *num.* 14. Ciduciam filiam peregrini
ſucceſſiſſe, & in caſu ſibi propoſito actricem tanquam
defuncto proximiorem, excluſis maſculis remotiori-
bus, ſuccedere debere, *nu.* 19. *&* 20. Idque ex conſuetu-
dine Siciliæ, per quam ſcilicet jus Francorum fuit in-
ductum ad derogationem juris feudalis, ex Greg. *d.
part. 4 q. 1. nu. 7. &* 8. & ex conſtitutione Regni, in quam
ſcilicet d. conſuetudo relata fuit.

27 Non † obſtat etiam Intrigl. *cent. 1. qu. 7. nu. 1. &* 2. vbi
docet, ex antiquiſſima Regni Franciæ conſuetudine
introductum fuiſſe jus Francorũ, vt major natu minori,
& maſculus fœminæ præferatur in ſucceſſione, quod
& verum eſt, vt ſæpe diximus: ſed debuit allegari idem
Intrigl. *d. q. 7. num.* 60. *&* 61. vbi ait, ſtante prærogatiua
ſexus, & data capacitate fœminarum, non poſſe exclu-
di niſi à maſculo in eodem gradu conſtituto, *& nu.* 58.
clarè docet, ſi maſculus nolit ſuccedere, ſororem ſta-
tim habituram hæreditatem, & ſic excludi remotio-
res, debuit quoque allegari *qu. 6. præcedenti num. 64. &
ſeqq.* vbi ait jus Francorum procedere ſolùm inter
duos eodem vel ſimili gradu conjunctos, non autem
inter conjunctos in diuerſo gradu, quia potentior eſt
prærogatiua gradus, quàm prærogatiua ſexus.

28 Poſtremò, concludit † circa hoc primum caput, in
feudis, in quibus viuitur jure Francorum, nedum fœ-
minas excludi à maſculis, verùm etiam ſolum primo-
genitum, cæteris excluſis, admitti, ex notat. per Iſern.
*in §. & olim num. 8. de ſucceſſ. feud. & cap. 1. verſ. & filius
fratris, nu. 2.* ibi, *item cùm viuitur Imperator Lotharius &
cap. præterea ſi vaſallus num. 12. & 16. verſ. ſed ponitur &
verſ. nec eſt veriſimile qua fu. prim. canſ. benef. amitten. &
in §. præterea Ducatus num. 36. de prohibit. feud. alienatio.
per Frideric.* & aliis locis & authoribus allegatis per
Thom. de Marin. *ſub tit. de feud. jur. Francor. nu. 1.* Ita vt
viuere jure Francorum idem importet, ac ſi diceretur,
quòd ſolus primogenitus ſuccedat, Marin. *d. loco nu.* 5.
Dec. *d. conſ. 445. nu. 8. &* 9. Afflict. *dec. 119. nu. 2. &* 3. & ibi
Urſill. *nu.* 5. faciunt notata per Tiraquell. *de primogen. in
præfatio. nu.* 3. quem refert & ſequitur Intrigl. *d. quæſt. 7.
num.* 2.

Hæc omnia vera ſunt, ſi, cùm dicitur fœminam ex-
cludi à maſculis, adjiciatur, dummodo ſint ejuſdem
gradus & lineæ: viuere enim jure Francorum, eſt &
primogenitum ſecundogenito & ideò maſculum, ejuſ-
dem tamen lineæ & gradus, fœminæ præferri: ſed eo
jure filiam defuncti primogeniti admiſſi excludere pa-
truum, & omnes maſculos ſe remotiores, & ex ſupe-
rioribus hæc concluſio facienda eſt, jure Francorum
fœminas capaces eſſe ſucceſſionis, eaſque maſculis re-
motioribus præferri, & filiam ex primogenito exclu-
dere patruum. Atque hæc quidem circa primum ca-
put.

Quoad † ſecundum verò, quo nititur reſpondere 29
quibuſdam fundamentis, quæ attulimus, vel nos alla-
turos exiſtimat pro Domino de Coſta, quibuſdam, in-
quam, pleraque enim in priori conſilio contenta, inta-
cta reliquit, paucis ſingula, vt refert, proferemus, & ſi-
gillatim, nonobſtantibus quæ in contrarium propo-
nuntur, fundamenta noſtra vera & ſolida eſſe demon-
ſtrabimus.

Ac primùm, ad fundamentum quo dici poteſt, jus
Francorum ab inteſtato ſolùm habere locum, non au-
tem ſi de feudo in quo eo jure viuitur, inter viuos vel
vltima voluntate diſpoſitum fuerit, ex Intrigl. *de feud.
cent. 2. qu. 92. nu. 9. & ſeqq. & nu. 13. cum ſeqq.*

Reſpondet, illud ſpeciale eſſe in Regno Siciliæ & de
jure Siculorum, in quo cùm omnia feuda ſint facta a-
lienabilia tam inter viuos, quàm in vltima voluntate,
ſine licentia Regis, ex Canner *in c. volentes, verſ. & cum
ſcire leges, nu. 9. &* 10. *nu. 15 & ſeqq.* dummodò integra in
vnam perſonam æquè idoneam transferantur, ſi feudi
poſſeſſor decedat ab inteſtato ex conſtitut. Siciliæ in
eo ſucceditur jure Francorum, ſeruata ſexus & ætatis
prærogatiua, Greg. *part. 4 q. 1 nu. 15. 16. 17. &* 18. ſed ſi feu-
dum hoc, ex tenore inueſtituræ & aliis modis legiti-
mis, probetur regi jure Francorum, & ſit antiquum, id
alienari non poſſe, nonobſtante *d. cap. volentes*, in præ-
judicium primogeniti; & in hoc æquiparari juri Lon-
gobardorum, Greg. *d. loco nu.* 16. Iſern. *in conſtit. conſtitu-
tionum nu. 1. in fin.* Afflict. *dec. 119. nu. 2.* & ibi Urſill. *nu.* 7.
ſecus ſi feudum eſſet nouum, quia cum conſenſu Do-
mini poſſet alienari, Greg. *part. 3. qu. 7. nu.* 37. Ita vt quo-
ad poteſtatem alienandi feudum juris Francorum, no-
uum æquiparetur juri Siculo, antiquum verò ab eo
diſcrepet, Greg. *d. qu. 1. num.* 18. ex Canner. vbi ſuprà *nu.
16. vſque ad fin.* Ita vt jus Siciliæ quoad alienationem
introductum per *d. cap. volentes*, non habeat locum in
feudo antiquo, in quo viuitur iure Francorum, Gre-
gor. *d. quæſt. 1. num.* 17. addens Intrigl. ex aduerſo allega-
tum, loqui de iure Siculorum ex illius lectura con-
ſtare.

Ad hæc reſpondetur, quamuis hoc fundamentum,
eo modo illud ſumendo, quo poſtea dicemus, & ſuprà
in præ-

io præſuppoſitis dictum fuit, ſolùm ſufficeret pro vi-
ctoria cauſæ, tamen illud nos in priori conſilio inter
fundamenta quibus mouemur, non repoſuiſſe, nec il-
lius nos niſi per tranſennam feciſſe mentionem, ſed ne
nunc intremus in illam quæſtionem, an in Gallia illud
jus Francorum antiquiſſimum, quo fœminæ per ma-
ſculos ejuſdem gradus & lineæ excludebantur, nedum
in ſucceſſione ab inteſtato, ſed etiam in teſtamento
proceſſerit, & an feuda quæ eo jure regebantur in d.
Gallia, eſſent hæreditaria, vel ex pacto & prouidentia,
etſi enim generaliter verum ſit, feudum, quod defer-
30 tur primogenito eſſe ex pacto & prouidentia, † tamen
in hujuſmodi feodo juris Francorum, & in Gallia eſſe
hæreditarium, Gallici interpretes, & DD. exiſtima-
runt, Oldrad. *conſ. 94. col. 2. in fin. verſ. dico quod primoge-
nitus*, Albet. *in prima conſtit. Digeſtorum, §. diſcipulis, ſub
n. 13. & in l. pen. n. 4. C. de donatio. inter vir. & vxor.* Abb.
*conſ. 12. col. 4. verſ. ſeptimũ dubiũ, in fi. lib. 1. & conſ. 3. n. 8. poſt
medium vol. 2.* & alij quos refert Intrig *cent. 1. q. 48. n. 120.*
31 His, inquam, † omiſſis, quoad rem præſentem dici-
mus, nos non affirmaſſe nec illud diſcutere voluiſſe,
an generaliter feuda, quæ reguntur jure Francorum,
habeant tantùm locum in ſucceſſione ab inteſtato;
ſed aſſerimus feudum hoc Caſtri noui, de quo agi-
mus, ſi verum eſſet regi jure Francorum, ſiue ex priui-
legio conceſſo per Fridericum ſecundum, vel alium
authoritatem habentem, Giraudo Amico, poſt quem
ſucceſſit in d. feudo Giraudus de Simiana, illud intel-
ligendum eſſe procedere tantùm in ſucceſſione ab in-
teſtato, non autem teſtamentaria, tum quòd prærogа-
tiua ſexus & ætatis debet intelligi ſolùm ab inteſtato,
docet Gregor *part. 4. q. 11. n. 1. & ſeqq.* poſt Bald. *in l.
1. verſ. aliàs ſtatuto C. de legitim. hæredib.* Alberic. *in di-
ctionar. verb. feudum in 5. col. verſ. alia eſt etiam pulchra
quæſtio*, tum quod poſito quòd in Regno Siciliæ eſſet
ſpeciale ex conſtitut. Friderici, vt ſolum in ſucceſſione
ab inteſtato procederet jus Francorum: tamen cùm
dicatur Fridericus conceſſiſſe hoc priuilegium Girau-
do Amico, exiſtimandum eſt eodem modo conceſſiſ-
ſe, quo conſtituerat, maximè cùm priuilegia ſint ſtri-
cti juris, & nominatim hoc quo primogenitus ſolus
ſuccedit & filia per maſculum excluditur, Greg *d. q. 11.
n. 3.* Ideoq́ue quanto minus fieri poterit jus commune
lædere debet, arg. *l. 2. C. de noxal. c. cùm dilectus de con-
ſuet.* & eorum quæ voluit Bald. *in l. ita nobis pudor C. de
adulter.* Sed non eſt ad hæc recurrendum, cùm ſimus in
claris. Nam aut prætenditur hoc in Caſtro-nouo in-
ductum ex priuilegio, de quo in articulis, ſuper quibus
fuerunt examinati teſtes, quibus nititur d. Dominus
Antonius, aut ex præſcriptione in d. domo inducta: ſi
ex priuilegio, res eſt manifeſta: nam in d. articulis di-
citur hoc feudum conceſſum fuiſſe Giraudo Amico, &
ejus hæredibus etiam extraneis; ergo neceſſariò abſo-
lutè hæreditarium: priuilegium autem, vt viuatur in
eo jure Francorum, fuiſſe conceſſum eidem Giraudo
Amico, & ejus hæredibus quibuſcumque, etiam extra-
neis. At hæc ex diametro pugnant, nempe vt feudum
tranſire poſſit ad hæredes extraneos, & vt primogeni-
tus ſuccedat. Ergo vt euitetur hujuſmodi cõtradictio,
& vt vtrumque ſtare poſſit, interpretandum eſt, illud
priuilegium tantum habuiſſe locum in ſucceſſione ab
inteſtato, aut non facta diſpoſitione inter viuos, vt ſu-
prà dictum fuit *nu. 8.* ex Cannet. *in c. volentes §. ſed ma-
32 gna fol. 54. nu. 73. vſque ad fin.* † Si verò ex præſcriptione,
quæ etiam eſt ſtricti juris, tunc ſuccedit doctrina cer-
tiſſima, ſolùm habere locum in ſucceſſione ab inteſta-
to ex Bald. & Alber. d. locis proximè relatis, & Greg.
d. q. 11. Interim non eſt omittendum, hujuſmodi præſcri-
ptionem, ſiue etiam vocare volueris conſuetudinem
quæ tamen reuera non eſt, † non potuiſſe procedere 33
niſi Principe approbante, ex vera & communi DD. ſen-
tentia, Alex. *in l. ſi non ſpeciali, C. de teſtam.* Vaſq. *creat 5.
10. n. 257.* Graſſ. *in §. ſucceſſio ab inteſt. q. 16.* Chopin. *de do-
man. Franc. lib. 2. c. 4. n. 9. vſque ad fi.* & ita percelebri Se-
natuſconſulto cautum, ne de eo ampliùs ambigi poſ-
ſit, docet *n. 13.* Hęc dicuntur poſito & nõ conceſſo, quod
hoc feudum regeretur jure Frãcorum. Sed † vltrà nos 34
progredimur: nam etſi eſſemus in ſucceſſione ab inte-
ſtato, & d. quondam Dominus Joachimus de d. feudo
non diſpoſuiſſet, & per donationem & per teſtamen-
tum, & verſaremur in ſucceſſione ab inteſtato, in qua
faciliùs jus Francorum procedit: tamen ſemper filia
primogeniti excluderet patruum, & præſcriptio ſolùm
procederet in caſu, de quo loquuntur teſtes, nimirum
cùm quæſtio erat inter fratres, & eos qui ſunt ejuſdem
gradus, cùm prohibita ſit extenſio in alium caſum ad
excludendas filias, Burgos *d. conſ. 29. nu. 57.*
Secundò, † ad fundamẽtum, quo dici poteſt, filiam 35
vltimi defuncti præferri cæteris agnatis remotioribus
in ſucceſſione feudi, in quo viuitur jure Francorum, &
maſculum fœminis præferri, quatenus in eodem gradu
ſint, ex Petro de Greg. *part. 4. q. 4.* & Intrigl. *de feud. cent.
2. art. 42.* præſertim *n. 26.* vbi de receptiori & veriori at-
teſtatur.
Reſpondet, id non procedere ex mero & ſimplici
jure Francorum, ſecundùm quod fœminæ omninò re-
pelluntur, ſaltem quamdiu ſuperſunt maſculi per li-
neam maſculinam à primo acquiſitore deſcendentes
ſed ex jure Francorum alterato per conſtitutiones Re-
gni Siciliæ, quod potiùs, in ea parte ſic alterata, jus Si-
culorum quàm Francorum denominari debet: idq́ue
probare intendit ex Iſern. *in cap. 1. de eo qui ſibi & hæred.
verſ. nam & illud n. 3.* vbi poſt conſtitutam regulam, fœ-
minas non admitti in feudis, quamdiu ſuperſunt ma-
ſculi deſcendentes à primo inueſtito, declarat ſecus eſ-
ſe in Regno *ex conſtit. in aliquibus*, quibus addi debent
conſt. vt de ſucceſſio. & c. ſi aliquem, quibus fundatur con-
ſtitutio à Pet. de Greg. & Intrigl. in oppoſitum allega-
tis, & ita diſtinguendum eſſe, & diſtinguendo jura eſſe
conciliandа, aſſerere Corn. *conſ. 199. nu. 38. 39. & 44. cum
ſeqq. vol. 2.* ac Canonerium vlteriùs progreſſum, vt ſcili-
cet nec per conſtit. Regni correctum ſit d. caput 1. Ita
vt ſemper fœminæ excludantur à remotioribus maſcu-
lis, Canonerium, inquam, *in d. c. ſi aliquem §. ſed tractan-
dum à nu. 7. vſque ad nu. 45.* Et vtcumque ſit, qui contra-
rium tenent, ſolum hoc intelligunt ex vi d. conſtitu-
tionum, tùm in verbis in d. conſtitutionibus pari ſeu
eodem gradu appoſitis ſe fundent, vt patet ex Gregor.
d. q. 4. part. 4. ideoq́ue qui contendunt d. caput corre-
ctum, hoc ſolùm eſt in Siciliæ regno, non autem extra
regnum, vt poſt Iſerniam declarat Corn. vbi ſuprà.
Hæc omnia facilè diluentur, & meras eſſe nugas &
juris peruerſiones ex ſequentibus apparebit. Et quia
in hac quæſtione, an de jure Francorum filia excluda-
tur per remotiores maſculos, vnum ex præcipuis fun-
damentis conſiſtit, ſi verum eſſet hoc feudum regi jure
Francorum, in ea aliquantulum longius immorandum
eſt, ideoq́ue quatuor modis iiſque ſolidiſſimis & veriſ-
ſimis, iis omnibus, quæ in contrarium proponũtur, vel
proponi poſſunt, reſpõdebimus, eum dicta per aduer-
ſarium ſigillatim expendemus, & falſa eſſe demonſtra-
bimus. Primò † igitur reſpondetur, hoc certiſſimum 36
eſſe in materia primogenituræ juris Francorum, filiam
primogeniti admiſſi excludere patruum, vt in terminis
docent Petr. de Bellapertica, Doctor Gallus *in l. pater
filium, §. quinque. in ff. de legat. 3.* vbi per illum textum
dicit, *Si conſuetudo eſt, quod in Baronijs non ſuccedat
filia, & aliquis habet filium vnum ſecundogenitum, & ex*

primogenito habet filiam, filia debet habere Baroniam. Bald. *in l. in multis in princ. de ſtat. homin.* vbi dicit, quòd ſi conſuetudo regni dicit, quòd primogenitus ſuccedat, non intelligitur fœmina, ſi ſtat maſculus, ſcilicet ejuſdem gradus, vt eum intelligit Ludouic. Roman. *conſil. 98. in 2. dub.* & Palat Ruuios mox allegandus, & Loffied. *conſ. 39.* Præpoſit. *in cap. 1. nu. 10. in fin. verſ. quintodecimo hoc probatur, fol. 34. de feud. Marchia.* Palatios Ruuios *in cap. per veſtras, de donatio. inter vir. & vxor. in rubric. §. 69. nu. 26. fol. mihi* 82. Chaſſan. *rubric. 7. des ſucceſſions. §. 10. num. 57. verſ. Ioann. Faber in d. § caterum, fol. 34. de feud. Marchia.* Guer. Piſn *in pralud. feud. cap. 31. nu. 19.* vbi contendit de jure Francorum ſororem fratri ſuccedere, idque jus in pleriſque locis, præſertim Eccleſiaſticis, ſeruari, quòd non fieret ſi agnati ſorori præferrentur. Loffred. *conſ. 14. n. 10.* vim faciens in jure Francorum, *& conſ. 39. nu. 28.* referens & probans doctrinam Petri de Bellapertica. Thomas de Marin. *de gener. & qualit. feud. tit. 11. de feud. fæmin. ſeu mater. nu. 47.* Camerarius in reſponſo quod attexitur repetitioni Cannetij *in d. c. ſi aliquem verſ. verba hac qua coram Siculis, fol. 373. col. 2.* vbi aſſerit ſe ſeptem annis in Galliarum regno moram traxiſſe, & peritos illius Regni allocutum fuiſſe, & conſuetudines omnes cribraſſe, & antequam in Galliam iret, non ſolum tractatum primogenituræ Galli cujuſdam legiſſe, verùm etiam & conſuetudines Burgundiæ Chaſſanæi perlegiſſe, & ex his omnibus ſe concludere, formam juris Francorum ſtrictam appellari, non alia ratione, quàm quia tantùm procedit inter eos qui ſunt ejuſdem gradus, & manifeſtam eſſe inſaniam, vt data inueſtitura juris Francorum, filia fratris à fratre excludatur.

Otho Friſingenſis *de vita & geſtis Friderici lib. 2. cap. 29.* in his verbis: *Mos in illa qua pene in omnibus Gallia prouincijs ſeruatur, quòd ſemper ſeniori fratri ejuſq; liberis ſeu maribus ſeu fœminis paterna hareditatis cedat authoritas.* Cirier *de primog. lib. 1. cap. 19 num. 5.* Chopin. *de doman. Franc lib. 2. tit. 4. num. 12. &* 13. Tiraquell. Doctor Gallus *in tract. de jure primogenio.* qui de primogenitura juris Francorum loquitur, vt patet ex præfatione *numero* 3. hanc ſententiam clariſſimè firmat *qu. 10. num. 20. & 21. & qu. 14. nu. 6. 7. &* 8. *& qu. 40. num. 3.* Gutier. *conſ. 13. nu. 15. &* 19. Cephal. *conſ. 251. nu. 1. 2. 3.* vbi dicit communem *& nu. 60. 61. 62. 63.* maximè dum allegat Tiraquel. Couar. *variar. reſolut. lib. 3. cap. 5. ſub nu. 5. verſ. rurſus ſeptimò* Pariſ. *conſ. 21. nu. 29. lib. 1.* Joan. Paul. Balxaran. *in c. 1. nu. 31. verſ. infere ex dicta de eo qui ſibi & hared.* vbi ait, de jure Francorum filiam excludere patruum, per ipſius patrem ſemel excluſum, & ad inſtar illius ſeruari in Regno Siciliæ. Minad. *in conſtit. in aliquibus, § tertio noto, num. 118. in fin. & nu. 119. & 122. &* 129. *fol.* 121. vbi hunc eſſe de jure Francorum, & de hoc non eſſe dubium, & ita fuiſſe judicatum aſſerit, nec conſtitutionum, ſed ſolius juris Francorum mentionem facit, in eo & ejus natura ſe fundans.

Atque hi quidem omnes vel Galli ſunt, vel tales qui nullam Sicularum conſtitutionum rationem habuerunt, vel mentionem fecerunt. Camerarius quidem ſummus d. conſtitutionum interpres eſt, ſed ibidem de conſuetudine in Regno Franciæ obſeruata nominatim loquitur. Ex Siculis verò, vel Sicularum conſtitutionum interpretibus eandem ſententiam, nulla tamen d. conſtitutionum ratione habita, ſed in mera natura juris Francorum ſe fundantes, firmarunt, Matth. de Afflict. *cap. 1. num. 19. & 40. in fin. & 41. de nat. ſucceſſ. feud.* Idem *in conſtit. in aliquibus num. 5.* dum filiam primogenitam, nullis exiſtentibus filijs maſculis defuncti patris, ad ſucceſſionem, nulla agnatorum habita ratione, admittit, *& in conſtit. vt de ſucceſſionibus, num. 8.* Thom. Grammat. *dec. 1. num. 28. &* 29. qui etiam pro nepte judicatum aſſerit. Joan. de Amicis *tit. qui feud. dare poſſ. qu.* 15. *fol.* 187. *& in §. Item dicit* Andr. *fol.* 263. Intrigl. *cent. 1. qu. 6. num. 64. cum ſeqq. & qu. 7. num. 61.* Marin. Freccia *de ſubfeud. lib. 3. tit. de differ. quater. feud. num. 30. fol. 423.* Cumia *in c. ſi aliquem verſ. prarogatiua, num. 6. fol. 277.* Garſ. Maſtrill. *in deciſ. Conſiſtorij Sicilia dec. 55. in princip.* & alij in priori conſil. allegati.

Taceo pro nunc Andræam de Iſernia *in cap. 1. de eo qui ſibi & hared. in fin.* Intrig. *cent. 2. art. 42.* Gregor. *lib. 4. qu. 4.* & Corn. *conſ. 199. num. 38. vol. 2.* quod ijs Conſultores d. Domini Antonij enixi ſint reſpondere, imò Corn. pro ſe allegare. Sed poſteà docebitur, eos ejuſdem ſententiæ, ſecluſis conſtitutionibus Siculis, fuiſſe. Ex quibus patet, corruere quæcunque ex aduerſo proponuntur, cùm ex natura juris Francorum primæua & genuina, & vi illius filia excludat patruum. Quæ prima reſponſio rem ad radicem præſcindit; vanè enim quæritur, an per Conſtitutiones Siciliæ nouè & alterando jus Francorum huc ſit inductum, cùm Doctores ſupradicti, de conſuetudine Francorum in Gallia obſeruata, atteſtentur; & quæſtionem in fauorem filiæ contra patruum definiant, nulla Sicularum Conſtitutionum ratione habita, & Cephal. *d. conſ. 251. num. 60. 61. 62.* ſummoperè notandus, qui æquiparat, quoad excluſionem patrui per filiam, conſtitutiones Siculas, & conſuetudinem Francorum, & eandem vim, eundemque effectum quoad hoc habere; & bene, cùm conſuetudo Francorum, quæ jam in Siciliam irrepſerat, per conſtitutiones Siculas generaliter inducta, & quatenus per prauam conſuetudinem aliquarum prouinciarum alterata fuerat, per eaſdem ad priſtinam & primæuam juris Francorum naturam reducta fuerit, non autem per eas alterata, vt ex his & ſuperioribus patet.

Secundò † reſpondetur, hujus quæſtionis deciſio- 37
nem pendere ex eo quòd cùm de feudis, quæ jure Francorum reguntur, loquimur, hoc ſtatuitur, vt prærogatiua ætatis & ſexus inducatur, ita vt primogenitus ſecũdogenitum & maſculus fœminam excludat: ſed hoc perpetuum eſt & certiſſimum in jure in omnibus primogenituris, quibus ea prærogatiua ſexus & ætatis ineſt (niſi nominatim & expreſſiſſimè primogenituram gẽtilitiam, agnatitiam, maſculinam, perpetuam etiam, ad excluſionem filiarum per remotiores, inſtitutã fuiſſe) vt ſi ſemel primogenitus admiſſus fuerit, filia ipſius excludat patruum, vt in terminis docent Anchar. *conſ. 339. n. 7.* Couar. *variar. reſolut. lib. 3. cap. 5. ſub n. 5. verſ. rurſus ſeptimo,* poſt multos quos refert Joan. Gutier. *pract. q. lib. 2. q. 88. n. 6.* Molin. *de primogen. lib. 1. cap. 3. nu. 9. & c. 7. n. 4. verſ. contrariam & lib. 3. n. 5. & ſeqq.* Cancer. *lib. 1. tit. 12. de feud. n. 47. &* 49. Melch. Palaes *de majoratu, parte 2. q. 6 n. 7. cum ſeqq. n. 12 & fuſiſſimè n 24. cum ſeqq.* Peralta *in rubr. ff. de hared. inſtituen. n. 103. verſ. ſed poſtquam, fol. 83.* Pet. Salazar *in tract. de vſu & conſuet. cap. 12. nu. 29.* vbi communem & veriorem, & apud omnes ſcribentes in praxi eſſe abſque difficultate, aſſerit, *& nu. 54. 56. 61.* vbi dicit hanc regulam infallibilem. Auendan. *ad ll. Taur. l. 40. gloſ. 9. n. 2. & ſeqq.* Surd. *conſ. 316. n. 12.* & alij in priori conſ. vſque ad nu. .. allegati. Atque hoc vbique terrarum obſeruari affirmat Alexand. Raud. *de analog. c. 15. n. 292.* † Et conſtit. Hiſpaniæ, quæ fœminas ad ma- 38
joratus ſucceſſionem, excluſis maſculis remotioribus, admittit, juri communi cõformem contendit, Burg. de Paz *in proœm. ll. Taur. n.* 85. Gutier. *conſ. 13. n. 17. 26. & 27.* Anchar. *d. conſ. 339. nu. 7. cum ſeqq.* Sed & ſororem vltimi poſſeſſoris, † nedum filiam vltimi poſſeſſoris majora- 39
tus præferẽdam patruo docet *conſ. 29. n. 19.* idemq; jure cõmuni hoc caueri docet Gutier. *conſ. 13. n. 14.* Quæ cùm

ita ſint,

ita ſint, debuit pro parte d. Domini Antonij in indiuiduo & clarè probari, filias vltimi defuncti de jure Francorum excludi à remotioribus maſculis, non autem illud ſibi imaginari ex doctrinis Interpretum in alium ſenſum detortis: ſed potuit hoc ſe aſſecutum cùm contenderet à lege Salica fœminas incapaces, quod falſum eſſe ſuprà docuimus. At nos nedum doctrina illa certiſſima & perpetua nitimur, ſed in indiuiduo docuimus, & de earum capacitate & de excluſione remotiorum maſculorum per eaſdem, ex vi & natura juris Francorum.

40 Tertiò † reſpõdetur per conſtitutiones Regni, quoad prærogatiuam ſexus & ætatis, illiuſque interpretationem, non fuiſſe alteratam naturam juris Frãcorum, ſed qualis erat, in eas relatam, & quòd fœmina defuncti filia excludat remotiores maſculos, non ex vi conſtitutionum corrigentium in hoc jus Francorum, ſed ex vi illius juris, in d. conſtitutiones, vt erat, relati, manauit. Quod patet ex eo quòd jus Francorum in Sicilia primùm per antiquiſſimam conſuetudinem fuit inductum, Greg. *part. 4. q. 2. nu. 2. & part. 8. qu. 6. nu. 2. & 3.* Intrigl. *cent. 2. art. 92. num. 6.* eaque conſuetudo in conſtitutiones Regni relata, Intrigl. *d. loco num. 7.* & tandem confirmata & ampliata inter cullaterales, Intrigl. *d. loco nu. 7. & 11.* Gregor. *d. part. 4. qu. 1. num. 22.* ergo ex d. conſtitutionibus, nempe *conſtit. vt de ſucceſſio. & cap. ſi aliquem*, non corrigitur vel alteratur jus Francorum, cùm remotior maſculus excluditur à fœmina, ſed talem ipſius naturam & vim fuiſſe & eſſe probatur. Nam ſi in hoc correxiſſet, dixiſſet vtique, idque maximè quia correctio legum & conſuetudinum non eſt præſumenda, *l. præcipimus in princ. C. de appellat. c. cum expediat cum ſimil. lib. de elect. in 6.* Quod ſi d. Conſultores prętendant de jure Francorum filiam ſolitam excludi per remotiores maſculos, id aliunde clarè probare debent, vt dicamus per conſtitutiones correctum: quod tamen non probant, & impoſſibile eſt probari. Et præſuppoſito quòd contrarium non probauiſſemus, quod tamen fecimus, ex ſola tamen natura generali primogenituræ, qua, data capacitate fœminarum, filia excludit remotiorem maſculum; neceſſariò concludendum eſt, per d. Conſtitutiones jus Francorum in hoc nõ fuiſſe correctum, ſed quale erat introductum, & caſu quo aliquis ignoraret naturam primogenituræ, declaratum. Neque enim facienda eſt vis in conſtitutione; *in aliquibus*, quæ abrogat conſuetudinem, qua remotiores excludebant filias; nam d. conſuetudinem manaſſe ex jure feudorum contra jus Francorum ſuprà docuimus. Hæc probantur clarè ex Gregor. *d. qu. 1. num. 8.* his verbis, *tamen de ſpeciali jure Francorum filia fœmina admittitur ad ſucceſſionem feudi in ſubſidium, ſeruata prærogatiua ſexus, vt mulieri maſculus præferatur*; ita expreſsè dictat textus *in d. cap. ſi aliquem.* Neque enim ait, contra jus Francorum hoc per illud cap. fuiſſe introductum, ſed de jure Francorum illud ſtatuit, & in d. cap. relatum fuiſſe, ita vt non corrigatur jus Francorum in hoc, ſed quale ſit, probetur. Nam illud jus Frãcorum quale erat recenſuit, & poſtea dixit id conſtare ex *d. cap. ſi aliquem*, quod etiam & eam fuiſſe ipſius mentem patet ex *num. 9.* quo eodem modo loquitur, dum vult docere, vt feuda ſint indiuidua, & ad vnum tantùm pertineant, quod tamen nulli dubium eſt, quin ſit de jure Francorum, & ex eo quod cùm DD. volunt docere aliquid additum vel correctum, nempe cùm aſſerunt ampliatum eſſe jus Francorum ad collaterales, id nominatim dicunt jure Siculorum cautum fuiſſe, & per illud jus Francorum ſiue primogenituram illius introductam contra conſuetudinem, quæ tantùm inter deſcendentes habebat locum, vt mox dicemus. At verò illam prærogatiuam ſexus & ætatis explicant conſtitutiones, vt remotiores maſculi excludantur à fœmina. Ergo illud eſt de natura juris Francorum.

Hæc corroborantur, quia omnes fatentur generaliter in Regno in ſucceſſione ab inteſtato introductum eſſe jus Francorum, patet ex Greg. *d. quæſt. 1. num. 22. & d. part. 4. quæſt. 11.* Intrigl. *d. art. 92.* At verò *conſtitut. de ſucceſſionibus*, dum explicat jus Francorum, & ſucceſſionem illam, clarè filias defuncti omnibus præfert, quemadmodum *& cap. ſi aliquem*: neque enim vocat collaterales niſi linea deſcendenti vltimo defuncti omninò deficiente; ergo quòd remotiores maſculi excludantur, à jure Francorum & inueterata conſuetudine manat. Rurſus confirmantur ex eo quòd cùm Gregor. *dict. quæſtione prima*, docuiſſet tria jura ſeruari in Regno, feudale, Francorum, & Siculum, demonſtrat ſigillatim in quo juri feudali vel Francorum derogatum vel additum per Siculum jus fuerit, & tamen ne verbum quidem de hac excluſione per remotiores maſculos, imò eo ipſo quòd juri feudali per jus Francorum derogatum aſſerit *numero 8.* in eo quod filia fœmina admittitur, ſeruata prærogatiua ſexus, & tam ex juris communis diſpoſitione, quàm ex iſtis conſtitutionibus conſtet eam prærogatiuam ſolùm in eo conſiſtere vt fœmina excludatur à maſculo ejuſdem gradus, clarè demonſtrat hanc excluſionem remotiorum à jure Francorum fluere.

Sed non eſt ad argumenta deſcendendum vbi clara ſunt verba Gregor. *d. quæſt. 1. num. 14.* ita concludit & his verbis: *Ergo etiam ratione prærogatiuæ ſexus & ætatis jus Siculorum in effectu concordat cum jure Francorum*, ſi concordat, quomodo alteratum fuit?

Quartò & poſtremò reſpondetur, & ex hac reſponſione, diſcuſſis nubibus, quibus dictus Conſultor veritatem obſcurare & inuoluere nititur, illius ſplendor & claritas vibrantiſſimè eluceſcet, hoc aſſerimus, aut d. Dominum Conſultorem non intellexiſſe Conſtitutiones Siculas, quod non eſt credibile, aut qua conſcientia, quæ dixit, ipſe profuderit, neſcio, & vt quæ dicemus clariora ſint, aliqua præſcienda ſunt.

Primum, † jus Francorum nihil aliud eſſe, quàm prærogatiuam primogeniti, vt is ſcilicet ſolus, cæteris excluſis, ad ſucceſſionem admittatur, Cannet. *in cap. ſi aliquem, verſ. textus in verbo num. 1. fol. 267. & in verſ. hùs explicitis, num. 1. & 2. fol. 298.* poſt Andr. de Iſern. *in cap. omnes filij, ſi de feud. fuerit controuerſia inter domin. & agnat. & in cap. 1. § præterea Ducatus per prohib. feud. alienat. per Frideric.* Et † quamuis hujuſmodi prærogatiua primogenituræ reperiatur apud multas nationes, vt apud Hungaros, *cap. licet de vot.* Hiſpanos, qui vocant Dialecto ſua *Majoraſco*, de quo Caſtrenſ. *conſ. 165. in præſenti cauſa vol. 1.* Roman. *conſil. 49. in cauſa majoria.* Cardinal. Alexand. *in c. jus naturale diſt. 1.* Dec. *conſil. 397.* fuſiſſimè Molina *in tractat. de primogen.* reperitur etiam in Regno Aragoniæ, Oldrad. *conſil. 94. & conſil. 231.* Alberic. *in l. donationes quas, C. de donatio. inter virum & vxorem*, in Luſitania *c. grandi & ibi annotat. de ſupplend. neglig. prælat. 16.* Dec. *conſil. 293. in caſu ad me tranſmiſſo*, & pleriſque alijs Regnis, Prouincijs & Nationibus, vt fuſè docet Tiraquell. *in præfat. tractat. de primogen.* Tamen in Regno Siciliæ hujuſmodi conſuetudo nomen petitur à jure Francorum, etſi in Regni ſucceſſione jam antiquitus jus primogenituræ ſeruaretur, vt patet ex Juſtino initio libri vigeſimiprimi, quod in Francia aderat illa conſuetudo generalis, præſertim inter Nobiles, in omnibus prouidens primogenito circa prærogatiuam ſucceſſionis, vt ſcribit locupletiſſimus Tiraq. *in præf. d. tract. n. 3.*

Note: margin numbers 41 and 42 stand beside the lines beginning "Primum, † jus Francorum" and "bib. feud. alienat. per Frideric. Et † quamuis".

Non mirum igitur, ſi vocatur jus Francorum, quod
jus eſt apud eos generale, cùm in cæteris nationibus
vel ſit ex conſtitutione priuatorum, vel teſtamento,
vel alia valida diſpoſitione, vt in Hiſpania, vel in ſuc-
ceſſione Regni, & in cæteris dignitatibus Regalibus,
vt Principatus, Ducatus, Marchionatus, Comitatus,
DD. *in d.c.licet*. Atque hâc rationem eruditè dat Can-
net. *in d.verſ.textus*, *nu*.2.3.4. Ideoque in quacumque
diſpoſitione fit mentio, vt viuatur jure Francorum, ex
ea cenſetur primogenitus vocatus, Cannet. *ibid.nu*.2.
verſ.quæro ergo, & *nu*.5. & 6. cùm res indiuidua peruе-
43 nire debet † ad vnum ſolum, peruenire debet ad di-
gniorem *l.ſi quæ ſunt cautiones, ff.famil.erciſcund.l.fin.ff.
de fid.inſtrum*. Et ſic maſculus & major natu, quia præ-
ſumitur magis prudens, ratione ſexus & ætatis, *c.1.diſt*.
84. vt declarant Socin. *conſ*.252. *incip.vis inſtrumenti in
3.col.verſ.ex quibus*, *vol*.2. Guilhelm. à Perno *conſ*.4. *in* 3.
chart.verſ.ſecundum dubium, Greg. *d.part*.4. *qu*.1.*nu*.13.
& 14. Ex quibus ſequitur, quòd fœmina excludatur
per maſculum in primogenitura juris Francorum, ſunt
& in aliis, non aliunde quàm ex vi & natura primoge-
nituræ manare, ideoque hujuſmodi exclusionem à na-
tura primogenituratum interpretandam eſſe, vt ſcili-
cet à maſculis in eodem gradu, non autem à remotio-
ribus, excluſio fœminarum fiat.

44 Secundò, † præſciêdum eſt, jus Francorum non ob-
tinuiſſe nec habuiſſe locum niſi inter deſcendentes,
non autem inter collaterales vltimò defuncti, qui, de-
ficientibus deſcendentibus, nullo modo ex vi illius ju-
ris vocati poterant, à Perno *conſ*.7.*nu*.10.*verſ.& licet*, &
conſ.21.*num*.7. & *d.c.ſi aliquem verb.ſubfeudatarios*. Joan.
Aloyſius *in explicat.cap.volentes*, & ante eum Gualte-
rus *in allegationib.terra noua*, Cannet. *in d.c.ſi aliquem*,
verſ.his explicitis, *n*.2.*fol*.298. Camerar. *in d.reſponſ.annexoi
interpretationi Cannetij fol*.375.*verb.Andrea ſubſcri-
bis*, poſt Andr. de Iſern. & Afflict. & paſſim Intrigl. ma-
ximè *d.art*.92. Nec dicas hoc ſpeciale fuiſſe in regno
Siciliæ. Nam Camerar. d. loco clarè docet hoc apud
Francos receptum, & hanc Gallorum conſuetudinem
fuiſſe, vt ſcilicet in linea tantùm deſcendenti haberet
locum. Ideoque bene Cannet. *in d.verſ.his explicitis*,
nu.4. reprehendit Tiraquell. *in tract.de primogen.qu*.41.
dum aſſerit jus primogenituræ comprehendere ſuc-
ceſſionem tranſuerſalium. Atque hoc ſatis innuit O-
tho Friſing. *d.lib*.2.*cap*.29. dum vocat primogenitum
ejuſque liberos, ſiue mares ſiue fœminas, & ſic exclu-
dit collaterales. Quæ ſententia confirmatur ex alia do-
45 ctrina ſummè conſideranda, qua receptum eſt † con-
ſuetudinem, qua primogenitus vocatur, non habere
locum in ſecundogenito poſt primogenitum admiſ-
ſum, multo minus in ejus filio, ſi ſecundogenitus præ-
mortuus ſit, Cannet. *d.c.ſi aliquem*, *verſ.& quia tam ex
clauſula*, *fol*.269.*per tot*. omninò videndus; fusè enim
eam doctrinam comprobat. Primogenitus enim, qui
naſcendo ſe incluſit, cùm hoc ſecundogenitum perpe-
tuò excluſit, Præpoſit. *d.cap*.1.*nu*.10.*verſ.decimoſeptimo*,
quia primogenitus, *fol*.34.*de feud*. Match. poſt Bald. *in c*.
1.*de matrim.ad morganat.contr*. & ita etiam in primo-
genitura feudali per teſtamentum in fauorem primo-
geniti maſculi & maſculorum deſcendentium inſtitu-
ta, ſolemni arreſto Pariſ. omnibus Curiis & tribunali-
bus adunatis judicatum fuiſſe refert Charond. *aux ſin-
gulieres obſeruat.verb.fief, in fin.fol*.128. † Sed tandem
46 per *Conſtitutio.ſi aliquem*, fuit d. jus primogenituræ ju-
ris Francorum elargatum ad collaterales, Cannet. *dict.
verſ.his explicitis*, *nu*.3. Intrigl. *d.cent*.2.*qu*.92.*num*.7. &
ſtante hujuſmodi conſtitutione, & ampliatione per
eam introducta, conſuluerunt Aretin. *conſ*.162. & So-
47 cin. *conſ*.252. Nec † dicendum eſt, omnes, à primo inue-
ſtito venientes, appellari in materia feudorum deſcen-
dentes, & propterea, quod ſupradictum eſt, de iis intel-
ligendum eſſe. Nam etſi à primo inueſtito venientes,
certo modo dicantur deſcendentes, Intrigl. *cent*.1.*qu*.21.
nu.13. tamen cum agitur de tranſuerſalibus ſeu collate-
ralibus ad ſucceſſionem admittendis, vt ſi agatur de
feudo antiquo, vel etiam per Conſtitut. Regni de feu-
do juris Francorum, collaterales vltimò defuncti, qui
deſcendunt à primo inueſtito intelliguntur, non au-
tem qui erant collaterales primi inueſtiti vt explicant
Afflict. *in c.1.de ſucceſſ.frat.& grad.ſucceſſ.nu*.2.& 8. Al-
uar. *n*... *in princ*. & omnium optimè Præpoſ. *nu*.1. Intrig.
d.qu.21.*nu*.13. & 14. Camil. de Curt. *in diuerſ.jur.feud.§.
multoties*, *nu*.14.*fol*.45. Balzar. *in c*.1.*nu*.25.*verſ.tertio noto
de grad.ſucceſſ*. (Et quamuis aliqui intelligant d. Con-
ſtit. etiam in collateralibus primi inueſtiti, ſi per inue-
ſtituram in forma juris Francorum conceſſum ſit, hoc
faciunt per interpretationem, & tacitam extenſionem,
quia, inquiunt, ſi per *extrau.conſtit.Friderici iij*. ſucce-
dunt collaterales in feudo nouo, ſuccedent tamen in
antiquo, clarè tamen demonſtrantes potiſſimam in-
tentionem Friderici ij. *in c.vt de ſucceſſionib*. ſi tamen is
quoque quoad collaterales jus Francorum extende-
rit, qua de re poſtea & Jacobi *in c.ſi aliquem* fuiſſe, vt
ampliarent jus Francorum ad collaterales vltimò de-
functi, quod alioquin in illis locum non habebat.) Et
probatur *ex d.c.1.de grad.ſucceſſ*. dum vocat agnatos
qui deſcendunt ab eo, qui fuit commune agnationis
caput, hoc eſt, vt Aluarot. explicat ibid. vt qui intendit
ſuccedere in feudo, traxerit originem ab eo vaſallo,
qui feudum acquiſiuit cum eo cui ſuccedere vult, pro-
bat etiam text. *in c*.1. §. *hoc quoque*, *juncta gloſ.in verb.
gradus*. Idque longè magis in feudo juris Francorum,
quo ſemel primogenitus ſucceſſerat, perpetuò ſecun-
dogenitus, & ex eo deſcendentes excludebantur, O-
tho Friſing. *d.loco*, ideoque opus fuerit conſtitutione
in Regno Siciliæ vt vocarentur, extra quam propterea
etiam nunc manet intacta & firma juris Francorum
natura, vt collaterales vltimò defuncti in eo ſuccedere
non poſſint, quantumuis à primo deſcendant. Quod
tamen in eo conſiderari regulariter non poteſt, cùm
non ex conceſſione, ſed conſuetudine in Gallia eſſet
inductum, & ſic nullus eſt primus inueſtitus, vt neceſ-
ſariò propterea dicendum ſit, quòd dicitur collatera-
les in eo non ſuccedere, intelligendum ſit de collate-
ralibus vltimò defuncti, quod ſatis patet ex DD qui
inter deſcendentes tantùm jus Francorum locum ha-
bere contendunt, ex ipſorum enim dictis de collate-
ralibus vltimò defuncti intellexiſſe patet. Quæ con-
firmantur, quia generaliter in quocumque feudo nun-
quam collaterales primi inueſtiti vocantur, niſi nomi-
natim pacto id cautum ſit, ad not. *in c*.1. §. *hoc quoque
qui feud.dar.poſſ*. Notandum tamen eſt, quòd etſi id
quod aſſeruimus, hujuſmodi conſuetudinem apud
Francos ſolùm inter deſcendentes habuiſſe locum,
veriſſimum ſit tamen, poſito & non conceſſo, fuiſſe
ſpeciale in Regno Siciliæ ante *d.conſt.ſi aliquem*, non
propterea minus procedent quæ mox ſubjiciemus.

Tertiò, † præſciendum eſt quinque eſſe Conſtitu- 48
tiones Siculas, ex quarum interpretatione hujus quæ-
ſtionis reſolutio dependet, duas in corpore Conſti-
tut. per Fridericum ij. edito, & tres Extrauagantes po-
ſteà promulgatas. Duæ primæ, ſunt *conſt.in aliquibus*, &
conſt.vt de ſucceſſio. aliæ verò ſunt, *conſtit.ſi aliquem per
Regem Iacobum*, & *conſt.conſtitutionem*, & *conſt.volen-
tes*, per Fridericum iij. d. Jacobi fratrem promulgatæ,
Guilhel. à Perno *conſ*.8.*num*.2.3. & 4. & *conſ*.14.*num*.12.
Camerar. *in d.reſpon.pag*.374.*verſ.Regem Iacobum*. Et
quidem cùm ex jure feudali communi conſuetudo

praua

praua irrepſiſſet in Siciliam, vt fœminæ per maſculos
etiam remotiores excluderentur, ea per *conſt. in aliqui-
bus*, ſublata fuit. Affli*ct. in d. conſtit. n. 2. in fin. & 3. in prin.*
vt ſuprà diximus. Et quæ conſtitutio tantùm de ſuc-
ceſſione deſcendentium, non autem collateralium, lo-
quitur, Affli*ct. ibid. in princip.* Idem que Fridericus for-
mam ſucceſſionis ab inteſtato præſcribens in feudis,
tit. 23. lib 3. conſtit. vt de ſucceſſionib. edidit, qua inter de-
ſcendentes quidem jus Francorum habere locum ſta-
tuit, fœminaſque propterea non minos ac maſculos,
ſeruata tamen inter ipſos ſexus & ætatis prærogatiua,
ad ſucceſſionem vocat, & ſucceſſiones feudorum, et-
iam nouorum, ad lineam tranſuerſalium certo modo
dilatauit in fratres & filios fratrum, Guilhel. à Perno
d. conſ. 8. nu. 2. An verò jus Francorum inter ipſos colla-
terales, intelligẽdo collaterales, vt ſ. diximus, haberet
locum, non expreſſit. Poſtea ſuperuenit d. conſt. *extra-
uag. ſi aliquem*, quæ declarauit, ampliauit, & certo mo-
do correxit d. conſt. *vt de ſucceſſ.* Cannet *in d c. ſi aliquẽ,
verſ. ſed præſtat quærere, n. 9. fol.* 271. declarauit, quia ordi-
nauit vt ea ſucceſſio collateralium procederet, ſiue fra-
ter ſit conjunctus à latere feudi, ſiue nõ, Cannet. *in d c.
ſi aliquem verſ. annotandum eſt, n. 1 fol.* 273. Et quatenus
aliter Fridericus intellexiſſet, vt intellexiſſe ſentit And.
de Iſern. *in d. conſtit vt de ſucceſſionibus*, correxit: Am-
pliauit autem, quia collateralium ſucceſſionem, non
exiſtentibus deſcendentibus vſque ad trinepotem, &
ſic vſque ad ſextum gradum extendit admittendo et-
iam in ſucceſſione feudi noui, filios nepotes, pronepo-
tes & trinepotes fratrum, vt ipſiſmet verba docet d.
Guilhel. à Perno *d. conſ. 8. n. 1.* Et quatenus d Frideri-
cus ſecundus non induxiſſet jus Francorum inter fra-
tres & filios fratrum, id per conſt *ſi aliquem*, Jacobi
correctum fuiſſet: quatenus verò induxiſſet, id amplia-
tum fuiſſet vſque ad ſextum gradum. An verò Frideri-
cus ij. voluerit jus Francorum in collateralibus indu-
cere necne, dubium eſt inter DD. Nam Camerar. *in d.
reſpon. nec propterea bene, pag.* 376. *col.* 1. videtur ſentire
Fridericum induxiſſe; cæteri verò putant Jacobum
primum inter collaterales hoc jus Francorum induxiſ-
ſe, & propterea aſſerunt jus Francorum, quod inter
deſcendentes ſolùm habebat locum, & in Regno Si-
ciliæ, & in Gallia ampliatum fuiſſe, deficiente linea de-
ſcendentium, per *d. conſtit. ſi aliquem*, ad collaterales,
Cannet. *d c. ſi aliquem, verſ. adnotandum eſt, nu. 1. fol.* 273.
Intrigl. *d. cent. 2 art. 92. nu.* 7. Ideoque Cannet *d. verſ. an-
notandum eſt, nu.* 11. ait quòd ante d. conſtit. non erat in
tranſuerſalibus ſtatutum jus Francorum, quod & ve-
rius videtur. Nam Fridericus quidem *in d conſt. vt de
ſucceſſionibus*, juris Francorum inter deſcendentes me-
minit, dum verò de fratribus aut filiis fratrum loqui-
tur, ne verbum quidem. Sed vtcumque ſit, ſiue Frideri-
cus ij. induxerit jus Francorum inter aliquos collate-
rales, ſiue non, hoc certum eſt, & omnes in eo conue-
niunt, quòd ſiue ante conſt *ſi aliquem*, ſiue ad ſummum
ante d. conſt. *vt de ſucceſſionibus*, jus Francorum non
habebat locum niſi inter deſcendentes vltimò defun-
cti, etſi à primo acquiſitore deſcenderent. Inductum
eſt igitur per d. conſt. *ſi aliquem*, jus Francorum in ſuc-
ceſſionibus ab inteſtato tam quoad deſcendentes vl-
timò defuncti, quàm quoad collaterales, adeò vt poſt
eam perinde ſit, ac ſi in priuilegio eſſet appoſita clau-
ſula juris Francorum, Cannet *in c. volentes, verſ. ſed an
iniſta, num. 4 fol.* 45. Et quæ conſtitutio dicitur, quod
fuit priùs edita à Papa Honorio, & poſtea à d. Jacobo
Siciliæ Rege promulgata, & redacta in volumen ex-
trauagantium illius Regni, & moribus vtentium in
ſucceſſione tranſuerſalium comprobata, Cannet *in d.
c. ſi aliquem, in princip. num.* 6. Et quia dubitari poterat,
an d. conſtitutio *ſi aliquem*, procederet, non ſolùm ab
inteſtato, ſed ex teſtamento, & an illa ſucceſſio inter
collaterales haberet etiam jure Francorum locum in
feudis nouis, vtcumque declarauit Fridericus iij. frater
& ſucceſſor d. Jacobi *in c. conſtitutionem*, & ſtatuit vt in-
telligatur in ſucceſſione ab inteſtato, ſicut intelligeba-
tur d. conſtit. *vt de ſucceſſionibus*, & vt inter collaterales
jus Francorum etiam in feudo nouo haberet locum,
vt ex verbis conſtitutionis patet, & docet Guilhelm. à
Perno *d. conſ. 11. nu. 2. verſ quod quidem.*

Poſtremò, cùm feuda etiam in Sicilia non poſſent
alienari ſine conſenſu & licentia Domini, *conſt. conſti-
tutionem*, quæ eſt Friderici ij. in corpore juris Siculi re-
lata, quæ longè alia eſt ab illa extrauag. paulo antè e-
narrata d. Fridericus iij. junior, filius Regis Petri, con-
didit *cap. volentes*, quo voluit corrigendo conſtitutio-
nem d. Friderici ij. proaui ſui, quòd quilibet feudata-
tius poſſit pignorare, donare, vendere; permutare, & in
vltimis voluntatibus relinquere, ſiue legare, & quo-
modolibet alienationis titulo transferre in vnam ean-
demque perſonam æquè dignam, Guilhel. à Perno *d. c.
ſi aliquem verb mori, & d. conſ. 8. nu.* 3. poſteaque etiam
per pragmaticam declarauit, ſuæ intentionis fuiſſe vt
d. alienatio poſſit fieri in præjudicium agnatorum, à
Perno *d. conſ. 8. num.* 4. † Sed quamuis permiſſa aliena- 49
tione feudorum per *d. conſt. volentes*, ea ſint certo mo-
do redacta ad inſtar allodialium, Cannet. *in c. volentes,
§. ſed neceſſaria, num.* 43 *fol.* 13. non ita amplè & liberè vt
per conſuetudinem Gallicanam, quæ omninò, & in
quamcumque perſonam, & per quemcumque diſpo-
ſitionis & alienationis modum poſſunt in alium tranſ-
ferri, Cannet. *d. c. volentes, §. colligitur, nu. 18. cum ſeqq.
fol.* 220. Atque hic eſt verus intellectus dictarum con-
ſtitutionum, ex quo & reſolutio quæſtionis, de qua a-
gimus, & diſſolutio eorum, quæ in contrarium propo-
nuntur, clariſſima erit

Cùm † igitur quæritur, an & quando fœmina exclu- 50
dat maſculum remotiorem, vt quæ à DD. diuerſis lo-
cis proponuntur, in vnum congeram, diſtinguendum
eſt: Aut agitur inter eos qui ſunt ejuſdem lineæ, aut in-
ter eos, qui ſunt diuerſæ lineæ, primo caſo rurſus diſtin-
guendum, aut inter eos qui ſunt de linea deſcenden-
tium vltimò defuncti, aut verò inter collaterales ejuſ-
dem: ſi inter deſcendentes, vt ſi agatur inter filiam de-
functi & nepotem ex filio maſculo ejuſdem præmor-
tuo, hoc caſu remotior maſculus excluderet filiam,
Cannet. *d. §. annotandum, num.* 35. quod repræſentet &
ſubintret in locum patris, *§. cum filius Inſt. de hered. quæ
ab inteſt. defer. §. 1. Nouell.* 119. *de hered. ab inteſt. venien.*
ſubintratio enim in ſucceſſione deſcendentium reci-
pitur ex communi ſententia, Cannet. *d. c. ſi aliquem,
verſ. ſed hic tractandum, nu. 4 fol.* 306. Nec obſtat quòd in
ſucceſſione juris Francorum non ſit ſubintratio, hoc
enim vel procedit tantùm inter collaterales in quibus
terminis loquitur And de Iſern. *cap. 1. §. his autem defi-
cientibus, nu. 8. de ſucceſſ. frat. & gradib. ſucceſſ.* Aut ſi et-
iam in deſcendentibus aliquo caſu procedat, id tan-
tùm eſt cùm agitur inter eos, qui ſunt ejuſdem ſexus, &
eſt tantùm controuerſia de gradu ad excluſionem v-
nius, quæ maritata eſt, vt ſi controuerſia ſit inter ami-
tam maritatam & neptem ex alia ſorore in capillo e-
xiſtentem non maritatam, non ſi quoque de prærroga-
tiua ſexus agatur, vt ex Canner. *d. verſ. ſed hic tractan-
dum per totum*, conſtat. Quod ſi controuerſia eſſet inter
filiam primogeniti præmortui & ſecũdogenitum, gra-
uiſſima eſt controuerſia inter DD. aliis exiſtimantibus,
ſecundogenitum præferri aliis filiis, quòd patris locum
ſubintrauerit, & ipſius perſonam repræſentet, qua de
re Couarr. *pract. qu. cap. 38. n. 8.* & Afflict. *in cap. 1. nu.* 20.

Digitized by Google

cum ſeqq. de natur. ſucceſſ. feud. filiam tamen præferri de jure Francorum communis & verior eſt opinio, Conatt. *d. loco*, Palaes *part. 2. q. 6. num. 7.* Gutier. *conſil. 13. nu. 14.* Quod ſi inter collaterales vltimò defuncti agatur, poſtquam Siciliæ jus Francorum ad collaterales ampliatum fuit per conſt. Siciliæ, cùm ex ſui primæua natura poſtquam lineam vnam per admiſſiooem primogeniti erat admiſſa, linea ſecundogeoiti perperoò excludebator, & hoc erat proprium in primogenitura juris Francorum, ſicut etjam eſt in primogenitora, conſuetudine iodacta, vt ſupradictum fuit, etſi in pleriſque pilmogeniturıs maximè teſtamento vel contractu inſtitutis, lioea vna ingreſſa, ea quidem dehebat omninò extingui antequam ad aliam fieret tranſitus; tameo ſi omnes illius lineæ tam maſculi quàm fœmi-
51 oæ deficerent, † ad ſecundogeniti lineam fit tranſitus, Gutier. *conſ. 13. nu. 11.* vt ſi agatur inter fratrem, patruelem; ſororem primam, & in hoc Caoner. exiſtimauit, fratrem patruelem admitti, etſi ſit in remotiori gradu, & excludere ſororem primam, quæ eſt proximior, & tunc prærogatiuam ſexus eſſe potiorem prærogatiuæ gradus, Canoet. inquam, *ia d. c. ſi aliquem, nu. 7. vſque ad nu. 44.* qui *nu. 42.* recenſet alios authores ejuſdem ſententiæ, & nititor euertere ratinoes Pet. de Gregor. cootrarium teneotis *part. 4. qu. 4. aa. 8. cum ſeqq vſque ad fin.* ſed verior & communis opioio eſt contra Cannet. vt nimitum ſoror prima excludat frattem patruelem, & qoòd jus Francorum, ac prærogatiua ſexus & primogeoituræ non haheat locum oiſi ioter concurrentes in eodem gradu, vt docet Intrigl. *d. cent. 2. art. 43. nu. 10.* Cumia *d. c. ſi aliquem, verſ. prerogatiua, num. 7. fol. 217.* & ipſemet Cannet. eam commuoem omnium ſcribentium opinionem fatetur *d. c. ſi aliquem, verſ. premittendum eſt, num. 73. fol. 245. & in d. verſ. ſed tractandum*, eam dicit commuoem, quamuis ihi eam impugnet, & ab ea diſcedat & nouiſſimè Maſtrill. poſt multos, qnos refert, concludeodum eſſe cum Gregorio contendit *in addit. ad Gregor. d. qu. 4.* Nec mitum, quia ſubintratio in collateralibus nollo modo recipitur ad excluſionem proximioris, Cannet. *d. verſ. ſed hic tractandum, nu. 3. & 15.*

Jam verò, vt ad ſecundum principale membrum diſtinctionis accedamus: ſi controuerſia ſit inter eos, qui ſunt diuerſæ lioeæ, vt inter deſcendentem defuncti & collateralem, (quilibet eoim fratrom conſtituit propriam lineam, & alter de alterius linea non dicitur, Dec. *conſ. 379. nu. 4.* Gutier. *conſ. 13. num. 12.* poſt Socin. &
52 Ruinum) † omnium eſt concors opinio, nemine diſcrepante, collateralem maſculum exclodi per fœminam, & ſic filiam primogeniti admiſſi excludere patruum ſemel excluſum, multo magis filium ejuſdem; & de hoc oullum eſſe duhium aſſerit Tiraquel. *de primog. qu. 14. num. 2.* & Minado *in c. aliquibus, §. tertio noto, nu. 113. & 118. fol. 121.* Quod coofirmatur ex eo quod ſuprà docuimus ex Camerar. *d. reſpon. verſ. Andrea ſubſcribis, & verſ. tres de jure, pag. 375.* ideoq́ue cùm porrectum eſſet ad collaterales per Conſtit. Siciliæ taotum inter eos, qui in eadem linea eſſent, fuiſſe motam cootrouerſiam, an remotior maſculus excluderet fœminam proximiorem, quod verba d. conſt. *vt de ſucceſſionibus*, ſatis denotant, quibus ſioe mares, ſiue fœminæ deſcendeotes cæteris præferuntur, nec non verba d. conſt. *ſi aliquem*, quæ collaterales non admittunt, oiſi feudatario oollo hærede legitimo per lineam deſcendentem relicto: fœminam verò legitimum hæredem *ex d. conſt. vt de ſucceſſionibus*, patet, & ex natura juris Francorum qua ipſæ capaces ſunt, vt ſuprà demooſtratum fuit. Atque hæc ſeotentia omnium DD. calcolo eſt approbata, vt quoties eſt quæſtio inter eos qui ſunt diuerſæ lineæ vltimò defuncti vt inter filium & patruom filia ſit præferenda. Et quamuis ipſemet Cannet. ſatis clarè eandem ſententiam teneat, vt iofrà dicetur, tamen maſculis quantum poteſt faoens, eam fuiſſe impugnatam & contrarium teouiſſe Afflictum Jacob. de Sancto Georg. Præpoſit. & Lauden. ait *in d. c. ſi aliquem. verſ. ſed tractandum, num. 35.* & malè id aſſeruit. Nam Afflict. *in d. c. 1. d. nu. 13. de eo qui ſibi & hæred.* dubitauit qoidem de hojuſmodi ſenteotia, ſed clarè & certò eam ſequitur *in c. omnes nu. 33. ſi de feud. defunct. fuer. contro. inter dom. & agnat. & in c. 1. num. 19. de natur. ſucceſſ. feud.* ad quod *c. 1.* & ibi per eum dicta ſe remittit *in d. c. 1. de eo qui ſibi & hæred.* Dubitauit, ioquam, quòd noo videret rationem dioerſitatis inter pactum & cōſtitutiooem vel conſuetudinem. Sed ratio eſt manifeſta quoad teoorem pacti *d. cap. 1.* & cooſuetudinis, vel conſtitutionis ex jure Fraocorum iotroductæ. Pactum enim omnes maſculos primùm vocabat, &, his deficientibus, fœminas: noo mirom ſi maſculi, quamdiu adſunt, præferuotur. At per jus Fraocorum quod ſtatoitur & præcipitur per d. cooſt. *in aliquibus*, primogenitura cooſideratur, & ſic proximitas, ea eoim à parı proceduot, oon mirum ſi proximior fœmina excludat maſculum remotiorem, cùm ea ſit natura primogenituræ vbique terrarum, vt proximior fœmina excludat maſculom remotiorem, Raud *d. c. 15. nu. 292.* Ideoq́ue ſi pacto induceretur primogenitura, fœmina excluderet maſculom remotiorem, perinde ac ſi conſuetudine vel conſtitutione ioducta eſſet, Greg. *d. part. 4. qu. 4. nu. 24.* poſt multos quos refert & Intrigl. ideoq́ue differentiam non facit Andr. inter pactum & conſuetudinem, & conſtitutionem, qoatenus pactum, conſtitutio, vel conſuetudo ſunt, ſed quatenus contenta in pacto, de quo *in d. cap. 1. de eo qui ſibi*, diſcrepant à contentis & ſtatutis per conſtitutionem, vel conſuetudinem primogenituram inducentem.

Jacob. de Sancto Georg *in ſua inueſtit. verb. & fœminis, nu. 15.* noo oppugnat ſenteotiam And. de Iſern. ſed eam eſſe duhitabilem in terminis cooſuetudinis admittentis fœminas, vt ea quanto minus fieri poſſit lædat diſpoſitiooem feudalem *c. cum dilectus de donatio. notat. in l. 1. C. de naxal.* Sed non loquitur io terminis juris Francorum, in quo contra maſculum ex ipſomet Jacob. de Sancto Georgio reſpondeodum eſt; ipſe enim præſupponit obſeruationem juris feodalis in aliquo Regno, & ei poſtea per conſuetudinem, qua fœmioæ admittuntur derogari, quæ propterea reſtriogi debet, vt maſculus etiam remotior excludat filiam niſi nominarim hoc quoque receptum eſt. Sed jus feodale apud Francos & in Francia nunquam hahuit locum, imò jus commuoe Romanorum, nulla habita ratiooe juris feodalis, ſequendum eſt io ſucceſſione feudorum, vbi deficit loci conſuetudo particularis, Pet. Jacob. *in ſua practic. tit. 63. de cauſ. ex quib. vaſall.* aut vt alij allegant *de ſucceſſ. Reg. num. 1. & num. 15. cum ſeqq.* maximè 27. & 28. imò ex natura juris Fraocorum eſt, vt fœminæ ſuccedant, vt ſuprà edoctum fuit. Ergo ſi conſuetudo inducatur, vt aliquo caſu excludatur per maſculos, vt fit per jus primogenituræ vſu receptum, id dehet intelligi vt quaoto minus jus Francorum & commune Romanorum lædat, vt nimirum fœmina excludatur ſolùm per maſculos ejuſdem lineæ & gradus. Rurſus Jacob. dubitat io terminis ſimplicis conſuetudiois: at aliud eſt in ea qua primogenitura introducitur, de cujus natura eſt vt linea ſemel iogreſſa, quamdiu mares vel fœminæ ex ea ſuperſuot, non debeat fieri tranſitus ad aliam, qoodq́ue filia vltimò defuncti excludat patruum, Couar. *d. lib. 3. variar. reſolut. cap. 5. num. 5. verſ. rurſus ſeptimò.* Gutier. *conſil. 13. num. 11.*

sed &

Sed & in terminis ſimplicis conſuetudinis, in locis vbi
jus feudale eſt in vſu, inductæ, Jacob. de Sancto Georg.
reprehenditur à Pariſ. *conſ. 21. num. 29. 30. 31 lib. 1.* qui i-
pſius rationibus ſatisfacit & contra Jacob. retorquet.
Præpoſit. quoque *in d. c. 1. num. 4.* de eo qui ſibi loqui-
tur in terminis conſuetudinis contra jus feudale in Re-
gno receptum introductæ, & ideò idem quod de Ja-
cob. de Sancto Georg. Landenſ. quoque *in d. c. 1. in fin.*
in eiſdem terminis quibus Jacob. & Præpoſit. loqui-
tur, & hoc modo illi ſatisfit. Aduertendum tamen, hos
in terminis conſuetudinis loquentes, ex ſuo capite ea
proferre, illa ſola ratione emoti, quòd jus commune,
quanto minus fieri poſſit, lædi debeat, & nullum Do-
ctorem allegantes loqui, cui rationi optimè ſatisfacit
Pariſ. *d. conſ. 21. num. 31.* Sed quidquid ſit in terminis ſim-
plicis conſuetudinis hoc certiſſimum eſt, & ab omni-
bus nemine diſcrepante, receptum in jure Francorum,
& quacumque alia primogenitura (modo ne ſit genti-
litia, maſculina, perpetua, etiam ad excluſionem fœmi-
narum per remotiores maſculos inducta) vt ſcilicet fi-
lia primogeniti admiſſi excludat patruum.

53 Quæ concluſio ex doctrinis certiſſimis confirma-
tur, † quia in omnibus majoratibus linea vltimi poſ-
ſeſſoris primùm conſideratur, vt qui ex ea ſint, ſiue ma-
ſculi, ſiue fœminæ, cæteris præferantur, ſecundò gra-
dus, tertiò ſexus, quartò ætas, vt explicant Molin. *de
primog. lib. 3. cap. 4. num. 13.* Aluarot. *de conjectur. mente,
lib. 2. cap. 3. § 3. nu. 44.* Auend. *ad ll. Taur. l. 40. gloſ. 17. nu.
26.* omninò videndus, alter Molin. Theologus, *de pri-
54 mogen. lib. 2. diſp. 625. n. 5.* Quod † etiam in Regnis, Du-
catibus, Marchionatibus, & Baronijs, in quibus jure
majoratus ſucceditur, procedit, Molin. poſt varios quos
refert & ſequitur *lib. 3 cap. 4. nu. 5.* Semper enim illi qui
ex linea vltimi poſſeſſoris procedunt, ſiue maſculi, ſi-
55 ue fœminæ, cæteris præferuntur, † & linea ſemel in-
greſſa non fit tranſitus ad alias lineas, donec ex ea de-
ſcendentes finiantur, *cap. 1. § fin. de natur. ſucceſſ. feud.* &
ibi communiter notant DD. vt Afflict. *num. 77.* Molin.
d. cap. 4. nu 14. Giammat. *dec. 354. nu. 6. & 7.* Burg. *conſ. 29.
nu. 48. & 49.* optimè Gutiet. *conſ. 13. nu. 11. & 12.* Maximè
ſi ſemel aduerſarius vel pater ejuſdem fuerit excluſus,
Burgos ibid. *nu. 50. & 59.* tam hoc quàm ſuperiori loco
ſicut & Gutierrez videndus omnino. Qui enim ſunt
ejuſdem lineæ vltimi poſſeſſoris defuncti, præferuntur
maſculis alterius lineæ, etſi à primo inſtitutore deſcen-
dentibus, Molin. & Gutierrez (qui *nu. 12.* poſtquam pri-
56 mogenitus admiſſus fuit poſt patrem † fratrem ipſius
aliam lineam propriam conſtituere, & vnum de alte-
rius linea non dici docet) d. locis & Aluarot. *d. cap. 3. § 3.
nu. 44. fol. 326. & d. cap. 3. § 4. num. 31.* Quod & jure com-
muni conueniens eſt: nam, vt inquit Tiraquell *d. § 7.*
filius primogenitus, qui ſucceſſit, moriens tranſmittit
in ſuum hæredem etiam fœminam *l. cum antiquioribus,
C. de jur deliber. l. 1. C. de his qui ante apert. tab. l. 1. § in no-
uiſſimo, C. de caduc. tollend.* Sufficit enim ſemel fuiſſe jus
quæſitum *l. videamus ff. quod met. cauſ.* Et planè quis vn-
quam audiuit tractari de collateralibus quamdiu ad-
ſunt deſcendentes, data capacitate fœminarum.

57 Ex † quibus concluditur, quòd quando eſt contro-
uerſia inter eos qui ſunt diuerſæ lineæ, certiſſimum eſt
filiam præferri maſculis alterius lineæ. Nam vt erudi-
tè docet Gregor. *d. q. 4. nu. 19.* ex allegationibus in quæ-
ſtione Baroniæ fluminis Dionyſij, jus Francorum, ita
quòd maſculus fœminæ præferatur, debet intelligi ſo-
lùm quando concurrunt, plures perſonæ ejuſdem gra-
dus & lineæ, vt ſi concurrant plures filij, plures nepo-
tes in linea deſcendentium, vel plures fratres, & ſoro-
res, patrui & amitæ in tranſuerſali, non autem ſi feu-
dum tranſiuerit ad vnam lineam inter vnum ex d. linea
& alium ex tranſuerſali, vt ibi fuſiùs explicat; & cùm
in noſtro caſu nedum primogenitus, ſcilicet Janſanus,
fuerit admiſſus, & feudum tranſitum fecerit ad ipſius
Janſani lineam, ſed & ad Joachimum ejuſdem Janſani
filium, qui tandem, relicta filia & ex ea nepote etiam
ſibi agnato deceſſerit, & quod magis eſt, non de Ludo-
uico fratre Janſani, ſed de ejus filio agatur, res eſt abſ-
que omni omnino difficultate d. ſc. Dominum Anto-
nium, dato jure Francorum, nullum jus prætendere
poſſe.

Jam verò ad ſecundum membrum noſtræ diſputa-
tionis, circa ſecundum caput reſponſionum per Ad-
uocatum aduerſæ partis datarum accedentes, expen-
damus paucis verba d. cap. Ait non obſtare quod dici-
tur, filiam vltimi defuncti præferri cæteris agnatis re-
motioribus, ex Greg. & Intrigl. locis ſuprà citatis, quod
alteratum ſit jus Francorum per conſtit. Siciliæ, idque
probare intendit ex Iſernia (quem tamen nos pro no-
bis allegauimus) *d. cap. 1. de coqui ſibi & hæred.* modo ſu-
prà expreſſo. Dicimus ex quinquaginta duobus DD.
vel de jure Francorum nominatim, vel de quacumque
primogenitura, vel generaliter de primogenitura ac ſe-
xus & ætatis prærogatiua loquentibus, & noſtram ſen-
tentiam in fauorem filiæ veriſſimam aſſerentibus, &
quorum pauciſſimi Siculorum Conſtitutionum men-
tionem faciunt, & ferè omnes nullam earum rationem
habent: ſed in natura juris Francorum vel primoge-
nituræ ſolùm ſe fundant, ſatis ſibi putauit, ſi duobus
ſatisfaceret, & alteri, nimirum Andreæ de Iſernia, ne-
dum ſatisfaceret, ſed pro ſe allegaret ſub prætextu Si-
cularum Conſtitutionum. Cur non cæteris ſuprà alle-
gatis ſatisfecit rem in terminis decidentibus? Saltem
Tiraquello *d. qu. 10. num. 20. qu. 14. num. 7. q. 40. num. 3.*
Couar. *d. lib. 3. cap. 5. num. 5. verſ. ſeptimo variar. reſolut.* &
Othon Friſing. *d. lib. 2. cap. 29.* & Camerar. *d. reſpon. pag.
373.* qui duo poſtremi de conſuetudine in Gallia, circa
hanc primogenituram obſeruata, teſtantur: at hic po-
ſtremus inſaniam manifeſtam vocat velle præferre fra-
trem filiæ vltimi poſſeſſoris: ſed nec ſatisfecit his tri-
bus, imò hi, ſi ſoli eſſent, pro noſtræ ſententiæ defen-
ſione ſufficerent.

Nam † quoad Andr. de Iſern. *in d. cap. 1.* is quidem 58
firmat regulam, fœminas non admitti, quamdiu ſu-
perſunt maſculi deſcendentes à primo inueſtito in
terminis ſcilicet illius capitis primi, & inſpecto vſu
feudorum, & declarat non habere locum in Regno
Siciliæ, propter conſtitutionem, *in aliquibus*, non cor-
rigendo jus Francorum illúdve alterando, de quo nul-
lam antea fecerat mentionem, ſed alterando jus feu-
dorum, de quo loquutus fuerat, & quod interpretaba-
tur. Imò ex jure Francorum remotiores maſculos ex-
cludi à filia, contra determinationem *d. cap. 1.* quod jus
Francorum per d. conſtitutionem reductum fuerat
contra prauam conſuetudinem, quæ ex vſu feudorum
manauerat, vt ſuprà demonſtrauimus, quodque jus
confirmatum fuit per conſtit. *vt de ſucceſſionibus*, & am-
pliatum ad collaterales vſque ad ſextum gradum per
conſt. *ſi aliquem*. And. de Iſernia facit mentionem con-
ſtit. *in aliquibus*, quod per eam jus Francorum antea à
conſuetudine receptum, & poſteà ex vſu feudorum in
aliquibus partibus deprauatum, in vſum reductum
fuerit; ſed quod per illas alteratum fuerit, quis hoc
dicit? & vbinā conſtat quòd ante d. conſtit. remotio-
res agnati excluderent filiam de jure Francorum, quod
cùm non conſtet, non debemus inducere juris corre-
ctionem; correctio eſt, ſed prauæ conſuetudinis ex jure
feudali inductæ non Francorum. At imò conſtat de
contrario ex d. Othone, Camerario, Cephalo & alijs.
Quia igitur jus Francorum vel reductum, vel confir-

matum, vel ampliatum fuit per conſtitutiones Siculas, ideò & Andr. & Gregor. & Intrigl. dictarum conſtit. meotionem faciunt, quale ſit jus Francorum, & qualis ejus natura ex eo jure in d. conſtitutiones relato, non alterato, demonſtrantes, & d. Andr. ſatis hoc docet, quia cùm primùm dicit fœminas io Regno per cooſtitut. ſuccedere, ſatis poſtea demonſtrat hoc eſſe, quia jus Francorum per eas fuit induƈtum, quia de illo mentiooem facit. Ideoque dum quæſtionem ſuam reſoluit & concludit, ſimpliciter ait, quòd de jure Fraocorum filia excludit patruum, vim faciens in natura juris Francorum in conſtitutiones relati, oon autem quod conſtitutiooes illam ipſam dederint. Et plaoè And. de Iſern. ita intelligendum eſſe, vt nimirum non alteratum, ſed ſimpliciter relatum jus Francorum fuerit in conſtitutiones, & quod filia excludat patruum, id manare ex mera & eſſentiali natura juris Francorum non ex aliquo jure ſpeciali in Regno Siciliæ per cōſtit. introducto, patet ex eo quòd DD. vel de jure Francorum vel alia primogenitura, vel de prærogatiua ſexus & ætatis loquentes, ac filiam patruo præferentes, hujus ſententiæ authorem præcipuum allegant d. Andr. de Iſern. *in d. c. 1.* vt inter cæteros faciont Molin. *lib 3. cap. 4. nu. 5.* Auenda *ad ll. Tauri l. 40. gloſ. 9. nu. 4.* Joaoo, de Amic. *tit. qui feud. dare poſſ. q. 15. fol. 187. & in §. item dicit*, Andr. *fol. 263.* Thom. de Marin. *de feud. fœmin. tit. 11. num. 47.* Et certè Joann. Andr. tam in terminis conſtitutionis, quàm conſuetudinis, intelligendum eſſe docēt Patiſ. *d. conſ. 21. nu. 29. & 30.* & Cephal. *d. conſ. 251. num. 60. 62. 63.* &, vt vno verbo dicam, per conſtitutiones Regni non correƈtum vel alteratum, ſed declaratum in ſucceſſione ab inteſtato ſeruari in regno in ſucceſſione feudorum jus Frācorum, vt in terminis docet Caonet. *in c. ſi aliquem, verſ. ſed præſtat quærere num. 4. fol. 271.* Quod non facerent ſi in Regno Siciliæ ex vi conſtitutionum non ex natura juris Francorum procederet. Cur igitur aliam volumus illi dare interpretationem, & imaginari juris Francorum alterationem, de qua nullibi conſtat: imagioemur juris feudalis alterationem & correƈtionem per juris Fraocorum induƈtionem, & bene imaginabimur.

59 Quoad † d. conſtitutio. *in aliquibus, vt de ſucceſſionibus, & ſi aliquem*, quæ pro confirmatione ſuæ ſententiæ affert, tantum abeſt vt pro eo faciant, & imaginariam alterationem juris Francorum probeot, quin potiùs ex ſuperioribus maximè ijs, quæ ſuprà circa earum interpretationem diximus, clariſſimè conſtat eos manifeſtè ſententiam noſtram confirmare. Neque enim per eas jus Francorum alteratum ſed induƈtum, & ad collaterales ampliatum, & per illud feudorum jus correƈtum fuit.

60 Quoad † Petrum de Gregor. & Intrigl. vterque quidem & Intrig. certè *num. 11.* Greg. verba referens *num. 8.* profert verba *cap. ſi aliquem*, ibi (*in ſimili gradu conjunƈtis*) & ibi (*ſiue ſint maſculi ſiue fœminæ concurrant*) & ibi (*niſi forte duabus concurrentibus*) pro ſuæ ſententiæ confirmatione; non quod per conſtit. jus Francorum alteratum ſit, ſed quod ejus natura, qualis ſemper fuit, & eſt, fuit in d. conſtitutio. expreſſa, patet ex eo, quòd ſeclusis his verbis, vterque illam ſententiam aliunde confirmet, & nulla eorum verborum ratione habita veram probet, maximè Gregor. *nu. 10. & ſeqq. vſque ad num. 21.* & Intrigl. *à num. 12. vſque ad n. 22.*

61 Adde quòd verba d. conſtit. *ſi aliquem*, procedunt inter collaterales, ad quos per eum conſtit. fuit ampliatum jus Fraocorum, quo caſu quæritur, an prærogatiua ſexus ſit poteotior prærogatiua, gradus, vel contrà: ſed nos verſamur inter filiam defunƈti & collateralem, quantumuis à primo deſcendentem, quo caſu ſcilicet, cùm eſt ingreſſa linea, hujuſmodi quæſtio non habet repugnantem.

Quoad † Corneum, quem Dominus Aduocatus aſſerit ita nominatim diſtinguere & jura coociliare, *conſil. 199. num. 38. 39. & 44. cum ſeqq. vol. 2.* vt ſcilicet ex jure Siculorum, non Francorum fœminæ excludant remotiores maſculos, quodque per conſtitutio. jus Francorum ſit alteratum. Reſpondetur, ne verbum quidem ea de re penes Corneum. Is quidem aſſerit, per coonſtit. Regni fuiſſe prouiſum io feudis, in quibus viuitur jure Francorum, vt proximior ſuccedat feudatario, non corrigendo jus Francorum hoc prouiſum fuit, ſed illud, quod coofuetudine receptum erat in conſtitutiones inducendo, & ad collaterales ampliando. Et Corneum nunquam intellexiſſe jus Francorum io hoc correƈtum fuiſſe, vel alteratum; ſed eam prouiſionem fuiſſe faƈtam ad correƈtionem juris feudalis, non Francorum, patet ex eodem Corn. *num. 36.* vbi ait, in feudis maſculos fœmiois præferri etiam vbi fœminæ ſuccedunt in feudo de jure communi feudorum, *ex c. 1. de eo qui ſibi & hæred.* de cujus intelleƈtu nos poſteà dicemus, quo nonobſtante contrarium reſpondet *d. n. 38. 39. & 44.* propter conſtit. Regni, quibus inducitur jus Francorum. Et clariùs, non jus Francorum, ſed jus commune feudorum per d. conſtit. correƈtum & alteratum docet *d. n. 44* dum reſpondet *d. c. 1.* quod dicit intelligendum ſecundùm generalem naturam ſeu conſuetudinem feudorum, ſecundùm quam non admittontur fœminæ oiſi ex paƈto. Diſtinguit igitur & corrigi ait jus feudum per conſtit. Corn. non jus Francorum, nec abs re erit, ſi repetamus quod ſuprà diximus. Quis aſſerit ante conſtit. filiam de jure Fraocorum excludi per patruum, vt dicamus per coonſtit alteratum? Nec obſtant verba hæc; *ſpecialiter prouiſum, d. num. 38.* appoſita. Nam ea non denotant correƈtiooem juris Francorum, ſed quia ſpecialiter, hoc eſt per prærogatiuam quamdam, ac proprium ac peculiare jus Francorum ioduƈtum fuit ad correƈtionem juris feodalis, quo fœminæ per remotiores maſculos *ex d. c. 1.* excludebantur, vt hanc diƈtionem interpretatur Cannet. *in c. ſi aliquem, verſ. ſed præſtat, num. 11. fol. 273.* & Intrigl. *cent. 1. q. 50. num. 213.* ita vt illa diƈtio ioduƈtionem non correƈtionem juris Francorum denotet.

Denique reſpondetur, Corneum loqui de ſucceſſione collateralium, vt conſtat à *nu. 35. & 37. in fin. & nu. 46. verſ. nec obſtat quod ſuprà.* At verum eſt ſpecialiter per conſtit. jus Francorum ad eos ampliatum fuiſſe, cùm antea ſolùm ex primæua juris Francorum natura inter deſcendentes tantùm locum haberet, & Cannet. ipſe *num. 37. fol. 280.* ita Corn. intellexit, cui propterea nititur reſpondere, cùm ipſe, quoties controuerſia eſt inter collaterales, contrarium ſentiat, idemque Corn. *d. n. 46.* quoties cōtrouerſia eſt inter filiam & patruum, clarè firmat patruum excludi.

Quoad † Cannetium, *d. verſ. ſed traƈtandum à nu. 7. vſque ad num. 45. fol. 275.* Reſpondetur, eum nullo modo aſſerere, jus Francorum qooad excluſionem maſculorum remotiorum per fœminas fuiſſe correƈtum per d. conſt. *ſi aliquem*, ſed ſolùm traƈtat, an cùm controuerſia eſt inter collaterales, eoſque qui ſunt in eadem linea tranſuerſali, remotior maſculus excludatur à fœmina, tacitè innuens, imò ſatis clarè id voleos, ſi verba ipſius bene expendantur, quòd quamuis ipſe in fauorem remotioris maſculi contra fœminam collateralem reſponderit, aliud tamen ſtatuendum ſit, ſi quæſtio eſſet inter filiam vltimò defunƈti & patruum, idque demonſtrat per totum illum verſiculum, ſed maximè *nu. 10. vſque ad num 17.* dum ait, nullo jure conſtitutionum caueri, quòd fœmina proximior excludat maſculum 62

remotio-

remotiorem. Clarum enim eſt, per conſt. *vt de ſucceſſionibus*, omnes deſcendentes, ſiue mares ſiue fœminas vltimi defuncti præferri eiuſdem collateralibus; & per conſtit. *ſi aliquem*, non vocari collaterales niſi deficiente linea deſcendenti: ergo non intellexit cùm de filio defuncti agitur. Sed clarius *num.32.* dum reſpondet authoritati Joannis Andreæ *in d.cap.1.* & ait Andræam loqui de ſucceſſione directa deſcendentium, quæ terminatur in filiis, & prima cauſa ſit deſcendentium, *& nu.35.verſ. nec deciſio*, cùm ait deciſionem Andreæ procedere in ſucceſſione deſcendentium, & in ſuo caſu tantùm, cùm ſcilicet agitur inter filiam primogeniti admiſſi & patruum, non autem in terminis conſtit. *ſi aliquem*, in ſucceſſione ſc. tranſuerſalium, ſatis clarè Andreæ deciſionem veram eſſe fatens; quamuis irealè ſubjungat, Andræam habuiſſe in ſuo caſu ſuæ ſententiæ oppugnatores, Martiò. Laudenſem, Præpoſit. Afflict. & Jacob. de Sancto Georg vt ſuprà demonſtratum fuit.

Sed & in caſu ſuo Cannerius fallitur, & quamuis agereiur inter collaterales ipſos ejuſdem lineæ, prærogatiua gradus eſt potentior prærogatiua ſexus, ex Gregor. *d.part.4.q.4.* quæ ſententia & communis eſt & verior, vt, reprobata opinione Canner. docent Cumia *in d.c. ſi aliquem, verſ. prærogatiua, nu.7.* Intrigl. *d.art.43.nu.10. cum ſeqq.* & Maſtrill. ad Gregor. *d q.4.*

63 Nec † quicquam obſtat quòd d.D. Conſultor ait ex Canner. *d.loco d.c.1. de eo qui ſibi*, non eſſe correctum per d. conſt. *ſi aliquem*. quo ſcilicet cap. cauetur, non niſi deficientibus omnibus maſculis, vocari fœmjnam: nam demus non eſſe correctum, quod tamen Andr. de Iſer. *in d.c.1.* Pariſ. *d.conſ.11.nu.29.& 30.* & communiter DD. ſuprà contrarii eſſe correctum tenent; & præterquam quod d.cap. loquitur tantùm inter eos qui ſunt ejuſdem gradus, vt bene animaduertit Corn. *d.conſ.139 nu.44.* & Gutier. *conſ 13.num.25.* & firmat Bald Gloſſ nepotem amitæ præferentem reprehēdens, & quod d. Canner. loquitur, cùm controuerſia eſt inter collaterales, maximè cùm dicat. non eſſe correctum per conſtit. *ſi aliquem*, quæ tantùm de collateralibus ſtatuit; & quæ omnes reſponſiones veræ & ſolidæ ſunt. Tamen præſuppoſito & non conceſſo eas omnes ceſſare. Reſpondetur *d. cap.1.* quantumuis eſſet in vſu, nihil facere ad caſum noſtrum, & in primogenituris juris Francorum, & quacumque alia, data tamen capacitate fœminarum. Nam illud procedit, quando inueſtitura ponit omnes maſculos ex parte quos fœminis præferebat, ſecundùm Bald *in auth. ceſſante, col. vlt. verſ. dicas quod, C. de legit. hæredib.* & Bald. interpretans Menoch. *conſ. 315. nu.14.* quod inueſtitura illa volebat quoſcumque maſculos, ſiue natus ex maſculis ſiue fœminis præferendos fore fœminis, & ideò ſemper & quouis tempore, quo maſculus ſuperuixiſſet, fœmina excludebatur, & ita ſcilicet d. cap. procedere, quando ex pacto inueſtituræ omnes maſculi præferebantur, & ſecus eſſe in terminis primogenituræ, vel juris Francorum, vel aliæ, quo non omnes maſculi, ſed ſimpliciter ex vi primogenituræ maſculus fœminæ, primogenitus ſecundogenito præfertur, docent Gregor. *d p.art.4.qu.4.nu.23.* Tiraquel. *de primogen.qu.40 num.147.* (qui ex juris meræ diſpoſitione, nulla Siculorum conſtitutionum habita ratione, id aſſerit) nec non docent Cumia *d.loco num.7.* Intrigl. *d.art.43. num.24.* Menoch. *d.conſ.315. numero 40.*

Secundò reſpondetur, d.cap. non procedere quando conſuetudine vel pacto primogenitus vel primogenita præfertur, quia tunc filia magis propinqua excludet maſculum magis remotum, ita limitat illum textum ſingulariter Baldus *conſ.143. quod pro regula vol.1.* quem refert & ſequitur Curt. *in tractat. de feud. in 2. part.15.qu.* & ita dicit fuiſſe de mente Andreæ de Iſernia *in d.cap.1.* Jacobi de Sancto Georg. *tract. de feud. in verb. & fœminæ num.13. verſ. quod autem ſi conſuetudo*, etſi ipſe aliter ſentire videatur, & malè, ipſumque reprehendit Pariſ. *d.conſ.21.nu.30.& 31.* & ipſius rationem refellit, vt ſuprà diximus, præterquam quòd Jacob. de ſimplici conſuetudine fœminas admittente, & non de primogenitura loquitur, in qua certiſſimum eſt, data capacitate fœminarum, d.cap. non habere locum. Atque hanc ſolutionem in terminis dant Gregor. *d.q.4. nu.24.* & Intrigl. *d.art.43.num.25.* quæ ſententia veriſſima eſt & manat ex ea doctrina certiſſima, qua in primogenituris, data capacitate fœminarum, & de jure communi & vbique terrarum filia primogeniti admiſſi excludit patruum.

Poſtremò reſpondetur, dictum cap. procedere tantùm vbi merum jus feudale eſt in obſeruantia, quo fœminæ ſunt incapaces *l.1. §. filia qui feud. dar. poſ.* cui per pactum & formam inueſtituræ derogatum eſt, ſecus ſi ex natura feudi fœminæ ſint capaces, vt ſunt in jure Francorum, ſalua tamen prærogatiua ſexus & ætatis, vt ſentit Auendan. *ad ll. Tauri l.40. gloſ.9.n.38.& 39.*

Tertiò † nititur d. Cōſultor reſpondere, *c.1. de duob.* 64 *fratrib. à capit. inueſt.* quo filia vltimi defuncti excludit patruum, atque id ſolùm duobus concurrentibus procedere ait, nimirum feudo nouo exiſtente, & quòd fœminæ in inueſtitura ſint comprehenſæ: feudum verò hoc, de quo agitur, eſſe antiquum, in quo quamdiu adſunt maſculi à primo inueſtito deſcendentes, fœminæ repelluntur, & ad quos, ſublato impedimento maſculorum, qui erant priores in gradu, feudum potiùs dicitur reuerti, quàm de nouo dari, vt declarat Andræas de Iſer. *in c.... §. hoc quoque*, cum id ipſe allegat, *& olim, num.8. & 9. de ſucceſſ. feud. & in c.1. §. & filius fratris Imperator Lotharius c.1. §.1. nam & illud num.5. in fin. de eo qui ſibi.* Sed his vno verbo ſatisfit, ſi dicamus nos id cap. nunquam pro noſtræ ſententiæ confirmatione allegaſſe, nec recurriſſe ad libros vſus feudorum aut naturam feudalem in eis deſignatam; cùm in jure Francorum, & quacumque primogenitura, data capacitate fœminarum, nulla juris feudalis habeatur ratio, quatenus illud fœminis nocet, vt ſuprà docuimus, maximè ex Petro Jacob. *d.tit.63.nu.15.19.27.& 28.* & Couar. *d.c.5.* Sed poſtquam id cap. allegarūt, id non minimum facit pro ſententia noſtra. Etſi enim in noſtro caſu non ſit habenda ratio juris feudalis, quatenus nocet fœminis, tamen ſi quid prodeſt, id multo magis allegandum eſt, cùm eo jure fœminæ ſint adeò repulſæ. Prodeſt, inquam, hoc caput, ſi ad duo aduerterimus. Unum, agi quidem ibi de nouo feudo, ſed non ex eo filiam admitti, nam data conceſſione feudi ſub forma in eo capite contenta, etſi per plures gradus ad liberos vtriuſque ſexus feudum tranſiuiſſet, & factum fuiſſet antiquum, non propterea minus filia poſtremo loco relicta excluſiſſet maſculos ex altero latere deſcendentes, vt DD. ibi docent, & ratio capitis conuincit. † Alte- 65 rum, ſophiſma eſſe in nomine æquiuoco, *antiqui feudi*, quod in materia feudorum duplex eſt, vnum ex pacto & prouidentia, alterum hæreditarium, Thom. de Marino *tit.2.3.& 6.* Illud verum, & rectum feudum eſt, Andr. *in c.1.nu.2. verſ. item loquitur Imp. Lotharius.* Vtrumque autem quod ab vltimo poſſeſſore non habuit originem, feudum autem Caſtri-noui non eſt ex pacto & prouidentia, (ſed nec ſtrictè hæreditarium tantùm) & tale eſſe negatur, & id eſt, de quo quæritur, quod probandum eſt pro parte aduerſa, non pro certo ſtatuendum & multis quidem annis à prædeceſſoribus d quondam Joachimi poſſidetur, ſed nō ſequitur, eſſe ex pacto & prouidentia; alioquin ſi ex ſola

longinquitate temporis tale eſſet, ſequeretur feudom
purè & abſolutè hæreditarium, necnon degenerans
(quale nedum eſt noſtrum hoc, ſed longè magis cùm
ſit ad inſtar patrimoniorum) eſſe antiquum ex pacto
& prouidentia, cùm tamen hæc ex diametro pognent.
Verum quidem eſt, à feudo recto, vero, & antiquo, ex
pacto & prouidentia fœminas repelli, & potiùs dici
ad agnatos reuerti, quàm illis de nouo acqoiri ex And.
in d.c.1.§.hoc quoque, nu.9.& 10.& in c.1.§.& filius fratris
Imp.Lotharius, qui vtrobique loquitur de recto & ve-
ro feudo, ex pacto & prouidentia: ſed negamus hoc
noſtrum tale eſſe. Quantum ad Andræam in d.cap.1.§.
nam & illud in fin.de eo qui, nihil facit ad rem, procedit
enim in terminis d.c.1. de quo fusè diximus, & ideò
Cannet.in d.c.ſi aliquem verſ.annotandum, nu.35.fol.279.
poſt Sousbech. in ea formula, vt deficien.maſcul.fœmina
ſuccedant, generaliter reſpondet, filiam defuncti exclu-
dere tranſuerſales. Sed non diutius in his inhærēdum,
cùm fundamentum non fecerimos in d.c.1. de duob. fra-
trib à cap.inueſt.quamuis aliqui DD.in illo c.1.num.11. &
ipſemet Cannet. ita intelligit, cùm agitur de filia vlti-
mò defuncti d.§.ſed tractandam, nu.34.35.fol.279.ad ex-
cluſionem remotioris maſculi; cùm non conſtat eſſe
ex pacto & prouidentia allegant vt Gutierrez d.conſ.13.
66 Debuit † reſpondere ſi poſſet cap.1.§.fin.de nat.ſuc.
feud.& cap.1. de ſucceſſ.fratr.& grad.ſucceſſ.quæ ſolent
pro hujus quæſtionis deciſione allegari, vt per Gutier.
d.n.11.& Gregor.d.q.4.vbi textus dicit, quòd quamdio
exiſtunt liberi, ſeu filij, vel nepotes, & deinceps illius
qui tenebat feudum, cæteri remouentur agnati, inter
liberos autem filiæ enumerantur, deficientibus liberis
maſculis, ſi ejus conditionis ſit feudum, vel eo pacto
acquiſitum, nec niſi his deficientibus agnatos vocat,
& ibi Andr.de Iſernia num. 2. Et qui textus loquitur in
feudo antiquo, nominatim enim paterni feudi facit
67 mentionem, † quia etſi aliàs paternum & antiquum
differre dicantur, quod paternum dicatur vſque ad
quartum gradum aſcendendo, antiquom ſupra quar-
tum gradum, Intrigl.centur.1.qu.22.nu.1.& 2.tamen feu-
dum antiquum, auitum & paternum pro eodem po-
nuntur, quia ſunt ejuſdem naturæ & potentiæ, Clar.in
d.§.feudum, qu.8.verſ.inter alias, vbi teſtatur commu-
nem opinionem Intrigl.d.q.22.nu.5.& in terminis illius
cap.1.feudum paternum largè ſumi, & antiquum com-
prehendere docet Intrigl. d.q.22.num.13.& Joan.Paul.
Balzaran.in d.c.1.num.17. Atque hunc textum in feudo
antiquo intelligendum docent, & ita hunc textum in-
telligunt DD.maximè Afflict.ibid.nu.1. & 8. Aluarot.
in princ.& Præpoſit.nu.1. & Balzara.nu.9.circa fin.& ra-
tio id verum eſſe conuincit, quia ſcilicet deficiente li-
nea deſcendenti vocat collaterales, qui non vocaren-
68 tur ſi eſſet feudum nouum, † ad quod tranſuerſales,
niſi nominatim in inueſtitura hoc cautum ſit, non ſuc-
cedunt, c.1.de fratrib.de nouo benef.inueſt.& c.vnico in fi.
de frat.à capit.inueſt.& c.vnic.in fin.de ſucceſſ.feud.Corn.
conſ.199.nu.42.lib.2.Gregor.part.5.qu.4.num.1.2.3.4. &
conciliatur cum cap.1. de eo qui ſibi, vt illud intelligatur
quando ſunt in pari gradu, vt docet Corn.conſ.199.nu.
44.lib.2.& Gutier.conſ.13.nu.25.

Atque ex his tolluntur reſponſiones, quæ ex aduer-
ſo dantur circa juris Francorum naturam & interpre-
tationem, ſed cùm nos præterquam qoòd docuerimus
d.Dominum Antonium nedum deficere in probatio-
ne ſui juris, per eum prætenſi; ſed etiam, conceſſa pri-
mogenitura juris Francorum, com nihilominus repel-
lendum; & cauſam d.Franciſci, nomine quo procedit,
potiorem eſſe, vlterius proceſſerimus, & ex abundanti
demonſtrauerimus, ſemper licitum fuiſſe, & licuiſſe
Dominis d.loci de eo liberè tam inter viuos, quàm in
vltima voluntate diſponere, & illud in quemcunque
vellent alienare, vt reipſa fecerunt, diſpoſitioneſque
& alienationes effectum habuerunt: ita vt prætenſæ
primogenituræ, quæcumque tandem illæ dicantur, ſint
meræ chimeræ, idque veriſſimè per varia fundamenta
in priori conſilio docuerimus, enititur duo ex his euer-
tere, ſcilicet quòd emptitium ſit, & verè, abſolutè, &
ſimpliciter hæreditarium.

Quartò, † idē, inquit, non obſtat quòd hoc feudum 69
proponatur à nobili quondā Giraudo de Simiana em-
ptū circa annum Domini 1373.& propterea, ad inſtar pa-
trimonialium, ad quoſcumque hæredes etiam ſucceſ-
ſores particulares tranſeat, ita vt fœminæ ſine difficul-
tate admittantur, ex Curt.juniore, in tract.de feud.part.
3.limit.6.& Claro in §.feudum qu.73.nu.6. Nam, inquit,
reſpondetur, fœminas propterea non eſſe admiſſibiles
ſi ex feudi natura admitti non deberent, vt declarat
ibidem Clar. vnde Menoch.conſ.391. nu.38. vult eo ca-
ſu, ſcilicet quo ex feudi natura non debent admitti
fœminas, in feudo empto admitti tantùm poſſe, defi-
cientibus demum maſculis, & illis non exiſtentibus, &
ſic in præjudicium Domini aſſentientis, non autem
maſculorum; ſed hîc ex feudi natura, in quo jure
Francorum viuebatur, fœminæ excludebantur, & ſic
repugnante natura feudi non poſſe fœminas, etſi fuerit
emptum, ſuccedere.

Hujuſmodi † reſponſio omninò vana eſt, & contra 70
ipſum retorquetur; imò ex ipſa omninò conuincitur,
& hujoſmodi fundamentum. ab emptione per d. Gi-
randum de Simiana facta deſumptum, validiſſimum
eſt, cui nulla ratione ſatisfieri poteſt, & quod ſolùm
pro victoria cauſæ ſufficit. Hoc igitur ſtatuo, veriorem
eſſe, & communiorem opinionem, vt in feudo empto
fœmina ſuccedat, Clar. d.q.73.num.6. Roman.conſ.97.
in vlt.col. ſiue id à Domino ſiue à vaſallo fuerit em-
ptum, Decian.conſ.58.num.49.vol.2. quod etiam magis
communiter à feudiſtis receptum atteſtatur Intrigl.
cent.2.art.2.num.125. idque abſque dubio dum integro
precio res eſt empta, † quod in dubio integrum, ju- 71
ſtum & congruum præſumitur, Nat.conſ.159.num.15. &
conſ.650.nu.13.vol.4 Maſcard vol.2. de probat.concl.960.
nu.3.Intrigl.d.art.2.nu.215. † Idque verum eſt, nulla ha- 72
bita ratione juramenti fidelitatis, & ſeruitij, ex vi il-
lius præſtandi. Clar.d.n.6. cujus ſententia confirmatur
per dicta à Ruin.conſ.18.n.17.lib.1.idque vt inquit Clar.
quia alioquin concluſio, qua dicitur, fœminas ſucce-
dere in feudo empto, eſſet inutile. Nam ſemper fœmi-
na eſt capax feudi, quando pro eo nullum ſeruitium
præſtatur, ſiue emptum ſit, ſiue non, Bald.in c.1.§.ei
quia num.19.qui feud.dar.poſſ. Clar.d.q.73.nu.7. qui poſt
Curt.jun.hanc dicit communem & præterea, ſi, quia
ſeruitium eſſet præſtandum, non deberent ſuccedere
fœminæ in feudo empto, ſequeretur eas ferè nun-
quam, imò & vbi feuda ſunt redacta ad inſtar patri-
moniorum, non poſſe admitti, cùm & tunc quoque ad
ſeruitia in juramento fidelitatis comprehenſa tenean-
tur, & tamen experientia contrarium docet, eas ſcilicet
admitti, & docet Zaz. in tract.feud.8.part. num.51.ita vt
exiſtimandum ſit, aut DD.propter ſeruitium fœminas
excludentes, falli, aut intelligendos cum neceſſariò
ſeruitium per fœminas ipſaſmet, & non per ſubſtitu-
tum eſſet præſtandum, nec per alium præſtari poſſet.
Idque abſque dubio, data capacitate fœminarum in
feudis, † quia tunc per ſubſtitutum ſeruire poſſunt, & 73
fœminæ abſque dubio admittuntur, quoties per ſe vel
per ſubſtitutum ſeruitium præſtare poſſunt. Idque cer-
tiſſimè quoties conſuetudo Domini eſt, vt eſt & fuit
ſemper in hac patria & tota Gallia, vt fœminæ admit-
tantur ad feuda, & juramenta fidelitatis, ea enim ha-
bilita-

bilitata ad ſucceſſionem, habilitata quoque eſt ad ſer-
uiendum per ſubſtitutum, Afflict.*dec.*320. Capic.*dec.*
10.*&* 33.Cannet.*in c.volentes,verſ.idem videtur,num.*22.
fol. 44. Gregor.*part.*4.*qu.*7.*n.*16.*&* 17. poſt Joan. Andr.
Specul. & Curt. & tunc illud ſeruitium eſt onus reale
& non perſonale, Gregor.*d.q.*7.*nu.*12.*&* 13. ſicut & ſer-
uitium militare dici onus reale & poſſe præſtari per
ſubſtitutum, docet textus in *c.*1.*§. ſi quis deceſſerit, ſi de
feud.fuer.controu.&* *c.*1.*§.firmiter*, & ibi Aluarot.*de pro-
hib.feud.alienat.per Frider.* Confirmatur, quia vbicum-
que in conceſſione feudi fit mentio hæredis, ibi nun-
quam videtur electa induſtria perſonæ, Cyn.*in l. quiſ-
quis, C.de epiſc.& cleric.* & Gregor.*d.q.*7. *num.*14. In no-
ſtro verò caſu hæredis ſæpiſſimè facta eſt mentio. Sed
& ipſemet Menoch.*d.conſ.*391. *num.*10.ſi cenſus annuus
eſſet præſtandus, nullam eſſe habendam rationem ju-
ramenti fidelitatis & ſeruitij præſtandi ad excluſionem
fœminarum, docet ex traditis per ipſum *conſ.*65.*nu.*12.
& 16. Sed & id etiam longè clariùs, quia ad inſtar patri-
moniorum habentur in tota Gallia.

74 Quibus † ſtantibus vanè reſpondetur ab aduerſa-
rio, ea procedere ſi ex feudi natura admitti non poſ-
ſint & fœminis repugnet, vt quia ex inueſtituræ ipſius
tenore expreſſè eſſent vocati maſculi, non autem fœ-
minæ: ita enim hoc intelligit Clar. *d.n.*6. quemadmo-
dum in caſu Menoch. repugnabat (ſi tamen in caſu ſuo
Menoch. verè reſpondit, veriùs enim exiſtimo, *conſ.*
Decia. 58. cui ſatisfacere contendit, & facillimum eſſet,
Menoch. reſpondere, ſi neceſſarium eſſet) vt præſup-
ponit Menoch. Tum quòd feudum, quo de agit, erat
conceſſum maſculis, donec vſque extarent, excluſis
fœminis, *num.*2. & ſic verſatur in terminis *cap.*1.*de eo qui
ſibi & hæred.* tum quòd inueſtitura erat nominatim re-
ſtricta ſecundùm jura feudorum: Et denique quia ne-
dum ſecundùm jura feudorum, ſed etiam prouinciæ
fuerat conceſſum. At verò per jus & conſuetudinem
prouinciæ maſculi tantummodo, excluſis fœminis,
ſuccedebant *num.*6. Vana, inquam, eſt, imò ex ea con-
uincitur aduerſarius, quia tantum abeſt vt feudi natu-
ra repugnet, & ex ea fœminæ admitti non debeant, vt
ipſe falsò præſupponit, quin potiùs ſiue jus Franco-
rum antiquiſſimum conſideremus ſiue conſuetudi-
nem hujus regionis, & totius Galliæ ſemper obſerua-
tam, fœmina eſt ſucceſſionis feudorum capaciſſima,
Chopin.*lib.*3.*tit.*6. *in princ.* Cephal *conſ.*251.*num.*63. &
Gregor.*lib.*4 *q.*1.*nu.*7.*&* 8. & alij ſuprà allegati. Quo-
ad conſuetudinem regionis, notorium eſt, cùm ſint ad
inſtar patrimoniorum, & cauſam errori dedit lex Sali-
ca, fœminas à ſucceſſione excludens, quæ tamen tan-
tùm in Regno procedit, vt ſuprà dictum fuit. Cùm
igitur natura hujus feudi non repugnet fœminis, imò
eas admittat, ceſſat, imò retorquetur in ipſum data re-
ſpōſio, quemadmodum & ordo ille ſucceſſiuus à Me-
noch. conſideratus, & remanet firmum & illibatum ex
natura emptitij feudi deſumptum fundamentum.

75 Sed † & præterea, quoad illum ordinem ſucceſſi-
uum, animaduertendum eſt, quòd qui illum ordinem
ſucceſſiuum in feudo empto admiſerunt, quales fue-
runt Pariſ.*conſ.*16. *nu.*10.*vol.*4. Bern.*conſ.*18.*nu.*12. Gar-
ſon.*de fœminis ad feud.recipien.*6.*limitat.num.*104. (nam
Socin.jun.*conſ.*109.*num.*2.*lib.*2. allegatus à Menoch.*d.
conſ.*391.*nu.*18. hoc non dicit, vt patet *nu.*8.) decipiuntur
ex diſpoſitione *cap.*1.*§.quin etiam Epiſcopum vel Abba-
tem*, quod allegant, & in quo ſe fundant, ex quo proba-
ri videtur, quòd quoties fœminæ vocantur ad feuda,
illud intelligitur, deficientibus demum omnibus ma-
ſculis. Nam, vt illud caput procedat, duo copulatinè
requiruntur.

76 Unum, † quòd formula ſit concepta, vt nimirum
feudum ſit conceſſum maſculis & fœminis: alterum,
quod feudum ſit rectum & proprium non impropriū.
Primum, quia dictio, *&*, ſtat in vim ordinis non copu-
læ, vt inquit Bald.*in d.§.quin etiam, in princip.* & vt ex-
plicat Jacob.de Sancto Georgio, *verb.& fœminis*, copu-
latiua, *&*, non copulat æqualiter, ſed denotat ordinem
ſucceſſiuum, repugnante enim natura feudi hæc inter-
pretatio facienda eſt, vt quanto minus fieri poſſit jus
feudale lædatur. Ideoque † ſi conceſſum eſſet pro ma- 77
ſculo ſimul cum fœmina, vel pro maſculis cum fœmi-
nis, fœmina ſimul ſuccederet cum maſculo, non ob-
ſtante *d.§.quinetiam*, Bald.*in l.quotiens, nu.*5.*C.de ſuis &
legit.hered.* Jacobin. de Sancto Georg. *in ſua inueſtit.
verb.& fœminis, nu.*10. Pariſ.*conſ.*12.*nu.*16.*lib.*1. Bero.*in c.
Raynutius, nu.*90.*de teſtam.* Lancellot. Galiaula *in l.Gal-
lus, §.quidam rectè, num.*17.*ff.de liber. & poſth.* vbi aſſerit
communem, Mandoſ.ad Rom.*conſ.*33.*verſ.ſuperſtite*, &
alij in priori conſilio allegati.

Secundum verò, nimirum vt feudum ſit rectum, &
proprium, omninò requiritur. † Nā ſi ſit improprium, 78
etſi conceſſum fuiſſet feudum ſub illa clauſula, *maſcu-
lis & fœminis*, fœminæ tamen ſimul cum maſculis, &
non poſt illos ſuccederent, ceſſat enim diſpoſitio *d.§.
quinetiam*, in feudo improprio. Jacob.de Bellouiſo, &
Nicolaus de Neapoli ibidem Laudenſ.*d.loco in fin.* per
tex.*in l.Titia textores §.nihil de legat.*1.*& l.ſi quis Titio,
l.ſi mulieri de vſufructu accreſcen.* Afflict.*ibid.nu.*13. Bald.
in princip. Aluarot.*nu.*2. Præpoſit.*n.* . . . *in princip.* idem
Aluarot. Præpoſit.*in cap.*1.*§.ſimiliter de Capitan qui cur.
vendidit*, Jacobin. de Sancto Georg.*d.verb.& fœminis,
num.*10. Zaſ.*in tract.feudor.*8.*part nu.*56. Pariſ.*conſ.*12.*nu.*
23.*lib.*1. Mandoſ.ad Rom.*d.conſ.*33.*verſ.ſuperſtite*, † feu- 79
dum verò emptitium non eſt rectum feudum, ſed im-
proprium, Rub. Alexand.*conſ.*110.*num.*3. & poſt multos
magis communem aſſerit Gabriel.*lib.*3.*tit.de feud concl.*
2. & Burſat.*conſ.*4.*nu.*16.*lib.*1. idque ex eo quod non eſt
gratuitum *c.*1. *de feudo non habente propr. natur.feudi.*

Tertio † ex abundanti reſpondetur hoc certum eſ- 80
ſe, feudum emptitium tranſire ad extraneum hæredem
in præjudicium filiorum & agnatorum, Burſat *d.conſ.*
4.*nu.*16. Alexand.*l.etiam nu.*5. *ff.ſolut.matrim.* Nat.*conſ.*
149.*nu.*14.*&* 16. omnino videndus, Surd.*conſ.*105.*nu.*12.
& 13. & magis communem atteſtatur Pancirola *conſ.*50.
*nu.*17.*vſque ad nu.*23. *lib.*1. Bern. Hent *in tractat. magis
commun.lib.*3.*concl.*35. At hoc caſu cùm non fœmina,
ſed maſculus iſque agnatus proponatur inſtitutus, abſ-
que dubio etiam, ſecluſa conſuetudine, ad eum tranſ-
ire potuit, idque ratio naturalis ſuadet, ceſſant enim in
eo omnes rationes, quibus fœmina excludi debet, nec
vlla hîc agnatorum etiam ex acquiſitore deſcenden-
tium conſideratio fieri poteſt, cùm Giraudus de Si-
miana, qui primus acquiſiuit pro ſe & ſuis hæredibus;
quæ dictio in hujuſmodi contractibus etiam in mate-
ria feudorum pro *quibuſcumque* accipitur, id quod plus
eſt pro ſe, ſuis hæredibus & ſucceſſoribus, quæ etiam in
materia feudorum pro *quibuſcumque* accipiuntur, vt in
princ.conſ. docui. Et † cùm alienatio in extraneum fit, 81
dictio quoque, *hæredum*, de extraneis intelligenda eſt,
Surd. *conſ.*105.*nu.*10. & alienationis facultas neceſſariò
excludit feudum ex pacto & prouidentia, Menoch.*d.
conſ.*812.*num.*5. & Viui.*dec.*441.*n.*12.*&* 13.

Rurſus & quartò, † quia eo ipſo quòd feudum eſt 82
alienabile, conſequitur neceſſariò & ſimpliciter hære-
ditarium, ad quoſcumque hæredes tranſitorium, Me-
noch.*d.conſ.*812.*nu.*5. At verò quoad d. poſtremas duas
reſponſiones, fœminæ ſimul cum maſculis, imò illis
excluſis, ſi ita teſtator ſtatuerit, quinimò & extranei
admittuntur, vt in ſequenti capite dicemus. Atque † 83
hæc quidem omnia dicuntur à nobis in terminis juris

Digitized by Google

feudorum, ſecluſa conſuetudine, qoa feuda ſint ad inſtar patrimoniorum, ſed ea conſiderata, quæ notiſſima & certiſſima eſt, & ſemper fuit in hac patria, & omnibus prouincijs cis Alpes conſtitutis, quæque in indiuiduo ex d. acquiſitione Giraudi Amici probatur in d. feudo, potuit enim alienari, & fuit alienatum in d. Giraudum de Simiana alterius familiæ & extraneum, & ab eo acquiſitum, irrequiſito Domino, alienatioque tenuit, vt fusè docuimus in fine primi fundamenti in priori conſilio ne hîc repetamus, ſequitur abſque dubio fœminam, multo magis maſculum eumque agnatum in eo inſtitui poſſe.

Sed taceamus paruniper de d. conſuetudine, & redeamus rurſus ad jus feudale, vt quocumque tandem modo accipiamus, demonſtretur veriſſimum jus d.
84 Domini Franciſci: † Hoc feudum fuit alienatum, at verò feudo ſemel alienato ſemper manet alienabile, etiam in extraneum, & ad quoſcumque hæredes tranſitorium, per textum *in l. videamus*, & ibi Bald. *ff. quod met. cauſ.* Barthol *in l. qui duos, n. 11. ff. de reb. dub.* & in terminis feudorum Surd. *conſ. 105. n. 12. & 13.* Nat. *conſ. 322. num. 2.* Burſ. *conſ. 4. n. 17. verſ. conceßio, & nu. 22. lib. 1.* poſt Socin. *conſ. 67. n. 30. verſ. ſeptimo reſpondetur lib. 1.* & nouiſſimè Schrad. *in tract. feudo. part. 7. q. 11. n. 31.*

85 Poſtremò, † quia cùm hoc feudum ab vna familia ad aliam, per emptionem, translatum ſit, & emptio effectum habuerit, de antiquo, quatenus tale fuiſſet, factum eſt nouum, reſpectu à Giraudo de Simiana deſcendentium, & ſic nulla habita ratione feudi antiqui, ſiue ex pacto & prouidentia, ſiue primogenij, ſi tale fuiſſet, debere attendi formam in emptoris inueſtitura à Domino inueſtiente præſcriptam: id enim mutatio & qualitas perſonarum operatur, Bald. *in cap. 1. §. hoc quoque circa princip. de ſucceſſ. feudo.* Pern. *conſ. 12. verſ. circa primum,* Alexand. *conſ. 28. col. 1. vol. 5.* Afflict. *dec. 112. verſ. ſecundo caſu,* quos refert & ſequitur Gregor. *part. 3. q. 7. n. 45. & 46.* At verò ſiue emptio per Giraudum de Simiana facta, fuerit pro ſe & quibuſcumque hæredibus: ſiue ſolùm pro hæredibus, à Camera attenta con-
86 ſuetudine patriæ, † pro quibuſcumque cenſeretur facta, Guid Pap. *dec. 230. num. 2. verſ. aduertendum tamen,* Benedict *in c. Raynutius, verſ. duas habens, n. 67. verſ. imo etiam in materia feudorum, fol. 16.* Mariu Freccia *de ſubfeud. lib. 3. tit. de feud. hæred. & mixt. fol. mihi 416. num. 29.* Pet. à Gregor. *part. 3. q. 3. n. 9. & 10.* & Maſtrill. ibid. idemque dicendum, ſecluſa conſuetudine, cùm dictio, *hæredum*, appoſita eſt in contractu ab extraneo facto, Surd. *d. conſ. 105. num. 10.* multo magis cum dictiones, *hæredibus & ſucceſſoribus*, junguntur. Præuidit hujuſmodi rationem Conſultor Domini Antonij, & eam veram agnoſcens enititur reſpondere dicendo, inter omnes deſcendentes d. quondam Giraudi eam conſuetudinem vſurpatam fuiſſe, per quam maſculi fœminis, & inter maſculos ſoli primogeniti antepoſiti fuere, & quæ continuò à ducentis annis & vltra, & ſuper eo tranſactiones pro d. obſeruantię & conſuetudinis confirmatione ſubſequutas fuiſſe, vt ex atteſtationibus & tranſactionibus parte d. Domini de Cederon productis deprehenditur, eamque conſuetudinem tanquam validam debere attendi, & ex ea probari, illud feudum debere regi more Francorum: ita vt primogenitus maſculus ſolus ad ſucceſſionem feudi admittatur, fœminis ſemper excluſis, ex notatis per And. de Iſern. *in c. Imperialem, nu. 2. circa fin. verſ. ſed quomodo probabitur, de prohib. feud. alienat. per Frider.* Afflict. *ibid. nu. 38. circa fin.* Cannet. *in c. volentes, verſ. & pariformiter, n. 16.* Loffred. *conſ. 11. num. 22. verſ. prætera quamuis,* Intrigl. *de feud. cent. 1. q. 50. n. 110.* & nouiſſimè Menoch. *d. conſ. 391. num. 12.* omnino, inquit videndus. Videndus certè, quia nedum nihil facit pro ipſo, ſed ipſius reſponſionem infirmat, vel poſtea docebitur.

Ergo opus d. Domino de Cederon probare d. conſuetudinem juris Francorum, per ipſum prætenſam, à d. Giraudo de Simiana cœptā, & inductam, & per omnes ipſius ſucceſſores continuatam, quod ni fecerit, ex vi d. acquiſitionis per Giraudum de Simiana factæ, ſe cauſa cadere fatetur: & propterea ad id refugium deſcendit, conſuetudine ſeu præſcriptione hoc jus Francorum inter omnes deſcendentes d. Giraudi receptam eſſe, eamque ex dictis atteſtationibus & tranſactionibus probari. At illud eſt de quo quæritur, nec pro ſuæ ſententiæ confirmatione adferre illud debet, de quo tantum abeſt, vt conſtet, quin potiùs nullo modo conſtat.

Reſpondetur igitur † primò, prætetquam quòd hu- 87
juſmodi atteſtationes nullam fidem faciunt, nec id quod prætendit probant, vt varijs rationibus docuimus, ſicut nec tranſactio, quam produxit, ex quatenus aliquid probarent, omninò erroneæ ſunt & falſæ, quarum propterea nulla eſt habenda ratio. Verius enim eſt, in d. loco Caſtri-noui, etiam inter deſcendentes d. Giraudi de Simiana nullam primogeniturā juris Francorum, vel aliam gentilitiam, agnatitiam, perpetuam inductam fuiſſe: Berengarius enim tertiogenitus filius Giraudi de Simiana d. locum Caſtri-noui habuit, poſt eum Reforſatus & Ludouicus ſimul, non vnus tantùm, & qui Ludouicus erat vltimogenitus, qui tamen tempore mortis ſuæ ſolus fuit ob mortem d. Reforſati, qui cœlibem vitam duxerat. Poſt Ludouicum Stephanus, ex vi diuiſionis cum fratre Bartholomæo factæ, non ratione alicujus primogenituræ; poſt Stephanum Melchior, quia vnicus filius, & ex vi donationis in contractu ſui matrimonij per Stephanum factæ, & ex vi dictæ donationis poſt eum Janſanus: ex quibus patet meram eſſe chimeram, illam prætenſam primogenituram, & per conſequens ſtat firmum argumentum ex d. acquiſitione ſumptum.

Secundò reſpondetur, † caſu quo aliqua præſcri- 89
ptio probata fuiſſet, cùm tamen eam incipiant à primogenito Giraudi, & in eo falſa ſit, ſicut & in Ludouico falſa probatur, caſu quo in ſucceſſore Berengarij vellent incipere, vt videntur velle in primis articulis; ſequitur totam illam machinam primogenituræ corruere, Molin. *de primog. lib. 2. cap. 6. n. 63. in fin.* qua de re in priori conſ. *n. 130.*

Tertiò, demus † probatam fuiſſe illam præſcriptio- 90
nem ſeu conſuetudinem, ea non potuit induci inſciente Principe, ex vera & communi DD. opinione, Alex. *in l. ſi non ſpecialem, 5. C. de teſtam.* Vaſq. *de ſucceſſ. creatio. §. 10. n. 257.* Valent in. Forſter. *in tract. ſucceſſionum. q. 3. de ſucceſſ. liber.* Graſſ. *in §. ſucceſſio ab inteſtato, q. 16.* & in terminis feudi quando ejus inueſtitura dependet à ſuperiori, nominatim expreſsè firmant, Vldar. Zaſ. *in tractat. de feudor. part. 8. de feud. ſucceſſ. num. 52.* & Thom. de Marin. *de feud. fœmin. tit. 11. nu. 19.* & ita ſolemni arreſto Pariſ. judicatum aſſerit Chopin. *de doman. Franc. lib. 2. cap. 4. num. 2. vſque ad fin.* & ipſemet Menoch. *d. conſ. 391. num. 12.* fatetur. Et quod ex aduerſo dicitur ex Iſern. Afflict. Camer. Canoet. Loffred. Intrigl. ſcilicet jus Francorum probari, ſi in ea familia primogenitus ſolus ſit ſuccedere & ſit in ea poſſeſſione, ex quo onus probandi rejicitur in aduerſarium, & talem conſuetudinem valere, intelligendum ſecundùm diſtinctionem Zazij & Marint, ſi ſciente Principe inducta ſit. Denique loquuntur d. DD. in Siciliæ regno, in quo præſumitur Princeps ſcire & approbare hujuſmodi conſuetudinem, quia jus Francorum adeò in eo regno per conſuetudinem generalem ferè in omnibus feudis

receptum

receptum erat, vt communis forma ſit in Comitatibus & Baronijs, vt viuatur jure Francorum, Intrigl. *qu.* 50. *num.* 94. & in quibuſcumque, ſi certam feudi formam non habent, in inueſtitura, jure Francorum cenſeatur, Pariſ. *conſ.* 17. *n.* 29. *vol.* 1. & eum ſequutus Intrigl. *d. q.* 50. *n.* 108. & in dubio conceſſio feudi talis cenſetur, Intrig. ibid. & in dubio præſumitur ſemper ineſſe clauſula juris Francorum, Intrigl. *d. q.* 50. *num.* 217. *&* 218. *cum ſeqq.* poſt Cannet. *in extrauag. volentes*, §. *ſed an num.* 3. *&* 4. *fol.* 41. adeò vt Cannet. *in d. c. ſi aliquem*, *verſ. ſed præſtat quærere per tot.* maximè *num.* 11. *fol.* 171. exiſtimauerit jus Francorum eſſe jus commune, poſtquam per conſuetudinem, & conſtitutionem inductum fuit. Non mirùm ſi ex hujuſmodi poſſeſſione probatur jus Francorum, & conſuetudo valet, quæ conformis eſt generali conſuetudini in regno ſeruatæ, ſed nec probari id jus, ſed tantum onus in aduerſarium rejici contendunt, vt Iſern. *ind.* §. *præterea ducatus*, *n.* 2. *in fin.* & alij ibi eum ſequuti, & Intrigl. *d. q.* 7. *num.* 17. *cent.* 1. ducent. Sed & rurſus neceſſarium eſt, vt id procedat adſuiſſe fratrem præſentem, ſcientem, & permittentem; alioquin non ſubſiſtet præſcriptio, Iſern. *d. loco n.* 4. & Afflict. *nu.* 44. & alij. In noſtro verò caſu tantùm abeſt quòd Princeps, à quo inueſtitura d. feudi pendet, d. conſuetudinem induci ſciuerit, & dicta alia requiſita adfuerint, quin potiùs contrarium omninò exiſtimauit ex homagijs eorum ſe vel ſuis officialibus præſtitis, quæ omninò d. primogenituram excludunt. Berengarius enim promittit pro ſe & ſuis ſucceſſoribus, quibuſcumque, Ludouicus facit tanquam cohæres Berengarij, pro dominio quod in d. loco conjunctim vel diuiſim poſſidet; Melchior pro ſuis hæredibus & ſucceſſoribus, Stephanus ejus patris homagium non inuenit: ſed & Stephanus nomine hæreditario bona Ludouici cum fratre Barthulomæo diuidit, & per diuiſionem Caſtrum nouum cum oneribus hæreditarijs conſequitur, & in tranſactione aſſerit territorium Caſtri-noui ſpectare ad ſe & ſuos hæredes & ſucceſſores quoſcumque, ſanſanus, & pòſt Joachimus, pro ſe, ſuis hæredibus & ſucceſſoribus quibuſcumque. Et præterea neque quiſquam frater paſſus eſt primogenitum ſolùm ſuccedere, & contrarium probatum fuit.

91 Quartò, reſpondetur, † poſito & non conceſſo, præſcriptionem hanc legitimè inductam, ea tamen ſolùm in ſucceſſione ab inteſtato procederet, Alberic. *in dictionar. verb. feudum, col.* 5. 6. *fin. verſ. conſuetudo ergo*, Pet. de Gregor. *part.* 4. *q.* 11. *n.* 1. 2. 3. *&* 4. *&* *part.* 8. *q.* 6. *n.* 8. *&* 9. quoties enim ſtatuto vel conſuetudine receptum eſt, quòd, extantibus maſculis, fœmina non ſuccedat, hoc intelligi debet ab inteſtato, non autem ex teſtamento, Bald. *in l.* 1. *verſ. alto ſtatuto*, *C. de legit. hæred.* Albert. Brun. *in tract. de ſtatut. exclud. fœmin. art.* 8. *q.* 8. Nat. *in d. tract.* 12. *qu. vlt. q. principalis*, *fol.* 12. Campeg. *d. tract. qu.* 54. Afflict. *in conſil. in aliquibus q.* 5. *n.* 15. Quod adeò verum eſt vt etiam ſi nominatim fuiſſet recepta, cùm caſus euenniſſet teſtamento condito, nihilominus aliqui ex ſupradictis exiſtiment non potuiſſe recipi nec ſuſtineri, quia tollit liberam facultatem teſtandi. At verò in caſu noſtro reſtes ne verbum quidem quando teſtamento fœminæ vocatur, & is qui inſtitutus eſt, maſculus & agnatus eſt.

Nec obſtat quod ſuprà diximus, jus Francorum etiam ex teſtamento poſſe locum habere. Nam id procedit cùm ſub ea forma conceſſum fuit; nos loquimur quando per præſcriptionem inducitur, quod eo caſu tantùm habet locum ab inteſtato, ne facultatem teſtandi tollat, Alber. Gregor. d. locis, idque maximè quia conſuetudo viuendi jure Francorum eſt contra jus commune & onerosa, & ſic non extendenda, Intrigl. *cent.* 1. *q.* 7. *num.* 54.

Quintò reſpondetur, † nec etiam ab inteſtato eam 92
conſuetudinem poſſe habere locum niſi in caſu, quo probatus eſt, nimirum cum controuerſia eſſet inter duos fratres, non autem in noſtro, quo agitur inter filiam defuncti ſeu ejus filium maſculum, & filium patrui: Neque enim in iſtis extenſio fit de vno caſu ad alium, & in priori conſilio fusè edoctum fuit, & docet Anchar. *d. conſ.* 339. *n.* 7. *cum ſeqq.* Burg. *d. conſ.* 29. *num.* 57. Gutier. *conſ.* 13. *num.* 17. *&* 26. Quæ confirmantur, quia quantumcumque conſuetudo ex aliquorum ſententia recipiatur, ea nunquam habet locum in alio caſu de alio emergente, Salic. *in l.* 1. *col.* 6. *verſ. quæro an ſine vlla contradictione*, *C. quæ ſit long. conſuet.*

Poſtremò, his omnibus ceſſantibus, quæ tamen tenent non ceſſant, & data validitate d. præſcriptionis, & legitimè probatâ, nihil aliud ſequeretur, quàm hoc feudum regi jure Francorum. † At verò eo jure filia 93
vltimò defuncti excludit patruum, de quo nemini dubium eſſe aſſerunt Tiraquell. *d. q.* 14. *n.* 7. Minad. *d. conſilt. in aliquibus*, §. *tertio noto*, *num.* 118. *in fin.* *&* 19. *fol.* 121. Gutiertez Tiraquellum referens *d. conſ.* 13. *n.* 15. *in fin.* Illud tamen aduertendum eſt, tantum abeſſe vt d. tranſactio d. primogenituram probet, quin potiùs contrarium ex ea elicitur, vt docuimus in priori conſilio.

Ex quibus † ſuſſiſſimè ſatisfactum eſt ijs, quæ pro 94
aduerſa parte circa hunc articulum de feudo empitio dicebantur: hoc ſolùm quod Menoch. adjiciendum eſt; quod ſuprà promiſimus, eum non caſu noſtro ſimilem, vt ait, ſed omnino diſſimilem determinare. Præſupponit enim, feudum de quo agit, fuiſſe tantùm maſculis conceſſum, & inueſtituram ſecundùm jura feudorum factam, nec non ſecundùm conſuetudinem patriæ, qua fœminæ erant incapaces ſucceſſionis feudorum, vt patet ex *num.* 15. *&* 6. & conſuetudo quam volt inducere in familia Huſertiana, erat ad excluſionem fœmmarum, & ſic conformis inueſtituræ, juri feudali, & obſeruantiæ regionis, non mirum ſi valeat. At in noſtro caſu d. aduerſarius eam vult inducere contra conſuetudinem patriæ, contra naturam juris Francorum, contra jus commune, quod, deficiente conſuetudine loci, ſemper hîc & in tota Gallia habuit locum, nulla habita ratione juris feudalis, quod nunquam in ea fuit receptum Pet. Jacob *tit.* 47. *in princip.* *&* *n.*...

Alterum ex noſtris fundamentis, quod quinto capite ſui conſilij vult impugnare eſt id, quo aſſerimus hoc feudum purè, abſolutè & ſimpliciter ſemper fuiſſe & eſſe hæreditarium, & propterea ad hæredes & ſucceſſores quoſcumque, cujuſcumque ſexus, etiam extraneos, tranſitorium. Hoc verò tale eſſe in priori cõſ. ſeptem modis probauimus, & præter hos ſufficerent acta, quibus nititur d. Dominus Antonius, articuli ſcilicet ſuper quibus fuerunt factæ atteſtationes de quibus agitur, quibus nominatim dicitur hoc feudum conceſſum fuiſſe Giraudo Amico, & ejus hæredibus etiam extraneis, quorum aliquos euertere, imò tale non eſſe, ſed ex pacto & prouidentia demonſtrare nititur.

Ac primùm † inquit, in prioribus inueſtituris con- 95
ceſſis Domino Giraudo de Simiana ejuſve filijs, nullam hæredum mentionem fieri, ſed ſimpliciter concedi pro ſucceſſoribus, ſeu Dominis Caſtri ſeu feudi de quo agitur; quod perinde eſt, ac ſi conceſſio fuiſſet facta pro nominato & ei legitimè, id eſt ſecundùm juris feudorum diſpoſitionem, ſucceſſuris in d. feudo, quod verba infrà ſcripta, *qui de jure ſuccedere debent*, apertè demonſtrant. At verò feudum conceſſum pro ſe & quibus legitimè dederit, non dicitur hæreditarium, ſed ex pacto & prouidentia, ita vt ad illius ſucceſſio-

nem hi tantùm admittantur qui de jure feudorum
ſuccedere poſſunt, ex notat. per Curt. jun. *conſ. 130. n. 7.*
verſ. & iſtud clarè, quem refert & ſequitur Menoch.
conſ. 514. & poſt hunc nouiſſimè Intrigl. *cent. 1. q. 10. nu.*
179. dictio enim, *legitime*, id operatur ex dictis DD.

His contra veritatem, in facto de quo agitur, pro-
poſitis varijs modis mox ſatisfaciemus, ſi prius Judi-
ces rogauerimus, vt animaduertant quomodo D. Con-
ſultor ſibi ipſi contradicat, quod ijs qui veritatem op-
pugnant, eſt familiare. Nam tota ejus intentio verſatur
in eo, vt demonſtret hoc feudum regi jure Francorum,
& primogenito, cæteris excluſis, deferri, ex homagijs
verò inferri, in hoc feudo ſecundùm juris feodorum
diſpoſitionem ſuccedi debere, & inalteratam manere
96 feodi naturam ſecundùm jura feudalia. At † verò hæc
ex diametro pugnant. Nam de jure communi feudo-
rum regulariter omnia feuda ſunt diuidua, & in eis
ſuccedunt omnes filij maſculi æqualiter, *cap. 1. §. omnes*
filij, & ibi per DD. *ſi de feud. fuer. contrau. cap. 1. in princ. de*
ſucceſſ. feudo. cap. 1. §. præterea ducatus, de probib. feud. alie-
nat. per Frider. At verò de jure Francorum omnia feu-
da ſunt indiuidua, & ad vnum tantùm prouenire de-
bent, Andr. de Iſern. *d. c. vt de ſucceſſ. num. 3. verb. ſpeciali*
jure, Gregor. *in d. part. 4. q. 1. n. 9.* Ita vt per ipſum ex ho-
magijs, quæ ſibi imaginatur, excluſa ſit primogenitu-
ra, nec ſequetur ſecundùm jura feudalia in eo ſuccedi
debere, ſed ſecundùm jus commune, cùm ex more re-
gionis feuda ſint ad inſtar patrimoniorum: verbum
enim, *legitimè*, ſecundùm morem regionis eſſet intelli-
gendum, vt paulò pòſt ducebimus, & ex hoc etiam
conficitur prima reſponſio.

97 Secundò reſpondetur, non † eſſe verum, in homa-
gijs Giraudi de Simiana & ejus filijs, nullam hæredum
mentionem fieri, imò in omnibus vel illa dictio, vel æ-
quipollens, vel major apponitur. Nam per compoſi-
tionem cum Camera factam, jus Cameræ in Girau-
dum ejuſque hæredes & ſucceſſores, Giraudum, in-
quam, pro ſe ſuiſque hæredibus & ſucceſſoribus ſtipu-
lantem transfertur. Ecce hæredum mentio in contra-
ctu appoſita, quæ nedum hæredes ſimplices, ſed quoſ-
cumque ſignificat, tam ratione d. conſuetudinis, Guid.
Pap. *d. q. 230.* tum ea ſecluſa, quia in contractu acquiſi-
tionis per extraneum, mediante pecunia facta, Surd.
d. conſ. 105. num. 10. ſed junctis dictionibus, *hæredibus &*
ſucceſſoribus clariſſimè, Berengarius ejus filius, non pri-
mò, ſed vltimò genitus & ſucceſſor in d. Caſtro, omnes
promiſſiones in ſuo homagio facit pro ſe & ſuis ſuc-
98 ceſſoribus quibuſcumque, † quæ verba, ſecluſa con-
ſuetudine, in puris terminis juris feudorum nedum fa-
ciunt feudum ſtrictè, ſed potè abſolutè hæreditarium,
Bald. *in cap. 1. in princ. num. 19. de prohib. feud. alienat. per*
Frider. Abb. *conſ. 3. n. 4. circa medium verſ. hiac tutores le-*
gitimi, vol. 2. Alexand. *in l. quadam, §. nihil intereſt, nu. 1.*
circa fin. ff. de edend. & in l. quod dicitur, 2. nu. 26. circa fin.
ff. de verbo. oblig. Cumia *in præludijs cap. ſi aliquem n. 87.*
Ludouicus ejus filius facit homagium nedum tanquam
hæres, ſed etiam tanquam cohæres: Stephani ejus fi-
lij homagium non extat, ſed tamen ipſe contrahit &
diuidit bona cum Bartholomæo nomine hæreditario.
Melchior ejus filius pro ſe & hæredibus: Janſanus &
Joachimus vltimatè defunctus pro ſe, ſuis hæredibus
& ſucceſſoribus quibuſcumque. Quid igitur contra
veritatem ait, nullam hæredum mentionem fieri? Sed
vbi aliqua homagia forſan non eſſent ita ampla vel
ambigua, ab eo quod Joanni xxij. præſtitum fuit, quod
fit pro ſe ſucceſſoribus & hæredibus omnibus, inter-
pretationem ſumere deberent. Et cùm antiqua homa-
gia per Roſtagnum de Sabrano Abbati Sancti Guil-
helmi de Deſertis, & medij temporis, Berengarij ſcili-
cet, & nouiſſima, Janſani ſcilicet & Joachimi, ſint præ-
ſtita cum clauſula vniuerſali, *omnibus*, vel, *quibuſcum-*
que, quæ æquiparantur, vt infrà dicetur, cætera quo-
que homagia intermedia ita interpretanda ſunt, & hoc
feudum nedum ſtrictè, vt dixi, ſed abſolutè hæredita-
rium cenſendum.

Tertiò reſpondetur, † ea verba futuris Dominis am- 99
pliare, certè quidem non reſtringere homagij præſta-
tionem, duplicem enim & non ampliùs ſenſum habe-
re poſſunt illa verba; vnus, vt fiat pro omnibus hære-
dibus futuris Dominis, hoc eſt, vt omnes ſucceſſores
ſiue ex teſtamento, ſiue ab inteſtato, ſiue inter viuos,
ſiue vniuerſales, ſiue particulares, ſiue maſculi, ſiue
fœminæ, ſint & poſſint eſſe futuri Domini, & pro his
omnibus futuris Dominis homagium præſtatur. Et
quia (& hic eſt ſecundus ſenſus) illis quibus voluerit
ex ſuis ſucceſſuribus & hæredibus, is qui homagium
præſtat, relinquere poteſt d. feudum, forſan enim titu-
lo legati relinquet & non vniuerſali, forſan vni ex hæ-
redibus & non alijs, cum plures ſcripſiſſet, forſan titu-
lo donationis & non hæreditatis: & qui intellectus
fieri debent etſi dictio vniuerſalis non adeſſet, ſemper
enim fieret pro hæredibus futuris Dominis, hoc eſt,
quòd hæredes ſint & poſſint eſſe futuri Domini, & ij
ex hæredibus quos teſtator voluerit in eo feudo inſti-
tuere; ita enim potuit hæredes plures ſcribere, vt vnus
ex his portionem ſuam in d. Caſtro nullo habeat. † Et 100
quod de hæredibus dictum eſt, habet etiam locum, et ſi
non hæredum, ſed tantùm ſucceſſorum fieret mentio,
eæ enim dictiones idem ſonant etiam in materia feu-
dali Dec. *conſ. 219. n. 1.* à Perno *conſ. 4. n. 17 verſ. & ſic appa-*
ret, Thom. de Marin. *tit. 31. de feud. quod ita datur, nu. 15.*
& tit. 5. de feud. hæred. n. 25. Petr. à Gregor. *part. 6. q. 4.* In-
trigl. *cent. 1. q. 78. n. 51. & ſeqq.* Propterea homagium præ-
ſtat pro hæredibus ſeu ſucceſſoribus, ijs videlicet quos
voluerit in eo feudo ſibi ſuccedere, & ſic pro ſuis ſuc-
ceſſoribus futuris Dominis, ea enim verba, & ſic

Quartò reſpondetur, caſu quo aliquam ambigui-
tatem haberent, quæ tamen nullam habent, imò cla-
ra ſunt, interpretationem ſumere debent à verbis
præcedentibus, quæ denotant feudum abſolutè hæ-
reditarium, non eam reſtringere vel corrigere: Per † 101
clauſulam enim adjectam non debet fieri interpreta-
tio qua corrigantur præcedentia, *l. nam ad ea, ff. de*
condit. & demonſtrat. quæ licet loquatur in vltimis vo-
luntatibus, tamen gloſ. *in l. pacta nouiſſima, C. de pact.*
transfert ad contractus, & idem facit Barthol. *in l. fin.*
§. idem quæſijt, ff. de condict. indeb. Caſtrenſ. *conſ. 159. in-*
cip. in præſente cauſa: Nam dicit ipſe, non eſt veriſimi-
le Principem totam præſentem diſpoſitionem voluiſ-
ſe ſubuertere, *l. ſi quando C. de inoff. teſtam.* Et generali-
ter verum eſt, eam non eſſe faciendam interpretatio-
nem, qua partes ſtatim ſe corrigere voluiſſe dicantur,
d. l. ſi quando. † Nam ſicut jutium, ita & errorum, quæ à 102
partibus dicuntur correctio, non fit niſi expreſſis ver-
bis, *l. præcipimus, C. de appellat.* & in dubio ſemper eſt
euitanda, *c. cum expediat, cum ſimil. de elect. in 6.* adeò
vt nec per repetitionem, aut ſubauditos intellectus
fieri poſſit, gloſ. Monach. & alij *in cap. cupientes, §. ſi*
per viginti de elect. in 6. idque certiſſimè vbi verba præ-
cedentia nihil operantur, gloſ. *in clem. 1. verb. quibuſ-*
cumque de judic. Curt. *conſil. 1.* nec quiſquam Doctor
allegabitur, aut allegari poteſt, qui ex dictis verbis,
futuris Dominis feudum, quod ex præcedentibus eſt
hæreditarium, dicatur eſſe ex pacto & prouidentia.
Cùm enim ea feuda inter ſe ex diametro pugnent, &
verba, *futuris Dominis*, conuenire poſſint hæreditario
feudo, imò magis quàm feudo ex pacto & prouiden-
tia, cùm iſtud ſit reſtrictum & neceſſitatem ad certum
genus

genus & gradum perſonarum, quis dixerit ex his verbis corrigi verba, quibus verba denotarot feudum eſſe hæreditarium, & induci feudum ex pacto & prouiden-
103 tia illi contrarium. Idque † eo magis quod vbi verba conceſſionis ad feudum hæreditarium, & ex pacto & prouidentia referuntur, intelligitur eſſe feudum hæreditarium, Alexand. *conſ. 26. n. 3. cum ſeqq. lib. 5.*

104 Poſtremò † reſpondetur, data conſuetudine, qua feuda ſunt redacta &c. ea verba eſſe clariſſima, recipiūt enim interpretationem à conſuetudine, quæ quoſcumque & per quamcumque cauſam ſucceſſionis admittit, Loffred. *conſ. 39. nu.* 18 Maſtrill. ad Gregor. *part. 3. q. 3 verb. & omninò*, vt infrà latius dicetur.

105 Nec obſtat † quod ait, feudum alicui conceſſum, & cui dederit, ſi dictio *legitimè*, intermiſceatur, manere inalteratam feudi naturam, & ad id eos tantùm admitti, qui de jure feudorum ſuccedere poſſunt: nihil enim habet commune ea forma cum verbis, *futurus Dominus.* Dictio enim, *legitimè* intermixta, clarè reſtringit verba, *quibus dederit*; vt ſcilicet debeat requiri conſenſus Domini, quo non requiſito, non dicitur legitimè alienatio fieri; *l. fin. C. de jur. emphyt.* vt eleganter interpretatur Curt. jun. *d. conſ. 150. num. 7.* Non mirum ſi feudum, quod ex verbis, *cui dederit*, alioquin fuiſſet ſimpliciter hæreditarium, propter dictionem, *legitimè*, maneat inalteratum. Sed hæc, vt diximus, longè differunt à caſu noſtro, in quo nihil hujuſmodi eſt, ſed adſunt tantùm verba, quæ compatiuntur in feudo hæ-
106 reditario. † Plus dico, quòd etſi dictio, *legitimis*, appoſita fuiſſet, & receptum fuiſſet feudum pro ſe & ejus hæredibus legitimis & ſucceſſoribus, non propterea minus eſſet feudum hæreditarium, nec illa dictio, *legitimis*, in ablatiuo, operaretur vt eſſet vel ex pacto vel mixtum, Anton. Gabriel *lib. 6. rubr. de verb ſignif. concl. 3. n. 7. 8. & 16.* vbi teſtatur communem opinionem, Peris. *conſ. 16. n. 12. vol. 1.* Bene verum eſt quòd tunc ſtrictè eſſet hæreditarium, non abſolutè, ſed tantùm citra nomen hæredis, hæreditatis & bonorum haberi non poſſet, & quicumque agnatus in eo inſtitui poſſet, vt infrà dicetur.

Non obſtat etiam clauſula, *Qui de jure ſuccederet*, etiam ſeclusā conſuetudine, vt infra dicetur.

Secundum quod contrà fundamentum, quo dicimus, hoc feudum ſemper fuiſſe abſolutè hæreditarium, proponit, eſt; dum vult reſpondere homagijs per Ludouicum, Melchiorem, Janſanum & Joachimum de Simiana, ſeu ipſorum aliquibus præſtitis ſimpliciter pro ſe eorumque hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque, quia inquit, certum eſt antiquiorem inueſtituram, poſterioribus neglectis, in feudis ſemper attendi, vt ex communi omnium DD. opinione firmat Vultei. *de feud. lib. 2. cap. 3. num. 22. verſ. quid autem*; & deficiente originali inueſtitura, illius renouationes ſuſſiciunt, ex notat. per Vulteiū, vbi ſuprà proximè *nu. 16. verſ. ſanè.* Sed quæſo, quæ eſt illa antiquior inueſtitura his poſterioribus repugnans? Nulla certè, i-
107 mò connectunt. Nam prima, † quæ ſummo Pontifici fuit præſtita, cùm primùm acquiſiuit ſuperioritatem d. loci, eſt ſub verbis generalibus, pro ſe, ſucceſſoribus & hæredibus omnibus. Giraudus de Simiana, primus de d. familia acquiſitor, acquirit jus Cameræ pro ſe & hæredibus & ſucceſſoribus, & jam illud feudum à priuato per liberam alienationem acquiſiuerat, ex qua & ſic & feudum abſolutè hæreditarium erat, vt ſuprà dictum eſt, & conſuetudo, qua feuda ſunt &c. probatur. Berengarius ejus filius promittit pro ſe & ſucceſſoribus quibuſcumque. Sequuntur poſteà homagia per Ludouicum Berengarij filium, Melchiorem, Janſanum, & Joachimum præſtita, quæ omnino feudum ex pacto & prouidentia excludunt; quibus in vanum reſpondere nititur. Quod igitur illud eſt antiquius homagium, cui illa poſteriora derogare non potuerint? Nullum certè: imò ſi quod forſan intermixtum, non ita clarum eſſet, & minus generaliter præſtitum, vt præſupponit illud eſſe quod à Giraudo de Simiana factum fuit, de quo tamen non conſtat; illud à præcedentibus & ſequentibus interpretationem deberet ſumere, maximè cùm nulla verba feudo hæreditario repugnantia, & feudum ex pacto & prouidentia denotantia adſint. Quòd ſi forſan, dum ſe vult referre ad feuda antiquiora, intellexit de homagio per Giraudum Amici de anno 1144. præſtito, & quod parte dicti Domini Antonij productum fuit, id nihil continet quod feudum ex pacto denotet, & prætetea habet dictionem vniuerſalem, *omnibus*, & euincit feudum ſim-
pliciter & abſolutè hæreditarium. † Dictio enim, *ſuc-* 108
ceſſoribus, tantum ſonat quantum, *hæredibus*, vt ex Dec. *conſ. 269. num. 1.* Thom. de Marin. *tit. 5. de feud. hæred. numero* 25. Intrigl. & alijs ſuprà docuimus. Et quatenus id homagium eſſet ita amplum, vt homagium Roſtagni de Sabrano, huic non illi ſtandum eſt, quod primum ſit quod S^mo^ Domino N. poſtquam ſuperioritatem d. loci acquiſiuit, & ſine vlla proteſtatione, ſed ſimpliciter & purè præſtitum fuit, quod propterea vim habet renouationis inueſtituræ. Quod ſi etiam intellexit de homagio alterius Giraudi, de anno 1634. id poſterius eſt homagio Roſtagni, & ab eo interpretationem ſumere debet; & præterea nihil eſt in eo quod feudum ex pacto deſignet, imò hæreditarium, imò ex eo juncto cum alienatione ſecuta probatur conſuetudo ſæpe narrata, & dictionem, *ſucceſſoribus*, pro quibuſcumque accipi, vt fit; cùm nonobſtante præſtatione homagij eo modo facta d. feudum liberè alienatum fuerit decem vel circa annis poſtea. Et hæc omnia quidem inſpecto jure feudali procedunt: ſed data conſuetudine, de qua ſuprà, ceſſant omnes difficultates, ea enim homagia omnia, verba & clauſulæ in illis contentæ à d. conſuetudine interpretationem ſumere, & ſecundùm eam intelligi deberent.

Cognouit d. Dominus Aduocatus, quanti momenti eſſent homagia præſtita per Roſtagnum de Sabrano tam Abbati Sancti Gulhelmi de Deſertis, quàm ſanctæ memo. Joanni xxij. quibus propterea, inaniter tamen, ſatisfacere contendit, & ſic.

Tertiò † impugnat hoc fundamentū reſpondendo 109
d. homagijs, quæ nedum de ſucceſſionibus, ſed etiam de hæredibus mentionem faciunt, adjecta prætetea dictione vniuerſali, *omnibus*, & quod homagium d. Domino Abbati præſtitum dictione, *in infinitum.* Reſpondet autem duobus modis. Primò, verbum, *hæredibus*, accipiendum eſſe in omnem euentum de hæredibus ſanguinis, attenta potiſſimùm reſtrictiua reſultante ex illis verbis, *futuris Dominus, & ex illis qui de jure ſuccedere debent*: ita vt ex illis non poſſit inferri, eſſe feudum abſolutè hæreditarium, ſed mixtum, & ſecundùm quid, in quo ſufficit ei qui petit ſe admitti ad feudi ſucceſſionem, quòd ſit hæres primi inueſtiti, mediante perſona ſuorū authorum, etiamſi ab vltimo poſſeſſore non fuerit hæres inſtitutus, ad cujus tamen ſucceſſionem recipiendam fuerit habilis, vt in ſimili caſu reſpondit Menoch. *d. conſ. 391. n. 22. & d. conſ. 914. nu.* 10. poſt multos ibi per eum allegatos etiam remiſſiuè ad ejuſdem authoris *conſ. 104. n.* 25. Altero, quod ex illis verbis, *Qui de jure ſuccedere poſſunt*, hi tātū admitti debeāt, qui de jure feudali ſuccedere debeāt, vnde fœminæ excludūtur, quæ de jure feud. ſunt incapaces ſucceſſionis feudi, *in c. 1. de eo qui ſibi & hæredib.* nec per dictionē vniuerſalē, *omnibus*, reſtrictā ad legitimus ſucceſſ. ſecūdùm

jura feudalia, poſſunt dici vocatæ, & caſu quo vocatæ
cenſerentur, non niſi omnibus maſculis extinctis &
deficientibus admitterentur ex Menoch. *d. conſ. 391. nu.
13. & ſeqq.* præſertim *n. 15. verſ. & in ſpecie.* Excluduntur
quoque extranei cum de jure feudorum ſuccedere
non ſoleant, ideoque hujus feudi natura inalterata
manſerit, nec patrimonialium naturam aſſumpſerit, li-
cet vulgò in Gallia feuda ſint redacta ad inſtar patri-
moniorum, & ob reſtrictiuas, de quibus ſuprà, ſit feu-
dum ex pacto & prouidentia ad not. in ſimili caſu per
Deci. *d. conſ. 445. n. 8. & ſeqq.*

110 Hæc quia † perplexè & inuolutè ac terminos juris
feudorum confundendo, & naturam vnius alteri attri-
buendo, qua mente ipſi viderint, proponuntur. Ut ve-
ritas clariùs eluceſcat, tria in eorum ſolutione præſta-
bimus; primùm quædam præmittemus ex quorum co-
gnitione diſſolutio eorum, quæ in contrarium propo-
nuntur facillimè patebit; ſecundò in contrarium pro-
poſitis generaliter reſpondebimus; poſtremò ſingula
ab ipſo expeodemus & refutabimus.

111 Quoad primum, dicimus DD. magiſtraliter † tria
genera feudorum conſtituiſſe, hæreditarium, ex pacto
& prouidentia, & mixtum: hæreditarium, cùm conce-
ditur pro ſe & hæredibus, abſque vlla dictione vniuer-
ſali, Cannet. *in c. volentes, verſ. conſequenter, num. 11. cum
ſeqq.* vbi dicit communem, fuſiſſimè Intrigl. *q. 48. nu. 4.
cum ſeqq.* vbi hanc receptiorem & magis communem
atteſtatur ſententiam poſt plures quos refert & ſequi-
tur, & ante eum Alciat. *conſ.* 103. Rol. à Valle *conſ. 28. n. 5.
lib. 3.* Bern. Her. *in tract. magis commun. lib. 1. concl. 28.* Ca-
mill. de Curt. *in diuerſ. jur. feud. §. multoties, in princ. fol.*
112 *43. & n. 48. & 49.* Et † qui in eo ſuccedere vult, neceſ-
ſariò hæres eſſe debet, Intrigl. *cent. 1. q. 51. nu. 289.* hæres,
inquam, vltimò defuncti; nec ſufficit vt ſit hæres primò
inueſtiti, Intrigl. *d. q. 51. n. 117.* & in eo ſuccedit vltimò
morienti non primò acquirenti, Intrigl. *d. q. 51. num. 299.*
quod ſecus eſt in feudo ex pacto & prouidentia, In-
trigl. d. locis. Ex pacto & prouidentia, quando conceſ-
ſum eſt pro ſe & filijs, vel pro ſe & liberis, Clar. *§. feudum
q. 9. n. 3.* Camill. *d. §. multoties* Mixtum verò, quando eſt
conceſſum pro ſe & filijs & hæredibus, Intrigl. *d. cent. 1.*
113 *q. 49. in princ.* † ideoque in eo requiritur, vt ille qui vult
in tali feudo ſuccedere ſit filius, & ſit etiam hæres, & ſic
quòd in eo vtraque qualitas concurrat, Clar. *d. n. 4.* In-
114 trigl. *d. q. 49. n. 4.* Hæres, † inquam, hæreditatis, & bo-
norum, nec ſufficit eſſe hæredem ſanguinis, ex veriori
& magis communi ſententia, quantumuis Bald. &
quibuſdam alijs repugnantibus, vt atteſtantur Clar. *d.
q. 9. n. 4.* & Intrigl. *d. q. 49.* Diſtinguitur autem & ſepara-
tur feudum hæreditarium à mixto (cùm loquor de
feudo hæreditario, intelligo de eo, quod aliqui ſtrictè
hæreditariũ vocant, non de abſolutè hæreditario quod
vocant, quod ſeparatam omninò habet naturam, vt
mox dicemus, & an ita verè nominentur, docebimus:)
115 in eo, quod † etſi in feudo mixto ſufficiat eſſe hære-
dem mediante perſona ſuorum anteceſſorum, ex anti-
quorum ſententia, Clar. *d. q. 9. num. 5.* Intrigl. *cent. 1. q. 49.
num. 188. & ſeqq.* ſecus tamen eſt in feudo hæreditario,
vt ſi pro ſe & hæredibus ſit receptum; neceſſe enim
habebit, vt ſit hæres vaſalli vltimò defuncti, Curt. jun.
conſ. 138. ſub num. 24. vbi teſtatur communem, & quem
non rectè intelligens malè reprehendiſſe Clar. *d. q. 9.*
contendit Intrigl. *d. q. 49. num. 183.* eamdem ſententiam
veriorem & communem teſtantur Socin. jun. *conſ. 188.
num. 15. vol. 1.* Cannet. *in c. ſi aliquem, §. præmittendum eſt,
num. 82. fol. 245. & verſ. defuncto, num. 12. fol. 125.* & magis
communem Thom. de Marin. *in tract. de gener. & qua-
lit. feudorum, tit. de feud. hæredit. num. 34. & tit. 6. de feud.
hæred. anti. n. 1. in fin. verſ. ea quæ dicta ſunt, & 2.* vbi loqui-
tur de feudo hæreditario antiquo & paterno. Feudum
enim antiquum duplex eſt, hæreditarium vnum, alte-
rum ex pacto & prouidentia, Thom. de Marin. *tit. 2. de
feud. ex pacto & prouident. antiq. & tit. 6. de feud. hæredit.
antiq.* Alexand. de Næuo inter conſ. Loffred. *conſ. 52.
num. 51.* Joann. Fichard. *in addit. ad Villalob. in tract. com-
mun. opinio. in litera F. num. 19.* & alij, quos refert & ſe-
quitur Intrigl. quantumuis aliqui repugnent *d. qu. 49.
num. 182. vſque ad n. 187.*

In † alio etiam diſtinguuntur, quòd in feudo mixto 116
etſi poſſit vltimò defunctus poſtergare ætatem, & ſe-
cundogenitum primogenito præferre; non tamen po-
teſt poſtergare gradum, & proximiorem agnatum ex-
cludere, remotiorem vocando, Intrigl. *d. q. 49. nu. 4. &
num. 42. 43. & 44.* ſecus tamen eſt in feudo hæredita-
rio, qui ſufficit ſi vnus ex comprehenſis in inueſtitura,
quicumque tandem ille ſit, inſtituatur hæres, Alex.
conſ. 19. n. 22. lib. 5. Marin. Frecc. *lib. 3. tit. 3. de feud. hæredit.
num. 3. verſ. ego legi alias, fol. 404.* Surd. *conſ. 105. num. 22.*
& DD. omnes cum de poſtergatione facienda non lo-
quuntur, nominatim & ſolùm de feudo mixto diffe-
runt. At cum de feudo hæreditario tractant, ſimplici-
ter requirunt vt non extraneus, ſed maſculus & vnus
ex agnatis inſtituatur; &, vt vno verbo aiunt, vnus ex
comprehenſis in inueſtitura, quod ſatis demonſtrat
Intrigl. d. locis, cùm inquit, quòd in mixto non poſſit
fieri poſtergatio gradus, hoc procedere ex natura feu-
di ex pacto & prouidentia, quæ ineſt feudo mixto: ita
vt neceſſariò illam poſtergationem permiſſam eſſe in
feudo hæreditario aſſerendum ſit; & planè ita neceſ-
ſariò aſſerendum eſt, alioquin non jam diſtingueretur
hæreditarium à mixto, ſed vnum idemque eſſet vi ipſa
& effectu, ſi neceſſariò proximior agnatus inſtituen-
dus eſſet hæres. Quæ confirmantur ex eo quod DD. aſ-
ferunt, de feudo hæreditario poſſeſſorem liberè diſpo-
nere poſſe, Andr. de Iſern. *in c. 1. an agnat. & c. 1. de alien.
feud. patern.* & alij quos refert & ſequitur: & de hoc
non eſſe dubium aſſerit Menoch. *conſ. 104. nu. 23.* & no-
uiſſimè Intrigl. *cent. 1. q. 51. nu. 70.* Sed † ſi agatur de alie- 117
natione facta inter viuos, propter clauſulas de non
contraueniendo, & ſimiles, res eſt certiſſima, quòd per
eam præjudicatur agnato etiam in feudo antiquo,
quemadmodum & delinquendo, Andr. de Iſern. *in
cap. 1. de alienat. feud. pater. & in c. 1. §. hoc quoque, de ſuc-
ceſſ. feud.* Alex. *conſ. 19. nu. 14. & 55. lib. 5.* Curt. jun. *conſ. 139.
n. 18. vſque ad nu. 23.* qui *n. 21.* hanc ait magis communem
ſententiam, idque longè certiùs ſi is in quem alienatio
fit, ſit de comprehenſis in inueſtitura: Curt. jun. *d. conſ.
139. n. 26.* eamdemque ſententiam, vt alienationem in-
ter viuos factam agnatus in feudo hæreditario reuoca-
re non poſſit, eamque in præjudicium proximioris a-
gnati valere docent Anton. de Alexand. inter conſ.
Loffred. *conſ. vlt. n. 51. verſ. dicebam, & 2.* Marin. Frecc. *de
ſubfeud. lib. 3. d. tit. de feud. hæred. n. 3. verſ. ego legendo, fol.
404. & tit. de differen. inter feud. hæred. & ex pact. limi-
tat. 2. fol. 439.* Camill de Curt. *in diuerſ. jur. feud. 218. §. nūc
de altera, n. 39. fol. 59.* Hancque communem poſt multos
aſſerit Arius Pinell. *in l. 1. part. 3. n. 93. C. de bon. matern.* &
Intrigl. *d. q. 51. n. 95. cum ſeqq.* hanc receptiorem ſenten-
tiam atteſtatur, & paucos ab ea recedere, ſicut & Bur-
ſat. *conſ. 2. n. 37. lib. 1.* Kirchou. *in collect. commun. opin. lib. 6.
fol. 345. col. 2. in princ.* ideoque in feudo hæreditario po-
teſt feudatarius mutare formam primæ conceſſionis
& renouare inueſtituram, in alia forma, etiam in præ-
judicium agnatorum ſuccedentium, Intrigl. *cent. 1. q. 51.
num. 295.* † Ideoque præſcriptio in feudo hæreditario 118
contra poſſeſſorem nocet ſucceſſoribus quod ſecus eſt
ſi ſit ex pacto, id. Frecc. *lib. 5. tit. different. inter quatuor,
differ. 4. fol. 440.* in quo caſu verſamur, per donationem

enim

enim fuit alienatum d. feudum in Joachimum, & quatenus opus eſſet, conſenſus Domini ſuperioris acceſſit, tum in homagij receptione, tum in miſſione in poſſeſſionem Ill^mi Montorij tunc vicelegati mandato, & per ejus Commiſſarium facta.

119 Ex † his ſequitur, malè aliquos feudum hæreditarium appellare mixtum, vel ſecundùm quid, verè enim vnicum eſt feudum hæreditarium omnino diſtinctum à mixto, vt eruditè docent Thom. de Marin. *d. tit. de feud. hæred. n.* 8. Cannet. *in c. volentes, §. conſequenter, num.* 11. *cum ſeqq.* Intrigl. *q.* 48. *nu.* 26. Camill. de Curt. *diuer. §. multoties, n.* 49. *& ſeq. fol.* 48. vbi hanc veriorem & communem opinionem *& num.* 16. receptam omnium DD. doctrinam affirmat: excuſari tamen poſſunt, vt eos excuſat Intrigl. *d. q.* 48. *n.* 27. quia mixtum appellarunt ad differentiam abſolutè hæreditarij: quia ſcilicet in hæreditario neceſſariò debet inſtitui maſculus iſque de comprehenſis in inueſtitura: ſed ſemper aliud omninò eſt à verè mixto, quod habet qualitatem hæreditariam & feudi ex pacto & prouidentia annexam: ſed hæreditarium, quamuis ad extraneos hæredes tranſire non poſſit, propriè tamen & verè eſt hæreditarium, Intrigl. *q.* 48. *num.* 24. *&* 29. Aliqui ex noſtris DD. volentes magiſtraliter procedere, conſtituerunt duo genera feudi hæreditarij, vnum ſtrictè vel ſecundùm quid, alterum merè abſolutè & ſimpliciter, ſed hujuſmodi diuiſio, ſi inſpiciamus veram naturam feudi, non poteſt ſuſtineri: vnicum enim eſt feudum hæreditarium, ex formula hujuſmodi, *pro ſe & hæredibus*, ſimpliciter cõcepta, & ſimilibus, reſultans. Id enim feudum, quod ſimpliciter & abſolutè hæreditarium vocant ex dictionibus vniuerſalibus, *quibuſcumque* vel *omnibus*, & ſimilibus manans, non appellatur in jure hæreditarium, ſed degenerans & improprium, & hujuſmodi feuda dicuntur non habere propriam naturam feudi, juxta text. *c.* 1. *de feud. non hab. propr. natur. feud.* vt eruditè docet Cann. *d. §. conſequenter, n.* 16. *cum ſeqq.* Diſtinguuntur enim omninò hæreditarium & hujuſmodi degenerans, cùm in hæreditario non niſi vnus ex comprehenſis in inueſtitura ſcribi poſſit hæres: at in degenerante, quicumque etiam extraneus, etiam fœmina, vt paulò pòſt dicemus. Sed etſi DD. in hoc videantur variè loqui, eſt tantùm quæſtio de verbis: nam qui hujuſmodi duplex genus hæreditarij feudi conſtituunt doctrinæ cauſa, in hoc tamen omnes conueniunt, vt ſtrictè, quod vocant, hæreditarium omninò diſtinguatur à mixto, & ſimpliciter, quod vocant, hæreditarium omninò à feudo ſtrictè hæreditario. His ſic præmiſſis venio.

Ad ſecundum caput, quo generaliter reſpondendum eſt.

Primò igitur reſpondetur, ſi eſſemus in terminis juris feudalis, hoc feudum eſſe degenerans, quod plerique vocant abſolutè & ſimpliciter hæreditarium, & in quo ea omnia, quæ ex aduerſo proponuntur, ceſſant,
120 quodque tale dicitur, † cùm pro ſe & hæredibus vel ſucceſſoribus quibuſcumque vel omnibus accipitur. Dictiones enim hæ, *quibuſcumque*, vel, *omnibus*, in hac materia feudorum æquiparantur, & tamen vna quarumlibet operatur ad conſtituendum feudum abſolutè hæreditarium, Thom. de Marin. *tit.* 5. *de feud. hæred. nu.* 8. Tiber. Decian. *reſpon.* 3. *n.* 174. vbi dicit communem *lib.* 4. Crauet. *conſ.* 256. *nu.* 8. *verſ. his tamen, vſque ad fin.* Garſon. *de fœmin. ad feud. recip. n.* 79. *in princ.* Sufficit enim vt per æquipollentia verba concipiatur inueſtitura,
121 Pariſ. *conſ.* 23. *n.* 169. *&* 170. Intrigl. *d. q.* 50. *nu.* 146. † Cujus feudi ea eſt natura, vt ad fœminas & extraneos, & etiam legatarios tranſire poſſit, Alex. *in l. etiam, nu.* 5. *ff. ſol. matrim.* Roman. *ibid. n.* 3. Socin. ſenior *conſ.* 19. *col.* 2. *in princip.* & hanc magis communem eſſe opinionem patet ex ijs quæ recitat Tiraquel. *in tract. de retract. §.* 1. *gloſſ.* 7. *num.* 21. & magis communem atteſtantur Curt. jun. *conſ.* 1. *per tot.* maximè *n.* 1. *&* 7. *& in tract. feudor.* 4. *part. princip. nu.* 130. vbi dicit veram, *& in* 2. *part.* 3. *part. princip. n.* 62. Rip. *in l. ex facto, §. fin. n.* 16. *ff. ad Trebell.* Socin. jun. *conſ.* 103. *n.* 28. *vol.* 2. Cannet. *in c. volentes, §. idem videtur, n.* 1. *fol.* 42. & hanc magis communem in practica ſeruari contendit Clar. *d. q.* 9. *nu.* 2. Camill. de Curt. *in diuerſ. §. multoties, n.* 18. *fol.* 45. & fuſiſſimè Intrigl. *q.* 50. *n.* 117. *vſque ad num.* 127. *& num.* 131. *cum ſeqq. vſque ad n.*
153. Nec mirum, † forma enim, *pro ſe & hæredibus quibuſcumque*, vel, *omnibus* æquiparatur cum forma, *tibi &* 122
cui dederis, Cannet. *d. loco n.* 2. Intrigl. *cent.* 1. *q.* 50. *nu.* 174. per quam formulam extranei abſque dubio vocantur,
Cannet. *d. loco*, & Intrigl. *d. q.* 50. *num.* 158. *& nu.* 175. † Et 123
quamuis aliqui voluerint reſtringere, ſi tantùm vna improprietas adſit, nimirum quòd vel ſit maſculus extraneus, vel fœmina agnata, qualis eſt Beccius *conſ.* 18. *n.* 2. 3. *&* 13. tamen verius eſt, etſi eſſet fœmina & extranea, admitti, Intrigl. *d. q.* 50. *n.* 144. Quod tamen hoc in caſu inutile eſt, cùm agatur & de maſculo eoque agnato, quod ſi ageretur de filia defuncti, ea eſſet agnata.
At † verò hoc feudum, de quo agitur, ſecluſa conſue- 124
tudine, eſſe degenerans & abſolutè hæreditarium, patet ex d. homagijs Abbati Sancti Guilhelmi de Deſertis & Joanni xxij. præſtitis, conceptis ſub hac forma, *pro ſe, hæredibus & ſucceſſoribus omnibus*, quibus pleraque ſequentia, vt Berengarij, qui promittit *per ſe & ſucceſſores quoſcumque*, & Janſani & Joachimi, *pro ſe, hæredibus ac ſucceſſoribus quibuſcumque*. Quod ſi aliqua intermedia non ita generaliter concepta ſint, ea debent ab his ſumere interpretationem. Sed etſi dictiones il-
læ vniuerſales non adeſſent, † propter tamen eas duas 125
dictiones conjunctas, *hæredibus & ſucceſſoribus*, fieret abſolutè hæreditarium, ad quoſcumque hæredes etiam extraneos, necnon fœminas tranſitorium, Socin. ſenior *conſ.* 257. *col.* 4. *verſ. aliquando &* 2. *& conſ.* 266. *col.* 13. *in fin. verſ. ſecundum & ſeq.* Curt. jun. *conſ.* 4. *n.* 24. *& in tract. feudor.* 3. *part. princ.* 1. *memb. n.* 34. *verſ.* 19. Nat. *conſil.* 159. *n.* 18. Greg. *part.* 8. *q.* 4. Intrigl. *cent.* 1. *q.* 48. *num.* 32. 33. 34. *&* 35.

Rurſus † & tertiò, ex ſola dictione, *in infinitum*, ap- 126
poſita in d. homagio præſtito Abbati Sancti Guilhelmi, diceretur abſolutè hæreditarium, à Perno *conſ.* 4. *n.* 19. Curt. jun. *conſ.* 4. *circa fin.* Pet. de Gregor. *d. tract. part.* 4. *q.* 3. *verſ. item dicendum*, quam ſententiam, quantumuis Thom. de Marinis repugnante, amplectitur Intrig. *d. q.* 50. *n.* 198. alijs quoque modis probauimus abſolutè hæreditarium in priori conſ. Cùm igitur ex homagijs, quorum illud quod Joann. xxij. præſtitum eſt, ſufficeret, cùm ſit primum, quod fuit præſtitum S^mo D. N. Papæ poſt acquiſitionem ſuperioritatis d. loci ab eo factam.

Nec † obſtat quòd ex aduerſo proponitur, dictio- 127
nes vniuerſales reſtringi per dictionem, *futuris Dominis*, ſuprà enim reſponſum fuit & demonſtratum, ea verba ampliare, non reſtringere; ſed ampliare potiùs dictiones vniuerſales, quod ſcilicet omnes cujuſcumque qualitatis ſint hæredes & ſucceſſores, debeant eſſe futuri Domini, ſi ita vltimus poſſeſſor ordinauerit: quibus addendum eſt dictiones vniuerſales non debere, nec poſſe reſtringi, ſi reſtrictæ nihil operarentur. Quod abſque dubio procedit, ſi verba, ex quibus prætenditur fieri reſtrictionem, non repugnent vniuerſalitati, gloſ. *in clem.* 1. *verb. quibuſcumque, de judic.* Curt. junior *conſ.* 1. *& conſ.* 183. Dec. *c. in præſentia n.* 45. *de probatio.* vt hoc caſu non repugnant, imò optimè conueniũt, vt omnes, cujuſcumque qualitatis, ſint futuri Domini.

Quòd ſi reſtringerentur, eſſet omninò inutilis illa dictio vniuerſalis, & ſanè ita ſe res haber, & ita interpretatio facienda eſt neceſſariò, quaſi verò ſi quod in contrarium deducitur, verum eſſet, homagium fieret pro omnibus hæredibus & ſucceſſoribus qui non ſunt futuri Domini.

Non obſtat etiam clauſula, *Qui de jure ſuccedere poſſunt*, ex qua prætendit aduerſarius, clauſulam vniuerſalem reſtringi ad meram juris feudalis naturam, & mixtum fieri feudum: ita vt non niſi ad proximiores agnatos tranſire poſſit.

128 Primò enim reſpondetur, † ea verba nullo modo eſſe in ipſa principali præſtatione homagij, quæ ſimpliciter ita concepta eſt, *per ſe & omnes ſucceſſores & hæredes ſuos in infinitum futuros Dominos*, quoad homagium præſtitum Abbati: quoad verò homagium præſtitum Joanni xxij *pro me & meis ſucceſſoribus, & hæredibus omnibus, futuris Dominis d. Caſtri* &c. abſque vlla mentione d. clauſulæ, quæ in vno tantùm ex capitibus acceſſorijs vel executiuis, eoque inter varia immixto & intermedio appoſitæ, quæ propterea non immutat naturam formulæ principalis, Dec. *conſ. 193. num. 5. & 6.* Pariſ. *conſ. 23. nu. 42. lib. 1.* Camill. de Curt. *in diuerſ. juris feud. §. multoties n. 9. fol. 49.* Anton. Gabriel. *lib. 6. concluſ. rubr. de verb. ſignif. concl. 3. n. 12.* Arius Pinell. *in l. 1. part. 3. n. 87. verſ. adhuc non concludit, fol. 391. C. de bon. mater.* vbi eam eſſe dicit receptiorem ſententiam: verba enim executiuè prolata non alterant primariam diſpoſitionem, *ex clem. 1. circa fin. de prabend. & dignitat.* Jaſ. *in l. ex peculiari, n. 2. de vulga.* Hæc confirmãtur ex his, quæ ſupra diximus, non debere fieri interpretationem, quæ corrigantur præcedentia, *d. l. nam ad ea, ff. de condit. &*

129 *demonſtr.* His † adde, non eſſe veriſimile, Principem voluiſſe totam præcedentem diſpoſitionem vno verbo ſubuertere, arg. *l. ſi quando, C. de inoff. teſtam. gloſ. in verb. præſcriptione, §. præterea, cap. 1. de capit.* Conradi. ne videatur incontinenti ſe corrigere Bald. *in l. fin. in fin. per illum textum C. per quas perſonas,* vbi dicitur, quòd in eadem lege non præſumitur correctio, & bene arguitur à lege mortua ad legem viuam *l. ſi quis filio exhæredato, §. penult. ff. de injuſt. rupto.* & in terminis conceſſionis feudi Intrigl. *cent. 1. q. 49. n. 16. 17. 18. & 19.*

130 Secundò reſpondetur, † quòd ſi ea verba eſſent in principali diſpoſitione & præſtatione, non tamen reſtringerent dictionem vniuerſalem: neque enim appoſita ſunt eo modo, quo debent apponi, vt ſi fieri debeat reſtrictio, fiat nempe *per me & omnes ſucceſſores, qui de jure ſuccedere poſſunt*: ſed ſimpliciter etiam in eo capite profitetur recognoſcere *per me & omnes ſucceſſores meos, quod ego & illi qui de jure in d. Caſtro ſucceſſerint,* quo caſu non reſtrictiuè ad dictionem, *omnes*, ſed ampliatiuè ad dictionẽ, *ego*, appoſita ſunt; vt ſcilicet ipſe, & qui de jure ſuccedent, qui ſcilicet ſunt omnes, & cujuſcumque qualitatis ſucceſſores, per quos ſimpliciter & abſolutè promiſſio fit, idque quomodocumque illam dictionem de jure interpretemur: eo enim loco appoſita complectitur fœminas & extraneos cùm per dictionem vniuerſalem, ſimpliciter prolatam, omnes ij, ſcilicet fœminæ & extranei de jure feudorum comprehendantur. Videantur DD. qui volunt reſtringere dictionem vniuerſalem per clauſulam, *qui de jure*, ij requirunt vt pronomen, *qui*, ſubjiciatur immediatè poſt dictionem vniuerſalem.

Tertiò reſpondetur, etſi nulla dictio eſſet vniuerſalis & ſimpliciter feudum fuiſſet conceſſum ſibi & cui

131 jus dabit, † non propterea minus eſſet feudum hæreditarium, non quidem abſolutè, ſed ſtrictè quod vocant, Aluarot. *cap. 1. n. 7. circa fin. verſ. quæro quid,* Bald. *in l. liberti n. 33. C. de oper. liberto.* Intrigl. *cent. 1. q. 48. n. 60. & 61.* At verò jam diximus, in eo feudo ſufficere ſi agnatus inſtitutus ſit, & abſque dubio ſi per contractum inter viuos feudum in agnatum quantumuis remotiorem alienatum eſſet.

Quartò reſpondetur, † data d. conſuetudine, qua 132
feuda ſunt redacta ad inſtar patrimoniorum, & qua fœminæ indiſcriminatim cum maſculis ſuccedũt, quaque etiam ſine conſenſu Domini in extraneum alienatur, quomodocumque & vbicumque ea verba appoſita ſint, ea non de jure feudali, ſed de conſuetudine quæ in patria ſeruatur, ſunt interpretanda; quilibet enim actus præſumitur geſtus ſecundùm cõſuetudinem Regni, Bertachin. *in reperto. in verb. contractus in princip. n. 97.* Bart. *in l. contraxiſſe, circa fin. ff. de actio. & obligat. & l. ſemper in ſtipulationibus, ſub num. 7. ff. de reg. jur. & in l. cunctos populos, n. 14. C. de ſumm. Trinit. & in l. nemo poteſt, n. 5. in fin.* vbi expreſſiùs addit *in verbo conſuetudo ff. de duob. reis,* & in terminis conceſſionis feudi Petr. de Gregor. *part. 3. q. 3. n. 9. & 10.* & clariùs Maſtrill. *in additio.* poſt eos quos refert & ſequitur, & Gabr. *lib. 6. tit. de conſuet. concl. 1. n. 1. & 10.* Marin. Frecc. *de ſubfeud. lib. 3. tit. 2. de feud. antiq. n. 19. fol. 592.* Jus enim feudorum & conſuetudo, quæ ibi regnat, generalem conſuetudinem feudorum vincit; Capic. *inueſtit. verb. feudor. leges, fol. 261.* multo magis apud nos, apud quos jus feudale nunquam fuit receptum, & omnia feuda nedum ſunt abſolutè hæreditaria, & degenerantia niſi nominatim aliter ex conceſſione feudi conſtet, ſed etiam ad inſtar patrimoniorum.

Nec obſtat, † aliqua feuda, eaque pauciſſima, a centum vel circa annis in Comitatu ſub pacto & prouidentia fuiſſe conceſſa: conſuetudo enim illa generalis & non formæ priuilegiorum & caſuum particularium conſideranda eſt, & ea verba de jure ſecundùm conſuetudinem generalem, & nõ habito reſpectu ad illa particularia, eaque pauciſſima feuda intelligenda, Marin. Frecc. d. loco poſt And. de Iſern. & alios: conſuetudo enim jus commune dicitur, Frecc. d. loco. 133

Ex quibus ſemper manet prima reſponſio, quæ in eo conſiſtit, quòd hoc feudum fuerit ſemper & ſit abſolutè & ſimpliciter hæreditariũ, & poſſit liberè in quemcumque ſiue fœminam ſiue extraneum transferri nõ obſtantibus verbis, *futuris Dominis*, & clauſula, *& qui de jure ſuccedere poſſunt*, maximè in vno ex capitibus executiuis, & eo modo, quo eſt appoſita.

Secundò modo reſpondetur, quòd præſuppoſita d. conſuetudine, qua feuda ſunt redacta &c. quòd etſi nulla dictio vniuerſalis adeſſet, † ſed ſolùm hæredum 134
vel ſucceſſorum facta fuiſſet mentio, certiſſimum eſt nedum eſſe abſolutè hæreditarium, ſed & poſſe liberè quandocunque & quomodocunque in quemcumque alienari, Guid. Pap. *q. 230. n. 2.* Guilhelm. Bened. *in cap. Raynutius verb. duas habens n. 67. de teſtam.* Guilhel. à Pet no *conſ. 6. num. 26. verſ. eſt & nouiſsimè,* Pet. à Gregor. *part. 6. q. 2. num. 6.* Imò & idem ſtatuendum ſi nulla vel hæredum vel ſucceſſorum facta fuiſſet mentio, Jaſ. *in d. l. de quibus n. 64. ff. de legib.* Benedict. Guido & Surdus, locis ſuprà *n. 88.* citatis.

Idque multo † magis quod in effectu fuit liberè ſemel alienatum, quod neceſſariò excludit omne ex pacto & prouidentia, Menoch. *conſ. 82. n. 5.* Vim. *dec. 441 nu. 2. & 13. lib. 3.* 135

Poſtremò reſpondetur, præſuppoſito & non conceſſo, omnia eſſe vera quæ ex aduerſo dicũtur, & quòd eſſemus in puris terminis juris feudalis, nihil aliud conficeretur, quàm illud eſſe feudum ſtrictè hæreditarium: illa enim verba, *qui de jure ſuccedere* &c. ſi velimus ea referre ad jus feudorum, nihil aliud operari poſſunt, quàm vt dictio, *hæredum*, vel, *ſucceſſorum*, faciat

feudum

feudum ſtrictè hæreditarium, non autem mixtum, vt ea ſuperioribus patet. At verò in eo jam ducimus, licitum eſſe inſtituere agnatum remotiorem, & quidquid ſit in inſtitutione, certiſſimum eſſe in alienatione inter viuos eam valere in præjudicium agnatorum proximiorum, vt ſuprà *num.*117 demonſtratum fuit ex Andræa de Iſern *in cap.*1. *de alienat. feud. patern. & in cap.* 1. *juxta fin. qui ſucceſſores teneantur*, & Alex. de Næuo eum ſequutus inter conſ. Loffredi 52. *& vltim. num.*51. *verſ. dicebam & ſecundò*, & alijs ſuprà citatis. At nos verſamur in agnato nepote ex filia defuncti, eoque & donatario & hærede, & ſic vtrumque & alienationem inter viuos, & inſtitutionem pro ſe habet. Et ex his quidem ſatisfactum eſt ijs, quæ in prima parte hujus tertij capitis reſponſionum per aduerſarium datarum contra fundamentum noſtrum, quo aſſerimus hoc feudum ſimpliciter & abſolutè hæreditarium, proponuntur.

156 Hæc confirmantur, † quia feudum ſimpliciter conceſſum, etiam nulla hæredum facta mentione, cenſetur eſſe hæreditarium, Alex. *conſ.* 26. *nu.* 3. *&* 7. *lib.* 5. qui etiam in feudo antiquo id procedere ait, Nat. *conſ.* 130. *n.* 10. Menoch. *conſ.* 101. *n.* 9. Roland. *conſ.* 55. *in princ. lib.* 3. Capit. *in ſua inueſtit. verbo, hæredis virum feudum, concl.* 3. *fol.* 235. qui quamuis aliqua in contrarium proponat, ſe tamen ab ea opinione non recedere contendit.

157 Et in dubio † feudum, de cujus conceſſione non conſtat, præſumitur eſſe hæreditarium, ad quod agnatus non admittitur niſi ſit hæres, Dyn. *in c. ſine poſſeſſione, col.* 3. *verſ. duæ poſſidendi qualitates, de regul. jur. in* 6. Alexand. *conſ.* 26. *n.* 3. *&* 7. *lib.* 5. Roland. *conſ.* 32. *n.* 28. *lib.* 3. Intrigl. *cent.* 1. *q.* 50. *num.* 220. quam opinionem magis communem Burſat. *conſ.* 2. *n.* 4. *lib.* 1. Kuchon. *in commun. opinio. verb. feudum lib.* 5. *fol.* 345. *col.* 2. *ſub. n.* 16. Bern. Henric. *in tract. magis comm. opin. lib.* 1. *concl.* 433.

158 Quoad ſecundam † verò partem, qua ait, fœminas de jure feudorum incapaces eſſe ſucceſſionis feudorum, & quo caſu admittuntur, non niſi omnibus deficientibus maſculis, à primo inueſtito deſcendentibus, id fieri. Ad id reſpondetur, non eſſe verum ſimpliciter, fœminas incapaces eſſe feudorum, imò pleriſque caſibus eorum ſunt capaces, etſi earum in inueſtitura non ſit facta mentio, vt ſi feudum ſit emptitium, Decian. *reſponſ.* 58. *num.* 50. *lib.* 4. Clar. § *feudum q.* 73. *verſ. ſed quæ in feudo empto; ſi conditionatum*, Menoch. *conſil.* 65. *per tot.* ſi dictio vniuerſalis, *omnibus*, vel, *quibuſcumque*, adſit, Ruin. *conſ.* 16. *nu.* 5. *lib.* 1. & pleriſque alijs caſibus. Ideoque eruditè Bammach. *in cap. ſi de feudo, numero* 31. *fol.* 8. *tit. de feud. defunct.* docet, fœminas non poſſe dici incapaces feudorum, quia, inquit, etſi ſexus fœmineus ad ſucceſſionem feudorum ſimpliciter non ſit vocatus, non tamen fuit omnino inhabilis ad ſucceſſionem feudalium declaratus.

Nec quoque verum eſt, non niſi deficientibus omnibus maſculis admitti, ſed tantùm in certis caſibus id verum eſt, vt in conceſſione feudi facta maſculis & fœminis, vel in feudo fœmineo, & in terminis *cap.* 1. *de eo qui ſibi & hæred.* quod ſcilicet, quia cum illis formis, nihil adſit ex quo poſſimus colligere mentem concedentis eſſe, vt concurrat fœmina cum maſculo, eam interpretationem facimus, per quam, quanto minus fieri poſſit, jus commune feudorum lædatur, & ſic
159 vt maſculus fœminæ præferatur: † ſed pleriſque caſibus ſimul fœmina cum maſculis concurrunt, vt ſi formula ſit concepta hoc modo, *maſculis cum fœminis*, quam opinionem communem ſuprà demonſtrauimus ex Iacob. de Sancto Georg. *in tract. feudor. verb. & fœminas num.* 10. Pariſ. *conſ.* 12. *num.* 16. *lib.* 1. Clar. *in* §. *feudum q.* 17. *num.* 4. & in hoc errauit Menoch. *conſ.* 391. *numero* 16. poſt Fulgoſ. & Guzadin. † Nec non quando 140
clauſula vniuerſalis eſt poſita, qui eſt caſus noſter, quæ operatur vt nedum cum maſculis, ſed illis excluſis fœmina admittatur, ſi eam feudatarius inſtituerit, vt in terminis docent Socin. ſenior *conſ.* 255. poſt Bald. Jacob. de Belniſo, & Martin. Laudenſ. *col.* 4. *in fin. verſ. aliquando & ſecundo*, Pariſ. *conſ.* 12. *num.* 19. *cum ſeqq. lib.* 1. Natt. *conſ.* 151. *nu.* 8. *&* 9. Nam vt præfati DD. docent *cap.* 1. §. 1. *Epiſcopum vel Abbatem*, ex quo ille ordo ſucceſſiuus probatur in formula conceſſionis maſculis & fœminis, habet tantum locum in feudo recto & proprio, non autem in improprio, quale eſt hoc, vt ipſi docent, & ſuprà fuſiùs probauimus, Menoch. quidem contrarium tenet *d. conſ.* 391. *num.* 13. *vſque ad num.* 19. *incluſiuè*, ſequutus Garſon. *de fœmin. ad feud. admitten. in* 2. *reſtrictio. verſ. declaratur communis*, ſed vtroque deceptus fuit: fundatur enim Garſon. in hac ratione, quòd dictio vniuerſalis, & ea vi illius incluſis fœminarum non debeat plus operari quàm expreſſio in formula, *maſculis cum fœminis*, vel *liberis vtriuſque ſexus*, idque ex ſuo capite abſque vllius authoritate, non aduertens conceſſionem cum clauſula vniuerſali eſſe ampliorem: ex vi enim dictionis vniuerſalis extraneus poteſt inſtitui, vt mox dicemus, & ſuprà fuſè docuimus, quod non fit in illis formulis: & quos Menoch. affert pro ſuæ ſententiæ confirmatione, non loquuntur in noſtris terminis, ſed in illis formulis, *maſculis & fœminis*, vel *liberis vtriuſque ſexus*, & ſimilibus, vt non omittam etiam in aliquibus ex illis alijs formulis falli, nempe in formula, *maſculis cum fœminis*, & in feudo empto, vt ſuprà demonſtratum fuit, non autem procedunt vbi adeſt clauſula vniuerſalis: & quos in terminis d. clauſulæ allegat, id non dicunt, nam Thom. de Marin. *tit.* 11. *num.* 30. loquitur quando eſt conceſſum maſculis & fœminis: Albert. verò Brun. *conſ.* 18. *num.* 12. *verſ. quarto etiam*, ſententiam Menochij nullo modo firmat, in caſu enim ſuo feudum erat conceſſum pro ſe & hæredibus, abſque vlla dictione vniuerſali, vt patet *num.* 11. *verſ. tertio in iſtis*, *& in d. verſ. tertio*, etiam loquitur in terminis *cap.* 1. *de eo qui ſibi & hæred.* quod allegat dum ait fœminas, deficientibus demum maſculis, admitti, ſcilicet cùm feudum eſt conceſſum maſculis, &, his deficientibus, fœminis: quinimò *in verſ. ſequen. quinto iſtud*, contendit feudum, de quo agit, expreſſe conceſſum fuiſſe pro maſculis. Tyber. Decian. *conſ.* 58. *num.* 2. *lib.* 2. loquitur in conceſſione maſculis & fœminis facta, nec diſcutit vim dictionis vniuerſalis quid importet, maximè quia conceſſio erat facta ſecundùm vſus & conſuetudines feudorum, ita vt Menoch. in terminis dictionis vniuerſalis nullum propriè habeat ſuæ ſententiæ authorem præter Garſon. cui opponimus Socin. ſenior. Pariſ. & Nat. ſuprà allegatos, & præterea Ruin. *conſ.* 16. *n.* 5. *vſque ad num.* 6. *lib.* 1. fatetur Garſon. d. loco Ruin. contrarium ſenſiſſe, Menochius verò diſſimulat ſe Ruinum hoc aſſerentem inuenire potuiſſe: ſed diſertè hoc affirmat, & valida ratione confirmat *d. conſ.* 16. *num.* 15. vt videre licet apud ipſum, ne ipſius dicta tranſcribam.

Secundò reſpondetur, † quoad illum ordinem ſuc- 141
ceſſiuum nos eſſe extra omnem omnino difficultatem. Nam ex veriori & magis communi, ac in vſu recepta ſententia, ex vi dictionis vniuerſalis, extraneos in præjudicium agnatorum poteſt inſtitui hæres, Clar. *d. q.* 9. *num.* 2. & alij ſuprà allegati *numero* ... *&* 120. At nos verſamur in maſculo eoque agnato, & ſic ceſſat illa qualitas fœminea quam tantopere Garſonius & Menochius abhorrent, & propter quam illum ordinem ſucceſſiuum inducunt. Sed & Menochij caſu, quo verè reſpondiſſet, aliquid ſpeciale in ſuo caſu

habuiſſet, quod ſcilicet præſupponat conceſſionem factam fuiſſe ſecundùm jura feudorum, ſed & ſecundùm conſuetudinem Prouinciæ, per quam maſculi, excluſis fœminis, tamen ſuccedebant.

142 Poſtremò, † data d. conſuetudine, qua feuda ſunt ad inſtar allodialium, nulli dubium eſt, quin nullus ſit locus d. ordini ſucceſſiuo, & experientia hoc verum eſſe docet: paſſim enim nedum cum maſculis, ſed etiam, illis excluſis, ſi teſtator ita ordinauerit, fœminæ ſuccedunt. Ex quibus abundantiſſimè reſponſum eſt ijs, quæ in contrarium proponebantur aduerſus homagia Roſtagni de Sabrano, quæ ſola rem clariſſimam reddunt.

Jam verò, vt ad tertium membrum noſtræ diſputationis, contra d. tertium caput reſponſionum, accedamus, & ſingula ex aduerſo dicta percurramus, ex ex ſuperioribus non eſſe vera apparet. Primùm enim, cùm

143 ait, † verbum *hæredibus* in d. homagijs appoſitum, intelligi de hæredibus ſanguinis, communis eſt in contrarium etiam, ſecluſa dictione vniuerſali, Alex. *conſ.* 19. *n.* 16. *vol.* 5. & alij ſupra *n.* 112. relati. Demonſtratum quoque fuit per verba, *futuris Dominis*, vel *illis qui de jure ſuccedere debent*, non reſtringi dictionem vniuerſalē, ſed dato, reſtringi verbum, *hæredibus*, de jure feudali intelligitur de hæredibus bonorum & hæreditatis, non ſanguinis. Fallitur quoque in puris etiam terminis juris feudalis, dum feudum pro ſe & hæredibus conceſſum vocat mixtum, impropriè enim aliqui ita id vocant, quòd ſcilicet in eo extraneus inſtitui non poſſit, ſed lōgè differt à vero mixto, & nominatim in hoc, quòd etſi in feudo verè mixto ſufficiat hæredem eſſe primi inueſtiti, mediante perſona ſuorum authorum,

144 † ſecus tamen ſit in feudo quantumuis ſtrictè hæreditario, etſi illud antiquum ſit, Thom. de Marin *tit.* 6. *de feud. hæred. antiq. n.* 1. & 2. qui magis communem aſſerit *in tit. de feud. hæredit. n.* 34. vt ſuprà *n.* 115. dictum fuit. In quo rurſus fallitur d. Dominus Aduocatus, tum quod id quod ad verè mixtum ſpectabat, attribuit hæreditario. Nam quoad Menoch. *conſ.* 104. *n.* 13. & *conſ.* 514. *n.* 10. vtrobique loquitur de feudo verè mixto cùm filiorum & deſcendentium in conceſſione fuerit facta mentio, vt conſtat ex *d. n.* 15. & *nu.* 5. *d. conſ.* 514. Imò *d. conſ.* 104. *nu.* 23. & *ſeqq.* nominatim ait de feudo hæreditario vaſſallum ad libitum diſponere ſuo teſtamento poſſe, idque dubium non habere aſſerit, ita vt quod *d. conſ.* 391. *nu.* 22. affirmat, vel de feudo verè mixto intelligendum ſit, ſecundùm quod præſupponit *in princip. conſ.* illud feudum conceſſum eſſe maſculis, donec vſque extarent, aut quod lapſus ſit, & ſibi ipſi contrarius extiterit, quod poſtremum eſt probabilius, cùm de maſculis non fuerit facta mentio in conceſſione, ſuper qua conſuluit, lapſus inquam, vt patet ex ſuperioribus, idque animo contradicendi d. Decian. idq; ex eo quod DD. quos pro ſe allegat, in terminis feudi hæreditarij non loquuntur, ſed mixti; tum quod immiſcet mentionem feudi abſolutè hæreditarij extra rem, in quo illud eſt certiſſimum, debere eſſe ſcriptum hæredem ab vltimò defuncto, & DD. in hujuſmodi quæſtione de feudo ſtrictè hæreditario differunt, & illud opponunt feudo ex pacto & prouidentia, & diſtinguunt à mixto.

Fallitur quoque dum ſimpliciter ait, fœminas de Jure feudorum incapaces eſſe ſucceſſionis, plerumque enim admittuntur etiam in terminis *d. c.* 1. *de eo qui ſibi*, &c. deficientibus tamen maſculis quoad caſum *d. c.* 1. vt ſuprà edoctum fuit.

Fallitur quoque dum, nonobſtante dictione, *omnibus*, putat fœminas, non niſi maſculis omnibus deficientibus, admitti; ſuprà enim fusè Menoch. *d. conſil.* 391. *n.* 13. & *ſeqq.* quem allegat, refutatus fuit.

Denique, cùm ait extraneū non admitti in feudo ex pacto & prouidentia, id verum eſt, ſed negatur hoc eſſe tale, neque enim vllæ dictiones reſtrictiuæ hîc ſunt, vt ſuprà demonſtratum fuit, ob quas tale vel mixtum vel ex pacto & prouidentia efficiatur. Sed etſi hujuſmodi clauſulæ ita & eo modo conceptæ eſſent, quæ ad jus, in feudis obſeruatum, reſtringerent dictiones vniuerſales, præſuppoſita tamen d. conſuetudine, de ea intelligendæ eſſent, idque maximè cùm in Gallia nunquam jus feudale habuerit locum. † In caſu verò Decij, qui 145
non ſimilis, ſed omninò diſſimilis eſt, *conſ.* 445. *nu.* 8. & *ſeqq.* claris verbis conceſſio facta hæredibus, erat reſtricta per clauſulam, *ita tamē quod in eo viuatur jure Francorum*, ex vi cujus extraneus non potuit inſtitui, hæredes quidem eſſe debent ſucceſſores, ſed ij ex deſcendentibus eſſe debent in caſu Decij, & quamuis hoc caſu ſi velis clauſula, quæ in caſu Decij, & quamuis hoc caſu Decij adeſſet, repellendus tamen eſſet d. Antonius cum ex vi illius etiam ab inteſtato filia excludat patruum.

Poſtremum caput, quo fundamentum ex natura feudi abſolutè hæreditarij deſumptum impugnat, eſt, cùm ait, ex Recognitionibus per quondam Girandum & Berengarium de Simiana factis, rem eſſe extra dubitationem, cùm in illis nec verbum, *hæredibus*, nec dictio vniuerſalis adſit; ſed ſimpliciter recognouerint *pro ſe & ſucceſſoribus futuris Dominis d. Caſtri*, pro illis nimirum qui in d. feudo de jure ſuccedere deberent, & quæ verba de jure non ad alterius juris, quàm feudalis diſpoſitionem referri poſſunt, cujus præcipua ratio eſt cùm de feudis agitur: adeò vt in ea parte prænaleat juri communi Romanorum, *c.* 1. *in princ. verſ. in judicio etenim, de feud. cognit.* & ex notat. per Vultej. *lib.* 1. *cap.* 1. *n.* 8. & 9.

Reſpondetur † primò, ex verba, *futuris Dominis*, & 146
clauſulam, *qui de jure ſuccedere poſſunt*, nihil prodeſſe aduerſario, vt ſuprà fusè demonſtratum fuit, idque certiſſimè, præſuppoſita d. conſuetudine, qua feuda, &c. Addendum tamen eſt d. Dominum Aduocatum gloſſam Aurelianam imitari, quæ textum corrumpit, dum eam connectit cum verbis, *futuris Dominis*, & eam per hanc interpretatur. Neque enim ibi appoſita ſunt, ſed alibi, & in vno tantùm ex capitibus clauſularum executiuarum, & alio modo, & ad alium ſenſum quàm ipſe præſupponit, vt oſtenſum fuit *num.* 129. *cum ſeqq.* Sed & quomodocumque, & vbicumque concepta eſſent, attenta d. conſuetudine, nihil ex his inferretur pro d. Domino Antonio.

Secundò reſpondetur, dictionem, *pro ſucceſſoribus*, in dictis duobus homagijs appoſitam, idem valere, ac *pro hæredibus*, & non propterea minùs eſſe hæreditarium, & attenta d. conſuetudine pro quibuſcumque accipi.

Tertio, vtrumque homagium, maximè Girandi de Simiana, de quo tamen non conſtat, caſu quo aliquod dubium haberet, interpretationem ſumere debere à conceſſione juxium Cameræ d. Giraudo facta per d. compoſitionem ſeu tranſactionem cum ipſo inita in qua expreſſa & repetita fit mentio hæredum & ſucceſſorū & quæ dictio, *hæredum*, etiam ſola in hujuſmodi contractibus, etiam ſecluſa d. conſuetudine, pro quibuſcumque accipitur: & data d. alienatione liberè facta, de qua in d. compoſitione, feudum remanet ad quoſcumque tranſitorium, & quæ natura per homagia non potuit dici alterata, & quod plus eſt, cùm adeſſet ſolùm dictio *ſucceſſoribus*, & nihilominus liberè nomen vel circa annis poſtea alienatum fuerit, ſequitur neceſſariò ad inſtar allodialium fuiſſe & illam dictionem *pro quibuſcumque* accipi debuiſſe.

Quartò, quoad homagium Berengarij mirum eſt D. Aduo-

D. Aduocatum eo ſe juuare velle, cùm dictio *ſucceſſores quoſcumque*, clarè fuerit appoſita, etſi enim in principio non adſit, tamen cùm in omnibus omninò capitibus ſequentibus appoſita fuerit, nec poſſunt dici corrigere principalem diſpoſitionem, eo caſu declarant principalem diſpoſitionem.

Quæ adjuuantur ex his verbis per juris & rei ſucceſſores in homagio Melchioris appoſitis, quæ dictio, *juris*, ad jus ipſius recognoſcentis, non ad jus feudale, etiam ſecluſa conſuetudine, refertur. Ex quibus verbis
147 feudum abſolutè hæreditarium conficitur. Quod † ſic doceo, forma conceſſionis *pro te & quibus dederis*, vel *pro te & hæredibus quibuſcumque*, æquiparantur, Intrigl. *q.50.n.174 & 175.* dicit communem. At feudum conceſſum pro ſe, & quibus ſua jura concedere voluerint, eſt abſolutè hæreditarium, tranſitorium etiam ad fœminas, Pariſ. *conſ.25. nn.42. & 43. lib.1.* Curt. jun. *in tract. de feud. ſub n.14 verſ. contrarium*, Intrigl. *d. q.50.n.190.* Ergo idem dicendum in feudo conceſſo hæredibus, vel
148 juris & rei ſucceſſoribus quibuſcumque. † Magnum enim eſt diſcrimen inter hæc, *juris ſucceſſor*, vel, *cui jus dabit*, vt patet ex d. Curt. *d. n.121. verſ. contrarium juncto eum verſ. ad tria*, vbi ſubjungit in formula, *cui jus dabit*, diſpoſitionem juris feudalis ſequendam, vbi de feudis agitur; ſi ſimus in patria vbi jus feudale ſeruatur. Sed hæc quid ad rem? Conſuetudo etiam in d. formula eſt in contrarium in hac patria, ſed & de jure feudali, per dictiones vniuerſales ſuccedunt omnes etiam extranei, data quoque alienatione, data rurſus dictione, *hæredum & ſucceſſorum*, maximè in tranſactione & vnoquoque ex d. caſibus, quæ dicuntur, caſu quo dictio, *quovis jure*, eo loco & eo modo quo debuit appoſita fuiſſet, quæ tamen non eſt.

Ex quibus omnibus concluditur, malè d. Dominum Aduocatum in fauorem d. Domini de Cederon, contra nepotem ex filia agnatum, donatarium & hæredem teſtamentarium reſpondendum eſſe aſſerere, imò certiſſimè & abſque dubio in fauorem d. nepotis judicandum eſſe nonobſtante d. conſ. Menoch. 391. cui abundantiſſimè ſatisfactum fuit, & qui non in ſimili omninò caſu vt ipſe ait, ſed in omninò diſſimili reſpondit, cùm forma inueſtituræ ſit reſtricta claris verbis ad jura feudorum, necnon ad jura Prouinciæ, cujus conſuetudo erat, vt ipſi maſculi tantùm, excluſis fœminis, ſuccederent, vt ipſe ait Menoch. *n.5.*

Pro coronide, vltra per d. Dominum Aduocatum dicta, ſi forſan prætenderet hoc feudum Caſtri-noui, ſecluſo primogenio, eſſe ex pacto & prouidentia ſimpliciter, facillimè ex ſuperioribus conuinceretur, cùm edoctum fuerit, eſſe abſolutè hæreditarium nedum ſtrictè, & quod magis eſt, ad inſtar allodialium; impoſſibile eſt vt ſit ex pacto & prouidentia: Et præterea in articulis duplicatorijs non eſſe tale, varijs modis edoctum fuit, præſertim quod in fauorem vnius diſpoſitum fuerit, & diſpoſitio tenuerit, vt fecit Giraudus de Simiana in fauorem Guinoti, quæ diſpoſitio valuit. Nam verò jure Guinoto quæſito is diſcederet in fauorem Berengarij, quem in d. Caſtro-nouo Giraudus inſtituerat, opus fuit inſtituere hæredem Guinotum in locis de Gordes Aptæ majoris valoris: Diſpoſuit quoque in fauorem vnius Stephanus in contractu matrimonij Melchioris. Quoties † autem in fauorem vnius 149
de feudo diſponitur feudum ex pacto & prouidentia omninò excluditur, Pariſ. *conſ.10. num.1. & 5. & conſ.106. num.3. lib.1.* Socin. jun. *conſ.160. n.44. lib.2.* Menoch. *conſ. 812. n.6.* & alij ibi relati.

Secundò, quia per tranſactionem inter Joachimum & Ludouicum initã, qua potiſſimum innititur d. Dominus Antonius, ex vi d. donationis in contractu Melchioris appoſitæ, d. Caſtrum-nouum Joachimus tanquam hæres Janſani obtinuit, quod feudum ex pacto & prouidentia excludit.

Tertiò, quia Stephanus, cui per diuiſionem cum Bartholomæo d. locus obuenit ſe obligauit oneribus hæreditarijs, ſicut & Joachimus in dicta tranſactione, quod factum non fuiſſet, ſi eſſet feudum ex pacto & prouidentia, † in quo ſucceſſor non tenetur ad debita 150
prædeceſſoris, Intrigl. *cent.1. q.5. n.129* vbi ait receptiſſimam poſt Ari. Pinell. *in l.1. part.3. ſub. n.93. C. de bon. matern.* Ruin. *conſ. 38. n.15. vol.1.*

Denique, ex vſu & obſeruantia ſecuta, cùm vnus quandoque, alijs excluſis, propter diſpoſitiones paternas, ſucceſſerit, † obſeruantia enim ſubſecuta declarat 151
an feudum ſit hæreditarium, Menoch. *d. conſ. 812. n.4.*

CONSILIVM III.

ARGVMENTVM.

AN & quando in majoratibus detur remedium poſſeſſorium.

De primogenitura juris Francorum, necnon alia, ſiue ſimplici ſiue maſculina perpetua.

De feudo emptitio hæreditario, ſiue ſtrictè, ſiue purè & abſolutè & conditionato.

De actis & atteſtationibus in alio judicio factis.

De atteſtationum interpretatione & non facienda intentione & alijs pleriſque.

SVMMARIVM.

1 *Factum rationis cujus lis eſt intentata.*

2 *Remedium* l. fin. C. de edict. d. Adrian. toll. *ſolum datur ei, qui ex teſtamento ſuccedit, non venienti ab inteſtato.*

3 *Sed nec in teſtamento inſtituto in re certa dato ei cohærede.*

4 *Ei qui majoratum præſupponit præſcriptione, vel conſuetudine inductum contendit, remedium poſſeſſorium de jure communi competit.*

5 *Nec hoc caſu, in quo verſamur, etſi conſtitutione aliqua ſimili Hiſpanica daretur.*

6 *Si remedium poſſeſſorium habet proprietatis cauſam connexum, ſuper ea quoque pronunciandum eſt, & appellatio ſuſpendit.*

7 *Etiam in remedio recuperandæ, exceptio non juris actoris juncta cum jure rei admittitur, & qui melius in petitorio probat, obtinere debet.*

8 *Remedium* d. l. fin. *competit hæredi inſtituto etiam pro feudo.*

9 *Quoties eſt controuerſia inter agnatum & filiam, ra-*

tione feudi, interim filia mittenda eſt in poſſeßionem, multo magis manutenenda, ſi in poſſeſſione jam ſit.

10 Etiam in terminis majoratus, interim filia eſt mittenda in poſſeſſionem.

11 Fœminæ faciliùs ſuccedunt in feudis Eccleſiaſticis, quam in ſecularibus.

12 Vt agnatus dicatur incontinenti probare, multa concurrere debent.

13 Diuiſio dicendorum circa petitorium.

14 Depoſitiones teſtium ſeu atteſtationes & acta in alio judicio, & inter alias perſonas fidem non faciunt.

15 Etſi teſtes mortui ſint, quo caſu tantùm præſumptionem faciunt, eámque leuem, ob quam juramentum ſuppletorium dari non poteſt.

16 Confeßio à Procuratore emanata in alio judicio nullam omnino fidem facit.

17 Confeßiones erroneæ, quandocumque, docto de errore facti, reuocari poſſunt.

18 Confeſſionibus & teſtibus impugnatis quis ſe juuare non poteſt.

19 Primogenitura, quæ temporis antiquitate conſtat, debet probari per teſtes graues & bonæ famæ, & tales eſſe articulandum & probandum eſt.

20 Atteſtationes non publicatæ, non faciunt fidem in alio judicio.

21 Præſcriptio, ſtatutum, conſuetudo, priuilegium & ſimilia ſunt ſtricti juris, nec ad alium caſum extenduntur.

22 Quòd bona ſint majoratui ſubjecta, eſt contra jus commune.

23 Non fit extenſio etiam in majoratibus teſtamento inſtitutis de caſu, quo agitur inter filium & filiam defuncti, ad caſum inter filiam defuncti, & ſecundogenitum ſemel per defunctum excluſum, & num.25. 55. 95. & 193.

24 Excluſio fœminarum propter remotiores maſculos eſt odioſa & reſtringenda, at in dubio pro filia pronunciandum, & nu.56.

25 In his majoratibus, qui non ſcriptura ſed temporis diuturnitate conſtant, is ordo ſeruatur, qui in majoratibus ſimpliciter inſtitutis, vt ſcilicet filia primogeniti admißi excludat patruum.

26 Teſtis in vno ex ſubſtantialibus falſus, in omnibus eſt falſus propter juramentum.

27 Depoſitiones teſtium debent intelligi ſecundùm contenta in articulis.

28 Cùm non conſtat de qualitate primogenituræ, ſecundùm conſuetudinem regionis eſt intelligenda.

29 Primogenitura juris Francorum habet tantùm locum inter deſcendentes vltimo defuncti, & nu.171.

30 Deſcendentium appellatione quandoque omnes à primo inueſtito venientes certo modo intelliguntur.

31 Sed ſi agatur de collateralibus in feudo antiquo, vel juris Francorum, ex conſtitutione Regni ad ſucceſſionem admittendis, ij intelliguntur, qui ſunt collaterales, vltimò defuncti.

32 Sed & d. primogenitura juris Francorum ex ejus propria natura habet tantùm locum in ſucceßione ab inteſtato, & nu.172.

33 Idq; certißimum eſt, quando conceßio eſt facta alicui & ejus hæredibus, etiam extraneis, vel quibuſcumque.

34 Ita interpretatio facienda eſt, ne contineat repugnantiam.

35 Quod feudum ſit ex pacto & prouidentia, & quòd trãſeat ad extraneos hæredes, inter ſe pugnant.

36 Quando feudum regitur jure Francorum etiam in ſucceßione ab inteſtato, filia primogeniti admißi excludit patruum nemine diſcrepante, & nu.173.

37 Quod cùm per prauam conſuetudinem in aliquibus prouincijs Siciliæ alteratum fuiſſet, vt filia ſcilicet à remotioribus maſculis excluderetur, per conſtitutiones ejuſdem ad primæuam naturam reductum fuit.

38 Fœminæ de jure Francorum ſunt feudorum capaces.

39 Necnon primogenituræ.

40 Lex Salica ſolùm habet locum, cùm de regno, regnóve aut apponagij, quod eſt pars Coronæ, ſucceſſione agitur, non quoad alia bona, quæ à Rege ſiue in allodium, ſiue in feudum tenentur; in quibus feudis fœminæ ſuccedunt, excluſis remotioribus maſculis, etſi Patriciatus dignitatem annexam habeant.

41 In primogenitura juris Francorum, primogenito ſemel admiſſo, ſecundogenitus & ejus deſcendentes ſunt perpetuò excluſi, quod tamen per conſtitutiones Siculas alteratum fuit.

42 In quacumque primogenitura etiam alia, quàm juris Francorum, etiam ex teſtamento inſtituta, modò ne ſit maſculina, perpetua etiam in fauorem remotiorum maſculorum, ad excluſionem filiarum, primogenito ſemel admiſſo filia ejuſdem excludit patruũ, nemine etiam diſcrepante, & nu.176.

43 Conſtitutio Hiſpaniæ præferens filiam maſculo remotiori in primogenituris eſt conformis juri communi.

44 In primogenituris conſideratur 1°. linea, 2°. gradus, 3°. ſexus, 4°. ætas.

45 Quod etiam in Ducatibus, Marchionatibus & Baronijs locum habet, & inf. num.200.

46 Linea ſemel ingreſſa nunquam tranſitus fit ad aliam, quouſque ex ea deſcendentes jure maſculi, ſiue fœminæ finiantur.

47 Primogenito ſemel admiſſo frater ipſius conſtituit propriam lineam, & alter de alterius linea non dicitur.

48 Etſi in inſtitutione majoratus maſculorum in certis gradibus non indefinitè, & perpetuò ſit facta mentio, extra eos gradus filia excludit remotiorem maſculum.

49 Etſi per plures gradus & ſæpe maſculorum ſit facta mentio, non tamen ex eo cenſetur inſtitutus perpetuus majoratus, niſi aliæ conjecturæ concurrant.

50 Nunquam maſculorum repetitio vel fœminarum excluſio in teſtamentis fit, niſi euidentiſſimè de voluntate teſtatoris conſtet.

51 Quoties ſtatuto, vel aliàs maſculi admittuntur, excluſis fœminis, nunquam cenſentur fœmina excluſa, niſi per maſculum ejuſdem lineæ & gradus.

52 Præſcriptio, quæ fœminæ per maſculos excludantur, non poteſt induci, niſi ſciente Principe, & num.93. & 174.

53 Et legitimè ſiue conſuetudo ſiue præſcriptio inducta tantum habet locum in ſucceſſione ab inteſtato, n.94. & 175.

54 Sicut & ſtatutum, extantibus maſculis, fœminas arcens tantùm in ſucceßione ab inteſtato procedit.

57 Filia in majoratibus habet intentionem fundatam, & niſi euidentiſſimis & à jure probatiſſimis conjecturis excludatur, ſemper remotioribus maſculis præfertur.

58 Superior doctrina, quâ filia defuncti præfertur patruo, faciliùs procedit in feudis Eccleſiaſticis, quam in ſecularibus, ſed longè magis in noſtro caſu, quo neque feudum eſt eccleſiaſticum, ſed etſi eſſet, cum conſuetudo generalis fœminas ad inſtar maſculorum admittens, in eccleſiaſticis procedat.

59 Agnatio probatur per conjecturas & per verba enunciatiua.

60 Et per teſtes de auditu & ſolam famam.

61 Et ex identitate inſignorum.

62 Et ex delatione nominis, ſaltem præſumptiuè.

63 Proba-

63 Probationes diverſæ ſpeciei conjunguntur ad faciendam plenam probationem agnationis.

64 Feuda, de conſuetudine generali in tota Gallia omnibus Provinciis cis Alpes conſtitutis, & nominatim in Comitatu Venayſſino & omnibus Provinciis circumvicinis, fuerunt & ſunt ad inſtar allodialium & patrimonialium, quoad liberam alienationem & ſucceſſionem.

65 In dubio vicinarũ provinciarũ conſuetudo eſt ſequẽda.

66 Ius feudale in Gallia nunquam habuit locum.

67 Etſi ex vi conſuetudinis feuda ſint ad inſtar allodialium & liberè alienari poſſint: tamen ſi talis ſit alienatio, ex qua debeatur laudimium, non poteſt acquiſitor capere poſſeſſionem, niſi ſoluto laudimio, &, ut dicunt, inveſtitura accepta.

68 Quoties per hujuſmodi conſuetudinem, vel aliàs, fœminæ ſunt feudorum capaces, ad ea admittuntur, non obſtante juramento fidelitatis quod præſtant, & ſervitium perſonale per ſubſtitutum faciunt, ſi ad id tenentur, & num. 76. & 124.

69 Conceſſiones feudorum ſecundùm conſuetudinem generalem in patria vigentem ſunt intelligendæ.

70 In Gallia, in controverſiis feudorum, deficiente conſuetudine particulari, jus commune Romanorum ſequimur.

71 Conſuetudo illa generalis probatur in individuo in feudo Caſtri-novi.

72 Feudatarius alienans feudum in extraneum, irrequiſito Domino, cadit a jure ſuo, & feudum acquiritur Domino de jure feudorum.

73 In feudo empto ſive a Domino ſive à vaſallo, fœmina ſuccedit ex magis communi.

74 In dubio juſtum pretium præſumitur.

75 Admittitur igitur fœmina in feudo empto, etſi ad ſervitium perſonale teneatur.

77 Certiſſimum eſt fœminam, in feudo empto, & longè certius eſt magis communis, maſculum quantumvis extraneum in præjudicium agnatorum; multò magis agnatum in præjudicium proximiorum inſtitui poſſe hæredem, & nu. 85.

78 Feudi Caſtri-novi natura non repugnat, quominus in eo fœmina ſuccedere poſſit.

79 Dictio, hæredum, in materia feudorum in contractu per extraneum facto appoſita, de extraneis intelligitur, & nu. 91.

80 Menoch. conſ. 391. contendenti, in feudo empto fœminas non niſi deficientibus maſculis admitti, reſpondetur, & nu. 96.

81 Ordo ſucceſſivus in feudo empto non habet locum.

82 Si conceſſio ſit facta maſculis cum fœminis, non eſt locus ordini ſucceſſivo, & n. 126.

83 Sicut & generaliter non eſt illi locus in omni feudo improprio.

84 Feudum emptum eſt improprium.

86 Alienationis facultas excludit omnem naturam feudi ex pacto & providentia, & n. 100.

87 Semel alienatum, ſemper manet alienabile.

88 Aſſertioni ſummi Pontificis, etiam per verba enunciativa & in præjudicium tertii, in antiquis ſtandũ eſt.

89 Feudum ex pacto & providentia, ſi in alium transferatur ſub alia forma, quoad acquiſitorem & ejus ſucceſſores, mutabit naturam & non erit amplius ex pacto & providentia.

90 Dictiones, per ſe & ſuis hæredibus & ſucceſſoribus, junctæ conſtituunt feudum purè, ſimpliciter & abſolutè hæreditarium.

92 Primogenitura, quæ dicitur ab uno capite, ſi in eo falſa demonſtretur, omnia poſtea ſecuta corruunt.

97 Feudum ex pacto & providentia vendi, pignorari & obligari non poteſt.

98 Nec ex cauſa dotis filiæ conſtituendæ: ceſſat enim in eo Auth. res quæ, & nu. 198.

99 Sicut & in majoratibus generaliter, ſi non agatur de filia primi majoratum inſtituentis.

100 Dictio, quibuſcumque, conſtituit feudum purè, ſimpliciter & abſolute hæreditarium ad quoſcumque hæredes tranſitorium.

102 Sicut & dictio, omnibus.

103 Et verba æquipollentia.

104 Hujuſmodi feudum tranſit ad fœminas & extraneos.

105 Etiamſi duplex improprietas concurrat, quòd ſit fœmina, & quod ſit extranea.

106 Dictio, in infinitum, conſtituit feudum abſolutè hæreditarium.

107 Sicut & dictiones, hæredibus & ſucceſſoribus, junctæ, & ſuprà n. 90.

108 Dictiones, hæredes & ſucceſſores, in materia feudorum, idem ſonant, & ſola ac ſeparatæ de jure feudali feudum hæreditarium, ſtrictè tamen, conſtituunt, quod ſi dictio univerſalis addatur, purè & abſolute, & num. 135.

109 Data conſuetudine, qua feuda ſunt ad inſtar allodialium, dictio, hæredes, vel ſucceſſores, pro quibuſcumque accipitur.

110 Et quod plus eſt, nulla hæredum vel ſucceſſorum facta mẽtione, pro quibuſcumque conceſſis cenſetur facta.

111 Verba, futuris Dominis, non reſtringunt, ſed ampliãt dictionem, hæredibus omnibus.

112 Per clauſulam adjectam non debet fieri interpretatio ut præcedentia corrigantur.

113 Dictio univerſalis non debet reſtringi, ſi reſtricta nihil operaretur.

114 Quando verba ſunt talia, quæ poſſunt referri ad feudum hæreditarium, & ex pacto & providentia, potiùs de hæreditario intelligenda ſunt.

115 Dictio, legitimè, nihil habet commune cum dictionibus, futuris Dominis.

116 Data capacitate fœminarum in feudis, eæ ſub legitima ſucceſſione comprehenduntur.

117 Quæ in acceſſoriis vel executivis ponuntur, non alterant naturam principalis conceſſionis.

118 Non eſt veriſimile partes voluiſſe uno verbo totam præcedentem diſpoſitionem ſubvertere.

119 Clauſula, qui de jore ſuccedent, appoſita non dictioni, omnes, ſed dictioni, ego, nõ reſtringit, ſed ampliat.

120 Feudum conceſſum tibi & cui jus dabit, de jure feudali eſt hæreditarium, ſtrictè tamen.

121 Clauſula, qui de jore, data d. conſuetudine generali, de ea, & non de jure feudali intelligitur.

122 Conſuetudo particularis vincit conſuetudinem generalem feudorum, & dicitur jus feudale d. regionis ſeu patriæ.

123 Conſuetudo generalis, quæ in aliqua regione ſervatur, eſt conſideranda, & non formâ caſuum particularium.

124 Conceſſiones feudorum, quamvis ſimpliciter factæ, ſecundùm conſuetudinem in patria vigentem ſunt intelligendæ, & ſup. n. 116.

125 Data d. conſuetudine ſub nomine legitimæ ſucceſſionis comprehenditur fœmina, & ſup. n. 116.

127 Ordini ſucceſſivo non eſt locus, ubi adeſt dictio univerſalis.

128 Homagium Berengarii defenditur & demonſtratur, ex hoc probari hoc feudum eſſe abſolutè hæreditariũ.

129 Homagium Ludovici defenditur, & ex eo probatur, hoc feudum eſſe abſolutè hæreditarium.

130 Forma antiquorum homagiorum eſt ſpectanda.

131 Homagia ejuſdem Ludovici, necnon Melchioris, Ioſſani & Ioachimi defenduntur, & ex his probatur hoc feudum eſſe abſolutè hæreditarium.

132 *Dictio, hæredum, in feudo etiam ſtrictè hæreditario, de hærede bonorum & hæreditatis intelligitur.*

133 *Et de hærede vltimò defuncti, non primò inueſtiti.*

134 *Feudum, etſi non ſit ad hæredes tranſitorium, ſi tamen ſemel ad eos tranſitorium ſit, ſemper & indiſtinctè ad eos tranſmitti poteſt.*

136 *Feudum eſt triplex hæreditarium, quod datur alicui & ejus hæredibus; ex pacto & prouidentia, quod datur alicui & ejus liberis.*

137 *Hæc duo feuda inter ſe ex diametro pugnant, & n.157.*

138 *Mixtum, in quo vtraque qualitas & hæreditaria, & ſanguinis requiritur.*

139 *Feudum hæreditarium aliqui ſtrictè vel ſecundùm quid, vel ex prouidentia legis vocant, vt diſtinguant ab abſolutè hæreditario, ſed non debuerunt in hoc eſſe anxij, cùm reuera vnicum ſit feudum hæreditarium, illud ſcilicet quod ſtrictè vocant; aliud verò quod abſolutè hæreditarium dicunt, ſed improprium & degenerans.*

140 *Feudum hæreditarium aliqui certo modo mixtum vocant, ſed malè & impropriè cùm vnicum ſit omnino diſtinctum à mixto.*

141 *Feudum ſimpliciter conceſſum de jure feudali eſt hæreditarium.*

142 *Et in dubio tale præſumitur, ad quod non admittitur agnatus niſi ſit hæres.*

143 *In feudo ex pacto & prouidentia quis vt ſuccedat, debet eſſe agnatus, ijque proximior, etſi non ſit hæres: ſed in mixto debet quoque eſſe hæres; hæres inquam, hæreditatis & bonorum: nec ſufficit eſſe hæredem ſanguinis.*

144 *In feudo mixto poteſt vltimus poſſeſſor vnum ex pluribus ejuſdem gradus præferre alijs, ſed non poteſt poſtergare gradum & remotiorem vocare.*

145 *At in hæreditario poteſt remotiorem proximiori præferre, modo ſit de comprehenſis in inueſtitura.*

146 *Nec ad id quis admittitur, niſi ſit hæres vltimò defuncti, nec ſufficeret ſi hæres eſſet mediante perſona ſuorum anteceſſorum.*

147 *Sed quidquid ſit in inſtitutione hæredis, hoc certiſſimum eſt, per donationem & quamcumque alienationem inter viuos, præjudicari proximioribus agnatis, & eam valere in præjudicium agnatorum, qui eam infirmare non poſſunt, etſi hæredes eſſe non poſſint, vt quia inſtituti non ſunt.*

148 *Idque longè certius, ſi in vnum ex comprehenſis in inueſtitura alienatio facta ſit.*

149 *Quod etiam locum habet in feudo antiquo hæreditario: duplex eſt enim feudum antiquum, hæreditarium ſcilicet & ex pacto & prouidentia.*

150 *In feudo conditionato, pro quo ſcilicet præſtatur annuus cenſus, ſuccedunt fœminæ & extranei.*

151 *Etſi cum annuo cenſu præſtetur juramentũ fidelitatis.*

152 *In feudo Caſtri-noui nunquam fuit ſucceſſum ex vi primogenituræ prætenſæ.*

153 *Ex vſu & obſeruantia ſecuta declaratur, an feudum ſit hæreditarium, an ex pacto & prouidentia.*

154 *Ex d. vſu demonſtratur d. feudum Caſtri-noui fuiſſe ſemper & eſſe abſolutè hæreditarium, & de eo dominis ejuſdem liberè diſponere in quemcumque ſemper licuiſſe.*

155 *Si in feudo plures ſuccedere poſſunt, excluditur primogenitura; ſi vnus ſolus, natura ex pacto & prouidentia excluditur,* & inf. n. 162. & 163.

156 *In feudis ex pacto & prouidentia, ſiue ſit primogenium, ſiue ſimplex, ſucceſſor id habet à concedente, non ab vltimò moriente.*

158 *Ex eo quod quis præſtat onera hæreditaria, excluditur natura omnis cujuſcumque feudi ex pacto & prouidentia,* & num. 165.

159 *Ex eo quòd fœminæ nunquam ſucceſſerunt, non infertur earum excluſio ſi vel caſu non accidit, vel alia ratione, quàm ex natura feudi fuerunt excluſæ.*

160 *Domini d. loci de eo ſemper liberè diſpoſuerunt.*

161 *Quoties primogenitura in vno dicitur capta, ſi hoc falſum eſt, omnis immemorialis præſcriptio, quæ poſſit prætendi, deſtruitur.*

162 *Si in fauorem vnius de feudo diſponitur, feudum ex pacto & prouidentia omninò excluditur,* & ſuprà, numero 155.

164 *Qui ſuccedit ex vi primogenituræ, non tenetur ad onera hæreditaria.*

Fuſiſſimè duobus conſilijs ſcripſi in hac cauſa, quæ vertitur inter Illuſtrem Dominum Antonium de Simiana, Dominum de Cederon, agentem; & Illuſtrem Dominum Franciſcum de Simiana, Dominum de Coſta, vti patrem & legitimum adminiſtratorem Joachimi infantis Domini Caſtri-noui diœceſis Cauallicen. in Comitatu Venayſſino, donatarij d. Caſtri-noui, & hæredis vniuerſalis cum beneficio legis & inuentarij Ill. quondam alterius Joachimi de Simiana, Domini dum viueret d. Caſtri-noui, ſe defendentem: Uno quo inſequendo ordinem articulorum defenſionalium, & de non jure d. Domini Antonij, & de jure d. Domini Franciſci, nomine quo procedit, docui: Altero, quo ſcriptis Aduocati d. Domini Antonij reſpondi, & impugnationibus ejuſdem, quas fecerat contra documenta per d. Dominum Franciſcum producta ſatisfeci. Scripſeram quoque ante ea duo alia: vnum quo alterius Aduocati ejuſdem Domini de Cederon, aliud quo Domini de Primoſſon Doctoris Tholoſatis ſcriptis reſponderam, eaque ad caſum noſtrum nihil facere docueram. Nunc verò compendium eorum quæ præcipua ſunt in dictis conſilijs ad ſubleuandum judicis laborem facere decreui; qui ſi aliquem articulum fuſiùs tractatum deſiderauerit, ipſum rogo, vt adire velit d. duo conſilia in locis, quos ſignificabo ſub his notis *conſ.*1. ſignificando conſilium primum: & *conſ.*2. intelligendo ſecundum. Nam contenta in alijs duobus omnia ferè ſunt alijs verbis, & fuſiùs in d. conſilijs; ſed prætereà in hoc conſilio pleraque alia ſunt, quàm quæ in d. conſilijs continentur, quòd tunc temporis eorum notitiam non habueram, vel non fuerant oppoſita, vt ijs reſponderetur. Sed antequam vlterius progrediamur, paucis factum quod huic liti cauſam dedit, ad faciliorem eorum, quæ ſequuntur, intelligentiam, eſt proponendum.

Cùm † Illuſtris quondam Domina Ludouicus de Simiana litem mouiſſet, ratione ſucceſſionis Melchioris eorum patris, contra Ill. quondam Dominum Joachimum ejus nepotem, Dominum Caſtri-noui, ſiue jam motam contra Janſanum d. Joachimi patrem continuaſſet, tranſactióq; inita fuiſſet inter d. Joachimum nouem annos natum, ſeu ejus tutorem & d. Ludouicum, de anno 1556. dictus Joachimus, major factus, egit ad reſciſionem d. tranſactionis in Rota Auenion. coram Domino Valentiano, à cujus quondam decreto d. Ludouicus Romam appellauit, cauſamque bo. memo. R^{mo} Seraphino tunc Rotæ Auditori, poſtea verò S.R. Eccleſiæ Cardinali, committi curauit, qui ſententiam in poſſeſſorio contra d. Ludouicum tulit, dictum Joachimum in poſſeſſionem bonorum per tranſactionem donatorum reſtituit, & poſtea in petitorio jam reſolutum & decisum fuerat tres partes bonorum non dominicalium in d. loco Caſtri-noui exiſtentium, (de caſtro enim, juriſdictione, juribus, & bonis dominicalibus nullum erat dubium,) ad Joachimum pertinere; 1

ſolùm

ſolùm igitur teſtabat decidendum, alia quarta pars ad quem ſpectaret. Quoad verò cætera bona extra d. locum Caſtri-noui exiſtentia, certum erat dimidiam partem eorum ad Ludouicum, tanquam cohæredem Melchiotis ab inteſtato defuncti, ſpectare: vt verò procuratores d. Joachimi ſenioris victoriam obtinerent, aliàs per Fridericum fuiſſe conceſſum priuilegium Giraudo Amico & ejus hæredibus quibuſcumque, etiam extraneis, vt d. locus ſeu feudum Caſtri-noui regeretur jure Francorum, & ideò primogenitus tantùm in eo ſuccederet, iſque ſolus, cæteris fratribus excluſis, demonſtrando à Girando de Simiana, quem aſſerunt eo jure ſucceſſiſſe Giraudo Amico vſque ad Joachimum vltimatè defunctum, ſemper primogenitos, eoſque ſolos ſucceſſiſſe, (quod tamen non eſſe verum inferius patebit.) Super dictis articulis d. quondam Joachimus in vim remiſſionalium Domino quondam Ludonico de la Salla, Decano Sancti Petri directatum, teſtes examinari curauit, quorum depoſitionibus d. articuli prætenduntur probari: dictus etiam Ludouicus articulos teſtium reprobatorios dedit contra omnes teſtes parte d Domini Joachimi examinatos, & ſuper his teſtes examinari fecit. Tandem ſecuta fuit tranſactio de anno 1574. qua d. Ludouicus quinque millia, & quingenta quinquaginta ſcuta, ac bona Auenioni, quæ vtrique communia, necnon Cauallioni, quæ d. Joachimo propria erant ſita, conſecutus fuit. Nunc, mortuo d. Joachimo ſine liberis maſculis, relicto altero Joachimo ejus ex filia Anna nepote, eoque ſibi ex parte patris agnato, donatario d. loci & hærede ſuo vniuerſali, Illuſtris Dominus Antonius de Simiana, Dominus de Cederon, filius d. Ludouici prætendens ſe proximiorem maſculum agnatum, mouit litem cõtra d. Joachimum ſeu Franciſcum ejus patrem Dominum de Coſta, & relicta primogenitura juris Francorum, de qua tamen depoſitiones, de quibus ſupra neceſſariò intelligenda ſunt, deduxit per articulos primogenituram maſculinam perpetuam, etiam talem, per quam filiæ vltimò defuncti excludantur per remotiores maſculos fuiſſe in d. loco Caſtri-noui inductam, eamque ex d. atteſtationibus prætenſa quadam Rotæ reſolutione, quam deciſionem vocat, & dicta ſecunda tranſactione ſeu diuiſione inter Stephanum & Bartholomæum, filios Ludouici ſenioris, de anno 1463. inita & matrimonio Guillelmetæ ſororis d. Stephani, ſeu conſtitutione dotis per dictum Stephanum illi facta de anno 1469. & renunciatione, ac quittantia d. Guillelmetæ ſequutis, probare intendit.

Dictus verò Franciſcus, tanquam pater & legitimus adminiſtrator d. Joachimi, duobus modis ſe defendit, vno quòd d. Antonius nullo modo probat, aut probari poteſt id quod intendit, & actore non probante, reus ſit abſoluendus. Altero, ex abundanti edocendo de jure ſuo & probando nullam vnquam vel juris Francorum, vel aliam per d. Antonium prætenſam primogenituram fuiſſe in d. loco Caſtri-noui; immò ſemper Dominis d. loci liberum fuiſſe de eo tam inter viuos, quàm in vltima voluntate diſponere, prout in effectu diſpoſuerint & diſpoſitiones effectum habuerint.

Inprimis autem animaduertendum eſt, ſæpenumerò nos de fœminarum ſucceſſione earumque capacitate in feudis Galliæ & Comitatus, & nominatim d. loci Caſtri-noui locuturos, idque ex abundanti, vt omnem viam contradicendi adimamus: cùm tamen quæſtio non verſetur in hoc, An fœminæ in d. loco Caſtri-noui ſuccedere potuerint, aut poſſint; ſed, An d. Joachimus vltimatè defunctus potuerit de dicto loco Caſtri-noui, tam inter viuos, quàm in vltima voluntate diſponere in fauorem maſculi agnati, ſcilicet dicti Joachimi ex filia nepotis, & ex parte patris agnati, in quo res erit longè certiſſima, etſi in filia quoque certiſſima ſit.

Et quia d. Dominus Antonius poſſeſſorium ex *l. vlt. C. de edict. D. Adr. tol.* intentauit, & caſu quo d remedio non eſſet locus, petitorium: primùm de poſſeſſorio, etſi nullus de eo videatur relictus eſſe diſputationi locus, tum verò de petitorio diſſeremus.

Et quod attinet ad † *l. vlt. C. de edict. D. Adri. tollen.* 2 reſpondetur primò, id remedium non dari niſi ei, qui ex teſtamento clarè vocatur, vt omnes Doctores concludunt *in ea l. fin.* & in ſpecie Alex. *num.* 22. Jaſ. *num.* 23. Dec. *n.* 39. Rol. *conſ.* 20. *nu.* 5. *lib.* 1. Menoch. *adipiſc. remed.* 4. *n.* 56. & 86. ideoque denegetur venienti ab inteſtato etſi per teſtium depoſitiones eum ſucceſſurum conſtet, denegatur, Menoch. *d. loco n.* 87. Quinimò † etiam 3 inſtituto in re certa in teſtamento denegatur, Menoc. *d. loc.* 132. & in terminis majoratus Auend. *ad ll. Taur. l.* 45. *gloſſ.* 8. *n.* 1. & 2. & Molin. *lib.* 3. *cap.* 13. *num.* 50. & 51. *per tot.* cum de jure communi loquitur, ſecluſa conſtitutione Hiſpaniæ. At verò in noſtro caſu non teſtamento, ſed præſcriptione, nec totius vel quotæ partis, ſed rei certæ primogenituræ, parte d. Antonij prætenditur inducta.

Secundò reſpondetur, † neque *d l. fin.* neque vllum 4 aliud remedium poſſeſſorium de jure communi dari ei, qui majoratum etiam feudalem ex præſcriptione inſtitutum prætendit, vt Auend. & Molin. dd. locis ſatis oſtendunt.

Tertiò, nec ſi aliqua † conſtitutio ſimilis Hiſpanicæ, 5 remedium poſſeſſorium dantis, etiam ex præſcriptione in hac patria adeſſet, quæ tamen non eſt, non competeret, cùm impugnatur, vel negatur majoratus, Auend. *d. loco n.* 7. Moli. *d. cap.* 15. *n.* 51. *circa fin. verſ. idque verum mihi videtur.*

Quartò reſpondetur, ſi aliquod † remedium poſſeſ- 6 ſorium, aliqua conſtitutione particulari ſtatueretur, id cauſam proprietatis haberet annexam, Auend. *d. loco* 45 *gloſſ.* 5. *n.* 3. & *gloſ.* 3. *n.* 3. Mulin *d cap.* 13. *n.* 9. *cum ſeq.* Ita vt neceſſariò ſuper proprietate pronunciandum ſit, & à ſententia ſuper hujuſmodi poſſeſſorio lata appellari poſſit, Moli. *d. cap.* 13. *num.* 17. & appellatio haberet effectum ſuſpenſiuum, niſi aliter lege & conſtitutione hujuſmodi cautum eſſet, Moli. *d. loco n.* 19.

Quintò, quia quodcumque † remedium illud eſſet, 7 & articulus proprietatis admitti, & qui in petitorio melius jus fouet, obtinere debet, nedum remedio manutenendo, Dec. *conſ.* 152. *nu.* 2. *verſ. ſecundo poſſeſſorium retinendæ & adipiſcendæ*, Rol. à Vall. *conſ.* 1. *num.* 25. & 26. *lib.* 1. ſed eam recuperandæ, ſi non ſolùm de jure ſpoliati, ſed etiam de jure ſpoliantis conſtet, *cap. ad gemmas*, vbi Gemin. & Franc. *de reſtit. ſpoliat. in* 6. gloſſ. & Abb. *in cap. ex parte, eod. tit. in antiquis*, Socin. ſen. *in l. rem quæ nobis, ff. de acquir. poſſeſſ* Poſſeſſorium enim abſorbere debet poſſeſſorium, adeò vt ſi ſuper vtroque edoctum fuerit, & Actor in poſſeſſorio probauerit melius, reus verò in petitorio, debet Judex ſolùm quoad expenſas in poſſeſſorio condemnare reum, non autem ad reſtitutionem poſſeſſionis, immò pro reo debet pronunciare, per *l dolo facit ff. de dol. except.* Alex. *conſ* 45. *lib.* 3. & *conſ* 159. *in princ. n.* 2. *verſ ſecundo, lib.* 5. At verò in caſu noſtro nedum de non jure d. Antonij, ſed de jure d. Franciſci ex actis liquidiſſimè conſtat.

Poſtremò, vbi aliquod daretur † remedium poſſeſ- 8 ſorium, id d. Franciſco, & non Antonio dandum eſſet, nedum quia inſtitutus eſt hæres in teſtamento Joachimi defuncti, ex vi *d. l. fin.* quæ etiam habet locum in feudalibus, gloſſ. & Iſern. *d. tit. ſi de feud. defunct. cap.* 1. Afflict. *ibid. in fin.* & fuſius *deciſ.* 119. Jo. Andr. *ad Specu-*

lat. de teſtament. §.*pen.in fin. addit.* Capic. *in l.imperialem,col.*47.Curt.3.*part.queſt.*21.*& conſ.*41.*n.*5.*&* 6. & alij quos in magna caterua recenſet & ſequitur Bammach.*d.cap.*1.*ſi de feud.defunct.& cat.n.*18.ſed etiam ra-
9 tione feudi, † quia quoties controuerſia eſt inter filiam & agnatum, etſi conſtet rem eſſe feudalem, ſi tamen filia dicat ſe capacem ex pacto, conſuetudine, vel aliàs, filia interim mittenda eſt in poſſeſſionem, ex *cap.*1.§.*inter filiam, ſi de feud.defunct.fuer.contron.inter Dominum & agn.* Deci *conſ.*390.*n.*9.*& conſ.*424. *per tot.& conſ.*498.*num.*3.vbi Apoſtillator id ampliat, etſi per ſtatutum poſſeſſio feudorum ipſo jure transferretur. Afflict.*deciſ.*119. & ibi de Urſill. ſequitur eam ampliationem, Rol.*conſ.*1.*n.*65.*cum ſeq.lib.*1.*& conſ.*2.*per tot.* maximè *nu.*26.vbi aſſerit communem *lib.*3. Vultei *de feud. lib.*2.*cap.*1.*n.*23.*fol.*811.*& conſ.*23.*n.*30.*lib.*1. Oſale.*deciſ.*23. maximè *nu.*36. vbi id aſſerit, etſi agnatus poſſideat: & noniſſimè à Peguera *in repet.cap.*3. *Reg.Petri, verſ.*6.*aiuſtans.num.*96.& alij in *conſ.*1.relati. Multò magis ſi filia reperiatur in poſſeſſione, in ea erit manutenēda, Burg.
10 à Pax. *conſ.* 29. *in fin.* & in † terminis majoratus docet Molin.*lib.*3.*cap.*4.*num* 41. Joan.Gutier.*pract.queſt.lib.*2. *cap.*87.*n.*6.& Burg.à Pax *d.conſ.*29.*in fin.*

Quæ longè magis procedunt hoc caſu, quo agitur de filio eoque nepote maſculo, ex filia quidem, ſed eo agnato, jam in poſſeſſione exiſtente.

11 Quod tam † in feudo ſeculari, quàm Eccleſiaſtico procedit, quidquid aliqui, & malè, in contrarium dixerint: faciliùs enim in eccleſiaſtico quàm ſeculari ſuccedunt fœminæ, Greg.*in Syntagm. jur. part.*1.*lib.*2.*tit.*22.*nu.*6.Zaz.*in tit.de feud.ſucceſſ.* Garſon *de fœmi.ad feud. limit.*19.*nu.*126.Menoch.*conſ.*65.*n.*29.*&* 30.Roſentall.*de feud.cap.*7.*q.*31.*nu.*7. qui multos allegat *in gloſ. littera I.* Moſi.*tit.de ſubſtit.& quando acquir.n.*92. Ritter.*in parsit.feud.lib.*1.*cap.*14.*num.*3. qui ſimpliciter fœminam in eccleſiaſtico ſuccedere contendit. Gueri. Piſo *in prælud.feud.cap.*31.*n.*19.per rationes quas ipſi afferunt & in terminis, reprobato Menoch. docent Roſentall.*d.cap.*7.*q.*53.*n.*2. *de benig.in obſeruat. ſtat.imp.conſ.teſtam.feud. concl.*3. *nu.*65.*cum ſeq.* quod ex abundanti dicitur, cùm hoc feudum non ſit eccleſiaſticum: & ſi eſſet, attenta d.conſuetudine, quæ etiam in Eccleſiaſticis habet locum, d.doctrina abſque dubio procederet, quantumuis exceptio de Eccleſiaſticis vera eſſet, quæ tamen non eſt, vt fusè docuimus *in conſ.*1.*n.*26.*cum ſeq.* & infrà etiam dicetur.

12 Nec eſt recipienda exceptio, quam aliqui dant, † ſi agnatus dicat ſe incontinenti de jure ſuo probaturum: tantum enim abeſt, vt concurrant, quæ vt ea habeat locum, concurrere debent, de quibus Rol.*d.conſ.*1.*nu.*71.*cum ſeq.lib.*1. & Socin. iuo. *conſ.*75.*num.*18.*lib.*1.quin potiùs, ex actis, de contrario conſtat; qua de re fuſiſſimè, ſicut de ijs omnibus, quæ circa remedium poſſeſſorium dici poſſunt, diſſeruimus *in conſ.*1. *à princ.vſque ad nu.*29. ſed in his non eſt inſiſtendum. Neque enim vllum remedium poſſeſſorium d. Antonio competere poteſt, vt patet in ſuperioribus; & ſi competeret, in fauorem filiæ, multo magis dicti pronunciandum eſſet. Denique cum hinc inde ſuper petitorio ſit proceſſus inſtructus, neceſſariò ſuper petitorio ſententia tenenda eſt, juribus ſuprà allegatis in fauorem tamen, d.Franciſci & contra d.Antonium.

Jam igitur ad petitorium accedendum eſt, de quo ſolo & circa id ſententia ferenda eſt: & vt magis methodicè & clarius procedamus, tota hæc controuerſia
13 † in duo capita diſtribuitur; Unum, quo de non jure d.Domini Antonij demonſtrabitur; alterum, quo ex abundanti de jure d.Domini Franciſci docetur.

Primum rurſus in duo alia capita; Unum, quo aſſeriimus non conſtare de jure d.Domini Antonij, quod ſufficeret, cùm actore non probante reus ſit abſoluendus, *l.qui accuſare.C.de edend.l.actor.C.de probat.* Alterum, quo de non jure d. Domini Antonij ex ipſiuſmet documentis conſtare affirmamus.

Et quoad primam partem primi membri, non conſtare ſcilicet de jure d.Domini Antonij, id docetur ex eo, quòd ſi quas probationes habet, eæ reſultant ex prætenſis atteſtationibus coram Domino de la Salla, Decano Eccleſiæ Sancti Petri, in vim remiſſionalium Roma emanatarum factis. Nam prætenſa reſolutio Rotæ, ſicut & tranſactio de anno 1574.& 14. Aprilis, & conſtitutio dotis Guillelmetæ, per Stephanum facta, de anno 1469. de quibus poſtea latiùs, quatenus aliquid pro d.Domino Antonio facerent, à d.atteſtationibus dependerent, & ſecundùm eas intelligendæ eſſent, & in fine hujus conſ.ſigillatim docebimus, ita vt ſatisfacto atteſtationibus, illis quoque omnibus ſatiſfactum, & reſponſum ſit.

At verò hujuſmodi depoſitiones † & atteſtationes 14
in alio judicio, & inter alias perſonas factæ, in hoc fidem non faciunt, in quo d. Antonius non tanquam hæres patris agit, vt de actis probatorijs ſunt text.*in l. ſed ſi poſſeſſori.*§.*fin.cum l.ſeq.de jurejur.cap.inter dilectos,* §.*porrò, de fid.inſtrum.* ex rationibus allegatis per Ripam *in l.*2.*num.*26.*C.de edend.*idque † etiſi teſtes mortui 15
ſint, quo caſu ad ſummum faciunt tantùm præſumptionem, eamque leuem, rejecta ſententia exiſtimantium facere ſemiplenam probationem, Bald.*in l.in bonæ fidei,n.*6.*in fin. C.de reb.credit.*Rip.*in d.l.*2.*n.*36. Cagnol.*ibid.n.*107.& alij in *conſ.*1.allegati, *nu.*139.nec, ſi facerent ſemiplenam, admitteretur hoc caſu juramentum ſuppletorium, quòd ea deficiunt, quæ vt detur, requiruntur, de quibus Mynſing.*obſeruat. cent.*1.*obſeruat.*68. & fusè *in d.conſ.*1.*n.*140. Et quoad † confeſſio- 16
nem in articulis contentam cùm ſit à Procuratore emanata, in alio judicio nullam omnino facit fidem. Aufrer.*ad Capell.Tholoſ.queſt.*391.& alij, *conſ.*1.*nu.*144.*& ſeq.*

Secundò, quia † hujuſmodi confeſſiones tanquam 17
erroneæ, tempore legitimo reuocatæ fuerunt: immò &, non docto de errore, ante acceptationem reuocari poſſunt, Socin.ſen.*conſ.*158.*col.*3. Cùm & ſtante errore facti, quandocumque reuocari poſſunt, *l.error.C.de jur.& fact.ignor.cap.fin.*& ibi DD.*de confeſſ.*Jaſ.*in l.*1.*nu.*7.*C.de error.calcul.*& etiam per hæredem, Jaſ.*in l.cum teſtamentum,n.*1.*&* 5.*C.de jur.& fact.ignor.* Afflict. *deciſ.*233. & ibi de Urſill.& Piſan. *& conſ.*1. *n.*146.*cum ſeq.*

Tertiò, quia hujuſmodi † confeſſiones & teſtes re- 18
probati fuerunt per Lodouicum patrem d.Antonij, d. Socin.ſen.*conſ.*158.*col.*3.*verſ.nec obſtat, & conſ.*208.*col.*2. *verſ.prius, conſ.*1.*nu.*151.adeò vt ſola proteſtatio contra teſtes & eorum productionem, efficiat vt non poſſit quis ijs ſe juuare, Viui.*opin.*929.*nu.*2.*lib.*3. Idque maxi-
mè, † quod ad probandum primogenituram ex tem- 19
poris antiquitate, requiruntur teſtes graues & bonæ famæ, & tales eſſe articulandum eſt, & probari debet, Moli.*de primog.lib.*2.*cap.*6.*num.*30.Auend.*ad ll.Taur.l.*41.*gloſ.*13.

Quartò, quia hujuſmodi † atteſtationes nunquam 20
publicatæ fuerunt, Cagnol.*d.l.*2.*nu.*123.*conſ.*1.*n.*154.*& ſeq.*

Quintò, quia hujuſmodi atteſtationes nihil faciunt ad caſum noſtrum, vt fusè deducitur *conſ.*1.*nu.*162.*cum ſeq.*loquuntur enim tantùm, quando eſt controuerſia inter filios defuncti; non ſi agatur de filia primogeniti admiſſi; multò magis de ejuſdem filiæ filio, eoque agnato; an ſcilicet is excludi debeat per deſcendentem à ſecundogenito excluſo. Depoſitiones enim teſtium,

ſicut

21 ſicut † conſuetudines, petitiones, præſcriptiones, &c.
ſunt ſtricti juris, nec ad alium caſum extenduntur, In-
nocent. *in cap. dilecto de offic. Archidiac. cap. auditis*, vbi
Felin. *n.10. de præſcriptio.* & alij *conſ.1.n.162. cum ſeq.* ma-
22 ximè ſi † ſint contra jus commune; quemadmodum
ſi dicantur bona primogenio ſeu majoratus ſubjecta,
Deci. qui plura refert *conſ.424. nn.7. & 8.* Moli. *lib.2.c.5.*
num.8. Multò minus fieri debet extenſio de caſu ad ca-
23 ſum diuerſum omnino, † & ſeparatum, & inter quos
eſt diuerſa ratio, vt ſunt cùm agitur inter filium & fi-
liam defuncti, & deſcendentem ex ſecundogenito ex-
cluſo, vt in terminis majoratus etiam teſtamento inſti-
tuti, in quo fit lata interpretatio, & faciliùs extenſio
admittitur, eam fieri non debere docent Burg à Paz.
conſ.19. n.57. Gutierr. *conſ.13. n.17.* Anchar. *conſ.339. nn.7.*
cum ſeq. & Surd. *conſ.316. n.16. & conſ.1. n.164. & num.192.*
24 *cum ſeqq.* Idque maximè † quòd excluſio fœminarum,
propter maſculos remotioris lineæ & gradus, eſt odio-
ſa etiam in majoratibus & irrationabilis, Moli. *lib.3.c.*
4. n.5.15.18.19. & cap.5. nn.7. Et hæc eſt magis communis
opinio Socin. jun. *conſ.1. n.46. lib.1.* Moli. *d. cap.4. nn.18.*
Burg. à Paz. *in proœm. ll. Taur. nu.44. & 117.* Ideoque re-
ſtringenda & ſtrictè interpretanda, Moli. *d. cap 4. n.22.*
& in dubio pro filia pronunciandum. Moli. & Burg. d.
locis, & rurſus maximè attenta conſuetudine genera-
li, de qua poſtea, qua feuda ſunt ad inſtar patrimonio-
rum: & ſi prætendatur majoratus præſcriptione indu-
25 ctus, & per dictos teſtes † inter filios vltimi poſſeſſoris
probatus, nunquam extra eum gradum, in fauorem
maſculorum alterius lineæ, ad excluſionem filiarum
vltimi poſſeſſoris procederet, Anchar. *d. conſ.339. num.7.*
& Burg. Gutier. & Surd. *d. locis conſ.1. nn.165. & 198. cum*
ſeq. Conſuetudo enim nedum præſcriptio eſt ſtricti ju-
ris, & non fit extenſio in ea de caſu ad caſum, nec de
perſona ad perſonam, DD. *in l.1. §. hæc verba, ff. de negot.*
geſt. Bald. *in c.1. n.9. de feud. cognit.* & ibi Petr. de Rauen.
Ruin. *conſ.45. n.16. lib.1.* ſicut & ſtatutum, Caſtr. *conſ.119.*
n.3. & ſeq. lib.1. Corn. *conſ.82. nn.6. & ſeq. præſertim 10. &*
conſ.191. num.10. lib.4. fusè Argentræ. poſt multos quos
refert *in conſuet. Brit. de partit. nobil. q.8.* Quæ longè ma-
gis procedunt in his majoratibus, quorum inſtitutio-
nes ſcriptura non apparent; ſed ſolùm antiquitate
temporis conſtant. In ijs enim is ordo ſeruandus eſt, vt
ſcilicet filia vltimò defuncti excludat patruum, qui in
majoratu ſimpliciter conſtituto ſeruatur, Bald. *in l. li-*
berti, libertaq., nn.31. C. de oper. libert. Moli. *lib.1. cap.3. nu.*
21. & lib.2. cap.6. n.76. verſ. illum autem. Petr. Salazar. *de*
vſu & conſuet. cap.2. n.16. & 27. Soto Major. *lib.2. quotid.*
contron. cap.12. nn.33. cum ſeq. Auend. *ad l.40. Taur. gloſ.*
2. n.7. & conſ.1. n.180. & 181.

Hæc confirmantur, quia conſuetudo vel ſtatutum,
primogenituram inducens, eſt ſtricti juris, nec in pri-
mogenituris, etiam feudalibus, fit extenſio, vt de ſuc-
ceſſione ab inteſtato ad teſtamentariam & è contrà, &
de deſcendentibus ad collaterales, Laudenſ. *in c.1. nn.15.*
de alien. feud. & ibi Præpo. *n.3.* Tiraq. *de primog. quæſt.16.*
n.10. Roſental. *de feud. c.7. q.26. n.5.*

Poſtremò, quia hujuſmodi atteſtationes ſunt falſæ
& erroneæ circa d. primogenituram: quòd ſi quando-
que primogeniti vocati ſunt, vt Janſanus; teſtes in cau-
ſa ſucceſſionis errarunt, dum eam primogenituræ at-
tribuunt, quæ tamen alia erat, *conſ.1. nu.161.* vt ex docu-
mentis patet, & errores in inuentario eorumdem, nec-
non in inſtrumento reuocationis per d. Franciſcum de
anno 1609. & 21. Octobr. factæ, ſumpto per Magiſtrum
26 Tache *ſub n.151.* ſunt deſignati † quibus propterea nul-
la eſt adhibenda fides. Alijs quoque modis atteſtatio-
nes hujuſmodi nullam facere fidem docetur *d. conſ.1. à*
n.138. vſque ad n.166. incluſiuè.

Ad alteram partem primi capitis accedendo nedum
ſcilicet non conſtare de jure d. Domini Antonij; ſed,
quod magis eſt, conſtare de non jure ipſius ex proprijs
illius documentis, id conſtat; quia ſi quæ primogeni-
tura probata eſſet per dictas atteſtationes, ea juris
Francorum eſſet & non alia, quòd ea tantùm in articu-
lis, ſuper quibus teſtes fuerunt examinati, deducta ſit,
& de qua etiam & prætenſa reſolutio Rotæ & tranſa-
ctio ſecuta, quatenus de aliqua primogenitura intelle-
xiſſent; de qua tamen poſtea eſſent intelligenda. At-
teſtationes † enim & depoſitiones debent intelligi ſe- 27
cundùm contenta in articulis, nec ad diuerſam rem
trahi, Gomeſ. *Leon. deciſ.1. in deciſ. diuerſ. tom.2.* Capell.
Tholoſ. *quæſt.202.* Rota Genu. *deciſ.9. num.20.* Monti-
celli. *in repert. teſtium, rubric. teſtium dicta qual. interpr.*
fol.430. Farin. *de teſtib. lib.3. tit.7. q.68. num.58.* ſed etſi de
primogenituræ juris Francorum non fuiſſet facta men-
tio, de ea tamen eſſent intelligendæ. Cùm enim † non 28
conſtat de qualitate primogenituræ, ſecundùm con-
ſuetudinem regionis eſt intelligenda: & ſic de primo-
genitura juris Francorum, cùm verſemur in Gallia,
Moli. *lib.1. cap.3. n.2. & cap.11. n.1.* Alphon. de Aues *in Hi-*
ſpan reg. conſtit. tom.3. lib.5. tit.7. l.1. num.3. & ſeq. à Pe-
guera *in cap.3. reg. Petr.3. verſ.6. num.78. & conſil.1. nu-*
mer.168.

Et planè ita ſe res habet, totam illam litem inter
Ludouicum & Joachimum agitatam, in cauſa appel-
lationis; poſt reſolutiones ſuper donatione in contra-
ctu matrimonij Melchioris factas, agitatam, & omnia
inde ſecuta, quæ primogenituræ faciunt mentionem,
in primogenitura juris Francorum, non alia fundari,
& de ea intelligenda eſſe. At verò certiſſimum eſt ex
vi illius primogenituræ dictum Antonium omnino ex-
cludendum.

Primò, quia ea primogenitura † tantùm habet lo- 29
cum inter deſcendentes, non autem inter collaterales
vltimò defuncti; qui, deficientibus deſcendentibus,
nullo modo ex vi illius vocati poterant, Apern. *conſil.*
7. n.10. verſ. & licet & conſ.21. num.7. & in cap. ſi aliquem,
verb. ſubfeudatarios. Jo. Aloyſ. *in explicat. cap. volentes,* &
ante eum Gualter. *in allegat. terra noua.* Cannet. *in d.c. ſi*
aliquem, verſ. his explicitis, n.2. fol.298. Camerar. *in reſpo.*
annexo interpretationi Canneti, fol.375. verſ. Andreæ ſub-
ſcribis, poſt Andræam de Iſern. & Afflict. & paſſim In-
trigl. maximè *cent.2. art.92.* Nec dicas hoc ſpeciale fuiſ-
ſe in regno Siciliæ. Nam Cameratius, d. loco, clarè do-
cet, hoc apud Francos receptum, & hanc Gallorum
conſuetudinem fuiſſe, vt ſcilicet in linea tantùm de-
ſcendenti primogenitura haberet locum, ſicut & O-
tho Friſing. *de reb. geſt. per Frider. lib.2. cap.29.* & fusè
conſ.2. n.44. & ſeq. Nec dicendum, omnes à primo † in- 30
ueſtito venientes, appellari in materia feudorum de-
ſcendentes: & propterea quod ſuprà dictum eſt, de
ijs intelligendum eſſe. Nam † etſi à primo inueſtito 31
venientes, certo modo dicantur deſcendentes, Intrigl.
cent.1. quæſt.21. n.13. tamen cùm agitur de † tranſuerſali-
bus ſeu collateralibus ad ſucceſſionem admittendis,
ſi agatur de feudo antiquo, vel etiam per conſtitutio-
nes regni de feudo juris Francorum, collaterales vlti-
mò defuncti, qui deſcendunt à primo inueſtito intel-
liguntur, non autem qui erant collaterales primi in-
ueſtiti, vt explicant Afflict. *in d. cap.1. de ſucceſſ. frat. &*
grad. ſucceſſ. num.2. & 8. Aluarot. *num. ... in princip.* &
omnium optimè Præpoſ. *nu.1.* Intrigl. *d. q.21. num.13. &*
14. fol.45. Balzar *in d. cap.1. nu.15. verſ. tertio noto, de grad.*
ſucceſſ. & nouiſſimè Vultei. *de feud. lib.1. cap.9. num.104.*
verſ. quod igitur, fol.526. & num.105. verſ. ex quo etiam,
fol.531. & capite 10. numero 77. fol.633. conſilio 2. nume-
ro 47.

32 Secundò, quia etiam † inter ipſos deſcendentes
tantùm ab inteſtato, non ex teſtamento haberet lo-
cum, quia hujuſmodi prærogatiua ſexus & ætatis ſim-
pliciter conceſſa, multò magis præſcriptione, ſeu con-
ſuetudine inducta debet intelligi ſolùm ab inteſtato,
Greg *de conceſſ. feud part. 4. q. 11. nu. 1. & ſeq. & part. 8. q. 6.
n. 8.* poſt Bald. *in l. verſ. alios ſtatuto. C. de legit. hæred.* Al-
ber. *in dictio. in verb. feudum. in 5. col. verſ. alia eſt etiam,*
Intrigl. *cent. 2. art. 92. n. 14 conſ. 1. nu. 6. 31. &* 32. Sed in caſu
33 † noſtro non eſt recurrendum ad argumenta, cùm ſi-
mus in terminis clariſſimis. Nam in articulis, ſuper qui-
bus fuerunt examinati teſtes, dicitur hoc feudum con-
ceſſum Giraudo Amico & ejus hæredibus etiam ex-
traneis, & priuilegium, vt regatur jure Francorum, d.
Giraudo Amico, ejuſque hæredibus quibuſcumque,
etiam extraneis, conceſſum. At verò certiſſimum eſt
hujuſmodi conceſſionem, & priuilegium ita concepta
in ſucceſſione tantùm ab inteſtatis, vel non facta diſ-
poſitione inter viuos, habere locum, vt in terminis do-
cet Cannet. *in cap. volentes, §. ſed magna fuit olim, fol. 54.
n. 74.* Tunc enim clauſula, *juris Francorum*, propter di-
ctionem *quibuſcumque*, vel, *extraneis*, ſolum dat for-
mam ſucceſſioni ab inteſtato: & omnes conueniunt,
vt tunc non ſit ex pacto & prouidentia, & vt alienari
poſſit in præjudicium agnatorum, Cannet. *d. nu. 73. vſ-*
34 *que ad fin.* quælibet † enim diſpoſitio debet interpreta-
ri, vt non contineat repugnantiam, Bart *in l. fin. § idem
quæſiit, ff. de condict. indeb. & l. vbi repugnantia, ff. de reg.
jur.* vt explicat Cannet. *ibi n. 77.* Ex diametro enim pu-
35 gnarent hæc, vt † feudum ſub hac forma eſſet ex pacto
& prouidentia, & ad hæredes extraneos tranſire poſ-
ſet, Clar. *in § feudum, q.* Petr. à Greg. *part. 2. q. 10. per tot.*
Intrigl. *de feud. cent. 1. q. 5. per tot.* Camill. de Curt. *in ter-
minis in diuerſor. jur. feud. §. nunc de altera, in princ. fol.*
57. & fusè *in conſ. 2. num. 6. vſque ad* 10. *& num. 29. vſque ad
num. 35.*

36 Tertiò, his omnibus † ceſſantibus, quæ tamen non
ceſſant, hoc certiſſimum eſt, & ea ſententia ab omni-
bus, nemine diſcrepante, approbatur, vt quando feu-
dum regitur jure Francorum, etiam in ſucceſſione ab
inteſtato, vt filia primogeniti admiſſi excludat patruũ.
Petr. de Bellapertica Doctor Gallus *in l. pater filium, §.
quindecim, ff. de leg. 3.* vbi per illum textum dicit, quòd
ſi conſuetudo eſt, quòd in Baronijs non ſuccedat filia,
& aliquis habet vnum filium ſecundogenitum, & ex
primogenito habet filiam, filia debet habere Baroniã,
Bald *in l. in multis, in princ. ff. de ſtat. hominum*, vbi dicit;
quòd ſi conſuetudo regni dicit, quòd primogenitus
ſuccedat, non intelligitur fœmina, ſi ſtat maſculus, ſci-
licet ejuſdem gradus, vt eum intelligit Ludou. Roman.
conſ. 98. in 2. dub. & Palat. Ruui. mox allegandus, & Lof-
fred. *conſ. 39. n. 28.* Præpoſ. *in cap. 1. n. 1. in fin. verſ. quintode-
cimo hoc probatur, fol. 34. de feud. Marth.* Palat. Ruuios
*in cap. per veſtras, de donat. inter vir. & vxor. in rubr. §.
69. n. 26. fol. mihi* 82. Chaſſan. *in conſuet. Burgund. rubr. 7.
des ſucceſſions, §. 10. num. 57. verſ. Ioan. Fab. in §. cæterum.*
Gueri. Piſo *in prælud. feud. cap. 31. n. 19.* vbi contendit, de
jure Francorum ſororem fratri ſuccedere, idque jus in
pleriſque locis, præſertim Eccleſiaſticis, ſeruari, quod
non fieret, ſi agnati ſorori præferrentur. Loffred. *conſ.
14. n. 10.* vim faciens in jure Francorum, *& conſ. 39. n. 28.*
referens & probans doctrinam Petri de Bellapertic.
Thom. de Marin. *de gener. & qualit. feud. tit. 11. de feud.
fœmin. ſeu matern. n. 47.* Cametar. *in reſponſ. quod attexi-
tur repetitioni Cannetij in d. cap. ſi aliquem, verſ. verba hæc
quæ coram Siculis, fol. 373. col. 2.* vbi aſſerit ſe ſeptem an-
nis in Galliarum regno moram traxiſſe, & peritos illius
regni allocutum fuiſſe, & conſuetudines omnes cri-
braſſe, & antequam in Galliam iret, non ſolùm tracta-
tum primogenituræ Galli cujuſdam legiſſe, verùm
etiam & conſuetudines Burgundiæ Chaſſanæi perle-
giſſe, & ex his omnibus concludere, formam juris Frã-
corum ſtrictam appellari, non alia ratione quàm quia
procedit inter eos, qui ſunt ejuſdem gradus: & mani-
feſtam eſſe inſaniam, vt data inueſtitura juris Franco-
rum filia fratris à fratre excludatur. Oth. Friſing. *de
vit. & geſt. Frider. lib. 2. cap. 29. in his verbis, Nos in illa,*
(de Ducatu ſeu Comitatu Burgundiæ loquitur) quò
pænè in omnibus Galliæ prouincijs ſeruatur, quòd
ſemper ſeniori fratri, ejuſque liberis ſeu maribus, ſeu
fœminis paternæ hæreditatis cedat authoritas, Citier.
de primog. lib. 1. cap. 19. nu. 5. Chopin. *de doman. Franc. lib.
2. tit. 4. nu. 12. & 13.* Tiraquell. Doctor Gallus *in tract. de
jur. primog.* qui de primogenitura juris Francorum lo-
quitur. vt patet ex præfatione *num. 3.* hanc ſententiam
clariſſimè firmat, *q. 10. & 20. n. 21. & q. 14. n. 6. 7. & 8. &
q. 40 n. 3.* Charond. *aux obſeru. du droict François, verſ.
fief. in fin. fol.* 128. Gutier. *conſ. 13. nu. 15. &* 19. Cephal. *conſ.
25. nu. 1. 2. 3.* vbi dicit communem *& nu. 60. 61. 62. 63.* ma-
ximè dum allegat Tiraquellum. Couarr. *variar. reſolut.
lib. 3. cap. 5. ſub nu. 5 verſ. rurſus ſeptimò.* Patil. *conſ. 21. n. 29.
lib. 1.* Jo. Paul. Balzar. *in c. 1. n. 31 verſ. infert ex dicta de eo,
qui ſibi & hær.* vbi ait de jure Francorũ filiam excludere
patruum, per ipſius patrẽ ſemel excluſum, & ad inſtar il-
lius ſeruari in Regno Siciliæ. Argent. *in conſuet. Brit. de
partit. nobil. q. 11. circa fin.* Minad. *in conſtit. in aliquibus,
§ tertio noto. n. 118. in ſi & n 119. 122. & 123. fol. 121.* vbi hoc
eſſe de jure Francorum, & de hoc non eſſe dubium. Et
ita fuiſſe judicatum aſſerit; neque conſtitutionum, ſed
ſolius juris Francorum mentionem facit, in eo & ejus
natura ſe fundans. Parſ. de Puteo *in compend. ad And.
de Iſern. in d. c. 1. de eo qui ſibi & hæred.*

Atque hi quidem vel Galli ſunt, vel nullam Sicula-
rum conſtitutionum rationem habuerunt, vel men-
tionem fecerunt. Ex Siculis verò, vel Italis, Siculatum
conſtitutionum Interpretibus, eandem ſententiam
firmarunt omnes, nemine excepto, & inter alios And.
de Iſern. *in c. 1. de eo qui ſibi & hæred. in fin.* Matth. de Af-
flict. *in cap. 1. n. 39. & 40. in fin. & 41. de natur. ſucceſſ. feud.*
Idem *in conſ. in aliquibus, nu. 5. & in conſt. vt de ſucceſſio-
nib. n. 8.* Thom. Grammat. *decíſ. 1. num. 28. &* 89. Joan. de
Amic. *tit. qui feud. dar. poſſ. q. 15. fol.* 187. *& in §. item dicit
Andr. fol.* 263. Corn. *conſ. 199. nu 38. vol. 2.* Intrigl. *cent. 1. q.
6. n. 64. cum ſeq.* & *q. 7. n. 61. & cent. 2. art.* 41. Mari. Frecc.
de ſubf. ud. lib. 3. tit. de different. quatern. feud. n. 30. fol. 423.
Petr. à Greg *de conceſſ. feud. part. 4. q. 4. & part. 8 q. 6. nu.
4. & 5.* vbi disertè contendit jus Francorum procedere
tantùm inter eodem gradu concurrentes proximiores
reſpectu vltimi morientis. Cumia. *in c. ſi aliquem, verſ.
prærogatiua, n 6. fol.* 277. Garſ Maſtrill. *in deciſ. conſtitutio.
Sicil. deciſ.* 55. & alij allegati *in conſ. 1. à num. 223. vſque ad
num. 236. & in conſ. 2. nu. 10. 12. &* 636. vbi varijs rationi-
bus ea ſententia confirmatur. Et quamuis ex aduerſo
Aduocati d. Domini de Cedeton enixi ſint reſponde-
re authoritati Andreæ de Iſernia, Cornei, Intrigl. &
Gregorij; immo Corneum & conſtitutiones Siculas in
ſuam ſententiam deriuare, illiſque addere Cannetium;
tamen errarunt toto cœlo, vt fusè docui *in conſ. 2.* ſcili-
cet quoad Iſerniam, *n. 57. verſ. jam verò*, quoad Petrum
de Gregor. & Intrigl. *nu. 60.* quoad Corn. *nu. 61.* quoad
Cannet. *nu. 51. & 62 & 63.* vbi etiam reſpondetur *cap. 1.
de eo qui ſibi & hæred.* quoad conſtitutiones Siculas *nu.
48. vſque ad nu. 53. & nu. 59.* Neque enim † verum eſt, per 37
conſtitutiones Siculas jus Francorum alteratum; qua-
ſi per illud filiæ eſſent incapaces. vel non niſi deficien-
tibus omnibus maſculis, etiam remotioribus, ſuccede-
rent. Quin potiùs cùm jus Francorum in Siciliam in-
ductum, poſtea in aliquibus prouincijs per prauam
conſuetu-

Digitized by Google

conſuetudinem ex jure feudali manantem, alteratum fuiſſet, vt filiæ excluderentur etiam à remotioribus maſculis, *per conſtit. in aliquibus*, jus Francorum ad priſtinam naturam redoctum fuit, vt ſcilicet filiæ defuncti, excluſis remotioribus maſculis, admitterentur, vt fusè docui *conſ. 2. nu. 2. vſque ad nu. 24. & nu. 35. & 40. vſque ad num. 57.* (vbi, ſcilicet *nu. 41. & 42.* clarè explicatur quid ſit viuere jure Francorum) maximè ex Andr. de Iſerno. *in d. conſtit. vt de ſucceſſio. nu. 4. & conſtit. in aliquibus num. 1. verſ. ſic de jure*, & Petro de Gregor. *part. 4. q. 1. nu. 4. juncto cum q. 4. n. 8. & d. q. 1. n. 7. & 8. & part. 4. qu. 8. & part. 8. q. 6. nu. 2. & 3.* hancque excluſionem remotiorum agnatorum per filiam vltimò defuncti, eſſe ex vi ſolius juris Francorum manifeſtè docet Pariſ. de Puteo *in d. compendio ad Iſerniam in d. c. 1. de eo qui ſibi & 38 hæred.* Et verò † certiſſimum eſt, de jure Francorum fœminas eſſe capaces feudorum, Andr. de Iſern. *in c. 1. in fin. de eo qui ſibi & hæred.* Afflict. *deciſ. 248.* Thom. de Marin. *de gener. & qualit. feud. lib. 1. tit. 11. de feud. fœmin. n. 23. cum ſeq.* Gueri. Piſo *in prælud. feudor. cap. 31. num. 19.* Gregor. *in Syntag. part. 8. q. 7. num. 3* Chopio. *de doman. Franc. lib. 3. tit. 6. in princ.* Otho Friſiog *d. lib. 2. cap. 29.*

39 & alij *in conſ. 2. n. 10.* Et quod in feudis, † quæ reguntur, jure Francorum, fuerint primogenituræ capaces, etiam ad excluſionem remotioris maſculi, Petr. à Greg. *part. 4. q. 8. n. 7.* Chopin. *d. lib. 3. tit. 6. in princ.* Mat. Laudenſ. *de primogen. q. 11.* Citier. *de primog. q. 19. n. 4. & 5.* Cephal. *conſ. 251. n. 63.* & alij *in conſ. 1. n. 237. & ſeq. & conſ. 2. nu. 11. & ſeq.* adeò vt filia primogeniti admiſſi excluderet ſecondogenitum adhuc ſuperſtitem & ſurores, Chopin. *d. loco*, Tiraq. *de jure primog. q. 10. n. 20. & 21. & qu. 14. nu. 6. 7. & 8. & q. 40. n. 3.* & alij ſuprà allegati *& conſ. 2. n. 12.*

40 Nam lex Salica, † quæ filias excludit, ſolùm habet locum, cùm de Regni Galliæ, vel appanagij quod eſt pars Coronæ, ſucceſſione agitur, Benedict. *in c. Raynutius, verb. duas habens, n. 72. cum ſeq. de teſtam.* Chaſſan. *in conſuet. Burgund. tit. des fiefs, verb. choſes feudales, §. 5. nu. 58. & 60. fol. mihi 117.* Gregor. *in Syntag. part. 1. lib. 6. tit. 12. nu. 6.* Forcatul. *de feud. cap. 7. num. 1.* Chopio. *de doman. Franc. lib. 3. tit. 1. n. 9. cum additio ad marginem*, & quoad Appanagium quod datur liberis Regis, Gregor. *in Syntagm. lib. 6. tit. 12. n. 6.* eſt pars Coronæ & regni Franciæ, Chopin. *lib. 3. tit. 1. nu. 10. in princ.* & domanium Regis, Chopin *lib. 2. tit. 8. in princ.* Non quoad alia bona; quæ habentur à Rege ſiue in allodium, ſiue in feudum, Bened. *d. n. 72. cum ſeq.* Forcat. *d. cap. 7. n. 1.* & fusè *conſ. 1. nu. 228. cum ſeq.* & fuſiſſimè *conſ. 2. n. 13. vſque ad num. 20.* vbi clariſſimè docui, quando habeat locum lex Salica, & fœminas extra ſucceſſionem Regni fuiſſe capaces feudorum, etiam quibus Patritiatus dignitas eſt annexa; & ijs quæ in contrarium proponebantur, reſpondi, ſicut & *nu. 14. vſque ad n. 29.* vbi etiam oſtendi, jure Francorum fœminas capaces ſucceſſionis, & remotiores maſculos excluſiſſe. Quæ adeò vera ſunt, vt † quamuis

41 plerumquè in cæteris primogenituris, deficientibus deſcendentibus primogeniti, tam maſculis quàm fœminis, maſculi alterius lineæ, admittantur; hoc tamen in primogenitura juris Francorum & pleriſque alijs certiſſimum eſt, primogenito ſemel admiſſo ſecundogenitum & ejus deſcendentes nunquam admitti. Primogenitus enim qui naſcendo ſe incluſit, cum hoc ſecundogenitum perpetuò excluſit: Præpoſ. *d. c. 1. nu. 10. verſ. decimoſeptimo quia primogenitus, fol. 34. de feud. Marcb.* poſt Bald. *in c. 1. de contract. ad Morgan. contr.* Jo. de Amic. *in rubr. qui feud. dar. poſſ. § aliud. fol. 121.* Etiam etiam in primogenitura feudali per teſtamentum in fauorem primogeniti maſculi & maſculorum deſcendentium inſtituta, ſolemni arreſto Pariſienſi, omnibus Curijs & tribunalibus adunatis, judicatum fuiſſe refert Charond. *aux ſing. obſeru. verb. fief. ſin ſi. fol. 128. conſil. 1. & num. 222. & conſ. 2. n. 45.* quamuis in regno Siciliæ jus Francorum fuerit ad collaterales vltimò defuncti elargatum; deficientibus tamen vltimò defuncti maſculis & fœminis, Canet. *cap. ſi aliquem, verſ. his explicitis, nu. 3.* Intrigl. *d. cent. 2. q. 92. num. 7. conſil. 2. nu. 46.*

Jam verò poſito & non conceſſo ex d. atteſtationibus aliquam aliam quàm juris Francorum primogenituram probari, quod tamen repugnantibus articulis & conſuetudine regionis eſt impoſſibile: tamen etiam in quacumque primogenitura hoc certiſſimum quoque eſt, † nemine etiam diſcrepante, niſi daretur 42 primogenitura gentilitia, maſculina, perpetua, etiam ad excluſionem fœminarum, per remotiores maſculos filiam primogeniti admiſſi excludere patruum. Anchar. *conſ. 339.* pro majori intelligentia *num. 7.* omnino videndus. Couarr. *var. reſolut. lib. 3. cap. 5. ſub num. 5 verſ. rurſus ſeptimò.* Palat. Ruuios *in rubr. de donat. inter vir. & vxor. §. 69. num. 24. cum ſeq.* Pariſ. *conſ. 21. num. 29. lib. 1.* Joan. Gutierr. *pract. quæſt. lib. 2. q. 88. num. 6.* Molin. *de primogen. lib. 1. cap. 3. nu. 9. & cap. 7. nu. 4. verſ. contrarium, & lib. 3. c. 4. num. 5. cum ſeq. & cap. 6. nu 30. 31. 32. & 49.* Cancet. *lib. 1. tit. 12. de feud. nu. 47. & 49* Franc. Curt. *de feud. 3. part. q. 15.* Peregrin. *de fideicom. art. 27. nu. 14.* Melchior Palaes *tract. de majorat. part. 2. q. 6. nu. 7. cum ſeq. & nu. 12.* ait, quòd etſi dictum ſit, quòd res donata perueniat ad filium majorem in infinitum, tamen, deficiente maſculo ejuſdem lineæ, filia ſuccedet, & fuſiſſimè *num. 24. cum ſeq.* Peralta *in rubr. ff. de hæred. inſtit. num. 103. verſ. ſ. d. poſtquam fol. 83.* omnino videndus per text. *in cap. vnico in fin. de natur. ſucceſſ. feud.* Petr. Salazar. omnino etiam videndus *in tract. de vſu & conſuet. cap. vlt. num. 29.* vbi communem & veriorem, & apud omnes ſcribentes in praxi eſſe abſque difficultate aſſerit, & *num. 54. 56. & 61.* dicit hanc regulam infallibilem, Surd. *conſ. 316. nu. 2.* Burg. de Paz *in proœm. ll. Taur. nu. 66 68.* vbi de Baronijs loquitur *70. 76. 88. 121. & conſ. 19. per tot.* & maximè *nu. 1. & ſeq. & 8 11. 41. 8.* Auend. *ad ll. Taur. l. 40. gloſ. 9. n. 2. & ſeq.* Alius Molina Theologus *tract. de primog. 2. diſputat. 625. num. 3. & 4.* Aluarod. *de conjectur. mente, lib. 2. cap. 3. §. 4. nu. 31. fol. 344. cum ſeq.* & nouiſſimè à Peguera *in repetit. cap. 3. reg. Petri 3. verſ. 6. conſtans*, vbi fuſiſſimè *à nu. 91. vſque ad num. 98.* id docet etiam in Baronijs. Et hanc doctrinam, quòd remotiores maſculi per filiam defuncti excluduntur, à jure diuino manare, & in primogeniturís feudalibus habere locum, data capacitate fœminarum, ſicut ſuprà citati pleríque demonſtrant; & alij *in conſ. 1. allegati n. 170. cum ſeq. & conſ. 2. n. 37. cum ſeq.* Atque hoc vbique terrarum obſeruari affirmat Alexand. Raudenſ. de Analo. *cap. 15. nu. 292.* † & conſtitu- 43 tiones Hiſpaniæ, quæ fœminas ad majoratus ſucceſſionem, excluſis maſculis remotioribus, admittunt, juri communi conformes contendit Burg. à Paz *in proœm. ll. Taur. n. 85.* Schrader. *de feud. part. 7. c. 4. nu. 78.* Gutierr. *conſ. 13. n. 17. 26. 27.* Anchar. *d. conſ. 339. n. 5. cum ſeqq.* In † omnibus enim majoratibus linea vltimi poſſeſſoris primùm conſideratur, vt qui ex ea ſunt, ſiue maſculi ſiue fœminæ, cæteris præferantur, ſecundò gradus, tertiò ſexus, quartò ætas, vt explicant Molin. *de primogen. lib. 3. c. 4. n. 13.* Aluaro. *de conjectur. ment. lib. 2. & 3. §. 3. num. 44.* Auend. *ad ll. Taur. l. 40. gloſſ 17. num. 26.* omnino videndus: alter Molina Theologus *de primog. lib. 2. diſput. 625. num. 5.* Quod † etiam in Regnis, Ducatibus, 44 Marchionatibus & Baronijs, in quibus jure majoratus ſucceditur, procedit, Burg. à Paz *in proœm ll. Taur. num. 66. & 68.* Molin. poſt varios, quos refert & ſequitur *lib. 3. c. 4. num 5.* Nam in ijs majoratibus, in quibus admiſſo primogenito, ſecundogenitus & ex eo deſcendentes admitti poſſunt, ſemper illi qui ex linea

vltimi poſſeſſoris procedunt ſiue maſculi ſiue fœminæ
46 cæteris præferantur, † & linea ſemel ingreſſa non fit
tranſitus ad alias lineas, donec ex ea deſcendentes, ſi-
ue maſculi ſiue fœminæ finiantur, *cap.1.§.fin.de natur.*
ſucceſſ.feud. & ibi communiter notant Doctor. vt Af-
flict. *num.* 77. Moli *d.cap.4.num.*14. Grammat. *deciſ.*354.
num.6.& 7. Burg. *conſ.*19 *num.*48. *&* 49. optimè Guttier.
*conſ.*13. *num.*11. *&* 12. maximè ſi ſemel aduerſarius vel pa-
ter ejuſdem fuerit excluſus, Burg. *ibid.num.*50. *&* 59.
tam hoc quàm ſuperiori loco, ſicut & Guttierres vi-
dendus omninò: qui enim ſunt ejuſdem lineæ vltimi
poſſeſſoris defuncti, ſiue maſculi ſiue fœminæ, præfe-
runtur maſculis alterius lineæ, etſi à primo inſtitutore
deſcendentibus Moli. & Guttier. (qui *num.*12. poſt So-
47 cin. & Rum. † poſtquam primogenitus admiſſus fuit
poſt patrem, fratrem ipſius aliam lineam propriam
conſtituere, & vnum de alterius linea non dici, docet
d. locis, & ante eum Decius *conſ.*379. *nu.*4.) & Aluarot. *d.*
*c.*3. *§.*3. *n.*44. *fol.*326. *& d.cap.*3. *§.*4. *nu.*31. Quæ adeò vera
48 ſunt, vt etiam † mentione maſculinitatis facta in te-
ſtamento, vbi magis fauorabilis eſt majoratus, ſi tamen
in vno vel certis tantùm gradibus non omnibus, nec
indefinitè, ac perpetuò ſit facta mentio maſculorum,
in illis tantùm gradibus majoratus habebit locum, nec
ad alios extendetur, & extra eos gradus filia excludet
maſculum remotiorem. Tiraquell. *de primog. quæſt.*10.
*num.*25. Palaes *de majorat. part.2.q.6.num.*10. Grammat.
*deciſ.*1. *per tot.* & potiſſimum *nu.*28. *&* 29. Petr. Salazar
omnino videndus, quia rem in terminis clariſſimis &
certiſſimis determinat, *d.cap. vlt. num.*25. 56. maximè
verſ. nec intereſt, 61. *&* 62. Aluarod. *d.lib.2.c.3.§.4.num.*31.
& 34. Charond. *aux memorables obſeruations, verbo fief,*
in fin. Burg à Pax. *conſ.*29. *nu.*41. *&* 57. vbi ſcilicet *d.num.*
41. poſt multos quos refert & ſequitur, aſſerit, quòd ſi
maſculi, excluſis fœminis ad ſucceſſionem admittan-
tur, intelligendum eſſe, cum maſculus & fœmina ſunt
in eodem gradu, non verò ſi fœmina ſit vltimò poſſeſ-
ſori proximior, Illuſtriſſ. Mantica *de conject. vlt. volunt.*
*lib.6. tit. vlt. nu.*6. Auend. *ad ll. Taur. l.*40. *gloſ.9.num.*34.
& alij *in conſ.*1. *à nu.*186. *vſque ad num.*219. vbi fuſiſſimè
quæ circa qualitatem maſculinitatis appoſitam & con-
ſeruationem agnationis dici poſſunt, elucidantur. Ita
49 vt etſi † per plures gradus teſtator digreſſus ſit, facien-
du mentionem maſculorum, & primogenitum vocan-
do, tamen niſi præter maſculorum mentionem con-
currant aliæ conjecturæ, extra eos gradus non ſit locus
majoratui, vel fideicommiſſo, Molin. *d.lib.1.c.5.nu.*37.
50 *&* 38. Mantic. *d.lib.6.tit. vlt.n.*6. nunquam † enim ma-
ſculinitatis repetitio aut fœminarum excluſio etiam
in teſtamentis fit, niſi euidentiſſime de voluntate te-
ſtatoris conſtet. Mieres. *de majorat.2.part.q.6.nu.*2.6.20.
& 23. Guttierr. *conſ.*13. *nu.*14. Alex. Raud. *de analog. lib.*1.
*cap.*15. *num.*192. Surd. *conſ.*316. *num.*18. Burg. *in proœm. ll.*
*Taur. nu.*127. *& conſ.*19. *num.*66. Moli. Theologus *lib.*2.
*de primog. diſput.*625. *nu.*6. *in fi.* fuſè *conſ.*1. *num.*204. *cum*
*ſeq. & n.*216. *cum ſeq.* Multò magis ſi poſt aliquos gradus
nulli alij, ſaltem indefinitè, exprimantur, & multò for-
tiùs ſi vnicus tantùm ſit expreſſus, Moli. *lib.3.c.5.nu.*61.
verſ. illud autem, vt in noſtro caſu depoſitionis teſtium
*conſ.*1. *n.*218. idque ne tot ſpecialitates concurrant, Mo-
lin. *ibid.*

51 Quæ confirmantur † ex alia certiſſima doctrina,
qua aſſeritur, quòd quoties ex ſtatuto vel aliàs maſcu-
li admittuntur, excluſis fœminis, ad ſucceſſionem, in-
telligitur vt fœminæ cenſeantur excluſæ, cùm adeſt
maſculus ejuſdem gradus & lineæ, ſecus ſi fœmina ſit
vltimò poſſeſſori proximior, quia tali caſu maſculo
præfertur, Caſtrenſ. *conſ.*47. *proponitur lib.*1. Alex. *conſ.*
204. *num.*13. *lib.*2. Camerar. *tit. de feud. num.*52. Burg *in*
*proœm. ll. Taur. num.*121.

Et præterea quatenus diceretur † hujuſmodi pri- 52
mogenitura etiam alia quàm juris Francorum in fami-
lia de Simiana, per præſcriptionem inducta, ea non
potuiſſet validè induci, niſi ſciente Principe, cùm ſit
contra juris communis diſpoſitionem: quæ ſententia,
aliquibus repugnantibus, communis eſt, Alex. *in leg. ſi*
*non ſpeciali, n.*5. *C. de teſtam.* Vaſq. *de ſucceſſ. creat. §.*10. *nu.*
257. Valent. Forſter. *tract. de ſucceſſ. ab inteſt. q.3. de ſucceſſ.*
liber. Graſſ. *§. ſucceſſio ab inteſtato, q.*16. fuſè Argentræ. *in*
*conſuet. Britan. de partit. nobil. q.*22. idque abſque vlla
controuerſia, ſi de nouo caſu, alio ſcilicet quàm con-
ſuetudine inducto agatur, Salic. *in l.1. col.6. verſ. quæro*
an ſine contradictione, C. quæ ſit long. conſuet. Rod. Xuarez
*in l. quoniam in prioribus, ampliat.*10. *num.*21. *verſ. nec ob-*
ſtans, Chopin. *de doman. Franc. lib.2.c.4.nu.9. vſque ad*
fi. Et ita per celebri Senatuſconſulto cautum, nec de eo
amplius ambigi poſſe docet *nu.*13. & fuſè *conſ.*1. *nu.*238.
*& conſ.2.n.*32. *&* 33. *&* 90. Nos verò ſumus in alio caſu,
quàm qui ex atteſtationibus reſultat, vt ſuprà demon-
ſtratum fuit. Rurſus † hujuſmodi ſiue conſuetudo ſiue 53
præſcriptio tantùm in ſucceſſione ab inteſtato haberet
locum, vt quanto minus fieri poſſit, jus commune læ-
datur, Alber. *in diction. verb. feudum col.5. in fi. verſ. con-*
ſuetudo ergo. Pet. à Gregor. *part.4.q.10.nu.*13. *q.*11. *nu.*1.2.
3. *& part.8.q.6.n.8. &* 9. poſt Bald. & alios, Intrigl. *cent.*
2. *art.*92. *nu.*14. Exemplo ſtatuti, † extantibus maſculis, 54
fœminas arcentis quod ab inteſtato tantùm intelligi-
tur, Bald. *in l.1. verſ. alias ſtatuto, C. de legit. hæred.* Alber.
Brun. *de ſtatut. fœm. exclud. art.8. quæſt.*8. Nat. *in d. tract.*
12. *q. vlt. quæſt. princip. fol.*12. Campeg. *d. tract. de dot. qu.*
54. Afflict. *in conſtit. in aliquibus, q.5 num.*15. Intrigl. *d. loco*
*conſ.2.n.6.*31. *&* 32. *&* 91.

Poſtremò etiam in ſucceſſione † ab inteſtato, cùm 55
teſtes deponant ſolùm de filijs defuncti, non poſſet
habere locum; etſi qualitas maſculinitatis fuerit adje-
cta; niſi cùm controuerſia eſſet inter fratres & ſorores:
nec eo caſu inducta poteſt ad alium, eumque diuerſum
extendi, ſcilicet cum inter filiam defuncti & patruum
eſt controuerſia, vt in terminis primogenituræ docent
Anchar. *conſ.*339. *n.*7. *cum ſeq.* Burg. à Pax *conſ.*29. *num.*57.
Guttier. *conſ.*13. *n.*17. 26. *&* 27. Surd. *conſ.*316. *n.*16. faciunt
citata per Franciſc. Aret. *conſ.*168. *in fin. conſ.2.n.*6. *& con-*
*ſil.1.n.*192. *& ſeq.* & ſuprà *nu.*23. *&* 25 dictum fuit, idque
præſertim †, quia agitur de excludenda filia, contra ju- 56
ris communis diſpoſitionem, ideoque hujuſmodi con-
ſuetudo eſt odioſa & reſtringenda, & in dubio pro ipſa
pronunciandum, Moli. *de primog. lib.3.cap.4.n.*15. *& nu.*
18. *&* 19. *cap.5.n.*70. Burg à Paz. *in proœm. ll. Taur. nu.*127.
& ſuprà *nu.*24. dictum fuit. Fœminæ enim in majora-
tibus † vel primogenitura habét intentionem funda- 57.
tam, Moli. *lib.5.cap.4.n.*32. Aluaro. *de conject. ment. lib.*2.
*c.*3.4.5 *n.*32. *circa fi.* & non niſi expreſſè excluſæ ſint, vel
ex conjecturis euidentiſſimis & à jure probatiſſimis,
& ex indubitatiſſima mente conſtituentis majoratum
excludi poſſunt, Spino *in ſpecu. teſtam. gloſſ.*19. *n.*85. Pa-
laes *in tract. majorat. part.2.q.6.nu.*2.7.21.23. Auend. *ad l.*
40. *Taur. gloſ.9.n.*5. & alij *conſ.*1. *n.*104. *cum ſeq.*

Atque hæc quidem circa primum caput, quo do-
cuimus nedum de jure d. Domini Antonij non con-
ſtare; ſed & de non jure ipſius ex proprijs documentis
apparere.

Nec ijs quæ diximus, de admittenda filia aduerſus
paritum in majoratibus, etiam alijs quàm juris Fran-
corum, obſtat, ſi dicatur non procedere in feudis Ec-
cleſiaſticis. Reſpondetur enim primò † non eſſe verum 58
hoc feudum eſſe Eccleſiaſticum, vt docui *conſ.*1. *nu.*32.
Secundò eam doctrinam procedere abſque dubio, da-
ta capacitate fœminarum. At fœminæ capaces ſunt in

tota

tota Gallia & hoc Comitatu omnium feudorum, tam
ſecularium quàm Eccleſiaſticorum, vt docui in inuen-
tario documentorum, & mox in primo fundamento
dicetur, omniaque ſine diſtinctione eſſe ad inſtar allo-
dialium, vt docui in terminis eorum feudorum Comi-
tatus, quæ ſunt Eccleſiaſtica, quippe quæ ab Epiſcopis
Carpen. Canallicen. & Vaſionen. conceſſa fuerunt.
Tertiò, faciliùs in feudis Eccleſiaſticis filiam exclude-
re debere patruum, quòd in illis feudis faciliùs quàm
in ſecularibus fœmina admittatur, Gregor. *in Syntag. part. 1. lib. 2. tit. 12. n. 6.* Zaſ. *part. 8. in tit. de feud. ſucceſſ. nu.* 51. Garſon. *de fœm. ad feud. limit. 19. nu. 126.* Menoch. *conſ.* 65. *n. 29. &* 30. Rittet. *in part. feud. lib. 1. cap. 14. n. 3. fol.* 211. Andr. Knichen. *de veſt. pact. cap. 4. n. 38.* Vultei *lib. 1. c. 9. nu. 48. verſ. huc pertinet, fol.* 400. Philipp. Matth. *conſ.* 26. *n. 123. li. 2. inter cõſ. Vulteij.* per rationes per ipſos allatas.

Poſtremò, in terminis majoratus Gueri. Piſo *in prælud. feud. c. 31. num. 19.* poſt Thom. de Marin. *lib. 1. tit. 11. de feud. fœmin. nu. 13. cum ſeq.* aſſerit eam doctrinam, vt filia primogeniti admiſſi præferatur patruo, præſertim in locis Eccleſiaſticis ſeruari, ita vt ſoror ſuccedat fratri.

Jam verò antequam ad ſecundum caput, quo ex a-
bundanti de jure d. Domini Franciſci docebitur, acce-
damus; vnum præmittendum eſt, præfatum Joachi-
mum donatarium & hæredem eſſe agnatum vltimò
defuncti, & ſic non agi hîc de filia, ſed de maſculo, eo-
q; agnato. Eſſe verò agnatum probatur primò ex do-
cumentis prodictis in inuentario deſignatis, quibus
nedum enunciatiuè, ſed diſpoſitiuè ex parte patris
eum deſcendere à Ludouico filio Berengarij conſtat:
59 Agnatio autem, † cùm ſit difficilis probationis, pro-
batur per indicia, conjecturas, & præſumptiones, De-
ci. *conſ. 595. in princ.* Maſcard. *concl. 412. num. 2.* Fabian. de
Anna. *conſult. 88. n. 7.* & in antiquis per verba enuncia-
tiua, etiam quoad alios, Peregr. *de fideic. art. 4. n. 83.* Fa-
bian. *d. conſult. 88. n. 9.* Maſcard. *d. loco, n. 4. & 5.* Secundò
probatur per quatuor teſtes examinatos omni exce-
60 ptione majores, cùm tamen in † antiquiſſimis, in qui-
bus ſumus, probetur per teſtes de auditu, & per ſolam
famam, Maſcar. *d. concl. 412. n. 8.* Fabian. *d. loco nu. 7.* &
per teſtes conſanguineos, Maſcard. *d. loco, nu. 9.* Fabian.
61 *ibid. n. 2.* Tertiò probatur † ex identitate inſigniorum,
quam d. Antonius fatetur in reſponſibus ad articulos,
per quam præſumitur identitas familiæ, Callia. *de mod. articul. gloſſ. vnic. §. 2. n. 945.* Fabian. *d. loco n. 4.* Quartò
62 probatur † ex nomine agnationis de Simiana, quod
etiam conſtat ex confeſſione d. Antonij. Menoch. *lib. 6. præſumpt. 15. n. 48.* ſaltem præſumptiuè: quod ſi for-
ſan aliqui ex dictis modis ſeparatim non ſufficerent,
conjuncti tamen ſufficiunt in terminis agnationis, in
63 quibus † præſumptiones & probationes diuerſæ ſpe-
ciei conjunguntur ad faciendam plenam probatio-
nem, Fabian. *d. loco n. 33. & ſeq.* qua de re *in conſ. 1. nu. 61. cum ſeq.* At verò quanti momẽti ſit, quòd qualitas ma-
ſculinitatis & agnatio concurrant in perſona d. Joachi-
mi poſſeſſoris, patet ex traditis per Rui. *conſ. 16. n. 5. lib. 1.*

64 Primum igitur fundamentum, † quo docetur de jure
d. Domini Franciſci ſeu Joachimi, eſt in conſuetudine
generali ab omni tẽpore in tota Gallia, omnibus Pro-
uincijs cis Alpes cõſtitutis, & nominatim in Comitatu
Venayſſino & omnibus Prouincijs illi circumuicinis
inconcuſsè obſeruata; qua feuda fuerũt ſemper, & ſunt
ad inſtar allodialium & patrimonialiũ, quoad liberam
alienationem & ſucceſſionẽ, ita vt in illis fœminæ non
minùs ac maſculi, & eodem planè modo ſuccedere, ea-
que liberè in quemcumque etiam extraneum maſcu-
lum aut fœminam irrequiſito domino alienari poſſint,
ſaluis juribus ſupremi Domini ejuſdem, vt de tota Gal-
lia atteſtatur Petr. Jacobi *in pract. tit. de cauſis ex quibus vaſalli 63. n. 10. & 17.* Steph. Bertran. *conſ. 15. n. 16. lib. 1.* poſt
Chaſſan. *in conſuet. Burgund. tit. des fiefs, §. 5. n. 40. vſque ad nu. 60. fol. mihi* 117. Guil. Bened. *in c. Raynut. verb. duas habens, n. 67. cum ſeq.* Boer. *in conſuet. Bitur. tit. des couſtumes des fiefs, §. 7. fol. 39. col. 1.* Guid. Pap. *qu. 59. 133. & 295.*
Vultei *de feud. c. 10. n. 92. fol. 650.* & alij *in conſ. 1. nu. 34. & ſeq.* allegati. De omnibus verò Prouincijs cis Alpes cõ-
ſtitutis, Guil. Bened. *d. verb. duas habens, n. 67. cum ſeq.* Ja-
ſon *in l. de quibus, n. 64. ff. de legib.* Cephal. *conſ. 307. n. 40.*
Surd. *conſ. 105. n. 15. lib. 1.* Intrigl. *de feud. cent. 1. q. 50. nu. 78.*
De Comitatu verò Venayſſini Bertrand. *conſ. 237. nu. 1. lib. 6.* de Prouincijs verò circumuicinis in genere Ber-
trand. *conſ. 283. nu. 5. lib. 4.* In ſpecie verò de Delphinatu
Guid. Pap. *d. q. 59. de lingua Occitana.* Rauchi. *d. q. 59. de Sabaudia & Pedemontio.* Matth. *ad Guid. Pap. q. 133. de Prouincia Prouinciæ* Bertr. *conſ. 283. n. 5. lib. 4.* quibus Pro-
uincijs circũdatur Comitatus Venayſſini. De tota Gal-
lia Guid. Pap. *q. 133. & 139.* in medio cujus hæc patria ſita
eſt, ita vt neceſſariò ſtatuendum ſit, & in Comitatu &
in loco Caſtri noui, antequã d. Comitatui vnitus fuiſ-
ſet, d. conſuetudinem habuiſſe locum. Vbi enim in du-
bio eſſemus, † quod tamen nullum eſt, recurrendum 65
eſſet ad morem in vicinis Prouincijs ſeruatum, illeque
ſequendus *c. 1. c. de his, diſt. 12. c. ex parte, de cenſ.* Papon.
lib. 13. tit. 1. c. 2. Cormier *in Cod. Henr. lib. 8. tit. 1. c. 1.* Atque
hæc † conſuetudo ſemper ita fuit obſeruata, Bened. *d.* 66
c. Raynutius, verb. & vxorem nomine Adelaſiam, deciſ. 1. in pr. adeò vt jus feudale nunquam in Gallia habuerit lo-
cum, Pet. Jacobi *in ſua pract. tit. de ſucceſſio. Reg. vel potius de cauſ. quib. vaſall. 43. in pr. & n. 15. & ſeq.* maximè 27. &
28. Atque de hac conſuetudine generali fuſiſſimè diſ-
ſerui *conſ. 1. n. 34. & ſeq. vſque ad n. 70.* ſed & hujuſmodi
conſuetudo peracta in omnibus omnino feudis, etiam
Baronijs Comitatus tam temporalibus quàm eccleſia-
ſticis (in quibus Eccleſiaſticis, caſu quo aliàs fœminæ
eorum non eſſent capaces; vt ſecundùm aliquos, ſi à
ſummo Pontifice eſſent conceſſa, conſuetudo, vt fœ-
minæ ſuccedere poſſint, facilius inducitur. Vultei. *de feud. lib. 1. c. 9. n. 48. fol.* 400. Roſentall *de feud. c. 7. q. 31. n. 7.*
cum multis per eum allegatis *in gloſſ. lite. I.*) ſigillatim
& in indiuiduo probata fuit, & generaliter de omnibus
in tráſactione inſerta homagio Alizetæ de Baucio Co-
mitiſſæ de Auelino; qua de re in inuentario documen-
torum, in quo diſertis verbis hoc aſſeritur. Verba verò
quæ ſubjiciuntur, conſenſu & volũtate, & prælatione
& laudimio &c. apponuntur, quia hoc eſt generale, vt
etſi † feuda ſint ad inſtar allodialiũ, & irrequiſito do- 67
mino alienari poſſint; tamen quoties alienatio talis eſt,
ex qua debeatur laudimium, debet poſteare quiri con-
ſenſus & approbatio Domini, & vt dicitur, inueſtitura
peti, laudimium ſolui, caſu quo dominus jure prælatio-
nis retinere nolit, & ſic cum ejus licentia poſſeſſio ca-
pi, alioquin feudum incideret in commiſſum, Soc. jun.
conſ. 70. n. 16. verſ. tertio oppoſito, vol. 2. Guid. Pap. *conſ. 147. n. 6. verſ. ſed reſtat, & conſ. 46. n. 3. verſ. ſicut in ſimili, & deciſ. Delphin. q. 46. n. 4.* & ibi Ranchin. & alij. Pet. Jacobi.
in form. libell. de actio. in rem pro re emphyt. c. 6. nu. 6. Cor-
bul. *de jur. emphyt. lib. 6. c. 6.*

Probatur poſtremò, quia etſi in infeudationibus ſola
dictio, *ſucceſſorum*, abſque vlla dictione vniuerſali adeſ-
ſet: tamen filia in hujuſmodi feodis ſine vlla difficultate
patrui ſucceſſerunt, quod hujuſmodi conſuetudinem
neceſſariò euincit, vt docui, ex infeudatione & homa-
gijs Mazani, & ex homagijs plurium aliorum locorum.
Exiſtente verò † hujuſmodi conſuetudine fœminæ ad- 68
mittuntur nõ obſtante juramento fidelitatis quod præ-
ſtant, & per ſubſtitutum ſeruitiũ perſonale faciunt, ſi ad
id tenentur, Andr. de Iſern. *in conſt. in aliquibus,* Afflict.
dec. 320. n. 6. Pariſ. *conſ. 4. n. 24. & 25. & cõſ. 16. n. 7. & 8. &*

*cõſ.*21.*n.* 21.*lib.*1.Oſaſc.*dec.*27.Bene.*in d.c.Rayn.verb.duas*
*habẽs n.*71.Jo.de Amic.*tit.qui feud.dar.poſſ.*§.*in hac cau-*
*ſa fol.*115. Menoc.*conſ.*65.*n.*36. Thum.de Mat.*tit.*8.*& cõſ.*
1.*n.*39.*&* 54.*&* 7.*n.*76. Nec mirũ cum ſeruitij præſtatio
non ſit feudi forma, Vult.*de feud.lib.*1.*c.*6.*n.*13.*fol.*116.ſi-
cut nec juramentum, Vultei.*d.c.*6.*n.*7.*verſ.fidelitas igi-
tur,fol.*112.Schrader.*part.*2. *c.*22.*num.*33.*&* 34.

Nec his obſtat quod ex aduerſo enixi ſunt probare,a-
liqua eſſe in Comitatu feuda ex pacto & prouidentia:
Nã tam ex articulis quàm ex inuentario documentorũ
cõſtat,ante an.1492.aut ſaltẽ ante an.1447.nulla hujuſ-
modi feuda in Comitatu fuiſſe,& tamen omnia docu-
mẽta,& nominatim homagia ratione d.loci Caſtri-no-
ui præſtita,de quorum interpretatione agi poſſet,ſunt
ante d.tẽpus; poſtremũ.n.Ludouici eſt de an.1422. ſed
& demõſtratum fuit nunc quoq; nulla eſſe hujuſmodi
feuda ex pacto & prouidẽtia in d.articolis & inuẽtario.
Si quæ enim cõceſſiones à d.an.1492. ſub forma ex pa-
cto & prouidẽtia factę fuerunt, eas vel effectũ non ha-
buiſſe vel reuocatas fuiſſe,vel ad priſtinam naturam &
conſuetudinẽ generalẽ rediiſſe. Sed demus aliqua feu-
da hujuſmodi nũc quoq; in Comitatu eſſe,quid inde?
nihil aliud ſequeretur,quã in illis nõ habere locũ con-
ſuetudinẽ,quia ex cõceſſione de contrario cõſtat.Ergo
idẽ ſtatuẽdum in loco Caſtri-noui, & niſi ex cõceſſio-
ne de cõtrario conſtet,ſtãdum eſſe conſuetudini. Nam
69 cõceſſiones † ſecundùm cõſuetudinẽ generalem, non
habito reſpectu ad quædã feuda alterius naturæ , ſunt
intelligẽdæ,Marin.Frec.*de ſubfeud.lib.*3.*tit.*2.*de feud.an-
tiq.n.*19.*fol.*392. & cõceſſio facta in patria,in qua feuda
ſolẽt alienari,præſumitur facta ſecundùm talẽ conſue-
tudinẽ,eſto quod de ea nihil dicatur,Pari.*cõſ.*13.*n.*30.*lib.*
1.& inueſtitura intelligi debet ſecundùm conſuetudinẽ
Curiæ ſiue loci vbi fit,Burſ.*conſ.*50.*in fi.verſ.nõ repugnat,
lib.*11. Vultei.*de feud.lib.*1.*c.*7.*n.*20.*fol.*133.*& n.*56.*fol.*198.
Oldend.*inter conſ.Vult.conſ.*5.*n.*113. *lib.* 2. quæ dicuntur
caſu quo eſſemus in aliquo dubio verborũ in documẽ-
tis concentorum , cum tamen ſimus in claris,vt poſtea
70 dicetur. Quæ † confirmantur, quod in Gallia in cauſa
feudali,deficiente conſuetudine particulari , ſequimur
jus commune Rom.Char.*lib.*5.*reſp.c.*6.quo ſexus nul-
lum eſt diſcrimen in ſucceſſione,*l.maximum vitiũ*,C.*de
liber.præter.*§.1.§.*caterũ,de leg.agn.ſucc.cõſ.*1.*n.* 42.*&* 43.

Non obſtat etiã,quod prętenditur locus Caſtri-noui
ſeparatus eſſe à Comitatu. Nã de contrario conſtat ex
homagio Roſtagni de Sabrano Joãni 22.præſtito , & a-
liàs reſpõſum fuit in artic.defenſionalibus & duplica-
torijs necnon in inuẽtario documentorum,& *conſ.*1.*n.*
56.Sed demus ſeparatum,Bened.Jaſ.Ceph.Surd.& In-
trigl.ſup.allegati atteſtantur,cõſuetudinem habere lo-
cum in omnibus Prouincijs cis Alpes conſtitutis,intra
quas eſt d.locus:ſed & in omnibus viciniſ eã procedere
ſuprà edoctum fuit,ita vt neceſſariò in d.quoque loco
eam habere locum ſtatuendum ſit.Sed & in indiuiduo
71 eam in d.loco habere locum ex cõpoſitione cum Ca-
mera facta de anno 1373.in inuentario documentorum
edoctum fuit:dicebatur enim incidiſſe in commiſſum,
non quòd,irrequiſito D°, in extraneum alienatus fuiſ-
ſet; ſed quia Giraudus de Simiana ſæpe requiſitus lau-
dimium ſoluere noluerat : immò propria authoritate
poſſeſſionem acceperat,idq́ue ratione dictę conſuetu-
dinis, qua exiſtente ratione laudimij non ſoluti,vt ſu-
prà *n.*67. demonſtratum fuit,in commiſſum incidiſſet.
Sed ea ſeclusa, non quòd laudimium non ſoluiſſet , &
propria authoritate poſſeſſionem cepiſſet ; ſed quia
irrequiſito Domino , quodq; in extraneum d.feudum
alienatum fuiſſet,incidiſſet in cõmiſſum. Feudatarius
72 † enim feudum alienans ſine conſenſu Domini cadit à
jure ſuo, & feudũ acquiritur Domino,*c.*1.*de prohib.feud.
alien.per Frider.* Aperno.*conſ.*6.*n.*14. Alciat.*reſp.*3.*nu.*7.
*lib.*3.notatur *in c.ſi vaſallus culpam , ſi de feud.fuer.contro.
c.*1.*ſi vaſall.feud.princ.cui detur.* Vult.*de feud.*1.*c.*11.*n.* 40.*fol.*
712.& ex hujuſmodi inſtrumento alienationis probari
conſuetudinem , qua feuda ſunt redacta ad inſtar pa-
trimoniorum,docet in terminis Surd.*conſ.*105.*num.*15.&
hac de re fuſius *conſ.*1.*n.*52.

Secundum fundamentum,quod procedit etiã ſeclu-
ſa conſuetudine, & etſi cõſenſus Domini interueniſſet
(nam ſi non interuenerit, vt d.caſu non interuenit, eſt
ad inſtar allodialium ,vt ſup.dictum fuit) eſt quia Do-
min. Giraudus de Simiana primus de d.familia d.feu-
di poſſeſſor, id mediãte pecunia à d.D°.Giraudo Ami-
ci D°.Rupisfortis acquiſiuit,vt in inuentario documẽ-
torum edoctum fuit.In hujuſmodi enim feudo empto
fœmina † ſuccedit ex veriori & cõmuniori opinione, 73
Rom.*conſ.*93.*in vlt.col.* Clar.§.*feud.q.*73.*n.*6.& alij *in cõſ.*
1.*n.*70.vbi fusè,ſiue id à D°,ſiue à vaſallo fuerit emptũ,
Dec.*conſ.*58.*n.*49.*vol.*2. quod etiã magis communiter à
Feudiſtis receptum atteſtatur Intrigl.*cent.*2.*art.*2.*n.*225.
Idq́; abſque dubio dum integro pretio & juſto res eſt
empta.In dubio verò integrum,† juſtum & congruum 74
pręſumitur,Nat.*conſ.*159.*n.*15.*& conſ.*650.*n.*3.Marc *concl.*
960.Intrigl.*d.art.*2.*n.*215. Idq́; verum eſt † nulla habita 75
ratione juramenti fidelitatis & ſeruitij ex vi illius præ-
ſtandi,Clar.*d.n.*6. cujus ſententia cõfirmatur per dicta
Ruin.*conſ.*18.*n.*17.*lib.*1.& vltra rationem per Clarum ibi
allatã,ſi ratione ſeruitij præſtãdi fœminæ in feudo em-
pto non ſuccederent , ſequeretur eas ferè nunquã,im-
mò & vbi feuda ſunt redacta ad inſtar patrimoniorum
non poſſe admitti , cùm & tunc quoque ad ſeruitia in
juramento fidelitatis comprehẽſa teneantur: & tamen
experientia cõtrarium docet, ſicut & Zaſ.*in tract.feud.*
8.*part.n.*51.admittitur † igitur,& ſeruitium per ſubſtitu- 76
tum pręſtat,quoties enim fœmina eſt habilitata ad ſuc-
ceſſionem , eſt quoque habilitata ad ſeruiendum per
ſubſtitutum , Afflict.*deciſ.*320.Capic.*dec.*10.*&* 31.Can-
net.*cap.volentes , verſ.idem videtur,n.*22.*fol.*44.Gregor.
*part.*4.*q.*7.*n.*16.*&* 17.poſt Joan.And.Specul.& Curt.&
tunc illud ſeruitium eſt onus reale & non perſonale,
Gregor. *d.q.*7.*n.*12. *&* 13. qua de re ſicut & de toto hoc
fundamento latiùs *conſ.*2.*n.*70.*cum ſeq* Quibus hoc ſo-
lùm adde ipſummet Menochium,ſi certus annuus eſ-
ſet præſtandus,etſi emptum nõ fuiſſet,nullam eſſe ha-
bendam rationem juramenti fidelitatis & ſeruitij præ-
ſtandi ad excluſionem fœminarum,docere,*conſ.*65.*nu.*
12.*&* 16. ſed quidquid ſit in ſucceſſione † ab inteſtato 77
certiſſimum eſt in hujuſmodi feudo, fœminam,exclu-
ſis maſculis agnatis,inſtitui poſſe : quam ſententiã ma-
gis receptam aſſerit Fabian.de Anna.*conſult.*13.*num.*3.&
quidquid ſit in fœmina , hoc quoque certiſſimum ęſt,
& in eo omnes conueniunt in maſculum quantumuis
extraneum in præjudicium agnatorum , multo magis
in agnatum in præjudicium proximiorum alienari poſ-
ſe,Burſat.*conſ.*4.*n.*16.*lib.*1.Alexan.*in l.etiam n.*5.*ſolut.ma-
trim.* Nat.*conſ.*159.*nu.*14. *&* 16.omnino videndus,Surd.
*conſ.*105.*n.*12.*&* 13.& magis communem teſtatur Panci-
ro.*conſ.*50.*n.*17.*vſque ad num.*23.*lib.*1. Bernard.Henric.*in
tract.magis commun.opin.lib.*3. *conſ.*35. *conſ.*2.*n.*8.

Aduerſus hoc fundamentum non obſtant quæ in
contrarium proponuntur : Primùm , fœminas in hu-
juſmodi feudo non eſſe admiſſibiles,ſi ex natura feudi
admitti non debeant : Sed hæc reſponſio vana eſt.Ne-
gatur enim hujuſmodi feudi naturam repugnare , vt
quia ex inueſtituræ ipſius tenore expreſſè eſſent voca-
ti maſculi , non autem fœminæ : ita enim hoc intelligit
Clarus *d.nu.*6. nec pro probatione adducendum eſt,
quod ipſi probandum fuit,non repugnare, † inquam, 78
ſiue conſideremus jus Francorum ſiue conſuetudinem
genera-

generalem hujus Prouinciæ vel totius Galliæ, quibus
fœminæ ſunt feudorũ ſucceſſionis capaciſſimæ, Cho-
pin.*lib.3.tit.6.in princ.* Cephal.*conſ.*251.*n.*63.Gregor.*lib.*
4.*q.*1.*n.*7.*&* 8.& alij ſuprà allegati, necnon ſi conſide-
remus naturam hujus feudi, ſecluſa conſuetudine, vt
patet ex homagio Ruſtagni de Sabrano Joanni 22.an-
te d.acquiſitionem præſtito, de quo poſtea. Sed quid-
quid ſit in fœmina, hoc certiſſimum eſt in maſculum,
quantumuis extraneum, alienari poſſe, vt ſuprà fuit e-
doctum, maximè cùm in d.compoſitione facta ſit hæ-
79 redum mentio, quæ dictio † in hujuſmodi contractu
ab extraneo inito, etiam ſecluſa conſuetudine, de ex-
traneo etiam intelligitur, Surd.*conſ.*105.*n.*10.ſed duabus
dictionibus, *ſucceſſoribus & hæredibus*, junctis res eſt
longè certior, vt mox dicemus.

Non obſtat 2°. quod opponitur, quòd caſu quo fœ-
mina in feudo empto ſuccedere poſſet, illud intelli-
gendum eſſet deficientibus demum maſculis, ex Me-
noch.*conſ.*391.*n.*58.*verſ.reſpondetur* 4°. præſupponendo
80 † ſemper fœminas ex feudi natura incapaces. Nam nos
negamus hujus feudi naturam hanc eſſe, & Menoch.
(caſu quo verè reſpondiſſet, verius enim exiſtimo con-
ſilium Deciani 58. cui contradicere Menochius côten-
dit, & faciliimum eſſet Menochio reſpondere ſi neceſ-
ſarium eſſet) præſupponit, quòd feudum, de quo agit,
erat conceſſum maſculis, donec vſque extarent, exclu-
ſis fœminis, vt *in n.*2.& ſic verſatur in terminis *c.*1.*de eo
qui ſibi & hæred.* & inueſtitura in ſuo caſu nominatim
erat reſtricta ſecundùm jura & feudorum & Prouin-
ciæ. At verò per jus & conſuetudinem illius Prouinciæ
maſculi tantummodo, excluſis fœminis, ſuccedebant,
vt docet *n.*6.quæ omnia ceſſant in noſtro caſu, qua de
re *conſ.*1.*nu.*74.

81 Denique, nõ eſt verum † illum ordinem ſucceſſiuum
habere locum in feudo empto. Nam diſpoſitio *c.*1.*§.
quinetiam Epiſc. vel Abb.* habet tantùm locum duobus
82 concurrentibus: Unum, vt † ſit conceſſum maſculis &
fœminis, ſecus ſi pro maſculis cum fœminis, quo caſu
fœmina ſimul ſuccederet cum maſculo, Bald.*in l.quo-
ties,n.*5.C.*de ſuis & legit.hæred.* Jacob.de Sancto Georg.
*in ſua inueſtit.verb.& fœminis n.*10.Pariſ *conſ.*12.*n.*16.*lib.*
1.Berous *in c. Raynut.n.*90.*de teſtam.* Lancell.Galiaul.
*in l.Gallus,§ quidam rectè n.*17.*ff.de liber.& poſth.* vbi aſ-
ſerit communem, Mandoſ.*ad Roman.conſ.*33.*verſ.ſuper-
ſtite*, Borcholten *tract. de feud.c.*7.*n.*67.à Peguera *in re-
pet.d.c.*3.*verſ.*4.*n.*13.ſicut ſi dictum eſſet liberis vtriuſq;
83 ſexus, Borcholt.ibid. Alterum, quòd † feudum ſit pro-
prium & rectum; nam ſi ſit improprium, etſi conceſ-
ſum eſſet ſub illa clauſula, *maſculis & fœminis*, fœmi-
næ tamen ſimul cum maſculis & non poſt illos ſucce-
derent: ceſſat enim diſpoſitio *dict. §. quinetiam* in
feudo improprio. Jacob.de Bellouiſ. & Nicol. de Nea-
pol. ibid. Laudenſ.*d.loco in fin.* Afflict.*num.*13.Bald.*in pr.*
Aluar.*n.*2.Præpoſ.*n.*2.*in pr.* Jacobin.à Sancto Georg.*d.
verb.& fœminis,n.*10. Pariſ.*d.conſ.*12.*n.*23.*lib.*1. Mandoſ.
*ad Roman.d.conſ.*33.*verſ.ſuperſtite.* Feudum verò empti-
84 tium † non eſt rectum, ſed improprium, vt poſt mul-
tos magis communem aſſerit Gabriel *lib.*3.*tit.de feud.
concl.*2.Burſat.*conſ.*4.*num.*16.*lib.*1.Pancirol.*conſ.*92.*vol.*1.
Bernard.Henric.*lib.*1.*concl.*8.Vultei.*de feud.lib.*1.*c.*8.*nu.*
45.*fol.*327.Borcholt.*de feud.c.*4.*n.*26.*& conſ.*2.*n.*75.*cũ ſeq.*

Sed inutiliter hîc quæritur de ordine ſucceſſiuo, an
85 ei ſit locus † in feudo empto, cum hîc agatur de maſcu-
lo, eoq; agnato, & certiſſimum ſit, emptitium feudum
ad hæredem extraneum tranſire in præjudicium filio-
rum & agnatorum, Burſat.*d.conſ.*4.*n.*16.Alex.*in l.etiam
n.*5.*ff.ſolut.matrim.* Nat.*conſ.*359.*nu.*14.*&* 16.omnino vi-
dendus; Surd.*conſ.*105.*nu.*12.*&* 13.& magis communem
teſtatur Pancirol.*conſ.*50.*n.*17.*&* 23.*lib.*1. Bernar.Henric.
*in tract.magis commun.lib.*3.*concl.*35.& 8.*n.*77.quæ etiam
longè certius procedunt, quòd hoc feudum ab extra-
neo fuerit acquiſitum, Surd.*d.conſ.*105.*n.*10. Alienatio-
nis † enim facultas neceſſariò concludit feudũ ex pa- 86
cto & prouidentia, Menoch.*conſ.*812.*n.*5.Viui.*deciſ.*441.
*n.*12.*&* 13.Sed hac de re fuſiùs *conſ.*2.*n.*75.*vſque ad n.*85.
Accedat, quod ſuprà diximus, quidquid ſit in ſucceſ-
ſione ab inteſtato, filiam in teſtamento in feudo em-
pto inſtitui poſſe in præjudicium agnatorum, ex Fa-
bian.de Anoa *conſult.*53.*n.*3.

Tertium fundamentum eſt, quia cum hoc fuerit in
extraneã familiam alienatum, ſiue id dicas per emptio-
nem, ſiue alio quocumque modo hoc certiſſimum, po-
tuiſſe ſaltem in maſculum d.feudum per d.Joachimum
vltimatè defunctum transferri; † feudum enim aliena- 87
tum ſemel, ſemper manet alienabile, etiam in extraneũ,
Suc.*conſ.*67.*n.*32 *col.*7.*verſ.*6.*reſpondetur.vol.*1. Brun.*conſ.*
105.*n.*5. Natt.*conſ.*322.*n.*2.Burſat.*conſ.*4.*n.*17.*verſ.conceſſio.
&* 22.*lib.*1.Surd.*conſ.*105.*n.*12.*&* 13.Knichen *de veſtitura-
rum pactio.c.*1.*n.*181.& nouiſſimè Schrader *in tract.feud.
part.*7.*q.*11.*n.*31.*per text.in l.videamus*, & ibi Bal.*ff.quod
met.cauſ.* & Bart.*in l.qui duos,nu.*11.*ff.de reb.dub.& conſ.*1.
*n.*72.*cum ſeq.& conſ.*2.*n.*84. Alienatum verò fuiſſe con-
ſtat ex d.Bulla, in qua id † aſſerit ſummus Pontifex, cui 88
ſtandum eſt, etſi aſſertio fuiſſet per verba enunciatiua
in antiquis etiam in tertij præjudicium, Maſcard.*con-
cluſ.*1145.*n.*1.*& ſeq. & concl.*1235.*n.*1.*& ſeq.* præſertim *n.*6.
Crauet. *de antiq.temp. parte principal.c.*2.*incipit, non o-
mitto,n.*25.Alex.*conſ.*15.*n.*2.*lib.*2.*conſ.*1.*n.*...

Quòd ſi prætenderetur, contra tamen rei verita-
tem, non fuiſſe venditionem, ſed donationem, ſemper
tamen hoc fundamentum procederet, quòd ſcilicet a-
lienatum eſſet in extraneum: alienationis enim, ver-
bo, & in materia etiam feudali, donatio continetur, &
qui donat, alienare dicitur, *cap.*1. *§.donare, quomo.olim
feud.alien.* Vultei.*de feud.cap.*10.*n.*47.*fol.*604.

Quartum fundamentum ducitur ex d.compoſitio-
ne cum Camera facta, in eo quòd Camera jus ſuum
transfert in d. Giraudum de Simiana, ejuſque hære-
des & ſucceſſores, in d.inquam Giraudum pro ſe, ſuis
hæredibus & ſucceſſoribus ſtipulantem, & quæ verba
ſæpius repetuntur. Cùm igitur hoc feudum ab vna fa-
milia ad aliam extraneam tranſlatum fuerit, tranſla-
tioque & acquiſitio per eam facta effectum habuerit,
imò, quòd plus eſt, jus Cameræ † acquiſierit, hoc, 89
quatenus antea fuiſſet ex pacto & prouidentia, ſiue
ſimpliciter, ſiue primogenium, factum fuiſſet alte-
rius naturæ reſpectu à Giraudo de Simiana deſcen-
dentium, & nulla habita ratione d.feudi & naturæ, ſo-
lùm attendi debet forma in emptoris ſeu acquiſitoris
inueſtitura à Domino inueſtiente præſcripta: id enim
muratio & qualitas perſonarum operatur, Bald.*in c.*1.
§.hoc quoque, circa princ.de ſucceſſ.feud. Alex.*conſ.*28.*nu.*1.
& 2.*vol.*5. Apern *conſ.*12 *n.*2.*&* 3. Afflict *deciſ.*112.*num.*5.
Pet. à Gregor.*part.*3.*q.*7.*n.*45.*&* 46. Roſental.*c.*2.*q.*22.
poſt multos quos refert *in gloſ.litt.A.* At verò Sanctiſ-
ſimus in d. compoſitione transfert jus ſuum in Girau-
dum de Simiana & ſuos hæredes ac ſucceſſores, pro ſe,
ſuiſque hæredibus & ſucceſſoribus ſtipulantem, quæ
dictiones junctæ, etiam † ſecluſa conſuetudine, fa- 90
ciunt feudum purè & abſolutè hæreditarium ad ex-
traneos, nedum fœminas, tranſitorium, Socin.ſen.*con-
ſil.*257. *col.*4. *verſ.aliquando & ſecundo,& conſ.*266. *col.*3.
in fin.verſ.ſecundum, & ſeq. Alex.*conſ.*173.*n.*1.*lib.*2. Curt.
jun.*conſ.*4.*n.*24.*& in tract.feud.*2.*part.princ.*1.*membr.nu.*
34.*verſ.vigeſimo nono.* Natt.*conſ.*159.*n.*18.Aperno.*conſ.*4.
*n.*20.Petr.Greg.*de conceſſ.feud.part.*4.*q.*19.*nu.*10. *& part.*
8.*q.*4. Menoch.*conſ.*578.*nu.*... Alciat. *conſ.*20.*n.*18.*quod eſt*
13.*lib.*5. Ludo.Sara *conſ.*1.*n.*107. Intrigl.*cent.*1.*q.*48.*nu.*31.

91 *cum ſeq.& conſ.2.n.125.* Immò † & ſola dictio, *hæredum*,
cùm alienatio ſit facta in extraneum, conſtitueret feu-
dum abſolutè hæreditarium, Surd *conſ.105.n.10.& ſup.*
n.79.& fuſè de hoc fundamento *conſ.2.n.85.cum ſeq.*

Vim iſtius argumenti præuidit aduerſarius, nec alio
modo effugere potuit, quàm vt aſſereret, inter deſcen-
dentes Giraudi de Simiana, conſuetudine inductum
fuiſſe, vt primogenitus, cæteris, & nominatim fœminis
excluſis, ſemper ſuccederet, quæ conſuetudo attendi
debet, & ex ea probari feudum regi more Francorum
ea And. de Iſern *in c.imperialem, num.2.circa fin.verſ.ſed*
quomodo probabitur, de prohib. feud.alien. per Frider. Cã-
net.*in c. volentes, verſ.& pariformiter, n.16.* Loffred.*conſ.*
11.n.22.verſ.præterea quamuis, Intrigl *de feud cent.1.q.50.*
n.110.& nouiſſimè Menoc. *d.conſ 391.n.12* omnino vidé-
dus, videndus certè, quia nedum nihil facit pro ipſo,
ſed ipſius reſponſionem infirmat. Atq; his quidem ſu-
fiſſimè ſatisfactum fuit per ſea reſponſiones *in conſ.2.à*
n.87.vſque ad n.94.incluſiuè, negando ſcilicet illã con-
ſuetudinem in d. familia inductam. Illud enim eſt; de
quo quæritur, nec pro ratione adducẽdum eſt id, quod
eſt in quæſtione: immo contrariũ in familia receptum
n.152.& ſeq. docebimus. Non probata igitur per d. D.
Antonin m d. cõſuetudine manet firmum & illibatum
ſuperius argumentum ex ipſius Aduocatorum confeſ-
92 ſione. Deinde etſi probata eſſet, cùm † tamen eam in-
cipiant à Berengario, quem præſupponũt primogeni-
tũ Giraudi, quod ſicut & ſi à Ludouico incipere vellẽt,
falſum eſſe in facto docuerimus, ſequitur, totam illam
machinam primogeniture corruere, Molin. *de primog.*
lib.2.c.6.n.63.in fin. qua de re *in conſ.1.nu.130.*

93 Denique & tertiò & hujuſmodi † conſuetudo non
niſi ſciente Principe & alijs concurrentibus, de quibus
in conſ.2.n.90. quæ hîc non interuenerunt, & non niſi
94 ab † inteſtato procederet, vt ſuprà *n.52.& 53.* dictũ fuit
ex Petr. de Gregor. *part.4.q.11.nu.1.& 2.*& alijs & fuſè *d.*
95 *conſ.2.num.91.* Præterea & quarto non † niſi in caſu, qui
probatus eſt, haberet locum, ſcilicet cùm controuerſia
eſt inter liberos defuncti, non ſi agatur inter filiam e-
juſdem & patruum; multo minus filium patrui, vt ſu-
prà fuit dictum ex Anchar.*conſ.339.n.7.cum ſeq.* Burg.*d.*
conſ.29.n.57. & alijs ſuprà *n.23.25.& 55.* quæ confirman-
tur; quia quantumuis ea conſuetudo ea aliquorũ ſen-
tentia reciperetur, ea nunquam habet locum in alio ca-
ſu de nouo emergente, Salic.*in l.1.col.6.verſ.quæro, an ſi-*
ne vlla contradictione, C. quæ ſit long. conſuet. Poſtremò his
omnibus ceſſantibus, nihil aliud cõſiceretur, quàm jus
Francorum inductum, quo filia excludit patruum, Ti-
raq. *d q.14.n.7.* & alij relati ſuprà *n.36.*

96 Illud ſubjungẽdum † Menoc. *d. conſ.391.* caſum om-
nino diſſimilẽ determinare. Præſupponit enim feudum
maſculis tantum conceſſum & inueſtituram ſecũdùm
jura feudorum factam, necnon ſecundũm conſuetodi-
nem patriæ, qua fœminæ erant incapaces ſucceſſio-
nis feudorum, vt patet ea *numero 1.5.& 6.*& conſuetu-
do, quam vult inducere in familia Hofferniana erat
ad eacluſionem fœminarum, & ſic conformis inueſti-
turæ, juri feudali, & obſeruantiæ regionis, non mirum
ſi valeat. At in noſtro caſu d. aduerſarius eam vult in-
ducere contra conſuetudinem patriæ, contra naturam
juris Francorum, contra jus commune Romanorum,
quod, deficiente conſuetudine loci, ſemper hîc & in
tota Gallia habuit locum, nulla habita ratione juris
feudalis, quod nunqoam in ea fuit receptum, Petr. Ja-
cob.*tit.47.in princ & ſeq. numeris.*

Quintum fundamentũ ex eo, quod Stephanus pro-
nepos d. Giraudi de Simiana pro ſolutione legati Guil-
lelmetæ ſorori per Ludouicum communem patrẽ te-
ſtamento relicti, & dotis eidem per d. Stephanum con-
ſtitutæ partem territorij d. Caſtri noui alienauit, vt pa-
tet ea tranſactione inter d. Stephanum & Cõſules A-
uenionis, inita de anno 1469. quod fieri non potuiſſet, ſi
fuiſſet † ex pacto & prouidentia, quæ nec alienati, nec 97
obligari, vel pignorati, Intrigl *cent.1.q.51.n.14.25.66.92.*
& 129. Nec obſtat † *Auth. res quæ C. comm. de legat.* Ea e- 98
nim non habet locum in feudalibus, vt docet *gloſ.1.in*
verb. ſeu alienare, c.1.de prohib feud.alien.per Frid. Bãld.
in c.1.§ donare qualiter feud.olim alienar.poſſ.& commu-
nem aſſerit Jaſ.*in d. Auth.res quæ, n.26.* Vult.*de feud.lib.1.*
c.10.nu.45.& 46.fol.605. etſi forſan aliàs filia dotari non
poſſet, ſicut nec in majoratibus † etiam nõ feudalibus 99
d. Auth. habet locum; idq; abſque dubio, ſi non agatur
de filia primi inſtituentis majoratum, etſi ab eo deſcẽ-
deret, Moli. *de primog.lib.4.tit.6.n.25.& 3.n.198.*

Sextum fundamentum, quod in articulis & inuen-
tario documentorum tertiũ dicitur, quia hoc feudum,
etiam ſecluſa conſuetudine, in terminis meri juris feu-
dalis fuit ſemper, & eſt merè, purè & abſolutè hæredi-
tarium ad quoſcumq; fœminas, ſeu cattaneos tranſi-
torium, in præjudicium agnatorum: hoc verò tale eſſe
& fuiſſe varijs modis probatur. Primò, ex d. alienatio-
ne conſequitur neceſſario † eſſe propriè & ſimpliciter 100
hæreditarium ad quoſcumq; hæredes tranſitorium, &
eacludi omnem naturam ea pacto & prouidentia, Me-
noch.*conſ.802.n.5.* Viui.*deciſ.441.n.12.& 13.lib.3.*

Secundò ex forma qua homagia præſtita ſunt, quę ta-
lis eſt, vt feudum abſolutè hæreditarium contineat,
quemadmodum in inuẽtario documentorum fuit de-
monſtratum ab anno 1244. vſq; ad hæc tempora fuſiſſi-
mè & cõtinuè, maximè ex homagijs Roſtagni de Sabra
no, Abbati, pro ſe, ſuis hæredibus & ſucceſſoribus om-
nibus in infinitum; & Joanni 22. pro ſe, ſuis hæredibus
& ſucceſſoribus omnibus præſtitis: quod vltimum ſæ-
pe diximus loco inueſtituræ fungi, quod primum ſit,
quod Sedi Apoſtolicæ, & abſq; proteſtatione fuit præ-
ſtitum: & ex homagio Berengarij de anno 1422. in quo
promiſſiones fiunt pro ſucceſſoribus quibuſcumque,
Stephani homagium deficit, ſed ex d. tranſactione cum
Conſulibus Auen. inita id etiam probatur, cùm in eo
dicatur d. Caſtrum ſpectare ad Stephanum & ſuos hæ-
redes, & ſucceſſores quoſcumque. Et ex homagijs Jan-
ſani, de an.1535. & Joachimi, de an.1556. pro ſe, ſuis hæ-
redibus & ſucceſſoribus quibuſcumq;: dicto † enim 101
vniuerſalis, *quibuſcumq;* cõſtituit feudum abſolutè hæ-
reditarium, ad quoſcumq; hæredes tranſitorium, Bald.
in c.1.in pr.n.19.de prohib. feud.alien. per Frid. Abb.*conſ.*
3.n.4.circa med.vol.2. Alex.*in l.quadam, §.nihil intereſt,*
n.2.circa fi.ff.de rdend.& in l.quod dicitur 2.n.26.circa fi.ff.
de ver.obl. Cum.*in prælu.c.ſi aliquẽ n.87.* A Peguet.*in re-*
pet.d.c.3.ver.6.n.1.& facit feudũ ad inſtar aliarũ rerũ hę-
reditariarum, Roſent.*de feu.c.2.q.35.in fin.& c.7.q.6.n.2.*
& 3. Deniq; in dictione † *omnibus*, aſſerẽdum quæ idem 102
ſonat ac, *quibuſcũque*, etiã in materia feudorũ, & vtraq;
feudum abſolutè hæreditariũ cõſtituit, Thom. de Mar.
de diff. feu.tit.5.de feu.hær.n.8. Tiber. Dec.*reſp.3.n.174.lib.*
4. Ruin.*conſ.25.n.6.lib.1.* Meno.*conſ.129 n.10.* Vult.*de feu.*
lib.1.c..n.9.n.121.fol.561. Schrad.*de feu part.7.c.3.n.1.* Ro-
ſent.*c.2.q.36.n.6.* Cranet.*conſ.256.n.8.verſ.hic tamen vſq;*
ad fi. Garſon.*de fœm.ad feud.recep.nu.79.in pr.* His adde
Bal.*in c.1.in præſentia ſub nu.20.tit.de prob.* Catel. Cotta.
in memor.verb.hæred.appellatione. Alex.*conſ.195.ſub n.4.*
vol.6. Nat.*conſ.159.n.6.* Curt. jun.*conſ.1.n.4.* Dec.*conſ.254.*
n.2. Gozadin.*conſ.27.n.22.in fin.* Rol. à Vall.*conſ.50.n.36.*
37.40.47. Sufficit.n. vt per æquipollentia † verba, quę 103
vniuerſalitatẽ denotẽt, cõcipiatur inueſtitura, Pariſ.*con.*
23.n.169.cũ ſeq. Intrig.*cent.1.q.50.n.146.* hujuſmodi verò † 104
feuda, abſolutè hæreditaria, certiſſ. eſt ad fœm. & extra-
neos etiã legatarios, in præjudiciũ agnat. trãſire poſſe.

Alex.

Alex.*in l.etiam.n.5.ff.ſolut.matrim.* Roman. *ibid.num.3.*
Socin.ſent. *conſ.19.col.2.in prin.* & hanc magis commu-
nem eſſe teſtantur Curt.iun.*conſil.1.per tot.* maximè *n.*
1.& 7. & in tract.de feud.4. part. princip.num.130. & in
2.part.3.part.princip.num.62. Rip.*in l.ex facto.§.ſi.num.*
16.ff ad Trebell. Socin.iun. *conſil.103.num.28. volum.2.*
fuſiſſime Intrigl. *cent.1.quæſt.50.num.117. vſque ad num.*
127. & n.131. vſque ad n.153. & hanc in praxi ſeruari con-
tendit Clar.*d q.9.n.2.* Nec conſenſus domini eſt neceſ-
ſarius, Vultei. *de feud.lib.1.cap.9.num.74.fol.482.* Mozi.
tit. de ſubſtit. & quomodo acq.feud.n.95. & conſil.2. num.
105 *121.& 122.* Et † quamuis aliqui voluerint reſtringere, ſi
tantùm vna improprietas adſit; nimirum quòd vel ſit
maſculus extraneos, vel fœmina agnata, qualis eſt Bec-
ci.*conſil.18.n.1.3.& 13.* tamen verius eſt, etſi eſſet fœmina
& extranea, admitti, Intrigl.*d q.50.144* Roſental.*c.2.q.*
37.n.4. & conſil.2.num.125. Quod tamen hic eſt inutile
quærere, cùm agatur de maſculo, eóque agnato. Pro-
106 batur quoque abſolutè † hæreditarium ex dictione,
in infinitum, in homagio Roſtagni, Abbati præſtito, in-
ſerta quæ ſola ſufficit, Aperno. *conſil.4.n.19.* Curt.iun.
conſ.4 circa fi. Petr.de Gregor. *part.4.q.3.verſ.item de-*
cendum: quam ſententiam, quantumuis Thoma de
Marin.repugnante, amplectitur Intrig. *d q.50.num.198.*
Probatur etiam ex homagiis Giraudi Amici, de anno
1355.& Melchioris, de anno 1550 per dictiones coniun-
107 ctas, *pro ſe, ſuis hæredibus & ſucceſſoribus*, præſtitis, quæ,
vt ſuprà *n.90.* dictum fuit, conſtituunt † etiam abſolu-
tè hæreditarium, ex Socin.ſen. *conſil.257.col.4.verſ.ali-*
quando & ſecundo, & aliis ſuprà citatis. Notandum quo-
que eſt, in aliquibus ex d.homagiis plura concurrere,
quorum vnum ſufficeret ad conſtituendum feudum
abſolutè hæreditarium, nimirum in homagiis Roſta-
gni de Sabrano, in quibus dictiones, *hæredes & ſucceſſo-*
res, coniunguntur, quę ſufficiunt, & dictio vniuerſalis,
omnibus; vt præterea in homagio facto Abbati in infi-
nitum, quæ ſola conſtituit feudum abſolutè hæredita-
rium, vt dictum fuit, & in homagiis Ioachimi & Ianſa-
ni, vbi adſunt eędem illæ dictiones iūctæ, & dictio vni-
uerſalis, *quibuſcumque*. Aduerſus hoc fundamentum
plura opponuntur, quæ paucis diluenda ſunt.

Primò opponunt homagium de anno 1244. in quo
ſucceſſorum tantum fit mentio. Reſpondetur, non bo-
na fide id dici: adiicitur enim dictio vniuerſalis, *omni-*
bus, quæ, vt ſuprà dixi, facit feudum abſolutè hæredi-
tarium, ſi dictioni, *ſucceſſoribus*, vel *hæredibus*, adiicia-
108 tur: vtraque enim † dictio, etiam in materia feudorum,
idem ſonat, immo dictio, *ſucceſſorum*, etiam in materia
feudali, amplior eſt, quàm *hæredum*. Ludou. à Pegueta
in repet. cap.3.Reg. Petri tertij.verſ.2. ſi erupero.n.10. Ro-
ſental. *c.2.q.40.per tot.* & vnaquæq; ſeparata conſtituit
feudum hæreditarium, ſed ſtrictè Deci. *conſil.169. n.1.*
Aperno.*conſ.4.n.17.& 20.verſ.& ſic apparet.* Thom.de
Marin.*tit.31.n.15.& tit.5.n.15.* Petr.à Gregor. *part.6.q.4.*
Intrigl. *cent.1.q.48.n.51.& ſeq.* quod ſi dictio vniuerſa-
lis, *omnibus*, adiiciatur, vt in hoc homagio, facit feudum
abſolutè hæreditarium, vt ſuprà dictum fuit. Ideóque
clauſola, *pro ſucceſſoribus quibuſcumque, & hæredibus qui-*
buſcumque, idem operatur, Philipp.Math.*conſ.26.n.223.*
lib.2.inter conſil. Vultei. d à Peguet.*d.loco n.10.* Deinde,
quatenus non ita clarum eſſet, ac homagium d Roſta-
gni Ioanni 22. præſtitum, ab eo declarationem accipe-
ret, Decian.*conſil.58.n.6.lib.1.* & huic potiùs quàm illi
ſtandum eſt, cùm vim nouæ inueſtituræ habeat. Et hęc
quidem dicuntur, ſecluſa conſuetudine, & in terminis
iuris feudalis. Nam ea exiſtente, vt reuera exiſtit, dictio
109 † ſimplex, vel ſola, *hæredum*, vel *ſucceſſorum*, abſque alia
adiectione, pro quibuſcumque accipitur, Guido Pap.
deciſ.230.num.1.verſ.admittendum. Benedict.*in cap.Ray-*
nutius.verb.duas habens.num.67. Guill. Aperno.*conſil.6.*
num.26.verſ.eſt & nouiſſime. Freccia.*lib.3.tit.de feud hæ-*
redit.& mixt.num.29.fol.416. Petr. à Gregor. *part.3.q.*
3.num.9 & 10. & Maſtrill. *ibid.* & idem Gregor. *part.6.*
quæſt.2.num.10 Camerar.*in c imperialem fol.163.* Immò 110
idem ſtatuendum, etſi † nulla hæredum vel ſucceſſo-
rum mentio, ſed ſimpliciter conceſſio facta fuiſſet,
Aperno. *conſ.4.num.20. & ſeq.* & Gregor. *part.4.quæſt.*
15.num.9. Oldrad. *conſil.159.num.9.* & Pariſ.*conſil.13.n.*
30.lib.1. Iaſ. *in d.l.de quibus. num.64.* vide Bened. &
Surd d. locis, *& conſil.2.n.86. & 134.*

Secundò opponunt de homagio præſtito per Gi-
raudum Amici de anno 1364. in quo ſucceſſorum tan-
tum fit mentio, abſque illa dictione vniuerſali, ſed re-
ſpondetur, data d. conſuetudine, pro quibuſcumque
accipi, ſed & ea ſecluſa adeſſe proteſtationem qua d.
Giraudus ampliorem & fauorabiliorem homagij præ-
ſtationem, quæ ex antiquis homagiis fieri deberet, ſibi
reſeruat, & ſic dictiones *ſucceſſoribus & hæredibus omni-*
bus, & homagio Roſtagni de Sabrano antiquiori cen-
ſentur appoſitæ, & neceſſariò intelligendę ſunt. Adde,
quòd ſiue ex vi d.conſuetudinis generali, ſiue etiam ea
clauſula propter d.homagium Roſtagni antiquius, di-
ctionem, *ſucceſſoribus*, pro *quibuſcumque hæredibus*, acce-
ptam fuiſſe euentus docuit, cùm nouem annis poſtea,
ſcilicet de anno 1373. d.feudum per d.Giraudum Amici
in Giraudum de Simiana, irrequiſito domino, aliena-
tum fuerit.

Tertiò opponitur contra homagia Roſtagni de Sa-
brano, quæ omnino vigere & rem decidere ex aduerſo
aſſeritur, cùm dicitur ea verba reſtringi per dictiones
ſubſequentes, *futuris dominis*, & clauſulam, *qui de iure*
ſuccedere poſſunt: ſed in vanū nititur eleuare vim d.ho-
magiorum, & facilè reſpōdetur obiectioni, ſi priùs ad-
monuero dictiones, *futuris dominis*, cum clauſula, *qui de*
iure, coniungi per aduerſarium non cum bona fide; ſe-
peratæ enim omnino ſunt in d.homagiis, & clauſula il-
la, *qui de iure*, in alio & diuerſo capite & alio modo cō-
cepta eſt, vt mox dicetur. Separatim igitur eſt reſpon-
dendum; & primùm quoad dictiones, *futuris dominis*,
cùm homagium fit pro ſe, ſucceſſorib. omnibus futu-
ris dominis. Reſpondetur, ea † verba non reſtringere, 111
ſed potiùs ampliare dictiones *hæredibus omnibus* vt ſci-
licet homagium fiat pro omnib hæredibus futuris do-
minis. hoc eſt, vt omnes ſucceſſores ſiue ex teſtamēto,
ſiue ab inteſtato, ſiue inter viuos, ſiue vniuerſales, ſiue
particulares, ſiue maſculi, ſiue fœminæ ſint & poſſint
eſſe futuri domini, & pro his omnib. dominis homagiū
pręſteint; & hic eſt vnus intellectus: alius, quia illis qui-
bus voluerit & ſuis ſucceſſorib. & hæredibus is qui ho-
magium præſtat, relinquere poteſt d. feudum, forſan
enim titulo legati relinquet, & nō vniuerſali, forſan vni
ex hæredib. & non aliis, cùm plures inſtituiſſet, forſan
titulo donationis & non hæreditario, ideò dicit *pro*
omnibus futuris dominis, iis ſcilicet quos ipſe voluerit
eſſe dominos. Et planè ea verba clara ſūt, ſi bene inſpi-
ciantur; ſed, etſi aliquā ambiguitatem haberent, quam
non habent, interpretationē ſumere deberent à verbis
præcedentibus, quæ denotant feudū abſolutè hæredi-
tarium: per clauſulā enim † adiectam, nō debet fieri in- 112
terpretatio, qua corrigantur præcedētia. *l.nam ad ea. ff.*
de condit.& demonſtr. quæ licèt loquatur in vltimis vo-
luntatibus, tamē glo.*in l.pacta nouiſſima.C.de pact.* tranſ-
ferrad contractus: & idē facit Bart.*in l.fi.§.idem quæſiit*
ff.de condict.indebit. & aliàs prout fuſiùs dixi *in conf.2.*
n.99.101.102. Quod confirmatur, † quia dictiones vni- 113
uerſales non debent, nec poſſunt reſtringi, ſi reſtri-
ctæ nihil operarentur: quod procedit, ſi verba ex qui-
bus prætenditur fieri reſtrictionem, non repugnent

vniuerſitati gloſ. *in clem.1. verb. quibuſcumque de iudic.* Curt.iun. *conſil.1.& conſil.183.* Deci. *in c. in præſentia.n.45.de probat.* hoc verò caſu verba, *futuris dominis*, non repugnant, immò optimè conueniunt, vt omnes cuiuſcumque qualitatis, poſſint eſſe futuri domini: quòd ſi reſtringeretur, inutilis redderetur dictio vniuerſalis, reſtringeretur inquam per dictiones, *futuris dominis*, quas nemo vnquam dixit importare feudum ex pacto & prouidentia, cùm illud ſit reſtrictum & neceſſitatum per certum genus & gradum perſonarum, quod non ſit ex his verbis quæ ampliſſima ſunt; immò vbi talia eſ-
114 ſent, † quæ poſſent referri ad feudum hæreditarium, & ex pacto & prouidentia, aſſerendum eſſet hæreditarium, non ex pacto & prouidentia. Alex. *conſil.26.n.3. cum ſeq.lib.5.* qua de re fusè *conſ 2.n.99. cum ſeq. & n.127.*

Nec his obſtat, quod ſubiungitur, feudum conceſſum alicui & cui dederit, ſi dictio legitimè intermiſceatur, manere inalteratam feudi naturam, & ad id eos tantùm admitti, qui de iure feudorum ſuccedere poſſunt, Curt.iun. *conſil.130.n.7.verſ.& iſtud clarè*, quem ſequitur Menoch. *conſil.514.* & nouiſſimè Intrigl. *cent.1.*
115 *q.50.n.179* Nihil enim habet commune † ea forma cum verbis, *futuris dominis*, dictio enim, *legitime*, intermixta, clarè reſtringit verba, *quibus dederit*, vt ſcilicet debeat requiri conſenſus domini, quo non requiſito, non dicitur legitimè, alienatio fieri. *l.fi.C.de iur.emph.* vt eleganter interpretatur Curt.iun. *d.conſil.130.n.7.* non mirum, ſi feudum quod ex verbis *cui dederit*, alioqui fuiſſet ſimpliciter hæreditarium, propter dictionem, *legitimè*, maneat inalteratum. Sed hæc longè differunt à caſu noſtro, in quo nihil huiuſmodi eſt, ſed adſunt tantùm verba quæ compatiuntur cum feudo hæredi-
116 tario, qua de re fuſiùs *conſil.2.n.105.* Quinimo data † capacitate fœminarum, vt in tota Gallia, & in hac patria, fœmina in feudis dicitur legitimè ſuccedere, & comprehenditur ſub legitima ſucceſſione, Abb. *conſ.3 n.4. verſ.ex his infertur.lib.2.* Deci. *conſil.269.n.1.*

Quartò opponitur propter clauſulam, *qui de iure ſuccedere poſſunt*, in vno capite homagiorũ appoſitam, per quam hi tantùm, vt ex aduerſo prætenditur, admitti debent, qui de iure feudali ſuccedere debent: vnde fœminæ excluduntur, quæ eo iure, inquit, ſunt incapaces ſucceſſionis feudi, *in c.1.de eo qui ſibi & hæred.* dictionémque vniuerſalem, *omnibus*, per hanc clauſulam reſtringi ad legitimos ſucceſſores ſecundùm iura feudalia, vt ſic fœminæ vocatæ non cenſeantur.

Ad hoc variis modis reſpondetur; primò, ea verba non eſſe in principali præſtatione homagij, quę eſt ſimpliciter concepta, *pro ſe & ſucceſſoribus & hæredibus omnibus*, ſed eſt tantum in vno ex capitibus acceſſoriis, vel executiuis, eóq; inter varia immixto & intermedio
117 appoſita, † quæ propterea non immutat naturam formulæ principalis, Deci. *conſil.195.n.5.& 6.* Pariſ. *conſil.23. n.42.lib.1.* Camill. de Curt. *in diuerſ.iur.feud.§. multoties.n.9.fol.49.* Gabriel. *lib.6.concl in rubric. de verbo.ſignif.concluſ.3.num.12.* Schrader. *de feud part.2.cap.3.n.21.* Pinel. *in l.1.part.3.n.87.verſ.adhuc non concludit, fol.391. C.de bon.matern.* vbi eam eſſe dicit receptiorem ſententiam. Verba enim executiuè prolata, non alterant principalem diſpoſitionem. *ex Clem.1.circa fi.de præbend.& dignit.* Iaſ. *in l.ex peculiari.num.2.ff.de vulgar.& in l.qui Roma.§.duo fratres.n.33.ff.de verb.oblig.* Hęc confirmantur ex his, quæ ſuprà diximus, non debere fieri interpretationem, qua corrigantur præcedentia. *d.l.nam ad*
118 *ea ff.de condit.& demonſtr.* His adde † non eſſe veriſimile, partes voluiſſe totam præcedentem diſpoſitionem vno verbo ſubnectere. arg. *l.ſi quando.C.de inoff.teſtam.* gloſ. *in verb.præſcriptione.§ præterea.c.1.de capit.Conrad.* ne videantur incontinenti ſe corrigere, Bald. *in l.fi.in fi.per illum text.C.per quas perſon.* & aliàs *in conſ.2.n.128. & ſeqq.& n.145.* vbi reſpondetur Decij conſilio *445.n.8 cum ſeq.*

Secundò reſpondetur, etſi eſſet in † principali diſpo- 119
ſitione, nõ tamen reſtringere dictionem vniuerſalem, cùm non ſit concepta eo modo, quo debet, vt ſiat reſtricta, nempe, *per me & omnes ſucceſſores qui de iure ſuccedere poßunt*, ſed ſimpliciter in eo capite profitetur recognoſcere his verbis *Promitto per me & omnes ſucceſſores meos, quòd ego & illi qui de iure in d.Caſtro ſucceſſerint*, quo caſu nõ reſtrictiuè ad dictionem, *omnibus* ſed ampliatiuè ad dictionem, *ego*, eſt appoſita, vt ſcilicet ipſe, & qui de iure ſuccedent, qui ſcilicet ſunt omnes & cuiuſcumque qualitatis ſucceſſores, per quos ſimpliciter & abſolutè ſit promiſſio & ſic tam fœminæ, quàm extranei, qua de re d.loco *n.130.*

Tertiò reſpondetur, etiam ſecloſa † dictione vniuer- 110
ſali, & dato illam clauſulam, vt decet, fuiſſe cõceptam, vt ſi feudum fuiſſet cõceſſum tibi & cui ius dabit, non propterea minus eſſet feudum hæreditarium, non quidem abſolutè, ſed ſtrictè quod vocant. Alnato. *cap.1.n.7.circa fi.verſ quæro quid.tit.quid ſit inueſtitur* Bald. *in l.libertis.n.33.C.de oper.libert* Intrigl *cent.1.q.48 n.61 & 62.* At verò in feudo etiam ſtrictè hæreditario in caſu noſtro excludendus eſſet d. Antonius, vt dicetur in ſequenti fundamento.

Atq; hę quidem ſolutiones procedunt, ſecluſa con-
ſuetudine generali, at ea data, vt debet dari, ea verba, † 121
qui de iure ſucceſſerint, non de iure feudali, ſed de conſuetudine, quæ in patria ſeruatur, ſunt interpretanda: quilibet enim actus præſumitur geſtus ſecundùm cõſuetudinem Regni, Bertachi. *in repertor. in verb.contractus.in pr.n.97.* Bart. *in l.contraxiſſe.circa fi.ff.de actio.& oblig.& l.ſemper in ſtipulationib. ſub n.7.& in l.nemo poteſt.n.5.in fi.* vbi expreſſius additio in *verb.conſuetudo.ff. de duob.reis*, & in terminis conceſſionis feudi, Greg *par.3.q.3.n.9.& 10.* clariùs Maſtrill *in additio.* & Gabr. *lib.6. tit.de conſuet.conclu.1.n.1.& 10.* Marin. Freccia. *de ſubfeud. lib.3.tit.2.de feud.antiqu.n.19.fol.392.* & conſuetudo loci dicitur ius commune in d. loco, Bald. *tit. de pace Conſtan.n.22.* Rot.Genuenſ. *deciſ.16.n.12.& 13.& deciſ.438. n 3.* Ius enim feudorum & conſuetudo quæ ibi regnat, generalem conſuetudinem, feudorum vincit, Capic. *in inueſtit. verb. feudorum leges.fol.261.* multo magis in hac patria & tota Gallia, in qua nunquam ius feudorum habuit locum. Nec obſtat ſi dicatur, à centum & tot annis prætendi, fuiſſe aliqua feuda ex pacto & prouidentia. Nam quatenus id verum eſſet, hoc eſſet tantùm ab anno 1492. aut ad ſummum ab anno 1447. vt in inuentario documentorum oſtenſum fuit, non autem de tempore, quo homagia Roſtagni, ſcilicet de anno 1321 & 1324. Giraudi de anno 1335.& 1364. Berengarij de anno 1412. Ludouici de anno 1422. præſtita fuerunt, de quorum interpretatione agi poſſet. Fuit enim vniformis & conſtans conſuetudo in omnibus feudis de d.temporibus, & nunc quoque eſt; ſed dato huiuſmodi aliqua feuda ex pacto & prouidentia
fuiſſe, † conſuetudo generalis, quæ in regione aliqua 122
ſeruatur, & non forma priuilegiorum & caſuum particularium, conſideranda eſt: ea enim verba, *de iure*, ſecundùm d.conſuetudinem generalem, & non habito reſpectu ad illa particularia feuda, ſunt intelligenda, Marin. Freccia. d.loco poſt Andr.de Iſern.& alios: conſuetudo enim ius commune dicitur; Freccia. d. loco. Sed demus, ſemper fuiſſe plures cõceſſiones ad maſculos reſtrictas, eáſque in viridi obſeruantia ad hæc vſque tempora, hoc non facit, quin d. cõſuetudo maneat firma, perpetua & vniformis in omnibus omnino feudis, in quibus per conceſſiones ab ea non eſt diſceſſum,

& quin

& quin d. omnia feuda ſecundùm eam intelligenda
ſint, cum in feudorum controuerſiis primùm inueſti-
turæ tenor, tum, ea deficiente, conſuetudo particula-
ris loci inſpicienda ſit. & tertiò, ea deficiente, ad con-
ſuetudines feudales, de quibus in vſibus feudorum,
recurrendum eſt, Martin. Laudenſ. *de feud. cognit. n. 9.*
cap 1. & ibi Præpoſ. *num.* 3. Ludou. à Peguet. *in repetit.*
d. cap. 3. *in* 2. *preludio. num.* 10. Vultei. *de feud. lib.* 2. *cap.* 3.
num. 22. 23. *&* 24. Schneiden. *de feud. part.* 1. *num.* 10. 11.
12. & ibi additionatores. *ſub littera g. & h.* In Gallia
verò, deficiente conſuetudine locali, non ad ius feu-
dale, ſed ad ius commune Rom. recurritur. Charond.
lib. 5. *reſponſ. c.* 6.

Hæc confirmantur, quia quoties conſuetudo domi-
ni ea eſt, vt paſſim fœminas in feudum admittat, tunc
præſumitur in inueſtituris, in quibus fœminarum non
eſt facta mentio eas comprehendi, Garſon. *in tract. de*
fœm. ad feud. recipiend. limit. 10. Intrigl *cent.* 2. *art.* 2. *num.*
238. *arg. l. ſi ſeruus. plurium.* §. *fi. de legat.* 1. ex actis verò
cõſtat fœminas in hoc Comitatu non minus ac maſcu-
los ad feuda admitti. *conſil.* 1. *n.* 48. & dominus conce-
dens feudum, vel recipiens homagium, cenſetur id fa-
cere ſecundùm poteſtatem quam ex vi conſuetudinis
vigentis habet, Barbaſ. *in ciuil. conſult.* 39. *n.* 43. *cum ſeqq.*
124 *&* 50. *cum ſeq.* Et conceſſio † ſimpliciter facta intelligi-
tur ſecundùm conſuetudinem in patria vigentem Ol-
drad. *conſil.* 159. *n* 9 Pariſ. *conſil.* 13 *n.* 30. *lib* 1. Burſat. *conſil.*
50. *in fi. lib.* 1. Vultei. *de feud. lib.* 1 *cap.* 7 *num.* 20. *fol* 134. *&*
n. 56. *fol.* 198 *& lib.* 2. *cap.* 2. *n.* 25. *& conſil.* 5. *n.* 113. *lib.* 2. de-
nique inueſtitura, eiúſque verba interpretanda ſunt,
ſecundùm conſuetudinem loci vbi ſit, non autem ſe-
cundùm ius feudale. Vultei. *d. loc.* & alij ſuprà. *num.* 69.
præſertim circa ſucceſſionem feudi, Vultei. *conſil.* 33. *n.*
59. *lib.* 1. omnis enim actus ſecundùm conſuetudinem
loci, vbi ſit, intelligitur etiam in materia feodali. Schra.
part. 6. *c.* 5 *n.* 24. ſicut & iuramentum fidelitatis, Schrad.
125 *d. part.* 6. *cap* 6. *n.* 22. Et data d. conſuetudine, † ſub legi-
tima ſucceſſione comprehenditur fœmina, Deci. *conſ.*
269. *n.* 1. His omnibus adde, impoſſibile eſſe vt ea ver-
ba, *qui de iure*, intelligantur de iure feudali, cùm libri
feudorum vix circa annum d. homagij Giraudi, ſcilicet
1244. cœperint Bononiæ legi, & per quaſdam alias na-
tiones quàm Lombardiæ, non niſi longiſſimo tempo-
re poſtea recepti fuerint, per Gallos verò & Francos,
nunquam, vt fusè docui *in conſil.* 4.

Quintò opponitur, quòd caſu quo fœminæ eſſent
vocatæ, nonniſi omnibus maſculis extinctis & defi-
cientibus admitterentur, ex Menoch. *d. conſil.* 391. *n.* 13.
& ſeq præſertim *n.* 15. *ver. & in ſpecie.* Reſpondetur enim,
illum ordinem ſucceſſiuum tantùm in certis caſib. pro-
126 cedere, vt † in conceſſione feudi facta maſculis & fœ-
minis, vel in feudo fœmineo & in terminis *cap.* 1. *de eo*
qui ſibi & hered. quia cùm in illis formis nihil adſit ex
quo poſſimus colligere mentem concedentis eſſe, vt
conueniat fœmina cum maſculo, illam interpretatio-
nem facimus per quam quanto minus fieri poſſit ius
feudorum lædatur: ſed pleriſque caſibus ſimul fœmi-
næ cum maſculo concurrunt, vt ſi formula ſit conce-
pta hoc modo, *maſculis cum fœminis*, quam opinionem
communem ſuprà demonſtrauimus ex Iacob. de ſanct.
Georg. *in tract. feud. verbo. & fœminis. n.* 10. Pariſ. *conſil.*
12 *num.* 16 *lib.* 1. Clar. *in* §. *feudum. quæſt.* 17. *num.* 4. *& ſu-*
prà num. 82. & ibi obſeruauit Menoch. *d. conſil.* 391. *num.*
127 16. poſt Fulgoſ. Gozadin. necnon † quando clauſula
vniuerſalis eſt poſita, qui eſt caſus noſter, quæ opera-
tur, vt nedum cum maſculis, ſed illis excluſis fœmina
admittatur, ſi eam feudatarius inſtituerit, vt in termi-
nis docent Socin. ſen. *conſil.* 255. poſt Bald. Iacob. de
Beluiſ. & Martin. Laudenſ. *col.* 4. *in fi. verſ. aliquando*
& ſecundo. Pariſ. *conſil.* 12. *num.* 12. *cum ſeqq lib.* 1. Natta
conſil. 159. *num.* 8. *&* 9. nam vt præfati doctores docent
cap. 1. §. 1. *Epiſcop. vel Abbat.* ex quo ille ordo ſucceſſiuus
probatur in formula conceſſionis maſculis & fœmi-
nis, habet tantùm locum in feudo recto & proprio,
non autem in improprio, vt ipſi docent & ſuprà *num.*
83. fuſius probauimus. Ideóque Menoch. *d. conſil.* 391.
num. 13. poſt Garſon. deceptus fuit, & plerique quos
allegat, id non dicunt, vt fusè docui *d. conſil.* 1. *num.* 139.
& 140. amplior enim eſt forma cùm adeſt † clauſula 128
vniuerſalis, quàm formolæ ex quibus ducit argumen-
tum ſuum, cùm in hac extraneus admittatur, quod
non ſit in illis, vt docui ſuprà *num.* 104. Menoch. verò
nullum habere ſuæ ſententiæ authorem præter Gar-
ſon. oſtendi *d. conſil.* 2. *n.* 139. *&* 140 quibus opponimus
Socin. ſen. Pariſ. & Natt. ſuprà allegatos, quibus addo
Ruin. *conſil.* 16. *n.* 5. *cum ſeq.* maximè *num.* 13. vbi hoc va-
lidè confirmat omnino videndum *lib.* 1. Sed in caſu
noſtro inutilis videtur ordinis ſucceſſiui quæſtio. Nam
cùm ex veriori & communiori & in vſu recepta ſen-
tentia, ex vi dictionis vniuerſalis extraneus in præiudi-
cium agnatorum poſſit inſtitui hæres, Clar. §. *feudum.*
d. q. 9. *n.* 2. & alij ſuprà *n.* 83. allegati, multò magis ma-
ſculus agnatus, qualis eſt noſter Ioachimus, qua de re
d. conſil. 2. *n.* 141. Et hæc quidem de iure feudali proce-
dunt; ſed data conſuetudine res eſt extra omne du-
bium.

Septimò opponitur contra † homagium Ludouici, 129
quod in aliquibus aliis documentis dicatur hæres, &
non cohæres; ſed hoc nihil eſt vt doctum fuit in arti-
culis; cùm qui cohæres eſt, hæres ſit, & eorum quæ in
homagio ponuntur, principaliter eſt habenda ratio,
quia id erat maximi momenti, maximè quia difficul-
tas omnis tollitur ex dictionibus, *coniunctim vel di-*
uiſim, quibus clarè conuincitur, eum habuiſſe ſocium
in dominio Caſtri-noui, ex quo omnis primogenitura
tollitur *ad not. in cap.* 1. §. *præterea. de probib. feud. alien.*
per Frid. & in eo quod facit homagium ſub qualita-
te hæreditaria, omnis natura feudi ex pacto & proui-
dentia etiam tollitur, ſuprà *num.* 35. & infrà *num.* 157. di-
ctio verò. *quibuſcumque*, propter proteſtationem ſub-
intelligitur.

Octauò opponitur contra idem homagium Ludo-
uici, necnon Melchioris, Ianſani & Ioachimi, quòd ſci-
licet ſint contra formam antiquorum homagiorum:
certum autem eſt antiquiorem inueſtituram † poſte- 130
rioribus neglectis, in feudis ſemper attendi, vt ex com-
muni Doctorum ſententia firmat Vultei. *de feud. lib.* 2.
cap. 3. *n.* 22. &, deficiente originali inueſtitura, illius re-
nouationem ſufficere. Vultei. *d. loco n.* 16. Sed reſponde-
tur, falſum eſſe, non † conuenire antiquioribus homa- 131
giis, immò conformia ſunt, vt ex ſuperioribus maximè
homagiis Roſtagni tam Abbati, quàm ſummo Ponti-
fici præſtitis, quod fuit primum poſt ſuperioritatem d.
loci per ſummum Pontificem acquiſitam, & aliàs reſ-
pondetur, vt *in conſil.* 2. *num.* 106. *verſ. ſecundum, & num.*
107. *& ſeq.*

Poſtremò opponitur, † dictionem, *hæredibus*, de hę- 132
redibus ſanguinis intelligendam. Reſpondeo, hoc eſſe
falſum; in feudo enim, etiam eo quod ſtrictè hæredi-
tarium vocant, hæres debet eſſe bonorum, & hæredi-
tatis, nec ſufficit eſſe ſanguinis, & hæc eſt communis
ſententia ex Alex. *conſil.* 19 *n.* 16. *vol.* 5. Intrigl. *cent.* 1. *q.* 51.
n. 289. hæres inquam vltimò defuncti, nec ſufficit vt
ſit hæres † primi inueſtiti, Intrigl. *d. quæſt.* 51. *num.* 117. & 133
in eo ſucceditur vltimo morienti, non primo inueſti-
to. Intrigl. *d. q.* 51. *num.* 299. qua de re *conſil.* 2. *num.* 112. 115.
& 143.

Huic fundaméto, quod ſcilicet hoc feudũ, ſit feudum

134 abſulotè hęreditatium, addendum † quòd feudum vbi
aliàs non eſſet ad hæredes tranſitorium, cùm tamen ſe-
mel legitimè ad hæredes tranſmiſſum ſit, poſtea ad hę-
redes indiſtinctè tranſmitti poteſt per text. *in l. vide-
mus.* & ibi Bald *ff. quod met. cauſ.* Bart. *in l. qui duos. num.
11. ff. de reb. dub.* & in terminis feudi Schrader. *in tract.
feud part. 7. c. 21 n. 31.* & ſemel factum hęreditarium ſem-
per manet hæreditarium. Minado *conſ. 10 n. 14. cum ſeq.*
Knichen. *de inueſtit. part. c. 1. num. 18.* ad hæredes verò
hoc feudum Caſtri-ooui tranſmiſſum fuiſſe patet ex
actis, maximè ex tranſactione Delfineiæ, homagio
Ludouici & tranſactione Stephani cum Bartholomæo
iuncta cum tranſactione eiuſdem cum conſulibus
Auenioo.

Septimum principale fundamentum, quod ex ſupe-
riori dimanat, quia in omnibus omnino homagiis ne
verbum quidē adeſt, quod feudum ex pacto & proui-
dentia denotet: & præſuppoſito nullam eſſe, vel ſubin-
telligi dictionem vniuerſalem, vel æquipollentem, aut
aliàs aliquo modo reſtringi ad perſonas de iure feudo-
rum capaces, ſecluſaque d. conſuetodine, hoc tamen
certiſſimum eſſet, hoc feudum fore hæreditarium ſtri-
ctè, vel ſecundum quid, vt cùm in omnib. omoino hæ-
redum fiat mentio, exceptis homagiis de anno 1144. &
1364. in qoibus fit tantùm ſucceſſorum mentio: ſed vt
docuimos, ſucceſſorum & hæredum eadem eſt vis in
hac materia, & vtrumque feudum hæreditarium con-
135 ſtituit, vt in terminis † dictionis *ſucceſſorum*, docent De-
ci. *conſil. 269. n. 1.* Aperno. *conſ. 4. n. 17. verſ. & ſic apparet.*
Intrigl. *cent. 1. q. 48 num. 51.* & alij ſuprà allegati *num. 108.*
Et planè hoc eſt abſque difficultate. Nam dictio, *li-
berorum*, vel ſimilis, eſt neceſſaria, vt dicatur feudum ex
136 pacto & prouidentia: conſtituuntur † enim tria genera
feudorum, Vultei. *de feud. lib. 1. cap. 8. n. 23. fol. 280.* Bor-
cholteo. *de feud. c. 4. n. 16. 17. & 18.* Mozi. *de feud. tit. de di-
uiſ. feudor. n. 65. & 66.* Hæreditarium, ſi conceſſum ſit
alicui & hæredibus. Deci. *conſil. 390. n. 5.* Mynſing *obſer-
uat. 67. cent. 3.* Cannet. *in d. cap. volentes, verſ. conſequen-
ter. num. 11. cum ſeqq.* vbi dicit communem fuſiſſimè In-
trigl. *cent. 1. q. 48. n. 4. cum ſeq.* vbi hanc receptiorem, &
magis communem atteſtatur, Rol. à Valle *conſil. 18. n.
5. lib. 3.* fuſiſſimè Hartman. Piſtor. *quæſt lib. 2. part. 1. q. 1.
per tot* præſertim *n 57. & 81 cum ſeqq.* Alterum ex pacto
& prouidentia, vt ſi concedatur alicui, & liberis, nulla
hæredum vel ſucceſſorum facta mentione, Clar. *in §.
feudum. q 9. n. 3.* Camill. de Curt. *in diuerſ. iur. feudor. §.
137 multoties. in prin fol. 43.* Hæc verò duo, † hæreditarium
ſcilicet, & ex pacto & prouidentia ex diametro pu-
gnant, Clar. *in §. feudum. q. 9.* Petr. à Gregor. *part. 2 q.
10. per tot.* Intrigl. *de feud. cent. 1. q. 51. per tot.* & inter alia,
quod in feodis familiaribos, ſeu ex pacto & prouiden-
tia ſuccedit ur iure ſanguinis: in hæreditariis verò iure
hæreditario, Bald. *in l. cum virum. n. 21. C. de fideicom.* Pi-
nel. *de bon. matern. 3. part. n. 84. & conſ. 1. n. 107. & 158. &
159.* & ad id quis non admittitur, niſi ſit hæres vniuer-
ſalis, Alex. *conſ. 10. n. 8. vol. 3.* & receptiorem aſſerit Ber-
nar. Henric. *in tract. magis commun. opin. lib. 1. concl 3.* Ter-
138 tium † mixtom, in quo qualitas ſanguinis & hæredita-
tia neceſſaria ſit, vt ſi concedatur Titio & eius liberis,
& hæredibus, Clar. *q. 9. n. 3.* Intrigl *d. q. 49. in princ. n. 4.*
139 Atque feudom † ſuperius hæreditariom nominatum
DD. aliqui ſtrictè hæreditarium, vel ſecundùm quid
appellant, vt diſtinguatur à feodo abſolutè hæredita-
rio, cùm tamen reuera vnicum ſit hæreditarium, id ſci-
licet quod alicui & hęredibus conceſſum eſt, quódque
tale cum dictione, *ſtrictè*, aliqui vocant, & de quo do-
ctores intelligendi ſunt, quoties de hæreditario men-
tionem faciunt. Hartman. Piſtor. *q. lib. 2. part. 1. c. 1. n. 41.*
abſolutè verò hęreditariom ſit propriè degenerans vel
impropriùm, & qood dicitur non habere propriam
naturam feudi iuxta text. *in cap. 1. de feud. non hab. propr.
nat. feud.* vt eruditè Canner. *§. conſequenter. num. 16. cum
ſeqq.* & fusè *conſ. 2. n. 111. cum ſeqq.*

Ruſus aliqui quidem d. feodum † hæreditarium 140
certo modo mixtum vocant, impropriè tamen & ma-
lè. Verè enim vnicum eſt feudum hęreditarium, omni-
no diſtinctom à mixto, vt docent Thom. de Marin. *d.
tit. de feud. hæredit. n. 8.* Caunet. *de cap. volentes. §. conſe-
quenter. n. 11. cum ſeq.* Intrigl. *cent. 1. q. 48 n. 26.* Hartm. Pi-
ſtor. *d. q. 1. n. 47. & 48.* Camill. de Curt. *in diuerſor. §. mul-
toties n. 49. & ſeq. fol. 48.* vbi hanc veriorem & commo-
nem opinionem *& n. 16.* receptam omnium Doctorum
doctrinam affirmat. Excuſari tamē poſſunt qui id mix-
tum vocant, vt eos excuſat Intrigl *q. 48 n. 17.* quia ita
appellant ad differentiam abſolutè hæreditarij, quia in
hæreditario debet neceſſariò inſtitui maſculus iſque
de comprehenſis in inueſtitura, in abſolutè verò hæ-
reditario quicunque, qua de re *conſ. 2. n. 119.* Sed vtcum-
que ſit, diſputatio eſt de verbis Hartman. Piſtor. *d q. 1.
n. 47. & 48.* In hoc enim conueniunt omnes d. feudum
hæreditarium toto cœlo diſtare à verè mixto, vt mox
dicemus, ideóque aduocatum domini de Cederun do-
ctrinas, quæ verè mixto conueniunt, male applicare
huic hæreditario. Videantur doctores omnes quos al-
legat, & in verè mixto conceſſo pro ſe & eius liberis &
hæredibus loqui deprehendentur, qua de re *conſil. 2. n.
143. cum ſeqq.*

Quæ cùm ita ſint, & nulla vnquam liberorum, vel
æquipolleos dictio ſit appoſita in homagiis & docu-
mentis per d. Dominum Antonium productis, ſequi-
tur neceſſariò, ſi nulla eſſet vel ſubintelligeretur di-
ctio vniuerſalis, vel æquipollens, quæ tamen adeſt, vel
ſubintelligitor, hoc feudum etiam, ſecluſa conſuetudi-
ne, ſaltem cenſeri & eſſe debere hæreditarium, ſiue
id ſtrictè, ſiue ſecundùm quid, ſiue quomodocum-
que voces, dummodo ſcies eſſe omnino diſtinctum à
verè mixto.

Quæ confirmantur, quia feudum † ſimpliciter con- 141
ceſſum, etiam nulla hæredum facta mentione, eſſe hæ-
reditarium docet Alex. *conſil. 16 n. 3 & 7. lib 5.* qui etiam
in feudo antiquo id procedere dicit Natta *conſil. 130. n.
10.* Menoch. *conſil. 105. n. 9.* Rol à Valle *conſil. 55. in princ.
lib. 3.* Alciat. *conſ. 16. num. 3. & conſil. 17. n. 1. & conſil. 20.
n. 2. lib. 3.* Vultei. *de feud. lib. 1. cap. 8. num. 32. fol. 303.* & no-
uiſſimè Ludouicus Sacca. hanc receptiorem ſenten-
tiam docet *conſil. 6. num. 107. lib. 1.* & in dubio feudum,
† de cuius conceſſione non conſtat, præſumitur hære- 142
ditarium, ad quod agnatos non admittitur niſi ſit hæ-
res, Alex *d. conſil. 26. n. 3. & 7.* Rol. *conſil. 32. n. 28. lib. 3.*
Intrigl. *cent. 1 q. 50. n. 220.* quam opinionem magis com-
munem aſſerit Burſat. *conſil. 3. n. 4. lib. 1.* Kireon. *in com-
munib. opinio. verb. feudum. lib. 6. fol. 345. col. 2. ſub num. 10.*
& alij *in conſil. 2. num. 136. & ſeqq.* aſſerunt. Atque hanc
ſententiam communiori calculo receptam affirmat
Borcholten, etſi ipſe contrarium teneat *de feud. cap. 4.
num. 19.*

Iam verò etſi in † feudo ex pacto & prouidentia 143
maſculus proximior tantùm ſuccedat, & in eo non
ſufficiat eſſe maſculom, & agnatum niſi ſit proximior,
in feudo verò mixto debeat quidem eſſe hæres, Clar.
in §. feudum. quæſt. 9 num. 4. Intrigl. *q. 49. num. 4.* hæres
inquam hæreditatis & bonorum, nec ſufficiat eſſe hæ-
redem ſanguinis. Clar. *d. quæſt. 9. num. 4.* Intrigl. *d. quæſt.
49. num. 2.* ſed & quoque debeat eſſe agnatus proxi-
mior; † etſi enim vltimus poſſeſſor propter qualita- 144
tem hæreditariam poſſit vnum ex pluribos eiuſ-
dem gradus præferre, qui ſolus, aliis excluſis,
ſucceſſurus ſit, non poteſt tamen in dicto feudo

mixto

mixto poſtergare gradum quod dicitur, hoc eſt, propinquiorem agnatam excludere, remotiorem vocando. Intrigl. *d.q.49.n.4.& n.42.43.& 44.* At in † fendo
145 ſtrictè hæreditario debet quidem eſſe de familia & agnatus, ſed nihil refert an remotior vel proximior ſit, modò ſit hæres: ſufficit enim, ſi vnus ex comprehenſis in inueſtitura, quicumque tandem ille ſit, inſtituatur hæres, Alexan. *conſil.19.num.22.lib.5.* Pariſ. *conſil.3.num.31.cum ſeq.lib.1.* Vultei. *conſil.34 num.133.lib.3.* Menoch. *conſil.104.n.24.* Marin. Freccia. *lib.3.tit.3.de feud. hared.num.3.verſ.ego legi alias fol.*404. Surd. *conſil.105.num.22.* Hartm. Piſtor. *quaſt.lib.2.part.1.q.1.num.61.* &
146 ſuprà *conſil. 2. num.116.* nec ad id † quiſquam admittitur, niſi ſit hæres vaſalli vltimo defuncti; nec ſufficeret, ſi eſſet mediante perſona ſuorum anteceſſorum, Curt. iun. *conſ.138.ſub num.24.* vbi teſtatur communem. Marta *voto 97.num.4.* Philipp. Matth. *conſil.26.num.122.lib.2.inter conſi.Vulteij*, fuſiſſimè Hartman. Piſtor. *quaſt.lib.2.part.1.quaſt.1.num.72.& q.2.num.17.& 37.& q.14.num.42.& 45.& 46.* Intrigl. *quaſt.49.num.183.* eandem ſententiam veriorem & magis communem teſtatur Socin. iun. *conſil.188.num.15.vol.1.* Cannet. *in cap. ſi aliquem.§.pramittendum. num.82.fol.246. & verſ. defuncto.num.12.fol.125.* & magis communem Thom. de Marin. *tit.de feud.hared.num.34. & tit.6.de feud. hared antiq.num.1.in fi.* adeò vt ſi agnatus proximior non inſtituatur hæres in huiuſmodi feudo hæreditario, alicui & hæredibus conceſſo, feudum non obtinebit, ſed illud vel ad hæredem, qui feudi capax ſit, pertineat, vel eo non exiſtente capace, ad dominum reuertatur. Curt. *in tract.feud.part.1.quaſt.8.num.20.* Natt. *conſil.464.in fi.* Ferrar. Montan. *in vſib. feud. lib.1.capit.6. verſ.quinto loco.* Vultei. *de feud.lib.1.cap.9. numero 114. fol.547.* Hartman. Piſtor. *lib.2.part.1.quaſt.1.num.67.& conſil.2.num.115.* ex quo refellitur quorundam opinio, exiſtimantium agnatum proximiorem etiam non hæredem vltimò defuncti admitti ſi hæres eſſe non poſſit, vt quia alius inſtitutus ſit, qua de re mox *numero* 148.

147 Sed † quidquid ſit, in inſtitutione hæredis in d. feudo ſtrictè hæreditario, hoc certiſſimum eſt, quòd ſi poſſeſſor d. feudi inter viuos, hoc vel donauerit, vel vendiderit, & generaliter in alienatione facta inter viuos, quod propter clauſulas de non contraueniendo & ſimiles, per eam præiudicatur agnato, etiam in feudo antiquo, quemadmodum & delinquendo, And. de Iſern. *in c.1. de alien.feud.pater. & in §.hoc quoque de ſucceſ.feud.* Alex. *conſil.19.n.14.& 15.lib.5.* Curt. iun. *conſil.139.n.18.vſque ad n.23.* qui *n.21.* hanc ait magis commu-
148 nem ſententiam, idque longè certius, ſi is in † quem alienatio fit, ſit de comprehenſis in inueſtitura, Curt. iun. *d.conſil.139.n.26* eandémque ſententiam, vt alienationem inter viuos factam agnatus in feudo hæreditario reuocare non poſſit, eámque in præiudicium proximioris agnati valere docent Deci. *conſil.390. num.14.* Campeg. *inter Anto.Brun.conſil.11.vol.4.in fi.* Pariſ. *conſ.3.n.31.cum ſeqq. lib.1.* Grat. *reſp.4.num.40.cum ſeq.* ſed maximè *num.58.lib.1.* Gozad. *conſil.26.num.1.& 2.* Thom. de Marin. *de feud.antiq hared.num.26.* Marta *vot.97. n.4.* Vultei. *de feud.lib.1.cap.11.num.94.in fi fol.771.* Anto. de Alexand. *inter conſ.Loffred. conſil.vlt.n.51. verſ. dicebam & ſecundo.* Mari. Freeci. *lib.3.tit. de feud. hared.num.3.verſ.ego legendo.fol. 404. & tit.de differ. inter feud.hared. & ex pact. limit.2.fol.* 459. hancque communem poſt multos aſſerit Ari. Pinell. *in l.1.part.3.n.95.C.de bon. matern.* & Intrigl. *q.51.num.95.cum ſeqq.* & receptiorem Burſat. *conſil.2.num.37.& conſil.3.n.57.lib.1.* & fuſiſſime Hartm. Piſtor. *quaſt.lib.2.part.1.q.14.per tot.& conſil.2.n.117.& 118.* Alienationis autem nomine etiam in materia feudali donatio continetur. *cap.1. §.donare, qualiter feud.olim alien.poſſ.* Vultei. *de feud.lib.1.cap.10.n.45. fol.604.*

Nec his obſtat opinio quorundam exiſtimantium hæc non procedere ſi proximior agnatus hæres eſſe non poſſit, vt quia is non alius inſtitutus ſit. Verius enim eſt nullo caſu d. proximiorem agnatum alienationem reuocare poſſe; potiùs enim ad dominum, ſi is, in quem alienatio facta eſt, incapax ſit, feudum rediret, quàm id agnatus obtineret, Alexan. *conſil.10.n.14.lib.5.* Socin. *inter conſ.Brun.conſil.10.n.11.& 17.* Franciſc. Curt. *in tract.feud.part.1.q.8.num.20.* Ferrar. Montan. *in vſib. feud.lib.1.cap.6.verſ.quinto loco* Natt. *conſil.464.in fi.* Roland. à Valle *conſil.23.num.52.lib.1.* qui plures refert, Pariſ. *conſil.2.n.31.cum ſeq.lib.1.* adde quæ ſupra dixi *n.146.* ſed in noſtro caſu res caret omni dubio, cùm in vnum ex comprehẽſis in inueſtitura, agnatum ſcilicet quantumuis remotiorem alienatio facta ſit, & aſſenſus domini tam in homagij receptione, quàm in miſſione in poſſeſſionem interuenerit, qui conſenſus in caſibus in quibus requiritur, ſufficit ſi ante vel poſt. Vultei. fusè *c.10.n.64.fol.615.* Schrad. *part.9.c.4.n.3.* Schneid. *part.7. cap.2.n.49.* & paſſim Doctores *in cap.1. de prohib. feud. alien.per Frid.* expreſſè vel tacitè interueniat. Vultei. & Schrad. *n.2.* dictis locis. Schneid. *n.47.* & Doct. *in d c.1.* Contrariæ enim ſententiæ aſſertores, quando proximior non poteſt eſſe hæres, loquuntur, quando incapax inſtitutus, vel in eum alienatio facta eſt domini aſſenſu non interueniente, vt patet ex Pariſ. *d.conſ.2.n.31. cum ſeq.lib.1.* quamuis eo caſu verius ſit ad dominum reuerti potiùs quàm ad id agnatus non inſtitutus admittatur. Curt. Natt. & Montan. locis ſuprà citatis.

Ne moueaſis, cùm † dixi hoc habere locum etiam 149
in feudo antiquo hæreditario, quaſi quis exiſtimaret, ex eo quod eſt antiquum eſſe ex pacto & prouidentis: duplex enim eſt antiquum feudum hæreditarium, vnum & ex pacto & prouidentia, alterum & ex forma conceſſionis ſeu homagiorum cognoſcitur quale ſit, Thom. de Marin *tit.2.de feud. ex pact. & prouid. antiquo & tit.6.de feud. hared. antiqu.* Alex. de Næuo *inter conſil.Loffred.conſil.52.n.51.* Ioan. Fichard. *in addit.ad Villalob.in tract.commun opinio.in littera F.n.19.* Intrig. qui plures refert *q.49. num.182. vſque ad n.187. & conſil.2. num.115.*

At verò in noſtro caſu Ioachimus vltimò defunctus, nedum de eo diſpoſuit, in fauorem Ioachimi ex filia nepotis, qui ipſi ex parte patris eſt agnatus, de eadem familia & nomine, & ab eodem ſtipite, primóque de familia de Simiana d. feudi acquiſitore deſcendens, eum hæredem inſtituendo; ſed & ante per donationem inter viuos ex vi cuius & de conſenſu donatoris, eo adhuc viuo exiſtente, authoritate Illuſtr. tunc Vicelegati, & per Commiſſarium ab eo deputatum fuit in poſſeſſionem d. loci miſſus, ita vt etſi concederemus d. feudum eſſe ſtrictè hæreditarium, illámque conſuetudinem hîc non vigere, tamen d. Ioachimus donatarius d. Domino Antonio præferendus eſt.

Octauum principale fundamentum, quod in articulis, & inuentario documentorum quartum dicitur, quia pro hoc feudo præſtatur annuus cenſus, nimirum vacca diuerſi coloris, quam *Caille* vocant, quę à viginti & vltra annis ad octo florenos annuos præſtandos redacta fuit, vt ex documentis productis paret. At verò quoties ſub annuo cenſu † feuda conceduntur, vt 150
cùm cenſus annuus pecuniarius, vel ſpatula porci, vel vnum par caponum, vel quantitas frumenti quolibet anno præſtatur, in his fœminæ, ſicut & alij extranei admittuntur, Alex. *conſil.9.num.6.vol.1.* Ruin. *conſil.24.n.7.vol.1.& conſil.25.n.3.vol.2.* Natt. *conſil.159.n.15.* Pariſ.

conſil.12.n.21.lib.1. Bened. *in d.cap. Raynutius verb. duas*
habens,n.33. Gregor. *in ſyntagm.lib.6.cap.12.n.5.* Háncque
que ſentētiam, quamuis aliqui contradicant, receptio-
rem atteſtatur Intrigl. *cent 2.art.2.n.205.* eáque indiſtin-
151 ctè procedit, etſi vltra cēſum † annuum feudatarius iu-
ramentum fidelitatis præſtet, non obſtantibus aliqui-
bus contradicentibus, Socin. *conſil.257. col.2. verſ.ali-*
quando & tertio. Corn. *conſ.16.n.2.lib.1.* Ruin. *conſil.18.*
n.17.lib.1. Pariſ. *conſil.12.n.18.lib.1.* eámque ſententiam
veriorem & magis communem dicit Menoch. *conſ.65.*
per tot. omnino videndus. variis enim rationibos eam
confirmat & omnibus, quæin contrarium afferri poſ-
ſent, reſpondet, & fusè hoc docui *conſil.1.n.115. vſque ad*
num.125.

Nec obſtat quod ex aduerſo dicitur, ex cenſu illo
non potuiſſe immutari naturam feudi, qua maſculi
agnati tantùm admitti deberent; negatur enim habuiſ-
ſe vnquam talem naturam, & ex eo quod pro eo præ-
ſtatur annuus cenſus, demonſtratur ſemper eius fuiſſe
naturæ, vt in eo fœminæ & extranei ſuccederent.

Non obſtat etiam quòd aliqua poſſunt proponi feu-
da, quæ ſolùm maſculis deferantur, & tamen pro his
præſtatur annuus cenſus. Nam id fit quia nominatim
in infeudatione de maſculis fit mentio, & ad eos re-
ſtringitur. tunc enim annuus cenſus non poteſt immu-
tare qualitatem expreſſam; ſed ſi ſimpliciter conceſ-
ſum fuiſſet, ex eo quod ſub annuo cenſu daretur,
ſequeretur eſſe ad fœminas & extraneos tranſitorium.

Nonum, quod quintum eſt in articulis & inuentario
documentorum, quia aduerſarius ſe fundat in certa
152 primogenitura per eum prætenſa. At tam ex † articu-
lis defenſionalibus, quàm duplicatoriis patet, aut non
primogenitos, ſed ſecundò, vel tertiò genitos ſucceſ-
ſiſſe; aut ſi primogeniti ſucceſſerint, eos non ſolos, ſed
cum aliis; aut ſi ſoli, id fuiſſe vel quia teſtamento pa-
tris hæredes instituti fuerant, vel ex vi donationis in
contractu matrimonij factæ, vel ſimili cauſa; ex vi au-
tem primogenituræ prætenſæ, nunquam. Nam Girau-
dus de Simiana extraneæ familiæ, hoc mediante pecu-
nia acquiſiuit: Berengarius eius filius erat vltimò geni-
tus, Ludouicus eius filius non ſucceſſit ſolus, ſed cum
fratre; Stephanus eius filius erat quidem primogeni-
tus, ſed Caſtrum-nouum habuit, vel ex vi diuiſionis
cum fratre inita, quatenus Ludouicus ab inteſtato de-
ceſſiſſet, vt deductum eſt in articulis duplicatoriis; vel,
quod verius eſt, ex teſtamento paterno in quo hæres
vniuerſalis inſtitutus fuit, vt deductū fuit in articulis
poſterioribus: Melchior eius filius ac Ianſanus filius
Melchioris ex vi donationis in contractu matrimonij
Melchioris contentæ, quod fundamentum latius de-
ducitur in articulis duplicatoriis ab art.99. vſque ad ar-
tic. 154. quod fundamentum ex continoa ſucceſſione
dominorum Caſtri-noui alio quàm primogenituræ
iure, immo hæreditario deſumptum latios deducitur
conſil.1. à n.126. vſque ad n.130. excloſiuè, vbi reſponde-
tur teſtibus de arbore Geneslogiæ deponentibus, &
quemadmodum intelligenda ſit, explicatur.

153 Decimum, quod † in articulis duplicatoriis, & in-
uentario documentorum dicitur ſextum, quod tamen
ex ſuperiori manat, quia hæc eſt certa ſententia, quod
ex vſu & obſeruantia ſecura declaratur, an feudum ſit
hæreditarium, Menoch. *conſil.812.n.4.* & quem vſum
aduerſarius in articulis pro ſe contra veritatem alle-
gat, & tamen ille ipſe eſt, qui hanc rem in fauorem d.
Domini de Coſta definit, ſiue naturam primogenij, ſi-
ue feudi ex pacto & prouidentia ſimpliciter, abſque
154 primogenio, conſideres. Nam † cùm Giraodus de Si-
miana fuerit extraneus, & acquiſiuerit mediante pe-
cunia, & aliàs quomodocunque, clarè vtriuſque natu-
ra excluditur, is Guinoto, tunc temporis ſecundoge-
nito, in contractu ſui matrimonij id feudum dederat;
ita vt in eo vnus vel plures maſculi ex eo matrimonio,
naſcituri ſuccederent. In eo igitur † quòd Guinoto ſe- 155
cundogenito ei quod plures ſuccedere poſſunt, natu-
ra primogenij excluditur, Gregor. *part.4.q.1.n.9.* in eo
quòd vnus poteſt ſuccedere natura ex pacto & proui-
dentia ſimpliciter. *cap.1.§.omnes filij.* & ibi per Doct. *ſi*
de feud.fuer.contr.cap.1.in prin de ſucceſſ feud. Soc. *conſil.*
167.col.6.in prin. Idem Giraodus in teſtamento Beren-
garium vltimogenitum in d. feudo & aliis bonis inſti-
tuit, onerando Guinotum, quem in amplioribus bo-
nis inſtituerat, vt ius quod ex vi donationis habuerat,
D. Guinoto remitteret: quod & fecit. Ex ea verò inſti-
tutione clarè vtriuſque natura excluditur, cùm Beren-
garius eſſet vltimogenitus, & titulo hæreditario ha-
buerit. In vtroq; † enim feudo ex pacto, & prouiden- 156
tia ſine primogenio, ſiue ſimpliciter ſucceſſor id habet
à concedente, & eius prouidentia, non à patre vltimò
moriente vel eius iudicio. gl. *in c.8.in pr.verb.retinere.*
an agnatus à Peruo. *conſ.7.n.2.verſ.nā vbi viuitur.* Greg.
part.4.q.3.n.2.& 3. Feudúmque ex † pacto & proui- 157
dentia, ac hæreditarium toto cœlo diſtant, Clar. *d. §.*
feudum.q.9. Gregor *part.2.q.10.per tot.* Iotrigl. *cent.1.q.ſi*
per tot. præſertim quòd in illis ſuccedit ur iure ſangui-
nis, in his iure hæreditario. Bald. *in l.cum virum.n.21.C.*
de fideicom. Iaſ. *in præl.ud.feud.n.128.* & alij *in conſ.1.num.*
107.& n.159. & ſuprà *n.137.* Ludouicus eius filius ex eo
quòd tanquam cohæres homagium facit, feudi ſim-
pliciter ex pacto & prouidentia ex eo rurſus, & quod
non ſolus erat dominus natura primogenij excludi-
tur. Stephanus eius filius, ſi quidem Ludouicus teſta-
mento condito deceſſit, in quo Stephanus ſolus hæres
vniuerſalis inſtitutus fuerit, excluditur natura ex pa-
cto & prouidentia, *d.c.1. §.omnes.* In eo verò quòd † 158
onera hæreditaria, tanquam hæres præſtitit, natura
vtriuſque primogenij, Arius Pinele *in l.1.part.3.ſub n.*
83.C.de bon.matern. Tiraquell *de primog.q.35.n.27.& 28.*
Intrigl. *cent.1.q.51.n.129.130.& 131.* Si verò ab inteſtato,
quia non niſi ex vi diuiſionis cum Bartholomæo initæ
id habuit, & id ſolùm habuit, & nihilominus onera hę-
reditaria ſuffert, necnon ex eo quod in tranſactione
dicitur d. locum fuiſſe de hæreditate Ludouici, & tan-
quam hæredes illius tranſigunt, vtriuſque natura ex-
cluditur: Sed & clarè ex eo, quod in ea Stephanus ſe
fundat, quia aſſerebat patrem ſine teſtamento deceſ-
ſiſſe, fatens propterea de eo diſponere potuiſſe. Mel-
chior eius filius, vel quia vnicus erat, vel ex vi conten-
torum in contractu ſui matrimonij ſucceſſit. Ianſanus
autem ex vi donationis in contractu d. matrimonij cō-
tentæ, quæ quatenus in fauorem vnius fit, excludit
feudum ex pacto & prouidentia ſimpliciter; quatenus
autem non niſi in fauorem filij ex eo matrimonio na-
ſcituri, quódque fit mentio dimidiæ partis fructuum,
& emolumentorum excludit primogenium, vt infrà
latius dicetur. Ioachimus verò, Ianſani filius, vnicus
erat, & tanquam hæres Ianſani ex vi d. donationis Lu-
douicum patruum excluſit.

Nec his † obſtat, quod ex aduerſo dicitur, fœminas 159
nunquam ſucceſſiſſe ab illo Giraudo de Simiana, pri-
mo acquiſitore, hucvſque; id enim accidit, vel quia
nullæ erant, vel quia pater in teſtamento filium vni-
uerſalem hæredem inſtituerat, vel quia iuribus pater-
nis in contractu matrimonij renunciauerant; vel quia
caſu quo Ludouicus ab inteſtato deceſſerit, malue-
rint pecuniam in dote, quàm bona habere, ſed ex vi
primogenituræ prætenſæ, vel feudi ex pacto & proui-
dentia, vel incapacitatis fœminarum, nunquam, vt in
ſimili reſpondent Anchar. *conſil.339.num.8.* & Ioan. de
Amie-

Amic. *tit. qui feud. dar. poſſ. 9. in hac cauſa. in fi. fol. 115.* nec exeo quod multæ filiæ per maſculos fuerint excluſæ, probatur conſuetudo ipſarum excluſiua, niſi doceatur ex vi d. conſuetudinis factum fuiſſe, cum ex alia cauſa teſtamento ſcilicet, vel quia filiæ maluerint pecuniam, ſimilive modo accidere potuerit; Maſcard. *concl. 450. n. 1.* & alij infrà *n. 196. in fi.* citati.

Vndecimum, quod in inuentario dicitur ſeptimum,
160 quod ex ſuperioribus pendet, & probatur, quia † ſcilicet Domini d. loci liberè de d. feudo diſpoſuerũt & diſpoſitiones effectũ habuerunt, vt Giraudus Amici illud alienando in Giraudum de Simiana, & is primùm in fauorem Guinoti, tum Berengarij; Ludouicus filius Berengarij in fauorem Stephani; Stephanus in fauorem Ianſani ex Melchiore filio nepotis. At verò ex huiuſmodi libera diſpoſitione omnis natura primogenij maſculini perpetui prætenſi & cuiuſq; feudi ex pacto & prouidentia tollitur, cùm de illis omnis facultas diſponendi poſſeſſori ſublata ſit, iuribus ſuprà allegatis, & quod fundamentum ſummopere annotandum eſt, cùm quæſtio hoc caſu nõ ſit, an filia ſuccedere poſſit, ſed an poſſeſſor d. feudi de eo diſponere poſſit, & cùm de eo ſemper diſpoſuerint, vt voluerunt, res eſt extra omne dubium, Menoch. *conſil. 104. n. 22.*

Duodecimum, quod in articulis duplicatoriis & inuentario dicitur octauum, quia ex aduerſo fundatur primogenitura, & dicitur cœpiſſe à Giraudo, vel Berengario eius filio, quod falſum ſuprà demonſtratum fuit, cùm Giraudus id pecunia acquiſiuerit & Berengarius fuerit, vltimò genitus & ex vi inſtitutionis hæreditariæ id habuerit, quod ſi prætendatur cœpta à Ludouico, vt in articulis replicatoriis tacitè nituntur facere (quod tamen non poſſunt cõtra atteſtationes per ipſos productas) id quoque falſum eſt, cùm ex eius homagio, non ſolùm dominum fuiſſe, ſed ſocium habuiſſe
161 conſtet. At verò quoties † primogenitura prætenditur inſtituta ab aliquo, ſi de contrario conſtet omnis immemorialis præſcriptio. quæ poſſet prætendi, deſtruitur, Molin. *de primog. lib. 2. cap. 6. num. 63. in fi.* deſtructo namque fundamento, vt verbis Molinæ vtar, omnia quæ ex ipſo deduci prætenduntur, deſtructa eſſe cenſentur. *l. non dubium. C. de ll. l. cum principalis. ff. de reg. iur.* & allegans aliquid cum certa qualitate, tenetur eam præcisè probare, deficiétque eius probatio, ſi probet actum abſque qualitate. *cap. licet cauſam.* vbi latiſſimè Felin. *n. 40. cum ſeq.* & Decian. *n. 24. cum ſeq. de probat.* qua de re *conſ. 1. n. 130. cum ſeqq.*

Decimumtertium, quod in articulis duplicatoriis & inuentario eſt duodecimum, quod ex ſuperioribus etiam dependet, éſtque eorumdem illatio, aut prætenditur primogenium & non poteſt, cùm alios quàm primogenitos, & ſi hi quandoque ſucceſſerint, non ſolos, aut alio iure quàm primogenituræ ſucceſſiſſe conſtet; quod ſi prætendatur ex pacto & prouidentia ſimpliciter, non poteſt quoque, cùm ſæpe domini de d. feudo in fauorem vnius diſpoſuerint, & diſpoſitio tenuerit, vt Giraudus primùm in fauorem Guinoti, tum in fauorem Berengarij; Ludouicus in fauorem Stephani, ſi teſtamento condito deceſſit, vt reuera deceſſit, Stephanus in fauorem primi nati ex Melchiore, & quam diſpoſitionem Ludouicus pater d. Domini de Cederon approbauit in tranſactione vltima de anno 1574. quo-
162 ties autem in fauorem † vnius de feudo diſponitur feudum ex pacto & prouidentia omnino excluditur, Pariſ. *conſil. 111. n. 1. & 5. & conſ. 106. n. 3. lib. 1.* Socin. Iun. *conſil. 160. num. 44. lib. 2.* Menoch. *conſil. 812. n. 6.* & alij ibi relati.

Decimumquartum, quod in articulis duplicatoriis & inuentario documentorum dicitur ſeptimum, ſumitur ex contractu matrimonij Guinoti, in quo d. locus, cum aliis bonis ibi expreſſis, datur Guinoto tunc temporis ſecundogenito. Viuebat enim tunc Bertrandus Reibaudus eius primogenitus & datur cum pacto, vt vnus vel plures naſcituri in eo fundo ſuccede-
rent quatenus vnus excluditur natura † feudi ex pacto 163
& prouidentia, Menoch. *conſil. 812. n. 6.* & quatenus plures primogenium, & quatenus pactum non eſt, niſi in fauorem filiorum ex eo matrimonio naſciturorum, vtriuſque natura excluditur, nullis enim maſculis ex eo matrimonio exiſtentibus, cæteri tam maſculi, quàm fœminæ ſuccedere potuerunt, & eo caſu Guinotus liberè de eo diſponere potuit. argum. *l. cum prætor. ff. de iudic.*

Decimumquintum, quod in articulis duplicatoriis & in inuentario dicitur nonum ex tranſactione, ſeu diuiſione inter d. Stephanum & Bartholomæum inita eo tempore, quo putabant, etſi erroneè, Ludouicum patrem ab inteſtato deceſſiſſe, in eo quod reijcitur primogenitura per Stephanum prætenſa, & bona inter ipſos diuiduntur, vt in articulis deductum fuit. Secundò, quia dicunt omnia bona eſſe de hęreditate Ludouici & eſſe illius hæredes. Tertiò, quia Stephanus qui in effectu tantùm locũ Caſtri noui habuit, ſe obligat ad omnia debita & onera hæreditaria ſupportanda, quod non faceret, ſi tanquam primogenitus ſuc-
ceſſiſſet. Certum enim eſt, dum quis ſuccedit ex † vi 164
primogenituræ, vel maioratus nec ad onera hæreditaria prædeceſſoris tenetur. *text. in cap. 1. de ſolut.* Alexan. *conſil. 19. n. 2. & 30. lib. 1.* Muli. *de primog cap. 10. n. 29. lib. 1.* Gomeſ. *ad ll. Taur. l. 40. n. 72.* Auend. *ad ll. Taur. l. 40. gloſ. 1. n. 70.* ex eo etiam neceſſariò infertur, non eſſe ex
pacto & prouidentia. Nam † ſucceſſor in eo non te- 165
netur ad debita prædeceſſoris. Intrigl. *cent. 1. q. 51. n. 129.* vbi ait hanc ſententiam receptiſſimam, poſt Ant. Pinel. *in l. 1. part. 3. ſub num. 93. Cod. de bon. mater.* Ruin. *conſil. 38. num. 15. vol. 1.* & nouiſſimè Vultei. *de feud. c. 9. num. 115. fol. 551.*

Quartò, quia adeſt pactum, quòd ſi Stephanus & Bartholomæus decederent ſine liberis maſculis, inui-
cem ſubſtituuntur in omnibus bonis. At verò † cer- 166
tum eſt, in Maioratibus nullam ſubſtitutionem fieri poſſe, cùm nec alienari, pignorari; omninò nec ſuper his in præiudicium ſucceſſorum, trãſigi poſſit, Gomeſ. *ad ll. Taur. l. 40. n. 81. cum multis ſeq.* Molin. *lib. 4. cap. 1. & 9. per tot.* ex quo etiam tollitur omnis natura feudi ex pacto & prouidentia, in quo ſubſtitutiones fieri non poſſunt. Thom. de Marin. *tit. de feud. ex pact. & prouid. antiq. n. 47. circa fi.* Intrigl. *cent. 1. q. 51. n. 92.* Poſtremò, quia ſubſtitutio ſolùm concipitur, ſi vnus ex d. fratribus ſine liberis maſculis deceſſerit, nec vlterius exten-
ditur; ita vt decedente cum liberis maſculis, quamuis
poſtea d. liberi ſine liberis † tam maſculis quàm fœ- 167
minis decedant, non eſſet d. patruus vocatus, nec eſſet locus d. ſubſtitutioni in eius fauorem, *l. cum vxori. Cod. quand. dies leg. vel fideicom. ced. l. filiusfam. §. cum quis. ff. de leg. 2. l. ex facto §. ex facto. & §. ſi quis autem. ff. ad Trebell.* Oldrad. *conſil. 21.* Bald. *in l. fi. n. 45. q. 2. C. de hæred. inſtit.* Anchar. *conſil. 120.* Angel. *conſil. 159. lib. 3.* & vbi expreſsè liberi maſculi in aliquo vel pluribus gradibus ſunt vocati, vt extra eos non extendatur, Molin. *lib. 1. cap. 5. n. 37. & ſeq.* Illuſtr. Mantica *de coniect. vlt. vol. lib. 6. tit. vlt. n. 6.* ſatis propterea effectu & re ipſa paciſcentes demonſtrarunt, & conuenerunt d. caſu, neminem aliquod ius in portione alterius prætendere poſſe. At verò ſi maioratus, gentilitius maſculinus perpetuus eſſet, liberis vnius deficientibus patruus & ex eo deſcendentes ſuccederent.

Decimumſextum † quod in articulis duplicatoriis 168

& inuentario dicitur decimum, ex matrimonio Mel-
chioris, in quo cùm in fauorem vnius ex eo matrimo-
nio naſcituri Caſtrũ-ooouum donatur, excluditur feu-
dum ex pacto & prouidentia ſimpliciter. *d.cap.1.§.om-
nes*,& ibi Dd. *ſi de feud.fuer.controu.* Cum verò id in fa-
uorem filij ex eo matrimonio naſcituri tantùm fit, ex-
cluditur primogenium, & libera facultas de eo diſpo-
nendi oſtenditur: cùm, nullis maſculis ex eo matrimo-
nio exiſtentibus, potuerit Melchior io quemcumque
de eo diſponere, arg. *l.cum prætor.ff.de iudic.* ſed & cum
dimidiam partem emolumentorum dat præter Ca-
ſtrum & iura iuriſdictionalia, cenſeatur dimidia cæte-
rorum bonorum pars tantum data, vtriuſque feudi
primogenij & ſimpliciter ex pacto & prouideotia na-
tura tollitur, integrum enim vtroque caſu ad eum ſpe-
ctaſſet.

Decimumſeptimum, quod in articulis duplicato-
169 riis † & inuentario dicitur vodecimum, ex tranſactio-
ne inter d.Ludouicum & Ioachimum inita; quia cùm
per eam primogenitura, ſiue iuris Francorum ſiue alia
in fauorem Ludouici contra Ioachimum reiecta fue-
rit, non obſtantibus articulis ſuper primogenitura iu-
ris Francorum per d. Ioachimum ſeu eius procurato-
res datis, & atteſtationibus inde ſecutis, & d. Ludoui-
cus tantumdem côſecutus fuerit, ac ſi nunquam d. vel
alia primogenitura in iudicium deducta fuiſſet vt tam
in articulis duplicatoriis, quàm io iouentario docu-
mentorum in facto veriſſimum eſſe, & ſolùm habitam
fuiſſe rationem donationis in d.contractu matrimonij
Melchioris contentæ, edoctum fuit, ſequitur neceſſa-
riò iam Antonium filium Ludouici, eiúſque hæredem
non poſſe ea ſe iuuare contra Ioachimum. Nam ſi in
fauorem patris reiecta fuit contra Ioachimum eam al-
legantem, multi magis nunc ſi allegetur contra hære-
dẽ d.Ioachimi, ea debet reijci, & per quam tranſactio-
nem Ioachimus à d.primogenitura re ipſa fuit repul-
ſus, per eãdem d. Antonius repelli deber, & ſicut tunc,
ita nunc reiecta debet cenſeri, quæ confirmantur, quia
quis prætendere non poteſt ius ex contractu aduerſus
eum, qui cum ſimile ius prætenderet contra agentem,
ſeu illum in cuiusius & locum, ſi viueret actor, ſucceſ-
ſit, ab eodem fuit excluſus. Nam aut excluſio fuit le-
gitimè facta aut non, ſi legitimè, ergo malè agit d. do-
minus Antonius, ſi illegitimè idem repelli deber re-
170 torcutione iuris iniqui, † per tradita *in l.1. ff. quod quiſ-
que iur.* cui retorcutioni etiam contra ſucceſſorem lo-
cus eſt, Benirend. *deciſ.57.n.14.* Rurſos in eo quod d. do-
natio in contractu matrimonij habuit effectum, remo-
netur natura feudi ex pacto & prouidẽtia ſimpliciter,
quia alioqui dictus Ludouicus non minus ac Ioachi-
mus in d.loco ſucceſſiſſet, d.*cap.1.§.omnes.ſi de feud.fuer.
contro.cap.1.in princ.de ſucceſſ.feud.*

Sunt & alia duo fundamenta, quorum vnumquod-
que tria in ſe continet, quo vno verbo hîc recenſenda
ſunt, quia fusè prima parte huius conſilij deducta fue-
runt, dum docuimus d. Dominum Antonium oedum
non docuiſſe de iure ſuo, ſed etiam, ex actis per ipſum
productis, apparere de non iure ſuo.

Decimumoctauum, quod in articulis duplicatoriis
& inuentario dicitur decimumtertium, decimũquar-
tum & vltimum, eſt, quia ſi aliqua eſt primogenitura,
ea eſt iuris Francorum, quæ tantùm inter deſcenden-
171 tes † ab vltimo defuncto habere locum poteſt, Aper-
no.*conſil.7.n.10.verſ. & licet. & conſil.21.n.7.* Camerat.
*in reſponſ. annexo interpretationi Canneti. fol. 375. verſ.
Andrea ſubſcribu.* & ſuprà *n.19.* Sed poſito quòd inter
172 alios quoque haberet locum, † ea ſolùm hoc caſu in
ſucceſſione ab inteſtato procederet, Cannet. *in c.vo-
lentes.§.ſed magna fuit olim fol.54.n.73.& ſup.n.32.&
33.* Rurſus & † tertio etiam in ſucceſſione ab inteſta- 173
to, ſolùm inter eos qui ſunt eiuſdem lineæ & gradus.
filia enim vltimò defuncti ſemel admiſſi excludit pa-
truum, Camer. *d.loco.verſ. verba hæc.fol.373.col.2.* Tira-
quell. *de iur.primog.q.10.num.20.& 21. & q.14.n.6.7.&
8.* Otho Frinſing. *de reb.geſt.Frider.lib.2.cap.29. & ſup.
num.36.*

Decimumnonum, etiam ſi daremus, aliam quàm
iuris Francorum primogeniturãm in huc feudo rece-
ptam fuiſſe, tameo data capacitate fœminarum, quæ
in † feudis in hac patria & tota Gallia probata fuit, ea 174
tantùm procederet Principe ſciente, quod hic nõ fuit,
immo contrarium, Alex. *in l.ſi non ſpecialr.num.5. C.de
teſtam.* Graſs. *in §.ſucceſſio ab inteſtato.q.16.* & ſuprà *n.52.*
Secundò, etiam data † ſcieotia Principis, ſolùm in ſuc- 175
ceſſione ab inteſtato procederet, Alber. *in dictionar.
verb.feudum.col.5.in fi.verſ conſuetudo ergo.* Petr.à Greg.
part.4.q.11.n.1.& ſupr.n.53. Tertiò, etiam in ea † data d. 176
conſuetudine, qua fœminæ ſunt capaces feudorum in
hac patria & tota Gallia, filia primogeniti excludit pa-
truum. Couart. *variar.reſolut.lib.3.cap.5.ſub n.5.ver.rur-
ſus ſeptimo.* Cancer. *lib.1.tit.12.de feud.n.47.& 49.* & alij
ſuprà allegati, ſicut & in capitibus huius & præceden-
tis fundamenti. *n.29.cum ſeqq* quod vbique terrarum
ſeruatur, Alex Raudenſ. *de analog.cap.15.n.292.*

Vigeſimum, dato, quòd aliquando † vel primoge- 177
nitura, vel natura feudi ex pacto & prouideotia fuiſſet
in d.loco, tamen cùm ab immemoriali tempore pro-
batum fuerit iure hæreditario, vel diſpoſitionis liberæ
in eo feudo ſucceſſum fuiſſe, præſcriptione hoc feu-
dum ad inſtar allodialium redactum fuiſſet, quod de-
ducitur in articulis duplicatoriis *art.157.& ſeq.* Primo-
genitura enim pacto vel conſuetudine introducta po-
teſt contraria conſuetudine tolli. Conſuetudo nam-
que tollitur † de iure conſuetudine contraria. Iaſ. *in l.* 178
more.n.3.ff de acquir.hæred. Deci. *c.quæſt.n.3. de appella-
tio.* Goxad. *conſil.8.n.41.* & vna † tollit aliam, Fabian. de 179
Anna *conſult.59.n.74.* quod confirmatur, quia conſue-
tudines feudales contraria conſuetudine tolluntur, &
poſterior derogat priori, Pariſ *conſil.13.n.20.lib 1.conſil.
21.n.15.& ſeq.ee.lib* Goxad *d.conſil.8.n.41.* Fabi. de Anna
d.conſult.59.n.75.& ſeqq Hinc conſuetudine † locali & 180
particulari induci poteſt, quòd fœmina in feudo ſuc-
cedat, Pariſ. *eo conſ.13.n.25.* dictáque conſuetudo habet
vim pacti. Afflict. *deciſ.258.n.2.* immo eſt † fortior pa- 181
cto, & vbi valet pactum, à fortiori valere debet con-
ſuetudo, Aymo. Crauett. *conſ 4.n.13.* Hæcque certiſſi-
mè hoc caſu, quo de ſucceſſione ad ius commune re-
ducenda ageretur. Nam etiam † vbi probatur duplex 182
conſuetudo, debet iudicari ſecundùm eam, quæ ſit fœ-
minis fauorabilior, & in terminis conſuetudinem con-
tra ius feudorum inductam, qua reducuntur filiæ
ad ius commune latè interpretandam, eámque po-
tiùs ſequendam docet Pariſ. *conſil.21.num.29.30.31.32.
lib.1.*

Poſtremum, vbi in dubio verſaremur (in quo tamen
non verſamur, immo ſumus in terminis clariſſimis
ſucceſſionis fœminarum, eodẽ planè iure quo maſcu-
lorum) vtrum † fœmina eſſet necne in inueſtitura in- 183
cluſa, vel ad tempus, perpetuóve excluſa, tunc fauore
priſtini ſtatus, quo æqualiter cum maſculis ſuccede-
bat, & odio excluſionis admittendam eſſe iudicare de-
beremus, Moli. *lib.3.cap.4.n.15.18.19.21.22.& cap.5.num.
73.* Socin.Iuo. *conſil.1.num.46.lib.1.* Burg.à Paz *in proœ-
mio ll.Tauri.n.49.* etiam in feudalibus. Garſon. *de fœ-
mi.ad feudor. recipiend. limit. 46.* Iottigl. *cent.2. artic.2.
num.434.*

His non obſtant quædam, quæ generaliter oppo-
nuntur; primum atteſtationes coram domino de la
Salle

Salle factæ. quibus fuſiſſimè ſuprà ſatisfactum fuit,&
demonſtratum, vel nullam fidem facere in hoc iudi-
cio, vel erroneas eſſe, & de erroribus per inſtrumenta
& acta publica edoctum, nullámque earum habēdam
184 rationem. Certiſſimum enim † in iure eſt,inſtrumenta
teſtibus præualere debere. *l.pen.C. ſi minor ſe maio.dix.*
Deci.*in rubr.extr.de teſtib n.3.* quod maximè procedit,
vbi agitur de facto longinquo & antiquo, vt hîc text.
in l. cenſus & monumenta.ff.de probat. Bald. *in l.pen.n.5.*
Alba.*conſil.54.n.22.* Bald. *conſil.445.n.5.lib.5.* Curt.iun.
in l.pactum quod bona fide n.4. C.de pact. vel vtcumque
ſit,ex villarum d.Antonium repellendum.

185 Secundò, non obſtat prætenſa † deciſio, variis ra-
tionibus *in conſil.1.* deductis. *n.242.vſque ad n.250.* ſed
potiſſimum tribus; prima, quia huiuſmodi ſcriptura
nullam fidem facit, quia prætetquam quòd non adeſt
in ea ſignatura Illuſtr.Cardinalis, eſt enim ſolùm atte-
ſtatio Notariorum recognitionis, non vocata parte,
ſcripturæ Illuſtr.Cardinalis, cum inſertione prætenſæ
reſolutionis ſignatæ,vt prætenditur,abſque tamen eo,
quod ea ipſa, quæ dicitur ſignata, fuerit producta, ea
omnia deficiunt,quæ, etſi ipſamet ſignatura Illuſtriſ.
186 produceretur, † requiruntur ad fidem faciendam; de
quibus Marant.*part 6.tit.actorum editio.n.16.cum ſeqq.*
maximè quia idem Illuſtr.non erat tunc temporis Cō-
187 miſſarius d.cauſæ,& attēta antiquitate † temporis,tri-
ginta ſcilicet trium annorum, qui elapſi fuerunt à die
quo dicitur facta vſque ad diem quo dicitur ſignata,
quæ facit præſumere obliuionem, Menoch. *de arbitr.*
caſ.16.præſumpt.32.n.1.& ſeqq.lib.6. præſertim cùm aga-
tur de d. Illuſtriſ.Cardinali multis negotiis implicito,
Menoch. *d.caſ.26.n.4.& caſu 308.n.7.* Secunda,etſi fi-
dem faceret,nullā tamen vim haberet,ſententia enim,
vt prætenditur abſque dubio non eſt, cùm ea omnia
deficiant,quæ in ſententiis in Rota Rom. ferendis re-
quiruntur, † de quibus Veſtr. *in prax.lib.7.c.1.n.1.verſ.*
188 *relata.* Sed nec reſolutio dubij dici poteſt,ex qua dein-
de potuiſſet ferri ſententia,cùm res manſerit indeciſa,
ratione perceptionis fructuum per vnum & inſolidum
factæ, necnon reſoluendum erat ſuper exceptionibus
contra teſtes, ex quorum duorum capitum, aut vnius
ipſorum deciſione potuit cōtraria reſolutio fieri,quod
189 ſi ſententiæ nulla eſt vis, † ſi iudex negotium indiui-
duum pro parte determinet, Vant. *tit.de nullit. ex de-*
fect.proceſſ.ſiue ord.iudiciar.n.100. verſ.ſecus ſi iudicium.
190 quemadmodum ſi † remaneat dubietas, obſcuritas,
aut indeterminatio, Vant. *d.loco.n.102.verſ.ex iiſdem;*
multo magis in aſſerta concluſione plena exceptioni-
bus,& reſeruationibus aſſerendum eſt, & vtcumq; ſit,
cùm ſuper atteſtationibus erroneis emanata ſit, illius
maximè ante ſententiæ prolationem, nulla eſt baben-
da ratio; & notorium eſt Rotam in ſimilibus recedere
à deciſionibus per ſe factis,qua de re fuſiùs *in d.primo*
conſilio à n.242.vſque ad n.249. vbi etſi deciſio eſſet cer-
ta, & non in ſuſpenſo, ſententiam tamen nullo modo
dici poſſe docetur,quod neque citatio, neque pronun-
ciatio & ſubſcriptio adſit, & planè totum hoc indeci-
ſum remanſiſſe conſtat ex ipſamet tranſactione inter
d.Ludouicum & Ioachimum inita inde ſecuta, in qua
dicitur litem pendere indeciſam. Tertia, quia etſi ſen-
tentia eſſet de primogenitura iuris Francorum,de qua
tantùm in libello fit mentio, intelligenda eſſet, maxi-
191 mè cùm indefinitè ſit prolata, † vt ſententia ſit con-
formis libello. *l.vt fundus ff commun.diuid.* Surd.*conſil.*
273.lib.2. At verò ex ea filia primogeniti excludit pa-
truum,*ſup. n.36.* Sed etſi de alia primogenitura d.reſo-
lutio intelligeretur,de ſimplici intelligenda eſſet. Sim-
pliciter enim dicitur primogenituram eſſe probatam,
abſque vlla maſculinitatis qualitate, in qua filia exclu-
dit patruum,vt ſuprà *num.42.* demonſtrauimus ex Co-
narr.*lib.3.vari.reſol.cap.5.n.5.& aliis.* Denique,nihil fa-
cit ad caſum noſtrum, cùm ſit lata inter duos fratres,
Ianſanum ſcilicet ſeu eius hæredem, & Ludouicum,
qui caſus ad hunc porrigi non poteſt,quo de filia; im-
mo de maſculo, ex ea agnato vltimo defuncti contra
filium patrui ſeu propatrui excluſi agitur,nec vnus ca-
ſus præſcriptus inter duos fratres ad alium porrigi po-
teſt,maximè cùm præſcriptio † & ſententia,ſuper qua 192
fertur,ſunt ſtricti iuris.*l.1.C.ſi plures vna ſentent.* & non
probat niſi illud quod ex verbis eius de neceſſitate in-
fertur.Gail *obſer.116.n.1.& 2.lib.1* nec in terminis † pri- 193
mogenituræ eſt licita extenſio,aliàque eſt ratio maſcu-
li eiuſdem gradus & lineæ & remotioris, cùm de ex-
cludenda filia defuncti agitur, Burg.à Paz. *d.conſil.29.*
n.57.& ſeqq. & alij ſuprà *n.23.25.55.& 95.* allegati,qua de
re fuſiùs *d.conſil.1.n.249.& 250.*

Tertiò, opponitur de d.tranſactione de † anno 1574 194
ſed quinque modis ad eam fusè reſponſum fuit *in conſ.*
1.à n.251.vſque ad n.259. ſed maximè quia tantum abeſt,
vt per d.tranſactionem probetur prætenſa primogeni-
tura, quin potiùs ex ea ſolidiſſimum fundamentum
deſumpſerimus & demonſtrauerimus per eam d. pri-
mogenituram fuiſſe reiectam, & ſolùm habitam fuiſ-
ſe rationem donationis in contractu matrimonij Mel-
chioris contentæ,qua de re ſuprà 17.*fundamento. num.*
169. & in articulis duplicationis ac inuentario docu-
mentorum 11. *fundam. & art.214. & ſeqq.* & poſito &
non conceſſo, primogenituram aliquam probari, ea
nulla alia eſſet,quàm iuris Francorum:tranſactio enim
non poteſt intelligi de alia primogenitura, quàm ea
de qua erat lis. At verò ſolùm erat de huiuſmodi pri-
mogenitura iuris Francorum & per eam filiā primoge-
niti excludit patruum,vt ſæpe dictum fuit,& caſu quo
de alia intelligeretur, ea eſſet ſimplex, vt in reſponſio-
nibus ad prætenſam deciſionem *n.198.* diximus.

Quartò,non obſtat † contractus matrimonij & con- 195
ſtitutio dotis in eo contenta Guillelmeræ ſorori per
Stephanum facta, de anno 1469.& 12 Februarij, ac re-
nunciatio eadem die, & quittantia cum recognitione,
de anno 1477 & 18.Iunij ſecutæ,ex quibus iunctis cum
d.contractu tranſactionis inter Stephanum & Bartho-
lomæum initæ, ex aduerſo prætenditur probatum, fœ-
minas incapaces eſſe ſuccedendi in d. Caſtro-nouo,
cùm dos fuerit conſtituta in pecunia à fratre, eáque ſe
aſſerat competenter dotatam, & nihilominus d. Ste-
phanus ab inteſtato deceſſerat. Reſponſum enim eſt
fuſiſſimè duodecim modis in articulis,incipien. Con-
tradicendo penultimo loco productis ab art.31. vſque
ad art.74. hæ tamen reſponſiones ad quatuor potiſſi-
mùm capita reduci poſſunt;Primum eſt,quia ex d.con-
tractibus nihil elici poteſt,quod prætenſam incapaci-
tatem denotet:neque enim in d.contractu tranſactio-
nis Caſtri-noui tantùm fit mentio,ſed & omnium mo-
bilium bonorum & immobilium, & nominatim con-
dominij de Cauis-mōtibus, loci de Coſta,bonorum in
loco ſancti Saturnini de Theſio ſitorum, & in d.con-
tractibus matrimonij conſtituta dote in pecunia & ea
mediante iuribus paternis renunciatur generaliter. At
verò ſi ex huiuſmodi contracto tranſactionis elicere-
tur aliqua incapacitas, ea eſſet quoad omnia bona, de
quibus in ea fit mentio. Vna enim † eadémque oratio 196
plura bona etiam ſpecialiter ſpecificata complectens,
& generale pactum vniformiter, debet intelligi, & bo-
na in eis contenta eiuſdem naturæ & qualitatis faciūt,
omniáque quæ ſub vna eadémque oratione & pacto,
vno eodémque iure non diuerſo ex vi illius cenſen-
tur. Nam vna determinatio reſpiciens plura determi-
nabilia, debet ea pariformiter determinare, *l.iam hoc iu-*

re.§.ſed ſi aliter. & Bart ibi. *num.1 ff.de vulgar.l.quamuis.l.hereditas.C.de impub.* idem Bart. *in l.ai teſtamento.n.1.C.de teſtam.milit.* Oſaſc. *deciſ.*81.*num.*9.Surd.*conſil.*31.*num.*15. præſertim cum vnica eſt oratio & verborum conceptio, Surd. *conſil.*45.*num.*37. vbi enim agitur de interpretatione actus, ea ſumi debet, quæ pariformiter omnibus conueniat, Crauett. *conſil.*12.*num.*20.Deci.*conſ.*101.*num.*65. Quod confirmatur ex theoremate iuris, quo dicitur, quod virtus termini,ad quem fit æquipararatio, transfunditur in terminoin æquiparatum, Iacob. de Aten. Bart. & Iaſ. *in l.1 ff.de leg.3.l.illud ff.de donat.cauſ.mort.l.1.§.1.ſi quid in fraud.patro.*gloſ.*in cap.1.extr.ne ſed.vacãt.*Sed hoc ſcilicet, quod omnium d.bonorum Guillelmeta fuerit iocapax, eſt falſum; locorum enim de Cauis-montibus, de Coſta, cæterorúmque bonorum immobilium; multò magis mobilium notoriè erant capates fœminæ, idcóque & d. locus de Cauis-montibus poſtea, de anno 1518. fuit liberè,irrequiſito domino, io extraneum pro ſe. ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus ſuis quibuſcumque ſtipulantem alienatum. Ergo & quoque idem dicendum eſt de d.loco Caſtri-noui,quod ſi quid ſpeciale in d.loco Caſtri-noui ex aduerſo prætendatur,aliunde quàm ex d.contractibus probandum eſt, cum ex illis vniſormis debeat fieri conſequeoria & interpretatio.

Coofirmantur hæc, quia io d. contractibus matrimonij nulla mentio incapacitaris, nec ratione illius pecuniam tantum in dote habuit; ſed quia maluit d. Guillelmeta dotem in pecunia quàm in bonis habere, idqoe patet manifeſtè, quia ſi ratione incapacitaris d. loci Caſtri-noui id fieret, ſaltem cæterorum bonorum partem baboiſſet; eam tamen non habuit; quia,vt diximus, maloit dotem in pecunia. hæc eoim ratio neceſſariò aſſerenda eſt,quòd ea generalis ſit,incapacitatis verò ratio ooo poſſet conſtare.

Rurſus hæc confirmantur, quia mediaore pecunia iuribus & bonis paternis renunciat, & ſic pro illis pecuniam accipit, maximè quia hæc omnia voluntariè facta ſunt, oec vlla caret controuerſia inter ipſos,an d. Guillelmeta ſuccedere poſſet necne. Sed ſimpliciter dos conſtituitur & notorium eſt ex eo quòd filia dotem in pecunia ſimpliciter accipit, & ea mediante bonis paternis renunciat,nullam incapacitatem elici poſſe,qoin potiùs contrarium.

Nec obſtat aduerſus hoc primum capot, quòd ea ſumma pecuniæ videatur eſſe parua: illis enim temporibus admodum magna reputabatur, præſertim quòd bona pauci valoris eſſenr, & pecuniæ multum æſtimarentur; quod patet ex ipſomet contractu, quo pro ſolutione mille centum florenorum dator in ſolutum vintenum d. Caſtri-noui pro ſeptem anois, & in qno vinteno maxima pars redditaum d. loci conſiſtebat & conſiſtit,vt ex atteſtationibus ex aduerſo productis citta z. niſi z. pater. Ideóque d. Goillelmeta aſſerit in quittantia, ſe competeoter dotatam iuxta bona paterna,quòd ſcilicet exiſtimauerit eam pecuniæ quantitatem maximam reputandam, ſed d.Stephanus procurauit renunciationem bonorum paternorum,ne ſibi moleſtia per eam inferretur,qoòd ſciret portionem ſibi in illis competere. Denique potuit Guillelmeta vno obolo iuribus ſuis reounciare, ita vt nulla inde incapacitatis ratio elici poſſit.

Et tantum abeſt vt ex d.traoſactione inter Stephanum & Bartholomæum inita d. incapacitas eliciatur, quin potiùs omnis natura feudi ex pacto & prouidentia tollitur, per varias rationes in articulis duplicatoriis deductas ab art.201.vſque ad art.209. & ſuprà *in* 15. *fundamento*, præſertim quod in ea dicunt ſe hæredes patris, & de ipſius ſucceſſione & hæreditate controuertunt, omniáque bona ibi mentionata, & inter ea Caſtrum-nouum dicitur eſſe de hæreditate d.Ludouici,quod omnem natoram feudi ex pacto & prouidentia excludit.

Atque hoc primum caput reſponſionis confirmatur,quia conſuetudo familiæ vel loci vt filiæ, maſculis extantibus,cum dote contentę,hęreditati renuncient, vel ad eam aſpirare non poſſint, non probatur ex eo quòd multæ à maſculis excluſæ fuerint, niſi doceatur hoc vi & reſpectu talis conſuetudinis, aut quod talis eſſet conſuetudo,factum fuiſſe, quoniam teſtamentis aut conſenſu earum, ſimilive modo factum eſſe potuit, Anchar. *conſil.*339.*n* 8.Corn.*conſil.*125.*n.*1.*verſ.quod autem non obſtet filia,vſque ad ſi.lib.*4.Crauet. *conſil.*197.*n.*12.Maſcard.*conſil.*410.*n.*1.

Secundum caput eſt, quia poſito & non conceſſo, quòd aliqua coniectura incapacitatis ex d. contractibus eliceretur, tamen ea ex aliis, itque validioribus, immò ex veritate ipſa clarè probata eliderėtur,nec illius vlla eſſet habenda ratio,maximè ex compoſitione cum Camera,de anno 1373.ex homagiis antiquiſſimis, mediis & nouiſſimis,ex matrimoniis Guinoti & Melchiotis, ex tranſactione inter d.Ludouicum & quondam Ioachimum inita, quemadmodum in poſtremis
articulis dedocitur. Vna enim † præſumptio tollit 197
aliam. *l.cum indebito.ff.de probat.*Alex.*in l.furioſum.n* 3.*in fi.C. qui teſtam. facer. poſſ.* & vna præſumptio aliam proſternit,ſicut clauus clauum, Coſta. *de fact.ſcientia.cent.*2.*diſtinct.*60.*num.*16. Surd. *deciſ.*124.*n.*22.*& conſil.*311.*n.*79.*& conſil.*383.*n.*25.*conſil.*429.*n.*28.*lib.*3. Multo minus præſumptio veritati præualere poteſt.

Tertiom caput eſt,quia poſito præſumptionem aliquam elici nec eam elidi;tamen nihil aliud inde inferri poſſet, quàm inductnm eſſe io d.familia, idque per præſcriptionem, vt fratres maſculi, ſorores excluderent, & vt filię defuncti eo caſu ſuccedere non poſſent, idque generaliter in omnibus bonis, nedum io d.Caſtro-nouo, cnm de omnibus bonis facta ſit d.tranſactio,ſicut & conſtitutio dotis. At verò huiuſmodi præſcriptio ſeu conſuetudo, non niſi Principe ſciente induci potuiſſet,ſuprà *num.*52. nec niſi in ſucceſſione ab inteſtato procederet, *num.*53. ſed & in ipſamet ſucceſſione ab inteſtato nonniſi cùm controuerſia eſſet inter fratres & ſorores liberos defuncti, non autem inter filiam eiuſdem & patruum *ſupra num.* 47. multo minus hoc caſu quo de maſculo,cóque agnato ea filia defuncti, per filium propatroi excludendo agitur, vt ſuprà edoctum fuit,d.locis & aliis, ita vt hæc omnia nihil ad caſum noſtrum faciant. His adde quæ ſuprà dixi *num.*23.*&* 25. de conſuetudine in primogenituris, de caſu ad caſum, & de perſona ad perſonam, & de ſucceſſione ab inteſtato ad teſtamentariam non extendenda, Tiraquel.*de primog.q.*16.*n.*10. Atque hîc notandum eſt quod diximus, ſi aliqua excluſio ex ea tranſactione probaretur, eam habere tantùm locum in ſucceſſione ab inteſtato, conuinci ex ipſamet tranſactione qua Stephanus noo alia ratione ſe admittendum tanquam primogenitum ad omnia bona patris prætendebat, quàm quia vt tunc credebat & aſſerebat, Ludonicus erat mortuus ab inteſtato,ſatis clarè confitens,ſi teſtamentum condidiſſet, liberè de omnibus bonis io d. tranſactione mentionatis, & ſic de loco Caſtri-noui diſponere potuiſſe.

Quartum & vltimum caput reſponſionum eſt, quia ſuperiores omnes reſponſiones dantur, poſito quod d.Ludouicus ab inteſtato deceſſiſſet vt aſſeritur in d. tranſactione inter Stephanum & Bartholomæum inita:ſed ſi verum eſt,vt veriſſimum eſt d.Ludouicum teſtamento cõdito deceſſiſſe,quo hæredem vniuerſalem

d. Ste-

d.Stephanum inſtituerit, & d. Guillelmeræ legatum fecerit in pecunia, in qua eum hæredem particularem fecit, non erit opus alia reſponſione. At verò rem ita ſe habere patet ex tranſactione ſeu alienatione inter procuratorem Sereniſs. necnon Conſules Auenion, & d. Stephanum inita de d. anno 1469. & 7. Aprilis, & ſic nondum duobus mẽſibus à die d. matrimonij elapſis, in qua nominatim id aſſeritur, & alienatio partis territorij Caſtri-noui fit pro ſolutione d. dotis Guillelmeræ per Stephanum pro legato in teſtamento illi relicto conſtitutæ, & ex qua etiam tranſactione conficitur d. feudum fuiſſe ad inſtar allodialium, cùm pars illius liberè alienari potuerit: idque etiam pro ſolutione
198 legati † ſorori factı. & ſic capacitas earumdẽ in d. feudo conuincitur: Nec dici poteſt, hoc permiſſum, quia fiebat pro exſolutione dotis. Nam Auth. *res quæ C. commun. de legat.* non habet locum in feudalibus. gloſ. 2. *in verb. ſin alienare. in c. 1. de prohibit. feud. alien. per Fred.* Bald *in c. 1. §. donare qualiter feud. olim alien. poſſ* & communem aſſerit Iaſ. *in d. Auth. res quæ n. 26.* etſi filia aliunde dotari non poſſit: & in maioratibus hoc etiam generale, idque extra dubium ſi non agatur de filia primi inſtitutoris, Molin. *de primog. lib. 4. tit. 6. num. 25.* & ſupra diximus *num. 97. & ſeqq.* Denique, ex eo quòd in eo aſſeritur, partem territorij ibi deſignatam ſpectare debere ad d. Stephanum, eiúſque hæredes & ſucceſſores quoſcumque.

Poſtremò, non obſtat quod ex aduerſo proponitur, d. locum eſſe Baroniam & propterea indiuiduum remanere debere, ill ùſque fœminas incapaces. Reſpondetur enim primò, non eſſe verum, quòd ſit Baronia, vt ex omnibus homagiis, compoſitione per Giraudum de Simiana primum d. feudi de familia de Simiana acquiſitorem, & Cameram inita, necnon ex conuocatione ſtatuum Comitatus, in quibus extra numerum Baroniatum inter feudatarios & vaſallos ſimpliciter, abſque titulo dignitatis, d. locus nominatur, & ex omnibus omnino documentis antiquis conſtat. Quod ſi quandoque Ioachimus vltimatè defunctus ſe dixerit Baronem, aut d. locum Baroniam appellauerit, hoc fuit per errorem, & aliàs titulum, qui ſibi non debebatur, vſurpando; idémque aſſerendum eſt, ſi idem quandoque fecerit d. Franciſcus, veſtigiis & errori ſui prædeceſſoris inhærens. Sed huiuſmodi aſſertiones veritatem inuertere non poſſunt, & quatenus opus eſt, reuocatæ fuerunt per d. Franciſcum. Secundò, reſpondetur d. conſuetudinem generalem habere locum in omnibus omnino feudis, etiam dignitatum, & nominatim Baroniis d. Comitatus, ſcilicet Serignani, de Balmis, Thori, Oppedæ & aliis, vt ex documentis in actis productis patet. Quæ adeò vera ſunt † vt etiam 199
feudorum, quibus Patritiatus dignitas eſt annexa, quæ ſumma eſt apud Gallos, ipſiúſque Patritiatus ſint capaces fœminæ, & in illis ſuccedere poſſint, Charond. *aux pand. du droict Franc. cap. 6. pag. mihi 156. & cap. 21. pag. 182.* Chopin. *de doman. Franc. lib. 3. tit. 7. in princ. num. 5.* Thom. Corn. *in Henric. Cod. iur. ciuil. lib. 7. tit. 8.* Gregor. *in ſyntag. part. 1. lib. 6. tit. 12. num. 6.* & in terminis etiam Maioratus † in Baroniis, Marchionatibus, & 200
Ducatibus filia defuncti excludit patruum, Molin *lib. 3. cap. 4. n. 5.* & ſuprà *n. 36. & 45.*

Denique, etiam de iure feudorum, † & ſecluſa om- 201
ni conſuetudine etſi *cap. Imperialem. § præterea de prohib. feud. alien. per Frider.* ex quorundam ſententia habeat etiam locum in Baroniis, vt ſcilicet indiuiduum ſit huiuſmodi feudum, & ad primogenitum ſpectet, vt docet Cannet. *in c. volentes. §. ſed operæpretium. n. 35. fol. 66.* poſt Oldrad *conſil. 237.* Apero. *conſil. 12. col. 3.* Hoc tamen intelligendum eſt in magnis Baroniis, non in paruis, & ſimplicibus; docet idem Cannet. *d. c. volentes. §. & pari formiter, n. 35. fol. 73.* qualis locus Caſtri-noui, caſu quo eſſet Baronia notoriè eſſet, cum vnico tantùm loco, eóque exiguo admodum abſque vllis omnino dependentiis conſtet.

Poſtremò, etiam † in Baroniis magnis, Marchiona- 202
tibus, Comitatibus, &c. huiuſmodi caput introducens primogenituram, & indiuiduitatem, conſuetudine per vniuerſam Italiam abrogatum teſtatur Socin. *conſ. 67. col. 6. ver. quod diſpoſitio.* poſt Ioan. Andr. *in addit. ad ſpecul. tit. de feud. verſ. non omittam,* & alios quos refert & ſequitur, & ferè vbiq; hanc conſuetudinem receptam poſt multos atteſtatur Vultei. *de feud. lib. 1. c. 8. n. 16. fol. 315.* & per totam Germaniam, Italiam, & alias multas regiones, Borcholten *de feud. cap. 7. n. 42.* His adde quæ circa hoc, quod opponitur hunc locum eſſe Baroniam diximus *conſil. 1. n. 259. cum ſeqq.*

CONSILIVM IIII.

ARGVMENTVM.

DE probatione conſuetudinis.

Feuda in Gallia & Comitatu Venaiſſino fuiſſe ſemper ad inſtar allodialium de iure primogenituræ antiquitus vel hoc tempore in Gallia ſeruato.

In Baroniis an & quando fœminæ ſuccedant.

Data capacitate fœminarum in feudis, an & quando exiſtentibus maſculis ſuccedant & de ordine ſucceſſiuo quando ei ſit locus.

In dubio feudum quale præſumatur.

SVMMARIVM.

1 *Feuda in Gallia, & vniuerſis Prouinciis cis Alpes conſtitutis, & nominatim in Comitatu Venayſſino, fuerunt ſemper & ſunt ad inſtar allodialium. & num. 81.*
2 *Doctore de conſuetudine atteſtanti creditur.*
3 *Ad probandam conſuetudinem in dubio recurrendum eſt ad mores vicinarum prouinciarum.*
4 *Conſuetudo probatur per inſtrumenta.*
5 *Et quæ faciunt notoriam conſuetudinem, & n. 10.*
6 *Ex inſpectione plurium inſtrumentorum probatur generalis & notoria conſuetudo, præſertim in antiquis.*
7 *De iure feudorum, in feudis ſimpliciter conceſſis, non niſi maſculi ſuccedunt.*
8 *Notoria conſuetudo non indiget probatione, ſed ſufficit eam allegare.*
9 *Etiamſi merita cauſa reſpiciat.*
11 *Quando conſuetudo non eſt vniformis, actus interpre-*

tandus eſt ſecundùm ius commune, & non ſecundùm eam.

12 Conceſſiones feudorum, ſub forma naturæ feudi ex pacto & prouidentia, non faciunt quin generalis & vniformis ſit conſuetudo quæ feuda ſunt ad inſtar allodialium.

13 In feudorum controuerſiis primò forma inueſtituræ ſeu pacta in ea contenta; 2. conſuetudo loci; 3. conſuetudines feudales conſideranda, & ſequenda ſunt.

14 Conceſſio feudi ſimpliciter facta, intelligitur ſecundùm conſuetudinem in patria vigentem, vt alienari & in eo fœmina ſuccedere poſſit. & n. 73.

15 Stante varietate obſeruantiæ, conſuetudo induci non poteſt.

16 Fallit ſi conſtet quid ſit magis obſeruatum.

17 Quando ſunt variæ conſuetudines, ea eſt ſequenda, quæ eſt fauorabilior & magis fauet libertati.

18 In actibus extraiudicialibus, vbi ſunt plures actus pro conſuetudine, quàm contra, non propterea minus inducitur conſuetudo.

19 Quando diuerſitas conſuetudinis reperitur in actibus qui ſe inuicem compatiuntur, ex tali diuerſitate conſuetudo non impeditur.

20 Conſuetudo præſcripta & completa non interrumpitur, aut tollitur, licèt aliquo tempore poſtea contrarium obſeruetur, niſi per tempus legitimum & vniformiter contrarium fuerit obſeruatum.

21 Ius feudale in Gallia non fuit receptum, & num. 22. & 81.

23 Ius Francorum in feudis pugnat ex diametro cum iure Longobardorum.

24 In Gallia, deficiente conſuetudine loci, ſequimur ius Romanorum in controuerſiis feudalibus.

25 Quo tempore libri feudorum editi ſint, & poſtea in ſcholis lecti, & extra prouincias Italiæ recepti.

26 Impoſſibile eſſe vt in Gallia ius feudale ſit receptum, & n. 28.

27 Gallia non ſubeſt Imperio.

29 Quale ius in Gallia circa feuda ſeruatum fuerit & nunc ſeruetur.

30 Fœminæ in Gallia ſicut maſculi & ſimul cum illis ſuccedunt.

31 Lex Salica tantùm habet locum in Regni ſucceſſione.

32 In Gallia, ex conſuetudine generali, primogeniti cæteris præferuntur, quod quomodo hodie procedat, & num. 36.

33 Iure Francorum fœminæ fuerunt & ſunt feudorum capaces.

34 Et primogenitura, etiam ad excluſionem maſculorum remotiorum.

35 Adeo vt filia primogeniti admiſſi excluderet patruum, & n. 43.

37 Primogenitura iuris Francorum ſolùm habet locum inter deſcendentes.

38 Fœmina in Baroniis non ſuccedit, exiſtentibus maſculis, quod quomodo intelligendum ſit, ſicut & Faber in §. cæterùm de legit. agnat. ſucceſſione. n. 39. & 41.

40 Fœminas etiam de iure ſuccedere in Baroniis plerique verius aſſerunt, certè de conſuetudine eæ ſuccedunt in Baroniis.

42 Filia primogeniti ante patrem defuncti ex veriori ſententia præfertur patruo, quæ in Gallia ſeruatur.

44 Fœminæ in Baroniis, extantibus maſculis, eiuſdem tamen gradus, non ſuccedunt.

45 Baronum appellatio æquiuoca, generalitate enim comprehenduntur Duces, Marchiones, Comites, ſpecialiter verò ſunt certis locis adſcripti.

46 Diſcrimen in inſigniis inter Duces, Marchiones, Comites.

47 Baroniæ generaliter ſumptæ, de iure feudorum ſunt indiuiduæ, ſpecialiter verò ſunt diuiduæ.

48 Feuda aut ſunt ſumma, aut mediocria aut infima.

49 Summa feuda ſeu regalia, quæ erant indiuidua, facta fuerunt diuidua.

50 In Baroniis certo loco adſcriptis, & cæteris feudis, fœminæ ſicut maſculi ſuccedunt, ſi ſunt ſimpliciter & abſolutè hæreditaria, vel emptitia.

51 Ducatus, Comitatus, Marchionatus, & Baroniæ, quas dependentias habere debeant.

52 Fœminæ in Gallia Baroniarum, etiam generaliter ſumptarum, ſunt capaces; quod tamen conſtitutione regia Caroli noni reſtrictum fuit.

53 In feudorum ſucceſſione quoties fœmina eſt, non admittitur donec extant maſculi, quod quomodo intelligatur, & an ſit in certis tantùm caſibus verum, & numeris ſeqq.

54 Si feudum ſit conceſſum maſculis cum fœminis, ceſſat ordo ſucceſſiuus, ſed fœmina ſimul cum maſculo ſuccedit.

55 Idem in formula vtriuſque ſexus.

56 Idem in feudo abſolutè hæreditario.

57 Idem in feudo emptitio.

58 Idem in formula maſculis & fœminis, ſi feudum ſit nouum, etiam pro collateralibus, & iure feudi antiqui conceſſum, in quo filia excludit patruum.

59 Et in feudo pro quo præſtat cenſus, in quo fœmina ſimul ſuccedit.

60 Idem ſi conſuetudine ſimplici, in locis vbi alioquin viget ius feudale, fœminæ in feudis ſuccedere poſſunt: nam & tunc filia excludit patruum ex communi, reiecta contrarium ſentientium ſententia.

61 Regulariter fœmina, vbi in feudis ſuccedit, proximior excludit remotiorem maſculum.

62 Statutum & conſuetudo à pari procedunt.

63 Statutum vel conſuetudo, quæ, extantibus maſculis, fœminæ non ſuccedunt, intelligitur de maſculis eiuſdem gradus.

64 Si feuda ſint ad inſtar allodialium, certiſſimum fœminas cum maſculis eiuſdem gradus ſuccedere, & num. 67.

65 Qui putant data ſimplici conſuetudine capacitatis fœminarum, eas à remotioribus maſculis excludi, iſ fatentur, quod ſi primogenitura adſit, filia excludit patruum.

66 Fœmina faciliùs teſtamento, quàm ab inteſtato admittitur in feudis, data illarum capacitate.

68 Feuda in dubio cenſentur maſculina.

69 In omni diſpoſitione ſemper naturam rei inſpicere debemus.

70 Feudum cenſetur conceſſum ſecundùm propriam naturam.

71 Hæc fallunt vbi conſuetudine etiam ſimplici fœminæ ſunt capaces.

72 Et multo magis ſi ſint ad inſtar allodialiũ, quia vtroque caſu conceſſio ſecundùm conſuetudinem eſt intelligenda, & in dubio regula eſt pro fœminis.

74 Ceſſat præſumptio, vbi de veritate rei conſtat.

75 Feudum in dubio cenſetur hæreditarium.

76 Feudum hæreditarium alienari poteſt in præiudicium proximiorum agnatorum.

77 Feudum ſemel alienatum ſemper manet alienabile.

78 Reſpondetur homagio Girandi Amici de anno 1244. & dictiones, omnibus, &, quibuſcumque, in materia feudali æquiparantur.

79 Dictio, ſucceſſoribus, plus operatur quàm dictio, hæredibus, etiam in materia feudali.

80 Comitatus Venayſſinus ante annum 1244. ad Comites Tho-

tes Tholoſanos ſpectabat.

82 *Ius feudale nominatim in lingua Occitana nunquam fuit receptum.*

83 *Abbatia ſanctæ Guillelmi de Deſertis eſt in lingua Occitana.*

84 *Inueſtitura & homagia intelligenda ſunt ſecundùm conſuetudinem loci vbi fiunt.*

85 *Reſpondetur infeudationi ſancti Saturnini & ex ea d. conſuetudinem generalem non eneruare docetur.*

86 *Et ſi feuda ſint ad inſtar allodialium, in alienationibus tamen, in quibus debetur laudemium, non poteſt capi poſſeſſio, niſi ſumpta inueſtitura & ſoluto laudemio.*

87 *Reſpondetur atteſtationibus, quatenus ex illis probaretur, conſuetudine in his prouinciis, vltimo genitum non ſuccedere in feudis, exiſtente primogenito, ſed tantùm alimenta percipere.*

88 *In Gallia, ad probandam conſuetudinem requiruntur decem teſtes.*

89 *Ad probandam conſuetudinem teſtes debent deponere de diuturnitate temporis.*

90 *Et frequentia actuum.*

91 *Nec deponentes ſolùm de auditu fidem faciunt.*

92 *Et in ſpecie huiuſmodi conſuetudinem in familia de Simiana & domini Caſtri-noui falſam eſſe docetur.*

IN præcedentibus conſiliis maximum fundamentum fecimus in vſu, obſeruantia, & conſuetudine generali totius Galliæ, omniúmque prouinciarum cis Alpes conſtitutarum, & nominatim Comitatus Venayſſini, ac prouinciarum circumuicinarum; quæ feuda ſemper fuerunt & ſunt ad inſtar allodialium & patrimoniorum quoad liberam alienationem & ſucceſſionem, ita vt in quemcomqoe, etiam fœminam, eámque extraneam liberè alienari poſſint, in illiſque fœminæ eodem planè modo quo maſculi & pariformiter cum illis eiuſdem gradus, imò, illis excluſis, ſi ſolæ teſtamento ſint vocatæ, ſuccedant, nec ſine ratione, quòd ex eo ſolo fundamento, omnia quę in contrarium parte Illuſtr. Domini Antonij de Simiana, domini de Cederon, afferuntur, corruunt, quod animaduertentes aduocati d. Domini Antonij, in eo toti ſunt vt d. conſuetudinem inficientur, & eam probatam non eſſe contendant. Hoc igitur nunc ſeparatim diſquirendum eſt, an de d. conſuetudine legitimè conſtet, caſu quo probanda eſſet, quæ tamen reuera probari non debet, vt infrà docebitur. Et certè ea variis modis omnino concludenter probata fuit.

1 Primò, quia DD paſſim † vno ore de ea atteſtantur, & quidem de vniuerſa Gallia, Petr. Iacob. *in practica de cauſis ex quibus vaſſ.63.num.*16.17. Stephanus Bertran. *conſil.15.n.16.lib.1 poſterior.* Chaſſan. *in conſuet. Burg. tit. des fiefs §.5.n 40. vſque ad n.60. fol. mihi* 117. Guillel. Benedictus *in cap. Raynutius. verb. duas habens. n.67. cum ſeqq.* Boeri. *in conſuetud. Bituricen. tit. des couſtumes des fiefs, §.7. fol.39. col.1.* Guid. Pap. *q.59.133. &* 293. & alij *in conſil.1. num.34. & ſeqq.* allegati, & per conſequens de hoc Comitatu, qui Galliæ nomine comprehenditur; præſertim cùm fuerit pars, & portio prouinciæ à Comitib. Tholoſanis poſſeſſus, poſtea per ſanctã ſedem Apo. acquiſitus, vt ex chronicis patet; de omnib. verò prouinciis cis Alpes conſtitutis, Guillel. Bened. *in cap. Raynutius d. verbo duas habens, n.67. cum ſeqq.* Iaſ. *in l. de quibus n.64. ff. de legibus.* Cephalus *conſil.*307. *num.* 40. Surdus *conſil.105. n.15. lib.1.* Iorrigl. *de feud. cont.1. tit.50. n.78.* & ſic neceſſariò de Comitatu qui intra Alpes eſt. Sed & de ipſomet Comitatu Venayſſino atteſtatur Bertrand. *conſil.237. n.1. lib.6.* & qui Bertrand. Carpentor. erat & locum tenens Rectoris, vt patet ex homagio ſancti Hyppoliti per Petrum de Veſco, coram d. Bertrando præſtito de anno 1489. & 7. Ianuar. ſignato de Cabanis, in actis producto ſub *n.*188. qui conſuetudines prouinciæ in quã ius reddebat, notas habebat. At verò doctori † de conſuetudine atteſtanti creditur, 2
Bart. *in l. de quibus n 21. ff. de legib.* Cotta *in memorabil. verb. Francigena,* Lanfranc. de Oriano *in cap. quoniam contra, verb. reſponſiones. n.17. fol.27.* Socin. *conſil.18. col. 2. verſ. ſed ad hoc.* Benuenut. *in tract. de decoct. n.6.* Guid. Pap *q.139. n.1. & q.565. n.4.* & quamuis aliqui repugnent, hanc tamen ſententiam magis communem, & tutiorem aſtimant. Deci. *in l.2. § mnius datio, ff ſi certum petatur. & conſ 691. n.12.* Grat. *conſil.12. n 58. cum ſeqq lib.1.* Curt. iun. *conſil.60. n.5.* Socin. iun. *conſ.60. num.10. vol.2.* Burſat *conſ.43. n 33. lib.1* Cardin. Alban *in addit. ad Bartol. in d. l. de quibus, n.24.* Ferret *conſil.102. n.6.* Viuius *in comm. opin. verb. doctor.* Imò vni ſoli doctori, excellenti tamen, præſertim ſi teſtetur de Curia vel prouincia ſua, creditur. Bartol. *in d. l. de quib. n.21.* Decius *conſil.* 540. *n.10.* Iaſ. *conſil.15. in fi. lib.3.* vbi ait hanc opinionem ſeruãdam in practica, & ſecundũ n eam iudicandum, Socin. iun. *conſ.60. n.10. lib.2.* Guid. Pap. *q.139. n.1.* Alban. *in d. l. de quibus n.24.*

Secundò, probata fuit hæc conſuetudo † ex eo quòd 3
vbi eſſet aliquod dubium, quod tamen nullum eſt, recurrendum eſſet ad morem in vicinis obſeruatum, illeque eſt ſequendus *cap.1. c. de his, diſtinct.12. c. ex parte de cenſibus,* Surd. *conſil.105 num.15. in fi.* Papon. *lib.13. tit.1. cap.5.* Cormier. *in Cod. Henric. lib.8. tit.1. cap.1. n.6.* Menoch. *conſil.9. n.22.* At verò in omnibus prouinciis circumuicinis eam conſuetudinem eſſe notoriam certiſſimum eſt, vt de omnibus prouinciis circumuicinis in genere atteſtatur Bertrand. *conſil.283 n.5 lib.4.* in ſpecie verò de Delphinato, d. Bertrand. *d. conſil.237. n.1. lib.6.* Guid. Pap. *in d. q.59. de lingua Occitana,* Ranch. *ad d. queſt.59. de Sabaudia, & de Pedemontio,* Math. *ad Guidon. q.133. de prouincia Prouinciæ.* Bertrand. *d. conſ.283. n.5. lib* 4. quibus prouinciis circumdatur Comitatus Venayſſinus.

Tertiò, probatur † validiſſimè ex tranſactione inita 4
inter procuratorem fiſci & Agueſium de Baucio dominum de Brantulis de anno 1320. & 26 Iulij qui procurator tranſigit de ſpeciali mandato fœl. record. Ioannis 22. & cum conſilio & aſſenſu Archiepiſcopi Aquenſis & Epiſcopi Vaſionenſis per eundem Ioannem deputatorum, præſentibus Archiepiſcopo de Caoſila pluribúſque aliis ibi nominatis, inter quos ſunt domini noſtri Papæ Theſaurarius, necnon Mareſcallus, idémque Comitatus Venayſſini Rector, & fit in Palatio Auenionis, vbi idem Ioannes morabatur; in qua inter alia hæc verba adſunt: *& fuit actum quod præſens feudum, infeudatio ſeu feuda, ſint conditionis, & naturæ illius qualis ſunt alia feuda Baronum & Caſtellanorum Comitatus Venayſſini, & quòd in eis ſuccedant maſculi & fœminæ, & tranſuerſales & extranei. & de eis in ſolidum vel ex parte poſſit in qualibet vltima voluntate diſponere & ordinare liberè vt voluerint, & inter viuos vendere & donare, vt modo quolibet alienare, conſenſu, voluntate prælatione, & laudemio & treſeno inter viuos, vt moris eſt in Comitatu prædicto, interuenientibus & retentis ſpecialiter pro parte Curiæ Venayſſini,* & quæ tranſactio inſerta fuit homagio Alizeræ de Baucio de anno 1375. & 11. Nouemb. & Guillelmi de Baucio de anno 1428. & 12. Nouemb. & eiuſdem Guillelmi de anno 1433. præſtitis ita vt de omnibus d. temporibus affirmetur & aſſeratur d. cõſuetudo, intra quod interuallum temporis omnia

documenta & homagia coram Sanctiſſimo vel officia-
libus eiuſdem , de quorum interpretatione agi poſſet,
facta fuerunt:nã ſuperioritas d.loci per eundem Ioao-
nem acquiſita,& primum homagiom per Roſtagnum
de Sabrano præſtitum fuit de anno 1314. & ſic quatuor
annis poſt d.tranſactionem. Poſtremum verò,Lodo-
uici ſcilicet , de anoo 1422. & ſic vndecim annis ante
homagium d. Guillelmi de Bancio fuit præſtitum. Ex
huiuſmodi verò inſtrumentis probari validiſſimè con-
ſuetudinem certiſſimum eſt,*ex l.vetuſtiſſimam.C.de iur.
dominij impetr.* vt docent Angel. *in d.l.n.*1. Bald. *in l.*1.
*verſ.ſed quæro num.*5.*C.ad Velle.*Socin.*conſ.*94.*col.*3.*verſ.
circa ſecundum*, Deci. *conſil.*11.*n.*9.*verſ.& primò clariſſi-
ma* Curt.iuo.*conſil.*106.*n.*5. Craoett.*conſ.*134.*n.*9. Surd.
5 *conſil.*105.*n.*15. Cephal. *conſil.*307.*n.*43. Adeò vt ex his †
inſtrumentis ootoria ſit & fiat conſuetudo, vt Bald. &
Decius d locis atteſtantur, atque eo maximè hæc pro-
cedunt , quòd in vim d pacti d.conſuerudinem conti-
nentis ex eiuſdem conſoetudinis vi d. Comitiſſa ſuc-
ceſſit in d.feudo : rurſus & eo magis , quòd ſomus in
certioribus termiois, quàm in quibus loquuntur DD.
dum ea pluralitate inſtrumentorum conſuetudinem
probari contenduot ; cùm ſcilicet in d. inſtrumentis
quid obſeruatum eſt , ſed in d.tranſactione d.conſue-
tudo diſertè aſſeritur,eáque aſſertio quater diuerſis
temporibus & per ſpatium centum & tredecim anno-
rum reperitur, quo caſu alia probatiooe non eſt opus,
Curtios iunior *conſil.*106.*n*5.

Quartò,probatur huiuſmodi conſuetodo ea diuer-
ſis homagiis & inueſtituris,quibus apparet omnia feu-
da Comitatus fuiſſe,& eſſe ad inſtar allodialium,in iiſ-
que fœminas non minùs ac maſculos ſuccedere , & ea
liberè,etiam in fœmmam,eámqoe extraneam,tam per
teſtamentariam diſpoſitionem quàm alienationem in-
ter viuos transferri poſſe , idque de omnibus omnion
feudis Comitatos edoctum fuit : nam ex extractu Co-
mitiuum conſtat quæ & quaota ſint feuda & per ſin-
gula edoctom fuit , ea eſſe ad inſtar allodialium , vel
vnita menſis Epiſcopalibus aut Capitulis,idqoe etiam
habere locum in feudis Eccleſiaſticis habitis per ſub-
infeudationem ab Epiſcopis Carpentoract. Caualli,
& Vaſionen. generalem verò obſeruaotiam & noto-
6 riam † conſuetudinem probari ex inſpectione plu-
rium publicorum inſtrumentorum certiſſimum eſt,
DD.ſuprà citati, & vltra eos Maranta *ordinis iudiciarij
diſput.*2.*n.*19. Crauett. *conſil.*369.*n.*16 *lib.*3.*& conſ.*476.
*n.*4.*eod.lib.* Maſcard. *concl.*423.*n.*31.*& concl.*425.*n.*1. præ-
ſertim vbi agitur de conſuetudine antiqua, Maſcard.
*ibid.n.*5. Piag.*de conſuet.q* 10.*n.*15.*& ſeqq.*

Quintò , validiſſimè probata fuit ea variis inſtru-
mentis in quibos homagia aut fiunt ſimpliciter , aut
per ſe & ſuos ſucceſſores,abſque vlla dictione vniuer-
ſali ; & nihilominos in illis ipſis feudis fœminæ etiam
extraneæ ſucceſſerunt , tam ex diſpoſitione teſtamen-
taria,quàm inter vinos.& ea liberè alienare potuerunt;
ex quo clariſſimè d. obſeruantia notoria tam prouin-
ciæ quàm Curiæ domini in Comitatu probatur : quia
7 ſi ius feudorum haberet † locum in Comitatu, certiſ-
ſimum eſt, non niſi maſculos, eóſque agnatos in illis
feudis ſuccedere poſſe. *cap.* 1. §. *hoc autem qui feud.da-
re poſſ.cap.*1. §. *filia. de feud.ſucceſſ.*

8 Poſtremò,huiuſmodi vſus & obſeruantia † ac con-
ſuetudo , qua feuda fuerunt ſemper , & ſuot ad inſtar
allodialium,eſt omnibus omnino notoria,& tanquam
talis fuit allegata. At verò generalis & notoria con-
ſuetudo non indiget probatione ,ſed ſufficit allegatio
eiuſdem Marao.*d diſput.*2.*n.*39.Maſcard. *eadem concluſ.*
423.*n.*27. & iudex quemadmodum in cauſis ordinato-
riis poteſt procedere per viam informationis; ſic etiam
vbi agitur de conſuetudine notoria , quæ dicitur pri-
uilegiata,Piag *ea q.*10.*n.*11.12.13.*& ſeqq.&* 18. potéſtque
eam ſupplere,Bald. *in l.filiusfamilias*, §.*veterani,num.*3.
*verſ.item poteſt, ff.de procurat. & in l.*1.*in fi. C. vt quæ de-
ſunt aduocatis*,Bart. *in l.Iulia,n.*3.*ff de teſti.* Roma *conſil.*
51.*in princ.* neqoe enim,cùm de conſuetudine notoria
agitur,recipienda eſt diſtinctio,an ordinatoria,vel me-
rita cauſæ reſpiciat : nam etiamſi merita cauſæ concer-
nat, ſufficit eam allegare , nec opus eſt probare ; & iu-
dex , ſi ipſi oota non ſit , tenetur de ea ex officio ſe in-
formare,& illa diſtinctio ſolùm procedit in conſuetu-
dine non ootoria , & quòd conſuetudinem notoriam,
etſi merita cauſa reſpiciat, non opus ſit † probare, ſed 9
ſufficiat eam allegare , docent in terminis Accurſ. *in l.
cuius, C. de appellat.* vbi agebatur de excuſatione à mu-
neribus publicis, Ioannes Faber *in* §. *ex non ſcripto, n.*
9.*inſtit. de iure naturali.*dum ſeparatas exceptiones dat
ad regulam qua cõſuetudo probari debet,vnam,nem-
pe ſi ſit ootoria, alteram, ſi ad litis ordioationem ten-
deret ; quo caſu ſi iudex dubitet , debet ſummatim ſe
informare,Bald.*in l.*3.*ſi fugitiui n.*3.*C.de ſeruis fugitiuis*,
de conſuetudine circa modum pœnarum. Addition.
ad Bart *in d.l.lege Iulia.ff.de teſti.* de conſuetudine qua
filij fratrum appellantur nepotes. Cynus *in l.*2.*n.*18.*C.
quæ ſit longa conſuetudo* ; de conſuetudine Angliæ,qua
primogeniti ſuccedunt. Alexand *conſil.*14.*n.*1.*lib.*5. de
cooſuetudine qua venditor tenetur , vbi Iudex ſe in-
format ex officio, non citata parte, etſi reperit, etiam
per ſolam famam ſufficit , allegátque Cynum vbi ſu-
prà. Pariſ. *conſil.*13.*n.*33.*lib.*1. vbi in terminis de conſue-
tudine alienandi feuda. Natta *conſil* 218.*n.*5.vbi de con-
ſuetudine collectandi forenſes Idem Natta *conſil.*491.
*n.*6. qua dos & donatio propter ouptias poſſunt inæ-
qualiter procedere. Socin.iun. *conſil.*65.*n.*40.*de d.con-
ſuetu.Gall. primogen. admitt.lib.*1. Guid.Papæ *ſingulari*
952. vbi notorium videtur innoteſcere iudici , vt per-
ſonæ publicæ. Corn.ion.*tract.feud.part.*1.*q.*1.*num.*13.de
conſuetudioe qua filius fratris , nepos appellatur , *&
conſ.*106.*num.*5. de conſoetudine collectandi forenſes.
Decius *conſil.*447.*n.*10.11. *&* 12. vbi de fide adhibenda
inſtrumento alterius , quàm notarij rogati, manu ſcri-
pto. per ipſum tamen ſubſcripto, *& conſil.*559.*n.*9. vbi
de cooſuetudine qua fratres Prædicatores poſſunt bo-
na mobilia acquirere,vt illa vendant, quamuis in qui-
buſdam aliis locis contrarium teneat. Cranett. *conſil.*
137.*n.*5.vbi de conſoetudioe qualitatis pœnæ Rota Ge-
nuenſ.*deciſ.*2.*n.*41. vbi de conſuetudine, qua qui facit
litteras Cambij,tenetur;etſi ille cui diriguntur,eas ac-
ceptauerit, *& deciſ.*4.*n.*15.16.*&* 17. vbi de conſuetudi-
ne qua bancherij promiſſio habet vim ſolutionis,& li-
berat debitorem, *& deciſ.*16.*n.*12.*&* 13. vbi de conſue-
tudine litteraturæ probandæ, vbi etiam ait quòd talis
conſuetudo in loco dicitur ius commune , poſt Bald.
*in tit. de pace Conſtan. n.*22. & ſecundùm quam omnis
diſpoſitio interpretanda eſt, *& ibid.n.*14. Eadem Rota
438.*n.*3. vbi etiam de probatione litteraturæ , & idem
quod in ſoperiori, & quòd non citata parte,&c. ſicut
& Crauetta.A Peguera *ad cap.*3. *Regis Petr.Iacobi,verſ.*
6.*num.*80.*cum ſeqq.*loquens in terminis noſtris de con-
ſuetudine Cathaloniæ , qua feuda ſunt ad inſtar allo-
dialium,& ante eum Curt.iun.*conſil.*171.*in princ.* Voe-
ſemb.*de feud.cap.*9.*q.*58.*n.*43.Maſcard. *concl.*423.*n.*26 *&
ſeqq.*vbi etiam,*ſcilicet num.*32.poſt Tiraquel.*in tract. de
præſcript.*§.1.*gloſ.*32.*ſol.*8.*verb ſed quæſtionis eſt*,ait huiuſ-
modi allegationem cooſuetudinis notoriæ poſſe fieri
etiam poſt concluſiooem in cauſa.Et cùm Decios aliis
in locis contrarium ſenſit , nixus authoritate Barthol.
Socini *conſil.*36.*n.*11.*& conſil.*39.*n.*27.*& ſeqq.lib.*4. falli-
tur : neq; enim Socinus loquitur in notoria conſuetu-
dine,

dibe,ſed in alia exceptione quæ ſolet dari, de qua ſuprà ex Fabro & Maſcardo *d.concl.423.num.33.34.35. &*
10 *36.* Hanc verò de qua † agimus, notoriam eſſe probatur ex inſtrumentis ſuprà deſignatis, præſertim ex homagiis Comitiſſæ de Auelino & Guillelmi de Baucio, tranſactionéque illis inita, in quibus nominatim de d.conſuetudine aſſeritur, & ex vi cuius d.Comitiſſa ad ſucceſſionem Baroniæ de Brantulis fuit admiſſa. Bald. *in l.1.verſ.ſed quæro.num.5.ad Velleian.* Deci.*conſ.11.num. 9.verſ.& primo clariſſima.* Maranta *part.6.diſtin.2.n.39.* Pariſ.*conſil.13.n.24.lib.1.*Crauet.*de antiquit.temp.part.4. verb.materia,n.41.circa ſi.fol.16.* Vbi in antiquis ea pluribus inſtrumentis adeò probatur, vt per famam probatio ſufficiat, etiamſi agatur de graui præiudicio, & Crauetam ſequitur Maſcard.*concl.425.n.1.&5.*Piag.*de conſuet.q.10.n.16.* nam & generaliter verum eſt, inſtrumenta rem notoriam facere, Bald. *l.Imperator,col.2.de ſtatu hominum*,& Maſcard *concl.1106.num.19.&ſeq.*poſt Rotam *deciſ.16.de reſtit.ſpoliat.in nouis.*

11 Non obſtat quod ex aduerſo opponitur, † huiuſmodi vſum, obſeruationem & conſuetudinem non eſſe vniformem, ſed variam; quo caſu actus interpretandus eſt ſecundùm ius commune, non ſecundùm cõſuetudinem, Alex. *conſil.5.n.7.verſ.4.vol.5.* Bart. *in l.2.n.22.ff. ſolut.matrim.* Decl. *conſil.129.n.2.verſ.& quando,* Natta *conſil.332.n.7.vol.2.*Rol.à Valle *conſil.13.n.18.vol.4.*quod ius commune præſ opponũt eſſe ius feudale. Ex aduerſo verò prætenditur probata huiuſmodi varietas ex aliquarum conceſſionum ſeu inſeudationum,in fauorem maſculorum tantùm & aliàs naturam feudi ex pacto & prouidentia hominis continentium factarum, prodictione;ſed ad hoc variis modis reſpondetur.

Primò,& hæc eſt veriſſima & ſolida & rem ipſam vt eſſe debet clarè demõſtrans reſponſio,negãdo ſcilicet penitus huiuſmodi variationem & difformitatem; & aſſerendo d.conſuetudinem & obſeruantiam omnino ſemper fuiſſe,& eſſe vniformem, abſque eo quòd vnquam ab illa diſceſſum fuerit, etiã præſuppoſito quòd huiuſmodi cõceſſiones, ex aduerſo productæ, effectũ habuiſſent,& adhuc habeant;quod tamen non eſt verum,vt infrà dicetur:nam,vt doceretur non eſſe vniformem conſuetudinem, debebant probare quòd facta cõceſſione alicuius feudi ſimpliciter, Titio ſcilicet,vel etiam mentione facta hæredum vel ſucceſſorum,nulla dictione vniuerſali adiecta, vel duabus dictionibus, *hæredum*, vel *ſucceſſorum* non iunctis,quòd aliquando in aliquibus ex dictis feudis ita conceſſis,fœminę cum caſus accidiſſet ſuccedere,aut ex in extraneum alienati non potuerint: nam tunc cùm varia eſſet obſeruantia, ſi quãdoque in aliquibus fœminæ ſucceſſiſſent, in aliquibus non ſucceſſiſſent, diceretur difformis non vniformis cõſuetudo,cùm tunc obſeruantia in aliquibus obſeruãtiæ in aliis in iiſdem terminis conceſſionis op-
12 poneretur;ſed † quòd aliqua feuda cõceſſa fuerint ſub natura feudi ex pacto & prouidẽtia hominis, ex eo nõ fit quin ſemper generalis & vniformis ſit conſuetudo, qua feuda ſunt ad inſtar allodialium: nam id ipſum eſt quod aſſerimus,quòd ſcilicet ea conſuetudo ſit perpetua & vniformis, niſi nominatim in conceſſione aliter dictum ſit,& tunc in illis tantum feodis, ex vi conuentionis & pacti,non ex vi contrariæ alicuius obſeruãtiæ & conſuetudinis ſequimur formam inueſtituræ,ſed,ſecluſa conuentione & pacto, ſuccedit conſuetudo perpetua & vniformis, qua feuda ſunt ad inſtar allodialium, atq; hoc clariſſimè probatur ex eo quòd quum
13 quæritur † qualiter cauſę feodales decidi debeãt,ea eſt vera & communis omnium Doctorum ſentẽtia, quòd primò debeat attendi tenor inueſtituræ,de quo eſt textus & ibi feudiſtæ *in c.1.ibi,propter tenorem inueſtituræ,* *de duob. fratrib.à Capita.inueſtit.* Iaſ.*ſuper vſib.feud.n.98.* Secundò debet inſpici conſuetudo loci, vbi feudum conceſſum eſt,*l.4.§.fina.d.publ.* Tertiò ad ius commune feudorum recurritur. His ambobus deficientibus, ità quòd nec per pacta nec per conſuetudinem ſpecialem nec generalem caſus feudalis decidi poſſit, recurrendum eſt ad legem ciuilem;& poſtremò ad nat.ile,vt fusè docent Mart.Lauden.*de feud.cognit.n.9.*Præpoſitus *ibid.n.3.* Gue Piſo *in præludiis feudor.cap.7.num.1.2.&*, Ludou. à Peguera *in cap.3 D.Reg. Petri 3.in 2. prælud.n. 10.* Vultei. *de feud.lib.2. c.3. n. 22. 23. & 24.* Schneld. *in Epitome feud. part.1.n.10.11.& 12.& ibi addition.ſub littera G.& H.*Knichen *de veſtitur.pactionib.c.1.n.9.10.& 11.* poſt Socin. Antonium Lanatium *conſ.*100.*n.12.* ex quo patet conſuetudini non eſſe locum,niſi ceſſante forma inueſtituræ,& nonobſtante contraria forma;non propterea minus dici cõſuetudinem generalem & vniformem, & eam ſequẽdam ex defectu pactorum expreſsè appoſitorum inueſtituræ. Atq; id eſt,quod aſſerimus, feuda eſſe,ad inſtar allodialium,niſi nominatim & expreſsè aliter in cõceſſione cautum ſit, & qui in aliquo feudo d.conſuetudinem non habere locum prætẽdit, id ex contraria conceſſione probare debet;quod ni faciat,conſuetudini ſtãdum eſt,& in terminis,quòd data dicta conſuetudine,nihilominus inueſtituræ imprimis ſit habenda ratio, & ea deficiẽte ad d.conſuetudinem, qua feuda ſunt ad inſtar allodialium, recurrendum, quæque manet firma, generalis & vniformis, deficiente inueſtitura: docet idem Peguera *in d.cap.3. verſ. 3. num.38.& verſ.4 num 23.* Ideóque ſi quæ forſan feuda in Comitatu, ſub forma ex pacto & prouidentia conceſſa videntur, ea in illis ſequenda eſt; ſed iis ſecluſis remanet perpetua,generalis & vniformis conſuetudo.

Et planè cùm DD.de difformi obſeruantia loquuntur, intelligi debent data paritate terminorum in diſparitate & difformitate obſeruantiæ, & obſeruantiam obſeruantię opponere debemus,non autem diuerſitatem conceſſionis conſuetudini,quæ eſt ſuccedanea & ſucceſſiua,non contraria,cùm illi non ſit locus,niſi deficiente tenore inueſtituræ, vt patet ex doctoribus ſuprà in contrarium citatis: nam Alexand. loquitur de conſuetudine decem pro centenario,ratione laodemij feudorum, eo quòd quandoque decem, quandoque minus fuerat præſtitum. Bart. autem *in d.l.2.* loquitur quando diuerſimodè inſtrumenta in ciuitate conficiuntur, Deci. *in d.conſil.129.* præſupponit quandoque electionem operariorum factam à vicinia, confirmatam ab Epiſcopo,quandoque verò Epiſcopum eos immediatè nominaſſe & elegiſſe, apud Nattam *d conſil. 332.*erat diuerſa obſeruantia, quia quandoque tres teſtes,quandoque non,adhibiti fuerant, in confectione iouentarij hæredum,Roland *d.conſ.13.* agit de conſuetudine menſurandi prędia,quę variè fuerat obſeruata.

Nec obſtat ſi ex aduerſo inſtetur, certam feudorum conceſſionem non poſſe in aliquo Regno præſumi, quando conſuetudo infeudãdi eſt difformis, ideóque Intrigl.*cent.1.q.50.n.12.& ſeqq.præſertim 18.& ſeqq.* contendere in Regno Siciliæ, ex communi forma feudorum,*pro te & hæredib.tuis ex tuo corpore legitimè deſcendentibus*,feudum in dubio non præſumi hæreditarium, quia forma cõceſſionis non erat vniformis:nam reſpõdetur,nos nõ eſſe in huiuſmodi terminis: neque enim quærimus,an ex forma cõcedendi conſueta,præſumatur feudum hęreditarium;ſed dicimus quòd niſi Inueſtitura repugnet, & nominatim cõſtituatur feudum ex pacto & prouidentia, quòd quibuſcumq; aliis verbis ſit concepta conceſſio,feudum ſemper ſit ad inſtar allodialium, ita vt nõ opponamus conceſſionem cõceſſioni,vt quærimus quæ ſit ſolita forma cõcedendi;ſed

ſolùm conſideramus conſuetudinē generalem perpetuam & vniformem, quę niſi nominatim in cõceſſione conſtituatur, feudum ex pacto & prouidentia, ſemper viget, vt feuda ſint ad inſtar allodialium, & eo caſu feu-
14 dum † ſimpliciter conceſſum cenſeatur pro quibuſcumque, & quod magis eſt, ad inſtar allodialium ex vi d. conſuetudinis, Oldrad. *conſil.* 159. *n.* 9. Pariſ. *conſil.* 13. *n.* 30. & *conſil.* 21. *n.* 48. *lib.* 1. Brun. *conſil.* 81. *in fi.* Alciat. *de præſumpt. reg.* 3. *præſump.* 32. *n.* 15 *in fi.* Burſa. *conſil.* 50. *num.* 25. *lib.* 1. & alij *conſil.* 3. *n.* 109. & 110. allegari: ſed & in terminis Intriglioli tandem *n.* 210. *& ſeqq.* concludit, feudum informe & præſcriptũ præſumi hæreditarium ſecundùm quid, ſeu ex pacto & prouidentia legis, quod & antea ſeoſit *n.* 43. cùm ait, quòd ſi reperiantur feuda non hæreditaria, non poſſint diſtrahi in pręiudicium agnatorum, ſentiens clarè, quòd ſi non conſtet non eſſe hæreditaria, hæreditaria præſumantur.

Secundò reſpondeo, nedum vniformem eſſe conſuetudinem, non obſtantibus aliquibus conceſſionibus, iuxta naturam feudi ex pacto & prouidẽtia factis, ſed & reuera nulla feuda ex pacto & prouidentia etiam ex vi conceſſionum eſſe in Comitatu: nam ſi quæ ita factæ ſunt ab aliquibus annis, vt quoad d. feoda à conſuetudine generali recederetur, quæ alioqui in illis ſicut in cæteris habuiſſet locum; eę tamen vel effectum non habuerunt, vel reuocatæ fuerunt, vel per ampliationes, vel alio modo d. feuda ad antiquam naturam redierunt, vel d. conſuetudini generali cõformia facta fuerunt; ita vt quemadmodum ante d. conceſſiones, ita & nunc nulla ſint feuda ex pacto & prouidentia in d. Comitatu, excepto forſan vnico feudo, ſcilicet de Iauono, parui momenti ſine habitatoribus & oppido in ſolo Caſtro conſiſtente: dixi, forſan, quia & poſtremis temporibus dominus d. loci ſub forma, *pro ſe, ſuis hæredibus & ſucceſſoribus quibuſcumque*, receptus fuit ad homagium: tantæ enim efficaciæ eſt d. conſuetudo, vt quamuis in nouis conceſſionibus ſummi Pontifices ab ea recedere voluerint, ſemper tamen ad eam reditum ſit, quemadmodum ſigillatim & in indiuiduo de ſingulis feudis, quæ ex pacto & prouidentia prætendebantur, deductum fuit in articulis poſtremo loco productis, & probatum per documenta in inuentario deſignata.

Tertiò reſpondeo, poſito iam, citra præiudicium veritatis, alteratam fuiſſe cõſuetudinem in aliquibus feudis; alteratam, inquam, ex vi contrariæ obſeruantiæ, non autem ex vi tenoris inueſtiturę (nam eo caſu non poſſet dici difformis conſuetudo, vt ſuprà dictum fuit) non tamen propterea minus erit vniformis conſuetudo, & verba dubia inueſtiturarum ſeu homagiorum,
15 ſecundùm eam intelligenda erunt: nam † etſi, ſtante varietate obſeruantiæ, conſuetudo induci non poſſit, & à iure ſcripto non diſcedatur, Deci. *conſil.* 11. *num.* 12.
16 Piag. *de conſuetudine quæſt.* 14. *num.* 74. tamen hoc † non procedit quando conſtat quid ſit magis & frequentius obſeruatum; quia tunc illud attenditur, Bart. *in repetit. l. de quib. n.* 16. *verſ. exemplum, ff. de legi.* Deci. *d. conſil.* 11. *n.* 12. *verſ. ſecundò reſpondetur.* Iaſ. *conſil.* 149. *n.* 4. *verſ. ſicut in ſimili lib.* 2. Piag. *ead. quæſt.* 14. *num.* 76. Menoch. *conſil.* 75. *num.* 66. At verò in caſu noſtro, ſi aliqua eſſent feuda ex pacto & prouidentia, quæ tamen, ſecluſis pactis expreſſis in d. conceſſionib. feudi, nulla ſunt aut nun-
17 quam fuerunt, ea pauciſſima ſunt. Quod † confirmatur quia vbi ſunt variæ & diuerſæ conſuetudines, illam ſequi debemus, quæ eſt fauorabilior, Roland. *conſil.* 69. *n.* 49. *lib.* 2. & quæ tendit pro conſeruatione libertatis, Surd. *conſil.* 449. *n* 8. *lib.* 3.
18 Quartò reſpondetur, quòd in † actibus extraiudicialibus, vbi ſunt plures actus pro conſuetudine quàm contra, dicitur nihilominus inducta conſuetudo, quia actus contrarij cenſentur geſti non vt derogetur conſuetudini, ſed quia aliter inter partes fuit conuentum, Bart. *in d. repetit. l. de quibus n.* 16. *verſ. exemplum, ff. de legib.* At verò notorium eſt, quòd ſi aliqui eſſent actus contrarij, ij eſſent admodum rari, & extraiudiciales.

Quintò reſpondetur, quòd quando † diuerſitas conſuetudinis reperitur in actibus, qui ſe ad inuicem compatiuntur, ex tali diuerſitate conſuetudo non impeditur. Deci. *d. conſ.* 11. *verſ. tertiò & vltimò reſpondetur*, vbi exempla ponit. At verò hæc inter ſe compatiuntur, vt feuda quidem regulariter ſint ad inſtar allodialium, & aliqua tamen ſint ex pacto & prouidentia, quòd ſcilicet inter partes ita conuentum ſit & ita nominatim in inueſtitura cautum. 19

Poſtremò reſpondetur, poſito, citra pręiudicium veritatis, quòd aliqua ratio dictarum conceſſionum, ſub forma feudi ex pacto & prouidentia factarum, haberi deberet, planè in caſu, in quo verſamur, nulla omnino eſſet habenda, nec propterea minùs eſſet vniformis & generalis cõſuetudo, ſecundùm quam homagia & documenta in hac cauſa producta interpretanda & intelligenda eſſent: nam eæ nõ ſunt factæ niſi ab anno 1492. citra, eſt quidem vna pro parte loci de Cauismõtibus, & pro loco de Rupe in fauorē Spiſami, de anno 1447. ſed ea ob vim d. conſuetudinis non habuit effectum ſub forma feudi ex pacto & prouidentia: imò receptus fuit ſub forma *pro ſe, ſuis hæredibus & ſucceſſoribus quibuſcumque*, vt conſtat ex inuentario documẽtorum. Sed vtcumque ſit, nullam conceſſionem produxerunt aut producere poſſunt, de tempore quo homagia & alia documenta, de quorum interpretatione agi poteſt, facta fuerunt: poſtremum enim ex his, eſt Ludouici de anno 1422. præſtitum: ita vt ad ſummum, ante d. annum 1447. nihil opponi poſſit, quominus d. cõſuetudo generalis fuerit ſemper perpetua & vniformis, abſque eo quòd vllum omnino feudum ex pacto & prouidẽtia, etiam ex vi conceſſionis & conuentionis, demonſtrari poſſit: &, quod magis eſt, omnia documẽta & homagia d. loci Caſtri-noui facta ab eo tempore, quo ſuperioritas d. loci fuit per ſanctam ſed. Apoſtolicam acquiſita, fuerunt facta intra illud interuallum temporis, quo tranſactio & homagia quibus aſſeritur de d. conſuetudine, ſunt facta: Nam primum homagium fuit de anno 1324. Roſtagni ſcilicet de Sabrano, Giraudi verò eius filij de anno 1335. eiuſdem ſiue alterius Giraudi de anno 1364. compoſitio cum Camera per Giraudum de Simiana primum de d. familia d. feodi acquiſitorem, de anno 1373. homagium Berengarij eius filij de anno 1412. Ludouici filij Berengarij de anno 1421. At verò tranſactio de ſpeciali mandato Sanctiſsimi cum Agantio de Baucio facta de anno 1320. homagium Comitiſſę de Auelino, de anno 1379. Guillelmi de Baucio de anno 1428. & aliud eiuſdem de anno 1433. per ſpatium centum tredecim annorum, vt ſuprà etiam ante *num.* 4. dictum fuit. Sed antè & ſemper d. conſuetudo fuit perpetua & vniformis, vt ex actis in hac cauſa productis paret; ita vt in vanum D. dominos de Cedeton laborauerit producendo d. conceſſiones: nam quoad homagia per ſucceſſores Ludouici vſque in hanc diem præſtita, ea clariſsima ſunt; nec quidquam in eis, etiam ſecluſa conſuetudine, & inſpecto ſolo iure feudali, ambigi poteſt: fuerunt enim præſtita, *pro ſe, ſuis hæredibus & ſucceſſoribus quibuſcumque*, vt tranſactio Stephani filij Ludouici cum Conſ. Aueniou. de anno 1469. & homagia Ianſani de anno 1536. & Ioachimi eius filij de anno 1556. & iſtius noſtri Ioachimi de anno 1605. aut ſub clauſula, *pro ſe, ſuis hæredibus & ſucceſſoribus*, quæ etiam cõſtituit feudum purè & abſolutè hære-

hæreditatium, vt homagium Melchioris filij d. Stephani patriſque d. Ianſani de anno 1506. Ideóque etſi in terminis conſuetudinis probatum fuiſſet, quod tamen non fuit, à d. anno 1447. fœminas fuiſſe excluſas ab aliquibus feudis ſimpliciter conceſſis, vel ſub ſimplici mentione hæredum vel ſucceſſorum, eáque alienari non potuiſſe; nihil tamen concluderetur: nam, quod dicitur, propter varietatem præſtationum debere recurri ad ius commune, illud procedit quando illa varietas fuit ante inductam & completam præſcriptionem: quia cùm nulla conſuetudo ſit præſcripta, & per-
20 fecta, & efficax, † vnus vſus interrumpit alium; ſed quando cõſuetudo fuit præſcripta & completa, tunc, licèt aliquo tempore contrarium poſtea obſeruetur, non interrumpitur aut tollitur præcedens conſuetudo; niſi per tempus legitimum vniformiter in huiuſmodi caſu fuiſſet contrarium obſeruatum; hæc ſunt verba Alex. *conſil. 5. num. 21. verſ. non obſtat*, dum quartò & fusè docet *num. 6.* Plus dico, hîc non agi de docenda conſuetudine in Gallia & Comitatu obſeruata, ſed aſ-
21 ſerimus nunquam ius † feudale in Gallia & Comitatu receptum, Petr. Iacob. *in ſua pract. de cauſ. ex quibus vaſſ. 43 num. 27. & ſeqq.* & in definitione feudorum, non exiſtente conuentione in contrarium, conſuetudines locorum ſi quæ ſunt, & his deficientibus ad ius Romanorum non ad feudale recurrendum, Charond. *lib. 5. reſponſ. cap. 6.* vt poſtea fusiùs dicemus.

Hæc certiſſima & clariſſima ſunt & omnibus notoria, vt nullo modo in controuerſiam legitimè deduci poſſint.

Sed quid non moliuntur aduocati d. Domini de Cederon, vt litem ſatis inconſideratè inſtitutam tueantur? Recurrunt, vt audio, ad alia refugia eáque debiliſſima, & nihil concludentia.

Ac primùm aiunt, bona feudalia quoad ſucceſſionem de generali conſuetudine Galliç redacta fuiſſe ad inſtar patrimoniorum, Guid. Pap. *deciſ. 133.* ſed eam potiſſimùm inualuiſſe temporibus Hugonis Capeti, vt docet Bacq. *in tract. des francs fiefs, cap. 2. num. 6.* & eum ſequutus Mattheus *ad d. deciſ. Guidon* 133. ſed quid inde concludunt? ánne quòd antea ius feudale in Gallia habuiſſet locum, eorúmque propterea fœminas, certis exceptis caſibus, incapaces, & in extraneos alienari non potuiſſe?

Huiuſmodi obiectio totam hanc rem clariorem red-
22 dit: ſic igitur ſtatuo † ius feudale, de quo in vſibus feudorum, nunquam in Gallia habuiſſe locum, vt atteſtatur Petr. Iacob. ſummus & antiquus iuris Gallici practicus, *in ſua practica tit. de ſucceſſ. Reg. vel potiùs de cauſis quibus vaſſall. 43. in princ. num. 15. & ſeqq.* maximè 27. & 28. Argentræ. *in tit. iur. Britann. de Baſtard. gloſſ. 3. num. 4.* & ante eum Ioannes Raynaudi *in comprehenſ. feud. in princ. num. 27. & 28. in fi. & 29. fol. 10 & 11.* vbi Iacob. intelligit etiam in prouinciis Galliæ, quæ reguntur iure ſcripto, quod & Intrigl. nouit *cent. 1. quæſt. 4. num. 31.* ſed malè ait in quibuſdam partibus Franciæ non fuiſſe receptum, in nullis enim fuit receptum; &
23 ius † Francicum in feudis pugnat ex diametro cum iure feudorum Longobardico, Choppin. *de domanio lib. 3 tit. 6. in princ.* & Franci ius proprium in feudis introduxerunt, antequam Longobardorum vllam cognitionem haberẽt, Charond. *in conſuet. Pariſ. tit. des fiefs, in princ.* & cùm in controuerſiis feudalibus pactorum & conuentionum in inueſtituris cõtentarum in primis ſit habenda ratio, tum conſuetudinis in loco vigentis, & hac deficiente recurratur ad ius feudale, de quo in vſibus feudorum, Schneid. *part. 1. n. 10. & ſeqq.* Vultei. *de*
24 *feud. lib. 2. cap. 3. n. 23. &* 24. In † Gallia tamen, deficiente conſuetudine particulari, ſequimur ius commune Romanorum, Charond. *lib. 5. reſpon. cap. 6.* Argentr. *d. gloſ. 3. n. 4.* eſt verò ex Bacq. & Matth. authoritate, impoſſibile eſt vt ius feudorum fuerit vnquam receptum in Gallia: nam aiunt, feuda fuiſſe ad inſtar patrimoniorum, potiſſimum tempore Hugonis Capeti, qui regnauit circa annum 988. vt ex Genebrardo & Gaurerio in chronologia conſtat. Si potiſſimum E. & iam antea cœperant eſſe ad inſtar patrimoniorum. At libri † feu- 25
dorum non niſi circa annum 1170. editi fuerunt à Girardo Nigro & Oberto de Orto qui vixerunt circa id tempus, Otho Friſing. *lib. 2. de reb. geſt. Frider. cap. 12.* & poſt eum Cuiac. *in prœmio feudorum*, libri enim primi author eſt idem Gerardus, ſecundi verò quem in duos diuiſit Cuiac. Obert. de Orto; tertius verò, quem quartum vocat Cuiac. ex variis & incertis authoribus collectus: poſt tamen d. Gerardum & Obertum qui in d. libro allegantur *lib. 4 tit. 63. & 66.* penes Cuiacium, quibus libris continentur mores, quibus in feudorum cauſis Ligures ſiue Longobardi vtebantur, qui plerumque fuere diuerſi, vt docet d. Cuiac. d. loco, & iis quidem libris Italiæ mores continentibus poſtquam in ſcholis publicè legi tempore Friderici iunioris ſeu ſecundi, circa annum 1240. idque Bononiæ vel Papiæ, Odofred. *in auth. caſſa, Cod. de ſacroſ. Eccleſ.* Gueri. Piſo *in prælud. feud. cap. 1. num. 14. circa fi.* & gloſſematis illuſtrari cœperunt, deficiente conſuetudine particulari libenter alij populi vſi ſunt, quod non niſi longiſſimè nedum poſt d. annum 1170. ſed d. anno 1240. (cùm requireretur, vt d. liber in omnibus gymnaſiis lectus & allegatus fuerit per tantum tempus cuius initij memoria non extaret, Guer. Piſo *d. cap. 1. num. 9.*) accidere potuit & docetur ex d. Cuiac. *d. loco.* Mozz. *de feud. cap. 1. num. 31. & 32.* Intrigl. *d. quæſt. 4. num. 37. cum ſeqq.* ita vt impoſſibile † ſit vt in Gallia fuerint recepti, cùm iam
inde in d. Regno ab anno 988. & longè antea feuda eſ- 26
ſent ad inſtar patrimoniorum, ideóque † non conſue- 27
tudine aliqua diſceſſum eſt à iure feudorum in Gallia, ſed proprium ius in ea obſeruatum ſemper, abſque eò quòd vnquam vlla iuris feudalis ratio in eo habita fuerit, aut nunc haberi debeat.

Nec his obſtat ſi quis diceret † in libris feudorum 28
extare pleraſque conſtitutiones Imperatorum, Conradi, Lotharij, & Friderici, quæ quamuis longè poſt compilationem Oberti de Orto & Gerardi Nigri per Hugolinum gloſſatorem ibi inſertæ, Cuiac. *in prœmio feudorum*, à die tamen earum promulgationes debent ligare: nam reſpondetur primò, eas non ligare prouincias Imperio Romano non ſubiectas vt Franciam ſeu Galliam, quæ ab anno 425. vel circa ei nõ eſt ſubiecta, vt ex chronologia Genebrardi & Gauterij circa id ſeculum conſtat; & firmat Iaſ. *in vſib. feud. num. 4.* reprobata gloſ. *in tit. de pace iuram. firman. in princ.* vt per Bald. *ibid. num. 2.* & cæteros, gloſ. *in §. 1.* & ibi Doctores *de patr. poteſt. & cap. per venerabilem, qui filij ſint legitimi*, à Peguera *in cap. 3. verſ. ſecundo ſi Empero. num. 20.* & in terminis d. conſtitutionum docent Petrus Iacobi *d. tit. 43. num. 27.* præterea ante d. conſtitutiones, feuda in Gallia erant ad inſtar patrimoniorum, ſcilicet longè ante annum 988. Conradus autem ſuſcepit Imperium anno 1027. Lotharius tertius, (is enim eſt author cõſtitut. *de prohib. feud. alienat. per Lotharium*, Cuiac. *lib. 1. tit. 17.* & probatur *ex tit. 9. lib. 2. § eſt autem apud eundem Cuiac.*) anno 1133. Fredericus verò 1. anno 1152. vel 55. qui alienationis feudorum prohibitionem per Lotharium factam, quoad futuras extendit ad præteritas, niſi obſtet præſcriptio 30. annorum, Cuiac. *ad conſtit. Imperialem*, ita vt longè poſtquam feuda eſſent ad inſtar patrimonialium, in Gallia latæ ſint dictæ conſtitutiones, quæ dicuntur, poſito quòd

Galliæ ſeu Francia ſubdita fuiſſet de d. temporibus
Imperio. Poſtremò etiam eo caſu, quamuis ante fuiſ-
ſent latæ, cùm tamen non conſtet fuiſſe in ea prouin-
cia promulgatas, non ligarent, in authent. *vt facta no-*
ua conſtit. Non omittendum, cùm de Lothario loqu-
ti ſumus, eius conſtitutiones extra Germaniam non li-
gaſſe, cùm ſolùm Rex Alemaniæ non Imperator eſſet,
Camerar. *in cap. Imperialem fol.* 11. *de prohib. feud. alie-*
nat. per Frider.

29 At quale fuit ius † in Gallia circa feuda ſeruatum,
aut nunc ſeruatur, & quidem DD. Gallici id repetunt à
veteribus Gallis, etiam ante tempus Iulij Cæſaris ex iis
qui clientes, ambacti, deuoti & ſoldurij à Cæſare *lib.* 3.
6. *& 7. belli Gallici*, dicũtur, Charond *lib. 2. Pandect. cap.*
15. *fol.* 139. quæ non niſi ad vitam ſolebant dari, nec ta-
men perpetuo, ſed quandiu inſeruiſſent; ita vt nec hæ-
redes, nec liberi eis ſuccederent, Charond. *d. loco*, ideó-
que, *voyagers*, idiomate proprio vocabãtur, ſed poſtea,
& nominatim Ducatus, Marchionatus, Comitatus
fuerunt redacta ad inſtar allodialium & patrimonio-
rum, Charond. *d. loco fol.* 140. idque circa finem primæ
lineæ Regiæ Merouingiorum, quo tempore imbecil-
litas Regum occaſionem dedit Ducibus & Comitibus,
vt eorum dignitates, quas ſub titulo officij & admini-
ſtrationis habebant hæreditarias reddiderint, quarum
tamen aliquos Reges ſecũdæ lineæ Carolorum ad an-
tiquam formam reduxerunt, nõ omnes: & tamen om-
nes indiſcriminatim ſub finem d. lineæ fuerunt ad in-
ſtar patrimoniorum, ſed præſertim tempore d. Hugo-
nis Capeti. Loyſeau *in tractat. des Seigneuries*, *c.* 5. *n.* 35.
fol. 170. Bacquet *in tract. des francs fiefs*, *tit.* 2. *n.* 6. Qua-
re feuda duplicis tantùm naturæ fuerunt, ſcilicet vel
ad vitam data vel ad inſtar patrimoniorum; & diuiſio-
nes in vſibus feudorum receptæ, vt quædam ſint ex
pacto & prouidentia, quędam hæreditaria; rurſus quę-
dam maſculina, alia verò fœminina, nunquam in Gal-
lia receptæ fuerunt vel ſunt, cùm ſtatim atque vitam
clientis cœperunt egredi, ad inſtar allodialium & pa-
trimoniorum fuerint & ſint, Charond. *d. c.* 15. *fol.* 145. in
30 quibus fœminæ ſicut † maſculi & ſimul cum illis ſuc-
ceſſerint, Rauch *de ſucceſſion.* §. 7. *n.* 8. Vueſemb. *conſil.*
74. *n.* 27.

31 Non obſtat † Lex Salica quæ filias excludit; quia
tantùm de Regno & Regni ſucceſſione exaudienda
eſt, Bened. *in cap. Raynutius, verbo duas habens*, *n.* 72. *cum*
ſeqq. de teſtamentis, Chaſſan. *in conſuet. Burgundiæ*, *tit. des*
fiefs, verbo. choſes feudales, §. 5. *num.* 38. *&* 60. *fol. mihi* 117.
Greg. *in ſyntagm. part.* 1. *lib.* 6. *tit.* 12. *n.* 6. Forcat. *de feud.*
c. 7. *n.* 1. Chopp. *de dom. Franc. lib.* 3. *tit.* 1. *n.* 9. *cum additio-*
nibus ad marginem, quod & verba legis Salicæ à Iuan-
ne Phytto relata *in tract. de l. Salica*, demonſtrant; *Ne*
fœmininus, inquit, *ordo Francorum Regnum hæreditarium*
nanciſceretur: & cùm in aliquibus libris *in tit. de alode*,
aliter referatur, nulla Regni ſpeciali facta mentione; ſed
tantùm terræ Salicæ, ſcilicet, *de terra Salica nulla portio*
hæreditatis mulieri veniat; terram Salicam DD. ſupra d.
locis terram Regiam interpretantur: ſed & Charond.
d. lib. 1. *c.* 2. *fol.* 6. affirmat, inter monumenta patris, quem
aſſerit diligẽtiſſimum inquiſitorẽ antiquitatum Fran-
cicarum, ita conceptam: *de terra Salica nulla portio hæ-*
reditatis in Regno mulieri veniat; ſed ad virilem ſexum
tota hæreditas perueniat; atteſtãtem etiam ita in antiquis
authoribus legiſſe, ſed & qui putant priuatas quoque
hæreditates comprehendiſſe, in hoc conueniunt, illud
tantùm habuiſſe locum apud Francos Orientales, ſed
diſplicuiſſe iis qui in Galliis ſedes poſuerunt qui alias
Franco-galli dicuntur, in priuatis ſcilicet ſucceſſionib.
non in Regalibus in quib. tantum d. legẽ Salicam reti-
nuerunt, vt Tilius *in ſuis rerum Francicarum obſeruatio-*
nibus lib. 1. Cuiac. *obſeruat. lib.* 8. *tit.* 9. Ranchin. *de ſucceſ-*
ſion. ab inteſt. §. 7. *n.* 2. *&* 3. Charond. *d. lib.* 1. *Pand. cap.* 2.
fol. 9. *in princ.* ita vt apud Franços in Gallia exiſtentes
Lex Salica non niſi in Regni ſucceſſione habuerit lo-
cũ, ſed & apud Francos Orientales non fuiſſe fœminas
per legem Salicam omnino incapaces ſucceſſionis, ſed
tantũ extantibus maſculis eiuſdem gradus, ita vt defi-
cientib. filiis maſculis filiæ ſuccederẽt, excluſis remo-
tioribus maſcolis, & quod à regno Franciæ omnino ex-
cludãtur, hoc per conſuetudinis inductum ſit, legẽm-
que Salicam quoad regni ſucceſſionem tantùm & re-
ceptam & ampliatam docet Titius *d. loco c. des mesda-*
mes, *fol.* 305. *verſo*, vt non mirum ſit, ſi legem Sali-
cam, doctores legem Regiam appellent, quippe quæ
in regni tantùm ſucceſſione nedum ſit recepta, ſed
etiam ampliata.

Secundò opponunt, † quòd inter nobiles de con- 32
ſuetudine generali Galliæ primogenitus ſuccedit in
dominiis & iuriſdictionibus, Bened. *in cap. Raynutius*,
verb. in eod. teſtamento, 1. *n.* 175. Boeri. *in conſuet. Bituric.*
tit. de teſtam. & vlt. volunt. §. 2. *verb. Item ſi aucun, verſ.*
præterea nota, quaſi verò ex eo concludatur, in Gallia,
exiſtentibus maſculis fœminas non ſuccedere, ſed pri-
mogenitis ſemper deferri. Reſpondeo idipſum eſſe
quod in conſiliis noſtris fuſiſſimè docuimus, antiquiſ-
ſimo iure Francorum primogenitum † excluſiſſe ne- 33
dum ſorores, ſed etiam cæteros fratres. Sed & quoque
veriſſimum eſt, fœminas eo iure feudorum fuiſſe capa-
ces, Thom. de Marin. *de gener. & qualit. feud. lib.* 1. *tit.* 11.
de feudo fœminino, *n.* 23. *cum ſeqq.* Guet. Piſo *in prælud. feud.*
c. 31. *n.* 19. Greg. *in ſyntagm. part.* 8. *q.* 7. *n.* 3. Chopp. *de do-*
man. Franc. lib. 3. *tit.* 6. *in princ.* Otho Friſyn. *de reb. geſt.*
Frideri. 1. *lib.* 2. *c.* 21. Boeri. *in conſuetud. Bituricen. tit. des*
fiefs, §. 7. *fol.* 39. 1. *col. in princ.* & alij *in conſil.* 2. *n.* 10. *& in*
3. *n.* 38. & in d. feudis quæ reguntur, † iure Francorum 34
fœminas fuiſſe primogenituræ capaces, etiam ad ex-
cluſionem remotiorum maſculorum, Petr. à Greg. *part.*
4. *q.* 8. *n.* 7. Chopp. *d. lib.* 3. *in princ. tit.* 6. Martin. Lauden.
de primog. q. 11. Ciriet. *de primog. q.* 19. *n.* 4. *&* 5. Cephal.
conſil. 251. *n.* 63. & alij *in conſil.* 1. *num.* 257. *& conſil.* 2. *n.* 39.
Adeò vt filia † primogeniti admiſſi excluderet ſecun- 35
dogenitum, eundémque patruum etiam adhuc ſuper-
ſtitem, Chopp. *d. loco* Tiraq. *de iure primog. q.* 10. *n.* 20. *&*
21. *& q.* 14. *n.* 6. 7. *&* 8. *& q.* 40. *n.* 3. Thom. de Marin. *d. tit.*
de feud. fœmin. n. 47. Camerar. *in reſponſ. quod attexitur*
repetitioni Cannetij ad cap. ſi aliquem. verſ. verba hæc, *fol.*
373. *col.* 2. & alij magno numero allegati *in conſ.* 1. *n.* 223.
& ſeqq & conſil. 2. *n.* 10. 12. *&* 36. *& conſil.* 3. *n.* 36. ita vt etſi
conceſſio feudi facta fuiſſet alicui & eius primogenito
maſculo, & de maſculo in maſculum deferentem no-
men & arma ſeu inſignia, filia tamen, ex linea primoge-
niti deſcendens, prælata fuerit maſcolis ex ſecũdoge-
nito deſcendentibus, arreſto ſolenni Senatus Pariſiẽſis
de anno 1493. Charond. *aux memorab. obſeruat. verb. fief*,
in fi. pag. 128. *& aux Pandect. lib.* 2. *c.* 15. *fol.* 151. Ex hoc igi-
tur ſolo tota cõtrouerſia in fauorem d. Domini de Co-
ſta definienda eſt, cùm ſi aliqua adeſſet primogenitura
in d. feudo Caſtri-noui, ea eſſet iuris Francorum, & nõ
alia; per quam abſque dubio patruus ſemel excluſus,
multò magis illius filius, per filiam primogeniti repel-
leretur: ſed vt nihil de d. primogenitura † intactum re- 36
linquatur, ea poſtea deſiit eſſe in vſu, & omnes filij &
ſorores ſimul ſucceſſerũt manſerúntque ſolæ reliquiæ
d. primogenituræ, vt ſcilicet primogenitus ſuccedat ſo-
lus in Caſtro ſiue manſo antiquo, quod vulgò appel-
lãt, & in eo terræ ſpatio quod eſt circa manſum, quód-
que è manſo, vulgò *le vol de Chappon*, vt Boer. *ad con-*
ſuet. Bitur. d. loco. & Ranch. *d. tract. de ſucceſſ. ab inteſta.*
§. 10. *q.* 6. docẽt, quod ius hæreditariæ portionis præro-

gatiuam

gatiuam appellat Chopp. *de doman. Franc. lib. 3. tit. 6. in*
princ. Idque ita primogenito defertur, vt ſi nihil reſi-
dui ſit in reliquis bonis pro aliis liberis, ſucceſſione
paterna miſeri, & egeni carere debeant, Pap. *lib. 21. tit.*
5. du droict d'aineſſe, arreſt 2. Ranch. *d. loco*, quódque di-
37 citur anagium, † ſolúmque habet locum in recta li-
nea & ſic inter deſcendentes vltimò defuncti, vt docet
Boerius *d. loco* ad exemplar illius primogenituræ anti-
quiſſimæ iuris Francorum, Aperno *conſ. 7. num. 10. verſ.*
& licet, & conſil. 21. n. 7. Cannet. *in cap. ſi aliquem. verſ. his*
explicitis, n. 2. fol. 298. Camerar. *in reſpon. annexo repe-*
tit. Cannet. fol. 375. Otho Friſyng. *de reb. geſt. Frider. lib.*
2. cap. 29.
38 Tertiò opponunt, quòd de conſuetudine † fœmina
non ſuccedit in Baronia, exiſtentibus maſculis, etiam
remotioribus, Faber *§. cæterum n. 4. verſ. & videtur de*
leg. agna. ſucceſſione, quem ſequitur Rol. à Valle *conſil.*
58. num. 74. vol. 3. Ad hoc variè reſpondetur. Primò, vno
verbo, negando hunc locum eſſe Baroniam, vt reuera
non eſt, vt fusè in inuentario documentorum demon-
ſtratum fuit; & ſic vno verbo ſatisfieret obiecto. Sed
quia contendimus generaliter ſemper in Gallia fœmi-
39 nas † in Baronia ſucceſſiſſe, nec vnquam per maſculos
remotiores excluſas, ideo ſecūdò reſpōdetur, Fabrum
& per conſequens Rolan. à Valle intelligendum eſſe
in caſu ſuo, ſcilicet quando primogenitus, relicta filia,
deceſſit ante patrem, vt ſcilicet tunc excludatur per ſe-
cundogenitum, nunquam per primum excluſum, non
autem ſi primogenitus fuiſſet ſemel admiſſus, & ita in-
telligendum eſſe docet Chaſſan. *in conſuet. Burgund.*
rubr. 7. des ſucceſſions, §. 10 n. 57. verſ. Iean. Fab. in §. cæte-
rum, & Melch. Palaes *in tract. maioratus, part. 2 q. 6. n. 19.*
40 Tertiò reſpondetur, quòd quamuis † aliqui exiſti-
ment fœminas de iure non ſuccedere in Baroniis, ve-
rius tamen eſſe, eas ſuccedere, vt fusè docet Burgus à
Paz poſt multos, quos refert *in proœm ll. Tauri num. 54.*
Sed quidquid ſit de iure, certiſſimum eſt de conſuetu-
dine eas ſuccedere, à Pegueta *in d. repetit. cap. 3. verſ.*
6. num. r. 89. & 94. in fin. & quomodocumque ſit, Fa-
brum intelligendum eſſe, data conſuetudine prohi-
bente fœminas ſuccedere in Baroniis de iure feudali,
ac in terminis *cap 1. de ſucceſſione feud. & cap. 1. de feud.*
fœmin. quæ allegat, in quorum illo fœmina in præiu-
dicium patrui, cui ex natura feudi ius erat acquiſitum,
ſuccedere non poterat, in hoc verò ex natura feudi,
non niſi deficientibus omnibus maſculis à fœmina in-
ueſtita deſcendentibus: ſecus eſt ſi conſuetudo non
ſit excluſiua ſucceſſionis fœminarum: imò per eam
capaces reddantur fœminæ: nam tunc, etſi primoge-
nitura ſit inducta ſiue iuris Francorum, ſiue teſtamen-
to (modo non ſit maſculina perpetua, per quam ma-
ſculus etiam remotior excludit fœminam) tamen filia
primogeniti, ante patrem defuncti, excludet patruum
41 ea vi repræſentationis. Et cùm in † Gallia feudorum
ſint capaces fœminæ, ea ſententia abſque dubio pro-
cederet nonobſtante doctrina Fabri, quæ non niſi vbi
ius feudale viget, habet locum, vt in terminis doctri-
næ Fabri docet Tiraquellus *de iure primogen. quæſt.*
14. num. 6. & poſt eum Palaes *dict. quæſt. 6. num. 19.* &
quamuis ea ſententia, quando primogenitus decedit
42 ante patrem † relicta filia, multos habeat contradicto-
res, tamen hæc verior eſt, vt docet Palaes *d. quæſt. 6. n. 15.*
cum ſeqq. & Couarr. *practic. quæſt. cap. 38. n. 8.* & in Gallia
obſeruatur, vt atteſtatur Tiraq. *d. quæſt. 14 n. 6.* ſed & in
propriis terminis doctrinæ Fabri, pro filia Doctores
tenere ipſe teſtatur, & docet Burgos *in dict. proœmio ll.*
Tauri num. 68. data tamen capacitate fœminarum: ſed
quidquid ſit, cùm primogenitus prædeceſſit relicta fi-
lia, ſi primogenitus fuiſſet ſemel admiſſus, quin filia
† eiuſdem patruum excludat nemo dubitat; vt inquit 43
Tiraquellus *d. q. 14. n. 7.* denique, dato ſtatuto repel-
lente fœminas propter maſculos, firmat, & planè data
capacitate fœminarum in feudis, quemadmodum eſt
in Gallia, & data primogenitura vel iuris Francorum;
vel alia, omnes conueniunt, nemine diſcrepante, fi-
liam primogeniti admiſſi excludere patruum, vt in
d. conſiliis, & locis ſuprà citatis docuimus. His ad-
de quæ circa Baronias, an earum fœminæ in Gal-
lia ſint capaces, in proximè ſequenti capite di-
cemus.
Quartò opponunt, aiúntque † Baroniam non di- 44
uidi, ſed ad primogenitum pertinere, Curt. ſen. *conſil.*
61. num. 7. & Bec. *conſil. 56. num. 18.* ideóque fœminas
in illis, extantibus maſculis, regulariter non ſuccede-
re; ſed quid inde? hic locus non eſt Baronia, vt iam
dictum fuit: ſed demus eſſe; iam docuimus hoc in-
telligendum eſſe de maſculis eiuſdem gradus, non re-
motioribus, Pegueta *d. verſ. 6. num. 91 & ſeqq.* Deni-
que quidquid circa hoc caput dici poteſt, de iure feu-
dali procedit, quod, vt ſæpè dictum fuit, in hac patria
& tota Gallia, etiam in Baroniis, Ripa *lib. 2. reſpon. cap.*
1. num. 70. cum ſeqq. non habet locum: vt tamen ſemel
totam hanc quæſtionem de Baroniis explicemus, pau-
cis quid de iure feudali, quídque de iure Gallico cir-
ca Baronias ſtatuendum ſit, demonſtrabimus. Et quì-
dem † Baroniæ nomen æquiuocum eſt; nam aut ge- 45
neraliter accipitur, aut ſpecialiter: primo caſu com-
prehendit Ducatus, Marchionatus, & Comitatus, quæ
feuda regalia, & dignitates regales vocantur, & poſſeſ-
ſores eorumdem dicuntur Barones ſeu Capitanei Re-
gni, vaſci ſeu valuaſores maiores, propriè tamen (nam
ſunt & alij inferiores qui maiores valuaſores vocan-
tur, ſed impropriè) ac propterea † in ſuis inſigniis co- 46
ronas deferunt, diſtinctas tamen; Ducum enim eſt
ornata lapillis precioſis, Comitum margaritis, Mar-
chionum partim lapillis, partim margaritis, principa-
tus ex ſimplici diademate, ſiue circulo aureo, Loyſeau
des Seigneuries, cap. 5 num. 47. & 4 & cap. 6 num. 10. &
11. Aliæ verò ſunt Baroniæ certis locis adſcriptæ, quæ
ſaltem tres Caſtellanias ſub ſe debent habere. Atque
hæ non ſunt feuda regalia; imò tertium locum inter
quatuor feuda † mediocria obtinent quæque diuidua 47
ſunt ſicut & Caſtellaniæ, & cætera minora feuda. At
Baroniæ generaliter ſumptæ feuda regalia generaliter,
ſub ſe continentes, indiuiduæ ſunt de iure feudali,
quod probatur, *ex cap. Imperialem § præterea Ducatus,*
de proh. feudi alienat. per Frideric. in quo Ducatuum,
Marchionatuum & Comitatuum fit tantùm mentio,
nulla autem Baroniarum, & huiuſmodi diſtinctionem,
Baroniáſque, indiuiduas ſolùm dici, & ad primogeni-
tum pertinere, cùm eius appellatione comprehendun-
tur Ducatus, Marchionatus & Comitatus tantùm, non
autem cum ſumuntur ſpecialiter pro Baroniis certo lo-
co adſcriptis, quæ tunc nunquam inter regalia feuda
numeratæ fuerunt, ſed tantùm illa tria, & præter hæc
in Gallia principatus docent in terminis Cannetius *in*
extrauaganti volentes, §. & pariformiter, num. 34. 35. fol.
73. Loyſeau *au traicté des Seigneuries, cap. 7. num. 33. 34.*
& 35. fol. 153. Ranch. *d. tract. § 10. n. 7.* & ſentit Bald. *in d.*
§. præterea Ducatus n. 3. & cum DD. aiunt Baronias indi-
uiduas, intelligēdi ſunt quatenus accipiuntur pro feu-
dis regalibus, non autem quatenus ſignificant feuda
locorum in titulum Baroniæ erectorum, quod ſatis de-
mōſtrat Curt. ſen *d. cōſ. 68. n. 7.* cuius auctoritate nititur
Bec. vbi ſolùm meminit Ducatus, Marchionatus & Co-
mitatus, dūea feuda indiuidua eſſe dicit, & poſtea, cùm
rationem reddit illius indiuiduitatis, Baronias generali
vocabulo appellat, ſicut & Oldr. *conſ. 237. n. 2.* ſe fundās

in d.§.*preterea Ducatus*, in quo Ducatus, Marchiona-
tus & Comitatus tantùm mentio, & quem Oldradum
d.Curt. allegat *d.conſil.n.8.circa finem*, & ita ac de hu-
iuſmodi Baroniis exaudiendus eſt etiam Faber *in d.§.*
caterùm: Et planè ita res ſe habet, in nullo enim autho-
re inuenitur, Baronias ſimplices eſſe indiuiduas, ſed tã-
tùm eas quæ comprehenduntur *in d.§. Ducatus*, vt do-
cet Cannet. *d.§.& pariformiter n* 35 feuda enim aut ſũt
48 ſumma. † quæ & regalia dicũtur, atque ſunt indiuidua
de iure feudorum, & etiam de iure Gallico antiquo, vt
ſunt Ducatus, Marchionatus, Comitatus & iure Galli-
co Principatus, quorum aliquibus quãdoque Patricia-
tus dignitas eſt annexa, Loyſeau *c.5.& 6.per tot.* & quo-
ad Patriciatum ſeu Pairie *d.c.5.n.4.& ſeqq.* quoad prin-
cipatus *d.c.5.n.71.* Mediocria verò ſunt quę Vicedomi-
ni ſeu Vidames, Vicecomites ſeu Vicomtes tenẽt, Ba-
roniæ & Caſtellaniæ, Loyſeau *c.7.per tot.* ita vt Barones
tertium tantùm locum inter mediocria obtineãt, poſt
ſcilicet Vicecomites, qui Vicecomites eos pręcedunt,
Loyſeau *c.7.n.69.* Minora verò ſunt feuda, nullam vel
49 ſimplicem † iuriſdictionem habentia. Sed & tandem
etiam ſumma feuda, quæ ſolebãt eſſe indiuidua, facta
fuerunt diuidua per conſuetudinem generalem, ferè
vbique obſeruatam. Soci.*conſil.67.col.6.ver.quod diſpo-*
ſitio, Vultei. *de feu.lib.1.c.8.n.36.fol.315.* poſt multos quos
refert & Borcholt. *de feud.c.7.n.42.* ſicut & in Gallia,
Ranchin.*d.§.10.n.7.* poſt Rebuff. *in tract.feud.num.27.*
Ita tamen vt compenſatio fiat in pecunia, Guid. Pap.
q.426. Ranch. & Loyſeau *d.locis*: ſed illud non omit-
tendum, indiuiduitatem de qua *in d.§.preterea Duca-*
tus, Alber.*in dictio.in verb.feudum*, dum tractat de quę-
ſtione inter nobiles Marchiones de Carrete & Sauo-
ne quem ſequitur Curt.ſeo. *d.conſil.68.n.9.* intelligere
quoad dignitatem tantùm; quoad verò incapacitatem
50 † fœminarum equidem regulariter in Baroniis ſpecia-
liter ſumptis, quæ feuda ſunt, ſicut nec in cæteris feu-
dis non ſuccedere, fallit ſi fuerint feuda abſolutè hæ-
reditaria, Bald. *in cap.1.in princ. de prohib. feud. alienat.*
per Frideri. Abb.*conſ.3.num.4.circa medium lib.2.* Clar.§.
feudum q.9.num.2. vel emptitia, Deci. *conſil.390.num.7.*
Pariſ *conſil.4.n.39.lib.1.* à Pegueta *verſ.4.n.16.* quale eſt
hoc feudum, in quo, etiam ſecluſa cõſuetudine, fœmi-
na ſuccederet, vt fusè in conſiliis oſtenſum fuit, præ-
ſertim *conſ.3.n.73.& ſeqq. & n.101. cum ſeqq.* præſertim
quia ſi eſſet Baronia, quæ tamen non eſt, eſſet ſimplex
abſque dubio: imò nec haberet ea quæ ſimplex Baro-
51 nia habere debet (tres † ſcilicet Caſtellanias, ſicut Co-
mitatus duas Baronias & tres Caſtellanias, Marchio-
natus tres Baronias & tres Caſtellanias; Ducatus verò
plures Comitatus, Caſtellania verò quæque Caſtrum
cum mero mixto imperio, Loyſeau *c.4.n.27.*) cùm in
vno tantùm loco eóque exiguo conſiſtat, abſque vllis
aliis locis ab eo dependentibus: ſed hoc quidem de iu-
re feudali; d. verò conſuetudine receptiſſimum eſt, fœ-
minas in illis eodem planè modo quo maſculos ſuc-
cedere. quod in indiuiduo de omnibus Baroniis, Co-
mitatus fuit edoctum, quæque dependeret & eſſet de
Comitatu, cui vnitus fuit, & recognoſceret (vt reco-
gnoſcit, non tamen ſub qualitate Baroniæ, cùm talis
non ſit) ſummum Pontificem tãquam Comitem Co-
mitatus; non autem eſſet Baronia per ſe ſubſiſtens &
immediatè ſummum Põtificem de per ſe recognoſcẽs,
52 ſed & per vniuerſam Galliam Baroniarum, etiam † ge-
neraliter ſumptarum, fœminæ ſunt capaces, Rip. *d.lib.*
1.reſponſ.c.1.n.70.cum ſeqq. quod reſtringere volẽs Caro-
lus 9. edicto de anno 1566. promulgato, cauit vt Duca-
tus, Marchionatus, & Comitatus, qui in futurum eri-
gerentur, non niſi ad maſculos ſpectarent, quibus de-
ficientibus redirent ad coronam, manentibus tamen
fœminis capacibus eorum, qui ante d. annum erecti
fuerant, Loyſeau *c.5.n.67.& c.6.n.42.* ſed & plerumque,
in erectionibus poſt d. annum factis d.edicto deroga-
tur, Loyſeau *d.c.6.n.42.* ſed quoad Baronias ſpecialiter
ſumptas, & ante & poſt edictum fœminæ manſerunt
capaces

Quintò aiũt in feudorum ſucceſſione, quoties † fœ- 53
mina eſt admittenda, eam nõ admitti donec extat ma-
ſculus *c.1.de eo qui ſibi & hared.* Zaz. *de ſucceſſione feud.*
c.8.n.52.cum ſeqq. ſed variis modis in d.conſiliis reſpon-
ſum fuit, præſertim quòd, caſu quo excluderetur à re-
motioribus maſculis (quod tamen non dixit Zaz. *d.lo-*
co & d.c.1.de eo qui ſibi, &c. procedere inter eos qui ſunt
eiuſdem gradus aſſerit Corneus *conſil.199.n.44*) cer-
tum tamen eſt ſolùm hoc habere locum in certis caſi-
bus, nimirum in terminis *d.c.1.* quo cõceſſio erat facta
maſculis, quamdiu extarent, & non niſi deficientibus
illis, fœminis, DD *in d.c.1.* Vultei.*lib.1.cap.9.num.49.fol.*
403. idque caſu quo vellemus *d.c.1* etiam procedere in
illis qui ſunt diuerſi gradus cõtra Baldi Corneique ſen-
tentiam, & in formula, *maſculis & fœminis*, DD.*in d.c.*
1 ſed & hoc caſu fœminam cum maſculo admitti ſuffi-
cienter docet Sonsbec.*de feud.part.9.num.142.* necnon in
feudo fœmineo *c.1 de feudo fœmineo*, qua tamen in for-
ma non defuerunt qui exiſtimarẽt, fœminas cum ma-
ſculis ſuccedere, vt docet Hartm. Piſtor *lib.2.part.2.q.*
34.num.16.circa fin.n.24.& 28. inter quos Doctiſſimus
Cuiac *lib.1.tit.12.* ſed regulariter data capacitate fœmi-
narum, vel cum maſculis eiuſdem gradus ſuccedunt,
vel ſaltem à remotioribus non excluduntur: imò eos
excludunt; vt † ſi conceſſum fuerit feudum maſculis 54
cum fœminis. Bald. *in l.quoties n.5.C.de ſuis & legitimis*
hered. eámque communem aſſerunt Iaſon, quamuis
ab ea recedat, *in l.Gallus §.quidam rectè, num.32.* & ibi
Galliau.*num.17.* Borcholt *de feud.cap.7.part.2.num.67.*
Piſtor.*lib.2.part.2.quaſt.35.num.30.* Roland. à Valle *con-*
ſil.84.num.10.lib.4. Burſat. *conſil.63.num.10.lib.1.* Clar.§.
feudum quaſt.73.num.4. Roſenth.*cap.7.q.41.n.4.* vel li-
beris † vtriuſque ſexus. Borcholt.*de feud.cap.7.num.67.* 55
vel ſi feudum † ſit abſolutè hæreditarium, Socin.ſen. 56
conſ.255. poſt multos quos citat *col.4.in fin.* Pariſ.*conſil.*
12.num.19.cum ſeqq lib 1. Natta *conſil.159.n.8.& 9.* Ruin.
conſil.16.n.5.& 15.lib.1. Brun.*conſil.39.n.7.& ſeqq.* & hanc
communem aſſerit Roſenth. *de feud cap.7.q.41.n.23.*
poſt multos quos refert & ſequitur *in gloſſa littera I.*
reprobata Garſonij ſententia, & eius ſequacis Meno-
chij, *conſil.445.n.62.in fin.* qui antè, ſcilicet *conſil.291.n.*
15.& 16. idem erroneè cenſerat: vel † emptitium, Ripa 57
lib.1.reſponſ.cap.1 n.70.cum ſeqq. vſque ad n.77. Cephal.
conſil.3.n.115. Natta *conſil.159.n.14.* Deci. *conſ.390 num.7.*
Pariſ. *conſil.4.n.37.38.39.lib.1.* à Pegueta *verſ.4 n.16* Me-
noch ſibi contrarius *conſ.498.n.17. cum ſeqq.* hancque
ſententiam magis communem eſſe patet ex Roſenth.
& per ipſum allegatis *c.7 q.34.in gloſ litt.A.* vel etiam
† in ipſamet forma, *maſculis & fœminis*: ſi tamen feu- 58
dum ſit nouum, etiam pro collateralibus quæſitum:
etiamſi iure feudi antiqui ſit quæſitum, (in quo tamen
fœminæ non ſimul ſuccedunt) ſed filiæ defuncti ex-
cludunt patruum, Roſenth.*cap.2.q.15.num.10.& cap.7.*
quaſt.39.num.7.& quaſt.41.n.8. & in feudo † pro quo 59
præſtatur cenſus, niſi tenor inueſtituræ repugnet, Me-
noch.*conſil.65.num.12.& 16.* Grat. *reſpon.9 num.154.lib.*
1. Burſat.*conſil.150.num.59.vol.2.* ſubtiliſſimè Thilman. de
Benignis *in obſeruat. ſtatuum Imperat. reſpon. teſtam.*
feud. num. 7.& ſeqq.& 63.cum ſeqq. nonobſtante iu-
ramento fidelitatis, Menoch. *conſil. 65.* & de Benign.
dict. reſpon. numer. 74. Roſenth. *capite 2. quaſt.63. nu-*
mer.8.cum gloſ.littera Q. vel † ſi conſuetudine ſimpli- 60
ci fœminæ ſint feudorum capaces, in feudis in quibus
alio-

alioquin ius feudorum viget: nam & tunc filia defun-
cti excludit patruum, Andreæ de Iſern. *in c.1.n.2.de eo*
qui ſibi & heredib. Afflict. *ibid.n.13.* Pariſ. de Puteo *in*
compend. ad Iſern. in d.cap.1.de eo qui ſibi & hered. verſ.
in Regno Corn. *conſil.199.num.38.verſ.& hoc in terminis*
lib.1. Pariſ. *conſ.21.num.28.cum ſeqq.lib.2.* Bald. *in l ſi.num.*
6.C.de ſuis & legit.heredib.& auth.ceſſante num.5.Cod.de
leg hared. à Peguera *verſ.4.num.19.* vbi poſt Pariſ. hanc
communem aſſerit, & quamuis aliqui contradicant,
præſertim Iacob. de ſancto Georg. *in ſua inueſtitura,*
verb.& fœminis n.13. & Præpoſ. *in d.cap.1.n.4.* tamen Pa-
riſ. *d.conſil.21.num.30.& ſeqq.* eos refellit, & rationibus
eorum reſpondet, ac concludit cum communi DD.
ſententia, *d.cap.1.* non procedere quando tale eſt feu-
dum in quo de conſuetudine fœminæ ſuccederent; &
nouiſſimè optimè Liparulus *in cap.1. de eo qui ſibi &*
verb. Sicilia, vbi dat rationem differētiæ inter pactum
& conſuetudinem vel conſtitutionem, quibus admit-
titur fœmina, vt in pacto excludatur per remotiores
maſculos, at in conſuetudine vel conſtitutione eos ex-
cludat, & ſic conuellitur fundamentum, quo nituntur
contrarium ſentientes, exiſtimātes rationem differen-
tiæ inter ea dari non poſſe: & pleriſque aliis caſibus de
quibus à Peguera *d.verſ.4.num.18.& ſeqq.* & Roſent. *c.*
7.quaſt.41. & Hattman. Piſtor. *lib.2.quaſt.2.in part.2.*
quaſt.54.num.36.& 37. & quando in certis caſibus dici-
tur non admitti fœminam, extantibus maſculis, hoc ſi
non verſemur in puris & rectis feudis in quib. tantùm
cap.1.§.hoc autem qui feud.dar.poſſ. cap.1.§. filia de feud.
ſucceſſion.cap.1.§ quinetiam Epiſc. vel Abba. procedunt,
Aluar. Bald. Nicol. de Neap. & alij *in d.cap.quinetiam,*
Benig. *d.loco num.27.cum ſeqq.& n.63.* & alij *conſ.3.n.83.*
niſi nominatim de remotioribus cautum ſit, intelligē-
61 dum † eſt de maſculis in eodem gradu exiſtentibus: re-
gulariter enim mulier proximior excludit maſculos re-
motiores, à Peguer. *d.loco ver.4.n.19.circa ſi.* cùm omniū
62 ſit Doctorum ſententia, ſtatutum † conſuetudinémq;
(ea enim à pari procedūt, etiam in materia feudorum,
63 Roſent. *de feud.c.7.q 41.num.4.& 12.circa ſi.*) qua † ex-
tantibus maſculis fœminæ non ſuccedunt, tātùm ha-
bere locum inter maſculos & fœminas eiuſdem gra-
dus, Caſtr. *conſil.47.lib.1.* Alex *conſ.204.n.13.lib.2.* Cau-
cer. *tit.de feud n.52.* Burg *in proœm.ll.Tauri n.121.* ſed & ij
ipſi, qui, data ſimplici conſuetudine capacitatis fœmi-
64 narum in feud. (nam † ſi eſſent ad inſtar allodialium,
omnes conueniunt eas nedum nō à remotioribus, ſed
nec ab eiuſdem gradus maſculis excludi, à Peguer. *ver.*
6.n.95. Ranchin. *in tract.de ſucceſſ.ab inteſt.§.7.n 8.* Vue-
ſemb. *conſil.74.n.27.* Roſent *c.9.q 58.n.41.* in huiuſmodi
enim feodis quæ ſunt ad inſtar allodialium ſucceditur
ſecundùm ius commune, ſicut & in merè hæreditariis,
Roſent. *c.7.q.57.num.2.& 4.& q.60.n.2.* exiſtimant eas
65 à † remotioribus excludi, ſi primogenitura in d feudis
habeat locum, fatentur filiam defuncti excludere re-
motiorem maſculum, Schrader. *de feud.part.7.cap.4.n.*
78. Roſent. *c.7.q.41.num.13* cum multis quos allegat *in*
gloſſ.lite.G. etſi nitatur eam ſententiam impugnare, ni-
hil tamen firmans, ſed ſi caſus occurreret, cogitandum
eſſe aſſerens: ea enim eſt certiſſima & indubitata DD.
ſententia, quòd in primogenituris etiam feudalibus;
data per conſuetudinem capacitate fœminarum, filia
defuncti excludit patruum, & quemcumque remotio-
rem maſculū, Bald. *conſil.275.quod pro regula lib.2.* Curt.
in tract.feud.prima parte 3 partis principalis num.17. Ci-
rier *de primog.lib.1.cap.19.num.5.* Tiraq. *de primog.quaſt.*
10.num 25. Petrus de Greg. *de conceſſ.feud.part.4.quaſt.*
4.num.24. & alij, *in 3.conſ.* allegati, *num. 42.* Sed hæc
inutiliter quæruntur, tum quòd non verſamur in ter-
minis ſucceſſionis ab inteſtato, in quib. DD. loquun-
tur, ſed in teſtamentaria; &, quod magis eſt, in diſpoſi-
tione inter viuos, & tamen quandoque qui an fœmi-
na extantibus maſculis ſuccedere poſſit, vel contro-
uertunt vel negant, ij ſi filia inſtituatur † hæres, eam 66
admittendam cenſent, Fabian. de Anna *conſil.53.num.3.*
tum quòd hîc non agitur de filia, ſed de maſculo cō-
que agnato nedum hærede vniuerſali inſtituto, ſed
etiam d. feudi Caſtri-noui donatario. Et quidem † hæc 67
dicuntur, inſpecto iure feudali; ſed in hac patria, in
qua feuda ſunt ad inſtar allodialium, nulla ordinis ſuc-
ceſſiui habetur ratio, Ranch. Vueſemb. & Peguera *d.*
locis.

Poſtremò aiunt, † Feuda in dubio cenſentur maſcu- 68
lina, ſecundùm regulam quæ fœminas excludit à feu-
dis, Deci. *conſ.807.n.5.* Socin. iun. *conſil.65 n.1.lib.1.* Ce-
phal. *conſil.172.num.17.& ſeqq.* quia eſt contra naturam
& conſuetudinem feudi, vt fœmina in eo ſuccedat:
ideo in dubio iudicantur maſculina, Idem Cephal *con-*
ſil.238.n 9. Beci. *conſ.101.n.36.* Et quia † in omni diſpo- 69
ſitione ſemper naturam rei inſpicere debemus, *l. vni.*
§.no autem, Cod.de cad.tollen. oportet enim ſequi natu-
ram rei *l.ita ſtipulatus, ff. de verb. obligat.* Bald. *conſil.*
355.remittendum, verſ.conſiderandum, lib.1. ideò feudum
† cenſetur conceſſum ſecundùm propriam ſui natu- 70
ram, & natura ſemper ineſſe videtur feudo, niſi per
pactum improprietur, *cap.1. de feud. non habente prop.*
naturam. & ibi Bald. *& in prælud. feud. 4. diuiſione. in*
princ.num.46.& in l.liberti libertaque, verſ. quæritur de
eo, Cod. de bon.libertorum. Alexand. *conſil.15.num.12.lib.5.*
Deci. *conſ.269.num.4.* vide Beci. *conſil.101.* Sed hæc ni-
hil faciunt ad rem; procedunt enim de iure feudali &
in locis vbi † ius feudale eſt in obſeruantia: ſed vbi 71
adeſt conſuetudo capacitatis fœminarum, ceſſat illa
præſumptio, & ſtandum eſt conſuetudini, Roſent. *in*
terminis de feud.cap. 7. concluſ.8. nos verò verſamur in
fortioribus terminis: loquimur enim data conſuetu-
dine, qua feuda fuerunt & ſunt ad inſtar allodialium
& patrimoniorum, & ſic ſumus † in Regula, & onus 72
incumbit probandi aduerſario, diſceſſum eſſe à dicta
conſuetudine in hoc feudo; quod ni faciat, regulæ
ſtandum eſt, & ſi quæ verba in conceſſionibus ambi-
gua eſſent, ſecundùm d. conſuetudinem, & non ſe-
cundùm ius feudale, vel naturam feudorum eo iure
inductam, intelligenda eſſent, Roſent. *de feud.dict.*
cap.2.quaſt.8. & conceſſio ſimpliciter † facta, de fœ- 73
minis quoque, & ſecundùm eam conſuetudinem eſt
intelligenda, Oldrad. *d.conſil.159.num.9.* Pariſ. *conſil.13.*
num.30. & conſil.21.num.48.lib.1. Brun. *conſ.81.in fin.* Al-
ciat. *de præſumpt.reg.3.præſumpt.32.n.15 in ſi.* Burſa. *conſ.*
50.n.25.lib.1.

Secundò, dato † nos verſari in terminis iuris feuda- 74
lis, ſecluſa d. conſuetudine non eſt recurrendum quid
præſumendum ſit, aut in dubio cenſendum, cùm cla-
rè edoctum fuerit, hoc feudum eſſe purè & abſolutè
hæreditarium, ad quoſcumque etiam extraneos tranſi-
torium, *l. continuus §. cum ita ff. de verb. obligat. cum*
ſimil.

Tertiò, quinimò etſi eſſemus † in dubio quantum- 75
uis maſculinum, hæreditarium certè ſaltem ſtrictè cen-
ſendum eſſet, Alex. *conſil.26.n.5.& 7.lib.5.* Roland. *conſ.*
32.n.28.lib.3. Intrigl. *cent.1.quaſt 50 n.220.* Burſa. *conſil.3.*
n.4.lib.1. Kircho. *in comm.opin.lib.6.verſ.feudum fol.145.*
de quo ſaltem inter viuos † in fauorem volus ex com- 76
prehenſis in inueſtitura in præiudicium proximiorum
agnatorum diſponere potuit, Curt. iun. *conſil.139.num.*
26. Pariſ. *conſil.3.num.31.cum ſeqq.lib.1.* Gratus *reſpon.4.*
n.40.cum ſeqq. ſed maximè *n.58.lib.1.* & alij *conſil.3.num.*
148. allegati, fuſiſſimè Hartman. Piſtor *lib. 2. quaſt.*
part. 2. quaſt. 14. per tot. præſertim *num. 34. cum ſeqq.*

& quamuis Roſent *cap.9.memb.1.quæſt.67.* contrariam
teneat, tamen ex dictis per ipſum *num.4.* & allegatis in
gloſ. *littera l.* conſtat hanc eſſe receptiorem & ſequen-
dam in iudicando, quandoquidem huiuſmodi feu-
dum eſt omnino ſicut aliæ res hæreditariæ & de hæ-
reditate cenſetur, non reſpectu *cap.1. an agnatus*, vt qui-
dam malè exiſtimant, ſed quia reuera eſt de hæredita-
te, & quod quis obtinere non poteſt niſi ſit hæres hæ-
reditatis & bonorum vltimò defuncti, ita vt ſi vltimus
poſſeſſor in eum qui ſuccedere non poſſit, vt quia non
eſt de comprehenſis in inueſtitura, contra conſenſum
domini diſpoſuerit, potiùs ad dominum reuertatur,
quàm ad agnatum proximiorem ſpectet. Atque hæc
eſt receptiſſima ſententia, quidquid in contrarium
moliatur Roſent. vt atteſtatur Chaſſan. *in conſuet. Bur-
gund. rubr. des fiefs, §. en choſes feudales, n.6.* Cannet. *in
cap. volentes §. conſequenter differendum n.17. fol.46.* ſuſiſ-
ſimè Hartm. Piſtor. *lib.2. quæſt. part.1. quæſt.1. per tot.* præ-
ſertim *num.81.* & hanc eſſe magis communem ſenten-
tiam ex allegatis per ipſummet Roſent. patet, ſcil. *cap.
7. quæſt.6. in gloſſ. litt. K. & cap.7. q.12. num.4. cum gloſſ.
litt. L.* vbi in petitionem hæreditatis venit, & à proxi-
miore agnato qui id forſan poſſidet ab hærede auoca-
ri poteſt, *& d. cap.7. quæſt.13. n.12. cum gloſſ. litt. L.* vbi in
legitimam imputatur, ex magis communi & veriori
& d. c.7. q.20. per tot. cum gloſſa, ſuſiſſimè Hartm. Piſtor
quæſt. lib.2. part.1. q.1. per totum, præſertim *n.61. & 62.*

Poſtremò non quæritur hîc, an filia ſuccedere poſ-
ſit, vt ſæpè dixi; ſed an diſpoſitio tam teſtamentaria,
quàm inter viuos, in fauorem maſculi agnati facta te-
neat, in quo nulla eſt difficultas, præſertim cùm hoc
77 feudum in aliam familiam alienatum fuerit, & † feu-
dum ſemel alienatum, ſemper maneat alienabile,
etiam in præiudicium agnatorum. Socin. *conſil.67. num.
32. col. 2. verſ. tertio reſpond. lib.1.* Brun. *conſ.165. num.5.*
Natta *conſil.322. num.2.* Surd. *conſ.105. num.12. & 13.* &
alij *conſil.3. num.87.* allegati. Non deſinit aduerſa pars
ſemper nouas obiectiones proponere, poſt enim ſu-
periùs obiecta, quibus ſatisfactum eſt, tria de nouo
opponit. Primum, ex homagio Giraudi Amici de an-
no 1244. quo tempore d. locus Caſtri-noui non erat
vnitus Comitatui, ſed eius ſuperioritas ſpectabat ad
Abbatem ſancti Guillelmi de Deſertis, ideóque con-
tendit clauſulam, *qui de iure ſuccedunt*, intelligendam
eſſe de iure feudali, & non de cõſuetudine, qua feuda
ſunt ad inſtar allodialium. Alterũ enim nec in Comi-
tatu, inuito domino, feuda poſſe alienari, exiſtimat
probatum ex conceſſione loci ſancti Saturnini per
Clemẽtem ſeptimum tum & Paulum tertium, de anno
1535. Tertium, quòd prætendat per atteſtationes, de
quibus ſæpè facta eſt mentio, probatam eſſe conſuetu-
dinem in hoc Comitatu & omnibus prouinciis cir-
cumuicinis, qua vltimò geniti quamdiu primogeniti
extant, non ſuccedere aſſerit in feudis, ſed ſolum ali-
mentis contentos eſſe debere. Quibus paucis ſatisfa-
ciendum eſt.

Ad primum dicimus, in d. homagio, etiam in termi-
nis iuris feudalis, ſecluſa omni conſuetudine, nihil
78 omnino eſſe quod denotet hoc feudum † eſſe ex pacto
& prouidẽtia, quin potius cùm pro ſucceſſoribus om-
nibus præſtitum ſit, eſſe abſolutè hæreditarium: dictio
enim *omnibus*, tantum operatur, quantum dictio, *qui-
buſcumque*, Thom. de Marin. *tit.5. de feud. hæredit. num.8.*
Tyber. Decian. *reſponſ.3. n.174. lib.4.* Ruin. *conſil.25. n.6.
lib.1.* Schrad. *de feud. part.7. cap.3. n.1.* & Roſent. *cap.2. q.*
79 *36.* & dictio, † *ſucceſſoribus*, latiùs patet quàm dictio,
hæredibus, nedum tantundem operatur, Deci. *conſ.269.
n.1.* Aperno *conſil.4. n.17. & 20.* Petr. à Greg. *parte 6. q.4.*
Roſent. *de feud. cap.2. q.40.* Clauſula verò, *qui de iure ſuc-
cedunt*, non reſtringit, tum quòd non ſit in diſpoſitio-
ne principali, ſed in vno tantùm ex capitibus executi-
uis, & non dictioni, *omnibus*, ſed dictioni, *Ego*, & ſic
non correctoriè & reſtrictiuè, ſed ampliatiuè appoſi-
ta, vt fusè docui *in conſil.3. num.117. cum ſeqq.*

Sed verius eſt, d. clauſulam de d. † conſuetudine iu- 80
réque Romano communi, non feudali intelligendam:
nam etſi de d. tempore d. locus non eſſet vnitus Comi-
tatui, qui Comitatus ad Comites Tholoſanos de d. tẽ-
pore & longè antea ſpectabat, vt conſtat ex Chroni-
cis, necnon ex actis in hac cauſa productis, præſertim
ex infeudatione Maſani *num.155.* tamen in princ huius
conſilij necnon *n.22.* docuimus huiuſmodi conſuetu-
dinem, † qua feuda fuerunt ſemper ad inſtar allodia- 81
lium, nedum fuiſſe in Comitatu, ſed etiam in prouin-
ciis circumuicinis, tota Gallia, & omnibus prouinciis
cis Alpes conſtitutis, ideóque & in d. loco Caſtri-noui,
ex Bened. *in c. Raynutius verb. duas habẽs, n.67. de teſtam.*
Iaſ. *in l. de quibus n.64. ff. de legib. & alios*, & ius feudale
nunquam in illis fuiſſe receptum, Petr. Iacobi *in ſua
pract. tit.63. de cauſis ex quib. vaſalli n.1. & ſeqq.* præſertim
17. & caſu quo aliquando fuiſſet receptum illo tempo-
re non potuiſſe, cùm extra Italiam nondum libri feu-
dorum fuiſſent recepti, & ſup. *n.25. & ſeq.* aduerſariiſque
incumbit onus probãdi, de eo tempore fuiſſe receptũ,
præſertim cùm appareat, feuda ſemper fuiſſe ad inſtar
allodialium, nec de contrario vllo tempore conſtet.
Sed res ex eo certiſſima redditur, quod in † lingua Oc- 82
citana ius feudale nũquam fuit receptum, vt nomina-
tim de ea atteſtatur Ioan. Reinau. *in compreh. iur. feud.
in prin. n.26. 27. in fi. & 28.* interpretans *Petr. Iacob.* præ-
dictũ verò homagium † de anno 1244. fuit factum ca- 83
pitulariter in Conuẽtu & Monaſterio ſancti Guillelmi
de Deſertis, vt in eo aſſeritur, & ſic in lingua Occitana,
vbi d. Monaſterium eſt ſitum, vt notorium eſt, in pro-
uincia ſcilicet Narbonenſi & Diœceſi Lodonenſi, &
ex regiſtris taxæ beneficiorum patet, & etiam ex d. ho-
magio dum dicitur, ſi vacca quotánis ſoluenda periret
in tranſitu Rhodani liberatum eſſe dominum: nam vt
ab hac patria in linguam Occitanam eatur, tranſeũdus
eſt Rhodanus, vt notorium eſt, vt vnicuiq; ex tabulis
Coſmographicis conſtare poteſt. At verò certiſſimum
eſt, † homagia ſecundùm conſuetudinẽ loci, vbi fiunt, 84
intelligenda eſſe; & ſic de cõſuetudine in lingua Occi-
tana ſeruata ea clauſula ſicut & omnia in homagio cõ-
tenta ſecundùm eã, & non ſecundùm ius feudale ſunt
intelligenda, Oldrad *conſil.159. n.9.* Patiſ. *conſil.13. num.
30. lib.1* Burſ. *conſil.50. in fi. lib.1.* Vultei. *de feud. lib.1. cap.
7. n.20 fol.133. & n.56. fol.198. & lib.2. cap.3 num.23.*

Sed & rurſus ceſſantibus omnibus prædictis, quæ ta-
men non ceſſant, cùm primùm ſuperioritas d. loci per
Ioan. 22. fuerit acquiſita, & d. locus Comitatui Venayſ-
ſino per eũdem vnitus, homagiúmq; primum d. Ioan-
ni abſque vlla proteſtatione præſtitum abſque dubio
illud ſequendum eſt, & ſecundùm d. conſuetudinẽ in
eo Comitatu tunc vigentem & legitimè probatã intel-
ligendum, præſertim quòd d. feudũ in aliam familiam
ſcilicet de Simiana fuit poſtea liberè tranſlatum iúſq;
commiſſi quod Camera prætendebat ob non ſolutio-
nẽ laudemij in d. Girandum de Simiana, eiúſq; hæredes
& ſucceſſores tranſlatũ, vigente ſemper d. cõſuetudine.

Ad ſecundum reſpondetur, tantum abeſſe vt † in- 85
feudatio ſancti Saturnini alteret huiuſmodi conſuetu-
dinẽ, quin potiùs eã clarè probat, nã cùm primùm fuiſ-
ſet conceſſum per ſe, & ſuis ſucceſſoribus, & poſtea in
alienam familiã liberè tranſlatũ, Camera nõ ex aliena-
tione, ita ſine conſenſu domini facta prætendebat ius,
ſed quia nõ fuerant ſeruatæ & adimpletæ qualitates in
infeudatione appoſitæ, vt diſertè in ea Bulla aſſeritur,
& quam-

& quatenus poſtea in infeudatione facta Franciſco & Ludouico de Galleanis adijciatur, remitti omnia iura Cameræ, quam ex eo quòd ſine conſenſu Domini alienatum fuiſſet, id fit non quòd ex alienatione ſine conſenſu facta aliquod ius Camera acquiſiuiſſet; ſed vel ad abundantiorem cautelam, vel potiùs, quia non ſoluto laudemio propria auctoritate poſſeſſionem ceperant, vt in ea etiam narratur. Nam etſi quando feuda ſunt ad inſtar allodialium, poſſint liberè ſine
86 conſenſu Domini alienari: tamen † in alienationibus inter viuos, non poteſt accipi poſſeſſio niſi inueſtitura accepta, & laudemio ſoluto, alioquin locus cadit in commiſſum, Socin. iun. *conſil.70.ſub num.10.verſ.tertio oppoſito vol.2.* Guid.Pap. *conſil.147.n.6.verſ.ſed reſtat, & in deciſ.Delphin.q.46.num.4.* & ibi Ranchin. & alij *conſil.2.n.67.* allegati. Et propterea in tranſactione inſerta homagio Comitiſſæ de Auelino *ſub n.143.* cùm d. conſuetudo narratur & firmatur, ſubijcitur, conſenſu ſcilicet, voluntate, prælatione & laudemio, & treſeno in alienationibus inter viuos, vt moris eſt in Comitatu interuenientibus & retentis, ſcilicet ne poſt alienationem factam capiatur poſſeſſio, niſi inueſtitura ſumpta & laudemio ſoluto: ſed in noſtro caſu nihil tale requirebatur cùm ageretur de donatione facta ab auo nepoti, ex qua per ſtatuta patriæ non debetur laudemium, & ea ſecluſa eſt quoque hæres, quo caſu in conſuetudine illa nihil reſeruatur, quoad liberam diſpoſitionem.

Ad tertium & poſtremum reſpondetur primò, vl-
87 tra † quòd huiuſmodi atteſtationes nullam fidem faciunt, vt in ſuperioribus conſilijs fusè docui, quoad hoc caput, etiam d. rationibus ceſſantibus, nullam poſ-
88 ſunt facere fidem: primò quia † numerus teſtium, decem ſcilicet, qui in Gallia ad probandam conſuetudinem requiruntur, deficit: quinque enim tantùm de ea deponunt, ſcilicet 17.19.20.23.& 26. Guid. Papæ *conſil.116.n.4.* Ioan. Faber *in §. ex non ſcripto.n.20.circa fi. Inſtit.de iure naturali, gent. & ciuili,* Maſcard. *concluſ.424.*
89 *num.5.* Secundò, quia de temporis † diuturnitate non deponunt, nec quoad immemorialem, neque enim aſſerunt à maioribus ſe id audiuiſſe, nec quoad aliam, cùm ſimpliciter deponunt, ſe ſemper audiuiſſe, & aliqui vidiſſe, ſed à quo tempore id ſemper audiuerint vel viderint, non deponunt: poteſt enim eſſe, vt ſemper audiuerint; & tamen non niſi à tribus aut quatuor annis audiuerint, Maſcard. *d.loco n.24.& 25.* Tertiò,
non deponunt † de frequentia actuum, cùm duo tan- 90
tùm deponant, ſe vidiſſe id ita ſeruari; ſed in quibus & quot actibus, nullo modo, quæ depoſitio nullo modo probat, Alex. *conſil.45.n.3.lib.2.* Maſcard. *d.loco n.14.&*
ſeqq. Quartò, quia † tres tantùm deponunt de audi- 91
tu, &, quod magis eſt, à quo audiuerint non dicunt. Alex. *d.conſil.45.n.10.verſ.ſeptimus teſtis, lib.2.* Maſcard. *d.loco n.55.* duo verò qui dicunt ſe vidiſſe, non referunt perſonas à quibus id viderint obſeruari, ideóque non probant. Alex. *d.conſ.45.n.3.& 4.* Maſcard. *d.loco n.56.* poſt omnes DD. *in l.de quibus ff. de ll.* communémque aſſerit & id abſque dubio, cùm non deponant de immemoriali conſuetudine.

Secundò reſpondetur, poſito & non conceſſo, dictos teſtes legitimè deponere ad probandam conſuetudinem, illorum dictis non eſſet ſtandum, quia falsò deponerent: notorium enim eſt, vltimogenitos non excludi à primogenitis in feudis, imò, quod magis eſt, feuda ſemper fuiſſe & eſſe ad inſtar allodialium, vt ſu-
prà demonſtratum fuit. Eáque falſitas † nominatim 92
in d. familia conuincitur ex dictis atteſtationibus, ex teſte ſcilicet ſexto, cùm deponit Melchiorem pœnituiſſe ſe vendidiſſe locum de Cauiſmontibus, vt ſcilicet dum daret Ludouico vltimogenito: ex compoſitione cum Camera de anno 1573. & alijs inſtrumentis, prout in ſummario eorumdem, & planè non opus fuiſſet tantopere inſudare ad articulandum locum Caſtri-noui Regi iure Francorum, & primogenitum in eo excludere ſecundogenitum, ſi vera fuiſſet huiuſmodi conſuetudo, qua vltimogeniti à primogenitis excludantur, de qua dicti teſtes falſo deponunt: ſuffeciſſet enim de ea articulare, & eam probare.

Poſtremò reſpondetur, etſi legitimè, & verè deponerent, id nihil facere ad caſum noſtrum, tum quòd huiuſmodi conſuetudo tantùm procederet in ſucceſſione ab inteſtato, tum quòd etiam in d. ſucceſſione, non niſi cum ageretur inter duos fratres, non autem ſi inter filiam primogeniti admiſſi, & patruum ſemel excluſum procederet.

CONSILIVM V.

ARGVMENTVM.

AN & quando fœminæ ad feuda admittantur.

Maioratus per præſcriptionem inductus quomodo intelligatur, & an extendatur ad alium caſum non præſcriptum.

Primogenium maſculinum perpetuum quando cenſeatur.

An filiæ in maioratibus, etiam feudalibus, excludant maſculos remotiores.

Ordini ſucceſſiuo, quo fœminæ poſt maſculos vocantur, quando ſit locus; & pleraque alia.

Conſilium reſponſiuum ad conſilium cuiuſdam Doctoris Auenionenſis.

SVMMARIVM.

1 *Feuda in tota Gallia & omnibus prouincijs cis Alpes conſtitutis, & nominatim in Comitatu Venayſſino, ſunt redacta ad inſtar patrimoniorum, & fœmina, non minùs ac maſculi, eorum ſunt capaces, & ſimul cum maſculis in eis ſuccedunt & remotiores excludunt.*

2 *Regula ſtandum quouſque de contrario conſtet.*

3 *Fœmina eodem modo ſuccedunt quo maſculi in feudo empititio.*

4 *Simpliciter & abſolutè hæreditario.*

5 *Necnon in conditionato, pro quo præſtatur annuus cenſus.*

6 *Ordini ſucceſſiuo, vt non, niſi deficientibus maſculis, fœmina ſuccedant, non eſt locus in feudis empititio,*

abſolutè hæreditario, & conditionato.
7 *Nos quoad maſculos remotioris gradus, data fœminarum capacitate.*
8 *Nec in ſucceſſione ex teſtamento.*
9 *Fœminæ excluduntur à feudo quod primogenitis maſculis perpetuò defertur, quod dicitur, ex pacto & prouidentia.*
10 *Feudum quod regitur iure Francorum, eſt ex pacto & prouidentia, quod an verum ſit, n.12.*
11 *Feudum in dubio præſumitur hæreditarium.*
13 *Filia primogeniti vltimò defuncti admiſſi excludit patruum in feudo quod regitur iure Francorum.*
14 *Quod etiam habet locum in aliis maioratibus, etiam ſub qualitate maſculinitatis, modo ne perpetuò & abſolutè appoſita conceptis.*
15 *In maioratibus non fit extenſio de caſu ad caſum, & num.22.*
16 *Ius Francorum non habet locum niſi in ſucceſſione ab inteſtato.*
17 *Decij conſilium 85. quomodo intelligendum, & n.18.*
19 *Qualitas maſculinitatis in vno gradu appoſita non extenditur ad alios, nec præſumitur ratio conſeruandæ agnationis.*
20 *Maioratus ex præſcriptione inductus, intelligitur ſecundùm conſuetudinem patriæ.*
21 *In feudo conditionato fœminæ ſuccedunt, extantibus maſculis, nec expectatur illorum defectus.*
23 *Non eſt idem caſus de maſculo proximiore ad remotiores, nec ab vno ad alium fit extenſio.*
24 *In primogenitura feudali fœmina excluditur per maſculos remotiores, contra in caſu noſtro, & n.26.*
25 *Quemadmodum in primogenio maſculino, contra in caſu noſtro, & n.27. & 28.*

ACCEPI, virum apprimè doctum huius Ciuitatis, antequam Illuſtris Dominus Antonius de Simiana, dominus de Cedeton, litem mouiſſet ratione loci Caſtri-noui contra Illuſtrem dominum Franciſcum de Simiana ſeu Ioachimum infantem eius, filium donatarium & hæredem vniuerſalem Illuſtris quondam domini Ioachimi eius aui materni, Dominum d. loci, ſcripſiſſe & conſuluiſſe in fauorem d. Domini Antonij, præſuppoſita primogenitura maſculina perpetua, quæ prætendebatur in d. loco & ratione eiuſdem inducta; & quidem, etſi ſufficeret negare huiuſmodi præſuppoſitum de quo tantum abeſt vt conſtet, quin potiùs de contrario ex actis apparet, vt vno verbo d. conſilio ſatisfieret: deſtructo enim eius fundamento, reliqua omnia corruunt, & quamuis etiam ex conſilio noſtro magno ad ſingulas rationes eiuſdem pateat reſponſio; tamen non erit abs re, pro maiore iudicis ſatisfactione, ſi paucis ac ſigillatim ſingulas rationes eiuſdem percurrendo reſpondeamus: ſeparatim tamen à magno conſilio, ne nimis id excreſceret.

Ac primùm quidem, cùm opponitur ex iure feudorum, fœminas eſſe eorũdem incapaces; ita vt quamuis pro ſe & hæredibus feudum conceſſum fuerit, de hæredibus maſculis à primo feudatario deſcendentibus ea verba intelligenda ſint: quamuis alioquin, de iure communi, dictio, *hæredum*, vtrumq; ſexum comprehendat. Et quod magis eſt, etſi fœminæ expreſsè vocarentur cum maſculis, hoc intelligitur ordine ſucceſſiuo, deficientibus ſcilicet maſculis, Iacob. de Bella Perr. & Aluar. *in cap. 1. §. 1. Epiſcopum vel Abbatem.* Reſpondetur, nullam iuris feudalis rationem in hac patria eſſe habendam, cùm feuda ſint ad inſtar patrimoniorum redacta, & fœminæ paſſim & indiſcriminatim, ſimul cum maſculis, in eodem gradu & linea exiſtentibus, & illis excluſis, ſi ſint remotiores, imò etſi eſſent eiuſdem gradus & lineæ: ſi tamen teſtamento pater filias prætulerit, & tam per ſucceſſionem, quàm per cuiuſcumque generis acquiſitionem, admittantur. 1
Idque notorium & manifeſtum eſt in † tota Gallia, & omnibus prouinciis citra montes exiſtentibus, Iaſon *in l. de quibus, num. 64. ff. de legibus*, Bened. *in cap. Raynutium, verb. duas habens, n.67. cum ſeqq. & in verb. & vxorem nomine Adelaſiam, deciſ. 5. in princ.* & nominatim in hac patria & Comitatu Venayſſino, Bertrand. *conſil. 237. n.1. lib.6.* & in ſuperiori conſilio noſtro fusè edoctum fuit: ita vt nos ſimus in regula, qua fœminæ per maſculos nullo modo excluduntur: etſi eiuſdem gradus eſſent & lineæ: imò concurrunt cum illis, & eos 2
excludunt ſuperioribus caſibus. † quare illi ſtandum eſt quouſque aduerſarius contrarium probauerit, Roland. à Valle *conſil. 15. n.18. vol.1.* & Maſcard. *concl. 1267.* & pro regula in dubio pronunciandum eſt, niſi caſum ſpecialem probet aduerſarius, Beci. *conſil. 101. n. 41.* præ- 3
terea nos ſumus † in feudo emptitio, cuius ſunt capaces fœminæ, nec eæ ab illo per maſculos excluduntur, Dec. *conſil. 590. n.7. & conſ. 424. n.14.* Quæ ſententia verior & magis communis eſt, vt aſſerunt Clar. *§. feudum, q.73. ver. ſed quid in feudo empto*, Decia. *reſpon. 58. n.50. lib. 2.* Intrig. *de feud. cent. 2. n.107. cum ſeqq.* & alij ſuprà relati.

Denique quia hoc † feudum purè, ſimpliciter & ab- 4
ſolutè hæreditarium eſt, maximè ob clauſulam vniuerſalem, *omnium*, vel *quorumcumque hæredum*, quo caſu ad quoſcumque hæredes, fœminas, & extraneos transferri poteſt, ex Bald. *in l. cum virum, n.21. C. de fideicomm.* cuius opinionem tanquam magis communem obſeruari in practica atteſtatur Clarus *in d. §. feudum, q.9. n.2. in fi.* communem quoque aſſerit Pariſ. *conſil. 23. n.17. lib.1.* & Curt. *conſil. 1. per tot.* & magis communem Sylua. *conſil. 30. n.26.* Hartman. Piſtor. *quæſt. lib.2. part.1. q.1. n.59.* Bammach. *tit. ſi de feud. defuncti. cap. feudum ea lege, q.4. fol. 273.* & quod magis eſt, in documentis quibus nititur aduerſarius, extraneis etiam hæredibus dicitur conceſſum. Sed etſi ſimpliciter hæredum facta fuiſſet mentio, de quibuſcumque tamen hæredibus, etiam fœminis, dictio, *hæredum*, præſuppoſita d. conſuetudine, intelligenda eſſet, etiam in materia feudali, Guid. Pap. *deciſ. 230. n.2. ver. aduertendum tamen*, Bened. *in cap. Raynutius, verb. duas habens filias, n.67. verſ.* imò etiam in materia feudorum: imò & ſecluſa conſuetudine, fruſtratoriè hoc caſu diſputaretur, an cùm strictè feudum hæreditarium eſt, ſecluſa omni dictione vniuerſali, maſculi deſcendentes à primo tantùm poſſent inſtitui: nam, præſuppoſito eam opinionem veram eſſe, de quo tamen in magno conſilio dictum fuit, ex Gramma. *deciſ. 103. n.219.* & Roland. *conſil. 2. n.43. lib.1.* hoc caſu res caret omni difficultate & diſputatione: nam ex eorum ſententia, qui exiſtimant maſculum inſtituendum, ſufficit agnatum inſtitutum eſſe. At verò Ioachimus donatarius & hæres eſt agnatus defuncto, & deſcendit ab eodem ſtipite, nempe Ludouico Domino Caſtri-noui, vt ex d. conſilio conſtat. Illud tamen non eſt omittendum, ſi feudum conceſſum ſit pro ſe & hæredibus, abſque vlla dictione vniuerſali, & ſecluſa conſuetudine, caſibus ſuprapoſitis, quibus fœminæ indiſcriminatim ſuccedunt, dictio, *hæredum*, intelligenda, vt ſuprà fusè in priori conſilio docuimus ex Cepha. *665. n.15. cum ſeqq.* Curt. iun. *conſil. 138. num. 24.* Marti. Piſt. *q. lib.2. part.1. q.1. n.67.* non autem vt intelligere vult d. dominus Conſultor.

Reſpondetur etiam hoc feudum † conditionatum 5

etiam

etiam eſſe, à quo fœminæ per maſculos non excludun-
tur, etſi cum annuo cenſu præſtetur fidelitatis jura-
mentum: quam ſententiam veriorem & magis com-
munem docet Menoch. *conſ. 65. per totum*, & alij in d.
conſ. relati. Et alijs modis reſpondetur; qui ex d. conſ.
eliciuntur, ne hîc omnia repetantur. Ex quibus ſatisfit
6 etiam quod dicebatur, cùm vocantur † fœminæ cum
maſculis, intelligi ordine ſucceſſiuo: nam, vt diximus,
de jure feudali in hac patria non eſt agendum; ſed feu-
dorum ſucceſſio ſecundùm jus commune Romano-
rum regulanda eſt. Præterea, etſi in jure feudali verſa-
remur, ille ordo ſucceſſiuus, ſi aliquo caſu procedit, in
feudo empitio vel hæreditario, cum clauſula vniuer-
ſali, *omnibus & quibuſcumque*, vel etiam cum dictione
ſimplici, *hæredum*, præſuppoſita dicta cõſuetudine, qua
fœminæ ſint capaces, nec non in conditionato, non ha-
bet locum, vt ſuperiori conſilio edoctum fuit, & do-
cent in terminis Natta *conſ. 159. n. 9.* Pariſ. *conſ. 12. num. 19.*
7 *lib.* 1. Denique extra † illam formulam feudi, ex pacto
& prouidentia concesſi maſculis cum fœminis (poſito
veram eſſe opinionem, in ea formula eſſe locum ordi-
ni ſucceſſiuo, de quo mox) in qua non verſamur, & da-
ta capacitate fœminarum, ſi aliquo caſu ordini ſucceſ-
ſiuo ſit locus, is tantùm habet locum inter eos, qui in
eodem gradu & linea ſunt: nam ſi maſculus ſit in re-
motiori gradu, vel in alterius linea, ſemper à fœmina
excluditur, & eo caſu prærogatiua gradus & lineæ eſt
potentior prærogatiua ſexus, Petr. de Gregor. *tractat.*
conceſſ. feud. part. 4. quæſt. 4. verſ. hu tamen, Intrigl. *de feud.*
cent. 1. q. 7. n. 61. & cent. 1. art. 43. n. 10. & alij in d. conſ. re-
lati. Ad hæc, ille ordo ſucceſſiuus, ſi verſamur in feudo
hæreditario, & præſuppoſita capacitate fœminarum,
8 ſi aliquo caſu ſit locus † illi ordini ſucceſſiuo, procedit
in ſucceſſione ab inteſtato, non autem in teſtamento,
Menoch. *conſ. 628. n. 17.* poſt Corneum *conſ. 290. num. 11.*
lib. 3. Nam ſi extraneo poteſt hoc feudum legari, Pariſ.
conſ. 23. n. 17. lib. 1. Bammac. *c. feudum ea lege, q. 40. tit. ſi de*
feud. defuncti, multò magis in eo fœmina inſtitui. Po-
ſtremò, donatarius & hæres hic maſculus, & agnatus
eſt, nec agitur de fœmina. Non eſt omittendum, eam
opinionem, qua præſupponebatur, ſi feudum conce-
datur maſculis cum fœminis, fœminas ſuccedere or-
dine ſucceſſiuo in defectum maſculorum, non eſſe ve-
ram & communiter reprobari. Imò verius eſt, ſimul &
ſemel & eodem tempore cum maſculis ſuccedere,
Bald. *in l. quoties C. de ſuis & legit. hæred.* Jacob. de San-
cto Georg. *in tract. feudo. verb. & fœminis.* Franciſ. Crem.
ſing. 71. Burſ. *conſ. 64. num. 10. lib. 1.* quorum opinionem
communem aſſerit Pariſ. *conſ. 12. num. 16. cum ſeqq. lib. 1.*
Clar. §. *feudum, q. 73. num. 4.* & dicit Jaſon *in l. Gallus, §.*
quidam rectè, nu. 32. ff. de lib. & poſth. quòd ita tenent o-
mnes, ita vt ſuffeciſſet reſpondere prædicto ordini
ſucceſſiuo, negando doctrinam ex aduerſo præſuppo-
ſitam, cùm feudum conceditur maſculis cum fœminis.

Secundo loco opponitur, hoc † feudum antiquiſſi-
9 mum eſſe, & proinde ab eo fœminas excludi, & ex eo
etiam præſumi ex pacto & prouidentia: Imò ſpecia-
liter tale eſſe, quia in d. domo fuit acquiſitum in fauo-
rem certi generis perſonarum, nempe primogenito-
rum maſculorum; ex quo probatur eſſe ex pacto &
prouidentia; Thom. de Marin. *tract. de gener. & qualit.*
10 *feud. tit. 2. n. 2.* Et propterea † feudum quod regitur ju-
re Francorum cenſeri ex pacto & prouidentia, quia
primogenitis defertur.

Nam reſpondetur, ex eo quòd antiquum ſit & pro-
prium ac rectum feudum, nihil aliud inferri, quàm in
hujuſmodi feodo fœminas jure feudali non ſucceſſe-
re, cui ſatisfit iidem omnino modis, quibus primæ ob-
jectioni ſatisfactum fuit; qui hîc repetendi non ſunt:
idem enim eſt dicere, fœminas de jure feudali non
ſuccedere, & feudum eſſe antiquum, proprium & re-
ctum. Cùm verò dicitur, præſumi ex pacto & proui-
dentia; quamuis quæſtio ſit admodum controuerſa,
an feudum † in dubio præſumatur hæreditarium; & 11
nos docuerimus cenſeri hæreditarium ex DD. maxi-
mè Joan. Andr. *in cap. 1. de ſucceſſ. feud.* Cumano *conſilio*
163. Afflict. *deciſ. 140. & deciſ. 195. num. 10.* tamen, præſup-
poſita dicta conſuetudine, indubitatiſſimum eſt eſſe
hæreditarium: ſed de præſumptione hîc agendum
non eſt, cùm docuerimus ſupra in reſponſionibus ad
primam oppoſitionem verè hoc feudum purè, ſimpli-
citer & abſolutè hæreditarium eſſe: ita vt nullo modo
ex pacto & prouidentia dici poſſit. Quòd verò ſub-
jungitur, fuiſſe acquiſitum familiæ in fauorem certi
generis perſonarum, nempe primogenitorum, illud
eſt de quo quæritur, & quod expreſsè negatur, quod-
que nullo modo per aduerſarium probatum fuit. Imò,
etſi non teneremur, nos contrarium probauimus, nem-
pe aut non primogenitos, aut non ſolos, aut alio jure
quàm primogenituræ per aduerſarium prætenſæ, Do-
minos Caſtri-noui ſucceſſiſſe. Et quod dicitur, feu-
dum, quod regitur jure Francorum, non eſſe hæredita-
rium, ſed ex pacto & prouidentia, id non eſt ſine con-
trouerſia. Plerique enim, † maximè Doctores Gallici, 12
contrarium tenent, vt Oldrad. *conſ. 94.* eleganter *n. 8. &*
ſeqq. Alber. *in §. diſcipuli nu. 7. cum ſeqq. in proœm. ff. & in*
l. penult. nu. 4. cum ſeqq. C. de donat. ante nupt. Abb. *conſ. 3.*
nu. 1. & 2. lib. 2. Loffred *conſ. 1. n. 92.* & alij; tamen præſup-
poſito eſſe ex pacto & prouidentia, ſub diſtinctione
Molin. *de primog. lib. 1. c. 8.* noſtrum hoc hæreditarium
eſſe edoctum fuit. Præterea, reſpondetur quòd etſi in
d. loco Caſtri-noui nulla vnquam primogenitura, ſiue
juris Francorum, ſiue alia per d. Dominum Antonium
prætenſa, habuerit locum, & re vera ita ſe res habet, &
verum eſſe ex ſuperioribus patet: tamen dato & non
conceſſo, quòd aliqua habuerit locum, ſiue ea eſſet
† juris Francorum, Andr. de Iſern. *in cap. 1. in fin. de eo qui* 13
ſibi & hæred. Petr. de Greg. *in tract. de conceſſ. feud. part.* 4.
q. 4. vel alia, Couar. *lib. 3. variar. reſolut. cap. 5. num. 5. verſ.*
rurſus ſeptimò, Molin. *lib. 1. tit. 52. num. 47. & 49. de feud.*
etiam ſub qualitate † maſculinitatis primo gradui, non 14
tamen perpetuò & abſolutè appoſita, Palaes *de majo-*
rat. part. 2. q. 6. num. 10. Petr. Salazar *de vſu & conſuetud.*
cap. vlt. num. 29. 56. 61. 62. vtroque caſu filia defuncti ex-
cludit collaterales maſculos, vt ſuperiori conſ. demon-
ſtratum fuit.

Tertiò contendit, præſuppoſito eſſe feudum fami-
liæ ex pacto & prouidentia; ſi quæratur, qui cenſean-
tur comprehenſi, cùm non conſtet de prima inueſti-
tura, ob ejus antiquitatem, id ex confeſſione d. Joa-
chimi & obſeruatione ſequuta ab immemorabili tem-
pore dijudicandum eſſe, ex quibus conſtat ſolos pri-
mogenitos maſculos deſcendentes à Giraudo vocatos
fuiſſe: obſeruantia enim ſequuta declarat quæ in con-
ceſſione comprehendantur.

Sed ad id variè reſpondetur. Primò, negari hujuſ-
modi Caſtrum eſſe ex pacto & prouidentia, & primo-
genitis, vt præſupponit, deferri; &, vt ſæpius dictum
fuit, contrarium probatum fuit. Deinde, nullam eſſe
habendam rationem confeſſionis d. Joachimi & de-
poſitionis teſtium, quatenus d. Domino Franciſco ali-
quo modo nocere poſſent, aut aduerſarij intentionem
juuare, cùm confeſſio reuocata fuerit per eundem Joa-
chimum & ejus hæredem, & omnia tam in d. confeſ-
ſione quàm depoſitionibus teſtium, circa primogeni-
turam prætenſam contenta, erronea eſſe, & contra ve-
ritatem, ut aſſertum fuerit in d. conſilio.

Denique, nihil nocerent vt jacent: neque enim lo-

quuntur in noſtro caſu: ex illis namque tantùm conficitur, primogenitum ex filijs vltimi poſſeſſoris fratres excluſiſſe, cùm inter illos tantùm eſſet controuerſia: ſed an filia primogeniti admiſſi excludatur vel fuerit excluſa per collaterales vltimi poſſeſſoris, ne verbum quidem: & ſic neque confeſſio neque obſeruantia poteſt opponi, cùm de caſu noſtro non fiat mentio,
15 † nec poſſit fieri extenſio à caſu ad caſum maximè diuerſum, vt eſt noſter; Anchar. *conſ.* 339. Burg. à Paz. *conſil.* 29. *n.* ... *& 19. cum ſeq. maximè* 57. præſertim cùm primogenituræ dicitur per præſcriptionem inducta, cùm ſit ſtricti juris, *cap. audita*, & ibi Felin. *n.* 10. *de præſcript.* ideoque ſubintrat id quod jam ſæpè diximus, filiam primogeniti excludere patruum, ſiue primogenituram juris Francorum, ſiue aliam, ſub qualitate maſculinitatis, modò ne gentilitiam, ſeu agnatitiam perpetuam, etiam qua remotiores ad excluſionem filiarum vocentur, qualis hæc probata non fuit, præſupponas. Quod confirmatur ex eo quòd in ipſiſmet articulis, quibus nititur d. Conſultor, dicitur hoc priuilegium ad hæredes quoſcumque, etiam extraneos tranſire, & feudum hoc conceſſum fuiſſe Giraudo Amico & hæredibus etiam extraneis; ex quo conficitur, præſuppoſito & non conceſſo, contenta in articulis eſſe vera, potuiſſe Dominum Caſtri-noui de feudo hoc liberè, etiam in fauorem extranei diſponere, Clarus *d.* § *feudum q.* 9. vt ſi aliqua primogenitura fuit, eam ſolùm fuiſſe in ſucceſſione ab inteſtato, vt reuera data mentione hæredum extraneorum, vel ſine eo, ſi præſcriptione indu-
16 ctum ſit hoc † jus Francorum, procedit tantùm in ſucceſſione ab inteſtato, non autem ex teſtamento, vt in terminis docet Intrigl. *de feud. cent.* 1. *q.* 6. *nu.* 70. & cùm controuerſia erat inter dictos quondam Ludouicum & Joachimum, de ſucceſſione ab inteſtato in hæreditate Melchioris patris & aui paterni reſpectiuè agebatur. Nec dicas, non apparere fœminam in hoc feudo ſucceſſiſſe, nam hoc contigit, quia caſus non euenit, quemadmodum ſimili objectioni reſpondet Joan. de Amic. *in tit. qui feud. dare poſſunt*, § *in hac cauſa, fol.* 115. *in fin.* & Anchar. *d. conſ.* 339. *num.* 7. *cum ſeqq.* ſemper enim, vt & aduerſa pars contendit, Domini d. loci deceſſerunt relictis filijs maſculis, qui ex donationibus in contractu matrimonij, vel alijs diſpoſitionibus, in eorum fauorem factis, ſucceſſerunt, vt ſolet fieri etiam inter plebeios. Multò minùs accidit caſus quo ageretur de filia per remotiorem & collateralem maſculum excludenda, nec d. Domino Franciſco incumbit onus probandi, filias ſucceſſiſſe, ſed d. Domino Antonio eas excluſas fuiſſe per remotiorem maſculum, cùm in primogenitura, quam prætendit, per præſcriptionem inducta ſe fundet.

Nec his obſtat ſi allegetur † conſilium Decij 85. ni-
17 hil enim facit ad caſum noſtrum, in quo ſi aliqua probatio eſt, ea ſolùm eſt de primogenitis filijs vltimi poſſeſſoris defuncti, qua de re *in conſ. Dec.* ne verbum quidem. Imò cenſetur in caſu Decij conceſſum feudum familiæ & generationi Urſinorum in infinitum, vt *n.* 2. *circa finem:* deinde conſ. loquitur vbi jus feudale eſt in obſeruantia, & fœminæ feudorum ſunt incapaces, *vt in princip. conſ.* At jam ſæpè edoctum fuit, jus feudale in hac patria non habere locum. Tertiò, nulla alia ratione valida excluditur fœmina in caſu Decij, niſi quia feudum per præſcriptionem acquiſitum fuerat, & cùm ſolùm maſculi de Urſinis poſſederint, & præſcriptio ſit ſtricti juris, fœmina quæ de jure feudali regulariter excluditur, non poteſt ea ſe juuare, *num.* 5. *circa fin.* habet enim fœmina regulam contra ſe. At in caſu noſtro, fœmina eſt in regula, attenta conſuetudine patriæ, & ſic præſcriptio, caſu quo adeſſet, non poſſet nocere, niſi in caſu præſcripto, ſcilicet cùm agitur inter maſculum & fœminam vltimi poſſeſſoris ejuſdem gradus & lineæ. Denique, non agitur de feudo per præſcriptionem contra Dom. acquiſito: ſed Domini Caſtri-noui habent titulum legitimum, nempe acquiſitionem factam per Girandum de Simiana, tam à Girando Amico, quàm à Camera, pro ſe, & hæredibus: quòd ſi in hoc caſu præſcriptio prætenſa haberet locum, ea retorqueretur contra d. Dominum Antonium; nam præſuppoſita conſuetudine, qua feuda ſunt redacta &c. cum tantùm probaſſet de primogenitis vltimi defuncti, ea non poſſet habere locum extra caſum non probatum, ad excluſionem filiæ vltimi defuncti per collaterales faciendam: neque enim hîc agitur de filia per præſcriptionem ad feudum admittenda, vt in caſu Decij; ſed de ea per præſcriptionem ex aduerſo prætenſam non excludenda; quæ de conſuetudine admitti debet, & habet regulam pro ſe.

Poſtremò, cùm probatum ſit, nullam vnquam fuiſſe talem ſucceſſionem primogeniturum, non eſt diutius immorandum.

Quartò, cùm dicit (præſuppoſita ſemper d. feudi maſculini gentilitij & agnatitij), etiam in fauorem remotiorum, ex pacto & prouidentia, & primogenij maſculini perpetui inſtitutione, non tamen conceſſa) hoc feudum regi jure particulari, & propterea ceſſare conſuetudinem juris Francorum, qua fœminæ defuncti excludunt remotiores agnatos, necnon conſuetudinem generalem Galliæ & hujus patriæ, qua feuda ſunt redacta ad inſtar patrimoniorum, facillima erit reſpõſio, negando, vt ſæpè negatum fuit, hujuſmodi inſtitutionem gentilitij feudi ex pacto & prouidentia & primogenituræ maſculinæ, perpetuæ, quæ neque probata fuit, & contrarium docuerimus nos, nimirum fuiſſe emptitium, abſolutè hæreditarium, conditionatum; & aut primogenitos non ſucceſſiſſe, aut non ſolos, aut alio jure quàm primogenituræ prætenſæ, ex quo etiam tollitur quod circa hoc caput ſubjungit, quòd ſi feudum ſit ex pacto & prouidentia, etſi agnati fuerint hæredes, qualitas hæreditaria non mutat naturam feudi: nam ſemper negando feudum eſſe ex pacto & prouidentia, res manet clara & præterea in noſtro caſu, nunquam agnati, ſed tantùm filij ſucceſſerunt, ijque non, niſi ſub qualitate hæreditaria, feudum hoc poſſederũt, vt patet ex homagijs quæ aut pro hæredibus quibuſcumque, aut ipſi tanquam hæredes, vel cohæredes præſtiterunt, quod non feciſſent, ſi fuiſſet ex pacto & prouidentia, nec agnouiſſent hujuſmodi qualitatem hæreditariam, ne ſibi noceret.

Non eſt quidem inconueniens, vt detur gẽtilitium aliquod feudum etiam in Gallia: ſed nos ſumus in regula, & qui id dicit, probare debet, non ſolùm propter conſuetudinem generalem, qua feuda ſunt redacta ad inſtar patrimoniorum; ſed etiam propter naturam antiquiſſimi juris Francorum, quo nunquam jus feudale Longobardorum fuit receptum; ſed filia defuncti, etiam in terminis primogenituræ excludit patruum. Et ſic probatio debet eſſe talis quæ excludat in indiuiduo vtramque conſuetudinem.

Quintò aſſerit eſſe per immemoriabilem conſuetudinem probatam primogenituram in d. domo, & præſcriptionem non debere extendi ad fœminas *ex conſ. Decij* 85. *num.* 6. hoc non eſt niſi repetere, quæ jam ſuprà alijs verbis dicta ſunt, & ijs ac omnibus quæ circa hunc articulum dicuntur, reſpondetur ex ijs quæ diximus circa tertium articulum, cùm reſpondimus conſ. Dec. 18. † quibus addendum eſt, quòd ſine pro- 18
bata fuiſſet primogenitura juris Francorum, ſiue alia, vt ſup. expreſſimus, filia vltimi defuncti excludit maſculum

ſculum

Google

ſeculum alterius lineæ, vt ſæpè ſuprà dictum fuit, neque enim conſilium Decij loquitur vllo modo de primogenitura juris Francorum, vel alia vnius gradus, etiam ſub qualitate maſculinitatis; ſed præſupponit, maſculos ſemper deſcendentes à primo, quicumque tandem illi fuerint, ſiue deſcendentes vltimi poſſeſſoris, ſiue collaterales, ſucceſſiſſe & excluſiſſe fœminas, & ſecluſa omni conſuetudine capacitatis fœminarum; & ſic de vero feudo in terminis feudi, & de ſucceſſione maſculorum generaliter, & quæ de extenſione de perſona ad perſonam non facienda, de præſcriptione ſeu conſuetudine ſtrictè intelligenda, & quòd formam illius non debeat egredi, dici poſſent, retorquentur omnino contra d. Antonium; cùm, ſi quid probauerit, hoc fuerit tantum quoad filios teſtatoris, ac præſuppoſita d. conſuetudine & capacitate fœminarum, certum eſt eam probationem extra ipſum caſum nihil operari per rationes ipſius, nec per extenſionem volumus vocare fœminam; ſed dicimus eam, quæ ex regula admitti debet, non eſſe excludendam per extentionem quam vult facere aduerſarius in fauorem collateralium. Vltra quod aliter quàm ex vi primogenituræ prætenſæ Dominus d. loci ſucceſſiſſe edoctum fuit; nec etiam repugnat ſi dicatur præſcriptionem immemorabilem eſſe juris realis, & ſic extendi extra omnes ad quos illud jus adaptari poteſt: neque enim DD. aiunt præſcriptionem immemorabilam eſſe juris realis; ſed ſi jus reale præſcriptum ſit in genere, illud extendi ad omnes: ita vt non qualitas præſcriptionis, ſed rei, quæ præſcribitur, conſideretur, vt elicere licet ex Molina, qui in contrarium allegatur *lib. 2. cap. 6. n. 16. cum ſeqq.* At hoc caſu non poteſt dari talis præſcriptio, poſito quòd aliqua adeſſet, ſed ſolùm inter filios defuncti vltimi poſſeſſoris, qui ex d. doctrina quamdiu extant cenſebuntur quoad omnes præſcripſiſſe: ſed non ſequitur eos qui non præſcripſerunt, & ſic collaterales, hoc jus acquiſiuiſſe: nam ad alias perſonas diuerſas & alterius lineæ non debet extendi præſcriptio, *l. 1. §. ſi quis hoc interdicto*, ibi *gloſſ. & ſcribentes, ff. de itin. actúque priua* text. *in c. auditis*, ibi latiſſimè per Felin. *num. 10. de præſcript.* & in terminis feudi & majoratus Anchar. *d. conſ. 339.* & Burg de Paz. *d. conſ. 29. nu. 57.* maximè contra regulam & conſuetudinem generalem ſuprà mentionatam, & vt clariùs loquamur, ſupradicta doctrina præſupponit, præſcribentes clarè præſcripſiſſe, & ſic quoad omnes, & contra omnes; nos autem non quærimus contra quos præſcriptum ſit, ſed qui præſcripſerint, & cùm ſoli filij defuncti præſcripſerint, non poſſumus id extendere, vt collaterales præſcripſerint, in illis enim filijs jus eſt radicatum, & ſic omnes excludunt: in collateralibus verò nullum jus conſiderari poteſt, cùm nunquam admiſſi fuerint, quod dicitur præſuppoſito, & non conceſſo, probatam eſſe d. præſcriptionem.

Nec obſtat poſtremò quod dicitur per Dominum Conſultorem, in primogenio maſculino, quod ratione conſeruandæ agnationis ſit, fœminas perpetuò excludi, & multò magis ſi primogenium ſit de re feudali: Nam ſi hæc aliquo caſu vera ſunt, procedunt & DD. loquuntur in primogenio à prædeceſſoribus expreſſim inſtituto in fauorem maſculorum, perpetua, indefinita & abſoluta ipſorum mentione facta, in quo vel ex ratione expreſſa, vel ex conjecturis euidentiſſimis & certiſſimis elicita, apparet inſtitutorem voluiſſe perpetuò excludere fœminas, & conſeruare agnationem & familiam: & in his terminis loquitur Molina *lib. 3. cap. 5.* ſed in noſtro caſu nullum omnino eſt primogenium, excepto illo ſpeciali, & in vna tantùm perſona ac ſemel in contractu matrimonij Melchioris contento; quòd ſi aliquod probatum prætendatur, certè non tale eſſet, quale requiritur ad excluſionem fœminarum per remotiores faciendam, etſi maſculorum facta ſit mentio, vt ſuperiori conſilio fusè docuimus, maximè quia teſtes loquuntur ſolùm de filiis vltimi poſſeſſoris, & ſic non eſt abſoluta, & indefinita maſculorum mentio; quo caſu † nec maſculorũ qualitas ad alios gradus progreditur, Imola *in l. ſi vero, §. de viro ſolut. matrim.* Molin. *lib. 1. cap. 5. num. 37. cum ſeqq.* vbi communem poſt Ripam aſſerit, & præter maſculorum mentionem alias conjecturas concurrere debere, etſi in pluribus gradibus teſtator inſtituens majoratum, maſculorum feciſſet mentionem, contendit *n. 38. in fin.* nec tunc agnationis conſeruandæ ratio præſumitur, Molin. *d. lib. 1. cap. 5. nu. 37.* Soto Major *quotid. controuerſ. lib. 2. cap. 4. n. 78.* quæ longè magis procedunt vbi perſonarum vnius tantùm gradus facta eſt mentio, de cæteris ne verbum quidem Molin. *lib. 3. cap. 5. nu. 61. verſ. illud autem vt in hoc caſu.* Denique, quia expreſſio maſculorum in eo gradu de natura majoratus intelligebatur, quæ ideo nihil noui inducere poteſt, *l. 3. ff. de leg. 2. l. in conditionibus, §. 1. de cond. & demonſtr.* Poſtremò, non verſamur in diſpoſitione hominis & ipſius voluntate conjecturanda, in qua ſi abſoluta & indefinita ſit maſculorum mentio, plerique agnationis conſeruandæ rationem præſumunt, pleriſque tamen contrarium exiſtimantibus, relatis à Molin. *d. lib. 1. cap. 5. nu. 27.* Sed in hoc caſu agitur de primogenio ex præſcriptione inducto, & inter fratres filios defuncti probato, ſi probatum eſt, qui † debet intelligi ſecundùm conſuetudinem generalem in patria ſeruatam, Bald. *in l. libertis libertaq. num. 31. C. de oper. libert.* Et ſic is ordo ſeruandus eſt, qui in primogenitura juris Francorum ſeruari debet, aut ſaltem qui in majoratu ſimpliciter inſtituto ſeruatur, ſi eſſemus in alia patria, Molin. *lib. 1. cap. 5. nu. 22.* At vtroque caſu filia teſtatoris excludit maſculum remotiorem, vt ſuprà edoctum fuit. His adde quæ de extenſione à maſculo ejuſdem gradus, cujus eſt filia, ad maſculum remotiorem ad excludendam filiam non facienda. ex Burg. *d. conſ. 29. n. 57.* & quæ de præſcriptione ſtrictè intelligenda dicta ſunt, necnon per Anchar. propoſita *d. conſ. 339.* in quo maſculi plures ſucceſſerãt, & alia quæ fusè ſuperiore conſ. adduximus, dum de maſculino primogenio, & depoſitione trium teſtium filiorum maſculorum vltimi Domini facientium mentionem diſſeruimus. Non eſt etiam omittendum quòd ratio agnationis non poteſt militare in hoc caſu, cùm Joachimus poſſeſſor agnatus ſit vltimo Joachimo defuncto. Quòd verò dicatur primogenium feudale nihil eſt, cùm in hac patria nulla juris feudalis habeatur ratio. Sed in his, circa primogenium maſculinum perpetuum, non eſt diutius immorandum, cùm nullum fuerit aut ſit in d. feudo Caſtri-noui, & non ſolùm non eſt probatum per d. Dominum Antonium, ſed etiam contrarium d. Franciſcus probauit, etſi non teneretur, vt patet ex ſuperioribus, & ſuffeciſſet reſpondere illud negando.

Paucis etiam tollendæ ſunt quædam reſponſiones, quas d. Dominus Conſultor dat contra aliquas ex noſtris rationibus. Ac primùm, cùm ait feuda quidem eſſe redacta ad inſtar patrimoniorum in Gallia: ſed id habêre locum tantùm in feudis hæreditarijs, ſed non in his, quæ ſunt ex pacto & prouidentia, quale hoc eſſe aſſerere vult, & in quo per contrariam conſuetudinem, derogatum eſt conſuetudini Galliæ; nam illud eſt de quo quæritur, & quod negamus, & quod à d. Domino Antonio probandum fuit, quod non fecit. Imò d. Dominus Franciſcus, etſi ad id non adſtringeretur, contrarium probauit, nimirum eſſe abſolutè hæ-

reditarium, & ex vi prætenſæ primogenituræ Dominos d. loci non ſucceſſiſſe: & quamuis probata aſſeo primogenitura juris Francorum vel alia, nihil tamen in caſu noſtro hoc noceret, vt ſæpè dictum fuit.

Contra etiam eam rationem, qua diximus eſſe feudum conditionatum, affirmat id non habere locum vbi præſtatur ſeruitium perſonale, vel modicus cenſus: ſed ſatis in ſuperiori conſilio reſponſum fuit, dum eam rationem attulimus, quam tamen rationem ex abundanti propoſuimus, abſque eo quòd ſit neceſſaria, cùm aliæ ſint validiſſimæ, ſimul etiam ex ſuperioribus patet reſponſio ad id quod ſubjungit, fœminas † tantùm ſuccedere in defectum maſculorum: id enim non eſt verum in feudo conditionato, Natta *conſ.159.nu.9.* & ſi in aliquo feudo vel caſu id verum ſit, quando, & quo caſu, & gradu id procedat dicto ſuperiori conſilio demonſtrauimus *in tertio fundamento in fin.* nullumque caſum, quo defectus maſculorum ſpectandus eſt, conſiderari ſolet noſtro facto conuenire.

Denique ad id quod pro d. Domino Franciſco dici poſſet, in primogenio juris Francorum, vel alio, non tamen maſculino perpetuo, excluſionem fœminarum, ſi quandoque admittatur, non eſſe perpetuam, ſed temporalem, quando ſcilicet extant maſculi ejuſdem lineæ & gradus tantùm. Reſpondet id tantùm habere locum, cùm fœminæ ſunt expreſſè vocatæ cum maſculis, vel aliàs ex conſuetudine ſunt capaces, non autem quando agitur de vero & proprio feudo, vel ex pacto & prouidentia. Hujuſmodi reſponſio manifeſtè eos conuincit; nam cùm jam ſæpè dixerimus feudalis juris in hac patria nullam eſſe habendam rationem, & feuda eſſe redacta ad inſtar patrimoniorum, ac fœminas ſimul cum maſculis ſuccedere, etiam in eodem gradu exiſtentibus, & d. Dominum Antonium non probaſſe hoc feudum eſſe ex pacto & prouidentia; imò d. Dominus Franciſcus, & ex generali patriæ conſuetudine, & ex ipſius propria natura & qualitate eſſe abſolutè hæreditarium probauerit; ſequitur ex eorum reſponſione, filiam vltimi poſſeſſoris abſque dubio præferendam patruo, multo magis conſobrino, quæ dicuntur vltra alias reſponſiones ſuperiùs ſæpè factas: nec dicimus fœminarum excluſionem eſſe temporalem; ſed nullam omnino eſſe excluſionem aſſerimus, eaſque ſimul cum maſculis ejuſdem gradus admittendas, imò eos excludere ſi pater ita diſpoſuerit: nec ſumus in terminis conceſſionis, qua fœminæ cum maſculis vocantur, quo caſu ſecundùm opinionem Domini Conſultoris, quam tamen non eſſe veram ſuprà docuimus, eſt temporalis excluſio, ſed in abſoluta, nullo ſexus diſcrimine habito, vocatione, qua maſculi, etiam ejuſdem gradus per fœminas excludi poſſunt, vt dictum eſt, & conſuetudo generalis, vel qualitas hujus feudi empititij abſolutè hæreditarij & conditionati, non poſt maſculos, ſed ante eos, ſi proximiores ſunt fœminæ, eas vocat. Planè ſi jure Francorum hoc feudum regeretur, tunc verum eſſet, fœminas excludi ad tempus, ſed tamen per maſculos ejuſdem lineæ & gradus non per remotiores, quæ omnia ex ſuperioribus, tam hujus, quàm primi conſilij veriſſima eſſe conſtat. His adde quæ de ordine ſucceſſiuo tam in hoc quàm primo conſilio dicta ſunt; & planè ridiculum eſt, ſi ſubjungatur non deficere maſculos, cùm adſit d. Dominus Antonius, etſi non deſcendat ex d. vltimo poſſeſſore: nam ſufiſſimè demonſtratum eſt, quòd ſi aliqua primogenitura vel juris Francorum vel alia probata eſſet, maſculum debere eſſe ejuſdem lineæ & gradus, vt excludat fœminam, & de hoc eſt controuerſia, ut data & non conceſſa d. primogenitura juris Francorum vel alia, filia vltimi poſſeſſoris per maſculos alterius lineæ, etſi à primo inſtitutore deſcendentes, excludatur; & non excludi ex certiſſima, receptiſſimaque ac veriſſima Doctorum ſententia docuimus.

Nec inſtandum eſt, hîc agi de majoratu maſculino, inducto pro conſeruatione familiæ, & agnationis, quo caſu fœminæ propter maſculos remotiores excluduntur, Molin. *d.lib.3.cap.5.* per totum præſertim cùm ſit majoratus feudalis, inductus ex immemorabili præſcriptione familiæ in fauorem maſculorum, quæ præſcriptio non poteſt extendi ad alias perſonas quàm quæ fuerunt comprehenſæ in ipſo vſu inductiuo præſcriptionis, cùm tantum cenſeatur præſcriptum quantum poſſeſſum. Nam reſpondetur, hæc non eſſe niſi repetitionem eorum quæ jam dicta ſunt, & demonſtratum fuiſſe; nullam hîc eſſe primogenituram ſiue majoratum, & ſi quis ſit, eum non eſſe maſculinum pro conſeruatione agnationis, ſed ſolùm vel juris Francorum, vel ſimplicem; nec hîc vllam eſſe habendam rationem juris feudalis, & cùm fœminæ ex conſuetudine patriæ ſuccedant ſimul & eodem tempore cum maſculis, etiam in eodem gradu exiſtentibus, ſi præſcriptione ille majoratus inductus eſt, illa præſcriptio tantùm habebit locum quoad gradum & perſonas † in eo exiſtentes quæ præſcipſerunt, hoc eſt 22
quoad filios vltimi poſſeſſoris non quoad alios, Burgen. *conſ.29 num.64.* cum ſequentibus & alij ſuprà citati, maximè cùm de præſcriptione agitur, Auchar. *d. conſil.339.* Nec opus eſt vt præſcriptio extendatur ad fœminas, vt eæ admittantur; imò dicimus non extendendam ne excludantur, neque volumus præſcriptionem eis prodeſſe, ſed non nocere: fœminæ enim ſunt in regula, & habent intentionem fundatam, nec opus eſt, vt præſcriptione juuentur; ſed tantùm ne per eam excludantur: non excludentur autem tenera, quia nullos alios quàm filios vltimi poſſeſſoris præſcripſiſſe prætendi poteſt, nunquam enim alij ſucceſſerunt, ad quos propterea præſcriptio aliarum perſonarum, alterius, hoc eſt proximioris gradus, non poteſt porrigi, maximè & juris diſpoſitione in contrarium exiſtente, & contraria ratione militante: imò etiamſi contraria ratio non militaret, Burgen. *d. conſil. 29. num.57.* † Nun enim idem caſus & ſimilis eſt de 23
maſculo primogenito proximiore ad remotiorem, *l. ſi vna matre, C. de bonis matern. l. cum ita §. in fideicommiſſo de legat.3.* & in terminis Burg. *d. nu 57.* & per conſequens de vno caſu ad alium in hac ſpecie non eſt trahenda diſpoſitio *l. quæritur ff. de ſtatu homi.* Deci. *in c. tranſlat. 2. lect. col. penul. de conſtit.* nec poteſt dici ſimile in quo aliqua abſimilitudo ineſt ad nota. *in c. non poteſt de præbend. in 6.* Burg. *ibid.*

Quod poſtremo loco, cùm dicimus in majoratu juris Francorum vel alio, nunquam fieri tranſitum de vna linea ad aliam, quamdiu ſuperſunt maſculi ejuſdem lineæ, vel poſt eos fœminæ, vt per Cancetium *d. tit. de feud. num. 47.* cum alijs ſuprà allegatis; Reſpondetur, hæc vera eſſe, & procedere quando agitur de ſimplici primogenitura, non autem de feudali nec maſculina: cùm † enim agitur de primogenitura feu- 24
dali, ſicut fœmina non eſt capax feudi, ita nec primogenituræ feudalis; ideò bene omnino excludi, etiam per maſculos remotiores alterius lineæ & gradus, Pariſ. *conſ.72. per tot. vol.4.* maximè *num.10.* Molin. *libro 3. cap.4. num. 43. & cap. 5. per tot.* magna eſt enim differentia inter majoratum & feudum, quia in majoratu fœmina † ſuccedit, deficientibus maſculis ejuſdem 25
lineæ, quod ſecus eſt in feudo, Melch. Palaes *d. tract. part. 2. quæſt. 5. num. 6.* & idem multo magis vbi agitur de pri-

de primogenio maſculino feudali, vt in caſu iſto præſupponitur, quia cùm illud ſit fideicommiſſum in fauorem maſculorum, pro conſeruatione agnationis & familiæ, fœminæ etiam deſcendentes vltimi poſſeſſoris ab eo omnino excluduntur, & admittuntur collaterales maſculi, etiam in infinitum, à primo inueſtito deſcendentes, vt per Deci. *d. conſil.* 85. Oſaſc. *deciſ.* 162. *num.* 8. Franc. de Amic. *vbi ſupra §. qualis autem, num.* 1. *fol.* 114. Pinel. *in tertia parte, l. 1. C. de bonis matern. num.* 91. Thom. de Marin. *de feud. tit. 2. numer.* 17. Pariſ. *d. conſ.* 72. *vol.* 4. & Moz. *de feud. tit. de ſubſtitut. num.* 76. Facilis eſt reſponſio, ſæpiùs ſuprà facta: † nam, vt ſæpiſſimè dictum fuit, nulla habenda eſt ratio juris feudalis in hac patria, data dicta conſuetudine, qua feuda ſunt ad inſtar patrimonialium & allodialium: imò ex eo quòd fœminæ, non minùs ac maſculi, ſunt capaces feudorum, & ſimul eodem tempore cum illis concurrunt, ea reſponſio retorquetur contra ipſos, & abſque dubio fœmina debet excludere maſculum alterius lineæ; idemque, ſtatuendum ſecluſa d. conſuetudine, attento quòd hoc feudum eſt emptitium, abſolutè hæreditarium, & conditionatum. Sed inutiliter primogenitum feudalis opponitur, quæ nulla vn-
27 quam fuit in dicto feodo Caſtri-noui. Et † quoad primogenituram maſculinam, edoctum fuit nullam eſſe; & ſi aliqua ſit, eam, vel ſimplicem vel juris Francorum eſſe. Ideoque manere firmam, & illibatam rationem noſtram, qua in vtraque filiæ vltimi poſſeſſoris excludunt maſculos alterius lineæ, etiam maſculorum in gradu filiorum vltimi poſſeſſoris facta mentione, & non data illa primogenitura maſculina perpetua ceſſet ratio conſeruationis agnationis, quam ex ea vult elicere d. Conſultor. Imò & in hoc caſu, ſi adeſſet primogenitura, & aliqua ſit ratio ejuſdem, ea eſt quam deduximus, quæque exprimitur in articulis ſuper quibus factæ fuerunt dictæ atteſtationes, vt ſcilicet d. Caſtrum in vnius perſona conſeruetur: ſed, quod plus eſt, in noſtro caſu ratio conſeruationis agnationis non poteſt nocere d. Domino Franciſco, ſeu Joachimo ejus filio, cùm d. Joachimus maſculus agnatus ſit vltimo poſſeſſori. Et vt ſingulis authoritatibus ſuprà allega-
28 tis reſpondeamus. Quoad † Decium, *d. conſ.* 85. ſuprà ſatisfactum fuit, maximè quia in caſu ſuo jus feudale habebat locum, quo fœminæ regulariter excluduntur: ita vt non mirum ſit, ſi præſcriptio per maſculos inducta, quæ de ſui natura eſt ſtricti juris, non proſit fœminis, quæ de natura feudi excludi debent. At in caſu noſtro fœminæ regulariter admittuntur, ita vt non quæratur, an illis per præſcriptionem maſculorum jus quæſitum ſit, ſed an illis competens ſit ſublatum, cùm in caſu noſtro, nunquam maſculus remotior ad excluſionem fœminarum fuerit admiſſus, Oſaſc. *deciſio.* 162. *num.* 8. nihil omnino facit ad rem, & quæſtionem longè diuerſam tractat; an filius, repudiata paterna hæreditate, poſſit acceptare feudum, & præſupponit clarè, ex prouiſione hominis feudum, de quo agitur, eſſe ex pacto & prouidentia; Franc. etiam de Amicis d. loco nihil ad rem, quærit enim ſolùm an feudum præſumatur ex pacto & prouidentia, & in puris terminis juris feudalis, ac ſecluſa conſuetudine, qua fœminæ ſunt capaces, *vt in fin. d. §. qualis.* Quæ omnia ceſſant in noſtro caſu, attenta conſuetudine regionis ſæpè memorata; ac etiam ea ſemota ijs concurrentibus, quæ ſunt in noſtro feudo, quod emptitium, quod hæreditarium, &c. de quibus ſuprà. Eodemque modo ſatisfit Pinello *in tertia parte, l. 1. num.* 91. Et quoad Thomam de Marin. *de feud. tit. 2. num.* 17. nihil etiam ad rem: loquitur enim in vero feudo, eoque clarè ex pacto & prouidentia conſtituto, & vbi jus feudale Longobardorum habet locum; quo caſu non eſt dubium, agnatos remotiores ſuccedere, excluſis fœminis, quæ omnino talis feudi ſunt incapaces. At nos verſamur in patria, in qua contrarium ſeruatur, præſuppoſita d. conſuetudine, & negamus d. Caſtrum eſſe feudum ex pactu & prouidentia; imò aſſerimus eſſe hæreditarium, & ex generali patriæ conſuetudine, & ex ſui propria natura, vt ſuprà edoctum fuit, Pariſ. *conſ.* 72. *lib.* 4. loquitur in primogenitura inſtituta ad inſtar feudorum, quæ retinent propriam naturam, vt ſcilicet eorum ſint incapaces fœminæ. Et clarè erat inſtituta perpetuò in fauorem maſculorum, per hæc verba, *vt primogenitus maſculus, & alij deſcendentes ex illo de majore in majorem ſuccederet, num.* 10. *circa finem*: nam cùm dictio, *deſcendentes*, ſit in eadem oratione, *maſculorum*, dictio cenſetur, repetita in deſcendentibus, & ſic voluiſſe facere perpetuam maſculinam primogenituram, vt ex diſcurſu conſilij patet: quod niſi eſſet, ſi fœmina ſuperuixiſſet, quæ in ſuo caſu deceſſerat, & agebatur de filio ex ea, & ſic de bonis ad aliam familiam transferendis, clarè concludit *num.* 95. *&* 101. *in fin.* quòd hujuſmodi fœmina quæ eſſet agnata, excluderet remotiores agnatos, quod noſtro caſui admodum congruit, in quo agitur quidem de filio ex filia, ſed eo agnato, in quo agnatio conſeruari poteſt melius, quàm in fœmina agnata; Mozzius etiam *num.* 76. nihil facit ad rem noſtram: quærit enim vſque ad quem gradum collaterales agnati ſuccedant in feudis, & concludit, quòd ſi tranſitum fecerit de perſona primi acquirentis in ſuos deſcendentes, ſuccedere in infinitum, quòd ſi non fecerit tranſitum, ſuccedere vſque ad ſeptimum gradum, & ſic loquitur in vero, recto & proprio feudo.

Ex quibus ſatisfactum eſt omnibus quæ per d. Dominum Conſultorem contra dictum Dominum Franciſcum adducta fuerunt: coactique fuimus ſæpiùs eadem repetere, quia d. Dominus Conſultor eadem ſæpè inculcabat, & in idem ſemper recidebat, præſupponebatque primogenium maſculinum perpetuum, etiam in fauorem remotiorum maſculorum ad excluſionem filiarum, quorum neutrum verum eſt, imò vtrumque falſum.

CONSILIVM VI.

ARGVMENTVM.

QVANDO feudum regitur jure Francorum, an filia primogeniti admiſſi excludat patruum.

Conſilium reſponſiuum ad conſilium cujuſdam Doctoris Tholoſatis.

SVMMARIVM.

1 *Quando feudum regitur jure Francorum, primogenitus excludit ſecundogenitum.*

2 *Et maſculus fœminam ejuſdem ſcilicet gradus.*

3 *Non autem excluditur fœmina per collaterales, &* num. 7.

4 *Imò filia primogeniti admiſſi excludit patruum, &* nu. 11. & 16.

5 *Quod habet locum, etiam ſecluſo jure Francorum in alijs majoratibus, data capacitate fœminarum.*

6 *Etſi qualitas maſculinitatis modo ne perpetuo & omnibus gradibus adjecta fuiſſet.*

8 *Paria ſunt dicere, quod ſuccedatur jure Francorum, vel quod primogenitus ſolus ſuccedat.*

9 *Linea ſemel ingreſſa ſemper durat quamdiu adſunt maſculi vel fœminæ.*

10 *Feuda in Gallia & omnibus Prouincijs cis Alpes conſtitutis, nominatim in hac patria, ſunt redacta ad inſtar patrimoniorum, &* no. 14.

12 *Caſtrum-nouum, de quo agitur, non eſſe Baroniam.*

13 *In feudo ſimpliciter & purè hæreditario, tam maſculi, etiam extranei, quàm fœminæ inſtitui poſſunt hæredes.*

15 *Ius Francorum in Conſtitutiones Siciliæ per Fridericum relatum fuit.*

17 *Lex Salica habet tantùm locum in Regno & ejus ſucceſſione, non autem in cæteris bonis, ſiue allodialibus, ſiue feudalibus.*

18 *Quoties maſculi vocantur, filij filiarum cenſentur vocati, quod quomodo procedat ſequentibus* nu. 19. & 20. *docetur.*

SCripſeram fusè in faoorem Illuſtris Domini Fran-
1 ciſci de Simiana, Domini de Coſta, tanquam patris & legitimi adminiſtratoris Joachimi de Simiana Infantis ejus, filij Domini Caſtri-noui, aduerſus Illuſtrem Domioum Antonium de Simiana Dominum de Cedeton, prætendentem ſe jus habere in d. loco Caſtri-ooni, & varijs plurimiſque medijs docoeram, eom omoi jure omnino carere, tum ex defectu probationis, tom quòd, etſi oon tenetemor, ex abundanti de jure d. Domini Franciſci edoctum fuit: nam ſi qoas d. Dominus Antonius probationes habere poteſt juris per eum prætenſi, eæ reſultant ex articulis, aliàs per procuratorem Illuſtris quoodam Domini Joachimi de Simiana, Domini, dum viueret, Caſtri-noui, aui materni d. Joachimi infantis, in cauſa quam d. Joachimus habebat contra magnificum qoondam Dominom Ludooicum de Simiana, patrem d. Domini Antooij, datis, & ex depoſitiooibus teſtium ſuper probatione dictorum articulorum factis, de quibus fit hîc mentio, *citra, &c. niſi* &c. At verò neque articulos, confeſſioneſque in eis cootenuas, neque probationes ſequutas, d. Domino Antonio prodeſſe poſſe docuimus, quòd ſcilicet eſſent acta in alia inſtantia, & inter alias perſonas facta, quòd confeſſiones in dictis articulis cootentæ, legitimè & tempore debito reuocatæ fuiſſent, quòd d. Ludouicus reprobaſſet hujuſmodi confeſſiooem & depoſitiones, articuloſqoe reprobatorios produxiſſet, & teſtes ſuper his examinari feciſſet, quòd hujoſmodi depoſitiones nonquam publicatæ fuiſſent, qoòd depoſitiones teſtium nihil pertinenter concluderent ad caſum noſtrum, quòd etiam nec primogenituram prætenſam eo modo quo debebant probabant, nec cauſam reddebant, quæ, vt prætenſa primogenitura probaretur, neceſſaria erat, quodque contenta tam in poſitiooibus, quàm articulis erant plena erroribos, & pleraqoe omnino falſa, maximè quatenus liberam de d. Caſtro diſponendi facultatem tollunt vel reſtringunt, & pleriſque alijs rationibus qoas in noſtris ſcriptis fuſiſſimè deduximus, & veras in jure probanimus. Sed & vltra defectum juris d. Domini Antonij, de jure d. Domini Fraociſci ſeu ejus filij Domini Caſtri-noui edoctum fuit, præſuppoſita conſuetudine notoria & manifeſta in tota Gallia & omnibus prouiocijs cis Alpes cooſtitutis, & nominatim in hac patria recepta, qua feuda habentur ad inſtar patrimoniorum, ita vt liberè ſine conſenſo Domini alienari poſſiot, & in illis fœminæ eodem modo quo maſculi ſuccedant, nulla omnino ſexus prærogatiua aut differentia habita, & fœminæ cenſeantur eodem jure quo maſculi, idque ex eo quòd hoc feudum ſemper fuit & eſt verè & merè hæreditarium, ad qooſcumque hæredes, etiam extraneos, tranſitorium, tom ex conſuetudine patriæ, tum ex particulari jure d. feudi quod varijs modis, ſed maximè ex homagijs à trecentis annis huc vſque præſtitis probatum fuit, idque præſertim ex eo homagio quod ſummo Pontifici præſenti, cùm primum ſuperioritatem d. loci conſequutus fuit à Domino ejuſdem loci etiam præſente præſtitom fuit. Rurſus, ex eo quòd d. feudom, mediante pecunia, tum à priuato, tum à Camera acqoiſitum fuit; quæ Camera jus ſuum in Dominum d. loci, pro ſe & hæredibos ſuis ſtipulantem, tranſtulit, qood totum fuit per Bullam Gregorij XI. confirmatum. Item, quòd reuera nulla vnquam primogenitura gentilitia & agnatitia, in d. Caſtro-nouo inducta fuit. Item & qoæ negatiua probata fuit ex eo qoòd à primo à quo d. Dominus Antonius prætendit, aot prætendere poteſt primogenituram inductam vſque ad vltimatè defunctum demonſtratum fuit, aut non primogenitos ſucceſſiſſe, aut non ſolos, ſed cum alijs fratribus, aut ſi quandoque ſoli ſucceſſerant, id acciderat, vel per diuiſionem aut tranſactionem inter fratres initam, vel ex vi donationis in contractu matrimonij factæ; ratione verò prætenſæ primogenituræ, nunquam: quæ omnia longè magis in caſo noſtro procederent, quòd Joachimus filius d. Franciſci, donatarius & hæres vnioerſalis, cum beneficio legis & inuentarij, alterius Joachimi ejus aui materni; ſit maſculus & eidem Joachimo auo ex parte patris agnatus. Sed etſi omnia ſuprà dicta ceſſarent, quæ tamen non ceſſant, imò veriſſima ſunt, & poſito, hujuſmodi atteſtationes & poſitiones veriſſimas eſſe, & plenam fidem facere, ac ex his probari hoc feudum regi debere jure Francorum, ita vt primogenitus ſolus & inſolidum, excluſis cæteris fratribus, in eo ſuccedere debere: Aſſerebam ego, etiam ſi hoc verum eſſet, nihilominus re-

pellendum

pellendum eſſe d. Dominum Antonium, quia etſi ve-
riſſimum ſit, quòd quando feudum regitur jure Fran-
1 corum, ſequitur, † & importantea verba, vt primoge-
nitus excludat ſecundogenitum, Affli&. *deciſ.* 119. & ibi
de Urſill. Andræ. de Iſern. *in cap.* 1. §. *præterea Ducatus,*
nu. 2. & paſſim *de prohib. feudi alienat. per Frider.* & alij
2 in magno conſilio allegati, & † maſculus filius vltimi
poſſeſſoris defuncti excludat filiam ejuſdem, de Urſill.
ad Affli&. *deciſ.* 119. idem Affli&. & ibi de Urſill. *deciſio.*
3 248. Choppin. *de doman. Franc. lib.* 3. *tit.* 6. non † autem
vt filia excludatur per collaterales, imò ipſa omnes ex-
cludit de jure Francorum, Andr. de Iſern. *in cap.* 1. *nu.* 2.
de eo qui ſibi & hæredib. vt dicit eam excludere patruum
& Dominum ſuperiorem, Matth. de Affli&. *in cap.* 1. *nu.*
19. & 40. *in fin.* & 41 *de natur. ſucceſſ. feud.* imò filia ex
primogenito excludit ſecundogenitum cùm de ſuc-
ceſſione ſui agitur, Matth. de Affli&. *in cap. omnes n.* 33.
ſi de feudo defuncte, & in cap. 1. *num.* 76. *cum ſeqq. de ſucceſſ.*
feud. Et quamuis, cùm præmortuus eſt primogenitus
& deceſſit ante patrem relicta filia, aliqui contradicant:
tamen ſi primogenitus ſemel fuit admiſſus, ac deceſſit
4 poſt patrem, certum eſt, † filiam ex eo excludere ſe-
cundogenitum; & in terminis quando feudum regi-
tur jure Francorum hoc affirmant, Andr. de Iſern. *d.*
cap. 1. *in fin. de eo qui ſibi & hæred.* Matth. de Affli&. *d.*
cap. 1. *n.* 19. & 40. *in fin.* & 41. *de natu. ſucceſſ. feud.* quam-
uis ſemper, quantum potuit, fauerit patruo contra ne-
potem, vt inquit Couar. *pract. q. c.* 38. *nu.* 8. Pet. de Gieg.
in tract. de conceſſ. feud. part. 4. *q.* 4. *verſ. his tamen.* Couar.
var. reſol. lib. 3. *c.* 5. *ſub n.* 5. *verſ. rurſus* 7. poſt multos quos
refert, Intrigl. *de feud. cent.* 2. *art.* 43. & alij in magno cõſ.
5 allegati. Sed & † ſecluſo jure Francorum, etiam in ter-
minis primogenituræ, & majoratus, eſt perpetua regu-
la ſeruanda (præſuppoſita tamen capacitate fœmina-
rum, quæ ſuccedere poſſint, neque ſint incapaces ſuc-
ceſſionis) vt deficientibus maſculis ejuſdem gradus &
lineæ, fœminæ vltimi poſſeſſoris excludant remotio-
res maſculos, quantumuis à primo inſtitutore deſcen-
dentes, Jacob. de Aret. & Pet. de Bellapert. *in l. pater fi-*
lium, § *quindecim. ff. de leg.* 3. Anchar. *conſ.* 339 pro majo-
ri intelligentia *n.* 7. omnino videndus. Burgos de Paz
in proœm. ll. Tauri n. 66. *cum ſeqq & conſ.* 29. *per tot.* Joan.
Gutier. *pract. quæſt. lib.* 1. *q.* 88. *n.* 6. Molin. *lib.* 1. *cap.* 1. *n.* 9.
& cap. 7. *num.* 4. *verſ contrarium, & lib.* 3. *cap.* 4. *nu.* 5. *cum*
ſeqq. & cap. 6. *n.* 30. 31. 32. & 49. Cancer. *lib.* 1. *tit.* 12. *de feud.*
nu. 47. & 49. & alij in magno conſilio allegati.
6 Quæ adeò vera ſunt, vt † quamuis qualitas maſcu-
linitatis primogenito fuerit adjecta, modò ne perpe-
tuò, & omnibus gradibus non in vno tantùm maſcu-
lorum ſit facta mentio, ſuperior ſententia verior ſit, &
procedat, vt nimirũ primogenito ſemel admiſſo ipſius
filia excludat patruum, Palaes *de majorat. part.* 1. *q.* 6. *n.*
10. Pet. Salazar omnino videndus, quia rem in terminis
clariſſimè & certiſſimè determinat *in tractat. de vſu &*
conſuetud. c. vlt. n. 29. & *n.* 56. maximè *verſ. nec intereſt, &*
n. 61. & 62. vbi hanc doctrinam, regulam infallibilem
appellat, Chaton. *aux memorables obſeruations du droict*
François, verſ. fief, en fin. & aliàs prout fuſiùs diſſerui in
priori conſilio, & omnibus quæ in contrarium afferri
poſſunt, maximè circa qualitatem maſculinitatis re-
ſpondi. Sed accepi, Doctiſſimum virum Tholoſanum
circa quæſtionem hanc, *An cùm feudum jure Francorum*
regitur, filia vltimi poſſeſſoris excludat patruum, in con-
trarium ſcripſiſſe, etſi dubitatiuè tandem concludat,
cui paucis reſpondendum eſt.

Ac primùm, ſtatuendum eſt, ipſi non fuiſſe propo-
ſitam quæſtionem vt debebat: ipſe enim ſolùm diſſe-
rit, an cùm feudum regitur jure & more Francorum,
fœminæ eodem modo ſuccedant ac maſculi, & an ali-
qua diſtinctio fieri debeat inter filios & filias, qua in
quæſtione concludit, quòd quamuis feuda ſint in Gal-
lia redacta ad inſtar patrimoniorum, inſpecto tamen
jure antiquo Francorum, eſſe faciendam diſtinctio-
nem inter filios & filias, & filium maſculum excludere
ſororem, quod ſi ſimpliciter ita intellexit, nos ejuſdem
quoque ſumus ſententiæ: nouimus enim hanc clau-
ſulam, vt feudum regatur jure Francorum, hoc impor-
tare, vt primogenitus excludat ſecundogenitum, &
maſculus fœminam, ſcilicet ejuſdem gradus, ſed poſt-
eaquam ſemel primogenitus fuit admiſſus, filiam e-
juſdem excludere patruum certiſſimum eſt, vt ex ſu-
perioribus patet, & de hac quæſtione in his terminis
erat diſſerendum, non ita generaliter, An fœminæ ſuc-
cedant non ſecus ac maſculi, & an inter eos fiat aliqua
diſtinctio: quòd ſi quæratur de filia primogeniti ad-
miſſi per remotiorem non excludenda, planè ejuſmo-
di deciſioni certiſſimæ & receptiſſimæ non obſtant
quæ in contrarium proponuntur, ſi ea quæſtioni ita vt
debet propoſitæ vellemus applicare. Ac primùm, cùm
ait per hæc verba, quibus contendit ordinatum fuiſſe
in feudo Caſtri-noui vt primogenitus ſuccedat ſolus
& in ſolidum, filias cenſeri excluſas à ſucceſſione, jux-
ta *deciſ.* Guid. Papæ 506. Ludou. Roman. *conſ.* 438. Bene-
dict. *in cap. Raynutius, verb. in eodem teſtamento nu.* 173.
de teſtament. Reſpondetur hoc verum eſſe, ſi quæſtio
eſſet inter filium & filiam defuncti, & in his terminis
loquitur Guid. Pap. & eum ſequutus Benedictus d. lo-
cis (nam quoad Roman. *d. conſ.* ne verbum quidem de
hac quæſtione) † ſed ſi primogenitus fuit ſemel ad- 8
miſſus, filia ejuſdem excludit patruum abſque dubio,
vt patet ex locis ſuprà citatis, & nominatim Ferrerius
in annotatio. ad d. quæſt. 506. deciſionem illius confir-
mando, hanc rationem ſubjicit, quia ſemper maſculi
præferuntur fœminis, maximè in ſucceſſionibus no-
bilium, feudis & dignitatibus: ita vt in pari gradu
præferatur maſculus fœminæ, ex Decio *in l.* 2. *de regul.*
jur. Bald. & alijs *in l.* 1. *de Senator.* præſupponit igitur,
maſculos & fœminas inter quos eſt controuerſia, eſſe
in pari gradu, ſatis demonſtrans, quòd ſi ſint in diuer-
ſo gradu & agatur inter filiam defuncti, & patruum
vel alios, fœminam præferendam. Multò magis hoc
caſu, quo agitur inter filium eundemque agnatum ex
filia, filij ex primogenito nati, & filium ſecundoge-
niti.

Nec vlla vis facienda eſt in his verbis, quòd primo-
genitus ſuccedat ſolus & in ſolidum: † nam paria ſunt 9
dicere, quòd ſuccedat jure Francorum, vel quòd pri-
mogenitus ſolus ſuccedat (nam ſolus & in ſolidum pa-
ria ſunt: Andr. de Iſern *in cap. Imperialem*, §. *præterea,*
maximè *n.* 2. *verſ. ſed quomodo probabitur, de prohib. feud.*
alienat. per Frider. Matth. de Affl. *deciſ.* 119. *n.* 1. & 2.
Dec. *conſ.* 445. *n.* 8. Molin. *de primog. lib.* 1. *c.* 7. *n.* 4. Thom.
de Marin. *de gener. & qualit. feud. tit.* 13. *n.* 3 eo verò jure
Francorum filiam primogeniti ſemel admiſſi exclude-
re patruum edoctum fuit.

Affert ſecundam rationem, quòd ſcilicet cùm aga-
tur de Baronia, quæ eſt feudum nobile, præſumitur in-
ter nobiles perſonas maſculos fuiſſe vocatos *l. ex facto,*
§. *ſi quis rogatus, ff. ad Trebellia.* & quòd de jure feudo-
rum ſoli maſculi admittuntur *c.* 1. *de ſucceſſ. feud. c.* 1. §. *&*
quia de eis qui feud. dar. poſſ. c. 1. *de alien. pater feudi.* quã-
uis aliqua fuerit contentio ea de re inter Gerard. & O-
bertum, cùm ſcilicet inueſtitus quis fuerit de feudo,
ita vt ad fœminas tranſiret, & is duas tantùm filias re-
liquiſſet, quarum vna filium habeat, & altera filiam;
vtrum poſt mortem illarum maſculus præferri debeat;
cap. 1. §. *ſimiliter de Capit. qui Cur. vend.* tamen inualuit
diſtinctio DD. de qua fusè Hotom. *in ſua diſput. de feud.*

cap.13.14.15. vt maſculi ſemper ſuccedere & præferri debeant in feudis, niſi per legem inueſtituræ filiæ ſint admiſſæ, quo caſu dicuntur feuda muliebria, propterea cùm de anno 1278. controuerſia fuiſſet de ſucceſſione Ducatus Auſtriæ, maſculi filiabus prælati fuerunt, quòd Auſtriæ Ducatus feudum eſſet minimè muliebre, vt docet Author Paralipomenon, appoſitus ad calcem Chronico. Abbatis Vrſpergenſis, in vita Imperatoris Rodulphi: nos verò non eſſe in terminis feudi muliebris, quia cùm vocetur primogenitus ex vſu & conſuetudine Franciæ, ſoli maſculi poſſunt ſuccedere, vt fusè docet Tiraquell. *de jure primogen. quæſtione* 10. *&* 6.

His reſpondetur, hanc quæſtionem non eſſe imaginarijs præſumptionibus decidendam, ſed claris & determinatis juris deciſionibus, quibus ſuprà edoctum fuit, quando feudum regitur jure Francorum, filiam primogeniti ſemel admiſſi excludere patruum ex Joanne Andr. *in cap.1. de eo qui ſibi & heredibus*, Matth. de Afflict. Couarru. Intrigliol. & alijs ſuprà allegatis. Habetur quidem ratio quandoque qualitatis perſonarum, vt mens teſtatoris eliciatur, vt in terminis *d. §. ex facto*, cùm quæritur, an filius naturalis excludat ſubſtitutum, & faciat deficere conditionem, *ſi ſine liberis*: ſed neque hîc agitur de interpretanda voluntate teſtatoris, ſed de jure certo; & quid importent hæc verba, *feudum regi jure Francorum, & primogenitum filium vltimi defuncti ſuccedere & excludere ſecundogenitum*, in quo DD affirmant, filias quidem per maſculos ejuſdem gradus excludi, ſed non per remotiores, etiamſi facta fuiſſet mentio primogeniti, remota clauſula juris Francorum, & etiam adjecta qualitate maſculinitatis, locis ſupracitatis; quin etſi ageretur de aliqua diſpoſitione teſtatoris, eaque interpretanda, qua primogenitum filium vltimi defuncti etiam ſub qualitate maſculinitatis, vocaſſet: nihilominus filia pri-
9 mogeniti admiſſi excluderet remotiores maſculos: † linea enim ſemel ingreſſa, ſemper durat, quamdiu adſunt maſculi vel fœminæ, Molin. *lib.3. c.4. nu.14.* Gamma *deciſ.254. num.6.* & Burgos *conſ.29. nu.48. & 49.* planè veriſſimile eſt, teſtatorem voluiſſe, & æquitas ipſa ſuadet, vt filia vltimi defuncti præferatur ejuſdem collaterali, quantumuis à primo & communi ſtipite deſcendenti, quòd ſi aliter voluiſſet teſtator, dixiſſet viique, Charon. *d. loc. verb. fiefs, in fine.* Quæ certiſſima ſunt in caſu noſtro, quo Joachimus filius ex filia vltimi defuncti, eſt illi agnatus, & in eo nomen, & familia conſeruantur.

10 Nec ad caſum noſtrum opponi debet † jus feudorum, attenta conſuetudine generali in tota Gallia, & nominatim in hac patria recepta, Bertrand. *conſ.237. lib.6* qua feuda ſunt ad inſtar patrimoniorum: ita vt nihil interſit, an de jure feudorum fœminæ ſint capaces, necne; quinimo ſecundùm diſtinctionem eo jure receptam, fœminæ ſuccedere deberent, ſimul etiam cum maſculis, & eodem modo, cùm feuda non minùs ſint muliebria quàm maſculina, nullaque ſit, attenta d. conſuetudine, ſexus facienda differentia, ſed ea ſecluſa, ſi de mero jure Francorum agatur, eoque antiquo, filia excluditur quidem à maſculis ejuſdem gradus, ſed ipſa excludit remotiores, vt ſæpiſſimè fuit dictum, & ſuprà probatum.

Et ex eo quòd primogenitus vocatur, verum eſt de jure Francorum, maſculos excludere fœminas, ſcilicet ejuſdem gradus; nec primogenitam fœminam excludere fratrem juniorem: & in his terminis loquitur Tiraquell. *de jure primogen. quæſt.10.* in contrarium allegatus (nam *quæſt.63.* quæ etiam allegatur, nihil fa-
11 cit ad rem: ſed ſi † primogenitus fuerit ſemel admiſſus, filiam ipſius excludere patruum ipſe disertè contendit *ead. quæſt 10. num.21.* & de eo nullum eſſe dubium affirmat *quæſt.14. num.7.* poſt multos quos vtrobique refert, *& qu.40. num.3* vbi aſſerit Andr. de Iſern. Neopodanum ac Matth. de Afflict. qui ſolent pro patruo contra nepotem tenere: tamen quando primogenitus fuit admiſſus, contrarium, in fauorem ſcilicet filiæ defuncti, contra patruum reſpondere ſolitos: ita vt cùm Tiraquell. *d. quæſt.10 num 21.* videtur dubitare niſi detur conſuetudo, intelligendus ſit, ſi quæratur, an filia, tanquam primogenita, excludere debeat ſorores, non autem in terminis noſtris, in quibus ipſemet *d. quæſt.17. num.7.* nullum eſſe dubium contendit. Vltra quod poſſumus aſſerere, conſuetudinem requiſitam per Tiraq. eſſe talem in tota Gallia, cùm fœminæ ſint capaces feudorum, & jure Francorum docuerimus, ſolitas filias admitti poſt maſculos ejuſdem gradus: ſed & generaliter, nullam eſſe habendam rationem dubitationis Tiraquelli *d. cap.10. num.25.* aſſerit Couarru. *d. lib.3. variarum reſolut. cap.5. numer.5. verſ.*
rurſus ſeptimo. Quæ † omnia procedunt etſi ageretur, 12
de Baronia, vt præſupponit d. Conſultor; cùm tamen reuera d. Caſtrum-nouum non ſit Baronia, vt edoctum fuit in articulis, & magno conſilio. Atque ex his quidem ſatisfit ijs quæ in dicto conſilio proponuntur.

Sed cùm à principio aliquot rationes in fauorem dicti Franciſci propoſuiſſet, illis nititur reſpondere.

Prima erat, quòd priuilegium fuerat conceſſum in loco Caſtri noui ſucceſſoribus quibuſcumque, etiam extraneis, vt jure & more Francorum viuerent, ex quibus verbis, neceſſariò filiæ ad excluſionem remo-
tiorum maſculorum admitti debent, nam † ſi extra- 13
nei vocantur, multò magis filiæ, maximè quia fit expreſſa mentio hæredum quorumcumque, quo caſu qualitas hæreditaria requiritur, & tam maſculi quàm fœminæ inſtitui poſſunt, Bald. *in leg. cum virum poſt, numer.21. Cod. de fideicommiſſ.* Clarus *in §. feudum, quæſtione noua.* Sed huic rationi nullo modo ſatisfacit, & eam tacet & ad alias deſcendit: nimirum, feuda in Gallia ad inſtar patrimoniorum cenſeri, & jure Francorum filiam concurrere cum maſculis.

Quod tamen poſtremum cùm clauſula juris Francorum adeſt, non ita ſimpliciter aſſerimos, ſed ſolùm dicimus, eas excludere remotiores maſculos. Reſpondet autem, illud quidem in ſe verum eſſe, ſed non habere locum, quando per documenta apparet primogenitos vocatos eſſe, quo caſu de jure Francorum maſculi excludunt filias. Quæ reſponſio nihil facit ad caſum noſtrum: nam vera eſt in ſe, cùm agitur inter maſculos & filias ejuſdem gradus: ſecus ſi agatur inter maſculos remotiores, & filias vltimi defuncti, quo caſu certiſſimum eſt, eas de jure Francorum excludere maſculos, Joan. Andr. *d. capite primo, de eo qui ſibi & heredibus*, Tiraquell. *d. quæſt.14. num.7. & quæſt.40. numer.3.* & alij ſuprà citati ſubjungit, antiquo jure Francorum filias excluſas fuiſſe à ſucceſſione feudorum, & de eo jure intellexiſſe eum qui conceſſit priuilegium quod prætendit aduerſa pars, neceſſariò intelligendum eſſe ex eo quòd vocat primogenitum: Ideoque Cujac. *lib.1 de feud. titul.1. §. & quia aſſerere*, moribus Gallorum feuda etiam ad filias tranſire ſæpiſſime, & jure patrimonij cenſeri, ſaluo ſemper debito ſenioribus, hoc eſt, vt interpretatur Conſultor, primogenitus. Sed, vt omittam an d. interpretatio verborum Cujacij vera ſit (quæ tamen talis non videtur, & ſeniores ibi accipiantur pro dominis feudi quibus cenſus reſeruatur, etſi feuda cenſeantur

jure

jure patrimoniorum;) reſponderetur, hoc nihil facere ad
rem noſtram: nam verum eſt, duplici jure diuerſis tem-
14 poribus feuda in Gallia conſiderari; vnum, † quod jam
à multis ſeclusis introductum eſt, quo feuda ſunt reda-
cta ad inſtar patrimoniorum, & eo jure filiæ ſimul &
vnà cum filijs maſculis ſuccedunt, nulla omnino facta
ſexus differentia, Steph. Bertrand. *conſ. 15. n. 16. lib. 1. po-
ſter.* Chaſſan. *in conſuetud. Burgund. tit. des fiefs. §. 5. n. 4.*
Guilhel. Bened *in cap. Raynutius, verb. duas habens, n. 67.
cum ſeqq.* Guido Pap *q. 59. q. 133. & q. 297.* & alij in prio-
ribus ſcriptis allegati, quod in omnibus prouincijs ci-
tra montes habet locum, Jaſon *in l. de quibus, n. 64. ff. de
legib.* Guilhel Bened. *d. verb. duas habens, nu. 67.* Aliud,
quod antiquiſſimũ fuit, & de quo Fridericum, ſi quod
priuilegium conceſſit, cenſuiſſe exiſtimandum eſt,
15 cùm † illud, quoad hanc excluſionem maſculorum al-
terius lineæ, per filias vltimi poſſeſſoris, faciendam, in
ſuas conſtitutiones Siciliæ *in cap. in aliquibus, & cap. vt
de ſucceſſionibus,* retulerit, & eo jure Francorum filiæ ex-
cludebantur per maſculos ejuſdem gradus, & primo-
genitos excludebat ſecundogenitum quamuis maſcu-
lum, ſed filia primogeniti ſemel admiſſi, patruum, &
omnes alios maſculos patria vltimò defuncti collate-
rales excludebat, vt toties ſupradictum fuit; nuſquam
enim jure Francorum antiquiſſimo fœminæ à feudis
fuerunt excluſæ, imò admiſſæ, niſi per maſculos ejuſ-
dem lineæ & gradus impedirentur: ita vt ſemper inci-
damus in idem; & omnia quæ in contrarium propo-
nuntur, non faciunt ad caſum, quod patet ex dictis i-
pſiuſmet Conſultoris, in principio ſui conſilij propo-
ſitis; contendit enim ex Othone Friſingenſi *l. 2. de ge-
16 ſtis Friderici cap. 29.* morem † Gallorum fuiſſe, quod
ſemper ſeniori fratri ejuſque liberis, ſeu maribus ſeu
fœminis, paternæ hæreditatis cedat authoritas; quo in
loco diſſeritur de feudo Comitatus Burgundiæ, ratio-
ne cujus erat controuerſia, vt excluderetur filia vltimò
17 defuncti, & eo jure Francorum, necnon † lege Salica
(quæ non niſi in ſucceſſione Regni, non autem in cæ-
teris bonis, ſiue allodialibus, ſiue feudalibus, procedit,
Benedict. *in c. Raynutius, verb. duas habens, num. 72. cum
ſeqq. de teſtam.*) non obſtantibus, in fauorem filiæ pro-
nunciatum fuit, quæ & d. Friderico nupſit. At verò ad-
uerſarius præſupponit, priuilegium hoc à Friderico
conceſſum: Ergo filiæ primogeniti, atteſtante Otho-
ne, tempore d. Friderici debent præferri maſculo alte-
rius lineæ. Ex quibus apparet, id quod infert non poſ-
ſe ſubſiſtere, cùm non ſit verum, filias in caſu in quo
verſamur de jure Francorum, minus ex intentione præ-
deceſſorum, de qua nullo modo conſtat, imò de om-
nino contraria, ſi opus eſſet, doceretur, excludi per ma-
ſculos remotiores, & veriùs ſit, eas, maſculis ejuſdem
gradus & lineæ deficientibus, omnibus alijs maſculis
præferri.

Subnectit aliam rationem in fauorem d. Domini
18 Franciſci, cui vult poſtea ſatisfacere, † nimirum quod
quoties maſculi vocantur, filij filiarum cenſentur vo-
cati, ac ſi eſſent maſculorum filij, Bald. *in l. 1. C. de condit.
inſert.* Guid. Pap. *quæſt. 133.* Ranchin *ad deciſ. 612. ejuſdem
Guid.* Boer. *deciſ. 147.* Alexand. *conſ. 53. lib. 6.* nos verò
verſari in filio maſculo ex filia.

Reſpondet autem diſtinguendo, quòd ſi conditio
maſculinitatis ſit appoſita conſeruandæ agnationis
cauſa, † filij filiarum non faciunt ceſſare conditionem, 19
aliàs ſecus, nimirum ſi filiæ ſunt inſtitutæ, & illis ſub-
ſtitutio facta ſub conditione, *ſi ſine maſculis*: tunc enim
vocantur filij filiarum. At verò in noſtro caſu filiæ nun-
quam vocatæ fuerunt, ſed ſolùm maſculi pro conſer-
uatione familiæ, quo caſu non debent admitti, Ma-
theſill. *ſingul. 129. aut 130.* Socin. *in l. Gallus, §. nunc de le-
ge, in fin. ff. de lib. & poſth. & in l. cum auus, nu. 8. ff. de con-
dit. & demonſtr.* Bart. *in l. 2. ff. ad Trebell.* Rub. Alexand.
conſ. 22. & conſ. 128. Boer. *deciſ. 24. n. 9.*

Ad hæc reſponderetur, non opus eſſe vt deſcendamus
ad hujuſmodi quæſtionem, an maſculorum appellatio-
ne contineantur filij filiarum: ſed præciſè contendi-
mus ipſaſmet filias, quando feudum regitur jure Fran-
corum, & primogenitus excludit ſecundogenitum, &
ſolus ſuccedit, ipſas, inquam, excludi quidem à maſcu-
lis ejuſdem gradus & lineæ, ſed cæteros maſculos ex-
cludere, locis ſuprà citatis: ita vt alia reſponſione opus
non ſit. Nihilominus, ſi aliqua ratio habenda ſit,
quòd agatur de maſculo ex filia, planè in noſtro ca-
ſu ſumma eſt habenda: agitur enim de maſculo ex fi-
lia qui agnatus eſt, per quem propterea familia &
nomen conſeruantur (quæ dicuntur caſu quo aliqua
agnationis conſeruandæ ratio ſit habenda, quam
tamen nullo modo conſiderandum eſſe in prioribus
ſcriptis demonſtrauimus:) & qui Joachimus agna-
tus facit ceſſare omnes rationes quæ pro alijs poſ-
ſent afferri; ita vt non opus ſit deſcendere ad diſtin-
ctionem ſuprascriptam, cùm hîc non agatur de inter-
pretatione conditionis, *ſi ſine liberis maſculis deceſſe-
rit*, ſed de interpretando jure primogenituræ, quæ
vel ex jure Francorum vel alia, primogenitus filius vl-
timi defuncti ſuccedit; quo in caſu clarè loquuntur
DD. & aſſerunt, filiam primogeniti admiſſi excludere
cæteros maſculos, multò magis maſculum ex ea qui
agnatus eſt: Id tamen † interim omittendum non eſt, 20
quòd ſi verſaremur in interpretatione d. conditionis,
ſi ſine liberis maſculis, non eſſe admodum certam ſupe-
riorem diſtinctionem, quinimo indiſtinctè maſculum
ex filia comprehendi exiſtimarunt, Bald. & Caſtrenſ.
in l. 1. C. de condit. inſert. & plerique eos ſecuti, eamque
opinionem in puncto juris ſuſtineri poſſe Socin. ait *in
d. l. Gallus, §. nunc de lege nu. 7. in fin. de lib. & poſth.* & di-
ſertè affirmat Ranchin. *ad quæſt. Guid. 512.* poſt Socin.
conſ. 17. lib. 4.

Ad extremum, & in concluſione, d. Dominus Con-
ſultor requirit, vt probetur conſuetudo qua filiæ &
deſcendentes maſculi ex ea ſemper fuerint excluſi à
ſucceſſione d. Caſtri-noui, alioqui ſe admodum dubi-
tare de jure d. Domini Antonij, & periculum eſſe ne
ſuccumbat. Sed debuit certò affirmare d. Dominum
Antonium omni jure carere: impoſſibile enim eſt, vt
hujuſmodi conſuetudo, qua filiæ à remotioribus ma-
ſculis fuerint excluſæ, & multò minùs, qua maſculi ij-
que agnati ex dictis filiabus excludantur à maſculis
collateralibus vltimi defuncti, cùm id nunquam fa-
ctum fuerit, probetur: ita vt intrepidè conclu-
dendum ſit in fauorem d. Domini
Franciſci, contra d. Domi-
num Antonium.

CONSILIVM VII.

ARGVMENTVM.

DATO Caſtro, & tota juriſdictione, ac toto tenemento ejuſdem, cum medietate fructuum, redituum, & emolumentorum ejuſdem, quid comprehendatur?

SVMMARIVM.

1 *Illi, qui nondum natus eſt, donari poteſt.*

2 *Caſtri vocabulum, vniuerſitatem juris, & rerum ſignificat.*

3 *Conceſſo Caſtro, juriſdictio, merum & mixtum imperium cenſentur conceſſa.*

4 *Tota juriſdictione data, omnimoda cenſetur conceſſa.*

5 *Totum, pro omni, accipitur.*

6 *Omni juriſdictione conceſſa, merum imperium cenſetur datum, non quæ Principi cohærent, jure ſupremæ poteſtatis reſeruata.*

7 *Conceſſio in dubio ad omne jus concedentis refertur.*

8 *Caſtro dato, ea quæ Caſtro accedunt continentur.*

9 *Tenementi appellatione quid contineatur, & habere ampliorem ſignificationem territorio.*

10 *Caſtri & totius juriſdictionis donatione continentur vintenum, quod loco directi dominij percipitur & pedagium.*

11 *Necnon furni & molendina bannareta.*

12 *Et tres ſyluæ cæduæ in quibus ligna ſumere & venari prohibendi jus Dominus habet.*

13 *Multò magis dicta molendina, furni & nemora per adjectionem dictionis*, totius tenementi, *comprehendentur.*

14 *Totius tenementi appellatione, etiam prædia & poſſeſſiones in hoc caſu continentur.*

15 *Noſtra deſtinatione fundorum nomina & domus, non natura conſtituuntur.*

16 *Dictio*, cum, *copulat acceſſoriè, & ſi ponatur inter ea quorum vnum non poſſit eſſe alterius acceſſorium, principaliter & tunc eandem vim habet dictio, &c.*

17 *Dictionum copulatiuarum natura eſt, vt amplient, non reſtringant.*

18 *Clauſula*, cum medietate fructuum, *ampliat, non reſtringit verba præcedentia, &* nu.20. *& quem ſenſum habeant* nu.24. *& 26.*

19 *Plena conceſſio non reſtringitur per ſpecialia verba quæ ſubjiciuntur.*

21 *Species poſt genus per copulam ſubjectum illud non reſtringit.*

22 *Quod quidem etſi in dictione, &, quandoque aliter accidat, quia accipitur tunc pro*, id eſt; *in dictione*, cum, *eſt extra dubium.*

23 *De legato ad donationem argumentari poſſumus.*

25 *Fructus bonorum nepoti ab auo datorum, ad auum, & eo mortuo ad patrem, niſi nominatim nepoti dati ſint, ſpectant.*

27 *Verba*, reditus & emolumenta, *ampliorem habent ſignificationem, quàm reditus.*

HYpothesis, de qua conſultus ſum, has facti narrationes continet. Primam ſcilicet, quondam Dominum Caſtri-noui, in Comitatu Venayſſino ad ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Pontificem opt. max. pleno jure pertinente, dum filium ſuum matrimonio collocaret, illi qui primogenitus ex eodem eſſet matrimonio, Caſtrum, totam juriſdictionem loci Caſtri-noui, & totum tenementum ejuſdem, cum medietate omnium redituum, emolumentorum, & totius reuenutæ ejuſdem donaſſe.

Alterius facti ea eſt narratio, donatorem ſcilicet, tempore jam dictæ donationis, in eodem loco Caſtri-noui habuiſſe, ad eumque merum & mixtum imperium, & omnimodam juriſdictionem, jus viceſimæ fructuum tritici, & omnis generis granorum & vinarum, cum directo (vt ſic loquar) totius territorij dominio à ſubditis præcipiendæ, quod vulgò *vintenum* vocant, loco cenſus vel canonis emphyteoticarij ſubrogatum, atque præſtari ſolitum, tres quoque ſyluas cæduas, cum eo jure quod vulgò banniſandi vocant, hoc eſt prohibendi, ne quis ſine ejus conſenſu eas cæderet, aut illic venaretur; furnos ac molendina ejus juris, quod vulgo bannaretum dicitur, ne ſcilicet cujusvis ſubditorum furnos ac molendina ædificare, granaque ſua triticanda, aut panem alibi decoquendum ferre liceret, quàm in dictis furnis ac molendinis ad donatorem pertinentibus: item jus vectigalis, quod vulgò pedagium vocant: deinde prata, prædia, & poſſeſſiones.

Neque tamen à me deſideratur quidquam, vt de illius donationis validitate ſcriberem, vtpote nullius hæſitationis illa quæſtio futura ſit, cùm illi, qui nondum natus, nec in humanis eſt, † donari poſſe Steph. 1
Bertrand. pleriſque probauerit argumentis *in conſ.299. alias cùm ſcriberem in princ. in 1. parte prima editionis in conſ. viſo conſultationis themate n.2. in 3. parte ejuſdem 1. editionis, & in conſ.27. multa ſunt in princ. in 1. part. ſecundæ editionis*, ſed, quoad vſque protendatur ea donatio, reſponſum à me poſtulatur. Ut autem faciliori methodo conſulenti poſſim facere ſatis, primò de illorum verborum quibus donatur Caſtrum, tota juriſdictio loci Caſtri-noui, & totum tenementum ejuſdem, poſtea de illorum verborum interpretatione pertractabo, cum medietate omnium redituum, emolumentorum & totius reuenutæ ejuſdem.

Quoad primum attinet, commemorare lubet, † *Ca-* 2
ſtri vocabulum vniuerſitatem quandam juris & rerum ſignificare, *l.1.§.cum vrbem, ff.de offic.præf.vrb.* quo loco Batt. poſt Dyn. & Guilbel. de Cug. *ex eodem* §. argumentatur † conceſſo Caſtro vtique juriſdictionem illi co- 3
hærentem conceſſam eſſe, quod & plerique affirmarunt, quos citaui *in rubr. de juriſd. omn. Iudi. pag.29.* & merum quoque ac mixtum imperium, vt Paul. Caſtr. poſt alios ab eo citatos affirmat, & eo caſu nullam hæſitationem eſſe dicit, quo apud ipſum Caſtrum fuiſſet merum & mixtum imperium, & ejus exercitium *in conſ.406. num.6. in 1. part.* & id fuſius Iaſ. probat *in conſ. 45. factum ſic ſe habet col.4. verſ. quartò, & fortius in prima parte*, quò ni fallor & illud tendit, quod eum qui Caſtrum habet, illic, etiam juriſdictionem altam, vt ſic loquar, mediam & baſſam habere, Guid. Pap. poſt alios ab eo citatos conjectatur *in conſ.88. attendant ſi placet, in princ.* Itaque de mero imperio minùs addubitatum eſt, eo caſu quo donatur Caſtrum & juriſdictio, cùm multi juris Interpretes affirmarint eo caſu quo donatur juriſdictio, & merum imperium cenſeri donatum; ſed, edepol, longè minorem hæſitandi cauſam ex eo noſtra facti ſpecies habet, quòd donatum fuit Caſtrum & tota juriſdictio, & totũ tenementum ejuſdem;

4 dem; † dum enim tota juriſdictio donatur, perinde
eſt ac ſi omnimoda juriſdictio donaretur, cùm eam
5 vocem, † *totum*, pro eo quod eſt, *omne*, acceperint, Ac-
curſ. *in l.* 1. §. *ſi pecunia in ſacculo*, *in verb. omnes*, *ff. depoſ.*
Paul. Caſtrenſ. *in l. ſi vnus*, §. *ſed ſi ſtipulatus*, *num.* 4. *ff. de
pact.* Corn. *in conſ.* 191. *videtur in præſenti in litera A. in
4. part.* Bald. *in conſ.* 335. *quædam mulier*, *num.* 3. *in fin. in* 1.
part. & Steph. Bertrand. *conſ.* 328. *multa continere viden-
tur num.* 2. *in* 1. *parte primæ editionis*, dum eam vocem
multùm vniverſalem eſſe dicit, citatque eo nomine,
l. baliſta, *ff. ad Trebell.* de hac voce, *omnis*, loquentem,
& plerique alij juris interpretes, dum aiunt, eum qui
totum dicit, nihil excludere, idque ob *l. Julianus*, *ff. de
6 leg.* 3. quæ de hac voce, *omnis*, loquitur: At eum † qui
omnem ſeu omnimodam juriſdictionem donat, &
merum quoque donaſſe imperium, fuſiùs probaui *in
d. rubr. ff. de juriſd. omn. Iudic. pag.* 34. & addi poſſunt
quæ de hac re tradit Jaſ. *in conſ.* 161. *in cauſa quam habet
in princ. in* 2. *parte*. Nec me latet pleroſque contrarium
affirmaſſe, quos Matth. de Afflict. commemorat *in
comment. conſtit. Neapolitan. lib.* 1. *tit.* 47. *num.* 24. *& ſeqq.*
quorum tamen epicheremeta, tunc demum locum ſi-
bi vendicant, cùm de his hæſitatur, quæ non poſſunt
per priuatum & ſubditum inferiorem à Principe poſ-
ſideri, cujuſmodi eſt poteſtas condendæ legis, monetæ
cudendæ, tabellionum inſtituendorum: nam vt Lucas
à Penna tatus eſt *in l.* 2. *col. pen. ad fin. ſuper verbo denega-
mus C. de priuilegijs ſcholarum*, *lib.* 12. ſi Princeps donet
7 Caſtrum, etiam † merum imperium illi cohærens do-
naſſe videtur: ea tamen, quæ per priuatum & ſubdi-
tum poſſideri nequeunt, donaſſe non videtur, aſſe-
rens ea exempla quæ nuper commemoraui, idque in
venditione Caſtri, Nicolaus Boerius affirmauit *in* 1.
parte deciſ. ſuarum, *q.* 50. *& ea quæ n.* 11. *&* 12. Nec mirum,
cùm ij quibus placuit concesſo Caſtro, vtique merum
imperium conceſſum eſſe, de eo imperio loquantur
quod Caſtro cohæret, non verò de ijs quæ Principis
perſonæ cohærent, ſibique jure ſupremæ poteſtatis re-
ſeruata ſunt, vt in mente Alex. fuiſſe puto *in l.* 3. *in pr.
nu.* 26. *ff. de acquir. poſſeſſione.*

8 Rurſus † animaduerto Dec. *in conſ.* 292. *& pro tenui
facultate nu.* 4. *in* 2. *part.* probaſſe conceſſionem in du-
bio ad omne jus concedentis referendam, quod eò
tendit, vt non ſolùm merum imperium donatum ſit,
ſed & omne jus quod donator in eodem Caſtro habe-
bat. Nec de ijs quæ Caſtro accedunt, tanquam acceſ-
ſoria, videtur poſſe dubitari: nam Conſtantinus Im-
perator *in l.* 2. *C. de bon. vacant. lib.* 10. eo caſu quo poſ-
ſeſſionem ſeu domum aliquam integro ſtatu donaſ-
ſet, hæc verba, *integro ſtatu*, eandem vim habere dicit,
ac ſi poſſeſſionem aut domum cum adjacentibus, &
mancipijs, & pecoribus, & fructibus, & omni jure ſuo
donaſſet, & Lucas à Penna illic, ac reliqui ejuſdem l.
interpretes eadem ex l. argumentantur; Principem qui
Caſtrum integro ſtatu donat, merum etiam imperium
donaſſe, quod & crebrò juris interpretes affirmarunt,
quos fuſiùs citaui *in d. rubr. de juriſd. omn. jud. pag.* 34. At
neminem arbitror mihi negaturum, quin verba d. do-
nationis majorem, aut ſaltem non minorem vim ha-
beant, quàm verba, *integro ſtatu*. Quibus ex omnibus
facilè contendere poſſumus, vt quemadmodum ea-
dem ex *l.* 2. de rei ſingularis donatione loquente, ad
donationem Caſtri in ea quæſtione, an juriſdictionem,
merumque ac mixtum imperium contineat, argumen-
tantur juris interpretes; ſic argumentari poſſumus, vt
acceſſoria ac pertinentiæ Caſtri non ſecus donata fuiſ-
ſe concludamus, quàm in theſi *d. l.* 2. maximè cùm no-
mina vniverſitatem ſignificantia, faciliùs acceſſoria &
pertinentias comprehendant, quàm vocabula rei ſin-
gularis ſignificatiua; vt ex Baldi verbis probatur *in
conſ.* 245. *villa vel caſtrum*, *in* 3. *part.*

Cæterùm, hæc argumenti ſedes vberius impleri po-
teſt ſi perſpexerimus ea verba quibus non ſolùm Ca-
ſtrum, & totam juriſdictionem, ſed & totum tene-
mentum ejuſdem donauit; hanc enim † vocem, *tene-* 9
mentum, non ex vſu Jureconſultorum, ſed Italiæ vul-
gari manaſſe, eſſeque agrum qui tenetur cum menſu-
ra, quaſi menſuratam tenutam, ſeu tenutam quæ non
mouetur, Matth. de Afflict. affirmat *in commento con-
ſtit. Neapol. lib.* 1. *tit.* 66. *nu.* 3. *in* 2. *not.* ſiue illi terræ juriſ-
dictio cohæreat, ſiue non, & ſic amplior eſt ejus vocis
emphaſis, quàm territorij, nihil aliud ſignificantis,
quàm ſpatium terræ juriſdictione vallatum *l. pupillus
§. territorium*, *ff. de verb. ſignif.* Felin. pleraque eo nomi-
ne citans *in c. Rodulphus*, *in verb. territorium*, *extra de
reſcriptis*, Nicol. Boër. *in* 2. *part. deciſ. ſuarum q.* 227. *an
venditor reditu*, *n.* 7. Chaſſanæ. *in commento conſuet. Bur-
gun. tit. des juſtices & droicts d'icelles* §. 1. *in verb. on terri-
toire.* Ad hæc genitiuus ejuſdem tam ad Caſtri, quàm
ad juriſdictionis donationem refertur; & cùm ad juriſ-
dictionem relatio fit, nimirum territorium ſignificat;
dum verò ad Caſtri donationem dirigitur; eos etiam
agros ſignificet quos donans titulo ſingulari tempore
donationis in eodem territorio poſſidebat; quod ta-
men ipſum paulò fuſiùs pertractabo.

Et cùm tenementum quandam vniverſitatem ſi-
gnificet, maximè junctum huic voci, *totum*, nimirum
vniverſos agros ac territorij ſpecies quaſcumque con-
tinet *l.* 1. & illic Socin. *in* §. *notab. ff. de reb. dub.*

Porrò, de jure viceſimæ partis fructuum loco cen-
ſus, ac canonis exigendæ, † nullam hæſitandi cauſam 10
video, quin illud donatum eſſe credamus, præſuma-
turque de Caſtri adjacentibus, aut, vt vulgò dicunt,
pertinentijs eſſe: cùm enim ad ipſum Caſtrum domi-
nium directum omnium terrarum ipſius Caſtri, ac ter-
ritorij pertinere in facto narretur, neceſſum eſt, id
quod canonis emphyteoticarij vice præſtatur, reale
munus eſſe ipſis terris cohærens, per ea quæ in theſi
conſimili tradit Steph. Bertrand. *in conſ.* 53. *ex themate*,
num. 1. *&* 2. *in* 1. *part. ſecundæ editionis*, & idem de eo jure
dici poſſe arbitror, quod vulgò pedagium vocant.

Pariter quoque, jus prohibendi ne ſubditi ad alios
† furnos ac molendina accedant, cujus ſupra memini- 11
mus, juriſdictionis pars eſt, cùm id ſine titulo aut præ-
ſcriptione haberi non poſſit: & ſiquidem de titulo li-
queret ex ejus verbis, faciliùs reſponderemus; verùm,
ſi de titulo non liqueat, talem illum fuiſſe credendum
eſt, qualis fuit obſeruantia, *l. ſi certis annis*, & illic An-
gelus & Doctores *C. de pactis*, quam talem fuiſſe audiu,
vt longiſſimo tempore Dominus ejus Caſtri prohibe-
re ſolitus ſit, & ſubditos, prohibitioni non acquieſcen-
tes, mulctare, juxta ea quæ DD. tradunt *in c. ſignificante*,
extra de pignor. & in conſimili jure tradit Steph. Ber-
trand. *in conſ. viſo conſultationis themate n.* 28. *in* 3. *parte
primæ editionis*, *in conſ.* 167. *ponitur in facto in* 2. *part. ejuſ-
dem editionis*, *& in conſ.* 3. *quicumque nu.* 2. *in* 2. *part. ſecun-
dæ editionis.* Hinc Bald. *in c.* 1. *num.* 2. *&* 3. *de Capitaneo qui
Curiam vendidit*, *in ea theſi qua Imperator ipſi.* Bal. Ca-
ſtrum dediſſet cum ſuis pertinentijs, affirmat molen-
dina ad Imperatorem pertinentia cenſeri donata, quod
& Dec. affirmat *in conſ.* 16. *quoniam cauſa nu.* 24. *in* 4. *par-
te*, idque multò fortius locum ſibi vendicare arbitror,
eo caſu quo Dominus jus cogendi ſubditos haberet
in Domini molendinis grana detricari, aut in furnis
panem decoqui facere, quod jus banium vocant, &
eo nomine furni ac molendina bannareta vulgò ap-
pellamus: inquit enim Capitius *deciſ. Neapolit. q.* 27. *in
cauſa venerandi num.* 30. per banium quaſi poſſeſſionem

juriſdictionis probari, etiamſi non probetur illi fuiſſe
12 paritum. Nec ſecus de † ſyluis tribus cæduis dicendum
eſſe arbitror: tameſi enim quilibet priuatus, ne quis
in ſylua ſua ligna cederet, prohibere queat, haud ta-
men venationem impedire poſſet, niſi id ſibi ſpeciali
quodam priuilegio fuiſſet attributum, *l.1.2.& 3. ff. de
acquir.rer.dom.* & ſi conceſſa fuerit omnimoda juriſ-
dictio, jus quoque venandi conceſſum eſſe, Decius af-
firmat *in conſ. 197 in caſu inquiſitionis col.2.verſ.ſecundo
probatur in 1. part.* Corn. quoque *in conſ.3ac. in hac con-
13 ſultatione, in littera O.in 4.part.* † ſub illa vniuerſitate
donationis Caſtri cum tenemento, territorio, ſeu per-
tinentijs, palatia, domus, nemora, paſcua, molendina,
& omnia alia, quæ tanquam Domini Caſtri & territo-
rij poſſidebant, comprehendi ratus eſt, & de conſuetu-
dine communis vulgaris intellectus, ſyluæ & nemora
accedunt prædijs & poſſeſſionibus, & pertinentiarum
nomine veniunt, vt Bart. Socin. fatetur *in conſ.47.conſi-
lijs noſtris, n.4.in 1.part.* neque hoc vllam difficultatem
14 habere videtur. Quod ſi donator ille † quædam præ-
dia, non tanquam Dominus Caſtri, ſed tanquam pri-
uatus habeat, num illa donata eſſe interpretemur, hæ-
ſitari potuiſſet: nam Alexand. poſt Imolam *in d.l.3. in
princ.n.13.& ſeq ff.de acquir.poſſeſſ.* vendito Caſtro cum
pertinentijs, negat illa prædia vendita eſſe, & Lucas à
Penna *in l.2.in vlt. not. C.de feud.limitrophis lib.11.* poſ-
ſeſſiones quas tenent Comites & Barones in terris eo-
rum, domaniales vt ipſe loquitur, eſſe conjectatur, niſi
probentur eſſe feudales: veruntamen in hac conſul-
tatione arbitror etiam prædia cenſeri donata, idque in
Oldradi mente fuiſſe, qui *in conſ.121. ad primam quæſt.*
dum ad probandum illum qui recognouit Caſtrum
in feudum, territorium non recognouiſſe nititur *ex d.
l.2.C.de bon.vacan.lib.10.* eamque probare dicit, donata
aliqua re adjacentia, non alia cenſeri donata, quàm ſi
in donatione hæc etiam verba, *Integro ſtatu*, vel, *cum o-
mni jure ſuo*, fuerint appoſita: manifeſtè enim fatetur
eo caſu adjacentia quoque cenſeri donata, quo in do-
natione talia, aut ſimilia verba legerentur, quemad-
modum in hac theſi; quo ſanè argumento eandem
fuiſſe crediderim mentem Bald *in c.1.n.9.de Capit. qui
Cur. vend.* ſed ad noſtram ſententiam dilucidiùs pro-
piuſque Iaſ. acceſſit *in conſ.102. Caſtrum, in 1.part.*

Iuuabit etiam noſtram opinionem, ſi probetur, do-
natorem ea prædia tanquam partem tenementi Ca-
ſtri tempore donationis tenuiſſe *per l.cætera §.fin.ff.de
15 leg.1.* noſtra † enim deſtinatione, fundorum nomina &
domus, non natura conſtituuntur *l. quod in rerum §.
ſi quis poſt ff. de leg.1.* & fuſiùs confirmari poteſt ex ijs
quæ tradit Socin. *in d.l.1. in 5.not ff.de reb.dub.* & adde *l.
ſi cui ædes 30.* Ibi, *atque ita ijs vſus fuerit, ff. de leg.1.* &
quæ de interpretatione legati ab vſu teſtatoris colli-
genda tradit Bart. *in l.cum certum, ff de vino, oleo, triti-
coq; leg.*

Nunc ad ſecundam hujus conſultationis partem
me confero, in qua in primis commemorare lubet
16 eam † vocem, *cum*, relatam ad res regulariter ſuapteq;
natura copulare acceſſoriè, vt Iaſ. commemorat *in
conſ.102.* in prima parte, & ſi ponatur inter ea quorum
vnum nequeat eſſe alterius acceſſorium, copulat prin-
cipaliter, vt Barth. Soc. commemorat *in conſ.69. viſo
laudo, num.4.in 4.part.* & vtriuſque axiomatis aſſertor
fuit Bart. *in l. tabernam, ff de fund.inſtruc. & in l. Titia
textores, §.nihil.de leg.1.* & Socin. *in l. ſi is qui ducenta in pr.
17 & §.1.ff.de reb.dub.* † Nec hoc ſecundo caſu differre il-
lam à copulatiua *&* Corn. affirmat *in conſ.312.circa pri-
mum in littera A. in tertia parte*, illud inſuper verum
eſt earum vocum quæ conjungunt, crebroque copu-
latiuæ appellantur, naturam eſſe, vt amplient, non re-

rò reſtringant, vt Corn. affirmat *in conſ.67. planè qui-
dem, in littera I. in 1.part.* citans eo nomine *l. ea tamen
adjectio*, & illic Dyn. *ff.de leg.3.* & alia quæ illic cernere
licet, & de hac conjunctione, *cum*, vt naturam augendi
habeat, extat Pauli reſponſum *in l.ſi cui ſerui, 55.* & il-
lic Doct. *ff. de leg.1.* Abſurdum ergo eſſet has voces,
† *cum medietate &c.* ſic interpretari, vt generalem ſer- 18
monem præcedentem reſtringant, cùm ea quæ ad au-
gendum proferuntur, diſpoſitionem reſtringere nefas
ſit, *vulg.l. legata inutiliter, ff. illo tit.de leg.1.* ita enim ex
hac conjunctione, *cum*, Iaſ. argumentatur *in d.l. ſi cui
ſerui, in princ.* hinc, dum ex ijs verbis, quæ præcedunt,
conceſſionem † plenam eſſe liquet, licèt poſteriora 19
verba ſpecialia ſint, conceſſionem tamen handqua-
quam reſtringere, Bart. Socin. affirmat *in conſ. 69. viſo
laudo nu.11. in 4. parte*, citatque eo nomine *l.donationis
§. ſpecies ff. de donat.* quo loco donatio certarum ſpe-
cierum à matre, filij nomine, viro traditarum, ad v-
ſumfructum non reſtringitur, quòd eas vir cauiſſet ex-
tra dotem vſibus puellæ ſibi traditas, idem quoque in
legato pecuniæ, Martia. reſpondit *in l.fin ff.de vſufruct.
earum rerum quæ vſu conſumuntur*, vt ſcilicet proprieta-
tem contineat, quamuis in eo ſcriptum eſſet, vt vſum
ejus legatarius haberet; idemque in ea Theſi quæ
poſt legatum, ſcriptum eſſet rerum legatarum vſum-
fructum legatario ſufficere dum viueret, Scæuola re-
ſpondit *in l.Species ff de auro & arg.leg.*

Ad quorum † omnium confirmationem, id etiam 20
accedere putamus, quòd hæc vox, *cum*, inter ea legitur
ſcripta, quorum poſterior pars, etſi acceſſoria ſit ad
priorem, nihilo tamen ſecius in anterioris partis ver-
bis vberiùs continebatur: Nam primum copulatiuæ
orationis caput, & proprietatem & fructus quoque &
reliqua omnia emolumenta rei continebat, quemad-
modum in prima noſtræ conſultationis parte proba-
tum eſt. Hinc eam vocem copulatiuam, *cum*, inter duo
poſitam eſſe capita liquet, quorum poſterius tãquam
† ſpecies, primum caput tanquam genus aut vniuerſa- 21
le quoddam continet, quo caſu priorem orationis co-
pulatiuæ partem haudquaquam à poſteriori reſtringi,
ſed eò ſolùm tendere, ne de illa quicquam hæſitari
queat, quin expreſſione dignior ſit, Do. à Ripa probat
in cap. inter cæteras, nu 53.extra de reſcript. & addi imprí-
mis poteſt *l.in fraudem §. neque ff.de jure fiſci.* Deinde et-
iam illud addi poteſt quod Deci. poſt alios ab eo cita-
tos *in l.in toto jure n.13. ff. de reg.jur.* in ea theſi affirmat,
qua teſtator primò genus, tandem ſpeciem eidem le-
gaſſet, in dubio ſcilicet ſpeciem hæſitationis tollendæ
cauſa legaſſe, expreſſiſſeque; & eo nomine citat jura
loquentia de hac monoſyllaba *cum*, inter genus & ſpe-
ciem ſita, cui tandem ſententiæ Steph. Bertran. *in conſ.
11.ad ea de quibus nu.10. & ſeq.in 1. parte ſecundæ editionis*
in ea theſi loquens, adhæret copulatiuæ vocis, *&*, inter
generis & ſpeciei legatum ſitæ, generis ſcilicet legato
præcedente.

At quamuis Bart. *in l. quæſitum §. ſi quis fundum in 3.
quæſt ff. de fund.inſtr.* eo caſu quo teſtator eidem perſo-
næ primò genus, deinde ſpeciem legauerat, monoſyl-
labam, † *&*, inter ambo legata ſitam, generis legatum 22
ad ſpeciem adigi ratus ſit, ob idque Steph. Bertran. *in
conſ.11. nuper citato*, de conſimili theſi anceps & dubi-
tabundus reſponderit, ea tamen theſis, quæ monoſyl-
labam, *cum*, inter ambo legata, ſeu inter ambas dona-
tiones habet, minorem hæſitandi cauſam habere, vel
ex eo cernitur, quòd monoſyllabam, *&*, faciliùs pro *id
eſt*, quàm monoſyllabam, *cum*, accipi nemo ambigit,
&, edepol, noſtræ theſis determinatio manifeſtè colli-
gitur ex *d.l.quæſitum, §. ſi quis fundum*, eo caſu loquen-
te, quo quis fundum ita vt inſtructus erat legauerat, &
adjece-

Digitized by Google

adjecerat, cum ſupellectile, vel mancipijs, vel vna aliqua re, quæ nominatim expreſſa non erat, nempe illic Ulp. Papinianum reſpondiſſe inquit, non proinde legatum fore diminutum, ſed potiùs ex abundanti adjecta illa verba, *cum ſupellectile*, vel *cum mancipijs*, vel cum aliqua re quæ priori legati parte continebatur; tametſi nominatim in ea priori parte non fuiſſet expreſſa; vix enim aliquam rationis diverſitatem inter eam, & præſentem facti ſpeciem quiſquam mihi dabit, quin hujus conſultationis determinationem ab eo Ulpiani reſponſo Papiniani authoritate munito colli-
23 gamus, † ſumpto argumento à legato ad donationem; nempe hanc argumentandi rationem efficacem eſſe probatur *in l. quadi legato, 45. ff. de leg.* 1. cum alijs vulgaribus.

Poſtea verò quàm nuper probanimus, ea verba,
24 † *cum medietate, &c.* præcedentem generalem donationem minime reſtringere, nunc commemorare lubet, in his verbis, monoſyllabam, *cum*, ſuam augendi naturam ſeruare poſſe, quippe illic donator futuro, ex filio ſuo, nepoti donabat. Deinde, vt mihi apertè narratum fuit, filio ſuo proprio, bona ſua omnia donauit, excepto ſibi vſufructu, quàm vſusfructus reſeruationem jure communi munitam eſſe non dubito *l. quid-*
25 *quid & illic ejus l. interpretes C. de bon. matern.* † niſi expreſsè auus etiam fructus donauerit, juxta *auth. excipitur C. de bon. quæ liber & auo mortuo*, filius quoque omnium bonorum nepoti ex filio donatorum vſumfructum fuiſſet habiturus, niſi ea lege donata ſint, vt vſusfructus nepoti acquiratur; *d. Auth. excipitur*, hinc ea
26 verba, † *cum medietate &c.* ſic priorem donationem augere interpretabor, vt eùm, niſi ea preſſa fuiſſent, integer vſusfructus apud auum donantem, quoad vixiſſet, & eo mortuo, apud patrem, ejuſdemque donatoris filium, etiam quoad viueret, manſurus fuiſſet propter ea verba, ſola media pars vſusfructus ad auum, & patrem, altera verò media pars vſusfructus ad nepotem donatarium pertinuerit.

Licet autem hæc vox, † *reditus*, ampliorem ſignificationem habere videatur, quàm hæc vox, *fructus*, juxta *gloſ. fin. in c. generali de elect. in 6. & in Clem. 1. in fin. de rebus Eccleſ. non alienan.* Corn. *in conſ. 289. videtur in hac conſultatione in littera F. in 1. parte.* Barth. Socin. *in conſ. 36. in cauſa Antonij n. 18. in 4. part.* ſicut etiam hæc vox, *emolumentum*, vt Joan. Andr. & Joan. de Anan. inquiunt *in c. nemo de ſimon.* Imol. & Barba. *in c. ſi heredes extra de teſtam.* & de vtraque voce, *reditus*, ſcilicet ac, *emolumenti*, tradit fuſiùs Stephan. Bertran. *in conſ. 275. viſis Apoſtolicis in princ. in 2. part. prima editionis.* ea verba tamen nequaquam proprietatem ſignificant, ſed ea quæ à proprietate manant ad auum ac patrem, jure auitæ ac patriæ poteſtatis pertinentia, niſi verba donationis, ea etiam vel illorum partem contineant: nam dum auus ſemel nepoti ſuo integram proprietatem & medietatem redituum, ac emolumentorum, quam ipſe quoad vixerit, & poſt eum filius, idemque pater quoad vixerit, jure auitæ aut patriæ poteſtatis habituri erant, donauit: manifeſtè voluit illam redituum & emolumentorum medietatem neque ad ſe neque ad ejus filium, patrem nepotis, pertinere; ſanè hæc mea ſententia fuit, mens & intentio donantis, quam vt ita interpretemur, inprimis natura ejus vocis, *cum*, augmenti non verò diminutionis ſignificatiuæ, deinde ſuperfluitatis euitandæ ratio, nos inducunt.

Prout ſuprà de jure concludendum eſſe arbitror, ſalua tamen facti veritate, in qua falli potui, vt vtar verbis Antonij de But *in conſ. 45. juris rigor in fin.* maximè cum nihil præter facti narrationem ad ... perlatum fuerit, & in hujus rei fidem me ſubſcripſi.

CONSILIUM VIII.

ARGUMENTUM.

De eadem re.

SUMMARIUM.

1 *Donato Caſtro, juriſdictio nedum Caſtri, ſed etiam totius territorij ejuſdem cenſetur donata.*

2 *Quod non ſolùm procedit in donatione, ſed etiam in recognitione quæ eſt odioſa, quando Caſtrum & territorium eodem jure poſſidentur, quod de jure præſumitur, alio non apparente.*

3 *Quando datur aliquod vniuerſale vt Caſtrum, omne jus quod erat penes dantem, cenſetur in accipientem tranſlatum.*

4 *Vniuerſalia ſunt largè interpretanda, maximè quando agitur de actu fauorabili, vt eſt donatio, contemplatione matrimonij facta.*

5 *Donato Caſtro, & tota ejuſdem juriſdictione, cenſentur tranſlata omnia jura, virtute dominij Caſtri & juriſdictionis, ad donatorem pertinentia, & ſic jus vintenum de fructibus percipiendi, laudandi & inueſtiendi, cogendi ſubditos ad molendum & coquendum in molendino & furno Domini, & fructus ex d. molitura & coctura prouenientes percipiendi.*

6 *Verba*, in quacumque diſpoſitione, *ita ſunt interpretanda, vt aliquid operentur, etiam illa impropriando.*

7 *Totius tenementi appellatione, prædia, prata, terræ, poſſeſſiones, & ſimilia, etiam jure priuato poſſeſſa, comprehenduntur.*

8 *Relatio debet fieri ad proximiora.*

9 *Relatio ita debet fieri vt aliquid operetur & non ſit ſuperflua.*

10 *Et ita ne ſequatur abſurdum, quòd donator ſe ſtatim correxerit.*

NObilis Stephanus de Simiana, in contractu matrimonij Melchioris ejus filij, donatione inter viuos donauit primogenito d. Melchioris, ex d. futuro matrimonio procreando, infraſcripta, per talia verba, videlicet *Caſtrum, totam juriſdictionem loci Caſtri-noui, & totum tenementum ejuſdem cum medietate omnium redituum, emolumentorum, & totius reuenutæ ejuſdem, dum tamen ſit capax & ſufficiens, habilis & ſapiens*: & vlterius, *donauit ſupra d. Melchiori ejus filio, ſponſo futuro, contemplatione d. matrimonij, omnia vniuerſa, & ſingula bona ſua, mobilia & immobilia præſentia duntaxat, necnon jura, res & actiones vbicumque ſint & reperiantur, retentis tamen ſuper d. bonis fructibus & vſufructibus, quamdiu in humanis vixerit*; ſuper qua donatione de pluribus dubitari contingit.

Primò, nunquid donato Caſtro, & tota juriſdictione loci Caſtri noui, intelligatur etiam donata juriſdi-

ctio totius territorij d. loci & Caſtri?

Secundò, quid comprehendatur in d. donatione
Caſtri & totius juriſdictionis d. loci Caſtri-noui, illi-
oſque territorij?

Tertiò, quid in donatione totius tenementi ejuſ-
dem cum medietate omnium redituum ejuſdem com-
prehendatur?

1 Quoad primum, clarum videtur in jure, † quòd do-
nato Caſtro, videtur donata juriſdictio, nedum Caſtri,
ſed etiam totius territorij, vt notat Bart. & alij *in l. 2. §.
cum vrbem ff. de offic. praef. vrb. & in l. 2.* & ibi Cæpol. *ff de
verb signif.* Bal. *in conſ 359. vol. 5. nota pro duce*, Calcan. *con-
ſil. 90. n. 4.* & ratio eſt, quia juriſdictio Caſtri, & territo-
rij vna eſt & incorporalis, & conſequenter indiuiſibi-
lis, *l. ſtipulationes non diuiduntur de verb. oblig.* vt tradit
Bald. *in cap. 1. num. 4. de Capit. quae Cur. vend.* vbi id probat
pluribus alijs argumentis, quæ ſi procedunt in reco-
gnitione, quæ ſui natura eſt odioſa, vt ibid. ſentit Bald.
quantò magis procedunt in caſu noſtro, vbi agitur de
donatione, contemplatione matrimonij facta, latè in-
terpretanda, *c. cum dilecti, de donat.* quinimo in ſpecie
2 † etiam in recognitione, quando Caſtrum & territo-
rium eodem jure poſſidentur, prout de jure præſumi-
tur, alio non apparente, vt dicit Bald. *in d. c. 1.* quòd v-
trumque veniat in conceſſione & recognitione conſu-
luit Jaſ. *conſ. 102. vol. 1.* quod maximè procedit, quando
ex longiſſimo vſu & conſuetudine territorium eſt aſſi-
gnatum & deputatum Caſtro, prout in præſenti caſu
vt dicit Bald *in d. c. 1. n. 11.* nomina enim iſta, *Ciuitas, Vil-
la, Caſtrum* & ſimilia, juriſdictionem in ſe continent,
vt inquit Innocent. *in cap. ex literis de jure patron.* ſentit
Calcan. vbi ſuprà, Jaſ. vbi ſuprà.

Præterea videmur eſſe in caſu iſto in claris & extra
omnem difficultatem, cùm fuerit donatum nedum
Caſtrum, ſed etiam tota juriſdictio loci Caſtri-noui,
per quæ verba videtur tranſlatum in donatarium do-
minium; & totum jus quod habebat donator in Ca-
3 ſtro, & in toto territorio d. loci Caſtri-noui, quia † quã-
do aliquod vniuerſale datur, omne jus dãtis, tale qua-
le erat, cenſetur in recipientem tranſlatum, *l. traditio,
ff. de acquir. rer. domin. l. alienat. de contrah. empt.* conce-
dens enim locum, videtur concedere omnia cohæren-
tia illi loco, *l. via conſtitui, de ſeruit. ruſtic. praed. l. teſta-
trix, § 1. ſi ſeruit. vindic.* vt tradit in terminis Roman. *in
conſ. 444. col. penult.* Bald. *in cap. 1 in fin. de cont. inueſtit.*
& in conſ. ſuprà allegato, & Aretin. *in conſ. 15. n. 1.*

Præterea, quando etiam eſſemus in dubio, prout
non ſumus, in dicta donatione Caſtri & totius juriſdi-
ctionis loci Caſtri-noui, comprehenderetur etiam to-
ta juriſdictio territorij, tum quia territorium Ciuitati
ſeu Caſtro naturali ratione accedere dicitur, tanquam
membrum quod à capite regitur, tum ratione conne-
xitatis, tum quòd communiter homines ita loquan-
tur; tum quia illa eſt perfecta diſpoſitio, quæ ex om-
nibus ſuis partibus & appenditijs conſtat; tum etiam
4 quia † vniuerſalia ſunt largè interpretanda, & maxi-
mè quando agitur de actu fauorabili, prout eſt dotis
vel donationis contẽplatione matrimonij factæ, prout
in præſenti caſu, vt in ſpecie tradit Bald. *in d. conſ. 357.*
vlterius etiam in dubio interpretatio eſt facienda con-
tra donantem, ſicut venditio contra vendentem, vt in-
quit Roma. vbi ſuprà.

Ex quibus omnibus concluditur, per d. donationem
Caſtri & totius juriſdictionis loci Caſtri noui per d.
nobilem Donatorem primogenito filij ſui in contra-
ctu matrimonij factam, fuiſſe tranſlatum dominium
d. Caſtri, & totam juriſdictionem d. Caſtri, & territo-
rij ejuſdem, & omnia quæ d. Domino Donatori, virtu-
te juriſdictionis & dominij ante d. donationem in d.
Caſtro, & territorio, vt Domino Caſtri & juriſdictio-
nis competebant. Et conſequenter † jus capiendi vin- 5
tenum de fructibus prædiorum in d. territorio exi-
ſtentium, item jus laudandi, & inueſtiendi, & laude-
mia capiendi pro prædijs franchis alienandis. Item jus
cogendi ſubditos, ad molendum & coquendum in
molendinu & furno præfati Donatoris, necnon & fru-
ctus ex dicta molitura & coctura prouenientes capien-
di, quæ banuarera vocantur, quæ omnia ad Donato-
rem virtute dominij Caſtri, juriſdictionis & præemi-
nentiæ quam in d. Caſtro & territorio habebat, perti-
nebant, & modò ad d. donatarium ſpectant, & perti-
nent, nec alio jure, quàm virtute prædictæ juriſdictio-
nis & præeminentiæ in dubio prædicta capi poſſe præ-
ſumendum eſt: cùm non appareat quòd alio jure quàm
vt Dominus Caſtri & juriſdictionis illa teneret & poſ-
ſideret: capere enim laudemia de prædijs franchis a-
lienandis, capere vintenum de fructibus in prædijs
territorij d. Caſtri excreſcendis, cogere ſubditos ad
molendum & coquendum in molendino & furno, o-
mnia iſta ſunt juriſdictionalia, nec alicui competere
poſſunt vt priuatæ perſonæ, vt patet ad ſenſum, niſi
doceatur de priuilegio ſibi vt priuatæ perſonæ con-
ceſſo: maximè cùm tale jus in dubio potiùs præſuma-
tur reale juriſdictioni annexum, quàm perſonale, jux-
ta tradita per Bald *in d. c. 1. de Capit. qui cur. vend.* facit
Bald. *in conſ. 375. in fin. vol. 4.* quæ omnia præd. cum ſint
juriſdictionalia, tranſiuerunt in donatarium, cui Ca-
ſtrum & tota juriſdictio loci & territorij Caſtri noui
ſunt donata, vt patet in locis ſuprà allegatis, & facit
Alexand. *in l. 3. in princ. colum penul. de acquir. poſſeſſ.* &
his ita expeditis etiam ſecunda quæſtio reſoluta eſt.

Circa tertiam & vltimam quæſtionem, quid com-
prehendatur in d. donatione, vbi donator vltra Ca-
ſtrum, & totam juriſdictionem loci Caſtri-noui, ſub-
jungit, *& totum tenementum ejuſdem, cum medietate fru-
ctuum, emolumentorum, & reuenutae ejuſdem*: Pro cujus
quæſtionis reſolutione primò præſupponendum eſt
quòd de jure † verba, *in quacumque diſpoſitione*, ita ſunt 6
intelligenda, vt aliquid operentur etiam illa impro-
priando, *l. ſi quando de leg. 1.* nam, vt inquit Bald. *in
Rubr. C. de contrah. empt. in 9. quaeſt.* vnumquodque e-
tiam minimum verbum in contractibus debet intelli-
gi appoſitum cum aliquo effectu operandi, & maximè
quando ſunt plura capita in diſpoſitione ampliatiuè
appoſita, vt in præſenti caſu; ex quo ſequitur quòd d.
verba, *& totum tenementum ejuſdem*, non poſſunt intel-
ligi de juriſdictione territorij loci Caſtri-noui, quia eſ-
ſent ſuperflua, & ſine aliquo effectu, cùm tota juriſdi-
ctio loci & territorij Caſtri noui eſſet jam donata &
comprehenſa per illa verba; *Caſtrum & totam juriſdi-
ctionem loci Caſtri-noui*, vt latè ſuprà oſtenſum fuit.
Quamobrem, ad hoc vt illa verba aliquid operentur,
neceſſe eſt ea referre ad omne & totum id quod præ-
fatus Donator, tanquam priuata perſona in territorio
d. loci Caſtri-noui tenebat & poſſidebat, vt puta, † ad 7
prata, terras, poſſeſſiones, directa dominia, ſi quæ jure
priuato habebat & ſimilia, vt dicamus dictum Dona-
torem, dum dixit, *& totum tenementum ejuſdem*, intelli-
gere voluiſſe de poſſeſſionibus, juribuſque ſuis in te-
nemento ejuſdem loci Caſtri-noui; & ita in d. dona-
tione intellexiſſe contentum pro continente, per ea
quæ habentur per Bart. Alberic. & alios *in l. librorum
§. ſed etſi ff. de legat. 3.* quod maximè procedit, quia d.
Donator nullum aliud jus in d. territorio habebat, niſi
id quod tanquam priuata perſona poſſidebat, cùm re-
liqua in alijs præcedentibus capitibus d. donationis
eſſent jam donata, per tradita per Bart. *in l. cum pater §.
menſa, de leg. 2. & in l. fin. de pen. leg.* pro quorum confir-
matione

matione facit text. *in l. fundus, ff. de fund. inſtr. leg.* ex quibus concluditur, quòd præd. verba, *& totum tenementum ejuſdem, cum medietate fructuum & emolumentorum ejuſdem*, ſunt intelligenda de toto tenemento quod præfatus donator poſſidebat, vt priuata perſona, in territorio loci Caſtri-noui, & de medietate fructuum d. 8 tenementi, vt † relatio d. verbi, *ejuſdem*, fiat ad proximiora, prout de jure debet, vbi aliàs ſequeretur abſurdum, vt nota. *in l. fin. ff. de reb. dub. cum concordantibus.*

Non obſtat ſi diceretur, quòd donator, dum dixit, *& totum tenementum ejuſdem*, voluerit referre d. verb. *ejuſdem*, ad illud verbum, *juriſdictionem*, quod ſtat diſpoſitiuè, & non ad aliud verbum loci Caſtri-noui quod ſtat demonſtratiuè, vt relatio potius fiat ad præcedentia quæ ſtant diſpoſitiuè quàm demonſtratiuè per tradita per Bart. *in l. fin. §. Titia de alim. leg.* Quia reſpondetur dictum Barthol. non procedere quando 9 relatio † ita facta, eſſet ſuperflua, ſine aliquo effectu operandi, quia relatio debet fieri ad ea ex quibus diſpoſitio non reddatur inanis & inutilis, nec debet fieri ad eos caſus, quibus jam ſpecialiter erat prouiſum, vt tradit Alexand. *in conſ. 17. n. 5. vol. 7.* Quotieſcumque enim aliqua ratio ſuadet, quod clauſula in fine poſita, ad quædam ex præcedentibus referri non debeat, tunc nunquam ad illa, in quibus ratio contrarium ſuadet referenda eſt, *l. 1. C. de lib. præter.* & ibi DD. Roman. *in conſ.* 112. ſed ſuadet ratio quòd illud relatum, *ejuſdem*, non referatur ad *totam juriſdictionem* quod ſtat diſpoſitiuè, quoniam ex præcedente capite jam erat donata tota juriſdictio, etiam totius territorij, & ſic ſuperfluè adjiceretur totum caput donationis prædictæ, & totum tenementum ejuſdem, vnde potiùs relatio fieri debet ad illa verba, *d. loci Caſtri-noui*, quæ ſtant demonſtratiuè.

Præterea, ex alio etiam ea relatio ad juriſdictionem fieri non debet, quia † reſultaret abſurdum quòd donator incontinenti ſe corrigeret, quod omnino præſumendum non eſt, *l. nam ad ea ff. de condit. & demonſtrat.* 10 nam priùs donauerat totam juriſdictionem ſimpliciter, vnde qui totum dicit, nihil excludit: ſignificatur enim totalitas circa eandem rem, vt notatur *inſtit. pro ſocio in princ.* Bart. *in l. ſi vnus §. pactus de pactis*: ſed ſi diceremus, quòd d. clauſula, *cum medietate fructuum ejuſdem*, referretur ad fructus juriſdictionis, jam ſequeretur correctio præcedentis capitis donationis, in quo donauit totam juriſdictionem, & conſequenter omnes fructus. Ideò relatio ad juriſdictionem fieri non debet, Roman. *in d. conſ. 112. col. fin.*

Non obſtat ſi diceretur, quòd ita intelligendo donatio in d. contractu matrimonij eidem filio de omnibus bonis mobilibus & immobilibus facta, redderetur inutilis & fruſtratoria, quia id omnino negatur, cùm d. donatio ſecundo loco facta verificari poſſit in omnibus alijs bonis per d. donatorem extra juriſdictionem & tenementum loci Caſtri-noui poſſeſſis, videlicet in juriſdictione quam habebat in loco de Canismontibus, & in alijs bonis immobilibus vel ſe mouentibus, juribus & actionibus ejuſdem donatoris tempore d. donationis extra d. Caſtrum-nouum exiſtentibus, quæ omnia non erant comprehenſa in ſupradicta donatione primogenito facta, vt ex tenore d. donationis clarè patet.

Quæ omnia dicimus, ſalua ſemper & reſeruata meliori ſententia.

CONSILIVM IX.

ARGVMENTVM.

DONATO Caſtro, quid veniat: quid donata tota juriſdictione: & quid toto tenemento. Datio dimidiæ partis fructuum adjecta, poſt mentionem tenementi, quid importet; & ſi habeat tacitam reſeruationem fructuum alterius partis, quando finiatur.

SVMMARIVM.

1 *Donatio in contractu matrimonij primogenito naſcituro facta, valet.*

2 *Donatio abſque acceptatione donatarij, accedente tamen notarij ſtipulatione, eſt irreuocabilis.*

3 *Et illico, nato filio, jus abſolutum & perfectum ei quæritur.*

4 *Verba*, habebit & concedo, *alio non apparente, donationem indicant.*

5 *Inter proximiores facilè in dubio præſumitur donatio.*

6 *Ob juramentum & pactum de non reuocando, donatio præſumitur inter viuos.*

7 *Donato Caſtro, cenſetur donatum dominium Caſtri, juriſdictio & territorium ei adhærens.*

8 *Iuriſdictione conceſſa, an cenſeatur territorium datum, remiſſiuè.*

9 *An juriſdictio inhæreat territorio vel perſonis, remiſſiuè.*

10 *Tota juriſdictione data veniunt merum mixtum imperium, & ſimplex juriſdictio, etiam remota dictione*, tota.

11 *Dictio*, totum, *pro omne accipitur.*

12 *Tota juriſdictione data, veniunt omnia commoda juriſdictionis, cujuſmodi ſunt damna, mulcta, confiſcationes & pœnæ.*

13 *Toto tenemento dato, omne territorium omnéſque poſſeſſiones continentur & cenſentur data, & ſic abſque dubio ſuperioritas, & dominium directum, ac vintenum, quod ratione ejuſdem ſoluitur.*

14 *In conceſſione Caſtri non veniunt molendina & furni, niſi cum pertinentijs transferatur.*

15 *Donans cenſetur donare omne jus ſuum.*

16 *Donationes latiſſimè ſunt interpretandæ.*

17 *Data tota juriſdictione cenſentur data molendina, & furni bannalia, ſeu bannareta.*

18 *Veniunt etiam totius tenementi nomine, & nu. 20.*

19 *Connexorum idem eſt judicium.*

21 *Totius tenementi nomine veniunt & continentur prædia, etiam jure priuato poſſeſſa, & nu. 23.*

24 *Pertinentiarum Caſtri appellatione, veniunt omnia intra fines Caſtri poſſeſſa.*

25 *Dato Caſtro cum pertinentijs, an prædia, jure priuato poſſeſſa, comprehendantur.*

26 *Dictio* cum, *augendi vim habet.*

27 *Qui donat plenam, non nudam proprietatem cenſetur donare.*

28 *Dictio*, ejuſdem, *in calce clauſulæ appoſita ad antecedentia refertur.*

29 *Et non ad ea per quæ diſpoſitio reſtringeretur.*

30 *Reſeruatio mediæ partis fructuum finitur morte reſeruantis, & fructus conſolidantur cum proprietate.*

EX verbis ipſius donationis, à Nobili Stephano de
Simiana Domino Caſtri-noni, in contractu ma-
trimonij Melchioris filij ſui, primo filio naſcituro ex
eodem Melchiore, & Ludouica Odoarda factæ, facilè
liquebit, quid, & quantum Nobilis Joachimus prone-
pos d. Stephani conſequi debeat: quæ res vt manife-
ſtior fiat, ſingula verba donationis perpendenda ſunt.
1 Præſuppoſito ante omnia, † donationem primogeni-
to naſcituro in contractu matrimonij factam, firmam
& validam exiſtimari, vt probant Guid. Papæ *deciſ.505.*
Philip. Dec. *conſ.245.nu.3.* Steph. Bertran. *conſ.27.& 105.*
num.9.lib.1.poſter. & conſ.70.& 302.lib.3. prior. Nicol.
Boer. *deciſ.172.n.4.* Ay. Crauet. *conſ.10.nu.7.* Andr. Tira-
quell. *tract. de primog. quæſt.6.* ex qua donatione primo-
genito illico jus quæſitum fuiſſe arbitror.
2 Primùm, quia † cùm hujuſmodi valida ſit, veriſſi-
mum puto ab ea recedi, nec eam reuocari poſſe, juxta
regulam *l. ſi quis argentum, §. fin. C. de donat. l. perfecta, C.*
de donatio. quæ ſub modo, l.3. & l. ſi donationem, C. de reuo-
cand. donat. Etſi enim de facto tertij jus alteri quæra-
tur, accedente tamen notarij ſtipulatione, id jus abſ-
que acceptatione irreuocabile ſit, Barth. & alij *in l. qui*
Romæ, §. Flauius, de verb. oblig. Bald. *in l. ſi conſtante, per*
illum textum C. de donat. ante nupt. & in l. cum à ſocero, in
fin. C. de jure dotium, Aretin. *conſ.74. tertio dub. num.9. &*
ſeqq. Corn. *conſ.68.n.4. & ſeqq. lib.3.* Dec. *conſ.58. nu.3. &*
conſ.239.n.6. Steph. Bert. *conſ.165. nu.5.* vbi ait commu-
nem *lib.1. poſter. conſ.1. num.14.* vbi etiam poſt Alexand.
ponderat ſtipulationem patris, quæ hîc adfuit *conſilio*
103.n.53. lib.2. prior. & conſ.226. in fin. lib.3. priorum, Bened.
in cap. Raynutius, verb. ſi abſque liberis, 2. de fideic. ſubſtit.
nu.23. Ripa *in l. fin. num.220. de reuoc. donat.* Rub. *conſ.117.*
nu.8. & 10. Cravet. *conſ.19.n.11.* Cagnol. *in l. id quod no-*
ſtrum, num.12. & ſeq. de reg. jur. Couar. *var. reſolutio lib.1.*
cap.14.n.7. & ſeqq. Rol. à Valle *conſ.19.nu.19.lib.1. & conſ.*
10.nu.37.lib.3. & nouiſſimè Clarus *lib.4. ſentent. §. donat.*
3 *quæſt.13. verſ. ſecundus eſt articulus.* Si ergo † donatio ir-
reuocabilis eſt, conſequens eſt, illico nato poſthumo
jus eidem perfectum & abſolutum quæſitum eſſe, vt
in ſimili docent Doctores *in eo §. Flauius,* & Dec. *conſ.*
58.num.3. Et in ſpecie, de qua agitur, quod facta ſimili
donatione, protinus jus quæſitum ſit primogenito, ita
vt ab eo recedi non poſſit, docet per multa Aufred. *in*
deciſ. Capell. Tholoſ. deciſ.453. ex l. fin. ff. de pact. l. cum ma-
ritus, §. fin. de pact. dotal. l. ſi poſt mortem, §. fin. de bon. poſ-
ſeſſ. contra tab. Hoc idem tradit Caſtren. *conſ.161. verſ. ap-*
plicatur in antiq. dec. conſ.468. nu.28. & conſ.498. nu.18.
Rol. à Vall. *eo conſ.* vbi etiam Socin. juniorem refert
conſ.108.nu.3. lib.2. idem tradit Steph. Bertran. *conſ.138.*
n.11. & ſeq. lib.2. poſter. vbi etiam de conſenſu donatarij
in præjudicium liberorum vocatorum & de primoge-
nito *conſ.70.nu.4. lib.3. prior.* Chaſſ. *conſ.53. num.56. & ſeq.*
tametſi in pacto de ſuccedendo alius forſan dici poſ-
ſit per tradita à Hieron. Grat. *conſ.25. lib.1.* Boer. *dec.204.*
nu.14. & ſeq. & Tiraq. *de primog. quæſt.8.* Hîc autem fa-
ctam fuiſſe donationem puram, illico valituram, & ir-
4 reuocabilem exiſtimo: ea enim verba, † *habebit,* dona-
tionem indicant, vt in ſimili dicitur de verb. *concedo,* a-
lia cauſa non apparente, *l. prohibere §. planè quod vi aut*
clam, l. vxori, §. fin. vbi gloſ. & Barth. *de leg.3. l. ad eum, in*
princ. vbi Imol. *de donat.* Socin. *in l. cum quid num.32.* &
ibi Alex. *num.13* & Alc. *nu.38. ſi cert. petatur,* idem Socin.
conſ.93. nu.37. lib.1. & de verb. aſſigno huic noſtro ſimi-
le *l. dotis fructus, §. fin. de jure dot. l.1. ff. pro dona.* Barth. *in*
l. ſi conſtante, 2. quæſt. vltima parte ſol. matrim. Bald. *in l.*
vbi adhuc, in fin. C. de jure dotium, & Natta *conſ.496. nu.5.*
Et quòd verbum, *habeat,* dominij tranſlationem ſigni-
ficet, probat *l. ſi hæres juſſus,* vbi Bart. quem alij ſequun-
tur *de leg.1.* Guid. Papæ *ſing.441.* Et propterea neceſſa-
riò inferre debet donationem, cùm nulla alia cauſa
præſumi poſſit, attento etiam vſu loquendi loci in quo
matrimonium initum eſt, vt in proprijs terminis con-
ſiderat Steph. Bertran. *conſ.1. in princ. lib.2. priorum.* Id-
que etiam ſuadet qualitas perſonarum, aui, inquam, &
nepotis ex filio, † cùm inter proximiores, maximè 5
tam arcto neceſſitudinis vinculo conjunctos, facilè
donatio in dubio præſumi ſoleat, *l. ſi ſeruus, de donat. in-*
ter vir. & vxorem, ff. Calc. *conſ.23.nu.7. & 8.* Imol. *in l. à*
Titio, in fin. de verb. oblig. Socin. *eo conſ.93.nu.16. & conſ.*
4.n.31.lib.4. Corn. *conſ.157.n.5. & 292.num.9.lib.1. & conſ.*
141.n.15. & 16.lib.2. Dec. *conſ.79.n.4.* Ruin. *conſ.136.n.11.*
lib.4. & conſ.162.n.14.lib.5. Alex. *ea l. cùm quid, num.39.* &
Capit. *deciſ.180.n.12.* Quæ etiam † inter viuos ob jura- 6
mentum & pactum de non reuocando judicanda eſt,
vt per Dec. *conſ.470.n.1.* & Steph. Bert. *conſ.184.n.8.lib.*
7. Ex ea ergo donatione perfectum & abſolutum ipſi
primogenito jus quæritur.
PRIORE autem loco, d. Stephanus primogenito na-
ſcituro ex Melchiore filio ſuo, & ex Ludouica Odoar-
de conjugibus donat Caſtrum loci Caſtri-noni, quo
donato † cenſebatur etiam donatum dominium Ca- 7
ſtri, juriſdictio, & territorium ei adhærens, cùm ea ſint
de jure & pertinentijs Caſtri, Alex. *in l.1. in fin.* vbi Jaſ.
nu.17. ff. de juriſdict. omnium judicum. Idem Alex. *conſ.*
35. lib.4. Jaſ. *in l. quominus, n.123. ff. de flum. & in l. fi. nu.9. de*
conſtit. Princip. Jacob. de ſancto Georg. *in vſi. feudor. in*
verb. de Caſtro rupis, n.4. Steph. Bertran. *conſ.237. num.4.*
lib.4. Bru. *tract. de augmen. concl.5. nu.19.* Didacus Couar.
pract. quæſt. cap.1. nu.10. & Natta *conſ.405.* vbi multa alle-
gat quæ prætereo & *in conſ.505. n.22. & ſeq.* Sicq; † non 8
ſumus in illa quæſtione, An juriſdictione conceſſa cen-
ſeatur territorium datum: de qua diffusè diſſerit Nic.
Boer. *deciſ.227.* † &, An juriſdictio inhæreat territorio 9
vel perſonis, de quo Felin. *in c. Rodulph. de reſcript. & in*
cap. licet, de probat. Chaſſan. *in conſ. Burgun. rubr.1. §.1.*
gloſ. *in verb. an territoire, in fi.* cùm hîc Caſtrum dona-
tum fuiſſe proponatur, poſtea ſubnectit totam juriſdi-
ctionem loci Caſtri-noui. Quibus † verbis merum, 10
mixtum imperium & ſimplicem juriſdictionem con-
tineri perſpicuum eſt: ſi enim juriſdictione ſimpliciter
data, venit etiam merum & mixtum imperium, Bald.
in l. fin. ff. de conſt. Princip. Alex. *in l.1. de off. ejus cui mand.*
eſt juriſd. & d. conſ.35. in pr. Steph. Bertran. *conſ.276. n.13.*
lib.3. prior. Felin. *in cap. quod ſedes,* vbi Alc. *nu.25. & ſeqq.*
extra de off. ordin. DD. *in l. imperium, de juriſdict. omn. ju-*
dic. vbi Purp. *n.61.* Curt. jun. *l.1. n.53.* vbi id maximè lo-
cum habere ait in donatione quæ latiſſimè intelligen-
da eſt *de off. ejus cui mand. eſt,* Cravet. *conſ.128.n.3.* & latè
eruditus Rol. à Valle *conſ.42.n.17. & ſeq. lib.2.* & Marth.
de Afflict. ea de re dubius *in conſtit. Neapol. in prælud. q.*
6.n.7. tametſi ea in re aliter Bald. exiſtimet, *in c. quanto,*
col. penul. de judic. & quidam alij, quorum tamen opi-
nionem veram non eſſe conſtat ex Couarr. *eod. cap.1.*
circa fin. Maximè cùm merum & mixtum imperium
adhæreat Caſtro & territorio, vti ſimplex juriſdictio,
quo Caſtro conceſſo illa veniunt, vt etiam, præter an-
tea enumeratos, docent Caſtr. *conſ.406. ſatisfaciendo n.*
6. lib.1. Jaſon. *conſ.45.n.5. lib.1.* Guid. Pap. *conſ.88.* multó-
que magis id locum ſibi vendicat quando quis totam
juriſdictionem conceſſit, quo caſu res eſt extra omnem
dubitationem, jux. gloſ. & DD. *in clem.1. in verb. omni-*
modam, de foro compe. Felin. *in d. cap. quod ſedes, num.40.*
poſt Abbat. *ibi nu.5.* & ibi Alcia. *vbi ſup.* Jacob. à ſancto
Georg. *d. tract. in verb. cum mero & mixto imperio nu.11.*
& 12. Pariſ. *conſ.9. nu.3. & ſeq. lib.1. de omnimoda juriſdict.*
Decia. *conſ.35. n.47. & ſeq. lib.2.* Lud. Goſad. *conſ.59. n.15.*
Caſtr. *conſ.134. col.3.* Rol. à Valle *eo conſ.42. n.38. & ſeqq.*
tametſi poſt Bald. aliqui contra putent, vt Chaſſ. &
Corr.

Cott. quorum opinionem veram non eſſe conſtat ex
dictis per Couar. *eod. c. 1. circa fin.* & in ſimili Jaſ. *conſ. 161.*
11 *lib. 2.* Huc † pertinet quæ de dictione, *totũ*, notat Bald.
conſ. 335. lib. 1. nã & ea dictio, *totum*, pro, *omne*, accipiẽda,
gloſ. *in l. 1. §. ſi pecunia. ff. depoſ.* Bal. *eo cõſ. 335. lib. 1.* Steph.
Bertr. *conſ. 318. n. 2. lib. 1. prior.* And. Tiraq. *in l. ſi vnquam
in verb. totum, n. 7.* Et ita in ſimili docet Jaſ. *eo conſ. 43. n. 5.*
vbi dictioné, *totam*, perpendit: tũ enim nihil per cõce-
dentem reſeruatum eſſe apparet, quo caſu merum &
... perium transferri explorarum eſt, per ea quæ
tradit Matt. de Afflict. *deciſ. 122.* verba igitur, *totam juriſ-
dictionem*, non ſunt hic ſuperflua, ſed adjecta tollendæ
dubitationis cauſa, anne, inquam, tota juriſdictio in
12 conceſſione Caſtri contineretur. Venient † igitur ſub
his verbis omnia commoda juriſdictionis, cujuſmodi
ſunt, damna, multæ, confiſcationes & pœnæ, de quibus
DD. *in l. fi. ff. ſol. matrim.* Jacob à ſancto Georg. *d. tract.
in verbo Marchionis Italia, verſ. dubitatur etiam, n. 7.* Be-
ned. *in c. Raynutius. in verb. cæteraq bona n. 6. de teſta.* ſub-
13 jicitur deinde in d. donatione, † *& totum tenementum
ejuſdem*, quibus verbo omne territorium d. Caſtri om-
neſque poſſeſſiones contineri exiſtimo: tenementi e-
nim verbum comprehendit omnia quæ tenentur cum
Caſtro, vt conſtat ex Matth. de Afflict. *in conſt. Neapol.
lib. 1. tit. 66. nu. 3.* Et vniuerſitatem quandam ſignificat
junctũ dictioni, *totum*, *l. 1.* & ib. Socin. *no: 5. de reb. aut.*
Quamuis enim pro maxima parte territoriũ loci præd.
ſit particularium & incolarum Caſtri-noui, quod non
potuit Dominus donare, *l. traditio de acquir. rer. dom. &
l. nemo plus juris, ff. de reg. jur.* tamen cenſetur donans
tranſtuliſſe omne jus quod in d. territorio eidem com-
petebat, juxta tradita per DD *in l. ſi domus, § fin ff. de le-
ga. 1.* Alex. *conſ. 47. lib. 3.* Dec. *conſ. 292. nu. 4.* Gozad. *conſ.
60. num. 2.* vnde cenſebitur donaſſe ſuperioritatem ſeu
dominium directum, quod ipſe Dominus Caſtri-noui
in vniuerſo territorio habet, ſicque, abſque dubio, eſt
vintenum, quod pro cenſu præſtatur, & laudemia ad
primogenitum pertinere, cùm cenſus & laudemia, ra-
tione dominij, ab emphyteotis ſolui conſueuerint, vt
ſatis perſpicuum eſt. Et ita in ſimili voluit Steph. Ber-
tran. *conſ. 13. n. 1. lib. 1. poſter.* Sed hîc videndum eſt, anne
ſub his poſtremis verbis, molendina, furni & prædia,
quæ Stephanus donator in eo Caſtro tenebat, & poſ-
ſidebat, comprehendantur; quoad molendina & fur-
nos, videbantur ea ſub ijs verbis non contineri: ſiqui-
14 dem † in conceſſione Caſtri non veniunt molendina
& furni, niſi cum pertinentijs Caſtrum transferatur, vt
tradit eleganter Bald. *in cap. 1. de Capit. qui Cur. vend.* Jaſ.
in l. quominus. nu. 120. & ſeq. vbi diſſol. argumenta con-
trariæ ſententiæ, Jacob de ſancto Georg *d. tract. in verb.
de Caſtro Rubeimontis, n. 7.* Cephal. *conſ. 144. n. 11. & de de-
cima n. 12. in pr. & n. 31.* Quinimo operæpretium eſt mo-
lendina & furnos ad Dominum pertinere ratione Ca-
ſtri, vt in ea conceſſione veniant, ſecus ſi jure priuato
ad eum ſpectent, Ripa *d. l. quominus, nu. 130. de molendi-
nis, nemoribus & ſimilibus*, Steph. Bertran. *conſ. 169 n. 13.
& ſeq. lib. 3. prior. multa de pertinentijs quæ includantur*,
Cephal. *conſ. 3. n. 42. & ſeq. vbi de primogenito, lib. 1.* Con-
trarium tamen verius arbitror, motus ex ſeqq. Primò,
15 † quia donans cenſetur omne jus tranſtuliſſe quod in
rebus donatis habet, *d. l. ſi domus, §. fin.* & alijs ſuprà ad-
16 ductis. Secundò, † quia donationes latiſſimè interpre-
tandæ ſunt, *c. cum dilectis extra de dona.* Corn. *conſil. 112.
17 lib. 2.* Gozad. *conſ. 60. n. 16.* Tertiò, † quia in propoſito
caſu, molendina & furni cohærent territorio & Do-
mino Caſtri, vt conſtat ex eo quòd Dominus Caſtri-
noui prohibet incolis d. loci, ne alibi molendi aut co-
quendi cauſa accedant, ſintque bannarera. Igitur ea
veniunt, vt tradit Ripa *d. l. quominus nu. 130.* Sic, & con-
ceſſo Caſtro acceſſoria & inhærentia Caſtro conceſſa
intelliguntur, Hieron. Cagnol. vbi alios citat *in l. cum
principalis, n. 13. de reg. jur.* maximè cùm hoc caſu onera
coquendi & adeundi domum & molendina, ſint pars
juriſdictionis, Faber *in §. aque inſtit. de actio.* Petr. Jac. *in
ſua pract. in libell. ſuper furno refer.* nouiſſimè Alciat. *in
conſ. 175. in fi.* nam & illud jus coactionis ſine titulo &
præſcriptione acquiri non poteſt, vt in ſimili per Ste-
phanum Bertran. *conſ. 1. nu. 28. lib. 3. prior. conſ. 167. lib. 2.
prior. conſ. 3. nu. 2. lib. 2. poſter.* Igitur ſub verbo, *& totam
juriſdictionem*, venient & includentur d. molendina &
furni. Quartò, † quia molendina & furni connexa 18
ſunt territorio & Domino Caſtri, vt antea diximus: Er-
go vtique venient, † cùm connexorum idem ſit judi- 19
cium, *l. proinde ſi ſeruum. ff. ad l. Aquil. l. Lucius, § Paulus
reſpondit, de adminiſt. tut.* latè Hyppol. de Marſ. *in l. 1. §.
Diuus Adrianus, ff. de quæſt. & rubr. de fidej. ff. nu. 88. &
ſeqq.* cùm etiam vnita ad eandem ſententiam reducan-
tur, Ripa *de leg. & long. conſuetud. reſp. 1. num. 65. & ſeq.* &
quòd omnia acquiſita & applicata Caſtro dicantur &
accedere docet eleganter Socin. jun. *conſ. 68. nu. 16. lib. 1.*
Arg. *l. ſi ex toto, vbi nota. de leg. 1.* Quintò, † tenementi 20
appellatione prædia & poſſeſſiones cõtinentur, vt ver-
bi etymon indicat; at verò molendina, quæ tanquam
domus in terra aut ripis fluminum fiunt, illique adhæ-
rent, ſunt immobilia, vt ſatis ex ſe patet, & voluit Bald.
*in cap. contingit, col. pen. verſ. quæro nunquid de dolo & con-
tum.* quem refert & ſequitur Tiraq. *de retract. lign. §. 1.
gloſ. 7. n. 92.* Sextò, tametſi impropriè tenementi appel-
latione continerentur: tamen cùm verbum vniuerſa-
le, *totum*, adjiciatur, meritò ea venient, Arg. eorum quæ
traduntur per Socin. *conſ. 217. col. 2. lib. 1.* & latiſſimè per
Tiraq. *d. gloſſ. 7. n. 20. & ſeq.* Gozad. *cõſ. 63. n. 8. & 9.* & † in 21
terminis, quòd totius tenementi appellatione prædia
veniant, rectè cenſet Philip. Corn. *conſ. 321. col. pen. nu. 8.
lib. 4.* Poſtremò, vbi conceditur Caſtrum, nulla perti-
nentiarum mentione facta, etiam molendina quæ vnà
cum Caſtro poſſeſſa ſunt, tranſire rectè docet Natta poſt
alios, *conſ. 50. n. 26.* vbi de primogenito. Ergò hîc multò
magis venient cũ tranſlatione totius tenementi, Auth.
multo magis, C. de ſacroſ. Eccleſ. cùm generale ſit, conceſ-
ſo aliquo, omnia jura & pertinẽtia, vt acceſſoria, veni-
re, vt docet Soc. jun. *conſ. 65. n. 66. verſ. tertiò etiam, lib. 1.*
Nec refragatur quod antea diximus; procedit enim vbi
Caſtrũ ſimpliciter transfertur, ſecus ſi totius tenemẽ-
tum, cùm ea verba latiùs pateant. Quinimò † cùm ex- 22
ploratum ſit, conceſſo Caſtro cum pertinentijs, molen-
dina quæ ad concedentem ſpectãt, pertinere, vt præter
ſuprà relatos docent Aluaro. *in c. 1. de Cap. qui cur. vend.*
Deci. *conſ. 516. n. 24.* Natta *in conſ. 505 n. 26.* Pariſ. poſt alios
in c. cum venerabilis, n. 5. de except. & Rol. à Val. *conſ. 10. n.
35. lib. 3.* vbi in terminis de primogenitura diſſerit, Ca-
gnol. *in l. nemo plus juris in pr.* vbi de molẽdinis in aquis
exiſtentib. *de reg. jur.* tametſi in molẽdinis priuatorum
ſecus ſit, vt poſt Bald. Corn. & alios docet Curt. *in conſ.
158. n. 30* Ergo idem judicandũ eſt in propoſito ob ver-
ba generalia, *totum tenementum*, quæ majorem vim &
emphaſim habent, vt antea diximus, & inf. etiam repe-
tendum erit. Præterea, ſuperiora locum non habent,
vbi molendina & furni ſunt pars juriſdictionis, eique
cohærent, vt ſatis ex ſuperioribus manifeſtum eſt. Et ex
his facile eſt aliam quæſtionẽ diluere, † anne ſub his 23
verbis prædia d. Domini Caſtri-noui, in d. Caſtro ſita,
jure priuato ad eum pertinentia, includantur: cùm e-
nim verba, *totius tenementi*, vniuerſalia ſint, non dubi-
to quin ea contineri debeant, vt in ſimili per Corn. *d.
conſ. 321.* & propius Jaſ. *in conſ. 102. lib. 1.* noluit enim do-
nator aliqua excludere eorum quæ in tenemẽto con-
tinebãtur, arg. *l. Julia. de leg. 3. l. à procuratore, C. mandati.*

Hinc videmus quod & antea diximus, pleraque ſub
his verbis generalibus comprehendi, quæ aliàs ex na-
tura rei non continentur, Matth. de Afflict. *deciſ.* 285.
nu. 4. *& ſeqq. & deciſ.* 319. *num.* 3. *&* 4. Gozad. *d. conſ.* 63. *&*
conſ. 76. *n.* 3. *&* 82. *n.* 4. Tiraq. *d. gloſ.* 7. Secundò, cùm am-
pliſſimè ſint donationes intelligendæ, vt antea dixi-
mus, ea interpretatio facienda eſt, vt ſuperiora inclu-
dantur, maximè fauore primogenituræ, in cujus gra-
tiam multa à legibus & conſuetudine indulgentur, vt
latiſſimè per Tiraq. *in tract. de primog. in præfat.* Crauet.
conſ. 256. *n.* 3. huc etiam poſſunt pertinere alia antè de-
24 ducta. Poſtremò † quòd, pertinentiarum Caſtri ap-
pellatione, omnia intra fines Caſtri poſſeſſa veniant,
docet idem Socin. *in eo conſ.* 65. *& ſeq.* poſt Caſtr. Socin.
& Brun. *& conſ.* 68. *num.* 11. *& ſeqq. eod.* idque maximè ex
conſuetudine, terræ & poſſeſſiones accedunt Caſtro,
vt hoc caſu Imola *cap. cum ad ſedem, de reſtit. ſpolia.*
Corn. *eo conſ.* 321. *col. penul.* Jaſ. *d. l. quominus, nu.* 120. Idem
Socin. *in conſ.* 106. *num.* 3. *lib.* 2. & Port. *in comm. opin. lib.* 5.
25 *concl.* 37. *limit.* 1. Nec refragatur † quòd in conceſſione
Caſtri cum pertinentijs, ea prædia non ſoleant inclu-
di, vt conſtat ex Imola & Alex. *in l.* 3. *num.* 11. *in princ. de*
acquir. vel amitt. poſſeſſ. Luc. à Pen. *in l.* 2. *not. vlt. de fundis*
limit. lib. 11. *C.* idem Alexand. *conſ.* 112. *in fin. lib.* 6. *& conſ.*
14. *circa fi. n.* 7. Jaſon *in d. l. quominus, nu.* 13. *& l. fin. n.* 7. *de*
conſt. Princ. ſiquidem hic alia cauſa eſt, cùm totum te-
nementum datum ſit, quæ verba vniuerſalia ſunt &
ampliſſima, vt ſuprà ſatis declarauimus: vnde & ſub
totius tenementi verbis, ſyluas & nemora contineri
arbitror, cùm ea pertinentiarum nomine veniant, Soc.
conſ. 47. *num.* 4. *lib.* 1. & Maria. jun. *conſ.* 106. *num.* 2. *& ſeqq.*
lib. 2.

Poſteriora verba donationis, *cum medietate omnium*
redituum & emolumentorum, ſiue augmentatiuè ſint
poſita, vt viuo ſe patre primogenitus habeat medieta-
26 tem fructuum, dictio enim, † *cum*, augendi & dilatan-
di vim habet, *l. ſi cui ſern.* vbi notant DD. *ff. de leg.* 1. *l.*
ſi vinum, ff. de trit. vino & oleo leg. ſiue tacitam reſerua-
tionem alterius medietatis fructuum in fauorem do-
27 nantis, qui aliàs non nudam proprietatem, † ſed
plenam cenſeretur donaſſe, *l. ſi Titio, & l. ſi alij*, cum ibi
not. *ff. de vſufruct. leg. l. ſi tibi proprietas, & l. ſi proprietas,*
ff. de vſuf. accreſc. certum eſt eam ſiue augmentationem,
ſiue reſeruationem referri ad tenementum. Idque ſua-
28 det natura dictionis, † *ejuſdem*, in calce d. clauſulæ ap-
poſitæ, quæ ad antecedentia refertur, *l.* 1. *§. cum quis*, & i-
bi Bart. *quis §.* cum legit cum *§. hoc edicto ff. de poſtulat.*
Idem Bart. *in l. talis ſcriptura, §. fin. verſ. quare ergo quod*
ſi, de leg. 1. Socin. jun. *conſ.* 133. *num.* 2. *lib.* 1. & Tiraq. *de re-*
tract. proxim. §. 8. *gloſ.* 7. *num.* 24. vnde cùm à proprieta-
te verborum recedendum non ſit, *l. non aliter de leg.* 3. *l.*
1. *§. ſi is qui nauem, de exercitoria actione*, nec alia volun-
tas contrahentium eſſe exiſtimetur quàm quæ ex ver-
bis elicitur, *l. Labeo. §. idem Tubero, ff. de ſupell. leg.* meri-
tò ea poſterior clauſula ad medietatem redituum & e-
molumentorum tenementi referenda eſt; ad ipſum,
inquam, tenementum, cujus nouiſſimo loco mentio
facta fuit, hæc clauſula referri debet, cum exploratum
ſit, ad proximiora tantùm relationem fieri debere, *l. ſi*
idem cum eodem §. fin. vbi notatur de jurisdict. om. judic.
Jaſon *in l.* 1. *C. de lib. præter.* & alibi ſæpe DD. Itaque to-
tius juriſdictionis molendini, & furni commoda, cùm
etiam ea ſub juriſdictione includantur, in ſolidum ad
primogenitum ſpectabunt: quoad verò tenementum
ipſius reditus, pro dimidia, *d. l. ſi Titio*, quæ interpreta-
tio facienda eſt fauore donationis in contractu matri-
monij factæ: ſi enim voluiſſet idem Stephanus inclu-
dere Caſtrum & juriſdictionem, dixiſſet, *eorumdem*,
cùm de pluribus capitibus ageretur: dicendo igitur,
ejuſdem, ſenſit tantùm de ipſo tenemento, cùm nume-
rus ſingularis pluralitatem non patiatur, *l. vlt. vbi not.*
ff. ad Trebell. Crau. *conſ.* 167. *in princ. &* 180. *num.* 3. præ-
terea, abſurdi vitandi gratia, relatio euitari ſolet, Aym.
conſ. 70. *num.* 11. Denique, † vbi ſumus in materia quæ 29
latè interpretanda eſt, qualis eſt hujuſmodi relatio, ita
debet fieri vt diſpoſitio non reſtringatur, Socin. *in l. ſi.*
ff. de reb. dub. Lud. Gozad. *conſ.* 88. *n.* 5. Ideoque per adje-
ctionem, *redituu dimidia partis tenementi*, donatio de-
bet reſtringi, *ex l. quæſitum §. ſi quis fundum*: nec enim
ea, quæ ad augendum addita ſunt, contrarium effe-
ctum operari debent, contra expreſſam paciſcentium
voluntatem, *l. legata inutiliter, ff. de adim. leg.* arg. *l. quod*
fauore, C. de leg. certum quoque eſt, vt d. verba tacitam
quandam retentionem alterius partis reditus in fauo-
rem donantis includunt, eodem mortuo eam partem
reditus ad primogenitum donatarium tranſire & cum
proprietate rerum donatarum conſolidatam eſſe, cùm
retentio fructuum ab vſufructu nihil differat, *l. ſi quis*
ita legauerit, ff. de vſufruct. & l. cum ita legatum, ff. de v-
ſuf. leg. vnde exemplo vſusfructus, morte donantis ta-
cita fructuum remotio extinguitur, & finem accipit, *§.*
finitur Inſtit. de vſuf. ne plus ea tacita retentio quàm ex-
preſſa virium habeat, quod inciuile eſſet, cùm
paſſim taciti & expreſſi idem jus ſit, *l. cum*
quid & ibi DD. *ff. ſi certum petatur.*
cum vulgaribus.

CONSILIVM X.

ARGVMENTVM.

AN ſit differentia inter legatum fructuum, vel redituum, & vſusfructus.

SVMMARIVM.

1 *Vt vſusfructus cenſeatur legatus, non eſt neceſſe vt fiat mentio vſusfructus, ſed ſufficit ſi fructus legentur; & num.* 3.

2 *Quandoque tamen, legatis fructibus, non cenſetur legatus vſusfructus.*

3 *Non eſt differentia, an totus reditus vel pars illius & vſusfructus relinquatur.*

5 *Legatum vſusfructus, ſicut etiam in ſingulos annos, morte legatarij finitur.*

6 *Legatum vſusfructus, necnon annuum ciuitati relictum vel Eccleſiæ, centum annis finitur.*

7 *Ea interpretatio facienda eſt vt quis non videatur incontinenti ſe correxiſſe.*

VT ſatisfiat Dominis Conſultoribus vrbis, qui videntur præſupponere, quod per hæc verba tandem donans cenſeatur reſeruaſſe aliam dimidiam, ita vt inde dubium ſequens proponant.

Stantibus verbis pacti, quæritur, An illa potiùs applicentur vſufructui, adeò vt, mortuo donante, iſta medietas dici poſſit conſolidata cum medietate Caſtri donati; vel potiùs, quòd donans voluerit, aut judicari

dicari debeat, ipſo mortuo, eamdem medietatem fructuum remanere in hæreditate; adeò vt Ludouicus ad medietatem fructuum hujuſmodi pro ſua rata admittatur. Et ſic in effectu quæritur, An præſuppoſita ea his verbis, *cum medietate redituum*, &c. tacita reſeruatione alterius medietatis fructuum, quæ remanſerit in bonis ejuſdem Stephani donantis, An ſit reſeruatio vſusfructus ipſius dimidiæ, adeò quòd morte Stephani donantis finiatur; An verò ſit reſeruatio fructuum & redituum quæ perpetuò in hæreditate ipſius Stephani maneat. Eidem itaque dubio, ſalua eorum meliori ſententia, ſic breuiter reſpondendum videtur:

1 Quod licet multi crediderint differentiam eſſe, † An quis donet vſumfructum, an verò fructus ſeu reditus alicuius rei, nec eſſe donationem vſusfructus, niſi ſpecialiter & expreſſè donatio vſusfructus nominetur, vt per Feli. *in c. auditis in fin. de præſcript.* Jaſo. *in l. cum his, §. 1. ff. de tranſact.* Cepo. *de ſeruit. vrb. præd. cap. 4. num. 7. per text. in l. fundi Trebatiani, ff. de vſuf. leg.* vbi ait, quòd ſi fuerint relicti fructus, non inde reſultat vſusfructus, ſed tantùm naſcitur actio ex eo relicto pro petendis fructibus. Tamen verius eſt, quòd ad hoc vt ſit relictus vſusfructus, non exigitur neceſſariò vt donetur per verbum, *vſusfructus*, ſed ſufficit relinqui vel dari fructus, vt eſt text. *in l. ſi quis ita, ff. de vſufruct. & l. cum ita ff. de vſufruct. lega.* vbi glo. Bart. *in d. l. fundi Trebatiani.* Bart. & Caſtrenſ. *in l. cotem. §. qui maximos, ff. de publica.* In quibus locis expreſsè deciditur, quòd ſi ita legatum ſit, *fructus annuos fundi do, lego*, perinde accipi debet hic ſermo, ac ſi vſusfructus legatus eſſet. Nec
2 † obſtant ea quæ in contrarium adducta fuerunt, quæ fundantur *in d. l. fundi Trebatiani.* Ideò namque in caſu dictæ *l. ex relicto redituum*, non naſcitur vſusfructus, ſed actio tantùm ad fructus petendos. Non quòd ſit differentia an donans vtatur verbo *vſusfructus*, ſeu *fructus*, aut, *reditus*; imò potiùs quia vtitur verbis his, *dare volo*, quæ verba obliqua ſunt & demonſtrant donantem voluiſſe donatarium ea petere ab hærede & conſequenter non eſſe vſumfructuarium qui etiam in multis Dominus dicitur *l. 4. ff. de vſufruct.* & per ſe poſſidet ac fructus percipit. Aliud verò eſt vbi verba diſponentis ſunt directa, qualia ſunt ea quibus vtitur Iureconſultus *in d. l. ſi quis ita, & l. cum ita*, ex his namque ſiue vtatur donans verbo, *vſusfructus*, aut, *fructus*, ſemper reſultat vſusfructus, vt per Docto. præcipuè Barto. & Albet. *in d. l. fundi Trebatiani*: necnon in alijs locis ſuprà allegatis.

3 Et ita nouiſſimè in hac difficultate expreſsè † concludit Arius Pinel. *in l. 1. 2. part. c. de bon. mater. num. 11.* Et hanc ſententiam, quòd non ſit differentia inter diſpoſitionem vſusfructus ſeu fructuum, confirmat per text. *in l. per ſeruum §. 1. ff. de vſu & habitatione*, vbi ait, non intereſſe ſi vſusfructus an fructus legentur. Si-
4 militerque oſtendit † non eſſe differentiam an totus reditus ſeu pars ipſius relinquatur; ſemper enim vſuifructui hoc relictum æquipollet, vt ibi latè per eum. Unde colligitur hos reditus etiam reſeruatos morte ſaltem Stephani donantis finiri.

Præterea, confirmantur præmiſſa *ex deciſ. text. in l. patrimonij, ff. de vſufr. lega.* vbi dicitur, quòd ſi quis omnem reditum ſui patrimonij dari mandauerit vxori, hoc legatum ad hæredem vxoris non tranſire, quia aut vſuifructui ſimile eſſet, aut huic legato in annos
ſingulos. Sed legatum † vſusfructus morte finiri non 5
ambigitur *§. finitur, inſtit. de vſufr. l. cum antiquitas, cap. eodem.* Legatum etiam in annos ſingulos, etiam in hoc vſuifructui ſimile eſt, vt morte finiatur, *l. in ſingulos, in princ. ff. de ann. lega.* vbi expreſsè dicitur, in ſingulos annos relictum legatum, ſimile eſt vſuifructui, cùm morte finiatur. Et licèt inter dicta legata reditus, ſcilicet vſusfructus, & in ſingulos annos aliquæ aliæ differentiæ ſint quæ percurrit Iureconſultus *in d. l. in ſingulos, verſ. ſane tamen*, ſemper in hoc conueniunt vt morte talia legata finiantur. Sic ergo, vbi ex reſeruatione dictæ dimidiæ partis fructuum, cenſeretur idem Stephanus aliam medietatem fructuum reſeruaſſe, videtur eam reſeruationem vltra vitam ejuſdem Stephani non durare, imò eamdem morte finiri, ex præmiſſis.

Siue ergo conſideremus, hanc eſſe reſeruationem, reditus, aut vſusfructus, mortuo Stephano, erunt ij fructus conſolidati cum medietate rerum donatarum, nec poſtea remanebit in hæreditate ipſius Stephani, & conſequenter idem Ludouicus non admittetur pro ea rata, pro qua eſt hæres ipſius Stephani per medium Melchioris patris ſui.

His accedat, ad corroborandum præmiſſa, communis Doctorum ſententia, quæ eſt, quòd ſi lega-
tum factum fuerit † aut Eccleſiæ aut ciuitati annuum, 6
ſeu vſusfructus aut fructuum, centum annorum curriculo finitur, glo. poſt Barto. *in l. an vſufr. de vſufruct.* & in *l. ſi vſufruct. de vſufruct. lega.* Alex. vbi hanc opinionem magis communem teſtatur *conſ. 60. lib. 1.* Rip. *in l. 2. ſolut. matrim.* latè Couarruu. *lib. 3. variar. reſolut. cap. 9.* Hæc itaque reſeruatio quæ tacitè facta prætenditur, non vltra vitam reſeruantis ſeu diſponentis extendetur.

Quoad verò ad vltimam donationem pertinet, factam eidem Melchiori de bonis mobilibus & immobilibus, præſentibus, ea referenda tantum eſt ad ea bona quæ expreſsè eidem filio primogenito donata non fuerunt, etiam in eodem contractu matrimonij; ne dicamus eumdem donatorem incontinenti in eodem contractu, & abſque vllo temporis interuallo, à priori diſpoſitione recedere † & ſe corrigere voluiſſe, juxta *l. nam ad ea ff. de condit. & demonſt.* Ma-
ximè cùm legatur † in eodem contractu poſt 7
primam donationem. *Et ibidem non diuertendo ad alios actus &c.* Quæ dicta ſint ſub correctione.

CONSILIVM XI.

ARGVMENTVM.

AN & quando attentatum dicatur.

Quando quis admittatur ad attentatorum excuſationem.

Quando judicium attentatorum ſit ſuſpendendum vſque ad judicium cauſæ principalis.

SVMMARIVM.

1 *Si actor in cauſa attentatorum produxerit documenta, pro eorum probatione; multo magis reus, pro eorum excuſatione producere poteſt.*

2 *Fauorabiliores ſunt rei quam actores, tam in ciuilibus quàm in criminalibus.*

3 *Exceptio non juris petentis attentata reuocari, non obſtat in profano quin attentata in primis reuocari debeant; fallit ſi notorie de non jure conſtaret.*

4 *In judiciis, illi quorum non intereſt, non audiuntur.*

5 *Inſtrumenta rem notoriam faciunt.*

6 *Notorius defectus juris & notoria exceptio dicitur, ſi de eis per inſtrumenta conſtet.*

7 *Reus in cauſa attentatos poteſt docere de ſuo jure, de quo ſi conſtet impeditur reuocatio attentatorum.*

8 *Multò magis ſi vtrumque concurrat, ſcilicet conſtet de non jure petentis, attentata reuocari, & de jure rei.*

9 *Exceptio quæ incontinenti offertur, nunquam cenſetur ſublata.*

10 *Etiam dato quòd ſtatutum rejiceret omnes exceptiones.*

11 *Etiam in judicio quantumuis ſummario*

12 *Probatio dicitur offerri incontinenti quando fit per inſtrumenta.*

13 *Reus, qui dicitur attentaſſe, admittitur ad excuſationem attentatorum.*

14 *Ita vt ei remiſſionales concedantur.*

15 *Poteſtque vti omnibus exceptionibus quæ aduerſus attentata dantur.*

16 *Et nominatim ſi actus dicatur per continuationẽ factus.*

17 *Probatio quæ incontinenti offertur excludit omnem præſumptionem fraudis.*

18 *Actus conſecutiuus, lite vel appellatione pendente, citra vitium attentatorum fieri poteſt.*

19 *Qui continuat, non dicitur attentare,* & num. 29. 39. & 45.

20 *Quis poteſt, lite vel appellatione pendente, corroborare jus ſuum vel nouum acquirere citra vitium attentatorum.*

21 *Quando appellatio eſt notoriè friuola, geſta appellatione pendente per Iudicem, a quo ſunt reuocanda.*

22 *Sicut & quando appellatio eſt prohibita, ſi quid fiat tempore decem dierum.*

23 *Idémque ſi appellatio eſt admiſſa quoad effectum deuolutiuum tantùm.*

24 *Vbi conſideratur diuerſa cauſa ab ea in qua dicitur attentatum, actus in ea geſtus non dicitur attentatus,* & num. 38.

25 *Attentata non reuocantur, quando actus, qui dicitur attentatus, fuit factus de conſenſu partium.*

26 *Requiritur litis pendentia vt dicatur attentatum.*

27 *Necnon vt aliquid nouum factũ ſit & ſic duo copulatiuè.*

28 *Qui jus ſuum proſequitur, non dicitur attentare.*

30 *Dictiones,* hæredes & ſucceſſores *ſingula & ſeparata feudum hæreditarium, ſtrictè tamen, conjuncta verò abſolutè & purè conſtituunt.*

31 *In dubio pro non attentatis pronunciandum.*

32 *Quoties cognitio attentatorum pendet à cognitione cauſæ principalis, illius finis ſpectandus eſt; ſicut ſi concernant cauſam principalem.*

33 *Quoties proceditur, ſola facti veritate inſpecta, cognitio attentatorum ſuſpenditur vſque ad finem cauſæ principalis.*

34 *Necnon ſi attentata altiorem indaginem requirerent, ſuper quibus tunc articuli ſunt dandi.*

35 *Scientia Procuratoris non afficit Dominum vt incurrat in pœnam,* & num. 48.

36 *Ad effectum inducendi attentata, non ſufficiunt conjecturæ, ſed requiritur ſpecialis ſcientia totius negotij.*

37 *Iudicia non incipiunt à Procuratoribus.*

40 *Colluſio non præſumitur, præſertim in diuitibus: & licèt conjecturis probetur, non tamen id procedit, ſi agatur de actibus publicè factis.*

41 *Dictio ſola,* ſucceſſoribus, *facit feudum hæreditarium, ſed ſtrictè.*

42 *Quòd ſi dictio,* omnibus, *adjiciatur, abſolutè & ſimpliciter ad quoſcumque hæredes tranſiterium.*

43 *Attentata lite vel appellatione pendente etiam per Iudicem facta in primis ſunt reuocanda.*

44 *Quod patitur multas exceptiones, quibus omnibus reus vti poteſt ad impediendum reuocationem attentatorum.*

45 *Litis pendentia ad effectum attentatorum inducitur per ſolam citationem vel tertij admiſſionem ſimpliciter factam.*

46 *Quoad actorem, per ſolam commiſſionem quam obtinuit, dicitur lis introducta; ſed quoad reum requiritur citatio.*

47 *Sola admiſſio tertij non inducit litis pendentiam quoad reum, niſi decreta ſit citatio, & ad ejus notitiam peruenerit.*

49 *Oppoſitio impedit quò minus Iudex poſſit ad vlteriora procedere.*

50 *Nunquam tertius poteſt admitti, aut cenſetur admiſſus ad cauſam quoad effectum attentatorum, ſi non docuerit ſemiplene de intereſſe ſuo.*

ARticuli parte Illuſtris Domini Franciſci de Simiana domini de Coſta, nomine quo procedit, producti, ſe defendendo contra Magnificum Dominum Aduocatum Fiſci Auenioni reſidentem, ſeu Dominum Petrum Tonduti ejus ſubſtitutum; necnon Illuſtrem Dominum Antonium de Simiana ei adhærentem, ſunt admittendi; necnon acta & documenta pro illorum probatione producta recipi debent, quippe qui articuli ſint pertinentiſſimi & clarè demonſtrẽt prætenſam appellationem dicti Domini Aduocati eſſe nullam, friuolam & ſine vllo omnino grauamine interpoſitam, nullumque eſſe attentatum prout parte dicti Domini Aduocati & Antonij prætenditur, & caſu quo aliquod attentatum fuiſſet, quod tamen nullum eſt omnino, illius nullam eſſe habendam rationem; &, in omnem euentum, judicium cauſæ principalis expectandum eſſe, contentaque in d. articulis clariſſimè, nedũ ex d. documeotis productis, ſed etiam

ex ijs ſolis quæ Carpentoracti acta fuerunt probantur, idq́ue ex ſequentibus.

Primò, quia d. Fiſcus in hac cauſa pro probatione prætenſorum attentatorum varia acta produxit, vltra ea quæ Carpentoracti geſta fuerunt, nimirum homagia Giraudi Amici de anno 1244. 16. Cal. Februarij fol. 137. verſo. Alterius Giraudi Amici de anno 1364. & 12. Febr. fol. 145. Ludouici de Simiana de anno 1422. & 6. Matt. fol. 152. ac Berengarij de anno 1412. & 17. April. fol. 159. ſcedulam d. D. Aduocati, continentem expoſitionem ab ipſo coram Illuſtriſſimo Prolegato factam & decretum ſuper ea ſecutum, fol. 167. verſo, necnon Dietas tentas in cauſa inter d. Dominum Antonium & Franciſcum, ratione feudi Caſtri-noui, coram Reuer. Patern. veſtra pendente, de anno 1609. & vlt. April. fol. 176. & ſeqq. verbale de d. anno, & 3. Jan. coram eadem Reuer. Pater. veſtra cùm acceſſit ad ciuitatem Carpentor. fol. 188.

1 At verò ſi actor † ad docendum de attentatis per ipſum prætenſis acta de nouo produxit, vltra ea quæ coram R^mo^ Rectore Comitatus Venayſſini, coram quo vel per quem prætenditur attentatum, producta fuerunt, multò magis reus ad docendum, nulla eſſe attentata, vel, caſu quo eſſent, eorum nullam eſſe ha-
2 bendam rationem, acta & inſtrumenta † producere poteſt, & ei licere debet, *l. fauorabiliores, ff. de reg. jur.* gloſſ. *in c. 1. vt Eccleſ. benef. & in l. qui accuſare, C. de edend.* quod tam in ciuilibus quàm in criminalibus habet locum; gloſſ. *in d. l. qui accuſare*, & ibi DD. cum ſimil. Huc ſpectat tit. *quod quiſque juris, &c.*

Nec obſtat quod dicitur, ea acta fuiſſe mentionata in ſcedula appellatoria per ſubſtitutum D. Aduocati coram d. Reuerend. Rectore producta: nam aliqua quidem fuerunt mentionata, d. ſcilicet homagia, ſed cætera nullomodo, maximè verò verbale quod nullã omnino communionem habet cum ijs quæ per d. Dominum Aduocatum petita vel geſta fuerunt, ſed & quoad ea quæ mentionata fuerunt, non ſat eſt fuiſſe mentionata, ſed debuerunt coram d. Domino Rectore produci, vt illorum in reuocatione prætenſorum attentatorum ratio haberi poſſet, aut ſaltem vt non de nouo producta dici poſſent.

Nec dicendum eſt, omnia acta ex d. cauſa inter d. Dominũ Antonium & Franciſcum pendente, quam in poſterum vt plurimùm facilioris intelligentiæ gratia, principalem vocabimus, deſumpta fuiſſe; nam d. cauſa reparationis homagij circa promiſſionem traditionis clauium, ſeu Caſtri, erat etiam & eſt in ſuo genere quodammodo principalis, & inter perſonas diuerſas, ſcilicet d. Aduocatum Fiſci Comitatus, & d. Dominum Franciſcum: at illa quæ coram Reuer. Patern. veſtra pendebat & pendet, erat inter d. Antonium & Franciſcum & vtcumque ſit, etſi eſſet inter eaſdem perſonas d. cauſa reparationis erat ſemper quodammodo principalis in ſuo genere & ſeparata ab alia, & de qua in d. cauſa coram Reuer. Patern. veſtra pendente, ne verbum quidem.

Sed & retorquendo contra d. Dominum Aduocatum, & Antonium, quæ ipſi proponunt omnia acta, per d. Dominum Franciſcum, ad fines præmiſſos, producta, vel fuerunt coram d. Domino Rectore producta, vel exhibita, vt ſunt homagia Roſtagni de Sabrano, de anno 1321. & 24. Nouemb. *nu.* 8. ejuſdem coram fœlic. record. Joanne 22. cùm primùm ſuperioritatem d. loci acquiſiuit, de anno 1324. & 22. Januarij *n.* 9. Melchiori de anno 1506. & 19. Feb. *num.* 10. Janſani, de anno 1556. & 20. Octob. *n.* 11. Joachimi vltimatè defuncti, de anno 1556. & 12. Junij *n.* 12. ſententia ſuper repoſitione ditionis, *requiſiti*, de anno 1336. & 12. Januar. *num.* 5. vt conſtat ex requiſitione ſeu expoſitione d. Domini Aduocati Fiſci Comitatus, de qua fol. 89. verſo. Reſponſione d. Domini Franciſci fol. 97. & ordinatione d. R^mi^ Rectoris fol. 103. vel ex d. cauſa principali inter d. Dominum Antonium & Franciſcum pendente deſumpta, ibiq́ue producta & debitè recognita ac collationata cum originali, quæ collationari debebant, qualia ſunt teſtamentum d. Joachimi de anno 1605. & 24. Julij *num.* 24. acta miſſionis in poſſeſſionem d. Joachimi filij, in quibus inſeritur donatio d. Caſtri-noui; inſinuatio & homagium ejuſdem, de anno 1606. & 30. Octobr. *nu.* 13. acta acceptationis hæreditatis, de anno 1606. & 6. Nouemb. cum atteſtatione perfectionis ejuſdem, *n.* 15. Bulla Gregorij XI. de anno 1373. 14. Cal. Junij, *num.* 12. homagium pro loco de Venaſca, de anno 1597. & 22. Septemb. *n.* 17. homagium Alizetæ de Baucio, Comitiſſæ de Auelino, de anno 1379. & 11. Nouẽb. cui inſeritur tranſactio de anno 1310. & 26 Julij, *num.* 18. homagium pro loco de Richerenchijs & alijs, de anno 1506. & 4. Julij, *nu.* 19. atteſtationes ſuper agnatione d Joachimi donatarij & hæredis præfati, *ſub nu.* 20. ſed & quædam, ex d. actis Carpentoracti productis, fuerunt etiam in d. cauſa Auenioni pendente producta, nimirum d dno homagia Roſtagni de Sabrano, *ſub n.* 72. *&* 73. & Melchioris *ſub nu.* 162. Janſani & Joachimi aui, *ſub num.* 76. *&* 77. ita vt, quinque ſolùm documentis exceptis, ſcilicet traditione clauium Caſtri-noui per d. Roſtagnum facta, de anno 1321. & 24. Nouemb. *ſub n.* 1. & altera ejuſdem, de anno 1324. & 27. Maij, *ſub n.* 2. altera Giraudi Amici, de anno 1335. & 12. Martij *nu.* 4. & homagio ejuſdem de d. anno, & 13. Febr. *ſub num.* 3. & oblatione d. Domini Franciſci, de anno 1607. & 10. Julij, *n.* 6. (& quæ nulla recognitione indigent, ſed juxta ſtatutum pro recognitis habentur cùm excedant ætatem, excepta dicta oblatione, quæ etiam, cùm ſit ſignata de Iilia, eſt ſatis recognita, attento quòd d. Antonius aliqua acta per eundem ſignata in hac cauſa produxerit) cætera omnia, vel Carpentoracti, vel in d. cauſa principali Aueniont pendente, fuerunt producta.

Secundò, quia † etſi cùm ſimpliciter quæritur, an 3
exceptio non juris petentis attentata reuocari, obſtet in profanis reuocationi attentatorum, ita vt, ea non obſtante, ſit ſuper eis in primis cognoſcendum, magna ſit controuerſia, & communis ſententia videatur ſuper attentatis cognoſci in primis debere; tamen ſi notoriè conſtet de non jure petentis attenta reuocari, certum eſt eorum non eſſe habendam rationem, nec ea venire reuocanda ad inſtantiam illius de cujus non jure notoriè conſtat, Rota Rom. *deciſ.* 14. *verſ. ſed ſi conſtat clarè*, quæ eſt 2. *tit. de reſt. ſpol. in nouis*, & ibi Apoſtil. *n.* 4. *& deciſ.* 7. *alias* 505. *vt lite pendente in antiquis*, Guid. Pap. *quæſt.* 215. *nu.* 6. & d. Rota *deciſ.* 55. *in nouis*, Bellarm. *concl.* 356. Afflict. *deciſ.* 98. *n.* 6. Lancell. *de attent. part.* 3. *c.* 24. *q.* 31. *n.* 8. vbi dicit in Rot. Rom. ita judicatum fuiſſe, quem refert & ſequitur Maſcard. *concl.* 146. *n.* 6. *per tot. & in fin.* Canceri. *variar. reſol. l.* 1. *cap.* 17. *de appell. nu.* 47. *verſ. Rot. Rom.* Veſtr. *in prax. Rom. lib.* 8. *cap.* 4. *n.* 16. Marcheſ. *de commiſſ. ſupra nulli. part.* 2. *cap.* 2. *n.* 76. Muſcatell. *in* 2. *inſtant.* 1. *part.* Gloſſ. *in forma nu.* 41. cujus ſententiæ ea potiſſimum ratio affertur, maximè *in d. deciſ.* 2. quia eo ipſo quòd conſtat de non jure ſuo, ipſius non intereſt attentata reuocari. At in judicijs, † illi quorum 4
non intereſt non audiuntur *cap. non ſolent*, 2. *q.* 6. *cap. cùm inter Canonicos de elect.* cum ſimilibus, quæ ratio tam in profanis quàm in beneficialibus militat. At verò de non jure d. Dominorum Aduocati & Antonij, in d. articulis clarè & fusè deducitur, & de eo nedum ex actis hic productis, ſed etiam ex ipſiſmet ſolis Carpentora-

cti factis conſtat: traditio enim clauium notoriè in
commodum Cameræ eſt facta, & quoad clauſulam,
pro ſe, ſuis hæredibus &c. ex homagijs Carpentoracti
vel productis, vel exhibitis, imò ex ipſiſmet homagijs
ex aduerſo productis, & nominatim ex homagio anni
1244.*citra*, &c. *niſi*, &c. in quo dictio vniuerſalis adeſt,
conſtat conformem eſſe antiquis homagijs (quæ di-
cuntur ex abundanti citra aſſumptionem alicujus o-
neris probationis, cùm conſuetudo generalis, qua feu-
da in tota Gallia, omnibus prouincijs cis Alpes con-
ſtitutis & nominatim in d. Comitatu Venayſſino, quæ-
que notoria eſt, & pro tali allegatur, fuerunt ſemper &
ſunt ad inſtar allodialium, ſuffeciſſet, pro ejus clauſulæ
5 appoſitione: † Inſtrumenta enim rem notoriam fa-
ciunt, Bald. *in l. Imperator, col. 2. de ſta. hom.* Maſcard.
6 *concl.* 1106. *nu.* 19. & † notorius defectus juris dicitur, de
quo ex inſtrumentis conſtat, Maſcard. *d. loco n.* 10. poſt
Rot. *deciſ.* 16. *de reſtit. ſpoliat. in nouis*, & exceptio dicitur
notoria, ſi de ea conſtet per inſtrumentum publicum,
de Graſſ. *excep.* 5. *num* 12. *&* 13. qui multos allegat. Ergo
non ſolùm articuli recipiendi, & acta inſtrumentaque
recipienda, ſed etiam, alio non expectato, d. Domini
Aduocatus, & Antonius repellendi.

7 Tertiò, quia reus poteſt † excipere, aduerſus atten-
tata, de ſuo jure, de quo ſi doceat, non ſolùm in reuo-
catione attentatorum eſt ſuperſedendum, verùm etiam
inhibitio moderanda, Lancell. *d.* 3. *part. cap.* 24. *de reo
& excep. contra attent. q.* 10. *nu.* 13. ergo admitti debet ad
probandum de jure ſuo, de quo hîc jam conſtat ex d.
actis, cùm quoad traditionem ſibi potiùs nocuerit, in
vſum reducendo & reponendo ſolemnitatem & cere-
moniam obſoletam, quàm profuerit, & camera ſibi ac-
quiſiuerit: Jam enim per centum octuaginta, vel circa
annos, à d. traditione receſſum fuerat, & d. Franciſcus
juſtam cauſam habebat d. traditionem recuſandi, ni-
hilominus, pro ſumma obſeruantia quam habet erga
ſanctam Sedem Apoſtolicam, liberè ei conſenſit.

Quoad verò d. clauſulam, *pro ſe & ſuis hæredibus &c.*
quia ex dictis actis conſtat d. feudum fuiſſe ſemper &
eſſe ad inſtar allodialium, ſiue d. conſuetudinem gene-
ralem, qua feuda in d. Comitatu, & vniuerſa Gallia, &
omnibus prouincijs cis Alpes conſtitutis, ſemper fue-
runt & ſunt ad inſtar allodialium, quæ notoria eſt, &
de qua DD. atteſtantur, & ex actis productis etiam de
ea conſtat, & inter alia, ex homagio Comitiſſæ de A-
nelino *ſub n.* 18. ſiue homagia & conſuetudinem parti-
cularem in d. loco per d. acta probatam, & inter alia
per d. Bullam Gregorij XI. *ſub n.* 12. conſideremus.

8 Cùm verò † in hoc caſu vtrumque concurrat nem-
pe & conſtet notoriè de non jure petentis attentata
reuocari, & de bono jure ſe defendentis, certiſſimum
eſt dictorum attentatorum nullam habendam eſſe ra-
tionem, dictoſque articulos & probationes, abſque
dubio recipiendas.

9 Quartò, † exceptio, quæ offertur incontinenti, nun-
quam cenſetur ſublata, Aſin. *in praxi* §. 31. *cap.* 26. *fol.*
10 *mihi* 189. *verſo*, quod etiam habet locum, † dato quòd
ſtatutum rejiceret omnes exceptiones, de Graſſ. *except.*
11 7. *num.* 1. *& ſeqq.* † idque etiam in judicio quantumuis
12 ſummario, Menoch. *lib.* 2. *præſumpt.* 47. *n.* 1. *&* 2. & † di-
citur offerri incontinenti quando probatio fit per in-
ſtrumenta, Milanen. *deciſ.* 8. *nu.* 21. *& ſeqq. lib.* 2. Menoch.
de arbitrar. caſ. 17. *n.* 8. & Graſſ. *de except.* 7. *n.* 6. At verò ex
inſtrumentis productis conſtat, nullum eſſe attenta-
tum, & caſu quo adeſſet, illius nullam habendam eſſe
rationem. Ergo articuli & hujuſmodi inſtrumenta re-
cipi debent, & ex vi illorum d. Dominus Aduocatus
& Antonius repellendi.

13 Quintò, quia † quidquid ſit in actore attentante,
hoc certiſſimum eſt in reo, qui dicitur attentaſſe, eum
admitti ad excuſationem attentatorum, ſiue quia di-
cat non eſſe attentatum, ſiue dicat eorum non eſſe ha-
bendam rationem, Afflict. *deciſ.* 351. fusè Maſcard. *con-
cluſ.* 147. *nu.* 3. *cum ſeqq.* dicitque magis faueri reo, quàm
actori, Veſtr. *lib.* 8. *prax. Rom. cap.* 4. *n.* 20. Rot. Auenion.
deciſ. 8. *nu.* 6. adeò vt nedum per inſtrumenta, quæ rem
notoriam faciunt, Maſcard. *d. concluſ.* 1106. *nu.* 1. Sed et-
iam per teſtes admittatur ad excuſandum attentata:
ita † vt etiam remiſſionales in partibus concedantur, 14
Maſcard. & Veſtr. vbi ſuprà Lancello. 3. *part. cap.* 26. *de
probat. attent. n.* 113. poſſitque dare articulos objectiuos
contra teſtes, Menoch. *de arbitra. q.* 32. *n.* 9. Rota Aue-
nion. *d. deciſ.* 8. *nu.* 5. *& ſeqq.* Quæ confirmantur, † quia 15
reus poteſt vti omnibus exceptionibus quæ ſolent da-
ri aduerſus attentata, ſiue lite, ſiue appellatione pen-
dente ea dicantur facta, & loco exceptionum allegare,
quòd ſumus in aliquo ex caſibus qui numerantur pro
limitatione regulæ, attentata eſſe in primis reuocan-
da, Lancell. 3. *part. cap.* 24. *q.* 20. & nominatim † ſi a- 16
ctus, qui prætenditur attentatus, dicatur factus per
modum continuationis, Lancell. *d. q.* 20. *num.* 1. vt eſt d.
clauſulæ, *pro ſe ſuiſque hæredibus &c.* appoſito, vt in ſe-
quen. fundamento dicemus, & hæc certiſſimè proce-
dunt, vbi probatio exceptionum, à reo propoſitarum,
incontinenti offertur: † Nam probatio quæ inconti- 17
nenti offertur excludit omnem præſumptionem frau-
dis & malitiæ, & illa recipitur in judicio, quantumuis
ſummario, Menoch. *lib.* 2. *præſumpt.* 47. *n.* 1. *&* 5.

Sextò, † quia attentare non dicitur, faciens actum 18
acceſſorium eorum quæ geſta erant ante litem mo-
tam, Lancell. *de attent. lite pendent.* 2. *part. cap.* 4. *limit.*
5. *n.* 1. *& ſeqq.* vbi poſſeſſionem ciuilem ante litem ha-
bens, capiens naturalem lite pendente, non dicitur at-
tentare & *n.* 48. *& ſeqq.* conſequutiuus actus, vt colla-
tio præbendæ ad receptionem in fratrem & canoni-
cum, traditio poſſeſſionis ad electionem, etiam vel ap-
pellatione pendente fieri poteſt, Pariſ. *conſ.* 172. *num.* 12.
lib. 4. At hoc caſu, quoad traditionem clauium, præter
quàm quòd ea eſt in fauorem Cameræ, ea eſt actus
conſequutiuus ante inhibitionem factus, homagij re-
parati, per d. decretum Reuer. Rectoris ante vllam o-
mnino litem, ſuper reparatione motam, factum, quo-
ad verò d. clauſulam, *pro ſe & hæredibus &c.* nihil noui
factum fuit, cùm jam ea adfuiſſet in homagio de anno
1605. ante vllam omnino litem, pro quacumque cauſa
à quocumque motam, præſtito (& quod homagium
in continuationem homagij Joachimi, de anno 1556. &
Janſani, de anno 1536. fuerat præſtitum;) ſicque conti-
nuauit, quod jam ante litem factum erat, & † non di- 19
citur attentare qui continuat poſſeſſionem ſuam, Ve-
ral. *deciſ.* 51. 1. *part.* Loffred. Balb. *deciſ.* 447. & actus per
continuationem factus, non dicitur attentatus, Lan-
cell. 2. *part. cap.* 4. *limit.* 1. *n.* 1. cum multis ſequentibus,
& part. 3. *cap.* 24. *q.* 20. *n.* 1. Quæ confirmantur, quia re-
gula, *lite vel appellatione pendente nihil innouari poſſe*,
tendit ad hoc, vt videlicet nihil fiat in præjudicium
juris quoad habet aduerſarius; non autem prohibet
quin poſſit, nedum continuare, ſed etiam corrobora-
re jus ſuum: poteſt † enim quis, lite pendente, tam in 20
poſſeſſorio quàm in petitorio nouum jus acquirere ci-
tra vitium attentatorum, Lancel. *c.* 4. *limit.* 20. *n.* 4. *&* 6.
hoc verò caſu, quoad traditionē, nulli præjudicium fa-
ctū, ſed potiùs Cameræ acquiſitū, quoad verò d. clau-
ſulam, ea jā in d. homagio de an. 1605. & alij, de an. 1556.
& 1536. fuerat appoſita; & præterea cùm d. reparatio
ſit pars homagij de anno 1605. & in ordinatione d. Re-
uer. Rectoris dicatur, id caput d. homagio inſerēdum,
proteſtatio in d. homagio appoſita, vt non cenſeatur
d. Do-

d.Domious Franciſcus nonum vel majus jus acquirere ex præſtatione d.homagij, qoàm antea habeter, impedir ne vel Fiſco, vel d.Domioo Antonio vllum præjudicium factum ſit.

21 Septioiò, † qoia vbi appellatio eſt notoriè friuola, attentata per judicem à quo, etiam poſt inhibitiooem ei factam, uon veniunt reuocanda, Rot. Rom. *in nouis decıſ.* 412. Guid. Pap. *q.* 213. *n.* 6. *&* *q.* 436. *nu.* 21. poſt Innoc. & Bald. *in c. paſtoralis de off. deleg.* Idem Guid. *conſ.* 4. *n.* 3. Rebuff. *in conſtit. Reg tom.* 3. *tit. de appell. art.* 15. *num.* 20. Cancer. *variar. reſol. lib.* 1. *c.* 17. *de appell. nu.* 47. quemad-
22 modum vbi appellatio † eſt prohibita, ſi quid fiat, pendente tempore decem dierum, non dicitur attentate, Rol. à Valle *conſ.* 77. *n.* 14. *cum ſeqq. vol.* 2. Lancell. *de attent. pend. temp. ad appell.* 2. *part. c.* 11. *nu* 26. *&* 39. Coſta *de fatis ſcient. cent.* 1. *diſtinct.* 54. *num.* 7. *fol. mihi* 153. Idem-
23 que † eſt, quando eſt admiſſa appellatio quoad effectum deuolutiuum tantùm. Couar. *pract. quæſt. c.* 23. *nu.* 7. Coſta *ea diſt.* 54. *n.* 8. At hæc appellatio fuit notoriè friuola, ideoque à Reuer. Rectore rejecta, quia ſcilicet in damnum Cameræ, & ab eo, ad quem non ſpectabat, fuit interpoſita, quoad traditionem clauium, & quia etiam nihil noui factum eſt quoad d.clauſulam, *pro ſe & hæredibus &c.* & in omnem eueotum, proteſtatio d. humagio inſerta, de qua ſuprà, quæ caput reparationis amplectitur, cùm ſit pars homagij ex d. ordinatiune omnem appellationis cauſam remouet, quod cunfirmatur, quia actus juſtus non tendens in præjudicium litis etiam poſt inhibitionem factus non dicitur attentatus. Ægid. Bellam. *decıſ.* 528. Quæ verò geſta fuerunt Carpentoracti, juſtiſſima erant, in commodum ſcilicet Cameræ, & quoad clauſulam, vt ſæpe dictum eſt, nihil noui factum fuit.

Octauò, † vbi conſideratur diuerſa cauſa ab ea in
24 qoa prætenditur fuiſſe attentatum, actus in ea geſtus non cenſetur atteotatus, Lancell. *de attent. lit. pend.* 2. *part. c.* 4. *limit.* 2. *n.* 1. *& ſeqq.* nam illi judicio, cui non obeſt ſententia, nec etiam litis pendentia obeſt, Lancell. *ea limit.* 2. *n.* 2. *& ſeqq.* & actus factus in cauſa ſeparata, & diuerſa ab ea in qua fuit facta inhibitio, non poteſt dici attentatus, Dec. *conſ.* 33. *n.* 4. *& ſeqq.* Pariſ. *conſ.* 39. *n.* 28. *conſ.* 108. *n.* 3. *lib.* 1. Lancell. *de attent. poſt inhibit.* 2. *part. c.* 26. *limit.* 5. & attentata non ſunt illa, quæ ſunt commiſſa extra rem in judicio deductam, Verald. *decıſ.* 54. *part.* 1. quia in diuerſis quis non dicitur attentare, Verald. ibi. *decıſ.* 39. At verò cauſa Carpentoracti nota, & cauſa quæ Aueoioni pendebat, erant ſeparatæ; nam Auenioni agebatur inter d. Dominum Antonium & Franciſcum, ad quem ſpectaret d. locos Caſtri-noui, & d. Dominus Aduocatus Auenionis petierat communicationem actorum, vt ſciret an ſua intereſſet, at Carpentoracti de reparando homag. agebatur, ratione d. promiſſionis traditionis clauium ſeu Caſtri omiſſa in d. homagio de anno 1605. quæ in antiquiſſimis homagijs ſolita erat apponi, quæ reparatio, qoicumque tandem viciſſet in cauſa principali, erat facienda, & ſic nihil commune cum cauſa principali habebat, nullumque præjudicium per eam Cameræ fiebat: imò admodum ei proderat. In ſumma, de d. reparatione, in d. cauſa Auenioni, ne verbum quidem; & ſic eſt extra deducta in d. judicio ſeu lite: nam quoad d. clauſulam, *pro ſe, ſuiſque hæredibus &c.* vt ſæpe dictum eſt, nihil quoad eam de oouo factum fuit.

25 Nonò, † attentata non reuocantur vbi actus qui prætenditur attentatus, fuit factus de conſenſu partium, Lancell. *de attent. appel. pend. part.* 2. *cap.* 12. *limit. princip.* 42. *n.* 1. *& ſeqq. & part.* 3. *de priuil. attent. c.* 30. *num.* 187. At verò hic, nedum de conſenſu, ſed etiam ad inſtantiam d. Aduocati S.D.N. Papæ d. reparatio fuit facta, nec potuit, nec debuit ſubſtitutus d. Domini Aduocati Auenionis appellationem interponere à decreto d. Reuer. Rectoris, inſtante d. Domino Aduocaro S^mi^ in Comitatu facto, nec ad eum ſpectar de homagijs feudorum Comitatus ſe intromittere, per ea quæ in articulis fusè deducta fuerunt, & etiam probatur per documenta coram d. Rectore. Imò per ipſamet acta, per d. dominum ſubſtitutum nunc producta, ex quibus conſtat, homagia d. loci Caſtri-ooui, & reparationem ac reformationem eorumdem, coram Rectore Comitatus, & ioſtante vel vocaro Aduocato S^mi^ in d. Comitatu, tantùm fieri ſolita oominatim ex d. ſententia ſuper dictione requiſiti in homagijs omiſſa, quæ addi ac repleri debuit.

Decimò, quod tam ex facto, quàm ex ſuperioribus rationibus deducitur, ſi conſiderentur bene quæ geſta fuerunt Carpentoracti, etiam ex ſolis actis ibi productis vel mentiooatis, nedum nullum eſſe attentatum, ſed hanc litem meram eſſe vexationem contra commodum Cameræ iorentatam, apparebit: nam ſi de primo homagio, de d. anno 1605. præſtito, agatur, hoc ante vllam omnino litem, imò antequam vlla poſſet intentari, factum fuit, viuente ſcilicet adhuc Joachimo vltimatè defuncto, & ſic † nullum omnino attentatum 26
conſiderari poteſt, Benint. *decıſ.* 76. Capyc. *decıſ.* 72. Idque maximè quia in continuationem homagiorum de anno 1556. & 1536. & aliorum fuerat factum. Si verò de reparando ſeu reformando d. homagio, quoad traditionem clauium & Caſtri, hoc nihil ad d. Antonium ſpectat, ſed ſolùm ad fiſcum, & de hoc nulla erat controuerſia in d. cauſa Auenioni peodente; imò ne verbum quidem ea de re; vel per d. Dominum Aduocatum Auenionis, vel per alium quemuis; petierat quidem d. Dominus Aduocatus communicationem actorum circa menſem Martij, de anno 1609. vt videret an in lite, inter d. Antonium & Franciſcum pendente Fiſcus haberet aliquod intereſſe, quæque communicatio, etſi per Illuſtriſſ. Vicelegatom, abſente & non vocato d. Franciſco, ei decreta fuiſſet, tamen hujuſmodi ordinatio nulla erat & nullius momenti, & quatenus voluiſſet, ea per oppoſitionem ejuſdem Franciſci coram Reuer. Pater. veſtra factam, & decretum ejuſdem deportando ad fines prouidendi prout juris ſequuturam 30. April. vt d. Dominus Aduocatus in 5. c. in fine & 14. ſuæ ſcedulæ ſeu potiùs articulorum, fatetur, fuit ſuſpenſa, qua de re fuſiùs infrà, *in reſponſ. ad* 13. 14. 15. *cap. d. ſcedula*, vt ex actis d. cauſæ patet. Ipſe verò eam, attentatoriè tamen, à notario procurauit 12. Maij, vt ipſe aſſerit in ſua ſcedula appellatoria, necnon in d. ſcedula ſeu articulis *c.* 2 *in fin.* ſed de d. reparatione homagij, aut traditione clauium, ne verbum quidem. At verò antequam d. communicationem haberet, & vllam omnino petitionem feciſſet, jam decretum per Reuerendiſſimum Rectorem de reparando d. homagio factum fuerat, & reparatio ac ſuppletio realiter facta. Quomodo igitur attentatum dici poteſt, vbi lis nulla erat: duo enim copulatiuè † requiruntur, vt ali- 27
quid attentatum dicatur, innouatio, ſcilicet & litis pendẽtia, Beninten. *d. decıſ.* 76. Capic. *d. decıſ.* 72. Quòd ſi agatur de traditione, quæ realiter fuit facta, 19. ejuſdem menſis, & ſic vno die poſt interpoſitam prætenſam appellationem, non poteſt dici in hoc attentatum, quia eſt actus conſequutiuus homagij reparati, vt ſuprà edoctum fuit, Lancell. 2. *part. limit.* 5. *c.* 4. *nu.* 4. 8 *& ſeqq.* & quia appellatio erat notoriè friuola, Guid. Pap. *q.* 213. *n.* 6. *&* *q.* 436. *n.* 21. & in damnum Cameræ interpoſita: nam per hujuſmodi reparationem promiſſionis traditionis, & traditionem ſequuram, Cameræ acquiritur jus quod ſpatio centum & octuaginta an-

notum amiſerat, quódqoe quicumque tandem in cau-
ſa principali vicíſſet, facere debebat, & quidnam is, ad
quem ſpectaret eo nomine agere, aliud petere poſſet,
quàm vt fieret d. traditio, ſi facta non fuiſſet, & quo-
modo nunc d. Dominus Aduocatus, dato quod ad
eum ſpectaret de ea ſe intromittere, poteſt petere, vt
reuocetur id, quod ſi factum non eſſet, fieri deberet,
& eo modo, & non alio, quo factom fuit. Denique,
quia poſtquam d. decretum in rem judicatam tranſi-
uerat, appellatio prætenſa fuit interpoſita, nimirum
18. Maij cùm d. ordinatio d. Rectoris fuerit facta 7. Nec
dicendom d. Dominum Aduocatum Auenion. à die
notitiæ appellaſſe: nam Aduocatos S^mi in Comitatu,
non minus eſt Adoocatus quàm Aduocatus Auenion.
imò magis, quoad ea quæ in Comitatu geruntur, ad
quæ d. Dominus Aduocatus Auenion. nullo modo ſe
intromittere poteſt, vt ſuprà in nono fundamento di-
ctum fuit. Ita vt reuera d. ordinatio in judicatum tranſ-
ierit, nonobſtante prætenſa ignorantia d. Aduocati A-
uenion. cujus in iſtis nulla eſt habenda ratio, & ad cu-
jus officium hæc non ſpectant. Quoad verò clauſo-
lam, *pro ſe, ſuis heredibus &c.* nullum quoque attenta-
tum dici poteſt, cùm quoad eam nihil noui factum ſit;
ſed quod in d. homagio, de anno 1605. necnon homa-
gijs de anno 1556. & 1536. continebatur continuatum:
28 nam † qui jus ſuum proſequitur, nihil attentare dici-
tur, Joſeph. Lodou. *deciſ. Peruſ. 69. n. 7.* minus qui ſuam
poſſeſſionem continuat, Veral. *deciſ.* 51. Jaffr. Lanfr.
29 Bald. *deciſ.* 447. & † non attentat, qui jus ſuum & poſ-
ſeſſionem proſequitur & cõtinuat. Rotæ *deciſ. 44. alias
344. de appell. in nouis*; & præterea, proteſtatio, de qua
ſuprà, conſeruat jus cojuſque & impedit, ne majus jus
per d. homagiom cenſeatur d. Franciſcus acquiſiuiſſe;
quàm vel ex d. conſuetudine, vel ex antiquis homagijs
habere debeat. Denique, quia tenera d. Domino Re-
ctori ex d. homagijs Joachimi vltimatè defũcti, de an-
no 1556. & Janſani proaui, de anno 1536. & ex antiquiſſi-
mis homagijs maximè Roſtagni de Sabrano, de anno
1321. & 1324. conſtitit clauſulam vniuerſalem apponi
ſolitam, & quod magis eſt, ex ipſiſmet homagijs ex ad-
uerſo productis id conſtat, ſcilicet ex homagio de an-
no 1244. *citra* &c. *niſi* &c. In quo dictio vniuerſalis, *om-
nibus*, adeſt, Berengarij, de anno 1412. in quo dictio,
quibuſcumque, in omnibus promiſſionibus apponitur;
Ludouici, de anno 1422. quod præſtatur ſub qoalitate
cohæreditaria; his adde conſuetudinem generalem d.
Domino Rectori & omnibos notam, qua feuda ſunt
ad inſtar allodialium, cui ſtare, & eam ſequi tenebatur:
ita vt non opoſeſſet d. Domino Rectori fidem facere,
clauſolam vniuerſalem in antiquiſſimis homagijs ap-
poni ſolitam; ſed ſat erat quòd ſibi de contrario non
conſtabat: d. enim Franciſcus erat in regula, & ſi quæ
eſſent verba in d. homagijs, quæ interpretatione indi-
gerent, ea ſecundùm d. conſuetudinem erant & ſunt
intelligenda. Non obſtat homagiom Giraudi Amici
de anno 1364. nam d. conſuetudine res eſt certiſſima:
ſed & ea ſecluſa, propter proteſtationem in eo appoſi-
tam, dubio vniuerſalis, in antiquioribus illis homagijs
exiſtens, ſubintelligitur & cenſetur appoſita, & aliàs
30 prout in articulis reſponſum fuit, præſertim circa † di-
ctiones, *heredes*, & *ſucceſſores*, quæ ſingulæ, etiam ſeclu-
ſa conſuetudine de jure feudali, idem ſonant, & feu-
dom hæreditarium conſtituunt, ſtrictè tamen; junctæ
verò, purè & ſimpliciter & abſolutè, Socin. ſen. *conſ.* 257.
col. 4. verſ. aliquando & ſecundo, & 266. col. 3. in fin. Curt.
jun. *conſ. 4. n. 24.* Natta *conſ. 159. n.* 18. Pet. à Greg. *de conceſſ.
feud. parte* 8. *q.* 4. Intrig. *cent. 1. q. 48. n. 32.* Præterea, quid
aliud petere poteſt vel d. Dominus Aduocatus, vel An-
tonius, quàm vt illius clauſulæ non habeatur ratio, &
habeatur pro non appoſita in d. reparatione, ſi & qua-
tenus ex antiquis homagijs & alijs documentis vel a-
liàs legitimè, apponi non debere conſtet, & an ſit ad
inſtar allodialium necne, aliunde quàm ex d. repara-
tione judicetur, & planè id ipſum contendimus, nec
ex d. reparatione, ſed ex d. conſuetudine, & etiam ea
ſecluſa ex abundanti (non tamen onus hujus proba-
tionis, ad quam non tenetur d. Franciſcus, in ſe aſſu-
mendo) ex antiquis homagijs & documentis, de qui-
bos etiam in hac cauſa conſtat, & aliàs legitimè d. feu-
dum Caſtri-noui eſſe ad inſtar allodialium aſſerimus.
His omnibos adde, † quòd in dobio ſit facienda in- 31
terpretatiò pro non attentatis, Lancell. 1. *part. in præ-
fat. n. 102. & ſeqq.*

Poſtremò, reſpondetur quòd omnibus prædictis
ceſſantibus, quæ tamen non ceſſant, cùm tamen clariſ-
ſimè quidquid ex aduerſo per d. Dominum Aduoca-
tum & Domioum Antonium prætenditur, dependeat
ex judicio d. cauſæ principalis (etſi enim d. cauſa repa-
rationis, circa promiſſionem traditionis clauium, ſit
omninò ſeparata ab ea, quæ pendet inter d. Dominos
Antonium & Franciſcum, ratione dominij d. loci Ca-
ſtri-noui; ideoque quidquid Carpentoracti in ea cau-
ſa actum eſt, nullo modo attentatum dici poſſit, vt ſu-
prà demonſtratum fuit: tamen quatenus aliquod at-
tentatum prætenderetur, vt ſine vlla ratione præten-
ditur, & non eſſemus in claris, vt ſumus, illius defi-
nitio penderet ex judicio in cauſa principali ferendo,)
vt notonũ eſt, & in qua proceſſus eſt inſtructus, & in-
tra paucos dies in eo concludetur, neceſſario finis il-
lius expectandus eſt: nam quoties reus excipiendo
aduerſus attentata, allegat quòd cognitio illorum o-
mnino pendet à cognitione cauſæ principalis, tunc re-
uocatio impenditur & finis articuli principalis expe-
ctandus eſt, Capyc. *deciſ.* 72. hinc † ſi attentata concer- 32
nunt cauſam principalem, veluti ſi fundi poſſeſſor,
pendente appellatione; commodo ſuæ poſſeſſionis v-
tatur, illa non habent locum, nec eſt inhibitio decer-
nenda, Gail. *obſeruat. 145. n. 1. obſeru. 147. in princ. lib. 1.*

Corroborantur præmiſſa ex eo quòd Reuerendiſ-
ſima Pat. veſtra in ſuis facultatibus, facultatem proce-
dendi, ſola facti veritate inſpecta, quo caſu cognitio 33
attentatorum, etiam ſi non concernant cauſam prin-
cipalem, vel ab ea non dependeant, eſt reſeruanda ex-
pedienda, vſque donec negotium principale finiatur,
Lancell. *part. 3. c. 30. de prima attent. n. 211. & ſeqq.*

His adde, † quòd quando attentata altiorem quæ- 34
ſtionem & indaginem requirunt, nec incõtinenti pro-
bari poſſunt, de illis in primis non eſt cognoſcendum,
& ſuper illis articulis dandi, & lis conteſtanda, & ju-
dicium cauſæ principalis expectandum, ſi ab ea de-
pendeant, Gail. *obſeru. lib. 1. obſeru.* 146. At id ſuper quo
principaliter fundatur appellatio d. Domini Adooca-
ti, nimirum quòd Dominus Caſtri-noui nõ debet ad-
mitti ad homagium, niſi priùs remiſſa poſſeſſione d.
loci in manibus Officialium Cameræ à quorum mani-
bus poſſeſſionem habere, & jus Cameræ requirere de-
beat, non ſolùm quoad d. Dominum Aduocatum al-
tiorem indagationem requirit, ſed impoſſibile eſt vt
per eum probetur: quoad verò d. Franciſcum clariſſi-
mè totum contrarium, abſque alia diſquiſitione, pro-
batum fuit ex actis productis, per actiones in articu-
lis fuſiſſimè deductas, maximè tamen quòd non ra-
tione alicujus poſſeſſionis, ſed tantùm in ſignum ſu-
premi dominij fiat, quòd poſt homagium præſtitum,
quòd non niſi requiſiti d. Domini eam faciant, &
nunquam requiſiti nonquam faciant, quòd claues ſeu
Caſtrum incontinenti reſtituatur, quòd ab eo, qui
jam eſt in poſſeſſione, & à qua nunquam diſcedit, ſed
ſemper

ſemper in ea permanet, & quòd non niſi conditionaliter fiat, & cum proteſtatione, vt ſtatim reſtituatur; ita vt niſi ſtatim reſtitueretur, non cenſeretur traditio facta, vt ex actis productis conſtat. Quæ ferè omnia vel Carpentoracti, vel in cauſa principali producta fuerunt, & d.Franciſcus legitimè in poſſeſſione d. Caſtri fuit tum ex vi clauſularum, in contractu d.donationis appoſitarum, tum etiam quatenus opus eſſet per Commiſſarium ab Illuſtriſſimo Montorio deputatum, à qua poſſeſſione nunquam diſceſſit, eámve à ſe abdicauit; ſed in ea ſemper permanſit, nec Fiſcus, vel quiſquam alius, in ea vnquam fuit, aut quod magis eſt, eam prætendere potuit, aut poteſt. Quæ omnia, vt dixi, per d.Franciſcum probata ſunt, quòd ſi contrarium vellet probare d.Dominus Aduocatus, quod tamen illi eſt impoſſibile, quia id contenderet contra veritatem, abſque dubio, quoad ipſum, id altiorem indagationem requireret, & ſic expectandus eſſet finis cauſæ principalis, idque defectu probationis d. Domini Aduocati, non d.Franciſci accideret. Quoad verò clauſulam *pro ſe, ſuis hæredib. &c.* præterquàm quòd nihil innouatum eſt, & quòd ex d.documentis patet debuiſſe apponi, conſuetudo ipſa ſola generalis rem clariſſimam reddit, ſi quæ forſam difficultas ex documentis, ex aduerſo productis, oriretur. At ad minus ob eam ſolam res altiorem indagationem requireret, & aliunde quàm ex d.documentis, ex aduerſo productis, probari deberet, hoc feudum eſſe ex pacto & prouidentia, & omnino à judicio d.cauſæ principalis dependeret, quod propterea neceſſario expectandum eſſet.

Ex quibus ſequitur, nedum articulos, & acta parte d.Franciſci producta, admittenda, ſed etiam jam, nullo alio expectato, d.Dominos Aduocatum & Antonium repellendos, illiſque ſilentium perpetuum imponendum, quòd tota hæc actio ſit mera vexatio: aut ſaltem, in omnem euentum, ſubſignati petunt cognitionem prætenſorum attentatorum reſeruari expediendam vſque ad judicium cauſæ principalis, cùm ab ea omnino dependeat, idque nonobſtantibus ijs quæ ex aduerſo tam in facto, quàm in jure, vt d.Dominus Aduocatus ait, deducta, & propoſita ſunt, quæ ex ſupradictis tolluntur omnino, ijſque clariſſimè ſatisfit: Nihilominus, vt omnis ſcrupulus tollatur, ſingula capita eorum percurremus, ſi priùs aduertatur, ea in effectu eſſe articulos parte Domini Aduocati & Antonij ſuper prætenſis attentatis productos, vt qua ratione velint impedire admiſſionem articulorum rei, neſciatur, quippe qui, etſi nullis per actionem datis, ad docendum nulla eſſe attentata, vel ad ea excuſandum admitti debeat, vt ſuprà dictum fuit.

Quoad primum igitur & ſecundum, quibus dicitur d.Dominum Aduocatum, die nona Martij 1609. in cauſa quæ pendet ratione d feudi Caſtri noui inter d. Dominos Antonium & Franciſcum, petijſſe & obtinuiſſe, pro intereſſe Cameræ; viſionem omnium actorum in d.cauſa illuc vſque factorum, & eo medio ad d. cauſam ſimpliciter fuiſſe admiſſum, idque ad notitiam d. Domini Franciſci pertinuiſſe medio procuratorum ſuorum, qui enixi ſunt impedire quominus d.adjũctio & viſio ſortiretur effectum, multa allegando, tam in facto quàm in jure, diebus 27. & 30. April. & quòd, eo nonobſtante, d.communicatio actorum fuerit data d. Domino Aduocato 12. Maij 1609. Reſpondetur primò, d.Dominum Aduocatum non poſſe dici fuiſſe admiſſum ad d. cauſam: nam (præterquam quod d. Dominus Aduocatus d. communicationem petierat, ad deliberandum ſuper jure Cameræ, ſuaſque concluſiones ſumendum, quæ juris eſſent & rationis, nullas autem concluſiones fecit, & in puris terminis communicationis prætenſæ ſtetit) decretũ per Illuſtr. Vicelegatũ, de communicatione facienda, non vocato d. Franciſco, & eo abſente, & ſic nulliter factũ, fuit (ſi & quatenus validum fuiſſet) ſuſpenſum per oppoſitiones quas Procuratores d Franciſci fecerunt d die 27. & 30. April. vt d.Aduocatus hîc aſſerit, & quia tandem, d.Aduocato petente d.communicationem coram R.P. veſtra, & Procuratoribus d. Franciſci negantibus illi debere dari, fuit ordinatum ſuper hoc portan. *fol.*187. vt ipſe fatetur *c.*5. & 14. Quod ſi d.Dominus Aduocatus de facto communicationem à Notario procurauit 12. Maij, vt ipſe ait, hoc fuit attentatoriè in ſpretum d.decreti de portando. His adde, quòd d.Dominus de Coſta ignorabat requiſitiones factas parte Fiſci Aueo. & ſic illius aſſertam interuentionem in lite: ideoque d. Dominus Aduocatus non potuit dici admiſſus, vt infrà ad cap.13. & 14. latiùs dicetur. Scientia † enim Procuratoris non afficit Dominum, ad hoc vt incurrat in pœnam, 35 Creſcen. *deciſ.*193. *alias* 5. *de præſumpt.* Præſertim quia † ad effectum inducendi attentata, non ſufficiunt 36 conjecturæ, & præſumptiones, nec ſcientia generalis litis motæ; ſed requiritur ſpecialis totius rei, & omnium qualitatum, Lancell. omnino videndus 2 *part.*4. *de attent. lit. penden. in præfat. n.*66. *& ſeqq.* Adde, quòd illa aſſerta interuentio Fiſci erat nonum judicium, vt patet *ex obſeruat.* Gail. 69. vbi poteſt diſputari de admiſſione tertij interuenire volentis in lite; quo caſu illud judicium debet inchoari cum parte principali, & non † cum Procuratoribus, cum quibus regulantes 37 judicia non incipiunt, gloſ. *in cap. cauſam quæ, de dolo & contum.* Bart. *in l. enim qui, n.*2. *C. de procurat.* Guid. Pap. *ſing.*283. Vnde cùm d.aſſerta interuentio, quatenus eſſet, habuerit initium à Procuratoribus Domini de Coſta, dicendum eſt, illud judicium corruere vitio nullitatis. Sed an d.Dominus Aduocatus poſſit dici admiſſus ad cauſam principalem, ad effectum attentatorum contra reum, latiùs infrà dicemus dum reſpondebimus 13. 14. & 15. capitibus.

Secundò, † dato quòd fuiſſet admiſſus, nullum inde attentatum ſequitur: nam quoad reparationem 38 homagij circa traditionem clauium, ne verbum quidem in d.lite, nec etiam in comparitionibus d.Domini Aduocati, & quæ reparatio eſt omnino ſeparata ab ijs quæ in d.lite tractabantur, & quicumque tandem victurus erat, eam facere tenebatur: ita vt nihil omninò in præjudicium d litis, eo reſpectu, conſiderari poſſit, Dec. *d. conſ.*73. *n* 4. *& ſeqq* Pariſ. *conſ.*39. *num.*28. *lib.*1. Lancell. 2. *part. c.*4. *limit.*2. *nu.*1. *& c.*20. *limit.*5. imò totum hoc in commodum Cameræ ceſſit, & quod, ſi factum non fuiſſet, d. Aduocatus, ſi ad ejus officium id ſpectaret, petere deberet vt fieret, non factum improbare in damnum Cameræ. Quoad † verò clauſulam, 39 *pro ſe, ſuis hæredibus &c.* nihil quoad eam innouatum fuit, cùm in homagio de anno 1605. de cujus reparatione agebatur, & in homagio 1556. Joachimi, & homagio de anno 1536. Janſani ea clauſula adeſſet, & qui continuat, non dicitur attentare, Joſeph. Ludouic. *deciſ. Peruſ.*69. *n.*7. Veral *deciſ.*51. Lanfran. Balb *deciſ.*447. Mandoſ. *de inhib. q.*46. *n.*3. adeò vt Judex, à quo appellatum eſt, poſſit abſque attentatorum vitio confirmare poſſeſſionem parti, Mandoſ. *d. loco q.*23. *nu.* 2. vt mittam alias reſponſiones ſuprà in decimo fundamento poſitas, & infrà circa 4.cap. ponendas.

Non obſtat quod 3. & 4.cap. deducitur: nam verum quidem eſt d. Dominum Franciſcum fuiſſe requiſitum parte d.Domini Aduocati S^{mi} in Comitatu Venayſſino de reparando & reformando d.homagio, de anno 1605. præſtito, circa promiſſionem clauium ſeu Caſtri

reddendi & redhibendi, & d.Franciſcus quamuis ju-
ſtiſſimam cauſam habuiſſet id recuſandi, propterea
quòd hujuſmodi ſolemnitas per 180. annos fuerat o-
miſſa, & habebat homagia præ manibus d.Joachimi
Janſani, & Melchioris, quibus hujuſmodi promiſſio
non aderat: Nihilominus ob ſummam reuerentiam
& obſequium quod habet erga ſanctam Sedem Apo-
ſtolicam, obtulit ſe eam facturum modo & forma cõ-
tentis in d. actis Carpentoracti factis, ad quæ ſe refe-
runt: ideoq́ue idem Reuer. Rector videns nullam eſſe
contradictionem, quódque hoc cederet in euidens
Cameræ commodum, reducendo in vſum, ceremo-
niam & ſolemnitatem, tanto tempore intermiſſam,
cumq́ue de veritate per inſtrumenta & documenta,
præſertim attenta d. conſuetudine generali, coram ſe
producta vel exhibita, conſtaret, ordinationem 7. Maij
fecit ſub forma in ea contenta; ideoq́ue nulla inde
præcipitatio objici poteſt. Colluſio verò, ex aduerſo
40 propoſita, omnino negatur, tum † quòd illa non præ-
ſumatur de jure, ſed ſit probanda, Barraz. *in crimina.*
conſ. 455. *nu.* 34. tum quòd ſimus in cauſa ciuili in tanto-
minus illa præſumitur, Idibid. *nu.* 35. Et licet illa conje-
cturis probetur, tamen quando agitur de inſtrumentis
& actis publicis, palam & publicè factis, prout ſunt
geſta Carpentoracti; illa non eſt præſumenda, Ibid. *n.*
37. & certè colluſio abſque dubio dici non poteſt, cùm
totum hoc ceſſerit in commodũ Cameræ & damnum
d.Franciſci, ſubjiciendo ſe promiſſioni & oneri à qui-
bus per tantum tempus liberatus erat, & reuera collu-
ſio nunc eſt inter d.Dominum Aduocatum Auenion.
& Antonium, vt in articulis deducitur & oſtenditur;
nec d. Franciſco objici poteſt quòd tacuerit ea quæ
hîc Auenioni geſta erant, cùm ea d.reparationem ho-
magij nullo modo reſpicerent. Sed demus, quod ma-
gis eſt, reſpexiſſe, ſe obtuliſſet facere quæ hîc requiſi-
tus fuiſſet, eo ſcilicet loco, & coram eo quo debebat,
& ſic omnem cauſam conquerendi de promiſſione vel
ſolemnitate omiſſa d.Domino Aduocato Auenionis,
ſi ad ejus officium id ſpectaſſet, adimens. Quod verò
in d. cap. dicitur, d. Franciſcum fuiſſe requiſitum de
dimittendo poſſeſſionem d. feudi in manibus d. Do-
mini Rectoris, vt deinde, ea poſſeſſione ſibi reſtituta,
ad homagium præſtandum de nouo admitteretur; id
eſt omninò contra veritatem, vt ex d.actis, in quibus
ne verbum quidem de poſſeſſione: neque enim vn-
quam de poſſeſſione dimittenda fuit requiſitus dictus
Franciſcus, nec potuit requiri, cùm d.traditio non ra-
tione poſſeſſionis, ſed tantùm in ſignum ſupremi do-
minij fiat, vt diſertè aſſeritur in d.traditionibus Roſta-
gni, & fuſiùs ſuprà in fine poſtremi fundamenti dixi-
mus; nec potuit ignorare Dominus Aduocatus Aue-
nionis, traditionem ratione poſſeſſionis nullo modo
fieri, cùm ex homagijs, quibus vtitur, illi apparuerit
dominos Caſtri-noui, non niſi requiſitos d. traditio-
nem teneri facere, & cum qualitate & pacto, vt incon-
tinenti ei reſtituatur, quod excludit omnem rationem
poſſeſſionis, vt in articulis fuſius edoctum fuit. Ideo-
q́ue d.Franciſcus, cùm traditionem d.Caſtri, in conſe-
quentiam & executionem d. homagij reformari, fecit,
nunquam poſſeſſionem d. Caſtri in manibus Domini
Rectoris remiſit, imò in ea ſemper permanſit & ſub
proteſtationibus, de quibus in actis d. traditionibus
eam fecit: nec d.Franciſcus coram d.Domino Recto-
re nouum homagium, ſed tantùm promiſſionem, quæ
in d.homagio de anno 1605. dicebatur deeſſe, fecit, il-
ludq́ue repleuit.

Denique, quod in d. 4. capite aſſeritur, alteratum
fuiſſe tenorem antiquorum homagiorum, præſertim,
antiquiſſimi de anno 1244. quòd ſcilicet pro ſe ſuiſque
hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque d.repara-
tionem & reformationem homagij fecerit: nam ex d.
articulis patet de contrario, eam ſcilicet clauſulam ita
debuiſſe concipi, & nominatim ex d.homagio de an-
no 1244. quod fit pro ſucceſſoribus omnibus, † dictio 41
autem, *ſucceſſorum*, etiam de jure feudali & ſecluſa
conſuetudine, facit feudum hæreditarium, ſed strictè,
à Pemo. *conſ.* 4. *nu.* 17. *verſ. & ſic apparet*, Intrig. *de feudis*
cent. 1. *q.* 48. *n.* 51. *& ſeqq.* & alij tempore, & loco allegan-
di. At ſi adjiciatur † dictio, *omnibus*, purè; ſimpliciter 42
& hæreditarium, ad quoſcumque hæredes tranſito-
rium. Decian *reſpon. n.* 174. *lib.* 4. Caſtilian. Cotta *in me-*
mor. verb. hæredis appellatione, & alij tempore & loco
allegandi: ita vt, *pro ſucceſſoribus omnibus*, & *pro ſe, ſuis*
hæredibus & ſucceſſoribus quibuſcumque, æquiualeant &
idem ſonent, quæ quidem dicuntur ex abundanti, non
ſe onerando &c. Sufficiebat enim d.conſuetudo gene-
ralis, vt d. clauſula ita conciperetur, præſertim quod
d.homagium de anno 1605. de cujus reparatione age-
batur, ita conceptum erat.

Ad quintum, quo dicitur d.Dominum Aduocatum
ſuum intereſſe fundare ex eo quòd d. Antonius præ-
tenderet d.feudum eſſe ex pactu & prouidentia, Do-
mino Franciſco contrarium aſſerente, & propterea ſe
admitti petijſſe ad cauſam, admiſſumq́ue fuiſſe, hocq́;
ad notitiam d. Franciſci perueniſſe: Reſpondetur vt
ſuprà ad primum & ſecundum, & infra ad 13. 14. & 15. d.
Dominum Aduocatum non cenſeri admiſſum fuiſſe,
vt ad d.cap. 13. & 14. dicetur, nec potuiſſe ſcire, an ſua
intereſſet, cùm communicationem actorum non ha-
buiſſet tempore ordinationis d. Domini Rectoris, vt
ipſemet fatetur, dum ait, eam habuiſſe 12. Maij, atten-
tatoriè tamen, & dato, & non conceſſo quòd cenſere-
tur admiſſus, hoc nihil ad d. reparationem homagij
ratione d. traditionis de qua ne verbum quidem in d.
lite principali, à qua d.cauſa reformationis circa d.
promiſſionem traditionis eſt omninò ſeparata, vt ſu-
prà in 8. fundamento edoctum fuit, appellationemq́ue
prætenſam in eo fundauit d.Dominus Aduocatus A-
uenion. quòd diceret, nouum poſſeſſorem d.loci non
admitti ad homagium ratione d. feudi, minuſq́ue il-
lius poſſeſſionem adipiſci, niſi priùs illius poſſeſſione
actualiter dimiſſa in manibus d.Cameræ, ſeu agẽtium
pro ea, ad effectum conſequendi jus ad eandem Ca-
meram pertinens; quod tamen erat & eſt contra veri-
tatem, cùm ex actis appareat dominos admiſſos ad
homagium ante d. traditionem, eamq́ue non niſi re-
quiſitos facere debuiſſe, & non ratione poſſeſſionis,
ſed in ſignum dominij; d. verò clauſulæ *pro hæredibus*
& ſucceſſoribus &c. nullam mentionem facit in ſua ſce-
dula appellatoria, niſi quòd per tranſennam, ſub ver-
bis generalibus, ait ſub alijs qualitatibus & omninò
diuerſis ab illis quæ in prioribus & antiquioribus ho-
magijs continentur, d.homagium de anno 1605. fuiſſe
præſtitum, quæ tamen verba ſi bene cum anteriori-
bus & ſequentibus jungantur, non niſi ad d.reparatio-
nẽ traditionis referri poſſũt, ſed dato referri ad d.clau-
ſulam, per eã, vt ſæpe dictum eſt, nihil innouatũ fuit.

Ad ſextum patet reſponſio ex præcedentibus, ne-
que ex vi d. decreti Illuſtriſſ. Vicelegati, poteſt dici d.
Dominus Aduocatus admiſſus ad cauſam principa-
lem, vt prætendit ex notat. per Lancell. *part.* 2. *c.* 1. *in*
præfat. de attent. lit. pend. n. 212. *&* 213. qui tamen illo in
loco nihil hac de re, ſed puto allegare voluiſſe *cap.* 4. *in*
præf. n. 178. *&* 179. nam ſi aliqua fuit admiſſio, quæ ſal-
tem legitima & valida non fuit, ea fuit ſuſpenſa, &
talis cujus nulla habenda eſt ratio, vt ſuprà, *ad c.* 1.
& 2. dictum fuit, & infrà ad cap. 13. 14. & 15. di-
cetur: nec coram Domino Rectore actum fuit de ad-
mittendo

Digitized by Google

mittendo ad homagium d. Franciſco cum illa clauſula, *pro hæredibus & ſucceſſoribus &c.* ſed ſolùm de promiſſionibus quæ prætendebantur omiſſæ in d. homagio de anno 1605. faciendis, & de homagio reformando: ea verò clauſula appoſita fuit, non aliquid noui faciendo, ſed continuando formam d. homagij de anno 1605. neque enim an eſſet apponenda necne tunc tractabatur, ſed ſolùm de d. promiſſionibus traditionis Caſtri, ideoque, vt ſæpe dictum fuit eam apponendo nihil fuit attentatum, aut de jure Cameræ alienatum, ſed tantùm quod jam erat continuatum. vt extra rem omninò ponatur bulla fœl. record. Pij V. & juramentum pro ejus obſeruatione præſtari ſolitum, maximè attenta d. conſuetudine; & cùm, ex abundanti, vt ſæpe dictum eſt, clauſula vniuerſalis adſit in antiquiſſimis homagijs, & quia, vt etiam ſæpe dictum, vtcumque ſit, an illa clauſula debeat eſſe necne, ſcietur ex judicio cauſæ principalis, & cujus clauſulæ, ſiue in d. homagio de anno 1605. ſiue in d. reparatione appoſitæ, non habebitur ratio, ſi aliunde eam apponi non debuiſſe legitimè conſtiterit, quod tamen eſt impoſſibile: ita vt ex eo ſolo omnis via conquerendi d. Domino Aduocato præcludatur.

Ad ſeptimum patet etiam reſponſio ex præcedentibus: nam appellatio prætenſa d. Domini Aduocati, medio ſubſtituti, non ratione d. clauſulæ, ſed ob omiſſam promiſſionem d. traditionis Caſtri fuit facta; quòd ſi prætendat & ratione d. clauſulæ appellaſſe, ſiquidem à d. homagio de anno 1605. in eo nullum attentatum conſiderari poteſt, cùm eo tempore nulla omnino lis eſſet viuente ſcilicet adhuc Joachimo vltimatè defuncto, quòd ſi à d. reparatione nihil noui factum eſt quoad d. clauſulam, vltra alias reſponſiones ſuprà (præſertim *in 10. fundam. & ad c. 1. & 2.*) poſitas, appellauit quidem vt in fine d. c. 7. tandem fatetur ex eo quòd prætenderet d. Franciſcum debuiſſe dimittere poſſeſſionem d. feudi antequam ad homagium admitteretur, & in eo certè fundauit ſuam appellationem, ſed contra veritatem, vt ſuprà dictum fuit, & conſtat ex actis, nec in eo vllum attentatum eſſe poteſt, quia de eo nulla erat lis, nec ex pacto de redhibendo Caſtro, ſequitur debuiſſe dimittere poſſeſſionem; imò contrarium, ex eo quòd nõ niſi requiſitus d. redhibitionem facere tenebatur, & incontinenti erat reſtituendum. Sed non eſt ad argumenta deſcendendum vbi ſumus in claris, ex actis enim conſtat fieri in ſignum dominij, non ratione poſſeſſionis, & receptos dominos ad homagium ante redhibitionem, quod rationem d. poſſeſſionis omninò excludit.

Ad octauum, nonum, & decimum reſpondetur, d. Dominum Rectorem bene & legitimè non detuliſſe d. prætenſæ appellationi, cùm d. homagium fuiſſet reformatum per promiſſionem d. redhibitionis Caſtri, malèque d. ſubſtitutum à d. reſponſione appellaſſe, & appellationi prætenſæ perſtitiſſe, & proteſtatum de attentatis & innouatis, cùm nullum attentatum vel innouatum interueniſſet, & d. reparatio in commodum Cameræ facta fuiſſet, maximè quòd poſt 10. dies à die reparationis d. ſubſtitutus prætenſam appellationem interpoſuerat, non obſtante ignorantia per ipſum prætenſa, vt ſuprà in decimo fundamento fuit demonſtratum, ne hîc repetantur, benèque & juridicè d. Dominum Rectorem, non obſtante d. appellatione friuola, & ſine grauamine & contra Cameræ commodum interpoſita die ſequenti 19. ſcilicet Maij, non alienationem via facti executioni demandando, vt contra veritatem ex aduerſo aſſeritur, ſed, quod conſequens erat d. homagij faciendo ad requiſitionem Aduocati ſanctiſſimi in Comitatu, ad dictum Caſtrum-nouum acceſſit, non pro recipienda poſſeſſione dicti Caſtri, vt dictus Dominus Aduocatus ſine fundamento ſibi imaginatur, ſed vt Caſtrum ſibi redhiberetur in ſignum ſupremi dominij, eidem Franciſco incontinenti reſtituendum, quod factum fuit juxta formam antiquiſſimorum homagiorum, necnon traditionum, vt ex actis apparet, in quo nihil attentatum fuit, tum quòd ea in commodum Cameræ facta fuerunt, tum quòd eſſet actus conſequutiuus d. homagij reparati, Lancell. 2. *part. c. 4. limit. 5. n. 1. 4. & 8.* & ſuprà fuſiùs *in 6. fundamento*, omniaque bene & legitimè facta fuerunt, nec potuit Dominus Rector remanere in poſſeſſione, quam nunquam habuit, & in qua nunquam fuit; cùm, vt ſæpè dictum eſt, non fuerit d. redhibitio facta ratione poſſeſſionis, ſed in ſignum ſupremi dominij & cum proteſtatione, vt incontinenti reſtitueretur, ſecundùm formam antiquiſſimorum homagiorum: ita vt niſi incontinenti reſtitutum fuiſſet d. Caſtrum Domino Franciſco, id non cenſeretur fuiſſe redhibitum Domino Rectori, cùm redhibitio facta fuerit conditionaliter, & ſub ea qualitate, & non alio modo: & quoad poſtrema verba *d. cap. 10.* cogor ſæpè idem reſpondere, quòd ſæpè idem inculcet; ſcilicet d. Franciſcum non feciſſe de nouo homagium, ſed tantùm reformationi ſeu reparationi decretæ obediuiſſe, quoad clauſulam, *pro ſe, ſuis hæredibus &c.* continuaſſe ſuam poſſeſſionem, & ſic

Reſpondetur ad vndecimum, quòd hæc vltimo loco geſta (d. ſcilicet traditio) non in damnum & præjudicium Cameræ facta ſunt, minuſque attentata dici, vel nulla, aut nulliter facta eſſe poſſunt, vt ex aduerſo malè prætenditur, ſed in commodum & vtilitatem Cameræ, & in conſequentiam d. homagij reparati, ac legitimè & juridicè acta.

Ad duodecimum, quo contenditur attentata in primis reuocanda, ex text. *in cap. non ſolùm de appellat. in 6.* etſi à parte tantùm facta fuiſſet *cap. 1. de appell.* Lancell. *part. 1. c. 1. n. 1. & 2.* ſiue ea ob appellationem interpoſitam *d. c. 1. & d. c. non ſolùm*, ſiue ob litiſpendentiam dicantur facta, Clem. 2. *vt lit. pend.* maximè quòd hîc verſemur in profanis, in quibus non obſtat exceptio non juris, ex notatis per Lancell. *part. 3. c. 24. nu. 9. 10. &* 53. præſertim cùm d. Dominus Franciſcus debuiſſet expectare finem litis principalis quoad d. declarationem & ampliationem in d. ſententia contentas, quaſi ſe proprio jugulauerit gladio. Ad hoc reſpondetur, regulam illam, † *Attentata ſiue lite ſiue appellatione pen-* 43
dente facta in primis reuocanda, multas † pati exceptio- 44
nes, de quibus Lancell. 2. *part. c. 4. & c. 12.* quibus omnibus rebus abſq; dubio vti poteſt ad impediendam reuocationem attentatorum, Lancell. *d. 3. part. c. 24. q. 20.* In quarũ pleriſq; verſamur, vt ſuprà fusè per vndecim fundamenta demonſtratũ fuit; ita vt nulla ſit in noſtro caſu d. regulæ habenda ratio. Sed dato, & non conceſſo, nos eſſe in regula, de attentatis conſtare debet, vt regulæ ſit locus: At hoc parte d. Frãciſci abſolutè negatur, & ad hos fines produxit articulos & documẽta quibus clariſſimè docet nulla eſſe attẽtata: Ergo neceſſariò & articuli & documentorum productio recipi debet, nec quoad d. clauſulam, *pro ſe ſuiſq; hæredibus quibuſcumque*, debuit d. Franciſcus in d. reformatione homagij ſpectare finem judicij cauſæ principalis, cùm nihil noui fecerit, ſed continuauerit poſſeſſionem ſuam, Lancell. *d. 2. part. c. 4. limit. 1. n. 1. cum ſeqq.* cùm ea fuiſſet appoſita in d. homagio de anno 1605. & in continuationem homagiorum de annis 1556. 1536. & aliorum. Sed nunc ſi d. Dominus Aduocatus vel Antonius prætendant eam clauſulam & in reparatione, & in d. homagio de anno 1605. nõ debuiſſe apponi; debent neceſſariò expectare

ciũ d. cauſæ principalis, cũ id ex eo omninò dependeat.

45 Quoad 13. 14 15. *cap.* idque poſtremum † quibus d. Dominus Aduocatus contendit litiſ-pendentiam induci per ſolam citationem *d. Clem. 2. vt lit. pend.* & per admiſſionem tertij ſimpliciter factam ex notat. per Creſcent. *deciſ. 3. de reſcriptis aliàs 68. num. 2.* Lancell. *parte 1. cap. 4. in præfat. num. 207. & ſuperioribus numeris maximè* 201. qui dominus Aduocatus fuerit admiſſus ad d. cauſam per Illuſtriſſimum Vicelegatum, cùm ea poſſit fieri nedum expreſsè, ſed etiam tacitè, putà decernendo literas compulſoriales, ex Puteo *deciſ. 56. num. 1. 3. & 4. lib. 1.* Lancell. *vbi ſuprà proximè num. 216. 217. &* 218. multo magis decernendo viſionem actorum ad quam d. Dominus Aduocatos ſe admitti petiit quæ admiſſio peruenit ad notitiam d. Domini Franciſci ex terminis ſuper eius efficacia tentis, præſertim die 30. April. 1609. & decreto de portando ſequuto ad fines prouidẽdi partibus prout iuris, per quam terminorum ſeruationem abſque dubio litiſpendentia inducitur, vt ex aduerſo dicitur, quoad effectum attẽtatorum, quemadmodum per citationem Lancell. *vbi ſuprà num.* 210. vbi vult nedum litem introductam eſſe, verùm pro conteſtata haberi; Ideóq; geſta per partem, poſtea Carpentoracti fuiſſe attentata, ſed & per dominum Rectorem fuiſſe attentatum per geſta per eum poſt d. appellationem coram eo interpoſitam, præſertim cùm eius ordinario ſit definitiua; vnde etiam inferri poſſit ad actus per eum antea geſtos, ſtante potiſſimum notitia litis inter d. Dominum Antonium & Franciſcum coram Reuerend. Patern. veſtra pendentis, idque ex actis & proceſſibus Carpentoracti in eadem cauſa coram Reuerend. Paternit. veſtra factis præſertim d. menſe Ianuarij 1609.

Ad hæc reſpondetur (monito priùs, Lancell. in locis qui allegantur in noſtris libris, nihil de eo aſſerere aut tractare, ſed *in d. cap. 4. in præfat. num. 178. vſque ad nu. 186.* Puteum verò nihil) ad effectum inducendi attentata, litem quidem dici pendere quoad eum qui impetrauit commiſſionem & decretum obtinuit, Caſſado.
46 *ſub reg. Cancell. deciſ. 6. num 2. 3. &* 4. nam † quoad actorem ex ſola obtentione dicitur lis introducta, ita limitando communiter *clem. 2. vt lit. pend.* tenet Rot. Rom. *in nouiſſ. deciſ. 42. num. 20. 21. & 22. part. 2.* Sed quoad reum, neceſſe
47 eſt quòd fuerit citatus, Caſſad. *ea deciſ. 6. num.* 14. nam † ſola admiſſio tertij non inducit litiſpendentiam ad effectum attentatorum contra reum, niſi Iudex ad inſtantiam tertij admiſſi committat citationem, & illa ad notitiam partis deueniat, Afflict. *deciſ. 366. num. 13. verſ. & hoc reſpondes, & in fine,* Lancell. *d. cap. 4. in præfat. num.* 182. At verò cùm dicitur, Illuſtriſſ. Vicelegatum communicationem actorum d. Domino Aduocato decreuiſſe, d. Dominus Franciſcus non fuit citatus, & eo abſente omnia peracta fuerunt: nec obſtat ſi dicatur poſtea ad notitiam eius perueniſſe ex terminis coram Reuerendiſſ. Patern. veſtra tentis: nã illi per Procuratores d. Franciſci
48 fuerunt tenti. At verò ſcientia † Procuratoris non afficit dominum ad hoc vt incurrat in pœnam, Creſcen. *deciſ. 193. aliàs 5. de præſump.* Adde quæ hac de re ſuprà *ad 1. & 2. cap.* dicta ſunt: ſed dato, d. terminos per d. Franciſcum aut in eius præſentia, vel de eius mandato fuiſſe tentos; illa fuit oppoſitio d. Procuratorum d. Domini Franciſci non citati, nec intimati, ſed ex ſe facta contendentium d. communicationem d. Domino Aduocato non debere dari, ex qua tantum abeſt vt dicatur admiſſus d. Dominus Aduocatus, quin potiùs, ſi aliqua admiſſio fuerat facta, per huiuſmodi appoſitionem fuit ſuſpenſa:
49 Oppoſitio † enim impedit, quominùs Iudex poſſit ad vlteriora procedere, Rot. Rom. *in nouiſſ. deciſ. 265. num. 5. part. 3. lib. 3.* maximè ſtante decreto de portando, vt ordinaretur an d. communicatio eſſet decernenda néne, nec poteſt dici terminorum ſeruationem inducere litiſpendentiam, nec enim termini in cauſa principali fuerunt tenti vt debet, vt id procedat; ſed in cauſa oppoſitionis contra petitam communicationem, quæ ſeruatio terminorum contrarium effectum operatur: neque enim qood ad impediendam communicationem, & litiſpendentiam quoad tertium ſit, poteſt eam inducere.

Secundò, nunquam † tertius debet admitti ad cau- 50
ſam, nec cenſetur admiſſus, quoad effectum attentatorum, vt quoad eum inducta ſit litis-pendentia, niſi de ſuo intereſſe docuerit, Lancell. *d. cap. 4. in præfat. num. 185. verſ. & melius ad propoſitum.* Nec valet reſponſio ex aduerſo data, quòd ibi loquatur in diuerſis terminis ſcilicet quando quis non fuit ſimpliciter admiſſus ad cauſam, ſed cùm clauſula, *conſtito de ſuo intereſſe*: nam Lancell. *dict. num.* 185. purè loquitur & cùm *num.* 184. meminit d. clauſulæ, id facit quia ſemper de ſtylo apponitur; quia non niſi conſtito de intereſſe debet admitti: ideóque *d. num.* 185. ſimpliciter ait non admitti niſi conſtet de intereſſe, non habens reſpectum ad clauſulæ appoſitionem, ſed ad id quod fieri debet: certum enim eſt generaliter, abſque illius clauſulæ appoſitione, tertium non poſſe legitimè admitti ad cauſam, niſi conſtito de ipſius intereſſe, & vocatis iis quorum intereſt, per tradita à Gail *obſeruat. 69. lib. 1.* Hartman. Hart. *tit. de actore, q. 10. incip. quilibet tertius* Ioſeph. Ludou. *deciſ.* Peruſ. 26. *nu. 1. dec. Gren.* 143. *n.* 5. Matant *part. 4. diſt. 9. num.* 178. Bernard. Grenen. ad Gail. *d. obſeruat.* 69. alias non dicitur lis pendere ad effectum attentatorum, contrà Rem. Lancellot. *d. cap 4 in præfat. num.* 185. imò probatio intereſſe debet eſſe præambula, & præcedere admiſſionem, propter ſuſpicionem fraudis & colluſionis, & ne ipſa interuentio fiat malitioſè, Gail *d. obſeruat. 69. num. 4. & ſeq. & obſeruat. 70. nu. 23. lib. 1.* quæ multo magis & certiſſimè procedunt ſi pars ſe oppoſuerit aduerſus tertium interuenire volentem, quod tertij non interſit, in quo caſu nunquam debet admitti tertius, niſi conſtito de iure ſuo, ſaltem ſummariè, hoc eſt ſemiplenè, Gail *d. obſeruatione 69. num. 3. 4. & d. obſeruat. 70. num.* 23. quæ probatio intereſſe ſummaria & ſemiplena, propter fraudis colluſionem introducta eſt, Gail. *d. obſeru. 69. num.* 5. qualis colluſio inter d. Dominum Aduocatum & Antonium clariſſimè in articulis oſtenditur. At hoc caſu nullo modo conſtiterat de intereſſe d. Domini Aduocati, ſola enim aſſertio eius aderat: imò nec aſſerebat ſimpliciter, ſed petebat communicationem vt ſciret, an ſua intereſſet, nec potuit ſcire niſi poſt 12. Maij, quo attentatoriè communicationem habuit; quo tempore iam d. homagium reparatum erat: ſed & tantum abeſt vt ex viſione d. actorum potuerit exiſtimare ſua intereſſe, aut de eo docere, quin potiùs totum contrarium ſibi conſtitit, nimirum hoc feudum ſemper fuiſſe & eſſe ad inſtar allodialium, ſicut alia feuda Comitatus. Quare cùm non poſſit dici d. Dominus Aduocatus admiſſus ad cauſam, nec quoad eum lis pendere, corruunt omnia, quæ in contrariũ proponuntur.

Sed demus admiſſum, quid inde? quoad d. reparationem circa traditionem nihil inferri poteſt, cùm de ea non ageretur, & eſſet res omninò ſeparata, vt ſuprà *in 8. fund.* docuimus: traditio verò realiter ſequuta poſt appellationem eſt actus conſequutiuus homagij reparati, quoad verò d. clauſulam, *pro ſe, ſuis hæredibus, &c.* nihil innouatum fuit, vt ſæpè ſuprà dictum eſt, & aliàs reſpondetur, *vt in 10 fund. & ad 1. & 2. caput.* Nec non per omnia ſupradicta vndecim fundamenta, quibus ſingulis admiſſio, quantumuis legitimè facta fuiſſet, quæ nulla fuit, non poſſet operari, vt aliqua hic eſſent attentata, quæ nulla ſunt, & ſi eſſent, eorum non eſſet habenda ratio, minúſque poteſt impedire articulorum admiſſionem, & inſtrumentorum productionem.

CON-

CONSILIVM XII.

ARGVMENTVM.

AN, & quando reſcriptum de ſubreptione vel obreptione impugnari poſſit? Caſus aliqui, in quibus vitium attentatorum ceſſat.

SVMMARIVM.

1 *Ea tantum ſuppreſſa reſcriptum vitiant, quæ ſi expreſſa fuiſſent, Princeps vel non, vel ſaltem difficiliùs conceſſiſſet.*

2 *Et cùm relinquitur arbitrio Iudicis, quales ſint illæ qualitates, ob quas Princeps vel non, vel difficiliùs conceſſiſſet.*

3 *Id tamen arbitrium ſecundùm canones juris, rationis, & æquitatis regulari debet:*

4 *Ita vt jure cautum eſſe debeat, ea omiſſa eſſe talia, quæ ſi expreſſa fuiſſent, Princeps reſcriptum non eſſet conceſſurus.*

5 *Ex eo quod Princeps ampliando dixit, non poteſt argui ſubreptio.*

6 *Actus, conſequutiuus ſententiæ, ſaltem ante inhibitionem, fieri poteſt citra vitium attentatorum.*

7 *Quando appellatio eſt notoriè friuola, Iudex poteſt vlteriùs procedere citra vitium attentatorum.*

8 *Quando concedens, ſaltem in genere, ſcire potuit quod taciturneſt, tollitur vitium ſubreptionis.*

9 *Qui vult antecedens, vult etiam conſequens.*

10 *Vbi res eſt ſeparata ab ea, de qua eſt lis, ſi quid fiat etiam poſt inhibitionem, non dicitur attentatum.*

11 *Qui continuat, non dicitur attentare.*

12 *Feuda in Comitatu Venayſſino, & omnibus prouinciis cis Alpes conſtitutis, fuerunt ſemper, & ſunt ad inſtar allodialium.*

13 *Dictio*, omnibus, *& dictio*, quibuſcumqne, *etiam in materia feudali æquiparantur.*

14 *Dictio*, ſucceſſoribus, *& dictio*, hæredibus, *etiam in materia feudali idem ſonant.*

15 *Domini Caſtri-noui ad homagium ante traditionem Caſtri admittuntur, quam non niſi requiſiti & ſub qualitate incontinenti illud reſtituendi facere tenentur.*

Vbi circa ſubreptionem reſcripti eſt aliquid dubium, is cui dirigitur, Superiorem conſulere debet.

EPiſtola Illuſtriſſ. Card. Borgheſij Legati, de mandato S^mi D. N. P. cum inſerta ſupplicatione ad Reu. P. V. tranſmiſſa, ad fines imponendi ſilentium Fiſco in cauſa quam Dominus Aduocatus Fiſcalis Auenionenſis, juncto ſecum Illuſtr. Dom. Antonio de Simiana dom. de Cederon, mouit aduerſus Illuſtrem Dom. Franciſcum de Simiana dom. de Coſta vti patrem & legitimum adminiſtratorem perſonæ & bonorum Joachimi ejus filij infantis, vitio ſubreptionis nullo modo impugnari poteſt, non obſtantibus in contrarium adductis; quinimò d. impoſitio ſuum ſortiri deber effectum:
1 Neque † enim omnis falſi expreſſio, vel veri omiſſio, facit reſcriptum ſubreptitium, ſed tantùm illa ſuppreſſa reſcriptum vitiant, quæ ſi expreſſa fuiſſent, Princeps vel non, vel ſaltem difficiliùs conceſſiſſet, *c. dudum, de elect. c. ſuper literis, c. poſtulaſti, de reſcript.* Jaſ. *in l. 1. n. 2. C. ſi contra jus vel vtilit. publ.* Deci. *conſ. 541. n. 19* Gozad. *conſ. 6. nu. 6.* Crauet. *conſ. 296. col. 4. in fin.* Afflict. *deciſ. 195. n. 7.* Pur. *deciſ. 232. nu. 3. lib. 1.* Vaſalc. *conſ. 60. n. 5.* Farin. *conſ. 93. nu. 5.* Nec inducitur ſubreptio ex taciturnitate eorum, quibus expreſſis adhuc veriſimiliter Princeps conceſſiſſet, Alciat. *conſ. 105. n. 2. lib. 5.* Grat. *reſp. 31. n. 16. lib. 1. & reſp. 144. n. 11. lib. 2.* Et cum DD. contendunt † relinqui arbitrio judicis qnales ſint 2
illæ qualitates, ob quas Princeps vel non conceſſiſſet, vel difficiliùs conceſſiſſet, quarumque taciturnitas vitium ſubreptionis producit, vt Abb. *in c. de conqueſt. de reſtitut. ſpoliat.* Felin. *in c. cæterum, n. 4. de reſcript.* Decius *d. c. ſuper literis, num. 9.* Socin. jun. *conſ. 95. num. 71 lib. 3.* Tiraq. *in tract. ceſſante cauſ. limit. 1. n. 15.* Rebuff. *in comment. ad Reg. conſtit. tom. 2. tit. de reſcript. n. 94.* Bero. *in c. 1. n. 52. in fin. de reſcript.* Menoch. *de arb. jud. ſent. cent. 3. caſ. 202. n. 1. & 2.* Id tamen † arbitrium Iudicis debet tegulari ſe- 3
cundùm canones juris, rationis, & æquitatis, Menoc. *lib. 1. q. 13. n. 15.* nimirum vt hujuſmodi difficultas, quam probabiliter facturus eſſet Princeps, proueniat ex juris diſpoſitione, ſtatuente concedi reſcriptum non debere ſi exprimeretur quod ſuppreſſum eſt. Non enim † omnia tacita, quæ Principem retraxiſſent, aut diffi- 4
ciliorem reddidiſſent à conceſſione gratiæ, inducunt ſubreptionem: ſed illa tantùm, de quibus jure cautum reperitur, quòd eorum expreſſione facta Princeps gratiam non conceſſiſſet, Belliam. *deciſ. 699. incip. concluſio extra Rotam, col. 8. verſ. tertio principaliter*, Rota Rom. *in nouis, deciſ 32. alias 468 n. 5. de reſcript. & deciſ. 21. alias 331. n. 7. in princip. de præben.* Felin. *in c. poſtulaſti n. 1. col. 4. in princ. verſ. declara etiam, de reſcrip.* Curt. jun. *conſ. 27. in fin. & conſ. 32. n. 11.* eandemque ſententiam amplectitur Addition. ad Decium *d. conſ. 541. nu. 19.* Farin. *d. conſil. 93. n. 6.* poſt multos, quos refert & ſequitur. His autem veris in jure exiſtentibus, vt veriſſima ſunt, facili negotio tolluntur, quæ in contrarium proponuntur.

Nam, quoad quidem d. Dom. Antonium, is nulla ratione d. epiſtolam de ſubreptione impugnare poteſt, cùm intereſſe, ſi quod habet, fuerit nominatim reſeruatum, Felin. *d. c. ſuper lit. n. 11.* & prætereà cùm d. Dom. Aduocatus nullam legitimam ſubreptionem allegare poſſit, vt mox docebimus, nec quoque d. Dom Antonius, qui ſe illi adjunxit. Quoad verò d. Dom. Aduocatum, is pariter d. epiſtolam defectu ſubreptionis, aut obreptionis impugnare minimè poteſt. Nec enim obſtat quod primo loco opponitur, videlicet in hac cauſa non agi, an feudum ceciderit in commiſſum, de quo tamen epiſtola mentionem facit, ſiquidem hujuſmodi oppoſitio eſt omnino vana: nam cùm, ex narratis in precibus, poſſet elici, d. Dominum Aduocatum potuiſſe prætendere hoc feudum cecidiſſe in commiſſum, Princeps enixam ſuam voluntatem demonſtrando & ampliando expreſſam etiam ſuper hoc ſiletium imponit, Felin *in d. c. ſuper literis, nu. 9.* & ex eo quod † 5
Princeps ampliando dixit, ſuppreſſio argui non poteſt, & quæ in augmentum conceduntur non debent operari diminutionem, *l. legata inutiliter, ff de adim. legat.* Bec. omninò videndos *conſ. 111. nu. 41.* Ideoque pœnas attentatorum omnes ſuſtulit, quamuis de illis in precibus non fuiſſet facta mentio, quòd ſcilicet ex narratis in eis elici poſſent. Nec ad eas pœnas ſe reſtrinxit, reſeruando enim ſolùm [illegible]us Domini de Cederon; Fiſcum omninò excluſit ratione nullitatis homagij & reformationis ejuſdem, & traditionis Caſtri.

Non obſtat ſecundò quod opponitur, non fuiſſe

narratum traditionem realem Caſtri fuiſſe ſequutam
19. Maij, non obſtante, eo quòd appellatum fuerat die
6 præcedenti, die ſcilicet 18. Nam reſpond. 1. fuiſſe † actum
conſecutiuum reparati homagij, qui non obſtante ap-
pellatione à ſententia, quantumuis definitiua, ſaltẽ ante
inhibitionem, poteſt fieri citra vitium attentatorum; &
talis actus conſecutiuus non dicitur attentatorius, Lan-
cell. *de attent. lit. pend. par. 2. cap. 4. limit. 5. num. 4. 8. & ſeqq.*
Pariſ. *conſil. 172. num. 12. lib. 4.* Ergo ſiue narratum fuerit
ante vel poſt traditionem, fuiſſe appellatum, hoc non
poteſt inducere ſubreptionem. Secundò reſp. appel-
lationem huiuſmodi notoriè fuiſſe friuolam, & quoad
d. caput traditionis Cameræ damnoſam, quo caſu ea
7 non obſtante † Iudex potuit vlterius procedere citra
vitium attentatorum, Rota Rom. *in nouiſ. deciſ. 412.* Guid.
Pap. *quæſt. 213. num. 6. & qu. 436. num. 21. & conſil. 4. num. 3.*
Rebuff. *in conſt. reg. tom. 3. tit. de appellat. num. 47.* Ergo etſi
omiſſum fuerit, interpoſitam fuiſſe ante traditionem, id
non poteſt inducere ſubreptionem. Tertiò, quia cùm
narratum fuerit decretum reparationis, illiúſque execu-
tio per promiſſionem facta potuit ſummus Pontifex
& debuit credere, etſi interpoſita fuiſſet appellatio, ea
nonobſtante, realiter quoque ſequutam traditionem. At
8 verò ſubreptionis † vitium tollitur, quando concedens,
ſaltem in genere, ſcire potuit quod tacitè ineſt, Crauet.
conſil. 79. num. 8. & Crauetam ſequitur Rota Rom. *in no-
uiſſ. deciſ. 622. num. 13. lib. 3.* Quartò, quia cùm ſummus Põ-
tifex voluerit ſilentium imponere circa reparationem
homagij, & promiſſionem traditionis clauium, voluit
quoque circa traditionem realiter ſequutam, etſi poſt
9 appellationem interpoſitam: qui † enim vult antece-
dens, vult quoque conſequens, *l. 2. ff. de iuriſd. omn. iudi-
cum.* Surd. *deciſ. 215. num. 5. & deciſ. 239. nu. 12.* Farin. *eo conſ.
93. num. 8.* vbi conceſſa gratia, cenſentur etiam conceſſa
acceſſoria, & conſequutoria eſſe expreſſa, quando ſine
illis gratia eſſet inefficax. Quintò non reperitur iure
cautum, ſi narratum fuiſſet, huiuſmodi traditionem
realem factam poſt appellationem, ſummum Pontif. d.
impoſitionem non conceſſurum, & ſic non poteſt ex eo
induci ſubreptio ex *d. deciſ.* Bellam. 698. & Farinac. *d.
conſil. 93. num. 6.* & alijs ſuprà citatis: quinimò ex eo quòd
noluit d. Franciſcum, ſeu Ioachimum filium, moleſtari
ratione d. reparationis, noluit quoque ratione exequu-
tionis eiuſdem, etſi poſt appellationem factæ: cum enim
cognouerit nullum damnum Cameræ, imò cõmodum
ex d. reparatione obuenisse, idem exiſtimandum eſt de
executione reali, etſi poſt appellationem, ita vt ex hu-
iuſmodi omiſſione nihil imaginari poſſimus quod Sum-
mum Pontificem à d. impoſitione ſilentij legitimè re-
traxiſſet. Poſtremò, etſi vellemus ſimpliciter conſidera-
re, an Summus Pontif. difficiliùs conceſſiſſet, ſi narra-
tum fuiſſet poſt appellationem, d. traditionem factam,
planè manifeſtum eſt, quòd non propterea minùs con-
ceſſiſſet: Nam cùm ratione reparationis, & d. promiſſio-
nis noluerit d. Ioachimum moleſtari, nec quoque ra-
tione d. traditionis ſequutæ, quam voluiſſet fieri, ſi facta
non eſſet, cùm reparationem approbauerit. Igitur ex-
preſſio, quòd appellatum fuiſſet poſt & non ante d. rea-
lem traditionem, eum difficiliorem non reddidiſſet,
cùm, vt dictum eſt, promiſſionem approbauerit, & om-
nia attentata ſuſtulerit. Farin. *d. conſ. 93. num. 8.*

Non obſtat tertiò ſi dicatur, quòd lis pendebat inter
d. Dom. de Cederon agentem & d. Dom. de Coſta ſe
defendẽtem ratione d. feudi Caſtri-noui, in qua de mẽ-
ſe Martio 1609. d. Dom. Aduocatus cõparuerat, quód-
que, ea pendente, d. reparatio homagij die 7. Maij ſe-
quente fuerat facta, quæ omnia fuerunt in d. precibus
omiſſa. Nam reſp. eorum omiſſionem, nullam poſſe in-
ducere ſubreptionem, quia d. reparatio homagij circa
promiſſionem traditionis clauium erat † res omninò 10
ſeparata à d. lite pendente inter d. Dominos de Cede-
ron & de Coſta, nihilque cum ea commune habebat;
& ideò citra vitium attentatorum, non obſtante d. litiſ-
pendentia, fieri potuit, Lancell. *de attent. lit. pend. par. 2. ca.
4. limit. 2. num. 1. & ſeqq.* Nam illi iudicio, cui non obſtat
ſententia, nec litiſpendentia obeſt, Lancell. *ea limit. 1. nu.
2. & ſeqq.* & actus factus in cauſa ſeparata & diuerſa ab
ea in qua fuit facta inhibitio, non poteſt dici attentatus,
Deci. *conſ. 33. num. 4. & ſeqq.* Pariſ. *conſil. 39. num. 28. & conſil.
108. num. 3. lib. 1.* Lancell. *de attent. poſt inhibitionem part. 2.
cap. 20. limit. 5.* vt fusè, in cedula iuris ſuper admiſſione
articulorum producta, edoctum fuit, idque eo magis,
quòd quicunque tandem viciſſet, huiuſmodi promiſſio
facienda erat, non mirum ſi, ea non obſtante, d. Fran-
ciſcus qui erat & eſt in poſſeſſione, de ea facienda requi-
ſitus, eam potuit & debuit facere. Præterea d. Dom.
Aduocatus comparuerat quidem in cauſa principali, &
communicationem actorum petierat, vt ſciret an fiſcus
aliquod intereſſe haberet, quòd ſcilicet d. Dom. de Ce-
deron prætenderet d. feudum eſſe maſculinum, d. Dom.
de Coſta contrarium aſſerente (ſed de traditione cla-
uium & reparatione homagij ne verbum quidem in
tota lite,) vt conſtat ex requiſitione d. Dom. Aduocati,
& illi decreta fuerat per Illuſtriſſ. tunc Vicelegatum, ab-
ſente & non vocata parte: ſed cùm hoc decretum per-
ueniſſet ad notitiam Procuratorum d. Dom. de Coſta,
ei ſe oppoſuerunt & rationes deduxerunt, cur d. com-
municatio d. Dom. Aduocato decerni non deberet, eó-
que res adducta, vt ordinatum fuerit portari ad fines ſu-
per hinc inde petitis prouidendi, ita vt etiam quoad
cauſam principalem non potuerit induci litis pendentia
quoad d. Dom. Aduocatum; vt fusè etiam in d. ſcedula
edoctum fuit: ex quibus conſtat nullam inde ſubreptio-
nem elici poſſe.

Non obſtat quod quarto loco dicitur, non fuiſſe fa-
ctam mentionem homagij Giraudi Amici de an. 1364.
Berengarij de an. 1411. & Ludouici de anno 1422. in
quibus dictio vniuerſalis non adeſt, quæ ſi fuiſſent ex-
preſſa, Summus Pontif. non conceſſiſſet impoſitionem
ſilentij circa reparationem homagij factam ſub clauſu-
la, *pro ſe, ſuis heredibus & ſucceſſoribus quibuſcunque:* Nam
reſpondetur, de hoc nonagi, ſed de impoſitione ſilen-
tij circa traditionem clauium ſeu Caſtri, ita vt inde nihil
ad quæſtionem noſtram inferri poſſit; & id ipſum eſt de
quo quæritur in negotio principali, cuius iudicium ex-
pectandum eſt. Deinde reſp. eam clauſulam debuiſſe
apponi cùm ageretur de reparando homagio de ann.
1605. præſtito, in quo hæc clauſula appoſita fuit, quæ
propterea reperi potuit & debuit in reparatione citra
vitium attentatorum, † qui enim continuat non atten- 11
tat. Verall. *deciſ. 5. par. 1.* Lanffr. Balb. *deciſ. 447.* & actus per
continuationem factus non dicitur attentatus, Lancell.
*par. 2. cap. 4. limit. 1. num. 1. cum multis ſeqq. & par. 3. cap. 24.
quæſt. 20. num. 1.* Tertiò reſp. d. clauſulam debuiſſe appo-
ni non ſolùm ex vi conſuetudinis generalis in tota Gal-
lia, omnibus prouinciis cis Alpes conſtitutis, & nomi-
natim in Comitatu Venaiſſino recepta, qua † feuda fue- 12
runt ſemper & ſunt ad inſtar allodialium & patrimo-
niorum quoad liberam alienationem & ſucceſſionem,
Iaſ. *in l. de quibus, num. 64. ff. de ll.* Benedict. *in c. Raynutius,
verſ. duas habens, num. 67. de teſtamentis*, & ratione cuius ſi
d. clauſula non fuiſſet appoſita, intelligi nihilominus de-
beret; ſed etiam ex vi iuris feudalis ob homagia Roſta-
gni de Sabrano, ſupradictis homagiis antiquiora, in qui-
bus dictio vniuerſalis adeſt, & quibus, ac nominatim
primo, Summo Pontif. præſtito, poſtquam ſuperiorita-
tem d. loci S. Sedi Apoſt. acquiſiuit, ſimilis omninò fuit
d. reparatio; dictio enim, † *omnibus & quibuſcunque* in iure 13
feu-

feudali æquiparantur,& vtraq; feudum merè & abſolutè hæreditarium conſtituit, Thom.de Mar. *de differ. feud.hæred.n.8.* Tyb.Decia.*reſp.5.nu.174.lib.4.* adeò vt, cum clauſula, *qui de jure ſuccederet*, non tamen in principali diſpoſitione, ſed tantum in vno ex capitibus exequutiuis, nec dictioni vniuerſali, ſed dictioni, *Ego*,& ſic ampliatiuè, non reſtrictiuè ſubjecta in antiquiſſimis homagijs, & nominatim in d.homagio Roſtagni, appoſita fuiſſet, ab eaque diſceſſum à centum & vltra annis, vt patet ex homagio Melchioris de anno 1506. Janſani de an.1536. Joachimi de an.1556. & in d.homagio de anno 1605. de cujus reparatione agebatur: Nihilominus d.Franciſcus, vt omnem cauillationis cauſam tolleret, eam in d. reparatione, eodemque loco, forma, & modo apponi curauit, quibus erat in d.homagio Roſtagni, atque præſertim quod ſiue jus feudale, ſiue d.conſuetudinem, vt debemus, conſideremus ea nihil ſibi nocere poſſet, vt in negotio principali deductum fuit,& tempore,& loco in jure veriſſimum eſſe docebitur. Nec opponendum eſt, homagium Giraudi Amici de an.1244. in eo enim dictio vniuerſalis non
14 minùs ac in d.homagio Roſtagni adeſt,& dictio, † *ſucceſſoribus*, etiam in materia feudali idem ſonat ac, *heredibus*, A Perno *conſ.4.n.17.verſ. & ſic apparet*, Intrigl.*de feud.cent.1.q.48.n.51.& ſeqq.* & quatenus non ita clarum eſſet, quod tamen clariſſimum eſt, declarationem acciperet à d.homagio Roſtagni, eoque primo S. D.N.P. & ſine proteſtatione præſtito, Tyb.Decian.*conſ.58.nu.60.lib.1.*

Non obſtat quod quinto loco dicitur, in d.lite non agi de contentis in precibus & epiſtola, ſed an hoc feudum ſit ex pacto & prouidentia ad maſculos tantùm & agnatos tranſitorium. Nam reſp.de contrario apparere ex ſcedula appellatoria per d. ſubſtitutum Dom. Aduocati coram d.Dom. Rectore producta, ex qua conſtat, appellationem fundari in defectu prætenſo d.promiſſionis, traditionis clauium;& nullitate homagij de anno 1605.præſtiti. Quodque d.Dom.Aduoca-
15 tus, contra tamen veritatem prætenderet † d. Franciſcum non debuiſſe admitti ad homagium, niſi prius dimiſſa poſſeſſione in manibus Officialium Cameræ, quod tamen per acta, in hac cauſa producta, non eſſe verum edoctum fuit, præſertim per homagia Roſtagni de Sabrano de an. 1324. & Giraudi Amici ejus filij de an.1335.& traditiones Caſtri eorumdem, quæ non niſi poſt homagij præſtationem factæ fuerunt; nec mirum cùm domini d.loci non niſi requiſiti d. traditionem Rectori vel alteri ad id deputato facere tenerentur, vt patet ex d.homagio de an.1244.& Roſtagni, facto Abbati, de an.1321.& ſententia ſuper repoſitione dictionis, *requiſiti*, lata de an.1336.& 12. Januarij, quod ſolùm omnem rationem poſſeſſionis excludit, tum quòd nominatim, & diſertis verbis in d.homagijs Roſtagni de an.1321.& 1324. dicitur, d.traditionem fieri in ſignum majoris dominij, non autem poſſeſſionis, aut alterius rei cauſa. Denique, quia Caſtrum incontinenti domino erat reſtituendum, & non niſi ſub ea qualitate fiebat, vt patet ex omnibus homagijs, in quibus ſit mentio d.traditionis, & qui dominus manebat ſemper intra Caſtrum, nec à ſua poſſeſſione diſcedebat, immò ſemper in ea permanebat, interim dum ceremoniæ fiebant, vt patet ex d.traditionibus d.Roſtagni & Giraudi Amici. Reſp.etiam poſito & non conceſſo, aliquam eſſe ſubreptionem in d. capite, an ſit feudum ex pacto & prouidentia, cùm id omne ſeparatum ſit à capite traditionis Caſtri, quæ debuit fieri, cujuſcumque tandem naturæ ſit feudum, ſequitur non propterea minus ſilentij impoſitionem operari debere effectum ſuũ circa d.traditionem, Menoch *præſumpt.lib.5.c.21.* Maſcar. *concl.741.n.11.* Poſtremò reſp.id ipſum eſſe de quo agitur in lite principali, cujus definitio expectanda eſt. Nec nocet quod Reuer. Dom.Rector d.reparationem ſub d.clauſula, *quibuſcumque*, faciendam eſſe decreuit; nam aliud agens, & inſequendo tenorem d.homagij de an.1605.fecit, ſed præterea ita debuit facere nedum ratione d.conſuetudinis, ſed etiam ob d. homagium Roſtagni de anno 1324. vt ſuprà demonſtratum fuit. Et præterea cùm in prædicto decreto dictum fuerit, vt d.caput reparatum infereretur d.homagio de an.1605. nec id ſine d.capite expediretur, ideoque eſſet pars illius, proteſtatio in eo appoſita impedit quò minùs ex eo vllum præjudicium fiſcus habere poſſit, præſertim cùm d.Franciſcus d.reparationem fecerit in vim d.ordinationis,& ſic ſub ea qualitate vt eſſet pars d.homagij, ideoque modo, ſi quod jus ex eo decreto ſibi quæſitum eſſet, renuntiauit.

Non obſtat poſtremò ſi dicatur, pœnas attentatorum ſolùm remiſſas, ſed in cæteris Fiſco ſilentium non eſſe impoſitum. Reſp.enim, pœnarum fuiſſe factam mentionem ad majorem voluntatis ſummi Pontif.declarationem, quamuis earum in precibus non fuiſſet facta expreſſa mentio; ſed reuera omninò Fiſco fuiſſe ſilentium impoſitum, vt ex tenore epiſtolæ patet, præſertim cùm reſeruet tantum intereſſe d.domini de Cederon: ex quo excluditur omnimoda Fiſci prætenſio *l.cùm Prætor,ff.de judic.* cum ſimilibus; ijs omnibus addenda generalis reſponſio, quæ reſultat ex ſuprà præſuppoſitis in jure, nimirum in his omnibus, quæ opponuntur, nihil eſſe quod expreſſum ſit in jure. Quod ſi dictum eſſet, Princeps non eſſet conceſſurus ex d.Bellam.*deciſ.698.*& Farinac.*conſ.93.n.6.*& etiam ea doctrina ſecluſa, quæ tamen veriſſima eſt, nihil eſſe omiſſum; quod ſi dictum fuiſſet, ſummum Pontif. vel retraxiſſet à conceſſione, vel difficiliorem reddidiſſet, vt ad oculum patet, & vbi aliquod eſſet dubium, quod tamen nullum eſt, Reuer.P.V. ſummum Pontif.conſulere deberet, vt ejus mentem ſcire poſſet, prout in his terminis ſcripſerunt Couar.*variar.reſol.lib.1.c.20.nu.8. ad fin.* Alciat.*c.cùm non ab homine, n.43.de judic.*& Farin. *d.conſ.93.n.6.* & cùm recurſum eſſet ad Sanctiſ. Procuratore d.dom.de Cederon citato & audito, mandauit ſcribi ſecundò Reuer. Mancino tunc Auditori, nunc Epiſcopo Canall. vt, his non obſtantibus, impoſitionem ſilentij exequeretur, quod & fecit, imponendo perpetuum ſilentium Fiſco tam ſuper nullitate homagij, quàm attentatis & pœnis inde prætenſis, & quod decretum impoſitionis ſilentij ſortitum fuit effectum.

CONSILIVM XIII.

ARGVMENTVM.

QVando remedio *l.vlt.C.de edict.diui Hadr.toll.* non ſit locus.
De remedijs poſſeſſorijs in majoratibus dandis, vel non.
Dum controuerſia eſt de feudo, quis interim mittendus ſit in poſſeſſionem?
Quando vaſallus proptia authoritate poſſeſſionem apprehendere poſſit?

SVMMARIVM.

1 *Remedium* l. vlt. C. de edict. Diui Hadri. toll. *non datur niſi ei, qui ex teſtamento vocatur.*

2 *Sed nec teſtamento vocato, ſi in re certa inſtitutus ſit, non datur.*

3 *Nullum remedium poſſeſſorium de iure communi datur ei, qui maioratum ex præſcriptione prætendit.*

4 *Cùm controuerſia eſt de feudo inter filiam & agnatum, interim filia mittenda eſt in poſſeſſionem.*

5 *Traditio Caſtri ſeu clauium per dominos Caſtri-noui Giraudi Amici fit in ſignum ſupremi dominij, non ratione poſſeſſionis, vel alicuius iuris a Camera conſequendi.*

6 *Qui ex ſucceſſione feudum conſequitur, poſſeſſionem illius propria authoritate, etiam ante vllam homagij præſtationem, apprehendere poteſt.*

7 *Cùm proceſſus eſt ſuper poſſeſſorio & ſuper petitorio inſtructus, qui in petitorio melius ius fouet, obtinere debet.*

8 *Etiam in remedio recuperandæ ſi non ſolùm de non iure ſpoliati, ſed etiam de iure ſpoliantis conſtet.*

EX narratiua commiſſionis per Sanctiſſ. D.N.Reuerendiſſ. Alexandro Ludouiſio directæ, circa litem vertentem inter Illuſtrem Dom. Antonium de Simiana, & Illuſtrem Dom. Franciſcum de Simiana Dom. de Coſta, pro & nomine Ioachimi filij ſui, domini Caſtri-noui, ratiooe feudi D. Caſtri-ooui, elicitur d. Dom. Aotonium habere animum impugnádæ poſſeſſionis d. feudi, in qua D. Ioachimos eſt, & permanſit iam ab ann. 1606. & 30. Octob. quod qua ratione faciat non video, cùm nullum remedium poſſeſſorium D. Antonio competat, & D. Ioachimus, quatenus non eſſet in poſſeſſione, in eam mittendus eſſet, vt fusè docuimus *in conſ.1. à num. 1. vſque ad num.3. & conſ.3. à nu. 1. vſque ad num.12. incluſiuè*, præſertim quòd primogenitura, quæ prætenditur, eſt de re certa, ſcilicet feudo Ca-
1 ſtri-noui aliter quàm teſtamento inſtituta. At † verò certiſſimum eſt *l. vltim. C. de edict. Diui Hadri. tollen.* non dari niſi ei, qui ex teſtamento clarè vocatur, vt omnes DD. concludunt *in ea l. final.* & in ſpecie Alexand. *nu.*22. Iaſ. *num.*23. Deci. *num.*39. Roland. *conſ. 20. nu.5. lib.1.* Me-
2 noch. *adipiſcen. remed. 4. num. 56. &* 86. & † inſtituto, in re tamen certa, in teſtamento, denegari, Menoch. *d. loco nu.* 132. & in terminis maioratus Auendan. *ad ll. Taur. l.*45. *gloſ.8. num.1. &* 2. & Molin. *de primog. lib. 3. cap.* 13. *num.* 50.
3 *&* 51. † nullúmque remedium poſſeſſorium de iure communi dari ei, qui maioratum etiam feudalem ex præſcriptione inſtitutum pretendit, vt Auendan. & Molin. d. locis oſtendunt. Et, his omnibus ceſſantibus, dum
4 † controuerſia eſt inter filiam & agnatum, filia interim eſt mitteoda in poſſeſſionem, multò fortiùs manutenenda, *ex cap.1. § inter filiam ſi de feud. defunct. fuerit controuerſia inter dominum & agnatum*, Dec. *conſ.390. num.9. & conſ.424. per totum, & conſ.498. num.3.* vbi Apoſtillator id ampliat, etſi per ſtatutum poſſeſſio feudorum ipſo iure transferretur, Afflict. *deciſ.*119. & ibi de Vrſillis ſequens d. ampliationem Roland. *conſ.1. num.65. cum ſeqq. lib.1. & conſ.2. per totum, lib.3.* & alij *d. conſ.3. num.8.* quod tam in feudo ſæculari, quàm eccleſiaſtico procedit, omninò faciliùs, vt in terminis, reprobato Menochio, docent Roſental *de feud. cap. 7. qu. 53. num.2.* & de Benign. *in obſeruat. ſtat. Imperij conſ. Teſtament. feuda. conc.13. num.65. cum ſeqq.* qua de re *d. conſ.3. num.*11. ideóque d. Dom. de Cederon cùm in principio ſuorum articulorum intentaſſet remedium *d. l. vlt.* ſtatim ſubiicit petitorium, & ad id concludit, ſatis animaduertens nullum remedium poſſeſſorium ei competere.

Sed exiſtimo, cauſam ſumpſiſſe faciendæ mentionis d. poſſeſſionis Ioachimi, ex lite quam intentarat Aduocatus Fiſci Auenion. ratione prætenſæ nullitatis homagij Ioachimi, de ann.1605. ac reparationis eiuſdem, & attentatorum per ipſum prætenſorum, cui ſe iunxerat d. Dom. de Cederon pro ſuo intereſſe, quæque lis ſopita fuit per decretum impoſitionis ſilentij per Reuerend. Dom. Cauall. tunc auditorem legationis, de mandato expreſſo, eóque geminato S. D. N. Papæ factum, ſaluo tamen intereſſe d. Dom. de Cederon, qood in literis etiam Sanctiſſimi reſeruabatur. Ex eo igitur forſan prætendit illegitimam d. Ioachimi poſſeſſionem, quod ad d. homagium de ann. 1605. admiſſus, & in poſſeſſionem miſſus fuerit traditione Caſtri, iuxta ſolemnitatem antiquam in manibus officialium Cameræ non facta; imò nec ea in d. homagio promiſſa, cuius tamen promiſſio in omnibus antiquiſſimis homagijs adeſt. Sed ad id variis modis

Reſpondetur: † Primò, d. traditionem Caſtri nullo 5
modo fieri ſolitam ratione poſſeſſionis, vel reſpectu illius, ideóque nullam ex defectu eiuſdem illegitimitatem poſſeſſionis inferri poſſe, quod docetur primò, ex eo quòd ea traditio non fiebat niſi requiſiti eſſent domini, ita vt nunquam requiſiti, nunquam facere tenerentur, vt conſtat ex homagio Giraudi Amici de anno 1244. & Roſtagni de Sabrano facto Abbati de an.1321. & ſententia ſuper repoſitione dictionis, *requiſiti*, omiſſa, lata de año 1336. & Ianuarij. Secundò, quòd fiebat ab eo, qui erat iam in poſſeſſione & à qua nunquam deſiſtebat, ſed interim dum ceremoniæ in turri fierent intra caſtrum, in aula ſcilicet eiuſdem manebat, vt conſtat ex omnibus traditionibus, præſertim Giraudi Amici de ann.1335. & 12. Martij. Tertiò, quia fiebat cum proteſtatione, & qualitate, vt incontinenti claues ſeu Caſtrum reſtitueretur, & ſic conditionaliter & qualitatiuè, ita vt niſi incontinenti reſtitueretur, non cenſeretur traditum Caſtrum, vt conſtat ex omnibus homagijs, in quibus d. promiſſionis fit menoo, vt Giraudi ſcilicet Amici de ann.1244. Roſtagni de Sabrano 1221. & 1224. Giraudi Amici eius filij de ann. 1335. Berengarij de an. 1412. Ludouici de ann.1422. & traditionibus inde ſequutis præſertim. d. Roſtagni de ann. 1321. & Giraudi Amici de ann. 1335. Quartò, quia huiuſmodi traditio promittebatur fieri nedum io quacunque mutatione dominorum Caſtri-noui, ſed etiam in quacunque mutatione Summorum Pontificum, vt conſtat ex d. homagijs, quod poſtremum non fuiſſet neceſſarium, ſi ratione poſſeſſionis fieret, quia ſemel domino legitimè in poſſeſſionem miſſo, amplius in eam mittendus oon erat. Quintò, quia Do-

minus

minus ad homagium admittebatur antequam huiuſmodi traditio fieret, quæ poſteà, cùm requirebatur Dom. loci facienda erat, vt conſtat ex homagio d. Roſtagni de Sabrano de ann. 1324. quod fit 12. Ianuarij, & nihilominus d. traditio ſeu redhibitio non fit niſi 27. Maij; & homagio Giraudi Amici de ann. 1355. & 13. Februarij, & redhibitio non fit niſi 12. Martij eiuſdem anni. Poſtremò, quod rem clariſſimam reddit, gratia diſertis verbis in traditione Roſtagni, facta Abbati, de ann. 1321. & 24. Nouembris, & alia eiuſdem facta Sanctiſſ. poſtquam ſuperioritatem d. loci acquiſiuit de ann. 1324. & 27. Maij, apparet, & exprimitur cauſa, cur d. traditio fieret, nimirum in ſignum ſupremi dominij, & ſic alia quàm d. poſſeſſionis, cuius propterea nulla illegitimitas ex defectu, d. traditionis inferri poteſt.

Secundò reſpondetur, d. Ioachimum legitimè & iuſtè in poſſeſſione d. feudi eſſe iam à quatuor, & vltra, annis, tum quod eam propria authoritate capere potuit, nedum quia ex vi donationis ab auo factæ, ex qua, per ſtatuta Comitatus, nullum debetur laudemium; ſed etiam quia hæres vniuerſalis à d. auo inſtitutus, d. feu-
6 dum conſequutus fuit: Certiſſimum † autem ſit in iure, eum qui ex ſucceſſione, ſiue teſtamentaria, ſiue alia, feudum conſequitur, illius poſſeſſionem propria authoritate, etiam ante vllam homagij præſtationem, apprehendere poſſe, Iaſ. *in prælud. feud. num.* 84. Vldaric. Zaſ. *in epitom. feud. par.* 8. *num.* 63. *verſ. ſupra tertio*, Tiraq. *in tract. le mort ſaiſit le vif, in 4. declarat. præf. num.* 4. Weſembec. *conſ.* 41. *num.* 26. Roſental. *de feud. cap.* 7. *qu.* 56. *num.* 6. Duret *aux alliances des couſt.* §. 367. tum quod d. Ioachimus ad homagium medio patris admiſſus fuit, poſt d. donationem, de an. ſcilicet 1605. & 9. Nouemb. quo caſu certiſſimum quoque eſt, potuiſſe propria authoritate poſſeſſionem accipere, Vvult. *de feud. cap.* 10. *num.* 11. *fol.* 575. *lib.* 1. quinimò ex vi clauſularum poſſeſſionis tranſlatiuarum, in ea donatione contentarum, poſſeſſio in ipſum tranſlata cenſebatur. Et prætereà ex abundanti, nouo D. Ioachimi Illuſtriſ. donatoris accedente conſenſu, per commiſſarium ab Illuſtriſſ. Montorio tum Legato Auenion. deputatum, in realem & corporalem poſſeſſionem d. loci D. Ioachimus miſſus fuit de ann. 1606. & 30. Octob. officiales deputauit, & actus poſſeſſorios fecit qui non niſi à veris dominis & poſſeſſoribus fieri poſſunt, d. auo adhuc viuente: ita vt mirum ſit, quomodo dictus Antonius d. poſſeſſionem controuertere tentet.

Tertiò reſpondetur, nihil intereſſe d. Dom. de Cederon, an d. Ioachimus legitimè vel illegitimè fuerit immiſſus in poſſeſſionem; Nam cùm nullum remedium poſſeſſorium d. Dom. Antonio competat, & vtcunquè ſit, cùm controuerſia eſt inter filiam & agnatum, interim filia mittenda ſit in poſſeſſionem, abſque dubio D. Ioachimus in ea, in qua eſt, manutenendus eſſet, nulla habita ratione vitij, ſi quod in d. poſſeſſione fuiſſet, quod tamen nullum in re vera adeſt; imò omnia, quæ contra d. poſſeſſionem proponuntur, ſunt meræ chimeræ, quas ſibi imaginatur d. Dom. Antonius.

Poſtremò, cùm proceſſus ſit hinc inde inſtructus ſuper petitorio & ſuper eo actum, amplius non eſt diſputandum, an poſſeſſio ſit legitima, nécne? † nec ſuper 7
poſſeſſorio, ſed ſuper petitorio pronunciandum, & qui in petitorio melius ius fouet, obtinere debet, nedum in remedio manutenendæ, Dec. *conſ.* 162. *nu.* 2. *verſ. ſecundo poſſeſſorium*, & adipiſcendæ, Roland. à Vall. *conſil.* 11. *num.* 25. *&* 26. *lib.* 1. ſed etiam recuperandæ, ſi non ſolùm de non iure ſpoliati, ſed etiam de iure ſpoliantis conſtet, *c. ad gemmas*, vbi Geminianus & Franc*us* *de reſtit. ſpoliat. in ſex.* gloſſ. & Abbas *in c. ex parte eod. tit. in antiq.* Socin. ſen. *in l. rem quæ nobis, ff. de acquir. poſſeſſione*: petitorium enim abſorbere debet poſſeſſorium, adeò vt ſi ſuper vtroque edoctum fuerit, & actor in poſſeſſorio probauerit melius, reus verò in petitorio, debet iudex ſolùm quoad expenſas in poſſeſſorio condemnare reum, non autem ad reſtitutionem poſſeſſionis; imò pro eo debet pronuntiare, per *l. dolo facit, ff. de doli except.* Alexand. *conſil.* 45. *lib.* 3. *& conſil.* 159. *in princip. num.* 2. *verſ. ſecundo lib.* 5.

CONSILIVM XIIII.

ARGVMENTVM.

DE pertinentia vel impertinentia articulorum, eorúmque admiſſione, vel reiectione.

Quando non ſit locus remedio *l. vlt. C. de edict. Diui Hadr. tollen.*

Quando poſſeſſorium & petitorium ſimul cumulentur, & quomodo tunc ſit ferenda ſententia.

Dum controuerſia eſt de feudo inter filiam & agnatum, quis interim mitti debeat in poſſeſſionem, & aliis.

SVMMARIVM.

1 *Quoties de impertinentia articulorum apparet, ſunt parte petente reiiciendi, & non admittendi etiam cum clauſula,* ſaluo iure.

2 *Etiam ſtante ſtatuto, & decreto diſponente circa admiſſionem.*

3 *Articuli in dubio ſunt admittendi cum clauſula,* ſaluo iure, *ſecus ſi clarè conſtet de impertinentia.*

4 *In primogenitura iuris Francorum, filia primogeniti ſemel admiſſi excludit patruum.*

5 *Acta & documenta ſunt probatio probata, & faciunt rem notoriam.*

6 *Etiam in alia quàm iuris Francorum primogenitura, etiam ſub qualitate maſculinitatis ex filiis primi gradus inducta, modo ne ſit maſculina perpetua, filia primogeniti admiſſi excludit patruum.*

8 *Articulis hinc inde productis, articuli rei continentes peremptoriam exceptionem ſunt in primis admittendi.*

9 *Remedium* l. fin. C. de edict. Diui Hadri. toll. *non datur niſi ei, qui ex teſtamento clarè vocatur.*

10 *Non autem venienti ab inteſtato, etſi per teſtes examinatos & confeſſionem partis de iure illius conſtaret.*

11 *Nec vocato ex codicillis.*

12 *Nec in re certa in teſtamento inſtituto.*

13 *Quæ etiam habent locum in maioratibus, vt ſcilicet dictis caſibus non detur remedium* d. l. vlt.

14 *De iure communi nullum remedium poſſeſſorium datur ei qui maioratum, etiam feudalem, præſcriptione inductum contendit.*

15 *Dum controuerſia eſt de feudo inter filiam & agnatum, interim filia mittenda eſt in poſſeſſionem.*

16 *In Gallia, & omnibus prouincijs cis Alpes conſtitutis, feuda fuerunt ſemper, & ſunt ad inſtar allodialium & patrimoniorum.*

17 *Remedium poſſeſſorium, quod per leges Hiſpaniæ datur, etiam quando majoratus præſcriptione dicitur inductus, ceſſat quando majoratus impugnatur, quo caſu in primis, an majoratus ſit, cognoſcendum eſt.*

18 *Quoties inſtitutione aliqua datur remedium poſſeſſorium pro majoratu, id habet cauſam proprietatis annexam.*

19 *Vt pleraque ſunt interdicta, quæ habent cauſam proprietatis annexam.*

20 *In remedio manutenendæ admittitur articulus proprietatis, & n.32.*

21 *In remedio adipiſcendæ non excluditur exceptio proprietatis, & n.32.*

22 *Sicut nec in remedio recuperandæ; ſi nedum de non jure ſpoliati, ſed etiam de jure ſpoliantis conſtet, quo caſu ſuccumbere debet actor.*

23 *Si ſententia in fauorem actoris in poſſeſſorio, & rei in petitorio pronuntietur, & vterque appellauerit, appellatio etiam quoad poſſeſſorium, habebit effectum ſuſpenſiuum.*

24 *Si cumulatum ſit poſſeſſorium cum petitorio, & actor in poſſeſſorio, reus verò in petitorio probauit melius, reus debet tantum condemnari quoad expenſas in poſſeſſorio, non autem ad reſtitutionem poſſeſſionis.*

25 *Reo faciliùs quàm actori conceditur poſſeſſorium cum petitorio cumulare.*

26 *Cùm controuerſia eſt de feudo inter filiam & agnatum, ſi filia alleget ſe vel ex natura feudi, vel ex conſuetudine, vel aliàs, feudi capacem, interim filia mittenda eſt in poſſeſſionem.*

27 *Multo magis manutenenda, ſi in ea jam ſit.*

28 *Exceptio verò quam plerique dant, ſi agnatus incontinenti de jure ſuo doceat, non procedit, niſi multis concurrentibus, de quibus ibidem.*

29 *Quando dicatur quis incontinenti probare, & n.30.*

31 *Quoties res altiorem indaginem requirit, ad petitorium rejicienda eſt.*

33 *Exceptio, petitorium concernens, non admittitur aduerſus remedium* l.fin.C.de edict. diui Hadr. *quod quomodo intelligatur* n.34.

35 *Exceptio dominij, incontinenti probandi, per poſſeſſorem oppoſita, impedit miſſionem in poſſeſſionem ex* d.l.fin. *petitam.*

36 *Vbi ſola facti veritate proceditur, proprietatis quæſtio non rejicitur, etiam in remedio recuperandæ, ſi incontinenti offeratur probanda.*

37 *Tranſactio non reſcinditur ſub prætextu inſtrumentorum de nouo repertorum.*

38 *Fallit ope reſtitutionis in integrum ex juſta vel probabili ignorantia petita.*

39 *Quando primogenitura juris Francorum eſt locus, ſecundogenitus debet tantum habere vitam & militiam.*

40 *Exceptio, quæ incontinenti offertur, admitti debet aduerſus executionem inſtrumenti in forma Cameræ.*

41 *Probatio dicitur fieri incontinenti, quæ fit per inſtrumenta.*

ARticuli pro parte illuſtris & generoſi Domini Franciſci de Simiana vti patris & legitimi adminiſtratoris Illuſtris dom. Joachimi ejus filij, domini Caſtri-noui, Cauallicen. diœceſis in Comitatu Venayſſino, donatarij & hæredis vniuerſalis, cum beneficio legis & inuentarij, Illuſtris quondam alterius Joachimi ejus aui materni, producti contra Illuſtrem Dom. Antonium de Simiana dom. de Cederon, ad impediendam admiſſionem articulorum, tam reſpectu poſſeſſorij, quàm petitorij pro parte d. dom. Antonij contra dictos dominos Franciſcum & Joachimum productorum, & caſu quo admiſſioni d. articulorum d. Antonij locus foret, quod non creditur, ad docendum d. dominos Franciſcum & Joachimum fore & eſſe relaxandos, & definitiuè abſoluendos ab impetitis & prætenſionibus d. dom. Antonij, & ad omnes alios meliores fines ſunt admittendi, articulíque d. dom. Antonij, tanquam impertinentes, rejiciendi, non obſtantibus quæ pro parte d. dom. Antonij, ad impediendam articulorum d. dom. Franciſci & ſuorum obtinendam admiſſionem, deducta, & allegata fuerunt, vt patet ex ſequentibus.

Quoties † enim apparet de impertinentia articulorum, eos Judex, parte petente, rejicere debet, & non admittere etiam cum clauſula, *Saluo jure impertinentium*, 1
Dec. *conſ.*162. Angel. *in l. in ſpeciali, ff. de rei vendic.* Granat. ad Veſtr. *lib.*5.*c.*14.*verb. ſed cum proteſtatione*, paſſim DD. *in l. ſi duo patroni*, §. *idem Julianus, ff. de jurejur.* quod quidem procedit † etiam ſtante ſtatuto & decreto diſponente circa admiſſionem, Rol. *conſ.*34.*lib.*3. 2
maximè ſtatuto hujus ciuitatis, *lib.*2.*rubric.*9.*de actor. & reo comparen. art.*1. vbi cauetur, quòd actore & reo comparentibus, ſi reus exceptiones litis, ingreſſum impedientes, propoſuerit, tales exceptiones admittuntur, nec lis poteſt conteſtari, niſi eo caſu quo reus ſuas exceptiones non probauerit. At verò articulos d. Antonij eſſe hujuſmodi, ex ipſorum cum articulis d. dom. Franciſci collatione, manifeſtè apparebit, & ſpecificè, ac in indiuiduo, ex reſponſionibus ſequentibus, ad ea quæ pro parte d. dom. Antonij allegata fuerunt, datis, conſtabit.

Ad primum quidem, cùm dicitur pertinentiſſimos eſſe articulos d. domini Antonij, & probatos releuare, ac in † dubio articulos, cum clauſula, *ſaluo jure im-* 3
pertinentium, admittendos, ex Mynſing. *ſing. obſer. cent.* 2. *obſeru.*90. & Maſuer. ad Papienſ. *in form. capit. actor. verſ. coram vobis verb. capitula*; Reſpondetur, contrarium verius eſſe, eos ſcilicet eſſe impertinentiſſimos, nec vllo modo ad probandum admittendos. Impertinentia verò eorum conſtat, primò ex eo quòd ſe fundant in prætenſa quadam, eáque imaginaria primogenitura maſculina, etiam in fauorem collateralium, ad excluſionem filiarum vltimo defuncti in d. loco Caſtri-noui & familia de Simiana, vt prætenditur, fundata, eamque probare intendit d. dom. Antonius ex atteſtationibus & depoſitionibus teſtium coram Reuer. quondam domino Ludouico de la Sala, decano Sancti Petri, vti Commiſſario, in vim remiſſionalium eidem domino decano à Reuer. quondam Gropero, Auditore Rotæ Rom. directarum & R.P. veſtræ in cauſa editionis exhibitarum; necnon ex prætenſa quadam deciſione, & ex ſecunda tranſactione inter d. Joachimum & Illuſtr. Ludouicum ejus patruum inita, quorum omnium ſubſignati citra illorum approbationem, niſi ſit & in quantum faciunt mentionem. At verò impoſſibile eſt per rerum naturam, vt per hujuſmodi depoſitiones, prætenſam deciſionem & tranſactionem, probetur hujuſmodi prætenſa primogenitura, cum ea nunquam ratione d. Caſtri-noui, vſque ad præſentem diem, in judicium deducta fuerit; ſed ſolùm articuli ſuper quibus fuerunt examinati d. teſtes in primogenitura juris Francorum fundantur, de qua per conſequens, & depoſitiones teſtium, & prætenſa deciſio, & ſecunda tranſactio, quatenus primogenituræ faciunt mentionem neceſſariò intelligenda ſunt; ſed de dictis deciſione & tranſactione poſtea latiùs, dum ad tertium & quintum, idque poſtremum ex ob-

jectis d. dom. Antonij reſpondebitur. Ex primogeni-
4 tura † verò juris Francorum, nedum fœminæ admit-
tuntur, ſed filia primogeniti admiſſi excludit patruum,
quod tempore & loco ex innumeris Doctoribus pro-
babitur; ſed prò nunc ſufficiat allegaſſe Andr. de Iſer.
in t. de eo qui ſibi & hered. Tiraq. *de primog q. 14. n. 1. 7.*
8. Pet. de Greg *de conceſſ. feud. par. 4. q. 4.* Couar. *var. re-
ſol. lib. 3 c. 5. n. 5. verſ. rurſus ſ. primò.* Cùm igitur ex docu-
mentis, quibus d. dom. Antonius ſuos articulus pro-
bare intendit, contrarium omninò ijs, quæ in ſuis ar-
ticulis deducit, probetur, debent ij non ſolum tan-
quam impertinentes, ſed tanquam falſi, & falſitatem
continentes, rejici. Nec ad id opus eſt alia probatione,
per d. Franciſcum facienda, cùm R. P. V. in d. cauſa edi-
tionis d. articulos, atteſtationes, deciſionem, & tranſ-
actionem viderit, & quæ ſuprà dicta ſunt, veriſſima
eſſe ſciat, etſi forſan in tanta negotiorum multitudine,
quibus inuoluitur, non omninò recordetur; poteſt ſi
placet, & de eo requiritur, de nouo videre. Sed imper-
tinentia eorundem articulorum in eo maximè elucet,
quòd in illis dicitur, aliàs per collaterales maſculos fi-
liam vltimò defuncti excluſam fuiſſe: nec inficiari po-
teſt d. dominus Antonius hoc in articulis poſitū fuiſ-
ſe, cùm id tribus in locis diſertè aſſeratur, non alia, vt
exiſtimamus, mente & intentione, quàm quia dubita-
bat articulos ipſius fore rejiciendos, quod probè vide-
bat, acta, quibus nitebatur, nihil facere ad caſum no-
ſtrum, quo agitur de filia vltimò defuncti, immò de
filio ex eâdem, eoque ex parte patris agnato, quem
collateralis excludere prætendit; ideoque vt, aliquo
prætextu, admiſſionem ſuorum articulorum obtine-
ret, de d. filia per collateralem excluſa articulari cura-
uit: ſed id non eſſe verum manifeſtè patet ex docu-
mentis ipſiſmet ſuprà narratis, & per Reuer. P. veſtram
viſis, quibus d. dom. Antonius ſe juuare intendit, ex
quibus clariſſimè patet, ſemper à primo acquiſitore
d. feudi familiæ de Simiana, vſque ad vltimum, libe-
ros vltimò defuncti, collaterales autem nunquam, in
d. Caſtro-nouo ſucceſſiſſe; ita vt contra veritatem &
contenta in ipſiſmet documentis d. dom. Antonij, d.
articuli neque debeant, neque poſſint admitti ad pro-
bandum.

Secundò, impertinentia & falſitas demonſtratur, ex
eo quòd in articulis parte d. dom. Franciſci productis,
fuſè & clarè docetur, prætenſam aut prætendendam
primogenituram nunquam fuiſſe aut habuiſſe locum
in d. loco Caſtri-noui, immò, à primo acquiſitore vſ-
que ad vltimum, edoctum, aut non primogenitos ſuc-
ceſſiſſe, ſed ſecundò vel tertiò genitos, aut non ſolos
eos, ſed ſimul cum fratre ſecundo genito; aut, ſi quan-
doque ſoli ſucceſſerint, id accidiſſe, quia, diuiſione in-
ter fratres facta, d. Caſtrum-nouum primogenito ob-
uenit, quia illis ita placuit; vel, quod verius, quia teſta-
mento fuit hæres vniuerſalis inſtitutus, vel ex vi dona-
tionis in contractu matrimonij appoſitæ, ex vi autem
prætenſæ, vel prætendendæ primogenituræ nunquam,
idque nos obtulimus probaturos per documenta &
acta publica, etiam incontinenti, ſi opus ſit, producen-
da, & quæ aſſerimus nos habere præ manibus, ita vt
contra rei veritatem ex actis & inſtrumentis publicis,
5 † quæ ſunt probatio probata, & faciunt rem noto-
riam, & per quæ probatio dicitur fieri incontinenti,
Rol. à Vall. *conſ. 2. vel conſ. 98.* quod eſt duplicatum, *n. 33.
lib. 3.* de Graſſ. except. *7. n. 6. & 7.* non debeat d. dominus
Antonius admitti ad probationem articulorum ſuo-
rum, immò illi omninò rejiciendi ſint, & judex, qui vir
bonus dicitur, non debet permittere, vt quis contra
veritatem, de qua incontinenti conſtare poteſt, injuſtè
vexetur; quæ dicentur etiam ſecluſa prima reſponſio-
ne, quæ tamen certiſſima & veriſſima eſt, & de per ſe
ſtat.

Poſtremò, † quia ſiue ex dictis actis prætendatur 6
probari primogenitura juris Fràcorum, ſiue alia, (cùm
tamen ad vllam probandam fidem non faciant, quòd
ſi aliqua probaretur, juris Francorum & non alia pro-
baretur) etiam ſub qualitate maſculinitatis, filijs primi
gradus appoſita, modò ne ſit perpetua, etiam in fauo-
rem collateralium maſculorum, ad excluſionem filia-
rum vltimò defuncti, filia primogeniti admiſſi exclu-
dit patruum; multo magis hoc caſu, vt fuſè in articu-
lis d. dom. Franciſci deductum fuit, & in jure certiſſi-
mum eſt, quod ex quinquaginta & vltra Doctoribus,
in terminis terminantibus, tempore & loco probabi-
tur: ſed pro nunc ſufficiat allegaſſe dictos Andr. de I-
ſern. Tiraq. Couar. Pet. à Greg. Jacob. de Aret. & Petr.
de Bellapertica *in l. pater filium, §. quindecim, ff. de ll 3.*
Cancer. *lib. 1. tit. 12. de feud. n. 47. & 49.* Palaes *de major.
part. 2. q. 6. n. 10.* Burg. à Paz *conſ. 29. per tot.*

Cùm itaque, ſecluſa omni probatione, per d. dom.
Franciſcum facienda, ex documentis, quibus d. dom.
Antonius nititur, per Reuer. P. veſtram viſis, aut de no-
uo, ſi ita ſibi videbitur, videndis, veniat omninò repel-
lendus, debent abſque dubio articuli, pro parte ſua
producti, rejici.

Nec obſtat, † quod in dubio articuli ſint admitten- 7
di cum clauſula, *ſaluo jure*, neque enim ſumus in du-
bio, ſed in claris & certis, vt ex ſuperioribus appare t,
maximè cùm, vt ſæpè dictum eſt, ex ipſiſmet documē-
tis, quibus nititur d. dominus Antonius abſque vlla
probatione, per d. dom. Franciſcum facienda, quam
tamen habet paratam, conſtet de impertinentia d. ar-
ticulorum, vt ipſimet Mynſing. & Maſuer. d. locis fatē-
tur, vbi conſtat de impertinentia, Judicem non debere
admittere cum illa clauſula, *ſaluo jure*, cujus etiam ſen-
tentiæ eſt Antu. Sola *in non. conſtit. tit. de poſitio. gl. 10. n.
1. & ſeqq.*

Non obſtat quod ſecundo loco dicitur, in articulis
d. Dom. Franciſci nihil deductum fuiſſe, quod imperti-
nentiam articulorum d. Dom. Antonij arguat, ſed tan-
tùm negaſſe contenta in illis, & tantùm facta contraria,
eáque impertinentia ad cauſam poſuiſſe. Reſpondetur
enim, ex ſuperioribus apparere de impertinentia articu-
lorum d. Domini Antonij, & eam in articulis d. Dom.
Franciſci manifeſtiſſimè demonſtrari, nec ſimpliciter
negari contenta in articulis d. Dom. Antonij, ſed de im-
pertinentia & falſitate eorundem nedum ex documen-
tis pro probatione articulorum d. Dom. Franciſci, ex
continenti producendis, ſed ex ipſiſmet documentis,
quibus nititur d. Dom. Antonius manifeſtiſſimè appa-
rere, ita vt non poſſit contra rei veritatem de qua con-
ſtat, d. Dom. Antonius admitti ad probandum: facta ve-
rò, de quibus articulat d. Dom. Franciſcus, pertinentiſ-
ſima & concludentiſſima ſunt, & de quorum veritate in
primis diſcutiendum eſt, antequam admittantur articuli
d. Dom. Antonij; quippe cùm ex his conſtet non ſolùm
de defectu probationis d. Dom. Antonij, quod ſufficе-
ret, cùm actore non probante reus abſoluatur; ſed etiam
de non iure d. Dom. Antonij, idque clarè, & quod magis
eſt, de iure d. Dom. Franciſci, quod non erat opus, ſed ex
abundanti id fit, abſque tamen onere ſuperfluæ dedu-
ctionis & probationis, ne ſcilicet d. Dom. Antonius
excuſetur ab expenſis, cùm ex ipſiſmet documentis, qui-
bus nititur, ſit repellendus, vt ex ſuperioribus patet. Ex
quibus, cùm appareat, articulos D. Franciſci continere
peremptoriam exceptionem ob non ius D. Antonij, &
ius D. Franciſci clariſſimè demonſtratum, certè ſuccedit
doctrina *deciſ. 94.* Rotæ Auenion. contra Ludouicum
patrem d. Dom. Antonij factæ, † qua, articulis hinc inde 8

productis, articuli rei continentes, peremptoriam exce-
ptionem, admittuntur, articulis D. Ludouici actoris ta-
citè reiectis.

Non obſtat tertium, quod dicitur, articulos d. Dom.
Franciſci, tanquam impertinentes, reiiciendos, ex eo,
quòd articuli Dom. Antonij concepti ſint in poſſeſſo-
rio ob intentatum remedium, *l. fin. C. de edict. Diui Hadr.*
toll pro conſeruatione prætenſæ primogenituræ ab im-
memorabili, vt præſupponitur, tempore introductæ,
ex d. depoſitionibus teſtium, prætenſa deciſione reſul-
tantis. Antequam reſpódeatur, conſideratione dignum
eſt, quod cùm d. dom. Antonius admodum dubitet de
admiſſione ſuorum articulorum, quippe quòd & im-
pertinentiſſimos & contra veritatem conceptos eſſe vi-
deat, enititur admiſſionem articulorum d. dom. Fran-
ciſci, in controuerſiam deducere, vt ſaltem hinc inde
admittantur, *ſaluo iure impertinentium, & ſaluis exceptu.*
Sed huiuſmodi technæ & cautiones omnibus ſunt no-
tæ. Contendimus noſtros pertinentiſſimos, ideóque ad-
mittendos, d. Dom. Antonij impertinentiſſimos, ideóq;
reiiciendos, & ad hoc tertium obiectum etſi non eſſet
opus reſponſione, quia ex ſuperioribus, & ex lectura
articulorum hinc inde patet reſponſio, tam ad hoc, quã
ad duo ſequentia obiecta, prætenſam impertinentiam
articulorum dom. Franciſci continentia. Tamen varijs
modis illi reſpondebimus, tum quòd reſponſiones ma-
ximè ad articulorum d. dom. Franciſci elucidationem &
explicationem conducent, tum quòd ad definitionem
cauſæ multum proderunt.

9 Reſpondetur igitur primò, remedium *d. l. fin.* † nullo
modo hoc caſu competere poſſe, quia illud non datur
niſi ei, qui ex teſtamento clarè vocatur, vt *in d. l. fin.* omnes
ſecurè fatentur, & in ſpecie Alex. *nu.* 22. Iaſ. *n.* 23. Dec. *nu.*
39. Sapia *n.* 8. Calderin. *conſ.* 36. *tit. de teſtam.* Gozadin. *conſ.*
7. *num.* 15. Rol. à Val. *conſ.* 1. *num.* 5. *lib.* 1. Menoch. *adipiſc. re-*
med. 4. *n.* 56. *& nu.* 86. vbi duo copulatiuè requirit, ſcriptu-
ram & teſtamentum: Idcóque denegatur venienti ab
inteſtato, Menoch. *d. loc. nu.* 64. Achyl. Perſon. *de adipiſc.*
10 *n.* 523. *in fin.* Molin. *de primog. lib.* 3. *ca.* 13. *nu.* 44. Immò † da-
to quòd ſint examinati teſtes ſuper ſucceſſione inteſta-
ti, & ex illis conſtet, huic petenti ſe immitti in poſſeſſio-
nem, debitam eſſe ſucceſſionem; nihilominus hoc reme-
dium denegatur, Menoch. *d. loc. num.* 85. *&* 86. *& ſeqq.* &
ſi confeſſio aduerſarij concurreret, & per eam de ſuc-
11 ceſſione conſtaret, Menoch. *ibid. n.* 87. hinc etiam † dici-
tur d. remedium non habere locum in codicillis. Sapia
12 *d. loco. nu.* 12. hinc etiam † præfatum remedium denega-
tur hæredi inſtituto in re certa, cùm ei datus eſt hæres
vniuerſalis, qui hæreditatem adiuit, Menoch. *d. loco. nu.*
132. At verò primogenitura prætenſa non teſtamento,
ſed præſcriptione, parte d. Antonij dicitur inducta, &
quod conſideratione dignum eſt, non vniuerſaliter to-
13 tius vel quotæ hæreditatis alicuius, † ſed rei certæ, ſcili-
cet Caſtri-noui; dominos autem d. Caſtri-noui hære-
des habuiſſe vniuerſales certum eſt, & in terminis ma-
ioratus non eſſe locum *d. l. fin.* modò ne de maioratu to-
tius, vel quotæ partis hæreditatis per teſtamentum clarè
conſtet, docent Auen. *ad ll. Tauri l.* 45. *gloſſ.* 8. *num.* 1. *&* 2.
& Mol. *lib.* 3. *c. num.* 50. qui dant quidem remedium poſ-
ſeſſorium ei, qui ex maioratu etiam aliter quàm ex te-
ſtamento probato nititur, ex vi ſcilicet conſtitutionis re-
giæ in Hiſpania promulgatæ, ſed iure communi, & no-
minatim *d. l. fin.* remedium negant.

14 Secundò reſpondeo, nec *d. l. fin.* nec † vllum aliud re-
medium poſſeſſorium dari de iure communi ei, qui ma-
ioratum etiam feudalem ex præſcriptione inſtitutum
prætendit, vt d. Auend. & Mol. ſatis oſtendunt. Nec di-
cendum eſt, ex natura feudi, d. dominum tanquam agna-
tum mittendum in poſſeſſionem *ex c.* 1. *§. inter filiam, ſi de*
feud. fuer. contro. inter dominum & agnatum: Nam tantum † 15
abeſt, vt eo ſe iuuare poſſit agnatus, quin potiùs eſt re-
medium quod datur filiæ contra agnatum, quæ mitten-
da eſt in poſſeſſionem contra eum, Oſaſc. *deciſ.* 23. *nu.* 36.
Sapia *d. l. fin. nu.* 91. *& ſeqq.* præterquam quòd non eſt hic
quærendum de iure feudali, cùm † feuda in hac patria, 16
& omnibus prouinciis cis Alpes exiſtentibus, fuerint
ſemper & ſint ad inſtar patrimoniorum, & nulla habea-
tur ratio iuris feudalis, ſed communis; quod fuſiùs in
articulis deduximus, & de qua conſuetudine DD. tem-
pore & loco allegandi paſſim atteſtantur: liber tamen
vnum hic allegare, Bened. ſcilicet *in c. Raynutius. verb. duas*
habens, num. 67. *cum ſeqq. extra de teſtam.* Et poſt ad-
miſſionem articulorum d. dom. Franciſci de d. conſue-
tudine etiam per documenta incontinenti, ſi opus ſit,
producenda, docebitur: & nullum remedium poſſeſſo-
rium competere cognoſcentes Aduocati d. dom. An-
tonij, poſteaquam propoſuerunt d. remedium *l. fin.* arti-
culant ad fines petitorij, & circa illud, caſu quo non cõ-
peteret remedium *d. l. fin.* quod aiunt ſe non credere, ſed
certè credunt, & benè faciunt articulando de petitorio,
nullũ enim eſt dubium, quin in poſſeſſorio d. Antonius
ſuccumberet, prout etiam non eſt dubium, quin de-
beat d. dom. Antonius in petitorio ſuccumbere.

Tertiò, dato iam & non conceſſo aliquod † reme- 17
dium poſſeſſorium competere & aliquam legem ſimi-
lem l. Hiſpaniæ, remedium poſſeſſorium dantis, in
hac patria latam eſſe, & obſeruari, nihilominus hoc caſu
non poſſet competere, quia quamuis ex vi illius l. Hi-
ſpaniæ, quæ admodum priuilegiata & exequutiua eſt, re-
medium poſſeſſorium detur, etſi maioratus non ex ſcri-
ptura, ſed ex conſuetudine tantùm antiquiſſima, vel
præſcriptione conſtet, quia ſcilicet ius ex vi d. l. Hiſpa-
niæ non ex ſcriptura & teſtamento, ſicut *l. fin.* ſed ex
natura rei, de qua agitur ab eſſentia, ſcilicet ipſiuſ-
met maioratus, manat, & in ea fundatur, tamen hoc
caſu non eſſet dandum, quia ſolummodo id habet lo-
cum, quando non dubitaretur de ſubſtantia maioratus,
ſed alia ratione certaretur circa poſſeſſionis tranſlatio-
nem: quòd ſi impugnetur maioratus, & dicantur bona
non ſubiecta illi, tunc ceſſat remedium illius l. Hiſpani-
cæ, & prius decidendum, an bona ſint maioratui ſub-
iecta, vt in terminis docent Ioan. Lopes de Palatios Ru-
uios *ad d. l.* 45. *Tauri num.* 1. Auend. *ad d. l. gloſ.* 8. *num.*
7. Mol. *d. cap.* 13. *n.* 51. *circa fin. verſ. idque verum mihi vide-*
tur. At verò hoc caſu nedum dubitatur, an d. Caſtrum-
nouum ſit ſubditum maioratui, & expreſsè negatur: im-
mò conſtat non eſſe ſubditum. Ex quibus cùm appareat,
remedium poſſeſſorium non poſſe dari d. dom. Anto-
nio, inutiliter opponitur, articulatum fuiſſe de remedio
petitorio, immò neceſſariò ad illud via ordinaria inſti-
tuendum, deſcendendum eſt.

Quartò reſpondetur †, dando aliquod remediũ poſ- 18
ſeſſoriũ cõpetere, non tamen concedendo, vt reuera cõ-
cedi nõ poteſt, hoc remediũ cauſam proprietatis habe-
ret admixtã, vt docet Auẽd. *in d. l.* 45. *gl.* 5. *nu.* 3. *& gl.* 7. *nu.* 3.
Mol. *d. c.* 13. *nu.* 9. *cum ſeqq.* Pleraq; † enim ſunt interdicta, 19
quæ proprietatis cauſã mixtã habent, *l.* 2. *§. quadam, ff. de*
interd. l. 3. *§. hoc autem, ff. de itin. actúque priuato*, & vtrobi-
que ſcribentes, Alexand. *in l. naturaliter. §. nihil commune,*
num. 76. *cum ſeqq. ff. de acquir. poſſeſſ.* idque ratione inuin-
cibili docetur, quia quoties remedium ab aliqua lege
poſſeſſorium pro maioratu datur, omnes DD. requirunt
neceſſariò, vt de iure eius doceatur, & ſic vt proprietatis
cauſa admiſceatur, & nominatim d. Auend. *d. gloſ.* 5. *&* 7.
nu. 3. Idq; longè magis hoc caſu, quo controuerſia eſt in-
ter collateralẽ remotiorẽ & filiam vltimò defuncti, im-
mò nepotem ex ea, eúmque agnatum, quo caſu ne-
ceſſariò de proprietate & iure particulari maioratus,
præſup-

præſuppoſito & non conceſſo conſtare verè de majoratu, diſcutiendum eſt, & videndum, an talis ſit majoratus, per quem fœmina excludatur per remotiorem maſculum, an ordinarius majoratus, quo abſque dubio fœmina excludit tranſverſalem, Mol. *d.c.13.n.22.*

Quintò, quia poſito rurſus, & non conceſſo, † aliquod remedium poſſeſſorium dari ex parte d. dom. Franciſci, eſſet remedium manutenendæ, in quo admittitur articulus proprietatis, Dec. *d.conſ.162.n.1.verſ. ſecundo poſſeſſorium*, retinendæ, poſt multos, quos refert; ex parte verò d. dom. Antonij † eſſet adipiſcendæ,
21 quod non excludit exceptionem proprietatis, Rol. à Val *conſ.1.n.25.& 26.lib.1.*

22 Sextò, in fortioribus terminis, etiamſi eſſemus † in terminis remedij recuperandæ, & eſſet ſpoliatus is, qui eo experiretur, nihilominùs, duobus concurrentibus, ſcilicet ſi conſtaret de non jure ſpoliati & jure ſpoliantis, ſuccumbere debet actor, *c.ad decimas*, vbi Gemin. & Franc. *de reſt. ſpoliat. in 6.* glo. & Abb. *in c.ex parte, eod.tit.in antiq.* quod procedit ſecundū Bald. *in l.requiren in fin. C.de ſern. fugit.* ſi talis ſpoliator offerat ſe incontinenti edocturum de jure dominij, Butr. *in c.2. de ord cognit.* Socin. ſenior *in l.rem quæ nobis, ff.de acquir. poſſeſſ.* vbi diſtinguit ex mente Bellam. *dec.36.* quod aut conuentus opponit de non jure agentis, & non ſufficit, aut etiam opponit de jure ſuo & ſic de exceptione dominij, quod incontinenti ſe offert probaturum, & tunc denegatur reſtitutio, faciunt not. per Bero. *q.3.n.6* Crauet *conſ.197.col.3.& conſ.502.n.5.cum ſeqq.* In noſtro verò caſu, de vtroque ſcilicet, & non jure agentis, & jure conuenti, aut jam conſtat aut per acta, & ſic incontinenti conſtabit; & ſic quodcumque poſſeſſorium daretur, cùm tamen nullum detur, proprietatis cauſa admitti debet. Confirmantur hæc, quia quoties
23 petitorium † abſorbet poſſeſſorium, non habetur ratio poſſeſſorij, immò, quod magis eſt, etſi ferretur ſententia in fauorem actoris in poſſeſſorio, & talis eſſet quæ de ſui natura deberet executioni mandari, & eadem ſententia pronunciaretur in fauorem rei in petitorio, à qua appellatum eſſet parte actoris, quæ appellatio abſque dubio ſuſpendit d. ſententiam in petitorio; nihilominùs hoc caſu ſententia in poſſeſſorio lata ſuſpenditur, Alex. *conſ.76.in princ.verſ.& ad hoc oſtendendum, lib.2 & conſ.45.in princ.lib.3.* Nam poſſeſſorium confunditur ex ſententia in petitorio, Alex. *conſ.150.n.2.lib.5.* faciunt not. per Caſſad. *deciſ.7.de cauſ.poſſeſſ.& propr.* quod in exequendo petitorium abſorbet poſſeſſorium, Socin *conſ.98.col.1.in fin.& ſeq lib.1.c.paſtoralis, c.cum dilectus, de cauſ poſſeſſ.& propriet.* Oldrad. *conſ.274.nu.4.verſ.præterea nonne teſter.* Immò † ſi cu-
24 mulatum ſit petitorium cum poſſeſſorio, & actor in poſſeſſorio probauit meliùs, reus verò in petitorio; debet Judex ſolùm quoad expenſas in poſſeſſorio condemnare reum, non autem ad reſtitutionem poſſeſſionis; immò pro reo debet pronuntiare, per *l.dolo facit ff.de doli except.* Alex. *d.conſ.159.in princ.n.2.verſ. ſecundò, lib.5.& d.conſ.45.lib.3.* nam petitorium ſemper præfertur poſſeſſorio, quando ſemper vtroque fuit pronuntiatum, Alex. *conſ.118.nu.11.verſ.ſed circa factum, lib.* [illegible]

Nec aliquibus ex d. reſponſionibus obſtat, ſi dicatur, hæc procedere ſi incontinenti de jure in petitorio conſtaret. Nam poſito id verum eſſe (neque enim in omnibus reſponſionibus requiritur) tamen hoc caſu nedum conſtabit clarè ex documentis incontinenti, producendis, ſed jam conſtat ex ipſiſmet documentis, quibus ſe juuare vult d. dom. Antonius.

Septimò, pro parte d. dom. Antonij in articulis ſuis vtrumque remedium, & poſſeſſorium & petitorium, ſubordinatè tamen, intentatur; immò, ſi verum amamus, poſſeſſorium verbo tenus, ſed reipſa petitorium tantùm: legantur articuli in effectu, nihil niſi petitorium continent. An non licebit reo, quod actor ſibi licere vult? Immò † faciliùs reo conceditur petitorium 25
cumulare pro poſſeſſionis conſeruatione, quàm actori pro illius conſecutione, adeò vt nec reo nocere deberet allegatio petitorij, etſi in eo non probaret, vt rectè aduertit Dec. *d.conſ.162.circa fin.* Planè cùm vtrumque & poſſeſſorium & petitorium intentauerit d. dom. Antonius, quantumuis ſubordinatè, debuit quoque d. dom. Franciſcus circa vtrumque ſe defendere, & ea articulare, quæ pro defenſione vtriuſque erant neceſſaria, & quæ concluderent ad abſolutionem tam poſſeſſorij, quàm petitorij.

Octauò, demus, ſed non concedamus, circa poſſeſſorium ſolùm articulare debuiſſe dom. Franciſcum, & deterioris conditionis debere eſſe reos quàm actores, contra communis juris diſpoſitionem, reuera poſſeſſorium pleniſſimè deduxit, docendo de continua ſucceſſione dominorum Caſtri noui, à primo acquiſitore de familia de Simiana, ad hunc vſque Joachimum donatarium & hæredem præfatum, eorundemque per conſequens poſſeſſione aliter quàm ex vi prætenſæ, vel prætendendæ primogenituræ habita, & in indiuiduo de poſſeſſione iſtius, non ſolùm ex vi clauſularum tranſlatiuarum poſſeſſionis & dominij in donatione contentarum, & præſtatione homagij, ſed etiam de ea in quam per commiſſarium, ab Illuſt. Montorio, tunc Vicelegato, deputatum, miſſus eſt, & in articulis contenta, quæ hoc caſu, quo poſſeſſorium, idque ſolùm foret intentandum, quorum neutrum eſt verum, petitorium concernerent, ea tunc eſſent ad corroborationem poſſeſſorij dicta & articulata, vt nominatim quatenus opus eſt, ſubſignati declarant, & de eo ſpecialiter proteſtantur. At verò d. dom. Antonius, quomodo de ſua poſſeſſione articulat & docet, aut docere prætendit? nullo modo, neque vllum nominare poteſt, qui ex vi d. primogenituræ d. feudum Caſtri-noui poſſederit, cùm ea nunquam fuerit, & id ex ipſiſmet documentis, quibus nititur, clarè conſtat.

Poſtremò, vbi aliquod competeret † remediū poſ- 26
ſeſſionis adipiſcendæ, & caſu quo d. Joachimus non eſſet in poſſeſſione, qui tamen eſt, id d. Joachimo, & non d. domino Antonio competeret, etiam dato quod ageretur de ipſamet filia: Nam, in materia feudorum, quoties controuerſia eſt inter filiam & agnatum, etſi non negetur res feudalis, ſed talis hinc inde aſſeratur, ſed fœminæ contendant, vel ex natura feudi, vel ex conſuetudine, vel aliter ipſas ſuccedere poſſe, idque ſolùm allegent abſque eo quod teneantur probare; interim filia eſt mittenda in poſſeſſionem, *ex c.1.§.inter filiam, ſi de feud.fuer.contron.inter dom.& agn.* Dec. *conſ.390.n.9.conſ.424.per tot. maximè num.11.conſ.467.n.9.cum ſeqq.& conſ.498.num.3.cum ſeqq.* vbi Apoſtillator id ampliat, etſi per conſuetudinem vel ſtatutum poſſeſſio feudorum ipſo jure transferatur in agnatos vel maſculos, quia interim filia non ſolùm ſequeſtrum impedire, ſed etiam fiduciariam poſſeſſionem obtinere poterit, Afflict. *deciſ.119.* vbi de Urſill. ſequitur ſupradictam ampliationem Apoſtillatoris ad Dec. Rol. à Vall *conſ.1.n.65.cum ſeqq.lib.1.& conſ.2.per tot.lib.3.maximè n.26.* vbi aſſerit communem, Garſon. *de fœm.ad feud.admitt. limit.26.* eam ſententiam dicit receptiſſimam, Oſaſc. *dec.23.maximè n.26.* vbi id aſſerit, etſi agnatus poſſideat, & inuenerit alij, tempore & loco allegandi, multo magis ſi filia † reperiatur in poſſeſſione, 27
erit in ea manutenenda, Burgos à Paz *conſ.29.in fin.* & in terminis majoratus docet Mol. *lib.3.c.4.nu.41.* Joan.

Gutier. *pract. quaeſt. lib. 2. q. 87. n. 6.* & Burg. à Paz *conſ. 29.*
in fin. Nec obſtat ſi dicatur hujuſmodi ſententiam non
procedere vbi agnatus incontinenti eſt paratus proba-
re de jure ſuo. Nam præterquam quod hujuſmodi li-
mitatio non eſt omninò certa, multi enim contradi-
cunt, vt Zuecar *l. fin. nu. 486. C. de edict. Diui Hadr. toll.*
Gozad. *conſ. 7. num.* 13. Pariſ. *conſ. 22. n. 65. lib.* 1. ea procedit,
tribus concurrentibus, ex Rol. à Vall. *conſ. 1. num.* 71. &
28 Socin. jun. *conſ. 75. nu. 18. lib.* 1. Primum, † vt poſſideat, ſe-
cus ſi non poſſideat, hancque opinionem communem
eſſe aſſerit Decius *conſ. 218. nu.* 2. Secundum, quòd bona
fide poſſideat. Tertium, vt incontinenti doceat de ju-
re ſuo, quod quidem ita exaudiendum eſt, non solùm
vt doceat ſe admittendum, ſed bona feudalia eſſe ta-
lis qualitatis, quæ à fœminis poſſideri non poſſint, quæ
omnia hîc deficiunt, cùm d. dom. Joachimus poſſideat
jam, nec quæratur de eo in poſſeſſionem mittendo, &
tantum abeſt vt incontinenti d. dom. Antonius de ju-
re ſuo docere poſſit, quin potiùs jam conſtat de ejus
non jure, & jure d. dom. Joachimi, etiam abſque vlla
alia productione facienda, vt patet ex ſuperioribus.
Quæ corroborantur ex eo, quòd etſi non conſtaret de
non jure d. dom. Antonij, & de jure d. Franciſci, ſeu
Joachimi, nec is eſſet in poſſeſſione, tamen d. Antonius
cum non ſit nominatus in documentis, quibus vult
29 probare mentionem ſuam, non † dicitur incontinen-
ti probare, ex Rol. à Vall. *d. conſ. 1. nu. 74. & conſ. 2. nu.* 41.
30 Nam ſi per interpretationem velit, vt facit, ejus † in-
tentionem probare, talis probatio non eſt admittenda
in judicio poſſeſſorio, ſed reſeruatur in alio judicio,
Dec. *conſ. 424. n. 19. & conſ. 487. n. 12. & 13. & conſ. 588. n. 12.*
Gozad. *conſ. 7. n.* 21 Socin. *d. conſ. 75. nu.* 19. Rol. vbi ſuprà.
Confirmatur hoc rurſus, quia ſi quid dom. Antonius
ex ſuis documentis aſſerit, id negat d. dom. Franciſcus,
multaque affert ex quibus d. Joachimum, immò ipſius
matrem, dictíque Franciſci vxorem, filiam defuncti
capacem, & ſuccedere debere contendit. Ex quo (poſi-
to & non conceſſo quòd de non jure d. Antonij, & ju-
31 re d. Franciſci non conſtaret) res redditur dubia, † &
altiorem indaginem requirit, & propterea ad petito-
rium judicium rejicienda, Socin. *d. conſ. 75. num. 19. cum*
ſeqq. Viui *deciſ. 409. nu. 18. & 20. lib.* 3. & varijs alijs mo-
dis tempore & loco reſpondebitur illi exceptioni. Sed
non eſt in hoc inſiſtendum, cùm ſimus in claris termi-
nis; tantum enim abeſt, vt de jure ſuo incontinenti
probare poſſit d. dom. Antonius, quin potiùs conſtat
de non jure ſuo, & de jure claro d. dom. Joachimi, at-
tenta d. conſuetudine notoria, & ex abundanti incon-
tinenti paratus eſt probare.
Quæ cùm ita ſint, debuit certè d. dom. Franciſcus,
quæ petitorium concernunt, in articulis deducere, etſi
solùm poſſeſſorium pro parte aduerſa fuiſſet intenta-
tum, quod tamen non eſt, ad corroborandum ſuum
poſſeſſorium, & ex abundanti faciendum id, ad quod
non tenebatur, nimirum de ſuo jure incontinenti do-
cere, idque eo maximè quia poſſeſſorium adipiſcen-
32 dæ † & manutenendæ abſque dubio, & ſine contro-
uerſia, admittit cauſam proprietatis incontinenti pro-
bandam, Rol. *d. conſ. 1. n. 26.* gl. & DD. *in l. de vi, ff. de ju-*
dic. Deci. *conſ. 424. & conſ. 467.*
Ex quibus abundantiſſimè ſatisfactum eſt ei, quod
de poſſeſſorio intentato opponebatur, cùm nullum d.
dom. Antonio poſſeſſorium remedium competat, & ſi
quo caſu competeret, in eo abſque dubio ſuccumbere
deberet, taleque foret, quod per petitorium abſorbe-
retur, de quo propterea articulandum neceſſariò fuit.
Quod verò ſubjungit, ſe d. remedium *l. fin.* intenta-
re, ratione primogenituræ ex d. atteſtationibus, præ-
tenſa deciſione, & tranſactione, reſultantis, hoc totum
petitorium concernit, & quidem quoad atteſtationes
abundantiſſimè in articulis ſatisfactum fuit, ipſúque d.
dom. Antonium nullo modo ſe juuare poſſe edoctum.
Et, quod magis eſt, caſu quo fidem facerent in ſui fa-
uorem, & veræ eſſent, ex ipſis, abſque vlla alia proba-
tione facienda, fore condemnandum, multò minùs
pro poſſeſſorio illi inſeruire poſſunt ex ſuperioribus.
Quoad verò prætenſam deciſionem, illi quoque ſa-
tisfactum fuit in articulo 19. varijs modis: & in vltima
ſcedula juris, in cauſa editionis atteſtationum pro par-
te d. dom. Franciſci judicialiter producta, juribus & au-
thoritatibus reſponſiones cõfirmatæ fuerunt, ad quam
nos remittimus, ne hîc repetantur, maximè quòd hu-
juſmodi prætenſa deciſio nullam vim habet, vt ex ejus
lectura patet; & ſi aliquam vim haberet, cùm tamen
nulla ſententia fuerit data, quæ tranſiuerit in rem ju-
dicatam, cùm tamen fundetur in atteſtationibus erro-
neis & falſis, abſque dubio corrueret. Denique, quia,
his omnibus ceſſantibus, de nulla alia, quàm de primo-
genitura juris Francorum intelligenda eſſet, per quam
certiſſimè d. Antonius eſt repellendus & condemnan-
dus, vt ſuprà paucis demonſtratum fuit, & fuſiùs ſuo
tempore docebitur.
Quoad verò tranſactionem, quatuor modis in arti-
culis ſatisfactum fuit, maximè quia ex ejus lectura ma-
nifeſtè patet, nullam ex ea induci vel probari primo-
genituram prætenſam vel prætendendam; ſed præter
has reſponſiones habemus quintam clariſſimam & in-
uincibilem, quam in quinto & vltimo objecto afferê-
mus. Cùm igitur ex his clariſſimè conſtet de non jure
d. dom. Antonij & jure d. dominorum Franciſci & Joa-
chimi, aut ſaltem ex documentis poſt admiſſionem ar-
ticulorum incontinenti producendis, conſtabit, de-
bent articuli d. dominorum Franciſci & Joachimi ad-
mitti, & d. domini Antonij rejici.
Non obſtat quartum objectum, quo † dicitur, exce- 33
ptiones petitorium reſpicientes non poſſe admitti ad-
uerſus eum, qui intentat remedium *l. fi.* maximè ſi per
agentem allegetur impertinentia d. exceptionum, ex
Menoch. *de adipiſc. remed. 4. n. 544. cum ſeqq.* Nam ad id
ex ſuperioribus patet manifeſta reſponſio, præſertim
cùm d. domino Antonio remedium *d. l. fin.* nullo mo-
do competat, nec vllum aliud remedium poſſeſſorium.
Secundo reſpondetur, nos non verſari in terminis
Menoc. qui loquitur, † quando vnus proponit poſſeſ- 34
ſorium merum & ſolum, & alter petitorium ſolum, &
diſtinguit varios caſus, quando cumulatio admittatur,
quam pleriſque caſibus negat, ratione ordinis & con-
trarietatis exiſtentis: ſed in caſu noſtro, ſicut dominus
Antonius vtrumque remedium, quamuis ſubordinatè
proponit, ita & dominus Franciſcus, vt ab vtroque li-
beretur & poſſeſſorium & petitorium deducit, dicen-
do & aſſerendo ſe poſſeſſorem, ſimulque dominũ; pe-
titorium, inquam, ad duos fines, vnum, vt liberetur ab
impetitione petitorij, quod reuera ſolum in ipſa & in
effectu intentatum fuit; alterum, caſu quo alicui poſ-
ſeſſorio definiendo locus foret ad corroborationem
ſui poſſeſſorij, & vt manuteneretur in ſua poſſeſſione,
& aduerſarius à ſuo poſſeſſorio, ſi quod forſan habe-
ret, repelleretur, quod ordinatiſſimum eſt, & certiſſi-
mum fieri poſſe.
Poſtremò reſpondetur, † poſito, & non conceſſo re- 35
medium *l. fi.* competere d. domino Antonio, quod ma-
gis eſt, habere teſtamentum, quo nominatim vocetur,
nihilominus repellendus eſſet, & articuli ipſius reſti-
tuendi, quia quoties aduerſus agentem remedio *l. fi.* op-
ponitur per poſſeſſorẽ exceptio dominij incontinenti
probandi, impeditur miſſio, ex *d. l. fi.* & repellitur reme-
dio illius agẽs, Dec. *in d. l. fi. n.* 20. Zuecar. *ibi n.* 162. Me-
noch.

Digitized by Google

de adipiſc.remed.4.n.751. Rol.*d.conſ.1.n.25.lib.1.& cõſ.2.n.85.lib.3.* & in majoratu, vbi aliqua lege regni, vt in Hiſpania, poſſeſſorium pro eo daretur, admitti exceptionem proprietatis, dummodo incontinenti probetur, docet Mol. *d.lib.3.cap.13.num.12.& ſeqq.* quod adeò verum eſt, vt huiuſmodi exceptio dominij incontinenti probanda abſque dubio, & ſine controuerſia admittatur, vbi agitur contra fictum ſpoliatorem, Menoch. *recuper. remed.1.nu.*
36 *243.& num.245.* Immò † vbi proceditur ſola facti veritate inſpecta, quemadmodum fit in palatio Auen. proprietatis quæſtio non reiicitur etiam in reintegrandæ, remedio, ſi probatio incontinenti offeratur, Achyl. Perſonal. *de adipiſc.num.390.*

Non obſtat poſtremum obiectum, quo contendit
37 agi † de re finita per rem iudicatam & tranſactionem, quæ non debet retractari prætextu inſtrumentorum de nouo repertorum, ad not. *in l.ſub prætextu, C.de tranſact.& l.ſub ſpecie, Cod.de re iudicata.* Ideóque deductiones d.dom. Franciſci, reſciſſionem d. tranſactionis continentes, reiiciendas, aut ſaltem reſeruandas ad aliud iudicium, tanquam altiorem indaginem requirentes, ad not. in ſimul. per Maſſam. *de Cameral. oblig.par.1.qu.3.& parte 4.qu.1.nu.17.* quibus addit, ſaltem articulos parte Domini Antonij primò admittendos, præſertim cùm nulla exceptio impertinentiæ contra illos opponatur, ſed tantùm facta contraria opponantur, ex quibus pertinentia illorum demonſtratur.

Nam ad id reſpondetur, quoad rem iudicatam, eam negando, vt reuera nulla eſt, & prætereà reſpondetur, prout tam in articulis quàm ſuprà ad d. prætenſam deciſionem reſponſum fuit, ne ſemper eadem repetantur, quoad tranſactionem quoque prout in d. articulis ad eam reſponſum fuit.

Sed vltra reſponſiones ad eam datas hic addendum, quòd ſi ageretur ad reſciſſionem d.tranſactionis, id poſſet fieri non obſtantibus *d.l.ſub prætextu, & l.ſub ſpecie*, quia
38 & tranſactio † & ſententia reſcinditur ope reſtitutionis ſub prætextu inſtrumentorum de nouo repertorum, vbi interuenit probabilis, aut iuſta ignorantia, Alba *conſil.101.num.1.& ſeqq.* Gabriel *de reſtit.in integr.concluſ.2.nu.1.* Honded.*conſult.27.num.6.lib.2.* Coſt.*de fact.ſcient.diſt.15.cent.1.fol.183.* Nec opus eſt probare iuramento, vel alia probatione, quòd inſtrumenta, de quibus eſt quæſtio, tempore latarum ſentẽtiarum non potuerunt produci, vel haberi; ſed ſat eſt, quòd contrarium ex aduerſo non oſtendatur, Bertazz *in ciuil.cõnſ.41.num.72.& ſeqq.* Sumus autem in fortioribus, quia hic ignorantia certè aderat. Quæcunque enim Romæ gerebantur, fiebant per procuratores d. quondam Ioachimi, ipſo ignorante, ſed non eſt opus ad hæc recurrere, quia aſſerimus, nos non agere ad reſciſſionem, & retractationem d. tranſactionis, & ne verbum quidem hac de re in articulis, ita vt qua mente, an tranſactio reſcindi poſſit, quæratur, neſciamus; ſed contendimus, per huiuſmodi tranſactionem prætenſam, primogenituram neque probari neque induci, vt manifeſtè ex lectura eiuſdem apparet, & ex reſponſionibus in d. articulis contentis; ſed manifeſtiſſimè ex hac, quam ſubiiciemus ſtatim: ex qua nedum conuincetur ea ſe d. dom. Antonium iuuare non poſſe, ea, vt iacet, exiſtente, abſque eo quod opus ſit vlla reſciſſione vel impugnatione; ſed, quod magis eſt, ex ea ſola, ſecluſis aliis omnibus documentis per d. dom. Franciſcum producendis, d. dom. Antonium eſſe omnino repellendum à prætenſa per ipſum primogenitura, conſtabit; & propterea quatenus huiuſmodi reſponſio in facto conſiſtit, de ea ſubſignati articulant, & ponunt, petuntque vt habeatur pro articulo additionali, & adiungatur reſponſionibus in articulis principalibus ad d. tranſactionem datis.

Reſponſio verò eſt huiuſmodi; Aut d. dom. Antonius prætendit ex d. tranſactione probari vel induci primogenituram maſculinam, etiam in fauorem collateralium, ad excluſionem filiarum vltimò defuncti, aut iuris Francorum (hanc addimus, vt omnem viam illi præcludamus, de prima enim ſolùm, & ſola articulat & ponit, ſufficerétque eam excludere.) Prima, impoſſibile eſt per rerum naturam vt probetur vel inducatur per. d. tranſactionem, cùm ea nunquam in iudicium deducta fuerit vſque in præſentem diem. In iudicio enim, quod agitabatur Romæ inter d. quondam Ioachimum & Ludouicũ, nihil aliud quærebatur, quã de iure quod d. Ioachimo ex perſona Ianſani, & tanquam ipſius hæredi, competebat in d. Caſtro-nouo ex vi donationis ſeu pacti in contractu matrimonij Melchioris appoſiti, quo Ioachimus aſſerebat d. Caſtrum-nouum ad d. Ianſanum tanquam primogenitum pertinere, vt reuera pertinebat, & quæ primogenitura extra Ianſanum non porrigebatur; immò in ipſius perſona finiebatur.

Quærebatur etiam de primogenitura iuris Francorum, quæ per procuratores d. Domini Ioachimi in articulis, nouiſſimo loco in d. inſtantia datis, contra tamen rei veritatem deducta fuit, ſuper his tranſactio inita fuit; quis dixerit ex ea probari vel induci prætenſam primogenituram maſculinam præfatam, de qua non niſi triginta quinque vel circiter annis poſt tranſactionem initam, mentio facta fuit, in iuris ab aliquibus hebdomadibus, quibus articuli d. dom. Antonij producti fuerunt, ante quorum productionem nunquam in iudicio deducta fuerat.

Quoad alterum membrum primogenituræ, ſcilicet iuris Francorum, ea quoque neque probatur, neque inducitur ex d. tranſactione, quia ſcilicet illius nulla omninò in d. tranſactione habita fuit ratio, quod manifeſtè patet, ex eo quòd vbi illi locus eſt, † ſecundogenitus nihil habere debet ex bonis præter vitam & militiam, Afflict. *deciſ.119.* & ibi de Vrſill. Andr. de Iſern. *in cap.1.§ prætereà Ducatus num.2.* & ibi paſſim *de prohibit. feud. alien.per Frideric.* Chop. *de doman. Franc. lib.3.tit.6.* Tho. de Mar. *tit.13.de iure Franc.num.1.& 2.tom.10.tract.part.1.fol.153.* Mar. Frecc. *lib.3.tit.de differentia inter feuda regalia, n.3.fol.426.* 39

Quare Ludouicus nihil ex d. feudo Caſtri-noui, & bonis in eius territorio ſitis, cuiuſcunque qualitatis ea eſſent, conſequi debebat. Reſtabat igitur, vt haberet medietatem bonorum Thori & Auenionis, quæ Melchior tempore mortis reliquerat; quoad quæ poterat ſe contendere cohæredem ſimul cum Ianſano primogenito; quippè cùm d. Melchior ab inteſtato deceſſiſſet, loco verò medietatis bonorum Auenionis, omnia conſequutus fuit; quoad verò bona Thori etiamſi non tolleremus ea, quæ fuerunt per Ianſanum & Ioachimum acquiſita, quæ tamen multa & magni valoris ſunt, immò & non habita ratione vt debet, ad valorem, cuius erant tempore tranſactionis, ſed præſentis temporis quo multò plus æſtimantur; ea, inquam, bona Thori hoc tempore ad ſummum ſunt valoris trium millium aureorum, de tempore verò tranſactionis, ſcilicet de anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo quarto, & die decima quarta Aprilis, ante & poſt; & per ea tempora, duorum millium, aut aliàs eius valoris, qui ex probationibus reſultabit, quod ponitur pro re certa, & notoria; & nihilominus pro medietate illorum habuit quinque millia quingenta ſcuta ex d. tranſactione, & prætereà omnia bona Cauallionis, quæ ad Ioachimum proprio iure ſpectabant, cùm fuiſſent à Ianſano patre acquiſita, vt in dicta & prima tranſactione, per quam primitus dicta bona fuerant d. Ludouico remiſſa, alle-

ritur; ita vt ſi habita ſit ratio primogenituræ juris Francorum d. Ludouicus quadruplo plus quàm debear, conſequutus ſit. Quare neceſſariò aſſerendum eſt ſolùm donationis, ſeu pacti in d. contractu matrimonij Melchioris appoſiti, habitam fuiſſe conſiderationem, & propter dubium quod reſtabat decidendum circa quartam partem bonorum non juriſdictionalium in territorio Caſtri-noni exiſtentium, tot bona & ſummas pecuniarum dictum Ludouicum habuiſſe. Cujus conditio, etiam habita ratione ad d. dubium quartæ partis, pinguior & amplior quàm debebat, facta fuit, vt in articulis fuit deductum. Ex quibus neceſſariò concluditur, neque primogenituram illam maſculinam, neque juris Francorum ex d. tranſactione probari vel induci, ideóque non poſſe d. dom. Antonium d. tranſactione ſe juuare.

Sed, quod plus eſt, quodq́ue ſuprà promiſimus nos dicturos, poſito & non conceſſo, illam primogenituram maſculinam in fauorem etiam collateralium, ad excluſionem filiæ vltimò defuncti, fuiſſe ante d. tranſactionem in judicium deductam, ſicut primogenitura juris Francorum, deducta fuit, dicimus ex vi d. tranſactionis d. dom. Antonium ab vtraque excludendum, quia cum ex immediatè præcedentibus pateat, neutrius ex d. primogenituris habitam fuiſſe rationem, immò vtramque rejectam eſſe, & ijs non obſtantibus quadruplo plus Ludouicum conſequutum, quàm deberet, ſi aliqua alicujus ex d. primogenituris habita fuiſſet ratio, & vtramque rejectam & repulſam in fauorem Lodouici, nec vllam ex his Joachimo prodeſſe potuiſſe, immò ſolùm ſe jouiſſe ex vi d. pacti matrimonialis, ideóque ratione dubij illius quartæ partis tot bona & ſummas Ludouicum conſequutum; ſequitur neceſſariò, d. Antonium non ſolùm non poſſe ſe juuare vlla ex d. primogenituris; ſed etiam ex d. tranſactione repellendum. Nam ſi rejectæ & repulſæ fuerunt in fauorem Lodouici patris, & in odium & damnum d. Joachimi, quomodo nunc d. dominus Antonius eam allegare & prætendere poteſt: Hæc certiſſima ſunt, & ſi quam aliam probationem prætendere poſſet d. dominus Antonius, illa ſola tranſactio omnia euerteret, tantum abeſt, vt ea ſe juuare poſſit. Hactenus igitur de hac tranſactione.

Non obſtat quod ſubjungitur ex Gelaſio, nam non competit d. domino Antonio vllum remedium poſſeſſorium executiuum, vt certè inaniter dicatur, & objiciatur differendas eſſe exceptiones domini Franciſci in aliud judicium: ſed dato, & non conceſſo, aliquod dari, nihilominùs exceptiones hujuſmodi non ſunt differendæ. Nam exceptio † quæ incontinenti offertur, admitti debet aduerſus executionem inſtrumenti in forma Cameræ, de Graſſ. *excep. 7. nu. 1. circa fin.* & ipſemet Galeſ. d. loco fatetur. Incontinenti † verò dicitur probatio fieri, quando probatio fit per inſtrumenta, Rol. *conſ. 2. vel conſ. 98. quod eſt duplicatum n. 33. lib. 3.* de Graſſ. *except. 7. n. 6. & 7.* At verò nos nedum per inſtrumenta incontinenti, ſi opus ſit, producenda contenta in articulis probare volumus, ſed ea ipſiſmet documentis, vt ſæpè diximus, quibus d. Antonius ſe juuare intendit, de non jure illius, & jure d. domini Franciſci, & Joachimi conſtare aſſerimus.

Quod verò poſtremo loco deducitur, articulos d. domini Antonij primo loco admitti debere, ex ſuperioribus patet de impertinentia illorum, & pertinentia articulorum d. domini Franciſci, qui non ſimpliciter contraria facta, ſed talia facta continent, quibus de non jure d. domini Antonij, & jure d. domini Franciſci clarè & incontinenti conſtat, vt diximus fuſiùs circa ſecundum objectum, quibus ſuperſedeo, ne hîc repetantur. Ex quibus concluditur, articulos d. Domini Franciſci admittendos, d. verò Antonij rejiciendos, aut ſaltem primò d. Domini Franciſci admittendos, illiſque probatis, d. dom. Antonij rejiciendos.

CONSILIVM XV.

ARGVMENTVM.

AN inducatur perpetuum fideicommiſſum, ex eo quòd quis ſubſtituit Seium & ſuos liberos maſculos?

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum, ad certas perſonas ſeu gradus limitatum, expirat cùm primùm illæ perſonæ ſucceſſerunt.*

2 *Si quis ſubſtituerit Seium & ſuos liberos maſculos, liberi Sei inter ſe per vulgarem, & non per fideicommiſſariam, cenſentur vocati.*

3 *Si vocentur liberi, vel agnati, illi tantùm cenſentur vocati, qui ſunt tempore purificati fideicommiſſi.*

4 *Et præcedens opinio, quòd liberi non cenſeantur per fideicommiſſariam inter ſe vocati, procedit indiſtinctè, ſiue ſint cognati, ſiue agnati, aut deſcendentes teſtatoris, niſi conjecturis concurrentibus;*

5 *Et dictionibus tractum temporis ſucceſſiuum ſignificantibus.*

6 *Vocatio liberorum Sei, ab eo ſeu à ſuo corpore legitimè procreatorum, intelligitur reſtricta ad liberos primi gradus, ſi ſemel in eis locum habuerit.*

7 *Ex vocatione maſculorum non deducitur conjectura conſeruationis agnationis.*

PRæſuppoſito quòd teſtator vel donator donauerit, vel reliquerit Caſtrum Sempronio, quo ſine liberis maſculis ex ſuo corpore legitimè procreatis decedente, diſpoſuerit quòd perueniret, & reſtitueretur Seio, & ſuis liberis maſculis ab eo, ſeu à ſuo corpore legitimè procreatis, ſeu procreandis.

Et quòd Seius non erat teſtatoris, nec Sempronij filius, nec frater, ſed cognatus per viam fœminæ infra quartum gradum:

Dubitatur, an inter deſcendentes ex liberis Sei cenſeatur inductum perpetuum fideicommiſſum, ita vt liberi Sei teneantur d. Caſtrum reſtituere ſuis deſcendentibus in perpetuum, vel potiùs ſuccedentibus liberis primi gradus fideicommiſſum extinguatur.

R.P. Puto veriorem & communem opinionem eſſe, quòd inter liberos Sei & deſcendentes ab eis non

cenſea-

cenſeatur inductum perpetuum fideicommiſſum; ſed quòd, ſuccedentibus liberis primi gradus Sei, fidei
1 commiſſum extinguatur, quia fideicommiſſum ad certas perſonas, ſeu gradus limitatum expirat, cùm primùm illæ perſonæ ſucceſſerunt *l. cum pater*, *§. libertis l. quæ juitum*, *§. pen.* vbi glo. Bart. & Doct. *ff. de legat. 2.* Gab. *conſ. 142. n. 60. lib. 1.* Pereg. *de fideicommiſſ. art. 52. n. 2.* & fuit reſolutum coram R. P. D. Manſanédo *in Carpentoracten. fideicommiſſi 13. Iunij 1607.*

Fideicommiſſum autem, de quo agitur, videtur reſtrictum ad liberos primi gradus Sei, quibus ſuccedentibus expirat fideicommiſſum, ita vt nullo modo cenſeantur grauati reſtituere deſcendentibus ex ſe, ad prælleg. ita.

2 Et hæc opinio, † quòd liberi Sei cenſeantur inter ſe ſubſtituti per vulgarem, non autem per fideicommiſſum, eſt verior & magis communis, Menoch. infinitos referens *conſ. 8. nu. 45. cum ſeqq. lib. 1.* Surd. *conſ. 3. 50. num. 12. & 14. lib. 3.* Molin. *de primogen. Hiſpanarum lib. 1. c. 5. num. 27. cum ſeqq.* qui latiſſimè materiam tractat, & hanc opinionem dixit Rota, coram Iuſto, *in Florentina fideicommiſſi 7. Februarij 1607.* eſſe magis communem, & ſeruandam, deficientibus conjecturis in contrarium. Nec Pereg. *de fideicommiſſ. art. 49.* tenet contrarium, quin potiùs hujuſmodi opinionem approbat; nam, licet ipſe longè, latéque hujuſmodi articulum diſputet, tandem *in num. 33.* concludit diſtinguendo, videlicet, quòd aut teſtator vocauit liberos ſuos, vel fratres, & videatur inter eos, & deſcendentes ab eis inductum perpetuum fideicommiſſum, in quo tamen loquitur contra communem & veram opinionem. Aut verò vocauit liberos alicujus cognati, & tunc non cenſeatur inter eos inductum perpetuum fideicommiſſum; ſed illi intelligantur vocati, qui reperientur tempore aduenientis caſus fideicommiſſi, quia iſto caſu ceſſat ratio perpetuitatis, qui licèt loquatur
3 dum vocantur cognati, vel agnati; idem puto † de vocatione liberorum, quia nunquam cenſentur vocati illi, qui non ſunt niſi tempore purificationis fideicommiſſi, *l. ſi cognatis, ff. de rebus dubijs*, cum alijs per Pereg. allegatis.

4 Vltra quod reuera, † etiam circumſcripta d. diſtinctione Pereg. verior & communior opinio eſt, quòd non cenſeatur inductum perpetuum fideicommiſſum, ceſſantibus conjecturis, ex quibus perpetuitas fideicommiſſi colligi poſſit, vt innuit *d. deciſ. Florentina coram Iuſto*, & ſenſit ſatis expreſsè idem Pereg. *d. art. 13. ſub nu. 18.* vbi conſiderat quòd teſtator vocauit B. & ejus hæredes & deſcendentes, quaſi ex vocatione poſt mortem B. habeat vocatio tractum ſucceſſorium perpetuum, maximè vocatis hæredibus, & deſcendentibus: & idem clariùs dicit *num. 19. in fin. verſ. ad primum dum reſpondendo primo argumento contrariæ opinionis* dicit quòd in caſu ſuo poſt mortem primi vocati ejus deſcendentes, & iterum id declarat & confirmat expreſsè *n. 21. & in numeris ſeqq.* ita vt ipſe non firmet contrariam opinionem, niſi ſtantibus verbis denotantibus tractum ſucceſſiuum.

In caſu autem de quo in puncto nullum, vel minimum extat verbum, quod denotet tractum ſucceſſiuum, vel quòd vocentur liberi Sei poſt ejus mortem, ita vt ex eo quòd ad aliquem gradum ſubſtitutionis deuentum fuiſſet, potuiſſet deſumi conjectura, quòd
5 inductum eſſet perpetuum fideicommiſſum, ſed tantùm vocatur † Seius, & ejus liberi maſculi, quod intelligitur ordine ſucceſſiuo per vulgarem, non autem per fideicommiſſum, ex quo non fit mentio mortis Sei, Aretin. *in l. gallus, §. quidam recte, nu. 9. ff. de liber. & poſt.* Socin. ſen. *num. 8. verſ. tertio ejus capiu.* Socin. jun. *conſ. 71. nu. 12. lib. 3.* Gab. *conſ. 77. n.* [illegible] Menoch. *conſil. 83. num. 79. & de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 71. num. 8.*

Quibus addo, quòd non ſolùm in d. ſubſtitutione non adeſt verbum denotans tractum ſucceſſiuum, vel plurium graduum ſubſtitutionum indicatiuum, verùm etiam adeſt verbum denotans quòd teſtator non
6 vocat niſi liberos primi gradus Sei, namque † vocando Seium, & ejus liberos maſculos ab eo, ſeu à ſuo corpore legitimè procreatus, ſeu procreandos, non cenſetur vocaſſe, niſi liberos primi gradus, propter naturam clauſulæ, *ex ſuo corpore*, quæ ſignificat cauſam immediatam, Cephal. *conſ. 330. n. 40. lib. 3.* Menoch. *conſ. 482. num. 1. 10. & 13. lib. 5.* Simon de Pret. *de interpretationibus vltim. volunt. lib. 3. interpr. 3. dub. 1. ſolut. 90. nu. 24. in fin.*

Quod quidem tranſit de plano, quando non agitur de ſuccedendo per vulgarem, ſed per fideicommiſſum; nam que Bart. qui iſtam quæſtionem mouet *in l. liberorum, ff. de verb. ſignif. nu. 18.* dicit, quòd ſi quis vocat filios naſcituros ex tali, quod non comprehendantur nepotes, nec alij deſcendentes, ſi diſpoſitio fuit effectum ſortita in liberis primi gradus, quocirca ſi verſaremur in ſubſtitutione vulgari, quia liberi primi gradus Sei non ſucceſſiſſent, quia noluiſſent, vel alia de cauſa, vtique potuiſſet dici nepotes, ex eis vel ab eis deſcendentes, nepotibus deficientibus, eſſe vocatos per vulgarem: ſed poſtquam diſpoſitio fuit ſortita effectum in liberis primi gradus Sei, quòd deſcendentes ab eis cenſeantur per fideicommiſſum vocati, nequaquam puto per ſupradictam doctrinam Bart. & alia quæ ſuprà allegaui.

Quod quidem in caſu, de quo conſulor, puto tranſire ſine difficultatis principio, non ſolùm ex quo vocatio maſculorum non eſt apta ad inducendum fideicommiſſum in fauorem deſcendentium ex primis maſculis; quia † ex vocatione maſculorum non deſumitur conjectura conſeruationis agnationis, vt latiſſimè 7
tradit Illuſtriſ. dominus Cardinalis Mantica *de conject. vltim. volunt. lib. 6. tit. 15. num. 6.*

Verumetiam quia non verſamur in caſu, in quo agi poſſit de agnationis conſeruatione, ex quo Seius non eſt de agnatis, nec teſtatoris, nec primi inſtituti, ſeu honorati.

Maximè ex quo, vt inquit d. Illuſtriſ. Cardinalis Mantica *d. num. 6.* nec fauore agnationis ſunt multiplicandæ, nec ſomniandæ ſubſtitutiones, quia ſi teſtator voluiſſet inducere perpetuum fideicommiſſum, vtique id expreſſiſſet, quocirca multò minùs ſunt ſomniandæ, vbi non poteſt cadere fauor agnationis conſeruandæ.

CONSILIVM XVI.

ARGVMENTVM.

DE poſitionibus, & atteſtationibus, impugnatis, erroneis, & reuocatis.

De teſtium depoſitionum & majoratus extenſione facienda, vel non.

De primogenitura juris Francorum, & an in illis filia primogeniti admiſſi excludat patruum.

De lege Salica, de capacitate fœminarum ex vi conſuetudinis omnium prouinciarum cis Alpes conſtitutarum.

Fœminæ & extranei quibus caſibus de jure feudali admittantur ad feuda.

De feudo ex pacto & prouidentia, abſolutè hæreditario vel etiam ſtrictè emptitio, conditionato, & alijs pleriſque.

SVMMARIVM.

1 *Feuda in Comitatu Venayſſino, prouinciis circumuicinis, tota Gallia & omnibus prouincijs cis Alpes conſtitutis, fuerunt ſemper & ſunt ad inſtar allodialium, adeò vt jus feudale in illis nunquam fuerit receptum.*

2 *In Comitatu Venayſſino nulla ſunt feuda ex pacto & prouidentia.*

3 *Quòd ſi aliqua eſſent, non propterea minùs vigeret d. conſuetudo generalis & vniformis.*

4 *In controuerſijs feudalibus primùm inueſtituræ tenor inſpicitur, poſtea ad conſuetudinem loci, vbi feudum eſt conceſſum, tandem ad jus feudale recurritur.*

5 *Locus Caſtri noui eſt de Comitatu Venayſſino & illi vnitus.*

6 *Si Iudex requiratur, debet ſe informare ſuper notorio, etſi cauſa deciſionem reſpiciat.*

7 *Teſtibus impugnatis, etiam per ſolam proteſtationem, quis ſe juuare non poteſt.*

8 *In majoratibus, etiam teſtamento inſtitutis, non fit extenſio de caſu ad caſum.*

9 *Conſuetudo eſt ſtricti juris.*

10 *Sicut & depoſitiones teſtium.*

11 *Præſertim ſi ſit contra jus commune, vt quia bona dicuntur majoratui ſubjecta.*

12 *At longè magis in odioſis, vt ſi agatur de excluſione fœminarum propter remotiores maſculos.*

13 *Depoſitiones teſtium ſecundùm contenta in articulis intelligenda ſunt.*

14 *Qui producit atteſtationes, cenſetur quoque articulos produxiſſe, qui ſi in actis cauſa inueniantur, perinde contra eum fidem faciunt, ac ſi eos produxiſſet.*

15 *Primogenitura juris Francorum, ſi conceſſio ſit facta alicui & ejus heredibus, etiam extraneis, vel quibuſcunque, habet tantùm locum in ſucceſſione ab inteſtato.*

16 *Sed & in ipſa ſucceſſione ab inteſtato, filia primogeniti ſemel admiſſi excludit patruum, quando feudum regitur jure Francorum.*

17 *Filiæ ſunt capaces primogenituræ juris Francorum.*

18 *Sicut & feudorum eodem jure Francorum.*

19 *Lex Salica ſolùm habet locum cùm de regni Galliæ, vel appanagij, quod eſt pars Coronæ, ſucceſſione agitur.*

20 *Alia etiam quam juris Francorum primogenitura, conſuetudine inducta, habet tantum locum in ſucceſſione ab inteſtato.*

21 *Statutum, extantibus maſculis fœminas arcens, ſolum habet locum in ſucceſſione ab inteſtato.*

22 *Sed & in ſucceſſione ab inteſtato filia primogeniti admiſſi excludit patruum.*

23 *Quod tam in feudis ſæcularibus, quam Eccleſiaſticis procedit.*

24 *Etſi maſculorum in vno vel pluribus gradibus non omnibus nec indefinitè ac perpetuò ſit facta mentio, extra enim illos gradus filia excludet remotiorem maſculum.*

25 *Conſtitutiones Hiſpanicæ, admittentes filiam ad excluſionem remotiorum maſculorum, ſunt conformes juri communi.*

26 *Filiorum maſculorum defuncti, & remotiorum eſt diuerſa ratio, nec ab illis ad hos fit extenſio ad excluſionem filiarum defuncti.*

27 *Quæ tacitè inſunt, ſi exprimantur, non alterant naturam rei.*

28 *Reſpondetur doctrinæ Fabri,* in §. cæterum, de legit. agnat. ſucceſſ.

29 *Documentis potiùs quàm depoſitionibus teſtium, præſertim in facto longinquo & antiquo, ſtatur.*

30 *Confeſſiones quamuis acceptatæ, ſtante errore facti, omni tempore etiam per heredem reuocari poſſunt.*

31 *Explicatur arbor genealogiæ dominorum Caſtrinoui.*

32 *Docetur falſum & erroneum eſſe quod aliqui teſtes deponunt de conſuetudine generali, primogenitos ad feudum admittente, & alias reſpondetur depoſitionibus eorumdem.*

33 *Primogenituræ allegatione ſemel rejecta in odium alicujus, eadem quis in odium ejus ſe juuare non poteſt.*

34 *Reſpondetur prætenſæ deciſioni Rotæ.*

35 *Sententia debet eſſe conformis libello, & ſecundùm eum eſt intelligenda.*

36 *Reſpondetur homagio Giraudi Amici de ann. 1244. & tranſactionibus Stephani cum Bartholomeo, & Ioachimi cùm Ludouico.*

37 *Reſpondetur homagio Giraudi Amici de anno 1364.*

38 *Data conſuetudine, quâ feuda ſint ad inſtar allodialium, dictio ſimplex,* hæredum, *vel* ſucceſſorum, *pro quibuſcunque accipitur.*

39 *Idémque ſtatuendum, etſi nulla hujuſmodi dictio adfuiſſet, ſed ſimpliciter conceſſio facta fuiſſet.*

40 *Reſpondetur matrimonio ſeu conſtitutioni dotis Guillelmetæ, de anno 1469. & ſequentib. vſque ad nu*mer. 46.

41 *Vna determinatio reſpiciens plura determinabilia debet ea æqualiter determinare.*

42 *Ea interpretatio ſumenda eſt, quæ pariter omnibus conueniat.*

43 *Conſuetudo familiæ, quâ fœminæ dote contentæ non ſuccedunt, non probatur ex eo quòd multæ fœminæ non*

ne non ſucceſſerint, niſi probetur vt d. conſuetudinis acceſſiſſe.

44 *Vna præſumptio tollit aliam.*

45 *Ludouicus ſenior, teſtamento condito, deceſſit.*

46 *Fœmina ſuccedit in feudo empto non obſtante iuramento fidelitatis, idque certiſſime ſi teſtamento fuerit hæres inſtituta.*

47 *Feudum ſemel alienatum, ſemper manet alienabile, etiam in extraneum in præiudicium agnatorum.*

48 *Forma inueſtituræ in noua feudi acquiſitione præſcripta attendi debet, nulla habita ratione antiqua, & feudi naturæ.*

49 *Feuda ex pacto & prouidentia nec alienari, nec obligari, nec pignori dari poſſunt.*

50 *Nec ex cauſa dotis, nam Authen.* res quæ, *ceſſat in feudalibus.*

51 *Idem ſtatuendum in maioratibus, etiam non feudalibus.*

52 *Dictio,* hæredibus, *& dictio,* ſucceſſoribus, *etiam in materia feudali idem operantur; immò dictio,* ſucceſſoribus, *latius patet.*

53 *Dictio,* omnibus, *& dictio,* quibuſcunque, *etiam in materia feudali idem operantur, & vtraque feudum abſolutè hæreditarium conſtituit.*

54 *Ad quoſcunque hæredes, etiam extraneos tranſitorium.*

55 *Dictio,* in infinitum, *conſtituit feudum abſolutè hæreditarium.*

56 *Sunt duæ dictiones,* hæredibus, & ſucceſſoribus, *iuncta.*

57 *Paria ſunt,* pro ſucceſſoribus quibuſcunque, *&,* pro hæredibus quibuſcunque.

58 *Feudum abſolutè hæreditarium, ad quoſcunque hæredes, & legatarios, eoſque extraneos tranſit.*

59 *Etiam fœminam, eamque extraneam.*

60 *Et conſenſum domini non requiri.*

61 *Fœminam, inquam, ſuccedere etiam ab inteſtato, nulla ordinis ſucceſſiui habita ratione.*

62 *Reſpondetur clauſulæ,* qui de iure ſuccedent, *cum ſeqq.*

63 *Clauſula,* quæ ſunt in acceſſoriis, & exequutiuis, *non immutant principalem diſpoſitionem.*

64 *Ea fieri debet interpretatio, qua non corrigantur præcedentia.*

65 *Clauſula,* qui de iure, *intelligenda & interpretanda eſt de conſuetudine in eo loco vigente.*

66 *Conſuetudo loci dicitur ius commune illius loci.*

67 *Inueſtitura ſeu conceſſio feudi, intelligitur ſecundùm conſuetudinem in patria vigentem.*

68 *Data d. conſuetudine, fœmina comprehenditur ſub legitima ſucceſſione.*

69 *Dictio,* hæredum, vel ſucceſſorum, *abſque alia adiectione conſtituit feudum hæreditarium de iure feudali.*

70 *Quoties feudi hæreditarij, abſque vlla adiectione, fit mentio, intelligitur feudum pro ſe & hæredibus, vel ſucceſſoribus conceſſum.*

71 *Alienatio inter viuos feudi hæreditarij in vnum ex comprehenſis in inueſtitura, tenet in præiudicium proximiorum agnatorum, etſi hæredes eſſe non poſſint, vt quia non fuerunt inſtituti.*

72 *Alienationis nomine, in materia feudali, continetur donatio.*

73 *In feudo pro quo præſtatur annuus cenſus, ſuccedit fœmina, non obſtante iuramento fidelitatis, niſi aliter in inueſtitura cautum ſit, idque nulla ordinis ſucceſſiui habita ratione.*

74 *In feudo Caſtri-noui, aut non primogeniti, aut non ſoli, aut alio iure, quàm primogenituræ prætenſæ ſucceſſerunt.*

75 *Vſus & obſeruantia ſequuta, quale ſit feudum demonſtrat.*

76 *Vbi primogenitura dicitur in aliquo cæpta, ſi falſum in eo eſt, omnis præſcriptio, etiam immemorabilis, ſequuta corruit.*

77 *Domini Caſtri-noui ſemper de eo liberè diſpoſuerunt.*

78 *Ex eo quòd plures ſuccedunt in feudo, excluditur primogenium; ex eo quòd vnus, natura feudi ex pacto & prouidentia ſimpliciter.*

79 *Ex eo quòd à Giraudo de Simiana vſque ad Ioachimum nulla fœmina ſucceſſerint, non eluitur aliqua primogenitura, vel natura feudi ex pacto & prouidentia, præſertim quia alia cauſa id accidit.*

80 *Succedens in maioratu, non tenetur ad debita prædeceſſoris.*

81 *Sicut nec ſuccedens in feudo ex pacto & prouidentia.*

82 *In dubio pro fœmina proximiori reſpondendum eſt, etiam in feudalibus.*

83 *Locus Caſtri-noui non eſt Baronia.*

84 *Conſuetudo generalis, qua feuda ſunt ad inſtar allodialium, habet etiam locum in Baroniis.*

85 *Filia primogeniti admiſſi excludit patruum etiam in Baroniis.*

86 L. Imperialem de prohib. feud. alien. per Frideric. *non procedit niſi in Baronia magna.*

87 *Sed etiam in illa hodie deſuetudine abrogatum eſt.*

IN lite per Illuſtr. dominum Antonium de Simiana, dominum de Cederon, contra Illuſtr. dominum Franciſcum de Simiana, dominum de Coſta, vti patrem & legitimum adminiſtratorem perſonæ & bonorum Ioachimi eius filij infantis, domin. Caſtri-noui Giraudi Amici, ratione d. Caſtri-noui intentata, in fauorem d. Franciſci, nomine quo procedit, abſque dubio pronunciandum eſt, quòd de iure d. Antonij nedum non conſtet, ſed & de non iure ipſius conſtet, & ex abundanti de iure d. Franciſci liqueat: quod vt manifeſtiùs appareat, † præſupponenda eſt conſuetudo, vſus & obſeruantia 1
generalis, qua feuda in hoc Comitatu Venayſſino, prouinciis circumuicinis, tota Gallia, & omnibus omninò prouinciis, cis Alpes conſtitutis, fuerunt ſemper & ſunt ad inſtar allodialium & patrimoniorum quoad ſucceſſionem, & liberam alienationem, vt atteſtantur Guilielm. Benedict. *in cap. Raynutius, verb. duas habens num. 67. cum ſeqq. ext. de teſtam.* Iaſon *in l. de quibus, num. 64. ff. de ll.* Cephalus *conſil. 307. num. 42.* Surd. *conſil. 105. num. 15.* Intrigl. *de feud. cent. 1. tit. 50. num. 78.* & in indiuiduo de Comitatu Venayſſino, Bertrand. (iudicis & præſidis Cameræ Comitatus, vt ex inueſtitura de Intercallis *ſub num. 21. fol. 136. verſo:* & locum tenentis Vicecomitis regentis Comitatus, vt ex homagio S. Yppoliti, *num. 188. fol. 763.* & homagio Albigniani in quo fuit teſtis & talis nominatur *num. 99. fol. 434.*) *conſil. 237. nu. 1. lib. 6.* Adeò vt ius feudale nunquam in Gallia fuerit receptum, Petr. Iacob *in ſua pract. tit. 63. de ſucceſſ. reg. vel potiùs de cauſis, quibus vaſſal. in princip. & num. 15. & ſeqq.* maximè 27. & 28. Ioan. Rainaud. *in comprehenſ. iuris feud. in princip. num. 27. & 28 in fin. & 29. fol. 10. & 31.* Argent. *in tit. iuris Britannici des baſtards, gloſſ. 3. num. 4.* quæque conſuetudo variis etiã modis & documentis probata fuit, nominatim in d. Comitatu, tam in feudis ſecularibus quàm Eccleſiaſticis, vt inuentario documentorum, *num. 2. & conſil. 4. num. 1. cum ſeqq.* ſed præſertim ex tranſactione inſerta homagio Aliſetæ de Baucio, Comitiſſæ de Auelino, ac eodem homagio Guilhelmi de Baucio de annis 1320. 1379. 1428. & 1433. *ſub num.* 143.144. & 178. † Et quamuis pars aduerſa 2
enixa ſit probare aliqua feuda ex pacto & prouidentia in Comitatu fuiſſe conceſſa, hoc tamen fuit tantùm ab an. 1492. aut ad ſummũ ab an. 1447. & ſic poſt tempora, quibus homagia præſtita vel documenta facta fuerunt,

de quorum interpretatione agi poſſet. Poſtremum enim,
Ludouici eſt, quod anno 1422. fuit præſtitum, ſed &
omnes huiuſmodi conceſſiones ex pacto & prouiden-
tia, vel effectum non habuerunt, vel reuocatæ fuerunt,
vel ad priſtinam naturam redierunt, ita vt ſicut ante an-
num 1447. nulla erant, ita quoque nunc nulla ſunt feuda
ex pacto & prouidentia, ſed omnia ſunt ad inſtar allo-
dialium, vt fusè in mem. num. 5. vſque ad num. 11. incluſiue.
3 Sed dato, † quod aliqua eſſent, vel etiam fuiſſent, etiam
ante d. annum 1447. feuda ex pacto, & prouidentia, non
propterea minus vigeret d. conſuetudo generalis &
vniformis, in feudis ſubiect omnibus, in quibus ex con-
uentione inuueſtitura ab eadiſceſſum non eſſet, cum
ex communi DD. ſententia † in controuerſiis feudali-
4 bus primum debeat attendi tenor inueſtituræ, tum de-
bet inſpici conſuetudo loci, vbi feudum conceſſum eſt,
tertiò ad conſuetudines generales feudorum recurri-
tur, Martin. Laudenſ. de feud. cognit. num. 9. Præpoſitus
ibidem num. 3. Guer. Pilò in prælud. feud. cap. 7. num. 1. 2. &
3. Ludouic. à Peguer. cap. 4. Regis Petri 3. in 2. prælud. num. 16.
Wult. de feud. lib. 2. cap. 3. num. 22. 23. 24. Schneid in epitom.
feudorum par. 1. n. 10. 11. 12. & ibi Addition. ſub liter. G. & H.
quinimò vbi conſuetudo conſuetudini opponeretur
(quod tamen hoc caſu non fit) generali conſuetudini
eſſet ſtandum, non habito reſpectu ad quædam feuda
alterius naturæ, Bartol. in repetit. l. de quib. verſ. exemplum, ff.
de ll. Deci. conſil. 11. num. 12. verſ. ſecundo reſpondetur, & alij
allegati conſil. 4. num. 16. Marin. Frec. de ſubfeud. lib. 3.
tit. 2. de feud. antiq. num. 19. fol. 392.

5 Non obſtat quòd prætenditur d. locus † Caſtri-noui
ſeparatus à Comitatu, contrarium enim verius eſt, vt in
articulis defenſionalibus & duplicat. ac inuentario do-
cumentorum num. 12. edoctum fuit, præſertim ex ho-
magio Roſtagni de Sabrano, fœlic. recordat. Ioan. 22.
præſtito, de ann. 1324. ſub num. 73. & traditione clauium
eiuſdem, de dicto an. & de menſe Martio num. 167. nec-
non omnibus homagiis ab eo tempore præſtitis, ac cõ-
uocationibus comitiorum, ſeu ſtatuum ſub num. 61. &
112. Sed demus ſeparatum, ea conſuetudo eſt in omni-
bus prouinciis cis Alpes conſtitutis, vt DD. ſuprà alle-
gati atteſtantur, eaque tam in Comitatu, quàm in omni-
bus prouinciis circumuicinis, vt notoria & manifeſta
etiam facti permanentis fuit allegata, & petitum, vt Iu-
6 dex, quatenus † ſibi neceſſarium videbitur, de ea ſe in-
formet, quod tenetur facere, etiamſi cauſæ deciſionem
reſpiciat, vt in terminis huius conſuetudinis docent
Curt. Iun. conſil. 171. in princip. Roſental. de feud. cap. 9. qu.
58. num. 43. A Peguera ad d. cap. 3. verſ. 6. num. 30. cum ſeqq.
& fuſiſſimè docuimus conſil. 4. num. 8. ita vt hoc feudum
ſecundum conſuetudinem in omnibus prouinciis & lo-
cis, quibus circumdatur, cenſendum eſſet, Surd. conſil.
105. num. 15. Papon lib. 13. tit. 1. arr. 3. Menoch. conſil. 9. num.
22. & alij allegati d. conſ. 4. num. 3. Hac igitur ſtante con-
ſuetudine ſumus in regula, & niſi d. dom. Antonius le-
gitimè de contrario in d. feudo Caſtri-noui docuerit,
contra ipſum pronuntiandum eſt.

Nihil verò eum probaſſe legitimè ex ſeqq. patebit.
Primùm enim, & potiſſimum nititur atteſtationibus,
ſeu depoſitionibus teſtium alias coram domino Ludo-
uico de la Sala, Decano Sanct. Petri, factis in vim remiſ-
ſoriarum à Reuerendiſſ. domino Kropero auditore Ro-
tæ, Iudice & Commiſſario cauſæ & litis inter Ioachi-
mum auum maternum noſtri Ioachimi, & Ludouicum
fratrem d. Antonij vertentis, emanatarum; quibus cre-
dit probaſſe conſuetudinem in d. loco obſeruatam, qua
primogenitus filius domini ſecundogenitum, & omnes
fratres ſuos excluſerit, ſolúſque in d. loco ſucceſſerit.
Sed prætérquam quod variis modis edoctum fuit in
conſ. 1. num. 139. cum ſeqq. & conſil. 3. num. 14. cum ſeqq. huiuſ-
modi atteſtationes in hoc iudicio nullam fidem facere
& ad iuramentum ſuppletorium D. Antonium admitti
non poſſe, variis aliiſque modis reſponſum fuit.

Primò reſpondetur, d. atteſtationibus † ſe iuuare nõ 7
poſſe, quia Ludouicus pater teſtes impugnauit, & arti-
culos reprobatorios dedit, teſteſque ſuper illis exami-
nari curauit, Socin. ſen. conſ. 158. col. 4. verſ. nec obſtat. &
conſ. 208. col. 4. verſ. prius & Iulius conſil. 3. n. 8. adeò vt ſola
proteſtatio contra productionem teſtium efficiat, ne
quis poſſit iis ſe iuuare. Viuius opin. 929. num. 2. lib. 3.

Secundò, quia etſi ſe iuuare poſſet, † tamen nihil fa- 8
cerent ad caſum noſtrum, cùm ſolùm deponant quando
eſt controuerſia inter filios defuncti, non ſi agatur de
filia primogeniti admiſſi, multò magis de eiuſdem filiæ
filio, eóque agnato ex parte patris, vt in hoc caſu, an ſci-
licet is excludi debeat per deſcendentem à ſecundoge-
nito excluſo: Certiſſimum enim eſt, illum caſum primũ
ad hunc extendi non poſſe, vt in terminis maioratus,
etiam teſtamentarij in quo ſit lata interpretatio inſtituti,
docent Ancharan. conſil. 359. num. 7. cum ſeqq. Burgos à Paz
conſil. 19. num. 57. Gutierr. conſil. 13. num. 37. Surdus conſil.
316. num. 16. & in primogenituris etiam feudalibus non
fieri extenſionem docent Laudenſ. in cap. 1. num. 1. de alie-
nat. feud. & ibi Præpoſ. num. 3. Tiraq. de primog. qu. 16. num.
10. Roſental cap. 7. qu. 26. num. 5. idque vbi ius feudale
eſt in vſu. Nam data d. conſuetudine generali, etiam de
feudalibus † quod de cæteris bonis abſque dubio ſta- 9
tuitur, idque præſertim hoc caſu quo dicitur maioratus
conſuetudine inſtitutus, quæ ſtricti iuris eſt, DD. in l. 1.
§. ea verba, ff. de negotiis geſtis, Bald. in cap. 1. num. 9 de feud.
cognit. & ibi Petr. de Rauen. Ruin. conſil 45. num. 16. lib. 1.
idque † magis, quia teſtibus dicitur probata, quorum 10
depoſitio eſt ſtricti iuris, Innocent. in cap. dilecto, de off. Ar-
chidiac. cap. auditis, vbi Felin. num. 10. de præſcript. idque lon-
gè magis, quia † eſt contra ius commune, cùm ſcilicet 11
dicitur, bona primogenio, ſeu maioratui ſubiecta, Dec.
conſil. 424. num. 7. & 8. Molin. de primog. lib. 2. cap. 1. num. 8.
quódque † verſamur in odioſis, excluſio enim fœmina- 12
rum, propter maſculos remotioris lineæ, & gradus, eſt
odioſa etiam in maioratibus, & irrationabilis, Molin. lib.
3. cap. 4. num. 5. 15. 18. 19. & cap. 5. num. 7. & hæc eſt magis
communis opinio, Socin. iun. conſil. 1. num. 46. lib. 1. Mo-
lin. d. cap. 4. num. 18. Burgos à Paz in proœmio ll. Tauri num.
44. & 127. ideoque reſtringenda, & ſtrictè interpretan-
da, Mol. d. cap. 4. num. 22. & in dubio pro filiis pronun-
tiandum, Mol. & Burgos d. locis, ſed de hac reſponſione
fusè conſ. 3. num. 20. cum ſeqq.

Tertiò reſpondetur, † d. depoſitiones ſecundùm con- 13
tenta in articulis, ſuper quibus factæ fuerunt, intelli-
gendas, nec ad diuerſam rem trahi poſſe, Capell. Toloſ.
qu. 282. Rota Genuenſ. d. 19. num. 20. Monticel. in re-
pertorio teſtium, rubrica teſt. dicta qual. interpret. fol. 430. Fa-
rinac. de teſt. lib. 2. tit. 7. qu. 68. num. 58. adeò vt cum d. arti-
culum † actis inueniantur, habendi ſint ac ſi per d. dom. 14
Antonium, dominum de Cedeton, producti fuiſſent, &
contra eum eodem modo vim habeant, cùm dicta te-
ſtium habeant de neceſſitate relationem ad articulos,
& petitionem partis, vt teſtatur Claud. Seyſſel in l. ſi, re
debemus, num. 9 ff. de verb. obligat. Monticel. d. loco col. 2. fol.
430. Ideóque cùm produxerit atteſtationes, cenſetur
produxiſſe articulos, ſuper quibus factæ fuerunt, quia
relatum ita dicitur eſſe in referente, vt non edocto de
relato, referens non probet. Authent. ſi quis in aliquo, C. de
edendo. Rota Marth. Gratian. deciſ. 148. num. 17. & 18 &
cùm atteſtationes ſint annexæ cum articulis, productio
atteſtationum ſine articulis non procedit, cùm in con-
nexis non ſufficiat talis productio per tradita à Gramat.
lib. rationum à Rot. Genuenſi deciſ. 72. num. 5. Quæ cùm
ita ſint d. atteſtationes † de primogenitura iuris Franco- 15

rum, de

rum, de qua tantùm eſt articulatum, ſunt intelligendæ.
At verò data conceſſione feudi alicui pro ſe & hæredi-
bus, etiam extraneis, facta, & priuilegio primogenituræ
alicui & ſuis hæredibus quibuſcunque, etiam extraneis
dato, vt in d. articulis aſſeritur, certiſſimùm eſt eam pri-
mogenituram ſolùm in ſucceſſione ab inteſtato habere
locum, non autem ſi facta ſit diſpoſitio, præſertim inter
viuos, vt hoc caſu, vt in terminis docet Cannet. *in ca. vo-
lentes, §. ſed magna fuit olim, num. 73. fol.* 54. qua de re fusè
conſil. 3. num. 32. cum ſeqq. quod ſi dicatur huiuſmodi pri-
mogenitura conſuetudine ſeu præſcriptione inducta,
ea etiam ſolùm in ſucceſſione ab inteſtato habet locum,
16 vt infrà *num. 20.* dicetur. Sed & in † ipſa etiam ſucceſſio-
ne ab inteſtato filia primogeniti, ſemel admiſſi, excludit
patruum nemine diſcrepante, Petr. de bella pertica do-
ctor Gallus *in l. pater filium, §. quindecim. ff. de legat.* 3. Præ-
poſ. *in cap. 1. nu. 1. in fin. verſ. quintodecimo hoc probatur, fol.* 54.
de feud. Marcll. Palatios Ruuios *in cap. per veſtras de donat.
inter virum & vxorem, in rubr. §. 69. num. 26. fol. mihi* 81.
Chaſſan. *in conſuet. Burgund. rubr. 7. des ſucceſſions, §. 10. num.
57. verſ. Ioan. Faber.* Lofred. *conſil. 39. num.* 28. Thom. *de*
Marin. *de gener. & qualit. feud. tit. 11. de feud. fœmin. num.* 47.
Camerar. omninò videndus poſt repetitionem Canner.
in cap. ſi aliquem, verſ. verba hæc, fol. 373. Otho Friſyng. *de re-
bus geſt. Frider. lib. 2. cap.* 29. Choppin. *de doman. Franciæ lib.
2. tit. 4. num. 12. &* 15. Tiraqu. *de iure primog. qu. 10. num. 20. &
qu. 24. num. 6. 7. & 8. & qu. 40. num.* 3. Et alij in magno nu-
mero præſertim Siculi, vt Andr. de Iſern. Matth. de Af-
flict. Petr. de Gregor. Marin. Frecc. Cumia Intrigl. alle-
gati *d. conſil. 3. num. 36. cum ſeqq.* vbi reſponſum fuit quoad
Siculos, cùm prætenditur hoc ius eſſe ſpeciale in regno
Siciliæ, & edoctum quòd cùm per prauam conſuetudi-
nem in aliquibus Siciliæ prouinciis hoc ius alteratum
fuiſſet, per conſtitutiones Siculas ad priſtinam naturam
reduiſſe, de qua omnes DD. tam Galli quàm Itali, nulla
conſtitutionum Siculatum habita ratione, atteſtantur,
17 filiáſque † primogenituræ iuris Francorum eſſe capa-
ces ad excluſionem remotioris maſculi, Chopp. *d. lib. 3.
tit. 6. in princip.* Petr. à Greg. *par. 4. qu. 8. num.* 7. Martin.
Laudenſ. *de primog. qu.* 11. Ciner. *de primog. qu. 19. num. 4. &*
18 5. Cephal. *conſil. 241. num.* 63. Sicut & † eodem iure Fran-
corum fœminæ ſunt feudorum capaces, Andr. de Iſern.
in cap. 1. in fin. de eo, qui ſibi & hæred. Afflict. *deciſ.* 248. Thom.
de Marinis *d. tract. lib. 1. tit. 11. de feud. fœmin. num. 25. cum
ſeqq.* Guerin. Piſo *in prælud. feud. cap. 31. num.* 19. Gregor. *in
Syntagm. par. 8. quæſt. 7. num.* 3. Chop. *d. lib. 3. tit. 6. in princip.*
19 Otho *d. cap.* 29. Nam lex Salica, † quæ filios excludit, ſo-
lùm habet locum cùm de regni Galliæ vel appanagij,
quod eſt pars coronæ, ſucceſſione agitur, non quoad
alia bona, quæ habentur à Rege ſiue in allodium, ſiue in
feudum, Benedict. *in cap. Raynutius verb. duas habens, num.
72. cum ſeqq.* Chaſſan. *in conſuetud. Burgund. tit. des fiefs verb.
choſes feudales, §. 5. num. 58. & 60. fol. mihi* 117. Gregor. *in
Syntagm. parte 1. lib. 6. tit. 12. num.* 6. Forcat. *de feud. cap. 7. nu.*
1. Chopp. *d. lib. 3. tit. 1. num. 9. cum addit. ad marginem.*

20 Quartò, quia etſi daretur † alia primogenitura, con-
ſuetudine ſeu præſcriptione inducta, ex d. atteſtationi-
bus probata, nihilominùs ea conſuetudo ſolùm in ſuc-
ceſſione ab inteſtato haberet locum, vt quantò minùs
fieri poſſit, ius commune lædatur, Alberic. *in dictio. verb.
feudum, col. 5. in fi. verſ. conſuetudo ergo.* Petr. à Gregor. *par.
4. quæſt. 10. num. 13. quæſt. 11. num. 1. 2. & 3. & par. 8. quæſt. 6.
num. 8. & 9.* poſt Bald. & alios & Intrigl. *cent. 7. art. 92.*
21 *num.* 14. Exemplo ſtatuti † ſtantibus maſculis fœminas
arcentis, quod ab inteſtato tantum intelligitur, Bald.
in l. 1. verſ. alios ſtatuto, Cod. de legit. hæred. Albert. Brun. *de
ſtatut. fœmin. exclud. artic. 8. quæſt.* 8. Natta *in d. tract. 12. qu.
vltima quæſt. princip. fol.* 12. Campeg. *d. tract. quæſt.* 54. Af-
flict. *in conſtit. in aliquibus quæſt. 5. num.* 15. Intrigl. *d. loco.*

Sed & in ſucceſſione ab inteſtato, † data capacitate 22
fœminarum in feudis, quæ notoria eſt in hac patria, &
tota Gallia, filia primogeniti, ſemel admiſſi, excludit
patruum, Anchar. *d. conſil. 339. nu. 7. cum ſeqq.* Couarruu.
variar. reſol. lib. 3. cap. 5. ſub. num. 5. verſic. rurſus ſeptimò, Mol.
lib. 3. cap. 4. num. 5. cum ſeqq. & cap. 6. num. 30. 31. 32. & 49.
Cancer. *lib. 1. tit. 12. de feud. num.* 47. & 49. Melchior Palaes
de maioratu par. 2. quæſt. 6. num. 7. cum ſeqq. præſertim *num.
12. &* 24. Petal. *in rubr. ff. de hæred. inſtit. num. 103. ver. ſed
poſtquam, fol.* 83. Burg. à Paz *in proœm. ll. Tauri num.* 66. 68.
vbi de Baronus loquitur, Schrad. *de feud. part. 7. cap. 4. nu.*
78. & nouiſſimè à Peguer. *in repetit. cap. 3. Regni Petr. verſu.
6. inſtans, à num. 91. vſque ad num.* 98. & alij, magno nume-
ro allegati *conſil. 3. num. 42. cum ſeqq.* vbi variis rationi-
bus confirmatur hæc ſententia, quam vbique terrarum
obſeruari affirmat Alexand. Rauden. de analogis *cap. 15.
num.* 292. idque † procedit tam in feudis ſecularibus, 23
quàm Eccleſiaſticis, Guerin. Piſo *in prælud. feud. cap.* 31.
num. 19. Nec mirum, cùm fœminæ ad Eccleſiaſtica
feuda faciliùs, quàm ad ſecularia admittantur. Gre-
gor. *in Syntag. part. 1. lib. 2. tit. 12. num.* 6. Garzon *de fœmin.
ad feud. limit. 19. num.* 126. Thom. de Marin. *tit. 11. de feu-
do fœmineo, num.* 23. & alij *conſil. 3. num.* 58. & alij paſſim
DD. ſuprà allegati, loquuntur in maioratibus feuda-
libus, & inter cæteros Curt. Tiraqu. Camer. Rauden. à
Peguera & Schrad. locis ſupra cit.

Quæ adeò vera ſunt, vt quamuis † maioratus eſſet te- 24
ſtamento inſtitutus, quo caſu eſt magis fauorabilis &
extendendus, & mentio maſculinitatis fuiſſet facta, in
vno tamen vel certis tantum gradibus, non omnibus,
nec indefinitè ac perpetuò, nihilominùs maioratus
tantùm haberet locum in gradibus in quibus eſt fa-
cta mentio maſculorum, nec ad alios extenderetur, &
extra eos filia excluderet maſculum remotiorem, Ti-
raqu. *de primog. quæſt. 10. num.* 25. Palaes *d. par. 2. quæſt. 6.
num.* 10. Grammat. *deciſ. 1. per totum,* præſertim *num. 28.
&* 29. Petr. Salazar omninò videndus *de vſu & conſue-
tud. cap. vltim. num. 29. 56.* maximè *verſic. nec intereſt & num.
61. & 62.* Alciato *d. de coniectur. mente, lib. 2. cap. 3. §. 4. num.
31. &* 34. Burgos à Paz *conſil. 29. num. 41. &* 57. Illuſtriſſ.
Mantica *de coniect. vltim. volunt. lib. 6. tit. vltim. num.* 6.
Auend. *ad ll. Tauri l. 40. gloſſ. 9. num.* 34. Mol. *lib. 1. cap. 5.
num. 37. &* 38. qua de re fusè *conſil. 1. num. 186. vſque ad num.
219. & conſil. 3. num. 48. cum. ſeqq.* vbi variis rationibus hæc
ſententia confirmatur, & in fortioribus terminis, cùm
ſcilicet infeudatio eſt facta alicui, & eius primogenito
maſculo, & de maſculo in maſculum deferentem no-
men & arma, ſupremi Senatus Pariſ. arreſto, de anno
1493. in fauorem filiæ deſcendentis ex d. primogenito,
contra maſculum deſcendentem ex ſecundogenito, pro-
nunciatum fuiſſe refert Charondas *aux memorables ob-
ſeruat. verb. fief in fin. & lib. 2. des Pandectes du droict Fran-
çois cap. 15. fol.* 151. Nec inſtandum aliquos † ex his eſſe 25
Hiſpanos, & fundari forſan in conſtitutionibus Hi-
ſpanicis; nam huiuſmodi conſtitutiones, quoad maiora-
tus ſucceſſionem, ſunt iuri communi conformes, vt te-
ſtantur Burgos à Paz *in proœm. ll. Tauri nu.* 85. Gutierr.
conſil. 13. num. 17. 26. 27. in caſu verò noſtro, in articulis
quidem nulla maſculinitatis mentio, teſtes quoque de
primogenito ſimpliciter loquuntur, exceptis tribus,
ſcilicet 1. 18. & 24. qui maſculinitatis quidem qualita-
tem adiiciunt, ſed in vno tantum gradu; ſcilicet in fi-
lio domini defuncti, ideóque extra eum gradum non
poteſt extendi, cùm illius filij, ſcilicet maſculi defuncti, &
remotiorum maſculorum ad excluſionem filiæ ſit di-
uerſa ratio; nec † ab vno caſu ad alium extenſio fie- 26
ri poſſit, vt ſuprà ex Burgos *conſil. 20. num.* 57. Surd *conſ.
316. num. 16.* & aliis ſuprà *num.* 8. fuit edoctum. Dicti-
que teſtes expreſſerunt id, quod † ſi non fuiſſet dictum

intelligeretur, quódque propterea naturam rei non alterat. *l. 3. d. in conditionibus, §. :. l. aliquem 107. ff. de conditionibus & demonſtr.*

28 Nonobſtat † doctrina Fabri *in §. caterum num. 4. verſ. & videtur de legit agnat. ſucceſſ.* Nam poſito, quòd contrarium ſentiret, quódque hic locus Baronia eſſet, quorum tamen neutrum eſt, vt docuimus *conſil. 4. num. 38. cum ſeqq.* Faber intelligendus eſſet in ſuo caſu, ſcilicet cùm primogenitus, relicta filia, deceſſit ante patrem, non ſi ſuperuixerit, & ſemel admiſſus fuerit; & ita intelligendum eſſe docent Chaſſan. *in conſuet. Burgund. rubric. 7. des ſucceſſions, §. 10. num. 57. verſic. Ioannes Faber, in §. caterum,* & Melch. Palaez *de maioratu, parte 2. quaſt. 6. num. 19.*

Secundò reſpondetur, Fabrum intelligendum eſſe, data conſuetudine prohibente fœminas ſuccedere in Baronijs, non ſi conſuetudo non ſit excluſiua ſucceſſionis fœminarum, ſed admiſſiua, qualis eſt in tota Gallia; quo caſu quæcunque detur primogenitura, modò ne maſculina perpetua, filia excludit patruum, & d. doctrina Fabri ſolùm procedit vbi ius feudale viget, vt in terminis docent Tiraqu. *de primog. quaſt. 14. num. 6.* & poſt eum Palaez *d. quaſt. 6. num. 19.* & aliàs reſpondetur vt *fusè in 4. conſil num. 38. cum ſeqq.*

Atque eæ quidem reſponſiones reſultant ex proprijs dicti domini Antonij documentis, nulla etiam habita ratione documentorum per d. dominum de Coſta productorum; ideóque condemnationem expenſarum d. dominus Antonius euitare non poteſt. Sunt & aliæ reſponſiones ex documentis d. dom. Franciſci reſultantes.

Quintò igitur reſpondetur, huiuſmodi depoſitiones teſtium, necnon poſitiones & confeſſiones ſuper quibus fuerunt factæ, quatenus prætenſam primogenituram reſpiciunt, omninò erroneas & falſas eſſe; & verius eſt, nunquàm ex vi d. primogenituræ prætenſæ in d. feudo ſucceſſum fuiſſe: Nam Giraudus Amici, dominus Rupisfortis, illud liberè in Giraudum de Simiana alienauit, qui cùm illud Guinoto eius filio primùm in contractu eius matrimonij donauit, is Guinotus erat ſecundogenitus, quo poſteà in amplioribus feudis hærede inſtituto, Berengarius vltimogenitus, ex vi teſtamenti paterni, & ceſſione fratris Guinoti, illud obtinuit. Ludouicus filius Berengarij non ſolus, ſed cum Reforſato, eoque primogenito ſucceſſit. Stephanus quidem filius primogenitus Ludouici ex vi teſtamenti paterni, quo fuerat hæres vniuerſalis inſtitutus, & quo tempore ab inteſtato Ludouicus credebatur mortuus, ex vi diuiſionis ſeu tranſactionis cum fratre Bartholomæo initæ id habuit. Melchior verò, vel quia vnicus filius Stephani vel ex vi contentorum in contractu eius matrimonij. Ianſanus primogenitus quidem Melchioris, ſed ex vi donationis in d. contractu matrimonij contentæ. Ioachimus verò, vltimatè defunctus, vnicus erat filius d. Ianſani, & tanquam hæres ipſius ex vi d. donationis habuit id omne quod in d. Caſtro contra Ludouicum patrem d. Antonij conſecutus fuit, vt poſteà *num. 74.* latiùs docebimus, omnia ſupradicta documenta deſignando. Certiſſimum eſt autem d. confeſſionum, & atteſtationum erronearum ac falſarum nullam habendam

29 eſſe rationem, † ſed ſtandum eſſe documentis, quę illis abſque dubio præponderant, præſertim vbi agitur de facto longinquo, & antiquo, vt hic, *in l. penult. C. ſi minor ſe maiorem dixerit*, Dec. *in rubr. extra de teſt. num. 3. text. in l. cenſus & monum. ff. de probat.* Bald. *ea l. penult. num. 5.* Alba *conſil. 64. num. 21.* Bald. *conſil. 445. num. 5 lib. 5.* Curt. iun. *in d. pactum quod bona fide, num. 4. C. de pactis, præſertim*

30 † quia d. confeſſiones, quatenus opus eſſet, legitimè reuocatæ fuerunt, quod ſtante errore facti quamuis acceptatæ & omni tempore fieri potuit, *l. error. Cod. de iuris & facti ignorantia c. fin.* & ibi DD. *de confeſſ.* Iaſ. *in l. 1. num. 7. C. de errore calculi etiam per heredem,* Iaſon *in l. cum teſtam. num. 1. & 5. C. de iuris & facti ignorantia,* Afflict. *deciſ. 233.* & ibi de Vrſil. & Piſanell. Nec huic † reſponſio- 31
ni, ſuper errore & falſitate fundatæ, obſtat quædam arbor genealogiæ dominorum Caſtri-noui, de qua deponunt teſtes 16. 19. 20. Nam bene intellecta vera eſt: demonſtrat enim dominos Caſtri-noui quinam mortis tempore fuerint, & eos ponit in recta linea, non autem qui eſſent primogeniti; ideóque Berengarius, quia tandem per teſtamentum patris, & ceſſionem Guinoti fuit poſt patrem dominus, ponitur in d. linea & poſt eum Ludouicus, quia per mortem Reforſati remanſit ſolus dominus; Stephanus deinde, quia teſtamento Ludouici hæres vniuerſalis; tum Melchior, quia ſolus.
Erroneas quoque † eſſe huiuſmodi depoſitiones in 32
alio capite, quo aliqui teſtes, ſcilicet 17. 19. 20. 23 & 26. deponunt, conſuetudinem generalem eſſe in Comitatu Venayſſino & prouinciis circumuicinis, qua vltimogeniti, quandiu antenati viuunt, non ſuccedunt in feudis & ſignoriis, pluſquam notorium eſt, & patet ex prædicta conſuetudine generali, qua feuda ſunt ad inſtar allodialium, & matrimonio Guinoti, tranſactione Stephani cum Bartholomæo, & aliis documentis etiam dicta falſitas conuincitur, de quibus in inuentar. *num. 48.* præterquam quòd dicti teſtes non legitimè, nec eo modo, quo deberent, ad faciendam fidem deponunt, & vtcunque ſit, hoc procederet in ſucceſſione ab inteſtato, & cùm agitur inter filios defuncti, non ſi agatur de filia eiuſdem per remotiores maſculos excludenda, vt fusè docui *conſil. 4. num. 87. cum ſeqq.*

Poſtremò, quia non obſtantibus dictis atteſtationibus, † & nulla earum habita ratione, dictus Ludo- 33
uicus pater dicti Antonij ea omnia, quæ ſibi, nulla habita ratione primogenituræ prætenſæ, competere poſſent, per tranſactionem de ann. 1574. cum dicto Ioachimo initam conſequutus fuit, ita vt cùm dicta primogenitura prætenſa, reiectis dictis atteſtationibus in fauorem Ludouici & odium Ioachimi, qui eas fieri curauerat, reiecta fuerit, non poteſt Antonius filius Ludouici in ſui fauorem contra Ioachimum donatarium dicti Ioachimi ea ſe iuuare, Benintend. *deciſion. 37. numer. 14.* qua de re *conſil. 3. numer. 169. & ſequentib.*

Non obſtat ſecundo loco prætenſa deciſio, nam
præter † quàm quòd ea nullam fidem facit; nec vim 34
aliquam habere poteſt, vt fusè doctum fuit *conſil. 3. num. 185. cum ſequentib.* præſertim quia huiuſmodi ſcriptura non eſt niſi atteſtatio notariorum recognitionis ſignaturæ Illuſtriſſimi Cardinalis Seraphini, cum inſertione copiæ, ſeu exemplaris eiuſdem prætenſæ deciſionis nullo vocato, & contra inhibitiones de non faciendo aliquas extractiones, niſi parte vocata, factas, abſque eo quòd ſignaturæ dicti Illuſtriſſimi Cardinalis veſtigium aliquod adſit, reſpondetur eodem modo, quo atteſtationibus. Etſi enim
eſſet ſententia de primogenitura iuris Francorum, † 35
de qua tantùm in libello fit mentio, intelligenda eſſet maximè, cùm indefinitè ſit probata, vt ſententia ſit conformis libello, *l. vt fundus ff. communi diuidundo,* Surd. *conſil. 273. lib. 2.* Sed etſi de alia intelligeretur, eſſet de ſimplici, præſertim cùm nulla qualitas maſculinitatis adiiciatur, ſed ſolùm dicatur, primogenituram eſſe probatam; in vtraque autem ex iis filia primogeniti excludit patruum; vt ſuprà doctum fuit.

Denique,

Denique, quamcumque tandem imaginari vellemus primogenituram in d.reſolutione contineri, cùm d.reſolutio tota fuerit in ſuſpenſo, & nulla ſententia ſequuta ſit, conſtito de errore d.atteſtationum, nulla haberetur ratio d.reſolutionis.

36 Non obſtat † homagium Giraudi Amici de anno 1244. tranſactio inter Stephanum & Bartholomæum inita de an. 1463. & alia inter Joachimum & Ludouicum de an.1574. tantum enim abeſt vt intentionem d. dom. Antonij adjuuent, quin potiùs ea ipſis validiſſima ſumuntur argumenta in fauorem d. Franciſci, vt infrà docebitur.

37 Non obſtat † homagium alterius Giraudi Amici de an.1364. quia etſi fiat ſimpliciter pro ſe & ſucceſſoribus, abſque vlla dictione vniuerſali, tamen ſubintelligitur tum propter proteſtationem in eo appoſitam, tum etiam ſine ea, propter homagium Roſtagni de Sabrano antiquius, de ann.1314. de quo poſteà cui propterea ſtandum eſt, Wult. *de feud lib.1.c.3.num.22.* Illudque primùm S^mo D.N. præſtitum, abſque vlla proteſtatione, in quo & dictio vniuerſalis, *omnibus*, & dictiones, *hæredibus & ſucceſſoribus*, junctæ adſunt, quotum vnumquodque ad conſtituendum feudum abſolutè hæreditarium ſufficit, vt infrà docebitur, &, his omnibus ceſſantibus, conſtitueret ſaltem ſtrictè hæreditarium, quod in hoc caſu ſufficeret ad victoriam cauſæ, vt infrà *num.71.* dicetur. Quæ reſponſiones procedunt inſpecto mero jure feudali, ſed data d.conſuetudine generali, quæ abſque dubio danda eſt, dictio 38 † ſimplex *hæredum*, vel, *ſucceſſorum*, pro, *quibuſcumque*, accipitur, Guid.Pap. *q.230.num.2.verſ aduertendum.* Bened. *in cap. Raynutius, verb. duas habens, nu.67.* A Petro *conſ.6.nu.26.verſ. & eſt nouiſſima.* Frecc. *lib.3. tit. de feud. hered. & mixto, num.19. fol.416.* & alij *conſ.3.num.109.* & 39 † quod magis eſt, etſi nulla hæredum vel ſucceſſorum mentio, ſed ſimpliciter conceſſio facta fuiſſet, A Petro *conſ.4.num.20. & ſeqq.* à Gregor. *part.4.q.15.n.9.* Oldrad. *conſ.159.num.9.* Paris. *conſ.15.nu.30. lib.1.* Jaſ. *in d.l. de quibus, nu.61.* quod euentus docuit: nam d. Giraudus nouem vel circa annis poſteà liberè d. feudum in Giraudum de Simiana, extraneæ familiæ, alienauit, vt ſuprà dictum fuit.

40 Non obſtat poſtremò † contractus matrimonij & conſtitutio dotis in eo contentæ, Guillielmetæ ſorori per Stephanum facta, de an.1469. & 12. Februarij, & renunciatione eadem die, ac quictancia de an.1467. junctis cum d.tranſactione inter Stephanum & Bartholomæum inita, ſufficienter enim reſponſum fuit in artic. incipientibus contradicendo & *conſ.3. num.195. cum ſeqq.* & præſertim quia in d. tranſactione fit mentio nedum Caſtri-noui, ſed etiam omnium bonorum nobilium & immobilium, & nominatim dominij de Coſta, condominij de Cauiſmontibus, & bonorum in loco ſancti Saturnini ſitorum, & Guillielmeta in d.contractibus, mediante conſtitutione dotis in pecunia, omnibus paternis juribus generaliter renunciat. At verò ſi aliqua incapacitas ex d. contractibus reſultaret, id eſ-
41 ſet quòd omnia bona in eis ſpecificata; vna enim, † eademque oratio plura bona etiam ſpecialiter ſpecificata complectens, & generale pactum vniformiter debet intelligi, & vno eodemque jure non diuerſo cenſeri, *l.jam hoc jure, §. ſed etſi alter,* & ibi Bart. *n.1. ff. de vulgari. l. quamuis, C. de impub.* Idem Bartol. *in l. an teſtam. nu.1. C. de teſtam. milit.* Oſaſc. *deciſ.81.n.9.* Surd. *conſ.31.nu.15.*
42 præſertim † cùm vnica eſt oratio & verborum conceptio, Surd. *conſ.45.num.37.* Cùm enim agitur de interpretatione actus, ea ſumi debet, quæ pariformiter omnibus conueniat, Crauet. *conſ.12.num.20.* Bec. *conſ.101. nu.65.* At verò notorium eſt d.Guillielmetam d.locorum de Cauiſmontibus & de Coſta & aliorum bonorum mobilium non fuiſſe incapacem, ſed capacem; ergo & d. quoque Caſtri-noui. Quod ſi dicatur, id fuiſſe ſpeciale in d.loco, certè id aliunde quàm ex d.contractibus, in quibus vniformis & æqualis debet fieri interpretatio, probandum eſt. Nam ſi aliqua eliceretur incapacitas ex d.contractibus quoad Caſtrum-nouum, eliceretur quoque quoad alia bona, quod cùm non fiat, nec quoque fieri debet vel poteſt quoad d.locum. Confirmatur illud, quia in d.contractibus nulla incapacitatis mentio, nec ratione illius pecuniam accipit in dote, ſed quia eam maluit in pecunia quàm in bonis, quia ſi ratione incapacitatis d.loci Caſtri noui id fieret, ſaltem cæterorum bonorum partem habuiſſet; ſed maluit dotem in pecunia, præſertim quia hæc omnia voluntariè geſta ſunt, nec vlla erat controuerſia, an Guillielmeta eſſet capax, necne? † Quod coad- 43
junatur, quia conſuetudo familiæ, vt filiæ, maſculis extantibus, cùm dote contentæ hæreditati renuncient, vel ad eam aſpirare non poſſint, non probatur ex eo quòd muliæ à maſculis excluſæ fuerint, niſi doceatur hoc vi & reſpectu talis conſuetudinis, vel quod talis eſſet conſuetudo, factum fuiſſe, quoniam teſtamentis aut conſenſu earum ſimilive modo factum eſſe potuit, Anchar. *d.conſ.339.num.8.* Corneus *conſ.125. num.1. verſ. quod autem vſque ad fin. lib.4.* Crauet. *conſ.197. nu.12.* Maſcard. *concl.430.n.1.*

Secundò reſpondetur, quia ſi aliqua conjectura incapacitatis ex d.contractibus eliceretur, ea tolleretur nedum ex contrarijs præſumptionibus, iiſque validioribus, ſed etiam ex claris probationibus, ex d.compoſitione cum Camera, homagijs, matrimonijs Gumoti & Melchioris, & tranſactione Joachimi; vna † enim 44
præſumptio tollit aliam, *l. cum de indebito, ff. de probat.* Alex. *in l. furioſum, nu.3. in fin. C. qui teſtam. facer. poſſ.* & alij *conſ.3. nu.197.*

Tertiò reſpondetur, ijs omnibus ceſſantibus quæ non ceſſant, ſi aliqua reſultaret excluſio fœminarum in d.familia inducta, quæ abſque dubio eo caſu generalis quoad omnia bona, non particularis quoad d.locum Caſtri-noui eſſet, cùm d.contractus de omnibus bonis concepti ſint, ea nihil faceret ad caſum noſtrum, ſed tantum procederet in ſucceſſione ab inteſtato, tum ex juris diſpoſitione, vt ſuprà edoctum fuit, tum ex confeſſione ipſiuſmet Stephani, qui non alia ratione in d.tranſactione ſe tanquam primogenitum præferendum contendebat, quàm quia Ludouicus pater, nullo teſtamento condito, vt tunc credebat, deceſſerat, ſed & in ipſa etiam ſucceſſione ab inteſtato filia primogeniti ſemel admiſſi excluderet patruum, nec caſu in illis contractibus comprehenſus, inter filios & filias defuncti, ad hunc extendi poſſet, vt ſuprà edoctum fuit.

Poſtremò reſpondetur, veriùs eſſe Guillielmetam fuiſſe excluſam à ſucceſſione, † quia Ludouicus pater 45
teſtamentum condiderat, in eoque hæredem vniuerſalem d.Stephanum inſtituerat, dictæque Guillielmetæ certam pecuniæ quantitatem, cùm nuberet, ſoluendam, titulo inſtitutionis particularis reliquerat, vt manifeſtè conſtat ex tranſactione ſeu alienatione inter Stephanum & Conſules Aueniōnis inita, de an.1469. & 7. Aprilis, *num.157.* & totum id quod in d.tranſactione inter Stephanum & Bartholomæum, ſeptem vel circa annis anteà aſſeritur, ab inteſtato ſcilicet deceſſiſſe, erroneum fuiſſe. Ex quibus conſtat d.Antonium nedum de jure ſuo non docuiſſe, ſed etiam de non jure ipſius manifeſtè conſtare; quod etſi ſufficeret, nihilominùs d. Franciſcus de jure ſuo per 21. fundamenta *conſ.3.* docuit, quorum præcipua hæc ſunt.

Primum eſt in d.conſuetudine generali, qua feuda
fuerant ſemper & ſunt ad inſtar allodialium, contra
quàm cùm nihil d. Antonius ſpeciale in loco Caſtri-
noui probauerit, abſque dubio d. conſuetudini & re-
gulæ in fauorem Franciſci ſtandum eſt, qua de re ſu-
prà in principio.

Secundum, (vt mittam quæ fusè de feudo empto,
46 quale eſt hoc, dixi *d.conſ.3.nu.73.* in † quo fœmina ſuc-
cedit, excluſis maſculis remotioribus, nulla habita ra-
tione juramenti fidelitatis, idque certiſſimè, ſi filia te-
ſtamento fuerit hæres inſtituta, Fabian.de Anna *con-
ſule.53.nu.3.*) quia hoc feudum fuit à familia Giraudo-
rum Amici ad familiam de Simiana, omninò extra-
neam, alienatum; vt patet ex d.Bulla Gregorij XI. de
47 an.1373.*nu.68.* At verò feudum † ſemel alienatum, ſem-
per manet alienabile, etiam in extraneum, in præjudi-
cium agnatorum, Socin.*conſ.67.nu.32.col.7.verſ.ſextò
reſpondetur, vol.1.* Brun.*conſ.105.nu.5.* Natta *conſ.322.nu.2.*
Burſat.*conſ.4.nu.17.verſ.conceſſio, & num.22.lib.1.* Surd.
conſ.105.num.12.& 15. & nouiſſimè Schrad.*in tract.feud.
part.7.q.2.n.31.* præſertim hoc caſu quo in agnatum eſt
tranſlatum.

Tertium, quia Camera in d.Bulla transfert jus ſuum
in Giraudum de Simiana, primum de d.familia d.feu-
di acquiſitorem, ejuſque hæredes & ſucceſſores, pro
ſe, ſuis hæredibus & ſucceſſoribus ſtipulantem. Et quia
ſub ea forma d.feudum, ex vi acquiſitionis tam juris
Giraudi Amici quàm Cameræ, tranſlatum fuit, quare-
nus anteà fuiſſet ex pacto & prouidentia ſiue ſimpli-
citer ſiue primogenij, factum fuiſſet alterius naturæ,
48 reſpectu à Giraudo de Simiana deſcendentium, † ſo-
lumque attendi debet forma in acquiſitoris inueſtitu-
ra à dom.præſcripta, id enim mutatio & qualitas per-
ſonarum operatur, Bald.*in c.1.§.hoc quoque, circa prin-
cip.de ſucceſſ.feud.* Alex.*conſ.28.num.1.& 2.vol.5.* A Perno
conſ.12.nu.2.& 3. Afflict.*deciſ.112.nu.5.* Pet.à Greg.*part.3.
q.7.num.45.& 46.* Roſent.*de feud.c.2.q.22.* poſt multos
quos refert *in gloſſ.litera A.* quo de fundamento fusè
conſ.3.nu.89.cum ſeqq.

Quartum, quia pro ſolutione dotis Guillielmetæ,
& legati ei relicti, pars territorij Caſtri-noui alienata
fuit per Stephanum, vt in d.tranſactione cum Conſu-
libus Auenionen.inita, quod fieri non potuiſſet, ſi fuiſ-
49 ſet ex pacto & prouidentia, † quæ nec alienari, nec o-
bligari, vel pignori dari poſſunt, Intrigl.*cent.1.q.51.num.*
50 14.25.66.92.129. Nec † ex cauſa dotis, non obſtante Au-
thentica, *Res quæ C.communis, de legat.* quæ ceſſat in feu-
dalibus *gloſſ.2.in verb.ſeu alienare cap.1.de prohibit.feud.
alien.per Frider.* Bald.*in c.1.§.donare qualit.feud.olim a-
liena.poſſit*, & communem aſſerit Jaſ.*in d.Authentica
Res quæ nu.26.* Wult.*de feud.lib.1.c.10.num.45.& 46.fol.*
51 605. Quod & in † majoratibus etiam non feudalibus
habet locum, Molin.*de primog.lib.4.tit.6.nu.25.* qua de
re *conſ.3.n.97.cum ſeqq.*

Quintum, quia hoc feudum etiam ſecluſa conſue-
tudine ſemper fuit, & eſt merè, purè & abſolutè hære-
ditarium, &, vt magis propriè loquar, degenerans ad
quoſcumque hæredes, fœminas etiam extraneas tran-
ſitorium, & tale eſſe varijs modis probatum fuit tam
in inuent. document. quàm *in d. conſ.3. num.100. cum
ſeqq.* Sed præſertim ex omnibus homagijs à trecentis
ſexaginta tot annis præſtitis, nimirum Giraudi Amici,
de an.1244. ex aduerſo producto *citra &c. niſi &c.* quod
52 pro ſucceſſoribus omnibus præſtatur: dictio † verò
ſucceſſoribus, idem operatur & ſonat, imò plus quàm
dictio, *hæredum*, etiam in materia feudali, Dec.*conſ.269.
num.1.* A Perno *conſ.4.num.17.& 20. verſ.& ſic apparet*,
Thom.de Marin.*tit.31.nu.15.& tit.5.num.25.* Pet. à Greg.
part.6.q.4. Intrigl.*cent.1.q.48.nu.51.& ſeqq.* A Peguera *in
repetit.d.c.3.verſ.2.ſi emptrò, num.10.* Roſent.*c.2.q.40.per
totam.* Dictio † verò, *omnibus*, idem operatur quod, *qui-* 53
buſcumque, etiam in materia feudali. & vnaquæque feu-
dum merè hæreditarium conſtituit, Thom. de Marin.
tit.5.nu.8. Tyber. Decian.*reſponſ.3.num.174.lib.4.* Ruin.
conſ.25.nu.6.lib.1. Menoch.*conſ.129.nu.10.* Wult.*de feud.
lib.1.c.9.n.21 fol.561.* Schrad.*par.7.c.3.nu.1.* Roſent.*c.2.q.
36.nu.6.* & alij *conſ.3.nu.102.* ad † quoſcumque hæredes 54
etiam extraneos tranſitorium Bald. *in c.1.in princip.n.
19.de prohib.feud.alien. per Frider.* Abbas *conſ.3.num.4.
circa medium vol.2.* Alexand.*in l. quædam §. nihil inter-
eſt, nu 2.circa fin.ff.de edendo, & in l.quod dicitur 2.nu.26.
circa finem, ff.de verb.obligat.* homagio Roſtagni de Sa-
brano, Abbati de an.1321.& ejuſdem Joanni 22.pro ſe,
ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus omnibus, per ipſum,
vti hæredem patris, præſtitis, & in cujus Roſtagni ho-
magio, Abbati præſtito, adeſt etiam † dictio, *in infini-* 55
tum, quæ ſola feudum abſolutè hæreditarium conſti-
tuit, A Perno *conſ.4.nu.19.* Curt.jun.*conſ.4.circa finem.*
Pet.de Greg. *part.4.q.3.verſ.item dicendum*, Intrigl.*q.5.
nu.198.* qua de re *conſ.3.nu.106.* Giraudi ejus filij, de an.
1335.pro ſe, ſuis hæredibus & ſucceſſoribus; quæ † duæ 56
dictiones ſimul junctæ conſtituunt feudum purè &
abſolutè hæreditarium ad extraneos, nedum fœminas,
tranſitorium, Socin.ſen.*conſ.257.col 4.verſ.aliquando &
ſecundo.& conſ.266.col.3.in fin.* Alexand.*conſ.173.num.1.
lib.2.* Curt.jun.*conſ.4.nu.24.* Pet.à Greg *part.4.q.15.n.10.
& parte 8 q 4.* & alij *conſ.3.nu.90.* et ſi ſeparatè conſtitue-
rent feudum ſtrictè hæreditarium. Alterius Giraudi,
de an.1364. Etſi enim dictio vniuerſalis non adſit, in-
telligitur tamen, propter proteſtationem in eo appo-
ſitam; ideoque ſecundùm d. homagium Roſtagni eſt
intelligenda, cui, vt antiquiori, ſtandum eſt, vt ſuprà
dictum fuit: Berengarij, de an.1412.in quo omnes pro-
miſſiones fiunt pro ſucceſſoribus quibuſcumque, † pa- 57
ria enim ſunt dicere, *pro ſucceſſoribus quibuſcumque*, vel,
pro hæredibus quibuſcumque, Philipp.Matth.*conſ.26.nu.
223.lib.3.inter conſ.VVult.* A Peguera, *d.repetit.verſ.ſe-
cundo nu.10.* & alij ſuprà citati circa dictionem, *ſucceſſo-
rum*: nec refert quòd non ſit in principali diſpoſitio-
ne, cùm ſit omnibus capitibus, d.diſpoſitionem ſeqq.
& toties repetita, & per eam non poteſt dici corrigi d.
principalem diſpoſitionem. Adde proteſtationem, quæ
omne dubium tollit, qua de re *conſ.3.nu.128.* Ludouici
de an.1422. quod tanquam filius & cohæres Berenga-
rij facit, & ex vi proteſtationis ſubintelligitur dictio v-
niuerſalis. Stephani non extat, ſed ex d. tranſactione
cum Conſulibus, pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus
quibuſcumque, factum fuiſſe exiſtimandum eſt; cùm
ad eos in d. tranſactione d. locum ſpectare aſſeratur.
Melchioris, de an.1506.pro ſe, ſuis hæredibus.& ſuc-
ceſſoribus, & cum proteſtatione etiam Jauſani, de an.
1536. & Joachimi de an. 1556.pro ſe, ſuis hæredibus &
ſucceſſoribus quibuſcumque. Certiſſimum † autem 58
eſt, feuda abſolutè hæreditaria, ad quoſcumque hære-
des, & legatarios etiam extraneos tranſire, & hanc opi-
nionem ſeruari in practica Curt.jun.*conſ.1. per totum.*
Clarus §.*feudum q.9.nu.2.* & alij *conſ.3.num.104.* & fœmi-
nâ † etiam extraneam in eo admitti poſſe, in præjudi- 59
cium agnatorum, Intrigl.*q.50.nu.144.* Roſent.*c.2.q.37.
num.4.* Et † conſenſum domini non eſſe neceſſarium, 60
Wult.*lib.1.c.9.nu.74.* Mozz.*in tract.de feud.tit.de ſubſtit.
& quomodo acquir.feud.num.95.* fœminam, inquam, ſuc-
cedere † etiam ab inteſtato, nulla ordinis ſucceſſiui 61
habita ratione, in quo lapſus eſt Menoch.*conſ.391.nu.
13.& ſeqq.* præſertim *nu.15.* vt in terminis docent Socin.
ſen. *conſ.257.* poſt Bald. Jacob. de Beluiſo. & Martin.
Laudenſ *colum.4.in fin. verſ.aliquando & ſecundo*, Pariſ.
conſ.12.num.19.cum ſeqq.lib.1. Natta *conſ.459.num.8.& 9.*
Ruin.

Roin.*conſ.16.nu.5.cum ſeqq.lib.1.* & fusè *conſil.3.num.126.*
62 *cum ſeqq.* Et quæ homagia ab omnibus † impugnatio-
nibus fuerunt defenſa,*d.conſ.3.nu.108.cum ſeqq.* præſer-
tim quoad clauſulam, *qui de jure*, quòd ſcilicet ea clau-
ſula non ſit in principali diſpoſitione; ſed eſt tantùm
in vno ex capitibus acceſſorijs & exequutorijs, eóque
63 inter varia immixto, quæ propterea non † immutat na-
turam formulæ principalis, Deci. *conſ.193.num.5.& 6.*
Pariſ.*conſ.23.n.42.lib.1.* & alij *conſ.3.n.117.cum ſeqq.* præ-
64 ſertim quia ea † fieri debet interpretatio, qua non cor-
rigantur præcedentia *l.nam ad ea, ff.de cond.& demon-
ſtrat.* & fusè *conſ.3.nu.112.cum ſeqq.*

Secundò reſpondetur, quòd etſi eſſet in principali
diſpoſitione, non reſtringeret dictionem vniuerſalem,
cùm non reſtrictiuè ad dictionem, *omnibus*, ſed amplia-
tiuè ad dictionem, *Ego*, ſit appoſita, vt ſcilicet ipſe, &
qui de jure ſuccedent, qui ſcilicet ſunt omnes & cu-
juſcumque qualitatis ſucceſſores, per quos ſimplici-
ter & abſolutè promiſſio fit, & ſic tam fœminæ quàm
extranei, qua de re *conſ.3.nu.19.*

Poſtremò, vt mittam alias reſponſiones in eo con-
tentas, eæ procedunt attento mero jure feudali, † ſed
65 data d. conſuetudine generali, quæ eſt notoria in hac
patria & tota Gallia, & nominatim in lingua Occita-
na, vbi d.homagium de an.1244.fuit præſtitum, Joan.
Raynaud.*in comprehenſ.juris feud.in princip.n.26.& 27.
in fin.& 28.* ea clauſula de ea conſuetudine, & non de
jure feudali intelligenda eſt, Marin. Frecc.*de ſubfeud.
lib.3.tit.2.de feud. Antiq.num.19.fol.392.* Gabriel *lib.6.tit.
de conſuetud.concl.1.num.1.& 10.* Maſtril.*in addit.ad Gre-*
66 *gor.part.3.q.3.* Cõſuetudo † enim loci dicitur jus com-
mune in d.loco, Bald.*tit.de pace Conſtantia,nu 22.* Rota
Genuenſ. *deciſ.16.n.12.& 13.& deciſ.438.nu.3.* & conceſ-
67 ſio feudi † & inueſtitura intelligitur ſecundùm con-
ſuetudinem in patria vigentem, Oldrad.*conſ.159.nu.9.*
Pariſ.*conſ.13.nu.30.lib.1.* Burſat.*conſ.50.in fin.lib.1.* Wult.
de feud.lib.1.c.7.nu.20.fol.133.& nu.56.fol.198.& lib.2.c.
68 *3.nu.23.& conſ.5.nu.13.lib.2.* Et data † d.conſuetudine,
ſub legitima ſucceſſione comprehenditur fœmina,
Deci.*conſ.269.n.1.* qua de re fusè *d.conſ.3.n.121 cum ſeqq.*

Sextum, quia ſecluſa d.conſuetudine, & poſito, nul-
lam eſſe dictionem vniuerſalẽ vel aliquid aliud quod
conſtitueret feudum abſolutè hæreditarium; ſaltem
ſtrictè, quod vocant, hæreditarium eſſet, quod abſque
vlla adjectione hæreditarium DD.vocant; nulla enim
eſt dictio, aut quid aliud in d.homagijs, aut alijs do-
cumentis quod hoc feudum ex pacto & prouidentia
conuincat, ſed dictio, *hæredum*, vel *ſucceſſorum*, adeſt,
quo caſu feudum eſſe hæreditarium certiſſimum eſt,
69 vt † de dictione, *hæredum*, teſtantur Dec.*conſ.390.nu.5.*
Mynſing *obſeru.67.cent.3.* Roland. à Val.*conſ.28.n.5.lib.
3.* fuſiſſimè Intrigl.*cent.1.q.48.nu.4.* Et Hartman.Piſtor.
qq.lib.2.part.1.q.1.per tot. præſertim *n.57.& 81.cum ſeqq.*
& de dictione, *ſucceſſorum*, Deci.*conſ.269.nu.1.* A Petro
conſ.4.n.17.ver.& ſic apparet, Intrigl.*cent.1.q.48.nu.51.* &
70 de quo DD.intelligendi ſunt † quoties feudi hæredi-
tarij, abſque vlla adjectione, mentionem faciũt, Hart-
man.Piſt.*qq.lib.2.part.1.c.1.nu.41.* At verò in feudo hæ-
reditario, quidquid ſit in inſtitutione hæredis, hoc ta-
71 men certiſſimum eſſe, quòd ſi inter † viuos alienatum
fuerit, præſertim in vnum ex comprehenſis in Inueſti-
tura, alienationem in præjudiciũ proximiorum agna-
torum tenere, nec eam proximiores reuocare poſſe,
Curt.jun.*conſ.139.nu.26.* Deci.*conſ.390.n.14.* Campeg.in-
ter conſilia Bruni, *conſ.11.col.4.in fi.* Pariſ.*conſ.4.nu.31.cum
ſeqq.lib.1.* Grat.*reſponſ.4.n.40.cum ſeqq.n.58.lib.1.* Marta
voto 97.n.4. hancque communem poſt multos aſſerit
Atius Pinell.*in l.1.part.3.num.93,C.de bon.matern.* & In-
trigl *q.51.n.95.cum ſeqq.* & receptiorem Burſat.*conſ.2.nu.*
37.& conſ.3.n.27.lib.1. & alij *conſ.3 n.48.* Etſi hæredes vl-
timo defuncti eſſe non poſſint, vt quia non fuerint ab
eo inſtituti, ſed alij, Alex *conſ.10.n.14.lib.3.* Socin.inter
conſ. Bruni *conſ.10.n.11.& 17.* Franciſc.Curt.*in tract.de
feud.part.1.q.8.n.20.* Ferrar.Monta.*in vſib.feudo.lib.1.c.6.
verſ.quinto loco*, Natta *conſil.464.in fin.* Roland à Valle
conſil.23.n.52.lib.1. qui plures refert. Alienationis † au- 72
tem nomine etiam in materia feudali donatio conti-
netur *c.1.§.donare qualit.feudum olim alien.poßit,* Wult.
de feud.lib.1.cap.10.num.45.fol.604. Dixi præſertim, quia
etiam in extraneum facta tenet, ſed eo conſenſus do-
mini tacitus vel expreſſus, DD.*in c.1.de prohib.feud.a-
lien.per Frider.* Wult.fusè *c.10.n.64.fol.615.* Schrad.*par.
8.c.4.n.3.* ſaltem ex poſtfacto requiritur, propter ipſius
intereſſe quod ceſſat quando in agnatum facta eſt, vt
patet ex d. DD. At verò in noſtro caſu Joachimus ex
parte patris Joachimo auo materno agnatus, per dona-
tionem ab eo factam, hoc feudum conſequutus eſt, &
ad homagium admiſſus per R. Rectorem Comitatus,
& authoritate Illuſtr. tunc Vicelegati in poſſeſſionem
immiſſus. Sed de hoc fundamento fuſiſſimè *conſil.3.n.
135.vſque ad n.150.*

Septimum, quia pro hoc feudo præſtatur annuus
cenſus, vacca ſcilicet diuerſi coloris, quam *Calliam* vo-
cant; nunc verò, loco illius, octo floreni. At verò in
hujuſmodi feudo, † quod conditionatum vocatur, 73
fœmina ſuccedit, nulla ordinis ſucceſſiui habita ra-
tione, niſi tenor inueſtituræ repugnet, & non obſtan-
te juramento fidelitatis, Benedict.*in c.Raynutius,verb.
duas habens,nu.33.* Menoch.*conſil.65.num.12.& 13.* Grat.
reſponſ.9.n.154.lib.1. Burſ.*conſ.150.num.59.vol.2.* fuſiſſimè
Thylm.de Benignis *in obſeruat. ſtatuum imper. reſponſ.
teſtam.feuda.nu.7.& ſeqq.& 63.cum ſeqq.*

Octauum, quia in d. feudo † aut non primogeniti 74
ſucceſſerunt, aut non ſoli; aut ſi ſoli, alio quàm præ-
tenſæ primogenituræ jure: nam Guinotus, cùm ei in
contractu matrimonij donatum fuiſſet, erat ſecundo-
genitus; & cùm illud deinde Berengarius, tam ex vi
teſtamenti paterni, quàm ex remiſſione per Guino-
tum factæ, illud habuit, erat ſecundò & vltimò geni-
tus d.Guinoto per prædeceſſum Bertrandi, Ribaudo
facto primogenito, vt conſtat ex contractu matrimo-
nij d. Guinoti *ſub num.84.* & tranſactione de an. 1396.
num.85. & alia inter Delphinetam filiam d. Bertrandi
Ribaudi, & filium d.Guinoti, de anno 1406.*num.158.*
necnon ex traditione clauium d. Berengarij de anno
Romæ producenda, in qua
disertè aſſeritur, ex vi d.teſtamenti Berengarium eum
locum habuiſſe, & teſtibus 21.22.23. ſuper hoc exami-
natis. Ludouicus filius Berengarij non ſucceſſit ſolus,
vt ex ejus homagio *num.75.* Nec obſtat quòd, in con-
firmatione priuilegiorum Caſtri noui, dicatur hæres
ſimpliciter; nam qui cohæres, eſt hæres, ſed dictiones,
conjunctim, vel, *diuiſim*, in homagio appoſitæ, rem cla-
riſſimam reddunt. Stephanus filius Ludouici ex vi te-
ſtamenti paterni, vt ex d. tranſactione cum Conſuli-
bus Auen. inita conſtat *num.157.* & quo tempore cre-
debatur Ludouicus mortuus ab inteſtato ex vi tranſ-
actionis cum patre Bartholomæo initæ, *num.36.* Mel-
chior filius Ludouici, vel quia vnicus, vel ex vi con-
tentorum in contractu ſui matrimonij, *ſub numer.88.*
Janſanos autem ex vi donationis in eo matrimonio
contentæ, cujus filius vnicus & hæres Joachimus ex
vi d. donationis contra d. Ludouicum patrem d.An-
tonij id obtinuit: Vſus † verò & obſeruantia ſequuta 75
quale fuerit feudum demonſtrat, Menoch.*conſil.812.
num.4.*

Nonum, quia † quoties primogenitura dicitur ab 76
vno cœpta, ſi in eo falſa demonſtretur, omnis præſcri-

prio, etiam immemorabilis, poſteà ſequuta corruit, Molin. *de primog. lib. 2. cap. 6. num. 63.* qua de re *conſ. 3. nu. 161.* At hæc, quæ aſſeritur in d. atteſtationibus, dicitur cœpta à Giraudo de Simiana, ſeu Berengario ejus filio, quod falſum; Giraudus enim liberè acquiſiuit, vt ex d. Bulla Gregorij *num. 68.* Berengarius autem erat vltimogenitus, vt ex d. duabus tranſactionibus de anno 1396. & 1406. *ſub num. 83. & 1.8.* & teſtibus, necnon ex remiſſione per Guinotum facta, Romæ producendo de anno quod animaduertens aduerſarius, voluit eam in ſuis articulis à Ludouico incipere, ſed falsò, vt ex homagio d. Ludouici, & ex tranſactione Stephani ejus filij cum Bartholomæo, vbi rejicitur primogenitura, quam prætendebat.

77 Decimum, quia de d. feudo domini † ejuſdem
ſemper liberè & in quemcumque voluerint diſpoſuerunt, abſque eo quòd vnquam vlla fuerit habita ratio naturæ feudi ex pacto & prouidentia, ſiue ad primogenium, ſiue ſimplex dixeris. Nam Giraudus Amici liberè d. locum vni ex filijs prælegauit, vt conſtat ex tranſactione inter Petrum Amicum patruum & Giraudum Amicum nepotem de anno 1237. & 4. Februarij: & alius Giraudus Amici, poſt Roſtagnum de Sabrano & Giraudum Amici, d. Roſtagni filium, in dicto loco ſucceſſor, liberè in Giraudum de Simiana, alterius familiæ, id tranſtulit, vt conſtat ex dicta Bulla Gregorij X I. *ſub num. 70.* Is verò Giraudus liberè etiam in Guinotum, vt in ejus matrimonij contractu *num. 84.* Ex quo etiam validum & ſeparatum fundamentum *in d. conſil. 3. num. 163.* deſumptum fuit, & cui nunquam per aduerſam partem fuit reſponſum, præſertim quòd in eo eſt de pacto, quòd vnus vel plures filij maſculi ex eo matrimonio naſcituri in
78 eo ſuccedant. Ex † eo enim, quòd plures ſuccedere
poſſunt, natura primogenij excluditur, Petr. à Gregor. *parte quarta, quæſt. 1. num. 9.* Et in eo quòd vnus poteſt ſuccedere natura ex pacto & prouidentia ſimpliciter, *cap. 1. §. omnes filij*, & ibi per DD. *ſi de feudo fuerit controuerſia, cap. 1. in princip. de ſucceſſ. feud.* Socin. *conſil. 167. col. 6. in princip.* Menoch. *conſ. 8. 2. num. 6.* Rurſus idem Giraudus de Simiana Guinoto, facto primogenito per prædeceſſum Bertrandi Ribaudi ejus primogeniti, eoque hærede inſtituto, in Caſtris & locis in prouincia exiſtentibus, onere adjecto vt jus ſibi ex d. donatione cōpetens Berengario cederet, d. Berengarium liberè in d. Caſtro-nouo & bonis Comitatus inſtituit; vt ſuprà eductum fuit, & clariſſimè probatur ex traditione clauium dicti Berengarij: Ludouicus filius Berengarij liberè Stephanum hæredem vniuerſalem inſtituit, eaque de cauſa d. locum Caſtri-noui obtinuit. Sed & quo tempore, credebatur dictus Ludouicus ab inteſtato mortuus, Stephanus, quamuis aliquod jus primogenituræ ab inteſtato, à quo fuit repulſus, prætenderet, teſtamento tamen aliter potuiſſe diſponere fatetur in d. tranſactione de anno 1363. Stephanus verò in fauorem primogeniti ex Melchiore vnico filio naſcituri; vt conſtat ex ejus matrimonio *ſub num. 88* Nec extra eum primogenituram extendit, & quæ donatio effectum habuit contra Ludouicum patrem Antonij, & ex vi illius, non alterius primogenituræ excluſus fuit, vt patet ex tranſactione inter ipſum & Joachimum vltimatè defunctum inita de anno 1574. & ex qua donatione, quæ vt jam dictum eſt, effectum fuit ſortita, prætenſa primogenitura, & omnis natura feudi ex pacto & prouidentia excluditur; primogenitura quidem, quia ad vnicum filium ex eo & non alio matrimonio naſciturum, non fuiſſet reſtricta: ex pacto verò & prouidentia ſimpliciter, quia ſi tale fuiſſet feudum, Ludouicus, non obſtante d. donatione, dimidiam partem Caſtri-noui conſequutus fuiſſet, qua de re fuſiùs *conſ. 3. num. 168.* Nec ijs obſtat
† quod ex aduerſo dicitur, fœminas nunquam ſuc- 79
ceſſiſſe ab illo Giraudo de Simiana huc vſque, id enim accidit, vel quia nullæ erant, vel quia pater in teſtamento filium vniuerſalem hæredem inſtituerat, vel quia juribus paternis in contractu matrimonij renuntiauerant, vel quia caſu (caſu quo Ludouicus ab inteſtato deceſſiſſet) maluerunt pecuniam in dote quàm bona habere; ſed ex vi primogenituræ prætenſæ, vel feudi ex pacto & prouidentia, vel incapacitatis fœminarum, nunquam, vt in ſimili reſpondent Ancharan. *d. conſil. 339. num. 8.* & Joan. de Amicis *tit. qui feuda dare poſſunt, §. in hac cauſa, in fine, fol. 115.* Nec ex eo quòd multæ filiæ per maſculos fuerint excluſæ, probatur conſuetudo ipſarum excluſiua, niſi doceatur ex vi dictæ conſuetudinis factum fuiſſe; cùm ex alia cauſa, teſtamento ſcilicet, vel quia filiæ maluerint pecuniam, ſimiliue modo accidere potuerit, Maſcard. *concluſione 430. numer. 1.* & alij ſuprà citati *numer. 43.*

Undecimum, quia quoties aliqui dicta primogenitura prætenſa niti voluerunt, ea fuit rejecta, & illius, nulla habita ratione, vnoſquiſque portionem ſuam conſequutus fuit, vt conſtat ex dicta tranſactione Stephani cum Bartholomæo, per quam ſolum locum Caſtri-noui reuera fuit conſequutus, vt fusè in inuentario documentorum fuit demonſtratum, & nihilominùs onera & debita hæreditaria in
ſe ſuſcipit, † ad quæ in vtilitatem majoratus non 80
contracta ſuccedens ex primogenitura non tenetur, text. *in cap. 1. de ſolut.* Alexand. *conſil. 19. num. 2. & 30. lib. 5.* Molin. *de primogen. cap. 10. num. 29. lib. 1.* Anton. Gomeſ. *ad l. Tauri l. 40. num. 72.* Auend. *ad eandem l. gloſſ. 1.*
num. 70. ſicut † nec ſucceſſio in feudo ex pacto & pro- 81
uidentia ſimpliciter, Intrigl *cent. 1. q. 51. num. 129.* Ruin. *conſ. 38. num. 1.* & nouiſſimè Wult. *de feud. cap. 9. num. 115. fol. 151.* ex pacto etiam ſubſtitutionis in ea tranſactione appoſito demonſtratur, rejectam fuiſſe hujuſmodi primogenituram; quia de re fusè *conſil. 3. num. 166.* Et deinde, cùm d. Joachimus primogenituram juris Francorum deduxiſſet, ea fuit rejecta, & illius nulla habita ratione, Ludouicus omne jus ſuum conſequutus fuit ex vi d. tranſactionis de anno 1574. ſolumque habita fuit ratio donationis in contractu matrimonij Melchioris initæ, vt fusè edoctum fuit *in art. duplicatorijs, & in inuent. docum. numer. 31. cum ſeqq. & conſil. 3. numer. 169.* Ita vt d. Antonius amplius ea ſe juuare non poſſit.

Poſtremum, vbi in dubio † verſaremur, (in quo ta- 82
men non verſamur, immò ſumus in terminis clariſſimis) fauore priſtini ſtatus, quo fœmina æqualiter cum maſculis ſuccedit, & odio excluſionis pro fœminis reſpondendum eſt, Molin. *de primog. lib. 3. c. 4. num. 15. 18. 19. 21. & 22. & cap. 5. num. 73.* Socin. jun. *conſ. 1. num. 46. lib. 1.* Burgos à Paz *in proœm. ll. Tauri nu. 49.* etiam in feudalibus Garzon. *de fœm. ad feud. admitt. limit. 46.* Intrigl. *cent. 2. art. 2. nu. 434.*

Non eſt omittendum ex aduerſo, magnam † fieri 83
vim in eo, quòd d. dominus de Cederon prætendit d. locum Caſtri-noui eſſe Baroniam. Sed varijs modis reſponſum fuit *conſ. 3. nu. 198. verſ. poſtremò cum ſeqq.* præſertim negando eſſe Baroniam, vt reuera non eſt, vt patet ex d. Bulla Gregorij X I. & omnibus homagijs, & documentis ſuprà mentionatis, & *in inuent. document. num. 47.* Nam ſi quando Joachimus auus, vel etiam hic noſter, ſe dixerint Barones dicti loci, aut eum Baroniam vocauerint, hoc fuit erroneè. Deinde, etſi eſſet Baronia, † dicta conſuetudo generalis 84

Digitized by Google

habet etiam locum in Baronijs, vt in indiuiduo de omnibus Baronijs Comitatus eductum fuit, & d. do-
85 ctrina, † filiam primogeniti admiſſi patruum præferens, in Baronijs habet locum, Mol. *lib.3.cap.4.num.5.*
86 *& conſ.3.num.36. & 45.* Poſtremò † etiam de jure feudali *C. Imperialem de prohibit. feudor. alien. per Frider.* non habet locum, niſi in Baronijs magnis, qualis hæc notoriè non eſſet, cùm certo loco, eique ſola abſque dependentijs eſſet adſcripta, Cannet. *in c. volentes § & pariformiter num.35.fol.73.* Sed & in magnis d. caput introducens primogenituram eſt abrogatum, qua de re *conſ.3.num.202.*

CONSILIVM XVII.

ARGVMENTVM.

DE conſuetudine, qua feuda ſunt ad inſtar allodialium in Gallia & Comitatu Venayſſino.

De feudo abſolutè vel ſtrictè hæreditario, vel ex pacto & prouidentia.

De primogenitura juris Francorum, vel alia.

De extenſione in illis de gradu ad gradum, vel caſu ad caſum non facienda.

SVMMARIVM.

1 *Feuda in Gallia & omnibus prouincijs cis Alpes conſtitutis, & nominatim in Comitatu, ſunt ad inſtar allodialium, quoad liberam alienationem & ſucceſſionem.*

2 *Quæ quamuis ſine conſenſu domini alienari poßint, debet tamen poſtea inueſtitura ſumi, laudemium ſolui, & ita poſſeßio capi, alioquin feudum incideret in commiſſum.*

3 *Dictáque conſuetudo viget in Comitatu, etſi aliquæ darentur conceßiones ſub natura feudi ex pacto & prouidentia, quales tamen ante an.1447. nullæ fuerunt, vel nunc ſunt.*

4 *Locus Caſtri-noui eſt vnitus Comitatui, & quamuis eſſet ſeparatus, non propterea minùs d. conſuetudo in eo locum haberet.*

5 *Feudum ſemel alienatum, ſemper manet alienabile etiam in præjudicium agnatorum.*

6 *Noua forma in mutatione præſcripta conſideranda eſt, nulla habita ratione antiquæ naturæ feudi.*

7 *Feudum conceſſum alicui, & ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus, eſt abſolutè hæreditarium, ad quoſcumque etiam extraneos tranſitorium.*

8 *Feuda nec alienari, nec obligari poſſunt, ſicut nec res majoratui ſubjecta.*

9 *Auth.* res quæ C. communia de legat. *ceſſat in feudalibus.*

10 *Dictiones,* omnibus, *&* quibuſcumque, *in materia feudali idem operantur, & vtraque feudum abſolutè hæreditariam conſtituit.*

11 *Dictiones,* hæredibus; *&,* ſucceſſoribus *in materia feudali idem ſonant, & vnaquæque feudum hæreditarium conſtituit.*

12 *Quòd ſi dictio,* omnibus, *vel,* quibuſcumque, *adjiciatur, conſtituet feudum abſolutè hæreditarium, ad quoſcumque hæredes, etiam extraneos, tranſitorium.*

13 *Dictio,* in infinitum, *conſtituit feudum abſolutè hæreditarium.*

14 *Feudum ex pacto & prouidentia eſt, quod datur alicui & liberis.*

15 *Si autem conceſſum ſit alicui & liberis hæredibus, eſt mixtum.*

16 *Quod ſi alicui & hæredibus, eſt hæreditarium, quod ſtrictè, vel ſecundùm quid vocant.*

17 *In feudo ex pacto & prouidentia, qui vult ſuccedere, debet eſſe proximior agnatus, etſi non ſit hæres: at in mixto debet quoque eſſe hæres hæreditatis & bonorum; nec ſufficit ſi ſit hæres ſanguinis.*

18 *In quo vltimus poſſeſſor vnum alteri ejuſdem gradus præferre, non tamen poſtergare gradum poteſt.*

19 *At in hæreditario poteſt gradus poſtergare, & remotiorem agnatum proximiori præferre, idq; abſque dubio, ſi per alienationem inter viuos factum ſit.*

20 *Feudum antiquum duplex, hæreditarium, & ex pacto & prouidentia.*

21 *Feudum hæreditarium vnicum eſt, à mixto omninò diſtinctum.*

22 *Feudum abſolutè hæreditarium tranſit ad fœminas etiam extraneas.*

23 *Data conſuetudine, qua feuda ſunt ad inſtar allodialium, dictio,* pro hæredibus, *vel,* ſucceſſoribus, *pro quibuſcumque intelligitur.*

24 *Clauſula,* qui de jure, *intelligitur de conſuetudine in patria vrgente.*

25 *Si primogenitura dicatur in vna cœpta, & in eo falſa doceatur, omnis præſcriptio, etiam immemorabilis, inde ſequuta, corruit.*

26 *Depoſitiones teſtium, ſecundùm articulos & in eis contenta, intelligendæ ſunt.*

27 *De jure Francorum filia primogeniti admiſſi excludit patruum.*

28 *In eo quòd filia primogeniti excludit patruum, non eſt alteratum jus Francorum per conſtitutiones Siculas, ſed cum per prauam conſuetudinem filia excluderetur, per eas ad priſtinam naturam reductum fuit.*

29 *De jure Francorum fœminæ ſunt primogenituræ capaces, etiam ad excluſionem remotioris maſculi.*

30 *Lex Salica tantùm habet locum, cùm de Regni Franciæ, vel appanagij, quod eſt pars Coronæ, ſucceßione agitur.*

31 *In alia quoque quàm juris Francorum primogenitura, filia primogeniti, data capacitate fœminarum, excludit patruum.*

32 *Etſi maſculorum ſit facta mentio in vno vel pluribus gradibus (non omnibus, vel indefinitè vt & perpetuò) tamen extra eos gradus filia excludet remotiores maſculos.*

33 *In primogenituris, etiam maſculorum in certis gradibus facta mentione, non fit extenſio ad alios gradus.*

34 *Si conſuetudine vel præſcriptione fœminæ per maſculos excluſæ fuerunt, ea cantùm habebit locum in ſucceßione ab inteſtato.*

35 *Feudum Eccleſiaſticum dicitur, quod de rebus Eccleſiæ conceſſum eſt.*

36 *In feudis Eccleſiaſticis fœmina facilius quàm in ſæcularibus ſuccedunt.*

ETſi ſufficeret dicere, quòd non conſtat de jure domini Antonij de Simiana, domini de Cedeton, quia actore non probante, reus eſt abſoluendus: &, quod magis eſt, ex proprijs documentis de non jure ipſius conſtet: Nihilominus dominus Franciſcus de Simiana, dominus de Coſta vti pater & legitimus adminiſtrator perſonæ & bonorum domini Joachimi ejus filij, domini Caſtri-noui in Comitatu Venayſſino Caualliceen. diœceſis, donatarij d. loci, & hæredis vniuerſalis, cum beneficio legis & inuentarij, æterius Joachimi ejus aui materni, per quindecim fundamenta in articulis duplicatorijs, de jure d. filij clariſſimè docuit. Sed & ſunt alia, tam ex documentis jam prædictis, quàm ex alijs poſteà habitis reſultantia, eaque validiſſima & certiſſima, fuſiùs in tertio conſilio deducta: ex quibus omnibus & ●tum ſingulis conſtat, ſemper licuiſſe & licere dominis d. Caſtri noui, de d. loco liberè in quemcumque, etiam extraneum, diſponere, & diſpoſuiſſe, diſpoſitionesque effectum habuiſſe; ſicut cuilibet domino de re ſua allodiali licitum eſt, nullamque vnquam primogenituram neceſſariam perpetuam in fauorem maſculorum, aut naturam feudi ex pacto & prouidentia, quæcumque tandem illa ſit, ſiue primogenium, ſiue ſimplex, in d. loco, & rationem ejuſdem fuiſſe, vel eſſe. Ideóque Fiſcum nullum intereſſe prætendere poſſe in lite, quæ nunc ratione d. loci vertitur inter d. dominum Antonium agentem, & d. dominum Franciſcum, nomine quo procedit, ſe defendentem, minùsque in alia cauſa quàm ſeparatim ratione prætenſæ nullitatis homagij, ac reparationis ejuſdem ſeu prætenſorum attentatorum Aduocatus Fiſci Auenion. juncto d. domino Antonio, mouit contra d. dominum Franciſcum, nullaque alia ratione Aduocatum Auenion. moueri in hac cauſa, quàm vt ſub prætextu intereſſe Fiſci, quod nullum eſt, gratificetur d. domino Antonio, & injuſtè vexet d. dominum Franciſcum. Ex quibus pauca ſubjiciam, vt ex ijs, cognita veritate, agentes pro Fiſco Romæ non ſinant ſe falſis ſubreptionibus decipi.

1 Primum eſt, quia † ea eſt conſuetudo vniuerſalis in hoc Comitatu & tota Gallia, vt feuda ſint ad inſtar allodialium, quoad liberam alienationem, & ſucceſſionem, nullo ſexus, vel familiarum diſcrimine habito: adeò vt illi regulæ & conſuetudini omnino ſtandum ſit, niſi nominatim de contrario in aliquo feudo ex conceſſione ejuſdem conſtet, de qua conſuetudine in Comitatu nedum Bertrandus atteſtatur *conſil.*237.*num.*1.*lib.*6. ſed de omnibus prouincijs cis Alpes conſtitutis, Guilliel. Benedictus *in cap. Raynutius, verb. duas habens, num.*67.*cum ſeqq. extr. de teſtam.* Jaſ. *in l. de quibus, num.*64 *ff. de ll.* Intrigl. *de feud. cent.*1.*tit.*50.*num* 78. idque fuit ſemper obſeruatum, Bened. *in dict. cap. Raynutius, in verb. & vxorem nomine Adelaſiam.* Dec. 5. *in princip.* Cephal. *conſil.*307.*num.*40. Surd. *conſil.*105 *num.*15.*lib.*1. Intrigl *de feud. cent.* 1 *quæſt.*50.*num.*78. adeò vt jus feudale nunquam in Gallia habuerit locum, Petr. Jacobi *in ſua pract. tit. de ſucceſſ. Regum ex quibus cauſis vaſſallus tit.*63. *in princip. & ſequentib. num.* præſertim 16. & 17 ita vt cùm Comitatus ſit cis Alpes, ſecluſo Bertrando prædicti DD. in eo etiam de d. conſuetudine atteſtentur, maximè cùm Comitatus fuerit aliàs pars Prouinciæ, & Comiti Tholoſano ſubditus: fuit quoque d. conſuetudo in d. lite clariſſimè probata ex eo quòd prædicta fuerunt Comitia Comitatus, in quibus narrantur omnes feudatarij & feuda, & à primo vſque ad vltimum, nullo excepto, fuit probatum ex homagijs, inueſtituris, & alijs documentis, omnia & ſingula feuda Comitatus eſſe ad inſtar allodialium.

Rurſus probatur ex tranſactione inſerta homagio Comitiſſæ de Auelino de anno 1320. (& ſic quatuor annis ante acquiſitionem ſuperioritatis d. loci Caſtri-noui in fauorem Sedis Apoſtolicæ) inita Auenioni in Palatio, vbi commorabatur felic. record. Joannes 22. inter Procuratorem Fiſci, ſpeciale mandatum à S^mo^ habentem, & cum conſilio & conſenſu Archiepiſcopi Aquenſis, & Archiepiſcopi Auenion. etiam ſpeciale mandatum habentium, & in præſentia Theſaurarij, Mareſcalli S^mi^, qui & Rector Comitatus erat, Archiepiſcopi de Cauſilla & aliorum plurium Doctorum, & nobilium, qua diſertis verbis aſſeritur, feuda Baronum & Caſtellanorum dicti Comitatus eſſe naturæ & conditionis, vt in eis ſuccedant maſculi & fœminæ, & tranſuerſales & extranei, & de eis in ſolidum, vel in parte, poſſit in qualibet vltima voluntate diſponere & ordinare liberè vt voluerint, & inter viuos vendere & donare, & modo quolibet alienare, & quoad verba ſequentia, *Conſenſu & voluntate, prælatione & laudimio & treſeno in alienationibus inter viuos, prove moris eſt in Comitatu prædicto, interuenientibus & retentis ſpecialiter pro parte Curia Venayſſini* apponuntur, quia hoc eſt generale, vt etſi feuda ſint ad inſtar allodialium, & irrequiſito domino alienari poſſint, tamen † quoties aliena- a
tio talis eſt ex qua debeatur laudemium, debet poſteà requiri conſenſus, qui neceſſariò præſtatur à domino, niſi jure prælationis d. feudum retinere voluerit, &, approbatio domini, &, vt dicitur, inueſtitura peti, laudemium ſolui, & cum ejus licentia poſſeſſio capi; alioqui feudum incideret in commiſſum, Socin. jun. *conſil.*70. *ſub num.*10. *verſ. tertio oppoſito, vol.*3. Guido Pap. *conſil.*147.*num.*6. *verſ. ſed reſtat, & conſil.* 46. *num.*3. *verſ. ſicut in ſimili, & in deciſ. Delphinat. quæſt.*46.*num.*4. & ibi Ranchinus & alij. Petr. Jacobi *in forma libelli de actione in rem pro re emphyteotecaria cap.*6.*num.*6. Corbulus *de jure emphiteo. lib* 6.*cap.*6. ſed in vltimis voluntatibus ſecùs, vt in dicta tranſactione clarè dicitur. At Joachimus, filius Franciſci, eſt dominus d. loci, & habet juſtam ex vi donationis ab auo materno factæ, ex qua, ex ſtatutis Comitatus, non debetur laudimium, & ſic non debuit peti approbatio ſiue conſenſus & licentia apprehendendi poſſeſſionem, ſufficitque præſtare homagium, vt fuit præſtitum: ſed ex abundanti, abſque neceſſitate d. approbatio & licentia reipſa & in effectu interuenit, ex eo quòd authoritate illuſtriſſimi Montorij, Vicelegati, fuit miſſus in poſſeſſionem; quàm ex teſtamento d. ejus aui, in quo fuit hæres inſtitutus, & ad quod teſtamentum donatio relationem habebat, præſertim propter pactum ſubſtitutionum in eo faciendarum, & in quo teſtamento, ſiue ex ſucceſſione & apprehenſione poſſeſſionis, ex vi illius facienda, nulla approbatio, vel conſenſus, vel licentia domini requiruntur.

Dictum documentum d. tranſactionis ſolum ſufficit ad probandam d. conſuetudinem, & quod oſtendendum & exhibendum eſt. Cùm igitur regulam habeamus pro nobis, niſi d. Antonius de contrario in d. feudo oſtenderit, quod illi eſt impoſſibile, cõdemnari debet, & quæ tranſactio fuit etiam inſerta homagio

Guilliel.

Guillielmi de Baucio ſucceſſoris d. Comitiſſæ de an-
no 1428.
Non obſtat quod ex aduerſo enixi ſunt demon-
3 ſtrare, † aliqua feuda eſſe in Comitatu ex pacto & pro-
uidentia: nam ſi quæ ita conceſſa fuerunt, hoc fuit
ſolùm ab an. 1492. aut ad ſummum ab an. 1447. vel cir-
ca, vt quoad ea à d. conſuetudine diſcederetur, quæ a-
lioquin niſi nominatim in fauorem maſculorum con-
ceſſa fuiſſent, ea conſuetudo in illis quoque habuiſſet
locum. At omnia homagia & documenta d. Caſtrum-
nouum reſpicientia, de quorum interpretatione agi
poteſt, ſunt ante d. annum, immo ante an. 1447. Poſtre-
mum enim eſt homagium Ludouici, quod fuit præſti-
tum an. 1421. ſed & d. conceſſiones feudorum ſub for-
ma ex pacto & prouidentia à d. an. 1492. vel 1447. fa-
ctæ, vel effectum non habuerunt, vel reuocatæ fue-
runt, vel ad priſtinam naturam & conſuetudinem re-
dierunt, ita vt ſicut ante d. annum 1492. vel 1447. ita &
nunc nullum fuerit & ſit feudum ex pacto & proui-
dentia in d. Comitatu, quemadmodum in indiuiduo
demonſtraui tam in princip. artic. duplic. *ab art. 13. vſ-
que ad art. 23.* quàm in iſtis articulis quos mitto *à 1. vſ-
que ad 32.*
Sed demus aliqua fuiſſe vel eſſe feuda ex pacto &
prouidentia, quid inde? In illis non haberet locũ con-
ſuetudo, quia ex conceſſione de contrario conſtaret.
Idem igitur ſtatuendum in loco Caſtri-noui. vt niſi ex
conceſſione de contrario conſtet, ſtandum ſit d. con-
ſuetudini.
4 Non obſtat quod ex contrario objicitur, † d. locum
eſſe ſeparatum à Comitatu; hoc enim eſt falſum: ha-
bet quidem aliam naturam quoad ſolutionem talea-
rum, & onerũ, & vt majura priuilegia quàm cætera feu-
da Comitatus habeat, non vt non ſit ad inſtar allodia-
lium, vt fuſiùs docui in d. articulis duplic. *à nu. 23. vſque
ad nu. 29.* & etiam defenſionalibus. Et verius eſt d. lo-
cum eſſe vnitum d. Comitatui per Joannem 22. vt con-
ſtat ex homagio Roſtagni de Sabrano d. Joanni præſti-
to, in quo id diſertè aſſeritur, & d. homagium præſta-
tur d. Joanni & ejus Comitatui Venayſſino: id proba-
tur etiam, quia ſemper homagia coram Rectore fue-
runt præſtita, & ſic ſecundùm conſuetudinem regio-
nis ſunt intelligenda.
Sed demus eſſe ſeparatum à cæteris, nihil inde in-
fertur: nam DD. prædicti atteſtantur de conſuetudine
in omnibus prouincijs cis Alpes conſtitutis, intra quas
eſt Comitatus Venayſſini. Sed quid moramur? conſue-
tudo in indiuiduo in d. feudo eſt probata, ſcil. ex ex
compoſitione cum Camera facta, & Bulla Gregor. XI.
ex quibus apparet, Giraudum de Simiana acquiſiuiſſe
d. locum ab extraneo, irrequiſito domino; ſed quia
propria authoritate poſſeſſionem apprehenderat, &
laudemium jure requiſitus ſoluere noluerat, diceba-
tur locum incidiſſe in commiſſum, idque ratione d.
conſuetudinis, quæ in d. feudo habebat locum, quæ ſi
non habuiſſet locum in eo, non quòd non ſoluiſſet lau-
demium, & propria authoritate poſſeſſionem accepiſ-
ſet; ſed quia irrequiſito domino, quodque in extra-
neum feudum alienatum fuiſſet, dictum feudum in-
cidiſſet in commiſſum, & Cameræ acquiſitum fuiſ-
ſet.
Secundum fundamentum, quia hoc feudum aliàs
fuit alienatum in familiam omninò extraneam, vt pa-
tet ex d. compoſitione & Gregor. X I. in quo feudo
fœmina abſque dubio ſuccedit, etiam ſecluſa conſue-
tudine: ſed quicquid ſit in fœmina, in qua aliqui, ij-
que pauci contrarium tenent, ne duo ſpecialia con-
currant, quòd ſcilicet ſit fœmina & extranëa, omnes
tamen conueniunt in maſculum alienari poſſe: feu-
dum † enim ſemel alienatum ſemper manet alienabi- 5
le, etiam in extraneum, in præjudiciũ agnatorum, Surd.
conſ. 105. nu. 12. & 15. Natta *conſ. 322. nu. 2.* Burſat. *conſil. 4.
num. 17. verſ. conceſſio, & nu. 22. lib. 1. per text. in l. videa-
mus,* & ibi Bald. *ff. quod metus cauſa,* Bartol. *in l. qui duos,
num. 11. ff. de rebus dubijs,* & nouiſſimè Schrader. *in tract.
feud part. 7. q. 11. num. 41.* quanto magis in agnatum, qua-
lis hic eſt? Neque enim debuit contemni quod dici-
tur hic agnatus, vt & poſteà etiam dicetur; nam quod
dicitur proximitatem agnati conſiderandam, habet
locum in feudo ex pacto & prouidentia vel verè mix-
to; ſed, nos negamus hoc eſſe tale, & quamuis tale
fuiſſet, per talem tamen alienationem, quæ habuit ef-
fectum, in alienam familiam factam, manet ſemper a-
lienabile, ſaltem in maſculum. Ex hoc fundamento
manat
Tertium, quia poſito, ante † d. alienationem fuiſſe 6
ex pacto & prouidentia; quod tamen non erat, ex vi
compoſitionis cum Camera, & conceſſionis jurium
Cameræ, mutaſſet naturam, & forma illius non anti-
qua eſſet ſequenda, id enim mutatio & qualitas per-
ſonarum operatur, Bald *in c. 1. §. hoc quoque circa princi-
pium, de ſucceſſ. feud.* A Peruu *conſil. 12. num. 2. & 3.* Ale-
xand. *conſil. 28. num. 1. & 2. vol. 5.* Afflict. *deciſ. 112. num. 5.*
quos ſequitur Gregor. *part. 3. q. 7. num. 45. & 46.* At ve-
rò † S^mus^ transtulit jus ſuum in d. Giraudum de Simia- 7
na, & ſuos hæredes ac ſucceſſores, pro ſe, ſuiſque hæ-
redibus & ſucceſſoribus ſtipulantem, quæ dictiones
junctæ, etiam ſecluſa d. conſuetudine, faciunt feudum
purè & abſolutè hæreditarium, ad extraneos, nedum
fœminas tranſitorium, Socin. ſen. *conſ. 257. vol. 4. verſ.
aliquando & ſecundo, & conſ. 266. col. 3. in fine, verſ. ſecun-
dum, & ſeq* Curt jun. *conſil. 4. num. 24. & in tract. feud. 3.
part. princip. 1. membro, num. 34. verſ. vigeſimo nono,* Nat-
ta *conſil. 157. num. 18.* Petr. à Gregor. *de conceſſ. feud. parte
8. quæſt. 4.* Intrigl. *cent. 1. quæſt. 48. num. 32. cum ſeqq.* Immò
& ſola dictio, *hæredum*, cùm alienatio ſit facta in ex-
traneum, conſtitueret feudum abſolutè hæreditarium,
Surd. *conſ. 105. num. 8. cum ſeqq.*
Quartum fundamentum, ex eo quòd Stephanus
de Simiana, pronepos d. Giraudi de Simiana, pro ſo-
lutione legati Guillielmetæ ſorori per Ludouicum
communem patrem teſtamento relicti, & dotis d.
Guillielmetæ, per dictum Stephanum conſtitutæ,
partem territorij d. Caſtri-noui alienauit, vt patet ex
tranſactione inter dictum Stephanum & Conſules
Ciuitatis Auenion. inita de anno 1469. quod fieri
non potuiſſet, ſi eſſet ex pacto & prouidentia. Nec
obſtat quod fuit oppoſitum, potuiſſe alienari ex
cauſa dotis, *ex Authentica res quæ, C. commun. de leg.*
Nam † ea tantùm habet locum in allodialibus fi- 8
deicommiſſo ſubjectis, vel etiam feudalibus ſi ſint
abſolutè hæreditaria, non autem ſi in feudis vel ex
pacto & prouidentia, vel etiam informibus, quæ
nulla ratione alienari, minus pignorari, vel obliga-
ri poſſunt, ſed ſemper intacta, & integra manere de-
bent, Intrigl. *de feud. cent. 1. quæſt. 51. numer. 25. 66. 91.
129.* & ſicut in legitimam non imputantur, ita nec pro
legitima vel dote alienari poſſunt. Freccia *lib. 3. de
ſubfeud. Baronum decuria 14.* Curt. jun. *de feud. part. 4.
num. 134. in fin.* Petr. de Gregor. *parte ſecunda, quæſt. 10.
verſ. ſexto effectus.* Nam in feudo ex pacto & pro-
uidentia filius venit ex pacto, & prouidentia pri-
mi inueſtiti, & non ex perſona patris, Freccia *di-
cto loco fol. 256.* Intrigl. *d. quæſt. 51. numer. 14.* quod ge-
nerale eſt in majoratibus, vt ex cauſa dotis aliena-
ri non poſſint, quod eſt extra dubium, ſi non a-
gatur de filiabus primi inſtitutoris, ſed alijs quan-
tumuis, mediatè tamen ab eo deſcendentibus,

cent.1.quaeſt.49.in princip. in quo qualitas ſanguinis & hæreditaria neceſſaria ſit, Clarus *d.quaeſt. 9. num.4.* In-
16 trigl.*d.quaeſt.49.num.4.* Si autem † alicui, & hæredibus eſſe hæreditarium, ſed ſtrictè, Cannet. *in d.cap. volentes verſ.conſequenter, num. 11. cum ſeqq.* vbi dicit communem; fuſiſſimè Intrigl. *cent.1.quaeſt.48.num.4.cum ſeqq.* vbi hanc receptiorem & magis communem atteſtatur Roland à Vall.*conſ.18.num.5.lib.3.*

17 In † feudo ex pactu & prouidentia agnatus maſculus proximior tantùm ſuccedit, & in eo non ſufficit eſſe maſculum & agnatum, niſi ſit proximior. In feudo mixto debet quidem eſſe hæres, Clar. *§.feudum qu. 9.num.4.* Intrigl.*qu.49.num.4.* hæres, inquam, hæreditatis & bonorum; nec ſufficit eſſe hæredē ſanguinis, Clar.*d.quaeſt.num.4.* Intrigl. *d.quaeſt.49.* ſed & quoque debet eſſe agnatus proximior. Etſi enim vltimus poſſeſſor, propter qualitatem hæreditariam, poſſit vnum ex pluribus eiuſdem gradus præferre, qui tantùm, aliis
18 excluſis, † ſucceſſurus ſit, non poteſt tamen in d. mixto pustergare gradum quòd dicitur, hoc eſt, proximiorem agnatum excludere, remotiorem vocando, *d.quaeſt.49.*
19 *num.4.& num.42.43.44* At in feudo † ſtrictè hæreditario, debet quidem eſſe de familia, & agnatus, ſed nihil refert, an remotior, vel proximior ſit, modò ſit hæres: ſufficit enim ſi vnus ex comprehenſis in inueſtitura, quicunque tandem ille ſit, inſtituatur hæres, Alexan. *conſil. 19.num. 22. lib.5.* Matin. Frecc.*lib.3.tit.3.de feud. hæredit.num.3.verſ. Ego legi aliàs, fol.* 404. Surdus *conſil. 305.num.22.*

Sed quicquid ſit, in inſtitutione hæredis in d. feudo ſtrictè hæreditario, hoc certiſſimum eſt, quòd ſi poſſeſſor d. feudi inter viuos hoc vel donauerit, vel vendiderit, & generaliter in alienatione facta inter viuos, quòd propter clauſulas de non contrauenendo & ſimiles, per eam præiudicatur agnato etiam in feudo antiquo, quemadmodum & delinquendo, Andreas de Iſern.*in cap. 1.de alienat. feudi paterni §.hoc quoque, de ſucceſſ.feud.* Alexand.*conſil.19.num.14.& 15.lib.5.* Curt. Iun. *conſil.139.num. 18. vſque ad num.23.* qui *num.21.* ait hanc magis communem ſententiam, idque longè certiùs ſi is in quem alienatio fit, ſit de comprehenſis in inueſtitura, Curt. iun. *d.conſil.139.num.26.* eandémque ſententiā, vt alienationem inter viuos factam agnatus in feudo hæreditario reuocare non poſſit, eamque in præiudicium proximioris agnati valere docent Anton. de Alex. inter conſ. Loffredi *conſ. vltimo num.5. verſic. dicebam & ſecundo*, Matin. Frecc. *de ſubfeud. lib. 3.tit.de feud. hæred.num.3.verſ.ego legendo, fol.* 404. *& tit. de differ. inter feud. hæred. & ex pacto, limit.2.fol.*439. hancque communem poſt multos aſſerit Arius Pinellus *in l.1.par.3.num.93.Cod.de bon.matern.* & Intrigl.*qu. 51.nu.95.cum ſeqq.* & receptiorem Burſat. *conſil. 2.num. 37.lib.1.*

20 Ne moueatis † cùm dixi, hoc habere locum etiam in feudo antiquo hæreditario; quaſi quis exiſtimaret ex eo quòd eſt antiquum, eſſe ex pacto & prouidentia. Duplex eſt enim antiquum feudum, hæreditarium vnum, alterum ex pacto & prouidentia, & ex forma conceſſionis ſeu homagiorum cognoſcitur quale ſit, Thom. de Matin. *tit.2.de feudo ex pacto & prouidentia antiquo & tit.6.de feudo hæred.antiq.* Alexand. de Næno inter conſ. Loffredi *conſil.52.num.51.* Ioan. Sichard.*in addit. ad Villabos in tract. comm. opin. in litera F.num.19.* Intrigl. qui plures refert *quaeſt.49.num.182.vſque ad num.187.*

Atque hæc quidem procedunt in feudo hæreditario, ſiue id ita voces abſque vlla adiectione, ſiue addas ſtrictè, ſiue ſecundum, ſiue etiam vt aliqui faciunt, id certo modo mixtum voces; impropriè ta-
men & malè; verè † enim vnicum eſt feudum hæredi- 21
tarium omnino diſtinctum à mixto, vt eruditè docent Thom. de Mario. *d. tit. de feud. hæred.num.8.* Cannet. *in cap. volentes.§.conſequenter. num.11. cum ſeqq.* Intrigl.*qu. 48.num.26.* Camill. de Curt. *in diuer. iur. §. multoties, num.49.& ſeqq.fol.48.* vbi hanc veriorem & communem opinionem & *nu.16.* receptam omnium DD. & doctrinā affirmat; excuſari tamē poſſunt, vt eos excuſat Intrigl.*d.quaeſt.48.num.27.* quia mixtum appellarunt ad differentiam abſolutè hæreditarij, quia ſcilicet in hæreditario neceſſariò debet inſtitui maſculus, iſque de comprehenſis in inueſtitura, in abſolutè verò hæreditario quicunque. Sed ſi dictiones, *hæredibus & ſucceſſoribus* coniungantur, vel dictio vniuerſalis, *omnibus*, vel, *quibuſcunque*, vel, *in infinitum*, vel æquipollens, id feudum non eſt qualitatis ex ſuperius expreſſis, ſed eſt feudum degenerans, quod aliqui purè, ſimpliciter, & abſolutè hæreditarium vocant, cùm tamen propriè degenerans & improprium appellandum eſſet; & huiuſmodi feuda dicuntur non habere propriam naturam feudi, iuxta textum *in ca.1.de feudo non habent.propr.nat.feud.* vt eruditè docet Cannet.*d.§. conſequenter, num. 16.cum ſeqq.* Sed ſiue voces degenerans, ſiue abſolutè hæreditarium (hæc enim quæſtio
de verbis eſt) hoc certiſſimum eſt, † ad fœminas & ex- 22
traneos, etiam legatarios, tranſire poſſe, Alexand.*in l. etiam num.5.ff.ſolut.matr.* Rom. *ibid. num. 3.* Socin. ſen. *conſil.19.2.colum.in princip.* & hanc magis communem eſſe teſtantur Curt.iun. *conſil. 1.per tot.* maximè *num.1. & 7.& in tract.de feud.4.par.princip.num.130.& in 2. part.3.part.princip.num. 62.* Ripa *in l.ex facto §.finali, num.16.ff.ad Trebell.* Socin.iun.*conſil.103.num.28.vol.2.* fuſiſſimè Intrigl. *quaeſt.50.num.117.vſque ad num.127. & num.131. vſque ad num.153.* & hanc in praxi ſeruari contendit Clar. *d. qu. 9. num.2.* & quamuis aliqui voluerint reſtringere, ſi tantùm vna improprietas adſit, nimirum quòd vel ſit maſculus extraneus, vel fœmina agnata, qualis eſt, Becc.*conſil. 18.num.2.3.13.* tamen verius eſt, etſi eſſet fœmina, & extranea, admitti, Intrigl. *d. quaeſt.50.num.144.* Sed hæc quæſtio eſt inutilis in hoc caſu, cùm agatur de maſculo agnato, & omnes conueniunt, extraneum maſculum in præiudicium agnatorum admitti. Ita vt quoque inutile ſit quærere, An fœminæ ſolùm admittantur, deficientibus maſculis, ille enim ordo ſucceſſiuus non habet locum in hoc genere feudorum, cùm extraneus admittatur in præiudicium agnatorum. Sed hîc, vt diximus, non agitur de fœmina, ſed de maſculo agnato, eoque ex donatione, & teſtamento, vocato.

Applicando autem ad caſum noſtrum, res eſt clariſſima, cùm ne in vno quidem homagio adſit vlla dictio, quæ denotet feudum vel ex pacto & prouidentia, vel mixtum. In homagio quidem Ioachimi vltimo defuncti adeſt dictio, *liberorum*, ſed ea per errorem apposita fuit, illiuſque nulla eſt habenda ratio, cùm ſit contra formam omnium omnino homagiorum antiquorum, maximè propter proteſtationem in eo appoſitam, & quod ab impubere, præſentibus tutoribus, fuerit præſtitum; ſed & prætereà cùm ea dictio in d. homagio ſit adiecta cum dictionibus, *hæredibus & ſucceſſoribus quibuſcunque*, etſi non eſſet contra formam aliorum homagiorum, non noceret ex ſuperioribus; liberi enim d. Ioachimi, ſiue maſculi ſiue fœminæ, etiam in ſucceſſione ab inteſtato, eſſent ex forma d. homagij cæteris agnatis præferendi.

Et ex contrario, ex omnibus homagiis ab vno vſq; ad vltimum patet, etiam ſecluſa cōſuetudine, hoc feudum eſſe degenerans, vel abſolutè hæreditarium, cùm adſint verba vniuerſalia vel æquipollentia, & vbi de-

Digitized by Google

ſunt propter proteſtationem intelligatur, maximè propter homagium d. Roſtagni, quod, vt ſuprà dictum eſt, vim inueſtituræ habet. In vno ſolo homagio, ſcilicet Giraudi Amici, de ann. 1364. adeſt ſola dictio *ſucceſſoribus*, ſed non ex eo eſſet ex pacto & prouidentia, ſed hæreditarium ſtrictè, niſi ob conſuetudinem ea dictio pro *quibuſcunque* acciperetur; ſed & ſeclusâ conſuetudine ea dictio vniuerſalis intelligitur, & cenſetur appoſita propter proteſtationem & homagium antiquius d. Roſtagni, ita vt neſciam in quo ſe fundare poſſint.

Atque hæc quidem dicuntur, & procedunt, etiam
23 ſeclusâ conſuetudine, † ſed ſi eam præſupponas, vt reuera præſupponenda eſt, dictio ſimplex & ſola *hæredum*, vel *ſucceſſorum* abſque alia adiectione, pro *quibuſcunque* accipitur, Guid. Pap. *deciſ.* 230. *num.* 2. *verſ. aduertendum*. Benod. *in cap. Raynutius, verbo duas habens, num.* 67. Frecc. *lib.* 1. *tit. de feud hæred. & mixta, fol.* 416. *num.* 29. Petr. à Greg *par.* 3. *quæſt.* 3. *num.* 9. & 10. & Maſtrill. ibidem. Et pro maiori iuſtificatione prædictorum, per primum ordinarium mittentur documenta, quibus apparebit, quòd in illis infeudationibus feudorum Comitatus, in quibus eſt tantùm facta mentio ſucceſſorum, nulla hæredum, minùs dictione vniuerſali adiecta, nihilominùs filiæ in illis, abſque difficultate, ſucceſſerunt, illaque in extraneos liberè trãſlata fuerunt, & nominatim in infeudatione Mazani de ann. 1249. & 51. facta, & ſic circa tempora d. homagij Giraudi de an. 1244. in quo tamen dictio vniuerſalis adeſt.

Aliqui petunt, vt dominus de Coſta inueſtituram exhibeat, eam certè non habet propter antiquitatem huius feudi; ſed ſi haberet, non teneretur edere; quia habent conſuetudinem & regulam pro ſe, & qui contraria prætendit, id debet probare, quia etiam d. dominus de Coſta eſt in poſſeſſione, & actore non probante, &c.

Prætereà, etſi ad id non teneatur, ex tot homagiis & documentis probauit intentionem ſuam.

Poſtremò produxit inſtrumenta, quæ vel ſunt inueſtituræ, vel eius vim habent, nimirum d. homagium Roſtagni de Sabrano, vt ſuprà demonſtratum fuit, necnon d. compoſitionem cum Camera, quæ inueſtitura eſt & noua conceſſio, quæque ſi hoc feudum anteà fuiſſet ex pacto & prouidentia, mutaſſet eius naturam, & feciſſet ad quoſcunque alienabile & tranſitorium, vt ſuprà dictum fuit.

His non obſtant dictiones *futuris dominis*, his enim fusè reſponſum fuit per ea quæ ab hinc duobus ordinariis miſi; maximè quia nõ ſtant reſtrictiuè, ſed ampliatiuè, vt ſcilicet omnes ſint & poſſint eſſe futuri domini.

Non obſtat etiam clauſula, *qui de iure ſuccedent*, cui etiam reſponſum fuit in d. ſcriptis, maximè quia non eſt in principali diſpoſitione, nec ſi in ea eſſet, quicquam operaretur, quia non eſt concepta eo modo, quo deberet, nimirum *per ſe, ſuos ſucceſſores omnes, qui de iure ſuccedent*, ſed alio modo, ſcilicet *promitto per me & ſucceſſores meos omnes, quod ego, & qui in d. Caſtro ſuccedent*, & ſic cùm non adijciatur dictioni vniuerſali eam non reſtringit, ſed ampliat perſonam, loquentia nimirum, *quod ego & qui ſuccedent tenebunt, & c.* ij ſcilicet per quos promiſi, omnes nempe: ſed data conſuetudine, vbicumque eſſet, & quomodocumque appo-
24 ſita illa † clauſula, intelligeretur non de iure feudali, ſed de eã conſuetudine in patria vigente, vt in terminis conceſſionis feudi docent Petr. de Gregor. *part.* 3. *quæſt.* 3. *num.* 9. & 10. & clariùs Maſtrill. *in additionibus ibidem* poſt eos quos refert, & ſequitur, & Gabriel. *lib.* 3. *tit. de coniectura concluſ.* 1. *num.* 1. & 10. Matin. Frecc. *lib.* 3. *tit.* 2. *de feudo antiquo num.* 19. *fol.* 392. Sed circa huiuſmodi duas obiectiones me remitto ad ſcripta per me nuper miſſa.

Sextum fundamentum, quia aduerſarius ſe fundat in certa primogenitura per eum prætenſa. At, ex art. duplicatoriis & actis miſſis, patet de contrario: nam Giraudus de Simiana, mediante pecunia, acquiſiuit; Berengarius eius filius erat vltimò genitus, vt probatum fuit: Ludouicus eius filius non ſucceſſit ſolus, ſed cum fratre, vt patet ex eius homagio in illis verbis *cohæres, &, pro domino quod communiter vel diuiſim habet*: Stephanus eius filius erat quidem primogenitus, ſed Caſtrum-nouum habuit vel ex vi diuiſionis cum fratre initæ, quatenus Ludouicus ab inteſtato deceſſiſſet, vt deductum eſt in articulis duplicat. vel ex teſtamento paterno, in quo erat hæres inſtitutus, vt deductum fuit in artic. poſterioribus, quos mitto, & patet ex d. tranſactione cum Conſulibus Auenionis facta. Melchior eius filius ac Ioachimus, filius Melchioris, ex vi donationis in contractu Melchioris contentæ: ſed hoc fundamentum latiùs eſt videndum in articulis duplic. *ab art.* 99. *vſque ad art.* 154. hoc ſolùm hîc dicendũ eſt, ex abundanti nos docere d. prætenſam primogenituram in nullo ex dominis d. loci habuiſſe locum, cũ tamen ſuffeciſſet probare non interueniſſe in ea perſona, à qua volunt eam incipere, nimirum vel in Giraudo de Simiana & eius filio, vel in Ludouico: Nam conſtito falſam eſſe in ea perſona, in qua dicitur cœpta,
vt conſtat, † nulla eſt habenda ratio eorum omnium, 25
quæ poſteà ſequuta ſunt, etſi proponeretur præſcriptio immemorabilis, vel contraria poſteà inducta, Molin. *de primogen. lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 63. *in fin.*

Septimum, quia ſi aliqua primogenitura probata eſt ex d. atteſtationibus, ea eſt iuris Francorum, & non alia: cùm in articulis de ea tantùm & nominatim ſit
poſitum; ſecundùm quos depoſitiones † teſtium ſunt 26
intelligendæ. Gomez Leon. *in d. ciſ.* 1. *in deciſ. diuer. tomo* 2. Capella Tholoſ. *qu.* 202. Rota Gennenſ. *deciſ.* 9. *num.* 20. Monticell. *in repert. teſt. rubrica teſtium dicta, qual. intell. fol.* 430. Farinac. *de teſtib. lib.* 3. *tit.* 7. *quæſt.* 68.
num. 58. At verò † ex vi illius primogenituræ filia pri- 27
mogeniti admiſſi excludit patruum, multò magis hoc caſu, quo agitur de maſculo eóque agnato ex filia filij ex primogenito admiſſo nati, contra filium ſecundogeniti excluſi, Petr. de bella Pertica Doctor Gallus *in l. pater filium, §. quindecim, ff. de leg.* 3. Palatios Rubios *in cap. per veſtras de donat. inter vir. & uxor. in rubr. §.* 59. *num.* 26. *fol. mihi* 82. Loffred. *conſil.* 14. *num.* 10. & *conſil.* 39. *num.* 28. Thom. de Marin. *de gener. & qualit. feud. tit.* 11. *de feudo fœmin. ſiu matern. num.* 47. Camerat. *in reſponſo, quod attexitur repetitioni Canneti, in d. cap. ſi aliquem, verſ. verba hæc fol.* 373 *colum.* 2. Otho Friſyng. *de vita & geſtis Frider. lib.* 2. *cap.* 29. Citier. *de primog. lib.* 1. *cap.* 19. *num.* 5. Tiraqu. *in tract. de iure primog. quæſt.* 10. *num.* 20. & 21. & *quæſt.* 14. *num.* 6. & *ſeqq.* & *quæſt.* 40. *num.* 9. Cephalus *conſil.* 251. *num.* 1. & *ſeqq.* Pariſ. *conſil.* 21. *num.* 29. *lib.* 1. & alij, quos aliàs in ſcripturis circa hunc art. miſi. Nolui allegare Doctores Siculos vel Italos Siculas conſtitutiones interpretantes, quòd Aduerſarius eos in controuerſiam deducat, nullo tamen iu-
re, † reuera enim non fuit per Siculas conſtitutiones 28
circa id alteratum, quaſi ante eas filia non excluſiſſet patruum, immò potiùs cùm per prauam conſuetudinem ex iure feudali, in aliquibus prouinciis Siciliæ inductum fuiſſet, vt filiæ excluderentur, id per conſtitutionem in aliquibus ſublatum fuit, & ad priſtinam naturam iuris Francorum reductum, vt nimirum filia defuncti excluderet patruum, Andr. de Iſern. *in conſt. in aliquib. num.* 1. *verſic. ſic deinde, & in conſt. vt de ſucceſſ. num.* 4.

num.4. Sed in his non eſt inſiſtendum. Doctores enim quos allegauit, rem in terminis determinant ex primæua & genuina natura iuris Francorum, quod antiquitus in Gallia obſeruabatur, nulla habita ratione Siculatum conſtitutionum longè poſtea editarum.

29 Iure † enim Francorum filiæ ſunt capaces primogenituræ, etiam ad excluſionem remotioris maſculi, Petr. à Greg. *part.4. quæſt.8 num.9.* Choppin *in termin. de doman. Franciæ lib.3. tit.6. in princip.* Laudenſ. *de primog. quæſt.11.* Ciriet. *eod. tit. quæſt.19. num.4. & 5.* Cephal *conſil.251. num.63.* Et lex † Salica quæ excludit filias, ſolum habet locum cùm agitur de regni ſucceſſione. Bened. *in cap. Raynutius, verb. duas habens, num.72. cum ſeqq.* Chaſſan. *in conſuet. Burgund. des fiefs verb. choſes feudales, §.5. nu.38. & 60.* Gregor. Tholoſ. *in Syntagm. part.1. lib.6. tit.11. nu.6.* Forcat. *de feud. cap.7. num.1.* Choppin. *de doman. lib.3. tit.8. num.9. cum additio. ad marginem,* & nō quoad alia bona, quæ habentur à Rege, ſiue in allodium ſiue in feudum, Bened. *d. num.72. cum ſeqq.* Forcat. *d. tit.7. num.1.* nunquam enim ius feudorum habuit locum in Gallia, vt ſuprà dictum fuit. 30

31 Sed etſi de † alia primogenitura d. atteſtationes intelligendæ eſſent (data capacitate fœminarum, vt in regno Galliæ, fœminæ ſunt & fuerunt ſemper feudorum capaces) filia primogeniti excludit patruum, Ancharan *conſil.339. num.7.* Couarr. *variar. reſolut. lib.3. ca.5. ſub num.5. verſ. rurſus ſeptimo,* Gutier. *pract. qq. lib.2. quæſt.88. num.6.* Molin. *de primog. lib.1. cap.3. num.9. cap.7. num.4. verſic. contrariam, & lib.3. cap.4. num.5. & ſeqq.* Caricet. *lib.1. tit.12. de feud. num.47. & 49.* Melchior Palaes *de maioratu par.2. quæſt.6. num.7. cum ſeqq. num.12.* & fuſiſſimè *num.24. cum ſeqq.* Peralta *in rubr. ff. de hæred. inſtit. num.103. verſic. ſed poſtquam,* Sutd. *conſ.316. nu.12.* & alij in d. ſcriptis contenti.

32 Quæ adeò vera ſunt, † vt etſi maſculorum in aliquibus gradibus non perpetuò & indefinitè facta fuiſſet mentio, in illis tantùm gradibus à maſculis filiæ excluderentur, non extra eos, extra quos filia excluderet remotiorem maſculum, Tiraqu. *d. quæſt.10. num.15.* Palaes *d. quæſt.6 num.10.* Grammat. *deciſ.1. per tot.* potiſſimum *num.28. & 29.* Petr. Salaz *de vſu & conſuetud.* omninò videndus, quia rem in terminis clariſſimis & certiſſimis determinat, *num.29.56.* maximè *verſ. nec intereſt.61. & 62.* Charond. *aux memorables obſeruat. verb. fief in fin.* Burgos à Paz *conſil.29. num.41.* Auend. *ad ll. Tauri. l.40. gloſ.9. num.34.* & alij in d. ſcriptis, idq; maximè quia excluſio fœminarum, propter maſculos remotiores, eſt odioſa, & ideò reſtringenda, Molin. *lib.3. cap.4. num.15.18.22.31.32. & cap.5. nu.23. verſ. quod intelligendum.* Et hæc eſt magis communis, Socinaun. *conſil.1. num.46. lib.1.* Burgos à Paz *in proœm. ll. Tauri. num.64.* & quamuis per plures gradus ſit facta mentio maſculorum, & primogenitus ſit vocatus, ſi tamen alia non concurrunt extra eos, ceſſat eorundem vocatio, Mol. *lib.1. cap.5. num.37. & 38.* Illuſtriſſ. Mantica *lib.5. tit. vltim. num.6.*

His adiungenda ſiue ratio, ſiue nouum idque octauum fundamentum, quòd teſtes loquantur tantùm de filiis vltimò defuncti. At hoc certiſſimum eſt in † terminis primogenituræ, etiam maſculorum mentione facta, vt nunquam fiat extenſio de gradu ad gradum ad excluſionem fœminarum, etiamſi teſtamento eſſet inſtituta, vt in terminis docent Burgos *conſ.29. num.53.* Gutierrez *conſil.15. num.17.26.27.* Sutd. *conſil.316. num.16.* Anchar. *conſil.339. num.7. cum ſeqq.* multo magis ſi præſcriptione dicatur inducta, quæ eſt ſtricti iuris, *cap. Auditis,* vbi Felin. *num.10. de praeſcript.* Anchar. *d. loco* his addendus Molin. *d. cap.5. num.37. & 38.* 33

Poſtremum, quia huiuſmodi † conſuetudo, quatenus eſſet probata etiam inter filios & filias defuncti, non haberet locum niſi in ſucceſſione ab inteſtato, vt quantò minùs fieri poſſit, ius commune lædatur, Alberic. *in dictionario, verb. feud. column.5. in fine verſic. conſuetudo, ergo,* Bald. *in l.1. verſ. alias ſtatute, C. de legit. hæred.* Petr. de Gregor. *par.4. quæſt.11. num.1.2.3. & par.8. quæſt.4.* 34

Non obſtat his quæ diximus circa primogenituram etiam aliam quàm iuris Francorum (de ea enim eſt certiſſimum ex vi & natura illius) quòd filia primogeniti admiſſi excludit patruum, quod Romæ fuit oppoſitum, hoc non procedere in feudo ex pacto & prouidentia, præſertim Eccleſiaſtico, cuius fœminæ ſunt incapaces. ad hoc enim varijs modis reſpondetur.

Primùm, hoc eſſe ſophiſma à petitione principij. Negamus enim hoc feudum eſſe ex pacto & prouidentia, nec d. dom. Antonius quicquam produxit, ex quo tale probetur: At contrà, d. dominus Franciſcus, etſi ad id non teneretur, probauit eſſe nedum abſolutè hæreditarium, ſed ad inſtar allodialium.

Secundò, negamus eſſe Eccleſiaſticum, vt patet ex proprijs documentis, quibus nititur d. dominus Antonius, de quibus conſtat in actis cauſæ principalis, in quibus nominatim aſſeritur Fridericum hoc feudum Giraudo Amico, & eius hæredibus etiam extraneis conceſſiſſe. Sed & extra eos probatur ex antiquis homagiis de an.1244. per Giraudum Amici, & dom. 1321. per Roſtagnum Abbati Sanct. Gulielmi de Deſertis præſtitis, quibus cauetur, Abbatem & eius monaſterium non poſſe ſuperioritatē d. loci in alium alienare, vel transferre; ex quo demōſtratur, dominos d. loci ſuperioritatem eiuſdem Abbati & eius ſucceſſoribus conceſſiſſe ex deuotione, ſub ea tamen lege ne id in alium alienarent, vel transferrent, vt reuera ita accidit. At verò feudum Eccleſiaſticum id non † eſt, quod recognoſcit Eccleſiam, ſed quod de rebus Eccleſiæ alicui conceſſum eſt, Zax. *in tract. feud. 2. par. in 5. diuiſ.* Guer. Piſo *in prælud. feud. cap.42. in princip.* Ioan. Schoner. *diſput. feuda. lib.1. diſp.1.* & feudum quod ad aliquem ſpectat, ſi eius ſuperioritas per ſæcularem Eccleſiæ concedatur, manet eiuſdem naturæ, cuius erat antea, ſicut Comitatus Venayſſini & eius feuda manent naturæ ſæcularis, ſicuti erant cùm ſpectabat ad Comitem Tholoſanum. 35

Tertiò reſpondetur, in feudo † Eccleſiaſtico faciliùs fœminas ſuccedere quàm in ſæcularibus, Gregor. *in Syntagm. in part.1. lib.2. tit.12. num 6.* Zaſ. *inſtit. de feud. ſucceſſione.* Garzon. *de fœmin. ad feud. limit.19. num.126.* Menoch. *conſil.65. num.29. & 30.* Ritterſhus *in partit. feud. lib.1. cap.14. num.3.* qui ſimpliciter fœminam in feudo Eccleſiaſtico ſuccedere contendit, Guer. Piſo *in prælud. feud. cap.51. num.19.* poſt Thom. de Marin. *lib.1. tit.11. de feud. fœm. num.23. cum ſeqq.* per rationes, quas ipſi afferunt. 36

Quartò, in feudo emptitio, vel quod aliàs fuit alienatum, certiſſimum fœminas ſuccedere, & quicquid ſit in fœmina, certè nemine diſcrepante in maſculum etiam extraneum, in præiudicium agnatorum, multò magis in agnatum, in præiudicium proximiorum alienari poſſe, vt ſuprà dictum fuit.

Quintò, in feudo abſolutè hæreditario res eſt certiſſima, vt ſuprà etiam dictum fuit, vbi quoque demonſtratur hoc feudum aliàs in merè extraneum fuiſſe alienatum, & nedum eſſe abſolutè hæreditarium, ſed etiam ad inſtar allodialium.

Poſtremò, non eſt in his inſiſtendum, cùm ſimus in terminis clariſſimis; nam quæ diximus in primogenituris etiam feudalibus, filiam primogeniti exclu-

Digitized by Google

dere patruum niſi probetur maſculina perpetua, omnes conſentiunt veriſſimum eſſe, data capacitate fœminarum. At verò ſiue ex iure Francorum antiquo, ſiue ex conſuetudine generali, fœminæ ſunt feudorum capaces non minus quàm maſculi, ac eodem planè modo, quo ipſi iners ſuccedunt, &, quod magis eſt, ex vi d. conſuetudinis feuda ſunt ad inſtar allodialium, nulla diſtinctione facta, an ſint Eccleſiaſtica nec ne: ſed generaliter: immò ex documentis productis in omnibus feudis Eccleſiaſticis, quæ ſunt in Comitatu, quæ per Epiſcopos Capen. Cauallicen. Vaſion. conceſſa fuerunt, vt ſunt loca de Venaſca, Sanct. Deſiderij, Blandiaci, Valliſclauſæ & medietas loci de Intercalis, alia enim medietas recognoſcit Cameram; hoc fuit probatum: Ergo etſi inducta eſſet primogenitura in loco Caſtri-noui, filia excluderet patruum, cùm habeat regulam & conſuetudinem pro ſe, fœminas capaces reddentem.

Nec his obſtant atteſtationes prædictæ, ſuprà enim ad eas patet reſponſio: ſed & fuſè in articulis defenſionalibus illis ſicut & prætenſor reſolutiuni Romæ reſponſum fuit, vltra quòd in omnem euentum de primogenitura Iuris Francorum intelligendæ ſunt, cùm de ea tantū litigaretur, & articulatum fuiſſet. At verò per eam ſicut & per aliam non iuris Francorum modò, ne maſculina perpetua ſit, filia primogeniti admiſſi excludit patruum etiam in ſucceſſione ab inteſtato.

Non obſtat tranſactio inita inter Ioachimum vltimò defunctum & Ludouicum patrem d. Antonij de ann. 1574. tantum enim abeſt vt noceat, quin potiùs ex ea deducitur validiſſimum fundamentum ad repellendum d. Antonium, vt in articulis duplicat. fuſiſſimè deductum fuit *ab artic. 214. vſque ad artic. 245.* & contenta in eis per acta & depoſitiones teſtium probata fuerunt, vltra alias reſponſiones in articulis defenſionalibus contentas, præſertim quòd in omnem euentum, de primogenitura iuris Francorum eſſet intelligenda, de qua erat lis vltra donationem in contractu matrimonij Melchioris contentam, ſuper qua lite fit tranſactio.

Non obſtat poſtremò conſtitutio dotis per Stephanum Guilhelmetæ facta: nam 12. modis in articulis, quos amitto, ei reſponſum fuit, præſertim quòd tenera Ludouicus eius pater ei certam ſummam pro dote legauerat in ea illam hæredem inſtituendo & d. Stephanum hæredem vniuerſalem inſtituerat, vt in d. articulis deductum fuit, & probatur per d. tranſactionem cum Conſulibus Aueniontis initam.

CONSILIVM XVIII.

ARGVMENTVM.

AN filia maritata & dotata excludatur per remotiorem agnatum?

SVMMARIVM.

1 *Primogenitura iuris Francorum tantùm habet locum inter deſcendentes.*
2 *Conſuetudo, qua vocatus primogenitus, non habet locum in ſecundogenito poſt primogenitum admiſſum.*
3 *Deſcendentium appellatione veniunt tantùm collaterales vltimò defuncte, non autem qui erant collaterales primò inueſtiti.*
4 *Conceſſio feudi facta alicui & eius ſucceſſoribus, etiam extraneis, vt in eo viuatur iure Francorum, habet tantùm locum in ſucceſſione ab inteſtato; non verò impedit quominus vltimus poſſeſſor liberè de eo diſponere poſſit.*
5 *Etiam in ſucceſſione ab inteſtato, & in terminis conſtitutionis Siciliæ, filia dotata & maritata præfertur agnato remotiori.*
6 *Admiſſo primogenito, vnuſquiſque fratrum facit lineam propriam.*
7 *In controuerſia collateralium eiuſdem lineæ, gradus præualet ſexui.*
8 *Sed ſi controuerſia eſt inter collaterales diuerſæ lineæ, filia præfertur patruo.*

NE quid intactum relinquatur, & vt ad omnes obiectiones, quæ quomodocumque fieri poſſent, reſponſiones paratæ habeantur, forſan dicetur quòd ſecluſo iure Ioachimi, ſi ageretur de iure Annæ, eius matris, quæque primogenita eſt Illuſtriſſ. q. D. Ioachimi, domini Caſtri-noui, quæreretur forſan, an ex eo quòd d. Anna erat maritata & dotata à d. Ioachimo patre tempore eius mortis, & aderat ſoror in capillis, & adhuc ſic domina Diana eius ſoror, quæque ad cauſam vocata eſt, ſi ſua putauerit intereſſe, ad inſtantiam d. Anthonij de Simiana, in lite quam habet contra dominum Ioachimum, d. Annæ donatarium d. loci Caſtri-noui, & hæredem vniuerſalem cum beneficio legis & inuentarij d. Ioachimi, eius aui materni, quæque dicant non comparuit, nec forſan comparebit in hac cauſa, d. Anthonius excludere debeat d. Annam, & ſic an filia maritata & dotata excludatur per remotiorem agnatum? Ad hæc varijs modis reſpondetur. Primò, ſecluſis conſtitutionibus Siculis, quarum in noſtro caſu nulla eſt habenda ratio cùm nec inter Siculos nec de feudo in Sicilia exiſtente agatur, & inſpecto mero iure Francorum † & primogenitura eiuſdem, vanam eſſe huiuſmodi quæſtionem. Nam primogenitura iuris Francorum tantùm habet locum inter deſcendentes vltimò defuncti, non autem inter collaterales eiuſdem, qui, deficientibus deſcendentibus, nullo modo ex vi illius vocari poſſunt, à Petr. *conſil. 7. nu. 10. verſic. & licet & conſil. 21. nu. 7. & in cap. ſi aliquem verb. ſubfeudatarios* Ioan. Aloyſ. *in explicatione capitis volentes*, & ante eum Gualtes. *in allegat. terra noua*, Cannet. *in c. ſi aliquem verſi. his explicatis num. 2. fol. 2.* vbi reprehendit Tiraqu. contrarium ſententiam, Camerar. *in reſponſo annexo interpellationi Cannetij fol. 37. verb. Andrea ſubſcribit*, poſt Andr. & Iſern. & Afflict. qui clarè docet hoc apud Francos receptum, & hanc Gallorum conſuetudinem fuiſſe, vt ſcilicet in linea tantùm deſcendentium primogenitura ipſorum haberet locum, & paſſim Intriglial. *in tract. de feudis cent. 2.* maximè *artic. 92.* Otho. Friſing. *lib. 2. de reb. geſt. Frideric. cap. 21.* quæ de ſe fuſius per me *conſil. 2. num. 44. cum ſeqq.* Confirmatur hoc ex doctrina, quæ † receptum eſt, conſuetudinem, qua 2
primogenitus vocatur, nō habere locum in ſecundogenito poſt primogenitum admiſſum, multo minus in eius fi-

eius filia ſi ſecondò genitus præmortuus ſit, Cannet.
d.c.ſi aliquis verſ.& quatam ex clauſula,fol.269. per tot.
omnino videndus, fusè enim eam doctrinam compro-
bat: primogenitus enim cùm naſcendo ſe incluſit, enim
hoc ſecundò genitum perpetuò excluſit, Præpoſit. *in*
cap.1.num.10.verſic.17.quia primogenitus fol.34.de feudo
Marchia poſt Bald. *in cap.1. de matrim. ad Margonat.*
contract. & ita etiam, in primogenitura teſtamento in-
ducta, ſupremi Senatus Pariſienſium Arreſto indica-
tum fuiſſe refert Charon. *aux memorables obſeruations,*
3 *verb.fief in fi.fol.128.* nec dicas † deſcendentium ap-
pellatione venire omnes à primo inueſtito deſcen-
dentes, Intrigliol.*cent.1.quaeſt.21.num.13.* tamen cùm a-
gitur de tranſuerſalibus ſeu collateralibus ad ſucceſ-
ſionem admittendis, vt ſi agatur de feudo antiquo,
vel etiam per conſtitutiones regni de feudo iuria Frã-
corum, collaterales vltimò defuncti, qui deſcendunt
à primo inueſtito, intelliguntur, non autem qui erant
collaterales primi inueſtiti, vt explicant Afflict.*in cap.*
1.de ſucceſſ.fratrum & grad.ſucceſſ.num.2. & 8. Aluarot.
ibid.& omnium optimè Præpoſit. *num.1.* Intrigliol.*d.*
quaeſt.2.num.13.& 14. Camil de Curt. *in vniuerſ.iur.feud.*
§.multoties num.14.fol.45. Balſar. *in d.cap.1.num.15.verſ.*
tertio noto, & latè *in d. meo conſil.2. num 47.*& in pro-
priis terminis deſcendentium appellatione veniant
tantùm qui ab vltimò defuncto, non autem collatera-
les eiuſdem, quanuis à primo inueſtito deſcen-
dentes, docet Cannet. *in c.ſi aliquem, §.præmittendum*
*eſt,num.13.cum ſeqq.*præſertim *15.& 19.20.fol.237.* om-
nino videndos: totam enim hanc quæſtionem fusè &
clarè tractat & probat, præſertim ex text.cum ibi not.
per gloſſ.& DD.*in cap.1.de natura ſucceſſionis feudi* &
ex And.de Iſern. *in cap. Imperator Lotharius Eugenio*
Papa, nec non Pariſ.*conſ.23.num.263.vol.1.*

Secundò reſpondetur, quòd etiam in terminis Si-
cularum conſtitutionum, in caſu in quo verſamur, d.
Anna, nedum d. domino Anthonio agnato maſculo
remotiori, ſed etiam ſorori in capillo exiſtenti, præfe-
4 renda eſſet; † quia quòd quando in feudo viuatur iu-
re Francorum, dicitur ex vi priuilegij Girardo Amico,
& eius hæredibus & ſucceſſoribus, etiam extraneis,
conceſſi inductum, quæ conceſſio ita intelligitur, vt
tamen habeat locum in ſucceſſione ab inteſtato, non
verò impedit quominus vltimus poſſeſſor liberè de
huiuſmodi feudo diſponere potuerit, vt in terminis
tradit Cannet. *in cap. volentes, §.ſed magna fuit olim,*
fol.54. num.73. etſi enim cùm tenor inueſtituræ pro
hæredibus & ſucceſſoribus, ita quod in ea viuatur iure
Francorum conceptus eſt, magna ſit controuerſia, an
tale feudum ſit ex pacto & prouidentia, ita vt in extra
neum alienari non poſſit in præiudicium agnatorum,
an verò merè hæreditarium, vt alienari poſſit, & ſo-
lum per eam clauſulam detur modus viuendi, & ab
inteſt.illi ſolùm locus ſit: aliis hæreditarium, de quibus
Cannet. *d.loco vſque ad num.28.*aliis ex pacto & proui-
dentia, de quibus idem Cannet. *à d. num.28.vſque ad*
73. aſſerentibus, tamen ſi adiecta ſit dictio, *quibuſcun-*
que, vel extraneis, aut ſimilis, ij inter ſe conueniunt, vt
non ſit ex pacto & prouidentia, & alienari poſſit in
præiudicium agnatorum, Cannet.*d. num.73. vſque ad*
fin. & vt fuſiùs docui *dict. meo conſil.2.num.8.cum ſeqq.*
ideòque ſolum habeat locum in ſucceſſione ab inte-
ſtato; idémque ſtatuendum eſt, ſi non per priuilegium,
ſed per conſuetudinem progenitora etiam alia quàm
iuris Francorum fuiſſet inducta, Alberic.*in dict.verb.*
feudum,colum.5.in fin.verſic.conſuetudo, Pett.de Gregor.
de conceſſ.feudi part.4. quaeſt.11. num.1.2.& 3.& part.8.
verb.ſexto aduertendum, Intrigliol.*de feud.cent.2. artic.*
92.num.14. Bald. *in l.1.verſic.alias ſtatuto Cod.de legit.*
hæred. Albert.Brunan *tract.de ſtatu.exclud.fœmin.artic.*
8.quaeſt.8. Natt.*in d.tract.12.quaeſt. vltim.quaeſt. princip.*
Campeg.*d.tract.quaeſt.54.* Afflict.*in conſtitut.in aliquib.*
quaeſt.35.num.15. Intrigl.*vbi ſupr.* poſt Bald.*ibid.* Me-
noch.*conſil.93.num.73.* Anchar.iun. *quaeſt.51.num.11. &*
14.lib.2. Barſol.*conſil. 80.num.17.vol.1.*Carpat.*in ſtatuta*
Mediolan.cap.278.verſic.ab inteſt.fol.506. at verò d. Ioa-
chimus vltim.poſſeſſor de d. feudo diſpoſuit in fauo-
rem d. Annæ eiuſque filij Ioachimi, Annæ quidem
quoad vſumfructum, quamdiu vixerit; Ioachimi ve-
rò quoad proprietatem.

Poſtremò reſpondetur, dato † quòd eſſemus in 5
terminis ſucceſſionis ab inteſt. nec non Siculorum cõ-
ſtitutionum, conſtanter affirmamus, & verum eſt, fi-
liam maritatam & dotatam præferendam eſſe agnato
remotiori. Nam quod dicitur maritatam & dotatam
excludi, hoc tantùm eſt exiſtente ſorore in capillo, &
in fauorem illius; ita quòd non dicatur propriè exclu-
ſa maritata & dotata, ſed in capillo exiſtens illi dici-
tur prælata: ideòque ſi nulla exiſtat in capillo, ma-
neat maritatæ ius integrum, & maſculis remotioribus,
nec non fiſco præferatur, vt in terminis docent Af-
flict.*ad conſtitut. in aliquib. num.6.* Minado *ad d.con-*
*ſuetudinem, § ſecundo noto, num.64.fol.79.*Cannet.*in d.*
c.ſi aliquem §. attamen ſi eſſet ſola.per tot.fol.303 Intrigl.
de feud.cent.2 artic.42.per tot. ſed præſertim *num.1. &*
*53.cum ſeqq.*quod adeò verum eſt, vt amita maritata &
dotata, eadémque filia vltim.defuncti, præferatur ne-
pti ex fratre vel ſorore prædefunctis, in ſucceſſione
patris & aui reſpectiuè, Cannet.*in d.c.ſi aliquem, §.ſed*
hic tractandum, per tot.fol.306. quod quidem in linea
deſcendentium non caret difficultate, & per eund.
Cannet.& Intrigl. *d.cent.42.num.63.& ſeqq.*ſed ſi aga-
tur de filia per collateralem excludenda, nulla eſt dif-
ficultas, prærogatiua enim ſexus, ætatis, & capilli da-
tur quidem in eod. genere tantùm, Cannet.*in d.cap.ſi*
aliquem, §.& multo magis, num.14.fol.295. ſed ex om-
nium ſententia deberent eſſe in eadem linea, Intrigl.
d.art.42.num.61.& 62. quando enim deſcendentium
linea ſubeſt, ſiue ij ſint maſculi ſiue fœminæ, num-
quam fit tranſitus ad aliam lineam, nec ad collatera-
les, *cap.1.§.fin. de nat.ſucceſſ.feudi*; & ibi communiter
notant DD. vt Afflict *num.77.* Molin.*de primog.lib.3.*
cap.4.num.14. Cannet.*deciſ.354. num.6.& 7.* Burgos
conſil.13.num.11.& 13. Gamma.*d.§. præmittendum,num.*
*15.*Intrigl.*d.num.62.*poſtquam † autem ſemel primoge- 6
nitus admiſſus eſt, vnuſquiſque fratrum facit lineam
propriam. Dec.*conſil.cap.379 num.4.* Gutier.*conſil.13.nu.*
*12.*poſt Socin.& Ruin. Cannet.*d.§.præmittendum,num.*
15. quæ hoc caſu multo magis procedunt quo adeſt fi-
lia in capillo, quæ tacendo locum facit maritatæ, per
tradita ab Afflict.*in d conſtitut.ſi aliquem,num.9.*

His forſan quis opponet Guillelmum à Perno *conſ.*
19.num.2. qui quamuis in principio clarè contendat,
ſororem maritatam præferri inferiori maſculo, & ad
hunc effectum ab omnibus DD. allegetur in ea quæ-
ſtione, qua aſſerunt prærogatiuam gradus potentio-
rem eſſe prærogatiua ſexus & ætatis, & nominatim In-
trig.*cent.2.art.43.num.12.*tamen videtur poſtea contra-
rium ſentire, & ſeipſum inuoluit. Sed reſpondetur,
dato d. à Perno eius ſententiæ fuiſſe, vt infans maſcu-
lus excluderet fœminam proximiorem & ſpecialiter
maritatam, hoc ſolùm procederet in ſuo caſu, quando
ſcilicet † controuerſia eſt inter eos qui omnes ſunt 7
collaterales & eiuſdem lineæ, ſi agatur de ſuccedendo
collaterali; quo caſu cùm quæritur an prærogatiua ſe-
xus & ætatis ſit poſterior prærogatiua gradus vel con-
tra: quo caſu controuerſa eſt quæſtio, vt per Intrigl.*art.*
43.num.1.vſque ad num.10. Sed receptior eſt ſententia,

eo caſu vt prætogatiua gradus ſit potentior, vt pet Intrigliol. *dict. loco num. 10. cum ſeqq.* Pete. à Gregor. *de controuerſ. ſen. 664. cap. 4.* & caſu quo A Perno contrarium ſentiret, communis eſſet contra ipſum, ſed ſi † controuerſia eſt inter eos qui ſunt diuerſæ lineæ, vt inter filiam vltimò defuncti & patruum, omnes conſentiunt abſolutè, filiam ſiue in capillo ſiue maritatam præferendam, Tiraquel. *de primog. quæſt. 14. num. 2.* Minadous *in cap. in aliquib. §. tertio noto num. 113. & 118. fol. 221.* & fuſiſſimè pro me *conſil. 2. num. 32. cum multis ſequentib.* ea enim diſtinctio non habet locum niſi inter eos qui ſunt einſdem lineæ, cuius prærogatiua eſt omnibus potentior, Molin. *d. lib. 3. cap. 4. num. 13.* Alnarodus *de coniectur. mente, lib. 2. cap. 3. §. 3. num. 44.* Auendan. *ad ll. Tauri l. 40. gloſ. 17. num. 26.* omnino videndus. Molni. Theolog. *de primog. lib. 2. diſp. 625. num. 5.* ideóque eo caſu ſimpliciter & abſolutè filiam vltimi defuncti ſemel admiſſi patruo præferendam eſſe contendit Intrigl *d. cent. 2. artic. 36. num. 194.* poſt Andr. de Iſern. *in cap. 1. in fin. de eo qui ſibi & hæredib.* Afflict. *in cap. 1. numer. 19. de natura ſucceſſionis feudi & in cap. 1. §. omnes filij, num. 33. ſi de feudo fuerit controuerſia inter Dom. & agnatum*, Tiraqu. *de iur. primog. quæſt. 40. num. 13.* & fuſiſſimè per me *conſil. 2.*

CONSILIVM XIX.

ARGVMENTVM.

AN donatio per patrem filio in contractu eius matrimonij & contemplatione eiuſdem facta, ſit conferenda, & an in legitimam imputanda, & an officium Aduocati Legationis, ſeu eius æſtimatio veniat in collationem?

SVMMARIVM.

1 *Donatio contemplatione matrimonij per patrem filio facta eſt ſimplex, contrà num. 6. 15. & 18.*

2 *Donatio ſimplex non confertur, contrarium verius eſt in puncto iuris, num. 7.*

3 *Donatio contemplatione matrimonij per patrem filio facta, non confertur, contra num. 6.*

4 *Donatio ob cauſam non neceſſariam, quæ non excludit liberalitatem donantis, non confertur, & num. 20.*

5 *Donatio, quæ alioquin non eſt conferenda, ex coniecturis confertur.*

6 *Donatio contemplatione matrimonij per patrem filio facta, eſt ob cauſam, eámque finalem non impulſiuam eámque neceſſariam, quod quomodo intelligatur vide numer. 20. ideóque conferendam.*

8 *Donatio ſimplex quæ ab initio valuit, confertur ex communi, & vera, & num. ſeq.*

9 *Diſcrimen inter emancipationem, & patriam poteſtatem hodie eſt ſublatum.*

10 *Donatio contemplatione matrimonij filio in poteſtate conſtituto facta, ab initio eſt valida, & numer. 16.*

11 *Donatio ſimplex filiofamilias à patre facta, iuramento confirmatur, & eſt valida.*

12 *Ideóque confertur.*

13 *Donatio ob cauſam, in legitimam imputatur.*

14 *Nec non ſimplex ab initio valida, ſi æquiualeat legitimæ.*

17 *Donatio à matre facta non confertur.*

19 *Donatio propter nuptias receſſit quidem ab aula, ſed in illius locum ſucceſſit donatio contemplatione matrimonij, & eodem iure cenſetur*

21 *Data per patrem filio ad militiam emendam,*

22 *Vt ordinem conſequatur.*

23 *Per matrem filiæ dati ex cauſa dotis, vel filio propter nuptias imputantur & conferuntur.*

24 *Cum filius ducit vxorem diuitem, & habet unde ſe alat, pater liberatur ab onere alimentorum.*

25 *Donatio contemplatione matrimonij facta, reſpicit etiam commodum donantis.*

26 *Donata ob cauſam, etſi non præciſe & abſolutè neceſſariam, ſed ex ſtimulo & neceſſitate naturæ prouenientem, conferuntur & imputantur.*

27 *Donatio contemplatione matrimonij, cenſetur facta quodammodo ex cauſa præciſè neceſſaria.*

28 *Donatio cauſa emancipationis non imputatur in legitimam.*

29 *Eáque eſt ſimplex & non ob cauſam.*

30 *Collatio ex coniecturis cenſetur prohibita, ſi tamen eæ concludentes ſint & à lege approbatæ.*

31 *Et verba ex quibus coniectura eliciuntur, non debent eſſe talia quæ poſſint referri ad multa.*

32 *Promiſſio de non contrauenienda, reuocando, vel impugnando, non eſt ſufficiens coniectura ad prohibitionem collationis.*

33 *Sicut etiam reſeruatio vſuſfructus non eſt ſufficiens coniectura.*

34 *Nec quòd donatio facta ſit vt matrimonium ſortiretur effectum & filius pinguiorem dotem conſequeretur. Imò contrarium, ſcilicet collationem faciendam ex eo elicitur.*

35 *Ignorantia iuris in lucris non excuſat mulierem.*

36 *In donationibus fit lata interpretatio, ſed ex eo non cenſetur prohibita collatio.*

37 *Nec etiam eſt ſufficiens coniectura, quæ ſumitur ex generali renunciatione quæ ſolet fieri, omni legum iuris & ſtatutorum auxilio.*

38 *Renunciationes omnis iuris, legum & cæt. auxilij reſtringuntur ad caſus ſimiles expreſſis.*

39 *Iuramentum habet vim cuiuſuis renunciationis.*

40 *Confeſſio eſt maior probatio quocumque publico inſtrumento.*

41 *Verba,* perpetuò, pro ſe, & ſuis, & vt donatis ſortiatur effectum omni meliori modo, *non inducunt prohibitionem collationis.*

42 *Sed id operantur, ne bona donata, contemplatione matrimonij, redeant ad patrem.*

43 *Quæ alioquin redirent.*

44 *Iuramentum firmat contractum inualidum, ſed non ſupplet conſenſum nec collationem impedit.*

45 *Donans, ſi incepit à traditione, non tenetur de euictione.*

46 *Eas-*

46 *Euictionis promiſſio non habet locum, niſi ex cauſa antecedenti contractum res euincatur, non ſi quid poſtea accidat.*

47 *Nec inducit prohibitionem collationis.*

48 *Collatio facienda eſt æqualitatis ſeruandæ cauſa, niſi expreſſè prohibeatur.*

49 *In dubio contrahentes præſumuntur ſe conformare iuri communi.*

50 *Aditio,* cum beneficio legis & inuentarij, *non impedit collationem.*

51 *Paria ſunt, actum eſſe purum vel conditionalem, poſtquam conditio eſt purificata, vt ex eo agi poſſit, non vt impediatur collatio.*

52 *Si ob cauſam quid donetur, cauſa purificata, impeditur conditio, non collatio.*

53 *Verba,* poſt mortem valitura, *non alterant naturam donationis inter viuos, quæ manet irreuocabilis, licèt non ſortiatur effectum niſi poſt mortem.*

54 *Donatio ob cauſam imputatur in legitimam.*

55 *Donatio in contemplatione matrimonij imputatur in legitimam.*

56 *Filius non poteſt, retenta legitima, hæreditatem patris repudiare.*

57 *Hæres qui ſemel adiuit, non poteſt ampliùs hæreditatem repudiare, niſi, facto inuentario, doceat ſe perdere & nihil ex hæreditate ſibi remanere.*

58 *Officium, quod vel vendi vel tranſmitti poteſt ad hæredes, ſiue eius æſtimatio, cõfertur & imputatur.*

59 *Quæ à principe ſunt impetranda, impoſſibilium loco habentur, niſi ea concedere ſoleat.*

60 *Æſtimatio officij, quod eſt conferendum, non quo tempore emptum vel conceſſum fuit, ſed quo pater deceſſit, facienda eſt.*

MAgnificus quondam dominus Franciſcus à Labeone Berardus, Aduocatus generalis, dum viueret, pro Sanctiſſ. Domino Noſtro Papa in legatione Auenionis, in contractu matrimonij initi inter egregium dominum Laurentium, eius filium, ac Doctorem, & nunc in officio ſucceſſorem, & domicellam Ludouicam de Nourtit, contemplatione eiuſdem donauit eidem in perpetuum tertiam partem omnium ſuorum bonorum, non incluſo in ea officio, cuius coadiutoriam ei iam procurarat, necnon quædam bona ſpecialiter in dict. contractu deſignata; aſſeritque donationem puram, ſimplicem & irreuocabilem quæ fit & fieri dicitur inter viuos, valituram tamen poſt mortem, reſeruato ſibi vſufructu, vita ſua durante, promiſitque de euictione.

Ante verò dictum contractum matrimonij, teſtamentum condiderat, quo d. Laurentium, & egregium dominum Henricum, nunc etiam vtriuſque iuris doctorem, alterum filium, inſtituerat hæredes, dicendo ſe eos æquis partibus inſtituere. Defuncto patre adita fuit per eos hæreditas cum beneficio legis & inuentarij. Nunc quæritur, an dictus Laurentius d. tertiam bonorum partem & prædia donata præcipua habere debeat, an verò conferre cum cæteris omnibus bonis teneatur, & omnia ſimul iuncta in duas æquales partes ſint diuidenda? Secundò, caſu, quo ſit conferenda; an, ſi malit legitimam ſolùm præter dicta bona donata habere, audiendus ſit, an verò bona donata in legitimam imputanda ſint? Tertiò, an dictum officium, ſeu eius æſtimatio, conferendum, & in legitimam imputandum ſit?

Quoad primum, quod potiſſimùm diſcutiendum eſt, quippe quo reſoluto ad cætera facilis patebit aditus; videtur prima facie ſtatuendum, bona do-
nata non eſſe conferenda, quòd huiuſmodi † dona- 1
tio non ſit ob cauſam, ſed ſimplex, ex doctrina Ol-
drad. *in conſil.* 5. quam † certiſſimum eſt non conferri, 2
l. illud, §. fin. Cod. de collatio. vbi omnes, præcipuè Dec.
in 6. Riminal. *numer.* 6. Barto. *in l.* 1. *§. nec caſtrenſe, ff. de
collation. bonor.* Cagnol. communem referens *in l. ſi
emancipati numer.* 177. *Cod. de collat.* Alexand. ma-
gis communem aſſerens *in authent. ex teſtamento
Cod. eod.* Curti. iun. *ibid. numer.* 31. affirmans com-
munem & ſequendam in iudicando, & in propriis
terminis, donationem, † de qua agitur, contemplatio- 3
ne matrimonij à patre filio factam, & ſimplicem eſſe
& non conferendam docuerunt, Craue. *conſil.* 85. *per
tot. & conſil.* 114. *numer.* 17. Roder. Soar. *in l. quod in prio-
ribus, in declaratione leg. Regni. numer.* 10. Oſaſc. *conſil.*
62. Surd. *conſil.* 143. *libr.* 1. Fachin. *libr.* 5. *controuerſ. iuris
cap.* 82. & Burſat. *conſil.* 189. *numer.* 11. *libr.* 2. Nec hæc
donatio propter nuptias cenſenda eſt, quæ receſſit
ab aula, quæ non marito, ſed per maritum, vel
alium vxori pro ſecuritate dotis fiebat. Et quam-
uis † non eſſet ſimplex, ſed ob cauſam, non tamen 4
eſſet ob cauſam neceſſariam, quæ excludat libera-
litatem donantis, qualis requiritur vt conferatur,
Paul. de Caſtro & Alexand. *in l. vt liberis* Dec. *ibid.
& in authent. ex teſtamento, Cod. de collatio.* Secun-
dò ſi aliqua adeſſet difficultas in quæſtione ita ge-
neraliter propoſita, tolleretur per coniecturas ex
clauſulis in contractu appoſitis reſultantes, per quas
† pater donans cenſetur voluiſſe prohibere collatio- 5
nem iſtorum bonorum, quas longa ſerie referunt &
probant, & ob eas collationem non eſſe faciendam,
conſulunt Oſaſc. *d. conſil.* 62. & Surd. *d. conſil.* 143. *lib.* 1.

Quibus tamen non obſtantibus, exiſtimo verius col-
lationem dictorum bonorum † donatorum eſſe fa- 6
ciendam, quia huiuſmodi donatio eſt ob cauſam &
non ſimplex; ob cauſam, inquam, finalem, & non im-
pulſiuam, vt in propriis terminis fusè docent & per
varias rationes conferendam aſſerunt, Bertrand. *conſ.*
97. *num.* 4. *conſil.* 140. *num.* 11. *conſil.* 172. *num.* 37. *conſil.* 203.
conſil. 207. *num.* 3. *conſil.* 274. *lib.* 3. *poſter. conſil.* 207. *num.*
6. *& conſil.* 250. *num.* 6. *lib.* 6. *& conſil.* 370. *num.* 3. *eod. conſ.*
77. *lib.* 7. Pariſ. *conſil.* 16. *num.* 33. *lib.* 2. Picus *in l. in quar-
tam, num.* 192. *ad l. falc.* Ruin. *num.* 142. *ibid.* Bereng. *nu.*
150. *ibid.* Boer. *dec.* 353. *num.* 10. Chaſſan. *in conſuet. Bitu-
ricen. des droicts & apparten. rubr. num.* 36. Decius *conſ.*
239. *num.* 2. Nat. *conſil.* 609. *num.* 10. Port. *conſil.* 80. *num.* 5.
Torniel. apud Port. *conſil.* 81. *num.* 24. Roland. à Vall.
conſil. 44. *& conſil.* 70. *lib.* 4. dominus à Laurent. noſter
in l. ſi emancipati num. 237. *Cod. de collat.* Menoch. *conſil.*
261. *num.* 13. Peregr. *de fideicomm. art.* 36. *num.* 133. *fol.* 343.
Vaſq. *de ſucceſſ. lib.* 3. §. 30. *part.* 3. *limit.* 34. *interpr.* § *impu-
tari num.* 239. Ranchin. *ad Guid. deciſ.* 145. Bec. *conſil.* 20.
Maſuer. *ad Ferra. in form. libell. pro hæred. vel re ſingul. di-
uid. verſ. communiter & pro indiuiſo verb. dotis.* Theſſau.
dec. 46. *n.* 11. *& dec.* 32. *n.* 10. Cancer. *de donatio. ca.* 8. *nu.* 61.
Viui. *opini.* 208. *n.* 4. Mart. à Cuena *dec. Aragon.* 10. *nu.* 11.
Gamm. *dec.* 164. *in fin.* qui omnino videndi ſunt, & ma-
ximè Rolan. Bec. Cancer. Mart. à Cuena *in deciſ. Ara-
gon.* & Maſuer. & ad quos me refero, ne eorum ratio-
nes tranſcribere videar.

Secundò, etſi eſſet † donatio ſimplex, non mi- 7
nùs conferenda eſſet, quia etſi de iure antiquo
non conferretur, quòd ſcilicet ante mortem pa-
tris inutilis eſſet, nec niſi iudicio extremo patris
confirmaretur, valeret; ideòque caperetur non vt
donatio, ſed vt legatum ſiue relictum (acquireba-
tur enim poſt mortem patris, & ea tantùm in colla-
tionem veniunt quæ liberi acquiſierunt ante mor-
tem patris:) tamen ex quo ſola morte patris, abſque

alio iudicio extremo, cœpit confirmari, imò & retro-
trahi ſiue reduci ad id tempus quo facta eſt, l. donatio-
nes 25. Cod. de donat. int. vir. & vxor. debuit conferri,
quia confirmatio illa donationis quæ fit morte patris,
retrocurrit, & dies donationis non deſcendit ad
diem mortis patris; ſed dies mortis patris aſcen-
dit & recurrit ad diem factæ donationis; ideóque
cenſetur res acquiſita ante mortem patris, vt ex-
plicat Doctiſſimus Cuiac. in rubric. titul. Cod. de
donatio. & obſeruat. libr. 3. cap. 30. & in Nouell. 18.
de triente & ſemiſſ. & vbi ante Iuſtinianum ſuper-
eſſet aliqua difficultas, tempore Nouell. ſublata
eſt in Nouell. 18. cap. 6. illud quoque, ex qua ſum-
pta eſt authentic. ex teſtamento Cod. de collation. vbi
nulla mentio donationis propter nuptias, vt dican-
tur ij textus ad eam reſtringi, ſed fit mentio do-
tis, & poſtea generaliter & ſimpliciter aliorum da-
torum, quam ſententiam, nimirum vt ſimplex
donatio hodie conferatur, & generaliter intelli-
gendam eſſe dictam authentic. ex teſtamento ple-
rique tam ex veteribus quàm ex recentioribus ſe-
quuti ſunt; nempe Ioann. & Placentin. necnon
& Accurſius, qui quamuis in princip. in verbor. da-
torum, contrarium dicat; in fine tamen gloſſæ in
opinione Ioannis videtur reſidere, dum eam ratio-
nibus confirmat, atque eam fuiſſe ſententiam Ac-
curſij exiſtimarunt Bald. Caſtrenſ. & Salicet. ibi, &
nouiſſimè Fachin. libr. 6. controuerſ. iur. capit. 64. &
quamuis loquatur de ſucceſſione ab inteſtato, qua-
ſi aliud eſſet in ſucceſſione ex teſtamento, hoc fa-
cit reſpondendo ad ll. C. quas hinc inde affert & con-
ciliat, vel interpretatur: ſed ſi conferenda ſit do-
natio ſimplex ab inteſtato, etiam hodie conferen-
da eſt ex teſtamento, ex d. Nouell. 18. §. illud & Au-
then. ex teſtamento, & eandem videtur amplecti do-
minus à Laurentiis: imò & communiter eam DD.
tenere aſſerit in d. l. ſi emancipati num. 68.

Sed quia video, cùm agitur de ſimplici donatione
abſolutè, magis communem opinionem eſſe in con-
trarium, quamuis falſam, aliter firmo meam ſen-
tentiam, illique, communi falſæque opinioni, a-
8 liam veram communémque oppono. Nempe † quòd
quoties donatio ſimplex ab initio valuit, nec opus
eſt vt morte patris confirmetur, eam abſque du-
bio conferendam omnes DD. & maximè Alexand.
& Iaſ. exiſtimant: Illi etiam, qui in ſuperiori quæ-
ſtione contrarium tenuerunt in dict. Authentic. ex
teſtamento, & præter eos Barthol. in l. 1. §. nec ca-
ſtrenſe, ff. de collation. bonor. Crott. in l. frater à fra-
tre, numer. 74. ff. de condict. indebit. Corn. conſil.
189. num. 13. verſic. nam communis ſententia Docto-
rum, volum. 4. Socin. conſil. 91. colum. 4. verſic. quo
verò, volum. 1. Rip. in l. ſi vnquam, in 15. quæſt. in
fin. Cod. de reuocan. donat. Nat. in conſil. 109. in prin-
cip. Bero. in conſil. 53. numer. 20. verſic. reſpectu au-
tem patris, volum. 2. Chaſſan. in conſil. 53. numer.
71. Bertrand. conſil. 205. numer. 4. conſil. 263. num. 6.
conſil. 281. numer. 1. & conſil. 302. num. 15. libr. 3. prior.
& conſil. 185. libr. 7. Sicard. in d. Authentic. ex te-
ſtamento numer. 13. Cod. de collat. Roland. dict. con-
ſil. 70. numer. 16. libr. 4. Riminal. in §. 1. numer.
96. per quas perſon. qui hanc communem aſſerunt,
& quamuis alij pauci diſſentiant, hanc tamen com-
munem fatentur, quæque abſque dubio vera eſt:
9 Nam cùm hodie diſcrimen † emancipationis & pa-
triæ poteſtatis ſit ſublatum in ſucceſſione tam legi-
tima, quàm teſtamentaria, Nouell. 118. de hæred. ab
inteſt. §. 1. DD. in §. ſed hæc quidem inſtit. de exhæ-
red. liber. Barthol. & cæteri in l. Gallus §. & quid ſi tan-
tum, de liber. & poſthum. & ratio iniuriæ vitandæ,
propter quam à principio collatio fuit introducta,
propter emancipatos, nunc omnino ceſſet, maneát-
que ſolùm æqualitatis ſeruandæ ratio, vt docet i-
dem Sicard. in rubric. tit. Cod. de collat. & ponderat
Pariſienſ. dict. conſil. 16. num. 33. ſequitur quòd quem-
admodum donatio ſimplex emancipato facta, abſque
dubio confertur, l. ſi emancipati, l. poſthumo, l. vt libe-
ris, Cod. de collation. l. 1. §. nec caſtrenſe, & ibi omnes ff. de
collat. bonor. ita & in poteſtate † conſtituto facta con- 10
ferri debeat, ſi à principio valeat, ſicut valet à prin-
cipio emancipato facta, cui rationi ita propoſitæ ex
aduerſo nullo modo ſatisfit. Poſito igitur pro conſtan-
ti, quòd & communis ſchola certo amplectitur, dona-
tionem ſimplicem, etiam in poteſtate conſtituto fa-
ctam, ab initio validam conferendam, conſequitur
hanc contemplatione matrimonij factam conferri de-
bere, quam omnes fatentur propter matrimonium,
& partem contractus, & validam eſſe, ideóque confe-
rendam, l. Pomponius Philadelphus ff. famil. herciſcun.
Pic. in dict. l. in quartam, numer. 196. Berengar. ibid. num.
150. ff. ad l. falcid. Guid. Pap. quæſt. 145. Boer. deciſ. 353. nu.
10. Chaſſan. in conſuet. Bituricen. intit. des droicts & ap-
parten. in rubr. num. 36.

Tertiò, donatio de qua agitur † iurata eſt, quæ pro- 11
pterea inter patrem & filium facta, etſi omnino eſſet
ſimplex, à principio valet, Capic. dec. 56. Guid. Pap.
quæſt. 145. Ioſeph. Ludouic. deciſ. 71. Peruſin. num. 19.
part. 2. & dec. Lucen. 66. Capell. Tholoſ. quæſt. 262. in ad-
dit. Gail. obſeruat. 38. lib. 2. Ioan. Pap. arreſt. lib. 11. tit. 1.
arr. 1. Crauett. conſil. 19. & conſil. 102. Dec. conſil. 414. &
conſil. 422. Theſſaur. dec. 32. Clar. ſenten. lib. 4. §. donatio
quæſt. 8. numer. 3. At certa † eſt & communis DD. ſen- 12
tentia, donationem iuratam, quantumuis ſimpli-
cem, conferendam eſſe, DD. & maximè Alexand.
num. 6. Iaſ. num. 10. Dec. numer. 7. in authent. ex teſtamen-
to Cod. de collatio. idem Alexand. conſil. 8. lib. 2. Socin.
conſil. 91. num. 7. lib. 1. Barto. in l. 1. §. nec caſtrenſe, ff. de col-
latione bonorum. Iaſon in l. frater à fratre, num. 44. ff. de
condict. indebi. Bertran. conſil. 103. num. 7. lib. 6. Roland.
à Vall. conſil. 77. numer. 25. lib. 1. dominus à Laurentiis
dec. 193. num. 1. & in l. ſi emancipati num. 241. & 414. Cra-
uet. conſil. 102. num. 4. Riminal. d. §. 1. num. 98.

Poſtremò, id eſt certum ius, ea quæ imputantur in
legitimam eſſe conferenda l. penult. Cod. de collat. Si igi-
tur euicero hanc donationem imputari in legitimam,
conſequetur neceſſariò eſſe conferendam. Et quidem
† ſi ſit donatio ob cauſam, vt certò aſſerimus, ea in- 13
dubitanter eſſet in legitimam imputanda, Bart. in d. l.
in quartam num. 8. & eſt communis opinio, vt teſta-
tur Pic. ibi num. 60. Coraſ. in l. filiumquem, num. 115. fa-
mil. herciſc. Rip. d. l. in quartam, num. 148. Petr. à Ducun.
regul. 222. Graſſ. §. legitima, quæſt. 22. in fin. ſed ſi ſit
ſimplex, vt aliqui contendunt, idem etiam ſtatuimus;
quia quamuis donatio ſimplex, quæ à principio va-
luit, non imputetur in legitimam, l. ſi quando. §. ge-
neraliter, Cod. de inoffic. teſtament. & eſt commu-
nis opinio Pic. in l. in quartam, numer. 187. verſicul.
ſeptima concluſio eſt. Rip. numer. 143. cum ſequent. ad
l. falcid. Couarru. in capit. Raynaldus, §. 2. numer. 6.
de teſtament. Graſſus poſt multos quos refert in §. le-
gitima, quæſt. 22. numer. 4. tamen hoc fallit, quan-
do donatio, vt hæc, † æquiualet legitimæ, & hanc 14
exceptionem regulæ illius probant, Rip. in d. l. in quar-
tam. num. 146. Bertrand. conſil. 205. num. 4. conſil. 263. nu.
6. conſil. 281. numer. 1. & conſil. 302. numer. 15. lib. 3. prior.
Fernand. Vaſqu. de ſucceſſ. creat. interpr. §. imputa-
ri, numer. 254. Graſſ. in dict. §. legitima, dict. quæſt.
22. num. 12. Nec rationem hanc oppugnabit, ſi dica-
tur hu-

tur huiuſmodi exceptionem regulæ de ſimplici donatione imputanda. vel non intelligendam, cùm ſimpliciter datum eſt à patre filio, non ſi ex cauſa donationis inter viuos: verius enim eſt, quomodocumque donatum, hanc exceptionem ad regulam procedere, alioquin non eſſet exceptio: & hanc opinionem indiſtinctè videtur ſequi Barthol. *in l. cum quo. §. final. ad l. falcid.* vbi expreſsè hoc vult Imol. & Alexand. & idem Alexand. *in l. illud num.* 8. *Cod. de collat.* Pic. *in d. l. in quartam, num.* 178. Bec. *conſil.* 29. *numer.* 2. Nec etiam oppugnabit, ſi dicatur, hoc ſolùm procedere, vbi donatum æquiualet legitimæ, non ſi excedat; nam verius eſt ſiue æquet, ſiue tranſcendat, idem eſſe ſtatuendum, Bertrand. *conſil.* 152. *numer.* 4. *lib.* 7. *& conſil.* 302. *ad fin. lib.* 4. *& conſil.* 337. *numer.* 3. *eod. libr. & conſil.* 139. *in fin. lib.* 8. & ſentire videtur Theſſaur. *dec.* 32. *numer.* 10. Concluditur igitur ex his, quòd cùm hæc donatio in legitimam ſit imputanda, ſiue ob cauſam, ſiue ſimplex dicatur, eſſe neceſſariò conferendam.

Nec obſtant quæ in contrarium ſuprà proponebantur. Ac primùm, hanc donationem non eſſe
15 ſub cauſam, ſed ſimplicem: contendimus † enim eſſe ob cauſam, & Oldra. doctrina *in conſil.* 5. procedit ſolummodò in donatione facta contemplatione matrimonij iam contracti, quo caſu, contemplatio matrimonij eſt cauſa impulſiua non finalis, ſecus in ea quæ fit dum contrahitur matrimonium, vel ratione matrimonij contrahendi cum certa perſona, vt foſè & eruditè docet d. Martin. à Cuena *in d. deciſ.* 20. *numer.* 11. *vſque ad fin.* & ante eum ſentire videtur Boërius *deciſ.* 353. *numer.* 10. vt mittam alias ſolutiones à Bec. *d. conſil.* 20. Roland. *d. conſil.* 44. *&* 70. *lib.* 4. datas. Quoad verò eos, qui in terminis docuerunt huiuſmodi donationem contemplatione matrimonij factam, eſſe ſimplicem, & non conferendam, ij vel ſibi contrarij ſunt, vel alijs rationibus in ſuo caſu mouentur, vel pauciſſimi ſunt: nam Crauet. qui *dict. conſil.* 85. *& conſil.* 114. eam ſententiam ex profeſſo tuetur, in donatione iurata contrarium ſentit *dict. conſil.* 102. *numer.* 4 non alia ratione, ex Socino per eum allegato, quàm quia donatio à principio valuit: Ergo ea, quæ contemplatione matri-
16 monij fit, † cùm à principio valeat, etiam ſecluſo iuramento, Guid. Pap. *dict. quæſt.* 145. eſt conferenda: & ſic malè Crauett. per ſe ipſum reſpondit *dict. conſil.* 85. Ita vt etſi eſſet ſimplex donatio, falſa tamen eſſet reſolutio dict. conſil. Imò *in conſil.* 617. *numer.* 3. reſpondendo ad *dict. conſil.* 85. ait id
17 procedere † in donatione ſimplici facta à matre, quæ non confertur, *l. illud in fin. Cod. de collation.* Socin. *conſil.* 91. *numer.* 8. Dec. *in dict. authen. ex teſtamento numer.* 8. non ita reſponſurus, ſi à patre facta fuiſſet: quòd ſi dictum conſilium intelligatur etiam in patre, ait ſe retractare ſuam in illo ſententiam, nec vitio dandum, ſi quis in melius ſententiam mutet. Roder. autem Suares illam quidem ſententiam non eſſe conferendam tenet, quòd cauſa matrimonij, non ſit cauſa neceſſaria, ſed impugnata per nos poſtea huiuſmodi ratione, falſa euincetur eius opinio, quæ etiam eſt contra communem, vt ex DD. ſuprà allegatis patet. Oſaſc. autem & Surdus ex alijs rationibus mouentur in ſuo caſu, nec ex ea ſola ita reſpondiſſent, vt patet ex lectura dictorum conſiliorum 62. & 143. ſed quia poſtea ſigillatim illis ſatisfaciemus, hîc ſuperſedebimus. Fachinæo verò *dict. cap.* 82. *libr.* 5. eundem Fachin. ſe nominatim retractantem opponimus *cap.* 64. *libr.* 6. qui in fortioribus terminis, nempe in ſimplici donatione non iurata, collationi locum eſſe contendit. Burſat. denique *conſil.* 189. *libr.* 2. nihil expreſsè firmat, & per tranſennam, aliúdque tractans, loquitur; imò refert, & non refellit Rolandum *conſil.* 70. in contrarium citatum. Non † obſtat 18
etiam ſi dicatur, ſimplicem eſſe donationem non ob cauſam, quia cauſa matrimonij eſt cauſa impulſiua, non finalis. Reſpondetur enim, imò verius eſſe, cùm agitur de matrimonio contrahendo cum certa perſona; vel, quod magis eſt, cùm donatio fit in ipſo contractu matrimonij, matrimonium eſſe cauſam finalem & non impulſiuam, vt eruditè docet Mart. à Cuena *dict. dec. Arrag.* 10. cauſa enim finalis, etiam in proprijs terminis, cùm agitur de collatione facienda, eſt ea, qua ceſſante, quis non erat eam facturus, Vitall. *in tract. de collat. qu.* 1. *numer.* 2. At neque pater hanc donationem feciſſet, ſi matrimonium non fuiſſet ſequutum, nec matrimonium celebratum fuiſſet, niſi donatio ineſſet, vt enim vxorem prædiuitem conſequeretur filius, pater hanc donationem fecit: ſequitur igitur, matrimonium cauſam fuiſſe finalem. Non obſtat, ſi dicatur non eſſe ob cauſam, ſed ſimplicem, ob verba, *purè, liberè & ſimpliciter*, non propterea enim minùs eſt dicenda donatio ob cauſam, vt eruditè docet Becius *dict. conſil.* 20. *num.* 21.

Non † obſtat etiam, donationem propter nu- 19
ptias receſſiſſe ab aula, & propterea non eſſe de hac noſtra, vt de illa, idem iudicandum: nam etſi vera & genuina donatio propter nuptias, non ſit ampliùs in vſu, quæ nimirum fiebat vxori à patre mariti vel alio: tamen hæc in locum illius ſucceſſit, & in effectu per omnia illius naturam imitatur: illa enim fiebat pro aſſecuratione dotis, hæc quoque, præter alias cauſas, fit etiam pro aſſecuratione dotis: illa non poterat alienari in præiudicium dotis, ita nec hæc, cùm bona ſemper maneant obligata pro dote, & ad ea recurretur, ſi alia non alienata non ſufficiant: illius partem ex pacto in caſum ſuperuiuæ lucrabatur vxor, ſicut maritus partem dotis, ex eodem pacto; ita & huius, ſi malit contra hæc bona experiri vxor, partem lucratur ex pacto: & ſicut huius neque vſumfructum neque dominium vxor habet (niſi in caſu, in quo lucraretur ex pacto aliquam eius partem, & eo caſu eueniente;) ita nec illius vxor vſumfructum vel proprietatem habebat. Ita vt quemadmodum illa, donatio propter nuptias appellabatur, ſic & hæc nunc ex communi vſu loquendi appelletur. Ex quo fit, vt quamuis non fiat vxori, vt illa antiqua, eodem tamen iure quo illa ſit cenſenda, vt in terminis docet dominus à Laurentiis *dict. l. ſi emancipati, numer.* 237. *in fin. ex l. illud. ff. ad l. Aquil.* cùm verba intelligenda ſint ſecundùm communem loquendi conſuetudinem, *l. cum de lanionis, §. aſinam, ff. de fund. inſtruct. leg.* Alexand. *conſil.* 9. *numer.* 2. *libr.* 5. Alciat. notat *in rubric. de verbor. ſignific.* Crauett. *conſil.* 9. *numer.* 30. Atque hoc ſatis ſenſit, nimirum hanc in illius locum ſubſtitutam, & eodem iure cenſendam: Theſſaur. *d. dec.* 32. *numer.* 10. & planè DD. ſuprà allegati paſſim, maximè Dec. Bertrand. & Pariſ. *d. conſil.* 16. *numer.* 33. hanc vocant donationem propter nuptias, non quòd ignorarent differre ab illa antiqua, ſed quòd cognoſcerent vtriuſque eundem effectum, & idem ius de vtraque ſtatuendum, nec illi Doctores, aut nos propterea dicimus hanc, de qua loquimur, confe-

tendam, quia reuera ſit donatio propter nuptias,
ſed quia quoad effectum ſunt eiuſdem naturæ, & ea-
dem ſit vtriuſque in materia collationum ratio, & hoc
ceſſante, ex aliis rationibus ſuprà deductis, dicimus
conferendam.

Non obſtat poſtremò, quoad primum illum arti-
culum, quo quæritur, an hæc donatio ſit ob cauſam, &
20 ideo conferenda, necne, quod † dicitur cauſam qui-
dem eſſe, ſed voluntariam non neceſſariam, qualis re-
quiritur in materia collationum, vt eſt dos & donatio
propter nuptias, Paul. de Caſtr. *in l. vt liberis 4. col.
Cod. de collation.* Alexand. *ibid.* nam reſpondetur, non
eam hîc requiri neceſſitatem, vt nimirum pater coga-
tur dare, ſed ſufficere neceſſitatem iuris naturalis, qua
compulſus pater donat filio, alij extraneo non dona-
turus, nec ipſi etiam filio, niſi cauſa illa ſubeſſet, &
cùm hic ſtimulus adeſt, non poteſt dici donatio vo-
luntariè facta, neque ſimpliciter & merè, ſed ob
cauſam, naturali ſtimulo, & neceſſitate quadam na-
turæ impellente, vt præter Roland. *dict. conſil. 40. &
conſil. 70. num. 13 lib. 4.* Picuni *num. 196.* & Berengar. *in 3.
part. in 2. artic. num. 73. in d. l. in quartam*, Bec. *d. conſil. 20.
num. 28.* docet clarè Cucch. *in dict. tract. de legitt. titul.
data inter viuos numer. 28. & 29.* poſt Rip. *in dict. l. in
quartam.* faciunt notata per Couarru. *in cap. Raynal-
dus, §. 2. numer. 6. & 7. de teſtam.* Atque hoc ve-
21 rum eſſe neceſſariò concluditur ex eo quòd † data
ad militiam emendam imputantur & conferuntur,
quaſi in cauſam neceſſariam data, *leg. omnimodo, §.
final. Cod. de inoffic. teſtam.* & ibi Doctores communi-
ter, maximè Odoffred. Fab. Cyn. Bald. Salicet. An-
gel. Fulgoſ. & Iaſo. Vaſq *numer. 203.* vbi communem
affirmat, Bartol. *in l. 1. § nec caſtrenſe, numer. 11. de col-
lat. bonor.* quòd donatio facta à patre filio, vt Cleri-
22 catus † ordinem conſequatur, titulum ſcilicet patri-
monialem aſſignando, imputatur & confertur, Fab.
in §. vlt. inſtit. de inoffic. teſtam. Cucch. *d. loc. numer. 30.*
23 Quod mater dat filiæ † ex cauſa dotis, quæ tamen
aliunde dotem conſequi poterat, vel filio ex cauſa
donationis propter nuptias, imputetur Caſtren. *in l.
quoniam Nouella, Cod. de inoffic. teſtam. & conſil. 109.
numer. 11. lib. 1.* His enim omnibus caſibus, nulla ne-
ceſſitas præciſa ſubeſt, quàm quæ ex ſtimulo natura-
li proficiſcitur, qui quamuis aliquis ſubſit in qua-
cumque donatione; tamen non tantus adeſt, quan-
tus cùm huiuſmodi cauſæ matrimonij, militiæ, Cle-
ricatus & ſimiles ſubſunt, vt rectè animaduertit
Bec. *dict. conſil. 20. numer. 22.* quæ eo clariora reddun-
tur, quòd hæc donatio non in donatarij, ſed & ter-
tij, nempe vxoris, quæ alioquin talem virum non
fuiſſet acceptura, & ipſius donantis fauorem reſpi-
ciat, vt nimirum pater liberetur oneribus matrimo-
nij filij, maximè onere alimentorum tam filij, quàm
24 nepotum ab eo producendorum: Cùm enim † fi-
lius ducit vxorem diuitem, & habet vnde ſe alat, pa-
ter liberatur ab onere alimentorum, *leg. ſi quis a li-
beris, §. ſi filius ff. de liber. agnoſc.* vt per Crott. *in leg.
25 1. numer. 74. ſolu. matrim.* Quid enim † ſi magnum
numerum liberorum ſuſcepiſſet filius, qui non ha-
beret vnde eos aleret? quid etiam, ſi vxor non
diues moreretur, moreretur & filius, relictis plu-
ribus liberis? An non teneretur auus? At certè
vtroque caſu ob locupletem dotem eo onere libe-
ratur. Eſt igitur donatio facta ob cauſam ipſum do-
nantem reſpicientem. Adde, poſſe etiam dici reſpi-
cere commodum donantis, quia conſequitur quod
exoptabat, nempe vt matrimonium locum habe-
ret, ex gloſſ. *in leg. final. ff. de vſu & habitat.* Ne-
uiſan. *conſil. 74. numer. 13.* Bec. *dict. conſil. 20. numer.
17.* vt mittam aliam rationem, qua hæc donatio reſpi-
cit commodum donantis ex fructibus dotis deſum-
ptam, allatam per Roland. *dict. conſil. 44. numer. 10.*
confirmatam ex Bartol. *in l. contra nurum. §. quoties,
ff. rer. amotar. in l. ſi cum dote rem, §. tranſgrediamur
ſolu. matrim.* Ruin. *conſil. 61. lib. 4.* ex quo etiam
tollitur aliud obiectum, quod ſolet afferri, dona-
tionem, ſcilicet, commodum donatarij ſolius
non debere reſpicere, cui cùm ex his ſatisfactum
ſit, non inſiſtam, vt de veritate talis obiecti diſ-
ſeram, de quo Roland. Bec. & cæteri ſuprà enarrati,
loquuntur.

Nec inſtandum præcisè patrem cogi ad dotem &
donationem propter nuptias, & propterea impu-
tari & conferri; ergo ſemper cauſam præcisè neceſ-
ſariam requiri: Negatur enim omnino conſequen-
tia. Patet in matre dotante, vel donante propter nu-
ptias, patre dante ob militiam emendam, vel Clerica-
tum, quibus caſibus non cogitur, & tamen conferun-
tur & imputantur, vt ſuprà dictum eſt. Non eſt igitur
verum, ſi axioma proponatur hoc modo: Ea † tantùm 26
donata conferuntur, ad quæ quis cogi poterat; Sed
ſimpliciter aſſerendum donata ob cauſam ſiue præcisè
& abſolutè neceſſariam, ſiue ex ſtimulo naturali &
neceſſitate quadam naturæ prouenientem conferen-
da & imputanda. Poſtremò, non eſt omittendum, † 27
hanc donationem, non ſolùm ex cauſa neceſſaria
ratione ſtimuli naturalis, ſed etiam quodammodo ex
cauſa præcisè neceſſaria, vt dos, veráque donatio pro-
pter nuptias videri factam: nam quantumuis ea in ſua
primæua natura non ſit ampliùs in vſu: tamen, cùm
etiam hodie pater cogi poſſit ad ſe obligandum pro
aſſecuratione dotis, & eo modo vis totalis & effectus
donationis propter nuptias manſerit, Ioan. Lup. *in
rubr. de donatio. inter vir. & vxor. §. 21. numer. 3. & §.
22. numer. 1. 2. & 3.* Bald. *Nouell. in tract. de dot. priuile.
20. in princip.* & donatio de qua agitur, vt ſe liberet
eo onere obligandi bona pro dote & pactis dotali-
bus facta ſit, & in locum illius ſubſtituta, certè ne-
ceſſitate præcisè cogente cenſendus pater eſt eam fe-
ciſſe.

Vnus ſupereſt ſcrupulus de † donatione cauſa e- 28
mancipationis facta, quæ dicitur ob cauſam, non ta-
men neceſſariam præcisè, & tamen non imputatur in
legitimam, Graſſ. *§. legitima, quaſt. 22. num. 7.* Bartol *in
d. l. in quartam*, & Pic. *ibid. num. 187.* Vaſq. *d. §. imputa-
ri, num. 259.*

Reſpondetur enim, impropriè † dici donationem 29
ob cauſam & in præmium emancipationis: imò ea eſt
merè ſimplex, in qua nulla cauſa quoad patrem conſi-
derari poteſt, ob quam pater det filio, cùm potiùs
filius teneretur & deberet aliquid patri dare in præ-
mium emancipationis, quæ illi eſt profutura, vt futu-
rus ſit liber & lucra ſua omnino & in totum propria
facturus, text. eſt *in l. idem eſt §. cum autem Cod. de bon.
qua lib.* vt non mirum ſi dicamus hanc donationem ex
mera liberalitate, & non ex aliqua cauſa proce-
dere, vt in terminis docet Cucch. *dict. loc. num. 14.*
Ex quibus conficitur, donationem contemplatio-
ne matrimonij factam, de qua agimus, eſſe ob
cauſam præſentem, vel futuram talem, ob quam
& conferenda & imputanda ſit. Ex quo ſatisfactum
eſt iis, quæ circa hunc articulum; an ſit donatio
ob cauſam conferenda necne, in contrarium propo-
nebantur. Sed & nos vlteriùs progredimur: & con-
tendimus, etſi eſſet donatio ſimplex, quæ tamen re
vera non eſt, conferendam tamen eſſe.

Supereſt vt diluamus quæ ſecũdo loco proponebã-
tur, de cõiectura à mente donatoris, collationem pro-
hibere

hibere volentis, *ex conſil.* Oſaſc. 62. & Surd. 143. *lib.* 1. Quibus contenditur, quæcumque tandem hæc ſit donatio, eam tamen non eſſe conferendam, quòd eam collationem donator tacitè prohibuerit. Qua in re
30 duo præſupponenda ſunt: Vnum, quòd † quamuis contra Angelum *in §. illud quoque Nouell. de trien. & ſemiſ. & §. ſi verò expreſſim Nouell. de hæred. & falcid.* communior ſit ſententia, ſufficere prohibitionem generalem, vel quæ ex coniecturis eliciatur, dominus à Laurentijs *in d. l. ſi emancipati, num.* 188. tamen ex coniecturæ debent eſſe concludentes neceſſariò, quales profert d. dominus à Laurent. *d. loc. num.* 190. *vſque ad num.* 209. & docet ipſemet Surdus *conſil.* 361. *num.* 33. neque enim vnicuique permiſſum eſt fingere coniecturas; ſed tantùm à lege approbatæ, & neceſſariò concludentes debent hoc caſu operari, quo certa debet eſſe prohibitio, vt in ſimili docet Menoch. *conſil.* 85. *num.* 85. *cum ſeqq.*

31 Alterum, verba † ex quibus coniecturæ deſumuntur, non debere eſſe talia, quæ poſſint referri ad multa: nam ſi talia ſint, ea nihil concludent, vt diſcedamus à diſpoſitione iuris communis, vt in ſimili docet Alexand. cùm agitur de coniecturata mente teſtatoris *in conſil.* 139. *num.* 4. *lib.* 6 per multa quæ ibi allegat, quem ſequitur Ruin. *conſil.* 153. *lib.* 2. Nat. *conſil.* 678. Pariſ. *conſil.* 44. *num.* 25. *& conſil.* 89. *num.* 10. *cum ſeqq. lib.* 2. Nec mirum; quæ enim ſe habent adeſſe vel non eſſe, nihil concludunt, & quæ ad diuerſa referri poſſunt, vnum non arguunt neceſſariò, *in l. neque natales, cum ſimilib. Cod. de probat.* & communis ſenſus non permittit, vt contra diſpoſitionem iuris, velimus fingere donantem voluiſſe aliquid ex his verbis, quæ ad diuerſa referri poſſunt. Quibus ſtantibus, facilis eſt reſponſio ad dictas coniecturas & conſilia, ſequendo ordinem Surdi.

Prima & ſecunda de allodio, non ſunt niſi quoad domum in contractu deſignatam, quæ dicitur eſſe, *franche en alod.* Sed hoc expreſſum eſt ad differentiam aliorum prædiorum datorum, quæ ab eodem dicuntur ſeruilia, non vt quoad materiam collationis quidquam inde poſſit elici; & præterea, quid commune habet allodium cum collatione? quæ ſeparata cùm ſint, nihil ex his inferri poteſt, *l. Papinianus exuli, de minor. l. final. de calumn.* Ad tertiam & quartam *num.* 24. *vſque ad num.* 32. poteſt etiam facillimè reſponderi; ſed quia non adſunt in noſtro caſu, in eis non admodum inſiſto: Etſi enim promiſerit donans non contrauenire, non tamen ſub eadé clauſula, in qua ſe fundat Surdus, in cuius caſu promiſerat non contrauenire; etiamſi de iure poſſet.
32 Præterea † quomodocumque promiſiſſet non contrauenire, vel non reuocare, vel non impugnare: nihil tamen ex iis fit, cùm agitur de collatione facienda: Nam per collationem non reuocatur, aut impugnatur donatio: ſed dicitur tantùm, quòd debet conferri ſi donatarius velit ſuccedere vt æqualitas ſeruetur, iuxta iuris diſpoſitionem: eſt enim in poteſtate donatarij non conferre, ſi non ſuccedat, ad hæc non contrauenit, cùm maneant ſuæ res donatæ, ſed tantum minus ex cæteris accipiat, *l. vt liberis §. illud l. ſi donatione l. ſi emancipati*, & ibidem DD. *Cod. de collation.*

33 Quinta coniectura *numer.* 33. ex reſeruatione † vſusfructus ſumpta; quaſi ſi collatio facienda eſſet, futura ſit inutilis, quòd ſucceſſurus ſit æqualiter cum aliis, planè omnino eſt vana. Quid enim ſi pater illi tantùm legitimam relinquere voluiſſet? Quid ſi donatarius moreretur ante patrem, quo caſu potuiſſet proprietatem inter viuos donare, potuiſſet & hæredibus relinquere, ſi aliquo caſu teſtati poſſet? Quid ſi filiam reliquiſſet tantùm auus? abſque dubio maſculum ſuperſtitem inſtituturus eſſet hæredem, quia neptis extra familiam itura eſſet: at per huiuſmodi donationem illi conſuluit. Quid ſi deinde illa neptis moreretur? præmortuo patre, ſuperſtite auo, mater res donatas habitura eſſet tanquam proximior, *§.* a. *Nouell.* 118. Non igitur inutilis futura eſſet donatio. Quinimo multi ex doctoribus ſuprà allegatis vim faciunt in reſeruatione vſusfructus, vt tantò faciliùs dicatur collationem eſſe faciendam. Denique, huiuſmodi coniecturam, quòd nullam donatio afferret vtilitatem, neque veram, neque concludentem docet ipſemet Surd. *conſil.* 361. *numer.* 32. *&* 33. Poſtremò, pater reſeruauit quidem vſumfructum, ſed loco illius promiſit annuam quantitatem tritici, olei, vini, & ligni.

Ex quo etiam tollitur ſexta coniectura *numer.* 34.
& 35. verum † enim eſt factam eſſe, vt matrimo- 34
nium ſortiretur effectum, & vt pinguiorem dotem filius haberet: ſed tantum abeſt, vt hæc ſit ratio præſumendæ prohibitionis collationis, quin potiùs ea eſt vera ratio, ob quam hæc donatio dicitur ob cauſam finalem, & propterea conferenda, vt ferè omnes ſuprà allegati, maximè Pariſ. Rolan. Bec. Martin. à Cueua & Maſuet. docent. At, inquit Surdus, remaneret vxor decepta: Hoc negatur; babet enim intentum, nempe vt in omnem euentum ſit ſecura de tertia parte, & aliis rebus donatis, ob cauſas in præcedenti coniectura enarratas: At, inquit, exiſtimabat eam tertiam partem præcipuam. Reſpondetur enim, id debuiſſe dici: propoſitum enim in mente &c. *l. ſi repetendi, Cod. de condict. ob cauſ.* & cùm ſcire deberet, iure communi tantum huiuſ-
modi donationes conferendas, cuius † ignorantia 35
ipſam non excuſat in lucris vt hîc, *l. quamuis l. vlt. C. de iur. & fact. ignorant.* debuit ſibi prouidere: Imò debuit potiùs præſumere eas eſſe conferendas, quia cùm donans haberet alium filium, debuit credere voluiſſe ſeruare æqualitatem, iuxta iuris communis præſumptionem & diſpoſitionem. At, inquit, per collationem fiet deminutio donationis. Hoc non eſt verum: neque enim aufertur proprietas rerum donatarum: ſed tantùm fit collatio minùs accipiendo de hæreditate, *dict. l. vt liberis, l. illud, l. ſi donatione, l. ſi emancipati,* & omnes DD. *in Authen. ex teſtamento C. de collation.*

Septima coniectura *num.* 36. quòd † nimirum de- 36
beat fieri lata interpretatio in donatione & fauorabilis, *cap. cum dilecti de donatio.* ſi concluderet, nunquam quærendum eſſet, an pleræque donationes, quas omnes fatentur conferendas, eſſent collationi ſubiectæ. Et certè res ita ſe habet, ſi in verbis ſit aliqua ambiguitas, quid nempe cenſeatur donatum, illud, vel illud, fit fauorabilis interpretatio, vt patet *ex d. ca. cùm dilecti*, & ibi DD. non autem ſi de re extra & poſt contractum donationis accidente agatur, vt hoc caſu, an donatio ſit conferenda necne, ſi ſuccedere donatarius velit, maximè repugnante iure communi, quo debet fieri collatio, niſi expreſsè prohibeatur: neque enim huiuſmodi interpretatio lata facienda eſt contra expreſſam iuris communis diſpoſitionem, niſi aliunde de mente conſtet. Præterea non eſt verum ad vtilitatem donatarij tantùm factam, vt præſupponit Surdus. Eſt enim facta etiam in fauorem donantis & tertij, vt ſuprà docuimus ex Bec. *dict. conſil.* 20. *num.* 15. Ita vt contra ipſum donantem, qui ſibi etiam voluit conſulere, non ſit facienda talis interpretatio.

37 Octaua non obeſt, *nu.* 37. ſumpta † ex generali re-
nunciatione quæ fit maximè omni iuris, legum & ſta-
tutorum auxilio: neque enim eſt adiecta in hac dona-
38 tione, & caſu quo eſſet appoſita, dico quòd illa † clau-
ſula, ſicut ſimiles generales renunciationes recipiunt
reſtrictionem ad ſimiles caſus, expreſſis præcedenti-
bus tantùm, non autem extenduntur ad fauorabiles
vel ad maiores, ſed ad minores, vt declarat Hyppol. de
Marſil *in rubr. de fideiuſſor. num.* 31. Ripa *in l. ſi vnquam*
quæſt. 52. *Cod. de reuocan. donation.* Pariſ. *in conſil.* 110. *num.*
94. *lib.* 1. Præterea naturaliter reſpondetur, illas clau-
ſulas operari, ne vllo modo poſſit impugnari contra-
ctus, & vt ſemper remaneat firmus, & per collatio-
nem non propterea minùs manet firmus, ſed ſi ſucce-
dere velit, tanto minùs accipiet, *d. l. vt liberis, & l. illud,*
DD. *in d. Auth. ex teſtamento, C. de collation.* Non impu-
gnatur igitur donatio: imò manet firma: ſed minùs ac-
cipitur de hæreditate. Ad hæc ſuprà doctum eſt, dona-
39 tionem etiam ſimplicem iuratam conferri: At † iura-
mentum habet vim illarum clauſularum, *l. cum pater*
§. filius matrem, ff. de leg. 2. & cuiuſuis renunciationis;
Ergo illæ clauſulæ expreſſæ non poſſunt inducere pro-
hibitionem collationis, generalis enim renunciatio
æquipollet ſpecificæ & indiuiduæ, Bald. & Salicet. *in*
l. 1. Cod. commod. Seraph. *de priuileg. iuramen. priui.* 56.
numer. 2. *& priuil.* 75. *numer.* 60. Alyn. *de executio.* §. 9.
cap. 124.

Quantum verò attinet ad coniecturas nonã & vn-
decimã *n.* 38. *&* 39. eę omniũ validiſſimæ ſunt & propter
quas ita reſpõdit Surd. alioqui, abſq; dubio, ita non re-
ſpõſurus: quòd nimirũ donator promiſerat donatariũ
facere in dictis bonis donatis potiorẽ & anteriorẽ cæ-
teris, & aduerſarius faſſus fuerat, patris mentẽ fuiſſe,
quòd donatio hæc eſſet præcipua, & minimè confe-
40 renda. Nulla † autem poteſt eſſe melior probatio,
quàm proprij oris confeſſio, *l. cùm te, C. de tranſact.* eſt
enim major quocumque publico inſtrumento, Ro-
lan. *conſ.* 71. *num.* 40. *& ſeqq. vol.* 2. ſed cæ non ſunt in no-
ſtro caſu, ideoq; ne abſque dubio contrarium reſpon-
dendum.

Decima conjectura, quæ per tranſennam interſeri-
tur à Surdo inter *num.* 38. *&* 39. à clauſulis & juramen-
tis deſumpta, eneruatur, ex ijs quæ ſuprà diximus ad
octauam conjecturam. Sed & ad majorem corrobora-
41 tionem dicimus, † verba, *perpetuò valitura, & pro ſe &*
ſuis, & quòd ſortiatur effectum omni meliori modo, id ſo-
nare, vt bona donata durent, & maneant perpetuò
pro ſe & ſuis hæredibus (neque enim donauit d. do-
mino Laurentio & ſuis, ſed Laurentio, pro ſe & ſuis
ſtipulanti) vt, inquam, pertineant ad d. dominum Lau-
rentium & ſuos non ſolùm conſtante matrimonio, ſed
42 etiam † eo ſoluto, cùm alioquin intraret diſpoſitio *l.*
dos à patre profecta Cod. ſolu. matrim. & l. profectitia, ff.
eod. vt donatio propter nuptias, & hæc etiam, quæ in hoc
articulo ei omnino æquiparatur, ad donantem ſicut
dos à patre profecta, ad donantem redeat, vt docet
43 Guid. Pap. *deciſ.* 146. *&* 147. vbi etiam dicit † quòd illa
verba, *ad habendum, faciendum*, ſignificant patrem do-
natorem voluiſſe dictam donationem propter nuptias
(ita enim cum illo & ferè omnibus licet appellare) fi-
lio factam, durare tam conſtante, quàm diſſoluto ma-
trimonio, & eſſe perpetuam & irreuocabilem, & vt o-
mni meliori modo valeat; non autem illa verba exclu-
dunt collationem, quæ non aufert res donatas, ſed eas
illi præcipuas relinquit, ſalua collatione, minùs de hæ-
reditate accipiendo, & idem tradit Pariſ. *d. conſ.* 16. *lib.*
2. non omittẽdum, Surdum nullam vim facere in clau-
ſula, *pro ſe & ſuis ſtipulanti* (etſi Oſaſc. *d. conſ.* 62. *in* 2. *con-*
jectur. eam ponderaret, ſine ratione tamen, vt ſuprà di-
ctum eſt;) ſed ſolùm quando pater dat per ſe & ſuos,
quæ hîc non adeſt; quæ quamuis adeſſet, nihil officeret
ex ſuprà deductis.

Quoad juramentum, firmat † contractum inuali- 44
dum, ſed non ſupplet conſenſum, nec facit velle do-
nantem, id de quo non dixit, *l. fin. C. de non numer. pecu.*
Roman. *in conſ.* 517. *col. penult.* Aretin *in conſ.* 24. Seraph.
de Seraph. *tract. de priuil. juram. priuil.* 61. *num.* 6. Deni-
que, tantum abeſt, vt juramentum inducat prohibitio-
nem collationis, quin potiùs vbi aliàs ſimplex non de-
beret conferri, propter juramentum conferretur, Ale-
xan. Jaſ. Dec. & cæteri *in d. Authent. ex teſtamento*, Barth.
in l. 1. §. *nec Caſtrenſe, de collatio. bonor.* Crauet. *conſ.* 102.
num. 4.

Promiſſio † euictionis nihil etiam concludit ad col- 45
lationem, ſed cùm pater donans non teneretur de eui-
ctione, inceperat enim à traditione, Anton. Trigon.
ſingul. 21. Crauet. *conſ.* 64. Boer. *deciſ.* 67. Viui. *opin.* 214.
Propterea cautum eſt nominatim vt de euictione † te- 46
neatur, cujus natura eſt, vt non habeat locum niſi res
euincatur ex cauſa antecedente contractum, cujus oc-
caſione perit euictio, non ſi quid poſtea accidat, *l.*
cùm tibi C. de euictio. l. 3. *l. cùm in venditione, & l. Lucius*
ff. eod. Putæus *deciſ.* 381. *par.* 3. Cabal. *de euict.* §. 5. *n.* 52. Ad
hæc, hoc contingit ex facto donatarij; dependet enim
à voluntate donatarij, ne conferat non ſuccedendo: i-
mò & ſuccedendo, non minùs habet rem, ſed tantum
minus accipit de reliquis bonis: At quoties euictio
contingit facto ejus à quo euincitur, non eſt ei locus,
nec ea ſe juuare poteſt, *l. fundum meum, l. hoc jure, l. ſi*
cùm venditor, §. ſi ſecundus, ff. de euictio, l. 2. *C. eod.* Caball.
d. §. 5. *nu.* 2. *& n.* 51. Poſtremò, ſi verum amamus, hîc res
non euincitur; ſed facto donatarij tantùm turba pro-
cedit, † nihil vt ex ea promiſſione euictionis ad prohi- 47
bitionem collationis induci poſſit.

Ex quibus patet has omnes conjecturas, quæ ex
clauſulis in contractu matrimonij appoſitis eliciũtur,
nihil omnino concludere ad collationem: ſed omnes
illas clauſulas propriam & ſeparatam cauſam habere,
propter quam appoſitæ ſunt, vt ex illis nullo modo
debeamus præſumere teſtatorem contra jus commu-
ne quidquam ſtatuiſſe: imò ex eo quòd nulla fiat men-
tio collationis, nec ad eam neceſſariò referantur, ſe-
quitur collationem remanere in diſpoſitione juris
communis, *l. commodiſſimè ff. de liber. & poſt.* quod † jus 48
commune, ratione æqualitatis ſeruandæ, inter liberos
admittit collationem, niſi expreſsè prohibeatur; *d. Au-*
thent. ex teſtamento, & † in dubio præſumuntur partes 49
ſe conformare juri communi, *l. nemo poteſt, de leg.* 1. *l.*
cùm ita, § in fideicommiſſo, de legat. 2. cum ſimil. Adde,
has clauſulas omnes eſſe ſolitas apponi in contracti-
bus omnibus donationum inter viuos, excepta eui-
ctionis clauſula, quæ tamen habet ſpecialiſſimam ra-
tionem cur appoſita hîc ſit: ita vt ſi hunc effectum
prohibitionis operarentur, vana eſſet communis DD.
ſententia ſuprà propoſita, hanc donationem eſſe ob
cauſam, & cõferendam; & ſatis videntes eas nihil con-
cludere, ne mentionem quidem illarum faciunt, ma-
ximè Bec. *d. conſ.* 10. qui in eadem cauſa ſcripſit, in qua
Surdus: conjecturæ enim, vt ſuprà præmiſi, debent eſ-
ſe concludentes & non ad alia, quàm ad collationis
prohibitionem referri. Et Surdus, abſque dubio ex
his conjecturis non reſpondiſſet contra collationem,
cùm pleraſque ex his reprobet *conſ.* 361. *n.* 32. *vſque ad fi.*
eas enim profert pro corroboratione ſuæ ſententiæ,
non vt ex illis in eam deſcenderet, in quam iuit ob
nonam & decimam conjecturam, quòd pater dixiſſet
potiorem & priorem filium, &c. & ob confeſſionem
aduerſarij, quæ cùm non adſint in noſtro caſu, nulla
facienda

facienda eſt vis in hoc conſilio, quæ eo maximè aſſe-
renda ſunt, quòd Surdus conjecturas, quæ ſunt in no-
ſtro caſu, nullius authoritate confirmet, ſed ex ſuo ca-
pite, per rationes à ſimili probet, quæ tamen abſque
dubio aliò tendunt. Corroborantur hæc, quia pater in
teſtamento nominatim dixit, ſe ambos filios æquis
partibus inſtituere hæredes, clarè demonſtrando vo-
luntatem ipſius eſſe, vt æquales ſint, & æqualitas inter
eos ſeruetur; Surd. *d. conſ. 361. nu. 35.*

Quod duodecimo & poſtremo loco per Surdum
proponitur; tantum abeſt, vt nobis obſit, quin nihil
aliud petimus quàm quod concludit Surdus: id enim
tantùm euincit, & eſt verum, inuentarij confectionem
& proteſtationem operari, ne donatarius ſit in dam-
no, ſi forſan hæreditas eſſet grauata ære alieno, aut ſi
res donatæ excederent dimidiam partem hæreditatis,
tunc enim propter inuentarij confectionem res do-
natæ ſibi remanent præcipuæ: ſed ſi lucroſa ſit hære-
ditas, non negat Surd. eam donationem conferẽdam,
minus ſcilicet accipiendo, ſatiſque ſibi putat eſſe, mo-
dò ne ſit in damno, & ſatis cauſæ ſuæ nõ fidens, etiam
vt damnum euitet, concludit, quòd ſi omnia per ſe
propoſita non poſſint ipſum liberare à collatione, de-
clarat hunc non intendere eſſe hæredem patris, pro-
pter declarationem quam fecerat in aditione hæredi-
50 tatis † cum beneficio legis, quo tempore proteſtatus
fuerat, ſe non intendere adire alio modo, niſi bona
ſibi donata remaneant ſine onere, quo caſu concludit
num. 43. & ſeq. haberi quoad ipſum hæreditatem pro
repudiata, & non erit, inquit, collationi locus, quia is
ſolus confert qui vult ſuccedere, non qui repudiat. *l.
fin. ff. de collatio. dot.* quæ nos etiam dicimus vera: ſi e-
nim magnificus dominus Aduocatus nolit ſuccedere,
non conferet, vel ſi ſuccedat, non erit in damno pro-
pter inuentarij confectionem: ſed ſi lucrari velit & a-
liquid conſequi, conferre debebit, tanto minus acci-
piendo.

Quoad Oſaſc. ei ſatisfit ex ijs quæ ad Surdum dicta
ſunt; ſunt enim eæ ipſæ conjecturæ, quibus ſuprà re-
ſpondebimus: ſed tamen vt omnis ſcrupulus tollatur
quoad quartam *num. 11.* ſumptam ex clauſula, *ita vt de
rebus donatis poſſit agere, diſponere*, &c. ea, ſi forſan
in extenſo noſtræ donationis poneretur, nihil omni-
no concluderet ad collationem: neque enim collatio
impedit quominus de rebus donatis poſſit diſponere,
ſed tantùm ſi ſuccedere velit, tanto minus conſequi
debet.

Id non omittendum, malè Oſaſc. contendere, non
eſſe donationem ob cauſam; quòd conditio ſit purifi-
cata, & matrimonium ſequutum: nam, quod dicitur,
51 † paria eſſe, actum eſſe purum vel conditionalem, ſi
modò conditio extiterit; hoc verum eſt, vt nimirum
ex actu conditionali purificato agi poſſit, ac ſi purus
eſſet, quòd nimirum cõditio, qua pendente actus ſuſ-
pendebatur, extiterit, Bald. *in l. cũ teſtam. in fi. C. de ma-
num. teſtam.* & Ruin. *conſ. 139. n. 7. vol. 2.* Damodhet *in ſuo
enchirid. parium, verſ. actus purus, & verſ. contractus
purus*, allegati per Oſaſc. ſed hoc quid ad rem noſtram?
Neque enim id quæritur, ſed an donatio ſit ſimplex,
an ob cauſam, quod rurſus inuoluens ſe & confundens
52 conditionem cum cauſa cõtendit, † ſi ob cauſam quid
fiat, cauſa ſecuta purificatum eſſe actum; verum & quo-
que illud eſt, vt nimirum reperi non poſſit res condi-
tione ob cauſam, qua non ſequuta vel extincta, abſ-
que dubio repeteretur, & in his terminis loquuntur
Iureconſulti *in l. ſi donaturus, ff. de condit. cauſ. dat.* &
Damodh. *in enchir. parium, verſ. cauſa extincta*; ſed quòd
propterea ſequatur donatio ſimplex, non ſequitur, &
miror tantum virum hujuſmodi rationem attuliſſe:
uam ſi vera eſſet, ſequeretur inutiles eſſe diſputatio-
nes in hac materia de donationibus ob cauſam: imò
& de dotibus ipſis & veris donationibus propter nu-
ptias, ſiunt enim ob cauſam, vt matrimonium ſequa-
tur, & nunquam de ijs agitur niſi poſtquam nuptiæ
ſequutæ ſunt, & cauſa adimpleta, & tunc ſi diceremus
eſſe ſimplices donationes vel conſtitutiones, hoc eſſet
omnino abſurdum.

Ex quibus omnibus patet ſolutio clara ad dictum
conſ Surd. & Oſaſc. primò, quia etiam in ſuis caſibus
res erat admodum dubia; hinc enim inde grauiſſimi
& doctiſſimi viri conſuluerunt in eadem cauſa, vt ipſe-
met Surd. *in princip.* aſſerit, nec an pro eo ſententia lata
fuerit conſtat.

Secundò, non ſunt in hoc caſu conjecturæ, ob quas
potiſſimum ita reſponderunt.

Tertiò, non concludunt, filium donatarium & hæ-
redem Lucium poſſe capere ex hæreditate non confe-
rendo: ſed ſolùm non debere eſſe in damno propter
confectionem inuentarij.

Quòd ſi quis, præter Surdum, vellet facere vim in
verbis, *poſt mortem valitura*, quæ in contractu matri-
monij d. domini Laurentij adſunt. Reſpondetur, illa
non obſtare, † quia non alterant naturam donationis 53
inter viuos, quæ manet irreuocabilis, licèt non ſortia-
tur effectum, niſi poſt mortem, vt declarat Alexand. *in
l. ſtipulatio hoc modo concepta, de verb. obligat. in l. quæ do-
tis, col. 5. & 6. ſolut. matrim. & conſ. 14. lib. 1.* Pariſ. *in conſil.
16. col. 1. & 2. lib. 1.* & mentio mortis facta eſt per mo-
dum dilationis, Bald. *in l. 2. C. de iur. dot.* & Doctores
paſſim hoc tradunt. Uno verbo, hæc verba reſpiciunt
executionem manente donatione à principio firma,
Crauet. *conſ. 677. n. 1.*

Concluditur igitur ex ijs, donationem hanc con-
ferendam, nec vllam legitimam conjecturam eſſe in
contrarium.

Quoad ſecundum caput diſputationis; An † hæc 54
donatio in legitimam imputari debeat: certè, cùm ſit
donatio ob cauſam, vt ſuprà demonſtratum eſt, dicen-
dum eſt, abſque dubio imputandam, *l. quoniam nouella,
l. ſi quando §. generaliter C. de inoff. teſtam.* Crauet. *conſil.
136. n. 1.* poſt Alexand. *conſ. 50. & conſ. 117. lib. 6.* & Socin.
conſ. 18. & conſ. ſeq. lib. 4. Cucch. *d. tract. de legit. rubr. data
inter viuos, n. 12.* & in terminis † hanc donationem, con- 55
templatione matrimonij factam, imputandam docent
Pic. *in d. l. an quartam, n. 192. & 196.* Ruin. *ibid. nu. 42.* Be-
rengar. *in 3 part. n. 72.* Rol. *d. conſ. 44. n. 31.* Bertrand. *conſ.
337. per tot. lib. 3. prior. & conſ. 370. n. 3. vol. 6.* & alij ſuprà
citati, qui cùm de collatione loquuntur, plerique et-
iam de imputatione in legitimam mentionem fa-
ciunt.

Præterea etſi eſſet ſimplex, non propterea tamen
minùs imputanda, quia æquiualet & excedit legiti-
mam, vt ſuprà edoctum eſt.

Poſtremò ſi eam viam eligeret d. dominus Lauren-
tius legitimam petendi, & repudiandi hæreditatem, ſi
id facere poſſet, cùm jam hæreditati ſe immiſcuerit, in-
traremus in illam difficultatem; An † filius, retenta le- 56
gitima, repudiare hæreditatem paternam poſſit; in qua
ea eſt communis & vera ſententia, non poſſe, ſiue ſola
ſit hæres; ſiue habeat cohæredem; quia non poteſt pro
parte adire, pro parte repudiare, Bartol. & alij *in l. 1. de
vulg.* Dec. *in l. 2. n. 5. C. de impuber.* omnes referens. Tren-
tacinq. *de ſubſti. part. 1. cap. 10. n. 24.* & nouiſſimè Fachi-
næ. *controuer. iur. lib. 4. cap. 65.* etſi Corne. *in d. l. 2.* Faber
in Auth. nouiſſima, C. de inoffic. teſtam. & Roma. *in l. 1. ff.
de acquir. hæred.* contrarium ſenſerint. Sed in caſu no-
ſtro res eſt extra dubium, † quia hæres, qui ſemel adi-
uit, non poteſt ampliùs hæreditatem repudiare, niſi

facto inuentario doceat ſe perdere,& nihil ex hæreditate ſibi remanere, Putæ *lib.3.deciſ.264*. Dec. *in l.ex qua perſona de regul. jur.* etiam dato cohærede & ſubſtituto, Couarr. ait communem *in cap. Raynutius §.11.n.11. in fin. de teſtam.*

Ad poſtremum caput: An dictum officium conferri debeat,&; quod magis eſt, imputari in legitimam; 58 reſolutiuè reſpondendum eſt † debere conferri & imputari. Certa enim eſt & communis DD. ſententia, quòd quando officium vendi & tranſmitti poteſt ad hæredes, vel tantùm vendi, vel tantùm tranſmitti, ejus æſtimationem conferendam & imputandam in legitimam, Odoffred. Alber. Bald. Angel. Salic. Fulgoſ. Aretin. Jaſ. Barth. *in l.1. §.nec caſtrenſe*, vbi omnes, *ff. de collation. bonor.* Barth. *in l.in quartam, ff. ad l. Falcid.* vbi latè per Angel. Imol. Alexan. Rip. Pic. Ruin. Bereng. & Bald *in l.omnimodo §.imputari num.3. de inoff. teſtam.* Gomeſ. *in ll. Tauri, l.29. nu.21.* Vaſq. *de ſucceſſ. creat. §.30. lib.3. in repet. §.imputari n.203.* Vitalin. *tract. de collat. q.28.* Graſſ. *in §.legitima q.26.*

Nec obſtat ſi dicatur officium, de quo agitur, non poſſe vendi, cedi, & renunciari, ſine conſenſu ſummi Pontificis; illaque impoſſibilium loco habeantur, quæ 59 † à Principe ſunt impetranda, *l.apud Iulianum, §.conſtat. de leg.1.* & ob id, non conferri ſenſerit Nicol. de Ubald. *in tract. de ſucceſſ. ab inteſt.* quia tamen venditioni ſeu ceſſioni ſummus Pontifex annuere conſueuit, minimè impoſſibilis impetratio habetur, argum. *l.1. §.permittitur, ff. de aqua quotid. & æſtiu. l.quidam relegatus, ff. de reb. dub.* Ideò communi calculo, & verè receptum eſt, æſtimationem dictorum officiorum conferendam, vt in terminis docent Caſtrenſ. *in l.omnimodo, §.imputari, n.5.* Jaſ. *ibid. n.2.* Rip. *n.163.* Couar. *variar. reſolut. lib.3. cap.19. in fin.* & nouiſſimè Cucch. *in d. loc. num. 34. & 35.*

Neque etiam dicendum, non agi de acquiſitione officij, cùm jam id pater haberet, remiſeritque per viam coadjutoriæ filio quaſi cùm donat expreſsè, conferri non debeat.

Reſpondetur enim non expreſsè donaſſe filio, ſed ſimpliciter remiſiſſe: ac certum eſt, cùm ſimpliciter acquirit, aut ſimpliciter remittit filio, nõ expreſſa cauſa donationis, id conferri, vt Crauet. qui alioquin poſſet in contrarium allegari, docet *conſ.136. n.3.* præterea etſi expreſſiſſet cauſã donationis, idẽ eſſet ſtatuẽdum, quia donatio à principio valuiſſet, tum ex natura ſua, tum propter juramentum, quo caſu collationi locus eſt, vt ſuprà demonſtratum fuit. Æſtimatio † autem di- 60 cti officij non quo tempore emptum, aut conceſſum, ſed quo mortuus fuit d. dominus Aduocatus, facienda eſt, Bald. *in d. l.omnimodo, §.imputari, num.3. verſ. pone exemplum, C. de inoff. teſtam.*

Pro hujus cauſæ deciſione fuerunt electi quatuor arbitri juris, juxta ſtatutum noſtrum Auenion. cùm ageretur inter fratres, quorum ego vnus eram, & cùm diſcordes eſſemus in votis; Arbitris d. domini Laurentij, collationi non eſſe locum, d. verò domini Henrici eſſe locum, exiſtimantibus, & ſuperiora ſcripta per votorum noſtrorum in fauorem d. domini Henrici confirmatione, Illuſtri domino Laurentino Auditori domeſtico Illuſt. & R[mi] Caroli de Comitibus, tunc Vicelegati Auen. nunc ſanctæ Rom. Eccleſiæ Cardinalis, in quintum electo, dediſſemus; is voluit exquirere votum magnifici quondam domini Hieronymi à Laurentijs Rotæ Aueniononenſis Decani, & quo præceptore Juriſprudentiæ ego ſtuduerã, ac cujus tunc Rotæ coadjutor eram, quique annos natus nonaginta, cum magna probitatis & vitæ integritatis opinione, ne voce ſanctitatis modeſtiæ cauſa vtar, deceſſit anno Domini 1606. & 4. Julij. Is igitur votum dedit ſuum in fauorem domini Henrici, eſſe ſcilicet d. donationem conferendam, & quoad officium de conſenſu d. Henrici, vt eo modo lis terminaretur amicè, in fauorem d. Laurentij, quemadmodum ſcripto declarauit d. dominus Hieronymus à Laurentijs, illud ſeu ejus æſtimationem de jure conferendam, ſed pro bono pacis conſentiente d. Henrico, contrarium in ſuo voto ſtatuiſſe. Juxta ejus votum d. dominus Laurentinus ſententiam tulit, acquieuit Henricus, appellauit Laurentius, cauſamque in Rota Rom. committi curauit, tandemque ea remiſſa fuit Illuſtriſſimo Vicelegato pro d. ſententiæ executione, quæ reipſa executa fuit, & diuiſio bonorum juxta ſententiam facta.

CONSILIVM XX.

ARGVMENTVM.

DE Subſtitutione poſt mortem donatarij in contractu donationis appoſita, ſeu ejus ſpe in hæredes ſubſtituti, ante donatarium defuncti tranſmittenda.

SVMMARIVM.

1 *Ad fideicommiſſum in donatione pacto inductum, agitur condictione ex lege, vel vtili in rem actione.*

2 *Spes & jus fideicommiſſi ſub conditione mortis in contractu appoſiti, non tranſmittitur ad hæredes, contra*, num.5.

3 *In vltimis voluntatibus, fideicommiſſum conditionale non tranſmittitur, niſi ex conjecturis &* nu.20.

4 *Fideicommiſſum, ſiue eo ſiue alio nomine appelletur in contractibus fieri poteſt.*

6 *Iura conditionalia, quæ ex contractu procedunt veniũt in confiſcationem bonorum.*

7 *Nemo poteſt in teſtamento eam ſibi legem dicere, vt à priori recedere non liceat.*

8 *Ex pacto in contractu appoſito, quo poſt mortem rem donatam quis conſequitur, ſtatim actio donatario quæritur, ſed executio tantùm differtur.*

9 *Nihil refert vt tranſmiſſio ex contractu fiat, ſiue conditio expreſſa, ſiue dies incertus appoſitus ſit.*

10 *Secundus donatarius vocatus in contractus poſt mortem primi, ſi moriatur ante eum, tranſmittit ſpem & ius ſuum ad hæredes.*

11 *Mentio mortis, vel clauſula,* poſt mortem, *quoad effectum tranſmiſſionis facienda, vel non facienda, non habet vim conditionis.*

12 *Mentio mortis, vel clauſula,* poſt mortem, *differt à conditione,* ſi ſuperuixerit.

13 *Maxima eſt differentia inter conditionem expreſſam, & quæ tacitè ineſt, quoad effectum tranſmiſſionis.*

14 *Alciati conſilium tertium libro octauo, quomodo intelligatur.*

15 *Fidei-*

15 *Fideicommiſſum conditionale ob qualitatem maſculi-*
nitatis excluſa propria filia, adjectum traſmittitur.
16 *Extenſio paſſiua, maximè in contractibus, de perſona*
in perſonam eſt prohibita.
17 *Argumentum ab abſurdo euitando validiſſimum eſt.*
18 *Donatarius, cui dati ſunt ſubſtituti, ſi moriatur ante*
donantem, per mortem ſubſtitutorum facta caduca
ſubſtitutione, ipſe & ejus hæredes res donatas conſe-
quuntur.
19 *Clauſula*, pleno jure, *impedit detractionem Falcidiæ*
& Trebellianicæ, non transmiſſionem.
20 *Cùm de ſucceſſione patrui magni agitur, filij non in-*
trant, nec repræſentant perſonam patris.

ANno Domini 1578. & 27. Januarij, nobilis quon-
dam Laurentius de Peres, donatione pura, ſim-
plici & irreuocabili, quæ fit & fieri dicitur inter viuos,
poſt mortem tamen valitura, dedit Magnifico & Spe-
ctabili quondam domino de Paniſſe, præſidi in Curia
generali Occitanæ Prouinciæ in ciuitate Montiſpeſ-
ſulana, ejus ſororio abſenti, notario pro ſe & ſuis hæ-
redibus & ſucceſſoribus ſtipulante, omnia bona mo-
bilia & immobilia, jura & actiones, præſentia & futu-
ra; vſufructu, vita d. de Peres durante, eidem reſerua-
to, necnon ſumma centum aureorum, de quibus diſ-
ponere poſſet, cum pacto, quòd ſi d. dominus Petrus
decederet ante dictum de Peres, omnia dicta bona
peruenirent ad nobilem Violantam de Peres d. domi-
ni de Paniſſe vxorem, ac dicti donatoris ſororem, ac
poſt ejus mortem ad filios maſculos legitimos, de le-
gitimo matrimonio procreatos, dictorum de Paniſſe
& Violantæ; nota ſumpta per magiſtrum Martini, no-
tarium Auenionenſem, moritur d. dominus Petrus de
Paniſſe, ante d. Laurentium de Peres, & ſic extitit
conditio, qua d. bona deberent peruenire ad d. Vio-
lantam, & poſt eius mortem ad ſuos filios maſculos, vt
peruenerunt. Sciendum eſt, tempore quo d. dona-
tio inita fuit, ex dictis de Paniſſe Præſide, & Violanta
coniugibus, procreatos fuiſſe duos filios maſculos,
Ioannem ſcilicet, & Petrum, qui tunc in rerum natura
extabant, & hæredes d. domini Petri eorum patris,
eius hæreditati ſe immiſcuerant, extabat etiam filia
Diana: aliquo tempore poſtea moritur dictus Ioan-
nes, pluribus liberis maſculis relictis, ex nobili France-
ſia de Fortias ſuſceptis, moritur poſtremò dicta Vio-
lanta, hærede vniuerſali inſtituto d. domino Petro e-
ius filio, legato, titulo inſtitutionis particularis, cum
certis oneribus & qualitatibus, liberis dicti Ioannis
filij ſui primogeniti, relicto; quæ onera ſubire, & qua-
litates acceptare dicti liberi recuſarunt: ſed aliis viis,
iura, tam ex capite patris, quàm proprio, ſibi compe-
tentia, ſuper bonis & hæreditate dictæ Violantæ auiæ,
& Laurentij de Peres proauunculi proſequuntur; inter
quæ iura hoc vnum eſt, vt contendant dimidiam par-
tem bonorum d. Laurentij de Peres, ex vi pacti in d.
donatione appoſiti ad ſe pertinere debere, eáque vel
1 petunt † condictione *ex l. quoties, Cod. de donation.*
quæ ſub modo, vel vtili in rem actione ea vindicant, ſe-
cundùm Speculatorem *tit. de loca. §. nunc aliqua verſ.*
ſeptimò quæritur, & Decium *conſil. 239. num* 8. ac Ripam
lib. 3. reſponſ. 1. reſponſ. in fin. Et quidem prima facie vi-
debatur dicendum, nullum ius dictis liberis compete-
re: nam quidquid ſit in alia conditione, cùm verſamur
in die incerto, hoc eſt, cùm poſt mortem primi dona-
tarij vocatur alius, præmoriente illo ante primum do-
2 natarium, videtur non potuiſſe † tranſmittere ſpem
fideicommiſſi conditionalis, cùm non ſuperuixerit
donatario, & ſic defecerit omnino conditio, & ita re-
ſpondit Alciat. in cauſa Illuſtriſſ. Marchionis Vaſti *con-*
ſil. 3. lib. 8. cuius opinionem ſibi placere ait Peregrinus
in tract. de fideicomm. artic. 51. numer. 20. quia quemad-
modum prætulit primum donatarium ſecundo, & ſe-
cundum tertio, vita durante, ita hæredes primi cenſe-
tur prætuliſſe hæredibus ſecundi.

Quibus tamen non obſtantibus intrepidè reſpon-
dendum eſt in fauorem dictorum filiorum Ioannis:
nam † etſi in vltimis voluntatibus, fideicommiſſum 3
conditionale, moriente fideicommiſſario ante condi-
tionis euentum, non tranſmittatur ad hæredes, etiam
ſuos *l. vni. § ſin autem, Cod. de caduc. tollen.* ſecùs ta-
men eſt in contractibus, in quibus ſi appoſitum ſit † 4
fideicommiſſum (quod, ſiue ita appelletur, ſiue alio
nomine, fieri poſſe certiſſimum eſt. *dict. l. quoties. & in*
l. ſi rerum Cod. de donation. quæ ſub modo *l. qui Romæ,*
§. Flauius de verbor. obligat. Barthol. & communiter
DD. *in d. §. Flauius*, Bald. *in conſil. 249. volum. 2.* & alij
relati per Peregr. *d. tract. de fideicom. artic. 1. num. 16. &*
artic. 51. numer. 2.) vel ſubſtitutio conditionalis, ſubſti-
tutus moriens ante † conditionis euentum, tranſ- 5
mittit id ius ad quoſcunque hæredes, *§. ex conditio-*
nali, inſtit. de verbor. oblig. l. ſi cùm, de obligat. & action.
Bald. *in d. l. quoties in fine* Oldrad. *conſil. 224. numer. 28.*
Benedic. *in cap. Raynutius, verb. & vxorem nomine Ade-*
laſiam, numer. 62. fol. 99. & in verb. ſi abſque liberis, num.
21. fol. 63. 2. part. de teſtam. Ripa *lib. 3. reſponſ. 1. numer. 6.*
Angel. *in d. §. ex conditionali* Simon de Prætis *libr. 3.*
interpret. 1. dub. 5. numer. 12. fol. 32. Zane *in l. hæredes mei,*
§. cùm ita, num. 154. ad Trebell. Menoch. *conſil. 325. num.*
57. Valaſc. *de iure emphyt. quæſt. 50. num. 44.* Gomez. *de*
contract. tit. 12. num. 36. & Cancer. *de Trebell. num. 38.*
Ideoque † etſi iura conditionalia non veniant in con- 6
fiſcationem bonorum; veniunt tamen ſi procedant
ex contractu, Roman. *conſil. 247.* & alij relati per Ca-
roc. *in tract. de excuſ. bono. quæſt. 16. quæſt. princip. 10.*
numer. 3. Rationes differentiæ inter vltimas volunta-
tes, & contractus, plures aſſerunt Doctores in locis
ſuprà citatis: ſed hanc certam & neceſſariò conclu-
dentem aſſerunt, quia in contractibus voluntas ſeu
ſpes eſt firma & certa, contractus enim ab initio ſunt
voluntatis, ex poſtfacto neceſſitatis, *l. ſicut, Cod. de obli-*
gat. & action. nec eſt in poteſtate donantis, vt ſolus
poſſit donationem ſemel factam reuocare; at reli-
ctum in vltimis voluntatibus non eſt ita firmum, cùm
dependeat à ſola & mera voluntate teſtatoris, *cap. cum*
Martha, de celebr. miſſar. nemo † enim poteſt in teſta- 7
mento ſibi eam legem dicere, vt à priore ei recedere
non liceat, vt inquit textus *in l. ſi quis in princip. de lega.*
3. quam rationem tradit Panorm. *conſil. 85. num. 3. part. 1.*
poſt Ioan. Andræ. *in cap. licet, de vot. & in addition. ad*
Specul. tit. de feud. 6. colum. & Menoch. *d. conſ. 325. nu. 57.*
& alij pleriq; ſuprà citati; & certè res ita ſe habet vt ex
pacto appoſito in donatione; vt † poſt conditionem 8
vel mortem primi donatarij, res ad ſecundum deue-
niat, quæratur actio ſecūdo donatario ſtatim; ſed exe-
cutio differatur poſt tempus certum vel incertum
in ea præſcriptum, vel conditionem appoſitam, Be-
ned. *in d. ca. Raynutius, verb. ſi abſque liberis, nu. 21. fol. 63.*
2. part. & dominium transfertur abſq; noua traditione;
ſufficit enim illa quæ primo donatario facta fuit, Cra-
uet. *conſil. 19. num. 8. & 9.* Ripa *lib. 3. reſponſ. 1. in fine,* nec
vlla differentia conſtituenda eſt inter diem incer-
tum, hoc eſt, mortem, vel conditionem expreſſam,
vtroque enim caſu, ſiue ante conditionem expreſ-
ſam, ſiue ante mortem primi donatarij, ſecundus de-
cedat, tranſmittit ius ſuum ad hæredes, & vtrum-
que caſum æquiparari, & vtroque caſu, † tranſ- 9
miſſionem, quando ius debetur ex contractu, fie-
ri docet in terminis Matth. de Afflict. *de ſucceſſ.*

feud. cap. 1. *numer.* 26. *verſic. vndecimò arguitur:* Imò, ſi verum amamus, potiùs in die incerto, quàm in conditione expreſſa debet tranſmittere, quia incertum eſt, an conditio extitura ſit, necne, certiſſimum autem eſt, primum donatarium moriturum. Nec inſtes, certum eſſe non ſuperuixiſſe: nam in fine ſatisfaciemus cùm reſpondebimus rationibus ex aduerſo ſuprà allegatis. Et quidem hanc ſententiam, vt ſiue poſt mortem primi donatarij, ſiue poſt aliquam expreſſam conditionem vocatus ſit ſecundus, & præmoriente ante primum, vel ante conditionem, jus ipſius tranſmittatur ad hæredes, veriſſimam eſſe patet ex eo, quia ſi vtrumque, hoc eſt, & mors, & conditio expreſſa adſint: nihilominus ſecundus præmoriens ante exiſtentiam neutrius, tranſmittit ad hæredes: exempli cauſa, ſi primo donatario, ſi ſine liberis moriatur, datus ſit ſecundus, ſi is moriatur ante primum, tranſmittit. Nec inſtes, id fieri, quia potiſſimum conditionem liberorum, quæ poteſt exiſtere, etiam poſt mortem ſecundi donatarij: nam verum eſt, conditionem hanc, *ſi ſine liberis*, eſſe in ſuſpenſo, ſed alia, reſultans ex die mortis, jam euenit ſecundùm vos, quia ſecundus non poteſt ſuperuiuere; & tamen tranſmittit, vt mox docebimus. Ergo multò magis, ſi ſola adeſſet: adjectio enim conditionis expreſſæ, non minuere, ſed augere deberet dubium tranſmiſſionis, & fortiùs duæ conditiones debent impedire quàm vna. Et certè res ita ſe habet, vt quamuis nulla adhuc verè extiterit, non impediatur tranſmiſſio, quia certum eſt, primum quandocumque moriturum, & ſpes eſt moriturum ſine liberis, & cùm vtrumque, ſcilicet dies incertus, & conditio expreſſa adſunt, præmoriente ſecundo, jus ipſius tranſmitti, docent in terminis Bened. *in d. cap. Raynutius, verb. & vxorem nomine Adelaſiam, n.* 62. Ripa *d. conſ.* 1. *n.* 6. Menoch. *d. conſ.* 325. *n.* 57. *juncto cum num.* 55. & ſpecie facti in principio narrata. Sed ſi non quieſcas, & velis mortis mentionem ſolam, vtque ſecundus vel tertius, poſt mortem primi vel ſecundi, ſimpliciter vocatus ſit, vt in noſtro caſu factum fuit, profero omnes Doctores claſſicos in terminis aſſerentes, ſecundum donatarium vocatum poſt mortem primi, etſi ante primum moriatur, tranſmittere ſpem, & jus fideicommiſſi in contractu appoſiti. Oldrad. *d. conſ.* 224. *n.* 27. *in princip. & n.* 28.
10 dum loquitur de jure primogenituræ, † quod non niſi poſt mortem competere poteſt; & tamen ſi primogenitus præmoriatur, tranſmittit in ſuos contra ſecundogenitum, quia debetur ex contractu, & vocat conditionale jus; etſi nulla conditio expreſſa adeſſet, ſed tantùm poſt mortē vocaretur, Bald. *in d. l. quoties*, jungendo caſum quem figurat cum fine: nam conſtituit caſum, vt poſt mortem primi, ſecundus ſit vocatus, & tamen in fine ait, id jus tranſmitti, Franc. Aretin. *conſil.* 74. *in princ. nu.* 1. vbi loquitur de conditione poſt mortem; & quamuis in ſuo caſu erat debitor, qui eſt mortuus; tamen regulam generalem ſubjungit, obligationem conditionalem tranſire ad hæredes actiuè & paſſiuè, vocatque conditionalem obligationem, cùm tamen mortis tantùm facta eſſet mentio, Caſtrenſ. *conſil.* 103. ſecundùm primam impreſſionem, & 330. ſecundùm ſecundam, incipiente, *ſuper primo quæſito lib.* 1. *nu.* 3. qui quamuis loquatur de conditione, intelligendus tamen eſt in ſuo caſu, mortis tantùm mentionem factam fuiſſe, vt intellexit Bertrand. *conſ.* 35. *num.* 8. *lib.* 1. *prior.* Idem Caſtrenſ. *conſ.* 164. *nu.* 5. & 6. *vol.* 2. loquens de primogenito, Panormit. *conſ.* 85. *nu.* 3. *lib.* 1. de primogenito etiam loquens, Decius *conſ.* 443. *num.* 12. de primogenito etiam loquens vt Oldrad. Angelus *in §. ex conditionali, n.* 4. vbi non loquitur de expreſſa conditione, ſed de morte, & ait, ſi ſubſtitutus præmoriatur, non tranſmittere in vltimis voluntatibus, ſecus innuens in contractibus, vt neceſſariò ſequitur ex ijs quæ dixi in princ.

Steph. Bertrand. *conſ.* 35. *n.* 8. *lib.* 1. *prior.* qui quamuis loquatur de primo donatario vocato poſt mortem donantis: tamen quæ interpretatio ab ipſo datur clauſulæ, *poſt mortem* in primo, habet locum in ſecundo, nec vlla ratio differentiæ reddi poteſt; Ruin. *conſ.* 7. *nu.* 19. *juncto cum nu.* 5. nam facit quidem mentionem conditionis, tamen *ex nu.* 5. apparet, mortis ſolùm habuiſſe rationem, & mortem appellare cōditionem, & quamuis in ſuo caſu contrarium teneat, quia partes conuenerant vt regularetur ſecundum teſtamentum, & per alias rationes per ipſum allatas, tamen his ſemotis noſtram ſententiam tenet, & Peregrin. ipſemet ad hoc ipſum allegat; Matth. de Afflict. *in cap.* 1. *n.* 26. *de ſucceſſ. feud.* Zanch *in d. §. cum ita, n.* 154. *verſ. amplio ſecundo*, Vulaſc. *de jure emphyt. q.* 50. *n.* 44. *verſ. comprobatur*, Cancer. *de Trebell. n.* 38. Benedict. *in d. cap. Raynutius, verb. ſi abſque liberis, n.* 21. his omnibus addendus eſt Crauet. *conſ.* 127. *num.* 12. qui in ſpecie longè difficiliori reſpondet, ſi renuncians reſeruauerit jus, quod poſt mortem alicujus ſine liberis poſſet competere, id tranſmittere, etſi moriatur antea. Nec his obſtat authoritas Alciati *d. conſ.* 3. *lib.* 8. nam ſi id reſponſum caſui noſtro conueniret, eum contra juris diſpoſitionem reſpondiſſe aſſerendum eſſet: nullum enim allegat cuius authoritate nitatur, & Doctorum omnium ſententiæ repugnat, qui vno ore, ſiue ſub conditione, *ſi ſine liberis*, ſiue ſimpliciter poſt mortem donatarius grauetur alteri reſtituere, moriente ſubſtituto ante donatarium, id jus ad hæredes tranſmitti aſſerunt, & bene: nam † mortis 11
mentio, ſiue clauſula, *poſt mortem*, quoad effectum tranſmiſſionis faciendæ vel non faciendæ, non habet vim conditionis; patet, quia ſi donem alicui per donationem inter viuos poſt mortem meam, ſi clauſula, *poſt mortem*, conditionem operaretur quoad dictum effectum, moriente donatario ante donantem, non tranſmitteret, ſed prædicto caſu tranſmittit Bertrand. *conſ.* 35. *n.* 8. *lib.* 1. *prior. & conſ.* 183. *n.* 6. *in fin. lib.* 4. ergo non facit conditionem. Atque id ſenſit Illuſtriſs. Cardin. Mantic. *de conject. vlt. volunt. lib.* 11. *tit* 7. *in fin.* dum de die mortis eoque incerto loquitur: ait enim, diem incertum in teſtamentis conditionem facere, *l. dies incertus, ff. de condit. & demonſtrat.* Ideoque tranſmiſſionem impediri, eruditè verba hæc, *in teſtamento*, interſerens, vt contractus excluderet: ſed quid recurrimus ad Doctores, vbi textum expreſſum habemus *in d. l. dies incertus*, in qua verba, *in teſtamento*, apponuntur, ad excluſionem contractuum, vt Imol. & cæt. DD. in ea animaduertunt? Ex quo tollitur ratio, quam ſuprà in principio attulimus, pro corroboratione contrariæ ſententiæ, qua dicebamus certum eſſe, conditionem in hoc caſu nunquam extituram, cùm ſubſtitutus non ſuperuixerit: negamus enim vllam hujuſmodi conditionem, *ſi ſuperuixerit*, adeſſe. Nec † mentio mortis i- 12
dem operatur, quod conditio, *ſi ſuperuixerit*, ſi expreſſa fuiſſet, cùm in illa conſtet de mente donantis clarè velle, ſcilicet, vt ſubſtitutus ſuperuiuat: At in mentione mortis non adeſt ea mens donantis, ſed tantùm reſpicit executionem juris, jam à tempore donationis irreuocabiliter quæſiti, poſt mortem donatarij faciendam, & vſque ad id tempus differendam, & in contractibus, vt docuimus, mentio mortis, quoad effectum tranſmiſſionis, conditionem non facit, Bertrand. *d. conſ.* 35. *n.* 8. *lib.* 1. *prior. & conſ.* 183. *n.* 6. *in fin. lib.* 4. Imò etſi tacitè ſubeſſet, & ſubintelligeretur hæc conditio, *ſi ſuperuixerit*, quæ tamen non ſubintelligitur, non redderet actum conditionalem, quoad effectum impe-

diendæ

13 diendæ trāſmiſſionis: maxima † enim eſt differentia, an tacitè inſit conditio, an exprimatur, *l. ſi in diem, §. vlt. l. conditiones extrinſecùs, l. in conditionibus, §. hac ſcriptura, de condit. & demonſtr.* Bart. *in l. hæres, in fin. & in l. duos mater eod.* Illuſtr. Mantic. *de conject. vlt. volunt. lib. 10. tit. 5. n. 6.* ſed quidquid ſit in vltimis voluntatibus, in contractibus certum eſt, nullam nos poſſe imaginari conditionem ad effectum tranſmiſſionis non faciendæ *d. l. dies incertus*, & ibi Imol.

Atque hæc confirmātur ex his quæ ſuprà diximus de conditione, *ſi ſine liberis*, in contractu appoſita, quæ præter d. conditionem, habet quoque diem incertum; præmoriente autem ſubſtituto; etſi incertum ſit, an conditio, *ſi ſine liberis*, extitura ſit: in ò ſpes ſit, eam exiſtere poſſe, certum tamen eſt, non ſuperuicturum ſubſtitutum, & tamen tranſmittit, Bened. *in d. cap. Raynutius, verb. & vxorem nomine Adelaſiam, n. 62.* Ripa *in d. conſ. 1. n. 6.* Menoch. *d. conſ. 325. n. 57. juncto cum n. 55.* non alia planè ratione, quàm quia dictum, *mortis*, non idem operatur, quod conditio *ſi ſuperuixerit*, clarè appoſita. Denique, authoritati Alciati, ſuæ cauſæ, forſan, nimium fauenti, opponimus authoritatem omnium DD. maximè Bald. Bertran. Matth. de Afflict. Bened. Zanch. Valaſq. Cancer. in locis ſuprà citatis, qui in terminis clauſulæ, *poſt mortem*, ſimpliciter in contractibus appoſitæ, loquuntur & præmoriente ſubſtituto, tranſmiſſionem fieri contendunt. Nec me mouet authoritas Peregrini *d. art. 51. n. 20.* fatis enim nouit communem Doctorum ſententiam contra ſe eſſe *... verſ. contra tamen obſtat*, & tamen ipſe mauult amplecti ſententiam Alciati: (Bartul. enim quem allegat *conſil. 112. lib. 1.* nihil pro eo facit,) in quo, ſi caſus Alciati noſtro conueniat, lapſus eſt & is quem ſequitur. Ratio verò quam ſubjungit, ſcilicet quia ſicut prætulit primum donatarium ſecundo, ita & hæredes primi, hæredibus ſecundi; nihil concludit in hoc caſu. Rationem appellat id ipſum quod probandum eſt: cùm enim quæritur, an ſecundus donatarius tranſmiſerit ad hæredes jus ſuum, nihil aliud in effectu quæritur, quàm, an donans prætulerit hæredes primi hæredibus ſecundi; hoc eſt, an ita jus acquiſiuerit ſtatim à principio donationis ſecundus donatarius, vt ad hæredes ipſius tranſmittendum ſit omnino, executio autem ſolùm dilata ſit poſt mortem primi donatarij, non eſt autem dictum pro ratione afferendum: quod enim eſt in quæſtione, malè pro ratione affertur. Deinde, id in ſe clarè falſum eſt: nam prætulit quidem primum donatarium ſecundo, quamdiu primus viuit; ſed eo mortuo ſecundum, ejuſque hæredes hæredibus primi præfert, cùm vocando ſecundum, conſulat ejus hæredibus, at hæredes primi omnino excluſerit, ejus perſonæ ſecundum ſubſtituendo: maximè cùm, vt docuimus, ſtatim in actu donationis, jus quæratur ſecundo, ſed executio tantùm poſt mortem primi differatur. Nec DD. quos Peregrin. pro ſuæ rationis confirmatione allegat, in his terminis loquuntur.

14 Sed jam demus, citra præjudicium veritatis, † conſilium Alcia. in ſuo caſu verum, id nobis nihil obſtat: caſus enim ipſius à noſtro longè diuerſus eſt, vt ejus ſententiam ſaluando interpretatur Valaſc. *d. q. 50. in fi.* qui cùm aſſeruerit, cùm ſimpliciter poſt mortem prioris res ſecundo reſtituenda eſt, ſecundum præmorientem jus tranſmittere, exceptionem dat, niſi ex verbis donationis colligatur, nolle ſecundo donatario jus acquiri, niſi ſuperuixerit primo, vt in illa ſpecie, de qua conſuluit Alciat. *Dono Petro ſua vita durante, & poſt ejus mortem Michaeli*: Illa enim verba, *ejus vita durante*, arguunt donatorem, quamdiu viuit Petrus, noluiſſe Michaeli donare, & ſic nedum executionem, ſed ipſammet donationem, poſt mortem Petri diſtuliſſe, quare cùm, vita Petri durante, noluerit cuiquam donare, & Michael mortuus ſit ante Petrum, non potuit jus, quod ſibi nunquam quæſitum fuit, ad hæredes tranſmittere: ſit enim vis in his verbis, *vita durante*, quæ præter verba, *poſt mortem*, in ſuo caſu adſunt, & ea præcedunt. At in noſtro caſu, verba, *poſt mortem*, ſimpliciter appoſita ſunt, & nihil aliud, ex quo contrariam mentem donantis conjicere poſſimus, & donans, ſtatim voluit jus acquiri ſecundo, executionem verò ſolam, poſt mortem primi diſtulit: &, quod magis eſt, non ſolùm nihil adeſt in noſtro caſu, ex quo contrariam mentem conjiciamus, quod ſufficeret, vt regola, à Doctoribus communiter recepta, procederet, qua, in ſpecie propoſita, tranſmiſſio fit per ſecundum donatarium præmorientem: ſed etiam plura hîc adſunt ex quibus conjiciamus, mentem donantis fuiſſe, vt filij dictæ Violantæ, illi præmorientes, hoc jus tranſmitterent.

Primum, quia in hoc caſu non donatur Violantæ, & poſt mortem ejus ipſius filijs; ſed d. domino Petro de Paniſſe, cum pacto, quòd ſi moriatur ante donantem, omnia bona donata perueniant ad d. Violantam, & poſt ejus mortem, ad ejus filios maſculos: ita vt ſimul & conjunctim, executione tamen ſucceſſiuè facienda, d. Violanta, & filij ſubſtituti ſint d. Petro, & eo moriente ante donantem, præter jus, jam à tempore donationis dictis filijs quæſitum, de nouo jus irreuocabiliter dictis Violantæ & filijs quæratur, & nullam conditionem imaginari poſſimus ſub qua jus filiorum ſuſpenſum ſit, ſed ſolùm executio juris quæſiti dilata ſit poſt mortem Violantæ.

Secundum, quia Petrus ſtipulatus eſt pro ſe & ſuis, & ſic Joanne, & Petro liberis & hæredibus; ſoli enim illi patri ſuperuixerūt, & cùm ad eos dicitur bona poſt mortem matris peruenire debere, ſit ad majorem expreſſionem eorum quæ in illa generali ſtipulatione continebantur, & vt quæ ſit, ſatis demonſtratur ex ijs, mentem donantis fuiſſe, vt bona poſt mortem Violantæ ad d. Joannem & Petrum, eorumque deſcendentes peruenirent, & probabiliter exiſtimauit d. Violantam, non alios, quàm illos habituram hæredes: quis enim vnquam exiſtimaſſet eam primogeniti de fide catholica, cùm viuebat, adeò bene meriti, & pro qua ſanguinem & vitam effudit, liberos, ad terminos legitimæ reducere voluiſſe?

Poſtremum, quia † in noſtro caſu vocantur tantùm maſculi, quamuis tempore donationis adeſſet filia, quo caſu, etiam in vltimis voluntatibus conditionale fideicommiſſum tranſmittitur, Dec. *conſ. 574. nu. 4. cum ſeqq.* Pariſ. *conſ. 66. n. 76. lib. 3.* Gabr. *lib. 4. tit. de hæred. inſtit. concl. 2. n. 23. & 24.* 15

Poſt hæc ſcripta, audio partem aduerſam quatuor proponere, ex quibus putat, tranſmiſſionem in noſtro caſu non habere locum. Primum, quia donator excluſit primum donatarium, caſu quo præmoreretur illi, ergo multò magis ſecundum & tertium eodem caſu excludere voluit, & cùm d. Joannes deceſſerit ante dictum de Peres, ſequitur eum eo caſu cenſeri excluſum, nec jus ſuum ad filios tranſmiſiſſe.

Ad hoc reſpondeo, donatorem in omnem caſum & generaliter donaſſe primo donatario, nec vllo caſu eum excludere à donatione voluiſſe, quam ſimpliciter & purè eidem fecit, ei tamen ſubſtituit in eum caſum quo præmoreretur, & ſic ſimplicem & generalem donationem, eo tantùm caſu, reſoluit in fauorem Violantæ & ſuorum filiorum, quos omnes eo caſu vno contextu orationis vocat: ita tamen vt filij Violantæ, non niſi poſt ejus mortem admittantur. Cùm igitur d.

caſus ſubſtitutionis euenerit, jus fuit quæſitum & Vio-
lantæ & filijs irreuocabiliter, ſucceſſiuè tamen, & mo-
riens poſtea Joannes, quamuis ante Laurentium, jus
ſuum tranſmiſit ad filios, maximè cùm id non impe-
diuit quominùs Violanta ſuccederet in vim ſubſtitu-
tionis, nec ea mens fuit donatoris, vt Joannes præmo-
riens, ejusque filij excluderentur: ſi enim id voluiſſet,
dixiſſet vtique: immò contrarium ſatis demonſtratur
ex eo quòd conditionem ſubſtitutionis adſcripſit pri-
mo donatario. ſi præmoreretur, & in eum caſum ſub-
ſtituit, vt dixi, æqualiter Violantam, & poſt illius mor-
tem ejus filios, quos filios æqualiter dilexit, cùm eſſent
ſibi in eodem gradu cognationis, & ſi aliqua major di-
lectio conſiderari poſſet, ea eſſet, ex communiter ac-
cidentibus, in fauorem primogeniti, & ſic Joannis,
maximè cùm, vt jam dixi, nunquam excludatur Vio-
lanta mater, ſemper autem admittatur. Denique, cùm
donationem in fauorem primi donatarij reſoluit, ſi
præmoreretur, nõ tam id facit vt eum excludat, quàm
vt filios ipſiuſmet admittat, quod propterea in ipſo-
rum damnum interpretari non debemus: imò aſſere-
re eos magis dilectos patre, cùm patri d. caſu ſubſti-
tuerit, at filios ſimpliciter vocauerit, nec illis vllos
ſubſtituerit, nec ex eo quòd primò donauit patri, ma-
gis dilectus cenſetur: pater enim erat cujus medio
certò ſciebat bona filiis acquirenda, maluit tamen illi,
quàm filijs primò donare, vt nimirum illi præmorien-
ti ſororem propriam ſubſtitueret, cui eo caſu gratifica-
ri voluit, necnon, vt, eo caſu, filij à ſe potiùs, quàm à
patre bona haberent, vt ſibi viuenti & ſuperſtiti ma-
jus obſequium præſtarent. His adde, quòd primo do-
natario ſubſtituit tantùm in caſum quo præmorere-
tur, non ſimpliciter poſt mortem: at poſt mortem ma-
tris filios ſimpliciter vocauit, demonſtrans ſe omni ca-
ſo velle, vt bona ad filios peruenirent; de patre enim
ſatis videbat, quòd ſi non præmoreretur, eum bona fi-
liis relicturum. Igitur quomodocumque videbat bo-
na filiis acquirenda, ſiue ſubſtitutio locum haberet,
ſiue non, vt experientia docuit: Nam ſi locum non ha-
buiſſet, filij dicta bona ex perſona patris habituri eſ-
ſent. Subſtitutio igitur in effectu, vt ſorori gratificare-
tur, facta eſt: ita tamen vt ſemper bona donata ad fi-
lios deuenirent: ideoque de ea non confidens, non v-
no tantùm caſu. ſed omni & generaliter poſt ejus mor-
tem filios vocauit: velle autem imaginari, vt Joannes
cenſeatur aliquo caſu excluſus, quem donator, omni
caſu non Petro poſt matrem vocauit; in caſum tamen
prædeceſſus primi donatarij, & cui nullum poſtea ſub-
ſtitutum dedit, illud eſt mentem donatoris & volun-
tatẽ omnino inuertere, &, quæ, vt vocarentur, adſcri-
pſit, in eorum odium, & vt excludantur, interpretari.
Præterea ſi præmoriatur primus donatarius, eſt caſus
in quem facta eſt ſubſtitutio, quo non tam excludere
grauatum, quàm vocare ſubſtitutos voluit. At Violan-
tæ matri alio modo facta eſt ſubſtitutio, nimirum poſt
ejus mortem, filijs verò nullo modo: velle autem ca-
ſum ſubſtitutionis primo donatario adſcriptum por-
rigere ad filios, eſt facere ſubſtitutionem quam noluit
16 donator, & † facere extenſionem paſſiuam de perſona
ad perſonam, etiam in contractibus, quod omnino
prohibitum eſt, Alexand. *conſ.* 139. *lib.* 6. Iaſ. *conſ.* 228. *lib.*
2. *& conſ.* 66. *lib.* 3. Ruin. *conſ.* 153. *& conſ.* 156. *lib.* 2. Craoet.
conſ. 98. Simon. de Prætis *de interpret. vlt. volunt. lib.* 3. *fol.*
93. *num.* 71. *& fol.* 95. *nu.* 12. *& conſ.* 167. *nu.* 30. *cum ſeqq.* Ad
hæc, ſi hujuſmodi interpretationem admitteremus,
17 ſequeretur † maximum abſurdum, ad quod euitãdum
ducitur validiſſimum argumentum *l. fin. C. de author.
præſt. l. vnica, §. pro ſecũdo, C. de caduc. coll.* Bal. *in l. conuen-
ticula, C. de Epiſcop. & Cleric.* nam ſi forſan & mater &
filij mortui fuiſſent ante Laurentium, & ſic in eorum
perſona caduca fuiſſet facta ſubſtitutio, & poſt omnea
deceſſiſſet d. dominus Præſes ante etiam dictum Lau-
rentium, per d. rationem ſequeretur excluſum † pri- 18
mum donatarium ejusque hæredes, quod abſurdum
eſt omnino, *l. poſt perfectam, C. de donatio.* Bertran. *conſil.*
35. *n.* 8. *lib.* 3. *prior. & conſ.* 283. *n.* 6. *lib.* 4. Ergo vt vno ver-
bo dicam, hujuſmodi ratio & præſumptio eſt mera i-
maginatio, quæ juris regulas ſuprà propoſitas inuerte-
re non debet. Poſtremò, non eſt par ratio primi dona-
tarij & filiorum; is enim erat tantùm affinis donatori
eique ob contemplationem ſororis & filiorum ex ea
ſuſceptorum, donauit, cui propterea, ſi præmoreretur,
eos ſubſtituit: ſed ij erant filij ſanguine conjũcti, qui-
bus propterea neminem ſubſtituit, eosque matri ſemel
admiſſos in omnem caſum ſubſtituit.

Secundum deducitur † ex clauſula, *pleno jure*, cen- 19
ſeri ſcilicet ex ea, donatorem noluiſſe donatarios præ-
morientes admitti, & ſic tranſmiſſionem prohibuiſſe.
Reſpondeo primò, nullo jure id probari: nam Guid.
Pap. *deciſ.* 537. ait ex hujuſmodi clauſula Trebelliani-
cam & Falcidiam cenſeri prohibitam, ſed de tranſmiſ-
ſione prohibita, ne verbum quidem: & quid quæſo
commune habet clauſula, *pleno jure*, vt nimirum inte-
grè & ſine detractione reſtitutio ſit facienda, cũ tranſ-
miſſione? hæc omnino ſeparata ſunt. Ergo &c. *l. Papi-
nianus, §. exuls de minor. l. fin. de calumnia.* Secundò tan-
tum abeſt, vt hæc clauſula obſit filijs Joannis, quin po-
tius prodeſſe debet: ſolet enim apponi in fauorẽ ſub-
ſtitutorum contra grauatos, vt plenior & abundantior
reſtitutio fiat. Denique, reſpondetur vt infrà in gene-
ralibus reſponſionibus ad omnia dubia.

Tertium eſt, quod, inquit, nunquam tranſmiſſio
habet locum in præjudicium perſonæ magis dilectæ.
Sed facillima eſt reſponſio, nimirum, quòd ſi id verum
eſt, in tranſmiſſione, quæ † in vltimis voluntatibus fit, 20
procedit, in quibus terminis tantùm loquuntur Do-
ctores: Nam cùm in illis tranſmiſſio fideicommiſſi
conditionalis regulariter prohibita ſit, *l. vnic. § ſin au-
tem ſub conditione, C. de caduc. tollen. l. ſi ex pluribus in
verb. alia cauſa, ff. de ſuis & legit. hæred. l. ſed ſi plures, in
princ. & l. qui plures de vulg.* & non niſi ex conjectoris
admittatur, Bald. *in l. vnica C. de his qui ante apert. tabul.*
quæ tamen prægnantes admodum eſſe debent ſi non
de liberis agatur, Gabr. *d. tit. de hæred. inſtit. concl.* 2. *n.* 17.
& ex diſpoſitis per teſtatorem debent deſumi, Gabr.
d. loc. nu. 19. facillimè contraria præſumptione impedi-
tur, & ad regulam, & ſic ad primæuam naturam ſit re-
ditus, de facili enim res redit ad priſtinum ſtatum, *l. ſi
vnus, §. pactus, ff. de pactis.* At nos ſumus in contracti-
bus, in quibus viget contraria regula, ſcilicet vt tranſ-
miſſio locum in illis habeat, ideoque potentiores præ-
ſumptiones requiruntur, vt ab ea diſcedatur.

Deinde, negatur hìc agi de perſona magis dilecta:
neque enim mater excluditur, quæ erat ſoror donato-
ris, per hujuſmodi tranſmiſſionem, in quibus terminis
loquuntur Doctores in contrarium allegati: imò ma-
ter admiſſa fuit. Sed quæritur, an ſecundò genitus ſuam
partem tantùm, an verò integrum fideicommiſſum
habiturus ſit, quo caſu, tantum abeſt vt poſſit duci ali-
qua conjectura contra tranſmiſſionem, quin potiùs
contraria deſumatur, ne ſcilicet filij ex primogenito
cenſeantur excluſi à portione patri debita, cùm eorum
patruus ſuam omnino ſemper habeat, & de majori lu-
cro captando in præjudicium & damnum eorum
ex fratre primogenito agatur. Quinimo ſi bene tota
textura donationis conſideretur, videtur donator fi-
lios Violantæ ejus ſororis eorumque deſcendentes ei-
dem prædilexiſſe, quòd etſi eam primo loco ſubſtitue-
rit primo

rit primo donatario, tamẽ ipſi in omnem caſum filios ſubſtituit, quibus poſtea nullum ſubſtitutum dedit, eamq́ue primo donatario non niſi in vnum caſum, nempe ſi præmoreretur, ſubſtituerit; alio caſu, ſi non præmoreretur, filios, ad quos ex communi voto parentum paterna ſucceſſio peruenire deberet, eidem præferendo.

Poſtremum, quo contendit donatorem ſe conformare cenſeri, quoad ſucceſſionem diſpoſitioni juris communis, ſecũdùm quam patruus excludit nepotes,
21 cùm † tractatur de ſucceſſione patrui aut auunculi magni, nec tunc eſt locus repræſentationi; vno verbo tollitur, ſi dicamus, nos non agere de repræſentatione, ſed de tranſmiſſione, & de jure quod à tempore contractus, modò tamen poſtea conditio exiſtat irreuocabiliter, quæritur hæredibus donatarij. Secundò ea procedere in fideicommiſſis in vltimis voluntatibus relictis, quæ propterea faciliùs ſucceſſionibus ab inteſtato conformantur, nos in contractibus, in quibus Doctores hujuſmodi trãſmiſſionem admittunt, etiam in præjudicium venientium ab inteſtato, etiam ſi ſit facta ab eo cui donatarij nullo modo ab inteſtato ſucceſſuri eſſent, Bertrand. *d. conſ. 35. lib. 1. prior. & conſ.* 285. *num. 6. lib.* 4. Et reuera hæc omnia meræ ſunt imaginationes, quæ ſolidas & conſtantes doctrinas, ſuperiùs allatas, minimè euertere poſſunt.

His omnibus adde generales ſolutiones, quòd ſc. nos ſumus in regula, qua tranſmiſſio fideicõmiſſi conditionalis fit in contractibus, & quæ contraria eſt in vltimis voluntatibus vt non fiat: à qua tamen diſceditur per præſumptiones, quæ per contrarias præſumptiones facilè tolluntur, vt ad regulã redeatur, quæque propterea nõ idem poſſent operari vt à regula noſtra recederetur. Poſtremò, ſi quæ præſumptiones admitẽdæ eſſent, eæ debent eſſe à lege approbatæ, non ex capite hominis deſcendere, etiam in vltimis volũtatibus; in quibus tamen facillimè admittuntur, Menoc. *conſ.* 85. *n.* 88. Atque ſecũdùm hanc noſtrã ſententiam judicatum fuit, ſententiaq; in fauorem d. liberorum Joannis lata per trãſactionem, quæ plerraque alia capita continebat, inter d. Dominum Petrum patruum, & ejus nepotes liberos Joannis, inita, executioni demandata fuit.

CONSILIVM XXI.

ARGVMENTVM.

DOs materna, an nepotibus, ea præmortua, in legitimam aui; & an donatio à matre filio facta, nepotibus ex illo præmortuo imputetur in legitimam auiæ maternæ.

SVMMARIVM.

1 *Donatio contemplatione matrimonij facta & confertur & imputatur in legitimam filij.*
2 *Vt æqualitas in donationum collatione inter filios ſeruetur conferuntur quæ aliàs non conferrentur.*
3 *Donatio ſimplex, quæ ab initio valuit, in legitimam non imputatur.*
4 *Donatio à matre filio facta valet.*
5 *Eáque neque imputatur neque confertur.*
6 *Dos ab auo materno conſtituta, filia poſtea præmortua, nepotibus in legitimam non imputatur, quod quomodo intelligatur.*
7 *Nepotes non imputant in legitimam auiæ ea quæ per ipſam eorum patri poſteà mortuo data fuerunt.*
8 *An nepotes ex filia præmortua imputent in legitimam aui dotem quam ex conſuetudine Martini lucrati fuerunt.*
10 *Nepotes, qui dotem tanquam heredes matris conſequuntur, eam in legitimam in bonis aui debitam non imputant.*
11 *Si nepotes petant legatum ſibi teſtamento relictum ad fines legitimæ reduci, abſque dubio dotem maternã, quã vt heredes matris conſequuntur non imputabũt.*

NObilis quondam Violanta de Peres, in contractu matrimonij de anno 1582. & 24. Julij, inter nobilem Joannem de Paniſſe, & domicellam Françon de Forrias initi, & cõtẽplatione ejuſdem, dedit & donauit, donatione quæ fit & fieri dicitur inter viuos, eidem Joanni, ejus filio, præſenti pro ſe, & ſuis acceptanti, ſummam ſex millium librarum, poſt annũ à die mortis d. Violantæ ſoluendam. Deinde verò, de an. 1588. & 6 Februarij d. Joanni, necnon Petro de Paniſſe, ejus filiis, donatione pura, ſimplici & irreuocabili, quæ fit & fieri dicitur inter viuos, ſcil. eidem Joanni pro ſe & ſuis hæredibus ſtipulanti & acceptãti, vltra duo millia ſcuta, quæ eidẽ in cõtractu ejus matrimonij dederat, ſummam mille aureorum ſolis cugni Regis, & eidem Petro ſummam trium millium aureorum ſimilium poſt mortem d. Violantæ ſoluendorum donauit. Deceſſit poſtea d. Joannes, relictis & ſibi ſuperſtitibus quinque liberis maſculis, quorum vnus poſtea obijt, qui hæreditati ipſius cum beneficio legis & inuẽtarij ſe immiſcuerunt. Tandem defuncta eſt d. Violanta de anno ſcilicet præſenti 1604. & menſe Martij, ſuperſtitibus ſibi quatuor liberis d. Joannis primogeniti & d. Petro ſecundogenito; condito tamen priùs teſtamento, quo eundem Petrum hæredem ſibi vniuerſalem inſtituit, dictis verò liberis Joannis quinque mille ſcuta ſub certis oneribus & qualitatibus, titulo inſtitutionis particularis, reliquit, quæ cùm ſibi damnoſa eſſent, hujuſmodi legatum ita conceptum ad fines legitimæ ſine vllo onere & grauamine reductum, & caſu quo ita non poſſent, ipſammet legitimam petierunt, & quidem vel legatum ita reductum, vel legitimam ipſis deberi non inficiatur hæres, ſed in legitimam tria millia ſcuta, de quibus ſuprà, imputari debere contendit.

Tota igitur difficultas in hoc verſatur; An d. tria millia ſcuta in legitimam imputanda ſint, & tantò minùs de ea d. liberi Joannis habituri ſint, & deciſiuè procedendo, contendimus, non eſſe imputanda, & nulla habita ratione ipſorum d. legatum ad fines integræ legitimæ reductũ, ſine vllo onere & grauamine d. liberis deberi: nam † etſi donatio duorũ mille aureorum cõtem- 1
platione matrimonij facta dicatur ob cauſam, ideoque imputãda in legitimã, etſi de collatione ageretur, cõferẽda ex veriori & cõmuni ſentẽtia, quibuſdã iiſq; paucis repugnãtibus, vt in terminis docet Bertr. *conſ.* 97. *n.* 4. *& conſ* 140. *n.* 11. *lib.* 3. *poſt.* Pariſ. *conſ.* 16. *nu.* 33. *lib.* 2. Rol. à Val. *conſ.* 34. *& cõſ.* 70. *li.* 4. Dec. *cõſ.* 20. Mart. à Cueua. *dec. Arrag.* 10. *n.* 11. Gãma. *dec.* 134. *in fi.* tamẽ in facto propoſito, de ea idẽ quod de ſimplici donatione aſſerendum eſt: nã cũ in d. cõtractu donationis de an 1588. & 6. Feb. vltra d. duos mille aureos, d. Violãta, donatione pura & ſimplici, mille aur. eidẽ Joanni dederit, & ſimilã sũmã triũ milliũ aur. Petro, vt æqualitas inter fratres ſeruetur idem de tribus mille aureis, quamuis alio modo Joãni

datis, quod de ſimili ſumma Petro data, ſtatuendum
2 eſt: Ut enim hujuſmodi † æqualitas ſeruetur in his &
ſimilibus terminis, quæ alioqui non eſſent vel confe-
renda vel imputanda, vt conferantur vel imputentur
vel contrà jure cautum eſt, *l. illud penult. Cod. de colla-
tio.* Quod, abſque dubio, in caſu noſtro dicendum eſt,
quo in eodem contractu donationis duorum mille
aureorum mentionem fecerit, ſatiſque demonſtrarit
mentem ipſius fuiſſe, ſe eodem modo Joanni quo Pe-
tro donare, & niſi jam ea d. Joanni dediſſet, ſe tria mil-
lia non minus Joanni quàm Petro daturam. Cùm igi-
tur, habita ratione d. donationis de anno 1588. ea pro
ſimplici *ſit* habenda, ſequitur d. tria millia ſcuta, non
eſſe in legitimam imputanda: nam ea eſt certa juris
3 regula, † donationem ſimplicem à patre factam, quæ
tamen ab initio valuit, nec indiget morte vt confirme-
tur, in legitimam non imputari, *l. ſi quando, §. & gene-
raliter, C. de inoff. teſtam.* Picus *in l. in quartam, nu. 187. ad
leg. Falcid.* Graſſ. *in §. legitima, quæſt. 22. n. 4.* Rip. *in d. l.
in quartam, n. 143.* Couarr. *in cap. Raynaldus, num. 2. de te-
ſtam.* hanc verò ab initio valuiſſe, etſi à patre fuiſſet fa-
cta, propter juramentum certum eſt, Picus *d. l. in quar-
tam, n. 188.* Socin. jun. *ibi n. 128.* Alexand. *conſ. 8. n. 2. vol. 2.*
Cuccus *tract. de legit. rubr. data inter viuos n. 41.* Crauet.
cõſ. 136. n. 2. lib. 1. ſed cùm hoc caſu à matre facta ſit, nul-
lum eſt dubium, quin etiam ſecluſo juramẽto, valuerit
ceſſat enim in matre poteſtatis ratio, quæ donationem
à patre factam inualidam reddit, *l. donationes quas pa-
4 rentes, C. de donat. inter vir. & vxor.* At † mater filio do-
nare non prohibetur, *l. ſi conſtante, C. eod. l. ſi donationes,
§. ſpecies, ff. de donat. int. vir. & vxor. l. fin. C. de donat. quæ
ſub modo,* Silua. *conſ. 40. nu. 20.* propterea generaliter re-
5 ſpondetur, non † ſolùm non imputari donationes ſim-
plices à matre factas, ſed nec conferri, ſi de collatione
ageretur, Jaſon *conſ. 165. lib. 4.* Socin. *conſ. 93. num. 19. lib. 1.*
Crauet. *conſ. 8.* Cagnol. *in l. ſi emancipati, n. 120. C. de col-
la.* Atque hæc quidem procedunt, etſi Joannes adhuc
viueret, qui in ſuam legitimam dicta tria milla ſcuta
imputare non deberet: ſed hoc caſu, quo filij Joannis,
non ex perſona Joannis, cui nunquam legitima fuit de-
bita, cùm non ſuperuixerit matri, ſed ex propria perſo-
na legitimam petant, & quibus ea debetur, ita vt te-
ſtamentum ipſius nullum dicturi erant, ſi in eo inſtitu-
ti ſaltem particulariter non fuiſſent, ſummas autem pe-
cuniarum ab auia patri datas, non à matre, ſed à patre,
& tanquam ipſius hæredes conſequantur, & quas, non
niſi ſub d. qualitate hæreditaria petere poſſunt; ſequi-
tur certiſſima juris regula, in fortioribus longè termi-
6 nis, dotem † ab auo materno conſtitutam (quæ regu-
lariter ea propria natura abſque dubio ſolet imputari)
ſi eam nepotes, tanquam hæredes matris conſequan-
tur, in legitimam per ipſos petitam, & ſibi debitam nõ
imputari, Bart. *in l. poſt dotem n. 32. ſolut. matr.* Alex. *in l. il-
lam, n. 11. C. de collat.* & ibi Dec. *circa fi. n. 18.* qui ait com-
munem. idem Alexand. *in d. l. poſt dotem, n. 30.* Caſtren.
*conſ. 25. circa primum quæſitum, num. 5. & conſ. 109. dubia in
quibus, n. 3. lib. 1.* Socin. jun. *in l. in quartam, nu. 138. verſ. ſit
ergo primus caſus ad leg. Falcid.* Cuman. *conſ. 10.* vbi latè
diſputat, Curt. jun. *conſ. 180.* Pariſ. *conſ. 60. n. 44. & 45. lib.
2.* Ripa *in d. l. in quartam, nu. 193. cum ſeqq.* de communi
atteſtans, etſi ibi eam impugnat, quam tamen omnino
& in proprijs terminis ſequitur *reſp. 10. dub. 2. lib. 3.* Ste-
phan Bertran. *conſ. 26. & conſ. 54. n. 6. lib. 1.* priorum com-
munem aſſerens, ſicut & *conſ. 138. n. 4. & conſ. 142. n. 2. lib.
1. poſter. conſ. 1. in fin. poſter. conſ. 130. n. 16. & conſ. 153. nu. 5. &
conſ. 161. n. 35. & conſ. 255. n. 4. lib. 3. poſter. & conſ. 113. n. 7. &
8. lib. 4. poſter.* Picus *in l. in quartam, col. 79. verſ. quarto,*
Bart. *ad leg. Falcid.* Portius *conſ. 131. nu. 24.* Alciat. poſt e-
dem conſ. Portij, Ruin. *conſ. 185. num. 5. verſ. ſed præmiſſis,*
lib. 2. Roder. Suares *in l. quoniam in prioribus,* Pet. Ant. de
Petra *de fideic. q. 15. n. 18. verſ. præterea.* Phanut. de Phanu-
tiis *de lucro dotis, § 11. num. 8. & 9. cum ſeqq.* Cotraſ. *in l. fi-
lium quem n. 135. C. famil. erciſc.* Graſſ. *in §. legitima, q. 23.
n. 7. cum ſeqq.* Teſſaur. *deciſ. 237. per tot.* Cancer. *de legit.
n. 33.* cujus ſententiæ ratio eſt manifeſta, quia Joanni
nunquam legitima fuit debita, & ſolis nepotibus ex
propria perſona debetur; data autem Joanni, tãquam
hæredes patris, cui acquiſita fuerant, conſequuntur;
non ex perſona auiæ, à cujus patrimonio exiuerant.

Quòd ſi ea locũ habent in dote, multò magis in alijs
datis matri per auum maternum, Bertran. *conſil. 204. lib.
3. prior.* quæ longè magis procedunt in nepotibus, qui
non imputant in legitimam dotem conſtitutã, & mul-
tò minus donata ab auia materna, qui caſus eſt noſter,
in quo Doctores conueniunt, nepotes † hujuſmodi 7
non imputare. Bertran. *conſ. 142. nu. 2. lib. 1. poſter.* Soc. *in
d. l. in quartam, n. 138 ver. ſit ergo primus caſus,* Teſſaur. *de-
ciſ. 237. n. 13.* & bene: quæ enim à matre obueniunt, ſunt
omnino aduentitia, quæ nunquam ad eam reuertũtur.

Aliquis, forſan, hæc adeò certa & clara tentabit in
dubium reuocare, ex diſtinctione, quam Doctores af-
ferunt in hac materia; an ſcilicet nepotes concurrant
cum patruis, necne, vt primo caſu, dotem ab auo ma-
terno conſtitutam imputent, ſecundo, non imputent:
nam ad id facilis eſt reſponſio, quãdoquidem cùm eſ-
ſet magna contentio inter Bart. & Baldum, & vtriuſq;
ſequaces, † an nepotes qui virtute cõſuetudinis Mar- 8
tini, lucrabantur dotem ab auo matri conſtitutam, eam
tenerentur in legitimam imputare, Bart. aſſerẽte teneri,
Bald. negante, per varias rationes hinc inde allatas, di-
ſtinctionis fœdere hanc controuerſiam conciliare vo-
luerunt, quam & ipſemet Bald. ſentijt, vt nimirũ ſi ne-
potes concurrant cum patruo, imputent, ſi verò non
concurrant, non imputent; eam autẽ ſolùm diſtinctio-
nem in terminis d. conſuetudinis Doctores proponũt,
quam tamen plerique, etiam eo caſu, reprobandã cen-
ſent, inter quos Alexand *in d. l. in quartam, n. 26.* & Ful-
goſ. ac Roman. per Alexand. relati & Nicol de Ubaldis
in tract. de ſucceſſ. ab inteſt. part. 1. q. 3. n. 24. Corn. *conſ. 116.
n. 14. cum ſeqq. lib. 2. & conſ. 190. n. 2. 3. 4. eod. & conſ. 168.
lib. 4.* ſed extra terminos dotis lucratæ vi conſuetudi-
nis, cùm clarè conſtet tanquam hæredes matris eam
conſequi, & non ab auo materno eam habere, vt quia
per ſtipulationem expreſſam vel tacitam, vel quia pa-
ter ſtipulatus fuiſſet ſibi dotem reſtitui, ſi filia ſine libe-
ris decederet; in contrario enim caſu exiſtentium libe-
rorum dotem filiæ ſtipulari idem Phanutius *d. gloſ. 11.
n. 7.* vel per donationem, vel per ſtatuti diſpoſitionem
pleno jure ſpectaſſet dos ad filiam, vel quia erat eman-
cipata tempore conſtitutionis, vel poſtea pater eam e-
mancipauit, tunc communis eſt Doctorum ſententia,
vt indiſtinctè (ſiue cum patruis concurrant, ſiue non)
nepotes † eam dotem in legitimam non imputent: nec 9
enim opus eſt tunc diſtinctione, vt concilientur pu-
gnantes Doctorum ſententiæ, quia inter ipſos hoc in
caſu nulla eſt diſcordia, vt inquit Ripa *d. l. in quartam,
n. 198.* poſt Paulum de Caſtro *in d. l. illam,* Ripa, inquam,
qui tamen communem non probat eundémque refert
& probat Graſſ. *d. qu. 23. n. 6. in fi.* idem aſſerit Socin *in d.
l. in quartam, n. 140.* & ante eos Anchar. *conſ. 315. in fin.* Et
planè, vbi nepotes, tanquam † hæredes matris, dotem 10
maternam conſequuntur, ea eſt concors & communis
Doctorum ſententia, vt abſque vlla diſtinctione, ſiue
concurrant cum patruis, ſiue non cõcurrant, eam non
imputent, vt docent Doctores præallegati, & maximè
Caſtren. *in d. l. illam,* Alex. *in d. l. in quartam, n. 26.* Dec. *in
d. l. illam n. 16.* Corneus *d. conſ. 116. n. 14. cum ſeqq. conſ. 190.
nu. 23. lib. 2. conſil. 168. lib. 4.* Bertrand. *conſil. 26. lib. 1. prior.*

conſ.

conſ.138. lib.2. priorum, conſ.205.lib.3.prior. & conſ.56.lib.7. Patiſ.*conſ.60. num.45. & ſeqq.lib.2.* Curt.jun.*conſ.180.* Port.*conſ.131.* in facti ſpecie Nicol.de Ubald.*d.loc.n.17.* Alciat. ad Port.*d.conſ.131.* Graſſ.*d.quæſt.23.n.7.cum ſeqq.* Socin.*in d.l.in quartam, n.138.* Teſſaur.*d.quæſt.237.n.12. & 13.* nam dando ampliationes & limitationes ad quæſtionem de dote quam lucrantur nepotes ex conſuetudine, dum opinionem Barthol. affirmatiuam ſequitur, eidem dat quatuor limitationes, quæ ad tres reducuntur, ſi nimirum, vt hæredes matris, dotem maternam conſequantur, alteram ſi ab auia materna, poſtremò ſi concurrant cum patruis: æquipatando hanc limitationem alijs præcedentibus, & eandem rationem omnium habendo, & eas ad inuicem ſeparando: Ergo primas generaliter intellexit, alioquin illis ſublimitationem ex hujuſmodi diſtinctione dediſſet. Denique Cancer.*in lib var. reſol.in cap.de legitima n.33.* ſatis hoc clarè firmat, dum format quæſtionem & reſoluit ſecundùm nos, aſſerendo communem. Poſtremò Bart. ipſemet, & qui eum ſequuntur *in d.l. poſt dotem*, idem ſentiunt: nam cùm in terminis conſuetudinis affirmatiuam ſequeretur, & in hoc Bald. ab eo diſcederet, & fœdere diſtinctionis aliqui eos conciliarent, tamen Bart. ſi proponeretur caſus, quo tanquam hæredes matris, nepotes dotem lucrarentur, exiſtimauit ſimpliciter & generaliter eos non imputare, cujus ſententiæ ratio, præter ſupradictas, eſt, quia ex propria perſona, & non ex perſona patris, cui nunquam fuit debita legitima, quem propterea repræſentare non poſſunt, eam petunt.

Poſtremò, ij nepotes † petunt legatum reduci ad fines legitimæ, ipſamque legitimam ex teſtamento, quo caſu ea eſt indubitata Doctorum ſententia, dotem quam cõſequuti ſunt, vt hæredes matris, in legitimam non imputari, ſiue ſuccedant cum patruis ſiue non, Alexand.*in d.l.in quartam, n.26.ff.ad l.Falcid.* Salicet.*in l.ſcimus, §.repletionem, C.de inoff.teſt. & in l.illam, C.de collat.* nam ſi quam repræſentationem imaginari velimus, quam tamen reuera non poſſumus, ea omnino ceſſat in ſucceſſione teſtamentaria, in qua ex vi relicti, non jure repræſentationis, legitimã petunt. His adde, quòd hîc nulla adeſt inæqualitas ex vi d. nõ imputationis; immò ea ſubeſſet, ſi imputatio eſſet facienda. Quid ſuper his judicatum fuerit dicetur in fine ſequentis conſilij. 11

CONSILIVM XXII.

ARGVMENTVM.

AN dos matri data, vel donatio contemplatione matrimonij patri facta, per nepotes in legitimam imputetur.

SVMMARIVM.

1 *Nepotes dotem matri datam, & donationem ab auia contemplatione matrimonij factam, quam vti hæredes eorum conſequuntur, in legitimam aui materni, vel auiæ paternæ non imputant, ſiue concurrant cum patruis, ſiue non.*

2 *Filij in conditione poſiti ex conjecturis, ſi plures concurrant, cenſentur vocati.*

3 *Quod intelligendum eſt, cùm datus eſt patri ſubſtitutus ſub conditione,* ſi ſine liberis, *non in pacto reſolutiuo,* ſi ſine liberis.

IN lite adhuc indeciſa pendente inter filios quondam nobilis Joannis de Paniſſe, actores in prima inſtantia, nunc verò appellatos, & nobilem Petrum de Paniſſe, eorum patruum, tunc reum, nunc verò appellantem, dum quæreretur an duo mille aurei, in contractu matrimonij d. Joannis, per nobilem quondam Violãtam de Peres, ejus matrem, & alij mille aurei poſtea eidem dati, omnes tamen poſt mortem ejuſdem Violantæ ſoluendi, eſſent in legitimam dictorum filiorum, ejuſdem Violantæ nepotum, qui eam ex propria perſona, d. Joanne ante matrem prædefuncto, petebãt, imputandi, & Arbitri hinc inde ſumpti in cõtrarias eſſent diuiſi ſententias, totiuſque quæſtionis reſolutio quinto Arbitro remiſſa fuiſſet, iſq; in vnam vel alteram ſententiam deſcendere deberet, duo propoſita dubia fuerunt, vnum, an nepotes legitimam integram conſequi deberent, abſque d. imputatione, cùm patruus adeſt. Alterum, an quia d. Violanta cauerat dictos duos mille aureos in contractu matrimonij datos, ſibi reſtitui, ſi d. Joannes moreretur ſine liberis, ex eo filij cenſerentur vocati, quòd ſi eſſet ex prouiſione auiæ cenſerétur habere, & cùm ageretur de donatione in cõtractu matrimonij facta, venirent in legitimam imputandi.

Quoad primum, id fusè in voto dictorum Arbitrorum, per dictos filios aſſumptorum, diſcuſſum fuit, & demonſtratum, veriorem & communem eſſe opinionem, vt indiſtinctè, ſiue † patruus adſit, ſiue nõ, dotem 1 maternam, & multò magis donationem à matre filio factam, quam eo prædefuncto, vti illorũ hæredes conſequuntur, nõ imputari in legitimam nepotum, quam ſententiam in terminis expreſſè firmant Caſtrenſ.*in l. illam C.de collat.* Alexand.*in l.in quartam, ad leg.Falcid. n.26.* Dec.*d.l.illam n.16* Corn.*conſ.16.nu.14.cum ſeqq. & conſ.190.nu.23.& 24.lib.2.& conſ.168.lib.4.* Bertran.*conſ.26.lib.1.prior conſ.138. lib.2. prior.conſ.205. lib.3. prior. & conſ.56. lib.7.* Patiſ.*conſ.60. nu.45.& ſeqq.lib.2.* Curt.jun.*conſ.180.* Porti.*conſ.131. in facti ſpecie.* Alciat. *ad Porti.d.conſ.131.* Nicol.de Ubald *in tract.de ſucceſſ.ab inteſt.part.1.q.3.n.24.* Graſſ.*in §.legitima q.23.nu.7.cum ſeqq.* Socin.jun.*in d.l.in quartam n.138.* Teſſaur *deciſ.237.nu.12.& 13.* Cancer. qui aſſerit communem, *tit.de legitima, num.33.* dum format quæſtionem. Et eſſe Bartoli & omniũ eorum qui eum ſequuntur, in d. voto demonſtratũ fuit. Et præter hos Surdus, aſſerens communem *conſ.206.n.37.* omnino videndus. Tobi. Nonius *conſ.49.in fi.* de cõmuni etiam. Ruin. de veriori & receptiori atteſtans *in d.l.in quartam, n.58.* Beretta *conſ.26.n.10.* de cõmuni etiã. Petrus de Petra *de fideic.q.15.n.18.verſ.præterea.*

Verius enim eſt, quòd quamuis nepos ſubintret locũ & gradum patris, nõ tamen ſuccedit ex perſona patris, ſed ex propria, vt eruditè docet Guido Pancirollus *conſ.169.n.13.* poſt Bart. *in l.ſecunda, C.de liberis præter.* & Alex.*conſ.20.n.8 lib.1.conſ.4.nu.11.lib.4.* & cùm habeant dotem, vel res donatas tanquam hæredes matris vel patris, legitimam autem ex propria perſona petant; quæ nunquam eorum matri vel patri debita fuit, d. imputatio nullo modo fieri poteſt. Quæ, maximè hoc caſu, dicenda ſunt, quo patruus ſolus fuit hæres inſtitutus, nepotes verò ſolam legitimam petunt.

Quoad ſecundũ, verius eſt, dictos † filios nõ cenſeri 2

vocatos; primò, cùm controuerſum admodum ſit, an filij in conditione poſiti cenſeantur vocati, qui ex conjecturis vocatos contendunt, plures, non vnicam conjecturam requirunt, qua de re Clarus *in §.teſtamentum, q.17.cum ſeqq.* Ill. Mantica *de conject.vlt.volunt.lib.11.tit.3.* Menoch.*de præſump.lib.4.præſumpt.76.* Graſſ.*in §.fideicommiſſum,q.15.n.7.* At verò hîc vnica eſt, ſi moriatur ſine filijs legitimis naturalibus ex proprio corpore, & de legitimo matrimonio procreatis, eaque admodum controuerſa, & quam plerique improbant, vt per Mantic.*d.loc.n.13.* Menoch.*d.loc.n.48.*

3 Sed inutiliter diſputamus, an † conjecturæ ſufficientes adſint necne: neque enim ſumus in terminis in quibus loquuntur Doctores, quando ſcilicet filio inſtituto datur ſubſtitutus ſub conditione, *ſi ſine liberis*: cùm enim filio datur ſubſtitutus, volunt ex conjecturis filios in conditione poſitos cenſeri vocatos, cùm enim grauetur alijs reſtituere, multò magis cenſetur filijs grauatus: ſed hoc caſu nullus filio datus eſt ſubſtitutus, & ceſſat conſideratio Doctorum, ſed tantùm opponitur pactum reſolutiuum donationis in fauorem donantis, in caſu non exiſtentium liberorum, velle autem extendere doctrinam interpretum, eamque controuerſam ad hunc caſum omnino diuerſum, nullo modo permiſſum eſt, maximè cùm vtriuſque diuerſa ſit ratio: ceſſat enim conſideratio, quæ ratione ſubſtituti dati fit. Et planè in his terminis pacti reſolutiui, nemo eſt omnino qui teneat, filios cenſeri vocatos: imò in terminis quæſtionis noſtræ plerique ex Doctoribus ponunt caſum, quando dotans vel donans ſtipulatur dotem ſibi reſtitui, ſi filia ſine liberis moriatur, & contendunt nepotes eam in legitimam non imputare, quia non ex prouiſione auiæ, ſed tanquam hæredes patris eam conſequuntur, &, quod magis eſt, faciunt vim in ea conditione, *ſi ſine liberis*, vt ea operetur dotem non imputari, quæ alioquin imputari deberet, docet Socin.*in d.l.in quartam, nu.40.* Phan. de Phan. *de lucro dotis gloſ.11.nu.9.& 10.* Graſſus veriorem & communiorem aſſerens, poſt multos quos longa ſerie recenſet *in §.legitima,q.23.num.10.* Paul. de monte Pico *in d.l.in quartam, n.233.* Purpura *in d.l.illam nu.25.* Ripa *in d.l.in quartam, nu.193.per l.inter ſocerum,§.cum inter,ff.de pact.dotal.* volunt enim Doctores in d.locis, quòd quando pater ſtipulatur dotem ſibi reddi, ſi filia decedat in matrimonio ſine liberis, à contrario ſenſu videri tacitè ſtipulari dotem reddi mulieri in caſum exiſtentiæ liberorum, & propterea, eo caſu, dotem acquiri matri, & ea mortua, ſuccedere ejus filios in ea dote, tanquam hæredes matris; ergo non tanquam vocatos. Atque cùm ſecundùm ſententiam noſtram ſententia lata fuiſſet; etſi ab ea appellatum fuiſſet parte d. Domini Petri patrui: poſtea tamen acquieuit, eaque pro juſta manente ſuper cæteris, quæ inter ipſos erant deficienda, tranſactum fuit.

CONSILIVM XXIII.

ARGVMENTVM.

AN filijs maſculis inſtitutis, & ijs inuicem, *ſi ſine liberis*, ſubſtitutis; filiabus verò in re certa inſtitutis; neptis ex filio excludat patruum, ſaltem ſi ſubjecta ſit prohibitio alienationis cauſata. Et an prohibitio alienationis, vt bona conſeruentur in familia, cum ſubſtitutione in caſum contrauentionis, extendatur ad nepotes vel neptes, &, quando abſolutum & ſimplex, vel tantùm in caſum alienationis, ex ratione conſeruandæ agnationis, fideicommiſſum reſultet.

SVMMARIVM.

1 *Pater qui prætulit filios maſculos propriis filiabus, eoſdem filiabus ex filio cenſetur prætuliſſe, contra,* nu.13. *ſiue ſub conditione,* ſi ſine liberis, *ſiue,* ſi ſine filijs, *ſubſtitutio concepta ſit.*

2 *Quando teſtator habuit rationem agnationis conſeruandæ, ipſius filij excludunt filias ex filio, quod quomodo intelligatur* nu.19.

3 *Sequentia verba ſubſtitutionis declarant præcedentia, ideoq; ſi in ſecundo gradu ſubſtitutionis fiat mentio maſculorũ, primus quoque gradus ejuſdẽ, de maſculis intelligendus erit, quod quomodo intelligatur* n.24.

4 *In fideicommiſſis magis voluntatem quam verba inſpicimus.*

5 *Et quæ voluntas ex ſolis conjecturis inducitur.*

6 *Liberorum appellatione etiam fœmina ex proprietate vocabuli; filiorum verò per extenſionem comprehenduntur.*

7 *Si quis accipiat emphyteuſim pro ſe, & liberis, fœmina continentur: ſecus ſi pro ſe & filiis.*

8 *Differunt, quòd propriè, vel per extenſionem contineri, hoc enim non facilè in ſtatutis & contractibus, illud verò ſemper admittitur.*

9 *In ſtatutis, & contractibus fit ſtricta interpretatio.*

10 *Quod teſtator, maximè peritus, non dixit, nec nos dicere debemus.*

11 *Quando filiorum eſt facta mentio negatiuè, fœmina ex proprietate vocabuli continentur.*

12 *Conjectura non ſunt ex proprio capite imaginanda.*

14 *Eſt ſophyſticum argumentum: Non vocauit filias proprias; Ergo excluſit neptes à ſucceſſione patris filij teſtatoris.*

15 *Pater in portione filij, omnes deſcendentes ex eo, magis quàm alium filium diligere cenſetur, & in ea ceſſat* l.ſi viua matre C.de bon.matern.

16 *Neptis ex filio non dotata, poteſt eſſe melioris conditionis, quàm filia teſtatoris.*

17 *Imò, quod dicitur, neptem non debere eſſe melioris conditionis quàm filiam, non habet locum in nepte ex filio.*

18 *Quomodo intelligendus Marzar.* tit. de fideicomm. quæſt.43.

19 *In diſpoſitione affirmatiua, in fauorem familiæ facta, filia nupta non continetur, ſecus in negatiua, vt in prohibitione alienationis extra familiam, vt ſcilicet impediat ne fideicommiſſum ſit apertum.*

35 *Etſi in fideicommiſſis, ſi dictioni,* maſculorum, *adjiciatur ratio conſeruandæ agnationis, neptes ex filio excludantur, ſecus tamen eſt, ſi ea ratio prohibitioni alienationis adjiciatur, niſi per verba diſpoſitiua, cum mentione maſculorum, d. ratio appoſita ſit,* num.21.

22 *Magna eſt differentia, an affirmatiuè, an prohibitiuè*

agna-

agnatorum ſit facta mentio: primo enim caſu, pleriqne putant, fœminas non comincri, qua ſecundo caſu continentur.

23 *Ratio agnationis conſeruandæ, ſolùm debet procedere in caſu expreſſo.*

24 *Dictio,* maſculorum, *in vno gradu & caſu appoſita, ad alium cúmque diuerſum non porrigitur, niſi vna eadémque oratione vterque caſus comprehẽderetur.*

25 *Repetitio dictionis,* maſculorum, *difficiliùs fit in conditione,* ſi ſine liberis, *quàm in conditione* ſi ſine filijs.

26 *In fideicommiſſis valet argumentum, hoc caſu non loquitur ſubſtitutio.*

27 *Et, ſi ab eo receditur per conjecturas, ea debent eſſe concludentes, neceſſaria & ſignificata per verba inducentia diſpoſitionem.*

28 *Admiſſa filia vel ſorore in fideicommiſſo, in familia relicto, filij earum non admittuntur, quod quomodo intelligatur* nu. 45.

29 *Prohibitio de non alienando perſonalis, fit realis per rationem agnationis conſeruandæ ſubjectam; contra* nu. 35. *ſecùs ſi ſit perſonaliſſima,* nu. 46. *ſed ſuperior ſententia in perſonali prohibitione quomodo intelligatur* nu. 47.

30 *Diſpoſitio legalis facta de filiis comprehendit nepotes, & prohibitio filiis facta aliſuis nepotes, &* n. 33. *ſecùs in diſpoſitione & prohibitione hominis* n. 48. *&* 52.

31 *Dictio,* perpetuò, *idem ſonat quod,* in infinitum, *& inducit fideicommiſſum in perſona nepotum, contra* n. 34. *&* 39.

32 *Sicut & clauſula,* ordine ſucceſſiuo.

34 *Prohibitio facta filiis hæredibus inſtitutis, non extenditur ad nepotes, etſi dictio,* perpetuò, *adjecta ſit,* n. 49.

36 *Ex ratione agnationis prohibitioni alienationis per verba enunciatiua ſubjecta, non inducitur ſimplex fideicommiſſum in fauorem agnatorum, ſed tantùm in caſum alienationis:*

37 *Etſi dictio,* perpetuò, *adjecta ſit.*

38 *Et quid ſi dictione,* relinquantur, *in ratione agnationis ſubjecta vſus ſit teſtator?*

39 *Et quid ſi verbis prægnantibus & perpetuitatem, vltra dictionem ſolam,* perpetuò, *ſignificantibus vſus ſit?*

40 *Filia eſt de agnatione.*

41 *Per quam filia ſemel facta eſt capax, omnes ex ea deſcendentes facti ſunt capaces.*

42 *Fœmina ſemel admiſſa ad feudum, omnes ex ea deſcendentes etiam fœminæ admittentur.*

43 *Si prohibitio alienationis cum ſubſtitutione in caſum contrauentionis ſubjecta eſt, ſubjecta eſt ſubſtitutioni ſi ſine liberis, hac deficiente, vt quia liberi ſuſcepti ſunt, prohibitio quoque & ſubſtitutio illi adjecta ceſſant & deficiunt.*

44 *Secùs tamen plerique exiſtimant, quando ſimplex fideicommiſſum ex prohibitione alienationis reſultaret.*

50 *Prohibitio alienationis cauſata, cauſa ſonante in perpetuum & graduale fideicommiſſum, non tamen inducit fideicommiſſum, niſi in caſum contrauentionis.*

51 *Defecta conditione fideicommiſſi omnia ceſſant & deficiunt quæ ex eo dependent.*

52 *Argumentum ductum* ex l. publicis, §. 1. de condit. & demonſtr. *ſi grauauit filios, multò magis nepotes, non eſt verum, & rejicitur.*

DE anno 1550. & 11. Martij dominus quondã Romanus Filioli in ſuo teſtamẽto inſtituit ſibi hęredem domicellam Margaretam Bonete ejus vxorem, conditionibus adjectis, ſcil. quòd ipſa teneatur ſine aliquali detractione de bonis teſtatoris diſponere & teſtari in fauorem ſuorum trium liberorum maſculorum in ſtirpes, aut per capita, arbitrio ejuſdem Margaretæ. Et ſi cõtingeret eam mori ab inteſtato, ſeu ſine aliqua diſpoſitione bonorũ, voluit & ordinauit d. teſtator, quòd ipſi tres liberi maſculi in bonis prædictis poſt ejuſdem Margaretæ obitum æquis partibus ſuccedant & ſuccedere debeant, & qualitercumque & quandocumque ipſi maſculi ſuccedant & veniant ad hæreditatem prędictã, ſubſtituit ſuperuiuentem & ſuperuiuentes ipſorum, caſu quo alterum ſeu alios eorumdem quandocumq; decedere contingat ſine liberis naturalibus & legitimis, & vt bona prædicta perpetuò remaneant agnationi & familiæ ipſius teſtatoris. Quamobrem ipſe teſtator prohibuit & defẽdit ac penitùs interdicit jam d. ſuis liberis, non licere eis quocumq; titulo ipſa bona alienare, & ſi ipſi fratres ſeu alter eorum ad aliquem actum ſeu contractum alienationis procederent, ſeu procedere effectualiter tentarẽt, quòd proximiores & agnati maſculi ipſius teſtatoris poſſint eadem bona alienata auocare, eoſdem & ſuos majores natos maſculos ordine ſucceſſiuo in hoc caſu vocando & ſubſtituendo, quibus & ſuis prædictis, ſine detractione aliquali ſeruato ordine prædicto priùs rejectis in hac parte cãtum ſubſtitutionibus prędictis & ipſis nonobſtantibus applicari juſſit & ordinauit. Poſt mortem teſtatoris d. Margareta adiuit hæreditatem & aliquo tempore poſtea, juxta *l. poſt mortem, C. de fideic.* filiis maſculis reſtituit hæreditatem, quorum Veſquinus moritur ſine liberis, & locum facit fideicommiſſo, poſtea Simeon, relicta filia, hærede per ipſum inſtituta, domicella ſcil. Margareta quę nobili & generoſo domino de Quichatan domino de Ventabren nupſit, ex coq́ue plures liberos ſuſcepit, ſuperſtite adhuc Paſchale ejus patruo, eodemq; fratre Simeonis, & filio Romani teſtatoris.

Ex hoc themate duæ quæſtiones admodum difficiles reſultant inueſtigandæ. Una, an ſuperexiſtentia d. Margaretæ excludat Paſchalem, ſuperatq; fideicommiſſum in ſua perſona aperiri. Altera, caſu quo non ſit locus fideicommiſſo, an poſtea moriẽte Margareta relictis filiis, qui abſq; dubio de agnatione Romani dici non poſſunt, agnati maſculi d. Romani poſſint portionem Simeoni obuentam, detractis detrahendis, ex vi fideicommiſſi petere.

Quoad primam, multa ſunt ex quibus videtur concludendum, per Paſchalem eſſe d. Margaretam excludendam, maximè vt leniora omittam, quia videtur apparere de conjecturata mente teſtatoris, voluiſſe filios maſculos filiabus ex filijs præferre, quia cùm proprias filias excluſerit, maſculoſque ſuos illis prætulerit, multò fortiùs pręfulit filios ſuos proprios filiabus filiorum; & ſic neptibus, quia potentius jus cauſat & producit cauſa immediata, *l. digna vox, C. de leg.* ideoq; conditio, *ſi ſine liberis,* debet reſtringi ad maſculos liberos, quo pertinet *l. ſi viua matre, C. de bon. mater.* & † in terminis 1
maſculos filios præferri filiabus ex filio reſponderunt Alexand *conſ. 52. n. 35. lib. 4. & conſ. 38 n. 4. lib. 6.* poſt Caſtren. *conſ. 409. caſus iſte frequens, lib. 2.* & Fulgoſ. *in l. 1. C. de condit. inſer. & conſ. 38.* in eamq́ue ſententiam reſpondit Dec. *conſ. 15. & conſ. 270.* & quidam alij.

Secundò, quia hoc caſu noſtro † teſtator agnationis 2
conſeruationem conſiderauit; nominatim enim ſubjũxit, *& vt bona perpetuò remaneant in agnatione & familia, &c.* conſequitur igitur, filias ex filio non venire, vt poſt Soc. jun. Corn. & pleroſque alios docet Marzar. *in epito. de fideicom. q. 43 verſ ſed in contrarium.*

Poſtremò, quia in caſum alienationis vocat tantùm maſculos, nõ mirum ſi cùm primum gradũ ſubſtitutio-

3 niſfecit, dictio, *liberorum*, ad † maſculos reſtringi debet: ſequentia enim verba ſubſtitutionis declarant præcedentem ſubſtitutionem, *l. cùm pater, §. dulciſſimis, de leg. 2. l. 1. C. de impub. l. ſi ſeruus plurium, §. final. ff. de leg. 1. l. cùm dolanionis, § aſinam*, ibi, *primis quibuſque proxima copulata, ff. de fund. inſtr.* & qui de maſculis loquutus eſt in ſequentibus, de illis quoque in prima ſubſtitutione intellexiſſe præſumitur, vt nominatim voluit Dec. *conſ. 15. & conſ. 270. num. 5.* Curt. jun. *conſ. 49.* Pariſ. *conſ. 85. nu. 39. lib. 2.* Cephal. *conſ. 134. n. 9.* Gnid. Pap.

4 *dec. 87. & 485.* In fideicommiſſis enim† magis voluntatem quàm verba inſpicimus, *l. hæredes mei, §. cùm ita, ff. ad Trebell. l. cùm virum, C. de fideicom. l. penult. de leg. 1.*

5 quæ etiam † conjecturis inducitur, *l. num de leg. 3. l. licet imperator, ff de leg. 1.* Gabr. *conſ. 121. n. 39.* Mantic. *de conject. vlt. volunt. lib. 8. tit. 1. per tot.* omiſſa propria verborum ſignificatione, *l. non aliter de leg. 3. §. diſponat, in auth. de nupt.*

Quibus tamen non obſtantibus contrarium exiſtimu in fauorem filiæ d. Simeonis eſſe reſpondendum, cùm ſubſtitutio facta ſit ſub conditione, *ſi ſine liberis*,

6 liberorum † enim appellatione, ex proprietate vocabuli, fœminæ eodem modo quo maſculi continentur, *l. liberorum*, vbi Bart. & Rebuff. *l. juſta, de verb. ſignif. l. 1. C. de condit. inſert.* Quinimo, etſi per verbum, *filij*, eſſet concepta, idem eſſet dicendum: maſculinum enim concipit fœmininum. Sed vbi per dictionem, *liberi*, concepta eſt, res clarior eſt; cùm hoc caſu ex proprietate vocabuli, priore autem caſu, ſcilicet in dictione *filij*, non niſi per extenſionem fœminæ comprehendantur, *l. pronunciatio in verb. porrigitur, ff. de verb. ſignif. l. penult. C. de prapoſ. ſacr. cubic. lib. 12. l. cum vna in adoptiuis, §. 1. C. de adoptio. not.* Bartol. *in l. 1. de verb. ſignif.* Alex.

7 *conſ. 61. num. 1. lib. 1.* Inde ſi quis accipiat † emphyteuſim pro ſe & liberis, filiæ continebuntur, Bald. *in l. ſed ſi hac, §. liberos, ff. de in jus vocan.* ſecùs ſi pro ſe & filijs, Imol. *in l. ſi ita ſcriptum de leg. 2.* Alex. *in d. §. liberos*, Dec. *conſ. 667. n. 4.* Quamuis enim aliqui in quæſtione propoſita cùm maſculi ſunt inſtituti & inuicem ſubſtituti, filiabus excluſis, iiſque tantùm in re certa inſtitutis, neptem ex filio non facere deficere conditionem, etſi hoc modo, *ſi ſine liberis*, concepta ſit, exiſtimarint: tamen præterquam quòd ij etiam in dictione *filiis*, vt mox dicemus, falluntur, hoc certiſſimum eſt vbi aliqua ratione ex conjecturis pro fideicommiſſo contra neptem reſpondendum eſſet, potentiores requiri conjecturas vbi dictio, *liberis*, adeſt: magna enim eſt dif-

8 ferentia † inter illud quod propriè intelligitur, ab eo quod per extenſionem venit: hoc enim poſtremum,

9 non facilè locum habet † in ſtatutis, contractibus, vel vbi propriè verba ſunt intelligenda, *l. 3. §. hac verba, de negot. geſt. l. quidquid adſtringendæ de verb. oblig.* & tamen ſemper & vbique licet nobis, vbi ex verborum proprietate continetur, Panorm *conſ. 56. nu. 3. lib. 1.* Crauet. *conſ. 6. n. 10.* Tiraq. *de retract. §. 1. gloſſ. 9. n. 179. & 180.* Quæ adjuuantur ex eo quòd teſtator erat vir peritus, qui, ſi de maſculis tantùm intelligere voluiſſet conditionem, *ſi ſine liberis*, id abſque dubio expreſſiſſet, &

10 † cùm non dixerit, nec nos dicere debemus, *l. quidam cum filium, ff. de hæred. inſtit. l. vnic. §. ſin autem ad deficientes, C. de caduc. tollen. l. ſi ſeruum, §. non dicit prætor, ff. de acquir. hæred.* Anan. *conſ. 22.* Anchar. *conſ. 120. nu. 4.* Alex. *conſ. 38. n. 6. lib 6.* Socin. jun. *conſ. 3. n. 42. lib. 1.* Idque

11 eo maximè, quòd liberorum † mentio fuit facta negatiuè, quo caſu, etiamſi filiorum, non liberorum facta fuiſſet mentio, fœminæ ex propria ſignificatione continentur, quidquid ſit, quando eſt facta affirmatiuè, Cephal. *conſ. 45. nu. 8.* Debemus igitur ſequi proprieta-

12 te † dictionis, *liberorum*, nec debemus nobis, proprio motu, formare cōjecturas & imaginarias mortuorum diſpoſitiones, ad quas ipſi nunquam cogitauerunt, vt Bald. inquit *conſ. 325. lib. 5.* maximè contra proprietatem verborum, *l. 1. C. de condit. inſert. l. non aliter, de leg. 3.* Quæ quidem clariùs apparebunt ex contrariorum diſſolutione; ſi priùs docuero, hanc ſententiam magis communem eſſe: nimirum † neptem excludere 13
filium maſculum inſtitutum, eundemque ſubſtitutum, etiam dato filias teſtatoris in re certa inſtitutas, & ab vniuerſali inſtitutione ſubſtitutionéque excluſas: neptem, inquam, præferendam ſubſtituto, etiamſi ſit de deſcendentibus, vt in themate præſupponitur, rejecta diſtinctione à quibuſdam propoſita; an deſcendens, an alius ſit ſubſtitutus: pro nepte igitur contra ſubſtitutum, etiam ex deſcendentibus, & etiamſi per dictionem *filiis*, concepta ſit conditio, reſponderunt Laudon. Bologn. cum multis ſubſcribentibus inter cōſ. Alexand. *lib. 4. conſ. 53.* qui omnibus conjecturis ac rationibus, quæ in contrarium ſolent afferri, ſigillatim reſpondet, Corn. *conſ. 202. n. 5. & ſeqq.* Franciſ. Curt. *conſ. 44. num. 19. & ſeqq & conſ. 63. nu. 10.* qui etiam *nu. 13.* dicit Paulum pœnituiſſe, quòd contra neptem conſuluiſſet, Jaſ. *conſ. 142. nu. 3. & 5. verſ. item reperio*, ac Bononienſes & Peruſinos DD. contra ſe, in cauſa quam ſcripſerat, conſuluiſſe refert Paul. Caſtrenſ. *in l. 1. in fin. C. de condit. inſert.* qui propterea, ſe pro fideicommiſſo ampliùs noluiſſe conſulere aſſerit, & cùm ea cauſa Collegio Auenionenſi commiſſa fuiſſet, id pro nepte reſpondiſſe refert Caccialup. *in l. generaliter, § cum autem, C. de inſtitut.* Gabr. *conſ. 97. in princ. lib. 1.* & Jaſon *d. conſ. 142. nu. 5.* eandemque ſententiam Apoſtillat. ad Alexan. vbique, maximè *d. conſ. 51. lib. 4. & conſ. 38. lib. 6.* ſequitur & ad Dec. *conſ. 15. & conſ. 270.* & Cephal. *conſ. 45.* maximè *n. 9. & conſ. 46.* Marzar. *de fideicom. quæſt. 21.* hancque magis communem, alijs quibuſdam contrariam communiorem contendentibus, aſſerit, & verum eſt, Burſar *conſ. 64. nu. 13. lib. 1.* & Bernar. Henric. *lib. 1. magis communium opinionum, concluſ. 453. & lib. 2. concluſ. 73.*

Nec obſtant quæ in contrarium proponebantur, ac primum deſumptum ex *l. ſi viua matre, C. de bonis matern.* præter enim varias ſolutiones, quas dant Bolognin. Cephal. & Gabr. & alij ſuprà relati, eſt planè ſophiſticum & fallaciſſimum, vt verbis Apoſtillatoris ad Alexand. vtar. Quia bene verum eſt, quòd prædilexit † filios filiabus, in hoc quòd vocauit & ſubſtituit 14
filios & non filias, & ſic ex hoc bene poteſt colligi quòd filiæ & fortiùs neptes etiam ex filijs non poſſunt dicere ſe vocatas & ſubſtitutas, licèt hæ filij dicere poſſint caſu contingente; ſed non propterea ſequitur quòd filiæ filiorum à portione bonorum patris ſui excludantur per alios ſuperſtites filios teſtatoris patruos ſuos, quia hoc non diſpoſuit nec voluit teſtator, quia non ſubſtituit filios ſuperſtites præcedenti filio, etiam caſu quo ille decederet cum filiabus: ſed ſolùm caſu quo decederet ſine filiis, & in caſu noſtro, quod magis eſt, ſine liberis, in quibus verbis includuntur filiæ, & longè aliud eſt, fœminas non vocari ad commodum ſubſtitutionis, ſed ſolos filios vti voluit teſtator, aliud ſcilicet nedum filias nō vocari, ſed damno affici & priuari portione bonorum patris ſui, quod non apparet his, nec veriſſimile eſt teſtatorem voluiſſe. Quæ ſolutio confirmatur † ex eo, quòd teſtator præſumitur, in parte filio data, magis diligere omnes ex eo deſcendentes, quàm alium filium, Gloſ. *in l. cum acutiſſimi*, communiter approbata, *de fideic.* Gabr. *conſ. 97. n. 9 lib. 1.* & in ea portione ceſſat diſpoſitio *l. ſi viua matre*, Antō. Gabr. *tit. de fideicom. concl. 6. n. 12.* Ac propterea hujuſmodi argumentationē vanam ac debilem atteſtatur & aſſerit Gab. *d. conſ. 97. n. 1. & ſeqq.* & ſimpliciter rejicit tanquam

Digitized by Google

quã nihil faciẽ ad rem, de Amat. *dec.106.nu.9.* Adde
quòd hæc neptis non poſſit dici melioris conditionis,
16 cùm non ſit vocata, ſed ſolùm ſuccedat ab inteſtato. I-
mò † hoc caſu neptes non dotatas poſſe eſſe melioris
conditionis, quàm filias dotatas, docet Cephal. *conſ.*
45. *num.* 21. poſt Curt. ſen. Socin. Ruin. Patiſ. & alios.
17 Hæc omnia confirmantur, quia † generaliter verum
eſt, quòd dicitur, neptem non debere eſſe melioris
conditionis, quàm filiam, non vendicare ſibi locum in
nepte ex filio, Gabr. *d. concluſ.6. tit. de fideicom. num.*15.
18 Non obſtat ſecundum † deſumptum ex doctrina
Marzarij *tit. de fideicom. quæſt.*43. quoad enim illum fa-
cilè reſponderi poteſt: nam quæſtio ipſius longè eſt
diuerſa à noſtra. Quærit ille, an in prohibitione & fi-
deicommiſſo vocante, familiam, domum &c. veniant
filiæ, nos non quærimus, an neptes ex filio (in quibus
maior eſt ratio, ne cẽſeantur excluſę quàm in filiabus)
ſed ſolùm, an neptes faciant deficere conditionem:
19 nam non eſſe vocatas fatemur. Præterea † etſi in diſpo-
ſitione affirmatiua de familia vel agnatione non in-
cludatur filia nupta, ſecùs tamen eſt in diſpoſitione
prohibitiua & negatiua, nimirum ſi prohibuerit de
non alienando extra familiam vel agnationem, quia
tunc filia nupta, multò magis neptis ex filio, includi-
tur, non vt cenſeatur vocata, ſed vt impediat ne fidei-
commiſſum ſit apertum, vt ſenſit idem Marzar. *d. qu.*
43. poſt Ruin. qui id diſertè contendit *conſil.24. num.*
14. *lib.*2. ex quibus cùm optimè ſatisfiat Marzario, non
diſquiram de veritate ſententiæ Marzarij in quæſtio-
ne ſibi propoſita, quæ admodum ſuſpecta eſt, vt ex al-
legatis per ipſum *in principio d. quæſt.*43. patet: ſed ma-
20 gis † vrgeret hoc ſecundum argumentum, ſi diceretur
pleroſque ex iis quos ſuprà allegauimus in fauorem
neptum ex filio contra ſubſtitutum filium maſculum
teſtatoris, & maximè Burſat. *d. conſil.63. num.* 13. Ce-
phal. *d. conſil.*45. Marzar. *d. quæſt.*21. referendo Albam
conſil. 19. exiſtimaſſe ſi cùm filios maſculos ſubſtituit,
eóſque deſcendentes teſtatoris adiecerit expreſsè, ſe
agnationi conſulere, eámque conſeruare velle, vt non
ſufficiat quidem ratio conſeruandæ agnationis tacitè
elicita & comprehenſa ex nominatione maſculorum,
etiamſi verſemur in deſcendentibus teſtatoris, quid-
quid in contrarium, & malè, exiſtimauerit Mantic. *de*
coniect. vltim. volun. lib.6. cap.15. num.7. & 10. ſufficiat ta-
men ad excluſionem neptum, ſi nominationi maſcu-
lorum expreſsè adiiciatur ratio conſeruandæ agna-
tionis.

Sed ad id variis modis reſpondetur. Primùm, non
ſatis tutam eſſe eam ſententiam, an ſi expreſsè conſer-
uationis agnationis facta ſit mentio, neptes excludan-
tur, vt videre eſt apud Marzar. *d. quæſt.*21. qui refert
quidem, ſed non ſequitur Albam *d. conſil.*19. ſed poſi-
21 to veram eſſe, longè tamen diuerſi ſunt caſus, an † illa
ratio conſeruationis agnationis adiiciatur fideicom-
miſſo, an prohibitioni alienationis, vt primo quidem
caſu, aliqui exiſtiment, aliis repugnantibus, neque fi-
lias, neque neptes contineri, Grat. *conſil.68. num.15. lib.*
2. ſecundo verò clarum ſit & expeditum, non cenſeri
contraueniſſe prohibitioni inſtituendo vel filiam vel
ſororem etiam in aliena familia nuptam, Peregr. *de fi-*
*deicomm. art.14. num.*37. quamuis ſecus eſſet ſi prohibi-
tioni alienationis rationem adiecerit per verba diſpo-
ſitiua, quia velit bona conſeruari in deſcendentes, &
præterea dictioni, *deſcendentium*, vel, *agnatorum*, adie-
cerit dictionem, *maſculorum*, dicendo *quòd velit ea con-*
ſeruari in deſcendentes ſuos maſculos, vel *in agnatos maſ-*
culos, quorum appellatione conſtat non contineri fœ-
minas, Peregr. vbi ſuprà *num.*39. poſt Barth. *in l. cum*
cum de condit. & demonſtr.

Secundò reſpondetur, & dependet ex prima ſolu-
tione, Doctores conſtituere † magnum diſcrimen, an 22
diſpoſitiuè & affirmatiuè ſit agnatorum & familiæ
facta mentio, vt nimirum cenſeantur vocatæ, an verò
prohibitiuè, vt non vocatæ, ſed ne cenſeantur tantùm
excluſæ, ita vt nedum ab inteſtato, ſed etiam ex teſta-
mento ſuccedere poſſint (idem enim eſt cenſendum
quoad hanc materiam de hæredis inſtitutione eius,
qui ab inteſtato eſſet ſucceſſurus, quod de ſucceſſione
ab inteſtato, Burſ. *conſil.64. num.6. lib.*1.) vt primo caſu
pleríque putent fœminas non contineri, ſecundo verò
contineri, *l. voluntas*, *Cod. de fideicomm.* & ibi notant
Barth. Bald. Salic. Fulgoſ. Paul. Alexand. & Iaſ. & con-
ſuluerunt Curt. ſen. *conſil.*63. Iaſ. *conſil.146. lib.*2. & alij
quos refert & ſequitur Peregr. *d. art.14. num.*37. Ita vt
non poſſit duci argumentum à ratione conſeruationis
agnationis appoſita in fideicommiſſo ad eam quæ ap-
ponitur in prohibitione alienationis & contra, Ruin.
*conſil.24. num.14. lib.*2. cùm, vt ſuprà dictum eſt, vtriuſ-
que caſus ſit diuerſiſſima ratio, præterea &

Tertiò confirmando d. ſolutionem, quia † fauor 23
agnationis debet ſolùm procedere in caſu expreſſo, ni-
mirum ſi alienatio fieret extra familiam vel agnatio-
nem, Rob. Alexand. *conſil.110. num.9.* & eſt tex. *in §. non*
igitur in authent. de reſtit. fideicomm. Et quòd ratio a-
gnationis conſideretur ſolùm in caſum contrauentio-
nis, prohibitionis factæ docet Modern. Patiſ *in conſil.*
*analyt. pro duce Hermanno Aragon. num.*109. quod at-
texitur ſuis tractatibus, & ſi bene ponderentur Docto-
res facientes mentionem rationis conſeruandæ agna-
tionis, loquuntur in terminis, quando appoſita eſt
ipſi fideicommiſſo, quo vocantur filij, excluſis fi-
liabus.

Non obſtat tertia, ad quam etſi ex ſuperioribus pa-
teat reſponſio, tamen variis modis reſpondetur pri-
mum eam ſententiam ex dictione, † *maſculorum*, in 24
alio loco poſitam dictionem, *liberorum*, interpretatio-
nem debere ſumere, communiter reprobari, & contra-
riam ſententiam eſſe magis communem teſtantur Ia-
ſon *conſil.39. & conſil.142. lib.*3. Socin. iun. *conſil.23. conſ.*
29. *& conſil.100. num.12. lib.*1. & idem *conſil.*102. *& conſ.*
128. *num.* 233. *lib.*1. Secundò, poſito aliam opinionem,
interpretationem ſcilicet huiuſmodi fieri debere, eſſe
veriorem, cùm in noſtro caſu maſculi in alio gradu &
caſu longè diuerſo à noſtro tantùm vocentur, nempe
in caſum alienationis, non debet inde quidquam tra-
hi ad caſum noſtrum, in quo non vocentur filiæ, ſed
an excludant ſubſtitutum tantùm quæritur; Ideóque
cùm & diuerſus caſus & gradus ſint, non poteſt duci
argumentum ab vno ad alium, Modern. Patiſ. *d. loco*
num. 109. generaliter enim verum eſt, quòd ſi in vna
clauſula & oratione teſtamenti facta eſt mentio maſ-
culorum, & in alia, non, in qua proponatur diuerſus &
ſeparatus caſus, non poſſe trahi argumentum de vna
ad aliam partem: Imò dicendum eſt, teſtatorem no-
luiſſe de maſculis in eo caſu intelligere, Ioann. de Ao-
na. *conſil.22. lib.*3. Bero. *conſil.110. num.27. lib.*2. Dec. *conſil.*
480. *num.*2. Socin. iun. *conſil.3. num.24. lib.*1. *& conſil.*13.
*num.25. & ſeqq. lib.3. & conſil.77. num.22. lib.*3. Cephal.
conſil. 68. *num.*16. Syluan *conſil.64. num.*18. & ita conci-
liantur opiniones contrariæ, cùm quæritur, an †, *ma-* 25
ſculorum, dictio in vno loco poſita, cenſeatur in alio re-
petita: vt enim cenſeatur dictio, *maſculorum*, repetita,
debet eſſe in eadem clauſula & oratione, vt ſi diceret
& ſi hæres meus deceſſerit ſine filiis maſculis, vel eius fi-
lius ſine filiis, ſubſtituo Titium, quæ diſtinctio commu-
niter eſt recepta, Cephal. *conſil.68. num.16.* Sylua. *conſil.*
64. *num.*18. Peregrin *de fideicomm. art.25. num.*29. Tren-
ta. *tract. de ſubſtit. parte 4. cap.7. num.*11. In noſtro autem

caſu patet ex ſupradictis, omnia diuerſa eſſe, maximè
locus, caſus, & ratio; ratio, inquam, quæ maximi mo-
menti, dum quæritur, an fœminæ excludant ſolùm
ſubſtitutum, an verò etiam ſint vocatæ: neque enim
vocatas contendimus, ſed ſolùm excludere ſubſtitu-
tum, & præterea diuerſa eſt etiam ratio, quia magis
dilexit filias ex filio in portione filij quàm alias fœmi
nas agnatas quæ excluſæ ſunt, ſolúmque maſculi vo-
cati in caſum contrauentionis vt animaduertit Bologn.
d. conſil. 53. inter conſil. Alexand. num. 21. cum ſeq. lib. 4.
Augetur, quia cùm conceperit conditionem, *ſi ſine li-
beris, liberorum* autem dictio, ex propria ſignificatione,
comprehendat fœminas, non debemus reſtringere ad
maſculos propter eorum mentionem factam in alio
gradu & caſu, & in quo erat diuerſa ratio: imò debe-
mus aſſerere, propriè & generaliter intelligendam di-
ctionem *liberorum*, nec ab vno gradu & caſu ad alium
diuerſum ducere argumentum, imò ſuccedere regu-
lam, *l. ſi ſeruus plurium, ff. de leg. 1.* maximè cùm teſtator
fuerit peritus, & probè norit vim dictionis, *liberorum*,
& ſi de maſculis tantùm intelligere voluiſſet, dixiſſet
vtique, ſicut eos ſolos vocauit in caſum contrauentio-
nis, & cùm non dixerit, noluiſſe exiſtimandum eſt. Ex
quo reſultat tertia reſponſio, qoia ſi quo caſu repeti-
tio dictionis, *maſculorum*, permittitur, difficilius id fit
in conditione, *ſi ſine liberis*, quàm in conditione, *ſi ſine
filiis*, Dec. *conſil. 567.* Ioan. Ant. Alexand.

Quoad verò auctoritates in contrarium allegatas,
articulus eſt huiuſmodi, & ſunt qui contrarium tenent,
maximè vbi deſcendentes ſunt vocati, inter quos
Mantic. *d. lib. 6. tit. 15. num.* 10. ſed noſtra ſententia eſt
magis communis & verior, & ſi DD. in contrarium
allegati conſideremus benè, ferè omnes loquuntur
quando fideicommiſſum factum eſt ſub conditione, *ſi
ſine filiis*, & non, *ſi ſine liberis*, cùm enim liberorum
eſt facta mentio, abſque dubio vrgentiores & vehe-
mentiores coniecturæ requiruntur, vt à propria ſigni-
ficatione diſcedatur, vt ſuprà edoctum eſt, potiſſimum
quia fideicommiſſa ſunt ſtricti iuris, nec debent exten-
26 di *l. coharedi §. cum filia ff. de vulg.* ſufficitque † dicere
hoc caſu, non loquitur ſubſtitutio fideicommiſſaria,
quæ onus dicitur, Dec. *conſil. 95. & 326. in fin.* Crauet.
conſil. 80. in fin. Socin. iun. *conſil. 185. num. 9. lib. 1.* Sylua.
conſil. 64. num. 19. & 25. & 28. loquens in fideicommiſſo
27 reciproco, etſi quandoque propter † coniecturas re-
cedatur, eæ debent eſſe neceſſariæ & concludentes, &
ſignificatæ per verba inducentia diſpoſitionem, vt ex
communi & indubitata opinione tradit Port. *conſil.
43. num. 13. & 24.* Alciat. *conſil. 134. num. 7.* Marzar. *conſil.
7.* Bero. *conſil. 81. num. 15. & conſil. 84. num. 48. lib. 2.* Ripa
in l. heredes mei, § 1. num. 17. ff. ad Senatuſ. Trebell. Ex
quibus coocluditur filiam Simeonis excludere ſubſti-
tutum.

Quoad ſecundum, quo quæritur, an admiſſa d. no-
bili Margareta, ex vi teſtamenti paterni poſt mortem
ipſius, poſſit de his bonis, vt voluerit, diſponere, ex-
cluſis agnatis teſtatoris; cùm certiſſimum ſit, deſcen-
dentes ex ea non eſſe de agnatione: & ſic an prohibitio
de non alienando bona, vt remaneant agnationi, facta
filiis hæredibus inſtitutis, cenſeatur quoque facta ne-
potibus & neptibus ex illis deſcendentibus. Et prima
facie videtur dicendum, cenſeri dictam prohibitio-
nem factam etiam nepotibus: ita vt deſcendentes ex
d. Margareta, non poſſint d. bona conſequi; imò agna-
ti teſtatoris proximiores vocentur.

28 Primò, quia † hæc eſt magis communis opinio,
quòd admiſſa filia vel ſorore, filij earum, iis defunctis,
non admittuntur io fideicommiſſo in familia relicto,
Fulgoſ. *conſil. 116.* Alexand. *conſil. 81. ad fin. in 6.* Pariſ. *conſ.
35. & conſil. 47. num. 6. lib. 3.* Oſaſc. *deciſ. 127. ad fin.* Peregr.
de fideicomm. art. 14. num. 38. quidquid Socin. dixerit
conſil. 127. in 3. quæſt. num. 8.

Secundò, quia etſi daremus † prohibitionem, de 29
qua in noſtro caſu, eſſe perſonalem, quia facta eſt filiis
hæredibus inſtitutis: tamen quando ratio generalis
eſt adiecta, quia teſtator vult quòd bona conſeruen-
tur in deſcendentibus ſuis, vel in agnatione; vtique
prohibitio, quæ erat perſonalis, efficitur realis, & in-
cludit omnes deſcendentes, & facta filiis extenditur
ad nepotes, Curt. iun. *conſil. 43. num. 11. & conſil. 115.* Iaſ.
conſil. 23. vol. 3. & alij quos refert & ſequitur Perr. *de fi-
deicomm. quæſt. 2. num. 16. 17. 18. & 23.* in noſtro verò ca-
ſu ratio adiecta eſt clara, vt bona remaneant agna-
tioni.

Tertiò, quia † generaliter verum eſt in prohibitio- 30
ne legali, ſi facta ſit filiis, cenſeri & factam nepotibus;
appellatione enim filiorum comprehenditur nepos,
& diſpoſitio facta de filiis, nepotes comprehendit *l. fi-
lium habeo, ff. ad Macedonian. l. vxorem, § concubina, de
leg. 3. l. Lucius de hæred. inſtit.* Hyeron. de Cæuall. *in
ſpec. practic. quæſt. 694. num. 6.*

Quartò, hoc etiam videtur euincere dictio, † *perpe-* 31
tuò, quæ idem ſonat quod in infinitum, & per omne
æuum, Bald. *in l. fin. Cod. de falſ. cauſ.* Ruin. *conſil. 117. nu.
11. lib. 2.* Ripa *in l. filiusfamilias, § diui de leg. 2.* ideóque
videtur inducere fideicommiſſum in perſona neptis,
Pariſ. *conſil. 30. num. 24. & conſil. 90. num. 28. cum ſeqq. lib.
2.* Alexand. *conſil. 23. num. 2. lib. 2.*

Quintò, quia in ſequentibus verbis † videtur indo- 32
cere graduale & perpetuum fideicommiſſom in his
verbis, *ordine ſucceßiuo*; qood quomodo iorelligatur
num. 50.

Sextò, quia ſi prohibuit filiis †, multò magis cenſe- 33
tur prohibere nepotibus, arg. *l. Publius de conditio. &
demonſtr.*

Poſtremò, quia in caſum alienationis ſolùm maſcu-
los vocat, ex quo maſculinum & perpetuum fidei-
commiſſum inducere videtur.

His tamen non obſtantibus, contrariam ſententiam
exiſtimo veriorem; nimirum, prohibitionem factam
filiis hæredibus, non extendi ad neptes, quia prohibi-
tio fit iam dictis, inquit, ſuis liberis, explicando poſtea
ea verba per alia clariora, *& ſi ipſi fratres, ſeu alter eo-
rum, &c.* At certum eſt in iure prohibitionem † hanc 34
factam filiis hæredibus inſtitutis non extendi ad ne-
potes, text. *eſt in Nouell. 159. de reſtit. fideicomm. § nos er-
go,* Rub. *conſil. 53. num. 3.* Perr. *de fideicomm. quæſt. 1. num.
7.* Marant. *de multip. aliena. num. 302.* Crau. *conſil. 67. num.
8.* Perr. *quæſt. 5. num. 53.* idem Perr. *quæſt. 2. num. 37.* poſt
Ruin. *conſil. 127. & conſil. 131. volum. 2.* Rip. *in d. § Diui
num. 110.* & paſſim omnes fatentur, & eſt text. *in l. cùm
pater, § quindecim de legat. 3.* quem ad hoc citat Barth.
in l. pro, § fratr. de leg. 2. & Cuman. *ibid.*

Secundò, quia hoc caſu † noſtro prohibitio eſt per- 35
ſonaliſſima propter dictionem, *ipſi*, Ripa *vbi ſuprà*,
Burſat. *conſil. 13. num. 1. & ſeqq.* & poſt eos Perr. *quæſt. 2.
num. 38.* At verò quando eſt perſonaliſſima nec ratio-
ne cauſæ generalis adiectæ pro conſeruatione familiæ
fit realis, Biretta *conſil. 15. in princip.* Perr. *quæſt. 1. num.
18. in fin. & num. 21.*

Tertiò, quia in caſu noſtro † per prohibitionem a- 36
lienationis, vt bona perpetuò remaneant agnationi,
non ioducitur ſimplex fideicommiſſum, ſed tantùm
in caſum alienationis, quia quidquid ſit, cùm ratio
ſubiicitur per verba diſpoſitiua hoc modo, *quia volo bo-
na perpetuò remantre in familia*, & multò magis ſi pro-
hibitio ſit veſtita, & nihilominus ratio ei ſubiecta ſit
hoc modo, *prohibeo bona alienari extra familiam, quia
volo ea*

volo ea perpetuò remanere in familia , &c. qua in re
quid ſentiendum ſuæ docet Peregr. *artic.14. in princ.*
vſque ad num.30. hoc certiſſimum eſt, quòd ſi per ver-
ba enunciatiua prohibitioni alioquin nudæ ratio ſub-
ijciatur , ſiue ea præcedat , ſiue ea ſequatur , nunquam
induci ſimplex fideicommiſſum , ſed ſolùm in caſum
alienationis, Petr. *de fideicomm. quæſt.5. num.46.* Gabr.
lib.4.tit.de fideicomm. concluſ.9.num.5. Mantica *de con-*
iect.vltim.volunt. lib.6.tit.14.num.24.cum ſeqq.vſque ad
*fin.*Graſſ. *§.fideicommiſſum, quæſt.5.num.6.* & Matthea.
tract.de legat.& fideicomm.cap.22.& cap.24 num.4.lib.
*1.*Hyeron.de Cæuall.*in Specul. practi. concluſ.725.* poſt
infinitos,quos illi referunt:ſatis enim,vt prædicti DD.
animaduertunt , ea ratio enunciatiuè prolata opera-
tur,vt prohibitio , quæ alioquin nuda erat & inefficax
veſtiatur & fiat valida,Mattheac. *d.cap.22.num.3.* Nec
37 vis facienda eſt in † dictione , *perpetuò* , ob quam ali-
qui exiſtimarunt induci ſimplex fideicommiſſum, etiã
in caſum mortis:contraria enim ſententia & verior , &
magis communis eſt , pro qua eſt text.clarus *in d.§.nos*
ergo,in d. Nouell.159.de reſtit.fideicomm. & pro qua in
terminis conſuluit Dec. *conſil.378.num.5.verſic.ad ma-*
iorem,& conſil.636.& poſt Ruinum,Curt.iun.Pariſ.Al-
ciat.& alios quos longa ſerie recenſet & ſequitur Pere-
grin. *d.art.14. num.15.*(qui in fortioribus terminis lo-
quitur , nempe vbi ratio concepta eſt per dictionem,
voluit , diſpoſitiuam) & nouiſſimè idem Mattheac.
cap.24.num.20. & qui contrarium propter dictionem,
perpetuò , tenuerunt , id fecerunt , vel propter dictio-
38 nem, † *relinquantur*, qualis fuit Gabr *d.concluſ.9.nu.7.*
quæ maiorem habet emphaſim , quàm vel dictio, *re-*
maneant , vel, *conſeruentur*(propter enim dictionem,*re-*
linquantur , Barth. Areti. & alij *in l.qui Romæ §.cohære-*
des, de verb.oblig. exiſtimarunt induci ſimplex fidei-
commiſſum,alijs ſcilicet Alexand. & Socin. *in d.§.co-*
hæredes , & eod.Socin.*in conſil.227.lib.2.* contrarium
exiſtimantibus , & nonobſtante dictione,*relinquantur*
idem ſentientibus quod in dictione , *conſeruentur* , vel,
remaneant , Mattheac. *d. cap. 24.num.4.*)vel vim fece-
39 runt in dictione , † *perpetuò*, ſi clauſula ſit prægnans,&
verbum apponatur, ſucceſſiuum tractum ſignificans,
vt ſi dixerit *quod hæreditas ſua ſemper & perpetuò vadat*
in maſculos, vel,*quòd bona ſua ſemper & perpetuò rema-*
neant in filios & deſcendentes de familia , qualis eſt
Graſſ. *d.quæſt.5. num.8.* nota enim eſt natura dictio-
nis , *vadat*, & dictionum,*filios & deſcendentes*, iniecta-
rum ; denique notum eſt vim fieri quando duo verba
perpetuitatem ſignificantia , nempe ,*ſemper & perpe-*
tuò , apponuntur , vel dictio ſola *perpetuò* duplicatur,
Petr.*de fideicomm. quæſt.9.num.13.* in noſtro autem ca-
ſu,ſemel tantùm eſt dictio,*perpetuò*, nec vllum verbum
tractum ſucceſſiuum importans ; ita vt qui propter
dictionem , *perpetuò* , contrarium à noſtra ſententia
exiſtimant , ij in alijs terminis iiſque diuerſis loquan-
tur , nobiſque non aduerſentur,& vtcumque aduerſa-
rentur,noſtra ſententia verior & communior eſt,quæ
textum habet pro ſe clarum *in §. nos igitur Nouell.*159.
& communis ex Peregr. *d.art.14 num.15.*Cùm igitur in
noſtro caſu ratio per verba enunciatiua ſit prolata , &
ea ſecluſa remaneret nuda prohibitio, ſequitur, indu-
ctum non eſſe ſimplex fideicommiſſum , ſed ſolùm in
caſum alienationis , quod quidem clariſſimum reddi-
tur ex verbis ſequentibus , in quibus cùm teſtator nu-
mitatim & ſolùm in caſum alienationis prouiderit,ex-
cluſit abſque dubio ſimplex fideicommiſſum , cùm
enim ſimus in claris non eſt deſcendendum ad conie-
cturas , *l.continuus, §. cùm ita,de verborum obligation.*
Hoc igitur ſtante , nimirum non eſſe inductum ſim-
plex fideicommiſſum, ſed ſolùm in caſum alienatio-
nis , ſic ſubiicio , d. Simeonem inſtituendo filiam,
quæ † eſt de agnatione , *l.lege 12.tabularum,Cod.de le-* 40
git.hæred.§.item vetuſtas,inſtit.de hæredit. quæ ab inteſt.
deferuntur probat text.*in l.2.§.1.ff. de ſuis & legit. hæ-*
red.§.cæterum,inſtit.de legit.agnator.ſucceſſ. Cepha.*conſ.*
134.*num. 45. cum ſeqq.* Alexand.*conſil.53.num.9.lib 6.&*
conſil.43.lib.3. non dicitur contrauenisse, nepti autem
ex filio , cùm nulla facta ſit prohibitio, etſi etiam merè
extraneum inſtitueret, ea non incideret in prohibitio-
nem , quæ ipſam non afficit , cùm prohibitio non ex-
tendatur ad ipſam.

Quartò , quod tamen dependet à ſuperioribus: Aut
iſte Paſcalis , & eo deficiente alius agnatus maſculus,
tanquam proximior agnatus,prætendit ſe vocatum ex
prohibitione alienationis ex vi fideicommiſſi abſolu-
ti quod ex ea inducitur,aut ex vi contrauentionis. Pri-
mo caſu non poteſt , iam enim ſuprà demonſtratum
eſt , nullum eſſe inductum ſimplex fideicommiſſum:
ſecundo etiam caſu non poteſt, quia neque Simeon
contrauenit inſtituendo filiam agnatam teſtatori,ne-
que hæc filia poſtea diceretur contrauenisse , quan-
tumuis merè extraneos nedum filios inſtitueret , quia
ipſi prohibitio non eſt facta, vt ſuprà demonſtratum
eſt.Ergo omnis via agendi præcluſa eſt d. Paſchali, vel
alteri agnato. Quæ ratio confirmatur, quia poſtquam
ſemel filia Simeonis facta eſt capax, † omnes ex ea de- 41
ſcendentes capaces quoq; facti ſunt, Mattheac. *d. lib.*
1.cap.15.num.6. quemadmodum † ſi fœmina admitta- 42
tur à Principe ad feudum , fœminæ quoque deſcen-
dentes admiſſæ cenſentur, Anchar *conſil.*341.

Quintò & poſtremò , quia † quando prohibitio 43
cum ſubſtitutione in caſum alienationis ſubiecta eſt
ſubſtitutioni , *ſi ſine liberis* , & defecit prima ſubſtitu-
tio,quia mortuus eſt filius liberis relictis , vt hoc caſu
accidit , cenſetur & quoque deficere fideicommiſſum
in caſum contrauentionis appoſitum, vt in terminis
multis rationibus allatis docet Dec.*conſil.* 377.& fu-
ſiùs *conſil. 636.* quem paſſim DD. ſequuntur quos ma-
gna ſerie refert Petr.de Petr.*de fideicomm.quæſt.6.num.*
1. Cephal. *conſil.544.num.12.* Oſaſc.*deciſ.Pedemont.49.*
num.12.& nouiſſimè Mattheac.*lib. 1.cap.22.num.8.*quia
quemadmodum noluit auus ſubſtituere filio, ſi more-
retur cum filiis , ita & quoque non cenſetur voluiſſe
prohibere ſi moreretur cũ filiis , expreſſam enim pro-
hibitionem , quam adiecit , cenſetur ad inſtar tacitæ,
quæ inerat ex vi fideicommiſſi , reſtrinxiſſe quoad tẽ-
pus durationis , etſi quoad alia plus operetur expreſſa
quàm tacita,Dec. *d.conſil.636.num.11.* Et † quamuis in 44
hoc articulo plerique diſſentiant, quos refert & ſequi-
tur Petr. *d.quæſt.6.num.16.*tamen ij loquuntur quando
fideicommiſſum ſimplex eſt inductum ex prohibitio-
ne alienationis: hoc enim , cùm latè pateat,non debet
reſtringi per præcedens fideicommiſſum , *ſi ſine liberis.*

Nec obſtant ea quæ in contrarium proponerentur.
Primò , admiſſa filia , filios earum non admitti fidei-
commiſſo familiæ relicto : nam nihil ad rem noſtram
facit : neque enim quærimus, an † nepotes ex filia Si- 45
meonis admittantur ad fideicommiſſum , quos non
admitti & certum eſt & contendimus : imò nec ipſa fi-
lia Simeonis admittitur in vim fideicommiſſi , hoc ca-
ſu quo ſolùm venit ex diſpoſitione paterna, ſed quæri-
mus an prohibitio facta Simeoni cenſeatur & facta fi-
liæ & ſtatuimus ad filiam non porrigi , eámque , non
ſolùm ad deſcendentes ex ea,ſed ad quoſcumque alios
d. bona transferre poſſe : neque enim quæritur de fi-
deicommiſſo familiæ relicto quomodo intelligatur &
qui cenſeantur vocati, ſed de prohibitione de alienan-
do , quomodo intelligatur,& quibus cenſeatur facta.
Quæ ſunt omnino ſeparata , à quibus propterea non

eſt dicendum argumentum *l. Papinianus, §. exuli, de inoff. teſt.* *minor. vig. quinque ann. l. vlt. de calumn.*

46 Non obſtat 2. quod dicebatur, prohibitionem † quantumuis perſonalem fieri realem, ſi adijciatur ratio agnationis conſeruandæ: nam præter quàm quòd ea ſententia non eſt omnino certa, plerique enim contrarium exiſtimarunt, quos refert Petrus *quæſt. 2. num. 21.* Reſpondetur, vtcumque vera eſſet, non habere locum vbi prohibitio eſt perſonaliſſima, nempe per dictionem, *ipſe*, qualis eſt noſtra, Petr. *d. quæſt. 2. num. 18. & 21.* Buet. *conſil. 55.*

47 Secundò reſpondetur, quòd etſi † non eſſet perſonaliſſima, ſed tantùm perſonalis; ea tamen ſententia intelligenda eſt, vt cenſeantur etiam prohibiti expreſſè non nominati, ſi tamen vocati ſunt, non autem vt cenſeatur fideicommiſſum abſolutum inductum: & facit quòd illi qui non ſunt honorati, qualis eſt filia hæc, non dicantur grauati validè, niſi in caſum quo vocati ſunt, vt rectè explicat idem Petr. *d. quæſt. 2. num. 26. & 27.* ideóque cùm hæc filia nullo modo ſit vocata, venit enim ex diſpoſitione paterna, non in vim fideicommiſſi hæc prohibitio, ipſam non afficit. Ratio eſt manifeſta, quia cùm non ſit honorata per quamcumque rationem, non potuit ex vi prohibitionis grauari, *l. ab eo Cod. de fideicomm.*

48 Non obſtat 3. quod dicebatur in † diſpoſitione legali, appellatione filiorum contineri nepotes: nam ſecus eſt in diſpoſitione hominis: ſtrictiùs enim verba intelliguntur, & vt iacent, maximè in terminis prohibitionis, quæ cùm ſit odioſa, ſtrictè eſt intelligenda, ideóque facta filiis non cenſetur facta nepotibus, Dec *conſil. 376. num. 5. & conſil. 600. num. 6. & conſil. 637.* & per alios ſuprà citatos, quemadmodum in pleriſque iuris articulis ea diſtinctio fit inter diſpoſitionem legis & hominis, qua de re Tiraquel. *in l. boues, §. hoc ſermone, ff. de verb. oblig.* Hyppol. de Marſil. *ſing. 172.* alioqui inutilis eſſet receptiſſima ſententia, prohibitionem factam filiis non extendi ad nepotes, ſi argumentatio hæc à diſpoſitione legis procederet, non extendi verò in noſtro caſu abſque dubio verum eſt, quia prohibitio eſt perſonaliſſima, vt dictum eſt.

49 Non obſtat quartum argumentum deductum ex † dictione, *perpetuò*; nam cùm ea fuerit adiecta rationi ob quam fit prohibitio, non extendit eam vltra perſonam filiorum, text. eſt *in d. §. nos igitur*, iuncto cum verbis præcedentibus *in Nouella 159. de reſtit. fideicom.* Dec. *d. conſil. 377.* Peregr. *vbi ſupra.* Ratio etiam manifeſta hoc euincit: cùm enim filia non ſit vocata, non potuit grauari prohibitione *d. l. ab eo Cod. de fideicomm.* Dictio igitur, *perpetuò*, intelligenda eſt, quandiu vocati per teſtatorem poſſident bona, qualis cùm non ſit filia Simeonis, ſequitur prohibitionem ad eam non porrigi, quæcumque tandem verba adiecta ſint.

Non obſtat quintò, quòd dicebatur cenſeri inductum graduale fideicommiſſum per verba ſequentia.
50 Quia hæc eſt vera † & communis ſententia, quòd prohibitio alienationis quantumcumque cauſata, etiam cauſa ſonante in perpetuum, & graduale fideicommiſſum, non tamen inducit fideicommiſſum niſi in caſum contrauentionis, id eſt, non induci fideicommiſſum ſucceſſiuum de vno ad alium gradatim, ſed tantùm caſuale in euentum conditionis d. contrauentionis duntaxat, ita Alexand. & alij communiter *in l. filiusfamilias, §. Diui de leg. 1. & in l. qui Romæ, §. coheredes,* vbi etiam Socin. *de verb. oblig.* idem Socin. *in l. ſi cognatis de reb. dub.* & alij quos refert & ſequitur Moder. Pariſ. *d. conſil. analytico pro duce Villehermoſa num. 9.* At hoc caſu non euenit conditio fideicommiſſi, quia Simeon non contrauenit prohibitioni, nec filiam dicta prohibitio afficit poteſtve afficere. Ergo ceſſat omne illud graduale & ſucceſſiuum fideicommiſſum.

Confirmatur; quia poſtquam † conditio fideicommiſſi, ſcilicet in caſum contrauentionis ceſſauit, omnia quæ inde dependent extinguntur, *l. ſi mater, §. 1. l. qui habebat, ff. de vulga.* Alexand. *conſil. 24. num. 6. & conſil. 59. num. 16. lib. 3. conſil. 139. num. 3. lib. 6.* Iaſ. *conſil. 228. lib. 2.* Dec. *conſil. 218. num. 13.* Cephal. *conſil. 168. num. 14. & 15.* quod quidem clariſſimum redditur ex clauſula in hoc caſu, per quam apertè graduale fideicommiſſum inducit ſolùm in caſum contrauentionis: ſunt enim verba reſtrictiua, quæ diſpoſitoriam ſubſtitutionem limitant, Modern. Pariſ. *d. conſil. analytico num. 3.* 51

Non obſtat ſextum † argumentum, deductum *ex l. Publius, §. 1. ff. de condit. & demonſtr.* Reſpondetur enim, nullo modo procedere, quia ſi verum eſſet, nunquam haberet locum deciſio Oldradi, vt inquit Crauetta *conſil. 98. num. 24. verſic. non obſtat*, ac ideo illud reijcit Dec. *conſil. 465. num. 15* per iura pro deciſione Oldradi adducta & fusè Menoch. *conſil. 327. num. 79.* Secundò, *ad d. l. Publius*, reſpondetur, non eſſe veriſimile, plus relictum ſubſtituto, quàm inſtituto, plus remotiori quàm propinquiori, *ad l. ſi vna matre, Cod. de bon. mater.* ſed in grauaminibus non licet arguere, grauauit proximiorem Ergo remotiorem: nam aliàs grauamina producerentur in infinitum: Vel dicamus, argumentum procedere negatiuè: Teſtator non reliquit propinquiori, veluti filiæ: Ergo nec etiam nepti, ſic Menoch. *conſil. 204. num. 36.* 52

Ad poſtremum argumentum reſpondetur, vt ad quintum: neque enim poteſt haberi ratio maſculorum, niſi eueniente caſu contrauentionis, quæ neque hîc adeſt, nec adeſſe poteſt.

Ex quibus concludo dictam Margaretam poſſe de bonis aui, per medium patris ſibi quæſitis, quomodocumque diſponere. Super primo capite huius conſultationis, cùm lis ventilata fuiſſet in Curia Rectoriatus Comitatus Venayſſini, ſententia ſecundùm noſtram ſententiam, in fauorem dictæ Margaretæ, lata fuit, à qua parte dicti domini Filioli fuit appellatum, & cauſa appellationis adhuc pendet coram Illuſtriſſ. Vicelegato vel eius Auditore, vel potiùs dormit, neque enim dict. Filioli forſan iuri ſuo diffidens eius definitionem perſequitur. Caſus verò ſecundi capitis necdum accidit.

ARGV-

Digitized by Google

CONSILIVM XXIV.

ARGVMENTVM.

DE iure patronatus.
Quando acquiratur, & amittatur.
An Princeps ſupremus habeat ius nominandi Epiſcopos & patronatus in dignitatibus, officijs & Canonicatibus Eccleſiæ Cathedralis.
An Princeps contractu per ipſum inito ligetur.
An, & quanto tempore Regalia & Principi reſeruata præſcribantur.

SVMMARIVM.

1 *Collatio beneficij iuris Patronatus, contempto patrono facta, per patroni expreſſum vel tacitum conſenſum, ex taciturnitate per tempus ad præſentandum à iure datum, reſultantem, reualidatur.*
2 *Per dotationem acquiritur ius Patronatus.*
3 *Constructio*, dotatio, fundatio *copulatiuè non requiruntur; ſed ſufficit vnum ex his ad acquirendum ius patronatus.*
4 *Verba enunciatiua in antiquis probant.*
5 *Omnis Eccleſia de iure eſt libera, nec ius patronatus præſumitur.*
6 *Idque maximè in potente & Principe.*
7 *Principes contractibus per eos initis, vt alij obligantur.*
8 *Ita vt nec legem condendo ab his recedere poſſint.*
9 *Capitulum Eccleſiæ Arauſicenſis ab immemorabili tempore fuit in poſſeſſione ſeu quaſi eligendi Epiſcopos, abſque præſentatione Principis.*
10 *Vſus antiquiſſimus & immemorabilis habet vim pacti & conuentionis.*
11 *Et huiuſmodi vetuſtas pro veritate habetur.*
12 *Ius patronatus præſcriptione centum annorum acquiritur.*
13 *Multò magis tanto tempore in fauorem Eccleſiæ amittetur.*
14 *Legatus Auenion. non poteſt iuri patronatus laicali derogare.*
15 *Si ex vnico actu laicus poſſeſſionem iuris patronatus nanciſcitur, multò magis capitulum ſeu Eccleſia poſſeſſionem liberæ electionis ex vnico actu nanciſcitur.*
16 *Regalia & Principi reſeruata, tanto tempore cuius initij memoria in contrarium non extat, præſcribuntur.*
17 *Et ſcientia Principis vel non eſt neceſſaria, vel ex tanto tempore præſumitur.*

IN quæſtione mihi propoſita, An Illuſtriſſ. & Excellentiſſimus Princeps Arauſicæ, qui ſupremus eſt,
neminem recognoſcens quoad temporalia in ſuo
Principatu, habeat ius præſentandi ſeu nominandi
Epiſcopum Arauſicenſem, Præpoſitum & Canonicos
Eccleſiæ Cathedralis d. Ciuitatis: Ita vt electiones,
collationes, prouiſiones, ſine ipſius præſentatione
aut nominatione factæ, ſi idem Princeps illis contradicat, nec expreſſè vel tacitè per lapſum temporis eas
1 approbet (reualidari † enim collationem beneficij iuris patronatus, patrono contempto factam, ſi ipſe
poſtea vel expreſsè vel tacitè per lapſum temporis ad
præſentandum à iure dati non contradicat certum eſt,
Guido Pap. *quæſt.* 374. Franciſ. Marc. *quæſt.* 474. & 493.)
nullæ ſint, duo tantùm occurrunt, quæ pro d. Excellentiſſ. Principe faciant. Primum, quia de anno 1208. &
7. Kalend. Nouemb. Vullus de Banxio Princeps Arauſicæ in Capitulo d. Eccleſiæ aſſerit iure patronatus
ſe eam dotare teneri, ideóque ipſam in ſua & ſuorum
ſucceſſorum protectione ſuſcipit, eandémque ac perſonas, res omnes ad dictam Eccleſiam pertinentes mera libertate donat. Quòd ſi dotauit, † ſequitur ius pa- 2
tronatus acquiſiuiſſe, *cap. nobis*, & ibi DD. *de iure patron.* Marc. Mantua *ſingul.* 5. Menoch. *conſil.* 90. *num.* 9.
& quamuis dici ſoleat † conſtructione, dotatione & 3
fundatione acquiri: non tamen ea tria copulatiuè requiruntur ſed ſufficit, vnum ex his, Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *cap.* 90. *nu.* 6. Quin imò eo ipſo quòd præſente capitulo Princeps aſſerit ſe ius patronatus habere, ſatis probatur, ea enim † verba, quamuis enuncia- 4
tiua, cùm ſimus in antiquis, probant gloſ. & DD. *in cap. cum olim, in gloſſ.* 1. *de conſil.* Iaſ. *in l. ex verb. num.* 1. *Cod. de teſtam. milit.* háncque communem atteſtatur Socin. iun. *conſil.* 65. *num.* 7. *lib.* 1. vbi ait hanc antiquitatem in hoc caſu debere eſſe centum annorum, idque maximè aſſerendum eſt, cùm verſemur in Principe qui ea verba profert, nec vlla præſcriptione in contrarium iuuare ſe poſſet Eccleſia: ſemel enim huiuſmodi ius ſupremo Principi acquiſitum, nunquam præſcriptione tolli poteſt.

Alterum, quod pro eodem Principe facit, eſt, quia notorium eſt, Regem Chriſtianiſſimum habere ius nominandi Epiſcopos & alios Prælatos in beneficiis conſiſtorialibus, ideóque idem in d. Principe qui ſupremum eſt in ſuo Principatu eſt aſſerendum.

Quibus tamen nonobſtantibus exiſtimo eundem Excellentiſſim. Principem, nec ius nominandi Epiſcopum minúſque præſentandi Præpoſitum, dignitates & Canonicos in d. Eccleſia habere, iúſque electionis Epiſcopi & Præpoſiti liberum ad d. Capitulum, nunc verò plenam illius collationem ad ſummum Pontificem, propter reſeruationes ab ipſo, & ſuis prædeceſſoribus factas, electionem autem cæterarum dignitatum & Canonicorum ad d. Capitulum pertinere, abſque eo quod d. Excellentiſſ. Princeps aliquod huiuſmodi ius patronatus in dicta Eccleſia prætendere
poſſit; quandoquidem † omnis Eccleſia de iure eſt li- 5
bera à iure patronatus, nec illud vnquam præſumitur,
cùm ſit ſeruitus quædam, Archid. *in cap. nullus* 16. *qu.* 6. Innocent. *in cap. cum venerabilis, de exception.* Abb. *conſil.* 54. *lib.* 1. & *conſil.* 76. & *conſil.* 105. *lib.* 2. Lambert. *de iure patron. parte* 2. *in* 7. *artic.* 11. *quæſt. princip.* idque
maximè aſſerendum eſt in potente † & Principe, Bu- 6
trius *in cap. cum dilectus, de offic. ordin.* Roch. Curtius *in tract. de iure patron. in verb. contraxit, quæſt.* 29. Pur. *deciſ.* 57. & 59. *lib.* 1. ideóque cùm ſimus in regula & habeamus iuris diſpoſitionem pro nobis, niſi apertè conſtet de iure patronatus d. Principi competenti, nullum huiuſmodi ius ſibi vindicare poteſt. Et quamuis ſuffi-

eeret reſpundere iis quæ in contrarium proponuntur,
nihilominus de libera poteſtate eligendi ad Capitu-
lum, abſque præſentatione Principis competenre, cō-
ſtat ea litteris patentibus d. Vulli de Bauaio Principis
Auraicæ, de anno 1210. 13. Kalend. Iulij, quibus nomi-
natim promittit, quòd electioni Epiſcopi vel alterius
Rectoris Eccleſiæ faciendæ per ipſum, vel quamcum-
que perſonam ſe nullatenus immiſcebit, nec aliquam
violentiam faciet vel impedimentum præſtabit, quo-
minus electio canonicè & liberè celebretur cum mul-
tis aliis quæ in dictis literis in fauorem Eccleſiæ con-
tinentur: idémque per generales confirmationes li-
bertatum, francheſiarum, immunitatum, exem-
ptionum & priuilegiorum, ſtatuerunt & decreuerunt
Fridericus Imperator de anno 1225. Ludouicus de
Chalon de anno 1454. & 24. Aprilis Guillelmus de
Cabilhone de anno 1469. & 23. Octobr. Ioan. de Ca-
bilhone de anno 1476. & die 15. Septemb. omnes Prin-
cipes Auraicæ, quorum tres vltimi etiam, mediante iu-
ramento, ſe huiuſmodi priuilegia ſeruaturos promiſe-
runt: tandémque Commiſſarij deputati per Excel-
lentiſſ. Principem Philippum Guillelmum, nunc exi-
ſtentem, huiuſmodi priuilegia confirmarunt & ho-
mologarunt, nonobſtantibus quibuſcumque in con-
trarium facientibus, quibus promiſſionibus & iura-
mentis dictus Princeps nullo modo contrauenire po-
7 teſt; quæ † enim Principes ſemel conceſſerunt aut pro-
miſerunt, reuocare non poſſunt, quòd Principes æquè
contractus ſui vt alios obſtringant, *cap. 1. de probation.*
vbi Panorm *in princip.* Felin. *num. 1.* Bald. *l. ex imperfe-
cto Cod. de teſtam. num. 1.* Iaſon *num. 3.* Socin. iun. *conſil.
76. lib. 1. num. 3.* Roland. à Valle *conſil. 66. num. 37. lib. 2.
l. Ceſar, ff. de publican.* Schraderus *de feud. part. 10. ſec. 1.
num. 47. cap. 1. de feud. ſine cul. non amittend. & cap. 1. de
natur. feud.* & ibi Bald. Afflict. & alij *gloſ. fin. de his qui
feud. dare poſſ.* Matth. de Afflict. *deciſ. Neapol. 282. num. 7.*
Aleaand. *conſil. 3. colum. 1. volum. 1.* Gramma. *deciſ. 63. num.
33.* Pariſ. *conſil. 2. volum. 2. num. 131.* ídque adeò verum ſit,
8 vt ne † quidem legem condendo à contractibus per
ipſum initis & promiſſionibus factis Princeps recede-
re poſſit, Bald. *in Authent. omnes peregrini, Cod. com-
mu. de ſucceſſ. num. 3* Iaſon *conſi. 93. colum. 1. volum. 3.* Brun.
conſil. 2. colum. 5. Anton. Gabr. *comm. concluſ. lib. 3. concluſ.
5. num. 34.* Ari. Pinell. *in repetit. l. 2. Cod. de reſcin. vend. 1.
part. ſua rubr. cap. 2.* & iniquum cenſeri deberet ſi Prin-
ceps illa quæ ſemel ſuo priuilegio confirmauit ea poſt-
facto intempeſtiuè reuocare vellet, contra *cap. indul-
tum de reg. iur.* aut propriæ liberalitati re ſemel perfe-
ctis legem dicere contra *l. ſicut, Cod. de obligat. & action.*
Item *l. quotiens, C. de donat. quæ ſub modo.*

9 His accedit quòd ab immemorabili † tempore Ca-
pitulum fuit in poſſeſſione, ſeu quaſi, eligendi Epiſco-
pos d. Eccleſiæ, vt patet in electione Raymundi Graſſi
de Sacriſta in Epiſcopum, de anno 1416. & 11. Iulij, ele-
cti, & Bertrandi de Taraſco Decani noſtræ dominæ de
Donis anno 1432. & 15. Maij, & domini Guillelmi Pe-
leſſerij de anno 1511. necnon eligendi Præpoſitos, vt
patet in geſtis circa electionem Præpoſiti de an. 1288.
die Iouis ante feſtum Di. Lucæ, necnon Canoni-
corum vt in geſtis de anno 1590. & 19. Nouembris, &
cùm ſemper ita ſeruatum fuerit, nec vſquam appareat
Principem huiuſmodi electiones feciſſe, abſque du-
bio mos ille ſeruandus eſt, non minùs, ac ſi pacto &
per contractum ita conuentum eſſet inter Principem
10 & Capitulum: vſus enim huiuſmodi & † vetuſtas ha-
bet vim pacti & conuentionis, *l. hoc iure §. ductus aquæ,
ff. de aqua quotidia. & æſtiua. l. in ſumma, in princip. & §.
1. ff. de aqua pluu. arcen. l. quominus* & ibi DD. *ff. de flumi.*
Gabr. *lib. 5. comm. opin. tit. de præſcript. concluſ. 1. num. 76.*

Principes autem contractu obligari ſuprà edoctum
eſt & probatur *in l. Ceſar, ff. de publican. & in cap. 1. de
probation.* & huiuſmodi vetuſtas † pro veritate habetur 11
l. 1. Cod. de ſeruis. & aqua, Felin. *in rubr. de præſcript. num.
3. verſic. fallit,* Pariſ. *conſil. 27. num. 33. num. 1.* quod adeò
verum eſt, vt quamuis huiuſmodi ius patronatus ali-
quando d. Principi competiiſſet: tamen abſque dubio
per tantum tempus id amiſiſſet: ſi enim † id ſaltem 12
centum annis quæritur ea communiori ſententia Ioā-
nis Andreæ *in cap. quod alicui, de reg. iur. in 6.* Dec. *conſil.
124. num. 2.* Frederici Senen. *conſil. 234.* Cardin. *in clem. 2.
de iur. patrona. in quæſt. 5.* Panormit. *conſil. 76. lib. 2.* multò
magis eo tempore: immò minori † amittetur in fauo- 13
rem & gratiam Eccleſiæ cuius libertati eo modo con-
ſulitur; res enim faciliùs redit ad priſtinam naturam,
l. ſi vnus, §. pactus ne peteret, ff. de pactis.

Tertiò, ea ſententia manifeſtiſſimè probatur, quia
ſi dignitatis officia & Canonicatus d. Eccleſiæ eſſent
de iure patronatus dicti Principis, abſque dubio † Le- 14
gatus Auenion. non potuiſſet ea conferre, & d. iuri
derogare, Guid. Pap. *quæſt. 374. num. 4.* Bellamet. *concl.
745.* Caſſado. *deciſ. 3 tit. vt lite pendent.* At ea regiſtris
Legationis Auenionen. conſtat, ea per Legatos vel Vi-
celegatos frequentiſſimè fuiſſe collata, vt fuerunt, Ca-
nonicatus in perſonam Laurentij Alberti per liberam
reſignationem Ludouici Pelliſſerij de anno 1516. & 13.
Iunij Veſtiaria in perſonam Ludouici Pelliſſerij, per
obitum Laurentij Biſcarelli de anno eodem & 18. Iu-
nij. Infirmaria in perſonam Ioann. de Burgo, per obi-
tum Ioannis de Houilano de anno 1528. & 18. Ianuarij.
Sacriſtia in perſonam Honorati Iſoardi, per liberam
reſignationem Ioannis Antauionis de anno 1534. & 18.
Ianuarij. Canonicatus & Infirmaria in perſonam Pe-
tri Caireli, per liberam reſignationem Petri Caireli ſe-
nioris de anno 1544. & 25. Martij. Sacriſtia in perſonam
Iacobi Iſoardi, per liberam reſignationem Honorati
Iſoardi de anno 1548. & 9. Februarij. Veſtiaria in per-
ſonam Petri Batilardi, per liberam reſignationem Mi-
chaëlis Pelliſſerij de anno 1562. & 8. Febr. Canonicatus
in perſonam Ludouici Martel, per liberam reſigna-
tionem Leodegarij Ionuiardi de anno 1565. & 9. Mar-
tij. Canonicatus Claudij Canioli in perſonam An-
dreæ de Manto de anno eodem & 12. Martij. Præcen-
toria in perſonam Franciſci Reynardi per liberam reſi-
gnationem Ioſephi Reynardi de anno eod. & vltim.
Aprilis. Infirmaria in perſonam Ludouici Cayreli per
liberam reſignationem Petri Cayreli de anno eod. &
a. Iulij. Canonicatus in perſonam Georgij Hilarij, per
obitum Petri Diagani de anno 1567. & 17. Martij. Ve-
ſtiaria in perſonam Stephani Leporis poſſeſſa per Pe-
trum Bartholomæum de anno 1569. & 26. Iulij. Cano-
nicatus & Sacriſtia in perſonam Franciſci de Serra, per
liberam reſignationem Franciſci Almeras de anno
1570. & 2. Martij. Præcentoria in perſonam Franciſci
Reynardi, per liberam reſignationem Gabrielis Barra-
leti de anno 1571. & penult. Auguſti. Veſtiaria in perſo-
nam Leodegarij Gominardi, per obitum Andreæ Ro-
chete de anno 1574. & 27. Decembris. Veſtiaria in per-
ſonam Antonij Meyne, per liberam reſignationem
Leodegarij Gominardi de ann. 1575. & 25. Nouembris.
Veſtiaria in perſonam Stephani Leporis, per obitum
Andreæ Rochete de anno 1575. & 3. Ianuarij. Canoni-
catus in perſonam Laureti Parchelis certo modo per
perſonam Andreæ de Manſe de anno 1576. & 3. Apri-
lis. Præpoſitura in perſonam Arnulphi de Brachon
certo modo de anno 1576. & 26. Octobr. Sacriſtia in
perſonam Andreæ Ruffi, per liberam reſignationem
Franciſci Almeratij de anno 1576. & penult. Octobris.
Prioratus Sancti Geneſij in perſonam Stephani Ca-

ſali per

ſali per liberam reſignationem Andreæ Ruffi de anno 1577. & 20. Iulij. Confirmatio electionis in perſonam Andreæ Mayeri per Capitulum facta de anno 1577. & 9. Auguſti. Præpoſitura in perſonam Michaelis Gaij per obitum Adriani de Rotay de anno 1580. & 11. Martij. Veſtiariatus in perſonam Stephani Caſali per liberam reſignationem Antonij Meyne de anno 1594. & 4. Aprilis.

Atque hæc quidem & poſſeſſorium & petitorium reſpiciunt: nam ſi de poſſeſſorio & præpoſitura ageretur tantùm, res eſſet clariſſima, abſque eo quòd opus eſſet reſpondere in contrarium adductis: in poſſeſſorio enim vltimus ſtatus conſideratur, & ſi ex † vnico
15 actu præſentationis laicus poſſeſſionem iuriſpatronatus nanciſcitur, multò magis Eccleſia ex vnico actu liberæ electionis poſſeſſionem illius nanciſcetur, cùm illud odium & grauamen contineat, & contrarium ſit primæuæ inſtitutioni beneficiorum, hoc verò fauorem & libertatem Eccleſiæ, & iuris communis diſpoſitioni conforme ſit, *cap. conſultationibus & cap. ex litteris de iur. patron. ca. cum Eccleſia, de cau. poſſeſſ. & propriet.* Dec. *l. ſi emancipatus C. de collat. verſ. ſed tamen videatur*, idem Dec. *conſil.* 117. *nu.* 2. Roman. *conſil.* 310. *num.* 7. Abb. *conſil.* 54. *col.* 2. *lib.* 1. Corn. *conſil.* 47. *in præſenti conſultatione nu.* 4 *lib.* 3. Ioan. Cephal. *conſil.* 680. *num.* 20. Frider. de ſen. *conſil* 334. *ſuper primo puncto, in 2 dubio*, Oldrad. *conſil.* 302 *in fin.* Put. *deciſ.* 190. *lib.* 1. & *deciſ.* 247. *lib.* 2.

Nec obſtant ea quæ in contrariū propoſita fuerunt.

Ad primum, quo dicitur dictū Principem dotaſſe dictam Eccleſiam, & ratione dotationis iuſpatronatus acquiſiuiſſe; id præcisè negatur, & tantùm abeſt, vt appareat de dicta dotatione, quin potius ex litteris patentibus & actis ſupra narratis, necnon ex alijs litteris patentibus Wlli de Bauxio de anno 1084. apertè conſtat, bona quæ dicta Eccleſia habebat, aliunde quam à dictis Principibus conſequutam, ſolúmque id conceſſiſſe, vt bona per Eccleſiam acquiſita poſſent per ipſam liberè poſſideri, eóque nomine, acquiſitiones confirmaſſe, quæ alioqui potuiſſet eo nomine moleſtari, quòd ſcilicet in manus mortuas dicta bona cecidiſſent, nihilque aliud dicta Eccleſia à dicto Principe, quàm amortiſationis gratiam conſequuta fuit, ex qua notorium eſt dotationem nullam poſſe induci; alioqui ſequeretur, Chriſtianiſſimum Regem omnium beneficiorum bona ſtabilia in Gallia habentium Patronum eſſe, quòd gratiam amortiſationis fecerit, cùm tamen experientia contrarium verius eſſe doceat, & planè huiuſmodi amortiſatio parui eſt momenti, cuius in iurepatronatus nulla habenda eſt ratio: in eo enim, vt quis dicatur dotaſſe, conſiderandum eſt an ea bona dederit, in quibus maior pars reditus Eccleſiæ conſiſtat.

Non obſtat etiam quod dicebatur, dictum Wllum aſſerere, ſe iurepatronatus teneri dotare dictam Eccleſiam; ſumitur enim ibi, iuſpatronatus, pro iure protectionis & defenſionis, & non pro iure præſentandi ad Eccleſiam, quod ſatis textus illarum litterarum demonſtrat, ſed maximè in illis de anno 1184. quibus nominatim dictam Eccleſiam cum omnibus rebus & poſſeſſionibus ſuis, ſub ſua protectione & cuſtodia Wllus ſuſcipit. Quod confirmatur, quia ex dictis literis apparet, eum non dotaſſe dictam Eccleſiam; imò bona aliunde quàm à ſe profecta fuiſſe, & ſolùm gratiam amortiſationis feciſſe. Quòd ſi quis vellet ea verba pro vero iurepatronatus accipere, dubium quod inde oriretur facilè tolleretur, tum quòd ipſe inquiat, ſe teneri dotare, ſatis docens ſe nondum dotaſſe, ſed teneri dotare, & tamen non dotat; ſed tantùm acquiſitiones factas confirmat ratione amortiſationis, tum quòd ipſemet Wllus duobus annis poſtea, nominatim inquiat, ſe non immixturum electioni Epiſcopi & Rectorum Eccleſiæ, nullúmque impedimentum præſtiturum, quominùs electio liberè fiat. Ideóque dicta verba contra veritatem & ex verbis dicti Wlli clarè reſultantem, nihil operari debent, & ob honorem Principis interpretatio protectionis danda, ne aliter quàm res eſt quid protuliſſe dicatur. Denique ſi quod ius habuiſſet Princeps, amiſiſſet abſque dubio, cùm nuſquam eo vſum, & contrà, ſemper Eccleſiam liberè elegiſſe conſtet. Non obſtat etiam quod dicebatur, ius patronatus ſemel Principi competens, nunquam præſcriptione amitti potuiſſe: nam primùm, negatur id ius Principi nunquam competiiſſe, & caſu quo competiiſſet, tanto tempore, abſque dubio, amiſiſſet, vt ſuprà
edoctum fuit & confirmatur, quia † Regalia aut Prin- 16
cipi reſeruata, tanti temporis præſcriptione, cuius initij memoria non extet in contrarium, acquiruntur, *cap. ſuper quibuſdam*, §. *præterea, de verb. ſignif.* vbi Abb. & idem Abb. *in cap. cum nobis, de præſcription.* & alij quos refert & ſequitur, Crauett. *de antiquit. tempor. part.* 4. *ſect. abſolutis differentiis num.* 13. *fol.* 176. & ſcien-
tia † Principis vel non eſt neceſſaria, vel ex tanto tem- 17
pore præſumitur, Crauet. *d. loco num.* 14 poſt Alexand. *conſil.* 6. *lib.* 1. & *conſil.* 24. *lib* 5. & alios; nouiſſimè Menoch. *conſil.* 90. *num.* 81.

Non obſtat quod poſtremo loco dicebatur, Regem Chriſtianiſſimum habere ius nominandi in beneficiis conſiſtorialibus: nam id facit directè contra Principem: habet enim Chriſtianiſſimus Rex id ius ex vi Concordatorum cum Sanctiſſimo Domino noſtro Papa initorum, quibus ſeclutis, eo iure careret, & cùm nulla huiuſmodi concordata cum Principe inita ſint, ſequitur eum nullum huiuſmodi ius habere, & quoad cætera beneficia præter Conſiſtorialia, nimirum quoad Præpoſituras, Dignitates & Canonicatus, niſi nominatim ſint de fundatione Regia, nullum ius nominationis vel præſentationis, etiam ex vi Concordatorum Rex habet. Ergo multò minus dictus Excellentiſſimus Princeps. Ex quibus concluditur, liberam electionem Præpoſituræ, Dignitatum & Canonicorum ad Capitulum dictę Eccleſiæ Auraicenſis pertinere, abſque eo quòd dictus Excellentiſſimus Princeps, aliquod ius præſentationis in his prætendere poſſit.

CONSILIVM XXV.

ARGVMENTVM.

DE eadem re, & iure regaliarum Regi Chriſtianiſſimo competente.

SVMMARIVM.

1 *Ius patronatus non præſumitur, & Eccleſia cenſetur libera & Epiſcopum habere libera collationis fundatam intentionem.*

2 *Et multo minus præſumitur ius patronatus in potente.*

3 *Principes dicuntur Patroni Eccleſiarum Cathedraliū quoad protectionem, non quoad ius præſentandi.*

4 *Ius Regaliarum Regi Chriſtianiſſimo competens, conſiſtit in duobus, ſcilicet regimine fructuum &*

collatione beneficiorum, ſede Epiſcopali vacante.

5 *Nec in omnibus Eccleſiis Cathedralibus Rex id ius habet, ſed tantùm in illis, in quibus eo iure vti eſt ſolitus.*

6 *Simplices coniecturæ non ſufficiunt ad probandum ius patronatus, ſed debent eſſe à iure probata.*

7 *Fama, etiam ex antiquis, non ſufficit ad probandum iuspatronatus niſi concurrat legitima poſſeſſio præſentandi.*

8 *Per conſenſum Epiſcopi Eccleſia quæ eſt libera, non poteſt fieri iuriſpatronatus, ſi non concurrat dotatio vel fundatio, &c.*

9 *Princeps amittit ius patronatus per tantum tempus cuius initij memoria in contrarium non exiſtit, ſicut & cæteraiura Principi in ſignum ſuperioritatis vel ſubiectionis non reſeruata.*

10 *Vt ex dotatione iuspatronatus acquiratur, ea debet eſſe ſufficiens & perfecta.*

11 *Et concurrere Epiſcopi conſenſus & declaratio mentis dotantis.*

MAnent firma quæ aliàs ſcripſi in fauorem Eccleſiæ Cathedralis Ciuitatis Auraicæ; eam nimirum non eſſe de iurepatronatus Illuſtriſſ. & Excellentiſſ. Principis dictæ Ciuitatis, nec eum ius nominãdi Epiſcopum, aut iuspatronatus in Dignitatibus, Officijs & Canonicatibus dictæ Eccleſiæ habere, non obſtantibus quæ in contrarium adducta fuerunt.

Ac primùm, cùm dicitur, beneficia præſumi eſſe de iurepatronatus, quòd illa naturaliter non naſcantur, ſed producantur in eſſe artificialiter, Bened. *in ca. Raynutius, verb. & vxorem nomine Adelaſiam, dec. 1. num. 24. & 25.* & Maſcard. *de probat. concluſ. 177. num. 3.* nam

1 verius † eſt, iuspatronatus non præſumi & Eccleſiam cenſeri liberam, & Epiſcopum habere intentionem fundatam, vt ad eum ſpectet diſpoſitio beneficiorum, quæ ſunt in Diœceſi, *cap. cum ex iniuncto, in fin. de hæreticis, cap. 1. de Capell. Monach. c. omnes baſilicæ, & cap. nullus, 16. quæſt. 6.* Archidiac. *ind. c. nullus*, Innocent. *in cap. cùm venerabilis, de exception.* Abb. *conſil. 54. colum. 2. lib. 1. & conſil. 76. & conſil. 106. libr. 2.* Paul. de Citadin. *in tract. de iurepatron. 3. part. 2. canſ. num. 7.* Dec. *conſil. 117. numer. 1.* & fusè Menoch. *de præſumption. libr. 3. præſumpt. 90.* Cæſar de Graſſ. *tit. de dilation. deciſ. 1. num. 3.*

2 maximè huiuſmodi † iuspatronatus non præſumitur in potente, Pute. *deciſ. 57. 59. 209. lib. 1.* Menoch. *dict. loc. num. 2.* poſt alios quos refert, & adeò longè magis ſi is non recognoſcat ſuperiorem, Menoch. *dict. loc. num. 26.* & Bened. in contrarium allegatus, requirit actum præſentationis, vt præſumptio, caſu quo ea recipi deberet, aliquid poſſet operari, & Maſcard. *dict. concluſ. 177. num. 3.* diſertè contrarium tenet, vbi poſt Abbatem *dict. conſil. 76.* reſpondet rationi ſuprà adductæ, nimirum quod licet Eccleſia præſumatur ab aliquo conſtructa, & idcirco eſſe ex alicuius iurepatronatus; tamen iſtud iuspatronatus non ex tali præſumptione ſola probabitur; ſed oportet vt prætendens ex tali præſumptione iuspatronatus, doceat ſe eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi; aliàs ſecus. Et talis quaſi poſſeſſio non præſumitur, vt contendit idem Abbas per text. *in cap. olim, 3. de reſtit. ſpoliat.* Quæ communis & vera DD. ſententia ſacroſancto Concilio Tridentino *ſeſſ. 25. cap. 9. de reformat.* comprobata fuit, quo requiritur quòd iuspatronatus non præſumatur, ſed probetur, quo etiam reprobata eſt opinio Benedic. vbi ſuprà *num. 24.* dicentis vnum actum ſufficere: nam dictum Concilium requirit multiplicatas præſumptiones per antiquiſſimum temporis curſum, qui hominum memoriam excedat.

Non obſtat quod 2. loco dicitur, Principes † cenſeri patronos Eccleſiarum Cathedralium, ex Archidi. *in cap. lectis 63. diſtinct.* & Bald. *in proœm. Decretal. Rex Pacificus num. 12. & in cap. quanto, de iudic.* nam hoc verum eſt quoad protectionem Eccleſiarum & rerum ipſarum, *c. Principes. c. Rex 23. quæſt. 5.* ſed non vt habeant poteſtatem eligendi, præſentandi vel nominandi, vt docet in terminis Rebuff. *in concor. rubr. de reg. ad Prælat. nomin. facien. in verb. Cathedralibus, per cap. nobis de iurepatron.* poſt Cardina. *in cap. imperium, diſtinct. 10. & in dict. cap. lectis*, & alios, maximè Boer. omnino videndum, *quæſt. 32. num. 5.* niſi expreſſim eiſdem concedatur à Papa vt Rebuff. & Boer. docent dictis locis. Nec DD. in contrarium allegatis de iure nominandi loquuntur, ſed ſimpliciter, Principes eſſe Patronos, ſcilicet quoad protectionem, vt prædicti Boer. & Rebuf. interpretantur. Quod & experientia, rerum magiſtra, ſatis docet: cur enim opus fuiſſet, vt Rex Galliæ illud ius conſecutus fuiſſet per Concordata, ſi iure proprio illud habuiſſet? Aut cur Rex Hiſpaniarum, in iis Regnis in quibus hoc ius ſibi non eſt conceſſum, eo non vtitur? Aut Reſpubl. Venetiarum & Genuenſium & cæteri Principes ſupremi? Nec obeſt authoritas Charond. *cap. 1. libr. 10.* neque enim de hoc iurepatronatus loquitur ſed de iure Regaliarum, quod longè differt ab hoc noſtro, quódque ſolùm habet locum ſede vacante, † & conſiſtit in duobus, nempe vt deputet œchonomum, qui regat fructus Epiſcopatus ſanctæ Capellæ applicandos, vel futuro Epiſcopo reſtituendos, vel in reparationem Eccleſiæ, non in fiſcum Regis conuertendos, & in collatione beneficiorum, quæ aliàs ad Epiſcopum pertineret, eo tempore vacantium, vnde prouiſi Regaliſtæ vocantur, vt Charond. *1. lib. reſponſ. variis ex primis capitibus & lib. 10. cap. 1.* Peleus *in ſuis actionibus Forenſ. libr. 1. act. 15. cum ſequentib.* docet, quaſi Rex in locum Epiſcopi ſufficiatur & ſubſtituatur. Imò ex eo conuincitur, non habere illud ius de quo quærimus: Nam ſi ſolùm, ſede vacante, hoc ius Regaliarum procedit. Ergo exiſtente Epiſcopo, nullum iuspatronatus in dignitatibus, Officiis & Canonicatibus Eccleſiæ Cathedralis habet. Rurſus, nec hoc ius Regaliarum in omnibus Eccleſiis † Cathedralibus habet, ſed tantùm in eis in quibus eo ſolitus eſt vti, vt ipſemet Charond *in princip.* fatetur, quamuis contrarium velit ſuſtinere & diſertè affirmat Pelæus *lib. 1. actio. 17. in fin.* Et notorium eſt in pleriſque Prouinciis & nominatim in Delphinatu, & prouincia Prouinciæ ac Occitana, Regem, beneficia, ſede vacante, ex iure Regaliarum non conferre, quamuis à pleriſque annis ſoleat Oeconomum pro adminiſtratione fructuum Eccleſię, ne pereant, deputare. Nec authoritatis Fabri *in ſuo C. lib. 6. tit. de iurepatron. defin. 1.* eſt habenda aliqua ratio, cùm ſe fundet in Archid. & Bald. quorum dicta quemadmodum intelligenda ſunt, ſuprà edoctum eſt. 3 4 5

Tertiò non obſtat antiquum documentum 1508. 7. Cal. Nouemb. quo Princeps Auraicæ, ſe dicit Patronum: iam enim ſatisfactum fuit in primis ſcriptis: Patroni enim dictio ibi pro protectore & defenſore ſumitur, vt ſuprà docuimus, nec conſtat aliqua bona Principem Eccleſiæ dediſſe, nec ex amortiſatione bonorum quidquam legitimi poteſt elici: nam ſi id verum eſſet, ſequeretur, Regem Galliæ, qui amortiſauit bona Eccleſiarum Regni ſui, eſſe illarum Patronum, quod tamen verum non eſt, niſi aliunde de earum fundatione vel legitima dotatione conſtet. Et planè ſatis ex documentis in primis ſcri-

mis ſcriptis deſignatis apparet, nullum huiuſmodi iuspatronatus Principi competiiſſe, cùm ipſemet profiteatur, ſe non immixturum electioni Epiſcopi & Rectorum Eccleſiæ, nullúmque impedimentum præſtiturum, quominus eiuſdem electio liberè fiat.

6 Nec ſimplices † coniecturæ ſufficiunt ad probandum iuspatronatus, ſed debent eſſe à iure probatæ, vt ipſemet Menoch. *præſumpt.* 90. *numer.* 9. fatetur; huiuſmodi verò eſſe in hoc caſu nullo modo apparet: imò de contrario ex antiquiſſima poſſeſſione liberarum electionum, collationum & prouiſionum, tam Epiſcopatuum quàm cæterorum beneficiorum Eccleſiæ Cathedralis Auraicæ. Quod dictum ſit, non diſcutiendo pro nunc articulum an coniecturæ à iure probatæ ſufficiant exiſtente concilio. Nec verum
7 † eſt famam etiam in antiquis ſufficere ad probandum iuspatronatus, niſi quando concurrit legitima poſſeſſio præſentandi, vt tenet Rota Rom. prout teſtatur Putens *deciſion.* 140. *libr.* 1 & ita in ea ſæpiſſimè fuit deciſum, Achill. de Grail. *titul. de iure patron. deciſ.* 6. *&* *in deciſ. diuerſor.* 792. *part.* 1. & nominatim Maſcard. in contrarium allegatus *conclu.* 378. *numer.* 2. ait quidem probationem præſumptiuam ſufficere, ſed cùm explicat qualis debeat eſſe illa præſumptiua probatio, requirit *num.* 20. etiam in antiquis, vt cum fama concurrat quaſi poſſeſſio præſentandi, & hanc aſſerit eſſe communem & Zecchi *in tract. de benefic. cap.* 12. *numer.* 31. ſimpliciter loquens, intelligendus eſt ſecundum ſuprà allegatus, maximè Maſcard. interpretantem Lambertinum, cui innititur Zecch. Nec Valaſc. *de iure emphyt. quæſt.* 9. *numer.* 27. nobis repugnat: probatio enim de qua agit, erat magni momenti: in libris enim ipſius Eccleſiæ aſſerebatur Regis eſſe. In noſtro verò caſu nihil eſt tale, imò nec fama adeſt, & quod magis eſt, de contraria poſſeſſione in fauorem libertatis Eccleſiæ apparet, & in Principe maiores probationes & efficaciores requiruntur ex Menoch. *dict. præſumpt.* 90. *numer.* 2. *&* 16. nec verùm eſt conſenſum Epiſcopi hîc vllum adeſſe, nec ex his documentis talis conſenſus probatur, permittunt quidem Epiſcopi ibi præſentes ipſum Principem ſe dicere Patronum, hoc eſt protectorem, non verò quòd ipſe habeat aliquod ius præſentandi: nec
8 verum † eſt conſenſum Epiſcopi ſufficere ad acquirendum iuspatronatus, nec enim Epiſcopus poteſt Eccleſiam quæ libera eſt, ſua authoritate facere patronatam, adeò vt nec confeſſio Epiſcopi, quòd beneficium ſit de iurepatronatus, poſſit nocere Eccleſiæ, Veral. *deciſ.* 128. *part.* 2 ſed tantùm Epiſcopus poteſt interponere authoritatem in iurepatronatus conſtituendo, concurrente fundatione, vel dotatione vt ipſemet Roch. de Curt. *in tract. de iure patron. verb. pro eo*, *numer.* 7. *&* 21. in contrarium allegatus, clarè demonſtrat: aliud enim eſt conſenſum Epiſcopi, aliud ſufficere.

Nec ſacroſanctum Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 25. *de reformat. cap.* 9. aliud in fauorem Imperatorum, Regum & ſupremorum Principum ſtatuit, quàm eos eximat ab illa exacta probatione quam requirit, non tamen eis dat iurapatronatus, ſed ea tantùm eis conſeruat, quæ ipſi habent, & quæ modis à iure permiſſis probare poſſunt. Quòd ſi aliter dicti Concilij verba intelligerentur, cur Rex Hiſpaniarum & alij ſupremi Principes in ſuis Regnis & Principatibus non eo iure vterentur.

Quod verò de præſcriptione ſubieceramus, fuit ex abundanti, non quòd iure præſcriptionis indigeremus cùm præſupponatur & verum ſit, Illuſtriſſimum Principem nunquam id ius patronatus habuiſſe; tamen verum eſt id quod diximus, eum, ſi habuiſſet, amiſiſſe, per tantum temporis lapſum, cuius initij memoria non exiſtit in contrarium: nam etſi verum ſit iura † Principi reſeruata in ſignum ſuperioritatis, & ſub- 9
iectionis, vel potius iura quæ ad Principem pertinent, ratione ſupremi & vniuerſalis dominij, vt ſunt iura dicti ſupremi dominij, obedientiæ, recognitionis, ſubiectionis, præſtationis fidei & homagij nullo tempore præſcribi, in quibus terminis procedunt doctrinæ in contrarium allatæ: tamen certum eſt, ſaltem centenaria præſcriptione, iura Principi reſeruata in ſignum ſingularis priuilegij, & bona ac iura Principi conceſſa pro patrimonio ſeu domanio ſui Principatus & Coronæ, quæ non vt priuatus, ſed vt Princeps poſſidet, ſiue ſint feuda, ſiue fundi, ſiue ſyluæ, ſiue prata, ſiue annui cenſus aut redditus, ſiue iuriſdictione, ſiue vectigalia, aut pedagia, & ſimilia, præſcribi poſſe, tam iure Romano & communi quàm Gallico *ca. ſuper quibuſdam de verbor ſignific. cap.* 1. *de præſcript. in* 6. Panormit. *in d. c. ſuper quibuſdam & in ca nobis de præſcript.* Barto. *in l. Publicanus*, *§ vltim. ff. de Publicanis*, Didac. *in cap. poſſeſſor. part.* 2. *§.* 2. *num.* 7. *de reg. iuris*, *lib.* 6. Angel: & alij *in § res fiſci, inſtit. de vſucapion.* Boet. *dec.* 264. *num.* 19. *& ſeqq.* Bald. *de præſcript.* 2. *parte quinta part. princip. qu.* 5. *&* 4. & noviſſimè ac omnium optimè Bacquet *in tract. du droict de desherance cap.* 7. *nu.* 6. nec requiritur ſcientia & patientia Principis ex communi ſententia Bald. *d. quæſt.* 4. *in princip.* Itaque non obſtante conſtitutione Franciſci primi de anno 1539. quæ tollit omnem omnino præſcriptionem etiam centenariam contra iura Principis: hoc enim edictum, quantumuis de expreſſo mandato Regis in Senatu Pariſienſi publicatum, neque in iudicando neque in conſulendo fuiſſe in vſu, quinimo contra illud ſæpenumerò fuiſſe pronunciatum & ſententiarum atteſtatur idem Bacquet vbi ſuprà *nu.* 8. Ex quo tollitur dubium, quod quis mouere poſſet, ex eo quòd dicitur, Illuſtriſſimum Principem Auraicæ ad exemplar Franciſci ſimile edictum feciſſe, neque plus debet operari in ſuo Principatu quàm edictum Regis in Gallia. Præterea hoc edictum manauit mota iam controuerſia ſuper dicto iurepatronatus, & vtcumque ſit contra ſummum Pontificem, in illis iuribus omnium ſupremum, & qui eſt dominus beneficiorum, non poteſt huiuſmodi edictum aliquam vim habere. Quæ ſi vera ſunt, procedunt veriſſimam dictis iuribus, multò magis in iure patronatus quod Principi, non vt Principi, ſed vt priuato tantùm, ſi quod habet competere poteſt; neque enim quia Princeps, ſed quia forſan fundauit aliquam Eccleſiam, vel ſufficienter & perfectè dotauit, id ius poteſt aſſerere, quod quicumque alius, etiam non Princeps modò fundet vel dotet, præſtare ſimul & acquirere poteſt, & ſic ſumus in terminis deciſionis Guid. Papæ 476. nec Valaſc. *quæſt.* 9. *num.* 26. me moratur, qui lege particulari, in Hiſpaniis recepta, nititur: nos de iure communi vel Gallico loquimur. Denique, cùm vult dictionem *Patroni*, intelligi debere de vero Patrono in priuilegio ſuprà nominato, quia Princeps ait, ſe, tanquam Patronum, teneri dotare Eccleſiam: Nam verum eſt, quòd, ſi patronus eſſe vellet, & talem animum habuiſſet, dotare debuiſſet; ſed iam dotata erat eo tempore, & quòd vnquam Princeps dotauerit, per expreſſum negatur.

Nec vnquam diximus copulatiuè requiri, ad adquirendum iuspatronatus, vt quis fundet & dotet; ſcimus enim vnum ex iis ſufficere, ſed negatur, Principem vllum ex ijs feciſſe; nec id ex dictis priuilegiis vi-

lo modo apparet; nec ex amortiſatione quidquam inferri poteſt, vt dictum fuit, tam ſuprà quàm in primis noſtris ſcriptis.

Quod verò ſubijcitur, Comitiſſam Autaicæ, Eccleſiæ Cathedrali Autaicæ contuliſſe pleraque bona, de eo quidem non conſtat mihi, ſed detur conſtare, citra præiudicium veritatis, non tamen propterea ſequitur, eam ob id acquiſiuiſſe ius patrona-
10 tus; vt enim ex dotatione † quis illud acquirat, ea debet eſſe ſufficiens & perfecta, *ca. nemo de conſecrat. diſtinct. 1.* gloſſ. *in ca. quicumque ſecundo, 16. quæſt. 7.* Abb. *in rubric. circa fin. de iurepatron. & ca. 3. de Eccleſiaſtic. ædifican.* Lambertin. *de iure patronat. libr. 1. 12. artic. 5. quæſt. princip. 1. part.* & talis qui perfectè non dotat, dicitur potiùs benefactor, Lamber-
11 tin. *dict. artic. 12. numer. 2.* & præterea † requiritur Epiſcopi, & ſi agatur de Epiſcopatu ſummi Pontificis, conſenſus, alioqui ex ſola dotatione non acquireretur ius patronatus, Lambertin. *de iurepatron. 12. artic. 5. quæſt. princip. 1. part. 1. libr.* & propterea dotans mentem ſuam declarare debet, & cum conſenſu Epiſcopi ius patronatus retinere, alioqui ſimpliciter donans cenſetur ex liberalitate donaſſe.

Nec poteſt eneruari quod in primis ſcriptis deductum ex dictis documentis, Principem declaraſſe, ſe nullum impedimentum daturum liberæ electioni Epiſcopi, fecit enim id quod debuit, nec vllam libertatem conceſſit, ſed eam quæ erat, quæque iure competebat, ſe non turbaturum, imò conſeruaturum, vt debebat, profitetur: ita vt inutilia ſint quæ de fideicommiſſo, de quo non conſtat, dicuntur, minúſque vi eam profeſſionem extortam prætendi poteſt, maximè cùm fecerit id quod debebat, & ad quod de iure tenebatur, nec renunciauit alicui iuri, ex qua renunciatione inferatur, ius aliquod antea habuiſſe; nam ne verbum quidem de renunciatione, ſed ſimpliciter vt ſolent omnes Principes, ſe fautorem Eccleſiæ aſſerit, & eam in libera electione defenſurum promittit, debent enim Principes Eccleſiarum ac priuilegiorum & libertatum ipſarum, quæ de iure eis, non ex Principum conceſſionibus, competunt, defenſores eſſe, eáſque Principes defendere & tueri debent.

Ex quibus omnibus cùm Eccleſiæ Autaicenſis Epiſcopus & Canonici ſint fundati in iure communi, & habeant præſumptionem pro ſe, & propterea doceant de poſſeſſione pacifica, à tempore cuius initij memoria non extat in contrarium, etiam vltra triceutos annos; Illuſtriſſimus verò Princeps ne vnum quidem actum nominationis, præſentationis, vel cuiuſcumque alterius prouiſionis, tam circa Epiſcopatum quàm Dignitates & Canonicatus & alia quæcumque beneficia oſtendat, videtur clariſſimum, nullum ius patronatus in dicta Eccleſia Cathedrali dictum Illuſtriſſimum Principem poſſe prætendere, eámque tali iure patronatus omnino liberam exiſtere. Atque ego huius ſum ſententiæ, ſaluo cuiuſlibet meliùs ſentientis iudicio.

CONSILIVM XXVI.

ARGVMENTVM.

IN donatione omnium bonorum mobilium & immobilium, an iura & actiones contineantur.

SVMMARIVM.

1. *In donatione omnium bonorum, præſentium & futurorum, mobilium & immobilium, non comprehenduntur actiones tam actiua quam paßiua.*
2. *Secus ſi bonorum ſimpliciter, abſque adiectione* mobilium & immobilium, *facta fuiſſet mentio.*
3. *Iura & actiones tertiam ſpeciem conſtituunt.*
4. *Quandoque tamen bonorum mobilium & immobilium appellatione iura continentur.*
5. *Ex donatione non fit præiudicium creditoribus anterioribus, quo minùs contra bona donata experiri poßint.*
6. *Ex conuentione ſoluendi partem aliquorum debitorum, alia debita excluduntur.*
7. *Filius, inuentarium non conficiens, tenetur in ſolidum creditoribus & legatariis, etſi conſumatur legitima.*

VT ſatisfieri poſſit ſummæ debitæ per quondam Natalem Bauſenqui, loci Biturritarum, egregio & nobili domino Petro Blanco I. V. Doctori, huius ciuitatis incolæ, hæreditas dicti Natalis debet conſtitui opulenta, & quia idem Natalis extitit hæres Hieronymi Bauſenqui Patris, ſi in huiuſmodi Hieronymi hæreditate multa bona fuerint, tanto opulentior fiet hæreditas Natalis, & quia idem Hieronymus in contractu matrimonij Spiritus filij ſui, medietatem omnium bonorum, præſentium & futurorum, mobilium & immobilium eidem donauerat hac lege, vt medietatem debitorum teneretur exoluere, necnon medietatem dotis filiæ dicti Hieronymi conſtituendæ, contendit Natalis, aut idem dominus Blancus creditor eiuſdem Natalis, iure ipſius ſe iuuans, dictum Spiritum, aut cauſam ab eo habentes, teneri non ſolùm ad exolutionem debitorum contractorum per dictum Hieronymum ante dictam donationem, ſed etiam eorum, quæ poſt donationem conflata fuerunt. Quòd ſi fiat hæreditas dicti Hieronymi, & per conſequens dicti Natalis, maior erit, dictúſque dominus Blancus habebit vnde ſibi ſatisfieri poſſit: At contrà, hæredes nobilis quondam Petri de Sancto Sixto ius & cauſam à dicto Spiritu habentes, contendunt omnia debita poſt donationem per dictũ Hieronymum contracta, ex alia medietate non donata, eſſe excludẽda, quòd ſi fiat, bona Natalis non ſufficient ad excludendum debitum dicti domini Blanci: omnia enim conſumpta fuerunt in exolutione anteriorum debitorum. Tota igitur quæſtio in eo verſatur, an verba illa in donatione appoſita, *vt Spiritus teneatur ad exolutionem medietatis debitorum*, intelligantur de præteritis debitis, an de futuris, & de futuris intelligenda eſſe contendit dictus dominus Blancus, tum ne illa verba alioquin inutilia ſint, tum vt æqualitas inter fratres ſeruetur, nec non quia dictio, *&*, apponitur inter debita & dotem futuram, Vna autem determinatio, &c. Sed ſi rem attentiùs inſpiciamus, res clara erit, ea ſcilicet verba, de præteritis tantùm debitis

debitis intelligenda eſſe: neque enim hîc verſamur in donatione medietatis omnium bonorum, præſentium & futurorum, vt comprehendantur iura & actiones, ſed in donatione quæ de mobilibus & immobilibus facta eſt, quo caſu, etiã de omnibus quibuſcumque præſentibus & futuris facta ſit, dummodo adiiciantur verba, *mobilibus & immobilibus*, excluduntur iura & actiones tam actiuæ quàm paſſiuæ, quæ communis eſt D D. ſententia, vt patet per Panormit. *in cap. nullo, numer. 9. de reb. Eccleſ.* Dec. *conſil.* 257. Alexand. *conſil. 12. numer. 10. libr. 2.* Corn. *conſil.* 104. *numer. 19. cum ſeqq.* maximè 22. *libr. 2. & conſil. 173. numer. 9. libr. 3. & conſil. 54. numer. 3. &* 188. *numer. 5. libr.* 4. Cappel. Tholoſ. *queſt.* 386. Crauet. *in rubr. de leg. 1. numer.* 100. & Guid. Pap. *quæſt.* 291. Tiraquell. infinitos referens *de retract. linag. §. 1. gloſ. 7. numer. 9.* Roland. à Vall. *conſil. 65. numer. 7. cum ſequentib. libr. 1.* Iaſon *conſil. 5. colum. 3. in princip. lib.* 3. vbi communem dicit Suares *in verb. donatio omnium bonorum*, B. Villalobos *in verb. donatio omnium bonorum*, & magis communem Clar. *in § donatio, quæſt. 19. num.* 5. nec refert, bona dici deducto ære alieno, *l. ſubſignatum §. bona ff. de verbor. ſigni-*
2 *fic.* bonorum † enim appellatione certum eſt iura & actiones comprehendi. ſed bonorum mobilium
3 & immobilium nomine ſecus eſt: † iura enim & actiones tertiam ſpeciem ab illis conſtituunt, *l. quam Tuberonis, §. penultim. de pecul. l. a Diuo Pio, §. in vendit. de re iudicata*, bene facit textus *in l. æris alieni, Cod. de donation.* non repugnat etiam authoritas Alciati *in l. mouentium, de verbor. ſignificat.* quem videtur ſequi Conarrou. ex communi vſu loquendi, omnium & quorumcumque mobilium & immobilium appellatione, iura & actiones comprehendi: Nam præter quam quòd communis eſt in contrarium, vt ex Decian. Cornel. & aliis ſuprà allegatis patet, & nominatim Rabotius ad Guid. *dict. quæſt.* 291. Alciatum reiicit, qui mentionem faciunt dictionis, *omnium, & quorumcumque*, ipſemet Alciatus & alij cum eo ſentientes, non id ſimpliciter te-
4 nent; ſed ſolùm quando conſtat, loquentes † de iuribus & actionibus voluiſſe etiam intelligere, vt quia neceſſe eſt, nomina attribui ſpeciei mobilium & immobilium, idque iuxta diſtinctionem Alexand. *in dict. l. à Diuo Pio, in §. in venditione, num.* 2. quod & exemplum Alciati docet, loquentis de ſtatuto quo prohibetur bona mobilia & immobilia quæcumque ad alienigenas transferri, illiſve dari: ſubeſt enim eadem ratio prohibitionis in iuribus & actionibus, ſatiſque apparet de mente ſtatuentium, voluiſſe ſcilicet ne quidquam ad extraneos transferatur, quæ ceſſant in donatione, in qua nulla ſubeſt neceſſitas, quòd iura etiam comprehendantur. Nec ſequitur neceſſariò, eum qui voluit dare mobilia & immobilia, voluiſſe etiam dare iura & actiones: quinimmo contrarium exiſtimandum eſt, voluiſſe ſcilicet retinere iura & actiones, vt aliquid habeat, ex quo cæteris ſatisfacere & eos ſibi deuincire poſſit, cùm alia dimidia ferè omnis in exſolutionem legitimarum ſit conſumenda, eodémq; modo ſatisfit *conſil.* Socin. iun. 148. *num. 13. cum ſequentib. libr.* 3. nec enim dictio ſola, *omnium*, id operatur, ſed quatuor concurrentibus, quæ in facto Socini adſunt, ſimul cum qualitate donatricis fœminæ, ex quibus conuincebatur mens donatricis, at ſi non concurrant, vt in caſu noſtro, manet firma regula.

Non nocet etiam ſi dicatur, non potuiſſe do-
5 nantem preiudicare † creditoribus, quo minus poſſint hypothecaria experiri contra bona donata, non ſolùm pro dimidia parte, ſed etiam in totum, etiam ſi in tali donatione non contineantur iura & actiones actiuæ & paſſiuæ, *l. 1. in 2. reſponſo, & l. 2. Cod. de hered. action. l. quamdiu, Cod. de diſtra. pignor. l. debitor, ff. ad Trebellian.* hoc enim procedit reſpectu iuris ipſorum creditorum, quod non potuit minui aut alterari medio prædictæ donationis, *l. debitorum, Cod. de pact.* Sed quoad ipſos donantem, eiúſve hæredem, & donatarium, non ita poteſt affirmari, ſcilicet quòd donatarius poſſit cogi contribuere in ſolutione prædictorum debitorum pro ſimili quota parte bonorum donata: quinimò ſi conueniretur donatarius à creditoribus, habet regreſſum contra hæredem donantis, vt ipſum hæredem indemnem præſtet. At verò hîc controuerſia eſt inter hæredem & donatarium; dominus enim Blancus ſe iuuat iure Natalis, nititúrque hæreditatem Hyeronimi, & per conſequens Natalis efficere pinguem, quantum fieri poteſt, vt ſuprà demonſtratum eſt: neque enim comprehenduntur iura & actiones, & quòd non deducatur de illis æs alienum in terminis firmat Alexand. *in dict. conſil. 12. numer. 10. libr.* 2. Ex his igitur conſtat, donationem huiuſmodi, iura actiua & paſſiua non comprehendere, quo ſtante neceſſaria fuit adiectio hæc, *vt teneretur donatarius pro medietate debitorum.* Quod eo maximè dicendum eſt, quia donans & donatarius, hanc iuris diſpoſitionem probabiliter ſcire poterant: donans enim Notarius erat peritiſſimus, & donatarius Doctor. Alia etiam ratione id fecerunt, ne ſcilicet donatio redderetur inofficioſa, ſi ſcilicet omnia debita ex alia dimidia parte excludenda eſſent: grauarentur enim legitimæ plus quàm de iure debent, de debitis igitur præteritis contrahentes intellexerunt, non de futuris.

Secunda ratio, qua id ſtatuere debeamus, hæc eſt, quòd ſecundùm ſubiectam facti ſpeciem, pactum legitur appoſitum, quòd idem Spiritus donatarius, ad cauſam huius donationis, teneatur ſoluere medietatem nonnullorum debitorum futurorum ipſius donatoris in eadem donatione expreſſorum, ſcilicet
dotis filiæ conſtituendæ; ſed † ex hac ſpeciali con- 6
uentione de ſoluenda parte aliquorum debitorum, excluditur obligatio reliquorum debitorum, vt ne de & pro reliquis debitis ſoluendis, quia incluſio vnius eſt excluſio alterius, *l. cum prætor, ff. de iudic.* & quando donator voluit donatarium teneri ad certa debita, ſeu excepit aliqua onera ad quæ ipſe donatarius teneretur, quo ad alia minimè tenetur, & quòd donatio ſit pura & libera ab aliis debitis ſeu oneribus non exceptis, tradit Alexand. *in dict. con. 12. num. 6. lib. 2.*

Tertia, ſi verba in contractu inutilia non eſſe debent (vt dicit domini Blanci argumentum contra ipſum retorqueam) ſi qualitas ſoluendorum debitorum intelligenda eſt de futuris, non autem de præteritis tãtùm, quia ſecundùm eum dicta donatio comprehendebat iura & actiones actiuas & paſſiuas, ad quid nominatim cautum fuit, vt teneretur pro media parte ad dotem filiæ ſoluendã, inutilia certè & ſuperuacanea eſſent huiuſmodi verba, quod ne dicamus, neceſſariò dicendum eſt, generalẽ reſeruationem debitorũ intelligitãtùm de præteritis, & quia volebat etiã vt teneretur ad dotẽ, de ea dixit, non autẽ de cæteris debitis futuris, de quibus aut nominatim dixiſſet, ſi voluiſſet, aut ſaltem de dote non feciſſet mentionem, ſi ſub generali reſeruatione voluiſſet etiam intelligere

de futuris, ſed certè de illis non intellexit, dotem antè reſeruauit maxima cũ ratione, quia eſt quodammodo debitum neceſſarium, nec in eius conſtitutione vllus fraudandi animus conſiderari poteſt.

Quarta ratio ducitur à veriſimili, & ab eo quod communiter fieri ſolet, & adeò communiter, vt nunquam contrarium factum ſit, quod ſciam: quis enim vnquam audiuit donationem dimidiæ partis bonorum factam ea lege, vt ad futura debita teneatur donatarius? eſſet enim in poteſtate donantis inutilem reddere donationem contrahendo varia debita, quod longè magis dicendum eſt in donatione facta in contractu matrimonij, quod probabiliter non fuiſſet factum, niſi huiuſmodi donatio interueniſſet, neque eſt exiſtimandum, parentes & propinquos filiæ, cooreutos fuiſſe donatione, quam inutilem reddere fuiſſet in poteſtate donantis: nec dicendum, fraudis conſilium in patre non conſiderarinam, vt de mala mente quidquam nolo affirmare, ita poſſum aſſerere, re & facto ipſo inutilem fuiſſe redditam huiuſmodi donationem: tot enim contracta fuerunt debita poſt eam, vt pro eorum ſolutione omnia ferè conſumenda ſint.

Ex his facilè ſatisfieri poteſt iis quæ in contrarium adducuntur: demonſtratum enim eſt non inutilem imò neceſſariam fuiſſe qualitatem illam debitis exoluendis; quòd ſi quis contendat, nulla de facto fuiſſe debita præterita, & proinde ad ea referri non poſſe, planè extant debita, & inter alia dos materna; adhæc etſi nulla fuiſſent, quod tamen non eſt, ad maiorem tamen cautelam, & vt mentem intentionémq; eorum declararent, optimum fuiſſet ea apponere. Nam ſi benè ſecunda, tertia & quarta rationes perpendantur, eæ ſunt tanti momenti, vt quamuis donatio ſimpliciter fuiſſet facta dimidiæ partis bonorum præſentium & futurorum, ita vt iura & actiones comprehenderentur, nihilominus ea verba de præteritis intelligenda eſſent. Quod de æqualitate ſeruanda inter fratres dicitur, facillimè tollitur ex eo quòd quotidie patres ſolent in fauorem primogenitorum donationes, dum nubunt, facere. Præterea cùm adſit clara mens donantis, non eſt diſputandum de æqualitate, vel inæqualitate.

Quod poſtremò loco dicitur de coniunctiua, brocardicum eſt; idcóque non inſiſtendum, quandoque enim inter ſimilia ponitur, quandoque inter diuerſa, quod poſtremum magis naturæ conuenit; Quod hîc factum eſt, inter debita ſcilicet præterita & dotem futuram, quorum diuerſa eſt admodum ratio: ita vt non videam quomodo adaptari poſſit de vna determinatione. Non eſt inſiſtendum ſuper inofficioſitate, aut legitimæ petitione: nam præterquam quòd nulla eſt inofficioſitas quæ conſideranda eſſet tempore donationis, cùm ſit tantùm de dimidia parte bonorum, & reſeruata ſit ſolutio debitorum pro eadem parte, hoc caſu nulla ſubeſt difficultas, ex eo quòd Natalis nullum inuentarium fecit: nam † tunc legitimam amit- 7
tit, & tenetur de ſua propria ſubſtantia, non ſolùm donatariis, & aliis creditoribus ſatisfacere, *l. fin. § ſin autem, & §. ſi verò, de iur. deliber.* ſed etiam, ex veriori ſententia, legatariis ipſis, quod maius eſt, Oldra. *conſil.* 134. Ang. & Imol. *in l. 1. §. hæc ſtipulatio, ff. ſi vni plus quam per l. falcid.* Corn. *conſil. 168. num. 3. lib. 3* & latiſſimè Sarmi. *lib. 2. ſelectar. interpret. cap. 7.*

CONSILIVM XXVII.

ARGVMENTVM.

AN Vicarius ſit dignior Præpoſito, vel alio primam dignitatem poſt Epiſcopum obtinente, an habeat locum in Choro, & in eo an præferatur illis.

SVMMARIVM.

1 *Vicarius eſt dignior Præpoſito, & alio quocumque primam dignitatem poſt Epiſcopum obtinente.*
2 *Laici non debent ſedere inter Clericos in Choro.*
3 *Epiſcopus & Capitulum faciunt vnum corpus.*
4 *Vicarius repræſentat perſonam Epiſcopi, & ambo faciunt vnum tribunal.*
5 *Fictio quandoque præfertur veritati.*
6 *Gerens vices alterius debet honorari vt ille cuius vices gerit.*
7 *Epiſcopus ſolet exercere iuriſdictionem per inſtrumentum ſibi datum à lege, ſcilicet Vicarium, etiam cum præſens eſt.*
8 *Omnes de vno Collegio debent ſedere in loco, & inter eos de Collegio.*
9 *Ius reuerentiale, quod debetur à ſubditis, eſt de iure naturæ cui renunciari non poteſt.*
10 *Non valet ſtatutum quo cauetur, Vicarium non debere habere digniorem locum in Choro.*
11 *Vicarius, etiam præſente Epiſcopo, debet habere locum in Choro.*
12 *Diſtributiones quotidianæ dantur intereſſentibus.*
13 *Honor ſequitur dignitatem ſicut vmbra corpus.*
14 *Dignitas eſt præeminentia in gradu.*
15 *Capitulum poteſt condere ſtatuta dummodo non concernant Epiſcopum, vel generalem ſtatum Eccleſiæ.*
16 *Vicarius Epiſcopi, ſiue Archiepiſcopi ſedet iuxta latus ipſius.*
17 *Vicarius in Choro præfertur Præpoſito, & cuicumque alij primam dignitatem poſt Pontificalem habenti, & omnia eidem Vicario ante eos ſunt conferenda.*
18 *Nonobſtante conſuetudine vel ſtatuto in contrarium.*
19 *Et tam abſente quam præſente Epiſcopo.*
20 *Reſpondetur Menochio* conſil. 51. *& Picar.* conſil. 52. inter conſilia Menochij.
21 *Reſpondetur etiam Menochio* conſil. 257.
22 *Vicarius habet iuriſdictionem in Præpoſitum.*
23 *Reſpondetur Nauarro* conſil. 1. & 2. de maiorit. & obed.
24 *Si de conſuetudine alicuius Eccleſiæ non conſtet, & aliqua ſequenda eſt, vicinarum Prouinciarum eſt ſequenda.*
25 *Statutum Eccleſiæ Auenion. non dat Præpoſito principalem ſedem poſt Archiepiſcopum.*
26 *Vicario in Eccleſiis, Primicerius & Vicegerens non præferuntur.*
27 *Qui ſi Procancellarij perſonam ſuſtineat, vbique eis præfertur.*

28 *Etſi*

18 *Etſi Primicerio & Vicegerenti ibus non detur, Vicario tamen dari debet.*

GRauis eſt hæc controuerſia, de qua varij DD.
ſcripſerunt & conſuluerunt, An ſcilicet Reue-
rend. Dom. Vicarius Archiepiſcopi vel Epiſcopi, præ-
ferendus ſit in Choro (extra enim Chorum non eſt
dubium) Reuerendo Domin. Præpoſito aut alij quo-
cunque nomine vocetur, primam dignitatem poſt
Pontificalem in Eccleſia Metropolitana ſeu Cathe-
drali obtinenti, & vt veritas illius clariùs appareat,
non hoc ſolùm quærendum eſt, an Vicarius ſit dignior
1 Præpoſito, digniorē † enim eſſe certiſſimum eſt, Abb.
conſil. 21. Anton. de Præt. *de iuriſdict. Epiſcop. defend. ca.*
6 num. 40. *& ſeqq.* ſed hoc ſatis non eſt, cùm non valeat
conſequentia; eſt dignior, ergo primum locum in
Choro habere debet, quia non probat hoc eſſe, quod
ab hoc contingit abeſſe, *l. matrem, Cod. de probation.* &
probatio debet eſſe concludens, *l. non hoc*, & ibi
Bald. *C. unde legit.* nam Imperator eſt dignior Cleri-
co, loquor de dignitate formata & ciuili, de qua *per*
tot. tit. de dignit. Cod. lib. 12. & tamen D. Ambroſius (ni
me fallit memoria) noluit in Choro Imperatori locum
aſſignare, vt per Surium in eius vita: & in vniuerſum
2 Laici quæcumque ſint dignitate † præditi, non de-
bent ſedere inter Clericos in Choro Eccleſiæ, Bald.
in l. 2. C. de ſacroſ. Eccleſ. & hac de cauſa Capitulum &
Canonici Eccleſiæ Genuenſis, quamuis fateantur Vi-
carium illis eſſe digniorem, eiq; honorem & reueren-
tiam præſtent; tamen nolunt ei dare locum in Choro,
cùm non ſit Vicarius de corpore Eccleſiæ & Capituli,
3 vt eſt † Epiſcopus cum Canonicis, qui faciunt vnum
corpus, vt per Ioan. Franc. de Pauin. *de offic. cap. ſed. va-*
can. prælud. 5. *de virtut. & import. nomi. cap. in princip.* &
Anton. de Præt. *de iuriſd. Epiſcop. defend. cap.* 3. *nu.* 12. *&*
ſeqq. idcircò ſubintrat neceſſariò ſecundum dubium;
Vtrùm de iure communi Vicario debeatur locus in
Choro, & deberi hæ rationes conuincunt.

4 Primò, Vicarius repræſentat perſonā † Epiſcopi, &
faciunt vnum & idem tribunal, Archid. *in cap. in noua*
actione 16. *quæſt.* 7. *facit cap.* 9. *de conſuet. in* 6. *& cap. Ro-*
mana, de appell. Ideò, ſi Epiſcopus debet habere lo-
cum in Choro, & locum eminentiorem, vti dicit
Berth. *in tract. de Epiſcopo*, eo, quia debet ei præſtari
honor ab omnibus Clericis ſuæ ciuitatis, & Cano-
nicis, DD. *in cap. cum non liceat de præſcript.* debet
& Vicarius, quia reputatur à iure vna & eadem perſo-
5 na: idem enim operatur † fictio ac veritas, & quando-
que veritati præfertur, vt per Cardin. *in clem. quod*
circa, vlt. quæſt. de elect.

6 Secundò, gerens † alterius vices ſic debet honora-
ri in loco & in ſeſſione & alijs, ſicut is cuius vices ge-
rit, Hoſt. *in princip. ſumma, eſt caſus vnicus in c. præci-*
pimus 93. *diſtinct.* Sed Vicarius gerit vices Epiſco-
pi, vti ſuprà demonſtrauimus: Ergo debet honora-
ri vt Epiſcopus: & per conſequens cùm de iure com-
muni Epiſcopus habeat locum in Choro, vt oſtenſum
eſt, ita & Vicarius.

Tertiò, quamuis dicere horas Canonicas & ſede-
re in Choro non ſit iuriſdictionis, tamen coercere
illos qui aut malè recitant horas Canonicas, aut non
recitant, illóſque mulctare, iuriſdictionis eſt, *l. manda-*
tam, de offic. eius, & l. Imperium, & ibi DD. *de iuriſ-*
dict. ſed in rebus quæ ad iuriſdictionem pertinent,
Vicarius repræſentat Epiſcopum, vt diximus, ergo ha-
bebit locum in Choro, vt illos poſſit coercere. Nec
obſtat ſi dicatur, hoc poſſe eſſe verum in abſentia Epi-
ſcopi, ſecus in præſentia, cùm Epiſcopus poſſit illos
7 coercere, quia † reſpondetur Epiſcopum ſemper ſole-
re exercere iuriſdictionem per inſtrumentum ſibi da-
tum à lege, quod eſt perſona Vicarij, vt probat Ant.
de Præt. *de iuriſd. Epiſcopi defend. cap.* 6. *num.* 44. *& cap.*
7. *per totum.* Ergo debet eſſe primus in Choro Vica-
rius, vt iuriſdictionem exercere poſſit.

Quartò, omnes † illi qui ſunt de vno corpore vel 8
Collegio, debent ſedere in loco & inter eos de Colle-
gio, nec poſſunt expelli, faciunt dicta Barthol. *in l.*
1. §. *hoc interdicto, numer.* 4. *ff. de itin. act. quæſt.* 1. Sed Vi-
carius eſt de corpore Capituli, vt Epiſcopus, ſaltem
fictione iuris, vti ſuprà demonſtrauimus. Ergo &c.

Quintò, ius reuerentiale † quod debetur à ſub- 9
ditis, eſt de iure naturæ, *l. fin.* & ibi Bald. *de oper. li-*
bert. & ideò illi non poteſt renuntiari, Roman. *ſing.*
480. Alexand. & Iaſon *in l. penultim. Cod. de pact.*
Dec. *in l. venia, Cod. de in ius vocand.* ſed nolle dare
locum in Choro Vicario, qui repræſentat perſo-
nam Epiſcopi, attento maximè, quòd Canonici
huius Eccleſiæ ſunt pleno iure ſubiecti Epiſcopo, &
eius Vicario, eſt velle ire contra ius reuerentiale, &
ſic contra naturale ius: Ergo ſtatutum quòd Vica-
rius non † deberet habere digniorem locum in Cho- 10
ro, non valeret, vt tenet in terminis Anton. de Præt.
in clyp. Paſtor. cap. 5. *nu.* 18.

Sextò, hoc expreſsè videtur tenere Abbas, quam-
uis ex ſuis principiis non deducatur, *conſil.* 21. & aper-
tè tenet Anton. de Præt. *in clyp. Paſtor. cap.* 7. & hoc
eſſe verum dicit, tam † in præſentia Epiſcopi, quàm 11
in abſentia, & Hoſt. *in princip. ſua ſummæ*, & videtur
text. *in d. cap. præcipimus*, 93. *diſtinct.* Igitur vide-
tur, Vicarium debere de iure communi obtinere lo-
cum in Choro.

Nec obſtat primò, quòd Vicario non eſt aſſigna-
tus locus in Choro, vti Canonicis, quibus per ſta-
tuta ſpecialiter aſſignatur locus: nam reſpondetur, du-
plici de cauſa poſſe quem habere locum in Choro,
vel ratione percipiendarum diſtributionum, quæ † 12
dantur intereſſentibus diuinis officiis in Choro, vti
latè per Couarru. *vari. reſolu. lib.* 3. *cap.* 13. *per tot.* vel ra-
tione ſimplicis honoris, qui honor debetur ſupe-
riori, & conſiſtit in loco ſublimiori dando: pri-
mo modo competit Canonicis, & ideò quia ta-
tiunc Canoniæ competit, vt per Cardin. *in clem.*
fin. in prima quæſt. de præbend. debet illis aſſigna-
ri quando capiunt poſſeſſionem Canoniæ vel bene-
ficij, ſecus quando quis ſedet in aliquo loco ho-
noris cauſa tantùm, vti Vicarius, quia † tunc v- 13
ti vmbra ſequitur corpus, ita honor ſequitur digni-
tatem, cùm illi qui ſunt in dignitate, ſint hono-
randi, & debeant poni in loco altiori, *cap. Epiſco-*
pum, 95. *diſtinct.* Hoſtien. *in ſumma*, poſt Innocent.
gloſſ. *inſtitut. de bonor. poſſeſſion.* §. *aliam*, & quia
dignitas † eſt quædam præeminentia in gradu, vt 14
per Cardin. *in clement.* 2. §. 1. *in princip. de ætat. &*
qualit. quæ deſignatur ex primo ſtallo in Choro.
Rota *deciſ.* 447. *in nou.*

Nec obſtat ſecundò, Vicarius non habet locum
in Capitulo, ergo non in Choro, quia reſponde-
tur, diuerſam eſſe rationem, & ex diuerſis non in-
ferri, *l. Papinianus exuli, ff. de minor. cum vulgar.*
non habet enim Vicarius locum, neque vocem in
Capitulo, quia ibi tractatur tantùm de rebus per-
tinentibus ad ipſos Canonicos, & Capitulum, de
† quibus poſſunt condere ſtatuta, dummodò non 15
tangant Epiſcopum, nec generalem ſtatum illius Ec-
cleſiæ, ita intelligitur *cap. cum conſuetudinis, de con-*
ſuetud. & ibi Innocent. *& in cap. nouit, de iis quæ fiunt*
a Prælat. Ergo non debet ibi habere vocem, quia
negotium neque Epiſcopum neque Vicarium tan-

gir, ſecus in Choro vbi tractatur de honore & reuerentia exhibenda, quæ de jure communi debetur ſuperiori, vt notat Archidiacon. *in cap. conqueſtus, 9. quæſt. 5.*

Nec obſtat tertiò, quòd in libro, qui inſcribitur Pontificale, nulla reperiatur facta mentio de Vicario; quia reſpondetur quòd ea omnia quæ loquuntur de Epiſcopo, poſſunt & debent adaptari ad Vicarium, cùm ſint vna & eadem perſona, vti jam dictum eſt.

Nec obſtat quartò, quòd dicere horas Canonicas non pertinet ad juriſdictionem; quia reſpondetur, hoc eſſe verum: tamen præeſſe iis qui dicunt horas canonicas, eſſe juriſdictionis, vt in tertio fundamento demonſtratum eſt.

Nec obſtat quintò, quòd Epiſcopus cum Canonicis faciunt vnum Corpus; quia reſpondetur, ratione vnitatis, quæ eſt inter Vicarium & Epiſcopum, idem debere intelligi de Vicario, quod de Epiſcopo dicitur, vt in quarto fundamento deductum eſt.

Nec obſtat ſextò, quòd habere ſtallum in Choro dependet à Canonia; quia reſpondetur hoc eſſe verum ratione percipiendi diſtributiones quotidianas, ſecus ratione ſimplicis præeminentiæ, vt ſuprà dictum eſt.

Nec obſtat ſeptimò, quòd Canonicus, qui eſt Vicarius, ſedet in loco ſolito, quia reſpondetur, hoc eſſe verum, non eò quia non habeatur ratio perſonæ Vicarij in Choro, ſed quia ille Vicarius qui eſt Canonicus, vt percipiat diſtributiones quotidianas, vult eſſe vti Canonicus, & ita debet ſedere in loco ſolito.

Ex his igitur conſtat, jure communi Vicarium locum habere in Choro, & quatenus aliquod dubium eſſet de conſuetudine in omnibus Eccleſijs recepta, ea
16 opinio confirmata fuit: in omnibus enim † Eccleſiis Vicarij in Choro ſedere ſolent, & nominatim in Eccleſia Metropolitana Auenion. ſolent ſedere juxta latus R^mi Archiepiſcopi, quem locum teneret Vicarius, etſi adeſſet Archidiaconus primus, per rationes ſuprà ſcriptas: niſi hoc ei permitteret Vicarius, ſicut quandoque ſimplici Canonico permittit, quando eſt præſens Archiepiſcopus vt ei aſſiſtat & inſeruiat, non vt in locu digniore cenſeatur eſſe, nec poſſet Archidiaconus hoc impedire eo prætextu, quòd in ſtatutis eſt ei aſſignatus locus poſt Archiepiſcopum, quia reſpondetur, hoc eſſe verum poſt Epiſcopum verè vel repræſentatiuè: At Vicarius repræſentat perſonam Epiſcopi, latè Anton. de Præt. *in d. cap. 7.* vel etiam reſponderi poteſt vt per Panormit. *conſ. 22. in fin.* ſed in eo inſiſtendum non eſt, cum de ea re non agatur.

Cùm itaq; & jure & conſuetudine Vicarius habeat
17 locum in Choro; ſequitur neceſſariò † & incenſum & omnia alia ante Præpoſitum ei deferenda eſſe: quam ſententiam firmant Abbas *conſ. 11. vol. 1.* Felin. *in rubr. de majorit. & obed. nu. 10.* Jaſ. *in l. de quibus, nu. 69 ff. de leg.* Boer *in tract. de author. mag. conſ. n. 66.* Rebuff. *in pract. benef. tit. de Vicario Epiſc. num. 7.* Chaſſan. *in catal. glor. mundi. part. 4. conſid. 46.* Joan. de Arno. *ſing. 28.* Staphil. *de mod. & form. impetran. nu. 13. char. mihi 162.* Pet. Andr. Gamb. *tract. de offic. & poteſt legat. à latere lib. 3. num. 109.* Auton. de Præt. *in tract. de juriſd. Epiſc. ca. 6. n. 41.* Roch. de Curt. *de conſuet. cap. vlt. nu. 110.* Fuſch. *tract. de viſitat. & reg. Eccleſ. lib. 1. cap. 2. nu. 19.* Jacob Sbrozz. *in tract. de Vicar. Epiſc. lib. 2. cap. 25. per totum*, vbi hanc communem dicit poſt Joan. Jacob. Metill. *tract. de praeceden. Vicar. cap. 1 & cap. 4.* Conrad. *in templo omn. judic. lib. 2. cap. 6. §. 12. num. 14.* & Alfer. *conſ. 15. lib. 2.* & nouiſſimè Lælius Zecelius *de Repub. Eccleſiaſt. cap. 23. nu. 7.* allegans *deciſ. 280. diuerſ. in manuſcript.* & Pariſ. *de reſignat. benef. lib. 7.*
18 *q. 29.* Quod verum eſt etiam † ſi conſuetudo vel ſtatutum extaret in contrarium, Abb. *conſ. 22.* Jaſ. *in d. l. de quibus nu. 69.* Felin. *in d. rubr. nu. 2. & in cap. ſtatuimus n. 1. eod. tit.* qui dicit hujuſmodi conſuetudinem non poſſe induci niſi ex magna ambitione & ſtultitia, Chaſſan. *d. conſid. 46* Joan. de Arnon. *d. ſing. 28.* qui hoc adſcribit audaciæ & præſumptioni, vocatque hujuſmodi temerarios & arrogantes, Roch. Curt. *d. tract. de conſuet. cap. vlt. nu. 110.* Henric. Bottæ *de ſynod. Epiſc. n. 3. part. 20.* Staphil. *d. cap. de mod. & for. fol. 162.* Rebuff. *in pract. benef. tit. de Vicar. Epiſcop nu. 7.* Conrad *d. cap. 6. §. 2. nu. 14.* Alfer. *d. conſ. 15.* Fuſch. *d. lib. 1. ca. 2. n. 19.* Sbrozz. *d. ca. 25. lib. 2.*
quod quidem tam † præſente quàm abſente Epiſcopo 19
locum habet, nec vllam in eo differentiam DD. conſtituunt, & nominatim hoc latè docet Anton. de Præt. *cap. 6. de juriſd. Epiſcop. &c.* Mellit. *in d. cap. 4. num. 2. & 5.* Sbrozz. *d. cap. 25. nu. 12.*

Non obſtat his authoritas Menochij *conſ. 51.* poſt
Corn. Nam † reſpõdetur primò, eum loqui de eo Ar- 20
chidiano qui juriſdictionem ordinariam habet in Clericos, quique Vicarius eſt à lege deputatus, & in eo potiſſimum ſe fundat. At verò in noſtro caſu Præpoſitus vel etiam Archidiaconus d. Eccleſiæ nullam habet juriſdictionem in Clericos, nec Vicarius eſt Epiſcopi, diſceſſum enim eſt à jure communi, quo juriſdictionem habebant, tota enim juriſdictio eſt penes Archiepiſcopum, vel ejus Vicarium, & priuatiuè quoad omnes alios inferiores de Clericis cognoſcit, vt notorium eſt. Secundò reſpondetur, non contendere Menochium, Archidiaconũ eſſe digniorem Vicario, illiq; præferendum in Choro, quinimo diſertè fatetur primã ſedem debere habere Vicarium poſt Epiſcopũ, ſed juxta latus ipſius cui hærere debet, non autem Archidiaconi locum occupare, & eum ſede, quam ab omni tempore habet, priuare, idque *nu. 56. circa fin.* neque enim quærebatur, an Archidiaconus eſſet magis honorandus in Choro, quàm Vicarius, reſpondiſſet enim in fauorem Vicarij, vt *in d. nu. 56. circa fin.* ſed ſolùm an Archidiaconus à ſua ſede ſolita amouendus ſit. At nos relinquimus Præpoſitum in ſua ſede, ſed dicimus primos honores Vicario deferendos, tam in aquæ luſtralis aſperſione, quàm thurificatione, quod ex ejuſdem Menochij ſentẽtia ſtatuimus. Si enim ex eodem Menochio, prima ſedes debetur Vicario, in alio tamen loco, quàm in quo ſedet Archidiaconus, ideoque dicatur prima ſedes ratione perſonæ vbicumque illa ſit, certè primi honores ipſi quoq; perſonæ debebuntur, alioqui nõ diceretur prima ſedes. Poſtremò caſu quo contra noſtram ſententiam teneret, communis eſſet contra eum. Non obſtat etiam authoritas Picard. inter conſ. Menoch. *conſ. 52.* cui aliqui ſe ſubſcripſerunt: nam vt ille idem Picard. *in princ.* refert, communi Doctorum calculo cõtra ipſum receptum eſt, nititurque, ſed in vanum,
communem ſententiam euertere. Non obſtat † etiam 21
Menoch. *in alio conſ. nempe 257. lib. 3.* loquitur enim in eo qui auctoritatem Archidiaconi, & Archipresbyteri habebat, quique juriſdictionem ordinariam in Clericos exercebat, & de Vicario, qui non niſi duobus Canonicis de capitulo adhibitis judicare poteſt: nam v-
trumque hic deficit, † cùm nec Præpoſitus hujuſmodi 22
juriſdictionem habeat, & Vicarius judicet ſolus abſq; vllis Canonicis; judicet, inquam, etiam de ipſo Præpoſito, judex enim ipſius eſt in omnibus ſuis cauſis, etiam criminalibus motis, vt indecens admodum eſſet, eum ſuo Judici præferri. Denique, communis eſt contra Menoch. vt ſæpè dictum eſt.

Non obſtat Joſeph. Ludoui. *concl. 38. nu. 100.* ſe refert enim Menochio, & ſequitur eum, *d. conſ. 51.* ideoque ſecundùm eum intelligendus eſt, eædemque reſpon-
ſiones militant. Poſtremò non † nocet authoritas Na- 23

uarri

uatri *conſ.*1. *& 2.de major.& obed.* diſertè enim conten-
dit, Vicarium præferri Archidiacono, ſi non ſit Cano-
nicus, & non ſedeat tanquam Canonicus, ſed præſup-
poſita conſuetudine videtur tenere contrarium, ſed
certè loquitur ſemper de Vicario Canonico, & caſu
quo in terminis noſtris loqueretur, communis eſt, &
verior contra ipſum; ſed non ſumus in terminis con-
ſuetudinis, vt poſtea dicemus, ex quibus patet Vica-
rium in Choro, etiam præſente Archiepiſcopo, præfe-
rendum Præpoſito, in ſua tamen ſede manenti; Vica-
rioque primos honores deferendos, nec ſe vlla in con-
trarium conſuetudine juuare poteſt Reuer. Dominus
Præpoſitus: nam præterquam quòd communis & ve-
rior eſt opinio, vt ex ſuperioribus patet contra Menoc.
*d.conſ.*257. etiam præſuppoſita conſuetudine, Vicarium
præferri in noſtro caſu, nulla hujuſmodi conſuetudo
probari poteſt, vt reuera non eſt: teneretur enim pro-
bare idem Dominus Præpoſitus ſaltem ſpatio quadra-
ginta annorum, præſente & exiſtente Vicario in Cho-
ro, primos honores eſſe delatos Præpoſito, quod im-
poſſibile eſt, cùm illud reuera factum non ſit: nam ij
quorum memoria habetur, aut fuerunt Vicarij Cano-
nici ejuſdem Eccleſiæ, vel quarundam aliarum Eccle-
ſiarum, ſuiſque Eccleſiis inſeruiebant, non verò lo-
cum Vicarij tenebant, nec hîc militat conſideratio
quam facit Menoch. ſeſſuros in loco ſuo, ſi ſciuiſſent
ſe primos honores habituros: nam nihil ex ſuis be-
neficijs lucrati fuiſſent, ſi id feciſſent: Canonicatus e-
nim Metropolitanæ & Collegiatarum Eccleſiarum A-
uenion. in ſolis diſtributionibus quotidianis conſiſtũt,
quas amiſiſſent, ſi tanquam Vicarij in loco ſuo ſediſ-
ſent, aut ſi Vicarij, non Canonici, aut Canonici, depo-
ſita veſte Canonicorum, ſederunt, vt quandoque fa-
ctum eſt, nunquam probabitur primos honores tunc
Præpoſito delatos, quinimo adſunt adhuc teſtes, qui
recordantur, quòd tempore Reuer. Domini Forta-
guerre Vicarij, aquam luſtralem illi dabant ante Præ-
poſitum, & cum bon. memor. Dominicus Grimaldus
Roma huc prima vice veniſſet, exiſtente in hac Ciui-
tate Vicelegato, Reuer. Biſignano, & tum concio eſſet
audienda è Choro, & poſt Reuer. Archiepiſcopum v-
nuſquiſque in ſcamno, juxta gradum ſuum ſedere de-
beret, diſceſſerant enim à ſtallis in Choro aſſignatis,
quòd ex ijs concio audiri non poſſet, primus locus Vi-
cario aſſignatus fuit ante Præpoſitum, & quando pro-
ceſſiones publicæ factæ fuerunt, & ad aliquam Eccle-
ſiam itum, vbi miſſa cantabatur, ſolebant Canonici
Metropolitanæ in presbyterio ſedere, ſed Vicarius im-
mediatè ante Præpoſitum ſedebat. Utcumque ſit, dum
de conſuetudine diſceptatur & dum de ea legitimè
conſtet, caſu quo illius habenda eſſet aliqua ratio, plu-
ra enim requiruntur, vt ea rectè introducta & recepta
ſit, interim juri communi ſtandum eſt, quod manife-
ſtum eſt in fauorem Vicarij. Quòd ſi aliqua conſuetu-
do ſequenda eſt, dum de ea quæ in hac Eccleſia præ-
24 tĕderetur inducta, legitimè appareat, interim ſaltem
conſuetudo Eccleſiarum ejuſdem prouinciæ ſequen-
da eſt, vt tradunt Joan. Andr. & Butr. *in rubr. de con-
ſuet.* & apertè Jaſ. *in l. de quibus, nu.6. verſ. quinto, ff. de le-
gib.* qui & Caſtrenſ *in conſ.*159. *col.*2. *lib.*1. allegat, & in
terminis Menoch. *d. conſ.*257. *n.*44. At verò in Diœce-
ſibus vicinis, nempe in Carpentoract. & Cauallicen.
primi honores in Choro deferuntur Vicario, vt no-
torium eſt.

Pro choronide pauca quædā † adjicienda ſunt, vt 25
clarior pateat reſponſio ad quædam ſcripta pro parte
Domini Præpoſiti exhibita: etſi ex ſuperioribus ſatis
illis ſatisfactum erat, & primum cùm ait, ſtatuto Eccle-
ſiæ, principaliorem ſedem poſt Archiepiſcopum Præ-
poſito aſſignatam fuiſſe, aſſignatur quidem ſedes ei-
dem Præpoſito, ſed quòd dicatur principalior, ne ver-
bum quidem, & quamuis diceretur, quod non eſt, re-
ſponderetur vt reſpōſum fuit ſuprà, dum de ſede pri-
mi Archidiaconi inquireremur, quæ juxta latus Archie-
piſcopi aſſignatur.

Secundò, † quod dicit de Bulla cū capræcedentiam 26
emanata, fuit illa ſententia quædam arbitramentalis,
& ſolùm de Officiali, non de Vicario † generali in ſpi- 27
ritualibus & temporalibus, eoque vniuerſitatis Pro-
cancellario, qui & Primicerio, & Vicegerenti abſque
dubio præfertur, loquitur; & caſu quo de Vicario ge-
nerali, perſona tamen Procancellarij non jungente, is
enim ſemper præfertur habétque locum ſolùm extra
Eccleſias: in Eccleſijs enim Vicarius ſedem ſeparatam
habet à Domino Primario & Vicegerente: Vicarius
enim ſedet ſimul cum Clero, at illi cum Magiſtratibus
poſt Legatum & Vicelegatum in alio loco extra Cho-
rum, & nominatim in Eccleſia Metropolitana Vica-
rius ſedet in Choro ſuprà, at illi ſi quando interſunt di-
uinis, quod rariſſimè fit, ſedent inferiùs; ita vt nihil
commune habeant inter ſe, nec ſcio quod inde argu-
mentum poſſit duci: nam etſi extra Eccleſiam præfe-
rantur Vicario, præferuntur etiam Præpoſito, idque
multò magis, & eſt notorium, adeo vt nihil inde infer-
ri poſſit: non eſt autem verum eos ſedere poſt Archie-
piſcopum in Choro ante Vicarium, nunquam enim i-
bi ſedent, nec poſſent ſi vellent. Quod verò dicit Do-
minum † Primicerium & Vicegerentem non thurifi- 28
cari, non concludit Vicarium non poſſe thurificari.
Non datur illis thus, quia non datur niſi ijs qui ſunt in
Choro, non alijs, niſi ſint Epiſcopi, idque eo maximè
quòd Primicerius, vt plurimum, eſt laicus, Vicegerens
autem poteſt eſſe quicumque, modo ne ſit vxoratus:
At Vicarius debet eſſe clericus, & is de quo agitur Sa-
cerdos eſt, ſanctæ ſedis Apoſtolicæ Prothonotarius.
Denique in Primicerio & Vicegerente non conſide-
ratur aliqua qualitas, minùs dignitas Eccleſiaſtica. In
ſumma, nullo modo concludit argumentum; Non da-
tur thus Primicerio & Vicegerenti extra Chorum ſe-
denti; Ergo non debet dari Vicario in Choro ſedenti,
cùm ſit diuerſa ratio loci, perſonarum, & officij: nam,
vt de poſtremo loquar, de aliis enim duobus dictum
eſt, Primicerius & Vicegerens nullam ibi juriſdictio-
nem & authoritatem habent: At Vicarius habet & e-
xercere poteſt in Choro.

Ex quibus omnibus ſatis clarum eſt, Vicarium in
Choro, etiam præſente Archiepiſcopo, præferendum
Præpoſito: ita tamen vt vnuſquiſque in ſua ſede ma-
neat, & certè cùm ea de re quondam Dominus Barre-
rius Præpoſitus controuerſiam mouere voluiſſet Vi-
cario bonæ memor. Archiepiſcopi Grimaldi, ea ſopi-
ta fuit per Illuſt. Cardinales congregationis Epiſcopo-
rum, qui reſcripſerunt, Vicarium, ſiue abſente, ſiue
præſente Archiepiſcopo, præferri Præpoſito.

CONSILIVM XXVIII.

ARGVMENTVM.

DE muneribus perſonalibus, patrimonialibus, & mixtis & ad quæ Forenſes teneantur.

SVMMARIVM.

1 *Munera alia ſunt perſonalia, alia patrimonialia, alia mixta.*
2 *Perſonalia ſunt quæ animi prouiſione, & corporalis laboris intentione ſine aliquo gerentis detrimento perpetrantur.*
3 *Eaque vel dignitatem annexam habent, vel ſordida, vel media ſunt.*
4 *Nulla autem hujuſmodi perſonalia munera Forenſibus imponi poſſunt.*
5 *An conſuetudine induci poſſit, vt Forenſes ad merè perſonalia teneantur, remiſſiuè.*
6 *Verò mixta in jure ea dicuntur officia, quæ cum ſumptu exercentur, ad quæ Forenſes non tenentur.*
7 *Patrimonialia autem ſunt merè realia, quæ principaliter rei imponuntur, quorum impoſitio vt plurimum certa & generalis eſt, & ordinaria munera dicuntur.*
8 *Ad quæ nedum incolæ & municipes, ſed & Forenſes tenentur.*
9 *Et Clerici ac quæcumque perſona exempta.*
10 *Munera merè realia quandoque non quotannis, nec vniformiter, vt quæ rebus, prout neceſſitas occurrit, imponuntur, quæ tanquam ordinaria cenſentur.*
11 *Ad quæ etiam Forenſes & omnes tenentur.*
12 *Hoſpitatio non eſt munus perſonale, ſed patrimoniale.*
13 *Alia ſunt patrimonialia quæ perſonis pro rebus imponuntur, nec habent certam & determinatam præſtationem & extraordinaria ſunt.*
14 *Ad quæ Forenſes de jure communi non tenentur.*
15 *Quemadmodum nec Clerici, quantumuis ſint incolæ.*
16 *Ad ea tamen de conſuetudine generali Forenſes tenentur.*
17 *Conſuetudo ligat Forenſis, quando eſt circa res ſubjectas in eo loco.*
18 *Ius conſuetudinarium, quod dicitur notorium, non eſt opus probare, ſed ſufficit allegare.*
19 *Ad collectas & munera, quæ perſonis pro rebus imponuntur, Forenſes etiam de conſuetudine non tenentur, ſi illis proficua & vtiles non ſint, ſecus ſi vtilitatem ex eis habeant.*
20 *Recenſentur caſus, in quibus Forenſes ad collectas tenentur, vel non tenentur.*

CUm per viam prouiſionis, & vt difficultati ſeparationis debitorum, occurreretur, decreto Illuſt. Vicelegatorum Auen. cautum ſit, vt Forenſes, incolæ tamen vel Auenionis, vel Comitatus Venaiſſini, contribuant in alijs locis d. Comitatus, quorum non ſunt incolæ; pro rata parte bonorum ſuorum in duabus tantum partibus de tribus eorum, quæ in dictis locis imponentur, ita vt alteram tertiam partem ſibi incolæ locorum ſubeant, hocque in pluribus oppidis receptum ſit, in quibuſdam verò minimè, quod meliùs ſibi conſultum exiſtimauerint ſi juris communis diſpoſitionem ſequantur: inter alia locus Caſtri-noui Domini Gerardi Amici qui huc vſque illud decretum ſequutus fuit, maximè ſe grauari, ſi in futurum ſequatur contendit: Cùm enim maxima pars territorij à Forenſibus poſſideatur, nimium onerantur incolæ ſi ſoli d. tertiam partem ſufferant, & præterea in alijs duabus partibus pro rata bonorum cum Forenſibus contribuant. Conſulunt igitur quo remedio eis ſubueniri poſſit. Et exiſtimauerim benè ab illis agi ſi à decreto illo diſceſſerint, & jus commune in futurum ſequantur: nam ſi benè perpendatur & ad amuſſim, ad quæ munera Forenſes teneantur, ad omnia ferè teneri judicabitur; illa verò quæ incolæ ſoli ſubire debent, adeò pauca eſſe, vt nulla, aut certè parua illorum ratio
haberi debeat. Quod vt clarè demonſtrem, cùm † mu- 1
nerum tria ſint genera, quædam enim ſunt perſonalia, quædam patrimoniorum, alia mixta, text. *in l. 1. l. reſcripto, §. ſecundum, & l. munerum, ff. de muneribus & honorib.* gloſſ. elegans *ad rubr. C. eod. tit. lib. 10.* & latiſſimè eandem diuiſionem proſequuntur DD præſertim Bart. *in l. 1. C. de mulierib. in quo loco lib. 10.* Iaſ ampliſſimè *in l. placet. C. de ſacroſanct. Eccl. in 2. lectura.* Lucas de Penna *ad rubr. de annon. & tribut. lib. 10.* Alberic. *ad rubr. ff. de munerib. & honorib.* Calder. *conſ. 7. tit. de cenſib.* Chaſſan. *in conſuet. Burgund. rubr. 1. §. 4. in verb. videre. n. 26. cum*
ſeqq. Perſonalia † ea ſunt, quæ animi prouiſione, & 2
corporalis laboris intentione ſine aliquo gerentis detrimento perpetrantur, vt tutela, cura, calendarij curatio & c *d. l. 1. §. illud tenendum, d. l. munerum, §. perſonalia,*
planè ſiue † ea dignitatem annexam habeant, de qui- 3
bus *in l. honor ff. de munerib.* ſiue ſordida ſint, de quibus *in l. maximorum & l. ſordidorum, C. de excuſat. muner. lib.* 10. ſiue media perſonalia ſint, quæ neque dignitatem, neque ſordiditatem annexam habent, de quibus *in d. l. munerum, §. mixta, ff. de munerib. d. l. 1. §. perſonalia, ff.*
eod. hujuſmodi † munera perſonalia Forenſibus impo- 4
ni nequeunt, *l. cum neque C. de incol. lib. 10. gloſſ. ibidem, in verb. munerib.* Natta *conſ. 157. num. 3. vol. 1. incip. in caſu propoſito, & conſ. 158. nu. 11. eod. volum. incip. poſt ſuperiora.* Sed de his muneribus controuerſia non eſt, cum etiam ſi dum ſuperius decretum ſeruatur nulla munerum diſtinctio ſit, nihilominus Forenſes non tenentur ad munera merè perſonalia, & ea generalia verba, *vt ad omnia munera teneantur*, intelliguntur de alijs muneribus, quàm perſonalibus. Sed prædicti homines Caſtri-noui, non id quærunt, & ſemper d. munera merè perſonalia obſeruiot, excubiasq; ſolitas fecerunt, quæ inter ea merè perſonalia munera referuntur, ita vt non
opus ſit ingredi eam quæſtionem; An † conſuetudine 5
induci poſſit, vt ad merè perſonalia Forenſes teneantur, de qua Natta *d. conſ. 158.* De patrimonialibus nunc differendum eſſet antequam de mixtis loqueremur, ſed quia mixtorum eadem ferè eſt cauſa in hac quæſtione, quæ merè perſonalium, ſi mixta ea intelligamus, quæ de jure debent intelligi, & non erremus cum pleriſque, qui exiſtimant mixta ea dici, quæ perſonis pro rebus imponuntur; cùm tamen hujuſmodi non ſint, ſed patrimonialia vt poſt dicemus; de mixtis priùs loquemur, poſteà de patrimonialibus.

Et certè mixta † verè ea ſunt, quæ partim capiunt 6
de perſonali, partim de patrimoniali, ſicut ſunt illa officia publica quæ cum ſumptibus exercentur, de quibus *in d. l. munerum, §. mixta,* & latè docet Alberic. *in rubr. de munerib. & honorib. num. 16.* Et ad hæc etiam Forenſes de jure non tenentur, ſed cùm horum nulla ſint in d. loco, exceptis plauſtris, de quibus *in l. neminem, C. de ſa-*

de ſacroſ.Eccl. nec etiam, ſi prædictum decretum ſervetur, adeo cogantur Foreuſes, non eſt de his amplius diſquirendum, idemque de ijs quod de merè perſonalibus dicendum eſt, inutiléque foret de conſuetudine diſputare.

Tota igitur quæſtio verſatur circa patrimonialia, quæ quidem ſumptibus, patrimonij & damnis expediuntur, *l.1.§.illud tenendum de munerib. & honorib. d.l.*
7 *munerum, §.patrimoniorum, ff.eod.* Eaque † aut ſunt merè realia, quæ principaliter rei cohærent & poſſeſſionibus, ſive rebus imponuntur, quorum impoſitio vt plurimum certa & generali lege prouiſa eſt, ita vt quotannis recurrant, certamque præſtationem habeant, vnde ordinaria munera dicuntur, vt ſunt indictiones ſive tributa, in quibus neruí Reipublicæ ſunt, vt inquit l.C.*in l.1.§.in cauſa, ff.de quæſtionib. d.l.reſcripto, §.finali, & d.l.munerum, §.patrimoniorum, l.ſunt munera, ff.de vacat.mun.* *l.ſi quis, ff.de jure immun.* *Jaſ.in d.l.pla-*
8 *cet.n.10. C.de ſacroſ.Eccl.* Et hæc † non ſolùm ſubditis, incolis, & municipibus, verumetiam ijs, qui neque municipes, neque incolæ, ſed attamen Forenſes ſunt, imponi poſſunt. Ratio, quia talia munera rei propriæ cohærent, licèt perſonæ non ſint ſubditæ cenſitoribus, quibus talia munera præſtanda ſint; poſſeſſionibus enim & patrimonijs indicuntur, non perſonis quo ſit vt
9 etiam † Clerici, & aliæ perſonæ exemptæ, atque priuilegiatæ ab hujuſmodi oneribus realibus nullam immunitatem habeant; ab his enim oneribus, quæ poſſeſſionibus vel patrimonijs indicuntur, nulla priuilegia præſtant vacationem, nullæ ætatis, aut ſcicotiæ prærogatiuæ, *l.2.d.obſiſtere, C.de anno. & tribut. lib.10. l.C.de indiction. cod. lib. l.hic honorib. ff.de vacat.muner. d.l.reſcripto, §.finalis, d.l.munerum, §.patrimoniorum, l.2.C.de muner.patrim.lib.10. & toto illo tit. l.fin.C.de exact.tribut. eodem lib.l.omnes C.ſine cenſu, vel reliquis*, Bart.*in d.l.ſi qui num.5.* Aleand.*conſil.68.num.1.cum ſeqq.vol.2. incip. & viſo*, & dudum Jaſon *in d.l.placet*, & DD. communiter vbi ſuprà, Pariſ.*d.conſ.25.num.6.* Dum verò dixi hujuſ-
10 modi munera habere certam præſtationem, † adjeci dictionem, *plerumque*, quod ſcilicet quædam ſint merè realia, quæ non quotannis, nec vniformiter imponuntur, ſed prout neceſſitas ſuadet: cum enim ſolummodo ratione rerum imponantur, tanquam ordinaria reputantur & indicuntur omnibus poſſeſſoribus, etiam non municipibus, *l.reſcripto, §.ſecundum, l.finali, §.ab hujuſmodi, de num. rib. & honorib. l.ſi ij liberti rum, §.fin. ad municip.* Alberic.*in d.rubr. n.24.* hujuſmodi ſunt hoſpitis receptio, quæ domibus imponuntur & ratione earum fit, Alber.*d.rubr nu.23.circa fin.* refectio vel conſtructio viarum, pontium, murorum, portarum, fontium, flaminum & ſimilium, ſi tamen illa pro modo jugerum, quemadmodum vt plurimum ſolent, impo-
11 nantur. † & ad quæ nemo excuſatur, & Forenſis abſque dubio tenetur, locis ſuprà citatis, & d.eleti ibi ſequente Alber.*d.rubr.nu.24.* Burſat.*conſ.16.num.23.* qui omnino vi-
12 dendus eſt plures referens. Ea quo ſequitur † maximè errare qui putant faſtigagium, quod vocant, eſſe munus perſonale, neque enim à perſona penditur, ſed à re, hoc eſt hoſpitio, & cum ſumptu præſtandum eſt, abſque vllo perſonæ labore, ita vt patrimoniale ſit. Quòd ſi in exemplis ſuperius propoſitis non pro modo jugerum munera imponerentur, ſed ipſis perſonis pro rebus, inciderent in ſecundum genus munerum patrimonialium, de quibus nunc dicendum eſt.
13 Alia igitur ſunt † munera patrimonialia, quæ per errorem & impropriè ſolent mixta appellari, cùm tamen longè ſeparata ſint ab ipſis, vt ſup. ad. ductum eſt. & ſunt, quæ perſonis pro rebus, & propter res & poſſeſſiones indicuntur, quæ non habent certam, ac determinatam præſtationem; ſed ex voluntate ſuperioris, aut illius, qui authoritatem habet, aut neceſſitatem ſuperuenientem, variantur, & ideò munera extraordinaria vocantur, & hæc munera propriè ſecundum DD. in locis ſuprà allegatis, collectæ appellantur, quæ non habent certam ac annuam præſtationem, ſed incertam, propter neceſſitatem occurrentem, quarum impoſitio non fit ob cauſam ordinariam ea generali lege diſpoſitione, ſed extraordinariam, quæ ire rationem non eapectat, *d.l.reſcripto, §.fin.l.vn. honoribus, §.vacationem, ff.de vacat.muner.* Bart.ibid.*num.5.* Jaſ.*in l.placet, nu.7.C.de ſacroſ.Eccleſ.* Pariſ.*cenſ.25.nu.5.vol.1.* Alea *conſ.33.nu.1.vol.1.* Atque hæc omnia collectæ ſunt, quæ hodie imponuntur per communitates, circa quas potiſſimum tota controuerſia verſatur: Et quamuis † certum 14
ſit de jure communi, Forenſes ad hujuſmodi collectas non teneri, *l.reſcripto, §.fin.ff.de muner.ib. & honorib l.lib rtus, §.ſola, ff.ad municip. l.cum neque, C.de incol.lib.1. l.1.C.de muneribus, & in quo loco lib.10.* tamen quæ jura ita tenuerunt Calder.*conſ.6.tit.de cenſib.* Natta *conſ.157.n.13. & 160.nu.6.* Bart.*in d.l.1.col.4. C.de mul. & in quo lo.* Alex.*conſ.1.col.3.lib.3.* Pariſ.*conſ.25 col.8.lib.1.* Port.*lib.5. commun.concl.concl.4.lim.3.*

Ratio, quia, vt dictum eſt, principaliter perſonis, rerum contemplatione, indicuntur: Si igitur perſonæ non ſint ſubditæ, earum impoſitio locum habere non poteſt, text.*in d.l.reſcripto, §.fin. & d.l.munerum, §.patrimoniorum vtrobique*, Bart.*l.libertus, §.ſola, ff.ad municip. d.l.cum neque C.de inc. l.lib.10.* Alea.*d.conſ.68.num.1.* Pariſ.*d.conſ.25.nu.6.* Schur.*conſ.69.n.26.cent.1.* vbi communem dicit, Jaſ.*in d.l.placet*, & alij vbi ſuprà, Bald.*in l.vn.nu.35.C.de ſine quo pro eo quod inter*, vbi dicit, quòd obligatio ratione collectarum in perſonam dirigitur, ſed cauſa finalis eſt ipſa res: vnde ſequitur hujuſmodi † munera extraneis & ſimen hus, ſimiliter Clericis 15
eùm ſint à juriſdictione laicorum exempti, pro rebus ſiue poſſeſſionibus in territorio cenſitorum ſitis imponi non poſſe, *d.l.reſcripto. §.fin. d.l.libertus, §.ſola, auth.nulla communitas C.de Epiſc. & Cleric.c.non minus*, vbi plenè Panor.& alij *de immunit. Eccl.c.1.eod.tit.in 6.* DD omnes in locis cit.

Tamen limitatur hæc † regula quoad Forenſes, vt 16
non habeat locum ſtante in contrarium conſuetudine, prout per totam Italiam hæc viget, vt Forenſes teneantur ad collectas, vt teſtantur multi DD. inter quos Rub.*conſ.9.nn.10.* Gabriel *de jure immunit.concl.2.* Crauet.*conſ.851.n.14.lib.5.* Natta *conſ.125.n.2.in fin.* dicens de hac conſuetudine non eſſe dubitandum, & plures alij, quos allegat Burſat.*conſ.6.n.3.lib.1.* quam conſuetudinem in his terminis obſeruandam dicit Andr. Gail. *germ.pract.obſeruat.lib.2.obſeru.52.n.17.* quæ omnino vide pro clariori intelligentia hujus, & de conſuetudine Delphinatus & Lugduo.teſtatur Guido Pap.*q.87.n.6*, vbi vide bonam diſtinctionem in hac materia, & de generali conſuetudine Galliæ, Apoſtillator ad Alea*n conſ.101 lib.3.* in hac verò patria notoria eſt hujuſmodi conſuetudo.

Non obſtat quòd conſuetudo † non liget Forenſes, 17
quia illud non procedit quando talis conſuetudo eſſet circa res ſubjectas in illo loco, tunc enim obligat Forenſes reſpectu rerum, Bart.& DD.*in l.1.C.de ſumm. Trini. & fide Cath.* per text.*in l.an in totum, C.de ædif. priuat. l.venditor, §.ſi conſtat, ff.comm.prædio.* Pariſ.*d.conſil.25.n.76.* Alea.ad.pulchrè *conſ.51.nu.6.vol.6.incip.viſis bus*, Deci.*d.conſ.694.nu.10.* Natta *d.conſ.157.num.10. & conſ.58.n.1.*

Non obſtat etiam ſi dicatur, conſuetudinem hanc eſſe facti, & propterea probandam, quia cùm ſit conſuetudo generalis, & per totam Italiam, Galliam, &

hanc patriam notoria, habetur vt jus commune non ſcriptum, § *ex non ſcripto, inſtitut. de jure natur.* & hoc
18 conſiderato † non indiget probatione aliqua, cum ſatis ſufficiens videatur eſſe quod tale jus conſuetudinarium notorium allegetur, *l. emptorem, in princ. ff. de action. empt.* & per Bart. *in 4 quæſt.* & per DD. *in l. de quibus ff. de leg. Iaſ. in l. poſt dotem, num. 102. ff. ſolut. matrim.* & in terminis noſtris Pariſ. *conſ. 25. num. 100. lib. 1.* Ex alio etiam tollitur omnis difficultas, quia per deciſionem Rotæ Romanæ dum quæreretur, quo loco in hac patria penſiones collectandæ eſſent, inter alia concluſum fuit, Forenſes de conſuetudine ad collectas teneri, ita vt judicatum ſit, hujuſmodi conſuetudinem in
19 hac patria vigere. Jam verò generaliter † iſtud reſpondendum eſt, ad munera ſecundi generis patrimonialia Forenſes teneri, collectaſque illis imponi poſſe, quod tamen ita intelligendum eſt, dummodo hujuſmodi collectæ Forenſibus aliquo modo vtiles ſint & proficuæ: Ea enim eſt indubitata Doctorum diſtinctio in materia collectarum, cùm à jure communi diſceſſum ſit, & vbique terrarum conſuetudo, de qua ſuprà, ſeruetur, vt ſiquidem collectæ Forenſium vtilitatem reſpiciant ad eas teneantur vt incolæ, quod ſi nullo modo collectæ Forenſibus proficuæ & vtiles eſſent, ad eas non tenerentur. Atque hanc diſtinctionem firmant Alberic. *d. rubr. n. 30.* Rub. *conſ. 9. num.* 12. Theſſaur *deciſ. 257. nu. 6.* poſt Bart. *in l. 4. § actor. nu. 3.* & Roman. *ibidem nu. 52. de re judic.*

20 Ex qua diſtinctione † facillimè cognoſci poteſt Forenſes teneri ad eas collectas, quæ ſolent imponi pro ijs expenſis quæ patriæ exoluendæ ſunt, quæ vel ratione belli, vel pro negotijs vniuerſam patriam concernentibus imponuntur, necnon pro expenſis, quæ fiunt particulariter pro d. loco, ſcilicet pro refectione, vel constructione, viarum, pontium, murorum, Ciuitatis portarum, fontium, reparatione fluminum, porticus, putei communis, aquarum, aquæductus purgatione, cauſa peſtis vitandæ, militum ſusceptione, pro euitatione inundationum fluminum, vel pro cauamento fouearum Caſtri & Ciuitatis, etiamſi non imponantur pro modo jugerum, ſed perſonis pro rebus, vt docent in terminis Alberic. *d. rub. n. 31. & 32.* Pariſ. *conſ. 25. n. 74. cum ſeqq. & 96.* Berous *conſ. 150. vol. 3.* Guid. Pap. *q. 7.* & ibi Ranchin. Joan. de Plat. *in l. 2. de muneribus patrimonialib.* Et Burſat. *d. conſ. 16. num. 24.* huc referendæ ſunt eæ expenſæ, quæ fiunt per Conſules de Auenion. veniunt pro cotta, à Patria indicta, exoluenda, aut alijs debitis communitatis, dummodo ex hujuſmodi cauſis deſcendant extinguendis, aut pro collectis hujuſmodi imponendis & ſimilibus negotijs: Ea enim omnia vtilitatem etiam Forenſium reſpiciunt, juſtamque dare cauſam vt collectæ Forenſibus imponantur reſpondent DD. ſuprà allegati, maximè Pariſ. *n. 96.* Quinimò ad omnes omnino collectas teneri Forenſes, exceptis ſalarijs Medici, Chirurgi, Ludimagiſtri, cuſtodum tempore peſtis, ſcilicet jam ſæuientis (nam pro euitanda Forenſes etiam tenentur) impenſis horologij, campanarum, refectionis Eccleſiæ, lampadis, & alijs, quæ ſolam incolarum vtilitatem reſpiciunt, judicatum fuit in ſenatu Pedemontano vt refert Theſſaur. *deciſ. 149. circa finem*, quòd ſcilicet ea ſint talia, quæ Forenſibus vtilia & proficua non ſint, neque enim in illis militat ratio, *l. ſecundum naturam, de reg. jur.* quæ in alijs eſt.

Concludendum igitur eſt, Forenſes ad omnes omninò collectas teneri, ex quibus aliquam, vel ipſi vel bona ſua vtilitatem percipiunt, ideoque & ad eas pecunias quæ gubernatori loci dantur; ex cuſtodia enim loci bona ipſorum conſeruantur; eadem enim militat ratio in ea, quæ in refectione, & reparatione murorum: hęc verò corroborantur ex eo quòd etiam circumſcripta conſuetudine in multis caſibus & ferè omnibus ſuperiùs enarratis DD. reſpondent, Forenſes teneri, & maximè Alberic. *d. rubr. nu. 30. & 31.* Pariſ. *d. conſil. 25. nu. 74.* Burſat. *d. conſ. 16. num. 21. cum ſeqq.* (quamuis enim pro exempto reſpondeat, id facit ex particularibus rationibus, maximè ob priuilegium, Guid. Pap. *quæſt. 7.* Andr. Gail. *obſeru. 52. lib. 2. n. 24.* Et Natta *conſil. 215.* quem omnino vide. Ex vi d. mei conſilij lis quę maxima erat futura inter incolas & Forenſes d. loci Caſtri-noui tranſactione ſopita fuit.

CONSILIVM XXIX.

ARGVMENTVM.

AN, & quando locus ſit regulæ de publicandis reſignationibus.

SVMMARIVM.

1 *Ex regulis Cancellariæ ante Gregorium XIII. quis non incidebat in pœnam reg. de publicandis reſignationibus ſi fuiſſet in poſſeſſione ante mortem reſignantis, & ſi tempus ad publicandum effluxiſſet.*
2 *Secus eſt per conſtitutionem d. Gregorij.*
3 *Differentia inter conſtitutionem Pij V. de publicandis reſignat. & Greg. xiij.*
4 *Non inciditur in conſtitutionem ex ceſſione jurium non publicata, ſi is in cujus fauorem ſit ſe juuet antiqua ſua prouiſione nec nouam acceptat.*
5 *Cui non conueniunt verba, non conuenit etiam mens.*
6 *Et conſtitutio correctoria, aut pœnalis habet tantum locum in caſu expreſſo.*
7 *Dictio, hujuſmodi, refert diſpoſitionem ad præcedentia.*
8 *Protonotariorum etiam à Legatis creatorum beneficia ſunt reſeruata.*
9 *Regula de publicandis reſignantibus eſt inducta ad obuiandum fraudibus, quæ in clandeſtinis reſignationibus committuntur.*
10 *Quatuor rationes fraudis recenſentur.*
11 *Faciens contra legem, quæ habet plures intellectus, excuſatur.*
12 *Bulla ſummorum Pontificum in Prouincia non publicata, an ligent in ea.*
13 *Et quid ſi vſu non ſunt recepta.*

REuerendus Dom. Remondus Villardi, juris Doctor & S. S. Ap. Protonotarius impetrauit ab Illmo Legato Auenion. Archidiaconatum Eccleſię Carpentoracten. vacantem per obitum Ludouici de la Salle Protonotarij Apoſtolici, petijt à capitulo ſe immitti in poſſeſſionem, & reſponderi de fructibus, quod factum non fuit, ſed datus in competitorem Dom. Bartholomęus Coſta, qui fuerat prouiſus ab Ordinario, & miſſus in poſſeſſionem realem. Idem Dom.

Villardi

Villardi miſſus eſt in poſſeſſionem per Commiſſarium litterarum Apoſtolicatum, inhibitumque d. Coſte ne eundem turbet in ſua poſſeſſione, lis inde oritur, tandemque tranſactio fit, qua d. Coſte cedit juri ſuo in fauorem d. Domini Villardi, mediante penſione ſiue Cappellania triginta aureorum. Confirmatur tranſactio per Illuſtr. Legatum per ſignaturam precum eidem porrectarum, nulla tamen noua prouiſio accipitur: tandem idem Dominus Villardi ſe rurſus preſentat Capitulo, narrat prouiſionem ſibi aliàs factã, tranſactionemque ſecutam, ac cõfirmationem ejuſdem, petit ſe immitti in poſſeſſionem, quod fit legitimè, manſitque pacificus poſſeſſor per annum, nunc vexatur eo prætextu, quòd publicatio juxta conſtitutionem Greg. XIII. facta non fuit. Quæritur quid juris? Explanè ſi de regula Cancellariæ & conſtitutione Pij V. ageretur, expedita res eſſet. Certum enim eſt tria cumulatiuè concurrere, vt in vim earum, ob publicationem non
1 factam † quis amittat jus ſuum, inter quæ hoc vnum eſt, vt reſignans deceſſerit in poſſeſſione exiſtẽs, quòd ſi reſignatarius nactus fuerit poſſeſſionem realem, & in ea fuerit ante mortem reſignantis, etſi poſt tempus publicationi præſtitutum, nunquam in eam incidet regulam vel conſtitutionem, Put. *lib. 2. deciſ.* 250. Cæſent. *tit. de renunc. deciſ.* 10. *& tit. de except. deciſ.* 3. Gomez. *in reg. de publican. repugnat. in præfat.* idem *q. 6. col. 3.* & latè *q. 15.* In noſtro verò caſu viuit cedens juri ſuo, nec eſt in poſſeſſione, imò ille cui ceſſum eſt.

2 Sed, difficultas conſiſtit propter † conſtitutionem Greg. XIII. incipientem, *humano vix judicio*, qua in ali-
3 quibus abrogatur conſtitutio † Pij V. & aliorum, & inter cætera, quod per illas ob non publicationem vacabat beneficium per obitum reſignãtis *deciſ. diuerſ. part. 1. deciſ.* 287. nunc verò ſtatim elapſo tempore præſcripto vacat, non ſpectata morte reſignantis; per illas Ordinarius conferebat, nũc verò ſolus Papa, ita vt in impetratione exprimi debeat modus vacandi ob non publicationem, per illas beneficium redibat in reſignantem, ac ſi nulla reſignatio facta fuiſſet, *deciſ. diuerſ. part. 1. deciſ.* 405. nunc verò & reſignans & reſignatarius incapaces ſunt hujuſce beneficij; per illas ſufficiebat, ſi per æquipollens publicationem fieret, nunc verò prohibetur: data enim forma in indiuiduo ſeruanda eſt, ita vt videatur d. Dominus Villardi incidiſſe in dict. conſtitutionem, maximè cùm nominatim & diſertè caueatur eam habere locum in litis & jurium ceſſionibus, vt in principio ejuſdem, *& in verſ. cæterùm modo, & verſ. quod ſi cuiquam.*

4 Nihilominus tamen, † ſi verba, mentemque ſummi Pontificis attentiùs conſideremus, contrarium omninò reſpondendum erit; neque enim ſimpliciter in litis & jurium ceſſionibus locũ habere contendit ſummus Pontifex, ſed ſolùm in illis, quæ admittuntur à ſummo Pontifice vel alio ejus mandato, & ſupra quibus prouiſiones ſumuntur, vt in principio conſtitutionis patet, ita vt duo cõcurrant neceſſe eſt; vnum, quòd ceſſio admittatur à ſummo Pontifice; aliud, quòd prouiſio inde ſumatur: quòd ſi forſan aliquod dubium eſſet circa primum, certè circa ſecundum clara res eſt, & ſumma ratione nititur, quid enim publicatione opus eſt, ſi is in cujus fauorem ceſſum eſt liti, nullam prouiſionem nouam acceptat? ſed ſua antiqua ſe juuet, quæ nullam deſiderabat publicationẽ, vt quia per obitum obtinuiſſet, vel ſi requireret, quia forſan per reſignationem jam interueniſſet? Cùm itaque verba eum caſum non comprehendant, dicemus eſſe extra conſti-
5 tutionem, † cui enim verba non conueniunt, neque mentem conuenire clarum eſt, *l. furioſi, C. de nuptijs, l. ſi quis ſeruum, §. non dicit prætor, ff. de acquir. hæred.* Alexan. *conſ. 52. lib. 4.* DD. *in c. quoniam, vt lit. non conteſt.* quod quidem etiam data paritate rationis habet locum, Gomeſ. *in d. reg. q. 4.* † tum quod ſimus in conſtitutione 6
juris correctoria, tum etiam quia eſt pœnalis; Bart. *in l. 1. §. quod autem, ff. ne quid in flum. pub. l. 4. §. toties, ff. de damno inf.* Bur. *conſ. 200. nu. 13. & 14. lib. 2.* Quod ſi detur diuerſitas rationis res videtur carere dubio, vt in hoc caſu. Neque enim publicatio poteſt fieri vbi non aſt prouiſio, nec ijs obſtant verba poſita *in verſ. cæterum, & verſ. quod ſi cuiquam*, vbi ſimpliciter de ceſſionibus loquitur, cum enim adjecerit vtrobique dictionem, *hu-* 7
juſmodi, ſe retulit ad ceſſiones de quibus in principio locutus fuit, & ſic ad eas tantum, ſuper quibus prouiſio ſumitur, ea enim eſt natura illius dictionis, vt referat diſpoſitionem ad præcedentia, *c. 1. & 2. ext. de foro comp. in 6. c. 2. de juram. calum. c. 2. vt lit. pend.* facit *l. denique ff. de pignor.* Caſus verò de quo agimus is eſt, in quo nulla prouiſio ſumpta fuit propter ceſſionem, neque ea indiguit dominus Villardi cùm optimum jus foueret, & collatio ſibi facta per obitum reneret: Aduerſarius verò, qui ab Ordinario impetrarat, omni jure careret, ſolumque vt à vexatione litis ſe eximeret tranſegit d. Dom. Villardi, patet, quia D. de la Salle Protonotarius ſanctæ ſedis erat; Protonotariorum † verò e- 8
tiam à legatis de latere creatorum beneficia eſſe reſeruata, aliquibus repugnantibus, certiſſimum eſt, & ita ſolet Rota tenere, Mendoz. *in reg. Cancel. reg. 1. reſeruat. c. 7.* Confirmantur hæc, † quia regula hæc ad obuian- 9
dum fraudibus inuenta fuit, quæ in clandeſtinis reſignationibus committuntur, *dec. Rotæ nouiſſ. part. 1. dec. 739. n. 2.* hoc verò caſu nulla fraus excogitari poteſt, omnes enim † rationes fraudis ceſſant in hoc caſu; ſci- 10
licet prima, ne reſignantes ſe intrudant poſt reſignationem ſine titulo; hìc enim non agitur de reſignante qui nec potuit ſi voluiſſet redire ad jus ſuum propter d. conſtitutionem Gregorij. Secunda etiam, ne contrahentes cum reſignantibus, quos vident in poſſeſſione, decipiantur, ceſſat eodem modo quo prima, ſicut & tertia, ne dicti reſignantes ſpiritualia adminiſtrent, vel beneficia conferant. Poſtrema etiam, ne vel Ordinarij in collatione, vel etiam ſummus Pontifex, dum reſeruationes concedebantur, deluderentur, palam enim & publicè D. Villardi poſſidet, nec vllam deluſionem, aut deceptionem imaginari poſſumus, qua de re latè Gomeſ. *in d. reg. q. 3. col. 4.* Itaque cum verba, mens, & ratio conſtitutionis ceſſent, dicendum eſt eum in d. conſtitutionem non incidiſſe, argumento eorum, quæ dicuntur *in d. deciſ. 189. 2. part. diuerſ.* tenor enim Bullæ attendendus eſt, ab eoque non recedendum, *deciſ. diuerſ. part. 2. deciſ.* 286.

Prætereà, cùm omnia publicè & palam facta ſint, ſciente & vidente Ordinario, & qui, quod magis eſt, tranſactionem procurauit, caſu quo aliquod dubium eſſet, quod tamen non puto, veniret excuſandus per ea quę notãtur *in l. cum prolatis ff. de ſentent. & re jud.* ſicut
faciens contra † legẽ quæ habet plures intellectus non 11
peccat, Gomeſ. *in c. 1. n. 231. de conſtit. lib. 6.* ſicut etiam de errore juris dubij tradunt DD. *in c. de quarta, & c. ſi diligentis de præſcrip. & in c. 1. de re jud.* & in terminis publicationis docet idem Gomeſ. *in d. reg. q. 3. circa fi.* maximè cõcurrẽte poſſeſſione pacifica vnius anni, Go. *d. reg. q. 11.*

Poſtremò, non eſt omittendũ quòd quamuis diſpu-
tatũ ſit, † An Bullæ ſummorũ Põtificum ligent, etiãſi 12
in Prouincia nõ ſint publicatæ, modo Romæ fuerint, alijs affirmãtibus vt Nauar. *conſ. 1. n. 19. de conſt.* alijs negantibus vt Put. *dec. 1.* latè Burſ. multos referente, & de cõmuni atteſtante, *conſ. 200. n. 102. cum ſeq. lib. 2.* Theſſ. *deciſ. 154. num. 4. in fin.* maximè ſi conſtitutio pœnalis ſit, vt
hæc eſt de qua agimus, tamen † hoc dubiũ nullũ habet 13

quod ſi vſu recepta non ſit, eam non ligare, Panorm. *in c.1.* & ibi Felin. *num.7. & 13. de trenga & pace*, Nauar. *conſ.1.num.23. & ſeqq. de conſtitut.* At verò hæc de qua agimus nec publicata eſt Auenioni, aut vllo loco Comitatus, & quoad tranſactiones & ceſſiones, quæ per illas fiunt, nunquam fuit vſu recepta; probabitur enim ex atteſtationibus legitimè factis, nullas tranſactiones & ceſſiones per eas in hac patria factas, fuiſſe publicatas: & tamen pleræque initæ fuerunt, & poſſeſſores beneficiorum pacifici exiſtunt. Ita vt concludendum ſit, publicationem dictæ tranſactionis omiſſam, nihil nocere d. Domino Villardi, & ab omni certè æquitate alienum eſſet, vt cui beneficium legitimè competebat per obitum impetratum, id amitteret ob tranſactionem tollendi impedimenti cauſa initam, non publicatam.

CONSILIVM XXX.

ARGVMENTVM.

AN & quando fructus legati in diem filio facti, debeantur à die mortis.

SVMMARIVM.

1 *Fructus legati in diem ad hæredes pertinent;*
2 *Sicut & fideicommiſſi vniuerſalis.*
3 *Legata pecunia, etſi purè vſura vel intereſſe, non niſi à die petitionis debentur, &* nu.10. *quod ſecus eſt in alijs rebus purè legatis, &* nu.8.
4 *Quando dies incertus apponitur præſtationi non ſubſtantiæ legati, non facit legatum conditionale.*
5 *Quod procedit quoad effectum tranſmiſſionis, non quoad fructuum perceptionem, &* nu.9.
6 *Legitima non recipit grauamen.*
7 *De legato in diem, legatarius diſponere poteſt, diſpoſitione poſt diem effectum habitura.*
11 *Fructus res legata, etiam ante moram percepti ab hærede, ſunt legatario reſtituendi, ſi res ſit teſtatoris & nulla bona fides hæredem excuſet.*
12 *Non eſt ſemper verum fructus ad dominum rei pertinere.*
13 *Ratione minoris ætatis, mora committitur abſque interpellatione.*
14 *Tutor tenetur conuertere pecunias pupilli in ejus vtilitatem.*
15 *Legatum imputatur in legitimam.*
16 *Legitimæ fructus debentur à die mortis.*
17 *Legati in diem certum fructus ſpectant ad legatarium, ſi dies gratia ipſius appoſitus ſit.*
18 *Sed quando gratia legatarij cenſeatur adjectus, ex conjecturis concurrentibus judicandum eſt, & non ex ſola adjectione temporis 25. annorum, quo legatum præſtandum ſit.*
19 *Prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis.*
20 *Verba legatorum ita ſunt interpretanda, ne ſint inutilia.*
21 *Vna præſumptio tollit aliam.*
22 *In dubio dies in gratiam hæredis cenſetur appoſitus.*

IN teſtamento quondam egregij domini Guilhelmi de Tritis, jurium Doctoris Carpent. quo egregius dominus Helenus, ejus filius primogenitus, hæres vniuerſalis fuit inſtitutus, alteri filio Carolo, titulo inſtitutionis particularis, domus & pecuniarum ſummæ ſub his, vel ſimilibus verbis relinquuntur, *legauit titulo inſtitutionis domum* &c. *item aliam domum* &c. & vlterius ac vltra prædictas duas domos dictus dominus teſtator jure prædictæ inſtitutionis, & hæreditariæ portionis legauit, & reliquit eidem Carolo, ejus prædicto filio, ſummam duorum mille & ducentorum ſcutorum auri ſolis, ſeu valorem eorundem quam quidem ſummam voluit & ordinauit dictus teſtator exſolui, dictasque domos tradi, & expediri eidem Carolo ejus filio per hæredem vniuerſalem ipſius teſtatoris, inferiùs nominatum, dum & quando ac cùm primùm dictus Carolus attigerit & compleuerit vigeſimum quintum ſuæ ætatis annum, in qua ætate habeat idem Carolus judicium ſe & prædictam ſummam aliaque bona, ſuperiùs ſibi legata, vtiliter regendi, & adminiſtrandi; ita tamen quod liceat dicto hæredi infraſcripto, & nominato exſoluere prædictam ſummam 2200. ſcutorum auri ſolis termino prædicto, vel in pecunia aut penſionibus, & capitalibus precij illarum impoſitis legitimè ſuper communitatibus hujus Patriæ Comitatus Venaiſſini, æſtimando & computando dictas penſiones ad eundem valorem ad quem aſcenderent precia eorundem penſionum conuenta in emptionibus illarum, ad electionem dicti hæredis inferiùs nominati, cui hæredi etiam ſit licitum ſoluere prædictam ſummam 2200 ſcutorum, ſuperius dicto Carolo legatorum, partim in pecunia, & pro reliqua parte in penſionibus prædictis modo quo ſuprà æſtimandis & computandis, & interim aut donec hæres jam dictas exſoluerit eidem Carolo ſummam prædictorum 2200. ſcutorum, & eueniet dies ſolutionis prædictæ, teneatur & debeat dictus hæres eidem Carolo de victu, veſtitu, & alimentis ei neceſſarijs ad ejus victum in domo ipſius hæredis prouidere, & caſu quo dictus Carolus nollet, aut non poſſet habitare cum ipſo hærede, teneatur & debeat d. hæres ſoluere & præſtare dicto Carolo, annis ſingulis, & donec peruenerit ad ætatem prædictam, vigintiquinque annorum, ſummam ſeu penſionem annuam 60. ſcutorum auri ſolis, ſc. in principio cujuſlibet anni dimidiam partem dictæ penſionis, & aliam medietatem in medio cujuſlibet anni, & ne d. Carolus facilitate ſuæ ætatis & per imprudentiam poſſit diminuere ſeu alienare res & bona ſibi ſuperiùs legata, voluit & ordinauit d. dominus de Tritis, teſtator, ipſum Carolum eſſe priuatum adminiſtratione dictorum bonorum & pecuniæ ſibi legatorum, donec fuerit effectus legitimæ ætatis, ſeu peruenerit ad dictam ætatem 25. annorum, & quatenus d. teſtator facere potuit & poteſt, prohibuit idem teſtator, & prohibet dicto Carolo vendere aut obligere, vel aliàs diminuere ex vlla diſpoſitione inter viuos per eum facienda, ſine aſſenſu aut conſilio curatoris, aut curatorum ſibi prouidendorum, per ipſum teſtatorem, & inferius nominandorum; ita tamen ac ea lege quod caſu quo dictus Carolus dictum legatum ſub eiſdem ſupradictis & ſpecificatis conditionibus acceptare, & contentari noluerit & eo caſu adueniente, eundem Carolum inſtituit in jure ſuo legitimæ ſolùm & duntaxat abſque eo quòd nihil aliud petere poſſit.

Prouidet poſtea de tutore eidem Carolo & curatore eidem Heleno.

Ex his

Ex his reſultat quæſtio, an fructus dicti legati, durante minori ætate dicti Caroli, & ſic vſque ad 25. ætatis ſuæ annum, ad eum, an ad hæredem ſpectent. Et planè analyticè procedendo concludendum eſt, eos nullo modo ad dictum Carolum ſpectare poſſe, nec illorum vllam petitionem habere: hoc enim legatum quomodocumque accipiatur in diem tamen eſt, neq; enim ante 25. an. tenetur hæres id præſtare: Certiſſimi
1 † autem juris eſt, fructus legati in diem ad hæredem pertinere, *l. omnia, de leg. 1. & l. ſi mulier de leg. 3. l. ſi quis bonorum, de leg. 1.* Copus *de fruct. tit. 3. c. 5.*

Et ad rem maximè facit *l. filium, de opt. leg.* quæ videtur in proprijs terminis loqui, nec dicas eã de côditionali legato loqui, nã cũ de fructibus agitur; An iſti à legatario peti poſſint, eadem eſt ratio, idemq; jus ſtatuitur de legato in diem quod de legato côditionali, *d. l.*
2 *ſi mulier de leg. 2.* † idque non ſolùm ſi de legato, ſed ſi de fideicommiſſo vniuerſali agatur, *l. Paulus ff de vſur. l. deducta, §. qui poſt, ad Treb.* Copus vbi ſup. *tit. 2.* Ad quid enim dies apponeretur ſi interim fructus hæres nõ lucraretur? Atque hoc quidem vt verum eſt, cum agimus de rebus quæ fructus vel naturales, artificiales, vel ciuiles, quales domus ſunt, parere poſſunt, ſi de quantitate agitur, nec quæri quidem id debere, nam quamuis alioquin legati puri fructus ex magis communi ſententia, ſi res ſit teſtatoris, & nulla bona fides excuſet hæredem, debeantur legatario à die aditæ hæreditatis, le-
3 gatæ tamen quantitatis vſuræ olim, † intereſſe hodie, non niſi à die petitionis debentur, *l. ſocium in eo, ff. pro Socio, l. cum res in princ. de leg. 1. cum vtrobique not.* Alea. *conſ. 191. nu. 4. lib. 2.*

Ratio diſcriminis aperta, quòd cùm legati puri dominium ſtatim tranſeat in legatarium, *l. à Titio de furt.* non mirum ſi & quoque fructus debeantur; ideoque ſecus ſtatuunt in fideicommiſſo vniuerſali vt fructus non niſi à die petitionis debeantur. Copus *d. tit. 3. c. 2. 3. & 5.*

At quantitatis, quæ genus eſt, quomodo dominium tranſibit, niſi ſoluta pecunia, ita vt nullo modo debuerit moueri quæſtio, ſaltem quoad ſummam duorum mille ducentorum aureorum. Quæ vt vera ſunt generaliter, certè veriſſima erunt in caſu noſtro, ob circunſtantias ex dictis verbis reſultantes, quibus de mente teſtatoris clariſſimè conſtat, voluiſſe ſcil. hæredi conſulere quoad fructus, etſi quoad reliqua conſuluerit legatario, vt latiùs in diſſolutione eorum, quæ in contrarium ponuntur, clarius patebit quæ enim ſuperius propoſuimus ad ſenſum parent ſolùm ſatisfaciendum eſt iis, quæ doctè & eruditè in contrarium ſcripta ſunt.

4 Ac quod primò dicitur, diem præſtationi non ſubſtãtiæ legati appoſitum eſſe, quo caſu in certum diem, qui alioquin pro conditione habetur, *l. dies incertus, ff de cond. & demonſt.* non facit côditionale legatum, *l. ex his verbis, C. quando dies leg. vel fideic. cedat.* DD. & maximè Jaſ. *in l. ſi cui legatur, §. 1. d. leg. 1.* & Dilect. *tit. de leg. caut.*
5 *§4.* Verum enim id eſt † quoad tranſmiſſionem & dies incertus, qui alioquin eam impediret, jam eo caſu non impedit; ſed non ſequitur, purum eſſe legatum, manet enim ſemper in diem, quaſi eſſet in diẽ certũ, alioquin dies inutiliter præſtituta fuiſſet, ſi ſaltem quoad fructus nihil operaretur, quod dicendum non eſt, *l. ſi quando, de leg. 3.* & certè *l. ex his verbis,* & DD. omnes de tranſmiſſione ſola loquuntur; de fructibus verò ne verbum quidẽ, quinimò ita nominatim de ſorte tantũ loquuntur, vt ſatis clarè fructus excludãt, & cũ tranſmitti quidẽ, ſed die eueniente tantum peti poſſit, dicunt, clarius fructus ſemouent. Velle autem à tranſmiſſione ad fructus argumẽtari, nõ eſt licitũ, datur enim inſtãtia certa, cùm legata in diem certũ tranſmittantur, *l. vn. §. cum igitur, C. de cad. toll.* & tamen fructus ante diem non debeantur, *d. l. ſi mulier, & alijs.* Intereſt igitur admodum, an dies incertus ſubſtantiæ legati, vel præſtationi apponatur, cùm primo caſu, ante diem legatũ, non tranſmittatur: ſecũdo verò ſecus, ſed neutro fructus legatario debẽtur, perinde ac cũ de legato in diẽ certũ agitur.

Quod ſobjicitur, † legatũ in locũ legitimæ ſubſtitutũ 6
fuiſſe, quæ nullã dilationem patitur, *l. quoniam in prioribus,* vbi DD. præſertim Roder. Suarez *C. de inoff. teſtam.* non concludit; nam diſertè teſtator legatum à legitima ſejunxit, cùm, ſi nolit Carolus hujuſmodi legatũ cum ſuis qualitatibus, legitimã relinquat. Legatũ hoc in côpenſationem relictum eſt, eo igitur vt jacet contentus eſſe debet, aut id repudiare, & legitimã cum fructibus petere, legatũ enim hoc prærediximus excedere legitimam; vno verbo, petat ſolùm legitimam nõ negamus fructus; ſed ſi amplius legatum quàm ſit legitima habere voluerit, nõ debet vti jure legitimæ, Soc. jun. *conſ. 122. num. 24. vſque ad fin. lib. 1.*

Ex eo quod negauimus † hoc legatũ eſſe purum, ſed 7
manere in diem, quamuis non ſit conditionale quoad tranſmiſſionẽ, corruunt ferè omnia quæ ſubjiciũtur vſque ad poſtremã rationem: Nam verum quidẽ eſt, dominiũ tranſire quoad tranſmiſſionẽ, & vt de leg. to, ceſſante prohibitione illi facta, diſponere poſſit, effectum diſpoſitione habitura poſt diem, Bald. *in l. Proculus, de vſufr. leg.* Dilect. *eod. tit. de leg. caut. 45.* Non tamè ſequitur eũ fructus poſſe habere; patet, quia in legato in diẽ certum dominiũ ad prædictus effectus transfertur, *d. l. vnic. §. cum igitur,* & tamen legatario fructus ante diem percepti non debentur, *d. l. ſi mulier.* Fatemur fructus † 8
legati puri deberi à die aditæ hæreditatis, et à nulla petitione interueniente, ſi res ſit teſtatoris, & nulla bona fides hæredem excuſet, *l. Herenn. t. de vſur.* Bart. *in l. in fideicommiſſariã, ad Treb.* Corn. *conſ. 200. n. 7. lib. 4.* & Marian. jun. *conſ. 122. n. 21. & ſeqq. lib. 2.* Secùs ſi eſſet res aliena, aut aliqua bona fides hæredem excuſaret, quo caſu opus eſſet petitione, *l. ſi. cum gloſ. C. de vſur. & fruct. legato,* glo. *in d. l. Herenn.* & Soc. vbi ſ. Copus *d. tit. 3. c. 4. n. 6. cum ſeqq.* Sed hoc in legato puro procedit, vt patet ex dd. textibus, ſecùs verò in legato in diẽ etiam certum, *d. l. ſi mulier.* Noſtrum verò purum eſſe præcisè negamus, nec tale nominari vſquam videbitur, ſed ſolùm aſſeritur in diem incertum appoſitum præſtationi, non operari conditionem vt impediat tranſmiſſionem, in cæteris autem manet in ſua natura.

A die verò obitus † fructus deberi cômunius reproba- 9
tũ eſt, *l. quod ſeruus, de leg. 2.* nec legatario reſtituere tenetur, vt docet Copus contra Acc. *d. tit. 3. c. 3.* adeò vt ſi legatarius aliquo caſu poſſeſſionem rei legatæ ante aditam hæreditatem nactus fuiſſet, fructus hæredi reſtituere deberet, *l. nihil § fructus de leg. 1.* Sed excuſari poteſt hoc caſu, cùm agamus de ſuo hærede, per *l. 1. §. qui ſunt, ſi quis omiſſ. cau. teſtu. l. in ſuis, de ſuis & legit. hæredib.* Semper igitur dicendum eſt hoc, vt fructus legatario debeantur in legato tantum puro procedere.

Quòd ſi fructus † non debeantur, multò minùs in- 10
tereſſe lucri ceſſantis; nã nec in legato merè puro à die aditæ hæreditatis intereſſe quantitatis legatæ debetur, ſed ſolùm à die petitionis, & in terminis loquitur Simõ de Præt. allegatus, *de interp. vlt. vol. lib. 5. interp. 2. dub. 5. n. 245. p. 72.* Et in hoc eſt diſcrimen inter rẽ, quæ fructus ex ſe ſaltem ciuiles parere poteſt, & quantitatem.

Ac proinde quod ſubjicitur, etiã ceſſante mora, fructus rei legatæ ab hærede perceptos eſſe reſtituendos, Bald. & DD. *in l. apud Julianum, §. 1.* vbi Caſtr. *n. 3. de leg. 1.* & Rip. *in d. l. in fideicommiſſariam, nu. 48.* Couar. *lib. 1. var. reſol. cap. 9. n. 5.* non obſtat. Nam præterquam quòd

verius eſt id tantum habere locũ in re propria teſtato-
tis, nulla bona fide exiſtente, vt ſuprà demonſtratum
eſt; ſemper dicimus procedere in legato merè puro,
quale non eſt noſtrum. Interim tamen ſubjiciendum
eſt, fructus penſionum, hoc eſt penſiones ſortis ab hæ-
rede perceptos, non eſſe in conſideratione, etſi id
prætendatur in d. ratione: Quantitas enim ſola lega-
tur, ſed ſolutio permittitur hæredi, vel in quantitate,
vel in penſionibus alternatiuè, quæ ſemper in fauo-
rem debitoris concipitur, *l. plerumque, §. fin. ff. de jur.
dot. c. in alternatiuis de regul. jur. in 6.* Sed & teſtator ex-
preſsè in fauorem ejus ita ſcribit, ita vt penſiones non
cenſeantur legatæ, ſed & quamuis eæ, & non quanti-
tas legata fuiſſet, ſemper diceremus, eas non deberi,
quia non eſt legatum merè purum.

Non eſt autem ſimpliciter & perpetuò verum,
12 eum † qui dominus eſt, fructus & acceſſiones habe-
re debere, etſi ſæpenumero verum ſit, *l. fructus, l. in fun-
do, l. ex diuerſo, l. ſolum ff. de rei vindicat.* Cephal. *conſ.* 215.
num. 49. Nam legatarius in diem certum, dominus eſt
quoad tranſmiſſionem, & diſpoſitionem, *d. l. vnic. §.
cum igitur,* & tamen fructus non percipit, *d. l. ſi mulier,*
ſicut eſt in noſtro caſu, quo incertitudo diei tollitur,
ſed non dies; neque enim ante diem peti poteſt, vſu-
fructuarius fructus percipit, & dominus non eſt, &
dominus fructu priuatur manente vſufructu; multi
etiam alij caſus poſſent referri, quibus, qui dominus
non eſt, percipit fructus, & qui dom. eſt non percipit.
13 Moram autem hîc nullam † ob minorem ætatem
fingere poſſumus, etſi alioquin ætas priuilegium hu-
juſmodi habeat, *l. Titia Seio, §. vſuras, de leg. 2. l. mino-
rum, C. ex quibus cauſ. in integ. reſtit. non eſt neceſſ.* Si enim,
vt jam docuimus, ante diem venientem non tenetur
ſoluere d. dominus Helenus, nullam moram regularem
aut irregularem ante eum diem imaginari poſſumus,
ideoque nec quæ de tutore dicuntur ex *l. 3. verſ. etſi pe-
cunia, l. ita autẽ, l. tutor qui repertorium, §. ſi poſt, ff. de ad-
miniſt. tut.* Plot. *de in litem jurand. §. 5. nu. 17. verſ. debito-
rum nomina.* Caualcan. *tract. de tutor. & curat. n.* 115. huc
14 conuenire poſſunt, † tenetur etiam tutor res vel pecu-
nias pupilli in ejus vtilitatem conuertere, nec vtilita-
tem ex ijs prouenientem ſibi adſcribere poteſt; quod
ſecus eſt in noſtro caſu, quo fructus ante diem ad hæ-
redem pertinent. Negatur autem, hæredem eſſe in lo-
co tutoris d. Carolo conſtituti, ſubſtitutum, quomodo
enim ſubſtitutus eſſet, cum etiam eidem hæredi cura-
tor quidam datus ſit; ſed tantum abeſt vt ea ratio de
tutore nobis obſit, quin ex ea validiſſimum ſumus po-
ſtea ducturi argumentum, prætereà ex alio etiam id
corruit, quia vt jam docuimus nõ eſt legatum purum.
15 Quod ſexto loco † aſſeritur, legatum hoc imputan-
dum eſſe in legitimam, *l. etiam §. ſi debita, ff. de bõ. libert.
l. ſiue §. excluditur, ff. de jur. patron.* Bertran. *conſ. 9. n. 8. cõſ.*
184. *in fin. lib.* 1. poſt Fabian. *in auth. nouiß. q. 9. principali,*
16 *verſ.* 18. *quæritur, C. de inoff. teſt.* Menoc. *conſ.* 106. *n.* 86. † At
fructus legitimæ à die mortis debentur, DD. *in d. l. in
fideicommiſſariam, ad Trebell. & in Auth. nouiſſima, C. de
inoff. teſt.* Boer. *deciſ. 3. in fi.* Ei enim jã ſatis ſuprà factum
eſt; aut enim vult habere legitum, vt legatum, & id de-
bet conſequi, vt jacet cum ſuis qualitatibus, vt teſtator
ordinauit, & vt legitimam, & tũc fructus habebit à die
mortis. Quod enim dicitur legatum imputari in legi-
timam, hoc eſt, non poſſe quem petere legatum & legi-
timam, ſed ſolùm id quod eſt de legitima in legato: ſed
ſi legatum majus ſit legitima, & ita conceptum vt niſi
cum ſuis qualitatibus acceptetur, adimatur, & ſolum
legitima relinquatur, vt hoc caſu, nõ aſſumit naturam
legitimæ, neq; fructus petet, ſi teſtator voluerit ad hæ-
redem pertinere, ideoque vel legato, vel legitima con-
tentus eſſe debet, abſque eo quod legatum debeat fieri
amplius ex natura legitimæ, Soc. *d. conſ.* 122. *n.* 24. Ita vt
ex his verum eſſe conſtet, quod ſuprà monuimus, nẽpè
ex eo quòd contendimus, hoc legatũ nõ eſſe merè pu-
rum, ſed in diem, corruere omnes rationes, quę propo-
ſitæ ſunt, excepta poſtrema, de ea igitur nunc agendũ eſt.

Ea in ſumma vult, quòd quamuis hoc legatum eſſet
in diem eumq; certum (incertitudo enim jam ſublata
eſt quoad effectus trãſmiſſionis) etſi generaliter verum
ſit, fructus legati in diem † certum pertinere ad hære- 17
dem; tamen vbi dies apponitur gratia legatarij, & non
hæredis, ij ad legatarium ſpectant, *l. in fideicommiſſi, §.
cùm Polidius,* vbi Bart. *in §. nonnunquam, in fin. ff. de vſu-
ris l. ſi ita relictum, §. Pegaſus,* & ibi Bal. Imol. & alij *ff. de
leg.* 2. Idem Bald. *in l. 1. nu. 5. C. de vſur. & fruct. legat.* Ca-
ſtrenſ. *in l. apud Iulianum, §. 1. n. 3.* & Alex. *in l. cum filio, n.*
20. vbi ampliat, *ff. de leg.* 1. & Rip. *l. in fideicommiſſariam,
nu. 7. ff. ad Trebell.* hoc verò legatum in fauorem lega-
tarij, non hæredis, factum eſſe patet, ex eo quòd tem-
pus 25. annorum apponit, quo ſe regere poterit, vt no-
minatim docet Imol *in d. §. Pegaſus*, tum etiam ex eo
quòd poſteà teſtator prohibet alienationem d. legata-
rio vſque ad eam ætatem Sed ſi mẽtem teſtatoris, ver-
baque ad amuſſim conſideremus, apparebit clarè, eos
fructus ad legatariũ non ſpectare, multa enim hîc con-
currunt, quorum ſingula ſufficerent ad elidendã præ-
ſumptionem ex mentione ætatis 25. ann. reſultantem.

Primò, quia † non ſumus in terminis neque §. *cùm* 18
Polidius, neque §. *Pegaſus*; Primi quidem, quia nomi-
natim dictum fuerat vt reſtitueret quicquid ad eum
perueniſſet, & talia aderant verba ex quibus collige-
batur, teſtatorem de fructibus quoque ſenſiſſe, vt & *in
l. 2. §. nonnunquam, de vſur. l. cum quis, §. mulier de dote
præleg.* nam alioquin ea verba ſola non ſufficerent, *l.
quod his verbis, de leg. 3. l. ſcribit ad Trebell. l. hæredes mei,
l. deducta, §. quòd ex hæreditate. ff. eod. in §. verò Pegaſus,*
mentio ætatis facta eſt, nec interim prouiſum filio de
alimentis.

At verò noſtro caſu teſtator de ijs prouidit, prouiſio
verò hominis facit ceſſare prouiſionem legis, *l. fin. C. de* 19
pact. convent. l. maritus, ff. de procurat. Nec dicẽdum, hoc
intelligi in caſu prouiſo, vt quia teſtator prouidit de a-
limentis, ea per legem peti non poſſunt; nam ſi benè
id probaretur, idipſum haber locum in caſu noſtro;
nam ratio, per quam legatario debentur fructus, ſi in
fauorem ejus dies apponatur, eſt, vt interim illis alatur,
ne ſcil. quod in commodum ejus factum eſt, ei damno
ſit, *l. quod fauore, ff. de legib.* At quando teſtator expreſsè
prouidit, ceſſat hujuſmodi prouiſio legis, de qua in *l.
qui filiam, ff. vbi pupill. educ.*

Secũdò, † quia verba legatorũ ita ſunt interpretãda, 20
ne inutilia ſint, *l. ſi quando, de leg. 1. c. ſi Papa de priuil. in*
6. At hoc legatũ alimentorum in domo hæredis, vel ſe-
xaginta aureorũ extra eam, inutile eſſet, niſi fructus per
tinerent ad hæredem: patet, quia ſi fructus eſſent lega-
tarij, ex ijs ſatis ſibi alimenta adminiſtrari curaret, fru-
ctus enim majores ſunt quàm d. legatum alimẽtorum,
quinimò ex eo quòd interim dum cõpleret 25. annum,
ea alimẽta legauerit, ſatis clarè cęteros fructus excluſit,
incluſio enim vnius, eſt excluſio alterius, *l. cũ prætor, ff.
de judic.* nec dicendũ, non eſſe inutile legatũ, quia tan-
tum taxantur alimẽta; nã alimenta potiſſimũ relinquũ-
tur domi hæredis præſtanda, quę non ſunt taxata, quæ
abſq; dubio ſunt in cõpenſationem fructuum, & ne ij
peti poſſint à legatario. Quæ verò taxata ſunt, caſu quo
legatarius non vellet, vel poſſet morari cum hærede,
ea non impediunt quin inutile ſit legatum, ſi fructus
deberentur cùm hæres legatarij tutor, vel curator non
ſit, ex quo reſultat alia conjectura, nempè &

Tertiò,

Digitized by Google

Tertiò, quia ſi teſtator voluiſſet fructus legatario præſtari, non erat opus aliqua alimenta relinquere ab hærede præſtanda: nam ſat erat, legatum relinquere in diem, & diem apponere fauore legatarij, tutor enim eos percepiſſet & percepiſſet, & ex iis eum aluiſſet; aut ſi teſtator aliqua taxare voluiſſet alimenta, ne omnes fructus expenderentur, tutorem alloqui debebat, non hæredem, qui ſeipſum regere non poterat, & cui dederat curatorem, erat enim intra vigintiquinque annos conſtitutus. Et cùm neutrum factum fuerit, ſatis demonſtratur, nullam aliam fuiſſe mentem teſtatoris, quàm vt legatarius, pendente minori ætate, alimenta haberet, ex quo etiam reſultat alia conjectura, nempè &

Quartò, dilatam fuiſſe ſolutionem in fauorem potiùs heredis quàm legatarij, vt interim fructus hæres lucraretur: ſed tamen legatarius interim alimenta haberet, quòd igitur legatario alimenta relinquuntur, quod etiam non vult legatario præſtari, niſi in ea ætate qua ſe regere poterit, hoc quidem reſpicit fauorem ipſius: Sed quòd alimenta tantum reliquerit, quæ non reſpondent fructibus, minoráque ſunt; quodque diſtulerit ſolutionem vſque ad vigintiquinque annos, vt interim fructus hæres lucraretur in compenſationem legati, quod majus eſt quàm ſit legitima, hoc fauorem hæredis reſpicit, ita vt ſi de fructibus agatur, ſemper reſpiciatur fauor hæredis, quæ omnia ceſſant *in d. §. Pegaſus.*

Quintò, verba in fine poſita rem clariſſimam reddunt, nam disertè ait, *quòd caſu quo d. Carolus d. legatum ſub eiſdem & ſuprà dictis & ſpecificatis conditionibus acceptare, & eo contentari noluerit, & eo caſu adueniente, eundem Carolum inſtituit in jure ſuæ legitimæ ſolùm, & duntaxat abſque eo quod nihil aliud petere poſſit.* Quas enim conditiones & qualitates alias poſſumus imaginari, quàm vt interim fructus hæres lucretur: ſi enim fructus ad legatarium ſpectarent, cur dubitaret teſtator, ne nollet acceptare, cum legatum majus ſit legitima, & cur prouidiſſet teſtator in caſu non acceptationis. Voluit teſtator in aliquo legatarium grauare, & voluit in aliquo diſcedere à natura legitimæ, & proptereà majus legatum reliquit: voluit, inquam, diſcedere à natura legitimæ, nimirum in fructuum perceptione, in nullo enim alio ipſum grauauit: ergo, cùm legitimam reliquerit, ſi noluerit acceptare legatum, eo modo, quo fecit, vtendo dictionibus taxatiuis, *ſolùm, & duntaxat*, & prætereà jubendo ne quicquam aliud petere poſſit, certè nihil aliud prætendere poteſt quàm alimenta, &, adueniente tempore, domos & ſummam legatam: quin verò quia jam contrauenit non acceptando legatum cum ſuis qualitatibus vt jacet, fructus petendo, eo jam priuatus eſt, & ſolùm legitimam prætendere poteſt, maximè cùm teſtator vtatur his verbis, *eo caſu adueniente*, qui caſus aduenit.

Sextò & vltimò, *in §. Pegaſus*, vnica adeſt præſumptio in fauorem legatarij, nempè diei pubertatis appoſitio, in noſtro caſu plures aliæ præſumptiones contrariæ adſunt: ſed † ſi vnica adeſſet præſumptio, vna 21
tolleret aliam, *l. diuus, ff. de in integ. reſtit. l. non ſolùm, de ritu nupt. l. quia autem, §. non ſimpliciter, ff. ſi jus omnis, cauſa teſt.* multò magis plures vnicam tollent, Bart. *in l. non ignoras. nu. 5. C. qui accuſ. non poſſ.* latiſſimè Menoc. *de præſumpt. lib. 1. c. 30. nu. 4. cum ſeqq.* Sed & ſi eſſemus † 22
in dubio, id eſt, cujus gratia dies cenſeatur appoſitus, regula eſt in dubio, fauore heredis cenſeri appoſitum, gloſ. *in l. eum qui de ann. leg.* non puto quemquam vim facturum, cùm prohibet adminiſtrationem, ſatis enim ex lectura apparet, id referri ad alienationem vel diſpoſitionem ſummæ principalis: Ex quibus omnibus puto fructus legati Carolum petere non poſſe, alimentiſque contentum eſſe debere; &, ſi ſummo jure ſecum agatur, legato excidiſſe, & ſolùm ſibi reſtare legitimam.

CONSILIVM XXXI.

ARGUMENTUM.

De eadem re.

SUMMARIUM.

1 *Dominium rei legatæ in diem certum, non tranſit in legatarium, niſi die eueniente, quod quomodo intelligatur* nu. 4.

2 *Quomodo intelligatur quod dicitur*, quòd quando dies præſtationi apponitur, legatum eſt purum.

3 *Etſi dies incertus præſtationi ſit appoſitus, ſi tamen adjiciatur dictio,* cumprimum, *manet conditionale legatum.*

4 *Non cenſetur dies 25. annorum appoſitus in fauorem legatarij, etſi ſit pupillus, ſi illi de alimentis prouiſum ſit.*

6 *Nec ex datione tutoris.*

7 *Explicatio* l. cum pater, §. curatoris, ff. de leg. 2.

8 *Quod legatarius ſit filius, non facit vt dies 25. annorum cenſeatur appoſitus in fauorem illius.*

9 *Interpretatio* l. Seius Saturninus, ff. ad S.C. Trebel.

10 *Interpretatio* l. 4. ff. de alim. legat.

QUæ jam ſatis fusè in fauorem egregij domini Heleni de Tritis, contra ejus fratrem, ſuper fructibus per d. Carolum petitis, reſpondi, nullo modo eneruantur per ea, quæ doctiſſimè per dominum coarbitrum mihi voce dicta fuerunt. Reducitur tota diſputatio ad duo capita: Vnum, an legatum d. Carolo factum, purum fuerit: Alterum, an ſimus in terminis *§. Pegaſus l. ſi ita relictum de legat. 2.*

Quoad primum, contendit purum eſſe, quod ita nominetur à Cin. Alberic. & Salicet. *in l. ex his verbis, Cod. quando dies legat. vel fideic. ced.* Ruin. *conſ. 65. lib. 2.* Non mirum ſi fructus debeantur, maximè, quia † quã- 1
uis dominium legati in diem certum non tranſeat niſi eueniente die, Ant. Gomeſ. *variar. reſol. lib. 2. tit. de leg. num. 57. in fin.* tamen hoc noſtro caſu, cùm dies præſtationi apponitur, dominium tranſibit à morte teſtatoris. Sed horum eſt facilis diſſolutio, vno enim verbo dicendum eſt; purè dici factum, quatenus opponitur conditionali, vt ſcilicet contra naturam conditionalis tranſmittatur; & in his terminis loquuntur DD. ſi benè ponderentur. Sed quòd dicatur purum, quatenus opponitur legato in diem, & ſic non ſolùm tranſmittatur, ſed etiam fructus debeantur à die mortis, cõtra naturam legati in diem, præcisè negamus; quinimò terminis terminantibus illi iidẽ Cin. & Alberic. cũ fusè materiam explicant *in d. l. ex his verbis*, id legatum in

diem appellant, aiunt enim, quòd ſi dies incertus ap-
ponatur ſubſtantiæ legati, conditio eſt, ſin autem præ-
2 ſtationi dies eſt, † hoc eſt, non iam habet naturam con-
ditionalis legati, etſi fuerit dies incertus, habet tamen
naturam legati in diem certum, ſcilicet vt tranſmitti
poſſit, non tamẽ fructus petere poſſit, idẽ Alberic. *in l.
Seius Saturnius, num. 3. ad Trebell.* Atque illud eſt quod
Salicetus ſentit, cùm ſtatim ſubiicit, non poſſe peti
3 ante diem. Poſſem, ſi vellem, contendere † propter di-
ctionem, *cumprimum*, etiamſi dies ſit appoſita præſta-
tioni, cenſeri conditionale, ex Ruin. *d. conſil. 65. num.*
14. poſt Bart. & Bald. *in l. ſi cui legetur, §. 1. de legat. 1.*
Sed propter prohibitionem alienationis à teſtatore fa-
ctam, hæc ſolutio huc conuenire non poteſt; faten-
dum igitur eſt, non eſſe conditionale, tamẽ eſſe in diẽ.
Quod de dominio dicitur, nõ tranſit hoc caſu domi-
nium, niſi eo modo quo in cæteris legatis in diem cer-
tum, in quibus dicitur ſimpliciter per DD. dominium
4 † non tranſire, ſcc. effectualiter vel realiter, vt re legata
vti & frui poſſit ante diẽ venientẽ; tranſit tamẽ quoad
effectum tranſmiſſionis, & vt de re legata diſponere
poſſit, effectum diſpoſitione poſt diem habitura, pa-
tet, quia actio ſtatim naſcitur à die mortis, ſed ſuſpen-
ditur effectus vſque ad diem, Gomeſ. *eodem loc.* poſt
Bart. in Alberic. Bald. Ang. Paul. Salic. Corn. *in l. vni-
ca, §. cum igitur, Cod. de cad. toll.* actio verò non ſolùm
perſonalis ex teſtamento, ſed & rei vindicatio datur,
hæc autem non competere poteſt niſi domino, *l. in rem
ff. de rei vindic.* Vno verbo, quòd dominium realiter, &
ad omnes effectus dominij tranſeat, quando dies in-
certus præſtationi eſt appoſitus, expreſſè negamus, &
illud eſt quod eſt in quæſtione, & quod aliunde diſer-
tè probandum eſt.

Iis addo, DD. facere eam diſtinctionem, an ſubſtan-
tiæ legati, an præſtationi apponatur dies, cùm de die
incerto loquuntur, idque propter effectum tranſmiſ-
ſionis, de qua ſolùm loquuntur, vt videre eſt penes
eos: ſed quando agitur de die certo, non faciunt hanc
diſtinctionem, quia ſiue ſubſtantiæ legati, ſiue præſta-
tioni apponatur, ſemper tranſmittitur, quod ſi fru-
ctuum quoque haberent rationem, facerent abſque
dubio eam diſtinctionem cum de die certo loquun-
tur.

His non obſtat quod dicitur, niſi dicamus legatum
purum, id erit contra iuris diſpoſitionem, quo hodie
filius non poteſt niſi purè inſtitui. Sed certè ſi ea ratio
vera eſſet, non ſolùm concluderet fructus deberi, ſed
etiam Carolum à die mortis potuiſſe petere legatum.
Sed breuiter dicendum, hæc procedere in legitima à
qua dies ſi ſit appoſitus reiicitur, *l. ſi quando, Cod. de in-
off. teſtam.* qua ſi velit eſſe contentus, abſque dubio à
die mortis debet habere: Sed ſi velit legatum, quod
amplius eſt, debet habere cum oneribus illi appoſitis,
vt in aliis ſcriptis fuſiùs docui, ſed de eo non agitur, ſat
eſt quod ſuſtineatur teſtamentum, & ſemper eò deſ-
cendimus, vt vel legatum habeat, vt iacet, vel legiti-
ma contentus ſit, in qua teſtator poſtremis verbis in-
ſtituit eundem Carolum, quo caſu nolit acceptare le-
gatum cum ſuis conditionibus. Ideóque potuiſſem
conciſiùs reſpondere, fuiſſe inſtitutum in legitima pu-
rè, ſcilicet ſi nolit legatum, vt iacet.

Quoad alterum, an ſimus in terminis §. *Pegaſus*,
tantùm abeſt vt ſimus in illis, aut fortioribus, quinimò
ſimus in longè diuerſis, &, quod plus eſt, contrariis, vt
ex rationibus, & coniecturis in aliis ſcriptis deductis,
5 ne eas repetam, patet. Nec obſtat ſi dicatur, † cenſeri
diem appoſitam in fauorem legatarij, quia is pupillus,
certè ea eſt coniectura §. *Pegaſus*, ſed vna coniectura
per aliam tollitur, multò magis per plures, vt iam do-
cui, ſed maximè per alimentorum prouiſionem, per
quam ſolam diſcedendum eſſet à *d. §. Pegaſus*, in quo
cùm fauorem legatarij reſpexerit, non eſt veriſimile
teſtatorem voluiſſe vt ante diẽ nihil perciperet legata-
rius: at hoc ceſſat cũ interim teſtator alimenta reliquit.

Colligunt 2. in fauorem † legatarij fuiſſe diem 6
appoſitã, quia prouiſum eſt de tutore, quæ ratio tantũ
abeſt vt nobis obſit, quin ex ea ducimus validiſſimam
coniecturam pro ſententiæ noſtræ confirmatione, quã
in primis ſcriptis omiſeramus. Nam ex eo quòd dedit
tutorem & curatorem, eumque maximè confiden-
tem, & ſoluendo exiſtentem, propinquitate, vel affini-
tate coniunctiſſimum, nullum periculum putat in-
currere Carolus in legato ſuo, cùm tutores & ſorrem
habuiſſent, & ex ea legitimos fructus percepiſſent, eo-
rumque rationem reddidiſſent. Quod igitur teſtator
diſtulit ſolutionem in 25. annum, hoc non gratia illius
factum eſt, cùm per tutoris & curatoris creationem
imbecillitati ætatis prouiſum fuerit; ſed in gratiã hære-
dis, vt interim fructus lucraretur, in quorũ tamẽ com-
penſationem legatum maius legitima fecit. Atque
hanc noſtram rationem nullo modo eneruat *l. cum pa-
ter, § curatoris, ff. de leg. 2.* nec Imol. eam referens *in l. a
filia, §. vltim. ad Trebell.* neque enim ibi vllo modo di-
citur ex prouiſione curatoris cenſeri dilationem fa-
ctam in fauorem legatarij. † Et certè hoc non potuit 7
dici, in quo teſtator non prouiderat de curatore. Age-
batur in eo textu de adulto curatorem habente, qui
teſtabatur, & fratrem alium curatorem habentem in-
ſtituebat hæredem, cumque curator teſtatoris tenere-
tur illi actione negotiorum geſtorum, velletque teſta-
tor vt redderet rationem fratri hæredi inſtituto, iuſſit
& fidei curatoris ſui commiſit, & ſic debitoris ſui, vt
fratri hæredi, & ſic creditori, rationem redderet, cum
ad ſtatum ſuum frater perueniret, hoc eſt ad 25. an-
num, quòd exiſtimaret ante eam ætatem eum legiti-
mè agere non potuiſſe; Quæſitum fuit, an ante dictam
ætatem curator fratris, hæredis inſtituti, agere poſſit
aduerſus curatorem quondam teſtatoris? Reſpondet
Papinianus poſſe, quia ſcilicet fideicommiſſum huiuſ-
modi nullum erat, inutiliter enim fidei debitoris com-
mittitur vt creditori ſoluat, vel rationem reddat, ſi ad-
miniſtrauerit, cùm iure ipſo teneatur, cumque nullum
debitoris fauorem conſiderare poſſimus, cui teſtator
nihil reliquit, quin è contrariò grauauit, & onerauit de
reddendis rationibus: tempus quod adiectum fuit, ſo-
lum fauorem hæredis, & creditoris reſpexit, non mi-
rum ſi ante tempus creditor vel curator eius nomine
agere poſſit, maximè cùm ſolutio ipſo iure debebat
ante tempus fieri; quæ deciſio nullo modo facto no-
ſtro accõmodari poteſt, cùm ſimus omninò in diuerſis
terminis, & ſi adaptaretur, quod tamẽ non eſt, ſequere-
tur, Carolum, vel eius tutorem, ſtatim à die mortis po-
tuiſſe petere, contra expreſſam mentem teſtantis. Id
ſummoperè interim notandum eſt, Papinianum reſpe-
xiſſe, quia grauatus non ſit debitor ex teſtamento, ſed
etiam ante erat debitor, & teſtamento ſecluſo ſolutio
debuit fieri ante ætatem; ideóque concludit, reſpexiſſe
fauorem creditoris, cùm ex ſe & ex natura debiti ſolu-
tio ante eam ætatem in ſe potuit fieri, quod in caſu no-
ſtro non eſt, cùm totum pendeat ex teſtamento, quod
ante id nullus ſit debitor: prætereà, in ea lege proſpi-
citur hæredi, idque benè, cùm in dubio tempus in fa-
uorem hæredis appoſitum cenſeatur, *l. cum tempus, de
reg. iuris*; in noſtro caſu conſuleretur legatario contra
hæredem.

Tertiò, ducitur coniectura in fauorem legatarij † 8
quando ſcilicet filius eſt; ſed id non obſtat, nam præ-
terquam quòd ea coniectura reprobata eſt, vt patet ex

Corn.

Corn. *in d.l.ex his verbis, in fin.* ea procedit, caſu quo vera eſſet in hærede extraneo, grauato hæreditatem reſtituere filio, & ita loquitur Alberic. *in l. Seius Saturninus, ff. ad Senatuſconſ. Trebell.* & Ripa *in l. in fideicommiſſariam, num. 8. eod. tit.* At nos loquimur de filio hæſede inſtituto, rogato legatum præſtare alteri filio, & ſic ceſſat coniectura cùm grauatus, filioa ſit, & prætetea hæres, cui in dubio conſulere videtur teſtator, *l. qui in diem, de ſolut. & d. l. cum tempus, de reg. iur.* & ſic duo vincula adſint præter alias coniecturas.

Quod 4. loco proponitur, quia legatum eſſet contra ius ex *l. ſcimus, Cod. de inoff. teſtament.* iam ſuprà ſatisfactum ſit in primo dubio.

9 Quod poſtremo loco dicitur †, hæredẽ eſſe nudum miniſtrum; certè id eſt de quo quærimus, & id præciſè negamus, & *in l. Seius Saturninus*, conſtabat teſtatorem hæredem fiduciarium feciſſe extraneum quendam amicum ſuum, vt filio hæreditatem reſtitueret.

Ex his ſatis patet, §. *Pegaſus*, nihil obſtare; ſed vt omnem obicem tollamus, vni ex noſtris rationibus, ex verbis teſtamenti depromptæ, nititur reſpondere eruditiſſimus meus coarbiter, ſcilicet ei, quæ ex alimentorum legato deſumpta eſt. Et primùm ait, alimenta

10 diminuere quidem fructus; ſed non † propterea minus quod ſupereſt ex fructibus deberi, allegat *l. 4. de aliment. leg.* ſed, pace ſua, dixerim, nihil facit ad rem, in ea prædia libertis ſimpliciter fuerunt legata & purè, non ſub conditione, vel etiam in diem, adiicitus cauſa legato, vt ſcilicet ex iis alantur liberti: Quæritur an vſusfructus, vel proprietas, cenſeatur legatus: Item, an quod excederet alimenta debeatur libertis? Et reſpondetur, proprietatem legatam eſſe, omnéſque fructus deberi, qui caſus nihil habet commune cum noſtro, in quo legatum principale eſt factum in diem, & legatum alimentorum eſt diſtinctum & ſeparatum à legato fundorum & quantitatis, ita vt omnino ceſſet ratio illius legis, in qua quia proprietas purè legata erat, & ſic cum fructibus, alimentorum autem fiebat mentio, rationem reddendo cur legatum erat factum, non mirum ſi eorum non habeatur ratio, & omnes fructus debeantur. Plus dico, ex eo quòd legatum alimentorum eſt diſtinctum & ſeparatum ab alio legato, in noſtro caſu ſi fructus legati principalis deberentur, ſequeretur & fructus integros & alimenta deberi, abſque eo quòd alimenta fructus diminuerent. Nec obſtaret illa *l. 4.* quia in ea nominatim fuerat dictum, vt ex fructibus alimenta præſtarentur, nec erat legatum alimentorum ſeparatum à legato rei cum fructibus; ſed ſolum explicabat & declarabat legatum. Dicere autem, alimenta & fructus deberi, eſſet periniquum, quia duplici onere grauaretur contra claram mentem teſtatoris. Et cùm in hac cauſa magnificus D. Ægidius Benedictus & ego arbitri, & compromiſſarij aſſumpti, diſſentientis primùm opinionis fuiſſemus; Tandem, tertio aſſumpto in arbitrum, omnes fuimus eiuſdem ſententiæ, & in fauorem hæredis, fructus ſcilicet non deberi, pronuntiauimus, ſententiáque ſeu laudum effectum habuit.

CONSILIVM XXXIII.

ARGVMENTVM.

AN, & quando matrimonium inter puberem & impuberem ſubſiſtat. An hodie matrimonia præſumpta ſint ſublata.

SVMMARIVM.

1 *Ut matrimonium in fœmina ante 12. an. conſiſtere poſſit, duo copulatiuè requiruntur, proximitas pubertatis, & quòd malitia ſuppleat ætatem.*

2 *Quæ malitia ante 12. an. non præſumitur, ſed debet probari.*

3 *Sponſalia per verba de præſenti inter impuberes, vel puberem & impuberem, reſoluuntur in ſponſalia de futuro.*

4 *Quæ nec ſola pubertate adueniente conualeſcunt.*

5 *Adeò vt in illis impedimentum publicæ honeſtatis, vltra primum gradum, per Concilium Tridentinum ſublatum ſit.*

6 *Sponſalia inter impuberes, vel puberem & impuberem, pubertate adueniente, de iure communi non tranſeunt in matrimonium per oſcula, munera, & alia huiuſmodi; ſed ſolum per copulam, vel ſolennem traductionem ad domum, vel quid æquipollens.*

7 *Conſtitutio regia circa præſentiam proprij Parochi & teſtium, pro validitate matrimonij, conformis eſt Concilio Tridentino.*

8 *Matrimonium, ſine publicatione vel diſpoſitione bannorum factum, valet.*

9 *Per S. Concilium Tridentinum omnia præſumpta matrimonia ſublata ſunt, adeò vt ſponſalia de futuro per copulam, non tranſeant in matrimonium, & ſic abrogatum eſt* cap. 15. qui fidem, de ſponſal.

10 *Qui ſponſalia de futuro, præſertim iurata, contraxit, debet cogi ad ſeruandam fidem.*

11 *Hoc tamen præciſè, ſed moderata debet eſſe coactio, ita ſi induratus ſit animus recuſantis, debeat illi permitti cum alia contrahere.*

12 *Idque longè certius, ſi adſit cauſa, nempè odium ex lite ortum.*

APpellatum fuit, vt accepi, à ſententia per Reuerendiſſ. Epiſcopum Aptenſem lata, de voto quinque Doctorum, inter quos ego vnus eram, in cauſa matrimoniali, in fauorem domini Stephani Guaymar, contra Iaumetam Audibertam, filiam naturalem & legitimam honorabilis viri Honorati Audiberti ciuitatis Aquenſis, per quam permiſſum erat D. Guaymar nubere cum qua voluerit in facie Sanctæ Matris Eccleſiæ & non eſſe cogendum præciſè dictam Iaumetam ducere. Et appellatio introducta fuit per commiſſionem ab Illuſtriſſ. Legato Auenionen. emanatam coram Reuerendiſſ. Epiſcopo Foroiulienſi, ſeu eius Vicario in prouincia Prouinciæ. Agitur de infirmanda ſententia d. Domini Epiſcopi Aptenſis; & eam eſſe confirmandam, pronuntiandúmque eſſe, benè iudicatum, malè appellatum, à domino iudice immediato à quo, ex ſequentibus apparebit, ſi prius præſuppoſuerimus dictam Iaumetam tempore ſponſaliorum habuiſſe tantum nouem annos, duos menſes, vnum & viginti dies, & ſic non pubertati proximam; quamuis ſi pubertati proxima fuiſſet, idem reſpondendum eſſet: † copulatiuè enim & proximitas pubertatis, & 1

malitia ætatis requiruntur, *cap.1.§.de deſponſat. impub.*
2 *in 6.c.atteſtationes,cap. vltim de ſponſal.* Quæ malitia †
non præſumitur ante duodecimum annum perfectũ
in fœmina, niſi probetur, Nauarr. *in manual. cap.22.nu.*
29. & quamuis poſtea dicta Iaumeta ad pubertatem
peruenerit antequam lis inter ipſos intentata fuerit,
verum tamen eſt, in facto nullam copulam, traductionémve ad domum ſecutam fuiſſe.

3 Præſupponimus etiam, certiſſimum eſſe, in iure
ſponſalia per verba de præſenti inter impuberes, vel
inter puberem & impuberem, qualia fuerunt hæc, de
quibus agimus, reſolui in ſponſalia de futuro, iuris in-
4 terpretatione, *cap.vltim.de deſponſ.impub.* † Nec ſola
ætate pubertatis adueniente conualeſcere, *cap. vnic. §.*
1.de deſponſ impub.in 6. Nauarr. *conſil.2.tit.de deſponſ.*
5 *impub.* † adeò vt impedimentum publicæ honeſtatis
ſublatum in ſponſalibus de futuro, vltra primum gradum, per Concil. Tridentinum, & non in ſponſalibus
per verba de præſenti, cenſeatur quoque ſublatum in
ſponſalibus de præſenti inter puberem & impuberem,
Nauarr. *in manual. cap.22.num.57.*

His ſic præcognitis quæſtio in eo verſatur; An huiuſmodi ſponſalia per verba de præſenti, quæ iuris in-
6 terpretatione non ſunt niſi ſpõſalia de futuro, † tranſierint in vera ſponſalia de præſenti, pubertate adueniente, per oſcula, amplexus, munera, & literas, & cætera huiuſmodi: &, vt vno verbo dicam, an per huiuſmodi ſigna tranſierint in matrimonium. Et quicquid plures contrarium exiſtiment, in puncto iuris verior eſt ſententia, non tranſire niſi per copulam, aut per traductionem ſolemnem ad domum, aut alium modum æquipollentem, *d.cap.1.§.2.* Dictio enim, *alium*, eſt repetitiua ſimilium. Atque hanc ſentẽtiã firmat Bald. *conſil.* 100. *lib.* 3. Bertrand. *conſil.17.lib.1.prior.* & latè Couarr. *in 4. decretal. cap.4.§.2.* Per rationes quas ibi fusè proſequitur, qui omninò videndus eſt. Sed quidquid ſit de iure communi antiquo, res hodie nullam habet difficultatem, poſtquam ſubſtantia noua matrimonij validitati per Sacroſanctum Concil. Tridentinum data eſt, nempè vt præſente Parocho & duobus teſtibus fiat, alioquin irritum ſit: ſed antequam quid ex eo ſequatur, & quomodo intentio mea probetur demonſtrem, ſcrupulus imprimis remouendus eſt; nẽpè an habenda ſit ratio Concilij, cum non ſit publicatum in Gallia, & illius decreti publicatio, *in cap.1.de re-*
7 *form.ſeſſ.24.* requiratur. Habemus † conſtitutionem regiam in effectu conformem d. decreto, nempè Henrici III. editam à Blois *artic.24.& 40.anno* 1585. Cùm enim diſputaretur, an recipiendum eſſet Concilium, interim dum id reſolueretur, variæ conſtitutiones promulgatæ fuerunt, conformes decretis dict. Concilij, vt ſcilicet quæ decreta videbant, ij qui habebant curam eius rei, admodum neceſſaria, per conſtitutiones regias promulgarent. Et inter multa decreta dict. Concilij quæ in conſtitutiones relata fuerunt, hoc vnum fuit circa formam matrimonio dandam, qua non ſeruata matrimonium nullum ſit, coadiuuando legem Eccleſiaſticam, & ſic validè. Conformis eſt igitur conſtitutio decreto Concilij, & eandem pœnam nullitatis matrimonij inducit in illis verbis, *ne pourront vallablement contracter*, necnon cùm diſertè cauet vt conſtitutio ſeruetur ſub pœnis per Concilia latis.

8 Nec ſolum † conformis quinimò in aliquo ſeuerior eſt, cùm annullat matrimonia ſine bannis facta, quod tamen non facit Concilium, Ioann. à Royas *in ſua epitome de ſucceſſion.* Ioann. Gutter. *in tractat. de iuramen. confirm.1.part.cap.51.num.25.* Lopez *in pract.Canon.cap.* 73. & ita ab Illuſtriſſim. Cardinalibus interpretationi dict. Concilij præfectis decretum eſt; qua tamen in re dict. conſtitutio non eſt ſequenda, cùm ſit contra legem Eccleſiaſticam, nec Princeps ſæcularis poſſit circa validitatem, vel inualiditatem matrimonij ſtatuere contra legem Eccleſiaſticam. Quæ cùm ita ſint, ſequitur, eandem interpretationem eſſe dandam dict. conſtitutioni, quæ publicata, & in omnibus parochiis Galliæ, vſu inter Catholicos recepta fuit, quæ decreto, dict. Concilij datur, & ſi demonſtrauerimus ſponſalia, de quibus agimus, non tranſire in matrimonium poſt pubertatem per quæcunque ſigna, etiam per copulam, niſi de nouo contrahatur matrimonium expreſsè, idque propter dict. decretum Concilij: idem quoque ſtatuendum erit, exiſtente dict. conſtitutione coadiuuatrice legis Eccleſiaſticæ. Videamus igitur, an propter dict. Concilium præſumptis matrimoniis lo-
cus ſit. † Et certè omnia matrimonia præſumpta, ſunt 9
ſublata, adeò vt neque per copulam ſponſalia de futuro tranſeant in matrimonium, contra *c. is qui fidem, de ſponſal.* vt docens Nauarr. *in manual. cap. 22. num. 26. verſ. tertio per alterius, & num.28.circa fin. num. 35. num. 42. verſ. ſequitur ſecundo, c.25.num.144. & in tract. de regularib. part.4. num.76. & cap. humanæ aures, 22. quæſt.5. in quæſt. 5. num.4.* idem Nauarr. *conſil. 18. num.3. tit. de ſponſal.* Menoch. *de præſumpt. lib.3. præſumpt.2. in fin.* Maſcard. *de probatio. concluſ.*1032. *circa fin.* & ita per eoſdem Illuſtriſſ. Cardin. Congregationis interpretationis Cõcil. Tridens. ordinatum fuit, *el neid.* 45. Quare ſponſalia hæc, iuris interpretatione, nec per ſigna ſimilia, quinimò nec per copulam contra antiqui iuris diſpoſitionem potuerunt tranſire in matrimonium, & filij nati ſunt illegitimi, niſi de nouo interueniant nouus conſenſus, Parochus & teſtes, vt in propriis terminis docent idem Menoch. *dict. præſumpt. 2. lib. 3. in fin. & conſil.119.nu.57.* & Maſcard. *d. concluſ.*1032. Nauarr. *conſ.* 9. Si tamen occultum eſſet impedimentum in foro conſcientiæ, non requirerentur Parochus & teſtes ex declaratione ſummi Pontificis, ſed nouus tantum conſenſus inter ipſos deſideratur, nec ſufficerent ſigna, idem Nauarr. *conſil.14. in fin. de ſponſal. & cap.22.num. 69. in fin.* Non potuerunt igitur ſponſalia hæc, quæ iuris interpretatione ſunt de futuro, etſi per verba de præſenti fuerint contracta, non potuerunt, inquam, tranſire in matrimonium, pubertate adueniente, per oſcula, munera, & cætera ſigna, etſi alioquin ſecundum aliquorum ſententiam de iure communi potuiſſent, à quo receſſum eſt per Concilium & conſtitutionem regiam, quorum vtrique eadem interpretatio, vt diximus, danda eſt, ſed remanent in puris terminis ſponſaliorum de futuro, inde reſultat poſtremum dubium.

An cogi poſſit dictus Guaimar † ad matrimonium 10
contrahendum vi dictorum ſponſaliorum, maximè cũ agatur de contractu iurato, & cum fuerit pubes dict. Guaimas tempore quo contraxit: Verum quidem eſt cogi poſſe ad ſeruandam fidem, & ſic ad dictam Iaumetam ducendam, *c. ex literis de ſponſalib. cap. de illis 1.§. mulier, de deſponſ.impub.* & ex Concil. Lateranenſ.
ſed ea † coactio nõ debet eſſe præciſa, aut finalis, quin- 11
imò moderata, ita vt ſi iudex videat obduratum eum qui tenuit, debet permittere vt alteri nubat, minuſque malum tolerare, vt maius euitetur, cùm infelices exitus vt plurimùm huiuſmodi nuptiæ coactæ parere ſoleant. *cap. requiſiuit, de ſponſalib.* atque ita conciliatur cum *dict. cap. ex literis*, cùm alioquin ea duo capita inter ſe videantur pugnare; hancque ſolutionem & conciliationem quam ſentit gloſ. reprobata alia quam videtur approbare, ſequuntur DD. omnes, & in terminis docent Fortun. Garſ. *cap. 1. num.3. de pact. in 6.* Couarr. *in 4. decretal. 1. part. cap.4.* Scholiaſtes *ad cap.2. & cap. ex literis*, vbi etiam nouiſſimè Cuiac. *de ſponſalib.*

Menoch.

Menoch. *conſil. 386. per tot. & conſil. 786.* Greg. Tholoſ. *in partition. iur. Canon. c. 24. gloſ. 2. litera B.* & ſenet. Hippolyt. de Marſil. *ſingul.* 500. Atque ita ſæpenumerò iudicatum fuit in Curia Romana. De obduratione verò animi dict. Guaimar in actis legitimè conſtat, & de moderatis coactionibus ipſi factis, ſed vbi adeſt iuxta cauſa, propter quam non vult quis adimplere ſponſa-
12 lia, res tunc clariſſima eſt, debere ab iis liberari. † Cauſam autem legitimam DD. adnotant ex odio quod ortum eſt ratione litis, Menoch. *conſil. 69. num. 43. & ſeqq.* Ex quibus exiſtimo pronuntiandum, malè appellatum, & benè iudicatum, ſententiámque in fauorem dict. Guaimar latam confirmandam. Tandem dict. Audiberta, vel eius propinqui, accepta aliqua pecuniarum ſumma pro intereſſe quod paſſa fuerat, renunciauit dict. appellationi, & ſententiæ acquieuit.

CONSILIVM XXXIII.

ARGVMENTVM.

DE diſpoſitione inter liberos, ſiue in codicillis, ſiue aliter facta.

SVMMARIVM.

1 *An in codicillis inter liberos hæreditas dari vel adimi directò poſſit,* & num. 8. & 10.
2 *Hoc tamen certum eſt, huiuſmodi inſtitutionem in vim fideicommiſſi puri ſuſtineri.*
3 *Idque longè certius ſi in codicillis appoſita ſit clauſula,* vt valerent iure alterius cuiuſlibet voluntatis quo melius valere poſſent.
4 *Quæ procedunt, etſi nullum teſtamentum præcedat, modo conſtet teſtatorem codicillos voluiſſe facere.*
5 *Subſtitutio directa in teſtamento facta, propter clauſulam codicillarem trahitur ad fideicommiſſariam, quod tamen cum diſtinctione intelligendum eſt.*
6 *Filius in diem vel ſub conditione grauatus reſtituere hæreditatem, detrahit duas quartas, non ſi purè.*
7 *Quando inſtitutio, vel ſubſtitutio directa per clauſulam codicillarem valet in vim fideicommiſſi, purum eſt fideicommiſſum & non detrahuntur duæ quartæ.*
9 *Interpretatio* l. militis codicillus, ff. teſtam. mili.
10 *Diſpoſitio, per relationem facta, ſuſtinetur,* & num. 12.
11 *Per clauſulam codicillarem ſuſtinetur teſtamentum, in quo præteritus eſt filius iam natus.*
13 *Teſtamentum perfectum, etſi in eo liberi inſtituti ſint, per ſecundum inter liberos imperfectum, rumpitur.*
14 *Teſtamentum inter liberos imperfectum valet, etſi adſit inter eos inæqualitas.*
15 *In rei vindicatione poſt litem conteſtatam omnes fructus debentur.*
16 *Ante verò, bonæ fidei poſſeſſor induſtriales perceptos, naturales verò, ſi ſint conſumpti, ſuos facit.*
17 *In petitione verò hæreditatis, bonæ fidei poſſeſſor tenetur omnes perceptos reſtituere, etiam conſumptos, quatenus tamen quoad conſumptos, factus eſt locupletior.*
18 *Fructus præſumuntur in hæredis vſus conuerſi.*
19 *Bonæ fidei poſſeſſor in rei vindicatione non fit malæ fidei niſi per litis conteſtationem, at in petitione hæreditatis per ſolam litem motam.*

PRoponitur, nobilem Rogerium Pandranium teſtamentum ſolemne condidiſſe, anno 1584. & menſe Decembri, tandem cùm morbo laboraret, ex quo & deceſſit, codicillos confecit, ſex teſtibus rogatis adhibitis. quibus reuocauit inſtitutionem in primo teſtamento factam in fauorem Nicolai filij, & ſolum inſtituit vxorem & Antonium filium, quos etiam in primo teſtamento, cum eodem Nicolao, inſtituerat, & inuicem ſubſtituerat, pluráque alia in dictis codicillis egit, inſtituendo dictum Nicolaum necnon Petrum & Suſannam titulo particulari, Henricum alium filium prætereundo, qui tamen in teſtamento, titulo particulari inſtitutus eſt. Ex eo quæritur, an reuocatio dict. inſtitutionis Nicolai, & inſtitutio de vxore & Antonio ſolùm facta teneat, tum an dict. codicilli in vim teſtamenti ſuſtineri poſſint, aut inſtitutio in vim directæ: poſtremùm, an ſolemne primum teſtamentum per hoc imperfectum potuerit reuocari, in iis, in quibus à primo receſſum eſt.

Quoad primum, † omiſſis ſuperfluis diſputationibus, deciſioè procedendo Bart. exiſtimauit, inter liberos in codicillis hæreditatem & dari & adimi poſſe, *in l. militis codicillus, ff. de teſtam. milit.* de veritate cuius opinionis in ſecundo articulo videbimus. Sed quia multi in eo eum reprobant, inter quos Iaſ. *in l. hac conſultiſſima, §. ſi quis autem, Cod. de teſtam.* & alij, quos allegant & ſequuntur Fernand. Vaſq. *de ſucceſſ. creat. §. 25. num. 7.* & Graſſ. *in §. codicillus. num. 13. & ſeqq.* quia hæreditas codicillis, neque dari, neque adimi poſſit, *l. 2. Cod. de codicil. l. hæreditas. Cod. quib. vt indign.* † ideò in omnem euentum hoc certum eſt, huiuſmodi inſtitutionem valere in vim fideicommiſſi puri, *l. Scæuola. ad Trebell. l. cùm quis decedens, §. Scium de leg. 3.* Idque etſi teſtamentum præcedat, & in codicillis verbis directis vtatur, vt in noſtro caſu, idè Bart. *in l. 1. §. poſt. de iure codic. & in l. hac conſultiſſima. §. ſi quis autẽ, C. de teſtam.* Dec. *conſil. 361. num. 4. in fin.* Bertrand. *conſil. 201. num. 3. volum. 2. prior.* Alexand. *conſil. 194. volum. 7.* vbi communem refert, & ibi Apoſtill. ſequitur Pariſ. *conſil. 41. num. 52. volum. 2.* Idem *conſil. 91. num. 25. eodem lib. 2.* idem *conſil. 25. num. 5. vol. 3.* vbi id multò magis procedere † contendit ſi appoſita ſit clauſula in codicillis, *vt valerent iure cuiuſlibet alterius voluntatis, quo melius valere poſſent*, quæ in noſtro caſu adeſt, Imol *in l. 1. de iniuſt. rupt.* Alexand *l. 2. num. 5. Cod. de codicil.* & loquuntur DD. tã in ſubſtitutione directa, quàm in ademptione ab vno imprimis inſtituto in totum alterius inſtitutione, & ab ea ſo iudicando non eſſe recedendum contendunt; & nouiſſimè Fernand Vaſq. *de ſucceſſ. creat. §. 25. num 19.* idem Vaſq. *de ſucceſſ. progreſſ. lib. 3. §. 30. num. 35.* Graſſ. *§. codicillus num. 17.* † Et hæc procedunt etiamſi nullum teſtamentum præcedat, modò conſtet teſtatorem voluiſſe codicillos facere, Vaſq. *d. lib. 3. de ſucceſſ. progreſſ. §. 30. num. 48.* & Graſſ. vbi ſuprà, quæ eo magis militant in noſtro caſu, quòd non tam adempta, quàm diminuta eſt inſtitutio dict. Nicolai, qui in re particulari inſtitutus eſt, in fauorem ſcil. ſenioris dict. Nicolao, cui ſeniori Antonio ſcil. voluit conſulere teſtator. Quæ corroborantur ex eo quòd ſi ſubſtitutio directa in teſtamento facta †, trahitur ad fideicommiſſariam, propter 5

clauſulam codicillarem in eo appoſitam, Sfort, Odo
in tract. de compend. 5 part. pag. 138. Menoch. *de præſum-
ptionib. lib. 4 præſumpt. 60. nu. 71. cum ſeqq.* poſt Cephal.
conſil. 420. nu. 40. & alios; Multò magis hoc dicendum
erit ſi in ipſis codicillis facta fuerit inſtitutio vel ſub-
ſtitutio directa, vt hîc, quo caſu etſi cùm agitur de te-
ſtamento in quo eſt appoſita clauſula codicillaris, ſint
qui diſſentiant, & opus ſit diſtinctione vt concilientur,
de qua per eundem Menoch. *vbi ſup. num. 83.* Tamen
vbi agitur de ipſiſmet codicillis, nemo eſt qui contra-
dicat, vt per eundem Menoch. *num. 72.* Nec mirum,
nam ſi de teſtamento agatur, & clauſula codicillaris
ipſi ſubſtitutioni directè ſubiiciatur, nullum dubium
eſt quin valeat in vim fideicommiſſi, Gallian. *in l. centu-
rio, num. 65. de vulg.* Crauet. *conſil. 22. num. 8* Emanuel à
Coſt. *in cap. ſi pater, verb. obliqua. num. 20. de teſtam. in 6.*
Menoch. *lib. 4. præſumpt. 66. num. 11.* ita vt ex his, quoad
primum caput, intrepidè & certò concluditur, adem-
ptionem inſtitutionis in perſona vnius ex hæredibus
inſtitutis in primo teſtamento, & inſtitutionem tota-
lem integræ hæreditatis in perſona duorum aliorum
cohæredum in codicillis factam, valere in vim puri fi-
6 deicommiſſi, † nec prætendere poteſt dictus Nicolaus
ſe velle detrahere duas quartas, legitimam & Trebel-
lianicam, quas alioquin filius primi gradus, ex Cano-
niſtarum ſententia vſu recepta, poteſt detrahere, *dict.
cap. ſi pater, de teſtam. in 6. & cap. Raynutius eod.* id enim
procedit in eo qui in diem, vel ſub conditione graua-
tus eſt, non autẽ in eo qui purè, vt DD. omnes animad-
7 uertunt *in dict. cap. ſi pater*, nemine diſcrepante. † Et
in terminis, quando per clauſulam codicillarem, mul-
to magis per codicillos inſtitutio, vel ſubſtitutio dire-
cta valet in vim fideicommiſſi, cenſeri purè & non in
diem, vel ſub conditione grauatum, & legitimam tan-
tum non Trebellianicam detrahere poſſe docent,
Bart. & Bald *in l. Papinianus. § meminiſſ. ff. de inoff. te-
ſtam.* & eſt magis communis ſententia vt Alexand. te-
ſtatur *conſil. 26. num. 12. volum. 1.* Mantic. multos referens
de coniect. vltim. volunt. lib. 7. tit. 12. num. 27. legitimam
autem habet in re quæ ipſi tit. inſtitutionis legata fuit.
Sed videamus (& ſic ſecundum caput diſcutimus)
8 an † etiam iure directo poſſit valere inſtitutio in co-
dicillis facta, & inſequendo opinionem Bart. *in dict. l.
militis codicillis*, dicimus valere. Nec valet reſponſio
data contra Bart. etſi enim in exorbitantibus non de-
beat fieri extenſio, nihilominus vbi maior eſt fauor, &
ratio, non prohibetur fieri, quæ abſque dubio verſatur
in teſtamento inter liberos, ſi ſolemnitatem & rogi-
tum teſtium inſpiciamus, vt docet idem Vaſq. *de ſuc-
ceſſ. creat. § 25. num. 7.* Et quamuis ſint aliqua diſcrimi-
na inter teſtamentum militis, & teſtamentum inter li-
beros, ea tamen nihil ad rem faciunt, cùm in ſolemni-
tate, quæ ſola inſpicienda eſt, quoad validitatem dire-
ctæ inſtitutionis, quandóque minor requiratur in pa-
9 tre teſtãte quàm in milite †: & certè ſi Pauli iuriſcon-
ſulti mens, ex cuius *lib. 6. quæſt. ea l. militis codicillis* ex-
cepta eſt, perpendatur, nihil aliud Paulus conſidera-
uit, quàm, militem codicillos faciendo, talem feciſſe
voluntatem, quæ in vim teſtamenti valere potuerat,
ſi voluiſſet, imò minor numerus teſtium requirebatur
in teſtamento quod condere potuiſſet, quàm in dictis
codicillis; non mirum ſi directa inſtitutio in codicillis
facta ſuſtineatur. Idem igitur, & multo fortiùs, dicen-
dum eſt in codicillis inter liberos: nam omninò ſi vo-
luiſſet, vt teſtamentum valuiſſet, non mirum ſi directa
ſubſtitutio in eis facta debeat ſuſtineri: multò fortiùs
dixi, quia in teſtamento inter liberos, ſicut & in codi-
cillis omnium rogitus teſtium non requiritur, qui ta-
men deſideratur in teſtamento militis. Quod verò op-
ponitur, teſtatorem voluiſſe facere codicillos, volue-
rat & quoque miles *in dict. l. militis*, & tamen valet in-
ſtitutio directa & præterea ſatis ad id reſpondet Bart.
ibid. Nec dicendum eſt, Bart. ſolùm cenſuiſſe id proce-
dere quando extraneus in teſtamento eſt inſtitutus vel
ſubſtitutus directò, & filius in codicillis: thema qui-
dem Bart huiuſmodi fuit, ſed ratio quam affert gene-
ralis eſt, & nititur priuilegio patris, qui ſine ſolemnita-
te teſtari poteſt, & id Bart. *in l. hac conſultiſſima § fin. C.
de teſtam.* † Atque Bart. ſententiam ſequuntur Paul. 10
Caſtren. *in l. filij patris, in fin. cap. famil. erciſcund.* Dec.
conſil. 364. num. 4. in fin. Alexand. *in l. ſi quis autem, num.
7.* & ibi Fulgoſ. Corn. & Moder. *cap. de teſtam.* idem
Alexand. *conſil. 146. num. 10. lib. 2.* Rub. Alex. *conſil. 164.
num. 4.* qui magis communem aſſerit pro Bart. Guilliel.
Benedict. *in cap. Raynutius, verb. teſtamentum tertio, nu.
56.* vbi poſt Salicet. *in l. 2. c. de codicill.* Angel *in dict. § ſi
quis autem.* & Alexand. *ibid.* Iaſ. & Bald. ſibi contrarios
(ij enim cum Romano contra Bart. tenuerunt alibi;)
magis communem aſſerit idem Bened *in verb. adijciens
vt Altereca, num. 5.* vbi etiam nominatim dicit, nullam
quartam debere detrahi. Quibus in locis DD. dicunt,
etiamſi teſtator nominauerit codicillos, cùm tamen
verbo, *inſtitutionis*, vſus ſit, huiuſmodi codicilli vale-
bunt in vim teſtamenti, aut ſi maneant codicilli, valere
tamen inſtitutionem directã priuilegio paterno. Quod
ſi aliqua forſan ſupereſſet difficultas propter DD. con-
trarium ſentientes, etſi reuera opinio Bart. in puncto
iuris verior ſit, & magis communis, in noſtro caſu res
clara eſt, cum in codicillis clauſulam appoſuerit, vt va-
leat omni meliori modo, quo poſſunt de iure valere.
At codicilli poſteriores potuerunt valere iure teſta-
menti cùm maior interuenerit ſolemnitas, quàm re-
quiratur in teſtamento inter liberos, adfuerunt enim
ſex teſtes iique rogati, cum tantum duo, iique non ro-
gati ſuffeciſſent, valebunt igitur in vim teſtamenti.
Primum autem teſtamentum, quia non poteſt valere
in vim teſtamenti, ſi codicilli valeant in vim teſtamẽ-
ti, quia nemo poteſt decedere cùm duobus teſtamen-
tis, valebit in vim codicillorum. Codicilli enim & an-
te & poſt teſtamentum fieri poſſunt, *§ non tantum, inſt.
de codicil.* ſiue igitur dicas hos codicillos in vim teſta-
menti valere, ſiue in vim codicillorum, vtroque ca-
ſu ademtio & inſtitutio ſuſtinebuntur directo. Pri-
mo quidem caſu abſque dubio, ſi enim codicilli con-
uertantur in teſtamentum, certum eſt inſtitutionem
directam fieri potuiſſe. Secundo verò caſu, inſtitutio
valet ratione priuilegij conceſſi patri exemplo militis,
qui pater potuit cum minori numero teſtium filium
inſtituere, multò magis igitur in codicillis.

Sed quædam dubia, quæ ex his oriuntur remouen-
da ſunt. Primùm, ſi hi codicilli, non vt codicilli, ſed vt
teſtamentum valeant, quomodo poterit eſſe vt duo ſi-
mul valeant teſtamenta? Reſpondetur, vnicum fore
teſtamentum, hoc poſtremum ſcilicet: primum autem
vel tanquam codicillus valebit, vel vt portio poſterio-
ris teſtamenti, in iis, in quibus non eſt illi per hoc ſe-
cundum derogatum, per relationem ſcilicet factam ad
primum teſtamentum ex voluntate teſtantis, quod iu-
re poſſe fieri receptum eſt, Alexand. *conſil. 177. num 6.
lib. 2.* Bellon. *conſil. 85 num. 11.* Patiſ. *conſil. 19. lib. 3. num. 5.*
Natt. *in repet. Authen. quod ſine, num. 26. Cod. de teſtam.*
Clar. *in § teſtamentum, quæſt. 4. num. 3. & quæſt. 36.
num. 2.*

Deinde, quomodo poterunt ſuſtineri hi codicilli in
vim teſtamenti, cum Henricus filius teſtatoris in illis
ſit præteritus, & ſic præteritione nullum erit teſtamen-
tum? Reſpondetur, † clauſulam codicillarem in teſta- 11
mento, & multò magis codicillos, qui valent in vim
teſtamenti,

teſtamenti, operari vt non obſtante præteritione filij iam nati, ſuſtineatur voluntas teſtatoris, Bart. *in Authent. ex cauſa, Cod. de lib. præter. & in l. 1. num. 9. ff. de iure codicill.* Caſtren. Alex. Iaſ. & alij, de quibus per Gabriel. *commun. concluſ. tit. de clauſulis concl. 7.* Clar. §. *teſtamentum, quæſt. 46.* latiſſimè Menoch. *lib. 4. præſump. 32. per tot.* Sed huiuſmodi reſponſio vt vera eſt, ita ea nihil aliud concludit quàm præteritum cenſeri grauatum de reſtituendo hæreditatem ſeu portionem ſuam hæredibus ſcriptis in voluntate, in qua præteriti ſunt, legitima tamen tantum retenta & non Trebellianica, vt per Menoch. *dict. præſumpt. 32. in princip.* Sed non ſequitur, hæredes ſcriptos in omnibus directò vocari: Aliter igitur & ſecundò reſpondendum eſt, quòd cùm d. Henricus fuerit inſtitutus in primo, quod non eſt reuocatum, niſi in iis, in quibus nominatim ab eo diſceſſum eſt per ſecundum, cætera autem firma manent; ſecundum abſque dubio directò ſuſtinetur per relationem, quæ fit ad primum, quoad inſtitutionem parti-
12 cularem vnius ex filiis, † teſtamentum enim etiam nũcupatiuum valere, etſi quoad inſtitutionem hæredis vniuerſalis quod magis eſt, relatio fiat ad aliam ſcripturam vel ſcedulam communiter receptum eſt, Clar. *dict. quæſt. 4. & quæſt. 36.*

Aliud etiam dubium moueri poteſt, quòd ſi dicamus codicillos tanquam teſtamentum valere, ſequeretur matris portionem non potuiſſe augeri, cùm teſtamentum imperfectum inter liberos valeat quidem quoad inſtitutionem liberorum, vel ea, quæ ipſis relinquuntur; ſed extraneæ perſonæ, qualis eſt mater, ex eo nihil capere poſſunt, *d. l. hac conſultiſſima §. ex imperfecto*, vbi omnes DD. Et certè hoc verum eſt, & ſic melius eſt matri vt hæc vltima voluntas non valeat in vim teſtamenti, ſed in vim codicillorum, & vt inſtitutio de ipſius perſona facta in vim fideicommiſſi ſuſtineatur, iuxta ea quæ in primo articulo reſoluta ſunt, potuiſſet illius inſtitutio directò ſuſtineri quoad portionem in primo teſtamento relictam, quia codicillis directò hæreditas confirmari poteſt, ſed augeri directò non potuit.

Tertius articulus eſt, an hæc poſterior voluntas imperfecta, potuerit euertere primam voluntatem perfectam & ſolemnem. Qua in re ſi quidem poſterior voluntas ſuſtineatur vt codicilli & inſtitutio in eis facta in vim fideicommiſſi, res expedita eſt, & non habet difficultatem, certum enim eſt codicillis hæreditatem alteri in teſtamento relictam directò, per fideicommiſſum relinqui poſſe: ſed difficultas eſt, ſi velimus eam vltimam voluntatem ſuſtineri in vim teſtamenti. Et hoc caſu dicendum eſt, cùm agamus de teſtaméto inter liberos, certius eſſe etiamſi duo tantum teſtes interueniſſent, poſteriore huiuſmodi teſtamento, prius, etſi ſeptem teſtibus confectum, rumpi, quamuis etiam in eo primo iidem liberi eſſent inſtituti. Ita docet Caſtrenſ. *conſil. 327. lib. 1.* & Alexand. *conſil. 146. lib. 2.* Iaſon *conſil. 223. lib. 2.* Dec. *in l. nihil tam naturale, de reg. iur.* Natt. *in ſchol. ad dict. conſil.* Alexand. 146. Boſſ. *in tit. de falſ. num. 48.* Roman. *conſil. 316.* & poſt hos duos Raueſcala *in ſchol. ad dict. conſil. 146.* *Alexand.* quod enim *in dict. §. ſi quis autem*, deſiderat, vt in primo teſtamento extranei ſint ſcripti, hoc procedit ſi agatur de venientibus ab inteſtato aliis quàm liberis, neque enim requirerentur quinque teſtes, ſi de liberis intellexiſſet, vt proinde ſi liberi fuerint ſcripti in ſecundo, etſi duo
tantum teſtes adfuerint †, rumpitur prius teſtamen- 13
tum perfectum, nulla diſtinctione facta, an extranei an liberi inſtituti fuerint. Hoc poſtremo loco adiungendum eſt, quòd ſi quis mihi opponat de inæqualitate liberorum, hoc nihil eſt, nam teſtamentum inter li-
beros imperfectum † valet etiamſi detur inæqualitas, 14
eáque maxima, Socin. iun. *conſil. 189. num. 87. lib. 2.* Natt. *in repet. dict. §. ex imperfecto, quæſt. 11. num. 63.* Couarr. *in cap. Raynutius, §. 1. num. 3.* Emanuel à Coſta *cap. ſi pater, verb. in ſuo teſtamento, num. 2. de teſtam.*

Cùm itaque ex his conſtet, Antonij inſtitutionem vel iure directo vel iure obliquo, matris autem obliquo ſuſtinendam, eam verò, quæ Nicolao facta erat in primo teſtamento, legitimè reuocatam, quæri poteſt quid ſtatuendum ſit de fructibus per dictum Nicolaum vi dict. primæ inſtitutionis percepta, vltra eos qui ſibi pro portione legitimæ, vel legati competunt. Et hîc non rei vindicatione, ſed hæreditatis petitione
agitur, ideóque cùm de † fructibus ante litem conte- 15
ſtatam (poſt eam enim, etiam in rei vind. nulla diſtinctione bonæ fidei, vel malæ fidei poſſeſſoris facta, ad fructus tam naturales, quàm induſtriales tenetur reus, *l. certum, Cod. de rei vindic.*) quæratur, non fiet diſtinctio cum de bonæ fidei poſſeſſore diſſeritur, an fructus
extent, necne, ita vt † naturales conſumptos ſuos fa- 16
ciat, artificiales verò omnes modò perceptos lucretur, *l. 27. de vſufruct. l. 44. de rei vindic. l. 48. de acquir. rer. domin.* Sed vniuerſaliter reſpondendum eſt, omnes fructus venire in petitionem hæreditatis, & augere eam, ita vt non officio iudicis, ſed iure actionis petantur, *l. item veniunt, §. fructus, l. ancillarum 9. fin. l. mercedes, ff. de petit. hæredit. l. 2. Cod. eod.* nullúmque eſt diſcrimen
bonæ fidei vel malæ fidei poſſeſſoris † niſi quòd hic 17
ad percipiendos etiam, ille ad perceptos tantùm tenetur, & ſi ſint conſumpti quatenus eſt factus locupletior: Nam ſi perdiderit, & non in ſuos vſus conuerterit, non tenetur: ſe verò perdidiſſe ſibi, non hæredi,
contrarium incumbit onus probandi: Præſumuntur † 18
enim fructus in ſuos vſus conuerſi, & non deperditi, niſi probetur, *l. ſed etſi lege, §. conſuluit, ff. de petit. hæredit. l. 2. ibi DD. Cod. eod.* in alio etiam eſt diſcrimen in-
ter ſingulare & vniuerſale iudicium, quod † vt bonæ 19
fidei poſſeſſor, fiat malæ fidei, requiritur litis conteſtatio in rei vindicatione, ſed in petitione hæreditatis ſufficit motam eſſe controuerſiam, *dict. l. ſed etſi, §. ante litem, ff. de petit. hæred.* ex quibus concluditur in fauorem dict. Antonij & matris contra dict. Nicolaum cum reſtitutione fructuum. Et iuxta ſuperiorem concluſionem Antonius cum matre hæreditatem obtinuerunt, remiſſis fructibus à Nicolao perceptis, quia omnes erant conſumpti in oneribus hæreditarijs ſuſtinendis, nec ex his fuerat facta locupletior.

CONSILIVM XXXIV.

ARGVMENTVM.

PRæſcriptio centenaria an excludat fideicommiſſarium.

SVMMARIVM.

1 *Præſcriptio ordinaria, & non longiſſimi temporis, 30. vel 40. annorum, excluditur in re ſubiecta fideicommiſſo vel alienari prohibita per* l. fin. §. ſed quia C.comm.de leg.

2 *Quod etiam habet locum in rebus maioratus, & perpetuo fideicommiſſo ſubiectis.*

3 *Quod in puncto iuris procedit, vt longiſſima præſcriptio cœpta & perfecta, contra eum qui agere poterat, noceat ſucceſſori.*

4 *Communis tamen eſt in contrarium, à qua difficillimè in iudicando recederetur,*

5 *Centenaria tamen præſcriptio nocet ſucceſſori.*

6 *Aduerſus præſcriptionem centenariam non datur restitutio ex capite ignorantiæ.*

PRoponitnr in facto, N. rem fideicommiſſo ſubie-
ctam alienaſſe in P. cúmque P. eiúſque ſucceſſo-
res ſpacio centum & vltra annorum eam poſſediſſe,
tandem apertum fuit fideicommiſſum in perſona F.
quæritur an poſſeſſores dict. rei poſſint ſe tueri præ-
ſcriptione cētenaria aduerſus, d. P. fideicommiſſariam.
1 Et certè † vera eſt ſententia Paoli *in l. fin. §. ſed quia
colum. 1. & 3. Cod. commun. de legat.* in re ſubiecta reſti-
tutioni, alienarique prohibita, non excludi per eum
text. præſcriptionem longiſſimi temporis, ſed tantùm
longi, & ſic ordinariam: & ita Iaſ. ibi *& in conſil. 57. col.
penult. lib. 1.* & eſt recepta opinio ſecundùm Corn. *conſ.
217. lib. 1. & conſil. 294. ad fin. lib. 3.* Bald. *de præſcript. 5.
part. quæſt. 4. num. 4. verſic. ſed Paulus*, Anton. Gomez.
l. Tauri 40. *num.* 90. Grat. *conſil. 21. num. 36. lib.* 2. Rip. *in
§. Dius num.* 113. Crot. *num.* 140. Loaz. *num.* 191. Alciat. *nu.*
47. Cornel. *conſil. 38. num. 10. lib.* 1. & gloſſ. *conſuetud. ca-
2 tholo. pag.* 240. *colum.* 2. † Quod etiam habet locum in
bonis maioratus vt vocant, vel ſimilibus, perpetuò fa-
miliæ relictis. Socin. *conſil. 47. num. 16. lib.* 3. Tiraquel. *de
primogeniis quæſt.* 30. adeò vt aliqui titulum non re-
quirant. Atque hæc ſententia non ſolùm procedit, ſi
præſcriptio cœpta & perfecta fuerit contra eum qui
vel ex fideicommiſſo, vel ex maioratu vocatus erat, &
agere poterat, ſed etiam vt ſi contra eum cœpta & per-
fecta fuerit, contra ſucceſſorem, noceat tamen ſucceſ-
3 ſori etiam nondum nato. † Qua tamen in re ſuprà no-
minati repugnant, ſi agatur tantùm de præſcriptione
longiſſimi temporis, etſi tenera certius ſit vt noceat
dict. ſucceſſori, nam text. *in l. 1. de ann. except.* in quo
potiſſimùm ſe fundant, & aliis ſimilibus, quibus pro-
batur impedito agere, & ante natam ei actionem, non
currere præſcriptionem; reſpondetur, procedere, quan-
do in initio ipſius præſcriptionis datur tale obſtacu-
lum, prout in filio rei domino agere non valente, vel
in muliere conſtante matrimonio, *l. in rebus, §. omnes
Cod. de iur. dot.* & aliis ſimilibus: & vbi lex reſiſtit initio,
magis impeditur effectus, *l.* 1. & ibi Bart. *num. 11. de reg.
Catonia.* At in rebus maioratus vel ſubiectis fideicom-
miſſo præſens poſſeſſor cenſetur dominus, Ari. Pinell.
in dict. l. 1. 2. part. num. 5. & alias reſpondetur per eundem
Ari. *in Authent. niſi triceennale, num. 56. Cod. de bon. ma-
tern.* Quæ ſententia euidenti ratione probatur, quia
aliàs reſultat magnum abſurdum, concedunt enim
DD. vt præſcriptio effectum habeat contra præſentem
poſſeſſorem, non contra ſucceſſorem, eſſet enim diui-
dere effectum præſcriptionis contra *l. eum qui ædes, ff.
de vſucap.* facit, quia conceſſa & permiſſa vſucapione
contra poſſeſſorem præſcribentem efficit dominum
rei. At dominium ſemel iure quæſitum, non poteſt ſine
facto partis auferri, *l. id quod noſtrum, de reg. iur. l. ſi quis
§. differentia ff. de acquir. poſſeſſ.* nec videtur iuriſpruden-
tiæ conſentaneum, præſcribenti concedere dominium
ſtatim ei aufferendum, *l. fin. §. fin. Cod. de bon. quæ liber.* † 4
Sed vtcumque ea ſententia vera ſit in iure, quia tamen
difficilè eſſet pro ea obtinere, ſi ageretur ſolùm de præ-
ſcriptione triginta vel quadraginta anoorum, cum
quoad eam communis ſit in contrarium; certè in caſu
in quo verſamur ſumus in claris, verior enim & magis
communis ſententia eſt, † centenariam præſcriptio- 5
nem, maximè titulo vero exiſtente, nocere quibuſ-
cunque deſcendentibus, etiam nondum natis. Ad
quod ſufficit allegare Menoch. *conſil. 702. num. 102.
cum ſeqq.* qui variis authoritatibus & rationibus hanc
ſententiam confirmat, & omnibus, quæ in contrarium
faciunt, reſpondet; ad quem te remitto, ne eius verba
tranſcribere videar; quibus poteſt addi Modern. Pa-
riſ. *conſ.* 26. † Nec recurrendum eſt ad reſtitutionis bene- 6
ficium, aſſerendo id competere ex capite ignorantiæ.
Nam, vt omittam quæſtionem illam, an aduerſus præ-
ſcriptionem quadraginta annorum detur, planè in
præſcriptione centenaria, verior & magis communis
eſt ſententia, eam reſtitutionem non dari, Arius Pi-
nell. *in dict. Authen. niſi tricennale, num. 58. Cod. de bon.
mater.*

CONSILIVM XXXV.

ARGVMENTVM.

SPonſalia per verba de præſenti, inter puberem & impuberem, valent ſolùm in vim ſponſaliorum de futuro.

SVMMARIVM.

1 *Sponſalia per verba de præſenti, inter puberem & impuberē, valent ſolùm in vim ſponſaliorum de futuro.*

2 *Nec ſola pubertate adueniente conualeſcunt.*

3 *In quibus propterea impedimentum publicæ honeſtatis, vltra primum gradum, cenſetur ſublatum.*

4 *Omnia matrimonia præſumpta, etiam ex* cap. 15. qui fidem

fidem de ſpunſal. *hodie per Concilium Tridentinum ſunt ſublata.*

5 *Sponſalia, inter puberem & impuberem, per nixum ſolum & conatum copulæ, non tranſeunt in matrimonium* & num. 7.

6 *In exorbitantibus vel præſumptionibus non fit extenſio.*

8 *Matrimonium cum minore 12. annis conſiſtere poteſt, ſi malitia ſuppleat ætatem.*

9 *Quæ tamen ante 12. annum non præſumitur, niſi probetur.*

10 *Vt affinitas contrahatur & matrimonium conſummetur, ſufficit ſi ſeminetur ad os, datis tamen habilibus.*

11 *Duobus concurrentibus, quod mulier ſit proxima pubertati, & realiter deflorata, præſumitur viripotens.*

12 *In vtroque, tam maſculo, quàm fœmina, requiruntur indicium & potentia vt ante an. 14. & 12. ſit matrimonium.*

13 *Motus, ardor & quod ſit vrſiceps, non ſufficiunt ad probandum quod aliqua ſit viripotens ante 12.*

14 *Ex nixu in proxima pubertate, & conſenſu de præſenti ſecuto, præſumitur potentia.*

15 *Quod tamen intelligendum eſt, ſi ad ſummum ſex menſes tantum a pubertate deſint.*

EXactè perpédi factũ mihi propoſitum & ſingulas circũſtantias ei inhærentes, eo maximè quòd tota res hæc in foro conſcientiæ verſetur. Sed tandẽ in eam iui ſententiam, nullũ hîc matrimoniũ vel conſummatum vel ratũ adeſſe. Cùm n. proponantur primũ ſpõſalia per verba de futuro, poſteà per verba de præſẽti, inter puberẽ quindecim ſc annos natũ, & impuberem vndecimũ, nõ tamen omnino expletũ, agentẽ, occultè & inter ipſos tãtũ cõtracta, ea quãuis verbis matrimoniũ denotẽt, impediẽte tamen ætatis defectu ſolo (etiã nõ habita ratione defectus Parochi proprij, & teſtiũ, qui hodie ad validitatẽ matrimonij per Conc. Trid. & Cõſtitutionẽ Regiã ei cõformẽ, neceſſariò interuenire
1 debent) † conſenſus in his adhibitus legitimus ad matrimoniũ nõ cenſetur; ſed ſolũ cõtrahuntur ſpõſalia de futuro, iuris interpretatione, *c. vltimo, de deſponſ. impub.* Couarr. *in 4. decret. 1. part cap. 3.* nec vlla fit diſtinctio, an ſint proximi pubertatis necne, *c. atteſtationes & d. cap.*
2 *vlt. de deſponſat. impub. ca. vn. eod. in 6.* † Nec ſola ætatẽ pubertatis adueniẽte cõualeſcunt, *l. vnic. §. 1. de deſponſ. impub. in 6.* Idẽ Couarr. *ead. 1. part. c. 4. §. 2.* Nauarr. *cõſ.*
3 *2. tit. de deſponſat. impub.* † Adeò vt impedimentũ publicæ honeſtatis ſublatũ per Conc. Trid. in ſpõſalib. de futuro vltra primũ gradũ, & non in ſpõſalib. per verba de præſenti, cenſeatur quoq; ſublatum in ſpõſalib. de præſenti inter puberẽ & impuberẽ, Nauarr. *in manu. ca. 22. nu. 57.* ſed an per nixum copulæ, qui inter eos adfuit, ea ſpõſalia trãſierint in matrimoniũ, per *c. is qui fidem de ſponſal.* quæſtionis eſt, & ſiquidem verſaremur in terris vbi publicatũ eſt Conc. Trid. vel etiam ſi poſt annum octuageſimũ quintũ in Gallia tota res hæc geſta fuiſſet, quo tempore cõſtitutio ab Henrico cõformis Cõcilio
4 emanauit, res nullã haberet difficultatẽ; cũ † omnia hodie matrimonia præſumpta, etiã id de *in d. ca. is qui fidem.* ſint ſublata, Nauarr. *in manu. c. 22. n. 26. verſ. tertio per aliorum, & nu. 18 circa finẽ n. 35. n. 42. verſ. ſequitur ſecundo, c. 25. nu. 144. & in tract. de regularib. part. 4. nu. 76. & c. humanæ aures, 22. qu. 5. in qu. 3. nu. 4. & conſ. 18 nu. 3. de ſponſal.* Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 2. in fin.* Maſcard. *de probat. cõcl. 132. circa fin.* & ita per Illuſtriſs. Cardinales congregationis interpretationis Concilij Tridentini ordinatum fuit *elucidat 45.* ſed cùm proponatur hoc eueniſſe ante dictum annum 85. ſumus in puris terminis iuris communis. Et certè ea eſt DD. ſententia † vt per nixum ſolum & tentationem, vel conatum, non tranſeant in matrimonium, Ioan. Andræ. Gemin. & Franc. *in cap. 1. §. idem de deſponſat. impuber.* Abb. *in cap. vltim. num. 2. de ſponſal.* & ibidem Præpoſ. teſtatur communem, etſi diſſentiat Aretin. *in conſil. 113. num. 5.* Syluest. Prier. *in verb. matrimonium, 2. quæſt. 16.* Alciat. *in tract. de præſumpt. reg. 3. præſumpt. 28. numer. 1. verſic. ſed quid ſi,* Menoch. *de præſumpt. lib. 1. quæſt. 21. & lib. 3. præſumpt. 2. num. 50.* Ratio eſt in promptu, quod *in dict. cap. is qui fidem*, ſolum eſt expreſſum de copula carnali, quæ intelligi debet cum effectu, *l. 1. ff. quod quiſque iur.* nullum autem verbum de ſolo conatu & attentatione; & † cùm ſimus in materia exorbitanti, & contra communes iuris regulas, non debet fieri extenſio, *cap quæ à iure de reg. iur.* & præſertim in præſumptionibus quæ extenſionem non admittunt Abb. *in cap. vltim. num. 3. de ſponſal.* atque hæc quidem procedunt etiamſi ſponſalia inter puberes contracta fuerint & tantùm nixus poſteà ſecutus fuerit, vt diſertè probatur *in dict. cap. vltim.* propriè enim pubes dicitur adoleſcens, *l. Aurelio. §. 1* vbi Bart. *ff. de liberal. cauſ.* multo igitur magis id dicendum erit, ſi vnus fuerit impubes. † Et in proprijs terminis, nixum inter puberem & impuberem, vel duos impuberes, etiam pubertati proximos, non ſufficere, probant Aretin. *dict. conſil. 142.* & Ruin. *conſil. 203. numer. 2. verſic. tertia concluſio lib. 1.* ratio eſt, quia *cap. 1. de deſponſ. impub. in 6.* requirit ſigna de quibus *in dict. cap. 1. poſt pubertatem perfectam*, vt ſponſalia iuris interpretatione tranſeant in matrimonium, nec ſufficiunt ſi ante interuenerint. Quinimo ſigna non ſufficiunt ante pubertatem, eo caſu quo malitia ætatem ſuppleret, Ruin. *dict. conſil. 203. numer. 2. verſic. tertia concluſio, vol. 1.* Maſcard. *dict. concluſ. 1032. num. 4.* Ex quibus ſatis conſtat nixum non ſufficere.

5 (margin: 5, 6, 7 beside the lines "ſententia † vt per nixum", "conatu & attentatione; & † cùm ſimus", "fuerit impubes. † Et in proprijs terminis")

Sed ex alio capite nititur demonſtrare matrimonium adeſſe, quòd ſcilicet etſi filia non perfecerit duodecimum annum, tamen diceream fuiſſe viripotentem. † At de iure Canonico, vbi malitia ſupplet ætatem, matrimonium cum huiuſmodi contrahi poteſt, *cap. puberes de deſponſ. impub.* Sèd eo non obſtante ſemper permaneo in ſententia mea, quia † malitia non præſumitur ante duodecimum annum perfectum in fœmina, niſi probetur, Nauarr. *in manu. ca. 22. nu. 29.* probatur autem ſi realiter & cum effectu cognita fuerit, vel per relationem matronarum vt DD. animaduertunt *in dict. cap. puberes.* & ſatis demonſtrat Panormit. *ibid. & in cap. de illis 2. eod. tit.* ratio eſt manifeſta, quia ius præſumit nõ eſſe viripotẽtẽ, niſi habeat duodecim annos: vt igitur eneruetur huiuſmodi præſumptio, opus eſt naturali facto in cõtrariũ, vel relatione peritarũ per indubitata ſigna ipſis nota, nec ſufficit ſola hominis imaginatio, cũ igitur hoc caſu nec realis & effectualis copula, nec relatio legitima interuenerit, nõ pôt ea dici viripotẽs. Sed paucis diluamus quædã media, quib. conatur probare eã fuiſſe viripotentẽ: & primũ, quod ait de adoleſcẽte virginẽ defloráte etſi nõ ſeminauerit, nihil ad rẽ; cùm nõ probetur defloratio in noſtro caſo, nec probatio erit legitima ex timore quem habebat, ne concepiſſet, dum ægrotabat filia, rerum enim imperiti, etiam ſine cauſa timere potuerunt, nec iuramentum ab ea exquirendum, text. enim alleg. *in cap. atteſtationes*, nec de copula loquitur, & contrarium prætetea probat, deſideratur enim iuramentum, an conſenſerit poſt ætatem perfectam, & non de ijs quæ ante dictam ætatem acta fuerunt,

10 Secundò ait ex Sylueſt. *in verb. matrimonium octauo*, §. 15. † vt affinitas contrahatur, & matrimonium conſumetur, ſufficere vt ſeminetur ad os. Reſpondetur, id verum eſſe, datis habilibus, quæ ſemper præſupponenda ſunt, *l. 1. Cod. de Sacroſanct. Eccleſ.* nempe vt fuerint ætatis legitimæ & matrimonium tantum conſtiterit inter ipſos, de cuius conſummatione agebatur.

Tertiò, in re dubia, inquit, pronunciandum eſt pro matrimonio. Reſpond. eam regulam non procedere in iſtis terminis, ſed intelligi, datis habilibus, ſi probationes hinc inde æquales fuerint, cùm quæreretur an matrimonium eſſet contractum necne, & an validum ſit, pronunciandum eſſe pro matrimonio, ſed in noſtro caſu adeſt inhabilitas, nec ſumus in æqualitate probationum, & præſumptio iuris clara contra matrimonium adeſt, nempe quòd non ſit viripotens, nihil verò contra, quod eam vel euertere vel æquare poſſit, non mirum ſi dicendũ ſit, non eſſe ma-

11 trimonium.† Inſtat, imò, inquit, præſumitur copula in ea quæ eſt proxima pubertati, ex Panorm. *in c. continebatur, n. 7. de deſponſ. impub.* Reſpondeo, hoc nõ eſſe verũ in iure, vt patet ex ſuperioribus, nec vnquã Panorm. hoc ſenſit, ſed ſolũ inquit, quòd ſi antequã fuerit pubertati proxima, fuerit deflorata, nõ cenſetur cõſummatum matrimonium, niſi per mulieres expertas probetur viripotens, quod ſi poſtquam erat pubertati proxima, fuerit deflorata nõ eſt opus relatione mulierum: ſat eſt enim quòd fuerit deflorata in ea ætate, vt probetur viripotens, cũ enim hæc duo concurrant, nẽpè proximitas pubertatis & actualis defloratio; præſumitur viripotens. Nõ igitur ex eo quòd eſt pubertati proxima, præſumitur copula, nec hoc vnquã quiſquã ſenſit, ſed ex proximitate & copula præſumitur potẽtia. Præſupponit igitur Abb. copulam actualem, ex qua præſumptionem inducit, non è contrario: At nos id quærimus, an copula adfuerit, & negamus adfuiſſe.

12 Quartò, contendit ſaltem ratũ † eſſe matrimoniũ *ex cap. de illis 2. de deſponſ. impub.* Reſpon. id cap. requirere, præter proximitatem ætatis, vt potentia coeundi adfuerit, & id in principio præſupponit Alexander 3. *in d. c.* & diſertè docet Abb. *in eod. loc. n. 2. & 4*

Quintò, ſatis fusè diſcrimẽ cõſtituit inter maſculum & fœminam, vt in maſculo requiratur & iudicium & potentia, ideóq; ſi frigidus ſit, diſſoluitur matrimoniũ poſt tẽpus à lege ꝓſtitutũ: At in fœmina requiritur tãtũ prudentia, nec refert an ſit ſterilis Et ad id rurſus allegat eundẽ Panorm. *in c. continebatur*, & eundem text. necnon *c. vlt. de deſponſ. impub.* Reſpondetur, non eſſe verum in fœmina requiri tantum prudentiam, ſed in vtroq; viro & fœmina requiritur vigor ille naturalis & diſcretio, vt probatur *ex d. cap. de illis 2.* in quo vterq; erat impubes, & in vtroq; deſideratur illa potentia vt aduertunt omnes DD. maximè Panorm. & malitia exponitur. i. vigor naturalis ſeu potentia coeundi, Abb. *ibid. n. 3.* & diſertè docetur *in c. puberes in fin.* & propterea fœminæ appellantur viripotentes quod virum pati poſſint, & deceptio maxima eſt in eo argumẽto ducto à frigiditate maſculorũ, frigiditas impedit maſculum & coarctatio vitioſa fœminam poſtquam vterq; pubes eſt. Non cõſideratur ſterilitas in fœmina, modò ætatẽ legitimam habeat, modò naturaliter apta ſit ad actum venereum, quòd ſi nõ eſſet, vt quia arcta eſſet, diſſolueretur matrimonium, idẽ enim operatur in ea arctatio quod frigiditas in maſculo; ſed in impubere, quamuis pubertati proxima, adeſt naturalis ſterilitas abſq; vitio, & præſumitur arctatio naturalis, ideóq; probanda eſt potentia ex copula actuali, vel etiam ex ſignis per relationem matronarum, vt per Abb. *in d. c. de illis n. 4.* qua probata præſumeretur quoque in illa ætate aptitudo concipiendi naturalis, etſi forſan vitioſa adeſſet, quæ nec in illa ætate, nec in maiori poſſet obeſſe, modò naturaliter fœmina ad id apta eſſet. Nec ſuã ſententiam firmat Panorm. *in d. c. continebatur*, præſupponit, enim, vt iã demonſtratũ eſt, actualem interueniſſe deflorationẽ. Nec etiam *c. conquerebatur*, quidquã facit, in quo cognita erat realiter & cũ effectu, vt ſuprà dictum eſt. Et quoad *c. vlt.* virtutis appellatione, quæ ibi prudentia, & alibi malitia dicitur, vtrobiq; vigor ille naturalis ſignificatur, quamuis alij non prudentiam ſed pudentiam legant: ſed interim ex eo cap. ad ſententiæ noſtræ cõfirmationem diſertè conficitur, quod & Panorm. annotauit *nu. 2. ibid.* puellã circa duodecimũ annum cõſtitutã, non eſſe habilem ad contrahendũ matrimoniũ, niſi aliter eſſet potẽs ad cõcipiendũ Ex quo etiã corroborantur quæ ſuprà diximus, naturaliter debere eſſe aptã ad cõcipiandũ, etſi forsã vitio ſterilis ſit.

Sextò, recurrit ad forũ cõſcientiæ & affirmat ſe expertum eũ † viripotentẽ. At vnde id cognouit? ex motu & ardore? hæc non ſufficiunt, quod veſticeps fuerit, hoc etiã nõ ſufficit, Panorm. *in c. puberes, n. 3.* quòd metueret ne ipſa concepiſſet? At iſte metus ab imperito profectus, & nullã iuſtam causã habẽs, nullius eſt cõſiderationis. Inſtat, ſi quis ſe per mollitiẽ potẽtẽ cognouerit, in cõſcientia tenetur, etſi in foro exteriori nõ ſit matrimoniũ. Da idẽ in fœmina, eã ſcil. realiter cognitam, concedam: At hoc non conſtat, nec illud igitur: quæ ſubiiciuntur, friuolæ ſunt rationes, quarum nulla eſt certa cõcluſio; Non poſſumus, inquit, dubitare, ratũ eſſe, cùm vix dubitetur de conſummato: At verunque nego. Ex illa copula imperfecta, inquit, colligitur conſummatio, multò magis potentia. Nego antecedens. Ab externo, inquit, fuit impedita, ergo non impotentia, ſed potentia colligitur. Et quis tibi reuelauit, ſi nõ impedita fuiſſet, realiter potuiſſe cognoſci, & fuiſſe cognitã poſteà, abſtinuit ſolo metu, ergo fuit viripotens: non ſequitur. Debet aliàs conſtare eſſe viripotentem remoto metu: hæc & cætera huiuſmodi nullius omninò ponderis ſunt. Vno verbo, hæc & ſimilia tolluntur, potentiam non probari niſi vel per realẽ cognitionem, vel per relationẽ matronarum, qui tamen etiã poſtremus modus fallax admodum eſt. Tibi verò, vel puellæ, ſemota actuali cognitione, aſſerenti eſſe viripotentem, non creditur, DD. & maximè Panormit. *in d. c. continebatur, & c. de illis 2.* 13

Poſtrema ratio tua omnibus validior eſt, ſi tamen paulò aliter cõcipiatur, nẽpè ſi demus † nixum in proxima pubertati, & poſt nixum conſenſum de præſenti, ex his præſumi potentiã, & per cõſequẽs eſſe matrimonium aſſeramus. Non dico, ſponſalia tranſire in matrimonium per nixũ, nam verum eſt non tranſire, ſed aio, nixũ in ea ætate, & conſenſum de præſenti ſubſequentem, præſumere potentiã, & facere matrimonium: hoc firmare videntur Panorm. *in c. atteſtationes n. 7.* Couarr. etſi ſubobſcurè & inuolutè *d. 4 part. c. 4. §. 1. in fin.* Ruin. *d. conſ. 203. num. 2. verſ. ſecunda concluſio*, Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 2. num. 55.* & hoc caſu forſan poſt illum nixum, de nouo per verba de præſenti ſe coniunxerunt, quod tamen in ſcripto mihi dato non proponitur. Reſpondeo, quidquid ſit de illa ſententia, quam non eſſe tutam conuincitur ex gloſ. *in dict. cap. atteſtationes*, & ex ratione euidentiſſima ſumpta *ex cap. vnico §. 1. de deſponſ. impub. in 6.* in quo nominatim requiritur copula poſt pubertatem; in caſu certè noſtro ſumus in claris.† Neq; enim loquuntur DD. de proximo pubertati, ſed tãtùm de eo qui propè finem decimiquarti eſt, vel duodecimi, ſi ſit fœmina, & nominatim tempus reſtringunt, vt ad ſummum nõ 14 15

vltra

vltra ſex menſes diſtet à perfecta ætate,& ſic ſi ſit fœmina habeat vndecim annos & ſex menſes ad minùs cùm adeò ſit proxima perfectæ ætati, vt non niſi ſex menſes deſint,& nixus adſit,& poſt eum conſenſus, præſumūt potentiam. Atq; hue omnes, ſcil. vt tantùm ſex menſibus diſtet à perfecta ætate, nemine diſcrepāte, docent, & maximè Anton. Butr. Panor. Caldet. Præpoſit. & ceteri poſt gloſ. *in dict. cap. atteſtationes*: hæc verò, de qua agimus, nondum attigerit duodecimum annum; concludendum igitur eſt, neque conſummatum neque ratum hic vllum matrimonium eſſe, ſiue in foro exteriori, ſiue interiori verſemur.

CONSILIVM XXXVI.

ARGVMENTVM.

SI feudum alienetur, cui debeatur laudemium, an domino immediato, vel mediato.

SVMMARIVM.

1 *Feudatarius poteſt feudum ſubinfeudare ſine licentia domini.*

2 *Laudemium ſubfeudi alienati debetur domino mediato & ſuperiori, ſi ſubinfeudans nihil ſibi reſeruauerit, ſecus ſi aliquid ſibi reſeruauerit.*

3 *Nec neceſſarium eſt vt aliquid de iuriſdictione ſibi reſeruauerit* & num 5.

4 *Duo ſunt directa necnon vtilia dominia, diuerſis reſpectibus, ſuperius & ſubalternum.*

6 *Multi ſimpliciter exiſtimarunt immediato domino laudemium deberi.*

7 *An illud procedat in regno Siciliæ, quoad feuda quaternata.*

8 *Vbi conſuetudo in aliqua prouincia non eſt certa, vicinarum prouinciarum ſequenda eſt.*

9 *Conſuetudine receptum eſt, vt laudemia ſubfeudorum venditorum debeantur immediato domino.*

10 *Ad validitatem conſuetudinis, non eſt neceſſarium vt contradictorio iudicio ſit recepta.*

11 *Quibus caſibus ſcientia Principis eſt neceſſaria, ſufficit ipſius officialium ſcientia, eáque ex lapſu centum annorum præſumitur.*

12 *Laudemia loci Valliscluſæ Epiſcopis Cauallicen. ſoluta, illiſque ſolis homagia præſtita fuerunt à die infeudationis per eoſdem Epiſcopos facta.*

HIs proximis præteritis diebus venditus fuit locus, Caſtrum & oppidum Valliscluſæ in fauorē D. Annæ de Peruſſis, relictæ quondam domini de Fara, per dominam Magdalenam Sagnettam Aſtnaudā, filiam & ſucceſſorem Illuſtriſs. quondam Spiritus Sagnetti Aſtoaudi, domini dum viueret dict. loci Valliscluſæ; venditus, inquam, fuit ſub directo dominio & maiori Segnioria Reuerendiſs. domini Epiſcopi Cauallicenſis, & ſuperioritate Sanct. domini noſtri Papæ & Cameræ Apoſtol. Quæritur à quo inueſtitura peti, cuique laudemium præſtari debeat. An ſcilicet eidem Reuerendiſs. Epiſcopo, an verò dictæ Cameræ?

Et eſt affirmatiuè reſpondendū in fauorē dict. Re-
1 uerendiſs. Epiſc. qui cùm feudatarius ſubinfeudauit † feudum quod habet (quod ipſi permiſſū eſt abſq; licētia ſuperioris, text. eſt *in cap. 1. §. ſimiliter de lege Conra. Franc. Curt. in tract. de feudis in 4. par. & in tit. An vaſſ. poſſint ſine licentia domini alium de feudo infeud.* Petr. de Gregor. *de conceſſ. feudi, par. 1. qu. 20. n. 11. & 12.*) & deinde vaſſallus cui feudū fuit ſubinfeudatum, illud alienat, ſolet quæri, ad quem ſpectet inueſtitura & laudemiū; an ſcilicet ad priorem & ſuperiorem dominum, an verò ad immediatum, qui ſubinfeudauit. Ea tamen communis eſt & certa reſolutio, vt ſiquidem ſubinfeudans
2 † nihil ſibi retineat, ad primum dominum ſpectet laudemium, & ita procedere poſſet gloſſ. *in cap. imperialem, §. illud in verb. niſi requiſitus, de prohib. feud. alien. per Frider.* (ſi tamen hoc gloſſ. præciſè tenet, quod non videtur feciſſe, quia cùm dixiſſet quòd ſpectat ad primum dominum, opponit de textu, & non ſoluendo oppoſitum, videtur in eo reſidere vt procedat oppoſitio, & rectè animaduertit Amed. de Pōte *in quæſt. laudem. q. 24. n. 3. circ. fin. verſ. & ideo,*) ſi verò aliquid ſibi retinuerit, ſpectet ad immediatum dominum, & nouiſſimè docet Amed. de Pon. *d. qu. 24. n. 3.* Afflict. *in dict. §. illud num* 15. poſt Camer. & alios. Non eſt autem neceſſarium vt aliquid de iuriſdictione, ſed ſufficit † 3
quod dominium directum cum cenſu ſibi retinuerit, ſiue id dominium directum appelles, reſpectu ſubinfeudati, ſiue vtile reſpectu ſuperioris domini, Bald. *in c. cæterum n. 15. de iudic.* & ſic † conſiderantur duo vtilia 4
dominia, vnum ſupremum, quod ſubinfeudanti remanet, & ſubalternum quoddā vtile dominium, quod transfertur in eum in quem ſubinfeudatio eſt facta, qui q; habet exercitium vtilis dominij, Bald. *in l. 1. Cod. vnde legit.* Amed. de Pont. *d. q. 24. n. 58.* & ſic etiam dantur duo directa dominia in eadem re, maius ſcilicet & ſubalternum, Amed. de Pon. *d. loc. n. 59.* Sufficere † au- 5
tem reſeruationem directi dominij, maximè cum cenſu vt laudemium ſpectet ad immediatū dominum, fusè docet idem Amed. *d. loc. nu. 60.* & omnes Doctores qui in fauorem ſuperioris domini reſpōdent: ſi tale dominium directum retentum ſit, contrarium cenſent, cū ſcilicet rationem afferunt ſuæ ſententiæ: quia, inquiūt, poſt factam ſubinfeudationem neque directum, neque vtile dominium remanet apud primum vaſallum, ſed ſolùm quædam reliquiæ vtilis dominij vt paret ex Clar. *§. feudum, qu. 31. num. 6.* & Maſtril. *in addit. ad Petr. de Gregor. lib. 1. qu. 2. de iure communi, verſ. ſed quid iſte,* clarè demonſtrantes, quod ſi directum Dominium retentum fuerit non procedat huiuſmodi ſententia, qua ad ſuperiorem Dominum ſpectare laudemium aſſeritur. At verò cùm Reuerendiſs. Epiſcopus Cauallicēſis de anno 1413. ſubinfeudauit, reſeruauit ſibi directū ctū dominiū & maiorē ſegnoriā, illudq; feudū nō ceſſit, ſed cōceſſit ſub annuo cēſu dimidiæ marchæ argēti quotānis ſoluēdo, multiſq; alijs iurib. vtilib. ſibi retētis, nimirū piſcandi, coquendi & molendi pro familia gratis, habitandi in Caſtro tēpore belli, & alijs prout in ſubinfeudatione facta de dict. ann. 1413. latiùs conti-
netur: quinimò, & ceſſantibus † tot reſeruationibus, 6
ſubuaſſallo alienante feudum, conſenſum immediati domini exigendum eſſe, non autem ſuperioris & mediati, relatis omnibus Doctorū opinionib. cōcludit & validis rationib. cōfirmat Andr. Fachin. *lib. 7. cōtrou. iur. c. 53.* & nominatim laudemiū deberi immediato domino directo, nō autē ſupremo domino directo, tradunt Ioan. Fab. *in §. adeò, inſtit. de locat.* Soci. iun. *cōſ. 70. n. 31. lib. 3.* & cōſēſū immediati domini dūtaxat exigēdū eſſe, (cuius cōſenſus ratione laudemiū debetur) & pluribus de feudis Menoch. *conſil. 226 nu. 157. & 185. & cōſ. 336. num. 5. & 18. & conſ. 546. per totum,* & maximè *a n. 4. vſque ad finem*, in quibus locis atteſtatur de communi opinione, iſte n. dominus immediatus propriè

dominus dicitur iſtius ſubfeudi & ſubfeudatarij, ad eum igitur vtilitates debent pertinere, & nouiſſimè hanc eſſe indubitatam concluſionem aſſerit Bert. Argent. Rhedon. Prouinciæ præſes, *in ſuo tract. de laudem in cap. quibus laud. non deb. antur*, vbi ſubiungit, in vaſſallos vaſſallorum dominis mediatis non eſſe ius, niſi conuentione aliud introductum reperiatur. Quare de iure communi res videtur expedita in fauorem Reuerendiſſ. domini Epiſcopi Cauallicen. domini immediati præfati ſubfeudi Vallisclusæ. Ne-
7 que his obſtat ſi dicatur, † hæc non procedere in feudis quaternatis & nobilibus quorum commodum ad ſupremum dominum ſpectare debet ex Amed. *d. qu. 24. num. 18. in fin.* Nam nec Afflict. quem allegat. *in d. §. illud num. 15. & ſeqq.* hoc dicit, imò ſimpliciter aſſerit laudemium ſpectare ad immediatum dominum, & And. de Iſern. *in dict. cap. illud num. 9.* non loquitur in noſtris terminis, ſed quando offenſa facta eſt ſupremo domino per ſubfeudatarium, & vtcunque ſit, hoc eſt ſpeciale in regno Siciliæ, propter *conſt. poſt mortem*, quæ eſt *lib. 3. num. 25.* ſicut ipſemet Amed. profitetur: quod ius ad rem noſtram non pertinere ait Faquineus *d. lib. 7. controuerſ. iuris cap. 53. verſic. quarta eſt ſententia.* Ius autem commune eſt in contrarium, vt extra eam cõſtitutionem omnes profitentur. Ratio verò differentiæ inter ius Siciliæ & aliorum Regnorum & prouinciarum eſt, quia quamuis de iure communi feudatarius poſſit ſine aſſenſu domini ſubinfeudare, vt ſuprà dictum eſt, *num. 25. §. ſi aliter, de lege Conradi*, tamen in regno hoc eſt prohibitum, Petr. de Greg. *de conceſſ. feud. par. 1 quaeſt. 2. num. 24.* & ſolus Rex poteſt in eo regno concedere feuda quaternata, quæ omnia nobilia ſunt, Petr. de Greg. *dict. loc. num. 25.* non mirum ſi eorum commoda ad Regem ſpectent.

8 Præterea, quia conſuetudine † receptum eſt, nedum in hac patria ſed in omnibus prouinciis circumuicinis (quarum conſuetudo quatenus in hac patria non eſſet
9 ita certa, † quæ tamen eſt, ſeruanda eſſet, *cap. 1. c. de his, diſtinct. 12. cap. ex parte, de cenſib.* Pap. *lib. 13. tit. 1. cap. 3.* Cormier, *in Henri Cod. lib. 8. tit. 1. cap. 1.*) vt quoties feuda ſubfeudatariorum alienantur, vt inueſtitura ab immediato domino detur, illique laudemium præſtetur, quæ conſuetudo immemorabilis eſt, & manifeſta, quod pro notorio allegatur, & de dict. conſuetudine atteſtatur Ioan. Faber *in § adeò, circa finem, inſtit. de locat.* & Chaſſan. *in conſuet. Burg. tit. des fiefs § 8. cap. 2. in fin.* & Argent. *vbi ſup.* qui omnes in terminis laudemij loquuntur. Et his proximis præteritis annis accidit in loco Blandiaci, cuius laudemium habuit Reuerendiſſ. Epiſcopus Carpen. eius immediatus dominus, prout apparet ex tranſactione inita ſuper laudemio dict. loci Blandiaci, quod controuertebatur inter emptorem & Reuerendiſſ. Epiſcopum Carpen. & ex quietancia ſolutionis eiuſdem laudemij, facta per eũdem Reuerendiſſ. Epiſcopum, vel eius legitimos procuratores, quæ in actis præſentis cauſæ productæ ſunt.

Nec obſtat ſi contra hanc ſecundam rationem di-
10 catur, † huiuſmodi conſuetudinem contradictorio iudicio nunquam fuiſſe receptam, (ſi eo enim in contradictorio iudicio fuerit recepta, neſcitur nunc,) ſed hoc certum eſt, non eſſe neceſſarium vt ſit recepta contradictorio iudicio: Nam *l. cum de conſuetudine, ff. de legib.* conſilij eſt, non neceſſitatis, ſine enim contradictorio iudicio moribus quoque induci poteſt conſuetudo *vt l. ſed ad ea*, quæ mos, *d. l.* cum de cõſuetudine oritetur, quaſi eam retractans, caſu quo quis ex ea voluiſſet inferre, neceſſarium fuiſſe huiuſmodi contradictorium iudicium & omnes Doctores poſt Alberic. & ex neoter. Corraſ. ibidem interpretantur.

Nec obſtat ſi dicatur † ſcientiam Principis neceſſa- 11
riam fuiſſe ad inducendam huiuſmodi conſuetudinem, nam aut ſcientia non eſt neceſſaria, aut ſi eſt neceſſaria præſumitur poſt tantum tempus, Crauet. poſt multos quos refert, *de antiquis temp. part. 4. § abſolutis num. 14. & 15.* & caſu quo eſſet neceſſaria, aut non præſumeretur, certum eſt ſufficere ſcientiam procuratorum Principis, aut eius Officialium, Bart. *in d. l. ſi Publicanus, §. fin. ff. de public.* Crauet. *dict. §. abſolutis nu. 23.* Officialium verò ſcientiam adfuiſſe notorium eſt, cùm viderent dominos Vallisclusæ homagium Cameræ nunquam præſtantes, & tamen locum liberè poſſidentes.

Poſtremò, quoad Caſtrum de quo agitur †, & per ea 12.
quæ in infeudatione ipſius geſta ſunt alienationibus deinde ſubſecutis, recognitionibus, ac homagijs præſtitis, res videtur carere omni dubio. Vltra enim ſubinfeudationem, de qua ſuprà facta eſt mentio, de anno 1413. die 23. Maij in fauorem nobilis Raymondi Garnerij, cum pactis & retentionibus in dict. inſtrumento infeudationis contentis, idem Garnerius, qui homagium in debita forma Reuerendiſſ. Epiſcopo præſtiterat, per viam permutationis dictũ Caſtrum cum omnibus iuribus, &c. tranſtulit in dominum Guillielmũ Sagnetti de anno 1414. die 17. Nouemb. qui Sagnettus inueſtituram ab Epiſcopo accepit, laudemium eidem ſoluit, quod trezenum in inſtrumento inueſtituræ & ſolutionis laudemij nuncupatur, homagiúmque præſtitit. de anno verò 1445. die 9. Iulij, Carolus Sagnettus, filius eiuſdem Guillielmi, pariter homagium Epiſcopo Cauallicenſi in debita forma fecit, ſub reſeruatione ſemper directi dominij & maioris Signoriæ in fauorem menſæ Epiſcopalis; & cum de anno 1480. vel circa, idem Carolus hoc feudum d. de Stanuilla vendidiſſet, & deinde de anno 15. .... idem Stanuilla filio d. Caroli donaſſet, vtroque caſu inueſtitura petita fuit ab Epiſcopis Cauallicen. illiſque laudemia præſtita, homagiáque ab omnibus poſſeſſoribus adhæc vſque tempora dictis Epiſcopis ſolis præſtita fuerunt, ſub dictis reſeruationibus, præterquam quod infeudatio ſub eiſdem reſeruationibus fuit approbata per S. D. N. PP. prout in alienatione rerũ Eccleſiæ exigitur, de qua tamen approbatione fidem facere non incumbit Reuerendiſſ. Epiſcopo Cauallicen. cùm ſuper validitate, vel inualiditate infeudationis quæſtio non exiſtat & inde moderno Epiſcopo ſeu eius menſæ Epiſcopali nullum generari poſſit præiudicium.

Ex quibus concluditur in fauorem Reuerendiſſimi Epiſcopi Cauallicenſ. Offic. veſtr. &c. eum expenſatum victoria petens ius omni meliori modo, &c. ſaluo iure, &c.

CONSILIVM XXXVII.

ARGVMENTVM.

De eadem re.

SVMMARIVM.

1 *Controuerſa eſt quaeſtio, an ſubfeudi venditi laudemium debeatur mediato vel immediato domino.*

2 *Verior eſt opinio eorũ, qui immediato deberi cõcedunt,*

3 *Iure-*

3 *In regno Siciliæ feudatarius non poteſt, ſine conſenſu domini, ſubinfeudare, ſecus de iure communi.*

4 *Opinio quæ aſſeritur immediato domino laudemium deberi conſuetudine totius Galliæ, & huius prouinciæ eſt recepta.*

5 *Feuda in Gallia ſunt ad inſtar patrimoniorũ quoad ſucceſſionem, & liberam alienationem.*

6 *Circumſcripta conſuetudine, quæ feudum debetur immediato domino, & poſito veriorem de iure communi eſſe ſententiam, quæ dicitur, mediato deberi, ea fallit ſi mediatus ſit Princeps.*

7 *Rurſus fallit ſi ſubinfeudans aliquid ſibi reſeruauerit, vt directum dominium & cenſum aliquem.*

8 *Duo ſunt directa dominia, ſuperius & ſubalternum, ſicut etiam duo vtilia dominia.*

9 *Nec neceſſarium eſt vt aliquid de Curte ſeu Iuriſdictione, ſed ſufficit ſi directum dominium reſeruetur.*

10 *Clauſula acceſſoria regulantur ſecundùm naturam principalis contractus.*

QVæ aliàs ſcripſimus in fauorem menſæ Epiſcopalis Cauallicen. circa laudemium ratione oppidi Valliſcluſæ, dominæ Claræ de Peruſſiis, viduæ domini de la Fara, venditi; id ſcilicet dictæ menſæ, ſeu Reuerendiſſ. Epiſcopo eiuſdem, non autem Reuerendæ Cameræ Apoſtolicæ, ſoluendum eſſe, vera ſunt, & firma ſubſiſtunt, non obſtantibus iis, quæ nouiſſimè aduerſus dict. menſam in fauorem dict. Reuerendiſſ. Cameræ allegata fuerunt, idque non ſolùm ex reſolutione quæſtionis, generaliter propoſitæ, an laudemium ſoluendum ſit mediato, vel immediato domino, ſed etiam (præſuppoſito & non conceſſo, opinionẽ illam, qua dicitur mediato domino laudemium eſſe ſoluendum, ſequendam fore,) quia tres limitationes veræ & certæ, quæ dantur aduerſus huiuſmodi reſolutionem, militant omnes in caſu noſtro. Et, quoad quæſtionem generaliter propoſitam, duæ ſunt præcipuæ ſententiæ ex diametro contrariæ; Nam quæ tertia dicitur, vtriuſque domini conſenſum requirit. Alij qui-
1 dem † mediato domino ſoluendum eſſe concedunt, quorum aliqui hanc communem, vel magis communem aſſerunt, vt Clar. *in §. feudũ, quæſt.* 32. Mol *in tract. de feud. cap. ex quibus cau. feud. amitt. num.* 152. Boreolt. *de feudis, cap.* 8. *num.* 52. Mynſing. *cent.* 5. *obſeru.* 66. Maſtrill. *in addit. ad Petr. de Greg. part.* 1. *qu.* 2. *littera A.* & alij ex aduerſo allegati. Alij verò immediato domino laudemium integrum deberi aſſtimant, vt Afflict. *in ca. imperialem, §. illud num.* 18. poſt Camerat. & alios, Socin. iun. *conſil.* 70. *num.* 12. *lib.* 3. Curt. iun. *tract. de feud. part.* 4. *principali, num.* 89. *circa fin.* Fachin. *lib.* 7. *controuerſ. cap.* 53. Menoch. *conſil.* 226. *nu.* 157. 185 *&* 187. *& conſ.* 338. *num.* 5. 14. *&* 18. *& conſ.* 546. *per tot. & de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 102. *per tot.* Atque hanc communem idem Menoch. *d. conſ.* 338. *nu.* 18. & magis communem *d. conſil.* 226. *nu* 188. aſſerit Argent. Redon. Prouinciæ præſes, *in ſuo tract. de laudimys, & quib. laudimia debeantur.*

2 Atque in hoc conflictu opinionum, & † authoribus vtrinque communem, & magis communem aſſerentibus, ea ſequenda, quæ verior eſt & melioribus nititur rationibus. At verò eam, quæ immediato domino laudemium deberi aſſerit, & veriorem & melioribus niti rationibus docet Menoch. *dict. conſil.* 226. *numer.* 188. *& de præſump. libr.* 3. *præſumpt.* 102. ad quem nos referimus, ne ipſius verba tranſcribamus, & planè id verum eſt, & non eſſe habendum rationem illorum, qui contrarium tenent, ex eo quòd mouentur potiſſimùm authoritate gloſſæ *in cap. imperialem, §. verb. ſed niſi requiſitus*, quæ tamen tantum abeſt, vt hanc ſententiam teneat, quin potiùs contrarium aſſerit, vt ſcilicet immediato debeatur: quia cum dixiſſet, quòd ſpectat ad primum dominum, opponit de textu & non ſoluendo oppoſitum, videtur in eo reſidere, vt procedat oppoſitio, vt rectè animaduertit Amed. à Pont. *in quæſt. laudem.* 24. *numer.* 3. *circa fin.* Nec obſtat quod ex aduerſo dictum eſt, de proprio ligone nos confodi ex Menoch. *dict. conſil.* 226. *numer.* 128. aſſerente vtriuſque domini conſenſum requiri, & ſic vtrique laudemium deberi: Nam Menoch. loquitur in caſu ſpeciali, nimirum in regno Siciliæ, & feudis quaternatis, vt patet ex *numer.* 69. *&* 179. in quibus
hoc † eſt ſpeciale ex conſtitutione regni, vt non niſi 3
de conſenſu ſupremi ſubinfeudari poſſint, Petr. de Gregor. *part.* 1 *quæſt.* 2. *num.* 13. cum tamen de iure communi feudorum, feudatarius poſſit ſine licẽtia domini ſubinfeudare, text. *in cap.* 1. *§ ſimiliter, de leg. Conr.* Franc. Curt. *in tract. de feudis, part.* 4. *tit. an vaſſal. poſſit ſine licentia domini alium de feudo*, Petr. de Gregor. *dict. part.* 1. *quæſt.* 2. *num.* 11. 12.

Sed quidquid ſit, cùm generaliter quæſtio illa proponitur (ne immoremur circa Hartmanni diſtinctionem, & alias, quæ aduerſus aliquas authoritates à nobis allegatas, proponuntur, quod eæ quæſtionem generaliter propoſitam reſpiciant, quæ tamen faci-
lè dilui poſſent,) hoc certum eſt, † conſuetudine præ- 4
ſertim in Gallia, & in his regionibus receptum eſſe, vt laudemium præſtandum ſit immediato domino, nulla diſtinctione facta, & in proprijs terminis, quibus verſamur, nimirum cùm primus vaſſallus ipſummet feudum ſibi conceſſum alteri ſubinfeudauit, & deinde alienatur à ſubfeudatario atteſtantur Chaſſan. *rubric.* 4. *des gens mariez, verſic. du Seigneur*, Faber. *in §. adeò, numer.* 7. *circa finem, inſtit. de locat.* Bertrand. *conſil.* 185. *num.* 12. *verſic. ad ſeptimum, libr.* 4. fusè Claper. *in centur. cauſ. fiſcal. cauſa* 15. *quæſt.* 2. *numer.* 26. & Afflict. *dict. §. illud numer.* 15. atteſtatur de conſuetudine Siciliæ. Et præfata conſuetudo Galliæ notoria eſt in hac patria, nec alia probatione indiget, præſertim cùm DD. de ea atteſtentur, & quatenus opus eſt, probatur ex inueſtitura Blaudiaci, & alijs, ſi opus ſit, producendis, & in indiuiduo in ipſomet loco Valliſcluſæ dict. conſuetudo probata fuit ex laudemijs ſolutis Epiſcopo anno 1414. 1480. & 1500. & homagijs per omnes poſſeſſores, & continuò ad hæc vſque tempora, & ſic per ſpacium 200. vel circiter annorum Reuerendiſſimis Epiſcopis Cauallicen. præſtitis, abſque eo quod vnquam Officialibus Sanctiſſimi vel dictæ Cameræ fuerint facta, aut laudemia ſoluta, quæ continua laudemiorum ſolutio, quoties caſus occurrit, & homagiorum præſtatio, abſque dubio concludit, neceſſariò domini immediati, non autem mediati rationem habendam, dictóque immediato laudemium ſoluendum, illiúſque ſolius conſenſum exigendum eſſe in alienatione, ſi neceſſarius eſſet, qui tamen in hac patria non requiritur,
cùm feuda † ſint ad inſtar allodialium & patrimonia- 5
lium, & poſſint liberè, irrequiſito domino alienari, dum tamen poſteà inueſtitura à domino petatur, & laudemium eidem ſoluatur, Guilhelm. Benedict. *in cap. Raynutius, verſic. duas habens, num.* 67. *cum ſeqq.* Iaſon *in l. de quibus num.* 54. *ff. de legib.* Bertrand. *conſil.* 237. *numer.* 14. *libr.* 2. & ſic tollitur quod ex aduerſo dicitur, conſuetudinem non eſſe legitimè probatam, cum ea ſit notoria, & de ea Doctores atteſtentur, & quatenus opus eſſet probatione ex dict. laudemiorum ſolutione, & continua homagiorum præſtatione, in hoc feudo probata eſt, maximè cùm in

huiuſmodi conſuetudine non requiratur præſcriptio temporis, ſed ſufficit quòd aliquo tempore ita fuerit obſeruatum, quia hæc conſuetudo eſt obſeruatiua ſeu interpretatiua, Crauet. *conſil.294.num.8.verſic.21.col.4.* Menoch. *d.conſil.226.nu.173.174.& 175.* atque hæc eſt prima limitatio.

6 Secundò, † quia illa prima opinio, quæ aſſeritur communis, non procedit quando primus vaſſallus eſſet vaſſallus Principis, quia tunc ſecundus vaſſallus non tenetur denuntiare Principi, ſed ſuo domino, cui propterea tantùm laudemium debetur, vt docet Bertrand. *dict.conſil.185 lib.4 circa fin.* poſt Iacob. de Ardiz. Aluarot. & Præpoſit. in quo caſu nos verſamur. Primus enim vaſſallus, ſcilicet Epiſcopus Cauallicenſ. eſt vaſſallus Principis, ſummi nimirum Pontificis.

7 Tertiò, ſecluſa † etiam omni conſuetudine, ſi ſubfeudatarius ſubinfeudans non transtulerit totum ius ſuum in ſubfeudatarium, hoc certiſſimũ eſt, laudemiũ immediato domino ſoluendũ eſſe. Atq; hãc ſententiam affirmant Bald *in dict. cap. Imperialem, §. illud, nu.2 verſ ſciendum, de prohib. feud. alien per Freder.* Bart. *in l. ſi finita, §. ſi de vectigal num. 9. in fin ff. de damno infecto*, vt eum intelligit Menoch. *dict. conſil.338. num.14.* Eandem ſententiam apertius probarunt Imola *in dict. §. de vectigal. num. 5. in fin. colum. penult. verſic. item adde in quantum*, Alexand. *ibidem num.38.* & Rom. *nu. 20.* Socin ſenior. *conſil.256. col.2. verſic. & pro ſolutione*, Afflict. *in dict. § illud, nu 15. verſic. ſed aduerte*, qui hanc fuiſſe Iſerniæ ſententiam ibi aſſerit, & ibi quoque Aluaro. *num.4.* Amed. apertè *dict. quæſt. 24 num.3.* Valaſc. infrà allegatus.

Nec dicendum, vt ex aduerſo tentatur, communem eſſe in cõtrarium: Nam hoc caſu, ſcilicet cùm aliquid ſibi retinuit ſubinfeudatarius ſubinfeudans, omnes conſentiunt laudemium immediato præſtandum, & ij ipſi qui contrarium ſentiunt in illa generali quæſtione, vel Siculi ſunt, & propter conſtitutionem Siciliæ ſine conſenſu ſupremi domini ſubinfeudationem prohibentem in fauorem mediati domini reſpondent, vel clarè demonſtrant ſe in caſu loqui, quo feudatarius omne ius ſuum transfert in ſubfeudatarium, dum rationem ſuæ ſententiæ afferunt, & inter cæteros, Miſyng. Clarus, Maſtrill. & alij ſuprà nominati, quia inquiunt vtile dominium ita in ſecundum ſubinfeudando feudatarius transfert, vt reliqui nihil penes eum manſerit, niſi aliqua vmbra ſolùm, ergo ſi aliquid reſeruauerit, contrarium ſentiunt, & hanc ipſorum fuiſſe mentem, etiam omniũ qui contrarium ſentiunt, patet etiam ex eo, quòd leges quib. ſuam ſententiã firmant, ponunt caſum quando omne ius transfertur, ſcilicet *l. penult. ff. de ſerui exportan. l. qui vniuerſas, §. fin l. ſi id quod, § 1. l quamuis § 1. ff. de acquir. poſſeſſ.* quæ leges referuntur à Gloſ. *in dict. § illud* pro corroboratione cõtrariæ opinionis, & quod longa ſit differentia inter vtrumq; caſum, nimirum quando vaſſallus, vel emphiteuta ſubinfeudans vel ſubinemphiteuticans ſine reſeruatione, & ſimpliciter, aut cum reſeruatione, & retentione alicuius penſionis, & quorundam iurium, vt hoc poſteriori caſu immediatus dominus recognoſci debeat, cenſeatúrq; habere directum dominium ſubalternum, fusè comprobat & oſtendit Valaſc. *de iure emphit. qu.13. à n.10. vſque ad fin.* & potiſſimè *nu.12. & 13.*

8 Datur † enim duplex vtile dominium, vnum ſuperius, quod ſubinfeudanti remanet, quódq; directum, reſpectu ſubfeudatarij, appellatur; vtile verò reſpectu ſupremi domini; & ſubalternum quoddam quod trãſfertur in eum, in quem facta eſt ſubinfeudatio. Bald. *in l.1. Cod. de legat.* Amed de Pen. *d q.24. n.58.* & fusè docet Menoch. *d. conſil.226. num.186. & ſeqq.* Socin. *conſil.256. lib.2.* Valaſc. & Claper. vbi ſuprà, ex quo tollitur omne dubium, quod aliqui faciunt, quomodo duo in ſolidum poſſint eſſe domini eiuſdem rei, & planè nullum inuenimus Doctorem, qui, quando feudatarius ſubinfeudans aliquid retinuit, teneat pro mediato domino; imò eo caſu omnes in fauorem immediati reſpondent.

Nec requiritur † vt hæc limitatio habeat locũ, quòd 9
retineatur aliquid de curte ſeu iuriſdictione, cuius exempli gratia aliqui mentionem faciunt, vt Amed. *dict. quæſt. nu.3.* ſed ſufficit quòd reſeruetur dominium directum (ita interpretando illud dominium directum, vt ſuprà diximus) docet Afflict. *dict. § illud nu. 15.* Socin. ſen. *conſil. 256. lib. 2. & conſil. 66. num. 4. lib. 3.* Amed. *dict. loc. num. 60.* Menoch *dict. conſil. 338. num. 14.* vbi poſt Bald. & alios docet ſufficere ſi retineatur ius ſuperioritatis & recognitionis, ſicut & Valaſc. loco ſuprà cit. At verò in hoc caſu Reuerendiſſimum dominum Epiſcopum Cauallicenſ. dominium ipſum à ſe non abdicaſſe, imò illud & pleraque iura retinuiſſe, patet ex ipſa infeudatione, in qua nominatim retinuit ipſum directum dominium, cenſum dimidiæ marchæ argenti quotannis ſoluendæ, in ſignum maioris dominij, ius piſcandi in defenſo, quod eſt dominicale, gratis frumenta triturandi, & panes coquendi pro vſu familiæ, & commorandi in Caſtro tempore belli, tanquam ſuperiori domino, & quod plus eſt, in homagiis, quæ dict. Epiſcopo præſtita fuerũt, & in ipſomet, quod die ſubinfeudationis præfatæ præſtitum fuit, ipſi domini ſubfeudatarij, domini dict. loci Valliſcluſæ, recognoſcunt Epiſcopum in ſuum dominum & iudicem competentem, ita vt videatur nos eſſe extra omnem dubitationem.

Nec obſtat quod ex aduerſo opponitur, nos eſſe in puris terminis alienationis, & contractum per Epiſcopum Nicolaum factum veram alienationem, & non ſubinfeudationem, continere; ex eo quod Epiſcopi, propter iuramentum quòd præſtant, & etiam ex iuris diſpoſitione, non poſſint res Eccleſiæ in feudum dare; ſequitur, dictum contractum continere veram alienationem, quæ alienatio efficit vt vaſſallus, qui feudum alienauit, non debeat conſenſum adhibere, nec illi debeatur laudemium, ſi feudum alienetur. Nam hæc nihil concludunt, fatemur quod quamuis feudatarius de iure poſſit ſubinfeudare ſine conſenſu domini ſupremi, Epiſcopos tamen non poſſe feuda Eccleſiæ per ſubinfeudationem alienare ſine conſenſu ſummi Pontificis, non quatenus eſt ſupremus dominus in temporalibus, nam eo reſpectu potuiſſet Epiſcopus Cauallicen. ſubinfeudare; ſed quatenus ſummus Pontifex, ſine cuius licentia feuda ad Eccleſiam pertinentia, etiamſi ſint in ijs prouincijs, quæ in temporalibus ſummo Pontifici non ſubſunt, non poſſunt vel alienari vel ſubinfeudari.

Fatemur quoque quod ſi ſine licentia, aut confirmatione ſummi Pontificis dict. ſubinfeudatio facta ſit, eam impugnari poſſe, non ex vi Paulinæ *in extrauag. ambitioſæ*, quæ eſt lata anno 1468. & ſic poſterior hac infeudatione, ſed aliàs ex iuris communis diſpoſitione: ſed quid inde ſequitur? Anne quod ex aduerſo dicitur, eſſe veram alienationem, & ſic nihil ſibi remanere, & illi laudemium non deberi? Planè hoc ridiculum eſt, ſed verè ſequeretur, ſubinfeudationem nullam, & locum Valliſcluſæ ad menſam Epiſcopalẽ vt anteà pertinere, & perinde haberi ac ſi ſubinfeudatio nunquam facta fuiſſet; certi enim iuris eſt, Epiſcopum per huiuſmodi contractum nullum, Eccleſiæ ſuæ nocere non potuiſſe, cùm & ipſemet contrahens poſſit ad declarationem nullitatis agere fauore Eccleſiæ.

Nec inquirimus, an verum ſit, licentiam, vel confirmatio-

firmationem ſummi Pontificis non interueniſſe, & an ea ex tanto tempore præſumatur, nemo melius ipſa domina de la Fara ſcit, an dicta cõfirmatio adfuerit, quippè quæ omnia documenta penes ſe habet. Hoc ſcimus, dictam menſam Epiſcopalem dicto domino Aduocato admodum fore obnoxiam, ſi curauerit vt dictus contractus declaretor nullus.

Sed his non ſatis ſibi fidens, qui ex aduerſo ſcripſit, ſubiungit. Aut dictus contractus de anno 1415. continet ſubinſeudationem (quod tamen contra rei veritatem negat, ex reſeruatione enim directi dominij ac cenſus annui recognitione & homagio Epiſcopo præſtandis, & quod nullum pretium interuenit, ſed ſolùm vacca pro nouo accapito ſoluta fuit, manifeſtiſſimè patet ſubinſeudationem eſſe;) & inquit manet intentio Cameræ illibata, nam huiuſmodi diſtinctio eſt contra communem opinionem, primo loco commemoratam. Sed ex ſuperioribus patet non eſſe verum, dato enim quod illa opinio, qua laudemium mediato domino deberi dicitur, eſſet magis communis, ea tantum procedit in abſoluta inſeudatione, quando ſcilicet ſubinſeudans nihil ſibi reſeruauit, ſed quando reſeruauit ſibi directum dominium & cenſum, omnes conſentiunt, nemine diſcrepante, immediato deberi, & tunc eſt limitatio illius opinionis quæ aſſeritur communis, certa, & ab omnibus approbata.

Non obſtat etiam quod dicit, Epiſcopum nihil de iuriſdictione reſeruaſſe, ſuprà enim iam reſponſum eſt, aut reſeruatam eſſe iuriſdictionem, vt patet ex homagijs, in quibus ſubuaſſalli recognoſcunt Epiſcopum in iudicem competentem: aut non eſſe neceſſarium vt reſeruetur aliquid de iuriſdictione. Reſponſumque eſt Amedeo *dict. quæſt.* 24. *num.* 3. per ipſummet Amedeum *dict. quæſt. num.* 60. Socin. ſeniorem, Afflictum, & Menochium ſuprà citatos.

Nec obſtat etiam quod dicitur, non potuiſſe Epiſcopum maius dominium ſibi retinere; nam retinuit directum dominium, & maiorem ſegnoriam, ita dictam reſpectu ſubalterni vtilis dominij, quod tamen vtile dominium eſt reſpectu ſupremi, vt ſuprà dictum eſt, & clarè docet Claper. *in cent. cauſ. fiſcal. cauſa. V. qu.* 2. *num.* 20. *& ſeq.*

Nec quod dicitur ex aduerſo, Amedeum affirmare tunc dici quem abdicaſſe à ſe omne ius, quando in vniuerſitate feudi ponit alium loco ſui, eum ſubinſeudando, & tunc ſubinſeodationem obtinere vim alienationis, nam ſi verba ipſius ponderentur, hoc intelligit, ſi nihil ſibi retinuerit, quod non eſt in hoc caſu noſtro, vbi ſunt tot retentiones.

Non obſtat poſtremò, quod ex aduerſo dicitur Nicolaum ſubinſeudantem dediſſe, donaſſe, & conceſſiſſe dictum feudum cum poteſtate vendendi, nam ea omnia conceduntur ſub retentionibus præmiſſis, taliſque conceſſio intelligitur iuxta naturam contractus feudalis, illæ enim † clauſulæ acceſſoriæ regulantur 10
ſecundum naturam principalis contractus, vt obſeruat, in caſu vaſſalli ſubinſeudantis, Barth. Socin. *conſ.* 66. *num.* 5. *in fin.*

Nec eſt in conſideratione in hoc caſu, quod Epiſcopalis dignitas non moritur, & ſic nunquam feudum redire poſſe ad Cameram; nam, ſi Epiſcopus non ſubinſeudaſſet, perpetuò quoque manſiſſet apud menſam Epiſcopalem, ita vt non fuerit facta Cameræ deterior conditio eo reſpectu, per huiuſmodi ſubinſeudationem, præterquam quòd in hac patria, vbi feudá ſunt ad inſtar allodialium, illud tus non eſt conſiderabile.

CONSILIVM XXXVIII.

ARGVMENTVM.

DE eadem re.

SVMMARIVM.

1 *Opinio eorum, qui exiſtimant laudemium deberi mediato domino ex ſubfeudo vendito, non procedit quoties ſubinſeudans, directum dominium ſibi reſeruauit*

2 *De conſuetudine Galliæ & Comitatus Venaißini, laudemiũ ſubfeudi vẽditi debetur immediato domino.*

3 *Sed ſecluſa conſuetudine, & præſuppoſito ſequendam opinionem eorum, qui mediato domino laudemium deberi volunt, ea etiam limitatur, ſi primus & ſupremus dominus ſit princeps.*

4 *Rurſus, ſi primus feudatarius poßit, irrequiſito domino, feudum alienare,* & num. 6.

5 *Feudum ſi ſit conceſſum alicui & eius heredibus, vel ſucceſſoribus quibuſcunque, vel Titio & quibus dederit, eſt abſolutè hæreditarium ad quoſcunque hæredes tranſitorium.*

7 *Feuda in Gallia & Comitatu Venaißino ſunt ad inſtar allodialium.*

ARbitror ex ſcriptis hactenus per me datis, conſtare de bono iure Reuerendiſſ. Epiſcopi Cauallicen. tam in poſſeſſorio quàm in petitorio, circa laudemium ratione loci Valliſcluſæ, per D. Claram de Peruſſijs empti, debitum, idque tam ex iuris diſpoſitione propter retentionem iurium realium in ſubinfeudatione dict. loci, & homagijs inde ſequutis per Epiſcopos Cauallicen. factam; (nam opinio eorum † 1
qui exiſtimant mediato domino laudemium deberi, ſolùm procedit cùm ſubinſeudans nullũ ius reale ſibi retinuit. vt docet Bald. *in cap. imperialem, §. illud num.* 1. Aluarot. *ibid. num.* 4. & Præpoſit. *nu.* 1. *de prohibita feudi alien. per Feder.*) quàm ex † conſuetudine generali 2
Galliæ, huiúſque patriæ, necnon dict. loci particulari, quam eſſe ſequendam omnes fatentur, Bald. *d. §. illud num.* 5. Aluar. *num.* 4. Præpoſ. *num.* 2. Afflict. *nu.* 4. *cap. in inueſt. cap. feudales aſſenſus, §. limita quarto, col.* 4. Faber. *in §. adeo, num.* 6. *in inſtit. de locato*, Burſat. *conſ.* 137. *num.* 54. *&* 58. *lib.* 2. Et eſſe de mente omnium *in dict. cap. imperialem*, atteſtatur Roſent. *de feud. cap.* 9. *qu.* 32. *num.* 24. *cum gloſſ. lit. R.* Sed secluſa dict. conſuetudine, & attenta ſola iuris diſpoſitione, ac præſuppoſito, veriorem eſſe, & in iudicijs ſequendam ſententiam eorum, qui exiſtimant mediato domino laudemium deberi, † 3
ea exceptionem patitur, ſi primus dominus ſit Princeps, quod docuimus in ſecundis ſcriptis ex Bertrand. *conſ.* 185. *circa fin. lib.* 4. & quam limitationẽ paſſim omnes DD amplectũtur, inter quos Iacob. de A... *de feudis cap.* 103. Aluarot. *in d. ca. imperialem, in princ. num.* 14. Præpoſit. *ibid. nu.* 4. *in fin.* Capic. *d. loco §. limita ſecundo*, & Roſent. *d. qu.* 32. *in gloſſ. litera M.* At verò in caſu noſtro primus dominus eſt Princeps, Sanctiſſim. ſcilicet dominus N. Papa.

4 Rurſus aſſertores d. ſententiæ † eam limitant, ſi pri-
mus feudatarius poſſit ſine conſenſu domini feudum
alienare, vt quia ſit merè & abſolutè, quod vocant, hę-
reditarium, Thom. de Marin. *tit. de feud. quod tranſit ad
hæredes extran. nu. 3. & 4.* Intrigl. *de feud. cent. 1. quæſt. 50.
num. 17.* Wult. *de feud. lib. 1. c. 9. num. 74. fol.* 482. ſi ſcilicet
5 † alicui, & ejus hæredibus, ac ſucceſſoribus quibuſcun-
que, vel ſub clauſula, *tibi & cui dederis*, ſit conceſſum,
ſub vnaquaque enim ex his formulis tale dicitur, Mol-
lin. *de feud. c. de ſubſtit. & requi. in fin. verſ. ſed inquit.* In-
trigl. *d. q. 50. num. 158. cum ſeqq. & num. 174.* & moltò ma-
gis ſi tale feudum ſit ad inſtar allodialium, Ranchin.
in tract. de ſucceſſ. ab inteſt. §. 7. num. 8. Roſental. *de feud. c.*
6 *9. q. 58. num. 41.* vtroque † enim caſo conſenſum imme-
diati tantom domini exquirendum, & per conſeqoens
ei ſoli laudemium deberi omnes vno ore fatentur, vt
Aluarot. *in d. cap imperialem, §. illud num. 8.* Jacobin. de
Sancto Georg. *in ſua inueſt. §. & cum pacto de non alie-
nando, num. 22. in fin.* Capic. *d. c. feudales aſſenſus, col. 4. §.
limita tertiò pag.* 78. Molin. *de feud. c. vlt. nu. 152. verſ. vel
dicas*, Burſat. *d. conſ. 137. nu. 57.* & ſequitur *lib. 2.* Pariſ. de
Puteo *in tract. feud. c. 90. nu. 4.* Roſent. *d. q. 32. nu. 21.*

At verò † in hac patria, tota Gallia, & omnibus pro- 7
uincijs cis Alpes conſtitutis, feuda eſſe ad inſtar allo-
dialium, notorium & omnibus eſt manifeſtum, & at-
teſtantur Jaſ. *in l. de quibus nu. 64 ff. de legib.* Guillielm.
Benedict. *in cap. Raynutius, verb. duas habens, nu. 67. cum
ſeqq. de teſtament.*

Nec dicendum quod ſi Reuer. Epiſcopus Caualliceo d. feudum non ſubinfeudaſſet id non poſſet alienare ſine licentia ſummi Pontificis, nam id procederet, non quia feudum, ſed quia res eſſet Eccleſiaſtica, quæ cujuſcunque qualitatis ſit, ſiue feudalis, ſiue allodialis, ſine licentia ſummi Pontificis, propter Paolinam, diſtrahi non poteſt, & tunc ſummus Pontifex, non tanquam Comes & ſupremus dominus temporalis Comitatus, ſed vt ſummus Pontifex conſideratur, ideoque ſecluſo quod d. feudum eſt de menſa Epiſcopali, id, ſicut cætera Comitatus feuda, ſine licentia ſummi Pontificis liberè alienari poſſet.

CONSILIUM XXXIX.

ARGVMENTVM.

QVando Monaſterium non excludit ſubſtitutum, An ſit ſpectanda mors naturalis, vt locus ſit reſtitutioni fideicommiſſi.

SVMMARIVM.

1 *De conſuetudine Galliæ, Monaſteria, ex perſona Monachorum, ſunt incapacia ſucceſſionis ab inteſtato; nec per ingreſſum Religionis fit tacita dedicatio bonorum.*

2 *Sed ex expreſſa diſpoſitione ingredientis, antequam profeſſionem emittat, vel alterius, ſuccedere poſſunt.*

3 *Monaſterium, capax bonorum, excludit ſubſtitutum ſub conditione,* ſi ſine liberis.

4 *Per ingreſſum Religionis, capacis bonorum, ijs caſibus quibus ſubſtitutus non excluditur, vt pleriſque non excluditur, non eſt ſtatim apertum fideicommiſſum, ſed expectanda eſt mors naturalis.*

5 *Incertus dies in teſtamento conditionem facit,*

6 *Sed ſi Religio ſit bonorum incapax, plerique exiſtimant non eſſe expectandam mortem naturalem, contraria tamen ſententia verior eſt.*

7 *Sed, ſequendo priorem ſententiam, non eſſe ſcilicet expectandam mortem naturalem, ea limitatur, ſi ingrediens, ante profeſſionem, bona fideicommiſſo ſubjecta vel donauerit vel vendiderit, quamdiu enim viuet Religioſus, tenebit donatio vel venditio.*

NObilis Magdalena de Suffren, in ſuo vltimo teſtamento, de anno 1580. condito, inſtituit hæredes ſuos vniuerſales Antonium primogenitum, & alterum Antonium filios ſuos, eoſque inuicem, ſi ſine liberis decederent, ſubſtituit, & ambobus ſine liberis decedentibus Antoniam & Margaretam filias ſuas, omnibusque ſic decedentibus, vltimo morienti ſubſtituit clariſſimum quondam Antonium de Suffren Senatorem Regium in Senatu Aquenſi, d. teſtatricis fratrem. & ſuos. Antonij fratres adeunt hæreditatem, decedunt poſtea dictæ Antonia & Margareta ſine liberis, tum & d. Antonius Senator, relicto Clariſſimo Palamede, etiam Senatore, Joanne Baptiſta, Trophimo & Catharina ſuis liberis. Taodem d. Antonij fratres Religionem Societatis Jeſu iogrediuntur, ac vltimum profeſſionis votum, juxta dictæ Religionis regolas, emittunt. d. dominus Palamedes, tam ex propria perſona, quàm vti ceſſionarius ſororis ſuæ, ac cæteri fratres ipſius, per fideicommiſſum poſt patrem vulgariter vocati, petunt fideicommiſſum in eorũ perſona apertum declarari, ac nobilem Stephanum Reynaodũ ad bonorum, à matre profectorum, detractis, detrahendis,
reſtitutionem condemnari; cui d. Reynaudo dicti An-
tonij fratres, antequam d. profeſſionẽ facerent, omnia
eorum jura ceſſerant, mediante ſumma mille aureo-
rum domui Nouitiatus d. Societatis Jeſu applicando-
rum, & oriuntur d. actores † conſuetudine Galliæ qua 1
Monaſteria non ſuccedunt ab inteſtato, & per ingreſ-
ſum Monaſterij non fit tacita dedicatio bonorum, ſed
accreſcunt bona ingredientis, ſaltem ea quæ ei obue-
nerunt jure ſucceſſionis, alijs hæredibus, & fingitur
nunquam fuiſſe hæres, Bened. *in cap. Raynutius, verbo,
& uxorem, nu. 224.* Mazuer. *tit. de ſucceſſ. & vlt. volunt.
num.* 18. Sed ſi nihil aliod præter d. conſuetudinem in
quæſtionem verteretur, res eſſet clara io fauorem d.
Reynaudi: nam ea conſuetudo ſolùm ſucceſſionem
ab inteſtato excludit, vel tacitam dedicationem, non
autem † impedit quominus Monaſterio ex teſtamen- 2
to, vel aliter relinqui, vel profeſſionem emiſſurus, in
fauorem monaſterij, vel alterius cujuſcunque per vlti-
mam voluntatem diſponere, vel per contractum do-
nare, vel vendere poſſit. Quod & ratio naturalis euincit, vt vnuſquiſque antequam per profeſſionem incapax diſponendi reddatur, de bonis ſuis vt voluerit diſdonat, *l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ. §. diſponat, nouella de trien & ſemiſ. l. in re mandata, C. manda.* & experientia rerum magiſtra hoc docet: paſſim enim in Gallia Mooachi, antequam profeſſionem emittant, de re ſua diſponunt per vltimas voluntates & contractus donationum in fauorem, non ſolùm propinquorum & extraneorum, ſed & Monaſterij, & tamen hujuſmodi dooationes & contractus ſuum incoocoſsè ſortiuntur effectum, &

nomi-

nominatim d.Muſuet.*d.num.*18. d.conſuetudinem re-
ſtringi ad ſucceſſionem ab inteſtato, & tacitam dedi-
cationem; in expreſſa verò diſpoſitione vel dedicatio-
ne non habere locum atteſtatur: ſed difficultas præ-
ſentis conſultationis non verſatur in d.conſuetudine,
nec in ea inſiſtendum eſt, quæ d. Reynaudo obeſſe nul-
lo modo poteſt. Quæſtio igitur in eo conſiſtit, quòd
etſi Nouitiatus & Collegia ſocietatis Jeſu ſint capacia
bonorum, tamen domus Profeſſæ ſunt incapaces, &
ſic cùm ingredientes dictam ſocietatem faciunt vlti-
mam eorum poſſeſſionem, poſt quam dicuntur d.ſo-
cietatis Profeſſi, & ad quam, non niſi poſt plures an-
nos ſolent admitti, dicuntur emittere poſſeſſionem
Religionis incapacis bonorum, & in particulari & in
communi. Quo ſtante, & dict. Actores fuerint ſubſtitu-
ti dictis Reuerendis Patribus, ſub conditione, *ſi ſine li-
beris*, nec, hoc caſu, Religio, cùm ſit incapax bono-
rum, poſſit excludere ſubſtitutum, etiam de jure com-
3 muni, ſecluſa omni conſuetudine, † quia hujuſmodi
diſpoſitio ſolùm procedit in Monaſterio capace bo-
norum in communi, *§. ſed & hoc præſens, auth. de ſan-
ctiſ. Epiſcopis, authent. niſi rogati C. ad S. C. Trebell. c. in
præſentia, de probat.* Bald. *in 1. cap. in præſentia, n.*13. Alex.
*conſ.*13. *vol.*3. Dec. *conſ.* 259. Graſſ. *in §. fideicommiſſum, q.*
40. *num.*7. Illuſtr. Mantic. *de conject. vlt. volunt. nu.* 8. &
9. Sfortia Odo *in tract. compend. part.*6. *tit. an legitimi
tantùm, nu.* 20. *fol.*127. cumque conditio omnino exti-
tura ſit, nam abſque dubio deceſſuri ſunt ſine liberis
legitimis & naturalibus, quærendum eſt, an mors na-
turalis dictorum Reuerendorum Patrum expectanda
ſit, an verò ex eo die, quo emiſerunt profeſſionem, a-
pertum ſit omnino & cum effectu fideicommiſſum in
fauorem dictorum Actorum, ita vt bona fideicommiſ-
4 ſo ſubjecta, detractis detrahendis & non † expectata
morte naturali, jam nunc ipſis reſtituenda ſint? Et qui-
dem ſi Religio capax eſſet bonorum in communi, et-
iam eo caſu quo Monaſterium non excluderet ſubſti-
tutum, vt pleriſque caſibus non excludit, vel ex mente
conjecturata, vel expreſſa teſtatoris reſultantibus, cer-
tum eſt expectandam fore mortem naturalem, & Mo-
naſterium interim in vita Monachi poſſidere bona fi-
deicommiſſaria, & moriente interim ſubſtituto, eua-
neſcere ſubſtitutionem, *l. Statius, §. Cornelio, ff. de jur. fiſ.*
& ibi Bart. *& in l. cum pater, §. hæreditatem, ff. de leg.*2.
Bald. *conſ.*407. *nu.* 15. *vol.*1. Corn. *conſ.*18. *nu.*23. *& conſ.*253.
*nu.*8. *&* 9. *vol.*4. Didac. *var. reſol. lib.*1. *cap.*21. *n.*7. & Man-
tic. *de conject. vlt. volunt. lib.*11. *tit.*7. *nu.* 4. etſi enim con-
ditio, *ſi ſine liberis*, extitura ſit, quia certum eſt liberos
non habiturum, non extitit tamen omnino quia ad-
huc ſubſtitutus poſſet decedere ante Monachum: nam
dies mortis eſt incerta, *l.*1. *ff. de condit. & demonſtr.* &
5 dies incertus † in teſtamento conditionem facit. *l. dies
incertus, ff. eod.* is verò qui rogatus eſt hæreditatem re-
ſtituere, cùm morietur, ſi fideicommiſſarius prior de-
ceſſerit, non tranſmittit, quia deceſſit ante implemen-
tum conditionis, *l. vnic. §. ſin autem, C. de cad. toll.* & eſt
caſus *in l. hæres meus*, 2. *reſponſo, ff. de conditionib. & de-
monſtr.* ſed cùm præſupponamus nos eſſe in Religio-
ne incapaci bonorum in communi, controuerſia eſt
magna inter Doctores, an ſit expectanda mors natu-
ralis, an verò ſtatim, poſt profeſſionem emiſſam, lo-
cus ſit reſtitutioni fideicommiſſi. Et quidem plerique
exiſtimarunt † non eſſe expectandam mortem natu- 6
ralem vt Bart. *in d. l. cum pater, §. hæreditatem*, & poſt
eum Bald. *ibid.* Angel. *in l. ex facto §. ex facto, ad Trebell.*
Dec. *conſ.*419. Boet. *deciſ.*354. *num.*11. & plerique alij. Sed
certè contraria ſententia verior eſt, vt etiam eo caſu
mors naturalis ſit expectanda, quam amplexi ſunt I-
mol. *in d. §. hæreditatem*, Alex. *in l. ex facto, §. ex facto,
num.*8. Salic. *in l.*1. *num.* 3. *C. de hæred. inſtit.* Socin. *in repe-
titione, l. cum auus, num.*104. *ff. de condit. & demonſtr.* Fe-
lin. *in cap. licet vndique extra de offic. deleg.* Rip. *in d. l. ex
facto, §. ſi quis rogatus, num.*42. *ad Trebell.* & probatur ex
d. l. ex facto, §. ex facto, ad Trebell. & ex *l. cum pater, §.
hæreditatem, ff. de leg.*2. in quibus patet, quòd ſi roga-
tus deportatur, non cedit dies fideicommiſſi, *l.*1. *in fin.
ff. de bonor. poſſeſſ. contra tab.* & ratio hujus ſententiæ eſt
manifeſta, quia nunquam mors ciuilis æquiparatur
naturali, quando non operatur eundem effectum,
quod omnes, etiam qui contrariam ſententiam tenent,
fatentur, vt Bart. Ang. Boet. & alij ſuprà citati. Sed in
hoc caſu mors ciuilis, hoc eſt profeſſio Religionis in-
capacis bonorum, non operatur eundem effectum
quem naturalis reſpectu dilationis; ideò non ſufficit
mors ciuilis vt aduertunt Imol. Socin. & alij dictis lo-
cis: atque hanc ſententiam fusè comprobat Socin. *in
d. l. cum auus, num.*104. & omnibus, quæ in contrarium
proponi poſſent, reſpondet, ad quem me remitto, ne
ipſius dicta tranſcribere videar. Sed demus, citra præ-
judicium veritatis, Bartoli opinionem eſſe ſequen-
dum, † nec expectandam eſſe mortem naturalem, pla- 7
nè ad eam datur limitatio, *niſi antequam profiteretur,
bona vel donauerit vel vendiderit*: nam in præjudi-
cium juris tertio eo modo quæſiti, non poteſt fidei-
commiſſarius petere reſtitutionem bonorum alienа-
torum ante mortem naturalem grauati, & ſic non o-
perari debet effectum mors ciuilis, quatenus domi-
nium adhuc eſſet penes Religionem hujuſmodi pro-
feſſos, & de ea limitatione extat in terminis Bald. *con-
ſil.*180. incipit, *factum ſic ſe habet, lib.*1. quem ſequutus
eſt Peregr. *in tract. de jur. fiſci, tit. de deport. num.*21. *& in
tract. de fideicom. art.*28. *num.*63. & ita ſe in facto obti-
nuiſſe pro quodam Marco Antonio Curtio, amico
ſuo, aſſerit, & neminem contradicentem inueni. Quæ
ſanè limitatio, maximam habet æquitatem, ne ſcili-
cet in præjudicium tertij imaginemur mortuum, qui
naturaliter viuit, maximè hoc caſu, quo pecuniæ, ex
hujuſmodi ceſſione jurium, in fauorem d. Reynaudi
facta, redactæ, Nouitiatui d. Societatis Jeſu applicatæ
fuerunt, qui dependet ex his domibus profeſſis, & ſi-
ne quo illæ ſubſiſtere non poſſent: eſt enim ſemina-
rium dictarum domuum. Ex quibus cenſeo, dictos
dominos Actores, neceſſariò mortem naturalem di-
ctorum Patrum de Suffren. expectare debere, & ante
eam nullo modo dictum Reynaudum in poſſeſ-
ſione dictorum bonorum moleſtari poſ-
ſe. Atque ita cenſeo, ſaluo ſem-
per meliori judicio,

CONSILIVM XL.

ARGVMENTVM.

De eadem re.

SVMMARIVM.

1 *Monaſterium capax bonorum excludit ſubſtitutum,*
2 *Etſi conditio cõcepta ſit hoc modo,* ſi ſine liberis ex ſuo corpore procreatis, *pleriſque contradicentibus.*
3 *Quibus caſibus, per profeſsionem Religionis, exiſtit conditio fideicommiſſi, vt ſi Monaſterium ſit incapax bonorum in communi, expectanda eſt mors naturalis vt reſtitutio fideicommiſſi peti poſsit,* & nu. 7.
4 *Nunquam mors ciuilis naturali æquiparatur, niſi quando hoc jure expreſſum inuenitur.*
5 *Etiam ſecundum eorum opinionem, qui mortem naturalem expectandam non eſſe contendunt, ſi grauatus ante profeſsionem bona fideicommiſſo ſubjecta donauerit, vel vendiderit, tenet alienatio quamdiu naturaliter viuit in præjudicium ſubſtituti.*
6 *Patres. Societatis Ieſu non ſiunt incapaces ſucceſsionis, niſi poſt ſolemnia vota profeſsionis emiſſa; ante verò, etſi tria vota obedientiæ, caſtitatis & paupertatis eáque ſimplicia emiſerint, & verè tunc dicantur Religioſi, tamen manent capaces ſucceſsionis & diſpoſitionis bonorum ſuorum.*
8 *Ex conſuetudine Galliæ Monaſteria ſunt incapacia ſucceſsionis ab inteſtato, non ſi expreſsè eis relinquantur, ſi alioquin ex ipſorum inſtitutione ſunt bonorum capacia.*

QUæ aliàs ſcripſi pro validitate diſpoſitionis bonorum & jurium per Reuerẽdos dominos Antonium & Joannem de Suffren Societatis Jeſu Religioſos, dum concluſi, expectandam eſſe mortem naturalem dictorum Patrum antequam Clariſſimus vir Palamedes de Suffren Senator Regius in Parlamento Aquenſi prætendere poſſit fideicommiſſum in teſtamento nobilis Magdalenæ de Suffren ordinatum, in ſui fauorem eſſe apertum, aut ſaltem antequam eo frui poſſit, manent firma, nonobſtantibus quæ ex aduerſo pro d. domino Palamede ſcripta fuerunt.

1 Neque enim quæſtio in eo verſatur, an Monaſterium ſeu Religio ſit loco liberorum, & an excludat ſubſtitutum: cum enim verſemur in Religione incapaci bonorum, qualis eſt Religio Societatis Jeſu, poſt emiſſa vota ſolennia profeſſionis, certiſſimum eſt conditionem, *ſi ſine liberis* extitiſſe; ex eo, inquam, quòd
1 eſt incapax bonorum: nam † ſi capax fuiſſet bonorum, aliud ſtatuẽdum eſſet, *§ ſed & hoc præſcati, Auth. de ſanil. Epiſcopus & ubi ſi rogati C. ad Trebell. cap. in præſentia, extra de probation.* & ibi Bald. *num.* 13. Alex. *conſ.* 13. *vol.* 3. Dec. *conſ.* 259. & paſſim DD. Nec ab ea receptiſſima doctrina recedendum eſſet, ex eo quòd conditio fuit concepta hoc modo, *ſi ſine liberis ex ſuo corpore procreatis deceſſerit*, quaſi verò tum Monaſterium ſeu
2 Religio non habeatur loco liberorũ: nam † etſi ſciam, cùm agitur de Religione bonorum capaci, pleroſque exiſtimare, per ingreſſum Religionis, non conditionem eo modo conceptam cenſeri extitiſſe, & ſubſtitutum excludere Monaſterium: tamen eam opinionem & limitationem pleríque reprobarunt, & contrariam veriorem cenſuerunt, vt Alex. latè *conſ.* 121. *per tot.* & ibi Apoſtillator qui aſſerit hanc eſſe communem *lib.* 2. Dec. *conſ.* 259. *num.* 3. & *conſ.* 419. *num.* 5. & fusè *in d. cap. in præſentia*, Crauet. *conſ.* 152. *num.* 1. vbi etiam aſſerit communem: ſed in his non inſiſtendum, quia hoc caſu Religio eſt incapax bonorum, certumque tunc eſt non excludi ſubſtitutum.

Sed quæſtio in hoc verſatur, an ſtatim atque profeſſionem in Societate emiſerunt dicti Patres, apertum ſit fideicommiſſum, an verò expectanda ſit mors naturalis, data ſemper incapacitate bonorum Religionis. Et quamuis controuerſa ſit quæſtio, † verior 3
tamen & magis communis opinio eſt, expectandam eſſe mortem naturalem, vt in terminis docent Imola *in l. cum pater, § hæreditatem, de lega.* 2. Alex. *in l. ex facto, § ex facto, num.* 8. *ad Trebell.* Salic. *in l.* 1. *nu.* 3. *C. de hered. inſt.* Socin *in repet. l. cum aum num.* 104. *ff. de cond. & demonſt.* vbi fuſiſſimè articulum diſcutit & omnibus, quæ in contrarium afferri poſſunt, reſpondet, Fel. *in cap. licet vndique extra de off. deleg.* Rip. *in d. l. ex facto §. ſi quis rogatus, num.* 42. quos in prioribus ſcriptis allegaui, & præter eos eam ſententiam ſequuntur & tuentur Apoſtillator poſt pleroſque quos allegat ad Bart *in d. l. cum pater, § hæreditatem,* Graſſ. *in § fideicommiſſum, quæſt.* 41. vbi hanc aſſerit communem, Sfortia. Oddo *tract. de compendio part.* 4. *art.* 3. Mathea. *de leg. & fideicomm. lib.* 3. *cap.* 23 *num.* 6. & planè ea ſententia veriſſima eſt: nam, vt eruditè docet Sfortia Oddo & Graſſus, nunquam † mors ciuilis naturali æquiparatur 4
niſi quando hoc in jure expreſſum inuénitur, vt teſtatur Boet. *deciſ.* 323. *nu.* 6. Fernand. Vaſq. *de ſucceſſ. progreſſu, §.* 26. *nu.* 40. poſt gloſ. *in can. placuit,* 16. *q.* 1. id verò in caſu præſenti non eſt, neque eadem ratio idémque effectus: nam fideicommiſſum conditionale non tranſmittitur, vnde mortuo ſubſtituto ante mortem naturalem inſtituti, fit caducum. Ut igitur videatur, vtrùm ſubſtitutus ſuperuiuat necne, non ſatis eſt, vt quis mortuus ſit ciuiliter, ſed expectanda eſt mors naturalis. Confirmatur hæc ratio, quia tantum abeſt, vt in caſu noſtro reperiatur æquiparatio expreſſa, quin potiùs totum contrarium adſit, vt *in l. Statim Florus §. Cornelio,* & ibi Bart. & DD. *de jur. fiſ.*

Iis verò omnibus, quæ in contrarium afferri poſſent, vno verbo ſatisfit, quia omnia in contrarium allegata procedunt in caſu quo idẽ operatur mors ciuilis, quod operaretur mors naturalis, vt docebat Felin. d. loco, ſed hîc non idem operatur, vt ex ratione ſuprapoſita patet.

Sed jam demus, priorem ſententiam veram eſſe, qua aſſeritur, mortem naturalem non eſſe expectandam, ſed data incapacitate Religionis; vel ex juris diſpoſitione, vel ex vi conſuetudinis, ſtatim poſt profeſſionem emiſſam, locum eſſe fideicommiſſo: † ea tamen ſententia patitur exceptionem, niſi ante profeſ- 5
ſionem inter viuos diſpoſuerit, & jura ſita in alium tranſtulerit, quo caſu omnes conueniunt, mortem naturalem eſſe expectandam, ſaltem quoad fructuum perceptionem, vt in terminis docent Bald. *conſ.* 280. incipit, *factum ſic ſe habet, lib.* 1. quem ſequutus eſt Peregrin. *in tract. de jur. fiſci, tit. de deport. num.* 4. *in tract. de fideicomm. art.* 38. *num.* 68. & ita ſe in facto obtinuiſſe pro quodam Mario Antonio Curtiu aſſerit. At verò in caſu noſtro dicti Patres de Suffren, antequam profeſſionem emitterent, de bonis ſuis inter viuos diſpoſuerunt

uerunt in fauorem domini Reynaudi, mediante ſumma mille aureorum, quos Nouitiatui Auenionenſi bonorum capaci applicauerunt. His verò debuit reſponderi, quod non fuit factum, nec meo judicio fieri poteſt.

Proponitur tamen parte d. Clar. Senatoris aliquid in ſuis ſcriptis, etſi alio modo, quod ſi verum eſſet in facto, hanc limitationem inutilem redderet, caſu quo ſequeremur illam priorem ſententiam qua aſſeritur mortem naturalem non eſſe expectandam cum contendit dictos Patres de Suffren, tempore d. contractus, jam profeſſos fuiſſe, illamque profeſſionem, quam poſt emiſerunt nihil aliud eſſe niſi promiſſionem ſtrictioris regulæ, non propterea tamen minus ante fuiſſe profeſſos. Quod ſi verum eſſet, ſequeretur in terminis d. prioris ſententiæ, hujuſmodi limitatione dictos Patres juuare ſe non poſſe; diſpoſuiſſent enim eo tempore, quo ampliùs diſponere non potuiſſent.

Sed facilis eſt reſponſio & longè aliter ſe res habet:
6 † nam ante emiſſionem profeſſionis, quam poſt d. contractum fecerunt, etſi dicerentur & re vera eſſent Religioſi, vtpote qui per tria ſubſtantialia Religionis vota (ſimplicia tamen) Obedientiæ, Caſtitatis, & Paupertatis totos ſe Deo cōſecraſſent, atque adeo (vt cum ſummis Pontificibus loquar) non minus, quàm vel cæterarum Religionum, vel ipſius etiam Societatis Profeſſi, nomen Religioſi mererentur: tamen ex regulis d. Societatis Ieſu, authoritate Apoſtolica approbatis & confirmatis, manent capaces ſucceſſionis & diſpoſitionis, & de bonis quæ tunc temporis habent diſponere vt antea poſſunt, excepto quòd conſenſus Superioris eorum requiratur; ita vt ea ſola licentia & conſenſu exceptis, quoad liberam diſpoſitionem (nam quoad ſucceſſionem ille conſenſus non requiritur,) perinde habeantur ac ſi non eſſent Religioſi; votumque illud ſimplex paupertatis, nihil aliud in caſu noſtro operatur, quàm vt ille conſenſus Superioris in eorum diſpoſitione ſit requirendus. Qua in re, vt & in pleriſque alijs à jure poſitiuo pendentibus, Religio Societatis Ieſu longè diſtat ab alijs, priuilegijsq́; ſummorum Pontificum quorum eſt jus poſitiuum, & ab eo profecta moderari non tantùm nouitijs & profeſſis, vt in cæteris Religionibus, ſed etiam ijs qui poſt biennium Nouitiatus dicta vota Religionis ſimplicia emittunt, & verè fiunt Religioſi, conceſſum, vt tamen maneant capaces ſucceſſionis bonorum & diſpoſitionis, quamdiu per vota ſolemnia in Profeſſorum numerum nōn admittantur.

Quare ſiquidem eam ſententiam ſequamur, qua dicimus, mortem naturalem eſſe expectandam (vt re vera ſequi debemus, tanquam veriorem & communem) abſque alia diſquiſitione, d. Clariſſ. Senator excludendus eſt; ſin verò priorem, nempe naturalem mortem non eſſe expectandam, tamen quia dicti Patres diſpoſuerunt ante profeſſionem, ex vi dictæ limitationis, quæ omnium conſenſu data d. prima opinione vera ſolet dari, excludendus quoque eſt, ita vt quocumque ſe vertat, ſemper, ſaltem nunc, repelli debeat.

Atque hæc quidem omnia de jure communi procedunt, ſed proponit aliud fundamentum ex conſuetudine Gallica, vt ait, deſumptum, quà contendit hærede grauato religioſo facto profeſſo, locum eſſe illico ſubſtitutioni, nec expectandam eſſe mortem naturalem ex Maſuer. *tit. de ſucceſſ. & vlt. volunt.* Bald. *in cap. in præſentia de probat. & in l. cum acutiſſimi, de fideic.* Socin. *in l. cum auus, de condit. & demonſtr.* Bertran. *conſ. 335. lib. 3.*

Planè qua mente hæc proponantur, non video, & primum quidem nihil in dictis locis proponi, quo hujuſmodi fundamentum ex conſuetudine prætenſa deſumptum probetur, docebimus; tunc conſuetudo incapacitatis Monaſteriorum ad ſuccedendum quomodo procedat demonſtrabimus. Edicto verò Regio, ne reſpondebimus quidem, cùm præſertim conſtet latum illud fuiſſe octodecim ipſos menſes, poſt jam celebratum à dictis Patribus dictum contractum.

Quoad primum, ne verbum quidem in d. locis dictæ conſuetudinis, minuſque quòd ſententiæ noſtræ aduerſetur. Et quidem Maſuerius d. loco *nu.* 19. clarè affirmat Monaſterium excludere ſubſtitutum, quòd intelligendum eſt de Monaſterio bonorum capaci; ſed antè *num.* 18. conſuetudinis Regni mentionem facit, qua per ingreſſum Monaſterij non fit tacita dedicatio bonorum Monaſterio, qua de re poſtea latiùs, & totam quæſtionem de conſuetudine definiemus, ex eodem Maſuerio, ſed quæſtionis noſtræ ne verbum quidem, ſicut nec Bald. *in d. cap. in præſentia*, ſed ſolùm *nu.* 13. Quòd † ſi Monaſterium ſit incapax bonorum, vel 7
capax quidem, ſed nolit habere bona & repudiet, ſubſtitutum non excludi: ſed an expectanda ſit mors naturalis, vt admittatur, an verò alij qui interim ſucceſſuri ſunt, ne verbum quidem, *in l. vero, cum acutiſſimi num.* 12. dilertè contendit, ſi attem minorem non excludere ſubſtitutum, ſed quo tempore admittendus ſit ſubſtitutus non quærit. Socinus autem *in d. l. cum auus*, tantum abeſt vt allegari debuerit, quin ille ipſe eſt, qui fuſiſſimè hanc noſtram quæſtionem tractat, & *num.* 104. naturalem mortem expectandam determinat.

Quoad Bertrandum *conſ.* 335. *lib.* 3. is quæſtionem tractat, & recenſet Doctores, hinc inde in ea diſſentientes, data incapacitate Monaſterij: loquitur enim de fratribus D. Franciſci obſeruantiæ, & cum recenſet tenentes, mortem naturalem eſſe expectandam, rationibus eam opinionem firmat: à contraria tamen ſententia, qua non expectandam eſſe aſſeritur, quam authoritatibus tantum, & non rationibus fulſit, non audet diſcedere, quòd tunc diceretur communis: ſatis tamen demonſtrat, ſe alterius eſſe ſententiæ, cùm ait, aliquando opinionem minus communem vincere debere communem, ſed vtcumque ſit, verum eſt quoſdam tenere, naturalem mortem non eſſe expectandam, & forſan ea opinio aliquando communis fuit, ſed contraria eſt nunc abſque dubio communis, vt Sfortia Oddo & Graſſ. locis ſupra citatis atteſtantur. Verior quoque eſt, vt per Socinum *in d. l. cum auus*, & Felinum *in d. cap. licet vndique*; ſed dato, & non conceſſo, hanc opinionem, ſcilicet mortem naturalem non eſſe expectandam, & veriorem vt magis communem, reſtaret tamen exceptio in qua omnes conueniunt, eam non procedere, ſi ante profeſſionem, præſertim inter viuos, de bonis diſpoſuerint, & in ſumma: prædicti Doctores, quibus reſpondimus, loquuntur in terminis juris communis, de conſuetudine verò præfata minimè, ita vt non debuerint pro fundamento probationis allegari.

Ut igitur concludamus primum caput, non ſunt confundendæ quæſtiones: Aliud enim eſt ſi quæratur; an excludatur ſubſtitutus per ingreſſum Religionis bonorum incapacis, vel ex diſpoſitione juris, vel ex vi conſuetudinis, aut etiam capacis, ſi conſtet ex conjecturis certis, teſtatorem Monaſterium excludere voluiſſe, & reſpondendum, ſubſtitutum non excludi. Aliud verò eſt ſi quæratur, an quo caſu non excluditur, ſtatim admittatur; an verò expectanda ſit mors naturalis, & in eo eſt controuerſia inter Doctores: magis tamen communis opinio nunc eſt ac verior, mortem naturalem expectandam: ſed etiam dato quòd

cootraria opinio eſſet verior, omnes conueniunt, non procedere, vt ſæpè diximus, ſi ante profeſſionem, grauatus ſua jura in alium tranſtulerit, quia mors ciuilis in præjudicium juris tertio quæſiti æquiparari naturali non debet, cùm (quod magis eſt) regulariter non æquiparetur, niſi vbi id expreſſum eſt, vt ſuprà eſt dictũ.

8 Quoad ſecundum, circa conſuetudinem, † nulla alia eſt in Gallia conſuetudo, niſi quòd Monaſterium, capax bonorum, non ſuccedit ab inteſtato, & per ingreſſum Monaſterij non fit tacita dedicatio bonorum, ſed accreſcunt bona ingredientis (vt verbis vtar Maſuerij in contrarium allegati *in tit. de ſucceſſ. nu.* 18.) ſaltem ea quæ obuenerunt jure ſucceſſionis, alijs hæredibus, & fingitur nunquam fuiſſe hæres: ſed ſi expreſſè in fauorem Monaſterij ingreſſus diſponat, multò magis in fauorem alterius. Idem Maſuerius teſtatur valere hujuſmodi diſpoſitionem & expreſſam dedicationem: reſtringit enim conſuetudinem ad ſucceſſionem ab inteſtato & tacitam dedicationem, & diſertis verbis expreſſam excludit, ita vt opus non ſit alia authoritate ad retractandam d. ſententiam, quàm ea ipſa qua aduerſarius nititur.

Poſtremò, non eſt omittendum quod ex aduerſo proponitur, non eſſe faciendam diſtinctionem, an Monaſteria ſint bonorum capacia necne, quia conſuetudo generaliter loquitur: hoc enim verum eſt in terminis conſuetudinis, ſcilicet ſi agatur de ſucceſſione ab inteſtato, & tacita dedicatione, non autem in expreſſa, ad quam Monaſteria bonorum capacia admittuntur, ex Maſuerio d. loco, & quæ neceſſariò facienda eſt, vt eam DD. faciunt, nemine excepto, & ij nominatim quibus aduerſarius nititur, Bald. ſcilicet *in d. l. cum acutiſſimi num.* 12. *&* 13. *& in d. cap. in præſentia num.* 13. Imò ipſe Bartol. contrariæ ſententiæ, naturalem ſcilicet mortem non eſſe expectandam, magnus aſſertor *in d. l. cum pater, § hæreditatem de leg.* 2. eandem diſtinctionem facit. Et propterea opus fuit in caſu noſtro, vt dicti Patres de Suffren diſpoſuerint, vel in fauorem d. domini Reynaudi, vel in fauorem d. Nouiciatus Societatis Jeſu, qui capax bonorum eſt, vt ex Regulis d. Societatis, auctoritate Apoſtolica approbatis, & confirmatis, patet: nam ſi in fauorem domus alicujus profeſſæ d. Societatis diſpoſuiſſet, non valuiſſet diſpoſitio, quòd ſcilicet hujuſmodi domus ſint incapaces bonorum, vt & ipſi Profeſſi, nec poſſunt quidquam poſſidere.

CONSILIVM XLI.

ARGVMENTVM.

AN pater qui filio in contractu matrimonij donationem fecit, teſtamento poſſit ejus filio in rebus donatis ſubſtituere, in fauorem tamen deſcendentium.

SVMMARIVM.

1 *Pater qui filio in contractu matrimonij donationem fecit, poteſt eidem ſubſtituere in fauorem deſcendentium, contrà* num. 5.

2 *Hæres tenetur approbare factum defuncti.*

3 *Donatio ſemel perfecta, non poteſt recipere onus, vel conditionem.*

4 *Dos filiæ conſtituta non poteſt ſubjici fideicommiſſo.*

6 *Quæſita per actus inter viuos non ſubjiciuntur fideicommiſſo.*

7 *Non eſt recurrendum ad voluntatis quæſtionem, vbi in verbis non eſt ambiguitas.*

8 *Qui habet facultatem eligendi non poteſt eum, quem elegit, grauare fideicommiſſo.*

9 *Caſu quo pater poſſit fideicommiſſo onerare rem jam antea filio donatam, id non niſi nominatim, de re donata faciendo mentionem, fieri poteſt.*

10 *Qui eligit, quando cenſeatur dare.*

11 *Qui habet jus eligendi, poteſt variare vſque ad mortem.*

12 *Hæres qui adiit hæreditatem ſine beneficio legis & inuentarij, detrahit quod ſibi debetur aduerſus fideicommiſſarium vniuerſalem, non aduerſus creditores vel legatarios.*

13 *Debiti prælegatum non venit in reſtitutionem fideicommiſſi.*

14 *Donatio, contemplatione matrimonij, imputatur in legitimam, niſi dictum ſit, vt donatarius haberet bona donata præcipua, his verbis,* par preciput & aduantage.

VEV les pactes de mariage d'entre Pierre du Puy ſeigneur de Moreſe, & Aothoinette de la Jugée, faits l'an 1468. teſtament dudit Pierre de l'an 1471. teſtament de ladite Anthoinette, dame de Rieux, de l'an 1497. teſtament d'autre Pierre du Puy fils du premier lict du ſuſdit Pierre premier en l'an 1502. pactes de mariage de Triſtan, fils deſdits Pierre & Antoinette, en ſecondes nopces, de l'an 1491. autres pactes de mariage dudit Triſtan auec Anne de Narbonne en ſecondes nopces, de l'an 1516. teſtament dudit Triſtan de l'an 1521. pactes de mariage de Jaques ſon fils, de l'an 1535. teſtament d'iceluy Jaques, de l'an 1550. pactes de mariage de François ſon fils, de l'an 1561. teſtament dudit François de l'an 1591. pactes de mariage de Anne de la Jugée, dernier Baron de Rieux, en l'an 1590. le Conſeil ſoubſſigné eſt d'aduis, ledit François, pere dudit Anne dernier decedé, auoit recueilly tout le bien de la maiſon de Rieux, prouenu tant du coſté des hommes que des femmes, & les ſubſtitutions apposées auſdits pactes de mariage & teſtamens auoir prins fin, ou auant luy, ou en ſa perſonne. Et par contre, la ſubſtitution, apposée au teſtament dudit François, eſtre ouuerte en la perſonne de Jaques ſon ſecond fils, par le decez ſans enfans maſles de Anne, premier fils dudit François: de façon qu'il ne faut debatre que les detractions que les filles dudit Anne, ou madame leur mere, comme heritiere d'iceluy Anne ſon feu mary, peut faire contre ledit Jaques ſon oncle, & beau frere reſpectiuement, entre leſquelles il faut premierement debatre, ſi ladite Dame, en la qualité que deſſus, peut en premier lieu diſtraire la moitié des biens que ledit François au contract de ſon mariage donna à vn des enfans qui naiſtroit dudit mariage, qu'il nommeroit & eſliroit, & à faute d'eſlire, au premier nay, lequel eſtoit ledit Anne, lequel d'ailleurs fut nommé & eſleu par ledit François, tant aux pactes du mariage dudit Anne, que en ſon teſtament, ou bien ſi telle moitié doit eſtre confondue auec tout l'heritage, & eſt ſubjette

jette à reſtitution comme les autres biens.

Et de prime face ſemble deuoir eſtre ſujette à reſtitution, attendu que par les pactes du mariage dudit Anne, apres que ledit François a fait nomination d'icelui en ladite entiere moitié deſdits biens, en ſuite du pacte du mariage d'iceluy François, il y a pacte que ladite moitié appartiendra au premier fils maſle qui ſera procreé dudit mariage d'Anne & dame Louïſe de Cruſſol, &, icelui mourant, aux autres aiſnez d'icelui, gardant l'ordre de primogeniture; & en defaut de maſle, la premiere fille ſera dotee de la ſomme de 60000. liures, & les autres filles ſelon la faculté des biens de la maiſon; par où on tire conjecture euidante, l'intention des parties auoir eſté d'exclurre les filles de l'heritage, & que les biens demeuraſſent en la ligne maſculine; de façon qu'eſtant ledit Anne mort ſans maſles, le bien doit appartenir au premier maſle ſuiuant dudit François qui eſt ledit Jaques, meſmes que ceſt François, duquel Jaques eſt fils qui a fait telle nomination & pacte, & laquelle intention & volonté ſe verifie eudemment par le teſtament dudit François, qui, en termes exprez, au defaut des maſles dudit Anne, appelle ſes autres maſles l'vn apres l'autre, aſſauoir Henri qui eſt decedé, & puis Jaques qui eſt celui duquel il ſ'agit.

Ceſte opinion eſt confirmee, parce que, ores que la donation faite par ledit François, tant en ſon mariage qu'en celuy de Anne, fuſt pure & ſimple, & ne ſe pûſt tirer aucune conjecture en faueur des maſles, ce
1 neantmoins ledit François a pû en ſon teſtament faire telle ſubſtitution qu'il lui a plû, en faueur toutesfois de ſes deſcendans, ce qu'il y a clairement fait ledit François, telle ſubſtitution doit ſortir ſon effect, comme en ſemblable cas ſont ſuiuis pluſieurs arreſts au Parlement de Tholoſe, ce que de tant plus doit auoir lieu, qu'il eſtoit à la puiſſance dudit François d'eslire autre que ledit Anne, argum. *l. quidam teſtamento §. fin ff. de lega. 1.*

La troiſieſme, parce que l'on preſuppoſe que ledit Anne eſt heritier pur & ſimple, ſans benefice de la loy,
2 & inuentaire, & par ainſi confondu ſes actions, † & lui peut eſtre opposé judicium defuncti in cæteris agnouiſſe, hæreditatem quæ ejus adiiſſe, *l. Lucius Septicia, ff. de fideic. liber. l. cum quis decedens, v. rſ. quæſitum eſt, ff. de leg. 3.* & la regle, *ex qua perſona quis lucrum capit, ejus factum præſtare debet, ff. de reg. jur.*

Ce neantmoins eſt plus veritable, telle moitié de biens n'eſtre chargee de fideicommis, d'autant que la donation faite aux pactes du mariage de François, eſt
3 pure, ſans charge de fideicommis: † & de droict, la donation concluë & parfaite, ne peut receuoir condition ni reſtriction, *l. perfecta, C. de donat. quæ ſub modo,* pour autant que telles & pareilles donations entre vifs, eſtãs accomplies & parfaites, ſont & demeureront irreuocables ſans pouuoir eſtre en aucune façõ ſurchargees, qualifiees ni ſtrecees au deceu & contre le vouloir des donataires, auſquels, par telles le droict eſt irreuocablement acquis, & comme tel fuſant à diſtraire du fideicommis, où aucun leur en auroit eſté enjoint, *l. co-*
4 *heredi §. cùm filia, ff. de vulgar.* ne plus ne moins que le dot d'vne fille, qui eſt dit & cenſé ſon propre patrimoine, vient à en eſtre diſtrait, *l. pater filiam, ff. ad leg. Falcid. l. cùm proponebatur §. filia, ff. ad Trebellia.* & quæ non percipiuntur ex teſtamento, non poſſunt fideicommiſſo dari, *l. ſequens quæſtio, de leg. 2.* & d'auantage, en matiere de pactes & conuentions parfaites, jus ſemel acquiſitum alicui, vltериus ei inuito extorqueri nõ
5 poteſt. † Et en propres termes, ainſi le reſould Aufrer. *deciſ. Capellæ Tholoſ. 454.* poſt Joan. Fabr. *in l. 1. C. ſi mancipium ita venierit ne proſtituatur,* & aſſeure, ainſi auoir eſté jugé par diuers arreſts aux ſouuerains Parlements de France. Et à cette opinion conforméement a reſpondu Cujas *conſult. 20.* laquelle opinion communément receuë, eſt confirmee par la doctrine de Cinus *in prin. in l. cum virum, C. de fideicom.* & de Bart. *n. 4.* & Socin. *n. 7. in l. Marcellus, §. quidam, ff. ad Trebell.* où ils tiennẽt
† que les biens acquis par l'heritier auparauant par actes ou contract entre vifs, & d'ailleurs que par diſpoſition de derniere volonté, n'eſtre ſubjets au fideicommis. Tout git à reſpondre à ce qui a eſté aduancé au contraire cideſſus 6

Donques non obſtat la premiere. Car ne ſe peut, ni doit tirer conjecture valable du pacte de ſoixãte mille liures, en faueur de la premiere fille, & dotation des autres, en defaut des maſles: car tel pache a eſté mis afin qu'Anne pûſt diſpoſer de la moitié donnee, en cas qu'il n'euſt que des filles de ce mariage, non mémement ſi par cas, il venoit à ſecondes nopces, & euſt des enfans d'icelles: ains à bien conſiderer leſdits paches, & intẽtions des parties, icelui pache a eſté ſeulement mis en faueur deſdites filles: car par les paches ayant eſté appellez les maſles dudit Anne, aſſauoir le premier né, on conſidere que ſ'il arriuoit, que ledit Anne n'euſt aucun maſle, ains ſeulement des filles du premier lict, & qu'il vinſt à contracter vn ſecond mariage, duquel il euſt des enfans, meſmement maſles, il pourroit, & probablement voudroit, meſmes y eſtant porté par l'amour d'vne ſeconde femme, extraordinairement aduantager leſdits enfans, eſtant la diſpoſition de ladite moitié en ſa liberté, pour le deſir des maſles du premier lict, & des filles duquel demeureroyent mal parties. A quoy ayant voulu les contrahans pourruoir, ont pactisé de donner ſoixante mille liures à l'aiſnée, & de dotter competemment, ſelon les facultez des biens, les autres, & de ce qui a eſté fait pour les aduantager, ne doit eſtre tiree vne excluſion au deſauantage d'icelles, en faueur de leur oncle, duquel n'en a eſté faite aucune mention par la regle commune, *quod in fauorem, de reg. jur. & l. legata inutiliter de lega. 1.* Et ne faut point ſ'imaginer des conjectures là où nous ſommes en termes clairs, ni appeller ledit Jaques oncle, duquel n'eſt faite aucune mention au pacte, † 7
neque enim eſt admittenda voluntatis quæſtio, vbi in verbis nulla ambiguitas inuenitur, *l. ille aut ille, § cum in verbis, ff. de leg. 3. l. continuus, § cùm ita, ff. de verb. oblig. cum ſimilib.* & ce de tant plus que nous ne ſommes pas en termes de teſtament, ains in contractibus qui ſtrictè intelligendi ſunt, & tantum valent quantum ſonant, *l. quicquid adſtringendæ, de verb. obligat.* Ce qui eſt encores confirmé, parce que à ce contract de Anne, François fait ladite donation, en execution du pacte appusé au contract de ſon propre mariage, auquel il eſt tenu purement de donner à vn des maſles la moitié des biens, & à faute de nommer, appartient au premier nay, qui eſt ledit Anne, & ſi bien, audit cõtract de François, eſt pourueu en cas qu'il n'euſt point de maſles, en faueur des filles, toutesfois telle prouiſiõ eſt caduq̃ & non nulle, pour auoir eu led. Franç des maſles.

J'adjouſte encore, qu'il n'eſt vray ſemblable, que Anne, ni les parents de madame ſa femme, de la maiſon de Cruſſol; ayent voulu exclurre les filles, en faueur des freres dudit Anne, lequel a bien monſtré en ſon teſtament, telle n'auoir eſté ſon intention, & ne ſommes ici en matiere de teſtamẽt, auſquels le ſeul teſtateur eſtant celui qui diſpoſe cõme maiſtre de ſes biens, l'on prend conjecture de la volõté de lui ſeul, mais nous ſommes en termes de cõtracts auſquels interuient ẽt pluſieurs, & par ainſi ne doit eſtre priſe conjecture de la vo-

lonté d'vn, ains de tous, & comme jaeſt dit, n'eſt pas vray ſemblable que Anne, vu luerit præſerre fratrem propriæ ſoboli, que ſi telle euſt eſté leur volonté, ils l'euſſent dit, ce que n'ayant eſté fait, caſus ille omiſſus, eſt relictus diſpoſitioni juris communis, par lequel filia excludit patruum.

Non obſtant ce qui a eſté aduancé en ſecond lieu, que ſi bien la donation aux pacts du mariage ſoit pure, toutesfois auoit elle loiſible au pere, de faire ſubſtitutions en faueur de ſes enfans. Car ſi en tel cas telle opinion a eſté receuë en quelques Parlements de
8 France, contre la commune diſpoſition de nos Docteurs, par laquelle † is qui habet facultatem eligendi, non poteſt eum quem eligit grauare fideicommiſſo, per text. *in l. vnum ex familia, §. ſed & ſi fundum, ff. de leg.* 2. & ibi DD. Paulus de Caſtro *in d. l. vnum ex familia, §. ſi de Falcidia.* ſuſſi-ne, Peralta *in d. §. ſed et ſi fundum, nu. 9. cum ſeqq.* ce n'a eſté ſinon lors que telle ſubſtitution ſe fait en faueur des autres enfans du donateur, en defaut toutesfois des enfans du donataire & non autrement. Or en ce faict, François ne l'a fait de la façon, ains vieot à exclurre les filles de Anne pour appeller ledit Jaques; ce qui eſt corroboré par ce que François eſtoit attenu de faire d. nomination par le pact de ſon mariage, & laquelle il auroit faict aux pacts du mariage de Anne, purement en premier lieu, & puis vn peu plus bas auroit eſté fait pact de ſubſtitution & charge de nomination, que ledit Anne deuoit faire, laquelle defaillant Anne demeure libre d'en pouuoir diſpoſer, & ayant vne fois eſté faite ſubſtitution du conſentement de tous les contractans, & la faculté de nominer & eſlire, transferee de François à Anne, n'a peu ledit François faire nouuelles ſubſtitutions en ſon teſtament & reprendre telle faculté de nommer, moins ſubſtituer, de laquelle il s'eſt vne fois deſpouillé & démis, & auquel François ledit Anne a ſuruescu, nec poteſt quod à pluribus conceſſum eſt, ab alterutro tolli, *l. aliud, ff. de ſolutionibus auth. & contra, C. de repud.* Bartol. *in l. iurisgentium, §. adeo, ff. de pactis*, & cùm Annas filius, ex omnium paciſcentium diligentia & liberalitate, fuerit vocatus, quonammodo poſt ea per ſolum patrem Fräciſcum potuit de nouo & alio modo quàm factum fuerat onerari?

Mais, au cas que nous ſommes, il y a vn peremptoire, qui leue toute difficulté, il eſt nié que François aye fait aucun fideicommis en la moitié donnee: car ſi l'on conſidere bien les paroles de ſon teſtament, on trouuera qu'il fait premierement nomination dudit Anne en ladite moitié en execution du pact du mariage dudit François, duquel il fait mention, quoi que ja il l'euſt nommé au contract de mariage dudit Anne, & apres le fait ſon heritier general & vniuerſel en tous & vn chacun ſes autres biens; & à iceluy en qualité d'heritier vniuerſel lui fait les ſubſtitutions deſquelles il s'agit, ſans faire en icelles ſubſtitutions aucune mention de ladite moitié donnee: ains, qui plus eſt, l'eſcluant aſſez apertement par ladite qualité d'heritier vniuerſel appoſee en la ſubſtitution de laquelle ledit François auoit vſé, inſtituant ledit Anne en ſes autres biens, & qui plus eſt, en la nomination precedente n'vſe point du mot, *a heriter*, ains ſimplement nomme ledit Anne en icelle pour l'auoir & jouyr. Car au cas auquel eſt permis au pere de faire tels fideicommis, eſt neceſſaire
9 que nommement il les charge de fideicommis. † pour autant que ſi les donations qui ne prennent leur effect que par le decez du donateur, faut que nommément ſoyent chargez de fideicommis; adeò vt non intelligantur contineri fideicommiſſo hæreditatis aut bonorum, *l. ſequens quæſtio, verſ. planè ſi nominatim, ff. de leg.* 2. à plus forte raiſon les donations entre vifs fermes & valables de ſoy, ſans attendre confirmation, & ainſi & en propres termes fut jugé par la Cour ſouueraine de Tholoze, comme atteſte Meynard *en ſes notables & ſingulieres queſtions libro* 5. *chapitre* 33. *num.* 5. *in fin. &* 7. & ne nuit ce qui eſt adjouſté à la fin de la ſeconde raiſon aduancee au contraire, aſſauoir que ledit François en pounoir eſlire vn autre, † & ſic eligendo videtur dare, argum. ſumpto *ex l. ſi Titio pecunia, aliàs incipit ſi fundum per fideicommiſſum, §. vlt. de leg.* 1. Car nonobſtant cela, tel qui a droict d'election ne peut grauer l'esleu par fideicommis *par ledit §. ſed et ſi fundum.* Car, comme remarque fort bien Paulus de Caſtro *au d. § ſi de Falcidia*, illa jura loquuntur in iis qui non tenentur dare neque reſtituere, & ſic neceſſariò, ſed duntaxat ſi volunt, poſſunt id facere: talis enim non adimendo videntur dare de nouo, ſicque poſſunt grauare eum à quo non ademerunt, vt *in d. §. vlt.* ſecus ſi quis teneatur dare, quia per teſtamentum vel per contractum neceſſitas eligendi ſibi eſt impoſita, auquel cas nous ſommes: ainſi l'explique treſ-doctement, & le confirme par pluſieurs raiſons & authoritez, Peralta *in d. § ſed et ſi fundum. num.* 9. Mais ici il y a d'auantage, que ledit François n'auoit plus faculté, lors qu'il fit la ſubſtitution, de faire d. eslection puis qu'il l'auoit ja faite au contract du mariage de Anne, & laquelle eſtoit irreuocable, puis qu'elle auoit eſté faite par pact & en contemplation du mariage, auec obligation de ſes biens & en faueur de l'aiſné, qui ſans election y eſtoit appellé, † quoy qu'autrement telle ele- 10
ction ſoit variable juſques à la mort, *l. cum pater, §. a filia, ff. de leg.* 2.

Ne nuit auſſi le dernier fondement, ſi tant eſt qu'il fuſt vray que ledit Anne fuſt heritier ſimple dudit François, & n'euſt fait aucune proteſtation, en acceptant l'heritage, de ne vouloir confondre ſes droicts & ladite moitié donnee. Car en droict cela n'a lieu qu'en faueur des creanciers, legataires & fideicommiſſaires particuliers, ſed aduerſus fideicommiſſarium vniuerſalem, † hæres quamuis hære- 12
ditatem abſque inuentarij beneficio agnouerit, detrahit quod ſibi à teſtatore debetur, *l. cum hæres, l. Lucius, §. Titio, & §. filiam, §. ad Trebell. l.* 1. *&* 2. *C. eod. l. a. §. cum quis; ff. de hæred. vel act. vendit.* & in terminis voluit Caſtrenſ. *in leg. ita tamen, §. ſi ex Trebelliano, ff. ad Trebell. l. ab omnibus, §. fin. ff. de legit.* 1. & plures quos refert & ſequitur Rolandus à Valle *de conf. ct. inuentarij, §. pone hæres grauatus, per totum tractatum, tom.* 8. *fol.* 195. & Peregr. *de fideicomm. artic.* 31. *in principio.* Cujus reſolutionis ratio eſt manifeſta; quia textus *in l. fin. § an computatione, C. de jure deliber.* loquitur in caſu in quo quis vellet deducere contra creditores vel legatarios ſingulares, quorum credita & legata poſſunt tranſcendere vires hæreditarias, quia hæres eis etiam tenetur de ſuo, non ſic aduerſus fideicommiſſarium vniuerſalem, cujus fideicommiſſum non poteſt tranſcendere vires hæreditarias, quia non ſit niſi de hæreditate, & de eo quod eſt in hæreditate, & non dicitur eſſe niſi quod ſupereſt, deducto ære alieno; vnde ſicut de jure digeſtorum poterat deducere aduerſus fideicommiſſarium, non tamen aduerſus creditores, quibus in ſolidum tenebatur, ita & hodie cum non confecto inuẽtario remaneamus in jure veteri, licet reſpectu legatariorũ ſecus, quia de jure

illo

illo, vlcra vires non tenebatur *l.ſi is qui quadringenta, ff.ad Trebell.* hodie ſic, non facto inuentario, & ſie idem eſt in eis quod in creditoribus olim: &, vt paucis dicam, ratio eſt in promptu, nam de jure veteri hæres tenebatur in ſolidum creditoribus, & tamen aduerſus fideicommiſſum poterat deducere quod ſibi debebatur *l.in imponenda, l.irritum, C.ad leg.Falcid.* & in fideicommiſſo vniuerſali non veniunt propria bona grauati, *l.coharedi, §.cùm filia, ff.de vulgari,* & n'eſt d'aucune conſideration, que, audit teſtament, François fait mention de ladite moitié donnee, & de nou-
13 ueau donne, nam quod magis eſt, ſi teſtator † debitum prælegauerit, & præterea alia fecerit prælegata, quamuis hæc in fideicommiſſo vniuerſali continerentur, non tamen contineretur debitum prǽfatum, *l.Lucius §.maritus. ff.ad Trebell.* Peregr.*de fideicommiſſ. d.artic.31.numer.2.*

De façon que telle adition, ſans benefice de la loy & inuentaire, ne peut empeſcher que ne ſe puiſſe faire detraction de ladite moitié des biens donnez: mais au faict que nous ſommes il n'y a aucune difficulté: car, à ce que j'entends, ledit Anne, lors de l'adition de l'heritage, declara & proteſta ne vouloir ſe prejudicier en ladite moitié à luy donnee, & aux droicts qu'il y auoit, ne iceux confondre auec l'heritage: & de ce que deſſus reſulte la reſponſe à la loy *ex qua perſona*, car elle n'a lieu ſinon, qu'en ce que le teſtateur a expreſſément ordonné ou fait, auquel faict l'heritier ne peut contreuenir ſ'il a accepté l'heritage ſimplement, & n'a fait aucune proteſtation; mais en noſtre faict il n'y a aucun expres fideicommis ſur ladite moitié, & ledit Anne proteſta acceptant l'heritage.

Par ce que deſſus appert, ladite moitié donnee deuoit eſtre diſtraicte par ladite dame de Cruſſol, & n'eſtre ſubjette au fideicommis.

Eſt à voir maintenant ſi, outre ladite moitié, ſe deura faire detraction de la legitime & Trebellianique ſur la moitié reſtante. Pour la Trebellianique il n'y a aucune difficulté, & eſt certain ſe deuoit detraire, mais quant à la legitime, la queſtion eſt, ſi ladite moitié doit eſtre imputee à icelle, que ſi cela eſtoit, il ne faudroit traitter de legitime; car ce qui deuoit eſtre imputé ſeroit plus grand que la legitime †. 14
Je ſçay que la queſtion eſt controuerſe, Crauet *in conſil.85.* Petrus Facſinæus *controuerſ.juris lib.5.c.82.* Surdus *in conſ.143.* & Cujac. *conſ.20.* tiennent la negatiue. Decius *conſ.* 20. Roland à Valle *conſ.44. & 70. lib.4.* Becius *conſ.20.* l'affirmatiue. Je n'apporte les raiſons d'vne part & d'autre, pour auoir eſté diffuſément aduancees par ledit Becius, pour l'affirmatiue, & Surdus pour la negatiue, attendu que par diuers prejugez en la ſouueraine Cour de Tholoſe, atteſtant ledit Maynard *d.c.34. lib.5.* telle donation a accouſtumé d'eſtre imputee, & ce ſelon la plus vraye & plus commune opinion, ſelon laquelle j'ay autresfois reſpondu: ce neantmoins, au faict que nous ſommes, ne la doit eſtre, attendu que François, aux pacts de mariage, fait ladite donation par preciput & aduantage, leſquelles paroles excluent toutes ſortes d'imputation & collation, Surdus *d.conſ.143.num.37.verſic.nono.*

CONSILIVM XLIII.

ARGVMENTVM.

AN filius, non conficiens inuentarium, poſſit deducere legitimam aduersùs legatarios, & an amittat Trebellianicam ac Falcidiam; & an vtroque per patrem prohiberi poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Filius, ſe immiſcens hæreditati paternæ ſine beneficio legis & inuentarij tenetur legata & fideicommiſſa particularia integrè ſoluere abſque detractione legitimæ.*
2 *Vbi eſt dolus, ceſſat priuilegium.*
3 *Filius improbè accuſans teſtamentum patris, debitum naturæ amittit,*
4 *Hæres, non conficiens inuentarium, amittit Falcidiam, & quare.*
5 *Legitima dicitur quaſi debitum patris.*
6 *Legitima computatur, non ratione legatorum, ſed omnium bonorum.*
7 *Filius, non conficiens inuentarium, amittit Trebellianicam.*
8 *Trebellianica poteſt prohiberi filijs primi gradus.*
9 *Falcidia filiis primi gradus prohiberi poteſt.*
10 *Filius amittit Falcidiam per non confectionem inuentarij.*

AYant Madame Marguerite de ſainct Michel, dame de Beaujeu & de Briſſiena, acquis les droicts & biens, que feu monſieur Pol de Peruſſis auoit ſur la Baronie de Lauris & ſon tertoir, par la tranſaction paſſee entre ladite dame de Briſſieua, & dame Catherine du Galiens, comme heritiere dudit ſieur Pol ſon mary, & tutrice & curatrice de ſes enfans, en tant tout que les pourroit toucher, & leſquels droicts & biens appartenoyent audit Pol, en vigueur du fideicommis apposé au teſtament de Jullien de Peruſſis ſon ayeul, declairé ouuert en ſa perſonne par arreſt du Parlement de Paris du 27. Juillet 1596. & ce par la mort, ſans enfans maſles, de François de Peruſſis l'aiſné, ſon oncle paternel, ladite dame doit pourſuiure le recouurement de ladite Baronie, contre dame Claire de Peruſſis dame de la Fare, fille & heritiere dudit François, comme tenanciere & occupatrice de ladite place de Lauris. Car ſi bien par ledit arreſt le fideicommis, apposé au teſtament d'Anthoine, premier, Meullion, auoit eſté declairé ouuert en perſonne d'Anthoine troiſieſme, Aymar, François premier & les ſiens, & par ainſi d'Aimar François ſecond, & Aimar Bertrand, auquel, pour eſtre au quatrieſme degré, le fideicommis auoit ja pris fin par l'ordonnance, & duquel ladite damoiſelle de Beaujeu eſt heritiere teſtamentaire; & par ainſi ladite Baronie, comme ayát eſté des biens dud. Anthoine premier eſt comprinſe & ſujette aud fideicómis, & appartient à lad. dame de Briſſiena, toutesfois ne pouuoit eſtre executé juſques à ce

que le jugement de garantie & detraction, & en faueur dudit Pol de Peruſſis reſerué, & par meſme moyen des ſubſtitutioos appoſées és teſtaments de Guillaume, Pierre, Beatrix & Aimar, pour faire tant moindre les detractinns d'Anthoine ſecond vendeur, fuſt fait; mais à preſeor que ladite dame de Briſſieux a recueilli les ſubſtitutions dudit Anthnine premier, & dudit Julien de Peroſſis, & a le droict de tous les deux, doit puurſuiure ladite dame de la Fare, pour le deſemparemeot de lad. Baronie, droicts & biés acquis par ledit Julien de la maiſon de Briſſieua, ou de Moullion.

Mais ſi eſt-ce qoe ladite de la Fare, contre telle puurſuitte, ſi elle ſe ſera, pretend ſe ſeruir de pluſieurs exceptions, pour empeſcher qu'elle ne ſoit deſſaiſie. Aſçauoit demandera la legitime deuë audit François ſon pere ſur les biens & heritage de Julieo: la Trebellianique, comme greué de rendre, apres ſa murt, iceluy bien, & à tout euenement la Falcidie, les acquiſitions faites par ledit Françoia ſoo pere, Preſideot, quand viuoit, au Parlement d'Aix, les reparatiuns faites és biens acquis de la maiſno de Briſſieua; car pour celles qoi oot eſté faites és biens acquis d'ailleurs, elle les a quittees audit Pol, pour la traoſaction faite entre eux ſur le deſemparement deſdicts biens, comme auſſi toutes autres pretentions, qu'elle auoit ſur leſdits biens, leqoel droict, dudit Pol, ladite dame de la Fare, ont fait pour la cuoſideratioo de ladite Seigneurie, taot contre la maiſun de Moullion & Briſſieux, cumme celle d'Oreſun & communauté dudit lieu, & autres qoelconqoes; attendu que ladiſe dame de Briſſieux ſ'eſt chargee, par la ſuſdite tranſactinn, de garantir & deſdommager ladite dame de Peruſſis, de tous leſdits deſpens, & tuutes autres pretentinns que ladite dame de la Fare, ou autres, pourroint auoir ſur leſdits droicts & biens acquis de ladite maiſon de Briſſieux.

Telles exceptinns & defences ſ'elidaront par lea mnyens ſuiuans. En premier lieo, il y eo a vn general, prooeoant du druict, qu'auant ladite tranſactioo appartenoit à ladite dame de Briſſieux; c'eſt à ſçauuir en munſtraot la garantie & detractinos, qu'auoit peu faire Anthoine ſecond, ſeſeruees audit Pol, eſtre inutiles, & ce d'autant que ledit Aothoioe aooit vendu besucnup plus que ne montoient ſes detractions, & biens, deſquels il pouuoit diſpoſer, & te de taot plus, que faiſant juger les ſobſtitutions de Guillaome, Pierre, Beſtrix, & Aimar, ouuertes eo faueur des deſcendsns d'Anthoine pſemier, & n'auoir eſté finies à Anthuine ſecond, ains auoir paſſé outre, ſ'enſuiuruit les biens, deſquels Anthuine premier auoit diſpuſé, n'eſtre grand cas, & par ainſi les detractions qo'Anthuine ſecond auuit peu faire, & par leſquellea ladite garantie eſtuit ſouſtenoe, & auoir eſté fort petites, & par conſequent les alieoations faites par ledit Anshoine auoir eſté beaucoup plos grandes qoe ne montuient ſes droicts: j'entends des alienatinos faites auant la vente de Lauris: mais pource que tel jugement feroit long, tant pour faire la liquidatinn des biens deſdits Anthoioe premier & ſecnod, & alienatioos faites par ledit Anthoine ſecond, que pour l'ouuertrore des fideicommis appuſez és teſtaments deſdita Guillaume, Pierre, Beatrix & Aimar, outre ce que l'eoenement de tel jugement ne ſeroit, peut eſtre, tel que ladite dame de Briſſieux pourroit deſirer, & que ladite dame deſireroit entrer tuſt en poſſeſſion de ladite Seigneurie de Lausis, il ſe faut ſeruir d'antres moyens plus preſſis & cuorts, ſana toutesfois prejudice du precedent, ains icelui demeurant en eſtat pour ſ'en ſeruir en temps & lieu: car puis que ladite dame de Briſſieux a acquis tout le droict dudit Pol, & par ainſi tous les druicts du fideicommis appoſé au teſtament de Julieo, luy ſuffit, ſi par autres vuyes peut rabatre les pretentions de ladite dame de la Fare, qu'elle a contre les biens ſubjects ao fideicommis de Julien, encores qoe ladite garantie fuſt entierement bnooe, ce que non; voire meſmea, qui plus eſt, ſans auoir eſgard audit arreſt, par leqoel ladite Seigneurie eſt declairee ſubjette au fideicommis d'Anthoioe premier, & preſupposé qu'icelle fuſt entierement & ſaos cootrouerſe ſubjette audit fideicummis dudit Julieo. Je dis dooc que tootes ces choſes, quoi que outre la verité, preſuppoſees, quant à la legitime, ſur les biens acquis de ladite maiſon de Briſſieux, car qoant aux biens acquis d'ailleurs, ſi ladite dame aooit quelque droict de legitime, Falcidie ou autre, elle l'a quitté par ladite traoſactioo faite aoec ledit Pul, ledit ſieur Preſident l'a perdue, ayant eſté heritier ſimple, ob oon confectionem ioventarij, puis que oe ſ'agiſt d'vn fideicommis voiuerſel, ains particulier, qood legatorum oaturam ſortitur, je ſçay telle queſtion, an † filius nun cooficiens 1
inoeutarium teneatur integra legata & fideicommiſſa, maximè cùm ea conſiſtant in corporibus, oun deducta legitima, ſoluere, & que la gloſe *in Authent. ſed cùm teſtator, C. ad leg. Falcid. & l. fin. §. penult. C. de jur. delib.* quas Bartol. & pleriqoe alij ſequuntur, ont tenu pouuuir deſduire ſa legitime: toutesfois l'opioion contraire, à ſçauoir, filium ad integrorum legatorum & fideicommiſſorum ſolutionem, nulla legitimæ deductione facta, teneri, verior eſt, & in jure magis fuodata, qoam gloſſa *in Nouell. 1. de hæred. & Falcid. §. ſi quis autem non implens, verb. auferri.* Oldrad. *conſil.* 134. *num.* 4. Bald. io *d. l. fin. §. penult.* Imul. *in l. 1. §. hac ſtipulatio, col. penult. in fin. ff. ſi cui plus quæ. per l. Falcid.* Salicet. *in d. l. vltim. §. ſi autem in fin.* Cuman. *in d. Authent. ſed cùm teſtator num. 11. cum ſequent.* qui rationibus in contrarium adductis reſpondet & plerique alij eam ſententiam amplectuntur, & tuentur, quæ probatur ex *d. l. vlt. in § ſin autem dubiis, & §. ſin verò poſtquam, & dict. nouell. 1. §. ſi verò non fecerit*, non loquuntur enim mixtioi tam de filio quàm de extraoeo, vt Oldrad. cuoſiderat *d. conſil.* 134. cojus ſententiæ ratio eſt manifeſta. Lex enim præſumit, ex quo filius non fecit iooeotarium, quòd hæreditas locuplex ſolueodo foerit, & nuoc præſumit hæredem ſubtraxiſſe & *d. nouell. 1. § ſancimus, in princip.* vt verbis Salicet. vtar dicto loeo, & ob dolum præſumptum, filius non de-
bet legitimam deducere: vbi † enim eſt dolus, non 2
habet locum priuilegium, *l. ſi dubitetur, §. ita demum, ff. de fideicommiſſ. l. ſed ita, § fin. de re judic.* & in iſta materia facit text. *in l. cum pater, § legato, l. beneficio, l. hæreditatum, §. ſi quis ex hæredibus, ff. ad leg. Falcid. l.*
ſumma cum ratione in princip. ff. de pecul. † Nam & filios 3
improbè accuſans teſtameotum patris, amittit debitum jure oatoræ, *l. Papinianus, §. meminiſſe, ff. de inoff.*
teſtam. † & hæredi non conficienti iouentarium au- 4
fertur Falcidia, noo alia ratione, qoàm quia lex præſumit eum eſſe in dolo, adeò vt deferat jotamentum io litem aduerſatio *d. l. fin. §. ſi quis autem, l. tutor qui repertorium, ff. de adminiſtr. tut.* præſumit enim ipſum ſubtraxiſſe res hæreditarias, *d. nouell. 1. § in mbus*, hac ergo præſumptione ſuppoſita, filios cogẽdus eſt integra legata ſoluete, quoniam hoc caſu nõ ſoluit de proprio matrimonio, nec ex legitima ſua, ſed ex eo quòd præſumitur ſubtraxiſſe, quæ eſt conſideratio Comani d. loco. Ad hæc, ſi filios, non confecto iouentario, creditor exiſtẽs patris, nun poteſt legatariis creditũ ſuum detra-

trahere,

here, *d.l.fi.§.in cõputatione*, quomodo poterit legitimã,
5 †quam non debitũ propriè, ſed quaſi debitum appel-
lamus, *l.fi.§.1.C.de curat.furioſ.* facit text. *in l.Papinian.§.
ſi qui impubes.ff.de inoff.teſtam.* & ideo creditores potio-
res filio ſunt *vt d.§.quarta, l.Papinianus.* Potior verò i-
pſe eſt legatarijs, inuentario confecto, & ita mediũ ob-
tinet, vt non creditor, ſed quaſi creditor ſit, facit *l.vnic.
C.de imponen.lucrat.deſcrip. li.10.in prin.* text.not. *in d.l.
Papinianus, in §.quarta autem inuenta.l.in fraud.ff.qui &
quibus*; non confectu verò inuentario, cùm creditor
verus patris exiſtẽs ex bonis maternis vel aliũde, cre-
ditum amittat, quare legitimam, quæ minùs debita eſt,
retinebit? Cùm in hac ſpecie legatum potiùs ſit debi-
to, quod debitum potiùs eſt ſemper legitima: facit re-
gul. vulg. *de diuerſ.temper.præſcrip.l.de acceſſionib.* & cer-
tè impoſſibile eſt per rerum naturam, filium legitimam
deducere; nam filius qui deducere legitimam vult, ra-
tionem bonorum inire debet, vt eorum partem ſibi
retineat. Sed bona, inuentario non confecto, quanta
ſint oſtendere non poteſt, ergo nec legitimam compu-
tare, quòd ſi dicat reſpicienda fore legata, vt ſi quadra-
ginta legauit pater, certum ſibi retineat, hæc ratio ini-
6 ri non poteſt, † cùm non legatorum ſolùm, ſed bono-
rum etiam debeat haberi ratio. Neque ſequitur, qua-
draginta legauit, ergo non ſunt plus quàm quadragin-
ta in bonis, eſſet enim peſſima conſequentia. Deniq;
cùm in ſolidum legatarijs teneatur etiam vltra vires
hæreditarias, filius non conficiens inuentarium, quo-
cunq; ſe vertat & quoquo modo computet, nihil ex
legatis erit auferendum, pro hoc text. *in l.non dubium,
& in l.nec intereſt, & in l.ex aſſe in princ. ff.ad l.Falcid.*
& ita in ſua computatione fallitur Bartol. *in authen.ſed
cum teſtator, C.ad l.Falcid.* & Bald. *in l.fin.§.fin.C.de iur.
deliber.* Nam cum vires patrimonij certò conſtitui non
poſſint, inuentario non confecto, impoſſibile eſt fieri
certam legitimæ deductionem. Et nouiſſimè hanc ſen-
tentiam varijs rationibus ijſque euidentiſſimis confir-
mauit Franc. Sarmient. *ſelect. interp.l.2.c.7.* ad quem me
remitto. Laquelle opinion de tant plus doit auoir lieu
en ce faict, auquel ledit Julien auoit fait prohibition
de lad. legitime: car ſi bien telle prohibition de droict
ne tient, toutesfois ledit François heritier, qui eſtoit
Preſidant, homme docte & intelligent, ayant, nonob-
ſtant icelle, accepté l'heritage dudit Julien ſans bene-
fice de la loy & inuentaire, ne doit eſtre receu à dimi-
nuer ledit fideicommis à l'occaſion de lad. legitime,
ains deuons croire & juger qu'il a ſceu & voulu, que
nonobſtant icelle, & ſans y faire aucune conſidera-
tion, ladite Seigneurie de Lauris fuſt entieremẽt ſub-
jecte au fideicommis, & reſtituee ſans aucune dedu-
ction. Et certes à bonne raiſon il a voulu cela, & n'a fait
aucun inuentaire.

Car (& c'eſt le ſecond moyen pour deſbouter lad.
dame de la Fare, de la demande en deduction de ladite
legitime.) l'heritage dudit Julien eſtoit grand & opu-
lent, conſiſtant en grande quantité de biens meubles
& immeubles, & argent qui eſtoit en banque à Lyon,
& eſtant led. François vn des coheritiers, il auoit beau-
coup plus que ne pouuoit monter ſa legitime, & tou-
tes autres detractions qu'il euſt peu pretendre, apres
auoir payé toutes les charges hereditaires, & entre au-
tres le fideicommis de lad. Seigneurie de Lauris; & lad.
dame de la Fare le ſçait treſbien, & eſtime qu'elle a ſa
conſcience tant en recommandation, qu'elle n'oſe-
roit ſe purger par ſerment du contraire, & quand elle
le feroit, ce que je ne crois, l'on prouuera fort bien les
biens dudit Julien, au moins tant que ſurpaſſeroit les
detractions que ledit François auroit peu pretendre,
meſmes que nous auons deſja en main l'acte de par-
tage fait entre ledit François & Richard coheritier
des biens qui eſtoyent en la preſente ville en Aui-
gnon, ce que encores ſe verifie, parce que Richard
coheritier ayant heu beaucoup moins que ledit Fran-
çois, à l'occaſion du prælegat de ladite Seigneurie de
Lauris, faite en faueur dudit François ſ'eſt neantmoins
contenté de ſa part & portion hereditaire, nonobſ-
tant les charges qu'il luy conuenoit porter; ſçachant
treſbien ce que luy eſtoit obuenu ſe monter beau-
coup plus que les droicts, detractions & deductions
qu'il pouuoit pretendre ſur les biens de ſondit pere;
& parce, conformément à ſon frere, a accepté l'herita-
ge ſimplement, & n'a fait aucune demande de ſa legi-
time, moins ſ'eſt plaint dudit prelegat, ce qu'il auroit
fait, ſ'il en euſt heu moins que nature & le droict luy
donnoyent.

Quant à la Trebellianique, je n'eſtime pas que le
conſeil de lad. dame de la Fare permette qu'elle la de-
mande, car ne ſ'agiſſant ici d'vn fideicommis vniuer-
ſel, ains particulier, n'eſt à propos de parler de quarte
Trebellianique: mais quand ce ſeroit meſmes vn fidei-
commis vniuerſel, ne la pourroit demander, car ſi bien
la queſtion eſt fort controuerſe, An filius ob non con-
fectionem inuentarij amittat Trebellianicam: † tou- 7
tesfois la plus vraye & commune opinion eſt, amitte-
re, quam Bald. ſequitur *in d. Auth ſed cùm teſtator* & a-
lij quos longa ſerie refert Graſſ. *in §.Trebellianica, q.7.
verſ.affirmatiuam.* Couar. *in cap. Raynutius, §.11.in fin.* A-
poſtill. *ad Alex.conſ.67.lib.4.n.2.* & auſſi pource que le-
dit Julien a prohibé lad. Trebellianique; car encores
que telle queſtion ſoit auſſi controuerſe, toutesfois la
plus vraye & plus cõmune opiniõ eſt, poſſe prohiberi,
encores que Guid. Pap. *deciſ.59.* tã in hac quàm præce-
denti quæſtione cõtrarium teneat, affirmatiuam tamen
ſententiam, † ſcilicet, prohiberi poſſe, & veriorem & 8
magis communem eſſe docet Thob. Nonius. *conſ.90.
n.21.& ſeq.* quam ſequuntur lõga ſerie relati per Graſſ.
in §.teſtamentum q.62.nu.5.verſ.contrarium verò; & en
ce pays auquel le teſtament a eſté fait; & ſuiuant le
droict en icelui obſerué, on doit juger ſemblables que-
ſtions, où que ſoit pendãt le procez, la choſe n'a aucu-
ne difficulté, eſtant receuë, & l'affirmatiue opinion, ſui-
uant ce que la Court de Rome a accouſtumé de juger,
Caſſa. *decíſ.4 de teſtam,* Creſſ. *deciſ.129.* Simonet. *dec.88.
& in deciſ.diuer.part.1.dec.693.& part.2.deciſ.313.* & lors
les deux eſtans enſemble en ce faict, aſſauoir non con-
fectio inuentarij & prohibitio, abſq; dubio non poſſit
detrahere Trebellianicam.

Mais comme j'ay ci deſſus dit, je n'eſtime pas que lõ
parle de lad. Trebellianique, mais l'on demandera la
Falcidie, & preſupposé qu'elle ſe puiſſe deſtraire de le-
gatis & fideicommiſſis particularibus, ſub conditione
relictis, vltra & præter legitimam, ce que toutesfois eſt
fort dur de dire, puis que la cõſtitution canonique, qui
permet aux enfans du premier degré, detrahere duas
quartas, legitimam & Trebellianicam, ſi ſub cõditione
grauatus, eſt correctoria juris ciuilis, quo filius primi
gradus iudicam tantũ quartã detrahere poteſt, electio-
ne tamen ſibi data, an legitimam vel trebellianicã ha-
bere maluerit, cùm quandoque vtilius illi ſit vnam po-
tiùs quàm aliam habere, non debet porrigi ad Falcid.
& legata, ac fideicommiſſa particularia, en ce faict ne
peut auoir lieu la detraction de lad. quarte, quia filius
† abſq; aliqua controuerſia nõ poteſt eam deducere ſi 9
à patre prohibita ſit, *d.nouel.1.§.ſi vero expreſſe,* Ruin. *cõſ.
149.n.4.vol.3.* Soc.jun. *conſ.136.nu.9.vol.1.* Hieron. Gabr.
conſ.93.n.11.lib.1. tam quia † etiam per non confectio- 10
nem inuentarij filius eã amittit, in quo etiam Doctores
conueniunt, *d.nouell.1.§.ſi verò non fecit,* Graſſ *in §.Fal-*

cidia queſt. 12. Sari. *ſelect. interpret. lib.* 2. *c.* 7. *nu.* 8. & ceà plus forte raiſon que quand elle eſt prohibée, pource que en ne faiſant l'inuentaire adeſt culpa & præſumptio doli, ce que de tant plus en noſtre faict a lieu, auquel & prohibitio & non confectio inuentarij concurrunt.

Pour les acquiſitions que ladite dame de la Fare pretand auoir eſté faites par ledit ſieur Preſident, ſ'il y en a des veritables, ſeront à elle, ſi mieux n'aime les vendre à ladite dame de Briſſieux, mais cela ne doit empeſcher l'execution de l'arreſt; car par deuant le Commiſſaire, qui pour icelle faire ſera depute, faiſant apparoiſtre d'icelles acquiſitions, elles luy ſeront reſeruées & adjugées: mais je n'eſtime pas qu'il y en aye aucunes, ou ſ'il y en a, ce ſera peu de cas; car j'ay information, que ce ne ſont que permutations faites auec des pieces acquiſes par ledit Julien, ou de la maiſon de Briſſieux, ou d'ailleurs. Or & les vnes & les autres appartiennent à ladite dame de Briſſieux, tant par ledit arreſt, que par ladite tranſaction faite auec ladite dame de Petuſſis, & par où les pieces qui par moyens deſdites permutations ont eſté acquiſes, luy doiuent appartenir.

Les reparations vtiles & neceſſaires & telles que de droict doiuent eſtre payées à ladite dame de la Fare, & de meſmes leſdits deſpens faits pour la conſeruation de ladite Seigneurie, apres toutesfois que leſdites reparations ſeront liquidées & deſpens taxez, comme de raiſon; car toute ſorte de deſpens ne luy doiuent eſtre alouez, mais ne l'vn ne l'autre de ces deux dernieres choſes ne doit empeſcher que ladite dame de Briſſieux ſoit miſe en poſſeſſiõ de ladite Seigneurie, veu que les ſommes auxquelles ſeront liquidées leſdites reparations & deſpens taxez, ſeront compenſées auec partie des fruicts des biens acquis de la maiſon de Briſſieux, eſtant raiſonnable que telle compenſation ſe faſſe ſans diminution du fonds, pour la conſeruation du fideicommis; attendu meſmes qu'iceux fruicts, chaſcune année, ont monté beaucoup plus que ne faiſoyent les deſpens que conuenoit faire ou pour les reparations neceſſaires, (car quant aux vtiles, le droict y a prouueu en faueur de ladite dame de Briſſieux, *l. in fundo, cum ſimilibus, ff. de rei vend.*) ou pour la pourſuitte dudit procez; ce que ſçachant tresbien lad. dame de la Fare, procura de mettre vn pache en la tranſaction qu'elle fit auec ledit ſieur Pol, par lequel eſtoit accordé, que en cas que ledit Pol vinſt à auoir, par accord ou ſentence, ladite Seigneurie de Lauris, il quittoit à ladite dame de la Fare les fruicts de dix ans, deſdits biens acquis comme deſſus: & par meſme moyen icelle dame de la Fare quittoit ledit ſieur Pol de Petuſſis de toutes leſdites meliorations & reparations, deſpens du procez, & ſemblables detractions, lequel pache maintenant, ce neantmoins, n'a aucun lieu, pour y auoir en ladite tranſaction vn autre pache reſolutif de ceſtui-cy, en cas que ledit Pol ou les ſiens quittaſſent le droict qu'ils auoyent ſur ladite Seigneurie, moyennant argent, comme ils ont fait, & lequel pache d'acquit des fruicts de dix ans ladite dame de la Fare auoit procuré fuſſe mis, pour luy eſtre fort aduantageux, ſçachant leſdits fruicts de dix ans ſe monter beaucoup plus que ne faiſoyent ſemblables detractions & pretentions, & ledit ſieur de Petuſſis, quoy qu'il cognuſt cela, toutesfois ladite dame de la Fare, l'ayant fait plaider tant d'années, & deſpendre ſi groſſe ſomme de deniers, cerchoit par tout moyen entrer en poſſeſſion des parties des biens qui luy auoyent eſté adjugez pour ſe preualoir aucunement de l'effect de ſon arreſt, & ladite dame comme tres-accorte & aduiſée, voyant ledit Pol, ſon couſin, las du procez & conſumé en deſpens, ſe preualut de cette occaſion; lequel Pol prouueut aucunement au dommage qu'il receuoit de ladite quittance, par le pache reſolutif en cas d'accord pour argent, ſe propoſant d'accorder comme cela, comme en effect de ſon viuant eſtoit en ce traitté, lequel a eſté ſuiui & paracheué par ſon heritiere, & par ce moyen euiter ledit dommage de quittance des fruicts: que ſi ladite dame de la Fare, pour telles pretentions, ſ'eſt contentée auec aduantage des fruicts deſdits dix ans, à plus forte raiſon maintenant ne doit empeſcher ladite miſſion en poſſeſſion, & ſe doit contenter de la compenſation que ſe ſera de ſes pretentions, auec partie deſdits fruicts, attendu qu'elle en eſt comptable de quarante deux ans.

Le droict donc de ladite dame de Briſſieux eſtant ſi clair, ne pouuant ladite dame de la Fare detraire aucunes quartes, & les acquiſitions, ſi aucunes y en a, luy pouuant eſtre adjugées par le Commiſſaire, lors qu'il la deſſaiſira de ladite Seigneurie & les meliorations & reparations & deſpens faits au procez, ſe deuans & pouuans compenſer auec partie des fruicts, ſemble que ſi cela eſt repreſenté à la Cour de Parlement de Paris, ayant fait deuëment appeller ladite dame de la Fare, que ſera donné Commiſſaire pour mettre ladite dame de Briſſieux en poſſeſſion de lad. Seigneurie de Lauris: que ſi l'on pouuoit obtenir promptement adjudication deſdits fruicts, & par meſme moyen la liquidation d'iceux, comme auſſi deſdites reparations & taxation deſdits deſpens, & compenſation, reſpectiuement ſont commis aud. Commiſſaire executeur, ſeroit encores meilleur, & faut taſcher d'auoir vn Commiſſaire de ce pays, pour euiter les grands frais qui ſe feroyent ſ'il en venoit vn de Paris.

CONSILIVM XLIII.

ARGVMENTVM.

De differentia inter donationem factam Titio & liberis, vel Titio pro ſe & liberis ſtipulanti.

An vtroque caſu, vel primo tantùm, liberis vt liberis, non vt hæredibus, cenſeatur donatum.

An hujuſmodi donatio cenſeatur ordine ſucceſſiuo facta.

SVMMARIVM.

a *Hæredum appellatione, omnes, etiam extranei, continentur.*

a *Pater, ſtipulando pro ſe & liberis, in materia tranſactoria, cenſetur ſtipulatus pro ſibus, non vt filius, ſed vt hæ-*

vt hæredibus, *contrà* num. 4. 8. 9.

5 *Donatio non ſubſiſtit, vbi nullus eſt affectus recipientis.*

5 *Donatio facta patri & liberis, ſi pater acceptet pro ſe & liberis, cenſetur facta ordine ſucceſſiuo.*

6 *Si filij ſint in conditione poſiti, & pater pro illis ſtipuletur, ſunt abſque dubio vocati.*

7 *Donatio eſt ſtricti iuris.*

10 *Cùm quæritur, an pater ſtipulando pro ſe & liberis cenſeatur pro liberis, vt liberis, an vt hæredibus, ſtipulari, debet diſtingui an res donata ſit acquiſita ex re patris, an ex ſolo beneficio donantis.*

11 *Donatio filijs naſcituris, notario ſtipulante facta, valet.*

12 *Et qui ex vtero naſcitur datur reſtitutio.*

13 *Pater pro filijs, tam in poteſtate conſtitutis, quàm emancipatis, ſtipulari poteſt.*

14 *Clauſula in principio appoſita, refertur ad omnia quæ ſequuntur.*

NObilis dominus Colinus des Iſnards, tam nomine proprio, quàm dominæ Gabriellæ de Vincentijs, eius vxoris, à qua mandatum ad id ſpeciale habebat, in contractu matrimonij initi inter nobilem Alziarium des Iſnards, eius filium, & Domicellam Ioannam Iſnardam loci Salenis, donauit donatione inter viuos eidem Alziario & liberis, ex eodem matrimonio producendis, medietatem omnium bonorum ſuorum & dictæ eius vxoris præſentium & futurorum, nec non iuriſdictionem loci de Brantes. Ex eodem matrimonio plores liberi ſuſcepti ſunt: quæritur, an omnes ſimul admitti debeant, nulla diſtinctione ſexus habita, an verò dicta bona ad maſculum hæredem per dictum Alziarium inſtituendo ſpectent: & per conſequens, an ad vnam ſolam ex filiabus per dictum Alziarium dicto maſculo ſubſtitutam, & videretur dicendum, omnes liberos non vocari ad dicta bona.

I. Quia dictus Alziarius acceptauit & ſtipulatus eſt
1 pro ſe & ſuis hæredibus, hæredum † autem appellatione omnes, etiam extranei, continentur, *l. ſciendum*, *l. hæredis appellatione*, *ff. de verb. ſignif. l. ſi patrum*, *de probat. l. ſtipulatio iſta*, *§. ſi quis ita*, *ff. de verb. oblig. l. viam veritatis*, *C. locati*, *l. fina. C. de hæred. inſtit.* ergo non ad liberos, quatenus liberos, ſed quatenus ſunt hæredes, ſi aliqui ſuo hæredes, quinimò ad nullos ſi nulli ſunt hæredes, dicta bona ſpectant.

2 II. Quia pater, † acquirendo & ſtipulando pro ſe & liberis, in materia tranſitoria ad hæredes, cenſetur ſtipulari pro filijs, non vt filijs, ſed vt hæredibus, gloſ. *in l. ſi ita, §. ſi pactus ff. de pact.* & ibi Barto. *n. 8.* & idem Barto. *in l. quod dicitur patrem*, *ff. de verb. oblig.* & ibi Iaſ. *n. 27.* & Alciat. *nu. 28.* Alex. *conſ. 123. lib. 4.* Atqui hæc materia notoriè eſt tranſitoria ad hæredes, agitur enim de re priuati donata, dicendum igitur eſt non ſpectare niſi ad filios hæredes.

3 III. Quia donatio hæc pro † filijs naſcituris ſuſtineri non poteſt, quia nulla traditio, nullus affectus recipientis interuenit; ac donatio ſine affectu & animo recipientis non conſiſtit, *l. & in omnibus*, *ff. de oblig. & actio.* adeo vt diſputatum ſit, an infanti emancipato, cuius nullus eſt affectus, vtiliter donaretur, *l. 3. C. de acquir. poſſeſſ. l. ſiquidem, 26. C. de donat.* vt fuſiſſimè docet Germanogal. *obſer. lib. 4.*

IV. Quia ſaltem pro loco de Brantes non videtur ſuſtineri donatio in fauorem filiorum, cum nemo pro illis ad id caput ſtipulatus ſit & acceptauerit. His tamè non obſtantibus, in contrariam deſcendo ſententiam, & exiſtimo, omnes liberos dicti matrimonij vocatos eſſe, disertè enim donatio facta eſt in fauorem Alziarij & liberorum dicti matrimonij, pro quibus Notarius ſtipulatus eſt & acceptauit; omnibus igitur illis ius eſt quæſitum, cum ſint in diſpoſitione nominati ex ijs quæ fusè tradit Crauet. *conſil.* 288. *per tot.* generaliter enim verum eſt, quod quando † pater accepit pro 4
ſe & liberis ſuis ſimpliciter, liberis acquirit, vt liberis, non vt hæredibus, ideóque etſi aliqui hæredes ſcripti non ſunt, partem virilem habere debent; atque hanc ſententiam firmat Bartol. *in l. vt iuriſiurandi*, *§. ſi liberi n. 4. ff. de oper. liber.* & communem dicit Alex. *conſil. 8. num. . lib. 3. & conſ. 119. nu. 4. lib. 5.* quem refert Iaſ. *in l. quod dicitur*, *nu. 29. ff. de verb. oblig.* eundémque ſequuntur Io. Dilect. *de arte teſtan. tit. 11. caut.* 10. Ruin. *conſil. 48. nu. 4. & conſ. 169. num. 7. lib. 1.* Curt. iun. *conſ. 78. n. 3. & ſeqq.* Couart. *lib. 2. varia. reſol. c. 18. nu. 2. verſ. quinta concluſio*: & quamuis aliqui diſtinguant inter materiam tranſitoriam ad hæredes, & non tranſitoriam; tamen indiſtinctè ea ſententia retinenda eſt, vt docet Couart. vbi ſuprà & Clar. *in §. emphyteuſis*, *q. 37.* quod adeò verum eſſe contendit, vt licet filij repudient hæreditatem patris, poſſint nihilominus ſuccedere in dictis bonis ex authoritate Salycet. *in Authent. vnde ſi parens*, *n. 5. C. de inoffic. teſta.* quem refert Alex. *in d. l. quod dicitur*, *poſt num. 5. verſ. illud tamen intelligas.* & hanc concluſionem cõmunem dicit Iaſ. *in l. 2. n. 188. C. de iur. emphyt.* Alciat *de præſum. in 1. regul. præſump. n. 1.* & cenſetur
† donatio facta ordine ſucceſſiuo vt nimirum bona 5
primò ad Alziarium, deinde ad nepotes Colini, Alziarij filios ſpectent, vt tenet Bartol. *in l. quod dicitur*, *num. 6.* & ita interpretatur communis obſeruantia, vt dicit Corn. *conſ. 6. lib. 2.* Alex. *d. conſil. 119. n. 3. lib. 5.* Deci. *conſil. 239. poſt nu. 3. verſ. tertiò principaliter*, *& conſ. 607. n. 10. & conſ. 662. poſt n. 2.* Clar. *d. §. emphyteuſis q. 35.*

II. Adeſt in hac donatione pactum reſolutiuum, *ſi Alziarius moriatur ſine liberis ex dicto matrimonio procreatis*, at dici ſolet † filios in conditione poſitos cen- 6
ſeri vocatos, quam ſententiam firmat Bal. *in l. prohæreditarijs*, *in fin. nu. 13. verſ. dubitari tamen poſſet. C. de hæred. action.* Caſtren. *in l. ſi cum dotem*, *ff. ſol. matr.* Iaſ. *in l. pecuniam*, *num. 2. verſ. hoc habet locum*, *ff. ſi certum petat.* Alcia. *conſ. 2. num. 65. lib. 8.* Menoch. *conſ. 325. lib. 4.* Gabriel *lib. 4. tit. de fideicom. concluſ. 4. in fin.* & quamuis multi repugnent, eorúmque ſententia verior ſit & magis probabilis, eámque alias ſequuti fuerimus; tamen vbi pater non eſt ſtipulatus pro ſe & ſuis hæredibus, ſed pro liberis, res clara videtur, ex ijs quæ tradit Crauet. *d. conſ. 228. per tot.* Sed in noſtro caſu, cùm præterquam quòd ſunt in conditione, ſint etiam in diſpoſitione, ipſi abſque dubio vocati ſunt ex propria perſona, non iure hæreditario.

III. Vbi res clara eſt †, non eſt opus argumentis, 7
maximè in contractibus, in quibus verba vt iacent ſunt intelligenda, *c. cum dilectus ext. de donat.* præſertim ſtricti iuris, *l. quicquid adſtringendæ*, *ff. de verb. oblig.* qualis eſt donatio *l. cum*, *ff. de donat.*

Poſtremò, liberorum reperita eſt mentio, quanta autem vis ſit geminationis, omnes notant ex *l. baliſta cum ſimili ff. ad Trebel. l. cum ſinm*, & ibi gloſ. & Bartol. *C. de agricol. & cenſit. lib. 11. l. ſi mulier. 2. C. ad Velleia.* non puto autem quemquam verſurum in dubium quin liberorum appellatione, nec non filiorum, veniant filiæ, in materia de qua agitur, *l. ſi quis ita*, *ff. de teſta. tut. l. ſi ita ſcriptum*, *ff. de lega. 2. l. iuſta interpretatione*, *ff. de verb. ſignif.*

Nec obſtant quæ in contrarium afferebantur: Ad primum enim reſpondetur, illud procedere ſi ſimpliciter pro ſe & ſuis hæredibus ſtipulatus fuiſſet pater, nulla liberorum mentione facta, pro quibus nemo

ſtipulatus fuiſſet, ſed pro ſe quatenus ipſum concernit ſtipulatus eſt: At cùm etiam liberis, donatio facta fuiſſet, Notarius pro illis ſtipulatus eſt, & acceptauit, ideóque cùm per huiuſmodi & donationem & acceptationem ius quæſitum fuiſſet liberis, non potuit pater, ratione ſuæ ſtipulationis, in præiudicium filiorum diſponere; ſed ius illis quæſitum manere debet illibatum, Bal. *in l. cùm a ſocero, in fin. C. de iure dot.* Angel. *in l. qui Romæ, §. Flauius, n. 3. de verb. oblig.* Dec. *conſ. 139. n. 3. & conſ. 607. nu 12.*

Ad ſecundum, patrem, ſtipulando pro filijs in materia tranſitoria ad hæredes, cenſeri ſtipulari pro filijs, non vt filijs, ſed vt hæredibus, reſpondetur varijs modis.

I. Nos non verſari in illis terminis, nec enim pater, ſed Notarius pro illis ſtipulatus eſt, ita vt inutiliter quæramus interpretationem ſtipulationis patris, cum de ſtipulatione Notarij agendum ſit. Sed dicitur, eam rationem non militare pro loco de Brantes. Sed ex dicendis in quarti reſponſione dubij ſatisfiet, nec non ex ſequentibus reſponſionibus ad hoc dubium.

I I. Differentia eſt, an pater ſimpliciter acquirat & ſtipuletur pro ſe & liberis; an quis donet patri & liberis, & pater deinde ſtipuletur. Primo caſu, multi exiſti-
8 mant, in materia tranſitoria ad hæredes, † patrem cenſeri ſtipulari liberis vt hæredibus, quia veriſimile eſt patrem cogitaſſe filium ſibi hæredem futurum, *l. ſcripto, ff. vnde lib.* quódque voluerit conſulere honori vt haberet hæredem qui ipſius æs alienum ſolueret *cap. tua, ext. de vſuris.* In ſecundo caſu ſecus, neque enim quid pater ſtipulans, ſed quid donans cogitarit, ſpectatur, qui cum filio & liberis apertè conſuluerit, verba vt iacent accipienda ſunt & in ſua propria ſignificatione, *l. non aliter de legat. 3. l. 1. §. ſi is qui natum, ff. de exercit.* atque hanc mentem eſſe DD. ſatis conſtat ex Menoch. *præſumpt. 48. nu. 2. cum ſeqq. lib. 3.* ceſſant enim in noſtro caſu rationes quibus inuitantur qui illam contrariam ſententiam tenent, cùm pater ſtipulatur pro ſe & liberis in materia tranſitoria: quod quidem confirmatur ex eo quod pater donauit bona vxoris tanquam procurator eius: non igitur conſiderandum eſt, quid procurator, quid donatarius exiſtimauerint, quámve mentem habuerint & quomodo ſtipulationes ab ipſis factæ interpretandæ ſint; ſed quid mandans. At, in mandato, dicta domicella Gabriella de Vineeus diſertis verbis conſtituit maritum procuratorem ad dandum inter viuos contemplatione matrimonij ſolùm dicto Alziatio & eius liberis, in caſum in quem matrimonium quod tractabatur ſortiretur effectum, & non aliter, dimidiam partem bonorum nec non locum de Brantes, cum igitur de liberis ſimpliciter locuta fuerit, non potuit mandatarius & donatarius fines mandati egredi, *l. diligenter, l. poteſt, ff. manda.*

I I I. Demus, patrem ſolùm ſtipulatum pro ſe & liberis, & nullum mandatum adeſſe, quod non eſt. Reſpondetur adhuc, eam ſententiam non eſſe veram, & ſine diſtinctione, & ſiue ſit tranſitoria materia, ſiue
9 non, quando liberorum ſimpliciter facta eſt mentio, †
illis vt liberis, non vt hæredibus, cenſeri acquiſitum, vt ex Couarru. *in d. c. 18. lib. 2. var. reſol.* & Claro *in d. § emphyteoſis, q. 37.* patet; quibus adde Riminal. iun. *conſil. 284. n. 25. & ſeqq.* quod in noſtro caſu euenit, cum enim liberorum ſit mětio, aut Notarius pro his ſtipulatur ne verbum quidem de hæredibus, de quibus ſolùm cùm Alziarius ſibi conſulens pro illis ſtipulatur.

Poſtremo, etſi daremus, illam contrariam opinionem eſſe veram contra Clarum, certiſſimum tamen eſt, & hæc eſt communis opinio in eo conflictu ſen-
tentiarum, receptam eſſe diſtinctionem, vt ſiquidem
res ſuit quæſita ex re patris cenſeatur † ille pro ſe & li- 10
beris, vt hæredibus, ſtipulari. At ſi quæſita ſit ex ſolo beneficio concedentis, ſtipulatur pro liberis, vt liberis, nec illis poteſt, contrarium diſponendo, præiudicare, Bal. *in l. 1. in fin. C. per quas perſon.* Socin. *conſ. 127. nu. 9. circa fi. vol. 3.* Ruin. *conſil. 213. n. 4.* vbi dicit magis communem *lib. 1.* Socin. iun. *conſil. 104. nu. 15. lib. 2.* Iaſ *in l. 2. nu. 188. cum ſeqq.* & multi quos refert & ſequitur Gabriel. *tit. de iur. emphyt. concluſ. 2. nu. 47.* in noſtro autem caſu notorium eſt huiuſmodi acquiſitionem non ex re Alziarij, ſed ex mera liberalitate donantis & contemplatione liberorum, qui ex eo naſcerentur, profectam fuiſſe. Quæ vltima reſponſio tollit omnem difficultatem, & habet locum tam in bonis paternis quàm maternis ab auo & auia donatis, & in loco de Brantes.

Ad tertium, quòd huiuſmodi donatio pro filijs naſcituris non poſſit ſuſtineri, reſpondetur, verius eſſe,
donationes, quinimo pacta †, in contractu matrimonij 11
facta in fauorem filiorum, dummodo Notarius aut pater pro illis ſtipuletur, valere, vt fusè docet Guilliel. Benedic. *in repet. cap. Raynutius in verbo duas habens, num. 197. & in ver. & ſoboles num. 50. ext. de teſta.* Boet. *deciſ. 55. & 172. & 204.* Capel. Tholo. *dec. 553* Ranchi. *ad Guido. Pap. deciſ. 267.* Mathæ. *ad Guidon. deciſ. 505.* inualuit enim, vt ait idem Mathæ. longo vſu hic mos, vt ritè conualeſcant donationes in fauorem prolis nondum natæ, pacto in contractu matrimonij inito, aſſeritque Boet. talem donationem ſuſpenſam remanere ex natura rei, donec naſcatur, ſicut ex natura rei quærendæ ex ſtipulatione vel legato, ſi in ſtipulationem deducitur, quamuis non ſit in rerum natura, dum tamen ſperatur, tex. eſt ſingularis *in l. cum illud §. fin. quan. di. lega. ce. & l. interdum. & l. vbi non apparet, §. illud & l. ſtipulatio ita. §. ſi quis inſulam, ff. de verb. obli.* cum notat. *in l. quoties, C. de donat. quæ ſub mo.* Sicut ergo ſpes rei, quæ ſperatur fore, facit valere ſtipulationem;
ita & ſpes perſonæ, quia ei, † qui ex vtero naſcitur, da- 12
tur in integrum reſtitutio, licet non ſit minor, nec maior, nec abſens, *l. et qui, ff. de minor.* quæ non eſt alibi ſecundùm Bald. *in rub. ext. de in integ. reſtit. ante fin. in antiq.*

Ad quartum reſpondetur, patrem ſtipulatum eſſe pro liberis in his verbis, *Audit Elziau des Iſnards, & aux ſiens enfans naturels & legitimes, procrées dudit mariage preſent, & acceptant comme deſſus, la Seigneurie*
de Brantes; patrem autem † filijs tam in poteſtate poſi- 13
tis quàm emancipatis ſtipulari poſſe, communis eſt DD. ſententia vt ait Iaſ. *in l. quod dicitur, num. 18. & in l. quod nunquam, §. 1. num. 2. ff. de verb. oblig.* nec ſibi ſoli, ſi ipſius quoque facta ſit mentio, dominium rei in ſtipulationem deductæ, ſed filijs etiam acquiſiuiſſe cenſeri affirmant Alex. & Iaſ. *in d. l. quod dicitur*, & Viui. *opinio. 138. lib. 1.* & in terminis donationis, de qua agimus, Boer. *dict. deciſ. 172.* & Ranchi *ad d. Guido. dec. 267.* nec vis facienda eſt in his verbis, *comme deſſus*, referuntur enim ad omnia, & ſic ad hæredes Alziarij quatenus ipſius intereſt, & liberos etiam quatenus ipſorum intereſt & vbi ſcrupulus remaneret aliquis, quod non credimus, ea verba potiùs ſuperflua ſunt quàm neceſſaria, ex quibus nulla poteſt fieri alteratio ad ea quę iam disertè cauta ſunt: At in principio, antequam aliqua bonorum donatorum fiat mětio, ſtipulatio & ac-
ceptatio, generaliter per Notarium pro † liberis facta 14
eſt, quæ ex natura ſua refertur ad omnia quæ ſequuntur, *l. ſalus ſcriptura, §. fin ff. de legat. 1.* vbi Aret. *l. 3. §. filius, ff. de liber. & poſthum. l. 1. C. de liber. præterit. l. inquiſitio, in fin. de appellat.* maximè attento tenore mandati, de

dati, de quo ſuprà, ſecundùm quod omnia interpretanda ſunt & contra quod nihil potuit fieri. Ex quibus concluditur, dictos omnes liberos æqualiter in bonis donatis ſuccedere debere, excepta tamen tantùm legitima Alziarij, de qua diſponere potuit, quæ eſt duodecima pars hæreditatis totius, cum præſupponantur quatuor liberi tempore mortis.

CONSILIVM XLIV.

ARGVMENTVM.

DE eadem re.

SVMMARIVM.

1 *Si quis donet Titio & liberis, vt liberis, non vt hæredibus, cenſetur donaſſe,* & num. 4.

2 *Si verò ſimpliciter, Titio pro ſe & liberis ſtipulanti, conſtetur liberis, non vt liberis, ſed vt hæredibus ſtipulatus in materia tranſitoria.*

3 *In materia verò non tranſitoria, ſemper cenſetur ſtipulatus vt liberis.*

DOminatio veſtra animaduertat illam eſſe receptiſſimam & certiſſimam DD. ſententiam, fieri
diſtinctionem, an verba proferantur à concedente an
à recipiente: Vt ſiquidem à concedente, propriè intel-
1 ligenda ſint vt iacent, ideóque ſi † donetur Titio &
liberis, cenſeatur donaſſe vti liberis, non vt hæredi-
bus. At ſi à recipiente, vt ſi donauit ſimpliciter Titio
pro ſe & liberis recipienti, eſt controuerſia DD. vt in
præcedenti conſilio. Sed communis opinio videtur vt
2 cenſeatur † ſtipulatus liberis, vt hæredibus idque in
materia tranſitoria ad hæredes, in qua verſamur; in
alia † enim materia vtroque caſu liberis ſolùm, vt libe- 3
ris, cenſetur acquiſitum. Sed in primo caſu, in quo
verſamur †, certiſſima eſt, vt dixi, & receptiſſima 4
ſententia vt cenſeatur acquiſitum liberis, vt liberis, nõ
vt hæredibus, quando nimirum verba à concedente
ſunt prolata, & præter Dec. *in conſil.* 212. hoc docent
in terminis Socin. *in l. gallus, §. etiam, num. 7. verſ. ex dictis.* Bartol. *ibid. num.* 4. & vnam vel aliam interpretationem, diſtinctione facta, an à concedente vel à recipiente verba proferantur, argumento ducto ex eorum doctrina, ad dictionem *liberorum* vel *filiorum*, præter eundem Dec. *conſil.* 212. docet idem Dec. *conſil.* 239. *num. 4. cum ſeqq.* Bertran. *conſil. 234. num. 9. in vltima ratione lib. 2. prio.* Berous *conſil. 155. num. 7. verſ.* & tanto magis Marcobus *conſil. 3. num. 26. verſ. ſed quidquid ſit*: qui quamuis in ſuo caſu contrarium reſpondeat, quòd verba à recipiente eſſent prolata, tamen ſatis demonſtrat ſe contrarium reſponſurum ſi à concedente eſſent prolata: quibus addi poſſunt, quæ, etſi non omnino in terminis, dicuntur à Tiberio Decian. *reſp. 9. nu. 19. vſque ad fi. lib.* 4.

CONSILIVM XLV.

ARGVMENTVM.

DE eadem re.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta Titio & liberis, Notario pro liberis ſtipulante, ordine ſucceſſiuo cenſetur facta.*

2 *Et quæritur liberis, vt liberis; ita vt in præiudicium ipſorum pater donatarius de bonis donatis non poſſit diſponere, nulla diſtinctione facta, an materia ſit tranſitoria nec ne.*

3 *Nec pater donatarius plus poſſit vni ex liberis relinquere quam alteri, ſed omnes æqualiter in bonis donatis ſuccedent.*

IN controuerſia, quæ nunc pendet indeciſa inter D. Ioannem Priſium, Doctorem medicum, vt maritum & coniunctam perſonam domicellæ Genoueſiæ des Iſnards, ſuper donatione in contractu matrimonij quondam N. Alziarij des Iſnards, & N. Ioannæ Iſnardæ, per dicti des Iſnards patrem & matrem facta, res clara videtur in fauorem d. D. Priſij; & ne inutilibus quæſtionibus eam inuoluamus vtque ſcopum verè attingamus, non eſt hîc quærendum, quando pater ſtipulatur pro ſe & liberis in materia tranſitoria ad hæredes, an cenſeatur ſtipulari liberis vt liberis, an vt hæredibus. Id quærendum eſſet, ſi dict. Colinus & Gabriella donaſſent ſimpliciter filio Alziario, ſtipulanti pro ſe & liberis: ſed aliter ſe res habet in facto noſtro: Nempe dict. Colinus & Gabriella donarunt Alziario
& liberis, ex eo matrimonio naſcituris: vnde naſcitur
quæſtio, & hic eſt ſtatus cauſæ. An quando pater dat
filio & liberis, ex eo matrimonio naſcituris, pro qui-
bus Notarius ſtipulatus eſt, cenſeatur liberis, nepoti-
búſque donatoris ordine ſucceſſiuo donatum, ita vt
de dictis bonis donatis non poſſit filius idémque pa-
ter donatarius liberè diſponere in præiudicium filio-
rum ſuorum, eorumdémque nepotum & † ordine ſuc- 1
ceſſiuo, hoc eſt, primò patri, &, poſt ipſius mortem,
eius liberis cenſeri donatum, indubitati iuris eſt, vt per
Bartol. & DD. *in l. gallus, §. quidam rectè, ff. de liber. & poſthum.* & in ſpecie notat Bertran. *conſil. 138. num. 14. & ſeqq. vol. 2.* poſt Barto. *in l. quod dicitur 2. nu. 6. ff. de verb. ſignif.* Iaſ. *in dict. §. quidam rectè, num.* 24. & Paul. *nu.* 10.
faciunt tradita per Angel. *conſil.* 38. dictum † autem fi- 2
lium, eundémque patrem donatarium, de dictis bonis donatis diſponere non poſſe in præiudicium filiorum, eorumdémque nepotum, qui expreſsè ab auo ad dicta bona ſunt inuitati, eſt etiam certi iuris & intrepidè ſic firmant DD. nulla diſtinctione facta, an materia ſit tranſitoria ad hæredes nec ne: eam enim faciunt cùm de interpretatione ſtipulationis paternæ agitur, non in quæſtione noſtra, in qua de verbis tantùm donantis quæritur, & docent hoc in terminis Dec. *conſil. 216. & conſil. 239. num. 4 cum ſeqq.* Bertran. *conſil. 234. nu. 11. in vltima ratione lib. 2. prio. & conſi. 138. per tot.* vbi omnino videndus eſt, *lib. 2 poſter.* Bero. *conſil. 155. nu. 7. verſ.*

& tanto magis. Marcab. *conſil. 3. num. 26. verſ. ſed quicquid ſit*. qui, quamuis in ſuo caſu contrarium reſpondeat, quia verba à recipiente tantùm erant prolata, tamen ſatis demonſtrat, quòd ſecundùm noſtram ſententiam reſpondiſſet, ſi verba à concedente fuiſſent prolata, & in hoc nullum inueni contradicentem. Inde ſuboritur alia quæſtio; Vtrùm pater, idémque filius,
3 poſſit † præiudicare filijs ſuis, iiſdémque nepotibus donando plus vni quàm alteri: quæ quidem quæſtio, etſi generaliter ſoleat proponi, non cadit tamen in caſum noſtrum, quia, vt habeat locum, debet pater disertè & nominatim de dictis bonis diſponere, plus vni donando quàm alteri. At hîc ſimpliciter hæredem inſtituit, nulla bonorum donatorum facta mentione. Sed demus, nos eſſe in illis terminis, & nominatim de dictis bonis diſpoſuiſſe, aſſerendum tamen eo, non potuiſſe patrem hoc facere, ſed cenſeri omnes æqualiter vocatos irreuocabiliter: Etſi enim aliqui contrarium hoc caſu reueant, tamen verior & magis communis opinio eſt, quòd pater non poſſit plus vni quàm alteri donare. Atque hanc ſententiam noſtram diſertè tenent Bartol. *conſ. 59. dominus Amatus, & conſ. 64. quæſtio iſta, & in l. vt iuriſiurandi, §. ſi liberi, ff. de oper. libert. & in l. mortis cauſa, de donat. cau. mort.* maximè per rationes ibidem per ipſum aſſignatas, quæ conueniunt caſui noſtro; idem quod Bartol. docet Caſtren. *in l. idem Iulianus, §. ſi quis alieni ff. de legat. 1.* ſed in terminis Stephan. Bertran. *d. conſ. 138. num. 24. & per tot. lib. 2. poſter.* magis communem dicit Aleaand. *conſ. 106. viſo themate. & conſ. 107. in cauſa de Campegie num. 1. lib. 4.* Couarru. *lib. 2. variar. reſol. cap. 18. num. 2.* Iaſ. *in l. 2. nu. 207. cum ſeqq. C. de iur. emphyt.* Tiraquel. plures cumulans *in tract. de retrac. cenſang. §. 11. gloſ. 6. nu. 24.* Syluan. *conſil. 15. à nu. 1. vſque ad num. 21.* qui hanc opinionem communem atteſtatur, & ſimiliter Socin. iun. *conſil. 78. num. 35. lib. 1.* Ioan. Dilect. *de arte teſtam. tit. 3. caut. 8. num. 3.* & ita magis in terminis tenet Viocen. Anna *allega. 31. num. 2. & 3.* & Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 28. num. 16.* his adde Dec. Bero. & Marcab. ſuprà allegatos. Et quamuis aliqui ex his loquantur in emphyteuſi, ij tamen non præſupponunt donationem factam filio & liberis, ſed loquuntur de emphyteuſi acceptata pro ſe & liberis, & ſic cum in vtroque caſu ius quæratur liberis, vt liberis, non vt hæredibus, (primo quidem caſu ex liberalitate & prouidentia donantis, ſecundo quia ſumus in materia non tranſitoria ad hæredes, præſuppoſito nunc & non conceſſo, veram eſſe ſententiam, ſtipulationem huiuſmodi, ſi facta fuiſſet in materia tranſitoria, cenſeri factam liberis, vt hæredibus;) benè procedit quæſtio; An pater poſſit vni plus quàm alteri relinquere vel donare, & cæteris eo modo præiudicare, qui tamen omnes concludunt, non poſſe; cuius rei ratio eſt manifeſta, quia iſti nepotes non habent dicta bona à patre ſuo, ſed ab eorum auo, à quo æqualiter ſunt inuitati, & ſic ius eis quæſitum ab auo, pater tollere non poteſt, nec in eo eis præiudicare, & omnium nouiſſimè in proprijs terminis, donationis factæ à patre filio, & liberis ex eo naſcituris, contemplatione matrimonij, veriorem & magis communem aſſerit laco. Cancer. *variar. reſol. lib. 1. cap. 8. num. 64.* ipſe quidem quando pater de dictis bonis plus vni donauit quàm alteri, ait ſibi videri contrariam opinionem æquiorem; fatetur tamé, noſtram & veriorem & magis communem, quam propterea in hac patria & tribunalibus his cogimur ſequi, ſed ſi de dictis bonis nominatim plus vni quàm alteri non dederit, in quo caſu nos ſumus (nulla enim expreſſa de dictis bonis diſpoſitio per dictum Alziarium facta eſt, ſed ſimplex hæredis inſtitutio, quæ in dubio de bonis, de quibus potuit diſponere, intelligenda eſt, quæque non eſt inutilis, tum quòd haberet legitimam in bonis patris ſui Colini & Gabriellæ, tum quòd bona aliunde quæſita habuerit, maximè ex ſucceſſione dominæ Magdalenæ de Merlis:) Si inquam de dictis bonis pater nominatim non diſpoſuerit, in quo caſu ſumus, dictus Cancerius intrepidè tenet, bona filijs æqualiter quæſita eſſe irreuocabiliter, tum dicto loco *nu. 61. circa fin.* tum etiam antea *eod. c. nu. 33.* His adde, donationem hoc caſu fuiſſe factam, contemplatione liberorum ex eo matrimonio naſciturorum, vt in ſuperioribus ſcriptis demonſtrauimus, & patet ſatis ex lectura donationis; aut ſaltem ex cauſa communi tam patris quàm filiorum, quo caſu ſuccedit indubitata ſententia, patrem, etiamſi nominatim de dictis bonis diſponeret, non poſſe plus vni quàm alteri ex filijs donare; ſed omnes æqualiter ſuccedere, ex Menoch. *dict. præſ. 28. nu. 16.* innuatur quod hæc donatio ſit facta ordine ſucceſſiuo, & ſic filijs poſt mortem patris, & tunc ſuccedit etiam alia indubitata ſententia, filiorum contemplatione cenſeri donationem factam, quibus propterea per patrem præiudicari non poteſt, plus vni quàm alteri donando, ex Menoch. *dict. loco num. 4.* poſt plures per eum allegatos. Ex quibus concluditur, pronunciandum eſſe in fauorem dicti domini de Priſis.

CONSILIVM XLVI.

ARGVMENTVM.

De eadem re.

SVMMARIVM.

1 *Pater ſtipulando pro ſe & liberis, illis vt liberis cenſetur ſtipulatus, non vt hæredibus.*
2 *Communis tamen eſt in contrarium, quæ intelligenda eſt, ſi ex re patris res quæſita ſit, non ſi ex mera liberalitate concedentis.*
3 *At ſi donatio facta ſit Titio & liberis, certiſſimum eſt, liberis vt liberis acquiri, quomodocumque pater ſtipuletur, modò Notarius ſimpliciter pro liberis ſtipuletur.*
4 *Reſpondetur* dec. Suidi 322.
5 *Donatio filiis naſcituris facta valet.*
6 *Donatio profectitia, filio facta, iurata valet, & eſt irreuocabilis propterea ſtatim filio quæritur.*
7 *Donatio, contemplatione patris facta, imputatur in legitimam.*
8 *Reſpondetur* Menochio conſil. 286.

QVia fusè ſcriptum eſt in fauorem domini de Priſis, & ex rationibus ante deductis apparet de bono iure ipſius, & res agitur coram viro eruditiſſimo, ſolùm pro informatione animi dicetur, magnam eſſe differentiam, An quis donet patri & liberis ex matrimonio ſuſcipiendis, eodem patre ſtipulante pro ſe & eiſdé liberis, vel pro ſe & eiſdé liberis hæredibus; nihil enim

enim refert, modò Notarius pro eiſdem liberis ſtipuletur: & an quis donet patri ſimpliciter, & is pro ſe & liberis ſtipuletur, etiam nulla hæredum facta mentione (nam ſi hoc caſu fieret hæredum mentio, nulla eſſet difficultas.) In ſecundo caſu, vt ab eo incipiam & primum in vltimum locum referam, magna eſt controuerſia DD. verior tamen ſententia eſt, ſi hæredum
1 non eſt facta mentio, & † pater pro ſe & liberis tantùm ſtipuletur, nulla diſtinctione facta, an materia ſit tranſitoria ad hæredes necne, patrem cenſeri ſtipulatum liberis vt liberis, non vt hæredibus, Couarr. *variar. reſol. lib. 2. cap. 18* Clar. *in § emphyteuſis quæſt. 37.* Sed de-
2 mus hoc caſu † communem eſſe in contrarium, quando ſumus in materia tranſitoria ad hæredes, tamen illa intelligenda eſt vbi pater ſtipulatur rem quæſitam ex re patris, non ſi ex beneficio & mera liberalitate concedentis, & hæc eſt communis opinio ex Gabriel *lib. 3. tit. de iur. emphyteu. concluſ. 2 num. 47.* & propterea in noſtro facto ſi donator nullam liberorum mentionem feciſſet, ſed ſimpliciter donaſſet patri, pro ſe & liberis ſtipulanti, cùm hoc maneat ex mera liberalitate concedentis, liberis vt liberis, non vt hæredibus acquiſitum eſſet.

Sed nos ſumus in clarioribus terminis, nempe in primo caſu diſtinctionis in principio propoſitę, quan-
3 do ſcilicet donans dat † Titio & liberis; quomodocumque enim Titius ſtipuletur, hoc eſt ſiue non faciat mentionem hæredum, ſiue faciat, dummodo Notarius pro liberis ſimpliciter ſtipuletur, ſemper liberis vt liberis cenſetur acquiſitum: ſubſtantia enim donationis conſiſtit in verbis donantis, quæ cùm corroborentur ſtipulatione vel patris vel Notarij, (ſufficit enim Notarium ſtipulari etſi pater hæredum mentionem fecerit) certiſſimum eſt liberis vt liberis ius eſſe quæſitum, quam rem videatur in terminis Dec. *conſi. 607 nu. 8.* & ita vſus ſemper obſeruauit & obſeruat, ſolétque ſemper fieri differentia an donetur Titio & liberis, an ſimpliciter Titio pro ſe & liberis ſtipulanti.
4 Nec repugnat † *dec.* Surdi 322. vno enim verbo reſponderi poteſt, eam procedere quando pater ſtipulatur pro ſe & liberis; non quando donans dat patri eidémque filio donatoris & liberis, quod patet ex lectura dictæ deciſionis. Sed tamen ſigillatim illi reſpondebitur.

Primò igitur, non eſt facienda vis in coniecturis allatis per Surdum, quæ vel non ſunt veræ, vel non procedunt in caſu noſtro: nam quòd ſtipulatio de filijs naſcituris intelligatur facta de filijs vt hæredibus, non obſtat, neque enim quærimus de hoc, ſed an donatio facta Titio & liberis, cenſeatur facta vt hæredibus.
5 Cùm enim ea donatio † liberis naſcituris facta valeat, Benedic. *in cap. Raynutius, ver. duas habens, num. 97. & in verb. & ſoboles, num. 50. ext. de teſta.* Rauch. *ad Guid. deciſ. 267.* Math. *ad eundem, deciſ. 505.* Si ita facta eſſet ea vt iacet intelligenda eſt, & liberi ſimpliciter intelligendi, & non contra huiuſmodi dictionis ſignificationem ad aliam omnino diuerſam retorquenda, vt per Crauet. *conſil. 288.* qui omnino videndus eſt.

Secunda, quod pater ſtipulando ſibi & filio cenſeatur ordine ſucceſſiuo ſtipulari, ea vera eſt in ſe. Sed nihil concludit, imò conſequentia falſa, maximè cùm de donatione patri & filijs facta, non de ſtipulatione agamus; cenſetur quidem ordine ſucceſſiuo facta donatio, ſed non ſequitur debere filios eſſe hæredes, ſiue enim ſint, ſiue non poſt patrem ex vi donationis, vt liberi, non vt hæredes, vocantur, vt erudité docet Dec. *dict. conſil. 607. num. 10.* & paſſim DD. *in l. Gallus, §. quidam rectè, ff. de lib. & poſthum.* alioqui enim ſequeretur magnum abſurdum in illa quæſtione; An plures, collectiuè vocati, cenſeantur ordine ſucceſſiuo vocari, ſiue in teſtamentis, ſiue in contractibus de qua DD. *in dict. §. quidam rectè*, & fuſiſſimè Tiber. Decian. *conſil. 1. lib. 1.* quod eo caſu, quo cenſentur ſucceſſiue vocati, non eſſent vocati, niſi eſſent hæredes illius qui primò admiſſus eſt, quod eſt contra omnem iuris ſenſum.

Tertia quæ proponitur, quia cenſetur facta patris contemplatione, & ſic totum hoc cenſetur profectitium. Primùm negatur, ſ lius patris contemplatione; ſed demus contemplatione patris factam, an ne ſequitur in poteſtate patris eſſe dare cui voluerit; minimè gentium: Non eſt confundendum peculium profectitium cum donatione profectitia, iuramento firmata: peculium ſemper manſit & quoad vſumfructum & quoad proprietatem in iure patris; Sed † donatio pro- 6
fectitia, iuramento firmata, acquiritur filio irreuocabiliter, ſiue ab ipſomet patre, quod magis eſt, facta ſit, Anton. Gabriel. *lib. 5 tit. de donat. concluſ. 4.* Clar. *§ donatio. quæſt. 8. nu. 8.* ſiue ab alio, quod minus eſt, contem-
platione † patris facta, hunc habet effectũ, vt in legiti- 7
mam imputetur, ſed quod ea, vt habeat effectum, neceſſarium ſit filios eſſe hæredes, vel à patre reuocari poſſit, nemo vnquam dixit, Socin. iun. *in l. in quartam num. 12. ff. ad leg. falcid.* Cucch. *in repet. Authen. nouiſſima.* Grall. *§. 1. gumma quæſt. 19. num. 6* Si igitur hoc caſu eſſet contemplatione patris facta, quæ tamen non eſt, quæri poſſet, an in legitimam imputanda eſſet, ſed quod ab vno auferri poſſit, vt alteri detur non ſequitur.

Quarta coniectura non procedit hîc, cùm fundetur in ſtatuto quod non viget in hac patria.

Quinta etiam non habet locum, cùm non agamus de eo qui expreſsè pro ſe & hæredibus ſtipulatus eſt, ſed qui donat patri & liberis.

Minus etiam ſexta, quæ poſtrema eſt, neque enim vlla eſt huiuſmodi clauſula in medietate poſt patrem & filios appoſita: ſed agimus de donatione patri, eidémque filio donatoris & liberis facta.

Tertia principalis ratio Surdi recidit in primam; & ſic, cùm quæritur, an pater ſtipulãdo pro ſe & filijs, quam interpretationẽ illa verba habeant? Sed nos loquimur de verbis donationis, & non de ſtipulatione.

Poſtrema ratio non militat, neque enim ſumus in dubijs, ſed in claris.

Poſtremò, affertur conſil. Menoch. 286. † cui varijs 8
modis ſatisfit, multa enim concurrunt vel in ſuo vel in noſtro caſu, quæ vel in vno vel in altero deſunt.

Primùm inſpiciatur bene caſus conſilij, & videbitur non eſſe donationem factam Ludouico, de quo ibi agitur, & liberis: Etſi enim in fine donationis ſit tantùm mentio Ludouici, & dicitur, emptionem rerum donatarum fuiſſet factam nomine d. Ludouici, ita vt mirum non ſit ſi illa verba, poſtea ſubiecta, debeant intelligi de hæredibus, neque enim ius Ludouico iam ſemel quæſitum debuit minui; imò ne minuatur, & vt Salicum maneat, debent illa verba, *& ſuo deſcendenti*, poſtea ſubiecta intelligi, quatenus hæres eſſet.

Secundò, Notarius pro liberis ibi non ſtipulatur, imò nulla omnino ſtipulatio pro liberis interceſſit; non mirum ſi liberis, vt liberis, ius non eſt quæſitum.

Tertiò, non agebatur de liberis ex eo matrimonio procreatis, ſed de liberis ex ſecundo matrimonio in cuius contractu nulla interceſſerat donatio quæ, omnia ceſſant in noſtro caſu in quo disertè donatio fit Alziario & eius liberis, pro quibus ſtipulatur Notarius, & qui nati ſunt ex eodem matrimonio cu-

[illegible]ios contemplatione fiebat donatio.

Poſtremò, in proprijs terminis Menochij, aot ratio, ſuper qua ſe fundat, non eſt in hoc caſu, aot non eſt vera: nam ait in ſuo facto, donationem filio factam fuiſſe, vt allicieretur ad matrimonium contrahendum, quod fortè contrahere recuſabat; & ſic ex re patris, & ipſius ſolius contemplatione, ſatis innuens diſtinctionem, quam ſuprà diximus, veram; cùm pater ſtipulator pro ſe & liberis; An ſcilicet ex re ſua ſtipuletor an ex mera liberalitate donantis & concedentis (etſi enim eſſemos in proprijs terminis ſtipulationis factæ pro ſe & liberis, & donatio ſimpliciter facta fuiſſet, abſque vlla mentione liberorum) cenſeretur ſtipulatus pro liberis vt liberis propterea totos netuos intendit, vt demonſtret, ex bonis patris hoc profectum cenſeri, vt oimirum allicereturad contrahendum.

Ad hoc reſpondeo primò, nos non eſſe io illis terminis, cum non agamus quam vim habeat ſtipulatio facta pro ſe & liberis, ſed quam vim habeat donatio facta Alziario & liberis.

Secundò, etiam ſi ageremus ſolùm de ſtipulatione, non eſſemos in terminis Menochij, neque enim do-
4 natio fit, vt Alziarius alliciatur, ſed vt pater Ioannæ Iſnardæ det filiam Alziario, quam alioquin non fuiſſet daturus, & vt liberis, ex eo matrimonio procreandis, conſuleretur, quibus non eſſet conſultum, ſi in poteſtate patris eſſet vni tantùm dare & propterea, in ea donatione, liberorum ex eo naſciturorum fit mentio, in caſo Menochij, omnium Lodouici deſcendentium, quod in caſo Menochij volebat pater allicere Lodouicum ad contrahendum; propterea habita eſt ratio quorumcumque ipſius filiorum. At, in caſu noſtro, donans voluit allicere patrem Ioannæ, vt eam daret filio Alziario, propterea ſolùm filijs ex eo matrimonio conſulit; illis igitur ius irreuocabiliter quæſitum eſſe debet, nec in poteſtate patris conſtitutum cui det.

Quod de eo, quod donatur contemplatione patris, ibi docet Menoch. refellitur ex ijs quæ ſuprà diximos fusè ad tertiam conjecturam Socdi.

Adde his, quòd reſpiciet tam primam quam ſecundam conſiderationem Menoch. ex tenore donationis patere manifeſtè potiùs vt conſuleretur liberis ex dicto Alziario, quàm ipſius contemplatione, neque vt allicietur ad contrahendum, ſed vt conſuleretur liberis, irreuocabiliter donationem hanc factam fuiſſe, ex eo quod diuerſis in locis dat in caſum, in quem tale matrimonium ſortiatur ſuum effectum, & non aliter: & deinde ex pacto reſolutiuo appoſito, nempe vt moriente Alziario ſine liberis, res donatæ redirent ad donatorem, vt in primis ſcriptis, & ex his creditur ſatisfactum dubijs in contrarium propoſitis.

Poſt hæc ſcripta reperi hanc quæſtionem apud Fontanellam *de pact. nuptiali clauſ. 4. gloſ. 9. par. 1 à num. 7. vſque ad num.* 10. vbi hanc opinionem, quòd omnes filij cenſeantur æqualiter vocati, reſtator communiter receptam in Cathalonia, in vtraque aula tam Regiæ Audientiæ quàm Reuerẽdi Cancellarij [illegible] que comprobat varijs deciſionibus ac iuribus & rationibus, & ijs, quæ in contrarium afferri ſolent, reſpondet, & ita in facti contingentia obtinuit, ex quibus exiſtimo amplius non eſſe dubitandum.

FINIS PRIMI TOMI.

ADMODVM REVERENDI ET

Perilluſtris Domini

D. LVDOVICI BELLI

I. V. D. LEGVM COMITIS, ET IN AVENIONENSI ARCHIEPISCOPATV Vicarij Generalis, &c.

Conſilium XLVI.

ARGVMENTVM.

EXEMPTIO à decimis de certo genere fructuum an, quomodo, & quanto tempore per laicos acquiri poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ debentur de omni genere fructuum.*

2 *Et nominatim de croco.*

3 *Decimæ ſecundùm Canoniſtas etiam hodie de iure diuino debentur.*

4 *Secundùm verò Theologos quota earum eſt de iure humano & pontificio, etſi in ſui ſubſtantia ſint de iure diuino.*

5 *Quæ ſententia vſu recepta eſt, dummodo huiuſmodi quota ſit ſufficiens ad ſuſtentationem Miniſtrorum & Sacramentorum adminiſtrationem.*

6 *Lex veteris Teſtamenti de quota decimæ erat iudicialis ideóque abrogata.*

7 *Conſuetudine legitimè præſcripta laici eximi poſſunt à decimis perſonalibus, à prædialibus verò, non quoad eam partem, quæ eſt neceſſaria ad Miniſtrorum ſuſtentationem & Sacramentorum adminiſtrationem, quoad reliquum verò poſſunt.*

8 *Exemptio ſolutionis decimæ in certo genere fructuum conſuetudine quæri poteſt, non tamen in Hiſpania.*

9 *Tota decima nulla præſcriptione per laicos tolli poteſt, quota poteſt.*

10 *Quod limitandum eſt, ſi pars, quæ ſoluitur, non eſt ſufficiens ad Parochi ſuſtentationem & Sacramentorum adminiſtrationem.*

11 *Ad huiuſmodi verò præſcriptionem immemoriale tempus vel quadraginta anni cum titulo requiruntur.*

12 *Ad conſuetudinem verò ſecundùm quorundam opinionem quadraginta tantùm etiam ſine titulo & bona fide requiruntur.*

13 *Alij verò immemorialem conſuetudinem requirunt, quorum ſententia verior eſt & receptior.*

14 *Secundùm quam & in Gallia, & in Hiſpania iudicatum fuit, vbi de croco agebatur.*

15 *Variæ differentiæ inter conſuetudinem & præſcriptionem recenſentur.*

16 *Hæ tamen ſunt eſſentiales, quòd conſuetudo conſtituat ius commune omnibus alicuius prouinciæ, regionis, vel populi, præſcriptio jus priuatum alicui & contra aliquam determinatè.*

17 *Præſcriptio reſpicit bonum vnius & damnum alterius, non verò conſuetudo quæ ſolùm eſt in communem vtilitatem.*

18 *Quoties priuata perſona contra Communitatẽ vel Vniuerſitatem, vel e contrario: vel Communitas contra Communitatem aliquid acquirit, eſt præſcriptio non conſuetudo, &* nu. 20.

19 *Præſcriptione vni aliquid acquiritur & alteri aufertur, conſuetudine vni acquiritur quidem, alteri tamen non aufertur.*

21 *Quoties Communitas ſeu Vniuerſitas acquirit exemptionem à decimis in certo genere fructuum, eſt præſcriptio non conſuetudo,* & n. 24.

22 *Omnis præſcriptio eſt conſuetudo, ſed non omnis conſuetudo eſt præſcriptio.*

23 *Si promiſcuo vſu duarum ciuitatum paſcua ſint communia, eſt præſcriptio, non conſuetudo.*

25 *Acquirens vel contra quem acquiritur, etſi ſit priuata perſona vel Communitas, non facit, vt ſit conſuetudo, ſed ſi jus diſponens introducatur, quia ſi quid aufertur vni & Communitati acquiritur, eſt præſcriptio, non conſuetudo.*

26 *Doctores in materia decimarum exemptionis plerumque conſuetudinem pro præſcriptione accipiunt, & his dictionibus promiſcuè quaſi ſynonymis vtuntur, quòd omnis præſcriptio ſit conſuetudo.*

27 *Reſpondetur Pariſio, Couarru. & aliis exiſtimantibus exemptionem à decimis in certo genere fructuum conſuetudinem dici, in eáque tantùm quadraginta annos requiri.*

28 *Præſcriptionem toto cælo diſtare à conſuetudine & acquiſitionem exemptionis à decimis nullo modo conſuetudine, ſed præſcriptione fieri.*

29 *Reſpondetur glo.* in c. vlt. de conſuetu. ver. legitimè.

30 *Reſpódetur* c. cum Eccleſia de cauſa poſſeſſ. & propr.

31 *Reſpondetur* c. auditis de præſcrip.

32 *Reſpondetur rationi diuerſitatis quæ aſſertur inter priuatam perſonam & Communitatem.*

33 *Præſcriptio, qua quæritur huiuſmodi exemptio, eſt odioſa, quatenus per eam huiuſmodi exemptio acquiritur, non quatenus debet eſſe immemorialis vel quadragenaria cum titulo, imò fauorabilis.*

34 *Immemorialis præſcriptio differt à centenaria.*

35 *Quæ requirantur ad probationem immemorialis.*

36 *Non ſufficit quod teſtes negatiuè deponant, ſcilicet ſe nunquam vidiſſe vel audiuiſſe id, ſed debent etiam affirmatiuè deponere, vt ibi explicatur.*

37 *Requiſita ad immemorialem probandam debent omnia ſimul concurrere in vnoquoque teſte, nec vnus teſtis per alium ſuppletur.*

38 *Etſi præſcriptione legitima exemptio à decimis de certo genere fructuum quæſita ſit, ſi tamen in prædiis, in quibus fructus decimabiles ſolebant percipi, ſeminentur illi de quibus eſt quæſita exemptio, debebitur decima.*

39 *Niſi de nouo in eo prædio præſcriptione acquiratur exemptio.*

40 *Exemptus à decimis pro ſuis poſſeſſionibus per priuilegium ſi alias acquirat ex quibus debebantur decimæ, pro illis non eſt exemptus, niſi exemptio fuiſſet conceſſa pro poſſeſſionibus quæ habet & habebit.*

41 *Decimæ debentur non deductis expenſis quantumuis magnis.*

42 *Nec ſemina.*

43 *Teſtes vltra numerum decem ex ſtatuto Auenionis non probant, & eorum examen nullum eſt.*

44 *Quod hoc caſu veriſſimum eſt, cùm poſt productionem decem Procurator Collegij ſe oppoſuerit, & Commiſſarius decreuerit, vt eorum depoſitionis ea ſolùm habeatur ratio, quæ de iure haberi debet.*

45 *Verba ſtatuti negatiua inducunt formam, qua non ſeruata actus non valet,* & n. 46.

47 *Plures articuli pro vno habentur, ſi vnum factum contineant.*

48 *Productioni vltra decem ſufficit aduerſarium ſe oppoſuiſſe, vt examen & depoſitio ſint nullius momenti, etſi non appellauerit.*

49 *Et non obſtante oppoſitione examinati neque probant neque indicium faciunt.*

50 *Eccleſia reſtituitur aduerſus omiſſam appellationem.*

51 *Ad regulam, quæ dicitur, priuilegiatum non vti priuilegio ſuo, contra priuilegiatum dantur aliquæ limitationes.*

52 *Teſtes intereſſe habentes non probant.*

53 *Nec vnus ſupplet alium.*

54 *Nihilque probant, etſi intereſſe veniret in conſequentiam, dummodo tamen hoc principaliter agatur.*

55 *Teſtes de vniuerſitate non probant, ſi eorum interſit.*

56 *Vel de re graui agatur.*

57 *Teſtes deponentes pro decima præferuntur deponentibus contra eam.*

58 *Teſtes infames pro decimis deponentes probant.*

59 *Vnus teſtis contra producentem plenè probat.*

60 *Non obſtante proteſtatione de dicendo contra perſonas & dicta, per partem aduerſam non acceptata, ſi clauſula ſi & quatenus videatur, adiecta ſit.*

61 *Doctrina, quæ teſtibus pro reo deponentibus magis creditur, procedit in animalibus, nec etiam habet locum, quando cauſa eſt fauorabilis actori.*

62 *Per ſingulorum teſtium depoſitiones demonſtratur immemorialem non probari & in nullo requiſita ad eam probandam concurrere.*

63 *Nec ſi dicta conſiderentur, probata eſſet immemorialis.*

64 *Præſupponendo citra præiudicium veritatis exemptionem huiuſmodi acquiri conſuetudine non præſcriptione non propterea minus immemorialis requireretur.*

65 *Præſertim, quòd duo concurrant, quod huiuſmodi conſuetudo eſt contra Ius Canonicum, & jus alteri auferatur.*

66 *Ad probandam conſuetudinem teſtes deponere debent de actibus quos viderunt & eſſe concordes in illis.*

67 *Qui etiam teſtes non debent eſſe ſingulares.*

68 *Imò debent eſſe conteſtes etiam in tempore.*

69 *Et perſonis.*

70 *Et debent affirmatiuè deponere de actibus quos viderunt, nec ſufficit quod negatiuè deponant.*

71 *Nec probant ſi deponant de auditu.*

72 *Conſuetudo in deciſoriis debet probari plenè.*

73 *Et fortiter.*

74 *Eſt quaſi impoſſibile conſuetudinem bene probare.*

VERTITVR lis, eáque grauis inter venerabile Collegium ſocietatis Ieſu Auenionis, cui Prioratus loci de Paternis in Comitatu Venaiſſino vnitus eſt, eo nomine decimas de croco in territorio dicti loci creſcente petens, & Conſules ac Communitatem dicti loci cauſam particularium conuentorum aſſumentes, eóſque ac omnes de dicta Communitate à dictæ decimæ ſolutione exemptos aſſerentes & contendentes. Quis bonam cauſam foueat mihi inueſtigandum eſt, quod vt facilius præſtetur, aliquæ inſpectiones præmittendæ ſunt.

Prima, decimas de omnibus frugibus ex terra excreſcentibus exſoluendas eſſe (ne hîc de perſonalibus 1
loquamur, ſed tantùm de prædialibus) *Geneſ. cap.* 14. & 28. *Exodi c.* 22. & 23. *Leuiti c.* 27. *Numer.* 18. & 12. *Deuter. Thobiæ* 1. *Lucæ* 11. & 18. *Matthæi* 22. & 23. *c.* 1. *de decimis ibi omnium frugum.* ibique Panor. explicat de omnibus fructibus è terra prouenientibus *per text. in l. frugem ff. de verb. ſignifi. c. nuntius c. ex parte* 2. *eod. tit.* & *no-* 2
minatim, quod de croco ſoluenda ſit decima teſtantur Ancha. *in c. ad Apoſtolicam* 1. *nota de decim.* Aufrer. *ad Capell. Tholoſ. q.* 109. vbi per arreſtum Parlamenti Vauri de anno 1485. contra ſubditos Epiſcopi Albienſis ita deciſum fuiſſe refert Boer. *in conſuet. Bituri. tit. des conſtit. prædi.* § 12. *fol.* mihi 68. Rebuff. *tract. de decim. q.* 8 *n.* 3. & 8. & *q.* 13. *n.* 41. Camil. Borrel. *conſ.* 20. *nu.* 9. Monera *in tract. de decim. c.* 4. *n.* 8. *etſi crocum ſeminetur in prædiis antea heremis & ſterilibus*, Abbas & alij *in c. commiſſum de decim.* Azor. *inſtit. mora. par.* 1. *lib.* 7. *c.* 35. *fol.* 1096. *col.* 2. *verſ. decimo quæritur.*

Secunda, an decimæ ſint de jure diuino necne, ex 3
qua dependet quodammodo reſolutio alterius principalis inſpectionis & quidem lege veteri probari certum eſt. Sed an etiam hodie lege Euangelica debeantur, magna eſt controuerſia inter Canoniſtas & Theologos Canoniſtæ enim communiter tenent etiam hodie de jure naturali & diuino deberi, præcipuè *glo. Archidi.* Ancha & alij *in c.* 1. *de decim. in* 6. Inno. *in c. vlt. de parochi.* Cardi. & Io. Andre. *in rub. de decim.* Hoſtien. *in ſum. eod. tit.* § & *vtrum verſ. ſeptimo quæritur*, Anton. de Butri. *in c. parochianos colu.* 2. *de decim.* Abbas *in c. in aliquibus colu. vlt. de decim.* Alex. *conſ.* 60. *lib.* 4. And. Hiſpa. *de regu. decim. q.* 8. *nu.* 3. & eſt communis ſecundùm Philip. Franc. *in d. c.* 1. *nu.* 1. *de decim. in* 6. dicit communem plures allegans, Vaſqui. *lib.* 2. *contra illuſt. c.* 89. *nu.* 1. eandem opinionem latiſſimè probat Rebuff. *qu.* 1. *nu.* 2. *cum ſeqq.* præcipuè 10. & 14. fusè Cæuallos *in ſpecu. practi. quæſt. par.* 1. *q.* 437.

Theologi verò communiter tenent decimas etiam 4
prædiales licèt in genere jure diuino & naturali debeantur, iuxta tamen veram & præciſam decimæ partis aſſignationem, jure tantùm humano & Pontificio ſtatutas eſſe, non verò diuino, Euangelico, nec naturali, vt Hugo de Sancto Victore *lib.* 1. *de ſacramen. par.* 11. *c.* 4. & 11. & S. Thomas *ſecunda ſecundæ q.* 87. *articul.* 1. *per tot.* & *quolib.* 2. *arti.* 8. Florenti. *in ſua ſumm. parte* 2. *tit.* 4. *c.* 3. § 5. Ange. *in ſum. ver. decima q.* 2. Sylueſt. *eod. ver. decima q.* 3. & 4. & alij communiter, quos refert Didac. Couar. *variar. reſol. c.* 17. *in princ. verſ. præterea decima.* & hoc receptum à Theologis aduerſus Canoniſtas teſtatur Nauar. *in Apolo. de rediti. eccleſi. q.* 1. *moni.* 69. *in prin.* & Speculum *coniugio. par.* 2. *arti.* 21. *pa.* 433.

Quæ

5 Quæ ſeutentla Theologotum eam declarando vt quota decimæ ſit talis, quæ ad Clericorum ſpitituali a miniſtrantium alimenta congruámque ſuſtentationé, & Sactameotorum admioiſtrationem ſit ſufficiens, vſu recepta & verior eſt, vt fusè docet Gutier. *Canonic. quæſt.lib.2.cap.21.numer.2.cum multis ſeqq.* Azeuedo *in conſtit. Hiſpan.noua recopilla.lib.1. tit.5. l.1.num.12.* quia etſi lege veteri taxatio quotæ ad decimam eſſet facta, tamen id per mortem Chriſti abrogatum fuit, ſiue quia
6 id ceremoniale ſit, & lex de decimis ſoluẽdis ex ea parte ſit ceremonialis, ſiue quia ſecundùm diuum Thomam & veriorem opinionem huiuſmodi lex iodicialis fuerit, vt refert ſum. Aſten. *part. 2.lib.6. numer. 35. in rub.de decim.* éſtque communis, vt teſtatur additio marginal ia *ad cap.1.de decim.in 6.* & ſequitur Gutier. *d. c.21.num.22.* tametſi Rebuff. *d.qu.1.num.13.& 14.* exiſtimet illud præceptum vetus non eſſe extinctum nec reuocatum: nec repugnant loca Sancti Euangelij quæ in contrarium afferri ſolent ex *Matthæi c.23.& Lucæ 18.* ibi namque Dominus Redemptor noſter non definit quotam decimæ, nec eam præcepit, ſed tantùm decimas in genere approbauit, quod non negamus, de iure, nempe Euangelico eas eſſe quoad eam partem, quæ ad congruam & honeſtam ſuſtentationem miniſtrorum Eccleſiaſticorum eſt neceſſaria. Non etiam obeſt quoò Romanus Põtifex pleriſqoe in locis & diui Hierouym. Auguſtin. Ambroſ. & cæteri viri doctrina & ſanctitate illuſtres teſtimoniis Veteris Teſtamenti in hac controuerſia vtantur, qoibus probent decimas ab ipſo Deo inſtitutas ac præceptas fuiſſe, id ſiquidem faciunt, vt oſtendant Eccleſiam eiúſque Principem legem à Deo Iſraelitis datam imitatos fuiſſe, ita Soto *lib. 9.de Iuſt.& Iure qu.4.arti.1.verſ.tertia concluſio*, & Couar. *d.c.17.ante n.2.verſ.quamobrem.*

7 Tertia, an conſuetudo legitimè præſcripta ſufficiẽs ſit ac valida ad eximendos laicos à ſolutione decimarum, necne: & quidem *glo.ver. conſuetudine in c.in quibuſdam de decim.* cenſet nullam conſuetudinem eximere poſſe laicos à ſolutione decimarum prædialium, nec perſonalium, niſi ea ſit à Romano Pontifice ab aliqua parte earum comprobata, quod latiſſimè ex pluribus probat Didac. Peres *l.1.titul.5.lib.1.ordina. column.198. verſ.eſt tamen circa hac dubium cum pluribus ſequentibus & column.204. verſ.hæc opinio.* Et vt omittam varias opioiones, quæ hac in re afferri ſolent, hæc eſt receptior ſententia & verior, conſuetudinem poſſe eximere laicos à ſolutione decimarum perſonalium, quoad verò prædiales quæſtio reſoluenda venit ex ſupradictis in ſecunda inſpectione, nempe quod decimæ ex ea parte qua iuris naturalis & diuini inſtituto proceſſerunt, & ſic quoad congruam & neceſſariam ſuſtentationem clericorum ſpiritualia miniſtrantium nulla conſuetudine tolli nec diminui poſſunt. Secus verò quoad id quod decimæ habent à iure Pontificio, nempe quoad quotam, & ſic quoad partem non neceſſariam ad congruam ſuſtentationem Clericorum, in ea namque conſuetudo rationabilis & legitimè præſcripta non ſoluendi decimam valida erit, vt optimè probat ſic reſoluens quæſtionem hanc Couarru. *dict.cap.17. numer. 8. verſ. quibus mehercle.* Et quæ ſententia veriſſima eſt, quam amplectuntur Vincen & Panormit. *dict.cap.in quibuſdam de decimis.* Bald. *in l.competit Cod.de præſcript.tri.an.* Fulgoſ. *conſil. 166. column.2.* Socinus *conſil. 197. column. 3. lib. 2.* Pariſi. *conſilio 25. numer. 21. lib. 4.* Fran. Balb. *de præſcript. in prima part.quinta part. princip.* Et teſtatur communem eſſe ex teſtimonio Boerij Couar. *dict.cap.17.numer.8.verſ.quidam verò cenſent.* Et receptiorem ex eod. Boer. plures alios ſequaces eiuſdem opinionis citans Mencha. *controuer.illuſt.cap.89. num.8.verſ. altera fuit opinio.* Azor. *inſti.lib.7.cap.37.fol.1108.colum.2.in fin.* & vſu receptam Guido *deci.284.* Papon. *lib.1.tit.12. arreſt. 3.* Autor Syntag. *comm.opi.tom.1.tit.de decim.cap.1.* Bimi. *conſ.12.numer.14.vol.1.* Euerard. *conſil.183.numer.17.* Rebuff. *de decim.q.13.num.46.* Cancet. *lib.1.c.23.num.11.de decim.*

Quarta, an nedum quota decimæ conſuetudine poſſit minui, ita vt ſit tantùm vigeſima vel trigeſima, ſed etiam vt de certo genere fructuum, vt feno, oliuis, & ſimilibus nulla ſoluatur, induci poſſit, hæc quæſtio maiorem habet difficultatem quàm prior, quod ſcilicet quoad illud genus fructuum exemptio à tota decima proponatur, ideóque in Hiſpania nulla conſuetudine vel præſcriptione huiuſmodi exemptio à certo genere fructuum quæri poteſt, vt atteſtatur Fontanel. *de pact.matrimon.gloſſ.19.num.61.* præſertim *verſ. verum eſt*, & *num. 85.* & Regium Senatum ita iudicare ſolitum teſtatur Cancet. *dict.cap.23.numer.10.de decim. lib.1.* verius tamen eſt huiuſmodi exemptionem à certo genere fructuum conſuetudine quæri poſſe, Caſtren. *conſ.17.lib. 2.* quem refert & ſequitur, dicens hanc conſuetudinem paſſim in toto orbe terrarum vigere, Couar. *dict.cap.17.num.8.verſ.ſeptimo.* Rebuff. *d.q. 13.numer.11.* Gutier. *dict.cap.21.num.40.* Azor *inſti.moral. lib.5.cap.37 fol.1109.colum.1.* quæ ſententia abſque dubio verior eſt, ſi ex reliquis decimis neceſſaria miniſtris Eccleſiaſticis ad ſuſtentationem miniſtrari poſſunt. 8

Quinta, an quod in conſuetudine dictum fuit, procedat quoque in præſcriptione, & vt nullas ſoluant decimas laici, præſcribere nullo modo poſſunt, iuxta glo. *in d.c.in quibuſdam verſ.conſuetudine*, ibi *hoc dico in laicis*, Rebuff. *d.quæſt.13.nu.55. & 56.* Dominic. *in cap. 2. numer.13.de decim.in 6.* & inquit Barbat. *conſ.53.column. 6.volum.2.* laicum teneri ad ſoluendas decimas, etiam ſi per centum annos non ſoluerit, quia ſi tardiùs dare peccatum eſt, quanto maius peccatum eſt non dediſſe? *cap. decimæ in prin.16.quæſt.1.* etſi Couar. contrarium ſentiat *d. c. 17.num.10.* quotam tamen decimæ præſcribere poteſt laicus, nempe vt ſoluat duodecimam, vigeſimam, vel aliam partem, vt *in cap.commiſſum, cap. dilecti, cap. cùm ſint. & d.c.in quibuſdam de decim.* Ad hoc enim laicus non eſt incapax, ita firmat Pariſi. *conſ.25. numer.21.lib.4.* quem etiam refert & ſequitur Rebuff. *dict.quæſt.13.numer.71.* dicens ſic fuiſſe iudicatum in illo Senatu, quod ſublimitat ipſe ibid. 9
quando Curatus indigeret & non poſſet commodè 10
viuere ex illa parte, quia tunc poterit petere decimas integras non obſtante aliqua præſcriptione, ſecundùm Ange.de Claua. *in ſum.ver.decima §.2.*

Sexta, quantum tempus requiratur ad inducendam vel conſuetudinem vel præſcriptionem. Et quoad præſcriptionem certum eſt, vel tempus immemoriale requiri, vel quadraginta annos cum titulo *ex cap. 1. de præſcript. in 6.* quod in hoc expreſſum eſt, ex quo id tenet Rebuffus *dict. quæſtion.numer. 81.* Couar. *dict.cap.17. numer.8. & 10.* Moneta *de decim. cap. 5. numer. 112.* Sed an in conſuetudine idem ſtatuendum ſit, controuerſum eſt, aliqui enim exiſtimarunt quadraginta annos ſufficere etiam ſine titulo & bona fide, vt Pariſi. *conſil. 25. numer. 6.& 27.lib.4.* Couar. *dict.cap. 17. nu.8.verſ. decimo his omnibus*, Didac.Peres *in l.1.tit.5 lib.1. ordina. veter. column. 205.verſ.eſt tamen circa prædicta*, Gutier. *dict.cap. 21. numer. 65.* Moneta *dict. cap. 5. numer. 113.* Suares *de virtu.& ſta. religio. lib.1. cap. 13.* Molina *de Iuſtit.* 11

*& Iur. diſputat.*75.*idque ex gloſſ.fin.in capit.final.*& ibi
dd.*de præſcript. & in capit.final.de conſuetud.* & patere
aiunt ex *text.in capit.cum eccleſia,de cauſa poſſeſſ. & cap.
auditis de præſcription.* rationémque diuerſitatis affe-
runt inter priuatam perſonam & Communitatem,
præſertim Suares, quia hæc eximitur vi conſuetu-
dinis, illa vi præſcriptionis, quæ cùm ſit odioſa
ex dict. capite 1. non debet extendi ad conſuetu-
dinem, quia illud caput continet jus reſtrin-
gens.
13 Alij verò exiſtimarunt etiam in conſuetudine, ſi
tamen ita reuocanda ſit, requiri immemorialem, vt
Socinus *conſil.*197.*libro* 2. Fulgo. *conſil.*166.& expreſ-
ſius Balb.*de præſcription.quinta part.prin.quæſtio.*6. Re-
buff. *dict.quæſt.* 13.*numer.*53. *in fin.* Didac.Peres ſibi
contrarius, vbi ſuprà *column.*203.*verſ.non ſoluendi,* Sua-
res ſibi contrarius *de legibus libro* 7. *capite* 1. *numer.* 9.
& ſequentibus. Azor. *libro* 7.*capite* 37.*folio* 1109.*column.*
1.*in fin.*in his verbis *nunquam ſoluiſſe.* Bellon. *conſil.* 55.
14 Secundùm quam ſententiam tribus vicibus Senatus
Catalognæ iudicando ſuper exemptione decimarum
præſuppoſuit immemorialem, vt refert Fontanel. *de
pact.nupti.clau.*4.*gloſſ.*19. *parte prima numer.*41. & ſe-
cundùm eandem ſententiam iudicatum fuiſſe in Cu-
ria Bituricenſi refert Boerius *in conſuetud. Bituric. tit.
de conſuetud. prædi.* §. 12. vbi ait fuiſſe inter Epiſco-
pum Albienſem & eius ſubditos magnum proceſ-
ſum in dicta Curia ſuper decima crocorũ, nam ſubdi-
ti allegabant nunquam ſoluiſſe de conſuetudine de-
cimam crocorum, tamen ſuccubuiſſe: idémque refert
Aufret. *ad dict. quæſtion.* 109. per areſtum in Curia
Parlamenti prolatum anno 1485. decimo ſeptimo Se-
ptembris definitum. Quæ ſententia abſque dubio &
verior & receptior eſt, quam Doctores Galli paſſim
amplectuntur, & ſecundùm eam in Gallia iudicari ſo-
let, vt conſtat ex Aufret. Boer. & Rebuff. locis ſuprà
citatis.

Quæ ſententia confirmatur ex eo quòd vt benefi-
ciati alterius oppidi vigore conſuetudinis poſſint par-
ticipare de decimis quando Eccleſia habet Rectorem
penes quem reſidet cura animarum, requiritur im-
memorialis, vt fuit iudicatum in vna Toletana 22.
Iunij 1570. coram Bubalo, cùm jus reſiſtat, nam Cu-
ratus habet intentionem fundatam de Iure in deci-
mis *cap.ſtatuimus* 16.*quæſtion.*1. *capit. à nobis capit.cùm in
tua cap. cùm contingat de decim.* referente Antonio
Genueo. *in praxi Archiepiſcop. capite* 48. *numero* 7. *&*
8. multo magis vt laici ab iis in certo genere fructuum
eximantur.

Et veritas huius ſententiæ pendet ex eo, an cùm
Communitas acquirit exemptionem à quota deci-
marum, dicatur conſuetudo vel præſcriptio, & an na-
turam præſcriptionis vel conſuetudinis induat, quod
ex vera differentia inter conſuetudinem & præſcri-
ptionem cognoſci poteſt, & vt varias differentias, quæ
15 ſunt inter eas omittam, de quibus Matien. *in l.*1. *gloſſ.
6.numer.*3.*titul.*7.*libro* 5. *copilat.*Molina *de primogenit.
libro* 1. *titul.* 6. *numer.*10. *& ſequent.* Balb. *de præſcript.*
1. *part. quæſtione* 10. Couarru. *in capit. poſſeſſor. part.* 2.
§. 3. *numer.* 2. Cranet. *de antiqu. tempor.* 4. *part. in
princip. vſque ad numer.*41. vbi ponit tredecim differen-
tias, Hoſtien. *in ſumm.de conſuetud.* §. *final.* Alberic. *in
dictionario ver.conſuetudo,* gloſſ. *in cap.vltim. de conſue-
tud. & in capit.vltim.* 18. *quæſtion.*2. Hæ ſunt veræ & eſ-
ſentiales inter vtramque differentiæ, ex quibus co-
gnoſcitur natura vtriuſque, & quid in vnaquaque ſta-
tuendum ſit diſcernitur, nimirum conſuetudo ex
16 communi & promiſcuo vſu jus conſtituit non ſcri-
ptum commune omnibus alicuius prouinciæ, regio-
nis vel populi, præſcriptio autem jus conſtituit priua-
tum alicui & cõtra aliquem determinatè. Quare con- 17
ſuetudo non reſpicit bonum vnius & damnum alte-
rius, vt præſcriptio, ſed ſolùm eſt in communem vtili-
tatem. Vaſques *in ſecundam ſecundæ, tom.*2.*quæſt.*97. *arti.* 18
3. *numer.*5. ex qua colligit Couarru. non conſuetudi-
nem, ſed præſcriptionem appellandam, quoties Com-
munitas contra certam perſonam, aut certa perſona
contra Communitatem, aut vniuerſitatem longo vſu
aliquid acquiſiuit, quia vtroque modo illa eſt in dam-
num aut vtilitatem priuatam.

Præſcriptione, vni aliquid acquiritur, & alteri au- 19
fertur, at conſuetudine, vni acquiritur, alteri tamen
non aufertur. Ideóque Aymo & Matien. aſſerunt
vniuerſitatem aduerſus priuatam perſonam, & pri- 20
uatam perſonam aduerſus vniuerſitatem, & vnam v-
niuerſitatem aduerſus aliam, præſcribere potius,
quàm conſuetudinem inducere. Vaſques *dict. loco
numer.* 7. ex quibus ſequitur, cùm Communitas ac-
quirit exemptionem decimarum circa certum genus 21
fructuum, præſcriptionem eſſe, non conſuetudinem:
nam jus à Priore aufertur & acquiritur Communita-
ti, & hoc caſu vniuerſitas vicem priuatæ perſonæ ſu-
ſtinet.

Quæ confirmantur ex eo, quòd conſuetudo &
præſcriptio non differunt, vt omnino diuerſa, ſed vt
commune & ſpeciale. Omnis enim præſcriptio, eſt 22
conſuetudo: Sed non omnis conſuetudo, eſt præ-
ſcriptio. Vaſques *d.loco num.*8. & conſuetudo verſatur
circa facta hominum, non circa res, perſonas, & loca.
Ideóque ſi promiſcuo vſu duarum Ciuitatum paſcua 23
ſint communia, erit præſcriptio, non conſuetudo, Co-
uar. cùm hoc caſu conſuetudo non ſit circa facta ſo-
lùm hominum, ſed circa res, & locum, eſt enim circa
paſcua. Vaſques *d.loco n.*11.

Confirmantur rurſus & in terminis, quòd Com- 24
munitas teneatur, aut eximatur à ſolutione decima-
rum, eſſe præſcriptionem, & non conſuetudinem do-
cet Bellon. *conſil.*56. Author Syntagm. *commu.opin.lib.
1.titul.de decimis*, & Vaſques *dict. loco numer.*10. cuius
rei ratio eſt manifeſta, quia quando per Communi-
tatem acquiritur jus, vt exemptio decimarum in
parte, non dicitur conſuetudo, ſed præſcriptio, quia
conſuetudo eſt jus diſponens, & non jus acquiſitum
vt hoc, ideóque dicitur præſcriptio, & tunc Commu-
nitas habetur tanquam vnus priuatus poſſeſſor aut
dominus. Nec acquirens, aut contra quem acquiri- 25
tur, an ſit priuata perſona, vel Communitas, facit con-
ſuetudinem, ſed res, ſcil. ſi jus diſponens introducatur.
Sed ſi quid aufertur vni, & acquiritur Communitati,
eſt præſcriptio, non conſuetudo, vt fusè & eruditè do-
cet Suares *in tract.de legib.lib.*7.*c.*1.*num.*9.10.*&* 11. poſt
Bartol. *in l.de quibus quæſt.*1.*ff.de legib* Panormi.& Roc.
Curti. *in c.vlt.de conſuetud.cum* gloſſ. *ibi in ver.legitimè.*
Cranet. *de antiquitat. tempor.*4.*part.in princip.* Balb. *de
præſcript.part.*1.*quæſt.*10. Curti. *in d.c.vltim.ſectio.*5.*num.*
3. Couarru. *in reg. poſſeſſor par.*2.§.3. *num.*2. Matien. *lib.*5.
*recopila.tit.*7.*l.*1.*gloſſ.*6.*num.*3. Molin. *de primogen.lib.*1.
*cap.*6.*numer.*10. Et quoties conſuetudinem, huiuſmo-
di exemptionem, Doctores appellant, abuſiuè dictio-
ne *conſuetudinis* vtuntur, & quatenus omnis præſcri-
ptio, conſuetudo eſt, quódque eo caſu, vtriuſque ea-
dem eſt natura, & in hac materia exiſtiment eſſe Sy-
nonyma, eámque habent pro præſcriptione, quod
ex dictione *aut* qua vtuntur, colligitur, vt Bel-
lon. *dicto conſil.* 55. Fontanell. *dicta clauſula* 4. *gloſſ.*
19.*parte* 1. *numer.* 41. Azor *libro* 7. *inſtit. capite* 36.
verſ.

*verſicul.quarto quæritur,& verſ.cæterum aliter fol.*111. & contra omnem iuris rationem eſſet, ſi hoc caſu vellemus naturam veræ conſuetudinis, præſcriptioni tribuere, cùm de exemptione decimarum agitur, non autem præſcriptionis naturam conſuetudini adaptare, quatenus huiuſmodi exemptionem conſuetudinem appellare velimus, vt Pariſi.fecit, & malè, cùm ex eo non definiatur aliquod ius non ſcriptum commune omnibus, quod proprium & eſſentiale eſt conſuetudinis;ſed ſi jus percipiendi decimas à Priore,ad quem illæ ſpectant,auferatur,& exemptio per eandem contra jus Communitati acquiratur, vt omnino ſtatuendum ſit quomodocumque voces acquiſitionē huiuſmodi exemptionis,ſiue conſuetudinem, ſiue præſcriptionē, eam ſecũdùm naturam præſcriptionis regulandam eſſe,cùm omnis & tota natura præſcriptionis,non autem conſuetudinis in ea adſit.

27 Ex quibus facilè reſponderi poteſt iis quæ in contrarium adducta fuerunt:& primum quidem non obſtat authoritas Pariſi.Couar.Gutier. Monet.Fontanel. & Molin.Theologi: hi enim manifeſtè lapſi ſunt,vt ex ſupradictis patet, exiſtimantes acquiſitionem exemptionis per Communitatem conſuetudine, non præſcriptione fieri, & conſuetudinē pro præſcriptione ſumentes,cùm tamen cõſuetudo,cùm in ea dicitur,neq; titulum, neq; bonã fidem requiri, & quadraginta an-

28 norum ſpatio induci, toto cœlo à præſcriptione differat,& vtriuſq; diuerſiſſima ſit ratio & natura:nam cùm per conſuetudinem nec vlli ius auferatur,nec alteri acquiratur, ſed ſolum jus non ſcriptum commune inducatur,non mirum,ſi neq; titulus,neq; bona fides deſideretur. Ad quid enim deſideraretur, cùm per eam nemini damnũ vel iniuria inferatur? non mirum igitur ſi quadraginta anni ſufficiant ſine titulo. At in præſcriptione longè ſecus eſt, & ſic in exemptione decimarum, cùm vni jus ad ipſum ſpectans auferatur, & alteri acquiratur,vt ſuprà dictum fuit.

Quoad Didac.Peres ipſe contrariam poſtea ſententiam fuit amplexus, vt ſcilicet immemorialis vel quadragenaria cum titulo requiratur.

Quoad Suarem, ſenior factus & re melius diſcuſſa hanc ſententiam fuit amplexus *in d.trac. de legib.* longè poſt librum *de ſtatu religio.* editum.

29 29 Non obſtat glo. *in ver. legitime c.vltim.de conſue.*cum *notatis in eadem per Doctores*: ea enim procedit in vera conſuetudine, per quam jus in commune acquiritur, nec quidquam vlli aufertur, quæque vt legitima ſit,multa requiruntur, de quibus in eadem gloſſ. ſed nos negamus huiuſmodi exemptionis acquiſitionem eſſe conſuetudinem, imò aſſerimus eſſe præſcriptionem.

30 Nec obſtat *c. cùm Eccleſia de cauſa poſſeſſ. & propri.* Illud enim de præſcriptione,non conſuetudine loquitur, quam enim *in verſ.verum quoniam*, conſuetudinem vocat,paulo pòſt præſcriptionem appellat, & reuera non poterat eſſe conſuetudo, ſed præſcriptio, cũ agatur de præſcribẽdo jus eligendi Epiſcopũ per Clericos conuentualium Eccleſiarum, vt ſcilicet cum Canonicis cathedralis Eccleſiæ ſimul Epiſcopum eligerent,& cùm agatur de jure incorporali acquirẽdo,glo. *in ver.breuitatem*, patientiam loco tituli haberi contẽdit,necnon alias ſolutiones dat ad defectum tituli: & vtcumque ſit,cùm præſcriptio ſit,nihil refert quantum temporis requiratur in caſu *d.c.cum eccleſia*: ſatis enim eſt quod in præſcriptione exemptionis decimarum, & diſpoſitione *d.c.*1.*de praſc.in* 6.immemorialis requiratur, & vtriuſque capitis caſus toto cœlo differant inter ſe.

31 Minus obſtat *c.auditis de praſcrip.* In quo etiam nec agitur, nec agi potuit de conſuetudine, cùm agatur de præſcribendo jure Epiſcopali per Epiſcopum in certis eccleſiis, quas Abbas ad ſe pertinere contendebat, & in qua præſcriptione ſicut regulariter in præſcriptionibus jurium incorporalium de Iure Canonico requiruntur tantum quadraginta anni, quod nihil habet commune cum diſpoſitione *d.c.*1.*in praſcrip.in* 6. in cuius caſu ſpecialiter quadragenaria cum titulo, vel immemorialis,requiritur:quod ſi ea *dict.c. auditis*, aliquod argumentum duci poſſet, ex eo non probaretur in conſuetudine exemptionis decimarum, ſi conſuetudo dici poſſet, requiri tantùm quadraginta annos, ſed in præſcriptione exemptionis earundem requiri tantum quadraginta annos ſine titulo contra omnium electorum ſententiam & diſpoſitionem *dict.cap.* cum,vt iam diximus,non de conſuetudine,ſed de præſcriptione nominatim in eo agatur.

Non obſtat ratio diuerſitatis quam ſubiungunt inter priuatam perſonam & Communitatem, quòd ſcilicet hæc vi conſuetudinis, illa verò vi præſcriptionis exemptionem acquirat: nam huiuſmodi ratio eadem eſt cum dicto, & pro ratione proponitur, quod eſt in quæſtione, quæ etiam in ſe non eſt vera: nam ex ſuperioribus patet Communitatem in terminis exemptionis vice priuatæ perſonæ fungi, nec conſuetudinem, ſed præſcriptionem eſſe eam,qua exemptionem à decimis acquirit. 32

Longè minus obſtat quod ſubnectunt poſtremo loco ad confirmationem dictæ prætenſæ rationis diuerſitatis, nimirum præſcriptionem tanquam odioſam non debere porrigi & extendi ad conſuetudinem, cum *dict.cap.*1.contineat ius reſtringẽs, neque enim extendimus præſcriptionem ad conſuetudinem,ſed dicimus Communitatem non conſuetudine, ſed præſcriptione huiuſmodi exemptionem acquirere. Deinde quatenus dicta præſcriptio odioſa eſt, id eſt, quatenus per eam huiuſmodi exemptio poteſt acquiri, non quatenus immemorialis eſt, vel ſi quadragenaria, titulus deſideratur, imò quanto minus ea permittitur, & quanto plura ad eam inducendam requiruntur, tanto fauorabilior eſt, in fauorem ſcilicet decimarum, vt ſcilicet eæ integræ ſoluantur. 33

Septima inſpectio eſt, an immemorialis eadem ſit cum centenaria, & ideo qui centenariam probauerit, cenſeatur immemorialem probaſſe: controuerſa eſt quæſtio: quidam enim, vt Rebuff. *dict.quaſt.*13.*numer.* 94.& Moneta *dict.cap.*3.*num.*75. & alij multi, quos refert & ſequitur Anton. Gabriel *comm.conclu.lib.*5.*titu.de praſcript.conclu.* 1.*num.*71. exiſtimarunt eundem eſſe:alij verò, vt Couar. *in dict. regula poſſeſſor* 2.*par.* §. 3. *numer.*6.Fontanel.*d.clau.*4.*gloſſ.*19.*numer.*64. Caſtillo *de vſufruc.lib.*1.*cap.*68.*numer.*14. Muli.*de primogo.lib.*2.*cap.*6.*à numer.* 46. Oldra.*conſ.*254.*numer.*18.& alij multi quos refert Gabriel.*dict.concluſ.*1.*numer.* 72. exiſtimarunt immemorialem maiorem eſſe centenaria, quorum ſententia verior & omnino ſequenda eſt, quod ſcilicet Rota Romana eam ſoleat amplecti, vt fuit firmatum in vna Salaman.coram Seraphino 454.*par.*1. & in Burgen. Indemniorum 8. Martij 1599.coram bo. mem.D.Lita. 34

Octaua, quæ requirantur ad probationem immemorialis,reſpõdeo requiri,primò quòd teſtes deponãt de viſu de quadragenaria, ideòque ſint ad minus 54. annorum:ſecundò quòd teſtes neceſſariò dicant communẽ opinionem fuiſſe & eſſe, quòd de contrario vſu non exiſtat memoria: tertiò quòd teſtes ita ſemper viderint & audiuerint à ſuis maioribus, prout voluit gloſſ. quam ibi Doctores ſequuntur *in capite* 1. *de* 35

*præſcript.in 6.*Specula.*in tit. de probat.verſ.vltimo quæritur* Lap.Gemi.& Franc.*in d.c.1.* & alij multi, quos referunt & ſequuntur Couuar.*d.§.3.n.7.*Gabriel.*d.conclu.*
35 *1.n.74.*Monet.*d.c.5.n.76.*Myntinge.*obſer.centu.1.obſeru.*
30.nec ſufficit, quòd teſtes negatiuè deponant, dicendo quòd nunquam viderunt aut audiuerunt ſolui decimam: ſed debent etiam affirmatiuè deponere, ſcilicet quòd communis opinio eſt, memoriam non eſſe in contrarium, & vidiſſe obſeruari ſuis temporibus, & à ſuis maioribus audiuiſſe hoc obſeruatum, nec vidiſſe aut audiuiſſe quempiam qui aliter viderit obſeruari, & præterea de actibus deponere debent. Pe.de Rauen.*de conſuet.n.151.& 196.*Roc.*inc.fi.n.368.& 645.*Natta *conſ.154.n.5.lib.1.*Rolan.à Valle *conſ 2.n.122 lib.1.*
37 Quod adeo verum eſt, vt ſinguli teſtes de his omnibus deponere debeant, nec vnius depoſitio per alterius depoſitionem iuuari poſſit: ſed de his omnibus copulatiuè ſinguli teſtes deponere debent, alioqui nõ probant, vt Rota ſolet iudicare & ſæpius fuit deciſum, vt coram Bubalo in vna Iſpalen. decimarum de tribucena.20.Iunij 1594. & Bitorionen .S. Columbarij 24. Iunij coram Lanceloto 1601. & in vna Tulen. iuriſdictionis 22.Maij 1596. coram Pamphilio, vbi per extenſum hæc requiſita ponuntur, & reprobatur Molina qui tenuerat teſtes coniungi poſſe pro habendis requiſitis, vt in copia quæ datur.
38 Nona, poſito quòd probata eſſet immemorialis in territorio, ſi tamen conſtaret aliqua prædia aliàs fuiſſe ſeminata de eo genere fructuũ ex quibus decima ſoluebatur, ſi deinde crocum in illis fuerit ſeminatum, an immemorialis proderit, ita vt non deberetur decima de croco ex dicto prædio excreſcente. reſpondetur nõ prodeſſe: quoties enim in aliquo fundo ſolebant percipi fructus ex quibus ſoluitur decima, ſi deinde colatur & ponantur fructus ex quibus non ſolet ſolui decima, ex illis tamen ſoluetur, ne vna & eadem res diuerſo iure cenſeatur, Fontanel.*d gloſſ.19.nu.77.*non obſtante quacumque conſuetudine ſeu præſcriptione *c. cum in tua de decim. vbi omnes l. cum qui ff de vſuca.*Ferreri. *in 3.par.obſer.c.275.lit.*C.Gutier.*d.c.21 à num 91.cum ſeqq* Forger *des choſes decimales c.8.n.4. tex.inc.commiſſum de decim. facit l.certo in prin.ff.de ſeruitu. vrba.præd.* & ibi Accurſ. & Bartol. fundus enim ſubrogatus eſt eius naturæ cuius is in cuius locum ſubrogatur, & quia poſſeſſio in vna ſpecie conſeruat in alia, Fontanel. *ibid.*
39 niſi nominatim & in ſpecie in eo fundo poſtea inducta fuiſſet conſuetudo ſiue præſcriptio, qualis de jure requiritur, quadragenaria ſcilicet cum titulo vel immemorialis, Butri.*in d c.cum in tua n.2.*Rebuff. *d. tract. q.14.n.17.*licet *n.23* videatur contrarium dixiſſe, Abb. *in d.c.cùm in tua n.5.* & ſæpe Rota ita iudicauit, vt refert Fontanel *n.79.* & conſtat ex Rota diuerſo *deci. 323 nu.*
40 *6.& 471. lib.3.* ideoque ſi quis eſt exemptus à decima pro ſuis poſſeſſionibus, ſi alias acquirat ex quibus decima ſoluebatur, non erit exemptus niſi priuilegium eſſet pro poſſeſſionibus, quas habet & habebit Cancer.*lib.1.c.23.n 3.de decim.*
41 Poſtrema, cùm tot expenſæ fieri debeant pro croci perceptione, an in ſolutione decimarum ſint deducendæ, reſpondetur non eſſe deducendas *tex.in c.tua nobis c.paſtoralis c.non eſt in poteſtate & cap. cum homines* vbi Abb.& cæteri *de decim.* notat Arch.di. *in c. reuertimini in fi.16.q.1.*S. Antoni.*in ſum 2 part.tit.4.c.3.de decim.*Rebuff.*q.1.n.3.*& alij quos referunt & ſequuntur Tiraqu. *de retract.ligna. §.35.glo.1.n.10.*Capici.*deci.20.nu* 2.Viui. *deci.4.n.1.*Marc.*deci. Delphi. 198.nu 1.par.2.* Soto de Iuſti.& Iur.*lib.9.q.4.arti.2.in fi.*Roderi. *in ſum ver. decimos*
42 *nu.4.*Rebel.*de obliga.lib.7.de expen q.8.n.11.* imò neque ſemina deducuntur. Marc.*d.n.1.* Armil.*in ſum. ver. deci-*
*ma §.1.*Viui.*d.deci.4.n.14.*Nauar.in manua.*c.21.n.31.verſ. ſecundo peccat* Syluest.*ver.decima n.13.§.7.verſ.quartum & verſ.quintum & n.15.§.9.*& eſt text. *in c.tua nobis* vbi Abb.*n.1.& alij de decim.* ratio autem quare expenſæ ex his decimis non deducantur, cùm aliàs fructus dicantur deductis expenſis *l. fructus cum ſimi ff.ſolu.matrim.* illa eſt præcipua, quia agitur de quota, non de totis fructibus reſtituendis, & voluit Abb.*in d.c paſtoralis* & poſt Hoſtien.*in ſum.*tradit Viui.*d.deci.4. nu.13.*aliæ rationes videri poſſunt per Abb.*in d.c.paſtoralis*, & Doctores *in d.l.fructus.*
Ex quibus concluditur dictum Collegium ſocietatis Ieſu vti Priorem Prioratus de Paternis habere juris diſpoſitionem & regulam pro ſe, vt decimam ex croco, ſicut ex aliis fructibus in eius territorio excreſcentibus ad rationem vigeſimæ, nulla expenſarum, ſumptuum & ſeminis deductione facta percipere poſſit, & vt Communitas ab eis ſe eximat probare debere legitimè immemorialem, ſiue conſuetudinem, ſiue præſcriptionem voces.
Illud igitur nunc inquirendum eſt, an huiuſmodi immemorialis parte Communitatis ſit legitimè probata, & quidem quinque fundamentis demonſtrabo non eſſe legitimè probatam.
Primum eſt, quia etſi magnus & effrenatus numerus teſtium fuerit examinatus, ſcilicet ſexaginta nouem, duo enim poſteriores ſunt tantum reprobatorij, nihilominus cum poſt decem teſtium productionem & examen, dicta Communitas alios produceret, & Procurator dicti Collegij ſe oppoſuerit, contenderitque vl- 43
tra decem alios non eſſe recipiendos, ſtatuto Aueniónis huiuſmodi receptionem impediente, & poſt longam altercationẽ Commiſſarius interlocutus fuerit, 44
quod ſi vltra decem ſuper vnoquoque articulo inueniantur producti & examinati, eorum depoſitionis ea ſolum habeatur ratio quæ de jure haberi debet & nõ alia. Ex depoſitionibus autem decem primorum teſtium nihil concludenter probatum ſit, ſequitur nulla habita ratione aliorum teſtium poſt decem examinatorum, etſi aliqui ex his concludenter deponerent, qua de re infrà latiùs diſſeremus, dictam Communitatem probatione deficere, ideoque ad ſolutionem decimarum croci condemnandam, teſtes enim vltra numerũ decem producti fidem non faciunt obſtante d.ſtatuto *lib.2.rub.9.arti.14* primò, quia dictum ſtatutum vtitur verbis negatiuis *non recipiantur*, quæ inducunt formã,
qua non ſeruata actus non valet ſecundùm Oitan. *in* 45
*c.quoniam contra c.2 de dilatio.n.17.*Barba *conſ.8.nu.8.*&
in terminis, quòd dictum examen teſtium ſit ipſo jure 46
nullum docet Rebuff.*tract.de teſtib.to.2.in conſti. Regi. glo.1.n.3 in fin.*
Nec obſtat, quòd ſint plures articuli, & ſuper quolibet non fuerint examinati plus quàm decem, nam reſpondetur poſito in facto id verum eſſe, quod tamen non eſt, omnes doctores articulos pro vno habere, cũ 47
vnum factum tantùm contineant, nempe à tempore immemoriali crocum in loco de Paternis fuiſſe plantatum vt cauetur in d.ſtatuto Aueniónis *lib.2.rub.9.arti.14.*& Rebuff.*in d.trac* glo.3.*n.1.& ſeqq.* Nec etiam obſtat, quod à tali admiſſione debuit appellari, nec ſufficeret oppoſitio ex tradit. à Farina *de teſtib.q.62.nu. 366.*nam reſpondetur, quòd unò ſola oppoſitio ſuffi- 48
ciebat, vt in terminis tradit Gomeſ.*variar.reſol.lib.3.c.11.num.21.* & producti & examinati non obſtante dicta oppoſitione non probant, nec indicium quidem faciunt *d.nu.21.*Farina.*d.q.62.num.286.* vbi dictio *non* in meo codice videtur delenda, Rebuff. in terminis noſtris, glo.8.*nu.1.& ſeqq.* Farina autem in contrarium allegatus & ab eo citati non loquuntur in noſtris terminis,

nis, ſed in caſu longè diuerſo, nempe quando iudex reſeruat exceptiones allegatas contra teſtes in fine litis, quod facere poſſe ibi dicunt. Hîc verò non agitur contra teſtes, ſed contra productionem ipſam factam contra formam ſtatuti, quam iudex admittere nullo modo poteſt, præſertim parte aduerſa reluctante, ibi *non recipiantur.* Vnde non bene infertur vulgatis iuribus.

50 Et in omnem euentum non eſſet deneganda reſtitutio ipſi Collegio aduerſus omiſſam appellationem, ſi qua opus fuiſſet, ad tradita per Sforti. Odo *de reſtit. in inte. part. 2. q. 69. artic. 2. & ſeqq.* qui licèt loquatur de minore, tamen idem dicendum de Eccleſia, quæ minori æquiparatur *in dict. trac. part. 1. quaſt. 3. articul. 4. & 12.*

51 Nec obſtat regula, quod priuilegiatus contra priuilegiatum non vtitur priuilegio ſuo, & ſic hoc caſu, quo agitur contra Communitatem, quæ etiam æquiparatur minori, priuilegium illud reſtitutionis videatur ceſſare, quoniam dicta regula ceſſat, quando vnus ex priuilegiatis habet priuilegium in ſpecie, vt hic, Odo *d. trac. par. 1. q. 18. arti. 4. n. 34.* dictum autem Collegium in caſu iſto habet priuilegium ſpeciale reſpectu decimatum, item & reſpectu ſpecialis indulti Pontificij: item ceſſat, cùm dictum Collegium certet de damno *d. arti. 4. n. 33.* item quia dictum Collegium habet potentius priuilegium *d. arti. 4. n. 32. & arti. 5.*

Secundò reſpondetur non eſſe habẽdam rationem dictarum atteſtationum, quia etiam circunſcripto dicto ſtatuto Auenionenſi adhuc non poteſt dici probata intentio dictæ Communitatis per dictos teſtes. quoniam ferè omnes deponunt in cauſa propria, ſaltem in
52 qua manifeſtum habent intereſſe, cùm crocum plantent, aut plantare poſſint in territorio de quo deponunt, Farina *de teſtib. q. 60. nu. 1. & ſeq.* & nihil omninò
53 probant *nu. 3.* & vnus non ſupplet alterum, *n. 14.* etiam
54 ſi intereſſe veniat in conſequentiam, cùm hoc tamen
55 principaliter agatur *n. 5. & 10.* item quia ſunt de vniuerſitate, & ideo inhabiles, Farina. *d. q. 60. n. 496.* præter-
56 tim cùm hîc agatur de materia graui *n. 521.*

57 Tertiò reſpondetur, dato quod dicti teſtes fidem facerent, tamen cedere debere teſtibus parte dicti Collegij productis, Farina. *d. q. 60. n. 534.* præſertim cùm illi de Collegio melius & certius deponant, ex traditis à Mynſin. *obſer. 38. n. 4.*

58 Nec obſtat, quòd fortaſſe ſint infames, nam præterquam quod de eo non conſtat ex tradit. à Farina. *de teſtib. q. 60. n. 12. & ſeqq. & n. 97.* hîc verſamur in caſu, vbi teſtis etiam infamis admittitur ex traditis ab eod. Farina. *q. 56. n. 1. & ſeqq.*

Quartò reſpondetur, etiamſi teſtes ex aduerſo pro-
59 ducti probarent, quòd tamen vnus ex eis atque adeò
plures deponunt contra producentem, nempe crocũ à
quadraginta tantùm annis fuiſſe in dicto territorio
plantatum, nominando etiam eum qui primus plantauit, ille enim ſolus vel alter plenè probant contra dictos producentes, Farina. *d. q. 62. n. 211. & ſeqq.* nec nocet proteſtatio dicti Collegij de dicendo contra per-
60 ſonam & teſtes. Nam dicta proteſtatio fuit facta, ſi &
quatenus, quo caſu non nocet nec impedit, quominus
proteſtãs dicta depoſitione ſe iuuare valeat, vltra quod dicta proteſtatio non fuit acceptata per producentem, quo caſu non poteſt proteſtanti officere, Farinac. *d. q. 62. n. 257.* cum aliis ibi citatis.

61 Nec obſtat, ſi dicatur, quòd teſtibus pro reo deponentibus magis credatur. Nam reſpondetur id procedere tantùm in cauſis criminalibus, Farina. *d. tract. qu. 65. regu. 5. n. 256.* item non procedit in cauſa dicti Collegij, cùm ſit fauorabilis, vt prædictum eſt *de regu. 5. limi. 1. n. 168.* item quia dictum Collegium eſt dignius Communitate, *regu. 17. n. 192.*

Poſtremò reſpondetur, ſi ſingulorum teſtium dicta 62
expendantur, & neminem pertinenter deponere, & in nullo omnia requiſita ad probandam immemorialem adeſſe nimirum.

Primus Claudius de Meſin loci Caſtri-noui ætatis 60. annorum non deponit de viſu, ſed tantùm de auditu, & tantũ à viginti annis, nec de fama, idque quoad locum de Paternis, & quoad locum Caſtri-noui deponit negatiuè, nec quod à maioribus audiuerit, nec etiam de fama, & notorium habet intereſſe, quia ſe fatetur crochiſare, quódque opus eſt magna quantitate fimi.

2 Nicolaus Magiſter dicti loci ætatis 80. annorum non etiam deponit de viſu, ſed tantùm de auditu à 40. vel 50. annis quoad locum de Paternis, & eſt crochiſans, nec de fama, & quoad quantitatem fimi vt primus.

3 Ioannes Catreau dicti loci ætatis 80. annorum tantùm de auditu quoad locum de Paternis, & negatiuè ſcilicet non audiuiſſe fuiſſe ſolutam decimam ratione croci, & quoad locum Caſtri-noui de ſe tantùm, quod ſe dicet non ſoluere, & quoad alia loca negatiuè, & eſt crochiſans, nec de fama, de fimo, vt primus.

4 Michael Ruſan dicti loci ætatis 60. annorum de auditu tantùm quoad locum de Paternis, & quoad Caſtrum-nouum de viſu quidem, ſed de auditu negatiuè, ſicut & quoad alia loca, & eſt crochiſans, nec de fama, de fimo, vt primus.

5 Henricus Point loci de Muts ætatis 80. annorum nihil dicit, ſed tantùm à 50. annis vidiſſe crocum ſeminatum in quibuſdam prædiis territorij de Paternis, & ſe crochiſare in territorio de Muts, nec ſoluere decimam, & omnia requiſita ad faciendam fidem deficiunt.

6 Ioannes Vergier dicti loci de Muts ætatis 65. annorum nihil dicit, niſi à 40. annis vidiſſe crocum ſeminatum in territorio de Paternis, ſed quoad ſolutionẽ decimæ non de viſu, ſed tantùm de auditu, idque negatiuè ſe ſcilicet non audiuiſſe quod ſolueretur, & quoad locum de Muts affirmatiuè quidem, ſed de auditu, non de viſu, nec de fama, de auditu, inquam, ab iis qui crochiſant.

7 Petrus Briſſon loci Caſtri-noui ætatis 60. annorum nihil, niſi vidiſſe à 36. vel 40. annis crocum ſatum in territorio de Paternis, ſed quoad ſolutionem decimæ nec de viſu, & de auditu negatiuè, quod ſcilicet nunquam audiuerit ſolutam decimam & quoad Caſtrum-nouum ſe à 20. annis non ſoluiſſe decimam, & quod audiuit quod in locis, vbi crocum ſeminatur, non ſoluitur decima, ſed non loquitur de maioribus, nec de fama, & eſt crochiſans.

8 Suffrenus Sauuatier de Gordes ætatis 57. annorum à 40. annis vidiſſe crocum ſeminatum in aliquibus terris loci de Paternis, & quod audiuit, quod ab omni tempore ſeminabatur crocum, ſed quoad ſolutionem decimæ non de viſu, & de auditu negatiuè, nec de fama, & quoad locum de Gordes patrem ſuum de croco in quodam horto ſeminato non ſoluiſſe decimam, & quod frater ipſius eſt crochiſans.

9 Arnaldus Caballus dicti loci de Gordes ætatis 80. annorum quod à 50. annis audiuit crocum ſeminatum in territorio de Paternis, & ſe audiuiſſe à patre & maioribus quòd ab omni tempore fuit ibi ſeminatum crocum, ſed quoad ſolutionem decimæ non de viſu, & de auditu negatiuè, quoad loca in quibus crocum ſeminatur, ſed quoad ſe & alios in dicto loco de Gordes à 20. annis ſeminaſſe, & non ſoluiſſe decimam, &

ſie eſt crochiſans, nec de fama.

10 Petrus Bertrand dicti loci de Gurdes ætatis 65. annorum vidiſſe & audiuiſſe crocum ſeminatum in territorio de Paternis, ſed quoad ſolutionem decimæ non de viſu, & de auditu negatiuè, & quoad locum de Gordes de viſu, ſed eſt crochiſans, & non de auditu à maioribus, nec de fama.

11 Iacobus le Blanc loci de Saumane ætatis 80. annorum quòd vidit & audiuit ab omni tempore ſeminatum crocum, & quoad ſolutionem decimæ affirmatiuè quidem, ſed de auditu tantùm, non de viſu, nec de fama.

12 Guilielmus Veran loci Venaſcæ ætatis 90. annorum, ſunt 80. anni vidiſſe crocum ſeminatum in territorio de Paternis per ſpatium ſeptem vel octo annorum, quo moratus fuit Paternis, & poſtea eundo, ſed quoad ſolutionem decimæ de auditu, primùm affirmatiuè quidem, poſtea negatiuè, nec de fama: ſed in loco Venaſcæ non ſolui decimam, ſed ipſe eſt crochiſans, nec de fama, de fimo, vt primus.

13 Giraudus Iouſſerme dicti loci Venaſcæ ætatis 80. annorum vidiſſe in parua quantitate crocum ſeminatum cùm eſſet annorum duodecim, ſed quoad ſolutionem decimæ non de viſu, & de auditu negatiuè, nec de maioribus, nec de fama, & quod pater ipſéque ſunt crochiſantes in dicto loco, & quod non ſoluerunt decimam, de fimo, vt primus.

14 Peiron Baurrau loci du Bauſſet ætatis 70. annorum vidiſſe crocum ſeminatum in loco de Paternis à 50 annis, ſed quoad ſolutionem decimæ non de viſu, & de auditu negatiuè primum, & poſtea affirmatiuè à perſonis crochiſantibus loci Paternarum non ſoluere decimam, audiuitque etiam non ſolui decimam de nuce & amãdulis excreſcentibus in certa parte territorij, ſicut depoſuerat præcedens, de fimo, vt primus.

15 Benedictus Ricardus loci S. Deſiderij ætatis 92. annorum ſe à 60. annis vidiſſe & ab antiquis audiuiſſe crocum ſeminari in territorio de Paternis, ſed quoad ſolutionem decimæ negatiuè deponit non audiuiſſe, nec de viſu, nec de fama, & ipſe eſt crochiſans in loco S. Deſiderij & ſe non ſoluiſſe decimam, quod audiuit ab habitatoribus de Paternis non ſoluere decimam de oliuis, & feno, & nucibus in certa parte territorij, ab iiſque audiuiſſe ſe ſoluere decimam de granis, leguminibus, & racemis & de cæteris non, de fimo bene, ita quod requirantur 20. quadrigæ pro vna eiminata terræ.

16 Antonius Sillan dicti loci S. Deſiderij ætatis 80. annorum, vt proximè præcedens, & eoſdem patitur defectus.

17 Spiritus Perier loci Paternarum ætatis 60. annorum habet intereſſe, deponit de viſu negatiuè, nec de 40. annis, nec de fama, & de auditu à Paternenſibus, quòd non ſoluebant decimam, & de cæteris locis de auditu negatiuè, & eſt crochiſans.

18 Laurentius Audeſene ciuitatis Carpen ætatis 75. annorum quod à 40. annis vidit terram in Baſtida de Piemontois ſeminatam ex croco, & quaſdam alias terras in territorio de Paternis, & de anno in annum plures fuerunt ſeminatæ, & ſeminatio aucta, ſed quoad ſolutionem decimæ nec de viſu, nec de fama, & de auditu negatiuè, ſed de eodem auditu affirmatiuè quoad locum Caſtri noui & Carumbi, idque ab habitatoribus eorundem locorum, quoad verò alia loca de auditu negatiuè, & quod à patre audiuit, quòd ab omni tempore ſeminabatur crocum in dicto loco, & ipſe eſt crochiſans, & quod eſt lis inter Epiſcopum & ciues Carpen.

19 Guilien Carle Carpen ætatis 70. annorum ſe vidiſſe crocum in Baſtida de Piemontois, ſed de ſolutione decimæ nihil omnino.

20 Antonius de Tomaſſis loci Bauſſeti ætatis 54. annorum non deponit de viſu, & de auditu negatiuè, nec de fama, poſtea affirmatiuè de auditu quoad loca Auraicæ, Caſtri-noui, Venaſcæ, & de Paternis, & ipſe eſt crochiſans ab anno, & non ſoluit decimam.

21 Antonius Borreli Carpen ætatis 55. annorum nec de viſu, nec de fama, & de auditu negatiuè quod pater fuit crochiſans in loco Carpen & non ſoluit decimam.

22 Bartholomæus la Barbe Carpen ætatis 64. annorum nec de viſu, neć de fama, & de auditu negatiuè, & eſſe litem de croco in ciuitate Carpen.

23 Iaumet Deniet Carpen ætatis 70. annorum de ſolutione decimæ, vel non, nihil.

24 Ludouicus Ioannes loci de Montiliis & habitator Carpen à 47. annis 62. annorum, quòd cum pater Paternas ſe contuliſſet pro arrendamento quod tenebat, ipſe iuuenis annorum circiter decem vidit quod in aliquibus terris ſeminabatur crocum, & quod ipſe cum aliis pueris ibat illud videre tanquam rem quæ non à longo tempore erat in viſu in dicto loco, & audiuerat dicere, quod erat aliquod tempus quo quidam Pedemontanus cœperat crocum ibi ſeminare in quodam rure ſuo quod deſignat, eſt crochiſans in loco Carpen, & quod non ſoluit decimam ibi.

25 Antonius de Sercpui loci Caſtri-noui ætatis 80. annorum ſe audiuiſſe dici à patre & matre ſua & aliis quod in loco de Paternis ſeminabatur crocum, & non audiuit dicere, quod de eo ſolueretur decima, & ſic negatiuè, nec deponit de viſu, aut fama, eſt crochiſans in dicto loco Caſtri-noui, & ait ſe non ſoluiſſe decimam, nec audiuiſſe quòd in aliquo loco vbi ſeminaretur crocum, de eo ſolueretur decima.

26 Spiritus Courle loci S Deſiderij ætatis 60. annorum dicit, quòd ab anno ætatis ſuæ nono vidit plures terras in loco de Paternis ſeminatas de croco, audiuiſſéque à patre, matre, & aliis, quòd ab omni tempore in dicto loco ſeminabatur crocum, nec vnquam audiuiſſe, quòd de eo ſolueretur decima, quódque ipſe eſt crochiſans in dicto loco S. Deſiderij, nec ſoluit decimam, & ſic quoad locum de Paternis nec de viſu, nec de fama, & de auditu negatiuè: quod in quadam parte territorij de Paternis non ſoluitur decima de oliuis, ſicut nec de nucibus, amigdalis in toto territorio, nec de herbis & fructibus arborum, & audiuit à Paternenſibus & aliis, quòd excepto vino, & aliis quæ exprimit, de cæteris non ſoluunt decimam.

27 Benedictus Poluincllus notarius Carpen ætatis 73. annorum, quòd à 60. annis vidit crocum ſeminatum in loco de Paternis, de ſolutione decimæ nihil.

28 Sebaſtianus Paſcot pharmacopola Carpen ætatis 66. annorum ſe audiuiſſe à 50. annis crocum ſeminari in loco de Paternis, quod vendebant pharmacopolis Carpen, vt ipſe vidit, & à 30. annis ſe vidiſſe crocum ſeminatum in territorio de Paternis, nec vnquam audiuiſſe dici, quòd de croco ſoluatur decima, & ſic negatiuè, nec de viſu, nec de fama.

29 Poncetus Perier originarius Maſani & habitator

tor Carpen ætatis 57. annorum, vidit à 40. annis, quòd crocum ſeminaretor in loco de Paternis, nec vnquam audioit, quòd de eo vllo in loco ſolueretur decima, & ſic negatinè, nec de viſu, nec de fama, & eſt crochiſans in loco Carpen.

30 Ianotus la Riuiere pharmacopola Carpen ætatis 62. annorum, quod à qoadraginta ſex annis crocum ſeminatur in loco de Paternis, & nunqoam audiuit loqui de decima, ſi ſolueretur, necne.

31 Ioanoes Petiti pharmacopola Carpen ætatis 62. annorom, quòd ab anno 1563. ſciuit quòd io loco de Paternis crocum ſeminabatur, ſéque audiuiſſe à Psteinenſibus, quòd non ſoluebant decimam. Super additionalibus dicit Spiritum Gallet de Montiliis eſſe pauperem, qui viuit de operibus ſuis, & cuſtodiuiſſe ſua prata. Guilielmum Daus de Muntiliis eſſe paſtorem, & habere duos bones & alia animalia cornota. Claudium Vian eſſe pauperem & diſſipaſſe hæreditatem, qusm habuerat à conſobrino, & eſſe renderium cuiuſdam turis vxoris Domini Villardi, coius curam habet Vicarius Carpen, quódque Epiſcopus Carpen habet quartam partem decimæ Prioratus de Paternis. Iacobum Delphinum eſſe procuratorem Patrum Ieſnitarum. Spiritum Rouſſet fuiſſe famolum domeſticum Epiſcopi Carpen, vt audiuit. Ioannem Nodum conſumpſiſſe bona ſua, cùm voluiſſet facere tranſire fluoium Neſque intra paludes de Paternis.

32 Aodress Figurar mercator Carpeo ætatis 81. annorum, qnòd à quinquagints ſex annis vidit crocum ſeminatum in loco de Paternis, & audiuit quod antea ſeminabatur, & quod nunqnam audiuit dicere, quod ſolueretur decima in dicto loco, aut aliis in quibus ſeminabatur crocum, & ſic nihil de viſu, nec de fama, aot aliis reqoiſitis, & filius ipſius eſt crochiſans Carpentoracti.

33 Stephanos Bomboneao loci Lauriaci ætatis 70. annorum, cùm eſſet ætatis 25. annorum, ioit habitatum ad locum de Paternis, & ab eo tempore vel à quinquaginta annis vel circa, vidit crocom ſeminatum in magna quantitate, & aodiuit ab aliis quod ſemper fuit ſeminatnm, & nunquam audiuit quòd ſolueretur decima in dicto loco aot aliis vbi ſeminatur crocum, & ſic ſunt defectus qui io proximè præcedenti.

34 Iacobus Carle loci Lauriaci ætatis 90. annorum, quòd cùm eſſet ætatis viginti quinqoe annorum vidit crocum ſeminatum in loco de Paternis, quod ſemper augebatur de anno in annum, & aodiuit à patre & aliis quod antea ſeminabatur, nec vnqoam audiuit, quod in dicto loco, vel in loco Flaſſani, Maſani, Carumbi, aut aliis, vbi ſeminabatur crocum, ſolueretur decima, & ipſe aliàs in loco Lauriaci ſeminaoit crocum, oec ſoluit decimam, & ſic iidem defectus, quódqoe ipſe & filius volunt ſeminare crocum.

35 Bartholomæus Cabrier loci Malemortis ætatis 76. annorum, qoòd à 56. annis vidit crocum ſeminatom in loco de Paternis, & quòd nonquam audiuit dicere, quòd ſolueretur decima in dicto loco aot aliis, & quod audiuit ab illis qui faciebant crocum in loco Malemortis, quòd non ſoluebant dacimam, & ſic iidem defectus.

36 Petrus Arnand ætatis 66. annorum & habitator Malemortis à 58. annis. quod vidit à 50. annis crocum ſemioatum in loco de Paternis, & quod nonqoam aodiuit, quòd ſolueretor decima in dicto loco aut aliis, & ſic iidem defectus, & quod io loco Malemortis ſit crocum & noo ſoloitur decima, & ſic non deponit de 40. annis nec de viſu qooad locum Malemortis, & qood ipſe quandoque dixit Patres ſocietatis *auoir tort*, quòd peterent decimam, & quòd ipſe mallet quòd Paternenſes vincerent quàm dicti Patres.

37 Pierre Gran loci Malemortis ætatis 70. annorum, quòd à 50. vel 55. vidit crocum ſeminatum in loco de Paternis, & aodiuit quòd ab omni tempore ſeminabatur, nec vnqusm audiuit quòd ſolueretur decima in dicto loco vel aliis, vbi ſeminatur crocum, & quod ab omni tempore in loco Malemortis ſeminatur crocum, & non ſoluitur decima, ſed non deponit de quadrageuaria de viſo, nec de fama.

38 Dionyſius de Bonadooa loci Malemortis ætatis 68. annorum, quòd à 40. annis vidit crocum ſeminatom, nec vnquam audiuit. quòd ſolueretur decima in dicto loco vel aliis, & ipſe eſt crochiſans in loco Malemortis, nec ſoluit decimam, nec de fama.

39 Abziarius Arnaud loci de Viles ætatis 66. annorum, quòd à 45. annis vidit crocum ſeminatum in territorio de Paternis, & andiuit ab aliis qood antea fiebat, nec vnquam andioit, quòd ſolueretur decima in dicto loco vel aliis, & filius ipſius crochiſat, & ſic iidem defectus.

40 Ioaooes Gaſſin ſartor loci de Viles ætatis 80. annorum, quòd vidit crocom ſeminatom in dicto loco de Paternis, & qood audioit ſemper ita fuiſſe factum, & qoòd nunqoam audiuit, quòd ſolueretor decima ibi aut aliis in locis, & ſic iidem defectus.

41 Abziarios Morier dicti loci de Viles ætatis 80. annorum, qoòd à 60. anois laborauit in loco de Paternis, & vidit crocum ſeminatum, & audiuit quòd antea ſemper ita fuit, & nonquam audiuit, qoòd ſolueretur decima in dicto loco vel aliis, & quòd ipſe crochiſat in dicto loco de Viles, nec ſoluit decimam, ſicut nec alij dicti loci, & ſic iidem defectus.

42 Ioannes Martin dicti loci de Viles ætatis 64. annorum, quòd à 48. aonis ſeminatur crocum io loco de Paternis, & quòd nonquam audiuit, qood ſolueretur decima in dicto loco vel aliis, & ſic iidem defectos.

43 Ioannes Duran loci Maſani ætatis 80. annorum, qoòd à 60. annis vidit crocum ſeminatom in loco de Paternis, & andiuit quòd antea fiebat, nec vnquam aodiuit, qoòd ſolueretur decima, & quòd à tribus annis ipſe crochiſat in dicto loco Maſani, nec ſoloit decimam, ſicut nec alij dicti loci, & ſic iidem defectus ſcilicet, qoòd nec de viſu, nec de fama, nec de aodito affirmatinè, & idem in ſequentibus teſtibos aſſerendum eſt, ne ſæpius idem repetamus.

44 Antonius Laurens loci Maſani ætatis 80. annorum, quòd à 60. annis vidit crocum ſemioatum in loco de Paternis, & audioit, qoòd antea fiebat, nec vnquam audiuit qoòd ſolueretur decima, & in loco Maſani nec vidit, nec aodioit ſoloi decimam.

45 Colin Benoit dicti loci Maſaoi ætatis 78. annorum, quòd à 63. annis vidit crocum ſeminatom in loco de Paternis, & nunquam aodiuit dicere, quòd ſoloeretur decima, & quòd in loco Maſani vidit crocum ſeminatum & quòd ipe ſeminanit de quo oon ſoloit decimam ſicut nec alij.

46 Alexander Serre dicti loci Maſani ætatis 80. aonorum, quòd à 40. annis vidit crucom ſeminatum

in dicto loco de Paternis, & audiuit, quòd in dicto loco non ſolueretur decima, ſed non deponit de viſu, nec de fama, & quod in loco Maſani audiuit à crochiſantibus quòd non ſolueretur decima, & audiuit eſſe litem inter Epiſcopum Carpen & habitatores Maſani pro decima croci.

47 Leidier Treſcliet dicti Maſani ætatis 64. annorum, quòd ab omni memoria vidit crocum ſeminatum in loco de Paternis, & quòd nunquam audiuit, quòd in dicto loco vel aliis ſolueretur decima, & quòd audiuit à crochiſantibus non ſolui in dicto loco Maſani.

48 Ioannes Agar dicti loci Maſani ætatis 101. ann. ab 80. annis vidit crocum ſeminatum in dicto loco de Paternis, & audiuit à patre & auo, quòd antea fiebat, nec vnquam audiuit, quòd in dicto loco, vel loco Maſani, vel aliis locis ſolueretur decima.

49 Ioannes Montagar dictus Boutret dicti loci Maſani ætatis 80. annorum, quòd à 65. annis vidit crocum ſeminatum, & audiuit, quòd ab omni tempore fiebat, nec vnquam audiuit, quod ſolueretur decima, nec vidit ſolui aut peti in loco Maſani.

50 Spiritus Guilien originarius habitator de Paternis ætatis 57. annorum, quòd à 45. annis vidit crocum ſeminatum in loco de Paternis, & nunquam audiuit, quòd ſolueretur decima, & audiuit à pluribus habitatoribus Maſani, quòd in dicto loco & aliis, vbi crocum ſeminatur, non ſoluitur decima, ſed nec de viſu, nec de fama, & aliàs depouit de vinteno, quòd ex aliis fructibus percipitur, ſicut nonnulli ex ſuperioribus: & eſt crochiſans in loco Paternarum, & audiuit, quòd Spiritus Galon originarius Paternarum Montilios ſe contulit, quòd anſeres furatus fuiſſet Capitaneo Meinier, & quòd Ioãnes Amiet dit Mandon non eſt reputationis *d'eſtre homme de bien*, quòd ſibi videtur non eſſe rationabile, quòd ſoluatur decima de croco, poſtquam ea non fuit ſoluta.

51 Nobilis Arnaud de Choiſilat loci de Paternis ætatis 50. annorum, quòd à 40. annis vidit crocum ſeminatum in dicto loco, & ab aliis audiuit fuiſſe antea, & nunquam audiuit, nec vidit, quòd ſoluta fuerit decima, nec minus petita niſi ab aliquot annis, nec vnquam audiuit, quòd in aliquo loco ſolueretur decima de croco, & quòd Paternenſes non ſoluunt decimam in certa parte territorij, ſicut nec de nucibus & amigdalis, quòd Iacobus Dauphin eſt procurator Ieſuitarum, Spiritus Rouſſet pauper & aliàs famulus Pauli Sadoleti Epiſcopi: Nandon malę reputationis.

52 Antonius Robert loci de Gordes ætatis 72. annorum, quòd à 40. annis vidit crocum ſeminatum in loco de Paternis, nec vnquam audiuit, quòd ſolueretur decima, ſicut in loco de Gordes non ſoluitur, & ipſemet qui crochiſat, non ſoluit, & ſemper à pluribus audiuit, quòd de croco non ſoluitur decima in vllo loco.

53 Ioannes Imbert dicti loci de Gordes ætatis 70. annorum, quòd à 35. annis vidit crocum ſeminatum in loco de Paternis, & ſæpius audiuit à Paternenſibus ſimilia verba, Bonum eſt plantare crocum, quia de eo non ſoluitur decima, & quòd à 25. annis crochiſat in dicto loco de Gordes, & non ſoluit decimam, ſicut nec alij.

54 Vincentius Taxi dicti loci de Gordes ætatis 61. annorum quòd à 40. annis vidit crocum ſeminatum in loco de Paternis, & audiuit à patre & aliis, quòd longè antea ſeminabatur, nec vnquam audiuit, quòd in dicto loco, aut alibi, ſolueretur decima, & ſemper audiuit, quòd in loco de Gordes nec ſoluitur nec petitur.

55 Arnaud Spenet de Cabreriis ætatis 75. annorum, quòd à 60. annis vidit crocum ſeminatum, & nunquam audiuit vtrum de eo ſolueretur decima, necne, & nunquam audiuit, quòd vllo in loco ſolueretur decima.

56 Ioannes Paget dicti loci de Cabreriis ætatis 78. annorum, quòd à 50. annis vidit crocum ſeminatum, nec audiuit, quòd in dicto loco vel alibi ſolueretur decima.

57 Stephanus Buiſſe loci Villænouæ habitator à 50. annis loci Thori ætatis 85. annorum, quòd à 55. annis vidit crocum ſeminatum, & audiuit à pluribus Paternenſibus, quòd non ſoluebant decimam, & idem audiuit ab habitatoribus Caſtri-noui, audiuit etiam quòd in aliis locis non ſoluebatur decima.

58 Ioannes Blanquerij dicti loci de Thoro ætatis 80. annorum, quòd à 50. annis vidit crocum ſeminatum, nec vnquam audiuit, quòd in dicto loco vel alibi ſolueretur decima.

59 Ludouicus Gerbat dicti loci ætatis 70. annorum, quòd à 55. annis vidit crocum ſeminatum, & audiuit à Philippo Gerbat eius patre à 30. annis defuncto, qui tunc excedebat 90. annum, quòd in dicto loco ſeminabatur crocum, nec de eo ſoluebatur decima, & ſæpe audiuit, quòd de croco in nullo loco ſoluebatur decima.

60 Ioannes Manin dicti loci ætatis 70. annorum, quòd à 50. annis vidit crocum ſeminatum, nec vnquam audiuit, quòd de eo ſolueretur decima, & ſæpe plures ei dixerunt, quòd de eo non ſoluebatur decima.

61 Romanus de Rieu loci Saumane ætatis 70. annorum, quòd à 55. annis vidit crocum ſeminatum, nec vnquam audiuit, quòd de eo ſolueretur decima ibi vel alibi.

62 Spiritus Pere villæ Inſulæ ætatis 70. annorum quòd à 50. annis vidit crocum ſeminatum, nec vnquam audiuit, quòd de eo ſolueretur decima ibi vel alibi.

63 Ioannes de la Torti dictę villę Inſulę ætatis 73. annorum, quòd à 55. annis vidit crocum ſeminatum, nec vnquam audiuit, quòd ibi vel alibi de eo ſolueretur decima.

64 Matelinus Filiolus dictus Vaguet dicti loci ætatis 80. annorum, quòd à 60. annis vidit crocum ſeminatum, & non audiuit ſi ſolueretur decima necne.

65 Hercules Pequi loci S. Maximini ætatis 60. annorum, quòd anno 1567. quo faciebat bellum in Comitatu vidit crocum ſeminatum, & nunquam audiuit, quòd ſolueretur decima, & quòd in loco S. Maximini fit crocum in magna quantitate, & ipſemet facit, nec ſoluit decimam, ſicut nec alij.

66 Honoratus Martelli dicti loci ætatis 65. annorum, quòd audiuit à multis ſenioribus, quos nominat, crocum ſeminari in loco de Paternis, & ipſe crochiſat in loco S Maximini in magna quantitate, & nunquam audiuit, quòd in loco de Paternis ſoluatur, decima, & quòd in loco S. Maximini nec ſoluitur, nec petitur 67. Gaſpar Queirel dicti loci ætatis 66. annorum, quòd audiuit à pluribus, quos nominat, crocum ſeminari in loco de Paternis, & nunquã audiuit, quòd de eo ſolueretur decima, ſicut in loco S. Maximini & aliis circumuicinis non ſoluitur, ſicut ipſe ſcit, quia

ipſe

ipſe crochiſat, & pater eius crochiſauit ab omni tem-
pore.

68 Pontetus Cartous loci de Metamies ætatis 89.
annorum, quòd ab omni eius memoria vidit crocum
ſeminatum, & nunquam audiuit, quòd ibi vel alibi
ſolueretur decima, aut fuiſſet petita, ſicut ipſe qui à 50.
annis crochiſat in dicto loco de Metamies, eam non
ſoluit, nec ab eo fuit petita.

69 Bartholomæus Roux dicti loci ætatis 75. an-
norum quòd à 50. annis vidit crocum ſeminatum, nec
audiuit quòd ſolueretur decima, ſicut ipſe, qui cro-
chiſat in dicto loco, non ſoluit, nec ab eo petitur.

70 Paulus Fanquet de Montiliis ætatis 45. anno-
rum, non deponit niſi contra teſtes, nec ſunt repro-
bationes ſufficientes.

71 Vincentius Henri dicti loci idem præſtat.

63 Ex quibus apparet in nullo teſte concurrere om-
nia requiſita ad probandam immemorialem, & nul-
lum eam legitimè probare, & quòd magis etſi velle-
mus eorum dicta coniungere (quod tamen fieri non
poteſt vt ſuprà *nu*.37. dictum fuit) & vnius depoſitio-
nem per aliam ſupplere, non eſſent tamen probata
requiſita ad immemorialem, præſertim, quòd nemo
de viſu de quadraginta deponit, vt ex lectura depoſi-
tionum conſtare poteſt.

Atque hæc quidem præcedunt, præſuppoſito, quòd
tamen veriſſimum eſt, quòd huiuſmodi exemptio præ-
tenſa acquiratur per præſcriptionem non per conſue-
tudinem. Sed dato iam citra præiudiciũ veritatis quod
hic modus acquirendi exemptionem conſuetudo eſ-
64 ſet, non præſcriptio, non propterea minus ad eam in-
ducendam requireretur tempus immemoriale, vt exi-
ſtimarunt Innocen. *in c. cum dilectus num. 6. de conſuetu.*
Anto. Butri *in c. fi. n.* 34. & ibi Abb. *nu.* 11. *d. tit.* Alex. *conſ.*
136. *n.* 17. *lib.* 2. *&* *conſ.* 175. *in prin. lib.* 6. Aimo *conſ* 96 *nu.* 8.
Brun. *conſ.* 36. *n.* 5. Paleth. *conſ.* 102. *n.* 2. Rolan. à Val. *conſi.*
2. *n.* 121. *lib.* 1. Thobi. Noni. *conſ.* 48. *n.* 3. Collegi. Peru. in-
ter conſ. eiuſdem Thobi. *conſ.* 72. *n.* 23. & ſic omnes de-
fectus circa probationem immemorialis concurrerent
in conſuetudine.

65 Rurſus poſito, non conceſſo, 40. annos ſufficere ad
conſuetudinem inducendam ſecundùm aliorum opi-
nionem, de qua Rocus *d. c. fin. n.* 193. Iaſ. *conſ.* 227. *num.* 18.
lib. 1. Aimo *de antiqui. tempo. q.* 4. *in prin. nu.* 7. in caſu in
quo verſamur, ea non ſufficeret, cùm in ea duo con-
currant, in quorum vnoquoque ſecũdùm opinionem
eorum, qui minus tempus requirant, 40. anni deſide-
rantur, vnum eſt, quia eſt contra ius Canonicum, quo
decimæ debentur de omni genere fructuum, & nomi-
natim de croco, Præpoſi. *in c. fruſtra n. 6. diſtinc.* 8. Roc.
& Aimo *dictis locis*, Pancirol. *conſ.* 62. *num.* 38. *lib.* 1. Alte-
rum, quia venit ad detrahendum iuri alicuius Eccle-
ſiæ, quo caſu, etſi non contra, ſed ſolum præter ius, eſ-
ſet, idem tempus requiritur, Innocen. *in d. cap. cum dile-
ctus n.* 6. Abb. *d. c. fin. nu.* 10. Ruin. *conſ.* 164. *n.* 17. *lib.* 5. Pa-
riſi. *conſ.* 27. *n.* 28. *lib.* 1.

66 Poſtremò dato etiam quòd eſſemus in vera con-
ſuetudine, & ſolum 40. anni requirerentur, per huiuſ-
modi tamen depoſitiones teſtium, non eſſet probata,
vt debet. Debent enim teſtes deponere de actibus,
quos viderunt, & eſſe concordes in illis: non enim
probarent, ſi vnus deponeret de vno actu, alius de a-
lio, Ripa *in l. admonendi nu.* 208. *ff. de iureiur.* Deci. *conſil.*
275. ſub *n.* 10. Oſaſc. *dec.* 99. *n.* 8. Suares *in theſau. recepta.
67 ſent en. in ver. conſuetudo n.* 288. Itémque neque ſi aliàs
teſtes eſſent ſingulares, Bald. *in d. l. de quibus nu.* 119. vbi
exemplificat in omnib. prædicamentis ſeriam, & quòd
68 teſtes debeant eſſe conteſtes, etiam in tempore, voluit
Alex. in terminis conſuetudinis *conſ.* 131. *nu.* 9. *lib.* 2. *&*
conſ. 173. *n.* 7. *lib.* 6. & in perſonis quibus præſentibus 69
fuerunt viſi actus, quod debent teſtes concordare, vo-
luit Pet. de Rauen. *de conſue. n.* 151. adde quod teſtes in-
tereſſe habent, *vt ſuprà nu.* 52. dictum fuit. Prætereа te- 70
ſtes debent affirmatiuè deponere de actibus ipſis, quos
viderunt, nec ſufficit negatiuè deponere, Bombi. *conſil.*
87. *n.* 3. Purpura *conſ.* 109. *n.* 12. quemadmodum ſuprà di-
ctum eſt in immemoriali *nu.* 36. nec probarunt ſi depo- 71
nant de auditu, Aymo *conſ.* 814. *n.* 15. *lib.* 5. & multa alia
ad conſuetudinem probandam requiruntur, & plenè 72
in deciſoriis, in quibus verſamur, debet probari, Barto.
in l. 2. *nu.* 31. *C. quæ ſit longa conſue.* Aymo *conſ.* 225. *in princ.*
& formiter eſt probanda, Roland. *conſ.* 13. *num.* 10. *lib.* 4.
quæ ferè omnia ceſſant in depoſitionibus dictorum 73
teſtium, vt non mirum ſi dicatur rem quaſi impoſſibi- 74
lem eſſe probare conſuetudinem ſecundùm Io. Franc.
Purpura. *conſ.* 66. *n.* 11. *lib.* 1. Car. Pariſi. *conſ.* 25. *n.* 20. *lib.* 1.
Paſeihum. *conſ.* 28. *n.* 7. Neuiz. *conſ.* 47. *num.* 9. Curt. iun.
conſ. 184. Aymo *conſ.* 325. *&* *conſ.* 683. *n.* 5. *lib.* 4. & pro ma-
iori ſupradictorum probatione ſequentes deciſiones
adjiciendas cenſui.

REVER. P. D. SERAPHINO

Iſpalenſis decimarum Lunæ 6. Iunij 1580.

DVbitatur, an probetur immemorialis poſſeſſio Il-
luſtriſſimi & Excellentiſſimi Ducis percipiendi
decimas, de quibus agitur, præſupponendo, quòd lis
inceperit de anno 1515. vt Domini Canonici volunt, vel
de anno 1526. vt prætendit Dux. Et fuit, nemine diſcre-
pante, reſolutum non probari, cùm non probentur re-
quiſita iuxta doctrinam glo. quam Rota ſequitur *in c.
fin. de præſcript. in* 6. nam incipiendo à 15. teſte, quia alij
fuerunt nulliter examinati, & de eis poſtea agetur, cùm
fuerit quater examinatus, in nullo tamen examine cõ-
cludenter deponit. Nam in primo de anno 1535. depo-
nit de viſu per 40. annos, & ſic demendo tempora litis
31. annos ante litem, neque deponit de auditu à maiori-
bus, neque de fama. In 2. examine licet deponat de
viſu de 55. annis, tamen deponit per dictionem *citra* ſi-
ne copula, ideo non probat iuxta doctrinam Bartol.
quam Rota ſequitur *in l. Celſus de vſucap.* De fama au-
tem deponit per verbum *eſt*, & non per verbum *fuit*. In
3. examine dicit quidem articulum verum, ſed in red-
ditione rationis dũ dicit ſe vidiſſe ſolui decimas Duci
& ſuis anteceſſoribus, non deponit à quanto tempore,
& ideo cùm deficiat in ratione ſui dicti, non attendi-
tur dictum, ſed ratio, Socin. *conſ.* 4. *n.* 27. *lib.* 1. Pariſi. *conſ.*
88. *n.* 58. *&* 60. *lib.* 3. In 4. examine non deponit de fama.
In vltimo verò examine repetitio vigore remiſſoriæ
licet ad octauum confirmet primum dictum, tamen ad
nonum videtur ſe reſtringere quoad Ducem ſolum de
auditu, & ſuper nono interrogatorio, quòd ille qui
eum vocauerat ad ſe examini ſubjiciendum, dixerat
ei, vt ſe firmaret in dictis per eum antea.

2 Teſtis deponit tantùm de viſu à quatuor vel
quinque annis in 1. examine. In 2. examine deponit
quidem quod Dux percipit, ſed non à quanto tem-
pore.

3 Teſtis non deponit de auditu à maioribus, nec
de fama per verbum *eſt* aut *fuit*.

4 Teſtis in 1. examine non percutit 40. annos ante
litem, & deponit per dictionem *circa* ſine copula, &
non deponit de fama per verbum *fuit*. In 2. examine
vltra primos defectus non deponit de auditu à maio-
ribus.

5 Teſtis non deponit de fama, & in vltimis duo-
bus examinibus deponit de 50. annis de viſu, & ita non

probat per 40. annos ante litem.

6 Non probat de 40. annis ante litem, nec probat famam per verbum *fuit*.

7 Non deponit de audito à maioribus, nec de fama.

8 Deponit tantùm de auditu ab attendatoribus.

9 Non percutit tempus 40. annorum ante litem.

10 Non percutit 40. annos ante litem motam, cùm deponat de annis 50. & eſt examinatus de anno 1553.

11 Deponit tantùm ab anno 1526. & ſic poſt litem motam.

12 Non percutit 40. annos ante litem motam.

13 Eodem vitio laborat.

14 Itidem.

15 Non deponit de aliquo certo tempore.

16 Eodem morbo laborat.

17 Deponit de quatuor tantùm annis citra.

18 Non percutit 40. annos ante litem motam.

19 & 20. Nihil penitus probant.

Ex teſtibus verò nulliter examinatis duo pro parte Ducis allegantur. 2. Ferdinandus Riques ſenior, qui deponit à 60. annis & vltra, & ſic ſine copula *& citra*, & non deponit de fama, niſi per verbum *eſt*, & licet in ſecundo & tertio examine deponat de fama per verbum *fuit*, tamen non deponit de viſu, ſed ſolùm de auditu, neque poſſunt iſtæ depoſitiones coniungi, cùm deponat in primo de donatione de Monteacuto, in aliis verò de Tribucena, ideo cùm hæc probatio ſit dubia & incerta, interpretanda eſt contra producentem, Rota *deci.6. de teſtib. in antiq.*

Alius teſtis, qui deducitur, eſt 14. Ioannes Freates, qui nihil penitus probat, quia deponit de fama per verbum *eſt*, & ibi deponit de poſſeſſione Regis reſpectu territorij Xeritij, non autem de poſſeſſione Ducis. Et aduertẽdum quòd articulus 4. defecit in fama, quia non articulatur fama: in ſequenti verò articulo in quo ſpecificè articulatur poſſeſſio Ducis, deponit ſolum de viſu, nec dicit à quo tempore, nec deponit de auditu à maioribus.

Cæteri teſtes nulliter examinati non probant requiſita, & ideo informantes pro Duce non ſe fundant in illis, & mirum eſt in tot repetitis examinibus nullum prorſus reperiri qui concludenter probet: quod neque etiam probatur ex illis teſtibus fama priuilegij, ſed hoc extra dubium.

Concluditur igitur ex teſtibus non probari immemorialem.

REVER. P. D. PANPHILIO.

Calaguritana Oblationum Veneris 21. Octobris 1588.

FVit reſolutum D. Comites non probare immemorialem poſſeſſionem, neque famam priuilegij percipiendi Oblationes, & conſiderabant Domini, quod hic agitur de probando priuilegio valde inuериſimili, cùm valde occurrant exempla, in quibus perceptio oblationum fuerit laico conceſſa. Quamuis enim decimæ ante Concilium Lateranenſe ſolerent cõcedi in feodum, vt traditur *in c. cum Apoſtolica, de his quæ fiunt a Prælat.* & ideò in eis admittatur immemorialis cum probatione famæ priuilegij, vel recognitione Eccleſiæ, vt latè fuit deciſum in illa Toletana iuris decimandi coram R.P.D. Blanchetto, tamen de oblationibus non facile reperitur, & ideò cùm jus commune reddat laicos earum incapaces, quia ſolis clericis debentur, Hoſtien. *in ſum. de Paroch. num. 3. verſ. 32. eſt quotidiana.* Maloet. *in trac. oblati. in 3. & 4. dubio,* adeò quòd non valet conſuetudo in contrarium, & quòd magis eſt, quoad oblationes quæ fiunt imagini ſitæ in domo priuata, Soc. *in trac. obla. libel.* 18. Maluet. *vbi ſupra in 4. dub. n. 6.* ac etiam reſiſtat Concil. Tridenti. *c. 9. ſeſſi. 25. verſ. patroni.* vtique priuilegium de eis percipiẽdis redditur valde inueriſimile, vnde fit, vt requiratur exactior probatio, Inno. Abb. & alij *in c. quia veriſimile de præſump.* Deci. *conſ. 177. in prin.* & quod teſtes deponentes inueriſimilia debeant multum exactè deponere, tradit Areti. *in c. tertio loco n. 9.* & Felin. *n. 5. de probat.* & in ſpecie, quòd non facile ſit admittenda probatio famæ priuilegij inueriſimilis, tradit Felin. *in c. cum ex officij nu. 13. verſ. ſecundò dico de præſcript.* & fuit conſideratum in illa Toletana juris nominandi coram R.P.D. Orano, vbi fuit dictum, teſtes debere eſſe tales, vt de eis non ſit aliqua veriſimilis dubitatio, quòd debeant deierare, Alex. *conſ. 99. in fin. lib. 3.* Aymo *conſ. 56. n. 21. & conſ. 75. & conſ. 129 in fine.* Probatio autem, quæ in hoc caſu affertur, viſa eſt Dominis valde debilis, quia ex decem teſtibus, quorum ſummarium dictum fuit, duo videlicet 9. & 10. non fuerunt habiti in aliqua conſideratione, quia fuerant examinati coram iudice laico, & ideo eorum examen ſuſtineri non poteſt, quia cùm hæc cauſa ſit Eccleſiaſtica *c. ex tenore de foro compe. Clem. 2. de iudic.* Calder. *conſ. 13. eod. tit.* non poterat coram iudice laico tractari *c. 2. de iudic. cum vulga.*

Ex aliis teſtibus 1. 2. 6. 7. & 8. non ſunt eius ætatis, vt poſſint deponere de viſo per 40. annos ante litem motam, quod eſt vnum de præcipuis requiſitis ad probãdam immemorialem, vt tradunt Doctores *in cap. 1. de præſcript. in 6.* cùm enim ad hunc effectum teſtes debeant eſſe ſaltem ætatis 54. annorum, Gemi. Franc. & alij *in d. c. 1. latè Couar. in regn. poſſeſſor. in 2. par. §. 3. num. 7. verſ. teſtes verò.* & fuit dictum de anno præſenti coram R.P.D. Blanchetto in cauſa Concben. limitum, & illis addendi ſunt 17. anni, quibus lis quæ fuit cœpta de anno 1567. perdurauit, apparet dictos teſtes de anno 1584. quo fuerunt examinati, debuiſſe eſſe ætatis annorum ſaltem 71. & tamen primus teſtis eſt ſolum annorum 64. ſecundus annorum 61. ſextus annorum 60. ſeptimus pariter annorum 60. octauus annorum 62.

Ex reliquis verò teſtibus, qui ſunt idoneæ ætatis 5ᵘˢ. ſuper 5. articulo vbi de illis oblationibus deponit, nihil dicit de tertio requiſito, quod nunquam contrariũ viderit vel audiuerit, ſed ſolum ſcit ſuos maiores non vidiſſe nec audiuiſſe contrarium, & tamen hoc requiſitum eſt omnino neceſſarium, gloſſ. & D. omnes *in d. c. 1.* Couar. *in d. regn. poſſeſſor par. 2. §. 3. n. 7.*

Vnde hæc probatio ad ſummum reducitur ad duos teſtes, videlicet ad tertium, quem Domini dixerunt ſatis in eius dicto cõcludere famam priuilegij & poſſeſſionem immemorialem cum omnibus requiſitis, licet mihi videretur aliquo modo deficere in probanda cõtinuatione temporis 40. annorum, quia deponit per verbum *citra* abſque copula præcedenti, nec addit aliquid quod denotet temporis continuationem, vt neceſſe eſſet ex vulgata doctrina, Barto. *in l. Celſus nu. 25 ff. de vſucap.*

Et ad quartum teſtem qui etiam nonnullis ex Dominis non videbatur bene concludere de 40. annis de viſu, quia licet deponat vidiſſe tres Comites ſucceſſiuè percipere has oblationes, tamen non deponit de aliquo præciſo tempora, & ideo non concludit de dictis 40. annis niſi quatenus veriſimile eſt dictos tres Comites vixiſſe per totos 40. annos.

Et licet iſti duo teſtes in dicto concluderent, tamen videbatur Dominis non ſufficere propter inueriſimilitudinem negotij, & quia etſi teſtes patiantur nullas exce-

exceptiones,ſunt enim vaſſalli Comitis,quòd multum eis dimionit de fide *l.idones ff. de teſtib.* & fuit dictum in illa Toletana iuris nominandi: item deponunt per eundem præmeditatum ſermonem, cùm omnes dicãt vidiſſe Comites poſſidere & percipere oblationes per conceſſionem Apoſtolicam *l.3.§.ideoque*, & ibi Barto. & alij *ff.de teſtib.* Aymo *conſ.58.in fin.* item eorum depoſitio redditur ſuſpecta ex eo quod nonnulli alij teſtes pro eodem Comite examinati de la fama nihil deponunt, Aymo *conſ.57.num.10.* quod etiam ſimiliter fuit conſideratum in dicta cauſa Toletana iuris nominandi:& ideò Domini concorditer concluſerunt non probari dictam immemorabilem poſſeſſionem,& conſequentes nec famam priuilegij.

REVER. P. D. SERAPHINO.

Capuana Rectoriæ. Veneris 22. Martij 1596.

QVæſitum fuit, an conditiones appoſitæ in decreto ſacræ congregationis Concilij eſſent iuſtificatæ ad effectum confirmationis ſententię,& diſcuſſa diligenter materia Domini concluſerunt, quantum ad primam conditionem, quòd à tempore immemoriali cura animarum reſederit penes Capellanum, & non penes Rectorem, eam non eſſe iuſtificatam. Nam primus teſtis Marens cùm ſit annorum 52. tantùm, non poteſt probare immemoriabilem; nam ad hunc effectum Rota requirit quod deponat de viſu per 40. annos,& ſaltem ſit ætatis 14.annorum reſpectu eorum de quibus deponit iuxta doctrinam Gemi.Franch.& aliorum *in 1.de præſcript.in 6.* Couarr. *in regul. poſſ. ſſor.in 2. par.§.3.num.7.verſ.teſtis verò*, Caputaq. *deci.71.par.3. &* 390.*par.2.* vltra quod iſte teſtis fatetur, quæ tempus 40. annorum deberet eſſe ante dictam Synodum, de quo nullus teſtis deponit reſpectu aliarum parochialium: nam reſpectu ſecundi ceſſat iſta difficultas,cùm non conſtet vnquam vacaſſe poſt Synodum.

2. Teſtis bene concluderet, ſi probaret publicam vocem & famam, ſed eam non probat, cùm tantùm dicat,ſi ſapeua publicamente, neque dicit ſe nihil vidiſſe.

3. Teſtis Octauianus loquitur à 40.annis & amplius vſque quo fuit facta Synodus, quæ cùm facta fuerit anno 1567. videtur deponere ante eius natiuitatem,& fatetur poſt Synodum collatas fuiſſe Rectorias vti parochiales, & non deponit de publica voce & fama,niſi quod ſui Maiores id dicebant.

4. Teſtis Ioannes Bernardinus loquitur de tempore ſuæ recordationis,& vbi dicit de 50. annis,loquitur de auditu, & ipſe quoque fatetur poſt Synodum contrarium fuiſſe obſeruatum.

Vltimus teſtis non deponit ſe nihil in contrarium vidiſſe vel audiuiſſe, & in ſumma Synodus illa turbat totam hanc probationem.

Quantum ad alteram conditionem, quod Capellania habeat ſufficientes redditus, fuit dictum, quòd licet teſtes ſint ſatis debiles,tamen iſta probatio coadiuuatur ex aſſertione Epiſcopi qui in vnione aſſerit eã eſſe pinguem, & ideò poteſt iſta probatio ſuppleri iuramento, maximè ſtante præſumptione quod beneficia præſumuntur habere ſufficientes redditus.

Et ita concluſum reliquis quæ prolixè deducuntur extra dubium prætermiſſis.

ARGVMENTVM.

AN Exemptio ſoluendi decimas præſcriptione vel conſuetudine quæri poſſit,eáque præſcriptio vel conſuetudo qualis & quanta eſſe & quomodo probari debeat.

SVMMARIVM.

1 *Decima de croco debetur.*
2 *Exemptio à decimis non conſuetudine, ſed præſcriptione quæritur,nec conſuetudo,ſed præſcriptio modus eam acquirendi eſt.*
3 *Eſſentialis differentia inter conſuetudinem & præſcriptionem eſt,quòd per hanc ius aufertur ab vno & acquiritur alteri, per illam verò minimè.*
4 *Immemorialis requiritur ad exemptionem ſoluendi decimas de certo genere fructuum acquirendam.*
5 *Immemorialis requiritur quoties agitur de inducenda conſuetudine contra ius commune & contra priuatum,in his in quibus inducentes conſuetudinem non poſſunt ſtatuere.*
6 *Quoties conſuetudo eſt contra ius, & de iis quæ inducentes conſuetudinem non poſſunt ſtatuere,tunc non eſt conſuetudo,& idem tempus requirit quod in præſcriptione.*
7 *Requiſita ad immemorialem probandam.*
8 *Teſtes deponentes de quadragenaria de viſu, debent deponere per dictionem* & citra *alioquin non probant.*
9 *Et debent deponere de fama per verbum* fuit *&* eſt, *Nec ſufficit quòd deponent de fama ſuper articulo finali, ſed in corpore articulorum, vbi nominatim de fama debet articulari.*
10 *Si per ſtatutum 10. tantùm teſtes poſſunt examinari, reliqui examinati nullam fidem faciunt, & examen eſt ipſo iure nullum.*
11 *Vnus idémque articulus dicitur etſi plures ſint quoties vnam eandémque continent materiam.*
12 *Quando conſuetudo eſt introducta ab inferiori contra legem ſuperioris requiritur ſcientia & patientia eiuſdem niſi ſit immemorialis.*
13 *Conſuetudo non poteſt induci ab eo qui caret iuriſdictione: & qui non poteſt ſtatuere, non poteſt conſuetudinem inducere.*
14 *In conſuetudine inducenda requiritur ſaltem contradictio extraiudicialis, & ea probari debet.*
15 *Et ſi ſit contra ius, debet in iudicio eſſe obtenta.*
16 *In conſuetudine regulariter, neque bona fides, neque titulus requiritur.*
17 *Fallit ſi per eam ius aufertur vni & acquiritur alteri.*
18 *Cum Communitas aduerſus priuatum, vel priuatus aduerſus Communitatem quid acquirit, Communitas fungitur vice priuati & eſt præſcriptio non conſuetudo.*
19 *Cùm agitur de exemptione quærenda, conſuetudo non poteſt induci non docto de interpellatione ſoluendi, & de negatione cum acquieſcentia.*
20 *Teſtes de conſuetudine deponentes debent eſſe conteſtes & ſingulares non probant.*
21 *Et ſingularitas circa actus & tempora obſtat ne probetur conſuetudo.*
22 *Teſtes intereſſati quòd ſit conſuetudo eam non probant.*
23 *Nec iuramentum in ſupplementum defertur.*
24 *Teſtes ad probandam conſuetudinem debent deponere vidiſſe actus fieri ex quibus inducitur conſuetudo & eoſdem actus frequentari, & per tantum tempus quod inducatur conſuetudo.*
25 *Et iſta tria copulatiue debent probari.*

Digitized by Google

26 *Teſtes debent reddere rationem conſuetudinis etſi non interrogati.*

27 *Et debent deponere de viſu in hunc modum obſeruari, ab iſtiuſmodi perſonis, in tali loco, per tantũ temporis ſpatium.*

28 *Et præcipuè de viſu, idque de quadragenaria deponere debent.*

29 *Et in quadragenaria quacumque debent teſtes deponere continuato tempore ſe ſemper ita vidiſſe.*

30 *Nec ſufficit per verbum ſæpe vel ſæpiſſimè deponere.*

31 *Debéntque affirmatiuè deponere, & de actibus quos ipſi viderint, nec ſufficit negatiuè deponere.*

32 *Cùm articuli non contineant requiſita ad conſuetudinem teſtes non probant.*

33 *Immemorialis habet vim tituli, & in ea licet quemcumque titulum allegare.*

34 *Centenaria quandoque pro immemoriali accipitur.*

35 *Immemorialis diuerſa eſt à centenaria.*

36 *Ad centenariam probandam requiritur vt teſtes deponant de quadragenaria de viſu.*

37 *Reſpondetur prætenſæ conſuetudini generali & nullam eſſe docetur.*

38 *Reſpondetur tranſactioni de anno 1252.*

39 *Reſpondetur atteſtationi eorum quæ in comitiis Comitatus de anno 1594 facta fuerunt.*

40 *Reſpondetur illis quæ contra teſtes parte Collegij examinatos obijciuntur.*

41 *Probatio ſuper immemorabili corruit quotieſcumque de initio conſtare poteſt.*

42 *In materia decimarum & in fauorem earumdem teſtes infames admittuntur & probant.*

43 *Reſpondetur actis quibus prætenditur probatum ab omni tempore eorum ſolitum plantari.*

44 *Suſtinetur depoſitio teſtium circa decimam de croco in loco.*

45 *Demonſtratur croci plantationem, ſi decima non ſoluatur magno damno Collegij futuram.*

46 *Etſi conſuetudo non ſoluendi decimas de croco eſſet legitimè inducta, ſi tamen in prædiis in quibus ſolebant fructus decimabiles ſeminare, plantetur crocum, debebitur decima.*

CONSILIVM XLVII.

ILLIS, quæ fusè ſcripſimus circa litem pendentē corā R.D. Auditore inter Collegium Aueniocēſe ſocietatis Ieſu, coi Prioratus de Paternis in Comitatu Venaiſſino authoritate Apoſtolica vnitus eſt, & DD. Conſules, Cōmonitatem & particulares d. loci ratione decimæ croci in eius territorio excreſcentis, quædā adiicieoda ſunt, quæ poſtquā mihi cōmunicatus fuit proceſſus & eum perlegi, occurrerunt. Et quidem dictum Collegium habet ratiooem fundatam in iure quo decima de omnib. fructibus, & nominatim de croco debetur, ſed aduerſus hoc procurator d. Communitatis opponit ſe exemptionem ab huiuſmodi decima acquiſiuiſſe.

Primò quidē ſe fundat in immemoriali cōſuetudine, qua decimā de croco nō deberi conteodit, eámque putat ſe legitimè probaſſe per depoſitiones 69. teſtium in hac cauſa examinatorum.

Secundò, aſſerit d. Cōmunitatem priuilegiū à ſummis Pontificibus & aliis ad id poteſtatē habentib. decimas de croco nō ſoluendi habuiſſe, & ex vi illius priuilegij & tituli à centum & vltra annis in poſſeſſione eſſe decimā de croco nō ſoluendi, qua poſſeſſione probata & quā ſe probaſſe ex dictis teſtium depoſitionibus exiſtimat, priuilegium quoq; illud & titulum cēſeri probatum, idq; ex eo quod quoties per ſtatutum vel principem omnis præſcriptio, etiam centenaria tollitur, ſi tamen allegetur titulus, & ex vi illius per centum annos eo modo poſſediſſe ex poſſeſſionis huiuſmodi probatione titulus etiam probabitur.

Tertiò, ex prætenſa conſuetudine generali quā allegat in omnib. locis Comitatus & aliis viciois, qua prætendit decimā non deberi de croco, ex qua ſi etiā nunc tātùm inciperet crocum plantari in dicto territorio de Paternis non deberetur decimæ de huiuſmodi croco, quia d. locus debet regulari ſecundùm conſuetudinem geoeralem in d. Comitatu Venaiſſino & locis circumuicinis receptam.

Quartò, ex traoſactione aliâs inter Epiſcopū Carpen. & Priorē d. loci ex vna, & Conſules ac Cōmuoitatem d. loci ex alia inita ann. 1252. 10. Kal. Auguſt. qua datur forma in decimis frumenti, leguminum, & vini ſeruāda, ſed de croco ne verbum quidem, ex quo ſequitur, ſolitum non eſſe de eo decimam ſolui: qui enim vnum includit, aliud excludit.

Quintò, ex atteſtatione Comitiorum d. Comitatus Carpeotor. habitorū aon. 1594. die 25. Maij per quā apparet, quòd cū domini de Clero primū ſtatum patriæ conſtitoentis inter alia capita, ſuper quibus prouideri poſtolabaor, petiiſſent quoq; vt de fæoo, oliuis, croco, & ſimilib. froctibus, de quib. eſt ſolitum non ſolui decimam, ſi ſeminarentur vel plantarentur in prædiis, in quib. antea fructus decimales ſolebant plaotari vel ſeminari, vt de illis decima ſolueretur, reſpōſum fuit per Illoſtr. Card. de Aquauiua Legatū, vt ſolitū ſeruaretur. Ex quo duo inferūtur, vnū, quod ſcil. de croco non eſt ſolitū ſolui decimam: alterum, Illuſt. Legatum noluiſſe conſuetudinē huiuſmodi tollere, nec contra illam aliquid decernere, ſed in ſtatu, in quo erat, reliquiſſe.

Nec contentus fuit his quinque modis ſuam exemptionē immunitatis fundare, ſed etiā ea quæ pro parte d. Collegij ad confirmandā ſuam intentionem & iuris cōmunis diſpoſitiooem deducta & probata fuerant, enixus eſt euertere: primū quidem cùm parte d. Collegij credatur probatum per decem teſtes crocum nonniſi à 45. annis ante litem, cœptum fuiſſe ſeminari vel plantari, & ſic excludi nedum immemorialem, cùm de origine conſtet, ſed etiam centenariam eorum depoſitionibus non eſſe ſtandum tribus modis conatur demonſtrare.

Primò, ex maiori numero teſtium pro parte d. Communitatis examinatorum, qui creduntur depoſuiſſe, quòd ab omni tempore eóque immemoriali crocum in d. territorio & locis circumuicinis plantabatur & ſeminabator, quódque de eo decima non ſoluebatur, nec ſoluta fuit.

Secundò, objiciendo cōtra perſonas teſtium, quòd ſint pauperes & per ſeotērias de criminibus condemnati, quod & per teſtes ſcilic. 31. 50. 51. 70. & 71. & per extractum Cataſtri de Montiliis. fol. 484. & ſeotentiis contra aliquos teſtes latis inſertis fol. 475. verſo exiſtimat ſe probaſſe.

Poſtremū per acta, quæ faciunt rem notoriam, probat crocū ſolitū plaotari iam inde ab ann. 1511. ſcilicet per ſeptē inueſtituras, & in emphiteuſim dationes factas à nobili Fraociſco de Thetao Do. de Mometaneis de d. anno 1511. inſertas fol. 402. verſo 416. 418. verſo. 413. 427. verſo 430. 433. & aliam de anno 1516. 21. Februarij fol. 433. verſo. & arreodamentum redditum d. Domini Fraociſci, in quo inter alia ſibi reſeruat medietatem croci quod ſolet percipere à ſuis emphiteutis de anno 1520. & 20. Martij fol. 408. Et cùm parte dicti Collegij fuiſſent examinati duo teſtes ad eneruandam cōſuetudinē generalē ex aduerſo deductā. quib. creditur probatā in loco de Flaſſano decimā de croco ſolui, enixus eſt quoq; dictas probationes euertere objiciēdo contra teſtes de eorum paupertate ex extractu Cataſtri fol. 494. ex ſententia qua dd. teſtes ſcilicet Ioannes Guibert & Anthonius Bernard fuerunt condemnati

fol.

fol. 493. Denique cùm parte etiam d. Collegij fuiſſet deductum, &, vt creditur, probatum ex d. plantatione croci, ſi decima non ſolueretur, d. Collegium paſſurum fuiſſe magnum damnum, quódque redditus Prioratus diminuerentur, præſertim cùm crocum plantetur in pleriſque prædiis, in quibus antea frumentum ſolebat ſeminari, & ex quo frumento Prior abſque dubio decimam percipere ſolet. Idque enixus eſt euertere, primò ea ſubiectione oculari inſerta fol. 689. ea qua exiſtimat apparere quatenus crocũ in terris heremis & ſterilibus, in quibus antea nihil ſeminabatur, ſolet plãtari, & in quibus terris poſtquam per aliquos annos crocum produxerunt, frumentum ſeminatur propter pinguedinem earum ea quantitate fimi in his prouenientem, quódque prata ex quibus in aliqua parte territorij non ſolet decima ſolui, ad culturam aliqua ſaltem fuerunt redacta, & in eis frumentum ſeminatur, deinde ex arrendamentis dicti Prioratus, ſcilicet ex arrendamento de ann. 1582. & 1. Octob. fol. 615. verſo quo fructus Prioratus fuerunt arrendati 640. ſcutis, & tamen anno 1582. & 29. Auguſti fol. 623. arrendamentum creuit ad 700. ſcuta, anno verò 1604. & 10. Iulij fol. 631. ad 800. anno 1610. fol. 664 ad 800. & 5. chargias olei, & anno 1614. & 20. Februarij, fol. 640. eodem modo quo præcedenti. Ita quod tantum abeſt, vt redditus diminuti fuerint, quin potius arrendamenta ſemper creuerint: his tamen non obſtantibus in fauorem d. Collegij pronuntiandum eſt, vt ſcilicet decima de croco vt de cæteris fructibus debeatur. Collegij enim intentio eſt 1 in iure fundata, & habet regulam pro ſe, quã decima de omnibus fructibus, & nominatim de croco debetur, Ancha. *in cap. ad Apoſtolicas in 1. notab. de decim.* Aufrer. ad Capel. Tholo. *q. 109. & q. 431.* Boer. *in conſuetud. Bit. tit. des couſtu. prads. §. 12.* Rebuff. *de decim. q. 8. n. 3. & 8. & q. 13. n. 41.* Bortel. *conſ. 20. nu. 9.* Monet. *de decim. c. 4. n. 8.* Chopin. *de ſacra polit. tit. 4. nu. 4. in fin.* Anthon. Fabric. Bleynian. *in introductione in theoriam, & praxim beneficior. tit. de decim. n. 24. in gloſ. fol. mihi 53.* Si igitur demonſtrauero nihil legitimè in contrarium adduci pro parte Paternenſium, & rationibus eorum ſatisfecero, ſtandum erit dictæ regulæ.

Non obſtat igitur quod primo loco dicebatur per immemorialem conſuetudinem in d. loco inductam probatam eſſe decimæ croci exemptionem: nam præſupponendum eſt immemorialem requiri conſuetudi2 nem ad huiuſmodi exemptionem inducendam, ſi tamen huiuſmodi exemptionis acquiſitio, conſuetudo & non præſcriptio dicenda ſit, reuera enim non conſuetudo, ſed præſcriptio eſt, vt fusè docuimus *in 1. conſ. n. 15. vſque ad nu. 27.* ſed potiſſimum ea ratione, quia eſſentialis differentia inter conſuetudinem & præſcri3 ptionem ea eſt, quòd per præſcriptionem jus aufertur ab vno & acquiritur alteri, per conſuetudinem verò minimè, Abbas *in c. fin. de conſuet.* Cravet. *de antiqu. tempor. par. 4. in princ. n. 21.* in terminis Putens *dec. 387. lib. 2.* 4 *& dec. 252. lib. 3.* Seraphi. *dec. 410. n. 1.* immemorialem inquit requiri conſuetudinem, ex Socin. *conſ. 297. libr. 2.* Fulgoſ. *conſ. 166.* Balb. *de præſcrip. 5. parte. princ. qu. 6.* Rebuf. *d. q. 13. n. 53.* Didac. Peres *in l. 1. tit. 5. lib. 1. ordina. vete. col. 203. verſ. non ſoluendi*, Suar. *de legibus lib. 7. c. 1. nu. 9. &* 5 *ſeqq.* Azor. *lib. 7. c. 37. fol. 109. col. 1. in fi.* in his verbis *nunquam ſoluiſſe*, Bellon. *conſ. 55.* vt fusè dixi in priori *conſ. n. 13.* Idq; eo maximè hoc caſu ſtatuendũ eſt, quo agitur de inducẽda conſuetudine contra jus cõmune & contra priuatũ, multo magis Priorẽ & Eccleſiam in his in quib. inducentes conſuetudinem nõ poſſunt ſtatuere: quo caſu certiſſimũ eſt immemorialẽ requiri, Aretin. *conſ. 132. n. 4.* qui loquitur in vniuerſitate contra priuatã perſonã, & eum ſecutus Tuſc. *to. 2. lit. C. concl. 796. nu. 9.* Confirmatur rurſus, quia quoties cõſuetudo eſt contra 6 jus, & de iis quæ inducẽtes conſuetudinẽ non poſſunt ſtatuere, tunc non eſt cõſuetudo, & idẽ tempus requiritur quod in præſcriptione, Cravet. *de antiqu. tempo. 4. par. §. 1. n. 13.* poſt multos quos refert & ſequitur Tuſc. *d. concl. 796. n. 14.* At verò certũ eſt, quòd ſi præſcriptione quæratur exẽptio non ſoluẽdi decimas de certo genere fructuũ immemorialis requiritur *c. 1. de præſc. in 6.*

Præſuppouendũ quoq; eſt ad immemorialẽ probã- 7 dam requiri, vt teſtes deponant de 4. copulatiuè, ita vt vnius dictũ non ſuppleatur per aliũ, & ſi in vno depoſitio vnius teſtis defecerit, omnino deficiat, primò, quòd teſtis ſiue ad minus 54. annorũ & deponant à 40. annis de viſu: ſecundò, quòd teſtes ita ſemper viderint & audiuerint à ſuis maioribus: tertiò, quòd nunquã viderint aut audiuerint, quòd fuerit obſeruatũ cõtrariũ: quartò, quòd deponant de fama, dicántq; cõmunem opinionẽ fuiſſe & eſſe, quod de cõtrario viſu nõ exiſtat memoria *ex glo. in c. 1. de præſcript. lib. 6. in ver. memoria*, quã DD. paſſim ſequũtur, quos refert Coua *in reg. poſſeſſor. par. 2. §. 3. nu. 7.* Monet. *de decim. c. 5. n. 76.* Myuſing. *obſer. centur. 1. obſeruat. 30.* Gabriel *de præſcri. concl. 1. n. 74.* & ita in Rota ſolet iudicari & diuerſis temporib. variæ deciſiones id probantes factæ fuerunt, Caputaqu. *dec. 71. par. 2.* & in vna Iſpalen. decimarũ 6. Iunij 1580. corã Seraphino, quæ nunc typis eſt edita in lib. Deciſionũ d. Seraphini *dec. 469.* & in vna Pacen. 1594. corã eod. Seraph. quæ eſt in ſuo *lib.* 1102. & in vna Calaguritana oblation. 20. Nouemb. 1588. corã d. Pãphilio, & in vna Capriana Rectoriæ 22. Mart. 1596. corã eod. Seraphi. & in vna Sorana iuriſdictionis 8. April. 1603. corã eod. Pamphilio, & alia Pacen. parrochialis 1605. corã eod. Pãphilio, & in vna Tulen. iuriſdictionis 22. Maij 1596. coram eod. vbi per extenſum hæc requiſita ponũtur & reprobatur Molina, qui tenuerat teſtes cõiungi poſſe pro habendis requiſitis necnõ in vna Iſpalen. decimarum de Terbucena 20. Iun. 1601. corã Lãceloto, & in vna Ciuitaten. decimarũ 4. April. 1588. corã Bubalo, & in ead. 6. Feb. 1589. corã Mantica, & in Sabinen. juris Patronatus 26. Nouẽb. 1594. corã Litta, quas tamen 5. præ manibus nõ habeo. Quæ adeò vera ſunt, vt teſtes deponẽtes de 8 viſu debeãt deponere per dictionẽ *& citra*, ita vt ſi copulatiua *&* deſit, depoſitio corruat, & ita iudicat Rota, vt in dictis deciſionibus, præſertim Iſpalen. coram Seraphino & Calaguritana coram Pamphilio, & antè ita reſponderat Alex. *conſ. 45. num. 7. lib. 2.*

Rurſus adeò vera ſunt, vt deponẽtes de fama debeãt 9 deponere per verbũ *fuit*, & *eſt*, ita vt ſi vna ex iſtis duab. dictionibus, *fuit* vel *eſt* deſit, depoſitio corruat, & ſi nõ ſit articulatũ de fama in corpore articulorũ, dũ fit mentio immemorabilis, & deponãt tantũ de fama ſuper articulo finali quo ſolet dici, de quib. omnib. fuit, & eſt ſcil. depoſitio nihil operetur, vt fuit dictũ in dicta Iſpalen. corã Seraph. & Calaguritana corã Pamphilio & Pacen. corã Seraphino, quæ eſt 1102. *n. 4.* his ſic præſuppoſitis reſpondetur ad primũ fundamentum, quod omniũ potiſſimũ eſt, & ex cuius veritate vel falſitate deciſio huius litis videtur pendere, vt omittam varias reſpõſiones, quas *in priori conſ.* dedi, *n. 43. cum multis ſeqq.* Reſpõdeo non eſſe habendã vllã rationem, niſi primorum decẽ teſtium obſtante ſtatuto Auenionis, quo nõ niſi decẽ teſtes ſuper vnoquoque articulo examinari poſſunt *lib. 2. rub. 2. art. 9. & 14.* quia ſtatutũ vetitur verbis negatiuis *non recipiãtur*, quæ inducunt formã qua non ſecuta actus nõ valet, ſecundũ Orian. *in c. quoniam contra c. 2. de dilatio. n. 17.* Barba. *conſ. 8. n. 8.* & in terminis quod dictum examen teſtium ſit ipſo jure nullum, docet Rebuff. *in tract. de teſtibus to. 2. in conſti. reg. glo. 1. numer. 5. in fine.* Vnus verò idémque articulus dicitur,

etſi plures ſint quoties vnam eandémq; materiam cō-
tinent, vt cauetur *in d. ſtatuto arti.*14. & docet Rebuff.
*in d. tract. glo.*3. at verò creditur decem primos teſtes &
plures alios ſequentes nihil probare, & his quæ poſsēt
dici cōtra d. ſtatutum ne habeat locū in caſu de quo a-
gitur, fusè ſatisfactum fuit *in priori conſ. n.*48. *& ſeqq.* ſed
vt ſecurim ad radicem ponamus, poſito quod depoſi-
tionum omnium teſtium eſſet habenda ratio, nec ſta-
tuto vllo modo locus eſſe poſſet, reſpondetur nos nō
credere vllum eſſe teſtem, in cuius depoſitione omnia
adſint requiſita ad immemorialem probandā, imò nec
vllū eſſe qui de quadragenaria de viſu deponat, nec de
fama eo modo quo ſuprà dictum eſt, deponere debere,
quod an verū ſit facile videbit Dominus Iudex, ſi per-
currat ſingulas depoſitiones, & requiſita vnicuique
applicet, & eo magis credo omnes teſtes in probatione
immemorialis deficere, quod nec articuli legitimè cō-
cepti ſint ad immemorialem probādam, ſed demus ci-
tra præiudicium veritatis nos verſari in terminis veræ
conſuetudinis, in qua nec titulus, nec bona fides requi-
rantur & ſufficiant 40. anni ad eam inducēdam, 40. in-
quam, cùm ſit cōtra Ius Canonicum, contendimus eā
per huiuſmod teſtes nullo modo probari, multa enim
deficiunt quæ ad eam vel inducendam vel probandam
neceſſaria ſunt.

12 Primò, quia quando conſuetudo eſt introdu-
cta ab inferiori contra legem ſuperioris, requiri-
tur ſcientia & patientia eiuſdem niſi ſit immemorialis,
Roman. *conſ.*218. *præſens nu.*6. *in fin. verſ. ex his* quos ſe-
quitur Tuſc. *d. lib.*2. *concluſ.*796. *nu.*34. Oldrad. *conſ.*172.
*n.*3. *verſ. ad* 3. *& conſ.*144. *n.*7. Præciſè enim conſuetudo
inducitur ex obſeruantia 40. annorum, quando eſt con-
tra jus Caſtrenſ. *conſ.*179. *colum.*4. *verſ. nec obſtat lib.*1. nec
obſtat ſi dicatur conſenſum Principis regulariter non
requiri, *ex eo. conſi.*268. *libr.*4. quia illud intelligendum
eſt in iis quæ poteſt populus, ſecus ſi agatur de conſue-
tudine in caſu, in quo populus non poteſt ſtatuere,
Corne. *conſ.*188. *n.*10. *& conſ.*296. *n.*5. *lib.*4. vt doctè inter-
pretatur Tuſc *d. lib. concluſ.*795. *nu.*29. nam conſuetudo
eſt actus iuriſdictionis, ideò introduci non poteſt ab
eo qui caret iuriſdictione, & qui non poteſt ſtatuere,
13 nec poteſt conſuetudinem inducere, Alex. qui loqui-
tur in Communitate Maſcar. *conſ.*175. *n.*12. *verſ. vltra præ-
dicta lib.*6. Crauet. *conſ.*133.

14 Secundò, ne intrē in illam quæſtionem, an cōſuetu-
do debeat probari obtenta in cōtradictorio iudicio ad
hoc vt valeat, hoc certum eſt ſaltem cōtradictionē ex-
traiudicialem requiri & probari debere, Craue. *conſ.*55.
*n.*6. *verſ. poſtremo*, Tuſc. *d. lib.*2. *concl.*798. *n.*2. & quando
15 eſt cōtra ius, vt hæc, ſaltem in iudicio debet eſſe obſer-
uata, etſi non adfuerit contradictio, Abbas *conſ.*73. *nu.*
10. *lib.*2. Anch. *conſ.*178. *col. fi. verſ. non obſtat*, Tuſc. *d. cōcl.*
798. *n.*5. *&* 6. poſt Bero. *conſ.*162. *li.*3. Neutrū autē ex his
hoc caſu articulatū, nec per conſequens probatū fuit.

16 Tertiò, etſi in conſuetudine regulariter neq; bona fi-
des ex Alex. *conſ.*6. *in prin. lib.*1. Iaſo. *in l. de quibus nu.*49.
ff. de legib. neq; titulus, Alex. *conſ.*136. requirantur, tamē
17 quando per eam jus aufertur vni & acquiritur alteri, v-
trumque requiritur, Bellam. *conſ.*10. *nu.*33. *verſ.*3. *princi-
paliter*, quia tunc conſuetudo cenſetur habere notiorē
præſcriptionē: tendit enim ad jus formatū quærendū
vni in alterius præiudiciū, & ſic recedit à natura propriæ
conſuetudinis, & magis accedit ad naturā præſcriptio-
18 nis: nec obſtat ſi dicatur Bellam. loqui, quando cōſue-
tudo inducitur inter particulares: nā cùm Communi-
tas aduerſus priuatum vel priuatus aduerſus Commu-
nitatē quid acquirit, Cōmunitas fungitur iure priuati,
Vaſq. *in ſecunda ſecunda, to.*2. *q.*97. *art.*3. *n.*5. poſt Couar.
Aymon. & Marien. Nullum autem ex dictis tribus re-
quiſitis in hoc caſu adeſſe credimus ex eo quod nul-
lum ex illis articulatum ſit.

Quartò cū agatur hîc de quærēda exēptione, huiuſ-
modi cōſuetudo non poteſt induci nō docto de inter- 19
pellatione ſoluendi & denegatione cum acquieſcētia,
Seraph. *d. dec.*1102. *n.*8. ſicut cū agitur de exēptione à ſo-
lutione collectarū, Bald. *trac. de præſcrip. in ſecund. par.
quinta par. principalis q.*7. *n.*4.

Quintò requiritur, vt teſtes de cōſuetudine deponē-
tes ſint conteſtes, quia teſtes ſingulares non probāt cō- 20
ſuetudinē, Alex. *conſ.*173. *n.*6. *lib.*6. Menoc. *conſ.*187. *n.*57.
*lib.*2. vbi quòd ſingularitas circa actus & tēpus obſtat
ne probetur conſuetudo, & communem ac magis cō- 21
munem dicit Podē. *dec.*99. *n.*8. Tuſc. *d. lib.*2. *conclu.*795.
*n.*47. *&* 49.

Sextò, teſtes intereſſati quod ſit conſuetudo, 22
eam non probant, Alex. *conſ.*136. *n.*20. *lib.*2. nec com-
modum ſentientes, idem Alex. *conſ.*107. *n.*3. *lib.*1. & iura-
mentum in ſupplementū non defertur, Alex. 173. *n.*10. 23
*lib.*6. Tuſc. *d. loco n.*50. *&* 51. at verò in caſu noſtro credi-
tur teſtes omnes eſſe ſingulares, nec vllum eſſe conte-
ſtem, & omnes etiam intereſſatos vel quod crochiſent,
vel quòd interſit ne in loco, in quo morantur, decima
de croco ſoluatur, vel quòd lis ſit inter Communitatē
loci, cuius ſunt, & Priorem eiuſdem. Et notandum eſt
quod teſtes Paternenſes eos nedum intereſſatos, ſed
partes litigantes eſſe, vt patet ex conſ. quod publicè tē-
cum fuit in d. loco inſerto, fol.312. vbi dicitur agi in hac
lite in quo interfuerunt 356. perſonæ de eorum bonis,
quæ eſt proſequenda expenſis communibus, cùm aga-
tur de omnium intereſſe, & quod ſolicitandæ ſint Cō-
munitates vicinæ, & ad hos fines mandatum faciunt
procuratoribus, qui in hac cauſa comparuerunt.

Septimò, teſtes debent deponere vidiſſe actus fieri, 24
ex quibus inducitur conſuetudo, & eoſdem actus fre-
quentari, & per tantum tempus quod inducatur con-
ſuetudo, alioqin non probant, Deci. *conſ.*483. *n.*25. vbi
dicit cōmunē Tuſc. *conſ.*794. *n.*4. *d. lib.* & iſta tria copu- 25
latiuè debent probari, aliàs non eſſet probata conſue-
tudo, ſi vnum deficeret, Curt. *iun. conſ.*184. *n.*10. *& plena*
Alex. *conſ.*173. *n.*7. *verſ. quin imò lib.*6. Tuſc. *d. lib.*2. *concl.*
790. *n.*12. Nullum verò ex teſtibus ita deponere exiſti-
mamus, imò credimus nullum de viſu credere poſiti-
uè, quòd ſcilicet viderunt crocum percipi abſque eo
quod decima de eo ſolueretur.

Octauò, teſtes reddere debent rationem conſuetu- 26
dinis etiam non interrogati, aliàs non probāt, Menoc.
*conſ.*187. *n.*57. *verſ. requiritur lib.*2. Tuſc. *concluſ.*795. *n.*56.
etiamſi periti ſint, quia nihilominus debent reddere
rationem etiam non interrogati, & non probant, licet
dicant eſſe conſuetudinem, quia teſtes debēt de facto
deponere, Decia. *conſ.*402. *nu.*14. vbi dicit communem,
Tuſc. *concluſ.*799. *n.*45. *&* 46.

Nonò, in probanda conſuetudine oportet quod te- 27
ſtes deponant vidiſſe hunc in modum obſeruari ab i-
ſtiuſmodi perſonis in tali loco per tantum temporis
ſpacium, vt omnes DD. ſcripſerunt *in d. l. de quibus & in
l.*1. *&* 2. *C. quæ ſit longa conſue.* Areti. & Fab. *in §. ex nō ſcri-
pto inſti. de iure natu.* & poſt eos in terminis Maſcard. *cō-
cluſ.*424. *n.*56. Poſtremo præciſè de viſu, Decia. *conſ.*215. 28
*n.*2. idque de quadragenaria, Maſcard. *d. concluſ. nu.*32.
per c. fin. de conſuetu. & Bartol. & alios quos refert & ſe-
quitur. Multáque alia requiruntur ad probandam con-
ſuetudinem, de quibus Deci. *d. conſ.*215. *n.*2. & in quadra- 29
genaria de viſu probanda tam in immemoriali quàm
in alia non ſufficit quòd teſtis deponat ſe ſæpe vel ſæ-
piuſaut etiam ſæpiſſimè vidiſſe: neque enim huiuſ-
modi probatio eſt ſufficiens, cùm teſtes debeant depo-
nere continuato tēpore, ſe ſemper ita vidiſſe, Alex. *cōſ.*

177.

177.n.8.lib.6. Deci.conſ.144.nu.4. & verba *ſæpe & ſæpiſſime* non habent vim continuationis, Alba conſ.150.nu.5. Alex.*in l.fi. §.& hac quidem n.5.C. de iure deliber.* Halta conſ.410.n.18. & de teſte deponẽte quem feciſſe aliquid per plures annos, quod non concludat continuationẽ, Alba d.conſ.150.nu.5. Menoch.conſ.187.n.57. Tuſc.d.con-
31 cluſ.799. His adde quod teſtes debent affirmatiuè deponere, & de actibus ipſis quos viderunt: nec ſufficit negatiuè deponere, Bombin.conſ.87.n.3. Purpurat.conſ.109.nu.12. quemadmodum ſuprà dictum eſt in immemoriali n.36. nec probabunt ſi deponãt de auditu, Aymon.conſ.814.n.15.lib.5. Ex quibus concluditur, ſiue dicamus hoc caſu requiri conſuetudinem immemorialem, quod verius eſt, ſiue quadragenariam tantùm, neutram probatam cùm requiſita ad ipſas nequidem articulata ſint, cùm enim articuli non continent re-
32 quiſita, teſtes non probant, Seraph.dec.470.n.1.

33 Non obſtat quod ſecundo loco dicitur titulum priuilegij allegatum fuiſſe, & ex probatione centenariæ titulum cenſeri probatum, nã reſpondetur primò illud procedere in immemoriali quæ habet iam tituli ex iuſta cauſa, Seraphi.dec.303.n.4. & in qua licet quemcũque titulum allegare, Gabriel *de præſcrip.concl.1.nu.71.* Serap.dec.707.n.3.& quatenus aliqui DD. de cẽtenaria
34 loquantur, eam pro immemoriali accipiunt, Arier. d.conſ.172. vt plerumq; æquiparãtur, Serap.d.dec.707.n.2.

35 Secundò reſpondetur, quod etſi dicamus centenariam diuerſam eſſe ab immemoriali, & eam non facere immemorabilem iuxta opinionem Rotæ, vt per Serap. dec.1141.n.10. tamen ſi per teſtes probetur, nõ propterea minus requiſita ad immemorialem deſiderantur, cùm centenaria non minoris ſit efficaciæ quã immemorialis, & iſtius probatio ſit debilior, Serap.d.dec.1141.n.10.

36 Denique reſpondetur ad probandam centenariam per teſtes neceſſarium eſſe, vt teſtes de viſu deponant de quadragenaria, cùm in conſuetudine merè quadragenaria deſideretur Decia.d.conſ.215.nu.2. Maſcard.d.concluſ.424.n.56.

37 Non obſtat, quod tertio loco dicebatur ex generali conſuetudine in hac & vicinis prouinciis decimam nõ ſolui de croco, quæ propterea in loco de Paternis ſequẽda eſt, nam reſpondetur primò huiuſmodi cõſuetudinem generalem non eſſe probatam, cùm requiſita vel ad immemorialem vel ad quadragenariam, de quibus ſuprà articulata non fuerint, nec vllo modo credũtur probata. etſi enim aliquæ qualitates teſtiũ, vt quod non ſint ſingulares vel non intereſſati in conſuetudine generali probanda non requirantur, tamen quæ formã & modum depoſitionis reſpiciunt, vt quod deponant de viſu de quadragenaria, in vtraque ſcilicet tam immemoriali quàm alia, & alia requiſita quoad immemorialem, de quibus *per gloſ.in ver.memoria c.1.de præſcrip.in 6.* omninò deſiderantur, neq; enim DD. quoad hoc faciunt illam differentiam inter conſuetudinem generalem prouinciæ vel particularẽ alicuius loci, ſed ſimpliciter & abſolutè in quacumque cõſuetudine ſiue generali, ſiue particulari dicta requiſita quoad formã & modũ depoſitionis eſſe neceſſaria contendunt.

Deinde reſpondetur, quòd etſi teſtes pertinenter depoſuiſſent, tamen eorum depoſitiones de falſo conuincerentur, quia ex teſtibus pro parte d. Collegij examinatis patet quod in loco de Flaſſano ſoluitur decima de croco. Habemus etiã præ manibus ſententiam ex qua apparet in territorio de Lauriol ſolui decimam de croco: conſtat etiam ex depoſitionibus teſtium ex aduerſo examinatorum in quibuſdam locis Comitatus litem eſſe inter Priorem & Communitatem ſuper ſolutione decimæ de croco, vt in loco Maſani, de quo deponunt teſtes 46.& 47. & in ciuitate Carpen. vt deponunt teſtes 18. & 22. Habemus etiam præ manibus atteſtationem ſuper litibus quæ pendent ratione ſolutionis decimæ croci in d.ciuitate Carpen. locis Carõbl S.Deſiderij Auelleronis, & de Mõnliis: necnon depoſitiones teſtium in vim monitorij & actum notorietatis ſuper ſolutione decimæ de croco in d.loco Flaſſani, quæ omnia vel producentur, vel petetur, vt iudex tanquam ſuper notorio ſe informet iuxta cedulam in actis productam ante decretum de portando.

Non obſtat 4m. ex trãſactione de ann.1252. deductũ, 38
neq; enim potuit fieri mentio de decima croci, cùm de eo tẽpore nullum plãtaretur, nec ducentis & quinquaginta, & vltrà annis poſtea plantatũ fuit, vt facilè ex depoſitionib. teſtium etiam ex parte aduerſa examinatorũ cognoſci poteſt. Præterea tractatur ſolũ de decimis earũ rerũ de quib. erat cõtrouerſia: nã & aderãt aliquæ aliæ res de quib. etiã tunc tẽporis ſoluebatur decima, vt erat & eſt fænum in aliqua parte territorij, de quibus nulla mẽtio, quod de illis nõ erat cõtrouerſia.

Non obſtat 5m. dictũ ex atteſtatione eorũ quæ in comitiis Comitatus de ann.1594. tentis facta fuerãt, neq; 39
enim aſſeritur conſuetudinẽ eſſe, vt de croco nõ ſoluatur decima: nã ſi huiuſmodi illatio, ſcil. talem eſſe conſuetudinẽ, fieret de croco, fieret & quoq; de fæno & oliuis, de quib. perinde ac de croco fit mentio; at hoc eſt falſum; in pleriſq; enim locis Comitatus & nominatim in loco Paternarũ ſoluitur decima de oliuis & fæno in certa parte territorij, vt notorium eſt, & ex actis, & nominatim ex depoſitionib. teſtium pro parte aduerſa examinatorũ creditur apparere. Probatur igitur quod caſu quo in aliquib. locis ea eſſet cõſuetudo, vt nõ ſolueretur decima de fæno, oliuis & croco, vt ſolueretur de prædiis in quib. antea fructus decimabiles percipiebantur, ſed bon.memo. Card. Aquauiua, qui dictis comitiis præſidebat, nihil de nouo ſtatuere voluit, ſed ſimpliciter vt ſolitum ſeruaretur ordinauit: ex quo nihil poteſt inferri, an quid ſolitũ ſit necne, ſed aliunde quærẽdum eſt, ideóq; eſt illud ipſum quod eſt in quæſtione, an ſcilicet adſit conſuetudo legitimè inducta, vt in loco de Paternis de croco non ſoluatur decima, conſuetudo, inquã, abutendo nomine conſuetudinis, nam ſi aliqua exemptio eſſet quæſita, non per conſuetudinem, ſed præſcriptionem id factum fuiſſet.

Non obſtant etiam ea quæ contra fundamenta dicti Collegij opponuntur, ac primò quidẽ dum nituntur e- 40
uertere depoſitiones teſtiũ pro parte Collegij examinatorum, ex eo quod teſtes pro parte Cõmunitatis examinati plures ſint numero, ſcil.69. Nã cùm teſtes Cõmunitatis nihil legitimè depoſuerint, & omnia deficiant quę requiruntur, ne dũ ad immemorialẽ, ſed etiã ad aliã conſuetudinẽ probandã eorum non eſt habenda ratio. Deinde cùm depoſitiones vltra decẽ nullius ſint momẽti, ex vi ſtatuti Auenionẽſ. vt ſuprà dictũ fuit, ſequitur pluralitatem teſtium non poſſe opponi. Adde quod, vt certò creditur, in nulla depoſitione adeſſe requiſita ad huiuſmodi conſuetudinẽ probandã id maximè creditur, ne dum in decẽ primis, ſed & in ſequẽtib. quouſq; oppoſitio parte procuratoris d.Collegij fuit facta. Adde quod omnes dd.teſtes ſunt intereſſati.

Sed vtcumq; ſit, certò creditur ex depoſitionib. teſtium pro parte Collegij examinatorum, necnon pro parte d.Cõmunitatis, quod ſufficit, conſtare de initio, quo crocũ cœpit ſeminari, præſertim ex 17.19.24.36.45. 47. quo ſtante certiſſimũ eſt in iure immemorialem, nõ probari, probatio enim ſuper immemorabili corruit 41
quotieſcũque de principio conſtare poſſit, quia quocumque pacto adſit memoria initij, non poteſt dici rẽ ab immemorabili ſic eſſe. Caſtren. *conſ.432.ſub n.2.lib.2.* Aim. *de antiq.tempo.par.4.§.abſolutis ſub nu.60.*&Co-

quarta. *in reg. poſſeſſor part. 2. §. numer. 4. verſ. ex quibus late* Molin.*de primog. Hiſpan.lib.1.c.6.nu.60. & 64.cum ſequent.* & fuit dictum coram bo. memo. Illuſtriſſimo Pamphilio in vna Tullen.Iuriſdictionis 22. Martij 1599. In Burgen. Quindeniorum 8.Martij 1599. coram bonæ memoriæ Litta, & in eadem 14. Iunij 1599. coram Illuſtriſſimo Mellino,& in vna Burgen.25. Maij 1601.coram bonę memo Illuſtriſſimo Seraphino, & licet deponerent à centum ducentis & vltra annis crocum plantatum, huiuſmodi tamen depoſitiones non ſuffragarentur, cùm immemorabilis ſolùm interet vbi non conſtat de initio, Cardin. Seraphin. *deciſ. 454.nu.1.* Et fuit dictum in Placentina decimarum 29. Maij 1587.coram bo.mem.Orano,& in Comment.Decimarum 10. Aprilis 1595. coram Illuſtriſſimo Cardin. Melloia ſequendo opinionem Ioannis Andreæ *in c.1. de præſcript.lib.6.in fine.*

Quoad ſecundum obiectum contra depoſitiones teſtium, reſpondetur eos non eſſe criminoſos aut de criminibus condemnatos, ex quibus eorum depoſitiones ſtandum non ſit,ſunt enim leniſſima delicta, præſertim ex immiſſione animalium in terras cultas & ſimilibus de quibus in aſſiſiis ad leniſſimas pecuniarias pœnas condemnantur,ratione quorum nullã irrogari infamiam nótorium eſt, nec pauperes, vt præſupponitur, & ex actis & ex aduerſo productis conſtat, & vtcumque ſit in materia decimarum & in fauorem earumdem, omnes teſtes admittuntur & fidem faciunt etiam infames,vt per Farinac.*de teſtib.q.56.nu.1.& ſeqq.*

43 Et quoad tertium idque poſtremum obiectũ quod proponitur contra depoſitiones teſtium d. Collegij, quod ſcilicet per acta probetur, iam inde ab anno 1511. crocum ſolitum ſeminari, non reſpondere teſtes deponere de territorio de Paternis,dicta verò acta ſolùm reſpicere territorium de Mometaneis, præterea etiam in dicto territorio fuiſſe in parua quantitate,& vtcumque ſit,nõ probari ab immemorabili tempore, ſed nec à 100. annis,cùm lis cœpta fuerit anno 1591. inſtante D. Paulo Sadoleto tunc Priore de Paternis, vt & proceſſuris inductis proceſſui fol. 1.& reſumpta per Collegiũ anno 1605.& 7.Septemb. fol.2. proceſſus principalis.

44 Nec nocent quæ proponuntur contra duos teſtes parte Collegij examinatos deponentes de decima quæ ſoluitur de croco, quod in territorio Flaſſani plantatur, ſiue enim de paupertate agatur, ſiue de infamia, quæ reuera nulla eſt, ea non ſunt talia quæ depoſitionem ipſorum eneruent, vt ex lectura actorum ad eum finem productorum apparet. Et præterea illud eſt adeò notorium, quod ſcilicet decima ſoluitur de croco in territorio Flaſſani,vt alia probatione non indigeat, de quo etiam Illuſtris Dominus Auditor ſi aliquem ſcrupulum habeat, poteſt ſe ex officio informare, & actum notorietatis nec non reuelationem ſuper eo habemus, vt ſuprà dictum fuit.

45 Cùm autem aduerſarij demonſtrare conantur non eſſe verum quod pro parte Collegij deductum fuit ſi decima de croco non ſolueretur,deteriorem fieri Prioratus conditionem,reditúsque illius minores futuros, præſertim quod plantetur in pleriſque prædiis in quibus antea frumentum ſeminabatur, nihil faciunt: nam cùm primum contrariũ oſtendere conãtur ex eo quod plantatur in pleriſque terris eremis in quibus poſtea ſeminatur frumentum, idémque aſſerant de quibuſdam pratis in parte territorij ſitis, in qua de fæno non ſoluitur decima: reſpondetur quod quatenus hoc aliquando, rarò tamen verum fuerit, hoc fieri ratione magnæ quantitatis fimi qui ſolet poni, vt ipſimet fatẽtur, & creditur ex depoſitionibus teſtium probari, quo fimo priuantur prædia, in quibus frumentum ſolet ſeminari, quod lubenter faciunt propter maximum lucrum quod ex croco faciunt, vt creditur etiam per teſtes dd. Paternenſium probatum, præſertim 33.58. & 60. ita vt eum magno damno Prioris in dictis terris eremis & pratis poſtea ſemineruṫ frumentum, etſi quod lucrũ inde Prior percipiat, eſt cum maximo eiuſdem dãno, & è contrario Paternenſes, damno quidẽ aliquo afficiũtur ex priuatione fimi in prædiis cultis, ſed id cum maximo lucro quod ex croco percipiunt compenſatur. Adde quod crocum plantetur in pleriſque locis cultis, in quibus antea frumentum ſeminabatur, ex quo magnum damnum ſentit Prior, & quomodocumque ſit, ſiue damnum adſit, ſiue commodum ſemper de iure debet ſolui decima.

Et cùm poſtremo loco demonſtrare prætendunt nullum damnum ex plantatione croci ex non ſolutione decimæ eiuſdem Collegium ſentire, ex arrendamẽtis quæ ab anno 1582. vſque in præſens facta fuerunt, quod ſcilicet de d.anno 1582. arrentaretur ſolum 640. ſcutis ſempérque creuerit, adeo vt iam arrentetur 800. ſcutis, & 5.chargiis olei: reſpondetur ex eorum productis de contrario apparere, nam produxerunt arrendamentum de anno 1569.inſertum in fol.512. quo arrẽdatus fuit Prioratus ad 820. ſcuta, & propter magnam quantitatem croci, quæ cœpit fieri in prædiis cultis, reditus fuerunt adeò diminuti, vt dicto anno 1582. non niſi 640. ſcutis arrendarentur, cùm è contrario debuiſſent augeri: notorium enim eſt omnia arrendamenta aucta quotannis fuiſſe ab eo tempore vſque in præſens, vnde factum fuit, vt à dicto anno 1582. creuerint: & niſi plantatio croci obfuiſſet à dicto anno 1569. longè plus creuiſſent, & ex proportione & collatione arrendamenti de dicto anno 1569. cum poſtremo arrendamento patet manifeſtè dictam plantationem croci impedimento fuiſſe quo minus creuerit arrendamentum d. Prioratus ad exemplar aliorum Prioratuum & bonorum temporalium.

Illud poſtremo loco animaduertendum eſt, quod quamuis conſuetudo eſſet legitimè inducta, ne de croco ſolueretur decima, quoad tamen crocum quod plantatur in prædiis in quibus fructus decimabiles ſolerent ſeminari & percipi non obſtante dicta conſuetudine, decima de croco in dictis prædiis excreſcente ſolui deberet, vt ſæpius in Rota deciſum fuit, præſertim in vna Sabinen. decimarum 15.Decemb.1582.coram Aldobrandino & Ciuitatenſi decimarum, 6.Februarij 1589.coram Illuſtriſſimo Mantica, & Ciuitatenſi decimarum 18.Maij 1596. coram Gipreo, & Paſſenſi decimat. 13. Iulij 1601. coram Cochino, & Sabinen. decimat.8.Februarij 1601.coram Pamphilio,& Conchenſi decimat.5.Decemb.1612.coram Piroano, & in ead. coram eodem Piroano 10.Maij 1613.& in ead.coram eod. 8.Nouemb.1613. 46

ARGVMENTVM.

IN ad exemptionem decimarum de certo genere fructuum in totum acquirendam requiratur immemorabilis vel quadragenaria cum titulo ad exemplar præſcriptionis, de qua *in c.1.de præſcrip.in 6.* an verò ſufficiat quadragenaria ſine titulo & bona fide, ſicut regulariter vera conſuetudo contra ius ſolet ita induci.

SVMMA-

SVMMARIVM.

1 *Immemorabilis vel quadragenaria cum titulo requiritur ad acquirendam in totum exemptionem de certo genere fructuum.*

2 *Immemorabilis habet vim tituli & priuilegij etiam contra habentem intentionem fundatam de iure.*

3 *Eſſentialis differentia inter conſuetudinem & præſcriptionem eſt, quod per præſcriptionem ius aufertur ab vno & acquiritur alteri, per conſuetudinem verò minimè.*

4 *Idque ſiue Communitas contra priuatum, ſiue priuatus contra Communitatem, ſiue Communitas contra Communitatem, quia tunc Communitas fungitur iure priuati.*

5 *Vt Communitas eximatur à ſolutione decimarum, præſcriptio eſt non conſuetudo.*

6 *Poſito quod eſſet conſuetudo, debet eſſe immemorabilis, idque certiſſimè tribus concurrentibus, ſcilicet quod populus non habeat autoritatem legis condendæ, quòd ſit contra ius, & quod ius vni auferatur.*

7 *Immemorabilis requiritur vt beneficiati alterius oppidi poſſint vigore conſuetudinis participare de decimis quando eccleſia habet rectorem cum cura animarum.*

8 *Curatus habet intentionem fundatam de iure in decimis.*

9 *Non valet argumentum à quota ad totalem exemptionem de certo genere fructuum.*

CONSILIVM XLVIII.

PVNCTVS quæſtionis verſatur in
hoc, an ad exemptionem decimarũ
de certo genere fructuum in totam
acquirendam requiratur conſuetu-
do immemorabilis, vel quadragena-
ria cum titulo ad exemplar præſcri-
ptionis, de qua *in c.1. de præſcription.*
in 6. An verò ſufficiat quadragenaria ſine titulo & bo-
na fide, ſicut regulariter vera conſuetudo contra ius
1 ſolet ita induci. Et affirmatiuam immemorialem ſcili-
cet requiri vel quadragenariam cum titulo in puncto
quæſtionis paſſim Doctores amplectuntur, vt Socin.
conſ.97.lib.2. Caſtrenſ. *conſ.17.in fi.lib.2.* Fulgoſ. *conſ.166.*
Ancharan *in c. ad Apoſtolicæ num.4. extra de decim.* Ber-
trand. *conſ.84. num.2. lib.7.* Ioſephus Ludouic Beruſ. *dec.*
106. n.35. Gilken. *de vſuc. & præſc. par.1. c.6. per tot.* præ-
ſertim *n.183. & 184. cum ſeqq.* Balbus expreſſius *in tract.*
de præſcript. 5. par. principa q.6. Ruin. *conſ.142. n.12.15.20.*
26.27. ſimul iunctis, vbi reſpondet quidem contra lai-
cum qui habet ius decimarum ante Lateranenſe Cõ-
cilium, vt ſufficiat quadragenaria ſine titulo, ſed ſi a-
geretur contra Eccleſiam ipſam, contrarium aſſe-
rendum eſſe docet. Pariſ. *conſil. 25. lib. 4.* ſcribens in
eodem facto in quo Ruin. Rebuff. *in tract. de decim.*
quæſtion.13. num.r. 41. & 53. circa finem. Aufrer. ad
Capell. Tholoſ. *quæſtion.109. & in ſtilo Parlamen-*
tor. arreſt. 62. Boetius *in conſuetud.* Biturícenſ. *titul. des*
conſtu prædi. §.12. Chopin. *de ſacra Polit. tit.4. n.4. in fin.*
Cancer. *c.23. de decim. num.10.* Anthonius Fabric. Bley-
nian. *in introduct. in Theor. & prax. benefic. tit. de decem.*
n.24. in gloſ. fol. mihi 55. Didac. Perez *in l.1. tit.5. lib.1. or-*
dination. veter. col.203. verſ. non ſoluendi. Bellon. *conſ.55.*
Author Syntagmat. *com. opin. tit. de decim. c.1.* Suares *tit.*
de legibus 7. c.1. nu 9. & ſeqq. Azor. *Inſtitut. moral. lib.7. c.*
37. fol.109 col.1 in fi. in his verbis, nunquam ſoluiſſe.

Et ſecundùm hanc opinionem ſæpiſſimè ita iudi-
catum fuiſſe, etiam vbi de decima croci ageretur, refe-
runt Aufrer. Boer Rebuff & Chopin. in locis ſuprà ci-
tatis, & in quocumque genere fructuum ita iudicari
ſolitum in Hiſpania refert Cancer. *d.c.23. n.10.* Et cùm
aliqui ex his vt Ancharan. ſimpliciter aiunt non poſſe
induci conſuetudinem, non concludunt immemora-
bilem, quia habet vim tituli & priuilegij, *l. hoc iure §.* 2
ductus aquam, ff. de aqua quotidiana & æſtiua, caput a-
quen. dec.395. par.3. etiam contra habentem intentionẽ
fundatam de Iure, Caſtrenſ. *conſ.423. n.3. verſ.2. dubium*
lib.2. Tob. Noni. *conſ.83. n.5.* Rebuff. *d. tract. de decim. qu.*
13. n.53. Vaſquius *controuerſia. illuſtr. lib.2. c.58. num.40.* &
fuit dictũ in cauſa Ciuitaten. decimarum 15. Decemb.
ann.1594. & 17. Maij 1595. coram Giptio, vt refert Farina.
dec.303. n.3. lib.2. Reſponſor.

Hancque etiam ſententiam Rotam Romanam am-
plecti ſoliam euincitur *ex dec.471. lib.3. diuerſor. & d.*
dec.303. apud Farina. *2. lib. Reſponſor.* nam cùm quærere-
tur, an remiſſoria eſſet danda pro probatione conſue-
tudinis non ſoluẽdi decimas de certo genere fructuũ,
& an probaretur releuantia, dictum fuit probari, quia
articulabatur immemorabilis conſuetudo non ſoluẽ-
di decimas, quæ ſuffragatur, & habetur pro releuante
ad hunc effectum, verba ſunt *d. dec.303.* quæ ſe refert *ad*
d. dec.471. in qua agebatur de decima olei per Fratres
Celeſtinos contra inſulanos huius Patriæ, in qua etiam
articulata fuerat immemorabilis. Ex quo ſequitur qua-
dragenariam non ſuffeciſſe, nec releuantiam adfuiſſe,
niſi immemorabilis deducta fuiſſet, ideòque *in ſumma-*
rio d. dec.471. necnon in indice generali dicitur, quod de-
cimarum ſolutionem abnegans ex immemorabili cõ-
ſuetudine, eam probare tenetur. Cuius ſententiæ ea
potiſſimum ratio eſt, quia huiuſmodi conſuetudo non
eſt vera conſuetudo; & abuſiuè & impropriè ita no-
minatur, ſed eſt verè præſcriptio. Eo enim eſt vera & 3
eſſentialis differentia inter conſuetudinem & præſcri-
ptionem, quod per præſcriptionem ius aufertur ab v-
no & acquiritur alteri, per conſuetudinem verò mini-
mè, Abbas *in c. fin. de conſuetud.* Crauet. *de antiquit. tem-*
por. par.4. in princ. n.21. Puteo. *dec.387. lib.2. & dec.252. lib.*
3. Seraphin. *dec.4.0. nu.1.* idque ſiue Communitas con- 4
tra priuatum, ſiue priuatus contra Communitatem, ſi-
ue Communitas contra Communitatem, quia tunc
Communitas fungitur vice priuati, vt ſi de iure paſcen-
di ageretur. jus aliquod acquiſierint, Couar. *in c. poſſeſ-*
ſor malæ fidei 2. par. §.3. n.2. Ioannes Manzien. *in l.1. gloſſ.*
6. nu.3. tit.7. lib.5. compilation. Crauet. *de antiquit. tempor.*
4. par. in princ. n.28. Vaſques *in ſecunda ſecunda to.2. q.97.*
art.3. c.1. n.5. & 7. ideòque cùm duarum Ciuitatum paſ-
cua promiſcuo vſu ſiunt communia, potius eſſe præ-
ſcriptionem quàm conſuetudinem contẽdit Vaſques
d. nu.7. quia vt inquit, tunc vni ciuitati acquiritur jus
paſcendi, in alterius pratis, & alteri aufertur pro prie-
tas eorum pratorum, & in terminis cùm Communitas
eximitur à ſolutione decimarum, eſſe præſcriptionem 5
& non conſuetudinem docet Vaſq. *d. loco nu.10.* & ſen-
tiunt Bellon. *d. conſ.55.* & author Syntagmatis *d. lib.1. tit.*
de decim.

Et ex eo quod Communitas tunc fungitur vice pri-
uati & certitudo perſonarũ ex parte vtriuſque, Com-
munitas enim eſt certa, Prior quoque contra quem ac-
quiritur exemptio à decimis.

Et poſito iam, quòd eſſet conſuetudo, & verſare- 6
mur in terminis conſuetudinis, non propterea minus
deberet eſſe immemorabilis, idque certiſſimè tribus
concurrentibus: ſcilicet quod populus non habeat au-
thoritatem legis condendæ, ſecundò quòd ſit contra
jus, tertiò quòd jus vni auferatur, Aretin. *conſ.132. n.4.*
qui loquitur in vniuerſitate contra priuatum, Crauet.
d. tract. 4. par. §.1. n.13. cum ſeqq poſt multos, quos refert
& ſequitur, nam tunc, vt eruditè docet idem Crauet:
Conſuetudo, inquit, induit naturam præſcriptionis, &
in ea requiruntur ea ipſa quæ in præſcriptione requi-
rerentur. Quæ tria hic concurrunt: neque enim popu-

Ius Paternenſis vel etiam Comitatenſis habet facultatem legis condendæ: & eſt contra jus, quo de omnibus fructibus, & nominatim de croco debetur decima, Aufret. *ad Capell. Tholoſ. d. qu. 109. & 433.* Boet. *in conſuetud. Bituricenſ. d. tit. des couſtumes, prædial. §. 12.* Rebuff. *d. tract. de decim. q. 8. n. 3. & 8. & q. 13. nu. 41.* Bottel. *conſultatione 20. nu. 9.* & per eam aufertur jus Priori competens.

7 Confirmatur hæc ex eo quòd vt Beneficiati alterius oppidi vigore cõſuetudinis poſſint participare de decimis quando Eccleſia habet Rectorem penes quem reſidet cura animarum, requiritur immemorabilis, vt fuit iudicatum in vna Toletana 22. Iunij 1570. coram
8 Bubalo cùm jus reſiſtat: nam Curatus habet intentionem fundatam de jure in decimis, *can. ſtatuimus 16. q. 1. c. à nobis, c. cùm in tua, c. cùm contingat de decimis*, referẽte Anthonio Genuen. in praxi Archiepiſcopi *c. 48. n. 7. & 8.* multò magis requiritur immemorabilis, vt laici ab iis in certo genere fructuum eximantur.

Non obſtat Couar. *d. c. 17. verſ. 11. quē neque communem allegat*, & ſoluit Pariſ. *in conſ. 25. n. 6. & 27. lib. 4.* cuius authoritate nititur, nam manifeſtè fallitur & refellitur ex ſeipſo, ex his ſcilicet quæ dixit *in d. c. poſſeſſor 2. part. §. 3. n. 2.* vbi cùm jus aufertur vni & acquiritur alteri, etſi id ſit in fauorem Communitatis vel contra eam, dicit eſſe præſcriptionem non conſuetudinem: cùm verò id adſit hoc caſu quo agitur de auferẽdo jure decimæ Priori, & acquirenda exemptione Communitati, ſequitur eſſe præſcriptionem & non conſuetudinem. At verò *in d. c. 17. nu. 8. verſ. 10.* fatetur quòd ſi ageretur de præſcriptione, ea deberet eſſe immemorabilis, & verum eſt *ex c. 1. de præſcript. in 6.* Pariſ. quoque per tranſennam id dicit rem non expendens, accipiens conſuetudinem pro præſcriptione, & ſequens naturã veræ cõſuetudinis, quæ non eſt in caſu de quo quæritur, & deinde cõtrarium reſpondet *d. conſ.* Et vtcumque ſit contra eos & forſan quoſdam alios qui eandem ſententiam negatiuam amplectuntur, communis eſt in contrarium, vt ex DD. ſuprà allegatis patet, & cùm Rota Romana affirmatiuam teneat, non eſt amplius in hoc inſiſtendum.

Non obſtat, etiam ſi dicatur ad conſuetudinem inducendam circa quotam decimæ ſufficere 40. annos *vt dec. 1102. per Balb. de præſcript. par. 1. 5. par. princ. q. 7.* nam præſuppoſito eam opinionem eſſe veram, neque enim opus eſt de eius veritate nunc diſquirere, reſpondetur non eſſe ducendum argumentum à quota ad totalem exemptionem de certo genere fructuum, à DD. enim ſi caſus ſeparantur, & ipſemet Couar. ſeparat *d. num. 8. verſ. 6. & verſ. 7.* quota enim eſt cùm agitur de reducenda decima ad vigeſimam aliámve portionem, vt ipſe Couar. allegando Guidon. *dec. 284.* vbi de quota loquitur, explicat *d. verſ. 6.* in alio verò caſu agitur de totali exemptione à certo genere fructuum, vt ipſe etiam explicat *d. verſ. 7.* allegando Caſtrenſ. *d. conſ. 17. lib. 2.* qui tamen in fine ſatis demonſtrat eo caſu requiri immemorabilem, cùm ait debuiſſe probari quod de fœno nunquam conſueuerit ſolui decima, ratio differentiæ hæc eſt ex Rebuff. *d. tract. de decim. q. 13. nu. 40. & 41.* iuncto cum *n. 46.* quia quòd nulla ſoluatur decima de certo genere fructuum eſt contra jus naturæ, quia de omnibus fructibus debet ſolui in recognitionem Dei, at verò conſuetudo non ſoluendi integrè decimam non eſt contra jus naturæ aut diuinum, quia ſoluendo aliquid pro decima impletur Dei præceptum de ſoluendo, & recognoſcitur ac honoratur Deus ex ſubſtantia poſt Innocent. Panormit. & alios *in c. in aliquibus de decim.* & Rebuff. *in d.* ratione diuerſitatis intellexiſſe de certo genere fructuum, conſtat ex his quæ de croco tradit *nu. 41.* & in terminis quod alia habeatur ratio conſuetudinis circa quotam & illius quæ eſt circa certum genus fructuum, vt illa quidem admittatur, hæc verò non, docet Cancer. *d. tit. 23. n. 10. & 11.*

Non obſtat poſtremò dec. corã N. manuſcripta, ea enim loquitur tantùm cùm agitur de minutis, in quibus facilius conſuetudo admittitur, vt ipſemet Rebuf. noſtræ ſententiæ, magnus aſſertor docet *d. q. 13. num. 51.* tum quòd, vt inquit, de minimis non curat prætor, *l. ſcio ff. de in integr. reſtitut.* tum quòd non congruit honeſtati miniſtrorum Dei de huiuſcemodi minutis perquirere, vt ſcribit B. Tho. *in ſecunda ſecundæ qu. 87. art. 2. c. 3. in fin.* vt refert Aſteſ. *in rub. de dec. art. 4. in fin.* & propterea non valet argumentum, de decimis minutis ad groſſas, nec in eis militat tanta ratio, Mareſc. *var. reſol. lib. 2. c. 95. n. 18.* poſt Turrecremat. *in c. reuertimini num. 11. verſ. ad 6. 16. q. 1.* Ex quibus concluditur, cùm agitur de conſuetudine inducenda, ex qua quis eximitur à ſolutione decimarum de certo genere fructuum, eam debere eſſe immemorabilem vel quadragenariam cum titulo.

ARGVMENTVM.

An immemorabilis probata ſit in caſu de quo agitur.

SVMMARIVM.

1 *Ex eo quod quis dicit ſe nunquam vidiſſe vel audiuiſſe quid fieri non ſequitur non fuiſſe factum.*
2 *Vt conſuetudo negatiua probetur, oportet vt teſtes deponant actus ſemper fuiſſe factos.*
3 *Affirmatiua vt probetur, teſtes deponere debent continuato tempore ſe ſemper ita vidiſſe.*
4 *Debent etiam deponere de viſu à 40. annis & citra.*
5 *Verba negatiua inducunt formam, qua non ſeruata actus non valet.*
6 *Vnus & idem articulus dicitur etſi ſint plures quoties vnam & eandem materiam continent.*
7 *Teſtes producti & examinati non obſtante oppoſitione de ſtatuto ne indicium quidem faciunt.*
8 *Teſtes intereſſati non probant.*
9 *Vnus non ſupplet alterum etiamſi intereſſe veniat tantùm in conſequentiam.*
10 *Falſus teſtis in vno ex ſubſtantialibus eſt in omnibus falſus.*
11 *Vnus vel alter teſtis plenè probat contra producentem.*
12 *Immemorabilis non probatur quoties conſtat de initio.*
13 *Decima debetur de fructibus de quibus non ſolet ſolui quando ſeminantur in terris in quibus ſeminabantur fructus decimabiles.*

CONSILIVM XLIX.

PRÆSVPPOSITO ad acquirendam exemptionem ſoluendi decimam de certo genere fructuũ in totum conſuetudinem immemorabilem requiri *ex dec. 471. lib. 3. diuerſor. & dec. 393. apud Farinac. lib. 2. reſponſor*, vt fusè docui dum de hac quæſtione ſcripſi his proximè elapſis diebus.

Præſup-

Præſuppoſito etiam quòd ad probandam immemo-
rabilem, teſtes debent de 4. deponere: ſcilicet quod di-
cti teſtes ætatis ad minus 54. annorum, deponant de
40. annis & citra de viſu. Secundò, quòd ita ſemper vi-
derint & audiuerint à Majoribus ſuis. Tertiò, quòd
nunquam viderint aut audiuerint quòd fuerit obſer-
uatum contrarium. Poſtremò, quòd deponát de ſama,
dicántque communem opinionem fuiſſe & eſſe quod
de contrario vſu non exiſtat memoria, *ex gloſ. in c. 1. in
verb. memoria, de præſcript. in 6.* quam DD. paſſim ſe-
quuntur, quos refert Couar. *in regu. poſſeſſor. part. 2. §. 3.
n. 7.* Natta *conſ. 154. n. 5. & 6.* Mynſinger. *obſeruat. centu. 1.
obſeruation. 30.* Gabriel *de præſcript. concluſ. 1. n. 74.* & no-
uiſſimè Mareſcot. *variar. reſolut. lib. 2. c. 100. n. 9. &* 10. &
ſecundùm quam Rota ſolet iudicare, Caputaqueuſ.
dec. 71. par. 2. Seraphin. *dec. 454. & dec.* 1102. Farinac. *dec.*
376. *n. 5. & dec.* 369. per totum *lib. 2. reſponſor. & in varijs
manuſcriptis* & quos refert Mareſcot. *d. c.* 100. *n.* 10. & de
quibus 4. vnuſquiſque teſtis copulatiuè debet depo-
nere, vt fuit dictum in vna Tulenſi Iuriſdictionis 22.
Maij 1596. coram Pamphilio manuſcripta, vbi per ex-
tenſum hæc requiſita ponuntur & reprobantur, Moli-
na, qui tenuerat teſtes coniungi poſſe pro habendis re-
quiſitis & *d. dec.* 369. apud Farin. *lib. 2. reſponſ.* & in vna
Iſpalen. decimarum de 20. Maij 1594. coram Card. Mā-
tica, & refert Mareſcot. *d. nu. 10. verſ. & quilibet teſtis* à
40 inquam annis, de viſu cum his verbis *& citra* ita vt
ſi copulatiua *&* deſit, depoſitio corruat, Seraph. *d. dec.*
469. *& dec.* 1102. *num. 3. & in alijs deciſionibus relatis per*
Mareſcot. *d. c.* 10. *n.* 12. *&* 13. & ante ita reſponderat A-
lex *conſ. 45. n. 7. lib. 2.* Rurſus de fama, per verbum *fuit* &
eſt, Seraph. *d. dec.* 469. & multis alijs manuſcriptis: nec
ſufficit, quòd de ea ſuper articulo finali deponant, ſed
debet deponi de ea dum de immemorabili articulatur,
Seraph. *d. dec.* 1102. *nu.* 4. His, inquam, præſuppoſitis in
lite exemptionis decimarum de croco inter R. P. Re-
ctorem Collegij Societatis Ieſu Auenionenſ. & Com-
munitatem & incolas loci Paternarum Comitatus Ve-
naiſcini, quæritur an pro parte Paternenſium imme-
morabilis fuerit legitimè probata.

Dubium facit, quia Paternenſes exiſtimant ſe pro-
baſſe negatiuam ex eo quod plerique teſtes deponunt
ſe nunquam audiuiſſe, & forſan aliqui adiungunt nec
vidiſſe quod decima de croco fuerit ſoluta: affirmati-
nam verò, ex eo quod plerique ex teſtibus deponunt
ſe ab omni tempore vidiſſe, & aliqui forſan adiungũt
audiuiſſe à majoribus crocum in territorio de Pater-
nis ſeminatum: non eſſe autem opus vt depoſuerint
de viſu à 40. annis & citra poſtquam Prior in articulis
aſſerit decimam de croco ſibi non fuiſſe ſolutam, eám-
que propterea petit: de fama quoque non fuiſſe neceſ-
ſarium vt deponerent ex contentis in dictis articulis &
depoſitione.

1 Sed ad hæc reſpondetur nullum ex requiſitis videri
interueniſſe: & quidem quoad negatiuam, quia dicere
quod nunquam audiuerunt vel viderunt contrarium
fieri, non ſequitur non fuiſſe factum: potuerunt enim
nec audiuiſſe nec vidiſſe, & tamen fuiſſe factum, Ber-
trand. *conſ. 187. nu. 1. & 2. lib. 6.* & vt huiuſmodi negatiua
conſuetudo legitimè probetur, non ſufficit quòd te-
ſtes dicant ſe non vidiſſe, ſed debent ita coarctare ne-
gatiuam vt concludat Bartol. *in l. 1. §. hoc interdicto ff. de
itinere actúque priua.* maximè non docto de interpella-
tione ſoluēdi, & denegatione cum acquieſcentia Prio-
ris *iuxta not. in l. 1. Cod. de ſeruitutibus & aqua*, vt docet
Seraphin. & hæc ſunt ipſius verba *d. dec.* 1102. *n.* 8. ſicut
cùm agitur de exemptio. à ſolutione collectarũ, Balb.
tract. de præſcript. in ſecundam partem dict. quintæ partis
2 *princ. q. 7. n. 4.* & in terminis quod vt conſuetudo nega-
tiua probetur, opus ſit vt teſtes exprimant, quòd actus
fuerint facti ſemper propter contradictionem alterius
partis repugnantis docet Mareſcot. *d. c.* 100. *num. 6.* poſt
Franc. & Abbatem necnon Cottam *dec.* 393. depoſitio
quoque circa affirmatiuam non concludit, neque e-
nim ſequitur, fuit ſeminatum crocum, ergo ſeminatio
fuit continuata ab eo tempore de quo depoſuit vſque
ad litem abſque eo quòd decima fuerit ſoluta, adeò vt
quamuis deponant à 60. annis nedum audiuiſſe, ſed
vidiſſe non probarēt *dec.* 344. apud Farina. *lib. 2. reſponſ.*
nec teſtes in quacumque præſcriptione vel conſuetu-
dine declarantes ſe ſæpe, ſæpius aut ſæpiſſimè vidiſſe,
legitimè probant affirmatiuam: neque enim huiuſmo-
di probatio eſt ſufficiens, cùm teſtes debeant depone- 3
re continuato tempore ſe ſemper ita vidiſſe, Alex. *conſ.*
177. *n. 8. lib. 6. dec. conſ.* 144. *n.* 4. & verba *ſæpe* & *ſæpiſſime*
non habent vim continuationis, Alba. *conſ.* 150. *nu.* 5. A-
lex. *in l. fin. §. & hac quidem n. 5. C. de iure deliber.* ex Ber-
trand. *d. conſ. 187. n. 1. & 2. lib. 6.* Natta *conſ. 410. n.* 18. & de
teſte deponente quem feciſſe aliquid per plures annos
quod non concludat continuationem, Alba. *dict. conſ.*
150. *n.* 5. debuerunt ergo deponere quod viderunt cro-
cum ſeminatum & collectum abſque eo quòd de ipſo
fuerit ſoluta decima.

Debuerunt quoque deponere à 40 annis & citra de 4
viſu, nec ab eo ex contentis in articulis liberantur, quia
qui articulat, non fatetur, & non ſequitur, peto deci-
mam croci, quia non fuit mihi ſoluta, ergo ab imme-
morabili tempore, & præſertim à 40 annis & citra, de-
cima non fuit ſoluta. Denique ſi ex eo quod decima
petitur & dicitur non ſoluta, teſtes non deponere de-
beant à 40. annis & citra de viſu, ſequeretur illud re-
quiſitum, quod omnino neceſſarium eſt, eſſe inutile,
quia omnes petendo decimas id aſſerunt, alioquin nō
peterent, & tamen DD. ſiue agant de acquiſitione iu-
ris decimandi, ſiue de exemptione ab eiſdem, & nomi-
natim Rebuff. *d. q. 13. n. 94. cum ſeqq.* volunt & requirũt
vt teſtes deponant de quadragenaria de viſu, ſicut &
requirunt vt deponant de fama publica, eo modo quo
ſuprà dixi: & non videant qua ratione poſſint liberari
ab eius probatione, ex eo quod forſan probatum ſit ab
antiquiſſimo tempore crocum ſeminatum, vt ex eo
quòd petita ſit decima.

Et hæc quidem quoad dicta teſtium: quoad perſo-
nas verò, non videtur illis fides adhibēda, primò, quia
non videtur niſi decem teſtium primorum habendam
rationem, obſtante ſtatuto Auenionen. quo non niſi
10. teſtes ſuper vnoquoque articulo examinari poſſunt
lib. 2. rubr. 2. art. 9. & 14. quia ſtatutum vtitur verbis ne-
gatiuis *non recipiantur*, quæ inducant formam, qua non 5
ſeruata actus non valet ſecundùm Orian. *in c. quoniam
contra c. 2. de probation. n.* 17. Barbatriam. *conſ. 8. n. 8.* & in
terminis quod d. examen teſtium ſit ipſo iure nullum
docet Rebuff. *in tract. de teſtibus tom. 2. in conſtitut. Reg.
gloſſ. 1. num. 3. in fin.* Vnus verò idémque articulus dici- 6
tur, etſi plures ſint, quoties vnam eandémque mate-
riam continent vt cauetur in dicto ſtatuto *d. art.* 14. &
docet Rebuff. *in d. tract. gloſ.* 3. certiſſimè à die oppoſi-
tionis quæ hoc caſu fuit facta poſt teſtium productio-
nem, vt in terminis tradit Gomeſ. *var. reſ. lib. 3. c. 11. nu.*
21. & producti & examinati non obſtante dicta oppo-
ſitione ne indicium quidem faciunt, Gomeſ. *d. n.* 21. Fa-
rinac. *de teſtibus q. 6 a. n.* 286. Rebuff. in terminis noſtris 7
d. tract. 8. num. 1. At verò creditur primos decem teſtes
nihil deponere ad rem nec alios poſt 10. ante oppoſi-
tionem quidquam concludere pertinentet ſicut nec
etiam ſequentes, quia omnes teſtes aut ſunt Paternen- 8
ſes aut eorum locorum in quibus ſeminatur crocum,
& ferè omnes crocum ſeminant, aut verò eorum loco-

rum in quibus ſimilis lis eſt, Rot. *deciſ.322.per tot.344.*
per totum apud Farina. *lib.2.reſpon.*Farin.*de teſtibus qu.*
*60.n.534.*quia babent intereſſe manifeſtum, cùm cro-
cum plantent aut plantare poſſint in territorio de
quo deponunt. Farinac.*de teſtibus q.60. nu.1.& ſeqq.* &
9 nihil omninò probant *nu.* 3. & vnus non ſupplet alte-
rum,*nu.*14. etiamſi intereſſe veniat in conſequentiam,
cùm boc principaliter agatur *nu* 5.& 10. Tertiò & po-
ſtremò, quia falſi ſunt in ſubſtantialibus, cùm aſſerunt
conſuetudinem eſſe vbique, vt de croco non ſoluarut
decima, at verò ex actis contrarium apparet: falſus
10 verò teſtis in vno ex ſubſtantialibus eſt in omnibus
falſus, Farinac.*q.67.§.4.n.111.*

Poſtremò bis omnibus etiam ceſſantibus, quæ tamẽ
non ceſſant, prætenſa probatio immemorabilis omni-
no corruit, quia certo creditur ex depoſitionib. teſtium
pro parte Collegij examinatorum, necnon pro parte
11 Communitatis, quod ſufficit, adeò vt vnus vel alter ex
aduerſo productus plenè probet contra Paternenſes
producẽtes. Farin. *de teſtibus q.62.n.211.* nec proteſtatio
de dicendo cõtra nocet, quia fuit facta, ſi & quatenus,
Farin *d.q.62.n.257.* cum aliis ibi citat conſtate de initio
12 quo crocum cœpit ſeminari, præſertim ex 17.19.24.36.
45.47. quo ſtante certiſſimum eſt in jure immemora-
bilem non probari: probatio enim ſuper immemora-
bili corruit quotieſcumque de principio conſtare po-
teſt, quia quocumque pacto adſit memoria ini-
tij, non poteſt dici rem ab immemorabili ſic eſſe, Ca-
ſtrenſ.*conſ.423.ſub.n.2.lib.2.* Crauet.*de antiquit.tempor.*
*par.4.§.abſolutis ſub.n.60.*Couar.*in reg.poſſeſſor.par.2.§.*
3.nu.4.verſ.ex quibus late Molin. *de primogen. Hiſpan.*
lib.2.c.6.n.60.& 64.cum ſeqq. & fuit dictum coram bo.
mem. Illuſtriſſimo Pamphilio in vna Tullen. Iuriſdi-
ctionis anu.1599. in Burgen. quindeniorum 8. Martij
1599. coram bonæ memor. Litta, & in eadem 14. Iunij
1599. coram Illuſt. Card. Mellino, & in vna Burgen.
25. Maij 1601. coram bon. mem. Illuſtriſſimo Seraphino
& in aliis relatis per Tuſc.*tom.8.litt. 3.concluſ.40.n.3.* &
licet deponerẽt à centum, ducentis & vltra annis cro-
cum ſeminatum, huiuſmodi tamen depoſitiones non
ſuffragarentur, cùm immemorabilis ſolùm intret vbi
non conſtat de initio Card. Seraph.*dec.454.nu.1. & 4.*
& fuit dictum in Placentina decimarum 29. Maij 1587.
coram bonæ memoriæ Orano, & in Comenſi decima-
rum 10. Aprilis 1595. coram Illuſtriſſimo Card. Mellino
ſequendo opinionem Ioan. Andreæ *in c.1.de præſcript.*
lib.6.in fin.

Et bæc quidem de croco quod ſeritur in terris ere-
mis, ſed ſi ſeminetur in terris in quibus antea frumen-
tum vel alij fructus decimales percipiebantur, eſt cer-
tiſſimum quòd non obſtante d. conſuetudine præſup-
poſito quòd fuiſſet legitimè probata, quod de croco
tanquam ſubrogato decima debeatur, *c. cum in tua vbi*
omnes & c. commiſſum, de decim. & ita Rota ſolet iudi-
care, vt *dec.423.n.6.& dec.471.lib.3.*& in terminis *deciſ.*
70. apud Polectum & fuit rantum in vna Conchenſi
decimarum 5. Maij 1600. & 27. Iunij 1601. coram Card.
Pamphilio, vt refert Mareſco. *var.reſol.lib.2.c.95.n.26.*

ARGUMENTUM.

An centenaria probata ſit in caſu.

SUMMARIUM.

1 *Centenaria habet vim immemorabilis & multa alia priui-legia.*
2 *Si immemorabilis non ſit probata multo minus centena-ria.*
3 *An centenaria probetur per inſtrumenta.*
4 *Per teſtes quomodo probetur.*
5 *Licet probata eſſet centenaria, non tamen probata eſſet imme-morabilis quæ in caſu de quo agitur, neceſſaria eſt.*
6 *Centenaria non eſt maior immemorabili imò nec par.*
7 *Conſtito de initio ceſſat immemorabilis.*
8 *Quoties præſumptio eſt contra ſeruantem centenaria, neceſ-ſarius eſt titulus, qui tamen in immemorabili nunquam requiritur.*
9 *Eccleſia parrochialis habet intentionem fundatam ſuper de-cimis.*

CONSILIUM L.

PATERNENSES cùm videant non
poſſe euitare quin immemorabilis
requiratur ad quærendam exem-
ptionem in totum de certo genere
fructuum, dubiténtque admodum
eam non fuiſſe legitimè probatam,
recurrunt ad centenariam quam e-
1 xiſtimant ſe probaſſe, aiúntque eam vim immemora-
bilis habere, imò eam maiorem, ex ea titulum præſu-
mi, habere vim conceſſionis & priuilegij, & nunquam
cenſeri excluſam, aliáque multa habere priuilegia quę
refert Gaſp. Th ſaur. *forenſ quæſtion.lib.1.c.27.*

Sed reſpondetur 4 modis, primò poſito quòd per
ſcripturam centenaria probari poſſit, quod alij negãt,
alij concedunt, modis tamen quos proponunt, vt per
Abbat.*in c.cum nobis de præſcript.* hic nullo modo pro-
bari: acta enim quæ ad hunc finem producuntur, ſunt
tantùm ab anno 1511. & reſpiciunt territorium de Mo-
metaneis in quo de d. anno crocum, in parua tamen
quantitate, ſeminabatur: & vtcumque ſit, non proba-
tur centenaria, cùm lis cœpta fuerit anno 1591. inſtante
R.D. Paulo Sadoleto tunc Priore de Paternis, vt con-
ſtat ex proceſſuris ſunctis proceſſui fol. 1. & reſumpta
per Collegium ſocietatis Ieſu Auenion. anno 1605. &
7. Septembris fol.1. proceſſus principalis.

Secundò, reſpondetur, quòd ſi immemorabilis non 2
ſit probata, multo minus erit centenaria, cuius proba-
tionem alij impoſſibilem aſſeruerunt *poſt gloſ.in dict.c.*
cum nobis de decim. alij non impoſſibilem quidem, ſed
difficillimam, vt Couar. *in r.poſſeſſor malæ fidei ſecundæ*
partis §.3.n.8.& n.9.verſ.2.probationemque conſuetudinis.
cuius initij memoria non extat, in contrarium facilio-
rem eſſe omnes fatentur, Couar.*d.§.3.6.*Seraphin.*dec.*
1141.*n.10.* quod & veriſſimum eſt, cùm centenariam per 3
inſtrumenta plerique exiſtiment probari non poſſe, vt
Dec.*in c.cum dilecta n.10.notab de confirmatio.* vti certè
nonniſi eo modo quo tradit Abbas *in d.c.cum nobis n.*
5. & ad minus centum, ſecundùm Couar. *d. §.3. nu.8.* 4
verſ.imò & teſtibus, qui de viſu deponere debent, quia
probatio eius per auditum & famam reprobatur *per*
gloſſ. & DD.in dict. c. cum nobis, & Crauet. *de antiquit.*
tempor.par.4.§.materia ſingularitatis nu.51. ideóque ſo-
let recurri ad immemorabilem, vt ſcilicet ea probetur
modis ſuprà poſitis; & ſi in contrarium quidquam nõ
ſit probatum à centum annis & citra, ex eo præſum-
ptio ſufficiens reſultat ad obtinendum iure centena-
riæ, Couar.*d.§.3.n.9.verſ.2.ſecundo ſatis*, hoc verò caſu
neque inſtrumenta adſunt neceſſaria, vt ex ſuperiori-
bus patet, & nullus eſt teſtis qui 100. annos habeat,
vnde concluditur verum quod ſuprà poſui, quod ſi
imme-

immemorabilis non ſit probata, multo minus erit centenaria.

5 Tertiò, reſpondetur, etſi probata eſſet centenaria, non tamen eſſet probata immemorabilis, quæ in caſu, de quo agitur, eſt neceſſaria, Alex *conſ.16.n.16.lib.5.* Co-
6 uar. *d. §.3.n.7.verſ.hinc falſum*: neque enim verum eſt centenariam maiorem eſſe immemorabili, imò nec parem, Couar. *d.n.7.verſ.hinc falſum*, & hanc opinionem tenet Rota Seraphin *dec.454.nu.4.* & ratio eſt manife-
7 ſta, quia centenaria initium habet: conſtito autem de initio, ceſſat immemorabilis, Crauet. *de antiquit.tempo. par.4.§ abſolutis ſub.nu.60.* Couar *in reg.poſſ.ſor.par.2.§.3.num.4.verſ.ex quibus*, latè Molin. *de primogent. Hiſpan.lib.2.c.6.n.60.& 64.cum ſeqq.* & fuit dictum coram bon. memoriæ Illuſtriſſimo Pamphilio in vna Iulen. iuriſdictionis 22. Martij 1599. in Burgen. quindeniorum 8. Martij 1599. coram bon. mem. Litra, & in ead. 14. Iunij 1599 coram Illuſtriſſimo Meltino.
8 Poſtremò, reſpondetur, centenariâ ſe iuuare non poſſe, quia quoties præſumptio eſt contra eâ ſe iuuātem, neceſſarius eſt titulus, qui tamen in ea cuius memoria non extat in contrarium, nunquam requiritur *c.1.de præſcript.in 6.* Din. *in reg.poſſ.ſor.nu.27.de reg.iur.in 6.* DD. communiter *in c.ſi diligenti de præſcript.* præſertim Bellamera *n.28.col.vlt.* Couar. *d.§.3.n.6.verſ.prima quidem & n.7.verſ.hinc falſum, & nu.9.verſ.primum quidem & verſ.4.ſi tractatur*, atque hanc ſententiam receptiori DD. calculo receptam atteſtatur idem Couar. *d.n.6.verſ prima quidem.* Præſumptionem verò eſſe contra Paternenſes exemptionem à decimis de eo prætendētes certum eſt, quia Eccleſia parrochialis, & ſic d. Collegium tanquam Prior dicti loci de Pater- 9
nis habet intentionem fundatam ſuper decimis fructuum qui colliguntur intra fines Parochiæ, DD. *in c. fin.de parroch & in cap. cum contingat de decim.* Put. *dec.371.lib.1.* latè Cardinal. *conſ.26.n.4.* Mareſcot. *var.reſol. lib.2.c.95.nu.12.& 13.* Ergo hoc caſu requireretur titulus, qui non adeſt: qui ſi adeſſet, non centenaria, ſed quadragenaria, quæ eo caſu ſufficeret, *d.c.1.de præſcript. in 6.* tueri ſe deberent.

A R G U M E N T U M.

AN immemorabilis probetur per teſtes deponentes ſe vidiſſe ab antiquiſſimo tempore & audiuiſſe à maioribus eorum in territorio de Paternis ſeminatum fuiſſe, & nunquam vidiſſe aut audiuiſſe decimam de eo ſolutam, etſi non deponant de quadragenaria, de viſu nec de fama.

S V M M A R I V M.

1 *Cùm ius auferatur vni & acquiritur alteri, verè eſt præſcriptio, & abuſiuè appellatur conſuetudo.*
2 *Et certiſſimum eſt, ſi eſt præſcriptio, aut requiri quadragenariam cum titulo, aut immemorabilem.*
3 *Et ſi eſſet conſuetudo & non præſcriptio, tribus tamen concurrentibus, vt ibi induat naturam præſcriptionis & omnia requiſita ad præſcriptionem neceſſaria ſunt ad huiuſmodi conſuetudinem inducendam.*
4 *Articulans immemorabilem tenetur eam probare.*
5 *Requiſita ad probationem immemorabilis, & 0.9.*
6 *Teſtes vltra decem examinati non probant ſtante prohibitione ſtatuti.*
7 *Nec intereſſati.*
8 *Nec falſi in vno ex ſubſtantialibus.*
10 *Conſtito de initio ceſſat immemorabilis.*
11 *Etſi probatum ſit ab immemorabili aliquod genus fructuum fuiſſe ſeminatum & negatiua de eo non fuiſſe ſolutam decimam iuncta petitione illius qui ſibi deberi prætendit, non cenſetur probata immemorabilis ad quærēdam exemptionem de eo genere fructuum.*
12 *Et poſito quod ſufficeret negatiua iuncta petitione, ſaltem ipſa plantatio debet probari ab immemorabili, non probatur autem niſi teſtes deponant de plantatione à 40. annis & citra de viſu necnon de fama.*
13 *Conſuetudo negatiua non probatur, niſi teſtes deponāt, quòd actus fuerint facti, propter contradictionem impugnantis aut non docto de interpellatione & de negatione cum acquieſcentia.*
14 *Conſuetudo cùm ſit facti ex non facto, non poteſt induci & ex non eſſe vel ex non actibus.*
15 *Et conſuetudo & præſcriptio ſine poſſeſſione non poſſunt induci.*
16 *Ad exemptionem ſeu liberationem decimarum neceſſariò requiritur interpellatio, & denegatio ſeu contradictio.*
17 *Difficilius eſt probare immemorabilem quàm centenariam, nec probata centenaria probatur immemorabilis.*
18 *Quoties præſumptio eſt contra ſe iuuantem centenaria, requiritur titulus.*
19 *Prior habet intentionem fundatam ſuper decimis.*
20 *Si fructus non decimabiles ſeminentur in terris in quibus antea percipiebantur fructus decimabiles, de iis ſoluitur decima.*

CONSILIVM LI.

PVNCTVS quæſtionis circa probationem immemorabilis verſatur in hoc, an ex eo quòd teſtes pro parte Paternenſ. examinati deponūt ſe vidiſſe ab antiquiſſimo tempore & audiuiſſe à maioribus eorum in territorio de Paternis ſeminatum fuiſſe, & nunquam vidiſſe aut audiuiſſe decimā de eo ſolutam, cenſeatur probata immemorabilis, etſi dicti teſtes non deponant de quadragenaria, de viſu nec de fama, quę tamen duo ſunt neceſſaria ad probationem immemorabilis, quæ dicti Paternenſes exiſtimant non eſſe neceſſaria in hoc caſu, imò illis ſatisfactum ex eo quòd Prior petendo decimam iudicialiter & dicendo ſibi non fuiſſe ſolutam, videtur confiteri id quod ex dictis duobus requiſitis probaretur, & nulla eſt melior probatio quā quę ex cōfeſſione reſultat, pręſertim hoc caſu quo non agitur de aliquo iure poſitiuo & affirmatiuo quærendo, ſed de iure negatiuo & libertate ac exemptione non ſoluendi decimam.

Quæſtio hæc diſcutienda eſt, præſuppoſito requiri conſuetudinem immemorabilem ad exemptionem de certo genere fructuum in totum acquirendam, vt eam ſententiam nec quadragenariam ſufficere, & veriorem & communi DD. calculo receptam in aliis ſcriptis docui. Veriorem quidem, quia cùm per eam jus vni ſcilicet Priori auferatur, & alteri, ſcilicet Communitati acquiratur, verè eſt præſcriptio, & abuſiuè conſuetudo appellatur, Crauet. *de antiq.tempor par.4.in princ. num.21.* 1
Pute. *dec.387.lib.2.& dec.251.lib.3.* Seraphin. *dec.410.nu.1.* quibus adde Achill. de Graſſ. poſt multos quos refert *dec.3.tit.de decim.* At verò ſi ſit præſcriptio, certiſſimum eſt aut quadragenariam cum titulo aut immemorabi-

3 lem requiri *c.2.de præſcriptionibus in 6.* necnon, quia etſi
conſuetudo eſſet, & non præſcriptio, tribus tamen cõ-
currentibus, ſcilicet quòd ſit inducta à populo, qui nõ
habet poteſtatem legis condendę, quòd ſit contra ius,
& quod per eam jus vni auferatur, induit naturã præ-
ſcriptionis, ita quòd ea omnia quæ in præſcriptione
requirerentur, ſint neceſſaria ad huiuſmodi conſuetu-
dinem inducendam, Areti *conſ.132.n.4.* Crauet. *d. tract.*
de antiquit. tempor. par. 4. §. 1. nu. 13. cum ſeqq. quæ omnia
ſic concurrunt, Paternenſes enim non habent autho-
ritatem legis condendæ, & de jure, de croco debetur
decima, Aufret. *ad Capell. Tholoſ. q. 109. & q. 433.* Rebuff.
tract. de decim. q. 8. nu. 3. & 8. & q. 13. n. 41. Bortel. *conſult.*
20. n. 9. & per eã jus Priori cõpetẽs aufertur, DD. *in c. fi.*
de parroc. & in c. cum contingat de decim. Pute. *dec. 371. li.*
1. Mareſcot. *variar. reſ. lib. 2. c. 95. n. 12.*

Communi DD. calculo receptam, quod ex 21. do-
ctoribus per me allegatis probaui vltra duas Rotæ de-
ciſiones, ſcilicet *dec. 471. lib. 3. diuerſor. & 303.* apud Fa-
rinac. *lib. 2. reſponſor.* quæ plurium DD. numerum ſolẽt
facere in inueſtigatione communis opinionis, ſed in
hac patria omnium vice cenſentur & communi opi-
nione præferuntur, cùm ſi aliter, quàm Rota ſolear, iu-
dicaretur, cauſa per appellationem & commiſſio-
nem S^mi. ad eam deuoluta, ſententia renoca-
retur.

His verò adde Vincent. de Franch. *deciſ. 103 per tot.*
Crauet. *conſ. 22. per tot.* Fabr. *in Cod. Fabria. lib. 8. tit. 33. quæ*
ſit longa conſuetudo defin. 3. & Pereg. *conſ. 14. n. 21.* vbi Co-
uarruuiam quadragenariam ſine titulo ſufficere con-
tendentem reprobat, & communem eſſe contra ipſum
teſtatur, quòd in caſu, in quo verſamur, eò certius aſ-
4 ſerendum eſt, quod per Paternenſes fuit articulata im-
memorabilis, quam propterea tenentur probare, vt in
terminis definiunt Rota *d. dec. 471. præſertim*, quòd
quadragenaria aliter & articulatur & probatur quàm
immemorabilis.

5 Præſupponitur quoque ad probationem immemo-
rabilis 4. requiri ſcilicet, primò, quòd teſtes ætatis ad
minus 54. annorum deponant de 40. annis & citra de
viſu: ſecundò, quòd ita ſemper viderint & audierint à
maioribus ſuis: tertiò, quòd nunquam viderint aut au-
dierint quòd fuerit obſeruatum contrarium; poſtre-
mò, quòd deponant de fama, dicántque communem
opinionem fuiſſe & eſſe quòd de contrario vſu non
exiſtat memoria, vt *per gloſ. in dict. c. 1. verb. memoria de*
præſcriptionibus in 6. Couar. *in c. poſſeſſor. par. 2. §. 3. nu. 7.*
Mareſc. *d. lib. 2. c. 100. nu. 9. & 10.* & alios in meis priori-
bus ſcriptis allegatos; inter quæ duo admodum ſunt
neceſſaria, ſcilicet quòd deponant de quadragenaria
& citra de viſu, ita vt ſi copulatiua *&* deſit, corruat de-
poſitio, Seraphin. *dec. 469. & dec. 1102. nu. 3.* Mareſcot. *d.*
c. 100. n. 12. & 13. quibus adde Farinac. *dec. 233.* in qua fe-
rè omnium teſtium ibi deſignatorum depoſitio defe-
ctu illius copulatiuæ *&* nullius momenti redditur &
de fama, per verbum *fuit* & *eſt*, Seraphin. *d. dec. 469.* nec
ſufficit quòd de ea ſuper articulo finali deponant, ſed
debet deponi de ea dum de immemorabili articulatur,
Seraphin. *d. dec. 1102. n. 4.* & de omnibus 4. vnuſquiſque
teſtis copulatiuè debet deponere, nec teſtes coniungi
poſſunt, quam ſententiam contra Molin. Rota tenet,
vt fuit dictũ in vna Tulen. iuriſdictionis 22. Maij 1596.
coram Pamphilio manuſcripta, & *dec. 369.* apud Fari-
nac. *lib. 2. reſponſor.* & aliis manuſcriptis relatis per Ma-
reſcot. *d. c. 100. n. 12. & 13.*

6 Tertio loco præſupponendum eſt, me per quinque
fundamenta in aliis ſcriptis docuiſſe immemorabilem
non fuiſſe probatam. Primũ erat, quia vltra 10. primos
teſtes nulla eſt habenda ratio aliorum, & ne iudicium
quidem faciunt, ſtante ſtatu Auenio. *lib. 2. rubr. 2. art. 9.*
& 14. quippe quod verbis negatiuis *non recipiantur*, v-
titur, vt in terminis docet Rebuff. *tract. de teſtibus to. 2.*
in conſtitut. reg. gloſ. 1. n. 3. in fin. primi verò decem nihil
probant concludenter. Secundũ erat, quia omnes te-
ſtes aut ſunt Paternenſes aut eorum locorum in qui- 7
bus ſeminatur crocum, & ferè omnes crocum ſeminã-
tes, aut eorum locorum, in quibus ſimilis lis eſt, & in
ſumma intereſſe habentes, Rota *dec. 322. per tot. & dec.*
344. per totum, apud Farin. *lib. 2. reſponſor.* idem Farinac.
de teſtibus q. 60. n. 534. teſtium, quia falſi ſunt in ſubſtan- 8
tialibus, cùm aſſerunt conſuetudinem eſſe vbique vt
de croco non ſoluatur decima, at verò ex actis contra-
rium apparet: falſus verò teſtis in vno ex ſubſtantiali-
bus eſt in omnibus falſus, Farina. *q. 67. §. 4. n. 111.* Quar-
tum erat, quia nullus teſtis deponit de quadragenaria 9
de viſu nec de fama omnino, tantum abeſt vt eo modo
quo ſuprà dixi, depoſuerint, quæ tamen duo omnino
ſunt neceſſaria ad probationem immemorabilis, vt ſu-
prà dictum fuit. Quintum & poſtremum, quia tam
ex teſtibus pro parte Collegij examinatis, quàm ex te- 10
ſtibus pro parte Paternenſium, præſertim duobus vi-
delicet vigeſimo quarto & quadrageſimo ſeptimo, cõ-
ſtat de initio quo crocum cœpit ſeminari, conſtito au-
tem de initio ceſſat immemorabilis, Crauet. *de antiqu.*
tempor. par. 4. § abſolutus ſub n. 60. Couar. *in reg. poſſeſſor.*
par. 2. § 3. nu. 4. verſ. ex quibus latè Molin. *de primogen.*
Hiſpan. lib. 2. c. 6. num. 60. & 64 cum ſeqq & fuit dictum
coram bon. mem. Illuſtriſſimo Pamphilio in vna Tul-
len. iuriſdictionis 22. Martij 1599. in Burgen. quinde-
niorum 8. Martij 1599. coram bo. mem. Litta, & in ead.
14. Iunij 1599. coram illuſtriſſimo Mellino, ſed contra
quartum fundamentum opponitur dubium, de quo
ſuprà & dicitur, quòd ex eo quod prætenditur proba-
tum per teſtes à tempore immemorabili crocum fuiſſe
plantatum in territorio de Paternis, quódque teſtes
nunquam audiuerint aut viderint decimam de croco
fuiſſe ſolutam, imò aliqui dicant ſe audiuiſſe non fuiſſe
ſolutam, iuncta petitione R.P. Rectoris, ex qua reſul-
tat confeſſio decimam de croco non fuiſſe ſolutam,
non fuiſſe opus vt teſtes deponerent de quadragena-
ria, nec de viſu nec de fama.

Ad hoc reſpondetur tribus modis (præter ea qui-
bus demonſtrauimus in prioribus ſcriptis circa quæ-
ſtionem, an ſit probata immemorabilis, necne, nullum
ex requiſitis ad immemorabilem probandam interue-
niſſe,) primò DD. ſiue loquantur de jure decimandi,
& ſic poſitiuo, acquirendo, ſiue de libertate à decimis
de certo genere fructuum, & ſic de iure negatiuo, in v-
troque caſu requirere immemorabilem: tum ſubjiciũt
quæ ſint neceſſaria ad immemorabilem, & 4. de quib.
ſuprà proponunt demonſtrantes in vtroque caſu di-
cta 4. eſſe probanda, nulla differentia facta inter jus
poſitiuum ſiue affirmatiuum, & negatiuum, præſertim
Rebuff. *tract. de decim. q. 13. n. 94. cum ſeqq.* quod ſi ex ad-
uerſo prætendatur eſſe differentiam inter affirmatiuũ
& negatiuum, proferre debent Doctores qui eam ſta-
tuunt. Quod adeò verum eſt, vt ſi teſtes deponant ſu-
per liberatione à decimis ex eo quod aliqui fructus
ab antiquiſſimo tempore fuerunt ſeminati, & nunquã
viderunt vel audiuerunt decimam de iis fuiſſe ſolu-
tam, ſint ſuſpecti de falſo, quia potuit eſſe ſoluta deci-
ma, & tamen ipſi neque viderint neque audiuerint,
Bertran. *conſ. 187. n. 1. & 2. li. 6.* nec ex petitione R.P. Re-
ctoris liberati ſunt deponere de dictis duobus requi-
ſitis, ſcilicet de quadragenaria & citra de viſu & de fa-
ma, alioquin ſemper inutilia eſſent, cùm ſemper peti-
tio adſit, & reuera ita ſe res habet; quia ex eo quod pe-
to decimam, non ſequitur crocum ſeminatum & deci-

mam

mam ſolutam non fuiſſe à 40. annis & citra vſque ad litem, *dec.344.* apud Farinac. *lib.2.reſponſor.* conttouatio eoim tempotis probaoda eſt, Alex. *conſ.177.nu.8.lib.6.* Dec. *conſ.144.n.4.* Alba *conſ.150.n.5.*

11 Et in terminis, quod etſi probatum ſit ab immemorabili aliquod genus fructuum ſeminatum, & negatiuè de eo non fuiſſe ſolutam decimam, iuncta petitione illius qui ſibi deberi prætendit, non ceoſeri legitimè immemorabilem probatam ad quærēdam exemptionem ſoluēdi decimas de eo genere fructuum, Bettran. *conſ.247.lib.3.poſt.r.* De Franch. *dec.7.per totum*, & Rota *d.dec.441.* nam etſi in ea adeſſet immemorabilis & petitio P P. Celeſtinotum, tamen Inſulani cauſa ceciderunt, condemoatique decimam de oleo ſoluere, vt ſoluuot, Dominatio veſtra poterit ex officio de eo ſe informare, quod quatenus opus eſt vt faciat, petitur & quod etiam non ſint liberati, vt deponant de fama, vt ſuprà non obſtante d. petitione, tradit in terminis Alex. *conſ.156.n.18.verſ.præterea lib.2.*

Secundò, reſpoodetur, poſito quòd ſufficeret probatio oegatiua quod nunquam audiuetiot vel viderint, & quod ab antiquiſſimo tempore crocum fuerit
12 plantatum iuncta petitione illius qui ſibi decimam deberi contendit, ſaltem ipſa plantatio ab immemorabili deberet probari, non probaretur autem niſi teſtes depooant de d. plantatione à 40. annis & citra de viſu nec non de fama; nec tergiuerſationi vllus poteſt eſſe locus, quia eſt factum poſitiuum & affirmatiuum, cuius probatio noo poteſt reſultare à confeſſione prætēſa reſultaote ex petitiooe, cùm ea nihil contineat quā decimam non fuiſſe ſolutam: cùm autem nullus ſit teſtis qui de plantatione eo modo deponat, ſequitur neceſſariò immemorabilem oon fuiſſe probatam.

Tertiò & poſtremò, reſpoodetur (& hæc reſpooſio etit ſextum fundamentum principale, quo nedum immemorabilis, ſed cuiuſcumqoe alterius conſuetudinis
13 probationem euertit & impedit.) Reſpoodetur; ioqoam, qood cùm verſemur in cooſuetudine negatiua, non fuiſſe ſcilicet ſolutam decimam de croco, ea non probatur ſi teſtes exprimant, quòd actus fuerint facti propter contradictionem alterius partis impugnantis, vt aliqui loquuntur, aut vt alij dicunt, non docto de interpellatione ſoluendi, & denegatione cum acquieſceotia, iuxta *not.in l.1.C.de ſeruit.& aqua*, atque haoc ſeotentiam amplectuntur & firmant

1. Abb. *in c.ad noſtrā ext.de cōfirmatio.vtili vel inutili, & in c.Ioannes n.9.de cleric.coniugat.& in c.Abbate de verbor.ſignificatione.* 2. Philip Franc. *in c.fina.n.5.verſ ſed quæritur nu.1.* 3. Caſtren. *in l.de quibus n.10 ff.de legibus.* 4. Alex *d.conſ.156 n.19.lib 2.* 5. Cuman. *conſ.149.n.1.* 6. Riminald.iun. *conſ.10.n.29. cum multis ſeqq.* omninò videndos, obiectioni enim, quæ fieri poterat de actibus voluntariis, optimè reſpondet *& conſ. 589. numero 47.* 7. Balb *tract.de præſcript. 2.par.5.par.princ.n.4.* 8. Riminald.ſen. *conſ.31.nu.52.* 9. Cotta *dec.393.relatis per Mareſcot.var.reſol.lib.2. c.100.num.6.* 10. Seraph. *de dec.1102.n.8.* 11. Peregrin. *conſ.21.n.17.lib.1.* 12. Mareſcot. *d conſ 100.n.6.* 13. Brun. *conſ.32.n.8 quos multos refert.* 14. Roſſila. *in ſumma verb.conſuetudo n.5.* 15. Azor *tom.1.lib.5.c.4.q.7.* 16. Salas *diſp.19.de legib.ſect.20.num.114.* 17. Rebell. *de obligation.iuſtitia lib.1.q.5.n.23.*

14 Cuius ſententiæ duplex ratio redditur: prima quia cùm conſuetudo ſemper ſit facti *l.de quibus ff.de legib. §.ex non ſcripto Inſt.de iur.natur.* ex non facto non poteſt induci, vt inquit Abbas *in d.c ad noſtram*, & ex non vſu vel ex non actibus, vt inquit Alex. *d.conſ.156.nu.19.* indéque idem Abb *conſ.53.n. .. lib.2.* decidit ex eo ſolo quod exhibeantur aliqua inſtrumenta in quibus non ſit deſcriptum nomen Imperatoris ad probaodum per cooſuetudinem eſſe derogatum iuri ſcripto *in authen. vt præponatur nom.Imperator.* noo ſufficiat, ſed vlterius probari oportet illis inſtrumentis datam fuiſſe fidem quando de eorum validitate fuit dubitatum. Altera ratio eſt, quia & conſuetudo & præſcriptio ſine vſu 15
vel poſſeſſione non poſſunt ioduci, *l.ſine poſſeſſione ff.de vſurpatione c.ſine poſſeſſione.de regulis iuris in 6.* Sed ex eo quòd particulares non ſoluerint decimas, nulla acquiritur poſſeſſio non ſoluendi, niſi interuenerit prohibitio ipſorum aduerſus volentes exigere decimam, cùm horum patientia, vt dicitur, de præſcriptione libertatis aduerſus ſeruitutes, *ad not.per Bartol.& DD.in l.ſequitur §.ſi viam ff.de vſucapion.in l.final.quemadmod.ſeruit. amittan.& in l.1.Cod.de ſeruitut.& aqua.* ergo quaio rationem affert Peregr. *conſ.14 n 1.*

Et in terminis exemptionis ſeu liberationis à ſolutione decimarum, quod requiratur neceſſariò interpellatio & negatio ſeu contradictio, tradunt Cumao. 16
conſ.84. & Peregr. *d.conſ.14.n.20.* & de eo factum fuit, vt quoties huiuſmodi quæſtio an ſcilicet per conſuetudinem exemptio à ſolutione decimarum de certo genere fructuum quæſita fuiſſet, etſi probatum fuiſſet nunquam ſolutam decimam, neque extare memoriam in contrarium, non obſtante huiuſmodi probatione & confeſſione reſultante ex petitione quæ fiebat in iodicio & perceptione fructuum, ſemper condemnati fuerunt: quod ſcilicet non ſufficiat fructus ab omni tempore perceptos fuiſſe, de illis decimam nunquam ſolutam, & nunc eam peti; niſi probetur interpellationē & denegationem ſeu contradictionem interueniſſe, ab eo tempore conſuetudinem inductam fuiſſe, ita, inquam, vbique terrarum ſemper fuit iudicatum, vt eo non obſtante condemnarētur, ſcilicet Neapoli. Franc. *dec.103.* vbi agebatur de decima paleæ. Romæ *d.dec.44.par.3 diuerſor.* cùm ſententia in fauorem Celeſtinorum ſequuta fuerit, vbi de ulco agebatur. Perusij, Ioſeph. Ludouic. *dec.* Peruſ. 100. *n.35.* In Sabaudia, Faber *in Cod.Fabria.lib.8 tit.33.* quæ ſit longa conſuetudo definit. 3. vbi de vino, quod ex torculari deſumebatur. In Gallia *in diuerſis ipſius Curiæ & Parlamentis.* Rebuff. *d.q.13.n.4.* Aufrer. *ad Capell. Tholoſ. d.qu.509.* Boer. *in conſuet.Bituricen.tit.des couſtumes prædia. §.12.* Chopio. *de ſacra polit.tit.4.n.4 in fin.* qui de ipſomet croco loquuntur. Io Hiſpania & Senatu Aragoniæ, Cancer. *var.reſ.c.23.de decimis n 10.*

Ex quo ſequitur io caſu noſtro poſito quod legitimè probatum fuiſſet ab immemorabili crocum in territorio de Paternis plantatum ſeu ſemioatum, & nunquam de eo ſolutam decimam, & nuoc eam peti, nihilominus Paternenſes ad eius ſolutionem condemnari debeot ad exemplar tot iudiciorum, quibus prudentiores eſſe non debemus.

Nec nocet ſi dicatur, etſi conſuetudo non eſſet legitimè probata in d. loco de Paternis, ſufficeret conſuetudinem generalem prouinciæ, de qua articulatū fuit, eſſe probatam. Reſpondetur enim, quod ſi immemorabilis & particularis conſuetudo dicti loci non ſit probata, multò minus erit generalis, cùm quoad eam ceſſet confeſſio tacita, quam prætendunt elici ex petitione Rectoris & dicta requiſita non interuenire. Reſpondetur ruſus non eſſe verum talem eſſe conſuetudinem generalem & conſtare de contrario, non in locis Haſſani & de Auteolis ſiue Loriol ſoluitur decima de croco, & in Ciuitate, & locis Carpen. Maſſani, Caruneri, ſancti Deſiderij, Auelleronis & de Montiliis lis & proceſſus pendet ratione decimæ croci, vt patet ex teſtibus 18.22. 46. & 47. & atteſtationibus litis pendentię in dict. locis, ita vt plura ſint loca in quibus aut

ſoluitur decima, aut litigatur, quàm in quibus ſeritur crocum & decima pacificè non ſoluitur.

Non obſtat etiam ſi dicator ſic adeſſe titulum tranſactionem ſcilicet de anno 1242. 10. Kalend. Auguſti, quo caſo quadragenaria ſufficeret. Reſpondetur tantum abeſſe, vt dicta tranſactio pro titulo poſſit eſſe quin potios contra ipſos retorqueretur, nam cùm in ea quantitas decimæ pro frumento & vino præſcripta fuiſſet, non dicitur de aliis fructibus non eſſe ſoluendā decimam, vt præſupponebatur, vel etiam quòd minus eſſet non omittitur mentio aliorum fructuum affirmatiua, ſed in vltimo capite nominatim dicitur, quòd de hortolariis & de omnibus aliis & ſingulis (verba ſunt tranſactionis) de quibus ſuperius non eſt facta mentio, de quibus dare decimam conſueuerant, dent omnes & ſinguli de d. Vniuerſitate decimam eorum quæ dare conſueuerant temporibus retroactis, quæ verba cùm affirmatiuè ſint concepta, vt ſcilicet de hortolariis & cæteris fructibus, non excludunt, ſed includunt cæteros fructus vltra frumentum & vinum. Quod & obſeruatio ſequuta oſtendit: nam & de oleo & de fæno in certa parte territorij ſoluitur decima.

His adde quod de tempore dictæ tranſactionis crocum non ſeminabatur, ideóque non poteſt ſeruire de titulo, vt ſit acquiſita immunitas ſoluendi decimam de eo.

Poſtremò, etſi eſſemus in terminis quadragenariæ, ea non eſſet probata, vt fusè deduxi in primis allegationibus Dominationi veſtræ datis ex magno meo conſilio deſumptis ne hic competantur.

Non obſtat ſi dicatur quod in alio capite d. tranſactionis dicitur, quòd facta ſolutione, vt in ea ordinatot, nihil amplius peti poſſit, ea enim verba ad quotam decimæ ſoluendam, non an ſoluenda ſit referuntur.

Nullam mentionem facio centenariæ, ad quam nō puto Paternenſes recurrere velle: tum quod inſtrumēta quæ ad hunc finem producunt, non afficiunt territorium de Paternis, etſi afficerent, non ſunt niſi de an. 1591. reſumpta verò & renouata anno 1605. tum quòd ſi non ſit probata immemorabilis, multo minus centenaria quæ difficilioris eſt probationis, Couar. *in c. poſſeſſor malæ fidei 2. par. §. 3. nu. 8. verſ. 2.* Seraphin. *dec.* 1141. *numer.* 10. adde quod probata centenaria, non eſt probata immemorabilis, quæ hoc caſu requiritur, Alexand, *conſ.* 16. *numer.* 16. *lib.* 5. Couar. *d. §. 3. nu. 7. verſ. in falſum.* Poſtremò, quia cùm præſumptio ſit contra eas ſe iuuantem neceſſarius eſt titulus. Coua. *d. §. 5. n. 6. verſ. prima quidē & n. 7. verſ. in falſum, & n. 9. verſ. prima quidem & verſ. 4. ſi tractatur*, háncque ſententiam receptiori DD. calculo receptam tractatur *d. n. 6. verſ. ſi quidem.* Præſumptio verò eſt contra Paternenſes, quia Eccleſia parrochialis, & ſic dictum Collegium tanquā Rector dicti loci de Paternis habet intentionem fundatam ſuper decimis fructuum, qui colliguntur intra fines Parrochiæ, DD. *in c. final. de parroch. & in c. cum contingat de decim.* Pute. *dec.* 371. *lib.* 1. Mareſcot. *var. reſol. lib.* 2. *c.* 95. *n.* 12. & 13. Et hæc quidem de croco quod ſeritur in terris eremis, ſed ſi ſeminetur in terris, in quibus antea frumentum vel alij fructus decimabiles percipiebantur, eſt certiſſimum, quod non obſtante dicta cōſuetudine (præſuppoſito quod fuiſſet legitimè probata, quod de croco tanquam ſubrogato decima debeatur, *c. cum in tua vbi omnes & c. commiſſum de decimis*, & ita Rota ſolet iudicare, vt *dec.* 423. *num.* 6. & *dec.* 471. *lib.* 3. & in terminis *dec.* 70. apud Paleotum, & fuit tentum in vna Conchenſ. decimarum 5. Maij 1600. & 27. Ionij 1601. coram Cardinale Pamphilio, vt refert Mareſcot. *variarum reſolut. lib.* 2. *cap.* 95. *num.* 16.

17 18 19 20

A R G V M E N T V M.

Fideicommiſſum cum onere ferendi nomen & arma teſtatoris, an & quando ſit perpetuum habens poteſtatem nominandi, an poſſit nouum fideicommiſſum inſtituere.

Donatio ſuſceptis liberis an reuocetur ipſo iure.

Non acceptata nulla eſt in Gallia.

Legitima filij qualis & quanta ſit.

S V M M A R I V M.

1 *Ex onere ferendi nomen & arma ſaltem in Gallia non inducitur fideicommiſſum perpetuum.*

2 *Qui ius nominandi habet nouum fideicommiſſum nominato iniungere non poteſt.*

3 *Ex nominis & armorum delationis grauamine in perpetuum inducitur maioratus & perpetua primogenitura.*

4 *Licet in Gallia non ſit certum onus ferendi nomen & arma ſimpliciter iniunctum perpetuare fideicommiſſum, tamen ſi quid adſit denotans graduum pluralitatem vel perpetuitatem eſt indubitatum.*

5 *Verbum* perpetuò *nullam habet præfinitionem temporis ſicut & dictio* ſemper *quæ æquiparantur.*

6 *Dictio* perpetuò *de ſui natura inducit perpetuum fideicommiſſum.*

7 *Quoties adſunt veſtigia Maioratus, conditio ferendi nomen & arma inducit perpetuum fideicommiſſum.*

8 *Maioratus veſtigia ſunt, ſi vocatus eſt proximior iſque vnicus.*

9 *Vna pars teſtamenti declarat aliam.*

10 *Legatum & fideicommiſſum dubium ex circunſtantiis declaratur.*

11 *Onus perpetuò iniunctum arguit perpetuitatem fideicōmiſſi.*

12 *Oneratus cenſetur honoratus & ſic vocatus.*

13 *Conſeruatio bonorum in agnatione perpetuat fideicommiſſum.*

14 *Executio regulatur à cauſa principali & primitiua.*

15 *Heres qui habet facultatem nominandi vnum de familia poteſt nouum fideicommiſſum imponere in fauorem alterius de familia, dummodo non fiat in præiudicium eorum qui nominatim vocantur à primo teſtatore.*

16 *Receptiſſimum eſt in Gallia, quod pater, qui donauit filio ſimpliciter in contractu matrimonij, poteſt tamen in teſtamento eidem ſi ſine liberis deceſſerit, alios eius filios ſubſtituere & primogenituram ordinare.*

17 *Fideicommiſſum relictum propinquiori de familia eſt perpetuum.*

18 *Licèt in ſingulari numero vocatus ſit.*

19 *Inſtitutio hæredis non continet bona fideicommiſſaria.*

20 *Reſpondetur ad hoc & n.* 22.

21 *Per hæredis inſtitutionem cenſetur nominatio de illo facta.*

23 *Prioribus derogatur per ſequentia.*

24 *Donatio reuocatur ipſo iure ſuſceptis liberis.*

25 *Fallit quando donans de tempore donationis habebat liberos.*

26 *Donatio reuocatur quidem ipſo iure, dum tamen pater declarauerit.*

27 L. ſi

27 L. ſi vnquam C. de reno. dona. *expreſſè renuntiari poteſt.*
28 *Solùmque reuocatur vſque ad legitimam.*
29 Ceſſat d. l. ſi vnquam *quando de liberis cogitatum fuit.*
30 *Donatio non acceptata nulla eſt in Gallia, licèt de iure communi ſtipulatio notarij vel retentio vſusfructus ſufficerent.*
31 *Donatio inſinuata inſtante donatario aut eius procuratore ſpeciali dicitur legitimè acceptata.*
32 *Requiſita per ſtatutum alioqui annullans actum non poſſunt adimpleri per æquipollens.*
33 *Donatio mutua inter coniuges eſt permiſſa.*
34 *Donatio inter coniuges morte confirmatur, præſertim interueniente traditione ſiue vera ſiue falſa.*
35 *Legitima filiorum eſt ſemis cùm ſunt vltra quatuor.*
36 *Donationes impinguant non minuunt legitimam.*

CONSILIVM LII.

ILLVSTRIS & Potens quondam Dominus Amalricus de Montdragon Condominus d. loci & Dominus d'Arhoux ſuo teſtamēto de an. 1541. & 19. Maij hæredem ſuum vniuerſalem inſtituit Paulum Albertum eius nepotem, dum tamen deferat nomen & arma ſeu inſignia d. teſtatoris, & liberos eius maſculos naturales & legitimos, præferendo primogenitum ſecundo genito, & ſic ſecutiuè de vno ad alium ordine primogenituræ ſeruato cum onere deferendi nomen & arma dicti teſtatoris. Quod ſi dictus Paulus moreretur ſine liberis maſculis habilibus ad ſuccedendum, ei ſubſtituit Odoardum Albertum eius etiā nepotem & d. Pauli fratrem, & poſt eum eius liberos maſculos dict. ordine primogenituræ ſeruato, & cum etiā d. qualitate deferendi nomen & arma: deinde ad alios gradus ſubſtitutionum proceſſit ſemper eodem primogenituræ ordine ſeruato.

Quatuor verò diebus poſtea, ſcilicet 23. eiuſdem menſis & anni idem Amalricus codicillum fecit, quo formam dictarum ſubſtitutionum mutauit, ordinauitque quòd caſu quo d. Odoardus decederet ante dictū Paulum, & quòd dictus Paulus hæres pariter poſtea decederet ſine liberis, ſubſtituit dicto Paulo in omnibus & ſingulis bonis ſuis vnum ex pluribus proximioribus parentibus de ſanguine d. Pauli maſculum, & in defectum maſculorum vnam ex proximioribus dicti Pauli parentibus fœminam de ſuo ſanguine, aut tales perſonas filium vel filiam quam placuerit dicto Paulo aut voluerit eligere & nominare in ſuo teſtamento & vltima voluntate, cum onere deferendi nomen & arma dicti teſtatoris & ipſius domus in perpetuum: & in defectum quod nulli eſſent parentes proximi, aut quòd dictus Paulus hæres teſtatus non fuiſſet, voluit quòd ſubſtitutiones per ipſum factæ in d. ſuo teſtamento in fauorem & vtilitatem primogeniti maſculi filij Nobilis Eraſmi de Cauaillon & Ioannæ de Calabron habeāt locum & ſuum ſortiantur effectum, dictas ſubſtitutiones approbando & confirmando.

Dictus Amalricus moritur in ea voluntate, Paulus Albertus adit hæreditatem deferendo nomen & arma familiæ de Montdragon, moritur poſtea Odoardus relicta filia, & tandem de anno 1592. & ſexto Nouembris dictus Paulus teſtamento ſuo hæredem vniuerſalem inſtituit Paulum de Miſtral Baronem de Croze eius ex ſorore nepotem, cum onere & conditione deferendi nomen & arma de Montdragon, & poſt eum voluit quòd eius hæreditas & bona ſint & pertineant pleno iure ad Paulum de Miſtral eius filiolum primogenitum filium dicti ſui nepotis & hæredis, & caſu quo decederet ſine filiis maſculis legitimis & naturalibus, ad ſecundo genitum maſculum dicti Domini de Croze, & poſt eum ad tertium, & ita de maſculo in maſculum in caſum mortis ſine maſculis, ſeruando ordinem primogenituræ de vno ad alium, ſubſtituit dicto Domino de Croze eius liberos maſculos cum dicto onere deferendi nomen & arma; prohibendo in ampliſſima forma & ſpecialiter omnes detractiones quartarum legitimæ, Falcidiæ & Trebellianicæ, & alias cuiuſcumque generis: & omnibus deficientibus & decedentibus ſine maſculis, ſubſtituit primogenitum, inſtituendo primogenituram perpetuam in fauorem maſculorum deſcendentium ex ſuis filiabus cum dicto onere deferendi nomen & arma, & omnibus deficientibus procedit ad alios gradus ſubſtitutionum, & in defectum omnium proximiorem maſculum de familia dicti teſtatoris, nota ſumpta per Magiſtrum Biiodi notarium Montiſdraconis.

Dictus Paulus de Miſtral dictam hæreditatem dicti Pauli de Montdragon ſimpliciter & abſque beneficio legis & inuentarij adiuit & pro hærede ſe geſſit, & ſub qualitate hæreditaria ex vi dicti teſtamenti homagium præſtitit de dicto loco de Montdragon in Curia ſuprema rationum Prouinciæ, ac tandem de anno 1611. & vigeſimo tertio Martij teſtamento ſuo hæredem vniuerſalem inſtituit Dominam Siluiam de Brancas eius vxorem, cum onere reſtituendi poſt eius deceſſum eius hæreditatem & bona ei ex dictis filiis maſculis quem eligere & nominare voluerit, capaci tamen; declarando ſe deſiderare, vt loca & iuriſdictiones de Montdragon & d'Arhoux, & omnia quæ fuerunt dictorum Amalrici & Pauli de Montdragon & inſulas Rhodani, & bona quondam Ioannæ de Leſcaris de Tande eius materteræ & vxoris dicti Pauli de Montdragon, nec non partem iuriſdictionis quam acquiſiuit loci de Barbentana, ad vnum ſolum ex dictis liberis per eam eligendum & nominandum ſpectare; locum verò de Croze & de Mirabel in Delphinatu, & bona quæ habebat in locis Sancti Remigij, Grauiſionis, Maillanes & de Nouia cum ſuis dependentiis ad alterum ſpectare, ordinando poſtea ſubſtitutiones, de quibus nunc non eſt quæſtio.

Quæritur, an dictus Paulus Albertus inſtituendo hæredem dictum Paulum de Miſtral eius ex ſorore nepotem potuerit fideicommiſſum perpetuum, de quo ſuprà, facere, ita quòd ex vi illius Paulus Miſtral iunior & filius primogenitus dicti Pauli Miſtral nepotis ſit vocatus, ideóque nulla ſit habenda ratio teſtamenti per eumdem Miſtral patrem conditi. An verò nulla habita ratione fideicommiſſi per eumdem Paulum Albertum ordinati, dictus Paulus Miſtral ſenior idémque pater ſit vocatus ex vi codicilli per dictum Amalricum de Montdragon conditi, in eóque defecerit fideicommiſſum, & propterea teſtamento per ipſum condito ſit ſtandum.

Et hæc quidem quoad bona quæ fuerunt dicti quōdam Amalrici, nam quoad alia bona, præſertim Barbentanæ ſita, ea duplicis generis ſunt: aut enim ipſi fuerunt donata per dictum Miſtral ſeniorem, aut aliunde per ipſum acquiſita; & dummodo donatio huiuſmodi valida fuerit, non eſt dubium quin teſtamento dicti Alberti ſit ſtandum. Erit igitur ſecunda inſpectio circa validitatem vel inualiditatem dictæ donationis de anno 1578. & decimo ſeptimo Septembris factæ.

Tertia & poſtrema an d. Miſtral iunior de aliis bo-
nis de quibus Paulus Miſtral ſenior & pater diſponere
potuit, ſicut & de bonis maternis legitimam petere
poſſit, & quæ quantáque ea ſit.

Quoad primũ, videtur quòd ſcilicet d. Paulus Mi-
ſtral ſenior ſit vocatus, in eóq; fideicommiſſum extin-
ctum ſit, idque ſiue expreſſis verbis codicilli, quibus
proximiorem maſculum de ſanguine Pauli Alberti
vocauit, ſiue ex nominatione per dictum Albertum
facta: nam primo caſu cùm proximior vocatur, ſat eſt
ſemel vnum ex proximioribus admiſſum, qui ſequen-
tibus non cenſetur grauatus reſtituere, nec vis facien-
da eſt in eo quod iniunxit, vt deferrentur nomen &
arma; ex eo enim ſaltem in Gallia non inducitur per-
petuum fideicommiſſum, Charond. *lib. 8. reſponſor. cap.*
45. & lib. 10. cap. 37. & 41. & aux Pandectes du droict
François *lib. 2. cap. 15. fol. mihi* 151. & aux memorables
obſeruat. verb. option. fol. 231. & in verb. fiſ, in fin. fol. 151.
Robert. *rer. iudicatar. lib. 4. cap. 4. fol.* 80. Ferrer. *ad Gui-*
don. q. 467. Pelc. *queſtion. illuſtr. q. 25. per tot.* præſertim
circa *fin. & q.* 56. idémque in Hiſpania ſeruandum do-
cet Palaez *de Maiora. lib. 2. c. 6. n. 23.* & generaliter docet
Hotoman. *conſ.* 61.

2 Secundò verò caſu, qui jus nominandi habet no-
uum fideicommiſſum nominato iniungere non po-
teſt, *l. vnum ex familia §. 1. & §. ſed et ſi fundum ff. de leg.*
2. & ibi Petal Spino. *de teſtament. gloſſ. 27. princip. de fi-*
deicommiſſar. ſubſtitutio. numer. 60. cum ſeqq. fusè Mo-
lin. *de Hiſpan. primogenit. lib. 2. cap. 4. numer. 10. cum*
ſeqq.

Verius tamen exiſtimo fideicommiſſo per dictum
Paulum Albertum ordinato ſtandum eſſe; multa enim
in hoc caſu concurrunt, ex quibus concluditur men-
tem Amalrici fuiſſe, vt induceretur perpetuum fidei-
commiſſum. Primò, quia facultatem nominandi de-
dit dicto Paulo Alberto, cum onere tamen deferendi
3 nomen & arma teſtatoris in perpetuũ, nam ex nominis
& armorum delationis grauamine perpetuus maiora-
tus inducitur, cenſetúrque teſtator ea bona velle per-
petuò iure primogenituræ cõſeruari, Guid. Pap. Guil-
lelm. Benedict. *in repet. c. Raynutius, de teſtam. verb. in eo-*
dem teſtamento relinquens il primo num. 174. Ripa *in l. 1.*
nu. 10. C. de pact. Celſ. qui plures refert *conſ. 20. num.* 40.
Tiraquel. *de primogen. q. 64. nu. 3. & in l. bonis §. hoc ſer-*
mone ff. de verbor. ſignificat. in regu. eiuſd. l. num. 124. Et
quamuis huiuſmodi ſententia, cùm onus ferendi no-
men & arma, eſt ſimpliciter iniunctum, non eſt omni-
4 nò certa in Gallia ex Charond. & aliis ſuprà citatis; ta-
men ſi aliquid adſit quod pluralitatem graduum de-
notet, vt ſi dictio collectiua vel quid ſimile plurium
graduum perſonarum adſit, Cephal. *conſil. 134. num. 29.*
& ſeqq. Alciat. *conſil. 36. num. 10. lib.* 9. vel quid aliud per-
petuitatem denotans, vel aliqua veſtigia Maioratus
adſunt, eſt indubitatum, Molin. *d. lib. 1. c. 5. nu.* 34. quod
hoc caſu præſertim ſtatuendum eſt, quo omnia requi-
ſita per Ferrer. *d. q.* 467. & eum quem ſequitur, adſunt:
a verò hoc caſu non modo aliquid adeſt perpetuitatem
denotans, ſed clarè vt perpetuò nomen & arma defer-
5 rentur, ſtatuit dictus Amalricus, verbum enim *perpetuò*
intelligitur ſine præfinitione temporis, *l. eum debere co-*
lumnam ff. de ſeruit. vrban. prædior. Dec. *conſ. 516. num.* 15.
Cephal. *d. conſ. 134. num.* 30. Alberic. *in verb. perpetuò per*
text. in l. falſo C. de diuerſ. reſcript. l. purè ff. de doli except.
c. 2. §. fin. ext. de hæretic. ſicut & dictio *ſemper*, nam per-
petuò & ſemper æquiparantur, Cephal. *dict. conſil. 134.*
nu. 30. Alciat. *d. conſ. 36. n. 10. lib.* 9. Bertachin. *in verb. per-*
petuò. per gloſſ. in rubr. procemij inſtitut. verb. ſemper & l. 1.
ff. ſol. matr.

Secundò, mens elicitur ex eadem dictione *perpetuò*, 6
quæ de ſui natura inducit perpetuum fideicommiſ-
ſum, Peregrin. *conſ. 44. nu. 8. lib. 4. & in tract. de fideicom-*
miſſ. artic. 30. n. 13. & ſeqq.

Tertiò, quoties adſunt veſtigia Maioratus, conditio 7
ferendi nomen & arma inducit perpetuum fideicom-
miſſum, Moli. *d. c. 5. n.* 34. at verò in noſtro caſu nedum
adſunt dicta veſtigia tacitè ex eo quòd in caſum vñ no- 8
minationis *proximior* vocatus eſt, Ferrer. *ad Guid. d. q.*
467. & quia vnicũ vocat cũ d. onere ferendi nomẽ & ar-
ma, Guid. Pap. *d. q.* 467. Papõ en ſon recueil *tit. des ſub-*
ſtitut. arreſt. 14. Peralt. *in d. §. ſed et ſi fundum nu. 19. pag.*
mihi 596. Tiraq. & Benedict. locis *ſupr. cit.* vtroque enim
caſu, cùm plures eſſe poſſent in eodem gradu, primo-
genitus tantùm iſq; maſculus vocatur ex dictis Ferrer.
Guido. & aliis; ſed etiam expreſsè in ſequentibus gra-
dib. ordinatur primogenitura perpetua maſculina per
dict. Amalricum, ſicut & in eius teſtamẽto. Ergo mens
quoque ipſius fuit vt ea etiam in nominando per Pau-
lum Albertum inſtitueretur: vna enim pars teſtamen- 9
ti aliam interpretatur, & voluntas diſponentis decla-
ratur ex eo quod alio in loco ſcripſit, *l. ſi ſeruus plurium*
§. fin. ff. de leg. 1. Menoch. *conſ. 193. nu.* 2. & per ſequentia
præcedentia declarantur, ſicut è contra, *d. l. ſi ſeruus plu-*
rium §. vlt. ff. de leg. 1. l. fin. §. cui dulcia ff. de vino, tritico,
Anchar. *conſ. 27. n.* 7.

Quartò, ex præcedentibus dependens, quia cùm in
perſona d. Amalrici eius familia finiret, voluit perpe-
tuare familiam ſuam in propinquis d. Alberti vocando
primò proximiorem maſculum, & in defectum maſ-
culorum, fœminam, per alternatiuam, deinde liberam
facultatem eligendi quem vellet filium vel filiam dicto
Alberto concedens, cum onere tamen deferendi no-
men & arma in perpetuum, & in defectum proximio-
rum vel non electionis & quod teſtatus non fuiſſet, in-
ſtituendo primogenituram perpetuam maſculinam;
ex quibus infertur mentem fuiſſe vt induceretur per-
petuum fideicommiſſum, attenta conſuetudine nobi-
lium, dignitate perſonarum, qualitate bonorum in iu-
riſdictionibus conſiſtentium & ſuprà narratis circum-
ſtantiis, ex quibus dubium legatum & fideicommiſ- 10
ſum ſolet declarari & interpretationem accipere, *d. l. ſi*
ſeruus plurium §. vlt. ff. de leg. 1. DD. in l. fideicommiſſum §.
hæc verba ff. de leg. 3. in l. cum ita §. in fideicommiſſo
ff. de leg. 2. & Baldus *in l. quoties Codic. de fideicom-*
miſ.

Quintò, ex eo quod voluit familiam ſuam perpetuò
conſeruare per nominis & armorum delationem, cen- 11
ſetur inductum perpetuum fideicommiſſum; onus e-
nim perpetuò iniunctum perpetuitatem arguit fidei-
commiſſi, Anchar. *d. conſ. 27. nu. 7. col. vlt.* Decian. *conſ. 41.*
nu. 61. lib. 1. Roland. *conſ. 70. n. 31. lib.* 3. dom Ancharanũ
allegant. Nec obſtat quod ex aduerſo dicitur ex onere
deferendi nomen & arma d. Amalricum noluiſſe per-
petuum & reale fideicommiſſum inducere, ſed ſo-
lùm vt deſcendentes à nominato vel ſubſtituto per-
petuò deferrent nomen & arma; nam ex ſuprà dedu-
ctis contrarium verius eſſe apparet, præſertim quod
huiuſmodi voluntas ſine fideicõmiſſo perpetuo eſſet
illuſoria & fruſtratoria, deſcendẽtes enim à nominato
vel ſubſtituto poſſent ſi vellent non deferẽdo nomen
& arma inutilem & vanam reddere diſpoſitionem
teſtatoris: quod ne in ipſorum poteſtate ſit, & vo-
luntas teſtatoris omninò ſeruetur, ſcilicet vt nomen
& arma perpetuò deferantur, neceſſariò dicendum
eſt fideicommiſſum reale & perpetuum eſſe iniunctũ,
vt eius metu ad id cogantur, & vno non faciente, ex ce- 12
teri admittantur & deferant; nam ex eo quod voluit vt

per-

perpetuò deferrent, & ſic onerauit, cenſetur quoque
honoraſſe & ſic vocaſſe, *l. ab eo C. de fideicom.* & in ter-
minis oneris delationis nominis & armorum, Celſ. Hu-
13 go. *d. conſ.* 11. *nu.* 40. Quemadmodum etiam inducitur
perpetuum fideicõmiſſum ex eo quòd teſtator voluit
bona ſua in agnatione perpetuò conſeruari, *text. in l.
codicillis, alias l. Lucius Titius §. inſtituto en verb. per v-
niuerſum tempus ff. de leg. 2.*
14 Sextò, quia omnis exequutio regulatur & æſtima-
tur ab eius cauſa principali & primitiua, & ſecundùm
eam determinatur *l. 1.* vbi ex ea iſtud notant Bart. An-
gel. Ioan. de Imo. & Paul. de Caſt. *ff. de ſolution.* Peral.
in dict. §. ſed et ſi fundum numer. 12. pag. mihi 588. ergo in
noſtro caſu electio quæ eſt executio voluntatis dicti
Amalrici debet ſecundùm eius mentem fieri & decla-
rari, quæ cùm fuerit vt perpetuò deferrentur nomen
& arma per propinquos dicti Alberti, potuit & debuit
ſecundùm quod dictus Amalricus voluit fideicom-
miſſum facere, & quod fideicommiſſum non tam fe-
cit, quàm factum ab Amalrico declarauit.
15 Septimò, quia etſi hæres, qui poteſt eligere vnum
de familia, non poſſit fideicommiſſum imponere, ta-
men fallit ſi imponat in fauorem alterius de familia,
niſi hoc fieret in præiudicium eorum qui nominatim
vocantur poſt nominatum à primo teſtatore, Peral. *in
d. §. ſed etſi fundum n.* 17. poſt Bart. *ibid. nu.* 2. & Bald. *in
princ.* & ita accepi fuiſſe iudicatum in Parlamento A-
quen. in cauſa Comitis du Bar. Quod confirmatur ex
16 alia doctrina in Gallia receptiſſima, quod etſi pater
ſimpliciter donauerit filio in contractu matrimonij,
poteſt tamen in teſtamento eidem ſi ſine liberis deceſ-
ſerit, alios ſuos filios ſubſtituere & primogenitură or-
dinare, Boër. *q.* 204. *nu.* 33. Ferrer. ad Guid. *dec.* 184 Fer-
nand. *in c. vn. de fil. nat. ex matrimon. ad morganat. c. 9. ſub
nu.* 4. Cuiac. *conſultat.* 58. *per text. in l. fin. §. filia ff. de leg.*
2. At verò hoc caſu ex libertate quem vellet eligendi
per alternatiuam d. Alberto data potuit eligere Pau-
lum Miſtral iuniorem, ergo potuit eumdem ſubſtitue-
re Paolo Miſtral ſeniori quem elegit.
Octauò, ſi dictus Albertus neminem elegiſſet, ex
primo gradu ſubſtitutionis, proximior de ſanguine
Alberti maſculus & in defectum fœmina vocabantur,
quod ſi accidiſſet, primogenitus & ſenior ſucceſſiſſet,
arg. l. fin. de fide inſtrum. Bald. *ad l. procurator n. 2. C. de e-
den.* Decian. *conſ.* 71. *vol.* 3. Ferrer. *ad d. dec.* 467. proximior
autem vocatus & admiſſus cenſetur grauatus aliis de
ſanguine ſucceſſiuè reſtituere, fideicommiſſum enim
relictum propinquiori de familia eſt perpetuũ, & pro-
17 pinquior admiſſus cenſetur rogatus ſequentibus in
gradu ſucceſſiuè reſtituere, *l. cum ita §. in fideicommiſſo l.
peto §. fratre ff. de leg.* 2. Bald poſt Angel. *conſ.* 321. *ſtatuta
cauetur lib.* 1. Anchar. *conſ.* 27. *verſ. eſt enim mihi.* Bertran.
conſ. 30. *vol.* 1. *poſter.* & alij quos longa ſerie refert & ſe-
quitur Peregrin. *de fideicommiſſ artic.* 19. *nu.* 16. & 17. Et
18 quamuis cùm non dictione plurali *proximiores*, ſed
ſingulari *proximiorem* vocauit Crauet. *conſ.* 180. contra-
rium exiſtimauerit, eius tamẽ diſtinctio eſt communi-
ter reprobata, & contra ipſius conſ. fuit iudicatum, vt
ipſemet fatetur, Peregrin. poſt multos *d. artic.* 19. *nu.* 16.
& 17. & Anchar. doctrinam *d. conſ.* 17. communiter eſſe
receptam teſtatur Decian. *conſ.* 41. *nu.* 59. & *ſeqq. lib.* 1. Et
quamuis aliqui contrarium ſenſerint, tamen ſi aliqua
ſint verba tractum temporis habentia, vel perpetuita-
tem aut continuationem deſignantia, omnes conue-
niunt fideicommiſſum eſſe inductũ inter propinquio-
res de vno ad alium: hoc verò caſu clara ſunt huiuſmo-
di verba, cùm nõ ſimpliciter propinquiorem, ſed cum
onere vt nomen & arma in perpetuum deferrent, ſub-
ſtitueric. Quod ſi hoc procedit ſi nominatio non fuiſ-
ſet facta, idem abſque dubio ſtatuendum eſt ea facta,
præſertim cùm ſint in vno eodémque contexto ora-
tionis, imò eſt vnus idémque gradus nominationem
vel non nominationem continens, qui propterea non
debet diuerſimodè intelligi: ſed & idem dicendum eſ-
ſet ſi eſſent diuerſi gradus, cùm vnus ex alio declaran-
dus ſit, *dict. l. ſi ſeruus plurium §. vltimo, ff. de
leg.* 1.
Poſtremò, quia dictus Paulus Miſtral ſenior hære-
ditatem dicti Pauli Alberti ſine beneficio legis & in-
uentarij adiuit, ideóque diſpoſitioni illius omnino ſta-
re tenetur: neque huic rationi obſtat ſi dicatur quod 19
inſtitutio hæredis ſimpliciter facta non videtur inclu-
dere bona fideicommiſſo ſubiecta & ſic prohibita a-
lienari, Bartol. *in dict. l. codicillis §. inſtituto ff. de leg.* 2. &
cenſeri Paolum ſolum quoad ſua bona fideicommiſ-
ſum iniunxiſſe, non quoad ea quæ ex teſtamẽto Amal-
rici ad eum ſpectabant *text. eſt in l. in imponenda & l. ir-
ritum C. ad leg. Falcid.* Pariſ. *conſ.* 93. *nu.* 38. *lib.* 2. nam ad 20
hoc variis modis reſpondetur. Primò aliam eſſe ratio-
nem ſi ad d. Paulum ex vi fideicommiſſi ab Amalrico
iniuncti ſpectaſſent, aliam verò cùm non niſi ex vi no-
minationis per Albertum factæ; primo enim caſu pro-
cedere poſſent quæ in contrarium dicuntur, ſecundo
verò ſecus, quia nominando etiam tacitè ſcilicet hæ-
redem inſtituendo (per inſtitutionem enim hæredis
cenſetur nominatio de illo facta, Papon *lib.* 20. *tit.* 2. *ar-* 21
reſt. 2. Charond. *reſponſor. lib.* 7. *c.* 62. Ranchin. *deciſion.
par.* 4. *concluſ.* 220. Cuiac. *conſultat.* 58. & Pele. *q.* 5.) de o-
mnibus bonis tam ſuis quàm Amalrici diſponit, ideò-
que fideicommiſſum à dict. Paulo Alberto iniunctum
debet omnia bona de quibus diſponit afficere. Secun-
dò, reſpond. etiam in terminis ſimplicis fideicommiſſi 22
quando teſtator intellexit quoque de bonis fideicom-
miſſo ſubiectis; hæres ſimpliciter adiens hæreditatem
ſeruare tenetur illius diſpoſitionem, Pariſ. *conſ.* 83. *n.* 80.
lib. 3. Dec. *conſ.* 254. *poſt nu.* 3. quod hoc caſu accidit, cùm
dictus Albertus tanquam Dominus de Montdragon
teſtatus fuerit & fideicommiſſa ordinarit, iuxta mentẽ
d. Amalrici, iuſſeritque vt nomen & arma de Mont-
dragon deferrent. Ex quo neceſſariò infertur de bo-
nis illius teſtatum fuiſſe, alioquin ſi de ſuis tantùm bo-
nis propriis intellexiſſet & ea ſola fideicommiſſo ſub-
iecíſſet, non nomen & arma Amalrici, ſed propria de-
ferri iuſſiſſet: ſed quia bona dicti Amalrici non potuit
trãsferre niſi ſub eo onere, ideò illud iniunxit, propria
etiam bona illi ſubjiciendo, familiam Amalrici ſuæ
præferendo in gratiam quod maiorem partem bono-
rum ab eo accepiſſet: diſpoſuit quoque clarè per lega-
tum certo caſu de molendino in loco de Montdragon
ſito, quòd ſcilicet inſtitutione omnia bona per ipſum
poſſeſſa comprehendiſſet, eáque fideicommiſſo ſubie-
ciſſet: ſed & ipſe Miſtral ſenior intellexit d. Albertum
de dictis bonis diſpoſuiſſe & ea comprehenſa in hære-
dis inſtitutione, cùm homagium præſtando de dictis
bonis dixerit ea ad ſe ex vi vltimæ voluntatis dicti Al-
berti perueniſſe. Non eſt omittendum *dict. l. in impo-
nenda & l. irritum Cod. ad leg. falcid.* dum de imponen-
da legatorum ratione & detrahenda falcidia agitur, id
non niſi per vim retentionis fieri, nam ſi legata ſoluta
fuiſſent, modò ne per errorem facti, ſolutum repeti
non poteſt ex cauſa falcidiæ, *l. error facti Cod. ad leg.
falcid.*

Ex quibus videtur omninò concludendum ſtan-
dum eſſe fideicommiſſo per Paulum Albertum ordi-
nato, vſque tamen ad quartum gradum incluſiuè iux-
ta ordinationes Regias.

Nec obſtant rationes ſuprà in contrarium adductæ.
Ad primam quidem qua dicitur proximiore vocato,
eo ſemel admiſſo ratione tractū eſſe fideicōmiſſum, nam cō-
traria ſentētia, quòd ſcilicet cenſeatur grauatus ſequē-
tib. inſtituere, eſt verior, idque abſq; dubio vbi adſunt
aliqua verba tractū temporis vel perpetuitatem deno-
tantia, vt hoc caſu, ex his quæ ſuprà diximus in 8. fun-
damento. Adde quòd non poſſet ſe prætendere vocatū
ex primis verbis, ſed tantùm ex nominatione in inſti-
23 tutione contenta per Albertum facta: primis enim
verbis ſubſtitutionis derogatur per ſequentia, quibus
libera facultas eligēdi etiam non proximiorem datur
d. Alberto, *l. nam ad ea, l. ſub diuerſis ff. de condition. &*
demonſtration. facis l. ſi heredi plures ff. de condition. inſti-
tution. l. ſi is qui ducenta §. fin. ff. de reb. dub.

Non obſtat quod ſecundo loco dicitur ex onere de-
lationis nominis & armorum in Gallia non cenſeri in-
ductum perpetuum fideicommiſſum, nam ei ſatisfit ex
dictis ſuprà in primo fundamēto ob dictionem *in per-*
petuum quæ non poteſt verificari in vna perſona, ideò-
que ex eo arguitur perpetuum fideicommiſſum per
Amalricum intellectum & per d. Albertum declara-
tum & clarè iniunctum.

Non obſtat poſtremò eum qui jus nominandi ha-
bet nō poſſe nouo fideicommiſſo nominatum graua-
re; nam hoc verum quidem eſt regulariter, ſed fallit
quando alia eſt mens teſtatoris, quam hic fuiſſe ex ſu-
prà deductis patet, ita quòd d. Albertus non nouum fi-
deicommiſſum, ſed ab Amalrico inſtitutum vel decla-
raſſe vel exequutioni demandaſſe cenſetur, Patiſ. *conſ.*
11. nu. 28.

Et hæc quidem dicuntur præſuppoſito fideicōmiſ-
ſum ab Amalrico inſtitutum non fuiſſe factum cadu-
cum, etſi Odoardus non deceſſerit ſine liberis, ſed re-
liquerit filiam, nam ſi ex eo fuiſſet factum caducum,
nos eſſemus in claris, potuiſſet enim Albertus de di-
ctis bonis liberè diſponere & ea perpetuò vinculare:
fuiſſe verò ex eo factum caducum Domini Conſulto-
res Nemauſenſes aſſeruerunt ad quos me remitto.

Quoad ſecundam inſpectionem de donatione, ſolū
24 remouenda ſunt quæ in contrarium proponuntur. Pri-
mò opponitur ſuſceptione liberorum reuocatam fuiſ-
ſe ipſo iure d. donationem, *l. ſi vnquam C. de reuocan. do-*
nation. cùm ſit facta de parte notabili bonorum ſuorū,
& hæc eſt magis communis DD. opinio relata per Rip.
lib. 3. interpretat. titul de donation. q. 7. & 8. nu. 14. 15. & 16.
Cancer. *lib. 1. var. reſol. c. 8. de donation. n. 83.* poſt Bart. &
plures quos allegat Tiraquel. *in Commentar. d. l. ſi vn-*
quam in gloſ. omnia vel partem aliquam n. 4. Papon *en ſon*
recueil lib. 11. artic. 19. 20. & 21. & en ſes notair. lib. 1. tit. des
donations fol. mihi 358. ver. reſpondetur quod ſi de tem-
25 pore donationis d. Paulus pater habebat filium, vt ha-
buiſſe mihi dicitur, certiſſimum eſt per ſuſceptionem
aliorum liberorum non reuocari donationem, Tiraq.
in d. l. ſi vnquam in verb. filios non habens per tot. Sed poſ-
ſito, quòd nullum habuiſſet, dicta in contrarium non
procedere, quando pater diutiùs viuit, permiſitq; do-
natarium ſemper re donata vti, nec ſignum aliquod o-
ſtendit immutatæ ſuæ in ipſum donatarium volunta-
tis, nec aliquo pacto declarauit velle donationem re-
uocari propter illam ſequentem liberorum natiuitatē,
cùm id facere potuiſſet; nam tunc cenſetur tacitè vo-
luiſſe donationem ratam manere non obſtāte tali na-
tiuitate, ita Tiraquel. *in commentar. d. l. ſi vnquam C. de*
reuocand. donat. in verb. ſuſceperit liberos. num. 211. & ſeqq.
poſt multos quos refert, & in verbo *reuertatur nu. 299.*
Mangil. *tract. de imputation. & detraction q. 102.*

Nec verum eſt, quod ex Papone aua dicts *notair. tit.*
des donat. fol. 360. ver. deducitur, patrem d. l. ſi vnquam, ta-
citè vel expreſſè renuntiare non poſſe; modò ne legi-
tima fruſtrentur, & donatio non ſit inofficioſa, cùm e-
tiā viuis & exiſtentibus filiis poſſit donationem huiuſ- 26
modi, modò ne inofficioſam facere: verius enim eſt i-
pſo quidem jure fieri, dum tamen pater declarauerit,
Tiraquel. *in d. verb. reuertatur n. 10.* fusè Mangil. *dict. q.* 27
102. eique expreſſè renuntiari poſſe, Tiraquel. *d. loco n.*
96. & ſeqq. Mangil. *d. tract. q. 103.* Clar. *in §. donatio qu. 22.* 28
n. 4. ſolúmque vſque ad legitimam reuocari, Tiraquel.
d. verb. reuertatur n. 3. nec verum eſt fauore liberorum
eam legem inductam, ſed fundari in veriſimili mente
donantis, qui ſi de liberis cogitaſſet, donaturus non e-
rat, vt Tiraquel. & Mangil. dictis locis docent.

Sed etſi illa ratio ex diutina poſſeſſione non benè 29
verificaretur in hoc caſu & dubia eſſet in facto, ex his
quæ poſtea dicentur, tamen ceſſat *d. l. ſi vnquam*, quia
de liberis cogitauit, & de illis mentionem fecit, Tiraq.
in præfat. d. l. ſi vnquam num. 63. & ſufficit ſi in vna parte
donationis de illis mentionem fecerit, vt hic, Tiraqu.
d. loco n. 73. & ſeqq.

Secundò, opponitur non fuiſſe d. donationem nec 30
tempore illius nec poſtea acceptatam, quæ propterea
in Gallia nulla eſt, ex Ordinatione Franciſci I. de anno
1539. & Henrici II. de anno 1549. Charond. *au Code Hē-*
ry lib. 6. tit. 5. arreſt. 4. Fretot *aux Baſiliq. eod. lib. & titul.*
arti. 4. & 5. Papon *en ſon recueil lib. 11. tit. 1. artic. 8. & 10.*
Louet *en ſon recueil lit. D. c. 11.* etſi alioquin ſtipulatio
notarij vel retentio vſusfructus de jure communi ſuf-
feciſſet, iuxta *l. abſenti* vbi DD. *ff. de donatio.* etiā in Gal-
lia ante dictas Ordinationes, De Luc. *lib. 8. tit. 5. c. 1.* Re-
ſpondetur huiuſmodi donationem ipſo facto & re ipſa
fuiſſe acceptatam; tum quòd fuerit inſinuata inſtante 31
d. Alberto ſeu eius procuratore; cui ad id mandatum
ſpeciale dedit cum inſertione tenoris d. donationis, vt
in puncto tradit Maynard. *2. par. lib. 7. c. 84. fol. mihi 587.*
verſ. car autrement, tum quòd bonis donatis quamdiu
vixit, pacificè vſus fuerit.

Nec obſtat quòd bonorum à Domina de Tande
prouentorum vſumfructum ipſa ſibi reſeruauerit, bo-
norum verò per d. Miſtral ſeniorem in loco Barben. ac-
quiſitorum vſumfructum ipſe d. Dominæ de Tande
donaret, quæ nonniſi anno vel circa ante d. Albertum
deceſſit, eúmque propterea dictis bonis non fuiſſe ga-
uiſum, eáque non poſſediſſe. Reſpondetur enim non
obſtātib. dictis reſeruatione & donatione fructuum d.
Albertum ſemper ea bona poſſediſſe, vt ex inſtrumen-
tis locationum conſtat, & teſtibus ſi opus ſit probabi-
tur; idque videntibus & conſentientibus dictis de Tā-
de & Miſtral. Et quod plus eſt, d. Miſtral tanquam pro-
curator d. Alberti quædam gerit coram Domino de
Maaarques Commiſſario in loco de Montdragon de
anno 1603. & 9. Septembris, eum aſſerens Condomi-
num Barbentanæ, qualis tamen non erat, niſi ex vi do-
nationis per d. Miſtral factæ.

Nec obſtat ſi replicetur, quòd cùm ſtatuto aliquid
de eſſentia requiritur, quo non interueniente actus 32
declaratur nullus, non ſufficere ſi illud per æquipol-
lens adimpleatur, Alex. *conſ. 112. nu. 5. lib. 6.* doctrina e-
nim Alex. procedit quando in ipſo actu aliqua ſolem-
nitas de eſſentia requiritur, qua deficiente annullatur
contractus, quod non eſt hoc caſu, cùm poſt contra-
ctum acceptatio poſſit fieri: & præterea non ſolùm æ-
quipollens, ſed maioris momenti videtur eſſe quæ re
ipſa & facto, vt in caſu noſtro, quàm quæ verbis fit. Sed
vtcumque ſit, ſufficit inſinuatio inſtante donatario vel
eius procuratore ſpeciale mandatum habente cum in-
ſertione donationis, vt dicatur legitimè acceptata, ex
Maynar. *loco ſupr. cit.*

Tertiò, opponitur ſolemnitatem à ſtatuto prouin-
ciæ

clæ inſtit. de inſinuan. donation. requiſitam non interue-
niſſe. Reſpond. vuius Conſulis præſentiam interue-
niſſe, & cùm fuerit ad inſtantiam d. Miſtral legitimè
inſinuata, id ſufficere; præſertim cùm tantus temporis
lapſus acceſſerit, quo omnis actio eam impugnandi eſt
præſcripta. Adde quòd legitima cauſa eam faciendi
adfuit vt ſcilicet d. Albertus induceretur ad inſtituen-
dum hæredem d. Miſtral, vt fecit. Quæ dicuntur præ-
ſuppoſito quòd probetur d. Miſtral fuiſſe minorem de
tempore d. donationis; nam ſi de eo non conſtiterit,
ceſſat ſtatutum.

Quartò opponitur d. Miſtral tempore d. donatio-
nis fuiſſe minorem, ideóque tanquam læſum reſtituē-
dum. Reſpond. poſito quòd id probaretur, de quo ta-
men non conſtat, reſtitutioni omnem viam præcluſam,
cùm à tempore d. donationis quadraginta & vnus an-
ni, & vſque ad mortem d. Alberti vltra viginti ſex ef-
fluxerint.

Quintò opponitur, quia d. Albertus deceſſit ſine li-
beris ſuperſtite d. Miſtral donatore, per jus reuerſionis
bona donata ad illum redire. Reſpond. primò dict. jus
contra jus commune (neque enim *in l. quod ſcitis* §.1.
C. de bon. qua liber. in qua fundatur, dicitur id quod præ-
tenditur) in aliquibus Parlamentis Galliæ, vt Tholo-
ſano & Pariſienſi, non eſſe in vſu in omnibus, vt Gra-
tianopolitano, videndúmque eſſe, an in Aquenſi ſit
receptum. Secundò illud jus tantùm introductum eſſe
in fauorem patris, matris vel aui donantis, præmorien-
te filio donatario ſine liberis, non aliorum, ita quòd
nec in fauorem filij donantis patri, ſi alioquin donatio
valuiſſet, haberet locum. Tertiò, clarè conſtat ex d. do-
natione & ex verbis in principio poſitis relatiuis
primæ donationis eum voluiſſe donare & donationē
ſortiri effectū etiā ſi Albertus prædecederet, ita quòd
d. jus reuerſionis, ſi illi locus eſſet, ceſſaret & illi renun-
tiatum fuiſſet. Vltimò, quia d. Miſtral adiuit hæredita-
tem d. Alberti ſine beneficio legis & inuentarij, ideó-
que fideicommiſſum ab eo ordinatum ſeruare te-
netur.

Poſtremò, opponitur quoad bona d. Dominæ de
Tande donationem videri factam in fraudem, quòd
ſcilicet inter eam & d. Albertum fieri non potuiſſet. 33
Reſpondetur, præterquam quod donatio inter d. Mi-
ſtral & d. Dominam de Tande fuit mutua, quæ etiam
inter coniuges eſt permiſſa, vt docet Socin. *in regul. in
verb. donatio inter vir. & vxor. fallen. 1.* Hippol. de Mar-
ſil. *ſingula.* 50. eam morte d. Dominæ de Tande fuiſſe 34
confirmatā, præcipuè traditione interueniente ſiue ve-
ra ſiue ficta, *l. 1. l. donationes quas parentes C. de donation.
int. vir. & vxor.* Bart. *in l. Papinianus ff eod.* Quod hoc
caſu omninò dicendum quo d. Miſtral quamdiu vixit
eam non impugnauit, & vt ſæpe dictum eſt, hæredita-
tem d. Alberti ſimpliciter adiuit. Nec refert ſi dicatur
d. Dominam de Tande in ſuo teſtamento dicta bona
donata d. Miſtral quatenus opus eſſet legaſſe, ideóque
ea ex vi legati ad eum pertinere; nam reſpondetur id
legatum ex abundanti fuiſſe factum, nec neceſſarium
fuiſſe, cùm in omnem caſum d. donatio morte d. Do-
minæ de Tande fuiſſet confirmata, & titulum ſubſe-
quentem; præſertim non neceſſarium, non inualida-
re, ſed confirmare præcedentem.

Tertia & poſtrema inſpectio eſt circa legitimam pa-
tris matriſque d. Miſtral iunioris, in qua paucis dicen-
dum eſt eam eſſe decimam partem bonorū, cùm quin-
que liberos reliquerint, deductis ſcilicet funeris impē-
ſa & ære alieno: id tamen aduertendum eſt legitimam
in bonis patris eſſe ſoluendam etiam habita ratione
bonorum per d. Miſtral d. Alberto donatorum, perin-
de ac ſi donatio facta non fuiſſet; donationes enim im- 35
pinguant non minuunt legitimam, Caſtrenſ. *conſ.* 416.
in fin. lib. 1. Seraphin. *deciſion.* 416. *quæ in noniſſ. diuerſor.
eſt* 488. *part. 1.* Toſchus *practic. concluſion. litera L. con-
cluſion.* 401. *numer.* 13. Auenione hac die 10. Maij
1619.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum ad alterius interrogationem factum an valeat.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum & multo magis codicillus ad alterius interro-
gationem factus valet.*
2 *Fallit ſi diſponens erat morti proximus.*
3 *Si non à notario ſed à priuata perſona interrogetur.*
4 *Si à perſona ſuſpecta interrogetur moribundus.*
5 *Si non habuerit mentem diſponendi & ſit moribundus.*
6 *Si nedum proponatur non ſanæ mentis, ſed dubium ſit, an ſit
ſanæ mentis: moribundus autem non præſumitur ſanæ
mentis, aut ſaltem animum teſtandi habuiſſe.*
7 *Iudicis arbitrio relinquitur, quæ ſigna & coniecturæ ſuffi-
ciant ad excludendum animum teſtandi.*
8 *Si diſponens non habet eam voluntatem aut neſcit quod agit,
corruit qualibet eius diſpoſitio.*
9 *Adeò vt nec inter liberos ſuſtineatur.*
10 *Nec fauore piæ cauſæ.*
11 *Licet teſtator ſuam voluntatem declarauerit, tamen ſi quid
aliud faciendum eſt & interim moriatur nulla eſt.*
12 *Diſponens præſentibus iis quibus relinquit & abſentibus pro-
ximis & confidentibus non præſumitur diſponere vo-
luiſſe.*
13 *Notario recuſante voluntatem diſponentis ſcribere, quia eū
in ſtatu diſponendi non vidit, huiuſmodi voluntas nihil o-
peratur.*
14 *Quando per teſtes probatur aliqua diſpoſitio, teſtes debent
eſſe in omnibus & per omnia conformes.*

CONSILIVM LIII.

VIs 1s articulis in cauſa vertente in-
ter Dom. Franciſcum Hugues &
Domicellas Catharinam, Bianchā,
Alexandram, Franciſcam d'Alfon-
ſe ſorores, & honeſtas filias, Anto-
netam Hugues & Catharinam Ia-
comue ex vna, & dominos Franciſ-
cum & Thomam Aydius ex alia partibus, hinc inde
datis, & reuelationibus teſtium in vim monitorij de-
poſitorum, exiſtimo in fauorem dictorum Aydius
pronuntiandum, & dictos Hugues & Alfonſe à peti-
tione legatorum ſibi reſpectiuè factorum, quippe quæ
de jure ſubſiſtere non poſſint, repellendos, ipſiſque ſi-
lentium perpetuum imponendum: nam etſi ea ſit cō-
munis & recepta doctorum ſententia, teſtamentum & 1
multo magis codicillum ad interrogationem alicuius
factum valere *ex gloſ. in l. iubemus* quam ibi Bart. Bald.
Albert. Salicet. & alij ſequuntur *C. de teſtamento* & com-
munem atteſtantur Alexan. ibi, & *in conſ. 12. col. 3. lib. 1.*
Corn. *conſ. 77. col. 4. verſ. nō obſtat lib.* 4. Decius *conſ.* 489.
n. 5. Iaſ. *conſ.* 14. *in fin. lib. 1.* Ioan. Bapt. Plot. *in 1 vol. conſil.
ad cauſas vlt. volunt. conſ.* 168. *n.* 4. Graſſ. *in* §. *inſtitutio q.*
17. *n.* 5. Nec referat, vt quidam exiſtimant, an à notario,
ſed ab alio interrogetur teſtator, Menoch. *præſumpt.
lib. 4 præſumpt. 8. n. 15.* tamen pleriſque caſibus & ex cō-

iectutis ab hoiuſmodi opinione receditur. Eſt enim huiuſmodi quæſtio, an diſpoſitio teſtatoris ad interrogationem alterius facta valeat tota coniecturalis, vt tnquit d. Menoch. *d. præſumpt. nu. 1.* Ideóque facillimè & ex aliis cauſis ab ea ſententia recedit, quarum pleræque in caſu in quo verſamur, militant, earúmque prima & potiſſima eſt, ſi teſtator, qui ad interrogationẽ
2 alterius diſpoſuit, fuerit morti nimium proximus, vt in terminis docent, & communem atteſtantur Paulus de Caſtro *in l. hac conſultiſſima §. at cum humana C. qui teſtam. facere poſſ.* Angel. Aretin. *in princip. de teſtamentis*, Fernand. Vaſqu. *illuſtrium controuerſ. lib. 3. c. 101. nu. 5.* hórque dicit eſſe ſine dubio Clar. *§. teſtamentum q. 37. verſ. ſcias ergo*, Couat. *in c. cum tibi nu. 4. extra de teſtam.* Graſſ. *in §. inſtitutio q. 17. n. 7.* Domicella verò Margarita de Damianis cùm ad interrogationem reſpondit, adeò erat morti proxima, vt nimia vna hora poſtea deceſſerit & quod quodammodo eſſet in agonia in Marini depoſuit.

3 Secunda eſt, ſi non à notario, ſed à priuata perſona interrogata fuit, Bald. *d. lege iubemus n. 6. in fine*, Benedictus *in c. Raynutius verb. in extremis poſitus nu. 37. verſ. ſerus forte eſſet*, Gabriel *de teſtam. concluſ. 2. nu. 9.* Et quãuis à pleriſque reprobetur hæc ſecunda coniectura, & contraria ſententia magis communis dicatur, vt per Clar. *d. q. 37. num. 3.* tamen ſi iungatur ad præcedentem quod ſit moribundus, qui interrogatur, eam admodum confirmat.

4 Tertia ſi ea perſona, quæ interrogationem facit, ſuſpecta ſit, & interrogatio fiat moribundo, certiſſimum eſt, huiuſmodi diſpoſitionem non valere, Gabriel *d. conclu. 2. n. 16.* qui hanc magis communem aſſerit, Clar. *d. q. 37. n. 6. verſ. item ſcias*, atque his duobus concurrẽtibus ſcilicet quod interrogatio à perſona ſuſpecta & moribundo fiat, magis communem eſſe aſſerit, Socin. iun. *conſ. 183. n. 27. & ſeq. lib. 2.* Menoch. *d. præſumpt. 8. nu. 40.* poſt Caſtrenſ. *conſ. 156.* & alios, Graſſ. *in d. §. inſtitutio q. 17. num.* 10. poſt multos quos refert: hoc verò caſu perſonam fuiſſe priuatam, nimirum Dominum Henricum Felix certum eſt, ſuſpectum verò probatum fuit, quippe qui variis propinquitatis & conſanguinitatis modis cum d. Hogues coniunctus ſit & ex dd. etiam reuelationib. talem eſſe manifeſtè conſtat, nam cùm ipſe ſolus cum Priore Carmelitarũ cubiculum d. Margaritæ ingreſſus fuiſſet, eo poſtea egreſſo dixit eã velle diſponere eo modo quo poſtea diſpoſuit, quod non eſſe verum ex depoſitione d. Prioris patet, qui clarè aſſerit eam noluiſſe diſponere, & quantumuis ab ipſis interrogata renuiſſe omninò: ſed & ipſe Fœlix propriũ habet intereſſe, cùm deponat ſe vnà cum d. Priore deputatum ad diſtribuendum ducenta ſcuta abſque vlla expreſſione, in quo a refert.

5 Quarta, ſi non conſtet antequam interrogaretur teſtatorem habuiſſe mentem diſponendi, quæ coniectura ſimpliciter propoſita, etſi à pleriſque reprobetur, tamen ſi reſponſio ad interrogationem fiat à moribundo, vel ab eo qui eſt valde infirmitate grauatus, eſt certa, háncque magis communem, & ita in ſupremo Senatu Mediolanenſi judicatum fuiſſe teſtatur Clar. *d q. 37. n. 7.* poſt Bertrand. *conſ. 194. n. 3. lib. 3. poſterior.* & Soci. *d. conſ. 183. n. 32.* Idémque affirmat Couar. *in d. c. cum tibi nu. 4.* & Simon de Pract. *de interpret. vltim. voluntatum lib. 2. interpret. 1. dub 2. col. 1. n. 53 fol. 196.* Iaſon *conſil. 3. num. 37.* hoc verò caſu tantum abeſt, vt conſtet dictam Margaritam habuiſſe animum diſponendi antequam interrogaretur, quin potius conſtat de contrario ſcilicet non habuiſſe mentem diſponendi & ante & poſt interrogationem; ante quidem ex depoſitione d. Prioris, poſt verò ex plurium teſtium depoſitionibus, quibus apparet, quod cùm notarius aduenißet poſt interrogationem à Felice factam recuſauit omninò, & vel tacendo vel ſigno, vel clarè profeſſa eſt ſe nolle diſponere & verba protulit, quibus apparebat ſe vexari, & importunè ſollicitari ad diſponendum cùm dicebat, quàm bonum eſſet bona non habere, iſti volunt mea habere & ego nolo, nec dicendum eſt huiuſmodi recuſationem diſponendi, cùm notarius adeſſet ab ea factam intelligendam eſſe de hæredis inſtitutione & teſtamento, non autem de legatis huiuſmodi quæ per viam codicillorum potuerunt fieri, nam cùm hæc proponatur mulier & per conſequens iuris ignara nec vlla mentio codicillorum facta fuerit, neſciuit differentiam teſtamenti & codicillorum & quamcumque diſpoſitionem intellexit, cùm ſe nolle teſtari vel diſponere reſpondet, idque eo magis aſſerendum, quòd huiuſmodi legata totam ipſius hæreditatem abſorbeant, quin & aliqui teſtes & inter cæteros d. Turc & Marini nedum de teſtamento, ſed generaliter de diſpoſitione deponunt, ſcilicet eam reſpondiſſe ſe nolle de ſuis bonis diſponere, vt ex depoſitione d Marini apparet mẽ-
tem interrogantium fuiſſe vt teſtamentum fieret. Po- 6
ſtremò eſt, ſi nedum proponatur non ſanæ mentis teſtator qui ad interrogationẽ reſpõdit, quo caſu certiſſimum eſſet non valere, ſed ſi ſolum dubium ſit an ſanæ mentis ſit, & interrogatio fiat ei qui eſt valde infirmitate grauatus, certum eſt huiuſmodi diſpoſitionem non valere, cum verò qui in articulo mortis eſt, & paulo poſt interrogationem & reſponſionem factam ſimpliciter per verbum, ſicè vita diſceſſit, non præſumi ſanæ mentis aut ſaltem conſilium & voluntatem teſtandi habuiſſe teſtantur Socin. iun. *d. conſ. 183. nu. 6. & nu. 37. vol. 2.* Corn. *conſ. 132. n. 13. & ſeqq. vol. 1.* Illuſtriſſimus Mãtica *de coniect. vlt. volunt. lib. 2. tit. 6. num. 9.* & ſenſit Menoch. *d. præſumpt. 8. num. 37. verſ. declaratur nunc* quod præſertim in d. de Damianis quæ decrepitæ erat ætatis, annorum ſcilicet 75. procedere debet, ſed præterea in caſu in quo verſamur adſunt ſigna, quæ excludunt ſanam & deliberatam mentem aut ſaltẽ animum teſtãdi, quo caſu omnes fatentur huiuſmodi diſpoſitionem non ſubſiſtere, Zazius *d. conſ. 3. num. 37. verſ. nam* primò Socin. iun. *d. conſ. 183. n. 20.* Menoch *d. præſumpt. 8. nu. 37. verſ. declaratur*; ſigna verò hæc ſunt, quòd poſt interrogationem & reſponſionem cum præſente notario interrogata, an vellet diſponere, clarè reſpondit ſe nolle, & alia vice facto ipſo recuſans, reſpondit malum eſſe habere bona, importunitatem interrogantium accuſans, & quidam addunt hoc velle ſua bona habere, ſed ſe nolle, alia vice tacent, dictúſque Marini clarè deponit eam non ſibi conſtare, vel vix loqui poſſe ex gutture ſcil. potius quàm ore, & quòd omnem difficultatem tollit interrogata ab ipſomet Hogues an vellet ſibi aliquid relinquere, ita tacuit, vt dictus Hugues eam nolle diſponere iudicauit, vt deponit d. Turc. Ex quo neceſſariò ſequitur, quod cùm paulò ante à d. Felix interrogabatur, an relinqueret 50. ſcuta d. Hugues mentis compotem non fuiſſe, & neſciuiſſe quid ageret, certè mentem ei relinquendi non habuiſſe, Corn. *d. conſ. 73. col. 4. verſ. & ponderandum eſt lib. 1.* Menoch. *d. præſumpt. 8. n. 41. verſ. quintum & verſ. ſextum ſimul.* Quibus concurrentibus imò longè paucioribus Iudex arbitrari debet eam diſponendi conſilium & voluntatem nõ habuiſſe, & defectu voluntatis corruere huiuſmodi
diſpoſitionem: præſertim cùm judicis arbitrio relin-
quatur, quæ ſigna & coniecturæ ſufficientes ſint ad ex- 7
cludendum animum teſtantis, Corn. *d. conſ. 73. n. 7. lib. 1.* Menoch. *d. præſumpt. 8. n. 37. verſ. declaratur*: quæ omnia corroborantur ex eo quòd ſi huiuſmodi diſpoſitio teneret omnia ſua bona, ad extraneos tranſmitterentur, &

venien-

Digitized by Google

venientes ab inteſtato,ac propinqui ipſius illis omnino priuari eſſent.

Nec his obſtat ſi dicatur huiuſmodi diſpoſitionem io vim codicillorum ſuſtineri, ſacibúſque legata, quã hæredis inſtitutionem ad interrogationem ſacta valere, Menoch. *d.præſumpt.8.n.42.* Legata enim nuiu fieri poſſunt:nam reſpondetur præter quam quod non ſuit habitus animus codicillum faciendi,imò potius teſtamentum ex ſuperioribus apparere defectu voluntatis huiuſmodi diſpoſitiones corruere, neq; enim aut habebat voluntatem diſponendi aut ſciebat quid ageret:
8 quo caſu notum eſt quamcumque diſpoſitionem ſiue teſtamentum ſiue codicillum, ſiue donationem cauſa mortis,aut aliam quamuis & tam quoad hæredis inſtitutionem quàm quoad legata & fideicommiſſa nullius eſſe momenti *l.ex ea ſcriptura in principio*, ibi Bald. Imol.& cæteri,*ff qui teſtamentũ facere poſſunt*,*l.fideicommiſſa §.1.ff.de legat.3.gloſſ.*& DD. *in l.ſi quis teſtamentũ*, ibique Paulus de Caſtr.*n.12.cum ſeqq.ff. qui teſtamentum*
9 *facere poſſunt*, adeò vt nec inter liberos ſuſtineatur *d.l. ſi quis teſtamentum & d.l.ex ea ſcript. & d.l.fideicommiſ-*
10 *ſa §.1.*nec fauere piæ cauſæ,Bald.*in l.hac conſultiſſima §. ex imperfecto n.1.2.& 3. de teſtamẽtis*,*d.l.ſi quis teſtamentum*,& ibi Angel. & Caſtrenſ.*n.5.* & DD *in d.l.fideicõmiſſa §.quoties*, Clarus *in §.teſtamentum q.7.* Graſſus *in §.teſtamentum q.19.* & in terminis diſpoſitionis ad interrogationem alicuius factæ quando adſunt circumſtantiæ defectum voluntatis, vel ſanæ mentis arguentes, docet Menoch.*d.præſumpt.8.nu.37.verſ.declaratam nunc in fine*,& *conſ.45.n.42.cum ſeqq.*

Atque ex his quidem clarum & apertum videtur huiuſmodi diſpoſitionem & legata ſuſtineri non poſſe, ſed tamen & multo clariora & certiora redduntur ex multis aliis circunſtantiis, quæ in hoc caſu concurrunt. Prima,quia verba interrogationis non ſunt concepta in tempus præſens, & ita vt præſentem & præciſam voluntatem denotent, ſed ſolùm erant præparatoria ad ſcripturam quam parabant, vt notarius faceret,qui ad hoc expreſsè vocatus fuerat, vt ex ipſius depoſitione patet: quo caſu certum eſt quod quantum-
11 uis teſtator declaret voluntatem ſuam, ſi tamen ea nõ ſit tunc præciſa,ſed poſtea aliquid aliud ſit faciendum & interim moriatur teſtator, eam non valere nec fauere piæ cauſæ,Old.*conſ.119.* Iaſ.*conſ.165.col.2.verſ. ſed per aduocatos lib.4.*Clar.*§.teſtamentum q.7.nu.3.& ſeqq.*qui hanc communem docet & *q.9* vbi etiam hoc in teſtamento inter liberos procedere contendit.
12 Secunda, quia erat in medio eorum quibus legata relinquebantur, aut qui illis erant affecti, & admodũ amici omnibus eius propinquis & confidentibus abſentibus, ita potius vt illis complaceret, vel vt ab illorum importunis ſuggeſtionibus ſe liberaret, reſpondiſſe per dictionem *ſic*,non quod ita voluerit diſponere,Zazius *cõſ.3 n.37 ſed eom.plur.d.loco n.54.*fusè Nicolaus Reuſnerus *in tract.de teſtamentis 2.par.c.26. n.11. & ſeqq.*

Tertia,quòd notarius, qui vocatus fuerat ad ſcribẽ- 13
dum eius voluntatem recuſauit id facere, quia eam in ſtatu diſponendi non vidit,ita vt & defectu ſanæ mentis vel voluntatis totum hoc tanquam imperfectum ſuſtineri non poſſet, Reuſnerus *d.tract. part.5.c.7.per totum.*

Quarta,quia ſi proponeretur aliqua diſpoſitio, quæ tamen certè nulla eſt, cùm tamen mox dũ curarent vt notarius induceretur ad ipſius voluntatem ſcribendã, clarè ad ipſius interrogationem reſpondens profeſſã eſt ſe de bonis ſuis diſponere nolle,ea prima diſpoſitio vel nulla fuit,vel reuocata per hæc verba cenſetur.

Quinta,quia ſi teſtes de huiuſmodi diſpoſitione deponentes non ſunt vnanimes,& in omnib.conformes, ſed variè aut non integrè deponunt. Aliqui enim de certis teſtibus, alij de aliis,quidam quaſi omnes teſtes ſimul eſſent, alij verò quaſi quidam poſtea venerint, quidam vt dominus Chriſtianus, non de omnibus legatis,ſed de quibuſdã tãtùm deponunt, & aliter prout fuſiùs & benè deductũ eſt in articulis replicatoriis,ad quos me remitto: quo caſu certũ eſt huiuſmodi diſpoſitionẽ legitimè non eſſe probatam: quando enim nõ 14
per ſcripturã,ſed per teſtes probatur aliqua diſpoſitio, teſtes debẽt eſſe de omnibus & per omnia conformes, ita vt ſi in vno depoſitio deficiat, tota quoque diſpoſitio corruat,Bald.*in l.cum antiquitas C.de teſtamen.* Brun. *conſ.14.nu.1.lib.2.*Graſſ.*in §.teſtam.q.59.nu.2.* & Veſill.*de aſſi.diſ.240.*

Sexta,quia teſtes non ſunt omni exceptione maiores aut ſaltem tales quorum depoſitioni fides adhiberi debeat: nam præterquam quod ferè omnes ij ipſi ſunt quidam de Damianis importunè premebant,vt diſponeret in fauorem d.Hugues & aliorum, & D. Marinus non tanquam teſtis, ſed tanquam notarius adhibitus fuerat, qui propterea integri teſtes dici vel eſſe non poſſunt, ſigillatim & in indiuiduo ſinguli teſtes reprobati fuerũt vt patet ex d.articulis replicatoriis ad quos me remitto. Certum verò eſt teſtes huiuſmodi ſecluſa ſcriptura diſpoſitionum vltimæ voluntatis non probare illiſq; ad eam probandam fidem nõ eſſe adhibendã.

ARGVMENTVM.

DE eadem re, & an in declaratione ambiguæ voluntatis requiratur idem numerus teſtium qui in diſpoſitione neceſſarius eſt.

SVMMARIVM.

1 *Ambiguitas circa qualitatem legati vel legatarij valdè declaratur coram duobus teſtibus.*
2 *In iis quæ reſpiciunt ſubſtantiam voluntatis requiritur idem numerus teſtium eadémque ſolemnitas in declarando quæ in dando.*
3 *Quando moribundus ad alterius interrogationem diſponit, corruit diſpoſitio ſi non conſtat de præambula voluntate.*
4 *Eáque cauſa requiritur idem numerus teſtium in declarando qui in dando legato.*
5 L.Pamphilo §.propoſitum ff.de lega.3.*in quibus terminis procedat.*
6 L.Theopumpus ff. de dot. prælega. *quomodo procedat.*
7 *Poſito quod duo teſtes ſufficerent ad probandam declarationem voluntatis debent eſſe omni exceptione maiores.*
8 *Teſti amico & procuranti vt alij deponant,non eſt credendũ.*
9 *Nec ſibi contrario aut vario.*
10 *Varij defectus ex quibus corruit diſpoſitio facta ad interrogationem alterius etiam probata voluntate præambula.*
11 *Si teſtator articulatè non loquatur, vnus eſt modus infirmandi diſpoſitionem ad interrogationem,ſed non ſolus, ideò licet articulatè loquatur, ſi tamen adſunt alij defectus, corruit diſpoſitio.*
12 *Ex eo quod quis grauiter ægrotat & interrogatur à perſona ſuſpecta corruit diſpoſitio.*
13 *Quomodo procedit illa doctrina, quod licet aliqui teſtes non meminerint omnium per teſtatorem ordinatorum, ſubſiſtit diſpoſitio.*

CONSILIVM LIV.

AD dubia doctiſſimè propoſita con-
tra dominos Tidinos in cauſa quam
habent ſe defendendo contra Do-
minos d'Hugues, Alphonſe & alios,
1 reſpondetur verum quidem eſſe,
quod quādo non diſputatur de ſub-
ſtantia legati, & certum eſt teſtatorē
ita voluiſſe diſponere & diſpoſuiſſe, ſed eſt ambiguitas
aliqua circa qualitatem vel legati vel legatarij, ſuffice-
re hoc caſu teſtatorem declaraſſe voluntatem coràm
duobus teſtibus *l. heredes palam §. ſi quid poſt factum.*
ff. de teſtamentis & in his terminis loquitur Mantic.
lib.3. tit.3. num. 12. ſed ſi agatur de iis quæ concernunt
2 ſubſtantiam voluntatis diſponentis vel etiam indiciis,
quæ reſpiciunt dictam ſubſtantiam & probationem di-
ctæ voluntatis, vel ſi agatur de confirmando per de-
clarationem legato quod alioquin ſine huiuſmodi de-
claratione eſſet omnino inutile, tunc idem numerus
teſtium eadémque ſolemnitas adhiberi debet in de-
clarando, quæ in dando vel legando requiritur, & ea
eſt vera & communis ſententia Doctorum, Barto. *in d.*
l. heredes palam §. ſi quis poſt factum num. 4. & Paulus
de Caſtr. *nu.* 13. *ff. de teſta.* Bald. *l. cum proponebatur circa*
pr. ff. de lega. 2. & Ioann. de Imol. *in dict. lege cum*
proponebatur, Iaſon *in l. errore. n.* 7. *C. de teſta.* Pan. *conſil.*
58. *nu.* 33. *lib.* 3. Mynſin *ſing. obſer. centur.* 4. *obſer.* 89. Ran-
chin. *ad Guido. Pap. q.* 13. Math. *ad eundem Guido. q.* 528.
& idem ipſe Mantic. *eod. tit. n.* 14. in quo caſu nos verſa-
mur, quia ſeclusa illa declaratione ex qua prætenditur
diſpoſitionem factam ad interrogationem confirma-
ri, legata eſſent omnino inutilia, quia quando diſpoſi-
3 tio ad interrogationem alterius fit per eum qui adeò
infirmitate grauatur, vt poſt vnam vel alteram horam
deceſſerit, ſi non conſtat de clara præambula volunta-
te ex eo ipſo ſolo corruit, Socin. *conſ.* 183. *n.* 32. *lib.* 2. Cla-
rus *in § teſtamentum q.* 37. *nu.* 7. & alij in prioribus ſcri-
ptis allegati & præter eos Tyber. Decian. *conſ.* 65. *nu.* 13.
4 *lib.* 2. & Crauetta *conſ.* 117. *n.* 1. *&* 2. in quibus terminis D.
Barto. Bal. Caſtren. Iaſon & Mantica eundem requirūt
numerum teſtium in probāda declaratione qui requi-
5 ritur in dando legato. Nec obſtat *l. Pamphilo in §.*
propoſitum ff. de legat. 3. ea enim non videtur facere
ad rem, conuocauerat enim amicos, eóſque teſtes in
numero acquiſito, & conſtat *ex gloſſ. in ver. contuber-*
nali (erat enim miles qui teſtabatur, & ſic duo vel tres
teſtes ſufficiebant, vt docet *d. gloſſ.* 1. & voluntatem
ſuam in teſtationem Cauiſſenis redegerat & interroga-
tus reſponderat ſe ita teſtari, vltra quod non ſine mi-
ſterio præſupponit teſtatorem neque liberos neque
6 cognatos habuiſſe. Non obſtat *l. Theopompus* cum ibi
nota. ff. de do. prælega. Nam in ea teſtamentum legitimè
erat factum, ſicut & codicillus & coram legitimo nu-
mero teſtium, & quærebatur, an dos minori filiæ con-
ſtituenda eſſet de omnibus bonis, in quibus erat æqua-
liter inſtituta, ſumenda, & in eadem quantitate quam
pater maior filiæ conſtituerat, & quemadmodum pa-
ter potuerat per codicillos circa hoc voluntatem ſuam
declarare, & illi ſtandum fuiſſet, ita idem permiſſum
ſit ei, cui pater teſtator commiſit.

Quæritur & reſpondetur ſtandum eſſe præſertim,
quia declaratio quæ fit, eſt conformis conſtitutioni
dotis per patrem maiori filiæ factæ, atque ita hanc *l.*
interpretatur Alcia. *lib.* 1. *parer. c.* 19. & ita eam intelligit
Mantica *d. tit.* 1 *n.* 15.

Secundò, reſpondetur ad *d. l.* eam intelligi cùm agi-
tur de interpretanda obſcura voluntate, quæ alioqui
ex ſe valida eſt, per eum de quo teſtator confidit, vt
eam etiam intelligit d. Mantic. *d. tit. n.* 15.

Tertiò, reſpondetur ad eandem *l.* ex Bald. *in dict. l.*
cum proponebatur eam non habere locū in caſibus vbi
certus numerus teſtium requiritur, prout in noſtro ca-
ſu requiritur ex ſupradictis, & adeò requiritur idem
numerus ad probandam declarationem cōfirmatoriā
diſpoſitionis circa huiuſmodi legata, vt iidem ipſi nu-
mero teſtes qui interuenerunt in diſpoſitione debeant
deponere circa declarationem, Iaſ. *in d. l. errore n.* 7. *C. de*
teſta. Bald. *in d. l. cum proponebatur*, Mynſin. *d. obſeru.* 98.
centu. 4. Ranchin. *ad d. q.* 130.

Secundò ad d. primum dubium reſpōdetur, poſito,
non conceſſo, imò expreſsè negatur ſufficere duos te-
ſtes ad probandam huiuſmodi declarationem volun- 7
tatis præambulam, planè ij omni exceptione maiores
deberent eſſe, Caſtren. *in l. ſi contractus C. de fide inſtru-*
ment. At verò ambò teſtes Dominus ſcilicet Felix &
Prior Carmelitarum qui prætenderentur de huiuſmo-
di declaratione voluntatis præambula depoſuiſſe ſuſ-
pectiſſimi ſunt & patiuntur plures defectus: nam Do- 8
minus Felix eſt propinquus vel affinis certè amiciſſi-
mus Domini Hugues legatarij & inſtigator teſtium ad
deponendum ſe ingeſſit & procurauit & ſollicitauit
cum magna affatione vt teſtes deponerent pro vali-
ditate diſpoſitionis cui propterea credi nō debet, Me-
noch. *conſ.* 45. *n.* 25 Surd. *conſ.* 314. *num* 19. *vol.* 3 Olaſc. *conſ.*
65. *n.* 27. adde quod ipſe faciebat interrogationes dictæ
teſtatrici quod ſiue fecerit motu proprio ſiue ad inſtru-
ctum legatariorum eum ſuſpectiſſimum demonſtrat,
nec non etiam quia extra præſentiam teſtatricis voluit
dictare notario diſpoſitionem teſtatricis, vt creditur
conſtare ex depoſitione d. Marini notarij. Prior verò 9
Carmelitarum ſibi ipſi contrarius eſt: reuelationes e-
nim eius de directo contrariantur depoſitioni & quā-
uis reuelatio non fuerit iurata, depoſitio autem fuerit,
tamen illa varietas præſertim cùm reuelatio fiat ad
exonerādam conſcientiam operatur, vt vel neutri de-
poſitioni ſtandum ſit aut ad minus de ſecunda depo-
ſitione iurata valde detrahatur *ex tradi. per Farinac. de*
teſtib. lib. 3. *q.* 66. *par.* 6. *n.* 116. & Clar. *in pract. crimin. q.* 53.
& ambo intereſſe habent, cùm ſint depoſitarij diſtribu-
tores legatorum priorum.

Poſtremò reſpōdetur, poſito & non conceſſo, quòd
huiuſmodi præambula declaratio voluntatis eſſet ſuffi-
cienter probata, quod tamen per expreſsè negatur, non
ſequitur propterea quod diſpoſitio à moribundo facta
ad interrogationē cum defectibus & circūſtantiis de
quibus in prioribus ſcriptis, valeat: defectus quidē ille
probationis præambulæ volūtatis inficit diſpoſitionē à
moribundo per interrogationē factam etiam multis a-
liis concurrentib. in quibus terminis loquitur Renſne.
conſ. 17. *n.* 1. ſed quamuis ille defectus non adeſſet, imò
conſtaret legitimè de præambula illa voluntate, ſi tamē
concurrant, vt concurrunt alij defectus de quibus in
prioribus ſcriptis, nimirum quod teſtator ſit morti 10
proximus & grauiſſima infirmitate oppreſſus, quippe
qui poſt lapſum vnius horæ deceſſerit, quod ſit inter-
rogatus à perſona priuata eáque ſuſpecta, quòd ab eo
qui non præſumatur ſanæ mentis vel voluntatem diſ-
ponendi habuiſſe, qualis eſt ille qui eſt valde infirmi-
tate grauatus, & paulo poſt interrogationem & re-
ſponſionem factam ſimpliciter per verbum *ſic*, è vita
deceſſit, Socin. iun. *conſil.* 183. *num.* 6. *&* 37. *vol.* 2. Corne.
conſil. 231. *num.* 13 *& ſeq. vol.* 1. Mantic. *de coniect. vltimar.*
voluntat. lib. 2 *titul.* 6. *numer.* 9. quique præſumitur po-
tius vt ab importunitate ſe liberaret ad complacen-
da iis qui ſunt præſentes quam quod ita voluerit diſ-
ponere reſpondiſſe. Caſtren. *l hac conſultiſſima § ac cum*
humana numer. 2. *c. qui teſtamentum fac. poſſ.* Zuſ. *conſil.* 5.
n. 37.

numer.37. Soci.*cõſ*.129. Brun. *conſil*.306.*circa fin*. rurſus quod huiuſmodi declaratio non erat præciſa, ſed per verba futuri temporis concepta, Oldr. *conſ*.119. Iaſ. *conſi*. 165.*col*.2.*verſ.ſed per aduocatos lib*.4. Quod diſpoſuit in medio eorum qui erant amici & affecti legatariis, omnibus propinquis & confidentibus teſtatricis abſentibus, quod notarius recuſauerit ſcribere eius voluntatẽ, quia eã in ſtatu legitimè diſponendi nõ inuenit, ad ꝙ faciũt optimè, quæ Cranet. *conſ*.117. tradit de ea quę erat valde infirma, & cui Curatus noluit ſacramentum Eucharistiæ dare, quódque ſtatim poſt prætenſam reſponſionem, clarè ad interrogationem reſpõdens profeſſa eſt ſe nolle de bonis ſuis diſponere, non videtur dubium etiam præſuppoſita dict. prætenſa præambula declaratione voluntatis, quin dicta diſpoſitio corruere debeat quæ adeò vera ſunt, vt duo ſufficiant, vt huiuſmodi diſpoſitio inefficax reddatur, nimirum quod interrogatio fiat moribundæ per perſonam ſuſpectam: ex iſta enim conſideratione, perſonæ interrogatæ & interrogantis DD communiter affirmant diſpoſitionẽ eſſe inualidam & eſſe locum limitationi ad *l. ſubemus*. Decius *conſ*.86.*n*.10.22.*&* 24. Socin. *conſ*.183.*num*.27.*& ſeqq.lib*.2. Menoch. *conſ*.45.*n*.19. Tyber. Dun. *conſ*.65.*nu*. 16.*lib*.2.

Quoad ſecundum patet reſponſio ex ſupradictis,
11 nam ſi teſtator articulatè nõ loquitur, vnus eſt modus infirmandi diſpoſitionem per interrogationem factam ex Reuſn. *d.conſ*.17.*n*.46.*& ſeqq*. & Rotæ *dec*.638. *in nouis* 1.*partis*, ſed non ſequitur quod quamuis articulatè loquatur & reſponderit articulatè quod ſic, quin ſi alia concurrant, de quibus ſuprà corruat diſpoſitio, nã quod articulatè non loquatur, eſt vnus modus infirmandi, ſed non ſolus, vt ex ſuperioribus patet & ex ipſamet *dec*.683. Etſi articulatè loqueretur, ſi interrogatio fiat à ſuſpecta perſona, corruit diſpoſitio noſtra, ſcilicet 5.& 7. In noſtro verò caſu fuit ſuſpectiſſima perſona interrogantis *conſ*.15. ſuprà narratis, & quod ſollicitauit notarium vt diſpoſitionẽ ſcriberet, ex ſuo dictamine, non ſpectato quod notarius teſtatricem alloqueretur, nec poteſt negari quod quamuis in ſuum commodum legatum pium conuertere non poſſit, quin intereſſe in eius diſtributione habeat, quia poteſt iis diſtribuere quibus ſibi viſum fuerit, & eos ſibi obligare.

Ad tertium reſpondetur non poſſe dici liberam voluntatem d.d Ambianis concurrentibus ſuprà narratis, quæ quamuis omnia non concurrerent, & tãtùm duo ex his adeſſent, nimirum quod eſſet in graui infirmitate conſtituta, & tali ex qua infra vnam vel duas
12 horas deceſſiſſet, vt hæc poſt vnam horam deceſſit, & quod interrogatio ſit facta à perſona ſuſpecta, vt hæc fuit ſcilicet à dictu domino Felix, ſufficere vt diſpoſitio defectu voluntatis corruere debeat, vt ſuprà dictum fuit ex Deciſ. *conſ*.86.*nu*.20.22.& præſertim 24 poſt Caſtren. *conſ*.155.*col*.1.*verſ.& idem dicendum & col*. 2. *verſ. ſed quando lib*.1. nam vt inquit Dec. *n*.22. poſt Caſtren. *in d.l. hac conſultiſſima C. qui teſtamentum facere poſſunt*, tunc licet ad notarij interrogationem teſtatrix reſpõderet, videretur quędam potius ſuggeſtio quàm volũtas & deliberatio, & propter inſtantem mortis cogitationem & turbationem dici non poteſt teſtatricem cũ plena animi deliberatione diſpoſuiſſe. Adde quod interrogatio fuit facta ab alio quàm à notario, qui imò poſtquam notarius adfuit non iuſſu teſtatricis, ſed ab ipſo Domino Felix vocatus, recuſauit ſe velle diſponere. Nec obſtat quod dicitur recuſaſſe teſtari & hæredem inſtituere, non autem legata relinquere, nam præterquam quod vnus teſtis vt creditur, loquitur de diſpoſitione generaliter, cùm hæc ſit mulier & ſic iuris ignara, neſciens differentiam inter teſtamentum & codicillos, & inter inſtitutionem hæredis & legata, eáq; moribũda, quippe quæ poſt vnam horam deceſſit, huiuſmodi recuſatio debet intelligi de quacumque diſpoſitione bonorum, & ita verba recuſationis concepta ſunt, vt ex iis clarè conſtet eam nullomodo diſponere voluiſſe, & reſponſionem interrogationi factam fuiſſe vt ſe ab importunitate liberaret, nõ quod ita fieri vellet, nam ſi ea fuiſſet ipſius voluntas & hæredem quidem inſtituere noluiſſet, ſed legata relinquere voluiſſet, cur cùm notarius adfuit, ſaltem codicillos non fecit, præſertim quod ij, quorum intererat, notariũ vocari curauerant, vt eius voluntatem ſcriberet? Ex quo demonſtratur eos exiſtimaſſe reſponſionem ad interrogationem non fuiſſe diſpoſitionem præciſam, ſed inquiſitionem voluntatis teſtatricis, vt deinde ea ſcriberetur per notarium qui vocabatur, & ſic cùm aliquid aliud poſt eam faciendum eſſet, non poteſt ſuſtineri in vim diſpoſitionis factæ, Oldr. *conſ*.119. Iaſ. *conſ*.165.*lib*.2. Clarus *in* §. *teſtamentum q*.7.*n*.3. quod ex eo etiam clariùs conſtat, quia poſtquam notarius fuit vocatus, dictus Dominus inſtituit vt notarius ſcriberet huiuſmodi voluntatem, qui tamen recuſauit, quia videbat dictam teſtatricem non eſſe eius voluntatis. Confirmantur hæc ex traditis per Deci. *dict. conſil*. 86. *num*.12.*verſ. confirmantur a communiter contingentibus*, nam qui ad teſtamenti confectionem deliberatè veniunt, notarium & teſtes ad ſe accerſi iubent, & illum rogant vt teſtamentum conficiat, hos autem vt adſint. at in noſtro caſu ſunt & in caſu Deci. teſtatrix neque notarium neque teſtes vocari iuſſit, ſed ab iis qui intereſſe habebant vel eorũ amiciſſimo fuit vocatus. Adde poſtremò quod doct. loquuntur, quãdo quis declarauit ſuam voluntatem & notarium vocari iuſſit ac teſtes & coram illis interrogatur an velit ita teſtari, & reſpondet quod ſic, vt docet Deci. *d.conſ*.86.*num*.31.*&* 32. poſt Caſtren. Alex. Cror. R1. & alios.

Ad poſtremum dubiũ, non creditur Dominos Marinum & Peyroardum & Scaderium deponere prout præſupponitur in dubio ſi bene eorum dicta ponderẽtur, ſed quomodocumque deponãt, cùm teſtatrix teſtes notariúmque vocari non iuſſerit, & nihil ex ſe locuta ſit, & data ignorantia diſtinctionis legatorum & hæredis inſtitutionis & graui infirmitate ex qua poſt horam deceſſit, non poteſt ſubſiſtere eius diſpoſitio, & aliàs patet reſponſio ex dictis ad primum & immediatum dubium, cùm verò in fine dictorum dubiorum reſpondetur quibuſdam obiectionibus quæ fieri poſſunt aduerſus d. Hugues & alios nominatos in lite, & dicitur quod aliqui ex teſtibus examinatis non memi-
nerint aliquorum per teſtatricem ordinatorum, qui ta- 13
men fuerant tenori totius ordinationis præſentes, & contenditur non proptèrea minus diſpoſitionem valere ex trad. per Graſſ. *in* §. *teſtamentum q*.59. *n*.2.*in fine*. huiuſmodi reſponſio non videtur poſſe ſtare, nam doctrina Graſſ. eſt in lõgè differentibus terminis, nimirũ cùm vna pars teſtamenti per 7. teſtes probatur, & dicunt ſe non plus ſcire, & alia pars per alios 7. quo etiã caſu teſtamentum non dicitur probatum, vt diſertè contendit & communem aſſerit Vaſq. *de ſucceſſ. creat*. §.22.*n*.91. limitationem affert Iaſ. *in l. cùm antiquitas* §. 9.*C. de teſtam*. quem ſequitur Graſſ. ſi teſtes memoria exciderint, ſed duo præſupponit vt limitatio locum habeat, vnum quod per 7. teſtes ea pars, cuius non meminerunt alij teſtes, probata ſit, aliud vt id de quo agitur per illos 7. teſtes probetur, etſi non recordentur aliorum de quibus non agitur, at in noſtro caſu vtrumque deficit, neque enim vna pars diſpoſitionis nec omnia ea de quibus agitur probantur per 5. teſtes vt de-

Digitized by Google

ber cùm non teſtamentum, ſed codicillus prætendatur hæc diſpoſitio.

Sed demus 5. teſtes de omnibus integrè probate, quid inde? ſemper enim militant ea quæ diximus de grauiter ægrotante, moribunda, interrogatione à ſuſpecto facta & alia de quibus ſuprà, ex quibus corruere debet diſpoſitio. Cùm deinde reſpondetur ad id quod objici poterat d. teſtatricem balbutientem locutam, non propterea minus diſpoſitionem valere ex Graſſ. *in §. inſtitutio q. 17. n. 8.* Mantic. *lib. 2. tit. 6. nu. 1. 3. & 4.* & Rota *dec. 638 par. 1.* huiuſmodi reſponſio non videtur poſſe conuenire, nam prædicti doctores præſupponunt conſtare de voluntate teſtantis vltra illam reſponſionem & quod ad iſta reſpondendum deliberatè veniebat, vt docet Mantic. *n. 9. dict. loco.* ſed nos contendimus non conſtare de voluntate teſtatricis, præſertim circumſtantiis & defectibus ſuprà poſitis concurrentibus.

ARGUMENTUM.

De eadem re.

SUMMARIUM.

1 *Licet diſpoſitio ad interrogationem etiam à priuata perſona factam ſubſiſtere poßit, tamen aliis concurrentibus qualitas priuatæ perſonæ multum nocet.*
2 *Idque abſque dubio ſi à moribundo fiat.*
3 *Et interrogetur à perſona ſuſpecta.*
4 *Licet legata ad interrogationem facilius relinqui poßint, tamen ſi adſint circumſtantiæ defectum voluntatis aut ſanæ mentis arguentes non ſuſtinentur.*
5 *Diſpoſitio ad interrogationem à moribundo vel grauiter ægrotante non ſubſiſtit.*
6 *Moribundus præſumitur non ſanæ mentis aut ſaltem voluntatem teſtandi non habuiſſe.*
7 *Etſi teſtes in codicillis non debeant eſſe rogati, tamen vbi voluntas eſt dubia, teſtes debent eſſe vocati etiam ſi agatur de legatis vel fideicommißis.*
8 *Quoties relictum eſt inutile ſi non confirmetur per declarationem, eadem ſolemnitas requiritur in declarando, quæ in dando.*
9 *Verbum* volo relinquere *per ſe ſolum non inducit relictum.*
10 *Verbum* volo *an inducat perfectam diſpoſitionem.*
11 *Teſti contrario aut vario aut omnino ſtandum non eſt, aut de ſecunda depoſitione valde detrahitur.*

CONSILIUM LV.

ETsi ex meis primis ſcriptis & reſpõſionibus quas fieri ad dubia mihi propoſita videantur eliſę reſponſiones factæ ad dubia data Domino Hugues & litis conſortibus, nihilominus exiſtimaui paucis in indiuiduo eas ſubſiſtere non poſſe oſten-
1 dendum eſſe, non vt clarius & certius de iure D. de Fidinis innoteſcat. Ac primum dum aduocatus d. Domini Hugues præſupponit diſpoſitionem teſtatoris ad interrogationem valere, etſi fiat à priuata perſona ſi nihil aliud adeſſet, id forſan procedere poſſet; ſed ſi alia concurrant qualitas priuatæ perſonæ multum operatur ad annullandam huiuſmodi diſpoſitionem, Bal. *in l. iubemus nu. 6. in fin. C. de teſta.* Benedic. *in c. Raynutius ver. in extremis poſitus n. 37. verſ. ſeruus forte,* Gabriel. *de teſta concl. 1. n. 9.* idque abſque dubio ſi à moribun-
2 do fiat, vt elicere licet ex Deci. *conſ. 86. n. 31.* qui præſupponit à notario interrogationem factam, notario, inquam, iuſſu teſtatoris nõ affinium, vocato rurſus cùm præſupponit dictam diſpoſitionem valere. etſi interrogatio fiat à perſona ſuſpecta ex Menoch. *præſumpt. 8. n. 20. lib. 4. & conſ. 45. n. 7. & 35.* ſi Menoch. ſententia vera eſt, ne de eius veritate nunc inquiram, ea procedit in terminis in quibus loquitur, nimirum cùm facta eſt te-
3 ſtatori non moribondo, ſed ſi fiat moribundo à perſona ſuſpecta, omnes conueniunt nullis etiam aliis circumſtantiis concurrentibus diſpoſitionem nullius eſſe momenti, idem Menoch. *d. præſump. 8. nu. 40.* Socin. in *conſ. 183. n. 27. & ſeq. lib. 2.* Graſſ. *in §. inſtitutio q. 17. nu. 10.* Deci. *d. conſ. 86. n. 24.* ſed etſi fieret non moribundo, ſi tamen alia concurrant idem Menoch. *d. conſ. 45. nu. 37.* exiſtimat d. diſpoſitionem non valere.

Secundum eius præſuppoſitum, quod multo magis 4
legata ad interrogationem facta valeant ex Gram. *dec. 37. n. 30. 31. & 32.* quamuis diſponens illico deceſſerit D. Lauren. *deci. 32.* non ſubſiſtit hoc caſu quo tot circumſtantiæ concurrunt defectum voluntatis vel ſanæ mẽtis arguentes, vt docet idem Menoch. *d. præſumpt. 8. nu. 37. verſ. declaratur nunc in fin. & conſ. 45. nu. 42. cum ſeqq.* & latius dixi in prioribus ſcriptis *verſ. nec his obſtat & d. dec. Auenionis* præſupponit diſponentem omnino ſanæ mentis fuiſſe & clarè de ipſius voluntate conſtitiſſe & ſic præſupponit circumſtantias quæ ſunt in hoc caſu, in ſuo ceſſaſſe.

Tertium præſuppoſitum quod huiuſmodi diſpoſi- 5
tio ad interrogationem valet, etſi non conſtet de præambula voluntate ex Menoch. *d. conſ. 45. num. 34. & 38.* non ſubſiſtit, nam verius eſt ſi fiat à moribundo vel ab eo qui eſt valde infirmitate grauatus diſpoſitionem non valere vt teſtantur Clarus *in §. teſtamentum qu. 37. n. 7.* Socin. *d. conſ. 183. nu. 32.* & Couar. *in c. cum tibi de teſta.* & ſi de Præ. *de inter. vlti. volunt. lib. 2. interp. 1. dub. 2, fol. 1. n. 53. fol. 196.* his adde Rod. Suar. *alle. 1. nu. 35. & ſeqq. omnino videndum.*

Quartum præſuppoſitum quod Domina d'Ambia- 6
nis quæ diſpoſitionem dicitur feciſſe, eſſet ſanæ mentis tempore quo interrogata fuit, non etiam ſubſiſtit, erat enim adeò morti proxima, vt eam non fuiſſe ſanæ mentis aut ſaltem non habuiſſe conſilium & volũtatem teſtandi DD. præſumant, præſertim Socin. *in d. conſ. 183. n. 6. & 37. vol. 2.* Coro. *conſ. 232. n. 13. & ſequentibus vol. 1.* Illuſt. Mantic. *de coniect. vlti. volunt. lib. 2. tit. 6. nu. 9.* quod abſque dubio procedit concurrentibus circumſtantiis his ſcilicet quod d. d'Ambianis nihil ex ſe ipſa & proprio motu dixerit, quod adſtantes exiſtimauerint eum non diſpoſuiſſe præcisè ſed notarium adhibendum ad diſpoſitionem ſcribendam, quod d. notarius non iuſſu d. d'Ambianis, ſed prætenſorũ legatariorum vel eorumdẽ amicorum vocatus fuit, quod poſtquam venit d. notarius voluit ſcribere diſpoſitionem, iudicans eam non eſſe in ſtato, in quo poſſet diſponere, quódque ea in conſpectu notarij nullo modo ex ſe declarauerit ſe quicquã velle relinquere, imò poſtquam ei ſuggeſtum fuit, vt diſponeret, clarè recuſauit. Nec dicendum eſt noluiſſe hæredem inſtituere, ſed legatá relinquere, nam eius mentem fuiſſe nullo modo diſponere patet, ex eo quod eſſet mulier decrepita & moribunda, neſciebat diſtinctionem inter codicillos & teſtamentum, quod præſertim hoc caſu dicendum eſt quo legata abſorbent totam hæreditatem, & in effectu eſt diſpoſitio de omnibus bonis, de quibus tamẽ ſe nol-

ſe nolle diſponere clarè profeſſa eſt, & cõqueſta quod præſentes eius bonis inhiarent, denique ſi legata voluiſſet facere, non hæredem inſtituere, cur non declarauit? certè præſente notario voluntatem ſuam circa legata & ſe declaraſſet & eam ſcribi vel curaſſet vel permiſiſſet. Adde his quod omnes teſtes fuerunt for-
7 tuiti & non iuſſu ipſius accerſiti, etſi enim in codicillis teſtes non debeant eſſe rogati, tamen quando voluntas teſtatoris eſt dubia, teſtes debent eſſe accerſiti etiãſi agatur de legatis vel fideicommiſſis, Socin. *in l. ſi quis ita n.3. de verb. obliga.* Rui. *conſ.192.n.4. & conſ.204.nu.5. lib.2.* Socin. iun. *conſ.179. per tot. lib.2.* qui, ſi placet, videatur, quod eo magis hoc caſu dicendum eſt, quo nulla notarij vocatio iuſſu teſtatoris facta, nulla ſcriptura per d. notarium confecta quod diſponens nihil ex ſe dixerit, ſed tantùm ad interrogationem per dictionem *ſic* reſponderit, quod per ſolos teſtes prætendatur probata huiuſmodi diſpoſitio, & tamen non cõſtat quod coram teſtibus ſolum abſque ſcriptura dictis d'Ambianis voluerit diſponere, imò ex vocatione notarij conſtat de contraria mente, nullam ſcilicet cenſeri factam diſpoſitionem coram d. teſtibus non vocatis, ſed fortuitis, ſed ſi quæ facienda erat, eam per notariũ ſcribendam, ſed planè nullo modo eam facere voluit d.d. Ambianis, cùm neque teſtes conuocari fecerit, neque notarium vocari iuſſerit, imò coram eoã prætenſis legatariis vocato, noluerit diſponere.

Quintum præſuppoſitum tollitur ex dictis in quarto præcedenti hoc addito, dictam d'Ambianis effectu ipſo recuſaſſe relicta de quibus agitur, quia cùm ipſi diceretur ea nõ poſſe ſubſiſtere, niſi hæredem inſtitueret, noluit tamen id facere, imò conqueſta eſt, quòd illi præſentes vellent ſua bona.

Sextum præſuppoſitum tollitur ex his quæ fusè dixi in reſponſionibus ad primum dubium, quoties e-
8 nim relictum eſt prorſus inutile, ſi non confirmetur per declarationem voluntatis, tunc eadem ſolemnitas adhiberi debet in declarando, quæ in dando requiritur, Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.3. tit.1. n.14.* & alij in primis reſponſionibus allegati, & ſic numerus 5. teſtium in quo caſu verſamur, cùm niſi probetur præambula voluntas, diſpoſitio ad interrogationem à moribundo facta non ſubſiſtat, nec obſtat Socin. *conſ.178. n.5.6.7.16. & 17. lib.2.* loquitur enim in longè diuerſis terminis, quando ſcilicet integrum teſtamentum teſtator ordinauit per mediam perſonam duorum quibus aperiebat ſuam voluntatem, quam poſtea vnus ex his dictabat notario, præſente teſtatore, qui poſtea teſtamentum recitauit, quibus omnibus concurrẽtibus, cùm cõſtaret clarè de voluntate diſponentis, non mirũ ſi teſtamentum ſuſtineatur, quæ quantum diſtent à noſtro caſu notoriũ eſt, & quatenus Aduocatus d'Hugues velit Socin. in terminis noſtris intelligere, huiuſmodi doctrina eſt communiter reprobata ab omnibus doctoribus à me allegatis in reſponſione ad primum dubium mihi datum, & ex ea aperiretur feneſtra falſitatibus, nec per eandem doctrinam excluditur ſuſpicio ſuggeſtionis.

Præterea in caſu Socin. perſona legitima erat inſtitura, & ea quæ ex prudentia conuenientius debebat inſtitui, cùm eſſet maſculus haberétque filios, qui propterea fœminæ licet proximiori in gradu præferri debebat, vt docet d. Socin. *nu.18. & 19.* quod ſi excluſis venientibus ab inteſtatò inſtituiſſet extraneum, idem Socin. valde dubitaret de validitate huiuſmodi teſtamenti.

Poſtremò in terminis noſtris cum probanda eſt præambula voluntas ad validandam diſpoſitionem à moribunda factam ad interrogationem non ſufficere in genere eam probare, ſed diſtinctim & in ſpecie probandam eſſe Rodet. Suares de *alleg.1.nu.36.* & ita dicit tenere Albertum Pap. relatum per Ioann. And. & Clarum, *q.37.n.7. verſ. &* quod non conſtat teſtatricem habuiſſe prius animum ita teſtandi.

Ex quibus cùm eius præſuppoſita non ſubſiſtant, corruunt & eius reſponſiones ad dubia & quidem reſponſio ad primum dubium cùm ex ſuperioribus, nec non ex iis quæ in reſponſionibus meis ad dubia mihi data deduxi, appareat non conſtare de præambula voluntate, & negatiuam quam fecit d.d'Ambianis, hæredem inſtituendi, includat in ſe negationem legatorum vt ſuprà oſtendi, imò creditur aliquos teſtes depoſuiſſe eam recuſaſſe generaliter ſe velle diſponere, ſequitur dictam reſponſionem non ſubſiſtere.

Nec valet etiam reſponſio facta ſecundæ parti circa ſuſpectam perſonam dicti primi dubij, cùm ex ſuperioribus pateat ſi huiuſmodi interrogatio ſit facta moribundo per ſuſpectam perſonam, diſpoſitionem non valere, Dominum verò Felix fuiſſe ſuſpectum, du cui in prioribus ſcriptis, nec nocet quod contenditur non fuiſſe ſuſpectum teſtatrici quod aduocatus contendit requiri ex Clar. § *teſtamentum q.37.n.6.* nam ſatis teſtatrici eſt ſuſpectus ex eo quod ſe ingeſſit ad interrogandum ſe ex ſe ipſo vt per Cranet. *conſ.10. nu.13.* quodque non niſi in fauorem eorum quibus amiciſſimus erat, excluſis propinquis teſtatricis interrogationem fecit, quodque poſtea ſollicitauit teſtes ad deponendum pro validitate teſtamenti, & quamuis mei nõ ſit affinis meus, non propterea minus d. Dominus Felix dicetur ſuſpectus ob ſummam amicitiam & coniunctionem quam cum legatariis habebat, quodque ſe ingeſſerit vt dixi & teſtes ſollicitauerit vnà cum parte, ex quo arguitur maxima affectio. Reſponſio quoque ad 2. dubium data non ſubſiſtit ex ſuperioribus, præſertim quod eſſet mulier decrepita moribunda, & per conſequens neſciens differentiam inter teſtamentum & codicillus, præſertim quod legata abſorbeant totam hæreditatem, & quod ſi ea voluiſſet reuera facere, id dixiſſet & ea excepiſſet cùm recuſauit diſponere. Nec quoque ſubſiſtit reſponſio ad tertium dubium: neque enim conſtat eam ipſius præciſam voluntatem, nec etiam Dominum Felix eam mentem habuit cùm voluerit eam ſcriptis redigi, quod tamen non potuit ex recuſatione d. d'Ambianis, quæ confirmantur ex Socin. *conſ.179. per totum*, ſed præſertim *nu.79. in fine*,
vbi inter alia dicit quod verbum *vols relinquere* per ſe 9
ſolum non inducit relictum cùm voluntas faciendi ab ipſo actu longe differat. Nec nocet quod ex Mantic. *lib.12. tit.11. verſ.2.* dicitur verbum *volo* inducere perfe-
ctam diſpoſitionem, nam loquitur in terminis aditio- 10
nis hæreditatis quæ fit per verbum *volo* non in diſpoſitione teſtatoria quæ debet eſſe præciſa maximè ſi teſtator ſit moribundus, deinde non fuit probatus animus deliberatus, vt ex aduerſo non bene præſupponitur & quæ dicuntur *de l. nam. ff. de lega.* ter procedunt cùm de præciſa, abſoluta, indiuidua voluntate, eáque de præſenti conſtat; quoad verò *l. Pamphilo §. propoſitum ff. de lega.3.* reſpondi fusè in reſponſionibus ad dubia mihi data, & reſpondet Socin. *d. conſ.179.n.38.39.60. 61.62. & 79.* qui videatur ſi placet, ne hic eius dicta tranſcribam, quibus adde quod in terminis *d. §. propoſitum*, teſtes debent eſſe accerſiri & non fortuiti, quia, vt tradit Socin. *in l.1. §.51. quæſita n.3. ff. de verb. oblig.* etſi adhibitio teſtium non eſſet neceſſaria ad ſolemnitatẽ actus, cùm agatur de legatis, tamen eſt omninò neceſſaria ad tollendam dubitationem voluntatis.

Nec etiam ſubſiſtit reſponſio data ad vltimum dubium, verius enim eſt contrarietatem & diuerſitatem

eſſe in teſtibus, nec de omnibus teluctat omnes deponere: ſed præſertim Priorem Carmelitarum de præambula voluntate nec non de prætenſa diſpoſitione d. de Ambianis deponentem, ſibi contrarium: nec conſiliationem ſui dicti ex aduerſo prætenſam fieri poſſe: attẽtia ſexu, ætate, graui infirmitate, & ignorãtia d. de Ambianis & ex collatione eius reuelationis cum depoſitione conſtabit.

Nec ſic ſimpliciter quæritur cui dicto ſtandum ſit, an ei quod in vim reuelationis fuit factum, an iudiciali: ſed dicimus quod cum d. teſtia contrarius aut varius
11 fuit in reuelatione ad monitorium & depoſitione iudiciali ex eo aut neutri dicto ſtandum eſſe aut ſaltem valde minui fidem iudicialis depoſitionis ex *fau. de teſt. lib. 3. q. 66. par. 6. n. 226.* & Clar. *in pra. crimin. qu. 53. n.* 11. & in terminis docet Panor. *conſ. 52. n. 1. lib.* 1. Nec valet reſponſio quæ fit ad Clar. ex lectura ipſiuſmet: ſed præſertim quod ad inſtantiam dd. Eydina. Non fuit ſecundò, & iudicialiter examinatus dictus Prior, ſed tantùm vocatus ad recognoſcendam ſuam inſcriptionem appoſitam in reuelatione, quam ex ſe ipſe facit, ad depoſitionem iudicialem varietas depoſitionis eiuſdem non poteſt in præiudicium dd. Eydins ſanari: ex Pan. *d. conſ.* 52. qui videatur ſi placet.

ARGVMENTVM.

MAtrimonium ſine denunciationibus, parrocho, & conſenſu patris à filiofamilias contractum an valeat.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium à non parrocho celebratum nullum eſt per Concilium Tridentinum.*
2 *Sed cùm non ſit receptum in Gallia, ibi erit validum.*
3 *Nec obſtat Ordinatio Regia in hoc conformis Concilij, nec publicatio dicti decreti Concilij in Synodo Diœceſana, quia debuit publicari in propria parrochia.*
4 *Defectus conſenſus Paterni non reddit matrimonium inualidum etiam in Gallia.*
5 *Defectus denunciationum etiam vbi publicatum eſt Concilium non annullat matrimonium.*
6 *In Gallia tamen recentioribus temporibus huiuſmodi matrimonia infirmata fuerunt.*

CONSILIVM LVI.

SI iuris rigorem ſequamur, matrimonium, de quo agitur in Diœceſi Nemauſen. coram Sacerdote, etſi non Parrocho vllius ex coniugibus per filium familias inſcio patre, & nullis denuntiationibus præcedẽtibus cõtractum validũ eſt. Nam quoad pri-
1 mum ſcilicet quod non à parrocho ſit celebratũ, quod
per *Conſ. Trident. c. 1. de reformatio. ſeſſ. 24.* neceſſarium
2 eſt, aliquin nullum eſt matrimonium, cùm d. Conſiliũ
non ſit receptum in Gallia, ex vi decreti d. Concilij nõ
erit nullum, vt in terminis docet Sanchez *lib. 3. diſput.*
18. *n. 1.* Nec refert quod per ordinationem Regiã eadẽ 3
forma ſit inducta, & ſic quoad receptum Conſilium, quodq; d. decretum Concilij fuerit publicatum in Synodo Diœceſana Nemauſen. vbi aderat Parrochus contrahentium, nam vt d. decretum ligat, debet eſſe publicatum in parrochia propria, nec ſufficit publicatio facta in Synodo, vt per Illuſtriſſimos Cardinales Congregationis interpretationis Concilij Triden. definitum fuit, per Farinac. *ad d. c. pag.* 280.

Defectus quoque conſenſus paterni non reddit d. 4
matrimonium inualidum, etiam de iure cõmuni Pontificio, *c. cùm locum, de ſponſalibus, c. cùm cauſam de raptoris.* Gregor. Tholoſ. *in partion. Iuris Canon. lib. 3. cap. 3.* & ita etiam per d. Concilium Trident. *d. c. 1.* definitũ fuit. Idque verum quoque eſt in Gallia non obſtante conſtitutione Henrici II. contra filiosfamilias ſine conſenſu parentum nuptias contrahentes, vt per Gregor. *d. loco in gloſſ.*

Defectus quoque denuntiationis etiam vbi rece- 5
ptum & publicatum eſt Concilium non annullat matrimonium, vt etiam per d. Cardinales ſæpe reſolutum
fuit, Farinac. *ad dict. cap. 1. fol.* 270. tamen recentioribus 6
temporibus proferuntur aliqua arreſta, quibus huiuſmodi matrimonia in Gallia infirmata fuerunt, vt refert Frerot *aux Baſilicq. lib. 6. tit. 1. art. 1. & 3.* ſi benè vel malè ipſi viderint.

ARGVMENTVM.

DE limitibus territoriorum Ciuitatis Auen. & loci de Nouis.
De aggeribus per dictam Ciuitatem in flumine Durentiæ factis & faciendis.
De directione ſeu gubernio portus dicti de Nouis.
Et ad quem iuriſdictio & dominium Durentiæ pertineat.

SVMMARIVM.

1 *Territorium Auenionis aliàs protendebatur vltra Durentiam inter territoria Caſtrirenardi, Barbentana, & Rognonaſſij* & n. 5. 6. 13. 14. & 15.
2 *Ciuitas Auenionenſis aliàs fuit Reſpublica.*
3 *Epiſcopus Auenion. recognoſcebat ſolum Imperatorem, & ſalua Imperiali iuſtitia & ſupremo dominio habebat omnia iura Imperialia.*
4 *A quo tempore recognoſcere cœperit Comitem Prouinciæ.*
7 *Imperator Carolus quartus quem Comites Prouinciæ recognoſcebant in Supremum Dominum, donauit ſummo Pontifici & Romanæ Eccleſiæ omnia iura Imperij & Supremum dominium quod habebat in Ciuitate Auenionis & Caſtris à Regina Ioanna venditis.*
8 *Quomodo integrum dominium Ciuitatis Auenion. ad Reginam Ioannam pertinuerit & propterea eam vendere potuerit, & quomodo Comites Tholoſæ & Barcinonia inter ſe diuiſerint ea quæ Comites Prouinciæ poſſidebant ductis in vxores Dulcia & Faytide filiabus Gilberti Comitis Prouinciæ.*
9 *Quo tempore Ciuitas Auenion. deſiit eſſe Reſpublica.*
10 *Ducatus Narbonen. Comitatus Tholoſæ, & Auenionis cum Caſtris ab ea dependentibus Philippo le hardi filio Ludouici IX. qui ſanctus fuit, obuenerunt.*
11 *Comitatus verò Venaiſſinus ſedi Apoſtolicæ, & ibi quædam de Ducibus Andegauiæ & regno Neapolitano ſcitu digna.*
12 *A quo tempore Reges Francorum fuerunt Comites Prouinciæ.*

16 Flumi-

16 *Flumina Monarchias diuidunt & vſque ad dimidium illorum ſunt vniuſcuiuſque Principis.*
17 *Reſcriptum ſubreptitium corruit non obſtante clauſula motus proprij.*
18 *Idque indubitanter quando falſum exprimitur*
19 *Ratificat qui facto & re ipſa approbat.*
20 *Ratificatio fit re non minus quàm verbo.*
21 *Tranſactio non poteſt pro parte reuocari.*
22 *Ex contractibus Principum transfertur dominium abſque traditione.*
23 *Fines Prouinciarum & Monarchiarum ſunt impræſcriptibiles cùm ſunt certi.*
24 *Contra Eccleſiam Romanam & iura ſuprema requiritur centenaria.*
25 *Geſta per vim contra particulares alicuius loci nec illis nec Principi nocent.*
26 *A decimis ſpiritualibus non infertur ad dominium temporale.*
27 *Verba enuntiatiua non probant intra centum annos.*
28 *Ex ſola deſcriptione in cataſtro nihil inferri poteſt.*
29 *Violenta exactio non tollit ius illius qui cogitur.*
30 *Particulares Principi aut Communitati præiudicare non poſſunt.*
31 *Conſumpto antiquo territorio per flumen, ij quorum erat, nihil in eo quod de nouo creuit prætendere poſſunt.*
32 *Continuo quid faciens acquirit ius faciendi.*
33 *In actibus continuam cauſam habentibus nec requiritur titulus nec illius allegatio, idque certiſsime data ſcientia & patientia aduerſarij.*
34 *Scientia præſumitur quoties quid in publico & per plures annos & continuo factum ſuit & eſt notorium facti permanentis.*
35 *Ripa appellatione quid veniat.*
36 *Alueus quid ſit.*
37 *Aggeres fieri poſſunt intra totum interuallum quod venit ripæ appellatione, dum tamen curſus aquæ naturalis per altitatem faltius non mutetur.*
38 *Poteſt tamen diuerti ad euitandum damnum intolerabile.*
39 *Aggeres fieri poſſunt, vt flumen reducatur in antiquum & priſtinum alueum.*
40 *Iure Gallico flumina ad Regem ſpectant & iure communi ſi originem ſumunt in regno quod an ſit verum, num. 45. & 46.*
41 *Potius de Nouis fuit Templariorum, poſtea ordinis ſancti Ioannis Hieroſolymitani, qui omnia ad ſe ſpectantia in Comitatu Venaiſsino, & nominatim domum Bonipaſſus donauit ſedi Apoſtolicæ.*
42 *Ioanna Regina cùm eſſet Comitiſſa prouinciæ & Domina Auenionis eam vendendo cenſetur omnia regalia & flumina tranſtuliſſe, præſertim quia in fauorem Romanæ Eccleſiæ & extantibus in contractu clauſulis pregnantibus quaidimportant.*
43 *Varia bella eorúmque ſucceſſus inter Clodoueum quintum Regem Francorum & Gondebault Regem Burgundiæ & inter eorum ſucceſſores & quomodo regnum Arelatenſe Boſſono conceſſum per Carolum Caluum Gallorum Regem ſimul & Imperatorem, & quomodo Boſſonis ſecundus ob reuerentiam erga ſocerum, qui ſe Regem Prouinciæ dicebat, Regis nomine ſupoſito Comes Prouinciæ vocari cœpit.*
44 *Diuiſio inter Imperatorem & Regem Francorum, qua omnia quæ cis Rhodanum eſſent a parte Delphinatus & Prouinciæ Imperatorem, reliqua verò Regem recognoſcerent, [illegible] inter Henricum primum Regem Francorum & Conradum Imperatorem.*
47 *Delphinatus per Humbertum Delphinum Viennenſem Philippo Valeſio donatum.*

CONSILIVM LVII.

IN lite, quæ vertitur inter officiales ſanctiſſimi Domini noſtri Papæ & Ciuitatem Auenion. ex vna & Chriſtianiſſimi Francorum Regis & Cõmunitatem de Nouis ex alia parte, de tribus agitur, ſcilicet de limitibus territoriorum dictæ Ciuitatis Auenionen. & dicti loci de Nouis, de aggeribus ſeu paleriis quas vocant, per dictam ciuitatem in flumine Durentiæ à parte ipſius factis & faciendis, & de directione ſeu gubernio potius vocari de Nouis, reditus enim illius ad R^dam^. Cameram ſpectare omnes conueniunt, & ratione huius tertij tractatum fuit de quarto ad quem ſcilicet ſpectaret iuriſdictio & Dominium Durentiæ.

Quoad primum duo diſcutienda ſunt, vnum, an conuentio ſuper iiſdem controuerſiis aliàs inita de anno 1506. à natiuitate & 1505. ab incarnatione & de mẽſe Ianuarij iuſta Regique vtilis fuerit: alterum, an poſt conuentionem aliqua acciderint, ex quibus d. Communitas de Nouis ius acquiſierit, dictæque conuentioni ſtare non teneatur.

Vt verò iuſtitia dictæ conuentionis cognoſcatur, duo rurſus inſpicienda ſunt: vnum, an territorium Auenionenſe ante dictam conuentionem vltra Durentiam protenderetur inter territoria Caſtrireinardi, Barbentaux & Rognonaſſij. Alterum, an de d. tempore territorium dict. loci de Nouis protenderetur vltra Durentiam à parte Auenion.

Et quidem quod territorium Auenionenſe extenderetur vltra Durentiam à parte prouinciæ inter territoria dictorum locorum. Probatur primò ex diuiſione facta inter dictam ciuitatem Auenion. & Epiſcopum tunc Auenion. Dominum maiorem loci Barbentanæ alioſque Dominos, incolas & habitatores eiuſdem loci ex vi ſententiæ arbitralis inter ipſas publicatæ de anno 1234. 15. Calendas Iulij, de qua fol. 124. de poteſtate enim compromittentium & diuidentium dubitari nõ poteſt, cùm de dicto tempore ciuitas Auenion. 2
eſſet Reſpublica, & poteſtas eiuſdem ac Conſules interuenerint, vt ex lectura dictæ diuiſionis cõſtat, & Epiſcopus Auenion. non recognoſceret Comites Pro- 3
uinciæ, ſed ſolùm Imperatorem, omniáque iura Imperialia ſalua Imperiali iuſtitia & ſupremo dominio non minus ac Comites Prouinciæ haberet, vt per priuilegia per Fridericum Imperatorem d. Epiſcopo & Eccleſiæ Auenion. conceſſa patet de anno ſcilicet 1157. 1161. & 1178 de quibus fol. 1250. 1055. & 826. nec cœpit Comitem Prouinciæ recognoſcere niſi de anno 1274. 4
fol. 1057. & quæ diuiſio habuit effectum & aliqui ex terminis poſitis de annis 1496. & 1500. extabant, vnum terminus in Clapeiro & alius in Violo de Frachot & in eo qui erat in plano Rognonaſſij, aderant inſculpta inſignia Romanæ Eccleſiæ, Claues ſcilicet, vt patet per ſubiectionem ocularem de anno 1496. fol. 491. 499. & 501. vſque ad fol. 506. & aliam per Commiſſarios de anno 1500. fol. 1392. & 1395. & 1459. & 154. vſque ad fol. 525. & teſtium depoſitiones coram dictis Cõmiſſariis factas qui omnes prouinciales ſunt, & maior pars illorum de loco Barbentanæ, & nedum de terminis & de auulſione illius Violi de Frachot, ſed & quod territorium Auenion. eò protenderetur legitimè deponunt.

Secundò, ex venditione Caſtrireinardi per Reginam Ioannam Prouinciæ Comitiſſam de anno 13 [illegible] die 13. Ianuarij fol. 666. part. 1. in eo quod confrontat

territorium dicti loci cum territoriis de Nouis, Auen.
& Barbentanæ, quod nõ fieret ſi territorium Auenion.
vltra Durentiam non protẽderetur, rurſus in eo quod
vendit quoque portum quem aſſerit eſſe in territorio
Auenion. cum riparagiis cis & vltra Durentiam ſitis,
quia ſcilicet ſine illis portus conſiſtere non poſſet, &
ſunt acceſſoria neceſſaria ad illum & quæ verba, *cis &*
vltra Durentiam, referuntur ad riparagia, imò annec-
tuntur cum illis, & non ad territorium Caſtrireinardi,
de quo in capite præcedenti, eóque ſeparato abſolutè
& perfectè fuerat conuentum & facta mentio.

Tertiò, ex venditione Auenion. de anno 1349. & 9.
Iulij fol. 95. per Reginam Ioannam facta, & per ean-
dem confirmata eodem anno 21. Iunij fol. 103. in eo
quod ait confrontari inter territoria de Nouis Caſtri-
reinardi & Barbentanæ: cùm enim ſaltem locus Bar-
bentanæ nunquam prætenderit, quòd territorium e-
ius extenderetur vltra Durentiam à parte Auenion.
neceſſariò ſequitur quod territorium Auenion. pro-
tendatur vltra Durentiam à parte Prouinciæ, alioquin
non eſſet inter territoria dictorum locorum, & non
diceretur confrontari cum territorio Barbentanæ, ſed
cum Durentia, & quemadmodum dum in primo ca-
pite confrontationis dicitur eſſe intra territoria Pon-
tiſorgiæ, Vedenæ & de Cauiſmontibus, quòd reuera
intra ea territoria ſitum ſit territorium Auenion. ea-
dem quoque interpretatio facienda eſt de tertio capi-
te confrontationis inter territoria dictorum locorum
de Nouis, Caſtrireinardi & Barbentanæ. Denique
ſicut confrontauit dictum territorium cum Rho-
7 dano, confrontaſſet quoque cum Durentia, ſi vltra eã
non porrigeretur: & ad maiorem validitatem dictæ
venditionis, quia Comites Prouinciæ, & ſic dicta Re-
gina Ioanna recognoſcebat Imperatorem in ſupremũ
Dominum, Imperator Carolus IV. omnia jura Impe-
rij ſupremúmque dominium quod habebat in dicta
ciuitate Auenion. & caſtris ab ea dependentibus ſum-
mo Pontifici Eccleſiæque Romanæ donauit d. anno
8 1349. & de mẽſe Nouembr. fol. 122. & vt ſciatur quomo-
do integrum dominium d. ciuitatis ad d. Ioannam Re-
ginam pertinuerit, & propterea d. venditionem face-
re potuerit, Comites Prouinciæ ſolebant poſſidere fe-
rè omnia quæ Alpibus, Mari mediterraneo, Rhodano
& Lizera continebantur ſub ſupremo dominio Impe-
ratoris: dixi *fere*, quia aliqua loca per ipſummet Im-
peratorem poſſidebantur, quæ diuerſis Epiſcopis con-
ceſſit, præſertim Arelatenſi & Auen. Comitatus quoq;
Fontiſaquerij vulgò *Forcalquier* vocatus à particulari
Domina Imperatorẽ recognoſcẽte poſſidebatur: hęc-
que extiterunt & permanſerunt vſque ad Gilbertum,
qui cum duabus filiabus Dulcia & Faſtide ſuperſtiti-
bus deceſſiſſet, eæque Alphonſo Comiti Tholoſæ &
Duci Narbonæ, & Raymundo Comiti Barcinoniæ
nupſiſſent, inter eos diuiſio inita fuit de anno 1125. fol.
674. qua quidquid continebatur intra Durentiam, Al-
pes, mare mediterraneum & Rhodanum, Duci Barci-
noniæ obuenit; id verò quod continebatur eadem
Durentia, Lizera & Rhodano, Comiti Tholoſæ, re-
manentibus communibus inter eos ciuitate Auenion.
& locis Pontiſorgiæ de Cauiſmontibus & aliis, & dè-
ficiente progenie maſculina Comitem Barcinoniæ in
Berengario: quartò Beatrix eius filia & hæres nupſit
Carolo Duci Andegauiæ fratri Ludouici IX. qui San-
ctus fuit, poſt quem Carolus II. Claudus dictus, eius
filius, deinde Robertus eius nepos, ac tandem Ioanna
I. ex eius filio prædefuncto neptis, Comites Prouin-
ciæ ſimiliter Reges Neapolis fuerunt. Quoad verò Al-
phonſum Comitem Tholoſæ vltimi eius ſucceſſores
fuerunt duo Raymundi, vnus ſenior, alter iunior di-

ctus, cùm ambo hæreſi Albigeorum infecti eſſent, &
abiuratione ſucceſſiuè facta abſoluti, tandem vt varii
bellis, quæ eo nomine geſta fuerant, finis imponere-
tur, & Raymundus ſenior circa annum 1227. deceſſiſ-
ſet, matrimonium initum fuit inter Ioannam filiã Ray-
mundi iunioris & Alphonſum alterum fratrem d. Lu-
douici IX. ea lege, vt ſi ſine liberis decederet, bona d.
Raymũdi Coronę cenſerentur applicata. d. verò Ray-
mundo patri, dum viueret, primum cum filio certo-
locorum vſufructu relicto in pœnitentiam hæreſis, qu
infecti fuerant, & bellorum per ipſos geſtorum fuit in-
iunctum, vt d. Ludouicum IX. in bello, quod in Afri-
ca geſturus erat, ſequeretur; quod & fecit, ibique peſt
deceſſit, ſicut & Ludouicus Rex; ideóque d. Alphon
ſus tanquam maritus Ioannæ filiæ Comitatum Tho
loſæ, Ducatum Narbonæ, Comitatum Venayſſini &
dimidium dominij ciuitatis Auen. & locorum de Ca
uiſmontibus & Pontiſorgiæ & aliorum, quæ reman
ſerunt communia cum Comitibus Prouinciæ, conſe
cutus fuit, & tãquam talia ſimul & Comes Prouinci
conuentionem cum Conſulibus ciuitatis Auen. inie
runt anno 1251. fol. 635. & ex eo tempore deſiit eſ
Reſpublica qualis manſerat per ſpatium 96. vel circ
annorum: tandémque dictis Alphonſo & Ioanna circ
annum 1270. abſque prole defunctis Ducatus Narbo
næ, Comitatus Tholoſæ & dominium d. ciuitatis A
uen. cum caſtris ab ea dependentibus Philippo d.
Hardy filio d. Ludouici IX. obuenerunt; Comitatu
verò Venayſſinus ſedi Apoſtolicæ ex vi pacis Pariſien
dum de Raymundo iuniore hæretico in gratiam rec
piendo ageretur, initæ inter eoſdem Ludouicum
Raymundum medio Cardinalis ſancti Angeli lega
Gregorij IX. de anno 1228 tandem verò matrimoni
inito inter filiam d. Caroli II. & Carolum Valeſiu
filium d. Philippi procurante d. Carolo I. patre Reg
Neapolis, in dotem Ducatus Andegauiæ conſtitut
fuit, ſed dict. Philippus ceſſit dictis Carolis omne i
quod in ciuitate Auen. & caſtris ab ea dependentib
& adiacentibus ad ipſum ſpectabat, & quam ceſſion
ſeu donationẽ Philippus Pulcher eius filius cũ dict
Carolus II. ad eum in Galliam veniſſet, confirmau
circa annum 1290. & ab eo tempore d. Caroli I. & I
Robertus de Ioanna d. ciuitatis Auen. cum caſtris d
pendentibus in ſolidum domini fuerant: propterea
d. Ioanna venditionem d. ciuitatis de qua ſuprà, leg
timè facere potuit: cui Ioannæ in regno quidem Ne
politano ſucceſſit Carolus III. d. Caroli II. ex Lud
uico Duce Durachij eius filio & Carolo nepote p
nepos, & Margaretæ d. Ioannę ſororis maritus, poſtq
eandem Ioannam & Mariam alteram ſororem inter
ci feciſſet. Eidémque Carolo tertio ſucceſſit Ladiſla
eius filius, & poſt eum Ioanna ſecunda illius ſoror,
quã prima progenies Ducum Andegauiæ, Regn
Neapolitanorum, quæ initium ſumpſerat à d. Caro
primo fratre d. Ludouici finem habuit: in Comita
verò Prouinciæ eidem Ioannæ ſucceſſit Ludouicus
Dux Andegauiæ: nam cùm vt ſuprà dictum eſt, d. D
catus fuiſſet datus Carolo Valeſio pro dote Cathari
filiæ Caroli ſecundi Regis Neapolitani, ex eo quem
trimonio progenitus fuiſſet Philippus Valeſius, qui c
ficiente progenie maſculina Philippi Pulchri pronu
ciatus fuit Rex Franciæ contra Regem Angliæ, dic
Ducatus fuit rurſus Coronæ vnitus: tandémque Lud
uico filio ſecundo genito Ioannis filij dicti Philip
Valeſij in appannagium datus, qui d. Ioannæ in di
Comitatu per adoptionem, quam de ipſo fecit, ſu
ceſſit, & in eo ſecunda progenies Ducum Andeg
uiæ cœpit, eidémque Ludouico I. Ludouicus II.
lius, & poſt eum Ludouicus III. d. ſecundi filius, e
à

â dicta Ioanna II. fuit adoptatus, inde bella inter eum eiúſque ſucceſſores & Reges Aragoniæ ratione Regni Neapolitani dicto Ludouico tertio ſucceſſit Renatus frater, eidémque Renato Carolus ex alio Carolo fratre nepos, qui hæredem inſtituit Ludouicum vndecimum Regem Francorum circa annum 1481. & ab eo tempore hucuſque Re-
12 ges Francorum Comites prouinciæ fuerunt, quæ ex hiſtoriis quidem probantur, ſed fusè & dilucidè narrantur à Stephano Paſquier *en ſes recherches de la France lib. 15. cap. 25. & 26.* Sed redeamus ad rem, ſcilicet territorium Auenionenſe ante dictam conuentionem vltra Durentiam ſe extendiſſe, quod probatur.

13 Quartò, ex Aueramento loci Barbentanæ antiquo ſine anno & die de quo fol. 1441. in quo multa prædia deſcribuntur per incolas dicti loci poſſeſſa in territoriis Vlmidampal, Barban & aliis infra dictos terminos diuiſionis de anno 1234. & aliàs vltra Durentiam ſitis quæ dicuntur eſſe in territorio Auenion. eo enim tempore nondum inualuerat conſuetudo, qua bona allibrantur in loco vbi ſita ſunt, ſed iuris communis diſpoſitio ſeruabatur, qua quis allibratur in collectis nedum pro bonis in loco domicilij, ſed vbicumque ſitis, bonáque quoad collectas perſonam domiciliúmq; eius ſequuntur. Nec inſtandum eſt hoc non habuiſſe locum quoad bona in alia Monarchia ſita; nam omnino exiſtimandum eſt d. Aueramentum fuiſſe factum de tempore quo Comites prouinciæ erant inſolidum Domini Ciuitatis Auenion & ſic poſt dictam ceſſioné & ante d. venditionem, nec alia interpretatio dictorú verborum, *in territorio Auenionis*, abſque violentia dari poteſt, quàm vt tenera ſint in territorio Auenion. præſertim cùm ſi præſupponeremus eſſe de territorio Barbentanæ, nedum bona in dictis locis ſita per incolas Barbentanę, ſed & per Ciues Auenion. poſſeſſa deſcripta fuiſſent, cùm tamen nulla per Auenionenſes poſſeſſa, ſed ſolùm per incolas Barbentanæ deſcripta fuerint, & nihilominus maxima pars bonorum intra dictos terminos ſitorum per Ciues Auenion. poſſideretur.

Quintò, ex variis actibus iuriſdictionis aut æqui-
14 pollentibus per officiarios ciuitatis Auenionis vltra Durentiam intra dictos terminos vel in eiuſdem inſulis factis, præſertim per Conſules ciuitatis Auenionis de anno 1176. quo tempore ciuitas erat Reſpublica fol. 839. & per ſtatuta antiqua eiuſdem ordinando ſuper bonis & iuribus quæ d. ciuitas habebat vltra Durentiam fol. 291. & per alia condita de anno 1239. fol. 1336. vſque ad fol. 1339. & per venditum honorem per præceptorem Sancti Ioannis anno 1244. Kalend. Martij fol. 1269. ver. & per iudicem Curiæ temporalis pro terminandis tenementis in Catono & Barbano ad finiendas controuerſias quæ erant inter Bertrandum Berengarij & liberos Augerij Biega ex vna, & hoſpitale ſancti Ioannis Hieroſolymitani ex altera de anno 1263. fol. 1245. per venditionem pittæ ſuper portu Rognonaſſij ſiti in territorio Auen. de anno 1307. 2. Martij fol. 1167. per præconiſationes de mandato S^mi^. factas ex decreto iudicis Curiæ temporalis 11. Iunij 1380. à quibus Syndici Barbentanæ appellarunt ad Viguerium Auenion. & inde decretum repoſitionis ſequutum fuit fol. 1341. liberationem in incantu publico coram iudice Curiæ temporalis vnius mediæ pittæ ſuper d. portu Rognunaſſij de anno 1390. & menſibus Iunij & Octobris, in executionem ſententiarum Auenioni antea latarum fol. 1277. alias præconiſationes mandato iudicis dictæ Curiæ temporalis 19. Maij 1380. fol. 839. alias mandato D. N. Papæ ad inſtantiam Conſulum die 23. Auguſti 1383. cum viſitatione loci ratione oppoſitionis per Dominum Caſtrireinardi factæ & eo præſente qui aſſeruit portum Caſtrireinardi & territorium citrà & vltrà eſſe in territorio Auenionia fol. 840. Mandamentum Domini Camerarij pro ſtabilimento portus in flumine Durentiæ à Rometa vſque ad Rhodanum à parte Barbentanæ 25. Nouembris 1389. & ſtabilimentum inde ſequutum per ſeruientes Papales fol. 829. & 837. liberationes Rognonaſſij ab omni tempore in Ciuitate Auenionis mandato Dominorum iudicum factas, præſertim 24. Auguſti 1491. & 5. Nouembris 1496. fol. 1273. & per innumeros alios actus, de quibus conſtat per examen teſtium de anno 1449. fol. 868. ſecundæ partis deponentium ſuper decimo articulo contento folio 867. & alias depoſitiones teſtium de anno 1486. coram Petro Cotardi & Stephano Petit commiſſariis Regiis, de quibus 1. *part. proceſſus fol.* 501. *vſque ad fol.* 506. quorum commiſſio eſt præſentata folio 491. quibus fit oſtenſio territorij contentioſi verſus Barbentanam quod dicitur eſſe de territorio & iuriſdictione Auenion. fol. 492. commiſſióque per dictos Cotardi & Petit data Guillardo & Renardo inſeritur fol. 498. *verſ. & proceſſus verbalis*, & viſitatio per dictos Guillard & Renard facta *fol.* 499. *& ſeqq. verſ.* depoſitionéſque teſtium coram iudicibus Auenionenſibus anno 1485. ad quas ſe referunt teſtes coram dictis Cotardi & Petit examinati inſeruntur fol. 525. vſque ad fol. 635. & articulus 16. ſuper quo quoad id de quo agitur, deponunt, eſt fol. 515.

Poſtremò per alias depoſitiones teſtium 1550. parte Ciuitatis Auenionis examinatorum in fine proceſſus inſertas, ſcilicet per quintum teſtem ſuper 21. articulo fol. 29. ſextum ſuper 24. fol. 33. & nonum ſuper eodem fol. 50.

Poſtremò, ex variis contractibus nouorum accapitorumq;, venditionum, permutationum, diui- 15
ſionum, recognitionum, de prædiis vltra Durentiam nec non in inſulis eiuſdem ſitis, quæ in dictis contractibus enunciantur eſſe in territorio Auenionis, vel in Vlmodampal, vel Barban, vel Iulians, vel Parins Auenion. & præſertim de annis 1229. 1246. 1297. 1301. 1329. 1388. 1340. 1344. 1346. 1350. 1351. 1366. 1370. 1371. 1373. 1378. 1380. 1381. 1383. 1392. 1404. 1405. 1406. 1412. 1425. 1427. 1428. 1429. 1430. 1431. 1434. 1437. 1440. 1443. 1447. 1458. 1475. 1488. & in pleriſque dictorum annorum varij contractus diuerſis menſibus vniuſcuiuſque anni inueniuntur, de quibus fol. 131. 147. 155. 164. 167. 169. 171. 273. 203. vſque ad fol. 235. ver. & 340. vſque ad fol. 360. 841. 844. 934. 940. 944. 953. verſ. fol. 1352. vſque ad fol. 1376. ſed quatuor potiſſimum conſiderandi ſunt, vnus de anno 1344. fol. 147. quo paſcua Auenionis vltra Durentiam in palatio Comitali Auenion. locantur. Secundus noui accapiti cuiuſdam terræ quindecim eyminatarum ſitæ in territorio Auenionis loco dicto in Romete vltra Durentiam facti per quemdam Condominum Caſtrireinardi de anno 1290. fol. 448. Tertius per eumdem Dominum factus eodem anno fol. 808. ſecundo volumine. Poſtremus cuiuſdam reditus per Condominos Barbentanæ facti pro quadam terra in territorio Auenionis ſita loco dicto Barban, de anno 1425. fol. 1200. 2. volum. cum Regina Ioanna ſiue eius officiales ſciuerint, & Domini Caſtrireinardi & Barbentanæ faſſi fuerint territorium Auenionis ſe extendiſſe vltra Durentiam.

Iis verò quæ in coutrarium proponuntur, ex ſequentibus ſatisfiet, ſi præmiſerint ſedem Apoſtolicam ac Ciuitatem Auenion. fuiſſe in pacifica poſſeſſione territorij vltra Durentiam intra limitea, de quibus in d. diuiſioue inter Epiſcopum & Condominos Barbent. ac Ciutatem Auenion. de anno 1234. inita nec non inſularum Durentiæ vſque ad annum 1434. vel circa quo dict. poſſeſſio cœpit turbari, præſertim in Vlmodampal per Comites Prouinciæ eiuſque officiales, indéq; d. pars territorij locus cõtentioſus cœpit eſſe, dictáque turba probatur: Primò, per proceſſuras factas nomine Sanctiſſimi & Ciuitatis Aueniou. de anno 1449. & de menſe Octobris coram Commiſſariis à legato Auenion. deputatis, coram quibus nominatim deducitur & articulatur de turba ibi data fol. 868. iu 2. part. Secũdò, per proteſtationẽ de anno 1458. die 8. Iulij per procuratorem fiſcalem Auenion. uomiue Sanctiſſimi, & d. Ciuitatis contra quoſdam aſſertos iudicem & Baiulum à Comite Prouiuciæ deputatos pro exercenda iuriſdictione, præſertim infra tenementum Vlmidampal & in proceſſu fol. 269. & quoad territorium à parte de Nouis, turba plenè probatur per depoſitionem qnarti teſtis pro parte dictorum de Nouis producti & examinati, coram Cõmiſſariis de anno 1550. & in prioribus atteſtationibus fol. 23. ætatis 65. annorum, memoriæ verò 56. dum nominatim depooit à 50. annis & vltrà, pignorationem animalium ad homines de Nouis pertinentium in ea parte territorij contentioſi ſuperiorum factas fuiſſe mandato & authoritate officialium d. Ciuitatis Auenion. qua turba non obſtante, cõtinuabant nihilominus Auenionenſes ſnam poſſeſſionem, vt ex in emphyteuſin dationibus, vẽditionibus, diuiſionib. & ſimilibus contractibus ſuprà narratis de auois 1430. 1431. 1434. 1437. 1440. 1443. 1447. 1458. 1475. 1488. uec uon exactis iuriſdictionis exercitæ de anno 1472. & de menſe Martij ſuper flumen Durentiæ per ſeruientes Curiæ Auenioo. capiendo quendam delinquentem, fol. 697. ex quo, vno verbo reſpondetur variis documentis in coutrarium adductis, quæ ab anno 1431. vſque ad concordiam de anno 1506. facta fuerunt, cùm enim antea tempora Auenionenſes fuiſſent io pacifica poſſeſſione dicti territorij vltra Durẽtiam per huiuſmodi actus non potuerunt priuari iure ſno, tum quòd uon fuit pacifica poſſeſſio officialium Regis, tum quòd tempus ad præſcribendum caſu quo res eſſet præſcriptibilis de quo infrà, centum ſcilicet annorum, cùm agatur contra Romanam Eccleſiam, & alia requiſita ad præſcribendum non interuenerint; vltra quod ſingulis documentis ſigillatim reſponſum fuit, vel quòd clandeſtinè facta fuerint, vel quòd effectum nou habuerint, vel quòd non vocata parte, vel quòd per judicem incompetentem, vel, qnod per tales qui juri Sanctiſſimi præiudicare non potuerunt, & aliis modis ſatisfit, inquam, vno verbo ratione dictæ turbæ, executionibus factis in territorio Vlmidampal per officiales Regios anno 1446. fol. 726. expleciis factis in dicto territorio Vlmidampal de anno 1447. fol. 1507. ordinationis factæ per Baiulum d. Vlmidampal pro relaxatione granorum arreſtatorũ pertinentium ad poſſidentes bona io d. territorio de anno 1451. fol. 1079. literis Regiis Renati ſuper vnione dicti territorij Vlmidampal cum Caſtroreinardo cum deputatione Baiuli in dicto loco de dicto ann. 1451. fol. 1515. pignorationibus in Vlmidampal factis per officiales Caſtrireinardi de anno 1451. & 1452. fol. 723. reductioni focagij Barbentanæ de anno 1452. fol. 734. ſententiæ latæ per Cõmiſſarium Seneſcalli fol. 357. Prouinciæ contra Baltazarem de Sado volentem impedire homines de Barbentana de paſcendo in dicto territorio Vlmidampal de anno 1458. fol. 750. tribus inſtrumentis nouorum accapitium factorum per Baiulum dicti Vlmidampal de annis 1458. & 1460. fol. 1800. inſtrumeuto venditionis factæ cuidam Auenion. de quadam terra in d. Vlmidampal cum inueſtitura data per Baiulum eiuſdem de anno 1460. fol. 1803. homagio præſtito Bellæ Valli Seneſcallo Prouinciæ per poſſidentes bona in inſula de Barban de anno 1464. fol. 1100. deputationi Baiuli factæ per Bellevalle in territorio Vlmidampal de eodem anno 1464. fol. 1102. informationibus ſumptis per Baiulum d. Vlmidampal ratione verborũ illatorum in eodem loco de anno 1465. fol. 1104 immiſſioni in poſſeſſionem in fauorem domini de Haleon Seneſcalli prouinciæ locorum Caſtrireinardi. Mallianes & Vlmidampal de anno 1468. fol. 1085. inſtrumento tranſactionis initæ inter laboratores poſſidẽtes bona io inſulis Durentiæ & homines de Barbentana de anno 1470. fol. 741. deſcriptioni inter focos prouinciæ qnam *afouagement* vocant de dicto Vlmidampal de anno 1471. creationi Baiuli & vnica foci inſulæ Barban anno 1472. ordinationi factæ per Regem Renatum ſuper inſula de Barban ratione talearum de dicto anno 1472. fol. 656. quæ eſt eadem cum proximè præcedenti: homagio facto Regi Renato vel Regibus Franciæ poſt acquiſitionem prouinciæ per Dominum Caſtrireinardi de Vlmidampal & inſula de Barban de anno 1474. fol. 1519. & de anno 1477. fol. 1526. & de anno 1483. fol. 1529. & de anno 1485. fol. 1532. & de anno 1493. fol. 1536. atteſtationibns pignorationum factarum per officiales Caſtrireinardi contra aliquos de Barbẽtana depaſcentes in Vlmodampal de anno 1476. fol. 720. venditioni paſcuorum inſulæ de Barban factæ per Capitaneum Caſtrireinardi de eodem anno 1476. fol. 729. homagio præſtito per Dominum Tarulles de bonis per ipſum poſſeſſis in Barban de anno 1479. fol. 1103. proceſſui verbali ſuper captura quorumdam Auen. captorum per officiales Caſtrireinardi in Durentia, non obſtantibus inhibitiouibus officiariorum Auenion. de anno 148 fol. 701. atteſtationi 12. accapitum factorum per Clauarium Caſtrireinardi in territorio Vlmidampal de anno 1488. fol. 438. informationibus ſumptis per Baiulum Vlmidampal contra certos particolares qui deliquerant in d. territorio de anno 1492. fol. 464. iuramento ſeruientis deputati per officiarios Regios in Vlmodampal de anno 1502. fol. 724.

Quoad verò quinterum cenſuum & ſeruitiorum quæ habebat Rex Siciliæ dum in eo deſcribuntur aliqui itéq; pauci cenſus in territorio Auenion. vltra Durentiam à parte Auenion. cùm ſit ſine die, exiſtimandum eſt confectum eo tempore qno adhuc erat Dominus Auenion. cùm pari paſſu deſcribantur cenſus Maſſiliæ & in aliis locis prouinciæ exiſtentib. quin imò contra eos retorqnetur; eo enim ipſo qnod territoriũ Auenion. vocat, non eſſe de Comitatu prouinciæ loquitur, præſertim quòd etſi iam Auenio forſan fuiſſet vendita, non eſſet inconueniens vt Comes prouinciæ aliquos cenſus eóſque paucos in territorio Auenion. haberet.

Quoad informationes per officiales Regios ſumptas ad inſtantiam Auenion. de anno 1449. Ex quibus inter alia apparet officiales Regios eſſe ſolitos exercere iuriſdictionem in territorio Vlmidampal fol. 426. Reſpondeo, primò non vocato procuratore fiſci fuiſſe factas, & ſic iuribus S^mi. non potuiſſe præiudicare. Secundò, nullam fidem facere, quia teſtes deponunt extra articulos ſuper interrogationibus extra in eis cõtenta factis. Poſtremò, quia deponũt de tempore præſenti aut ſaltem de 20. annis retrò aut circa, & ſic de tempore turbæ; examinati verò de eodem anno per

Commiſſa-

Commiſſarium à Vicelegato deputatum, de antiquiſſimo tempore deponunt.

Quoad quatuor recognitiones terrarum in loco d. à Malplus de anno 1347. fol. 661. dictæ terræ non dicũtur eſſe de territorio Caſtrireinardi vel Barbentanæ, & poſito quòd eſſent intra terminos dictæ diuiſionis de anno 1234. de quo tamen legitimè non conſtat, non eſt inconueniens vt Dominus dictorum locorum haberet aliquos cenſus intra dict. terminos vt in territorio Auenion. nam & ſuprà enuntiata ſunt aliqua noua accapita per dictos Dominos in d. territorio quod aſſerunt eſſe Auenion. facta.

Quoad inſtrumentũ diuiſionis Comitum Barcinoniæ & Tholoſæ de anno 1125. fol. 674. & in fendationẽ Comitatus prouinciæ factam per Imperatorem Friedericum Raymundo Berengario anno 1162. fol. 297. venditionem Caſtrireinardi de anno 1348. fol. 666. tantum abeſt, vt iuuerit intẽtionem dictorum de Nouis, quin potius validiſſima ex illis argumenta ſumuntur contra eos, vt ſupra dictum fuit quoad venditionem Caſtrireinardi, & infra dicetur quoad diuiſionem & infeudationem.

Quoad extractũ Cataſtri Barbentanæ ſine anno & die in quo decem poſſeſſiones ſitæ in territorio Vlmidampal aut Romera reperiuntur deſcriptæ fol. 719. Ex eo Cataſtro validiſſimum ſumitur argumẽtum contra ipſos, vt ſupra demonſtratum fuit, & dictæ decem poſſeſſiones cùm non enuntietur in quo territorio ſint, Barbentanæ ſcilicet vel Auenion. exiſtimandum eſt fuiſſe in territorio Auenion. ex eo quod plures aliæ poſſeſſiones in dictis locis ſitæ deſcribantur, & nominatim dicantur eſſe in territorio Auenion. & vna pars Cataſtri per aliam interpretanda ſit.

Quoad inſtrumentum diuiſionis territorium Caſtrireinardi Barbentanæ, Rognonaſſij, & Vlmidampal de anno 1468. fol. 706. vltra quod eſt de tempore turbæ nihil ex eo pro Prouincialibus infertur, quinimo Vlmidampal ſeparatur à dictis locis, & concordant omnes in termino qui eſt in plano Rognonaſſij & quod per ipſum territorium Vlmidampal ſeparetur ab aliis, in quo cùm ſint inſculptæ claues inſignia ſedis Apoſtolicæ, infertur d. Vlmidampal eſſe de territorio Auenion.

Quoad inſtrumentum diuiſionis territoriorũ loci Nouarũ & Caſtrireinardi de anno 1322. fol. 1047. dum in eo dicitur terminos, qui ponuntur, ſeruire pro diuiſione eorum quæ vltra Durentiam poſſent habere. Reſpond. primò, rem eſſe inter alios actam, ſecundò, certò non affirmari an aliquid habeant vltra Durentiam. Poſtremò inferri nihil eos habuiſſe vltra Durentiam, quia alioquin terminos ibidem appoſuiſſent.

Quoad litteras Gubernatoris prouinciæ quibus mandatur locumtenenti judicis Taraſconis de deputando Baiulum in Vlmodampal, manutenendo locum Barbentanæ in poſſeſſione Cataſtraudi Auenionenſes poſſidentes bona in dicto territorio de anno 1012. fol. 1066. Reſpond. illud factum fuiſſe antè dictam diuiſionem inter dictos Comites Barcinoniæ & Tholoſæ de anno 1125. & ſic tempore quo vnus idémque erat Dominus prouinciæ Auenion. Comitatus Venayſſini, non mirum ſi cuicumque ex ſuis officialibus dictorum locorum & prouinciarum committere potuit de dictum Baiulum deputandò. Quoad verò poſſeſſionem Cataſtraudi in fauorem Barbentanæ, ab ea diſceſſum fuiſſe per dictam diuiſionem de anno 1234.

Quoad proceſſum non ſignatum factum per Dominum Torbinum Cõmiſſariũ Regium inter Epiſcopum Cauallicen. & Dominum Vrgonis de anno 1171. fol. 1068. nihil continet niſi conceſſionem aquæ ad molendina facienda & aliàs ad libitum Epiſcopo Cauallicen. factam per Reymundum Comitem Tholoſæ, quæ tantum abeſt vt iuuet intentionem prouincialium, quin potius illorum intentionem deſtruit. Comitatus enim Venayſſini, & ſic Ciuitas Cauallionis Comiti Tholoſæ per dictam diuiſionem de anno 1125. obuenerat, ideoque ab eo & non à Comite prouinciæ d. jus aquæ Epiſcopus Cauallicen. impetrauit, indeque infertur Durentiam à parte Cauallionis ad Comitem Tholoſæ ſpectaſſe, & ex vi d. juris Epiſcopus aliis dict. jus aquæ conceſſit ſub cenſu annuo anno ſcilicet 1327. fol. 1018. & anno 1352. fol. 1025. Nec ſcrupulus eſt habendus ex eo quod dictus Comes Tholoſæ dicitur Marchio prouinciæ, nam nomen Marchionis erat ſignum dignitatis, & d. nomen tam Comes Tholoſæ quã eius ſucceſſores vſurparunt, vt patet ex conuentione Auenion. de anno 1251. fol. 635. quæ initur inter Alphonſum fratrem diui Ludouici qui ſucceſſerat Reymundo Comiti Tholoſæ ex vi matrimonij cum Ioanna eius filia initi, & Carolum Ducem Andegauię alium fratrẽ Ducis Ludouici qui Comitatum prouinciæ nactus fuerat ex vi matrimonij cum Beatrice filia & hærede Berengarij Comitis prouinciæ, in qua vterque ſe Marchionem prouinciæ nominat.

Præſentationi Pontanerij Curiæ Aquenſi factæ per Dominum Vgolenum pręceptorem Sancti Ioannis Hieroſolymitani die 24. Martij 1432. fol. 302. Reſpond. primò id fuiſſe de tempore turbæ. Secundò, d. Vgolenum nomine Ciuitatis preces porrigentem non potuiſſe dict. Ciuitati. Minus verò ſanctiſſimo Domino noſtro, de quo nulla in dicta ſupplicatione mẽtio, pręiudicare. Tertiò, procuratam fuiſſe excarcerationem d. Põtanerij per Auenionẽſes, quod ſcilicet rehaberẽt nauigia, chordas & alia ad portum neceſſaria, quæ prouinciales via facti per vim armatam abſtulerant, vt ex d. pręſentatione conſtat, & ex actibus violentiæ nullum jus officiales Regij acquirere potuerunt.

Atteſtationibus cuiuſdam leuę ſeu parcellę cẽſuum Regiorum vltra Durentiam de menſe Septembri 1377. fol. 1064. Reſpond. nullam fidem facere; & idcircò ex ea nihil inferri, maximè cùm in ea nulla ſit certa prædiorum deſignatio.

Poſtremò, litteris atteſtatoriis Curiæ computorum prouinciæ, qualiter officiales Taraſconis compita reddiderunt eidẽ Camerę emolumentorũ Vlmidampal ab anno 1438. vſque ad annum 1447. fol. 1538. Reſp. id de tempore turbæ factum, pręſertim quod nec ante d. annum 1438. nec poſt 1447. vllę huiuſmodi redditiones inueniuntur.

Ex quibus concluditur non obſtantibus ex aduerſo deductis territorium Auen. vltra Durentiam iuxta territoria Caſtrireinardi Rognonaſſij & Barbentanę ſe extendiſſe.

Iam verò ad ſecundam partem primi membri capitis, principalis circa ſtatum territorium ante d. conuẽtionem accedentes, videndum eſt, an territorium de Nouis ante d. conuentionem vltra Durentiam à parte Auenionis ſe extenderet, & cùm habeant & juris diſpoſitionem, qua flumina huiuſmodi Monarchias diuidunt, & vſque ad medium illorum ſunt vniuſcuiuſque 16
prouinciæ, & dictã diuiſionem de anno 1125. contra ſe, ipſis incombit onus probandi, ſatiſque erit iis quæ pro probatione afferunt, reſpondeamus. Nec obſtat, ſi dicatur locum de Nouis de dicto tempore, & poſtea vſque ad annum 1274. quo per ſententiam arbitralem Epiſcopum Auenion. pro locis Barben. & de Nouis Comitem prouinciæ recognouit, de qua fol. 1058. non ad Comites prouinciæ, ſed vel ad Imperatorem vel ad

Digitized by Google

Epiſcopum Auenion. ſpectaſſe: nam nunpropterea minus dicta Durentia erat limes conterminus Comitatus prouinciæ, à quocumque loca particularia poſſiderentur & Comitatus Venayſſini & Ciuitatis Auenionis.

Reſpondetur igitur vno verbo, iis omnibus quæ in contrarium producuntur, quæ de tempore turbæ facta fuerunt, præter reſponſiones, quæ ſingulis actibus datæ fuerunt, quòd res inter alios acta, quòd clandeſtinè, quòd non concludenter probent, quòd legitimum tempus, ſcilicet centum annorum non intercelſerit ad præſcribendum contra Eccleſiam Romanam caſu, quo res eſſet præſcriptibilis. Reſpondetur, inquam, ratione dictæ turbæ ſcilicet venditionibus paſcuorum ab anno 1438. vſque ad annum 1497. quarum aliquæ ſunt fol. 398. tredecim dationibus ad nouum accapitum per Epiſcopum Auenionis ſeu eius Vicarium terrarum vltra Durentiam à parte Auenion. ſitarum ab anno 1440. vſque ad annum 1505. quarum decem ſunt fol. 380. & vna fol. 405. ſententiæ latæ in fauorem Comitis Nouarum contra Epiſcopum Auenionis ſuper paſcuis, tam citra quàm vltra Durentiam de anno 1441. folio 1478. Rotulo Auenionenſium qui ſoluerunt taleas in luco Nouarum pro bonis vltra Durentiam ſitis à parte Auenionis de annis 1463. 1466. 1468. 1484. 1490. fol. 407. venditioni ligni factæ per Conſulem Nouarum anno 1470. incipiendo à territorio Cauiſmontium vſque ad Pilam Bompaſſus fol. 403. relationi Banetiorum loci Nouarum ſuper pignoratione depaſcentium citra Durentiam à parte Auenionis anno 1484. fol. 406. extractui proceſſus facti per habitatores Nouarum ad demonſtrandum & deſignandum territorium, de quo agitur, contentioſum de anno 1491. fol. 410. & informationibus ſuper euulſione armorum Regis facta per Auenionenſes de dicto anno fol. 425. ex qua tantum abeſt, vt aliquid inferri poſſit in fauorem loci de Nouis, quin potius ex ea oſtenditur Auenionenſes non fuiſſe paſſos dictos de Nouis prætendiſſe eorum territorium vltra Durentiam à parte Auenion. porrigi, præſertim quòd dicta auulſio in effectu fuit approbata per concordatum dictum interim de dicto anno 1491. fol. 1020. Notandum quoque dictam ſententiam latam contra Epiſcopum Auenionis per eius Vicarium, in qua ex aduerſo videtur magna vis fieri nullo modo etiam ex ſe nocere: agebatur enim de paſcuis vltra Durentiam à parte Prouinciæ ſitis, & præter quædam quæ dicuntur ſpectare ad Epiſcopum, Communitas prætendebat cætera ad ſe pertinere, & in articulis ſubiungitur idem prætendere de paſcuis cis Durentiam ſitis abſque vlla eorum expreſſione, & in ſententia nulla eorum mentio fit, ſed ſolum generaliter ordinatur exceptis quibuſdam ad Epiſcopum ſpectantibus, reliqua ad dictam Communitatem pertinere, dictæque ſententiæ tanquam latæ inter eos & ab eo, quorum intererat, vt territorium de Nouis vltra Durentiam à parte Auenion. protenderetur non vocatis Auenionenſibus, illiſque inſciis, nulla eſt habenda ratio.

Supereſt igitur vt reſpondeamus octo recognitionibus de prædiis vltra Durentiam ſitis in fauorem Archiepiſcopi vti Domini Nouarum factis de anno 1363. & 1399. quarum quatuor ſunt fol. 718. Sunt enim factæ inter alias perſonas, per quas juribus S^{mi}. & Ciuitatis non poteſt præiudicium fieri, præſertim cum paucæ numero ſint, quarum quatuor vno eodémque modo ſatisfit venditioni paſcuorum de anno 1407. & 1410. nam ex tam paucis actibus & eo modo geſtis nihil concludenter poteſt inferri contra juris diſpoſitionem ex ſuprà deductis confirmatam.

Sola reſtat diuiſio territoriorum de Nouis & de Cauiſmontibus de anno 1320. & decimo ſexto Ianuarij fol. 681. quam pro titulo ſuæ intentionis allegant dicti de Nouis, ſed reſpondetur eam fuiſſe rem inter alios actam, ex qua juribus S^{mi}. non potuit præiudicari: deinde cùm de dicto tempore Caſtrum de Cauiſmontibus à ciuitate Auenionis dependeret, dicta diuiſio non potuit fieri ſine interuentu dict. ciuitatis pro intereſſe ſuo & Roberti Regis Siciliæ, & Comitis Prouinciæ, & propterea ea non obſtante, cùm diuiſio facta fuit inter dictam ciuitatem Auenionis & locum de Cauiſmontibus, limites etiam nunc exiſtentes cum ſculptura inſignium ſedis Apoſtolicæ à parte reſpiciente dictam ciuitatem ita plantari fuerunt, vt primus ſit poſitus iuxta domum Bonipaſſus oſtendens territorium per dictos de Nouis prætenſum eſſe de territorio Auenion.

Et dato citra præiudicium veritatis, quòd dictæ diuiſioni & limitibus in ea deſignatis ſtandum eſſet, dicti limites amplius non extant nec probati fuerunt, nam teſtes qui de his, præſertim de ponte paleriarum deponunt, nullam fidem faciunt: tum quòd aut non pertinenter & concludenter deponunt, tum quòd ciues vel habitatores loci de Nouis ſint, & propterea inhabiles ad deponendum de finibus territorij: denique etiam dictis defectibus ceſſantibus, quia contra veritatem deponunt: locus enim vbi prætenditur fuiſſe pons paleriarum, & nunc & de dicto anno 1500. in ſubiectione oculari deſignatus eſt verſus Auenion. & Septentrionem, & tamen dictus pons paleriarum erat verſus Occidentem, vt expreſſis verbis aſſeritur in dicta contentione de dicto anno 1506. & neceſſariò infertur ex dicta diuiſione de anno 1320. termini enim deſignãtur à ſexta pila verſus Occaſum, deinde caput terræ Limaris verſus etiam Occaſum: tum pons paleriarum, cuius cùm mentionem facit, non repetit quidem verſus Occaſum, ſed neceſſariò ex præcedentibus infertur, Auenionem verò & per conſequens locum per ipſos prætenſum eſſe verſus Septentrionem, & euidentia rei demonſtrat, & bis articulatur per procuratorem Regium de dicto anno 1500. fol. 185 articulo decimo, & fol. 374. ver. articul. 1. & nunc in ſubiectione oculari Procuratores de Nouis faſſi fuerunt dictum locum prætenſum eſſe verſus Septentrionem. Ex alio etiam conuincitur falſitas, quòd in menſuratione facta de dicto anno 1500. ſecundùm intentionem & deſignationem dictorum de Nouis à ponte Bonipaſſus vſque ad ficulneam ſunt paſſus 143. & à prima ficulnea vſque ad aliam ficulneam paſſus 33. & ab eadem vſque ad caput terræ quæ dicitur fuiſſe Petri Limaris paſſus 50. & à dicta terra vſque ad prætenſum pontem paleriarum 1490. paſſus: non eſt autem veriſimile, cùm primi termini adeò fuerint propinqui, nullum limitem poſitum fuiſſe inter dictam terram Petri Limaris & pontem paleriarum prætenſum; cùm adeò inuicem diſtent. Rurſus & ex eo etiam conuincitur, quia in diuiſione de anno 1320. dictus pons paleriarum eſt vltimus terminus ad quem: at locus per dictos de Nouis deſignatus non eſt talis, quinimò per dictam commenſurationem ab eo vſque ad primam Braſſeriam Durentiæ ſunt paſſus 1730. & reuera dictus pons paleriarum fuit verſus Occidentem, & non longè diſtans à dicta terra Petri Limaris verſus Durẽtiam & iuxta palerias, vnde nomen ſumpſerat, vt ex informationibus per Dominum de Albis Commiſſarium Regium de anno 1511. conſtat, & veriſimile eſt fuiſſe iuxta palerias in loco vbi erant apertæ, vt duceretur aqua ad molendina

in

in territorio Auenion. exiſtentia; & propterea ſi quod territorium fuit dicti loci de Nouis vltra Durentiam à parte Auen. illud fuit paruæ admodum longitudinis & latitudinis, ita quod ex actis appareat territorium Auenion. quod extendebatur vltra Durentiam à parte Prouinciæ decuplo exceſſiſſe territorium per dictos de Nouis prætenſum, ideóque cum per dictam conuẽtionem dictum territorium Auenion. conceſſum fuerit Regi in compenſationem dicti territorij per dictos de Nouis prætenſi, ſequitur eam admodum Regi vtilem fuiſſe: publicæ tamen quietis ratione factam, vt ſcilicet Durentia diuiſionem Monarchiarum faceret, indéque omnis rixarum & contentionum anſa præſcinderetur.

Ex quibus primo membro primi capitis ſatisfit, doceturque dictam conuentionem Regi maximè vtilem & proficuam fuiſſe, &, ſi facta non fuiſſet, faciendam eſſe.

Iam ad ſecundum membrum dicti primi capitis accedamus, an ſcilicet poſt dictam conuentionem aliquid acciderit, ex quo vel ab ea diſceſſum fuerit, vel aliquod jus nouum dicti de Nouis acquiſierint. Et quidem dicta conuentio, per quam quidquid erat cis Durentiam ſpectabat ad ſedem Apoſtolicam, & erat de territorio Auenion. quidquid verò vltra Durentiam, ad Regem Chriſtianiſſimum, & de territorio de Nouis, inſulæ verò intermediæ remanebant communes quoad jus depaſcendi, lignerandi &c. inter Auenionenſes & Nouenſes, & quoad delictorum in eis commiſſorum coercitionem & aliàs juriſdictionis exercitium; erat locus præuentioni inter officiales S^tis. & M^tis. ſuæ, permiſſumque Auenionenſibus, aggeres ſeu palerias à parte ſua vſque ad 8. palmas intra aquam facere: legitimè fuit homologata per Senatũ Aquen. audito Regis Procuratore, cùm quæ ea intimata fuiſſet officialibus Archiepiſcopi & Conſulibus de Nouis, illi quidem ſe illi acquieſcere, ſaluis tamen directis dominis & jure decimandi ad rationem decimæ partis fructuum quæ Archiepiſcopus habebat; reſponderunt. Ij verò Conſules ſcilicet d. conuentioni quatenus contrà non conſenſerunt & litteras in contrarium à Rege Ludouico procurarunt, quæ fuit cauſa rurſus ad dictum Ludouicum XI. recurrendi, qui per ſuas litteras patentes dicto Senatui Aquen. mandauit, vt ſi vocatis & auditis vocandis & audiendis nullum ex ea Nouenſibus inferri præiudicium cognoſcerent, eam confirmarent: in quam executionem duo Commiſſarij per dictum Senatum deputati ſupra locum contentioſum acceſſerunt, & auditis ad plenum partibus viſiſque documentis dictam conuentionem confirmarunt, dictaſque partes ad contentorum in eis obſeruationem condemnarunt præſentibus audientibus, & non contradicentibus Nouenſibus anno à natiuitate Domini 1509. ab incarnatione verò 1508. & de menſe Ianuarij

Contra huiuſmodi conuentionem opponitur defectus, vt præſupponitur, poteſtatis eorum qui eam fecerunt, ſed quatenus aliquis eſſet per huiuſmodi binã confirmationem, præſertim per ſecundam per ordinationem in contradictorio iudicio factam, & in rem iudicatam tranſactam, Senatus fuit

Secundò, huiuſmodi conuentionem fuiſſe reuocatam per eundem Ludouicum de anno 1511. Reſpondetur primò, huiuſmodi reuocationem & prouiſionem à principe ad vnius partis inſtantiam ſeu requiſitio-

17 nem factam eſſe ſubreptitiam, ideòque corruere, non obſtantibus clauſulis motus proprij, & aliis ſimilibus, ita ſingulariter declarat Socinus iun. *conſ.* 77. *n.* 98. & 99. *vol.* 1. facit text. *in l. doli* §. *diuerſum ff. de donationibus.*

18 Idque indubitanter procedit, quando ſubreptio eſſet propter falſam expreſſionem, vt in caſu, de quo agitur, ex Panormit. *in cap. quia circa* 2. *col. verſ. ſed quaro de conſanguinie. & affines.* Felin. *in c. ad aures col.* 7. *verſ. quartus caſus de reſcript.* Anchar. *conſ.* 138. qui idem eſſe voluit etiam ſi non adeſſet partis inſtantia, quia motus proprius non tollit falſitatem cauſæ, videlicet *in conſil.* 180. Felin. *in cap. cauſam quæ* 2. *de teſtib.* & latè poſt eos & alius Tremacerq. *var. reſolutionum lib.* 1. *ſub titul. de reſcript. reſolut.* 5. *n.* 31. 33. & 34.

Prima autem ſubreptio eſt in eo, quod narrat huiuſmodi conuentionem Regi præiudicialem fuiſſe, cùm tamen ex ſuperioribus & ex dicta ſententia de anno 1508. de contrario conſtet Regi ſcilicet admodum vtilem: Sancti. verò ſuæ & Auenionenſibus admodum damnoſam. Secunda, cùm dicitur tres menſes ad habendam ratificationem ſummi Pontificis elapſos, cùm tamen de huiuſmodi termini aſſignatione nullo modo conſtet, nec potuit ille terminus ſub pœna nullitatis conuentionis aſſignari, cùm in dicta conuentione hoc non fuerit cautum: etſi enim in homologatione primæ conuentionis fuerit iniunctum Auenionenſibus de habenda dicta ratificatione abſque vlla termini præfinitione: tamen ſecunda confirmatio fuit ſimpliciter facta, & bene: ſatis enim ratificata cenſebatur, tum ex eo quod officiales Sanctiſſimi dictam ſecundam confirmationem procurarunt, tum quod S^mus. facto & re ipſa eam ratificauit, di-

19 mittendo territorium Auenion. vltra Durentiam exiſtens & permittendo ab officialibus Regis illud poſſideri, Crauet. *conſ.* 673. *numer.* 4. poſt Socin. *conſil.* 158. *numer.* 4. *verſic. ſed contra inſtrument. um libro* 2. Angel. Dec. & alij ibi per eum allegati Ratificatio autem non minus re quàm verbis fit, imò quæ re fit, poten-

20 tior eſt quàm quæ verbis, *l. Paulus reſpondit ff. rem ratam habe. l. de quibus ff. de legibus cum ibi notat.* Brun. *conſil.* 34. *numer.* 10. Montan. *tract. de finibus regund. conſil.* 105. *numer.* 2. Tertia, dum aſſeritur dictam conuentionem fuiſſe prouiſionalem, quouſque Regi aliter placuiſſet; purè enim & ſimpliciter partes illi ſtare debent, quouſque aliter per vtrumque Principem ordinatum fuerit vt ex ipſis lect. ita apparet. Quarta, dum aſſeritur præiudicialis Regi ex eo quod tempore belli non poſſit facere munitiones in ea parte territorij, ea enim fuit tam modica, vt illius nulla ſit habenda ratio, quæ verò Regi remiſſa, maxima; & eadem poteſtate munitionem in ea faciendi officiales Sanctiſſimi ſe priuabant. Sed in vanum fit mentio dictarum munitionum & belli inter Regem & Auenionenſes, cùm Reges non minus ea ciuitate in grauibus negotiis & bellis gerendis ac ſuis propriis vſi fuerint, adeóque ſit Prouinciis Regis circumdata, vt nullo vnquam tempore bellum huiuſmodi fuerit aut futurum imaginari poſſimus. Quinta, quia in ea conuentionis ſingulari, & ſic primæ tantùm fit mentio, non autem ſecundæ in contradictorio factæ, quam ſi Rex notam habuiſſet, nunquam d. reuocationem feciſſet, quod ſcil. ex ea omnes cauſæ d. reuocationis nõ veræ demonſtrentur. Reſpondetur rurſus ad d. reuocationẽ eã non poſſe ſubſiſtere, cũ officiales Regij vterẽtur portione territorij Auen. per eam illis dimiſſa: cõtradictoria verò ſunt quòd conuentio reuocetur, & tamen Rex d. portione territorij ex vi d. conuentionis vtatur, qui propter-

21 ea non potuit d. conco. d̃am pro vna ſui tantùm parte reuocare, ſed debuit imprimis & ante omnia d. territoria per indiuiſum relicta reſtituere *per text. in l. ſi diuerſa pars C. de tranſactiona. cum ibi notat per gloſſ.* &

DD. & ita deciſum fuit in Rota Romana referente Verallo *deciſ.317.per totum,part.* 3. tranſactio enim eſt quid indiuiduum, & debet aut in totum obſeruari, aut in totum enacuari, Verall. vbi ſupr. DD. *in dict. l. ſi diuerſa.* Adde rurſus quòd cùm huiuſmodi conuentio fuerit facta quouſque principibus aliter viſum eſſet, idq́ue geminatè in prima ſcilicet & ſecunda confirmatione, vnus ex his ſolus abſque vlla alterius participatione eam reuocare non potuit: ideóque Franciſcus dictam conuentionem cum inſertione ſecundæ de anno 1515. confirmauit: quæ quamuis non fuerit præſentata Senatui pro ea homologanda, non propterea tamen minùs effectum ſuum ſortiri debet, cùm duæ conuentiones per eam confirmatæ fuerint, legitimè homologatæ, nulla dictæ reuocationis, tanquam ſubreptitiæ habita ratione, cuius vtpote per Auenionenſes ignoratæ in dictis litteris Franciſci mentio fieri non potuit. His, quæ diximus de ratificatione ſummi Pontificis, adde quod ad abundantiorem cautelam abſque eo quod neceſſarium fuiſſet, Leo 10. per ſuum Breue de anno 1414. dictam conuentionem ratificauit, nec dicendum tempore non legitimo id factum, poſt ſcilicet dictam reuocationem: tum quòd ex nullius momenti exiſtente, vt ex ſuperioribus concluditur, ratificatio quandocunque facta retrahitur ad tempus conuentionis: tum quòd Rege ſeu eius officialibus partem territorij Auenion. ſibi demiſſam continuò & ſucceſſiuè poſſidentibus, cenſentur quotidia & facto ipſo eam ratificare, & durante illa continuatione poſſeſſionis S^{mus}. Pontifex ratificans cenſetur legitimo tempore id feciſſe.

Tertiò, opponitur dictam conuentionem executioni non fuiſſe demandatam, imò in vim dictæ reuocationis Dominum de Albis Commiſſarium pro illius executione deputatum, informationes ſumpſiſſe & terminos in dicta parte territorij fixiſſe. Reſpond. eam executioni demandatam fuiſſe & illi partes ſteriſſe vſque ad annum 1512. quo noua turba interuenit, & quoad partem territorij Auenion. per dictam conuentionem remiſſam ſemper hucuſque, quemadmodum & quoad paleriatum conſtructionem, quæ verò per d. Dominum de Albis geſta fuerunt, nullius momenti ſunt, tum defectu poteſtatis: quæ enim ſunt contentioſa inter duos Reges, non per vnius, ſed per vtriuſq; officiales terminanda ſunt: tum quòd parte non legitimè vocata ea fecerit. Adde quod admodum exceſſit terminos longè vltrà affigendo quàm in narratiua dictæ reuocationis & articulis corā ipſo datis exprimeretur. Quod ſi dict. terminos affixit de facto, de facto quoque per Auenionenſes fuerunt euulſi, eodem planè modo quo ſimiles termini per Commiſſarium Regium de anno 1490. poſiti fuerunt per Auen. euulſi, vnde concordatum dictum interim de anno 1451. fuit factum, de quo fol. 1029. ita vt dicti termini per Dominum de Albis appoſiti nullo modo manſerint poſiti, nec tales fuerint viſi, minúſque nunc vlli extent: & per huiuſmodi euulſionem Auenionēſes ſuam poſſeſſionem & dictæ concordiæ executionem continuarunt: & quæ executio ex abundanti fuit facta, cùm ex contractibus principum transferatur dominium abſq;
22 traditione, neque propterea ſit opus aliqua executione, ex Ruino *conſ.32.nu.4.lib.1.* Angel. *in l. officium in fin. ff. de rei vendic.* vltrà quòd ex huiuſmodi concordia poſſeſſio territorij contentioſi, quæ ante eam erat, penes Auenionenſes manſit, & continuata fuit penes ipſos, ideóque non fuerit opus aliqua noua executione.

Quartò, opponitur varios actus ab ea tranſactione hucuſque in contrarium factos fuiſſe, per quos vel à concordia diſceſſum vel jus nouum præſcriptione per Nouenſes quæſitum fuit, ſcilicet primò 25. venditiones paſcuorum ab anno 1512. vſque ad annum 1540. ſecundò, Archiepiſcopus Dominus de Nouis in loco contentioſo decimarum jus percepit ad rationem decimæ, cùm tamen in territorio Auenionenſi non niſi ad rationem quadrageſimæ vel ſexageſimæ percipiat. Et ad hos fines productum fuit arrendamentum decimæ vltra Durentiam de anno 1536. & arrendamenta furni, quibus inter alia Renderius tenetur portare decimam vltra & citra Durentiam de annis 1544. 1545. 1551. 1554. Tertiò, quinque inſtrumenta de annis 1512. 1514. 1546. 1550. 1575. quibus aliqui ciues Auenion. vel emerunt vel ad nouum accapitum acceperunt prædia vltra Durentiam à parte Auenionis ſita, quæ enunciatur eſſe in territorio de Nouis.

Quartò, ex ſeptem actibus iuriſdictionalibus dum ſcilicet equus Iudæi in dicta parte territorij captus per Curiam de Nouis venditus de anno 1513. dum per arreſtum Senatus de anno 1532. ordinatur Commiſſarium Regium & Iudæum in dicta parte territorij per Auenionenſes captos reſtituendos eſſe, dum fiunt æſtimationes prædiorum vel damnorum per officiales de Nouis in territorio contentioſo, præſertim in Baſtida Domini de Guillens de annis 1540. 1591. & 1592. dum proceſſus criminalis fit contra Angelum Simple de anno 1540. & ad inſtantiam illius contra alium de anno 1546. litteræ Regis Henrici ad ſupplicationem Conſulum Auenion. emanatæ, quibus fatentur territorium de Nouis vltra Durentiam ſe extendere à parte Auenion. dum petunt vt impedimenta quæ ipſis dantur, ne aggeres ſeu paletias conficiant, tollantur, alioquin nedum territorium loci de Nouis, ſed & ciuitatis Auenion. Durentiam abſorpturam, ſéque per illas ſubjiciunt Senatui Aquen. dum eas præſentāt & iuſtitiam petunt contra impedientes de anno 1557. Sextò Caſtrum dicti loci de Nouis de anno 1549. in quo ſeptem perſonarum bona vltra Durentiam ſita ſunt Caſtrata. Septimò, pignorationes factæ vltra Durentiam ratione talearum dicti loci ſcilicet de anno 1508. 1512. 1515. 1536. 1596. 1598. Nam quæ dicuntur de anno 1512. & 1551. non ſunt. Octauò, ſolutiones aliquot talearum, quæ inueniuntur deſcriptæ in libris loci de Nouis factæ per poſſidentes bona vltra Durentiam ab anno 1563. vſque ad annum 1598. Poſtremò, Vinteni impoſitio de anno 1574. qua bona vltra Durentiam etiam comprehenduntur.

His reſponſum fuit & generaliter & ſpeciatim: generaliter quidem, quia non poteſt dici diſceſſum à dicta concordia, niſi nouum jus poſt eam fuerit acquiſitum, per præſcriptiones ſcilicet: at verò quoties fines 23
Prouinciarum multò magis Monarchiarum ſunt certi, prout in caſu noſtro, præſcribi nullo vnquam tempora poſſunt, & dicuntur omnino impræſcriptibiles, Abb. *in c. ſuper eo in fi. de parroch gloſſ. in pragma. ſanction. verſ. limites,* Hieron. de Monte *tract. de finibus regund. c.71. n. 2. in fi. & in c. 75. n. 3. facit text. in c. quia iudicantes de præſcription.* quem ponderat idem de Monte *in d. c. 71.* Eámque concluſionem extendit idem de Monte *in c.79. n.1.* vt habeat locum nedum in confinibus, verùm etiam in his quæ adhærent & cohærent dictis confinibus, Marc. *dec.351. n.1. & 8. par.2.* & nouiſſimè Ferrer. ad Guidon. Papæ *dec.103.* Secundò, quatenus aliqua præſcriptio potuiſſet intercedere, ea nō minor centenaria eſſe 24
deberet, tū quia agitur de præſcribendis iuribus ſupremæ autoritatis per Carolū IV. Imperat. in ſummū Pontificem tranſlatis de menſe Nouembris, anno 1348.

fol.

fol. 112. tum quia agitur de præſcriptione inducenda contra Romanam Eccleſiam, Alex. *conſ. 84. num. 2. lib. 1.* Corn. *conſ. 268 nu. 23. lib. 4.* Socin. ſen. *conſ. 86. nu. 13. lib. 1.* Peregrin. *de iure fiſci lib. 6. tit. 8. n. 5.* latè Menoch. *conſil.* 1101 Etſi non ageretur de iuribus ſupremæ authoritatis, vt prædicti DD. docent & probatur *ex l. fin.* & Anthent *quas actiones C. de ſacroſanct. Eccleſ.* adeò vt dici poſſit, & titulum quoque eſſe neceſſarium, aut immemorialem requiri, eum exiſtentibus titulis, de quibus ſuprà hæc præſcriptio ſit contra jus, & jus ei reſiſtat, ex trad. per Telin. *in c. ad audientiam ſub. n. 26. verſ. & tamen in præſcriptione, extra de præſcription.* nam ſi eo caſu contra alias Eccleſias vel quadragenaria cum titulo vel immemorialis requiritur *c. 1. de præſcript. in 6.* in Eccleſia Romana aut debet eſſe centenaria cum titulo aut immemorialis, alioquin nullum eſſet diſcrimen inter Romanam Eccleſiam & alias. Nec valet inſtantia quæ fuit facta, Summum Pontificem hic non vt Summum Pontificem, ſed vt Comitem Venayſſinum vel vt Dominum Auenionis conſiderari: hoc enim eſſet priuilegium quoad præſcriptionem Romanæ Eccleſiæ omninò euertere, cùm id illi competat pro Comitaribus & Dominis tēporalibus, nec poſſit ſeparari quoad hæc qualitas Romanæ Eccleſiæ à rebus ad ipſam ſpectantibus: in noſtro verò caſu nec centenariam adeſſe certum eſt, cùm actus in contrarium prætenſi non niſi ab anno 1512. cœperint.

Tertiò, reſpondetur, ſiue centenaria, ſiue immemorialis proponatur, præſcriptio debuit eſſe æſtimata abſque interruptione, & nominatim etiam in immemoriali requiritur, vt non fuerit viſum aut auditum aliquid in contrarium, gloſ. *in dict. c. 1. de præſcript. in 6. in verb. memoria*, cum ibi notat per Canoniſtas Alexand. *conſ. 36. circa fin. vol. 6.* Ferrer. ad Guidon. Pap. *dec. 357.* Poſſeſſionem verò ſi quæ ſit, non fuiſſe continuam, imò interruptam, probarum fuit, primò ex actibus, juriſdictionalib. de annis 1556. & 1557. dum talea impoſita & exacta fuit pro refectione aggerum ſeu paleriarū etiam poſſidentibus prædia in loco contentioſo, & de anno 1501. dum de controuerſiis prædiorum dicti loci coram judice S. Petri inter Magiſtrum Fabry & Simple, & de anno 1507. ad inſtantiam Guillelmi Belli litigatum fuit, & dum annis 1602. & 1604. proclamata fiunt vt poſſidentes incrementa Durentiæ exhibeant eorum inſtrumenta & titulos ex vi quorum ea poſſident, quod & executioni demandatum fuit. Secundò, ex Cataſtro d. Ciuitatis confecto anno 1585. (eo enim anno primum cœpit eſſe in d. Ciuitate Cataſtrum, in quo prædia in dicto loco exiſtētia deſcripta ſunt. Tertiò, ex talearum impoſitione & ſolutione inde ſequuta pro prædiis per Magiſtros Fabry, Guillelmum Bellum & Simple de anno 1595. per eundem Simple de anno 1602. & per eundem authoritate judicum S. Petri de anno 1605. Quartò, ex Nouis accapitis de incremētis Durentiæ per Conſules Auenioo. factis, & nominatim vno d. Fabry de anno 1594. Quintò, ex eo quod pleraque prædia in d. loco dicuntur eſſe in territorio Auenionis, & nominatim Baſtida des Angelins Simples in diuiſione per ipſos facta de anno 1555.

Quartò, reſpondetur actus per Nouenſes factos cōtra quoſdā particulares Ciuitatis Auenionis, & vt plurimum per vim ſeu violentas executiones d. Ciuitati minùſque juribus S^mi. potuiſſe præiudicare, ex notat. per Innocent. & Canoniſtas *in cap. accedentibus de priuileg.* Iaſ. *in l. fin. ſub num. 58. verſ. tertiò ff. de conſtitution. princip.* Alex. *conſ. 33. n. 3. vol. 5.* & in terminis tenet Surd. *conſ. ... n. 10. & 11. vol. 3.* vbi etiam infert, quòd ſuper taliſ poſſeſſione & obſeruantia non poteſt fieri fundamentum, multò minùs actus dictorum particularium, etiā 30 ſi voluntarij fuiſſent juribus D. N. P. potuiſſent præiudicare, ex Bald. *in l. fin. num. 35. C. de edic. di. Adria. tollen.* quem refert & ſequitur Socin. iun. *conſ. 146. num. 18. & 124. lib. 3.* & in terminis docet Menoch. *d. conſ. 1101. n. 40. 41. & 42.* Et quamuis hæ ſolutiones videantur omninò ſufficere, tamen actus in contrarium deductus ſigillatim percurrendo.

Ad primum de venditionibus paſcuorum, prætterquam quod non legitimè conſtat, quòd effectum habuerint, dicitur eas primùm clandeſtinè & inſcientibus Auenionenſibus factas, & veriſimile eſt eas poſtea impediuiſſe cùm ab anno 1540. nullæ reperiantur factæ; & cum eo tempore deſtiterint, non poteſt ex iis aliqua continua poſſeſſio inferri.

26 Ad ſecundum de decimis nihil eſt; à decimis enim ſpiritualibus non poteſt inferri ad dominium temporale, Bertrand. *conſ. 35 u. n. 1. lib. 2. prior* Hieron. de Monte, *d. tract. de fin. reg. a c. 13. n. 3.* Et paſſim ac nominatim Archiepiſcopus Auenion. decimas percipit à parte regni Franciæ in inſulas Rhodani, præſertim hoc caſu id procedit quo officiales Archiepiſcopi, dum d. conuētio de anno 1506. eis intimaretur, reſponderunt ſe ei acquieſcere, cùm hoc tamen vt jus directorum dominorum & decimandi ſibi ſaluum reſeruaretur, quod & per d. conuentionem fuerat factum, dum expreſſè in ea cauetur vt jura particularium ſalua & intacta remaneant.

27 Ad tertium de quinque inſtrumentis, quibus prædia dicuntur eſſe in territorio de Nouis, fuiſſe rem inter alios actam & clandeſtinam, & cùm ſint intra centum annos, verba enunciatiua non probare, Iaſ. *in l. cùm aliquis Cod. de iure delib.* Maſcard. *concluſion. 394. num. 4.*

Ad quartum, reſpondetur eos actus eſſe paucos & non continuatos, & aut violenter & de facto aut erroneè, & clandeſtinè inſciiſque Auenionenſibus factos, quod præcipuè conſtat ex his qui contra Simple vel per ipſum facti ſunt, cùm probè ſciret ex ipſarum propria diuiſione, de qua ſuprà, eſſe in territorio Auenionenſi.

Ad quintum per errorem conſules narraſſe eſſe de territorio de Nouis vt faciliùs inducerent regem ad tollenda impedimenta quæ aggeribus faciendis dabātur: neceſſarium autem fuiſſe in Senatu experiri, quia actor forum rei ſequitur & in ſumma ex dictis vel geſtis eorum, D. N. P. & d. Ciuitatis juribus præiudicari non potuiſſe.

28 Ad ſextum, de Cataſtro, reſpondetur vt plurimum ſine effectu manſiſſe, nec de ſolutionibus poſſidentiū bonæ in d. loco legitimè conſtare: vnde ex dict. deſcriptione nihil poteſt inferri, Maſcard. *conclu. 273. nu. 6. & 7.* & non niſi anno 1549. factum.

29 Ad ſeptimum, ea tantùm ſunt ſex numerò ab anno 1512. magno interuallo temporum & per violentiam, & nominatim eæ de annis 1598. eodem quo præterito anno modo factæ: ex quibus nihil etiam inferri poteſt: violenta enim exactio non tollit jus illius qui cogitur ad faciendum *l. cura circa princ. verſ. ſi per vim ff. de muner. & honor.* Telin. *in c. cùm acceſſiſſent num. 29.* & ibidem *dec. col. penul. verſ. q intelligitur extr. de priuileg.* Put. *dec. 188. lib. 2.* Verall. *dec. 377. par. 2.* nam quoad pignorationem factam de anno 1508. illius nulla eſt habenda ratio, ea ſcilicet poſt primam conuentionē de anno 1506. durante tempore oppoſitionis dictorum de Nouis & ante ſecundam confirmationem de anno 1509. à natiuitate & de menſe Ianuarij, qua ad d. conuentionis obſeruationem condemnati ſunt. ideóque etiam ceſſantibus rationibus ſuprà dictis, præſcriptio, ſi quæ poſſet eſſe, à d. anno incipere non poſſet.

Ad octauum, eę parui momenti ſunt & non niſi ab anno 1553. & quæ per particulares homines factæ nullo titulo exiſtente, imò contrario ſcilicet d. conuentione militante non potuerunt D.N.P. & d. Communitati præiudicare, Surd. *conſ. 323. n. 10. & 11. vol. 23.*

Ad poſtremum de vingteno, reſpondetur vt ſuperioribus, & præſertim quòd non conſtet de ſolutionibus quódque effectum habuerit.

30 Ex quibus conſtat nihil poſt dictam cōcordiam accidiſſe, ex quo Nouenſes d. concordiæ ſtare non teneantur aut aliquod jus per præſcriptionem acquiſierint.

Illud poſtremò addendum eſt, ſi agatur de territorio per Nouenſes vltra Durentiam à parte Auenion. prætēſo, eſſe quæſtionem de lana caprina, nam ſi quod fuit huiuſmodi territorium de tempore d. conuentionis, illud omnino per Durentiam fuit conſumptum, vt fusè demonſtratum fuit in poſtremis reſponſionibus per dominos Aduocatos d. S^{tis}. & ciuitatis incipientibus, *Reſpondant aux inſtances*, & ſi quod cura, induſtria & expenſis Auenion. incrementum nunc factum fuit, illud amplius non poſſe dici de territorio de Nouis, etiam ſecluſa d. conuentione, quia illa portio territorij antiqua deſiit eſſe in rerum natura, & quod nunc creuit, nouam habet faciem & formam, ideóque in eo 31 nihil Nouenſes prætendere poſſunt, *l. adeo §. quod ſitorum verſ. cuius tamen ff. de acquirend. rer. domin. cum ibi notatis.*

Atque hæc quidem quoad primum caput controuerſię territoriorū concernēs, in quo generaliter docetur & euincitur dict. conuentioni omninò ſtandum: quod etiam ſubſeruiet capitibus ſequentibus.

Iam verò ad ſecundum principale caput accedentes de aggeribus & paleriis, in eo duo ruſus inſpiciēda ſunt, vnum an Auenionenſes dictos aggeres facere potuerint, præſertim in eo loco vbi facti ſunt: alterum an ſecundùm formam & rationem juris & de materia legitima facti ſint.

Quoad primum Nouenſes contendunt non licuiſſe Auenionenſibus in Durentia aggeres facere, ideóque aliàs ſcilicet de anno 1470. fuiſſe factum proceſſum criminalem per officiales Caſtrireinardi contra Auenionenſes ratione paleriarum fol. 305. Indéque literas ſeneſchalli prouinciæ emanatas directas Capitaneo Caſtrireinardi pro demolitione paleriarum, quæ executæ fuerunt fol. 307. informationéſque ſumptas fuiſſe per locumtenentem judicis Caſtrireinardi ad oſtendendum incolas d. loci eſſe in poſſeſſione demoliendi palerias Auenionenſium de anno 1471. fol. 314. aliáſque informationes ſumptas per officiales Caſtrireinardi contra Auenionenſes ratione dictarum paleriarum anno 1490. fol. 728. & inde viſitationem dictarū paleriarum ſequutam per officiales prouinciæ in præſentia Oratorum Auenionenſium quarum aliquæ demoliri mandantur, quod & factum fuit de anno 1491. fol. 321. & vtrumque ſit dictas palerias in d. loco fieri non potuiſſe ſiue inſpiciamus tempus ante conuentionem ſiue illius: ante quidem: quia ſunt factæ in territorio de Nouis, poſt, quia ſunt factæ in inſulis & iſelis, Gallicè *iſles & iſeles*, quæ per d. conuentionem remanſerunt communes Auenionenſibus & Nouenſibus: ſocius autem inuito ſocio in re communi nihil facere poteſt.

Pro parte verò d. ſuæ S^{tis}. & Ciuitatis fuit edoctū licuiſſe & licere facere d. aggeres in d. loco: tum ex juris communis diſpoſitione, tum ex titulo legitimo in contradictorio iudicio obtento: cùm enim aliàs fuiſſet huiuſmodi controuerſia & officiales S^{tis}. ſuæ ac Comitis prouinciæ ea de re tractaſſent, tandem concluſum fuit licere Auenionenſibus aggeres in ripa Durentiæ facere vt in ſuo proprio territorio, vt patet ex litteris patentibus Ludouici II. Comitis prouinciæ & Regis Siciliæ de anno 1400. fol. 476. ex quibus duo eliciuntur, ſcilicet licuiſſe Auenionenſibus aggeres ibi facere, & ripam Durentiæ eſſe de territorio Auenion. & aliis litteris Regis Renati de anno 1474. fol. 476. cū ſimilis eſſet controuerſia inter Auenionenſes & homines Caſtrireinardi & Barbentanæ, & officiales hinc inde conueniſſent dictas palerias fieri licuiſſe, dictum fuit, adiecta tamen clauſula ſecundùm formam juris, quæ non erat in dictis litteris Ludouici II. ſed in hoc non eſt facienda vis, cùm ea clauſula ſemper intelligatur. His adde quòd ab antiquiſſimo tempore, cuius initij memoria non extat in contrarium. Extant aggeres ſeu paleriæ verſus conuentum Bonipaſſus, & quæ ab anno 1556. vel 1557. hucuſque factæ fuerint, ſunt cōtinuando dictas antiquas, vt fuit viſum in ſubiectione oculari, & ſic Auenionenſes eas faciendo continuarunt poſſeſſionem in qua erant: & quod magis eſt eas à dicto anno 1557. hucuſque continuatiuè & ſucceſſiuè per diuerſos annos facientes videntibus & non contra- 32 dicentibus Nouenſibus, nedum ius ſuum eas faciendi confirmarunt, ſed ſi non habuiſſent, acquiſiuiſſent, *l. ſi quis diuturno ff. quemadmodum ſeruit.* amittantur, vbi gloſſ. & DD. ex Notat. *in l. ſeruitutes ff. de ſeruit. & in l. 2. eod. & in l. 1. §. fin.* vbi gloſſ. *in verb. quamdiu ff. de aqua & aqua pluuia arcen.* Canoniſtæ *in c. ſi diligenti, extr. de præſcription.* adeò vt nec titulus neceſſariò requiratur, nec vbi agitur de iuribus continuam cauſam habenti- 33 bus, vt huc caſu illius allegatio, Balbus *de præſcription. 2. par. 4. partis principalis q. 2. n. 1.* idque certiſſimè data ſcientia ac patientia aduerſarij, Cæpol. *de ſeruitut. c. 19. n. 11. & 12.* ſcientiam verò habuiſſe ex eo euincitur, quod in publico hæc & per plures annos & continuè facta ſint, ex gloſſ. *communiter approbata in l. ſi inter petitus C. de priuileg. sutor.* quam ſequitur Grammatic. *notoria fuerunt*, ex Bartol. *in l. 1. §. in pari ff. de recept. arbitr.* idque indubitantet, quando ſunt notoria facti permanentis, vt hic Innocent. *in c. tua non, n. 2 inſi. & n. 3. de cohabitatio. cler. & mulier.* quæ cum aliis latè congeſtis ſequitur Maſcard. *conclu. 1108. & nu. 7. & 8* patientiam verò, quia tantum abeſt vt contradixerint, vt plerique Nouenſium Bona vltra Durentiam à parte Auenion. poſſidentes eas fieri inſtiterint vt ex dictis literis Henrici II. de anno 1557. ex aduerſo productis conſtat, & in talea eo nomine per Auenionenſes indicta contribuerint. Quod ſi ex dictis titulis licuit Auenionenſibus d. aggeres facere, multò magis poſt d. conuentionem de anno 1506. qua nedum nominatim id cauetur, ſed & ad tollendas controuerſias quæ poſſent oriri an conſerentur factæ ſecundùm formam juris, per eam permitti eas fieri 8. palmis intra aquam.

Et verò quod dicebatur proceſſum criminalem factum & informationes ſumptas ratione paleriarum per Auenionenſes factarum, & in exequutionem litterarum ſeneſchalli demolitas de annis 1470. & 1471. Reſpondebatur hoc verum fuiſſe & de facto proceſſiſſe: ideóque officiales S^{mi}. conqueſtos, indéque inter eos & officiales Regis Renati conferentiam habitam, ordinatúmque licuiſſe Auenionenſibus dictas palerias facere, vt ex d. litteris Regis Renati de anno 1474. apparet.

Quod verò informationes de anno 1490. & demolitionem de anno 1491. de quibus ſuprà id accidit, quia 14. palmis intra aquam ipſius curſum diuertendo, & ſic contra formam juris factæ fuerant.

Nec poteſt prætendi, ſi conſideremus tempus ante conuentionem eſſe factas in territorio de Nouis, id enim

nino negatur, & contrarium omnino conuincitur ex dictis literis Ludouici ſecundi de anno 1400. quibus conſtat in contradictorio fuiſſe dictum Aueoioneoſibus licitum eſſe eas facere tanquam in territorio ſuo, vt ſuprà dictum fuit. Poſt dictam verò conuentionem, inſulæ quidem per eam remanſerunt communes, ſed creditur de his tantùm intelligendam, quæ verè inſulæ ſunt, quæ aqua circumdantur, non de incrementis Durentiæ terræ ſolidæ contiguis, in quibus virgulta excreſcunt ad inſtar inſularum, quæ ex aduerſo dicuntur vocari *Iſeles*, nam etſi in primis capitibus conuentionis fiat mentio copulatiuè *des Iſles & Iſelles*, poſtea tamen in aliis alternatiuè, & tãdem ſolam *des Iſles* mentionem facit, ſatis demonſtrans *Iſles & Iſeles* pro eodem accepiſſe, nec differe etiam ex aduerſo prætenſam voluiſſe facere: quod etiam ex verbis illius manifeſtè euincitur, cùm dicitur omne territorium inſequendo aquam Durentiæ fore ſanctitatis ſuæ, quod non eſſet, ſi incrementa extra aquam exiſtentia eſſent communia: ſed & mentem contrahentium eam fuiſſe elicitur ex eo quòd voluerunt Durentiam facere diuiſionem duarum Monarchiarum, vt omnibus controuerſiis occurreretur; quòd ſi incrementa manſiſſent communia, quotidie eſſent cauſa turbarum, dum quæreretur, an eſſent incrementa néc ne, an deſinerent eſſe, an manerent. Poſtremò *Iſeles* accipi pro inſulis veris, docetur ex tranſactione inita inter Conſules Cauallionis & Dominum de Vrgone de anno 1472. in qua copulatiuè *Iſles & Iſeles* dicuntur communes, vt in noſtro caſu, ſed quomodo intelligantur, explicat, dum ait, ſiue parua ſiue magna quantitate aquæ circumdentur; ergo ſi ſint incrementa, nec aqua circumdentur, non erunt communes, ſed illius territorij à parte cuius ſunt.

Sed quomodocumque accipiantur, & poſito, citra præiudicium veritatis, quod huiuſmodi incrementa manſiſſent communia, potuerunt paleriæ in his fieri inuito ſocio cùm per dictam conuentionem potuerint fieri in ipſamet aqua, ſpatio tamen octo palmorum.

Et hæc quidem quoad primum membrum huius ſecundi capitis: quoad verò ſecundum, formam, rationemque iuris ac materiam paleriarum reſpiciens, ex aduerſo prætenditur illegitimè factas, quòd in alueo Durentiæ curſum ipſius diuertendo & damnum viciniis inferendo factæ ſint, quodque ex lapidibus magnis & quadratis, cùm tamen ſolum ex palis cum *des caillonx*; vnde nomen paleriarum, fieri debuiſſent. Reſpondebatur autem dictos aggeres fuiſſe factos in ripa fluminis. Ita & eo modo quo curſus aquæ fluere ſolens per æſtatem non impeditur, quod iure permiſſum eſt:
35 ripæ enim fluminis totus ille locus cedit, & ripæ appellatione venit qui interiacet ab extremo naturalis rigoris hiberni procurſu vſque in eum locum, in quo certus & naturalis fluminis curſus per æſtatem plerũque contineri conſueuerit, *l.1.§ ripa, & l.penult.§.ripa* cum ibi notat. per Gloſſ. & DD *ff.de fluminibus*. Cæpol. *de ſeruit. ruſtic. præd. c.118. alias 36. n.1. cit. de ripa* Socioſen. *conſ.79. in fi. lib.3.* Ioan. Bapt. Aymus *de alluuion. lib.*
36 *1.c.9.§.1.n.7. & c.12.n.2. vſque ad n.7.* Alueus autẽ verè ille dicitur, quo naturalis curſus aquæ æſtate continetur *l.1.§.is autem ff.ne quid in flum. publico*, cum ibi notat. per Gloſſ. & DD. Cæpol. *de ſeruit. ruſtic. præd. c.116. alias 34 n.2.* Aym. *d. c.12. n.5. in fin.* de iure verò permiſ-
37 ſum eſt munitiones facere intra illud totum interuallum, quod ripæ appellatione venit, dum tamen curſus aquæ naturalis per æſtatem ſolitus non mutetur *l.1.C. de alluuion. l.1.§.ſunt qui putent. & §.etſi alia ff.ne quid in flumin. publ.* cum ibi not. per Gloſſ. & DD. Roffred. *in tract. libellorum, tit. de interdicto*, vt liceat ripas publici fluminis reficere vel munire. Quod adeò verum eſt, vt ſi munitiones fiant ad euitandum grande damnum, quod flumen dare ſolebat, poſſint fieri, etſi curſus fluminis ad aliquid immotetur, quia tunc non cenſetur fieri cum iniuria, Cæpol. vbi ſuprà *c.119. alias 37. num.5. verſ. ſed quid ſi flumen*, Polydor. Ripa *obſeruat. 53. nu.2. & ſeqq.* præſertim verò *nu.5.* Franciſc. Marc. *q.170. nu.1. vſque ad n 5. par.2.* vbi firmat licere Braſſerias fluminis omnino diuertere ad matrem fluminis quam appellat filum ſeu ventrem, quem dicit eſſe in medio ſeu magis profundo, per *tex. in l.1. ff. de ripa munien.* In noſtro verò caſu omnia hæc concurrerunt, aderat enim magnum & euidens damnum, ni dictæ munitiones factæ fuiſſent: Durentia enim territorium Aueniconeoſe conſumpſiſſet vſque ad ciuitatem cum magno illius periculo, & extra alueum naturalem æſtate ſolitum factæ fuerunt, vt ad oculum patuit.

Secundò, reſpondetur hoc caſu pro tutela & neceſ- 38
ſaria conſeruatione ciuitatis Auen. & territorij alioquin perituri dictas munitiones potuiſſe fieri, etſi curſus dicti fluminis diuerteretur, & aliter flueret quàm priore æſtate fluxerat, ad euitandum ſcilicet tale damnum intolerabile, *per text. in d.l.§. ſed etſi alia verſ. pleroſque ſcio ff. ne quid in flumi. publico:* & ex not. *in d.l.C. de alluuion.* Franciſc. Marc. in terminis terminantibus *qu. 344. n.3. par.2.*

Tertiò, reſpondebatur, quòd alueus dicti fluminis curſum ſuum naturalẽ habebat à parte prouinciæ iuxta & prope rupem loci de Nuuis, vt ex informationibus per Dominum ſenatorem de Morier ex aduerſo productis conſtat, & deinde dictum alueum derelinquendo curſum ſuum vertit opere manufacto Prouincialium verſus territorium Auenionenſe, quòd Auenionenſes parati ſunt probare, quo caſu potuerunt aggeres facere etiam ad effectum dict. curſum nouum auertendi, & flumen reducendi in ſuum priſtinum & 39
antiquum alueum, præſertim cùm bona pars territorij Auenion. conſumpta fuiſſet, & reliquum vſque ad mœnia conſumendum eſſet, vt docent Polydor. *d. obſeruat. 53. n.10.* & in terminis Pariſ. *conſ. 105. per tot. lib.1.* qui etiam ſuperiores omnes concluſiones firmat.

Quoad verò materiam, dicebatur à Nouenſibus conſuetudinem in Gallia eſſe, vt dict. aggeres ex ligno non ex lapidibus quadratis & magnis fierent, quod pro parte Auenionenſium negabatur, & contrarium oſtendebatur in aggeribus & paleriis in Rhodano per dictos Auenionenſes ab omni tempore ad hæc vſque tempora factis, in ipſaque Durentia antiquiſſimam paleriam eſſe ex iiſdem lapidibus & ab anno 1557. huc vſque factã in continuationem dict. antiquæ, videntibus, ſcientibus & non contradicentibus Nouenſibus: & conſuetudinem Galliæ, ſi quæ eſſet, quæ tamen non eſt, non eſſe ſequendam, cùm agitur de flumine duas Monarchias diuidente: in controuerſiis enim duorum Principum ſupremorum, non conſuetudo in vnius Monarchiæ, ſed ius commune ſequendum eſt, quo huiuſmodi aggeres ex lapide fieri nullo modo prohibetur, & in caſu de quo agitur periti retulerunt dictos aggeres ex dictis lapidibus faciendos propter rapacitatem Durentiæ. Adde quòd adeſt penuria ligni prope Durentiam & copia dictorum lapidum in lapidicina propinqua. In demolitione verò paleriarum de dicto anno 1491. fit quidem mentio eas fuiſſe ex dictis lapidibus, quòd quales eſſent narrandum erat, ſed nõ ex eo fuerunt deſtructæ, ſed quia erant 14. palmis intra aquam curſum illius diuertendo: & vt ius dict. S^tis. & Ciuitatis clarius & certius redderetur, Domin. Aduocati ipſarum poſuerunt in facto aggeres de quibus agitur, in continuationẽ antiquorũ ita factos, vt ſint ex-

tra alueum Durentię in æſtate ſolitũ,& damnum illatũ territorio de Nouis nõ ex his,ſed ex eo quòd aqua Durentiæ magno impetu longè ſupra pontẽ & palerias fecit rupes vulgariter dictas *Malancene* verſus iter de Cauiſmõtibus ad Bonipaſſum, ex quo aqua reiicitur contra territoriũ de Nouis,iodéq; damnũ illi illatum, idq; ante ann.1587. quódq; pilæ duæ d.pontis quæ dicũtur lapidib.proiectis in aquã clauſæ, cùm id factum fuit,aquam Durentiæ non eſſe ſolitam per illas fluere, fuiſſeq; in ſicco quo iam antea aqua ex ſupra d.impetu curſum diuerterat ſuum extra d. pilas, quod niſi dicti aggeres facti fuiſſent,Durentia territorium Auen.conſumpſiſſet cũ periculo ciuitatis,& ſic non ad iniuriam, ſed propter neceſſitatẽ erant facti:deniq; de tẽpore d. conuentionis de ann.1506. locũ vbi ſunt d.aggeres cõſtructi,fuiſſe terrã ſolidã & longè diſtantẽ à curſu Durentiæ tunc fluente,& alia huiuſmodi ad quæ probãda ſe petierũt admitti,quod recuſabãt arbitri Regij,quòd ex eorũ probatione viderent prætenſionẽ Nouenſium omnino euerſam:& periculũ erat ne re infecta omnes diſcederent,ni Illuſt. Viceleg. pro ſua prudẽtia curaſſet totũ hoc negotiũ componi: ſed quia de principio, progreſſu & ſucceſſu cõſcientiæ,nec non conuentione quam ſecretò fecit (ſi tamen ſummus Pontifex & Rex eam gratam haberent)idem Illuſtriſſ. Vicelegatus fusè ſcribit. nihil de his dicam:& hæc quidem de paleriis,& ſic de ſecundo capite principali.

Quoad tertiã directionem portus vocati de Nouis cõcernens pro parte Nouenſiũ dicebatur ad ſe ſpectare; ex eo quòd eſſet in territorio illius quod locus de Nouis cũ aliis per Federicum Imperatorẽ fuerat Epiſc. donatus an.1157.fol.1250. & poſtea pons Bonipaſſus ſc. de ann.1161.fol.1055.in cuius locum ſucceſſerat portus, quod ſaltẽ multa priuilegia in d.portu haberet, vt cõſtat ex arrendamento illius & inde ſecutis de an.1428. fol.1486. quòd iuramenti præſtatio & miſſio in poſſeſſionẽ tenderiorum d.portus fieri ſolerent per officiales de Nouis. Poſtremò,quòd iuriſdictio & dominiũ Durentiæ ad Regẽ & non ad S^tem^.ſuam ſpectarent,ideóq; directio eiuſdẽ per officiales Regios fieri debebat, indéq; natum eſt quartũ caput controuerſiæ, ad quẽ ſc. iuriſdictio & dominiũ Durentię ſpectaret:& pro parte Regiorum dicebatur ad Regem pertinere,ex iure ſcil.
40 Gallico quo flumina ad Regẽ ſpectant. Boer.*conſ.*24. & Gui.Pap.*q*.577.ex iure communi,quia originẽ ſumit in Delphinatu, & ſic in regno, & excurrens per illud, ingreditur Rhodanũ prope Auen. ex titulo legitimo, ſc.ex literis patent. Regis Renati de d.an.1474. in quibus ius paſcendi Auenionenſib. conceditur vſque ad magnam Braſſeriã Durẽtiæ,& ſic iuriſdictio dominiũque illis negantur ex tranſactione inter Conſules Cauallionis & D.de Vrgone de an.1472.qua dicitur iuriſdictionẽ Durẽtiæ in ea parte ad D.de Vrgone ſpectare ex confeſſione Domini de Cauismontibus aſſerentis Durentiam eſſe de territorio de Cabanis, & ex poſſeſſione in qua contendebant ſe eſſe, & quam per actus ſuprà narratos ſe probaſſe contendebant.

Pro parte verò S^us^.ſuæ & ciuitatis Auen.dicebatur d.
41 directionẽ portus ad ſe ſpectare, quia ſc.ille pertinuerat ad Templarios, & poſt eorum cõdemnationem ad ordinẽ S.Ioannis Hieroſolymitani,& in Capitulo eorũ generali omnia quæ ad ipſum pertinebãt in Comitatu Venaiſ.exiſtentia, & nominatim domũ Bonipaſſus cũ ſuis dependentiis ſeu pertinẽtiis fuerunt ſedi Apoſtolicæ donata, vt apparebat ex inſtrumento donationis producto de an.1320.& 25.Nouemb.& deinde ſcil. de an.1321.Conuentũ Carthuſian.Bonip.erexit,&pro eius fundatione omnia quæ ex d.domo dependebant, aſſignaſſe,reſeruato tamẽ portu Durẽtiæ fol.965.& ab eo tẽpore hucuſq; pacificè Cameram Apoſtolicam d. portũ poſſediſſe, illiúſq; fructus & emolumẽta percepiſſe & percipere, arrendamentáque ipſius in ciuitate Carpen. per officiales Cameræ facta, locúmq; portus pro voluntate ſuperiorũ in his partibus S^tis^. ſuæ mutatum,& nominatim de mandato Illuſtr.Cardin.Philonardi de an.1601.& 1602. & reſpõdebatur in cõtrarium deductis negãdo dict. palerias in territorio de Nouis, idq; certiſſimè poſt d.conuentionẽ, quinimò & ea ſecluſa, & præſuppoſito, quod territorium de Nouis cis Durentiã protenderetur, conſtituendo portum magis prope Conuentũ Bonipaſſus,& ſic in territorio de Cauismõtibus: ex commiſſione verò d.loci de Nouis & donatione pontis,nihil infertur: ex hoc enim indéque facta fuit remiſſio per Viceuigeriũ Cauallionis officiariis Prouinciæ de quodã delinquente capto in Durentia de anno 1488.fol.1077.ex hoc enim conſtat, pontẽ iam tunc fuiſſe diruptum, cũ ſuper illum prohibeãtur fieri fortificationes & ædificia inuito Epiſc. & ſup. doctũ fuerit,portum ſpectaſſe ad Tẽplarios, poſtea ad equites Hieroſolymitanos,& ex eorũ donatione ad ſũmum Pontificem qui eundẽ in erectione Conuentus Bonipaſſus ſibi reſeruauit, eóque ſemper pacificè vſus fuit,illiúſq; reditus percepit: conceſſione verò d.loci nulla mentio vel pontis,vel portus,vel Durentiæ: nec inconueniẽs eſt,quòd aliqua priuilegia Epiſcopus habuerit, vt ſcil. ex parte territorij de Nouis Cunes ſeu Hordæ affigantur, vt neceſſariũ eſt;denique ex priuilegiis,quæ potuiſſet habere Epiſcopus præſertim cùm non controuertatur, quin omnes reditus d. portus ad Camerã ſpectent,non poteſt quidquã inferri ad directionẽ d.portus in fauorẽ officialium Regis. Iuramenti verò præſtatio & miſſio in poſſeſſionem fiunt ex commiſſione officialium Cameræ, per quos & in ciuitate Carpen.arrendamenta d portus fiũt,vt inde potius inferatur cõtra officiarios Regis. Quoad poſtremũ de iuriſdictione & dominio Durentiæ,ex quo aliud, idque quartũ caput cõtrouerſiæ fuit excitatũ,an ſcil.ad S^tem^. ſuam vel M^tem^. iuriſdictio & dominiũ Durẽtiæ ſpectaret,dictũ fuit ad S^tem^. ſuam pertinere vſq; ad dimidiũ Durẽtiæ. Primò,ex iuris diſpoſitione, quo huiuſmodi flumina pro dimidio ad vnũquemque Principem ſpectant. Secũdò,ex d.diuiſione de an.1125. & infeudatione Federici de an.1162.fol.297.relatiua ad d.diuiſionẽ, confirmatio enim potius quã infeudatio eſt quoad loca in d.diuiſione cõtenta. Tertiò,ex cõceſſione aquæ Epiſc.Cauallien.per Comitem Tholoſæ,in cuius locũ ſucceſſit ſummus Põtifex an.1171.fol.1068.de qua ſup. Quartò,ex d.cõceſſione põtis facta Epiſ.Auen. de an. 1161.ſi enim Durẽtia ad Epiſc. qui tũc temporis Imperatorem ſolum recognoſcebat, & eadẽ iura illi in loco de Nouis competebant,quæ Comitibus in cæteris locis pertinuiſſet, & quod magis eſt,territoriũ de Nouis vltra Durentiã extẽſum fuiſſet, non erat opus illa donatione põtis,qui eo caſu ad ipſum ſpectaſſet. Quintò, ex cõceſſione deriuationis aquæ ex Durẽtia à parte Auenio.dum ciuitas eſſet Reſpublica ad vſum molendinorum facta de ann.1229.fol.284.quæ effectum habuit ab eo tempore hucuſque, vt notorium eſt, & riuulus ille Durenſula vocatur. Sextò,ex d.venditione ciuitatis Auen.de ann.1348. cùm enim Regina Ioanna omne 42
ius vendiderit & tranſtulerit, ipſáque eſſet Comitiſſa prouinciæ & Domina Auen. omnia regalia & flumina cenſetur quoque tranſtuliſſe,Cæpol.*tract.de ſeruit.tit. de flumin.n.*13. præſertim, quia fuit in fauorẽ Romanæ Eccleſiæ facta, Alb.*conſ.*64.*n*.87.*nota.conſ.*580.*n.*3.præſertim exiſtẽtibus verbis & clauſulis prægnãtibus in d. cõtractu vẽditionis exiſtẽtibus quib.omnia regalia cuiuſcumque generis ea ſint cenſentur remiſſa, Cuman.

conſ.

Digitized by Google

conſ. 162. fusè Tuſcho *in verb. regalia concluſ.* 82. Septimò ex donatione Caroli Imperatoris omnium iuriũ Imperialiũ & ſupremi Dominij quod in dicta ciuitate Auenionis eiuſq; territorio habebat de anno 1348. & menſe Nouembris fol. 1022. Poſtremò ex variis exercitiis iuriſdictionis ſupra Durentiam, & illius occaſione factis ſupra in quinto fundamento primi capitis circa territorium deductis, præſertim ex ſtatutis Auenion. de anno 1176. & de anno 1293. & præconiſationibus ac mandamentis authenticè ſummi Pontificis 19. Maij & 11. Iunij de anno 1380. & 1383. 23. Auguſti, & mandamento Camerarij 25. Nouembris 1389.

Reſpondebatur verò in contrarium deductis, neque enim ius Gallicum hoc caſu erat in conſideratione, tum quòd cum de controuerſiis inter duos ſupremos Principes agitur, non eſt ſequenda conſuetudo vnius, ſed ius commune, vt ſupr. dictum fuit; tum quòd Comitatus Venaiſſini & Ciuitas Auenion. de tempore, quo fuerunt ſedi Apoſtolicę acquiſita, vel ante, non erant Regi Francorum, ſed Imperio ſubdita, & in illis Imperator tanquam ſupremus Dominus recognoſcebatur: etſi enim Clodouæus Francorum Rex quin-
43 tus bello viciſſet circa annum 508. Gondebault Regem Burgundiæ, Prouincia tamen, quæ illi ſuberat, filiis ipſius conſeruata fuit: ſed & ipſe poſtea victus circa annum 512. quæ de regno Burgundiæ acquiſierat, amiſit; & quamuis etiam rurſus inclinatione prouincialiũ ad Reges Galliæ redierat, & Gontrano Regi Aureliani & partis Burgundiæ ex conuentione fratrum ceſſerit circa annum 573. tempore Chereberti Regis Francorum: rurſus tamen amiſſa fuit, quouſque Carolus Caluus Galliarum Rex ſimul & Imperator Girardo Comite Viennæ & Prouinciæ expulſo eam rurſus quidem acquiſiuit, ſed non ſub qualitate regni Arelatenſ. eam Boſſono Iudithæ vxoris ſuæ fratri in dotem Hermengardæ ex fratre Ludouico neptis ſimpliciter conceſſit, qui Boſſonus dictum regnum aut à nemine aut ab Imperatore recognouit, à dicto Carolo Caluo omnino auerſus, quod præſenſerit, eum varias ciuitates in Italia ad ſe ratione vxoris pertinentes occupare velle; quæ geſta fuerunt circa ann. 841. & vt in vita Ludouici Pij & Caroli Calui hiſtorici aſſerunt. Et poſtquam Reges Galliæ deſierunt eſſe Imperatores, mortuo ſcilicet Ludouico ſecundo Francorum Rege vigeſim. ſept. circa an. 888. d. Boſſonus & Reges Arelatc eius ſucceſſores, ſcilicet Ludouicus ann. 889. Hugo Lotharij Lotharingiæ Regis filius, ſemoto Carolo Ludouici filio, qui ſolum Viennæ Comes remanſit, Hugo, inquam, Arelaten. & Italiæ Rex anno 926. & poſt eum Rodulphus Burgundiæ Rex, cui ſucceſſit Boſſonus II. eius filius, qui ob reuerentiam, quam habebat erga Hugonem ſocerum, qui Regem Prouinciæ ſe dicebat, Regis nomine ſepoſito Comes Prouinciæ vocari cœpit, ſicut & eius ſucceſſores ſcilicet Guillelmus I. Guillelmus II. Oddo anno ſalutis 1039. & Gilbertus anno 1090. de cuius filiabus & diuiſione inter Comites Tholoſæ & Barcinoniæ earum maritos ſupra dictum fuit, illi, inquam, omnes vel neminem vel Imperatorem recognouerunt. Et propterea dictus Raymundus Comes Barcinoniæ infeudationem Comitatus Prouinciæ ſibi obueniæ ſeu potius confirmationem d. diuiſionis à Federico Imperatore anno 1163. de qua ſupr. accepit.

Et vt hæc dilucidiora ſint, cùm Regnum Burgundię
44 aliàs latè diffuſum fuiſſet, & in ſe contineret Ducatum & Comitatum eiuſdem, Sabaudiam, Prouincias Lugdunenſem, Foreſianam, Baujolenſem, Delphinatum & Prouinciam, Arelate verò eſſet caput regni, illúdque inter varios Principes ſucceſſu temporis diuiſum, qui per eos poſſeſſa cum omnibus Regalibus tenebant, Imperatorem quoad ſupremum Dominum ſolum recognoſcentes, eodem planè modo quo nunc Duces Sabaudiæ, Hetruriæ, Mantuæ, Mutinæ, & cæteri ſimiles, & controuerſia orta eſſet inter Imperatores & Reges Galliæ de ſupremo dominio dictarum prouinciarum, ita inter ipſos diuiſæ fuerunt, vt quæ cis Rhodanum eſſent à parte Delphinatus & Prouinciæ, Imperatorem, reliquæ verò Regem recognoſcerent, & quæ diuiſio ratificata fuit inter Henricum I. Regem Francorum, & Conradum anno 1037. Ideóque in dicta pace Pariſien. de anno 1228. nominatim id probatur, cùm dicitur terram Raymundi Comitis Tholoſæ, quæ eſt in Imperio vltra Rhodanum ſpectare debere ad ſedem Apoſtolicam, & eùm Carolus quartus, vt ſuprà dictum eſt, ius ſupremi dominij, quod in ciuitate Auenionis habebat, ſedi Apoſtolicæ donarit, Comitatus Prouinciæ nonniſi circa annum 1481. ex teſtamento Caroli nepotis ex fratre Renati, Regi ſubiici cœperit, iuris Gallici nulla eſt habenda ratio.

Nec vlla vis facienda eſt Arreſtorum, de quibus Boerius *dict. conſil.* 24. tum quod de facto contra iuris diſpoſitionem dominium totius Rhodani dicitur 45
ad Regem pertinere, vt ſatis innuit Guid. Pap. *dict. deciſ.* 577. & paſſim DD. & præſertim Marc. in ſuis deciſionibus, fatentur, dictáque arreſta defectu poteſtatis ordinantis nullius fuit momenti cùm ageretur de re inter duos Principes controuerſa, & quod magis eſt, ipſi Principes, ſcilicet Pontifex & Rex, quoad portionem Rhodani intra territorium Auenion. fluentis cognitionem illius ſibi ſumpſiſſent, Commiſſarios hinc inde deputando, qui conferentiam ea de re fecerunt de anno 1430. Et proceſſus per eos inſtructus fuit, ſententiáque prouiſionalis expectando definitiuam lata: tum quod de Rhodano non de Durentia in illis agitur.

Et verò quod dicebatur de iure Romano, quod 46
ſcilicet Durentia ex Delphinatu initium ſumeret, reſpondebatur neque in iure neque in facto verum; in iure quidem, quia ſtatim atque aqua exceſſit territorium, in quo naſcitur, fit communis inter eos intra quorum territoria fuit. Bart. *in tract. de Tiberiadis in t. par. in materia alluuionis, ſuper verb. acquirit nobis*, Bald. *in cap.* 1. §. *ſi quis*, Manio *de controuerſia*, Cæpol. *in tract. de ſeruit. titul. de flumin. circa fin. & tit. de Mari*; Petr. Iacob. *in prax. titul. ſuper iuriſdictione libellus circa fin.* In facto verò, quia Durentia ſumit principium in montibus Delphinatus, qui non niſi poſt ciuitatem Auenion. acquiſitam per ſummum Pontificem, etſi paucis annis poſtea, cœpit Regi, ſcilicet Philippo Valeſio ſubiici per donationem illi ſucceſſoribúſque ſuis per Humbertum Delphinum Viennenſem factam, cum ea qualitate, vt primogenitus Regis, quamdiu non eſſet Rex, Delphinus vocaretur.

Litteræ Regis Renati de anno 1474. non iuuant intenſionem Nouenſium, in quibus fit tantùm mentio paleariarum & iuris depaſcendi, quòd de illis tantùm tunc eſſet controuerſia, non de dominio aut iuriſdictione Durentiæ, ideóque additur in illis clauſula, in eis contenta facta fuiſſe per modum expedientis & quouſque aliter ordinatum fuiſſet: propterea anno 1499. & 1500. quibus inſtructus fuit proceſſus & 1506. quo conuentio fuit inita, fuit concordatum iuriſdictionem ſupra Durentiam & eius inſulas manſuram communem locúmque fore præuentioni inter officiales ſuæ S^tis. & M^tis. dominium verò & pro-

prietatem illius relictam iudicio & determinationi earundem.

In tranſactione inter Conſules Cauallionis & Dominum de Vrgone inita, quæ tamen non fuit in actis producta, Dominus de Vrgone aſſerit quidem ſibi juriſdictionem ſupra Durentiam competere quandiu durat eius territorium, ſed in principio tranſactionis, nominatim cauetur, eam fieri ſine præiudicio ſupernæ juriſdictionis Summi Pōtificis & Comitis Prouinciæ: & poſito quòd aſſertio dict Domini de Vrgone eſſet vera, non eſt inconueniens, quod huiuſmodi iuriſdictionem ſubalternam ſub ſuprema iuriſdictione ſummi Pontificis & Comitis vniuſcuiuſque vſque ad medietatem fluminis acquiſiuiſſet, & remiſſio per Viceuiguerium Cauallionis illegitimè & nulliter fuit facta, neque enim eam habebat poteſtatē quæ ſoli Rectori Comitatus vel Vicelegato competit, neq; potuit juribus S^tis. ſuæ præiudicare. Denique non eſt arguendum à Durentia iuxta territorium Cauallionis, & ſic in Comitatu Venaiſſino, ad eam quæ eſt iuxta territorium Auenion. Maiora enim iura in hac ciuitate ſummo Pontifici, ex dicta venditione per Reginam Ioannam facta, & conceſſione Caroli quarti competunt.

Conſul ſiue Procurator ſiue Dominus de Cauiſmontibus confeſſionem, de qua ſuprà erroneè fecit, nec iuribus S^tis. ſuæ præiudicare potuit: ſed & ipſe cùm ſe referat ad diuiſionem inter Comites de Cauiſmontibus & de Cabanis de anno 1322. de ipſa huiuſmodi confeſſionem retractat; ea enim diuiſione tantum abeſt, vt Nouenſes ſe iuuare poſſint; quin potius ex ea neceſſariò concluditur totam Durentiam ad Regem non pertinere, cùm dict. territoria inter ſe diuidantur per quintam pilam dicti pontis, & eo modo, vt quidquid eſſet à dicta quinta pila verſus locum de Cauiſmontibus, eſſet de territorio eiuſdem.

Poſtremò exercitiis iuriſdictionis ſupremę ſatisfactū eſt in primo cap. præſertim, quòd actus plerique in ipſamet Durentia per Aueniouenſes facti ſuprà enarrati ſint: in contrarium verò allati non ſunt in Durentia, excepto illo, ratione cuius fuit facta remiſſio de qua ſuprà.

Ex quibus in omnibus 4. Capitibus contra Nouenſes concludebatur.

ARGVMENTVM.

Collatio Vicelegati per reſignationem præfertur collationi Capituli per obitum.

SVMMARIVM.

1 *Capitulum, dicitur inferior ordinarius nec poteſt prætendere facultatem conferendi iure naturali ſiue communi, nec comprehenditur in reſcriptis gratioſis, ſicut Epiſcopi qui ſunt ordinarij locorum.*

2 *Regula de veriſimili notitia non poteſt opponi contra impetrantem ex cauſa reſignationis.*

3 *Reſignatarius in poſſeſſorio & petitorio præferri debet omnibus aliis.*

4 *Productum à parte aduerſa dicitur probatio probata.*

5 *Omnis actus habetur pro facto in præiudicium eius qui præſtat impedimentum.*

CONSILIVM LVIII.

VEVS les actes du proces deuolu par appel en la ſouueraine Cour du Parlement d'Aix entre Meſſire Antoine Albert appellant de ſentence rendue par le ſieur Lieutenant des ſubmiſſions de Marſeille, & Meſſire Iacques Vitalis appellé & intimé d'autre, pour raiſon de l'office de Sacriſtain en l'Egliſe Cathedrale de la ville de Marſeille, duquel ledit Albert par reſignation du dernier poſſeſſeur dudit office auroit eſté pourueu par le Seigneur Vicelegat d'Auignon du quatorzieſme Mars mille ſix cens & vn: & au contraire ledit Vitalis pretendoit auoir eſté pourueu dudit office du meſme iour par le decés dudit dernier poſſeſſeur decedé audit iour ſur le ſoir, par le Chapitre de ladite Egliſe. Et eſtant queſtion quel d'iceux doibt eſtre preferé & a meilleur tiltre audit office de Sacriſtain, ſoit qu'il s'agiſſe du poſſeſſoire ou petitoire. Tout bien conſideré, les ſoubſignés portent aduis pour la preference dudit Albert ſoit au poſſeſſoire quelconque, ſoit au petitoire, & ce par les fondements & raiſons ſuiuantes.

En premier lieu pour auoir eſté ledit Albert pourueu à la reſignation dudit dernier poſſeſſeur par le ſeigneur Vicelegat d'Auignon en meſme iour. Mais la faueur qui aſſiſte la reſignation meſme par main viuante, eſt telle & ſi grande, qu'elle la rēd preferable à toute autre prouiſion, ioinct qu'ici doibt eſtre conſiderable la prerogatiue du Collateur dudit Albert, ſçauoir ledit Vicelegat d'Auignon en qualité de Vicaire de N.S.P. le Pape à l'eſgal de la qualité du Collateur dudit Vitalis qui eſt le Chapitre de ladite
Egliſe, lequel eſt reputé inferior ordinarius, *& ne peut preten-* 1
dre pouuoir de conferer iure naturali ſiue communi, *comme les Eueſques, leſquels ſont appellés* Ordinarij locorum, *& non* Inferiores, & comprehenduntur in reſcriptis gratioſis. *Ce que n'eſt pas des inferieurs Collateurs, comme le Chapitre,* c. cū in illis §. fi. de præben. in 6. Ruſæus priuileg. 52. per tot. & maxime in fi. Petrus Gregor. in inſtitut. rei benefic. c. 58. n. 2. & 15 *leſquels ne ſont fondés qu'en priuileges & couſtumes. Et ainſi pour la preference du pourueu par le Pape ou ſes Legats* ex cauſa reſignationis *du meſme iour des prouiſions faites par l'ordinaire* per obitum, *auoir eſté ſouuent iugé par les Cours ſouueraines tant de Paris que de Rouen, eſt rapporté par Forget au traicté du Droict de Regale* n. 39 *lequel ſuit ceſte opinion, meſmes au cas que la collation du Pape faite* ex cauſa reſignationis *continſt derogation à la reigle de vingt iours.*

En ſecond lieu, pour autant que origo prouiſionis, *laquelle* 2
deſcend de reſignation, eſt fondamentale, & doit eſtre ſur tout cōſiderée, & garātit ladite prouiſion de la reigle de veriſimili notitia, *comme dit fort bien Coſm. Guimier* in §. nec etiam collationes in verb. faciendas in fi. de collation. in pragm. ſanctio.

Troiſieſmemēt la preference doit eſtre aſſeuree audit Albert, cōme ayant meilleur tiltre, & non ſeulement au petitoire, mais auſſi quant à la recreance, laquelle doit eſtre adiugee au reſignatoire entre pluſieurs contendants de la poſſeſſion d'vn benefice par diuerſes ſortes de vacations, comme en ce faict, dont s'agiſt, pretendant ledit Vitalis auoir droict en iceluy en vertu de ſes prouiſions ex cauſa obitus, *& ledit Albert* ex cauſa reſignationis, *ayant eſté ledit Albert notoirement greué par l'adiudicatiō de la-*
dite recreance faite par ladite ſentence dudit ſieur Lieutenant au 3
profit dudit Vitalis, & ainſi auoir eſté fort ſouuent iugé, & la recreance adiugée en ſemblable cas au reſignataire l'aſſeure, Papō au recueil de ſes arreſts lib. 8. tit. 10 *des ſequeſtres* c. 10. *& le rapporte auſſi de Broſſes en ſon Code de deciſiōs* lib. 3. tit. 11. dec. 11. *& le meſme Papon pour eſtre la ſuſdite reſolutiō plus que certaine & aſſeurée en Frāce, le rapporte au* lib. 2. tit. 9. *des prouiſions* c. 11. *& en apres le meſme de Broſſes audit Code de ſes deciſions* lib. 1. tit. 31. dec. 11. *Rochete au recueil de ſes deciſions* tit. *des prouiſiōs & collatiōs,* verſ. *ſi en meſme iour, concluāts treſtous pour la preferēce du reſignataire, & que ſes prouiſion faites le meſme iour doiuent*

eſtre

eſtre cenſées anterieures à celles de l'ordinaire par les raiſons ſuſdidites, & cc., ſoit qu'il s'agiſſe poſſeſſoirement ou petitoirement.

Conſiderable auſſi pour vn quatrieme fondement, ſeruant grandement à ladite preference dudit Albert la lettre miſſiue eſcrite dudit temps deſdites prouiſions par le feu ſieur Laurēs Ioannis lors ſecretaire de la legation d'Auignon audit Meſſire Vitalis ſon grand amy, par laquelle il luy bailloit aduis en ces meſmes mots; Que ledit Albert le iour de ſon impetration arriua en Auignon auant quatre heures, & qu'il ne luy vouloit donner
4 l'inſtrument de l'heure ny le deſpeſcher qu'à l'heure de cinq, laquelle lettre eſt probatio probata, ayant eſté produite pour la part dudit Vitalis meſme, & par icelle demeure verifié, qu'auant quatre heures dudit iour quatorzieſme Mars 1601. ledit Albert ſe croit preſenté audit ſecretaire de la legation pour auoir les prouiſions dudit Office de Sacriſtain & par ainſi ante obitum dudit dernier poſſeſſeur & reſignant, comme auſſi demeure ſuffiſamment verifié l'empeſchement donné audit Albert, & à ſes expeditions par ledit ſieur Ioannis, les ayant retardées, & ne luy ayant voulu donner l'inſtrument de l'heure pour gratifier ledit Vitalis & à ſon profit contre tout debuoir & raiſon. De maniere que attendu ledit retardement & empeſchement donnez audit Albert & au preiudice de ſon droict, & pour aduantager ledit Vitalis, doiuent operer au profit dudit Albert, comme ſi omninò tempore debito congruo les prouiſions luy auoient eſté faites attendu que par la diſpoſition du droict omnis actus habetur pro facto in præiudicium & odium eius qui præſtat impedimentum,, Ferret. conſ. 3. n. 1. lib. 1.

Ce que d'autant plus doit auoir lieu en la preſente cauſe, d'autant que non ſeulement ladite lettre, mais auſſi le ſac & pieces dudit Vitalis ſe treuuent eſgarez par faulte dudit Vitalis, laquelle perte de papiers argue auſſi ledit Vitalis eſtre mal fondé. Par toutes les ſuſdites raiſons & mouuements, meſmes ayant eſté ſuffiſamment reſpondu par les ſieurs Aduocats dudit Albert à tout ce qui a eſté auancé contre luy pour la part dudit Vitalis, les ſoubſignés portent l'aduis comme deſſus pour ledit Albert, & pour la preference de ſes prouiſions à celles dudit Vitalis.

ARGVMENTVM.

AN & quam iuriſdictionem in Religioſos Prioratus ſancti Donati & collationem beneficiorum eius Eccleſiæ habeat Rector Collegij ſocietatis Ieſu Turnone erecti, cui dictus Prioratus autoritate Apoſtolica vnitus eſt.

SVMMARIVM.

1 *Correctio & diſciplinæ regularis obſeruantia de iure ſpectat ad ſuperiorem monaſterij ſeu Collegij regularis.*
2 *Correctio verò criminum ſpectat ad Epiſcopum, niſi ab ipſius iuriſdictione exempti ſint religioſi.*
3 *Stante huiuſmodi exemptione ſuperior eſt eorum ordinarius & ad eum ſpectat beneficiorum collatio.*
4 *Per vnicum actum acquiritur quaſi poſſeſſio.*
5 *Idque certiſſimè quando non conſtat de contraria poſſeſſione aduerſarij* & n. 13.
6 *Præſcriptione acquiritur ius conferendi & ſufficit ſola bona fides cum lapſu temporis abſque titulo.*
7 *Centenaria præſcribuntur etiam impræſcriptibilia.*
8 *Nec requiritur ſcientia & patientia ſuperioris.*
9 *Habetque vim priuilegij.*
10 *In poſſeſſorio ſemper vltimus ſtatus inſpiciendus eſt.*
11 *Commendatarij perpetui habentur vt titulares.*
12 *Et habent eandem iuriſdictionem.*
13 *Ad præſcribendam iuriſdictionem etſi contra Principem ſuperiorem requiratur centenaria vel immemorabilis, tamen contra inferiorem à Principe ſufficit præſcriptio ordinaria 10. vel 20. annorum.*
15 *De eo quod tranſiuit in iudicatum, non eſt amplius diſputandum.*
16 *Prouiſus à poſſeſſore præfertur prouiſo à vero collatore*
17 *Vnio beneficij facta alteri acceſſoriè operatur extinctionem & ſuppreſſionem nominis & tituli beneficij vniti.*

CONSILIVM LIX.

QVÆRITVR, an & quam authoritatem & facultatem circa iuriſdictionem in Religioſos Prioratus ſancti Donati, & Collationem Canonicatuum ac Beneficiorum eius Eccleſiæ habeat R. P. Rector ſocietatis Ieſu Turnone erecti, cui dictus Prioratus authoritate Apoſtolica eſt vnitus. Vt verò huiuſmodi quæſtioni ſolidè ſatisfiat, tria diſcutienda ſunt. Primum, an priores titulares dict. Prioratus aliquam huiuſmodi facultatem habuerint. Secundum, an Priores Commendatarij eâdem retinuerint. Tertium, an eadem dict. R. Rectori competat, an verò ob vnionem de eo factam dictæ facultati derogatum ſit.

Quoad primum ex tranſactione de anno 1530. inter Archiepiſcopū Viennenſem, in cuius Diœceſi eſt dictus Prioratus & Priorem tunc exiſtentem inita cōſtat dictum prioratum religioſos eiuſdem ac ſeruientes ac domeſticos eſſe exemptos à iuriſdictione dicti Archiepiſcopi, quippe qui Prioratus à ſede Apoſtolica immediatè dependet, & propterea per dictam tranſactionem certus numerus Presbyterorum, Clericorum, & aliorum inſeruientium vltra religioſos per dictum Priorem aſſumendorum præſcribitur, qui à iuriſdictione Epiſcopi eſſent exempti, ne ſcilicet ſi maior numerus aſſumeretur, maius præiudicium iuriſdictioni ipſius fieret, & effrenatus numerus qui ante dictam tranſactionem ſumebatur, indéque magnum præiudicium iuriſdictioni ipſius Archiepiſcopi generabatur, potiſſima fuit cauſa illius ineundæ, vt in ea aſſeritur. Cum itaq; ſint exempti à iuriſdictione ipſius Archiepiſcopi, ſequitur neceſſariò iuriſdictionem in Religioſos, alioſque Presbyteros ſæculares inſeruientes, famulos, & domeſticos ad dictum Priorem ſpectaſſe; correctio enim & diſciplinæ regularis obſeruatio de iure ſpectat ad ſuperiorem Monaſterij ſeu Collegij regularis, ſiue Abbas ſiue Prior, ſiue quocumque alio nomine nuncupetur, *c. cum ad monaſterium §. Abbates*, & ibi doctores *de ſtatu Monachorum cap. quanto, de officio ordinarij*; ſed & criminum coercitio hoc caſu ad dictum Priorem ſpectare debet, cùm ſint à iuriſdictione dicti Archiepiſcopi exempti, ad quem alioqui huiuſmodi exemptione ceſſante pertinuiſſet. *Can. hoc tantum. Can. Abbatem 28. quæſtion. 2.* Aufier. *ad Capell. Tholoſan queſtion.* 40. Chenu *en ſon recueil des reglemens tit. 1 cap. 17. verſ. eſt vne maxime pag. mihi* 23. Prior enim propter dictam exemptionem ſuccedit in authoritatem Archiepiſcopi, ne delicta maneant impunita: ſemperque ita ſe habere ex actibus poſſeſſoriis, ſententiiſq; ſuper eis latis de quib. in ſecūdo

membro agemus, apparet. Quoad verò collationem
d. Canonicatuum & Beneficiorum idem ſtatnendum
3 eſt, ad Priorem ſcilicet pertinere, tum quod ſtante d.
exemptione Prior eſt ipſorum ordinariua, notatnr in
c. ordinarius de offic. ordinar. & inc. ſi ſoli de conceſſio.
praben.in 6. fusè Nicol.Gar.*tract.de benefic.5. par.c.4.n.*
1.& 2. ad quem de inre Beneficiorum collatio ſpectat,
Abb.*inc. cum Eccleſia Vulterana n.8.de electio.& incap.*
nonus n.6.de his qua fiunt à prælat Selua *de benefic. par.2.q.*
*22.cnſu 6.n.17.*Nicol.Gar.*d.c.4.nu.234.*tum quod ex di-
cta tranſactione apparet Presbyterorum & Clericorũ
ſecularium aliorúmque ioſeruientium aſſumptionem
& incorporationem ad Priorem ſpectare, ex quo ſe-
quitur idem de Canonicatuum & Beneficiorum pro-
uiſione & collatione ſtatuendnm eſſe.

Sed quod omnem ſcrupulnm amouet,eſt, quia nõ
conſtat d.Religioſos ſeu Capitulum aliquam vnquam
huiuſmodi collationem ſeu prouiſionem fecisse, imò
de contrario ſcilicet Priorem, Canonicatus & Benefi-
cia contuliſſe apparet ex prouiſionibus de anno 1583.
1595. 1597. quarum prima per Priorem titularem ſeu e-
ius Vicarium, duæ verò ſeqq. per dict. Ioannem Chanſ-
ſon Commendatarium, per cuius conſenſum & reſi-
gnationem dicti Prioratu ad. Collegio fuit vnitus, fa-
ctæ fuerunt, & omnea effectum habnernnt. At verò e-
4 tiam per vnicam collationem d. Prior diceretur eſſe in
qnaſi poſſeſſione conferendi, Panormit *inc.cum Eccle-*
ſia ſutrinn n. 23. de cauſa poſſeſſionis & proprietatis, Alex.
conſ.vlt.n.1.lib.1. Apoſtillator. modern. Pariſ. *ad d.c. cum*
Eccleſia ſutrina, Rebuff. *in ordinat. Reg.tract. de mater-*
nis poſſeſſoriis in præfat.n.188. idque certiſſimnm & abſq;
eo quod per Religioſos ea de re controuerſia moueri
poſſit, quando non conſtat, hoc caſu Religioſos fuiſ-
5 ſe aliquando io poſſeſſione conferendi *c. ex literis*
de iure patron. & ibi DD. & *c.cum olim cert.de cauſa poſ-*
ſeſſ. & propr. & ita iudicatum refert Pele. in terminis
reg.de trienn. actio. forenſ. lib.1. act.33. ſed hoc caſu ne-
dum vna, ſed plures adſunt collationes etiam vltra 40.
annoa, quo caſu etſi Priori huiuſmodi vis non com-
petiiſſet, præſcriptione acquiſitum fuiſſet, ſoláque bo-
6 na fides cum lapſu temporis ſine titulo ſuffeciſſet nul-
la diſtinctione rerum prophanarum vel ſpiritualium
facta, quod etſi aliàs controuerſum fuit, hodie tamen
tenendum eſt, vt per Couarr. *lib.1.reſol.c.17.n.7. & inc.*
poſſeſſor malæ fidei 2.part.§.num.8.verſ.2. & quod magis
eſt, præſupponitur quod à 100. & 200. annis Priores
ſint in dicta poſſeſſione conferendi, vbi verò centena-
ria proponitur, res eſt extra omnem dubitationem, cù
7 per eam præſcribatur omne jus etiam impræſcriptibi-
le, etiam cuiua præſcriptioni lex reſiſtit, Balb. *de præ-*
ſcription.par.4.5.par.princ.col.8.verſ.limita hanc, Socin.
iun. *conſ.76.n.94.* nec ſcientia & patientia ſuperioris re-
8 quiritur, Alex. *conſ.24.n.18.* & ex tanto tempore præſu-
mitur legitimus titulns, *l.hoc iure §.ductus aquæ, ff.de a-*
qua quot.& æſtiu. c.ſuper quibuſdam §.præterea, vbi Ab-
bas *de verb.ſignific.* Iaſon *in l. quominus nu.42. ff. de flu-*
9 *minib.* habétque vim priuilegij iuſtè & decenter con-
ceſſi *d.§.ductus aquæ*, Socin.iun. *d. conſ.76.nu.92.* multá-
que alia priuilegia habet, de quibus uoniſſimè Gaſpar.
10 Theſaur. *quæſtion.forenſ. lib.2. c. 27.* Sed non eſt inſi-
ſteodum in centenaria, vel etiam quadragenaria, nec
onna eam probandi aſſumeodum, cùm vnica collatio
multo magis trina ſufficiat, cùm de contrario non
conſtet, tumque vltimus ſtatus inſpiciendua & ſequé-
dus ſit, Rota *dec.2.de probend.in nouis.* Selua *3.par.qu.11.*
qualiter.22.n.40. Rebuff. *in concordat.tit.de collation.§.*
volumus, verb.regularem, Marcard. *concluſ.172.* Gregor.
de benefic.c.10.& Pacian. *de probatio.lib.2.c.31. n numer.8.*
& 12.

Quoad ſecundum quo de Prioribus Cõmendatariis agitur: circa iuriſdictionem quidem, idem quod de titularibua ſtatuéodum eſt; nam Commendatarij perpetui habentur vt titulares, cenſentúrque & reputantur titulares, & ideò diſpoſitio & iura loquentia de titularibus ſeu de veria Prælatis, habent locum in illis, Sarnen. *q.5.de trienna. & 4. de publicand.* Prob. *in addition.ad Monach.in c.nemo n.16.cum ſeqq. de electio in 6* fusè Nicol.Garc. *tract.de benefic. 4.par.c.5.num.48.* Turget *tract.des perſonnes & choſes Eccleſiaſtiq.c.25. num.2.* adeò vt ſi titularia juriſdictionem in Clericos ſuæ Eccleſiæ habeat, Commendatarius quoque habeat, vt in terminis docent Boer. *dec.271.n.3.* vbi id. nedum apud Gallos, ſed apud Italos obtinere contendit, Prob. *in d. c.nemo n.13.14.23.30.* Anton Fab. *in Cod Fabrian. lib.1. tit.3.definitio.34.* & quamuis Chopin. *lib.2. de ſacra polit.tit.8.n.13.& 26.& lib.3.c.1.n.19.* contrarium videatur ſentire, & Ferret. ad Guidon. *qu.559* diſſentientes opiniones conciliando Cardinalatus dignitatem requirat, vt Prælatus Commendatarius iuriſdictionem in Religioſos exerceat, ſequutus Chenum *ind.c.7. ver. c'eſt vne maxime*, tamen Boerij ſententiam indiſtinctè veriorem docet Bleyman. *in introductio. in theor. & prax.beneficior.lib.3.tit.8.& benefic.intit.& commend.nu.24.in gloſſ.lit.F.* & claré conſtat ex Fabro *d.definit.34.* oam, vt inquit, *in d.c nemo n.23.* Commendatarius perpetuns melius cenſetur verus Abbas & Prælatus, & maior in his quæ ſunt iuriſdictionis & adminiſtrationia prælaturæ quàm titularis.

Et hæc quidem ſecundùm juris diſpoſitionem, ſed in hoc caſu res videtur ſine difficultate propter actua juriſdictionis exercitos per Commendatarium, Dominum ſcilicet Chauſſon tunc Priorem de anno 1608. & 17. Martij, & 1611. & 23. Maij: ex quibus de poſſeſſione d. Prioria Commendatarij legitimé conſtat, præſertim cùm non appareat de poſſeſſione dict. capituli, dictio *Prioratus* vel *Propoſitu Dulcien.* ex Alex. *d.conſil.vlt.nu.1.lib.1.Apoſtill.in d.c.cum eccleſ.ſutrina*, & Rebuff. *in d. tract.de mater.poſſeſſ.in præfatio.nu.188.* & cùm præſupponatur etiam ante d. annum 1608. exercitium iuriſdictionis per d. Priores Commendatarioa, poſito quod d. iuriſdictio ipſis non competiiſſet, eam per præſcriptionem acquiſiiſſet, & ad eam præſcribendã, etſi, ſi id fieret contra Principem ſuperiorem, requirantur vel centum anni, ex Bald. *in c.ſi diligenti n.10. de præſcript & in l fin.nu.35.C.de edicto di. Adr.tollen.* qui tamen ſibi ipſi quoad titulum contrarius eſt: in d. enim *c. ſi diligenti* non requiri, *in d. verò l.vlt.* requiri contendit vel immemorabilis; qua probata implicitè probatur titulus, & ita eſt communis opinio & aſſerit Felin. *dict.c.ſi diligenti n.11.de præſcript.* & Balb. *d.tit.de præſcript in p.5.p.princ.num.4.verſ.circa primum tamen*, cùm hoc caſu ageretur de iuriſdictione per præſcriptionem acquirendã contra inferiorem à Principe ſcilicet contra Capitulum d. Prioratus vel contra Præpoſitum Dulcien. quatenus illi aliquando competiiſſet, decem anni inter præſentea & 20. inter abſentes ſufficerent, vt cõcludit Anchar. *conſ.142.*& Balb. *in d.tract.de præſcriptio. in 2.par.5.part.princip.verſ.circa primum*, hancq; communem aſſerit Auendan. *in tract. de exequend. mandat. 1.par.c.1.nu.21.verſic.ſi verò agat, pag. mihi 45.* poſt multos quos refert & ſequitur; ſed non recurrendum ad huiuſmodi præſcriptionem, nec bona eam probandi aſſumendum, cùm adſit ſententia in contradictorio iudicio per Vicarium Viennenſem lata, & arreſtum inde ſuper appellatione ab abuſu ſequutum de anno 1610 quibus plena juriſdictio in d. Religioſos & criminum per eoſdem commiſſorum coercitio dict. Priori tunc Commendatario adiudicatur, & ad illum ſpectare de-

cerni-

cernitur, quæ eùm in rem iudicatam tranſierint, non eſt amplius de his diſputandum, *c. quod ad conſultationem de re iudic.* Geminian. *conſ. 63. n. 10. ver. ſed puto hanc*
15 *ſententiam*, Din. *conſ. 20. quæſtio talis eſt, in princ.* Caſtren. *conſ. 16. n. 3. verſ. videndum lib. 1.* quod adeò verum eſt, vt etſi ſententia eſſet iniuſta: ſi tranſiuit io iudicatum, & eſt contra ius litigatotis, pro veritate habeatur, Abb. *conſ. 60. n. 3. verſ. hinc dicunt.*

Circa verò collationem beneficiotum nullum eſt dubium, quin Commendatatius poſſit eam facere, eſt
16 enim ille in fructu, ita quòd prouiſus ab habente poſſeſſionem præferatur prouiſo à veto collatore, Innocent. *in d. c. cum eccleſia ſutrina de cauſa poſſeſſ. & propriet.* Maſcard. *conclu. 173.* omnium autem fructuum perceptio & de illis ad libitum diſpoſitio ad Commendatarium ſpectat, Panormit. *in cap. cum nobis olim de electi.* Guid. Pap. *dec. 152.* Ioann. Gal. in atteſtis *qu. 20.* Forget *d. c. 23.*

Quoad poſtremum tantum abeſt, vt per vnionem d. facultati circa iuriſdictionem & collationem beneficiotum derogatum ſit, quin potiùs etſi ex dictis Cõmendatariis non competiiſſet, d. tamen Rectori competeret, quia d. Prioratus ſimpliciter & abſolutè d. Collegio ſocietatis Ieſu abſque vlla mentione Commendæ perpetuò & acceſſoriè non principaliter vnitus eſt, vt ex tenore bullæ vnionis conſtat: ex quo ſequitur
17 Rectores d. Collegij, omnimodam authoritatem in eo habere debere: nam vnio vnius beneficij facta alteri acceſſoriè operatur extinctionem & ſuppreſſionem nominis & tituli beneficij vniti, & iudicatur vt prædium eius cui fit vnio, Oldrad. *conſ. 257. n. 15.* Sarnen. *in reg. de triẽna. q. 8. & de infirmis q. 15.* Rebu. in praxi in forma nouæ prouiſionis *verb. cũ annexis*, Rota *dec. 758. n. 6. part. 1. & dec. 133. n. 16. par. 2.* & fuit dictum in vna Verdunenſ. Decanatus de anno 1580. & in cauſa Burgen. ſeruitij Decani 13. Iunij 1594. & aliis relatis per Garc. *d. tract. par. 12. c. 2. n. 12.*

Quæ veriſſima docentur ex trad. per Angel. *conſil. 247.* omninò videndum, multa enim ad ſuperiorum confirmationem adducit, demonſtratque beneficium vnitum àdeò ſequi naturam & qualitatem Monaſterij, cui vnitur, vt ſi aliqua ſæcularia beneficia ſpectarẽt ad collationem beneficij vniti, poſſint ratione vnionis & naturæ ac qualitatis beneficij, cui vnitum eſt, conferri regulari, & Angel. ſequitur Tuſc. *vol. 1. lit. B. conclu. 76. num. 3.*

Poſtremò, ego nullam vim facio in eo quod aſſeritur dictos Religioſos ſe de annis 1612. & 1613. ſubiecisſe iuriſdictioni Præpoſiti Dulcienſ. aliquos ex his profeſſionem in manibus Vicarij eiuſdem feciſſe, epiſtolam d. Præpoſiti vni ex dictis Religioſis directam commiſſionem continentem pro cæteris religioſis ad profeſſionem admittendis: nam præterquam quod huiuſmodi quæ dicuntur profeſſiones tales non ſunt, quia ſolum obedientiæ votum continent, non facio, inquam, vim, quia non potuerunt fieri in præiudicium iuris d. Prioris, præſertim dict. arreſti in rem iudicatam tranſacti.

ARGVMENTVM.

DE eadem re, & an beneficia regularia regularibus, ſecularia ſecularibus, & regularia à regularibus, ſecularia à ſecularibus perpetuò conferenda ſint.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia regularia regularibus, ſecularia ſecularibus conferenda ſunt* & n. 7.

2 *Regularia non niſi à regularibus ſuperioribus conferenda.*

3 *Licet regulariter beneficium ſeculare non poſſit per regulares conferri, poteſt tamen ſi ex fundatione, inſtitutione, vel ante qua poſſeſſione eorum collatio ad monaſterium vel ſuperiorem illius pertineat.*

4 *Licet beneficium ſeculare per regulares conferri non poſſit, poteſt tamen tribus caſibus, quorum primus eſt, ſi huiuſmodi beneficia regularia, à quibus collatio quorundam aliorum dependet, vnita ſunt eccleſiis cathedralibus, collegiatis, vel collegiis ſecularium.*

5 *Si per quadragenariam præſcriptum fuerit huiuſmodi ius conferendi à ſecularibus, nam eo temporis lapſu mutatur qualitas & ſtatus beneficij quando conſtat de vera qualitate beneficij, aliàs attendendus eſſet vltimus ſtatus.*

6 *Si collator ſit commendatarius.*

8 *Præſcriptione 40. annorum ſeculares regularia poſſidere poſſunt.*

9 *In poſſeſſorio ſufficit quem eſſe in poſſeſſione conferendi per viam attiam.*

10 *Regula de triennali iuuatur ſecularis qui pacificè poſſedit beneficium regulare & è contra.*

11 *Licèt olim regularia non niſi expreſſè profeſſis conferri poſſent, tamen hodie conferri poſſunt non profeſſis, dum tamen poſtea habitum ſuſcipiant, & profeſſionem emittant.*

12 *In Eccleſiis parochialibus ſeu Curatis ſecularibus Monachus ſeu Religioſus promoueri poteſt, maximè ſi eſt aptus concionator, quod tamen non eſt ab omnibus receptum.*

13 *Canonici regulares ſecularia beneficia curata abſque vlla DD. controuerſia obtinere poſſunt.*

14 *Non valet argumentum negatiuè, non poteſt quis dare habitum, recipere vota & profeſſionem, & huiuſmodi actus ſpirituales exercere, ergo nec beneficia conferre.*

15 *Non valet etiam argumentum negatiue à iuriſdictione ad collationem. Sed affirmatiue valide concludit argumentum à maiori ſcilicet ad minus. Vſque in finem reſpondetur omnibus aliis quæ in contrarium allata fuerant.*

CONSILIVM LX.

SCRIPSERAM circa facultatem conferendi beneficia & iuriſdictionem exercendi R. P. Rectori Collegij ſocietatis Ieſu Turnone erecti in Prioratu ſancti Donati de Vlcio d. Collegio vnito competentem, & iuxta per me incluſa per arbitros à d. Rectore & Religioſis dict. Eccleſiæ de Vlcio electos fuit pronunciatum ſuper poſſeſſorio; ſed cùm à d. ſententia arbitramentali per d. Religioſos appellatum vel recurſum fuerit ad Senatum Gratianopolitanum, & ad me tranſmiſſa fuerint quæ duo Aduocati Gratianopolitani in fauorem dict. Canonicorũ ſcripſerant, quibus non obſtantibus dicta ſententia fuerat ſequuta: etſi ex prioribus meis ſcriptis dilui poſſent per dictos Aduocatos dicta, nihilominus exiſtimaui hæc addenda, vt omnem dubitandi cauſam præſcinderem, & facilius d. ſententia confirmaretur.

Et quidem potiſſimùm ſe fundant in axiomate iuris, quo beneficia regularia, regularibus, ſæcularia ſæcularibus, ſunt conferenda; ex cuius intellectu reſolutio eorum de quibus contenditur, pendet, pro cuius 1

Digitized by Google

probatione allegant *c. cum de beneficio de preben. in 6. & cap. nullus ext. de elect. Clement. quia regularis de ſupplen. negligen. prelator. Clement. 1. de electio. Clem. ne in agro §. cæterum verſ. ſane prioratus de ſtatu monachor. pragmat. ſanct. titul. de collation. §. illi vero ad quos, concordat. in §. volumus cum ibi not.* per Rebuff. *de electio.* & nouiſſimè Concil. Trid. *ſeſſ.* 14. *c.* 10. ſed ſi dict. axioma adeò ipſis placebat, & tantam vim in eo facere volebant, allegare poterant, Coſin. *tit. de collation. § illi verò verb. Religioſis*, Rebuff. *in prax. tit. de diſpenſat. cum regular. & in tract. de pacific. poſſeſsio. nu.* 311. *alias* 259. Cotiaſ. *tract. de benefi. 3. par. c. 5. nu.* 13. Mandoſ. *de ſignat. grat. tit. de diſpen. verſ. beneficia regularia, & verſ. Prioratus, & verſic. Monacho. & tit. de diſpenſatio. monachor. pro obtinen. beneſic.* Couarru. *in c. 2. de teſtam. nu. 2. & 3.* Hoieda. *in tract. de incompat. beneſic. c. fin. nu.* 92. Nauar. *conſ. 3. de preben.* Flamin. Pari. *de reſignat. lib. 4. q. 5.* & Man. Rodrig. *queſt. regular. tom. 1. qu. 34. art. 3.* & poſt hos Gonzal. *de regul. menſium gloſſ. 7. à n. 3. & gloſſ. 8.* & Card. Tuſc. *conclu. 67. lit. B.* Addunt huiuſmodi regularia beneficia non niſi
2 à ſuperioribus regularibus eſſe conferenda & pro probatione allegant Fabr. *in ſuo Cod. lib. 1. tit. 2. de ſacroſanct. eccleſ. definit.* 26. 65. 77. vbi non niſi ſuperiores regulares eiuſdem ordinis & non alterius, & non Epiſcopus (etſi alioquin in ſua diœceſi habeat intentionem fundatam) niſi ex negligentia ſuperiorum iuxta *dict. Clement. 1. de elect.* huiuſmodi beneficia conferre poſſunt. Citant quoque Nicol. Gimontæ *in Enchirid. tit. de collat. cap.* 2. ſed non appoſitè afferunt rationem *in Concil. Trident. d. c.* 10. expreſſam ſcilicet ne veſtem lana linóque contextam induant, ea enim refertur ad perſonas quibus conferuntur de quibus ſolùm agitur *in d. c.* 10. vt ſcilicet regularia non niſi regularibus conferantur non ad collatores.

Hæc ita generaliter propoſita regulariter vera ſunt, nec in controuerſiam illud axioma deducitur quod in ſe veriſſimum eſt, ſed eis eſt in intellectu illius, quomodo nimirum, quando & in quibus procedat. Quod vt oſtendatur, duo capita conſtituenda ſunt, vnum circa collatorem, alterum circa eos quibus beneficia conferuntur.

Quoad primum duo rurſus inueſtiganda ſunt: primum, an regulares aliquo caſu beneficia ſæcularia: ſe-
3 cundum, an ſæculares aliquo caſu beneficia regularia conferre poſſint. Et vt de primo membro primi capitis dixeramus, ſtatuendum eſt, quod etſi regulariter ſæcularia beneficia non poſſent per regulares ſuperiores conferri, quandoque tamẽ poſſunt, ſi nimirum ex fundatione, inſtitutione vel antiqua poſſeſſione eorum collatio ad monaſterium vel ſuperiorem illius pertineant, Angel. *conſ. 24. punctus Papa vniuit in prin.* Tuſc. *to. 1. verb. beneficia conclu. 67. n. 3.* & in ſpecie generaliter omnium vicariarum perpetuarum, quæ in beneficiis, curatis, monaſteriis vnitis inſtituuntur, præſertim ex directo Conc. Trident. *c. 7. ſeſſ. 7.* præſentatio ad ſuperiorem monaſterij ſpectat, tam ex iuris communis diſpoſitione, quàm ex Bulla Pij quinti 46. ſub datum Romæ apud ſanctum Petrum anno incarnationis 1567. 7. Kalend. Nouembr. cùm tamen eæ ſæculares ſint, & regulariter ſæcularibus conferantur.

4 Circa ſecũdum membrum primi capitis, quo quæritur, an regularia beneficia ſæculares conferre poſſint; reſpond. regulariter non poſſe, tres tamen caſus excipiuntur. Primus, ſi huiuſmodi beneficia regularia, à quibus collatio quorumdam aliorum dependeat, ſint vnita Eccleſiis Cathedralibus Collegiatis, Collegiis etiam ſcholarium, vt hîc Auenioni, & aliis Corporibus aut etiam Prioratibus; nam cum per huiuſmodi vnionem beneficium vnicum iudicetur, vt prædiũ eius cui ſit vnio, huius ſuperiores habent eandem authoritatem & poteſtatem conferendi quam habebant poſſeſſores beneficij vniti, Oldrad. *conſ. 257. nu. 15.* Sarnenſ. *in reg. de trienna q. 8. & de infirm. qu. 15.* Rebuff. *in praxi in forma noua prouiſionis verb. cum annexis*, Rota *deciſ. 758. n. 6. par. 1. & deciſ. 133. n. 16. par. 2.* & fuit dictum in vna Verdunenſ. decanatus de anno 1580. & in cauſa Burgen. ſeruitij Decani 13. Iunij 1594. & aliis relatis per Garz. *tract. de beneſic. par. 12. c. 2. n. 12.*

Secundus, ſi per 40. annos à ſæcularibus fuerint col-
lata; nam eo temporis ſpatio mutatur qualitas & ſtatus beneficij *d. c. cum de beneficio*, & ibi DD. *de preben. in 6.* ſcilicet quando conſtat de vera qualitate beneficij: nam ſi de contraria qualitate & anteriori ſtatu non cõſtaret, attendendus videtur vltimus ſtatus, maximè ſi eſt ſæcularitatis qui eſt magis iuri conformis, Rota *dec. 2. de preben. in nouis*, Felin. *in c. in noſtra de reſcript. n. 43.* Selua *3. par. q. n. qualita. 22. n. 40.* Rebuff. *in concord. tit. de collatio. §. volumus verb. regularia.* Hoieda *d. c. fin. nu. 90.* & Maſcard. *concluſ. 172.* qui tamen ſatis confusè loquitur, & Petr. Gregor. *de beneſic. c. 10. n. 12.* Pacian. *de probation. lib. 1. c. 31. à nu. 8. & 12.* & poſt hos Gonzal. *gloſſ. 7. à n. 8. & 15. & gloſſ. 8. à n. 32.* & quòd quando cõſtat de anteriori ſtatu, requiratur poſſeſſio 40. annorũ ad mutationẽ illius, fuit reſolutum in vna Tridentina Prioratus 17 Nouembris 1594. coram Otano & in Salantina Vicariæ 1596. & in Bracaren. Monaſterij 19. Decemb. 1597. coram Pamphilio, quæ verò requirantur ad mutandum ſtatum beneficij explicat Rebuff. *in concordat. tit. de collation. §. volumus verb. regularia pag. mihi 418.*

Tertius caſus eſt, ſi Collator ſit Commendatarius, 6
quem certiſſimum eſt nemine repugnante poſſe regularia beneficia à ſua Commenda dependentia conferre; collatio enim beneficiorum eſt in fructu, notatur *in c. cum olim ext. de maiorit. & obedien.* ita quod prouiſus ab habente poſſeſſionem præferatur prouiſo à vero collatore, Innocent. *in d. c. cum eccleſia Sutrina de cauſa poſſeſſ. & propriet.* Maſcard. *concluſ. 173.* omnium autem fructuum perceptio & de illis ad libitum diſpoſitio ad Commendatarium ſpectat, Panorm. *in cum nobis olim de elect.* Guid. Pap. *dec. 152.* Ioan. Gall. *in arreſt. q. 20.* Forget *traict. des perſonnes & choſes Eccleſiaſtiques c. 25. nu. 2.* & in terminis tradit Rebuff. *in praxi tit. de Commenda. n. 60. cum ſeqq.*

Quoad ſecundum caput principale perſonas eorum quibus conferuntur, concernẽs, duo etiam mem-
bra conſtituendi ſunt, vnum, an regularia beneficia 7
ſæcularibus conferri poſſint aliquo caſu; alterum, an ſæcularia beneficia regularibus, & ad vtrumque regulariter reſpondendum eſt non poſſe, & inde conficitur axioma, de quo ſuprà certiſſimum, regularia regularibus, ſæcularia ſæcularibus; & quoad eas perſonas conueniunt duæ rationes. quæ ad illud axioma ſolent dari, vna quæ traditur *in d. clement. de electio.* ne ſcilicet perſonæ diſparis profeſſionis vel habitus ſimul in eiſdem monaſteriis ſocientur. Altera *in d. c. 10. ſeſſ. 14.* ne ſcilicet veſtem lino lanáque contextam induant.

Sed tamen primum membrum recipit duas exce- 8
ptiones: vnam, ſi per 40. annos interuenientibus requiſitis per Rebuff. *d. §. volumus. verb. regularia*, ſæcularibus fuerint conceſſa, vt per DD. ſupra citat. & nouiſſimè ac fuſiſſimè per Nicol. Garc. *in tract. de beneſic. par. 7. c. 10. n. 34. cum ſeqq.* & hoc quidem etiam ſi in petitorio verſaremur, ſed in poſſeſſorio in quo ſolo nunc verſamur, & propterea recurſum eſt ad Senatum, Gui.
Pap. *qu. 1.* non requiritur tantus temporis lapſus, ſed 9
ſufficit, quòd quis ſit in poſſeſſione conferendi etiam per vnicum actum, textus eſt *in cap. ex litteris 7. de iure*

patro-

patronat. & ibi DD. *& c.cum olim.extr.de cauſ.poſſeſſ. & propriet.* Panormit *in dict.c.cum eccleſia ſutrina per eum textum d.tit.de cauſa poſſeſſ. & propr.n.23.* Alex.*conſ.vlt. n.1 lib.1.* Apoſtolic.*ad d.cap.cum eccleſia ſutrina*, Rebuff. *tract.de mater.poſſeſſor.in præfatio.n.188.& ſeqq.* & ita iudicatum referi Pelé *action.forenſ.lib.1.action.33.* Quod adeò verum eſt, vt ſi ſæcularis poſſederit pacificè per triennium beneficium regulare, vel contra etiam ſine 10 diſpenſatione iuuetur regula de triennali, Rebuff. *in d.tract.de pacific.poſſeſſor.nu.139.& 259.* Forget *au traicté des perſonnes & choſes Eccleſiaſtiques c.39.n.7.* At verò in noſtro caſu adſunt tres collationes per 34. vel circa annos, ab anno ſcilicet 1583. continuatas, quæ effectum ſortitæ pacificè fuerunt, quibus Canonicatus, de quibus agitur, non profeſſis collati fuerunt.

Secunda exceptio eſt, ſi conferatur quidem ſæcula- 11 ribus, ſed ij poſt eam habitum religionis ſuſcipiant, & deinde profeſſionem faciant: etſi enim iure antiquo regularia beneficia non poſſint conferri ſæcularibus, imò nec nouitiis, ſed debent dari expreſsè profeſſis, *c. nullus de elect.in 6.clem.1.de ſupplen.neglig.prælat. & clem. 1.§.ſane 2.de ſtatu monachor.* & ibi Paul. & Dominic.*nu. 6.verſ.in ead.gloſſ.ibi nullus*, & Franc.*in c.beneſic n.1.circa fin.de reg.iur.in 6.quidquid cenſeat gloſſ.ibi verb.conferēdum*, Azor.*lib.12.c.3.qu.1.* adeò vt habilitas & capacitas perſonæ debeat adeſſe de tempore prouiſionis, nec poſtea ſuperueniens eam validare poſſit; tamen hodie *ex Concil.Tridem.d.ſeſſ.14.c.10.* poſſunt conferri non profeſſis, dum tamen poſt habitum ſuſcipiant, & profeſſionem emittant, vt Congregatio Illuſtriſſimorum Cardinalium interpretationis Concilij Trident. *ad c. 10.* declarauit 12. Decemb.1585. in hæc verba, *præter Papam.* Ordinarij quoque collatores poſſunt conferre regularia beneficia in titulum regularibus profeſſis prouideri conſueta, etiam ſæcularibus, qui illius ordinis habitū omninò ſuſcipere & profeſſionem emittere teneantur, quia hoc capite loquitur generaliter & intelligit de Ordinariis, nam quando vult intelligere de Papa, illum nominat, vt *c.21.ſeſſ.25.de reg.* & quia loquitur per dictionem, *vel*, & ſic videtur hoc æquiparare hos duos: Abbatiæ verò & beneficia adminiſtrationē habentia non niſi profeſſis iuxta Canones per ordinarios conferri poſſunt. Quam declarationem adducit Gonzales *de reg.menſium gloſſ.8. nu.78.* Nec in prouiſione debet apponi clauſula *ex nunc* pro *vt ex tunc*, ſicut eadem congregatio cenſuit in hæc verba, in prouiſionibus beneficiorum, quas ordinarij inferiores faciunt non profeſſis non eſſe apponendum hoc decretum, *ex nunc* pro *vt ex tunc*, & poſtquam in ſolis prouiſionibus Apoſtolicis apponi conſuetum, ſed prouiſiones faciendas eſſe purè & ſimpliciter ad formam concilij *d.c.10.* vt qui habitum omnino ſuſcipere & profeſſionem emittere teneantur; & quam etiam refert Gōzales *dict.loc.* ita nunc omnino tenendum & iudicandum eſt ex traditis per Nicol.Garc. *d.tract.7.part.c.10. num.14.verſ.declarauit etiam*, quæ in noſtro caſu omnino procedere debent, præſertim attenta dicta poſſeſſione.

Secundum quoque membrum, quo quæritur, an 12 ſæcularia beneficia regularibus conferri poſſint, paritur exceptionem iure communi inſpecto, nimirum ſi agatur de eccleſiis parrochialibus ſeu Curatis, ad quas promoueri poteſt Monachus ſeu Religioſus maximè ſi eſt aptus Concionator, *c.in parrochia 16.qu.1.* vbi *gloſſ. c.quod Dei timorem de ſtatu monachor.* & ibi Abbas dicens communem, Coſm.*in pragmat.ſanct.tit.de collatio.§.illi verò verbo religioſi*, Selua dicēs etiam communem *de beneſic.par.3.q.70.* Corraſ.*de beneſ.par.1.c.5.nu.7. & par.3.c.5.n.14* Syluester *verb.religio.c.7.q.3.& 4.* Rodriguez *tom.1 queſtio.regular.q.34.art.4.* Leſſius *de Iuſt. & Iur.lib.2.c.34.nu.6.* & alij quos longa ſerie refert Nicol. Garc.*d.c.7.nu.17.* quod tamen non ab omnibus receptum eſt. Contrarium enim tenuerunt Rota *deciſ.5. de iur.patron.& dec.28.de præben.in nouis*, Bellame. *dec. 713.& 750.* Rebuff.*de pacific.poſſeſſ.nu.311.aliàs 259. & in praxi tit.de diſpenſ.cum regul.n.5.33.& 40.* Couar. *in c.2. n.3.de teſtamen.* Nauarr.*conſ.10.de regularib.& conſ.11.n. 6.de ſtatu monachor.* qui poſteriores admittunt poſſe conferri ſæcularia Monachis cum diſpenſatione etiam ſolius Epiſcopi, vt tenet Rota & Bellame. *dec.ſupra cit.* & Felin. *in cap.in noſtra corollaria 40.* & Caputaqueo. *dec.85.par.1.* Stapbil *de var.mod.vacationis modo 6.nu.5.* Couar.*d.n.3.* & Gonzales *gloſſ.7.n.52.* quamuis Gomez. *de gratiis ſpectatiu.n.70.* & Mandoz. *tit.de diſpen.monachor.in princ.* exiſtimauerint Epiſcopum non poſſe in hoc diſpenſare, & opus eſſe diſpenſatione ſummi Pōtificis non poſſe Monachos curata beneficia obtinere, vt ex declarationibus *ad d.c.10.q.14.& ad c.18.q.24.* cōcluditur, & quas Gonzales refert *gloſſ.7.nu.53.* & Garc. *dict.cap.10.num.31.cum ſeqq.* & hæc quidem quoad Monachos.

Sed quoad Canonicos regulares iure communi in- 13 ſpecto omnium conſenſu, & abſque controuerſia, receptum eos ſæcularia beneficia curata obtinere poſſe *dict.c.quod Dei timorē de regular.Caputaquen. dec.85.* Guido Bonus *dec.96.in manuſcriptis*, Mandoſ.*titul.de prouiſionibus verſ.regulares*, Nauarr.*conſ.11.& 12.de ſtatu Monachor.* nec eſt neceſſaria diſpenſatio Epiſcopi, & fuit reſolutum in vna Papien. iuriſpatronatus 6. Martij 1598. coram Domino Seraphino Decano, quidquid dicat Flamin.Pariſ.*de reſignat.beneſic.lib.4.q.5.n.5.* & Caputaquenſis ibi quem citat, loquitur reſpectu Monachi, vt fusè tradit Garc.*d.c.7.n.25.* quam tamen ſententiam Rebuff. *d.tit.de diſpenſat.cum regularibus nu.40.* non admittit, niſi vbi Canonicus regularis præficitur cauſa prædicationis, aut ſi fuerit diſpēſatus, aut in ſubſidium aliis deficientibus ſæcularibus. Sed & quoque hodie videtur dictos Canonicos regulares ſecluſa diſpenſatione Papæ beneficiis ſæcularibus præferri non poſſe ex d. declaratione factæ congregationis *ad d.c. 10.ſeſſ.24.*

Ex quibus apparet, in caſu, in quo verſamur, non eſſe extra difficultatem, nam ſi Collatorem reſpiciamus, propter vnionem, non eſt dubium quin dict. Rector, etſi non ſit Regulæ ſancti Auguſtini, poſſit conferre, idémque ſtatuendum, ſi eos, quibus conferuntur, conſideremos, tum inſpecta d.poſſeſſione in qua ſunt priores ſæcularibus d. Canonicatus conferendi, tum quia poſt collationem ij quibus conferuntur, tenentur habitum ſumere & profeſſionem emittere per d.ſententiam arbitramentalem.

Et quamuis hæc omnino videantur ſufficere ad victoriam cauſæ reportandam, nihilominus iuuat pauca percutere quæ in contrarium adducuntur.

Tria igitur ſibi proponunt diſcutienda: primum, an Commendatarius beneficia conferre poſſit: ſecūdum, an habitum monachalem conferre & profeſſionem recipere: tertium, poſito quod Rector poſſit conferre beneficia, an collatio de qua agitur, ſubſiſtat. Duo prima ſimul tractant & coniungunt, & deciſionem ſecūdi pro ratione primi afferunt, indéque concludunt, ſecundo vt primo ſatisfactum: primum ſcilicet Commendatarium non poſſe conferre beneficia, tribus rationibus probare nituntur.

Prima, ex dicto axiomate, quòd regularia beneficia regularibus & ab ipſiſmet regularibus ſuperioribus conferenda ſunt, quod probant modis ſuprà poſitis.

*S*ecunda, quia non poſſunt habitum conferre, nec vota profeſſionémque recipere, & huiuſmodi iura ſpiritualia exercere, ex Chopino *Monaſtic.lib.1.tit.2.de iuriſdict.* Cœnobiarchæ, præſertim *n.6.*

Tertia, quia non habent iuriſdictionem in Monachos etiam conſentientes ex Concilio Eccleſiæ Gallicanæ habito anno 1579. *c.13. de reform. regular.* quo religioſi obſequio Epiſcopi cuiuſcumque prælati ſe ſubjicere non debent, & Concil. Trid. *cap. prohibet 4. de reform. ſeſſ.25.*

Quibus ex ſuperioribus facilè ſatisfit: nam quoad primam, eam non obſtare edoctum fuit ex vi & natura vnionis ex poſſeſſione in qua ſunt Commendatarij d. Prioratus, & ex eo quod poſt collationem factam, prouiſi habitum ſuſcipere & profeſſionem emittere tenentur.

Ad ſecundam reſpondetur non valere argumen-
14 tum negatiuè, Nō poſſunt dare habitum, recipere vota & profeſſionem, & huiuſmodi actiones ſpirituales exercere, ergo nec beneficia conferre, nam collatio eſt in fructu, vt ſuprà edoctum fuit, cætera non. Sed quorſum huiuſmodi rationem attulerunt? quorſum quoque ſecundum caput eorum conſultationis conſtituerunt circa hanc quæſtionem, an Commendatarius habitum dare & profeſſionem recipere poſſit, cùm dict. Pater id non prætendat, nec vnquam prætenderit, ſi atque hoc per Vicarium ordinis fieri & exerceri deberet, quemadmodum videt in aliis beneficiis d. Collegio aliiſque d. ſocietatis Collegiis vnitis fieri? Non eſt igitur in hoc inſiſtendum.

Ad tertiam, reſpondetur, primò non valere quoque argumētum negatiuè à iuriſdictione ad Collationem,
15 quia non ita facilè iuriſdictio ac collatio Commendatario conceditur. Patet, quia quoad collationes omnes conueniunt, quoad verò iuriſdictionem & correctionem, ſi Commendatarius non ſit Cardinalis: aliqui, vt Chopin. Chenu & Ferrer. contrarium ſentiunt, ſed affirmatiuè argumentum valde concludit, à maiori ſcilicet ad minus, dicendo, Commendatarij habent iuriſdictionem & correctionem in Religioſos, vt Titulares, ergo multo magis collationem beneficiorum, vt neſciam quomodo DD. conſulentes voluerint iuriſdictionem faciliùs quàm collationem concedere.

Secundò, reſpondetur non obſtantibus per dict. Chopin. Chenu & Ferrer. deductis verius eſſe Commendatarios indiſtinctè iuriſdictionem in Religioſos habere, quod quia ex Boer. *dec.271.n.3.* Anton. Fabro *in ſuo Cod. Fab. lib.1. tit.3. definit.34.* Bleyma *in introduct. in theor. & prax. beneficior. lib.3. tit.8. de benefic. in tit. & in Commend. num.24. in gloſ. lit. F.* docui in prioribus meis ſcriptis, ad ea me refero.

Nec ſubſiſtit reſponſio, quam dant ad Fabr. cùm ipſe clarè & generaliter loquatur, nec Fabrum Fabro cod. *Cod. lib.1. tit.10. de ſacroſanct. eccleſ. definit. 26. 65. & 77.* opponere debuerunt, cùm in dictis locis, à quibus collatio beneficiorum fieri debeat, tractet, eámque regulariter à ſuperioribus regularibus faciendam definiat, & certum ſit, de Commendatariis verò ne verbū quidem; in d. verò *tit.3. definit.34.* de Cōmendatariis & iuriſdictione eis competente agat, nec debuerunt exiſtimare virum tantæ doctrinæ & meriti in eodem libro & duobus titulis immediatè ſe ſubſequentibus ſibi contrarium fuiſſe.

Nec etiam reſponſio ad Boer. *d. dec.271.* valet, qui diſertè quòd Commendatarius iuriſdictionem habeat nedum apud Gallos, ſed apud Italos receptum contendit.

At, inquiunt, Boer. teſtatur conſuetudine contrarium poſſe induci, vt ſcilicet correctio ſpectet ad ſuperiorem hebdomadarium aut alium ex Religioſis alicuius conuentus, & ita Religioſos Eccleſiæ Condomen. admiſſos fuiſſe ad probationem huiuſmodi conſuetudinis. Reſpondetur id verum eſſe; ſed ſi conſuetudine contrarium recipi poteſt, niſi de ea conſtet, verum erit Commendatarium fundatum eſſe in iure, vt iuriſdictionem habeat: & tantum abeſt, vt hoc caſu de conſuetudine contraria conſtare poſſit, quin potius, etſi alioquin de iure Commendatarius non poſſet, hoc caſu poſſit; tum quòd conſuetudine hoc in d. Prioratu receptum eſt; tum quòd ſuper hoc ſententia fuit lata in rem iudicatam tranſacta, vt in dictis meis prioribus ſcriptis, ad quæ me refero, demonſtraui.

Quæſtioni verò, quam faciūt circa iuriſdictionem, ſi per Patrem Rectorem collatio fieret ſæculari, & ſic, vt præſopponūt, inhabili, ſi delinqueret, quis eum corrigeret? ex ſuperioribus reſpondetur, huiuſmodi ſæcularem teneri habitum ſuſcipere, & profeſſionem facere; ſed ſi interim delinqueret, correctionem ſpectare ad Rectorem, ſicut ante vnionem correctio Canonicorum, antequam profeſſionem emitterent, ad Commendatarium pertinuit, vt ex actis & ſententia, de quibus in dictis meis prioribus ſcriptis, apparet.

Poſtremò, reſponſio, quam dant circa quæſtionem poteſtatis conferēdi beneficia Commendatario competentis ad Rebuff. *tit. de Commenda n.60.* eſt omnino vana, pace ipſorum dixerim, loquitur enim generaliter de quacumque Commenda, imò principaliter de Commenda perpetua beneficiorum regularium, vt cuicumque omnia quæ *in d. tit. de Commenda* proponit legenti clarè conſtare poteſt.

Et hæc quidem circa quæſtionem generaliter propoſitam de poteſtate conferendi beneficia Commendatario competente, quam tandem problematicam poſſe cenſeri aſſerunt; ſed quomodo problematicam, cùm nullum authorem proferant qui contrarium ſentiat? eam certiſſimam & veriſſimam, vt eſt, aſſerere debuerunt.

Sed, vt aiunt, à theſi ad hypotheſim adueniendo & poſtremum caput eorum conſultationis diſcutiendo, collationem, de qua agitur, ſubſiſtere non poſſe contendunt, tribúſque rationibus id probare nituntur.

Primò, quod ſi d. Rector prætendat d. collationem facere potuiſſe, doli exceptione ſubmouendus eſt; quia cùm ageretur de homologandis Bullis declaratio facta fuit 26. Februarij anno 1616. per procuratorem habentem ad hoc ſpeciale mandatum die 3. Nouembris 1615. per quam aſſeruerunt, ſe iuribus Canonicorum aut regulis & inſtitutionibus eorum antiquis vel ſolitis nullo modo derogare velle, minúſque illis turbam aut impedimentum aliquod in eo quod concernit eorum Canonicatus munia & officia diuina dare.

Secundò, quia non agitur hîc de Commendatario, ſed de beneficio vnito, quod omnino tranſlatum eſt in Collegium Turnonium, cum extinctione tituli & ſuppreſſione regulæ, eſſéque contradictionem, quòd regula ſit extincta, & nihilominus habeat ſuas operationes & functiones antiquas.

Tertiò, quia collatio, de qua agitur, fuit facta ſæculari, & quamuis ius conferendi competeret, dict. Rector deberet tamen conferre perſonæ idoneæ & habili ſcilicet Religioſo profeſſo.

His paucis ſatisfit ad primum, ex collatione Canonicatuum & beneficiorum & exercitio iuriſdictionis in Religioſos nullo modo derogari eorum iuribus, in eodémque ſtatu omnino verſari, in quo erant ante vnionem, ſolúmque ius prioris in Rectorem tranſlatum, nec per vnionem dicti Religioſi adrogare ſibi debent collationem & iuriſdictionis ius quod nunquam

habue-

habuerunt:quæ cùm ſint notoria & ad oculũ pateant, non eſt opus vt recurramus ad vulgatẽ, certam tamẽ, doctrinam; multo magis hoc caſu quo d. Religioſi nedum non acceptarunt, ſed eas reſpuerunt & recuſarũt.

Ad ſecundũ reſp. quòd ſi Commendatarius poteſt conferre beneficia, multo magis poteſt Collegiũ cui vnitus eſt Prioratus ex rationibus quas deduxi in dict. meis prioribus ſcriptis, & quæ in contrarium proponũr, retorquentur contra ipſos; verum enim eſt extinctum eſſe primũ titulum cum ſuppreſſione regulæ, & beneficiũ omniaq; illius iura in Collegium tranſlata, ſed ex eo ſequitur, nõ quod prætendunt, ſed totũ contrariũ, nimirum Rectorẽ poſſe conferre beneficia dependentia à d. Prioratu, cùm tũc beneficium vnitum iudicetur vt prædiũ eius cui fit vnio, vt ſuprà docui ex Oldr. & aliis. Nec vllam imaginari poſſumus contradictionem, cùm propter vnionem beneficia depẽdentia habeantur ac ſi ſemper à beneficio vnito dependiſſent.

Ad tertiũ patet ex ſuperioribus reſponſio, tũ quòd Priores fuerunt & ſunt in poſſeſſione conferendi Canonicatus his qui non ſunt profeſſi, tum quod per ſententiã arbitramentalem prouiſi tenẽtur intra certum tempus profeſſionem facere, & hoc ſtante, per Concil. Trident. regularia poſſunt conferri ſæcularibus, vt ſupra dictum fuit.

Quæ verò in principio Conſilij & paſſim in progreſſu contra Patres d. ſocietatis, non Iuriſconſultorũ, ſed declamatorum & cauſidicorum more ad concitãdam illis inuidiam deducunt, contemnenda cenſeo; præſertim quòd res agitur coram integerrimis & doctiſſimis Senatoribus, qui dictorum Patrum ſinceritatem & cãdorem in omnibus eorum actionibus, & zelum ad procurandam animarum ſalutem notiſſima habent.

Ex quibus concluditur pronunciandum eſſe malè prouocatum ſeu recurſum per dictos Religioſos, bene verò pronunciatum & iudicatum per dictos arbitros, ideoque eorum ſententiam confirmandam.

ARGUMENTUM.

REducens cenſus ſuæ Eccleſiæ ſine autoritate ſummi Pontificis, an incidat in pœnam excommunicationis, aut ſaltem in ſacrilegium, periurium & alias pœnas extrauagantis *ambitioſè de reb. eccleſ. non alienan.*

An Epiſcopus eam ob cauſam contra regulares inquirere poſſit.

SUMMARIUM.

1 *Non licet appellare niſi à grauamine irreparabili.*

2 *A denegatione remiſſionis cauſæ appellari poteſt ad vtrumque effectum & n. 4.*

3 *Appellatio non recipitur niſi per publica documenta prius cõſtet appellationem fuiſſe interpoſitam à diffinitiua vel habente vim diffinitiuæ, aut à grauamine quod per diffinitiuam reparari non poſſit.*

5 *Inhibitiones contra formam c. Romana de appellatio. in 6. ſunt nullæ.*

6 *Epiſcopus eſt iudex competẽs omnium cauſarum in prima inſtantia, etſi contra Religioſos agatur, in diœceſi tamen ſua exiſtentes, etiam ſi morentur in beneficiis ſiue curatis, ſiue non, vbi non viget regularis obſeruantia maxime ſi regulares notoriè delinquant, & procedunt etiam quando regulares mittũtur ad regẽdas eccleſias ſuorũ monaſteriorũ.*

7 *Epiſcopus eſt iudex competens regularium quando incidunt in excommunicationem, ſacrilegium, periurium, &c.*

8 *Paulina quoad pœnas externas non eſt in vſu.*

9 *Ex alienatione rerum eccleſiæ facta contra formam iuris ſequitur ſolum nullitas contractus, & ciuiliter tantum ab eo cuius intereſt, criminaliter verò à nemine agi poteſt.*

10 *Bona fides excuſat à delicto.*

CONSILIUM LXI.

RES ſic ſe habet, ad inſtantiam Procuratoris Fiſci R. d. Epiſcopi Carpen. ſumptæ fuerunt informationes contra Reu. D. Ioannẽ Bernard Religioſum & Operarium Monaſterij Montis-maioris ſecus Arelat. qui de mandato Capituli d. Monaſterij, Bedoini in Comitatu Venaiſſino nunc moratur, vt Eccleſiæ & rerum Prioratus d. loci d. Monaſterio vniti adminiſtrationẽ habeat, ex eo quod ſunt 26. vel circa anni quòd d. Bernard necnon Sacriſta d. Monaſterij mandatũ ab eo habentes reductionẽ quorumdam cenſuum d. Prioratus fecerunt, contendens d. Procurator d. Bernard ex huiuſmodi reductione ſine authoritate ſummi Pontificis facta, incidiſſe in excommunicationem aut ſaltem ſacrilegium, periuriũ aut alias pœnas *extrauagant. ambitioſæ de reb. eccleſ. non alienand.* ſumptiſque informationibus decreta & executa fuit die 22. Decemb. citatio perſonalis contra d. Bernard ad comparendum coram D Reuer. Epiſcopo Carpen. iſque medio Procuratoris ad hoc ſpeciale mãdatum habentis coram eod. Reu. Epiſcopo comparuit citra conſenſum indebitum & iuriſdictionis prorogationem, & expoſuit perueniſſe ad ſui notitiam ſumptas informationes fuiſſe ratione d. reductionis cenſuum, quod tamen faciẽdo nullo modo deliquerat, & oppoſuit de non delicto, & quatenus eſſet, fuiſſe præſcriptũ ſpatio viginti annorum & vltra, & ceſſante præſcriptione, non à ſe, ſed ab ipſo Monaſterio fuiſſe cõmiſſum, cùm non niſi tanquam Procurator eiuſdem d. reductionem feciſſet, cámque poſtea Capitulum d. Monaſterij legitimè cõgregatum in ampliſſima forma ratificaſſet, & vtcumque ſit, D. Reu. Epiſcopum non eſſe iudicem competentem, ſiue d. Bernard. operarij ſiue d. Monaſterij & religioſorum eiuſdem, ideoque R. Epiſ. requiſiuit, vt d. proceſſuras & citationem ceſſaret & reuocaret, eundémque Bernard ad iudicem competẽtẽ remitteret, & in caſu recuſationis vel dilationis appellauit ad ſummum D N. Papam, S. ſedem Apoſtolicam exhibuitq; mandatum d. Monaſterij ſeu Capituli inter alia continens poteſtatem recognitiones faciẽdi & epiſtolam eiuſdem pro reductione cenſuum faciendа, idem R Epiſc. non admiſit d. appellationem.

Introducta fuit coram Illuſtr. Vicelegato, & in ſupplicatione fuerunt omnia ſuprà dicta narrata, ita vt ex lectura eiuſdem conſtare poſſet eidem Illuſt. Vicelegato, an grauamina eſſent talia à quibus legitimè appellari, & iudex ad quẽ, appellationem admittere, & de ea cognoſcere, vel eam cõmittere poſſet & pro iuſtificatione contentorũ in d. ſupplicatione exhibuit acta coram d. R. Epiſc. Carpen. circa d. petitionem ceſſationis proceſſuarũ & remiſſionis cauſæ, ideoq; eam commiſit Mag^co. Bellono Rotæ auditori & coram eo Capitulum d. Monaſterij ſe cauſæ iunxit qui citationem cum inhibitione decreuit, cuius executioni idem Reu. Epiſcopus reſpondit ſe non haberi pro inhibito, & non obſtantibus inhibitionibus ſe ad vlteriora proceſſurum, quòd appellatio admiſſa & commiſſa & inhibitiones laxatæ contra decreta Concilij Tridentini fuiſſent, ſimilemque reſponſionem Notarius Fiſci

Epiſcopalis fecit, ſe ſcilicet non obſtantibus inhibitionibus ſibi factis, non deſtiturum procedere in hac cauſa ſi ab eod. Reuer. Epiſcopo ſibi præciperetur. Decernuntur aliæ inſtitutiones ab eod. Illuſt. Vicelegato, quæ exequutioni demandātur, & prætereà præcipitur Notario de extrahendo acta, qui reſpondit ſe paratū, dum tamen ante omnia ſibi numerentur 25. floreni, & cùm acta conſignabit, reliquum expenſarum, tam in d. cauſa quàm pro extractu factarum, ſolnatur; dantur illi 25. floreni & reliquum promittitur, aliquo tempore poſtea requiritur de dando dict. acta. Reſpondet eundem R. Epiſ. & originaria actorum & extractum quem fecerat, penes ſe retraxiſſe, vt per quittantiam per eundem R. Epi. factam oſtendit.

Dum verò hæc Carpentorati geruntur in termino aſſignationis coram dict. Domino Commiſſario ad videndum ſe pronuntiari iudicem competentem comparet D. Guyon tanquam Procurator d. R. E. citra conſenſum indebitum: & contendit non eſſe locum dictæ pronunciationi, imò cauſam eſſe remittendam eidem Reuer. Epiſcopo & quam remitti petiit, & in caſum recuſationis aut dilationis appellauit ad ſummum, & ad hos fines produxit cedulam continentem rationes, quibus cauſa remitti debet cum cauda appellationis, & ex parte Monaſterij & Bernard petitur d. Commiſſarium ſe pronuntiare iudicem competentem, & pro ampliori iuſtificatione eorum quæ acta fuerant coram d. R. E. inſtāte procuratore d. Bernard producitur ratificatio d. reductionis cenſuum per Capitulum dicti Monaſterij facta.

De hoc igitur nunc quæritur, an non obſtantibus per dictum Dominum Guyon deductis, d. Dominus Bellonus ſe debeat pronuntiare iudicem competentem & ad vlteriora in cauſa procedere.

Percurrenda ergo ſunt quæ in contrarium deducūtur, vt oſtendatur dictum Dominum Bellonum non debere ſe pronuntiare iudicem competentem & cauſam debere remittere, & quidem d. D. Guyon prætendit id probare.

1 Primò, ex nullitate appellationis, quia non licet appellare niſi à grauamine irreparabili *gloſ. fin. in l. 4. C. de dilat. gloſ. penult. in l. ab executione C. quorum appellat. non recipiantur*, quod & ſtatutum Auenion. notauit *lib. 2. rubr. 24. art. 1.* Reſp. à denegatione remiſſionis cauſæ
2 præſertim ratione incompetētiæ petitæ appellari poſſe, & appellationem vtrumque effectum habere deuolutiuum & ſuſpenſiuum, Bart. *in l. 2. ex quacumque n. 10. verſ. quæro vtrum à ſententia ff. ſi quis in ius vocat. non ierit, & in eiuſd. repetit. n. 14. verſ. iuxta hæc quæro*, Bald. *in l. 2. nu. 13. verſ. ſeptimo quæro. C. de Epiſcopa. audien.* Innocent. *in c. paſtoralis n. 6. de offic. iudic. de leg.* Copic. *deciſ. 34. n. 11.* Guid. Pap. *dec. 10. ſi iudex pronuntiet nu. 1. & dec. 75. ſed circa hoc ſub n. 2.* fusè Scaccia *de appellation qu. 17. limitat. 6. membro 7. n. 47.*

Secundò, ex nullitate admiſſionis d. appellationis,
3 quia appellationes non debent recipi niſi per publica documenta, quæ realiter exhibeantur, prius conſtiterit appellationem à ſententia diffinitiua vel habente vim diffinitiuæ, aut à grauamine quod per ſententiam diffinitiuam reparari non poſſit, fuiſſe interpoſitam, ex decreto ſacræ congregationis de anno 1600. & 16. Octobris relato per Quarant. *verb. Archiepiſcopi* fol. 68. Reſpon. ſatisfactum fuiſſe decreto ex productione actorum appellationis interpoſitæ, ex quibus conſtat, & de citatione decreta, de cauſis quibus petita remiſ-
4 ſio, & de denegatione eiuſdē à qua licitū eſt appellare, & appellatio debet admitti per dictum Illuſtriſſim. Vicelegatum *ex DD. ſuprà cit.* quibus adde Rebuff. *tract. de ſententiis executi. artic. 10. gloſ. 1. v. 9. verſ. 8. tom. 1.* Myſing *ſingular. obſeru. centur. 3. obſeruat. 35.* Dec. qui de communi teſtatur *conſ. 21 in fi. n. 42. & conſ. 31. n. 2. & 3. li. 1.*

Tertiò, ex nullitate inhibitionum, quod ſcilicet fuerunt laxatæ contra formam c. Romanæ, præſertim *in §. autem & §. quod ſi de appellat. in 6. renouat. per Conc. Triden. ſeſſ. 22. c. 7. necnon d. decreti ſacræ congregationis verſ. inhibitiones per Quarant. repetiti quoad hoc in d. verb. Archiepiſcopi verb. tertio quæro fol. 65.* Reſp omnibus ſatisfactum: nam per d. acta iudici ad quem, conſtitit de grauamine & iuſta cauſa appellandi, & in commiſſione omnia diſtinctè fuerūt expreſſa ob quæ appellatio fuerit interpoſita, præſertim quod d. decretum ſacræ congregationis *verſ. inhibitiones iuncto ſequenti verſ. ſi appellans*, non coniunctiuè, ſed alternatiuè ſententiæ aut appellationis exemplum requirit.

Quartò, corroborando primā & ſecundam nullitatem prætenſam aſſeritur nullum factum fuiſſe decretum, ideóq; d. Bernard nō potuiſſe appellare. Reſp. cōſtare ex actis de denegatione remiſſionis re ipſa facta.

Quintò, ad corroborationē tertiæ nullitatis prætenſæ dicitur non poſſe conſtare de ſententiæ inſcriptione in laxatione inhibitionum, cū nulla fuerit lata. Reſp. vt ſuprà proximè, & omnia coram d. Epiſcopo geſta cum decreto non admiſſionis appellationis, & ſic denegationis remiſſionis fuiſſe in commiſſione expreſſa.

Sextò, dum d. Procurator vult occurrere obiectioni, quod ſcilicet d. Bernard petierit ſe remitti ad iudicem competentem, ait nullam huiuſmodi fuiſſe factam inſtantiam per d. Bernard aut alium eius nomine comparentem. Reſp. ex d. actis de contrario conſtare.

Septimò, dicitur d. Epiſcopum fuiſſe & eſſe iudicē 6
competentem, cùm omnes cauſæ in prima inſtantia ad ſuum forum pertineant *ex Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 20. cauſæ omnes*, etſi contra Religioſos agatur in diœceſi tamen ſua exiſtētes, tum quod d. Epiſcopus dicitur eſſe in tali poſſeſſione, tum ex decreto Concil. Triden. *ſeſſ. 6. c. 3.* & Bulla Clementis VIII. *q. 45.* quæ incipit, *Sedes Apoſtolica*, contra Franciſcanos de Obſeruantia, relata per Zerol. *verb. excommunicationis cauſa q. 4. fallen. 7.* etiamſi moreantur in Abbatiis, Prioratibus & Beneficiis, ſiue Curatis, ſiue non, vbi nō viget regularis Obſeruantia, *ex d. Conc. Trid. ſeſſ. 21. c. 8.* nec poſſit d. Bernard contendere in d. loco Bedoini vigere regularem Obſeruantiā, quæ maximè procedunt vbi regulares ſunt notoriè delinquentes *d. Conc. ſeſſ. 25. c. 2. de regular.* procedunt etiā quando illi regulares mitterentur ad regendas Eccleſias ſuorū Monaſteriorum ſubditas locorū ordinariis, *c. 1. §. in eos verſ. niſi forſan de priuileg. in 6. quod d. Concil. ſeſſ. 7. c. 14. mandat obſeruari*, quæ in hoc caſu abſque dubio procedere contendit d. D. Guyonus, quia Religioſi Montis maioris nullum ſibi conſeruatorem elegerūt, ex quo fiunt ſubditi locorum ordinariis, iuxta declarationem Gregorij XIII. relatam à Quaran. *verb. priuilegia regularium fol. 407.*

Poſtremò, quia cùm inciderit in pœnam excōmu- 7
nicationis, aut ſaltem in ſacrilegiū, periurium & alias expreſſas in extrauagan. inſerta per Quaran. *verb. alienatio rerum Eccleſiæ fol. 7.* ſequitur eſſe iudicem competentem, quia an talis poſſit Miſſam celebrare aut ingredi Eccleſiam hoc eſt iuriſdictionis Ordinarij.

His reſpondetur, quòd ex illis prætenditur probari d. Epiſcopum eſſe iudicem competentem d. Bernard, ideóq; iuſtè cauſam non remiſiſſe, & appellationem in caſum non remiſſionis interpoſitam non admiſiſſe: ſed hæc reſpiciunt articulū ſeparatum ab eo de quo nunc iudicandū eſt: aliud enim eſt quærere, an in caſum non remiſſionis cauſæ petitæ appellari potuerit, appellatio admitti per ſuperiorē & cōmitti, & per Commiſſarium citatio cū inhibitionibus decerni, eaq; exequi potuerit

rebus

rebus exiſtentibus vt ſuprà, & an Epiſc. Carpen. d.cauſæ & Bernar. fuerit iudex cōpetens & non remittendo grauauerit d.Bernard, necne. De primo articulo nūc agi non poteſt: continet enim exceptionē impedientem d. Commiſſariū ſe iudicem cōpetentem pronunciare, et ſi vera eſſet, operantem, vt cauſa deberet remitti ad d.Epiſc. ſuper quo pronunciandū eſt, an ſcil. Commiſſarius ſe debeat pronunciare iudicē competentem & ad vlteriora procedere, an verò cauſam remittere. De ſecundo verò articulo neq; de eo nunc poteſt cognoſci: ſi enim exceptio, de qua in primo articulo, vera eſſet remittēda ad d.Epiſc. nec inueſtigandū eſſet, an fuiſſet iudex cōpetens, necne: ſi autē vera non ſit, tunc Cōmiſſarius vel expreſſe debet ſe pronunciare iudicē cōpetentem, vel re ipſa, ad vlteriora procedendū eſſe decernendo, quo facto cognoſcitur de grauamine per dict. Bernard prætenſo & per d. Epiſc. ſibi illato, & de competentia vel incōpetentia eiuſdē Epiſcopi & ad hos fines partes hinc inde dicent quidquid voluerint, ita quod pro nūc omnia ſupra deducta in 7. & poſtremo capite non ſint præſentis ſpeculationis, nec nunc de illis cognoſci poſſit aut debeat. Nihilominus tamen ex abundanti & pro maiori cautela, & ſaluo iure plenius ſuo loco & tēpore reſpondendi, dicimus duo potiſſimū appoſita fuiſſe corā Reu. Epiſc. vnum, nullum adfuiſſe delictū in d.reductione cenſuū; alterum, caſu quo eſſet aliquod delictū, illud vel fuiſſe præſcriptum vel non d.Bernard, ſed Monaſterij fuiſſe, cuius mandato fuerat facta reductio, dictūque Epiſc. neq; d.Monaſterij, neq; d.Bernard iudicem cōpetentem eſſe. Quoad primum præſuppoſito citra veritatis præiudiciū quod d.reductionem cē-
8 ſuum intrarat Paulina, & quod præſcriptione 20 annorum, quo temporis ſpatio crimina ſolent præſcribi, d. Bernard ſe iuuare non poſſet, vno verbo dicitur Paulinā in pleriſq; locis non eſſe vſu receptā, nominatim in his partibus & ferè nullibi quoad externas pœnas ſcil. excōmunicationis, priuationis beneficij, & ſimiles, imò quoad eas grauiſſimi DD. ſimpliciter & abſolutè non eſſe vſu receptā aſſeruerunt, Caiet. *in ſum. verb. excom. c.* 71. Couar. *lib. 2. var. reſol. c* 16. *nu.* 6 Nauar. *in Enchir. c.* 23. *ſub n.* 62. *& c.* 27. *n.* 149. *& in compendio alienat. n.* 21 *& in conſ.* 10. *n.* 2. *de reb. eccleſ. no alien.* Cardin. Toler. *in inſtructor. ſacerdot. li.* 5. *c.* 91. *n.* 6. *&* 7. Silueſter *in ſum verb. excommunicatio* 7. *n.* 38. *in fi.* Sarmien. *de redditibus eccleſia par.* 1. *lib* 2. *n.* 20. Ioan. Gotier. *lib.* 1. *canon. quæſtion. c.* 8. *nu.* 2. Molin. *de contract. lib. diſp.* 466. *n.* 8. Redoan. *de reb. eccl. non alien. q.* 36. *n.* 21. *& q.* 51. *nu.* 25. Emān. Sa *verb cōductio aphor.* 13. *&* 14. Moedan. *dec.* 1. *de cōſtitut. ſtatūc. ad extrauagan. ambitioſæ nu.* 74. *circa fin.* vbi aſſerit ſe millies ita vidiſſe practicari, & poſſe inueniri infinita inſtrumēta cōfecta ſuper huiuſmodi alienationū contractib. authoritate Epiſc. ſeu eius Vicarij ad id poteſtatē habentis celebratis, & praxis ita ſe habet in his partib. nam alienationes rerū Eccleſiaſticarū paſſim fiunt, nec alterius authoritas quā ordinarij interuenit, qui vel per ſe ipſum vel per Vicariū à ſe deputatū de validitate alienationis cognoſcit, & eā vel faciēdā permittit vel factū ſub eius beneplacito confirmat, ſi in euidentē eccleſiæ vtilitatē cedere cognouerit, & in contradictorio iudicio ita fuit ordinatū in cauſā horti iuxta muros Carpen. ad inſtantiā d. Maſuger tunc rectoris Capellaniæ, cuius d.hortus erat cenſualis cōtra D.N. de Seguins, in quo impugnabatur in emphyteuſim datio d. horti ex vi Paulinæ, & in contrariū dicebatur non eſſe vſu receptā, fuitq; pronunciatū d.donationē in emphyteuſim validā, ſententiāque in cauſa appellationis confirmata.

At forſan dicetur ſaltē Ordinarij authoritas interuenire debet. Reſp. ſi in noſtro caſu talis eſſet alienatio, in qua interuenire deberet ſolēnitas à iure requiſita, & ſic Ordinarij authoritas (multi enim ſunt caſus in quibus huiuſmodi ſolēnitas non requiritur can. *ſine exceptione, can. terrulas* 12. *q.* 2. Rebuff. *in tract. de alien. rer. eccleſiaſt* circa interpretationem d. Canonum & in diſcurſu proceſſus probabitur in caſu in quo verſamur, nō fuiſſe requiſitā, & ex eo ſolū ſequeretur nullitas contractus, 9 *ex d. c. ſine exceptione*, non autē pœna excōmunicationis, priuationis beneficij & ſimiles, quæ ſecluſa Paulina iure cōmuni non ſunt ſtatutæ, Quarant. *in verb alienatio n.* 5. *verſ. alē pro maiori, fol.* 10. adeóq; ciuiliter tanū ad declarationē nullitatis alienationis ab eo ſolū, cuius intereſt, non ab alio, nec criminaliter ab vllo agi poteſt. Et quod dicitur de periurio, illud procedit tantū in Prælatis & Abbatibus, qui in eorū receptione de nō alienando iurāt iuxta formā in Bulla præſcriptam Quaran. *d. verb. alienatio n.* 6. & quod de ſacrilegio etiā dicunt, ſolū in foro conſcientiæ procedit, vt conſtat ex dictis per Caiet. *in d. verb. excōmunicatio c.* 75 non autē, vt tanquā ſacrilegus de ſacrilegio in foro caterno puniri poſſit. Quoad ſecundū ex actis apparet, quòd ſi aliquod delictū eſt, illud eſſet Capituli Montiſmaioris, & nō d Bernardi, cū is de mandato d Capituli d. reductionē fecerit, factamq; d. Capitulū ratificauerit; quo ſtāte certū eſt d Epiſc non eſſe iudicē competentē tum quòd d. Monaſteriū ſit extra diœceſim Carpen. ſed etſi vellemus conſiderare aliquod delictū in d. Bernard, & poſitu quòd dict. extrauag. eſſet in vſu, illius nulla eſſet habēda ratio, imò omnino ab ea excuſandus, attēta d. epiſtola quæ mādabatur de d. reductionē faciēdo & ratificatione ſecuta, bona enim fides eum excuſaret, quia 10 dicitur *in d. extrauag. præſumpſerit*, Nauar. *in d. commen. alien. rer. eccleſ. n.* 16. Quaran *in d. verb. alienatio n.* 9. *& n.* 30 lex enim poſita contra præſumentes aliquid facere, nō cōprehendit eum qui abſq; dolo vel contēptu bona fide vel ſimplicitate facit, Zabarel. *in clem* 1. *nu.* 22. *de priuileg.* Nauar *in c. accepta oppoſit.* 8. *de reſtit. ſpoliator. & in manuali.* Sed dato citra præiudicium veritatis, quod poſſet dici delictū d. Bernard, nec quoq; illius eſſet iudex cōpetens d. Epiſc. cùm regularis ſit & nunc moretur in loco Bedoini de mādato d. Capituli Montiſmaioris, ipſum repræſentās & illius vicefungens in Prioratus d. loci adminiſtratione, ibiq; regulariter viuens, & regulā S. Benedicti obſeruās. Non obſtat poſſeſſio procedendi cōtra regulares, quia ea negatur, & in diſcurſu proceſſus probabitur, quòd cū aliàs Epiſcopi Carpen. voluiſſent procedere cōtra Religioſos Mōtiſmaioris Bedoini cōmorantes, fuiſſetq; oppoſitū de incōpetentia, & à nō remiſſione appellatū, tandè fuiſſe pronunciatum non potuiſſe procedere contra ipſos.

Nō obſtat Cōc. Trid. *ſeſſ.* 6. *c.* 3. & Bulla Clemētis VII. loquuntur enim tantùm de Religioſis extra clauſtra vagantibus, & ex lectura d. Bullæ interpretatur *d. c.* 3. cōſtat qualis nō eſt hic de quo agitur cū certam ſedem habeat Bedoini, vbi moratur de mandato Capituli Montiſmaioris. Nec etiam obſtat *c.* 8. *ſeſſ.* 21. procedit enim tantùm in terminis viſitationis, cū diſtinctione ibi poſita, ſi vigeat regularis Obſeruātia necne, & ſecūdū formam in eo capite præſcriptā, at verò nos loquimur de delicto via ordinaria, nedum extra viſitationē, ſed & extra morum correctionem puniendo.

Nec etiā c. 14. *ſeſſ.* 25. loquitur enim de Religioſo qui citra clauſtra degit, & extra ea ita notoriè delinquit, vt ſcandalo ſit populo; at verò in hoc caſu, quæ notorietas delicti ſcandalum generans adeſt in d. reductione?

Nec etiam *c.* 1. *de priuileg. in* 6. renouatum per Concil. Triden. *ſeſſ* 7. *c.* 14. procedit enim tantùm cum adeſt pars ciuilis quæ agit ratione ſui intereſſe contra Religioſum delinquentem, vt ex lectura textus, Franco & aliis *in d. cap. conſtat, vel ex d. conſ. in ciuilibus, ſi de ſala-*

ric, mercede, vel miſerabilibus perſonis agatur.

Nec etiam declaratio, de qua Quaranta, ſi regulares nō elegerint Conſeruantem, ea enim ſolum habet locum intra Italiam, vt ex eius lectura patet, & deinde non eſſe opus electione Conſeruatorium in hac patria, cùm omnes regulares habeant conſeruatorium & iudicem informatum, & ſpecialiter vt de eorum cauſis tam ciuilibus quàm criminalibus, cognoſcat inſtitutum Vicegerentem, ſcilicet Auen. qui Auditorem Cameræ repræſentat & praxis ita ſe habet, vt Monaſteria & domus quæ priuilegia exemptionis habent, nullum eligant Conſeruatorem, ſed coram d. Vicegerente in ciuilibus & criminalibus eorum cauſis agant & conueniantur.

Nec etiam quod dicitur incidiſſe in excommunicationem, ſacrilegium, periurium, & eſſe Epiſcopalis iuriſdictionis, vt cognoſcatur, an d. Bernard poſſit Miſſam celebrare, aut ingredi Eccleſiam. Reſp. enim primo Extrauag. *ambitioſe* ſiue Paulinam, non eſſe in vſu, vt ſuprà dictum eſt, & quoad ſacrilegium & periurium ſuprà quoque reſponſum fuit, & ceſſantibus pœnis in ea contentis non eſſe opus inquirere, an poſſit celebrare Miſſam. Secundò, reſpond. Epiſcopum de his poſſe cognoſcere, ſi perſonæ non ſint exemptæ, ſed ſint eius iuriſdictioni ſubditæ, de exemptis vero eorū iudex competens, de iis, hoc eſt, an poſſint celebrare Miſſam, vel ingredi Eccleſiam, inquireret. Vanum omninò eſt, quod ſubiungit, quódque totam quæſtionem omninò reſoluere contendit, debuiſſe ſcilicet remiſſionem à d. Reu. Epiſc. peti, ex actis enim apparet eam petitam, & in caſum non remiſſionis vel dilationis appellatum.

His omnibus adde declarationem ſacri Conc. Trid. & extenſionem etiam ad Monachos ſancti Benedicti per Pium V. factam ann. 1567. 17. Kalend. Septemb. incipientem, Ad perpetuam rei memoriam ex ſuperiore diſpoſitionis 38. numero, de qua in Bullario fol 987.

Ex quibus concluditur d. Dominum Bellonum ſe iudicem competentem pronuntiare debere, & ad vlteriora in cauſa procedere.

ARGVMENTVM.

Criminoſus an reſignare poſſit beneficium.

SVMMARIVM.

1 *Quando agitur de crimine, ex quo quis beneficio priuatur, ipſo iure non poteſt reſignare.*

2 *Si ſententia requiratur, etiam poſt eum ſi appellatum ſit, reſignare poteſt.*

3 *Nullum crimen communiter priuat ipſo iure paucis exceptis.*

4 *Adulterium non priuat beneficio ipſo iure.*

5 *In ſacrilegio idem ſtatuendum eſt.*

6 *In ſortilegio & homicidio non qualificato pariter.*

7 *Criminoſus poſt impetrationem ſibi intimatam beneficio in fauorem alicuius renunciare nequit.*

8 *Non obſtante intimatione & præſentatione impetrationis criminoſus poteſt ſimpliciter reſignare. Sed non obſtante tali reſignatione ſimpliciter facta iudex procedet ad vlteriora propter intereſſe impetrantis.*

CONSILIVM LXII.

DOMINVS Simon Bartellus impetrauit Vicariam perpetuam loci de Valenſolia diœceſis Rhegienſis iā quam certo modo vacantem *ex c. irregularitatis* per D. Adamum de Combis incurſæ, ex eo quod cùm per eius incapacitatem & crimina per eum commiſſa interdicta ei fuiſſet adminiſtratio ſacramentorum, non obſtante d. interdictione ea adminiſtrauerit, necnon ratione adulterij, ſacrilegij & ſortilegij per eum commiſſorum.

Quæritur, an pendente iudicio d. de Combis poſſit d. Vicariam reſignare & d. Bartelli interpretationem inutilem reddere.

Reſpondetur, quòd ſi ageretur de criminibus, ex quibus ipſo iure quis eſt priuatus beneficio, expeditū
1 eſſet reſignare non poſſe, vt per Rebuff. *in prax. tit. de amittend. benefic.* & Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 3. q. 1 per tot.* ſed ſi talia ſint crimina ex quibus quis non
2 ſit priuatus ipſo iure, ſed veniat priuandus per ſententiam, certum eſt poſſe in fauorem reſignare, Pariſ *d. lib. 3. q. 16. in princ.* etiam poſt receptas probationes & cūcluſum in cauſa, vt poſt Anthon. de Butrio *in c. dudum 2 n. 11. verſ nota conſilium de elect.* docet Pariſ. *d. q. 16. n. 11.* Et quod plus eſt, etiam ſententia priuationis contra inquiſitum lata, ſi ab ea appellatum ſit, Rebuff. *d. tit. de modo amitten. benefic. n. 52. verſ. ideo reſignatio*, Pariſ. *d. loco numer. 17.*

Tota vis igitur in eo eſt, vt ſciamus, an crimina, de 3
quibus ſuprà, ſint huiuſmodi, quæ inducāt priuationē ipſo iure, an verò requiratur ſententia priuationis. Et quidē cōmuniter nullum crimen inducit priuationem ipſo iure, Ioan. de Selua *de benefic. par. 3. q. 2. nu. 9.* Pariſ. *d. q. 16. n. 5.* paucis exceptis de quibus per Rebuff. *d. tit. de modo amitten. benef.* & Pariſ. *d. lib. 3. q. 1.* inter quæ cùm ſuprà mentionata non numerentur, dicendū eſt requiri ſententiā priuationis, & in ſpecie quod beneficia ante irregularitatem obtenta non vacent, per eam ipſo iure docent Rebuff. *de pacific. poſſeſſor. nu 280. alias 226.* Nauar. *in manu c. 27. n. 151. alias 249.* & fusè Nicol. Garcia. *tract. de benefic. par. 11. c. 10. n. 47.*

Quoad adulterium, vt ſcilicet non ſit priuatus ipſo 4
iure, ſed priuandus & deponendus ſit per ſententiam, Gilland. *de diuerſ. crimin. lib. 3 q. 2. 12 & ſeqq. & q. n. 11.* Diaz. *in pract. crimin. canonica c. 79.* Clar. *in §. adulterium nu. 7.*

Quoad ſacrilegium, vt idem ſtatuendum ſit, eſt *text.* 5
in c. venerabilem de elect. verſ numquid enim quemadmodum de iureiuran. gloſſ. in can. cum omnibus diſtinct. 81. Rebuff. *d. tit. de modo amitten benefi. n. 56.*

Quoad ſortilegium, imò quod magis eſt, quoad ho- 6
micidium non qualificatum, Innocent. *in c. cum voſtris de conceſſ. prabend.* Diaz. *in d praxi c. 88. col penult.* Clar. *in §. homicidiū ver. de iure autē canonicō*, Pariſ. *d. q 16. n. 4.*

Sed remedium eſt, vt interpretatio intimetur cri- 7
minoſo, nam tunc renūciatio facta per ipſum in fauorem alicuius eſſet inualida ob clauſulam decreti irritantis poſitam in interpretatione facta per tertium *c. tibi qui de reſcript. lib. 6. c. dudum de praben. c. 1. de conceſſio. praben. lib. 6.* Boer *dec. 205. n. 8.* Pariſ. *d. q. 16. n. 3.*

Verum quidem eſt, quòd non obſtante d. intima- 8
tione & præſentatione impetrationis criminoſus poteſt ſimpliciter, non tamen in fauorem reſignare beneficium, Geminian. *conſ. 105. colum. 2. verſ. quoad primum*, Ferrat. *cautela 44.* Boer. *d. dec. 205. n. 7.* ſed tamē propter hanc renunciationē ſimpliciter factam iudex non ceſſabit à iudicio, ſed ad vlteriora procedet propter intereſſe impetrātis, Ioan. And. poſt Hoſtienſ. *in c. per tuas ſuper gloſſ. vlt. de ſimon.* Sarnē. de anna. *q. 42. num. 4.* & ita ſeruat Rota, Pariſ *d. q. 16. nu. 41.* huiuſmodi enim renunciatio videtur facta in fraudem & in præiudicium iuris illi tertio acquiſiti, Anan. *in c. 3. de colluſio. detegin.* Barbat. *conſ. 11. col. 15. lib 1.*

ARGV-

Conſilium LXIII.

ARGVMENTVM.

DE Eminentiſſimorum & Reuerendiſſimorum Cardinalis Burgheſij in Legatum, & I. Franciſci Archiepiſcopi Patracenſis in Vicelegatum deputatione & creatione per ampliſſimum Senatum Tholoſanum publicanda, homologanda, & regiſtranda.

SVMMARIVM.

1 *Legati Auenionen à tempore quo ſedes Apoſtolica Auenione Romam tranſlata fuit vſque in præſentem diem.*

2 *Legati Auen. vſque ad Card. Farneſium & poſtea tempore Card. Borbonij facultatibus legationis in prouincia Narbonenſi vſi fuerunt.*

3 *Albini Aubenæ ſeu peregrini officiorum, beneficiorum in Gallia ſunt incapaces, niſi Rex ius Francigenarum conceſſerit, quod vel ſimpliciter quoad officia & beneficia vel generaliter quoad omnia ſit.*

4 *An ius Albinatus in prouincia Occitania habeat locum.*

5 *Plerique Legati de Latere per Galliam conſtituti.*

6 *Intereſt Eccleſiarum & ſubditorum Regis vt Legatus Auen. vtatur facultatibus ſuis in prouincia Narbonen. ſimul & Arelaten. & aliis ſibi commiſſis.*

7 *Multa poteſt Legatus de Latere quæ non poſſunt Ordinarij.*

8 *Legatus de Latere concurrit cum Ordinario.*

9 *Ordinarij nullum legitimum præiudicium ex legatione Auenion. habent & n. 11. & n. 31.*

10 *Regula de infirmis reſignantibus DD. dicunt in Gallia non habere locum in ordinario.*

12 *Legati de Latere in Francia conſtituti & recepti.*

13 *Legatus de Latere & nominatim Auenion. Vicelegatum ſeu Vicarium & locum tenentem deputare poteſt.*

14 *Ex obſeruantia & modo vtendi declarantur commiſſiones & contractus.*

15 *Delegatus à principe ſubdelegare poteſt.*

16 *Legatus in prouinciis ſibi commiſſis eſt ordinarius.*

17 *Legatus in prouincia ſibi commiſſa poteſt ea omnia quæ Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi & alij ordinarij.*

18 *Legatus de Latere omnia poteſt quæ ſummus Pontifex, exceptis iis quæ ſibi reſeruant & paucis aliis.*

19 *Vicelegatus Auen ex cauſa & ad tempus Vicarium & locum tenentem facere poteſt.*

20 *Vicarius Epiſcopi de eius mandato Vicarium facere poteſt.*

21 *Intellectus c.* Clericos ex. de offic. Vicar.

22 *Legati de Latere, an in Gallia Vicelegatos & Vicarios deputare poſſint.*

23 *Diſcrimen inter Legatos in Franciam deputatos & Auen.*

24 *Cardinalis de Ambaſia prius Legatus in Francia, poſtea Auenion. fuit.*

25 *Vicelegatus à Legato creatus & à Papa confirmatus, ab ipſo Papa cenſetur conſtitutus.*

26 *Prouincia Narbonen. eſt iuris ſcripti.*

27 *Delphinatus, prouincia Prouincia, & lingua Occitania, quo tempore Regno Franciæ acquiſita fuerunt.*

28 *An prouincia Narbonen. in legatione Auenion. comprehendatur.*

29 *Non eſt neceſſarium, vt qui præeſt legationi Auen ſit Cardinalis.*

30 *Legatus de Latere ampliores facultates habet Legato ſimplici, ſed Auen. ampliores quam Legatus de Latere.*

31 *Legatus de Latere poteſt conferre beneficia in prouincia ſibi commiſſa.*

32 *Nouum dici non poteſt quod alias fuit.*

CONSILIVM LXIII

VISO breui S.D.N. Papæ Pauli V. quo Eminentiſſimum Scipionem tituli Sancti Criſogoni Preſbyterum Cardinalem Burgueſium in Vicarium & Legatum de Latere Auen. deputat mentione facta prouinciarum Viennen. Arelaten. Ebredunenſ. Aquen. & Narbonenſ ſub datum Romæ apud ſanctum Marcum die 20. Iunij 1613. literis deputationis in Vicelegatum de Eminentiſſimo Patracenſi Archiepiſcopo ab Eminentiſſimo Burgueſio Legato emanatis die 1. Aprilis 1614. breui confirmationis dictæ deputationis in Vicelegatum S. D. N. Papæ ſub datum Romæ apud ſanctam Mariam Maiorem die 14. Aprilis anno 1614. literis Regis Chriſtianiſſimi, quibus ampliſſimo Senatui Tholoſano mandatur, vt deputationem & creationem dictor. Legati & Vicelegati cum facultatibus eis conceſſis, ſub quibuſdam tamen reſtrictionibus, recipiat & homologet & regiſtrentur datis Pariſiis 27. Octobris 1614. Arreſto per eundem Senatum dato circa regiſtrationem, verificationem & homologationem literarum legationis bon. memoriæ Cardinal. Borbonij 20. Auguſti 1565. alio arreſto verificationis & homologationis deputationis Cardinalis de Armaniaco in Collegam, Regentem & Vicarium generalem per dictum Cardinalem Borbonium factæ 30. Martij 1568. alio arreſto, quo dictus Senatus ordinauit non eſſe locum regiſtrationi & homologationi deputationis bonæ memoriæ Cardin. de Aquauiua in Legatum Auenionen. 2. Auguſti 1596. nec non ſcriptis Syndici Cleri prouinciæ Narbonenſis ſe regiſtrationi & homologationi deputationis dictorum Burgheſij Legati & Archiepiſcopi Patracenſis Vicelegati opponentis, exiſtimo rationes per dictum Syndicum deductas non fore impedimento, quominus dictæ literæ Regiæ, & deputationes regiſtrentur & homologentur.
Quod vt clariùs eluceſcat, præſciendum eſt, quod 1
cùm per ſpatium 70. vel circa annorum in ciuitate Auenionis ſummi Pontifices ſedem habuiſſent, ideóque ex prouinciis, præſertim circumuicinis, vt ſunt Viennen. Ebredunen. Arelaten. Aquen. Narbonenſ. ad eos frequenter recurreretur, iis diſcedentibus conſtituerunt gubernatores & Legatos, quibus ampliſſimas facultates in dictis prouinciis conceſſerunt, & primum quidem Franciſcum Archiepiſcopum Narbonen. S. R. C. Camerarium, qui Legatus fuit vſque ad annum 1432. & poſt eum ſequuti ſunt ſucceſſiuè,

Alphonſus Cardinalis ſancti Euſtachij in Concil. Baſilienſi creatus anno 1433. Petrus de Frexo S. R. C. Cardinalis anno 1434. Carolus de Borbonio Cardinalis anno 1465. vſque ad annum 1476. Iulianus de Ruere Cardinalis Italus ab anno 1476. vſque ad annum 1503. quo tempore fuit in Pontificem electus & Iulius ſecundus nominatus. Georgius de Ambaſia Cardinalis ab anno 1503. vſque ad annum 1510. Robertus Bicto Cardinalis ab anno 1511. vſque ad annum 1514. Franciſcus de Claromonte Cardinalis ab anno 1514. vſque ad annum 1541. Alexander Farneſius Pauli tertij nepos Cardinalis ab anno 1541. vſque ad annum 1565. Carolus de Borbonio Cardinalis ab anno 1565. Georgius de Armaniaco Card. Collega eo ann. prædicto 1565. à d. de Borbonio in ſuum locum ſubſtitutus qui eius vice legationem regeret. Octauius de Aquauiua de Aragonia Card. ann. 1593. vſque ad ann. 1599. Cintius Aldobrandinus Cardin. Clementis VIII. nepos anno 1604.

Scipio Cardinalis Burgheſius ab anno 1607.
Qui omnes vſque ad Farneſium in d. prouinciis &
nominatim in Narbonẽſi ſuis facultatibus vſi fuerunt
vt ipſemet Rex atteſtatur in literis dicto Cardinali
Borbonio conceſſis apud Maynard. *lib.* 1. *cap.* 50. in
quibus literis fit mentio nationis Gallicæ, vt tacitè
cauſam, propter quam Farneſium excluſit, innuat,
non quod antea Itali non fuerint recepti, vt ex infrà
dicendis apparebit, & nominatim dictus Iulianus de
Ruere in prouincia Narbonenſi, facultatibus vſus
eſt, vt ex regiſtris apparet, & expreſſio Farneſij hoc e-
uincit. Si enim nulli Itali recepti fuiſſent, ſimpliciter
facta fuiſſet mentio nationis Gallicæ abſque expreſ-
ſione Farneſij (quem tamen ſeu eius Vicelegatum
plures prouiſiones in dicta prouincia feciſſe ex regi-
ſtris legationis conſtat) facultates minimè ſicut nec
cæterorum poſt Cardinalem Borbonium creatorum
in Senatu Tholoſano regiſtratæ fuerunt, quamuis illi
omnes in cæteris prouinciis ſupradictis non minus ac
prædeceſſores ſui iis vſi fuerint, quod non alia ratio-
ne exiſtimo factum, quàm quia dictus Farneſius &
cæteri poſt eum Itali fuerunt, & ſic Albini & iure Al-
3 binatus ſeu Aubeine vel peregrinitatis in Gallia re-
cepto huiuſmodi dignitates & facultates exercendi
incapaces ex ordinatione Caroli ſeptimi, die decimo
Martij 1431. Bacquet *au traicté du droict d'Aubeine*, *c.*
15. Charond. *lib.* 1. *Pandect. cap.* 8. Benedict. *in cap. Ray-
nutius ver. & vxorem nomine Adelaſiam numer.* 481.
ſed huiuſmodi defectus tollitur ex literis Regiis,
quibus mandatur, vt non obſtante defectu nationis
eorum facultates recipiantur ex quo ius Francigena-
rum quoad huiuſmodi dignitates & officia conſe-
quuntur, Bacquet *cap.* 1. *numer.* 4. *& cap.* 15. *& cap.* 22.
cum multis ſeqq. quod tamen non poſſet extendi ad
ſucceſſionem, neque teſtandi facultatem, niſi nomi-
natim id dictum eſſet, Bacquet *dict. tract. cap.* 11. quod
4 multo magis in dicta prouincia Narbonenſi locum
habere debet, in qua dictum ius non eſſe receptum,
& ita in Senatu Tholoſano iudicatum teſtatur Bene-
dictus *in dict. capit. Raynutius ver. & vxorem nomine
Adelaſiam numer.* 494. Maynard. *lib.* 4. *cap.* 57. etſi e-
ius ſententiæ nouiſſimis temporibus non ſit admo-
dum tuta ex iis quæ deducit ampliſſimus Præſes de
l'Eſtan dicti Senatus in ſuo primo ſolemni arreſto,
& hoc veriſſimum eſſe huiuſmodi literas Regias red-
dere Italos dictarum legationum capaces, & non ob-
5 ſtante defectu nationis facultatibus vſos conſtat ex
legatione in Frãciam regionem à Paulo tertio, Hie-
ronymo Verallo decreta anno 1549. & à Pio quarto,
Hippolito Ateſtino Cardinali Ferrarienſi anno 1561.
Chopinus *de ſacra politia lib.* 2. *titul.* 4. *numer.* 3. &
à Sixto quinto, Cardinali Cayetano anno 1583. &
à Clemente octauo, Cardinali Aldobrandino anno
.... (& ante eos omnes fuit Cardinalis Albanus, &
alij, quos refert Nicolaus Boerios *tractat. de poteſtate
legat. de Latere* in Gallia edito *numer.* 3. *verſ.* 6. *&
vltimo*, & quoad legationem Auenionis à Sixto
quarto, Iuliano de Ruere dicto anno 1476. qui om-
nes mediantibus literis Regiis dictis facultatibus v-
ſi fuerunt, idémque præſtiterunt dictus Farneſius,
cæterique poſt Borbonium in dictis prouinciis Vien-
nen. Arelaten. Aquen. Ebredunen.

Quod ſi prætendatur ob bonum publicum, vel
6 ne iuribus Regiis, vel Eccleſiæ Gallicanæ, & Archie-
piſcoporum, Epiſcoporum & Ordinariorum, præ-
iudicium fieret, ſi rem exactè perpendamus, aliter
ſe habere inueniemus. Nam quoad bonum publi-
cum, longè vtilius eſt, imò quodammodo neceſ-
ſarium viderur, vt Legati vel Vicelegati Auenionen-
ſes adſint, vt ſcilicet ſubditi Regis citius proui-
ſiones conſequantur in his caſibus, quibus Ordina-
rij prouidere non poſſunt, ne ſemper Romam ire 7
cogantur, vt ſi agatur de diſpenſationibus in gradi-
bus conſanguinitatis, affinitatis, cognationis, ſpiri-
tualis, & publicæ honeſtatis in gradibus ſibi per fa-
cultates promiſſis, de promotione illegitimorum
ad ſacros ordines & beneficia curata, & diſpenſa-
tione eo nomine facienda, de beneficiis in Com-
mendam concedendis, Chopinus *dict. lib.* 2. *titul.* 6.
numer. 5. de Sacerdotiis nondum vacuis certis per-
ſonis aſſignandis, ita vt ſequuta vacatione ordina-
rius ea conferre nequeat, *cap. præſens de offic. legat. in*
6. Specula. *in* §. *nunc tractemus titul. de legato*, Cho-
pinus *dict. numer.* 5. quod tamen nunc ſublatum eſt
de penſionibus ex cauſa reſignationis, tranſactio-
nis ac permutationis vt æqualis reddatur imponen-
dis. de incapacitate ad beneficia ratione criminum
incurſa, & de irregularitate abolendis de abſolutio-
ne ab excommunicatione pleriſque in caſibus &
infinitis aliis quæ Ordinarij facere non poſſunt, quo-
rum tamen facultas Legato de Latere, de quibus
Ioannes Selua *tractat. de benefic. part.* 2. *quæſtion.* 3. *nu-
mer.* 46. Nicolaus Boerius per totum, Hieronym.
Alba *tractat. de Cardin. quæſtion.* 42. *cum ſequentibus*,
eadémque & nullo maior Legato vel Vicelegato A-
uenionen. eſt conceſſa, qua in re maxima inconue-
nientia accidere poſſunt, dum per tempus non licet
Roma prouiſiones habere, quia & in iis quæ Ordi-
narij poſſunt, & cum quibus Legati, ſaltem de
Latere concurrunt *cap.* 1. *de offic. legat. in* 6. Chopi- 8
nus *dict. numer.* 5. Æneas de Fadro *de benefic. reſeru.
pla.* 1. *prælud.* 2. *numer.* . & nondum quoad beneficio-
rum collationem cum ſcripto Ordinario collatore,
ſed etiam cum aliis inferiori collatore, Roman. *con-
ſil.* 361. *numer. tertio.* Intereſt Reipublicæ, vt ad-
ſit Legatus Auenionenſis, vt ſcilicet ſubditi Re-
gis plures habeant, ad quos recurrere poſ-
ſint.

Quoad verò iura Regis vel Eccleſiæ Gallicanæ
per reſtrictiones & modificationes in literis Regiis
appoſitas, ne illis præiudicium fiat, optimè proui-
ſum eſt, & quatenus non fuiſſet, Ampliſſimus Se-
natus pro ſumma eius prudentia prouideret, ſicut
aliàs fecit, in homologatione facultatum dicti Car-
dinalis Borbonij. Et quoad iura Archiepiſcopo-
rum, Epiſcoporum & Ordinariorum, exceptis bene- 9
ficiorum vacationibus per obitum, & reſignationi-
bus quæ ab infirmis fiunt, qui tanto tempore non
viuunt, vt Romæ reſignatio fieri poſſit, nullum
in cæteris præiudicium prætendere poſſunt, cùm in
iis ad Romanum Pontificem recurri poſſit: imò
intereſt Reipublicæ, vt ſubditi à Legato vel Vice-
legato citius & facilius quod ſibi neceſſarium eſt,
conſequantur, ſed & quoad dictas vacationes per o-
bitum & reſignationes ab infirmis rarò contingit, vt
ſi iure ſuo fruſtrentur, cùm citius obitum beneficia-
torum quàm Vicelegatus ſcire poſſint, & regula
de viginti in reſignationibus coram Ordinario fa-
ctis in Gallia non habeat locum, Rebuffi *opinione
in tractat. nominat. quæſtion.* 17. *numer.* 5. *reprobata*, Pa-
pon. *libro* 3. *titul.* 2. *arreſt.* 1. Maynard. *lib.* 1. *cap.* 53. Cho-
pinus *de ſacra polit. libro* 1. *titul.* 6. *numer.* 5. Loüet
litera B. numer. 42. fusè Gregorius *in inſtit. rei benefic.
cap.* 31. *numer.* 16. Sed planè tantum abeſt, vt
huiuſmodi conſideratio ſit alicuius momen-
ti, quin potius interſit admodum Eccleſiarum

&

& ſubditorum Regis ; vt huiuſmodi reſignationes & impetrationes in legatione Auenionenſi fieri poſſint: quoties enim eæ pendent à mera & ſola voluntate Ordinariorum, nec aliò quàm Romam recurri poteſt: quod, vt, antequam fiat, Ordinarij iuanem reddunt Romanā prouiſionem eos præueniendo, ſcitur quomodo Ordinarij poſſint ſuis famulis & à ſe dependentibus conſulere, doctos & benemeritos reiicere, cui malo ſuccurritur, ſi in legatione Auenionis prouiſiones fieri poſſint, præſertim, cùm Legati Auenionenſes huiuſmodi reſignationes admittere & beneficia per obitum vacantia primo petenti ſoleant concedere, idoneo tamē & capaci, qui propterea ad id deputatos examinatur, vel examini ordinario committitur, ideóque cùm aliæ de tempore Benedicti XIII. cui in ſchiſmate, cui obediebat Gallia, omnes prouiſiones Apoſtolicæ ſublatæ fuiſſent, viſo abuſu Ordinarij, & quantum intereſſet, ne ij ſoli beneficia conferrent, ad inſtantiam Vniuerſitatis Pariſienſis reſtitutæ fuerunt, Paſcaſ. *in ſuis perquiſitionibus Gallicis & ſes recherches lib.3.c.18.col.1.*

Poſtremò, ſi huiuſmodi ratio eſſet conſideranda, ſequeretur nunquam Legatos in Gallia deputandos, cùm tamen ab omni tempore contrarium ſemper viſum fuerit, & nulla habita ratione iuris Ordinariorum, ipſorum facultates, cum quibuſdam tamen modificationibus, receptæ fuerint, vt conſtat
12 ex ſupradictis Legatis Verallo, Ateſtino, Caietano, & ante eos in Legato de Ambaſia ab Alexandro VI. cuius legationis reſcriptum iuſſu Ludouici duodecimi in Curia promulgatum fuit Boiſio Cardinali à Leone decimo, Nonis Septembris anno 1509. Parrano Senatum Epiſcopo Cardinali à Clemente ſeptimo pridie nonas Ianuarij anno 1529. Legatis creatis, Chopin. *dict. lib.2.titul.4.numer.3.* & ante eos omnes fuit Epiſcopus Arelatenſ. in Galliam & Britanniam *cap. in Galliam 25. quæſt.2.* Cardinalis, de quo *in cap.1. de poſtula. prælato, & cap. nouit de offic. lega.* alius Cardinalis, de quo *in cap. ſuper quibuſdam, §. fin. de verborum ſignification.* Cardinalis Albene, de quo Ioannes Aod. *in addit. ad Specula. de offic. leg. §. qualiter*, & alij quos refert Nicolaus Boerius *dict. tract. numer.31. verſ.6. & vltimo*, & tamen in illis difficilius debuiſſent recipi facultates, cùm latiùs ſe protenderent; & quibus ſic præmiſſis reſpondetur ad ea quæ in con-
13 trarium per dictum Syndicum deducta fuerunt, ac primùm, cùm contendit Legatum non poſſe Vicelegatum aut Vicarium deputare *ex cap. Clericos de offic. vicarij.* Reſpondeo hanc ſententiam eſſe iuri contrariam, quo certum eſt huiuſmodi Legatos, præſertim de Latere, poſſe Vicelegatum vel Vicarium deputare, Panormit. *in cap. nouit numer.3. de offic. lega.* Gamba *de offic. & poteſt. Lega. de Latere lib.8. de poteſta. lega. in iudicia numer.8.* & in terminis Marcus *lib.1. quæſtion.327. per totam*, & in terminis Legati Auenionen. quòd Vicelegatum vel locum tenentem poſſit deputare, docet Bertrandus *conſil.73. lib.1. poſt & conſil.117. numer.2. eodem lib.* & ipſemet Chopinus fatetur *dict. titul.6.* qui tamen fallitur in eo quod exiſtimat Vicelegatum creari ſolum, quod Comitatum Venaiſſinum & dominia temporalia ſummi Pontificis: nam verius eſt huiuſmodi Vicelegatum creari in omnibus prouinciis Legato Auenionenſi commiſſis, vt docet Bertrand. *dict. conſil.117. numer.1. circa finem*, idque potuiſſe facere in vim ſuæ legationis & ex vſu & obſeruantia in dicta legatione ſecuta: omnes enim Legati Vicelegatos deputarunt in omnibus prouinciis ſibi commiſſis, eandémque facultatem, quam habebant, ipſis conceſſerunt, vt experientia docet, & teſtatur Bertrand. *dict. conſil.117.* & quæ conſuetudo in talibus valet & præbet facultatem hoc faciendi per hoc quod habetur *in l. cum prætor §.1.* & ibi gloſſ. *de iudic.* & hoc ibi etiam voluit Angel. & Bertrand. *dict. conſil.117. numer.8.* poſſe, inquam, facere Vicelegatum ex vi legationis, etſi in ſuis literis expreſſè hoc non diceretur, 14
ex vſu & obſeruantia ſecuta euinceretur: nulla enim melior deſumi poteſt interpretatio, quàm ex obſeruantia ſecuta, Menochius *conſil.390. numer.16.* Crauetta *conſil.1. pro genero, numer.318.* & verba contractus declarantur ex conſuetudinib. & modo vtendi, Bartol. *conſil.59. volum.1.* ſicut etiam fallitur dictus Chopinus, cùm dicit Legatum eſſe Auenionen. Archiepiſcopum: nihil enim habet commune legatio cum Archiepiſcopatu, nec Legatus eſt Archiepiſcopus Auenionen. niſi Archiepiſcopus creetur Legatus, aut Legato conferatur Archiepiſcopatus, cuius ſententiæ, quod ſcilicet Legatus poſſit facere Vicelegatum, rationes ſunt eæ ipſæ, quas dictus D. Syndicus pro ſuæ ſententiæ fundamentis proponit, quæ tantum abeſt, vt eam aſtruant, quin potius omnino deſtruunt, eæ verò ſunt, quia, vt ipſe inquit, ſummus Pontifex Legato vices ſuas commiſit *cap.1. & 2. de offic. lega. in 6.* ſed ex eo ſequitur Legatum vices ſuas committere poſſe, quia delegatus à 15
Principe poteſt ſubdelegare, *l. à iudic. Cod. de iudic.* & ibi Iaſo. Bartol. *in l. vnica in fin. Cod. qui pro ſua iuriſdiction.* Bartolus & alij *in l.1. de offic. eius*, vbi latè Iaſ. Ranchi. *ad Guido. q.624.*

Altera ratio eſt, quia, inquit, Legatus eſt Ordinarius in prouincia ſibi commiſſa, & qui non niſi 16
Cardinalis creari poteſt, vt dicatur de Latere, *cap. ad eminentiam de ſentent. excommu. cap. volentes de offic. lega.* Panormit. *in cap.1. eodem*, & verum eſt *cap.2. de offic. lega. in 6. clem.2. de offic. ordinar.* Feda. de ſen. *conſil.191. circa fin. verſ. etſi obiiceretur*, Calder. *conſil.182. in fin. alias 2. de offic. lega.* Bertrandus *dict. conſil.117. numer.2.* Gregorius Tholoſanus *in partit. iuris Can. lib.5. titul.5. cap.1.* in quo etiam fallitur Chopinus, dum *dict. titul.6. numer.3.* putat Legatum Auenionen. eſſe ſolum ordinarium in prouincia in temporali Sanctiſſimo ſubdita, non in Viennen. Ebredunen. & cæteris Galliæ prouinciis, nam textus & Doctores ſuprà citati diſertè contendunt eſſe ordinarium in omnibus prouinciis ſibi commiſſis, & nominatim Bertrandus *dict. conſil.73. numer.7. & dict. conſil.117.* neque enim in deputatione Legatorum habetur vlla ratio dominij temporalis Sanctiſſimi, ſed ſolùm poteſtatis ei competentis, etiam non dato dominio temporali, quod tamen ſi adſit, quædam alia poteſt Legatus, ſed hoc nihil ad rem, nec ex eo quod Legatus in Galliam conſtitutus non niſi poſt regiſtrationem & publicationem ſuarum literarum legationis poteſt facultatibus ſuis vti, Papon. *lib.2. titul.1. ar.1.* Gregorius in ſyntagmat. *lib.15. titul.4. in fin.* ſequitur non eſſe Ordinarium, & non bene arguit Syndicus: hoc enim exercitium legationis non qualitatem ipſius, an ſcilicet ordinaria vel delegata ſit, reſpicit, & hoc generale eſt, vt omnium etiam Magiſtratuum Regiorum literæ regiſtrentur & publicentur, antequā eas exerceant, & huiuſmodi regiſtratio & publicatio fit, vt videatur, an quid commiſſum ſit contra iura Regia vel Eccleſiæ Gallicanæ, non vt alteretur natura & qualitas, quæ Legatis à iure data eſt: at verò ex huiuſmodi ratione, quòd ſcilicet Legatus Ordinarius ſit, ſequitur

Legatum poſſe creare Vicelegatum, cùm certiſſimum in iure ſit ordinarium vices ſuas alteri in totum vel pro parte committere poſſe *l. ſolet cum l. ſeq. ff. de iuriſdict. omn. iudic.* & nominatim, quod Legatus vices ſuas alteri in totum vel pro parte committere poſſit, ſicut cæteri ordinarij, probatur *ex c. ſtatutum de reſcript. in 6. & c. cum Bertold.* & ibi notat Panormit. *de re iudica.* alia poteſt dari ratio, quia Legatus in prouinciis ſibi commiſſis poteſt illa omnia quę poſſunt Primates, Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates & omnes alij illarum prouinciarum ordinarij *c. legatos de offic. lega. in 6.* Io. And. *in rubr. de offic. lega. in gloſſ. & in c. 1.* Calderi. *conſ. 457. alias vnico de Baptiſmo in princ. imò ampliorem*, Bertran. *conſ. 73. n. 1. lib. 1. poſt.* ita vt in ſua prouincia dicatur Epiſcopus exemptorum, Calderi. *conſil. 81. quod eſt 1. de offic. lega.* At verò Epiſcopus poteſt ſibi conſtituere Vicarium *c. fin. de offic. vica. in 6.* multo ergo fortius, vt inquit Bertran. *d. conſ. 117. nu. 2.* aut ſaltem non minus hoc poteſt Legatus.

18 Confirmatur etiam, quia Legatus de Latere ea omnia poteſt quæ ſummus Pontifex ſi ſpecialiter non reſeruauit, quia vices eius gerit *c. cum venerabilis de conſuetu. & c. 1. de offic. lega.* Specula. *in §. ſupereſt § nunc tractemus, & §. nunc oſtendendum verſ. legatus de offic. lega.* imò ſecundùm eundem Specula. *in d. § ſupereſt col. 7.* quibuſdam iiſque paucis de quibus Spec. *in d. §. nunc oſtendendum*, poteſt etiam Legatus interpretari mandatum D. Papæ *c. 1. de postula. prælato.* qua de re fusè Boerius *d. tract. num. 6.* quemadmodum igitur Papa, ita & Legatus Vicelegatum creare poteſt.

Quæ adeò in iure vera ſunt, vt, quod magis eſt, di-
19 ctus Vicelegatus Vicarium & locum tenentem ex cauſa, vt abſentię, & ad tempus creare poſſit, vt fusè docet Bertrand. *d. conſ. 117. nu. 4. in fi. cum ſeqq.* & Marc. *d. q. 327.*
20 quemadmodum Vicarius Epiſcopi poteſt alium Vicarium de conſenſu vel mandato eius conſtituere, Fede. de Sen. *conſ. 302. in fin. verſ. recipiamus ergo*, Mar. *d. q. n. 23.* quorum ratio eſt, quia & Vicelegatus & Vicarius ſunt Ordinarij, qui propterea omnia ſibi commiſſa alteri delegare poſſunt, vt fusè docet Bertrand. omnino videndus *d. conſ. 117.* & variis rationibus comprobat, vt in effectu refert Boer. Card. de Ambaſia, Vicelegatus de Stagno deputauit alium Vicelegatum, & noſtris temporibus Card. de Armeniaco Borbonij collega ſeu Vicelegatus cùm in Prouinciam prouinciæ mandato Regis ſe conferret, tumultuum ſedandorum cauſa, Dominicum de Grimaldis tunc Rectorem Comitatus in Vicelegatum deputauit.

21 Nec obſtat *c. Clericos de offic. vicar.* illud enim intelligendum eſt de Vicario qui ſeruit in diuinis, cuius ad hoc induſtria cenſetur electa, & ita intelligendum eſſe docet Panormit. *in rubr. dict. titulo*, & prætereà quomodocumque intelligatur etiam in terminis in quibus verè intelligendum eſt, ad tempus & ex magna cauſa, modò non nimis frequenter, poteſt Vicarius alium relinquere loco ſui, ex Hoſtien. *in d. c. clericos*, & Panormit. *circa fin.* Denique hoc caput non poſſet opponi in quæſtione, an Legatus Vicelegatum creare poſſit, ſed in alia, an Vicelegatus Vicarium poſſit creare, quemadmodum Bertran. quoad eam quæſtionem illud opponit *d. conſ. 117. n. 5.* & reſpondet vt ſuprà diximus ex Hoſtien. quem ſequitur Io. de Imo. *in d. c. clericos verſ. licet autem in iure.*

Poſtremò ſupradicta certiſſima ſunt in caſu noſtro, quo deputatio dicti Vicelegati fuit per Papam confirmata, & per breue Apoſtolicum omnia ei conceſſa, quæ Legatus petierat, quo caſu ab ipſo ſummo Pontifice cenſetur creatus, vt infrà latiùs demonſtrabitur, vt iam quæri non debeat, an Legatus Vicelegatum, ſed an Papa Vicelegatum creare potuerit, nec refert quòd Vicelegati nomine eum deſignauerit, qui non propterea minus omnia poteſt quæ Legato de Latere competere poſſunt, cùm nominatim ei conceduntur. Nam & ſolent ſummi Pontifices quandoque in legatione Auenion. gubernatores conſtituere, qui cùm Cardinales non ſint, Vicelegati titulo deſignantur, qui tamen vi Legationis eaſdem facultates habent quam haberent Cardinales, & ſic de Latere Legati creati, quemadmodum noſtris temporibus vidimus in bon. mem. Dominico de Grimaldis Archiepiſcopo Auenion. poſt obitum Cardinalis Borbonij.

Epiſcopo Biſignianenſi, rurſus eodem Grimaldo, & poſt eius obitum Illuſtriſſimo Sanello, & Illuſtriſ. Carolo de Comitibus nunc Cardinali, qui omnes ne dũ facultates de iure communi Legatis de Latere competentes vi Legationis habuerunt, ſed longè plures & maiores, quæ conceſſæ ſunt per facultates Legationis, vt ex lectura compendij earum typis mandati patet.

Sed inſtabitur hæc quidem in iure vera eſſe, ſed in 22
Gallia hoc receptum eſſe, vt Legati Vicelegatos vel Vicarios deputare non poſſint, vt atteſtatur Rebuff. *tit. de reſeruat. in concord. §. in cathedralibus tamen, verſ. ſubſtituus tamen*, & allegat arreſtum Senatus Pariſienſis de anno 1519. die 5. Septembr. in regiſtratione facultatum Legati de Boiſio, & ſequitur Chopin. *dict. lib. 2. tit. 4. n. 3. & tit. 6. nu. 5.* ſed ad hoc variis modis reſpondetur. Primò huiuſmodi reſtrictionem factam fuiſſe, ne per ſubſtitutum cum ſimili poteſtate eo præſente vel abſente Legatione vti poſſent, vt de Legatis de Ambaſia & du Prat teſtatur, Maynard. *lib. 1. c. 47.* & de Boiſio, Rebuff. *d. loco*, & ſequitur Chopin. *locis ſupra citatis*, non quòd iure fieri non potuiſſet, vt ex ſuperioribus patet, ſed quia ita viſum eſt ſupremo illi Pariſienſi Senatui, qui pro ſua prudentia, quæ iuris ſunt prout Reipublicæ Franciæ ſeu Galliæ vtilitas exigit, ſolet temperare & reſtringere, ſed huiuſmodi reſtrictio potius verbalis & pro dignitate tantum tuenda, quàm realis eſt: nam per eam negatur quidem poſſe fieri ſubſtitutum cum ſimili poteſtate, regentem tamen, cancellarios & alios officiarios habere poſſe permittitur, qui effectu & re ipſa facultates ſuas exerceant, nihil autem refert quo nomine vocetur deputatus à Legato, modò eius facultates exerceat.

Secundò, reſpondetur huiuſmodi reſtrictionem factam eſſe Legatis per Franciam conſtitutis, quibus Legatio ratione perſonæ deputatæ decernitur, ita vt Legatio ratione perſonæ inſtituatur, at ſecus eſt in Legato Auenion. in quo Legatio nõ inſtituitur ratione perſonæ, ſed perſona deputatur & eligitur ratione Legationis iam à multis annis inſtitutæ, quæque in futurũ perpetuo duratura eſt. Vtriuſque autem eſt manifeſta 23
differentia, quia primi generis Legatio non eſt dignitas, ſed ceſſante Legato extinguitur Legatio, nec habet ſucceſſorem, Bero. *in c. quoniam Abbas n. 113. de offic. delega.* vbi dicit communem, Tuſc. *to. 5. litera L. concluſ. 106.* licèt Præſides & Proconſules æquiparentur Legato, qui dicuntur habere dignitatem & ſucceſſorem; tamen illud eſt impropriè, Bero. *in d. c. quoniam n. 104.* Secundi verò generis eſt dignitas & habet ſucceſſorem, & perpetuò durat, etſi deputatio Legati finiatur, Socin. *in conſ. 128. per tot. lib. 3.* & propriè æquiparatur proconſuli & præſidi, imò maiorem illis poteſtatem habet, Specula. *in d. tit. de legato §. nunc oſtendemus*, cùm poſſit omnia quæ poſſet ſummus Pontifex, exceptis quibuſdam *in d. §.* enumeratis, & iis quæ Papa ſpecialiter ſibi reſeruat, vt ſuprà diximus. Atque hanc diſtinctionem cenſit ipſe Chopin. *d. tit. 6. n. 4.* non minùs igitur ſi reſtri-

ctio

ctio data ad Legatos primi generis non deberet extendi ad hos, cùm in illis potiſſimum habeatur ratio perſonæ, in his verò prouinciæ, cui ineſt legatio, cuius exercendæ cauſa deputantur Legati.

24 Sed inſtabitur, Cardinalem de Ambaſia fuiſſe Legatum Auenion. ideóque hanc reſponſionem, ex huiuſmodi diſtinctione ſumptam corruere. Reſpondetur, dictum de Ambaſia primum fuiſſe Legatum primi generis in regno Franciæ & aliis prouinciis ei adiacentibus anno 1501. nonas Aprilis ab Alexandro VIII. creatum, vt ex literis eius Legationis in principio libelli dicti Nicolai Boerij inſertis conſtat, & in regiſtratione facultatis eiuſdem fuiſſe tunc huiuſmodi reſtrictionē adhibitam ex Chopin. *d. tit.* 4. & Maynard *d. c.* 47. *nu.* 1. dum de d. de Ambaſia, du Prat & aliis in Franciam Legatis loquuntur: dicto enim tempore quo d. de Ambaſia fuit in Franciam Legatus creatus, Legationi Auenion. præerat Iulianus de Ruere, qui cùm poſtea dict. anno ſcilicet 1503. in Pontificem Maximum fuiſſet electus, Legationem quoque Auenionenſem d. de Ambaſia commiſit, cui quoad hanc Legationem nullam huiuſmodi fuiſſe factam reſtrictionem ex eo euincitur, quòd eam per Vicelegatos, imò per Vicelegatorū Vicarios rexerit & gubernauerit, ex Bertrand. *d. conſ.* 73. *&* 117. *lib.* 1. *poſter.*

Rurſus inſtabitur, Cardinalem Borbonium Legatum tantùm Auenionenſem fuiſſe, & nihilominus eādem reſtrictionem de non exercendo legationem per alium fuiſſe factam, apud Maynard *lib.* 1. *c.* 50. Reſpondetur id verū eſſe, ſed verbo tenus, an ſtatim poſtea facultates Cardin. de Armaniaco re ipſa Vicelegati nomine propter dignitatem Collegæ Senatus recepit.

Tertiò, reſpondetur in caſu, in quo verſamur, nos eſſe extra dubium, cùm facultates dicti Archiepiſcopi Patracenſis fuerint per ſummum Pontificem confirmatæ,

25 tunc enim cenſetur ipſe Pontifex illum conſtituiſſe, Bertrand. *d. conſ.* 117. *n.* 3. ad quod inducit text. *in l. item eorum §. ſi decuriones ibi. parui enim refert ff. quod cuius vniuerſ. no. facit text. in l. 2. §. omnia enim noſtra C. de iu. veter. enucle.* & quod habetur *in l. cùm eſſent ff. de ſeruis. inſti prædi.* quod hoc dilemmate neceſſario conuincitur: nam aut d. Illuſtriſ. Burgheſius potuit dictum Archiepiſcopum Patracenſem in Vicelegatum deputare, aut non. Primo caſu habemus quod quærimus. Secundo caſu deputatio nullius fuit momenti, & robur accipit à confirmatione, ita vt actus confirmans valeat vt nunc, Caſtren. *conſ.* 248. *n.* 4. *in fin. verſ. illud autem lib.* 2. Tuſc. *to.* 2. *lit. C. concl.* 706. vt iam non quærēdum ſit, an d. Burgheſius, ſed an Papa potuerit Vicelegatum deputare.

Ex quibus nedum ſatisfactum eſt primæ obiectioni dicti Syndici, ſed & ſecundæ, qua idem quod in prima aſſerit. omiſſum ex priuilegiis Eccleſiæ Gallicanæ Legatos de Latere non poſſe deputare Vicelegatum. Tale enim priuilegium negatur, etſi quod ſit profitēdum eſt, & præterea quatenus illud ex ſupradictis reſtrictionibus inducere vellemus, verbalis eſſet tantùm reſtrictio, & quoad Legatos primi generis, de quibus ſuprà, tantùm procederet non in Legato Auen. ex ſupradictis & in omnem euentum in hoc per Papam confirmato locum habere non poſſet.

Non obſtat tertia, quæ contendit Legationem Auenionis non habere locum, niſi in terris ditioni Pōtificiæ ſubditis, Auenioni ſcilicet, Comitatu Venaiſſino, prouinciis Arelaten. Aquen. & Ebreduneo. abſque eo quod prouincia Narbonen. in ea antiquitus comprehenderetur, ideóque & in literis Regiis, de quibus agitur, nominatim hoc aſſeritur ei facultatem dari in prouincia Narbonenſi, non quòd ſit comprehenſa in dict. Legatione, ſed priuilegio ſpeciali, & abſque eo quod in conſequentiam deduci poſſit. Nam reſpondetur huiuſmodi rationem non bene fuiſſe conceptā, neque enim prouinciæ Arelaten. Aquen. & Ebredunen. nec etiam Viennen. cuius non meminit, ditionis ſunt Pontificiæ in temporalibus, vt ex eo inferat eas potius comprehendi in legatione, quàm Narbonen. quæ ditionis Pontificiæ non eſt: nullæ enim ex his ſummo Pontifici in temporalibus ſubeſt, ſed ſolum Auenio & Comitatus Venaiſſinus; quod ſi forſan dictas prouincias, Arelaten. Aquen. Ebredunen. iunxit Auenioni & Comitatui eiuſdémque naturæ eſſe voluit, ideoque comprehendi in legatione quod ſint prouinciæ iuris ſcripti, eadem ratione Narbonen. comprehenditur, quæ etiam iuris eſt ſcripti, Maynard. *lib.* 4. 2. *cap.* 57. *& lib.* 5. *c.* 86. quod ſi intellexit, quia prouinciæ Arelaten. Aquen. Ebreduneo. & Viennen. erant alij Principi quàm Regi ſubditæ, facilius facultates le- 26
gationis in eis receptas quàm in Narbon. Reſpondetur, Ebredun. & Viennen. longè ante quàm ſedes Apoſtolica Romam tranſlata eſſet, Regi & regno acquiſitas de anno ſcilicet 1348 quo Humbertus Delphinatus Princeps dictum Delphinatū Philippo Valeſio donauit: ſummi verò Pontifices veri quidem vſque ad annum 1378. vel circa, Antipapæ verò 557. Clemens VII. Benedictus XII. dictus XIII. & Clemēs VIII. vſque ad annum 1424. ſedem Auenioni tenuerunt, eiſdemque d. prouinciæ obedierunt, vt ex Chronicis cōſtat. Prouincia verò prouinciæ & ſic Arelaten. & Aquen. anno quidem 1481. ex donatione per Renatum Ludouico XI. facta acquiſita fuit, Paſcaſius *lib.* 5. *c.* 17. prouincia tamen Narbon. non niſi tempore Ludouici XII. & ſic anno 1498. fuit Regno vnita. Bened. *dict. verb. & vxorem* nomine Adelaſiam *num.* 49. *& ſeqq.* Maynard. *d. lib.* 4. *c.* 57. etſi antea Regi acquiſita fuiſſet, non quòd ſtatus & habitantes eius ſe Regi donauerint, ſed ex ſubſtitutione quam Raymundus Comes Tholoſæ fecerat caſu quo filius eius, qui ad bellum Hieroſolymitanum profectus fuit, & ibi deceſſit ſine liberis maſculis, moreretur & ex matrimonio Ioannæ eius filię cum Alphonſo fratre Lodouici IX. qui & ſanctus fuit, contracto, cum pacto quòd ſi nulli ex eo matrimonio liberi ſuſciperentur, Comitatus Tholoſanus cum omnibus dependentiis dominio Regis cederet, nec ex eo quod priuilegia & iura dict. Prouinciæ reſeruata fuerunt, ſequitur facultates legationis in ea non eſſe exercendas. Nam & ſimilis reſeruatio in donatione Delphinatus fuit facta, vt docet Serre ſub Philippo Valeſio. Nihil enim facultates legationis cū iuribus & priuilegiis temporalibus prouinciarum commune habent, & authoritas ſummi Pontificis ſpiritualis à d. iuribus omnino ſeparata eſt.

Sed quomodocumque intellexerit ſuam rationem, 28
meo ſi plus ex fuit, vt contenderet Narbonen. prouinciam nec antiquitus, nec nunc comprehendi legatione, & facultates Legati vel Vicelegati ex priuilegio ſpeciali in vim literarum regiarum exercendas. Cui reſpondetur, an d. prouincia comprehenderetur in legatione antiquitus & vſque ad Cardinalem Farneſium, conſtare ex literis Regiis Cardinali Borbonio conceſſis, de quibus apud Maynard *d. lib.* 1. *c.* 50. cùm in omnibus deputationibus Legatorum prouincia Narbonen. eodem planè modo, quo cæteræ, exprimeretur, verum tamen eſt, Regem, dum mandauit facultates Cardin. Burbonij regiſtrari & recipi, vt quoad Narbonen prouinciam id fieret, non quaſi ea comprehenderetur in legatione, ſed perinde ac ſi ſeorſim & ſeparatim & per Bullam ſpecialem legatio prouinciæ Nar-

bon. ei conceſſa fuiſſet, eodémqoe modo expreſſit in literis dictis Cardinali Borghelio & Archiepiſcopo Patracenſi, idque ob hoooṙem quo voluit dict. prouinciam Narbon. proſequi, tum ob eius amplitudinē, latius enim patet quàm cæteræ qoatuor ſimul iunctæ, tum vt omnem contradicendi cauſam præriperet, oe forſan aliquis in dubium reuocaret, an comprehenderetur ſub legatiooe Auenionis, non aotem ex priuilegio quodam, cuios nulla mentio. Sed vtcumque ſit, ſiue comprehendatur, ſiue non, hoc nihil ad rem, cùm etſi non comprehendatur, vt Rex nunc clarè vult, ipſe quoque velit, vt facultates ſuas in ea exerceat quaſi ſi ſeparatim & per Bullam ſpecialem legatio ei commiſſa fuiſſet, & quoad defectum nationis per Regem habilitatur: qoomodocumque enim regiſtrentur dictæ literæ, d. Legatus & Vicelegatus poſtolata conſequuntur, nec clauſula citra conſequentiam nocet, cùm de voluntate Regis nunc conſtet, & ea appoſita ſit, ne neceſſaria aliqua illatio à regiſtratione in cæteris prouinciis facta ad Narbon. traheretur & à poteſtate Regis ſemper pendeat, an facultates Legatorom ſint in d. prouincia exercendæ necne.

Non obſtat quarta, quæ non tam ratio eſt, quàm replicatio ad reſponſionem, qoæ fieri poterat ex receptione Cardinalis de Armaniaco in Vicelegatum ſeu Collegam, de qua ſuprà, quod ſcilicet is Cardinalis eſſet & natione Gallus, ex quo non poſſit argui ad Archiepiſcopum Patracenſem, qui nec Cardinalis eſt, nec Gallus. Nam reſpondetur non haberi rationem dignitatis Cardinalatus, vt facultates recipiantur, vel non,
29 quæ non ex dicta dignitate, ſed ex voluntate ſummi Pontificis, & tenore breuis ad hoc emanati pendent. Scio quidem Legatos de Latere iure communi inſpecto maiores facultates habere quàm Legatos ſimpliciter, Speculab. *in §. ſequitur, & §. nunc diximus de offic.*
30 *lega.* Chopin. *d. tit. 6. n. 2. circa fin. in margin.* ſed vbi cōſtat de voluntate ſummi Pontificis, nihil refert, an Cardinalis ſit necne, quin imò quandoque maiores Legatis de Latere facultates habent, quod in legatione manifeſtè conſtat, quam aliqui non Cardinales ſub nomine Vicelegati exercuerunt, eorum tamen maiores & ampliores ſunt facultates quàm Legatorom de Latere. Quoad defectū nationis, is abolerot ex literis Regiis, ſed quod huiuſmodi replicatio ſubſiſtere non poſſit, quódque neque defectus Cardinalatus, neque nationis, præſuppoſitis dictis literis Regiis voluntatē Regis continentibus, impedire debeat, quominus ducatur argumentum à dicto Cardinali de Armaniaco ad dictum Archiepiſcopum Patracenſem, & idem in eo quod in d. Cardin. faciendom conſtat ex eo quod mortuo d. Cardin. de Armaniaco, dict. Dominicus de Grimaldis à dicto Cardinali Borbonio Vicelegatus creatus facultates legationis in d. prouincia Narbon. perinde exercuit ac d. Cardin. de Armaniaco, cùm tamen neque Cardinalis neque Gallus, ſed Italus eſſet, rurſus & ex eo docetur, quod cùm d. Senatus Tholoſanus recuſaſſet regiſtrari facultates Caroli de Comitibus, tunc Vicelegati Auenionen. nunc Cardinalis in magno Regis conſilio & de eius mandato per arreſtum de anno 1603. & 26. Nouemb. verificatæ & receptæ fuerunt, etiam quoad prouinciam Narbon. ipſemet Chopin. teſtante *d. tit. 6. nu. 3. in vlti. editi. eiuſdem,* cum clauſula tamen citra conſequentiam, vt id ſemper pendeat à voluntate Regis.

Non obſtat quinta, qua contendit Legatum poſſe 31
conferre omnia beneficia in prouincia ſibi commiſſa exiſtentia *ex c. 1. de offic. lega. in 6. c. dilectus ext. eod.* Io. de Selua *in tract. de benefic. in 2. par. q. 1.* ex quo ſit præiudicium Archiepiſcopis, Epiſcopis & aliis ordinariis, quibus huiuſmodi ius beneficia conferendi de iure communi competit. Sed ad id ſuprà fuſè reſponſum fuit, & 32
edoctum intereſſe ſubditorum Regis, & Eccleſiarum, quibus prouidendum eſt, (quibus potius quàm vtilitati vel authoritati Epiſcoporum conſulendum eſt) vt beneficia à pluribus conferantur, vtque ea reſignaturi vel impetraturi ad plures recurrere poſſint, nec neceſſario à voluntate Epiſcoporum pendere debeant, vt experientia docuit, & accidit circa annum 1403. vt ſuprà diximos in longè fortioribus terminis: agebatur enim de collatione beneficiorum per totam Galliam. conſtitotorum, Paſcaſius ſeu Paſquier *lib. 3. c. 18. col. 2.* præter quam quod varij ſunt caſus, quibus Ordinarij prouidere noo poſſunt, vt ſuprà demonſtratum fuit, in quibus per dictum Legatum per Vicelegatum prouideri poterit. Nec aliqua habenda eſt ratio, quòd iure deuoluta beneficia à legatione impetrari poterunt, & inde variæ lites orientur, nam æquè bene eo modo Romæ beneficia impetrari poſſunt, cùm in illis nulla celeritas temporis requiratur, ſicut in aliis caſibus, vt inde legatio vel impedimentum vel incommodum vllum, aut pluralitatem impetrationum allatura ſit: & poſito quòd adeſſet aliquod præiudicium iuris Ordinariorum, ſi id ponderetur cum commodis, quæ ſubditi Regis ex legatione Auenion. conſequi poſſunt, nullam huiuſmodi præiudicij habeodam eſſe rationē euincitor, co.us ſi aliqua eſſet habenda, ſequeretor multo magis nullam in Gallia legatiooem longè magis latè parentem admittendam, quæ tamen ſemper admiſſa fuit, & quotidie admittitur, quoties ſummi Pontifices pro exigentia negotiorom Legatos à Latere deſtinant & mittunt.

Non obſtat poſtrema, qua dicitur velle ex eo quid noui introduci ſine cauſa & ratione, cui Clerus ſe ſemper oppoſuit: nam nouum dici non poteſt quod aliàs fuit, ex Bal. *conſ. 366. verba reſcripti n. 3. verſ. porro ſi quæratur lib. 3.* & nouom non dicitur qood qoandoque fuit ſtatutum *c. Achatius 24. q. 1.* hoc verò caſu non petitur nouum, ſed vt reponatur quod fuit, vſque enim ad tempora Cardin. Farneſij, & ſic per ſpatium & vltra centum continootum annorum dictæ facultates fuerunt receptæ in dicta prouincia Narbon. & deinde tempore Cardin. Borbonij per ſpatium 25. vel circa annorum: adde dictum arreſtum Magni Concilij de anno 1603. ex ſuperioribus verò patet maxima cum ratione dictarum literarum regiſtrationem peti, & ſine vlla legitima cauſa dictum Clerum ſe opponere: ex quibus concludo non obſtantibus deductis per dictū Syndicum videri dictas literas in fauorem dictorum Legati & Vicelegati regiſtrandas & homologandas. Idque eo magis quòd dictus Dominus Vicelegatus ad inſtantiam Regis fuit deputatus, quódque dict. Illuſtriſſim. Card. Burgheſius molta Regi, regnóq; ſeruitia exhibuit, cōtinuátq; exhibere, quódque literæ Regiæ ſunt ſub iiſdem reſtrictionib. conceptæ, ſub quib. erant literę Card. Borbonij: quæ reſtrictiones cùm non eſſent in literis Card. de Aquauiua & aliorum poſt Borbonium: non mirum ſi reiectæ fuerint, & à reiectione illatum ad has non videatur poſſe duci argumentum.

Tricbel-

ARGVMENTVM.

TRebellianica, an prohiberi poſſit filiis primi gradus.

Legarum amplum filiæ relictum ſoluendum cùm nupſerit, ſi non nupſit, ſed ingreſſa eſt religionem, an debeatur integrum, an verò ſolum, quatenus aſcendit legitima.

Auia quæ conuolauerat ad ſecunda vota ante mortem nepotis, an ei ſuccedat quoad proprietatem & vſumfructum, an ſolum quoad vſumfructum.

SVMMARIVM.

1 *Trebellianica filiis primi gradus prohiberi nequit.*

2 *Affirmatiua verior eſt & receptior.*

3 *Quia ſi teſtator relicta tantum filio legitima poteſt de cæteris bonis ad libitum diſponere, multo magis Trebellianicam in illis prohibere poterit.*

4 *Et quia de iure ciuili vnam tantum quartam detrahere poteſt, non mirum ſi ea prohiberi nequit, de iure Canonico ſecus, legitimam ſcilicet vt filius, & Trebellianicam vt grauatus, non mirum ſi hæc quam detrahit vt extraneus prohiberi poſſit.*

5 *Affirmatiua certiſſime procedit quando Trebellianica detrahitur poſt mortem filij.*

6 *Item quando filius adiuit ſimpliciter hæreditatem patris.*

7 *Et ſubſtituta eſt filia teſtatoris & de ea agitur contra extraneum.*

8 *Caducata prima ſubſtitutione ſequens admittitur.*

9 *Extenſio fit de caſu ad caſum ex identitate & maioritate rationis.*

10 *Subſtitutio cenſetur facta in omnibus, in quibus is cui fit, honoratus fuit.*

11 *Agnationis conſeruatio operatur extenſionem.*

12 *Ante diem legatum peti non poteſt, cum ante diem tempus non venerit.*

13 *Et ante diem fructus etiam ex certo fundo legato percipiendi ſpectant ad hæredem.*

14 *Legata in diem certum tranſmittuntur.*

15 *Fructus legati in diem non debentur.*

16 *Monaſterium non habetur loco filij ſi dictum eſt de legitimis & naturalibus, maxime ſi adiectum eſt, & ex legitimo matrimonio procreatis, vel clauſula omni fictione ceſſante.*

17 *Legata, quibus minus relinquuntur filiæ ſi ingrediatur monaſterium valida ſunt.*

18 *Conditio vel tempus nuptiarum non dicitur extitiſſe aut veniſſe per matrimonium ſpirituale.*

19 *Contraria ſententia receptior eſt.*

20 *In hoc tamen conueniunt omnes hoc eſſe in præſumpta voluntate teſtatoris.*

21 *Verba teſtatoris iuxta communem vſum loquendi intelligenda ſunt.*

22 *Ab eo quod communiter fit & intelligitur concludens dicitur argumentum.*

23 *Actus inutilis ita declarat voluntatem agentis ac vtilis.*

24 *Vna pars teſtamenti aliam declarat.*

25 *Eadem eſt ratio interpretandi conditionem ſi ſine liberis naturalibus & legitimis &c. & matrimonium in cuius tempus legatum ſolui debet.*

26 *Vltima voluntas tacitè per pactum inter viuos etiam inutile & infirmum reuocatur & tollitur.*

27 *In vltimis voluntatibus primus actus validus tollitur per ſequentem inualidum.*

28 *Legatum adimitur nuda voluntate & ſufficit ſi ex coniecturis appareat mutatio voluntatis.*

29 *Ceſſante cauſa legati ceſſat legatum.*

30 *Auia quæ conuolauerat ad ſecunda vota ante mortem nepotis & neptis, eis ſuccedit ſolum in vſufructu quoad bona ex ſubſtantia eius primi mariti prouenientia.*

31 *Quoad verò aliunde quæſita quæſtio eſt controuerſa.*

CONSILIVM LXIV.

IN cauſa compromiſſi Illuſtris & Potentis Dominæ Catharinæ de Ioyoſa Dominæ Doyſe agentis, & Magnifici Domini Paoli de Fortias Domini de Mont-real & Domicellæ Catharinæ de la Sala Dominæ de Gardia coniugum ſe defendentium ratione ſucceſſionis Magnifici quondam Pauli de la Sala d. Catharinæ fratris germani ac d. Dominæ Doyſe & Margarita filia & matre reſpectiuè nepotis, dum concordes ſumus dictas Dominam Doyſe auiam maternam & Dominam de Gardia neptem ſimul ſuccedere d. Paulo nepoti & fratri reſpectiuè ab inteſtato defuncto, & præſuppoſito fideicommiſſum teſtamento Illuſtris quondam Clementis de la Sala domini de Gardia appoſitum apertum eſſe in fauorem dictæ Catharinæ de la Sala eius filiæ per obitum dicti Pauli ſine liberis, tria dubia in iure occurrunt decidenda, vt ſciatur quanta ſit hæreditas d. Pauli. Primum, an d. Paulus nedum legitimam, ſed etiam Trebellianicam ea bonis fideicommiſſo ſubiectis detrahere potuerit, non obſtante expreſſa prohibitione quam dict. Clemens in d. teſtamento fecit, & ſic an Trebellianica filij primi gradus prohiberi poſſit? & Bald. quidem & 1
plerique eius ſequaces negatiuam amplexi fuerunt, & quidam ex illis hanc communem, quidam alij magis communem, & in iudicando ſequendam aſſeruerunt nixi potiſſimum *text. in l. iubemus C. ad Trebell.* in qua cùm Pater non poſſet facere, vt fructus imputentur in Trebellianicam, multo minus eam prohibere poteſt, ſed eam, eiúſque fructus filius non obſtante quacumq; prohibitione habere debet: Et quamuis multa ſpecioſè dicantur pro huius ſententiæ confirmatione, nihilominus affirmatiuam & veriorem. Et receptiorem 2
eſſe cenſemur, & in caſu in quo verſamur, & in hac ciuitate Auenion. omnino in iudicando ſequendam: veriorem quidem ea infallibili ratione, quam ea Carolo Ruin. *conſil. 173. lib. 1.* deducit Creſcent. *de teſtament. de-* 3
ciſ. 2. alias 129. nam ſi teſtator, inquit, relicta tantum filia legitima poteſt de cæteris bonis ad libitum ſuum diſponere, quare eſt quod in illis non poteſt Trebellianicam & omnem detractionem prohibere? Nec valet reſponſio, quam quidam ex iis qui ſequuntur negatiuam nituntur dare, nimirum patrem non inſtituendo filium poſſe id facere, ſed poſtquam ſemel inſtituit nō poſſe, ponunt enim pro reſponſione quod eſt in quæſtione & in dicto, id enim eſt quod dicitur poſſe patrē prohibere eùm filium inſtituit, cùm poſſit ipſum non inſtituere, & legitimam tantùm relinquere. Neque enim vlla ſolida ratio diuerſitatis dari poteſt, cur non poſſit prohibere inſtituendo, ſicut extraneum inſtituendo poteſt filio ſuum legitimam relinquere, quin imò eùm filium inſtituit, eúmque magis honorat, illi-

que permittit vltra legitimam fructus totius hæreditatis percipere, debet multo magis illi eſſe permiſſum Trebellianicam prohibere; nec Martæ reſponſio *voto* 113. *nu*.4. ſubſiſtit, cùm ait dictam rationem Rotæ eſſe contra *l.iubemus* cùm eo iure vna tantum quarta detraheretur, etſi filius Trebellianicam elegiſſet, eam induerer naturam legitimæ, vt mox dicetur.

4 Alia etiam ratione verior probatur hæc ſententia, quia certum eſt iure ciuili filium primi gradus vnicam tantùm quartam detrahere potuiſſe, Bertrand.*conſ*.161. *n*.2.*lib*.7. non mirum ſi ea neque nouo, neque antiquo iure prohiberi potuit, cùm verò iure canonico duæ quartæ filio debeantur, legitima ſcilicet iure naturæ, & Trebellianica tanquam grauato de reſtituenda hæreditate, ſine dubio Trebellianica prohiberi poteſt à teſtatore, quam vt extraneus non vt filius detrahit, vt doctè ex verbis & deciſione textus Pontificij docet Emanuel à Coſta *in cap. ſi pater* verbo *Trebellianica n*.13. *verſ. ſolum ergo de teſtam.in* 6 & ex natura rei probatur, nam ſi vt filio Trebellianica ſimul & legitima deberetur, illi ea ſemper deberetur & debita fuiſſet, cùm tamen niſi ex iuris Canonici diſpoſitione, & in caſu fideicommiſſi conditionalis debeatur, hancque rationem fuſius deducunt Cuiac.*conſult*.35.*& obſeruat.lib*.8. *c*.3. Ferrer.*ad Guid.q*.51. & Pelé *quaeſt. illuſtrium q*.51.*art. fin*. & per hanc iidem Cuiac. & Ferrer. reſpondent *dict.l. iubemus*, (præter varias alias ſolutiones, quas ſolent Doctores dare, & nominatim Beren. Fernand *in l. in quartã n*.316.*ad l.falcid*. & fuſiſſimè Tob. Non. *conſ*.90. *nu*.23.*&* Vi.*dec*.3. Marc. Anto. de Amatis *dec*.11.*n*.26.*& ſeqq*. nam ea intelligenda eſt ſecundùm ius ciuile, quo filio vna tantùm quarta dabatur, at cum iure canonico duas quartas filius detrahat, vnam quaſi filius, alteram quaſi extraneus ex Senatuſconſ. Trebellian. conſequens eſt conſentaneum, vt Trebellianica prohiberi poſſit, iui. *dec*.3. *numer*.8. Bertrand.*conſ*.101. *numer*.2. *lib*. 7.

Receptiorẽ verò eſſe patet ex dinumeratione quam fecit dict. de Amatis *d. deciſ*.11. pro negatiua enim recenſet tantum 39. ex quibus tamen 9. demendi ſunt, quòd ſibi ipſis contrarij ſint vt oſtendit *numer*. 18. *cum ſeqq*.

Pro affirmatiua verò 52. quorum 25. eam approbant in lecturis & ex quibus plures ſunt antiquiores quàm pro negatiua, & quorum plerique eam magis communem aſſerunt; & præter eos eam amplectuntur de Amatis ipſemet *d.dec*.11 *per tot*. Gaſpar Theſaur. *quaeſt. forenſ.lib*.1.*q*.20.*n*.2. Cuiac.*d.conſult*.35. Ferrer.*d.q*.51. Peleus *in quaeſt. illuſtr. quaeſt*.51.*circa finem fol.mihi* 275. vbi ſolemni arreſto in rubeis veſtibus quod vim legis ſolet habere lato 6. Auguſti 1575. eam ſententiam Senatum Pariſienſem fuiſſe amplexum teſtatur. Maynard. *aux notables queſtions lib*.5.*c*.49.*n*.2. Apoſtill. ad Alex.*conſ*. 67.*n*.2.*lib*.1. & ad Dec.*conſ*.480.*n*.13. Marc. Bum.*conſ*. 76.*n*.21. Federic. Scot.*conſ*.17.*n*.11.*lib*.2.*to*.2. Franc. de Auchat. *tom* 2. *conſ. vltima volunt*. per Zi. collectorum *conſ*.125.*nu*.8. *cum ſeqq*. Firman. *in repert. ſuo verb. Trebellianica verſ*.15. Illuſtriſſimus Tuſc. *tom*.8.*lit.T. concluſ*.325.*n*.2. Cephal.*conſ*.153.*n*.67. Fachin.*conſ*.23. *n*.16.*lib*.2.*& controuerſ. lib*.12. *c*.11. vbi fuſiſſimè articulat, diſputat & reſpondit *l.iubemus*. Monticul.*tract. de inuentario c*.10.*n*.395.*& ſeqq*. Honded.*conſ*.59. *num*.37. *vol*.1.*par*.4.*& conſ*.66.*n*.9.*vol*.2.*par*.4. qui teſtatur Rotã Rom. ſecundùm eam opinionem iudicare, & in dubio à Rotæ Rom. deciſione non eſſe recedendum & fuſiſſimè Intrigl. *in tract. de ſubſtitution. cent*.3.*q*.71.*nu*. 93.*&* 97. Ludo. à Peguer. *deciſ*.107. Turret.*conſ*.81.*n*.17. Ladenas *conſ*.26.*n*.11. Petr. Gregor. *in ſyntag. iur. par*.3. *lib*.42.*c*.31.*ſub nu*.14. & alij multi, quos, vbi per tempus licebit adducemus. Et inter allegatos à Domino de Amatis omnino vidẽdus eſt Tob. Nonius, refert enim Doctores hinc inde tenentes, & hanc receptiorem & veriorem per varia fundamenta docet. Illud etiam animaduertendum eſt pleroſque negatiuam tenentes loqui in filio qui rogatus eſt extraneo reſtituere, & nominatim Martha *vot*.113. & ex eo deducere æquitatem in fauorem filij contra extraneum, ſed nos verſamur in filio rogato reſtituere ſorori filiæ teſtatoris, quæ prohibitione paterna vtitur aduerſus auiam maternam, ita vt æquitas contra ipſam auiam omnino militet, Clar. *in §. teſtam q*.63.*verſ. non poteſt negari*, Tob. Non. *dicto conſ*.90.*nu*.28. & qui Martha in vanum dec. de Amatis euertere nititur.

Sed in hoc conflictu Doctorum vtrumque ſuam ſentẽtiam magis communem aſſerentium abſque dubio ſtandum eſt Rotæ Rom. Honded. *d.conſ*.59.*nu*.37. affirmatiuam magis communem atteſtanti, vt per Farinac.*deciſ*.135.*nu*.1. & quæ deciſio eſt Illuſtriſſ. Mantic. quod notandum eſt.

Et quæ ſententia in pleriſque tribunalibus eſt in Viridi obſeruantia, vt Mediolan. Cotta in memorabili verbo *Trebellianica*. Marchiæ Anconitanæ de Amatis *d.dec*.11.*n*.8.*circa ſi*. Lucenſ. & Peruſius, de Amatis *d. loco n*.37. Senatu Neapolit. de Franch. *deciſ*.11. *n*.19.*verſ. & hanc opinionem & dec*.612.*num*.1.*&* 2. Vir. *dec*.3.*lib*.1. cuius ſententia in iudicando præualet & quã ſcribendo tenuit Senat. Tholoſ. Maynard. *d.c*.49.*n*.2. Pariſienſi totius Galliæ nominatiſſimo Peleus *d.qu*.51. *Aquen*. Bertrand.*conſ*.152.*nu*.12.*lib*.1.*poſt*. & in omnibus ſupremis Senatibus Galliæ (excepto Gratianopolitano) necnon in Catalonia Ludou. à Peguer.*dec*.107. & quod omnibus præferendum eſt in Rota Rom. vt per Creſcent.*d.dec*.2.*de teſtam.& nouiſſ.p*.1.*dec*.693.*nu*.4 *& p*.2.*dec*.313.*in princ*. Farinat.*d.dec*.135.*num*.1. Cuius Rotæ ſententiam nos Aueniõ. nulla præſertim exiſtente obſeruantia, (quinimò exiſtimandum eſt obſeruantiam eſſe pro affirmatiua in hac patria cum Steph. Bertrand. qui erat locum tenens Rectoris & Præſes Cameræ in Comitatu Venaiſſino, hanc atteſtatur magis communem, & ab ea in iudicando non eſſe recedendum *conſi*. 152.*n*.12.*li*.1.*poſt*.*& conſ*.161.*n*. 2.*lib*.7.) in contrarium amplecti debemus cùm ſi ſecũdùm negatiuam ferremus ſententias per appellationem Romam deuoluta cauſa, huiuſmodi ſententiæ reuocarentur, quod tanto magis hoc caſu dicendum tribus concurrentibus.

5 Primo, quia fideicommiſſum eſt poſt mortem filij, ſcilicet ſi filius hæres ſine liberis deceſſerit, quo caſu non ipſe filius, ſed eius hæres cenſetur grauatus, Creſcent.*d.dec*.129. Tob Non. poſt multos quos refert *dict. conſ*.90.*n*.26. Honded.*d.conſ*.59.*nu*.37.*&* 38. Intrigl.*d.q*. 71.*n*.10. Illuſtriſſimus Tuſchus *d.lit.T. concluſ*.386.*nu*. 7.*&* 8. Graſſ.*d.q*.62.*in fin.& §.fideicomm.q*.9. qui Graſſ. quamuis negatiuam amplectatur, tamen hoc caſu ab ea diſcedit, & eam limitat, Doctori autem limitanti & diſtinguenti ſtandum eſt.

6 Secundo, quia Paulus adeundo ſimpliciter teſtamentum approbauit, quo caſu opinio negatiua, caſu quo eſſet vera, non procederet, vt poſt multos, quos refert & ſequitur, docet de Amatis *d.dec*.11. *n*.9. Tob. Non.*d.conſ*.90.*nu*.27. de Cruce *ad quaeſt. Guid*.51. Honded.*d.conſ*.59.*num*.49. Illuſtriſſimus Tuſch.*d.concl*.386. *num*.15.

7 Tertio, quia ſubſtituta eſt filia teſtatoris, & de ea agitur contra extraneum, quo caſu Clar. contrariæ ſententiæ aſſertor ab ea diſcedendum eſſe cenſet *in d. §. teſtamentum q*.63.*verſ. non poteſt negari*, Tob. Non. *dict. conſ*.90.*n*.28. Illuſtr. Tuſc.*d.concl*.386.*n*.17. Intrigl.*d.q*.71. *n*.99. Turret. *d.conſ*.81.*nu*.17. Secundum dubium eſt,

quod

Digitized by Google

quod cùm Paulus ſucceſſerit Dianæ ſorori Religioſæ in vim donationis quam dicta Diana antequam profiteretur, & intra duos menſes proximos profeſſioni præſente Illuſtriſſimo Archiepiſcopo ſeu eius Vicario generali in fauorem dicti Pauli & aliorum fecit, & quæritur in quibus conſiſtant bona dictæ Dianæ inter alia, videndum eſt, an integrum legatum 13. mille librarum per dictum Clementem in ſuo teſtamento & codicillis illi factum, an verò ſolùm quatenus aſcendit, legitima ſit inter bona dictæ Dianæ computandum? & exiſtimamus tantùm quoad legitimam non quatenus excedit, eſſe computandum, idque duobus modis, quorum vnus eſt ratione ſubſtitutionis dicto legato appoſitæ, qui vt clarè oſtendatur, quatuor præſupponenda ſunt. Primum, Paulum fuiſſe ſubſtitutum ſororibus per compendioſam, ſi ſine liberis, ſicque fideicommiſſariam ſub qualitate hæreditaria.

Secundum, Catharinam ſubſtitutam fuiſſe Paulo hæredi vniuerſali inſtituto ſi ſine liberis quandocumque decederet per compendioſam, ſicque fideicommiſſariam.

Tertium, Clementem teſtatorem declaraſſe, quòd ſi ſubſtitutio facta in fauorem Pauli erga ſorores quoad octo mille libras vnicuique legatas haberet locum in ipſius perſona, quòd eſſet ſubiecta ſubſtitutionibus d. Paulo factis eodem modo quo reliquâ bona & hæreditas d. teſtatoris.

Poſtremum, prohibuiſſe alienationem omnium immobilium, cenſuum, & iurium Dominicalium, quia ea volt conſeruari in familia. His ſtantibus, etſi ſubſtitutio facta de legato Dianæ non habuerit locum in perſona Pauli ante eam defuncti, non propterea minùs Catharina, quæ per fideicommiſſariam Paulo ſucceſſit, cenſetur Dianæ ſubſtituta, nam quoties vnus eſt alteri per fideicommiſſariam ſubſtitutus, & ſecundus per fideicommiſſariam etiam huic primo ſubſtituto ſubſtituitur, etſi fideicommiſſum non habuerit locum in primo, non propterea minùs ſecundus ſubſtitutus ſuccedet, & in perſona ipſius habebit locum; caducata enim prima ſubſtitutione, decedente

8 ſcilicet ſubſtituto ante grauatum, admittitur ſecundus ſubſtitutus, Dec. *conſ. 38. p. r tot.* Surd. *conſ. 347. n. 10. & ſeqq. lib. 3.* Fab. de An. *conſ. 9. n. 49. & 50. lib. 1.* Peregr. *de fideicom. art. 15. num. 22.* quod non ſolùm habet locum in inſtitutione & ſubſtitutione vniuerſali, ſed etiam in legato & donatione cauſa mortis, Socin. ſen. *conſ. 125. n. 6. lib. 3.* Surd. *d. loc. n. 10. circa finem.*

Nec obſtat, ſi dicatur illud procedere in conditione, ſi ſine liberis, non autem in alia, & nominatim in conditione, ſi hæres erit, vel ſi ſubſtitutio habuerit locum in primo vocato, vt hoc caſu ex Peregr. *d. art. 15. n. 40.* nam reſpondetur contrariam ſententiam veriorem eſſe concurrente veriſimili teſtatoris mente, quam firmant Curt. iun. *conſ. 83. per tot.* & Socin. iun. 114. *n. 25. & 26. lib. 1.* In hoc verò caſu adeſſe veriſimilem teſtatoris mentem ex ſequentibus conſtat. Deinde reſpondetur non eſſe factam ſubſtitutionem ſub ea conditione, ſi Paulus ſucceſſerit, ſed ſine liberis deceſſerit, verba enim illa, ſi ſubſtitutio facta in fauorem Pauli erga ſorores haberet locum, ſunt appoſita declaratiuè, & ampliatiuè, non reſtrictiuè, vt infrà latiùs dicetur.

9 Secundò, quia in ſubſtitutionibus fit extenſio de caſu ad caſum ex identitate vel maioritate rationis, Benedict. *in quæſt. de matrimoniorum. 5.* vbi ſubſtitutio habetur pro facta, quando apparet teſtatorem veriſimiliter ita voluiſſe, Pariſ. *conſ. 66. numer. 68. 69. & 73. libro 3.* vbi cum magis communi refert ex identitate rationis fieri extenſionem de vno caſu ad alium, idem Pariſ. *conſil. 92. numer. 48 libr. 2.* Molin. *de primogen. lib. 1. cap. 4. numer. 24.* Boerius *deciſion. 38. numer. 14.* quod procedit non tantùm in ſubſtitutione directa, ſed etiam in fideicommiſſaria, vbi eadem extat ratio & præſumpta mens teſtatoris tam in vno quàm in altero caſu, Surd. *d. conſ. 347. num. 8. & ſeqq.* & nominatim 23. *verſ. tertio reſpondeo*, vbi expreſsè dicitur, quod extenſio de caſu ad caſum fit etiam in fideicommiſſis, & concludit, quod vbi præcedens ſubſtitutio deficit, putà quia ſubſtitutus deceſſit ante grauatum, vel repudiauit, vel ex alia cauſa, prima ſubſtitutio non habuit effectum, tunc ſit locus ſecundo ſubſtituto, etiamſi nõ euenerit conditio; in quam ſecundus fuit vocatus, & addit quod teſtator idem illo caſu diſpoſuiſſet ſi de eo cogitaſſet.

Et ſuprà dicti doctores, aliique, quos ipſi referũt, loquantur in terminis conditionis voluntariæ, etſi enim regulariter nõ fiat extenſio de caſu ad caſum quãdo adeſt huiuſmodi cõditio, hoc tamen fallit ex coniectutata mẽte teſtatoris, ſi eadẽ vel maior ſubſit ratio, vt ſupradicti DD. concludunt. In hoc verò caſu eandẽ, imò maiorẽ ſubeſſe rationẽ ex eo patet, quia qua ratione teſtator voluit Catharinã ſi fideicommiſſum Dianæ appoſitum in perſona Pauli apertũ fuiſſet, ſuccedere d. Paulo in omnib. bonis, & d. legato Dianæ, multò magis voluit, vt Catharina ſuccederet Dianæ ſi in Paulo fideicõmiſſum nõ habuerit locũ, mẽs enim eſt clara teſtatoris volentis omnia bona poſt Paulum ſine liberis decedentem ad Catharinam deuolui, & qua ratione voluit Paulo hæredi vniuerſali Catharinam in omnib. ſubſtituere, multò magis Dianę, nam quemadmodum Paulum filiabus prædilexit, ita poſt Paulum Catharinam eius ſororibus.

Tertiò, prouiſio teſtatoris facta in vnum caſum extenditur & trahitur ad alium, in quem teſtator ſimiliter prouidiſſet, ſi illum cogitaſſet quia in habentibus ſymbolum facilis eſt tranſitus, Peregr. *de fideicom. art. 11. n. 46. verſ. ſecundo principaliter.*

Quod corroboratur, quia quoties diſpoſitio eſt facta in vnum caſum ad effectum aliquẽ conſequendũ, porrigitur ad alium caſum per quẽ eundem effectum cõſequimur, Peregr. *d. art. 11. n. 46.* ergo caſus quo Paulus ſucceſſiſſet expreſſio ad effectum vt Catharina nedum in cæteris bonis, ſed etiã in legato ſuccederet, debet ad aliũ caſum porrigi, ſi Paulus non ſucceſſerit ad effectum vt Catharina omnia bona conſequatur, quæ fuit voluntas teſtatoris: quod multo magis hoc caſu dicendum eſt, quo huiuſmodi caſus non fuit expreſſus in capite ſubſtitutionis, ſimpliciter enim hæredẽ ſubſtituit filiabus ſine filiis decedentib. & Catharinã Paulo hæredi inſtituto ſine liberis decedẽti, ſed tantũ in alio capite dũ declarare vult quæ etiã cõprehendatur in ſubſtitutione, quã fecit in fauorẽ Catharinæ, nõ igitur reſtrictiuè, ſed declaratiuè, & quatenus opus eſſet ampliatiuè, quia verba huiuſmodi appoſita fuerũt ad tollendã omnẽ difficultatẽ & diſputationẽ, an legatũ Dianę cõprehenderetur in ſubſtitutione Paulo generaliter facta, quæ tamẽ abſq; alia declaratione cõprehendebatur. Alex. *conſ. 66. nu. 8 & 12. lib. 2* Graſſ. *lib. 9. nu. 18. lib. 2.* præſertim quia d. Paulus fuerat Dianæ ſubſtitutus ſub qualitate hęreditaria. Nec ex eo quod teſtator voluit, vt etiã legatũ cõprehẽderetur, ſi Paulus ſucceſſiſſet, debemus reſtringere ſubſtitutionem generaliter factam, nec contrarium eius quod teſtator voluit inferre.

Quartò, dicta Catharina cenſetur ſubſtituta in omnibus in quibus dictus Paulus frater fuit mediatè vel immediatè honoratus, ſubſtitutio enim in dubio cenſetur facta in omnibus, in quibus is cui fit ſubſtitutio, eſt honoratus, Alexand. *d. conſ. 66. n. 8 &* 10

12.*lib.*2.Graſſ.*d.conſ.9.n.16.lib.2.* Et ſic quemadmodum Paulus fuit ſubſtitutus Dianæ, ita Catharina Dianæ, ea enim verba dicti capitis declaratorij exprimũt id quod inerat, etſi dictum non fuiſſet, præſertim, quia ſub qualitate hæreditaria Paulus fuerat ſubſtitutus Dianæ vt iam dictum fuit. Non igitur potuit reſtringere ſubſtitutionem ad certum caſum, inerat enim ex natura ſua, vt omnia bona comprehenderentur in ſubſtitutione Paulo facta.

Nec poſſumus vllam reſtrictionem, imaginari, ſed expreſſionem tantùm eorum quæ inerant, neque enim Catharina poterat ſuccedere Paulo in omnibus bonis, & ſic in legato etiam, niſi Paulus illud conſecutus fuiſſet, ſed non ſequitur propterea, quin Catharina non poſſit ſuccedere Dianæ, ſi Paulus non ſucceſſerit.

Poſtremò, cùm teſtator voluerit bona in familia
11 conſeruari, apertè colligitur, quod ſi hunc caſum cogitaſſet, & interrogatus fuiſſet, ita diſpoſuiſſet, ita in d. terminis Fab. de Ann. *d. conſ. 9. nu. 52.* & ante eum Dec. *conſ. 127. n. 6. verſ. & ſtante præmiſſa.*

Neque refert, ſi dicatur dictam prohibitionem non referri ad legata, nam re ipſa & effectu potuit referri, cùm legatũ comprehẽderetur in vniuerſali inſtitutione & ex iuris diſpoſitione, & ex voluntate teſtatoris, nullæque eſſent pecuniæ in hæreditate ex quibus legata ſoluerentur, & neceſſariò immobilia pro eorum ſolutione eſſent diſtrahenda. Reſpondetur etiam nos non quærere, an ex huiuſmodi prohibitione cenſeatur fideicommiſſ. in fauorem familię inductum etiã quoad legata, ſed ſolùm ex huiuſmodi prohibitione duci cõiecturam concludentem, qua ſubſtitutio ad caſum non expreſſum extendatur, imò omnem caſum comprehendi, quo omnia bona poſſunt in familia conſeruari.

Alter modus eſt (iſque fauorabilior dictis coniugibus, nam eo exiſtente nec fructus legati pendente vita naturali dictæ Dianæ peti poterunt) quod præſuppoſito non conceſſo ſubſtitutionem non habere locum, & defeciſſe, nihilominus dictum legatum non deberetur, idque vel quia de nuptiis tantùm temporalibus, & non ſpiritualibus ſenſerit, vel quia quatenus etiam ſenſiſſet, de ſpiritualibus legatum reuocauit.

Quoad primum ſcilicet non ſenſiſſe de nuptiis ſpiritualibus vel ingreſſu Religionis præſupponendum eſt in facto dictum Clementem patrem declaraſſe in ſuo teſtamento, quod vbicumque facit mentionem de filiis, ſe intelligere de naturalibus & legitimis ex legitimo matrimonio procreatis omni fictione iuris ceſſante. Præſupponendum eſt rurſus dictum Clementem legaſſe Dianæ octo mille libras ſoluendas cùm matrimonio collocaretur, etſi ſine liberis in pupillari ætate vel aliàs quãdocumque decederet, hæredem ſuum, illiúſque liberos ibi ſubſtituiſſe, dictúmque legatum in codicillis ampliaſſe vſque ad tredecim mille libras. Præſupponendum eſt tertiò nihil referre quoad id de quo agitur, an legatum fuerit factum ſub conditione, ſi nupſerit: an verò purè ſoluendum, cùm nupſerit: ea enim diſtinctio, quam ſolent facere doctores, an conditio vel dies incertus ſint adiecta ſubſtantiæ legati, an verò ſolutioni, tãtùm procedit, cùm quæritur, an ſi legatarius moriatur ante diem, tranſmittat legatum quamuis & eo etiam caſu, ſi nuptiarum ſit facta mentio, non alterius rei omninò extrinſecæ aliqui ſimpliciter exiſtimauerint, nec tunc quoque tranſmiſſioni locum fore, Mantic. *lib. 11. tit. 18. n. 19.* poſt Angelum *in l. Seiis Saturninus n. 1. ff. ad Trebell.* alij diſtinguunt inter patrem & extraneum legantem) non autẽ cùm quæritur, an ante diem peti poſſit legatum, omnes enim conueniunt peti non poſſe, ſi dies ante diem tempus non venerit, *l. cedere diem ff. de verb. ſignific.* & ante diem fructus etiam ex fundo certo legato percipiendi ſpectant ad hæredem *l. omnia l. ſi quis bon. ff. de leg. 1. l. ſi mulier ff. de leg. 3.* Copus *de fructibus tit. 3. c. 5.* & 12 maximè facit ad rem *l. filium ff. de optione legata.* Nec refert quod ea *l.* de conditionali legato loquatur, nã quoad fructus eadem eſt ratio legati in diem etiam certum & conditionalis *dict. l. ſi mulier*, nec valet argumentum de trãſmiſſione, ad fructuum perceptionem, vel legati petitionem, datur enim inſtantia certa, nam legata in diem certum tranſmittuntur *l. vnica. §. cum igitur C. de caducis tollendis*, cùm tamen fructus legati in 14 diem certum non debeantur *d. l. ſi mulier*, & planè Doctores cùm dictam diſtinctionem faciunt, an ſubſtantiæ vel præſtationi legati dies apponatur, ſolùm de tranſmiſſione loquuntur.

Præſupponendum eſt etiam, quòd etſi cùm ſubſtitutio alicui ſit cum conditione, ſi ſine liberis deceſſerit, conditionem cenſeri defeciſſe, ſi monaſterium ingrediatur, quia monaſterium habetur loco filij, hoc tamen fallit, ſi dictum ſit, ſi ſine filiis naturalibus & legitimis, multo magis, ſi adiectum, ex legitimo matrimonio procreatis Menoch. *lib. 4. præſumpt. 83. nu. 27. & 35.* & Cancer. *lib. 1. c. 24. de filiis qui matrimonium contraxerunt n. 12.* hócque in caſu certiſſimè propter clauſulam omni iuris fictione ceſſante, nam ſi monaſterium habetur loco filij *per c. in præſentia de probat.* quod tamẽ aliqui, inter quos eſt Ripa, improbant, hoc eſt, fictè & non verè, Menoch. *d. præſumpt. 83. n. 28. & 29.* ideòq; ſi conditio ſit concepta hoc modo, ſi ſine veris filiis deceſſerit, monaſterium omninò excluditur, Menoch. *d. præſum. 83. n. 49.*

Præſupponendum poſtremò, non eſſe amplius inſiſtendum, an valeant legata, quibus minus relinquitur ſi filia ingrediatur Monaſteriũ, plus verò ſi nubat, receptiſſima iam eſt ſententia huiuſmodi legatum valere, nec plus quàm quod in caſum ingreſſus Monaſterij relictum eſt, peti poſſe, Menoch. *lib. 4. præſum. 85. nu.* 17
4. Mantic. *d. loco nu. 27.* Cancer. *d. loco nu. 15.* Mathea. *de legat. & fideicom. lib. 3. c. 24.*

His ſic ſtantibus iam quæritur, an cùm d. Diana ingreſſa fuerit Monaſterium ſancti Laurentij capax bonorum, tempus ſoluendi legatum tredecim mille li- 18 brarum per profeſſionem venerit, ita vt iam tunc peti potuerit, & ſic, an conditio vel tempus nuptiarum per matrimonium ſpirituale cenſeatur extitiſſe, & veniſſe; & Bald. quidem *Nouell. in tract. de dote part. 6. priuil. 7. n. 2. verſ. ex quo* etiam exiſtimarunt non extitiſſe vel veniſſe per rationes quas affert. Contraria tamen ſententia receptior eſt, vt per Menoch. *præſumpt. lib. 4. præſumpt. 148. per tot.* in hoc tamen conueniunt omnes hoc eſſe ex præſumpta voluntate teſtatoris, quod ſcilicet præſumatur, ſi de nuptiis cogitauit, idem quoque fuiſſe diſpoſiturũ, ſi cogitaſſet de ingreſſu Religionis, Didac. *var. reſol. lib. 1. c. 19. n. 10. verſ. ſed etſi aliter*; Raphael. Fulgoſ. *conſ. 53. n. 1. & 2.* Mantic. *d. loco nu. 26.* Mathea. *d. c. 24. n. 13. verſ. non obſtant*, Menoch. *conſ. 555. num. 9.* poſt multos quos refert, ideóque ſi præſumptio ſit in contrarium, non extitiſſe conditionem vel diem non veniſſe per ingreſſum Religionis aſſerendum eſſe Menoch. *d. præſumpt. 148. n. 16. & d. conſ. 555.* cuius rei ratio eſt manifeſta, quia cùm conſtitutio Iuſtiniani *in §. ſed hoc præſenti in authent. de ſanctiſſimis Epiſcopis*, fundetur in præſumpta voluntate teſtatoris, vt docent ſupradicti, & vltra eos Caſtreo. *in authent. niſi rogati C. ad Trebell.* Corn. *conſ. 253. n. 6. lib. 4.* Ruin. *conſ. 98. n. 22. lib. 2.* Ripa *in l. ex facto §. ſi quis rogatus vel prima n. 38. ff. ad Treb. contraria præſumptione ab ea diſcedendum eſt c. litteræ de præſum.*

præſumpt. foſè Maotic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 12. *titul.*
17. *n.* 7. *cum ſeqq.* & propter eandem voluntatem condi-
tio, ſi ſine liberis, cenſetur defeciſſe per Monaſterij in-
greſſum, Mantic. *lib.* 11. *tit.* 7. *n.*..idcóque per contrariam
præſumptionem cenſetur extitiſſe, Menoch. *dict. præ-
ſumpt.* 83. *numer.* 27. *&* 35. Cancer. *lib.* 1. *c.* 24. *nu.* 22.
Tota igitur reſolutio ipſius quæſtionis pendet, an
ex verbis teſtamenti & geſtis per dictum Clementem
eliciantur coniecturæ, quibus præſumant teſtatorem
de nuptiis temporalibus, non autem de ſpiritualibus
ſenſiſſe: & quinque hic concurrunt, quibus videtur o-
mnino concludendum de nuptiis temporalibus ſen-
ſiſſe. Primum ſumitur ex qualitate legati tredecim
ſcilicet mille librarum, neque enim exiſtimandum eſt
voluiſſe tantam ſummam exſolui ſi Monaſterium in-
grederetur, cùm mediantibus duobus mille libris ad
ſummum huiuſmodi ingreſſus poſſit & ſoleat fieri,
præſertim quod idem ſimiléque legatum omnibus fi-
liabus vniformiter fecerit.
Quod coadiuuatur & erit ſecundum ex eo quod
communiter ſolet geri, huiuſmodi enim dotes matri-
moniis carnalibus non ſpiritualibus conſtituuntur, iũ-
cto communi vſu loquendi ſecundùm quem verba
teſtatoris ſunt intelligenda *l. liberorum* §. *quod tamen,*
Caſſius *ff. de legat.* 3. *l. liber* §. *idem* Tubero *ff. de ſupel.
lect. legat.*
At verò communis vſus loquendi eſt, vt hæc
21 verba de matrimonio carnali intelligantur, Socin. *in l.
ſi mulieri & Titio n.* 12. *ff. de condit. & demonſtr.* Bald. *No-
uell. vbi ſuprà,* Fulgoſ. *d. conſ.* 53. *nu.* 1. *&* 2. & probatur ex
d. §. *ſed & hoc præſenti, & in authentic. cui relictum C. de
indict. viduit. toll.* ideoque Coman. *in d. l. mulieri & Ti-
tio n.* 2. dixit, quod ſi Titio legatum ſit ſub conditione,
ſi mulier nupſerit, & mulier efficiatur Monacha, Ti-
tius conditione deficietur.
His addo, hunc eſſe communem ſenſum, vſum, &
intellectum, vt huiuſmodi magna legata pro matri-
monio carnali cenſeantur facta, ab eo autem quod
communiter fit & intelligitur concludens ducitur ar-
22 gumentum *l. quædam* §. *nummularios ff. de eodem l. ſi quis
donaturus, & ibi gloſſ. ff. de vſufruct.* Euerard. in loco à
communiter accid. & in loco ab vſitato ſeu ſolito.
Tertium, quia poſt teſtamentum dictam Dianam
dictam Religionem ingredi curauit, certámque ei do-
tem conſtituit cum renunciatione omnium bonorum
paternorum & maternorum, quam fecit Diana in fa-
uorem d. Clementis patris, etſi huiuſmodi renuncia-
tio defectu ſolemnitatis nulla fuerit. Ex quo clarè de-
monſtratur eum, cùm legatum fecit in tempus nuptia-
rum ſoluendum, de nuptiis temporalibus ſenſiſſe.
Nec refert, ſi dicatur non reuocaſſe (caſu, quo non re-
uocaſſet, quod tamen fecit, vt poſtea dicemus) dictum
legatum, nam non quæritur nunc, an reuocatum ſit,
néc ne, ſed quæ mens fuerit legantis, & de quibus nu-
ptiis intellexerit? Hoc verò ex d. ingreſſu Religionis &
dotis conſtitutione, nec non renunciatione conſtat.
Actus enim inutilis ita declarat voluntatem agentis &
diſponentis, vt actus ipſe vtilis, Ripa *in l. rcommunem nu.*
23 132. *ff. de leg.* 3. Iaſ. *in l. plane nu.* 1. *&* 6. *ff. de leg.* 1. Menoch.
præſumpt. 15. *n.* 1. *& ſeq & n.* 4. *lib.* 4. vbi ait præmiſſa pro-
cedere, quando diſpoſitio eſt nulla defectu ſolemnita-
tis, Pereg. *de fideicom. art.* 11. *&* 69.
Quartum, quia dictæ Dianæ, ſicut & cæteris filiabus,
ſubſtituit, ſi ſine liberis naturalibus & legitimis, & ex
legitimo matrimonio procreatis, deceſſerit, omni fi-
ctione iuris ceſſante: cùm igitur voluerit legatum ſol-
ui cũ matrimonio collocaretur, & intellexerit in ſub-
ſtitutione de filiis ex matrimonio carnali ſuſcipiendis,
vt ex ſuperioribus patet, intellexit quoq; de matrimo-
nio carnali, cùm in tempus illius legatum ſolui vo-
luit, vna enim pars teſtamenti aliam interpretatur &
declarat Iul. Clar. §. *teſtamentum q.* 76. *num.* 5. Bertazz. *in
ciuibus conſ.* 9. *n.* 16. *conſ.* 57. *n.* 37. *& conſ.* 69. *nu.* 28. præſer-
tim quod matrimonij mentio & conditio, ſi ſine filiis, 24
ſint in vno eodémque contextu orationis, dictiones
enim *naturalibus,* &c. etſi in alio capite appoſitæ, per-
inde habentur, ac ſi eſſent in capite legati appoſitæ, ita
enim conceptæ ſunt, vt ad omnia referantur.
Poſtremum, quia cùm ex ſupradictis pateat teſta-
torem noluiſſe vt Monaſterium loco filij ſuccederet,
noluit quoque vt legatum cõſequeretur, & matrimo- 25
nium ſpirituale idem operaretur quod carnale; eadem
enim eſt ratio interpretandi conditionem, ſi ſine libe-
ris naturalibus & legitimis ipſe deceſſerit, & matrimo-
nium, in cuius tempus legatum ſolui debet, ex tradi-
tis per Menoch. *d. præſumpt.* 83. *num.* 30. *circa fin. verſ. id
quod vel ex eo & nu.* 31. *in princ.*
Nec obſtat, ſi dicatur hanc rationem ſubſiſtere non
poſſe, ex eo quòd poſſunt ſtare ſimul, quod ſubſtitu-
tus non excludatur per Monaſterium, idq́ue loco filij
habeatur, & nihilominus quamdiu filia viuit natura-
liter Monaſterium bonis frui poſſe, nec interim aper-
tum cenſeri fideicommiſſum, cùm agitur de Monaſte-
rio bonorum capaci, vt hoc caſu; nam reſpondetur id
procedere, cùm ſimpliciter inſtituta eſt filia, vel ei ali-
quid relictum, &, ſi ſine liberis naturalibus &c. dece-
ſſerit, ſubſtitutus datus, & in his terminis loquuntur
DD. ſed nos ſumus in aduerſis terminis, & agimus, &
quærimus, quænam fuerit voluntas teſtatoris, & de
quo matrimonio ſenſerit, in cuius tempus legati ſolu-
tionem contulit: & dicimus de carnali intellexiſſe ex
eo quòd quemadmodum noluit vt Monaſterium lo-
co filij ſuccederet, & de liberis naturalibus intellexit,
ita quoque intellexit de matrimonio carnali, & no-
luit vt Monaſterium legato frueretur quamdiu Diana
viueret naturaliter.
Nec obſtat, ſi dicatur attenta dicta ratione, ſumpta
ex conditione, ſi ſine liberis, fructus dict. legati pendẽ-
te vita naturali dictæ Dianæ ſpectare ad Monaſteriũ,
vel eos qui cauſam à dicta Diana habent, vt quemad-
modum cùm ſimplex ſubſtitutio, ſi ſine liberis natu-
ralibus & legitimis vel veris, adeſt interim dum viuit,
religioſum Monaſterium capax bonorum vti de-
beat bonis, ita & eodem modo quoad dictionem, ma-
trimonium, ſtatuendum eſt.
Reſpondetur, imò totum contrarium, nam in ſub-
ſtitutione, vt ei ſit locus, duo concurrere debent, quòd
ſcilicet grauatus moriatur, & quòd moriatur ſine libe-
ris veris. Quamuis igitur quoad liberos excludatur
Monaſterium, cùm tamen non ſit mortua naturaliter,
expectanda eſt illius mors, præſertim, quia interim
poſſet mori ſubſtitutus, ideóque interim Monaſteriũ
vtitur bonis: quoad verò tempus matrimonij ſolutio-
ni præſcriptum totum contrarium dicendum eſt, cùm
enim de matrimonio temporali ſenſerit, & illud con-
tractum non fuerit, non poteſt peti legatum, nec inte-
rim Monaſterium vti bonis, eſſet enim contra volun-
tatem teſtatoris, & vim verbi, *matrimonij carnalis.*
Quod verò vtatur bonis quoad conditionem, ſi ſine
liberis, id eſt, ſecundùm voluntatem teſtatoris, cùm
verum ſit, non eſſe mortuam naturaliter, & cùm DD. id
ſtatuunt, loquuntur in filio vel filia ſimpliciter inſtitu-
tis, vel quibus ſimpliciter legatum eſt, & illis, ſi ſine li-
beris legitimis & naturalibus, & ſubſtitutus datus, non
cùm ſolutio legati in tempus matrimonij fuit dilata,
ea enim temporis adiectio operatur, ne Monaſterium
vti poſſit bonis contra voluntatem teſtatoris.
At inquies, purum cenſetur legatum cùm à patre

fit: verum eſt quoad tranſmiſſionem, non quoad petitionem, vt ſuprà in præſuppoſitis edoctum fuit, & quod experientia docet, nam alioquin legata, quæ à patribus paſſim fiunt filiabus in tempus nuptiarum ſoluenda, ſtatim poſt mortem patres peti poſſent.

Alterum caput eſt, quia, poſito quod intellexerit etiam de nuptiis ſpiritualibus, dicimus, quoad eas reuocatum eſſe legatum duobus modis; per actus ſcilicet vnum validum, alium inualidum. Validus eſt, cùm pacto conuenit cum Monaſterio, vt mediante certa ſumma, quam & dedit, Diana reciperetur, vt fuit recepta, ergo noluit vt amplius quidquam aliud Monaſterium conſequeretur ex ſuis bonis, & legatum effectualiter, ac reipſa reuocauit in caſum, in quem nuptiæ ſpirituales ſequantur.

Nec obſtat, ſi dicatur reuocationem eſſe in ſuſpenſo, ſi nuptiæ ſpirituales ſequantur: nam reſpondetur, verum eſſe, ſed non propterea minus reuocationem eſſe, in eum caſum per actum inualidum reuocauit legatum, per renunciationem ſcilicet bonorum & iurium Dianæ quam ſibi fieri procurauit, per actum enim inutilem, inualidum, vel minus ſolemnem tacitè fit ademptio legatorum, ita vt non ſit neceſſaria expreſſa reuocatio primæ voluntatis, idque abſque dubio ſi talis actus ſit factus inter viuos, vltima enim voluntas, tacitè per pactum inter viuos, etiam inutile

26 & infirmum reuocatur, & omnino tollitur *tex. in term. in l. legatum. §. pater ff. de adimen. leg.* Couar. *in rubr. de teſtamen. 2. part numer. 21. verſ. tertio principali, & verſ. aduertendum igitur*, Mantic. *de coniectur. vltim. volunt. lib. 12. tit. 2. num. 17.* ſed & in vltimis voluntatibus, pri-

27 mus actus validus tollitur per ſequentem inualidum factum in vltima voluntate, nedum contractu & doctrina, Iaſ. *in l. plane num. 1. & 6. ff. de leg. 1. per textum in l. etſi transferam ff. de adi. leg.* Menoch. *præſumpt. 15. num. 1. & 2. & numer. 4. lib. 4.* vbi ait præmiſſa procedere, quando diſpoſitio eſt nulla defectu ſolemnitatis; ſat eſt enim, quod quomodocumque de voluntate teſtatoris conſtet, cùm certum ſit in iure nuda voluntate

28 legatum adimi, *l. iure ff. de leg. 3. l. 3. §. vltim. ff. de adi. leg.* ſufficiétque ſi ex coniecturis & præſumptionibus appareat teſtatorem mutaſſe voluntatem, atque ita reuocare voluiſſe legatum, Bart. *in d. l. 3. §. vltim. de adi. leg.* Menochius *præſumpt. 147 lib. 4. n. 5* poſt Curt. iun. *conſ. 103. num. 2.* & Hieron. Gabriel *conſ. 103. num 8. ad fin. lib. 5.* nec poteſt dari maior ſignificatio mutatæ voluntatis, quàm quæ hoc caſu accidit. Nam cùm dictus Clemens legaſſet dictæ Dianæ tredecim mille libras, cùm matrimonio collocaretur ſoluendas, ſi nedum de matrimonio carnali, ſed etiam ſpirituali intellexiſſet, per huiuſmodi dotationem in receptione Dianæ in religioſam iuncta dicta renunciatione, quamuis inutile abſque dubio dictum legatum reuocatum fuiſſet, cùm per dictum teſtatorem adhuc viuum ſuper dotatione in dicto matrimonio ſpirituali prouiſum ſit, de matrimonio verò carnali agendum non eſt, cùm tempus illius nunquam venerit, nec venire poſſit, profeſſione ſcilicet ſecuta. Quæ confirmantur ex traditis per Menoch. *præſumpt. 177. lib. 4.* ceſſante ſcilicet cauſa legati ceſſare legatum *per l. alter ff. de adi. leg.* nam ſi cauſa legati fuit matrimonium carnale, illud non extitit: ſi ſpirituale, illi prouiſum fuit per teſtatorem pacto & con-

29 tractu interueniente inter Monaſterium, dict. Dianam & ipſum, cùm igitur ceſſet cauſa legati, præſertim per prouiſionem legantis, legatum cenſetur reuocatum.

Nec obſtat ſi dicatur renunciationem procuraſſe, vt ſibi acquireret, non vt reuocaret legatum. Reſpondetur, eo ipſo quod voluit bona verè Dianæ competentia ſibi acquirere, multò magis noluit, vt legatum à ſe illi factum conſequeretur aut Monaſterium loco illius, legatúmq; propterea reuocaſſe, cùm nulla voluntate reuocare poſſit.

Ex quo etiam demonſtratur *d. l. legatum §. patre ff. de adi. leg.* bene applicari caſui noſtro: nam etſi in ea ipſamet res legata donata fuiſſet vxori inutiliter, tãtùm quod non videtur eſſe in hoc caſu, tamen maior ſic adeſt ratio reuocationis, cùm ipſamet propria bona Dianæ ſibi acquirere voluerit, multo magis legatum Dianæ factum quare non iam eſſet illi acquiſitum, & rurſus longè magis, cùm nedum illi eſſet acquiſitum.

Poſtremò, contra omnia obiici poteſt Paulum acceptaſſe donationes per Dianam factas, & Catharinam hæredem ipſius facto contrauenire non poſſe. Reſpõdetur nullam eſſe contrauentionem, diſpoſuit enim Diana de iuribus & bonis ſibi competentibus, vt legitimis & bonis maternis, non de eis quæ ſibi non competebant, quale eſt legatum, præſertim quod iura Dianæ competentia ſufficiant pro ſolutione eorum, quæ donauit & ſuperſint, quæ ad hæredes pertineant.

Denique reſpondetur quomodocumque res eſſet, & quamuis non ſufficeret, Paulum fuiſſe minorem, Catharinam quoque eſſe minorem, quibus propterea eo caſu per reſtitutionem in integrum ſuccurrendum eſſet.

Tertium & poſtremum dubium eſt, an dicta Domina Doyſe bonorum, quæ ex dicta ſucceſſione ad ipſam ſpectabunt, ſolum vſumfructum, an & quoque proprietatem habere debeat, præſuppoſito quod con- 30
uolauerit ad ſecundas nuptias ante mortem Margaritæ filiæ & Pauli ex ea nepotis, & quidem quoad bona materna ad dictum Paulum pertinentia, & ex bonis Domini Doyſe primi mariti dictæ Dominæ Doyſe aui materni dicti Pauli prouenientia, certiſſimum eſt, dictam Dominam Doyſe ſolùm in vſufructu ſuccedere ab inteſtato *l. fœmina §. illud & authentica ex teſtamento*, & ibi Bald. *C. de ſecundis nuptiis*, Anton. Gomez. *in l. 14 Tauri n. 1.* Couar. *in 4 decret. pár. 2. c. 3. §. 9. nu. 7. 8.* A Coſta *in c. ſi pater pa. 3. verb. cenſendum n. 19. de teſta. in 6.* Cæuallos *in ſp. cul. q. 671.*

Nec obſtat, ſi dicatur huiuſmodi bona prouenire ab auo, & quòd mater tranſiens ad ſecunda vota non priuatur proprietate bonorum ab auo prouenientium, Bart. *in dict. authentica ex teſtamento mater illam in trac. de ſucceſſionibus ab inteſtat. in ſecundo principali articulo verſ. quid autem* Boer. *dec. 192. num. 5.* huiuſmodi enim quæſtio & deciſio longè diuerſa eſt à noſtra, dicta enim Dominus Doyſe, qui dicitur auus reſpectu Pauli, erat maritus dictæ Dominæ Doyſe, & reſpectu eius filiæ matris dicti Pauli, eſt pater; in quibus terminis certum eſt in iure auiam priuari proprietate bonorum ad nepotem prouentorum ex ſubſtantia eius mariti, vt docent Alex. *in d. authentic. ex teſtamento in adition. ad Bald.* Boer. poſt multos quos refert *dec. 187. numer. 5.* Cancer. *1. par. var. reſolu c. 5. de ſucceſſ. ab inteſt. nu. 21. & 22.* & fuſiſſimè Ioan. de Garomb. *in d. authent. ex teſtamento n. 28 verſ. & ex prædictis infert.* Quoad verò a- 31
liunde quàm ab auo materno prouenientia controuerſi iuris eſt quæſtio aliis exiſtimantibus, quod ſi ante mortem filij nupſerit, ſolum vſumfructum habeat, vt Caſtren. *in l. mater Cod. ad Senatuſconſultum Tertullian.* & Cancer. *in tit. de ſucceſſionibus ab inteſtat. numer. 20.* & Accurſiũ *in d. l. mater*, ſimpliciter, vt iacet, intelligendam eſſe, aſſerentibus nimirum non obſtante cõſtitutione Iuſtinianea *in authentic. de non eligendo ſecũd. nuben.* fuiſſe per aliam Iuſtiniani poſteriorem conſtitutionem *in authent. de nuptiis §. hinc nobis*, reditum *ad l. fœmina §. illud C. de ſecund. nupt.* & ad *d. l. mater*. Alii

verò

verò cõtrarium exiſtimantibus, nimirũ indiſtinctè ſiue antè, ſiue pòſt nubat, matrem vel auiam ſecundo nubentem pleno iure ſuccedere in dictis bonis aliunde quæſitis, vt Ioann. de Carumb. *in authentica ex teſtamen. numer. 1. verſ. quartum ius num. 23.* & in hac dubia quæſtione pro bono pacis conſenſimus, vt quoad dicta bona dicta Domina Doyſe pleno iure ſuccederet.

ARGVMENTVM.

De diſſolutione matrimonij ob ſæuitiam & metum reuerentialem.

SVMMARIVM.

1 *Ob ſæuitiam vel adulterium poteſt quidem obtineri ſeparatio thori, vterque tamen ex coniugibus ligatus remanet.*

2 *Nec ſperandum eſt Papam de plenitudine poteſtatis matrimonium diſſoluere velle.*

3 *Ad probandum metum ex quo diſſoluatur matrimonium quinque probanda ſunt remiſſiuè.*

4 *In contractu matrimonij, non requiritur tam iuſtus metus ac in aliis.*

5 *Contraria ſententia verior eſt, nec ſufficit reuerentialis, niſi grauis metus illi adiungatur.*

6 *Nec ſufficit minas probare, niſi probetur quod minans ſolebat minas exequi.*

7 *Licet filia non conſenſerit, ſed ſolùm præſens fuerit & tacuerit, ſolus metus reuerentialis non ſufficit ad annullationem matrimonij.*

8 *Probata filiæ imbecillitate & patris ſæuitia ſufficit metus reuerentialis ad annullationem matrimonij.*

9 *Niſi per copulam ſubſequutam ratificatum fuerit.*

10 *Et per diutinam cohabitationem etiam vltra decem annos data opportunitate recedendi.*

CONSILIVM LXV.

NON puto diſſolutionem, annulla-
tionem ſeu irritationem matrimo-
1 nij, de quo agitur, obtineri poſſe,
nam ex capite ſæuitiæ ſeu adulterij
certiſſimi iuris eſt ſeparationẽ qui-
dem thori fieri, ſed vtrumque ex
coniugibus etiam innocentem li-
2 gatum manere, nec alteri nubere poſſe. Quod verò
ſummus Pontifex de plenitudine poteſtatis huiuſmo-
di matrimonium carnali copula conſummatum, & ex
quo liberi ſuſcepti ſunt, qui etiam nunc extant, diſſol-
uat, ſperandum non eſt, ex traditis per Dec. *conſ. 112.* ſu-
pereſt igitur ſola metus cauſa, ex qua poſſet prætendi
3 diſſolutio dicti matrimonij, ſed non probarētur quin-
que conditiones ad huiuſmodi metum probandum
requiſitæ, de quibus Sanches *tract. de matrimonij ſacra-*
4 *mento tom. 1. lib. 4. diſp. 1. per totam.* At dices, agere nos
de metu in matrimonij contractu illato, in quo non
requiritur tam iuſtus metus, ſicut requiritur ad alios
contractus irritandos, Præpoſit. *in cap. cùm locum num.*
6. de ſponſalibus, Nemſa. *conſ. 46. num. 3.* ideóque ſuffi-
cere metum patris reuerentialem, Barbat. *conſ. 60. a nu.*
1. vſque ad num. 4. vol. 1. ſed huiuſmodi ſententia repro-
bata eſt, verius enim eſt metum reuerentialem niſi
5 minæ aut verbera, aut alius metus grauis illi adiunga-
tur non ſufficere *ex c. ex litteris de deſponſat. impub.* ibi,
Nolens & inuita minis parentum impulſa, vbi textus, qui
reddit irrita ſponſalia metu parentum inita, põderat,
non ſolùm paternam reuerentiam, ſed ſimul minas, &
ex c. 2. C. de pactis in 6. vbi dicitur valere renunciatio-
nem filiæ, ſi iuramento muniatur, niſi vi aut dolo ſit
præſtitum, & tamen ibi concurrit paterna reuerentia,
ergo ea ſola non inducit vim aut metum, & hanc ſen-
tentiam firmat Gloſſ. *in c. 1. de deſponſ. impub. verb. con-*
ſentit, quam ibi ſequuntur Ancharan. *n. 4.* & Abb. *n. 4.*
& alij infiniti, quos refert & ſequitur Sanches *dict. l. 4.*
d. diſp. 6. n. 7.

Nec ſufficit minas ſolas probare, niſi quoque pro- 6
betur, vt minans ſolitus ſit minas exequi, Abb. *in c. 1. &*
§. cauſam matrimonij num. 3. de officio delegati, Dec. *d. c. 1.*
num. 12. & ibi Ber. *num. 11. & 18.* fusè Sanches *dict. lib. 4.*
diſp. 6. q. 3. n. 21.

Quæ adeò vera ſunt, vt etſi filia expreſsè non con- 7
ſenſerit, ſed præſupponatur ſolùm ipſius præſentia
cum taciturnitate, dum pater ſponſalia pro ea contra-
hit, metus reuerentialis ſolus non ſufficiat ad annulla-
tionem dictorum ſponſaliorum, Sanches *d. diſp. 6. q. 5.*
num. 37.

Sed dices, probabuntur minæ in caſu, de quo agi-
tur, minæ, inquam, tales, quales requirũtur, aut ſaltem
circunſtantiæ, quibus, concurrentibus etiam ſecluſis
minis, metus reuerentialis ſufficit ad annullationem 8
matrimonij, nempe ſi filia eſſet valdè imbecilla, pater-
que crudelis & auſterus, ſolitúſque ſit ſæuire, vbi ſuæ
non obtemperatur voluntati, Sanches *dict. diſp. 6.*
num. 12.

Sed reſpondeo, nec quoque hoc caſu annullatio-
nem dicti matrimonij obtineri poſſe, quia præſuppo-
ſito quod metu contractum fuiſſet dictum matrimo- 9
nium, illud fuiſſet ratificatum per copulam ſubſequu-
tam, Gloſſ. *in cap. conſultationi verb. ante de ſpõſalib.* & ibi
Anthon. de But. *num. 3.* Abb. *n. 7.* *Præpoſit. num. 2.* Henri-
ques *lib. 11. de matrim. c. 9. nu. 7.* Sanches *d. lib. 4. diſp. 18.*
num. 2. rurſum & ratificatum fuiſſet per diutinam [co]ha- 10
bitationem mutuam & etiam vltra decem annos data
opportunitate recedendi *cap. ad id de ſponſalibus*, San-
ches *dict. diſp. 8. numer. 4.* Tertiò, per liberorum ſuſce-
ptionem, & educationem.

Poſtremò, clarè ipſa demonſtrat ſe metu non fuiſſe coactam, cùm ſeparationem thori ex capite ſæuitiæ, petiit & obtinuit, nam ſi metu coacta fuiſſet ad matrimonium contrahendum, non petiiſſet huiuſmodi ſeparationem, ſed ad annullationem matrimonij egiſſet.

Ex quibus concludo annullationem d. matrimonij non eſſe tentandam, quippè quæ obtineri non poſſit.

ARGUMENTUM.

Diſpenſatio conceſſa non ſubditis, non validat matrimonium inter conſanguineos.

SVMMARIVM.

Omnis obreptio vel ſubreptio non vitiat reſcriptum, ſed tantùm ſi aliàs Papa non erat conceſſurus.

2 *Defectus denunciationum non annullat matrimonium.*

3 *Papa non poteſt legitimare quoad temporalia non ſibi ſubdi-*

tum in temporalibus, quando illegitimus natus eſt extra figuram matrimonij.

4 *Si Papa diſpenſat ſuper impedimento Canonico & inde matrimonium contrahatur, filij ex eo naſcituri etiam quoad temporalia vbique legitimi erunt.*

5 *Et filij antea ſuſcepti efficiuntur legitimi.*

6 *Si matrimonium ſit de facto contractum ex vi diſpenſationis inualidæ, & impedimentum proueniat ex iure Pontificio, liberis ex eo ſuſceptis, per ſummi Pontificis approbationem & matrimonium & proles antea ſuſcepta cenſetur legitima vbique etiam quoad munera ciuilia & bona temporalia.*

7 *Ignorantia vnius ex coniugibus prodeſt filiis quoad legitimationem ipſorum.*

CONSILIVM LXVI.

VIſis Bullis diſpenſ. matrimonij inter M. virum & N. mulierem contrahendi, nonobſtante impedimento cõſanguinitatis in tertio & quarto gradu exiſtente, tum à ſummo Pontifice ſub datum Romæ anno 1602. &...Ianuarij ... quam ab Illuſtriſſimo Vicelegato Auenionenſi in eodem anno & die...Nouemb. emanatis, proceſſu fulminato, & proceſſuris coram Vicario Gratianopolitano in vim Bullæ Legationis Auenionis factis, diſpenſatione Bannorum ſeu denunciationũ ab Epiſcopo Gratianopolitano emanata, narratione facti tet tu alligata & duobus conſiliis ſuper ea datis exiſtimamus matrimonium inter dictos M. & N. nullum eſſe: & tres filias ex eo natas illegitimas, idémque dicendum de liberis qui poſtea naſceantur, rebus ſic exiſtentibus: nam Bullæ ſummi Pontificis non fuerunt præſentatæ, nec proceſſus fulminatus confectus, nec illis in dicto matrimonio contrahendo M. & N. inuenerunt. Quoad verò Bullas Legationis Auenion. pro parte quidem viri, & quoad ipſum omnia facta fuerunt, quæ agi debebant: ſed eæ ſuffragari non poſſunt dict. N. quia ipſa origine quidem Carnoten. domicilio verò Pariſien. eſt, & ſic extra legationem Auenionen. defectúque iuriſdictionis diſpenſationem concedentis dictam mulierem ea ſe iuuare non poſſe, atque hic defectus præcipuus nobis videtur, qui ſi non adeſſet, & dict. mulier legationi ſubdita eſſet, cæteri tres defectus qui proponuntur, euitari poſſent. Nam quoad ſecundum, quod ſcilicet erroneè dicta mulier dicatur diœceſis Gratianopolitanæ, non eſſet ſubreptio vel obreptio, quæ reſcriptum infirmaret, ſi alioqnin dicta mulier legationi ſubdita eſſet, neque enim omnis ſubreptio vel obre-
1 ptio viciat reſcriptum, ſed tantum ſi ea erroneè vel falsò exprimantur, vel vera taceantur, quæ ſi non expreſſa vel non omiſſa fuiſſent, ſummus Pontifex probabiliter non conceſſiſſet, DD. *in cap. ſuper literis de reſcriptis*, clarum autem eſſe, cuiuſcumque diœceſis eſſet dicta mulier modò eſſet ſubdita legationi, non propterea minus reſcribentem conceſſurum fuiſſe diſpenſationem & Epiſcopo viri vel mulieris commiſſam fuiſſe verificationem contentorum in Bullis & proceſſus fulminati confectionem, ex quo tollitur tertius defectus quaſi Epiſcopi vtriuſque coniugum deberent facere dictum proceſſum: verius enim eſt vni tantum ſolere committi dictam verificationem, etſi vt plurimum ſoleat dirigi Epiſcopo mulieris, poteſt tamen & Epiſcopo viri dummodo vterque Epiſcopus ſit de territorio & iuriſdictione reſcribentis & diſpenſationem concedentis.

Quoad vltimum defectum, quod ſcilicet non adſit diſpenſatio bannorum pro parte Epiſcopi mulieris, is non infirmaret dictum matrimonium, quamuis Parochus & coniuges ita contrahentes eſſent puniendi: explosa enim eſt ſententia Menoch. *conſ. 69. numer. 70.* 2
exiſtimantis ob defectum dictarum denunciationum matrimonium eſſe nullum: ſatis enim eſt, ſi coram Parrocho & duobus vel tribus teſtibus fiat, *ſacrum Concilium Trident. cap. 1. de reform. ſeſſ.* 24. vt doctè cenſuerunt Ioan. à Roias *in ſuo epit. hom. de ſucceſſ. cap. 2. 22. &* 24. dicens à ſe pluries ita fuiſſe iudicatum, ſequitur Ioan. Guter. vir doctus & diligens *in tract. de iura. confirm. in 1. part. capit 51. numer. 25.* Ioann. Mantienco *in rub. tit. 1. lib. 5. nouæ ordi. in gloſſ. 1. numer. 34. 35.* Lopes de Salcedo *in pract. criminali cap. 73. fol. 28.* Peregr. *conſil. 91. numer. 33. & ſequentibus*, Nauar. *manuali confeſſorum cap. 16. numer. 36. & cap. 22. numer. 70. verſ. 3. aduertendum*, Martin. Vinald. in candelabro aureo de ſacramento matrimonij *numer. 41.* & ita per Illuſtriſſimos Cardinales Congreg. interpretationis Conc. Trident. reſolutum. dict. Lopes de Sal. *fol. 273. in hac verba.* De Parrocho autem qui, omiſſis tribus denunciationibus, ſine Ordinarij licentia, aliquos diſpenſauerit, an matrimonium teneat, Congregatio cenſuit matrimonium quidem valere, ſed Parrochum ab Ordinario puniri poſſe. Et quamuis per Bullas legationis iungatur, vt dictum matrimonium contrahatur, ſeruata forma dicti Concilij Tridentini, non tamen ex defectu dictarum denunciationum dici poteſt nullum, cùm eo non obſtante per dictum Concilium ſit validum.

Sed, vt iam diximus, defectus ille iuriſdictionis inficit & annullat dictum matrimonium, cui malo vt occurratur, impetranda eſt de nouo diſpenſatio ſiue declaratio à ſummo Pontifice tenorum & formarum qualis mittitur, quæ facilius impetrabitur, attentis in ea narratis.

Difficultas in eo conſiſtet, nũ liberi iam nati erunt legitimi quoad vtramque iuriſdictionem, & ſic quoad temporalia in regno Galliæ, & vt vera deciſio quæſtionis habeatur, aliquæ concluſiones ſtruendæ ſunt. Prima ſummum Pontificem non poſſe legitimare quoad temporalia non ſibi ſubditum in temporalibus, Boer. 3
in dec. 297. Peregr. *de fideicommiſſ. art. 23. numer. 10.* DD. maxime Abb. *in cap. per venerabilem qui filij ſint legitimi*, fusè Lupus *in tract. de legit. & de nat. reſtit. com. 3.* 4
§. 3. numer. 28. quæ concluſio intelligenda eſt, quando illegitimus natus eſt extra figuram matrimonij. idem Lup. *com. 4. § 1. numer. 55.* Secunda concluſio, ſi ſummus Pontifex diſpenſet ſuper impedimento Canonico, & inde matrimonium contrahatur, filios ex eo naſcituros fore legitimos etiam quoad temporalia in terris imperij vel Galliæ vel alterius Principis, Guill. Benedictus *in cap. Raynutius verbo & vxorem nomine Adelaſiam, in præludio 4.* dum de ſucceſſione ab inte- 5
ſtato agit *num. 202.* Tertia concluſio vt filij antea ſuſcepti efficiantur legitimi, Bartolus *in l. Paulus ſiue in l. eum qui ff. de ſtat. hom.* Abb. & Card. Alex. *in c. quod nobis qui filij ſint legitimi*, Peregr. *de fideicomm art. 24. numero 77.* idem *conſ. 1. num. 19. vol. 3.* Quarta concluſio, ſi ma- 6
trimonium ſit de facto contractum ex vi diſpenſationis inualidæ defectu poteſtatis concedentis, vel aliàs, ex eo ſuſceptis liberis, ſi impedimentum proueniat ex iure poſitiuo, vt quia matrimonium ſit contractum in gradu affinitatis vel conſanguinitatis prohibito à lege Canonica, non autem Diuina, tunc per Romani Pontificis approbationem, matrimonium & proles antea ſuſcepta cẽſetur effecta legitima, etiam quoad munera ciuilia & bona temporalia in dictis terris Imperij vel Galliæ, ſi tamen in precibus facta ſit expreſſa mentio,

tam

tam qualitatis dictæ coniunctionis quàm ſobolis ex ea ſuſceptæ, & clauſula, prout ex tunc, adiecta ſit. Id enim operatur legitimatio, quæ ſurgit ex radice matrimonij, quantumuis per prius inualidi, vt in terminis docent Anchara *conſ.409.* Puteus *deci.483.lib.2.* Bened. *d.nu.202.* vbi refert ita iudicatum fuiſſe in ſcacario regio Rotomagenſi, per arreſtum latum præſente eo, qui per Regem fuerat mandatus, Peregr. *de fideicom.artic.23.n.7.& art.24.n.75.& ſeqq* fuſiſſimè Ioann. Bapt. Lupus *d.tract. de illeg.& nat reſtitu.commen 3.§.3.nu.32 & com.4. §.1. n.53.* qui caſus eſt noſter nati enim ſunt filij ex figura matrimonij inualidi ex defectu poteſtatis diſpenſationem dantis & ſolemnitatis non obſeruatæ, & in approbatione ſummi Pontificis fiet mentio dictorum liberorũ iam ſuſceptorum, & clauſula, prout ex tunc, apponetur, quinimò in caſu noſtro multa cõcurrunt, ex quibus dicti liberi ante dictam approbationem ſuſcepti ſint legitimati, & cenſeri debent legitimi. Primum adhuc vterque ex coniugibus viuit, cùm tamen præfati DD. & præſertim Anchar. Put. Peregr. *n.83.d. art.24* loquantur in vtroque parẽte, vel alterutro ipſorum mortuo, ſi ex ordinatione patris petita ſit legitimatio. Secundum, quia nulli adhuc ius eſt quæſitum, & tamen iidem doctores etiam eo caſu id procedere contendunt, quo ius quæſitum eſt alteri. Tertium, quia per decennium, & vltra in figura matrimonij dicti coniuges bona fide permanſerunt, per tradita per eundem Lup. *d.com.4.§.1. n.36.* Poſtremum, quia vterque, aut ſaltem mulier bona fide contraxit, exiſtimans geſta Gratianopoli procurante marito ſufficere, & ſic ipſius ignorantia filiis prodeſſe debet quoad legitimationem ipſorum *c. referente, & c. ex tenore qui filij ſunt legitimi.*

Ex quibus exiſtimamus omninò approbationem futuram modo, & cum clauſula ſupradicta ſummi Põtificis ſufficere, & operari etiam quoad liberos iam ſuſceptos modum ad ſuſcipiendos.

Aduertatur tamen, quòd ſi ſummus Pontifex in ſuis literis diſpenſationis ſeu approbationis & declarationis, non ſimpliciter approbet, ſed mandet Ordinario Epiſcopo vel eius Officiali, vt conſtito de narratis approbet, vt dictæ literæ præſententur, & producantur omnia acta iam coram Vicario Gratianopolitano facta & ad maiorem cautelam de nouo, vel iidem vel alij teſtes examinentur, & exactè quidquid mandat ſummus Pontifex, executioni demandetur, alioquin literæ non poſſent ſuffragari.

ARGVMENTVM.

Maſculus ſiue nepos, an ſit capax fideicommiſſi ad fauorem maſculorum ordinati.

SVMMARIVM.

1 *Nepos ex filia fideicommiſſo includi non poteſt cùm mater non includitur.*
2 *Non admittitur cauſa actor repellitur.*
3 *Incapacitas matris nocet filiis.*
4 *In omni ſucceſſione gradus præcedens debet eſſe ſucceſſibilis.*
5 *Quamdiu adeſt media perſona incapax, filius ex ea admitti non poteſt.*
6 *Nepotes veniunt appellatione liberorum.*
7 *Sicut & deſcendentium.*
8 *Cui conueniunt verba diſpoſitionis, conuenit & diſpoſitio.*
9 *Mens teſtatoris in fideicommiſſis potiſſimum dominatur.*
10 *Non quæritur de voluntate, cùm nulla eſt in verbis ambiguitas.*
11 *Dictiones deſcendentes, liberi ſui, & ſimiles, ſunt collectiuæ plurium graduum & perſonarum.*
12 *Sicut maſculi ex filia comprehendantur in ſubſtitutione facta ad deſcendentes maſculos, ita & ad liberos.*
13 *In conflictu opinionum huius quæſtionis receptiſſima eſt hæc diſtinctio, quòd ſi diſpoſitio incipiat à maſculis, tunc ſi maſculi ponantur in ſequentibus gradibus, intelligitur de maſculis deſcendentibus ex maſculis.*
Secus ſi à fœminis.
14 *Idem eſt non eſſe, vel eſſe, & non poſſe ſuccedere.*
15 *Reſpondetur doctoribus contra nepotem ex filia ſententibus.*

CONSILIVM LXVII.

SPECTABILIS quondam dict. de François in ſuo vltimo teſtamento inter alia prælegatum fecit domicellis Lucretiæ & Sibyllæ eius filiabus vltra dotem ipſis conſtitutam locum & oppidum Caſtri-noui de Marregues in Prouincia ſitũ, æqualiter vnicuique pro dimidia parte, illiſque ſubſtituit his verbis conceptis, *ſubſtituant ledit teſtateur a chacune deſdites damoiſelles mes filles en leur mort reſpectiuemẽt el de leurs enfans maſles legitimes & naturels qu'elles nommeront & eſliront, & où l'une d'elles N. N. ou l'vn des enfans maſles eſleu & nommé viendroit a deceder ſans enfans maſles legitimes & naturels, en ce cas ſubſtitue l'autre de meſdites filles ſuruiuante & ſondit fils par elle eſleu & nommé entierement & de plein droict.*

Iam verò cùm d. nobilis Lucretia Domina de Arboribus habeat tantùm vnicum filium maſculum illuſtrem ſcilicet D. Henricum de Girard Dominum de Arboribus, qui non ſperatur ſuſcepturus liberos, cùm tamen dicta domina de Arboribus habeat filiam illuſtrem ſcilicet dominam Dianam vxorem Illuſtris domini Doyſe, quæ ex primo matrimonio & illuſtri quõdam dict. de la Verdiere ſuſcepit Illuſtrem dominum Henricum de Caſtellans dominum d'Ampus, & dicta domina de Arboribus nominet dictum dominum d'Ampus eius ex filia nepotem in præſentia, & de cõſenſu dict. domin. de Arboribus eius filij, & ſub forma & modo, qui præſcribentur, dum nominatio fiet.

Quæritur, an huiuſmodi nominatio eã vim habuerit, vt excludat dictam dominam Sibyllam de Verquieres, & eius filium maſculum nominandum per eam, ita vt dict. domin. d'Ampus, & filij maſculi ex eo ſuſcipiendi faciant deficere fideicommiſſum mediæ partis dicti loci Caſtri-noui in fauorem dictæ dominæ de Verquieres eiuſque filij maſculi per eam nominandi factum.

Et quidem videbatur dicendum huiuſmodi fideicommiſſum & dictam dominam de Verquieres eiuſque filium maſculum nominandum non excludi 1
per dictum dominum d'Ampus, eiuſque liberos maſculos ſuſcipiendos: nam cùm mater dicti domini d'Ampus, quæ proximior eſt, non includatur fideicõmiſſo, nec maſculus ex ea deſcendens includi poteſt, quaſi proueniens ex radice excluſa per *regulam* §.

reliquum in auth. de hæred. ab int. venient. vt ibi notanit Angel. *& in l. fina. C. de natur. liber.* Abbas *in cap. cauſam quæ & c. later. qui filij ſint legit.* & omnium latiſſimè Tiraq. *de iure primogeniorum q.*12. nam ex radice infecta fructus non producitur, *c. numerato.* 10. *q.* 1.

Secundò, non debent admitti, quorum repelluntur
2 anthores *c. licet ex quadam ext. de teſtib.* & quia abſurdum videtur quòd excluſa matre, quæ propinquior eſt, admittatur filius ex ea remotior in gradu *ad l. Publius §.1. ff. de condit. & demonſtr. l. ſi viua matre C. de bonis maternis.*

Tertiò, quia incapacitas matris nocet filiis *d. l. final.*
3 *C. de nat. lib.* Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 11. *num.* 33. & ideò Menoch. *conſ.* 172. *lib.* 2. *& de præſumpt.* 79. *num.* 29. ait, quòd in caſu in quo legitimatur, non excludit ſubſtitutum, filij ipſi licet ſint naturales & legitimi, non admittuntur, idemque in feudis rectis & propriis, & vbi ius feudale eſt in obſeruantia, maſculi ex filia ad ea non admittuntur, non alia ratione, quàm quia mater ipſorum eſt huiuſmodi feudorum incapax, Cho. And. *in c. ad Apoſtolicos de re. iud. in* 6. *in nouel.* Bald. *in l.* 1. *ff. de ſenatoribus per text. in c.* 1. *§. hoc autem notandum tit. qui feudum dare poſſunt, & c.* 1. *titul. de ſucceſſ. frat. vel grad. ſucced. in feud.*

Quartò, quia in omnibus ſucceſſionibus requiritur
4 gradum præcedentem eſſe ſucceſſibilem, & ſublata media perſona, non poteſt ſequens admitti, Bald. *in c.* 1. *de ſucceſſ. fratern. & grad. ſucced. in feud. & in auth. ſi quas minas C. de ſac. e. in fi.* & remoto proximiore remouentur omnes venientes ex eo, Bart. *in l.* 2. *§. videndum ff. ad Orfician.*

Quintò, tanto magis hoc loco id aſſerendum eſt,
5 quia mater d. Dom. d'Ampus viuit, & mediante gratia diuina viuet, & erit in rerum natura, quando dicta domina de Arboribus decedet, ideóque cùm adſit media perſona incapax ſucceſſionis, filius ex ea non poteſt admitti *l. meminimus C. de legat. hæred. l. diuo Maur. C. de quæſtionib.*

Sextò & vltimò, quia cùm caſus etiã euenerit, cum gratia etiam diuina d. domin. de Arboribus erit in rerum natura, qui ex claris verbis teſtatoris vocatur, & propterea nominatio dict. domini d'Ampus ſubſiſtere non poterit, præſertim quod vtroque tempore, ſcilicet & nominationis & mortis d. dominæ de Arboribus, dict. dominus de Arboribus exiſtat excluderéque debeat d. dominum d'Ampus.

Ex his & ſimilibus rationibus eſt interminis, nimirum quando fideicommiſſum diſpoſitiuè ordinatur à fœmina ad fauorem deſcendẽtium maſculorum ſuorum vel etiam quia inſtituta ſit fœmina aliqua, & poſt eam ſubſtituti deſcendentes maſculi contra nepotem ex filia etiam quòd fieret tranſitus ad aliam lineam, reſponderunt Marian. iunior *conſ.* 69. *lib.* 3. & ſic quoq; Ferrariæ conſuluerunt Pau. Leonin. Riminald. iunior, Sim. de Prætis & Franc. Tirſan. vt habetur apud Pau. Leoni. *conſ.* 23. 24. 25. 26. & in filia inſtituta, grauata ſub conditione, ſi ſine filiis maſculis, & nepos ex filia non faciat cõditionem deficere ad ſubſtituti excluſionem, reſponderunt Benedictus Capra *conſ.* 18. Alex. *conſ.* 56. *lib.* 5. idem Alex. *in l. ex facto §. fin. n.* 3. *ff. ad Trebell.* & illic Ripa *n.* 8. Riminald. ſenior *conſ.* 253. *nu.* 31. Decian. *conſ.* 127. *nu.* 15. *lib.* 3. Grat. *conſ.* 120. *lib.* 2. & hanc magis cõmunem atteſtatur Graſſus *in §. fideicommiſſum q.* 35. *nu.* 3. atque ſecundùm hanc opinionem inductam in ſupremo Senatu Pariſienſi, Pelé *aux queſtions illuſtres queſt.* 48. nec non in Senatu Gratianopolitano in ſubſtitutione in contractu appoſita, Guid. Papa *q.* 133. quæ continuatur in noſtro caſu, ex eo quod dictione *leurs enfans, & ſans enfans*, vtitur, quæ videtur eandem vim habere, ac ſi dixiſſet, ex ſuo corpore procreatos, quo caſu nepos ex filia non facit deficere conditionem, nec cenſetur reuocatus, Guid. Pap. *q.* 353.

His tamen non obſtantibus exiſtimo, in caſu, de quo agitur, per electionem & nominationem d. domini d'Ampus ex filia nepotis excludi dict. dominam de Verquieres, & filium per ipſum nominandum ex ſequentibus rationibus.

Primò, quia diſpoſitio teſtatoris verificatur in dicta 6
dom. d'Ampus, etiam attenta mera proprietate verborum: nam nepotes veniunt & cõprehenduntur ſub appellatione liberorum *l. liberorum ff. de verborum ſignificatione l. Luci. ff. de hæred. inſtit. l.* 16. *de condit. inſertis*, ideóq; lex, quæ prohibet filium præteriri, eadem prohibet filium ex filio vel filia præteriri *§. poſteram inſtit. de exhæredatione l.* 1. *l. fine C. de liberis præteritis, ſicut &* 7
deſcendentium §. 1. *in authentic. de hæred. ab inteſt. ven.* dictio enim Gallica *enfans*, correſpondet dictioni, *liberorum*, in teſtamentis, Charondas *aux memorables obſeruations verb. enfans*, (quamuis etiam d. dictio, *enfans*, pro dictione, *filiorum*, acciperetur, idem quoque aſſerendum eſſet *l. filij l. intra de verb. ſign.* Socin. iun. *conſ.* 169. *n.* 11. *lib.* 3. Bened. Capra *conſ.* 18. *n.* 2. *&* 3. & quoque idem dominus d'Ampus maſculus. Cùm itaque 8
verba diſpoſitionis in eo conueniant, conuenire quoque debet ipſa diſpoſitio ad *l.* 4. *§. toties ff. de dam. infer. & l. hos accuſare §. omnibus ff. de accuſat.*

Secundò, nedum verba conueniunt, ſed & mens te- 9
ſtatoris, quæ in ipſis potiſſimum dominatur *l. pater Seuerinam §. condit. verb. ff. de condit. & demonſt. l. hæredes mei §. cùm ita ff. ad Trebell.* (quamuis hoc caſu non debeat admitti voluntatis quæſtio, cùm nulla ſit in ver- 10
bis ambiguitas *l. ille aut illa §. cùm in verbis ff. de leg.* 3. nec à propria verborum ſignificatione vllatenus eſt recedendum, niſi cùm manifeſtum eſt teſtatorem aliud ſenſiſſe *l. non aliter ff. de leg.* 3.) talem eſſe conditionem conſtat, quòd qua ratione voluit præferre maſculum dictæ dominæ de Arboribus in portione ſibi relicta d. dom. de Verquieres ſorori ſeu filiæ eius nominando, eadem ratione voluit præferre maſculum ex filia, vt ſcilicet deſcendentes ex vnaquaque ex filiabus prælegatariis, modò in illis qualitas maſculinitatis cõueniat, habeant dimidiam partem matri auiæve prælegatam, & vnaquæque ſoror, eiúſque deſcendentes, modò adſit dicta qualitas, dimidiam partem conſequentem.

Tertiò, quia hic nepos non venit ex perſona matris, ſed ex nominatione auiæ, & ex eo quòd qualitas maſculinitatis in eo adeſt, & in eo ceſſat excluſio ex qualitate fœminei ſexus reſultans, & quòd ſit de liberis, ideóque excluſio omninò ceſſare debet, & tanquam legitimè vocatus & nominatus præferendus erit d. dom. de Verquieres magnæ materteræ eiúſque filio per eam nominando per notata *in l. pater filiorum ff. de inoff. teſtament.*

Quartò, quia certum eſt dictiones, deſcendentes 11
liberos ſuos, & ſimiles, eſſe dictiones collectiuas plurium graduum & perſonarum, Tyber. Decian. *conſ.* 1. *n.* 199. *cum multis ſeqq.* Conar. *lib.* 1. *var. reſol. c.* 1. *de ſubſtit. n.* 54. ideóque quemadmodum ſubſtitutio facta, vt hæreditas veniat ad deſcendentes maſculos, eorum nomine maſculi & fœminæ dicuntur comprehendi, vt 12
inquit textus *in d. §.* 1. *authent. ad hæredes ab inteſt. ven.* idem aſſerendum eſt in dictione, *liberorum*, & ita reſponderunt Fulgoſ. *conſ.* 85. Dinus & Albericus *in l. Neratius ff. de manum. teſtamento*, Carol. Ruin. *conſ.* 126. *lib.* 1. Alciat. *conſ.* 15. *lib.* 8. *& conſ.* 34. *&* 104. Socin. iun. *conſ.* 2. *li.* 3. Curtius iun. *conſ.* 1. *n.* 24.

Poſtremò, in huiuſmodi quæſtione, an nepos ex

filia

filia faciat deficere fideicommiſſum factum ſub conditione, ſi ſine liberis maſculis, aut cenſeatur vocatus ad fideicommiſſum, quo liberi maſculi vocantur. In
13 conflictu opinionum huiuſce quæſtionis admodum controuerſæ ea eſt receptiſſima & veriſſima diſtinctio in vltimis voluntatibus, ſi quidem diſpoſitio incipiat à maſculis, tunc maſculi ſi ponantur in ſequentibus gradibus & clauſulis, illud intelligitur de maſculis deſcendentibus ex maſculo, non de maſculis deſcendentibus ex fœminis, & ita limitari debere *l. 1. C. de condit. incertis*, quæ vult per nepotem ex filia excludi ſubſtitutum, id enim verum eſt, quando eſt alicui facta ſubſtitutio ſub conditione, ſi deceſſerit ſine liberis vel filiis, ſimpliciter, *l. inſta l. liberorum de verbor. ſignific.* ſecus ſi additum ſit verbum, *maſculis*, quo caſu in eadem ſerie non cenſentur vocati ad ſubſtitutionem nepotes ex filia, nec eam deficere faciũt, ſed maſculi ex maſculis, Ioan. And. *in addit. ad ſpeculat. tit. de teſtamentis in fin.* Cremeo. *ſing. 20.* Bart. *in d. l. liberorum*, Caſtren. Alex. *dec. ad l. Gallus §. nunc de lege Velleia. ff. de lib. & poſth.* Bald. & Corneus *ad l. 1. C. de condit. incertis*, Corneus *conſ. 124. & conſ. 146.* Bertrand. *conſ. 246. viſo teſtamento lib. 3.* & hæc quidem quæ dixi, procedunt, quando inſtitutio vel ſubſtitutio incipit à maſculo, quia tunc manifeſtè appares teſtatorem ſolius agnationis habuiſſe rationem, ſecus ſi inſtitutio vel ſubſtitutio à fœmina, puta, ſi pater duas habens filias, eas inſtitueret æqualiter, & caſu quo altera decederet ſine liberis maſculis, ſubſtituit alterã vel eius liberos maſculos: nam hoc caſu quia pater non habet rationem agnationis, ſed ſolius maſculinitatis maſculi ex filia faciunt deficere fideicommiſſum, & admittũtur ad ſubſtitutionem, Ferreti. *in addit. ad d. Guid. Pap. q. 133.* poſt doctiſſimum virum Peleum *d. q. 48. fol. 243. in principio*, non verò verſari in his terminis clarum eſt, filiabus enim à patre prælegatum eſt factum, etſi vna vel filius ab ea nominandus ſine liberis maſculis decederet, alteram ſubſtituit, & illum ex liberis, quem ipſa nominaſſet, atque hanc ſententiam, quando ſcilicet inſtitutio vel prælegatum incipit à filia, vel quando teſtatrix eſt fœmina, quæ inſtituit filios maſculos, & ſolus nepos ex filia comprehendatur ſub conditione, ſi ſine liberis maſculis, amplexi ſunt Fulgoſ. *conſ. 85. per totum*, in quo id concludit ad excluſionem piæ cauſæ ſubſtitutæ, Anchar. *conſ. 359.* Socin. iun. *conſ. 2. nu. 11. lib. 3.* approbans & confirmans doctrinam Socini eius patrui *in d. l. Gallus §. nunc de lege Velleia ff. de lib. & poſth.* aſſeritque huiuſmodi opinionem non habere contradictorem. Rubeus Alex. *conſ. 22. num. 1. & 11. 12. 13. & ſeq. & conſ. 128. nu. 9.* Alciatus *conſ. 15. lib. 8.* qui in donatione à maſculo facta loquitur, ſicut *& conſ. 34. nu. 8. & conſ. 104. n. 1. & conſ. 127. lib. 9.* Alba *conſ. 86. & 87.* vbi id firmat etiam ad excluſionem agnati tranſuerſalis. Rolandus à Valle *conſ. 76. num. 15. lib. 3.* Ruin. *conſil. 167. num. 7.* Corneus fuſiſſimè poſt Pan. de Caſtr. *l. 1. C. de cond. incertis, & conſ. 146. num. 10. lib. 2.* Illuſtriſſimus Mantica *de coniect. vltimar. voluntat. lib. 8. tit. 11. numer. 7. 8. & 9. & tit. 18. num. 3. & ſeq.* Tiraq. *de iure primogeniorum q. 13. n. 11.* Peregr. *de fideic. art. 26. num. 16. & 17.* qui ſubdubitat quando agitur de excludendo maſculo ex maſculo per maſculum ex filia, ſed ſi agatur de excludendo maſculo ex filia, non videtur dubitare. Molina *de Hiſpa. primog. lib. 3. c. 5. num. 49.* Guid. Pap. *q. 612.* vbi refert ita Gratianopoli iudicatum. Ferrer. *ad d. q. 133.* Riminal. iunior *conſ. 347. n. 27. & 28.* Illuſtriſſimus Tuſc. *pract. concluſ. tom. 5. liter. M. conſ. 102. num. 10.* Peleus *in d. q. 48. fol. 243. in principio.* Ranchi. *ad Guid. Pap. d. q. 133.* Mathear. *de leg. & fideic. lib. 2. tit. 10. n. 5.*

Nec obſtant rationes in contrarium adductæ, ac primùm ad primam, ſecundam, & tertiam rationem reſpondetur, quòd diuerſa ſit ratio in nepote ex filia quàm in ipſius matre, quia ſcilicet qualitas maſculinitatis requiſita per teſtatorem adeſt in nepote, vt reſpõdent præfati DD. & præſertim Mathear. *d. tit. 10. n. 5. in fine*, deinde reſpondetur eas rationes procedere quando filius venit ex perſona matris, vel in locum illius ſuccedit: tunc enim filius idémque nepos non poteſt eſſe melioris conditionis quàm mater, & radix infecta ei nocet, Curt. iun. *conſ. 35.* Pariſ. *cõſ. 72. n. 8. lib. 4.* Caſtr. *in d. l. Gallus §. nunc de l. Velleia*, Menoch. *conſ. 172. n. 7. & 12.* ſed in noſtro caſu dictus Domin. d'Ampus non venit ex perſona matris nec in illius locum ſuccedit, ſed ex propria perſona comprehenſus ſufficit in vocatione facta per abauum & nominatus ab auia.

Eodémque modo ſatisfit quartæ rationi: nam gradus præcedens debet eſſe ſucceſſibilis, quando ſequens intrat in locum ipſius, ſed, vt iam dixi, dictus Dominus d'Ampus non intrat in locum matris, ſed 14
venit ex propria perſona & iure proprio, quod ſcilicet in diſpoſitione proaui, nominabitur ab auia. Non obſtat quinta, quod ſcilicet mater dicti Domini d'Ampus, ſi viuat, & ſit in medio, debeat impedire quo minus dictus dominus ſuccedat, nam reſpondet dictam matrem perinde haberi, ac ſi non extaret, à pari enim procedunt, non extare, vel extare, & non poſſe ſuccedere *l. ſi ex modico §. 1. ff. de bonis lib.* & ita in terminis reſpondent, hancque doctrinam procedere aiunt, etiam quando mater eſt in medio, Rube. Alex. *d. conſ. 22. & conſ. 128. n. 9.* & Alba *d. conſ. 86. & 87.* & Roland. à Valle *d. conſ. 76. numer. 15. lib. 3.* Guid. Pap. *dict. q. 612.* Alciat. *d. conſ. 104.* & plerique alij ſuprà nominati, neque enim, vt ſæpe iam dixi, venit ex perſona matris aut illius locum repræſentat, ſed ex propria perſona.

Non obſtat poſtremò: nam ea ratio procedit ſolum quoad dominum de Arboribus, ille enim ſi vellet nominationem de d. d'Ampus factam impugnare poſſet, ſed dicta domina de Verquieres, vel filius ab ea nominandus, ea exceptione ſe iuuare non poteſt: nam quoad ipſos verum ſemper eſt dictum domin. d'Amp. eſſe de comprehenſis in diſpoſitione proaui, & excludere dictam dominam de Verquieres, & filium ab ea nominandum, præſertim quod ad abundantem cautelam dictus dominus de Arboribus renunciabit iuri ſuo & ſucceſſioni ſibi competenti in fauorem dicti domini d'Ampus ad textum *in l. 1. §. quibus ff. de ſucceſſ. edicto.*

Non obſtant etiam authoritates in contrarium al- 15
legatæ: in diuerſis enim terminis quàm noſtris verſantur.

Et primum quidem Socin. iun. *conſ. 69. lib. 3.* in themate enim ſibi propoſito inſtituerat filium hæredem, non mirum, ſi dictio, *maſculorum*, in ſubſtitutione appoſita non comprehendat maſculos ex filia, & ſic ſumus in primo membro quæſtionis ſuprà poſitæ, adde quod iniunctum fuerat onus deferendi nomen & arma, cuius in hac quæſtione decidenda magnam vim faciunt plerique DD. vt per d. dominum Tuſchum *d. conclu. 102. n. 11.*

Quoad verò DD. qui Ferrariæ conſuluerunt, vt apud Paulum Leoninum *conſ. 23. 24. 25. 26.* ij ita reſponderunt, quia teſtatrix nominatim ſtatuerat, vt inter deſcendentes ſuorum hæredum inſtitutorum maſculos & fœminas, quos omnes vocauit, ſeruaretur ſexus prærogatiua, videlicet vt primò maſculi, quamdiu ſupereſſent, & deinde fœminæ maſculis non extantibus ad ſuam hæreditatem admitterentur in perpetuum mo-

do prædicto, ideóque ex quo in ſuo caſu Leonin. ait, *numer.16.* quòd hæc diſpoſitio teſtatricis non ſeruaretùr, imò illi contra fieret expreſsè ſi exiſtentibus deſcendentibus compluribus maſculis ſuorum hæredum inſtitutorum, admitterentur fœminæ deſcendentes ab vno ex dictis ſuis hæredibus, aut illarum fœminarum deſcendentes, quicumque ſint, quas fœminas, aut illarum deſcendentes admitti tantùm eo caſu voluit, quo maſculi ſuorum hæredum inſtitutorum prorſus deficerent, qui caſus nihil habent commune cum noſtra quæſtione, præſertim quod maſculi ex dictis filiabus intrabant in locum matris.

Quoad Benedictum Captam *conſ.*18. ne de veritate eius conſilij nunc diſſeram, multa in eius caſu concurrebant, ex quibus elicit mentem teſtatoris fuiſſe, vt nepotes ex filia non excluderent hoſpitale ſubſtitutum, præſertim quod teſtator vſus erat dictione *filiorum*, & non *liberorum*, quæ verba intelligenda eſſe contendit de proximis & immediatis filiis maſculis, per textum *in l. qui liberis ff. de vulg. & pupill. & l. ex facto §. vltimo ff. ad Trebellian.* etſi alioquin dictio *filiorum*, comprehendat etiam nepotes, ſed in caſu noſtro adeſt dictio *enfans*, hoc eſt, *liberorum*, quæ ex propria & natiua ſignificatione, etiam in materia ſtricta & odioſa comprehendit nepotes *dict. l. liberorum*, & ibi Bartolus & Rebuffus, quamuis etiam in dictione *filiorum*, reuera idem aſſerendum eſſet, vt ex ſuprà & infrà deductis patet, Alexander *conſilio* 56. vbi certo affirmar, vt patet in fine conſilij, ſed vtcumque ſit, loquitur in patre teſtante & filium maſculum inſtituente, & ſic verſatur in primo caſu diſtinctionis.

Idem Alexander *in l. ex facto §. final. numer.*3 ait quidem nepotem ex filia non facere deficere conditionem, *ſi ſine liberis maſculis*, ſed cùm hoc generaliter proponat, intelligendus eſt ſecundùm diſtinctionem prædictam, cùm ſic licet pater teſtatur, & filium maſculum inſtituit. Ripæ etiam authoritati *in dict. lege ex facto §. final. num.ro* 8. eodem modo reſpondetur. Riminaldus ſenior *conſilio* 253. *numero* 31. loquitur in terminis ſtatuti, quo caſu certum eſt appellatione *liberorum maſculorum*, non venire nepotes ex filia, & ſiuè per Peregr. *dict. articul. 26. numer.* 4. & Ferret. *ad dict. quæſtion.*133. at nos verſamur in vltimis voluntatibus. Tiberius Decianus *conſilio* 127. *numero* 15. *Cod.* intelligendus eſt, cùm maſculus filius vel agnatus inſtitutus eſt hæres, vt conſtat ex doctoribus, quos allegat, & exemplis, quæ proponit Gratus *conſilio* 120. *lib. 1. numero* 46. nititur quidem impugnare hanc reſolutionem, ſine tamen aliqua valida ratione, ſed tamen ſe fundat in ſuo caſu quod principium & fundamentum diſpoſitionis erat ad conſeruandam agnationem, cùm teſtatrix filios maſculos inſtituit & excluſit filias, deinde rediit ad agnationem interpoſitis filiabus & eius liberis, & vocauit aliquos de agnatione, nominatim & poſtremò proximiorem de genere. Graſſus *in §. fideicommiſſum, quæſtione* 35. loquitur in membro diſtinctionis, cùm ſe fundat in ratione conſeruandæ agnationis.

Quoad Peleum, verum eſt contra nepotem in Senatu iudicatum fuiſſe, ſed in ſpecie ibi propoſita, cùm nimirum pater filios maſculos inſtituit hæredes, & ſic ſumus in primo caſu diſtinctionis, ſed ſi filias inſtituiſſet, diſertè Peleus contrarium aſſerendum eſſe contendit. Guid Pap. *deciſione* 133. procedit tantum in contractibus, ſed in vltimis voluntatibus contrarium iudicatum fuiſſe idem aſſerit *dicta deciſion.* 612. ſed & in terminis donationis, multi contra Guid. aſſeruerunt, & nominatim Roland. à Valle *d. conſ. 76. n. 15. lib. 3.* & Ruinus *conſ. 167. num. 7. lib. 3.* Alciat. *d. conſ. 11. lib. 8.* & Ferretius poſt dictum doctiſſimum virum *ad dict. deciſion.* 133. quod verò ſubiùngitur ex dictione *leurs*, videri intellexiſſe de filiis ex proprio corpore natis, ideóque non verificari in nepotibus, eſt mera vanitas, dictio enim *ſuos*, toto cœlo diſtat à dictione *ex ſuo*, vel *proprio corpore*, dictio enim *ſuos*, eſt collectiua plurium graduum & perſonarum, Cancer *dict. lib. 1. cap. 1. numer.* 54. & ex propria ſignificatione comprehendit nepotes & pronepotes vſque in infinitum, Cancer. *dict. cap. 1. numero* 54 Decian. *dict. conſil. 1. numero* 199. ſed & quoque etſi dictiones *ex ſuo*, vel *proprio corpore*, & c. adeſſent, non propterea minus nepotes ex filia comprehenderentur, & ideò aſſerendum eſſet, verior enim eſt opinio contra Guid Pap. vt ſcilicet nepotes comprehendantur in conditione, *ſi decedat ſine liberis ex ſuo corpore natis*, vt per Bald. *in l. 1. numero 3. Cod. de condit. incertis*, Bartolus *in l. liberorum ff. de verborum ſignificatione*. Socinus *conſil. 17. volum.* 4. Alexander *in l. ex facto §. final. ff. ad Trebellian.* Salicet. *in authen. ſed ſi quis* 11 *Cod. de ſecund. nupt.* Tiraqu. *in tract. de iure primogeniorum quæſt. 10. numer.* 36. Ripa *reſponſ. 1. numer.* 79. Mantica *de coniectur. vltimarum voluntatum tit. 11. num.* 3. Simon de Prætis *de interpret. vltimar. voluntat. lib. 3. folio. numero* 72. Ferret. *ad Guid. Pap. dicta quæſtione* 353.

Poſtremo loco non eſt omittendum, Matheat. *in tract. de legat. & fideicomm. lib. 2. tit. 10. num.* 5. ſe admodum inuoluere. Cùm enim primò clarè ſtatuiſſet nepotem ex filia cenſeri vocatum, quando fœmina eſt inſtituta & ei deſcendentes maſculi ſubſtituti, poſtea tamen ſi filia inſtituta ſit grauata ſub conditione, *ſi ſine filiis maſculis deceſſerit*, ait DD. aſſerere nepotem ex filia non fore impedimento conditioni, quin defeciſſe videatur, ita vt ſubſtitutus capiat hæreditatem, ſed ſi hanc doctrinam ſuſtinere velimus, ea ſolùm vbi adeſt, *filiorum* dictio, non autem deſcendentium vel liberorum, intelligenda eſt, in quibus terminis loquitur Matheat. nec tunc ſibi ſucceſſu contrarius eſſet, & quatenus vellemus eam porrigere etiam vbi adeſt dictio, *liberorum*, eſſet omnino falſa: nam ſi vbi adeſt dictio, *liberorum*, nepos ex filia cenſetur vocatus, quando inſtituta eſt filia, & ſubſtituti ſunt liberi vel deſcendentes maſculi, ex ipſomet Matheat. & omnibus DD. multo magis ſi fideicommiſſum ſit factum ſub conditione, *ſi ſine liberis maſculis*, nepos ex filia faciet deficere dictam conditionem. vt non ſit locus fideicommiſſo, Bald. *d. l. 1. numer. 2. Cod. de condit. incertis*, Ranch. ad Guid. *d. q.* 133. poſt Rub. Alexand Peregr. *d. art. 26. n. 17. verſ. paſſus vt videtur* & quod in dictione tantùm *filiorum* huiuſmodi doctrina ſit accipienda, conſtat ex dd. quos allegat: nam aut nihil dicunt, aut generaliter, aut in dictione, *filiorum*, loquuntur, Caſtrenſ. enim *conſ. 18. lib.* 2. Alexand. verò *conſ.* 56. verſatur in dictione *filiorum*, præter quam quod loquitur in patre inſtituente filios maſculos. Idem verò Alexand. *in d. l. ex facto §. final. numer.* 3. & Ripa ibidem *num.* 8. loquuntur quidem de dictione *liberis*, ſed generaliter loquuntur, & ſic ſecundùm primum membrum diſtinctionis intelligendi, vt ſupra dictum fuit, Solus Gratus *d. conſ. 120. n.* 46. enititur, vt ſuprà dictum fuit, contra nepotem reſpondere, etiam exiſtente dictione *liberorum*, ſed in eo non ſe format, nec id verè aſſerere potuit: nepos enim ex filia facilius facit deficere conditionem, quàm vt cenſeatur vocatus, vt iam dixi, ſed ita reſpondet, quia in ſuo caſu fuit habita ratio conſeruandæ agnationis. Tib. verò Deciano *conſ.* 127. non facit contra, vt ſuprà etiam edoctum fuit, vt reuera etiam in dictione *filiorum*, vt nepos ex filia

con-

cenſeatur vocatus , & faciat deficere conditionem, verior & communior eſt ſententia , Neputem ex filia comprehendi ad vtrumque caſum ſcilicet , vt cenſeatur vocatus vt faciat deficere conditionem.

ARGVMENTVM.

AN Capitulum Eccleſiæ Cathedralis ſtatutum, quod cum conſenſu Epiſcopi fecit, autoritate tamen Apoſtolica confirmatum, poſſit cum conſenſu eiuſdem Epiſcopi tollere & aliud condere , & hoc ſecundum ita conditum vim habeat ante confirmationem ſedis Apoſtolicæ.

SVMMARIVM.

1 *Statutum à ſuperiori confirmatum ab inferiori reuocari non poteſt, niſi ſuperior reuocationem confirmet.*

2 *Contra quod poſſit.*

3 *Quoties primum ſtatutum ſine confirmatione ſuperioris ſubſiſtere nequit , ſine eiuſdem licentia reuocari, & aliud fieri non poteſt, &* n.5.

4 *Statuentes poſſunt venire contra propriam conſtitutionem, licet fuerit confirmata per ſuperiorem , & contineat talem materiam , quod ſine ſuperiori non valuiſſet , quando primum ſtatutum reſpiciebat ſolam vtilitatem priuatam ſtatuentium.*

6 *Clerici non poſſunt ſtatuere contra Canones, &* n.12.

7 *Primæ dignitates poſt pontificalem in cathedralibus de ſui natura non ſunt electiuæ.*

8 *Quando primum ſtatutum vltra priuatam ſtatuentium vtilitatem reſpicit alios vel publicam vtilitatem ſecundùm ſtatutum non ſubſiſtit ſine licentia ſummi Pontificis.*

9 *Capitulum etiam cum ſuo Prælato de grauibus negotiis ſtatuere non poteſt ſine licentia ſedis Apoſtolicæ.*

10 *Clauſula decreti irritantis in confirmatione appoſita , facit ne ſtatuentes ſtatutum etiam in eorum fauorem reuocare poſſint.*

11 *Forma renunciari non poteſt.*

12 *Doctoratus in aliquo iure requiritur ad obtinendam primam dignitatem poſt pontificalem.*

14 *Indultum non extenditur ad dignitates niſi expreſſè dicatur.*

15 *Et quamuis ſit ad dignitates, non comprehendit primam poſt pontificalem.*

CONSILIVM LXVIII.

STATVTO Eccleſiæ Graſſen. de anno 1421. condito , & authoritate Apoſtolica confirmato, cauetur , vt quoties præpoſitura, quæ maior dignitas poſt pontificalem eſt , in dicta Eccleſia vacauerit , ei per electionem Capituli ſeu maioris partis Canonicorum prouideatur , & ſic electus per Epiſcopum confirmetur, niſi Epiſcopus dum electio fieret , præſens fuiſſet in Capitulo , & ipſemet cum aliis elegiſſet, vel electioni conſenſiſſet, quo caſu non ſit opus alia confirmatione: de anno verò 1604. ſtatuta dictæ Eccleſiæ in ordinem redacta fuerunt , & inter ea illud de electione Præpoſiti, ſed paulo pòſt Canonici cum Epiſcopo ab eo ſtatuto diſceſſerunt , nimirum vt quoties præpoſitura vacaret, Sacriſta qui ſecundam dignitatem obtinet, optare poſſet , quod ſi nolit Præcentor & antiquiores Canonici ſecundum gradus vniuſcuiuſque, vt hactenus conſuetum eſſe inquit , ſcilicet Sacriſta ad Præpoſituram , Præcentor ad Sacriſtam, & ſic antiquior Canonicus ad Præcentoriam , ſi voluerint, & cui ius optandi obuenerit, infra duos dies acceptare tenebitur , quibus elapſis ius optionis erit alteri antiquiori ſecundùm gradum ſuum acquiſitum, hócque ſecundum ſtatutum in Concilio prouinciali confirmatum fuit. Accidit autem , quòd vndecimo Martij de anno 1614. Præpoſitus dictæ Eccleſiæ deceſſit, & ſic vacante Præpoſitura per eius obitum in Capitulo legitimè congregato eadem die circa horam decimam de mane, in quo adfuerant ſex Canonici , aliis ſcilicet à Ciuitate abſentibus , per quatuor Canonicorum ſuffragia fuit electus in Præpoſitum Domin. Mouton Iuris Canonici & Theologiæ Doctor , alij verò duo Canonici declararunt ſequendum eſſe ſtatutum de non optando , in cuius executionem nominarunt Dominum Claudium Bernard Præcentorem, proteſtando de nullitate dictæ electionis: dictus verò Mouton ſtatim adiuit domum dicti Vicarij generalis, vt ipſius electio per eum confirmaretur, ſed is qui inimicus aſſeritur dicti Moutonis , & cuius inimicitiam per acta publica probari poſſe prætenditur , fecit ſignificari ſe eſſe abſentem , & aliis diligentiis factis d. Domin. Mouton adit ipſius ſubſtitutum, qui ipſum inſtituit , & ipſi eam confert , indéque dictus Dominus Mouton poſſeſſionem accipit , & recipitur in Capitulo, & ipſi reſpondetur de fructibus , ſed nono die poſt obitum d. Præpoſiti duo Canonici ſimul cum Theologo, qui abſens redierat, conuocati domi dicti Domini Vicarij nominat pro Præpoſito dict. Domin. Claudium Bernard Præcentorem iuxta ſtatutum de optando, & inſequendo dictam nominationem , dictus Vicarius Præpoſituram ei confert, eadémque die dictus Vicarius in Capitulo cum dictis tribus Canonicis, præſentibus aliis quatuor ſe opponentibus & proteſtantibus ratificat collationem per ſe factam, & de nouo confert dictam Præpoſituram dicto Claudio Bernard, etſi ſciret omnia quæ geſta erant circa electionem & confirmationem d Mouton.

Eadem die & in eodem Capitulo Alexander de Villanoua ſe præſentat , dicens ſe donum habere à Rege Chriſtianiſſimo pro primo Canonicatu & Præbenda in dicta Eccleſia vacante , petitque dictam Præpoſituram ſibi conferri , dictus Dominus Mouton reſpondet ſe de ea prouiſum fuiſſe , dictus verò Vicarius ſe eam contuliſſe , & quia d. Mouton dubitabat de confirmatione per dictum ſubſtitutum facta , Bullas nouæ prouiſionis à Legatione Auenionis impetrauit , vt defectus ſi qui eſſent , ſupplerentur.

Notandum quoque eſt dictum Dominum Mouton antea fuiſſe Præcentorem dictæ Eccleſiæ , & Præcentoriam reſignaſſe dicto Bernardo nunc Præcentori , & quia exiſtimauit reſignationem nullam, vocauit in ius dictum Bernardum coram Senatu Aquenſi , petens ſe redintegrari in poſſeſſionem dictæ Præcentoriæ , liſque adhuc pendet , cuius fa notabilem exitum ſpectat dictus Dominus Mouton. Ex his proponuntur mihi quinque dubia decidenda , quorum primum , idque præcipuum

Digitized by Google

eſt, ex cuius deciſione reſolutio litis, quæ ventilanda
eſt inter Dominum Mouton & Bernardum, pendet:
an ſcilicet ſecundum hoc ſtatutum de optando præ-
poſitura valeat, præſuppoſito quod ante illud, dictæ
præpoſituræ prouideatur per electionem ſecundùm
ſtatutum antiquum, & verba hæc, vt hactenus cõſue-
tum eſt, erroneè & contra rei veritatem quoad præpo-
ſituram appoſita fuiſſe. Huius igitur primi dubij reſo-
lutio pendet ex quæſtione, quam ſolent DD. facere, an
Capitulum Eccleſiæ cathedralis ſtatutum, quod cum
conſenſu Epiſcopi fecit, authoritate tamen Apoſtoli-
ca confirmatum, poſſit cum conſenſu eiuſmodi Epiſ-
copi tollere, & aliud cõdere, & hoc ſecundum ita con-
ditum vim habeat, ſortiatúrque effectum ante confir-
mationem ſedis Apoſtolicæ, quæ quæſtio controuerſi
iuris eſt, & Bald. quidem *in l. omnium numer. vltim. C. de*
1 *teſt.* exiſtimauit huiuſmodi ſtatutum ab inferiori reuo-
cari non poſſe, niſi ſuperior reuocationem approbet,
Bart. verò *in d. l. omnium* & latius *in l. omnes populi num.*
33. ff. de iuſt. & iur. contrarium omnino exiſtimauit, o-
2 pinióque Bartoli dicitur communis. Sed quidquid ſit,
in illa quæſtione ita generaliter propoſita in hoc con-
3 ueniunt doctores, quòd ſi primum ſtatutum tale fue-
rat, quod ſine confirmatione ſuperioris ſubſiſtere non
potuiſſet, tunc illud reuocari, & aliud fieri non poteſt
ſine eiuſdem ſuperioris licentia vel confirmatione,
eadem enim ſolemnitas, quæ in actu extruendo requi-
ritur, in eodem quoque deſtruendo deſideratur, nihil-
que tam naturale eſt quàm vnumquodque vinculum
ſoluere eo modo quo ligatum eſt, Authen. è contra
Cod. de repu. l. 1. C. quam licet ab emp. diſce. c. 1. de regu. iur.
gloſſ. in l. cum proponeretur ff. de lega. 2. Baldus *in l. final.*
column. final. Cod. de fideicommiſſ. & in l. error colum. 1. C.
de iur. & fact. igno. & ratio eſt, quia tali caſu ex quo con-
firmatio conualidat actum, ſtatutum dicitur ſtatutum
ſuperioris, vt per Baldum *in l. ex placito Cod. de rerum*
permut. & qui confirmat actum inualidum, dicitur de
nouo facere *c. examinata extra de confirm. vti. vel inuti.*
capit. cum veniſſent, vbi Fel. *in 2. nota, extr. de teſti. l. mo-*
re, vbi Bartolus *colum. 1. de iuriſdict. omni iudi.* vnde ſi-
cut in condendo ſtatuto neceſſaria fuit authoritas ſu-
perioris, ita & in reuocando *argum. gloſſ. in dict. l. cum*
proponeretur ff. de leg. 2. Doct. *in capit. cùm acceſſiſſent*
extra de conſti. quod adeò verum eſt, vt in tali caſu
ſicut ſtatuentes non poſſunt tollere ſtatutum, ita ne-
que interpretari, vt dicunt Baldus, Angelus & Imo.
in l. ex facto in princ. ff. de vulga. & pupill. Barba. *con-*
ſil. 27. column. penultim. libro 1. nec his obſtat Panor-
mitanus *in cap. cum M. numer. 6. de conſtit.* cùm ait
ſtatuentes poſſe venire contra conſtitutionem pro-
4 priam, licèt fuerit confirmata per ſuperiorem, & licèt
contineat talem materiam, quod ſine ſuperiore ſtatu-
tum non valuiſſet, nam huiuſmodi doctrina intelli-
genda eſt ſecundùm ea quæ idem Panormit. tradi-
dit *in cap. cùm acceſſiſſent numer. 2. eodem titul. de conſtit.*
ad quæ ipſemet ſe refert *in dict. cap. cum M. num. 6.* ni-
mirum quando primum ſtatutum reſpiciebat meram
& ſolam vtilitatem priuatam ſtatuentium, & illud re-
uocando reditur ad ius commune: nam tunc confir-
matio primi ſtatuti habet vim cuiuſdam priuilegij,
cui poſſunt ſtatuentes, vt priuilegio, renunciare *c. cum*
illum extra de praben. & ita ſe ipſum interpretatur Pa-
normit. *in dict. cap. cum acceſſiſſent numer. 2.* atque hanc
ſententiam, vt ſcilicet quando confirmatio fuit neceſ-
ſaria in primo ſtatuto, non poſſit illud reuocari per in-
5 feriorem ſine authoritate ſuperioris, paſſim & com-
muniter Doctores amplectuntur, vt teſtatur Decia.
in dict. cap. cùm acceſſiſſent numer. 3. verſ. 2. concluſio,
& ipſemet Bartolus *in dict. l. omnes populi*, eam ſequi-
tur. At verò in noſtro caſu ſtatutum primum de pro-
uidendo præpoſituræ per electionem indigebat au-
thoritate ſuperioris, probatur ex eo quod Clerici non 6
poſſunt aliquid ſtatuere contra Canones, Panormit.
in cap. vltim. de conſuetud. Felin. *in cap. quod ſuper his nu-*
mero 2. de maio. & obed. Per. Gregor. *in d. cap. cum M. nu-*
mer. 7. de conſtitu. & alij infrà allegandi: quod verò pro-
uideretur præpoſituræ per electionem, eſt contra for-
mam in Canonibus præſcriptam prouidendi huiuſ-
modi & ſimilibus dignitatibus in Eccleſiis Cathedra-
libus exiſtentibus, quocumque nomine vocentur ſi-
ve Præpoſituræ, ſiue Decanatus, ſiue alio: quandoqui- 7
dem huiuſmodi dignitates non ſunt electiuæ de ſui
natura, vt in terminis docet Azor. *inſtitut. moral. part.*
2. lib. 6. de 4. Decalog. precept. verſ. quinto quæritur pag.
mihi 723. Adrian. Iaſquelot. *in compend. benefic. expoſi-*
ti numer. 86. pragm. annexa in nouiſſima edition. ergo
dictum primum ſtatutum indiguit confirmatione A-
poſtolica, & per conſequens ſecundum ſtatutum non
valet ſine licentia vel confirmatione ſummi Ponti-
ficis.

Secundò, in dictam ſententiam deſcendo, quia 8
omnes conueniunt, quòd ſi primum ſtatutum non
reſpiciat meram & ſolam priuatorum ſtatuentium v-
tilitatem, ſed præterea etiam reſpiciat aliorum vel
publicam vtilitatem, ſecundum ſtatutum non ſubſi-
ſtit ſine licentia ſummi Pontificis, ita docent ipſe-
met Bartolus *in dict. l. omnes populi numer. 33.* & Panor-
mit. *dict. cap. cùm acceſſiſſent numer. 2. & in cap. dilecto*
numero 10. de praben. Felin. *in dict. cap. cùm acceſſiſſent n.*
5. & Decianus ibid. *numer. 3. verſ. vnde retenta*, Manti-
ca *ibidem numer. 7.* Suares *in tract. de legibus lib. 6. c.*
26. numer. 15. cum ſequentibus, quòd adeò verum eſſe De-
cia. *dict. loco* aſſerit, vt etſi primum ſtatutum non fuiſ-
ſet authoritate Apoſtolica confirmatum, non poſſit
tamen ſecundum ſubſiſtere ſine licentia ſedis Apoſto-
licæ. At verò hoc caſu primum ſtatutum nedum ſta-
tuentium, ſed etiam aliorum vtilitatem reſpiciebat,
quia per illud, quicumque idoneus, tamen & capax,
poterat eligi, etiam ſi non eſſet de Capitulo & ſta-
tuentibus, ergo non potuit tolli per ſecundum,
quo tantùm Sacriſta, vel in defectum illius præcen-
tor, vel antiquior Canonicus de ea poterat prouí-
deri.

Tertiò, confirmatur hæc ſententia, quia Capi- 9
tulum ſine ſedis Apoſtolicæ authoritate etiam cum
ſuo prælato non poteſt de grauibus negociis ſtatuere,
Inno. *in cap. requiſiſti in fine*, & ibi Abbas *in 8. nota. ex-*
tra de teſta. facit gloſ. ſecunda communiter appro-
bata *in cap. in ſumma 18. diſtinct.* & gloſ. *in c. 2. de ma-*
ior. & obedi. & melior *in cap. regula in ver. porro diſt. 3.*
vbi etiam cum ſynodis ſuis Epiſcopi & Archiepiſcopi
in grauibus negotiis Canones condere non poſſunt,
at verò forma prouidendi dignitatibus, præſertim hoc
caſu, quo agitur de abroganda forma prouidendi per
electionem, & ea transferenda in optionem, quæ odio-
ſa eſt, & contra ius, Calder. *de conſuetudine conſ. 3. &*
7. & infra dicetur, clarum & notorium eſt eſſe de gra-
uibus cauſis.

Quartò probatur, quia præſuppoſito, quòd in
confirmatione adſit clauſula decreti irritantis, de 10
quo tamen mihi non conſtat, cùm bullas confir-
mationis non viderim, procedit doctrina, quod
quando in confirmatione clauſula decreti apponitur,
tunc ſtatuentes etiam ſtatutum in eorum fauorem re-
uocare non poſſunt *tex. no. in d. c. dilecto ver. niſi forte*, &
ibi Abb. *num. 3. ver. noto gloſſam iuncto textu de praben.*
ad hoc facit, quia vbi talis clauſula apponitur, con-
ſenſus partium nihil operatur, vt per *gloſſam in cap.*

ſtatu-

ſtatutum in prin. in ver. committatur de reſcript. in 6. & qoia vbi dicta clauſula adeſt, videtur data forma, vt notat Baldus *in l. 1. ff. de liber. & poſthum.* & formæ renunciari non poteſt, vt notat Bartolus *in l. de his ff. de tranſaction. docto. in l. pacta quæ contra Codic. de pact.*

Poſtremo, quia hoc ſecundum ſtatutum eſt contra ius commune, Rota *dec. 6. num. 7. de conſuetud. in nouis*, Archid *in c. fin. circa princ. de conſuetud. in 6.* Calder. *de conſuet. conſ. 3. & 7.* Moneta *de option. c. 2. nu. 19.* At verò, vt iam dictum eſt, Clerici contra canones ſtatuere non poſſunt ſine ſcientia ſummi Pontificis, Pan. *in c. vel de conſuetud.* ſequitur Iaſ. *in l. omnes populi ff. de iuſt. & iur.* Felin. *in ſup. his numer. 2. de maior. & obed. & in c. cognoſcentes numer. 2. de conſtit.* Alber *tract. de ſtatut. par. .. q. 7.* Rochet. de Curt. *tract. de conſuet. ſect. 3. & 7* fusè Suar. *de legib. lib. 6. c. 26. num. 3. cum ſeqq.* nec Epiſcopus in ſua ſynodo *d. c. quod ſuper his de maior. & obed. can. inſtitutionis c. ampliato c. eccleſiaſticæ 25. qu. 2.* Suares *d. c. 26. nu. 7.* etſi aliud ſit in conſuetudine, facilius enim contra conſuetudines ſtatuere poſſunt Clerici, quàm contra Canones, quia in tollenda conſuetudine nihil fit contra legem ſuperioris, & ſic eliditur cõtraria ratio *clem. ne Romani de elect.* ſed & ſæpe conſuetudo contra ius eſt, ſtatutum autem contra conſuetudinem, reducit negocium ad ius commune, ideo fauorabile, cùm ius de facili ad ſuam primæuam naturam reuertatur *c. ab exordio 35. l. ſi vnus §. pactus ne peteret ff. de pact.*

Ex quibus concluditur, quoad primam quæſtionem dictum ſecundum ſtatutum vim non habere, nec eo quemquam ſe iuuare poſſe, ante confirmationem ſedis Apoſtolicæ.

Sed iam præſuppoſito, non tamen conceſſo, dictum ſecundum ſtatutum valuiſſe, & in vim illius dict. præpoſituram potuiſſe optari, quæritur ſecundo loco, an optio per dictum Bernardum præcentorem facta legitima ſit & ſuſtineatur, varia enim contra eam opponuntur, ex quibus creditur eam non ſubſiſtere, & nullius eſſe momenti, quæ ſigillatim perſequar. Primò, quia dictus Bernardus non eſt antiquior, ſed hoc nihil eſt, quia, quod ſit antiquior, requiritur in Canonicis qui vellent optare in defectum dignitatum, non autem quoad dignitates ipſas, in quibus non quis antiquior, ſed quia maiorem habeat dignitatem inſpicitur, vt ſcilicet ſacriſta cæteris præferatur, & poſt eum præcentor. Secundò, opponitur dictum Bernardum non eſſe pacificum poſſeſſorem præcentoriæ, ratione cuius habuit dictum ius optandi: hoc etiam nihil eſt, quia quamdiu poſſedit dictam præcentoriam, ſicut fructus illius percipit, ita & quoque potuit optare, ſed ſi per ſententiam præcentoria caderet dict. Dominus Mouton, qui eam conſequeretur, is enim eſt, qui cum dicto Bernardo ratione dictæ præcentoriæ litigat, peteret quoque ſibi d. præpoſituram adiudicari, quam ſi præcentor fuiſſet, optaſſet: ſicut enim ad fructuum præcentoriæ reſtitutionem condemnaretur, ita & quoque præpoſitura cadere deberet. Tertiò, qoia optando non dimiſit præcentoriam, Imò vtrumque detinet. Sed hoc etiam nihil eſt, quia cùm non ſit pacificus, in præpoſitura non tenetur præcentoriam dimittere, multo magis hoc caſu, quo, vt credo, dictus Mouton, non Bernard. eſt in poſſeſſione præpoſituræ. Poſtremum, quod dictus Bernardus nullum gradum in iure Ciuili & Caoonico, vel Theologico habeat, huiuſmodi defectus legitimus eſt, qualitas enim gra- 13 dus requiſita eſt ad huiuſmodi dignitatem primam poſt Pontificalem obtinendam, *ex ſacro Concil. Trid. ſeſſ. 25. de refor. c. 12. cum dignitates.*

Tertium dubium, ſi dictus Bernardus potuit optare antequam feciſſet declarare ſacriſtam inhabilem ad optandum, & antequam ipſius voluntatem ſciret: Reſpondeo hoc non nocere optioni, cùm notoriè ſacriſta inhabilis ſit in 14. ſcilicet vel circa ætatis anno conſtitutus, & vtcumque ſit, huiuſmodi prætenſus defectus eſſet in fauorem dict. ſacriſtæ, qui propterea ſolus eam impugnare poſſet, quod ſi enitereris facere, ſtatim defectu ætatis repelleretur. *argu. eorum quæ notantur in l. filio præterito ff. de iniuſto rupt.*

Quartum, ſi is, qui indulto Regis nititur, aliquod ius prætendere poſſit in dicta præpoſitura: Reſpondeo non poſſe etiam præſuppoſita validitate d. indulti, de qua nihil affirmare poſſum, cùm illud non vide- 14 rim, quia cùm ſit factum de primo Canonicatu, & præbenda vacaturis, appellatione Canonicatus & præbendæ vel beneficij non venit dignitas, & quis ex vi dict. indulti vel mandati, non poteſt prætendere dignitatem, maximè hanc, quæ prima eſt poſt pontificalem, Cardina. *in clem. ſi Romanus de præb.* Greg. *in inſtit.* 15 *res benefic. lib. 1. cap. 6. numer. 4.* In materia enim odioſa, vt in impetrationibus beneficiorum per viam indulti vel mandati, appellatione beneficiorum non veniunt dignitates, niſi expreſsè dicatur *clem. 1. de ſequeſ. poſſeſſ. & fructu. c. 1. in. de can. poſ. & proprij.* Greg. *dict. numer. 4.* & quod magis eſt, in mandato vel impetratione ad dignitates non comprehenditur maior poſt pontificalem, Æg. d. Bellon. *ac. 6. 8* Rebuff *in concor. in forma mandati in gloſſ. verb. aut dignitates fol 538.*

Poſtremum, ſi prouiſio & confirmatio Illuſtriſſimi prolegati, ſufficiat ad ſanandum defectum confirmatioois, ſi ſit. an verò opus ſit de nouo petere confirmationem à Vicario, qui iam ſcientiam habet dictæ electionis & prouiſionis factæ per eius ſubſtitutum. Reſpondeo non eſſe petendam de nouo confirmationem, præſertim cùm d. Vicarius iam prouiderit d. Bernardum, prouiſionémque Illuſtriſſimi prolegati ſanare huiuſmodi defectum.

ARGUMENTUM.

Beneficium vnitum alteri aſſumit eius naturam.
Circa beneficia incompatibilia quæſtiones variæ.

SVMMARIVM.

1 *Verba enunciatiua plenè probant in antiquis, & quando principaliter emiſſa ſint.*
2 *Capellania vnita beneficiaturæ aſſumit eius naturam.*
3 *Vnitum vt acceſſorium ſequitur naturam principalis.*
4 *Beneficia requirentia reſidentiam ſunt incompatibilia,* & n. *6. etiam ſi ſint ſimplicia.*
5 *Beneficiati & portionarij in cathedralibus vel collegiatis reſidere debent.*
7 *Beneficia ſub eodem tecto etiam ſimplicia ſunt incompatibilia.*
8 *Vt duo beneficia ſub eodem tecto ſint incompatibilia, debent eſſe vniformia.*
9 *Contrarium verius eſt.*
10 *Beneficia vniformia quæ ſint.*

11 *Quando beneficia ſunt incompatibilia, quia ſub eodem tecto, per adeptionem ſecundi, primum vacat ipſo iure.*

12 *Quando verò ſunt in diuerſis eccleſiis & requirunt reſidentiam, quæſtio eſt controuerſa, & licet communis ſit non vacare ipſo iure, tamen limitatur quando beneficia ſimplicia requirunt reſidentiam, ita quod non poſſit in iis deſeruiri per alium.*

13 *Epiſcopus non poteſt diſpenſare ad duo beneficia ſub eodem tecto.*

14 *Beneficia regularia per 40. annos poſſeſſa per ſeculares mutant naturam.*

15 *Requiſita in præſcriptione.*

16 *Regula, de pacificis poſſeſſoribus, ſe tueri non poteſt qui non habet titulum verum aut coloratum, & cuius poſſeſſio eſt turbata.*

17 *Simplex reſignatarius non iuuatur poſſeſſione anteceſſoru.*

18 *Conſuetudine induci non poteſt, vt quis habeat duo beneficia conformia in eadem eccleſia, ſecus in diſformibus.*

19 *Beneficium deuolutum ad Papam, nec reſignari nec conferri poteſt.*

20 *Collectio ſacrilego facta nulla eſt.*

21 *Beneficiaturam presbyteralem non poteſt tenere, qui non attigit 24. annum.*

22 *In beneficio alteri vnito non requiritur ordo qui aliàs eſſet neceſſarius.*

23 *Quando Papa prouidet in beneficiis ſubiectis præſentationi laicorum iure deuolutis per reſcriptum, ſi neutri vel nulli, non requiritur conſenſus patroni.*

24 *Conſenſus patroni ex poſtfacto validat collationem eo inſcio factam.*

CONSILIVM LXIX.

PRÆSVPPOSITO, ann 1556. D. de Sanſon prouiſam fuiſſe beneficiaturam in ſancta Eccleſia Arlaten. & annn. 1572. Canonicatum in eadem Eccleſia, anno verò 1612. d. beneficiaturam impetratam fuiſſe à D. Mari vt vacantem propter incópatibilitatem, incapacitatem, & intruſionem dict. Sanſon, præteréaq; eodem anno, & poſt dictam impetrationem dict Sanſon reſignaſſe inter manus Ordinarij Arlaten. purè & ſimpliciter d. beneficiaturam eámque tunc authoritate d. Ordinarij collatam eſſe D. Cotaut, & præterea poſt primam impetrationem d. Mari, & reſignationem d. Sanſon, & prouiſionem d. Cotaut: D. Chabaud, habuiſſe ſignaturam Roma, ſi neutri vel nulli vel certo modo, ad habendam d. beneficiaturam tam propter defectum d incópatibilitatis, reſignationis d. Sanſon & prouiſionis d. Cotaut, quàm propter incapacitatem d. Mari ob crimen ſacrilegij ab ipſo cómiſſum ante deuolutionem ab illo à Domino Vicelegato obtentam, cuius criminis fuit conuictus & condemnatus ſentẽtia d. D. Archiepiſcopi Arlaten. 1. Martij ann. 1613. Item præſuppoſito: ab anno 1614. Capellas fundatas in d. Eccleſia fuiſſe annexas Beneficiaturis de numero de viginti à viſitatore & refõrmatore Apoſtolico. Ex his multa dubia fuerunt propoſita quibus reſpondere oportet.

Primò, an Capella, de qua eſt quæſtio, tranſlata, vnita, aut beneficiaturæ annexa, ſit eiuſdem naturæ cum beneficiatura, & an huiuſmodi transfuſio aut vnio legitimè probata ſit per d. actum. Reſpondetur d. actum facere plenam fidem talis transfuſionis aut vnionis,
1 nam etiamſi ſint tantum verba enunciatiua, tamen faciunt hoc caſu plenam fidem, tum quod verſemur in antiquis, tum quod principaliter ſint emiſſa. Alexand. *conſ. 6. n. 6. vol. 1.* Decia. *conſ. 42. n. 11.* quod præſertim hoc
caſu aſſerendum eſt, quod d. inſtrumentum eſt 200. an- 2
nos: cùm hoc ſit, certum eſt d. Capellas eſſe eiuſdẽ naturæ cum beneficiaturis, & ſic requirere reſidentiã, ſiue ex duobus beneficiis vnum factum fuerit, *c. decimas propr. fi. 16. q. 1.* ſiue vnum beneficium alteri ſubiectum & ſubditum fuerit, vt *in c. recolentes in fin. de ſtat. mona.* nam ſi in primo caſu vnum beneficium non poteſt eſſe diuerſæ naturæ, in ſecundo vnitum debet ſequi naturam principalis, & ſic Beneficiaturæ non Ca-
pellæ, quæ eſt acceſſorium, Horeda *de incompatibilitate benef. 2. par. c. 3. n. 1.* quod ita verum eſt, vt ſi in benefi- 3
cio vnito maior ordo requiratur quàm in illo cui vnitũ eſt, quis poſſit obtinere beneficium vnitum alteri abſque eo quòd ſit initiatus illo ordine, qui requiritur aliàs in beneficio vnito, *gloſſ. in ver. parrochialibus in c. licet canon. de electio,* Horeda *d. c. 3. par. 2. n. 15.* vt infra latius dicetur, quæ omnia confirmantur *ex text. in c. ſuper eode præbendis in 6.*

Secundum eſt, an talis beneficiatura ſit incompatibilis cum Canonicatu d. Eccleſiæ. Reſpondetur eſſe incompatibilem duobus modis.

Primo, quia vtrumque beneficium requirit reſiden- 4
tiam, & tenetur prouiſus de vnoquoque inſeruire Eccleſiæ, horis inſiſtere, & ſi deficiat in aliquibus, amittit pro rata diſtributiones. Et ſi reſidere nollet, poſſet beneficio priuari, nedum fructus amitteret, Docto. *in c. referente de præben.* Abbas *in c. peruenit de appell.* & ibi notat Dec. *n. 1.* & probat *tex. in c. inter quatuor in princ. de cleri. non reſiden.* & nouiſſimè ita ſtatutum eſt *in Concil. Triden. ſeſſ. 24. cap. 12. de reform. & ſeſſ. 23. c. 1. de refor.*
quod nedum habet locũ in Canonicatibus, ſed etiam 5
in beneficiatis & portionariis, qui ſimiliter ad reſidẽtiam tenentur, *tex. in c. cùm ad hoc de cleri. non reſiden. ibi abſentes canonicos & aſſiſtentes, &c. & ibi notat glo. in ver. aſſiſij & dict. Concil. ſeſſ. 24. c. 12. ibi præterea obtinentibus &c.* & quamuis dicantur beneficia ſimplicia, nõ tamen propterea minus reſidentiam requirunt quando ſunt in cathedralibus vel collegiatis, præſertim quòd tenentur intereſſe horis, Horeda *d. tract. c. 17. n. 26.* cùm itaque Canonicatus, nec nõn beneficiaturæ, in d. Eccleſia Arelat. requirant reſidentiam, ſunt incõpatibilia, duo enim beneficia etiam ſimplicia, quorum vtrumque requirit reſidentiam, ſunt incompatibilia,
& ſimul ab vno obtineri non poſſunt, Inno. *in cap. cum* 6
iamdudum, & in c. ſuper inordinata de præben. Panorm. *in c. extirpanda § qui verò n. 27. cum ſeqq. maxime nu 30. de præben.* & paſſim ſcribentes *in c. fin. de cleric. non reſiden.* Rebuff. *in pract. benef. tit. de diſpen. acta in §. incom-*
patibilia n. 15. Horeda *d. c. 17. n. 30.* Alter modus incõ- 7
patibilitatis eſt, quia dictus Canonicatus & Beneficiatura ſunt ſub eodem tecto: duo enim beneficia etiam ſimplicia in eadem Eccleſia ſunt incompatibilia, *text. in c. de multa de præben. ibi addentes, vt in ead. &c.* & ita ibi notant Inno. Ancha. Anto. & Panor. *nu. 4. text. in c. literas de conceſ. præben. & ibi gloſ. in ver. ex conſuetudine,* & ibi Panor. *n. 2. text. in cle. vlt. de præben. ibi primáq; præbenda &c. & ibi glo. in ver. narrant,* fusè Horeda *d.*
tract. c. 20. n. 1. ſed ad id forſan opponetur, vt duo bene- 8
ficia ſub eodem tecto ſint incompatibilia, neceſſariũ eſſe, vt talia beneficia ſint conformia ſeu vniformia, ſecus autem ſi eſſent diſſormia, vt docet Pariſ. *de reſign. lib. 3. q. 1. n. 118.* ad id reſpondetur duobus modis.

Primo, veriorem eſſe ſententiam in contrarium, 9
quidquid dicat Pariſ. vt probat *tex. in d. c. literas de conceſ. præben. & in c. 1. de conſu. in 6.* & tenet *glo. in c. dudum 2. de elect.* Inno. *in c. cum iamdudum de præben.* & ita tenet Mendoſ *in ſignatu. grati. in tit. diſpen. ad benef. ſub eodem tecto verſ. ad duo beneficia*, fusè Hore. quem non bene Pariſ. reprehendit *d. tract. c. 20. n. 15.*

Secun-

Secundò & præciſè reſpondeo negando huiuſmodi beneficia eſſe difformia & aſſerendo eſſe vniformia
10 & conformia : nam conformia dicuntur quando habent idem officium, vt docet Hechi. *tract. de benefic. c. 5. num. 4. pag. mihi 60.* idem autem eſſe vtriuſque officium patet, quia prouiſus de vnoquoque eidem Eccleſiæ, iiſdémque horis & tempore inſeruire debet: rurſus ſunt vniformia, quia vnuſquiſque de illis prouiſus habet ſuam præbendam, ſuas diſtributiones in eodem choro inſeruiendo lucrandas, quo caſu eſſe vniformia beneficia ipſemet Pariſ. & omnes contrariam ſententiam amplectentes fatentur. Poſtremò, quia prouiſum de vnoquoque tenetur eiſdem horis, vt iam dixi, inſeruire beneficio, per ipſum non per alium, at verò contrarium ſentientes loquuntur in Beneficiis, quæ per eundem diuerſis temporibus vel per alium deſeruiri poſſunt.

Ex his patet d. duo beneficia eſſe incompatibilia, tam quia requirunt reſidentiam, quàm quia ſunt ſub eodem tecto, quod, opinor, vt certiſſimum in iure ab omnibus concedetur, ſed difficultas eſt, an per adeptionem ſecundi primum vacet ipſo iure, an verò per ſententiam tantùm ita vt optio dandi ſit prouiſo, quod ex duobus retinere velit, ſupponendo ſemper nos non verſari in dignitatibus. Sed ad id reſpondetur
11 quoad incompatibilitatem reſultantem, quòd ſint ſub eodem tecto, omnes doctores conuenire, per adeptionem ſecundi vacare primum ipſo iure. *tex. in cap. literas in fi. de conceſ. præben.* & fusè docet Hore. *d. tract. 1. par. c. 10. n. 26.* Pariſ. *lib. 3. q. 1. n. 121.* poſt Card. Abba. Rebuff. & Lambert.

12 Sed ſi proponerentur duo beneficia ſimplicia reſidentiam requirentia in diuerſis Eccleſiis, & ſic eſſemus in terminis primæ incompatibilitatis, magna eſt controuerſia inter Doctores, aliis aſſerentibus ipſo iure vacare, inter quos ſunt Innoc. Frede. de Se. Pe. de Ancha. & aliis pleriſque, aliis verò non vacare ipſo iure per adeptionem ſecundi, vt Ioan. Andr. Oldrad. Pan. La. & aliis. Quia tamen hæc ſecunda ſententia dicitur communis, vt aſſerunt Hore. *dict. tract. cap. 17. num. 4. verſ. his tamen non obſtantibus,* & Pariſ. *lib. 3. quæſtio. 1. num. 133.* ab ea non eſſet recedendum, ſi generaliter quæſtio proponeretur, ſed in caſu noſtro, etiam ſuppoſito, quòd non eſſent ſub eodem tecto, in quibus terminis procedit d. quæſtio, omnino aſſerendum eſſet, vacaſſe ipſo iure, quia huiuſmodi ſententia, vt duo beneficia ſimplicia reſidentiam requirentia in diuerſis Eccleſiis exiſtentia, ſint quidem incompatibilia, ſed primum non vacet ipſo iure, limitatur quando beneficia ſimplicia requirerent reſidentiam, ita quod non poſſet in eiſdem deſeruiri per alium, nam tunc per adeptionem ſecundi beneficij videtur renunciari primo, ex eo quòd impoſſibile eſt, vt in vtroque per ſe quis deſeruiat, vt probatur in *c. quotidie de conſe. diſtin. 1.* & ita in terminis docet poſt Florian. d. Hore. *d. loco n. 44.* nos verò verſari in beneficiis reſidentiam talem requirentibus notorium eſt.

Sed cùm hoc caſu vtraque incompatibilitas concurrat, & vtrumque beneficium reſidentiam requirat, & ambo ſint ſub eodem tecto, res eſt clariſſima, Hore. *d. c. 17. n. 48.*

13 Tertium eſt, an Archiepiſcopus potuerit diſpenſare, vt duo beneficia retineantur : Reſpondetur, cùm ſint ſub eodem tecto, non potuiſſe, *gloſ. in cap. literas de conceſ. præben. in 6. gloſ. in ver. vacabit in cler. vlt. de præben.* Hore. *d. cap. 20. num. 2.* Pariſ. *lib. 3. quæſt. 1. n. 121.*

Quartum eſt, an poſſeſſio 40. annorum d. Sanſon potuerit efficere, vt hæc duo beneficia ſint compatibilia ad inſtar beneficiorum regularium, quæ per 40. 14
annos per ſæculares poſſeſſa mutant naturam *cap. cùm de beneficio de præben. in 6.* Reſpondetur, quòd 15
non : primò, quia deficiunt omnia requiſita in præſcriptione, ſcilicet titulus & bona fides. *cap. 2. de regul. iur. in 6. cap. ſi diligenti de præſcript.* caruit enim titulo, cùm per adeptionem ſecundi vacauerit ipſo iure beneficium, vt docuimus, & bona fide, quia contra iuris diſpoſitionem illud tenuit *cap. qui contra de regu. iu. in 6.* Rurſus & defuit continua & pacifica poſſeſſio abſque interruptione, quod neceſſarium eſt. *cap. illud autem & ibi gloſ. in ver. interruptio. de præſcript.* ſæpius enim fuit ob d. beneficium vexatus, qui lites huiuſmodi mediante pecunia ſopiuit, & ſic malam ſuam fidem augendo, & propterea nunquam præſcribere potuit. *capit. poſſeſſor malæ fidei de regul. iur. in 6.* Nec obſtat *dict. capit. cùm de beneficio.* loquitur enim in longè diuerſis terminis, præſertim quod in eo aderat verus titulus, bona fides, ac continua & pacifica poſſeſſio.

Secundò reſpondeo, præſcriptione non potuiſſe 16
fieri huiuſmodi beneficia compatibilia, cùm nec conſuetudine, quæ fauorabilior eſt, id fieri poſſit, vt mox dicemus.

Poſtremò, etſi omnia requiſita concurriſſent, non potuiſſet præſcribere, quia non habuit animum præſcribendi, ſed in vim priuilegij id poſſidendi, per iſa ſcilicet, quamuis infructuosè, vt ſuprà dictum fuit, diſpenſatio ab Epiſcopo *c. veniens* & ibi *gloſ. in ver. inſentioni de præſcript.*

Quintum eſt, an Cotant poſſit vti regula *de pacif.* 17
poſſ. ſſor. iuuando ſe poſſeſſione 40. annorum dicti Sanſon. Reſpondetur, quòd non, cùm poſſeſſio dicti Sanſon eſſet ſine titulo vero aut colorato, & poſſeſſio ſæpius interrupta & turbata, vel contra iuris diſpoſitionem, vt patet ex ipſamet regula, & ibi Rebuff. *pag. 756.* Boer. *quæſt. 24 num. 6. & 7.* & idem Rebuff. *tractat. de pacific. poſſeſſ. num. 33.* dictúſque Sanſon non poſſeſſor, ſed intruſus eſt, taliſque dici debet *cap. ad decimas de reſtitu. ſpoli. in 6.* Denique d. Cotant non poteſt vti poſſeſſione dicti Sanſon caſu, quo fuerit aliqua, quæ eſſet legitima, cùm d. Beneficium, vt vacans, obtinuerit per ſimplicem reſignationem d. Sanſon : ſimplex enim reſignatarius non iuuatur poſſeſſione anteceſſoris, Rebuff. *de manda. Apoſto. §. declarantes in glo. ſucceſſores & de pacs. poſſ. n. 158. & 267.*

Sextum eſt, an mos, qui verificatus præſupponitur, quatuor aut quinque collationibus, quod Canoni- 18
ci poſſederint huiuſmodi beneficiaturas, potuerit reddere dicta beneficia compatibilia. Reſpondetur, quòd non, nam non valet conſuetudo, vt quis duo beneficia Eccleſiaſtica in eadem Eccleſia habeat, *gloſ. in ver. ex conſuetudine in cap. literas de conceſſ. præben.* quam ſequuntur ibi ſcribentes, & eſt expreſſus *text. in d. cap. literas ibi, ſed Præpoſitus allegabat &c.* Rebuff. *in concor. de manda. Apoſto. §. 1. ver. ita tamen verſ. præterea Epiſcopus Pe.* Dec. *in tract. reg. regu. 71. ampli. 5.* & communem aſſerit Hore. *d. cap. 20. n. 3.* quod intelligendum eſt de vniformibus beneficiis, qualia ſunt iſta, nam in difformibus conſuetudo induci poſſet, vt duo ab eodem tenerentur, Hore. *dict. cap. 20. numer. 25.*

Septimum eſt, vtrum reſignatio dicti Sanſon in ma- 19
nibus Ordinarij facta poſt impetrationem dicti Mati, valida fuerit, & an collatio Epiſcopi in fauorem Cotant defendi poſſit: Reſpondetur quòd non, quia poſtquam ſemel beneficium fuit deuolutum ad Papam, neque reſignatio neque collatio Ordinarij valet *c. licet c. literas extra de ſupplem. negli. præla.*

Octauum eſt, an per ſacrilegij crimen à d. Mati patratum, & cuius conuictus fuit ante aut poſt ſuam impetrationem, d. Mati factus fuerit inhabilis ad d. beneficiaturam. Reſpondetur affirmatiuè, & collationem
20 ſacrilego factam eſſe nullam, vt in terminis docet Nauar. in ſum manu. *c. 27. n. 25.* Rebuff *de pacif. poſſ. n. 203.* Pariſ. *lib. 4. q. 3. n. 23. vol. 1.* Corra. *de benef. part. 2. c. 6.* Zechi. *de benefic. c. 1. num. 3. part. 12. verſ. ſecundo ſi collatio fiat.* quod confirmatur doctrina Felin. *in c. 2. de reſcript. n. 4.* quamuis enim beneficium ex ſuperueniente crimine inducente irregularitatem non vacet ipſo iure, ſed poſt ſententiam, tamen ſi commiſſum ſit crimen ante impetrationem, non poteſt illi criminoſo conferri, Nauar. *conſil. 2. de homicidio.* & Pariſ *lib. 4. q. 3. n. 33. & ſeqq. vol. 1.* neque prodeſt diſpenſatio ad cenſuras generaliter facta in prouiſionibus, nam expreſſa mentio facienda eſt dicti ſacrilegij, aliter nulla eſt collatio, Menoch. & DD. per me relati, *de arbitr. lib. 2. centu. 3. cap. 201. n. 37. & ſeqq.* & Zechi. *d. loco.*

Nonum eſt, vtrum ſola ſignatura d. Chabaud abſque Bullis ſufficiat; videtur probabile ſecundùm doctrinam Rebuff. *de ſigna. grati. n. 7.* & Papon. *lib. 2. ſuorum arreſt. tit. 9. art. 4.* ſed Bullæ in omnem euentum accipientur.

Decimum præſuppoſito, quòd Capella annexa fuerit ex fundatione preſbyterali; An d. Chabaud vnú & vigeſimum tantùm annum agens illam tenere poſſit: reſolutio huius dubij dependet, ſi beneficiatura ex ſe & ſui inſtitutione ſit preſbyteralis, vel non: nam ſi erat
21 preſbyteralis, certum eſt illam ab illo nõ poſſe teneri, cùm deberet attigiſſe quintum & vigeſimum annum, vt ad ordinem presbyteralem promoueri poſſet, quod ſufficeret, etſi actu non eſſet Sacerdos, Rota *deciſ. 1. de praben. in nouiſ. Docto. in c. licet de elect. n. 6.* Zechi. *d. loco fol. 12.* Si verò d. beneficiatura ex ſui inſtitutione non ſit presbyteralis, quamuis Capella annexa fuiſſet presbyteralis, poteſt à d. Chabaud impetrari: poteſt enim quis
22 beneficium vnitum alteri obtinere abſque eo quod ſit initiatus illo ordine qui requiritur aliàs in beneficio vnito *gloſ. in c. licet canon. ver. parrochialib. de elect. in 6.* quam ſequuntur ibi Ioan. Mona. Domi. & Phi. Franc. *per tex. in c. ſtatutum de elect. lib. 6. & in c. ſuper eo de praben. in 6.* & ita in terminis Boer. *dec. 119 n. 7.* Hore *d. tract. part. 2. c. 3. n. 15.* Si verò d. Beneficiatura ſit ſacerdotalis aut non, ſcietur aut per fundationẽ illius aut per vſum, ſi ſcilicet non presbyteri illam antea tenuerint aut nunc tenent: ex vſu enim & conſuetudine ſequuta qualis ſit res & qualitas illius demonſtratur, intelligo autem plurimos non presbyteros tenuiſſe aut tenere d. Beneficiaturas.

Vndecimum eſt, an d. Beneficiatura, dato, non tamen conceſſo, quòd dependerit ex nominatione patronorum laicorum, impetrari potuerit per d. gratiam, ſi neutri vel nulli, irrequiſito d. patronum laicorũ conſenſu. Reſpondetur, illorum conſenſum non requiri: 23
quãdo enim Papa prouidet in beneficiis ſubiectis præſentationi patroni laici iure deuoluti per d. reſcriptum, ſi neutri non eſt opus conſen. ſupatronum, Rebuff. *in pract. bene. 3. par. ſigna. n. 26: par. 83.* Nec obſtat, ſi dicatur, quatuor menſes non currere niſi à die ſcientiæ, nam præterquam quod non exiſtimo id procedere in impetratione, ſi neutri ex ſuprà allegatis, non poteſt patronus hoc caſu prætendere ignorantiam, aut ſi ea fuit craſſa. eſt & inexcuſabilis, cùm per tot annos potuerit ſcire inquirendo peritos d. Beneficiaturam vacaſſe ipſo iure per adoptionem Canonicatus. Præterea his ceſſantibus, quæ tamen non ceſſant, cùm patroni non poſſint ignorare d. Chabaud d. Beneficiaturam impetraſſe, & litem ſuper ea iam ab anno pendere, aut re ipſa dictæ impetrationi conſenſerunt ex poſtfacto quod ſufficit. *c. cura de iure patro.* Rota *deciſ.* 24
5. de rer. permu. in nouis. aut iure ſuo ceciderunt, cùm intra quatuor menſes à die impetrationis aut poſſeſſionis adeptæ per d. Chabaud aut ſaltem litis motæ & diuulgatæ non præſentauerint *cap. quia propter de iu. patron.*

ARGVMENTVM.

Clerici non poſſunt conueniri niſi in quantum facere poſſunt.

ARGVMENTVM.

1 *Clericus ad inſtar militis non poteſt conueniri niſi in quantum facere poteſt.*
2 *Nec huic beneficio cum iuramento renuntiare poteſt.*
3 *Alimenta iuxta ſtatum & qualitatem perſonæ aſſignanda ſunt.*
4 *Taxatio alimentorum relinquitur arbitrio iudicis.*

CONSILIVM LXX.

Pars penſionis quingentorum aureorum Ill. & R. domino Paulo Æmylio de Sadolet S. Sedis Apoſtolicæ Protonotario, ſuper fructib. Prioratus de Paternis competentis, eſt ei adiudicanda, non certum eſt clericum, maximè hũc, qui ſacerdos eſt,
1 qui dicitur miles cæleſtis militiæ, pro debito ciuili non poſſe conueniri, niſi in quantum facere poteſt, ad inſtar militis armatæ militiæ *gloſ. in l. miles ff. de re. iudi.* quam ſequuntur Bartol. Alex. Iaſ. Rip. & Imo. necnon Abbas, Anchar. & idem Imo. *in cap. Odoardus de ſolutio.* Franc. *in cap. ſi clericus de ſenten. excom. in 6.* Couar. *lib. 2. varia. reſol. cap. 1.* quam ſententiam magis communem aſſerit Anthon. Genuen. *in praxi Archi. c. 3. n. 1.* ideóque relicto ei patrimonio ſufficienti ad victum, aut redditibus beneficij pro honeſta vitæ ſuſtentatione aſſignatis, admittitur ad iuratoriam cautionem de ſoluendo debita, cùm peruenerit ad pinguiorem fortunam. *d. cap. Odoardus. & cap. peruenit de fideiuſ.* nec Clericus pro debito tenetur cedere bonis, Abb. Imo. Anchar. *in d. cap. Odoardus.* Couar. *dict. cap. 1. num. 9.* 2
quod adeo verum eſt, vt nec beneficio *d. c. Odoardus,* cum iuramento renunciare poſſit, ita Hoſtien. & Ioan. Andr. *in d. cap. Odoardus,* quod procedit etiam in obligato in forma Cameræ etiam cum iuramento, Galeſi. *de oblig. in for. camer. part. 6. queſt. 7.* Genuen. *d. loco n. 13.* quæ ſententia maximam habet rationem, cùm beneficiatus debeat viuere de fructibus ſuæ Eccleſiæ *c. cum ſecundùm Apoſtolum de præb.* Inn. *in c. Epiſcopus eod.* cùm itaque d. D. de Sadolet nihil habeat vnde ſe alat, quàm ex d. penſione, vt notorium eſt, etſi creditores ſui prætendant eum alia bona habere, ipſe ea illis remittit, & conſentit vt diſtrahantur pro eorũ creditis, debet portio competens ſecundùm eius qualitatem d. penſionis illi aſſignari, vt ex ea victum & veſtitum ſibi parare poſſit: certum enim eſt in iure alimenta iuxta ſtatum & qualitatem perſonæ eſſe aſſignanda *l. ſi cui. ff.* 3
de annu. lega. l. mela. l. pen. ff. de alimen. & ciba. lega. & probat. l. tutor ſecundùm dignitatem in princip. ff. de ad. tutor.

Cùm

Cùm autem d. D. Sadolet ſit de illuſtri familia &
in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutus, nimirum ſanctæ
ſedis Apoſtolicæ protonotarius, non videtur poſſe
minus ei aſſignari quàm dimidiam partem dictorum
fructuum, ad quam quantitatem videtur admodum
4 illuſtrem D. Auditorem, à cuius arbitrio taxatio ali-
mentorum dependet, Menoch. *de arbitra. cas. 169. nu-
mer. 14.* dicta alimenta taxare debere, idque præſer-
tim cùm d. D. de Sadolet exceſſerit 60. annum & in-
digeat famulis qui ipſi inſeruiant, & medicamen-
tis, vt infirmæ eſt valetudinis in ea ætate & fuerit ſem-
per.

ARGVMENTVM.

An Papa diſpenſare poſſit in primo gradu affinitatis lineæ tranſuerſæ.

SVMMARIVM.

1 *Impedimentum matrimonij ratione affinitatis non eſt de iure diuino.*

2 *Gradus prohibitiui matrimonij ex lege Moſaica non obligant in lege Euangelica ex eo quod in lege veteri interdicti ſint.*

3 *De iure naturæ nullus gradus affinitatis ex matrimonio ortæ ita impedit matrimonium vt illud irritet eodem iure etiam in primo gradu lineæ tranſuerſæ.*

4 *Papa diſpenſare poteſt ſuper omnibus impedimentis ſolo iure Pontificio matrimonium dirimentibus.*

CONSILIVM LXXI.

N. Nupſit G. & poſtquam in matrimo-
nio permanſerunt ſimul per ſex an-
nos vel circa, N. maritus deceſſit ſu-
perſtite vxore ſine liberis, iam verò
P. frater d. N. cuperet d. G. ex fratre
viduam in vxorem ducere & ad hos
fines diſpenſationem à S. Pontifice
impetrare, quæritur an d. S. Pontifex poſſit ſuper d. im-
pedimento affinitatis in primo gradu lineæ tranſuerſæ
1 diſpenſare: & breuiter reſpondetur poſſe, quia certum
eſt illud impedimentum non eſſe à iure diuino intro-
ductum, cùm in noua Euangelica lege nullum tale ſit
præceptum, Sanches *in tract. de matri. lib. 7. diſp. 52. n. 2.*
2 & conuenit inter omnes gradus prohibitiuos matri-
monij legis Moſaicæ, de quib. Leuitici 18. non obligare
in l. Euangelica, ex eo quòd in lege veteri interdicti
ſint, imò eſſet hæreticum aſſerere, ideo interdictos eſſe
nũc eos gradus quòd in Leuitico prohibiti ſint, vt do-
cent Victoria *relect. de matri. ſecunda part. ſecunda part.
n. 3.* Sotus *4. diſt. 40. q. vnica art. 3. col. 4. verſ. igitur docto-
res.* Sequitur igitur vt videamus, an iure naturæ d. gra-
dus impediant matrimonium, & ne de gradibus con-
ſanguinitatis nũc agam, quòd id non ſit præſentis ſpe-
culationis, quidam enim impediuot, & quidam non,
qua de re fusè Sanches *d. q. 52.* ne etiam diſſeram de gra-
dibus affinit. in recta linea, qua de re Sanches *d. lib. 7.
diſp. 65. n. 7.* verior & certior hæc eſt ſententia, nullum 3
gradum affinit. ex matrimonio ortæ ita impedire in li-
nea tranſuerſali, iure naturæ attento, matrimonium, vt
eodem iure illud irritet, quod etiam in primo gradu af-
finitatis lineæ tranſuerſæ, vt ſi agatur de ducendo in
vxorem viduam ex fratre prædefuncto, qui caſus eſt
noſter, procedere verius eſt, etſi aliqui contrarium ſen-
tiant: probatur hæc ſententia, quia Innoc. *3. in c. fi. de di-
uort.* diſpenſauit cum infidelibus recens conuerſis pro-
pter infirmitatem eorum, vt vtantur matrimoniis initis
cum relictis fratrum, & Alexan. *6.* diſpenſauit in eodẽ
gradu cum Rege Luſitaniæ, & Iulius 2. cum Henri. 8.
& Catharina regib. Angliæ, & poſtea Clemens 7. con-
ſultis totius orbis illuſtriſſimis Vniuerſitatibus & ma-
turiſſimo conſilio habito, decreuit authoritate Ponti-
ficia eſſe legitimam diſpẽſationem, quod decretum re-
fert ad verbum Caſtro. *lib. 1. de lege pœnali c. 12.* & multi
viri doctiſſimi varios edidere tractatus in illius verita-
tis confirmationem, aliiſque rationib. hanc ſententiam
firmat Sanch. *d. diſp. 66. n. 11.* & reſpõdet rationibus, quæ
in cõtrarium afferri poſſunt, *n. 12.* & generaliter verum
eſt S. Pontificem poſſe diſpenſare ſuper hoc & ſimilib. 4
impedimentis ſolo iure Pontificio matrimonium diri-
mentibus, Sanch. *lib. 8. de matri. diſp. 6. n. 4.* ſed quamuis
veriſſimũ ſit S. Pontif. poſſe diſpenſare in d. primo gra-
du affinitatis lineæ tranſuerſæ, tamen non puto eum
diſpenſaturum, quia non ſolet huiuſmodi diſpenſatio-
nes facere niſi ex magna cauſa, & cum de bono publico
agitur, vt in exemplis ſuprà poſitis, in quibus agitur de
infidelibus ad fidem conuerſis, & de Regibus, tentari
tamen poterit, an poſſit obtineri diſpenſatio, exponen-
do quod d. N nullos ſuſcepit liberos ex d. G. & quod
d. N. cùm viueret, hæreticus eſſet, quódque pater &
mater dictorum N. & P. adhuc in humanis exiſtentes
ſint hæretici, quod dictus P. dictáque G. qui inuicem
nubere volunt, Catholici ſunt, ſed tam violento amo-
re ſe proſequuntur, vt verendum admodum ſit, caſu
quo dictam diſpenſationem obtinere non poſſint, ne
hæretici fiant, quo poſſint in ſimul nubere, adeò de-
prauati ſunt multorum in Gallia mores.

ARGVMENTVM.

Capitalia annuorum redituum ſeu penſionum, quas vocant, in dotem conſtitutã aut etiam conſtante matrimonio ex rebus dotalibus nomine vxoris acquiſita, an ſtatim ſoluto matrimonio reſtituenda ſint, an verò annus expectandus.

Dato, quòd annus expectandus ſit, an fructus intra annum percepti reſtituendi ſint.

Empta ex pecuniis dotalibus, an ſint dotalia.

Pecuniæ, quæ ex pacto in emptionem prædiorum vel annuorum redituum conuerti debent, an cenſeantur mobiles vel immobiles.

An rata cenſuum decurſorum ante matrimonium ſoluto matrimonio reſtituenda ſint.

Iocalia magni pretij marito donata, an cenſeantur vxori tradita vt eius ſint.

Iura dotalia, cuius ſumptibus exigenda ſint.

Res mobiles æſtimatæ in dotem datæ, an vxori reſtitui poſſint, an verò earum æſtimatio vidua nubens intra annum luctus, an veſtes lugubres reſtituere teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Annui reditus cenſentur ad inſtar immobilium, ideóque ſtatim reſtituendi ſunt.*
2 *Quod procedit ſolum in caſu in quo neceſſario inter mobilia vel immobilia habendi ſunt.*
3 *Extra eum caſum tertiam ſpeciem conſtituunt de per ſe.*
4 *Actio ad exigendos annuos reditus non venit appellatione mobilium vel immobilium, ſed conſtituit tertiam ſpeciem.*
5 *Pro annuis cenſibus ſoluitur collecta in loco deſtinatæ ſolutionis.*
6 *Tria ſunt genera annuorum redituum: vnum, quando conſtituitur ſuper certo fundo ex fructibus illius exſoluendus.*
7 *Secundum, quando ſolum actione perſonali promittitur.*
8 *Tertium, quando præter actionem perſonalem adeſt quoque hypothecaria, quod fit duobus modis, aut enim imponitur ſuper omnibus bonis, aut ſuper certo prædio ſpecialiter & generaliter etiam ſuper omnibus bonis.*
9 *Primi generis naturam immobilium ſortiuntur.*
10 *Secundi generis immobilibus non adſcribuntur, niſi quando iura & actiones naturam eorum induunt.*
11 *Tertij generis, ſi de his agatur, qui ſuper omnibus bonis conſtituti ſunt, ad inſtar mobilium ſunt.*
12 *Si de his, qui ſuper aliquo certo prædio, idem quoque ſtatuendum eſt.*
13 *Reſpondetur ad id quod obijcitur, annuos reditus, quando debentur actione reali vel mixta, venire appellatione immobilium.*
14 *Annui reditus cenſentur inter mobilia ex eo quòd ſunt redimibiles, non tamen ſolum ex eo.*
15 *Annui reditus ſunt res incorporales, & quoad dotis reſtitutionem tria genera rerum conſtituit Iuſtinianus mobilium ſcilicet, incorporalium, & earum quæ ſolo continentur.*
16 *Hodie exactio dotis ita celebratur vt fiat intra annum in rebus mobilibus, vel ſe mouentibus, vel immobilibus (ſcilicet alijs quam ſoli nominibus ſeu debitis) cæteris quæ ſolo continentur, illico reſtituendis.*
17 *Annalis dilatio ad reſtitutionem mobilium datur etiam diuiti.*
18 *Fructus mobilium pendente anno percepti reſtituendi ſunt.*
19 *Contraria ſententia verior eſt.*
20 *Res empta ex pecunia dotali fit dotalis ſi eſt empta nomine vxoris, alias ſecus.*
21 *Licet pecunia deſtinata ad emptionem prædiorum generaliter cenſeatur mobilis, & non immobilis, tamen contrarium videtur, ſi vltra ſimplicem deſtinationem adſit pactum, idq; iuratum, & num. 24.*
22 *Vt fauore pupilli pecunia deſtinata ad emptionem immobilium cenſetur immobilis, ita fauore dotis idem ſtatuendum eſt.*
23 *Pecunia ex præcepto teſtatoris deſtinata ad emptionem immobilium cenſetur immobilis.*
25 *In dubio pro dote.*
26 *Mariti negligentia & culpa dotis conditionem deteriorem reddere non poteſt.*
27 *Fauore minoris ætatis maritus conſtituitur in mora irregulari abſque interpellatione.*
28 *Reiecta diſtinctione ſimplicis & enixæ deſtinationis, pecunia ſemper cenſetur immobilis.*
29 *Etiam ſi ex pacto matrimoniali deſtinata ſit.*
30 *Pecunia conflata ex venditione prædij dotalis cum pacto, vt conuertatur in emptionem alterius prædij nomine vxoris, idque ſit dotale, cenſetur mobilis.*
31 *Pecunia ex venditione rei dotalis immobilis reſtituitur tantùm poſt annum.*
32 *Iuramentum in contractu appoſitum recipit conditiones, exceptiones, ſubaudiſiones, & limitationes, quas recipit contractus ſuper quo interponitur.*
33 *Nec auget obligationem, ſed tantùm addit vinculum religionis.*
34 *Iuramentum non operatur vltra intentionem contrahentium, nec mutat naturam rei.*
35 *Nec inducit obligationem ad intereſſe abſque interpellatione.*
36 *Intereſſe dotis viduæ non debetur durante anno luctus, niſi debitor illius fuerit in mora, & vidua pauper non habens vnde ſe alat, vel conſtet, quòd paſſa fuerit intereſſe.*
37 *A pupillo ad dotem non valet argumentum.*
38 *Reſpondetur Socino dicenti, pecuniam deſtinatam ad emptionem immobilium eſſe immobilem.*
39 *L. Attilianus* ff. de pact. dotali. *quando procedat.*
40 *Maritus æquiparatur vſufructuario.*
41 *Et emptori.*
42 *Annui reditus ſunt fructus ciuiles, nec dicuntur pendere, ſed diet im debentur.*
43 *Fructus dotis marito debentur potius ratione onerum, quàm ratione dominij.*
44 *In caſu, de quo agitur, rata cenſuum marito adiudicata fuit.*
45 *Iocalia magni pretij marito donata, non cenſentur vxori tradita, vt eius perpetuo ſint, ſed tantùm ad ornatum durante matrimonio.*
46 *Sumptus in exigenda dote facti deducendi ſunt, ſi magni, ſecus ſi parui.*
47 *Res æſtimata in dotem data ſoluto matrimonio non reſtituuntur vxori niſi pacto ita conuentum ſit.*
48 *Æſtimatio inter coniuges operatur venditionem.*
49 *Quando æſtimatio non facit emptionem, res ipſa reſtituitur.*
50 *In dubio æſtimatio reſtitui debet.*
51 *Vidua nubens intra annum luctus veſtes lugubres reſtituere debet.*

CONSILIVM LXXII.

VARIA occurrerunt dubia in lite, quæ coram arbitris, quorum ego vnus eram, agitabatur inter Dominum Petrum de Gulhens viri maritum & rerum dotalium dominum Domicellæ Catharinæ Coſtæ & dominum Melchiorem Ray-

Raynaudum patrem ſpectabilis quondam D. Ioannis Raynaudi Conſiliarij dum viueret, Senatus Auraicen. & primi d. Domicellæ mariti ſuper reſtitutione dotis per eum tanquam ſocerum receptæ & ſolutione iurium dotalium, quorum primum & præcipuum fuit, an capitalia annuorum redituum ſeu pēſionum, quas vocant, in dotem conſtitutas, vel etiam conſtante matrimonio ex rebus dotalibus nomine vxoris acquiſita, eſſent ſtatim poſt mortem d. Raynaudi mariti reſtituenda, an verò annus ſpectandus eſſet ad inſtar pecuniæ &
1 rerum mobilium? dubium faciebat, quia huiuſmodi annui reditus cenſentur eſſe ad inſtar immobilium, *ex Clement. exiui §. cumque annui reditus de verbor. ſignif.* ideóque ad inſtar dictorum immobilium ſtatim reſtitutionem debuiſſe fieri. idque præſertim ex traditis per Gabriel. *conſil.* 141. *per tot.* poſt Bald. *in cap.* 1. *col.* 2. *num.* 5. *verſ. eius ſcilicet Epiſcopi, de controuerſia inter vaſſallum & Epiſcopum, & in cap.* 1. *§. ſciendum col. final. de cognitione feudi*, & in terminis reſtitutionem ſtatim faciendam tradunt Mandoſius *in tract. annalis caſu num.* 34. *caſu* 99. & Additionator ad Gammam *deciſ.* 71. *&* 123. in contrarium faciebat. quia non eſt verum ſimpli-
2 citer annuos reditus inter immobilia computari, ſed ſolum id procedit, ſi ſimus in caſu in quo neceſſario ſint habendi vel inter mobilia vel inter immobilia, & ita exaudiendam eſſe *d. Clement. exiui* docet Roderic. *in tractat. de annuis redditibus quaeſt.* 3. *nu* 9. *circa finem.*
3 Sed quando neceſſariò non ſunt trahendi ad alterum genus rerum mobilium vel immobilium, tunc tertiam ſpeciem conſtituunt de per ſe, nec inter immobilia computantur, iuxta doctrinam Abbat. *in cap. Nulli n.* 9. *&* 10. *de rebus eccleſiæ non alien.* & ibi Berous *num.* 77. *cum ſeqq.* Marian. Socin. *de oblatione libelli §. quaeſt.* 5. *n.* 7. *verſ. ſed iuxta prædicta*, & plerique omnes ita tenent, vt dicit Tiraq. *de retractu lignagerio §.* 1. *gloſ.* 6. *num.* 3. *cum ſeqq & in §.* 32. *numer.* 83. Folle. *in pract. cenſuali fol. mihi* 163. *num.* 25. quinimo ſi magis aptè ſecundùm terminos iuris loqui velimus, neque conſtituent genus à rebus mobilibus, & immobilibus, ſed ſeparatum & diuerſum ſub rebus incorporalibus exiſtens, quæ ſpecies diſtinguitur à rebus corporalibus quarum aliquæ mobiles, aliæ immobiles ſunt, vt ſubtiliter & eruditè docet d. Roder. *d. quaeſt.* 3. *num.* 9. *in princ.* ſed vtcumque ſit, ſiue dicamus eſſe genus ſeparatum ſiue conſtituens tertiam ſpeciem, certum eſt nos non verſari modò in caſu. in quo cogamur applicare iſtos annuos reditus bonis mobilibus vel immobilibus: ſed tantùm quæritur de reſtitutione dotis, quæ conſiſtit in rebus vel mobilibus, vel immobilibus, vel incorporalibus, & propterea remanet ſub illa tertia ſpecie, quæ nihil aliud conſtituit quàm ius quoddam ſiue actio-
4 nem ad illos exigendum, quæ actio non comprehenditur etiam appellatione mobilium vel immobilium, ſed etiam ipſa conſtituit tertiam ſpeciem *l. à Diuo Pio §. in vendit. ff. de re iudic. l. quam Zuberonius §. fi. ff. de peculio.* Bart. *in l. mouentium ff. de verb. ſignif.* & eſt communis opinio vt docet Iaſ. *conſil.* 5. *vol.* 3. Tiraq. *in tract. de retractu lignagerio §.* 1. *gloſſ.* 7. *num.* 9. Pariſ. *conſil.* 94. *vol.* 2. Gabriel *de verb. ſignific. concluſ.* 7. *num.* 1. Quæ confirmantur ex eo, quòd ſi cenſus annui inter immobilia cenſerentur, abſque dubio collectæ pro eis ſoluerentur, vbi bona pro illis obligata eſſent, vt patet ad
5 ſenſum, ſed verius eſt, non vbi ſunt bona, ſed in loco vbi deſtinatæ ſunt ſolutiones, & eſt perſona redditoris collectas ſolui, vt in terminis docet Aretinus *conſ.* 9. quem ſequitur & latè comprobat Chaſſan. *in conſuetud. Burgund. rub. confiſcations §.* 1. *verſ. & appartenant, num.* 18. *verſ. ſed iuxta, & num.* 23. & ſequuta eſt Rota in cauſa *de la Beurdezigre*, de an. 1571. coram bonæ mem. Oradino, & in alio Auenion. Carpen. & Caual. coram d. Lancelloto 21. Iunij 1583. Cuius rei ratio eſt manifeſta, quia in dictis annuis redditibus non poſſimus conſiderare, niſi actionem pro eis conſequendis competentem. At actiones dicuntur eſſe de eo loco, de quo eſt perſona creditoris propter effectum exactionis *in l. fi. verſ. quid enim prodeſt C. de cong. temporib. l.* 3. *& ibi notatur pro ſocio. l. quæ ergo caſus de pecul.* Zapus *alleg.* 91. *la prima. n.* 6. *verſ. modo eſt quaeſtio.* Soc. *conſil.* 101. *col.* 2. *verſ. ſecundo ergo præmitto vol.* 1. Alex. *conſil.* 16. *in fi. vol.* 6. Rube. *conſil.* 136. *col.* 1. *verſ. ſuadetur.* & ſecundo Iacobin. Riminald. *conſil.* 244. *num.* 13. *vol* 1. Et vt veritas huius quæſtionis magis eluceſcat, ſciendum eſt, tria eſſe 6
genera, non duo tantùm, vt non bene exiſtimauit Gabriel *d. conſ.* 141. *annuorum redditunm*, vnum eſt, quando annuus reditus conſtituitur ſuper certo fundo ex fructibus illius exſoluendis, & cui ita inhæret, vt ſeruitus illius fundi eſſe cenſeatur, & rei ipſius pars, vt rectè docet d. Gabriel *d. conſil.* 141. *n.* 1. pro quo propterea datur confeſſoria, & intētatur petitorium, vt docet Bald. *in d. c.* 1. *Epiſcopū & Abbatem & in d. c.* 1. *ſciendum de cognitione feudi*, & eum ſequutus Gabriel *d. loco n.* 4. 5. *&* 7
6. Secundum eſt, quando annuus reditus non imponitur ſuper quibuſdā prædiis, ſed ſolùm perſonali actione promittitur. Tertium genus eſt, quando præter per- 8
ſonalem actionem adeſt quoque hypothecaria, & vna pro ſolutione redituum obligantur, quod duob. modis fit: aut enim conſtituuntur ſuper omnib. bonis mobilibus & immobilib. iuribus & actionib. quæ eo nomine obligātur, aut ſuper re quidem, aut prædio certo, ſed & præterea etiam generaliter ſuper omnib. bonis mobilibus & immobilib. præſentibus & futuris, ita vt d. annuus reditus nō ſit reſtrictus ad fructus dicti prædij ſpecialiter hypothecati, ſed liberum ſit creditori quamcumque rem debitoris, quinimò & perſonam ipſius, quæ & obligatur, proſequi, eáque de cauſa ſolet apponi clauſula, *Ita vt generalitas ſpecialitati non deroget neque contra ſpecialitas deroget generalitati.*

Primi generis reditus naturam immobilium ſortiuntur, quia ſunt quodammodo pars fundi, cùm non niſi 9
ex fructibus illius ſoluantur, & re perempta pereant; atque de his intelligēdus eſt Bald. & eum ſequutus Gabriel. quod enim ſimpliciter Bald. ait *in d. c.* 1. *Epiſcopū & Abbatem* dictos reditus ad inſtar immobilium bonorum cenſeri, exaudiendum eſt ex alio loco Bald. *in d. c.* 1. *de feudi cognitione*, nimirum de redītib. annuis, qui certo prædio adhærēt, neque extra fructus illius egrediuntur, alioquin ſi ſimpliciter & generaliter de reditibus annuis à Baldo acciperetur, ipſius doctrina eſſet erronea, & cōtra communem: neque enim reditus annui generaliter rebus immobilibus adſcribuntur, niſi quoties ex natura rei, de qua agitur, ad bona mobilia vel immobilia referendi ſunt. Huius primi generis reditus ſunt hi, qui iuxta Bullam Pij V. conſtituti ſunt, qua non niſi ſuper certa re imponi poſſunt, & ex fructibus illius tantùm & pro rata illorum ſoluendi ſunt, vt re in totum vel pro parte perempta; in totum quoque vel pro parte extinguatur reditus. Sed nulli ſunt huiuſmodi reditus in tota hac prouincia, nedum in dictis penſionibus dotalibus; ea enim Bulla, nunquam fuit in vſu & obſeruantia in his partibus, ſed & poſtea per fel. record. Greg. 13. de anno 1574. rigor d. Bullæ fuit temperatus. Thomas Zerola in praxi Epiſcoporum, *verb. contractus cenſualis in prax.* & quod plus eſt, reditus annui etiam nulla ſpecialis rei, ſed tantum omnium bonorum facta mentione ſuper communitatibus permiſſi fuerunt, & quotidie ita conſtituuntur generaliter tantùm, omnium bonorum mentione & obligatione facta.

10 Secundi generis reditus, pro quibus tantùm perſo-
nalis actio competit, abſque dubio naturam immobi-
lium non ſortiuntur, niſi iis caſibus, quibus nomina
& actiones naturam earum induunt, cùm tunc in di-
ctis annuis redditib. nihil niſi illa perſonalis actio con-
ſideretur: at verò cùm de reſtitutione dotis agitur, nū-
quam nomina & actiones ad inſtar immobilium cen-
ſentur, ſed ſicut pecunia & res mobiles non niſi poſt
annum reſtituūtur, vt eſt textus clarus *in l.1.§. exactio.*
& ibi notat gloſſ. *in verb. incorporalib.* & eam ſequuti
DD. *Cod. de re. vxor. actio.* ſed neque primi, neque ſe-
cundi generis reditus vlli ſunt in caſu in quo verſaba-
mur, vt diutius in illis morandum non ſit, ſed omnes
tertij generis ſunt.

Tota igitur vis conſiſtit, vt videamus, an tertij gene-
ris reditus annui naturam immobilium induant, vbi
non neceſſariò ad bona mobilia vel immobilia ſunt
11 referendi. Et quidem ſi de his agatur qui generaliter
ſuper omnibus bonis mobilibus & immobilibus con-
ſtituti ſunt, certiſſimum eſt non ad immobilium, ſed
actionum inſtar cenſeri, vt declarat Tiraq. *de primog.*
q.49.num.9.& 10. & fuit deciſum in d. Anenion. & co-
ram domino Lancelloto 27. Iunij anni 1583. quinimò
in prouinciis conſuetudinariis Franciæ, præſertim Pa-
riſienſi; vbi ſunt tantùm duo genera bonorum mobi-
lium, ſcilicet & immobilium, ita vt ipſæmet actiones
ad vnum ex illis reducendæ ſint, huiuſmodi annui re-
ditus cenſentur mobiles & appellatione mobilium
veniunt, Charond. *in reſponſis lib.6.c.34.*

Tantùm enim reditus fundiarij, quos vocant, qui
ſunt illi primi generis, inter immobilia bona cenſen-
12 tur, Tiraq. *d. tract. de primog. q.49. num.9. &* 10. quod ſi
prædij quoque alicuius ſpecialis ſit facta mentio vt in
ſecundo modo tertij generis dictum fuit, idem quo-
que ſtatuendum eſt, vt ſcilicet immobilium naturam
non inducant, eadem enim eſt ratio in illis quæ in re-
ditibus, in quibus generaliter bonorum tantùm eſt
facta mentio, nihil enim niſi actio ipſa pro fructibus
conſequendis conſiderari poteſt, nec ex ſpeciali præ-
dij mentione ita facta reſtrictus fuit reditus ad id prę-
dium, nec illi adhæret, vt eo perempto ſit peremptus,
quinimò eſt in electione creditoris, an fructus illius
prædij, an aliorum etiam, quin & cætera ipſamet bona
mobilia proſequi poſſit pro ſuorum redituum conſe-
quutione, quæ præſertim procedunt attenta clauſula
de qua ſuprà *abſque eo quod generalitas ſpecialitati dero-*
get, aut contra: atque idem de iis reditibus quod de illis
qui generaliter ſuper omnibus bonis conſtituti fue-
runt, ſenſiſſe Rotam *in d. deciſ.* conſtat in illis verbis
(Cenſus conſtitutos ſuper certis tenutis ac aliis bonis mo-
bilibus & immobilibus) in fine quidem deciſionis ſolum
mentionem facit redituum ſuper omnibus bonis ge-
neraliter conſtitutorum, quod in ſuo caſu de iis tan-
tùm ageretur, quippe qui eſſent à communitatibus
conſtituti, quæ non niſi eo modo eos ſolent conſti-
tuere, ſed verba ſuprà poſita, quæ præcedunt, & ſolu-
tio, quam dat Rota in fine ad obiectionem, de qua
mox conuenit, vtrique modo tertij generis redituum.
13 Nec obſtat, ſi dicatur, quod quando annui reditus de-
bentur actione reali vel mixta, prout in hoc caſu, tunc
veniunt appellatione immobilium, Bald. *in l.2. ſi. C. de*
executione rei iudic. Doctores omnes in *l. ſciendum ff.*
qui ſatiſdare cogantur, Gabriel *d. concl.4.n.4.* Tiraquell.
*d. gloſſ.6. num.*11. quia ex d. Rotæ deciſ. reſpondetur,
quòd realitas oritur ex hypotheca conſtituta ſuper
bonis, iuxta notata per Batt. *in l. Codicill. §. inſtituto.*
num.4. de leg.2. at principalis obligatio, quæ eſt conſi-
deranda, eſt perſonalis, pro qua aſſecuranda fuit hy-
potheca, vt bene declarant Chaſſan. & Aretin. in locis
ſuprà citatis, quibus addo Felician. *in tract. de cenſibus*
c.4. num.4. vbi docet cenſualem contractum principa-
liter eſſe perſonalem & ſecundario realem, Garc. *de ex-*
penſis c.4.n.41.

His omnibus addebatur ad docendum dictos redi-
tus tertij generis vtroque modo conceptos naturam
immobilium non ſequi, quòd ſcilicet ſint redimibi-
les, quæ qualitas, vt redimi, quandocumque velit, de- 14
bita poſſint, facit, vt inter mobilia cenſeantur, vt do-
cet Chaſſan. *in conſuetud. Burgund. rub.5. des rentes ven-*
dues, num.4. & ſeqq. Celſus Hugo *conſ.67. num.5.* Palaes
à Meris *de maioratu part.1.q.40.n.6.* Sed ſi ſolùm con-
ſideraretur ea qualitas, quod reditus eſſent redimibi-
les, non eſſet tuta ſententia, vt ex ea ſola cenſerentur
inter res mobiles, ex traditis per Sm d. *deciſ.204. num.2.*
& Greg. Lopez *ad ll. partitas part.2. tit.17. in l.1. verb.*
rayes, & hæc quidem dicebantur generaliter tractan-
do quæſtionem, an & quando reditus annui tertij ge-
neris aſſumerēt naturam mobilium vel immobilium:
Sed applicando quæſtionem ad caſum reſtitutionis
dotis res videtur carere omni difficultate. neque enim
hic quærendum eſt, an mobilibus vel immobilibus,
ſed an incorporalibus dicti reditus applicentur, ſi qui-
dem *l. Vnica in §. exactio Cod. de re. vxor. actione* non duo
tantùm bonorum genera, ſed tria conſtituit: nempe
mobilium, incorporalium & immobilium, quinimò
nec dictione immobilium vtitur, ſed rerum, quæ in ſo-
lo conſiſtunt, vt magis mentem ſuam explicet. ſcilicet
ſe intelligere tantùm de illis, quæ reuera non interpre-
tatur, immobilia ſunt, ſi ſcilicet in ſolo conſiſtant, &
ſtatuit, vt res incorporales, etſi mobiles non ſint (ne-
que enim mobiles aut immobiles eſſe poſſunt, cùm
nec tangi nec videri poſſint) non minus ac mobiles
non niſi poſt annum reſtituantur. At verò huiuſmodi 15
reditus eſſe res incorporales notorium eſt, vt fusè do-
cet Zoder *d. tract. q.3. n.9.*

Sed & id clariſſimè ex vltimis verbis *d. §. conſtat.* vbi
annonas ciuiles, quæ dictis reditib. communi docto-
rum ſententia ſimiles dicuntur, eiuſdem ſunt naturæ,
cuius iumenta, naues, & ſimilia, de quibus ibi quoad
reſtitutionem dotis, ita vt coniungendo finem princi-
pio *d. §.* annonæ ciuiles & d. reditus non niſi poſt an-
num ſicut res mobiles reſtitui debeāt, ideóque Greg. 16
Tholoſ. *in ſyntag. iur. lib.9. c.21. n.4.* eruditè, & cum ma-
gno myſterio, inquit Iuſtinianum conſtituiſſe *in d. §.*
exactio, vt exactio dotis celebretur non annua, bima,
trima die, ſed omnino intra annum in rebus mobilib.
vel ſe mouentib. vel immobilibus (ſcilicet aliis quàm
ſolitis nominibus ſeu debitis) cæteris videlicet rebus
quæ ſolo continentur, illico reſtituendis. & ſic reſtrin-
git res quæ ſtatim reſtituuntur, ad eas quæ ſolo conti-
nentur, iura verò & debita, quæ immobiles res vocat,
non quod immobiles ſint, ſed quia plerumque im-
mobilium naturam induant, vt notat gloſſ. 16. *verb. in-*
corporalibus, iurium verò & actionum appellatione di-
ctos reditus comprehendi in hac materia certum eſt,
tum quòd reuera nihil niſi iura & actiones ſint, vt ex
ſuperioribus patet, tum quod reſtitutio rerum ſtatim
facienda reſtringitur ad eas, quæ in ſolo conſiſtunt, nō
autem de immobilibus generaliter fit mentio, vt nul-
lo modo eas res, quæ, quandoque poſſent naturam
immobilium inducre, comprehendantur. Certum igi-
tur eſt, & ex verbis textus *in d. §. exactio*, & ex interpre-
tatione & authoritate d. Gregor. dictos annuos reditus
perinde ac res mobiles non niſi poſt annum reſtituen-
dos. quæ omnia procedunt in hoc caſu abſque ſcrupu-
lo, cùm d. vidua habeat ſufficientiſſimè ex bonis dicta
Raynaudi vnde ſe alat durante anno luctus, quadrin-
gentas ſcilicet libras pacto matrimoniali.

Nec obſtant authoritates Mandoſ. & adden. ad Gammam, eæ enim aut intelligendæ ſunt de reditibus primi generis, aut non ſuibilibus, aut manifeſtè errarunt, quod manifeſtè conſtat ex ratione quam affert d. Mandoſ. quod, quoties ad bona mobilia vel immobilia reditus ſunt referendi, ad immobilia debeant referri, nam in caſu, in quo verſamur, non debent neceſſariò referri ad mobilia vel immobilia, cùm non duo tantùm genera, ſed tria per Iuſtinianum conſtituantur, ſcilicet mobilium vel mouentium, incorporalium, & ea quæ ſolo conſiſtunt. Ita vt duo prima quoad ſubiectum, de quo agitur, ſcilicet quoad reſtitutionem dotis eiuſdem naturæ cenſeantur, vt non niſi poſt annum reſtitui debeant.

Non obſtat etiam, quod ex aduerſo dicebatur, d. reditus poſſe abſque difficultate reſtitui non minus ac immobilia, & eſſe in poteſtate Domini Raynaudi ea reſtituere, & propterea anni lapſum non eſſe ſpectandum, quaſi verò ratio, vt detur annalis dilatio, ſit, quia mobilia, quæ facile conſumuntur, difficulter reſtitui poſſint, ideóque ſi maritus vel eius hæredes ſint diuites, ita vt ſtatim eis facilis ſit mobilium reſtitutio, tunc ceſſante ratione, de qua ſuprà, nõ competeret eis prædicta annalis dilatio, nam reſpondetur, vtramque ſcili-
17 cet & rationem & conſequentiam falſam eſſe, veriúſq; eſſe marito etiam diuiti d. dilationem dari, vt docent Iaſ. *in §. fuerat n. 28 inſtitutionib. de action.* Boer. *conſ. 50. n. 19.* Plot. *tract. de in lite iurando §. 11. n. 37. in l. 2. in prin. n. 3 ff. ſolut. matrim.* qui rationem differentiæ inter mobilia & immobilia quoad reſtitutionem dotis exquirit, ad quem me remitto.

Ex quibus omnino exiſtimandum dictos reditus non niſi poſt annum reſtituendos, pro bono tamen pacis conſenſi aliquos, in ſententia nominatim deſignatos, ſtatim à die mortis reſtituẽdos, alios verò non, cùm d. Do. de Guillient appellauerit, eſt omnino inſtandum vt in hoc capite reformetur ſententia in fauorem d. Raynaudi.

Inde manat ſecundum dubium, quod malè ex aduerſo cum primo confundebatur, nam ſi huiuſmodi redituum reſtitutio ſtatim fuiſſet faciẽda, ceſſaret hoc dubium, ſed ſi tantum poſt annum ſunt reſtituendi, vt verum eſt, tunc intrat dubium, an ſaltem fructus inter annum percepti reſtituendi ſint? dubium faciebat verſiculus *fructibus* videlicet in *d. §. exactio*, in quo, cùm fructuum immobilium ſtatim non reſtitutorum reſtituendos eſſe deciditur, idem poſtea ſubiungitur de penſionibus, vecturis nauium ſiue iumentorum vel operis ſeruorum & quæſtu ciuilium annonarum: vnde d. verſiculus, qui afferebatur pro ſolutione prioris dubij, vt non niſi poſt annum d. reditus ſint reſtituendi, retorquetur contra quoad deciſionem ſecundi dubij, vt ſcilicet fructus dictorũ redituum durante anno percepti ſint reſtituendi: ex quo non defuerunt ex doctoribus qui exiſtimauerint mobilia quidem non niſi poſt annum reſtituenda, ſed ſi huiuſmodi ſint quæ fru-
18 ctus pariant, fructus interim perceptos reſtituendos, & vt firment ſuam ſententiam, reſpondent obiectioni, quæ poſſet fieri, quòd ſcilicet inutilis foret dilatio, ſi fructus reſtituerentur, aiunt enim non eſſe inutilem, quia ſcilicet interim dictis fructibus hæredes vſi fuerunt: atque hanc ſententiam amplexi fuerunt Alberic. & Salicet. *in d. § exactio*, nec non Bart. *in l. ſi conſtante § quoties num. 9. ff. ſolut. matrim.* & fusè eam tuetur An-
19 tho. Gomeſ. *ad ll. Tauri l. 50. n. 47.* ſed contraria ſententia verior eſt & receptior: nam cum detur dilatio à lege pro reſtitutione mobilium cuiuſcumque generis & nominatim fiat mentio de mouentibus & rebus incorporalibus, idem de omnibus ſtatuendum eſt, vt ſcilicet nõ debeat fieri fructuum reſtitutio *l. ſed ſi manente ff. de precario*, nam, cùm durante dilatione legali in marito non poſſit conſiderari mora *l. ſi pupillus ff. de verb. obligat.* ſuccedit regula, quod ante moram non debentur fructus *l. initio C. de pactis inter empt.* & in materia probat *l. ſi longis 7. C. de execut. rei iudicat.* at verò per *d. §. exactio.* non ſtatuitur reſtitutio vſurarum, vel fructuum niſi poſt moram. Sequitur igitur ex *Monet* §. probari contrariam opinionem falſam.

Nec obſtat *d. verſ. fructibus*, nam ille verſ. eſt appendix dictorum præcedentium, & ſic eſſe explicandum iuxta diſtinctionem factam in principio, vt ſcilicet in immobilibus veniant à die ſoluti matrimonij, in mobilibus autem à die finitæ dilationis legalis, quod aduertit Iaſ. *in l. diuortio in princip. num. 19. ad fin. ff. ſolut. matrim.* & ſentit Aretio. *in d. l. diuortio § quod in anno.* & ita expreſſim dictũ §. accepit Harmenop. in Promptuario *lib. 4. cap 8. pag. 186.* Cottaſ. *in dict. l. diuortio in princ. num. 15.* d. enim verſiculus *fructibus*, non ſtat de per ſe, nec diuerſum caſum à præcedentibus continet, vt alij qui malè exiſtimarunt, ſed venit continuatiuè ad præcedentia, & ideo debet recipere interpretationem de qua ſuprà, & aliàs reſpondetur, vt fusè & doctè tradit & docet Barboſa *d. loco num. 5.* qui omnibus quæ in contrarium afferri poſſunt, reſpondet, ad quem propterea me remitto, & vtilitas, quam contrarium tenentes proponunt, quod ſcilicet fructibus interim vtatur, tam modici momenti eſt, vt non debeat eſſe in conſideratione, & ex eo non reſpondetur *d. §. exactio.* quo non debentur fructus vel intereſſe, niſi ab eo tempore quo reſtitui debent, conſtituatur in mora, vt ſatis colligitur ex mente illius textus, & tradit Soc. *conſil. 126. num. 6. lib. 1. & conſ. 180. num. 5. lib. 2.* Plot. *d. §. 11. num. 34.* ſed in mora maritus, vel eius hæredes, non conſtituuntur in mobilibus, niſi elapſo anno, vt ſuprà diximus: ergo antea non debet teneri ad fructuum reſtitutionem, nec poteſt ſuſtinari diſtinctio Gomeſij, an res mobiles ſint tales, quæ fructus ex ſe reddant, an non, vt euitaret obiectionem, quæ fieret ex vſuris, quæ debentur ratione pecuniæ, nam huiuſmodi diſtinctio eſt contra textum *in d. §. exactio in d. verſ. ſin autem.* vbi coniungit fructus & vſuras, ſed in vſuris certum eſt eas non deberi, niſi elapſo anno, vt probat *d. §. exactio*, & notat Bart. rationem reddens *in l. ſi conſtante §. quoties num. 9. ff. ſolut. matrim.* ergo eadem interpretatio admittenda eſt quoad fructus, iuxta regulam *l. iam hoc iure ff. de vulgari*, & prætereà diſtinctio confundit, nam non minùs vſuræ ex pecunia ſaltem penes argentarium exiſtente funduntur, quàm penſiones ex domibus, vecturæ ex iumentis, & operæ ex ſeruis, quæ omnes res non ex ſe, ſed ex induſtria quod alteri locantur, fructus fundunt. Verior igitur eſt ſententia, vt d. fructus pendente anno percepti reſtitui non debeant, ne dilatio legalis ſit inutilis, néve finis §. principium deſtruat, & Iuſtinianus ſibi ipſi in eod. loco ſit contrarius. Atque huius ſententiæ eſt *gloſſ. in d. §. exactio verb. reſtituendis ad fin.* dum exiſtimat maritum eam vtilitatem irreuocabiliter facere ſuam, quod etiam ſanxit gloſſ. ſecunda *in d. l. diuortio octaua in princip.* & ibi Bart. *num. 5.* & hanc eſſe ſententiam receptam aſſerit Alex *conſil. 48. num. 5. lib. 3.* Iaſ. *in dict. l. diuortio in princ. num. 19.* & ibi Vincant. *num. 8.* Couarr. *de ſponſalib. part. 2. cap. 3. §. 9. num. 9.* Viuius *lib. x. communium opinion. opin. 320.* & eãdem receptam agnoſcit Garcias *de expenſis c. 8. n. 29. ad fin.* & fuſiſſimè Barboſ. *d. loco n. 5.* eandémque firmat Lupus *d. tract. de vſuris §. 4. n. 86.* & in hoc capite omnes fuimus concordes per rationes ſuprà poſitas.

Tertium fuit dubium ex ſuperioribus manans, quia

cùm in facto præſupponatur d. Dominum Raynau-
dum aliquos reditus emiſſe pendente matrimonio ex
pecuniis dotalibus: non tamen nomine nurus, ſed pro-
prio, an huiuſmodi reditus dicantur dotales, & qui-
dem ſtantibus ſuprà deciſis, inutilis eſt quæſtio quo-
ad fructus interim perceptos, ſed caſu, quo reditus an-
nui eſſent ſtatim reſtituendi, dubium procederet, in
quo reſoluendum eſt, non cenſeri dotales, nam res
20 empta ex pecunia dotali efficitur dotalis tãtùm quan-
do eſt empta nomine mulieris, aliàs ſecus, *l.12. Cod. de
iur. dot.* Caballin. milleloq. 540. & adeò non eſt dota-
lis, vt mulieri in tali re empta non acquiratur domi-
nium, ſed pecuniam tantùm mulier repetere poſſit *d. l.
12. ex pecunia C. de iur. dot.* & ibi Bald. & Salicet. *in l. ſi ex
ea pecunia C. de rei vindicat. l. vxor marito ff. de donation.
inter virum & vxor.* Rem. *conſil.* 201. Corne. *conſil.* 180.
part. 4. Sebaſt. Naruus in ſyſtemate Codicis *tit. de iure
dotium ad d. l. ex pecunia.* Cuiac. *obſeruat. l. 29. lib* 5. & vt
efficiatur dotalis, non tantum debet emi ex pecunia
dotali, ſed etiam nomine mulieris, aliàs non erit dota-
lis *d. l. ex pecuniis.* & ita intelligit Roman. *conſ.* 201. Ca-
ballin. milleloq. 552. *part.* 2. & idem Caballin. dicit
textum *in l. res quæ ex dotali l. ſi ex lapidicinis, & l. pro-
cul. in fine cum ibi notat. & l. final. ff. de iur. dot.* intelli-
gi debere quando nomine mulieris fuit facta emptio,
aliàs ſecus: in hoc autem capite fuimus concordes.

Quartum dubium ex ſuperioribus etiam manans,
quia cùm pacto in d. contractu matrimonij expreſsè
cautum ſit, vt d. Dominus Raynaudus pecunias, quas
ex iuribus ſuæ nurus reciperet, teneretur in emptio-
nem dictorum redituum, vel prædiorum conuertere,
& aliquas ſummas receperit, nec conuerterit vt tene-
batur, an huiuſmodi pecuniæ periude habendæ ſint
ac reditus annui? & quidem ſtantibus ſuprà deciſis io
duobus primis dubiis inutilis eſt quæſtio, quia ſiue
conuerterit ſiue non, non tenetur reſtituere niſi poſt
annum, ſed ſi reditus eſſent ſtatim reſtituendi aut ſal-
tem fructus durante anno percepti: tunc procedere
dubium, & quidem huiuſmodi pecunias cenſeri im-
21 mobiles ex aduerſo contendebatur, quia etſi generali-
ter verum ſit pecunias deſtinatas ad emptionem præ-
diorum cenſeri mobiles & non immobiles, tamen hoc
procedit tantùm, quando verſamur in nuda & ſimpli-
ci deſtinatione, non in enixa, vt quia ſimplici deſtina-
tioni aliquid aliud accedat, vt hoc caſu, quo d. Domi-
nus Raynaudus cogebatur dictas pecunias in bonis
immobilibus inueſtire, Craſſ. *in §. legatum q. 19. num.* 8.
in fi. Pecch. *de teſtamentis coniugum lib. 5. cap. 30. num. 4.*
22 *verſ. itaque exiſtimo.* Gail. *lib. 2. obſeruatione* 21. *n.* 5. præ-
ſertim cùm d. pactum iuratum ſit, & finaliter fauere
pupilli pecunia ad comparanda prædia deſtinata iure
immobilium cenſetur, ſic etiam in pecunia dotali ſta-
23 tuendum eſt, Pecch. vbi ſuprà *n.* 4. quibus adſtipulatur
quod pecunia ex præcepto teſtatoris deſtinata ad em-
ptionem immobilium cenſetur immobilis, Socin. *conſ.*
24 249. *num.* 17. *n.* 2. multò magis iſta pecunia ex pacto, iu-
ramento, & obligatione de adimplendo roborato
quid immobile reputari debet, Gail. *d. obſeruatione* 21.
num. 6. concurrente præſertim fauore dotis, pro qua io
ambiguo reſpondendum eſt *l. 1. cum vulgarib. ff. ſolut.*
25 *matrim.* & negligentia mariti eiúſque culpa in omit-
tendo quod adimplere tenebatur, dotis conditionem
26 deteriorem reddere nõ poteſt *l. de die l. Attilinus. ff. de
fund. dotali*, præterea d. culpa negligentiæ non debet
compendium & lucrum afferre culpoſo & negligenti
marito, vt dicimus de malæ fidei poſſeſſore obnoxio
fructuum omnium reſtitutioni ob malam fidem, fusè
Copus *de fructibus lib. 2. cap. 2. per tot.* maximè hoc caſu
quo agebatur de minore, quæ conſtante matrimonio

maritum interpellare non potuit, & fauore minoris
ætatis maritus fuit in mora irregulari abſque inter- 27
pellatione *l. in minorum Cod. quibus cauſis in integrum
reſtitutio non eſt neceſſaria*, his tamen non obſtantibus
omnes nos arbitri fuimus in ea ſententia, vt d. pecuniæ
cenſerentur mobiles: generaliter enim DD. commu- 28
niter recipiunt hanc ſententiam *in l. cætera §. ſed ſi pa-
rauit.* & ſingulariter Iaſ. *ibid. col. penult. verſ. circa iſtam
materiam num. 21. de leg.* 1. fusè Boer. *deciſ.* 209. qui om-
nes doctores in vtramque partem enumerat, & ex illo-
rum enumeratione hanc magis communem demon-
ſtrat, nec vera eſt illa diſtinctio, quam aliqui faciunt in-
ter nudam & enixam diſtinctionem, generaliter enim
verius eſt ſemper cenſeri immobiles, Caualcan. *deciſ.* 1.
part. deciſ. 3. num. 13. & tract. de vſufruct. num. 82. Cha-
rond *in conſuetud. Pariſien. art. 93. in princ.* Pap. *arreſt.
lib. 17. tit.* 4. Boer. *d. deciſ.* 109. quorum plerique vt Ca-
ualcan. & Charond id procedere contendunt, etſi pe-
cuniæ eſſent penes campſorem ad cãbium vel ad vſu-
ras, ſed non eſt inſiſtendũ in quęſt. illa generali de pe-
cunia deſtinata ad emptionem, in qua receptiſſima eſt
ſententia vt ſit mobilis, ſed rem, de qua agitur in indi-
uiduo tractantem, cum ſcilicet pacto matrimoniali
cautum eſt, vt pecuniæ in emptionem prædiorum in- 29
ueſtiantur, ſi id factum non ſit, cenſeri mobiles arreſto
ſupremi Senatus Pariſienſis iudicatum fuit, vt refert
Papon *lib. 17. tit. 4. arreſt. vlt.* idque in fortioribus ter-
minis: agebatur enim de lucranda dimidia parte bo-
norum mobilium quam maritus ſuperſtes lucratus, ne-
dum de cæteris mobilibus, ſed & de huiuſmodi pecu-
niis, quas ex pacto matrimoniali, in emptionem præ-
diorum conuertere tenebatur, nec verum eſt quod ex
aduerſo dicebatur Paponem loqui de ſimplici deſti-
natione, vt apud ipſum videre licet, quinimo in for-
tioribus Papon. terminis, ſi nimirum prædium dotale 30
de conſenſu vxoris diſtractum fuerit ea lege & pacto,
vt eadem ſumma pecuniarum io emptionem prædio-
rum nomine vxoris & quæ eſſent dotales conuerte-
rentur, & moriatur vxor, & ſint duo hæredes, vnus
mobilium, alter immobilium, huiuſmodi pecunias hę-
redem mobilium conſequi debere, quod ſcilicet inter
mobilia non immobilia reputentur. Idem Senatus
cenſuit vt refert Ioan. Gallus *placitorum lib. 1. quæſt.* 1.
omnino videndus, omnes enim rationes hinc inde af-
fert, quæ ſententia confirmatur ex eo quod ſi venda- 31
tur res immobilis dotalis, pecunia, quæ eius loco ſuc-
ceſſit, non debet ſtatim reſtitui, ſed poſt annum, *l. cum
in fundo* 81. *§. ſi fundus ff. de iure dot.* Roman. *ſingulari*
225. *& in l. diuortio §. interdum num. 24. ff. ſoluto matrim.*
Felletius *in pract. criminali pag. 97. num.* 12. Tiraq. *de re-
tract. lignag. §. 1. gloſſ. 7. num.* 107. Petrus Greg *in ſyntag.
iur. lib. 9. cap. 22. num.* 18. Barboſ. *in d. l. 2. in princ. num. 1.
verſ. ex qua quidem.* Nec obſtat quod dicitur, pactum
huiuſmodi iuramento firmatum eſſe: nam etſi Gallus
& Papon iuramenti non faciant mentionem, de pacto
tamen & contractu iurato intellexerunt, cum hodie
omnes contractus iuramento firmari ſoleant, & iura-
mentum in illis interponi, ſed illius non meminerunt,
quia ad deciſionem huius quæſtionis nihil operari po-
teſt: iuramentum enim in contractu appoſitum reci- 32
pit conditiones, exceptiones, ſubauditiones, & limi-
tationes, quas recipit contractus ſuper quo interpo-
nitur, Oſaſc. *deciſ. 41. num. 5. & deciſ. 49. num. 4. & deciſ.
92. num.* 3. Crauet. *conſil.* 102. Deci. *conſil.* 251. Caſſad. *de- 33
ciſ. 2. tit. de iureiur.* nec auget obligationem, ſed tantùm
addit vinculum Religionis, Oſaſc. *d. deciſ. 92. n* 6. non
enim includit caſus, quos diſpoſitio non includit,
Oſaſc. *ibid. n.* 8. ſed debet intelligi ſecundùm terminos
iuris communis, Guid. Pap. *quæſt. 96. n.* 3. non poteſt, in-
quam,

quam, iuramentum naturam d pacti & cõtractus mutare, nec facere vt res quæ mubilis eſt, ſit immobilis. Nec obſtat, ſi dicatur propter iuramentum ſuccedere obligationem ad intereſſe, & ideò hæredes teneri ad ſolutionem à die mortis dicti Raynaudi, ſicut fructus bonorum d. Catharina lucraretur caſu, quo illæ pecuniæ fuiſſent conuerſæ in emptionem prædiorum. Reſpondetur tale iuramentum non potuiſſe operari huiuſmodi obligationem ad intereſſe, quia ſi hoc operaretur, mutaret intentionem contrahentium: pactum enim illud in contractu matrimonij fuit tantum appoſitum propter ſecuritatem dotis dictæ Catharinæ, non verò propter lucrum fructuum durante anno luctus, de eo enim nullo modo cogitarunt partes. Item ſi huiuſmodi iuramentum illud operaretur, mutaret naturam ipſam pacti. quæ de iure communi talis eſt, vt pe-
34 cunia deſtinata ad emptionem prædiorum cenſeatur mobilis non immobilis. At iuramentum non operatur vltra intentionem contrahentium, nec alterat vel mutat naturam rei, ſed recipit conditionem, exceptionem, ſubauditionem & limitationem, quas recipit contractus ſuper quæ interponitur, vt docet Oſaſc. *deciſ.* 41. *num.* 5.

35 Deinde reſpondetur non eſſe verum, iuramentum inducere obligationē ad intereſſe niſi adfuerit interpellatio: quia obligatio ad intereſſe ſuccedit loco facti, pro quo mora non committitur niſi adfuerit interpellatio *l. mora ff. de vſur. l. ſi ex legati* 23. *ff. de verb. oblig.* Afflict. *deciſ.* 150. *n. fin. & deciſ.* 399. Magon. *deciſ. luc.* 31. *n.* 6 & obligatus ad aliquid faciendum ſub certa pœna non incurrit in illam propter ſcientiam, niſi illi ſit facta intimatio, Mohedan. *deciſ.* 196. & quando quis aliquid facere tenetur, non poteſt dici contumax niſi requiratur, Vocal. *deciſ.* 284. *part.* 2. at in hoc caſu nulla fuit facta interpellatio. ergo.

36 Tertiò reſpondetur, huiuſmodi intereſſe nullo modo deberi in hoc caſu, quia agitur de ſoluendo intereſſe viduæ pro reſtitutione dotis durante anno luctus, cui nullum intereſſe debetur, niſi quando debitor illius fuit in mora, & vxor eſt pauper, & non habet vnde viuat niſi ex ſua dote, vel conſtet quod paſſa fuit intereſſe, Afflict. *deciſ.* 284. Gramm. *deciſ.* 63. *n.* 91. 97. & 98. Caball. millel. 433. At in noſtro caſu nec dicti hæredes fuerunt in mora, & d. domicella Catharina non eſt pauper, ſed diues. & habet vnde ſe alat etiam ex propria ſubſtantia materni Igitur dictum intereſſe conſequi non poteſt nomine dotis nec alio iure.

37 Non obſtat quod dicebatur de pecunia pupilli, negatur enim valere argumentum de pupillo ad dotem, maiora enim ſunt priuilegia pupilli quàm dotis vt notorium eſt, ideóque doctores paſſim in pupillo id recipiunt, è contrario generaliter aſſerunt, vt ſcilicet pecunia deſtinata ad emptionem immobilium non cenſeatur immobilis, quod ſi pecunia dotalis excipienda eſſet, non omiſiſſent huiuſmodi exceptionem dari.

38 Non obſtat Soc. *conſil.* 249. *num.* 27. nam præterquam quod reſponderi poſſit, huiuſmodi quæſtionem, an pecunia deſtinata ad emptionem immobilium cenſeatur immobilis, eſſe controuerſam, nec deeſſe qui exiſtiment cenſeri immobilem, & Socinum potuiſſe illius eſſe ſententiæ: communem tamen eſſe in contrarium vt ex ſuperioribus patet, caſus Socini & ratio illius ſpecialis eſt: agebatur enim ibi de diſpoſitione teſtatoris cuius voluntas vim legis habet erga hæredes, & cùm prohibuiſſet alienationem bonorum ſuorum, quòd fideicommiſſo ea ſubiecta eſſe vellet, quódque mercantiæ, quas habebat, venderentur, & ex pretio immobilia emerentur, quippe quæ eidem prohibitum & fideicommiſſo ſubiicerentur, non mirum ſi huiuſmodi pecunia ad inſtar immobilium cenſeatur, ne ſcilicet illuſoria & fruſtratoria reddatur teſtatoris diſpoſitio, & in eo ſe fundat Socinus, quæ omnia ceſſant in hoc caſu quo pro ſecuritate non alia ratione conuentum eſt, vt pecuniæ dotales inueſtirentur, quod etſi factum non ſit, non propterea minus cautum eſt viduæ cui vel eius marito omnes huiuſmodi pecuniæ vel reſtituræ ſunt, vel ſtat per ipſum quo minus illi reſtituantur.

Nec verſamur in dubio, vt pronunciandum ſit in fauorem dotis, ſed in claris, cùm & communem doctorum ſententiam & in fortioribus terminis pacti dotalis ſupremæ Curiæ Pariſienſis arreſta habeamus vltrà quod non poteſt conſiderari verè vllus fauor, cùm etſi fructus anni luctus non conſequatur vidua, tamen anno elapſo pecuniam numeratam habuit, cuius maritos maiorem habere rationem quàm immobilium notorium eſt.

Nec huc conuenit *l. Attilianus ff. de pact. dotalib.* ea 39
enim procedit, cùm pacto longior dilatio datur quàm lege præſcripta ſit, quo caſu non poteſt maritus dotis conditionem deteriorem facere. At hoc caſu reſtituit maritus dotem intra tempus à lege præſcriptam, & ſolùm quæritur, an huiuſmodi pecunia mobilis vel immobilis cenſenda ſit.

Nec vlla culpa negligentiæ vel mora d. domino Raynaudo adſcribi poteſt, cùm non niſi cauſa ſecuritatis dictum pactum appoſitum fuiſſet, & probè ſciret; nullo periculo dictam pecuniam verſari, & hoc verum eſſe experientia nunc docet, vt iam dictum fuit, præſertim cùm nulla interpellatio interuenerit, quæ medio matris vel vitrici rerum gerendarum admodum periti, & qui magnam curam bonorum d. Coſtæ habebat, vt ex pactis dotalibus in contractu matrimonij d. Coſtæ contentis conſtat, fieri potuit, qui tamen eam facere non curarunt, quòd ſcirent nihil inde periculi d. Coſtam pati poſſe, pactúmque illud in d. contractu potius vt nihil ſe omiſiſſe quàm quod neceſſarium eſſet, appoſuiſſent. Præterea ſemper militant quę diximus, præſertim dicta arreſta. Neque vllus hic minoris ætatis fauor conſiderari, aut ratio moræ irregularis haberi poteſt, quæ ſolum habent locum vt currant vſuræ à die ſoluendæ pecuniæ: At hoc caſu ex iuris diſpoſitione non niſi poſt annum ſolui debet. Ex quibus patet omnes huiuſmodi rationes nihil neceſſariò concludere contra d. dominum Raynaudum, eáſque longè magis militare in caſibus dictorum arreſtorum, & textus *in d. l. cum in fundo* §. *ſi fundus ff. de pactis dotalibus*, & nihilominùs in illis decernitur huiuſmodi pecuniam inter mobilia reputari, quibus propterea omnino ſtandum eſt, ſed & hoc caſu adeſt circumſtantia quæ rem longè clariorem reddit, quia ſi dictus Raynaudus inueſtiuiſſet d. pecunias, abſque dubio in emptionem redituum annuorum feciſſet, tum quod prædia nō ſoleant tot fructus fundere quot dicti reditus, vt notorium eſt, tum quod difficilius inueniantur, quæ emi præſertim ſecurè poſſint, reditus verò eos à communitatibus emiſſet, quòd ſecuriores & tutiores ſint quàm ſi à priuatis emerentur. At verò huiuſmodi reditus quippe qui non niſi ſuper bonis communitatis generaliter imponuntur abſque vlla certi prædij expreſſione & obligatione certiſſimè ad inſtar mobilium cenſentur, vt ex ſuperioribus, præſertim d. deciſione Rotæ apparet. Quid igitur tam anxiè quæritur, an huiuſmodi pecuniæ mobiles vel immobiles ſint, cùm ſi dicti reditus ex illis empti fuiſſent, ij abſque dubio ad inſtar mobilium cenſerentur?

Quintum dubium erat, an rata cenſuum ante matri-

40 moniom decurſorom debeat ſoluto matrimooio reſti-
tui? & dicebatur reſtituendam, quia maritus & vſufru-
ctuarios æquiparantur, ad notata per Ioannem Bapti-
ſtam Coſtam de ratione ratæ & cottæ *quæſt.* 51. *num.*8.
41 *& 9.* Caſtillio *de vſufructu.cap.*4.*num.*5. cùm etiam ma-
ritus & emptor æquiparentur, Barboſa *in l.de diuiſione*
42 *n.*22. *ff.ſolut.matrim.* & nos verſemur in anoois rediti-
bus, qui fructus ciuiles ſunt, & non dicuntur pendere,
es quo non ſunt de corpore, de Franchis *deciſ.*254.*n.*5.
& dictim debentur, Honded. *conſ.*85.*per tot.* præſertim
43 *n.*8.*&* 10. idque corroborabatur, quia fructus dotis de-
bentor marito potiùs ratione onerum & alimentorum
quæ ſuſtinet ob matrimonium quàm ratione domi-
nij, Barboſa *in l.ſi mora n.*102. *ff.ſolut.matrim.* Non eſſe
44 igitur æquum, quòd eos maritus lucrifaciat pro rata
decurſos ante matrimonij onera. Sed quidquid ſit, in
quæſtione generaliter propoſita in caſu in quo verſa-
mur, concluſimus omnes vno ore d. ratam quoad redi-
tus, quorum dies non venit, ſcilicet ante ſponſalia de
præſenti non eſſe reſtituendam: ex contractu enim
apparebat partes voluiſſe eos ad maritum ſpectare
nulla habita ratione d. ratæ, eáqoo erat paucissimi
momenti, & dictus Raynaudus ſtatim à die ſponſa-
liorum de præſenti ſuſtinuit onera ac ſi matrimonium
conſommatum fuiſſet. Accedebat ſomma æquitas
es eo quod d. Raynaudus varios ſumptus & expen-
ſas fecerat, & paucis annis dote vſus fuiſſet, & lucra
magni momenti d. Catharinæ per pacta dotalia con-
ceſſerit.

Sextum dubiom circa competentiam veſtium & io-
calium, quæ dictus Raynaudus ex pacto matrimonia-
li d. Catharinæ facere debebat, concluſimus quoque
competenter ea feciſſe vt debebat; totum enim hoc
pendebat es arbitrio iudicis: At verò ex viſione ve-
45 ſtium & iocalium manifeſtè apparebat ea abundanter
fuiſſe facta ſecundùm qualitatem perſonarum & bo-
norom, nam & mobiles quæque non tot ſolebant ha-
bere.

Septimum quoad inaures à Principe Auraicæ da-
tas, contra viduam, & ſic non debere ea lucrari con-
cluſimus, quia maritus iocalia magni pretij vxori con-
ſtante matrimonio tradita, quæ D. marito per Sereniſ-
ſimam Principiſſam collata fuerant, non videtur do-
nauiſſe vt eius perpetuò eſſent, ſed tantùm orna-
tus cauſa durante matrimonio tradidiſſe, ad notata per
Menoch. *caſ.* 211. *de Arbitrariis & de præſumpt. lib.*3.
*cap.*24.*in fin.* poſt Aufrerium *deciſ.Capellæ Toloſanæ*, &
clarè docent Caualcan. *deciſ.*18.*de contract.part* 2. Gail.
obſeruat. 91.*lib.*2. huioſmodi enim monilia auricularia
ſunt pretioſa & geſtiua, idem Caual. *d.deciſ.*18. Clar.
*in §.donatio q.*10.

Octauum circa exactionem ſeu liquidationem no-
minum datorum in dotem, an fieri debuerit ſumpti-
46 bus & expenſis mariti, an verò eos deducere poſſet,
concluſimus ſecundùm communes doctorum diſtin-
ctiones, an parui vel magni ſint, non poſſe, quia non
erant magni momenti, ex Bart. *in l.*1. *num.*4. *C. de bon.
mater. & l.*1. *§. neceſſariæ mos. quid dicendum ff. de nupt.
in reb. dot. factis* Boer. *deciſ.*22. *numer.* 23. Pinell. *in l.*1.
*part.*2. *num.* 70. *C. de bonis maternis.* Conarr. *variarum
reſolut. lib.*1. *cap.*9.*numer.*86. ideóque habita fuit ratio
ſumptuom factorum in liquidatione debiti loci de
Caſtri-raiualdi, quod magni fuiſſent & neceſſariò fa-
cti, quia dictum debitom ex arreſto ſupremi Senatus
esigi non poterat, & magna pars illorum in fauorem
d. Raynaudi adiudicata.

Nonum, an res mobiles datæ in dotem ſoluto iam
matrimonio reſtitui poſſint per heredes mariti, etſi de-
terioratæ & diminutæ admodum reperiantur, idque
non obſtante earumdem à principio facta æſtimatio-
ne, ſub qua marito ſcienti & conſentienti traditæ in
dotem fuerunt, & dicebatur æſtimationem, non au-
tem ipſas res eſſe reſtituendas, quia ſi res dantur in
dotem æſtimatæ ſoluto matrimoniu, non redduntur 47
ipſæ res vxori, niſi pactum expreſſum circa hoc inter-
ueniat *l.quotiens.l. cum dotem C. de iur. dot. l. plerumque
§. ſi autem ff. eod.* Ruin. *conſil.*137. *num.*13.*lib.*1. Roland.
à Valle *conſil.* 64.*per tot.* Huiuſmodi enim æſtimatio 48
quandam inter coniuges operatur venditionem, &
maritus tanquam emptor videtur ſe obligare ad ſol-
uendam eam æſtimationem poſt ſolutum matrimo-
nium, ita vt ſub ſpecie contractus dotis occultetur
contractus venditionis, & breui manu contractus do-
tis in contractum venditionis transferatur, argumento
*l.*3.*§.fin.ff. de donat. inter virum & vxorem*, Bald. *in l.
cum dotem num.* 3 *C. de iur. dot.* Socin. *conſ.* 57. *num.*6.
*ad finem lib.*1. Ruin. *conſil.*154. *num.*4. *verſ. dicitur lib.*4.
fusè Barboſa *in l. ſi æſtimatis in princ. ac per tot. ff. ſolut.
matrim.* & in dubio æſtimationem rerum dotalium
emptionem operari docet Rol. à Valle *d. conſil.* 64 *n.*7.
Cancer. *var. reſol. lib.*1. *cap.*9. *num.*60. Maſcard. *de pro-
bat. concluſ.*620. *in princ.* quòd multo magis iſto caſu
militare videbatur, quia talis æſtimatio niſi emptio-
nem operaretur, fruſtratoria eſſet quoad ipſos coniu-
ges & ipſorum reſpectu nihil inſeruiret; in contrarium
dicebatur dictam æſtimationem non fuiſſe factam vt
illa faceret emptionem, ſed tantùm vt non ignorare-
tur valor eorumdem mobilium in caſu in quo do-
micella Ceſone mater d. Coſtæ vexaretur pro redden-
da ratione adminiſtrationis bonorum d. Coſtæ & vt il-
la ſumma computaretur in deductionem ſummæ ad
quam illa reperietur reliquatrix, vt apparere diceba-
tur es lectura d. contractus, & in receptione dictorum
mobilium idem dominus Raynaudus non confitetur
ſe recepiſſe pretium, & æſtimationem dictorum mo-
bilium, ſed tantùm eadem mobilia abſque aliqua re-
cognitione, quod ſi emptionem æſtimatio non fecit,
certum eſt d. dominum Raynaudum ea reſtituendo 49
liberari, Iaſ. *in §.omnium num.*80 *inſtit. de actionib.* Af-
flict. *deciſ.*270. Boer. *deciſ.*327.*num.*10. & Ioſephus Lo-
douic. *deciſ. Peruſ.* 8 *part.*2. ſed replicabatur de iis non
conſtare, & in dubio æſtimationem fuiſſe factam ani-
mo emptionis, cùm nulla declaratio vel proteſtatio
per d. Raynaudum facta fuerit; ſed ſimpliciter eaſdem
res mobiles receperit, ad quarum in dubio æſtimatio-
nis reſtitutionem tenetur, Boer. es aduerſo allegatur 50
deciſ. 327. *num.*11. tandem concluſimus æſtimationem
reſtituendam attenta promiſſione quam verbaliter D.
de Goillens fecit d. domino Raynaudo ſe partem di-
ctorum mobiliom acceptorum.

Poſtremum dubium verſabatur circa veſtes lugu- 51
bres ſeu id quod in eas impenſum fuerat, an com-
penſari deberet cum eo quod d. dominus Raynau-
dus dare debebat, es eo quod d. Coſtæ matrimonium
per verba de præſenti intra annum luctus contraxit,
& concluſimos reſtituendam, ex Couar. in Epitome
in 4. *decret.*2. *part. cap.*3.*§.*9. *num.*10. poſt multos quos
refert.

ARGV

ARGVMENTVM.

AN ſit attendendum tempus factæ donationis, an mortis, ad hoc vt tanquam inofficioſa reuocari poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Legitima conſideratur ſecundùm tempus mortis & ex bonis quæ tunc reperiuntur, quod n.6. docetur intelligendum eſſe in ea calculanda, non ſi agatur querela inofficioſæ donationis.*
2 *Viuentis non eſt hæreditas.*
3 *Tempus mortis inſpicitur vt cognoſcatur, an vitricus vel nouerca plus habeat quam vnus ex filiis primi matrimonij.*
4 *Donatio vt cognoſcatur inofficioſa, inſpiciendum eſt tempus mortis.*
5 *Contraria ſententia verior eſt & receptior.*
7 *Animus fraudandi probandus eſt: nec enim præſumitur.*
8 *Vſque in finem reſpondetur textibus & auctoritatibus in contrarium adductis.*

CONSILIVM LXXIII.

CVm quæritur, an bene iudicatum ſit in fauorem dominorum Simeonis & Ioannis de Romieu contra dominum Paolum Anthonium de Robins nepotem eorum patris & aui reſpectiuè, dū ordinatur, quod ſi non ſuperſint bona egregij quondam domini Lantelmi de Romieu, pro ſolutione legitimæ dictorum Simeonis & Ioannis dotis conſtitutionem per dictum Lantelmum de Romieu d. domicellæ Franciſcæ de Romieu vxoris dū viueret d. Pauli Anthonij de Robins, domino de Graueſons in prouincia prouinciæ factam reducēdam tanquam inofficioſam, vt dicti Simeon & Ioannes ſuam legitimam conſequi poſſint. Tota vis conſiſtit in ea quæſtione, an donatio, quæ tempore, quo facta eſt, non erat inofficioſa, qualis hæc præſupponitur, ſupererant enim bona ad legitimam cæteris filiis ſoluendam, ſi deinde pater lapſus ſit facultatibus, aut bona alienauerit, ita vt legitimam cæteri filij habere non poſſint, tanquam inofficioſa ſit reducenda, & ſic ad iudicandum inofficioſam donationem ſolùm conſiderandū ſit tempus donationis factæ, ita vt ſi tunc non fuerit, nunquam poſſit eſſe inofficioſa, an verò & quoque tempus mortis, vt ſi tunc non ſuperſint bona ad ſoluēdam legitimam cæteris filiis, huiuſmodi donatio, quæ tempore quo facta fuit non fuerat inofficioſa, talis fiat, & quidem tempus quoque mortis inſpiciendum eſſe prima facie videtur, quia hæc querela ad conſeruandā legitimam
1 filiorum inducta eſt: at verò certum eſt legitimam cōſiderari ſecūdùm tempus mortis & ex bonis quæ tunc reperiuntur *l. cum quæritur, auth. nouiſsima l. ſcimus §. repletionem C. de inofficioſo teſtamento l. Papinianus §. 4. ff. eodem l. etiam §. ſi paternis l. ſi paternum ex debita §. fin. ff. de bonis libertorum l. 1. §. ſi impuberi ff. de collatione bonorum*, quod corroboratur ex eo quod maximum inde inconueniens ſequeretur, quod ſcilicet cæteri filij legitimis quæ iure naturæ ipſis debentur, priuarentur, & eſſet in poteſtate patris eos fraudare.

Et videtur hæc ſententia probari *in authentica vnde ſi parens C. de inoffic. teſtam.* cùm in ea dicitur vnumquemque filiorum tantum ferre ex hæreditate nomine Falcidiæ, quantum poterat ante donationem deberi, dum enim textus vtitur verbo *hæreditatis*, videtur voluiſſe attendendum eſſe tempus mortis, ſiqui- 2
dem viuentis non eſt hæreditas *l. qui ſuperſtitis ff. de acquir. hered. l. fin. C. de pact.* Denique videtur expreſſus textus *in authen. de nuptiis §. quia verò hactenus collatione 4.* vbi ad cognoſcendum, an vitricus vel nouerca 3
habeat plus quàm vnus ex filiis primi matrimonij, inſpicitur tempus mortis binubi, vnde, vt cognoſcatur, 4
an donatio ſit inofficioſa necne, debet inſpici tempus mortis ipſius donatoris. Atque hanc ſententiam olim ſequutus fuit Petrus de Bella pertica, vt refert Cynus *in l. 1. C. de inoffi. donatione*. Alex. *conſil. 14. n. 8 vol. 1.* Tiraq. *in l. ſi vnquam verb. omnia vel partem n. 35.* Anth. Gomeſ. *in l. 29. Tauri n. 32.*

Sed his non obſtantibus, contraria ſententia, vt ſci- 5
licet tempus donationis tantum conſiderandum ſit, ita vt ſi de eo tēpore non fuerit inofficioſa, quantomnis poſtea pater facultatibus labatur, vt non poſſit vllomodo diminui pro ſolutione legitimæ fratri vel ſorori debitæ, verior & receptior eſt; verior, inquam, quia cùm prædicta donatio à principio fuerit valida, iuſta, & effectum ſortita, non debet ex poſtfacto retractari, *l. perfecta cum ſimilibus C. de donationibus quæ ſub modo*, nec caſus ſuperueniens debet quidquam mutare ex iis quæ legitimè facta ſunt, argumento *l. verum §. ſi locuples ff. de minoribus & l. ſi patroni §. 1. ff. de bonis libertorum & l. in naue Sauſtij. ff locati.* & probatur huiuſmodi ſententia manifeſtè *ex d. authen. vnd ſi parens*, in illis verbis, *quantum poterat ante donationem deberi*, quæ euincunt habendum eſſe reſpectum illius temporis quo donatio facta eſt, quæ ad hoc ipſum expendunt & adnotant, Iaſ. Fulgoſ. & Berengar. infrà allegandi, probatur etiam *ex tex. in authen. de immenſis donationibus collatio. 7.* in his verbis, *Neceſſarium habeat in diſtributione hereditatis tantam vnicuique filiorum ſeruare ex lege partem quanta fuit prius quam donationem pater in filios aut filium quos honorauit, faceret.* Receptior quoque eſt, quippè quam amplexi ſint gloſ. *in auth. l. 1. quæſt. 9. C. de inoffic. donationibus.* Cynus *ibidem num. 6.* Bart. *ibidem n. 5.* Alberic. Caſtrenſis *num 7. & conſil. 356. lib. 2.* Bald. *ibidem n. 9.* Salicet. *ibidem n. 10.* Iaſ. *in d. auth. vnde ſi parens in princip. & n.* hoc ſentit dum vult donationem debere eſſe immenſam, cum fit vt tanquam inofficioſa per filios vſq; ad eorum legitimam reuocetur. Fulgoſ. *conſ. 99.* Berengar. *latè in repetitione legis in quartam n. 139. ff. ad leg. Falcid.* vbi ſemper præſupponit quod donatio ſit immenſa tempore quo fit vt per alios filios reuocetur, Boer. *deciſ. 6. n. 11. & 16.* Menoc. *de arbitrariis caſu 149. n. 20.* Surd. *conſil. 226. n. 6. lib. 2. & conſ. 488. n. 36. lib. 4.* Cancer. *de donationib. n. 78. verſ. quod adeo verum eſt*, vbi nō tantum loquitur in terminis, ſed refert omnes ita ſentire, & ita iudicatū fuiſſe. Coſta *de*
rata portionum q. 103. n. 3. Illuſtr. Tuſchus *pract. concl. lib.* 6
2. tit. de concl. 684. Et omnium optimè ac fuſiſſimè Vallaſcus *conſult. 189.* omnino videndus: omnibus enim quæ in contrarium afferri poſſent, reſpondet.

Nec obſtant quæ in contrarium afferebantur, ac primum id quod dicebatur in calculanda legitima, conſiderandum eſſe tempus mortis, quia hoc bonum eſt, vt ſciatur quanta ſit legitima, non cùm agitur querela inofficioſæ donationis, tunc enim attendit tem-

pus donationis, ita Peteg. *de fideicommiſſis art.* 35. *num.* 36. nec valet argumentum à querela inofficioſi teſtamenti, in qua inſpicitur tempus mortis *l. cum quæritur C. de inoff. teſtamento.* illud enim procedit in illa querela, vt inquit Vallaſc. *num.* 26. quæ impugnat impium teſtamentum per quod filius in morte læditur. Cæterum in noſtris terminis cùm fiat læſio filius in vita, meritò in vita & tempore donationis bona menſuranda ſunt, & hæc eſt vna de differentiis inter vtramque querelam.

Non obſtat ſecundum ab inconuenienti ductum, quod ſcilicet alij filij erunt ſine legitima, illi enim opponitur inconueniens in terminis dotis quod qui aliàs contracturus non fuiſſet matrimonium, niſi talem dotem conſequutus fuiſſet, iam ea pro parte priuetur, hec vlla erit certa ratio conſtituendæ dotis, ſi ex caſu ſuperuenienti minui poſſit, matrimoniáque inde difficilius contrahentur, præterea eſſet in poteſtate patris poſtquam ea magnæ dotis conſtitutione, quam tamen de dictu tempore facere poterat, locupletem maritum filiæ quæſiuiſſet, enim poſtea pro parte dote priuare vendendo bona, pecuniáſque filius ſecreto conſignando, qui deinde poſt mortem illius agerent querela inofficioſæ dotis. ſed & generaliter ſiue de dote ſiue etiam de mera donatione loquamur, nullam eſſe habendam rationem caſus ſupetuenientis, nec illius prætenſi inconuenientis, paſſim docent DD. poſt gloſ magnam *d. l.* 1. *C. de inoff. teſt.* præſertim Caſtrenſ.

Planè, ſi quo tempore pater dotem conſtituit, animum fraudandi habuiſſet, & ſic donatio de tempore quo facta fuit, etſi non re, conſilio tamen inofficioſa
7 fuiſſet, procederet obſtaculum, ſed probandus eſt ille animus fraudandi per eum qui illud allegat, nam in dubio non præſumitur, Salicet. *in d. l.* 1. *n.* 7. *verſ. in prædicta tamen & n.* 8. *verſ. in dub. aut.*

8 Non obſtat *authen. vnde ſi parens*, quæ tantum abeſt vt probet hanc opinionem, quin potius noſtram confirmat, vt docuimus. Nec quidquam facit, quod loquitur per verbum *hæreditatis*, quia cùm hæc querela poſt mortem competat, Paulus *in rubr. C. eodem in col.* 1. meritò textus loquitur per verbum *hæreditatis*, nec enim aliter ſe poterat explicare, vt reſpondet Vallaſc. *num.* 7.

Non obſtat textus *in authen. de nuptiis* §. *quia verum hactenus*, vbi inſpicitur tempus mortis binubi, nam ſecundùm Vallaſcum *num.* 25. poteſt dupliciter reſponderi, vel quod loquitur propter augmentum bonorum ſuperuenientium, quemadmodum vult intelligere glo. *Paulus n.* 6. *& in d. l. prima.* vel procedit ſingulariter in binubo ea Vallaſc. *n.* 25.

Non obſtant poſtremò authoritates in contrarium allegatæ: nam quoad Petrum de bella Pertica, eius ſententia non fuit recepta, vt inquit Vallaſcus *d. loco n.* 7. Aleander verò *in conſil.* 14. *n.* 6. non loquitur in noſtris terminis, ſed longè differentibus, in fideicommiſſo ſcilicet, quod erat factum de bonis quæ ſupereſſent de hæreditate poſt mortem hæredis, cui facultatem vendendi, alienandi, donandi dederat. Tiraquel. autem non tractat noſtram quæſtionem, ſed longè diuerſam, nempe cùm inofficioſa donatio fuit à principio, & poſteà tot bona acquiſiuerunt, vt deſinat eſſe inofficioſa, quam etiam omnes DD. tractant *in d. l.* 1. *C. de inoff. donationibus poſt gloſſ.*

Nec etiam ex eodem Tiraquel. poteſt aliquod duci argumentum ea diſpoſitione *l. ſi vnquam C. de reuocand. donationib.* ſunt enim remedia omnino differentia, nec ab vno ad aliud poteſt duci argumentum, vt docet Crauet. *in conſ. impreſſo poſt deciſ.* 122. Pedemontan. *fol.* 219. & ratio differentiæ eſt manifeſta, quia remedium *l. ſi vnquam.* datur ea vi tantæ voluntatis iam tunc de tempore donationis præſumptæ.

Antonius verò Gomeſ. hanc quidem ſententiam amplectitur, ſed fallitur, vt ſuperioribus patet, & diſertè inquit Vallaſc. *num.* 19. *circa finem.*

Quoad Aznnem, *is in tit. de inofficioſis dot* nihil hac de re, in d. verò *l.* 1 *circa fin.* differentem quæſtionem tractat, non hanc, & præſupponit te fuiſſe inofficioſam, à principio ſcilicet donationis, non ſi ea poſtfactò fuit inofficioſa, quod ſi aliter feciſſet, malè allegaſſet authenticam de immenſis donationibus, quæ loquitur in terminis donationis inoffic. tempore donationis, vt DD. omnes ſentiunt, præſertim Imola *in d. l.* 1. *num.* 7. *verſ. ſed ille titulus.*

Ex quibus concluditur dotis conſtitutionem & ſolutionem in fauorem d. Franciſcæ illibatam & intactam remanere debere.

ARGVMENTVM.

AN nomina in dotem data reſtitui poſſint, an verò eorum æſtimatio.
An expenſæ in eis exigendis, & eorum fructus non percepti dotem minuant.
An iuretur in litem contra aſportantem mobilia.
Alimenta priuignæ præſtita an repeti poſſint.
Nubens intra annum luctus an perdat augmentum.

SVMMARIVM.

1 *Periculum nominum in dotem conſtitutorum, quæ maritus æſtimauit, & ad certam ſummam reduxit, quámque reſtituere promiſit, ad maritum ſpectat & tenetur ad ſummæ reſtitutionem, niſi quatenus culpa vxoris reducta fuerunt.*

2 *Æſtimatio inter coniuges facit emptionem, & maritus qui res æſtimatas in dotem accepit, tenetur ad æſtimationis reſtitutionem, niſi aliter cautum ſit.*

3 *Expenſæ in exigendis nominibus in dotem conſtitutis repetuntur, ſi ipſorum periculum ad maritum non ſpectat & magnæ ſunt: quod ſi periculum ad maritum ſpectat, non deducuntur.*

4 *Nomen vendens aut cedens verum non bonum præſtare debet.*

5 *Nubens intra annum luctus ſiue vir, ſiue vxor non amittit augmentum, ſed tantum reſeruare tenetur liberis primi matrimonij ſi extant: omnes enim pœnæ ſecundo nubentium ſublatæ ſunt, exceptis iis quæ in fauorem filiorum introductæ ſunt.*

6 *Idque ſeruatur in Gallia, excepto Senatu Tholoſano.*

7 *Maritus habet augmentum titulo conuerſo, ideo non tenetur reſeruare.*

8 *Iuramentum in litem marito defertur contra eum qui mortua vxore mobilia & iocalia eo inſcio aſportauit.*

9 *Iuratur in litem contra furem.*

10 *Alimenta priuignæ præſtita præſumuntur animo repetendi.*

CON-

CONSILIVM LXXIV.

VARIA proponuntur dubia per Nobilem Guilhelmum de Paris ſcutiferum de Reues & de Peyrol per nos diſcutienda.

Primum, cùm in contractu matrimonij de anno 1595. & die 21. Decemb. inter d. dominum Guilhelmum de Paris, & domicellam Mariam de Forets viduam quondam nobilis Gabrielis de Nouailhes inito ipſa conſtituerit in dotem omnia bona, nomina, iura, & actiones, mobilia & immobilia, & de eodē anno & die 25. Decembr. d. dominus de Reues confeſſus fuerit ſe recepiſſe à d. domicella de Forets ſummā quingentorum ſcutorum 65. ſolidorum pro quolibet, tam in obligationib. & ſchedulis, bonis, liquidis & validis quę aſſeruit ſe debitè verificaſſe quàm immobilib. ęſtimatis, dictámque ſummam recognouerit & reſtituturum promiſerit in caſu reſtitutionis, feceritque omnem diligentiam, vt d. nomina & obligationes exigeret, quæ tamen exigere non potuit, præſertim edicto Regio circa nomina & penſiones per Communitates Delphinatus debitas promulgato, an remittendo eadē nomina in d. dotis conſtitutione comprehenſa liberetur? & quidem ſi ſimpliciter d. nomina in dotem conſtituiſſet, vt reuera conſtituerat, nullum eſſet dubium, quin ea remittendo liberaretur, ſed cùm per d. contractum recognit. de die 25. Decemb. ea recognouerit, & æſtimarit & ad certam ſummam reduxerit, ipſámque reſtituere promiſerit, non liberabitur ea remittendo, quinimo periculum eorum ad ipſum ſpectabit, & ad
1 ſummæ, quam promiſit, reſtitutionem tenebitur, niſi quatenus ea nomina culpa d. de la Forets, ſeu eorum à quibus ea cauſam habuit, ad minorem ſummam reducta fuerint, vt ſi forſan in pinatellis concepta fuiſſent vel ex cauſa vſurarum cumulatarum, anticipatarum & alia illegitima, vt in terminis docet Bart. *in l. Mæuia ſolut. matrim. & in l. 1. § necessaria n. 6. verſ. quid dicemus ff. de impenſis in reb. dotalib. factis, num l. ſi nomen ff. de hered.* vel actione vendita, & ſimiles procedunt, quando nomina ſimpliciter in dotē conſtituta fuerunt, vt Bart.
2 interpretatur *in d. l. Mæuia*, quæ ſententia fulcitur doctrina generali, quod huiuſmodi æſtimatio emptionē faciat, & maritus non res mobiles vel immobiles quas æſtimatas accepit, ſed ſummā ad quam æſtimatæ ſunt, reſtituere teneatur, niſi aliter pacto matrimoniali cantum ſit *l. quotiens l. cum dotem C. de iur. dot. l. plerumque §. ſi autem ff. eodem.* Ruin. *conſil. 157. n. 13. lib. 1.* Rolan. à Vall. *conſil. 84. per totum.* Huiuſmodi enim æſtimatio quandam inter coniuges operatur venditionem & maritus tanquam emptor videtur ſe obligare ad ſoluēdam eam æſtimationem poſt ſolutum matrimonium, ita vt ſpecie contractus dotis occultetur cōtractus venditionis, & breui manu contractus dotis in contractum venditionis transferatur, argumento *l. 3. §. fi. ff. de donat. inter vir. & vxor.* Bald. *in l. cum dotem n. 3. C. de iur. dot.* Socin. *conſil. 57. n. 6. ad fin. lib. 1.* Ruin. *conſil. 134. n. 4. verſ. dicitur lib. 4.* fusè Barboſa *in l. ſi æſtimatis in princ. ac per tot. ff. ſolut. matrim.* & in dubio talem æſtimationē rerum dotalium emptionem operari docet Rolan. à Valle *dict. conſil. 64. n. 7.* Cancer. *var. reſol. lib. 1. c. 9. n. 60.* Maſcar. *de probationib. concl. 620. in princ.* quæ longè magis hoc caſo procedunt, quo clarè nō ipſa nomina, ſed ſummam ad quam æſtimata ſunt, reſtituere promiſerit.

Secundum, an expenſæ & ſumptus per d. de Reues facti pro exactione dictorum nominum, quorū quædam exacta fuerunt, alia non propter ſuprà mentionatum edictum Regium minuāt dotem, & tantò minus dominus de Reues ſoluere debeat. Reſpōdetur, quòd ſi periculum nominum ad maritum nō ſpectat, dictos 3 ſumptus dotem minuere, ex Alberic. *in l. 1. C. de bon. mater.* Bart. *in l. 1. n. 4. C. ibid.* & Card. Alban. ad Bart. quia huiuſmodi expenſæ ſunt neceſſariæ quæ minuunt dotem *l. quod dicitur ff. de impenſis in reb. dotalib. factis.* dictæq; expenſæ quæ fiunt in exigendo nomine, faciunt videri tanto minùs eſſe in nomine, *l. per diuerſas*, & ibi notatur in vltima gloſ. magna *C. mand.* quod abſque dubio procedit in caſu in quo dicti ſumptus nō parui, ſed magni proponuntur, Boer. *deciſ. 22. n. 23.* Pinell. *in l. 1. par. 2. n. 70. C. de bonis maternis.* Couar. *variar. reſolut. lib. 1. cap. 9. n. 86.* quod ſi periculum nominum ad maritum ſpectet, abſque dubio huiuſmodi impenſæ non repetuntur, minúſque minuunt dotem *l. ſi nomen C. de hæredit. vel actione vendit.* ideóque in caſu noſtro quatenus periculum ſpectat ad d. dominum de Reues, non repetet ſumptus, quatenus verò non ſpectat, in eo ſcilicet quod culpa d. de la Fores accidit, eos repetet.

Tertium, cùm d. dominus de Reues fructib. dictorum nominum vti non potuerit, præſertim edicto regio impeditus, & nihilominus onera matrimonij ſuſtinuerit, an eos à Domicella Maria de Nouailhes, filia & hærede dictæ Mariæ repetere vel tāto minus de dote quam recognouit, exſoluere teneatur. Reſpondetur ſiue periculum nominum ad ipſum ſpectet, ſiue non, d. dominum de Reues eos repetere non poſſe: nomina enim qualia ſunt cùm acceperit, nec d. de Fores ea bona promiſerit, ſibi imputare debet, quod melius ſibi non cauerit, qui enim nomen vendit aut cedit, verum 4 non bonum nomen præſentare debet. *l. ſi nomen ff. de hered. vel actione vendita l. ſi plus §. fi. ff. de euiction. & l. pupilli §. ſoror ff. de ſolut.*

Quartum, cùm in eodem contractu matrimonij ſi nulli extarent liberi, vt re ipſa nulli ſuſcepti fuerunt, d. dominus de Reues ſummam 1400. aureorum d. Mariæ de Forets donauerit ſi prædecederet, & in caſum cōtrarium, ſcilicet ſi ipſa prædecederet, ſummam 700. aureorum d. domino de Reues ſuperſtiti nomine augmenti donauerit, dictúſque de Reues intra annum luctus ſecundas contraxerit nuptias, an d. augmentum amiſerit, ita vt illud ex dote reſtituenda retinere non poſſit. Reſpondetur abſolutè non amiſiſſe, ſiue 5 enim loquamur in viro ſiue in vxore, in qua eſt maior ratio propter commixtionem ſanguinis intra annum luctus ſecundo nubente huiuſmodi augmentum lucrari, ſolúmque ſi liberi ex eo matrimonio extarent, qui tamen nulli ex hoc extant, proprietatem illis reſeruare debere: omnes enim pœnę ſecundo nubentiū, exceptis iis quæ in fauorem filiorum introductæ ſunt per iuris canonici diſpoſitionem ſublatæ fuerunt, Faber *in authen. eiſdem pœnis C. de ſecund. nuptiis* Bart. Bald. Cyn. Salicet. & cæteri *in l. 1. & in d. authen. eiſdem pœnis C. de ſecund. nuptiis*, & paſſim Canoniſtæ *in c. penultimo & vltimo extra de ſecund. nuptiis*, quod ius in Gallia in 6 hoc & in tribunalibus eiuſdem receptiſſimum eſt, Maſuer. *in ſua pract. tit. 5. de tutore n. 10.* Imbert. in ſuo Enchiridio Gallico *tiltre de tutelles*, circa medium, Papon *lib. 15. tit. 1. des nopces tant premieres que ſecondes, arreſt 12.* Charond. *lib. 3. reſponſ. ſur l'Edict des ſecondes nopces, in fin. in penult. col. fol. mihi 73. & Satyra 139. fol. 82. & lib. 2. Satyra 199. fol. 236. & lib. 3. ſatyra 29. fol. 325.* Autumn. *ad tit. C. de ſecundis nuptiis*, idque verum eſt tam in patria conſuetudinaria, quàm in aliis, vt in terminis docent idem Guenuis *d. ſatyra 139.* & cæteri dum generaliter huiuſmodi omnes pœnas ſecundo nubentium abrogatas contendunt, ſolúmque illud manſiſſe quod vidua, quæ ſecundo nupſit, non poteſt diſponere de proprietate lucrorum à primo marito habitorū aliter

quàm in fauorem liberorum primi matrimonij, excepto tamen Senatu Tholoſano, in quo rigor iuris Ciuilis *in d.l.1.C.de ſecund. nuptiis* receptus eſt, vt atteſtantur Maynard. *lib.3.cap.86. vſque ad cap.97. & lib.6.cap.54.* Anton. ad *d.tit. C. de ſecund. nuptiis*: ſed in caſu in quo verſamur, res eſt certiſſima etiam in terminis iuris
7 ciuilis, nam cùm reſpectu mariti donatio mutua ſit, nedum eoim eandem, ſed maiorem ſummam dat in caſum ſuperuitæ, quatenus augmentum hoc vnum alteri correſpondet, non dicitur haberi titulo lucratiuo, ſed onerosè, ea verò lex prima tantum procedit in lucratiuo, ita vt nec liberis primi matrimonij proprietas relinquenda ſit, vt in terminis augmenti docent Bertrand. *in l.hac edict.n.23. & conſ.275.n.3.lib.2. prior.* Rip. *in l.fœmina n.29. C.de ſecund.nuptiis.* Boer.*deciſ.185. num. 10.*

Quintum, cùm d.des Forests deceſſerit in longinqua, ab hac patria, regione. abſente marito, qui legationis cauſa aliquò profectus fuerat, relicta ibi vxore cum mobilibus & iocalibus, & priuigna eiuſdem Mariæ filia & hæres, non ſpectato vitrico, omnia huc ſecum aſportarit, iámque maiorem partem eorum quæ d.de Reues pcoes vxorem reliquerat, & probare poteſt, ipſa neget, paucáque quædam raorùm reſtituere offerat, quo remedio ſuccurratur eidem de Reues pro
8 reliquis iocalib. & mobilibus coſequendis? Reſpondetur iuramento ipſius ſtandum in hoc eſſe: præſumptio enim eſt cōtra priuignam, quæ inſcio vitrico omnia abſtulit, & huc ſecum detulit, ex traditis per Plot. *in tract.de in litem iurando §. 47. n 13.* quæ confirmantur, quia ea vicem furis quodammodo ſuſtineat, con- 9
tra quem conſtito eum furaſſe, datur iuramentum domino in litem ſuper damnis intrinſecis ac extrinſecis, expenſis lucris amiſſis, ac intereſſe ſequuto ob d. furtum & ſuper quantitate, qualitate pretij & æſtimatione rerum furto ſubtractarum etiam vltra confeſſata per ipſum reum conuentum etiam ſi de ipſo furto conſtaret ſolùm ex eius confeſſione, Petrus de Anch.*conſil. 286.* háncque communem opinionem eſſe aſſerit Plot. *in d.tract.§.42.n.2.* & ante eum Pariſ. *conſ.109.* dominus Bernardinus *n.30. & per tot.lib.3.* Bartho. Chaſſan.*conſ. 21.n.35.* & etiam hæc ſententia probatur per tex.*in l.cum furis.* & ibi Ang. & Paul.de Caſtr.*ff.de in litem iurando.*

Poſtremum, an alimenta, quæ d. de Reues d.priuignæ domi ſuæ præſtitit, non conſtito, an animo donandi vel repetendi ea præſtiterit, repetere poſſit? Re- 10
ſpondetur affirmatiuè: nam in dubio cenſetur habuiſſet animum repetendi Menoch. de arbitrariis *caſu 88. n.13.* Cordub. *in l.ſi quis a liberis § ſi mater n.62.ff.de liberis agnoſc.* fuſiſſimè Surd. *tract.de alimentis tit.6.q.11. num.4.* niſi coniecturæ extarent quas hîc nullas video concurrere, quibus animus donandi probaretur.

ARGVMENTVM.

ANnui reditus an comprehendantur in donatione debitorum & mobilium.
Donatio inter coniuges inſinuata poſt mortem viri an & quatenus ſuſtineri poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Annui reditus inter immobilia cenſentur.*
2 *Non tamen ſemper, ſed ſolum quando inter mobilia vel immobilia neceſſario habendi ſunt.*
3 *Hoc ceſſante tertiam ſpeciem conſtituunt.*
4 *Actio pro exigendis annuis reditibus competens non venit appellatione mobilium vel immobilium, ſed conſtituit tertiam ſpeciem.*
5 *Collecta pro annuis reditibus ſoluitur in loco deſtinata ſolutionis.*
6 *Actiones dicuntur eſſe de eo loco de quo eſt perſona creditoris vel vbi deſtinata eſt ſolutio.*
7 *Annui reditus impoſiti generaliter ſuper omnibus bonis actionum inſtar cenſentur.*
8 *In prouincia conſuetudinaria Franciæ præſertim Pariſienſi vbi ſunt duo tantum genera rerum, annui reditus veniunt appellatione mobilium.*
9 *Soli reditus fundiarij, quos vocant, inter immobilia cenſentur.*
10 *Reſpondetur ad id quod dicitur, quòd quando annui reditus debentur, actione reali vel mixta, veniunt appellatione immobilium.*
11 *Licet donatio inter virum & vxorem prohibita ſit, fallit tamen ſi eſt reciproca.*
12 *Iuramentum validat donationem inter virum & vxorem.*
13 *Donatio inter virum & vxorem morte confirmatur.*
14 *Sed ſuſtinetur in vim relicti potius quam in vim contractus, ideo de illa detrahitur falcidia, ſicut de legatis.*
15 *Donatio morte confirmata retrotrahitur quoad fructus ſi eos percepit donatarius, non autem quoad dominium quod non acquirit niſi à die mortis ſicut legatarius.*
16 *Donatio inter virum & vxorem per legata vel fideicommiſſa in totum vel pro parte reuocatura, ſitq́; reuocatio non ſolum expreſſe, ſed etiam tacitè.*
17 *Omnes donationes tam mutua quam in contractu matrimonij inſinuanda ſunt.*
18 *In Gallia quatuor menſes ad inſinuandum dati non currunt quoad vxorem niſi à die mortis mariti.*
19 *Fideicommiſſum inducitur etiam per verbum* Rogo.
20 *Annui reditus dicuntur eſſe de loco deſtinata ſolutionis.*

CONSILIVM LXXV.

MVLTA etiam dubia mihi proponuntur per eūdem Guillelmum de Paſis ſcutiferum de Reues circa iura domicellæ Ioannæ Hugues relictæ quondam nobilis Anthonij de la Boiſſe & vxoris in ſecundis nuptiis d.de Reues in bonis d.de la Boiſſe competentia.

Primum reſultat ex contractu matrimonij inter d. de la Boiſſe & Hugues inito de anno 1573. & die 3. Ianuarij quo d.de la Boiſſe omnia bona, iura, & actiones in dotem conſtituit in deductionem, quorum d.de la Boiſſe 100.ſcuta ſe recepiſſe confitetur, & in caſum ſuperuitæ cum liberis es eodem matrimonio naſcituris donat eidem Hugues 100.ſcuta, ſin verò ſine liberis prædecedat, eidem donat omnia ſua debita & bona mobilia vbicumque exiſtentia & quæ donatio legitimè inſinuata fuit, inde quæritur, an annui reditus luibiles & redimibiles per d. de la Boiſſe acquiſiti nomine debitorum comprehendantur & proinde ad d.de la Boiſſe ſpectent, & quamuis prima facie videatur non comprehendi quod cenſeantur eſſe ad inſtar immobilium, Clement. *exiuis §. cùm quæ reditus de verb ſignif.* 1
Andre.Gail. *obſeruat.lib.2.cap.10.* nihilominus in caſu noſtro exiſtimo comprehēdi, quia non eſt verum ſimpliciter

plicitet annnos reditus inter immobilia computari,ſed
2 ſolùm id procedit, ſi ſimus in caſu in quo neceſſario ſint
habendi vel inter mobilia, vel inter immobilia, & ita
exaudiendam eſſe *d. Clement. exiui* docet Roderic. *in*
3 *tract. de annuis reditibus q.3.n.9 circa fin.* ſed quando
neceſſario non ſunt trahendi ad alterum genus rerum
mobilium vel immobilium, tùc tertiam ſpeciem con-
ſtituunt de per ſe, nec inter immobilia computantur,
iuxta doctrinam Abb *in c.nulli n.9.& 10.de reb.Eccleſia
non alien.* & ibi Berous *n.77.cum ſeqq.& in §.32.& 83.*
Folle *in pract.cenſuali fol.mihi 163.n.25.* quinimò, ſi ma-
gis aptè ſecundum terminos iuris loqui velimus, ne-
que conſtituent tertium genus à rebus mobilibus &
immobilibus,ſed ſeparatum omnino & diuerſum,ſub
rebus incorporalibus exiſtens, qua ſpecie diſtinguun-
tur à rebus corporalibus,quorum aliquæ mobiles,aliæ
immobiles ſunt,vt ſubtiliter & eruditè docet d.Rode-
ric. *d.q.5 n 9 in princ.* Sed vtcumque ſit, ſiue dicamus
eſſe genus ſeparatum, ſiue cōſtituere tertiam ſpeciem,
certum eſt nos non verſari modò in caſu,in quo coga
mur applicari iſtos annuos reditus bonis mobilib.vel
immobilibus,cùm donator nominum quoq; ſeu actio-
num fecerit mentionem,eáſque ſicut & mobilia dona-
uerit, quorum nominum ſeu actionũ appellatione d.
reditus comprehendi certum eſt,cùm in illis nihil niſi
actio conſiderari poſſit ad illos redditus exigendos,quę
4 actio non comprehenditur etiam appellatione mobi-
lium vel immobilium, ſed etiam ipſa cōſtituit tertiam
ſpeciem *l.à Diuo Pio §. in venditione ff de re iudicata l.
quam Tuberonis §.fin.ff.de pecul.* Bart. *in l.mouentium ff.de
verb ſignif.* & eſt communis opinio,vt docet Iaſ. *conſ.5.
vol.3.* Tiraq. *in tract.de retract. lignagerio §.1 gloſſ.7.n.9.*
Pariſ. *conſ.94.vol.2.* Gabr. *de verb ſignif.concl.7.n.1.* quæ
confirmantur ex eo quod ſi cenſus annui inter immo-
bilia cenſerentur, abſque dubio collecta pro eis ſolue-
rētur, vbi bona pro illis obligata eſſent, vt patet ad ſen-
5 ſum, ſed verius eſt, non vbi ſunt bona, ſed in loco vbi
deſtinatæ ſunt ſolutiones, collectas ſolui, vt in termi-
nis docet Aretin. *conſ.9.* quem ſequitur & latè cōprobat
Chaſſan. *in conſue.Burgund.rubric.confiſcatione §.1.verſ.
& appartinan n.18.verſ.ſed iuxta & n.23.* & ſequuta eſt
Rota in cauſa de la Bourdeſiere de an.1571.coram bon.
mem.Oradino,& in alio Auen.Carpen.& Cauallicen.
corā d.Lancelloto 21.Iunij 1583 cuius ter ratio eſt ma-
nifeſta, quia in dictis annuis reditibus non poſſumus
6 cōſiderare niſi actionem pro eis competentē. At actio-
nes dicuntur eſſe de eo loco de quo eſt perſona credi-
toris, vel vbi eſt deſtinata ſolutio propter effectũ exa-
ctionis, *in l fi.verſ quid enim prodeſt C de cong.temporib.
l.3.& ibi notatur profecto l quis ergo caſus de pecul.* Lapus
alleg 91.la prima m6.verſ.modo eſt quæſtio Soc. *conſil.101.
col. 2 verſ.2.ergo præmiſſo vol.1.* Alex. *conſ.16.in fi.vol.6.*
Rub *conſ.136.col.1.verſ ſuadetur & ſecundo* Iacob. Rimi-
nal *conſ.144 n.13.vol.1.* ſed in caſu noſtro res videtur eſſe
ſine vlla difficultate: nam omnes penſiones d. la Boiſ-
ſe ſunt per eum acquiſitæ à communitatib. & impoſi-
tę ſuper omnib.bonis mobilibus & immobilib.d.com-
munitatis & particularium eiuſdē quęeo nomine obli-
gantur generaliter abſque vlla certi prædij expreſſio-
7 ne, quęs certiſſimũ eſt non immobilium, ſed actionum
inſtar cenſeri, vt declarat Tiraq. *de primog. q.49.n.9.&*
8 *10.* & fuit deciſum in d Auen. corā d.Lancelloto 27.
Iunij 1583 quinimò in prouinciis cōſuetudinariis Fran-
ciæ, præſertim Pariſienſi, vbi ſunt tantùm duo genera
bonorum, mobilium ſcilicet & immobilium, ſi ipſęmet
actiones ad vnum ex illis reducendæ ſint, huiuſmodi
annui reditus cenſentur mobiles, & appellatione mo-
9 bilium veniunt, Charond. *in reſpon.lib.6.c.34.* tantùm
enim reditus fundiarij, quos vocant, qui ſunt illi
qui certo fundo aſcripti ſunt, ita vt per emptorem prædio
ſeu fundo pereant quoque reditus qui non ſunt lucibi-
les, inter immobilia bona abſolutè cenſentur, Tiraq.
d.tract.de primogen.q.49.n.9.& 10.

Nec obſtat ſi dicatur, quod quando annui reditus 10
debētur actione reali, vel mixta prout in hoc caſu quo
datur hypothecaria,tunc veniunt appellatione immo-
bilium, Bald. *in l.2.fin.C.de exequut.rerum iudic.* docto-
res omnes *in l.ſecundum ff qui ſatiſdarè cogantur* Gabr.
d concl.4.n.4. Tiraq *d.gloſſ.6.n.11.* quia ex d.Rotæ *deciſ.*
reſpondetur, quòd realitas oritur ex hypotheca conſti-
tuta ſuper bonis, iuxta *not.* per Bart. *in l.codicill § inſti-
tuto n.4.de leg.2* At principalis obligatio, quæ eſt con-
ſideranda, eſt perſonalis pro qua aſſecuranda fuit fa-
cta hypotheca, vt bene declarant Chaſſan. & Aretin.
in locis ſuprà cit. quibus addo Felicianum *in tract. de
cenſib.c.4.n.4.* vbi docet cenſualem contractum princi-
paliter eſſe perſonalem & ſecundario realem, Garcias
de expenſis c.4.n.41.

Secundum dubium,an donatio mutua & reciproca
inter d. de la Boiſſe & Hugues facta de anno 1582. &
die 3.Nouemb.nota ſumpta per Magiſtrum Ioānis va-
lida ſit: Contra eam duo opponuntur,quorum vtrum-
que dubium ſeparatum conſtituet vnum, quòd ſit in-
ter virum & vxorem, alterum, quòd non fuerit inſi-
nuata viuente marito.

Quoad primum, etſi donatio inter virum & vxorem 11
prohibita ſit *l.1.2.& 3.ff. de donat inter virum & vxor.*
tamen hoc fallit, ſi donatio mutua ſit, quæ nō obſtan-
te dicta prohibitione valida eſt *l. quod autem §. ſi vir
vxori ff.eod tit.& l.ſi pater puellæ.* vbi Cynus, Bald Ca-
ſtren.Iaſ.& alij *C.de inoffic.teſtam.* & tradunt Panorm. *in
c.fi.n.7.extra eod.tit.* Rom. *conſil.176.n.3.& ſingular.312.*
vbi Additio.Hyppol de Marſil. *ſingu 50* Soc. *regn.104.
in verb. donatio inter virum* Falemta P. Andreæ Gail,
pract.obſerua.lib.2.c.8.n.... Io.Papon *in tit.des donations
lib.11.arreſt.31.*

Sed hoc verum eſt, quatenus d. donatio mutua eſt,
& bona d Hugues correſpondent bonis d.de la Boiſſe,
in exceſſu verò manet prohibitio d. *l.1.& 2 ff. de dona.
inter vir.& vxor.* Gui.Coquille *in ſuis quæſt & reſp.c.37.*
De eo igitur exceſſu quærendum eſt, an aliqua ratione 12
dicta donatio in eo exceſſu valeat, & quidem quoad
bona in ciuitate Auen. & Comit. Venaiſſino ſita, cer-
tum eſt huiuſmodi donationem valere propter iura-
mentum in ea appoſitum, Alciat. *in c.cum contingat n.
197.extr de iurain.* Lup *in rubr.d. donat.inter vir.& vxo-
rem §.fin.* Rip. *lib.3 reſpon.c.17.* Couar. *in rubr.de teſtam.
par.2.n 22.* Iul.Clar. *in §.donatio q.9 n.3.* Theſſau. *deciſ.
32.* ſed quoad bona in Gallia exiſtentia, nulla habetur
ratio iuramenti ad validandam huiuſmodi donatio-
nem, & ſic inquirendum, an aliquo alio remedio ſuc-
curratur: & ſic

Tertium dubiũ erit, an in d.exceſſu d.donatio mor-
te mariti ſit confirmata? & affirmatiuè quidem reſpon- 13
dendum eſt morte confirmatam eſſe *l. donationes quas
parentes C.de donat. inter vir.& vxor.l.cum hic ſtatus §.
1.& §.ait oratio ff.eod.* cùm traditio ſaltē ficta per clau-
ſulam conſtituti interuenerit, Rom. *conſil.445.* Surd. *de-
ciſ.166.n.12.* Clar. *d.q.9.n.6.* Io Baptiſta Coſta *de retra-
ctatione c.8.caſu 25.num.7.* ſed difficultas eſt:

Quartúmque dubium erit, an ſit reuocata per teſta-
mentum de an.1587.& 14.Iulij vel codicillum de anno
1602.& 22.Maij præſuppoſita eius validitate quod ta-
men falſum declarandum fore ſperatur; per teſtamen-
tum quidem quatenus varia legata aliis perſonis facta
fuerunt; per codicillum autē quatenus legata etiā aliis
perſonis facta fuerīt & fideicommiſſum vniuerſale d.
Hugues quibuſdam bonis exceptis iniunctum fuit &

o vnino reſpondendum eſt illi derogatom eſſe,& hoioſmodi fideicommiſſum & legata vim habitura. quia
14 huiuſmodi donatio morte quidem cõfirmatur, ſed ſuſtinetur in vim relicti potius quàm in vim contractus, ideóq; de illa detrahetur Falcidia ſicut de legatis, Clar. *d.q.9.n.6.* Non mirum ſi per d.legata & fideicõmiſſum illi derogatũ ſit: qood enim dici ſolet, huiuſmodi donationem morte confirmatam retrottahi ad tẽpos donationis, hoe intelligitur, & accipiendum eſt reſpectu fructuũm perceptorum, vt eos donataria reſtituere nõ teneatur, ſi ſcilicet non fuerit poſt mortem collata do-
15 natio. non autem reſpectu domini, qood nõ acqnirit niſi à die mortis ſicut & cæteri legatarij, præſertim hoc caſu quo effectus & vtilitas donationis poſt mortem foerat collata, gloſſ. *in l.talis ſcriptura in gloſſ.fin.* & ibi Caſtr.*n.4.* & Alex.*n.8.ff.de leg.1.* Clar.*in d.q.9.n.7.* Coſta *d.caſu 25. n.1.* & probatur *ex l.ſed interim ff. de donat.*
16 *inter vir. & vxor.* & in terminis quod per legatum vel fideicõmiſſum cenſeatur huiuſmodi donatio reuocata, aut in totum, ſi totũ legatum ſit aut pro parte, ſi pro parte, Menoch. *de præſumpt.lib.3.præſumpt.23.n.8.& 13.* huiuſmodi enim reuocatio nedum expreſsè, ſed etiam tacitè fieri poteſt *dict. l. ſed interim §. 1. vſque ad finem.* Coſta *d.caſu 26. num.27.*

Quintom verſatur circa ſecundom oppoſitum contra d.donationem, an ſcilicet ex eo qood nõ fuerit inſinuata viuẽte d de la Boiſſe, ſed tantùm poſt eius mor-
17 tem valida ſit? Et qoidem certũ eſt omnes donationes etiam motuas, quin & in contractu matrimonij factas, inſinuandas eſſe ex conſtitutione Regia, quam in hoc ſeruari in praxi & ſopremi Senatus Pariſienſis arreſtis ſæpe ita iudicatum fuiſſe atteſtantur Che. ad Papon. *lib.11.tit.1. des donations arreſt.1. & 35.* Charon. *in Cod.*
18 *Henr.lib.6.tit.4.c.1.* ſed qooad vxorẽ tempus quatuor menſium non currit niſi à die mortis viri, vt ſæpe per ſupremom Senatom Pariſien. definitum fuit, Bacquet *in tract. de inſt.c.21.n.377.* Charon. *aux memorables obſeruations: verb. donations & 10. Cod. Henr.lib.6.tit.4.* Fretor *aux baſiliques lib.6.tit.4.c.1.* & nominatim de anno 1581. & die 12. Maij vt atteſtatur Guenois *en la conference des ordonnances lib.8.tit.9.n.6.circa fi.* quod factum fuit in hoc caſu: nam d. de la Boiſſe deceſſit circa 12 Ianuar. 1605. inſinuatio verò fuit facta 15. Martij de eod anno.
19 Sextum, præſuppoſita validitate d.codicilli, an ex verbis precatiuis in eo appoſitis inductum ſit fideicommiſſum: reſpondetur inductom eſſe, cùm ſint directa ad granatum *l. omne verbum C. communia de leg. l. in legatis C. de legat. & de verbo Rogo*, quod inducat fideicommiſſum, eſt caſus *in l.cum pater §. rogo ff de leg. 2. l. vbi purè §. te rogo. ff. ad Trebell. l. rogo. ff. de fideicommiſſar. libertatib.* fusè Peregrin. *de fideicom. art.1.n.46.*

Septimum præſuppoſita etiam validitate d.codicilli, an penſiones, quarum ſolutio deſtinata eſt in Comitatu vel ciuitate Auen. etſi debeantur per communitates prouinciæ, cenſeantur legatæ d. Hugues per d.codicillum ita vt fideicommiſſo non ſint ſubiectæ ex eo quod d. de la Boiſſe voluit vt omnia quæ ad d. de la Boiſſe pertinebant in d. ciuit. Auenionis & Comitatu Venaiſsino mobilia, immobilia, iura & actiones ad d. d.Hugues ſpectarent, de quibus liberè diſponere poſſet. Reſpondetur comprehendi: penſiones enim non 20 dicuntur eſſe de loco vbi impoſitæ ſunt, ſed de loco vbi deſtinata eſt ſolutio, vt eſt in terminis d. Aret. *conſ. 9.* & fuit reſolutum in d.deciſ. Rotæ Rom. de la Bourdeziere, & Auen. ſeu Cauaill. & hoc veriſſimum eſſe conſtat ex iis quæ ſuprà circa primi dubij reſolutionem dicta fuerunt.

Octauum, quoad acquiſitiones & debita nomine vxoris facta præſuppoſita & non conceſſa inualiditate donationis, clarũ eſt eas ſpectare ad maritum *ad l. vulgatam Quintus Mutius ff. de donat. inter vir. & vxorem* Coquille *d.c.137.* ſed quatenus ſciẽte & præſente marito facta fuerant, morte ipſius confirmata eſſent, ſed quæ ſuprà diximus de legatis & fideicommiſſis in codicillis & teſtamento appoſitis in iis procederent.

Nonom, quomodo d.Hugues ſe gerere debeat, an tanquam donataria, an tanquam hæres? Reſpondetur, quòd, cùm adiuerit hæreditatem cum beneficio legis & inuentarij, poſſe, & tanquam donatariam ſe gerere, quatenus donationes validæ ſunt; & ipſi prodeſſe poſſunt, & his deficientibos tanquam hæredem, beneficium enim inuentarij hoc operatur, vt vtramque viam amplecti poſſit, & iura quæ ipſi competant, non confundantur per aditionem.

Ideóque poteſt ſe aſſerere hæredem cum beneficio legis & inuentarij, vt ſit ſine præiudicio donationum & iurium ſibi in bonis & hæreditate d. de la Boiſſe competentium.

Decimum, an d. de la Boiſſe potuerit legare per d. Codicillum capitale penſionis debitæ per communitatem ſancti Remigij, attento quod fuerat acquiſitum nomine vtriuſq; d. ſcilicet de la Boiſſe & Hugues vxoris? Reſponſio reſultat ex ſuperioribus, nam ſi non comprehendatur in donatione in contractu matrimonij appoſita, & data inualiditate ſecundæ donationis, certum eſt eum potuiſſe legare, nam eo ipſo cenſetur reuocaſſe dictam ſecundam donationem, vt ſuprà dictum fuit.

ARGVMENTVM.

AN nati poſt mortem teſtatoris vocentur ad fideicommiſſum relictum filiis alicuius. Facta diuiſione inter omnes filios tam natos ante, quàm poſt mortem teſtatoris, abſque tamen reali traditione, an natis ante ſuccurratur aduerſus huiuſmodi diuiſionem.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum ſimpliciter factum ſine vlla conditione purum eſt, & debetur ſtatim.*

2 *Quando per fideicommiſſum vocantur illi qui ſunt de familia vel liberi nomine collectiuo, is tantùm admittitur qui tempore mortis teſtatoris procreatus fuerit.*

3 *Diuiſio inter hæredes per errorem iuris facta non retractatur, contra n.16.*

4 *Diuiſio inter hæredes iudicio familiæ erciſcundæ facta firma manet non obſtante quocumque errore ſiue iuris ſiue facti quod numero 21. procedit ſi ſuper teſtamento pronunciatum ſuit & res in iudicatum tranſiit & diuiſio ſequuta fuit.*

5 *Approbans geſta in minus ſolemni voluntate diſpoſitionis approbata ſtare tenetur, ſi ſciens approbauit. num.20.*

6 *Ignorantia probatur ſolo iuramento.*

7 *Licet præſumptio ſit contra iurantem dummodo non ſit omnino concludens.*

8 *Igno-*

8 *Ignorantia eo ipſo probatur quòd non probatur ſcientia.*
9 *Erranti in facto ſuccurritur indiſtinctè.*
10 *Error iuris excuſat cùm de damno vitando agitur.*
11 *Niſi is error eſſet iuris naturalis qui nunquam excuſat.*
12 *In damno verſatur qui fideicommiſſi integrè nd ſe ſpectantis partem fecit.*
13 *Neque ciuiliter neque naturaliter debitum per errorem iuris ſolutum repetitur.*
14 *Ciuiliter debitum modo naturaliter non debeatur, per errorem iuris ſolutum repetitur.*
15 *Deficiente voluntate non oritur naturalis obligatio.*
17 *Legata in minus ſolemni teſtamento relicta debentur naturaliter. & n.19. non autem hæreditas.*
18 *Inter cohæredes nulla eſt obligatio naturalis cum à ſe ipſo capiat vnuſquiſque.*
22 *Autoritas rei iudicatæ quæ pro veritate habetur, impedit repetitionem.*
23 *Sententia facit, ne denuo diuiſio intentari poſſit.*
24 *Niſi facta ſit ſine codice.*
25 *Solutum ex cauſa quæ creſcit per inficiationem, per errorem, licet indebitum, non condicitur.*
26 *Iure retentionis multa conceduntur quæ non repetuntur.*
27 *Reſtitutio in integrum datur contra iudicatum.*

CONSILIVM LXXVI.

DOMINVS quondam Petrus Berardi
in ſuo vltimo teſtamento dominum
Franciſcum Berardi eius fratrem in
ſuis officiis coadiutorem ſuum vni-
uerſalem hæredem inſtituit, per
quem legata & debita ſua exſolui
voluit, cui ſubſtituit vulgariter &
per fideicommiſſum ipſius liberos legitimos & natu-
rales, maſculos filiabus præferendo. Moritur dictus
Petrus Franciſco fratre, eóque hærede ſuperſtite, qui
de eo tempore aliquos liberos maſculos ſuſceperat, &
erant in rerum natura, poſt verò dicti Petri mortem
alios ſuſcepit. Nunc quæritur; vtrum per iſtud fidei-
commiſſum appoſitum in d. teſtamento vocentur om-
nes filij maſculi dicti Franciſci hæredis grauati tam
nati ante, quàm poſt mortem teſtatoris.

Et poſito, quòd tantùm nati ante mortem dicti Pe-
tri vocati ſint, quæritur, præſuppoſita diuiſione bono-
rum facta inter filios natos tam ante, quàm poſt mor-
tem dicti teſtatoris, abſque tamen quod facta fuerit
realis traditio partis ipſos tangentis, vtrum natis ante
mortem teſtatoris ſuccurratur aduerſus huiuſmodi
diuiſionem, ita vt illi penitus arceant & excludant na-
tos & conceptos poſt mortem dicti teſtatoris.

Quoad primum reſolutiuè reſpondetur, natos tan-
1 tùm tempore mortis d. Petri cenſeri vocatos, nam
cùm hoc fideicommiſſum ſimpliciter fuerit factum
ſine conditione aut dinumeratione temporis aut ſine
vlla dilatione, certiſſimum eſt eſſe purum, quo caſu
debetur ſtatim ex quo puro hæres eſt rogatus reſtitue-
re. *§. poſt inſtitut. de fideicommiſſariis hæred. l. 1. ff. de con-
dit. & demonſt. l. talis ſcriptura ff. de leg. 1.* Bart. *in l. ſi quis
ſeruum in fi. ff. de condit. & demonſt.* Franciſc. Aretin. *in l.
qui plures circa med. ff. de vulgar. & pupill.* Rip. *in l. Lucius
num. 41. eodem* Rubeus *in l. Gallus num. 16. ff. de liberis &
poſthumis.* Benedic. *in c. Raynutius verb. ſi abſque liberis*
2 *2. de fideicommiſſar. n. 62.* Alciat. *ibidem n. 11.* Mathear.
de leg. & fideicomm. c. 4. num. 1. At verò quando per fi-
deicommiſſum illi qui ſunt de familia vel liberi no-
mine collectiuo purè vocantur, certiſſimum eſt eum
tantùm ad fideicommiſſum fore admittendum, qui
tempore mortis teſtatoris procreatus fuerit *l. cum pa-
ter §. hæreditatem ff. de leg. 2. l. interuenit, ff. de leg. præ-
ſtand. in l. ſi cognatis ff. de rebus dubiis l. cum ita legatum
§. in fideicom. ff. de leg. 2.* Simon de Præt. *de interp. vlt. vo-
lunt. lib. 5. folio 65. col. 2. dub. 9. num. 95.* Graſſ. *in §. fideicom-
miſſum q. 17.*

Ad ſecundum dubium facit *l. ſi poſt diuiſionem C. de
de iur. & fact. ignorant. iuxta intellectum* Accurſ. *in verb.
obtineat verſ. dic ergo.* dum vult eum textum procede-
re dato errore facti non iuris, & ſic à contrario ſenſu
diuiſionem inter hæredes per errorem iuris factam re- 3
tractari non poſſe. Ergo in caſu noſtro ſi non propo-
natur error facti, iuris excuſare non debebat. Auget
difficultatem *l. cum putarem ff. familia erciſcun.* vbi dato 4
quocumque errore ſiue facti ſiue iuris diuiſio inter hę-
redes ex iudicio familię erciſcundę ſequuta firma ma-
net, abſque eo quod prætextu erroris, quod vnus ex
hæredibus non eſſet hæres, conuelli poſſit. Augetur
poſtremo difficultas *ex l. non dubium verſ. finali C. de te- 5
ſtam.* vbi ſi quis geſta in minus ſolemni voluntate ap-
probatit, cogitur ſtare diſpoſitioni approbatæ.

Nihilominus reſolutiuè reſpondendum eſt, nullam
habendam eſſe rationem d. diuiſionis, & Bartholo-
mæum poſt mortem dicti Petri teſtatoris conceptum
& natum omnino à d. fideicommiſſo repellendum:
nam præſupponitur nos verſari in errore facti: crede-
bat enim d. Petrus omnes maſculos iã ante quàm poſt
mortem teſtatoris vocatos, vt ex ipſius expoſitione,
dum diuiſionem peteret, facta conſtat, ex quo etiam
iuncta cum verbis teſtamenti d. error probatur, ſicut
etiam quatenus opus ſit iuramento per d. Petrum pre- 6
ſtando probabitur: ignorantia enim ſolo iuramento
probatur *gloſſ. in §. ſed iſte inſtitut. de actio.* & ibi Iaſ. *n.
90. c. nulli in fine de elect. in 6. & c. ſi verò. & 2. de ſent. ex-
communicationis.* quod adeò verum eſt, vt hoc proce-
dat etiam ſi præſumptio eſſet contra iurantem, dum- 7
modo talis præſumptio non ſit omnino concludens,
Abb. *in c. 2. num. 9. de conſtitut. & in c. vlt. num. 9. qui ma-
trimonium accuſ. poſſ.* & ignorantia eo ipſo probatur, 8
quod non probatur ſcientia, *gloſſ. in l. 1. verb. edocere po-
teſt C. ad Macedonian. & in l. ſi tutor petitum ſuper ver-
bum oſtenderis C. de peric. tutor. l. ſuper ſeruis.* vbi *gloſſ. in
verbo oſtendere.* & Bart. *num. 6. C. qui militare poſſunt vel
non lib. 12.* Idem Bart. *in l. ſi cui §. iiſdem num. 2. ff. de accu-
ſatio.* Poteſt quoque prætendere d. Petrus ſe erraſſe in
facto credendo d. Bartholomæum ante mortem teſta-
toris natum, & illum errorem iuramento probare. At
verò certiſſimum eſt, dato errore facti ſiue primo mo-
do ſolum, ſiue hoc ſecundo ſolùm, multo magis vtro- 9
que, dictam diuiſionem cãcellandam & annullandam:
indiſtinctè enim erranti in facto ſuccurritur *l. cum fal-
ſi.* & ibi DD. præſertim Anthon. de Padillia *C. de iur.
& fact. ignor.* ſed iam dato citra præiudicium veritatis
nos non verſari in errore facti, ſed iuris, quomodo-
cumque rem accipiamus, hoc eſt ſiue agatur de dam-
no vitando, res eſt clara, nam in cauſa damni vitandi 10
excuſari quem propter iuris errorem, certiſſimi iuris
eſt *l. error verſ. cæterum l. iuris ignorantia ff. de iur. &
fact. ignor.* niſi is error iuris naturalis eſſet, qui nun- 11
quam excuſat *l. venia. C. de in ius vocando.* Nos verò ver-
ſari in damno vitando patet ex eo quod ſtatim adita
hæreditate per Franciſcum ius fuit quæſitum d. Petro
iuniori vt ſuprà doctum fuit *ex l. 1. ff. de condit. & de-
monſt.* & aliis ſuprà citatis, & deinde rerum fideicom- 12
miſſo ſubiectarum quæ integrè ad ſe ſpectabant, d. Pe-
trus iunior partem d. Bartholomæo dando in damno
verſatur priuando ſe eo quod ſibi quæſitum erat, ex
tradit. per Anthon. de Padill. *in l. ſi emancipati n. 29.*

C. de iur. & facti ignor. qui cum aſſerit hoc non proce-
dere in legitima in vita patris, quod verè tunc non cen-
ſeatur filio debita, ſi verè fuiſſet debita, procedere cõ-
tendit. Sed demus agi de lucro capiando, idem quo-
que aſſerendum eſt, nam pars fideicommiſſi neque ci-
uiliter, neque naturaliter debebatur d. Bartholomæo,
cùm non ſit vocatus, vt ſuprà dictum eſt ex Graſſ. *in §.*
fideicom. quæſt. 6. & Simon. de Præt. *de interpr. vlt. vo-*
lunt. lib. 5. fol. 65. col. 2. dub 2. num. 95. At verò certiſſimi
13 iuris eſt neque ciuiliter, neque naturaliter debitum
per errorem iuris, etiam ſi ſolutum, repeti, *toto tit. de*
condit. indebiti C. ff. gloſſ. in l. cum quis verſ. item ſi eſt in-
debitum. quam omnes paſſim nemine diſcrepante ſe-
14 quuntur, & inter alios Antho. de Padill. *num. 23. cap. de*
iuris & facti ignor. ſed etſi ciuiliter deberetur, modo
naturaliter non debeatur, eandem repetitionem dari,
etiamſi proponatur error iuris, tenet *gloſſ. in d. l. cum*
quis per text. in l. ſi non ſortem §. indebitum & §. ad cõſſ. de
condit. indebit. & probatur per *text. in cap. fin. § fin. 1. q. 4.*
Antho. de Padill. *d. l. cum quis num* 21. naturaliter autem
non deberi ex ſuprà dictis patet, & præterea quia de-
fuit voluntas teſtatoris, quæ niſi apertè de contrario
conſtet, cenſetur ſe conformare iuris diſpoſitioni, qua
15 non niſi nati tempore mortis cenſeotur vocari. Defi-
ciente autem voluntate non oriri naturalem obliga-
tionem & notorium eſt, & probatur ex traditis per
gloſſ. & DD. *in l. nemo poteſt ff. de leg. 1.* & de Padill. *in*
d. l. cum quis n. 21.

Nec obſtat, ſi dicatur agi hîc de doctore, neque
enim quærendum eſt, an excuſabilis ſit error necne,
ſed ſufficit excludi ſcientiam quæ inducit donatio-
nem, & ſic impedit repetitionem, ſed non data ſcien-
tia, quicumque error cuicumque dat repetitionem in
indebito ſaltem naturaliter. Sed tota vis vt ſatisfiat
ll. in contrarium adductis, ex quarum vero intellectu
nedum non obſtare, ſed clarè noſtram ſententiam con-
firmare demonſtrabitur.

Non obſtat igitur *l. ſi poſt diuiſionem*, imò ea noſtram
16 ſententiam clarè confirmat; intelligitur enim etiam in
ignorantia iuris, vt patet ex text. in his verbis, *vel iuris*
ratione ſtare non poſſe, & ita reprobata ſententia Accur-
ſij, Bart. Bald. Paul. Salicet. & Iaſ. & fuſiſſimè Anthon.
de Padill. *in d. l. ſi poſt diuiſionem n. 7.* eam intelligunt,
nec debuit Accurſius perturbari ex oppoſitione quam
fecerat, quod ex minus ſolemni teſtamento oritur na-
turalis obligatio quæ impedit ſoluti repetitionẽ: nam
huic reſponderat in prima ſolutione, nec ab ea diſce-
dere debuerat: veriſſima enim eſt, vt DD. præſertim
Bart. aſſerunt, aliã ſcilicet eſſe cauſam hæredum, aliam
17 legatariorum: nam quoad legatarios quidem oritur
naturalis obligatio ex teſtamento quibus debent hæ-
redes legitimi ad quos peruenit hæreditas relicta in
minus ſolemni teſtamento, non verò mixtai obliga-
18 tio illa naturalis inter ipſos cohæredes iure directo
ſuccedentes, quoniam cohæres non damnatur cohæ-
redi quicquam dare, cùm à ſe ipſo capiat vnuſquiſque
l. in ſingulis ff. ad l. Falcid. l. ſed ſi ſub condit. §. fin de hære-
19 *dibus inſtituendis*, ideóque paſſim receptum eſt ex im-
perfecto teſtamento legata quidem naturaliter debe-
ri, non autem hæreditatem *l. fideicom. C. de condit. indeb.*
Imol. *num. 8.* & Alex. *n. 23. in l. nemo poteſt ff. de legat. 1.* Iaſ.
ibid. in prima lectione n. 75. & Rip. *ibid. n. 102.* Antb. de
Padill. *d. l. ſi. poſt diuiſionem n. 7.*

Sed etſi ſequeremur opinionem Accurſij in ſecun-
da ſolut. non obſtaret d. l. quia ſecundùm eam natu-
raliter debebatur hæreditas, non mirum ſi ſolutione
facta non detur repetitio, in noſtro verò caſu natura-
liter non deberi ex ſuperioribus patet, neque enim hîc
agitur de teſtamento imperfecto, in quo Bartholo-
mæus inſtitutus ſit, ſed de teſtamento perfecto, ex quo
Bartholomæus nullo modo vocatur, & deinde nulla
hîc ſolutio ſequuta fuit, ſi quæ enim adeſt diuiſio, ea
tantùm fuit inſtrumentalis non realis, nec exequutio-
ni vnquam demandata.

Non obſtat *d. l. non dubium*, quam tamen poſteriori 20
loco in contrarium adduximus, quia *in d. l.* fuit appro-
bata minus ſolemnis teſtantis voluntas à ſciente, hîc
ab errante, vt intelligunt doctores, & inter alios d. de
Padillia *in d. l. ſi poſt diuiſionem n. 5.* & præterea non agi-
tur hîc de minus ſolemni voluntate approbata, ſed de
teſtamento perfecto ex quo Bartholomæus nullo mo-
do vocatur, vt ſuprà dictum eſt.

Non obſtat poſtremò *l. cum putarem ff. familiæ erciſ-* 21
cun. ea enim procedit, cùm pronunciatum fuit ſuper
teſtamento & res in iudicatum tranſiit, & diuiſio ſe-
cuta fuit, vt eam intelligit gloſſ. *in d. l. ſi poſt diuiſionem*,
quem intellectum paſſim doctores tenent, præſertim
Odofred. *in d. l. ſi poſt diuiſionem col. 1. ad fin.* Oldrad. &
Cin. *in 1. oppoſit.* Bart. *in prima oppoſit.* & Alber. pau-
lo ante *nu. 1.* & eundem intellectum repetit gloſſ. *in d.*
l. cum putarem, quoniam authoritas rei iudicatæ quæ 22
pro veritate accipitur, impedit hoc caſu repetitionem
l. 1. C. de condit. indeb. l. fideiuſſor. § in omnibus ff. mandati
l. ex cauſa C. de compenſat. ſicut in hoc iudicio diuidẽ- 23
dæ hæreditatis ſententia facit ne denuo illa imputari
poſſit *l. ſi filia § familia ff. famil. erciſcun.* ſecùs ſi ſine iu- 24
dice facta ſit diuiſio, nam poſſet iterum intentari *l. 1. C.*
famil. erciſcun. ſecundùm vltimum intellectum gloſſæ
magis communiter approbatum, ideóque remota re
iudicata Paul. *in d. l. cum putarem verſ. plane ſi ſine dato*
quocumque errore, diuiſionem retractari aſſerit, poteſt
& alia reddi ratio antiquior & verior, cur ſolutum ex
cauſa iudicati repeti non poſſit, quod ſcilicet ſolutum 25
ex ea cauſa, quæ per inficiationem in lite creſcit, per
errorem, licet indebitum ſit, condici non poſſit. *l. 4. C.*
de condit. indeb. §. vlt. inſtit. de oblig at. quæ ex quaſi con-
tract. naſcuntur, qualis olim erat cauſa iudicati, autho-
re Paulo *ſecundo ſententiarum tit. 19.* & fuſiſſimè ac
doctiſſimè ſuo more ducet Cuiac. *lib. 2. quæſtionum ad*
d. l. cum putarem.

Sed dicet aliquis nos eſſe in his terminis, diuiſio enim,
de qua agitur, authoritate iudicis firmata fuit. Re-
ſpondeo non interueniſſe in hoc caſu ſententiam, de
qua *in d. l. cum putarem*, in qua viſo teſtamento iudex
ſuper iudicio familiæ erciſcun. pronunciauit, ſed tan-
tùm in hoc caſu iudex ad aſſertionem d. Petri iunioris,
eámque erroneam, aſſerebat enim nedum natos tem-
pore mortis Petri aui, ſed & naſcituros vocari, peritos
diuiſionis faciendæ cauſa iuſſit nominari, & vt relatio-
nis factæ ſortes mitti, & eam deinde nullo viſo teſta-
mento, nec cognito an d. Bartholomæo portio aliqua
competere deberet, confirmauit, & ſic res iudicata, qua
omnes dicantur vocati, non eſt, & ideo ſumus extra
terminos d. legis.

Secundò reſpondetur *in d. l.* diuiſionem fuiſſe rea-
liter factam, & executioni demandatam, vnde quæri-
tur, an vindicatio vel conditio detur ad repetendum
quod indebitè ſolutum eſt, ſed in hoc caſu diuiſiones
quidem per ſortem verbo tenus factæ ſunt, ſed nun-
quam per eos, quibus obuenerunt, poſſeſſæ, imò d. Pe-
trus ſemper manſit in poſſeſſione dictorum bonorum,
ita vt iure poſſit impedire quominùs Bartholomæus 26
portionem ſibi obuentam conſequatur: multa enim
iure retentionis conceduntur, quæ ſi ſoluta ſint, repe-
ti non poſſunt, Deci. *in l. debitori num. 5.* vbi Socin. *n.*
fin. C. de pactis. Angel. *conſil. 64. verſ. ſi autem inuenta-*
rium. Molignat. *de retentione nu 35.* inde acquirere pro-
hibitus poteſt acquiſitum retinere, Abbas *in c. Iudas in*
fin. de

fin. de Iudæis Molignat. *d. loco num. 36.*

27 Poſtremò reſpondetur etiam in terminis propriis *d. l. cum putarem*, ſuccurri vero hæredi vel fideicommiſſario beneficio reſtitutionis in integrum *l. diuus ff. de re iudi. l. fi. C. ſi ex falſis inſtrum.* nam *en d. l. cum putarem*, negatur quidem vindicatio, quia per adiudicationem ſtatim dominium acquiritur ei cui res adiudicata eſt, vt Vlpian. ſcribit *lib. regularium tit. de dominij acquiſit.* & eſt proditum euidenter *en §. vltimo inſtit. de off. iudicis*, non datur quoque condictio, quia ex cauſa iudicati ea ceſſat, vt ſuprà dictum fuit, ſed non negatur reſtitutio, quámque dari in terminis docet Anthon. de Padill. *in dict. l. ſi poſt diuiſionem numer. 4.*

ARGVMENTVM.

PRo dotis augmenti ſiue dotalitij ac iocalium reſtitutione.

An bona fideicommiſſo ſubiecta diſtrahi poſſint.

Et in qua moneta data reſtitutio ſolutióque fieri debeat.

Quando ex diuturnitate temporis ſolutio facta præſumatur.

An fideicommiſſarius habeat hypothecam contra bona hæredis pro valore bonorum fideicommiſſo ſubiectorum.

Quid veniat appellatione mobilium tam de iure communi quàm ex conſuetudine Galliæ.

Nomine acquiſitorum, an veniant donationes factæ ab iis quibus donatarius erat ſucceſſurus.

De veſtibus lugubribus & alimentis intra annum luctus viduæ præſtandis.

Legitima matris an ſit tertia totius hæreditatis, an verò partis, quam habitura eſſet ab inteſtato.

SVMMARIVM.

1 *Bona fideicommiſſo ab aſcendenti facto diſtrahi poſſunt pro dote filiæ conſtituenda.*

2 *Nec non nurus reſtituenda.*

3 *Etſi grauamen præcedat dotis receptionem.*

4 *Idémque de augmento in caſum ſuperuita lucrato ac iocalibus ſtatuendum.*

5 *Etſi augmentum eſſet notabilis quantitatis.*

6 *Dos in eadem bonitate pecuniarum eſt reſtituenda quâ ſoluta fuit.*

7 *Augmentum regulatur ſecundùm naturam dotis.*

8 *Si promiſerit quis ſcuta ſolis auri in auro, in indiuiduo ſcuta huiuſmodi ſoluere tenetur, ſed ſi ſcuta ſolis ſimpliciter ſoluendo valorem liberatur.*

9 *Princeps non poteſt tollere ius quæſitum per ius gentium.*

10 *Iudex ſuper notorio requiſitus ſe informare tenetur.*

11 *Solutio ex quibus coniecturis præſumatur facta, & num. 39.*

12 *Hypothecaria quæ datur pro legato & fideicommiſſo eſt diuidua & datur contra hæredes pro rata.*

13 *Hæreditas etiam eſt & dicitur ea quæ non eſt ſoluendo.*

14 *Ex pacto lucrandorum mobilium vxor conſequitur ea ſiue durante matrimonio ſiue ante ſint facta etſi poſt mentionem acquiſitorum immobilium verba ad tempus conſtantis matrimonij referantur.*

15 *Contractus debet intelligi ſecundùm conſuetudinem loci vbi celebratus eſt.*

16 *Ex conſuetudine in Gallia & præſertim Pariſiis obſeruata appellatione mobilium, & nominatim in pactis matrimonialibus fructus, pecunia & actiones pro rebus mobilibus & pecunia competentes continentur, & n. 33.*

17 *Pleriſque caſibus etiam de iure communi actiones (quæ alioquin tertium genus conſtituunt) appellatione mobilium continentur.*

18 *Quæ in augmentum facta ſunt, non debent diminutionem operari.*

19 *Pactiones in præiudicium pactorum matrimonialium facta non valent.*

20 *Quoad conſuetudinem Pariſienſem nec non pactum de lucranda parte mobilium non fit diſtinctio, an mobilia ex induſtria aut ex ſucceſſione acquiſita ſint.*

21 *Pecunia ex venditione propriorum redacta mutat naturam.*

22 *Pecunia ex venditione fundi dotalis redacta non niſi poſt annum mortis reſtituenda, etſi fundus, ſi extaret, ſtatim reſtitueretur.*

23 *Pecunia ad emptionem immobilium deſtinata inter mobilia cenſetur.*

24 *Qui ex vi conſuetudinis lucratur mobilia, vt eſt pecunia, debita defuncti ex his ſoluere tenetur, ſecus ſi ex pacto in contractu matrimonij appoſito ea lucretur.*

25 *Ita verba & pacta contractuum interpretanda ſunt, ne repugnantiam aut contrarietatem contineant, aut ſe ipſa deſtruant.*

26 *Qui vel ex conſuetudine vel ex pacto mobilia lucrari debet, in quacumque prouincia ea ſint, lucratur idémque in immobilibus ex pacto, non autem ex conſuetudine lucrandis.*

27 *Fructus iure communi veniunt appellatione mobilium.*

28 *Necnon pecunia, præſertim adiecta dictione*, omnes, *idque indiſtinctè ſiue præſidij ſiue fænerandi cauſa domi ſint.*

29 *Sed ſi mobilia reſtricta ſint ad certum locum, ſolet diſtingui, an pecunia præſidij cauſa vel animo fænerandi ibi ſint.*

30 *In dubio autem verior eſt ſententia exiſtimantium præſumi eſſe præſidij cauſa.*

31 *Quæ ſententia admodum controuerſa eſt certiſſima, ſi dictiones vniuerſales* omnes *&* quæcumque *adſint.*

32 *Vt iuramentum ſuppletorium deferatur, quæ requirantur remiſſiuè.*

34 *In pacto lucranda per ſuperſtitem coniugem dimidia partis acquiſitorum veniūt donationes ab aliis quàm ab aſcendentibus facta.*

35 *Coniunx ſuperſtes & pacto & conſuetudine lucratur etiam ea mobilia quæ ex teſtamento ab iis quibus ſucceſſores erat, habuit.*

36 *In terminis conſuetudinis Pariſienſis ex acquiſitis ſubſtituenda ſunt in locum eorum quæ ex propriis alie-*

nata fuerunt, aut valor ipſorum ex communione ſoluendus eſt, & quid ſi ex pacto lucretur dimidiam partem acquiſitorum.

37 *Veſtes lugubres ex conſuetudine generali viduæ debentur.*

38 *Alimenta intra annum luctus debentur.*

40 *Legitima matris eſt tertia eius partis quam habitura eſſet ab inteſtato non totius hæreditatis.*

CONSILIVM LXXVII.

NOn exiſtimo dubium aliquod eſſe, quin in lite, quæ eſt inter nobilem dominam Mariam de Gatiſmenil viduam quondam N. Petri Loze, & N. dominam Richardam Loze ſororem & hæredem d. Petri debeat ordinari executiones cæptas pro reſtitutione 2400. ſcutorum ſolis vnà cum legittimo intereſſe ad rationem ſeptem pro centenario iuxta ſtatutum ex cauſa dotis, iocalium, & augmēti dictæ Mariæ eſſe continuandas ſcilicet 700. ſcutorum ſimilium per eandem Mariam d. Petro in contractu matrimonij ſolutorum, & 1000. ſimilium per illuſtriſſimam dominam Duchiſſam d'Vzes promiſſorum & partim ſolutorum, nec non 500. pro augmento & 200. pro iocalibus, idque ſimpliciter ſuper hæreditate d. Petri & bonis per ipſum poſſeſſis, etſi quædam ex illis fideicommiſſo ſint ſubiecta, idque apertum ſit in perſona d. Richardæ, cum deficientibus aliis bonis, bona fideicommiſſo à patre facto ſubiecta, diſtrahi poſſint pro reſtitutione dotis nurui facienda ex *authen. res quæ C. com. de legat.* dicta enim authen. nedum habet locum
1 in dote filiæ conſtituenda, quod etiam iure antiquo cognitum erat *in l. mulier § cum proponeretur ff. ad Treb.* Antho. de Padillia *in d. authen. res quæ num. 42.* ſed
2 etiam in reſtituenda *gloſ. in d. authen.* & Bartol. *num. 2.* Ioan. Faber *paulo poſt princ.* Iaſ. *num. 29.* Curt. iun. *nu. 11.*
3 Bald. *nouel. de dote n. 6. part. princ. l. 13. num. 2.* qui de communi teſtatur, idque procedit & verum eſt, etiam ſi grauamen & fideicommiſſum præcedat dotis receptionem, vt Curt. iu. poſt Alex. docet & communem teſtātur Decii *conſil. 376. n. 4.* idem Curt. *conſ. 59. n. 2.* Couarr. *lib. 3. var. reſol. cap. 6. n. 10. verſ. quarto non tantum* Antho. de Padillia *in d. authen. n. 48.* ex quo tollitur obiectio
4 in articulis ex aduerſo deducta: Nec ſolum pro dotis reſtitutione, ſed etiam pro augmento in caſum ſuperuitæ lucrato, Peregri. *de fideicommiſſis art. 42. num. 84. & 96. & 98.* Coſta *de facti ſcien. centu. 2. diſt. 82. n. 2.* Cancer. *de dote n. 98. & 104.* Sola *in anti. conſt. de feudis decreto.* Blanc. *gloſſ. vnica nu. 2. 4. & 11.* de Franchis *deciſ. 613. n. 10. part. 4.* idémque ſtatuendum eſt pro iocalibus, ſumptibus & apparatibus nuptialibus, Roland. *conſil. 19. num. 8. lib. 4.* Coſta *de remed. ſubſidia. remed. 6. n. 2. & de facti ſcien. d. diſt. 82. n. 2. fol. 515.* Gabriel. *conſil. 111. n. 4. & 5. &*
5 *conſ. 153. lib. 2.* Adeò vt quamuis augmentum fuerit notabilis & magnæ quantitatis, non propterea minus bona fideicommiſſo ſubiecta pro eius reſtitutione diſtrahi debeant, vt placitis ſupremi Senatus Pariſienſis ſæpiſſimè cautum tradit Charond. *aux notables obſeruat. verſ. fideicommis. & aux Pandectes lib. 2. tit. 5. fol. 33. in princ.*

Sed ex his oritur dubium, quomodo huiuſmodi ſolutio facienda ſit, an ſcilicet in ſcutis auri ſolis, vel valore ipſorum, qui notoriè eſt 74. ſolidorum pro quolibet; an verò ſoluendo 60. ſolidos pro quolibet ſcuto liberabuntur dicti hæredes. Et quidem ſi ius commune inſpiciamus, res clara videtur, cùm dos ſoluta ſit, vel in ſcutis auri ſolis, vel in quaternis teſtonum, quia vnumquodque in bonitate intrinſeca erat eiuſdem valoris, cuius ſcutum auri de anno 1585. quo ſoluta fuerunt, Pancirol. *in c. olim de cenſibus.* Brun. *de augmen.* 6
moneta. concl. 1. n. 1. & ſeqq. fuiſſe verò eiuſdem valoris propter bonitatem intrinſecam probatum creditur ex teſtibus, ſed & his ſecluſis ſatis probatur ex d. contractu matrimonij, cùm in eo quaternio teſtonum æquiparetur ſcutis auri in auro, & eorum eadem habeatur ratio, idémque de augmento ſentiendum, tum quod 7
id regulatur ſecundùm naturam dotis per notata in *authen. dos data C. de donat. ante nupt.* tum quod expreſſio ſcutorum ſolis ſimpliciter facta intelligitur de valore ſcutorum auri, in eo enim ſolum eſt diſcrimen, an ita ſimpliciter fiat mentio, quia hoc caſu ſcuta in auro 8
& in indiuiduo ſoluenda ſunt, illo verò ſoluendo valorem debitor liberatur, Alber. Brun. *d. tract. propoſit. 2. n. 7. & 8.* DD. *in l. cum quid ff. ſi cert. petat. & l. Paulus ff. de ſolut.* idémque ſtatuendum eſt de ſcutis 1000. per Duchiſſam Vreciæ ſolutis.

Sed opponitur ex aduerſo, quamuis hæc ſint vera de iure communi, ex edicto tamen Regis aliter ſtatuendum eſſe, quod ſequendum eſt in hoc caſu, quo agitur de ſolutione facienda ex vi contractus Pariſiis initi, edicto, inquam, Henrici 4. de anno 1602. & menſe Septemb. quo ſolutiones debitorum etiam auri in auro cōtractorum ad rationem 60. ſolidorum tantùm fieri poſſunt, ad valorem tamen monetarum ibi expreſſum, ita vt qui 13. ſcuta ſolis debet, liberetur ſoluēdo 12. ſcuta ſimilia aut 48. quartos ſcuti ſeu ſezenos cum 12. ſolidis quod edictum relatiuum eſt ad aliud edictum Henrici II. de anno 1577. & menſe Septemb. quo cauetur omnia debita & promiſſiones in ſcutis auri ſolis concipiendas & per ſolutionem 60. ſolidorum pro quolibet ſcuto diſſoluendas. Ad hoc reſpondetur, quod cùm ex vi contractus matrimonij nedum de iure ciuili, ſed etiam de iure gentium, quo dos in eadem bonitate, qua ſoluta fuit reſtitui debet, ius dictæ Mariæ fuerit quæſitum, quæ tempore dicti edicti per Henricum IV. promulgati & nunc tempore reſtitutionis non eſt illius ſubdita, non poſſe per huiuſmo- 9
di edictum ius ſibi quæſitum auferri ſecundum ea quæ traduntur à DD. *in c. quæ in Eccleſiarum ext. de conſtit. & in l. fin. C. ſi contra ius, vel vtil. publ.* hàncque communem aſſerit Albert. Brun. *in conſil. 1 n. 49.* inter conſilia feudalia, & poſt eum Kirchouius *in comm. opin. Princeps non poteſt*, neque eſſet rationi conſonum, vt non ſubditus per legem Principis poſt ius ſibi quæſitum latam, minus acciperet quàm ſibi debetur, & ſequendo exemplum ſupra poſitum pro 13. ſcutis ſolutis teneretur 12. tantum accipere & debitor 12. ſoluendo liberaretur.

Quoad verò edictum Henrici II. quod ante d. contractum matrimonij fuit publicatum, à quo propterea interpretationem accipere debere videtur, non nocet, quia 60. ſolidi Turonenſes de illo tempore valebant in bonitate intrinſeca vnum ſcutum auri, vt ſatis ex lectura d. edicti conſtat, & dicta Maria ſi ſibi offerrentur ſolidi de eo tempore, eos non recuſare: ex 60. enim ſolidis illius temporis 74. iſtius temporis conſequeretur, vt notorium eſt, & pro notorio ponitur, & quatenus opus eſt, petitur vt iudex ſuper eo ſe informet, quod facere tenetur, Faber *in §. ex non ſcripto n. 9.* 10
inſtit. de iu. natu. gent. & ciui. Cio. *in l. 2. num. 18. C. quæ ſit longa conſuetudo.* Alex. *conſ. 14. n. 4. lib. 5.* Pariſ. *conſil. 3. n. 33. lib. 1.* idque etiam non citata parte, Alex. *d. conſil. 14. n. 1.* Rota Genuen. *deciſ. 438. n. 3.*

Quoad 1500. aureos per d. Loze d. Mariæ donatos de anno 1604. ſoluendos pro mille in bonis immobilibus, pro quingentis verò reſtantibus in pecunia, ita

tamen

tamen vt de 500. tantùm d. Maria diſponere poſſit, reliqua verò mille, poſt mortem d. Mariæ ad hæredes Petri redeant, & quoad 1500. libras teſtamento per eundem Petrum d. Mariæ legatas & poſt eius mortem hæredibus Petri reſtituendas, & 25. ſcuta pro medietate 50. per N. quondam Hieronymum Loze patruum dicti Petri d. Mariæ legaturum, & quę Aduocatus d. Richardæ obtulit quidem verbo ſe ſoluturum, nunquam tamen præſtitit, non exiſtimo aliquod eſſe dubium, quin pronuntiandum ſit executiones cæptas pro dictis ſummis reſpectiuè tam pro ſorte principali quàm pro legitimo intereſſe continuandas eſſe ſuper bonis & hæreditate quæ quondam d. Petri Loze fuerunt, & quidem huiuſmodi ſummæ in controuerſiam non deducuntur, ſed parte dictæ Richardæ opponitur non eſſe bona in hæreditate d. Petri ex quibus ſolui poſſint, & præterea ſi aliqua ſint, ita ſolutionem faciendam, ne in vanum ſit hæres. His reſpondetur duobus modis, vno in facto, altero in iure quoad factum dicitur, bona, de quibus Petrus diſponere potuit, plus quàm ſufficientia eſſe ad dictarum ſummarum ſolutionem, dictámque Richardam curam relinquere debere dictæ Mariæ, vt bona d. Petri inueniat contra quæ exequutiones ſuas proſequi poſſit. Nam quoad bona quæ dicuntur fideicommiſſo ſubiecta, ex quibus plura aſſeruntur alienata quàm potuiſſet d. Petrus, & in quorum locum ſubijcienda ſunt alia ex aliis bonis d. Petri ex hæreditate Hieronymi vel aliunde per ipſum acquiſitis, in facto inuenitur longè minus de illis alienatum fuiſſe, quàm potuiſſet d. Petrus, detractiones enim, quas facere potuit, longè excedunt alienationes factas: detrahere enim potuit funeris expenſas ad centum ad minus ſcuta aſcendentes debita Guillielmi patris, qui fideicommiſſum fecit, & 1200. ſcuta ſolis auri in auro per d. Guillielmum Richardæ & Agneti filiabus ſuis legata, & per eundem Petrum ſeu eius tutorem dum matrimonio collocatæ fuerunt ſoluta etſi enim in actis non con-
11 ſtet niſi de 1000 ſcutis, tamen 200. reliqua præſumuntur ex diuturnitate temporis ſoluta d. Richardæ ſeu eius marito *argumen. l. ſi quis forte §. 1. ff. de pact.* Deci. *conſil. 596. num. 8.* & alij quos refert & ſequitur Maſcard. *concluſ. 1312. num. 17.* & Menoch. *præſumpt. lib. 3. præſump. 135. num. 3. cum ſeqq.* præſertim concurrente ſilentio & taciturnitate cum d. diuturnitate, Maſcard. *d. loco*, quod longè magis procedit in hoc caſu quo maritus d. Richardæ petiiſſet abſque dubio pro oneribus matrimonij ſupportandis ſi dos integra ſibi ſoluta non fuiſſet.

Secundò, quia poſt mortem eius mariti dicta Richarda abſque dubio ea petiiſſet à dicto Petro, ſi eius maritus, cui ipſa ſucceſſiſſet, ea conſecutus non fuiſſet.

Tertiò, quia nec poſt mortem Petri in hac lite hanc ſummam petiit, Socin. *conſil. 89. col. fin. vol. 3.* Maſcard. *d. loco.* poſt Menoch. Bertaz. & Beroum, nec ipſam id negaturam aut oppoſituram conſcientia repugnante putamus.

Poſtremò, quia huiuſmodi matrimonia filiarum & ſolutiones dotium per matrem eámque tutricem dicti Petri factæ fuerunt, & proinde inſtrumenta quitantiatum inter ſcripturas Petri non inuenta, nam quæ d. Maria produxit, magno labore acquiſiuit.

Detrahere quoque potuit legitimam ſuam, quæ cùm eſſent tres liberi conſtituendo hæreditatem in nouem vncijs, erat vncia totius, nec non Trebellianicam, quæ erat quarta ſex vnciarum reſtantium detractis legitimis, & ſic conſiſtebat in vna vncia cum dimidio totius, ideóque ratione d. legitimæ & Trebellianicæ d. Petrus detrahere potuit duas vncias cum dimidio de nouem, quæ omnia ſi bene perpendantur, longè minus quàm potuit d. Petrus alienatum fuit, quod in executione ſententiæ liquidari poterit, quatenus bona per d. Petrum poſſeſſa aliunde quàm à d. Guillielmo patre acquiſita non ſufficerent, impræſentiarum enim huiuſmodi obiectio non debet impedire, quin pronuntiari debeat executiones continuandas in bonis dicti Petri.

In iure enim reſpondetur, poſito citra præiudicium veritatis, quòd bona alienata excederent detractiones quas d. Petrus facere potuit, non poſſet tamen d. Richarda impedire, quin ad inſtantiam d. Mariæ executiones fierent in bonis dicti Petri, quia negatur d. Richardam habere pro exceſſu alienationis rerum fideicommiſſo ſubiectarum aliquam tacitam hypothecam contra bona hæredis, vt alia bona in locum alienatorum ſubijciantur, vel pretium repetatur, competit quidem hypothecaria ex legis diſpoſitione fideicommiſſario pro rebus fideicommiſſo relictis contra bona teſtatoris, ſed non contra bona hæredis, & quæ diuerſæ eſt naturæ, quàm alia hypothecaria, quæ indiuidua eſt, & vnamquamque rem in ſolidum perſequi poteſt. Hæc verò quæ ex teſtamento proficiſcitur, di- 12
uidua eſt, ſicut perſonalis, & non niſi pro quota contra hæredes datur, DD. & præſertim Alciat. *in l. 1. ff. de legat. 1.* ita vt ſi aliqua actio dictæ Richardæ competeret, ea tantùm perſonalis eſſet, quam notorium eſt poſtponi hypothecariæ nedum expreſſæ ex contractibus donationis, ſed etiam tacitè ex legato dicti Petri competenti: ſed hoc caſu cùm proponatur immobilia alienata d. Richardæ per rei vindicationem contra poſſeſſores conſulatur, ita vt nullo alio remedio opus ſit.

Quod verò ſubijcitur nomen hæredis non debere 13
eſſe in vanum; hoc plerumque accidere, cùm hæreditas plerumque non ſit ſoluendo, *l. ex facto ff. de verbo. ſignif.* & id ſolum procedit quoad legatorum ſolutionem, ſi nulla adſit prohibitio Falcidiæ.

Reſtant duo capita huius litis, in quibus potiſſimum tota difficultas verſatur, diſcutienda reſultantia ex pacto matrimoniali quo d. Mariæ competit dimidia pars omnium & quorumcumque mobilium, nec non acquiſitorum immobilium, &, vt Gallico idiomate dicitur, *la moitié de tous & vn chacun les biens meubles, acqueſts & conqueſts immeubles.* Vnum eſt, quid mobilium appellatione contineatur, alterum verò circa immobilium acquiſitionem verſatur.

Quoad primum præſuppoſito, quod ex vi dicti 14
pacti mobilia ſiue ante ſiue poſt matrimonium facta comprehendantur, verba enim pacti in futurum concepta de immobilibus intelligenda ſunt, Choppin. *de moribus Pariſio. lib. 1. titul. 1. numer. 9.* qui ita decreto ſupremi Senatus iudicatum refert, & eandem interpretationem recipiunt verba conſuetudinis Pariſienſis, vt ſcilicet vxor lucretur mobilia ante matrimonium quæſita, Charon. *in conſuetud. Pariſ. titul. des droicts de la communauté artic.* 220. *fol.* 57. *& reſpon. lib. 7. capit.* 142. *& lib. 2. Pandect. capit. 5. fol.* 52. *ſuncto folio* 51. Certum eſt quoad dictum contractum matrimonij & donationem dimidiæ partis omnium & quorumcumque mobilium in eo contentam, appellatione mobilium comprehendi non ſolùm fructus & pecuniam domi teſtatoris inuentam, ſed etiam actiones, ſi quæ eſſent, pro tamen rebus mobilibus vt pecunia competentes, & merces. Nam contractus debet intelligi ſecundum conſuetudinem loci vbi celebratus eſt. *leg. ſi fundus ff. de euictio.* & ibi Iaſon *numer.* 59. Gui. Pap. *quæſt.* 232.

Afflict. deciſ.226.n.4. Batt. in authen. vt omnes obedïant.
Mayoard aux notables queſtions lib.5. c 82. & ſic ſecun-
16 dum conſuetudinem Pariſiis obſeruatam. At verò per
eam nominatim in pactis matrimonialibus appella-
tione mobilium omnia ſupradicta comprehenduntur,
Bacquet tract. des droicts de iuſtice, c.21 n.84. qui ita at-
teſto ſupremæ Curiæ de anno 1569. & 18. Iunij deciſum
fuiſſe atteſtatur, Maſueri tit. de Societ. n.3. fol.248. Boer.
q.209. n.4. in fi. & in conſuetud. Bituricen. tit. des couſtu-
mes concernant le mariage §.2. fol.60. col.2. Papon lib.17.
tit.4. des choſes meubles, arreſt 4 Charon. in conſuetud.
Pariſienſ. tit. des meubles 3. art.29. & lib.2. Pandect. cap.
15 fol.52. Chaſſan. in conſuetud. Burg. tit. des gens mariés
§.2. verſ. tous meubles, num.9. & ſeqq. Ferron. in conſuetu.
Burdiga. tit.4. de dot. fol.133. Chopin. de morib. Pariſio.
lib.1. tit.1. num.10. nec mirum cùm per d. conſuetudi-
nem duo tantùm genera bonorum conſtituantur. mo-
bilium ſcilicet & immobilium. nam & pleriſque caſi-
17 bus, etiam de iure communi, actiones pro pecunia
competentes, quæ ſicut & cæteræ regulariter tertium
genus conſtituunt l. quam Tuberonis §. in peculio autem
ff. de pecul. l. à Diuo Pio §. in venditione ff. de re iudica. ap-
pellatione mobilium continentur, vt cùm dicitur, bo-
na mobilia & immobilia minoris & Eccleſiæ non poſ-
ſe ſine decreto alienari, Bartol. & reliqui in l. mouen-
tium ff. de verb. ſignif. Abbas in cap. nulli. ext. de reb. Ec-
cleſ. non alien. Menoch. præſump. lib.4. præſ.130. num.30.
ſicut & ſi quis duos hæredes conſtituerit, vnum in mo-
bilibus, alterum in immobilibus, Rebuff. in d. l. mo-
uentium. Crauet. ff. de legat. 1. num.102. Menoch. d. præ-
ſumpt.130. num.36. & generaliter quotieſcumque ea eſt
mens contrahentium vt de duobus tantùm generibus
bonorum mobilium & immobilium intellexerint,
ſicut in terminis conſuetudo Pariſ. atteſtatur, Bacquet
d. loco & verba d. contractus ſatis demonſtrant, cùm
mobilia ſint oppoſita immobilibus, vt mobilium
quidem omnino, immobilium verò, ſi acquiſita ſint
durante matrimonio dimidia pars ſpectet ad vxorem
ſuperſtitem, ita vt omnia cuiuſcumque generis ſint,
neceſſariò ad vnum ex iſtis referenda ſint, & cùm pe-
cunia, fructúſque inter immobilia non poſſunt cenſe-
ri, neceſſariò inter mobilia numeranda ſunt.

Sed remouendæ ſunt aliquæ oppoſitiones, quæ for-
ſan fient. Prima eſt, receſſum fuiſſe ab huiuſmodi do-
natione per aliam de an.1609. & 22. Februar. Auenio-
ne ſumptum per Magiſtrum Saluati. Ad hoc reſpon-
detur, quòd ea donatio fuit facta in augmentum d. di-
midiæ partis bonorum in contractu d. matrimonij
18 contentæ. quæ autem in augmentum facta ſunt, non
debent diminutionem operari l. legata inutiliter ff. de
19 adimen. legat. Decci. conſil.111. num.41. & benè. nam pa-
ctiones in præiudicium pactorum matrimonialium
factæ conſtante matrimonio non valent, Charon. in
conſuetud. Pariſ. art.221. fol.62. Robet. rer. iudicat. lib.4.
cap.4. ſed & præterea in pacto immediatè præceden-
ti dictam donationem nominatim cauetur vt conten-
ta in d. contractu matrimonij maneant: firma enim ſuo
robore abſque eo quod in eo diminutio vel alteratio
fiat, præterquam in iis, in quibus per contractum, de
quibus fiet mentio, erit derogatum: quinimò ſi ali-
quod dubium eſſet in d. donatione omnium mobi-
lium, illud ex d. contractu matrimonij diluendum eſ-
ſet, vt poſtea dicetur, & quoad declarationem quam-
uis indefinitè conceptam, qua dicitur bona ex ſucceſ-
ſione d. de Loxe obuenientia non comprehendi in d.
donatione contractus matrimonij, ea de immobili-
bus non de mobilibus intelligenda eſt, idque tam ex
natura pacti d. donationis, quo diſtinctio acquiſito-
rum, an ſcilicet ſint ex induſtria vel aliunde ratione im-
mobilium tantùm fit & intelligitur, non autem ratio- 20
ne mobilium, Papon lib.15. tit.2. arreſt.16. Charon. in
conſuetud. Pariſienſ. art.220. fol.57. quam ex narratiua d.
contractus declarationis, in qua ea expreſsè ad immo-
bilia reſtringitur.

Secunda eſt, ſi dicatur pecunias domi inuentas con-
flatas eſſe ea venditione bonorum qua dictus Loze
ex ſucceſſione patrui conſecutus fuit. Reſpondetur
id non eſſe verum, ſed ſi contrarium contendat hæ-
res, id probare debet l. qui accuſare Cod. de edend. l. actor
C. de probat. l.2. ff eod. ſed dato, citra præiudicium ve- 21
ritatis, eſſe verum, non propterea minus data pecu-
nia in donatione dimidiæ partis mobilium contine-
retur, quia ea bona vendita per venditionem mutaſ-
ſent naturam, nec amplius bona ex ſucceſſione patrui
cenſerentur, Boet. quæſt. 209. num.4 in fi. Papon lib.17.
tit.4. arreſt. 2. Charond. in conſuetud. Pariſien. artic.94.
fol.147. & art.95. fol.149. ſicut dicitur pecuniam ex fun- 22
do dotali redactam mutare naturam, nec ſtatim poſt
mortem, ſed poſt annum reſtituendam, etſi contra-
rium in fundo dotali ſi diſtractus non fuiſſet, aſſeren-
dum eſſet. l. cum in fundo §. ſi fundus ff. de iu. dot. Ludo.
Roma. ſingu. 2.8. Barboſa, poſt multos quos refert &
ſequitur in prima parte l.2. in princ. num.1. in fi. ff. ſolut.
matrim.

Tertia ſi dicatur, quòd d. pecunia erat deſtinata ad
emptionem immobilium: reſpondetur, quòd præ-
ter quam quod id non creditur probatum, & reue-
ra verum non eſt, dato tamen & non conceſſo, quòd
eſſet verum, non propterea minus inter mobilia cen- 23
ſeretur, Papon lib.17. tit.4. arreſt.3. & 6. Charon. in
conſuetud. Pariſien. artic. 93. in princip. qui etiam id
contendit verum, etſi pecunia eſſet apud campſo-
rem repoſita ad hunc finem, Boet. dict. quæſt.209. qui
id ita iudicatum, & hanc communem eſſe aſſerit. Et
abſque dubio verior eſt, quidquid aliqui in contra-
rium ſentiant: verior, inquam, & communis, quan-
do eſt ſimplex deſtinatio, & non præcedit pactum ſu-
per eam inter coniuges de huiuſmodi pecunia in em-
ptionem immobilium conuertendis, Ferron. in con-
ſuetud. Burdigal. titul. de dote §. 6. folio 133. cum ſe-
quentib.

Quarta ſi dicatur, ex huiuſmodi pecunia debita te-
ſtatoris ſoluenda eſſe, & ideo in ſolutionem dotis con-
uertendam, idque præſertim quia in d. contractu ma-
trimonij dicitur eam eſſe ſoluendam ante aliquam
confectionem inuentarij, quod fieri non poteſt, niſi
ex d. pecunia ſolutio dotis fiat. Reſpondetur ea proce- 24
dere, quando ex vi conſuetudinis ſolius abſque vllo
pacto mulier lucratur mobilia, ex illis enim debita
ſoluenda ſunt. Sed quando ex vi pacti matrimonialia
vxor lucratur mobilia, vt hoc caſu, ea non tenetur ad
debita, ſed mobilia, & partem illorum ſibi habet præ-
cipua & debita per hæredem ſuum exſoluenda, Ioan.
Chenu ad Papon. lib.15. tit.2. arreſt.20. Charon. in con-
ſuetu. Pariſ. tit. de la communauté art.121. fol 161. verſ. &
reſpon. lib.5. cap.68. Bacquet in tractat. de iurib. iuſti.
tit.21. num.81. atque ita placitis ſupremi Senatus Pa-
riſien. iudicatum teſtantur, quod præſertim hoc ca-
ſu aſſerendum eſt, quo agitur de debito dotis ex-
ſoluendo in eodem contractu matrimonij, quo vxor
partem mobilium lucrari debet conſtato: pactum
enim illud mobilium lucrandorum deſtrueretur per
receptionem dotis, quod dicendum non eſt, imò
vtrumque ſtare debet, idque maximè, quia alio-
quin maxima nedum inæqualitas, ſed iniquitas exo-
riretur, quia in compenſam pacti, quo vxor ſuper-
ſtes lucratur dimidiam mobilium & acquiſitorum
immobilium, maritus ſi ſuperſtes eſſet, lucrare-
tur

tur integram dotem, quandoquidem pactum in fauorem mariti certum & indubitatum eſſet, at verò ex parte vxoris ſi ea mobilibus dos ſoluenda eſſet, pactum eſſet inutile. Nec ea eo quòd ante confectionem inuentarij debet reſtitui dos per d. Mariam conſtituta, nec non augmentum & iocalia, ſequitur ea pecuniis tempore mortis inuentis ſoluenda eſſe, hoc enim in fauorem d. Mariæ appoſitum eſt, vt ſcilicet non expectato anno luctus ſtatim reſtitutio fiat, quod in ipſius odium retorqueri non debet, & deinde huiuſmodi interpretatio deſtrueret & inutile redderet pactum de lucrandis mobilibus cum maxima iniquitate, pacto in fauorem d. Petri de lucranda dote certo
25 & perpetuo manente, vt ſupra dictum fuit: ita enim interpretatio pactorum facienda eſt, ne repugnantia contineant aut ſe ipſa deſtruant, Oſaſc. *deciſ.76.num.* 11. Crauet. *conſil.1.num.*305. *&* 309. & cùm ſimpliciter dicatur dotem & augmentum ſtatim reſtituenda etiam ante confectionem inuentarij, hæres curare debet habere pecunias aliunde quàm ea his de quibus per pactum mobilium lucrandorum nominatim prouiſum fuit, vt d. reſtitutionem faciat, ſi velit commodo hæreditatis frui, non autem contra pactum in eodem contractu appoſitum venire: ſed totum hoc clariſſimum redditur, ex eo quod in d. pacto lucrandorum mobilium nominatim dicitur vxorem ſuperſtitem lucrari debere *franchement & quittement*, & ſic libera eſſe, vt ad nullum onus vel debitum ſint obnoxia, & eam fuiſſe mentem contrahentium ea d. pacto, quo maritus ſuperſtes integram dotem lucratur, maniſeſtiſſimè patet, qui ad debita per vxorem contracta non tenetur.

Poſtrema, ſi dicatur pecuniam fructúſque & cætera mobilia, de quibus agitur, non eſſe Pariſiis, ſed Aue-
26 nioni, vbi conſuetudo Pariſienſis non viget: reſpondetur, quod ſi ageretur de immobilibus acquiſitis & conſuetudine ſola, qua ſocietas acquiſitorum inducitur, ea non haberet locum quoad acquiſita in patria iuris ſcripti: ſed ſi pacto in contractu matrimonij appoſito dimidia pars ad vxorem pertinere debet, vbicumque ſint bona acquiſita, pactum ſortitur effectum. Sed quoad mobilia ſiue conſuetudine ſiue pacto vitatur vxor in quacumque prouincia etiam iuris ſcripti, ea lucratur, & ita iudicatum fuiſſe in Curia Pariſien. 8. Martij 1561. & 6. Iulij 1585. & 27. Octobr. 1593. refert & ſequitur Charon. *aux Pandect. in Galli. lib.2.cap.5.des deſpendances du mariage fol.*52. & in conſuet. Pariſienſ. *tit.3.art.*78. *fol.*137.*verſ. & reſpondeo lib.*5. *cap.*37.

Atque ex his conſtat dimidiam partem pecuniæ & fructuum domi inuentorum pertinere ad d. Mariam ea vi pacti matrimonij: ſed an & quoque alia dimidia pars ad ipſam ſpectet ex vi donationis per d. Loze eidem facta de anno 1609. & 20. Februarij ſumpta per Magiſtrum Saluati quærendum eſt, & ſic quid appellatione mobilium in d. contractu donationis veniat ſecluſo d. contractu matrimonij & nulla eius habita ratione (quæ tamen habenda eſt, vt mox dicemus) quæritur an ſcilicet ſolum ſupellex domus, an etiam fructus collecti in domo inuenti, & pecunia, quæ ad
27 1260. vel circa aureos aſcendit, & quidem quoad fructus certum eſt eos comprehendi, ſi à ſolo ſeparati ſint, quemadmodum ij de quibus agitur. *l.fina.§.ſed & diuus ff.de requiren.reis.* Specul.*tit.de fructi. & expen.n.* 5. Deci.*conſil.*472.*n.*5.*& conſil.*381.*n.*4. Chaſſan. *d.loco n.* 20. & in fortioribus terminis ita deciſum fuit in Rota Auenion. *deciſ.*14. propter dictiones *omnia & quacumque*, quæ in noſtro caſu adſunt.
28 Quoad verò pecuniam id quoque veriſſimum eſt appellatione mobilium eam contineri, idque abſque dubio exiſtente dictione vniuerſali, *omnes*, idque indiſtinctè, ſiue vt præſidij cauſa, ſiue vt mutuo daretur, ſiue vt aliàs impenderetur, repoſita ſit, Specula. vbi ſupra Deci.*conſil.*381.*num.*4. fusè Menoch. *præſump.*
*lib.*4.*præſumpt.*138.*num.*3.*& ſeqq.* Sed quando mobilia 29
legata vel donata, ſunt reſtricta ad certum locum, vt ſi donentur mobilia quæ domi erunt, quo modo donatio in caſu noſtro videtur reſtricta, tunc ſolet diſtingui, quod ſcilicet aut præſidij cauſa ibi ſunt, & tunc pecuniæ veniunt appellatione mobilium: an verò animo fænerandi vel ſimili modo impendendi, & tunc non veniunt *l. ſi fundus l. ſi chorus §.1. l. ſi ita legatum ff.*
*de legat.*3. fusè Menoch. *d.præſumpt.*138. *num.*8. ſed an 30
præſumatur ibi eſſe præſidij cauſa, an verò animo fænerandi, vt Hierony. Gabriel.*conſil.*98.*num.*27.*& ſeqq.* & Menoch. *d.loco num.* 12. aliis verò præſidij cauſa ibi eſſe aſſerentibus, vt Zabarel.*conſil.*71.*in fi.* Deci.*conſil.* 472.*num.*21.*& ſeqq.* Pariſ. *conſ.*67.*num.*11.12. *&* 13.*lib.*1. Curt.iun.*conſ.*183. Afflict. *deciſ.*106. & ibi Vrſil. quæ poſterior ſententia abſque dubio eſt verior per text. *in l. qui filiam ff.de legat.*3. *& l. prædia §. liberto. ff. de fundo inſtruct. cum §. liberto.* quantumcunque contrariæ ſententiæ aſſertores reſpondere nitantur, reſponſiones tamen ſubſiſtere non poſſunt, vt ipſemet Gabriel. te-
ſtatur *d. loco n.* 32. ſed quidquid ſit in illa controuerſa 31
quæſtione ita generaliter propoſita, hoc certum eſt, quod ſi ſint aliqua verba prægnantia legato vel donationi mobilium quantumuis certo loco reſtrictæ adiecta, vt ea aliquid operentur, pecuniam appellatione mobilium contineri, etſi non conſtet perpetui vſus cauſa ibi eſſe, vt ſi omnia & quæcumque mobilia dentur, vt in noſtro caſu & diſertè docet Curt. iun. *conſil.* 183. & Afflict. *deciſ.*106. & ibi de Vrſill.

Nec obſtat, ſi dicatur dictas pecunias deſtinatas fuiſſe in ſolutionem prædiorum: nam præterquam quod id ſufficienter probatum non credimus, cùm prætenſa declaratio domini de Loze ſit ſuſpectiſſima de ſalſo per rationes ſeparatim dandas, & nihil per teſtes concludenter probatum credatur, nec iuramento ſuppletorio poſſit eſſe locus, aut illius quatenus iam præſtitum eſſet, vlla eſſet habenda ratio, quòd in hoc caſu deficiant requiſita ad illud deferendum, de quib.
Minſyng.*obſeru.lib.*1.*obſerua.*63. poſito tamen legitimè 32
probatum fuiſſe, tamen propter dictiones *omnia & quæcumque* comprehenderentur ea Curt.iun. *conſ.*183. & Afflict.*d.deciſ.*106. & ibi de Vrſill.

Non obſtat poſtremò, ſi dicatur, quoties conſuetudo eſt, vt appellatio mobilium non intelligatur de pecunia, ſed de aliis mobilibus, eam non comprehendi, Menoch.*de præſum.*138.*n.*14. Theſſau.*dec.*160. vbi etiam id habere locum contendit, etſi dictio vniuerſalis, *omnia & quæcumque* adſit, eam verò conſuetudinem in
Gallia eſſe atteſtatur Oldr.*conſ.*209. Ad hoc reſponde- 33
tur non conſtare de huiuſmodi conſuetudine, imò contrarium verum eſſe, omnes enim Galli appellatione mobilium omnia contineri, de quib. per DD. *in l. mouentium ff. de verb. ſignif.* præterea etiam nomina contendunt, ſi tamen pro rebus mobilib. competant, vt Maſuer.*d.tit.de Socie.§.*3. Bacquet *d.tract.c.*20.*n.*84. Boeri.*d.q.*209.*n.*4.*circa fi.* Chaſſan. *in conſuet. Burgun. tit.des droicts & appartenan. à gens mariés §.*2.*verſ.tous meubles num.*10.*& ſeqq.* Chopin. *de morib.Pariſio.lib.*1. *tit.*1.*n.*10. & alij ſuprà citati, ſicut & in ſpecie Auenioni appellationem mobilium non reſtringi ad ſupellectilia conſtat ex *deciſ.*14. *Ro. Auen.* ſed data conſuetud. de qua Oldr. erroneè, propter verba geminata, *omnia & quacumque*, idem aſſerendum eſſet ex Curt.iun. *conſil.* 183. & Afflict. *deciſ.*106.

Et caſu quo aliquis ſcrupulus ſupereſſet, is tolleretur ex eo quod d. donatio fuit facta in augmentum & amplificationem d. donationis in contractu matrimonij contentæ, & ſic interpretationem ab ea ſumere debet *l. aſſe toto ff. de hæred. inſti.* cum ſimilibus, & cùm ſup. docuerimus ob conſuetudinem Pariſiis vigentem appellatione mobilium continerí pecunias, ſequitur idem & in hac ſtatuendam eſſe.

Quantum verò ad caput acquiſitiones immobilium concernens, an ſcilicet non ſolum comprehendantur ea quæ ex induſtria côiugis, vel etiam ex donatione ab extraneo facta, ſed etiam ea quæ ex donatione ab iis quibus ab inteſt. ſucceſſurus erat, facta acquiſita ſunt. Antiquitus ea erat recepta opinio, vt huiuſmodi donationes non comprehenderentur, nec nomine acquiſitorum venirent, ſed propria eſſent, vt docet Faber *in*
34 *proœmi. inſtit.* ſed præſentibus temporibus fuit reiecta huiuſmodi opinio, & receptum, vt illa quoq; côtinerentur, niſi donationes factæ fuiſſent ab aſcendentib. per rectam lineam, vt patre, auo &c. Papon *lib. 15 tit. 2. arreſt. 16.* Valla *de variis iur. quæſt. fol. mihi* 173. Charon. *in conſuetu. Pariſi. art. 246. fol. mihi* 81. *& lib. 2. Pandect. c. 5. fol.* 58. quod tamen in donatione tantum inter viuos, non autem ſi per legatum, fideicommiſſum, vel donationem cauſa mortis aliquid relinquatur, Additio ad Papon *ibid.* & Valla d. loco, vt ſcilicet tûc etiamſi eſſet propinquus à latere, cui tamê coniux ſucceſſurus erat, huiuſmodi relicta non comprehêderentur, ſub nomine acquiſitorum, quo tamen etiam caſu contrariû exiſtimat, vt nimirum comprehêdantur, & arreſtis ſupremi Senatus Pariſien. ita definitum fuiſſe teſtatur Charon. *in conſue. Pariſien. d. art. 246. fol. 81. n. 2. part. & reſpon.*
35 *lib. 7. c. 142.* & hæc quidem ſi proponantur immobilia ita legata. Nam ſi ageretur de mobilibus etſi ex teſtamento per legatum vel aliàs is conſequeretur, qui erat aliàs ſucceſſurus ab inteſt. ea abſque dubio veniunt in communionê, & ex pacto lucrandi omnia vel partem mobilium ſuperſtes ea lucratur, Additio nat. ad Papon. *d. arreſt. 16.* Charon. *in conſuet. Pariſ. art. 220. fol.* 57.

Quibus ſtantib. ſi bona per N. Hieronymum Loze d. Petro per donationem inter viuos, vel ſecundum Charon. per legatum vel fideicômiſſum aut donationem cauſa mortis obueniſſêt, ea nomine acquiſitorum comprehenderêtur, & dimidia pars ad d. Mariam ſpectaret, quo caſu nô obſtaret d. declaratio de anno 1609. tanquã erroneè facta & in præiudicium d. Mariæ quod non licuit, vt ſuprà dictum fuit ex Charon. *in conſuet. Pariſien. art. 221. fol. 62.* & Robert. *rer. iudica. lib. 4. c. 4.* ſed quia per hæredis inſtitutionem obuenerunt, qua loco ſucceſſionis ab inteſt. ſucceſſit, non exiſtimo nomine acquiſitorum comprehendi, ideóque integra ad hæredes d. Petri pertinere. Inde aliud ſuccedit dubium, an valor bonorum d. Hieronymi alienatorum ſit refundendus ex bonis per d. Petrum aliunde acquiſitis, & ex iis pro rata alienatorum ſubſtituenda ſunt, vt maneant propria hæredibus, nec eorum dimidiam
36 partem d. Maria prætendere poſſit. Et quidem ſi eſſemus in terminis puræ conſuetudinis, abſque dubio videretur huiuſmodi compenſam eſſe faciendã ex Ioan. Chenu ad Papon *lib. 15. tit. 2. arreſt. 22.* Charon. *in conſuet. Pariſien. art. 283. fol. 71. 2. part.* ſed quia ex vi pacti d. Maria partem immobilium prædictorum lucratur, ſuccedit doctrina, qua dicitur, ſi aliquod prędium proprium ante matrimonium acquiſitum, abſque proteſtatione, quod vult pretium in aliud prędium conuertere, venditum eſt, & cum id aliud emit, non facit declarationem id eſſe ex d. pecunia & ſe eo pacto emere, vt id prædium ſit proprium, cenſeri commune, ſecus ſi huiuſmodi proteſtatio declaratióq; interuenerit, Duret *ès alliances des loix Romaines* §. 239. Chopin. *in conſuet. Andegauen. lib. 3. tit. 2. n.* 14. quemadmodum ſuprà dictum fuit, cùm quis ex vi conſuetudinis lucratur mobilia, teneri ad debita, ſecus ſi ex pacto.

Adeſt & quoque aliud caput circa quod ius d. Mariæ faciendum eſt, nimirum vt veſtes lugubres ei exſol-
uantur, quæ ex conſuetudine generali, & nominatim 37
in hac patria obſeruata, viduæ debentur, Capici *decis. 26.* Suid. *de alimen. tit. 4. q. 2. n. 13 & ſeqq.* & quam conſuetudinem non tenetur probare d. Maria, ſed incumbit hæredibus d. Petri onus probandi conſuetudinem contrariam, Alex. *in l. ſi ex re §. illud ff. de ſtipula. ſeruo.*
Maſcar. *concl. 423. n. 37.* necnon & alimenta integri anni 38
luctus, deductis quæ accepit, ei etiam ſi extra domum hæredis degiſſet, præſtanda ſunt, Capic. *dec. 24. n. 8.*

Atque hæc quidem ſunt quæ iura d. Mariæ competentia reſpiciunt. Sed paucis amouenda ſunt, quę parte N. Catherinæ Aſtoaudæ matris d. Petri petuntur. Primum quidem mobilia in teſtamento d. Guillelmi mariti ſui & patris dicti Petri ſibi relicta, & ducenta ſcuta in contractu eius matrimonij in augmentum dotis ei donata. Alterum quæ legitima in bonis d. Petri ſit d. Aſtoaudæ adiudicanda.

Quoad primum reſpondetur & mobilia & augmentum præſumi nedum d. Aſtoaudæ ſoluta, ſed etiam
ipſammet ſibi ipſi ea ſoluiſſe, idque ex variis coniectu- 39
ris incumbentibus ſcilicet prima ex diuturnitate temporis cum taciturnitate 41. & vltrà annorum, quo d. mater non petiit, Afflict. *decis. 13. n. 2. cum ſeqq.* Bero. *conſil. 19. num. 9. lib. 3.* Menoch. *præſumpt. lib. 3. præſumpt. 135. n. 3. cum ſeqq.* Maſcard. *concluſ. 1319. num. 27.* Secunda quia d. mater bona d. Petri tanquam tutrix adminiſtrauit & quitantiam adminiſtrationis ampliſſimam ſibi fieri curauit, nulla eius crediti mentione facta, quo caſu ſibi ipſi ſoluiſſe præſumitur, Afflict. *d. decis. 13.* Menoch. *d. præſumpt. 135. num. 12. & 13.* Tertia, quia d. domina Aſtoauda quandiu filius vixit ſemper tacuit, Menoch. *d. loco num. 19.* Poſtrema quia d. domina quædam ſuo nomine acquiſiuit, quæ non niſi ex iis quæ ipſa ſibi ſolui facere potuit, cùm non conſtet, & verum ſit, eam nihil aliunde habuiſſe.

Quoad legitimam verò in bonis, de quibus Petrus diſponere potuit, eam d. dominæ Aſtoaudæ competere non negatur, ſed quanta ſit, quæritur, an ſcilicet tertia totius hæreditatis, an verò ſolum tertia eius partis quam habitura eſſet ab inteſtat. quæ quæſtio admodum eſt controuerſa inter Butriga. & Bart. illo tertiam totius, hoc tertiam eius partis quam habitura ef-
ſet ab inteſtat. exiſtimantibus. Sed certè opinio Bart. 40
verior eſt, vt fatetur Graſs. *in §. legitima quæſt. 8. in fin.* & paſſim ſecundùm eam in Senatu Neapolitano iudicatum refert Vincen. de Franc *decis. 63.* cum additio. & aliàs in Senatu Pedemontano iudicatum refert Theſſau. *decis. 172. num. 4. in fin.* quamuis poſtea dictus Senatus diſtinxerit multos caſus, vt per eundem Theſſau. & ad ſummum debet eſſe tertia ſemiſſis, & ſic ſexta totius, cùm dicta Richarda ſoror dicti Petri ponatur hæres inſtituta ſecundùm ſententiam eiuſdem Theſſau. *in fin. verſ. quartus caſus.* Etſi dicat maiorem partem dominorum in contrarium inclinaſſe, & cùm opinio Bartol. tot eóſque grauiſſimos habeat defenſores, dicatúrque communis à pleriſque, quamuis forſan alia Butrigarij opinio eſſet receptior, hæc tamen tanquam verior ſequenda eſt: certiſſimum enim eſt in iure legitimam antiquitus non fuiſſe niſi quartam eius partis quam quis habiturus eſſet ab inteſtato, vt docet idem de Franch. *decis. 63.* nunc igitur tertia ad quam eſt aucta, debet eſſe eiuſdem naturæ & qualitatis.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Clericum percutiens quam pœnam incurrat, & an fiat irregularis.

SVMMARIVM.

1 *Teſtimonium vnius non probat.*
2 *Teſti alias inimico non creditur.*
3 *Allegans reconciliationem eam probare tenetur.*
4 *Remiſſio iniuriæ operatur ne agatur criminaliter ad pœnã.*
5 *Pœna iniuriæ eſt arbitraria.*
6 *Percutiens Clericum non fit irregularis, ſed ſolùm incidit in excommunicationem.*
7 *Irregularis non priuatur beneficio ipſo iure.*
8 *Percutiens Clericum regulariter a ſummo Pontifice abſolui debet, ſi tamen percuſſio non ſit notoria vel enormis, Epiſcopus diſpenſare poteſt.*

CONSILIVM LXXVIII.

MVLTIS in cauſa criminali ad inſtantiam Domini Ludouici Seimar, necnon Procuratoris fiſci Epiſcopatus Auraicen. cõtra Reuer. Ioannem Bouerium Canonicum Eccleſiæ Cathedralis Auraicen. & Priorem ſancti Geneſij mota concurrẽtibus, videtur d. Dominũ Bouerium relaxandum ad ſummũ ei ſalutari pœnitẽtia impoſita. Primò, quia etſi tres ſint contra ipſum examinati, duo tamen tantùm deponũt de alapa vel pugno dato in facie & calce in femore, ſine tamen aliqua ſanguinis effuſione, vt deponunt, nec tamen ipſi cõformes ſunt, nam Andreas Magiſter Curatus d. Eccleſię de pugno vel alapa tantũ: D. verò Goffridus Caſau, de calce, quódq; portauerit manũ ad faciem tantũ, non autem quòd alapã dederit vel pugno percuſſerit, deponũt, ità quod verè vnicus ſit tantũ teſtis vel pro pugno vel pro calce, teſtimoniũ verò vnius eſt nullum, *l. iuriſiurandi C. de teſtibus*. Secundò, quia d.
1 duo teſtes, ſc. Magiſter & Caſau, non ſunt omni exceptione maiores: d. enim Magiſter fatetur ſe aliàs rixam habuiſſe, & eos fuiſſe etiã inimicos aliquomodo conſtat ex actis; & quãuis diceremus reconciliationẽ tacitam præſumi, manẽt tamen veſtigia antiquæ inimicitiæ, vt ei fides non ſit adhibenda, *l. in ipſis*, & ibi
2 Bald. *l. famil. erciſcund.* Accurſ. Alex. & Salicet. *in l. 3. C. de teſtibus*, cùm tamen verius ſit reconciliationem non præſumi, & ſemel inimicum præſumi ſemper durare
3 inimicum, ideo allegans reconciliationẽ eam probare tenetur, *d. l. in ipſis*, & ibi Bald *C. famil. erciſc.* Farin. *de teſtibus q. 53. nu. 62.* Adde quod d. Caſau eſt inhabilis ad deponendum, tum quòd ex actis conſtet duello prouocaſſe quemdam Cherubin, & ſic infamem eſſe infamia iuris & facti, ideóq; incapacẽ teſtimoniũ ferendi; tum quòd plenè probatũ eſt eum luſoriis folis luſiſſe contra inhibitiones ſibi à Reu. Epiſcopo Auraicen. factas. Tertiò, quia rixa ex iuſta cauſa, quã habuit d. Bouerius originẽ ſumpſit, ne ſc. confeſſiones, quæ fiebant retro altare, vbi ſit ſacriſtia, turbarentur aut impedirẽtur. Quarto caſu, quo d. Bouerius d. alapã vel calcẽ dederit iuſto dolore prouocatus fuit ob mentitam ſibi à d. Seimar ſæpius datam & repetitã, vt d. Magiſter deponit. Quintò, quia hæc omnia non cõſulto, ſed caſu & in calore iracundiæ proceſſerunt. Sextò, probitas & vita irreprehenſibilis d. Bouerij, quæ omnẽ malã mentem & conſilium nocendi excludit. Septimò, ætas iam ſenilis, ſc. 60. annorũ d. Bouerij, quódq; per 36. annos in Canonicatu & Prioratu, quem habet ſancti Geneſij, laudabiliter ſe geſſit. Poſtremò, quia adeſt renunciatio partis ciuilis ex quo reſultat.

Secũda ratio principalis, qua relaxandus ſit, impoſita ad ſummũ pœnitentia ſalutari, quia remiſſio iniuriæ operatur effectũ ſuũ quoad ius agendi criminaliter 4 ad pœnam, Farin. *de var. & diuerſ. criminib. q. 105. n. 365.* poſt multos quos refert & ſequitur.

Tertia, quia pœna iniuriæ eſt arbitraria iudici, inſpecta facti & perſonarũ qualitate, *tex. in §. in ſumma inſt. de iniur.* Clar. *in §. iniuria n. 7.* Non videtur autem hoc 5 caſu aliter iudicẽ arbitrari debere, attentis ſup. propoſitis, necnõ humilitate d. Bouerij, qui ſtatim ad d. Reu. Epiſc. adiit, & quæ geſſerat, cõfeſſus fuit, abſolutionẽq; petiit & obtinuit in foro cõſcientiæ, & quamuis obtenta d. abſolutione potuerit Miſſam celebrare, eadem tamen humilitate motus, hucuſq; ſe abſtinuit: his adde ex eo quod per menſem vel circa arreſtum domus tenuit.

Quoad ſecũdum, quo quæritur, an poſito, quòd d. alapa vel calx legitimè probaretur, d. Bouerius amiſerit beneficiũ, & poſtquã d. abſolutionem obtinuit, poſ- 6 ſit celebrare Miſſam: reſpondetur, quòd percutiendo Clericũ quis nõ fit irregularis, ſed ſolùm incidit in excommunicationẽ, etſi ante abſolutionẽ obtentam celebraret, fieret irregularis, nõ antea, nam per *Can. ſi quis ſuadente diabolo* 17. q. 4. ſolùm excõmunicatio nõ irregularitas incurritur, & cũ d. Bouerius, nec ante a[illegible]olutionẽ, nec poſt hucuſque celebrauerit, non p[illegible]t dici incidiſſe in excõmunicationem. Plus dico, quòd quãuis ex aliqua legitima cauſa irregularitatẽ contraxiſſet, non eſſet priuatus ipſo iure beneficio iam quæſito, illúdq; retinere poſſet antequam priuaretur per ſententiam, Rebuff. *de pacific. poſſeſſor. n. 280, alias 226.* Nauar. 7 *in manual. c. 27. n. 151. alias 249.* fusè Nicol. Garc. *tract. de benef. par. 11. c. 10. n. 47.* Hoc verò caſu tale delictum non fuit cõmiſſum ex quo veniret priuãdus beneficio, quin potius ex ſup. narratis ab impetitis relaxandus, & fiſco ſilentium imponendum.

Quoad diſpenſationẽ, regulariter quidẽ excõmunicatus ex vi *d. Can. ſi quis ſuadẽte diabolo*, nõ poteſt abſolui niſi à ſummo Põtifice, Clar. *§. fi. q. 77. n. 2.* ſed quando percuſſio non eſt notoria vel enormis, vt hoc caſu, Epiſc. poteſt abſoluere *c. peruenit ext. de ſentent. excommunicatio.* Suares *tom. 4. diſp. 22. ſect. 1. n. 88.* Tolet. *in inſtructor. ſacerdot. lib. 3. c. 32.* Caietan. *in ſumma verb. excommunicatio cap* 10. *§. demum circa calcem*, Syloeſter *in verb. abſolutio* 4 Nauar. *in manua. c. 27. n. 91.* 8

ARGVMENTVM.

PATRE & matre donantibus filio nubenti medietatem bonorum ſuorum, ſaluis & reſeruatis d. patri & matri & eorũ ſingulis reſpectiuè fructib. &c. an mortuo vno ex ipſis fructus medietatis illius conſiderentur cũ proprietate non expectata morte alterius.

An filius, cui pater donauit medietatem bonorum liberam ab omnibus debitis & legitimis, legitimam ſuper medietate non donata petere poſſit.

An filius legitimam & falcidiam ſimul detrahere poſſit.

An pecuniæ & debita ad matrem pertinentia ſuper medietate donata peti poſſint. Fructus & pecora in domib. & baſtidis vxoris exiſtentia de tempore matrimonij, an ab ea repeti poſſint.

Confeſſio dotis receptæ, an valeat.

Donatio non acceptata ante mortem donantis, nec inſinuata etiam poſt mortem, an valeat.

An acquiſita per vxorem conſtante matrimonio, ad ipſam ſpectent.

An præſcriptio currat contra vxorem pendente matrimonio.
Si pater & filius ſimul dotē receperint, an ad patrem ſolum pecunia perueniſſe præſumatur.

SVMMARIVM.

1 *Dictio* reſpectiuè *reſtringit diſpoſitionem, & idem operatur quod clauſula* ſingula ſingulis.
2 *Dictio* libera vel liberè *facit ceſſare collationem, & idem operatur, ac ſi dictum eſſet, ſine onere.*
3 *Collatio ceſſat ex coniecturis.*
4 *Quod dicitur in collatione, habet locum in imputatione.*
5 *Bona dicuntur deducto ære alieno.*
6 *Donatio contemplatione matrimonij per patrem filio facta, nec imputatur, nec confertur.*
7 *An filius legitimam & falcidiam detrahere poſſit, controuerſa eſt quæſtio. Sed quando legata ſunt pura, alterutra contentus eſſe debet.*
8 *Hæres cum beneficio legis poteſt ſibi ſoluere, & vocato fideicommiſſario de bonis hæreditariis ſibi adiudicari facere.*
9 *Animalia & mobilia vxori pereunt, niſi per maritum vendita & pretium per ipſum receptum ſit, fructus verò licet conſumpti repeti poſſunt.*
10 *Cōfeſſio dotis receptæ morte cōfirmatur, & valet in vim legati.*
11 *Donatio inter virum & vxorem corruit in totum.*
12 *Acquiſita per vxorem pendente matrimonio ipſius ſunt, quoad proprietatem, ſed pretium hæredibus mariti reſtitui debet.*
13 *Præſcriptio non currit contra vxorem pendente matrimonio.*
14 *Dos per patrem & filium ſimul recepta ad patrem perueniſſe, cenſetur ſi ſolus adminiſtrauerit.*

CONSILIVM LXXIX.

DVM conuenientius, vt decidātur & finiantur controuerſiæ inter nobilem Ioſephum de Bonnas D. de Concoules, & Domicellam Lionardam de Vendiol, dominam de Chaully eius matrem, de multis agetur.

Primò, cùm in contractu matrimonij eiuſdem Domini de Concoules, inter ipſum & Domicellā Elizabeth [illegible] initi Ludouicus pater d. Ioſephi, necnon d. Lionardā donauerint medietatē omniū & ſingulorū bonorum ſuorū ad ipſorum ſingulos reſpectiuè pertinentiū, ſaluis & reſeruatis dictis patri & matri, & eorum ſingulis reſpectiuè fructibus & vſufructibus, vſibus & commoditatibus d. bonorū donatorū quandiu manſerint in humanis, qui fructus poſt eorum deceſſum erunt conſolidati cū proprietate in cōmodum d. Ioſephi, dictúſq; Ludouicus pater deceſſerit, relicta hærede d. Lionarda vxore, an fructus medietatis bonorū patris ſpectent ad d. Ioſephū à die mortis ipſius, an verò d. Lionarda ſoluendo penſionem, quæ per d. contractum, durante reſeruatione vſusfructus promiſſa erat, poſſit continuare perceptionem dictorum fructuum, eius vita durante.

Dubium facit, quia in d. pacto cauetur dictos fructus conſolidandos cum proprietate poſt ipſorum, ſc. patris & matris, mortem in his verbis, *sauf & reſerué auſdicts pere & mere & à chaſcun d'eux reſpectiuement les fruicts & vſufruicts, vſages & cōmoditez deſdits biens donnez tant qu'ils viuront entre les humains, leſquels apres leur decez demeureront conſolidez auec la proprieté au profit de leurdit fils*, nihilominus reſpondetur, reſeruationem fructuum medietatis bonorum paternorum à die mortis ceſſaſſe, & eos cum proprietate conſolidatos; ea enim reſeruatio fuit facta dictis patri & matri & ſingulis eorum reſpectiuè, ideóq; vno ex illis
1 decedente d. reſeruatio fructuū ceſſat & finitur: dictio
enim *reſpectiuè* reſtringit diſpoſitionē & verba diſpoſitionis, Gozadin. *conſ.* 58. *n.* 21. & eſt eiuſdem virtutis ac clauſula *ſingula ſingulis*, Bertazzol. *in ciuilib. conſult.* 33. *nu.* 35. & verba *poſt eorum mortem*, in eadē oratione ſucceſſiuè appoſita recipiunt interpretationē à præcedētibus, & à d. clauſula *reſpectiuè*, præſertim quòd finis orationis, & periodi vbi ſunt ea verba *apres leur decez*, nō eſt niſi explicatio & effectus præcedentiū, in quib. reſeruati ſunt fructus reſpectiuè vita eorū durāte: ex eo enim quòd reſeruatio fuit facta reſpectiuè vita durante, ſequitur neceſſariò quòd poſt mortem fructus ſint conſolidati cum proprietate: & ex eo quòd reſeruatio eſt facta reſpectiuè vita durante tantū, ita quoq; cōſolidatio reſpectiuè eſt facta, poſt ſc. ſingulorum mortē. Idq; hoc caſu eò maximè ſtatuendū eſt, quia nedū adeſt dictio *reſpectiuè*, ſed *ſingulis eorum, à chaſcun d'eux*, quæ importat, ac ſi relata eſſent nominatim expreſſa & ſpecificata, Bertazzol. *d. conſ.* 83. *nu.* 35. Pariſ. *conſ.* 97. *n.* 92. *lib.* 1. idq; verum eſſe manifeſtè patet, quòd d. domicella aut prætendit ex ſua perſona ſe debere habere fructus medietatis, aut tanquā hæres d. Ludouici: ex ſua perſona non poteſt, quia d. Ludouicus ſibi non vxori fructus reſeruauit: tanquam hæres etiam non poteſt, quia non reſeruauit niſi vita durāte; & verba, quibus hoc dixit, cùm ſint clara, & patris voluntas clarè expreſſa, non eſt exiſtimandum in eadem oratione per verba ſubſequentia, quæ in executionē primorum appoſita ſunt, voluiſſe à primis diſcedere & ſe retractare, & contrarium eius quod dixerat, ſtatuere: vt neceſſariò concludēdum ſit, vt poſt ſingulorum mortē ceſſet reſeruatio fructuum medietatis per ſe donatorum.

Secundò, cùm d. Ludouicus pater d. medietatē donauerit francam & liberā ab omnibus debitis & legitimis, his verbis, *ſçauoir la moitié donnée par ledit pere franche & quitte à ſondit fils de tous debtes & legitimes*, quæritur, an de medietate non donata d. Ioſephus legitimam petere poſſit, quæ habita ratione ad vniuerſa bona d. Ludouici, & ſic d. medietate donata non detracta ſtatuenda eſſet. Reſpōdetur petere poſſe, quia ver- 2
ba illa *franche & quitte*, faciūt ceſſare collationē, Socin. *conſ.* 127. *n.* 14. *verſ. præterea multa*, Surd. *conſ.* 143. *nu.* 24. & dictio *libera* vel *liberè*, idem importat, ac ſi dictum eſſet, ſine onere, Surd. *d. nu.* 24. poſt Oldr. *conſ.* 234. *n.* 2. & Craue. *conſ.* 125. *n.* 6. collatio enim ceſſat ex coniecturis, 3
Surd. *d. conſ.* 143. *n.* 18. & *ſeqq.* & *conſ.* 361. *nu.* 33. vbi communē *lib.* 3. nam etiam illud, quod ex mente colligitur dicitur expreſſum *l. prætor in princ.* & ibi Bart. & alij *ff. de noui oper. nunciat.* Socin. *d. conſ.* 127. *n.* 14. *in princ.* at ve- 4
rò quod dicitur de collatione, obtinet in imputatione, Surd. *d. conſ.* 143. *n.* 18. & Bertran. *cōſ.* 216. *n.* 3. *li.* 2. *poſterior.*

Quod eò maximè hoc caſu procedit, quo nedū illa verba *franche & quitte, libera & ſine onere*, adſunt, ſed expreſsè adijcitur *de tous debtes & legitimes*, quæ verba eſſent ſuperflua, & nihil operarētur, ſi donatio eſſet imputanda in legitimam, & legitima præter bona donata peti nō poſſet; nam in donatione ſimpliciter medietatis omnium bonorum legitimæ aliorum filiorum excluduntur, vt neceſſariò ſequatur, ad hoc vt illa verba aliquid operentur, dictionem *& legitimes*, de legitima donatarij intelligendā, vt ſc. non comprehēdatur in medietate donata, & ea nō imputetur in legitimam. Confirmātur hæc, quia quemadmodum fecit mentionem de debitis, vt ſcilicet non comprehenderentur in medietate donata, quia ſcilicet, niſi hoc dictum fuiſſet comprehenderentur, bona enim dicuntur dedu- 5
cto ære alieno, *l. ſubſignatum § bona ff. de verborum ſignificat.* ita quoque faciendo mentionem de legitima de ea intellexit, quæ comprehenderetur, niſi dictum fuiſſet; dictio enim *&*, quæ copulat debita & legitimas, debet vniformiter ea determinare ad *not. in l. iam hoc iure ff. de ſeruit. & aqua*, at verò niſi dictum fuiſſet, legitima tantùm d. Ioſephi, & non aliorum cōprehēderetur, ergo de illa intellexit, & fecit exceptio-

zed by Google

nè, quæ dicuntur præſuppoſito quod hoiuſmodi do-
natio, ſi nihil adiectum fuiſſet, deberet imputari, quod
tamen admodum controuerſum eſt: & cùm quæritur,
an donatio à parte filio contéplatione matrimonij fa-
6 cta, vel cõferatur, vel imputetur: multi grauiſſimi DD.
exiſtimarũt huiuſmodi donationẽ neq; cõferẽdã, neq;
impotandam, Oldr. *cõſ.5.* Craue. *conſ.85.* & *conſ.114. nu.
17.* Roder. Suar. *in l. quoniam in prioribus, declaratio. legũ
num. 10. Cod. de inoff. teſtam.* Oſaſc. *conſ.62.* Surd. *conſ.148.*
Fachin *lib.5.c.82.* Burſat. *conſ.189 n.10. lib.2.* huiuſmodi
enim donatio in contractu matrimonij facta valet, etiã
ſecluſo iuramento, cuius in Gallia nõ habetur ratio,
Guid. Pap. *q.145.* ne quis forſan diceret huiuſmodi do-
nationem, nonniſi morte patris confirmari, *l. donatio-
nes quas parentes C. de donation. inter vir. & vxor.* ideoq;
neque conferendam, neque imputandam, ſed ego ſu-
prà reſpondi, præſuppoſito, quòd donatio huiuſmodi
de ſui natura eſſet conferenda: nam in hoc caſu pro-
pter illa verba *franche & quitte de tous debtes & legitimes*
non debet imputari.

Tertio præſuppoſito, quòd hæreditas d Ludouici
ſit exhauſta legatis, & ſic detractioni quartæ falcidiæ
locus, an poſt mortẽ d. domicellæ cũ d. Ioſepho reſti-
tuetur hæreditas, ex vi fideicõmiſſi in teſtamento pa-
terno appoſiti, poſſit d. falcidiam detrahere, cùm iam
& ſuprà poſitis legitimã habuerit? Reſolutio pẽdet ex
illa quæſtione, an quemadmodum filius primi gradus
poteſt detrahere legitimam & Trebellianicam, poſſit
7 quoq; Falcidiã. & quidem Socin. iun. *conſ.136.n.16.lib.1.*
putat legitimam & falcidiam ſimul detrahi non poſſe,
ſed contrariã opinionẽ, quòd imò vtraque ſimul de-
trahatur, cõmunem & veriorẽ teſtatur Hieron. Gabriel.
conſ.16.n.29. & 30. lib.1. Mantic. verò *de coniect. vlt. volũt.
lib 9. tit.14. n.26. in addition.* rationes hinc inde profert,
ſed tandẽ reſidet in affirmatiua vt poſſit: ſed hîc cõſi-
dero legata, de quibus agitur, non eſſe in diem, nec ſub
conditione, ſed pura, & quãuis dict. Ioſephus non niſi
poſt mortẽ matris huiuſmodi detractionẽ facere poſ-
ſit, hoc non venit ex natura legatorũ, ſed quia mater
ante ipſum inſtituta erat, & non niſi poſt mortẽ ipſius
in vim fideicommiſſi reſtitutionem hæreditatis petere
poſſit, ideoque perinde habẽdus eſt, ac ſi eſſet primus
hæres; at verò eo caſu vtramque detrahere non poteſt,
quia nec Trebellianica ſimul cũ legitima, cũ fideicõ-
miſſum eſt purũ, detrahi poteſt, Bart. & alij *in l. Papinia-
nus §. meminiſſe ff. de inoff. teſtam.* Mantic. *d. n.26.* ita vt e-
xiſtimẽ vna ex dictis quartis contentũ eſſe debere: in e-
lectione autẽ ipſius, ex omnium DD. ſententia eſſe po-
ſitũ quã ex his habere velit: & quamuis in caſu, in quo
verſamur, falcidia ſit maior legitima, quæ, attento nu-
mero triũ liberorũ, eſt nona pars omniũ bonorum, fal-
cidia verò eſſet ſexta, cũ ſit quarta reſtantiũ bonorum
detractis legitimis, ideoq; deductis quatuor vnciis de
duodecim pro legitimis, ex octo reſtãtibus duæ eſſent
pro quarta, quæ propterea eſſet ſexta totius, nihilomi-
nus exiſtimarem, cõſultius eſſe legitimam ex nunc pe-
tere propter fructus, quos à die mortis patris duran-
te vita matris percipiet.

Quartò, an pecuniæ & debita :. vxorẽ pertinentia,
ſi quæ forſan recepit, poſſint per d. Lionardã peti, etiã
ſuper medietate donata. Reſpondetur clarũ eſſe non
poſſe, & in hoc me ſubſcribo ſententiæ eorum qui ante
me ſcripſerunt: clauſula enim *ſine onere*, hoc importat,
Bertazzol. *d. conſ.83. nu.35.* ſed non exiſtimo verũ quod
aiunt, nõ poſſe d. Lionardam ſuper parte hæreditatis a-
pud ipſam remanente dictas pecunias petere, niſi reſti-
8 tueret hæreditatem filio eius vita durante: verius enim
eſt hæredem eum beneficio legis & inuẽtarij poſſe ſibi
ſoluere, & vocato fideicõmiſſario ex bonis hæredita-
riis, pro concurrente debiti quantitate ſibi adiudicari
facere, *l. cum hæres, l. Lucius §. Titio. & § filium ff. ad
Trebell. l.1. & 2. C. eod. l.2. §. cum quis de hæredit. & action.
vend.* Peregr. *de fideicom. art.31. n.1.*

Quintò, an frumentũ & pecora ſeu animalia, quæ d.
Lionarda probauit fuiſſe in domib. & turibus ſeu ba-
ſtidis ſuis de tempore matrimonij, poſſint ab ea peti
ſuper medietate reſtãte (aliã enim hoc onere debere 9
eſſe docuimus) non exiſtimo ſimpliciter reſpondendũ,
vt fecerunt primi conſultores, ſi cõſumpta ſint, ea non
poſſe petere, & ſibi petire, ſed diſtinguendũ, vt frumẽ-
tũ quidẽ, quia recipit functionẽ in genere ſuo, teneatur
reſtituere, *l. res in dotẽ data ff. de iure dot.* Greg *in ſyntag.
lib.25.c.5. num.1. & 2.* animalia verò, quæ non recipiunt
functionem in genere ſuo, quæque niſi probentur per
maritũ vendita & per eum pecuniã receptã, præſumũ-
tur naturaliter mortua, & ſic cõſumpta, ſicut & cætera
mobilia, ſi quæ ſint, ſi vſu detrita vel conſumpta ſint,
peti non poſſunt. & ſi quæ extãt adhuc, qualia ſunt, ſo-
lùm reſtitui debent, *l. plerumque ff. de iure dot* Gregor. *d.
c.5. nu.3.* Chaſſan. *in conſuet. Burgund tit. des droicts ap-
partenans à gens mariés rubr. 4. §.2. in verb. & acquets
n.18. & §.24 in verb. ſunt heritages nu* 8.

Sextò, ſi, cùm fideicommiſſum reſtituetur, d. Domi-
nus Ioſephus viderit hæreditatem, quæ in d. medieta-
te reſtante conſiſtit, legatis exhauſtam: quæritur quo-
modo ſe gerere debeat, & an falcidiã detrahere poſſit.
Reſpondetur, cum beneficio legis & inuentarij id fa-
cere debere, & in hoc me ſubſcribo ſententiæ domino-
rũ conſulentiũ: etſi enim d. domicella Lionarda hæres
inſtituta hæreditatẽ adiuerit cum beneficio legis & in-
uentarij, & inuentariũ hæredis proſit fideicõmiſſario;
cõſultius tamen erit, ſi ipſe quoq; nouũ inuentariũ fe-
cerit, vt omnib. difficultatibus & diſputationibus oc-
curratur, falcidiam autẽ, ſi quidẽ legitimam nõ petie-
rit & habuerit, ſine dubio conſequetur, qua etiam in
te ſum eiuſdem ſententiæ.

Septimò, an recognitio ſeu cõfeſſio dotis receptæ de
ſumma mille ſcutorũ, non probato per vxorẽ, quòd re-
uera d. ſummã maritus receperit, valeat. Reſpondetur 10
nõ valere in vim donationis inter viuos: ſed cũ eã non
reuocauerit, & mortuus ſit abſq; mutatione volũtatis,
morte cõfirmatur & valet tanquã legatũ, *l. quod de ſua*,
& ibi *Gloſſ. fin.* & Bart. *C. de dote cauſa & non numer.* idẽ
Bart. *in l. ſi diuortio facto n.3. ff. de verb. oblig. & in l. Papi-
nianus ff. de donat. int. vir. & vxor.* Alex. *conſ.45. n.8. vol.1.*
Clar. *in §. donatio q.7. n.6.* quo ſtante, & caſu quo falci-
diæ ſit locus, non petita ſc. legitima; d. Ioſephus quartã
falcidiã de ea detrahere poterit; reliquũ verò de d. re-
ſtante, erit ſoluendum; nec medietas donata ad id vllo
modo erit affecta, tũ quod huiuſmodi cõfeſſio nõ va-
let, niſi in vim legati; tũ quòd d. medietas donata eſt li-
bera & franca ab omnib. debitis, vt ſup. dictũ fuit; quo
caſu etiã ſi valuiſſet in vim donationis inter viuos, de
medietate ſolùm reſtante ſolutio fieri deberet, & hæc
quidem ita ſimpliciter dicta vera ſunt, & hoc reſpectu
d. Domini conſulentis bene reſponderunt.

Sed vltra id inueſtigandũ eſt, an d. cõfeſſio fuerit in-
ſinuata, vt non inſinuatã eſſe omnino credibile eſt, cũ
non de donatione, ſed de confeſſione dotis receptæ a-
geretur: deficiente autẽ inſinuatione donationẽ omni-
no corruere reſpõdendũ eſt; nã quod dicitur, donatio-
nes inter virũ & vxorẽ factas morte cõfirmari, intelli-
gitur cum hac qualitate, ſi fuerint inſinuatæ, caſu quo
ſint talis ſummæ quæ requirat de iure inſinuationem.
Ita quod quãuis alioquin de iure cõmuni defectus in-
ſinuationis non annullat donationẽ, niſi quatenus ex-
cedit 500. aureos, qui de noſtris dicuntur valere ſeptin-
gẽtis, maneatq; valida intra illã ſummã, tamẽ donatio 11

inter virum & vxorem propter defectum inſinuationis omnino corruit propter duplex vitium concurrēs, ſc. quod ſit inter vir. & vxor. & quòd non ſit inſinnata, text. eſt in terminis *in l. donationes quas parentes, la grāde, C. de donat. inter vir. & vxor.* quam DD. ita communitat interpretantur, præſertim Socin. *in l. ſi inter in princ. ff. de reg. iur. & in l. 1. col. 24. verſ. prima concluſio ff. ſol. matrim.* Lup. *in c. per veſtras in rubr. in fin. §. 82.* incipit, *vide alium caſum, txt. de donat. inter vir. & vxor.* Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 12. n. 40.* poſt multos, quos refert & ſequitur, omninò videndus.

Octauò, quid reſpōdendū ſit de domo per d. Ludouicū vxori donata, idem quod de proximè præcedenti quæſtione, vt ſcil. ſi donatio non ſit inſinuata, omninò corruat, quod ſi ſit, valeat in vim legati, de quo falcidia tempore reſtitutionis detrahi poterit, ſi legitimam filius non petierit, nec habuerit.

Nonò, an donatio per d. Ludouicū de iure legitimę ſibi cōpetente facta in fauorē D. de Bonnas ſui nepotis valeat. Reſp. non eſſe einſdē ſententiæ, cuius primi cōſultores, nullius ſc. eſſe momenti: tum non fuit acceptata ante mortē donantis contra formā ab ordinatione regia præſcriptam: tum quòd non fuit inſinuata, & quod plus eſt poſt mortē donātis quatuor & plures mēſes elapſi ſint, contra etiā ordinationem regiam, & ea quæ promulgata eſt de anno. ... ad confirmationem & ampliationē priorum, ſublata eſt difficultas & diſputatio quæ fiebat, an hæredes donātis ex defectu inſinuationis donationē impugnare poſſent, ordinatúmque poſſe: verūtamen, quia d. Ludouicus in ſuo teſtamento prædictā donationem cōfirmauit, valebit in vim legati, de quo Ioſephus Falcidiam, ſi legitimam nō habuerit, conſequi poterit, vt ſuprà dictum fuit de domo.

Decimò, an acquiſita per vxorē pendente matrimonio ad ipſam ſpectēt. Reſp. & per D. dominos cōſultores, proprietatē rerum per eam acquiſitarum ad ipſam quidē ſpectare, ſed pretiū hæredib. mariti teneri reſtituere, niſi probet aliunde quā à marito illud habuiſſe, quo non probato præſumptio iuris eſt, illud ex facultatib. mariti fuiſſe conflatū, fusè Menoc. *lib. 3. præſump. 51.* præſertim *n. 42. & ſeqq.* nec huiuſmodi iuris præſumptionē d. Lionarda euitare poterit ex eo quòd ſit hęres patris, quia omnia bona ſua in dotem conſtituit.

Vndecimò quæretur, ſed nō recordor ad quod propoſitū, an contra vxorē, quæ omnia bona dedit in dotē durante matrimonio currat præſcriptio. Reſp. nō currere, *l. in reb. §. vlt. ff. de iure dot. l. 7. §. illud C. de præſcrip. 30. vel 40. annorū l. 2. C. de anna. exceptio.* Louët *lit. D. n. 20. & lit. I. n. 1. & lit. P. n. 1.* non valenti enim agere non currit præſcriptio *d. l. 2. C. de anna. excep.* at verò conſtāte matrimonio exercitiū actionum pro rebus & iuribus dotalibus, nō ad vxorem, ſed ad maritum ſpectat, quippe qui dominium ciuile habeat *l. doce ancillam*, & ibi DD. *C. de rei vendicat.*

Poſtremò, ſi dicti Luduuicus & Ioſephus ſimul cōfeſſi fuerint ſe partem dotis recepiſſe, & quitantiam fecerint, an ad ſolum patrem pecunia perueniſſe præſumatur. Reſp. quòd cùm d. pater ſolus adminiſtraret, & controuerſia ſit inter ipſos ſeu eorum hæredes, ad patrem ſolum tota cenſetur perueniſſe, Menoc. *præſump. lib. 3. præſump. 14. per totum*, ſed in noſtro caſu res eſt extra difficultatem, quia, vt audio, in dicta quitantia nominatim aſſeritur ſolum patrem d. pecunias penes ſe retraxiſſe.

ARGVMENTVM.

Publicatio monitorij contra retinentes ſcripturas impediri nequit.

SVMMARIVM.

1 *Publicatio monitorij legitimè conceſſi impediri nequit.*
2 *Nec obſtat litis pendentia.*
3 *Nec certitudo aduerſarij.*
4 *Nec concluſio in cauſa & publicatio teſtificationum, vbi agitur de eccleſia, &* n. 7.
5 *Eccleſia reſtituitur contra eccleſiam & alias perſonas priuilegiatas quando certat de damno vitando.*
6 *Inſtrumenta produci poſſunt poſt didicita teſtificata.*

CONSILIVM LXXX.

NON obſtantibus articulis ex aduerſo productis, debet procedi ad publicationem monitorij, de quo agitur cum victoria expenſarum.

Etenim cùm d. monitorium fuerit obtētum pro editione ſcripturarū & inſtrumentorū pertinētium ad dictos RR. PP. tanquam Priores Prioratus de Grezo, & contra illa retinentes vel ſcientes apud quem repe-
1 riantur, certiſſimi iuris eſt præfatū monitorium fuiſſe
cum legitima cauſa conceſſum, ac proinde publicationem illius nullo pacto impediri aut retardari poſſe,
2 Menoch. *de arbitr. iud. caſ. 449. n. 87.* Lazar. *in praxi can. ſect. 1. q. 17. n. 1. 2. 6. & 9.* Nec quidquam facit litis pendentia ex aduerſo allegata, quia nihilominus d. literæ monitoriales potuerunt obtineri, quia etiam ſi in literis fuiſſet facta mentio d. litis pendētiæ, non eò minus fuiſſent conceſſæ, præſertim ad effectum habendi ſcri-
3 pturas & inſtrumenta, Marc. Antonin. *var. reſol. lib. 1. reſol. vlt. caſu 36.* Lazar. *ſect. 4. q. 2. n. 27. & ſeqq.*

Prout etiam non obeſt certitudo aduerſarij, quia nihilominus curſus monitorialium non venit ſuſpendēdus, niſi probetur obtinentē monitorium habere intētionē fundatam per ſcripturas teſtes aut alia documēta, Lazar. *d. q. 2. nu. 16.* Sed nec quoque tunc poteſt impediri monitorium pro habendis ſcripturis & documentis, vt hoc caſu.

Nec etiam illud, quod proponitur de cōcluſione in 4
cauſa & de didicitis teſtificatis, quia licet poſt concluſionē in cauſa, & poſt didicita teſtificata poſſit impediri curſus monitorialiū ob timorē ſubornationis, iola *in antiq. conſtitut. Sabaud. tit. vt nemo inus. accuſ. gloſ. vn. n. 9.* Coſta *de facti ſcient. cent. 2. diſtinct. 55. n. 9.* Lazar. *d. q. 2. n. 32. & ſect. 1. q. 18. n. 11.* Nihilominus id non procedit, vbi agitur de eccleſiis & aliis perſonis priuilegiatis quibus competit beneficium reſtitutionis, ita in puncto Lazar. *d. q. 2. n. 23. in fi. & d. q. 18. n. 11. in fin.*

Et ſic dato, & non conceſſo, quòd teſtificata eſſent 5
didicita, oppoſitum non procederet cōtra dictos RR. PP. certantes de damno vitando, quo caſu eſſent reſtituendi etiā contra Eccleſiā & alios priuilegiatos, Farin. *de teſtib. q. 75. n. 466. & 469.* Franciſc. perſona *q. 11. n. 26.* implorando propterea, quatenus opus eſt, nomine dictorum Patrum præfatum beneficium reſtitutionis.

Præterea oppoſitio procedere poſſet, ſi ageretur de 6
probationibus fiēdis per teſtes vigore dictarū monitorialiū, ſed agitur de edendis ſcripturis & inſtrumentis, quæ ſine ſcrupulo ſubornationis poſſunt produci poſt didicita teſtificata, Gail. *obſeruat. 105. n. 4. lib. 1.* Mynſing. *centur. 6. obſeruat. 56. n. 1.* Farinac. *d. q. 75. n. 164.*

Ad illud verò, quod poſt concluſum in cauſa nō poſ-
ſent produci inſtrumenta, reſpondetur, quod ſi, quate- 7
nus adeſſet d. concluſio, quæ tamē reuera non adeſt ope reſtitutionis in integrum dicta inſtrumenta eſſent admittenda, cùm agatur de Eccleſia, Myſing. *d. obſeruat. 56. n. 9. & 12.* Cancer. *de inſtrument. edit. n. 10.*

Neque

Neque poſſunt dici dictæ literæ monitoriales diffamatoriæ, cùm illæ fuerint tantùm conceſſæ contra retinentes vel ſcientes apud quem ſint ſcripturæ & inſtrumenta pertinentia ad dictos RR. PP. vti priores prænominatos, & ſic fuerunt obtentæ in caſu licito & de iure permiſſo, *Lazar. d. ſect. 1. q. 17. n. 1. cum ſeqq.*

Circa verò exceptionem dicti monitorij poſtulatam parte R^mi D. Epiſcopi Carpen. præfati RR. Patres illam minimè impediunt, ſi & quatenus de iure veniat ei concedenda.

Quamobrem, cùm conſtet d. articulos parte aduerſa productos non releuare, ob id petitur procedi illis non obſtantibus ad publicationem d. monitorij cum victoria expenſarum, ſuper quibus.

ARGVMENTVM.

AN pactum, quòd pater ſecundò nubens teneatur emere feudum relinquendum illi ex liberis primi vel ſecundi matrimonij, quem placuerit vxori ſuæ nominare, validum ſit, an inualidum per *l. hac edictali C. de ſecund. nupt.*

SVMMARIVM.

1 *Pater poteſt meliorare liberos ſecundi matrimonij in præiudicium liberorum primi, quod quomodo procedat* numer. 17.

2 *Licet in matre id poſſit eſſe controuerſum, non tamen in patre, contra* n. 18.

3 *Ceſſat ratio* l. hac edictali C. de ſecund. nupt. *vbi fauor & periculum eſt commune.*

4 Dicta l. *ceſſat quando ſecundò nubens donat coniugi cum onere rem donatam illico tertio reſtituendi, quod fallit ſi adſit fraus* n. 20.

5 *Nominatus non ſuccedit nominanti, ſed danti poteſtatem.*

6 *Inſpiciendum eſt tempus donationis in terminis* l. hac edictali *contra* n. 21.

7 *Renuncians, non auditur in terminis* d. l. *contrarium verius* num. 22.

8 *Pœnæ ſecundò nubentium ceſſant omnes, quando liberi primi matrimonij expreſſè vel tacitè conſenſerint ſecundo, qui conſenſus quando interuenire debeat, declaratur* numero 23.

9 *Priuatio præſupponit habitum.*

10 *Contractus in parte approbari non poteſt.*

11 *Semel approbatum non poteſt improbari.*

12 *A fœminis ad maſculos non fit illatio, quod reijcitur* numero 25.

13 *Pactum & donatio in contractu matrimonij in fauorem liberorum ex eo naſciturorum, procurante patre vel matre binubo nullum eſt.*

14 *Quod fit in fraudem* l. hac edictali *nullum eſt ipſo iure.*

15 *Qua ratione prohibetur dari binubo, prohibetur & dari filiis ex illis ex pacto matrimoniali.*

16 *Fraus facile præſumitur inter perſonas prohibitas.*

17 *Hæreditamentum Hiſpanorum quid ſit, & multa in eo ſingularia.*

19 *Nouerca inimica priuignorum.*

24 *Lucris competentibus ex* l. hac edictali *non cenſetur renunciatum, niſi adſit expreſſa renunciatio.*

26 *Quicquid aduenitur ex* l. hac edictali, *applicatur filiis primi matrimonij.*

CONSILIVM LXXXI.

IN contractu matrimonij inter quondam nobilem Ioannem Andream de Lazaris & dominam Eliſabeth de ſancto Sixto de anno 1597. initi vltra quatuor mille ſcuta pro augmento, & quadringintas libras pro penſione, & habitationem domus competenter mobilibus ornatæ durante vita vel viduitate dictæ dominæ de ſancto Sixto, fuit de pacto conuentum & concordatum inter d. partes, quod dictus dominus de Lazaris teneretur & deberet emere, quemadmodum id facere promiſit, vnum feudum Baroniam ſeu Signoriam, quæ cum eius iuriſdictione & omnibus pertinentiis & depẽdentiis omne id quod eſſet in territorio dicti loci Signoriæ aut Baroniæ pertineret pleno iure ad eum de ſuis maſculis, tam de hoc matrimonio quàm ex primo iam natis, quem placeret dictæ dom. de ſancto Sixto nominare & eligere, dando dictus dominus de Lazaris, tenore dict. contractus dictæ dominæ de ſancto Sixto ſtipulanti omnem poteſtatem & authoritatem dictam electionem & nominationem faciendi quoties ei placuerit, & ſibi videbitur. Et cùm vnuſquiſque ex liberis ſecundi matrimonij tantum & plus habuerit in vim legatorum per dict. de Lazaris in ſuo teſtamento relictorum, quantùm is ex liberis primi matrimonij cui minus relictum vel donatum eſt, Domicella ſcilicet Diana de Lazaris: quæritur, an huiuſmodi pactum validum ſit, & in vim illius dictæ dominæ de ſancto Sixto poſſit vel potuerit cogere nobiles Ioãnem, Matthæum, Ludouicum & Franciſcum liberos eiuſdem Ioannis Andreæ ex primo matrimonio, illiúſque hæredes ad emendum dict. feudum, eoque empto poſſit eligere & nominare Franciſcum iuniorem eius & d. Andreæ ex ſecundis nuptiis filium.

Quod validum ſit huiuſmodi pactum, dictáque de ſancto Sixto emptionem d. feudi proſequi, & ad illud dict. Franciſcum filium eius nominare poſſit, faciunt ſequentia.

Primò, quia pater poteſt meliorare liberos ſecundi matrimonij in præiudicium liberorum primi, Teſſau. *dec. 170. n. 10.* Craue. *conſ. 40. n. 11.* Surd. *conſ. 155. n. 14.* Teſſaurhun. *in addit. ad d. dec.* 170. vbi infinitos allegat, & in terminis pacti matrimonialis & donationis in fauorem filiorum ſecundi matrimonij nondum naſciturorum, Surd. *d. conſ. 155. n. 14.* Cancer. *in 3. par. var. reſol. c. 2. de inuentar. n. 197. & c. 15. de renunciat. nu. 364.* qui hanc ſententiam Senatui Cathaloniæ placere, & ita ſentire teſtatur. 1

Secundò, quia nos verſamur in patre donante, non in matre, inter quos in hac materia magna eſt differẽtia, vt per Teſſaur. *d. dec. 170. n. 13.* ita quod etſi forſan receptum eſſet, matrem non poſſe meliorare filios ſecundi matrimonij, hoc non procedere deberet in patre, nec doctores de matre loquentes ad patrem extendi debent. 2

Tertiò, quia hoc pactum non eſt ſimpliciter in fauorem filiorum ſecundi matrimonij, ſed pro liberis maſculis, tam primi quàm ſecundi matrimonij, & ſic ceſſat ratio *l. hac edictali C. de ſecund. nuptiis*, quia fauor & periculum eſt commune, tam liberis primi quàm ſecundi matrimonij, *l. cùm ratio de bonis damnator. c. cum ceſſante de appellation.* Nec obſtat, ſi dicatur, hoc pactum ita conceptum in fraudem *d. l. edictali*, quia non debet dici in fraudem, quod licebat facere etiam frau- 3

de ceſſante, vt in his terminis Surd. *conſ. 155. num. 15.* poſt Luccard. *in l. 1. nu. 55. C. qui admitti*, licebat autem patri extra tabulas matrimoniales filium ſecundi matrimonij meliorare, ſalua aliis legitima, vt ſuprà dictum fuit: & vbi poteſt cadere iſta conſideratio fraudis, & non fraudis, actus debet ſuſtineri, vt poſt Bald. *in c. cum eccleſiarum. 5. de elect.* tradit Surd. in terminis noſtris *dict. num. 15.*

4 Quartò, quia *d. l. hac edictali*, non procedit quando coniux ſecundo nubens, donat aliquid ſecundo coniugi cum onere purè & illicò rem donatam cuidam tertio reſtituendi, Bertran. *d. l. hac edictali in princ. num. 34.* quod noſtro caſui omnino conuenit, quo d. de ſancto Siato habet ſolùm nominationem & electionem,

5 ex qua nullum lucrum aut commodum acquirit, neq; enim nominatus ipſi, ſed patri nominatiunem concedenti ſuccedit ad not. *in l. vnum ex famil. §. ſi de falcid. & §. ſi duo*, & ibi gloſſ. *ff. de leg. 2.* fusè Crauc. *conſ. 144. n. 1. & ſeqq.* actúſque ille nominationis, non ipſi vxori executrici, ſed marito mandanti & ordinanti, adſcribi debet ad nor. *in c. cum aliquibus de reſcript.* & per Craust. *d. conſ. 144.*

Quintò, his ceſſantibus, quæ tamen non ceſſant, & poſito quòd pactum illud eſſet nullum, non tamen procederet in hoc caſu, quo (vt pro parte dict. de ſancto Sixto aſſeritur) non fuit per donationem plus relictũ quàm ei cui minus ex primo matrimonio, tempore ſcilicet donationis inſpecto: etſi forſan contrarium verum eſſet, conſiderato tempore mortis; & quod tẽpus donationis, non mortis reſpectu ad facultatem &

6 numerum filiorum inſpiciendum eſt, & iuxta illud computum faciendum, cùm non agitur de legatis, fideicommiſſis, aut donationibus reuocabilibus, ſed de irreuocabilibus, vt hoc caſu, atque ita diſtinguit Azo *in ſum. n. 12. C. de ſecund. nupt.* Accurſ. *in §. quia verò habemus in authent. de nupt.* & Bart. ibidem & Craue. *conſ. 40. n. 9. verſ. 10.* Et cùm præſupponitur tempore donationis bona valuiſſe 100000. ſcuta, & cùm minus relictum intelligatur vſque ad legitimam, Puteo *dec. 14. lib. 2.* ſequitur in hoc caſu legitimam fuiſe 10000. ſcutorum, quæ ſumma excedit valorem dicti feudi donati.

Sextò, poſito, quòd tempus mortis conſideraretur, non eſt probatum d. feudum maius eſſe, quàm id cui minus relictum, nec poteſt dici probatum ex eo quòd Domicella Diana vna ex liberis primi matrimonij habuerit tantùm 3000. ſcuta, quia ſcilicet renuntiauit,

7 quæ propterea in terminis *d. l. hac edictali*, non eſt admittenda, Marc. *q. 25. par. 2.*

8 Septimò, quia certum eſt omnes pœnas ſecundo nubentium ceſſare, quando filius primi matrimonij, vel expreſsè, vel tacitè conſenſu ſecundo matrimonio, DD. *in authen. ex teſtam. C. de ſecund. nupt.* & in terminis conſenſus taciti fuſiſſimè Dec. *conſ. 206. a nu. 3. vſque ad n. 8.* qui *nu. 7.* tradit ſufficere, quòd tacitus iſte conſenſus ex poſtfacto ſubſequatur: at verò dicta Diana in contractu ſui matrimonij renuntiauit donationi mille ſcutorum in eius fauorem factæ in dicto ſecundo ma-

9 trimonio, & renunciando, tale matrimonium approbaſſe cenſetur, quia priuatio præſupponit habitum *l. decem de verb. oblig.* & carentia ſunt habentium, atque renunciatio præſupponit per exiſtentiam, Oſaſc. *deciſ. 93. n. 11. & 12.* neque poteſt quis ſe ſpoliare niſi prius habuerit, *l. . . §. deiicitur ff. de vi & vi arm.* probandoque autem

10 dictam donationem, contractum quoque, in quo ea continetur, cenſetur approbaſſe; contractus enim in parte approbari non poteſt, quin totus approbetur, vtpote indiuiduus, Tiraq. *de retract. conuentien. nu. 4. in fin.* & pacta cuiuſuis contractus ſunt annexa & correſpectiua, Grammatic. *dec. 103. num. 17.* & in fortioribus terminis, Menoch. *lib. 6. praeſ. 12.* Dicti quoque Matthæus & Franciſcus conſentur approbaſſe, acceptando dictam renunciationem, & illam expreſsè in contractu d. Domicellæ Dianæ ſtipulando, eiſque vtendo, illius inſtrumenta in iudicio producendo.

Octauò, quod ex proximè præcedenti dependet, 11 quia cùm d. Diana approbauerit dictum contractum matrimonij, non poteſt iam contrauenire ad euitandã contrarietatem iuxta *l. vbi repugnantia ff. de reg. iur.* nec alij eius nomine, *ex reg. nemo plus iuris, de reg. iuris*, Nemo plus iuris in alium transferre poteſt quàm ipſe habeat.

Poſtremò, quia pactum, de quo eſt quæſtio, non eſt 12 in fauorem fœminarum, ſed maſculorum tantùm, ideóque à fœminis ad maſculos tanquam ex aduerſis non fit illatio, ad not. *in l. Papinianus ff. de minor. & in l. naturaliter §. nihil commune ff. de acquiren. poſſeſſ.* at verò ſi conferamus maſculos primi matrimonij cum maſculis ſecundi, & è contrà, donatio, de qua agitur, non excedet terminos *d. l. hac edictali*, cùm dictus Matthæus & Franciſcus fuerint hæredes inſtituti, nec poſſunt contendere hæreditatem non ceſſoluendo, quia abſtinẽdo poſſunt ſibi conſulere, iuxta *l. vlt. C. de abſtinen. vel repudian. hæred.* & poſſunt intereſſe habentes implorare beneficium iuris offerendi, Roland à Valle *tract. de inuent. q. 61. n. 4.* & in effectu d. Franciſcus iunior offert renunciare omnibus huiuſmodi lucris, dummodo ſuccedat æqualiter cum aliis filiis primi matrimonij.

His tamen non obſtantibus exiſtimo verum eſſe d. pactum nullius eſſe momenti, nec in vim illius agi potuiſſe, quia quicquid ſit in quæſtione generaliter propoſita, an liceat patri vel matri meliorare filios ſecundi matrimonij, in qua quid ſentiendum ſit, poſtea dicẽmus, hoc certum eſt, ſi pactum & donatio fuerint in 13 cõtractu matrimonij in fauorem liberorum ex eo naſciturorum procurante patre vel matre, & illorum miniſterio nullius eſſe momenti, & in terminis docent, 1. Franciſcus de Albergotis *de arctio.* inter conſilia Caſtren. *conſ. 161. lib. 1.* 2. Ioan. de Lignano inter conſilia eiuſdem Caſtrenſ. *conſ. 263. eod. lib.* 3. Richar. de Saliceto inter conſilia eiuſdẽ *conſ. 265.* qui ſententiam ſuſtinet iuxta conſilia dictorum de Albergotiis, & de Lignano contra conſilia Baldi exiſtẽtia inter conſilia eiuſdem Caſtren. *conſ. 262. & conſ. 264.* 4. Bald. *conſ. 161. quadam nebula agnita vol. 1.* aſſerens ſe aliàs contrarium conſuluiſſe, ſed condemnatum per ſententiam d. Richardi de Saliceto, ideóque ſe eius ſententiam ſequi.

Quamplures contemporanei Baldi, qui contra eius opinionem ante ſententiam d. Richardi de Saliceto conſuluerant, vt refert Caſtren. *in authent. vnde ſi parens C. de inofficioſo teſtam.* etſi ibi videatur opinionem Baldi amplecti. 6. Caſtren. *conſ. 149. & conſ. 150. col. 3. circa fin. & col. 4. in prin. lib. 2.* etſi quoad filios natos contrariũ ſentiat *in d. auth. vnde ſi parens.* 7. Ripa *conſ. vn. de ſecund. nupt.* vt eum refert, & omnino videndũ aſſerit Maſtril. *dec. 174. n. 14. cum ſeqq.* 8. Corn. *conſ. 81. n. 1. lib. 3.* 9. Angel. conſulendo in terminis propriis, & incipit conſilium, *quoniam mihi videtur*, quem refert Corn. *d. conſ. 81.* 10. Carolus Ruin. *conſ. 112. n. 7. circa fin. lib. 1.* vbi de communi teſtatur. 11. Iaſ. *in authen. vnde ſi parens n. 4. C. de inoff. teſtam.* 12. Additio ad Dec. *conſ. 246. lit. A.* 13. Iacobin. de ſancto Georg. *in d. l. hac edictali*, vt eum refert ad additionem, dicto loco. 14. Stephanus Bertran. *conſ. 86. volum. 3. par. 1.* 15. Rimínald. iun. *conſ. 241. num. 38. cum ſeqq. & conſ. 433. n. 16. & ſeqq.* qui etiam de communi teſtatur, & reprobat Vaſ. contrarium aſſerentem *in d. authen. vnde ſi pa-*

*ſi parens nu.*12. quam poſuit in ſuo tract. *de ſucceſſionum reſolutione lib.*1. idem Riminald.*conſ.*428 *n.*4.*cum ſeqq.* 16. Simon de Pratis & 17. Paulus Leonius, qui in eodem facto, quo Riminald. ſcripſerunt, & ſecundùm eorum ſententiam Riminald. conſuluit, vt ipſe refert *in princ.d.conſ.*243. 18. Bartholom. de Saliceto *in d.l. hac edictale nu.*13 *q* 8. qui quamuis neutram partem affirmatiuam vel negatiuam approbet, vel reprobet, tamen quod non valeat pactum, ſatis videtur tenere dũ reſpondet ad dicta Baldi, eámque communem ſentit, dum *nu.*14 ait multos doctores in eam concurrere, & ita Salicet. intelligendum, & hanc ſententiam amplexum aſſerit Ruin.*d.conſ.*112. 19. Phanuc. de Phanuc. *tract.de lucro dot. in verb. ſine liberis gloſſ.*5.*n.*47. *verſ. ſecunda cautela eſt*, vbi de communi. 20. Magon. Florent *dec* 108.*n.*7.*verſ.& pro hac parte.* 21. Vincent. de Franch. *dec.*435.*à princ. vſque ad* 11.*& dec.*583.*num.*1.*&* 2. 22. Crauet.*conſ.*193.*nu.*4.*verſ. ad tertium quæſitum*, qui quamuis aliter diſtinguat, & non ratificata donatione in vita matris teneat contra Bald. ſimpliciter tamen contra eum tenere ſatis oſtendit, dum reſpondendo ad Dec.*conſ.*346. dicit eum non vidiſſe, vel forſan in memoria non habuiſſe alia conſilia Baldi, & aliorum, quia ſi vidiſſet, mutaſſet ſententiam. 23. Boer.*dec.* 201.*n.*6. 24. Flauius Amendola additionat. ad *d.dec.* de Franch. 435. 25. Alexan.*in addition.* ad Bart. *in d. l.hac edictali.* 26. Ioan. Vaudus *lib.*1.*var. quæſtionum* *q.*17. 27. Anton. Theſſaur. *dec.*170. qui de communi teſtatur *n.*24.*verſ. itaque.* 28. Gaſpar Theſſaur *in addition ad nu.*29. 29. Viui.*dec.*396 *per totum*, vbi de communi, & hoc pactum eſſe nullum & nullius momenti, & in Sylua *opin.commun opin.*527.*n.*10. vbi etiam de communi. 30. Laderch. *conſ.*147.*n.*1. 31. Rauden. *var.reſ.c.*55.*n.*6. 32. Gratian. *diſceptation. forenſ. c.*119.*n.*35. 33. Mantica *d tacit. & ambigues lib.* 12. *& tit.*33.*n.*10.*verſ.reſpondetur.* 34. Trentacinq. *variar. reſ. lib.*3.*de matrim reſ.*5 *n.*35.*verſ. ſecunda eſt opinio fo.*347. 35. Maſtril. *dec.*174.*n* 14.*cum ſeqq.* vbi de magis vera, magis communi, & magis æquitati conſentanea. 36. Coſta *de ratac.*85.*n.*11.*&* 13. 37. Tepat. *de pœn. ſecundo nubent.* allegando Theſſaur. 38. Lancelot. Galiaula *conſ.* 18 *per tot.* vt eum refert Maſtril. *d.dec.*174. 39. Stracha ad Crauet. *d.conſ.*193.*circa n.*11. 40. Surd. *conſ.*250.*n.*29.*circa fin.* 41. Fachin. *controuerſ. iur. lib.* 3.*c.*66. 42. Aloiſ. Ricci. *in collectan. deciſ. collectan.*3. 43. Prouinz. circa *l.hac edictali*, vt eum refert Maſtril. *d.dec.*174. 44. Nicol Iacob. de Raynaldo *in authen. præterea C. vnde vir & vxor.* 46. Ioan. And. de Curte, vt eos refert de Franch. *dict. dec.* 435. 47. Chaſſan. *en conſuet. Burgund. rub.*6.*des enfans* §.1.*col.*3.

Allegantur & alij pro hac ſententia, vt Florian. apud Bertrand. *in d.l. hac edictale nu* 12. idem Bertrand. *in d.l. hac edictali n.*14. & Anthon. Gabriel *de ſecund. nupt. concl.*4.*n.*44. ſed ij non verſantur in propriis terminis noſtris, ſed in donatione facta filio mariti ex alio matrimonio: rationes tamen militantes in dicto caſu, ait Theſſaur. *numer.* 8. *circa fin.* habere locum etiam in noſtro.

Ex quibus patet hanc opinionem eſſe communem, & talem teſtantur Ruin. *d.conſ.*112 *per tot. lib.*1. Phanuc. *d.tract. de lucro dotis glo.*5.*n.*47. De Franch. *d.dec.*435.*nu.* 8.*&* 43. Viui. *d.dec.*396.*nu.*7. Theſſaur. *d.dec.*170.*nu.*24. *verſ. itaque*, Riminald. *d.conſ.*243.*n.*26.*& ſeqq.* Maſtril. *d.dec.*174.*n.*14.*cum ſeqq.* Viui. *d.dec.*396. *& d.opin.*527. *nu.* 10. & ipſemet Bald. *in l.*2. *C. de inoff. dotib.* antequam ſequeretur opinionem Ricardi de Saliceto, ait totum mundum & naturam eſſe contra ſe, & ſecundùm hanc ſententiam ſolet iudicari, vt iudicatum fuit per dictum Ricard. de Saliceto inter conſilia Caſtrenſ *conſ.*265. in Rota Florent. vt per Magon, *d.dec.*108.*nu.*7.*verſ.& pro hac parte*, in Senatu Pedemontano, vt per Anthonium Theſſaur. *d.dec.*170.& Gaſpar. Teſſaur. *in d. addition. ad n.*29.& in Senatu Neapolit. ſæpe, vt per de Franch. *d. dec.*435.*n.*43. vbi refert ita iudicatum, conuocatis omnibus claſſibus, & à tempore ſententiæ latæ per d. Ricard. de Saliceto, nunquam in contrarium fuiſſe iudicatum, Viui. *d.dec.*396.*num.* 7. in Senatu Burdegalen. Boer. *d.dec.*201.*col.*4.*verſ.& ſecundum*, & in Conſiſtorio ſacræ regiæ conſcientiæ regni Siciliæ, Maſtril. *dict. dec.* 174.*nu.*14.

Cuius ſententiæ variæ proponuntur rationes, præſertim hæ, quæ communes ſunt, tam patri quàm matri, 14 quòd ſcilicet in fraudem *dict. l. hac edictali*, huiuſmodi pactum cenſeatur appoſitum, quidquid autem in fraudem *d.l. hac edictali* fit, ipſo iure caſſatur, Trentacinq. *d.lib.*3.*var.reſol. de matrimon. reſol.*5.*n.*35.& habetur pro non diſpoſito, & non ſortitur effectum, Bertrand *conſ.* 24.*n* 4.*lib.*3.*poſter.* fraus autem eſt in eo, quia d. donatio ſeu pactum cenſentur facta contemplatione ſecũdæ vxoris, ſine qua dictum matrimonium non fuiſſet contractum, non autem contemplatione filiorum ſecundi matrimonij, quia affectio non potuit cadere, neque conſiderari ad filios naſcituros, vt per Trentacinq. Vincent. de Franch. & Additionat. ad Teſſaur. relatis locis, ac proinde ſequitur matrem eſſe cauſam proximam d. acquiſitionis, Ruin. *d. conſ.*112. *per tot. lib.*1. Trentacinq. *loco ſupr. cit.*

Secunda, quia prohibitum ſit dare vxori vel marito 15 reſpectiuè, ita quoque filij ex ſecundo matrimonio procreandis ex pacto matrimoniali: paria ſunt enim dari vxori vel viro, vel alij, cui vxor vel vir dare voluerint *l. ſolutum* §. *ſolutam de pignor. actio.* videtur enim matri vel patri datum, cùm datur filio ex pacto matris vel patris *l.*3.§ *fin. l. ſi ſponſus* §. *generaliter ff. de donat. inter. vir. & vxor.* præſertim cùm datur perſonæ pertinenti ad vxorem vel virum, cui vir vel vxor dare prohibentur, nam cenſetur factum in fraudem *d.l. ſi ſponſus* §. *generaliter*, *& l. qui teſtamentum ff. de probatio.* qua ratione potiſſimum moti fuerunt ad ſic conſulendum dicti Franciſc. de Albergot. & Ioan. de Lignano apud Caſtren. *d. conſ.*261.

Tertia, quòd de facili inter perſonas prohibitas 16 præſumitur fraus *d.l. qui teſtamentum ff. de probation. l. cùm quis decedens* §. *Titio ff. de leg.* 3. *l.* 1. *&* 3. *Cod. de bonis quæ liber.* veriſimile autem eſt, patrem plus diligere filios natos quàm naſcituros, vt experientia docet, quæ eſt rerum magiſtra, *c. cùm ſit in princ. de elect. lib.* 6. DD. *in l. qui filiab. ff. de leg.* Itaque quilibet arbitrabitur illud pactum contemplatione potius vxoris, vt ad ipſas nuptias condeſcenderet, quàm contemplatione filiorum; ideóque concurrente legis prohibitione, & prænarrata coniectura, præſumi debet contemplatione vxoris, & ſic in fraudem *d. l. hac edictali*, pactum illud emanaſſe, & hæc eſt ratio quam affert Corn. *d.conſ.*82.*n.* 1. & Viui *d.dec.*396 *in fin.* Et planè hæc ſententia, qua huiuſmodi pactum dicitur inualidum & nullum, tribus concurrentibus, ſcilicet, primò quod in fauorem filiorum ex eodem matrimonio naſciturorum: ſecundò, quod in contractu matrimonij & in capitulis matrimonialibus: tertiò, quòd facto & miniſterio mariti vel vxoris reſpectiuè fiat: quæ omnia nedum concurrunt, ſed quod magis eſt, dicta domina Elizabeth habet electionem & nominationem vnius ex filijs naſciturisex eo matrimonio certiſſima eſt.

Supereſt igitur tantùm, vt reſpondeamus rationibus in contrarium adductis. Ad primam igitur, qua dicitur patrem poſſe meliorare vnum ex filijs ſecundi matrimonij: Reſpond. illud controuerſum admodum eſſe, an filijs iam natis poſſit fieri, vt per Teſſaur. *d.dec.* 170. qui tamen communem aſſerit contra filios ſecun-

di matrimonij, niſi ſubeſſent merita eorumdem, & Caſtillo *de vſufruct.c.x.n.*30. ſed dato quod in natis verior eſſet opinio pro filiis ſecundi matrimonij, hoc non haberet locum in naſcituris, erga quos nulla poteſt dari affectio; & caſu quo etiam aliquo modo illud procederet in fauorem naſciturorum, illud haberet locum, vbi pater poſt matrimonium contractum ſponte & liberaliter meliorare filios ſecundi matrimonij, ſecus vbi dicta melioratio fit in capitulis matrimonialibus pro filiis ſecundi matrimonij naſcituris, hinc enim tale pactum dicitur factum ad fines matrimonij contrahẽdi, ſine quo matrimonium non habuiſſet effectum, ac proindeeale pactum dicitur factum in fraudem *dict.l. hac edictali*, & ipſo iure annullatur, cùm ſtipulatio facta pro dictis filiis non valeat. Laderch *d.conſ.*147.*n.*. Mantic.*d.tit.*33.*n.*10.*verſ.ſecundo reſpondetur*, Viui.*dict. dec.*396.*n.*7.*&* 8. Gratian.*d.conſ.*219.*n.*35.

Non obſtat Crauet.*conſ.*40. procedit enim quando poſt contractum matrimonium ſine miniſterio mariti donatio eſt facta, ſed vbi ex prouiſione & pacto mariti id fit, noſtram ſententiam diſertè amplectitur *numero* 11.

Non obſtat Surd.*conſ.*255. tractat enim diuerſum caſum, nec de pacto inter vxorem & maritũ inito, ſed inter ſocerum & generum circa augmentũ dotis quod faciebat ſocer, qui potuit legem, quam voluit, dict. augmento apponere, & quamuis *n.*14 pro confirmatione ſuæ opinionis, opinionem Baldi & ſimilium referat. in eo tamen non ſe fundat, ſed in eo quod non acquiritur facto matris, ſed aui materni, ſentiens quòd ſi pactum eſſet inter vxorem & maritum, noſtram ſententiam amplecteretur, vt ampleaus fuit *conſilio* 250.*numero* 29.*circa fin.*

Præterea Surd. loquitur vbi melioratio facta fuit fraude ceſſante, illa enim exiſtente exploratiiuris eſt, patrem non poſſe meliorare filias ſecundi matrimonij, vt in terminis patris docet Surd *d.conſ.*150.*nn.*33. & in vtroque parente, Coſta *de rata q.*85.*n.*11.*&* 13.

Non obſtat Cancer 3.*par.var.reſ.c.*2.*de inuent.num.* 197.*& c.*15.*de renunciat.nu.*3+4. nam caſu, quo eius doctrina vera ſit, procedit in hæreditamento ſecundùm leges & cõſuetudines Hiſpaniæ introducto, quod magis habet de conſuetudine, quàm de iure, Fontanel. *de pact.nuptial.clauſ.*4.*gloſſ.*9.*par.*5.*nu* 22. & in quo multa ſingularia procedunt contra iuris diſpoſitionem, vt ab eo ad donationem de qua agimus, inferri non poſſit. Primò, quia habet in ſe annexam conditionem; *ſi donatarius ſuperuixerit*, Cancer.3.*par.var.reſol.c.*7.*de pact. n.*87.*& c.*21.*de tranſmiſſio.nu.*105. quod antea dixerat in 1.*par.c.*8.*de donat.n.*34 Fontanel.*d loco nu.* 18.*cum ſeqq.* at verò noſtra donatio ſtatim valet, etſi filij non ſuperuiuant, & ad hæredes filij ſemel durante matrimonio nati ſpectat. Secundò, hæreditamentum eſt quædam diſpoſitio in vim ſupremi iudicij in filios collata, nec videtur tam propriè donatio quàm præordinatio, diſtributio patrimonij, & anticipatum teſtamentum (ideoque Celſ.Hugo *conſ.*58.*n.*5.*in fin.* & malè eaiſtimauit reuocari poſſe; & tamen eſt irreuocabile, Fernand. *in repet.c.vn.de fil.nat.ex matrim.ad morganat.contract.in prælud.*6.*nn.*12.*verſ.quinta circumſtantia*, quod ſcilicet eſſe præordinatum teſtamentum, & tamen irreuocabile quomodo procedere poſſit, declarat Cancer. *d. loc.* 3. quia etſi ſit, vt iam diai, quoddam anticipatum teſtamentum & dictio, *hæreditamentum* denotet naturá hæreditatis, tamen cenſetur factum ſolum de bonis præſentibus, Fontanel.*d.loco n.*23. Quartò, quia filij in vita parentum non poſſunt agere ad reuocationem alienatorum per eos poſt hæreditamentum ea bonis in eo comprehenſis, Fernand. *in d.repet.c.*7.*num.*2. Velaſ. *conſult.*142.*n.*6. Fontanel.*d.loco nu* 24. exemplo fideicõmiſſarij, ſub conditione, qui interim non poteſt reuocare alienata, vel alienationem impedire *l.non ideo minus ff.de rei vendic* Marzat.in epitome *q.*61.*num.*2. latè Peregrin.*de fideicommiſſ art* 40.*n.*6. & declarat *d.c.*7.*n.* 87.*cum ſeqq.* quod ſecus eſt in donatione, de qua agimus. Quintò, quia viuente parente fieri poteſt executio in bonis hæreditarium propter eorum æs alienum, Fernand.*d* 7 *prælud.n.*2. Fontanel.*d.loco nu* 62. quæ tamen in re in aliquibus locis contrarium ſeruatur, Fontanel.*d.loco nu.*63.

Poſtremò, quia mater, non pater ſi ſecundò nubat, non ſi maneat vidua, poteſt, etſi ſuperſint liberi primi matrimonij, dictum hæreditamentum in dote conſiſtens reuocare, & nouum facere in fauorem liberorum ex ſecundo matrimonio procreandorum, vt ſcilicet matrimonium contrahere poſſit, Marquil.*in rubr.de inteſtatis q.*29. quem ſequitur Cancer.*lib.*1 *varia.reſ.c.*8.*de donat.n* 88.*& lib.*3 *c.*7 *de pactis n.*203. Fontanel.*d.loco n.* 180. ea quo ſequitur non poſſe duci argumentum à d. hæreditamento ad donationem, de qua agitur præſertim quod in terminis reuocationis & noui hæreditamenti, hoc patri prohibitum ſit. Et quatenus non ageretur de reuocatione & noua inductione eiuſdẽ, quia nullum fuiſſet in primis conſtitutum, quo caſu vtrumque, hoc eſt, patrem & matrem poſſe hæreditamentum facere in fauorem filiorum ex ſecundo matrimonio naſciturorum, contendit Cancer. *d.c.*2.*de inuent.n.*197. *verſ.in dotem*, quatenus vera eſſet opinio Cancer. vt id poſſet fieri in præiudicium liberorum primi matrimonij, hoc procederet iure Hiſpanico contra iuris communis diſpoſitionem, quia eo ſcilicet permittitur dict. hæreditamentum facere, quod omnia bona continet, ſi dictum ſit, aut ſaltem omnia præſentia, ſimul dictũ ſit, ex quo derogatur *d.l.hac edictali*, quia alioquin eſſet inutilis d. permiſſio, & hæc implicarent contradictionem, ſcilicet quod poſſent facere hæreditamentũ in fauorem filiorum ex ſecundo matrimonio, exiſtentib. liberis ex primo, & quod nõ poſſent facere in præiudicium *d.l. hac edictali*, totúmque hoc ius Hiſpanicum eſſet, & contra iuris communis diſpoſitionem, ſatis demonſtrat ipſemet Cancer. dum allegat Fachin. Crauet. & Corn in locis ſuprà citatis, & quæ differentia ex eo etiam oſtenditur, quia vna ex rationibus, quæ mouentur DD. vt contendant donationem, de qua agimus non valere, eſt, quia huiuſmodi pacta principaliter ineuntur, vt matrimonium ſequatur, vt per Ruin. *d.conſ.*112. & Laderch.*conſ.*147. & tamen ea ipſa eſt, per quam dictum hæreditamentum permittitur, nimirum vt ſecundas nuptias contrahere poſſit, ſed & in terminis Cancer. & hæreditamentum contrarium ſenſit Fontanel.*d.l.loco n* 197.

Quoad ſecundum, quo dicebatur hæc in parte pro 18
cedere non poſſe Reſp. in vtroque parente procedere. Primò quia tradita *in d.l.hac edictali*, procedunt æquè in patre ac in matre, Pyre *dec.*4.*n.*3.*lib.*5. Regia *in l.fin.n.*98.*C.de reuocan.donation.* Marc *deciſio.*57.*&* 848. *par.*1.*& dec.*23.*par.*2. Roland.*conſ.*29.*vol.*4. Secundò, quia etſi in aliquibus iuris articulis non eſt ducendum argumentum de patre ad matrem, hoc tamen caſu eſſe faciendum, quia rationes, quibus mouentur DD. vt contendant huiuſmodi pactum per matrem factum in fauorem liberorum naſciturorum cenſeri in fraudẽ *l.hac edictali*, & proinde non valere, militant æquè in patre ac in matre, nimirũ, quia huiuſmodi pacta principaliter ineuntur, vt matrimonium ſequatur, vt per Ruin.*d conſ.*112 Viui.*d.dec.*396. & Laderch.*d.conſ.*147. quia dicitur facta contemplatione mariti, qui ſe interpoſuit, & non filiorum, vt per Rauden.*d.c.*55.*nu.*5. quia

facto

facto & prouiſione ipſius ſit & præſumitur plus re ipſa diligere liberos qui ſunt quàm qui ſperátur eſſe, vt per Vini. d. dec. 396. n. 6. in fi. & quamuis aliqui adiungant rationem, quando mater donat ad ſtipulationem patris, quia vſusfructus illi quæritur, & abſque dubio quando quæritur, id auget ſuſpicionem fraudis: quæ ratio ceſſat, quando mater ſtipulatur, & pater donat, nihilominus ea non eſt eſſentialis & neceſſaria, & ſufficit, quòd tria, de quibus ſuprà, concurrant, vt huiuſmodi pactum dicatur nullum, quia procedit dict. opinio, etſi patri nihil quæratur, Ruin. d. conſ. 112. nu. 8. verſ. item non obſtat, Trentacinq. loco cit. verſ. ſecunda opinio, Laderch. d. conſ. 147. n. 1. Mantic. de tacit. & ambig. d. tit. 13. num. 12. verſ. quod locum habet, Gratian. d. c. 119. nu. 35. & in terminis, patris donantis liberis, ex ſecundo matrimonio naſcituris, in capitulis matrimonialibus tradunt Teſſaur. d. dec. 170. n. 12. verſ. ad tertium, Rauden. d. c. 55. nu. 6. & 21. Riminald. d. conſ. 428. n. 4. cum ſeqq. de Franch. dict. dec. 583. nu. 1. & 2. vt exiſtente fraude d. opinionem procedere etiam in patre refert Surd. conſ. 250. n. 33. & in vtroque parente, Coſta de rata q. 85. nu. 11. & 13. fraudem verò hic adeſſe manifeſtè conſtat ex tribus, de quibus ſuprà hic concurrentibus, præſertim cùm ſufficiat fraus coniecturalis, & præſumpta, Trentacinq. loco cit. verſ. tertia & vltima, Coſta de rata d. q. 85. n. 15. imò fraus præſumitur ex eo ſolo, quòd contractus fuit celebratus inter perſonas prohibitas, Surd. d. conſ. 250. n. 35. præſertim quòd hoc pactum ſit factum in capitulis matrimonialibus, quo caſu magis de fraude eſt dubitandum, per Gaſpar. Teſſaur. ad d. dec. 170. n. 29. Vini. d. dec. 396. n. 6. & 7. & qui in contrarium allegantur per Teſſaur. d. deciſ. 170. n. 10. Cyn. ſcilicet in d. l. hac edictali, Bald. ibidem n. 6. 7. & 12. & conſ. 328. num. 3. lib. 3. Berterand. conſ. 183. lib. 3. Roland. conſ. 62. nu. 29. non loquuntur in terminis noſtris, ſed cùm donatur filiis iam natis ex ſecundo matrimonio, nec textus in d. l. hac edictali hanc differentiam inter patrem & matrem facit.

Ad tertium ex poteſtate eligendi de filiis tam primi quàm ſecundi matrimonij deſumptum tantum abeſt, vt noceat, quin potius auget fraudis ſuſpicionem: in caſu enim d. electionis certum eſt d. ſecundam vxorem potius electuram proprios filios, quàm alienos, cùm nouercæ dicantur inimicæ priuignorum l. 4. nõ eſt enim 19 ff. de inoffic. teſtam. Bald. ibid. n. 1. Caſtren. in l. 2. n. 6. ff. eod. & quidquid facit pater contra filios habentes nouercam, præſumitur factum ſuaſionibus nouercalibus, & ſic tolerari non debet, Caſtren. d. l. 2. num. 6. ac proinde nouerca vocatur iniuſta, & hæc præſumptio dicitur clara & liquidiſſima, vt fusè per Simon. de Præt. de interpret. vlt. vol. lib. 5. interpret. 1. dubit. 1. n. 78. & ſeqq. fol. 9. & ſic negari non poteſt, quin d. facultas eligendi fuerit appoſita per cautelã ad hoc vt medio illius defraudarentur filij primi matrimonij, quo in caſu procedit etiam diſpoſitio d. l. hac edictali, vt per Trentacinq. d. loco verſ. procedit etiam hæc concluſio: nec procedit reſpõſio, quæ datur ad fraudem ex eo pacto reſultantem: nam non valet argumentum, licebat donare extra tabulas matrimonij, ergo in ipſo, cùm maior ſit ratio fraudis in capitulis matrimonialibus quàm extra ea, quia ſcilicet aliàs matrimonium non fuiſſet contractum, quę vna fuit ex rationibus ſupra deductis: nec etiam poteſt dici cadere conſiderationem fraudis & non fraudis hoc in caſu, cùm tribus, de quibus ſuprà concurrentibus, ex DD. ſuprà citatorum ſententia non niſi fraudis conſideratio poſſit haberi. In caſu verò Surdi d. conſ. 255. nu. 15. ceſſabat fraus, quia agebatur ibi de pacto inter ſocerum & generum circa augmentum 20 dotis inito, vt ſup. dictum fuit.

Ad quartum reſpondetur, fraude exiſtente, virum non poſſe donare vxori ſecundæ vltra menſurã d. l. hac edictali, cum onere reſtituendi cuidam, Baldus in d. l. hac edictali n. 10. verſ. nunc ſtatim ſuccedit: quod procedit & habet locum ſiue donatio fuerit facta purè, ſiue cõditionaliter; fraude enim exiſtente non admittitur differentia, an donatio ſit pura, in diem, aut conditionalis, ita improbando Bertrand. refert Surd. d. conſ. 250. n. 22. imò fraude exiſtente Bertrand. in d. l. hac edictali in princ. nu. 34. tenet locum eſſe eius diſpoſitioni, propter verba text. omni circumſcriptione, ideòque quod magis eſt, ſi directo donetur fratri vel amico vxoris vel mariti reſpectiuè, non valet donatio, Florian. in d. ſua diſput. quam refert Bertrand. in d. l. hac edictali nu. 12. ſubiungens ſub. n. 13. quod idem ſatis videtur velle Bald. in lect. antiqua in verſ. omni circumſcriptione, cuius dictum refert, & ibidem ſequitur Iacobin. de ſancto Georgio, & idem tenet Bertrand. ibi nu. 3. caſu, & Odoffred. col. 2. & Petrus à Bella pert. ibid. & poſt eos Riminald. d. conſ. 243. nu. 27. fraudem verò hic adeſſe tribus, de quibus ſup. hic concurrentibus, ex Ruin. Vincent. de Franch. & Trentacinq. conſtat, imò augetur fraus ex eo quod habet electionem, tantum abeſt, vt ex ea aliquid in cõtrarium elici poſſit: etſi enim eligenti non ſuccedatur, tamen non poteſt negari, quin aliquid faciat eligendo, ex quo beneficio electum afficiat, & maiorem poteſtatem habet qui poteſt eligere, quàm qui neceſſariò tenetur reſtituere, præſertim hoc caſu quo de propriis filiis naſcituris fiet electio, in quibus etiam commodum aliquo caſu tam in matre quàm in patre donante conſideratur propter ſucceſſionem, ad quam vterque aut vnus tantùm alio defuncto, excluſis filiis alterius matrimonij, quippe qui non ſint germani, admitteretur, quod commodum in materia conſiderandum docet Riminald. d. conſ. 243.

Ad quintum reſpondetur, primò quod de iure, an 21 ſit plus relictum nouercæ quàm filiis primi matrimonij, attenditur tempus mortis parentis binubi, gloſſ. l. hac edict. verſ. donator. C. de ſecund. nup. authent. de nupt. collatio. 4. §. quia verò, Faber in d. l. hac edictali in princ. Cyn. ibid. n. 3. verſ. ſecundo quæritur, Salice. ibid. n. 1. verſ. quæro cum gloſ. Angel. in d. §. quia verò, Gabriel. commun. opin. tit. de ſecun. nupt. concluſ. 4. n. 55. Bertazzol. in ciuilib. conſult. 81. n. 14. Valaſc. conſult. 189. n. 6. & 8.

Nec obſtat quod de donationibus irreuocabilibus in contrarium deducitur, nam reſpondetur iura ex aduerſo allegata procedere, vbi agitur de commodo filiorum primi matrimonij, ſecus vbi agitur de eorum incommodo, hoc eſt, quod liberi primi matrimonij habent facultatem eligẽdi, vel tempus donationis, vel mortis, & in hoc fauore ipſorum attenditur tempus eis magis vtile, ita in puncto Gloſ. in l. ſi conſtante C. de donat. ante nupt. verſ. machinari, & ipſemet Accurſ. in d. §. quia verò, idem ſenſit, cùm ait, ſed certè imò & tempus donationis, copulatiua enim & demonſtrat vtrumque tempus conſiderari in donationibus ſcilicet irreuocabilibus, quatenus filiis eſt magis commodum, vt ſuprà dictum eſt, & ſecũdum membrum dictionis Accurſij ita intelligendum eſt, vt conueniat principio Gloſſæ, & ne Accurſius ſit ſibi contrarius in d. l. ſi conſtante, præſertim quod d. ſecundum membrum ſimpliciter eſt propoſitum, ideóque exaudiendum & intelligendum iuxta declarationem ipſiuſmet Accurſij in d. l. ſi conſtante verb. machinari, nec Bartol. diſſentit, nihil enim firmat, ſed refert ſolutiones, & inter alias eam quæ ſumitur ex d. l. ſi conſtante §. machinari. Ita quoque intelligendus eſt Crauet. d. conſ. 40. nu. 9. verſ. 10. præterquam dictum Crauetæ debet intelligi, reſpectu inofficioſitatis ſuper qua conſuluit, cuius ratione deciſio Crauet. vera eſt regulariter in donationibus factis ab

aliis quàm à binubis,ſed vbi agitur de binubis,illa non
procedit,cùm debeat attendi tempus mortis, Valaſc.
d.conſult.189.n.8.& 25.& vbi vellemus aliter intelligere
Crauet. non eſſet vera ipſius doctrina, & planè verius
eſt,ſi commodum filij ſit,attendi tempus mortis, nul-
la adhibita diſtinctione,an agatur de donatione reuo-
cabili vel irreuocabili, ita improbando contrariũ ſen-
tientes,Cyn *in d.l.hac edictali n.3.verſ.ſecundo quaritur*,
Salicet.*ibid n.2.verſ.quæro*, Chopin. *de legibus And. lib.
3.tit.1.n.9.*Autumn *ad l.hac edictali*.Maynard.*aux nota-
bles queſtions,lib.8.c.11.in fi.*&ita d.Chopin. iudicatum
refert in Senatu Pariſ. in profeſtis ſacræ Pentecoſtes,
recitante præſide Briſſonio anno 1586. Et ita omnino
eſſe ſtatuendum patet ex abſurdo quod ſequeretur,ſi
ſolum tempus donationis eſſet inſpiciendum: nam ſi
vir tantùm vnum ex primo matrimonio,filium habe-
ret,& donaſſet vxori dimidiam partem bonorum,hoc
potuiſſet *ex l.hac edictali*,cùm filius alteram dimidiam
eſſet habiturus,ſi deinde ſuſcepeit,verbi gratia,quin-
que liberos ex ſecundo matrimonio, & moreretur ab
inteſtato, filius primi matrimonij habiturus eſſet tan-
tùm vnam vnciam de duodecim, & vxor ſex, contra
expreſſam mentem & verba *d.l.hac edictali*.

22 Ad ſextum reſpondetur, primò, nullam hic adeſſe
renunciationem bonorum paternorum:ſecundò, etſi
adeſſet,nonobſtante opinione Marci *d.q.25.* verius eſ-
ſe filiam conſtitutam in poteſtate patris renunciantem
etiam in fauorem binubæ,non ſibi præiudicare, & ta-
lem renunciationem non valere, vt poſt Rotam Ro-
manam apud Verallum teſtatur Gaſpar. Anthon. Teſ-
ſaur.*q.30.n.5.* tertio caſu quo valeret, eam in fauorem
aliorum filiorum primi matrimonij cenſeri factam, eá-
que poſſe ſe iuuare ex eo quod minus dictæ filiæ fue-
rit relictum, idque præſuppoſito,quòd opinio Marci
eſſet vera,Boer.*dec.25.& deciſ.184.*Flauius Amendo.*in
addition.ad Afflict.d.dec.* 435. quartò, præciſè ad pun-
ctum reſpondendo non poteſt dici non eſſe ducendã
probationem eius quod minus relictum eſt obſtante
dicta renũciatione,quaſi ſi legitima maior eſſet, quàm
quod habuit, non ad id quod relictum eſt, ſed ad id
quod aſcendit,legitima eſſe metiendum id quod dici-
tur relictum: nã præterquam quòd illa opinio eſt ad-
modum controuerſa, vt multi & grauiſſimi authores
exiſtimarunt,ſolum quod filio fuit relictum, eſſe con-
ſiderandum,licet legitimam & ſupplementum petere
poſſit, vt per Trentacinq. *dict.loco verſ prima eſt quod
plus fol.344.* hancq́; ſuprema tribunalia Galliæ ſequan-
tur,pluriéſque arreſtis eorumdem nouiſſimis tempo-
ribus ita definitũ fuerit,vt referunt Chenu *q.56.* Cha-
rond.*lib.9.reſponſor.cap.59.* Geraod de Maynard.filius
lib.9.des queſtions notables c.11.& veriorem docet *c.31.*ita
quod relictum ad factum,non ad ius referri debeat,&
id quod expreſsè eſt relictum, & non quod per legem
ſuppletur,inſpiciendum ſit,hoc certiſſimum eſt, quod
quando pater demonſtrat ſe noluiſſe,vt amplius pete-
retur quàm quod reliquit (etſi eo nonobſtante filius
petere poſſit ſupplementum) vt ſi prohibuiſſet eum
plus petere,vel quia vſus eſſet dictione taxatiua,eo ca-
ſu ſolum quod eſt relictum conſiderari, Crauet.*conſil.
193.ſub n.11.*Trentacinq. *d. loco verſ.ex prædictis ego fol.
345.* Poſtremò,vtcumque ſit,ſtandum eſſe ei quod re-
lictum eſt Dianæ,quouſque aliter per d.de ſancto Six-
to probatum ſit,quia ſufficit aſſertio hæredis dicentis
nulla alia bona extare in hæreditate, & qui contendit
plura fuiſſe in hæreditate,illud probare debet, *gloſ. in
l.cum de lege Falcidia ff. de probation.* Menoch. *de præ-
ſumpt.lib.6.præſumpt.26.nu.1.& ſeqq.*Roland.*in tract.de
inuent.diuerſ.q.188.nu.2.*quod procedit,etſi parte hære-
dis non producatur inuentarium,aut pro eius dicto nõ
extet præſumptio,Roland.relato loco, vbi communẽ
putat Imol.*lib.1.conclu.23.*vbi quando aliquis dicit bo-
na non ſufficere, non tenetur aliquid probare, ſed ad-
uerſarij contrarium aſſerentis intentio eſt probanda,
& in terminis hæredum mariti volentium diminuere
donationes factas vxori in capitulis matrimonialibus,
Roder.Suar.*in l.1.de las arras,n.17.& ſeqq.fol.mihi 89.*&
poſtrema reſponſio ſuffragatur iis, quæ circa tempus
mortis vel donationis dicta ſunt,tantum autem abeſt,
vt d.de ſancto Sixto poſſit probare id quod intendit,
quodcumque tempus conſideretur, & dato quòd in-
tegræ legitimæ habenda eſſet ratio, quin potius ſi ad
huiuſmodi probationem deueniatur,contrarium om-
nino apparebit.

Ad ſeptimum reſpondetur, vt filij dicantur tacitè 23
conſenſiſſe ſecundo matrimonio,debet ita conſtare de
tacito conſenſu,vt de eo non dubitetur,nec debere eſ-
ſe æquiuocum, & ad aliud poſſe referri, ita vt conſen-
ſus præſumptus ex præſenti in contractu matrimonij,
vel diuiſione facta cum filiis de hæreditate filij præ-
mortui,non ſufficiat, vt cenſeantur filij conſenſiſſe ſe-
cundis nuptiis, Riminald. iunior *conſ.295.* Apoſtil.ad
Dec.*conſ.206.*Trentacinq.*d.loco verſ.ſed dubitatur*,quo-
ties enim alia poteſt capi coniectura,quàm huiuſmodi
conſenſus, ex quo reſultet renunciatio pœnarum *d.l.
hac edictali*,ea ſecunda eſt,Trentacinq. *dict.loco verſ.ſed
dubitatur*; at verò hoc caſu dicta donatio erat facta
pro iuribus,quæ dictæ Dianæ competere poterant, &
pater aliàs dotem non conſtituiſſet,niſi in ea compre-
henſa fuiſſent, quæ in dicto cõtractu matrimonij cum
d.de ſancto Sixto comprehenſa fuiſſent, vt inde con-
ſenſus ſecundi matrimonij elici non poſſit, vt enim i-
pſa contraheret matrimonium,aliàs non contractura,
non vt conſentiret ſecundis nuptiis patris huiuſmodi
renunciationem fecit; & vbi præſumitur, aut præſumi
poteſt,alia cauſa ceſſat renunciatio dictarum pœnarũ,
Surd.*conſ.35.n.2.*Gratian.*diſcept.forenſ.c.247.nu.42.* De-
nique ceſſat in caſu propoſito omnis præſumptio con-
ſenſus & renunciationis earum pœnarum ex eo quòd
lucris competentibus *ex d.l.hac edictali*, non cenſetur 24
renunciatum,niſi interueniat expreſſa renunciatio,ita
in puncto Guid Pap.*dec.228.*Bertran.*in d.l.hac edictali
verſ.ſi verò plus n.7.fol.155.*Ferret.ad Guid.*dec.228.* vbi
de filia, quæ renunciauit, poſtquam pater conuolauit
ad ſecunda vota,quo loco reprehendit Ripam.

His adde videri fruſtrà ex tali conſenſu voluiſſe do-
ctores filios ſibi in lucris,non in ſolum iniuriæ ſolatiũ,
ſed aliis de cauſis delatis præiudicare, prout optimis
ſubtiliſſimiſque rationibus defendit Franciſ.Sarmien-
to *ſelectar.interpret.lib.1.c.4. per tot.* quam opinionem
Boerio placuiſſe video *dec.185.n.13.*dicens quod ita iu-
dicaret,prout etiam iudicatum refert, & Dec.propter-
ea non malè reprehendit Apoſtil.& ſequitur Teſſaur.
d.q.30.n.15.

Ad octauum patet reſponſio ex præcedentibus, in
quo cùm conſtet eam non conſenſiſſe ſecundis nuptiis
patris nullam contradictionem aut repugnantiam i-
maginari poſſumus.

Ad poſtremum reſpondetur, *l.hac edictali*, non fa- 25
cere huiuſmodi disjunctionem, ſed ſiue filius ſit ſiue
fœmina, cui minus relictum ſit, illud eſſe conſiderã-
dum,etſi maſculi fuerint æqualiter inſtituti, & paſſim
DD.exempla huiuſmodi proponunt, præſertim Bald.
conſ.147.incipien.quadam nobilis vol.3. & Boer.*d.deciſ.
201.n.6* ſed etſi vellemus relationem facere de maſcu-
lo ad maſculum, eſſet quoque exceſſus quoad dona-
tionem dicti feudi,vt cuicumque computationem fa-
cienti conſtare poteſt, & quoad oblationem, quæ fit
parte Franciſci iunioris, ut ſcilicet omnia inter maſcu-
los

los diuidantor, ea non eſt recipienda, quia de iure quidquid ex vi *d.l.hac edictali* adimitur, ad filios primi
26 matrimonij tantùm pertinet, nec de eo quidquam filij ſecundi matrimonij percipiant, Bertran. *in d.l.hac edictali verſ.ita tamen n.15.& in verſ.ſi verò plus num.18.* Ioan.Nicol.Arelaten.*reſponſ.3.n.7.inſerto in repet.d.l.hac edictali*, Roland.*conſ.19.n.2.vol.4.* Crauet.*conſ.194.nu.5.* Papon *Arreſto lib.15.tit.1.arreſt.9.*

ARGVMENTVM.

An penſio ſuper beneficio conſtitui poſſit poſt admiſſam reſignationem?

SVMMARIVM.

1 *Beneficium coram ordinario reſignari, penſio verò coram Romano Pontifice retineri poteſt.*

2 *Penſio imponi poteſt in vim mandati poſt mandatum de reſignando.*

3 *Dum tamen mandatum ad reſignandum fiat cum reſeruatione penſionis.*

4 *Vel ſi reſignatio ſimpliciter fiat, penſio reſeruetur ante admiſſam reſignationem.*

CONSILIVM LXXXII.

PROPONITVR N. Prioratum cum cura animarum, quem poſſidebat, purè & ſimpliciter in manibus Ordinarij reſignaſſe, eúmque collatum fuiſſe P. qui eiuſdem poſſeſſionem accepit, & poſt tres vel quatuor menſes elapſos, mandatum fecit ad conſentiendum in Curia Romana reſeruationi penſionis in fauorem reſignantis.

Quæritur an veriſimile ſit Bullas reſeruationis dict. penſionis poſſe obtineri. Reſpondetur nec exiſtimare, poſſe obtineri, quamdiu vixerit d.P. ſed quod tranſeat ad ſucceſſorem, non puto poſſe obtineri: quia quamnis verum ſit beneficium poſſe coram vno, hoc eſt, 1
Ordinario, reſignari, penſionem verò coram alio, ſcilicet Romano Pontifice admitti, ceſſio enim beneficij, retenta penſione, contracta, diuiduus eſt actus, atque ita ſupremum Senatum Pariſienſem iudicaſſe refert Chopin. *de ſacra polit.lib.3.tit.2.nu.16.* Papon.*lib.2.tit.8. arreſt.11.* &, quod magis eſt, poſſit penſio imponi in vim mandati poſt mandatum de reſignando factum, 2
Papon.*lib.3.tit.5.arreſt.6.* tamen hoc procedit, dum tamen vel mandatum ad reſignandum fuit cum reſeruatione penſionis, vel ſi fiat poſt mandatum ad reſi- 3
gnandum ſimpliciter factum, penſio reſeruetur ante admiſſam reſignationem, vt docet Papon *d.arreſ.6.* & 4
ſentit Blayman.*in ſua theor.& praxi beneficior.titul. de penſion.in gloſſ.lit.P. & R.* & cùm in noſtro caſu proponatur, nedum reſignatio admiſſa, ſed & poſſeſſio capta ante mandatum ad conſentiendum reſeruationi penſionis, ea non imponetur in præiudicium ſucceſſoris.

ARGVMENTVM.

AN fructus per aſcendentes grauatos de reſtituendo percepti imputentur in eorum legitimam ſuper bonis deſcendentium.

SVMMARIVM.

1 *Legitima aſcendentium eſt triens, ſicut deſcendentium.*

2 *Fructus non imputantur in legitimam aſcendentium, contra* num.4.

3 *Iure nouiſſimo authenticorum legitima debetur parentibus de propria ſubſtantia deſcendentium, ſicut iure Codicis debetur filiis de propria ſubſtantia aſcendentium.*

Vſuſfructus per filium relictus aſcendentibus, iuxta l. hæreditatum ff. ad leg.falcid. *æſtimatus in ipſorum legitimam imputari debet.*

6 *Pater non tenetur alere filium, qui bona poſſidet aliunde, vel ſe ex operis ſuis alere poteſt.*

CONSILIVM LXXXIII.

1 NON in dubium vertitur in lite, quæ ventilatur inter hæredes Alizeæ, Andrieæ & R.P. Rectorem Collegij Societatis Ieſu Carpent. quin legitima d. Alizetæ competens in bonis Grimaud filij d. Societatis defuncti ſit triens, ad quem aſcendentium ſicut deſcendentium fuit aucta, *gloſ. in authent. nouiſſima*, & ibi DD. *C. de inoff. teſtam.* & poſt multos, quos refert & ſequitur, docet Peregrio. *de fideicomm. art.49.n.47.* Sed quæſtio eſt, an fructus per aſcendentes percepti in eorum legitimam imputentor.

Præſupponitur enim in facto d. Alizetam à...... marito hæredem inſtitutam cum onere fideicommiſſi relicta certa ſumma d. Spiritui filio; eundémq; d. Societatis Religioſum factum poſt aliquot annos deceſſiſſe condito prius teſtamento, eoque vſumfructum bonorum ſuorum matri reliquiſſe, d. Collegium Societatis Ieſu Carpen. hæredem inſtituiſſe, bonaque dict. Spiritus in legitima ſuper bonis paternis, & ſic triente bonorum illius vnà cum fructibus à die mortis patris vſque ad mortem d. Spiritus conſtitiſſe, dictámque Alizetam omnia bona patris, eiuſdémque mariti necnon Spiritus filij, fructúſque eorumdem vſque ad obitum percepiſſe, & etiam nunc hæredes ipſius eorum perceptionem continuare.

Et redeundo ad quæſtionem propoſitam, an fructus per dictam Alizetam percepti in legitimam ſu- 2
per bonis filij ſibi debitam imputentor, Ioann. de Carron. *in authent. ex teſtamen.n.20.21.& ſeqq. verſ. ſed ad hoc reſpondeo C. de ſecund. nupt.* exiſtimauit non eſſe imputandos, & contrariam opinionem eſſe falſam *per text. in § diſcretis verſ ſi verò filios non habuerit, in authent. quib. modis natur. efficiun. ſui collat.7.* non fructus, vt ipſe de Carron. ait, non ſunt pars ſubſtantiæ, ſed ex ipſa ſubſtantia percipiuntur, *per text. in l. in fideicommiſſo ff. ad Trebell. & text. in l ſcimus §. repletionem C. de inoff. teſtamen.* & idem expreſsè velle text. *in authen. de triën. & ſemiſ. §.1. & in authen. de heredibus & falcid.* 3
§.1. in verb. propria ſubſtantia, inquit idem de Carron. quæ optimè & clarè probant, vt ipſe dicit, quod iure nouiſſimo authenticorum legitima debetur parentibus de propria ſubſtantia deſcendentium, ſicut iure Codicis debetur filiis de propria ſubſtantia aſcendentium, *per tex. in d. § repletionē*, & ſecundùm hanc opinionē

reſpondit Socin.iun.*conſ.6.3.per tot.* præſertim *n.2.& 3.*
& 4.vol.2 eandem videtur ſequi Peregrin. *de fideicom.*
art.49.n.40.& 41. qui tamen relatis duabus opinioni-
bus nihil certò firmat, & præter hos potuit allegari
Corn.*conſ.176.in 1.dub.vol.3.* & Eman à Coſta *in c.ſi pa-*
ter 3.par.in verb.priuare non poſſe nu.38.& 39. Ferrer.ad
Guid.*q.478.*

Sed his non obſtantibus communis & verior opi-
4 nio eſt in contrariũ, vt teſtantur & probant 1. Bald.
in c.ſi pater de teſtam.lib.6.in repet.col.3.in fin. vt refert &
ſequitur 2. Alex.*in l.filiusfamilias nu.3.ff.ad leg.Fal-*
cid.& in l.in fideicommiſſ.nu.9 ff.ad Trebell. 3. Phi-
lippus Franc.*in d.c.ſi pater col.9.* 4. Fabian.de Guio-
chis *in repet.authen.nouiſſima col.34.q.15.verſ. ſed quid è*
contra, C.de inoff.teſtam. 5. Paul.de Montepico *in re-*
pet.l.in quartam col.penult.ff.ad Falcid.leg. 6. Fran-
ciſc.de Ramponib.inter conſilia Calder. *tit.de teſtam.*
conſ.41. 7. Collegium Bononien.in conſilio poſito
inter conſilia Franciſ.de Curte *conſ.50.in 5.col.* 8. Ri-
pa *d.l.in fideicommiſſariam n.31.* 9. Roder.Suar *in re-*
petit.l.quoniam in priorib.ampliat.16.C.de inoff.teſtamen.
10. Berengar.*in l.in quartã c.1.n.98.& c.3.n.29.* 11. Ro-
land.à Valle *conſ.39.n.23.vol.3.* 12. Cephal.*conſ.563.*
nu.4. 13. Menoch.*de arbitr.iudic.caſu 256.num.49.*
14. Riminald.*conſ.244.n.74.* 15. Graſſ.*in §.legiti-*
ma q.19.in fin.& in §.Trebellia.q.11.in fin. 16. Ca-
ualcan.*de vſufruct.nu.18.& 52.* 17. Cucchus *in tract.*
de legitima §.ex ſubſtantia n.44. 18. Matthæus ad
Guid.*d.q.478.* 19. Surd.*dec.21.n.12.& conſ.388.nu.23.*
& 30. 20. Merchaca *lib.1.de ſucceſſione creat.§.4.*
num.13. 21. Matthienz.*in l.1.tit.8.glo.7.n.1.& 3.lib.5.*
22. Gregor.Lopez *in l.8.tit.11.glo.8.part.6.* 23. An-
thon.Gomez.*var.reſol.to.1.c.1.n.6.& c.11.n.36.* 24. A-
zeuedo *in l.8.tit.8.nu.49.lib.5.recompilation.* 25. Se-
raphin.*dec.1365.n.5.* 26. Fachin.*controuerſ.iur.lib.12.*
c.72. 27. Gabriel.*com.opinionum tit.ad Trebell.con-*
cluſ.12.nu.6. 28. Senatus Gratianopolit. qui ſecun-
dum hanc opinionem iudicauit, vt ipſemet Ioann.de
Carron.atteſtatur. 29. Maynard.*lib.5.c.47.* qui tan-
dem hanc ſententiam Senatui Tholoſano placuiſſe,&
ſecundùm eam iudicaſſe teſtatur, ita vt Ferrerij aſſer-
tioni *in d.q.ad Guidon.* non ſit facienda vis, hâncque
communem,& receptiorem eſſe ſententiam DD. ſuprà
mentionati, præſertim Graſſ.Seraphin.& Fachin. imò
& ipſimet côtrariæ ſententiæ aſſertores Ioan. de Car-
rone,& Eman.à Coſta teſtantur.

Veriorem autem eſſe Fachin.*d.c.72.* & Surd. *dict.*
conſ.388.n.23. demonſtrant, ne eorum dicta tranſcribã,
præſertim quòd *d.l.filiusfamilias ff.ad leg.Falcid.& l.*
Papinianus §.vnde ſi quis ff.de inoff.teſtam. ſunt tantùm
correctæ per *l.iubemus*, quoad filios primi gradus, non
quoad parentes, de quibus *in d.l.iubemus C.ad Trebel.*
non fit mentio, ſed tantum de filiis,& quoad eos man-
ſit incorrecta, vt Alex. *in d.l.filiusfam.n.4.* poſt Bartol.
Angel.Imol.& communiter DD.tradit, qui enim con-
trarium ſentiunt, mouentur omnes ea ratione, quòd
legitima ſit de ſubſtantia ſoluenda, quæ tamen, vt in-
quit Surd. ſecundùm Bald. & alios communiter eſt
falſa reſpectu aſcendentium, imò, vno vel altero con-
trarium ſentientium excepto, omnes diſſimulanter a-
gendo ſilentio inuoluunt prædictam Baldi doctrinam
communiter receptam,& nulla illius facta mentione,
ſuam aſſertionem firmant, quaſi nemo repugnet.
Cùm igitur Bald.& ſequaces eius contradicant prædi-
ctis, nec vlla conciliatione tranſigi poſſit negotium,
tenenda eſt authoritas Baldi, quæ plures & grauiores
habet aſſertores, nec textus per Ioan. de Carron. alle-
gati intentionem ſuam probant, nã *dict.§.diſcretis in*
authent quib.mod.nat.effic.ſui & §.1. de hared.& falcid.
nihil noui ſtatuunt, ſed ſe referunt ad ea quæ erant
ſtatuta iure Codicis, vel antea circa aſcẽdentes, deſcẽ-
dentes & fratres, quoad *d.§.1.* & quoad aſcendentes
& deſcendentes, quoad *d.§.diſcretis*, ideóque dictio-
nes *propria ſubſtantia* debent intelligi ſecundùm na-
turam eorum, ad quos referuntur, & ſecundùm iura
iam antea ſtatuta, vt ſcilicet propriè quidem, & ſic in
corporibus hæreditariis, quoad deſcendentes, impro-
priè verò,& ſic etiam in fructibus, quoad aſcendentes
accipiantur. Quoad verò *§.1.de trien.& ſemiſ.* is de
deſcendentibus tantùm loquitur, adde quod non tan-
ta eſt ratio in legitima aſcendentium, quanta in deſcẽ-
dentibus, & correctio iuris non eſt multiplicanda, ſed
reſtringenda,& fauor filiis conceſſus *in d.l.ſumus §.re-*
pletionem, non eſt extendendus ad parentes, præcipuè
cùm in aliis multis legitima aſcendentibus debita dif-
ferat à legitima deſcendentium.

Et hæc quidem cùm de fructibus in legitimã aſcen-
dentium computandis agitur, omninò certa & vera
videntur, ſed in caſu in quo verſamur, eo certiora ſunt 5
quod d.Spiritus vſumfructum bonorum ſuorum dict.
Alizetæ, quamdiu viueret, reliquit, cuius vſusfructus
æſtimationem *iuxta l.hereditatum ff.ad leg.Falcid.* fa-
ciendam imputari debere tempore reſtitutionis hæ-
reditatis ſemel agnitæ, etiam in legitimam aſcenden-
tium nouiſſimè cẽſuit Rota in terminis matris vſufru-
ctuariæ relictæ apud Seraph *d.dec.1365.* per rationes lu-
ſiſſimè per eum hîc deductas: nec poteſt negari d.Ali-
zeram ſciuiſſe teſtamentum filij, eámque in vim illius
fructus legitimæ, tanquam vſufructuariam percepiſſe,
cùm hoc notorium omnibus fuerit.

Quod verò poſtremo loco dicitur d. Spiritum o- 6
bligatum fuiſſe alimenta præſtare matri, ideóq; dictos
fructus non eſſe imputandos, quippe qui etiam non
ſufficiebant ad d.alimenta, nam non poteſt allegare
hoc, vt dotem ſuam, aliáque iura ſibi competentia ſo-
per bonis mariti ſalua habeat, cùm nec pater ipſe filiũ
alere teneatur, ſi vel filius poſſideat aliunde bona, vel
ex ſuis operis ſe alere poteſt, & non niſi in defectum
illorum ad alimenta obligetur *l.ſi quis à liberis*
§.ſed ſi filius, & ibi Bart. *n.7.ff.de liberis a-*
gnoſcen. Surd.*de alimen.tit.7.q.6.*
per tot.

ARGVMENTVM.

DOnationem à patre binubo factam miniſterio vxoris in capitulis matrimonialibus in fa-
uorem filiorum naſciturorum nullam eſſe.

SVMMARIVM.

1 *Valet donatio per vxorem marito facta, vt poſt eius mortem filiis communis cum omni emolumento reſtituatur.*

2 *Licet donatio à matre in contractu matrimonij facta miniſterio mariti filiis ex eo naſcituris nulla ſit tanquam in fraudem* l. hac edictali, C.de ſecund.nupt. *hoc tamen non debet habere locum in patre donante, &* n.3.

4 *Nulla tamen quoad hoc eſt differentia inter patrem & matrem.*

5 *Nam ratio eſſentialis cur huiuſmodi donatio à matre facta, nulla ſit, militat etiam in patre.*

6 Et

6 *Et quia pater donan æquè ac mater non poteſt habere eandem affectionem erga naſcituros quam erga iam natos.*
7 *Donatio per patrem in capitulis matrimonialibus facta, cenſetur in fraudem* l. hac edictali.
8 *Donatio non dicitur in fraudem* l. hac edictali, *ex eo ſolùm quòd matris miniſterio facta ſit, ſed duobus alijs concurrentibus, nempe quòd in fraudem naſciturorum, & quòd in capitulis matrimonialibus.*
9 *Licet vſusfructus matri non quæratur, donatio per patrem facta, nulla eſt.*

CONSILIVM LXXXIV.

DVM de his, quæ ſcripſi circa litem inter Domicellam Elizabeth de ſancto Sixto viduam Domini Ioan. Andreæ de Lazaris & nobiles Ioannem Mathæum & Franciſcum de Lazaris filios & hæredes d. Ioannis Andreæ ratione pacti appoſiti in contractu matrimonij inter dictos Andream & Elizabeth initi, quo is promittit ſe feudū empturum vni ex filijs maſculis ex d. matrimonio naſcituris, vel ex primo dicti de Lazaris iam natis donandum ad electionem & nominationem d. Elizabeth, inter nos tractaremus, & de validitate aut inualiditate d. pacti agerentur, quædam deducta fuerunt pro validitate eiuſdem.
Primum *l. Sulpitius ff. de donationibus inter vir. & vxor.*
1 qua donatio per vxorem marito facta, vt poſt mortem eius filio communi reſtitueret cum omni emolumento, valet, quia ſolo eius miniſterio vxor vſa eſt, ex quo ſequitur non eſſe dict. pactum adeò inualidum dicendum quòd miniſterio dict. Elizabeth filius communis d. feudum ſit habiturus, vel etiam quòd ex procurante d. pactum fuerit factum.

2 Secundò, dato veriorem & magis receptam eſſe opinionem, vt reuera eſt, donationem à matre in contractu matrimonij in fauorem filiorum ex eo naſciturorum miniſterio mariti factam ſubijci diſpoſitioni *l. hac edictali C. de ſecund. nupt.* tanquam in fraudem illorum factam, hoc non debet habere locum in marito donante in fauorem filiorum ex eo matrimonio naſciturorum, quia ratio, propter quam in matre non valet, ceſſat in patre, nimirum, quia ex vi donationis à matre factæ pater idemque maritus vſumfructum bonorum donatorum conſequuturus eſt, idque eò maximè, quòd cùm ad ſtipulationem patris donatio fuerit facta, bona donata cenſentur profectitia, quod ſecus eſt in patre donante; vſusfructus enim matri non quæritur, nec quoad eam bona dicuntur profectitia, etſi ad ſtipulationem ipſius donatio ſit facta.

3 Tertiò, in puncto aliam eſſe iuris diſpoſitionem in patre donante, ac in matre, vt quoad hanc ſcilicet ſit locus *l. hac edictali*, quoad illum minimè, videtur probari ex Bertrand *conſ. 236. lib. 7.* qui quamuis loquatur in donatione natis facta, tamen idem quoque ſentit in naſcituris etiam in donatione in capitulis matrimonialibus contenta, & in terminis conſilij ſeu ſententiæ Richardi de Saliceto: nam cùm D. Bertrand. reſpondet d. conſilio Richardi de Saliceto & doctrinæ inde à DD. communiter receptæ, ait illud procedere in matre donante, ſecus verò eſſe in patre, de quo in ſuo caſu agebat, quod inter eos ratione d. vſusfructus ſit diuerſa ratio: & præter Bertrand. potuiſſet allegari Marta *de poteſt. Eccleſiaſt. & ſæcular. par. 4. centur. 2. caſu* 180. qui diſertè inter matrem & patrem, in terminis donationis filijs ex ſecundo matrimonio factæ differentiam conſtituit; vt in matre quidem ſit locus *dict. l. hac edictali*, & non in patre.

Poſtremò, quia non videbatur bene ſatisfactum doctoribus patri promittentibus plus relinquere ſecundis filijs quàm primis, allegatis per Teſſaur. *deciſ. 170. num.* 10.

His tamen non obſtantibus, quæ iam circa inualiditatem d. pacti ſcripſi, vera ſunt nedum in matre donante, in qua qui contra dominos de Lazaris ſentire 4
videntur, dant manus, ſed etiam in patre qui caſus eſt noſter: tum quòd *d. l. hac edictali*, procedit in vtroque parente, & quæ dicuntur de matre, habent locum in patre, & contrà, Pure. *dec. 4. n. 3. lib. 3.* Ripa *in l. fin. n. 96. C. de reuocan. donat.* Marc. *dec. 57. &* 848. *par. 1. & dec. 23. par. 2.* & ſic cùm habeamus regulam pro nobis, qui contendunt patrem poſſe in capitulis matrimonialibus plus relinquere filijs ex eo matrimonio naſcituris, quàm ex primo natis, debent id probare & doctorem id aſſerentem & diſtinctionem inter patrem & matrem in hoc facientem allegare, quod niſi fecerint, pro dictis Dominis de Lazaris decernendum.

Tum quòd ratio præcipua, eáque eſſentialis, qua 5
mouentur DD. vt ſtatuant donationem huiuſmodi à matre factam non valere, militat quoque in patre, nimirum quòd fiat in capitulis matrimonialibus, & ante matrimonium contractum ſine quo illud non fuiſſet contractum, ex quo in fraudem *d. l. hac edictali*, donatio cenſetur facta, per Ruin. *conſ.* 112. Viui. 396. & Laderch. *conſ.* 147. vbi verò eſt eadem ratio, eadem quoque eſt iuris diſpoſitio iuribus vulgatibus.

Adde quod pater donans æquè ac mater non po- 6
teſt habere affectionem erga naſcituros eandem quam habet erga iam natos, & ſic non ratione ipſorum, ſed matris, cum qua vult contrahere, & ſic in fraudem *d. l. hac edictali*, præſumitur facta, qua etiam ratione mouetur in terminis matris donantis, Viui. *d. dec. 396. nu. 6. in fin.* & quæ fraus in patre donante eò magis quàm in matre præſumenda eſt, quòd ea ſcilicet nouerca ſit inimica priuignorum *l. 4. non eſt enim ff. de inoffic. teſtam.* Bald. *ibidem n. 1.* Caſtren. *in l. 2. n. 6 ff. eod.*

Et quamuis hæc ſufficerent, ex abundanti tamen
in terminis patris donantis in capitulis matrimonialibus, quod huiuſmodi donatio cenſeatur facta in fraudem *d. l. hac edictali*, ideoque ſit nulla, docent Teſſaur. *dec. 170. n. 12. verſ. ad tertium*, qui in donatione facta filijs iam natis id contendit, multò magis in naſcituris & in capitulis matrimonialibus id aſſerendum eſt. De Franch. *dec.* 583. qui in terminis patris loquitur, & pro reſolutione quæſtionis allegat *dec.* 435. quæ verſatur in terminis matris, ſatiſque demonſtrat in caſu ſuo idem in terminis patris ſtatuendum fuiſſe, niſi in teſtamento per legatum donationem in contractu matrimonij factam re ipſa confirmaſſet, ipſammet ſummam donatam legando.

Nec nocet quod dicebatur, dictam donationem fuiſſe factam contemplatione eius matrimonij, ideoque diſpoſita in matre *in d. dec.* 435. procedere quoque debuiſſe in patre: nam reſpondetur, quòd ſiue ea verba *& eius contemplatione, in d. dec.* 583. appoſita, fuerint expreſſa in contractu matrimonij & donatione ibi facta, ſiue non, ſemper eam contemplatione matrimonij cenſeri factam, ex Viui. *d. dec. 396. nu. 6.* ideoque reſolutionem d. deciſionis æquè in patre ac in matre procedere; expreſſio enim contemplationis, quæ ex natura rei tacitè inerat, non mutat naturam rei.

Ideoque Ioann. Bapt. de Thoro *in compend. deciſion. Neapolitan verb. donatio facta per patrem fol.* 178. d. deciſionem ſimpliciter abſque mentione dictorum verborum *& eius contemplatione* refert. Raudens *dict. cap. 55. num. 6. 7. &* 21. vbi in terminis ſententiam Teſſaur. *dict. deciſion. 170. numer.* 12. idem in patre quod in

matre ſtatuentem confirmat. Riminald.*conſ.*428.*per tot.* præſertim *nu.*10. æquiparatio enim, qoam ibi facit ioter patrem & matrem, eſt, oedum qooad rationem, ſed etiam quoad deciſiooem, vt ex eo cootextu totius conſilij conſtat. Surd.*conſ.*250.*nu.*32.*&* 33. de patre loquens exiſteote fraude, quam adeſſe in ſuperioribus ſcriptis docui. Coſta de Rata *q.*85.*nu.*11.*&* 12. in vtroque patente.

Nec obſtant in cootrarium deducta. Ac primum *d. l. Sulpitius ff. de donat. inter vir. & vxor.* ex ea nihil aliud conficitur, qoàm niſi vbi adeſt nudum miniſtenum, donationem alioquin inter virum & vxorem prohibi-
8 tam valere, ſed nos nooex eo ſolùm, quòd minisſterium matris interueoerit, donatiooem oon valere & in fraudem *d. l. hac edictali* ceoſeri factam dicimos, ſed duobus aliis cooeurrentibus, nempe quòd ſit facta io fauorem filiorum naſcituororom, erga quos oon potuit haberi tanta affectio ac erga natos, & quòd fuerit io capitibus matrimonialibus, vltra quod in caſu noſtro oon ſimplex adſit minisſterium matris, nec poteſt dici nullo caſu ex huiuſmodi donatiooe qoidqoam matri quæri poſſe, qoæ doo copulatiuè cooſiderat iuriſcooſoltus *in d. l. Sulpitius.* Nam hîc mater ſibi electionem ſtipulatur, ex qua gratitudinem erga electum ſibi acquirit, & vtilitatem ex ſucceſſione filij, forſao poſtea morituri ſperare poteſt.

Non obſtat ſecundum, qoia verum qoidem eſt,
9 quòd quando vſusfructus quæritur patri, huiuſmodi donatio facilius dicitur io fraudem *l. hac edictali* facta, quia ex ea patri commodum qoæritur: ſed ea ratiooe ſecluſa non propterea minus donatio dicitur facta in fraodem *dict. l. hac edictali*, ex ratiooibos ſuprapoſitis, præſertim ex eo qoòd aliàs matrimonium oon fuiſſet contractum, quæ eſſentialis ratio eſt, & io qua ſola ſe fundaot Ruin. *d. conſ.*112. Viui. *d. dec.* 396. & Ladereh. *d. conſ.* 147. & in terminis, quòd etiam ſi vſusfroctus patri non quæratur, donatio à matre facta, vt ſuprà noo valeat, docent Ruio. *d. conſ.* 112. *n.* 8. *verſ. item non obſtat*, Trentacinq. *var. reſolut. lib.* 3. *de matrim. verſ.* 5. *nu.* 35. *verſ. ſecunda eſt opinio fol.* 347. Ladereh. *d. conſ.* 147. *nu.* 1. Mantic. *de tract. & ambig. tit.* 35. *nu.* 12. *verſ. quod locum habet* Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 119. *nu.* 35. Nec verum eſt quoad ſtipolationem patris, ita vt ſoprà dooatum eſt, dici profectitium, nam vbi quæritur vſusfructus, non ſolum vſusfructus, ſed & proprietates ad ipſum ſpectarent, ſi eſſet profectitium. Cùm itaqoe d. donatio à matre facta, etiam vbi non quæritur vſusfructus patri, ſit nolla tanquam in fraudem facta: Idem quoque aſſerendum eſt in patre donante, cùm in vtroque eadem ſit ratio.

Non obſtat quod tertio loco ex Bertrand. *conſ.* 236. *lib.* 7. dicebatur, nam loquitur io filio nato, & ſic non facit ad caſum noſtrum, oec poteſt duci argumentum ex reſponſione, quam facit ad ſententiam Richardi de Saliceto, quaſi ea omni caſu in matre tãtùm procedat, nooin patre; ſatis enim illi fuit reſponſionem vnam dare, quæ caſui ſuo conueoiret, ſcilicet qoòd ea ſententia procederet in matre donante, & vbi vſusfructus patri quærebatur, non autem in patre donante, cùm vſusfructus non quæratur matri, ſed non poſſumus inde elicere concluſionem generalem, numquam valere io patre, etiam vbi io matre donante non quæritur vſusfructus: dicta enim DD. vt iacent, ſolùm intelligenda ſunt, nõ autem, vt ſit in legibus ex illis poſſumus ducere argumenta à contrario vel in cooſequeotiam: præterea etiam ſi in terminis Richardi de Saliceto generaliter diceremus in matre quidem procedere, ſed non in patre, noceret caſui noſtro: nam caſus, ſuper quo eſt lata dicta ſeotentia, eſt, quando matrimonium erat iam contractum, & capitula matrimonialia poſt illud fuerunt deiode facta, & ſic ceſſat ratio eſſentialis, quòd ſcilicet matrimonium aliàs non fuiſſet contractum, qua mouentor Ruin. Viui. & alij ſuprà allegati: quæ cùm in vtroque parente militet, facit vt ab vtroque dooatio facta ſit in fraudem, at io caſu Richardi, ceſſante illa ratione, vt ceſſat, cùm vſusfructus quæratur patri donante matre, non autem matri donante patre, non eſſet mirum, ſi diceremus eam ſeotentiam io matre, non in patre procedere.

Non obſtat etiam Marta *de poteſt. eccleſ. & ſecular. d. par.* 4. *centur.* 2. *caſu* 180. loquitor enim io filio nato, in quo cùm ceſſet ratio eſſentialis, de qua ſuprà multi teneot aliud dicendum in patre qoàm in matre, quòd patri oon matri vſusfructus quæratur, quamuis etiam hoc caſu cootrarium ſentiat Teſſaur. *d. dec.* 170. & in vtroque donationem non valere contendit.

Ad poſtremum reſpondetur *text. dict. l. hac edictali*, tantom abeſſe vt conſtituat differentiam inter patrem & matrem, quin potius in vtroqoe idem ſtatuat, Cyn. verò, Iacob. Bottigar. & Bald. ſuprà in contrarium allegati, ne verbom quidem haedere, Bertrand. verò *dict. conſ.* 186. loquitur in natis, ſicut & quoque Rolaod. à Valle *d. conſ.* 62.

Ex quibus concluditur, veriſſimum eſſe quod in prioribus ſcriptis aſſeruimus, donationem à patre io capitulis matrimooialibus in fauorem filiorom naſciturorũ miniſterio matris factam oullius eſſe momenti.

ARGVMENTVM.

VT legatum vſusfructus imputetur in legitimam etiam deſcendentium, an ſit neceſſaria acceptatio. An æſtimatio dicti vſusfructus iuxta *l. hæreditatum ff. ad leg. falcid.* ita ſit reſtringenda ad annum 60. vt ſi plus vixerit, annorum vltra 60. non ſit habenda ratio.

Cùm de fructibus ipſis ſimpliciter imputandis agitur, an ſit opus expreſſa acceptatione fideicommiſſi.

SVMMARIVM.

1 *Vſusfructus legatum non imputatur in legitimam niſi acceptatum fuerit.*

2 *Aeſtimatio ſecundùm* l. hæreditatum ff. ad leg. falcid. *ſit iuxta verum numerum annorum, quibus vixit vſufructuarius.*

3 *Nulla habita ratione acceptationis fructus imputantur in legitimam aſcendentium.*

4 *Legitima magis debetur filiis quàm parentibus.*

CONSILIVM LXXXV.

EX epiſtola per doctiſſimum D. Petrum Andream ad me ſcripta ratione conſilij à me facti circa quæſtionem, an fructus ab aſcendente grauato de reſtituendo percepti io legitimam imputentur, tria reſultant paucis diſcutienda: primum vt legatum vſusfructus impotetor io legitimam etiam deſcendentium, ex Seraph. *dec.* 1365. an ſit neceſſarium, vt fuerit acceptatum: ſecundum, an æſtimatio d. vſusfructus iuxta *l. hæred. ff. ad leg. falcid.* facienda, ab anno ætatis

tatis 30. vſque ad 60. ita ſit ad dict. 60. reſtringenda, vt, quamuis plus vixerit, annorum vltra 60. non ſit habẽda ratio. Poſtremum, cùm de fructibus ipſis ſimpliciter imputandis agitur, an ſit opus acceptatione fideicommiſſi expreſſa.

1 Ad primum reſpondetur, acceptationem requiri, vt diſertè docet Seraphin. *d. dec.* 1365 *nu.* 19. reſpondendo Socin. iuniori *conſ.* 64. *lib.* 2. ideóque ſi in caſu, in quo verſamur, mater non acceptaſſet hæreditatem filij, ratio, quam ex legato vſusfructus deduxi, non ſuffragaretur, vt optimè ſentit d. D. Andreas, ſed non propterea minus militaret ratio, de qua poſtea in 3. dubio.

2 Ad ſecundũ reſp. rationẽ annorum vltra 60. habendam eſſe; nam computatio ſecundũ *d. l. hæreditatum*, ſit præſumptiuè, vt ſc. tantùm 60. annis præſumatur viuere ad æſtimationem vſusfructus ſeu alimentorum ſtatim fiendam, ne aliàs ſit in pendenti legatum vſusfructus ſeu alimentorum, ſeu æſtimatio facienda illorum propter aliquã cauſam, propter quã debeat ſolui æſtimatio vſusfructus ſeu alimentorum, ſi tamen in futurũ euentũ plus vel minus viueret vſufructuarius quã d. lex præſumpſit, non eſſet præiudicium vſufructuario ſeu hæredi ex d. æſtimatione iam facta, ſed regula etiam ſecundũ eius veram vitam, vt tenet gloſſ. *in dict. l. hæreditatum*, præſertim in verb. 30. *annorum*, quam ibi Bart. Alberic. & alij communiter ſequuntur, nec non Imola, & DD. *in l. cum Titio ff. ad leg. falcid.* & fusè probat Roderic. Suar. *in l. quoniam in prioribus ampliat.* 3. *n.* 10. & licet Couar. *lib.* 3. *var. reſol. c.* 9. *n.* 8. *verſ. hinc deducitur* contrarium ſentiat, tamen ſuperior ſententia, quippe quæ receptiori DD. calculo ſit recepta, vt ipſemet Couar. fatetur, eſt ſequenda: ideóque in caſu noſtro, ſi conſtet matrem d. legatum acceptaſſe, non eſſet habenda ratio, quòd 55. & vltra eſſet annorum, ſed etiã quamdiu reuerà vixerit, præſertim quòd ipſa demùm matre mortua, agitur de d. æſtimatione facienda, quia tunc quamdiu reuera vixit, conſideratur *d. l. cum Titio ff. ad leg. falcid.*

Ad tertiũ, quod dicitur de acceptatione, ſolùm procedit, cũ agitur de legato vſusfructus imputando etiã in legitimam deſcendentium, non ſi agatur de fructib. ipſis imputandis, qui in deſcendentium quidem nullo modo, in aſcendentium verò legitimã ex crebriori ſententia imputantur ex vi & natura ſua, & ex eo quod percepti ſunt, nulla acceptationis habita ratione: ſufficit enim quod eos reuera perceperit aſcendens, vt intret imputationis quæſtio, & ita loquuntur DD. de ea tractantes. Et quamuis ea quæſtio non fuerit reſoluta per *d. dec.* 1365. tamen eam Seraphin. ſatis amplectitur, & communem teſtatur. Hoc ſubiiciendum eſt, cùm in d. epiſtola dicitur legitimam aſcendentium difficiliùs quã deſcendentium tolli, ex Cephalo *conſ.* 278. *n.* 50. *& ſeqq.* illud procedere, cùm de priuatione legitimæ agitur, quia ſc. filij ob obligationem, quam erga parentes habent, & obedientiam, quam eis debent, ob ingratitudinem faciliùs legitima priuari debent quàm parẽtes, ſed alioquin legitima magis filiis quã parentibus debetur, nec tanta eſt ratio in legitima aſcendentium, quàm in deſcendentium, *l. nam etſi parentibus*, cum ibi not. *ff. de inoff. teſtam.* Surd. *conſ.* 388. Ideóque quædam imputantur in legitimam aſcendentium, quæ non imputantur in deſcendentium, Surd. *d. conſ.* 388.

3 (margin, beside "in legitimam deſcendentium")

4 (margin, beside "tudinem faciliùs")

ARGVMENTVM.

DE congrua portione Vicarij perpetui.

De reſcindenda in Galliæ tranſactione per errorem, & ex falſa cauſa inita.

SVMMARIVM.

1 *Quanta debeat eſſe congrua portio Vicarij perpetui remittitur arbitrio iudicis.*
2 *Eáque ſententia receptiſſima eſt in Gallia.*
3 *Et habet locum nedum in ea portione, quæ datur Curioni ab Epiſcopis, qui decimas præſcriptione, tranſactione, vel alijs modis acquiſiuerunt: ſed etiam in ea quæ datur Vicario perpetuo à primitiuo Curione ſeu Priore, qui & Patronus vocatur.*
4 *Auctis oneribus augenda eſt portio.*
5 *In congrua portione habetur ratio prædiorum Vicariæ perpetuæ annexorum, vel ab ea dependentium.*
6 *Nec incertorum emolumentorum cum ad certitudinem reduci poſſunt.*
7 *Licet conſtitutione Pontificia & Regia ordinatione congrua portio regulata ſit, vt non ſit maior 100. aureis, nec minor 50. tamen quandoque maior decreta fuit.*
8 *Duæ Parrochiæ vnitæ habentur tantùm pro vna, & vltima tanquam acceſſoria dependet à prima.*
9 *Et vnica debetur congrua portio, etiam ſi eſſent duo Vicarij illarum Eccleſiarum vnius Parrochiæ æquè principales.*
10 *Tranſactio per errorem & ſine cauſa facta reſcinditur.*
11 *Tranſactio & promiſſio ex cauſa falſa, nulla eſt.*
12 *Item & facta per dolum & calumniam.*
13 *Nec iuramentum eam firmat.*
14 *Eccleſia contra Eccleſiam reſtituitur, ſicut minor contra minorem.*
15 *Quod dicitur de priuilegiato contra priuilegiatum, non procedit, quando is, contra quem petitur, reſtitutio eſt in lucro, qui verò petit, in damno.*
16 *Eccleſia æquiparatur minori, & per omnia vice illius fungitur.*
17 *Etiam in tranſactione maiorem in Gallia locus eſt reſciſioni, ſtante dolo & fraude.*

CONSILIVM LXXXVI.

VT certa reſolutio habeatur, an ſit locus reſciſioni tranſactionis initæ inter Dom. Nicolaum Ioubert tunc pro Priore Prioratus S. Iuliani Lugdunen. Diœceſis ſe gerentem, & D. Petrum Peyroſa Curatum ſeu Vicarium perpetuũ d. Eccleſiæ 27. Martij anno 1599. Pariſiis initæ, & alterius inter R. P. Rectorem Collegij Societatis Ieſu Lugduni erecti, cui d. Prioratus etiam ante dictam tranſactionem fuerat vnitus, & d. Peyroſa Vicarium, 19. Iunij 1608. Lugduni factæ, per quam vel prima confirmatur, vel eodẽ modo, quo illa de nouo tranſigitur. Duo præſupponenda ſunt. Primũ, quæ & quanta dicatur cõgrua portio, quæ Vicariis cõpetit; & etſi aliàs diſputari ſoleat, quãta debeat eſſe portio Canonica Vicario perpetuo aſſignanda, & alij quartã, alij quartã quartæ exiſtimẽt, vt *in cap. extirpanda de præbend.* DD. *in clemen.* 1. *de iure patronat.* verior tamẽ & in iudiciis recepta ſentẽtia, vt totũ hoc ex iudicis arbitrio pendeat, qui inſpecta qualitate perſonarũ, onerũ & fructuũ aſſignet eã portionẽ, ex qua Vicarius cõgruè ſuſtentari poſſit, vt docet Rebuff. *in tract. de congrua portio. q.* 9. *n.* 80. Hoſtien. *in ſumma de renũt.* §. *fi.* & nouiſſimè ſacroſ. Cõc. Trid. definitũ

eſt, *ſeſſ.7.de reformat.c.5.6.& 7.& ſeſ.25.c.16.* ſed maximè
d.c.7.ſeſſ.7. quæ ſententia in Gallia receptiſſima eſt, For-
get *tract. des choſes decimal.c.5.nu.9.in fin.* Rochete *en ſes
deciſions de pluſieurs queſtions tit. portiõ canonique,* Gue-
nois *en la conference des ordonnances lib.1.tit.3.§.65.* quã-
uis aliàs ſupremi Senatus Pariſien. arreſto de ann.1589.
& 17. Iulij ſiue Septẽb. ex Grimaudet cõgrua portio a-
tiã quadrãte definita fuerit, quod arreſtũ deferunt, &
illius mentionem faciunt, Rebuff. *d.tract.q.9.num.*80.
Charond. *lib.1.pandectar.titu.13.* Chopin. *de ſacra polit.
lib.3.tit.4.nu.5.* Chenu *in addit. ad Papon.lib.1.tit.12.ar-
reſt.*10. Guenois *d.lib.1.tit.3.§.* 65. tamen poſterioribus
temporibus receptum fuit, vt totum hoc arbitrio iudi-
cis relinqueretur, ex Forget, Rochete, & præſertim
Guenois dictis locis: quamuis etiam hodie accidere
poſſit, vt & quadrante definiatur d. congrua portio, ſi
nimirum pro qualitate onerum & fructuũ ac ſeruitij
fructus ad quartã partẽ aſcendẽtes neceſſarij ſint pro
ſuſtentatione Vicarij, quemadmodũ nouiſſimis tẽpo-
ribus de anno ſcil.1603. 17. Maij & 21. Iunij per Senatũ
Tholoſanum, prouiſionaliter tamen, ordinatum fuit,
referente Chenu ad Papon. *d.tit.10.arreſt.*8. & Bleynia.
*in theor. & prax.benef.tit.de congrua portio.n.11.in gloſſ.
ſub lit.C.* & habita ratione onerum portionem congruã
modò maiorem, modò minorem definiri ſeſe in rege-
ſtis eiuſdem Senatus Tholoſani, vidiſſe teſtatur May-
nard. *lib.1.queſtion.c.*39.

3 Atq; hoc quidem, congruam ſc. portionem arbitrio
iudicis definiendam eſſe, nedum habet locum in ea,
quæ datur Curioni ab Epiſcopis, qui decimas acquiſie-
rũt, vel præſcriptione, vel tranſactione, vel aliis modis,
de quib. Peleus *lib.1.Forenſ.actio.c.*21. ſed etiam in ea,
quæ Vicario perpetuo datur à primitiuo Curione, ſeu
Priore (qui & Patronus vocatur, quia præſentatio d.
Vicarij ad eũ ſpectat, *Clemen.1.de iur.patron.* Bleymian.
d.lo.n.22.) vt teſtatur Bleyn. *d.tit.de congrua portio. nu.*8.
4 *&* 30. Ideoq; congruæ portionis nomen accepit, quod
collationem quandam inter perſonas & res, vt vnum
conueniat alteri, præ ſe ferat, quemadmodum & no-
5 men congrui muneris, *l.1.in fin.ff.de decurion.* congruæ-
que reſponſionis *in l.1.§.ead.ff. de verb.oblig.* Diffe-
rentia enim eſt inter artifices, cuique plus oneris ratio-
6 ne latiùs patentis Parœciæ incumbit, plus quoque re-
dituum eidem concedendum videatur, Bleyn. *d.loco
n.*32. adeò vt auctis oneribus augendam quoque por-
tionem docuerit Forget. *d.tract.c.3.n.*4. & ad id refert
duo arreſta de ann.1525. 4. Iulij. Primum quidem pro-
uiſionale & alterum definitiuum de anno 1537. 3. Apri-
lis, & in hoc arbitrio iudicis habetur ratio prædiorum
vicariæ perpetuæ annexorum vel ab ea dependentiũ,
vt ſcilicet tantò minus à primitiuo Curione dandum
ſit pro congrua portione, Forget. *in d.loco d.c.11.nu.*11.
nec non habetur ratio incertorum emolumentorum
cùm ad certitudinem reduci poſſint: Rebuff. *d.loco nu.*
86. & expreſsè Bulla Pij V. de anno 1567. Kalend. No-
uemb. fuit ordinata.

7 Sed hoc arbitrium iudicis aliquo tamen modo fuit
regulatum conſtitutione Pontificia, nec non Regia:
illa quidem per d. Bullam Pij V. *ſuper interpret. d.c.7.
ſeſſ.7.Conc.Trid.* editam, qua portiones congruas re-
ſtringit, vt portio non aſſignetur maior cẽtum aureis,
nec minor 50. imputatis etiam incertis emolumentis,
vt ſunt oblationes mortuariæ, & cætera huiuſmodi:
hæc verò Carolina ſcilicet, Pariſiis 16. April. anni 1571.
*art.*9. edita, & ibid. 10. Iulij 1572. repetita, qua 120. libris
ea definitur, de qua Forget. *d.c.11.nu.*9. Guenois *d.lib.1.
tit.3.§.*65. & Bleyn. *d.tit.de congrua portio.n.*9.

Nihilominus, non obſtante d. ordinatione, quan-
doque maior portio ratione onerum & ſeruitij per ar-
reſta decreta fuit, duoq; refert Chenu ad Papon. *d. ar-
reſt.*10. non tamen vltra 200. libras, vt ex infrà dicendis
apparebit. Alterum, quod præſupponendum eſt, d.
Vicariũ S. Iuliani ſeclusis d. trãſactionibus, & ante eas
ratione d. vicariæ longè vltra 80. ſcuta ſolitum recipe-
re, & reditus ac emolumenta d. vicariæ longè excede-
re: ex quo ſequitur, nedum congruam, ſed pluſquam
congruam portionem habuiſſe, nec illius auctioni lo-
cum fuiſſe. Nec refert ſi dicatur Curam ſanctæ Barba- 8
ræ loci S. Chaumundi dependere à vicaria S. Iuliani,
illiq; annexam, & vtrique inſeruiendum, & eo nomi-
ne miniſtros habendos; nam non propterea duæ con-
gruæ portiones ſunt ſtatuendæ, ſed vnica tantùm, quia
d. duæ Eccleſiæ non debent habere nomen, vim & ef-
fectum duarũ parrochialium, imò è contrario cenſen-
tur vna tantùm parrochia, & vltima tanquam acceſſo-
ria dependet à prima, *c. cum de at. & qualit. præficiendor.*
Dec. *in c. ex parte el.2.n.1.de reſcript.* qui allegat Panor.
in c. recolentes in fin. de ſtatu monachor. inde fit, vt *c. licet
canon. de electione in 6.* non habeat locum in beneficio
annexo. Quæ cauſa fuit, vt arreſto Senatus Pariſien.
1. Iulij an.1604. quidam Vicarius ſeu Curatus diœceſis
Ambianenſis, qui annexam habebat Eccleſiam ſuæ
parrochiæ fuerit manutenius in poſſeſſione, & iniun-
ctum habitantibus d. annexæ, vt quatuor feſtis ſolem-
nioribus anni, nec non die Patroni Eccleſiæ irent ad
matricem Eccleſiam, cæteris verò feſtis & diebus dict.
Curatus aliquẽ deputaret, qui ſeruitio d. Eccleſiæ an-
nexæ incumberet, referente Forget *d.c.11.n.8.verſ. quãt
au ſecond.* & in puncto vnicã tantùm congruam portio-
nem debere docet Forget *d.loco,* etiam ſi eſſent duo vi-
carij illarũ Eccleſiarum vnius parrochiæ æquè princi-
pales *d.n.8.in princ.* quo caſu ducentæ ad ſummum li-
bræ eſſent congrua portio vtriuſque, multo magis vbi
vna eſt acceſſoria ad aliam, & vnicus titulũ Vicarij ha-
bet, vt hoc caſu, quemadmodum deciſum fuit per ar-
reſtum Senatus Rothomagen. vt refert Forget *d.c.11.
n.*10. ibique etiam alio arreſto tantumdem alij Curioni 9
pro congrua adiudicatum refert, eò quòd non niſi per
alueum quemdam vicos, quib. ſua cõſtabat Parrochia,
luſtrare poſſet, & idcirco ſub ſe vicarium habere tene-
retur; ac demum ſubdit propter latiores fines Parro-
chiæ S. Petri de Marigny congruam magiſtri Richardi
Niuet ad eius præfecturam vocati ſexaginta aureis de-
finitam à Senatu Rothomagen. 16. Iulij 1598.

Sed in caſu, in quo verſamur, nõ ducentæ libræ pro
congrua portione, ſed ſolùm centum viginti iuxta or-
dinationem regiam eſſent aſſignandæ, quia Eccleſiæ
ſanctæ Barbaræ dicti loci ſancti Chaumundi per Cu-
rionem ſancti Petri dicti loci ſancti Chaumundi &
Presbyteros à Domino de S. Chaumond fundatos in-
ſeritur, iuxta concordata ea de re facta. In Eccleſia verò
S. Iuliani adſunt Presbyteri habituati, quorum vnus
cũ modico ſalario officio vicarij fungi poteſt, & quod
plus eſt, contractus interceſſit inter d. Vicarium & di-
ctos Presbyteros, quo ſinguli officium vicarij obire
promiſerunt, ſed etſi Vicarius ipſe Peyroſa d. Eccleſiæ
inſeruire vellet, vt debet, nullum ſalarium per ipſum
ſoluẽdũ eſſet, ideoq; d. ordinationi Regiæ ſtare debet.

His ſic præſuppoſitis, omninò reſoluendum eſt, di-
ctas tranſactiones annullandas & caſſandas, illarúmq;
nullam habendam eſſe rationem, dictúmque Peyroſa
iis, quæ ante dictas tranſactiones percipere ſolebat, cõ-
tentum eſſe debere. Idque ex eo quòd eæ fuerunt per
errorem, ex falſa cauſa & per dolum initæ, vt mittam
primam tranſactionem ex alio capite nullius eſſe
momenti, quia dict. Nicolaus Ioubert non erat verè
titularis Prior, imò nullum ius in dicto Prioratu
habebat, tum quòd dict. Prioratus ſancti Iuliani iam

fuerat

fuerat vnitus d Collegio Societatis Ieſu Lugdunen.& peodente abſeotia Patrum d.Societatis à Gallia Dom. Colinis Senator Pariſien. virtute indulti Senatoribus conceſſi nullo iure dict.Prioratum inuaſerat poſt obitum Prioris, qui vnioni conſenſerat, reſeruatis tamen ſibi,quamdiu viueret,fructibus : reſtitutis enim dictis Patribus authoritate regia ad dictum beneficium,quæ medio tempore geſta erant, non debent illis nocere, tum quòd d. Ioubert non erat d.Prioratus verè titularis,ſed nomine d.D.Colinis,&in vtilitatem eiuſdem eum tenebat & poſſidebat,qui propterea veris titulatibus per contractus à ſe initos præiudicare non poterat.

Per errorem, inquam,fuerunt initæ , quia aſſerebatur per d.Peyroſa ſe congruam portionem non habere , cùm tamen verius eſſet eum pluſquam congruam partem habuiſſe, vt ex ſuperioribus patet ; tranſactio verò, ſi tranſactio nominanda eſt) per errorem & ſine

10 causa facta reſcindi debet, *l.cum ſi §. vult igitur ff.de tranſaction.l qui ſine cauſa ff.de condi ſine cauſa*,Roman. *conſ.138.*& poſt eum Alexand.in terminis tranſactionis *conſ.102.*viſis & ponderatis *n.8.verſ.circa,*aliud dubium lib.1.ſequitur Dec.*conſ.350.*viſis allegationibus *nu.4 & conſ.402.in cauſa n 8.*

Ex falſa cauſa, quia in ea falsò enunciatur vicarios d.Eccleſiæ S.Iuliani ſolitos percipere 8. ſextarios,partim frumenti,partim ſiliginis , & 8.menſuras dictas aſné vini & tres quadrigas paleæ , cùm tamen verius ſit nunquam percepiſſe niſi ſex ſextarios frumenti vel ſiliginis, & ſex aſné vini abſque vlla palea : tranſactionē verò & promiſſionem ex falſa cauſa factam nullius eſ-

11 ſe momenti certiſſimum eſt ex his, quæ Roland.ſcribit *conſ.13.viſa tranſactione n.31.lib.1.*

Per dolum autem, quia cùm d.Peyroſa probè ſciret non niſi dictos ſex ſextarios grani & aſné vini ſine vlla palea ſolui ſolitos, doloſè tamen & calumnioſè de octo & palea enunciauit & affirmauit : tranſactionem

12 autem per dolum & calumniā factam non valere certum eſt, *l.in ſumma ff. de condict. indeb.* & iuramentum

13 eam non firmat , *l.non dubium Cod.de legibus*, adeò vt ſufficiant præſumptiones ad calumniā euidenter probandam,Ruin.*conſ.30.quamuis n.12.lib.5.*Caſſador.*dec.7. de dolo & contumacia.* Quod hoc caſu omninò ſtatuendum eſt,quod d Peyroſa erat actor, & calumnioſè dict. Ioubert ignoranti , quæ vicario ſolent præſtari, cuiúſque non intererat , cùm non eſſet verè titularis, obrepſit,*l.ſi quis obrepſerit ff.ad leg. Cornel. de falſ. l.ſub prætextu* 1.vbi Salicet.*col.penult.verſ.ad ſecundum*,vbi alij *C de tranſactionibus.*

Sed his ceſſantibus,quæ tamen non ceſſant,ex *c.læſionis*, ſuccurrendum eſſet d Collegio Societatis Ieſu. Nec refert ſi dicatur agi hîc de Eccleſia contra Eccle-ſiam , & ſic de priuilegiata contra priuilegiatam reſti- 14 tuenda , quia certum eſt Eccleſiam contra Eccleſiam reſtitui,ſicut minorē contra minorem Ioan.Paul.Lancelot.*in inſtitut.Canon.in princ.& §* 1. Maran.*par. 6.§. & quandoque appellatur num.87.*Dec.*lib.8.c.3.num.21. in addition.Granutij*,Sfort.Odo *de reſtitu:.par.1.q.18.art.9.* quod enim dicitur de priuilegiatò contra priuilegia- 15 tum,non procedit,quando is,contra quem petitur reſtitutio,eſt in damno,alius verò in lucro, Sfort.Odo *d. par.1.q.18.art.5.*

Nec quatenus ex *d. c.læſionis* expeteretur d.Rector ad reſciſionem dictæ tranſactionis, obſtaret ordinatio regia Caroli IX. de anno 1560. de qua *au Code Henri & aux Baſiliques lib.6.tit.23.art.3.*quia ordinatio ſolum habet locum in tranſactionibus maiorum non minorum,nos verſamur in minore,hoc eſt,Eccleſia, quæ æ- 16 quiparatur minori , & per omnia vice illius fungitur, *teſt.in cap.1 & in c.auditis*,& ibi gloſ.*in verb.contra reliquam de reſtitut in integrum* , Baldus *in l.pupillorum in fin Cod.de repud.hæred.* & communem omnium dicit Roman.*conſ.166.in fin.*& DD. *in authent. quas actiones Cod.de ſacroſ.Eccleſ.*& poſt eos Sfort.Odo *dict art.9.* & quamuis verſaremur in tranſactione maiorum, quod tamen non eſt, non obſtaret dicta ordinatio, quia hîc adeſt fraus & dolus dicti vicarij , quo caſu etiam per dictam ordinationem eſt locus dictæ reſciſioni ex claris ipſius verbis,& docent Charond.& Fretor.in dictis *Code Henry & Baſiliq.* Guenois *en ladite conference lib.2.tit.3.§.3.*& Papon *lib.16.tit.3. des reſtitutions en entier, arreſt.6.*

ARGVMENTVM.

De Beneficiis ad nutum Prioris amouibilibus.

SVMMARIVM.

1 *Beneſitia propriè ſumpta perpetua ſunt, idque nominatim habet locum in Eccleſiis ad Monachos & Collegia pertinentibus.*
2 *Sunt tamen quædam manualia & temporalia,& ad nutum amouibilia,aut certo tempore reuocabilia,quæ tamen impropriè vocantur beneficia , nec poteſt quis ſub eorum titulo ad ſacros ordines promoueri.*
3 *Vicaria Eccleſiæ parrochialis eſt quandoque temporalis.*
4 *Eóque caſu cura animarum non cenſetur exiſtere penes Vicarium,ſed tantum exercitium nomine Prioris, eiúſque inſtitutio & ad nutum amotio, ad Priorem,ſola verò approbatio.& licentia adminiſtrandi ſacramenta ad Epiſcopum ſpectat.*
5 *Talis Vicarius ab Epiſcopo approbatus ante annum ſine cauſa deſtitui non poteſt.*
6 *Secundarius tam de iure quàm de conſuetudine ad nutum Prioris amoueri poteſt.*
7 *Verba enunciatiua non probant contra tertium.*
8 *Maximè quando enuncians non poteſt actum facere ex ſe ſolo.*
9 *Prior non poteſt præiudicare ſucceſſoribus.*
10 *Verba diſpoſitiua non probant contra abſentes nec pro ipſis.*
11 *Præſentatio Prioris approbationem & licentiam Epiſcopi præcedere debet.*
12 *Verba enunciatiua non probant etiam inter præſentes quando agitur de beneficij collatione vel ordinum ſuſceptione.*
13 *Etſi Eccleſia præſcribat contra Monaſterium , requiruntur 40.anni.*

CONSILIVM LXXXVII.

NON obſtantibus iis , quæ pro parte D. Franciſci Poorus ſeu eius procuratoris deducta fuerunt, d.Pontus à ſecundaria Eccleſiæ Paternen. per R.P.Rectorem Collegij Auen.Societatis Ieſu , cui Prioratus d.loci de Paternis,authoritate Apoſtolica eſt vnitus,amoueri potuit,& fuit amotus, & Dom.Petrus Fernetius Presbyter per eundem R.Rectorem præſentatus ſi idoneus repertus fuerit,ad officium d.ſecūdariæ admitti debet.

Nam etſi verum ſit beneficia propriè ſumpta perpetua eſſe debere,nec prouiſos de illis ſine iuſta cauſa 1 amoueri poſſe , idque nominatim locum habeat in

Eccleſiis ad monachos vel collegia pertinen. *cap. vn.*
gloſſ. de Capell. monachor. in 6. & aliis iuribus in contra-
2 rium allegatis, tamen quædam ſunt beneficia manua-
lia & temporalia, & ad nutum amouibilia, aut certo
tempore finito auocabilia, quæ tamen impropriè be-
neficia vocantur ob perpetuitatis defectum, ideóque
ad ordines ſacros quis ſub eorum titulo promoueri
3 nõ poteſt, vt fusè docet Nicol. Garc. *de benefic. par. 1. c. 2.*
n. 39. & Blayn. *in introductione benefic. tit. de manualib. &*
tempor. in princ. fol. mihi 311. & in ſpecie quòd vicaria
Eccleſiæ parrochialis ſit quandoque temporalis, do-
cent Rebuff. *in prax. tit. de vicar. perpet. num. 1. & tit. de*
4 *diſpenſ. rat. ætat. verb. vel earum perpetua vicaria, & tit.*
de diſpenſat. de non reſiden. n. 18. Nicol. Garc. & Blayn.
d. locis, & ſacrum Concilium Tridentinum illud euin-
cit, *ſeſſ. 7. c. 7. de reform.* penes quos cura animarum non
cenſetur exiſtere, ſed eam nomine Prioris exercent, eo-
rúmque inſtitutio & nominatio, ac ad nutum amotio
ad Priorem Beneficij aut Abbatem vel ſuperiorem
Monaſterij, cui beneficium eſt vnitũ, pertinet, ſolùmq;
approbatio, admiſſio & licentia miniſtrandi ſacramẽ-
ta ad Epiſcopum ſpectat, Rebuff. *d. tit. de diſpenſatio. de*
non reſiden. nu. 18. Garc. *d. c. 2. n. 93.* Blayn. *d. tit. de manua-*
lib. nu. 13. & ita in vna Salamantina vicariæ per Rotam
deciſum fuit 14. Martij 1596. & extat deciſio extenſa pe-
nes d. Garc. *nu. 94.* & ita de conſuetudine ſeruari atte-
ſtatur Rebuff. *d. nu. 18.* hoc tantum addito, quòd ſi talis
vicarius fuerit approbatus ab Epiſcopo, vt debet, tunc
5 ante annum ſine cauſa deſtitui non poteſt, ſed poſt an-
num ad nutum amouetur, vt docet Rebuff. *d. nu. 18.* &
quæ in contrarium proponantur, quòd ſcilicet non ni-
ſi ab Epiſcopo, & cum cauſa vicarij amoueri poſſint in
perpetuis, non in iis de quibus loquimur, procedit, vt
ex dictis Rebuff. Garc. & Blayn. conſtat: quin imò e-
tiam in vicariis perpetuis conſuetudine præſcripta in-
duci poteſt, vt per Abbatem, non per Epiſcopum mo-
ueri poſſint, vt animaduertit gloſſ. *in c. vn. verb. conſue-*
tud. de Capell. Monachor. in 6.

Et hæc quidem in Vicario procedunt, ſed ſi agatur
6 de ſecundario, vt nunc agitur, res eſt certiſſima, quia
& ex iuris diſpoſitione, & ex cõſuetudine vbique ter-
rarum ſeruata ſecundarij ſunt amouibiles, & ſunt tan-
quam miniſtri & ſeruitores, & amouentur ad benepla-
citum Prioris, iuris quidem diſpoſitione, quia vbi
adeſt vicarius perpetuus, ſecundarij nomen denotat
eſſe amouibilem, alioquin non ſecundarius, ſed vica-
rius eſſet, & eſſent duo vicarij, vt ſunt in aliquibus Ec-
cleſiis, vt videre eſt in Eccleſia Inſulæ. Ex conſuetudi-
ne verò generali, & in Comitatu Venaiſſino & Diœce-
ſi Carpen. recepta, quia vidimus in omnibus Eccleſiis
vbi ſunt ſecundarij, ita ſeruari, & de qua conſuetudine
tanquam pro notoria ponitur, & allegatur vt notoria,
ſuper qua petitur informari.

Sed & præterea in ſpecie ſecundariã d. Eccleſiæ de
Paternis eſſe amouibilem ad nutum, patet ex duabus
prouiſionibus in actis productis, vna de anno 1553. & 6.
Octobris in fauorem Vincentij Bouerij, alia de anno
1561. & 13. Aprilis in fauorem Anthonij Caritoſij, in
quibus nominatim confertur ad beneplacitum Prioris
d. loci de Paternis.

Nec ſubſiſtit, quòd ex aduerſo dicitur in prouiſione
d. Bouerij eſſe ad beneplacitũ Epiſcopi amouibilem:
nam ex lectura eiuſdem patet de contrario, ex quali-
tate ſcilicet Prioratus adiecta, quæ alioquin non fuiſ-
ſet exprimenda, & quatenus ſupereſſet aliquod du-
bium, quod tamen nullum eſt, tolleretur ex prouiſio-
ne facta in fauorem d. Caritoſij per ipſummet Epiſco-
pum (cùm alia ſit facta per vicarium) in ea enim no-
minatim prouidetur ad tempus beneplaciti ipſius d.
Eccleſiæ Prioris, nulla quoad hoc qualitatis Epiſcopa-
lis facta mentione.

Non obſtat etiam, quòd ex aduerſo deducitur dict.
ſecundariam eſſe perpetuam ex eo quòd de ea tanquã
tali prætenduntur prouiſiones factæ in fauorem Bla-
ſij Gauterij de anno 1597. & 20. Octobris & in fauorem
Laurentij Chauuet de anno 1598. & 1. Octobris, & in fa-
uorem d. Pontus qui nunc eſt in lite de anno 1609. &
die 9. Maij, & quod in prima prouiſione perpetua e-
nunciatur. Nam reſpon. quod cùm ex ſuperioribus
conſtet eam eſſe amouibilem & Reuerend. Epiſcopus
Capponius in d. prouiſione d. Gauterio facta amoui-
bilem fuiſſe fateatur ei aſſerenti eſſe perpetuam legi-
timè factam. Idémque aſſerendum eſſet, ſi in proui-
ſionibus dictis Chauuet & Pontus factis, perpetua
quoque enunciaretur, quod tamen non fit, quando- 7
quidem huiuſmodi verba enunciatiua quomodo-
cumque prolata de præterito, præſenti vel futuro non
probant quoad tertium, neque illi præiudicant, Alex. 8
conſ. 74. n. 13. verſ. nam ad hoc lib. 4. & conſ. 78. num. 5. verſ.
nec ad hoc obſtat lib. 7. Idque certiſſimum eſt & abſque
dubio, quando ille, qui enunciat, non poteſt actum
facere ex ſe ſolo, Crauet. *cõſ. 966. n. 16.* Certũ autẽ eſt E-
piſcopum ex ſe non poſſe ſecundariam perpetuam fa-
cere ſine conſenſu eorum, quorum intereſt, ſcilicet
Prioris nec non Vicarij perpetui iam conſtituti, &
quod plus eſt, etſi Prior conſenſiſſet, nõ potuiſſet
præiudicare ſucceſſoribus, ex Garc. *d. c. 2. n. 94.* & quod
per Concil. Triden. *d. c. 7. ſeſſ. 7.* permittitur Epiſcopo 9
Vicarium perpetuum inſtituere in Eccleſiis curam ha-
bentibus, quæ Collegiis & Monaſteriis vnitæ ſunt,
procedit tantùm, quando nullus eſt Vicarius perpe-
tuus, ſed ſolùm amouibilis, vbi verò Vicarius perpe-
tuus iam conſtitutus adeſt, vt hoc caſu, & ratio & mens
& verba Conc. ceſſant, ideóque diſpoſitio quoque il-
lius ceſſat, coadiuuantur hæc, quia abſente Priore hu-
iuſmodi verba fuerunt prolata. At verò hoc quoque
certum eſt in iure, nedum verba enunciatiua, ſed etiam
diſpoſitiua non probare contra abſentes, nec pro ab- 10
ſentibus, latè Crauet. *conſ. 370. num. 7. verſ. neque ad rem:*
hæc verò enunciatio fuit facta in d. prouiſione d. Gau-
terij, & ſic abſentibus D. Æmylio Sadoleto tunc Priore
d. Prioratus & eius Vicario perpetuo.

Nec nocet, quòd dicatur in d. prouiſione facta dict.
Gauterio eam fieri ad præſentationem Prioris: nam
præterquam quòd non conſtat de huiuſmodi præſen-
tatione, nec creditur Epiſcopo id aſſerenti, niſi de ea
per ſcripturam conſtet, notorium eſt præſentationem
ſeparatim primùm, & poſtea prouiſionem abſente
præſentatione fieri, quæ præſentatio, vt communis
ſcrupulus tollatur, neceſſaria fuit, quamuis ſecundaria 11
ſit amouibilis, vt ſcilicet approbatio, admiſſio & licen-
tia miniſtrandi ſacramenta, fiat per Epiſcopum, vt do-
cet Garc. *d. q. 93.*

Confirmatur hæc, quia caſu quo erectio in ſecun-
dariam fuiſſet facta, de ea conſtare deberet per ſcri-
pturam, ſicut & multò magis quàm cùm de beneficij a- 12
licuius collatione vel ordinũ ſuſceptione agitur, quo
caſu etiam inter præſentes verba enunciatiua nõ pro-
bant, Tuſc. *pract. concluſ. lib. 8. lit. V. concluſ. 81. n. 24.* quæ
procedunt, ſiue in vna tantùm prouiſione, ſiue in di-
ctis tribus omnibus d. ſecundaria fuiſſe enunciata per-
petua; ſemper enim eædem rationes, de quibus ſuprà
militant: cùm tamen reuera in prouiſione d. Gauterio
facta tantùm huiuſmodi enunciatio adſit, vt neſciam,
qua ratione ex aduerſo dicatur in prouiſione per R.
Domin. Villardum facta huiuſmodi enunciationem
adeſſe.

Illud non eſt omittendum d. Reuer. D. Capponium
in d.

in d.prouiſione d.Ganterio facta aſſerere aliam prouiſionem illi antea ſactam nullius eſſe momenti, quia eam non habuerat per concorſum qui ſecundùm ſacr. Conc.Triden. fieri debebat (quod tamen non eſt verum, cùm ſecundaria eſſet, & ſic amouibilis) & nihilominus dox ſubſequenter prouiſiones per ipſum & eius vicarium dictis Chauuet & Pontus ſine concurſu factæ fuerunt: ex quo neceſſariò ſequitur aut d.ſecundariam manſiſſe ſemper amouibilem, vt manſit, aut dictas prouiſiones tanquam contra d.ſacr. Concil.factas nullius eſſe momenti.

Non obſtat quod poſtremo loco aſſeritur, quòd per ſpatium 20. annorum vel circà prouiſi de d. ſecundaria ſub ea qualitate poſſederint: nam præterquam quod d.Gauterius in cuius prouiſione enunciatur perpetua, eam poſſedit ſub ea qualitate per annum tantùm, imò minus, vt ex collatione datarum eius prouiſionis & Chauueti eius ſucceſſoris conſtat; illa enim die 26.Octob.anno.1597.hæc verò 1.Octob.1598.fuit facta. Et quòd in prouiſionibus dictorum Chauueti & Pontus nulla ſit eiuſmodi enunciatio, & ſic non poſſunt dici poſſediſſe ſub ea qualitate perpetuitatis, necnon quod hæc omnia clandeſtinè & inſciis Prioribus facta fuerunt, & ſic nulla potuit induci legitima præſcriptio: vno verbo reſpondetur ad immutandum ſtatum ſecundariæ per lapſum temporis, requiri ſpatium annorum 40. Authen. *quas actiones Cod. de ſacroſ.eccleſ.* Anchar.*conſ.*17 a.*n.* 3.Guid.Papæ *dec.*161. quod procedit etiam ſi Eccleſia p. æſcribat contra Monaſterium, Couar.*in 2.relect.c.poſſeſſor. de reg.iur.* §.2.*num.*3.*verſ.& idem erit.*

Ex quibus concluditur non obſtante oppoſitione dict. Pontus dict. Fornerium admittendum eſſe ad exercitium d.ſecundariæ.

ARGUMENTUM.

An frater teneatur redotare ſororem.

SUMMARIUM.

1 *Pater tenetur redotare filiam, quæ dotem amiſit.*
2 *In fratre controuerſum eſt.*
3 *Verior eſt quod non teneatur.*
4 *Sed nec pater ipſe tenetur niſi in caſum ſecundarum nuptiarum.*
5 *Data tamen culpa ſororis, agere non poſſet.*

CONSILIUM LXXXVIII.

PROPONITUR in facto, nobilem Alexandrum de Gaſt, vti filium & hæredem nobilis Melchioris & Domicellæ Ioannæ de Girard in contractu matrimonij inter Capitaneũ Ioannem Clerc, loci de Nouis, & Domicellam Franciſcam de Gaſt eius ſororem, anno.1592.& 27.Septembris initi, conſtituiſſe in dotem ſummam ſeptingentorum quinquaginta ſcutorum, 60.ſolidorum pro quolibet, pro omnibus iuribus legitimæ & ſupplementi illius in bonis & hæreditate dictorum Melchioris & Ioannæ competentibus, dictámque ſummam vel in dict. contractu matrimonij, vel poſtea ſoluiſſe, tandémque d.Clerc lapſum facultatibus deceſſiſſe, dictámque Franciſcam dotem recuperare non potuiſſe, eamque amiſiſſe.

Quæritur, an d. Alexander nouam dotem conſtituere, & ſic d.ſororem redotare teneatur.

1 Et in patre quidem, hoc eſt expeditum, eum teneri iterum dotare filiam, ſi illa dotem ſemel datam caſu amiſit, *authen.quod locum C. de collation.* Bart. *in l.ſi cum dotem* §.1.*n.*2.& ibi Alex.*n.*6.*ff.ſol.matr.* Moli.*de primogen.lib.*2.*c.*16.*nu.*23.

2 In fratre verò controuerſi iuris eſt quæſtio. Alij exiſtimarunt non teneri, vt Bald. *in l.fin. n.*8.*C.de dotis promiſſ.* Boer.*dec.*131.*n.*7.& alij quos refert Molin.*d.c.*16.*n.*26. Tuſc.*to.*2.*lit.D.conclu.*780.*nu.*70. alij verò teneri dotare contendunt, vt Moli.*d.n.*26.poſt Alex.*in d.l.ſi cum dotem* §.1.*n.*7 cui adde Iaſon.*in* §.*fuerat num.*136.*inſtitut.de action.* & Cæpol.*in l.bones* §.*hoc ſermone ff.de verb.ſignif.* Et priorem ſententiam, vt non teneatur iterum dotare, veriorem quidem exiſtimo ex iis quæ tradit Barboſ.*in l.*1.4.*par.nu.*140.*ff.ſol.matr.* 3
Sed hoc caſu admodum dubitarem, an hoc procederet, quia d.Alexander non tanquam frater, ſed tanquam filius & hæres patris dotem conſtituit, ideóque iure patris dotem iterum conſtituere tenetur.

Sed vtcumque ſit, hoc, certum eſt nec patrem ipſum ad id teneri, niſi filia ſecundò nubat, & in caſum ſecundarum nuptiarum, vt in puncto conſulit Ruin. *conſ.*121.*nu.*8.*lib.*5.& Barbo.*d.loco* 141. cuius rei ratio eſt manifeſta, quia dos ſine matrimonio non eſt, & cùm dict. Franciſca non agat de ſecundis nuptiis contrahendis, nec veriſimile ſit contracturam, cùm ſit iam ſexagenaria, videtur inutiliter quæri, an d. Alexander redotare teneatur. Sed etſi ageretur de ſecundis nuptiis contrahendis, animaduertendum eſt, an aliqua culpa d.Franciſcæ adſcribi poſſit, qua dotem ſuam amiſerit, vt quia non egerit ad aſſecurationem tempore legitimo, vel ſoluto matrimonio diligētias non fecerit pro eiuſdem recuperatione: nam data culpa omnis illi agendi via præcluditur, vt Bart. & alij omnes *in d.l. ſi cum dotem* §.1.tradunt, & in puncto Ruin.*d.conſ.*121. *n.*8. idque eò maximè hoc caſu ſtatuendum eſt, quod dict. Franciſca, dum primo nupſit, erat maior 25.annis, & d.Alexander nimia facilitate dotem conſtituit, cùm non ipſe, ſed dicta Franciſca conſtituere debuiſſet. 5

ARGUMENTUM.

AN in fideicommiſſo aſcendentis ſub conditione, *ſi ſine liberis de proprio corpore & legitimo matrimonio* nepotes veniant appellatione liberorum de ſuo proprio corpre & legitimo matrimonio.

SUMMARIUM.

1 *In fideicommiſſo & ſucceſſione aſcendentium filius ingreditur in locum patris.*
2 *Contrarium ſtatuitur ex coniecturis, quarum prima eſt, ſi nepotes nõ erant concepti tempore teſtatoris.*
3 *Dictio* ſuperſtites *impedit repræſentationem.*
4 *Et dictio relatiua* filij ſpecialiter inſtituti, *quod quomodo*

intelligendum n.17.
5 *Item & per clauſulam* ex ſuo proprio corpore.
6 *Clauſula* ex legitimo matrimonio, *videtur reſtringere dictionem* liberorum *ad filios primi gradus.*
7 *Nepotes ex filia non veniunt appellatione liberorum* contra n.19.
8 *Quicquid ſit in conditione* ſi ſine filiis ex ſuo corpore natis, *vt ſcilicet nepotes comprehendantur, aliud eſt in vocatione,* contra n.20.21.22.
9 *Conditio* ſi ſine filiis ex proprio corpore *deficit per exiſtentiam nepotum.*
10 *Idem eſt dicere* es ſuo corpore *&* ex proprio.
11 *Nepotes veniunt appellatione filiorum ex ſuo corpore.*
12 *Liberorum appellatione ex proprietate vocabuli nepotes continentur, etſi dictum ſit* ex ſuo *vel* ex proprio corpore.
13 *Nepotes dicuntur diſpoſitiuè vocati per clauſulam* ex ſuo proprio corpore & legitimo matrimonio.
14 *Et ex ea datur repræſentatio.*
15 *Nepotes intrant in locum patris, dummodo nati ſint tempore euenientis conditionis.*
16 *Ad impediendam repræſentationem non ſufficit reciproca, niſi nominatim vocentur ſuperſtites.*
18 *In priuilegiis, filiorum appellatione, non veniunt nepotes.*

CONSILIVM LXXXIX.

GEORGIVS ARNAVD aurifex Auen. in ſuo vltimo teſtamento de ann.1599. & 17. menſis Nouembris condito hæredem ſuam vniuerſalem inſtituit Elizabeth Arnaudam eius filiam vxorem Elziarij Nicolier, etiam aurificis Auen. cui poſt mortem ſubſtituit eius liberos naturales & legitimos de ſuo proprio corpore & legitimo matrimonio procreatos, æquis partibus & portionibus inter ipſos; quos liberos idem teſtator inuicem ſubſtituit reciprocè caſu quo ipſi aut vnus ipſorum decederent ſine liberis naturalibus & legitimis de eorum propriis corporibus & legitimo matrimonio procreatis. Poſt mortem teſtatoris, & ante obitum dict. Elizabeth duæ ex quatuor filiabus, quas ex d. Elziario ſuſceperat, relictis etiam filiabus deceſſerũt. Tãdem & d. Elizabeth. Inde controuerſia inter materteras & neptes relictas ex filiabus prædefunctis, quæ ſe ad ſubſtitutionem aui materni vocatas contendunt: materteræ negant, quæ à matre inſtitutæ hæredes vniuerſales, omnia bona, excepta legitima matris neptibus competente, ad ſe pertinere prætendunt. Quæritur quid iuris.

1 Contra neptes dubium facit, quia, etſi, cùm agitur de aſcendente & deſcendente, vt in hoc caſu, certiſſima ſit iuris diſpoſitio, filium ingredi locum patris in fideicommiſſo, quia in dubio præſumitur ſe voluiſſe conformare cum diſpoſitione iuris, iuxta doctrinam Bart. vulgò receptam *in l. hæredes mei § cùm ita n.4.ff. ad Trebell.* Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.7. tit.7. n.3.* Menoch. *de præſumpt. lib.4. præſumpt.* 95. Gabriel. *de fideicom. concl. 3. per totum,* Graſſ. §. *fideicommiſſum q.11.* Intrigliol *tract. de ſubſtit. cent. 3. q.87. de iure communi,* non eſt dubium, quin filius ſuccedat in locum patris, quo-
2 ties agitur de ſucceſſione aſcendentium, §. *cùm filius, inſtit. de hæred. quæ ab inteſt. defer. & nouell.* 118. *de hæred. ab inteſt. veniens.* §.1. tamen ab ea receditur, ſi repugnet voluntas teſtatoris, quæ vel ex coniecturis colligi poteſt: in hoc verò caſu multæ concurrunt, quarum prima eſt, quando nepotes non erant nati neque concepti tempore teſtatoris, vt neptes de quibus agitur, non erant, ex Iaſ. in. inter conſilia Rubei Alexandrini *conſil.* 37. *n.4.* & aliis, quos refert Mantic. *d. tit.7. n.11.*

Secunda, quia liberos d. Elizabeth reciprocè ſubſtituit, & per conſequens ſuperſtitem, cùm verò teſtator ſubſtituit ſuperſtitem, ceſſat repræſentatio, Curt. iun. *conſ.57. n.9.* & alij relati per Mantic. *d. tit.7. n.5.* 3

Tertia, ex dictionibus *quos liberos,* quæ cùm ſint relatiuæ. filij ſpecialiter inſtituti debent præferri nepotibus, *l. cùm ita §. in fideicommiſſo de leg.2.* Mantic. *d. loco numer.8.* 4

Quarta, quia ſubſtituit liberos ex ſuo proprio corpore procreatos, quo caſu nepotes excluduntur. Gui. Pap. *q.353.* quem allegat Ripa *in l. ex facto §. fin n.5. ff. ad Trebell.* quaſi cum eo ſentiendo & tenuit hanc differentiam notans *in reſponſ.26. n.20. ſub tit. de reſcript.* & disertè eam amplectitur Peregrin. *de fideicom. art.28. n.34. verſ. quid ſi dictum fuiſſet,* & quæ dictiones *ex proprio corpore,* nedum repræſentationem impedire videntur, ſed etiam operari, ne ex proprietate dictionis *liberorũ,* neptes ex propria perſona cenſeantur vocatæ. 5

Quinta, ob dictiones *ex legitimo matrimonio,* quæ *liberorum* dictionem reſtringere videntur ad filios primi gradus, ex Ripa *in d. reſpon.26. n.20.* 6

Sexta, quia quidquid ſit in neptibus vel nepotibus ex filiis deſcendentibus, planè in nepotibus ex filia omninò videtur ſtatuendum appellatione liberorũ nõ comprehendi, ex Ruin. *conſ.115. num.15. & ſeq.* præſertim *n.21.* allegat *lib.3.* quẽ Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib.13. tit.21. nu.18.* idémque ſentit Ripa *in d. l. ex facto §. fin. nu.7.* 7

Septima, quia quidquid ſit in conditione *ſi ſine filiis ex ſuo corpore natis,* vt ſcilicet nepotes comprehendantur, aliud eſt, cùm vocantur, & ſic diuerſimodè ſtatuẽdum eſſe inter conditionem & vocationem ſeu diſpoſitionem, ex Bald. *conſ.13. lib.3.* quem allegat Tuſc. *tom.3. lit. F. concluſ.376. nu.40.* Faber in ſuo Codice *lib.6. tit.22. definit.12.* Poſtrema ſuperiora tantò magis hoc caſu procedere debẽt, quod ſuperſunt filiæ dict. Elizabeth, quæ per neptes, tanquam minus dilectas, excludi non debent. 8

In contrarium pro neptibus faciunt ſequentia. Primò, quia d. neptes videntur vocatæ ex propria perſona. etiam ſi teſtator dictione *filiorum* vſus eſſet, recepta 9
tiſſima enim eſt DD. ſententia ſubſtitutionem ſub cõditione *ſi ſine filijs ex proprio corpore procreatis deceſſerit,* deficere, ſi ſuperſint nepotes, & eos appellatione filiorum ex proprio corpore procreatorum comprehendi, quia, vt inquit Bald. mox allegandus, in nepote eſt ſanguinis continuatio, vnde immediatum dicitur quidquid per rerum naturam continuatur, & eſt vnum & idem, per *l. cùm acutiſſimi C. de fideicom.* Bertrand. *conſ.52. n.15. lib.3.* Tiraq. *de iure primogen. q.40. nu.36.* Simon de Præt. *de interpret. vlt. volunt. lib.3. dubit.3. ſolut.2. n.16. fol.* 07. *& dubit.4. ſolut 1. nu.51. fol.*120. iunctis Ludouic. Roman. *conſ.148.* Alciat. *in l. liberorum in fin. verſ. tertius caſus de verborum ſignific* Dominus à Laurẽtiis *dec.84. n.7.* Ranchin. ad Guid *d. dec.353* etſi ipſe cõtrarium ſentiat Ferrer. ibid. & alij quos ibi referunt, Phanuc. de lucro dotium *gloſ.5. nu.31.* Guidon ſicut & Alciatus nominatim reprobans Bertrand *conſ.96. lib.2.*

Secundò, quia paria ſunt, & non eſt differentia, an dicatur, *de ſuo corpore,* vel *ex proprio corpore,* vt ſatis de- 10
monſtrant Guid. Pap. Ranchin. & Ferrer. ibid. dum doctrina Baldi doctrinæ Guidonis opponunt, & tamen formula in Baldo eſt, *ex ſuo corpore,* in Guidone, *ex proprio corpore:* & in puncto nullam eſſe differentiam inter has formulas loquendi docet Phanuc. *in tract. de lucro dot. d. gloſ.5. in textu* 161. *& ſine liberis n.3.* & Faber *de erroribus pragmatic. decade* 28. *err.9.* At verò appellatio- 11
ne filiorum ex ſuo corpore procreatorum nepotes venire

mire certiſſima eſt quoque DD.ſententia, vt per Socin.
conſ.14.n.3.vol.1.& conſ.51.num.10.vol.4. Sfort.Oddo *de
compendioſa par.6.art.3.numer.5.verſ.ampliatur ſecundò,*
Graſſ.*in §.fideicommiſſum q.36.n.2.*Mantic.*de coniectur.
vlt.volunt.lib.11.tit.8.n.21.*& Peregrin.*de fideicomm.art.
28.n.34.*Ranchin.& Ferret.*ad d.dec.353.*
Tertiò, hoc tanto magis hoc caſu procedere debet,
12 quo teſtator vſus eſt dictione *enfans*, quæ reſpondet
dictioni *liberorum*, Charond. *aux memorables obſerua-
tions, verb. enfans*, liberorum verò appellatione ex
proprietate vocabuli nepotes continentur *d.l. libero-
rum de verb ſignif.*& vbi adeſt dictio *liberorum*, etſi te-
ſtator addiderit *ex ſuo aut ex proprio corpore natis*, ne-
potes comprehendi fusè tradit Fab.*d.deca.28.error.9.*
& reſpondet omnibus, quæ in contrarium adduci poſ-
ſent, præſertim quòd ea verba nihil operarentur; ope-
rari enim demonſtrat ad excluſionem eorum, qui
ſunt legitimi tantùm & ciuiles, puta adoptiui tantùm,
ne ſit in poteſtate hæredis grauati adoptionis commē-
to fideicommiſſum extinguere, vt loquitur Papinian.
*in l.fideicommiſſum 76.ff.de condit.& demonſt.& l.ſi ita
quis 51.§.vlt ff.de leg.2.*item quod maioris momenti &
vtilitatis ad excluſionem monaſterij, quod noſtri vo-
lunt eſſe loco filij ad excludendum ſubſtitutum, *cap.in
præſentia ext.de probat.*iuncta *auth.nunc. niſi rogatus*, vbi
Cyn.*C.de ſacroſ.eccleſ.*verba autem *legitimo matrimonio*
operantur, ad excludendum legitimatos, vt per Mant.
d.lib.11.tit.8.n.21.verſ.ſecundò extendit circa fin.
13 Quartò, neptes, de quibus agitur in ſecundo gradu
ſubſtitutionis, ita ſunt poſitæ in conditione, vt & quo-
que ſint in diſpoſitione, ex verbis illis *ex ſuo proprio
corpore, & legitimo matrimonio*, Menoch. *de præſumpt.
lib.4.præſump.76.nu.48.*Mantic.*de coniect.vlt.vol.lib.11.
tit.3.nu 7.*Surd.*dec.162.* qui hanc ſolam coniecturam
ſufficere contendit, ita vt cùm ſint ſaltem in portione
matris vocatæ excludere debeant materteras, quia ca-
ducato gradu materno nedum non caducatur filiorū
locus, ſed aperitur, Peregr.*d.art.28.num.25.verſ.ſed ego,*
poſt Hiero Gabriel.*conſ.111.n.10.& 13.* qui contrarium
ſentientes refutat, & ſic ex facto in iudicio præterito
iudicatum ſe vidiſſe teſtatur.
14 Quinto caſu, quo non adeſſet vocatio, quæ tamen
reuera eſt, per repræſentationem nepotes ingrederen-
tur locum patris & materteras excluderent, per Me-
noch.*d.tract.de præſump.lib.4.præſ.95.n.14.*Mantic.*d.tit.
lib.8.tit.7.num.3.*Inter verò coniecturas, ex quibus DD.
contendunt ceſſare huiuſmodi repræſentationem,
nulla ponitur, ex formula *de ſuo proprio corpore, & ex
legitimo matrimonio* ducta.
Poſtremò, tantum abeſt, vt ex coniecturis dicatur
has neptes excludendas eſſe, quin potius mens clara
eſt in contrarium, eas ſcilicet ſe admittere velle, idque
vltra eam, quæ ex proprietate vocabuli reſultat; nam
teſtator liberos Elizabeth inuicem ſubſtituit, ſi ſine
liberis ex ſuo proprio corpore, & de legitimo matri-
monio natis decederent, ita vt non niſi in defectum
illorum materteras vocet, & ſic cùm neptes in portio-
ne patris prædilexerit, materteras abſque dubio exclu-
dere debent. Nec refert, quòd hoc ſumatur ex ſecun-
do gradu ſubſtitutionis; nam quæſtio, an prædilexerit
nepotes in ſucceſſione patris, non poteſt ſubſiſtere
niſi in ſecundo gradu, & vna pars teſtamenti aliam in-
terpretatur, præſertim vbi adeſt continuatio ſermonis
& orationis.
Iis verò quæ pro materteris in contrarium deducta
15 fuerunt, reſpōdetur ad primam quidem de nepotibus
nondum natis & conceptis tempore mortis veriorem
& magis receptam ſententiam eſſe, vt dummodo ſint
nati tempore exiſtentis conditionis locum patris in-
gredīantur, vt per Iaſon. ſibi contrarium *conſ.159 nu.3.
vol.4.* Pariſ.*conſ.36.nu.9.& 10.vol.2.* fuſiſſimè Menoch.
*conſ.124.n.80.& 111.& cōſ.157.n.20.*vbi poſt Alex. Corn.
Iaſ.Decia.Pariſ.Rube.Socin.iun.Cephal. & alios quna
lōga ſerie enumerat, docet hanc eſſe magis receptam
DD.ſententiam & omnibus rationibus, quæ in cōtra-
rium facere poſſent reſpōdet, præſertim *nu.48.*& idem
repetit *in tract.de præſ.lib.4.præſ.95.nu.17.*& Intrigliol.
tract.de ſubſtit.centu.3.q.87.num. Ratio eſt manifeſta,
quia in ſucceſſione fideicommiſſi conditionalis atten-
ditur tēpus euentus cōditionis, vt Pariſ.& Menoch.di-
ctis locis docent; & ita quidē reſpondetur pro dictione
quintæ rationis in fauorē neptum deductæ, quæ in re-
præſentatione fundatur; nā quoad quatuor primas ra-
tiones, quæ non habent rationē repræſentationis, ſed
in vocatione ex propria perſona ſtabiliūtur, huiuſmo-
di obſtaculū de filiis iā natis, non nocet, nec facit ad rē.
Ad ſecundā, quæ etiam non procedit, niſi cū agitur
de repræſentatione, & nō de vocatione ex propria per-
ſona, vno verbo reſpōdetur, non eſſe verū in reciproco 16
fideicōmiſſo ceſſare repræſentationē, niſi nominatim
& expreſſis verbis dictio *ſuperſtites* vel *ſuperuenientes*,
adſit, Mantic.*d.lib.8.tit 7.n.5.*Graſſ.*§.fideicommiſſum q.
11.n.10.*Menoc.*de præſum.95.nu.22.*Gabriel.*de fideicom.
conclu.3 n.8.*
Ad tertiā, quæ, vt ſuperiores, tantū habet locū in ca- 17
ſum repræſentationis, paucis etiā reſp. illam coniectu-
tā tantū procedere, quando filij nomine proprio voca-
ti ſunt, qui nepotibus tunc præferūtur: vel etiam ſi no-
mine quidē appellatiuo, ſed ſpeciali filios vocauit, ne-
potes autē ſub cōmuni & magis generali, vt ſi ſubſti-
tuiſſet filios & deſcendentes, ita explicāt Manti.*d.tit.
7.n.8.*Menoc.*de præſ.95.n.23.*& omniū optimè & clarè
Gabriel *d.conclu.n.6.& 9.* hic verò teſtator vna eadēq;
ibiq; dictione generali collectiua pluriū perſonarū &
graduū *liberorum* ſcilicet, vtitur, vltra quòd dictio *quos*
nō eſſet ſufficiēs ad expreſſionē inducendam, ſed opus
eſſet dictionibus *infra ſcriptos* vel *ſupradictos*, Gabriel.
*d.conclu 3.n.9.& 10.*Menoc.*conſ.200.n.55.cum ſeqq.*
Ad quartā veriorem & magis receptam eſſe contra
Guidon. vt ſupr. ex Alcia. Phanuc. Ranchi. Ferrer. & a-
liis docuimus, & qui Ferrer. contra opinionē Guidon.
ſolitū iudicari teſtatur, & nominatim Guidon reprehē-
dunt Alciat. Phanuc. Ferrer. dictis locis, & Faber fuſiſ-
ſimè *d.deca.28.erro.9.*& ſic etiā reſpondetur Ripæ *in d.
l.ex facto*, qui in terminis ſtatuti de lucrāda dote, ſi ſine
liberis ex ipſis ſeu eorū matrimonio, & de nepote ex fi-
lia, loquitur, ſed ſi bene ponderetur *n.7.* niſi ex verbis
colligatur de linea maſculina ſenſiſſe, periculoſam ait
eſſe huiuſmodi reſolutionē contra neptem, & tandem
cōcludit, opinionē pro nepte eſſe magis cōmunem, &
non eſſe tutum ab ea in iudicando recedere, qua de re
poſtea latiùs. Quoad verò eundē Ripam *d.reſponſ.26.
n.20.*vbi nō facit mentionē deciſionis Guidon. & qui
his duob. concurrentibus, ſc. quòd fiat mentio de pro-
creatis ex ſuo proprio corpore & legitimo matrimonio
idem quod Guidō tradit: reſp. caſum Ripæ eſſe in ter-
minis priuilegij immunitatis, quod ſtrictiſſimè inter-
pretandū cenſet in caſus poſitione, nos in vltim. volū-
tatib. in quib. fit latiſſima interpretatio, & in dictione
filiorū, cùm dicitur ex nepotē comprehendi, id ſolet i-
mitari in priuilegiis, in quib. filiorū appellatione non 18
veniūt nepotes, Bart.*in d.l.liberorum ff.de verb.ſigni.per
l.ſed & milites ff.de excuſat.tutor.* & alij quos refert &
ſequitur Gabriel.*de verb.ſign.conclu.1.nu.59.* præterea i-
pſemet Ripa *in d.l.ex facto*, fatetur magis cōmunem in
contrarium, & eum nominatim reprehendit Mantic.
lib.11.tit.8.n.21.verſ.ſecundo extenditur. Quoad Pereg.
manifeſtè lapſus eſt, quia fatetur, ſi dictū ſit *ex ſuo cor-*

pore nepotes cõprehendi, negat verò ſi dictum ſit *ex proprio* ſolius Guidoo. authoritate motus, qui tamen has duas formulas loquendi æquiparat, vt ſuprà demonſtrauimus: ideóq; aut in vtraque formula debuit negare nepotes comprehendi ſequendo Guidon. aut in neutra, ſequendo communem.

Ad quintã patet reſpõſio ex proximè præcedẽti, præſertim ex Mant. *d. lib. u. tit. 8. n. 21. verſ. ſecũdo extenditur*.

Ad ſextã reſpõdetũ paucis, veriorẽ & magis communẽ eſſe in contrariũ, vt fusè docet Phanuc. *d. gloſſ. 5. nu. 31.* & fatetur Ripa *in d. l. ex facto § fin. n. 7.* & Mantic. in contrariũ poſt Ruin. allegatus *de tacit. & ambig. lib. 13.*

19 *tit. 21.* ſe remittit ad Gabriel. *concluſ. 1. de verb ſignif.* vbi *n. 77.* diſertè pro nepte ex filia concludit.

Non obſtat ſeptima, quòd vbi agitur de vocatione, nõ de conditione, nepotes non veniant appellatione filiorum, ex quo tres primæ rationes pro neptibus videntur infringi, aliis non propterea minus in ſuo robore manentibus: nã verius & certiſſimũ eſt, non minus in vocatione quã in cõditione appellatione filiorũ cõtineri nepotes, vt fusè & diſertè docet Sim. de Præt. *d. dubit. 4. ſol. 1. nu. 52. & 54.* omninò videndus, & Gabriel.

20 *d. concl. 1. n. 7. 8. 10. & 11.* & vtrumque caſum cõditionis & vocationis in puncto æquiparat Bertrand. *conſ. 23. lib. 1. poſter.* & in terminis vocationis clarè reſpõdet idẽ Bertran. *conſ. 96. lib. 1. poſter.* & Corne. *conſ. 97. n. 14. vol. 1.* Idq; certiſſimè cõiecturis aliquib. concurrẽtibus, quarũ in hoc caſu tres ſunt, eùm tamen vna ſufficeret, quarũ prima eſt, quia ſi nepotes erãt ab inteſtato ſucceſſuri vnà cũ materteris, Mantic. *lib. 8. tit. 9. num. 15.* poſt Atetin. *conſ. 145. inſ.* & alios per eũ allegatos. Secunda, quia ſuperant aliquæ ex filiab. d. Elizabeth cũ quib. neptes ex fideicõmiſſo ſuccedere volũt, Mantic. *d. tit. 9. n. 19.* Tertia, quia agitur de fideicommiſſo ſub conditione, & in quo cõſideratur futurus euentus, Mantic. *d. loco nu. 20.* Et hæc quidẽ in dictione *filiorum*, ſed in dictione *liberorum*, in qua ſumus, non eſt opus aliqua coniectura, cùm ex proprietate vocabuli contineantur.

Nec obſtat Bald. *conſ. 13.* nã nihil firmat, & ex ratione

21 differentiæ quã ponit inter conditionẽ & vocationem nihil certò inferri poteſt, quid ſibi velit, nec Batt. *in l. Gallus § inſtituens ff. de liber. & poſthum.* quem allegat & ad quem ſe refert, huiuſmodi diſtinctionẽ facit, ſed ſimpliciter contendit filij appellatione nõ venire nepotes, ex proprietate ſcil. vocabuli, ſed per interpretationẽ, vbi ſcil de eorũ cõmodo agitur, veniunt, vt ipſemet Batt. docet *in d. l. liberorum*, & explicant Alciat *paradoxor. lib. 3. c. 14.* Decia. *conſ. 391. nu. 3. verſ. prædictis tamen*, Socin. ſen. *conſ. 14. lib. 1.* Faber verò *d. definit. 12.* tantũ abeſt vt diſtinctionẽ inter vocationem & conditionẽ faciat, quin potius, diſertè, cũ de vocatione agitur, contendit filiorum appellatione venire nepotes, & *in gloſſ. vlt. ſub. nu. 5.* conditionũ meotionẽ facit eo modo, vt eas vocationibus & contra, quoad hoc æquiparet. 22

Quoad verò definitionem ipſam, per quã nepotes fuerunt excluſi, ſuppoſito quòd adeſſet dictio *liberorum* eſt contra cõmunem DD. ſententiã, qua non obſtante dictione *ex*, in qua ſola in d. definit. ſe fundat, etiã vbi filiorũ tantùm eſt facta mentio, & non liberorum, nepotes continentur, & obiecto de d. dictione *ex*, reſpõdent Bald. *in d. l. 1. C. de condi tio. incert.* Tiraq. *de tur. primog. d. q. 40. n. 36.* Rota Auen *d. dec. 84. n. 7.* & alij ſup. allegati. Sed & ipſemet Fab. *d. error. 9. d.* dictioni *ex*, vbi adeſt dictio *liberorum* ſatisfacit.

Ad poſtremã, ſupereximentiam aliquatũ filiarũ d. Eliaabeth nõ eſſe in conſideratione quoad tertia rationẽ, quæ non niſi in cõcurſu patrui vel amitæ procedit: nec quoq; quoad quartã rationẽ noſtram de filiis in conditione poſitis diſpoſitiuè vocatis, in qua cũ fiat diſtinctio de portione patris vel patrui, vt plurimum præſupponit concurſum patrui. Solum igitur procedit obiectũ, ut contineantur nepotes appellatione liberorum, ſed eo caſu tantũ abeſt, vt per exiſtentiã patrui excludãtur nepotes, vt etiam in dictione *filiorum*, qua non niſi per interpretationẽ continẽtur nepotes, Iaſ. fred. *dec. 22.* exiſtentibus fratrib. cenſeantur vocati, Alex. *conſ. 5. vol. 3.* Alciat. *conſ. 2. n. 32. lib. 8. & conſ. 9. nu. 10. lib. 9.* & poſt eos Mant. *d. lib. 8. tit. 9. n. 19.* quia agitur de fauore nepotum, nec agitur de exonerãdo hærede ab onere fideicommiſſi, cùm vtrumque ſit reſtituendum fore filiabus ſupereximentibus, nec de earum excluſione, cùm portiones ſuas habituræ ſint.

ARGVMENTVM.

DE Religioſis ſancti Dominici manutenẽdis in poſſeſſione corpora defunctorum ad ſuam Eccleſiam deferendi cum cruce, & ibi celebrandi abſque interuentu Vicarij ſeu Curati Eccleſiæ parrochialis.

SVMMARIVM.

1 *Iudex laicus ſuper ſummario poſſeſſorio inter Eccleſiaſticos, & de re Eccleſiaſtica cognoſcere poteſt.*
2 *Immemorabilis habetur pro titulo aut priuilegio.*
3 *Etiam contra habentem intentionem fundatam.*
4 *Vicarius nullum ius ſepulturæ prætendere poteſt in iis qui in ſua parrochia non morantur, & ab eo ſacramenta non ſumunt.*

CONSILIVM XC.

PRæſupponitur in facto pontem quemdam ſupra Durentiã facere ſeparationẽ Diœceſium Vapicen. & Ciſtercien. & in vna parte quidem Ciuitatẽ Ciſtercien. in prouincia Prouinciæ, in alia verò oppidũ de Balmis in Delphinatu, & in eodẽ oppido præter Eccleſiã parochialẽ Monaſteriũ RR. PP. Religioſorũ ſancti Dominici exiſtere, & ab immemorabili ſolitum ſeruari, quod ſi quis d. Ciuitatis Ciſtercien. ſepulturã eligat in d. Monaſterio, parrochus ipſius cum clericis corpus deducat vſq; ad mediũ pontis, ibiq; abſolutione facta, dicti Religioſi, qui obuiã venerunt eum cruce corpus ſumãt, & ad Eccleſiã ſuam deferãt, & omnia officia faciant abſq; præſentia & interuentu Vicarij ſeu Curati Eccleſiæ parrochialis d. loci de Balmis. Quod ſi quandoq; dum diuites eligunt ſepulturam in d. Monaſterio honoris cauſa dict. Vicarius vocatur, is quidem aſſiſtit, ſed officio faciendo non ſe ingerit. His verò præteritis diebus dict. Vicarius dict. Religioſos in ſua poſſeſſione turbauit, & ſub proteſtationibus tamen per dictos Religioſos factis, corpus cuiuſdam defuncti ſumpſit, & ad Eccleſiam dictorum Religioſorum deduxit.

Quæritur quomodo d. Religioſis conſulendum ſit aduerſus turbam poſſeſſionis ſibi illatam.

Reſpondetur poſſeſſorio, eòque ſummario, quod momẽtaneum vocatur, in iure, expetiti debere coram Senatu, qui et ſi & cauſa ſit inter Eccleſiaſticos & de re Eccleſiaſtica, de eo tamen poſſeſſorio cognoſcere poteſt, iuxta Guid. Pap. *dec. 1.* coram Senatu, inquam, quia, vt audio, cauſæ dictorum Religioſorum, in prima inſtantia coram d. Senatu ſolent agitari. In eo verò iudicio dicti Religioſi bene fundati erunt, probata poſſeſſione per annum & diem retrò, vt fieri debet, uam quod magis eſt, in petitorio ius ipſorum eſt clarum, quod etſi ingredi non debeant, ius tamen ipſis competens deducere poterunt pro corroboratione poſſeſſorij cum proteſtationibus in ſimili fieri ſolitis, 1

ius-

2 ius inquam, ipſorum eſt clarum ex poſſeſſione immemorabili, quæ ſufficit pro quocumque titulo aut priuilegio, *l. hoc iure §. ductus aquæ ff. de aqua quotid. & æſt.* Caputaquen. *dec. 355. par. 3.* etiam contra habentes intentionem fundatam, Caſtrenſ. *conſ. 423. colum. 2. lib. 2.*
3 Tob. Non. *conſ. 85. nu. 15.* Rebuff. *de decim. q. 13. nu. 63* Fernand. Vaſq *controuerſiar. illuſtr. lib. 2. c. 85. num. 40.* & fuit dictum in Rota in vna Ciuitaten. decimarum 15. Decemb. 1594. & 17. Maij 1595. coram Giptio, vt refert Farin. *lib. 2. reſponſor. dec. 305. nu. 3.*

Quæ eò, maximè in caſu, in quo verſamur, procedere debent, quia etiam per priuilegia dictis Religioſis per ſummos Pontifices conceſſa etiam alienas parochias ingredi, indéque corpora eorum, qui in ſua Eccleſia ſepulturam elegerunt, aſſumere & deferre poſſunt, in his verbis, *ac inſuper eiſdem fratribus libera conceſſa facultas ſepulturæ, ita vt vniuerſi vtriuſque ſexus Christi fideles apud eorum loca, cœmiteria & eccleſias illam ſibi eligere valeant, ipſiq; fratres Prædicatorum fidelium corpora qui viuentes apud loca huiuſmodi ſepeliri mandarunt: proceſſionaliter cum cruce, thuribulo & aqua benedicta cantando ſeu legendo officium alienas ingredi poſſe parochias, indéque illa aſſumere & ad ſuas deferre eccleſias, præſertim cum presbyteri de leuatione requiſiti hoc facere recuſauerint.* Nec ſcrupulus fieri debet, cùm facit mentionem de presbyteris requiſitis leuationem corporum facere recuſantibus, adeſt enim dictio *præſertim*, quæ alium caſum, nempe vbi requiſiti non ſunt, nec recuſauerunt, includit. Et vbi ſupereſſet aliquod dubium, ex vſu & poſſeſſione ſubſequuta priuilegium interpretationem ſumpſiſſet, maximè cùm in priuilegio Pij V. nominatim dicantur, quòd corpora per fratres deferantur ad eorum Eccleſiam.

Poſtremò, hoc caſu res videtur carere omni difficultate, quia illi, qui eligunt ſepulturam in Eccleſia dictorum Religioſorum, non ſunt de parrochia d. Vicarij. nec ij vllum ius ſepulturæ in illis prætendere poſ- 4
ſunt, quippe qui in eius parrochia non morentur, nec ab eo ſumant ſacramenta, Archidiacon. *in c. 2. nu. 4. de ſepultur. in 6.* Butr. *c. 1. n. 9.* & Abbas *nu. 4. ext. eod.* Syluest. *in verb. ſepult. n. 8.* fuſè Ricc. *dec. 609.* Nec dicti Religioſi alienam parrochiam ingrediuntur, ſed in ea, in qua ſunt & morantur, d. corpora ſumunt.

Ex quibus concluditur, facta ſummaria poſſeſſionis probatione per teſtes, dictos Religioſos ad eam admittendos.

ARGVMENTVM.

Pœna dantis alapam Sacerdoti quæ ſit.

SVMMARIVM

1 *Alapa dicitur atrox iniuria.*
2 *Tamen quando vacua manu, & ſine ſanguinis effuſione, nec Superiori aut nobili militari data eſt, dicitur leuis.*
3 *Alapa Sacerdoti data iniuria leuis.*
4 *Dans alapam Clerico, ab Epiſcopo abſolui poteſt ab excommunicatione.*
5 *Et pœna pecuniaria tantùm puniendus eſt, &, in defectum pecuniæ, exilij.*
6 *Pœna iniuriæ mitigatur ob iniuriam præcedentem.*

CONSILIVM XCI.

DV, m generaliter quæritur, quæ pœna ſit imponēda nobili Ioanni Benedicto Carpentoractenſi, ea eo quòd alapam dedit in Eccleſia ſancti Siffredi eiuſdem Ciuitatis Domino Gaucherio Sacerdoti & Canonico eiuſdem Eccleſiæ, reſolu-
1 tio quæſtionis pendet, an huiuſmodi iniuria ſit grauis & atrox, an verò leuis: & quamuis aliqui exiſtimauerint atrocem eſſe, per text. *in l. prætor edixit §. fin. in fi. ff. de iniur.* nihilominus in alapa hac, quæ facta eſt va-
2 cua manu & vnica & ſine ſanguinis effuſione, nec Superiori aut nobili militari illata, videtur omninò concludendum eſſe leuem iniuriam, vt in puncto de alapa Sacerdoti data, Lap. *allegat. 76.* Zabarel. *conſil.*
3 *42 n. 2.* loquens in fortioribus terminis de percuſſione cum manibus & pedibus facta, Nicol. de Milis *in repertor. verb. excommunicatus*, propter iniectionem, & Lap. ſequuntur Apoſtil. ad Abbat. *in c. peruenit de ſent. excommunicat.* Felin. *ibidem princ.* & Maſcard. *concluſ. 1131. nu. 3* & qui Lapus, & per conſequens Apoſtil. ad Abbat. Felin. & Maſcard. loquuntur de alapa data Clerico ſeu Sacerdoti etiam in Eccleſia, atque hanc ſententiam veram & communem teſtatur Quintilian. Mandoſ. *in addition. ad d. Lap. allegatio. 76.* vt non ſit cu-
4 randum, ſi aliqui contrariam ſententiam ſint amplexi: inde ſequitur hunc alapam dantem, ab Epiſcopo abſolui poſſe ab excommunicatione quam incurrit, Lap. *d. allegat. 76.* Maſcard. *d. concluſ. 1131. per c. peruenit de ſent. excomm. n.* ſequitur etiam pecuniaria pœna tantùm
5 puniendum, Viui. *dec. 46. in princip.* loquens de alapa Sacerdoti data, &, in defectum pecuniæ, exilij, quod arbitrio iudicis quandoque minus decernitur, ita vt per bimeſtre tantùm in terminis alapæ in Eccleſia datæ fuerit decretum penes Grammat. *dec. 14.*

Quæ adeò vera ſunt, vt quamuis d. alapæ datio eſſet atrox iniuria, pecuniariam tantùm pœnam eſſe imponendam contendat Viui. *d. dec. 46. n. 1.*

Quod ſi hæc in terminis generalibus vera ſunt, vt veriſſima ſunt, longè facilius procedere debent in caſu, in quo verſamur ex circumſtantiis in eo militantibus. Primò, quia d. Gaucherius, etſi Sacerdos & Canonicus, ſua origine infimæ ſortis eſt, quippe qui ſutorij ſit filius, d. verò Benedictus nobilis ſit, & tanquam talis conſulatum d. ciuitatis geſſerit, & in grauioribus eiuſdem ciuitatis negotiis gerendi paſſim vocetur.

Secundò, quia mane diei quo hæc alapa fuit data, d. Gaucherius eundem D. Benedictum infamantibus iniuriis affecerat.

Tertiò, quia cùm medio amicorum ageretur de reparatione iniuriæ verbalis per d. Gaucherium d. D. Benedicto illatæ facienda, & de ead. iniuria idem Benedictus in d. Eccleſia cum D. Roſtagno Canonico eiuſd. Eccleſiæ cōferret & conquereretur; d. Gauchier ſe eorum ſermonib. ingeſſit cū geſtu tali, vt modeſtiſſimū quemque tali iniuria affectū ad iracundiā prouocaſſet.

Quartò, quia cùm d. Benedictus ſuauiter diceret d. Gaucherio ſe loqui cū d. Roſtagno de impudētia, qua d. Gaucherius matutinis horis in ipſum vſus fuerat, idē Gaucherius reſpondit illi inſultando, & quaſi in ipſum ſe iniiciendo, *tu ipſe es impudens, & nullus alius eſt impudens quàm tu*, ex quo iuſta iracundia, maximè iniuriatū ſibi à d. Gaucherio matutino tempore illatarum memor ad alapam impingendam impulſus fuit, quorum verborum iniurioſorum in hac materia ad miti-
gandam pœnam maximam eſſe habendam rationem 6
docet Grammat. *d. dec. 14 n. 9. 10. & 11.*

Ex quibus concluditur, quòd ſi quæ pœna d. Benedicto eſt infligēda, ea pecuniaria & parui momenti eſſe debet, & conſultius eſſet, attenta qualitate perſonarum & circumſtantiis in d. negotio militantibus, vt d. Benedictus & Gauchier amici fierent, dictuſque Benedictus ab Epiſcopo abſolueretur impoſita aliqua pœnitentia ſalutari.

ARGVMENTVM.

MAtrimonium à filiofamilias vel minore celebratum, non ſeruata forma ſtatuti validum eſt, ſed contractus ſuper eo initus nullius eſt momenti.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium à filiofamilias vel minore contractum, non ſeruata forma ſtatuti validum eſt.*
2 *Minor in contrahendo matrimonio habetur pro maiori.*
3 *Contractus ſuper dotis conſtitutione, & aliis pactis matrimonialibus, non ſeruata forma ſtatuti celebratus, nullius eſt momenti.*

CONSILIVM XCII.

VIso contractu mattimonij inter nobilem Peitum de Pol filium natutalem & legitimum N. Gabrielis de Pol, Domini de ſainct Tronqnet Ciuitatis Anen. & Domicellam Elizabeth de Goiard filiam natutalem & legitimam nobilium Ioannis Baptiſtæ de Guiard & Aliſię de Vaſſoux loci Inſulæ de ann.1617.& 10. Septembr.& teſtamento d.Ioannis Baptiſtæ de anno 1598. nota ſumpta per M. Ruffi notarium Aueo. ad id quod quæritur, an d.matrimonium & contractus ratione illius celebratos, ſint oollius momenti, ex eo quòd d.Petrus eſt filiusfamilias & iunior & ſine conſenſo patris contraxit. Reſpondetur quoad
3 matrimonium validum eſſe, non obſtaotibus ſtatutis
Auen. *rubr.67.art.2.* & Bulla Card. de Fuxo per Pium
2. confirmata, quæ propterea Bulla pia communiter
appellatur: tū quòd huiuſmodi ſtatutū & Bulla debēt
intelligi in contractibus concernentib. obligationes,
vel bonorū tantū, vel bonorū & perſonæ, ſecus verò in
illis, in quib. tantū perſona obligatur, vt eſt cōtractus
matrimonij, ita in terminis Bald. *in l.in copulandis n.2.*
in 1.lect.per illum text.Cod.de nupt. & alij, quos refert &
2 ſequitur Dommic. Pic. *ad ſtatut. verbis ad cap.151.lib.1.*
gloſſ.7.nu.225. & quoad minorem eſt alia ratio, quia in
contrahendo matrimonium habetur pro maiori, Iaſ.
in d.l.in copulan.n.2. Pic. *in d.loco n.226.* quod procedit,
etiam ſi ſtatuto caueretur, vt minor filiusfamilias, vel
mulier non poſſent matrimonium contrahere ſine iſtis ſolemnitatibus, quia adhuc poſſent ſine illis matrimonium contrahere, quia ſtatutum eſſet contra libertatem matrimonij, vt poſt multos refert de communi atteſtans Pic. *d.loco n.227.* tum quòd ſacroſ. Conc. Trideo.qoo *in c.1.de reformat.matrimonij, ſeſſ.24.* huiuſmodi matrimonia valida decernuntur, ex poſterios dictis ſtatoto & Bulla.

Quoad verò conſtitotionem dotis & pacta matri- 3
monialia, exiſtimo nullios eſſe momenti: nam etſi dictum ſtatutum Anenionen. non liget Aenionenſes extra ciuitatem contrahentes ex doctrina Bart. *in l.1. n.32.q.6.C.de ſum.trinit.* & in puncto conſultus reſpondit Aretin. *conſ.54.num.2.* & fuit tentum in Rota in vna Romana prætenſæ donationis 24. Martij 1599. coram Otano, vt refert Pic. *gloſ.2.n.51.* & quamuis etiam indeciſum remanſerit, an Bulla d. Cardinalis de Fuxo liget Comitatenſes apud Dom. Laurentium *dec.124.n.8.* tamen cùm d. Bolla nominatim annullet contractus per Auen. extra ciuitatem initos, & ad hos fines fuerit in Comitatu publicata, & d. Petrus Auenionenſis, & in villa Inſulæ, vbi etiam fuit publicata contraxerit, non eſt dubiom, quin huiuſmodi cōtractus ſit nollius momenti, ideoq; agere potuerit, vt ſaltem dos duorum millium ſcutorum iuxta legatum vxori ſuæ relictum, cuius fructus ex nunc percipiat, conſtituatur, e i ſi rutis fructus ei ex nunc, non poſt trienoium, vt cautum erat in dicto contractu matrimonij, concedantur, ſi non æquiualeant fructibus dictorum duorum millium ſcutorum, ſi in emptionem fructuum & annuorum redituum conuerterentur, quod deerit, ſupplendum erit. Quæ dicuntur, etſi d. Ioannes Baptiſta pater poteſtatem conceſſerit d. Aliſiæ de Vaſſoux vxori ſuæ dotem augendi vel minuendi: nam attenta qualitate d. Petri mariti, ad minus ſumma legato comprehenſa debuit conſtitui. Donationes verò in caſum ſuperuitæ debent regulari ad arbitrium boni viri, habita ratione ad qualitatem perſonarum.

ARGVMENTVM.

STante ſtatuto de optando præbendas vacantes per antiquiores; an prior & antiquior in prouiſione, cuius poſſeſſio turbata fuit, præferendus ſit poſterioribus actualiter & pacificè poſſidentibus.

SVMMARIVM.

1 *Ad effectum optandi antiquitas poſſeſſionis, non prouiſionis ſpectanda videtur, quandoque tamen contrarium ſtatuitur* nu.7.
2 *Poſſeſſio naturalis præualet ciuili.*
3 *Naturalis ſterilis eſt, ſi tantum verbalis eſt ſiue inſtrumentalis & ſine exercitio.*
4 *Poſſeſſio turbata retrotrahitur, & antiquitas currit à primo actu poſſeſſionis.*
5 *Sententia retrotrahitur ad diem litis conteſtatæ.*
6 *Optiones ſunt fructus & emolumenta poſſeſſionis.*
8 *Poſſeſſio ciuilis quæ ſit.*
9 *Naturalis quæ.*
10 *Poſſeſſor dicitur etiam qui fructus non percepit.*
11 *Ad effectum optandi non requiritur ſeruitium, ſed ſolùm antiquitas poſſeſſionis cœpta.*
12 *Coadiutori non currit antiquitas niſi exerceat.*

CONSILIVM XCIII.

DOminus Hogo Broous Prior de Varaſſieu fuit in Curia Romana prouiſus de Canonicato, iam tunc litigioſo Eccleſiæ Cathedralis Gratianopolitanæ in vim reſignationis in ſui fauorem factæ per nobilē Carolum de Verdomay, formáq; dignum legitimè facto per D. Carolum de Valeritiers de an.1610.& 5. April. in poſſeſſionē miſſus per preces coram magno altari habitas, ſeſſionē in vna ex ſedibus chori & tactum peſſuli & ſerræ archiuorum, vbi Capitulum teneri ſolet, cui procurator Domini Petri Diſdier ſe oppoſuit, & ſe ad ſupremum Senatum, vbi lis pendebat, remitti petiit, quod & factum fuit, & nihilominus dictus Brunus cura-

curauit prouiſiones ſuas per patrochũ ſeu Curionem d. Eccleſiæ publicari, cui publicationi Pater D. Diſdier etiã ſe oppoſuit. Inde in dicto Senatu litigatur per ſpatium ſex annorũ vel circiter, & lite pendente vacarunt 5. Canonicatus de quib. fuerunt prouiſi DD. Syluestre Garnier, Ioannes de Bon, Bouchet & Petrus Buſillon; optionéſq; præbendarum factæ fuerũt per alios quàm per dictos prouiſos iuxta ordinem vniuſcuiuſque, abſentib. & litigantib. dictis Brun & Diſdier, tandem arreſtum ſequutum fuit, quo d. Brun fuit manutentus in poſſeſſione & fruitione d. Canonicatus & præbendæ cum reſtitutione fructuum in ſui fauorem à die poſſeſſionis per d. Carolum de Verdoimax captæ, videlicet penultima Ianuar. 1605. dictúmque arreſtum die 5. Iulij 1616. Capitulo d. Eccleſię legitimè intimatum, dictúſq; Brunus per illud in Canonicatum receptũ ſolutis iuribus ſolitis, quod & d. Brun. fecit. Factóq; cõpromiſſo 27. April. 1618. ſuper liquidatione & reſtitutione dictorũ fructuũ quos d. Capitulũ lite pẽdente perceperat, ſententiáq; arbitramẽtali ſequuta, tandẽ 20. Maij de d. an. 1618. Capitulum conſignauit & remiſit d. Bruno certas pecuniarum ſummas d. Capitulo adiudicatas pro reſtitutione d. fructuum in exequutione d. ſententiæ.

Duodecim verò vel 15. menſib. poſt d. intimationem arreſti & receptionem in Canonicum d. Bruni, vacãte præbenda per deceſſum domini Marci Valentin Chaberon, vnius ex d. Eccleſiæ Canonicis, & Capitulo coadunato pro optione faciẽda d. Syluestre, Garnier, Io. de Bon, Bouchet & Buſillõ ſe ad optionem ante d. Brunum admitti contendẽtibus, quòd eſſent antiquiores d. Bruno in actuali poſſeſſione & fructuũ perceptione & optandi poſſeſſione, d. verò Bruno prætẽdente ſe ante eos optare debere, quòd & prouiſione & poſſeſſione illis eſſet antiquior, d. Capitulũ conceſſit actum de oppoſitionib. & proteſtationibus per partes hinc & inde factis, vt illis prout iuris ſe iuuare poſſent, & ſaluo vt ſibi prouideri curent coram eorum iudicib. ad quos eos remiſerunt, decreuit dictos quinq; Canonicos procedere debere reſpectiuè ad optionẽ iuxta poſſeſſionem optãdi, in qua erãt per nouiſſimos actus; & in exequutionem dicti quinque optiones fecerunt d. Bruno non conſentiente, ſed in d. ſuis reſponſionib. & requiſitionib. perſiſtente. Quæritur, an dicti quinq; in iure optãdi d. Bruno ſint præferendi, vel cõtrà nulla ratione habita optionũ per eos factarũ d. Brunus ſit ante eos admittendus, præſuppoſito ſtatuto d. Eccleſiæ, quo, eueniẽte vacatione prębendarũ, antiquior in optione pręfertur. Pro dictis quinque facit, quia quamuis d. Brun
1 ſit prior & antiquior in prouiſione, tamen quoad hunc effectum optandi eſt cõſideranda antiquitas & prioritas non prouiſionis, ſed poſſeſſionis, *gloſ. verb antiquiore in c. fin. de conſuet. in 6. addit. ad Rotam deciſ. 3. ad medium de conſuet. in nou.* & ita fuit reſolutũ in vna Vicent. præcedentiæ 17. April. 1594. coram Giptio, quæ deciſio fuit poſtea cõfirmata in vna cauſa Burgen. 3. April. 1599. & fuſè docet Gonzal. *ſuper reg. 8. Cancellar. de menſibus. & alternat. §. 3. proœmij n. 92. cum ſeqq. & gloſſ 34. n. 49.* At verò illi in actuali poſſeſſione & fructuum perceptione ſunt antiquiores; nec d. Brunus poteſt ſe contendere in poſſeſſione antiquiorem ex ea de qua ſup. quam ſumpſit de an. 1610. tum quòd illa ſit tãtùm ciuilis, quę
2 naturali præferri non debet, nec quidquam operari *c. paſtoralis de iur. patronat.* tum quòd etſi naturalis eſſet,
3 cùm ſit verbalis ſeu inſtrumẽtalis, ſterilis ac ventoſa, vt inquiũt DD. ex quo d. Brun nec inſeruiebat Eccleſiæ, nec vllos fructus percipiebat, vt pleuè per Gom. *in reg. de anna. poſſeſſ. q. 47. n. 3. & 4.* Ferret. *conſil. 323. n. 5.* præſertim, quòd, vt iam dictum eſt, dicti quinq; in poſſeſſione optandi eſſent, atq; ſecundùm hanc ſentẽtiam tam inter Regios officiarios quàm Canonicos ſæpiſſimè in ſupremis tribunalib. iudicatum fuit, vt referunt Chop. *de ſacr. polit. lib. 1. tit. 8. n. 12.* Luc. *in placit. Senat. Pariſien. lib. 4. tit. de ordine ſeden. art. 5.* Maynard. *lib. 1. c. 72.*

His tamen non obſtantibus pro d. Brun reſpondendum cenſeo, quia & prouiſione & poſſeſſione eſt antiquior: prouiſione quidem, eſt clarum: poſſeſſione verò quia eam verè accepit de d. an. 1610. & cùm per eum nõ ſteterit quo minus effectualiter eam cõtinuaret & fructus perciperet, & facto ſui aduerſarij colitigantis nec nõ Capituli per quod tunc nõ fuit receptus, factũ ſit, vt infructuoſa fuerit illi poſſeſſio: tamẽ cum poſtea in vim d. arreſti fuerit per d. Capitulũ receptus, huiuſmodi receptio retrotrahitur, ita vt antiquitas ab illa prima 4
poſſeſſione ſit metiẽda, iuxta Rotæ *dec. 6. de conſuet. in antiquior. Biſignets*, vbi adducit bona fundamenta, & ſubijcit quod per tres ſententias ita pronũciatum fuit, quam deciſionẽ refert & ſequitur Roch. de Curte *in c. fi. de conſuet. ſect. 4. n. 11. verſ. per hoc videtur deinde quæſtio* Poteſt etiam corroborari dicta deciſio antiqua per *text. expreſſum in l. 1. verſ. quod ſi quis prior C. de conſulib. lib. 12.* vbi ſtatuitur, quòd ſi quis fuerit Prior, Cõſul & vltimò Patritius, eſt pręferendus in honoribus medio tempore facto Conſuli & Patritio. Hinc emanauit illa magis cõmunis opinio, quòd priùs licẽtiatus & poſteà Doctoratus ſit pręferẽdus medio tẽpore Licentiato & Doctorato, de qua per Fel. *in rubr. de maior. & obedięt. n. 3.* Alciat. *de præſ. reg. 1. præſ. 45. n. 7.* Ant. Gab. *li. 6. tit. de maior. & obed. concl. 1. per tot.* faciunt tradita per Vincent. de Franch. *deciſ. 138. & 144. par. 1.* licet hoc difficultate non careat & quamplures contrarium teneant.

Secundò, quia d. lis erat ſuper poſſeſſorio, & per d. arreſtũ d. Brun fuit in eo diffinitiuè manutentus; ſequitur igitur antiquitatẽ ab illa poſſeſſione de d. an. 1610. eſſe accipiẽdam, quia d. ſentẽtia retrotrahitur ad diem 5
litis cœptæ, *gloſ. in c. cum quis verſ. in certis de ſenten. excommunicationis in 6.* Bald. *conſil. 374. num. 2. lib. 3.* Gail, *tract. de pace publica lib. 2. cap. 19. num. 23.* fuſè Coſta *de retractio. caſu 7. cap. 8. per totum.*

Poſtremò, quia nedum per d. Arreſtum d. Brun fuit manutẽtus, ſed etiam cum reſtitutione fructuum à die 6
penult. Ianu. 1609. at verò ius optandi & optiones ſunt fructus & emolumenta poſſeſſionis. *gloſ. in verb. capitulo in c. cum olim poſt medium verſ. ſed collatio beneficiorũ de maior. & obedient.* Selua *de benefic. 3. par. 4. q. 40. n. 4.* Caſſad. *deciſ. 3. de penſion. in 6.* ſequitur igitur neceſſariò ex vi d. arreſti ius optãdi d. Brun ante d. quinque competere, & in fortiorib. terminis ſecundùm hanc ſententiam fuit deciſum penes Gonçal ſuper *reg. 8. Cancellar. de menſib. & alternati. gloſ. 35. n. 113. cum ſeqq* cũ quis fuiſſet prouiſus de beneficio & poſſeſſio capta nomine Cameræ, quæ deinde ceſſionem fecit de prouiſo, qui medio tempore prouiſis prælatus fuit in iure optandi.

Nec obſtant quę in contrarium deducta fuerunt. Ac primũ quo dicebant prioritatẽ poſſeſſionis nõ prouiſionis eſſe cõſiderandam, præſertim ex Dec. Rotę corã 7
Giptio & Litta, hoc quidem verũ eſt regulariter, ſed impedimẽtis, de quib. in prima ratione exiſtẽtibus, & acceptione per capitulũ in vim ſententiæ tandẽ ſequuta, cõtrariũ verius eſt ex *d. alia dec. Rot. 6. de cõſuet. & antiq.*

Secundò reſpõdetur d. Brun, nedum prouiſione, ſed poſſeſſione priorem & antiquiorem habita, vt decet, ratione ad poſſeſſionem de d. an. 1610. ſumptam, attenta retrotractione ex vi d. arreſti, nec non reſtitutione fructuum per illud facienda ab anno 1599.

Nec verum eſt, poſſeſſionem illam fuiſſe ciuilem, 8
quia ea tantùm in animo conſiſtit *l. 3. in prin. ff. de acqu. poſſeſſ. l. nemo C. eod.* & per actus fictos abſque corporali apprehenſione transfertur, gloſs. *in verb. animo in l. 3. in*

princ. ff. de acquir. poſſeſſ. vbi omnes tradnot, & fuſè Aothou. Gomeſ. *in l. 45. Tauri à n. 45. vſq; ad n. 93.* & clarum
9 eſt d. poſſeſſionem de anno 1610. fuiſſe naturalem cùm corpore fuerit apprehenſa, *l. naturalem.* & ibi DD. *ff. de acquir. poſſeſſ.* Baid. *conſ. 338. in prin. lib. 5.* Caſtr. *conſ. 234. n. 2. vbi de communi lib. 2.* Gui. Pap. *deciſ. 629.*

Non obſtat qnod fuerit verbalis ſeu inſtrumentalis, ſterilis ac veotoſa, & ſine fructuum perceptione, ſufficit cnim quòd aliter quàm ex fructuū perceptione de poſſeſs. conſtet, prout couſtat in caſu noſtro ex illa apprehēſione de d. anno 1610. facta: oam etſi fructus non
10 perceperit, poſſeſſor nihilominùs dici debet & eſt, Bart. iu *l. qui vniuerſos ff. quod per colonum n. 1. & in l. quamuis §. ſi conductus n. 2.* vbi notat Alex. notabili vltimo & cæteri *ff. de acquir. & poſſ.* Rota *deciſ. 506. n. 4. par. 1. diuerſor.* imò aliud eſt poſſidere & aliud fructus percipere. *l. ſi quis autem 10. ff. de acqu. poſſeſſ. gloſſ. verb. fructus inc. ſi propter de reſcript. in 6.* Putc. *dec. 558. ad med. lib. 3.* Capntaq. *deciſ. 34. n. 4. par. 3.* Mandoſ. *in reg. de anna. q. 30. n. 2.* hinc ſuffragatnr regula de annali, quamuis annalis poſſeſſor oullos fructus percepiſſet, Gomeſ. *in ead. reg. de anna. q. 47. n. 6. & per tot.* Maodoſ. *ibid. q. 31. n. 2.*

Nec nocet quod d. Brun non inſeruiebat ante exequutionem arreſti, oeque enim ſeruitium eſt neceſſa-
11 rium, ſed ſola antiquitas poſſeſſionis captæ, vt in puncto Rota cenſuit apud Pute. *dec. 219. n. 2. lib. 3.* Et vtcumque ſit, cùm d. Brun & ioſeruiret & fructus perciperet tempore vacationis & optiouis præbendæ de qua agitur, d. arreſtum retrotractiuum & reſtitutio fructuum per illud facienda tollit omnem difficultatem.

Quod verò dicitur dictos quinq; per actus oouiſſimos fuiſſe io poſſeſſione optādi ante d. Brun, nihil eſt, neque enim in hac materia poſſeſſio optaodi conſideratur, ſed ſolùm poſſeſſio beneficij capta, alioquin ſequeretur maximum abſurdum, vt qui fuiſſet per Capitulum receptus & ex aliqua cauſa diſceſſiſſet, & pendente abſentia alij fuiſſent recepti, & ſuccedentib. aliis vacationibus optaſſent, quòd d. abſenti reuerſo eueniente alia vacatione in optione præferrentur.

Noo obſtāt denique arreſta ſupremorum Senatuum Pariſien. & Toloſani per D. de Luc. Chopin. & Maynard. relata, procedunt enim in terminis coadiutoris 12
durante tempore, qua principalis exercet non coadiutor, cùm enim d. principalis omnib. prærogatiuis & præeminentiis ſeſſionis & optioois vtatur, nō debet coadiutor prætendere aliquam præeminentiam niſi à tempore quo fuit in exercitio; alioqnin vno eodémq; tempore duæ perſonæ in vna eadémque præbenda vel officio præeminentiā haberent contra nouiter prouiſos, qnod nō eſt dicendum; at verò in noſtro caſu lite pendente nullus fuit qni dictis præeminētiis vteretur. Præterea iis ſuper poſſeſſorio, arreſtum retrotractiuum & d. reſtitutio fructuum faciēda quæ hic eſt, ceſſant in caſib. dictorum arreſtorum. Et quatenus Chop. *in prænt. d. n. 12.* ſimpliciter ait exercitij tempus eſſe inſpiciendum, intelligendus eſt ſecundùm exemplum & arreſtum, quod deinde ſubijcit, & quatenus aliter intelligeretur, lapſus fuiſſet; ex ſuperioribus enim patet non exercitij ſeu ſeruitij, ſed captæ poſſeſſionis tempus eſſe inſpiciendum, excepto caſu coadiutoris, cùm ſcilicet principalis interim exercet & præeminentiis vtitur.

Et quamuis pleræq; ex ſupradictis rationib. efficiant etiam optiones lite pendēte factas, tamen exiſtimo d. Brun nō debere eas in controuerſiam deducere, quòd ſcil. ea eiúſq; collitigante tacentib. non contradicentibus & nullis proteſtationib. interuenientib. factæ ſint, & illis qui optanerunt iam ius ſit quæſitū; ſed ſolū debere prætendere ſe admittendū ad optioné præbendæ poſt exequutioné arreſti vacantis, in quo cum bene fundatū exiſtimo ſaluo cuiuſlibet melius ſentientis iudicio.

ARGVMENTVM.

AN intereſſe dotis debeatur abſque interpellatione.
An per taciturnitatem decem annorum, vel receptionem ſortis cenſeatur remiſſum.
An ſolutiones factæ in ſortem primitus, an verò in vſuras imputandæ ſint.

SVMMARIVM.

1 *In dote à patre promiſſa ſine præfinitione temporis intereſſe currit ſine interpellatione.*
2 *In extraneo ſecus eſt.*
3 *Etſi filia ſibi conſtituat dotem, pro qua illi à patre factum fuerat legatum, intereſſe currit abſque interpellatione.*
4 *Controuerſum eſt, an intereſſe dotis per ſilentium decennij cenſeatur remiſſum.*
5 *Negatiua verior eſt.*
6 *Affirmatiua verò procederet, ſi vltra lapſum decennij ſequuta fuiſſet mors mariti.*
7 *Ex ſortis receptione vſura cenſentur remiſſa quando debentur officio iudicis.*
8 *Sed ſi iure actionis ſecus eſt.*
9 *Vſura dotis debentur iure actionis.*
10 *Solutio cenſetur quidem facta in cauſam duriorem.*
11 *Speciale tamen eſt in vſuris vt potius in eas cenſeatur facta ſolutio quàm in ſortem.*

CONSILIVM XCIV.

PRÆSVPPOSITO io facto nobilem Florentium de Sonuier Senatorem Principatus Auraicen. teſtamento ſuo Franciſcæ filiæ 1000. ſcuta titulo inſtitutionis legaſſe cum matrimonio, de conſenſu tamen Domicellæ Helenæ de Merulis vxoris & matris reſpectiuæ collocaretur, ſoluenda, dictámque Franciſcam domino Franciſco de Barri matris accedente conſenſu nupſiſſe, illíque omnia bona iuráque ſua præſentia & futura in dotem conſtituiſſe, dictúmque de Barri per plures annos intra & bona vxoris ſuæ ab hæredibus d. Florentij non petiiſſe: tandem tamen & d. 1000. ſcuta & 600. libræ ex ſucceſſione Georgij fratrib. dict. Franciſcæ vxoris ſuæ obuenta pro quinta parte legati d. Georgio facti vnà cum intereſſe à die contractus matrimonij petiiſſe. Tria quæruntur, an intereſſe d. 1000. ſcutorum cucurrerit, & debeatur abſque interpellatione; alterum, caſu quo debeatur, an per taciturnitatem ſaltem 10. annorum vel per receptionem 1000. ſcutorum poſtea ſequutam & diuerſis vicibus factam cenſeatur remiſſum: tertium, caſu, quo non ſit remiſſum, an ſolutiones factæ in ſortem primitus, an verò in vſuras & intereſſe quod cucurrerat tempore quo fiebant, imputandæ ſint?

Ad primum reſpondetur, quòd in dote à patre promiſſa abſque præfinitione temporis ſtatim quod vir vxorem ad domum duxit, pater conſtituitur in mora irregulari abſq; vlla interpellatione, & incipiunt deberi fructus ſeu intereſſe, vt communiter tradunt DD. *in leg. de diuiſione ff. ſolut. matrim.* & de communi opi- 1

opinione teſtatur Alex.*conſ.147.n.3.ad fi.lib.5.* & ſequi-
2 tur Magon.*deciſ.83.n.1.Rota Florent.* Secus eſt in extra-
neo, in quo requiritur lapſus biennij ad incurrendam
d.moram irregularem, vt docent Bart.Socin. & alij *in
d.l.de diuiſione* Grammat. *deciſ.70.n.1.* Iaſo.*in §.fuerat
n.10.inſtit.de actionib.*Magon.*d.deciſ.83.n.2.*& ita intel-
ligunt text. *in l.fin.§.præterea C.de iur.dot.* ſed dubium
in hoc caſu eſt, quòd neque pater, neque extraneus d.
Franciſcæ,ſed ipſa ſibi ipſi dotem conſtituit. Sed cùm
proponatur patrem legatum feciſſe in cauſam dotis,&
3 hæres repræſentet perſonam patris; videtur idem ſta-
tuendum eſſe hoc caſu, quo filia ſua omnia iura in do-
tem cōſtituendo d.quoq; legatum conſtituit, ac ſi ipſe
pater conſtituiſſet,per tradita à Menoch.*conſil.81.n.56.
cum ſeqq.* præſertim cùm d.fructus ſint loco alimento-
rum,Menoch.*d.loco n.57.* poſt Crauet.& Grammat.&
propter onera matrimonij marito debeātur,non idem
aſſererem in fructib. dictarum 500.librarum,cùm non
in cauſam dotis,ſed ex ſucceſſione fraterna d.Franciſcę
debeantur,& ipſa ſola ſibi dotem conſtituerit.

Ad ſecundum reſp. non mihi conſtare,an d.de Bar-
ti per decēnium tacuerit, ſed præſuppoſitu hoc verum
4 eſſe, magna eſt controuerſia inter DD. an maritus per
taciturnitatem 10. annorum cenſeatur vſuras dotis an-
tea promiſſas remiſiſſe,Bald.*in conſil.474.poſt biennium
lib.3.* ſeu Dionyſium Petrus, cuius eſt *dictum conſil.*Bart.
*in l.cum de in rem verſo.num.7.verſ. ſi verò tractatur ff.de
vſuris.* & pleriſque aliis relatis à Menoch. *præſump. lib.
3.præſump.25.n.2.*motis præſertim per text. *in l.cum qua-
dam §. diuus ff. de vſur. in l.vir vſuras ff.de donatio. inter
vir.& vxor.*exiſtimantibus cenſeri remiſſas: Aliis verò
contrarium ſcilicet curſu decennij nō præſumi remiſ-
ſas ſentientibus,vt Alex. & Iaſ.*in l.inſulam §.vſur.& in
l.qua dotis ff ſolut.matrim.*Angel.Aret.*d.§.fuerat*,Gram-
mat.*d.deciſ.70.*qui ſic fuiſſe deciſum in Senatu Neapo-
litano teſtatur,& aliis relatis per Menoch.*d.præſumpt.
5 25.n.4.*tamen verior & magis recepta videtur hæc opi-
nio poſterior,etſi Menoch.priorem videatur amplecti
n.3.in fi. & vltra lapſum decennij requiri mortem mari- 6
ti, & ita fœdere diſtinctionis has diſſentientes opiniu-
nes conciliandas docet Oſaſ.*deciſ.132.n.19.* & ante eum
huiuſmodi diſtinctionem ſenſerunt plerique,quos re-
fert d.loco & vltra eos Chaſſan. *in conſuetud. Burgund.
tit.des droicts rubr.4.§.23.gloß.1.n.17.*

An verò ex receptione ſortis poſteà facta cenſeantur 7
remiſſæ vſurę,ſiquidem officio iudicis deberentur,cer-
tum eſt cenſeri remiſſas *l.fin. ff. de eo quod cert.loco.* ſed ſi 8
iure actionis minime,Iaſ.*in d.l.fi n..* ſed certum eſt fru-
ctum & interuſurium dotis æquè principaliter & tan- 9
quam dotem peti poſſe iure actionis, etſi non ſit pro-
miſſum *l.ſi marito §.ſi fundum,iuncta gloß.ſolut.matrim.*
idcóque communiter receptum eſt, quod ſi maritus
receperit integram dotem nulla ſibi facta reſeruatio-
ne ſeu proteſtatione fructuum ratione morę ſibi debi-
torum, non ſibi præiudicaſſe, quin illos petere poſſit,
Bald.*Nouell in tract.de dote 2.par.principali n.11.* hæc fu-
sè docet,& omnib. quæ in contrarium afferri poſſent,
reſpondet Magon. *d.deciſ.83. per tot.Rot.Florent.*

Ad poſtremum etſi verum ſit ſolutionē ſemper cen- 10
ſeri factam in duriorem cauſam,Vincent.de Franc.*de-
ciſ.164.n.15.*Magon.*deciſ.39.n.7.& 20. Rota Florent.*Pa-
pon.*lib.13.tit.5.arreſt.6.* idcóq; videretur potius in ſor-
tē quàm in vſuras ſolutiones cenſeri factas,tamen hoc 11
eſt ſpeciale in vſuris, vt potius in eas quàm in ſortem
ſolutio cenſeatur facta. *l.1.C.de ſolut. & l.in his §. Impe-
rator ff.de ſolut.l.ſi vſuras C.de vſuris.gloß.in leg.1.ff.de ſo-
lut.*vbi Bart.*n.9.* & in terminis dotis fusè docet Surdus
in *conſ.290.n.61.* cuius rei variæ redduntur rationes per
Doctores per eundem Surdum relatæ: tenor tamen
quictanciarum inſpiciendus eſt, an ſcilicet ſonent in
ſortem, quo caſu in eam, & non in vſuras cenſerentur
ſolutiones factæ: quæ enim ſuprà diximus, procedunt
ſolum vbi ex verbis quictanciarum mens colligi non
poteſt, & ſumus in dubio.

ARGVMENTVM.

An ſolemnitas extrinſeca ex temporis diuturnitate præſumatur.

SVMMARIVM.

1 *Solemnitas extrinſeca in inſtrumento non enunciata præſumitur quidem, ſed quantum tempus requiratur controuertitur,& verius eſt 30.annos ſufficere.*
2 *Etiam in alienatione rerum Eccleſiæ.*
3 *Etſi ageretur de præſumendo conſenſu ſummi Pontificis.*
4 *Idq; veriſſimum eſt concurrente continua poſſeſſione.*
5 *Licet non præſcribatur contra Eccleſiam niſi 40. annis.*
6 *Licet etiam ex inſtrumento appareat de defectu ſolemnitatis.*
7 *Eccleſia non reſtituitur aduerſus huiuſmodi præſumptionem non docto de læſione.*
8 *Vbi conſtat de euidenti vtilitate Eccleſiæ non obſtat defectus ſolemnitatis.*
9 *Paulina non eſt in vſu.*

CONSILIVM XCV.

ANTHONIVS du Mas videtur bene fundatus in litteris ciuilibus, quas impetrauit ab excellentiſſ.Principe Auraicen. aduerſus arreſtum contra ipſum latum in fauorem œconomi fratrum ſancti Franciſci de anno 1610.& 26. Aprilis quo deiectus fuit à poſſeſſione prati 5.ſalmatarum, idque præſertim ex nooiter productis, ſcilicet noui accapiti confirmatione de d: prædio facti de anno 1549.& 21. Aprilis facta d.an.1549. & 2.Maij in congregatione prouinciali dictorum fratrum cum ratificatione geſtorum in d.inſtrumento noui accapiti ac arrendamento d prati pro 9.annis de an. 1545.& 18. Auguſti pro pretio 45.florenorum vniuſcuiuſque anni cum quictancia quam ſe habiturum d.du Mas mihi affirmauit, ac ſignatura Sāctiſſimi,quo committitur in forma ſi in euidentem confirmatio d.noui accapiti ſubdatum Romæ ad Sanct.Petrum 15.Kalen. Febr.anno 15. & ſic tempore Pauli 3. qui obiit 80. anno quo fuit factum d.nouum accapitum,ſcilicet 1549. ſed de menſe Nouemb.Nam d.Antonius fuit condemnatus ad dimittendam d. poſſeſſionem quaſi d. nouum accapitū nullum eſſet defectu poteſtatis Gardiani cæterorúmq; fratrum Conuētus ciuitatis Auraicen. ſolemnitatis conſenſus ſcil. ſiue confirmationis ſummi Pontificis. Ideóq; ad reſtitutionem quoque fructuum ſub imputationibus, de quib. in arreſto fuit condemnatus: & quidem quoad poteſtatē eorum qui nouum accapitum fecerunt caſu quo ea in controuerſiā deduci, & inde aliquod dubiū exoriri poſſet, totum hoc ex ratihabitione & confirmatione d.Congregationis prouincialis ſublatum eſſet, ita vt in eo amplius inſiſtere

Digitized by Google

dum non ſit. Quoad verò defectum d. ſolemnitatis, ea
per lapſum 30. annorum præſumitur, etſi enim cùm ge-
1 neraliter quæritur, an ſolemnitas extrinſeca in inſtru-
mento non enunciata, & vbi agitur de magno præiudi-
cio ex diuturnitate temporis, præſumatur præſertim in
præiudicium tertij, DD. conueniant quidem præſumi,
ſed quantum tempus requiratur diſſentiãt, aliis 10. aliis
30. aliis 70. aliis verò 100. annos requirentibus. Verior
tamen & magis communis eſt, ſaltem 30. ſufficere, Cra-
uet. *de antiq. temp. 3. par. in princ. n. 6.* qua de re Gabriel.
tit. de præſump. concl. 1. n. 1. & 4. Maſcard. *concl.* 1316. Me-
2 noch. *præſump. lib. 3. præſumpt.* 132. *n.* 58. Et in terminis ſo-
lemnitatum requiſitarum in alienationibus rerum Ec-
cleſiaſticarum ex diuturnitate temporis præſumi ſo-
lemnitates extrinſecas non ennmeratas adhibitas fuiſ-
ſe docent Hippolyt. de Marſill. *ſingulare 323. diuturna.*
Puteus *deciſ. 365. n. 7. lib. 2.* Crauet. *de antiquit. temporis 3.
par. § Vedimus in genere n. 25. fol. mihi* 126. Maſcard. *con-
cluſ. 74. n. 14. & concl.* 1316. *num.* 13. qui innumeros refert,
ſufficereq; ad ſummum 30. annorum ſpacium tradunt
Gabriel. *tit. de præſump. concl. 1. n. 3.* Maſcard. *d. concluſ.*
1316. & nouiſſimè ac fuſiſſimè Viuius *deciſ. 534. n. 34. in
4. parte cum ſeqq.* innumeros etiam referens omnino
videndus, quia omnibus oppoſitionibus, quę fieri poſ-
ſent, ſatisfacit, idque tanto magis hoc caſu, quo adeſt
diuturnitas ſexaginta vel circa ann. Rurſus quia non
agitur de conſenſu ſummi Pontificis præſumendo, ſed
tantùm de iis quæ exequutionẽ ſignaturæ, in qua con-
tineatur d. conſenſus, concernunt, nempè quod ſigna-
tura fuerit præſentata, & in vim illius informationes
ſumptæ, & ſententia cõfirmatoria ſequuta. Nam ſi age-
retur de conſenſu ſummi Pontificis præcisè pręſumen-
do, plerique exiſtimarunt eum ex diuturnitate tempo-
ris non præſumi, vt Gabriel. *d. tit. de præſumpt. n. 4.* poſt
Alex. quem refert Menoch. *præſumpt. lib. 3. præſump.* 132.
n. 70. Crauet. *d. 3. par. in princ. n.* 18. quamuis verius ſit, ſi
3 ageretur de præſumendo conſenſu ſummi Pontificis
eum per ſpatium 30. annorum præſumi. Nam quæ in
contrarium dicuntur, procedunt in tempore 10. anno-
rum, non verò 30. vel 40. annorum, vt ſcoſit Gabr. *d. lo-
co.* & fuſiſſimè poſt alios Viu. declarat in terminis em-
phyteoſis perpetuæ & beneplaciti ſummi Pontificis *d.
deciſ. n. 35. & ſeqq.* vbi ait deciſiones Rotæ ita eſſe intel-
ligendas, & ita fuiſſe in Rota deciſum.

Hæc propterea tantò magis procedunt, & ſunt abſq;
dubio, quia cum diuturnitate temporis 30. imò 60. an-
norum concurrit poſſeſſio d. Anthonij du Mas qui vel
per ſe vel medio authorum ſuorum à die d. noui acca-
piti 1549. vſque in diem quo in executionem arreſti de
dicto anno 1610. promulgati fuit directus, fuit ſemper
in poſſeſſione d. prati, quod & d. œconomus fatetur,
qui fructuum reſtitutionem petiit & obtinuit, quo ca-
4 ſu veriſſima eſt & receptiſſima DD. ſententia, vt inquit
Viu. *d. loco n.* 34. vt præſumantur dictæ ſolemnitates, &
voluit Menoch *d. præſumpt. 32. n. 55. cum ſeqq* & Crauet.
d. 3. par. in princ. num. 1. & n. 15.

Poſtremò, multò magis hæc procedũt hoc caſu no-
ſtro, quo maxima pars actorũ & ſcripturarum Aurac.
in deuaſtatione eiuſd. notoriè deperdita fuerunt, præ-
ſertim concurrente ſpacio 60. annorũ vel circa, quo ca-
ſu ſi arbitrio iudicis relinqueretur quantum requira-
tur ad huiuſmodi ſolemnitates præſumendas, vt qui-
dam exiſtimarunt quos recenſet Menoc. quorum ſen-
tentiæ videntur adhærere *d. locor. 60. & 66.* quorum ta-
men ſententiam reprobat Crauetta & 30. annos ſuffi-
cere contendit *d. 3. par. n. 14.* abſq; dubio exiſtimo iudi-
cem arbitraturũ in fauorem poſſeſſionis tanti tẽporis.
His non obſtat, ſi dicatur 30. annorum ſpacium nõ ſuf-
ficere, cùm non niſi 40. aduerſus Eccleſiã præſcribatur,
nam præterquam, quod ſic nedum 30. ſed 60. effluxe-
runt; Reſpondetur quod hîc non quæritur, an pręſcri-
ptio cucurrerit, ſed vbi habitus eſt titulus ab Eccleſia,
& ſolum quæritur, an titulus ſit validus nec ne, & an
præſumatur ſolemnitas ad validitatem illius, vt reſpõ-
der Crau. *d. 3. par. n. 4. & 5.* Non obſtat, etiam ſi dicatur 6
ex inſpectione inſtrumenti apparere de defectu ſole-
nitatis, quo caſu ceſſat huiuſmodi præſumptio, nã hoc
procedit quãdo ſolemnitas in ipſo actu interponi de-
bet, non ſi ante vel poſt interuenire poſſit, quales ſunt
eæ omnes quas hîc deficere prætẽdi poſſit, vt declarat
Lamberteng. *in tract. de contractib. rerum quib. vel à iure
&c. gloſſ. 7. n. 72.* quẽ refert & ſequitur Maſcar. *d. concl.
1316. n. 36.* quæ eò dici poſſent ex quorumdam ſententia,
an hæc procedat de iure Canonici vana ſunt, ex Viuio
& cæteris ſuprà allegatis de alienatione rei Eccleſię lo-
quentibus, & deciſ. Rotę per Viuium adducta hęc om-
nia confirmantur ex eo quod nedum nondũ fuit pro-
batum de læſione tempore contractus parte d. œco- 7
nomi, quo caſu ceſſat omnis reſtitutio, quæ aduerſus
dictam præſumptionem prætendi poſſet, vt docet Viu.
d. deciſ. 534. n. 39. cum ſeqq. quin ex contrario conſtat de
euidenti vtilitate ex inſtrumento conductionis, quo
caſu etſi non præſumeretur ſolemnitas, non poſſet ta-
men ex defectu illius d. nouum accapitũ reſcindi: nam
etſi diſputatio ſit inter DD. an copulatiuè vtilitas & ſo-
lemnitas requiratur, an verò ſufficiat ſola vtilitas, ta- 8
men, vbi de euidenti vtilitate conſtat, vt hîc, ex ſolemni-
tatis defectu non infirmari Emphyteoſim dationem,
verior & magis cõmunior eſt opinio, vt atteſtatur Lã-
berteng. *in d. contract. de contractib. circa fin. d. tractatus
q. 50. n. 166.* Pro coronide addam nõ obſtare Paulinam:
nam Extrauagans *ambitioſæ* non eſt in vſu, Roch. de 9
Curte *in c. fin. col. 82. de conſuet.* adeò vt qui eam vſu re-
ceptam dicere volet, id probet neceſſe ſit, Mohed. in
terminis *deciſ. 1. alias 6. de conſuet.* Camill. *in conſult. 91.
n. 7.* vbi alios citat, præterquam quod hîc non agitur,
an huiuſmodi in Emphyteoſim datio valuerit ſine ſo-
lemnitate, ſed an præſumatur eam interueniſſe.

ARGVMENTVM.

Mala fides autoris an noceat ſucceſſori in præſcriptione.
Aduerſus præſcriptionem 40. annorum an ex capite ignorantiæ reſtituatur Eccleſia.
An facultas depaſcendi impediat ne terræ heremæ redigantur ad culturam.

SVMMARIVM.

1 *Ex contractu nedum priuati, ſed etiam Princeps eiuſque ſucceſſores obligantur.*

2 *Contrauenient contractus non poteſt agere ad ipſius adimplementum.*

3 *Præſcriptio non præſumitur niſi probetur.*

4 *Stante mala fide nunquam præſcribitur de iure canonico.*

5 *Mala fides autoris nocet heredi & ſucceſſori vniuerſali etſi in ſua perſona præſcriptionem inchoaret.*

6 *Tempore belli vel mortalitatis dormit præſcriptio.*

7 *Aduerſus præſcriptionem 40. annorum datur reſtitutio ex capite ignorantia.*

8 *Et*

8 *Et licet in præſcriptione 30. vel 40. annorum à iure ciuili inducta hoc ſit controuerſum, certum tamen eſt, quando agitur de præſcriptione 40. annorum contra eccleſiam neceſſaria, ei dari reſtitutionem ex capite ignorantiæ.*

9 *Ignorantia præſumitur in eo qui ſuccedit in ius alterius.*

10 *Ex actis qui ſiunt ex gratia non quæritur ius.*

11 *Facultas depaſcendi non impedit quo minus territorium ad culturam redigatur.*

12 *Clauſula* rebus ſic ſtantibus *ſubintelligitur in qualibet diſpoſitione etiam conuentionali & iurata.*

13 *Verba contrahentium ita ſunt interpretanda ne contineant repugnantiam vel contrarietatem.*

14 *Ex obſeruantia ſecuta declaratur obſcuritas.*

15 *Verba contractus iuxta conſuetudinem loci intelligenda ſunt.*

16 *Contractus eſt indiuiduus.*

CONSILIVM XCVI.

NOn veniturin dubium, quin Reuerend. domin. Abbas de Aquabella in douatione in Emphyteoſim, quam fecit de magna quantitate prædiorum territorij ſancti Petri de Vrolesio, cuius eſt in temporalibus Dominus in principatu Auraicenſi, potuerit legē, quam voluit imponere, & nominatim vt emphytheotæ tenerentur penſionem congruam parrocho, ſi quis inſtituendus eſſet, dare, nec ad eam teneretur Abbas, eiuſque ſucceſſores, & quin id pactum d. Emphyteotæ teneantur ſeruare, illúdq; onus ſubire, cùm ex contractu
1 & pactis in eo deductis nedū priuati, *l. ſicut enim ſimil. C. de act. & oblig.* Cyn. *in l. digna vox verſ. vlt. ſciendū C. de legib.* Sed etiam Princeps eiúſq; ſucceſſores obligētur, Panor. *in c. 1. n. 1.* latè Felin. *ibid. n. 3. verſ. modo aduerte ext. de probat.* idem Panorm. *in c. 1. num. 7. ext. de conſtit.* Vaſq. *lib. 1. controuerſ. illuſt. cap. 3. num. 1.* ideóque d. onus ad ſucceſſores dictorum Emphyteotarum tranſeat, *l. vnica § res verò C. de imponend. lucrat. deſcript. lib. 10.* prout fusè & doctè in ſcriptis domini Inguimberti deductum fuit, ſed duo parte habitatorum dicti loci opponuntur, vnum præſcriptione huiuſmodi oneri derogatum fuiſſe, eáque centenaria cùm 40. annorum ſufficeret, Guid. Pap. *q. 161. n. 7. cum ſeqq.* Alterum, quòd Abbates non impleuerint pro ſua parte quæ facere promiſerant, imò illis omnino contrauenerint, priuando ſcilicet vſu herbagiorum omnino d. Emphyteotas, totum territorium poſteà in Emphyteoſim
2 dando, ideóque non poſſe cogere poſſeſſores, vt pro ſua parte adimpleant, & ſic d. penſionem Parrocho ſoluant *l. Iulianus §. offerri.* vbi Bart. Salicet. & alij *ff. de actionib. empt.* Beca *conſil. 45. num. 6. & ſeq.* latè Carol. de Graſſ. *in tract. de except. except. 13 n. 57. & ſeqq.*

Sed his ſatisfit, & ad primum quidem reſpondetur ex actis non conſtare vllomodo de prætenſa præſcriptione ne quidem 40. annorum (centenaria enim eſſe non potuit cùm adſint recognitiones de anno 1517.)
3 certum autē eſt præſcriptionem cum ſit facti, non præſumi niſi probetur, Ioſeph. Ludouic. *deciſ. Lucen. 31. n. 15.* Crauet. *conſil. 132. n. 12. & n. 9.* ita vt ex eo ſolo corruat ratio ex aduerſo deducta; ſi quid enim ex aduerſo probatum fuit, id eſt d. Abbatem nedum dominum temporalem, ſed etiam priorem eſſe, ſed quam penſionem parrocho per tempus à lege præſcriptum ſoluerint, minimè.
4 Rurſus ex ſecundo reſpondetur ſtante mala fide ex d. contractu reſultante non potuiſſe aduerſus obligationem præſcribere etiam per ſpatium 100. annorum ex iuris canonici diſpoſitione, Alex. *in l. cum aliquis C. de iure delib.* vbi eam communem dicit, quam etiam refert Didac. Couar. in *reg. poſſeſſor. §. 8. n. 4.* Mynſing. *obſeruat. cent. 4. obſeruat. 6 n. 5.* Gail *lib. 2. obſeruat. 18. num. 7.* & ſi quæ iuris canonici diſpoſitio in quocumque foro ſeruanda eſt, cùm in præſcriptionibus tractetur de peccato, DD. in *l. fin. de præſcript.* Iaſ. in *l. 3. §. generaliter n. 18. ff. de acquir. poſſeſſ.* Ferrat. in forma rei conuenti *verb. præſcript. n. 40.* Franc. Bald. *tract. de præſcript. in 3. part. 6. part. principalis q. 2.* Mynſing. *d. obſeruat. 6. n. 5* & Gail *d. obſeruat. 18. n. 10,* cognouit id Aduocatus dictorum Emphyteotarum, ſed id variis modis euitare conatur, primò cùm ait, quòd ſi primi emphyteotæ non potuerunt præſcribere, ſaltem tertij poſſeſſores mediatè tus & cauſam non immediatè, ſed mediatè habentes à primis poſſeſſoribus præſcribere 40. annis potuiſſe, nixus, vt arbitror, etſi non alleget Afflict. *deciſ. 40. num. 7.* & Boer. *deciſ. 182. n. 41.* animaduertens quòd ſi de hærede 5
& vniuerſali ſucceſſore agatur, malam fidem authoris in perpetuum non minùs illis ac authori nocere, quo minùs præſcribere poſſint, etſi in ſua perſona præſcriptionem inchoare velint, Panorm. *in c. 1. num. 7. & 8. de præſcript.* Curt. iun. *conſil 170. n. 44.* Capic. *deciſ. 4. num. 12. & 13.* Crauet. *conſil. 146. in fin.* Mynſing. *d. loco num. 8.* Ad hoc reſpondetur non conſtare in actis huiuſmodi poſſeſſores eſſe tertios, præſertim mediatè, quinimò maximè pars poſſeſſorum ſunt ex deſcendentibus primorum Emphyteotarum, minùs eos per 40. annos præſcripſiſſe, & quamuis de 40. annis conſtaret, non tamen id tempus ſufficeret, cùm tempora belli, quod plusquam notorium fuit, eſſent deducenda, tempore 6
enim belli vel mortalitatis dormit præſcriptio, Guid. Pap. *q. 416. n. 15.* Bart. *in l. 5. ff. de vſucap.* Abbas. *conſil. 46. & conſil. 94. lib. 2.* Rurſus aduerſus huiuſmodi præſcri- 7
ptionem 40. annorum ex capite ignorantiæ daretur reſtitutio, Afflict. *deciſ. 37. 40. & 329.* Boer. *deciſ. 29.* Moedan. *deciſ. 13.* Rota Genuenſ. *deciſ. 103.* Ioſeph. Ludouic. *deciſ. Lucenſ. 48. n. 22 & deciſ. 52. n. 47.* ſed quidquid ſit, dum quæritur, an aduerſus præſcriptionem 30. vel 40. annorum à iure ciuili inductam detur reſtitutio ex capite ignorantiæ, quæ quæſtio admodum controuerſa eſt inter DD. & in qua Theſſau. *deciſ. 134.* contendit magis communem opinionem, vt aduerſus quidem præſcriptionem 30. annorum detur, non autem aduerſus 40. Hoc certum eſt, quòd ſi agatur de præſcriptione 8
ne 40. annorum neceſſaria ad præſcribendum res Eccleſiæ, reſtitutionem ex *cap. ignorantia* Eccleſiæ aduerſus eam dari, Capic. *deciſ. 4. num. 24.* idque optima ratione, cùm ea in rebus Eccleſiæ ſit loco præſcriptionis 10. vel 20. annorum in aliorum rebus aduerſus quas receptiſſima eſt ſententia reſtitutionem dari, Theſſaur. *deciſ. 133.* & ad eam reſtitutionem poſt 40. annos elapſos petendam datur quadriennium, quod vel ignoranti non currit ipſo iure, Capic. *d. deciſ. 4. num. 15.* Boer. *deciſ. 39.* vel aduerſus ipſum datur reſtitutio, ex *d. cap. ignorantia,* Theſſau. *d. deciſ. 133. num. 3.* Rota Auen. *deciſ. 97.* Abbates verò ſucceſſores primi in Emphyteoſim dantis præſumūtur fuiſſe in ignorantia, quia ignorantia præſumitur in illo qui in alterius ius ſucceſſit, Afflict. *deciſ. 37.* cui propterea conceditur reſtitutio, Borg. 9
Cauale. *deciſ. 16. num. 21. de contract. par. 2.* Denique reſpondetur, ceſſantibus omnibus, quæ circa reſtitutionem diximus, quæ tamen non ceſſant, & dato quod dicti tertij poſſeſſores præſcripſiſſent, non propterea ſucceſſores vniuerſales primorum Emphiteotarum liberarentur argumento *l. ſi ædes mea, de ſeruitut. vrbanorum præd.* cum ibi not.

Rurſus opponit nedum Emphiteotas non ſoluiſſe

Digitized by Google

d.penſionem, ſed Abbates aut ſaltem ipſorum coadiutores ea onere ipſis iniuncto eam ſoluiſſe, ex quo videtur receſſum à d. pacto, ſed ad id reſpondetur, ſi id accidit, fuiſſe ex mera voluntate & abſque conſequentia factum, vt mihi aſſeritur in quictanciis, ſi quæ ſint, hoc nominatim fuiſſe expreſſum, quo caſu id Abbatibus nocere non debet: nam ex actis qui fiunt ex gra-
10 tia, nullum quæritur ius, licet quis per 30. annos in liberalitate perſeuerauerit, Rebuff. *in ordinat. regiis tractat. de remed. poſſeſſ. in præfatione n.169.* Marc. *q.158. n.4. par.1.* ſed vtcumque ſit, ſi id eſt, à paucis annis eſt, nec tempus à iure requiſitum interceſſit.

Tertiò reſpond. ad primam oppoſitionem de præſcriptione quatenus mala fides eam non impediſſet, aduerſus eam daretur reſtitutio ea his quæ diximus, cùm de tertiis poſſeſſoribus loquebamur.

Quoad ſecundum circa in Emphyteoſim dationes & recognitiones de annis 1459.1501. & 1517. nullomo-
11 do Abbates contrauenerunt, nec dici poteſt eos contractũ ex ſua parte non impleuiſſe: nam etſi ius paſcendi eorum animalia per vniuerſum territorium d. loci de Bioleſio d. Emphyteotis & eorum ſucceſſorib. concedatur, non propterea minus Abbates abſque vlla contrauentione potuerunt reliquam partem territorij in Emphyteoſim dare, vt ad culturam redigeretur, ex traditis per Crauet. *conſil.192. n.4.* ea enim facultas depaſcendi intelligitur rebus ſic ſtantibus, hoc eſt,
12 quamdiu paſcua adeſſent, clauſula enim rebus ſic ſtantibus, ſemper debet ſubintelligi in qualibet diſpoſitione etiam conuentionali & innata *gloſſ. fin. in cap. ne quis arbitretur 22. q.2.* Crauet. *ibid.* Oſaſc. *deciſ.91. num.2.* Benintend. *deciſ.65.* præſertim quod etſi omnia prædia eſſent ad culturam redacta, non manet inutilis facultas iuris depaſcendi, cùm in terris cultis & ſeminatis poſt recollectam poſſunt depaſcere, Marc. *q.223. num.6. par.1.* quod hoc caſu videtur abſque dubio, cùm Abbates nominatim ſibi reſeruauerint facultatem cætera prædia in Emphyteoſim dandi, ne enim repugnantia inter facultatem iuris depaſcendi & cætera prædia in Emphyteoſim dandi oriatur, ita interpretatio facienda eſt, vt depaſcere poſſint quandiu non omnia prædia erunt in culturam redacta, poſt verò non niſi poſt recollectam factam in prædiis cultis, & ita vtrumque pactum ſtabit, vt ſcilicet habitantes habeant facultatem depaſcendi, & ea ſemper certo modo maneat, Abbates verò poſſint reliqua prædia in Emphyteoſim
13 dare, nam ita verba contrahentium interpretari debent, ne repugnantia contineant, Oſaſc. *deciſ.76. num.* n. aut contrarietatem, Crauet. *conſil.1. pro genere n.305. & 309.* Confirmantur hæc ea eo quod cùm Abbates ea prædia in Emphyteuſim dederint, & cætera prædia ad culturam redigebantur, habitatores id paſſi ſint, ex quo mentem contrahentium in Emphyteoſim datione eam fuiſſe colligitur, ex obſeruatione enim ſecreta 14
obſcuritas declaratur, Crauet. *d. conſil.1. pro genere num. 318.* & nulla melior adhiberi poteſt interpretatio quàm illa quæ ab effectu ſubſecuto & ipſamet obſeruantia ſumitur, Menoch. *conſil.390. n.16.*

Hæc coadiuuantur, quia conſuetudine in hac patria & omnibus prouinciis circumuicinis, eáque notoria receptum eſt, vt non obſtante iure depaſcendi quod aliquæ communitates in territoriis propriis vel aliarum habent, poſſunt tamen herema ad culturam redigi, manente facultate depaſcendi in prædiis cultis 15
poſt recollectam: verba verò contractus debent intelligi ſecundum conſuetudinem patriæ aut loci in quo fiunt, Crauet. *conſil.72. num.12.* Menoch. *conſil.177. num.10.*

Quantum verò ad Emphyteoſim datum ſiue recognitionem Petri Amedei de anno 1505. in qua dum Abbates ſibi reſeruant ius cætera prædia in Emphyteoſim dandi, excipitur prouiſio habitantium, nam huiuſmodi exceptio non eſt appoſita circa reſeruationem facultatis dandi nouum accapitum, ſed ſimpliciter Abbas eam facit, ideòque eandem recipit interpretaturam quam ſuprà diximus, & non obſtante iure depaſcendi potuerunt Abbates cætera prædia in Emphyteoſim dare, ſed apponitur ſolum cùm Abbas ſibi reſeruat facultatem depaſcendi ſua animalia, vendendi paſcua, vt ſcilicet quamdiu paſcua adſunt, & Abbas & habitatores iis vti poſſint; habitatores quidem pro vſu tantum, Abbates verò nedum vti, ſed etiam frui. Deinde reſpondetur eſſe vnius particularis recognitionem; quæ cæteras per alios factas alterare non poteſt, quæ præterea in alio capite grauior eſt cæteris: nam promittit decimam vini, quam cæteri non promiſerunt, quam tamen d. Amedeus aut eius ſucceſſores numquam ſoluerunt, ideòque nec dicta exceptione ſe iuuare poſſunt. Et ſi cæteri quoad dictam exceptionem ſe iuuare poſſent, deberent quoque ad d. decimam vini teneri, eam enim recognitionem aut in totum ſeruare, aut nullo modo tenentur, quia con- 16
tractus dicitur indiuiduus ſicut hæreditas *l. quod ſi vno ff. de in diem addit. l. ſi quis alia ff. de ſolut. l.1. C. ſi aduerſ. tranſact.* Dec. *in l.1. C. qui admittit.*

ARGVMENTVM.

VSus viæ publicæ à nemine interdici poteſt.
Laudemium ſolutum contractu reſciſo reſtituendum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Via publica vſus communis eſt, nec vlli licet eum impedire.*
2 *Quamuis via ſit publica quoad proprietatem, tamen quoad vſum dicitur priuatorum.*
3 *Via publica dicitur iuris facultatis, nec poteſt præſcribi.*
4 *Laudemium repetitur reſciſſo contractu.*
5 *Ex contractu ab initio irrito vel ex poſtfacto irritato non debetur laudemium.*
6 *Si contractus non fuerit reſciſſus, ſed ab eo diſceſſum ex voluntate partium, vnicum debetur laudemium.*
7 *Dummodo diſſoluatur per modum reſolutiuum.*

CONSILIVM XCVII.

INHIBITIONES parte Capituli Eccleſiæ metropolitanæ Auen. obtentæ & executæ contra illuſtrem dominam Claram de Peruſſis, dominam de la Fara & de Valleclusa de eundo, agendo, vehendo per locum, de quo agitur, tollendæ ſunt & dictum Capitulum condemnandum ad reſtituendum d. locum in ſtatum, in quo erat antequàm illud propria authoritate & de facto ſine vllo iure ad culturam redegiſſent, idque ex eo quod ex actis conſtat d. locum eſſe viam publicam, qua d. dominatatione prati conti-

contigui ad ipſam pertinentis ſolebat, vt cæteri, vti, & per illud ire, agere vehiculum & currum ducere, & alia
1 omnia facere, quæ in via publica fieri ſolent. Certum autem eſt in iure viæ publicæ vſum communem eſſe, nec cuiquam licitum eſſe impedimentum dare, quo minus vnuſquiſque vſum illius habeat, Marc. *deciſ.* 385.
2 *num.* 5. *par.* 1. omnibúſque licitum eſſe tranſire per viam publicam, Marc. *deciſ.* 593. *num.* 3. *par.* 1. & quamuis via
3 ſit publica, quoad proprietatem, tamen quoad vſum dicitur priuatorum, Marc. *d. deciſ.* 593. *num.* 7. adeò vt via publica dicatur ius facultatis quod non poteſt præſcribi, Marc. *deciſ.* 594. *num.* 2. *par.* 1. & cuique licitum ſit ire per viam publicam & ducere curriculum vel plauſtrum, Cæpol. *de ſeruitutib. ruſtic. prædior. c.* 3. *ac ſeruitute viæ num.* 19. vbi loca publica vſibus priuatorum deſeruiunt, neminique licitum eſt aliquid occupare de via publica, maximè quando habet exitum ad aliam viam publicam, vel ad vrbem, & ſi quid contrarium actum fuerit, cuilibet competit interdictum, vt reſtituatur ad priſtinum ſtatum, Marc. *deciſ.* 593. *n.* 1. *par.* 1. quod procedit etſi d. via non habeat dictum exitum, ſed ſit tantùm via vicinalis, Cæpol. *de ſeruit. ruſtic. prædior. d. cap.* 3. *num.* 27. 28. 29. *&* 31. Hæc quidem certa ſunt, ideóque procurator d. Capituli id agnoſcens ad aliud confugit, nimirum d. dominam de Fara nullum intereſſe circa d. locum prætendere poſſe, quod ſcilicet pratum, ratione cuius vſum dicti loci & viæ publicæ aſſerit ſibi competere, ad ipſam non ſpectat, conſtare enim ex actis dominam d. pratum per tranſactionem remiſiſſe nobili dominæ Catharinæ de Gallianis viduæ quondam nobilis Pauli de Peruſſis, dictámque de Gallianis inueſtituram à d. Capitulo ſumpſiſſe, & laudimium ſoluiſſe, quod ſi d. domina de la Fara prætendat ſe d. pratum recuperaſſe, debuiſſe de eo inueſtituram ſumere & laudimium ſoluere, & antequam id fecerit, nullum ius in d. prato ſibi competere, quinimo fructus illius ante inueſtituram habitam percipiendo in commiſſum incidiſſe. Ad hoc paucis reſpondetur, arreſto ſupremi Senatus Parien. d. tranſactionem reſciſſam fuiſſe, & nullam declaratam, partéſque in priſtinum ſtatum reſtituras, ideóque tantum abeſt, vt d. domina de la Fara teneatur inueſtituram petere, & laudimium ſoluere, quin potius d. Capitulum teneatur eidem laudimium per d. dominam de Gallianis ſibi ſolutum reſtituere, cùm in executionem d. arreſti d. domina de la Fara d. dominæ de Gallianis id refuderat. Certum enim eſt in iure laudimium repeti vbi contra- 4
ctus reſcinditur, Marc. *deciſ.* 605. *par.* 1. Coſta *de facti ſcientia cent.* 1. *diſt.* 41. *num.* 2. *&* 5. *fol.* 235. Amed. à parte *quæſt. laudim.* 39. *num.* 8.

Quod confirmatur ex eo quòd ſi contractus ab ini- 5
tio ſit vitioſus, & irritus, aut ex poſtfacto irritetur, ex primaria cauſa tanquam non ſubſiſtente non debetur laudimium, Amed. *d. q.* 39. *num.* 1. *& ſeqq. num.* 13. *in fin.* vbi reſoluit *verſ. itaque arguendo.* Quæ adeò vera ſunt, 6
vt ſi contractus non fuerit reſciſſus: ſed ex voluntate partium ab eo diſceſſum, ex diſceſſu & cancellatione inſtrumenti non duplex, ſed vnicum tantùm debeatur laudimium, Amed. *quæſt* 38. *num.* 9. quæ procedunt ſiue contractus ſit adimpletus pro parte, ſiue ex vtraque 7
parte, dummodo verba diſſolutionis contractus ſint concepta per modum reſolutiuum, non autem per modum nouæ obligationis, Amed. *d. quæſt.* 38. *num.* 14. In eóque eſt diſcrimen inter reſciſſionem & diſceſſum ſeu cancellationem, quòd priore caſu nullum laudimium, poſteriore verò debeatur quidem, ſed vnicum tantùm. Cùm itaque in hoc caſu ſimus in terminis reſciſſionis iudicialiter & in contradictorio iudicio factæ, certum videtur nullum deberi laudemium, & d. dominam nullam inueſtituram teneri petere, quippè quæ in priſtinum ſtatum, in quo erat antea, ex vi dictæ reſciſſionis reſtituta ſit, & per conſequens cùm pratum ad ipſam ex eodem modo quo antea, ſpectet, optimè fundatam eſſe in petitione ſublationis inhibitionum, & reſtitutionis loci in priſtinum ſtatum per d. Capitulum faciēdæ: & quod magis eſt, d. Capitulum condemnandum ad reſtituendum d. dominæ de la Fara laudemium per d. dominam de Gallianis ſibi ſolutum,

ARGVMENTVM.

De eadem re.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſores hinc inde viæ vicinalis liberum vſum habere debent.*
2 *Vſus ſubſequutus declarat mentem contrahentium.*
3 *Neceſſaria ad præſcriptionem.*
4 *Licet aliquibus concurrentibus laudemium deberi poßit ex primo contractu, non tamen debetur ex reſciſsione.*
5 *Etiam ſecluſo pacto reſolutiuo non debetur laudemium ex contractu reſciſo in contradictorio.*
6 *Et ſolutum repetitur condictione indebiti.*

CONSILIVM XCVIII.

VIDETVR omninò in fauorem illuſtris dominæ Claræ de Peruſſis, dominæ de la Fara & Valliſcluſæ contra Reuerend. dominos Præpoſitum, Canonicos & Capitulum Eccleſiæ metropolitanæ Auen. tàm circa repoſitionem in priſtinum ſtatum viæ, de qua agitur, quàm reſtitutionem laudemij à nobili domina Catharina de Gallianis d. Capitulo ſoluti pronunciandum. Et quoad primum quidem dubium quod potius in facto quàm in iure verſari videtur, quòd via, de qua agitur, non poteſt dici priuata, & ad d. Capitulum pertinens, tum quòd exitum habet ex ea veniendo & introitum ad eam eundo ad viam omninò publicam: quod aſſeritur in confrontationibus prati d. domin. de la Fara, vt mox dicetur, tum quòd non conſtat actis prædia hinc inde ſita ſpectare ad d. Capitulum, ſaltem quoad directum dominium, ſed dato citra præiudicium veritatis quod id verum eſſet, ſaltem eſſet vicinalis via, cuius liberum vſum poſſeſſores prædiorum hinc & inde & nominatim d. domina de la Fara habere debent, & in quorum præiudicium nihil à quoquam fieri poteſt, quominus ille liber vſus remaneat, Cæpol. *de ſeruit. ruſtic. præd. cap.* 3. *num.* 27. 28. 29. *&* 31. idque abſque dubio certiſſimè, quia d. domini Capituli talem eſſe faſſi ſunt, dum in datione in Emphiteoſim, vel in inueſtituris de d. prædio ad dominam de la Fara pertinente per ipſos factis confronteor cum d. via eam appellando iter & trauerſam euntem ad molendinum. Ex quo tria ſequuntur: primum, quod cùm in d. ſtatu & qualitate confrontationis prædium à d. domina vel eius ſucceſſoribus acceptum ſit, non poteſt nunc Capitulum eam

interuertere aut mutare: præſertim quod veriſimiliter ſi potuiſſet tolli per deſciſſionem eius aut non omnino aut ſaltem eo modo non accepiſſet prædium in Emphyteoſim.

Secundum, quia cùm ab eo tempore d. via eo modo
2 d. domina & eius prædeceſſores vſi fuerint, vſus ſubſequutus demonſtrat qualis fuerit mens contrahentium, vt ſcilicet ille locus maneret via qua poſſeſſores hinc inde vterentur Crauet. *conſ. 1. pro genero num.* 318. Menoch. *conſ.* 390. *num.* 16. Poſtremum etſi manſiſſet locus priuatus, Capituli, nihilominus d. domina ſerui-
3 tutem viæ & actus præſcripſiſſet: omnia enim concurrunt ad huiuſmodi præſcriptionem neceſſaria, titulus ſcilicet ex in Emphyteoſim datione, inueſtituris & confrontatione, ac limitum deſignatione, & longa poſſeſſio per tempus à iure requiſitum ſcilicet 40. annor. de iur. canon. & dato ſaltem allegato titulo decem inter præſentes & 20. inter abſentes, Balb. *de preſcript.* 2. *parte*, 4. *partis prin. num.* 2. & 3. nec non bona fides, quæ ex d. titulo & poſſeſſione reſultat & præſumitur *l. pen. C. de euictio. l. Celſus*, vbi planè Bart. *ff. de vſucap.* Maſcard. *conſ.* 228. Ex quo ceſſat quod dicitur, ea, quæ ſunt meræ facultatis, non præſcribi *ad not. in l. flumminum ff. de fluminib.* tum quòd illud ad hunc caſum non videtur adaptari, tum quòd vel ex interpretatione voluntatis contrahentium, vel ex præſcriptione ſupradictis hoc obiectum omnino ceſſat.

Quoad ſecundum dubium reſciſſo contractu vel permutationis vel tranſactionis inter d. dominas de la Fara & Gallianis initæ per arreſtum ſupremi Senatus Pariſien. d. domina de la Fara reſtituta fuit in ſtatum in quo erat anteà, ideóque poſſeſſionem propria authoritate capere potuit, abſque vllo vitio caducitatis, & tantum abeſt ad illud euitandum vt inueſtituram ſumere & laudemium ſoluere teneretur, quin potius laudemium per d. dominam de Gallianis ſolutum reſtituendum ſit: data enim d. reſciſſione nec ex primo
4 contractu laudemium debetur, & quamuis certis quibuſdam caſibus concurrentibus qui hic non adſunt, laudemium ex primo contractu, à quo diſceſſum eſt, debeatur, ex reſciſſione certiſſimè non debetur, vt præter allegatos in priorib. ſcriptis docet fuſiſsimè Tiraq. *de retract. conuent. des loyaux couſtemens gloſ.* 2. *num.* 3. *cum multis ſeqq. fol.* 674. Crauet. *conſil.* 1. *pro genero n.* 291. Chaſſan. *in conſuet. Burgund. rubr. de cenſib.* §. 7. *num.* 4.

Nec obſtat quod dicitur, non conſtare de pacto reſolutiuo, neque enim opus eſt, vt pactum reſolutiuum adfuerit, id quidem eſt vnus modus, ex quo non debetur laudemium, ſed eo ſecluſo ſi ex alia cauſa ex contractu reſciſſo originem habente, vel de tempore illius exiſtente in contradictorio iudicio reſcindatur, certum quoque eſt nullum laudemium deberi, vt præter allegatos docet Papon *lib.* 13. *tit.* 2. *art.* 29. Nec in prioribus ſcripr. facta eſt vlla mentio pacti reſolutiui quoad hunc caſum, ſed ſolum per d. arreſtum fuiſſe dictam tranſactionem reſciſſam.

Quoad tertium fuerat quidem quæſitum ius laude-
mij ex contractu initio cum d. domina de Gallianis, & 6
benè eo tempore ſolutum fuit d. Capitulo, ſed poſtquam reſciſſus fuit d. contractus conditione indebiti repeti poteſt laudemium: reſciſſio enim operatur, vt non debeatur laudemium ex d. primo contractu, & ex ea declaratur ſolui non debuiſſe, & indebitè ſolutum fuiſſe, Papon vbi ſuprà. Nec obſtat quod ſubiungitur non conſtare ex d. arreſto reſciſſum & anullatum fuiſſe d. contractum cum d. de Gallianis initum. Nam imò de eo clarè conſtat, cum de hoc eſſet controuerſia, an ſcilicet contractus per d. de Gallianis initus cum domina de Breſſieux, an verò cum domina de la Fara initus tenere deberet, vt ex narratiua arreſti patet, cúmque per arreſtum ordinatum fuerit contractum cum d. de Breſſieux initum ſeruandum eſſe, ſi intra alios duos menſes fideiuſſores daret, alter cum dicta domina de la Fara initus neceſſario reſciſſus & anullatus fuit, neque enim vterque ſubſiſtere poteſt, cum ſint de eadem re initi, & vnus alium excludat.

ARGVMENTVM.

QVarta Epiſcopalis quid ſit, quo iure, quáve ratione inducta.
Quanta ſit.
An debeatur libera ab omnibus oneribus.

SVMMARIVM.

1 *Quarta Epiſcopalis, quæ & canonica portio dicitur, quid ſit.*
2 *Quo iure inducta.*
3 *Qua de cauſa.*
4 *Quanta ſit.*
5 *Poſteriora iura ſeruanda ſunt.*
6 *In diuerſitate iurium minimum eſt tenendum.*
7 *Conſuetudine dicta quarta tolli poteſt in totum.*
8 *Regulariter libera debetur ad inſtar legitimæ.*
9 *Tenetur tamen Epiſcopus pro rata quartæ ad reparationes Eccleſiarum & ſalaria Concionatorum, &* num. 11. *in hoc tamen conſuetudini ſtandum eſt,* num. 12.
10 *Legitima non debetur niſi deducto ære alieno & impenſis.*

CONSILIVM XCIX.

VT ſatisfaciam petitioni admodum Illuſtris & Reuerend. domini D. Caroli de ſancto Sixto Epiſcopi Regienſis ac Prioris & domini Villæ ſancti Spiritus, tria circa quartam Epiſcopalem paucis diſcutienda ſunt: primum, quid ea ſit, quo iure, quáque ratione introducta: ſecundum, quanta ſit. Poſtremum, an ab omnibus oneribus libera exempta Epiſcopo debeatur.

Ad primum quarta Epiſcopalis ſiue Canonica por- 1
tio (vtraque enim dictione vocatur) eſt ea quæ de omnibus Eccleſiis antiquitus quo tempore Epiſcopi pauperes erant, percipiebantur, *can. conſtitut. cap. ad hoc* 16. *quæſt.* 1. proceſſu verò temporis fuit ſtatutum, vt ſolùm de parrochialibus Eccleſiis haberet partem decimarum & oblationum nec non mortuariorum relictorum piorum pro anima defunctoris ipſis Eccleſiis parrochialibus factorum, *can. de his num.* 10. *q.* 1. diciturque
de iure communi inducta *d. can. de his, & can. antiquos* 2
10. *q.* 1. *& can. vulterana* 12. *q.* 2. Panorm. *in cap. de quarta in ſecundo notabili de præſcriptionibus*, Petrus de Vbald. *in tract. ſuper canonica Epiſcopali, cap.* 1. *n.* 1. & quamuis
diuites facti fuerint Epiſcopi, manſit tamen ſemper 3
ipſa quod inducta ſit hæc canonica propter onus Epiſcopale,

copale, quod incumbit Epiſcopo, quod conſiſtit in ce-
lebrando ſolẽniter, ordines conferendo, chriſma con-
ficiendo, oleum ſacrum benedicẽdo, baſilica dedican-
do, Moniales benedicendo, prædicando, pœnitentias
iniungendo, & alia exercendo, quæ ad officium Epiſ-
copale pertinent, quam rationem dictæ canonicæ af-
ferunt Petrus de Vbald. *d. loco*, & Lapus de Caſtel-
lione de canonica portione, *§. quia canonica n. 1.* Berta-
chinus *in tract. de Epiſcopo 4. par. 4. lib. n. 40. fol. mihi
86.* nec non etiam ob ſubiectionem, quam parochia-
les Eccleſiæ habent erga Epiſcopum. Quam rationem
affert Calderin. *conſil. 1. de cauſa poſſeſſionis & proprieta-
tis*, præterea propter quandam coniunctionem quæ eſt
inter Epiſcopum & Eccleſiam cathedralem *cap. requi-
ſiti §. penult. ext. de teſtam.* & in iſta coniunctione fun-
datur ratio, quare Epiſcopus eſt particeps commodi,
vt inquit Petrus de Vbald. *d. tract. c. 1. num. 5.* & Bald. *in
l. ſi quis, ad declinandam § in omnibus*, vbi fuſiſſimè ma-
4 teriam d. quartæ Epiſcopalis tractat *C. de Epiſcopis &
cleric.* Ad ſecundum dicta canonica portio quando-
que fuit tertia *d. can. de his 10. q. 1. & can. conſtitutionib.
q. 1.* quandoq; medietas *can. antiquos 10. qu. 1.* quando-
que quarta *can. vulterana 12. q. 2. c. de quarta de præſcri-
ptionib. cap. conquerente de officio cum mary*, ſed tandem
receptum eſt vt de iure communi eſſet quarta, vt in iu-
ribus vlt. loco allegatis, quæ poſteriora ſunt & ideo
5 ſeruanda *l. diem proferre §. ſi plures ff. de receptis.* & qui
arbitrium receperunt, præſertim quia in diuerſitate
6 iurium minimum eſt tenendum, *l. minimis ff. de legat. 3.*
& ita firmant Petrus de Vbald. & Lapus *dictis locis.* ſed
de conſuetudine maior vel minor eſſe poteſt, cui con-
ſuetudini ſtandum eſt, *cap. certificari de ſepulturis*, &
paſſim doctores id aſſerunt, præſertim de Vbald. &
Lapus *d. loco & num. 65.* adeò vt etiam tota per conſue-
tudinem tolli poſſit, Hoſtienſ. *in d. cap. certificari* Lapus
7 *d. loco num. 65.* quod notabile & ſingulare aſſerit Pa-
normit. *in d. cap. de quarta ſecundo notabili de præſcri-
ptionibus.*

8 Ad tertium generaliter verum eſt huiuſmodi quar-
tam ab oneribus exemptam eſſe, vt in terminis docet
idem Lapus *d. §. quia num. 6.* idque ex eo quod æqui-
paretur legitimæ quæ filio debetur, & inſtar illius ſit,
Lapus *in cap. officij de teſtam. d. n. 6.* & Petrus de Vbald.
d. tract. cap. 2. num. 9. & probatur *ex d. cap. officij cum gloſ.
in verb. legitimam*, vbi d. portio vocatur legitima, &
quemadmodum legitima ſine onere & grauamine de-
betur filio *l. omnino l. ſcimus Cod. de inoffic. teſtam.* ita in
hac portione idem aſſerendum eſt: & quidem ſi de
impenſis quæ pro diuino ſeruitio faciendæ ſunt, aga-
tur, res certa eſt, quia cùm d. quarta propter onera par-
ticularia Epiſcopis incumbentia inſtituta ſit, non de-
bet ſubijci alijs oneribus pro dicto ſeruitio Priori aut
Rectori Eccleſiæ incumbentibus, quæ ex portione ſi-
bi competente ſuſtinere debet, ſed ſi de reparationib. 9
Eccleſiarum aut ſalarijs concionatorum ageretur, res
apud me magnam habet difficultatem; nam cùm ea
ſint onera decimis annexa & de natura earum, vnuſ-
quiſque enim pro rata decimarum ad ea tenetur, vt
arreſtis ſupremi Senatus Tholoſani ſæpiſſimè defini-
tum fuit, Maynard. *aux notables & ſingulieres queſtions
lib. 1. cap. 35. 36. 37. & 38.* Chenu *aux recueils des regle-
ments tit. 1. c. 14.* videtur pro rata portionis Epiſcopum 10
teneri; nam quemadmodum legitima ſubijcitur, ſubij-
citur debitis hæreditarijs & funeris impenſæ, & non
niſi ijs deductis ea debetur *l. Papin. §. quarta autem ff.
de inoffic. teſtam.* Ita videtur idem ſtatuendum de hac
can. portione vt ſcilicet d. oneribus, reparationibus &
ſalarijs concionatorum obnoxia ſit, & quæ ſententia
vt ſcilicet Epiſcopus pro rata quartæ teneatur, proba- 11
tur ex *cap. priſcis. 13. quæſt. 1.* & can. diſertè firmat Lan-
cellot. *lib. 2. inſtit. tit. 18. de conſtrn. reparan. & conſe. ec-
cle. §. vlt.* ſed quidquid ſit, de iure certum eſt in hac 12
conſuetudini ſtandum eſſe, ita vt ſi Epiſcopus fuerit
ab illis immunis, in ſua poſſeſſione tuendus ſit, Ste-
phan. Bertran. *conſ. 41. quæſt. 26. lib. 4.* & ita in facto vidi
ſemper obſeruari, vt plurimum autem ita res accidit,
vt ſi quidem ea portio eſſet quarta vel minor, Epiſco-
pus non teneretur, ſi verò maior, teneretur, d. verò
Lancellot. *in d. §. vlt. in gloſ. verb. tertiam partem.* teſtatur
de conſuetudine Epiſcopos non teneri pro ſua quarta
ad d. reparationes. Cætera, quæ de quarta Epiſcopali
quæri poſſent, videri poterunt penes dictos Lapum &
Petr. de Vbald. & Bald. d. locis & nouiſſimè apud Illuſt.
Card. Toſc. *pract. concl. to. 6. conſ. 21. cum multis ſeqq.*

ARGVMENTVM.

Nunciatio noui operis an remittenda ſit, non expectato trimeſtri.

SVMMARIVM.

1 *Relicto ſpatio duorum pedum noua domus iuxta do-
mum vicini conſtrui poteſt.*
2 *Iique duo pedes an menſurandi ſint à loco vbi cadit
ſtillicidium, an verò à pariete.*
3 *Etſi regulariter poſt nunciationem expectandum ſit
trimeſtre, tamen ſi conſtat de non iure nunciantis,
nunciatio impunè ſperni poteſt, multo magis à iudi-
ce remitti abſque ſatiſdatione.*
4 *Sufficitque ſi conſtet de non iure nunciantis ex euiden-
tia facti.*
5 *Seruitus proſpectus impedit quò minus arbores plan-
tentur.*
6 *Paratis neceſſarijs nunciatio remittenda eſt.*
7 *Data cautione continuari poteſt ædificium non expe-
ctato trimeſtri.*
8 *Saltem ſi nuncians non ſit paratus docere de iure ſuo
remiſſio facienda eſt data ſatiſdatione.*
9 *Idque relinquitur arbitrio iudicis.*
10 *Remiſſio concedenda eſt, quando nullum aut modicum
damnum infertur nuncianti.*
11 *Item quando periculum eſt in mora.*
12 *Nuncians tenetur iurare de calumnia.*
13 *Nuncians calumnioſè nedum tenetur ad expenſas,
damna & intereſſe, ſed etiam de iniuria.*

CONSILIVM C.

INHIBITIONES parte Illuſtris domi-
ni Henrici de Rouillaſco domini
Albaroſi, tollendæ ſunt, & remiſſio
nunciationis illuſtribus & ſpecta-
bilibus Conſulibus huius Ciuitatis
olim factæ concedenda, illiſq; per-
mittendum, vt opus iam cœptum
pro claſſium publicarum extructione perficiatur, præ-
ſuppoſito in facto, vt verum eſt, ſpatium legitimum in- 1
ter domunculam d. domini de Albaroſo & ædificium,
quod fit, relictum eſſe duorum ſcilicet pedum, *ex l. fin.*

ff. finium regundorum, quæ habet locum nedum ſi in
agro, ſed etſi in vrbe iuxta domum alterius domus no-
ua extruatur, manétque maricota non obſtante *l. mæ-
niana C. de ædificiis priuatis*, quæ tantum in mænianis
habet locum, *gloſ. in d. l. fin. verb. pedes duos in ſecunda
ſolutione art. 30. in d. tit. de ædificiis priuatis*. Cæpola *de
ſeruitutib. vrbanorum prædiorum cap. 40. verſ. ego autem
teneo & tit. 61. verſ. ſed dicit gloſ. & verſ. concludo.* ergo
ex prædictis, reprobata alia gloſſa in *d. l. mæniana* & paſ-
ſim DD. eam ſententiam amplectuntur, & quod plus
eſt *gloſ. penult. verb. quindecim in d. l. mæniana*. atteſtatur
d. legem etiam in mænianis de conſuetudine non ſer-
uari, & eam DD. ſequuntur, præſertim Cæpola *d. c. 61.
verſ. ſed dicit gloſſa*, & experientia rerum magiſtra id
verum eſſe docet; legitimum igitur ſpatium duorum
ſcilicet pedum relictum fuit, duorum inquam pedum
menſurandorum à loco vbi cadit ſeu caſſitat ſtillici-
2 dium, Cæpola de ſeruitutibus vrbanorum prædiorum
cap. 28. in 8. quæſt. quamuis varius ſit à pariete menſu-
randos pedes, Natta *conſ. 277. n. 1.* vnius & Villalobus,
verſ. ædificare, Emanuel Suares *in verſ. ædificatio & in
verſ. ſtillicidij. & in verſ. ſeruitutis* qui communem di-
3 cunt. Nec ſtante quod ſuprà propoſitum eſt ita debe-
re fieri conſtat, quia etſi regulariter poſt nuntiationem
debeant expectari tres menſes *l. vncia C. de noui operis
nuntiat. cap. penult. & fin. extra. eodem*, tamen hoc fallit,
ſi compertum & exploratum ſit nuntiantem ius nun-
tiandi non habere, quo caſu impunè nuntiatio ſperni
poteſt, multo magis remiſſio à iudice danda etiam nul-
la data ſatiſdatione, Gomeſ. *ad ll. Tauri 46. nu. 36.* qui
multos refert & ſequitur Andræ. Gail, *obſeruationum
lib. 1. obſeruat. 16. n. 4.* & communem aſſerunt Iaſ. *in l. 1. n.
2. 3. & 7. de noui operis nunciatione* Andr. Gail, *d. num. 4.*
4 Nullum verò ius d. dominum de Albaruſo competere
ex euidentia facti manifeſtum eſt, quod ſufficit ex
Bart. *in d. l. 1. num. 8.* & Iaſ. *n. 10.* Seruitus enim luminis,
quæ allegatur, ſi vera eſſet, non impeditur attento d.
ſpatio, ſeruitus verò proſpectus, vel ne proſpectui offi-
ciatur, ſi allegetur, iniuſtè & contra veritatem id fieri
notorium eſt, præſertim cùm nullam alleget cauſam
vel titulum, ex quo eam ſeruitutem domui ſuæ quæſi-
tam prætendere poſſit, etſi enim per mille annos fene-
ſtras habuiſſet, nó propterea huiuſmodi ſeruitus quæ-
ſita cenſeretur, vt eſt in iure elatum, ſed & d. allega-
tionem ſeruitutis proſpectus eſſe contra veritatem ap-
paret ex eo quod adſint arbores non vno pede diſtan-
tes à d. domo quarum aliquæ ſunt directę oppoſitæ fe-
neſtris, quæ non adeſſent nec poſſent adeſſe, ſi huiuſ-
5 modi ſeruitus deberetur *ex l. ſi arborum ff. de ſeruituti-
bus vrban. prædiorum.*
6 Secundo, in caſu, quo verſamur, parata ſunt cæmen-
ta, ligna & cætera huiuſmodi, & contractus cum di-
uerſis artificibus & mercatoribus initi, quo caſu re-
miſſionem faciendam eſſe docet Theſſaur. *deciſ. 204.
num. 5.* Caroccius *deciſ. 19. n. 23.* Greueus ad Gail, *concl.
16. num. 19.*
Tertio, ſaltem data ſatiſdatione non videtur poſſe
impedire quin ædificium continuetur etiam intra tres
menſes, nam in illa controuerſa quæſtione, an data
cautione, nihilominus trimeſtre ſpectandum ſit, an
verò ſtatim ædificare poſſit, veriorem & communem
7 eſſe, vt ſtatim data cautione continuari poſſit, docet &
aſſerit Tho. Grammatic. *in ſuis conſ. ciuslib. conſ. 73. n. 5.*
& ita poſt Bald. ait ſeruari in Curia Rom. Bald inquam,
conſil. 245. proponitur in fine lib. 2. idem quoq; ſenſit Ca-
ſtrenſ. *conſ. 412. viſis punctis lib. 2.* & eum ſequutus Illu-
ſtriſſ. Card. Tuſc. to. 5. lit. N. *concl. 226.* & clarè tradit Pa-
pien. in forma libelli noui operis *gloſ. 6. verſ. illa autem.*
Viuius *opin. 554. n. 4.* qui aſſerit ſe ita ſæpe iudicaſſe, &
ab aliis iudicibus iudicatum fuiſſe ſe patrocinante, &
eum ſecutus Caualc. *par. 2. deciſ. 3. n. 9.* Carocc. *d. deciſ.
19. nu. 22.* & in ſupremo Senatu Pariſien. ita iudicatum
fuiſſe refert Papon *lib. 8. tit. 4. arreſt. 8.* in terminis op-
poſitionis noui operis nunciationis, etſi ſecus iudica-
tum ſit in interdicto retinendæ *ibid. arreſto 9.* ſed vt- 8
cumque ſit, in hoc omnes conueniunt, quòd ſi nun-
tians incontinenti non ſit paratus docere de iure ſuo
data ſatiſdatione, remiſſio facienda ſit, non ſpectato
trimeſtri, Puteus *deciſ. 129. lib. 2.* Papien. *d. loco in fi.* Ioa-
chimus Scheplitz in promptuario iuris tit. 27. At verò
ex ſuperioribus paret nedum paratum non eſſe incon-
tinenti docere de iure ſuo, ſed etiam eo omnino ca-
rere.
Poſtremò totum hoc, an expectandum ſit trimeſtre, 9
an verò ſtatim remiſſio facienda ſit, etiam nulla data
cautione arbitrio iudicantis relictum eſſe, ſæpe iudica-
tum fuiſſe in ſupremis Senatib. Pedemontano & Sa-
baudiæ teſtantur Theſſau. *d. deciſ. 204 n. 5.* & Anthon.
Faber in *Cod. Fabriano tit. de noui operis nuntiation. de-
finitione 3.* & Theſſaur. ſecutus Greueū *d. concl. 16. n. 19.*
vt ſcilicet habita ratione circumſtantiarum, perſona-
rum, rei, loci, & temporis iudex remiſſionem aut cõce-
dat, aut deneget: hoc verò caſu omnes omnino circun-
ſtantiæ adſunt, quib. iudex moueri debeat ad remiſſio-
nem concedendam: nam ex inſpectione loci & allega-
tis per Dom. de Albaruſo apparet eum nullo iure niti
& allegationem ſeruitutis merum eſſe prætextum om-
ni probabilitate veritatis carentem, & non quod exi-
ſtimet ſe ius habere aliquod, ſed ad alium finem & ef-
fectum d. oppoſitionem fuiſſe ad alium, inquam, fi-
nem, qui modeſtiæ cauſa tacetur: omnib. tamen notum
vt meritò iudex debeat remiſſionem concedere, vt do-
cent Theſſaur. & Faber d. locis idque conformiter ad
mentem iuris, nam, vt inquit Panorm. *in cap. 1. n. 10. ex-
tra de noui operis enuntiatione* non eſt veriſimile iura
figmentis, delictis & deceptionibus locum dare velle.
l. ſi maior C. de reſcind. vend. l. meminerunt l. vnde vi. Rur-
ſus ex rerum loco, d. enim domus eſt domuncula quæ-
dam ad ruinam tendens appendix domus principalis
horti d. domini de Albaruſo, & cubiculum illud quod
feneſtras habet circa ædificium ædificandum, poteſt
habere proſpectum liberum aliunde, ita vt nullum illi
damnum aut ſaltem modicum ex huiuſmodi ædifica- 10
tione inferri poſſit, quo caſu generaliter DD. reſpon-
dent, remiſſionem concedendam, Faber *d. definit. 3.*
Iaſ. *l. de pupillo §. ſi quis riuos in fin. de noui operis nun-
tiat. in l. quominus col. 16.* de fluminibus, quem Petr.
Andoxa ſecutus eſt in communibus opinionibus.
verb. noui operis nuntiatio. His rurſus adde, quod ſi
differretur ædificatio vſque ad tres menſes elapſos,
idoneum & aptum tempus ad ædificandum hoc an-
no elaberetur, nec poſſet eſſe in ſtatu eo ſe inſeruien-
di in renouatione ſtudiorum: ita vt periculum ſit in
mora, quo etiam remiſſio ſit, vt in ſimili dicitur. *d. l.* 11
*de pupill. §. ſi qui riuos cum gloſ. ibid. in verb. pericu-
lum.* Gail. *d. obſeruat. 16. num. 8.* Petr. Andræ. *dict. loco*
Ex quibus omnibus non videtur dubium quin dona-
tio veſtra debeat d. remiſſionem etiam nulla data ſa-
tiſdatione concedere, quod cum faciet nedum publi-
cæ vtilitati conſulet, ſed & vtilitati d. domini de Al-
baruſo qui probè ſcit ſe nullo iure niti, nec exiſti-
mo eum iuraturum, vt tenetur ſe non animo vexan-
di vel calumniandi id facere *in l. 5. §. qui opus de ope-* 12
ris noui nunciatione Ioachim. dict. promptu. *titul. 37.
§. 8. in fi. num. 6.* Nam ſi remiſſio non foret, tenere- 13
tur poſtea nedum ad omnes expenſas, damna & in-
tereſſe, quæ ex ſuperioribus magna eſſe patet, ſed
etiam actione iniuriarum. *l. iniuriarum §. ſi quis me*
pro-

probibeat ff. de iniuriis leg. qui pendentem ff. de actioni. bus empti. Iaſno *in leg. prater §. ſiue autem numer. 7. ff. de noui operis nunciat.* Gail, *dict. obſeruat. 16. numer. 16.*

ARGVMENTVM.

AN actus à furioſo factus præſumatur tempore furoris & non tempore ſanæ mentis celebratus.

An teſtamentum tanquam ab homine ſanæ mentis conditum præſumatur tempore ſanæ mentis & non furoris factum.

An ſi furioſus habuerit dilucida interualla, teſtamentum ipſius præſumatur tempore ſanæ mentis non furoris factum.

SVMMARIVM.

1 *Si teſtator non ſit compos mentis nullum eſt ipſius teſtamentum.*

2 *Quilibet præſumitur ſana mentis, & furorem opponenti incumbit onus probandi.*

3 *Si teſtes examinati de ſanitate mentis & dementia ſint vtrimque pares, magis præſumitur pro ſana mente.*

4 *Magis creditur duobus de ſana mente quàm mille de inſania deponentibus.*

5 *Non ſufficit probare furorem ante vel poſt actum, ſed debet præciſè probari de tempore actus, vt ex eo infringatur.*

6 *Quando tempus eſt fundamentum intentionis alicuius, debet præciſè probari.*

7 *Non creditur teſtibus de furore deponentibus niſi reddant rationem ſcientiæ, etiam non interrogati.*

8 *Furioſo dandus eſt curator.*

9 *Actus à furioſo vel mente capto geſtus præſumitur tempore furoris factus.*

10 *Contrà.*

11 *Et hæc ſententia verior, ſi actus talis ſit, vt nihil ſit quod dementiam arguat.*

12 *In teſtamento eſt etiam controuerſum, aliis exiſtimantibus præſumi factum tempore furoris.*

13 *Alii contrà.*

14 *Si teſtator habebat dilucida interualla, & teſtamentum ita factum ſit quod ſana mentis feciſſet, præſumitur tempore ſana mentis conditum, idque veriſſimum & receptiſſimum eſt.*

15 *Varia circumſtantia ex quibus teſtamentum præſumitur factum ab homine ſana mentis. vſque* ad num. 24.

25 *Mater impugnans teſtamentum filij ex capite inſaniæ nedum legato, ſed etiam legitima priuanda eſt.*

26 *Sicut is qui dicit inofficioſum.*

CONSILIVM CI.

IN lite, quæ nunc Maſſiliæ ventillatur inter nobilem dominam Marguaretam matrem nobilis & Egregij Petri, nec non nobiles dominos Honoratum Anthon. & Margaretam filias dictæ M. & fratres dicti Petri agentes & teſtamentum dicti Petri tanquam à furioſo, ſeu mente capto factum impugnantes & nullum, nulliúſque effectus declarari petentes contra Reuerend. Patrem Ludouicum Michaelis prouincialẽ Societ. IESV in prouincia Lugdunenſi & alios inde ſubſtitutos, ſi collegium iuuentutis edocendæ cauſa intra tempus & iuxta modum in teſtamento præſcriptum erigi & concedi non impetraſſet, & aliàs prout in d. teſtamento continetur, videtur

omninò in fauorem d. Reueren. Patris pro validitate
teſtamenti reſpondendum, dictámque dominam, nec
non eius filias ab eorum petitione repellendas, & in
pœnam ſuæ inconſultæ (ne alia duriore dictione vtar)
petitionis, omnibus relictis in dicto teſtamento ſibi
factis priuandas, quæ propterea in fauorem hæredum
cedere debeant: Nam verum quidem eſt, quod ſi te- 1
ſtator non fuerit compos mentis, nullum eſſe illius te-
ſtamentum. *l. furioſum C. qui teſtamentum facere poſſ. §.
item furioſi inſtitut. quibus non eſt permiſſum facere teſta-
mentum*, & in eo qui teſtatur eius temporis quo teſta-
mentum facit, integritatem mentis exigi, *l. 2. cap. qui te-
ſtamento. §. nec furioſus ff. de teſtam. l. 2. C. qui teſtam. fa-
cere poſſ.* Sed & quoque verum & certum eſt vnum- 2
quemque præſumi ſanæ mentis eſſe, & ei qui dicit te-
ſtatorem furioſum vel mente captum onus probandi
incumbit, *cap. vlt. de ſucceſſionibus ab inteſt. l. nec codicil-
los quidem*, vbi omnes DD. notant *C. de codicillis l. vlt.*
& ibi notant DD. maximè Salicet. *num. 2. C. de hæred. in-
ſtituend. gloſ. in l. filium emancipatum verb. ſi probaretur,
de acquirenda hæred.* & ibi Bald. *circa fin.* & Bart. in ſpe-
cie tradit *in l. is poteſt num. 5. ff. eod tit.* Decius *conſil. 44.
n. 9.* Pariſ. *conſil. 88. num. 1. vol. 3.* & hoc quidem certo cer-
tius eſt; nam hæc præſumptio eſt naturæ, vt ſenſus &
ratio naturalis in quolibet homine præſumatur, Imol.
in l. 1. in illa num. 7. de verb. obligat. Curt. iun. *conſil. 151. n.
5. & 6.* Alciat. *in tract. præſumpt. in prima reg. præſumpt.*
78. quæ adeò vera ſunt, vt etiam ſi teſtes examinati de 3
ſanitate mentis & dementia ſint vtrimque pares, ni-
hilominus adhuc magis præſumitur teſtator ſanæ mẽ-
tis fuiſſe, Corn. *conſil. 219. num. 6. & 7. vol. 1. & conſil. 91.
num. 34. vol. 4.* Boer. *deciſ. 23. num. 93.* & alij, quos longa
ſerie referunt & ſequuntur Boer. *d. loco.* Pariſ. *conſil. 88.
num. 12. 23. & 29. lib. 3.* Illoſtriſs. Mantic. *de coniect. vlt.
volunt. lib. 2. cap. 5. num. 6.* adeo vt ſi duo teſtes deponant 4
de ſanitate mentis, magis illis creditur quàm mille de
inſania deponentibus, Boer. *d. conſ. 23. num. 93.* Illuſtriſs.
Mantic. *d. num. 6.* Illuſt. Card. Tuſc. *tom. 4. lit. F. concl.
541. num. 7.* nec ſufficit probare furorem ante vel poſt 5
actum, ſed debet præciſè probari adfuiſſe tempore
actus, quando quis ad infringendum actum furori in-
nititur, Socin. *conſ. 42. in fi.* Ruin. *conſil. 67. num. 3. vol. 1.*
Angelus *conſil. 135. in fi.* Zabarel. *conſ. 56. n. 5. verſ. 4.* Nam 6
cùm fundamentum intentionis alicuius eſt tempus, il-
lud debet præciſè probari, alioquin probatio inualida
redditur, *l. non ſolum §. ſciendum verſ. ſed vt probari ff. de
noui operis nunciat.* vbi Bart. *num. 2 poſt gloſ. 26. ſuper ver-
bum conferant.* idem Bart. *in l. libellorum num. 11. & ſeqq.
de accuſationib.* Zabarel. *d. conſil. 56. in princ. verſ. 4.* Soc.
d. conſil. 42. num. 9. At verò in caſu noſtro nedum de d.
tempore, ſed nec vllo tempore legitimè probatum
fuiſſe furorem, vel dementiam arbitramur; nam ſi
quandoque eum à mente abalienatum fuiſſe proba-
tum ſit, id vel ex grauitate morbi & febri acuta acci-
dit, vel quia cùm à ſuis tanquam furioſus iniuſtè ha-

beretur ita percitus famulos aut alios malè de ipſo lo-
quentes verberarit, non quòd non ſanæ mentis eſſet,
imò ſibi admodum conſtabat, exceptis paucis quibuſ-
dam duobus, quibus vi morbi, vt pleriſque euenit,
mente alienatus fuit: nam quæ dicuntur de Eleemo-
ſynis aut magno ciborum apparatu, qui poſtea in pau-
peres diſtribuebantur, cùm ipſe in pane & aqua ieiu-
naret, ſanctitatis non inſaniæ ſigna ſunt, & in hoc ple-
roſque ſanctos, præcipuè diuum Franciſcum imitaba-
tur, perſequerer magis in ſpecie & ſigillatim genera
probationis inſaniæ prætenſæ, & ea nihil concludere
oſtenderem, ſi mihi nota eſſent, ſed ea ſuperiori-
bus facile id fieri poterit, præſertim ea traditis per
Maſcard. *concl.* 826. & Illuſtr. Manticam *lib.* 2. *tit.* 5. *num.*
7 10. *cum ſeqq.* ídque eo magis quia furoris probatio eſt
difficilis, Bald. & alij *d. l. furioſum.* Non enim fides teſti-
bus adhibetur de furore deponentibus, niſi reddide-
rint probabilem cauſam ſcientiæ, tametſi non fuerint
interrogati, Caſtren. *d. l. furioſum num.* 3. Roman. *num.*
6. & Curt. iun. *conſil.* 150. *num.* 1. *cum ſeqq.* Boet. *d. deciſ.*
23. *num.* 41. Pariſ. *conſil.* 88. *n.* 54. *& ſeqq. lib.* 3. Vbi de com-
muni Rota Romana *in lib.* 2. *deciſ.* 107. *num.* 3. *&* 4. vbi
etiam de communi, ſicut & Decius *conſil.* 448. *num.* 32.
& planè impoſſibile eſt, vt furor & dementia eo modo
qui de iure debet, probata ſit, veriſſimum enim eſt ta-
lem d. Petrum non fuiſſe, & ego ipſe ſæpe cum ipſo
egi, & de grauibus rebus conſului, eúmque admodum
prudentem & ſibi conſtantem, & pietate inſignem ex-
pertus fui, & planè ſi talis fuiſſet, curaſſent eius pro-
8 pinqui dari curatorem, Decius *conſil.* 86. *poſt num.* 7.
& conſil. 448. *n.* 34. *& in l. furioſi n.* 3. *ff. de reg. iur.* Pariſ.
conſil. 88. *num.* 70. *lib.* 3. Boer. *d. deciſ.* 23. *n.* 79. Tiber. De-
cian. *conſil.* 53. *num.* 4. *vol.* 2. qui cum liberè res ſuas ad-
miniſtrauerit, & earum adminiſtrationem propinqui
paſſi ſint, imò pleroſque contractus diuerſis tempori-
bus à tempore mortis patris huc vſque inierit qui ef-
fectum habuerunt, non poteſt non dici ſanæ mentis,
ideóque defectu legitimæ probationis dementiæ vel
furoris actores à ſua petitione repellendi ſunt.

Sed iam demus citra præiudicium veritatis demen-
tiam ſeu furorem dicti Petri legitimè probatam, inde
quæritur, an cùm teſtamentum de quo agitur ſit tale,
quale ab homine ſanæ mentis fieri potuiſſet, an ea eo
præſumatur conditum ab homine ſanæ mentis, non
obſtante furore aliàs probato, & ſic ſuſtineri debeat?
Cuius quæſtionis veritas, vt melius eluceſcat, tres
quæſtiones & inde concluſiones gradatim faciendæ
ſunt. Vna, an actus à furioſo factus præſumatur tem-
pore furoris, & non tempore ſanæ mentis celebratus.
Altera magis in ſpecie an teſtamentum, tanquam ab
homine ſanæ mentis conditum præſumatur tempore
ſanæ mentis & non furoris factum. Tertio, an ſi talis
furioſus habuerit dilucida interualla, tale teſtamen-
tum præſumatur tempore ſanæ mentis non furoris
conditum, & ante quàm ſingulas haſce quæſtiones
percurramus, hoc in facto certiſſimum eſt teſtamen-
tum, de quo agitur, huiuſmodi eſſe, quod quilibet ſa-
næ mentis facere potuiſſet: bona enim ſua deſtinauit
Collegij in propria patria erectioni, in quo adoleſcen-
tes inſtruantur, quo opere nihil vtilius ad doctrinam,
mores & religionem dari poterat; & in defectum Col-
legij, hoſpitali & operib. piis ea dedit: pleraque etiam
legata ſunt piis locis facta: in ſumma omnia vel publi-
cam vtilitatem, vel pietatem reſpiciunt, matri optimè
conſuluit, eam vſufructuariam conſtituendo, qua in
re quanto amore ipſam proſequeretur ſatis oſtendit,
cùm enim admodum diues ſit, tam opulanti relicto
non indigebat, fratribus quidem & ſorori nihil reli-
quit, quia ſcilicet admodum ſunt diuites, & non bene
de ſe meriti, ſed etſi tales non eſſent, publicam vtilita-
tem & pietatem illis prætulit, animæ ſuæ ſaluti potius
quàm illorum priuato commodo conſulendo, quæ
omnia non niſi nedum à ſanæ mentis, ſed etiam pru-
dentiſſimo viro proficiſci poſſunt.

Hoc igitur vero in facto ſtāte, vt veriſſimum eſt, ad
primam quæſtionem reſpondetur eam controuerſi iu- 9
ris eſſe; aliqui enim exiſtimarunt actum geſtum à fu-
rioſo, ſeu mente capto (furioſus enim & mente captus
in hac materia æquiparantur, & quę de vno dicũtur, in
alio procedunt, vt colligitur ex *l. ſi furioſi C. de nuptiis*
& probatur ex *l. humanitatis C. de nupt. indicta cum C. ſi-
nali §.* 1. *C. de curat. furio.* Pariſ. *conſil.* 88. *num.* 38. *lib.* 3.)
præſumi factum tempore furoris & non tẽpore ſanæ
mentis, gloſ. *in d. text. in verb. oſtenderis in cap. mil...*
tertia. quæſt. 6. Alexan. qui plura accumulat *conſil.* 139.
col. 4. *verſ. his præſumptis lib.* 1. latè Pariſ. *conſil.* 87. *num.*
12. *cum ſeqq. vol.* 3. Alij verò contrarium exiſtimarunt, 10
tempore ſcilicet ſanæ mentis cenſeri factum, & ita
ſemper accipiẽdum eſſe actum, vt potius valeat quàm
pereat, *l.* 3. *l. diuus ff. de teſtam. militis l. quamquam Cod.*
eod. Alex. *in l. centurio col.* 2. *ff. de vulgari.* Decius *conſil.*
77. *num.* 5. Cephal. *conſil.* 216. *num.* 24. *vol.* 2. Roland. à
Valle *conſil.* 65. *num.* 16. *vol.* 1. Soc. iun. *num.* 1. *conſil.* 29. *vol.*
3. Ruin. *conſil.* 26. *vol.* 2. Gratian. *conſil.* 81. *num.* 13. *volum.* 1.
Oſaſc. *deciſ.* 163. *num.* 2. ideò actus à furioſo factus, vt in
dubio ſuſtineatur, debet præſumi factus tempore ſanæ
mentis: atque hæc poſterior ſententia, ſi actus talis ſit 11
qui ab homine ſano fieri potuiſſet, & in quo nihil
quod dementiam arguat adſit, verior & receptior eſt,
Ioſeph. Ludouic. Peruſin. *deciſ.* 1. *n.* 9. *cum ſeqq.* Graſſ. *in
§. teſtamentum q.* 21. *n.* 4.

Ad ſecundum in ſpecie de teſtamento, an ex eo ipſo
ſolo, quod ita factum eſt, vt ab homine ſanæ mentis
fieri potuiſſet, pręſumatur factum tempore ſanæ men-
tis, & ſuſtineatur, quantumuis præcedens furor pro-
batus ſit, eſt etiam controuerſa quæſtio. Alij enim exi- 12
ſtimant non præſumi factum tempore ſanæ mentis,
vt Bald. *in d.* §. *item furioſi inſtitut. quibus non eſt per-
miſſum facere teſtamentum*, & poſt eum Iaſ. & Decius
c. 14. *in d. l. furioſum C. qui teſtamenta facere poſſunt*: Alij 13
verò contrà exiſtimarunt tempore ſanæ mẽtis factum,
vt Ioan. Andr. *in c. vlt. de ſucceſſ. ab inteſt.* Bald. *in cap.* 1.
col. 2. *per quos fiat inueſtitura, & conſil.* 69. *col.* 8. *& conſil.*
73. *col.* 2. Matth. de Afflict. *deciſ.* 143. *num.* 5. Hyppolitus
ſingulari 380. Atque ita aliàs in centumuirali iudicio
apud Rom. iudicatum fuit de quodam Tuditano qui
certæ ac notæ cùm eſſet inſaniæ, vt qui populo nu-
mos ſpargeret, togam velut tragicam veſtem in foro
traheret, multáque alia his conſentanea faceret facto
teſtamento, quo filium hæredem inſtituerat, eóque à
Tito Lõgo cognato proximo poſteà impugnato à cen-
tumuiris, qui quòd ſcriptum eſſet in tabulis quàm qui
eas ſcripſiſſet, magis conſiderarent, ſecundum teſta-
mentum pronuntiatum fuit, non tam quia teſtamen-
tum inter liberos eſſet, quàm quod videretur Tudi-
tanus lucido interuallo ſcripſiſſe aut dictauiſſe teſta-
mentum, quo naturæ, pietatis, diuini humaníque iu-
ris pro parte omnium voto meminit, vt ait Valer. Ma-
ximus *lib.* 7. *cap.* 8. quanto magis hoc noſtro caſu, quo
publicæ vtilitatis, pietatis, religionis, & ſalutis animæ
teſtatoris tanta fuit habita ratio. Atque hoc exem-
plum centumuiralis iudicij plerique è noſtris allega-
runt, & inter alios Ioan. Andr. *in d. cap. fin. in fin.* Bald.
in d. cap. 1. *in princ.* Afflict. *d. deciſ.* 143. Grammat. *deciſ.*
73. *nu.* 37. Viglius *in* §. *præterea quibus non eſt permiſſum
facere teſtamentum*, Nicolaus Reuſneus *de teſtamentis
par.* 1. *c.* 8. *n.* 31.

Quoad tertiam, ſi hæc duo concurrant, ſcilicet 14
quod

quod habuerit dilucida interualla, & quod ita factum ſit teſtamentum, quod ab iis ſanæ mentis facere potuiſſet & feciſſet, receptiſſima ac certiſſima eſt DD. ſententia tale teſtamentum præſumi factum tempore ſanæ mentis, idque validum eſſe, vt docent 1. Ioann. Andr. *in d.c. vlt.* 2. Bart. *in d tract. de teſti. num. 9 ſub capite oppoſitum prudentia.* 3. Bald. *d. cap. 1. n. 2. circa fin. per quos fiat inueſtitura.* 4. Angel. Pariſ. *in d. furioſum num. 1. verſ. ſed in dubio C. qui teſtam. facere poſſunt.* 5. Imola *in l. qui teſtamento §. nec furioſus ff. de teſtamentis.* 6. Andreas Ciculus *in conſil. 9. num. 14. cum ſeqq. vol. 2.* 7. Caſtrenſ. *ibid. n. 3. in fi.* 8. Socin. ſenior *conſil. 42. num. 11. vol. 1. & conſil. 98. n. 6. circa medium verſ. illuſtr. lib. 3.* 9. Iaſ. *in d. l. furioſum num. 3. verſ. intellige.* 10. Romanus *in d. l. furioſum n. 3. & 6.* 11. Corn. 216. *num. 15. vol. 3.* 12. Alex. *in d. l. furioſum num. 3.* 13. Alex. de nouo *conſil. 33. n. 4.* 14. Decius *in l. furioſum num. 13. & in conſil. 448 n. 15. & ibi Apoſtill.* 15. Angel. Aretin. *in §. præterea inſtitut. quibus non eſt permiſſum facere teſtam.* 16. Zabatel. *conſil. 56. n. 9.* 17. Franciſc. Aretin. *in l. 2. n. 2. ibi ſed iſtud ff. de teſtam.* 18. De Franch. *in rubr. n. 13. de teſtam. in 6.* 19. Curt. iun. *conſ. 304. num. 52. vſque in finem.* 20. Pariſ. *conſil. 88. lib. 3. per tot.* 21. Corſet. *in ſing. verb. teſtamentum.* 22. Martil. *ſing. 380.* vbi de communiori & magis rationabili. 23. Alciat. *in d. præſumpt. 18. in cap. regula præſumptionum.* 24. Didac. Couarr. *de ſponſalib. & matrim. in 2. part. c. 2. num. 7.* 25. Afflict. *deciſ. 148. num. 5.* 26. Boer. latè *d. deciſ. 23. num. 18. & ſeq. & n. 58. 88. & 91.* 27. Thomas Grammat. *deciſ. 37. n. 36. & 37. per ſacrum Concil. deciſum.* 28. Inſeph. Ludouicus *deciſ. Peruſina. 1.* 29. Mynſing *obſeruat. 41. cent. 2.* qui ita in Camera imperiali iudicatum fuiſſe refert. 30. Roderi. Suarez *in allegat. 1. n. 12.* 31. Rota Rom. *deciſ. 129. n. 15. in 2. part. in nouiſſimis* vbi de communi. 32. Hieronymus Magon. *deciſ. 97. Rota Florent.* 33. Maſcard. *concluſ. 39. num. 6. & concl. 825. n. 13. & 16.* 34. Menoch. *præſumpt. lib. 6. præſump. 45 num. 66.* 35. Graſſ. *in §. teſtam. quæſt. 21. n. 2.* 36. Tiraquell. *de ll. connubial. l. 11. num. 7.* 37. Illuſtriſs. Mantica *d. lib. 2. c. 5. num. 7. cum ſeqq.* 38. Meaclan *in ſylua nupt. lib. 4. n. 31 alias in verb. nubendum tom. 1. mihi 70. in 3. col.* 39. Viuius *opin. 144. n. 6. & 7.* 40. Ioan. Baptiſt de Plotis inter *conſil. ad can. vlt. volunt. can. 168. n. 8 cum ſeqq. lib. 1.* 41. Illuſtr. Tuſc. *to. 4. lit. F. concluſ. 344. num. 17. & num. 29. & 33.* 42. Apoſtil ad Alex. *conſ. 141. ſub n. 1. lit. A.* 43. Mayn. *in l. vbi non vox n. 17. ad fin. ff. de reg. iur.* 44. Baueri. *in §. Ag. furioſi col. 6. poſt primum verſ. pro hoc etiam adduco. inſtitut. quibus non eſt permiſ. fac. teſtamentum.* quæ ſententia in hoc caſu longè certiſſima eſt, ex eo quòd multa concurrunt, ex quibus pro validitate teſtamenti omnino pronunciandum eſſe viderur. Primum, quia DD. loquuntur in verè furioſo, qui tamen habet aliqua dilucida interualla. At hic noſter caſus, quo aliquando furioſus, vel mente captus fuiſſet, id adeo clarum fuit, vt è contrario aſſerendum eſſet eum

15 interualla furoris quidem habuiſſe, ſed vt plurimum ſanæ mentis fuiſſe, quo caſu ceſſant omnia quæ de continuatione furoris præſumenda dici poſſent, Bald. *in d. l. furioſum.* Menoch. *præſumpt. lib. 6. præſumpt. 45. numer. 62.* poſt Bartol. Socin. Alciat. & alios & paſſim omnes antea relati. Secundum, quia ſi aliquando mente captus vel furioſus fuit, id fuit tantùm in quibuſdam actibus, quibus etiam vel morbus, vel importunitas propinquorum, vel temeritas loquen-

16 tium cauſam dedit, quo caſu non præſumitur perſeueraſſe in furore, vt Bart. ſenſit *in l. 2. num. 4. de bonorum poſſeſſione infant. & furio.* Iaſ. *in d. l. furioſum num. 2.* Curt. iun. *conſ. 151. n. 7.* Illuſt. Mantica *d. c. 5. n. 6. verſ. ſed tamen.*

Tertium, quia poſt illum furorem, qui dicitur ad- 17
fuiſſe, iam longum tempus effluxerat, quo caſu ex eo ſolo ſuſtinetur teſtamentum, Imol *in l. 1. §. vlt. num. 46. ff. de verb. obligat.* & ibi Aretin. *in vlt. col.* Illuſtr. Mantica *d. loco verſ. ſecundo etiam*, Menoch. *d. præſumpt. 45. num. 69.*

Quartum, quia ſi aliquo modo furor probatus ſit, il- 18
le ex cauſa accidentali contingit, ex morbo ſcilicet & febri acuta, quo caſu ceſſaſſe præſumitur furor & teſtamentum valere, Didac. *d. loco c. 2. n. 6.* Illuſtr. Mantica *d. loco verſ. tertio deberet.*

Quintum, quia ſi mente captus fuiſſet, non permi- 19
ſiſſent parentes, vt res ſuas adminiſtraret, perinde ac quilibet alius, quinimò eo ipſo quod hoc fecit, eum ſanæ mentis aſſerendum eſſe, Boer. *d. deciſ. 23. num. 72.* ita vt, ſi quandoque aliquid aliter accidit, id fuerit per accidens, cuius poſtea nulla habita fuit ratio, Illuſtriſs. Mantic. *d. loco verſ. tertio debet.*

Sextum, quia etſi ſimpliciter & omnino Notario 20
aſſerenti teſtantem fuiſſe ſanæ mentis, non credatur, Graſſ. *in § teſtam. quæſt. 21. num. 8.* tamen magnam habet vim & multum alias circumſtantias adiuuat, ita vt vana cum aſſertione Notarij ſufficiat, Socin. *conſil. 42. in princ.* Pariſ. *conſil. 88. num. 21. lib. 3.* Simon de Prætis *de intentione vlt. volunt lib. 2. ſolut. 2. num. 15. fol. 143.* præſertim hoc caſu quo conſtat præſumptio pro ſana mente, quia tunc probant verba Notarij, Alex. *conſil. 41. n. 11. & 12. lib. 1.* Corn. *conſil. 319. n. 11. & ſeqq. lib. 1. & conſ. 91. n. 34. vol. 4.* Pariſ. *d. loco* 10.

Septimum, quia pleroſque contractus à tempore 21
mortis patris vſque ad propriam inijt, qui tamen omnes effectum habuerunt, cur non igitur hoc teſtamentum ita religioſè ac piè conditum?

Octauum, quia ipſamet de Gladenes eius mater 22
cum eo contraxit, & eum ſanæ mentis re ipſa affirmauit, non poteſt igitur iam contrarium aſſerere. Zabatella *conſil. 56. n. 9. verſ. venio ad ſecundum cum ſeqq. maximè num. 11.*

Nonum, & poſtremum, quia varia teſtamenta con- 23
didit, eáque talia quæ ab homine ſanæ mentis fieri potuiſſent, eáque omnia vel publicam vtilitatem, vel pietatem reſpicientis, ita vt ex illa multiplicitate teſtamentorum eum ſanæ & conſtantis admodum voluntatis, vt bona ſua in publicam vtilitatem vel cauſas pias, vel religionem & pietatem impenderentur, fuiſſe neceſſariò concludatur.

Atque hæc quidem dicuntur etiam ſecluſa probatione, quæ dicitur facta de teſtibus teſtamentariis, qui omnes, vno forſan excepto, d. Petrum de d. tempore d. teſtamenti ſanæ mentis fuiſſe deponunt, quo caſu 24
res eſt extra omnem aleam, nec noceret vnus vel alter qui contrarium deponeret, nam vt ſuprà dictum fuit, magis creditur teſtibus de ſana mente, quàm de furore deponentibus. Boer. *d. deciſ. 23. num. 93.* Pariſ. *d. conſil. 88. num. 22. 23. & 29. lib. 3.* & alij ſuprà citati, & in terminis teſtium teſtamentariorum, Corn. *d. conſil. 91. num. 34. vol. 4.*

Ex quibus concluditur, pro validitate teſtamenti reſpondendum eſſe, ex quo ſequitur & aliud d. dominam M. priuandam eſſe nedum vſufructu omnium 25
bonorum ſibi in teſtamento relicto, ſed & propria legitima, *l. Papinianus §. meminiſſe cum gloſ. in verb. falcidia.* & ibi DD. præſertim Cagnol. *num. 8. ff. de inoffic. teſtam. l. 5. §. penult. ff. de his quib. vt indignis. Falcidia* enim dictio *in d. §. meminiſſe* cùm de filio loquatur, pro legitima accipitur, vt notant ibi DD. præſertim Cagnol. *d. loco* & doctiſſimus Cuiac. *ibidem*, qui eam quartam glitiam vocat, quòd lege glitia inducta ſit, rationémque differentiæ conſtituit inter eam, &

quartam Antouianam, quæ ſcilicet filio rogato ex conſtitutione D. Aothonini debetur; cui ſcilicet Glicia priuandus ſit filius, non autem Aotooiana; quæ quidem longè magis io caſu oostro procedunt, quia in terminis inofficioſi teſtamenti, qui in eo ſuccubuit, priuatur legitima, quod inofficioſum teſtamentum dicendo illud impugnauerit non quaſi furioſus, vel demens teſtatus ſit, ſed quod non ex officio pietatis *l.a. ff. de inoff. teſtam.* At in hoc caſo M. filium verè furioſum aſſeruit, & io eo vſqoe ad ſententiam perſtitit. 26

ARGVMENTVM.

DOs in iiſdem ſcutis, in quibus ſoluta fuit, reſtituenda eſt.

An retentio detur fideicommiſſario contra hæredem pro bonis per ipſum alienatis.

Pecunia deſtinata ad emptionem immobilium, an ſit computanda inter immobilia necne.

Mulier, quæ lucratur mobilia, an teneatur ad debita.

An pecunia procedens ex pretio immobilium intret in communionem, & cenſeatur inter mobilia.

SVMMARIVM.

1 *Hæres grauatus de reſtituendo non tenetur reſtituere aut imputare mobilia vſu conſumpta.*
2 *Tempus 50. annorum dicitur longiſſimum.*
3 *Res hæredis legari vel donari poteſt indiſtinctè ſiue ſciuerit, ſiue ignorauerit teſtator.*
4 *Aliena adhibita diſtinctione.*
5 *Si coniuncta perſona, valet indiſtinctè.*
6 *De bonis fideicommiſſariis tot hæredi grauato adiudicanda ſunt, quæ aſcendant ad ſummas per ipſum ſolutas pro legatis & impenſis funeris, habita ratione valoris ad tempus ſolutionis.*
7 *Circa dotis reſtitutionem attenditur domicilium viri.*
8 *Reſtitutio dotis debet fieri in iiſdem ſcutis in quibus ſoluta fuit, & cætera promiſſiones eodem modo intelligenda ſunt.*
9 *Contractus intelligendus eſt iuxta conſuetudinem loci, in quo initus eſt.*
10 *Promiſſa certa ſpecie pecuniæ, quæ reperitur, debitor tenetur ad eius valorem de tempore ſolutionis.*
11 *Creditor cogitur pro auro monetam accipere.*
12 *Retentio pro melioramentis competit tantùm in re meliorata.*
13 *Retentio datur tantùm quando res peruenit ad manum occaſione illius debiti pro quo petitur retentio.*
14 *Legitima non poteſt capi in rebus ſpecialiter legatis.*
15 *Pecunia deſtinata ad emptionem prædiorum an veniat mobilium appellatione,* & n. 27. & 28.
16 *Varia coniectura falſitatis vſque ad* n. 25.
26 *Falſitas probatur præſumptionibus, præſertim quando ciuiliter agitur.*
29 *Dictio* omnium & qoorumcumque *comprehendit ea quæ aliàs non continerentur.*
30 *In legatis voluntas prædominatur etiam contra propriam verborum ſignificationem.*
31 *Maritus iuri vxori quæſito ex ſola ſua deſtinatione præiudicare non poteſt.*
32 *Quicquid ſit de iure communi, certum eſt de conſuetudine Pariſienſi pecunias quantumuis deſtinatas ad emptionem prædiorum cenſeri inter mobilia.*
33 *Etſi data ſint ſub ea qualitate, vt conuerterentur in immobilia.*
34 *Dos augeri poteſt conſtante matrimonio, & donatio propter nuptias.*
35 *Et tale augmentum einſdem eſt naturæ, cuius principale.*
36 *Pactum appoſitum fauore alicuius non debet in ipſius damnum interpretari.*
37 *Expreſſa voluntas præfertur coniecturatæ.*
38 *Poſterius derogat priori.*
39 *Et ſpeciale generali.*
40 *Quando mulier lucratur mobilia ex vi conſuetudinis Pariſienſis, tenetur ad debita, quæ ex mobilibus ſoluenda ſunt. Si ex pacto, non tenetur.*
41 *Pecunia proueniens ex pretio bonorum gentilitiorum non venit in communionem, nec immobilia ex eo acquiſita.*
42 *A maiori ad minus non valet argumentum negatiuè.*
43 *Mobilia ex ſucceſſione patrui, vel patris prouenientia veniunt in communionem.*
44 *Pecunia ex venditione immobilium procedens cenſetur mobilis.*
45 *Idque in Gallia certiſſimum eſt.*
46 *Et vndecumq; procedat, continetur pacto lucrandorum mobilium.*
47 *Pretium fundi dotalis non reſtituitur niſi poſt annum.*
48 *Pecunia non venit in ſocietatem quando ab aſcendentibus data fuit in contractu matrimonij ſub ea qualitate, vt conuertatur in emptionem prædiorum, ſecluſa tamen conſuetudine Pariſienſi contrarium iudicatum fuit.*
49 *Alleganti factum incumbit onus probandi.*
50 *Acquiſita ex pretio propriorum venditorum, vt dicantur propria, quæ requirantur.*

CONSILIVM CII.

DVaiis doctiſsimè propoſitis aduerſos nobilē dominam Mariam de Graieſmenit viduam quoodam nobilis Petri de Loze in lite, qoam habet agendo cootra nobilem dominam Richardam de Loze dominam de Milles hæredem dicti Petri; Reſpondetur, vt ſequitur:

Ad primum, quo dicitur, mobilia, quæ fueront nobilis quoodam Guillielmi de Loze patris d. Petri non poſſe cenſeri donata ſiue io vim contractus matrimonij, ſiue dooatiooispoſtea factæ de ao. 1609. & 20. Febr. ex eo qood ſubiecta ſint teſtitutioni fideicommiſſi per d. Guillielmum in fauorem d. Richardæ facti attentis alie-

alienationibus bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, quæ legitimam & trebellianicam d. Petro competentem abſorbere prætendunt. Reſpondetur primò, mobilia ſi quæ ſint quæ adhuc extent, ea pauciſſima eſſe & pauciſſimi valoris lignea ſcilicet vel ſtannea & fulcra focaria, nam cætera omnia in linteaminibus, pannis & ornamentis lectorum & cæteris huiuſmodi ex lapſu 5. vel circa annorum (d. enim Gullielmus deceſſit circa annum 15.) conſumpta naturaliter & abſque culpa ea quæ lata hærede præſumuntur, nec ad eorum reſti-
1 tutionem, vel æſtimationem in detractiones imputandam tenetur hæres *l. mulier §. ſed etiam & l. deducta §. ante d. in verſ. cum autem.* vbi Alex. *ff. ad Trebellian. l. 2. § d & ſi quid ff. de hæred. vendit.* & in ſpecie ſic conſulendo tradidere Decius *conſil. 81. n. 4. in 3. dub.* Pariſ. *conſil.* [illegible] *n. 3. & conſil. 45. n. 23. lib. 2.* Decia. *conſil. 44. n. 83. lib. 3.* Bertazol. *conſ. 5. n. 45.* & fuſiſſimè Peregrin. *de fideicom. art. 10. n. 3. cum ſeqq* præſertim 4. qui *n. 39.* aſſerit, ſe ita ſæpiſſimè iudicatum vidiſſe, & proptereà *art.* [illegible] *n.* aſſeritan fideicommiſſis antiquis nullam habitam fuiſſe rationem dictorum mobilium, quaſi per curſum longiſſimi temporis pro eorum natura conſumpta fuerint; tempus verò 53. vel circa annorum longiſſi-
2 mum eſt, *l. ſicut l. omnes C. de 30. vel 40. an.* ea verò pauciſſima quæ forſan adhuc extant, potuit d. Petrus do-
3 nare, cùm nedum quis legare vel donare poſſit rem hæredis, idque indiſtinctè ſiue ſciuerit ſiue ignorauerit. *l. vnum ex familia § ſi rem ff. de leg. 2.* Gomeſ. *var. reſol. to. 1.*
4 *c. 12. 13. 24.* Graſſ. *§. legatum q. 14. n. 7.* ſed & alienam omnino, diſtinctione tamen adhibita, ſi ſciuerit vel ignorauerit *l. cum alienam Cod. de legat.* Gomeſ. *d. loco num. 13.*
5 Graſſ. *d. q. 14. n. 2.* ſed etſi coniunctæ perſonæ res aliena legetur vel donetur indiſtinctè valet *dd. communiter in d. l. cum alienam,* Gomeſ. *d. num. 13.* Graſſus *d. q. 14. num. 3.* & quamuis ex alienationibus, quæ præſupponuntur factæ, omnes detractiones conſumptæ fuiſſent, non proptereà minus donatio dictorum mobilium ſuſtineretur, cùm d. domina de Milles alia bona quàm quæ fideicommiſſo ſubiecta ſint ex hæreditate d. Petri habeat ex quibus ſibi conſulere poſſit. Sed vere ſi conferantur detractiones cum alienationibus, clariſſimè videbitur eam nedum non abſorbere detractiones, ſed nec æquare, imò longè plura ex bonis Gullielmi d. Petrum detrahere potuiſſe, quàm quæ alienata fuerint. Neque enim ſolùm legitimam & trebellianicam detrahere potuit Petrus, quæ duæ quartæ ad duas vncias cum dimidia de nouem aſcendunt, ſed etiam 1200. ſeu a ſororibus pro dotibus ſoluta, & per d. Gullielmum legata, nec non funeris impenſas, quæ ſummæ maximam partem bonorum d. Gullielmi abſument,
6 cum de bonis d. Gullielmi tot d. Petro ſint adiudicanda quæ ad d. ſummam aſcendant, non habita ratione ad valorem nunc currentem, ſed tempus, quo ſolutio facta eſt, Socin. iun. *conſil. 17. n. 5. vſque ad n. 11. lib. 2.* Alciat. *conſ. 113. n. 22. lib. 9.* Port. Immolenſ. *conſil. 92. num. 9.* Marſat. *conſi. 25. n. 3.* Menoch *conſil. 183. n. 5* Illuſtr. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 7. tit. 5. n. 13.* & fuſè Peregr. *d. art. 31. n. 12. cum ſeqq.* qui varijs rationibus hanc ſententiam firmat & hic ſe in varijs cauſis obtinuiſſe aſſerit, & cùm valor bonorum ab eo tempore huc vſque admodum auctus ſit, abſque dubio detractiones huiuſmodi ferè omnia bona abſorbebunt, nam quæ dicuntur de ſolutione dotis & augmenti, non faciunt ad rem præſentem, cùm ea in primis ſuper alijs bonis dicti Petri, de quibus diſponere potuit, petenda ſint, nec niſi in ſubſidium, contra bona fideicommiſſo ſubiecta agere poſſit, expectare igitur debet d. de Milles quouſque d. domina de Grateſmenil experiatur contra d. bona, etſi detractiones omnes conſumptæ fuerint, opponet de d. mobilibus in vim pacti & donationis d. Grateſmenil remiſſum, & tanto minùs de bonis fideicommiſſo ſubiectis ſoluere tenebuntur, quare opponendo *l. minùs propere Cod. de execut. rei iudicat.* non videtur poſſe impediri vllo modo quin dicta mobilia etiam fideicommiſſo ſubiecta d. dominæ de Grateſmenil adiudicentur.

Poſtremò reſpondetur, his omnibus ceſſantibus, quæ tamen non ceſſant, quoad mobilia, quantumuis fideicommiſſo ſubiecta, potuiſſe in literis dotalib. dari vt docet Peregr. *art. 42. n. 96.* & ideò idem Pereg. *d. art. 42. n. 98.* in dubio allegatus. firmat hanc poſteriorem reſponſionem, tantum abeſt vt noceat.

Ad ſecundum, quo dicitur, quod cùm recognitio & promiſſio in contractu matrimonij concepta ſit in aureis ſimpliciter, debet intelligi de aureis ſexaginta ſolidorum Turonenſium, vt communis vſus loquendi ſe habet in hac ciuitate, qui vſus debet attendi, cùm cir- 7
ca dotis reſtitutionem attendatur domicilium mariti *l. exigere dotem.* & ibi communiter DD. *ff. de iudic.* Reſpondetur primum, non ſimpliciter de aureis factam fuiſſe mentionem, ſed de ſcutis ſolis, quo caſu certiſſimum eſt, etiam in hac patria ſuata valorem currentem ſeptuaginta quatuor ſolidos teſtium debere, vt notorium eſt, & paſſim in varijs cauſis diffinitum & ſententiatum, idque eo maximè quod quæ ſcuta tempore contractus ſoluta fuerunt, ea in tot ſcutis auri in auro, vel in quaternis teſtonum, & ſic ſcutum ſimpliciter & ſcutum auri in auro. & rurſus ſcutum auri in auro & quaternos teſtonum pro eodem, eodémque valore accipientes ſoluta fuerũt, reſtitutio autem debeat fieri eo-
dem modo quo ſolutio & exſecutio promiſſiones eodem 8
modo quo quæ ſoluta fuerũt, intelligendæ ſunt, Surd. *deciſ. 227. circa fin. verſ. nec dicatur & n. 14. & ſeqq.* alioquin maritus locupletaretur cum aliena iactura *l. iure naturæ.* vbi Dec. *ff. de reg. iuris.* & à primordio tituli poſterior formatur euentus *l. regula §. licet ff. de iur. & fact. ignor.*

Secundo reſpondetur, quod etſi aureorum ſimpliciter facta fuiſſet mentio, nihilominus idem ſtatuen- 9
dum eſſet, nam interpretatio pactorum alicuius contractus & nominatim de quibus aureis intelligi [illegible] debet fieri ſecundùm locum vbi contractus initus [illegible] *ſi fundus ff. de euictionibus* & in terminis docet Surd. *d. deciſ. 227. per totam.* At verò de tempore d. contractus ſcutum auri in auro & ſcutum ſolis & ſcutum ſimpliciter à pari procedebant, vt notorium eſt, & probatur tam ex ſolutionibus in pecunia in d. contractu matrimonij factis, quàm ex edicto Henrici 2. de an. 1557. & menſe Septembri, quod extat *aux Baſiliques lib. 15. tit. 28. art. 1. 2. 3. 4. & 5. & in Cod. Henri iſtem lib.* [illegible] *tit.* quia de eo tempore 6[illegible]. ſolidi Turonenſes valebant in bonitate intrinſeca vnum ſcutum auri, vt ſatis ex lectura d. edicti conſtat. Hæc confirmantur, quia d. de Grateſmenil erat origine & domicilio Galla & Pariſijs contractus initus & ſolutio partis dotis facta. Quæ duæ circum- 10
ſtantiæ ſunt maximi momenti & rem certiſſimam reddunt, ex Surd. *d. deciſ. 227. num. 2. verſ. ſecundo mouebar n. 3. & ſeqq.* poſt multos quos refert & ſequitur. Nec obſtat *d. l. exigere,* ea enim procedit & intelligitur circa forum, quo vir vel eius hæredes conueniri poſſunt, vt *text. loquitur,* & gloſſ. & DD. interpretantur, & nominatim Surd. *d. deciſ. 227. num. 8 & ſeqq.* poſt Bartol. Bald. & Phanuc. non enim agitur de interpretatione verborum in contractu appoſitorum, ſed de voluntate contrahentium, & nominatim de quibus aureis partes intellexerunt, Surdus *dict. loco numer. 9.*

Poſtremò reſpondetur, quòd ſi habenda eſſet ratio

dictæ *l. circa interpretationem dd. verborum*, ea tota retorqueretur contra d. dominam de Milles, mentio
enim aureorum ſolis præſertim concurrente ſolutione præſentis pecuniæ de tempore contractus eo modo quo eſt facta, certiſſimum eſt valorem ſcutorum ſolis in hac patria ſolui ad rationem 74. ſolidorum, vt notorium eſt, & ſuprà dictum fuit: cùm enim promiſſio dotis ſit in ſcutis ſolaribus, & ſic promiſſa ſit certa ſpecies pecuniæ, quæ reperitur, cùm ſit in facultate de-
10 bitoris, vel ea conſuetudine, vel ex pacto ſoluere eius valorem, debitor tenetur ſoluere ſpeciem promiſſam, vel eius valorem, ſecundùm tempus ſolutionis, Aret. *conſil. 11. num. 2. & conſil. 172. in princ.* vbi loquitur de dote, & vbi agitur de aureis Italiæ vel ſimilibus, Sola *de monet. caſu 31. num. 2. & 3. caſu 32. num. 1. & caſu 44. num.*
11 *2. & 3.* Vnde cùm de generali conſuetudine creditor cogitur pro auro monetam accipere, Couar. *veter. numiſm. cap. 7. §. supereſt. num. 1.* Brun. *de monet. 2. præſuppoſito num. 4. & 6.* Rota Auen. *deciſ. 41. num. 5.* idem in debitorum ſolum promiſſione vel Italia teſtatur, Sola *de monet. caſu 31. num. 3. & caſu 35. num. 1.* ob id hæres d. Petri tenetur ſoluere ſcutos in ſpecie promiſſa vel eorum valorem ſecundùm tempus ſolutionis iuribus ſuprà allegatis.

Ad tertium, quo dicitur, quòd etſi nulla detur actio hypothecaria fideicommiſſario contra bona hæredis probans alienãtis, tamen videri quòd ei poſſit dari retentio, cùm habeat penes ſe bona hæredis alienantis, quia cui non competit actio, datur retentio argumento eorum quæ dicuntur à doctoribus de melioramentis; Reſpondetur primò, in aliquibus quidem caſibus, cui non datur actio, dari retentionem, ſed in caſibus certis & determinatis, & à iure expreſſis non generaliter, alioquin multa abſurda ſequerentur, quin vniuerſum ius peruerteretur & inutile redderetur, ſi, quoties denegatur actio, daretur retentio: At verò hoc caſu retentionem dari in iure non reperietur, longéq; diuerſa eſt ratio melioramentorum & iſtius facti: nam melioramenta fiunt in re & rẽ afficiunt, illiq; inhærent, non mirum ſi pro illis ius inſiſtẽdi detur, quæq; ratio in hoc caſu ceſſat vt patet ad oculum. Secundò, retentio pro
12 melioramentis competit tantum in re meliorata, & non in alia, Surd. *conſil. 183. n. 11. lib. 2.* & vna res pro alia tam retinetur quàm cauſa retinendi cohæret ipſi rei, Moli. *de reten. q. 199. col. 4. verſ. aut peruenit.* At hæc quæ retinetur eſt ſeparata à re vendita, nec ei cohæret: ergo nec retentio dari poteſt, nec valet argumentum
13 ductum ad meliorandum. Tertiò, retentio non poteſt habere locum in caſu de quo agitur, ea quo retentio datur, tantùm quando res, quam quis intendit retinere, peruenit ad manus occaſione illius debiti & hypothecæ pro quo petitur retentio, vel data res eſt obligata pro dicto debito. Neguzan. *de pign. 4. memb. 5. par num. 4.* Molignat. *de reten. d. q. 199. q. 214. q. 295. & q. 417.* Surd. *conſil. 183. num. 18. lib. 2.* ſed res quæ petitur retineri pro bonis fideicommiſſo ſubiectis alienatis non peruenit ad manus retinere volentis occaſione dati fideicommiſſi, nec eſt obligata pro illo, meritò ceſſat retentio. Quartò, quia ſi res hæredis eſſet obligata, id eſſet hypotheca tacita quæ poſtponitur expreſſæ quam habet d. Maria, nec in iure reperietur, quòd, qui tacitam habet, etſi ſit in in poſſeſſione rei, debeat præferri expreſſa contra ipſum agenti. Quintò totum illud ius retentionis, ſi quandoque eſt, procedit inter debitorem & creditorem, nõ in præiudicium tertij, cui ius quæſitum eſt, in quo caſu verſamur. Sextò, etſi daretur retentio etiam in præiudicium tertij, non deberet fieri in rebus ſpecialiter d. Grateſmenit donatis; ſunt enim alia bona d. Petri in quibus eo retentionis iure vti poſſet, quod propterea non debet facere in præiudicium iuris tertio acquiſiti in rebus illi ſpecialiter donatis argumento eorum quæ dicuntur de legitima, quę, quamuis debeatur in corporibus hæ-
reditariis, non tamen poteſt accipi in rebus ſpecialiter 14
legatis, Graſſ. *in §. legitima q. 18.* Poſtremò hæc omnia ceſſant hoc caſu, etiam dato quòd nulla alia bona Petri ſupereſſent, ea enim via ſequenda eſt, qua & fideicommiſſario & tertio conſulitur, hoc verò fiet, ſi fideicommiſſarius directa vindicatione aduerſus poſſeſſores bonorum alienatorum experiatur, vt facere poteſt & debet: nam quod ſuum eſt conſequetur, & ius d. de Grateſmenit in bonis quæſitum illibatum manebit, & vtriuſque ius illæſum conſeruabitur.

Ad quartum, quo contenditur id quod dicitur, pe- 15
cunias deſtinatas ad emptionem prædiorũ, mobilium appellatione comprehendi procedere tantùm in deſtinatione ſimplici, non vbi conſtat de enixa voluntate ex Pecchio de teſtamentis coniugum in *lib. 5. cap. 30. n. 4. verſ. itaque exiſtimo*, & Graſſ. *in §. legatum q. 19. n. 10. art. fin.* quod etiam dicitur obtineri in Gallia, vt per Chaſſan. *in conſuetud. Burgun. tit. des droicts & appartenances à gens mariés §. 2. n. 16.* hoc verò caſu adeſſe enixam voluntatem, vt apparet ea declaratione quam fecit d. dominus Petrus Loze. Reſpondetur primò non conſtare legitimè de huiuſmodi deſtinatione, nam declaratio, quæ adducitur, ſuſpectiſſima eſt de falſo, & cuius nulla eſt habenda ratio, omnes enim coniecturæ, præſumptiones, & veriſimilitudines hîc concurrunt, vt pro falſa haberi debeat: primùm contextus declarationis talis eſt, vt non niſi poſt litem conteſtatam & omnibus hinc inde deductis compactus & confectus ſit ad eneruandam intentionem d. dominæ de Grateſmenit & eludenda ea, quæ per Aduocatos eiuſdem
deducta fuerunt: ea huiuſmodi enim clauſula & ver- 16
bis inſolidis & non niſi demum lite mota difficillimè præuiſis præſumitur falſitas, Alba *conſil. 224. n. 3.* Menoch. *conſil. 199. n. 6. lib. 2.* Farinat. *in tract. de falſi. q. 153. par. 11. num. 162.*

Secundò, quia cùm d. Petrus Loze diligentiſſimus 17
eſſet in ſcribendo, & eo tempore quo declaratio dicitur facta, ſanus eſſet: nec vllo morbo detineretur, non eſt veriſimile, quòd per alium d. declarationem ſcribi feciſſet, præſertim cùm paucis lineis conſtet, Soc. *conſil. 28. num. 9. lib. 3.* Abbas *d. conſil. 224. num. 6. & seqq.* Farin. *d. loco num. 176.*

Tertiò, nulla poteſt dari probabilis ratio, cur per d. 18
Finelli eam ſcribi curaſſet, Natta *conſil. 633. n. 13. & ſeq. & num. 18.* Aymo *conſil. 28. num. 1.*

Quartò, non eſt veriſimile, quòd eam ei cuſtodien- 19
dam commiſiſſet, P. Imol. *conſ. 96. num. 9.* Decian. *conſ.
99. n. 21. lib. 2.* Quintò, cùm ipſe omnia ſua negotia 20
accuratiſſimè ageret, non per priuatam ſcripturam, ſed coram Notario eam feciſſet, Cephal. *conſil. 287. n. 20.*

Sextò, papyrus & charta dimidio tantùm folio ſola ex inſpectione talis eſt, quæ veriſimiliter ad declarationem tanti momenti adhibita non fuiſſet, Bald. *conſ. 401. num. 2. & n. 6. lib. 5.* Farinat. *d. loco num. 185.*

Septimò, nullus locus, vbi facta eſt, deſignatur, ex 21
quo ipſius fides vacillat, Corn. *conſil. 60. col. 2. & conſil. 216. col. 1. lib. 4.* Bertaz. *in tract. clauſ. inſtrum. in prin. n. 10.*

Octauò, ſignatura eſt alterius atramenti quàm ſcri- 22
ptura, vt ſatis indicant relatores ſuper verificatione ſignaturæ & ſcripturæ declarationis deputati & ea lectura eiuſdẽ ſcripturæ patet: ita vt diuerſo tẽpore ſcripturam declarationis & ſignaturam factas eſſe neceſſariò concludatur, & veritas ita ſe habet, quod d. dominus Petrus chartam albam ſignatam, quam vocant, dederat dicto Finelli ad recuperandam certam pecu-

niæ

niæ ſummam to loco Vodene ſibi debitam, quo non
exacto ipſe dominus Finelli de præſcripta ſibi forma
d.chartam impleuit: ex qua diuerſitate attamenti præ-
23 ſumitur falſitas *gloſ. in cap. in memoriam in ver. falſam*
diſt. 19. Crauet. *conſil.*134. *num* 27. *in fin.* Farin. *d.quæſt.*
153.*num.*155. Nonò, ſi vera eſſet d. declaratio, non ſpe-
ctaſſet dominus de Molles, quouſque omnia hinc in-
de deducta fuiſſent, & proceſſus quodammodo for-
matus, vt eam vel produceret, vel ipſius mentionem
faceret, ſed cùm ex productione articulorum d. de Gra-
temenit cognouiſſet ſe omnino ſuccumbẽdam, d. de-
clarationem confingi curauit, vt eurentia in d. articu-
24 lis eluderet: ex tarditate autem in producendo ſcri-
pturam oritur præſumptio falſitatis *l. ſi quis forte* §.1.*ff.*
de pœnis, ibi, nec enim debebant tam magnam tem
tam diu retinere, Crauet. *conſil.*28.*num.*6. Farinat. *dict.*
*quæſt.*153.*num.*182. Poſtremò, perſona & qualitas dicti
Finelli talis eſt, vt illius depoſitionis & ſcripturæ nul-
la ſit habenda ratio, Bald. *conſil.* 401. *num* 2.*lib.*5. Ber-
25 tazz. *conſil.*91.*num.*35. præſertim quod debitor hæredi-
tatis ſit; nec obſtat, ſi dicatur communem eſſe debi-
torem, nam quod de propinquis & amicis commu-
nibus dicitur, non quadrat hoc caſu quo certiſſimè de-
bitor hæreditatis eſt, ſuo autem teſtimonio efficere
vult, ne quod hæreditati debet d. de Grateſinenit, con-
ſequatur. Ex his igitur coniecturis & multo pauciori-
bus huiuſmodi ſcriptura pro falſa eſt habenda: nam
ex præſumptionibus, præſertim cùm ciuiliter agitur,
26 probatur falſitas, Decian. *conſ.*129.*num.*2.*&* 3. Farinat.
*q.*152.*num.*10. ſufficiunt que duæ, Pariſ. *conſ.*155.*num.* 29.
*fol.*1. Cephal. *conſil.*325.*num.*1. Farinat. *d.tract. quæſt.*162.
*num.*106.

Secundò reſpondetur, poſito citra præiudicium ve-
ritatis legitimè conſtare de d. deſtinatione, eam quæ-
ſtionem, an pecunia deſtinata ad emptionem prædio-
rum appellatione mobilium comprehendatur, necne,
27 controuerſam eſſe, & quoſdam exiſtimare inter immo-
bilia computanda, inter quos eſt Chaſſan. *d* §.2. *num.*
16. qui non ait hoc in Gallia conſuetudine receptum
eſſe, ſed ſolum ipſe ſuam profert ſententiam in termi-
nis iuris communis, ſed in terminis conſuetudinis, in
quib aliter diſponitur de immobilibus, quàm de mo-
bilibus, quòd ſcilicet mobilia, vel immobilia lucratur
ſuperſtes coniux, aliter ſentit, dum ſcilicet in terminis
d. conſuetudinis multo magis pacti, refert opinionem
Baldi & aliorum ſentientium tunc inter mobilia com-
putari, in qua reſidere videtur non contradicendo, qua
in re notandum eſt eſſe errorem in dictionibus iis ap-
pellatione mobilium: legendum enim eſt, appellatio-
ne immobilium, quod textus ipſe ſatis demonſtrat &
clarè conſtat ex Bald. *in l.cætera.*§ *ſed ſi parauerit verſ.*
*conſuetudo eſt ff. de leg.*1. cuius ſententiam ibidem ſe-
quuntur Florian. Rayner. Imol. Aretin. Angel. Alexan.
& communem aſſerit, & ab impugnationibus contra-
rium ſentientium defendit, Iaſ. *in d.*§.*ſed et ſi paraue-*
28 *rit, num.* 21. ſed receptior & verior ſententia eſt in con-
trarium etiam in terminis iuris communis, vt ſcilicet
huiuſmodi pecunia cenſeatur mobilis & non immo-
bilis, vt docet Boet. *deciſ.* 209. & alij per nos in priori-
bus ſcriptis citati, & vltra eos Caualcan. *de vſufruct. n.*
82. *pag. mihi* 203 *& deciſ.*1. *parte deciſ.*3. *num.*13. Iaſ. qui
communem aſſerit *in d.* §.*ſed ſi parauerit num.* 21. Viui.
opin. 682. *num.*4. qui magis communem affirmat, &
Gutier. *de tutelis* 2.*par. cap.*5.*num.* 45.*cum ſeqq.* & ipſe-
met Perchius & Graſſ. in contrarium allegati fatentur,
qui cùm volunt eam reſtringere, cùm de enixa volun-
tate conſtat, contra communem & mentem Docto-
rum loquuntur, qui non de ſimplici deſtinatione, ſed de
præciſa & abſoluta, d. opinionem intelligunt, & cùm
conſtat de enixa voluntate, præſupponunt enim ne-
dum diſtinctas, ſed paratas eſſe pecunias ad emptio-
nem prædiorum, & ſic nedum de enixa voluntate, ſed
de ea quæ ad actum proxima eſt, loquuntur, vt videre
eſt apud DD. ſuprà allegatos, præſertim Caualcan. *d.*
*deciſ.*3.*num.*13. *& tract. de vſufruct. num.*82. vbi etiam id
procedere contendit, etſi pecuniæ eſſent ad cambium
vel ad vſuras, quo caſu multo magis inter mobilia eſ-
ſent cenſenda, cùm non minus, imò magis, quàm res
immobiles fructificent, nec non Gutier. *d. n.*45.

Tertiò reſpondetur, quod ſi ſupereſſet aliqua diffi-
cultas, ea omnino tolleretur ex dictionibus, omnium, 29
& quarumcumque, quarum dictionum vi cuiuſcum-
que generis pecuniæ comprehenderentur, ex Cur. iun.
*conſil.*183 Afflict. *deciſ.*106. & ibi *de vocibus.*

Quartò, quia qui tenent pecuniam deſtinatam ad
emptionem immobilium, ſaltem vbi conſtat de enixa
voluntate, non contineri appellatione mobilium, lo-
quuntur in terminis legati & in relicto variabili, quod,
cùm dependeat à mera voluntate relinquentis, illius 30
maxima eſt habenda ratio, in illis enim voluntas præ-
dominatur etiam contra naturam verborum *l. in con-*
ditionibus cum ſimilib. ff. de condit. & demonſtrat. At nos
verſamur in pacto matrimoniali de conſenſu vtrioſ-
que facto, & ex quo ius vxori quæſitum eſt, cui non 31
poteſt poſtea maritus præiudicare ex ipſius ſolius de-
ſtinatione, quantumuis de ipſius enixa voluntate con-
ſtet, *l. aliud ff. de ſolut. authen. e contra C. de repud.* Batt.
in l. iuriſgentium §. *adeo ff. de pact.* Bereng. Fernan. *in*
*capit. vn. de filiis nat. ex matr. ad morganat. cont. cap.*7.
*num.*7. *in fin.* alioquin eſſet in poteſtate ipſius eludere
pactum & inutile reddere declarando deſtinatas pe-
cunias ad emptionem immobilium, præſertim hoc ca-
ſu quo pactum quidem in fauorem mariti de lucran-
da tota dote ſi ſuperſtes eſſet, maneret inuiolabile,
quod verò in vxoris fauorem factum eſt, ad libitum
mariti eluſorium reddi poſſet.

Poſtremò reſpondetur, quidquid ſit de iure com-
muni, hoc certiſſimum eſſe de conſuetudine Pariſien. 32
huiuſmodi pecunias, quantumuis conſtet de enixa
voluntate, appellatione mobilium venire, adeò vt ſi
penes campſorem eſſent depoſitæ ad d. emptionem
faciendam, nihilominus inter mobilia cenſeantur
Charon. *in conſuet. Pariſien. art.* 93 *in princ.* Papon. *arreſt.*
*lib.*17.*tit.*4.*art.*3. Ferro. *in conſuet. Burdig. tit. de dote* §.
6. *fol.*133. Boer. *d. deciſ.*109. & quod plus eſt, etſi nomi- 33
natim pecunia data ſit ſub hoc pacto & qualitate, vt
conuerteretur in immobilia & bona propria, ſi id fa-
ctum non ſit, cenſebitur immobilis, & ſuperſtes con-
iux dimidium vi conſuetudinis lucrabitur, & ita atte-
ſto ſupremi Senatus Pariſien. definitum teſtatur Pa-
pon. *lib.*17.*tit.*3.*arreſt.*6. quod mirum eſt, nam ex negli-
gentia & culpa propria maritus ſi ſuperſtes ſit, lucra-
tur. Et hoc quidem ius Gallicum nedũ procedit quo-
ad medietatem mobilium in d. contractu matrimonij
datam, ſed etiam quoad aliam medietatem in contra-
ctu donationis & declarationis reſpectiuè de anno
1609. & 20. Febr. quia d. donatio fuit facta in augmen-
tum lucrorum dotalium & d. donationis in contractu
matrimonij contentę, vt expreſsè aſſeritur in d. contra-
ctu de d. anno 1609. nam certum eſt, quod dos poteſt
augeri, etiam conſtante matrimonio, Surd. *de aliment.*
*tit.*9.*quæſt.*8.*num.*11. Pariſ. *conſil* 126.*n.*1.*lib.*1. idem Surd.
*conſil.*393.*num.*46. *lib.*3. & quemadmodum dos poteſt 34
augeri, ita donatio propter nuptias augeri poteſt, vo-
lente marito, Campeg. *de dote par.*1. *q* 61. Surd. *deciſ.*
214.*num.*10. at verò tale augmentum imitatur naturam 35
eius cui accreſcit, & eius naturæ eſt cuius principale, &
de vtroque idem eſt iudicandum, Pariſ. *d. conſ.*126.*n.*8.

& continet omnes qualitates, quæ continentur in diſpoſitione augmentata, Pariſ. *d. conſil. 126. n. 9.* quemadmodum priuilegium conceſſum principali trahi debet ad eius augmentum & conceſſum in principali conceditur in augmento, & dicuntur vna & eadem res, ita vt non debeant diuerſo iure cenſeri, Pariſ. *d. conſil. 126. n. 10. 11. 12. & 13.* Barboſ. *in tit. ſoluto matrimon. in 3. par. rubr. n. 66. fol. mihi 63.* Confirmatur hæc, quia priuilegia dotis ſunt communicanda antefato, Grammat. *deciſ. 103. n. 23.* Roland. *de lucro dotis q. 100 n. 5. & ſeqq. & n. 25.* dos enim & antefatum reguntur eiſdem legib. Bertrand. *conſil. 278. n. 3. lib. 6.* Theſaur. *deciſ. 45. num. 2.* de Bargis *deciſ. Bononienſ.* 108. *num. 13 & 14. & ſeqq.* His adde, quòd cùm huiuſmodi donatio fuerit facta in augmentum, id eſt, acceſſorium ad primum contractum, ideóque idem de eo eſt iudicium *l. etiam* vbi Bart. & alij *Cod. de iur. dot.* Surd. *deciſ. 88. num. 10. & ſeqq.* maximè ſtantibus verbis generalibus d. donationis relatiuis ad d. contractum matrimonij.

Ad quintum quo dicitur, quod ſcilicet mulier, quæ in vim pacti lucratur medietatem mobilium, non teneatur ad debita, hoc tamen caſu videri contrariũ cùm pacto conuentum fuerit, quod ante confectionem inuentarij & diuiſionem, dos, augmentum, & iocalia exſolui debeant, & ſic videri deducenda in primis de tota hæreditate, ſicque de bonis mobilibus, nec obſtare pactum ſubſequens quod ipſa cõſequatur d. medietatem francam & liberam, cùm illud pactum intelligi debeat de debitis præter dotem, augmentum & iocalia, & hoc ne pactum præcedens vanum ſit & eluſorium, reſpondetur illud pactum de dote, augmento & iocalibus ante confectionem inuentarij & diuiſionem ſoluẽdis appoſitum fuiſſe in gratiam & vtilitatem mulieris, vt patet ex ipſomet cõtextu, quo d. Petrus id promittit vxori ſuæ, dum illi cauet circa reſtitutionem aut
36 ſolutionem dictorum iurium: non debet igitur interpretari in damnum eiuſdem, *l. legata inutiliter ff. de leg. 1. l. legata inutiliter ff. de adimendis legatis*, Beci. *conſ. 111. n. 41.* quod fieret, ſi d. iura ex mobilibus ſoluerentur. Potius igitur dicendum eſt, hæredem, ſi velit hæreditate perfrui, aliunde conquirere debere pecunias vnde d. iura ſoluat.

Idque abſque dubio hoc caſu, quo pactum de medietate mobilium lucranda omnino vanum & illuſorium redderetur: conſumerentur enim & longè plura, nec ſufficerent omnia d. Petri mobilia pro dd. iurium ſolutione, idque longè magis ex eo quòd maxima iniquitas inſurgeret, quia ſi d. Petrus ſuperuixiſſet, integram dotem d. de Grateſmenit conſecutus fuiſſet ex vi pacti in d. contractu poſtea appoſiti, & tamen cùm ipſa ſuperuixerit, nihil ex vi pacti de lucrandis mobilibus conſequi poſſet, quæ clariora & certiora redduntur ex eo quòd pactum vt d. de Grateſmenit medietatem mobilium lucretur francam & liberam, clarum eſt: At verò non niſi coniectura & illatio quædam ducitur ex conuentione præcedenti, cuius nulla eſt habenda ratio contra expreſſum pactum, & expreſ-
37 ſa voluntas debet præferri coniecturatæ, *l. continuus §. cum ita ff. de verb. obligat.* & quæuis & potius nulla interpretatio facienda eſt, ex qua expreſsè & clarè con-
38 uentioni derogetur, præſertim quòd hoc pactum de lucranda medietate mobilium eſt poſterius quod prio-
39 ri derogat. *l. pacta commiſſoria cum ſimilibus C. de pactis*, curſus eſt ſpeciale, quod generali maximè præcedenti etiam derogat *l. vxorem §. codicillis ff. de leg. 3. l. in toto iure ff. de regul. iur.* nec obſtat quod dicitur quod de aliis debitis quàm de dictis iuribus, dictum pactum de lucranda medietate mobilium intelligendum eſt, ne primum ſit vanum & illuſorium, nam præterquam quod d. pactum de lucranda medietate eſt clarum & abſolutè eam francam & liberam debere eſſe conuentum eſt, ex quo propterea omnis alia interpretatio primæ conuentioni danda quàm quæ hoc pactum ſubſequens clarum & apertum eneruet, retorquetur huiuſmodi ratio contra ipſum, redderetur enim d. pactum de medietate lucranda omninò inutile & eluſorium, tum quòd nulla alia ſunt debita dicti Petri, tum quòd ea ſola iura abſorbebunt omnia mobilia, nec ea ſufficient, vt iam dictum eſt. quod ne dicatur, ſtare debet pactum in ſua firmitate, & illa illatio & coniectura, ex priori conuentione ducta, reijcienda, ne pacta clara per imaginarias coniecturas eludantur, præſertim quòd in fauorem vxoris & non mariti dicta prior conuentio fuerit facta, vt iam dictum eſt.

Sed iam demus citra præiudicium veritatis mentem contrahentium fuiſſe, vt d. iura ex mobilibus ſoluerentur, non propterea in caſu in quo verſamur, ſolui deberent, ſed dicta mobilia franca & libera d. de Grateſmenit adiudicanda forent, & tamen vtrumque pactum in ſuo caſu verum erit, & in vtriuſque perſonæ caſu ſuum ſortietur effectum, nec vlla vel repugnantia vel contradictio aderit. Sic igitur ſtatuo, duos eſſe caſus, vnus eſt, ſi dictus Petrus præmoriatur ſine liberis, alter, ſi cum liberis: priore caſu expreſsè prouiſum eſt, vt ſcilicet d. de Grateſmenit medietatem mobilium francam & liberam conſequeretur; ſecundo caſu nihil eſt expreſsè prouiſum: relictum igitur diſpoſitioni conſuetudinariæ, qua ſocietas inter virum & vxorem inducitur ex vi cuius medietatem mobilium cõſequitur vxor, diuerſimodè tamen, nam quando lucratur ex 40
vi conſuetudinis, tenetur ad debita, quæ ex mobilibus ſoluenda ſunt, quod ſi ſciantur & vrgeant, ante diuiſionem ſoluenda: At ſi ex pacto ea lucretur, non tenetur ad debita & d. medietatem, ſiue etiam omnia mobilia, ſi de omnibus conuentum ſit, liberam à debitis conſequitur, Charon. *in conſuet. Pariſ. & de la communauté des biens art. 225. fol. 161. verſ quinto & lib. 5 des reſponſes du droict François cap. 68.* Chenu *aux arreſts de Papon. lib. 15 tit. 2. des communautés, arreſt* 20. Conformiter ad hæc conuentum eſt in d. contractu matrimonij, nam in primo pacto, quo caſus exiſtentium liberorum continetur, & in quo vi conſuetudinis mobilium lucrari debebat vxor, adiecerunt, vt ante omnem diuiſionem, dos, augmentum, & iocalia ſoluerentur, exprimentes id quod erat de natura d. conſuetudinis; alio verò caſu non exiſtentium liberorum pacto conuenerat, vt medietatem mobilium francam & liberam conſequeretur vxor, exprimentes etiam id quod erat de natura d. pacti, idque præſertim ne aliqua difficultas in d. caſu non exiſtentium liberorum oriretur ex antecedenti conuentione, atque hanc interpretationem dictorum pactorum iuſtiſſimam & veriſſimam eſſe patet ex eo quod ſi in d. caſu non exiſtentium liberorum d. Petrus ſuperſtes fuiſſet, ex pacto conuento lucrabatur integram dotem vxoris ſuæ, eámque francam à debitis, cùm enim certa ſumma promittatur ex certis bonis d. de Grateſmenit, ſoluenda eſſent debita, quæ poſtea contraxiſſet, ſi quæ haberet, adeo vt ſi nulla alia bona haberet, potius fruſtrarentur creditores, eo quod ſibi debebatur, quàm vt ea eis diminueretur pactum in fauorem mariti factum, quippè quod priùs erat, ita quoque ſi vxor ſuperſtes ſit, medietas, quam lucratur, debet eſſe franca à debitis, vt douario reciproca & mutua vniformiter & pari modo intelligatur, alioquin maxima iniquitas exurgeret, vt maritus quidem ſuum lucrum illibatum conſecuturus omninò eſſet, vxoris verò omninò eluſorium, vt hoc caſu eſſet, quinimò

ſi rem

ſi rem bene ponderemus, etiamſi vtrumque pactum à debitis liberum deberet eſſe, ſemper tamen lucrum mariti certius eſt vxoris lucro, nam maritus certò d. dotem lucraturus eſt: At poteſt accidere vt maritus nullam, vel pauciſſima mobilia habaret, aut certè non tot quanta eſt dos.

41 Ad ſextum & vltimum, quo dicitur huiuſmodi pecuniam tanquam procedentem ex pretio bonorum gentilitiorum non venire in communionem, prout nec bona immobilia ex tali pecunia acquiſita etiam cunſtante matrimonio, ex notatis *en la conference des couſtumes de France tit. 3. quels biens ſont meubles*, in additionibus eiuſdem *art. 24.* vſque ad *art 31. fol 367.* videri autem pretium proceſſiſſe ex dictis bonis attentis tot alienationibus factis tam de bonis paternis quàm patrui diſtractorum. Reſpondetur variis modis ſeparando tamen pecunias à rebus mobilibus & cenſibus acquiſitis, de quibus ſeparatim diſſerendum eſt, ne aliqua confuſio oriatur.

Primò, quoad pecunias reſpond. nos non verſari in terminis conſuetudinis, ſed pacti quod eſt maioris efficaciæ, quàm conſuetudo ſimplex, vt patet ex ſuperioribus: nam in conſuetudine debita ſoluuntur ex mobilibus, ſecùs in pacto, idcóque caſu quo per conſuetudinem pecunia huiuſmodi non haberet naturam mobilium, quod tamen non eſt verum, non poteſt ab ea duci argumentum ad pactum, cùm ſit argumentum

42 à maiori ad minus negatiuè Euerardus in locis legali loco à maiori ad minus & bene, ſibi enim imputet maritus, qui cùm ſciret mobilia ex pacto pro parte vel in totum pertinere ad vxorem, propria bona diſtinxit & pretium in pecunia reliquit; quinimò eo ipſo quòd id fecit ſe velle vt vxor partem haberet, reipſa ſatis de-

43 monſtrauit. Quod coadiuuatur ex eo quod etiam in terminis conſuetudinis res mobiles propriæ ex ſucceſſione patrui vel patris prouenientes & non acquiſitæ veniunt in communionem, Papon *lib. 15. tit. 2. arreſt. 16.* Charon. *in conſuetud. Pariſien. articul. 220. fol. 57.*

Secundò reſpondetur, locum contrarium allegatum eſſe conſuetudinis Remenſis non Pariſien. author enim illius libri eſt Guenoys qui proponit conſuetudines Pariſienſes iuxta reformationem nouam inſequendo titulos & articulos earumdem, & vnicuique articulo annectit aliarum prouinciarum conſuetudines, eas inuicem conferendo, in quo conueniant vel differant, & in quib. plus vel minus adſit demonſtrando, & cum *tit. 3. inſcripto. quels biens ſont meubles ou immeubles*, articulos conſuetudinis Pariſien. propoſuiſſet, & vnicuiq; aliarum prouinciarum conſuetudines addidiſſet, cùm pleraque reſtarent ex conſuetudinibus Remenſibus, quę dd. articulis Pariſienſibus conuenire non poterant, ea per additiones ſubiunxit, fecítque ſimiles additiones titulis 1. & 2. præcedentibus nec non 4. & 5. & cæteris ſeqq. ſed quid hoc ad conſuetudines Pariſienſes?

Tertiò reſpondetur, etiam in terminis conſuetudinis Remenſis nihil probari quoad factum noſtrum: nam articulus 28. in quo hac de re & non alio tractatu, procedit, quando pecunia à patre in dotem fuit data ad hoc vt in emptionem mobilium conuerteretur & conuerſa fuit iuxta *art. 27.* tituli ſecundi appoſitum ad *art. 93.* conſuetudinum Pariſ. vt ipſemet Guenoys *in d. art. 28.* ad marginem adnotat, quod quomodo intelligatur, mox dicetur. & quomodocumque ſit, non verſamur in his terminis.

Quartò reſpondetur, ſemper in terminis *d. art. 28.* illum procedere tantum quando immobilia ex d. pecunia fuerunt empta: longè verò diuerſa eſt ratio, ſi pecunia ex venditione bonorum propriorum reducta manſerit pecunia, an verò in emptionem immobilium conuerſa ſit, iam enim amplius res mobilis dici non poteſt, & quod dicitur d. immobilia empta cenſeri propria non acquiſita, quomodo procedat poſtea dicetur.

Quintò reſpondetur generaliter, dum quæritur, an pecunia ex venditione immobilium reducta cenſea- 44
tur mobilis, vera & communis ſententia eſt mobilem cenſeri, Carol. Caualcan. *reſpon. 281. num. 2. & 3. vol. 1.* quem refert & ſequitur Borguil. eius filius *in tractat. de vſufruct. verſ. & venerandus pater*, & ante eos Iaſ. *in l. cætera §. ſ. à ſi parauerit num. 18. ff. de legatis 1.* quod 45
iure Gallico certiſſimum eſt, eam ſcilicet pecuniam non cenſeri fungi vice bonorum venditorum, nec cenſeri ex ſucceſſione patrui, Boer. *dict. quæſt. 209. num. 4. ante fin.* Papon. *lib. 17. tit. 4. arreſt. 2.* Charund. *in conſuet. Pariſien. art. 92. fol. 147. & art. 95. fol. 149.* & dato quod cenſeretur ex ſucceſſione patrui, mobilis tamen 46
eſt, quæ vndecumque procedat, comprehenditur in pacto lucrandorum mobilium, Ioann. Gallus *quæſt. 1.* idque ſumma ratione; nam cùm res immobilis, eáque propria diſtracta fuerit, pecunia nudè redacta non eſt eiuſdem naturæ, & eſt merè mobilis, præſertim nulla proteſtatione interueniente, nam etſi 47
fundus dotalis vendatur, plerúmque maneat penes maritum, datur annus ſicut & cæteris pecuniis, ad id reſtituendum, nec ſtatim diſſoluto matrimonio tenetur reſtituere, etſi fundum ipſum, ſi manſiſſet, ſtatim reſtituiſſet, *l. cum in ſecundo §. ſi fundus ff. de iure dotium* Roman *ſingularibus 128.* Barboſa poſt multos, quos refert & ſequitur *in 1. par. l. 2. in princ. numer. 1. in fin. ff. ſolut. matrim.* vno planè caſu pecunia non 48
venit in ſocietatem, quando ſcilicet pater vel mater aut aſcendentes dant pecuniam in contractu matrimonij, ad hoc & ſub qualitate vt conuertatur in emptionem bonorum immobilium, qui caſus ſingulariter eſt conſtitutus in conſuetud. Pariſien. *artic. 93.* vt apud eundem Guenoys *en la conference dict. titul. 3. fol. 366. verſ. circa finem.* cui ſimilis eſt conſuetudo Remenſis, idque ratione deſtinationis patrisfamilias donantis & fauore ac contemplatione matrimonij, & ſi de eo ſcriptis conſtet, vt interpretatur Guenoys ad *dict. articul. 93* & ſecundùm hanc exceptionem intelligitur *artic. 28. conſuetud. Remenſis*, vt ſuprà dictum fuit: extra verò hunc caſum regula eſt in contrarium, & etiam in eo caſu ſecluſa conſuetudine Pariſien. contrarium ſupremi Senatus Pariſien. arreſtis iudicatum fuit, Papon. *lib. 17. titul. 4. des meubles, arreſt. 6.*

Poſtremò his omnibus ceſſantibus quæ non ceſſant, vno verbo reſpon. negari huiuſmodi pecuniam eſſe profectam ex venditione bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, vel ex ſucceſſione patrui prouentorum, & ei qui dicit profectum, incumbit onus probandi, *l. qui accuſare C. de edendo l. actor C. de probationibus l.* 49
2. ff. eodem. imò eam aliunde quàm ex ſupradictis cauſis conflatam, ex induſtria ſcilicet vel parſimonia d. domini Petri, qui admodum parcus erat, & res ſuas optimè & induſtriorè gerebat.

Quoad verò immobilia per dictum Loxe acquiſita non debent ſubſtitui in locum propriorum venditorum, prouenientium ſcilicet ex inſtitutione patris vel patrui, & ſic debent venire in diuiſionem, & medietatem illorum lucrabitur dicta de Grateſmenit, quia vt bona acquiſita ex pretio bonorum propriorum venditorum dicantur propria & 50
non acquiſita, duo copulatiuè requiruntur. Vnum, quod cùm vendit bona propria, proteſtetur

quòd vult pretium in aliud prædium conuertere. Alterum, quòd, cùm aliud prædium emit, declaret ſe ea dicta pecunia id facere, & ea mente vt prædium ita acquiſitum ſit proprium: Idque quando ex vi pacti dimidium bonorum lucratur vxor ſuperſtes, in terminis docent Duret *en l'alliance des loix Romaines,* Chopin. *in conſuetud. Andegauen. lib. 3. tit. 2. num. 14.*

Sibi enim imputet maritus quòd huiuſmodi proteſtationem & declarationem non fecerit.

ARGVMENTVM.

AN Communitas Nouarum poſſit paludes, de quibus agebatur, vendere ſine conſenſu Archiepiſcopi Aueniononenſis domini temporalis dicti loci.

An dictæ paludes poſſint per dictum Archiepiſcopum in feudum, vel Emphyteuſim concedi non obſtante iure depaſcendi per Communitatem prætenſo.

SVMMARIVM.

1 *Paludes & terra herema & inculta ſpectant ad dominum territorij.*

2 *Dominus iuriſdictionalis regulariter non habet intentionem fundatam quoad vniuerſale dominium directum ſuper prædiis in ſuo feudo exiſtentibus.*

3 *Fallit tamen ſi in infeudatione vltra iuriſdictionem domini, deſtrictus, aut ſimilium facta ſit mentio.*

4 *Verba, cum toto territorio, diſtrictu, pertinentiis, & ſimilia, continent vniuerſitatem agrorum.*

5 *Ex generali conſuetudine Galliæ feudatarius ſimul & fundiarius eſt dominus paſcuorum, nemorum, & ſimilium.*

6 *Communitas non poteſt vendere vel ad culturam redigere paludes & herema ſine conſenſu domini.*

7 *Dominus caſtri, ad quem ſpectant paludes & herema, poteſt ea in feudum vel Emphyteoſim dare.*

8 *Quando poſſeſſio in facto conſiſtit, factum ipſum debet probari in tempore competenti.*

9 *Ad præſcribendum ius depaſcendi aduerſus dominum caſtri, eundémque proprietarium, requiritur immemorabilis.*

10 *In præſcriptionibus non fit extenſio.*

11 *Præſcriptio eſt ſtricti iuris, & tantum præſcribitur quantum poſſidetur.*

12 *Obſeruantia ſequuta interpretatur contractus & contrahentium voluntatem demonſtrat.*

13 *Ex actibus, qui fiunt ex gratia, nullum ius acquiritur.*

14 *Subditi tenentur ad onera, quæ cauſa publicæ vtilitatis imponuntur.*

15 *Licet impenſa cedat in vtilitatem vaſalli.*

16 *Subditi tenentur cuſtodire Caſtrum ſi adeſt neceſſitas.*

17 *Et de conſuetudine totius orbis domini ſunt immunes à dicta cuſtodia.*

18 *Non obſtante prætenſo iure depaſcendi dominus proprietarius heremorum poteſt illa ad culturam redigere.*

19 *Illud enim ius intelligitur rebus hic ſtantibus.*

20 *Et recollectis fructibus depaſcere licebit.*

CONSILIVM CIII.

DVo potiſſimum controuertuntur in ſupremo Senatu Aquenſi inter Conſules & Communitatem loci de Nouis in prouincia Prouinciæ, & Illuſtriſs. & Reuerend. Patrem dominum Stephanum Dulcis Archiepiſcopum Aueu. dominúmque temporalem d. loci, vnum, an d. Communitas poſſit ſine conſenſu d. Illuſtriſs. domini paludes in territorio d. loci exiſtentes, de quibus agitur, vendere, pretiúmque inde prouenicns in ſolutionem debitorum ſuorum conuertere. Alterum, an d. Illuſtriſs. dominus dd. paludes in feudum dare modo & forma contentis in contractu ſuper eo inito.

Quoad primum, certiſſimum videtur d. Communitatem dd. paludes diſtrahere non poſſe, cum poſito etiam præiudicium veritatis d. Communitatem habere ius depaſcendi vel aliquod aliud ius circa fructus, certum tamen eſt proprietatem earundem ſpectare ad d. Illuſtriſs. dominum: nam cùm nedum habeat iuriſdictionem, medium mixtum imperium, ſed etiam dominium territorij, non eſt dubium, quin nemora, paludes & terræ heremæ & incultæ ad ipſum ſpectent, So- 1
cin. ſenior *in l. 1. num. 4. & ſeqq ff de acquir. poſſeſſ.* Ruin. *conſil. 26. num. 7. & ſeqq. lib. 1.* Curt. iun. *conſ. 41. num. 9. lib. 1.* Melchior Palaes *de maiorat. part. 4. quæſt. 20. num. 17.* Maſcard. *de probatio concluſ. 217. num. 16. & ſeqq.* d. verò Illuſtriſs. eſſe dominum territorij eſt notorium, & patet etiam ex infeudationibus per Imperatores ipſius prædeceſſores factis, in quibus inueſtiuntur à ſupremo principe de medio mixto imperio & iuriſdictione
cum territorio diſtincta & pertinentiis vniuerſis, aut 2
cum ſimilibus dictionibus, etſi enim domini iuriſdictionales regulariter non habeant intentionem fundatam, quoad dominium directum vniuerſale ſuper prædiis exiſtentibus in eorum feudis, eùm quælibet res libera præſumatur, *l. altius C. d. ſeruitutib. & aqua,*
DD. *in l. bene a Zenone C. de quadriennii præſcript.* aliter 3
tamen ſentiendum eſt, ſi in infeudatione vltra iuriſdictionem territorij, domini vel diſtrictus vel ſimilium, vt ſuprà facta ſit mentio, Socin. *in d. l. 1. num 27. v. vſ. aliquando.* & ſecundo & ante eum Faber, *in l. cunctos populos C. de ſumma Trinit* & hanc communem DD. ſententiam firmat Menoch. *de præſumpt. lib. 3 præſump. 100. num. 17.* vbi dicit difficile eſſe recedere in iudiciis ab opinione Socini, & latè probat Clapec. *d. ciſ. cauſa fiſcal. Curiæ Aquen. cauſa 15. quæſtione 2. ferè per totam,* & Ioann. Philipp. *in conſtitut. Curiæ generalium Montiſpeſſulani,* in conſtitutione edita per Regem Franciſcum anno 1543. & vltima Februarij fol. mihi 130. Vbi dicit, quòd ſi aliquis vel ea principis conceſſione, aut alio quouis titulo habeat iuriſdictionem cum territorio, aut aliud verbum æquipollens adſit denotans agrorum vniuerſitatem, quòd ea omnia, quæ ſunt intra dictum territorium, cenſentur de ipſo feudo & dominio directo, vt per Baldum *in capit. vnico de controuerſia inter dominum & feudatarium de beneficio in feudis, numer. tertio.* vbi dicit feudum conceſſum ſub nomine collectiuo plurium rerum & dictione ipſo iure ſignificante
agrorum vniuerſitatem omnia cenſeri de feudo. 4

Patet

Patet autem illa verba *cum toto territorio, tenemento, diſtrictu, pertinentiis, appendiciis*, & alia de quibus in d. infeudationibus, eſſe vniuerſalia denotantia aggrotum vniuerſitatem, vt notat Albetic. *in l. pupillus §. territorium ff. de verborum ſignific.* Clape. *d. quaſt. 2. num. 7.* vbi communem reſert & magis in indiuiduo, & in conceſſionibus nedum ab Imperatore, ſed ab ipſis Comitibus prouinciæ factis de locis intra prouinciam his feudatarium cenſeri habere dominium directum vniuerſale, docet Stephan. Bertrand. in ſuis conſiliis. Sed in hoc non eſt inſiſtendum: neque enim id negant, imò fatentur Syndici d. loci, & clarè conſtat ex eo quòd quoties prædia in d. loco vel eius territorio venduntur, ſiue ea cenſualia ſint, ſiue libera, laudemium tamen d. domino ſoluitur, quódque molendina & furni ſint bannetata. Sequitur igitur, quòd, cùm ſit dominus territorij dominium quoq; paludum ad d. dominum Archiepiſcopum ſpectare, non eſt, inquam, in hoc inſiſtendum, nec id negant dicti Syndici,
5 quod ſi negarent, conuincerentur tam ex ratione iam dicta quàm ex generali conſuetudine Galliæ qua feudatarius ſimul & fundiarius præſumitur eſſe dominus omnium paſcuorum, nemorum & ſimilium, Ioan. Philipp. *reſponſ. 50.* Papon *des droicts ſeigneuriaux*, quàm ex ipſamet conceſſione Friderici primi de anno 1187. in qua nominatio paludum in fauorem Epiſcopi Auen. ſit mentio, cùm itaque proprietas dictarum paludum ſpectet ad d. dominum Archiepiſcopum, neceſſariò concluditur dd. Syndicos eas diſtrahere non poſſe, ſi quod enim ius habent, eſt circa fructus & poſſeſſionem iuris depaſcendi, cùm & vulgare ſit proprietatem penes vnum, vſumfructum, vel vſum penes alium eſſe poſſe, vſufructuarium autem & vſuarium proprietatem diſtrahere non poſſe, quæ domino illi-
6 bata manet, vt in terminis dd. Syndicos Communitatis non poſſe vendere aut ad cultoram redigere ſine conſenſu domini dd. paludes & herema, docet Papon *lib. 3. tit. des droicts Seigneuriaux*, Philipp. *reſponſ. 40. num. 8. & ſeqq.*

Quoad ſecundum, videtur omnino concludendum
7 d. Illuſtriſs. dominum potuiſſe dd. paludes in feudum dare, dominus enim cuius ad quem herema & paludes iure proprietatis ſpectant, poteſt cuilibet liberè ea in feudum vel in Emphyteuſim dare, Iaſ. *in l. rem quæ nobis num. 32. ff. de acquir. poſſ.* Ripa *tit. de interdicto reſponſo 18 num. 33. vol. 2.* & nouiſſimè Ioan. Philipp *reſpon. 3. num. 39.* Et hoc quidem in ſe verum eſt, ſed attendendæ ſunt aliquæ obiectiones, quæ pro parte Communitatis opponuntur; prætendit enim ſe eſſe in poſſeſſione iuris depaſcendi in dd. paludibus in cuius præiudicium non poſſe d. Illuſtriſs. dominum dd. paludes ad culturam redigere, eáſque ad eum finem in feudum vel in Emphyteuſim dare, ſuamque poſſeſſionem exiſtimat probaſſe ex variis deliberationibus conſilij, ſeu parlamenti d. Communitatis circa herbagia eorúmque vſum dictarum paludum. Secundò, ex variis venditionibus fructuum herbagiorum. Tertiò, ex ſolutionibus cottarum ratione herbagiorum impoſitarum. Quartò, ex ſententia commiſſarij per dominum Alanum Epiſcopum lata de anno 1440. Quintò, ex bomagio tunc præſtito per Epiſcopum tunc exiſtentem de an. 1368. & 20. Februar. Poſtremò non ad probandam poſſeſſionem, ſed ad inducendam Curiam in ſui fauorem contendunt ſe varia debita contraxiſſe ratione expenſarum per ipſos factarum, quarum tertiam partem d. Illuſtriſs. dominum ſoluere debuiſſe contendunt. His vt ſatisfiat, duo inueſtiganda ſunt: vnum, an dd. Syndici legitimè d. ſuam poſſeſſionem probauerint; alterum, poſita citra præiudicium veritatis eos eam legitimè probaſſe an ea non obſtante idem Illuſtr. dd. paludes ad cultoram redigendas in feudum dare potuerit, præſertim relicta certa quantitate paludum, in qua d. Communitas animalia ſua paſcere poſſit.

Quoad primum, non videtur poſſeſſionem prætenſam legitimè probatam, nam Conſilia ſeu Parlamenta d. Communitatis ſenta de anno 1472. 26. Iunij. 1480. 12. Iunij. 1491. 12. Iunij 1517. 10. Auguſti 1515. 10. Iunij 1531. 28. Ianuarij & 26. Februarij 1532. 3. Iunij 1547. vltima Maij, & 1. Iunij & alia de annis 1472. 1490. 1514. 1517. 1519. 1521. 1523. 1544. & ſic per ſpatium 72. annorum vel circa, & ita nihil probant; ſunt enim geſta inter ipſos quæ Archiepiſcopis nocere non poſſunt, præ-
ſertim quod cùm illa prætenſa poſſeſſio in facto con- 8
ſiſtat, factum ipſum debet probari in tempore competenti, Bald. *conſil. 313. circa fin. verſ. qualiter autem Illuſtriſs.* Tuſchus *pract. concluſ. tom. 6. lit. P. concluſ. 579. num. 3.* deinde non probatur ex eo immemora- 9
bilis, quæ tamen in iure depaſcendi acquirendo aduerſus dominum caſtri eundémque proprietarium paludum ac heremorum eſt neceſſaria, Paris. *conſil. 27. num. 87. lib. 1.* Cæpol. *tract. de ſeruitutib. ruſtic. præd. cap. 9. num. 24.* Onded. *conſult. 79. num. 66. vol. 5. part. 5. de præſcript.* Cancer. *var. reſol. lib. 3. cap. 4. de ſeruit. num. 49. & ſeqq.* Extractus verò venditionum dictorum herbagiorum & paſcuorum numero 78. ab anno 1469. vſque ad ann. 1497. ex vna parte, & ex alia 17. ab anno 1514. vſque ad annum 1540. nihil faciunt ad caſum noſtrum. Sunt enim venditiones de paſcuis vltrà Durentiam à parte Comitatus ſitis, à quibus ad paludes, de quibus agitur, inferri non poteſt, in præſcriptio- 10
nibus enim non ſit extenſio. *l. 1. §. Iulianus ff. de itinere actúque priuato*, & quia præſcriptio eſt ſtricti iuris, ideo tantum præſcribitur quantum poſſidetur, Abbas *conſ. 101. n. 7. lib. 1* Roman. [illegible] *n. 7. & ſeqq.* vbi Apo 11
ſtill. *in verb. quod non*, vbi dat concordantes plurimos, ideóque non fit extenſio de tempore ad tempus, Bald. *conſ. 433. num 6* nec de re ad rem, nec de perſona ad perſonam, nec de loco ad locum, Roman. *d. conſil. 368. num. 8. & ſeqq.* Bald. *d. conſil. 433. num. 2. lib. 3.* Adde quod nec in paſcuis vltra Durentiam conſtitutis probatur poſſeſſio immemorabilis vendendi d. herbagia, quæ enim omnes ſpacio 70. vel circa annorum factæ fuerunt, & intra eadem tempora quibus d. conſilia exceptis duobus vel tribus annis, ſolutiones verò cottarum ratione herbagiorum vel paſcuorum factæ, quæ nihil nocent, ſunt enim admodum modernæ ab anno ſcilicet 1605. quæ propterea non ſunt in conſideratione, tum quòd non adeſt tempus à iure requiſitum, tum quòd ex dederunt cauſam & infeudationi per d. dominum factæ & controuerſiæ inde ſequutæ, cùm ſcilicet d. Archiepiſcopus eo modo impedire voluerit, vt potuit, ne hoc ius ſibi non competens arrogarent, Alexand. *conſ. 76. col. fin. verſ. non obſtat lib. 2. & conſil. 91. colum. penultim. lib. 5.*

Sententia quoq; de an. 1440 in poſſeſſorio lata non nocet, nam ſi bene ponderentur articuli, & d. ſententia inde ſequuta ius paſcendi quod prætendebat dicta Communitas, erat ſolùm in paſcuis circa Durentiam exiſtentibus, non autem in locis & paludib. admodum ab ea diſtantibus, de quibus agitur, & cùm in dictis articulis in primo ſcilicet nominatim ponatur per Communitatem, quod vnus Epiſcopus habebat in defenſo & proprium quoddam nemus vocatum de Bournisſe, & aliud confrontatum cum territorio Caſtri-Reynardi, ac etiam quamdam Robinam nouam, eáque omnia dicantur eſſe in territorio Nouarum, neceſſario dicendum eſt, dictas paludes eſſe ea nemora & herema & Robinam, quæ ſpectant Epiſcopi,

cùm non conſtet de aliis nemoribus & locis incultis, quæ ſunt propria eiuſdem Epiſcopi non Archiepiſcopi, & quoad ius vendendi herbagia vſus & obſeruantia ſecuta ex dictis venditionibus herbagiorum ſuprà deſignatis ſatis oſtendit ſolum illud competiiſſe
12 in paſcuis citra Durentiam à parte Aueniouis & Comitatus ſitis, obſeruantia enim ſequuta contractus & conuentiones interpretatur & voluntatem contrahentium demonſtrat, Crauet. *conſil. 1. pro genero.* Menoch. *conſil. 350. num. 16.* & ſecundum eam contractus intelligi & in futurum obſeruari debet, omnes enim huiuſmodi venditiones & locationes reſtringuntur ad dicta paſcua citra Durentiam exiſtentia. Denique huiuſmodi ſententia ſucceſſoribus nocere non potuit.

Reliquis duabus obiectionibus, quia aliò tendunt, quàm ad probandam d. poſſeſſionem, mox ſatiſfaciemus, ſi prius dixerimus ex ſuperioribus videri quoad paludes nullam poſſeſſionem legitimè videri probatam, quoad verò cætera paſcua, ſi aliqua probata ſit eam ſolum eſſe circa ius depaſcendi, ſed quoad ius vendendi herbagia ſolum quoad paſcua, quæ erant citra Durentiam à parte Auenionis & Comitatus, ita vt nullum ius dictæ Communitati competat, quo minus d. infeudatio paludum ſortiri debeat effectum ſuum.

Quæ coadiuuantur, quia præterquam quod d. defectus legitimæ probationis adeſt, prætenſa poſſeſſio ſi quæ ſit, non fuit continua & pacifica, ſed interrupta, & quoties Epiſcopo placuit, impedita, Epiſcopúmque de dd. paſcuis quoties ſibi placuit feciſſe, quod voluit, ita quod exiſtimandum ſit, ſi quandoque dicta Communitas eo iure vſa eſt, id fuiſſe ex voluntate Epiſcoporum, & illis permittentibus, & iure familiaritatis, & ex gratia, & ciuilitate & vrbanitate eorumdem, ex quo ſequitur nullam præſcriptionem, aut ius ne-
13 ceſſarium acquiſitum eſſe Communitati, Cabalin. *milleloquia 597.* Rebuff. *in conſtit. regias. tract. de remediis poſſeſſoriis num. 177.* Natta *conſil. 106. & ſeqq.* & Epiſcopos reipſa ſibi ſemper reſeruaſſe meram facultatem de d. paſcuis diſponendi, quo caſu etiam nulla contra ipſos potuit currere præſcriptio, Oſaſc. *deciſ. 115. num. 7.* Rota Genuen. *deciſ. 20. n. 13.* dictos verò Epiſcopos de dd. paſcuis, quod voluerunt feciſſe probatur: primò ex 60. vel circa nouis accapitis, & nouis in Emphyteuſim dationibus factis diuerſis habitatorib. Nouarum de dictis paludibus, aut parte ipſarum dicta *les ſagnes & prats nuds*, vt ad culturam redigerentur, & inde prata fierent. Secundo ex diuerſis aliis actis & nouis accapitis diuerſis habitatoribus factis de terris heremis & vacantibus tam in inſulis quàm aliis partibus territorij Nouarum ſeparatis à dd. paludibus pluribus & diuerſis temporibus per Epiſcopos, vel eorum Clauarios factis. Tertio ex tranſactione inter d. Communitatem & procuratorem Epiſcopi initam de an. 1522. & 3. Februarij, per quam d. Communitas accipit ad nouum accapitum quaſdam terras heremas appellatas *les baiſſes*, quas d. Epiſcopus antè dederat ad nouum accapitum cuidam habitatori nominato *Roulet*, & quæ Communitas ſe obligat ad reducendum d. terras ad culturam intra certum tempus, & de ſoluendo laudemio de nouennio in nouennium, nec obſtat clauſula poſita *ſine præiudicio tamen iurium*, cùm non propterea minus Communitas ſe obliget ad d. laudemij ſolutionem; & illa verba intelligi poſſint de iure depaſcendi, quod Communitas prætendebat, quamdiu prædia non erant ad culturam redacta. Quarto ex inuentario documentorum Communitatis caſu, quo id producatur, quo apparet initam eſſe tranſactionem ibi deſignatam inter Epiſcopum Auen. & Communitatem, qua nominatim cautum eſt licere d. Epiſcopo d. herema & paludes ad culturam redigere, & ad hunc finem in feudum vel in Emphyteuſim dare, ex quo d. ſyndici ſunt in mala fide, qui cùm penes ſe habeant d. documentum, ex quo ſolo tota hæc controuerſia finiretur, id tamen occultant, ideóque preces ampliſſimo Senatui porrigendæ ſunt, vt pro ſumma, qua ſolet vti æquitate, cogat d. ſyndicos ad exhibitionem d. tranſactionis, vt ſecundùm veritatem res hæc terminetur, & vtcumque ſit, ſola deſcriptio & narratio d. tranſactionis maximam vim habere debet ad docendum ius d. domini Epiſcopi. Ex quibus cùm poſſeſſio per dictam Communitatem fuerit admodum interrupta, nec continua fuerit, & pro poſſeſſione & iure d. Epiſcopi tot concurrant, præſertim quod clarum ſit proprietatem dictarum paludum ſpectare ad d. Archiepiſcopum, ſequitur non obſtantibus ex aduerſo allegatis dd. paludes in feudum dare potuiſſe, vt ad culturam redigantur.

Quoad verò duo alia, quæ opponuntur, vnum ex d. homagio de an. 1368. & 10. Februarij ex quo d. Communitas prætendit præſumptiuè probare Baſtidam de Botniſat, non eſſe de territorio Nouarum, & ſic animalia eiuſdem Baſtidæ non poſſe depaſcere in dictis paludibus: reſponderetur huiuſmodi præſumptionem ex d. homagio non poſſe dici, neque ex eo quod aliqua bona in territorio Ayrague d. Epiſcopi habuerint, ſequitur Baſtidam de Botniſat non eſſe in territorio Nouarum. Sed huiuſmodi præſumptio omnino tollitur ex propriis documentis quæ d. Communitas in hac cauſa produxit, quæ propterea contra ipſos plenam fidem faciunt, nimirum ex d. ſententia de an. 1440. in articulis enim pro parte Communitatis datis pro d. ſententia obtinenda, & in primo eorumdem ponunt & articulant d. Baſtidam de Botniſat cum eius nemore eſſe ſitam in territorio Nouarum, ita vt neceſſariò id nunc fateri debeant, & non contra veritatem & propriam conſcientiam negare.

Cùm verò ſub prætextu æquitatis conantur mouere ampliſſimum & integerrimum Senatum, vt ſibi permittatur d. paludes vendere pro ſolutione ſuorum debitorum, quæ aſſerunt pro magna parte contraxiſſe pro cuſtodia Caſtri ad quas d. Archiepiſcopum pro tertia parte teneri debere decretum fuiſſe contendunt; Reſponderetur primò, ſi quod huiuſmodi decretum eſt, illud abſente Archiepiſcopo & eius officialibus fuiſſe factum cuius reuocationem d. dominus obtineret, cùm ſit contra expreſſam iuris diſpoſitionem: cuſtodia enim d. Caſtri tempore tumultuum Gallicorum extraordinaria, iuſſu Principis aut gubernatoris prouinciæ facta fuit, quo caſu certum eſt expenſas pro huiuſmodi cuſtodia non à domino, ſed à ſubditis ſolui debere: quoties enim Princeps vel eius locum tenens ex cauſa publicæ vtilitatis iubet cuſtodiri caſtrum, & ponit cuſtodes, vel caſtrum ab eo capitur vel reficitur, dominus caſtri non tenetur ad expenſas, & caſtrum debet obtinere ſine ſolutione expenſarum, quia ſub- 14
diti & incolæ tenentur ſubire onera, quæ gratia publicæ vtilitatis imponuntur, Guid. Pap. *deciſ. 631. num. 34.* Surd. *conſil. 289. n. 8. lib. 2.* & dominus non tenetur ad illas contribuere, Bald. *l. ſi in aliqua ff. de offic. proconſulis, & leg.* Cremenſ. *ſing. 26.* Roland. *conſil. 69. num. 34. lib. 2.* Natt. *conſil. 554. n. 10. & 23.* Surd. *eo conſil. 289. n. 9.*
Nec refert, quod impenſa cedat in vtilitatem Vaſalli, 15
quia Princeps facit illam principaliter ad ſuam vtilitatem, licet ſecundariò cedat in vtilitatem vaſalli, & debet inſpici id quod principaliter agitur, ita in terminis Iacob. à S. Georg. *de feud. verb. de Caſtro num. 14.*

Natta

16 Natta *conſil.554.num.20. & 23.* Et quando ſubeſt neceſſitas cuſtodiendi caſtrum, tunc ſubditi tenentur ad illius cuſtodiam, quia ſicut ſunt adſtricti defendere perſonam domini, ita illius bona, Iacob. de S.Georg. *de homagiis num.43. verſ. dicebam tamen*, facit Boet. *deciſ.*
17 211.*num.5. & ſeqq.* denique de conſuetudine totius orbis domini ſunt immunes à d.cuſtodia, Pacia. *conſ.101. num.30.* & de conſuetudine huius patriæ atteſtatur Ripa *de peſte n.434.*

Secundo reſpondetur, non eſſe verum Communitatem aliqua debita ratione d.cuſtodiæ contraxiſſe, etſi enim quittanciæ adſint, eæ tantùm fiebant in gratiam gubernatoris, vt poſteà dictis ſummis ſe præualere poſſet, & ſuper hoc formatus eſt proceſſus, qui pendet indeciſus, ex quo ita apparet manifeſtè.

Tertio reſpondetur debuiſſe Communitatem, ſi aliquod ius haberet, agere contra Archiepiſcopos qui tunc erant: ſibi enim imputare debet, ſi per ſpacium tot annorum ea non petierit, vt iam contra Illuſtriſs. Dominum nunc exiſtentem, de cuius tempore non fuit facta cuſtodia, ſicut nec de tempore prædeceſſoris experiri non poſsit.

Sed iam venio ad vlt. caput, & præſuppoſito citra præiudicium veritatis d. Communitatem legitimè & per tempus à iure requiſitum ſuam poſſeſſionem probaſſe, quæritur, an eo non obſtante d. Illuſtriſſimus dominus potuerit d.paludes, ad fines eas ad culturam redigendi in feudum dare? Et exiſtimo in fauorem illius reſpondendum eſſe, quia d. Communitas non fundat, nec aliàs fundauit ius paſcendi quod prætendit, niſi in poſſeſſione immemorabili, in qua dicit ſe fuiſſe & eſſe, quemadmodum conſtat ex articulis datis pro dicta ſententia de anno 1440. obtinenda, & nunc etiam in hac inſtantia eandem viam tenent.

At verò certum eſt in iure, quod quando Communitas acquiſiuit ius paſcendi per immemorabilem poſſeſſionem, quòd eo non obſtante d. herema & terræ in quibus prætendit ius paſcendi, poſſunt ad culturam redigi per eum ad quem proprietas dictorum heremorum ſpectat, & ſic in hoc caſu per eundem Illuſtriſs. dominum, ad quem proprietatem & dominium dictarum paludum ſpectare ſuprà demonſtratum fuit, potuerunt d. paludes in feudum dari, vt ad culturam
redigerentur: hoc verò eſſe certum in iure probant in 18
terminis Burſat. *conſ.151.num.131.lib.2.* Onded. *conſ.84.n.20.lib.2.par.5.* Crauetta *conſil.292.num.4.* illud verò ius
ita acquiſitum debet intelligi rebus ſic ſtantibus. *gloſ.* 19
fin. in cap. ne quis arbitretur 22. quæſt.2. Crauetta *d.loco* Oſaſc. *deciſ.91.num.2.* Beniuten. *deciſ.65.*

Idque optima ratione, nam & domino & ſubditis eo modo conſulitur, domino quidem quia decimam ex d.prædiis ad culturam redactis percipiet, & laudemia in caſu alienationis, ſubditis verò, quia eorum talleæ & impoſitiones erunt minores, cùm poſſeſſores dictarum paludum contribuent, tantò enim minus ratione cæterorum prædiorum ſoluetur, nec iure paſcendi omnino priuabuntur, quia vnoquoque anno
collectis fructibus poſſunt depaſcere in prædiis, Mar- 20
cus *deciſ.213.n.6.pag.1.* quod præſertim hoc caſu procedit, quo certa quantitas dictarum paludum pro iure depaſcendi reſeruatur, &, vt audio, adeſt arreſtum ſupremi Conſilij Regij magni, quo, non obſtante huiuſmodi iure depaſcendi, permittitur domino prædicta herema ad culturam reducere, relicta certa quantitate pro eo iure.

Ex quibus omnibus concludo, in fauorem d. Illuſtriſſimi domini, vt ſuprà pronuntiandum, ſaluo ſemper meliori iudicio.

ARGVMENTVM.

De eadem re.

SVMMARIVM.

1 *Non obſtante poſſeſſione depaſcendi Communitati competenti Dominus poteſt paſcua ad culturam redigere.*
2 *Quando vna diſpoſitio refertur ad aliam, intelligitur ſecundum illam ad quam refertur.*
3 *Habens ſeruitutem paſcuorum nec vendere, nec ſeruitutem imponere poteſt.*

CONSILIVM CIV.

QVæ aliàs in fauorem Illuſtriſſimi Archiepiſcopi Auen. circa paludes in territorio loci de Nouis ſitas ad culturam redigendas in Emphyteuſim per ipſum datas ſcripſi, manent firma, non obſtantibus iis, quæ in contrarium, etſi doctiſſimè & accutiſſimè deducta fuerunt; nam ex eo quod Communitas vſum dictarum paludum habeat ſemper, non ſequitur proprietatem ad ipſam ſpectare, cùm ille vſus à proprietate toto cælo diſtet, & inutiliter quærerent DD. an non obſtante huiuſmodi vſu paſcuorum ad aliquam Communitatem ab immemorabili tempore ſpectan-
1 te dominus poſſit d. paſcua ad culturam redigere, qui concludunt poſſe, præſertim relicta aliqua portione, & in terminis docent Crauet. *conſil.492. num.4.* Onded. *conſil.84.num.29. lib.2.* Burſat. *conſil. 151. num.131. lib.2.* & fusè docui in meis prioribus ſcriptis: tantum abeſt, vt Communitas, quæ huiuſmodi vſum habet, poſſit d.paſcua ad culturam redigere, quòd DD. nunquam in controuerſiam deduxerunt.

Nec obſtat, quod ex Caſtrenſ. *conſil. 376. lib. 1.* proponitur, quod, quando iudex alicui Communitati vſum paſcuorum per ſententiam in perpetuum adiudicauit, cenſeatur ex eo proprietatem quoque adiudicaſſe, hoc enim ita Caſtrenſ. reſpondet ex rationibus ſingulariter in ſuo caſu militantibus, quæ in hoc caſu vel ceſſant, vel retorquentur: fundatur enim Caſtrenſis, in eo quòd Communitas in libello & articulis aſſerebat, & contendebat proprietatem ad ſe ſpectare, non mirum ſi ſententia debeat intelligi ſecundùm libellum, vt ipſe ait; quæ ratio retorquetur contra dictam Communitatem de Nouis. Nam in articulis & libello, ſuper quo fuit lata prætenſa ſententia de anno 1441. clarè Communitas fatetur proprietatem dictorum paſcuorum ſpectare ad Reuerem. Archiepiſcopus, & tantùm prætendit ſe eſſe in vſu, & poſſeſſione illis vtendi. Verba igitur ſententiæ de vſu ſolo & non de proprietate intelligenda ſunt. Monetur ſecundò Caſtrenſ. quod in ſententia, ſuper qua conſulit, dicitur pertinere ad eos vſus, prout in aliis paruis & paſcuis dicti Caſtri: ſed alia parua & paſcua pertinebant ad dictam vniuerſitatem quoad proprietatem, vt præſupponit Caſtrenſ. ergo & illa, de quib. in ſententia, quia quando vna diſpoſitio refertur ad aliã, intelli-

2 g̃ ur & declaratur ſecund ũm illam, ad quam refertur. *l.1.in fin. verſ. aliter atque & l. eſſe toto ff. de hæred inſti tuen. l. ſi quis fundum ff. de contrah. nd. empt.* & quidquid eſt in illa, ad quam refertur, cenſetur in ipſa repetitum *l. ſi quis priore ff. ad Trebell. l. ſi ita ſcriptum ff. de condit. demonſtrat.* ſed nihil eſt huiuſmodi in ſententia, de qua agitur: ergo ceſſat motiuum Caſtrenſ. ſicot etiam ceſſat tertium motiuum, cùm in ſententia noſtra non dicatur, ſicut in illa Caſtrenſ. omne obedimentum in dictis paſcuis ſpectare ad d. vniuerſitatem, quæ verba ſapiunt quod habeat in eis plenum ius & plenum ſeruitium, vt poſſit facere de illis quidquid elit. Ceſſat etiam quartum motiuum Caſtrenſ. cùm in hac ſententia non dicatur, quod alius ſibi non poſſit appropriare, ſicut erat in caſu Caſtrenſ. ex quo videtur quòd ad alios non pertineat proprietas. Ceſſat etiam poſtremum motiuum: neque enim in hac ſententia dicitur, quòd hic vſus in perpetuum ſpectet ad Communitatem de Nouis, vt in ſuo caſu dicebatur, ſed ſimpliciter dicitur dictam Communitatem eſſe in poſſeſſione ſeu quaſi dictis paſcuis vtendi.

Sed etſi diceretur, vt in ſententia, de qua Caſtrenſ. conſulit, non poſſe inde inferri proprietatem ſpectare ad d. Communitatem, neque enim ea ſola coniectura motus eſt Caſtrenſ. ſed omnibus ſuprà dictis ſimul iunctis, præſertim prima ex contentis in articulis & libello deſumptis. At in hoc caſu noſtro totum contrarium ponitur in dictis articulis, vt omnino aſſerendam ſit d. ſententiam de proprietate non eſſe intelligendam, & planè nunquam proprietatem d. Communitas prætendit, ſed ſolum vſum.

Non obſtat etiam quod ex Vincent. de Franchis *deciſ. 197.* deducitur: nam in ea clarè proprietas paſcuorum ſpectabat ad Communitatem, quæ cùm vellet ad culturam redigere, dominus loci volebat impedire, non tanquam dominus dictorum paſcuorum, ſeu quòd proprietas eorum ad ipſum ſpectaret, fatebatur enim eam ad communitatem pertinere, ſed id faciebat tanquam vnus ex incolis & primus incola, quo contradicente contendebat cæteros ciues non poſſe ſtatuere, vt dicta paſcua ad culturam ſed gererentur, quo etiam in caſu Senatus Neapolitanus non niſi per prouiſionem & citra præiudicium iuris partium decreuit, vt d. paſcua ad culturam redigerentur. At in caſu noſtro Reuerend. Archiepiſcopus non tanquam incola, ſed tanquam dominus, & ad quem proprietas dictorum paſcuorum ſpectat, impedit quominùs d. Communitas d. paſcua detrahere poſſit.

Non obſtat poſtremò, quod dicitur huiuſmodi venditionem per Communitatem, vt prætenditur, faciendam eſſe in vtilitatem d. Archiepiſcopi, nam præſuppoſito & non conceſſo, vt ponitur, hoc verum eſſe, non ſequitur propterea d. de Nouis licitum eſſe paſcua vendere, cùm non proprietas, ſed tantùm vſus & ſeruitus quædam ad ipſos ſpectet: certum autem ſit in iure, qui huiuſmodi ſeruitutem vſus paſcuorum habet, neque rem vendere, vel ſeruitutem imponere, neque ædificare poſſe, *l. æquiſſimum §. eidem Nerua ff. de vſuſruct.* deinde reſpondetur huiuſmodi venditionem ceſſuram in damnum dicti Archiepiſcopi qui maiorem vtilitatem ex in Emphyteuſim datione, quam fecit, habiturus eſt, præſertim quod intra certum & determinatum tempus ij quibus in Emphyteuſim dictas paludes conceſſit, tenentur eas exſiccare & in culturam redigere cum ſolutione nedum decimæ fructuum, ſed etiam annui cenſus & aliis pactis, de quibus in inſtrumento dictæ in emphyteuſim dationis, quod ſi Communitas & Syndici ſibi conſulere voluiſſent, vt partem debitorum ſuorum exſoluerét, ſine præiudicio & damno Reuerend. Archiepiſcopi vt tenebãtur, debebant eidem Reuerend. domino eandem conditionem, ſub qua d. in Emphyteuſim datio facta eſt, offerre, quos idem Reuerend. dominus abſque dubio cæteris prætuliſſet, quod cùm non fecerint, nec faciant, ab eorum prætenſionibus remouendi ſunt, cùm non debeant cum damno d. Reuerend. Archiepiſcopi rebus ſuis conſulere, & res ad ſe non pertinentes diſtrahere, & facultatem id faciendi vero domino auferre contra *l. en re mandata cum ſimilib. C. mandat.*

His omnibus addenda eſt declaratio, ſeu ſententia ad inſtantiam Syndicorum ſeu Conſulum d. Communitatis de Nouis anno 1488. per dominum Albertum Vicarium Auenionis facta & lata, & cuius in meis prioribus ſcriptis nullam mentionem feci, quod tunc nondum ea mihi exhibita fuiſſet, quæ deciſionem huius litis in fauorem dicti domini Archiepiſcopi clariſſimam reddit; per eam enim apertè conſtat d. vſum paſcuorum ad Communitatem pertinentem, & prohibitionem dandi ad nouum accapitum terras heremas & incultas tantùm habere locum in duobus locis territorij, ſcilicet *aux conſins & des Baſſes*, quæ propterea certis limitibus erant terminanda per expertes in d. ſententia nominatos, & quoad paludes, de quibus agitur, d. Communitatem habere quidem vſum illarum, ſed cum reſeruatione expreſſa, quòd ſi dictæ paludes poſſent redigi ad culturam, & in terras arabiles aptæ & fertiles ad portanda blada, præfatus dominus vicarius declarauit ſtatuítque & ordinauit (verba ſunt dictæ ſententiæ) quod eo caſu & non aliàs Clauarius d. loci Nouarum pro tempore exiſtens poſſit & valeat paludes ipſas hîc deſiccaras ad terras in culturam redigendas & pro bladis fundendis & ſeminandis ſolum & duntaxat ad nouum accaptum dare & concedere. In quo caſu nunc verſamur: ex quibus ſequitur clarè dictos Syndicos & Communitatem à ſuis prætenſionibus repellendos eſſe, & dictam in Emphyteuſim dationem per eundem Reuerend. dominum factam ſuum debere ſortiri effectum.

ARGVMENTVM.

AN locus contractus vel domicilij attendendus ſit, quando agitur de interpretando pacto & voluntate contrahentium.

SVMMARIVM.

1 *Locus contractus inſpiciendus eſt, quando agitur de interpretatione verborũ, vel voluntatis contrahentium.*

2 *Si in loco contractus adeſt ſtatutum de ſoluenda gabella, & in loco deſtinata ſolutionis non, illa ſolui debet in loco contractus.*

3 *In reſtitutione ex contractu inſpicitur locus cõtractus.*

4 *In deciſoriis locus contractus inſpiciendus eſt.*

5 *Menſura quæ viget in loco contractus, & non vbi res ſita ſunt, inſpicienda eſt.*

6 *In executione contractus ſemper inſpicitur locus in quo celebratus eſt.*

7 *Hypothecaria non datur fideicommiſſario contra bona hæredis pro bonis per ipſum alienatis.*

8 *Et ſi bona hæredis acquiſita fuiſſent ex rebus hæreditariis.*

CONSI-

CONSILIVM CV.

RESOLVTIO Argentrei in cõſuetudines Britannicas *titul. 20. des baſtards art. 447. gloſ. 3. n. 3. & 14.* nihil facit ad rem: ea enim in alijs & longè diuerſis terminis procedit; cùm enim d. articulo cautum eſſet dominum iuriſdictionalem ſuccedere debere filio naturali ſeu *baſtard*, qui domicilium in loco, cuius eſt dominus, habet, hoc procedere dicitur quoad omnia mobilia etiam extra territorium domini exiſtentia, cuius rei rationem reddit Argentreus, quia mobilia perſonam ſequuntur, & ſic domicilium inſpiciendum: inde illam concluſionem generalem facit, vt ſi agatur de partiẽdis bonis communibus inter virum & vxorem vel hæredes mobilium & immobilium, aut in donationibus & contractibus domicilium diſponentis ſequendum. Quæ quidem concluſio ſecundùm ſubiectam materiam, de qua agit, & iuxta terminos, in quibus Doctores, quos allegat, loquuntur, intelligenda eſt. Alexand. enim *conſ. 19 lib. 6.* loquitur de teſtamẽto filij, qui matrem præterijt, quæ per ſtatutum loci, vbi domicilium habebat teſtator, & teſtamentum conditum fuerit, ab inteſtato ſuccedere non poterat, quæ propterea quoad mobilia extra territorium ſtatuentiũ exiſtentia non ſuccedit, ſecus quoad immobilia, quod illa perſonam reſpiciant, vt ibi explicat *n. 9.* Idem Alexand. *conſ. 31. n. 9. lib. 1.* loquitur in terminis ſtatuti, quo proximiores ex parte patris debent habere bona immobilia, ex parte verò matris mobilia & vnumquemque pro rata ad debita teneri contendit, ſed an mobilia vbicũque exiſtentia ad proximiores maternos pertinere debeant, non decernit. pertinere tamen exiſtimo ex d. ratione & reſolutione Argentrei, idem Alex. *conſ. 14. ad fin. d. lib. 1.* nihil facit ad rem. Bald. *in l. indicatores C. de commercijs n. 1.* confiſcatis bonis alicuius, dominum loci, vbi reus domicilium habebat, mobilia vbicumque exiſtentia habiturum aſſerit, cuius tamen contrarium videtur tenere Socin *conſ. 101. circa princip. verſ. nihilominus*, qui propterea non ſatis appoſitè ad ſententiæ confirmationem allegatur ab Argen. Maſuet. verò *tit. de ſucceſſ. & vltim. voluntat. n. 20.* morientibus hominibus cõditionatis, & de manu mortua dominũ ſuccedere, quoad mobilia etiam extra territoriũ ſuum exiſtentia per eandem rationem, quòd perſonam ſequantur, & eodem planè modo, quo in dicta conſuetudine Britannica circa *Baſtards* ſtatuitur, & hæc quidem in ſupradictis terminis procedunt: at non verſamur in longè diuerſis terminis, ſolum enim quærimus quod cùm per pactum matrimoniale d. de Grateſmenit mobilia lucrari debeat circa interpretationem verborum d. pacti, cuius loci conſuetudo inſpicienda ſit, contractus ſcilicet matrimonij, an domicilij viri, & ea
1 eſt certa ac indubitata doctorum ſententia, locum cõtractus inſpiciendum eſſe, ſi de interpretatione verborum contrahentium agatur, *l. ſi fundus*, & ibi Bartol. & Bald. *ff. de euictionibus*, Guid. Pap. *q. 231.* Afflict. *dec. 226.*
2 *n. 4.* & alij in primo conſilio allegati, ideóque ſi in loco contractus adeſt ſtatutum de gabella ſoluenda, & in loco deſtinatæ ſolutionis, non illa ſolui debet in loco contractus. Bald *in l. 1. q. 4. C. de contrahenda emptio.* Deci. *in c. 1. in prima lectura n. 26. verſ. prædicta concluſione de iudicijs*, vbi hanc communem & receptam doctorũ
3 ſententiam teſtatur, & cùm quæritur, an ex contractu geſto competat reſtitutio in integrum, locus contractus non domicilij vel deſtinatæ ſolutionis inſpicitur, Socin. *in c. dilecti filij col. fin. de foro competenti*, & generaliter Bart. & alij maximè Purput. *n. 103. & ſeqq. in l. cunctos populos C. de ſumma trinit.* in ijs quæ cauſæ deciſionem reſpiciunt, locum contractus inſpiciendum eſſe, 4
non autem deſtinatæ ſolutionis vel alterius, quam ſententiam communem aſſeruit Iaſ. *conſ. 133. nu. 16. lib. 4.* & Marſil. *in l. fin. n. 61. ff. de iuriſdict.* omnium iudicum, & 5
menſura, quæ viget in loco contractus, & non vbi res ſitæ ſunt, inſpicitur, Bart. *in l. ſemper in ſtipulationibus ff. de reg. iuris*, Angel. *in authen. de collat. in fi. in verſ. ibi loco*, Patric. Papien. in forma libelli vendit. *in verb. per tractum centum*, Afflict. *dec. 363. n. 5.* Ex quibus ſequitur hæc verba, *la moitié de tous & chacuns les biens des meubles, acquets & conquets immeubles qui ſeront faits & appartiendront audis futeur eſpoux pendant & conſtant leur mariage*, intelligenda eſſe ſecundùm conſuetudinem Pariſiis vigentem, præſertim cùm cõcepta ſint eodem planè modo, quo in conſuetudine, vt ſcilicet verba, *faits pendant & durant le mariage*, referãtur ad immobilia acquiſita, non autem ad mobilia, quæ ex vi dictæ conſuetudinis, etſi ea maritus ante matrimonium habuerit, veniunt in diuiſionem, idque præſertim aſſerendum eſt, quod dicta de Grateſmenit Galla, & in patria conſuetudinaria originem, in Galliáque domicilium habens, ignara erat conſuetudinis & iuris in hac patria Sanctiſſimo ſubdita vigentis, dictus verò dominus Loze aut ſciebat, aut per ipſum ſtetit, & eius culpã quominus ſciret conſuetudinem Pariſienſem, & cùm ipſius verba in pactum deduxerit, vt in ſimili dicit Purpurat. *d. nu. 103.* poſt Salicet. de ſtudentibus Vltramontanis, & deſtinantibus ſe ſoluturos in ciuitatibus, qua- 6
rum ſtatuta ignorant. Confirmantur hæc, quia generaliter in his omnibus, quæ reſpiciunt executionem iuris Orientis ex ipſo contractu & ſecundùm naturam ipſius inſpicimus locum vbi celebratur contractus, Ancharan *in rubr. de conſuetudine* & magis preſsè ad rẽ noſtram eſt text. in terminis *in d. l. ſemper in ſtipulationib. ff. de reg. iur.* vbi legiſlator ait, quòd in cõtractibus ſeu in ſtipulationibus, ſi non apparet quid actum ſit, attendi debet conſuetudo loci vel regionis, in qua celebratus fuit contractus, Socin. *in conſ. 247. num. 4.* & in terminis dotis, Surd. *deciſ. 227.* vbi ſcilicet *nu. 8. 9. & 10.* docet *l. exigere, ff. de iudicijs*, non procedere quoties agitur de interpretatione verborum vel voluntatis cõtrahentium matrimonium, tunc enim inſpiciendum eſſe locum contractus: quæ eò longè maximè procedunt, quod d. de Loze in caſum contrarium, quo ſcilicet d. de Grateſmenit prædéceſſeret ſine liberis, lucrabitur integram ipſius dotem. Quæ confirmantur & clariſſima redduntur per donationem hîc Auenioni per eundem dominum de Loze factam, qua cùm vltra medietatem mobilium in contractu matrimonij datã, aliam quoque medietatem omnium & quorumcúque mobilium domi ſuæ exiſtentium in augmentum dictę donationis matrimonialis donauerit, nulla diſtinctione facta, an ante vel poſt matrimonium ea habuerit, clarè demonſtrauit mentem ipſius fuiſſe tempore cõtractus matrimonij, vt huiuſmodi donatio comprehenderet quoque mobilia, quæ ante matrimonium habebat, & ſic iuxta interpretationem conſuetudinis Pariſienſis d. donationem feciſſe.

Quoad verò alterum caput certiſſimum eſt pro pre- 7
tio bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, quæ per d. Loze hæredem alienata fuerunt, non dari hypothecariam contra bona hæredis, vt præter Peregrin. qui ſolum perſonalem dat contra hæredem vel rei vindicationem contra poſſeſſores bonorum, docet in fortioribus terminis Alexand. *conſ. 74. n. 6. lib. 5.* poſt gloſ. *notabilem in l. aſſiduis in gloſſ. magna*, & ibi Cyn. Bartol. & Bald. *C. qui potiores in pignore habeantur*, vbi id procede-

re contendit & communem aſſerit, etſi bona hæredis acquiſita fuiſſent ex rebus hæreditatis: nam *l. Imperator § fin. cum duabus ll. ſeqq ff. de legat. 2.* continet caſum ſingularem, cùm ſcilicet hæres grauatur reſtituere reſiduum hæreditatis, qua formula datur illi facultas alienandi modo bona fide alienatio fiat, alienando autem & ex pretio aliàs res emendo, vel creditoribus ſuis ſatisfaciendo, cùm patrimonium ſuum auxerit, non cẽſetur id abeſſe ab hæreditate fideicommittentis, ideóque reſidui nomine venire, ſed quod detur hypothecaria contra bona hæredis pro pretio rerum alienatarum, ne verbum quidem vltra quod negatur in hoc caſu ex pretio alienationis rerum fideicommiſſu ſubiectarum domin. Loze bona quæ habet, acquiſiuiſſe, & id probare debuiſſe dict. domin. de Milles etiam caſu quo eſſemus in terminis *d. §. vltimi*, in quibus non ſumus, ſed non debet eſſe anxia dicta domina de Milles: multo enim pauciora alienata ſunt, quàm quæ detrahere potuit dictus dominus Loze, & præterea hoc ceſſante habet vindicationem contra poſſeſſores bonorum alienatorum.

ARGVMENTVM.

ONus iniunctum poſt lucrum quæſitum dicitur per viam modi.
Ordinatum à teſtatore, an in loco teſtamenti, an verò alibi adimpleri poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Ordinatio teſtatoris quando dicatur facta per viam modi.*
2 *In diſpoſitione modali locum habet cautio Mutiana ſeu de modo adimplendo.*
3 *Quando conditio de aliquid faciendo iniungitur poſt emolumentum quæſitum, non ſeruat naturam conditionis, ſed modi.*
4 *Etſi agatur de pecunia vel mobilibus, ſufficit cautio de implendo ſub hypotheca bonorum.*
5 *Et non idoneus admittitur in defectum fideiuſſorum.*
6 *Dictio* cautio *à lege prolata, intelligitur ſine fideiuſſore.*
7 *Filius primi gradus de iure cauere non tenetur.*
8 *Titulus* vt legato. vel fideicom. nomin. caueatur, *non eſt in vſu.*
9 *Ex vſu & iis quæ viuens teſtator conſueuerat, colligitur eius voluntas etiam poſt mortem.*
10 *Voluntas teſtatoris ambigua ab herede declaranda eſt.*
11 *Verba intelligenda ſunt iuxta qualitatem perſonæ.*
12 *Quod non expreſſit teſtator, noluiſſe cenſetur.*
13 L. quæ conditio § 1. ff. de condi. & dem. *quomodo intelligenda eſt.*
14 *Teſtamenta ſunt fauorabiliora contractibus.*
15 *Vbi quis tenetur in certo loco emere vel fideiubere, poteſt in alio facere, ſi in illo non poteſt.*
16 *Adeò vt ſufficiat ſi iuret ſe ibi non poſſe.*

CONSILIVM CVI.

VIſo teſtamento domini Dionyſij Gouze de anno 1609. & die 10. Nouemb. ac proceſſuris factis ad inſtãtiam venerabilis viri Ioannis Pauluai, vt liberetur à depoſito & cuſtodia clauium ſcrinij, apocharum & literarum Cambij d. Gouze donato debito, debent dictæ claues remitti nobili viro domino Claudio de Benoit domino *de la Chaſſagne*, tanquam patri & legitimo adminiſtratori perſonæ & bonorũ Dionyſij de Benoit eius filij hæredis pro media parte ac nepotis ex filia dict. Gouze, necnon domicellæ Antonetæ de Gouze filiæ etiam & hæredis pro alia parte dicti Dionyſij Gouze eius patris non obſtantibus oppoſitis & deductis parte dominorum Gabrielis & Raymundi Gouze patris & filij ſubſtitutorum in teſtamento dicti domini Dionyſij Gouze. Nam d. domina Antoneta de Gouze, tam nomine proprio quã vti procuratrix dicti domini *de la Chaſſagne* eius mariti ſæpe obtulit ſe promptam & paratam adimplere volũtatem ſui patris, & iuxta ipſius præceptum pecunias debitas exigere, eáſque necnon pretium ex venditione mercium redigens in emptionem bonorum immobilium vel penſionum conuertere, & de nouo vterque tam dominus *de la Chaſſagne* quàm eius vxor nomine quo procedunt, idem offerunt, & proteſtantur contra dictos Gabrielem & Raymundum, qui impedimentũ dant, quominus volũtatem dicti domini Dionyſij adimpleant & exequantur, & vt præcludant omnem anſam diſputandi, offerunt cauere ſub hypotheca bonorum de implendo teſtatoris præcepta circa præmiſſa, & eo modo ſubſtitutis venit imponendum ſilentium, & claues ſunt dictis hæredibus relaxandæ; nam ordi-
natio dicti teſtatoris, quæ continet in ſe præceptum, 1
dicitur facta per viam modi, Molin. *de primogen. lib. 2.*
c. 12. n. 2. 3. & 9. vbi præceptum teſtatoris in dubio dici-
tur per viam modi, & onera iniuncta vocatis ſemper
referuntur ad modum, Molin. *ibid. num.* 13. *&* 14. Sed in 2
diſpoſitione modali habet locum cautio Mutiana ſeu
de modo implendo, Molin. *ibid. num.* 23. vbi referendo
communem ait, quod quamuis cautio Mutiana detur
propriè in diſpoſitionibus conditionalibus, nihilomi-
nus illa datur etiam in modalibus, Galganet. *de condit.*
& demonſt. par. 2. c. 6 n. 14. & 15. vbi ad effectum d. cau-
tionis, nihil differt modus à conditione, ſed propter
mentem teſtatoris cautio de modo implendo dicitur,
facit Pereg. *de fideicom. art. 21. n. 130.* vbi quando condi- 3
tio de aliquid faciendo iniungitur hæredi, poſt emolu-
mentum hæreditatis quæſitum, non ſeruat naturam
conditionis, ſed modi, ergo dictis hæredibus dictæ
claues remittendæ ſunt ſub hypotheca bonorum de 4
adimplendo volunt. d. Dionyſij Nam huiuſmodi etiã,
vbi agitur de pecunia vel mobilibus, ſufficit quod
præſtetur ſub hypotheca bonorum, vbi agitur de ido-
neo, Galganet. *ibid. n.* 10. qualis notoriè eſt d dominus 5
de la Chaſſagne, imò etiam non idoneus in defectum fi-
deiuſſorum admittitur, Galganet. *ibid. verſ. ſi non fue-*
rit. Nam verbum *cautio* prolatum à lege intelligitur ſi- 6
ne fideiuſſore, *l. ſancimus C de verb. ſignif.* Bald. *Nouell.*
de dote part. 8. priuileg. 12.

Quæ tanto magis hoc caſu procedere debent, quia
quoad dictam Antonetam de Gouze ea eſt filia 7
primi gradus, quæ de iure cauere non tenetur, *l. iube-*
mus, & in § 1. *Cod. ad Trebellian.* & quoad dictum Dio-
nyſium Benoit, etſi ſit nepos, & ſit in ſecundo gradu,
tamen nec quoque cauere debet, quia tit. *vt legatorum*
ſeu fideicommiſſorum nomine, &c. non eſt in vſu, Molin.
de primogen. lib. 1. cap. 11. num. 35. Ideoque cùm dictus
Dionyſius certo modo à legis diſpoſitione, & à non
vſu diſceſſerit ordinando quod dictæ pecuniæ in em-
ptionem immobilium vel penſionum conuerterentur
debet illius præceptum, quantum fieri poteſt, reſtrin- 8
gi, nec impedire debet quominus claues dictis hære-
dibus

dibus ſaltem ſub obligatione bonorum de adimplenda voluntate defuncti, reſtituatur. Non poſſunt igitur dicti Gabriel & Raymundus impedire reſtitutionem dictarum clauium dictis hæredibus faciendam: nec prætenſio ipſorum, quod dicta collocatio pecuniarum debeat fieri in emptionem bonorum vel penſionum Aueroni vel in Cumitatu Venaiſſino exiſtentium, poteſt dictam reſtitutionem clauium hæredibus faciendam impedire, ea enim prætenſio omnino ſeparata eſt ab inſtãtia reſtitutionis clauium. Quod ſi in ea prætentione perſiſtunt, debent venire ab agendo vbi & coram quo dicti hæredes forum ſortiuntur, & ſuam petitionem in ſcriptis dare, eámque actis & documentis, & aliis modis à iure requiſitis probare, contra quam dicti hæredes ſuas rationes proponent, ſed interim & nunc non debet retardari dicta reſtitutio clauium hæredibus facienda.

Et vt clarius manifeſtum fiat dictas claues omnino nunc abſque vlla dilatione dictis hæredibus dandas, aliquas exiſtimaui deducere rationes ex iis quæ fuſiùs deducẽtur in illo iudicio ſuper collocatione dictarum pecuniarum per dictum Gabrielem & Raymundum intentando, non vt nunc de eo cognoſcatur, de quo expreſsè dicti hæredes proteſtantur, dicti enim Gabriel & Raymundus petitionem ſuam, vbi & coram, quo decet, dare debent, vt ſuper ea quæſtione cognoſcatur, ſed ſolum vt ex nunc appareat bonum ius dictorum hæredum, & dictos Gabrielem & Raymundum ſine vllo iure & ratione dicti hæredes moleſtare & vexare, ideóque commodo legati mille aureorum ſibi facti iuxta ordinationem dicti Dionyſij priuandos, proteſtatio enim, quam faciunt, quod non intendant litem mouere contra dictos hæredes, eſt contraria facto, quæ propterea illis prodeſſe non debet. Cùm igitur de huiuſmodi quæſtione diſceptabitur, clarè demonſtrabitur dictas acquiſitiones fieri non debere neceſſariò in præſenti Ciuitate & Comitatu priuatiuè ad alias prouincias, ſed liberum debere eſſe dictis hæredibus, vel in dicta ciuitate Auenion. & Comitatu,

9 vel in prouinciis circumuicinis, vel etiam Lugduni dictas acquiſitiones facere: nam ex vſu teſtatoris colligitur voluntatis coniectura, & ab iis quæ viuens teſtator obſeruare conſueuit coniectura voluntatis, etiam poſt mortem ſumitur, Zaz. *conſilio 2. numero 2. & ſeqq. lib. 1.* Illuſtriſſimus Mantic. *de coniectur. vltim. voluntat. lib. 6. tit. 9. numero 1. & ſeqq.* Bertaz. *in ciuilib. conſ. 121. numer. 16.* vbi teſtatoris obſeruantia interpretatur eius diſpoſitionem. Sed teſtator viuens complures fecit acquiſitiones tam in præſenti ciuitate & Comitatu quàm extra Monarchiam, vt patet ex inuentario, quo deſcriptæ ſunt acquiſitiones dicti Dionyſij. Ergo eadem libertas eius hæredibus relinquenda eſt, & concludendum dictum Dionyſium illam facultatem voluiſſe illis concedere: hac ratione ſcilicet quòd coniectura voluntatis ſumitur ex conſuetudine viuentis, vt ſunt dicti Gabriel & Raymundus pro ſuæ prætenſionis probatione, & allegarunt *l. damnas eſto in fine de vſufruct. legato*, & Signolorum *conſilio 175. numero 6. & conſilio 181. numero 6. verſ. item ex facto, & num. 9.* ſed ex ſuperioribus patet eam rationem contra ipſos retorqueri, & huiuſmodi eſſe per quam ſint ab eorum prætenſione repellendi.

Secundò, quia ſi quæ eſt dubitatio in voluntate teſtatoris, illa venit ab hærede declaranda tanquam ab

10 eo qui eam melius nouit, de Bateis *dec. 81. numero 16.* & hæres regulariter declarat voluntatem ambiguam, quando nemo ex hoc poteſt damnificari, licet per hoc lucrum quis perdat, Bartolus in *l. 32. ſiquis à filio §. ſi quis plures numero 2. ff. de legat. 2.* Mantica *de coniecturis, lib. 3. tit. 1. numero 24. & ſequentibus, & lib. 12. titul. 16. in fin.* imò poteſt id facere hæres in præiudicium legatarij, & in reſtitutionem ſui lucri, quando agitur de re dubia, Abbas *conſil. 80. num. 5. verſ. ſed contrarium lib. 2.* Socin. *in l. cùm quæritur numero 2. ff. de rebus dubiis*, Simon de Præt. *lib. 1. interpret. 1. ſolut. 4. numero 2. & 3. fol. 23.*

Interpretationem autem hanc, vt ſcilicet etiam extra hanc patriam dictæ emptiones fieri poſſint, hæredes facere debere (& hæc eſt tertia ratio) ex eo etiam conuincitur quod maxima pars pecuniarum erat penes campſores Lugdunenſes, & in qua prouincia teſtator pecunias ſuas tenuit, in eadem ex dicta pecunia immobilia emi voluiſſe, exiſtimandum eſt, candémque rationem habuiſſe ad immobilia emenda, quam habuit ad pecuniam, faciunt notata per Socin. *conſ. 101. circa princ. verſ. nihilominus.*

Quartò, retorquetur contra ipſos alia ratio, quando afferunt, nimirum verba debere intelligi ſecundùm 11 qualitates perſonæ, *l. plenum §. equitij ff. de vſu & habit.* & quod voluntas teſtatoris præſumatur ex conditione eius qui inſtitutus & ſubſtitutus fuit, Alexand. *conſilio 100. numero 12. lib. 4.* Nam inſtituti filia ſcilicet & nepos, & ex iis deſcendentes ſubſtituti, aut iam morabantur, aut moraturi erant Lugduni. Voluit igitur teſtator, vt in quo loco domicilium habebant & habituri erant, dictæ acquiſitiones fierent, quod corroboratur ex eo quod primogenitus d. Gabrielis Maſſiliæ cum tota familia domicilium habet.

Quintò, potius exiſtimandum eſt teſtatorem filiis, & ex eis deſcendentibus inſtitutis & ſubſtitutis conſulere voluiſſe quàm collateralibus ſubſtitutis: at verò, & filia hæres inſtituta & Lugduni morabatur, & domicilium habebat, & filius eiuſdem cohæres, & omnes ex eis deſcendentes Lugduni domicilium habituri erant patris domicilium ſequendo. Ergo exiſtimandum eſt potius otelluiſſe, vt ibi bona emerentur, vbi ipſius filij moraturi erant.

Sextò, teſtator poterat, ſi voluiſſet, facili negotio exprimere, quòd acquiſitiones fierent in præſenti ciuitate & Comitatu, vnde cùm non expreſſerit, ſequitur noluiſſe arctare dict. hæredes ad illas faciendum in d. Ciuitate & Comitatu. Ergo ſi teſtator id non expreſ- 12 ſit, quod facilè potuiſſet, noluiſſe cenſetur, *l. vnica §. ſin ad deficientis C. de cadu. tollend.* de Barcis *dec. 4. nu. 44.* Bettaxx. *in ciuilib. n. 15.*

Septimò, vbi ſupereſſet aliqua difficultas, quam tamen nullam eſſe exiſtimo, ex eo tollitur, quod cùm dicta Antoneta tertiam partem nomine legitimæ habitura ſit, eáque ad ſummam 24000. vel circa aureorum aſcendat, & tantùm 5000. in pecunia numerata in dedoctionem dotis eius maritus acceperit, ſequitur nihil intereſſe dictorum ſubſtitutorum quid fiat de pecuniis Lugduni debitis, præſertim cùm dictus Dominus *de la Chaſſagne*, & eius vxor parati ſint declarare, ſi id neceſſarium erit, & non aliàs, vt 5000. ſcutorum in capitalibus penſionum per dictum Dionyſium D. N. in dotem pro filia data & remiſſa ſint loco bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, & dictus *de la Chaſſagne*, eiúſque vxor accipiendo 5000. ſcuta in pecunia numerata ex dictis literis cambij, non poſſit amplius prætendere dict. 5000. ſcuta capitalium penſionum eſſe dotalia.

Nec his obſtat quod opponitur in *l. qua conditio §. t. ff. de condition. & demonſtrat.* quia dictus §. non loquitur in terminis noſtris: is enim loquitur in caſu, quo teſtator fecit mentionem de foro, platea, Eccleſia & ſimilibus: tunc enim intelligitur de illis quæ ſunt in loco domicilij, ita Caſtrenſ. in *d. §.* Alexand. *conſil. 113. nu.*

2.*lib.6.* Simon de Prat. *de interp.vlt.volunt.lib.4.dubit.8.n.5.fol.mihi* 171.*verſ.quæ intra non conueniunt caſui propoſito*, vt per ſe patet.

13 Non obſtat quod etiam ex aduerſo deducitur, locum, vbi factum eſt teſtamentum, inſpiciendum eſſe, ex Bartol. in *l.Titius §.Roma ff.de excuſat. tutor.* ea enim doctrina non facit ad rem noſtram, ſed tantùm procedit cùm controuerſia eſt, an teſtamenti locus, an verò ille, in quem effectus refertur, conſiderandus ſit, nos enim ſimpliciter quærimus, vbi hæres bona cogatur emere, cùm ſimpliciter teſtator de emptione bonorum locutus ſit, altoqui ſi teſtamenti ratio eſſet habenda, ſequeretur maximum abſurdum, quod ſi forſan dict. Gouze Pariſiis teſtamentum condidiſſet, quod Pariſiis bona neceſſariò eſſent emenda.

14 Nec etiam obſtat, ſi dicatur, quòd in contractibus, vbi pretium eſt inueſtiendum, id intelligitur in loco contractus, quia teſtamenta ſunt fauorabiliora contractibus, Pech. *de teſtament.coniug. libro 4.capit.31.numero 9.*

Non etiam obſtat, quod ex aduerſo dicitur in contractu matrimonij inter dictum dominum *de la Chaſſagne* & dictam Antonetam inito cautum fuiſſe, vt dictus *de la Chaſſagne* cum ſua familia Auenione moraretur, nam ab huiuſmodi pacto reipſa receſſum fuit, nam dictus dominus *de la Chaſſagne* vnà cum vxore ſe Lugdunum tranſtulit, ibique per plures annos fuit, & quandiu vixit dictus Dionyſius Gouze moratus fuit vidente & conſentiente dict. Gouze, qui ſæpiùs Lugdunum petiit ratione rerum & negotiorum, quæ communia habebat cum d. domino *de la Chaſſagne* eius genero.

Non obſtat vltimo loco, quod dicitur fructus bonorum in hac patria exiſtentium non ſufficere, vt mille ſcuta ex eis quotannis in emptionem prædiorum vel penſionum impendantur in augmentum hæreditatis dicti Dionyſij, & commodum ſubſtitutionis ab eo factæ, quemadmodum dictus Dionyſius ordinauit in dicto ſuo teſtamento: nam reſpondetur, poſito & non conceſſo dictos fructus non ſufficere: quod tamen non creditur, pro dictis mille ſcutis in emptionem prædiorum vel penſionum impendendis, nihil inde ſequitur, nam ſi non tenetur dictus dominus *de la Chaſſagne* 30000. ſcuta & vltra ex dictis literis cambij vel mercibus conficienda impendere in emptionem prædiorum vel penſionum in hac patria, multò minùs id tenebitur facere quoad dicta mille ſcuta quotannis impendenda, præſertim quod ſi ad id teneretur, maximo d. hæredum incommodo cederet in annua illa emptione facienda.

Poſtremò his omnibus ceſſantibus, quæ tamen 15 non ceſſant, hoc certiſſimum eſt, quod etiam vbi quis tenetur in certa prouincia prædia emere vel fideiuſſores dare, ſi non poſſint in ea inueniri, poſſet tunc in alia prouincia id fieri, Alexand. *conſilio 57.numero 7. libro tertio*, Afflict. *deciſione* 137. & ibi de Vaſſallis, adeò 16 vt ſufficiat, vt is, qui tenetur ad huiuſmodi emptionem faciendam, vel fideiuſſores dandos, iuret ſe in dicto loco inuenire non poſſe, idque procedit, etſi locus eſſet admodum remotus, vt Alexand. docet *dicto conſilio, verſ. ex quibus omnibus concluditur.* At verò plusquam notorium eſt, tam egregiam & inſignem ſummam in hac prouincia impendi non poſſe, præſertim quòd penſiones, in quibus olim erat maior facilitas, nunc tantum abeſt, vt per communitates vendantur, quin potius eæ, quas vendiderunt, quotidie extinguuntur, nec dicendum, quod ſi ad rationem quinque pro centenario emantur, quod Communitates facilè vendent, vt alias extinguant, nam non debent hæredes tantum damnum pati vt delicatæ petitioni ſubſtitutorum extraneorum conſulatur, & deinde hoc non eſſet duraturum, cùm breui Communitates omnes penſiones ſint extincturæ. Ex quibus concluditur dictos hæredes cogi non debere prædia vel penſiones in hac patria emere, ſed in poteſtate eorum poſitum eſſe, vt hîc vel Lugduni emptionem faciant.

ARGVMENTVM.

Nouatio, an & quando cenſeatur inducta.

SVMMARIVM.

1 *Iure Codicis non inducitur nouatio, niſi id expreſſè actum ſit.*
2 *Vbi requiritur expreſſum, non ſufficit tacitum.*
3 *Taciti & expreſſi par eſt vſus.*
4 *Coniecturæ debent eſſe vrgentes & manifeſtiſſimæ, vt ex iis inducatur nouatio.*
5 *Nouatio inducitur, ſi ſecundus contractus eſt incompatibilis cum primo, aliàs non.*
6 *Donatio accumulatiua non tollit primam actionem.*
7 *Quando aliquid additur antiquæ conuentioni, non inducitur noua conuentio, nec derogatur antiquæ.*
8 *Inducta in fauorem non debent operari contrarium, &* numero 15.
9 *Nouatio non dicitur facta addendo nouam perſonam ad fauorem creditoris.*
10 *Proteſtatio contraria impedit nouationem.*
11 *Nouatio non inducitur quoties reſeruantur iura priſtina.*
12 *Augmentum dotis non dicitur noua dos.*
13 *Nouatio ceſſat in dote, nec in ea inducitur, niſi illi expediat.*
14 *Mulier pacto dotem ſuam meliorem facere poteſt, deteriorem minimè.*
16 *Augmentum accedit primæ conceſſioni & eſt eiuſdem conditionis, cuius res, cui accedit, & vtitur eodem priuilegio.*
17 *Idque maximè procedit in augmento conuentionali.*
18 *Geminationis vis.*

CONSILIVM CVII.

ACCEPI aduocatos dominæ de Milles ad id confugere, vt contendant per ſecundam donationem fuiſſe inductam nouationem primæ donationis in contractu matrimonij contentæ, adeóque ſumendam eſſe interpretationem ſecundùm iuris communis diſpoſitionem, & non ſecundùm conſuetudinem Pariſiis vigentem, planè, etſi ex lectura dictæ donationis huiuſmodi prætenſam nouationem eſſe merum figmentum & imaginariam chimeram clarè conſtet, tamen, ne vllus ſcrupulus relinquatur, paucis reſpondendum cenſui.

Primò,

1 Primò, reſpondetur iure Codicis nouationem non
inducinisi expreſsè id ectum ſit *l.final Cod.de nouatio.*
Alexand. *conſ.13. in princ. lib.* 2. adeò vt nec per viam
exceptionis id contendi poſſit, Alexand.*conſilio13.nu-
mero 6.verſ.tertio reſpondeo,libro 2.& conſil.72.in princ.*
vbi dicit magis communem *lib.* 2. ſicur Socinus in *l.
qui vſusfruct. numer. 8.in fin.ff. de verborum obligationib.*
& adeò requiritur, vt expreſſe ſit mentio, vt non ſuffi-
2 ciant coniecturæ neque præſumptiones, quia vbi re-
quiritur expreſſum, non ſufficit tacitum, Menochius
de recuper.remed.9.numero 378.& ſequent. vbi latiſſimè
Gabriel.*conſilio 155.numer.17.* vbi quod magis commu-
nis eſt, quod non fiat niſi expreſsè, *libro* 1. & quamuis
aliqui io hoc contrarium tenuerint, quia quod proba-
bilibus coniecturis probatur, dicitur conſtare expreſ-
3 sè, quia taciti & expreſſi par eſt vſus, Alexan. *dict. con-
ſilio 13.numero* 8 *lib.*2 Afflict.*deciſione 44.numero* 15. ta-
men poſito quod hæc opinio ſequenda eſſet, non ſta-
4 tur coniecturis, niſi ſint adeò apparentes & vrgentes,
quod conſtet partes voluiſſe nouare, Socinus *conſil.21.
numero 3.lib.*1.Menochius *dict.remed.9. numero* 388. &
quod debeant eſſe efficaces coniecturæ, Decius *conſil.
400.in fin.* & vrgentes, pleniſſimè Vrſillus ad *dec.Af-
flict.353.numero 4.& ſequent.* vbi quod debeant eſſe vr-
gentiſſimæ coniecturæ, vt inducatur nouatio, & quod
æquiparantur coniecturæ manifeſtiſſimæ, Alexand.*con-
ſilio 110.lib.*2.quod duplicatur *lib.7.conſilio* 173. *numero*
6. hoc verò caſu nullæ adſunt coniecturæ, quibus no-
uatio eliciatur, quin potius & coniecturæ & verba in
contrarium ſonant.

Secundò, quia nouatio tunc inducitur, quando ſe-
5 cundus contractus eſt incompatibilis cum primo,
Menochius *lib.3.præſumpt.134.numer.39.*Polydor.Rip.
de nocturno tempore c.83.num.13.& ſeq. Quando autem
eſt compatibilis, tunc non inducitur nouatio, Menoc.
*dicta præſumpt.134.num.40.*Surd.385 *num.18.lib.* 3.adeò
vt etſi ſecundus contractus eſſet incompatibilis cum
primo in parte, ſed non in totum, tunc non inducatur
nouatio, ita videtur velle Hieron.Gabriel.*conſ.81.num.
3.& ſeqq.* At verò hanc ſecundam donationem non eſ-
ſe incompatibilem cum prima, certiſſimum eſt, potue-
runt enim omnia mobilia dari per ſecundam donatio-
nem, quorum dimidium tantùm erat datum per con-
tractum matrimonij, & hæc inter ſe compatiuntur
quidem, quòd ſcilicet dimidium bonorum mobilium
vbicumque exiſtentium ex vi pacti matrimonialis, re-
liquum verò dimidium, & ſic omnia mobilia domi e-
xiſtentia ex vi ſecundæ donationis dicta de Grateſme-
nil conſequatur; quæ autem ſunt compatibilia, ſe non
tollunt per nouationem, Polydor.Rip. *d.c.83.num.*14.
Surd.*d.conſ.385.n.*18.

Tertiò, ſi qua eſſet nouatio, quæ certè nulla eſt, il-
la non eſſet extinctiua, ſed accumulatiua & additiua,
quod hoc caſu clariſſimum eſt, cùm nominatim in ea
6 dicatur hanc donationem fieri in augmentum primæ.
At vero huiuſmodi donatio accumulatiua non tollit
primam actionem, ita in terminis Onded.*conſ.40.n* 18.
*& 49.lib.*2.Marius Anton.*var.reſol.lib.3.reſol.45.n.6.&
7.*Iaſ.in *l* 1.*n.*14.*C.de iudiciis.*

7 Quartò, quia vbi aliquid additur antiquæ conuen-
tioni, non per hoc noua inducitur cõuentio, nec dero-
gatur antiquæ. Surd.*d.conſ.385. n.16.& 19.* quæ confir-
mantur ex dictis per Anchar. *conſil.* 44. præſertim *verſ.
tertia ratio.& verſ.poſtremò.*

8 Quintò, quia nouatio non inducitur, quando ali-
quid immutatur in fauorem ſolius creditoris, quia in-
ducta in fauorem non debet operari contrarium, ita
in terminis Surd.*d.conſ.385.nu.*17. adeò vt non cenſea-
tur facta nouatio quando fit adiectio nouæ perſonæ
ad fauorem creditoris, Bald.*conſ.74.verſ.quarto caſu* 9
ante medium *lib.*5. hanc verò donationem in fauorem
ſolius de Greteſmenit factam conſtat, ex natura rei, &
ex eo quod diſertè d.Loze profeſſus eſt, ſe eam facere
in augmentum primæ donationis.

Sextò, per proteſtationem contrariam, de qua in
inſtrumento, de quo agitur, conſtat abfuiſſe animum
nouandi, Surd.*d.conſ.385.n.*20.

Nec obſtat quod dicitur, illam proteſtationem pro-
cedere tantùm quoad alia quàm quæ dict. donationa
continentur, nam contrarium ex dicta proteſtatione
patet, reſeruat enim tantùm ea, quæ per contractus
poſtea deſignandos conuenta ſunt, qui exprimuntur
in fine dictæ donationis, ſed in cæteris vult, vt dictus
contractus matrimonij firmus maneat, & illi nullo
modo derogetur, aut ei diminuatur, remanente tamen
declaratione, quam fecit circa acquiſitionem immobi-
lium in principio dictæ donationis, ita vt quoad pa-
ctum lucrandorum mobilium tantum abeſt, vt altera-
tus vel innouatus ſit primus contractus, quin potius
auctus & amplificatus, vnde augmentum à dicto pa-
cto matrimoniali, vt poſtea dicetur, non autem illud 11
pactum ab augmento interpretationem ſumere de-
beat: vbicumque enim in actu nouante vel contractu
ſunt conſeruata iura priſtina, non inducitur nouatio,
Bozad.*conſ.38.col* 1. quem ſequitur Gabriel.*lib.3 titul.de
nouationibus concluſ.1.num.56.*Bertrand.*conſ.291.in princ.
lib.3.priorum.*

Septimò, dotis augmentum, non dicitur noua dos, 12
Surd.*d.conſ.385.numero* 16.& augmentum pacti matri-
monialis non dicitur nouum pactum, ſed additamen-
tum & ſequela primi. Quod confirmatur ex eo quod
vbi aliàs nouatio fieret in cauſa dotis, non fit incertus
author, poſt regulas Socin. *reg.6.* ſtipulatio ſecunda
continet, & in dote nouatio non inducitur, niſi expe-
diat doti, Riminald.iun. *conſ.201.nu.& ſeq.lib.2.* idem- 13
que de pactis dotalibus ſtatuendum: à pari enim pro-
cedunt.

Octauò, omninò excluditur nouationis præſum- 14
ptio, ex eo quòd mulier pacto conditionem ſuæ dotis
& lucrorum meliorem facere poteſt, deteriorem mini-
mè, *l. Actilicinus l.de die cum duab. ll. ſeqq.ff.de pactis do-
talibus*, Afflict.*dec.154.n.2.*& fauore dotis debet exclu-
di nouatio, & præſumi illud quod eſt magis mulieri fa-
uorabile, & facit dotis conditionem meliorem; ita in
terminis nouationis Rub.Alexandrin. *conſ.5. nu. 2. &
ſeqq.* dicta autem de Grateſmenit feciſſet ſuam condi-
tionem deteriorem, vt mox dicetur, ſi pactum matri-
moniale per hanc ſecundam donationem nouatam
fuiſſet.

Nonò, mens clara contrahentium fuit, vt augerent
non diminuerent donationem primam, & illa verba
au lieu & place, hanc interpretationem recipiunt, vt vl-
tra dimidiam iam datam habeat, & reliquam dimidiã,
& ſic integra mobilia, domi tamen ſua exiſtentia, non
quod diſcedi debeat à natura primæ donationis, ſed
vt augeatur & amplificetur, præſertim, quod verba in
augmentum donationis ſubſequantur dicta verba *au
lieu & place*, quæ mentem contrahentium augendi nõ
minuendi primam donationem conuincunt, alioqui
ſequeretur, quòd inducta in fauorem & gratificationẽ
dictæ de Grateſmenit operarentur contrarium effectũ
contra *l.legata inutiliter ff.de legat.* 1. *& l.legata inutili-
ter ff. de adimend.legat.* ſecundùm enim intentionem
aduerſariorum donatio dimidiæ partis mobilium, quæ
vt cõcepta eſt, comprehendit pecunias & actiones pro
rebus mobilibus impetentes, reſtringeretur ad vtenſi-
lia quædam domus & fructus in ea exiſtentes, in quo
dicta de Grateſmenit triplo plus læſa fuiſſet, & non in

augmentum, ſed in diminutionem maximam & præiudicium d. de Grateſmenil dicta donatio facta fuiſſet contra expreſſam mentem & voluntatem vtriuſque contrahentium.

Poſtremò his omnibus ceſſantibus, quæ tamen nō ceſſant, ſi adeſſet nouatio, ea tantùm eſſet, vt dimidia pars mobilium extra domum exiſtentium non cenſeretur donata, & quoad hoc eſſet receſſum à prima donatione, ſed quod alia eſſet dāda interpretatio quoad mobilia domi exiſtentia, & ſic quoad pecuniam, quā quæ ex prima donatione ſumitur, dici non poteſt, cùm de eo nihil actum ſit, & quod magis eſt, expreſſe cautum ſit, ne derogetur dictu contractui matrimonij, & in eo contentis, quódque ea nullam diminutionem patiantur.

Nec obſtat, ſi dicatur procedere tantùm quoad dimidiam partem pecuniæ, ſed quoad aliam dimidiam eſſet nouum contractum, & propterea ſecundùm ius commune interpretandum: nam cum in augmentum primi contractus hæc donatio facta ſit, ab eo interpretationem ſumere & augmentum eiuſdem naturæ, cu-
16 ius ille contractus principalis eſſe debet, vt fusè docui in reſponſionibus ad dubia data, ne hîc repetam, & præter ibi allegata comprobatur, quia augmentum accedit primæ conceſſioni, & eſt eiuſdem conditionis, cuius eſt res, cui accedit, Fabius de Anna *conſ. 61. num. 2. par. 1.* & eodem vtitur priuilegio Ferrei. ad Guid. Pap. *q. 265.* vbi omne priuilegium datum principali porrigitur ad eius augmentum, idque fuſiſſimè probat & cōfirmat Alber. Brun. in *tract. de augment. conclu. 5. princip. n. 1. & ſeqq.* Atque huiuſmodi ſententia maximè pro- 17
cedit in augmento conuentionali, quia in eo conuenerit partium conſenſus, Brun *d. concluſ. 5. n. 22.* poſt Bald. *in cap. 1. §. ſi quis de manſo de contro. per l. inter ſocerum §. cum ff. de pactis dotalibus.* Sed & ſecluſa conſuetudine Pariſienſi & inſpecto ſolo iure communi, nam etſi admodum ſit controuerſa quæſtio, an pecunia domi inuenta præſumatur, ibi præſidij cauſa fuiſſe, an verò fænerandi, vel res immobiles emendi animo, vt hoc caſu non veniat, illo verò veniat appellatione mobilium domi exiſtentium, qua de re diſſerui in *conſil. meo primo* circa hanc litem facto: tamen poſito pro nunc ſequendam eſſe eam ſententiam, qua non præſidij cauſa eam domi fuiſſe præſumatur, hoc tamen caſu certiſſimum eſt, quomodocumque dicta pecunia præſumatur domi fuiſſe, appellatione mobilium venire propter gemi- 18
nationem dictionum vniuerſalium *omnia & quæcumque*, præſertim propter naturam d. dictionis *quæcumque*, quæ cuiuſcumque naturæ pecunias comprehēdit, Curt. iun. *conſ. 83.* Afflict. *dec. 106.* & ibi de Viullis.

ARGVMENTVM.

AN clauſula codicillaris ſuſtineat teſtamentum ruptum agnatione poſthumi præteriti. An qui ex vi dictæ clauſulæ hæreditatem reſtituit, duas quartas detrahere poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Quæſtio generaliter propoſita, an præteritione poſthumi ignoranter facta, extraneo hærede inſtituto, agnatione eiuſdem poſtea facta, ita rumpatur teſtamentum, vt ſuſtineri non poſſit in vim fideicommiſſi per clauſulam codicillarem per verba futuri temporis conceptam, ardua eſt pleriſque exiſtimantibus teſtamentum irritum fieri.*

2 *Aliis contrà.*

3 *Si nedum in genere, ſed etiam in ſpecie de liberis cogitatum eſt, ſuſtinetur teſtamentum.*

4 *Præteritum imperfectum ſubiunctiui modi importat tempus præſens & futurum.*

5 *Per conditionem* ſi ſine filiis, *dicitur de illis in ſpecie cogitatum.*

6 *Matrimonij figura ſufficit, vt proles dicatur legitima.*

7 *Legitimam tantùm detrahere poteſt qui ex vi clauſulæ codicillaris hæreditatem reſtituit.*

8 *Siue ante, ſiue poſt mortem teſtatoris naſcatur poſthumus.*

CONSILIVM CVIII.

TESTAMENTO honorabilis quondam viri Ioannis de Lauiens habitatoris *du Vinerits* villæ Taraſconis de anno 1561. & die 20. Iunij viſo, in quo hæredem inſtituit Roletum de Lauiens eius ex fratre nepotem, & ſic extraneum, & præſuppoſito in facto pee duodecim dies vixiſſe poſt teſtamentum conditum, & octauo menſe poſt eius obitum natum fuiſſe ex ipſius vxore poſthumum Anthonium nomine.

Quæritur, an teſtamentum huiuſmodi agnatione poſthumi ruptum ſuſtineatur in vim fideicommiſſi per clauſulam codicillarem in eo appoſitam, ita vt dictus Anthonius cenſeatur purè rogatus hæreditatem reſtituere dicto Roleto, & quidem ſi verſaremur in quæſtione generaliter propoſita, an præteritione poſthumi ignoranter facta extraneo hærede inſtituto, agnatione eiuſdem poſtea facta ita rumpatur teſtamentum vt ſuſtineri non poſſit in vim fideicommiſſi per clauſulam codicillarem per verba futuri temporis cōceptam, res haberet magnam difficultatem. Huiuſ-
modi enim quæſtionem Angelus *in conſi. 10. 106.* appel- 1
lauit arduam & antiquam, Mantic. *in tract. de coniectur. vltimarum voluntatum, lib. 12. titul. 1. numero 9. & ſeqq.* dixit articulum eſſe dubium, & de apicibus iuris, & Baldus *conſ. 387. lib. 5.* cum concordia terminandum, & quidem Bartolus in *l. 1. ff. de iur. Codicill.* exiſtimauit clauſulam non operari effectum ſuum, & teſtamentum irritum fieri, ita vt venientes ab inteſtato non cenſeantur grauati reſtituere ſcriptis hæredibus: cuius ſententiam plerique amplexi fuerunt, quos referunt & ſequuntur Clar. in *§. teſta. quæſtione 6.* Menochius *conſilio 599. lib. 5.* & in *tractat. de præſumption. lib. 4. præſumpt. 32. numero 9.* Graſſ. in *§. Codicillus quæſt. 22.* Simon de Prat. *conſilio 67. numero 4. libro 1.* quorum plerique de magis communi & veriori atteſtantur: contrariam verò ſententiā, vt ſcilicet codicillaris clauſula in caſu ſuprà ſcripto etiam extraneo hærede inſtituto operetur effectum ſuum, plerique ſequuti ſunt, quos longa ſerie referunt Roland. à Valle *conſilio 7. numero 17. libro 4.* Cephal. *conſ. 585. nu. 66. libro 4.* Oſaſc. *conſilio 70. numero 6.* Honded. *conſilio 74. numero 10. & ſequentibus lib. 1.* Viuius *concluſione 865. numero 21. & 22. lib. 3.* vbi adducit tres deciſiones Rotæ, & quam ſecundùm hanc ſententiam iudicaſſe conſtat ex *dec.*

1268.

1268. *lib. 3. in nouiſſi.* & nouiſſimè Illuſtriſſimus Cardinalis Tuſchus *tom. 1. litera C. concluſione 292. numero 1.* quorum plerique de magis communi & veriori atteſtantur, & non eſſe ab ea in iudicando recedendum, per varias rationes, quas afferunt, ne eas hic tranſcribere videar, præſertim quòd ex vi verbi futuri temporis cenſeatur ſaltem in genere de liberis cogitatum; etſi enim poſſint dari alij caſus, quibus præter agnationem poſthumi teſtamentum ex poſtfacto rumpi poſſit, ad quos ea verba futuri temporis referri poſſent, tamen negari non poteſt, quin & hic caſus agnationis poſthumi in ea comprehendatur, de quo potius quàm de aliis teſtator cogitauit, quod his frequentius accidere ſoleat, & quoad diſtinctionem quam aliqui faciunt, an filius, an extraneus inſtitutus ſit, optimè reſpondit Honded. *dicto conſilio 74. numero 63.* Sed in ea quæſtione ita generaliter propoſita non inſiſto, cùm hæc cauſa agatur in Senatu Gratianopolitano, idque ab Guidon. Pap. *deciſione 633.* quæ & vltima eſt.

Sed quidquid ſit in ea quæſtione, cuius tamen reſolutio magis communis abſque dubio eſt, in fauorem clauſulæ, quantumuis aliqui contrarium ſentiant: hoc tamen certum eſt, quod ſi nedum in genere ex natura verbi futuri temporis, ſed etiam in
3 ſpecie de liberis cogitatum ſit, clauſulam codicillarem operari ſuum effectum, & venientes ab inteſtato teneri reſtituere hæreditatem ſcriptis hæredibus, vt in terminis docent Bal. in *l. quis filiabus de legat. 1.* & in *authen. ex cauſa numero 11. Cod. de liberis præteritis*, Alex. *conſilio 123. numero 10. libro 1.* Deci. *conſilio 490. numero 3. & 6.* Menochius *de præſumptionibus, lib. 4. præſumptio. 32. numero 7.* & Turret. in *tract. de effectibus clauſulæ codicillaris quæſtione 57.* & cùm de liberis cogitauit etiam Bartol. Aretin. Socin. & omnes alij qui contra clauſulam codicillarem ſolent tenere: hoc tamen caſu teſtamentum in vim fideicommiſſi ſuſtineri fatentur, vt fusè docet Honded. *dict. conſilio 74. numero 34.* omninò videndus *eod. numer.* & per totum conſilium. Reſpondet enim omnibus quæ in contrarium afferri poſſunt, & quæ ſententia manifeſtè probatur ex generalitate textus in *l. generaliter § ex teſtamento ff. de fideicommiſſariis libertatibus & l. ſi quis cum teſtamentum ff. de iu. codicill.* quod ſi qui ſunt, qui contrarium teneant, cùm teſtator de filiis cogitauit, vt Clarus *dict. quæſtion. 46. in fin.* loquuntur illi cùm cogitauit in genere ex vi verborum futuri temporis, non ſi in ſpecie de filiis fecerit mentionem: quæ ſententia confirmatur ex eo quòd omnes fatentur, quod ſi ſcienter poſthumum naſciturum prætererit, clauſulam codicillarem operari effectum ſuum, vt fusè docet Menochius *dict. præſumptio. 32. num. 7.* & cogitando de filiis, & de illis mentionem faciendo, cenſetur illos ſcienter prætériiſſe: ſufficit enim ſi vel tantillum, ac per ſolam ſuſpicionem cogitatum fuit, vt loquit Faber in *Cod. Fabrian. titul. de codicill. diffinition. 2.* & quamuis ex aduerſo conſulior nitatur reſpondere authoritati Baldi & Decij, quod in ſuis caſibus quædam aliæ circumſtantiæ adeſſent, hoc nihil eſt, cùm rationes, quas in locis per nos allegatis afferunt, ſtent de per ſe validæ & ſolidæ, eæque conueniant caſui noſtro. Nec tanti facio authoritatem Apoſtill. ad *Dec. dicto conſilio 390.* vt ad Dec. dicendum ſit, præſertim quòd Alexandri ſententia pro Decio ſtet vt ipſemet Apoſtillator fatetur, & vt iam ſuprà dixi, cùm de liberis cogitatum eſt, omnes contrarium in dicta generali quæſtione tenentes, fatentur clauſulam codicillarem operari effectum ſuum. Hæc verò duo in hoc caſu concurrere, nempe & verba futuri temporis & teſtatorem de filiis in ſpecie cogitaſſe patet, quia vſus eſt his verbis, *& où ainſi ne feroit valable,*
quod verbum *feroit*, eſt præteriti imperfecti ſubiunctiui modi, quod importat tempus præſens & futurum, & idem eſt, ac ſi dixiſſet, ſi non eſt, vel non erit validum, vel non valet, aut non valebit; vt in terminis docet Angel. Aretio. *conſilio 86. numero 12. & ſequentibus*, Honded. *dicto conſilio 74. numero 18. libro primo.* Illuſtriſſimus Tuſchus *dicta concluſione 292. numero 17. & 18.* & Maynard. *aux memorables queſt. lib. 5. capite 9. num 2.* 4

De liberis verò teſtatorem cogitaſſe conſtat ex legato vxori facto, cùm ordinat illi, vt legatum hoc reſtituat hæredibus ſuis, ſi ſine filiis ex eorum matrimonio legitimè procreatis deceſſerit, per huiuſmodi verò conditionem *ſi ſine filiis*, cenſeri de illis in ſpecie cogitatum, ita vt ex eo clauſula codicillaris operetur effectum, docent in terminis Baldus & Deci. in locis ſuprà citatis: nam quod ex aduerſo deducitur teſtatorem ignoraſſe vxorem fuiſſe prægnantem, ipſum verò morti proximum abſque ſpe conualeſcentiæ, ratione vulneris non potuiſſe credere ſe habiturum liberos, & ideò non cenſeri cogitaſſe de filiis, vanum eſt: nam præſuppoſito quòd ignorauerit vxorem prægnantem, non eſt deſcendendum ad coniecturas, cùm conſtet clarè ex filiorum mentione de illis cogitaſſe, potuitque & debuit credere vxorem iam concepiſſe, vt reuera conceperat, vt euentus docuit. Nam doctores quando loquuntur de eo qui non ſperat ſe habiturum liberos, loquuntur de vxore ſterili, aut adeò ſene, vt amplius concipere non poſſit, vt conſtat ex Bartol. in *l. quis filiabus*, *numero 4. ff. de legat. 1.* hæc verò admodum iuuenis erat viginti duorum circiter annorum, vt ex aduerſo dicitur, &, vt iam diximus, iam conceperat. 5

Atque in hoc caſu tanto certius hoc ſtatuendum eſt, quod enixè cogitationem de liberis oſtendit, quod non ſimpliciter de liberis ex ipſo & vxore naſcituris fecerit mentionem, ſed cum adiectione dictionis *legitimæ*, ex eo quòd ex diuortiis & ſeparationibus thori præcedentibus vxorem ſuſpectiſſimam habebat, ideóque de filiis legitimè naſcituris loquutus fuit, nec matrimonij ſigna ipſi ſufficit, vt filius legitimus diceretur, quæ alioquin ſufficit in *l. filium meum ff. de iis quæ ſunt ſui vel alien. iur.* Sed ex dicta adiectione dictionis *legitimè*, aliunde ſibi conſtare voluit filium naſciturum eſſe legitimum. Nec faciunt quæ in contrarium adducuntur, vt hæc coniectura elidatur; ſatis enim ſuſpicionem quam habebat, clarè declarauit, ex dicta dictione *legitimè*, quæ alioquin nedum ſuperflua, ſed etiam impertinens, & contra omnem rationem appoſita eſſet, quod ſi octo menſibus antea in alio teſtamento vxorem honorificè tractauerit, hoc vi, & diſſimulatione factum fuit, vt fusè & clarè deductum fuit per dominum Franciſcum de Laurentiis in ſuis ſcriptis, ad quem me remitto, & præterea cùm recens dictam vxorem à diuortio in conſortium ſuum recepiſſet, huiuſmodi legatum ei fecit, vt eam ipſiúſq; parentes ſibi magis alliceret per rationes per dictum Franciſcum deductas: ſed poſtea & tempore dicti ſecundi teſtamenti ſeparatus erat ab vxore, ideóque ab eo legato primi teſtamenti diſceſſit, & hoc, de quo agitur, ei fecit, vt nullus inde honor vel amor elici poſſit, quin potius commodum hæredis, cùm ſit factum ſub ea qualitate, vt eo mediante nihil de iuribus petere poſſit, quódque ſi ſine filiis ex eo matrimonio legitimè procreatis decederet, dictum legatum ad hæredem ſuum rediret, 6

ex quibus duæ aliæ coniecturæ eliciuntur; vna, quòd filius inde natus ſuſpectiſſimus ſit, cùm dicatur 10. menſenarus, concurrente ſuſpicione mariti. Altera eſt, quia cùm teſtator adeò vxorem ſuam ab hæreditate ſua excludere voluiſſe demonſtrauerit, vt huiuſmodi legatum adeò exiguæ quantitatis ei non fecerit, niſi ſub duabus conditionibus ſuprà dictis de non petendo iura dotalia, & legatum reſtituendo in defectum liberorum ex ipſis legitimè procreandorum contra ipſius mentem omninò eſſet, ſi iam vxor ex vi teſtamenti per filium ſuſpectiſſimum facti totam hæreditatem conſequeretur, & deſcendentes ex Roleti nepote hærede inſtituto, & de familia teſtatoris exiſtentes, excluderentur. Quæ non parum coadiuuantur ex contentis in ſtatutis prouinciæ optimè per dict. dominum Franciſc in ſuis ſcriptis repræſentatis.

Ex quibus omnibus concluditur, hæreditatem dictis filiis dicti Roleti reſtituendam eſſe. Sed quæritur, an mater d. Anthonij ex perſona filij, cuius hæres eſt, detraheret duas quartas, legitimam ſcilicet & Trebellianicam, an verò legitimam tantum? Et quidem ea eſt certa & communis DD. ſententia, aliquibus tamen repugnantibus, vt tantùm legitimam detrahere poſſit is qui ex vi clauſulæ codicillaris tenetur hæreditatem reſtituere, quam firmat Bart. in *l. Papian. §. meminiſſe in fin.* quem ibi paſſim DD. nominatim Cagnol ſequuntur, *ff. de inoff. teſtam.* Paulus de Caſtro *conſ. 15. in princ. lib. 2.* Alex. *conſ. 161. numer. 1. lib. 2.* Riminald. iun. *conſ. 78. num. 5. lib. 1.* Hieron. Gabriel. *conſ. 113. num. 4. & 5. lib. 1.* Roland à Vall. *d. conſ. 7. in fin. lib. 4.* Cret. *conſ. 66. nu. 27. lib.* Ba ſat. *conſ. 88. in fin. lib. 1.* Crauet. *conſ. 242. n. 4. lib. 2.* Guid Pap *q. 52.*

Nec recipienda eſt diſtinctio, quam ex aduerſo cõſulens facit, an poſthumus naſcatur viuo teſtatore, an verò poſt eius mortem, vt ſcilicet priore caſu vnam tantùm, ſecundo verò duas detrahere poſſit, quia, vt inquit ipſe diuerſis temporibus detrahuntur, legitima ſcilicet tempore mortis, Trebellianica verò quo naſcitur poſthumus, nam verius eſt indiſtinctè ſiue ante, ſiue poſt naſcatur poſthumus, vnicam tantùm detrahi poſſe, legitimam ſcilicet, vt ſentit Bald. *conſ. 156. in prin. lib. 1.* & clariſſ. docet Paul. Caſtren. *d. conſ. 15. col. 2. lib. 2.* Ballio. *de nobilib. in authen. ex cauſa n. 81. Cod. de liberis preter.* Crauet. *conſ. 242. num. 4.* Gabriel. *d. conſ. 113. num. 5.* Hunded. *d. conſ. 74. n. 71.* omnino videndus. Nec vera eſt ratio, qua nititur, quia filio non poteſt deberi legitima tempore mortis, cùm non eſſet natus, ſed tantùm cùm naſcitur, & ſic eodem tempore detraheret duas quartas, contra receptiſſimam & veriſſimam ſententiam, cùm ſit purum fideicommiſſum, vt omnes fatentur, nec accidere poteſt, vt diuiſo tempore, vel verè, vel potentialiter illæ duæ quartæ detrahantur, vt conſiderant Gabriel. & Hunded. *dictis locis.* Doctores verò qui per dominum conſulentem in contrarium allegantur, aut non ita, aut nullo modo diſtinguunt, & vtroque caſu contra ipſos eſt communis & vera doctorum ſententia, nam Bald. in *l. filium quem num. 34. C. famil. erciſcund.* & Angel. in *d. §. meminiſſe in fin.* & Benedict. in *c. Raynut verb. in eod. teſtamento 1. nu. 243.* non ita diſtinguunt, ſed an tempore teſtamenti, vel poſt naſcatur poſthumus, quorum ſententia propterea ex eorum ratione eſſet falſa, caſu quo poſthumus ante mortem teſtatoris naſceretur, idemque Bertrand. *conſil. 150. in fin. lib. 5. poſterior.* reſtringit eorum opinionem, ſi poſthumus naſcatur poſt mortem quo tamen etiam caſu, & non eſſe veram, & communiter reprobari ex ſuper. patet. Alexand. autem *conſ 142. num. 12. vſque ad numer. 17. lib. 2.* nec probat nec improbat opinionem Baldi, ſed ſolùm in ſuo caſu non procedere demonſtrat, ipſique id ſufficit abſq; altiori diſquiſitione veritatis ſententiæ Baldi, Theſſaur. verò *dec. 141. in fin.* dictæ diſtinctionis non facit mentionem, ſed generaliter contendit, quod quando per clauſulam codicillarem in vim fideicommiſſi ſuſtinetur ſubſtitutio, detrahi debere duas quartas propter difficultatem articuli, qua in re communis & vera opinio eſt contra ipſum, idque præſertim, quia ea ſententia, vt filius detrahat duas quartas, fuit iure Canonico introducta per *d. cap. Raynutius extra de teſtam.* quando filius eſt in diem vel ſub conditione rogatus contra iuris Ciuilis diſpoſitionem, quo indiſtinctè filius vnam tantùm quartam detrahere poteſt per *l. iubemus C. ad Trebell. & l. quamquam C. ad Falcidiam,* & fuſiſſimè docet Hotom. *quæſt. illuſtrium c. 35.* ita vt in ſuo tantùm caſu eam procedere doctores contendant, hæc confirmantur ex iis quæ doctè per d. dominum Franciſc. ex ſtatuto prouinciali deducuntur.

ARGUMENTUM.

EX onere ferendi nomen & arma teſtatoris iniuncto alicui, & eius deſcendentibus, an cenſeatur inductum perpetuum fideicommiſſum in fauorem deſcendentium.

Poſito inductum, an omnes deſcendentes eiuſdem gradus ſimul vocentur, an verò primogenitus tantùm.

An fideicommiſſum relictum liberis maſculis liberorum ſuorum ordine ſucceſſiuo, ita quod vnum caſtrum perueniat ad maiorem natu, alterum ad ſubſequentem, cenſeatur graduale & perpetuum in fauorem primogeniti maſculi.

An grauatus impendere certam ſummam in emptionem caſtri teneatur ad valorem, qui acceſſiſſet beneficio temporis, & an aliquod caſtrum dandum ſit vel pecunia loco illius cum toto illo augmento maioris valoris.

An donatio facta alicui & eius liberis, dictis liberis vt liberis, vel vt hæredibus facta cẽſeatur.

An pater in dictis bonis vnum ex filiis ſuis alteri præferre potuerit.

An ex non legitima exhæredatione teſtamentum nullum ſit.

Teſtamentum inter liberos quando reuocetur per poſterius.

SUMMARIUM.

1 *Ex onere ferendi nomen & arma iniuncto alicui & eius deſcendentibus omnes dicuntur vocati.*

2 *Ordine tamen ſucceſſiuo quãdo verſamur inter eos inter quos nedũ cadit ordo affectionis, ſed etiã adeſt neceſſitas inſtituẽdi.*

3 *Et etiam ſi ſolum adeſſet ordo affectionis, quando adeſt dictio collectiua plurium perſonarum & graduum.*

4 Ex

4 Et vocantur nedum per vulgarem, ſed etiam per fideicommiſſariam.
5 Dictio deſcendentes, eſt collectiua plurium perſonarum & graduum.
6 Ex onere ferendi nomen & arma perpetuatur fideicommiſſum.
7 Quæ ſententia non eſt omnino certa, ſi ſimpliciter iniunctum ſit dictum onus.
8 Si tamen iniunctum ſit deſcendentibus, eſt perpetuum.
9 Inſtitutio vel ſubſtitutio ſub nomine collectiuo, intelligitur facta gradatim.
10 Ex ſola dictione collectiua non perpetuatur fideicommiſſum.
11 Si tamen cum illa concurrit onus ferendi nomen & arma, ſecus eſt.
12 Ex dicto onere primogenitus cæteros excludit.
13 Ex verbis importantibus tractum temporis adiectu nomini collectiuo inducitur graduale fideicommiſſum.
14 Hæres grauatus tenetur de conſumptis & neglectis rationes reddere fideicommiſſario.
15 Et tenetur de culpa lata vel leui.
16 Sicut peremptiones & diminutiones à natura procedentes ad onus fideicommiſſarij pertinent, ita rerum augmenta ad ipſius commodum cedere debent.
17 Hæres qui non acquiſiuit quod tenebatur, tenetur de dolo, & habetur pro poſſeſſore.
18 Creditor hæres inſtitutus & grauatus de reſtituendo, poteſt retinere de bonis fideicommiſſo ſubiectis pro concurrentia ſui crediti, vel aliorum creditorum, quibus de propria pecunia ſoluit, idque habita æſtimatione ad tempus aditæ hæreditatis quoad ſuum creditum, & de tempore ſolutionis quoad aliorum creditorum debita per ipſum ſoluta.
19 Donatio facta alicui ex eius liberis cenſetur facta liberis vt liberis, & ſic ordine ſucceſſiuo.
20 Nec pater de dictis bonis in præiudicium filiorum diſponere poteſt.
21 Nec plus vni quàm alteri donare.
22 Maximè ſi ex cauſa communi patris & filiorum facta ſit.
23 Data facultate eligendi vnum ex filiis, ſi electio legitimè facta non ſit, omnes ſuccedunt pro virili.
24 Inſtituens aliquem in tota ſua hæreditate, eum elegiſſe & nominaſſe cenſetur.
25 Facultas eligendi in alium transferri non poteſt.
26 Exhæredatio non ſuſtinetur niſi fiat ob vnam ex cauſis à lege expreſſis, vel aliam æquè grauem.
27 Neceſſaria ad validitatem exhæredationis.
28 Pater nominatim exprimere debet cauſam exhæredationis, alioquin eius hæres id non poteſt.
29 Ex reconciliatione ſecuta tollitur exhæredatio præcedens.
30 Teſtamentum corruit, quando titulo legati aliquid relinquitur filio, ſecus quando titulo inſtitutionis particularis.
31 Siue filius ſine cauſa exhæredationis ſit, ſiue cum cauſa quidem, ſed non legitima, clauſula codicillaris ſuſtinet teſtamentum.
32 Quando teſtamentum eſt validum, hæres eligere poteſt, an iure teſtamenti vel codicillorum ſuccedere velit.
33 Filius aliquando vnam tantùm quartam detrahere poteſt.
34 In teſtamento inter liberos ineſt tacita clauſula derogatoria, & per ſecundum non reuocatur primum.
35 Idque abſque dubio ſi primum ſit magis fauorabile filiis.
36 Non obſtante clauſula derogatoria ſuſtinetur ſecundum teſtamentum, ſi decennium effluxit à primo.
37 Ad id reſpondetur.

CONSILIVM CIX.

EX teſtamentis & contractibus ſequẽtibus, ſcilicet teſtamento nobilis & egregij viri domini Honorati Piquet de anno 1517. & die 28. menſis Nouembris, quo inter alia in bonis ſuis ſitis in villa Bellicadri & eius territorio hæredem inſtituit nobilẽ Ioannem Piquet eius Feleſenũ ex nobili Ioanna Piquet eius filia & nobili Petro de Porcellectis domino de Malliana natũ eum onere vt d. Ioannes & deſcendentes ab ipſo habeant ferre & portare cognomen ſuum & arma ſua, in cæteris verò eius bonis in prouincia exiſtẽtibus inſtituit nobiles Honoratum Lanquidon & Andream Porcelleti eius etiam Feleſenos d. Ioannis fratres, dũmodo non ſint Eccleſiaſtici, vel alicui religioni addicti, & caſu quo omnes tales eſſent, ſubſtituit d. Ioannẽ & alios liberos maſculos ex d. Petro naſcituros, necnon codicillis eiuſdẽ domini Piqueti de ann. 1518. & die 14 Ianuarij, teſtamẽto nobilis viri Petri Porcelleti domini de Malliana de an. 1521. & die 14. Iunij, in quo inter alia prælegauit Honorato Porcelleti eius primogenito caſtrum ſuũ de Malliana vnà cũ omnimoda iuriſdictione & mobilibus in eo exiſtentibus, nobili verò Ioanni Porcelleto eius ſecũdo genito caſtrũ ſuum de Ferneſio vnà cũ omnimoda iuriſdictione &c. necnon iuriſdictionẽ de Groulone vnà cũ eius pertinentiis &c. modo & forma quib. d. caſtrũ acquiſiuit, & quia d. caſtrum emptum fuit cũ pacto de retrouendendo, ordinauit quòd caſu quo in vim dicti pacti recuperaretur, vt pecuniæ inde acceptæ ſpectent ad d. Ioannem, & caſu quo dictum caſtrum vendatur, voluit vt ematur de bonis communibus hæreditatis ſuæ, & caſu quo d. caſtrum non remaneat penes d. Ioannẽ, voluit vt de bonis communibus hæreditatis ſuæ accipiantur mille ſcuta auri ſolis, cum quibus vnà cũ pecuniis prouenientibus ex reuenditione d. caſtri ematur aliquod caſtrũ ſeu iuriſdictio, nomine & ad vtilitatem d. Ioannis, & caſu quo medio d. emptionis, vel reuenditionis moueretur aliqua lis, quòd ea ſuſtineretur expenſis cõmunibus hæreditatis ſuæ, deinde eoſdẽ Honoratum & Ioannem hæredes ſibi vniuerſales inſtituit, eóſq; inuicem ſubſtituit, ſi ſine liberis maſculis, &c. & tandem ſubſtitutionem ita concepit, quòd dicta caſtra perueniant ordine ſucceſſiuo ad liberos ſuos maſculos dictorũ liberorum ſuorum ſæculares & non Eccleſiaſticos, ſcilicet caſtrum Malliani ad maiorem natu, & aliud caſtrum ad ſubſequentem. Matrimonio nobilis Petri de Porcellectis filij d. Ioannis cum domicella de Bouchon de an. 1572. & 7. Auguſti in quo d. Ioannes donat contemplatione dicti matrimonij d. Petro filio ſuo & liberis maſculis, ſeu maſculis ex eo matrimonio naſcituris, illi ſcilicet quem d. Petrus nominauerit medietatem omnium & ſingulorum bonorum mobilium & immobilium, præſentium & futurorum debitis ſtipulationibus in fauorem d. Petri & liberorum maſculorum ex eo matrimonio naſciturorum, ſeu eius qui per dictum Petrum nominatus fuiſſet, interuenientibus teſtamento d. Petri iunioris de anno 1584. & 2. Ianuarij quo hæredem inſtituit d. Ioannam des Bouches cum facultate eligendi vnum ex liberis ſuis maſculis tanquam ſubſtitutum aut ex illis deſcendentem, ita tamen quòd vnum ſolum in tota hæreditate nominet, & caſu quo decederet abſque nominatione, quemadmodum etſi ſecundò nuberet, ſubſtituit Iacobum primogenitum, & poſt eum ipſius primogenitum maſculum, quibus deficientibus ſubſtituit Ioãnem ſecũdogenitum, & poſt eum eius liberos maſculos, &c. & quod teſtamentum fuit nuncupatiuum omnibus requiſitis in eo interuenientibus. Alio teſtamento dicti Petri manu propria ſcripto & ſubſcripto cum teſtibus & notario à tergo ſignatis de anno 1607. & die 22. Septembris, quo Iacobum eius primogenitum ob modicam reuerentiam & malas dicti Iacobi erga patrem actiones; vt conſtare dixit ex

informationibus ad ſuam inſtantiam authoritate Curiæ Nemauſenſis ſumptis vltra plures alias cauſas ingratitudinis, quas dicit ſe nolle inſerere & exprimere, ob, inquam, tot ingratitudines, quas quotidie exercet contra ipſum, illi legauit quinque aureos pro omni iure dicto Iacobo competenti, in quibus eum hæredem particularem inſtituit, & dictam Ioannam hæredem vniuerſalem inſtituit, eidémque ſubſtituit Ioannem eius filium tertio genitum, cui vnum ex filiis ſuis quem nominaſſet, ſubſtituit, & in caſu, quo moreretur abſque nominatione, eidem ſubſtituit eius primogenitum, cui Ioanni eiúſque liberis maſculis ſine liberis maſculis decedentibus ſubſtituit Petrum quarto genitum, eidémque eius filium nominandum & in defectum nominationis primogenitum vt ſuprà, quibus omnibus deficientibus ſubſtituit Ioannam eius filiam primogenitam, eidémque ſubſtituit vnum ex eius filiis per eam nominandum cum onere ferendi nomen & arma dicti teſtatoris, quibus omnibus deficientibus ſubſtituit Petrum de Porcellet eius conſobrinum, pro tertia parte & Ioannem ipſius fratrem pro alia tertia, & Ioannem Darlade teſtatoris nepotem pro alia tertia, adiecitque clauſulam codicillarem, hoc modo conceptam, hanc eſſe ipſius vltimam voluntatem, quam vult valere iure teſtamenti, codicilli, donationis cauſa mortis, aut cuiuslibet melioris formæ, quæ de iure poterit valere. Informationibus ad inſtantiam dicti Petri contra dictum Iacobum ſumptis de dicto menſe Septembris, quibus conſtat dictum Iacobum de dicto menſe in area dicti Petri & de nocte ſumpſiſſe ſexdecim ſaccos frumenti, & aliò tranſportaſſe.

Poſtremò, donatione inter viuos facta per domicellam Catharinam de Porcellet, nouitiam Monaſterij Taraſconis de anno 1602. & tertio die Martij, qua in præſentia & authoritate & licentia Abbatiſſæ, Iudicis, & Conſulum dictæ ciuitatis donat dicto Iacobo omnia ſua bona præſentia & futura, ſalua penſione 300. librarum annua quamdiu viueret, & ſumma 100. librarum de quibus diſponere poſſit.

Præſuppoſito etiam in facto aliquo tempore poſt dictum teſtamentum, dictum Iacobum rediiſſe in gratiam patris, & cum eo conuixiſſe & moratum fuiſſe vſque ad mortem dicti Petri qui morte præuentus teſtamentum non mutauit, quódque cùm fieret, ſibi ſermo de nubendo dicto Iacobo annuebat & ſe donationem facturum ratione matrimonij, ſæpe declarando eius vxorem habere omnem facultatem quem vellet ex filiis maſculis ſuum hæredem nominandi, quódque dictus Ioannes inſtitutus poſt teſtamentum ſæpius frumenta & fructus ſui patris clam ſumpſit & poſt mortem ipſius eam duxit in vxorem, quam ei prohibuerat pater, & ſic contra eius mentem & voluntatem. Ex dictis, inquam, teſtamentis & contractibus plura dubia deciſiuè reſoluenda oriuntur.

Primum, an ex teſtamento d. honorati Piqueti, cenſeatur inductum graduale perpetuum fideicommiſſum in fauorem deſcendentium à dicto Petro Feleſeno dicti honorati Piqueti? & quidem hoc certum eſt, quod etſi cùm Ioanni & eius deſcendentibus iniungatur onus ferendi nomen & arma, videantur ſimul vocati (eo enim ipſo quod onus ferendi nomen
1 & arma deſcendentibus iniungit, eos quoque vocat *l. ab eo cum ibi not. Cod. de fideicommiſſ.* tamen certiſſimum eſt non niſi ordine ſucceſſiuo vocati: cùm ver-
2 ſemur inter eos, inter quos nedum ordo charitatis & affectionis, ſed etiam neceſſitas inſtituendi adeſt, & hæc eſt vera & communis opinio, vt atteſtantur ſcribentes in *l. Gallus §. quidam rectè ff. de liber. & poſthum.* & in ſpecie Alexand. poſt *num. 6. & conſ. 20. num. 10. lib. 1.* Stephan. *conſ. 9. num. 1. & conſ. 82. numer. 2. lib. 1.* & alij, quos longa ſerie referunt & ſequuntur Cancer. *lib. 1. variar. reſolut. c. 1. de ſubſtitut. numer. 44.* & Graſſ. *in §. inſtitutio quæſt. 20. numer. 13.* quod adeò verum eſt, vt etſi verſaremur inter eos, inter quos ſolum adeſſet ordo charitatis & affectionis ratione ſanguinis & ſucceſſio- 3
nis ab inteſtato, tamen cùm adeſt dictio collectiua plurium perſonarum & graduum vt, ſuos, liberos, deſcendentes, poſteros, familiam, & his ſimiles, ij cenſerentur ordine ſucceſſiuo vocati, *l. peto §. fratre de legat. 2. l. cum ita §. in fideicommiſſo ff. eodem l. fin. C. de impub. & aliis ſubſtitut.* Bartolus *in dict. §. quidam rectè num. 4. circa medium,* Caſtrenſ. *numero 9. ad fin.* Iaſ. *num. 25.* & alij quos referunt & ſequuntur Cancer *d. loc. num. 53.* & Graſſ. *nu. 12.*

Certum quoque eſt deſcendentes ordine ſucceſſi-
uo vocari, non per vulgarem tantùm, ſed etiam per fi- 4
deicommiſſariam quoad Ioannem & primos eius deſcendentes, quòd procederet etiamſi ageretur de iis, inter quos cadit tantùm ordo charitatis & affectionis ex *dict. l. cum ita §. final.* Crauet. *conſilio 22. numero 3. cum multis ſeqq.* Tyber. Decia. *conſ. 1. numer. 245. cum multis ſeqq. lib. 1.* Cancer. *dict. loco, num. 56. & ſeqq.* ſed an deſcendentibus Ioannis ſemel admiſſis extinguatur fideicommiſſum, an verò ij rurſus cenſeantur grauati alius ex ſe deſcendentibus reſtituere, & ſic inductum graduale perpetuum fideicommiſſum inter ipſos, ideóque admiſſo Petro vltimo defuncto in hæreditate Piqueti poſt mortem Ioannis eius patris, is quoque cenſeatur grauatus reſtituere eius deſcendentibus, in quo caſu verſamur, difficultas eſt magna? & videtur cenſeri inductum graduale fideicommiſſum, & dictum Petrum grauatum ſuis deſcendentibus hæreditatem dicti Piqueti reſtituere ob duo quæ hîc concurrunt: vnum, quod iniunxit ferendi nomen & arma, alterum, quod illud iniunxit nedum Ioanni, ſed & eius deſcendentibus ſine præfinitione temporis vtendo dictione
deſcendentibus, quæ eſt collectiua plurium perſonarum 5
& graduum, Tiber. Decian *dict. conſil. 1.* Cancer. *dict. c. 1. numer. 44. cum ſeqq.* Mayoard. *lib. 6. c. 13.* nam ex onere
ferendi nomen & arma cenſeri inductum perpetuum 6
fideicommiſſum, reſponderunt pleríque, vt Guid. Pap. *quæſt. 467.* Bened. *in cap. Raynutius verb. in eod. teſtamen. numer. 147.* Papon. *lib. 20. tit. 3. des ſubſtitutions artic. 14.* Anchar. *conſ. 113. numero 4.* Coxard. *conſil. 45 numero 9. & conſil. 79. numero 14. in fin.* Curt. ſen. *conſil. 76.* Tiraq. *de primogenit. quæſtion. 64. & in repet. l. boues §. hoc ſermone numer. 124. de verborum ſignificationib.* Pariſ. *conſil. 6. numero 16. lib. 3.* Curt. iun. *conſ. 39. numer. 9.* Celſus Hugo *conſ. 20. numero 40.* Ruin. *conſilio 120. numero 14. lib. 2. & conſilio 140. numer. 5. eodem lib.* Bertrand. *conſil. 30. lib. 1. poſter.* Burg. à Paz *in proœm. ll. Tauri numero 28.* & ex aliquorum ſententia onus delationis nominis & armorum inducit agnationis conſeruationem, ita vt ex eo fœminæ per remotiores maſculos excludantur, Bartolus *in tract. de inſign. & arm. numero 10.* Grati. *reſponſ. 67. numero 11. & 19. lib. 2* Rub. Alexand. *conſ. 28. numero 5. & 6.* videtur enim teſtator ex huiuſmodi onere voluiſſe familiam ſuam æternam reddere, vt inquit Ripa *in l. centurio num. 164. ff. de vulga. & in l. 1. numero 10. Cod. de impub.*

Et quamuis non videatur omnino certum ex onere
ferendi nomẽ & arma ſimpliciter iniuncto cẽſeri per- 7
petuum fideicommiſſum inductum in Gallia, Charon. *lib. 8. reſpon. c. 45. & lib. 10. cap. 37. & 41. & aux Pandect. du droict Franc. lib. 2. cap. 15. fol. 151. & aux memorables obſeruations, verb. option, fol. 231. & in verb. fief, in fine, fol. 151.* Robert. *rerum iudic. lib. 4. capite 4. fol.*

fol. 80. Ferret *ad Guid. qu.* 467. Peleus *quæſt. illuſt. quæſt.* 25. *per tot.* præſertim circa *fin. & q.* 56. Idémque in Hiſpania ſeruandum docent Pala. *de maiorat. lib.* 2. *cap.* 6. *numer.* 23 Molin. *de primogen lib.* 1. *cap.* 5. *numer.* 34. & generaliter docet Hotoman. *conſ.* 61. tamen hoc caſu cùm
8 id onus ſit iniunctum deſcendentibus, quæ eſt dictio collectiua plurium perſonarum & graduum, videtur ex eo induci perpetuum fideicommiſſum. Nam ex vi dictæ dictionis tale fideicommiſſum induci plerique exiſtimarunt, Pereg. *de fideicommiſſ.* poſt multos
9 quos refert & ſequitur *art.* 19. *in fin.* inſtitutio enim vel ſubſtitutio facta ſub nomine collectiuo intelligitur gradatim facta *l. peto § fratre l. cum ita §. in fideicommiſſo de leg.* II. 2. *l. vltima Cod. de verborum ſignif.* Couar.
10 *ad caput Raynutius §.* 2. *num.* 6. Deci. *conſ.* 247. *nu.* 4. Illuſtriſſimus Mantic *de coniect. lib.* 6. *tit.* 7. *nu.* 28. Et quamuis etiam ex ſola dictione collectiua non induci perpetuum fideicommiſſum plerique exiſtimauerunt, vt fusè & eruditè docet poſt infinitos, quos refert & ſequitur Menochius *conſ.* 85. *numer.* 82 *cum multis ſeqq. & conſ.* 328. *numer.* 51. *cum multis ſeqq.* Cephal. *conſ.* 379. *num.* 3. *lib.* 3. Roland. à Valle *conſ.* 34. *num.* 52. *lib.* 4. Additionator *ad Alex. conſ.* 24 *in verb. fratris lib.* 5. Surdus *conſ.* 303. *numer.* 13. & 14. Matheat. *de legat. & fideicomm. lib.* 2. *c.* 14. *num.* 4. Simon de Præt. *de interpret. vltim. volunt. lib.* 3. *interpret* 3. *ſolut.* 9. *numer.* 1. 2. *&* 6. *fol.* 83. qui ſicut & *conſ.* 203. *numer.* 24. *cum ſeqq. lib.* 1. hanc ſenten
11 tiam magis receptam & veriorem comprobat, tamen hoc caſu cùm hæc duo concurrant, onus ſcilicet deferendi arma, & dictio collectiua, dictúmque onus deſcendentibus ſine præfinitione temporis ſit iniunctum, videtur inductum perpetuum fideicommiſſum, Cephal. *conſilio* 134. *numero* 29. *& ſeqq* Alciat. *conſil.* 36. *numer.* 10. *lib.* 9. Beroüs *conſ.* 109. *num.* 9. *lib.* 2. iniungendo enim illud onus deſcendentibus, videtur ad pluralitatem graduum reſpexiſſe, quo caſu induci perpetuum fideicommiſſum docet Ferret. *ad dict. Guid. q.* 467. & certum ſit, quòd ſi præter dictionem collectiuam aliquid adſit quod tractum temporis ſignificet, omnes doctores conueniunt induci perpetuum fideicommiſſum, qua de re in tertio dubio differemus.

Secundum dubium eſt, poſito inductum fuiſſe graduale fideicommiſſum, quæritur an omnes deſcendentes eiuſdem gradus ſimul vocentur, an verò pri-
12 mogenitus tantum, & ea eſt certiſſima DD. ſententia onus deferendi nomen & arma habere eam vim vt primogenitus vocetur & cæteris præferatur, Guid. Pap. *dict. quæſt.* 467. Benedic. *in c. Raynutius in verb. de clera. num.* 44. & in *verb. in eod. in teſtamento num* 174. Tiraq. *de iure primogenitor. q.* 64. Papon *lib.* 20. *titul. des ſubſtitutions arreſt.* 14. Ferrer *ad Guid. d. q.* 467. ideóque ex eo d. Iacobus bona à dict. quondam honorato Piquet prouenientia in vim fideicommiſſi detractis detrahendis habere debet.

Tertium dubium eſt (& iam verſamur circa teſtamentum Petri patris dicti Ioannis & abaui noſtri Iacobi) an ex verbis ſuperius in facti narratione propoſitis ſit inductum graduale & perpetuum fideicommiſſum in fauorem primogeniti maſculi, primogeniti, inquam, quia verba ſatis clara ſunt, vt caſu quo fideicommiſſum inductum ſit, natu maior cæteris præferatur, & exiſtimo certum eſſe huiuſmodi fideicommiſſum graduale. perpetuum eſſe inductum, tria enim hîc concurrunt, nempe dictio collectiua, liberos, qualitas maſculinitatis, & clauſula ſeu dictiones, ordine ſucceſſiuo; etſi enim ex ſola dictione collectiua etiam cũ qualitate maſculinitatis non induci perpetuum fideicommiſſum multi exiſtiment, vt patet ex ſupr. deductis in hoc tamen omnes conueniunt, quòd ſi adſit aliquod verbum denotans tractum in futurum admix-
tum nomini collectiuo, tunc graduale & perpetuum 13
eſt fideicommiſſum; ex eo enim colligimus teſtatorem non ſolum in primo gradu exiſtenti fideicommiſſum reſtitui voluiſſe, ſed ad vlteriores ſuam voluntatem extendiſſe, vt omnes fatentur in *l. Gallus § quidam ff. de liber. & poſthum.* & nominatim tradunt Curt. iun. *conſil.* 48. *num.* 4. & Simon de Præt. *de interpret. vltim. volunt. lib.* 3. *interpr.* 3. *ſolut.* 9. *numer.* 12. *&* 16. *fol.* 83. Matheat. *de legat. & fideicomm. lib.* 2. *c.* 24. *nu.* 6. *&* 7. Torniellius in *d. l. Gallus num.* 65. *& ſeqq.* Peregrin. *de fideicom. art.* 39. *per tot.* Hîc verò adſunt eæ conditiones ordine ſucceſſiuo, quæ notoriè tractum illum temporis ſignificant, & in terminis ex illis iunctis cum nomine collectiuo induci perpetuum fideicommiſſum docent Alciat. in *l. Gallus § quidam rectè, in fin. ff. de liber. & poſthum.* Oſaſc. *conſ.* 74. *numero* 2. Peregr. *art.* 18. *num.* 19. & *toto art.* 19. Anton. de Petra *de fideicomm. art.* 5. *numer.* 149. *verſ. quinto etiam.*

Quartum, eùm caſtrum & locus de Forneſio fuerit ex vi dicti pacti de retrouendendo redemptum, nec Ioannes tria millia ſcuta auri ſolis in auro in emptionem alterius caſtri, vt tenebatur per teſtamentum dicti Petri ſenioris, conuerterit, quod tamen ſi feciſſet, caſtrum tunc tribus millibus emptum nunc notoriè valeret viginti quinque aut triginta millia, effluxerunt enim à die redemptionis huc uſque circa octoginta octo anni, & valor bonorum illius temporis adhuc vſque in immenſum excreuit: an dictus Iacobus nedum tria millia ſcuta, ſed omnem illum valorem, qui beneficio temporis auctus fuiſſet, ſi caſtrum de dicto tempore emptum fuiſſet, vel in pecunia, vel in bonis petere poſſit, ita vt perinde res reſoluenda ſit, ac ſi de dicto tempore valoris trium millium ſcutorum emptum fuiſſet, & iam an aliquod caſtrum dandum ſit, vel pecunia loco illius cum toto illo augmento maioris valoris quod beneficio temporis accidit.

Et exiſtimo in fauorem dicti Iacobi reſpondendum, & ex bonis dicti Petri tot ei danda quæ æquiualeant alicui caſtro perinde ac ſi emptum fuiſſet pretio trium millium ſcutorum de anno 1522. vel circa, quo dictum caſtrum de Forneſio redemptum fuit, ita vt omne augmentum beneficio temporis ſequutum in commodum ipſius cedat; nam dictus Ioannes erat grauatus ſummam ex redemptione redactam vnà cum mille ſcutis auri ſolis ex hereditate Petri ſumendis in emptionem caſtri conuertere, quòd ſubrogaretur in locum caſtri de Forneſio, quod cùm non fecerit, totum illud damnum reſtituere fideicommiſſa-
tio debet, hæres enim grauatus tenetur fideicommiſ- 14
ſario rationem reddere de conſumptis & neglectis, Peregrin. *de fideicommiſſ. art.* 10. *numero* 27. *& artic.* 45. *numer.* 14. & ſi quæ conſumpſit aut alienauit, fideicommiſſum reintegrare tenetur, Peregrin. *dict. artic.* 45. *numero* 14. & tenetur fideicommiſſario de culpa, Hon-
ded. *conſilio* 59. *numero* 20. *lib.* 1. & vbi res deſiit extare 15
facto ipſius hæredis doloſo aut culpoſo culpa lata vel leui tenetur hæres fideicommiſſario reſarcire omne damnum, Molinæus *de primogen. lib.* 1. *cap.* 27. *numero* 1. Peregrin. *articul.* 10. *numer.* 31. At quæ maior culpa dari poteſt, (imò dolus omnino dicendus eſt) quàm commiſſa per dictum Ioannem, qui contra expreſſam voluntatem teſtatoris, & ipſius mandatum contemnendo dicta tria millia ſcuta in emptionem caſtri non conuerterit, vt propterea omninò dicendum ſit eſſe damnum inde ſequutum, & ſic augmentum valoris quod beneficio temporis

acceſſiſſet fideicommiſſario reſarcire debere, alioquin ex culpa, dolóque ſuo lucrum, fideicommiſſarius verò damnum contra expreſſam voluntatem & mandatū defuncti cóſequeretur, quod nullo modo intra patitur. Hæc confirmatur, quia ſicut rerum peremptiones & diminutiones à natura procedentes, & extra factum doloſum aut culpoſum hæredis grauati pertinēt
16 ad onus fideicommiſſarij, ita è contrario augmenta rerum à natura procedentium cedere debent ad fidei com. commodum, Peregr. *art. 10. nu. 17. & 19.* & cū culpa, dolóque hæredis factum ſit ne augmentum quod acceſſiſſet, ſi caſtrum fuiſſet emptum de dicto tempore, cedat in augmentum fideicommiſſarij, illud omne reſarcire debet hæres, quod confirmatur, quia d. hæres
17 tenebatur acquirere, quod cùm non fecerit, tenetur de dolo, & pro poſſeſſore habetur, *l. 2. §. ſed etſi quid ff. de heredit. vel act. vel vendita, l. ſed ſi lege §. proinde ff. de petitione hered.* vbi qui dolo deſiit poſſidere vel acquirere quod tenebatur, vt poſſeſſor tenetur ad rem *l. 1. §. iam ff ſi quis omiſſ. cau. à teſtament.*

Hæc denique corroborantur, quia quemadmodum creditori hæres inſtitutus & grauatus de reſtituenda
18 hæreditate poteſt retinere de bonis fideicō miſſo ſubiectis pro concurrentia ſui crediti vel aliorum creditorum quibus de propria pecunia ſoluit, idq; te habita æſtimatione de tempore aditæ hæreditatis quoad ſuum creditum & de tempore ſolutionis quoad aliorū creditorum debita per ipſum ſoluta, ita vt augmentum, quod beneficio temporis interim ſupetuenit, cedat in ipſum commodum, Socin. iun. *conſ. 110. numer. 5. vſque ad numer. 11. lib. 2.* Alciat. *conſilio 113. nu. 22. lib. 9.* Pett, Imol. *conſ. 92 a. 9 4.* Marzat. *conſ. 25. n. 4.* Menoch *conſ. 181. n. 35.* Illuſt. Mant. *de coniect. vlt volunt. lib. 7. tit. 8. n. 13.* & fuſè Pereg. *d. art. 31. n. 12.* qui variis rationibus hanc ſententiam firmat, & ſic te varus cauſis obtinuiſſe aſſerit: ita & per contrarium in hoc caſu cùm culpa dolóque hæredis factum ſit ne caſtrum ſit emptum, perinde debet haberi, ac ſi de tempore fuiſſet emptum, omnéque augmentum quod inde ſequutum fuiſſet, in commodum fideicommiſſarij cedere & omne damnū per eum paſſum hæres ſoluere debet.

Quare eo magis hoc caſu affirmanda ſunt, quòd d. Ioan. ... caſtrum du Bays acquiſiuit, cuius pretium probabiliter ex dicta pecunia ſolutum eſt, ſed ſiue ex ea pr... erit, ſiue non, cùm tamen caſtrum illud emerit, illud ad adiudicandum eſt d. Iacobo & pro concurrentia pretij per Ioannem ſoluti diminuendum de ſumma trium millium ſcutorum, quod verò de illis ſupereſt, nec non augmentum, quod beneficio temporis acceſſit pro proportione dictæ pecuniæ, debet in aliis bonis dicto Iacobo adiudicari, & ita voluntati Petri ſenioris ſatisfiet, hæres ex dolo vel culpa ſua lucrum non faciet, neque ex illis fideicommiſſarij damnum patietur.

Quintum eſt, quod manat ex donatione in contractu matrimonij Petri Ioannis contenta medietatis omnium bonorum d. Ioannis præſentium & futurorū, quæritur cū ea donatio facta fuerit d. Petro & eius liberis maſculis ex eo matrimonio naſcituris, an dicta liberis vt liberis vel hæredibus cenſeatur facta? & quidquid ſit in illa quæſtione cùm pater ſtipulatur pro ſe & liberis, an cenſeatur ſtipulatus pro liberis, vt liberis, vel vt hæredibus, de qua Conar. *lib. 2. var. reſolu. c. 8.* & Clar *in §. emphyteuſis q. 57.* Socin. *conſ. 127. nu. 9. circa fin. vol. 3.* Ruin. *conſ. 123. n. 4.* Socin. iun. *conſ. 104. nu. 15. lib. 2.* Iaſ *in l. 2. nu. 188 cum ſeqq. de iure emphyteot.* Ge-
19 briel. *lib. 5. comm. conclu. titul. de iure emphyt. concluſio. 2. n. 47.* hoc tamen certi ſſimum eſt, quod ſi verba proferantur à donante, vt hoc caſu, liberis vt liberis, poſt

mortem patris, & ſic ordine ſucceſſiuo huiuſmodi bona eſſe quæſita, vt docent Bartol. & DD. *in l. Gallus §. quidem rectè ff. de liberis & poſthumis*, & in ſpecie idem Bart. *in l. quod dicitur ſecunda n. 6. ff. de verbor. ſignif.* Deci. *cōſ. 239. n. 4.* Bertrand. *conſ. 138. n. 14. & ſeq. lib. 5. poſter.* Iaſ. *d. §. quidem rectè n. 14.* & Paulus *n. 16.* Benus *conſ. 155. nu. 1. verſ. & tanto magis*, & filium eundémque patrem 20
donatuū de dictis rebus donatis diſponere non poſſe in præiudicium filiorum eorumdémque nepotum, qui expreſſè ab auo ad dicta bona ſunt inuitati: et etiam hoc certi iuris, & Interpretes firmant DD. nulla diſtinctione facta, an materia ſit tranſitoria ad hæredes nécne, eam enim faciunt eūm de interpretatione ſtipulationis paternæ agitur, non in quæſtione noſtra, in qua de verbis tantùm donantis quæritur) & docent hoc in terminis Deci. *conſ. 216. conſ. 239. n. 4. cum ſeqq.* Bertrand. *conſ. 2. 4. n. 11. in vltima ratione lib. 2. priorum, & conſ. 138. per tot.* vbi omnino videndus eſt *lib. 2. poſter.* Berous *conſ. 155 n 7. verſ & tanto magis*, Mateabrun. *conſ. 111. nu. 126. verſ. ſed quid quod ſit*, qui quāmuis in ſuo caſu contrarium reſpondeat, quòd verba erant à recipiente tātùm prolata, tamen ſatis demonſtrat quod ſecundùm noſtram ſententiam reſpondiſſet, ſi verba fuiſſent à concedente prolata.

Ex eo oritur alia quæſtio, niſi nominarim in dict. contractu prouiſum fuiſſet, quæ conficeret ſextum dubium, an ſcilicet d. Petrus, ſi nominatim ea facultas pet d. contractum ei data non fuiſſet, vt fuit, potuerit vnum ex liberis maſculis alteri in dictis bonis donatis præferre, & de eis diſponere vni plus quàm alteri donando, qua in re aſſerendum eſt, non potuiſſe patrem hoc facere, ſed cenſeri omnes æqualiter vocatos irreuocabiliter: etſi enim aliqui contrarium hoc caſu te- 21
neant, tamen verior & magis communis opinio eſt, vt patet non poſſit vni plus alteri donare, atque noſtram ſententiam diſertè tenent Bart. *conſ. 55.* dominus Amatus, & *conſ. 60.* quæſtio iſta *lib. 1.* & *in l. vt iuriſiurandi §. ſi liberi ff. de oper. liberto.* & *in l mortis cauſa capitur ff. de donatio. cauſ. mort.* Idem quod Bart. docent Caſtrenſ. *in l. eadem Iuliana §. ſi quis alicui de legat. 1.* ſed in terminis Stephan. Bertrand *d. conſ. 38. num. 14. & per tot. lib. 2. poſter.* magis communem dicit Alexan. *conſil. 106.* viſo themate, & *conſ. 107.* in cauſa de Campagio *n. 1. lib. 4.* Couar. *lib. 2. var. reſol. c. 8. a. 2.* Iaſ. *cōſil. 2. nu. 107. cum ſeqq. C. de iur. emphyt.* Tiraq. plures cumulans *in tract. de retract. conſang. §. 1. gloſ. 6. nu. 24.* Sylvan. *conſ. 15. a n. 1. vſque ad n. 21.* qui hanc opinionem communem atteſtatur, & ſimiliter Socin. iun. *conſ. 72. nu. 5. l. 1.* Ioann. Dilect. *de art. teſtand. tit. 3. caut. 8 n. 3* & tanto magis in terminis tenet Vincent Ann. *alleg. 31. n. 2. & 3* & Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſump. 18. n. 16.* His adde Dec. Marcabrun. & ſupr. allegatos, & quamuis aliqui ex iis loquantur in emphyteuſi, ij tamen non præſupponūt donationem factam filio & liberis, ſed loquuntur de emphyteuſi acceptata pro ſe & liberis, & ſic cùm in vtroque caſu ius quæratur liberis vt liberis, non vt hæredibus (primo quidem caſu ex liberalitate & prouidentia donantis, ſecundo, quia ſumus in materia non tranſitoria ad hæredes, præſuppoſito nunc & non cōceſſo veram eſſe ſententiam, ſtipulationem huiuſmodi, ſi facta in materia tranſitoria, cenſeri factam liberis, vt hæredibus) bene procedit quæſtio, an pater poſſit vni plus quàm alteri relinquere vel donare, & cæteris eo modo præiudicare, qui tamen omnes concludunt nō poſſe. Cuius rei ratio eſt manifeſta, quia iſti nepotes non habent dicta bona à patre ſuo, ſed ab eorum auo, à quo æqualiter ſunt inuitati, & ſic ius quæſitū ab auo pater tollere non poteſt, nec in eo eis præiudicare, & omnium nouiſſimè in propriis terminis donationis

factæ

factæ à patre, filio & liberis ex eo naſcituris contem-
platione matrimonij, hanc opinionem veriorem & ma-
gis communem aſſerit Iacob. Cancer. *lib.1.var.reſolut.*
cap.8.num.64.de donatio. ipſe quidem quando pater de
d. bonis plus vni donauit quàm alteri, ait ſibi videri
contrariam opinionem æquiorem, fatetur tamen hanc
& veriorem & magis communé: quæ ſententia eo ma-
ximè procedit in donatione hac, quia contemplatione
nedum patris, ſed & liberorum ex eo matrimonio na-
ſciturorum, & ſic ex cauſa communi tam patris quàm
filiorum eſt facta: quo caſu ſuccedit indubitata ſenten-
22 tia patrem de d. bonis diſponere non poſſe, nec plus
vni quàm alteri ex filiis donare, ex Menoch. *d. præſump.*
28.num.16. & quamuis Guid. Pap. *deciſ.184.num.3.* con-
trarium exiſtimauerit, vt ſcilicet pater vnum alteri ex
filiis præferre & nominare poſſet, quem Natta *conſil.*
475.per tot.& conſ.401.n.14. Celſ. Hugo *conſ.26.n.14.* ſe-
quuti ſunt, tamen cõtra Guidonis opinionem in ipſo-
met Senatu Gratianopolit. iudicatum fuiſſe de anno
1529. & 1539. referunt Rabot. & Boneton. *in additio. ad*
d.deciſ.184. Sed tamen etſi hæc ſententia veriſſima ſit
per *l.cum pater §.rogo. ff. de legat.2. & l.hæredes mei §.*
peto ff.ad Trebell. tamen cùm hæc controuerſia in lin-
gua Occitana definienda ſit, difficillimè obtineri poſ-
ſet; Senatum enim in ſimili ſpecie iuxta Guidonis ſen-
tentiam pronuntiaſſe refert Maynar. *aux notables que-*
ſtions lib.6.c.3. ſed in hoc inſiſtendum non eſt, cùm in d.
contractu nominatim ſit data facultas d. Petro, quem
vellet ex liberis maſculis ex d. matrimonio naſcituris
eligendi.

Tota igitur quæſtio in eo verſatur, an electio vnius
23 ex d. maſculis à d. Petro legitimè facta ſit, nam ſi legi-
timè facta ſit, ei ſtandum eſt, ſin minus omnes maſculi
ſimul & pro virili ad d. dimidiam partem admitteren-
tur, *l.cum quidam ſecunda. l.vnum ex familia §.rogo ff.de*
legat.2. Bereng Fernan. *cap.vn.de filiis natis ex matrim.*
ad marg.cont.cap.9.num.5. & ita ſupremos Senatus Pa-
riſien. & Tholoſanum ſolitos iudicare refert Maynar.
lib.8.cap.53. Aut igitur teſtamentũ ſecundum Petri nul-
lum erit & primo ſtandum erit, aut contra (de quibus
teſtamentis & quod ex eis præualeat mox diſſeremus.)
Siquidem ſecundum valet, valida eſt electio facta per
d. Petrum, Ioannem enim vxori ſubſtituendo & per
24 conſequens ſibi in tota ſua hæreditate inſtituendo
eum elegiſſe & nominaſſe cenſetur, *l. filiusfamilias §.*
ſed ſi omne ff. de leg.1. & in terminis docet Bartol. *in l.*
vnum ex familia §. ſi duobus ff. de leg.2. & ibi Menoch.
poſt Brun. *in addition.*

Quod ſi ſecundum teſtamentum ita nullum decla-
retur, vt primo ſit omnino ſtandum, & vxor iuxta po-
teſtatem ſibi datam hæredem nominauerit tam ad hæ-
reditatem Petri quàm ad d. dimidiam partem bono-
rum donatorum, vt ex vi teſtamenti poteſt, hæc ele-
25 ctio nullius erit momenti. Neque enim Petrus potuit
huiuſmodi facultaté eligendi in alium transferre eius
arbitrio faciendam, Fernand. *in dict. cap.vnico de filiis*
natis ex matri.ad marg.contract.cap.9.num.9. verſ. ſepti-
ma dubitatio. Huiuſmodi enim facultas tranſmitti non
poteſt, nec hæredi competere, textus eſt *in leg. fin. in*
princ. ff. de verborum obligat. huiuſmodi enim facultas
eligendi cohæret perſonæ, *leg. ſi ſtipulatus l. ſi quis ar-*
bitratu ff. de verborum obligat. Bartol. *in l. cùm ſtipu-*
latus ſum mihi ff.eodem. gloſſ. *inter ſtipulantem in princ.*
ff. eodem.

Septimum (& iam verſamur circa duo teſtamenta
Petri) quod ex his teſtamentis præualeat, & an ſecun-
dum ita nullum declarari debeat, vt primo omnino
ſtandum ſit? hoc dubium in duo capita diuidendum
eſt, & ex vnoquoque dubia ſeparatim faciemus: vnum,
an ex vi non legitimæ exhæredationis nullum ſit:
aliud, an ex aliis cauſis ſecluſa exhæredatione? Quo-
ad primum exhæredationem ſuſtineri non poſſe cer-
tum eſt, quia quoad cauſam, quæ dicitur expreſſa per
relationem ad informationes ſumptas contra Iaco-
bum ad inſtantiam dicti Petri, ea notoriè non eſt le-
gitima, conſiſtit enim in eo quòd ſex vel octo ſalma-
tas frumenti d. Iacobus in area Petri noctu ſumpſiſſet,
quod frequentiſſimum eſt in filiis patrum diuitum,
præſertim iis, quibus neceſſaria à patre non tribuun-
tur. At vt cauſa legitima ſit, debet eſſe ex expreſſis, *in* 26
§. aliud quoque capitulum, vt cùm de appellat. cogno-
ſcitur, aut ſaltem æquè grauis, DD. *in authen.non licet*
C.de liber.præter. præſertim Curt. *num.23.* Ripa *in l.fin.*
quæſt.48.C.de reuocan.donat. Anti.Pinell. *ſub parte 2.num.*
25. C. de bonis maternis. Tria enim debent concurrere, 27
vt exhæredatio ſuſtineatur, cauſa ſcilicet, quam dixit,
& quòd legitimè ſit verificata, & quòd expreſſa ſit in
teſtamento paterno, Mantic. *de coniect. lib.4.titul.21.*
Maynard. *lib.8.cap.10.* Quoad verò eas quas dixit pa-
ter ſe habere, non tamen expreſſit teſtamento, & quas
ſe exprimere nolle dixit, eæ nullius ſunt conſideratio-
nis, niſi enim nominatim à patre exprimantur, non li- 28
cet hæredi eas exprimere, Mantic. *d.tit.21.* Maynard.
d.cap.10. & in terminis ita iudicatum refert idem May-
nard. in Senatu Tholoſano *lib.6.c.12.* Adde quòd mul-
ta hîc concurrant, ex quibus nulla eſt omnino d. exhæ-
redationis habenda ratio, ſcilicet quòd reconciliatio 29
poſtea inter patrem & filiũ interuenerit, ex quo huiuſ-
modi exhæredatio omnino tollitur, *l.in ipſum C.famil.*
erciſcun. l.3.§ fin.ff.de adimend.legat. & ibi Bart. *gloſ.in §.*
fi.verſ.diſſimulatione Inſtitutionib.de iniuriis, præſertim
quando illa exhæredatio procedit ex animo irato &
offenſo, Alex. in terminis *in conſ 159. lib.2.* parla enim
ſunt non adeſſe cauſas ingratitudinis, vel eſſe extinctas
per reconciliationem in vita teſtatoris, *arg. l.non ſolum*
ff. de iniur. vbi de iniuria remiſſa amplius non poteſt
agi, Soc. iun. *conſil.59.n.19.lib.3.* Bart. *in l.ſi ibi §.1. ff. de*
pact. Bald. *conſil.157.n.4.* Bart. *in l.3.§.fi.ff.de adimend.le-*
gat. Simon. de Præt. *de interpret.vlt.volunt.lib.3.ſolut.4.*
num.13. in terminis.

Nec non quòd Ioannes ſubſtitutus eaſdem & maio-
res cauſas commiſit, quibus iram patris in ſe concitaret,
vt ex facti narratione conſtat, quódque pater morte
præuentus teſtamentum mutare non potuit. Hęc qui-
dem certa ſunt quoad hoc vt legitimam integrã petere
poſſit d. Iacobus qui non ſimpliciter exhęredatus fuit,
ſed ei legatæ fuerunt 15. libræ in quibus hæres particu-
laris fuit inſtitutus, & ſic cùm remaneat inſtitutus in re
particulari, ſolum ſupplementũ legitimæ ob defectum
legitimæ exhæredationis petere poteſt. Etſi enim cùm
titulo legati aliquid relictũ eſt, corruat teſtamentum, 30
& nullũ ſit, *l.omnimodo C.de inoffic.teſtam.* ex communi
DD. ſententia, vt docent Deci. *conſ.115.in princ.& conſ.*
228. Bened. *in c. Raynut. verbo in eod. teſta.n.57.* & alij quos
refert Fernan. Vaſques *lib.2.§.20.requiſito 29. declara.1.*
n.3. tamẽ ſecus eſt, ſi titulo inſtitutionis particularis ali-
quid relictum ſit, vt prædicti DD. præſertim Deci. &
Bened. locis ſup. cit. teſtantur. Atque hoc magis dicen-
dum eſt, quod in ſimili caſu ita iudicaſſe Senatũ Tho-
loſanum refert Maynar. *d.lib.6.c.12.* niſi fortè in hoc ca-
ſu d. Senatus ex circumſtantiis in eo militantibus ęqui-
tatem potius, quam ſolet amplecti, quam ſummum ius
ſequens contrarium ſtatuendum cenſeret; ex circum-
ſtantiis, inquam, prȩſertim quod in calore iracundię d.
Petrus hoc teſtamentum fecerit, in re tantùm particu-
lari Iacob. inſtituerit, quòd recõciliatio deinde ſequu-
ta fuerit, quòd non maioré cauſam conquerendi patri
Ioan. dederit, quod in primo teſtamẽto ſi vxor nemini

nominaſſet, ipſe d. Iacobum diſertè nominauit & vxo-
ri ſubſtituit, aliiſque prætulit, quòd morte præuentus
teſtamentum ſecundum mutare non potuerit, quòd
cùm ageretur de d. Iacobo matrimonio collocando ſe
donationem facturum d. Petro aſſeruit, quod ſæpe de-
clarauit vxorem ſuam omnem habere facultatẽ quem
vellet ex filiis nominandi, qua de re infrà latiùs, & cum
d. inſtitutio in re certa ad magis corroborandum d. ex-
hæredationem facta ſit, omnino nũc corruere debeat,
& nulla ſit illius habenda ratio, quaſi effectus exhære-
dationis potius quàm verba ſit conſiderandus, cùm in
effectu d. Iacobus ſit exhæredatus. *l. ſi filiusfamilias §. 1. ff. quod cum eo l. peculium §. ſed ſi nomina ff. de peculio l. nomen filiarum. §. fin. ff. de verb. ſignif.*

Sed ex alio difficultas augetur admodũ, quòd clau-
ſula codicillaris in eo ſecundo teſtamento ſit appoſita:
ſiue enim filius dicatur ſine cauſa exhæredatus, ſiue
cum cauſa quidem, ſed non legitima, quod vtrumque
videtur in hoc caſu interueniſſe, in vtroq; tamen clau-
ſulam codicillarem operari effectum ſuum DD. com-
muniter tradunt, in primo quidem, cùm ſcilicet nulla
eſt expreſſa cauſa, *gloſſ. in §. exhæredacus in verb. exhæredatus in auth. de hæredib. & ad falcidiam*, Bart. *in auth. ex cauſa n. 2.* vbi de communi, & ſub *n. 12.* Bald. *n. 4.* aſſe-
rens ita in practica ſeruari, Ang. ſub *n. 3. in fi.* Alber. *n. 7.*
Caſtr. *n. 7. in fin. C. de liber. præterit.* Clar. *in §. teſtamentum q. 42. verſ. aliquando enim*, vbi aſſerit inter DD. in
hoc non eſſe cõtrouerſiam. Secundo verò caſu, quan-
do ſcilicet pater cum cauſa, ſed non legitima, exhære-
dauit filium, idem ſtatuendum eſſe de communi om-
nium teſtatur Imol. *in l. 1. n. 6. ff. de teſtamentis*, & *in l. filio præterito n. 30. ff. de inofficioſo rupto*, Clar. *in §. teſtamentum q. 40. verſ. aliquando verò*, fuſè Turret. *in tract. de effectib. clauſula codicillaris q. 25.* in quibus locis teſtamen-
tum eſſe nullum ipſo iure docent, & cõſequenter clau-
ſula codicillaris operatur ac ſi eſſet præteritus ſcienter,
ſuper qua quæſtione DD. nõ dubitant, vt in ſpecie di-
xit Cagnol. *in d. authen. ex cauſa & ſub n. 35. verſ. ſicut.*
Turrett. *d. q. 25. & q. 53.* atque hæc procedunt, etſi verba
ſint in præſens tantùm tempus concepta, cùm teſta-
mentum ſit nullum ipſo iure, etſi alioquin maximè in-
terſit per verba futuri temporis concipi, vt per Bart. *in l. 1. ff. de iure codicill.* & ibi paſſim DD. & vt *in d. authen. ex cauſa.* Non refert etiam, quòd clauſula codicillaris
non ſit, vt ſolet, concepta, ſed ſimpliciter, ſcilicet ſi non
valet iure teſtamenti codicillorum, &c. nam cùm te-
ſtamentum ſit nullum ob nullam vel non legitimam
expreſſam cauſam exhæredationis, neceſſariò in vim
32 codicillorum valere debet, cùm alioquin ſi teſtamen-
tum valuiſſet, propter mentionem codicillorũ eo mo-
do factam hæres eligere poſſet, an iure teſtamenti, an
iure codicillorum ſuccedere vellet, vt docent Bart. *in l. fin. n. 3. & ſeq. C. de codicillis.* Caſtr. *ibid. & n. 12.* Fulgoſ. *in d. auth. ex cauſa n. 57. circa fi.* Surd. *conſil. 107. n. 10. & ſeqq. lib. 1. & conſ. 274. n. 25. lib. 2.* quia cõiunctiua, &, expreſſa
vel ſubintellecta ob repugnantiam vt teſtamẽtum va-
leat iure directo & obliquo eodẽ tempore reſolui de-
bet in disiunctiuam, *l. ſi Titio fundum ff. de vſufruct. legato*
de qua quæſt. fuſè Turrett. *d. tract. q. 14.* Nõ video igitur
quomodo poſſit euitari, quin teſtamẽtum ſuſtineatur
in vim d. clauſulæ codicill. qua verè ſtante d. Iacobus
33 vel legitimam vel Trebellianicam quam maluerit de-
trahere poterit, non vtramque, Bart. *in l. Papinian. §. meminiſſe in fi.* quem ibi paſſim DD. nominatim Cagn.
ſequuntur, *ff. de inoff. teſta.* Paul. de Caſt. *conſ. 25. in princ. lib. 2.* Alex. *conſil. 161. n. 4. lib. 2.* Rimin. iun. *conſil. 71. n. 15.*
Hieron. Gabr. *conſil. 113. n. 4. & 5. lib. 1.* Rol. à Valle *d. conſ. 7. in fi. lib. 4.* Crot. *conſil. 66. n. 27. lib. 1.* Burſat. *conſ. 88. in fi. lib. 1.* Crauet. *conſil. 242. n. 4. lib. 2.* Guid. Pap. *q. 52.* Sed hoc
caſu vtilius eſt detrahere legitimam, quippe quæ ſit
duodecima totius hæreditatis, præſuppoſito quòd ſint
ſex liberi: At ſi quartã Trebellianicam detraheret tan-
tùm conſequeretur ſextam illius quartæ, quæ eſſet vi-
geſima quarta. Reſtat igitur, vt ſecundum caput hu-
ius dubij diſcutiamus, ex quo octauum dubium elicie-
mus, an ſcilicet aliqua alia ratione præter exhæredatio-
nem poſſit ſuſtineri d. ſecundum teſtamentum nullius
eſſe momenti, ita & eo modo vt clauſula codicillaris
nihil operari poſſit? & abſolutè exiſtimo hoc ſecũdum
teſtamentum nullius omnino eſſe momẽti, cùm in eo
nulla ſit ſpecialis facta mentio & derogatio primi te-
ſtamenti, per d. Petrum inter liberos etiam facti, hoc 34
enim eſt verum in iure teſtamentum inter liberos per-
fectum habere à lege tacitam clauſulam derogatoriam
& per ſecundum nedum ſi in ſecundo extraneus ſit in-
ſtitutus, Maynard. *lib. 5. c. 11.* ſed etiam inter liberos fa-
ctum etiam perfectum nõ ſuſtineri, nec per illud cen-
ſeri reuocatum primum iuxta notata *in auth. hoc inter liberos C. de teſtam.* docent Alex. *conſil. 63. n. 7. cum ſeqq. lib. 7.* Boer. *deciſ. 240. n. 7. 8. 9. & 10.* qui multos eiuſdem
ſententiæ refert & ſequitur Clar. *§. teſtamentum q. 98. n. 12.* & quamuis plerique diſſentiant vt Bald. *in d. auth. hoc inter liberos*, Mayoar. *d. lib. 5. c. 20.* tamen id abſq; du- 35
bio procedit, ſi primum teſtamẽtum ſit magis fauora-
bile filiis, & ſecundum cõtineat præteritionem vel ex-
hæredationem, & ſic inæqualitatem, vt docet Apoſtill.
ad Alex. *d. conſil. 163. n. 7.* Boer. *d. deciſ. 240. n. 8. & ſeqq.*
Cranet. *conſil. 143. n. 7. & conſ. 152. n. 12.* Clar. *d. §. teſtam. q. 98.* & fuſiſſimè Ludou. Zanch. *conſ. pro vxore n. 748. cum ſeqq.* Nullàmque hoc caſu clauſulæ codicillaris ha-
bendam eſſe rationem docent prædicti authores, præ-
ſertim Alex. *d. conſ. 163. in princ. num. 1. & 2.* at hoc caſu
in ſecundo teſtamento primo genitus, qui alioquin
inter nobiles & caſtra poſſidentes ſolet ſemper hæres
vniuerſalis inſtitui, fuit exhæredatus, & extranei po-
ſtremo ſunt ſubſtituti, & d. primogenitus pro tali qui
ſemper per illum manet excluſus, & primũ teſtamen-
tum, ſecundùm morem Nobilium fuit conditum, &
nemo ex filiis exhæredatus, d. verò primogenitus ſub-
ſtitutus & inſtitutus caſu quo vxor neminẽ nominaſ-
ſet, & ex eo ſatis docuit quẽ vellet ab vxore nominari,
cui eam facultatem nominandi dedit, vt filij magis ei
obſequentes eſſent, & vtcumque ſit, nemo ex filiis in
eo teſtamẽto exhæredatus, & nemo extraneus in ſub-
ſtitutione illi prælatus. Nec obſtat *l. ſancimus C. de teſtam.* quæ non facit ad rem noſtram, & in diuerſis ter-
minis procedit, agitur enim ibi de teſtamẽto perfecto,
an per ſecundum imperfectum cum lapſu decẽnij re-
uocetur, nos de teſtamento primo, quod habet à lege
clauſulam derogatoriã. Sed magis viget doctrina com-
muniter recepta, qua ſecundum teſtamentum, etſi in 36
eo non ſit facta mentio clauſulæ derogatoriæ, ſuſtine-
tur tamen, ſi 10. anni effluxerint à primo, quantumuis
in illo primo clauſula derogatoria fuerit appoſita,
Bald. *in d. l. ſancimus n. 6. in fi.* Pariſ. *conſil. 10. n. 17. lib. 3.*
& alij quos refert Clar. *in d. q. 99.* cuius rei rationẽ af-
ferunt, quia per lapſum decennij inducitur præſum-
ptio obliuionis, & ideo non præſumitur in ſecũdo te-
ſtamento omiſſa reuocatio clauſulæ derogatoriæ ex
voluntatis defectu, ſed potius ex defectu memoriæ, vt
docet idem Clar. *d. n. 9. in fi.* ſed paucis reſpondetur to- 37
tum illud in præſumptione obliuionis fundatum eſſe,
qua ceſſante manet firma vis clauſulæ derogatoriæ, &
primũ teſtamentũ, vt d. DD. præſertim Clar. ſentiunt;
ſed hoc caſu clarè cõſtat d. Petrum neq; oblitum eſſe,
neq; potuiſſe obliuiſci d. primi teſtamẽti, quod penes
ſe in muſæolo ſuo habebat, ibiq; fuit poſt mortẽ illius
inuẽtũ; teſtamẽti igitur quod præ oculis ſẽper habebat,

obli-

obliuiſci non potuit. Deinde reſpondetur d. ſecundum teſtamentum non niſi in calore iracundię factum fuiſſe, & reconciliatione ſequuta mentem voluntatémque ipſius fuiſſe, vt primum teſtamentum ſolum valeret, ex eo quòd ſæpe declarauit & profeſſus eſt vxorem ipſius habere omnimodam facultatem eligendi quem vellet ex filiis, quam cùm ſolum habeat ex primo & non ex ſecundo, ſatis ſolummodo habendam rationem primi demonſtrauit; nam ſicut vltimum teſtamentum, in quo non eſt facta mentio clauſulæ derogatoriæ, ſuſtinetur, ſi ex verbis in vltimo teſtamento poſitis, vel aliter appareret teſtatorem ex aliqua cauſa mutaſſe voluntatem, & voluiſſe illam vltimam præualere, ita & contra cùm apparet teſtatorem velle, vt primum, in quo adeſt clauſula derogatoria expreſſa vel ex legis diſpoſitione, valeret, ſubeſt cauſa vt mutauerit voluntatem expreſſam in ſecundo, multo magis debet primum præualere, Bald. *in d.l.ſanctimus poſt n.6.* Soc. *conſ.1 poſt n.12.verſ.præterea lib.2.* & alij relati per Clar. *d.q.99.num.8.* hoc verò caſu de voluntate conſtat ex d. declaratione, cauſa verò cur voluerit vt non præualeret ſecundum teſtamentum, imò primum ex d. reconciliatione ſequuta; eam verò voluntatem & declarationem ſat eſt per duos teſtes probari, Vaſques *de ſucceßionum creat. lib.2. in §. 2. num. 10.* Additio, *ad Clarum d.n.8. ſub lit. B.*

ARGVMENTVM.

AN mater tutrix ſtuprum committens vel nubens, non petito tutore amittat lucra nuptialia.

An hæredes mariti de ſtupro accuſare poſſint.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes de auditu alieno non probant etiam ſi dicant ſe audiuiſſe ab eo qui præſens fuit,* & n.5.

2 *Multo magis in criminalibus in quibus nequidem faciunt præſumptionem.*

3 *Nec etiam concurrente fama.*

4 *Niſi alia adſint adminicula, & ſimus in materia taliter occulta vt actu & habitu aliæ probationes haberi non poſſint.*

6 *Fama non probat.*

7 *Nec facit inditium ad torturam.*

8 *Hæredes mariti admittuntur ad accuſationem ſtupri, & inde vidua amittit lucra nuptialia.*

9 *Contrà.*

10 *Et hæc verior.*

11 *Leges pœnales non extenduntur,* & n.20.

12 *Poſterior opinio in Gallia recepta.*

13 *Niſi intra annum luctus vel in domo mariti commiſſum ſit ſtuprum.*

14 *An vidua nubens non petito tutore filiis amittat lucra nuptialia.*

15 *Conſuetudine Gallica ſublatæ ſunt omnes pœnæ ſecundo nubentium, ea ſolum excepta quod proprietas bonorum ex primo matrimonio lucratorum ad filios eiuſdem pertineat & eis reſeruanda ſit ſi matre ſuperuiuant.*

16 *Idque tam in patria conſuetudinaria, quam in aliis prouinciis.*

17 *Niſi in aliqua prouincia contrarium nominatim receptum ſit, vt in Aluernia.*

18 *In lingua Occitana ſeruatur generalis conſuetudo Galliæ, dummodo vidua nubat poſt annum luctus.*

19 *Minor ſuſcipiens tutelam filiorum, & facta maior nubens non petito tutore, nec redditis rationibus, non incidit in* auth. *eiſdem pœnis.*

21 *Mater quæ non eſt reliquatrix nubens non petito tutore non incidit in* auth. *eiſdem pœnis.*

CONSILIVM CX.

INTER ea, quæ Carpentoracti extraiudicialiter acta & concluſa fuerunt in lite, quæ Nemauſenſi inter Illuſtrem dominam N. & Illuſtrem dominam A. nurum ventilabatur, hoc potiſſimum fuit, an d. domina N. bene fundata eſſet in prætenſione quam habebat ratione ſtupri quod aſſerebat per d. A. cõmiſſum, nec non, ratione matrimonij, quod etiam aſſerebat d. A. contraxiſſe nõ petito tutore, minúſque redditis rationib. adminiſtrationis tutelę filiorum ſuorum: qua in re duplex erat quæſtio, vna facti, altera iuris, nimirum an d. N. legitimè probaſſet ſtuprum, & deinde matrimonium per d. A. vt ipſa prætendebat commiſſum, & caſu quo probaſſet an d. A. lucra quæ vel ex contractu matrimonij vel ex teſtamento mariti conſequuta erat, amiſiſſet.

Quoad primum omnes arbitri ad hoc electi conuenerũt, neque ſtuprum, neque matrimonium legitimè probatum fuiſſe, ideóq; d. N. defectu probationis cõdemnandam: nam omnes teſtes, quorum depoſitiones non ſignatæ aut earum ſummaria per d. N. exhibitæ fuerunt, aut ſunt de auditu alieno, aut de fama; ſed de viſu, vel de [illegible] à d. N. nemo eſt qui deponat, ſed quidem, vt a[illegible] quædam, cuius depoſitio nobis exhibita non [illegible] deponit de auditu [illegible] dictæ A. ſed illius [illegible] habend[illegible], quod, [illegible] cepi, ea negat [illegible] depo[illegible] ſe in confrontatione contrarium [illegible], cuius depoſitio ad matrimonium [illegible] probandum faceret. Certum autem eſt [illegible] teſtes de auditu alieno non probare, textus eſt *in cap. licet ex quadam in princ.* ibi, *præter communem formam. extra de teſtibus.* & ibi hoc notant Hoſtienſ. *ante num. 1. in verb. præter communem formam.* Anania *num.1 verſ. conclude.* Imol. *num.1. in fin.* Butrio *num.1. & ſeqq. in fin.* Abb. *num.1. in 2. notabili.* & paſſim idem voluerunt Canoniſtæ *in c. præterea ext. eodem.* & ibi per Imol. *num.6. verſ. teſtimonium autem de auditu*; quod multo magis procedit 2
in criminalibus, in quibus teſtes de auditu alieno non ſolùm non probant, ſed nec etiam faciunt præſumptionem, prout conſuluerunt Marſilius *conſil.20. num. 5. & 10. & conſil. 41. num.8.* Bertazz. *conſ.3. n.20. & conſil. 92. num.9. lib.1.* Hyppolit. Rimin. *conſil.260. n. 45. lib. 3.*
& fusè Farinat. *de teſtib. quæſt.68. num. 7.* quæ adeò vera 3
ſunt, vt neque etiam fama concurrente teſtimonium de auditu faciat probationem, *c. cum literis in princ. extra de teſtib.* in illis verbis nihil eſt contra Lucanum electum ſufficienter oſtenſum, niſi de auditu & fama, & ibi hoc notant gloſſ. *in verb. de auditu,* Hoſtienſ. *num. 2.* Bald. *num.1. verſ. item nota.* Aretin. *num.3. in 2. notabili.* & Abbas *num.5.* Ripa *in l.1. num. 86. ff. ſi certum petatur,* Farinat. *dict. loco numer. 22.* & quamuis aliqui, cùm ea duo concurrunt, contrarium ſentiant in

4 delictis occultis, tamen eorum opinio eſt falſa, niſi
prætetea concurrant alia adminicula, & ſimus in ma-
teria occulta, & taliter occulta, vt actu & habitu aliæ
probationes haberi non poſſint, ſic enim loquitur tex-
tus *in d. cap. præterea*, & declarat Natta *conſ.* 170. *num.* 4.
5 *lib.* 1. & Farinat. *d. loco n.* 52. Atque hæc, quæ de teſtibus
de auditu deponentibus diximus, procedunt, etiam ſi
teſtis dicat ſe audiuiſſe ab eo qui præſens fuit, Batt. *in
tract. de teſtib. num.* 10. *in princ.* quem refert Campeg. *de
teſtib. regul. arb.* 249. *verſ. dic primo.* & ſequitur Farinat.
d. loco num. 26.

6 Quoad famam certum quoque eſt eam non proba-
re. *l.* 3. §. *eiuſdem.* & ibi Gloſs. *in verb. confirmat ff. de teſtib.
cap. ſi teſtes* §. *ſæpè etiam.* & ibi gloſſ. *in verb. fama* 4. *q.* 3.
cap. illud. & ibi gloſſ. *in verb. in hoc extra. de Cler. excom-*
7 *municatis*, Felin. *in cap. veniens extra num.* 7. *de teſtibus.*
& ibi Aret. *num.* 21. vbi teſtatur de communi, adeò vt
in criminalibus nō probet, nec faciat iudicium ad tor-
turam, vt per Felin. *in cap. veniens num.* 12. *in fin. extra de
teſtib.* Angel. *de Maleficiis in verb. quod fama publica n.*
41. & ibi Angel. *in addit. d. num.* 41. *&* 45. Marſil. *conſil.* 3.
num. 4. *in fin. ex ſingulari* 97. vbi teſtatur de communi,
Farinat. *lib.* 1. *tit.* 5. *quæſt.* 47. *num.* 4. ſed quidquid ſit in
fama legitimè probata qualis hæc non eſt, neque enim
teſtes deponunt, vt debent, ad famam probādam; qua
de re Maſcard. *concluſ.* 748 *&* 749. hoc certum eſt hoc
caſu probationis famæ nullam omnino eſſe habendam
rationem, quia teſtes ſimpliciter deponunt de præſen-
ti tempore hanc eſſe vocem & famam publicam, nec
deponunt de præterito fuiſſe ſcilicet & eſſe, vt ſcilicet
comprehendant tempus ante motam litem; probatio
enim huiuſmodi de tempore præſenti nihil facit, cùm
fama potuerit habere originem ratione litis motæ, &
ab ipſiſmet, qui eam inſtituerunt, ſed in hoc non eſt
diutius inſiſtendum: qui enim pro d. N. deputati erant,
liberè faſſi fuerunt huiuſmodi depoſitiones non legi-
timè probare, ſed d. N. habituram alias probationes ſi
litem proſequeretur, quibus reſpondebamus nos id
non credere; eam enim omnem lapidem mouiſſe, vt
intentionem ſuam probaret, & ne quidquam effeciſſe,
nec quidquam effecturam, præſertim quòd veritas eſ-
ſet in contrarium.

Sed his omnibus ceſſantibus, quę tamen non ceſſant
citra præiudicium veritatis, quod huiuſmodi depoſi-
tiones legitimè probarent, hoc tamen certiſſimum eſt,
non ſtuprum, ſed matrimonium & copulam inde ſe-
quutam probare: omnes enim teſtes, vnico tantùm ex-
cepto, eò tendunt, vt d. copulam matrimonialem, &
non aliam, probent, ille verò ſolus qui de alia copula,
ſtupro ſcilicet videtur deponere, nihil pertinenter con-
cludit, & de auditu alieno tantum deponit, ita vt quo-
ad ſtuprum abſque dubio contemnenda eſſet d. N. ſed
& quoque matrimonium non eſſe probatum ex ſupe-
rioribus patet.

Iam verò vt ad ſecundum caput & ad quæſtionem
iuris accedamus, poſito quod ſtuprum aut ſaltem ma-
trimonium probatum fuiſſet: An d. A. lucra ſupradicta
amiſerit? qua in re ſtuprum à matrimonio diſtinguen-
dum eſt, & de vnoquoque ſeparatim diſſerendum.

Et quoad ſtuprum controuerſi iuris eſt quæſtio, an
hæredes mariti admitti poſſint ad accuſationem ſtupri
per viduam commiſſi, & inde lucra nuptialia amittat
8 vidua, nam Paulus Caſtr. *in l. ſororem per gloſſ. ibi C. de
his quibus vt indignis.* & Cornel. *ibid.* & vterque, nec-
non Salicet. *in l. fideicommiſſum C. de fideicom.* Aluarot.
& Card. Alexand. *in cap.* 1. §. *item ſi fidelis quibus modis
feudum amittatur*, & *in c.* 2. *de feudo ſine culpa non amit-
tendo*, & pleriquе alij exiſtimarunt hæredibus mariti
huiuſmodi accuſationem permitti, & d. lucra dotalia
viduam amittere. Contrariam verò & negatiuam ſen- 9
tentiam amplexi ſunt Alex. *in d. l. ſororem per text. in d.
c.* 2. *de feudo ſine culpa non amittendo.* ſecundùm intelle-
ctum Baldi ibi *in verſ. domino viuente*, à contrario ſen-
ſu, & Iaſ. *in d. l. fideicommiſſum*, & quamuis Caſtr. opi- 10
nio videatur communis, tamen Alexandri verior eſt;
leges enim loquentes de talibus pœnis, vt eſt *l. conſenſu
C. de repudiis.* *&* *cap. plerumque extra de donat. inter vir.
& vxor.* loquuntur tantùm de vxoratis & de adulterio,
& ſic delicto commiſſo viuente marito, vnde non de-
bent ad alium caſum extendi, cùm ſint pœnales. *l. fi. C.* 11
de interdicto matrim. *&* *reg. in pœnis de reg. iur. in* 6. &
ſecundùm opinionem Alexandri Gallica Tribunalia 12
ſolita fuiſſe iudicare conſtat ex Boer. *deciſ.* 338. Papon
lib. 22. *tit.* 9. *arreſt.* 16. Charond. *lib.* 7. *c.* 134. Maynar. *lib.* 4.
c. 2. *n.* 6. Robert. *rer. iudicat. lib.* 1. *c.* 14. & nominatim in
Senatu Toloſano, Corraſius *in cent. Senatuſconſultorum
c.* 69. ſed hæc ſententia poſterioribus temporibus rece- 13
pit exceptionem, ſi vel intra annum luctus vel in do-
mo mariti commiſſum fuiſſet ſtuprum, Maynar. *lib.* 8.
c. 12. *in fi.* Robert *d. lib.* 1 *c.* 13. Chenu ad Paponem *d. ar-
reſt.* 16. & quidem quoad ſtuprum intra annum luctus
commiſſum ita arreſtis ſupremorum Senatuum fuiſſe
deciſum atteſtantur prædicti DD.

Sed de ſtupro domi quondam mariti commiſſo mi-
nimè, ſed tantùm Maynard. idem eo caſu ſentiendum
eſſe exiſtimat. Sed vtcumque ſit in caſu in quo verſa-
mur, ſi ſtuprum commiſſum fuiſſet, quod tamen præ-
cisè negatur, certum eſt quod id accidiſſet poſt annum
luctus, & non creditur poſſibile ſit probetur domi
mariti commiſſum, ita vt ex eo capite d. A. eſſet omni-
no abſoluenda.

Quoad verò matrimonium ſi probaretur cōtractum
fuiſſe, & quæreretur, an ex eo quod d. A. contraxiſſet, 14
antequam de tutore filiis prouideri feciſſet, & rationes
adminiſtrationis tutelę per eam geſtę reddidiſſet, d. lu-
cra amiſerat, per *l. omnem C. ad Senatuſ. Tertull. auth. eiſ-
dem pœnis C. de ſecund. nuptiis*, & in corpore, vnde ſu-
mitur, ſcilicet *in auth. de nupt.* §. *ſin autem tutelam colla-
tione* 4. quidquid ſit de iure communi, qua de re Pa-
norm. *in c. fi. extra de ſecund. nupt.* fuſiſſimè Soc. *conſ.* 39.
col. 4. *verſ. ſecundum.* Hoſt. Innoc. Card. Alex. *eod. c. fin* &
Felin. *in c. Eccleſia ſancta Maria, de conſtitutio.* Specul. *in
tit. de tutelis* § *nunc dicendum verſ. item excipitur*, Boer.
deciſ. 221. *n.* 2. Afflict. *deciſ.* 75. Greg. Tholoſ. *in Syntagm.
iuris lib.* 9. *c.* 26. *n.* 44. Rota Auen. *dec.* 80. *n.* 20. (poſt Deci.
conſil. 223. & Bertran. *conſil.* 280.) qui omnes loquuntur
in terminis iuris Canonici, quo omnes pœnæ ſecundo
nubentium ſublatæ ſunt, exceptis iis quę in fauorem li-
berorum introductæ ſunt, Faber *in d. auth eiſd. pœnis.*
Bart. Bald. Cyn. Salicet. & cæteri *in l.* 1. *& in d. auth. eiſd.
pœnis C. de ſecundis nupt.* Angel. *in d.* §. *ſin autem*, & paſ-
ſim Canoniſtæ *in c. penult.* *&* *vlt. extra de ſecund. nupt.*
hanc verò pœnam non petiti tutoris videri in fauo-
rem filiorum introductam, quod tamen non caret dif-
ficultate, cùm d. pœna, quatenus continet amiſſionem
vſusfructus, nō quæratur liberis vt liberis, ſed vt hære-
dibus, ideóque inſtitutis aliis hæredibus ipſis nō quæ-
reretur, quod fatetur Soc. *d. conſil.* 39. etſi eo nō obſtan-
te contrarium reſpondeat. Quidquid, inquam, ſit de
iure communi: hoc tamen certum eſt cōſuetudine Gal- 15
lica omnes pœnas ſecundo nubētium indiſtinctè ſub-
latas eſſe, ea ſolum excepta, quòd proprietates bono-
rum ex primo matrimonio lucratorum ſpectent ad li-
beros eiuſdem, & eis ſit reſeruāda, ſi matrim. ſuperui-
uāt, vt atteſtātur Maſuer. *in ſua pract. tit.* 5. *de tutore n.* 10.
Imbert. in ſuo Enchiridio Gallico, *tiltre des tutelles*, cir-
ca mediū. Papon. *lib.* 15. *tit. des nopces tant premieres que
ſecōdes, arr.* 12. Char. *lib.* 3. *reſp. ſur l'edict des ſecōdes nopces,
en fin.*

in fin. in penult. tal. *fol mihi* 232. Guenoya *aux loix abra-*
gees de Bugon. lib.1. Satyra 120. *fol. mihi* 73. *& Satyra*
139. fol 82. & *lib.2. ſatyra* 199. *fol.*236. *& lib.3. Satyra* 92.
16 *fol.*325. Autumn. *ad tit. C. de ſecun. nupt.* idque verum eſt
tam in patria conſuetudinaria, quàm in aliis, vt in ter-
minis docent idem Guenoya *d. Satyra* 139. & cæteri,
dum generaliter huiuſmodi omnes pœnas ſecundo
nubentium abrogatas eſſe contendunt, ſolúmque il-
lud manſiſſe, quod vidua, quæ ſecundo nupſit, non
poteſt diſponere de proprietate lucrorum à primo ma-
rito habitorum aliter quàm in fauorem liberorum pri-
mi matrimonij, & in terminis matris tutricis ſecundo-
nubentis non petito tutore nec redditis rationibus
docent d. Maſuer. Imbert. Papon. *d. locis* & Autumn.
17 *in authen. eiſdem pœnis C. de ſecund. nupt.* Atque hoc ve-
rum eſt, niſi in aliqua prouincia nominatim contra-
rium receptum ſit, quemadmodum in prouincia Al-
uerniæ, in qua mater maior 25. annorum tutrix ſecun-
donubens non redditis rationibus & reliquis præſtitis
priuatur lucris nuptialibus, vt in conſuetudinibus Al-
uernicis *cap.11. verſ. eſt tenue ladite mere*, atque de ea
conſuetudine accipiendus eſt Chopin. *de moribus Pa-*
riſiorum lib.2. tit.7. num.9. intelligendus enim eſt ſe-
cundùm authorem quem allegat, qui in d. prouincia
Aluerniæ ex vi eius conſuetudinum ſcriptarum, & in
additionibus ad eaſdem aſſerit; quod ſi Chopin. ge-
neraliter intellexiſſet, contra aſſertionem DD. Galliæ
tam veterum quàm neotericorum loqueretur, & la-
pſus fuiſſet. Non obſtat Gregor. Tholoſ. in Syntagm.
iuris *lib.9. tit.26. num.44.* is enim in terminis iuris com-
munis loquitur non de conſuetudine Galliæ. Boer.
verò *deciſ.*221. *num.*2. nihil hac de re, ſicut nec alibi in
ſuis deciſ. quidquam in contrarium dicit quod vi-
derim.

His opponebatur ea non procedere in prouincia
Occitana, paſſim enim Senatum Toloſanum recipere
omnes pœnas iure ciuili inſtitutas contra mulieres ſe-
cundonubentes, etiam eas quæ iure Canonico eſſent
abrogatæ, vt atteſtantur Maynar. *lib.3. cap.86. vſque ad*
97. & lib.6. cap.54. Autumn. *ad d. tit. C. de ſecun. nupt.* Sed
18 reſpondetur hoc verum eſſe in vidua, quæ nupſit intra
annum luctus, ſed ſi poſt annum luctus non petito tu-
tore nec redditis rationibus nupſerit, ne verbum qui-
dem Maynar. & alij, & in ipſo quod d. Senatus à con-
ſuetudine generali Galliæ diſceſſit, quando nupſit in-
tra annum luctus, & ſi poſtea nupſerit, ei ſe ſtare de-
monſtrauit, quod ſatis clarè docuit d. Autumn. ad *dict.*
titulum C. de ſecun. nupt. qui cum ad *l.1.* eam eſſe abro-
gatam dixiſſet, ſubiunxit exceptionem in Senatu Tho-
loſ. ſed mox ad *authen. eiſdem pœnis* ſimpliciter & abſ-
que vlla exceptione d. Senatus, eam eſſe abrogatam
aſſerit. Sed nominatim eam authen. non eſſe in vſu in
lingua Occitana docetur manifeſtè ex eodem May-
nar. *lib.6. cap.19.* vbi matrem non petentem tutorem fi-
liis ſi nubat poſt annum luctus, non priuari ſucceſſio-
ne filij impuberis atteſtatur pro iudicantis arbitrio pu-
niendam eſſe: nam quod ibidem de filiis primi matri-
monij dicitur, de proprietate exaudiendum eſt, vt ex d.
capite & aliis eiuſdem locis ſuprà allegatis conſtat,
quod ſi filius hæreditate non priuatur, multò minùs
lucris nuptialibus quoad vſumfructum, cùm priuatio
ſucceſſionis ſit magis fauorabilis, quia cùm ei locus
eſt, ea quæritur ſucceſſoribus filijs vt talibus; at vſus-
fructus lucrorum nuptialium non quæreretur liberis
vt liberis, ſed vt heredibus, ita vt ſi hæredes non eſſent,
non quæreretur illis. Soc. *d. conſil.*39. *col.4. circa fin.* Sed
manifeſtiùs d. authen. *eiſdem pœnis* non habere locum
in vidua poſt annum luctus nubente patet ex eodem
Maynard. *lib.3. cap.93.* vbi nominatim docet Senatum
Toloſanum pœnas ſecundonubentium introduxiſ-
ſe, ſi intra annum luctus nupſerint, ita quod ſi poſt 11.
menſem & in 12. nupſiſſet, dictæ pœnæ ceſſarent, quòd
ſcilicet ceſſet ratio ob quam d. Senatus receſſit à con-
ſuetudine Galliæ, ſcilicet confuſio ſanguinis & incerti-
tudo prolis, ita vt menſis cœptus habeatur pro com-
pleto ad excuſationem mulierum intra annum luctus
ſecundonubentium; nam vt *in fi. d. c.93.* ſubiungit, etſi
legatur *filios in 12. menſe & poſtea natos*, tamen cùm hæc
rariſſima & portentis ſimilia ſint, non eſt eorum ha-
benda ratio. Nec obſtat quod opponebatur ex eod.
Maynar. *lib.3. c.91.* in quo dicitur minorem quidem ex-
cuſari, ſi tutorem non petierit, non tamen excuſari, ſi
intra annum nupſerit: quòd hoc conſiſtat in commit-
tendo, illud in omittendo, quaſi à contrario ſenſu ma-
ior non excuſaretur. Sed reſponſum fuit, & omnes ac-
quieuerunt, non eam fuiſſe mentem Maynardi, & non
valere argumentum à contrario ſenſu in dictis DD. ſed
tantùm in verbis legis. Sed cùm in caſu, de quo May-
nard. minor eſſet quæ ſecundo nupſerat intra annum
luctus, & pro defenſione eius minor ætas allegaretur,
& quod ſi tutorem non petiiſſet, excuſanda eſſet. Reſ-
pondet Maynard. aliam eſſe cauſam non petiti tutoris
& nuptiarum intra annum luctus, ſed non ſequitur
propterea matrem non petentem tutorem incidere in
auth. *eiſdem pœnis*. Maynardo enim ſatis fuit reſpon-
dere ad ea quæ proponebantur.

Ex his conficitur ea prima ratio, quam afferebamus,
d. auth. *eiſdem pœnis* in Gallia eſſe abrogatam, & nomi-
natim in prouincia Occitana, quod veriſſimũ eſt: nam
ſecundùm hanc ſententiam d. Senatum his proximè
præteritis menſibus in ſimili caſu iudicaſſe accepi.

Secundò d. A. omnino excuſandam etiam in termi-
nis iuris communis docui, nam cùm ea ex vi teſtamen-
ti paterni ſe pro tutrice geſſit, erat minor 25. annis in
21. ſcilicet vel 22. ad ſummum conſtituta, quamuis cum 19
nupſit, eſſet maior facta, certiſſimum autem eſt in iure
minorem ſuſcipientẽ tutelam filiorum & factam ma-
iorem nubentem non petito tutore, minúſque reddi-
tis rationibus, aut reliquis præſtitis, non incidere in
pœnas auth. *eiſdem pœnis*, vt in terminis docent Bald.
in d. auth. eiſd. pœnis n.1. & in l. omnes n.9. C. ad Senatuſ-
conſ. Tertull. & vtrobique Alex. *in addit. ad Bald.* dum
ſcilicet *in auth. eiſd. pœnis* ſe refert ad dicta per eundem
Bald. *in l. omnes, & in d. l. omnes* ſe refert ad dicta eiuſ-
dem *in d. auth. eiſd. pœnis.* & Bald. Caſtr. *in d. l. omnes n.*
9. Rom. *conſil.*179. & fuſiſſimè Soc. iun. *conſil.8. n.9. cum*
multis ſeqq. lib.1. & Ioan. de Garron. *in d. auth. n.9.* cuius
rei ratio eſt, quia auth. *eiſdem pœnis* & ſimiles leges lo-
quuntur de tutrice, non de protutrice, qualis eſt mi-
nor, & cùm ſit lex pœnalis, non eſt extendenda *l. fin. §.*
ait lex ff. de diuortiis l. filio §.1. ff. de ritu nuptiali. ex quo 20
apparet quàm grauiter lapſus ſit Apoſtill. *ad conſuet.*
Aluer. tit.11. art.5. des ſentences dum conſuetudines di-
ſertis verbis de maiori loquentes extendit ad mino-
rem. Poſtremò, an mater tutrix non petito tutore in-
cidat in auth. *eiſdem pœnis* futurus euentus expectan-
dus eſt, & ſi reliquatrix nõ ſit, non incurrit pœnas, vt
in terminis docet Caſtr. *conſil.154. n.1. circa fi. verſ. pateſt* 21
dici lib.2. At verò d. A. tantum abeſt, vt reliquatrix ſit
futura, quin notoriè fuit creditrix, & ex his fuit con-
cluſum ex omnium voto, quod etſi conſtaret d. A.
nupſiſſe non petito tutore, nec redditis rationi-
bus non incidiſſe, tamen in pœnas d.
auth. *eiſdem pœnis.*

ARGVMENTVM.

Furnus & molendinum quando dicantur bannareta.

SVMMARIVM.

1 *Ire ad molendinum & furnum domini eſt meræ facultatis, cui nec per mille annos præſcribi poteſt.*

2 *Fallit tamen quando feudatarius habet ius & cauſam à ſupremo Principe.*

3 *Item ſi vaſallus ſit inueſtitus de furnis & molendinis.*

4 *Specialis conceſſio magis reſtringit & plus operatur quàm generalis.*

5 *Item fallit regula ſupradicta, quando hæc tria concurrunt, ſcilicet quòd dominus habeat omnimodam iuriſdictionem, merum & mixtum imperium, quòd habeat directum dominium vniuerſale totius territorij: & quòd per tempus centum annorum & vltra ſubditi iuerint ad furnum & molendinum domini.*

6 *Dominus iuriſdictionalis non habet intentionem fundatam quoad directum dominium vniuerſale.*

7 *Fallit ſi in infeudatione vltra iuriſdictionem, dominij, territorij, diſtrictus & ſimilium facta ſit mentio.*

8 *Item ſi cum vſu immemorabili concurrant aliquæ coniecturæ, quæ enumerantur vſque ad n. 20.*

9 *Verba enunciatiua probant in antiquis, & plenam fidem faciunt, quando ſcriptura in archiuis Principis repoſita ſunt.*

21 *Item fallit regula ſupradicta, ſi proclamata & prohibitiones interuenerunt, & incolæ acquieuerunt, nec ab illis appellarunt.*

22 *Denique ſi adſit vſus immemorabilis.*

CONSILIVM CXI.

IN controuerſijs, quæ ſunt inter Conſules & homines loci de Balmis in Comitatu Venayſtino agentes, & illuſtrem ac generoſum dominum Paulum de Fortia, dominum de Pilles & Baronem d. loci hæc præcipua eſt, an molendinum & furnus ad d. dominum ſpectantia ſint, vt vocant, bannerata, hoc eſt, vt in illis frumentum detricare & panes coquere ſubditi cogantur, nec aliò d. frumenta & panes cauſa detricandi & coquendi deferre, nec molendina & furna conſtruere poſſint, ex eo præſertim quòd ab eo tempore, cuius initij memoria non extat in contrarium dicti ſubditi in dictis molendino & furno frumenta detricauerint, & panes coxerint: & re-
1 gula eſt pro ſubditis, quòd ire ad molendinum & furnum domini ſit meræ facultatis, cui nec per mille annos præſcribi poteſt, & is acceſſus ad molendinum & furnum domini per modum cuiuſdam facultatis geſtus credatur, non vt ius propterea domino molendini vel furni quæratur, vt in terminis docent Bald. *in d. l. 1. num. 10. C. de ſeruitutib.* Abb. Præpoſit. & alij *in cap. ſignificante de appellat.* Idem Abbas *in cap. Abbate ſancti Syluani num. 10. & ſeqq. de verb. ſignific.* Cæpol. *de ſeruit. vrbanor. præd. cap. 50. de furno num. 2.* Iaſ. *in l. quominus n. 28. & ſeqq. ff. de flumin.* Rip. *ibid. num. 132. & ſeqq. de flumin. & in cap. cum Eccleſia Sutrina num. 44. de cauſa poſſeſſionis,* Iacob. de ſancto Georgio *tract. de feudis verb. & cum molendinis num. 3. & ſeqq.* Franciſc. Balb. *de præſcrip. par. 4. par. 5. quæſt. 5.* Stephan. Bertran. *conſil. 39 in prin. & conſ. 182. in princ. lib. 1. priorum & conſ. 204. lib. 2. prior. & conſil. 167. & 329. ead. lib. prior.* Borcholten *in c. vnico de regalibus.* Alciat. *in l. certis annis num. 16. C. de pactis.* Rol. à Valle *conſil. 52. num. 21. & 22. lib. 2.* Crauet. *de antiq. temporis par. 4. §. materia iſta n. 98.* Theſſaur. *deciſ. 61. num. 1. & 2.* addens ita ſemper pronontiaſſe Senatum Pedemontanum, Sixtin. *de regalib. lib. 2. cap. 3. num. 59.* & ita in Senatu Pariſienſi iudicatum fuiſſe refert Louet *aux recueils d'aucuns arreſts notables, liter. M. c. 17.* cuius ea firmiſſima reddi poteſt ratio, quòd ea quæ meræ facultatis ſunt, vt eſt huiuſmodi acceſſus, non præſcribuntur diffusè, Balb. *eo. q. 5.* Neuiſan. *conſil. 14. num. 3.* & Craoet. *de antiquit. temporis part. 4. eo. §. materia iſta num. 92. & ſeqq.* Sed tamen ab ea regula varijs modis receditur, & varij dantur caſus, quibus ſubditi poſſunt cogi ire ad molendinum vel furnum, præſertim domini, qui ferè omnes in hoc caſu militant.
Primus eſt, quando feudatarius habet ius & cauſam à 2
ſupremo principe, qui cùm vti verus & abſolutus dominus poterat incolis & habitatoribus d. loci prohibere, ne ad alia quæuis molendina vel furnos accederent, ſed eorum panes in d. furnum & frumentum in d. molendinum, quod erat eius cameræ, deferri facerent; meritò eadem poteſtas & ius tranſlatum fuit in prædeceſſores d. domini de Fortia, prout docent Hoſtienſ. & Ioan. Andr. *in cap. ſignificante de appellatio.* Guid. Pap. *d. deciſ. 298. circa fin.* Stephan. Bertran. *dict. conſil. 182. lib. 1. prior. & d. conſil. 167. nu. 5. & ſeqq. & conſil. 329. num. 7. & 8. lib. 2. poſter. eo conſil. 1. num. 11. & conſil. 41. num. 4. & 5. lib. 3. poſter.* Pariſ. de Put. *tit. de exceſſib. Baronum cap. 1. num. 19.* Chaſſan. *in conſuet. Burgund. tit. des foreſts, §. 2. gloſſ. 1. num. 17.* Boet. *d. deciſ. 325.* & de eo qui habet furnum ex authoritate Principis, perſpicuè Natta *conſil. 227. num. 2.* & de habente priuilegium Clar. *§. feudum quæſt. 30.* tum Theſſaur. *d. deciſ. 16. num. 12. & de fiſcalibus num. 13. verſ. ſextum ſequitur.* At verò d. dominum Baronem eiúſque prædeceſſores cauſam habere à Principe ſupremo conſtat ex informatione & deſcriptione iurium feudalium, quæ quiſque dominus habebat in ſuis locis facta de an. 1253. vel circa producta in proceſſu *fol. 1172.* in quo dicitur dominum habere furnum & molendinum in d. loco abſque eo quod quiſquam alius vllum habeat, de quibus verbis poſtea diſſeremus, interim pro nunc verum eſt dominos habuiſſe molendinum & furnum, & eùm ab eo tempore hoc aſſeratur, & nominatim furni & molendini fiat mentio, præſumuntur à Principe fuiſſe conceſſa, quæ enim ab antiquiſſimo tempore & ab eo cuius initij memoria non extat in contrarium, fuerunt poſſeſſa, præſumuntur eſſe in prima inueſtitura conceſſa, nec refert, ſi dicatur nullam adeſſe datam in d. deſcriptione: nam ex inſpectione chartæ quæ vetuſtiſſima apparet, exiſtimandum eſt fuiſſe factam eo tempore, quo deſcriptiones feudorum ad cæteros feudatarios pertinentium fuerunt factæ, & ſic de an. 1253.

Secundus eſt, ſi vaſallus ſit inueſtitus cum furnis & 3
molendinis: tunc enim ius coactionis & prohibitionis faciendæ tranſit in vaſallum, vt in ſpecie reſpon. Iaſ. *conſil. 161. num. 2. verſ. circa aliud dubium,* idem cum Iaſone Theſſaur. *d. deciſ. 16. num. 4. verſ. ſed quoniam circa fin.* & licet Iaſonem improbet Crauet. *eo §. circa princip.* eo quòd ea verba referantur ad ius quod Princeps habet in molendinis & furnis, vbi cõſtat de tali iure: ta-

men

men huiuſmodi reprehenſio hîc cõuenire non poteſt, cùm in d. deſcriptione vnius furni & molendini ſpe- 4 cialis fiat mentio, quia ſpecialis conceſſio magis reſtringit & plus operatur quàm generalis, *l. ſed etſi quis §. quæſitum* & ibi DD. *ff. ſi quis à cautionibus, l. item apud Labeonem §. hoc edictum ff. de iniuriis.* & alia congerit Tyb. Decia. *conſil. 39. num. 59. & ſeqq. lib. 2.* prætereà ea Iaſ. ſententia locum etiam habet aliis concurrentibus, vt explicat Theſſaur. iam relato loco *num. 9. verſ. ſecundo fallit*, vbi declarat procedere, cùm multiplicatis inueſtituris eo modo factis concurreret ſpacium 60. annorum & vltra, & vſus communis accedendi ad molendina & furnos, eòque magis ſi cum his concurrat conſuetudo maioris partis prouinciæ, hîc verò ex d. deſcriptione patet cum furnis & molendinis cœſeri inueſtituram factam, & cùm omnia homagia poſtea ſubſequuta generaliter comprehendant omnia bona feudalia, & ſic d. molendinum & furnum, pluries cenſetur repetita, & adeſt tempus 260. & vltra annorum, conſuetudinem verò maioris partis prouinciæ huiuſmodi eſſe mox dicemus.

5 Tertius eſt, quia quoties hæc tria concurrunt, nimirum quòd dominus habeat omnimodam iuriſdictionem, merum & mixtum imperium, Secundò, quòd habeat directum vniuerſale dominium totius territorij. Tertiò, quòd per tempus 100. annorum & vltra ſubditi ad molendinum & furnum iuerint, & ex eo nõ id ius præſcripſiſſe, ſed titulum ſuum probaſſe contendat dominus, tunc certa eſt ſententia molendinum & furnum cenſeri bannerata, nam data illa omnimoda iuriſdictione, & directo dominio vniuerſali dominus habet regalia, aquarum decurſus, & quando flumina publica tranſeunt per eorum territorium, poſſunt albergare facultatem aquagij & conſtruendi molendina, ex traditis per Cæpolam *in tract. ſeruitutum tit. de fluminibus*, & poteſt prohibere hominibus ne vadãt ad molendum in alia molendina, quàm in molendino ſuæ iuriſdictionis, Soc. *conſil. 273.* Bald. inter conſilia Petri de Anchar. *conſil. 11.* Chaſſan. *in conſuetud. Burgund. rubr. 13. §. 2. num. 17.* Franc. Marc. *deciſ. 386. par. 1.* Et quoad vſum illum immemorabilem ex eo probatur titulus, & paria ſunt furnum & molendinum eius qualitatis tanto tempore habuiſſe; ac ſi ſupremus Princeps cum illa qualitate nominatim conceſſiſſet, *l. hoc iure §. ductus aquæ ff. de aqua quotid. & æſtiua. cap. ſuper quibuſd. §. prætereà de verb. ſignif.* & huiuſmodi vetuſtas vim legis obtinet, *l. 1. §. fin. ff. de aqua pluuia*, & ita in his terminis poſt Iſern. & Bald. docet Steph. Bertran. *d. conſ. 167. num. 8.* quamuis ſi ſolus ille vſus adeſſet, res eſſet dubitabilis ex eodem Bertran. *d. conſil. 39. num. 2. & ſeqq.* Roch. de Curte *de conſuetud. fol. 37. col. 3. alias num. 365.* Natta *conſ. 106. num. 8. & 9. & d. conſ. 325.* Couar. *in cap. poſſeſſor §. 4. num. 6. verſ. poterit tamen*, hoc tamen certum eſt, huiuſmodi immemorabilem patientiam coniecturam & præſumptionem inducere eius iuris prohibendi, & compellendi, & vt in ſpecie tradit Iaſ. *conſil. 161. num. 2. verſ. corroborantur lib. 2.* cum qua ſi alia concurrant, vt eſt illud directum vniuerſale dominium, ex eo titulum validum probari clarè affirmat Bertran. *conſil. 167.*

Sed in hoc tota vis conſiſtit, vt doceamus d. dominum Baronem habere vniuerſale dominium in d. loco & eius territorio, ſed id variis modis probamus eſt. Primò, ex d. informatione ſeu verificatione facta de an. 1453. qua dicitur dominum de Agauto tenere caſtrum & villam de Balmis & caſtrum de Durbano & caſtrum & villam de Rocha Arabica & diſtrictum & totum dominium, & iuriſdictionem dictorum loco- 6 rum pro domino Comite Prouinciæ & Toloſæ & ſub eius dominio, quamuis enim domini iuriſdictionales regulariter non habeant intentionem fundatam quoad dominium directum vniuerſale ſuper prædiis exiſtentibus in eorum feudis, cùm quælibet res libera præſumatur, *l. altiùs C. de ſeruitut. & aqua*, DD. *in l. bene à Thenone C. de quadriennij præſcript.* aliter tamen ſen- 7 tiendum eſt, ſi in infeudatione vltra iuriſdictionem territorij, dominij vel deſtrictus & ſimilium, vt ſuprà facta ſit mentio, Socin. *in l. 2. num. 27. verſ. aliquando & ſecundo*, & ante eum Faber *in l. cunctos populos C. de ſumma Trinit.* & hanc communem DD. ſententiam firmat Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 100. num. 17.* vbi docet difficile eſſe recedere in iudiciis ab opinione Socini, & latè probat Claper. *deciſ. cauſa fiſcal. Curiæ Aquen. cauſa 15. quæſt. 2. ferè per totam.* & Ioan. Philipp. in conſtit. Curiæ generalium Montiſpeſſulani, in conſtitutione edita per Regem Franciſc. an. 1543. & vltima Februar. *fol. mihi 130.* vbi dicit, quòd ſi aliquis vel ex Principis conceſſione, aut alio quouis titulo habeat iuriſdictionem cum territorio aut aliud verbum æquipollens adſit denotans agrorum vniuerſitatem, quod ea omnia quæ ſunt infra d. territorium, cenſentur de ipſo feudo & dominio directo, vt per Bald. *in cap. vnico de controuerſia inter dominum & feudatarium de beneficio in feudis, num. 3.* vbi dicit feudum conceſſum ſub nomine collectiuo plurium rerum & dictione ipſo iure ſignificante agrorum vniuerſitatem, omnia cenſeri de feudo, patet autem illa verba *cum toto territorio, tenemento, diſtrictu, pertinentiis, appenditiis*, & alia, de quibus in d. informatione ſeu verificatione & homagiis ſequutis eſſe vniuerſalia denotantia agrorum vniuerſitatem, vt notat Alberic. *in l. pupillus §. territorium ff. de verb. ſignific.* Claper. *d. quæſt. 2. num. 7.* vbi communem refert. Sed in hoc caſu res clariſſima eſt, cùm nominatim dicatur totum dominium ſpectare ad d. Baronem & ex dictiones poſitæ ſint inter dictiones *diſtrictum & iuriſdictionem*, idque ex eo etiam quòd, cùm diceretur habere totum dominium nedum in d. loco, ſed in loco etiam de Durbano & de Rocha, & cùm notoriè vniuerſale dominium in d. locis ad dominos eorumdem ſpectet, idem quoque in loco de Balmis ſtatuendum eſt, dictiones enim illæ *totum dominium*, vniformiter intelligendæ ſunt, quod ex eo etiam confirmatur, quia dicitur d. dominum de Agauto tenere d. loca ſub dominio domini Comitis, quæ dictio, *dominio*, abſque dubio de directo intelligitur; eodem igitur modo dictio, *dominium*, cùm dicitur d. dominum id habere in dictis locis, accipienda eſt, cùm in vna eadémque oratione ſit, vt ſcilicet d. dominus de Agauto directum dominium vniuerſale habeat in d. locis; idcóque enim certum eſt directum dominium eſſe duplex, ſupremum & ſubalternum; illud ad ſupremum dominium, hoc ad feudatarium ſpectare.

Secundò probatur ex d. dinumeratione iurium domini de Balmis in illa antiquiſſima ſcriptura contenta inſerta *fol. 1172.* in qua aſſeritur, quòd dominus d. loci percipit laudemium de poſſeſſionibus francis, & quod pro eo tenentur, qui modus probandi vniuerſale dominium eſt certiſſimus, cùm ſcilicet prædia alioquin à cenſu libera ſi alienentur, laudemium pro eis ſoluatur.

Tertiò, ex venditione tabernæ liberæ à cenſu facta ipſiſmet Syndicis dicti loci, ratione cuius nihilominus fuit ſolutum laudemium, & ſumpta inueſtitura inſerta *fol. 1606.*

Quartò, ex venditione vnius cenſus cum directo dominio, ratione tamẽ cuius fuit ſolutum laudemium & ſumpta inueſtitura à domino inſerta *fol. 1224.* nam is quoque eſt certiſſimus modus probandi vniuerſale

dominium, quod non excludit nec impedit vt alij poſſint habere cenſus & directa dominia in d. loco: potuerunt enim particulares ea acquirere vel ex conceſſione domini, vel ex præſcriptione, vel aliis legitimis modis, ſed operatur, quod ſi deinde illi cenſus & directa dominia vendantur, inueſtitura debeat peti à domino, & laudemiom ſolui, & ea retinere poteſt ſi vult.

Quintò probatur, ex quatuor actis venditionom de prædiis francis & liberis diuerſis perſonis factis, ratione qoorum & laudemium ſolutum & inueſtitura ſumpta fuit à domino inſertis *fol.* 1239. vſque ad *fol.* 1274. poſſentque innumeræ aliæ venditiones ſimiles prædiorum liberorum, nec non cenſuum cum directo dominio, ratione quorum ſolutum fuit laudeminm & inueſtitura ſumpta à domino, produci.

Sextò, creditur quoque id probatum per diſpoſitiones teſtium.

Septimò, ex ſtatutis ſeu conceſſionibus factis de an. 1454. per dominos dicti loci habitantibus eiuſdem, in quibus dicitur quòd nullus de Balmis poſſit dare eorum prædia quæ habent franca ad nouum accapitum, nec imponere cenſum ſuper eiſdem, exceptis nobilibus, qui poſſunt dare eorum prædia franca ad nouum accapitum, & hoc ſub pœna amiſſionis poſſeſſionum.

Octauò, ex diuerſis permiſſionibus petitis per ſubditos, & conceſſis per dominum Baronem faciendi furnos calcis in territorio d. loci inſertis *fol.* 1078. vſqoe ad *fol.* 1082. & etiam nunc id obſeruatur. Nonò, quæ ex ſuperiori manat ex proceſſu & ſententia condemnatoria contra quendam habitatorem d. loci, qui furnum calcis fecerat ſine licentia domini de an. 1588. inſerta *fol.* 1070.

Decimò, ex variis prærogatiuis d. domini & ſubiectionibus dictorum habitatorum, & nominatim ex cenſu & ſeruitio perſonali quod præſtant ſinguli habitantes, vt probatur ex d. dinumeratione iurium *fol.* 1172. & per ſententiam bon. memoriæ Card. de Armaniaco latam *fol.* 1196. & vt creditur ex depoſitionibus teſtium.

Quartus modus eſt, quia, vt iam diximus, ſi cum vſu
8 immemorabili concurrant aliquæ coniecturæ intrepidæ, aſſerendum eſt molendina & furnos cenſeri bannerata, Bertran. *d. conſil.* 167. *in fin.* in hoc verò caſu multiplices concurrunt coniecturæ, quarum aliquæ adeò validæ ſunt, vt vnam ex his ſufficere contendant DD.

Prima eſt, (ſi tamen coniectura & non ſolidum fundamentum ſit, quale abſque dubio eſt) ex d. dinumeratione iurium d. loci inſerta d. fol. 1172. in qua aſſeritur dominum habere molendinum & furnum, abſque eo quod alius habeat, quæ verba neceſſario ad qualitatem bannareti referenda ſunt, vt aliquid operentur, non autem ad factum, quaſi alius de facto non habeat, poſſit tamen habere; inutilis enim eſſet illa ex-
9 preſſio ſi alius habere poſſet; etſi enim enuntiatiuè hoc in ea ſcriptura aſſeratur, cùm tamen verſemur in antiqua, probant abſque dubio, præſertim quòd in Camera ſiue in ſacro ſcrinio Principis fuerit inuenta, qoę propterea plenam fidem facit, quod maximè procedit, quia ſcriniarius & graffarius atteſtantur dictam ſcripturam extraxiſſe ex ſcripturis repoſitis in archiuis d. Cameræ *l. cenſus ff. de probationib. auth. ad hoc C. de fide inſtrument. c. ad audientiam*, vbi latè ſcribentes extra de præſcriptionibus Bertran. *conſil.* 3. *in princ. lib.* 3. *prior.* Chaſſan. *conſil.* 15. *in princ. cum conſil. ſeq.* Oſaſc. *deciſ.* 69. *per tot.*

10 Secunda, ex vſu ſubſequuto poſt d. ſcripturam qui demonſtrat eam de bannareto intelligendam, & vim tituli habere debet, Felin. in eum in Ferrarien *num.* 7. *de conſtitut.*

Tertia, quia cùm pluries homagia & inueſtituræ 11
poſtea fuerint ſubſequutæ cum omnibus iuribus & pertinentiis d. loci, qnę qualia ſint, ex d. ſcriptora conſtat, concurrente ſpacio 60. annorum plenè probari eſſe bannerata, vt explicat Theſſaur. *d. deciſ.* 16. *n.* 19. *verſ. ſecundo fallit*, & eo caſu opinionem Iaſ. procedere contendit, at verò in noſtro caſu ſpatium 350. & vltra annorum adeſt.

Quarta, quia d. Scriptura eſt nedum de iuribus in 12
locis de Balmis, ſed & de Dorbano & Rocha, in quibus notoriè molendina & furni ſunt bannerata, ergo & in d. loco idem aſſerendum eſt, vt vna eadémqoe oratio eodem modo intelligatur.

Quinta, quia d. molendinum & furnus fuerunt & 13
ſunt publica & ad vſum omnium & incolarum constructa, vt ex eius denominatione ſæpè repetita apparet; in pleriſque enim actibus, & paſſim ex communi modo loquendi vocatur molendinum de Balmis, ex quo tacitè actum eſt, quod aliò d. incolæ accedere non poſſint, vt in ſpecie aduertit Theſſaur. *d. deciſ.* 16. *num.* 14. *limit.* 7. eáqne vltima: à denominatione enim qualitas ipſius rei probatur, vt poſt Bald. & Corn. eleganter docet Crauet. *conſ.* 111. *num.* 18. quibus addo Berond *conſil.* 10. *num.* 5. *& ſeq. lib.* 2. & Menoch. *de præſumpt. lib.* 5. *præſumpt.* 64. *in princ* idqoe maximè cùm ea denominatio ſit antiquiſſima, Veſembec. *conſ.* 34. *num.* 54. *cum ſeqq.*

Sexta, eáqne vrgentiſſima ſumitur ex variis vendi- 14
tionibus dictorum molẽdini & furni per d. dominum Baronem celebratis 40. annis & vltra ante huiuſmodi litem motam, in quibus ſit explicata mentio coactionis & facultatis prohibendi d. incolas ne aliò decoquendi panes gratia vel grani triticandi quàm ad furnum vel molendinum d. domini accederent, & non enim d. Baro ſe obligaſſet, prout reperitur ſe obligaſſe ad cogendos d. incolas inibi decoquere, vel molere niſi d. furni & molendina fuiſſent bannerata, quæ verba maximam præſumptionem faciunt pro d. domino Barone, etiam ſi ſimpliciter eſſent enuntiatiua, vt docent Bart. *in l. ex hac ſcript. circa fin. ff. de donat. dotis in l. ex iis C. de militari teſtamento*, Marian. iunior *conſil.* 65. *num.* 7. *lib.* 1. vbi cenſet d. præſumptionem transferre onus cõtrarię probationis in aduerſarium, quin etiam cùm hîc cõcurrat longiſſima poſſeſſio correſpondens & quod enuntiatur in dictis contractibus, planè illa probant in præiudicium tertij, etſi de graui præiudicio agatur, Menoch. *conſ.* 147. *num.* 14. Crauet. *in tract. de antiquit. temporis d. §. abſolutis num.* 20. qui tamen modus per ſe ſufficiens eſt, vt diſcedatur à regula ex conſuetudine patriæ, qua omnes Barones ſeu maior pars ipſorum habent tales furnos & molendina cum facultate prohibendi, eáque conſuetudo eſt vniformis, omnes quippe furni qui reperiuntur intra caſtra Baronum iſtius prouinciæ ſeu Comitatus ad d. Barones pertinentes ſunt eius qualitatis, vt id ius coactionis & prohibendi ex propria eorum vi & natura habeant; quam cõſuetudinem hac in re maximi eſſe momenti non iniuria refert Theſſaur ea ſæpè relata *deciſ.* 16. *num.* 13. *verſ. quinto fallit*, ad quam rem pertinent quæ de conſuetudine prouinciæ dicuntur *in l. ſi quis ſeruus plurium §. fin. ff. de legat.* 1. *l. ſemper in ſtipulat.* vbi Decia. & Cagnol. *ff. de regul. iur.* ſed hîc fuit edoctum de d. conſuetudine & obſeruantia, & quod in ſimilibus ſtandum ſit conſuetudini & obſeruantiæ quæ viget in hac patria, Iſernius *in titul. quæ ſunt regalia.*

Quæ coniecturæ corroborantur ex multis quæ in fa-

ctu,

15 ἀο,de quo agitur concurrunt, Primò, quòd d.dominus Baro pluribus conceſſit exemptionem à iuribus furnagij,& moliture,quæ conceſſiones euincunt dicta molendina & furnos eſſe bannerios , & nominatim dominus de Rouillaſco de an.1535.fol.1098.

16 Secundò , ex ſententia condemnatoria contra habitantes dicti loci in fauorem d. domini de Rouillaſco pro manutentione d.exemptionis de an.1551.fol.1084.

17 Tertiò, ex ſcriptis in iure de d. tempore productis contra dictos habitantes, in quibus furni & molendina deſignantur bannerata abſque eo quòd habitantes id negent aut contradicant. fol.1086.

18 Quartò, ex narratiua cuiuſdam inſtrumenti initi inter dominum Baronem & dominum de Rouillaſco an.1535. cùm ibi dicitur, quòd ob ſyncerum amorem, quem d.dominus Baro gerebat erga dominum de Rouillaſco ipſum & ſuos affranchauit & liberauit de molitura granorum & oliuarum ac furnagio eidem magnifico domino pertinentibus, quod tamen inſtrumentum non eſt productum.

19 Quintò, ex teſtium depoſitionibus , ex quibus creditur probatum quod ante confiſcationem dicti loci vnus ex habitatoribus d. loci nominatus *Calameau*. vt haberet permiſſionem coquendi panes in ſua Baſtida,ſoluebat cenſum quatuor ſalmatarum frumenti vel circa d.Baroni, quódque cæteri furni , qui ſunt in Baſtidis territorij d. loci, fuerunt facti tempore tumultuum bellicorum poſt confiſcationem d. loci & alienationem furnorum dicti domini , quæ fuit facta anno 1569.

20 Sextò , ex venditione molendini olei per d. dominum Baronem in fauorem d. communitatis facta ſub qualitate bannerati de an.1550. fol.1116. Et quæ coniecturæ ſufficientiſſimæ ſunt ad probandam intentionem d.domini Baronis, præſertim quod ex actis appareat de amiſſione documentorum d.Baroniæ per proceſſuras,decreta,& ordinationes bon. mem. Card. de Armaniaco inſertas fol. 1151. & fol. 1726. idque de an. 1571. nec non per depoſitiones teſtium , quódque dominus *de Peyre* dominus d. loci fuit d. loco priuatus tanquam hæreticus ab an.1570.vſque ad an.1599.idque conſtat per tranſactionem initam inter ipſum & Illuſtriſſimum Conneſtabilem Franciæ pro reſtitutione d. loci perductam fol.1216.& ex eiſdem actis conſtat eum caruiſſe dictis furnis & molendino ab an. 1560. vſque ad an 1605. fol.1177.

21 Quintus modus eſt, quando proclamata & prohibitiões interuenerint,quibus volentes ire ad molendinum & furnum fuerũt prohibiti,& prohibitioni acquieuerint per longiſſimum tempus ſufficiens ad præſcriptionem complendam ; quia tunc acquiritur ius prohibenti vt poſſit in futurum cogere eos ad molendum & coquendum, ita Abbas *in cap. ſignificauit* per illum textum *de appellation.in cap.notab.* & allegat Cynum *in l.2.C.quæ ſit longa conſuetudo*, quem ſequuntur ibi omnes ſcribentes,Abb.*in cap.ſanctis Syluani col.2.de verb.ſignif.* & extẽdit etiam hoc dictum,quamuis prohibitio fuiſſet facta extraiudicialiter , & ei fuiſſet obtemperatum pro bono pacis, Iaſ. *in l. quamuis in 5.col. verſ ſi verò volentes* Balb. *in tract.de præſcript.in 4.par. 5.par.princ. in 5.quæſt. col.2. verſ.hanc concluſionem limitas*,vbi citat hanc eſſe communem Iacob. de S.Georg. *in d.verb. & cum molendinis col.2. verſ. & hanc concluſ.* vbi etiam aſſerit hanc receptam eſſe DD. ſententiam Brun *conſil.59.*Conarr.*in relect.cap.mala fides 2 par.§.4. num.6.*Iaſ. *conſil.161.lib.2* Boer. *deciſ.125.col.2.* Crauetta *tract.de antiq.temporis in 4 par. ſection. circa præmiſſa n. 29. circa fin.* ſed in caſu,de quo agitur,cõſtat quòd homines & ſubditi dicti domini Baronis de Baulmes acquieuerũt proclamationib pœnalibus factis per quódam dominos Barones dicti loci de eundo ad coquendum in eorum furnis, & molendum in eorum molendinis , & illis proclamationibus numquam contradixerunt nedum per 10. aut 20. an, quod ſufficere videtur ſecundum Petrum Iacob. in ſua pract. *in libello de furno*,ſed etiam per 30.vel 40.an. & vltra quæ tempora dicuntur longiſſima & ſufficientia ad complendam præſcriptionem, vt in terminis noſtris tenet Afflict. *in deciſ.388.* Iaſ. *in l. quominus in 6. col.* ac etiam per ſpacium temporis immemorabilis 110.annorum,quod dicitur immemoriale, vt tradit Cyn. *in l.2.quæſt.10.C.de ſeruitut. & aqua*, Balb. *in tract.de præſcrip.in 2.par.5.partis princ.in 6.q.col.4.* Concludendum eſt ergo d.dominum Baronem potuiſſe & poſſe cogere dictos homines ſubditos de Balmis ad coquendum eorum panes in furnis ſuis,& ſimiliter ad molendum in molendinis ſuis , cùm luce clarius appareat eoſdem paruiſſe proclamationibus dominorum Baronum dicti loci publicatis de an.150.huc vſque productis fol. 685. vſque ad fol.1077.& ſic per ſpacium nedum 40.an.ſed multo vltrà quibus numquam contradixerunt, ſed ſemper inuiolabiliter eiſdem paruerunt , nec non ex aliis prohibitionibus ab an.1540.vſque ad an.1535.per procuratorem d. Communitatis productis fol. 1458. vſque ad fol.1476. præterea ex aliis etiam antiquioribus circa an.1446.cum proceſſuris & condemnationibus contra contrauenientes factis fol. 1512. quinimo pro manutentione dictorum proclamatorum & prohibitionum variæ fuerunt ſequutæ ſententiæ condemnatoriæ & confiſcationes farinæ de an. 1606. fol. 1689. vſque ad fol.1721.

Nec præmiſſis obſtat quod opponitur per d. homines de Balmis d. proclamationibus ſe oppoſuiſſe & contradixiſſe,quia vt talis contradictio eſſet valida & impediret effectum dictarum proclamationum,debebant ſe opponere & appellare ex traditis per Iacob. de ſancto Georgio *in tract. de feudis in verb & cum venation. col.1.* Balb *in tract præſcript. in 4.parte 5 partis princ.in 5.quæſt.* Neuiſan.*in conſil 42.num* . Boſſ.*in tit. de regalibus num.42.* Rol. à Valle *conſil.22.num 30. lib.2. verſ.ſecundum reſpondetur*, Natta *conſil.522.per tot.* Cagnol *in l.1.ff.ſi quis interdicente non obtemperet num.94. 95.*Cancer. *lib.2.var.reſolut cap.2.num.81.cum ibi allegatis* , vel alio medio agere ad reſciſſionem & caſſationem dictarum proclamationum & infra tempora, de quibus per Bart. *in l.ambitioſa col.ib penult. verſ. quarò infra quantum tempus ff de decretis ab ordine faciendis*, Deci. *in cap.cum omnes in 4.notab.de conſtitut.in cap.conſuluit in fi col.de appellationibus* ſed in publicatione dictarum proclamationum à 160.an.& vltra ſingulis annis factarum & publicatarum in conſpectu d. populi de Balmis neutiquam apparet quod à d. proclamationibus d.ſubditi appellauerint,& ceſſationem & reſciſſionem illarum proſequuti fuerint intra tempora à iure præfixa , quinimo potius conſtat ipſos dictis proclamationibus paruiſſe & acquieuiſſe per longiſſima tempora,& ob iam d.proclamata deſtitiſſe ab ĩre pro decoquendis eorum panibus, & bladis detricãdis ſeu triturandis. Quinimo conſtat d.incolas quãdo voluerunt d. proclamationibus contrauenire fuiſſe mulctatos per iudicem & baiulum d. loci. dictáſque mulctas non obſtantibus oppoſitionum & appellationum eorum qui fuerant mulctati per ſententiam iudicis appoſitiones fuiſſe confirmatas & exequutioni demandatas,vnde cum per d. præſcriptionem cauſatam ex d. inhibitionibus cum obedientia ſubſequuta acquiſitum ius fuerit d. Baronibus inhibentibus , neceſſariò fatendum venit , quod cogere poſſint d. ſubditos da

Balmis ad obſeruationem d. ordinationum, ſeu proclamationum factarum, vt vult Hoſtienſ. & Io. Andr. *in cap. non eſt de decimis*, vbi dicunt, quod licet dominus non poſſit ſtatuere, quod nullus poſſit venari in tali loco, hoc tamen fallit, ſi interueniat conſenſus eorum quorum intereſt, puta populi, quæ proclamationes & inhibitiones tanto maiorem vim habere debent ad conſtituendum d. dominum Baronem in poſſeſſione d. iuris prohibitiui, cùm illæ fuerint factæ à iudice & magiſtratu per viam iuriſdictionis, fuerintque confirmatæ & approbatæ per ordinationes dictorum Baiulorum & magiſtratuum d. loci præſentibus d. Syndicis d. loci illico & immediatè poſt publicationem dictarum proclamationum, & incipit præſcriptio currere à die ſcientiæ dictorum Syndicorum & adminiſtratorum, quia eorum ſcientia eſt ſcientia municipij, *l. municipib. ff. de condit. & demonſtrat.* nec datur reſtitutio poſt quadriennium etiam vbi de læſione conſtaret. *cap. 1. de reſtitutione in integrum in 6. clement. 1. eod. tit.* & iſtud maximè locum habet, quando ille, qui facit huiuſmodi prohibitionem eſt dominus loci, quia tunc non requiritur omnium prohibitio ad quærendam poſſeſſ. maximè quando conſtat de notitia vniuerſitatis, Grammat. *deciſ. 209. num. 26. & ſeqq.* & talis prohibitio nocet non ſolùm perſonis prohibitis, ſed etiam omnibus incolis d. loci maximè cùm deuenerit ad notitiam totius populi, aut maioris partis illius, Cauet. *de antiquit. temporis 4. par. § materia iſta num. 86. cum ibi cit.* Quo caſu procul dubio vt tales proclamationes non nocerent dict. Communitati, debebant appellare & recurrere ad ſuperiorem, aut intra legitima tempora agere ad reuocationem dictarum ordinationum, aut procurare quod tales inhibitiones tollerentur, aut auferrentur, & licet aliqui teſtes pro parte d. Communitatis auditi dicāt ſe iuiſſe pro detricando & molendo eorum blado ad alia molendina, non obſtantib. d. inhibitionibus reſpondetur talibus teſtibus nullam adhibendam fidem, cùm ſint pro maiori parte de vniuerſitate, & deponant in propria cauſa & in negotio ex quo vtilitas particularis peruenit ad ſingulos in particulari, in hac re agitur de commodo ſingulorum. Ego d. teſtes ſunt omnino inhabiles, & iſto caſu numerus non ſupplet defectum, quando ſunt omnino inhabiles. Nec obijci poteſt d. homines de Balmis metu acquieuiſſe d. proclamationibus: licet enim in eo, cui de facili populus non poteſt reſiſtere, ſi aliquid gerat irrationabile, præſumitur id facere violenter & per impreſſionem; hoc non procedit in feudatariis, à quorum iniquè geſtis facile reclamari poteſt ad ſuperiores, Natta *conſil.* 525. qui, ſi placet, videatur; multa enim fundamenta continet, quæ faciunt pro d. domino de Balmis, nec non rationes, quibus dicta teſtium pro parte Communitatis examinatorum omnino conuellantur.

Septimus & vlt. modus, qui tamen ex proximè præcedenti videtur manere, eſt ex eo quod d. Baro de Balmis probauit prædeceſſores ſuos ab immemorabili tempore coegiſſe d. ſubditos de Balmis deferre eorum panes ad furnos ſuos pro eis coquendis, & grana ad eorum molendina pro eis detricandis, ſoluta certa mercede, ac eiſdem prohibuiſſe alios furnos & molendina habere ad aliáve huius officij cauſâ omnino accedere, qui vſus immemorialis etiam circumſcriptis 12
proclamationibus habet vim tituli & conceſſionis, & ſolus de per ſe eſt ſufficiens, etiam in his quæ iure familiaritatis exhibentur, & voluntaria ſunt, vt nominatim voluit Felin. *in cap. cum M. Ferrar. num. 7. de conſtitut.* à fortiori ille vſus immemorialis operari debet, vt d. furni & molendina cenſeantur bannerata, quando cum ea tam antiqua poſſeſſione concurrunt tot prohibitiones in ipſius temporis tractu contingentes præcedentes hanc litem motam 30. 40. 50. 100. an. & amplius, probatis iſtis prohibitionib. prout probantur, præſumendum eſt hanc immemorialem quaſi poſſeſſionem à d. prohibitionibus ortum habuiſſe ex traditis per Couar. *in cap. malæ fidei in 2. par. § 4. n. 6. verſ. poſterior reſponſio*, & videtur iſtud ius prohibendi ex præſumpto tituli dicto Baroni eſſe quæſitum, præſertim cum vetuſtate & iſto immemorabili vſu concurrant plures aliæ circumſtantiæ, de quibus ſuprà, ex quibus euincitur furnos & molendina d. Baronis eſſe bannalia.

ARGVMENTVM.

De tertio hypothecariæ conuento bona non alienata indicante.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Auenionis formam præſcribit in caſu quo de iure communi facienda eſſet diſcuſſio antequam tertius conueniri poſſit.*
2 *Quando nulla competit actio, vel competiit quidem, ſed fuit extincta, non requiritur excuſſio.*
3 *Notorium dicitur, quod ex inſtrumenti lectura conſtat.*
4 *Excuſſio non requiritur quando agitur contra rem ſpecialiter hypothecatam.*
5 *Verba ſtatuti cum effectu intelligenda ſunt.*

CONSILIVM CXII.

CVm quæritur, an indicatio de bonis non alienatis, non hypothecatis tamen, nullius momenti cenſeatur & ea non obſtante dandus ſit regreſſus aduerſus alienata, præſuppoſito ſtatuto Auenionis quo periculo indicatis creditor tenetur experiri aduerſus bona indicata, paucis reſpondendum eſt huiuſmodi indicationem omnino nullam, illiúſque habendam non eſſe rationem, quod enim ſtatuto cauetur vt experiatur primum aduerſus bona non alienata, hoc nō alia ratione fit, quàm vt excuſſio bonorum debitoris fiat, antequam tertius conueniri poſſit, at
verò ſtatutum in materia excuſſionis nō remouet diſ- 1
poſitionem iuris communis niſi in forma excuſſionis faciendæ, & eam formam requirit in caſu in quo de iure communi facienda eſt excuſſio, Curt. iun. *conſil. 6. in fin.* in noſtro autem caſu non eſt opus excuſſione dictorum bonorum non alienatorum. Quia cùm obligata non ſint, nullam actionem aduerſus ea habet creditor: at verò vbi nulla eſt actio vel fuit quidem, ſed 2
eſt extincta, non requiritur excuſſio, ſicut & quando notorium eſt debitorem non eſſe ſoluendo, ex Bart. *in l. fin. ff. de reb. credit.* inutiliter enim excuſſionem faceret, & ſine actione experiretur: notorium enim eſt ex 3
lectura inſtrumenti vanum futurum illum conatum, notorium enim dicitur & patens quod conſtat per inſtrumentum, *cap. cùm olim ext. de cenſib.* & ibi Abbas *num. 9.* & quia habet intentionem fundatam in inſtru-

mento

mento publico, nihil cõtra eam videtur dubitandum, Cranet. *conſ.*;1. *in fin.* nec refert quod periculo indicantis experiatur, experiri enim non poteſt, cùm actione careat, & intereſt ſua in litibus non inuolui, & expectare tres ſententias quas certum eſt inſtrumento habiturum contra ſe, ideóque ſuccedit regula, *paria eſſe non facere, vel inutiliter notoriè facere, & paria eſſe non iudicare, vel inutiliter notoriè indicare.* Præterea diſcuſſio
4 non requiritur, quando quis habet ſuper re, quæ debitoris fuit, ſpecialem hypothecam, §. *ab hoc in authen. de litigio. l. diſtractis cum authen. ſeq. C. de pignorib.* quod quidem abſque dubio procedit ſi ſolum ſuper ea re quæ alienata eſt, & non ſuper aliis non alienatis hypothecam habet: in vanum enim contra alia bona experiretur, cùm actione careat: cùm igitur verba ſtatuti § cum effectu intelligenda ſint *l. 1. quod quiſque iuris.* & bona quæ indicantur in noſtro caſu, non ſint obligata, ſed ſolùm ea quæ poſſidet indicans, ſequitur indicationis nullam habendam eſſe rationem, & ad vlteriora procedendum eſſe.

ARGVMENTVM.

AN & quando filij fratrum nullo exiſtente patruo, ſuccedant in ſtirpes vel capita in fideicommiſſis.

SVMMARIVM.

1 *Filius ingreditur in locum patris in fideicommiſſo relicto ab auo.*
2 *Nec non in fideicommiſſo relicto à patruo vel auunculo.*
3 *Filij fratrum ex veriori & nunc magis communi ſententia ſuccedunt in capita & non in ſtirpes.*
4 *Filij fratrum cum ſuccedunt in ſtirpes hoc fit iure repræſentationis.*
5 *Cum agitur de ſucceſſione propatrui, conſobrini, & aliorum extra aſcendentes, & patruum vel auunculum non eſt locus repræſentationi.*
6 *Verba æquis partibus denotant ſucceſſionem in capita.*
7 *Vna eademq́; oratio plura reſpiciens determinabilia ea debet æqualiter determinare.*
8 *Quandiu nomine proprio vocati ſuperſunt, tandiu collectiuo vocati ſuccedere non poſſunt.*
9 *Quoties agitur de fideicommiſſo à conſobrino facto eſt locus regula*, qui prior in gradu eſt, quoque prior in ſucceſſione.
10 *Dictio* & poſt mortem *denotat diuerſitatem temporis.*
11 *In dubio contra repræſentationem eſt reſpondendum.*

CONSILIVM CXIII.

LEgi & attentè perpendi quæ doctè ſcripta fuerunt in fauorem liberorum quondã domini Georgij Paberani, vt nimirum vocentur in capita ſimul cum filio vnico domini Franciſci dicti Georgij fratris ad ſucceſſionem fideicommiſſi facti per quondam dominum Franciſcum de Barris aperti per obitum dominæ Angelæ Paberana matris d. Franciſci, & vxoris & ſororis dictorum Franciſci & Georgij de Paberanis. Verba teſtamenti dicti de Barris hæc ſunt: *Et quia hæredis inſtitutio &c.* hæredem ſuum vniuerſalem fecit & inſtituit dilectam ſuam matrem N. Angelam Paberana ſolam & in ſolidum, & in caſum in quem d. Angela eius mater & hæres decedat abſque liberis naturalibus & legitimis ex legitimo matrimonio procreandis, eidem in eum caſum ſubſtituit Franciſcum, Ioannem, & Georgium Paberan fratres, & dicti teſtatoris auunculos, & poſt obitum dictorum ſuorum auunculorum liberos maſculos legitimos & naturales dictorũ Franciſci & Georgij æquis partibus & portionibus, dicti Franciſcus, Ioannes, & Georgius deceſſerunt ante Angelam, eáque poſtea obiit ſuperſtite vnico filio Franciſci, & tribus maſculis Georgij. Quæritur an omnes hi patrueles vocentur in capita, an verò in ſtirpes: hoc eſt, an filius Franciſci vnam ex quatuor portionibus, an verò dimidiam totius fideicommiſſi habiturus ſit.

Poſſem hîc inquirere, quænam ſententia magis recepta veriórque ſit, Azonis, an Accurſij inter ſe diſſentientium, dum diſputant, an filij fratrum nullo exiſtente patruo ſuccedant ab inteſtato in capita, an in ſtirpes, quòd nimirum in fideicommiſſis in dubio teſtator præſumatur voluiſſe ſuam voluntatem eſſe conformem iuri communi in ſucceſſionibus ab inteſtato introducto? Qua præſumptione moti DD. reſpondent 1
nepotem ingredi locum patris non ſolùm quando agitur de fideicommiſſo relicto ab auo, vt poſt Corne. Iaſo. Curt. iun. Alciat. Socin. iun. Didac. & Tobi. Noni. docet Menoch. *conſil. 124. num. 84. & in conſ. 357. n. 22.*
ſed etiam ſi agatur de fideicommiſſo relicto à tranſ- 2
uerſali prioris gradus vtpote patruo vel auunculo, Decī. *conſil. 1. num. 3. & 4. & conſil. 217. num. 1.* Pariſi. *conſ. 36. num. 2. & in conſil. 38. num. 15. lib. 2.* Rube. *conſil. 82. in fin.* Hierony. Gabriel. *conſ. 86. num. 9. lib. 1.* Molin. *de primogen. Hiſpan. lib. 3. cap. 7. num. 20. verſ. qua in re*, poſſem, 3
inquam, inquirere, quænam ſententia verior eſſet, quod ſi facerem, abſque dubio Azonis ſententiam ſequerer, vt nimirum in capita vocentur, verior enim ea abſque dubio eſt, vt nouiſſimè docent Germanogal. *queſt. illuſt. cap. 14.* doctiſſimus Cuiac. *lib. 2. feudo cap. 11. de grada. ſucceſ. in feud. & conſil. 4.* & Harmenopoli authoritas euincit *lib. 5. tit. 8.* in hæc verba è Græco in Latinum verſa, *ſi defuncto fratres non ſuperſunt, ſed filij fratrum duntaxat præmortuis duobus aut tribus fratribus per capita & in ſingulas eorum perſonas hæreditas diſtribuatur*, hoc eſt, vt quotquot ſint, pro ſe quiſque ad hæreditatem vocetur. Et quamuis Accurſij ſententia fuerit aliàs communis, & ſecũdùm eam in tribunalibus Gallicis iudicatum, vt docẽt Gui. Pap. *queſt. 134.* & ibi Ranchin. & Gui. Benedic. *in cap. Raynutius, in ver. & vxorem num. 691.* tamen hodie Azonis ſententia eſt magis recepta, vſúque in iudiciis Galliæ & Germaniæ approbata, vt docent Io. Luc. Placti *lib. 8. tit. 10. cap. vlt.* & Papon. *in tit. des ſucceſſions legitimes arreſt. 12. & 13.* Cantiuc. *ad tit. inſtit. de legiti. agnato. ſucceſ.* & Gui. Ranchi. *in tract. de ſucceſſ. ab inteſt. § 12. num. 16.* nec extra rem id diſquirerem, cùm, vt iam docui, teſtator cenſeatur facere voluntatem ſuam cõformem iuri communi. Sed non eſt opus, vt in hac quæſtione verſemur, quòd nimirum in facto, de quo agitur, res ſit extra omnem aleam, & dubitationem, ſi de ſucceſſione ab inteſtaro

agcremus, quòd ſcilicet nō agatur de hæreditate aſcendentium, aut patrui. Sed de hæreditate aliorum collateralium vltra patruum, nempe conſubrini, Deci. *conſ. 1. num.* 20. Rebuff. *in conſtit. regi. in procemi. gloſſ. 5. num.* 81. Ex his igitur conficitur prima ratio ſententiæ noſtræ, nempe teſtatorem in fideicommiſſo conformem habere voluntatem iuri communi, at in themate noſtro, ſi de ſuccedendo ab inteſtato d. conſobrino de Barris ageretur, diuideretur eius hæreditas inter filios Franciſci & Georgij in capita & non in ſtirpes, ergo in fideicommiſſo ab eo vocati, eodem modo ſc. in capita ſuccedent.

Secunda hæc erit ratio, quòd nimirum cùm dicimus filios ſuccedere in ſtirpes, non in capita, hoc fit ex repræſentationis iure, quam propterea aliqui fictio-
4 nem iuris appellarunt, vt Aretin. Alexan. Ruin. Rub. Chaſſan. & Rol. quos refert Menoch. *conſil.* 124. *num.* 96. alij præſumptam, non autem fictam repræſentationem, vt Pariſi. Socin. iun. Decian. Cephal. quos retulit & probauit Menoch. *conſ.* 357. *n.* 33. fit, inquam, ex repræſentationis iure, vt docet Rebuff. *in d. num.* 81. *gloſſ.*
5 5. *in procemi. conſtit. regia.* at quando agitur de fideicommiſſo relicto à propatruo, conſobrino, vel alio extra aſcendentes patrem vel patruum, non eſt repræſentationi locus, Deci. *conſil.* 1. *num.* 3. *& conſil.* 217. *num.* 2. Curt. iun. *conſil.* 128. *num.* 11. Rubc. *conſil.* 82. *in fin.* & fusè poſt multos, quos refert Menoch. *conſil.* 124. *num.* 184. qualis eſt noſter caſus: agitur enim de fideicommiſſo facto à conſobrino: ergo non in ſtirpes, ſed in capita ſuccedere poſſunt.

Tertiò, non eſt rationibus diſputandum, vbi clara eſt mens teſtatoris ex verbis, nominatim, *teſtator ca-*
6 *uit, vt æquis partibus ſuccederent*, quæ verba ſucceſſionem in capita, & non in ſtirpes important, *l. interdum in princ. ff. de hæredi. inſtitut.* Cuiac. *conſil.* 40. quæ huic caſui noſtro non malè conuenit, in qua, cùm Titius hæres eſſet ex ſemiſſe, filij fratris & filij ſororis ex alio ſemiſſe æquis partibus, filij fratris erant tres, filius ſororis erat vnicus, Titius viuo teſtatore deceſſit, quæſitum fuit, pro qua parte cæteris accreſceret eius portio: reſponſum fuit æquis partibus, hoc eſt, pro virili & in capita, ita vt hæreditas diuidatur in quatuor partes.

Non admodum inſiſto in confirmanda hac mea ſententia: ſatis enim in ſe clara eſt. Tota difficultas conſiſtit in refellenda vnica, eáque, vt videtur, maſcula ratione, quæ huiuſmodi eſt, filij Franciſci & Georgij vocantur ad fideicommiſſum vna eadémque oratione cum patruis. Fingamus d. Angelā deceſſiſſe poſt mortem Georgij relicto Franciſco fratre ſuperſtite, certè filij Georgij ſuccedere debent cum Franciſco patruo in ſtirpes, ergo idem dicendum eſt, ſi Angela deceſſerit, relictis ſolùm filiis Franciſci & Georgij, vt nimirum ſuccedant in ſtirpes: dici enim ſolet à noſtris vnam
7 eandémque orationem plura determinanda reſpicientem ea vniformiter & eodem modo determinare debere. *l. 1. cum vulga. C. de impub.* huic rationi ſatisfaciendum eſt. cætera enim, quæ poſſunt afferri, huiuſmodi ſunt, quæ nec debent referri. Variis igitur modis ei ſatisfit. Primùm, non ita facilè admitterer filios Georgij ſucceſſuros cum Franciſco, ſi ſuperſtes fuiſſet, quinimò exiſtimo omnino excludendos fore quandiu vixiſſet Franciſcus: tum quòd quando aliqui nomine proprio vocati ſunt, alij collectiuo liberorum, quan- 8
diu nominati ſuperſunt, tandiu collectiuè vocati non ſuccedunt, Deci. *conſil.* 480. Ruin. *conſil.* 115. *vol.* 3. Pariſi. *conſil* 18. *lib.* 2. qui tres ſuper eodem caſu ſcripſerunt, & in eiſdem terminis præcisè conſuluerunt apud Rub. Alex. Iaſ. Crott. & Ruin. *in conſil.* 36. 37. 38. 39. *&* 40. & vltra eos Socin. iun. *conſil.* 135 *lib.* 1 quorum conſulta probarunt Didac. *pract. quaſt. verſ ſexto conſtat.* Burſat. *conſil.* 67. *num.* 20. *&* 21. Tum quòd vbi agitur de fidei- 9
commiſſo à conſobrino facto filium non intrare locum patris, & locum haber regula, *qui prior in gradu, prior in ſucceſſione*, Ioan. Andre. *in additio. ad Specul. in tit. de ſucceſſ. ab inteſt* §. 1. *verſ. vocantur.* Bal. *conſil.* 292. *lib.* 2. Socin. *conſil.* 252. Corne. *conſil.* 191. *lib.* 4. Deci. *conſil.* 444. Pariſi. *conſil.* 40. *n.* 30. *lib.* 2. Socin. iun. *conſil.* 86. *lib.* 3. Alciat. *conſil.* 59. *col. vlt. lib.* 6. Crauet. *conſil.* 126. Decian. *conſ.* 1. *num.* 363. *&* 371. *lib.* 1. Rolan. à Valle *conſil.* 38. *num.* 34 *lib.* 4.

Secundò, etſi citra præiudicium veritatis daremus filios Georgij ſuccedere cum Franciſco, non propterea ſequeretur ſuccedere in ſtirpes, eadem enim tunc quæſtio, quæ nunc proponeretur, & propter dictionem *æquis partibus* contenderemus in capita ſuccedere debere.

Tertiò, non eſt legitimum argumentum à brocardico ductum, nec concludit, procedit enim in ſuo caſu tantùm, nec ex regula ius fit, ſed ex iure regula, *l. 1. de origi. iur.*

Quartò, non eſt verum eſſe vnicam eandémque orationem, dictio enim *& poſt mortem* denotat diuerſita- 10
tem temporis, & ſic diuerſitatem orationis *l. poſt mortem* cum ibi notat. *C. de fideicomm.* nec quod eadem dictio *ſubſtituit* cenſeatur repetita, dicitur eadem oratio, ſed ſemper duæ diuerſæ ſunt orationes, & diuerſitate temporis diſtinctæ.

Poſtremò, non valet argumentum, *ſuccedant in ſtirpes cum patruo, ergo etiam ſine patruo.* Patet in ſucceſſione ab inteſtato: quandoque enim fit in ſtirpes, remoto patruo non fit; quod quidem ea ratione nititur, quòd repræſentatio eſt iure quodam ſpeciali introducta, & propterea eſt quid extraordinarium, & ideo in ſuo ſolo caſu procedit, nec extra eam extenditur, quinimo 11
in dubio eam non habere locum reſpondendum eſt, vt ſcripſerunt Iacob. Beluigi. Bartol. Caſtrenſ. Aretin. & Lofred. quos refert & ſequitur Menoch. *conſ.* 200. *num.* 41. *& conſil.* 269. *num.* 61. *verſ. octauo.* Ex quibus concludendum eſt, filios Georgij ſuccedere debere cum dicto filio Franciſci ad fideicommiſſum, de quo agitur, in capita, non in ſtirpes.

ARGVMENTVM.

QVando tutor inuentarium facere non teneatur, liberatio à redditione rationum & reliquorum proteſtatione quid operetur.

SVMMARIVM.

1 *Confectio inuentarij tutori remitti poteſt.*

2 *Et valet huiuſmodi remiſſio, etſi fieri non prohibeatur.*

3 *Iudex, non obſtante remiſſione confectionis inuentarij, poteſt cogere tutorem ad id conficiendum.*

4 *Iudex ex cauſa poteſt venire contra voluntatem defuncti & conſulere vtilitati pupilli.*

5 *Si tu-*

5 *Si tutor per teſtamentum à redditione rationum liberatus eſt, non tenetur librum rationum ita exactè conficere,*

6 *Et ſolum liberatur à ſcrupuloſa redditione.*

7 *Sed ſi quoque reliquorum legatum factum ſit, vel eorum præſtatio remiſſa, tutor tenetur tantum de dolo vero, vel*

8 *Secluſo dolo tenetur de culpa quatenus locupletior factus ſit, quod quomodo accipiatur, n.11.*

9 *Non ſemper lata culpa æquiparatur dolo.*

10 *Quod dicitur dolum futurum remitti non poſſe procedit in vero, non in præſumpto.*

12 *Verba teſtatoris, quod confidit de legalitate & bonitate tutoris non faciunt quin tutor non teneatur, niſi de dolo vero, etſi locupletior factus ſit.*

13 *Si reliquorum legatum factum ſit, non exactio nominum, dolo non imputatur.*

14 *Periculum nominum ſpectat ad tutorem, ſi tempore ſumptæ adminiſtrationis probentur bona, & negligentia tutoris facta ſunt mala.*

15 *Tutor tenetur proſequi appellationem.*

CONSILIVM CXIV.

PERPENSIS verbis teſtamenti N. Reymoneti Capeau, quibus Nicolaus Robertus eius gener conſtitutus eſt tutor, quæ huiuſmodi ſunt: *Et eſtant bien aſſeuré de la loyauté & prud'hommie dudit Robert ſon beau-fils, l'a inſtitué tuteur & legitime adminiſtrateur de la perſonne & biens deſdits pupils, pour iceux & leurs biens regir & adminiſtrer ſans eſtre contraint, s'il ne lui plaiſt, faire inuentaire, rendre aucun compte, ne priſter reliquat, auquel tuteur a legué & legue pour ſes peines & trauaux la ſomme de dix eſcus d'or ſol, pour chacune annee durant ladite adminiſtration.* Viſis etiam & perlectis quæ doctiſſimè ſcripta fuerunt, tam in fauorem dicti Robert quàm contra eundem, in eam deſcendo ſententiam, vt exiſtimem d. Robertum non fuiſſe obligatum ad confectionem inuentarij, quam remit-
1 ti poſſe iure certiſſimum eſt, *l. fina. ff. de arbitr. tutel.* vbi Bartol. & alij *in l. cum tale §. Titius ff. de condit.* & idem Iaſ. *in l. nemo poteſt ff. de lega. 1. in ſecunda lectu. num. 65. & ſeqq.* & ibidem Bartol. *num. 12.* dicunt communem eſſe opinionem Alex. *conſ. 62. num. 1. & 2. lib. 4.* Iul. Clar. *lib. 3. ſent. § teſtamentum quæſt. 66.* Sebaſt. Monticul. de inuenta *cap. 1. num. 44.* & quamuis Ioan. Dilect. *de arte teſtan. tit. 7. caut. 3.* exiſtimauerit vltra remiſſionem in-
2 uentarij requiri etiam prohibitionem eiuſdem, communis tamen ſchola remiſſionem ſolam deſiderat, etſi verum ſit prohibitionem magis efficere, vt patet ex iis quæ dicit Bartol. *in l. tutor qui repertorium num. 18. ff. de admi. tutor.* Plot. *in l. ſi quando §. 9. num. 2. C. de in lit. iur.* & nouiſſimè Paul. Montan. *de iur. tutel. cap. 31. num. 100.* Paria enim ſunt dicere, *remitto inuentarium* vel *fieri veto, l. ſi hæres vetitus.* iuncta *l. cum tale §. Titius ff. de condit. & dem.* tum quia nihil intereſt, quibus verbis vtatur teſtator, ſi de voluntate appareat, cùm hodie formula verborum ab aula receſſerit, *l. 2. C. de formul.* & vtcumque vera eſſet opinio Dilecti, tamen, vt ipſemet ait, peritiſſimi quique in eo errant, abſque dubio excuſandus eſt d. Robertus, ſi non ſeruata ſeruandis inuentarium confecit, nullúſque dolus vel lata culpa illi adſcribi poteſt: adeò vt difficillimè leuiſſimam culpam aſſerere poſſemus, ita vt nihil ipſi
3 eo nomine imputari poſſit. Et quamuis etiam non obſtante huiuſmodi remiſſione poſſit iudex, ſi ipſi videbitur, tutorem cogere ad confectionem inuentarij, Iaſ. *in l. cum neceſſitatem C. de fideicom.* Bartol. *in d. l. nemo poteſt in fin. argu. l. in confirmando ff. de confir. tuto.* Beci. *conſil. 349.* Didac. *lib. 2. variar. reſol. cap. 14. num. 4.* po- 4
teſt enim iudex ex cauſa venire contra diſpoſitionem teſtatoris, & conſulere vtilitati impuberis *l. 1. ff. vbi pupil. educ. debe. l. facultas C. de iur. fiſc. lib. 10.* Bald. *conſil. 229. lib. 4.* tamen cùm hoc in noſtro caſu factum non ſit, nihil tutori imputari poteſt. At ſaltem librum rationum tenere debuit: à quo onere remiſſio inuentarij tutorem non liberat; id fatemur, ſi ſolam remiſſio-
nem inuentarij conſideremus: at ſi quoque adſit libe- 5
ratio à rationibus reddendis, non tenetur, Plot. *in d. l. ſi quando §. 9. num. 2.* & ſi forſan librum conficere debet, vt ſciatur, an locupletior factus ſit ex neglectis, vel an dolum verum commiſerit, non ita exactè, vt alioquin deberet. Sed non eſt inſiſtendum in hoc: ex inuentario enim, quamuis non ſolemniter confecto, conſtat de facultatibus pupilli, & rationes in libris ſcriptæ exhibentur.

Quoad verò caput illud, quod præcipuum eſt, & ex cuius deciſione plurium quæſtionum reſolutio dependet, an ſcilicet d. Robertus, attenta liberatione, de qua ſuprà, teneatur de neglectis & omiſſis: & verum eſt, quod ſi à ſola redditione rationum liberatus fuiſſet,
huiuſmodi liberatio ſolùm operaretur, vt non oblige- 6
tur reddere rationem, ita ſcrupuloſam, ſicut aliàs fuiſſet obligatus, *l. quidam decedens ff. de admin. tuto. leg. Aurelio §. Caius.* & ibi Bartol. *ff. de libera. legu.* Iaſ. *in l. actione circa fin. C. de tranſactio.* & in *l. cum neceſſita-*
tem C. de fideicom. Sed vbi prætereà reliquorum lega- 7
tum factum eſt, vel eorum reſtitutio aut præſtatio remiſſa eſt, quæ abſque dubio nihil aliud quàm eorundem eſt legatum, communis eſt ſententia, ſolùm teneri de dolo vero, qui in committendo, non de præſumpto, qui in omittendo per latam culpam conſiſtit: &
præterea ſecluſo etiam dolo quatenus factus eſt locu- 8
pletior: & ſic limitant & intelligunt ſententiam contrariam, qua dicitur per reliquorum remiſſionem dolum futurum non eſſe remiſſum, vt ſolùm procedat in vno ex dictis duobus caſibus, nempe ſi dolus verus adſit, vel locupletior factus ſit tutor: eo enim ipſo, quòd non vult reſtituere quod penes ſe habet, dolum verum committit, retinendo quod ſuum non eſt: atque hanc ſententiam non teneri, ſcilicet tutorem de dolo præſumpto, de neglectis & omiſſis, de intereſſe pecuniæ, quæ in prædiorum vel penſionum emptiones conuerſa non eſt, de nominibus non exactis amplectuntur, Angel. *conſil. 144.* Fulgoſ. *conſil. 25.* Deci. *conſil. 178.* Corne. *conſil. 313. lib. 1.* Gozadi. *conſ. 93. num. 10. cum ſeqq.* Couarru. *variar. reſol. lib. 2. c. 14. n. 4. verſ. quintum dolus. & verſ. ſeptimò erit conſiderandum.* Crauett. *conſil. 193.* Plot. *in d. l. ſi quando §. 9. n. 1.* Caualca. *de tuto. n. 207.* Menoch. *præſump. 164. n. 9. lib. 5.* Io. Dilect. *d. tit. 7. de tuto. cautel. 2.* Porti. *conſ. 147.* & Paul Monta. *de iur. tutel. cap. 30. reg. 9. § 240. fol. mihi 127.* vbi alij plerique per ſuprà nominatos citati. Nec repugnant doctrinæ in contrarium allegatæ: ſi bene enim eæ perpendantur, vel eæ procedunt tantùm cùm ſola remiſſio redditionis rationum facta eſt: quod ſi reliquorum quoque mentio fiat, tunc de dolo vero, nō autem præſumpto mentionem faciunt, aut ſi locupletior factus eſt tutor, vitio, de quo poſtea, excepto. Nam in caſu Alex. *conſil. 45. lib. 1.* reliquorum non erat remiſſio facta, ſed ſolùm redditionis rationum: idem dicendum quoad Bologn. *conſ. 13.* ſe refert enim ad *d. conſ. Alex. 45.* & ſecundum illud intelligendus eſt Bertrand. *conſ. 96. lib. 1. prio. & conſil. 280. lib. 2. prio.* & ſic reliquis eius conſiliis duobus, de quibus poſtea, eodem modo ſatisfit, ſolùm enim rationum redditio remiſſa eſt, de reliquis nihil

idem dicendum quoad Aret. *in §. actionum num. 44. inſtit. de actioni.* idem quoad Ruin. *conſil. 54. num. 13. lib. 1. & conſ. 63. lib. 2. num. 3.* idem quoad Chaſſan. *in conſuet. Burgun. rub. 6. §. 6. gloſ. d'en rendre compte num.* 20. præterquam quod plerique ex illis de dolo tantùm, & quod reliqua præſtare debeat, ſi ſimpliciter de remiſſione redditionis dictum ſit, ſed de dolo præſumpto & de neglectis nihil. Menoch. autem *præſumpt.* 164. *num. 6.* etiam de ſimplici remiſſione redditionis rationum loquitur. Sed diſertè *num. 9.* noſtram ſententiam confirmat, ſicut Ioan. Dilect. *d. caute. 2. tit. 7.* qui nominatim non teneri de præſumpto dolo contendit: & ſic quoad reliquos qui citantur, reſponderi poteſt, ne ſingulos percurram: aut enim loquuntur, cùm ſimplex liberatio à redditione rationum facta eſt, de reliquis autem nihil dictum: aut ſi facta fuit mentio reliquorum, loquuntur tantùm de dolo vero, aut ſi tutor factus ſit locupletior, Graſſ. quidem *in §. legatum quæſt. 40. num. 8.* videtur noſtræ ſententiæ repugnare, ſed certè ſi bene ponderetur, nihil certi firmat, quod ſi faceret, contra communem faceret, de qua ipſemet fatetur cæteros Fulgoſio aſſentire. Solus Bertrand. in duobus tantum locis contrarium videtur aſſerere, nimirum in *conſ.* 105. *per tot.* vbi de neglectis loquitur, & in *conſ.* 208. *lib. 3. poſter.* vbi de lata culpa. Sed ſiue authoritate, ſiue ratione agamus, poſtponenda eſt ſententia Bertrandi: nam eius authoritati, quæ magna eſt, opponimus authoritatem tot patrum ſuprà nominatorum, quódque ex illis patet communem eſſe contra eum. Si ratione, ratio, qua nititur, falſa eſt, noſtræ ſententiæ vera ratio ipſius eſt, quia, inquit, lata culpa dolo æquiparatur, hoc verum eſt ſæpenumero, ſed non ſemper.

9 Aliud enim eſt dolus, aliud lata culpa, *l. quod Nerua ff. depoſi.* facit, quia depoſitario, qui dolum fecit, denegatur furti actio, non ſi latam culpam contraxerit, Cyn. *in l. falſus C. de furt.* Fulgoſ. *d. conſil.* 25. vbi docet non valere argumentum de dolo ad latam culpam, quinimò in dubio reſpondendum eſſe in fauorem rei docet idem Fulgoſ. per *l. Arrianus ff. de actioni.* maximè in deciſoriis *l. fauorabiliores l. ſemper ff. de reg. iu.* & longè magis in teſtamento benigniores præferendæ ſunt, *l. teſtamentis de reg. iur.* & inter perſonas neceſſitate tanta coniunctas, in quibus res amarè tractandæ non ſunt, *l. ſi quod in princ. l. ſi ſeruus communis ff. de donati. inter vir. & vxor. l. Procula ff. de probatio. l. ſi ſeruus plurium §. fin. ff. de lega. 1. l. g. quintus in fin. ff. de aur. & argent. legat.*

10 Nec procedit ratio, quòd dolus futurus remitti non poſſit, quia anſam delinquendi præberet, quia hoc procedit in dolo vero tantùm, non in lata culpa, *l. ſi vnus §. illud ff. de pact. & l. 1. §. illud ff. depoſi.* Ratio differentiæ eſt manifeſta, cùm maius ſit delictum dolus verus quàm lata culpa, & notoriè non valet argumentum prohibitum, *eſt maius, ergo minus.* At è contra ſic: in dolo enim vero adeſt malitia, in lata culpa adeſt negligentia, quamuis craſſa. Ex quo patet non eandem eſſe vtriuſque rationem, ideóque in noſtro caſu non valere argumentum de dolo ad latam culpam, alioquin fruſtra in pleriſque iuris articulis proponeretur frequentiſſima diſtinctio inter ea quæ committendo, & ea quæ omittendo, quamuis per latam culpam perpetrantur.

Noſtra verò ratio certa eſt, nam ſi ſola liberatio rationum hoc operatur, vt ſcrupuloſa redditio cenſeatur remiſſa, & tutor non teneatur de leuiſſima culpa & leui, Alex. *conſil. 41. lib. 1.* planè ſi præter huiuſmodi remiſſionem adſit & alia reliquorum ſcilicet præſtationis, ea aliquid plus operari debet, nempe vt ne de lata quidem culpa teneatur, de dolo autem vero ſic, ne ea verba fruſtratoriè cenſeantur appoſita, *l. ſi quando ff. de lega. 1. cum vulga.* & ea eſt mens DD. Si ergo verba ad amuſſim expendantur, & certè ſolam fidem bonam præſtare debet, vt DD. aiunt, & ne fiat locupletior cum iactura aliena, cúmque vtrumque in noſtro caſu adſit, aſſerendum eſt cum DD. non teneri de neglectis, etſi per latam culpam.

Nec obſtat quod dicitur, propter latam culpam iurari in litem, vt, ſuſpectum tutorem remoueri poſſe, propter dolum præſumptum iurari in litem, & huiuſmodi latam culpam puniendam eſſe. Hæc enim vera ſunt in ſuo genere, ſed ex ſupradictis hæc ceſſant, cùm redditio rationum & præſtatio reliquorum remiſſa eſt, vt ſuprà dictum fuit.

Non obſtat, quod aliqui contendunt, nominatim Craueta, tria concurrere debere: præterquam quod enim cæteri hoc non requirunt, ea tria adſunt in noſtro caſu: agitur enim de dolo præſumpto: & Robertus non eſt factus locupletior, & coniunctus teſtatori gener nempe ipſius eſt: neque enim coniunctum ſanguine requirunt, ſed coniunctum ſimpliciter; quamuis exiſtimem ſemper ſocerum de genero maiorem fiduciam quàm de fratre habiturum. Et loquuntur, inquam, de coniuncto teſtatori non pupillo, & bene: nam teſtator eſt, qui fiduciam habere debet, & propterea eius fecit electionem.

Non etiam obſtat, quod contendunt DD. requi- 11
rere, vt ampliſſimis verbis legatum ſit factum, neque enim, cùm hoc deſiderant, verſantur in quæſtione noſtra, ſed in alia, nempe cùm quæritur, an à vero dolo liberatus ſit, vel ab eo in quo factus eſt locupletior. Si enim DD. verba bene perpendantur, tria capita diſtinguunt: an ſcilicet ſimplex remiſſio rationum facta ſit: an amplis verbis, nempe ſi præter remiſſionem rationum reliqua quoque remiſſa vel legata ſunt: an ampliſſimis, nempe vt ab eo omni, in quo tutor eſſet condemnatus, pupillus teneretur eum liberare, & ſi quid ab eo exegerit, ei reſtituere. Primo caſu aiunt ſcrupuloſam redditionem cenſeri ſolum remiſſam, & non teneri de leui & leuiſſima culpa. Secundò, non teneri de lata culpa & neglectis & omiſſis, ſed ſolùm de dolo vero, & in eo, in quo factus eſt locupletior, vt ſcilicet illa verba aliquid operentur, & ne reddatur voluntas teſtatoris fruſtratoria, cúmque bonam fidem eo caſu exigamus tantùm à tutore, in duobus illis tantùm caſibus doli veri & locupletioris facti teneri debet. In poſtremo verò caſu aiunt, nec de dolo vero, nec ſi locupletior factus ſit, teneri, qua tamen in re ſunt diſſentientes DD. ſententiæ, aliis exiſtimantibus non teneri, vt Gozadin. *conſil.* 94. aliis contrà eo non obſtante teneri, vt Ioan. Dilect. vbi ſuprà *caut. 2. titu. 7.* idque quia, inquiunt, dolus verus futurus remitti non poteſt; per indirectum autem, nempe per illam formam legari poſſet, quia non dolus futurus, ſed delictum futurum, cùm ad certitudinem erit redactum, remittitur. Sed non inſiſto in exquirenda veritate alterius ex dictis opinionibus, cùm neque ſimus in dolo vero, neque locupletior factus ſit, ſed agatur tantùm de neglectis & omiſſis.

Non obſtat poſtremò, quod dicitur, quia teſtator dixit ſe eſſe certum de legalitate & bonitate, *de la loyanté & prud'hommie dudit Robert*, vt verbis propriis vtamur: at cùm ex adminiſtratione de contrario appareat, debet ceſſare legatum reliquorum in teſtamento factum. Facilis enim eſt reſponſio: illa enim verba non opponuntur negligentiæ, ſed dolo vero, ideóque ſi is adeſſet, fateremur ſententiam

eſſe

n eſſe veram. Sed propter negligentiam ſolam quantumuis latam non ceſſant dicta verba, *de loyanté & prud'hommie*, vt notorium eſt. Et certè doctores in contrarium allegati diſertis verbis, cùm illa vel ſimilis præfatio appoſita eſt, aiunt tutorem teneri, vbi de dolo vero arguitur, vt Socin. *conſil.* 282. *verſ. accedit etiam.* idque in rationibus dubitandi: nam poſtea in deciſione etiam in dolo vero contendit, attenta forma legati, de quo apud illum cenſeri liberatum tutorem, Alexand. etiam *conſil.* 170. *num.* 8. *lib.* 2. loquitur in dolo vero, & in tutore infideliter pecunias apud ſe retiuente. Gozadin. *conſ.* 94. *num.* 4. in rationibus dubitandi hoc ait, ſed *num.* 10. *cum ſeqq.* contrarium decidit, & præterea loquitur in dolo vero. Pariſi. *conſ.* 84. *num* 14. *vol.* 1. non loquitur etiam niſi de dolo vero, vt ſcil. illis verbis non obſtantibus non debeat retinere, imò reſtituere quæ habet penes ſe, & ſic ſi factus ſit locupletior. Porti. *conſil.* 147. *num.* 18. loquitur in dolo vero, & in rationibus dubitandi, ſed poſtea in deciſione *num.* 24. *cum ſeqq.* cùm de dolo præſumpto tractat, diſertè ſententiam noſtram confirmat, & certè illa teſtatio teſtatoris tantum abeſt, vt noceat nobis, quin potius prodeſt, vt docet Socin. *d. conſil.* 282. *in fin. per l. testamento duos ff. de teſtam. tuto.* omnémque doli præſumptionem excludit, & dolum ceſſationis prorſus purgat, vt docet idem Porti. *d. conſ.* 147. *num.* 45. & qui dolum contendere vult, eum probare debet, *l. quoties* §. *qui dolum ff. de probatio. l. fin. C. eod. l. iuriſgentium* §. *qui dolo ff. de pact.* Porti. *ibid. num.* 31. Hæcque interpretatio ita neceſſariò ſequenda eſt, alioquin præſuppoſita illa præfatione, quæ abſque dubio prodeſſe debet, & non nocere, inutile eſſet legatum reliquorum.

Ex quibus omnibus concludimus in facto, de quo agimus, dictum Robert de neglectis & omiſſis lataque culpa non teneri, ſed ſolum de dolo vero, & quatenus factus eſt locupletior, ſi quid enim ex bonis pupilli præ manibus habeat, hoc reſtituere debet.

Quæ cùm ita ſint, reſultat reſolutio dubij, an dict. Robert teneatur pro nominibus, quæ dicuntur ad egregiam ſummam aſcendere, non exactis: ea enim non exactio ſoli culpæ, etſi eam ſanè fateamur latam, non dolo vero adſcribi poteſt, cùr ipſimet aduerſarij d. Robert in ſuis ſcriptis contendunt: & hoc ve-

13 rum, vt dolo non imputetur, niſi forraſſe tutorem ipſum lucri ſui cauſa non exegiſſe per minorem probaretur, *l. ſi procuratorem* §. *ſed dolo l. & eleganter* §. *fi. cum l. ſeq. ff. mandat.* & docet diſertè Fulgoſ. *conſil.* 25. *in fin.* at nos iam docuimus attenta remiſſione rationum & reliquorum tutorem de neglectis & lata culpa non teneri, & de nominibus non exactis, idem Fulgoſ. loquitur *d. conſil.* 25. vt de illis tutor onerandus non ſit.

Sed plus aſſerimus, quòd, quamuis remiſſio reliquorum non fuiſſet facta, & eſſemus in ſtricta & rigida redditione rationum, nihilominus non poſſet one-

14 rari dictis debitis: nam quamuis verum ſit periculum nominum ſpectare ad tutorem, *l. tutores l. debitoribus C. de admi. tuto. l.* 2. *C. arbitri. tutel. l. ſi tutor conſtitutus ff. de admi. tuto.* Roman. *conſ.* 425. tamen minor probare debet ea nomina tempore cœptæ tutelæ fuiſſe bona & ſoluendo, & negligentia tutoris fuiſſe facta mala & non ſoluendo, & quouſque de eo conſtet, non tenetur tutor. *d. l. ſi tutor conſtitutus ff. de admi. tuto. in verſ. Et per hoc minus idonei. d. l.* 2. *C. arbitri. tute.* Roman. *conſ.* 425. *verſ. octauo.* Deci. *in l. periculum ff. ſi cert. petat.* Andr. Barba. *conſ. vlt. lib.* 3. Socin. *conſil.* 2. *lib.* 1. & *conſil.* 122. & *conſil.* 132. *lib.* 2. Fulgoſ. *conſ.* 125. *in fin.* Deberet igitur d. Capeau probare nomina tempore cœptæ adminiſtrationis fuiſſe bona, & culpâ d. Robert fuiſſe facta mala, quod tantum abeſt, vt probare poſſit, quin potius veritas eſt in contrarium, ita vt eo tempore non eſſent ſoluendo debitores, & propterea cùm antiquiſſima eſſent huiuſmodi debita, nunquam dict. Capeau nunquam potuiſſe exigere, & ab eorum exactione ceſſaſſe: quod cùm videret & cognoſceret d. Robert, ceſſauit etiam ne inutilibus impenſis pupillum grauaret, & cæteros debitores, qui ſoluendo erant, proſequutus eſt, & quæ ab ipſis debebantur, exegit. Quæ procedunt, vt dixi, etiam non data remiſſione reliquorum: ſed vbi ea adeſt, etiam ſi dict. Capeau probaret dicta nomina culpâ dicti Robert fuiſſe facta mala, nihilominus, vt ſuprà demonſtratum eſt, non teneretur dictus Robert: quod ſi non tenetur de dictis debitis, multo minus de intereſſe.

Quoad tertium, ſcimus tutorem proſequi debere 15 appellationem, Ruin. *conſil.* 119. *vol.* 5. Caualca. *de tuto. num.* 54. & d. Robert appellauit à ſententia Arelate lata in fauorem Gabrielis Capeau, & eam proſequutus eſt in Senatu Aquenſi: at dices, non ea diligentia, quâ oportuit, non potuit propter bella, quæ notoriè eo tempore vigebant, ſilebant enim leges, & armis omnia perſonabant, ſed in noſtro caſu nulla adeſt difficultas, cùm enim omnia, quæ circa hoc caput in contrarium dicuntur, conſiſtant in omittendo, nullúſque dolus verus adſit, & non ſit inde d. Robert factus locupletior, venit ab his omnibus excuſandus, attenta remiſſione reliquorum, vt ſuprà demonſtratum eſt. Plus dico, quod etſi ſolùm redditio rationum fuiſſet remiſſa, nulla reliquorum mentione facta, eſſet ab his omnino abſoluendus: nam ſi aliqua culpa eſt, ea tantùm leuis eſt, non lata, faciendo quod faciebat teſtator, & attenta incertitudine litium, & quod probabiliter creditor recuſaſſet non integri debiti ſolutionem.

Quoad quartum de intereſſe dict. Robert ſoluto per ſe ipſum ratione ſummæ eius vxori debitæ, nihil facit doctrina Socin. *d. conſil.* 148. *num.* 25. & 32. *volum.* 1. præciſè enim negamus dict. Robert pecunias præ manibus habuiſſe, quibus ſummæ ratione vxoris ſibi debitæ ſatisfieret, ex quo ſolo corruunt omnia, quæ circa hunc articulum dicuntur.

Auditores rationum iuxta hoc conſilium retulerunt & eorum relatio fuit confirmata.

ARGVMENTVM.

De congrua portione Vicarij perpetui.

SVMMARIVM.

1 *Quæ dicatur & ſit congrua portio Vicarij perpetui.*

2 *Ea ſolum legata pia non imputantur in congruam portionem pro quibus aliquod onus iniunctum eſt.*

3 *Incertorum emolumentorum in congrua portione eſt habenda ratio.*

4 *Index in aſſignanda congrua portione debet eſſe circum-*

ſpectus, vt apud Priorem ex fructibus remaneat inſpecta qualitate perſonæ & onere.

5 *Congrua portio non maior centum nec minor quinquaginta aureis eſſe debet.*

6 *Magnæ reparationes Eccleſiæ ſpectant ad parrochianos.*

CONSILIVM CXV.

NOn videtur locum eſſe debere petitioni congruæ portionis per Vicarium perpetuum loci de Cornillan diœceſis Biterren. in lingoa Occitana contra Reuerend. dominam Abbatiſſam Monaſterij ſancti Spiritus ciuitatis Biterren. cuius menſæ Prioratus dicti loci de Cornillan vnitus fuit de an. 1355. & dictus Vicarius ea tantùm percipere debet, quæ in erectione d. Vicariæ ipſi conceſſa ſunt, nempe tertiam partem decimæ omnium fructuum, excepto oleo, cuius tamen decem quintalia habere debet, nec non fructus cuiuſdam viridarij oliuarũ, obuentiones etiam & emolumenta, quæ in Eccleſia diſtribuuntur, & prædiorum poſteà donatorum fructus. Quandoquidem etſi aliàs diſputari ſolet, qualis eſſe debeat portio, quæ congrua dicitur, Vicario perpetuo aſſignanda, & alij quartam, alij quartam quartæ exiſtiment, vt *in c. extir-*
1 *panda ext. de præbend. DD. in clem. 1. de iu. patrona.* verior tamen & in iudicijs recepta ſententia eſt, vt totum hoc pendeat ab arbitrio iudicis, & inſpecta qualitate perſonatum, onerum & fructuum aſſignet eam portionem, ex qua Vicarius congruè ſuſtentari poſſit, vt docet Rebuff. *in tract. de cong. portio num. 80.* & nouiſſimè ſacroſancto Concilio Tridentino definitum eſt *seſſ. 7. de refor. cap. 5. 6. & 7. & ſeſſ. 25. cap. 16.* ſed maximè *d. cap. 7. ſeſſ. 7.* ita vt iam non ſit diſputandum, an tertiam vel quartam habeat Vicarius, cùm quandoque plus tertia, quandoque minus quarta, imò minus ſexta habiturus ſit: ſed ſolùm inueſtigandum eſt, an congruè illi prouiſum ſit, quod & appellatio docet, congrua enim portio dicitur, ſufficiens, conueniens, & competens, vt Vicarius inde commodè viuere poſſit, iuxta *gloſ. in cap. vni. in ver. abſque penuria. de ſtat. regula. in 6.* & ratio, cur ea introducta ſit, nimirum vt per bonos & ſufficientes Vicarios animarum cura diligenter exerceatur, ſi illis detur tantum quantum ſufficiat, vt commodè viuere poſſint *cap. ex eo verſ. porro de electio. in 6. iuncto cap. de Monachis ext. de præben.* Tota igitur quæſtio verſatur in hoc, an Vicarius, de quo agitur, tantum percipiat quantum neceſſarium eſt, vt commodè viuere oneráque ſuſtinere poſſit. Et quamuis ex fundatione non conſtet teneri alere duos Presbyteros, vnúmque clericum præter ſe, nec forſan multitudo populi dicti loci id expoſtulet; ideóque poſſit dici adſcribendum eſſe Vicariis, qui tale onus ſibi ipſis impoſuerunt, conceſſo tamen citra præiudicium veritatis huiuſmodi onus quatuor perſonatum, Vicario computato ſuſtinendum eſſe. Nihilominus, ſi, quæ Vicarius percipit, rectè conſiderentur, longè plus percipere quàm neceſſarium ſit, cognoſcetur: nam pars tertia decimæ, excepto oleo cum variis prædiis, quæ dictus Vicarius poſſidet, longè vltra quàm opus ſit, ſufficiunt omnibus oneribus ſupportandis alendóque commodè d. Vicario, quod conſtare poteſt ex inſtrumento conductionis emolumentorum d. Vicariæ quo media pars omnium emolumentorum libera ſpectat ad d. Vicarium, & ex alia media parte omnia onera exceptis decimis regiis ſoſteruntur.

Nec obeſt quod parte d. Vicarij dicitur coadiutorem renuntiaſſe coadiutioni, quòd videret ſe lædi: nam præterquam quod de eo legitimè non conſtat, & vbi conſtaret, non potuiſſet hoc fieri ſine voluntate Vicarij, certè ſi non dimidia libera remanſiſſet, ſe non læſum dixiſſet. At hic quærendum non eſt, an Vicarius quid lucretur, nec de lucro agendum eſt, ſed an commodè viuere & onera ſuſtinere poſſit tantùm. Quod ſi dominis Iudicibus huiuſmodi conductio ſufficiens non videatur ad probandos reditus & emolumenta dicti Vicarij, ex quibus cognoſci poſſit, non modò congruam portionem, ſed longè plus habere, ſumendæ ſunt informationes per teſtium examen de dictis fructibus & emolumentis, ex quibus intentio dictæ dominæ Abbatiſſæ erit legitimè probata.

Nec poteſt recuſare d. Vicarius huiuſmodi informationes, tum quòd in cauſa appellationis non deducta deduci, & non probata probari poſſunt: tum quòd factum hoc, quod proponitur, eſt huiuſmodi, quod excludat omnino agentem, nempe tot fructus Vicarium percipere quot ſufficiunt ad eum alendum & onera ſufferenda: neque enim, vt iam dictum eſt, de quarta vel tertia quærendum eſt, ſed ſolùm, an habeat ſufficienter.

Non repugnat etiam ſi dicatur prædiorum ad Vicarium pertinentium non eſſe habendam rationem excepto d. viridario, cuius in erectione ſit mentio. Nam cùm d. Vicarius non docuerit ea prædia ſuis anteceſſoribus fuiſſe data, vt aliqua ſeruitia diuina præter ea quæ Vicario iniuncta ſunt ex inſtitutione fierent, non eſt dubium, quin ierent in congruam portionem, & eorum in ea habeatur ratio. Nihil enim refert, vndecumque fructus percipiat, modò tot percipiat quot neceſſarij ſunt. Ea enim ſola legata pia excluduntur nec in congruam portionem imputantur, ratione quorum aliquod ſeruitium diuinum ſeparatim faciendum eſt, non cætera, vt docet Rebuff. *d. tractat. num. 86. cum ſiqq.* & certè veriſimile eſt ea prædia vel 2
à Priore habita, cùm in fundatione fiat mentio prædiorum, quæ Prior habebat: quorum tamen nunc nulla poſſidet: aut ſaltem ab aliquibus relicta; vt tot Presbyteri quot nunc ſunt, alerentur. Neque enim hic numerus, qui nunc eſt, fuit à principio, quod patet ex dicta erectione, in qua illius non fit mentio, quod tamen factum fuiſſet, cùm ſit res magni momenti, ſi mens erigentis ea fuiſſet, idque eo maximè, quòd de iure non habeatur ratio in congrua portione alterius Sacerdotis, ſed Vicarij ſolius & eius clerici, ſolúmque plures ſacerdotes deſiderantur quoties adſunt Eccleſiæ acceſſoriæ annexæ, Rebuff. *d. loco num. 67.* quæ hîc nullæ adſunt. Prædia igitur huiuſmodi & fructus eorumdem imputari debent in portionem congruam ſiue à Priore, ſiue ab alio data fuerint, cùm de nullo alio ſeruitio diuino ratione eorum conſtet.

Non obeſt etiam, ſi dicatur incertorum emolumentorum habendam non eſſe rationem. Nam ſi prædicta informatio fiat, vt fieri debet, ſi nolint d. conductioni præciſè ſtare, conſtabit etiam eis ſecluſis commodè Vicarium viuere & onera ſufferre poſſe: quod ſi non eſſet, diceremus etiam dictorum emolumentorum habendam eſſe rationem, cùm ad certitudinem reduci poſſint, vt docet idem Rebuff. *ibid. n. 86.* ex Felin. *in c.* 3
ad aures col. pen. ext. de reſcript. Inueſtigandum enim eſſet quantum huiuſmodi emolumenta locari poſſent.

Non obſtat poſtremò quod dicitur parte dicti Vicarij, Priorem dominam Abbatiſſam magnos reditus ex d. Prioratu percipere etiam vltra duas tertias

partes

partes omnium fructuum. Ex his enim, quæ diximus, conſtat non eſſe inſpiciendum quid Prior recipiat, ſed ſolùm an Vicarius, quantum opus ſit, habeat: quod non ad quotam fructuum refertur, ſed ad onera quæ ſuſtinet: quinimo vbi nondum aſſignata eſt portio, iudex circumſpectus eſſe debet in ea aſſiguãda, vt apud
4 Priorem ex fructibus remaneat, inſpecta qualitate ſua & onere, *cap. quoniam ext. de vi. & honeſt. clerico.* facit text. *in l. ius alimentorum ff. vbi pupill. educa. deb.* vbi ſemper in fine anni aliquid ſupereſſe debet. Quod ſi onera, quæ ſuſtinet Abbatiſſa, conſiderentur, ratione quorum vnitus fuit d. Prioratus, longè plures fructus quàm ex eo percipiat, ipſi neceſſarij eſſent.

Hæc omnia confirmantur ex præſcriptione, cuius initij memoria non extat in contrarium, quæ vulgatis iuribus habet vim tituli, priuilegij, & pacti. Cùm enim per ſpatium ducentùm & quadraginta tot annorum contenti fuerint Vicarij huiuſmodi portione, non debet hic, qui nunc eſt, reclamare, maximè ſi reſideret vt tenetur, & per ſe diuino officio incumberet, melius in perceptione fructuum ſibi conſuleret, minúſque expenderet in onerum ſupportatione. Et cùm hæc poſſeſſio vſúſque conformis ſit erectioni, & tantum abeſt, vt aliquid poſtea noui euenerit, ex quo primæua aſſignatio portionis ſit diminuta (neque enim in pecunia certa numerata, ſed in quantitate fructuum aſſignata fuit) quin potius plura prædia habeat quàm habebat, videtur omnino nos eſſe in claris, & omnino Vicarium excludendum eſſe.

Corroborantur etiam ex bulla fœlicis mem. Pij V. ſuper interpretatione *d. cap. 7.* edita & promulgata de
5 anno 1587. Kal. Nouemb. qua arbitrium, quod habent iudices ad aſſignandas portiones congruas, reſtringit, vt portio non aſſignetur maior centum aureis, nec minor quinquaginta, imputatis etiam incertis emolumentis, vt ſunt oblationes, mortuaria, & cætera huiuſmodi, noſtrùm verò plus centum percipere pluſquam manifeſtum eſt. Ex quibus videtur omnino concludendum d. Vicarium omnino repellendum eſſe ab actione ſua, nihilque vltra ea quæ prædeceſſores habuerunt, conſequi debere.

Ex his patet reſponſio ad dubia propoſita. Ad primum, taciturnitatem quidem prædeceſſorum, imò pactum non nocere ſucceſſori in congruæ portionis petitione, Rebuff. *d. loco n. 15.* tamen vſus tanti temporis abſque dubio maxima eſt habenda ratio.

Ad ſecundum poteſt eſſe longè minor tertia. Neque enim quota inſpicienda eſt, ſed ſolùm, an ſufficienter prouiſum ſit Vicario.

Ad tertium, ſi verum eſſet tertiam omnium dandam Vicario, certè conſequeretur duas tertias omnium prædiorum dandas Abbatiſſæ.

Ad quartum, ex ſuperioribus conſtare prædia imputari in portionem: ſed ſi deteriora facta eſſent à prædeceſſoribus, hoc non noceret ſucceſſori.

Ad quintum, non potuiſſet Vicarius maius ſeruitium introducere, ſed poſtquam nunc eſt, illi ſtandum eſt, maximè cùm ſit veriſimile plura dicta prædia eo modo data fuiſſe.

Ad poſtremum, non eſt dubium, quin in hac inſtantia non tarticuli dari, nouæque probationes fieri poſſint, neque enim tres ſunt ſententiæ conformes.

Quoad reparationes neque Prior, nec Vicarius debuerunt condemnari, cùm enim magnæ ſint, ad parrochianos ſpectant, vt deciſum fuiſſe in Senatu Pariſienſi refert & conſulit Charond. *lib. 1. cap. 56. & lib. 4. cap. 1.* Hęc cauſa fuit per Breue Apoſtolicum commiſſa domino de Gras, Priori de Balneolis, & ſumptis ſex aſſeſſoribus ſententiam tulit contra Vicarium iuxta meum conſilium. 6

ARGUMENTUM.

DE fideicommiſſo de perſona ad perſonam paſſiuè non extendendo.
An in Gallia Religioſi faciant partem, etſi ad eam non admittantur.

SVMMARIVM.

1 *Conditio eſt in forma ſpecifica adimplenda.*
2 *Nulla eſt habenda ratio voluntatis quæ ex verbis reſultare non poteſt.*
3 *Paßiua extenſio de perſona ad perſonam non fit in fideicommiſſis.*
4 *Etſi fideicommiſſum maſculinum ad fauorem maſculorum per plures gradus eos renocando fecerit teſtator.*
5 *In dubio reſpondendum eſt contra fideicommiſſum.*
6 *Ex conſuetudine Galliæ ingreßi religionem etiam bonorum capacem ſunt ſucceßionis incapaces, nec faciunt partem perinde, ac ſi non eſſent in rerum natura.*

CONSILIVM CXVI.

VISA diuiſione bonorum per Illuſtr. quondam domin. Thomam de Gadagnes, dominum, cùm viueret, *de Beauregard, Champroux, Brinilles, &c.* inter liberos facta, eiúſque teſtamento, poſito etiam in facto Gotofridum vnum ex ipſius filiis deceſſiſſe ſine liberis & ab inteſtato. Viſis etiam quæ doctiſſimè ſcripta ſunt per dominos conſulentes, cùm quæritur, an pars & portio, quæ obuenit d. Gotofrido, ſubiecta ſit fideicommiſſo in fauorem B. & C. ſuorum fratrum: & caſu, quo non ſit quæ pars bonorum d. Gotofridi ſpectet ad Illuſt. dominam N. de Gadagnes vxorem domini de Vedenes, me lubens ſubſcribo ſententiæ dominorum conſulentium: nam cùm verba fideicommiſſi ſonent tantùm in perſonam B. & C. nulla autem mentio Gotofridi ſiue actiuè, ſiue paſſiuè facta ſit, concludendum eſt portionem ipſius fideicommiſſo non comprehendi: conditio enim eſt appoſita, ſi B. & C. deceſſerint &c. Non eſt igitur extendenda ad Gotofridum: nam conditio in forma ſpecifica adimplenda eſt, *l. qui hæredi l. Mæuius ff. de condit. & dem.* nec imaginari debemus aliquam voluntatem teſtatoris niſi verbis exprimatur, vt vult Bald. per illum text. *in l. quidam filiam ff. de hæredib. inſtit.* quem refert Alex. *conſil. 55. lib. 3.* & magis attendi verba quàm mentem teſtatoris, quæ ex verbis reſultare non poteſt, eſt text. *in l. ſi alij ff. de vſufruct. legat.* Iaſ. *in l. 3. C. de liber. præterit.* Crauet. *conſil. 161. num. 15.* voluntatis enim nulla eſt habenda ratio, quando ex verbis reſultare non poteſt, idque eo magis dicendum eſt, cùm de paſſiua extenſione agitur, quia grauamen & onus non porrigitur de perſona ad perſonam, Aretin. Socin. & 1 2 3

alij *in l. Gallus §. & si quid si tantum ff. de liber. & post.* cum quamplutibus concordantibus adductis per Menoch. *consil.327.num.26.* & Rol. *consil.56.num.24.vol.3.* Quam rationem considerarunt Oldrad. *consil.21.* Paul. Castr. *cons.97 col.2.lib.2.* Deci. *consil.63.col.2.& cons.218.*
4 *col.1.& consil.377 col 21.* quin id procedit etiam si testator fideicommiſſum masculinum ad fauorem agnationis & masculorum constituiſſet per plures gradus sub conditione, ſi hæredes decederét ſine filijs masculis, exclusis fœminis, Alex. *consil.139.lib.6.* Iaſ. *consil.228. per tot.lib.1 & consil.66.lib.4.* Ruin *consil.153.& cons.156. lib.2.* Socin.iun. *consil.10.num.21.lib.1.& consil.4.lib.3.& consil 29. lib.4.* Sim.de Præt. *conſ.167. num.30.cum ſeqq.* Rol.à Valle *conſ.56.num.24.cum ſeqq lib.3.* Natta *consil.678.num.29.* Tyb.Decian. *consil.4.num 33.lib.2.* vbi Alexand. *d.conſ.139. lib.6.* defendit & apostillantes interpretatur, quod quidem abſque dubio in noſtro casu procedit, in quo ſumus in claris, cùm nulla fuerit facta mentio d. Gotofridi. Sed in dubio ſemper reſpon-
5 dendum eſt contra fideicommiſſum, cùm ſit onus & quid odioſum, *l. cohæredi §. cum filia ff de vulga.* Crauer. *conſ.180. in fin.* & præſumptio legis eſt teſtatorem nolle hæredem grauare, *l. vnum §. ſi rem ff. de legat.2.* quare ex his intrepidè aſſerendum eſt, nullum adeſſe fideicommiſſum quoad portionem Gotofridi. Sed & quamuis adeſſet, propter tamen conſuetudinem Bretonenſem *artic. 324.* huiuſmodi fideicommiſſorum nulla eſt habenda ratio.

Quoad alterum caput, quæ portio in bonis & hæreditate d. Gotofridi ſpectet ad d. dominam de Gadagnes, vera eſt reſolutio, quam d. domini conſulentes faciunt, vt quinta pars ad ipſam ſpectet, is enim ex filijs, qui religionem ſancti Ioannis Hieroſolymitani profeſſus quoad proprietatem, & duæ filiæ Monaſterium ingreſſæ & profeſſæ pro mortuis habentur, & nullam faciunt partem non ſolùm ex conſuetudine Bretonen. *artic.319.* ſed ex generali totius Galliæ con- 6
ſuetudine, qua contra iuris communis diſpoſitionem receptum eſt, vt ingreſſi religionem quantumuis bonorum capacem, in communi pro mortuis habeantur & ſint ſucceſſionis incapaces, nullámque faciant partem, vt atteſtantur Boeri. *deciſ.354.num.8.* Gui. Benedict. *in cap. Raynutius ver. & vxorem nomine Adelaſiam num.220.cum ſeqq.* poſt Mazueri *in tit. de ſucceſſ. teſtam. §. item per conſuetudinem.* idem Benedic. *in ver. in eodem teſtamento relinquens par.2. num.112.& 126.* & Rebuff. *in proœm conſtit. num.22.* Ioan. Gallus *quæſt.122.* vbi ait quidem id obtinere in patria conſuetudinaria. Sed in patria iuris ſcripti, idem quoque ius eſſe docet Apoſtillator ad eundem Gallum.

Concludimus igitur, nullum hîc adeſſe fideicommiſſum, & ſi eſſet, illius non eſſe habendam rationem, quintamque partem omnium bonorum quæ d. Gotofridus tempore mortis poſſidebat, pertinere ad d. dominam de Gadagnes. Transactione hoc negotium ſopitum fuit.

ARGVMENTVM.

DE hæreditatis non aditæ tranſmiſſione.
De clauſula codicillari.
De incapacibus partem facientibus vel non.

SVMMARIVM.

1 *Animus adeundi hæreditatem debet declarari per aliquem actum extrinſecum facto vel verbo.*
2 *Hæres ſciens delatam ſibi hæreditatem moriens intra annum tranſmittit ex vi iuris deliberandi.*
3 *Sed et ſi ignoret, ſi tamen non ſit ignorantia ſimplex ſuccurritur per reſtitutionem in integrum.*
4 *Per clauſulam codicillarem per verba futuri temporis conceptam ſuſtinentur legata & fideicommiſſa.*
5 *De conſuetudine Galliæ Religioſi ſunt incapaces ſucceſſionis.*
6 *Equites tamen ſancti Ioannis Hieroſolymitani ſunt capaces quoad vſumfructum.*
7 *Pars incapacis propter renuntiationem accreſcit hæredi, & propter delictum, vel relegationem omnibus filiis.*
8 *Interdictum* quorum bonorum *datur etiam pro iuribus incorporalibus, & etiam pro nominibus ſi hypothecam habent, non ſi actione tantum perſonali ageretur.*

CONSILIVM CXVII.

NOBILIS domina Catharina de Vincens domina de Glandages in ſuo vltimo teſtamento hæredem inſtituit N. Scipionem de Vincens eius fratrem equitem ſancti Ioannis Hieroſolymitani ſub onere reſtituendi poſt mortem ſuam domino Henrico domino de Canſans iura dominicalia cum annexis & dependentibus ad d. dominam Catharinam ſuper loco ſancti Legerij pertinentia, exceptis tamen nominibus per d. Communitatem eidem debitis, & ſub eadem formula verborum duos alios gradus ſubſtitutionum faciendo in fauorem Philippi & Ioannis de Vincens filiorum d. Henrici, deceſſitque in eadem voluntate ſuperſtite d. Scipione qui ſex hebdomadibus poſtea deceſſit in hac ciuitate, cùm duobus circiter diebus hîc manſiſſet, rediens enim ex inſula Melitenſi venerat, nulla acceptatione aut aditione hæreditatis, quod appareat, facta: fecerat & idem Scipio teſtamentum, quo eandem Catharinam inſtituerat hæredem, ſed de eo agendum non eſt, cùm caducum factum fuerit per mortem eiuſdem Catharinæ ante d. Scipionem: præſupponendum enim eſt dictum Scipionem ſuperſtitem ſibi reliquiſſe N. Henricum & Franciſcum & domicellam Pollicenam de Vincens fratres & ſororem germanos. Ex his manant hæc dubia:

Primum an non conſtito de aditione per Scipionem facta teſtamentum Catharinæ corruerit, ita vt ſubſtitutiones & legata in eo facta euaneſcant, maximè præſuppoſita clauſula codicillari.

Secundum, in bonis d. Scipionis quam portionem Franciſcus & Pollicena prætendere poſſint.

Tertium, qua via experiri debeant vt poſſeſſionem portionis ſibi competentis conſequantur.

Ad primum reſpondetur, facile fore dicto Henrico probare aditionem, animúmque adeundi non remanſiſſe in meris terminis voluntatis, ſed declaratum per 1
effectum, id eſt, per aliquem actum hæredis extrinſecum, vt neceſſe eſt, ſecundùm Bart. Alex. & DD. *in l. pro hærede §.1. ff de acquir. hæred.* idque vel verbo vel facto medio fusè per Gui. Benedict. traditis *in cap. Raynutius, ver. itaque mortuo teſtatore primo, numer. 357. cum ſeqq.*

Secun-

Digitized by Google

2 Secundò, etſi nullo modo probaretur ille animus,
tamen cùm ſimus intra annum,& ſciuerit Scipio dela-
tam ſibi hæreditatem teſtamento (quod ex eo patet,
quia mandauerat ſibi extrahi exemplar teſtamenti)
certum eſt ius deliberandi tranſmiſiſſe, & per conſe-
quens teſtamentum ſuſtineri per *l. cum antiquiorib. C.*
de iur. deliberan. omnia enim interuenerunt quæ re-
quiruntur, vt huiuſmodi tranſmiſſio procedat, de qui-
bus idem Guiliel. *eod. ver. mortuo teſtatore ſecundo, a n.*
3 *163. vſque ad num.*185. Plus dicimus, quia etſi ignoraſ-
ſet delatam ſibi hæreditatem, cùm tamen non fuerit
ſimplex ignorantia, ſed ex abſentia procedens (manſit
enim iſque infirmus in hac patria ſolum per duos dies
& ſtatim deceſſit) hæredes beneficium reſtitutionis in
integrum conſequerentur ex clauſula generali, *argu.*
l. Pomponius ff. de acquir. heredi. Iaſ. *in d. l. cum antiquio-*
ribus. Ioan. de Imol. & Paul. de Caſtr. *in d. l. Pomponius.*
Angel. & idem Caſtr. *in l. ventre. de acquir. heredi.* Alex.
conſ. 20. *num.* 10. *lib.* 1. idem Benedict. *d. ver. mortuo teſta-*
4 *tore ſecundo num.*182. quin etiam omnibus ceſſantibus
propter clauſulam codicillarem per verba futuri tem-
poris conceptam fideicommiſſa & legata ſuſtineren-
tur ex Bartol. *in l. 3. num. 2. de legat.* 1. Alex. *ibid. num.* 9.
Iaſ. *num.* 30. Ripa atteſtando de communi *num.* 19. con-
cludendum igitur validum teſtamentum d. Catharinę
& in omnem euentum omnia in eo contenta ſortiri
debere ſuum effectum.

Ad ſecundum, tertiam partem tam bonorum ex pa-
terna fraterniſque ſucceſſionibus nec non acquiſitio-
nibus, quàm ex hæreditate d. Catharinæ ad d. quon-
dam Scipionem pertinentium ad Franciſcum, & aliam
tertiam ad d. Pollicenam ſpectare, fratres enim germa-
ni ſunt cum d. Henrico d. Scipionis. Simul igitur & æ-
qualiter ſuccedere debent, §. 2. *in Nouel.* 118. *de heredi.*
ab inteſt. venien.

5 Nec dicendum eſt Religioſos ex vniuerſali Galliæ
conſuetudine incapaces omnis ſucceſſionis, Boerii *de-*
ciſ. 354 *num.* 8. Benedict. *in cap. Raynutius ver. & vxorem*
nomine Adelaſiam num. 220. *cum ſeqq.* poſt Maſueri. *in*
tit. de ſucceß. teſtam. §. *relinquens par.* 2. *num.* 112. & 126.
Rebuff. *in proœm. conſtit. num.* 22. Ioan. Gall. *quæſt.* 122.
vbi ait quidem id obtinere in patria conſuetudinaria,
ſed in patria iuris ſcripti idem quoque eſſe docet *ad-*
dit. ad eundem Gall. nouiſſimè Ranchin. *in tract. de ſuc-*
6 *ceſſ. ab inteſt.* §. 7. *num.* 10. & milites ſancti Ioannis ſal-
tem quoad proprietatem, quoad vſumfructum enim
ſolum capaces ſunt, Papon *lib.* 1. *tit.* 10. *des Cheualiers*
arreſt. vlt. & lib. 21. *tit.* 1. *de ſucceſſ. legiti. arreſt.* 1. nam ſi
agamus de bonis in Gallia ſitis, in quibus tantum du-
bium hoc procedere poteſt ſecundùm Bart. & alios *in*
l. cunctos populos C. de ſum. Trinit. ſi quidem de ſucceſ-
ſione d. Catharinæ inutiliter proponitur hæc difficul-
tas: dato enim hoc in terminis noſtris procedere, ſem-
per eidem Catharinæ ſuccederent pro tertia dicti fra-
tres & ſoror tanquam propinquiores. Quod ſi de legi-
tima in bonis patris agere velimus, tempore quo de-
ceſſit idem pater, non erat d. Scipio Eques, & ſic acqui-
ſita ei fuit legitima, mutauitque naturam & qualita-
tem, iuxta *l.* 1. §. *veteres cum ibi nota. ff. de acquir. poſſeſſ.*
7 ideòque non poſſumus contendere eam tanquam in-
capaci debitam accreſcere hæredi vniuerſali. Sed etſi
eſſemus, quod magis eſt, in puris terminis illius qui
miles eſſet tempore quo deceſſit pater, ſemper aſſere-
remus hæredi non accreſcere, ſed omnibus capacibus, quod enim dicitur hæredi ſoli accreſcere, habet locum in filia vel filio renuntiante, Bald. *in l. planè* §. *ſi duobus ff. de legat.* 1. Boeri. *deciſ.* 104. *num.* 3. non in incapace propter delictum vel religionem, tunc enim portio omnibus capacibus accreſcit, hàncque dicit indubitatam & veram concluſionem Crott. *in l.* 2. *coniuncti num.* 129. & communiter receptam Cacchus *in repet. auth. nouiſſima in rub. num.* 15. *verſ. ſed quamuis*, communẽ dicit Franc. Aret. *in d. l. planè* & ibi Iaſ. quos refert Boeri. *d. deciſ.* 104. *num.* 7. quod corroboratur ex eo quòd nominatim in conſuetudine Galliæ cùm dicitur dictos milites capaces tantum quoad vſumfructum, ſubiungitur quoad proprietatem propinquiores poſt obitum dictorum equitum ſuccedere, vt docet Papon vbi ſuprà. Non igitur ad ſolum vniuerſalem hæredem patris bona ipſius pertinere debent. Quæ multò magis procedunt in noſtro caſu, etſi opus non ſit eo ſe iuuare, quòd per tranſactionem inter dictos Henricum & Scipionem initam diſertẽ cautum eſt dictum Scipionem de ſummis pecuniarum in eâ contentis liberè diſponere poſſe, ita vt ſi quod ius d. Henrico competiiſſet (quod tamen certiſſimè nunquam competiit) id omnino à ſe abdicaſſe.

Ad tertium, interdicto *quorum bonorum* expe- 8
riundum cenſemus, nec dubitandum eſt ex eo quòd pleraque in nominibus conſiſtunt, & *in l.* 2. *ff. quo. bonor.* dicatur interdictum huiuſmodi non competere contra debitorem hæreditatis, ſed tantùm contra corporum poſſeſſores, ex Paulo *lib.* 20. *ad Edictum.* nam illa lex intelligitur ſolùm quando agitur contra debitores perſonali actione, non verò ſi hypothecaria poſſeſſionem pignoris proſequamur, ſicut & pro omnibus iuribus incorporalibus, quæ quaſi poſſidentur: nam vt animaduertit Ripa *d. l.* 2. *num.* 2. *in tex.* non negat hoc interdictum concedi pro iuribus incorporalibus, quæ quaſi poſſidentur *l.* 3. *in princ.* & *l. naturaliter in princ. ff. de acquir. poſſ. ff.* nam *d. l.* 2. ſe reſtringit ad debitores hæreditatis qui poſſideri non poſſunt vel quaſi, & qui in bonis noſtris non eſſe dicuntur *l. qui filios C. quæ res pignor. obli. poß.* ita etiam declarat Beroi. *in conſil.* 43. *num.* 18. *lib.* 3. quo loci ait interdictum hoc eſſe vtile, non autem directum, Menoch. *de adipiſc. poſſ. ff. tom.* 2. *remed.* 2. *num.* 85. patet ex eo quia eſt non ſolum vindicatio proprietatis, ſed vindicatio pignoris *l. pignoris* 18. *C. de pignorib. l.* 2. *C. ſi vnus ex pluri. hered.* & quia creditor auocat poſſeſſionem pignoris *leg. ſi cum venditor ff. de euictio.* auocat, inquam, poſſeſſionem pignoris actione hypothecaria, ſicut interdicto Saluiano. At in hoc caſu locus de Brantis ratione ſummæ, de qua in tranſactione hypothecaria nexus eſt, & quod plus eſt, idem dictus Henricus conſtituit ſe poſſidere, &c. Interdicto igitur hoc non actiones merè perſonales, ſed ius hypothecæ proſequemur, & quod omnem tollit difficultatem, poſſeſſionem corporum propter dictum conſtitutum auocabimus. Viſo hoc conſilio inter dictos Henricum & Franciſcum inita fuit tranſactio iuxta concluſiones ſuprà poſitas.

ARGVMENTVM.

De pacto reuerſionis rei donatæ ad donantem ſi donatarius decedat ſine liberis.
An in contractibus filij in conditione poſiti cenſeantur vocati.

SVMMARIVM.

1 *Quoties bona alicui contemplatione alterius auferuntur, debent applicari ei, cuius contemplatione auferuntur, quod non procedit in contractibus,* num. 10.
2 *In contractibus filij in conditione poſiti cenſentur vocati contra,* num. 5. & 11.
3 *Donatio contemplatione matrimonij filio facta non poteſt de conſenſu filij reuocari in præiudicium filiorum d. matrimonij.*
4 *Filij in conditione poſiti, niſi concurrant coniecturæ, non cenſentur vocati.*
6 *In contractibus fit interpretatio ſtrictior quàm in vltimis voluntatibus.*
7 *Appellatione hæredum veniunt omnes etiam extranei.*
8 *Quando clara ſunt verba, non eſt recedendum à proprietate eorum, etſi actus non valeat.*
9 *Abſentis donatio non quæritur non interueniente nuncio vel epiſtola.*
10 *Argumentum a contrario ſenſu quomodo ſit ducendum.*
13 *Et quod argumentum in contractibus non procedit.*
14 *Argumentatio a contrario ſenſu eſt coniecturalis.*

CONSILIVM CXVIII.

IN contractu matrimonij initi inter N. Laurentium Agar filium N. Ioannis Agar & Magdalenæ Galianæ, & Magdalenam, Morinam inter alia d. Ioannes & Galiana contemplatione d. matrimonij donarunt donatione pura & irreuocabili inter viuos d. Laurentio præſenti & acceptanti, & pro ſe & ſuis hæredibus ſtipulanti ſcil. d. Ioannes omnia bona, iura & actiones. quæ ad ipſum pertinebant in Ciuitate & territorio Cauallionis præſentia & futura: d. verò Galiana omnia & ſingula iura & actiones quaſcumque ad ipſam de præſenti vel in futurum pertinentes in loco & territorio Aramonis, ſaluo vſufructu in forma quandiu viuerent & aliis reſeruationibus. Poſtea appoſitum fuit pactum reſolutiuum & annullatiuum d. donationis in caſum quo d. Laurentius decederet ſine liberis ex eo matrimonio procreandis in hæc verba conceptum: *Et au cas que ledit Laurens vienne a deceder ſans enfans procreés du preſent mariage, a eſté conuenu & accordé entre leſdites parties, que la donation des biens d'Aramon, & Cauaillon & leurs appartenances ſera & demeurera nulle, reſoluë, & pour non faicte, leſdits mariés maiſtres ſeigneurs & poſſeſſeurs deſdits biens donnés, leſquels audit cas leur appartiendront de plein droict pour en diſpoſer à toutes leurs volontés.* Ex eo matrimonio ſuſceptus eſt Paulus Agar, tandem d. Morina deceſſit, dictúſque Laurentius ex ſecunda vxore plures liberos ſuſcepit. Quæritur, an d. Paulus bona Cauallionis & Aramoni ſita ſibi propria contendere poſſit ex vi dicti pacti, cenſeatúrque ad ea vocatus, non obſtante contraria d. Laurentij diſpoſitione. Et videbatur di-
1 cendum dicta bona ei competere debere: nam quotieſcumque bona alicui auferuntur contemplatione alterius, applicari debent ei cuius contemplatione auferuntur. *l. legatum §. amittere ff. de iis quib. vt indig. l. 2. §. fin* vbi Bart. *ff. de collatio. bono.* idem Bart. *in l. 2. §. videndum ff. ad Tertullia.* Iaſ. *in l. ſeruo legato §. ſi teſtator ff de legat. 1.* text. eſt *in l. illam C. de collatio. & in l. ſi defunctus C. de ſuis & legitib.* vbi Bal. & Paul. de Caſtro. at verò in noſtro caſu auferuntur bona contemplatione liberorum ſi non eſſent. Illis igitur, ſi adſint, applicari debent.

Secundò, quia quicquid ſit in vltimis voluntatibus, 2
in contractibus tamen à pleriſque receptum eſt filios in conditione poſitos cenſeri vocatos. Quam ſententiam firmant Bald. *in l. pro hæreditariis in fi. num. 13. verſ. dubitari tamen poſſet C. de hæreditar. actioni.* Paul. de Caſtr. *in l. ſi cùm dotem num. 9. ff. ſolut. matrim.* Iaſ. *in l. pecuniam num. 2. verſ. hic habes textum ff. ſi cert. peta.* And. Alciat. *conſil. 2. num. 6 lib. 8.* Menoch. *conſil. 325. num. 9. lib. 4.* ea potiſſimum ratione, quòd in contractibus argumentum à contrario ſenſu procedat, docet idem Iaſ. *in d. l. pecuniam.* & Euerard. *in argu. a contrario ſenſu n. 25.* Cùm itaque ſi non extent liberi, ij non vocentur, ergo ſi extent, vocantur.

Tertiò, quia quoties pater filio contemplatione ma- 3
trimonij donationem facit, etiam de conſenſu filij in præiudicium liberorum reuocari non poteſt, & huiuſmodi retrodonationes prohibitæ ſunt. *l. bona fides ff. de pecul.* Vincent. de Franch. *deciſ. 205.*

Quibus tamen non obſtantibus verius eſſe exiſtimo d. Paulum non cenſeri vocatum, & bona, de quibus agitur, ſpectare ad hæredes d. Laurentij. Certiſſi- 4
ma enim eſt, licet alioquin quidam repugnent, & communi DD. calculo recepta ſententia, filios in conditione poſitos non cenſeri vocatos, niſi adſint coniecturæ ſufficientes per *l. Lucius 2. ff. de hæredi. inſtitut. & l. 1. C. de pact.* quam ſententiam ſecuti ſunt Accurſ. Reyneri. Iac. de Ar. de Ate. Cyn. Oldrad. Ioan. Andr. Alberic. Bart. Bald. Angel. Imol. Caſtrenſ. Anchar. Alex & infiniti alij relati à Mantic. *in tract. de coniect. vlti. voluat. lib 11. tit. 2. & 3.* Gabriel. *lib. 4. conclu tit. de fideicom. concl. 4. num. 35.* Iul. Claro *in § teſtamentum quæſt. 79.* Ioſeph. Ruſtic. *in comm. an & quando liberi poſiti &c.* maximè *cap. 3.* Menoch. *de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 76.* quod 5
quidem in vltimis voluntatibus recipiunt omnes. At idem dicendum eſt in contractibus. Valet enim argumentum de vltimis voluntatibus ad contractus *l. pactum inter hæredem.* & ibi Bart. nota. *ff. de pact. & in l. iure ciuili ff. de condit. & dem. l. ſeruum filij §. item qui chirographum de legat. 1.* traditur plenè per Bald. *in leg. vni. C. de leg. ſuſ. Cani. tollen.* quod quidem eo magis procedit in quæſtione propoſita, cùm non ſolùm eadem, ſed maior ſit ratio, cur in contractibus non debeant cenſeri vocati, in quibus ſtrictior quàm in vltimis voluntatibus interpretatio fieri debet. *cap. cùm di-* 6
lectus ext. de donatio. maximè in ſtricti iuris *l. quidquid aſtringenda ff. de verbo. obligat.* qualis eſt donatio *leg. eum qui ff. de donatio.* præſertim ſi ſtipulatio inſerta eſt *l. ſi quis argentum §. ſed ſi quidem C. de donatio.* Ideóque ſi in vltimis volũtatibus aliis coniecturis non exiſtentibus non præſumitur liberos vocatos, multo minus in contractibus præſumere debemus.

Secundò, vbi daremus adeſſe aliquam difficultatem, in caſu noſtro nulla eſſet. Donatur enim ſoli Laurentio acceptanti & ſtipulãti pro ſe & hæredibus
ſuis. Appellatione enim hæredum veniunt omnes 7
etiam extranei. *l. ſciendum l. hæredis appellatione ff. de verbor. ſignif. l. ſi pactum ff. de probatio. l. ſtipulatio iſta §. ſi quis ita in fi. ff. de verbo. obliga. l. viam veritatis C. locat. l. fi. C. de hæredi. inſtitut.* Itaque cùm clarè & expreſsè fuerit pater ſtipulatus pro hæredibus, non eſt dicendum, quòd ſolos filios primi matrimonij voluerit vocare per verba conditionalia, eſſet enim contrarietas manifeſta, quòd veniret hæredes, & quòd veniant ſoli filij. Rurſus oporteret impropriare verbum *hæredes* pro ſolis filiis in materia tranſitoria ad hæredes extraneos. Similiter oporteret reſtringere illud verbum *hæredes* ad ſolos filios primi matrimonij, talis autẽ im-

pro-

proprietas admitti non debet alio non apparente de voluntate diſponẽtis: quia in re dubia melius eſt proprietati verborum deſeruire *l. 1. §. ſi is qui nauem ff. de*
8 *exercito. l. non aliter de leg. 3.* imò quando verba ſunt certa & clara, non receditur à proprietate verborum, licèt actus non valeat *l. vbi eſt verborum* vbi Soc. *in quinto notab. ff. de condit. & demonſt.* tradit idem Soc. poſt Bartol. *in l. cum Senatus col. 2. verſ. tertio infertur ff. eodem.*

Tertiò tantum abeſt, vt ex eo quòd poſiti ſunt in conditione, cenſeantur vocati, quin potius apparet de contraria voluntate, cùm in diſpoſitione facta eſt ſtipulatio & acceptatio pro hæredibus, & ſic etiam extraneis. De omnibus igitur hæredibus intellexit, nec ſolos liberos primi matrimonij vocauit, quia d. filij ſunt ſolùm in conditione, omnes hæredes in diſpoſitione: at debilior eſt conditio, quàm diſpoſitio, cùm conditio nihil ponat in eſſe *l. ſi quis ſub conditione ff. de condit. instit.*

Quartò, ſi voluntas contrahentium fuiſſet vocare filios primi matrimonij, & eis acquirere, veriſimile eſt, quòd de eis mentio habita fuiſſet. Facile enim fuiſſet dicere pro ſe, & filiis ex eo matrimonio procreandis, prout dictum fuit, pro ſe & hæredibus, *l. vni. §. ſin autem ad deficientis C. de cadu. tollen. l. Stichum qui meus erit ff. de lega. 1. l. 1. ff. ſi menſor falſ. mod. dix. c. inter corporalia ext. de tranſla. prælat. c. maioribus de Baptiſ. c. ad audientiam ext. de decim.*

Quintò, intelligendo patrem Laurentium fuiſſe ſtipulatum pro filiis primi matrimonij, eſſet duplex reſtrictio: Prima, quia verbum *hæredis* reſtringeretur ad filios contra eius ſignificationem. Secunda, quia reſtringeretur ad filios primi matrimonij tantùm. Duplex autem reſtrictio tolerari non debet, *argu. l. 1. C. de dot. promiſ.*

Poſtremò, pro dictis filiis nemo eſt ſtipulatus nec
9 acceptauit. Conſtat autem quod abſenti ius non quæritur non interueniente nuncio vel epiſtola, multo minus in rerum natura tunc non exiſtenti, *l. conſenſu ff. de actio. & obliga. l. certum §. ſi quis abſenti ff. de confeſſ.* Anchar. *conſil. 127.* imò etiam diſpoſitio liberatoria abſenti non prodeſt, niſi aliquis recipiat nomine abſentis. *l. idem duobus §. fin ff. de pact.* Alcia. *conſil. 121.* Sed veritas huiuſce rei magis clareſcet ex contrariorum diſſolutione.

Non obſtat igitur, quòd primo loco dicebatur cum quid contemplatione alterius aufertur, illi applican-
10 dum eſſe: ad id enim variè reſpondetur. Primùm, eſſe differentiam inter contractus & vltimas voluntates. In contractibus enim ſi quid cui promittitur cõtemplatione alterius, non competit actio ei cuius contemplatione actum ſit: puta, promittit pater decem marito pro filia, non poteſt filia agere ex tali promiſſione, licèt promittatur dos contemplatione filiæ *leg. ſi pro te vbi gloſſ. C. de dot. promiſ.* DD. *in l. ſeruo legato §. ſi teſtator ff. de lega 1.* Alex. *conſ. 63. col. pen. in fin. lib. 4.* ſed hîc ſumus in contractu. Ergo non videtur quæſitum ius filiis primi matrimonij, etiam quòd eorum contemplatione donatio facta ſit, & reſolutio eiuſdem ceſſet, quę differentia non aliunde procedit, quàm quòd in contractibus ſtrictior interpretatio facienda eſt, & ſtipulandum ſit in fauorem illius qui ius ſibi competere contendit.

Secundò reſpondeo, huiuſmodi filios tantùm eſſe in conditione, non autem in diſpoſitione, vt mox latiùs dicemus. Quòd ſi contenderemus eſſe in diſpoſitione, hoc eſſet ex coniecturata mente. Sed hîc ceſſare debent coniecturæ, cùm ſimus in caſu claro. Laurentius enim ſtipulatus eſt pro hæredibus, & ſic non pro filiis tantùm primi matrimonij, ideóque voluit poſſe diſponere ad libitum in caſum, in quem filij primi matrimonij exiſterent. Ideóque mediante filio primi matrimonij Laurentius liberè de bonis diſponere poteſt in fauorem liberorum ſecundi matrimonij, & aliorum quos voluerit, & ſi non diſpoſuiſſet omnes ab inteſtato ſuccederent, eóque caſu liberi ſecundi matrimonij mediante perſona liberorum primi ſuccedunt, qui tamen illis non exiſtentibus non ſuccederent. Quæ deciſio probatur ex Soc. *in l. 2. col. fin. ff. de vulga. & l. cum auum col. 65. ff. de condit. & dem.* quod refert Crauet. *conſ. 288. in fi.*

Tertiò, dici poteſt intentionem patris & matris donantium fuiſſe vt nullis exiſtentibus liberis ex dicto matrimonio ſibi prouiderent: illis autem exiſtentibus vt remanerent bona donata in mera diſpoſitione donatarij, cui purè & ſimpliciter donauerant.

Poſtremò, in hoc caſu nihil neque datur, neque auffertur contemplatione alterius: datur enim ſimpliciter Laurentio pro ſe & ſuis hæredibus generaliter ſtipulanti, non aufertur exiſtentibus liberis, & in caſu de quo agimus, ſed ſolùm in contrario & contemplatione & fauore donantium non filiorum qui non erant in rerum natura.

Non obſtat ſecunda & potiſſima ratio, in qua cardo totius negotij verſatur, qua dicebatur liberos in conditione poſitos cenſeri vocatos in contractibus. Verior enim & communi DD. calculo contraria ſententia eſt recepta, vt nimirum non cenſeantur vocati; tum quòd ſi in vltimis voluntatibus remotis coniecturis non ſint vocati ex *d. l. Lucius & l. 1. C. de pact.* multo minus in contractibus: tum quòd generaliter liberi non ſint adiecti ſtipulationi, quam viuam rationem appellat Bald. *in l. quod ſcitis C. de bon. quæ liber.* quam ſententiam innuit gloſſ. ordinaria *in l. cùm inter §. filia ver. agnatis ff. de pact. dotal.* & poſt Iacob. de Belniſ. & Bart. tuetur & ſequitur Bald. *in d. l. quod ſcitis num. 7.* idem Bald. *in l. pro hæreditariis num. 10. verſ. interdum alius dedit dotem C. de hæredita. actio.* Alca. ad d. Bald. *in addit. in d. l. pro hæreditariis* Paul. de Caſtr. *in l. ſi cum dotem num. 9. verſ. ſecundo caſu ff. ſolut. matrim.* Ruin. *conſil. 99. num. 14. lib. 1.* Soc. iun. *conſil. 108. num. 34.* reſpondens iis quæ dixerat *num 8. lib. 2.* Crauet. *d. conſil. 288. per tot.* maximè *num. 5 verſ. tertiò conſidero.* Zanch. *in l. hæredes mei §. cum ita ff. ad Trebellian.* & nouiſſimè Ruſtic. *in tractat. an & quando liberi. lib. 1. cap. 5. num. 6.* 11

Non obſtant authoritates ſuprà in contrarium allegatæ: nam quoad Bald. *in l. pro hæreditariis* ipſe diſertè noſtram ſententiam firmat in quæſtione propoſita, cùm pater vel alius ſtipulatur ſibi reſtitui dotem vel donationem propter nuptias, hæc enim à patre procedunt, in caſum non exiſtentium liberorum: nam in caſu contrario pertinet ad liberos tanquam hæredes, & non ex perſona propria. Solum tenet contrarium, cùm mulier ipſamet conſtituit dotem & ſtipulatur ſibi reſtitui in caſum nõ exiſtentium liberorum. Habet enim hoc rationem ſpecialem: nam cùm citra ſtipulationem dos ſibi eſſet reſtituẽda in omnem caſum, & in vnum tantùm ſibi reſtitui voluerit, nec in contrarium caſum marito cenſeatur quæſita, liberi dicuntur vocati, quia ipſis donaſſe potius quibus afficitur, quàm marito videtur. Sed hic caſus noſter non eſt, nec quidquam in eo ſimilitudinis habet, vt notorium eſt. Idem præſtat Caſtr. *in d. l. ſi cum dotem.* interpretans & declarans Bal. *in d. l. quod ſcitis.* Quoad Alciat. & Menoch. perfunctoriè hoc dicunt, nec in eo ſe fundant, ſed aliis rationibus nituntur: quinimò idem Alciat. hoc certum non affirmat, dubiumque maximè exiſtimat, cùm ait non

eſſe opus in præſentia de hoc diſputare, & quatenus eam ſententiam referunt, id faciunt innixi authoritate Socin. iun. ſcilicet Menoch. qui tamen contrarium tenet, vt docuimus, aut authoritate Iaſ. qui certè *in d.l. pecuniam quam.* eam ſententiam, vt cenſeantur vocati, clarè tenet, ſed ſolùm id referendo, non articulum exactè diſcutiendo. Quoad igitur d. Iaſ. vel is intelligendus eſt ſecundùm diſtinctionem Bal. de qua ſuprà: vel ſi generaliter loquatur, fallitur: nec enim verum 11 eſt cenſeri vocatos: nam quoad *l. inter ſocerum §. cum inter ff. de pact. dotalib.* quæ ſolet pro ea opinione allegari, ea nihil facit, liberi enim ibi ſuccedunt tanquam hæredes filiæ, vt Bald. & cæteri aduertunt, & non ex propria perſona. Quoad verò argumentationem, quam ducunt ex contrario ſenſu, illi variis modis ſatisfit. Primò, in noſtro caſu eam non poſſe procedere, nec vlla ratione poſſe eam duci vt ducunt: nam vt manifeſtum eſt, propoſitio ipſa conſideranda eſt, & oppoſitum propoſitionis, & ita ducendum argumentum, citra verò & præter eos terminos nihil poteſt argui, ni-12 hil inferri: propoſitio eſt, vt donatio habeatur pro nulla, & bona reuertantur ad donantes ſi liberi non exiſtant ex eo matrimonio: oppoſitum eſt, vt ſi liberi exiſtant, donatio non ſit nulla, ſed efficax. Nulla autem conſequentia inde duci poteſt, vt filij cenſeantur vocati. Hoc enim eſſet præter terminos propoſitionis & oppoſiti, atque hoc cognouit & ſic reprobauit huiuſmodi rationem Alex. *in addit. ad Bald. in d.l. pro hæreditariis.* & Ruſtic. *d. tract. an & quan. libe. lib. 2. tit. 1. n. 11. verſ. præterea.* ſecundùm eundem Alexandrum: & generaliter ita ducendum eſſe argumentum à contrario ſenſu, probatur ex *l. 1. de offici. eius l. ex eo. de teſtib. l. qui teſtamentum §. quibus ff. qui teſtam facer. poſſ. l. 3. C. qui ex cauſ. maio.* & in materia *dict. §. cum inter l. inter ſocerum.* docet Iaſ. *ad l. poſt dotem n. 97. ff. ſolut. matrim.* Deci. *conſ. 232. n. 7. in fi.* Cagno *in l. qui dubitationis n. 9. ff. de regu. iu.* Quæ concluſio adeò plana eſt, vt alia non ſit opus ſolutione.

Nihilominus ſecundò, quia verba hîc negatiuè con-13 cepta ſunt, quo caſu argumentum à contrario ſenſu procedit in contractibus ex Bald. *in l. 2. C. de condit. inſer. n. 2. in fi.* Ex diſpoſitionibus enim priuatiuis non reſultat habitus *l. ex facto ff. de hæred. inſti.* & ex diſpoſitionibus negatiuis non reſultat affirmatio *leg. Titia §. Lucius ff. de manu. teſtam.* Pet. de Anchar. *in rep. cap. canonum ſtatuta in 14. quæſt. princ. ext. de conſtitutio.* Iaſ. *in l. 1. n. 54. ff. de offici. eius.* Et quamuis aliqui contrarium teneant, vt Alex. & Deci. *in d. l. 1. §. huius rei.* tamen vbi verba eſſent conditionalia, vt in noſtro caſu, certum eſt huiuſmodi argumentum non poſſe duci, quia tria concurrerent contra iuris regulas quod non eſt admittendum, *arg. d. l. 1. C. de dot. promiſſ. & l. cum poſt §. gener. ff. de iu. doti.* Primum, quòd verba conditionalia diſponerent. Secundum, quòd diſponerent à contrario ſenſu: tertium, quòd iſtud argumentum duceretur ex verbis priuatiuis & negatiuis, vt doctiſſimè aduertit idem Ruſtic. *d. lib. 2. c. 1. n. 12. cum ſeqq.*

Tertiò, quia argumentatio à contrario ſenſu conie- 14 cturalis eſt non expreſſa *gloſ. in c. cupientes §. quod ſi per viginti de election. in 6. l. apud antiquos C. de furt. cap. cùm Apoſtolica ext. de iis quæ fi. à præla. ver. indirecti.* & ibi notat Abb. at nos ſumus in claris, in quibus non opus eſt coniecturis: nominatim enim filio donauit nulla liberorum facta mentione, & ſtipulatus eſt pro ſe & ſuis hæredibus.

Poſtremò, quando DD. loquuntur de huiuſmodi argumento, id quærunt, cùm vnus caſus ſolus expreſſus eſt, alius omiſſus, de quo nihil diſpoſitum eſt, vt cùm quæ nubit, ſtipulatur ſibi reſtitui dotem ſi liberi non extent. Quærunt enim quid faciendum ſit, ſi liberi extent: in noſtro autem themate in vtroque caſu prouiſum eſt: nam donatur filio Laurentio purè & ſimpliciter nulla liberorum mentione facta: ideóque ſi nihil exceptum fuiſſet, ſiue extitiſſent ſiue non extitiſſent liberi, donatio remanſiſſet firma vtroque caſu: at cùm vnus tantùm exceptus ſit, nempe ſi liberi non extent, manet regula & donatio firma in cæteris: manet, inquam, firma per expreſſam diſpoſitionem abſque eo quod non opus ſit arguere à contrario ſenſu, ita vt omnia inutiliter adaptentur hîc quæ de dicto argumento à contrario ſenſu dicuntur. Ex quibus etiam tolluntur quæ ab Euerardo ſuprà adducta ſunt, qui ſententiam Baldi eam referendo videtur ſequi.

Ad poſtremam rationem, ea nihil concludit: verum eſt huiuſmodi retrodonationes eſſe prohibitas, ſed non ſequitur liberos eſſe vocatos, ſat eſt quod legitimam conſequantur etiam nolente patre.

Pro coronide non quæram quid operentur illa verba *ſi liberi non extent.* Certum eſt enim admodum operari, nempe vt eo caſu donatio ſit nulla, & Laurentius de dictis bonis eo caſu diſponere non poſſit, minúſque hæredes ab inteſtato ſuccedere, ex quibus concluditur, hæredes d. Laurentij omnes ſuccedere, non d. ſolum Paulum, qui in conditione tantùm, non verò in diſpoſitione poſitus eſt.

Non ſunt etiam inutilia illa verba *contemplatione matrimonij* in principio poſita, & non in capite alienationis. Reuera enim contemplatione eius matrimonij facta eſt donatio: ſed patri tantùm non liberis eius, patri, inquam, qui pro ſe & ſuis hæredibus ſtipulatus eſt, vt de re donata ad libitum diſponere poſſit. Hoc negotium fuit tranſactione ſopitum, & per eam Paulus bona materna & legitimam in bonis patris etiam iis quæ ex d. donatione ei obuenerant, tantum conſequutus eſt.

ARGVMENTVM.

AN ſubfeudatarij Reuerend. Epiſcoporum Comitatus Venaiſſini cenſeantur quoad exceptiones, vt cæteri feudatarij.

Quando cataſtratus non appellans cenſeatur renuntiaſſe immunitati.

SVMMARIVM.

1 *Qui ſcit bona ſua eſſe cataſtrata, nec appellat intra legitimum tempus, immunitati ſua cenſetur renunciaſſe.*

2 *Si tamen cataſtratus fuerit citatus vocatúſque ad munus & non appellauerit.*

3 *Quæ requirantur ad conſuetudinem inducendam.*

4 *Subfeudatarius non tenetur facere ſeruitium perſonale ſupremo domino, ſed immediato. Secus in ſubfeudatariis Epiſcoporum Comitatus Venayſſini, qui non immediato domino, ſed Papæ tanquam ſupremo domino dicti Comitatus id præſtant.*

5 *Quoties quis habet cauſam neceſſariam & voluntariam, præſumitur ex neceſſaria feciſſe.*

CONSI-

CONSILIVM CXIX.

NOn obſtantibus iis, quæ in dubiis doctiſſimè contra Spectabilem & Magnificum D. Sebaſtianum de Seguinis, dominum de Roqua ſupra paternis condominum Venaſcæ, & ſancti Deſiderij propoſitis continentur, pronunciandum eſt in fauorem dicti domini de Seguinis in cauſa quam habet ſe defendendo contra Communitatem d. loci Venaſcæ, dicendúmque immunitate, qua cæteri feudatarij Comitatus fruuntur, frui debere, & diuiſionem bonorum in d. loco ſeu eius territorio ſitorum ad d. dominum pertinentium iuxta tranſactionem inter dominos ſecundi & tertij ſtatus huius Comitatus initam eſſe faciendam.

1 Nam cùm pro dicto loco dicitur bona d. domini de Seguinis in dicto loco ſita in cataſtro fuiſſe deſcripta eo ſciente, nec intra legitimum tempus appellaſſe, ideóque immunitati ſuæ cenſeri renunciaſſe, Alexan. *conſil.* 101. *num.* 10. *lib.* 1. & Lancelot. *de attenta. limit* 25. Reſpondetur primò, nos non credere ſcientiam dicti domini de Seguinis fuiſſe legitimè probatam vt debet: eam enim præciſè & in indiuiduo probari volunt DD. Secundò, non ſufficeret probari ſcientiam: nam 2 præterea requiritur, vt citetur ad ſoluendum, vocetúrque ad munus, nam ſi tunc intra tempus non appellet, renunciat, quod ſi vel huiuſmodi citatio vel vocatio non adſint, etſi detur ſcientia, non eſt propterea renunciatum immunitati, vt doctè tradit & veriſſimum exiſtimat Boſſ. *in tit. de princip. & priuil. eius. num.* 168. *cum ſeqq.* & hoc eſt de mente DD. vt patet ex Angel. *in l.* 1. *§. ſi quis tutor ff. quan. appellan. ſit* Iaſ. *in l. fin. in fi. ff. de conſtitut. princip.* idem Iaſ. *in l. falſo numer.* 3. *C. de diuer. reſcript.* & Gozadin. *conſil.* 23. cuius rei manifeſta eſt ratio, quia cataſtrum non ſcribit exemptos, vt abſolutè ſoluant, ſed vt ceſſante exemptione ſoluant, vel bonis exemptis tranſeuntibus in alios, & quia etiam exempti in certis caſib. de iure ſoluunt (quod tamen per tranſactionem deciſum eſt) vnde DD. non ponunt exemplum de cataſtro, ſed de libro eorum qui ſoluere debent, qua de re omnino videndus eſt idem Boſſ. & certè experientia rerum magiſtra hoc in hac patria docuit. nam pleræque Communitates poſuerant in cataſtro dominos vel Eccleſias, nec fuerat appellatum, nihilominus poſt Breue bon. mem. Gregorij XIII. & tranſactionem ſequutam coactæ fuerunt reijcere ea quæ d. dominos vel Eccleſias concernebant in cæteros non exemptos. Poſtremò reſpondetur totum hoc lite pendente inter dominos ſecundi & tertij ſtatus factum fuiſſe, ideóque per viam attentatorum vſque ad 30. annos reuocandum, prætetea non curabant, nec opus fuerat lite pendente inſtare, vt cataſtrum reformaretur, quòd incertus eſſet litis euentus, ſed ea finita per tranſactionem omnia præcedentia fuerunt ad irritum deducta, cùm ſolus caſus conuentionum & tranſactionum particularium exceptus ſit.

Ad ſecundum, quod dicitur de conſuetudine, quæ inducitur ſoluendo collectas, quando quis fuit coactus ad ſolutionem per ſententiam ſeruato iuris ordine. Reſpondetur à decreto domini de Patris receſſum fuiſſe per alia ſubſequentia decreta, quod quamuis factum non fuiſſet, tamen cùm d. dominus de Seguinis ſe oppoſuerit, repugnauerit & caſſationem illius, & immunitatis quam habebat, declarationem proſequutus fuerit, & ab eo tempore huc vſque ſemper in lite fuerit, non poteſt procedere doctrina Natt. *conſil.* 106. *n.* 10. quandoquidem loquitur ſolummodo de origine con- 3 ſuetudinis, an ſcilicet ea originem ſumere poſſit à decreto forſan iniquo & coactione inde ſequuta: & tunc diſtinguit, an ſeruatus ſit iuris ordo necne. Sed præter id requirit cætera ad conſuetudinem neceſſaria: nempe longum tempus, tacitum conſenſum, multiplicitatem actuum & cætera, de quibus DD. maximè Bart. *in l. de quibus ff. de legib. & in l.* 1. *C. quæ ſit long. conſue.* vt patet ex eodem Natt *per tot. conſil.* maximè *n.* 8.

Ad tertium, certum eſt in hac patria feudatarios Reuerend. Epiſcoporum ſolitos ſeruitium perſonale facere Sanctiſs. Domino N. Papæ loco Epiſcoporum, ideóque comprehendi in tranſactione, vt creditur, per atteſtationes probatum, nominatim in domino Vallis-cluſæ Epiſcopum Cauallicen. domino de Intercallis Vaſioneo. domino Blaudiaſci Carpent. in dominum ſupremum recognoſcentibus: ideóque quantumuis aliàs ſubfeudatarius non teneatur facere ſeruitium perſonale mediato domino, ſed tantùm immediato, ex 4 *moder. Pariſien.* §. 35. *n.* 30. tamen cùm, vt iam dixi, probatum ſit ſolitos ſeruitium perſonale facere ſuperiori mediato, iure optimo tranſactionis iure vtuntur. Periniquum autem eſſet, ſi idem dominus de Seguinis non eodem iure, quo cæteri feudatarij, vteretur. Et pro abundanti cautione hoc adijciendum eſt, Caſtra huiuſmodi ſubfeudatariorum non eſſe deſcripta in rotulo dominorum primi ſtatus, quod ſcireor deſcribi in rotulo dominorum ſecundi ſtatus & inter eos ſoluere debere, ſicut & inter eos in ſtatibus nominantur, quemadmodum idem dominus de Seguinis inter dominos ſecundi, ſtatus ratione bonorum Venaſcæ ſemper ſoluit: quod ſecus eſt in cæteris caſtris à d. dominis Epiſcopis dependentibus, quæ nemini in ſubfeudum data ſunt, quæ ſub nominatione Epiſcopi comprehenduntur, & in rotulo & peræquatione d. dominorum primi ſtatus deſcribuntur: quod tanquam pro notorio ponitur, & d. dominus de Seguinis requirit, vt domini Iudices ſuper eo ex officio ſe informent.

Ad poſtremum dubium, cùm dicitur d. dominus de Seguinis, qui probauit ſe ſeruitium perſonale medio fratrum præſtitiſſe, id egiſſe ſponte & voluntariè, non autem ex neceſſitate, cùm præſumptio iuris ſit contra ipſum. Reſpondetur, quòd quoties adeſt cauſa neceſ- 5 ſaria & voluntaria, præſumitur quis potius ex cauſa neceſſaria quàm voluntaria egiſſe, *l. fin. C. de alimen. pupil. præſtan.* vbi Bart. & idem Bart. *in l. cùm ſeruus ff. de verbo. obliga.* Crauet. *conſ.* 107. multos referens *n.* 8. at iam dictum eſt ſubfeudatarios ſolitos in hac patria ſeruitium perſonale præſtare domino mediato. Rurſus vbi aliquid duobus modis fieri potuit, in dubio præſumitur factum, vt vtilius eſt facienti, Crauet. *d. conſil.* 107. *n.* 9. poſt Alex. *conſil.* 55. *lib.* 5. & ſemper præſumere debemus actum fuiſſe factum vt fieri debuit, Neuizan. *conſ.* 65. *num.* 55. nec quidquam fruſtratoriè, & in caſum factum, Corne. *conſil.* 137. *lib.* 4. ex quibus exiſtimo ſatisfactum dictis dubiis, & dominos Iudices pronunciaturos, vt ſuprà.

ARGVMENTVM.

AN conſules ciuitatis tranſigere poſſint.
Et quando Ciuitati detur vel denegetur reſtitutio.

SVMMARIVM.

1 *Concilium Ciuitatis habet amplexam & liberam facultatem de rebus ciuitatis diſponendi.*
2 *Ciuitas ex contractu per ipſam inito obligatur, præſertim ſi decretum Principis interuenerit.*
3 *Geminationis magna eſt vis.*
4 *Decuriones ciuitatis donare non poſſunt.*
5 *Ciuitati læſæ per reſtitutionem in integrum ſuccurritur.*
6 *Liberatio per ſubhaſtationem facienda eſt, vt ad primos licitatores recurratur.*
7 *Quod nullum eſt, confirmari non poteſt.*
8 *Conſules ciuitatis poſſunt de re dubia tranſigere.*
9 *Concilium verò ciuitatis poteſt ius & debitum liquidum remittere.*
10 *Ratione iuramenti ciuitas amittit beneficium reſtitutionis in integrum.*
11 *Ciuitas vtitur iure minoris.*
12 *Minor autem propter iuramentum amittit beneficium reſtitutionis in integrum.*
13 *Minor & ciuitas aduerſus donationem iuratam non reſtituuntur.*
14 *Cùm ciuitati competit beneficium reſtitutionis intra quadriennium à die contractus vel quo officiales qui illum inierunt, deſierunt eſſe in officio, intentandum eſt.*
15 *Ex adimplemento ex vtraque parte contractus ciuitatis is cenſetur ab omnibus approbatus.*
16 *Locatio rerum ciuitatis temporalis ſine ſubhaſtatione fieri poteſt.*
17 *Et de iure canonico in alienationibus rerum Eccleſiæ, Ciuitatis, & minoris non requiritur ſubhaſtatio.*
18 *In actibus ſucceſſiuis etiam non ſeruatis ſolemnitatibus ciuitas obligatur.*
19 *Reſciſſio decreti ambitioſi intra decem annos peti debet.*

CONSILIVM CXX.

IN cauſa præcepti ad inſtantiam dominorū Conſulum & ciuitatis præſentis ciuitatis Auenionenſis factis
dominis firmariis & conductoribus
gabellarum huius etiam ciuitatis de
dimittendo vacuam & expeditam
poſſeſſionem exactionis iurium dictarum gabellarum lapſis duodecim annis non videntur d. domini Conſules fundari, & huiuſmodi præceptum nulla ratione nixum caſſandum & reuocandum
eſſe, dictóſque firmarios abſoluēdos ab impetitis & in
pacifico poſſeſſorio exactionis dictarum gabellarum
quouſque ſemeſtre effluxerit poſt d. duodecim annos
1 manutenendos eſſe: nam certi iuris eſt Concilium ciuitatis liberam & amplam habere facultatem de rebus ciuitatis diſponendi etiam abſq; licentia Principis, Bart.
in l. fi. de colleg. illicit. Iaſ. & DD. *in l. omnes populi n. 28 ff.*
2 *de Iuſt. & iu.* Crauet. *conſil. 238. n. 1.* & ex contractu per
ipſum inito obligatur Curt. iun. *conſ. 175. n. 9.* præſertim
ſi decretum ſuperioris interuenerit, quo caſu etiam valet, ſi nulla cauſa remiſſionis in contractu contēta fuerit, Rol. à Valle *conſil. 5. n. 18. vol. 1.* & Pariſi. *conſ. 71. n. 14.*
vol. 1. Sed in caſu noſtro ciuitas medio Cōcilij legitimè
congregati cōtraxit cum d. firmariis, quin etiam idem
3 Concilium d. contractum poſtea ratum habuit, geminationis autē contractuum quanta ſit vis omnes ſciunt
ex *l. baliſta ad Trebell. l. cum ſimus.* & ibi Gloſſ. & Bart.
C. de agricol. & cenſit. lib. 11. l. ſi mulier 2. ff. ad Velleia. Iaſ. *n.*
11. R:p. *n. 26.* & Zaſi. *n. 20. in l. quod iuſſit ff. de reiudi.* maximè iuramēto interueniente, ex notatis *in auth. ſacramenta puerorum C. ſi aduer. vendit.* & quod per Concilium ciuitatis ratum habitum eſt ſeruandum eſſe docetur ex *l. metu §. animaduertendum ff. quod met. cau.* notatur in *l. ſicut ff. quod cuiuſ. vniuerſi. & l. aliud §. refertur
& ibi gloſ. ff. de reg. iur.* Dicendum eſt igitur eam ex eo
contractu reſilire non poſſe. Sed hæc facile concedentur, nec in his latiùs eſt inſiſtendum, veriſſima enim
ſunt, nec altiori probatione indigent. Tota vis conſiſtit, vt ſatisfiat iis quæ contra huiuſmodi contractum
opponuntur, quę huiuſmodi ſunt: dictos firmarios cogi potuiſſe ad ineundum contractum iuxta articulos
ſub quibus facta prætenditur liberatio, qui vtiliores
erant ciuitati quàm pactiones in d. contractu appoſitę, nominatim huiuſmodi ſemeſtris conceſſio, quę nullo alio titulo quàm donationis vocari poteſt, donare
autem Decuriones non poſſe iure cautum eſt. *l. 2. C. de* 4
decret. decurio. lib. 10. Bald. & DD. in *l. præſes C. de tranſact.* & ſi forſan negetur donatio, vtcumque ſit, id in
damnum ciuitatis geſtum eſt, & ex capite læſionis ve- 5
nit reſtituenda ſaltem ex clauſula generali in *l. reſpublica C. qui. ex cauſ. maio. cum gloſ.* Bartol. & Bald. in *l.
legatis ff. ex quib. cauſ. maio.* Ioan. And. *in addit. ad Speculat. tit. de reſti. in integ. §. 1. verſ. idem quoque.* Sed hæc &
ſimilia, ſi res, vt geſta eſt, maturè conſideretur, nullo
modo obſtant: neque enim potuerunt cogi ad huiuſmodi contractum ineundum, & caſu, quo potuiſſent
vtiliter in hoc ciuitas ſe geſſit, ſicut quilibet prudentiſſimus paterfamilias feciſſet, optiméque ſibi conſuluit,
tantum abeſt vt ſe lęſam contendere poſſit: & caſu, quo
læſa fuiſſet, præcluſa eſt ſibi via ad huiuſmodi damni
reparationem.

Quoad primum, etſi in dictis articulis cautum fuiſſet, vt vltimis licitatoribus ſoluendo non exiſtentibus
proximiores cogerētur ad celebrandum contractum,
tamen non fuerunt ea obſeruata, quæ fieri debebant
antequam ad dictos firmarios perueniretur.

Primùm enim non conſtat de aliqua liberatione in 6
actis, qua exiſtente verè & ex iuris diſpoſitione in *l. 1.*
& ibi Lucas de Penn. *de fid. inſtrum. & iur.* Haſt. Fiſcal.
lib 11. C. & l. prolatam C. de ſenten. & ex tenore dictorum
articulorum (conceptis enim verbis cautum eſt, vt liberatione facta tenerentur) certiſſimum eſt non potuiſſe d. firmarios cogi: nec obeſt decretum, quod interpoſitum dicitur ſuper liberatione, quæ nunquam fuit:
nam etſi alioqnin pręſumantur omnia ſolemniter fuiſſe facta, tamen vbi ex lectura apparet de contrario, decretum nullum eſt, ſolemnitatibus requiſitis non præcedentibus. Quod enim nullum eſt, confirmari non 7
poteſt, & non entis nullæ ſunt qualitates, Crau. *de antiqui tempo. par. 3. §. tempus de antiquo n. 27.* & latiſſimè
Maſcard. *de probatio. conclu. 1322. n. 34.* cum multis aliis
ibid. allegatis. Deinde etſi daremus liberationem interueniſſe, non conſtat poſteriores licitatores fuiſſe repertos non ſoluendo: neceſſaria autem fuit diſcuſſio
eorum, antequam d. firmarij cogerentur, Carocci. *de
excuſ. bono. par. 2. q. 33. num. 25.* Atque hoc opponebant
d. firmarij, contendebántque eo tempore ſe cogi non
poſſe: ita vt quamuis daremus ſolùm tunc rem fuiſſe
dubiam, quam tamen credimus claram in fauorem firmariorum dicta excuſſione, vt diximus, non facta, maximámque inde litem naſci, eámq; iam motam, ſequitur conuentionem inde ſequutam, nō contractum aliquem in vim articulorum, ſed meram tranſactionem
ſuper re dubia fuiſſe interpoſitam: quo caſu iure cautum eſt Conſules potuiſſe ſuper re dubia tranſigere, & 8
ob dubium litis euentū de iure Communitatis remittere, vt habetur in *l. præſes C. de tranſact.* & Bal. in *l. pactū
curatoris ff. de pact.* Natt. *conſ. 45. n. 5.* licet enim non poſſint debitum vel ius liquidum remittere, ſuper dubio

tamen

tamen tranſigere poſſunt, vt in *d.l. præſes*, & ibi Iaſon,
Bald. & alij And. Gail *practi. obſeru. lib. 2. obſeru. 72. n. 11.*
vbi hanc dicit communem & Deci. *conſ. 297. nu. 6.* vbi
etiam aſſerit communem: quod ſi Conſules id potue-
runt, multo magis Concilium: quod etiam illud cùm
repræſentet totam ciuitatem, vt dicit Menoch *conſ. 154.*
numer. 14. nedum ſuper iure non liquido tranſigere po-
9 teſt, ſed etiam ius & debitum liquidum in totum re-
mittere, vt tradit expreſsè Caſtren. in *d.l. præſes n. 3. C. de*
tranſact. & in l. Imperatores num. ... *ff. de pact.* Bald. in *d.l.*
præſes nu. 8. & in c. 1. § iniuria col. 1. de pact. iuram. firm. in
vſibus feu. to. Alex. *conſ. 45. num. 9. vol. 4.* Bartol. *in l. ambi-*
tioſa num. 7 de decr. ab ord. facien. Io. de Plate *in l. va-*
cantes C. de decurio lib. 10. Fetta. *de collect. par. 4. c. 4. n. 48.*
& Angel. *conſ. 227* Iaſ. *conſ. 101 n. 1. vol. 4.* Natt. *conſ. 331. nu.*
15. Cont. d. Lancelot. *tract. de decurio. n. 33.* quod euenit
in hoc negotio. Concilium enim & iniuit & ratum ha-
buit huiuſmodi contractum, qui etiam à Principe con-
firmatus eſt.

Sed demus cogi potuiſſe, cùm tamen ex ſuperiori-
bus contrarium verum ſit, negari non poteſt D.N. qui
ſolus auxerat, aufugere potuiſſe, bona verò ipſius faci-
lè defenſa fuiſſent, vel per vxorem vel per alios mo-
dos, qui in caſibus ſimilibus ſolent proponi.

Priores autem licitatores omnes ſunt ex fæce ple-
bis, ita vt quò ſe verteret ciuitas neſciret, & ſi ſemel ad
id deuentum fuiſſet, nemo dictas gabellas niſi cum gra-
uiſſima iactura ciuitatis cõduxiſſet, aut incõductæ pe-
nes ciuitatem remanſiſſent, indéque tot ſumptus, tot
labores, vt ad id deueniretur, inutiles. Vrgebat interim
æs alienum, neceſſitates vndique premebant. Conſu-
les igitur & Cõcilium ciuitatis mala hæc & certa dam-
na præuidens illiſque prouidens & tranſactionem &
nouum contractum iniit, quod abſque dubio facere
potuit ex d. Caſtren. *in d.l. præſes nu. 3. C. de tranſact. & in*
d. l. Imperatores ff. de pact. & aliis ſuprà allegatis, præ-
ſertim cùm dictis Conſulibus facultas data fuiſſet ad-
dendi, diminuendi, corrigendi articulos gabellæ, prout
cognoſcerent vtile eſſe ciuitati, qui cùm cognouerint
non ſolum vtile, ſed vtiliſſimum fore dictam modera-
tionem fieri, ea igitur ſequenda non infirmanda eſt,
quod abſque dubio procedit, cùm Parlamentum id
probauerit, quod habet eamdem quam totus populus
poteſtatem, Pariſ. *conſ. 71. num. 14. vol. 1.* & quod totum
hoc ex conſilio Superioris tunc exiſtentis viri pruden-
tiſſimi & rerum gerendarum experientia conſumma-
tiſſimi, vt notorium eſt, geſtum eſt, & poſtea ipſius de-
creto confirmatum dixi, & tranſactionem & nouum
contractum, quod ſcilicet varij eo ſe obligarint, qui
pretium nullo modo auxerant, cum D.N. qui non de-
bent per d. contractum decipi.

Sed quamuis hæc omnia ceſſarent, quæ tamen non
ceſſant, & vbi adeſſet læſio, ratione cuius ciuitas præ-
tenderet ſe in integrum reſtitui, tamen non eſſet au-
dienda. Primùm, quia iuramentum adeſt, ratione cu-
10 ius ciuitas perdit beneficium reſtitutionis in integrum
Bal. in *l. generaliter n. 2. C. de reb. credi.* Martin. Lauden.
de offic. collib. domino. q. 154. tom. 6. tracta. Marant. *de ordin.*
in decio. par. 6. tit. de appellatio. nu. 105. Seraphin. *de priuil.*
iuram. priuil. 96. n. 4. & ſeq. & priuil. 83. n. 26. idque ſum-
11 ma ratione, quia cùm ciuitas æquiparetur minori, &
eodem iure vtatur ad obtinendam reſtitutionem, quo
minor, vt latè tradit Sfortia Odd. *tract. de reſti. in integ.*
12 *par. 1. q. 3. artic. 10.* quemadmodum minor propter iura-
mentum efficitur & repræſentatur maior, & amittit re-
ſtitutionem in integrum ex *cap. minoris ætatis*, DD. *in*
authent. ſacramenta puberum, ita ciuitas id beneficium
amittere debet, vt in eadem docent Bald. & alij ſuprà
relati.

Secundo ſemper argumento ducto à minore ad 13
ciuitatem & è contra: Sicut minor non reſtituitur ad-
uerſus donationem medio iuramento factam, latè
Sfortia Odd. *de reſtitu. par. 2. q. 58. artic. 2.* ergo nec ciui-
tas, & in terminis ciuitatis donantis, docet idem Odd.
par. 1. q. 3. art. 10.

Tertiò, vbi locus fuiſſet reſtitutioni, hæc peti non
poſſet, niſi intra quadriennium computandum à tem-
pore contractus, vel ex quo officiales contrahentes
deſierũt eſſe in officio *c. 1. de in integ. reſti. in 6.* glo. *in c.* 14
1. de in integ. reſti. in antiqu. Bald. in *l. rempublicam de iu.*
reipub. lib. 11. C. Alba *conſ. 34. in princ.* & Goden. *conſ. 34.*
nu. 43. Coura. Lance. *de decurio n. 99.* Sfort. Odd. *part. 1.*
q. 20 art. 3. de reſti. vbi dicit communem. Natt. *conſ. 45.*
n. 1. nec poſt lapſum quadriennium datur reſtitutio ci-
uitati, licet ſingulis annis fiat mutatio Syndicorum,
Odd. *d. part. 1 q. 19. numero 79.* Natt. *conſ. 45 & conſ. 525.*
num. 58.

Poſtremò, cùm gabellæ fuerint locatæ ſub eo pacto
prorogationis ad ſex menſes, caſu, quo peſtis contin-
geret, & in vim dicti contractus conductores gauiſi
fuerint dictis gabellis, & omnes habitatores iura di-
ctarum gabellarum ſoluerint, omneſque pactiones ſu-
per moderatione dictorum articulorum conuentæ in-
tegræ per d. ciuitatem & dominos de Clero & Vniuer-
ſitate adimpletæ, ex eo cenſetur d. contractus ratifica- 15
tus & approbatus ab omnibus, vt tradit Pariſ. *conſil. 21.*
n 38. vol. 4. Cale. *conſ. 101. num. 4.* Natt. *conſ. 45. n. 10. conſ.*
141 n. 3 & conſ. 636. nu. 187. vbi dicit quod melius facto
quàm verbis probatur ratificatio, & Deci. *conſ. 262. nu-*
mero 8.

Non putamus in dubium verſuram ciuitatem, quòd
d. contractus fuerit factus ſubhaſtationibus præcedẽ-
tibus: nam de iure in locationibus temporalibus bo- 16
norum ciuitatis, non requiritur ſubhaſtatio, gloſſ. *in l.*
quamuis Cod. de venden. reb. ciuita. lib. 11. & in l. 3. de fund.
patrimo. eod. lib. 11. Io de Plate. & Damode *de ſubhaſtat.*
c. 3. n. 33. tum etiam de iure Canonico in alienatione re- 17
rum Eccleſiæ, minorum & ciuitatis non requiritur ſub-
haſtatio, Bald. *in authen. hoc ius C. de ſacroſanct. eccleſ.* Ro-
land à Valle *conſ. 99. nu. 10. vol. 1.* & Simone. *tract. de de-*
cret. lib. 1. tit. 1. n. 66. prætetea in actibus ſucceſſiuis etiam 18
factis non ſeruatis ſolemnitatibus, vel ſine mandato
Communitas obligatur, quia ex obſeruantia ſubſecu-
ta ratificate videtur, vt in iſtis ferè terminis tradit Nat.
conſ. 638. n. 187. Ancha. *conſ. 158. n. 10.* quia ex quo per ob-
ſeruantiam interuenit conſenſus totius populi, nõ cu-
ratur de ſolemnitate non obſeruata, vt *ibid.* Natt. &
Deci. *conſ. 486. in fi.* & Iaſ. *conſ. 139. vol. 4.* his omnib. ad-
dendum eſt, quod etiam ſi prætenderetur dictam lo-
cationem ambitioſè factam fuiſſe, prout non fuit, non
tamen ex eo eſſet audienda d. ciuitas, cùm de iure reſ-
ciſio decreti ſeu contractus ambitioſi peti deberet in-
fra decem annos, vt expreſsè per Bart. in *d. l. ambitioſa* 19
n. 32. ff. de decret. ab ordi. facien.

Pro coronide non eſt omittendum, cùm hæc omnia
geſta fuerint de mandato Concilij, & eo poſtea ratum
habente, Superiore conſulente & auctorante, & dicti
firmatarij fidei publicæ fidentes ad eum contractum ac-
ceſſerint, non debent ſub fide publica decipi *l. ſi quis C.*
de reſcind. vendi. & Damoder. *d. tract. de ſubhaſtat. c. 3. n.*
3. alioquin difficillimè ciuitas in futurum inueniret,
qui cum ipſa contrahere velint, ſi non obſtante tanto
tempore & obſeruantia inconcuſsè ſequuta, in dubiũ
poſtea omnia reuocẽtur: pacta enim publicè inita fir-
ma eſſe debẽt *l. conuentionum ff. de pact.* nulla enim ſan-
ctior eſt lex, quàm illa, qua cautum eſſe ait Prætor, *pa-*
cta ſeruabo, quam ex ore Dei profectam eſſe dicit Beci.
conſ. 45. n. 25. ex quibus concluditur vt ſuprà.

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

AN & quando redditus incapax ad fideicommiſſum per ſententiam capitalem reſtitutus à Principe id conſequi poſſit.
Et de paſſiua extenſione non facienda.

SVMMARIVM.

1 *Quoties quis ad fideicommiſſum vel maioratum eſt incapax, facit locum ſequenti in gradu & n. 3.*
2 *Indignus verò acquirit fiſco.*
4 *Condemnatus capitaliter in contumaciam non amittit libertatem, nec redditur incapax ſucceſſionis tam ex teſtamento quàm ab inteſtato.*
5 *Reſtitutus ampliſſima reſtitutione recuperat fideicommiſſa & ſubſtitutiones quæ ſibi obuenta fuiſſent, ſi tempore, quo delata fuerunt, capax fuiſſet.*
6 *Etſi per ſequentem in gradu iam agnitum fideicommiſſum, vel hereditas adita fuiſſet, & n. 9.*
7 *Princeps poteſt tollere ius quæſitum tertio per ſententiam.*
8 *Princeps poteſt ordinare, ne quis audiatur à ſuis magiſtratibus, & eorum iuriſdictionem moderari.*
10 *An & quando ius quæſitum tertio Princeps tollere poſſit.*
11 *Paſſiua extenſio de perſona ad perſonam prohibetur.*
12 *Nominatio primogeniti facit vt is cenſeatur prædilectus & vocatus.*
13 *Filij in conditione poſiti ex coniecturis cenſentur vocati.*
14 *Quæ requiramur, vt maioratus cenſeatur conſtitutus.*
15 *Onus primo gradui iniunctum non cenſetur in aliis repetitum.*
16 *Etſi teſtator nominatim de maſculis loquutus ſit, & ſe bona in agnatione conſeruare velle dixerit, non propterea cenſetur inductum fideicommiſſum inter filios inſtitutos.*
17 *Ex onere deferendi inſignia domus non cenſetur inductum perpetuum fideicommiſſum.*

CONSILIVM CXXI.

ETSI non poſſit in præſentiarum
iudicari ſuper fideicommiſſis, quæ
dicuntur facta in teſtamentis illuſtris
quondam domini Gaſparis Sagneti
domini Valliſcluſæ, & illuſtr.
etiam dominæ Ludouicæ Aſtoaudę
condomioæ Maſani, an ſcilicet ea aperta
ſint in perſonam fratris Laurentij Sagneti filij
quondam domini Spiritus Sagneti Aſtoandi ordinis
hoſpitalis ſancti Ioãnis Hieroſolymitani nécne, quòd
lis pendeat ſuper donatione omnium bonorum per
d. fratrem Laurentium in fauorem illuſt. dominarum
Magdalenæ, Franciſcæ, & Sibyllæ Sagnetes Aſtoandarum
ipſius ſororum facta, eáq; pendente fideicõmiſſi
quæſtio ſilere debeat: nihilominus quia aduocatus d.
fratris Laurentij nixus eſt demonſtrare fideicommiſſa
huiuſmodi eſſe aperta in eius fauorem, vt eo modo fumum
iudici faceret, eúmque faciliorem redderet ad
concedendam prouiſionalem, ad tollendum omnem
ſcrupulum, ſi quis forſan adeſſet, & ea ſolùm de cauſa,
abſque eo tamen quod propterea iudicium de huiuſmodi
fideicommiſſo intrare intendat, aduocatus dictarum
dominarum ex ſequentibus clariſſimè demõſtrabit
nullum adeſſe fideicommiſſum quod d. Laurẽtius
in ſui fauorem apertum contendere poſſit, ideoq;
infructuoſè & ſuperuacaneè nedum prouiſionalẽ petere,
ſed etiam donationem per ſe factam coercere niti,
quod etiam ſi reſciſſa eſſet, quod non creditur, plus
ex teſtamento paterno habeat, quàm vlla ratione ſibi
competere poſſit, meliúſque illi conſultum foret, ſi litibus
huiuſmodi relictis, ſumptibus, quos non mediocres
facit, parceret, & amicè pacificéque cum ſororibus
ageret.

Præſuppoſitis igitur verbis teſtamenti prius agemus
de teſtamento Gaſparis, ex quo contendit dictus
Laurentius ſe per fideicommiſſum vocatum, quòd vocauerit
primogenitum Spiritus. At tempore mortis d.
Spiritûs Philippus primogenitus (ante enim patrem
Aſtoaudus Aſtoaudi reuera primo natus deceſſerat)
incapax hæreditatum & fideicommiſſorũm erat per
ſententiam contra ipſum latam, per *l. quiſquis § filij C.*
ad leg. Iuliam, ideóque habendus, ac ſi non eſſet in re- 1
rum natura, & ob illius incapacitatem Laurentium
fuiſſe primogenitum. Regula enim eſt & certa DD.
ſententia, quòd quando quis vel ad fideicommiſſum,
vel ad maioratum incapax eſt, fit locus ſequenti in
gradu, qui ſi incapax non fuiſſet, in medio admitteretur.
Huiuſmodi enim incapax habetur, ac ſi non eſſet
in rerum natura, Ludo. Molin. poſt multos, quos refert
de *primogen. Hiſpan. lib. 1. c. 9. n. 27.* per text. in *l. 1. Cod. de*
hæred. inſti. is enim primogenitus dicitur, qui tempore
mortis capax eſt, vel conditionis exiſtentis, quamuis
reuera remotior ſit, Alciat. *in l. proximior ff. de verb.*
ſignific. latiſſimè And. Tiraquel. *tract. de iu. primoge. q. 3.*
n. 6. vbi plures ad id cumulat.

Ad id paucis & reſolutiuè duobus modis reſpondetur.
Primò, quòd quamuis ſit differentia inter indignum
& incapacem, ille enim acquirit, ſed ei à fiſco au- 2
fertur, excluditque fiſcus ſequentem in gradu, vel omnino,
ſi vnus tantùm gradus ſit vocatus, vt quia primogenitus,
vt in caſu noſtro, vel quoad vſumfructum,
quandiu viuit condemnatus, ſi ſequẽtes in gradu ſint
vocati, Peregri. *de iu. fiſc. lib. 2. tit. 2 per tot.* Hic verò,
hoc eſt, incapax nullo modo acquirit ſibi vel fiſco, ſed
habetur, ac ſi in medio non eſſet, quódque ipſe capere
nequit, ſubſtitutis, coniunctis, aut venientibus ab in-
teſtato defertur, gloſſ. *in § legatis inſti. de legat. & in l. ſi* 3
quis mihi bona § ſi quis plane ff. de acquirend. hæred. id.
Peregri. *lib. 3. tit. 1.* adeò vt ſi indignitas cum incapacitate
concurrat, incapacitas præponderet, & in noſtro
caſu videatur nos eſſe in terminis incapacium &
non indignorum, quod huiuſmodi cenſeantur damnati
ad mortem, *l. qui vltimò*, & ibi Bartolus & cæteri
de pœn. tamen hoc procedit ſolùm, quando ſententia 4
fertur in præſentem, ſecus ſi contra abſentem, & in
contumaciam: nam hic licet capitaliter damnetur, non
tamen amittit libertatem, nec ſeruus pœnæ efficitur,
ideóque & ex teſtamento capere, & quod magis eſt,
teſtari poteſt, vt in terminis docent Bartol. *in diſputat.*
1. Lucanæ ciuitatis numer. 14. & Bald. in *l. eius qui § ſi cui*
ff. de teſtament. id. Baldus & Corne. qui allegat communem
in *l. 1. C. de hæred. inſtit.* id. Corne. *conſil. 55. numer. 20. cum ſequentibus lib. 2.* Clar. *in § teſtamentum q. 21.*
num. 4. Peregri. *de iur. fiſc. lib. 3. tit. 2. num. 2 in fin.* cuius
rei rationem manifeſtam reddunt DD. quòd contumax
ſe præſentando de nouo condemnandus ſit, &
ſententia contra ipſum lata ſit conditionalis, ſi in fortiam
venerit, quæ non poteſt ſeruum pœnæ efficere,
quouſque præſens condemnatus ſit, ideóque nec inteſtabilem
& incapacem reddere: quod cùm ita ſit, &

dict.

dict. Philippus fuerit ſolummodo in contumaciam condemnatus, ſequitur illum non fuiſſe incapacem tempore mortis dicti Spiritus, & Laurentium non potuiſſe tenere locum primogeniti, cùm Philippus eum præcedat.

Secundò reſpondetur, quòd quamuis verum eſſet, quod tamen non eſt, Philippum incapacem fuiſſe tempore mortis Spiritus, dictúmque Laurentium tenuiſſe locum primogeniti, & quod plus eſt, egiſſe ad fideicommiſſum, obtinuiſſe declarationem in ſuum fauorem, tamen cùm Philippus ampliſſimam reſtitutionem ad honores, famam, & bona obtinuerit, reintraſſet in locum ſuum excluſiſſétque dictum Laurentium, qui coactus fuiſſet ei tanquam primogenito bona reſtituere, certiſſima enim eſt doctorum noſtrorum ſen-
5 tentia, reſtitutum ampliſſima reſtitutione recuperare fideicommiſſa, hæreditates, ſubſtitutiones quæ ſibi obuenniſſent, ſi incapax non fuiſſet tempore, quo apertæ vel delatæ fuerunt, Bartolus in *l. Gallus §. & quid ſi tantum col. vlt. ff. de liber. & poſthum.* Salicet. in *l. fin. col. vlt. in 2. caſ.* vbi *in filio, nepote & auo C. de ſenten. paſſ.* Soc. *in d. § & quid ſi tantum num. 27.* Alex. *ibid. nu. 20.* Franc. Aretin. *ibid. nu. 25.* Fortuni. *num. 150. & 151.* qui latiſſimè id comprobat, Crot *col. 44.* Iaſ. *ibid. numer. 61. verſ. item aduerte.* poſt Bartol. *in l. 1. §. filius ff. ad Trebellian.* idem Iaſ. *ibid. num. 77.* Bellame. *d. c. 43. & 44. per tot.* & maximè *col. 14. verſ. ſed ſi nondum agnouiſſet.* Pet. Bellin. *de re milita. 10. par. tit. 1. num 20 & 21.* vbi dicit eam eſſe communem omnium ſententiam, Georg. Natta, qui tamē non tractat ea profeſſò *tit. de ſtatu. quæſt. 3. num. 14.* Paul. de Caſtro *conſ. 178. donatio prædicta tenet, vol. 1.* qui omninò videndus eſt, Felin. in *c. cùm olim verſ. tertia declaratio numer. 15. cum ſeqq. de re iudica.* Alber. Brun. *conſil. 1. per tot.* Ruin. *conſ. 160. numer. 8. lib. 4.* Alciat. *conſ. 5. quia priuilegium lib. 4.* ſecundùm impreſſionem Venetam, Pariſi. *conſ. 1. num. 47. vol. 4.* Bero. *conſ. 60. num. 19. vol. 3.* Viuius *in ver. Princeps verſ. bannitus*, vbi dicit magis communem, quando eſt pleniſſima reſtitutio, ſed quādò non eſt pleniſſima, etſi à principio diſputet hinc inde, præſupponit tamen rem in alium tranſlatam, aut ſaltem aditam hæreditatem. M. Anton. Natta *conſ. 471.* qui omninò videndus eſt. Cùm enim *conſ. 470.* in eadem facti ſpecie pro fideicommiſſario conſuluiſſet, quòd præſupponeret eum realiter & actualiter apprehendiſſe poſſeſſionem ea cauſa fideicommiſſi, poſtea in *conſ. ſeq.* cùm ſciuiſſet fideicommiſſarium poſſediſſe quidem res, ſed ea cauſa communi, & pro indiuiſo abſque eo quod declaraſſet ſe ea cauſa fideicommiſſi poſſidere, contra eum in fauorem condemnati reſtituti reſpondit. Deci. *conſ. 260 conſultus col. 5. in princ.* Marian. iun. *in d. §. & quid ſi tantum num. 111. & ſeqq.* Sim. de Præt. *de interpre. vltim. volunt. lib. 1. interpre. 1. dubi. 3. ſol. 13. num. 14. fol. mihi 44.* Burſat. *lib. 1. conſ. 54. num. 14. & num. 30.* Peregrin. *de iure fiſci lib. 5. tit. 2. num. 38. verſ. contrà verò.* Mozdan. *deciſ. 6. in tit. de reſtitu. ſpoliato alias 88. & dec. 5. eodem tit. alias 87.* Eman. à Coſta *dict. §. & quid ſi tantum verſ. qui deinde aqua & igne num. 174. cum ſeqq.* & in præiudicium dominorum inferiorum, quibus bona fuerant acquiſita, ita iudicatum fuiſſe in ſupremo Senatu Pariſienſi, cùm Princeps reſtituiſſet cōdemnatum, refert Charond. *lib. 2. reſpon. c. 40.* Gabriel. *de iure quæſi. non tollen. concluſione 1. num. 16. lib. 3.* & fuſiſſimè in terminis Curti. *in conſ. 1. n. 22. cum ſeqq.* Rolan. à Valle *lib. 4. conſ. 45. per tot.*

Ex quibus patet hanc eſſe certiſſimam & receptiſſimam doctorum ſententiam, condemnatum ad mortem reſtitutum Principis beneficio, cenſeri reſtitutum etiam in præiudicium fideicommiſſariorum vel hæredum, quibus vel fideicommiſſum apertum, vel delata fuerat hæreditas ob incapacitatem condēnati. Quinimò id etiam locum habere contendunt, etſi agnitum fideicommiſſum, vel hæreditas adita fuiſſet, vt per Ca-
ſtren. Socin. iun. Emanuel à Coſta, Nattam & cæteros, 6
modò ne actualis & realis poſſeſſio apprehēſa ſit. Sed & eo caſu, dummodò pleniſſima ſit reſtitutio, vt per Gaſſi. Rol. & pleroſque alios ſuprà allegatos, at in caſu, in quo verſamur, pleniſſima eſt reſtitutio, vt ex tenore illius patet, nulla actualis poſſeſſio apprehenſa per Laurentium, imò nec agnitum fideicommiſſum. Et quod magis eſt, Philippus reſtitutus, vidente, ſciente, & patiente Laurentio apprehendit poſſeſſionem realem & actualem omnium bonorum, illiſque vſus & gauiſus fuit pacificè quandiu vixit, & moriens de illis diſpoſuit, & quod rem clariſſimam reddit, cùm ſummus Pontifex in primo reſcripto nominatim reſeruaſſet ius tertij: in ſecundo reſcripto ampliorem & ampliſſimam reſtitutionem fecit, nulla reſeruatione facta, ex quo patet de mente Principis volentis reſtituere etiam aduerſus ius quæſitum tertio, quo caſu omnes doctores concludunt huiuſmodi reſtitutionem operari, etiam ſi realis poſſeſſio fuiſſet apprehenſa, etſi ea cauſa fideicommiſſi, maioratus, vel alia, dummodò tamen condemnatio produxerit aperturam fideicommiſſi vel delationem hæreditatis.

Nec obſtant quæ in poſtrema parte allegationum iuris ex aduerſo productarum deducuntur: (poſtea enim de teſtamento Ludouicæ agemus) nimirum ius quæſitum fuiſſe Laurentio, & reſtitutionem eſſe intelligendam ſine præiudicio tertij, quod tandem aiunt ſe in terminis fideicommiſſi probare per varia iura quæ allegantur.

Ad primum enim negamus ius in re Laurentio acquiſitum fuiſſe, neque enim conſtat eum vnquam fideicommiſſum agnouiſſe, quod neceſſarium eſt, quod enim dicitur de tranſmiſſione nihil ad rem: neque enim agitur, an Spiritus aliquod ius tranſmiſerit, ſed an Laurentius ex propria perſona vocatus ſit: quod ſi ageretur de tranſmiſſione, tranſmiſiſſet ad hæredes, filias ſcilicet ſuas, non ad Laurentium.

Præterea tranſmiſſio in conditionalibus regulariter non habet locum, vulgatis iuribus, & notorium eſt *l. a Titio ff. de fut. in princ.* in puris tantum legatis & fideicommiſſis procedere, non in conditionalibus ad notata in *l. vni. §. ſin autem C. de cadu. tollen.* Qua verò ratione ita enixè contendat Laurentium acceptare & acceptaſſe, & immiſcuiſſe ſe hæreditatibus aui & auiæ imaginari non poſſumus, cùm ab ipſis hæres inſtitutus non ſit, ſed Spiritus tantùm, qui & adiuit matris hæreditatem, & patris hæreditati ſe immiſcuit, & ſi quod ius competeret Laurentio, cui tamen nullum competit, illi non ſe immiſcere debet, ſed id agnoſcere, & id non propria autoritate acquirere, ſed à manu hæredis accipere debet, & per conſequens à manu dictarum dominarum hæredum.

Sed ne in iſtis diutius inſiſtamus, contendimus nunquam Laurentium ante reſtitutionem Philippi ius in re habuiſſe, quia tunc temporis non agnouit fideicommiſſum: quod etſi feciſſet, nihil tamen prodeſſet, cùm opus ſit reali & actuali apprehenſione poſſeſſionis, vt impediat effectum reſtitutionis: quinimò data etiam apprehenſione poſſeſſionis, attenta pleniſſima reſtitutione, & mente Principis, de quibus ſuprà, nihil operaretur.

Quod ſecundo loco dicitur reſtitutionem intelligendam eſſe ſaluo iure tertij, brocardicum eſt, & hæc ſufficeret ſolutio, cùm in indiuiduo docuerimus in facto noſtro reſtitutionem tollere ius tertij, modis tamen ſuprà narratis.

Sed & ad huiuſmodi regulam ſolent ſuprà allegati doctores varias dare reſponſiones, quæ penes ipſos videri poterunt, liber tamen plures referre.

7 Prima, quia Princeps poteſt tollere ius quæſitum tertio per ſententiam, quod intelligunt DD. cùm ſententia cauſa fuit, vt ius apertum & quæſitum ſit in perſona alicuius, Bertrand. *conſ.* 301 *par.* 3. *num.* 5. & Gabriel. *de iur. quæſi. non tollen. conclu.* 1. *nu.* 16. & 28. *lib.* 3. at in noſtro caſu per ſententiam condemnatoriam ius quæſitum fuiſſet Laurentio: niſi enim ſententia huiuſmodi lata fuiſſet, non vocatus fuiſſet ad fideicommiſſum. Ergo per reſtitutionem illud ius ſublatum eſt.

Secunda, quia hoc modo reſtituendo Princeps non aufert de directo ius alicui competens, nec aliquid de nouo dat, ſed ſolùm remouet obſtaculum ab eo, cui tale ius competiiſſet, niſi ſententia lata fuiſſet, faciendo de incapace capacem, fusè Curt. iun. *dict. conſ.* 1. *num.* 22.

Tertia, quia cùm facto Principis vel ſuorum magiſtratuum, ius hoc alicui amotum, & alteri quæſitum fuit, ipſe in priſtinum ſtatum eumdem incapacem reſtituere poteſt, nec hoc caſu ius tertij propriè cenſetur lædere, facit *text. notab. in c. ab exordio diſtinct.* 35. vbi gloſſ. eſſe memorabilem Curtius ait *dict. loco*, quod etiam in materia feudali procedere notant omnes *c. naturales, ſi de feud. fue. contro.*

Quarta, quia per reſtitutionem, cauſa illius acquiſitionis redditur ad non cauſam *l. final. Cod. de ſentent. paſſis*, quam affert Roland. *dict. conſil.* 45. *numero* 25. *libro* 4.

Addenda eſt quinta, quæ procedit etiam cùm actualiter apprehenſa eſt poſſeſſio, & per modos iuris gentium acquiſitum dominium, quia Princeps poteſt
8 ordinare quod non audiatur à ſuis magiſtratibus talis allegatio, quia Princeps poteſt moderari iuriſdictionem magiſtratuum ſuorum *l.* 2. *in princ. de origi. iur.* & ſic talis reſtitutio per indirectum valebit quoad bona alienata, eo quòd talis oppoſitio non audiatur à magiſtratibus, quod Princeps pleniſſimè reſtituendo cenſetur voluiſſe, quod poſt Cardinal. & Alexand. docet Iaſon *dict.* §. *& quid ſi tantum*, & Roland. *dicto conſil.* 45.

Cùm verò in terminis allegant aliquos ſuam ſen-
9 tentiam confirmantes, Bald. ſcilicet in *l.* 2. *numer.* 2. *Cod. de iur. & fac. igno. in l.* 1. *num.* 5. *in fin. C. de iu. aureo. annul. & in c. domino. numer.* 12. *hic finitur lex. in vſib. feudo.* tantum abeſt vt oppugnet noſtram ſententiam, quin potius eam diſertè confirmat, cùm ait legitimationem præiudicare tertio, etiam ſi ius adeundi quæſitum ſit, idémque reſtitutionem à Principe factam, in vno tantum loco, ſcilicet in *d. c. domino guerram*. dũmodo hæreditas adita non ſit: nam antequam reſtitutus eſſet Philippus, neque hæreditas adita, cùm nulla aditio potuerit fieri, neque agnitum fideicommiſſum per Laurentium, ideóque ſumus in propriis terminis Baldi. Sed & quamuis agnitum fuiſſet, non propterea quæſitum fuiſſet dominium: & differentia maxima eſt inter aditionem hæreditatis & agnitionem fideicommiſſi conditionalis: cùm aditio nihil niſi animum hæredis deſideret, nullum autem factum tertij, & ſtatim iura in ipſum transeant *l. cùm hæredes ff. de acquiren. poſſeſſ.* at fideicommiſſarius vniuerſalis, cui rei vindicatio non competit ad notat. in *l.* 1. *ff. de lega.* 1. à manu hæredis accipere debet, *l. reſtituta cum ſimil. ad Trebellian.* Per agnitionem igitur, neque dominium, neque poſſeſſionem acquirit. Sed etſi eſſemus in terminis aditæ hæreditatis, non repugnaret doctrina Baldi, quia intelligenda eſt de aditione actuali & reali, quæ ſit apprehenſa poſſeſſione, vt omnes doctores ſuprà nominati docent, & ipſe ſatis innuit in *dict. l.* 1. *num.* 5. *Cod. de iur. aure. annul.* cùm ait, iure gentium acquiri dominium, quod nonniſi apprehenſione poſſeſſionis acquiritur, *l. traditionibus Cod. de pact.* Sed etſi apprehenſa fuiſſet poſſeſſio, attenta pleniſſima reſtitutione, idam dicendum eſſet, Roland. à Vall. *d. conſ.* 45. *numer.* 1. *vol.* 4.

Ad Alexand. in *dict.* §. *& quid ſi tantum*, eodem modo reſpondetur, quo ad Baldum, ipſius enim diſtin- 10
ctionem citat & ſequitur, & ſecundùm eum intelligendus eſt.

Ad Aretin. *col. penult.* Socin. *num.* 24. Ruin. *col. fin. in fin.* eodem modo ſatisfit: nam eadem dicunt. Imò id. Socin. *numer.* 17. ſatis clarè quæ ſuprà diximus ad Bald. confirmat. Emanuel à Coſta in *d.* §. *& quid ſi tantum par.* 2. *num.* 175. clariſſimè contra ipſos tenet, vt reſtitutio operetur, etiam ſi adita ſit hæreditas. Gabriel. *d. tit. de iu. quæſit. non tollen. conclu.* 1. *num.* 17. diſputat, an Princeps poſſit tollere quæſita de iure ciuili, & pro, & contra allegat DD. Sed ſatis clarè tenet ſententiam eorum qui exiſtimant poſſe tollere, cùm nimirum eam ampliat *numer.* 19. Sed vtcumque ſit, quæſtio eſt generalis, an Princeps poſſit tollere quæſita de iure ciuili. Specialis eſt, an quæſita per condemnatoriam ſententiam, per reſtitutionem tollantur, & in ea rurſus diſtinguũt, an adita hæreditas, nécne, apprehenſa poſſeſſio, nécne: an pleniſſima reſtitutio, nécne. Non eſt igitur habenda ratio quæſtionis generalis. Sed doctores diſtinguentes, & in indiuiduo loquentes, ſequendi ſunt.

Ad Molinam *lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 31. loquitur ille in longè differentibus terminis: aliud enim eſt quærere, an Princeps poſſit tollere ius etiam in ſpe alicui competens, ſine facto Principis, & dare ſequenti in gradu, ſine cauſa, vt ius maioratus in ſpe primogenito competens dare ſecundogenito, vel ius fideicommiſſi eidem competens dare ſequenti in gradu. An verò cùm ius alicui competeret in ſpe, & haberet reuera, ſi tempore conditionis exiſtentia eſſet capax, qui cùm antequam id tempus eueniret, fuerit factus incapax facto Principis, per ſententiam ſcilicet condemnatoriam, & talis manſerit eo tempore, ideóque ſequenti in gradu factus ſit locus, an, inquam, poſſit Princeps incapacem reddere capacem, reſtituendo in priſtinum ſtatum, & remouendo impedimentum, in præiudicium iuris interim tertio quæſiti. Primo caſu Doctores ſunt admodum diſſentientes, quòd Princeps videatur iniuriam facere illi, cui ſine cauſa adimit ius, quod ſibi ſine facto Principis competeret, cuius ſententiæ eſt Molina: Communis tamen eſt in contrarium etiam in illo caſu, quia dominium iure gentium non eſt quæſitum: at in ſecundo caſu, ſiue adita ſit hæreditas, ſiue non, modò non ſit apprehenſa realis poſſeſſio, ſed & eo caſu, ſi ampliſſima ſit reſtitutio, omnes concludunt reſtitutionem operari in præiudicium tertij per rationes quas affert Curtius in *dict. conſil.* 1. & Moder. Pariſ. & Roland. à Valle, vbi ſuprà. Et hæc ſententia veriſſima eſt: & ſi qui contrarium teneant, cùm tamen eſt hæreditas adita (nam ſi non ſit adita, & ius tantùm adeundi competeret, ij, de quibus nunc loquimur, etiam non contradicunt) vt Bald. Alexand. Ruin. Aretin. & cæteri huiuſmodi, etiam præſuppoſito quod non intelligerent de aditione reali & actuali per apprehenſionem poſſeſſionis, vt intelligendos eſſe ſuprà docuimus, loquuntur illi tantùm in materia legitimationis, quæ longè diuerſa eſt à noſtra: nam, vt ipſi aiunt, cùm adita eſt hæreditas per legitimos, & legitimatio poſtea obtinetur, vocarentur illi, de quibus non ſenſit teſtator, vel mortuus, & qui ſemper incapaces fuerunt,

Digitized by Google

runt, quod dutum eſſet, propterea diſtinguunt, an adita, vel non adita ſit hæreditas, cùm legitimatio impetratur. At in materia reſtitutionis ſecus eſt, reſtituitur enim ille, qui aliquando fuit capax, cùm competeret ius ſaltem in ſpe, etſi nondum delatum eſſet, & non venit contra mentem defuncti, qui nominatim ab eo vocatus erat, imò eo modo ſatisfit voluntati defuncti, ideóque Curt.iun. in *dict. conſ.*1. dicebat Principem eo modo nihil date, nihil auferre, ſed remouere impedimentum & rem ad primæuam naturam reducere.

Ad eundem Molin. *lib.*2.*c.*27.*num.*29. eodem modo reſpondendum eſt, quo ſuprà ad *c.*8.*lib.*1. Sed præterea vbi non eſt adita hæreditas, ſed ius adeundi tantum competit, nec dominium tranſlatum eſt, ſaltem per modos iuris ciuilis, ideóque in terminis noſtris in quibus neque agnitum eſt fideicommiſſum, & quamuis agnitum fuiſſet, cùm per agnitionem non transferatur dominium, ſaltem iure ciuili, vt ſuprà demonſtratum eſt, Principem illi iuri præiudicare potuiſſe *nu.*30. clariſſimè contendit & probat ex Bartol. & pleriſque per nos ſuprà allegatis.

Ad eundem Molin *lib.*3.*c.*2.*n.*14. loquitur vbi realis poſſeſſio eſt apprehenſa, caſum autem noſtrum non diſputat, & ſi *nu. ſeqq.* videatur aliquid innuere contra nos, nihil tamen contra firmat expreſſè, & ſi faceret, ſolus faceret, & contra communem, quam ipſemet fatetur *eod. n.* 14. *verſ. nec obſtat.* & præterea non loquitur de ampliſſima reſtitutione.

Cùm verò ſubiungitur doctores exiſtimantes poſſe Principem tollere ius tertij de plenitudine poteſtatis, hoc intelligendum eſſe, modò ſubſit magna cauſa, hoc verum eſt, cùm realis apprehenſio poſſeſſionis facta eſt, & ex iure aliúnde quàm ex facto Principis competente: nam his deficientibus nullam cauſam requiri omnes ſuprà nominati concludunt: ideóque Deci. *conſ.*468.*num.*27. & *conſ.* 498.*n.*18. nihil ad rem noſtram: loquitur enim de iure ex contractu competente, quod Princeps ſine cauſa interuertere vult, & mutare veterem formam (quod tamen in ſe ſatis ſuſpectum eſt, ſed non eſt præſentis ſpeculationis) at nos non mutare veterem formam, ſed reducere ad eam, & ad executionem demandare volumus. Eodémque modo ſatisfit ad Clarum in *§. feudum q.*73.*nu.*9.

Ad Couarru. *variar. reſolut. lib.*3.*cap.*6.*num.*7. eodem etiam modo ſatisfieri poſſet, agit enim, an Princeps inuertere poſſit diſpoſita per teſtatorem, nos, an reſtituendo poſſit facere, vt primæua voluntas & diſpoſitio teſtatoris ſortiatur effectum remouendo impedimentum quod ipſemet Princeps procurarat. Sed & ipſemet *verſicul.*3.*cum ſequentibus*, ſatis confirmat noſtram ſententiam, cùm loquitur de ſublatione impedimenti à iure ciuili procreati, & de incapacibus ſucceſſionis ex prohibitione ſucceſſionis.

Ad Molin. *d.c.*8.*n.*31. ſatis ſuprà reſponſum fuit.

Ex quibus, omnibus quæ in contrarium proponebantur, ſatis fusè reſponſum eſt: & certè in terminis propriis reſtitutionis, non apprehenſa reali poſſeſſione, & in terminis fideicommiſſi, non quæſito dominio per modum iuris ciuilis, nemo dabitur, quòd ſciamus, qui contrarium teneat.

Stante igitur pro firmo reſtitutionem hoc operatam fuiſſe, vt Philippus tanquam primogenitus vocatus fuerit ad fideicommiſſum ab auo factum, quódque ad bona tam auita, quàm paterna reſtitutus ſit, vt in effectu omnium poſſeſſionem realem apprehendit, ſequitur vanè dictum Laurentium de dicto fideicommiſſo agere. Cùm enim illud habuerit locum in perſona Philippi primogeniti, nec is per teſtatorem grauatus ſit alteri reſtituere, finem omninò accepit fideicommiſſum. Etſi enim ex grauiſſimis coniecturis extenſio actiua de perſona ad perſonam admittatur; paſſiua tamen ſemper excluditur, nec vnquam admittitur, Alexand. *conſil.*24. & *conſil.*59.*nu.*7. & 20. *cum ſequentibus, lib.*3. Socin.ſen. *conſil.*62. *lib.*3. Iaſ. *conſil.*228. *per tot. libro* 2. & *conſilio* 66. *vol.*3. *per totum*, Deci. *conſil.* 65 *numero* 2. & 3. & *conſ.*218. *numero* 7. *cum ſequentibus*, & *conſil.*287. *numero* 1. & 7. & *conſilio* 291. *numero* 5. & 7. & *conſilio* 377. *numero* 1. *cum ſequentibus*, & 636. *numer.* 5. & *ſequentibus*, Ruin. *conſil.*153. *per tot.* & *conſil.*156. *lib.* 2. *per tot* Pariſ. *conſilio* 86. & 89. *num.*10. *cum ſequentibus*, Socin. iun. *conſ.*4. *lib.*3. *per totum*, & *conſil.*29. *per tot lib.* 4. Crauet. *conſil.*98. *per tot.* Porti. Imol. *conſil.*137. *per tot.* Simon de Præt. *de interpret. vltimarum voluntat. libro* 3. *fol.*93. & *numero* 71. & *fol.*95. *numer.*12. Idem *conſil.*167. *numero* 30. *cum ſequentibus*, Gabriel. *conſil.*111. Menoch. *conſilio* 85. *numero* 46. *conſil.*97. *numero* 91. *conſilio* 327. *numero* 12. & 79. Bertazzol. *conſil.*62. Roland. à Valle *conſilio* 56. *numero* 24. *lib.*3. Natt. *conſil.*678. *numero* 29. Tiber. Decian. *conſil.*4. *numer.*33. *lib.*2. 11

Concludendum igitur eſt, quoad teſtamentum aui Philippum fuiſſe vocatum & admiſſum, & in eius perſona finitum fideicommiſſum, ideóque dictas dominas tanquam ipſius hæredes omnia ea bona fideicommiſſo ſubiecta habituras, nullámque legitimam dict. Laurentium in dictis bonis habiturum, ideóque ea eſſe imprimis ex bonis auferenda, vt conſideretur ſi prouiſio ei ſit adiudicanda.

Quantum ad teſtamentum Ludouicæ prætendit dictus Laurentius ſe vocatum. Primò, inquit, quia nominando primogenitum cenſetur eum prædilexiſſe & vocaſſe, vt per Crauet. *conſilio* 62. ad id reſpondetur non feciſſe ſubſtitutionem Spiritui ſub conditione & nominatione primogeniti, ideóque nec in illa conditione, de qua doctores loquuntur, cùm aiunt, an filij poſiti in conditione cenſeantur vocati, primogeniti facta eſt mentio. Sed ſolùm Spiritus eſt inſtitutus ſub duplici conditione, ſcilicet ſi deferret arma, & in hac primogenitus vocetur nomine Aſtoaudus Aſtoaudi. Secundò reſpõdetur, etſi poſitus fuiſſet in conditione ſubſtitutionis factæ hæredi, tamen conditio primogeniti non inducit fideicommiſſum, nec inter coniecturas ea recenſetur, nec Crauet. *dict. conſilio* 62. ea de re verbum vllum. Tertiò dato hoc verum eſſe citra præiudicium veritatis, Philippus & non Laurentius vocatus fuiſſet, ex rationibus ſupr. deductis circa teſtamentum aui, & in perſona d. Philippi finitum fuiſſet fideicommiſſum, propter prohibitionem extenſionis paſſiuæ. 12

Secundò ait, vocatur Laurentius, quia iniunctum eſt onus primogenito, vt deferret nomen & arma teſtatoris. Reſpon. primò, nullum onus primogenito fuiſſe adiectum, ſed tantùm Spiritui vt ipſe deferret cognomen & arma teſtatoris, & vt ipſe primogenitus vocetur Aſtoaudus Aſtoaudi. Secundò, reſpon. onus ferendi nomen & arma non inducere fideicommiſſum. Tertiò ſemper in idem recidimus, Philippum fuiſſe primogenitum, & in eius perſona finitum fideicommiſſum.

Tertiò ait, filios in conditione poſitos cenſeri vocatos ex coniecturis. Qua in re, non opus fuit tam numeroſa DD. allegatione: illud enim eſt notorium, dúmodo non leues, nec paucæ coniecturæ ſint, ideóque nec ſola maſculinitatis, nec ſola ad plures gradus progreſſio, ſeu ſubſtitutio ſufficit. Qua de re adeundi ſunt Mantic. *de coniectur. vltim. volunt. lib.*11. *tit.*3. Menochi. 13

præſ.lib.4.præſum.76.per tot. & Ioſeph.Ruſtic. *in tract.*
an & quand.libe.in condi. at verò in noſtro caſu, ſi bene
verba ponderentur, nullæ adſunt coniecturæ: non
maſculinitatis, quia ſimpliciter ſubſtitutio concepta
eſt, ſi Spiritus ſine liberis deceſſerit: nec imaginari de-
bemus de maſculis intellexiſſe, tum quòd non proui-
dit filiabus Spiritus, vt debuit, Crauet. *dict. conſil. 62.* vt
mentem interpretemur de maſculis: tum quòd duo
ſpecialia, & duas præſumptiones ſimul admitteremus,
quod prohibitum eſt ad notat. in *l.1.C. de dot.promiſſi.*
nempe vt intellexerit de maſculis, de quibus non eſt
expreſsè loquutus, & vt cenſeantur vocati, vt in pro-
priis terminis docet Ruſtic. *lib.2.c.3.numer.14.* poſt So-
cin.iu. *conſ.164 numer.7.& 8.lib.2.* & Albam *conſilio 26.*
numero 3.

Non eſt progreſſus ad plures gradus, ſed ſolùm v-
nicum fecit, ſi enim Spiritus ſine liberis decederet,
ſubſtituit Ioannam in certis bonis, & Leonam in reli-
qua parte filias teſtatricis, & ſi ipſe ſine liberis decede-
rent, nullum ſubſtituit. Subſtituit quidem quoſdam
alios in caſum, in quem dictæ filiæ & ſui recuſarent
deferre nomen & arma. Sed hoc eſt pœna non dela-
tionis nominis & armorum: non autem quod ſi ſine li-
beris decedant, aliqui ſint ſubſtituti: modò enim dictæ
filiæ, & ſui, quicumque tandem illi ſint, ſiue deſcen-
dentes, ſiue alij, deferant nomen & arma, illi de Simia-
na vocati ſunt excluſi.

Cùm verò contendit primogenituram hîc conſti-
14 tutam fuiſſe, hoc expreſsè negatur, & ne quidem ver-
bum de iis quæ requiruntur ad primogenitutam con-
ſtituendam, maximè vt maioratus appelletur, vtque
deſcendentes ex inſtituto nominatim vocentur, &
quod vna tantùm perſona ſuccedat, vt per Molin. *lib.*
1.de Hiſp.primog.c.5. nu 1. Gomeſ. ad *l.40. Tauri num. 59.*
Hugo Celſus *conſ.20.num.13 verſ.quod autem.* Menuch.
conſ.957. at verò hic neque dixit ſe maioratum conſti-
tuere velle, neque deſcendentes Spiritus expreſsè vo-
cauit, vt debet, quin nec tacitè, quod magis eſt, de vni-
ca etiam perſona, quod neceſſarium omninò eſt ex
Menoch. *dict. conſil.957.* ne verbum quidem: quinimo
ex tenore fideicommiſſi omnes filij Spiritus ſuccede-
rent, ſi vocati eſſent.

At inquit, ex maſculinitate & voluit maioratum
inducere, & primogenitum præferre. Primò in gradi-
bus ſubſtitutionum ne verbum quidem maſculorum,
& hoc ſolùm ſufficeret. Sed etſi maſculi fuiſſent in
conditione, non propterea cenſerentur vocati, non
concurrentibus aliis coniecturis, ex Mantic. Menochi.
& alijs ſuprà allegatis. Et præterea etſi tacitè fingere-
mus primogenitum vocatum, cùm deſcendentes non
ſint vocati, iam diximus paſſiuam extenſionem prohi-
bitam fuiſſe, & propterea in Philippo primogenito fi-
nitum fideicommiſſum. Sed in hoc non eſt inſiſten-
dum; nititur enim ratio maſculinitatis fundamento
non vero.

Poſtremò conatur probare vel primogenituram, vel
fideicommiſſum ex armorum & inſignium delatione,
maximè cùm ex his inducatur familiæ conſeruatio per
text. in *l.lex qua tutores C.de adminiſt.tutor.* & DD. in *l.*
quintus §.cum autem ff.de annu.legat.cum ſimil. ad id re-
ſpondetur primò liberis Spiritus nullum onus iniun-
ctum fuiſſe, ſed ſimpliciter in conditione poſitos abſ-
que vlla qualitate, ſed ſolùm Spiritu inſtituto, & ſub-
ſtitutis in caſum in quem Spiritus moreretur ſine libe-
ris: at verò certum eſt onus iniunctum primo hæredi,
15 non cenſeri repetitum à primo hærede in alios, Cor-
ne. *conſ.186.n.5.lib.3.* Alex. *conſ.53.n.11.& 12.lib.6.& conſ.*
101.num.15.lib.7. Iaſ. in *l. ſi quis hæredem num.11.de inſtit.*
& ſubſti. Nec imaginari debemus aliquam conſerua-
tionem familiæ ex inſignium delatione ſubſtitutis in-
iuncta: nam etſi non per coniecturas & præſumptio-
nes procederemus, ſed in claris terminis eſſemus, qui-
bus nominatim teſtator de maſculis loquutus fuiſſet,
& ſe bona in familia & agnatione conſeruare voluiſſe,
non ſequeretur tamen inter filios Spiritus fideicom-
miſſum inductum fuiſſe, Abb. *conſ.40.lib.1.* Alex. *conſil.*
139.nu.13.lib.6. Ruin. *conſ.153.n.5.lib.3* Deci. *conſ.63.col.2.* 16
Parii. *conſ.31 nu.15.lib.2.* Zaſch. *in l.hæredes mei §. cum*
ita n.56.ad Trebell. & omnium primus Oldrad. *conſ.21.*
non enim ſecundum prædictos vocatio maſculorum,
& conſeruatio bonorum in agnatione & familia ope-
ratur, vt onus fideicommiſſi extendatur de perſona ad
perſonam, cùm intelligatur teſtatorem voluiſſe con-
ſeruare agnationem eo modo & quatenus diſpoſuit,
Soc.iun. *conſ.4.n.21.lib.3.* Marcabrun. *conſ.61.n.136.* Pan-
cirol. *conſ.93.n.22.* Menoch. *conſ.327 num.119* ideóque
voluiſſe conſeruare in filiabus teſtatricis ſubſtitutis, eo
modo quem dixit, nempe, ſi Spiritus ſine liberis de-
cederet: ſed ea conditione deficiente, vt defecit, cæte-
ra ceſſarent ex dictis DD. & ex illis quos ſuprà allega-
uimus, cùm de paſſiua extenſione loqueremur: quod
ſi hæc in claris procedunt, ſcilicet quando teſtator no-
minatim agnationis & familiæ voluit habere rationē,
quanto magis vbi eam imaginari volumus ex armo-
rum delatione? Præterea hîc duæ concurrunt præſum-
ptiones, nempe quod filij Spiritus fuiſſent vocati, &
quòd primogenitus inter ipſos, quod prohibitum eſſe
docuimus ex notat. in *dict. l. 1.C. de dot.promiſſ.*

Nec obſtat Ancharan. *conſ.115.n.3.& 4.* Io de Anani. 17
conſil 86.num.3. vbi Bologni. qui de inſignibus quidem
loquuntur, quæ in ſepulturis ſolent apponi, ſed quod
ex huiuſmodi inſignibus inducatur fideicommiſſum
nulli ſunt. Sed Roman. *ſing. n.474.* omnino mutus, qui
nec de armis quidem loquitur. Scimus quidem vbi
DD tractant, an ex onere inſignium poſiti in condi-
tione cenſeantur vocati, ſed non loquuntur in noſtris
terminis, ſed tantùm vbi facta eſt expreſſa maſculo-
rum mentio, & ij ſunt de familia, agnatione, & deſcen-
dentes teſtatoris, & ſi non extent, alij qui non ſunt de
familia, ſunt vocati cum onere inſignium; tunc enim
ſatis validam coniecturam arguunt. Sed hîc neq; maſ-
culi ſunt in conditione poſiti, neque ij ſunt de familia
& agnatione, etſi de ſanguine teſtatricis.

Cùm verò poſtea concludit ex eo quod voluit de-
ferri arma, cenſeri vocatum primogenitum, hoc iure
non ſubſiſtit. Guid. enim Papæ *dec.467.* loquitur, cùm
nominatim proprium filium inſtituit, cum onere de-
ferendi arma, & is poſtea duos ſuſcepiſſet, cēſetur pri-
mogenitus inſtitutus, quia cum de vnico intellexerit,
primogenitum cenſetur inſtituiſſe.

Sed hoc nihil ad rem noſtram, cùm neque filiis Spi-
ritus vllum ſit onus adiectum, & agamus de fideicom-
miſſo inducendo, & non de ſubſtitutione ex incertis
facta, certa facienda.

Quoad Molin. *lib.1.c.5.nu.34.* præſupponit ſucceſſo-
res in infinitum vocatos, idque expreſsè, vt ex antece-
dentibus & ſequentibus patet: & deinde quærit, an
maioratus cenſeatur inſtitutus ex onere delationis in-
ſignium. Sed apud nos fundamentum deficit; nega-
mus enim ſucceſſores in infinitum vocatos, imò mor-
tuo Spiritu cum liberis fideicommiſſum omnino ex-
tinctum fuit: imò ipſimet filij Spiritus non ſunt voca-
ti, vt ex ſuprà deductis patet. Inutiliter igitur quæri-
tur, an primogenitus cenſeatur vocatus.

Sed citra præiudicium veri dicamus primogenitum
vocatum, ſemper eadem concluſio eſſet caoſanda,
Phi-

Digitized by Google

Philippum,non Laurentium, vocatum eſſe,& in Philippi finitum fideicommiſſum.

Repetitur poſtea neſcio quid de hæreditate adita, quod ex ſuperioribus eliditur, neque enim hîc de ea, ſed de fideicommiſſo conditionali, ad quod nunquam vocatus fuit Laurentius,& ſi vocatus fuiſſet,nunquam agnitum eſt per ipſum.

Cùm itaque ex propria perſona Laurentius venire non poſſit, non eſt dubium teſtamentum Spiritus ei omnino nocere,illiúſque eſſe habendam rationem.

Ex quibus omnibus patet, nullum fideicommiſſi ius, Laurentium prætendere poſſe, tam ex teſtamento aui,quàm auiæ, ſed dictas dominas ex perſona Philippi detrahere debere bona aui fideicommiſſo ſubiecta, & ſi quod eſſet fideicommiſſum in teſtamento aui, quod non eſt, etiam ea deducere ex perſona dicti Philippi debere: ex bonis verò teſtantibus debita Spiritus,funeris impenſam deducendam, quod ſi fiat, & quanta ſit legitima Laurentij conſideretur, tantum abeſt vt aliqua prouiſionalis ei adiudicari poſſit,vt lógè minorem ſummam, quàm ex teſtamento Spiritus habeat,ſit habiturus: quod eo magis ſtatuendum eſt, quod nunquam in prouiſionalibus fructus omnes eorum quæ debebuntur,adiudicantur,ne prouiſionalis æqualis ſit ei quod deberi pronuntiabitur: non omittendo quod à principio dictum eſt donationis finiendam prius eſſe litem. Per ſententiam per Dom. Billotum commiſſarium ad hanc cauſam deputatum ex vi noſtri conſilij per aduocatum dicti Domini Sagneti producti, fuit dictus Laurentius à dicta prouiſionali repulſus,& dictæ dominæ abſolutæ.

ARGUMENTUM.

Suorum appellatione in fideicommiſſis & donationibus qui veniant.

SVMMARIVM.

Appellatione ſuorum filij & deſcendentes ac collaterales continentur.

2 *Nomine proprio vocati præferuntur nomine appellatiuo, etſi eadem oratione vocatis.*

3 *Subſtituti nomine collectiuo plurium perſonarum & graduum,quando verſamur in iis inter quos cadit ordo affectionis & ſucceſſionis, cenſentur vocati per fideicommiſſariam, quod primo vocatos poſt nomine proprio vocatum.*

4 *Donans, an poßit reuocare ſubſtitutionem in donatione factam remißiuè.*

5 *Et quando reuocare poteſt, ea in ſpecie & expreßè faciendo mentionem de rebus donatis,debet fieri.*

CONSILIVM CXXII.

NOBILIS quondam Claudius de ſancta Maria in contractu matrimonij initi inter N. Dominum Antonium Robinum & Catharinam dicti Claudij filiam poſt conſtitutionem dotis, pactum reuerſionis, & ſubſtitutionis inſeruit, his verbis: *C'eſt que venant le cas que Dieu ne vueille que ladite damoiſelle Catherine vinſt a deceder ſans auoir de ſon corps enfans naturels & legitimes, que la moitié du bien donné par ledit N Claude de ſaincte Marie à icelle damoiſelle Catherine ſa fille au contract ſuſdict de mariage dudit feu Iaques du Puy, retournera auxdits Noble Claude de ſaincte Marie, & Bitrône Alemande ſes pere & mere, & és leurs, & icelle donation, ledit cas aduenant, & non autrement, ſera nulle, & comme non faite, pour regard de la moitié d'icelle moitié deſdits biens donnés audict mariage tant ſeulement: & de l'autre moitié icelle Catherine en pourra faire & diſpoſer à ſa volonté.* Dictus Claudius duobus annis vel circa poſtea deceſſit, teſtamento prius condito, quo inſtituit dictam Catharinam hæredem, eíque ſubſtituit Bittonam dictæ Catharinæ matrem, teſtatoriſque vxorem: deceſſit poſtea Catharina nullis relictis liberis, ſuperſtite Bittona matre, nec non conſobrinis filiis duarũ ſororum d. Claudij, & ſic eius nepotibus. Bittona ex vi ſubſtitutionis appoſitæ ſiue in teſtamento,ſiue in contractu, bona per dict. Catharinam poſſeſſa conſequuta fuit, tandémque deceſſit ſuperſtitibus dictis conſobrinis, eidémque Claudij nepotibus ex ſorore. Ex his quatuor manant dubia: vnum,an dicti nepotes appellatione *des leurs*, hoc eſt, ſuorum comprehendantur, alterum,an ſimul cum Bittona ad bona ex contractu matrimonij ſubſtitutioni ſubiecta admitti debuiſſent: tertium, an ſemel admiſſa Bittona, ea cenſeatur grauata illis reſtituere: quartum, an Claudius inſtituendo Catharinam cenſeatur receſſiſſe à ſubſtitutione in contractum appoſita.

Ad primum receptiſſima eſt doctorum ſententia, non ſolum filios & deſcendentes, ſed collaterales ſeruata gradus prærogatiua, ita vt proximiores cenſeantur vocati, comprehendi, Caſtrenſ. *conſ.* 3 4 *nu* 8. *vol* 1. Alex *conſ* 25. *nu*. 5. *lib*. 3. Imol. *conſ*. 2. *lib*. 4. Iaſ. in *l. Gallus §. etiam ſi a parente n*. 10. *de liber. & poſth* Rub. Alexandr. *conſ*. 14 *n*. 4. Crane. *conſ*. 22. *in prin*. Sim. de Prat. *lib*. 3. *interpret* 2. *dub*. 1. *ſol* 5. *n* 45. *fol*. 238. Peregrin. *de fideic. artic*. 22. *n*. 58 Et quamuis & qui DD. Gallici & nonnulli alij velint reſtringere huiuſmodi dictionem ad deſcendẽtes, contraria tamen opinio verior eſt & communis,& quam in hac patria ſequimur, & ita generaliter intelligendam eſſe dictionem *ſuorum*, docet Bertrand. *conſil*. 180. *n*. 1. *lib*. 1. *prio*. & *conſ*. 145. *n*. 4. *lib*. 1. *prio* & *conſ*. 74. *n*. 11. *lib*. 3. *prio*. & *con*. 15 *nu n*. 5. *lib*. 3. *poſter*. ex quo ſequitur dictos nepotes comprehendi appellatione ſuorũ. 1

Ad ſecundum,etſi de eo nunc non tractetur, d. enim nepotes permiſerunt d. Bittonam ſolam ſuccedere, tamen reſpondendum puto contra d. nepotes, cùm dicta Bittona nomine proprio ſimul cum Claudia, & nominatim ſit vocata: ſui verò nomine appellatiuo per text. in *l. cum ita. alias incip omnia §. in fideicommiſſo ff. de lega*. 2. Deci. *conſ*. 480. Ruin. *conſ*. 125. *lib*. 3. Pariſi. *conſ*. 18. *lib*. 2. & in eodem facto conſulentes apud Rub. Alex. Iaſ. Crot. Rub. & Reyn. *vt in conſ*. 37. 38. 39. & 40. Didac. *practi. q. c*. 38. *verſ. ſexto conſiat*. & ſatis mens contrahentis apparet ex verbis, voluiſſe ſcilicet vxorem ſuam ſuis præferre. 2

Ad tertium id inueſtigandum eſt, an d. nepotes per vulgarem, an per fideicommiſſariam ſint vocati: per vulgarem, vt nepotes ſcilicet cenſeantur vocati non exiſtente Bittona in rerũ natura, quo tẽpore ſubſtitutionis cõditio eueniet: per fideicõmiſſariam verò, vt quãuis Bittona ſit admiſſa, cenſeatur tamen grauata ſuis reſtituere, quæ eſt quæſtio grauiſſima & à noſtris DD. maximè agitata. Tamen ea eſt nunc veriſſima & magis communi DD. calculo recepta ſententia, ſi agatur 3

Digitized by Google

de iis inter quos cadit ordo affectionis & ſucceſſio-
nis, per nomen collectiuum plurium graduum & per-
ſonarum, eos cenſeri vocatos non ſolùm per vulga-
rem, ſed & per fideicommiſſariam, Caſtren. in *l. Gallus*
§. quidam rectè ff. de liber. & poſthum. & in l. cum ita §. in
fideicommiſſo ff. de lega. 2. Socin. in *d. §. quidam rectè n. 4.*
Rub. Alexand. *ibid. verſ. tertia concluſio*, Deci. *conſ. 205.*
numer. 5. & 6. & conſ. 228. vbi teſtator vſus eſt dictione
ſuorum, Menoch. 85. *num. 21. & conſ. 328. numer. 40. vſque*
ad finem, & fuſiſſimè multos referens Tib. Decian. *con-*
ſil. 1. n. 245 cum ſeqq. vol. 1. quæ quidem ſententia proce-
dit, cùm ſub conditione, ſi ſine liberis aliqui ſunt vo-
cati, vt ex eod. Decian. *ibid. nu. 250.* quemadmodum in
noſtro caſu, ſi Catharina ſine liberis decederet, vocan-
tur ſui d. Claudij: dictionem autem *ſuorum*, eſſe colle-
ctiuam plurium graduum & perſonarum ex ſuperio-
ribus patet, cùm comprehendat non ſolùm deſcen-
dentes, ſed etiam collaterales.

Ad quartum & poſtremum non tam quærendum
4 eſt, an potuerit reuocare ſubſtitutionem appoſitam in
fauorem ſuorum, de qua ſi ageretur, ſcio quid reſpon-
dendum eſſet ex Bartol. in *l. Roma §. Flauius*, & ibi A-
lex Cuman. Imol. & Iaſ. *ff. de verb. obligat.* Ruin. *conſ. 7.*
lib. 1. & Socin. *conſ. 25. nu. 14. lib. 1.* & Bald. *in l. cum à ſocero*
n. 7. C. de iu. doti. quàm, an receſſerit à dicta ſubſtitutio-
ne, eamque reuocauerit. Et certè reſpondendum eſt, 5
non receſſiſſe; quo enim caſu permiſſa eſt reuocatio,
neceſſum eſt, vt in ſpecie fiat, & ſpecialiter de rebus do-
natis, non generaliter hæredes inſtituendo, Iaſ. in *l. 3. n.*
3. circa med. C. de leg. Lup. *in rub. de donatio. inter vir. &*
vxor. §. 69. n. 10. Menoch. *de præſ. lib. 3. præſ. 13. n. 14.* quod
confirmatur ex Authen. *nunc autem cum ibi nota. Cod. de*
ſecund. nupt. quod maximè hoc caſu ſtatuendum eſt,
quo in ipſamet oratione d. Bittrona nominatim præla-
ta erat ſuis. Ex quibus exiſtimo dict. nepotes ad dimi-
diam partem bonorum donatorum vocatos eſſe. Pa-
ctum enim huiuſmodi adiectum donationi valet per *l.*
quoties cum ibi nota. C. de donatio. Tota difficultas erit,
quod ſui Bittronæ prætendent ſe concurrere debere
cum duobus nepotibus, cùm in d. donatione ſui tam
Claudij, quàm Bittronæ generaliter & indiſtinctè vo-
centur, quod & verum puto.

ARGVMENTVM.

De eadem re.

SVMMARIVM.

In ſubſtitutionibus & fideicommiſſis ſuorum appellatione deſcendẽtes, nec nõ collaterales, ſeruata gradus prærogatiua continentur, etiam in donatione alicui & ſuis facta, nn. 5.

2 *Quæ interpretatio fit & eſt in obſeruantia in Comitatu Venaiſſino.*

3 *Subſtitutiones in contractibus fieri poſſunt.*

4 *Reſp. Decio* conſ. 216. *circa interpretationem dictionis ſuorum.*

6 *Reſp. Bertrand.* conſ. 59. lib. 7.

CONSILIVM CXXIII.

VERA ſunt quæ aliàs ſcripſi in fauo-
rem L. & I. Queirets filiorum Agne-
tis de ſancta Maria, ſorores Claudij
patris Catharinæ de ſancta Maria,
& matris Bittronæ Alemandæ, quar-
tam ſcilicet partem bonorum dicti
Claudij ex vi pacti fideicommiſſum
in ſe continentis appoſiti in contractu matrimonij in-
ter dict. Catharinam & N. Antonium de Robins initi,
quo cauetur, quod ſi d. Catharina decederet ſine libe-
ris, media pars bonorum per dict. Claudium datorum
redeat ad d. Claudium & Bittronam patrem & matrem
& ſuos. Certa enim eſt iuris doctrina, in ſubſtitutionib.
1 & fideicommiſſis, ſuorum appellatione, deſcendentes,
nec non & collaterales, ſeruata gradus prærogatiua
contineri, Alex. *conſ. 26. nu. 5. lib. 5.* Crauet. *conſ. 22.* Pere-
grin. *de fideic. artic. 22. numer. 38.* & alij in prioribus ſcri-
ptis allegati. Hancque opinionem & interpretationem
2 nos in hac patria ſequi docet Bertrand. *conſ. 180. num. 1.*
lib. 1. prio. & conſ. 145. num. 4. lib. 2. prio. & conſ. 174. num. 1.
lib. 3. prio. & conſ. 138. num. 4. lib. 3. poſter. Pactum autem
de quo agitur, ſubſtitutionem in ſe continere notoriũ
3 eſt, nempe vt dicta Catharina ſine liberis decedente,
hæredes vel maritus ipſius teneantur reſtituere d. di-
midiam partem bonorum donatorum dictis Claudio
& Bittronæ, & ſuis, & huiuſmodi ſubſtitutiones in con-
tractibus fieri poſſe, eſt etiam explorati iuris, *l. quoties,*
l. ſi in rerum Cod. de donati quæ ſub modo. & l. qui Roma §.
Flauius ff. de verb. oblig. Deci. *cõſ. 31. n. 62. lib. 1.* Oſaſc. *dec.*
85. n. 6. Sfort. Odd. *conſ. 39. n. 13.* Pereg. *de fideic. art. 51. n. 2.*

Quibus etiam locis docetur pacta huiuſmodi ſub-
ſtitutionem in ſe continere, & vim illius omnino in ſe
habere: nec repugnant quæ in contrarium proponun-
tur ex Deci. *conſ. 216. num. 5.* cum alijs per Apoſtillat. in
verb. ſuorum allegatis. Doctores enim ibi loquuntur in 4
terminis longè diuerſis, nempe cùm alicui quid ſim-
pliciter donatur, qui tamen donationem ſtipulatus
fuit, & recepit nomine ſuo & ſuorum, & vt Decius in-
quit, vt verbis ipſius vtar, donatio in ſuo caſu fuit fa-
cta ipſi Colino duntaxat, qui illam ſtipulatus fuit no-
mine ſuo, & ſuorum. In illis verò terminis, cùm quæ-
rit, ſi quid alicui ſimpliciter, vel ſolum pro ſe & ſuis
ſtipulanti, donatum ſit, qui veniant appellatione ſuo-
rum, fatemur hæredes intelligi etiam extraneos, ſed a-
liud eſt cùm quid datur alicui & ſuis, vel cum ex pa- 5
cto quid debet redire ad aliquem & ſuos, tunc ſuo-
rum appellatione liberi, deſcendentes, & illis deficien-
tibus alij, qui ei tempore mortis erunt in gradu pro-
ximiores, Celſ. Hugo *conſilio 55. numero 4. & conſilio 56.*
numero 6. Deci. *conſil. 253. per tot.* Crauet. *conſil. 22. nu-*
mero 1. Cancer. *variar. reſolut. lib. 1. c. 8. nu. 68. & lib. 3. c. 7.*
num. 371.

Ex quibus patet magnum eſſe diſcrimen, an pacto
cautum ſit, vt media pars redeat ad patrem pro ſe &
ſuis ſtipulantem, an verò redeat ad patrem & ſuos, vt
primo caſu, ſuorum appellatione hæredes tantum cõ-
tineantur, etiam extranei. Secundo verò caſu, non hæ-
redes, ſed proximiores in gradu vocentur.

Non obſtat Bertrand. *conſil. 59. libro ſeptimo*, ne-
que enim ibi quæritur, an ad proximiores, vel
hæredes tantùm ſpectet. Sed, an quia pater dotem
conſtituens & ſibi aut ſuis ſtipulans, mortuus fuiſ-
ſet ante filiam, dos conſolidata eſſet in perſo-
na filiæ, ita vt ſui ex vi dictæ ſtipulationis ni-
hil conſequi poſſent, & contendit non eſſe con-
ſolidatam, & ad nepotem patris dictæ filiæ, qui &
hæres erat, ius eam petendi pertinere, ſe fundát-
que, quia dictum erat in caſu fiendæ reſtitutionis, ſi-
bi aut ſuis quibus ius dediſſet, eam reſtitui de-

bere

bere, quæ verba *quibus ius dederit*, ipſe Bertrand. interpretatur, ſcilic. quibus ipſe Bartholo. dederit, quia ſiue teſtatus, ſiue inteſtatus deceſſerit ipſe, cenſetur ius dediſſe ſuo hæredi *l. conficiuntur in princ. ff. de iur. codicill. l. 2. C. de bon. mater.* quę verba *quibus ius dederit*, cùm in noſtro caſu deſint, non poteſt illi deciſio Bertrandi accommodari, nec in ea facit quidquam ad rem noſtram: tota enim vis conſiſtit in illis verbis *quibus ius dederit*, hoc eſt, ex Bertrando, quibus pater ſtipulans dederit: & dare cenſetur hæredi vel ex teſtamento, vel ab inteſtato.

Non obſtat quod dict. Claudius in ſuo teſtamento inſtituerit Bittronam, & ex eo demonſtrauerit voluntatem ſuam, quia imò retorquetur illud contra eos. Cùm enim d. Bittronam vocaſſet ſimul ſecum in dicta medietate bonorum datorum, voluit & eam inſtituere in omnibus bonis, nec ex eo quod nullum ei dedit ſubſtitutum in teſtamento, ſequitur nullum voluiſſe dare in dicto pacto dotali: imò cùm dediſſet ſubſtitutum in pacto dotali, noluit dare in inſtitutione de ipſo facta, quo magis amorem erga ipſum declararet: & cùm pactum hoc, & inſtitutio, omnino ſeparata ſint, & diuerſis temporibus facta, diuerſamque conſtitutionem in ſe habeant, non poteſt argui de vno ad aliud, nec vnum per aliud declarari, maximè cùm ſimus in claris, in quibus non eſt opus coniecturis.

Poſtremò non obſtat, quod dicitur Claudium voluiſſe, vt dicta medietas perueneri ad hæredes Bittronæ, qui erant ſibi omnino extranei: id enim eſt, de quo quæritur, an de hæredibus intellexerit, quod negamus, ſed de propinquis ſolum verba intelligenda eſſe aſſerimus. Et quamuis propinqui Bittronæ ſint extranei quoad Claudium, in hoc tamen voluit gratificari vxori, vt propinquos, tam ipſius Claudij, quàm Bittronæ vocare voluerit, vt ſicut Bittronam ſibi æqualem ex voluntate reddidit, ita & in propinquis vtriuſque facere voluerit: Ex quibus concluditur ſecundùm noſtra priora ſcripta iudicandum eſſe, non obſtantibus in contrarium poſtea adductis.

ARGUMENTUM.

AN in ſubſtitutione & fideicommiſſo ac primogenitura maſculina perpetua; nepos patruo, an verò patruus nepoti præferendus ſit.

Poſito quòd patruus præferatur, an is poſſit ſe iuuare dicta primogenitura, tam excipiendo quoad bona per ipſum poſſeſſa, quàm reconueniendo quoad bona per nepotem poſſeſſa, non obſtante tranſactione, & aditione hæreditatis ſimpliciter facta.

Caſu quo tranſactio ei non noceat, & remedium dari poſſit, ne noceat, an præſcriptio ſiue reconueniat, ſiue excipiat, ei noceat.

Poſito quòd nepos præferri debuerit patruo, an quoad bona per patruum poſſeſſa primogenituræ ſubiecta, patruus dicta tranſactione, vel præſcriptione ſe tueri poſſit.

An dictus patruus vel nepos poſſint de dictis bonis fideicommiſſo ſubiectis diſponere attenta conſtitutione Regia.

An aduerſus petitionem legitimæ, & redditionis rationum tutelæ aliqua detur exceptio dicto patruo.

Qua etiam ratione ſe tueri poſſit contra alios ſupplementum legitimæ prætendentes.

SUMMARIUM.

1 *Quæſtio de prælatione patrui vel nepotis in primogenituris eſt controuerſiſſima, & aliàs duello commiſſa, & pro nepote iudicatum Aueniom per Robertum Regem Siciliæ aſſiſtentibus ſibi Cardinalibus.*

2 *Et ita ſeruatur in regnis Franciæ, Angliæ, Hiſpaniæ, & olim apud Lacedæmonios, & Capellam Tholoſanam.*

3 *In huiuſmodi quæſtione ſequenda eſt conſuetudo Regni quod procedere tantum in Prouinciis, quæ conſuetudine reguntur, docetur* n. 15.

4 *Et recurrendum eſt ad tenorem inueſtituræ, vel teſtamenti, & illius forma ſequenda. &* n. 13.

5 *Quando teſtator vocauit maiorem & eius liberos, nepos præfertur patruo.*

6 *Patruus ætate maior nepote, ei præferendus eſt.*

7 *Ius repræſentationis hanc tantum vim habet, vt remotior cum proximiori concurrat, non vt proximiorem excludat.*

8 *Repræſentationi non eſt locus quando iure proximitatis defertur hæreditas.*

9 *Et ita ſeruatum fuit apud Longobardos, Vandalos, Arabes, Gallos, & apud Normanos patruus præfertur ex antiqua conſuetudine.*

Et ita in Regno Siciliæ per Bonifacium VIII. & Cardinales iudicatum fuit.

10 *In primogenitura, conſuetudine vel ſtatuto inducta nepos præfertur, ſecus in teſtamentaria.*

11 *Idque eſt indubitatum ſi primogenitura à collaterali inſtituta ſit.*

12 *Vna pars teſtamenti declaratur per aliam.*

14 *Conſuetudini difformi non eſt habenda ratio, ſed ſequenda iuris communis diſpoſitio.*

16 *A quo tempore Comitatus Prouinciæ Regnum Franciæ recognouerit.*

17 *Nominatus generaliter quando præferatur cæteris.*

18 *Quando quis dicatur vocatus nomine proprio vel appellatiuo.*

19 *Collatum primo cenſetur ablatum à ſecundo irreuocabiliter, ſi ſuperuixerit, ſecus ſi prædeceſſit.*

20 *Filius dicitur ſubrogatus in locum patris, quando ius eſt ſemel radicatum in eius perſona.*

21 *Sicut & dicitur eadem perſona cum patre.*

22 *Debitum patri ex lege vel conuentione quando tranſeat ad filios, ſi pater decedat ante tale lucrum quæſitum.*

23 *Quando hæres grauatus poſſit declarare mentem teſtatoris in reſtitutione fideicommiſſi.*

24 *Non fit tranſitus de vna linea ad aliam quando primogenitura ingreſſa eſt lineam.*

25 *Declaratio per hæredem facta, tenet irreuocabiliter, ſi habuit facultatem eligendi, aliàs ſecus.*

26 *Filius ſuccedens patri, non vt hæres, ſed vt filius non tenetur approbare eius factum, licet inuentarium non confecerit.*

Digitized by Google

27 *Temporalia ad agendum, ſunt perpetua ad excipiendum.*
28 *In Gallia 30. annis præſcribitur omnis actio.*
29 *Ignorantia probatur iuramento.*
30 *Ex capite ignorantiæ datur reſtitutio aduerſus præſcriptionem, nedum 30. ſed etiam 40. annorum.*
31 *Gradus ſubſtitutionis in Gallia habita ſolum ratione perſonarum computantur, præterquam in Senatu Tholoſano, vbi per generationes.*
32 *Petitio legitimæ, & redditionis rationum tutelæ 30. annis præſcribuntur.*
33 *Non conficiens inuentarium repellitur à ſupplemento legitimæ.*

CONSILIVM CXXIV.

ANNO Domini 1483. & 22. Iulij Reuerend. Gaucherius de Folcalquier Epiſcopus dum viueret Vapicēſis, in ſuo vltimo teſtamento, nobili Gaucherio de Brancas filio Bartholomei eius conſobrino bona quæ habebat & poſſidebat in locis Rubionis, de Taliatis, de Laqueis, de Bonillis, & Ciuitatibus Caualionis, & Iuſulæ, legauit, eidémque alterum Gaucheriū eius filium, dicti teſtatoris filiolum quandocumque moreretur, ſubſtituit, & poſt eum filios ſuos legitimos & naturales excluſis fœminis, quod ſi contingeret dictum Gaucherium filiolū ante patrem decedere, ſubſtituit eidem Gaucherio patri filio ſecundo vel tertio genitum, ſi habeat, & deinde filios maſculos deſcendentes legitimos & naturales à ſuo corpore procreatos, & ita ſæpe contingendo, ſubſtituit ſemper & continuo primogenitum maſculum procreatum ab eo, ſeu filiis ſuis, ſi autem contingeret dictum Gaucherium patrem vel ſuos filios nepotes & pronepotes vſque in infinitum mori ſine hæredibus ex ſuo corpore procreatis, iiſque maſculis, ſubſtituit in dictis bonis hæredem ſuum vniuerſalem poſtea ſcriptum, & omnes deſcendentes ab eo ſuo gradu, &c. ſine detractione aut diminutione quacumque Falcidiæ aut Trebellianicæ.

In eodem teſtamento, hæredem inſtituit N. Georgium de Caſtellana eius ex ſorore nepotem, & poſt ipſius mortem filium, filios, nepotes & pronepotes, à linea maſculina naturales & legitimos ex ſuo corpore & filiorum ſuorum deſcendentes & procreatos vſque in infinitum, cum onere deferendi cognomen & arma teſtatoris, & ſi contingeret d. Georgium de Caſtellana quandocumque mori ſine liberis maſculis naturalibus & legitimis, ex ſuo corpore procreatis aut poſt eū filios ſuos nepotes & pronepotes vſque in infinitum quandocunque mori ſine filiis maſculis naturalibus & legitimis &c. eidem Georgio, eiúſque filiis, nepotibus, pronepotibus, vſque in infinitum, ſubſtituit d. Gaucheriū conſanguineum ſuum, & poſt eum eius filios, nepotes, & pronepotes, maſculos & deſcendentes recta linea vſque in infinitum, ſine etiam detractione Falcidiæ, declarando quod in quocumque caſu ſubſtitutionis, ſiue hæreditatis, ſiue legati, primogenitus ſolus ſuccedat, cæteris fratribus excluſis, gradualem & perpetuā primogenituram maſculinam ordinando, omnemq́; diſpoſitionem, tam teſtamentariā quàm inter viuos in contrarium prohibendo, & in defectum d. Georgij de Caſtellana & Gaucherij de Brancas, & ipſorum deſcēdentium maſculorum, ſubſtituit Ruſetum de Brancas & eius deſcendentes maſculos, &c. & in defectū omnium ſubſtituit Vniuerſitatem Eccleſiæ Vapicenſis & Capellam Beatæ Mariæ Magdalenæ, quam dictus teſtator fundauerat, æquis partibus & portionibus.

Dictus Gaucherius de Brancas ſuperuixit teſtatori, dictoq́ue legato fruitus fuit, dum adhuc viueret, deceſſit Georgius de Caſtellana hæres ſine liberis maſculis, & ideò apertum fideicommiſſum totius hæreditatis in fauorem d. Gaucherij legatarij, omniáq; bona d. Epiſcopi ab ipſo poſſeſſa fuerunt, cui ſucceſſit alter Gaucherius eius filius, teſtatoris filiolus, qui ſuſcepit tres filios Gaſparem, Andream, & Animundū, ſed Andreæ non eſt habenda ratio, quòd ante patrem ſine liberis deceſſerit, d. Gaucherius Gaſparem primogenitū matrimonio collocauit cum domina Franciſca Danſezuna, & in contractu matrimonij donat omnia bona quæ ex vi ſubſtitutionis per d. R. Epiſco. factæ ſibi obuenerant, & caſu quo d. Gaſpar decederet ante patrem donantem relictis liberis maſculis & moleſtaretur aut impediretur in fruitione aut poſſeſſione d. bonorum, eidem donauit tot reditus ex aliis ſuis bonis quot perciperentur ex d. bonis ſubſtitutis.

Moritur d. Gaſpar ante patrem, relicto Ioanne filio, eodémque patre nunc domini Sariſtæ, qui nunc litem mouit contra dominum Doyſe, vt infrà dicetur.

Dictus Gaucherius poſt mortem Gaſparis filij primogeniti dubitans ne Animundus eius ſecundogenitus peteret Baroniam de Sariſta, & aliqua bona fideicommiſſo ſubiecta, condidit teſtamentum, in quo hæredem vniuerſalem inſtituit d. Ioannem eius ex d. Gaſpare filio primogenito nepotem in omnibus bonis, quæ fuerant d. R. Epiſcopi, cum ea tamen qualitate, ne quidquam de aliis ſuis bonis petere poſſet, & caſu quo aliquid peteret, eum mediante ſumma quingentorum ſcutorum deiecit, in quibus omnibus aliis bonis d. Animundum hæredem inſtituit.

Moritur Gaucherius in ea voluntate, Animundus fuit tutor Ioannis, qui 14. annum egreſſus redditionem rationum tutelæ petiit, nec non bona Iuſulæ, Caualioni, Bonillis ſita, & alia ſubſtituta, & cū deputatus fuiſſet Cōmiſſarius ſuper redditione rationū, & auditores nominati, qui iā viderāt d. rationes, inita fuit trāſactio de ann. 1568. de menſe Iulij inter dict. Animundum & Ioannem ſuper controuerſiis quæ inter ipſos erant, dicto Ioanne prætendente dictum Animundum fore reliquatorem in variis ſummis, ratione dictæ adminiſtrationis tutelæ, eandémque rationem reddere fructuū perceptorum ex Baſtida & bonis Inſulæ & Bonillis ſitis, quæ fuerant d. Epiſcopi Vapicenſis, & proprietatem eorumdem ipſis reſtituere debere: & contra dict. Animundo prætendente ſe fore creditorem ex dicta redditione rationum, & petente mobilia, quæ fuerant in caſtro de Sariſta tempore mortis dicti Gaucherij patris, nec non molendinum & alia bona Villa-nouæ, & aliis locis ſita, per dictum Gaucherium acquiſita, & per d. Ioannem poſſeſſa, quæ mobilia & bona acquiſita ex vi teſtamenti paterni ad dictum Animundum ſpectabant, & per d. tranſactionem hinc inde à dict. petitionibus liberati fuerunt, ita vt bona Inſulæ & de Bonillis d. Animundo, d. verò mobilia, nec non bona per dictum Gaucherium in dictis locis acquiſita Ioanni remanſerint.

Iam verò d. Henricus d. Gaucherij ſecundi & filioli d. Epiſcopi ex Gaſpare eius filio primogenito & Ioāne nepote, pronepos filiúſq; d. Ioannis litem mouit cōtra Illuſt. & Potentem d. Gaſparem de Brancas dominum Doyſe eiuſdem Gaucherij ſecundi, ex Animundo eius filio ſecundogenito, nepotem eiuſdémque Animundi filium, petens reſtitutionem Baſtidæ Inſulæ ſitæ, & aliorum bonorum, quæ fuerunt d. Epiſcopi, per d. dominum Doyſe poſſeſſorum, nec non legitimam, quæ d. Ioanni patri competierat in bonis dict. Gaucherij ſecundi propriis, quæ non fuerant d. Epiſcopi.

Ex

Primum, an in ſubſtitutione & fideicõmiſſo, ac primogenitura maſculina perpetua per d. Epiſc. inſtituta, Ioannes filius Gaſparis primogeniti ante patrem Gaucherium defuncti præferri debuerit Animundo ſecundogenito eiuſdem Ioannis patruo, an verò dict. Animundus ſecundogenitus patruus præferri debeat d. Ioanni nepoti eúmque excludere.

Secũdum, poſito quòd patruus præferri debuiſſet, an d. D. Doyſe poſſit ſe iuuare d. primogenitura, tam excipiendo quoad bona per ipſum poſſeſſa, quã recõueniendo quoad bona per d. D. Henricum poſſeſſa, nõ obſtante tranſactione, de qua ſup. & aditione hæreditatis Gaucherij ſe modo ſimpliciter facta.

Tertium, caſu quo tranſactio ei non noceat & remedium dari poſſit ne noceat, an præſcriptio ſiue reconueniat, ſiue excipiat, ei noceat.

Quartũ, poſito & nõ conceſſo, quòd nepos præferri debuerit patruo, an quoad bona per d. D. Doyſe poſſeſſa primogenituræ ſubiecta d. tranſactione, vel præſcriptione d. domin. Doyſe ſe tueri poſſit.

Quintũ, ſi deſcendentes ſiue ex Animundo ſiue ex Gaſpare ſunt vocati, an d. D. Doyſe, vel d. D. Henricus Baro Sacriſtæ reſpectiuè poſſint de d. bonis fideicommiſſo ſubiectis diſponere, attenta conſtitutione Regia.

Sextũ an aduerſus petitionem legitimæ, necnõ redditionis rationũ tutelæ, quam facit d. Henricus ex perſona Ioannis, d. D. Doyſe ex vi teſtamenti d. Gaucherij ſecundi, vel d. tranſactione, aut præſcriptione vel alio modo ſe tueri poſſit.

Poſtremum, quomodo aduerſus petitionem ſupplementi legitimæ prætenſæ per deſcendentes ex ſororibus d. Gaſparis & Animundi d. Domin. Doyſe ſe defendere poſſit.

Quoad primũ, an in huiuſmodi primogenituris nepos præferatur patruo, an contrà patruus nepoti, quæſtio eſt cõtrouerſiſſima, adeò vt Boer. *in conſuet. Bit. fol.*
1 128. *pa. 1. in fin.* & plerique alij aſſerant Othonem Imperatorem, cùm ſimilis cõtrouerſia coram ſe verteretur, voluiſſe vt gladio definiretur, & duello corã ſe cõmiſſo nepotẽ obtinuiſſe, pro quo nepote multi tenuerunt, & nominatim Ægid. *dec.* 718 *vel* 724. hancq; opinionem cõmunem aſſerit Bal. *conſ.* 386. *in regno iunio lib.* 2. & cõmunẽm aſſerit Barba. *conſ.* 10. *lib.* 2. necnon eam magis inualuiſſe contendit Appoſtill. *ad Alex. conſ.* 4. *à nu.* 20. *vſque in fi.* & triginta relat per Tiraq. *in tract. de iu. primog. q.* 40. *per tot* præſertim *n.* 12. & 13. qui eã 44. rationib. confirmat à *n.* 19. *vſque ad n.* 100. & ſecundùm hanc ſententiam pluries fuit iudicatum, nempe Auenioni per Regem Siciliæ Robertum & Cardinales ſibi aſſiſtentes, vt docet Boer. *d. loc.* hancque conſuetudinem eſſe
2 in regnis Franciæ & Angliæ, & ita ibi obſeruari docet Bal. *cõſ.* 38. *cõſuetudo eſt n.* 8. *li.* 2. & in regno Hiſpaniæ, vt per Caſtren. *conſ.* 164. *in princ. lib.* 2. & apud Lacedemonios, dum Cleomeni Regi fuerunt ſuperſtites Areus nepos ex Accotato primogenito prædefũcto, & Cleonimus ſecundogenitus, vt per Tiraq. *d. q.* 40. *nu.* 14. necnon apud eoſdem Lacedemonios cum Eunomo mortuo regni hæreditas Licurgo delata fuiſſet, regnaſſétq; menſes circiter 8. poſt cùm Polidectis vidua filium peperiſſet, Licurgus ſecundogenitus ei coronam ceſſit, Iuſtinus *lib.* 3. *hiſt.* Hotom. *quæſt. illuſt. lib.* 1. *q.* 3. necnon Tholoſæ, vt per Aufrer. *Capell. Tholo. q.* 434.

Secundò, vt pro nepote reſpondere debeamus, hoc caſu facit, quia in huiuſmodi quæſtione adeò cõ-
3 trouerſa ſequenda eſt conſuetudo regni, ita vt quemadmodum in huiuſmodi caſu ſuccedit in regno, ita quoque in feudis regno ſubiectis fieri debeat, Molin. *de primog. c.* 3. *num.* 10. 11. 12. & 13. quæ conſuetudo abſque dubio inſpicienda eſt, etſi ſola eſſet, etſi ex verbis teſtamenti nullum reſultaret adminiculum *l. ſemper in ſtipulatione ff. de regul. iur. argu. l. de quibus cum l. ſequen. ff. de legi.* at verò nedum in ſucceſſione regni Franciæ adeſt huiuſmodi conſuetudo, vt teſtatur Baldus *d. conſil.* 389. ſed etiam in alijs feudis, in quibus, Francorum moribus, maxima ex parte ius primogenituræ locum habet, Tiraq. *dict. quæſt.* 40. *num.* 99. & ad tollendas difficultates conſuetudine Pariſienſi, id ita definitum fuit in antiquis quidem in *tit. de ſucceſſ.* §. *fin.* vt teſtatur Lericier *d. q.* 15. *in fi. & in nouiſſ. reformatione tit. des fiefs, art.* 13. & 14.

Poſtremò, vt hanc ſententiam pro nepote hoc caſu amplectamur, maximè viget, quia in huiuſmodi quæſtione definienda in primis recurrendum eſt, vel ad tenorem inueſtituræ, ſi per principem, vel teſtamenti, ſi per teſtatorem primogenitura inſtituta ſit, illiúſque tenor & forma ſequenda, Bald. in *l. liberto libertaque Cod. de ope liberto.* Caſtren. *conſ.* 164 *numero* 2. *in fin. lib.* 2. at verò ex verbis teſtamenti dicti Epiſcopi Vapicen. manifeſtè elicitur teſtatorem voluiſſe nepotem patruo conferri in his verbis, & poſt eum (intelligit de Gaucherio filio) filios ſuos legitimos & naturales, quibus 4
verbis Gaſpar eiúſque filius cenſentur generaliter nominati, qui propterea cæteris debent præferri, quam rationem ex alijs verbis dicti teſtamenti necnon alijs diuerſis fundamentis confirmant nouem DD. Tholoſani, qui alios in fauorem dicti Ioannis filij Gaſparis ſcripſerunt, quibus poſtea ſigillatim, paucis tamen, reſpondendo, ea breuiter referemus: quod magis preſsè confirmatur quàm fecerint dicti doctores Tholoſani, quia quando teſtator inuitauit maiorem, & eius liberos, qui ab eo deſcendunt, tunc nepos præfertur pa- 5
truo, vt in caſu Caſtrenſ. *dict. conſ.* 164. *lib.* 2. & firmat Tuſch. *dict. concluſione* 658. *numer.* 2. *tom.* 6. *ſub litera P.* & Gabriel *conclu.* 2. *nu.* 14. *lib.* 4. *de ſucceſſ. ab inteſt.* poſt Socin. *in l. cognatus ff. de reb. dub.*

Quibus tamen non obſtantibus, exiſtimo hoc caſu pro patruo Animundo, eiúſque deſcendentibus, & ſic dicto domino Doyſe, omnino reſpondendum eſſe. 6
Primò, quia in iſta difficillima & controuerſiſſima quæſtione de prælatione patrui vel nepotis, verior & magis communis ſententia eſt, dum tamen patruus etiam ætate maior ſit nepote, vt hoc caſu, patruum ei præferendum eſſe, vt teſtantur Alexand. *conſ.* 4. *num.* 9. & 11. *lib.* 4. Deci. *conſil.* 443. *num.* 10 Boer. *in conſuet. Bitu. titul. des couſtumes* §. 2. *fol.* 128. Lotre *conſ.* 14. & pro hac parte ſcilicet patrui plures eſſe rationes & authoritates ait Didac. Couar. *var. reſol. lib.* 3. *c.* 25. *numer.* 8. *verſic.* 10. *ab ead. in fin.* veriorem & magis communem teſtatur Viuius in *comm. opin. ſub litera N. in ver. nepos numero* 3. etſi ipſe ſecundùm diſtinctionem Beroi in *c. delecti filij numero* 52. concludat, & pro hac ſententia dictus Lericier refert 16. DD. & 31. Tiraquel. *dict. quæſt.* 40 *numero* 15. hãcque ſententiam quadraginta quatuor rationibus d. Tiraquel. *dict. quæſt.* 40. corroborat, quibus etſi nitatur reſpondere, cùm ſit contrariæ ſententiæ aſſertor maximus à *num.* 100. *vſque ad num.* 223. tamen ſi eius reſponſiones maturè ponderentur, eas ſubſiſtere non poſſe cognoſcemus, & planè hanc veriorem eſſe & amplectendam exiſtimo, motus potiſſimum authoritate Oldr. *conſil.* 94. vbi *numero* 15. dicit hanc opinionem eſſe de iure veriorem, eam ſemper ſe ſecutum eſſe tanquam melioribus rationibus probatam, nec non authoritate Ioann. Cuiacij viri doctiſſimi *de feud. lib.* 2. *titul.* 11. *de grad. ſucceſſ. in feud. verſ. at in iure primogenituræ fol. mihi* 149. ius enim repræſentatio- 7
nis, vt verbis Cuiacij vtar, hanc vim tantùm habet, vt eo iure fretus remotior, cum proximiori in ſucceſſione cõcurrat, non etiam vt proximiorem pro-

ſus excludat, id verò agitur, illo exemplo, vt proximior ſe totum excludatur, quod excedit vigorem, finem, exemplum repræſentationis. Non eſt igitur per ſpeciem repræſentationis admittendum. Item, quia vbi proximitatis iure deficiunt ſucceſſio, vt cùm proximus agnatus, proximùſque cognatus ad ſucceſſionem vocatur, repræſentationi locus non eſt, id eſt, vbi valet proximitatis ratio, non poteſt etiam valere repræſentationis, quia pugnant inuicem, & è contrario, vbi valet repræſentationis ratio, vt in linea liberorum, non poteſt etiam præualere proximitatis, eadē verò cauſa eſt primogenituræ, quæ proximitatis. Ergo cū primogenito defertur hæreditas, non poteſt eſſe locus repræſentationi: ſed ſicut vbi proximitas ſpectatur, cum vocamus qui proximior fuerit mortis tempore, vel quo bonorū poſſeſſio petitur *l.1.ff. vnde leg. l.3. ff. vnde cog.* ita vbi primogenitura obſeruatur, cum vocamus qui moriente eo, de cuius bonis agitur, primogeniti gradum, locúmque tenuerit, non proximioris iam ante mortis ſilium, & iuxta hanc ſententiam in multis regnis & regionibus, diuerſis temporibus, vel iudicatum, vel obſeruatum fuit, ſcilicet apud Longobardos, notat Carolus in *Longobarda de ſucceſſ. lib.2.* referente Luca de Pena *in l. vlt. col.3. verſ. hac maximè C. de tironi. lib.12.* quāuis Tiraq. exiſtimet nepotem cum patruo apud Longobardos ſucceſſiſſe, *d. q.40.n.18.* apud Vandalos quoque idem ſeruabatur, nam poſt mortem Gizerici Vandalorum Regis, Honorieus ſecundogenitus fuit prælatus Gondabundo nepoti ex Genzone primogenito præmortuo.

Nec reſponſio Tiraqu. ſubſiſtit, quod ſcilicet id ex vi teſtamēti paterni, quo propinquior ex genere vocabatur, proceſſiſſet, quia ſi primogenitura conſuetudine inducta fuiſſet, ex vi illius nepos præferri debuiſſet, non potuiſſet autem teſtamento excludi. Idem apud Arabes ſcribit Strabo *lib.16.* Apud Gallos quoque Annoni de reg. Franc. *lib.5.c.61.* cùm Lotarius Francorum Rex quatuor relictis filiis deceſſiſſet, quorum duo relictis filiis obierant, ſcribit Gontrannum filium prælatum fuiſſe Childeberto Sigeberti fratris maioris filio, vt refert Hotoman. *d. q.3. col.3. pa.29.* & Ludouico Pio Rege & Imperatore filio Caroli Magni defuncto, Carolum natu minimum prælatum fuiſſe in Regno Bernardo nepoti ex Pepino fratre natu maiore, vt refert Pau. Æmil. *de reb. geſt. Franc. lib.3.* & Tiraq. *d. q.40.n.17.* & apud Normanos ex antiqua conſuetudine expreſſa patruus præfertur nepoti in primogenitura *titul. de eſcheance que eſt 25. & §. & pour ce dui-on ſçauoir, & § ce ſont les couſtumes,* & iterum prope per *tot. tit. de Brief de prochainetè de anteceſſeur qui eſt 99.* & cùm controuerſia interceſſiſſet inter Robertum Regem Siciliæ & nepotem ex fratre Carolo primogenito pro Regno Apuliæ, Bonifacius VIII. aſſiſtentibus illi multis Cardin. Robertum patruum nepoti per ſententiam prætulit, vt refert Alex. *d. conſ.4. lib.4.* & ante eum Old. *conſ.214. in fine.*

Secundò, ſi vellemus ſequi opinionem pro nepote contra patruum, ea tantùm procederet, quando primogenitura conſuetudine, vel ſtatuto eſſet inducta, & hoc præſupponunt ij qui hanc quæſtionem ex profeſſo tractant, præſertim Tiraq. *d. q.40.* Gabri. *lib.4. tit. de ſucceſſ. ab inteſt. conclu.2. per tot.* Roſſental. *de feu cap.7. de ſucceſſ. ab inteſt. conclu.26.* ſed aliud aſſerendum eſt, ſi teſtamento ſit inſtituta primogenitura, vt poſt Alex. diſtinguit Gabri. *d. conclu.2. nu.19.* & Illuſtriſſimus Tuſch. *tom.6. ſub litera P. conclu.658. nu.6.* in quo caſu nos verſamur.

Tertiò, vbi ſupereſſet aliqua difficultas in primogenitura etiam teſtamento inſtituta, hoc certiſſimum eſt, & in eo omnes conueniunt, quod ſi agitur de primogenitura, non ab aſcendente, ſed à collaterali inſtituta, vt hoc caſu, patruus abſque dubio nepoti præferendus eſt, quia repræſentatio tunc nuſquam locum habere poteſt, vt docent Bart. in *l. poſt fratres C. de legitt. hære.* Tiraq. *q.41. n.4.* & Deci. latè *conſ.in 4.6.7. nu.2.* Roſſental. *d. concl. 26. n.13* Cuia. *de feud. lib.2. tit.4. de ſucceſſ. feud. & lib.2. tit.11. de gradi. ſucceſſ.*

Poſtremò, hoc caſu ita ſtatuendum eſſe ex verbis teſtamenti d. Epiſcopi conuincitur: nam vna pars teſtamenti per aliam declaranda & interpretanda eſt, *l. qui filiabus ff. de leg.1.* Abbas *conſ.37. col. vlt. lib.2.* Ruin. *conſ. 83. in fin. & conſ.99. nu 9. lib.1.* At verò ſi Gaucherius ſecundus decederet ante patrem, reſtator ſubſtituit filiū ſecundogenitum Gaucherij primi, excludendo filios Gaucherij ſecundi: & quamuis hic caſus non euenerit, tamen ex eo concluditur, quòd qua ratione teſtator voluit ſecundogenitum Gaucherij primi ſuccedere, ſi Gaucherius ſecundus ante patrem moreretur, nulla ipſius filiorum, ſi quos forſan haberet, habita conſideratione, eadem ratione voluit, & ſecundogenitus Gaucheri ſecundi, dicto Gaucherio ſuccederet, ſi ipſius primogenitus ante eum deceſſiſſet, nulla ipſius filiorū, ſi quos habuiſſet, habita conſideratione, quæ conuincuntur ex verbis poſtea ſubiectis, cùm ait, & ita ſæpe contingendo ſubſtituimus ſemper & continuò primogenitum maſculum procreatum, &c. Verum enim eſt quod Gaucherius tempore ſuæ mortis, nullum alium habebat quàm Animundum, qui propterea primogenitus ſolus dici poteſt, ſtante, quod etiam ætate maior erat Ioanne nepote. Nam ſi dictus Ioannes natus fuiſſet ante Animundum patruum, res non careret difficultate, & forſan aliter ſtatuendum eſſet, dictum ſcilicet Ioannem quamuis nepotem, & non filium Gaucherij præferendum Animundo patruo ex dictis per Tiraq. *d. q. 40. n.6* & Gabriel. *d. conclu. 2. n.15.* & Tuſch. *d. concluſ.658. n.7.* quæ rurſus confirmantur ex his verbis d. teſtamenti, declarantes quòd mens noſtra fuit, & eſt, vt in bonis non ſuccedant niſi filij maſculi geniti ab ipſo domino Gaucherio conſanguineo noſtro, vel ab hæredibus ſuis ſuis poſt eum. Nam cùm filios immediatos Gaucherij primò loco vocauerit, ideóque eos prætulerit filiis eorundem nepotibus d. Gaucherij, ſequitur Animundum filium Ioanni nepoti præferendum, ex not. in *l. cum ita §. in fideicommiſſo ff. de legat.1.*

Nec obſtant in contrarium adducta. Ad primum cùm dicitur quæſtionem ita difficilem, vt Otho Imperator eam duello dirimi voluerit, errant in hiſtoria. Quæſtio enim erat, an auo ſuccederet nepos vnà cum patruo in feudum, ſicut ſuccedit in allodem, vt poſt Sigebertum & Witthinquindum tradit Cuiac. *dict. lib. titul.4.*

Quoad verò DD. qui pro nepote tenuerunt reſpōdetur magis communem & veriorem ſententiam eſſe in contrarium, & præterea vel loquuntur in Regno, cū ſcilicet de regni ſucceſſione agitur, ad quod tacitus nepos admittitur, ex Bald. in *l. ex hoc iu. in 6.q.* & Gabri. *d. conclu.2. nu.9.* vel quia conſtitutiones ſunt particulares, quibus nepos præfertur, vt tradit Alex *d. conſ.4. nu. 11. lib.4.* denique omnes cōtrarium ſentientes loquuntur in terminis primogenituræ, ſi conſuetudine vel ſtatuto inſtitutæ, non in teſtamentaria.

Quod ſi, aliqui etiam in teſtamentaria loquantur, illud non ſtatuūt per theſin, ſed per hypotheſin: quòd ſcilicet adſint verba in teſtamentis, ex quibus clarè conuincitur voluntas teſtatoris, vt nepos præferatur patruo. Poſtremò, ea omnia procedunt, cū agitur de ſucceſſione aui vel patrui, & de primogenitura ab aſcen-

aſcendentibus inſtituta vel inducta, non ſi à collaterali, vt hoc caſu.

Quoad iudicium factum Auenioni per Robertum Regem Siciliæ de conſilio Cardinalium in fauorem nepotis de Comitatu S. Seuerini, Ioan. And. ad Specul. *tit. de feud.* dicit mouiſſe Robertum conſtitutiones tam ſuas quàm Caroli II. patris, quæ propriè ad eum Comitatum pertinebant, & exigere videbantur, vt nepoti potius quàm filio deferretur, & ſequitur Cuiac. *lib. 2. de feud. tit. 11.* In huiuſmodi enim controuerſia de nepote & patruo ante omnia recurrendum eſt ad inue-
13 ſtituram, quia ſi dat formam, illa attendi debet, vt aſſerit Caſtrenſ. *conſil. 164. n. 2. in fi. lib. 2.* poſt Bal. *in l. liberti libertaq. C. de oper. liber.*

Quod verò dicitur conſuetudine in regno Galliæ hoc receptum eſſe, vt nepos patruo præferatur, ex ſuperioribus patet conſuetudinem quandoque fuiſſe in
14 contrarium, ideóque huiuſmodi conſuetudinis tanquam difformis non eſſe habendam rationem, ſed iuris communis diſpoſitio ſequenda, Alex. *conſil. 5. num. 7. verſ. 4. art. 5.* Bart. *in l. 2. num. 22. ff. de ſol. matrim.* Deci. *conſ. 329. num. 2. verſ. & quando* Natta *conſil. 332. num. 7. vol. 2.* Rolan. à Valle *conſil. 13. num. 18. vol. 4.* ſed & ipſe Tiraq. *l. q. 40. num. 17.* fatetur non eſſe omnino verum quod aliqui contendunt francos hoc iure vti.

In Anglia autem etſi mortuo Edoardo Rege Angliæ relictis filiis tribus Ioanne, Hemone, Thoma, & ex primogenito præmortuo filio Edoardo, nepote Ricardo, Ricardus prælatus fuerit patruis, tamen huiuſmodi prælatio triſtem euentum habuit, dictus enim Ricardus regno pulſus eſt ab Henrico Duce Lancaſtri, ſicut eundem triſtem exitum habuit iudicium Philippi Valeſij Regis in fauorem Caroli Bleſenſis, filij Comitis Bleſenſis, & Margaritæ ſororis Philippi contra Ioannem Comitem Montisfortis fratrem Ducis Britanniæ tertiogenitum, quo vxor dicti Caroli eáque neptis ex ſecundogenito Ducis Britanniæ prælata fuit d. Carolo tertiogenito patruo, nam d. Carolus Bleſenſis 20. annis poſt adiudicationem Ducatus, bello ſuperatus & occiſus eſt à filio Ioannis Ioanne Comite Montisfortis, ac poſt, re tranſacta cum vidua, Ioannes iudicio Caroli V. recepit Ducatum, retinuitque ſine controuerſia vlla, Cuiac. *dict. lib. 2. tit. 11.*

In Hiſpania quidem nepos præfertur patruo, ſed non ex viiuris communis, imò nec conſuetudinis, ſed quia extat lex ſpecialis, quòd nepos ex primogenito ſuccedat excluſo patruo ſecundogenito, ideóque in hoc non inſtaurat diſputationes, vt inquit Caſtr. *d. conſil. 164. in princ. lib. 2.*

Quoad Lacedæmonios, apud eos quidem erat huiuſmodi conſuetudo, ſed apud alios populos contraria, vt ex ſuperioribus patet.

Poſtremò, quoad Cappellam Tholoſanam *q. 434.* vt controuerſa eſt quæſtio, pro nepote concludit, ſed tamen in primogenitura per conſuetudinem vel contractum, ex quo ius quæſitum, etſi ſub conditione, eſt tranſmiſſibile ad hæredes *l. 15. cum ff. de act. & obligat.* §. *ex conditionali inſtit. de verborum oblig.* inducta, non in ea quæ per teſtamentum eſt inſtituta. Rurſus loquitur inter aſcendentes & deſcendentes non in primogenitura per collaterales inducta, in quo non fit repræſentatio, quod præſupponitur *in d. q. 434.*

Non obſtat ſecundum quod dicebatur, quòd cùm in regni ſucceſſione in Gallia nepos præferatur patruo, & in pleriſque prouinciis ius primogenituræ ſeruetur, idem quoque in hac primogenitura teſtamento inſtituta ſtatuendum eſſe, & huiuſmodi controuerſiam ex more & conſuetudine regionum terminandam. Nam reſpondetur primò, quod de regni ſucceſſione dicitur non eſſe certum, vt ex ſuperioribus patet, & quod de cæteris feudis dicitur, verum quidem eſt in pleriſque prouinciis ius primogenituræ, vel in totum, vel pro parte, quoad ſcilicet *le manoir principal & le vol du chapon*, habere locum, ſed quod nepos præferatur, non conſtat, imò conſtat de contrario in Normania.

Secundò reſpondetur caſu, quo verum id eſſet, hoc procederet tantùm in prouinciis, quæ conſuetudine 15
reguntur, in quibus conſuetudo regni, vel vicinarum prouinciarum eſſet ſequenda. Non in Prouinciis, quæ iure ſcripto reguntur, quales ſunt Prouincia & Comitatus Venaiſſinus, in quibus huiuſmodi controuerſiæ & lites non ſecundùm conſuetudines, ſed ſecundùm iuris communis diſpoſitionem terminantur, præſertim cùm agitur de primogenitura teſtamento inducta, vt hoc caſu, ex Gabriel. & Tuſcho conſtat DD in hac quæſtione facere differentiam inter primogenituram conſuetudine vel ſtatuto inductam, & eam quæ teſtamento inſtituta eſt, vt in hac patruus nepoti præferatur, etſi in illa controuerſa ſit quæſtio.

Tertiò reſpondetur, in hoc caſu rem eò clariorem 16
& certiorem eſſe, quòd Comitatus Prouinciæ ante Ludouicum XI. regnum Franciæ nullo modo recognouiſſet. Carolus enim Caluus nepos ex Carolo Magno Rex Francorum & Imperator illum cum omnibus prouinciis quæ Iſera, Rhodano, Alpibus, & mediterraneo mari includuntur, in regnum erexerat, & illud Boſſono filiæ ſuæ marito donauerat, indéque eius ſucceſſores, qui primo quidem Reges, poſtea verò tantùm Comites nuncupati fuerunt, ſolum Imperatorem recognouerunt, & etiam nunc nautæ in Rhodano nauigantes vocant partem regni eam, quæ Prouinciam reſpicit, dictúſq; Comitatus fuit feudum fœmineum; in qua fœminæ ſæpius ſucceſſerunt, imò & inter ipſas fuit diuiſus, poſt ſcilicet Gilberti Comitis mortem, inter Faidam & Dulciam eius filias, quæ Comitibus Tholoſano & Catalognæ nupſerunt, nec niſi circa an. 1484. paulo ante vel poſt dict. Comitatus Regibus Galliæ fuit acquiſitus per teſtamentum ſcilicet Caroli Comitis nepotis Regis Renati conditum de anno 1481. vt teſtatur Paſcarius *lib. 7. diſquiſitionum Franciæ cap. 27.* & nec non Claperius in hiſtoria Comitum Prouinciæ, ex quo conſtat nullam habendam rationem conſuetudinis Galliæ, ſi quæ eſſet, in interpretatione teſtamenti d. Epiſcopi, & controuerſiarum ab eo dependentium definitione.

Poſtremò, ſi quo caſu habenda eſſet ratio d. conſuetudinis, eáque adeſſet, illud tantùm procederet in primogenitura ab aſcendenti inſtituta, cuius reſpectu omnes per plures gradus poſtea venientes, etſi inter ſe collaterales, dici tamen aliquo modo poſſunt deſcendentes, cùm ab eadem ſtipite deſcendant, Cannet. *in extrau. ſi aliquem §. at pulchra num. 21. fol. 127.* non in ea quæ à collaterali verè eſt inſtituta, in quo DD. conueniunt, vt ex ſuperioribus patet, patruum nepoti præferendum.

Non obſtat poſtremum ex verbis teſtamenti d. Epiſcopi deſumptum, ſcilicet quòd filius ex primogenito 17
Gaucherij ſecundi ſit nominatus generaliter, ideóque cæteris debeat præferri ex traditis *in l. cùm ita §. in fideicommiſſo de legat. 2.* nam prætetquam quod non eſt verum quòd ſola dictio *filiorum* nullo alio exiſtente efficiat, vt cenſeantur nominati ad effectum diſpoſitionis *d. § cum ita*, ſed requiritur dictio *alter* vel *alij* in ſubſtitutione, cùm ſcilicet eos antea re vera nominauit in inſtitutione, Alex. *conſ. 204. n. 4. lib. 2.* Rui. *conſ. 115. n. 12. lib. 3.*

vel dictio, *eos*, Ruin. *conſ.* 11. *num.* 9. *verſ. quia autem lib.* 2. Cephal. *conſ.* 16. *num.* 21. *lib.* 1. vel dictio, *ſuperuiuentes*, Ruin. *conſ.* 169. *num.* 7. *verſ. tertio confirmatur lib.* 2. in caſu propoſito res eſt certiſſima, quia poſt Gaucherium
18 primum ſubſtituit Gaucherium ſecundum, & poſt eum filios ſuos ſimpliciter, quo caſu nepotes, & ſic Ioannes non nominatim & proprio nomine, ſed appellatiuo tantùm cenſeri vocatos in propriis terminis docet Menoch. *conſ.* 200. *num.* 6. poſt Ruin. *conſil.* 163. *num.* 11. *lib.* 3. & ſic ceſſare diſpoſitionem *dict.* §. *cum ita.* quinimo hoc argumentum retorquetur, quia cùm filij Gaucherij poſt eum ſimpliciter vocentur, quamdiu aliqui ex illis extant, debent excludi nepotes ex præmortuis nati, & ſic Animundus Ioannem nepotem excludere debet. Nec valet coniectura quę proponitur, quòd ſcilicet teſtator ita demum ſecundo vel tertiogenitum Gaucherij primi vocauerit, ſi Gaucherius ſecundus nullum haberet maſculum, nam ſi quo caſu illi locus ſit, ea tantùm haberet locum, ſi filius primogenitus Gaucherij ſecundi ſuperuixiſſet patri, & in eius perſona ſubſtitutio habuiſſet locum, vt ſcilicet poſt Gaucherium ſecundum, eius primogenitus, & poſt eum eius filius ſuccedat, & non niſi omnibus illis deficientibus ad lineam ſecundogeniti deueniatur. Sed ſi primogenitus Gaucherij ante eum decedat, militat contraria coniectura ducta ex verbis teſtatoris, quod quemadmodum ſi Gaucherius ſecundus ante primum decederet, ſecundogenitum vocanit: nulla habita ratione vel facta mentione liberorum Gaucherij ſecundi, ita quoque ſi primogenitus Gaucherij ſecundi ante eum deceſſerit, vt deceſſit, ſecundogenitus d. Gaucherij ſuccedere debet, nulla habita ratione liberorum primogeniti prædefuncti, & ea verba, *ſubſtituimus ſemper primogenitum maſculum procreatum ab eo ſiue filius ſuis*, non poſſunt, niſi in eo qui tempore mortis illius cui ſuccedi debet, primogenitus eſt, verificari, at verò eo tempore Animundus primogenitus erat, non verò Ioannes, qui nec ætate, nec per repræſentationem, quæ hoc caſu omnino ceſſat, vt dictum eſt, & niſi per interpretationem & impropriè ac mediatè filius Gaucherij ſecundi dici poteſt: dictus verè Animundus verè propriè, & immediatè, eſt eiuſdem filius, cui propterea cùm conueniat mens & verba clara teſtatoris, & certa iuris diſpoſitio in theſi, an patruus excludat nepotem, hoc caſu quo primogenitura à collaterali inſtituta eſt, huic conueniunt, quæ per dominos conſultantes in contrarium non benè adducuntur, nimirum *l. in his ff. de condit. & demonſtr.*

Nec obſtat quod ex primo fundamento addidimos, quãdo teſtator vocauit maiorem natu & eius liberos, nepotem præferri patruo, nam ne de veritate huius doctrinæ inquiram, quòd opus non ſit, vno verbo reſpondeo nos non verſari in illis terminis, neque enim vocauit Gaucherij ſecundi maiorem natu & eius liberos, ſed Gaucherium ſecundum & poſt eum eius liberos, ita vt primogenitus præferatur, ideóque cùm Animundus fuerit primogenitus tempore mortis Gaucherij, debet præferri Ioanni nepoti ex Gaſpare prædefuncto.

Nec verum eſt, quod ſubiongunt d. conſultantes, mentem teſtatoris eſſe, bona conſeruari in familia per viam primogenituræ, quod facilius fiet per nepotem quàm patruum, neque enim hoc ait Accurſi. *in l. liberorum ff. de verb. ſignif.* aut alij quiquam, & vnicuique ad ſenſum patet non minus familiam conſeruari per ſecundogenitum & eius deſcendentes, quàm per nepotem ex primogenito prædefuncto. Adde quod ſi vera eſſet illa ratio, ſequeretur quod in theſi, an patruus excludat nepotem, abſque dubio & ſemper pro nepote reſpondendum eſſet etiam, vbi verſaremur in primogenitura à collaterali inſtituta, quod tamen falſum eſſe ex ſuperioribus patet.

Quod verò ſubiungunt, quod cùm Gaſpar ſemel excluſerit Animondum, quod ſemel primo collatum 19
fuit, neceſſario fuiſſe ablatum à ſecundo irreuocabiliter *l. quod in rerum* §. *ſi quis poſt ff. de legat.* 1. & quod ſemel acquiſitum fuit primo, ab eo & eius filiis auferri non poſſe. Hoc verum eſſet, ſi Gaſpar ſuperuixiſſet patri, ſed quia prædeceſſit, numquam ius illi quæſitum fuit, quod propterea in filios tranſmittere non potuit, & ita paſſim DD. ſuprà nominati diſtinguunt, & inter alios Tiraquel *d. quæſt.* 40. *num.* 1. & Gabriel. *d. concluſ.* 2. *num.* 6. nec vllum abſurdum dicti DD. Tholoſates imaginari poſſunt: ex eo quod ſi ſecundogenitus, & ſic Animundus ſuccedat, & moriatur deinde ſine liberis, ſuperſtite Ioanne nepote, quia is tunc ſucceſſurus eſſet, interim dum Animundus viueret quaſi primogenitura eſſet in ſuſpenſu: neque enim verum eſt vmquam eſſe primogenituram in ſuſpenſo, ſed ea integrum & plenum effectum in perſona Animondi ſortita fuiſſet, & eo defuncto ſine liberis maſculis in perſona Ioannis ſortiretur, quemadmodum è contrario, ſi Gaſpar ſuperuixiſſet patri, is in primogenitura ſucceſſiſſet, & poſt eum Ioannes ſi ſuperuixiſſet, eóque poſtea ſine liberis maſculis defuncto Animundus ſi ſuperſtes eſſet, aut eius primogenitus maſculus ſi adeſſet, ſucceſſiſſet, nec propterea interim dum Gaſpar vel Ioannes poſſiderent, primogenitura diceretur in ſuſpenſo: imò ſemper & in vniuſcuiuſque perſona ſortita fuiſſet ſuum effectum, hócque perpetuum eſt in primogenituris maſculinis, nec non in fideicommiſſis gradualibus & perpetuis, vt poſtquam ſemel vna linea ingreſſa eſt, & ſucceſſit in d. primogenitura, quamdiu ſuperſunt deſcendentes ex ea, ſuccedant, iis verò deficientibus tranſitus fiat ad aliam lineam abſque eo, quod dici poſſit primogenituram vllo tempore fuiſſe in ſuſpenſo.

Quod quarto loco ſubijciunt, Ioannem ita ſuffe- 20
ctum ſiue ſubrogatum fuiſſe, vt videatur non ſimilis, ſed idem, non fictè, ſed verè per notata *in l. ſi is qui pro emptore ff. de vſuca.* & tanquam eiuſdem naturæ *l.* 1. §. *ſi ſub conditione ff. vt legat. vel fideicom. no.* §. *fuerat inſtit. de actio. l. item eorum* §. 1. *ff. quod cuiuſ. vni.* & in locum patris poſitus, omni iure & prærogatiua gaudens, quo ille poſſet, ſi viueret, & præſertim quia vbi lex alicui prouidet, non ſolum illi, ſed ſuis prouidere cenſetur, *l. ſi pactum ff. de probat. l. operarum ff. de oper. liberto.* nec mirum eſt: nam quamdiu illius deficientis ſuperſunt reliquiæ, non ſuccedit ex ordine qui aliàs ſucceſſurus eſſet, *argum. l. ſi quis ſub condit. ff. de teſtam. tute. cum l.* 1. *C. eod. tit.* hæc omnia & ſimilia quæ afferri poſſunt, brocardica ſunt, quæ propterea nulla alia indigerent reſponſione, nihilominus paucis dico, ſi quo caſu vera ſunt, eſſe tantùm quando primogenitus ſuperuixit patri, & ius ſemel in perſona illius radicatum fuit, non ſi primogenitus prædeceſſerit, tunc enim non ipſius filius, ſed ſecundogenitus, dicitur primogenitus, nec eo caſu filius primogeniti patrem repræſentare poteſt, aut illius locum ingredi, vel illi ſuffectus aut ſubrogatus dici. Repræſentatio enim pugnat cum primogenitura, quod quidem vbi agitur de primogenitura à collaterali inſtituta, vt in noſtro caſu, eſt certiſſimum & abſque vlla controuerſia, vt ex DD. ſuprà allegatis præſertim Tiraquel. & Roſſental. patet.

Eodémque modo ſatisfit ei quod ſubijciunt filium 21
primogeniti cenſeri eandē perſonā cum patre *c. contra-*

dicimus

Digitized by Google

dicimus 35. quaſt. 3. & eſſe partem corporis ſui & vocem *in §. ei qui. de inut. ſtipula.* id enim ſolùm procedit vbi primogenitus ſucceſſit, non ſi mortuus ſit ante patrem; quia cùm numquam fuerit primogenitus (primogenitus enim is eſt qui tempore mortis eius cui per primogenituram ſuccedendum eſt, primogenitus eſt) nec primogenitura in eius perſona habuerit locum, non potuit eam in filium transfundere, nec is patrem repræſentare, aut illius ſuffectus vel ſubrogatus dici.

22 Non obſtat quod quinto loco aiunt, quòd vbi alicui ex lege vel conuentione quid debetur, ſi moriatur priuſquam id lucrum vel debitum conſecutus fuerit, eius filium perinde admitti ac patrem ſi viueret *leg. in quibus cauſis C. de ſecun. nupt.* nam nos verſamur in longè diuerſis terminis, tum quod quamdiu vixit pater, numquam quidquam fuit debitum filio primogenito, nec illi vllum ius quæſitum, cùm, vt iam diximus, primogenitus ſolùm dicatur is, qui tempore mortis talis eſt, tum quòd ea procedunt cùm quid debetur patri, & poſt eum filio ſimpliciter, & non in præiudicium alterius, vt hoc caſu quo eſt controuerſia inter patruũ & nepotem, & quæritur quis ipſorum primogenitus ſit, & tanquam talis ſuccedere debeat. Ad ſenſum enim patet patruum eſſe primogenitum reſpectu nepotis, ipſiúſque patrem non potuiſſe talem dici, cùm non fuerit talis tempore mortis patris, & aui reſpectiuè.

23 Subijciunt aliam rationem, Gaucherium ſcilicet ſecundum declaraſſe quòd caſu, quo Gaſpar ante ipſum decederet, filius ex eo progenitus in bonis dicti Epiſcopi ſuccederet, dictúmque Gaucherium id facere potuiſſe per notata *in l. poſt mortem C. de fideico.* & certum ſic talem declarationem reſtitutioni æquipollere, & quòd per eam conditio non ſolum Gaſparis, ſed etiam Ioannis eius filij facta fuerit melior, ius irreuocabile ei quæſitum, & teſtatoris voluntas ſiue ſubſtitutio ſortita effectum, iúſque exceptionis inceperit competere, quod longè vtilius & fortius eſt, quàm ſi oporteret illum aut Ioannem eius filium actoris partibus fungi, per notata *in l. 1. & in l. qui accuſare C. de eden. l. 1. l. ad probationem C. de probatio. l. Arrianus ff. de actio. & obliga.* Ad id reſpond. non conſtare dict. Gaucherium d. declarationem feciſſe, niſi inſtitutionem de filio Gaſparis in bonis d. Epiſcopi factam pro d. declaratione accipiant, quod tamen non eſt exiſtimandum, cùm præſupponant Gaſparem fuiſſe viuum, quando fuit facta d. declaratio, imò apparet aliam fuiſſe mentem d. Gaucherij, ex eo quod cùm in contractu matrimonij Gaſparis eidem d. bona donaſſet, pacto cautum fuit, quòd ſi Gaſpar ante patrem deceſſiſſet relictis filiis, & ij non poſſent bona dictæ primogenituræ ſubiecta conſequi, eiſdem donauit tantumdem ex aliis ſuis bonis à d. Epiſcopo non prouentis, quanta eſſent d. bona primogenituræ ſubdita, & in eodem valore & reditu, ſatis claré demonſtrans ſe exiſtimaſſe filios Gaſparis ſi prædecederet, in dicta primogenitura ſuccedere non poſſe, & propterea donationem à ſe factam eo caſu non ſubſiſtere, & propterea de propriis bonis dictis liberis conſulere voluiſſe. Sed vtcumque ſit, fecerit aut non fecerit d. declarationem, eam facere non potuit in præiudicium iuris Animundo in caſum prædeceſſus Gaſparis acquirendi, nec huc conueniunt notata *in d. l. poſt mortem.* procedunt enim tantùm quando grauatus reſtituit ante mortem fideicommiſſarij ei qui verè vocatus eſt, & poſt grauatum omnino ſucceſſurus, quod facere potuit in præiudicium ſui non tertij. At hoc caſu declaratio facta fuiſſet in fauorem eius qui prædefuncto patre nullo modo erat vocatus, & in præiudicium eius qui omnino & ſolus erat vocatus, vt penitus inutilia ſint quæ de priuilegio & fauore exceptionis dicuntur: neque enim huiuſmodi declaratio ſubſiſtere, neque Ioannes filius Gaſparis prædefuncti ea ſe iuuare poteſt in præiudicium Animundi, & ex iuris diſpoſitione, & ex verbis teſtamenti.

Non obſtat ſeptimum, vt hîc faciendum ſit quodammodo ſucceſſorium edictum, vt quandiu extant aliqui 24
de prima linea, non ſit deſcendendum ad ſecundam, vt inter priuatos tale ſucceſſorium edictum conſiſtere ait Bald. *in l. ſi in perſona C. de fideicom. in cap. Raynutius verb. ſoboles quam geſtabat ext. de teſtam.* nam reſpondeo hæc procedere tantùm, cùm ſemel primogenitura vnam lineam eſt ingreſſa, quamdiu enim ex ea deſcendentes ſuperſunt, non ſit tranſitus ad aliam lineam, ſed hoc caſu primogenitura non fuit ingreſſa lineam Gaſparis, imò Animundus tanquam proximior excluſit nepotem, quod hoc caſu præſertim procedit, quo agitur de primogenito, qui tempore mortis fuit Animundus, & quæ de ſucceſſorio dicuntur, non videntur poſſe ad hunc caſum adaptari.

Non obſtat poſtremum, quòd quoties filiæ perpetuò excluduntur etiamſi maſculi non fuerint vocati expreſsè niſi in primo gradu, in quo inter plures vnus fuerat honoratus, tamen talis ille ordo perpetuò ſeruandus eſt, & non ſolum primo nominatus, ſed nepos ſiue pronepos qui ex eo deſcendet, cenſetur vocatus ad notata *in l. fin. C. qui admitti.* nam, ne de veritate huius ſententiæ nunc inquiram non conuenit caſui noſtro, in quo non agitur de excludendis filiabus per maſculos, ſed quis in primogenitura inter maſculos præferatur, proximior an remotior in gradu, præſertim in primogenitura à collaterali inſtituta, in qua repræſentatio numquam fit: quod ſubijciunt ita iudicatum fuiſſe in Senatu Tholoſano, tenemur illis credere, ſed ſi hoc fuit, videndum eſſet, in quo caſu Arreſtum latum fuiſſet, & an caſui noſtro conueniret: nam ſi ita eſſet, abſque dubio fuit tantùm cùm primogenitura ab aſcendenti eſt inſtituta, & cùm inter deſcendentes eſt controuerſia, non in primogenitura à collaterali inſtituta, in qua, vt ſæpe dictum eſt, non admittitur repræſentatio, etſi aliquod eſt Arreſtum, illud non fuiſſe in primogenitura à collaterali inſtituta colligere licet ex Capell. Tholoſ. *dict. quaſt.* 434. & iis quæ ſuprà diximus cùm ei reſpondimus. Et quod addunt de primo grauato qui in vita iam reſtituerat ſeu declarauerat nepotem filij primogeniti vocatum, quæ 25
declaratio debeat irreuocabiliter tenere ex his quæ diffusè tractantur *in l. ſerui electione ff. de lega. 1.* iam ſuprà ad id reſponſum fuit. Et notata *in l. ſerui electione* procedunt tantùm in eo qui poteſtatem eligendi habet. Nos negamus Gaucherium huiuſmodi facultatem habuiſſe, & huiuſmodi declarationem facere potuiſſe in præiudicium Animundi contra legis diſpoſitionem.

Quoad verò ea quæ de conſuetudine prouinciarum Galliæ ſubijciunt, reſpondimus fusè ſuprà ad tertiam rationem in contrarium adductam.

Nec ſubſiſtit reſponſio, quam dant ad vnam ex rationibus quæ pro patruo ſolent adduci, quòd ſcilicet ætatis, & temporis prioritatis debeat haberi ratio in primogenitura, dum ſcilicet reſpondens, quòd nepos iuuetur habilitate patris, cum quo, vt dictum eſt, eſt eadem perſona. Nam id poſſet habere locum, quando primogenitus ſuperuixit, ſed ſi prædeceſſit, ceſſat omnis repræſentatio,

maximè hoc caſu quo de collaterali agitur, vt fusè ſuprà demonſtrauimus.

Ex quibus concluditur quoad primum dubium d. Animundum excluſiſſe aut excludere debuiſſe dict. Ioannem, & per conſequens d. dominum Doyſe filium d. Animundi præferri debere d. domino Henrico, & nedum per exceptionem eum repellere, quoad Baſtidam Inſulç ſitam & alia bona per eundem petita, ſed etiam mittendum eſſe in poſſeſſionem bonorum per d. Henricum poſſeſſorum quæ dicti quondam Epiſcopi fuerant.

Quoad ſecundum dubium, quo quæritur, an tranſactio, de qua ſuprà, impediat quominus d. dominus Doyſe tam excipiendo quàm reconueniendo d. primogenitura ſe poſſit iuuare. Reſpondetur primò, quoad bona per d. dominum Doyſe poſſeſſa tantum abeſſe vt noceat, quin potius ſi eam apponeret dictus dominus Henricus, per eam omnino excluderetur, cùm nominatim d. Baſtida, cenſus & alia huiuſmodi quæ nunc petuntur, d. Animundo obuenerint. Dixi, ſi cùm d. dominus de Sariſta opponat quod ſcilicet exiſtimem d. dominum Doyſe ea nunc ſe iuuare non debere propter ea quæ mox dicam circa reconuentionem, ſed ſolum ius primogenituræ ſibi competens deducere debere, & deinde in diſcurſu proceſſus prout res feret, deliberabitur, an dicta tranſactione ſe iuuare debeat necne.

Quoad verò reconuentionem pro cæteris bonis per d. dominum Sariſtç poſſeſſis, ſi neque d. dominus Doyſe, neque d. dominus Sariſtæ d. tranſactionem producat, ea non poterit nocere, & d. dominus Doyſe bene fundatus erit in primogenitura quoad d. bona: ſed ſi ab vno vel altero produceretur, dubium maximum reſultaret contra d. dominum Doyſe, quia præſuppoſito quòd Animundus adiuerit hæreditatem patris ſine beneficio legis & inuentarij, tenetur ipſius factum approbare. At verò d. Animundus pater tam per d. tranſactionem, quàm immiſcendo ſe hæreditati d. Gaucherij eo modo quo teſtatus eſt, primogenitura ſibi competente ſe abdicauit, ex notatis per Pariſ. *conſil. 32. num. 78. 79. 80. lib. 3.* Sed reſpondetur hęc vera eſſe ſi iure Animundi ſe iuuaret d. dominus Doyſe, nam huiuſmodi immixtio nec non tranſactio, quandiu vixit Animun-
26 dus, ei nocuerunt. Sed d. dominus Doyſe venit ex iure proprio, & ex propria perſona, & iure poſt immixtionem & tranſactionem ſuperuenienti & non tanquam hæres, ſed tanquam filius, quo caſu geſta per patrem ei nocere non debent, Ruin. *conſil. 220. num. 3. & 4. lib. 1.* Caſtren. *199. per tot. lib. 1.* & in caſu Pariſ. ipſemet qui per aditionem approbaret teſtamentum, ei poſtea ex vi donationis ſibi antea factç contrauenire volebat, & quoad tranſactionem non promittit Animundus quicquam Ioanni quoad bona d. Epiſcopi, ſed cùm per eum poſſeſſa eſſent, relinquit in ſtatu in quo erant, & caſu quo ſupereſſet aliqua difficultas, d. Ioannes poſſet expetiti ex vi d. tranſactionis contra bona Animundi, quod tamen ſi bene ponderentur verba tranſactionis, facere non poſſe exiſtimo, in omnem euentum d. dominus Doyſe bona paterna remitteret, & omnia bona d. Epiſcopi conſequeretur.

Quoad tertium dubium, an præſcriptio noceat d. domino Doyſe ſiue excipiat, ſiue reconueniat, reſpon-
27 detur paucis: ſi excipiat, abſque dubio non nocere, quę enim ſunt temporalia ad agendum, ſunt perpetua ad excipiendum, *l. purè in ſi. ff. de except.* Doctores *text. cum gloſſ. in l. licet C. de except. canoni. in cap. ſi autem.* vbi latè Panor. & Felin. *col. 4. vſque ad fin. de reſcript.* Balb. *de præſcript. 4. par. 4. partis princi. quæſt. 37. num. 1. cum ſeqq. per tot.*

Si verò reconueniat, & lis in Gallia agitaretur, periculum eſſet ne noceret, cùm 30. anni & vltra à morte Animundi patris effluxerint, *leg. ſicut l. omnes C. de præſcript. tri. vel quadra. anno.* ſed ſi in hac patria huiuſmodi lis ventiletur, d. dominus Doyſe prætendet ſe ignoraſſe hoc ius ſibi competiiſſe, & iuramento ignorantiam probabit *gloſſ. in §. ſed iſte inſtit. de act.* 10. & ex capite ignorantiæ reſtitutionem in integrum impetrabit, quę aduerſus præſcriptionem nedum 30. ſed etiam 40. annorum ex magis communi doctorum ſententia datur, vt in præſcript. 30. annorum tradit Barr. *in l. 2. §. ſi quis propter ff. de eu. atque priua.* Alex. *in l. cum filius familias §. in hac ff. de verbor. obligat.* & ibi Socin. *colum. pen. & antepen.* dicit communem, ſuſiſſimè Conarru. *in cap. poſſeſſor. par. 3. §. 3. de reg. iuris in 6. & de quadragenaria.* Socin. *conſil. 80. col. fin. lib. 3.* Decian. *conſil. 36. col. fin. & conſ. 164. col. pen.* Guza. *conſ. 56. col. 3.* qui aſſerit communem, fuſè Balb. *de præſcript. in 4. part. 5. partis priua. quæſt. 29.* Boer. *quæſt. 39. num. 6.* qui etiam de communi teſtatur, & quam in hac patria ſequimur. 28 29 30

Ad quartum, poſito iam & non conceſſo d. Ioannem d. Animundo præferendum fuiſſe, an quoad bona per d. dominum Doyſe poſſeſſa, d. tranſactione, quę eo caſu abſque dubio per eum producenda eſſet, vel præſcriptione ſe iuuare poſſit: reſpondetur tranſactione ſe poſſe iuuare, ex eo quod etſi d. dominus de Sariſta non ſit hæres patris, & propterea non teneatur eius factum approbare, tamen cùm per d. tranſactionem Ioannes mobilia d. Gaucherij & pleraque immobilia per eum acquiſita conſecutus fuerit, eáque nunc d. dominus de Sariſta poſſideat, aut tenebitur dictæ tranſactioni ſtare, aut dicta bona per d. Gaucherium acquiſita eidem domino Doyſe reſtituere, ſi bona per ipſum poſſeſſa fideicommiſſo ſubiecta recuperare voluerit. Nec poterit dicta bona per Gaucherium acquiſita aut partem illorum retinere pro quantitate dotium ſororibus dicti Ioannis per eum ſolutarum, aut onerum hæreditariorum dicti Gaucherij per Ioannem ſupportatorum, quia cùm non ſit ipſius hæres, imò talem ſe abnegauerit, & abneget, non poteſt iure ipſius vti: quæſtio enim hæc dilemmate concluditur, aut d. dominus de Sariſta vult ſe dicere hæredem patris & iure ipſius vti, aut non. Primo caſu omnibus quidem exceptionibus & iuribus Ioanni competentibus vti pōteſt, ſed tunc obſtabit tranſactio ne dicta bona fideicommiſſo ſubiecta per dictum dominum Doyſe poſſeſſa conſequi poſſit. Secundo verò caſu dictis iuribus Ioannis nullo modo ſe iuuare poteſt, & bona per dictum Gaucherium acquiſita, per eum poſſeſſa, ſimpliciter & purè reſtituere tenetur.

Quoad verò præſcriptionem, ſi à tempore, quo etiam viuo patre ſibi fecit fideicommiſſum adiudicare, & miſſus fuit in poſſeſſionem, 20. anni effluxerunt, & poſt 25. annos completos quadriennium, quod de iure communi tantùm datur, quod in patria ſequendum eſt, in Gallia verò decennium daretur ex conſtitutione regia, ea ſe tueri poterit.

Ad quintum, quo quęritur, an d. dominus Sariſtç aut d. dominus Doyſe, quicunque tandem ex illis vocatus ſit ad fideicommiſſum, poſſit de illis bonis d. fideicommiſſo ſubiectis diſponere. Reſpondeo quoad bona in Gallia ſita &c, quæ ex vi ſubſtitutionis hæredi factæ Gaucherio de Brancas obuenerint, ſi Gaucherius primus ea poſſedit ſiue dominus Doyſe ſiue d. de Sariſta vocatus ſit, de illis diſponere poſſe, ex vi ordinationis regiæ de anno 1566. artic. 57. cùm ſit in quarto gradu non dempto Georgio de Caſtellana hærede,

Gau-

Gauchetius primus conſtituit primum gradum, Gaucherius ſecundus ſecundum, Gaſparis non eſt habenda ratio, quia ante patrem deceſſit, Ioannes filius Gaſparis vel Animundus tertium, & Henricus vel Gaſpar dominus Doyſe quartum: ita vt in vnoquoque ex dictis dominis Doyſe, & de Sariſta fideicommiſſum finiatur: quod quidem hoc caſu, quo gradus computa-
31 mus per generationes, non habet dubium. Fuit aliàs grauiſſima quæſtio circa interpretationem d. conſtitutionis, an gradus ſecundùm generationes, an verò ſecundùm perſonas eſſent computandi, tamen tandem per varia Arreſta perſonarum ſolùm habendam eſſe rationem definitum fuit, Charon. *en ſes reſpon. lib.* 10. *cap.* 17. *in fin.* & ita paſſim in Gallia obſeruatur præterquam in Senatu Tholoſano, in quo primùm quidem huiuſmodi conſtitutio nullo modo fuit recepta, Maynard. *aux notables queſt. lib.* 5. *cap.* 86. Poſtea verò recepta quidem, ſed ita tamen, vt non niſi per generationes graduum computatio fieret, Maynard. *lib.* 8. *cap.* 1.

Sed quoad bona legata Gaucherio primo neuter poſſet diſponere, quia dempto Gaucherio primo ſunt tantùm in tertio gradu. Gaucherius enim ſecundus facit primum, Animundus ſiue Ioannes ſecundum, d. Doyſe ſiue d. Sariſtæ tertium.

Quoad verò bona in Comitatu ſita perpetuum eſt fideicommiſſum, & quamdiu erunt perſonæ vocatæ, tamdiu durabit.

Ad ſextum, quo quæritur, an aduerſus petitionem ſupplementi legitimæ quam facit ſicut & aduerſus redditionem rationis quam petit d. dominus de Sariſta, aliqua ratione d. dominus Doyſe ſe tueri poſſit. Reſpondeo variis modis d. dominum de Sariſta ab huiuſmodi petitione repellendum.

Primò, quia ſi quæ legitima vel petitio redditionis rationum ei competit, illud eſt ex perſona patris, at verò d. dominus Sariſtæ hæreditate paterna ſe abdicauit, ergo eam petere non poteſt.

Secundò, etſi patris hæres eſſet, tamen præſcriptio- 32
ne 30. annorum, quæ etiam viuente patre completa fuit, repelleretur, Bald. *in l. ſi quis filium C. de inoff. teſtam.* Alex. *conſ.* 108. *& conſil.* 128. *lib.* 1. Gomeſ. *var. reſol. tom.* 1. *cap.* 11. *num.* 23. *verſ. pulchrum tamen eſt dubium.* Graſſus *in* §. *legitima q.* 47. & quoad redditionem rationum *l. omnes l. ſicut C. de præſcript.* 30. *vel* 40. *an.*

Tertiò & poſtremò, ex eo quòd Ioannes ſimplici- 33
ter & ſine beneficio legis & inuentarij, hæreditatem Gaucherij ſecundi adiuit, qui tamen Animundum in omnibus bonis propriis per eum acquiſitis inſtituerat, & deinde per d. tranſactionem conuenit, vt bona per d. dominum Doyſe nunc poſſeſſa ad Animundum pertinerent, non poteſt d. dominus Doyſe ratione d. legitimæ nunc moleſtari ex traditis per Pariſ. *conſ.* 32. *num.* 78. 79. *&* 80. *lib.* 3. & quoad redditionem rationum omnino & certiſſimè per d. tranſactionem excluderetur.

Ad poſtremum, quomodo ſe poſſit defendere aduerſus petitionem ſupplementi legitimæ, contra deſcendentes ex ſororibus Ioannis & Animundi, reſponderi præſcriptione 30. annorum ſe defendere poſſe.

ARGVMENTVM.

AN pater & mater ſuccedant æqualiter filio prædefuncto, in omnibus bonis etiam profectitiis.

SVMMARIVM.

1 *Pater & mater æqualiter filio ſuccedunt in bonis per ipſum acquiſitis.*
2 *In quaſi caſtrenſibus & aduentitiis filius habet hæredem.*
3 *Donata à patre cauſa ſtudij dicuntur quaſi caſtrenſia.*
4 *Profectitia ad ſolum patrem pertinent, etiam exiſtentibus liberis, ſi naturam peculij retinuerint,* num. 22.
5 *Paterna paternis, materna maternis danda ſunt, ſed vide* n. 23.
6 *Maxime quando filius non reliquit fratrem germanum, qui cum patre matréque concurrat, ad id reſpondetur* n. 25.
7 *Pater excludit matrem in bonis à ſe donatis filio ſine liberis defuncto per* l. quod ſcitis §. ſin autem C. de bon. quæ liber. *cuius vi ita ſeruatur in Gallia, iure quod vocant reuerſionis dictum tamen* §. *correctum eſſe reſpondetur* n. 26. *& ceſſante correctione datur alia reſponſio* num. 27. & n. 28. *datur verus intellectus illius* §.
8 *Donatio per patrem filio facta, licet firmetur iuramento, tamen ſi filius prædeceſſit, irritatur, contra* num. 29.
9 *Defectus inſinuationis iuramento ſuppletur ſi inſinuationi renunciatum ſit, alias ſecus. contra* n. 30.
10 *Iuramentum non ſupplet plures defectus, limita vt* num. 34.
11 *Lex generaliter loquens, generaliter intelligi debet, & vbi non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus.*
12 *Tantum operatur generalis diſpoſitio, quantum ſpecialis.*
13 *Bona acquiſita conſolidantur cum patrimonio acquirentis, nec amplius conſideratur vnde prouenerint.*
14 *Mater in ſucceſſione filij præfertur auo paterno, etiam in bonis prouenientis ex linea paterna.*
15 *Bona, quæ iure ſucceſſionis tranſeunt in filium vel nepotem, vnita dicuntur, & eodem iure cenſentur.*
16 *Aſcendentes æqualiter liberis ſuccedunt, vndecumque bona prouenerint.*
17 *Filiusfamilias hæredem habet, quando donatio ipſi pro ſe, & ſuis hæredibus ſtipulanti facta eſt.*
18 *Filia habet hæredem in dote profectitia, quando pater ſtipulatus eſt eam ſoli filiæ reddi.*
19 *Et quando filia patre præſente & conſentiente ſtipulata eſt eam ſibi reddi.*
20 *Donatio facta filio pro ſe & liberis, an cenſeatur facta liberis vt liberis, controuerſum eſt.*
21 *Sed ſi facta ſit filio & liberis, certiſſimè liberis, vt liberis acquiritur.*
24 *Communis opinio non eſt attendenda, quando pro contraria adſunt validiores rationes.*
31 *Donatio per patrem facta contemplatione matrimonij filio in poteſtate conſtituto valet ab initio, etiam iniurata.*
32 *Nec irritatur diſſoluto matrimonio.*
33 *Donatio contemplatione matrimonij non eget inſinuatione.*

35 *Iuramentum habet vim clauſulæ*, omni meliori modo.

36 *Clauſula* omni meliori modo *facit valere actum ex omni capite, quo fieri potuit.*

CONSILIVM CXXV.

ANno 1505. & 14. Decemb. D. Melchior Raynaudus ciuis Auenion. amore quo d. Ioannem eius filium proſequebatur, & quia ita ſibi placuit & placebat, præſertim contemplatione matrimonij quod tractabatur inter ipſum & Domicellam Catharinam Coſte, in caſum in quem d. matrimonium ſuum ſortiretur effectum, donauit, ceſſit, remiſit, & tranſtulit donatione pura ſimplici & irreuocabili, quæ fit & fieri dicitur inter viuos ex tunc valitura, eidem Ioanni filio ſuo & ſuis hæredibus & ſucceſſoribus quibuſcumque præſenti & gratias agenti, & eum notario ſtipulanti & acceptanti pro ſe, ſuis hæredibus & in futurum ſucceſſoribus quibuſcumque domus & capitalia penſionum in d. donatione deſignata & ſpecificata nec non omnia iura vſusfructus quæ d. Melchiori competere poſſent in bonis per d. Ioannem tam ex fructibus d. bonorum donatorum, quàm ex ſua induſtria & aliàs quomodocumque acquirendis, de quibus domibus, capitalibus penſionum, arreragiis eorumdem, & acquiſitionibus per d. Ioan. faciendis, iuribus & pertinentiis, poſtquam tamen dict. matrimonium ſuum ſortitum fuerit effectum per donationem corporum dicti ſui filij cum dicta domicella Catharina Coſte ſe diueſtiuit & inueſtiuit, &c. iuramento in ampliſſima forma præſtito dictam donationem roborauit.

Die ſequenti contractus matrimonij inter d. Ioannem & Catharinam fuit initus, in quo bona donata fuerunt nominatim aſſata pro augmento in caſum ſuperuiræ promiſſo, & ſtatim ſponſalia per verba de præſenti in facie ſanctæ matris Eccleſiæ contracta, & vt vocatur, donatio corporum facta, & ſic d. donatio bonorum ſuum plenum fuit ſortita effectum, & poſtea matrimonium fuit conſummatum, & per ſpatium quatuor annorum & aliquot menſium d. Ioannes & Catharina in matrimonio permanſerunt, quo ſpatio temporis durante ad Senatoriam dignitatem in principatu Auraicen. beneficio Principis d. Ioannes promotus fuit, quam per ſpatium trium annorum & aliquot menſium vſque ad obitum exercuit, multáque bona tam mobilia quàm immobilia acquiſiuit, & inter alia Baſtidam cum eius tenemento in territorio Auraicæ ſitam, & cui Ioanni cùm inueſtituram acciperet Princeps Auraicæ integri landemij gratiam fecit, nec non ſenſus & directa dominia ſuper multis bonis in territorio Paludis ſitis. Moritur tandem d. Ioannes nullis relictis liberis, dicto Melchiore patre & domicella Violanta Nicolay ſuperſtitibus: quatuor annis & aliquot menſibus poſtea d. Melchior deceſſit teſtamento condito quo d. Violantam vxorem, & ex fratre nepotem hæredes inſtituit, iniungendo vxori vt dotem & iura dotalia in hæreditate relinqueret quamdiu ipſa portione ſua frueretur, quam grauauit poſt mortem vel in caſum nuptiarum eam portionem reſtituere dicto nepoti. Dicta Violanta ſimul & pater hæredis adiuerunt hæreditatem cum beneficio legis & inuentarij, ipſáque nominatim proteſtata eſt ſe nolle confundere dotem & iura dotalia, nec non dimidiam partem hæreditatis d. Ioannis filij.

Nunc quæritur, an d. Violanta bene fundata ſit petendo dimidiam partem omnium bonorum d. Ioannis, & concurrere cum dicto Melchiore in ſucceſſione eiuſdem. Et quidem quoad d. Baſtidam, cenſus, mobilia, & alia per d. Ioannem acquiſita, res eſt abſque dubio, *authen. defuncto. C. ad Senat. Tertyl. §. ſi igitur in Nouel. 118. de hæred. ab inteſt. venien.* in quaſi caſtrenſibus 1
enim nec non in aduentitiis filius habet hæredem, *l. cum oportet in princ. & §. 1. & 2. C. de bo. quæ liber. §. igitur inſti. per quas perſo. no. acquir.* gloſ. *in verb. parentibus in fi. & in verb. acquiruntur §. 1. ſi quis igitur de Nouell.* 118. quæ adeò vera ſunt, vt quaſi caſtrenſia dicantur 3
etiam ea quæ donata ſunt à patre ob cauſam ſtudij, ſi tamen filius in vita patris ſtudium compleuerit, Bart. *in l. 1. §. nec Caſtrenſe ff. de colla. bonor.* poſt Din. & alios quos refert & ſequitur idem Bartol. *in l. filia licet C. de collat.* vbi Iaſ. *num.* 2. & eſt recepta opinio ſecundùm Alex. *in l. ſi donatione num. 19. eod. tit.* Rip. *in l. in quartam num. 168. ff. de leg. Falcid.* vbi Berenga. *num.* 81. nec vlla præſumptio ſic adeſt, quod pretium d. bonorum prouenerit à patre, cùm d. Ioannes ex dote vxoris admodum opulenta & bonis à patre ſibi donatis vltra 1100. ſcuta annua perciperet, & præterea ſatis egregiam ſummam ratione officij.

Sed difficultas eſt circa bona à patre data, an illis mater cum patre ſimul ſuccedat, an verò ſolus pater, ita vt d. bona ad eum redierint. Et prima facie videbatur dicendum d. bona ad patrem ſolum redire debuiſſe. Primò, quia cùm agitur de deſcendentibus, & illis deficientibus, aſcendentibus, qui debeant ſuccedere filio eidémque patri reſpectiuè defuncto, ſtatuitur eum habere hæredes, liberos quidem primò, & his deficientibus, aſcendentes, bona profectitia ex- 4
cipiuntur quæ ad ſolum patrem etiam exiſtentibus liberis pertinent *l. 2. ff. de caſtren. pecul. text. in d. §. ſi quis igitur*, in illis verbis, *in illis videlicet rebus quæ ſecundum alias noſtras leges, &c.*

Secundò, quia poſito quòd hæc bona donata peculij profectitij naturam exuiſſent, tamen non poteſt ne- 5
gari à patre profecta: at verò in bonis ex linea paterna prouenientis matrem excludi, ſicut è contrario in bonis ex linea materna prouenientis patrem excludi, & ſic hoc caſu paterna paternis, materna maternis danda exiſtimauit Bartol. *in l. quod ſcitis § ſin autem C. de bonis quæ liber.* & in *authen. itaque C. commun. de ſucceſ.* & in *l. poſt dotem ff. ſolut. matrim.* idem *conſ. 18. num. 4.* Bald. *conſ. 104. circa fin. vol. 1.* Marcus de Peruſiis inter conſilia Baldi *conſil. 103. vol. 2.* Ang. *in d. § ſin autem & in dict. auth. itaque*

Imola } *in d. l. poſt dotem ff. ſolut. matrim.*
Roma. }
& Iaſ. } *num. 107.*

Mandoſ. ad Roma. poſt eundem *conſil. 40. n. 5.* Corne. *conſil. 47. num. 5. vol. 1.* Bald. *Nouel. in tract. de dote par. 12. quæſt. 14.* Alex qui hanc ait eſſe communem opinionem *conſ. 150. num. 5. vol. 2.* Roueſcala *ibidem ad d. num. 5.* Additionator ad Alex. & poſt eundem *conſ. 168. num. 13.* vbi hanc eſſe veriorem & æquiorem ſententiam contendit Guihel. Benedict. *in cap. Raynutius ver. & vxorem nomine Adelaſiam ext. de teſtam. num. 36.* ſecundùm antiquam impreſſionem, nunc verò *in d. verb. & vxorem tract. ſucceſſio ab inteſtato num. 70.* Sigiſ. Loſred. *conſil. 32. col. 3.* Boer. *deciſ. 192. in fin.* Gabriel. qui dicit hanc eſſe magis communem *lib. 4. tit. de ſucceſ. ab inteſt concluſ. 3. num. 3.* Tiraquel. *in tract. de retract. lign. §. 14. gloſ. 2. n. 12.* Ema. Mandoſ. de Caſtro ad *d. l. cum oportet num. 58.*

Quam ſententiam hoc caſu omnino ſequendam eſſe videtur, cùm d. Ioannes ſolus eſſet, nec fratrem Ger- 6
manum reliquerit, qui cum patre matréque concurreret, quod ita ſi eſſet diſcedendum, eſſet ab opinione Bart.

vtin

Digitized by Google

vt in ſpecie docent Socin. ſen. *conſil.89.col.2.* Crauet. *conſil.176.* Couar. *in tract. de ſucceſſ. ab inteſt. concl.2. verſ. porro.* & de Franchis qui teſtatur ita iudicaſſe regium conſilium Neapolitanum *deciſ.59.*

7 Tertiò, quòd pater in bonis à ſe donatis excludere debeat matrem, videtur determinare text. *in d. l. quod ſcilicet §. ſin autem.* ex vi cuius paſſim in Gallicis tribunal. bona à patre filio donata, eo ſine liberis defuncto ad eum redeunt, excluſa matre, quod ius vocant *droit de reuerſion*, vt teſtantur Charon. *reſpon. lib.7.c.114.* & *lib.10.cap.82.* Maynat. *aux nota. & ſingul. obſeruat. lib.2.cap.82.90.91.92.*

Quartò, quia etſi donatio per patrem filio facta iu-
8 ramento firmetur, ſi tamen filius prædecedat, redditur nulla, perinde ac ſi iuramentum non interueniſſet, ſicut quæuis alia donatio inſinuata ſi morte patris confirmata non ſit, Riminal. iun. *inſtit. de donatio. in princ. num. 398.* & Gamma. *deciſ.103. num.73. cum plurib. ſeqq.* & licet ſequantur in donatione inter virum & vxorem, & donatio facta à patre filio in poteſtate conſtituto æquiparantur, & valet argumentum de vna ad aliam, vt per Rom. & Iaſ. *in repetit. l. pen. §. ſi vir ff. de acquir. poſſeſſ.* Seraphin *de priui. iura priuil.72.n.6.*

9 Quintò, huiuſmodi donatio ex alio ſubſiſtere non poteſt, & ideo inutiliter quæritur, an mater ſuccedere poſſit, quia ſcilicet non fuit inſinuata. Etſi enim defectus inſinuationis iuramento ſuppleatur, hoc tamen intelligendum eſt, ſi nominatim inſinuationi renunciatum ſit, non ſi ſimpliciter iuramento firmata ſit, Corne. *conſ.69.col.3.vol.2.*

Poſtremò, quia poſito quòd iuramentum ſimplex abſque mentione inſinuationis ſuffeciſſet ad ſupplendum illius defectum, tamen quando concurrit duplex defectus, nimirum cùm eſt donatio inter patrem & filium, & non eſt inſinuata, & ſic quia eſt facta inter perſonas prohibitas inter ſe donare, & quia etiam excedit ſummam quingentorum ſolidorum, iuramentum non
10 ſupplet plures defectus, per Deci. *conſ.239.col.2.* Seraph. *priuil.73.n.72.*

His tamen non obſtantibus exiſtimo omnino reſpondendum eſſe in fauorem d. Violantæ, vt ipſa ſucceſſerit filio ſimul cum marito etiam in bonis ab ipſo donatis, quia text. *in §. conſequens ſine §. ſi igitur 2. de Nouel.118. de hære. ab inteſt. veni.* & *in authen. defuncto*
11 *C. ad Senatus. Tertyl.* generaliter loquitur. Ergo generaliter debet intelligi, etſi maior ratio eſſet in vno quàm in alio *l.1. §. & generaliter ff. de lega. præſtan.* Neguſ. *de pigno. par.5. mem. §. n.36.* Rol. à Valle *in tract. de confect. inuen. par.4. §. quæritur etiam num.3. & par.5. §.2. num.2.* Caualcan. *in tract. de tuto. & curato. num.98.* Vincen. de Franch. *deciſ.167.* & vbi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus, *l. ſi verum §. non dixit prætor ff. de acquir. hære. l.4. ff. de tute. l. de pretio. ff. de publica. l.3. ff. de offi. præſi.* Caualc. Neguſ. & de Franc. vbi ſuprà Decia. *conſ.44. num.3. vol.1.* & tantum operatur genera-
12 lis diſpoſitio quantum ſpecialis *l. ſi duo ff. de admi. tuto. l. ſi chorus ff. de lega.3. cum concor.*

Secundò, quia bona acquiſita conſolidantur cum
13 patrimonio acquirentis & deſinunt eſſe prioris domini, nec amplius habetur conſideratio vnde illa bona prouenerint, *l. ſi auia noſtra C. de donati. l.1. §. veteres ff. de acquir. poſſeſſ. l. ſi. C. de inoffic. teſta. l. ſed ſi plures §. filia ff. de vulga.* gloſ. *in l.1. C. de legi. hære.* Maran. *diſp.10. num.13.* Rolan. à Valle *conſil.95. n.44. lib.1.* Vincen. de Franch. *deciſ.307. n.3.*

Tertiò, ſi contraria opinio eſſet vera, falſum eſſet,
14 quod communiter à DD. receptum eſt, matrem in ſucceſſione filij præferri auo paterno etiam in bonis quæſitis ex linea paterna. Oldrad. *conſil.110.* Ioan. Lupus *in repe. cap. per veſtras §.23. in fi. ext. de donat. inter vir. & vxor.* Couar. *d. n.3.* Caprio. *in tract. de ſucceſſ. ab inteſt. lib.2. §.10.*

Quartò, quia bona ex paterna ſeu materna linea, 15
quæ iure ſucceſſionis tranſeunt in filium vel nepotem, vnita cenſentur, *l. ſed ſi plures §. ſileo ff. de vulga.* ſed bonorum vnitorum ſeparatio peti non poteſt, imò eodem iure cenſentur, *l.1. §. præterea ff. de ſeparatio.*

Quintò, hanc ſententiam vt ſcilicet aſcendentes æ- 16
qualiter liberis ſuccedat, non habito reſpectu, an bona prouenerint ex linea paterna vel materna, amplexi ſunt & tuentur 1. Raineri. de Forliuio *in d. l. quod ſcitis §. ſin autem* vt teſtatur ibi Bald. *Cod. de bonis quæ liber.* 2. Petrus de Bellapert. *in d. authen. itaque C. commu. de ſucceſſ.* 3. Albericus *in d. §. ſin autem.* 4. Din. *in d. authen. itaque ſin autem col.2. verſ. tamen.* vt eum refert Corne. *conſil.7. lib.3.* 5. Cyn. *in d. authen. itaque & in d. authen. defuncto.* 6. Bald. *in d. §. ſin autem n.4. verſ. ſed Reynerius & in d. authen. defuncto num.3. C. ad Senat. Tertyl. & conſil.31. num.1. lib.2.* vbi aſſerit communem eſſe contra Bart. & *conſil.260. in fin. lib.4.* 7. Saliect. *in d. authen. itaque.* 8. Fulgoſ. *in d. §. ſin autem num.6. vſque ad fin & in d. authen. itaque.* 9. Ioan. de monte Sperel. vt eum refert Corne. *d. conſil.7.* Guiuel. Pontan. vt atteſtatur Corne. *in d. §.* 10. Corne. *in d. §. ſin autem per tot. & d. conſ.7. num.2. lib.3. & conſ.265. num.1. lib.4. & conſil.94. vol.1.* vbi aſſerit plures DD. numero & maiores authoritate tenere contra Bart. 11. Cuman. *conſ.123. num.1.* 12. Caſtrenſ. *in l. poſt fratres 1. C. de legi. hæred.* 13. Angel. Aret. *in §. ſi. euſi. inſtit. de ſenat. cogna.* 14. Nicola de Vbald. *de ſucceſſ. ab inteſt. 2. par. princ. num.4.* 15. Benedic. de Bened. de Peruſio inter conſ. Corne. *dict. conſil.7. in 1. par. eiuſdem.* 16. Valenti. Forſter. *de ſucceſſ. ab inteſt. lib.7. cap.4. de ſucceſſ. aſcen. concl.4. caſu 1. num.12.* 17. Weſemb. additio. ad Oinotom. 18. Fer. Vaſq. *de ſucceſſ. reſol. §.13. num.11.* vbi hanc quoque communem dicit & hodie tenendam quidquid dixerint omnes pro cõtraria opinione adducti. 19. Phanu. de Phanuci. *tract. de einen. par.2.* qui hanc etiam magis communem & veriorem nuncupat. 20. Graſſus *in §. ſucceſſio quæſt.22. n.5. verſ. contrarium.* qui huic opinioni adhærendum eſſe cenſet. 21. DD. Peruſini ſuper ea re conſulentes, vt refert Tiraqu. *de retract. lignager. §.14. gloſ.2. num.13.* 22. Crauet. *conſ.76. num.4. & 5.* 23. Couar. *in tract. de ſucceſſ. ab inteſt. n.2.* 24. Arnol. Ferron. *in conſuet. Burdiga. in tit. de teſtam. §.1. fol.163.* 25. Vincen. de Franch. extra tamen lucra nuptialia *deciſ.59. n.5. vſq. ad fin.* 26. Conſtan. Capriol. *in tract. ſucceſſ. ab inteſt. lib.2. num.11.* 27. Anthon. Gomes ad leges Tauri *l.6. n.7.* 28. Crot. *conſ.265. lib.4. & conſ.286 lib.1.* 29. Doctores Ticinenſes, qui ita conſuluerant referente Iaſ. *in d. poſt dotem num.107. ff. ſolut. matrim.*

Sextò, vbi ſupereſſet aliqua difficultas in theſi & quæſtione generaliter propoſita, ea ceſſaret in caſu noſtro, in quo donatio eſt facta d. Ioanni pro ſe & ſuis hæredibus & ſucceſſoribus quibuſcumque ſtipulanti,
quo caſu filiusfamilias hæredem habet & ad eum ius 17
ſibi quæſitum tranſmittit per id quod notatur gloſ. Bart. & DD. *in d. §.1. in Nouel. de hæred. ab inteſt. venientibus.* & quemadmodum in dote profectitia, quam pa- 18
ter ſtipulatus eſt, ſoli filiæ reddi ſoluto matrimonio, tunc poſtquam dos pleno iure facta eſt filiæ, ipſa habet in ea hæredem, vt voluit Bart. *in l. ſi cum dotem ff. ſolut. matrim. per l. inter ſocerum §. cum inter ff. de pact. dotal.* & idem ſcribit Alex. de Imo. *in l. poſt dotem cod. tit. ſolut. matrim. & in l. illam verſ. niſi anus C. de collat.* & 19
idem quando filia patre præſente & conſentiente ſtipulata eſt dotem ſibi reddi ſolut. matri. vt voluit Paul.

de Caſtro *in conſ.109. verſ. certè in quantum.* ita multo magis in hac donatione facta filio ſtipulanti pro ſe & hæredibus aſſerendum eſt, vt ſcilicet nulla amplius patris ſit babenda ratio, vel quòd bona ab eo profecta ſint, ſed ad hæredes dicti Ioannis ſcilicet patrem matrémque pertinere debeant, vt docet in terminis Bertran. *conſ.25.num.10. lib.7.* nec habenda eſt conſideratio, quòd Bertran. *in d. conſ.* liberorum donatarij faciat mentionem, id enim facit quòd caſus talis eſſet, ſed in eis non facit vim, ſed ſolum in ſtipulatione pro ſe & hæredib. facta, quod manifeſtè conuincitur, ex exemplo de dote profectitia, quam pater paſſus eſt, filiam ſibi ſtipulari, quæ propter ſtipulationem ad eius hæredes ſpectat, alioquin ad patrem reuerſura: quod neceſſario intelligendum eſt de filia, quæ ſine liberis deceſſit. Nam ſi liberos reliquiſſet, etiam ſine ſtipulatione, ex conſuetudine Martini ad patrem non rediiſſet.

Poſtremò, quia non ſolùm d. Ioannes ſtipulatus eſt pro ſe & ſuis hæredibus, ſed quod maius eſt, d. Melchior donauit dicto Ioanni & ſuis hæredibus ac ſucceſſoribus quibuſcumque, quæ verba longè maioris ſunt momenti, quàm ſtipulatio facta à donatario, & per ea vis irreuocabiliter acquiritur hæredib. filij, & ſic non tam matri quàm patri, exempla enim quæ dicuntur, dum proponitur quàm magnum ſit diſcrimen inter donationem factam à patre filio ſtipulanti pro ſe & liberis, & eam quæ fit filio & liberis, & ſic dictio *li-*
20 *berorum* profertur à donante, vt primo caſu controuerſum ſit, an ſtipulatio ſit facta pro liberis vt liberis, an vt hæredibus, de qua Couar. *lib.2. varia. reſol. cap.28.* Clar. *in §. emphyteuſis quæſt.37.* Socin. *conſ.127. num.9. circa fin. vol.3.* Ruin. *conſ.213. num.4.* Soc. iun. *conſ.104. n. 15. lib.2.* Iaſ. *in l.2. num.188. cum ſeqq. de iur. emphyt.* Gabr.
21 *lib.3. com. concluſ.* tit. *de iur. emphyt. concl.2. num.47.* Secundo verò caſu, quo verba proferuntur à donante, certiſſimum eſt liberis vt liberis poſt mortem patris acquiri, Bart. *in l. quod dicitur ſecundo ff. de verb. ſignific.* Deci. *conſ.239. num.4.* Bertran. *conſ.138. num.14. & ſeqq. lib.2. poſte.* Iaſ. *in l. Gallus §. quidem rectè num.24.* & Caſtrenſ. *num.10. de liber. & poſthu.* ita vt pater eo caſu non poſſit in præiudicium filiorum eorumdémque nepotis donantis, de d. bonis diſponere, Deci. *conſ.216. & conſ.239. num.4. cum ſeqq.* Bertran. *conſ.234. num.11. in vlti. ratio. lib.2. prior. & conſ.138. per totum lib.2. poſter.* eodem modo hoc caſu maxima vis facienda eſt, quod dictio *heredum*, nedum à donatario per ſtipulationem, ſed etiam ab ipſo donante facta ſit, ita vt, cùm vtrumque concurrat, omnino exiſtimandum ſit ea bona ad patrem ſolùm redire non debere, ſed omnes hæredes à iure filio datos, & ſic matrem quoque ſuccedere debere.

Nec obſtant rationes in contrarium adductæ, nec enim obſtat quod dicebatur, cùm quæritur de hære-
22 dibus qui filio ſuccedere poſſunt, profectitia excipi quæ ad patrem redire debent, hoc verum eſt, ſed in illis tantùm bonis, quæ naturam peculij retinent, non in huiuſmodi donatione quæ exuit naturam peculij in his enim bonis pater ſuccedit vt hæres, & ſic ſimul cum matre, non autem iure peculij occupare poteſt, gloſ. *in d. §.1. de hered. ab inteſt. vent.* & ibi communiter DD. Grauet. *conſ.102. n.5.* Veral. *deciſ.67. par.2. n.5.* Guid. Pap. *q.300. n.3.*

Non obſtat ſecunda ratio, qua dicebatur bona paterna profecta eſſe à patre, ideóque in illis patrem ſolùm ſuccedere debere excluſa matre: ſicut è contrario in bonis à materna linea profectis, matrem ſolùm: & ſic regulam *paterna paternis, materna maternis*, hoc ca-
23 ſu procedere. Nam reſpon. controuerſam quidem eſſe quæſtionem, & Bart. ac pleroſque eius ſequaces ſuprà in contrarium adductos, eam ſententiam amplexos, vt paterna paternis deberentur, non omnes tamen ſuprà nominati eam amplectuntur, nam Bald. *conſil.104. vol.2. non verſatur in noſtris terminis*, ſed in ſtatuto quo proximiores conſanguinei ex parte patris ſuccedant in patrimonio, & proximiores ex parte matris in matrimonio, & maſculi fœminis præferantur, & lis erat inter conſobrinam ex parte patris & matrem defunctorum: quinimò Bald. vbique contra Bart. ſenſit. Nec inuenio Marcum de Peruſio quidquam ſecundùm ſententiam Bart. reſpondiſſe. Corneus verò *conſil.47. lib.1.* ne verbum quidem hac de re, quinimò quoties eam quæſtionem tractat Baldi opinionem ſequitur. Tiraq. autem *de retract. lignag. §.14. gloſ.1.* Doctores pro vtraque ſententia affert, ſed nihil concludit, nec cuius ſententiæ ſit, oſtendit, ita vt ex DD. ſuprà in contrarium allegatis ſuperſint tantum 14. qui Bartol. ſequuntur. Reſpondetur igitur Baldi ſententiam veriorem & receptiorem eſſe, vt ex ſuperioribus patet. Sed iam demus opinionem Bartoli communem, Baldi verò non, nihilominus Baldi opinio ſequenda eſſet: nam opinio communis non eſt attendenda, quando 24
pro contraria adſunt meliores & validiores rationes, Deci. *conſ.366. num.7.* Cotaſin. tit. *9. num.87.* qui latiſſimè more ſuo Rol. à Valle *conſ.100. num.49. & in fin. vol.2.* Thobias Nonius *conſ.31. num.10.* Celſus Hugo *conſ.20. num.21.* Maccagnanus ab Azzonidis *in tract. de com. opin. lib.3. cap.8. n.1.* imò dicit Vincen. de Franch. *deciſ.30. in fin.* in regio conſilio Neapolitano iudicare contra quandam communem opinionem modicam fuiſſe difficultatem.

Nec obſtat, quod ſubiungitur, contra matrem reſpondendum eſſe, quia fratres defuncti nulli adſunt, quo caſu non fieret diſtinctio bonorum paternorum & maternorum, ex Soc. ſen. *conſ.89.* Crauet. Couar. & 25
Vincen. de Franc. ſuprà allegatis: nam verum quidem eſt, quod ſi adeſſent, res eſſet clarior, plerique enim ex his qui contendunt paterna paternis deberi, eam limitant quando fratres defuncti vtrinque coniuncti concurrunt cum patre & matre. Sed non ſequitur, quod etiam ſecluſis fratribus, vtrinque coniunctis pater & mater æqualiter in omnibus bonis ſuccedere non debeant, in quibus terminis omnes DD. ſup. allegati pro reiectione diſtinctionis bonorum paternorum & maternorum loquuntur.

Non obſtat *l. quod ſcitis §. ſin autem C. de bonis quæ liber.* reſpondetur enim primo ex Bald. *in d. §. ſin autem* 16
& authen. itaque. & pleriſque ex doctoribus ſuprà pro noſtra ſententia allegatis hunc §. correctum eſſe per *authen. defuncto C. ad Senat. Tertyl.*

Secundò reſpondetur, ſi iuris correctionem euitare velimus, vt plerique ex ſuprà nominatis euitare nituntur, inter quos ipſemet Bald. caſu quo non placeat prima ſolutio correctionis, reſpondent ipſi diſpoſitio- 27
nem dicti §. procedere tantùm in ſuo caſu, cùm mater ſcilicet lucrata eſt partem donationis, propter nuptias ex pacto in contractu appoſito, & deinde moritur relicto filio, qui deinde moritur ſuperſtitibus auis paterno & materno: vel è pacto contrario, cùm pater lucratus eſt partem dotis ex pacto, & deinde moritur relicto filio, qui deinde deſcedit ſuperſtitibus auo paterno & materno, ſed extra dotem & donationem propter nuptias parentes vtriuſque lineæ eiuſdem gradus æqualiter ſuccedere, præſertim cùm diuerſa ſit ratio inter hos caſus & alios, vt ſcilicet parentes inuitentur ad id, ad quod tamen de iure cogi poſſunt, dotem ſcilicet conſtituere, & donationem propter nuptias facere, vt poſt alios docens Crauett.

d. conſ.

Digitized by Google

*d conſ.*196.*num.*2.& Vincen.de Franch.*d.deciſ.*59.*num.* 6.& Captiol. *d.lib.*2. *num.*23. hæc verò donatio de qua agimus, non eſt donatio propter nuptias, de qua loquitur *d.*§ ſin autem quæ fit ipſi vxori, vt ſit quaſi antipherna dotis. Hæc enim fit filio contemplatione matrimonij. vt docent Bertran.*d.conſil.*25.*num.*18. Gui.Pa. *quæſt.* 145.*num.*2.*verſ. quia prima.* Charon. *reſpon.lib.*9. *cap.*73.

Nec poteſt argui ex donatione propter nuptias ad hanc, de qua eſt ſermo, quia vt terminis docet Bertran. *d.loco num.* 19. in eis eſt diuerſa ratio: officium enim paternum eſt dotare filiam, & pro filio facere nurui donationem propter nupt. *l. fi.C. de dot.promiſſ. l. qui liberos ff. de ritu. nupt. l. Pomponius Philadelphus* §. *ſimil.creſcun.* & quemadmodum poteſt pater cogi ad dotandam filiam, ità ad donandum pro filio donatione propter nupt. per id quod voluit Bal. de Bartoli in ſuo tract. *iur.dot.par.*6.*priuil.*16. vel cogitur ſe obligare pro filio. de dote ipſi filio conſtitura reddenda nurui vel illi, &c. prout magis communiter DD. ſcribunt *in l.ſi conſtan.*§. *tranſgred. ff.ſolut.matrim.* ſecus tamen eſt in alia donatione etiamſi fiat propter matrimon.ſeu contemplationẽ illius, vt ſępius fieri ſolet per parentes, quia illi cogi non poſſunt ad illam faciendam, vnde vt prædixi, in his eſt alia & alia ratio, quia in neceſſitatibus nemo liberalis, &c. & quia lex eum quem grauat in vno, vult releuare in alio: non igitur vt videtur, opportunè arguitur de vna donatione ad aliam *l.inter ſtipulantem* §.*ſacram verſ. ſed hæc diſſimilia ff. de verb.obliga. l. ſi maritus la prima C.de donationib.int.vir.& vxor. & l. Papinianus exuli ff.de minori.*

Tertiò reſpondetur, & veriſſimè d. §. nullo modo probare opinionem Bartol. nec in terminis quæſtionis noſtræ verſari: text. enim in illo §. clarus eſt, ſed propter gloſſas & doctores redditur difficilis, ita quod poſt *l. qui ſe patris C. qui admit.* non ſit fortè difficilior
28 in vi, vt inquit Fulgoſ. *in d.l. quod ſcitis, in fi. princ.* verus igitur intellectus huius §. eſt. vt in illius l. ſpeciem nepos non deceſſerit, vt falsò Bart. opinatur, cum auo paterno & materno, ſed relictis & ſuperſtitibus auo paterno & ipſo patre, atque, inquit ille text. quæſita ab eo nepote, ex eo quod mater habuit per pactionem, partem aliquam donationis propter nuptias, etſi non ſuperuixerit, patri acquiri quoad dominium, vſufructu apud auum remanente, ſic ſanè illam deciſ. interpretantur Cyn. Albet. Salicet. Rapha. & Corne. *in d.* §. *ſin autem.* Bened.de Bened. dictus Capra inter conſ. Corne. *d. conſil.* 7. Couar. *d.* §.2.*verſ.verumenimuerò* Gomeſ. ad *d l.*6.*Tauri n.*7. omnino videndus: totam enim hanc rem clariſſimè explicat: Sed videatur text. ita enim rem ſe habere vnuſquiſque iudicabit.

Aliqua quidem Tribunalia Galliæ Bart.opinionem ſequuta ſunt, vt ſuprà deductum fuit, ſed cùm huiuſmodi Arreſta ſint contra iuris diſpoſitionem illorum habere rationem non debemus.

Non obſtat, quod quarto loco dicebatur donationem à patre filio in poteſtate conſtituto factam, quantumuis iuratam, ſi filius præmoriatur redire ad patrem nec plenum & irreuocabilem ſortiri effectũ niſi morte patris ante filium confirmetur exemplo donationis
29 inter virum & vxorem. Nam reſpondeo hoc verum eſſe, ſi iuramentum non adfuiſſet, & donatio ſimpliciter à patre filio in poteſtate conſtituto facta fuiſſet, ea enim opus eſt, vt morte patris confirmetur, alioquin non valet. Sed ſi à principio valuit, vt quia iuramentum interuenit, ea ſemper manet valida, ſicut & donatio inter virum & vxorem, nec opus eſt vt morte patris vel coniugis donantis confirmetur, vt in terminis docent Caual. 1.*par.deciſ.*30.*num.*25.*cum ſeqq.* Hieron. Gabriel. *conſil.*3.*num.*4. *circa fin lib.*1. & *conſil.*65. vtrobique omnino videndus. Fachin. *controuer.lib.*3.*cap.*81. Andreas Gail *obſerua.*40.*num.*5.*lib.*2. Felin. *conſil.*30.*n.* 5. dum eam dicit irreuocabilem. Capella Tholoſ. dum dicit reuocari non poſſe. Rolan. *conſil* 77.*vol.*1. & *conſ.* 25.*num.*24.*vol.*2. Crauet. *conſil.*102. & ſecundùm hoc conſilium Curiam Parla. Delphi. iudicaſſe 14. Auguſti 1543. teſtatur *conſil.* 245. inter patrem & filium. Purpuratus, Antonius de la Ripa, Alciat. *in cap. cum contingat num.*204. Anto. Gabriel. *de donati.concluſ.*3.*num.* 19. Barba. *conſil.*59.*vol.*2.*pen.col.* Socio.ſen. *conſ.*61.*vol.*1. qui in eorum caſu ſcripſerunt, vt præſupponunt in facto vxorem prædeceſſiſſe, & Barba. conſuluit pro validit. Soci. contra quod iuramentum eſſet aſſertorium in confeſſione dotis: ſed ſi fuiſſet promiſſorum, pro noſtra ſententia teneт, & ita eum etiam intelligit Ioan. Gutier. *de contract. iu.cap.*4.*num.*15.*in fin.* Gregor. Lopes *in l.*4. *gloſ.fin.lib.*1.*par.*4. Caſtreoſ. *conſ.*345.*incip. circa bona num.*3.*lib.*1.*de filio* & *conſ.*75. *incip.notandum eſt lib.* 2.*de vxore.* Couar. *in rubrica de teſtamentis num.*10. vbi refert Crauet. Purput. & Anton. de la Ripa. Seraphin. *de priuile.iur. priuil.*71.*num.*46. Theſſaur. *deciſ.*32.*num.* 23. & ita in ſuo Senatu iudicatum fuiſſe aſſerit Beneautus Straca ad d. conſ. Crauet. 102. Alba. *conſil.*4.*num.* 19. Alex. *conſ.*7.*num.*3. *lib.*7. dum ait, ſtatim valet, nec indiget alia confirmatione: ſe autem intelligere de confirmatione quę ſecluſo iuramento fit per mortem, demonſtrat *num.*9.*in fin.* & 10.*in princ.* Freder. de Senis *conſ.*140.*punctus in fi.* vt cum eo dicit Cephal. *conſil.* 61.*num* 27. Cephal. *conſ.*61.*num.*22. probans apertè conſ. Craueti contra Deci. & hanc communem aſſerit Gaſpar. Theſſaur. ad *deciſ.* 32. vbi hanc magis communem profitetur. Bald. *Nouel.tract.de dote par.*10.*num.*10. vbi communem dicit. Burſat. *conſ.*183.*num.*3.& 4.*lib.*2. vbi communem vltra hos allegatos refert & *num.*22. vbi defendit Crauet. aduerſus Menochium. Simon de Prat. *conſ.*10.*num.*17. & 22. vbi ſequitur Crauet. contra Deci. Purpu. *conſ.*235. *num.*2. Moſſi. *de contract. tit.de donat. num.*32. Panorm. *conſ.*95.*lib.*2. Gomeſ. *ad l.Tauri l.* 50.*num.*65. *iuncto cum verſ. ſextus eſt quando in num.* 66. Ioan. de Imo. *in cap. cum contingat num.* 81. *de iureiur.* Caſtill. Cotta *in verb. donationes inter virum & in verb. donatio cauſa mortis.* Vaſqu. *de ſucceſſ. creati. lib.*3.§.29. *num.*13. Et infiniti qui ex profeſſo non tractant, ſed eiuſdem eſſe ſententiæ ſatis demõſtrat dum iuramento & irreuocabiles fieri aſſerunt, & cùm confirmationes ſimiles faciunt ei quæ fit per mortem.

Non obſtat quintum, quo dicebatur huiuſmodi donationem defectu inſinuationis corruere, etſi iuramẽtum interuenerit: quia non fuit inſinuationi expreſsè renuntiatum. nam reſpondetur veriorem & receptiorem ſententiam eſſe, iuramentum ſupplere defectum inſinuationis, etſi illi expreſsè renuntiatum non ſit, vt 30
teſtantur Curt.iun. *conſ.*34.*num.*1. Crauet. *conſil.*118 *num.* 1. Rimin.iun. *in* §.1.*num.* 269. *cum plurib. ſeqq. inſtit.de donat.* Seraphin. *priuil.*73.*num.*49.*cum ſeqq.* præſertim 63 & 64. Ripa, qui dicit hanc opinionem eſſe canoniſatam *lib.*3.*interpre.reſpon.*5.*num.*2. & ſecundùm hanc ſententiam Rota iudicauit, vt apud Manſin. qui hanc quoque ſententiam firmat *in tract. de iura par.*4.*effectu* 19.*num.*5.& 10. huius ſententiæ ratio eſt, quia inſinuatio inuenta eſt principaliter fauore priuatorum, ſecundario fauore publico, vt per Alex. *in conſil.*167.*num.*13. *vol.*7. Socin. *conſil.*77.*col.*8.*verſ.non obſtat nona ratio vol.* 1. & Corne. *conſil.*69. *col.*5. *vol.* 2. *verſ. non obſtat quintum.* & ideo poteſt renuntiari per ſimplex iuramentum, & iſta eſt communis reſolutio Doctorum.

Non obſtat poſtremum, quo dicebatur iuramentum non poſſe ſupplere duplicem defectũ inſinuatio-

nis ſcilicet,& quòd donatio ſit facta inter perſonas prohibitas, nempe inter patrem & filium, nam reſpondetur hoc caſu non ſupplere duplicem defectum, ſed in omnem euentum vnicum tantum ſcilicet inſinuationis (qui tamen defectus inſinuationis ab ſecluſo iura-
31 mento adſit, poſtea dicetur) donatio enim hæc valida fuit à principio ex ſui natura, abſque eo quod opus fuerit, vt iuramento confirmaretur, etſi per patrem filio in poteſtate conſtituto facta fuerit: quia ſcilicet contemplatione matrimonij cum d. domicella Coſte contrahendi & ſequenti die contracti facta fuerit, vt in terminis docet Guid.Pap. *deciſ.145.num.2.* Boet. *deciſ.355.num.*10. Chaſſan. *in conſuetu. Bituri. tit. des droicts & appartenances num.36.* Dec. *conſ.239.num.1. & conſil. 414.num.12. & 13.* Tybe. Decia. *conſ.31.num.159.vol.1.* poſt multos quos refert, omnino videndus, & Guid.Pap. *deciſ.145.* qui pro huius ſententiæ cōfirmatione ſe fundat ex eo quod huiuſmodi donatio eſt in contractu matrimonij & pars illius cenſetur, non propterea minus ipſius doctrina conuenit caſui noſtro, in quo contractus donationis eſt ſeparatus & contractu matrimonij, tum quia cæteri DD. in eo non ſe fundant, ſed ſolum quia cōtemplatione matrimonij facta eſt, quod alioquin non fuiſſet ſecutum, quod ipſis ſufficit, ſiue dicamus eam cauſam fuiſſe impulſiuam, ſiue finalem: tum quod in caſu noſtro petinde eſt, ac ſi in contractu matrimonij fuiſſet facta, cùm die immediatè præcedenti fuerit inita, & relatiua ac correſpectiua, cum contractu matrimonij ab ipſo omnino dependens, & ſine quo conſiſtere non poſſet: donauit enim ratione matrimonij cum d. Coſte contrahendi, & in caſum in quem dictum matrimonium ſuum ſortiatur effectum, quæ verba manifeſtè conuincunt nos verſari in effectu in terminis Guidonis. Sed & præterea etſi donatio longè antea fuiſſet celebrata, nec pars contractus cenſeretur, non propterea minus valeret donatio etiam ex *d.deciſione* vt per Dec. *d.conſ.414.n.13.* dum dictione *præſertim* addit doctri. Guido.

Sed contra huiuſmodi reſponſionem aliquis forſan replicabit, huiuſmodi donationem valuiſſe quidem conſtāte matrimonio, ſed eo diſſoluto inualidam redditam, niſi morte patris confirmetur, quod hoc caſu fieri non poteſt, cùm morte filij patre ſuperſtite finitum fuerit matrimonium, ex additionatore ad Guido. *d.quæſt.145.in lit. B. verſ. valida.* poſt Oldrad. *conſil.151.*
32 ſed reſpondetur, verius eſſe, & hanc eſſe receptam opinionem, huiuſmodi donationem ſemel validam, ſemper remanere validam, etiam poſt diſſolutum matrimonium, Iaſ. *in l. ſi extraneus num.16. ff. de condit. ob cauſ.* Alex. *in d. l. ſi extraneus num.4.* Deci. *conſ.35.num.5.* Corraſi. *in l. frater à fratre §. quæſitum num.60. ff. de condit. in-de.* Berttan. *conſil.1.dub.2.prior.* Ferre. ad *d.deciſ.145.* & Rabotius ibidem nominatim reprobat d. antiquiorem additionem. Et quamuis aliqui ex ſuprà nominatis loquantur in donatione facta filiæ, & ſic pro dote, idem tamen ſtatuendum eſt in donatione facta filio contemplatione matrimonij, quoad id de quo agimus, an ſcilicet donatio facta filiæ pro dote, & filio contemplatione matrimonij ſemel valida, efficiatur inualida diſſoluto matrimonio. Vtrobique enim cauſa ſcilicet matrimonium, ob quam & dos conſtituta, & donatio facta fuit, ceſſat, & quod magis eſt, prædicti Doctores affirmant huiuſmodi donationem filiæ vel filio factam valere etiam non ſecuto matrimonio, niſi aliter cautum ſit per patrem donantem, vt hoc caſu, quo pater donans noluit donationem valere, niſi in caſum quo matrimonium ſuum ſortiretur effectum. Præterea nedum non adeſt defectus prohibitarum perſonarum, ſed nec inſinuationis. Huiuſmodi enim 33
donatio contemplatione matrimonij facta non requirit inſinuationem, vt in terminis docet Decia. *d. conſil. 414. num.15.*

Secundò reſpondetur verius eſſe, quod quando iuramentum eſt in ampla forma præſtitum, vt quia pro- 34
miſit contractum ſeruare & non contrauenire quoquomodo, iuramentum ſupplete vtrumque defectum inſinuationis ſcilicet, & quòd donatio ſit inter patrem & filium, vt docent in terminis Abbas *conſ.8.2.dub. lib. 2.* Caſtrenſ. *conſil.8.* in cauſa quæ vertitur. aliàs eſt *conſil. 219.* Deci. *d.conſ.414.num.16. & 17.* fusè Rimin.iun. *inſtit. quib. alienare licet vel non,* fusè Seraph. *priui.83.num. 49. verſ. ſed in contrarium.* iuramentum enim habet vim 35
clauſulæ *omni meliori modo leg. cum pater §. filius matrem ff. de lega. 2.* Seraph. *priuil. 98.* ſed clauſula *omni* 36
meliori modo facit valere actum ex omni etiam capite quo fieri potuit, cùm aliàs ex pluribus non valeret, ita Bal. & Imol. *in d. §. filius matrem* Apoſtill. ad Deci. *conſ.55.* Seraphin. *d. priui.83.num 48. pa.495. in princ.* Nec obſtat Deci. in contrarium allegatus *conſil.239.num.3.* neque enim eam ſententiam firmat, ſed ſolùm caſu quo obijceretur iuramentum non ſupplere duplicem defectum, ei reſpondet in ſuo caſu illud non obſtare, quia fuerat in ampla forma præſtitum, & ſatis ſibi fuit obiecto reſpondiſſe eo modo, abſque eo quòd opus fuerit, veritatem obiecti inueſtigare, quam tamen differtè docuit *d.conſ. 414. in fin.* Denique reſpondetur poſito quod huiuſmodi doctrina eſſet vera ſcilicet iuramentum non ſupplere duplicem defectum (quæ tamen non eſt) ea non procederet vbi iuramentum eſſet in ampla forma præſtitum ex d. Deci. *conſil. 239. num.3.* & Seraphin. *d. priuil. 73. num. 72.*

ARGVMENTVM.

AN atteſtationes factæ in iudicio criminali, fidem faciant in ciuili. An conuentio in beneficialibus, ſine authoritate ſuperioris ſit ſimoniaca.

SVMMARIVM.

1 *Simoniacus nulla poſſeſſione ſe tueri poteſt.*
2 *Licet atteſtationes factæ in cauſa ciuili, non faciunt fidem in criminali.*
3 *Tamen factæ in criminali probant in ciuili.*
4 *Atteſtationes factæ in vno iudicio non faciunt fidem plenam in alio inter alias perſonas, tamen multum fidei adiungunt illis quos ea res tangit.*
5 *Et ſi adſunt adminicula plenè probant.*
6 *Probationes quam fidem facere debeant, pendet vt plurimum ex arbitrio Iudicis.*
7 *Complicis delicti dicto quando ſtandum ſit.*
8 *Non creditur Iudici aſſerenti ſe informationes ſumpſiſſe ex commiſſione, niſi de illa appareat.*
9 *Simonia committitur quando datur quid temporale ſine authoritate ſuperioris.*
10 *Tranſactio in beneficialibus eſt illicita ſine authoritate ſuperioris licet ſpirituale pro ſpirituali transigatur.*
11 *Requiſita vt quid vexationis redimendæ cauſa dari poſſit.*

CONSI-

CONSILIVM CXXVI.

VIſis actis cauſæ pendentis in Curia ordinaria Granianopolitana inter D. Guillelmum Rouſſet & Philibertum Peliſſerium ratione Prioratus ſancti Laurentij de lacu burgi Oyſenſis, nec non ſcripturis in iure hinc inde productis, exiſtimo eruditè & concludenter per Dom. More ſcriptum in fauorem d. Rouſſet, ac demonſtraſſe d. Peliſſerium, ſimoniam, ratione d. Prioratus, nec non crimina concubinatus, & alia de quibus in informationibus, commiſiſſe, & ratione illorum non ſolùm beneficio priuandum ob concubinatum, ſacrilegium, & alia, ſed etiam ipſo iure priuatum eſſe ob ſimoniam ſcilicet ob quam nullum ius in d. beneficio ſibi competere nulláque
1 poſſeſſione, quantumuis decennali ſe tueri poſſe, huiuſmodi enim poſſeſſio (ſi talis tamẽ nominanda ſit) & non intruſio, & iniuſta detentio, & vſurpatio, vitioſa. illi nullo modo ſuffragari poteſt, vt ſæpe per Arreſta ſupremarum Curiarum definitum fuit relata per Rebuff. *in pract. bene. tit. de ſimon. in reſigna. num. 7. & in tit. de mo. amit. benef. num. 35.* Quemadmodum etiam d. dominus More docuit dictum Rouſſet ſe poſſe iuuare vtraque ſignatura à ſanctiſs. Pontif. in eius fauorem emanata. Ius enim quod ex vi reſignationis per Iacob. Sonnier factæ dictus Rouſſet habet, non eſt incompatibile cum impetratione deinde facta per ſimoniam d. Peliſſerij, cùm d. Sonnier ex eadem cauſa impetrauerit, etſi quod ius d. Sonnier habebat, illud ex vi d. reſignationis & prouiſionis inde ſequutæ in dictũ Rouſſet transfuſum fuiſſet. Et quia de iure d. Sonnier dubitari poſſet, quòd intra tempora per ordinationes regias præſtituta litem non inſtruxit, nec alia per eas requiſita fecit, d. Rouſſet de nouo, idque ius iuri addendo dictum Prioratum certo modo vacantem, & ſub eadem expreſſione, quàm fecerat d. Sonnier impetrauit, ita vt non videatur dubium, quin dict. Rouſſet vtroque titulo ſe iuuare poſſit, & praxis quæ in ſimilibus quotidie inconcuſsè obſeruatur, hoc veriſſimum eſſe euincit: de his igitur omnibus ſupradict. non diſſeram, quia eruditè per d. dominum More diſcuſſa fuerunt, duo ſolum mihi ſunt inueſtiganda, vt quæ per aduerſarium contra ſupradict. dominum More deducta fuerunt, diluamus.

Vnum eſt, an informationes ex quibus de d. ſimonia & aliis criminibus d. Peliſſerij conſtat, in criminali cauſa, vt prætenditur, factæ, eæque inter alias perſonas, fidem faciant in hoc iudicio ciuili.

Alterum, an licitum fuerit d. Peliſſerio 400. ſextaria fromenti D. ſancti Laurentij Cameræ rationum correctori pro redimenda vexatione & obtinendo pacificè d. Prioratu, dare.

2 Quoad primum, etſi atteſtationes in cauſa ciuili factæ non faciant fidem in criminali, quia probationes clariores & concludentiores requiruntur in cauſa criminali quàm in ciuili, Bart. *in l. 2. §. hoc edicto in fi. col. 4. verſ. quæro vtrum ff. vi bono. rapto.* Caſtren. *in l. fin. C. de*
3 *probatio.* tamen probationes & depoſitiones teſtium in cauſa criminali factæ, faciunt fidem in ciuili, Socin. ſen. *conſ. 60. num. 5. vol. 4.* Grati. *conſ. 96. num. 24. vol. 2.* Ruin. *conſil. 4. num. 5. vol. 4.* Maſcar. *de probat. concluſ. 34.*
4 *num. 10.* & quamuis atteſtationes & acta in vno iudicio facta, regulariter & in theſi non faciant plenam fidem in alio iudicio inter alias perſonas, tamen multum fidei & præſumptionis adiungunt illis quos ea res contingit, vt notat gloſ. *in verb. habiturum poſt Illuſt. in l. ſi duo patroni ff. de iureiu.* Ferre. ad Guid. *quæſt. 136.* ſed ſi adſint adminicula & circumſtantiæ, vt in hypotheſi, plenam faciant fidem, ex notat. per Cagnol. *in l. 2. num. 105. vſque ad fi. C. de eden.* hoc verò caſo tales adſunt circumſtantiæ, vt Iudex arbitrari debeat probationem ex huiuſmodi informationibus reſultãtem eſſe ſufficientem, præſertim cùm probationes quantam fidem fa- 6
cere debeant ex arbitrio Iudicis vt plurimum dependeat, Caſtr. *ad l. admonendi col. pen. ff. de iureiur. & conſ. 381. col. 2. verſ. his rorxtis lib. 1.* hic verò circumſtantiæ adſunt: agitur enim de ſimonia in eodem beneficio, de quo agitur, per eãdem perſonam, & eodem modo quo nunc aſſeritur, commiſſa, quódque teſtes in vim monitorij præcedentis, & ſic ad exonerationem conſcientiæ depoſuerunt. Denique quod ipſemet dominus ſancti Laurentij qui d. ſextaria frumenti accepit, & cum quo ſimonia commiſſa eſt, vi d. monitorij coactus, quem- 7
admodum tota res geſta ſit, depoſuit, cuius quantumuis delicti complicis dicto ſtandum eſt, *c. 1. de teſt. in 6.* Papon. *lib. 24. arreſt. 1. tit. 8. des preuues au criminel c. 5.* & vt facilius iudex inclinetur ad habendam d. informationibus fidem, literæ Regiæ ſumendæ ſunt, quibus mandatur Iudici vt recipiat impetrantem ad producendas d. atteſtationes & informationes vt earum habeatur ea ratio, quæ de iure haberi debet, iuxta conſ. Imberti in ſuo Enchiridio *verb. acte.* vbi id fieri aſſerit, nedum ſi atteſtationes ſint inter eaſdem partes factæ, ſed etiam ſi inter diuerſas.

Illud omnino curandum eſt, vt habeatur & producatur commiſſio in vim cuius d. informationes ſum- 8
ptæ fuerunt, alioquin non crederetur Iudici aſſerenti ſe in vim commiſſionis ſibi directè dictas informationes feciſſe, ad not. per illum text. *in l. vnica C. de mand. princ.*

Quoad ſecundum dubium certiſſimum eſt in iure (vt mittam duas reſponſiones eáſque pertinentes quas d. dominus More in ſuis ſcriptis facit) pactionem & conuentionem de dandis dictis 400. ſextariis frumenti d. domino ſancti Laurentij, & quæ poſtea illi verè ſoluta fuerunt, quantumuis prætendatur in compenſationem expenſarum, & vt à vexatione ſe eximeret d. Peliſſerius facta, fuiſſe illicitam & omnino prohibitam, vt per eam, veram & realem ſimoniam fuiſſe commiſſam, ipſoque iure d. beneficium vacaſſe, nullúmque ius etiam in poſſeſſorio ſummario d. Peliſſerio competere potuiſſe, indubitatum enim eſt in iure 9
huiuſmodi conuentionem, in qua ius ſpirituale pro aliquo temporali remittitur vel retinetur, ſine authoritate ſuperioris factam eſſe malam & ſimoniacam, gloſ. 1. *in cap. 2. & in cap. ſuper eo de tranſ.* & ibi Innoc. Panorm. & alij, Sylueſ. Auguſt. Tabi. & alij ſummiſtæ *ver. tranſactio*, vt habetur expreſsè hæc deciſio in *cap. cum pridem de pact. cap. 2. de arbi. cap. præterea 1. & 2. de tranſact. cap. vlt. de rer. permu.* quod adeò verum eſt, vt ſine 10
authoritate ſuperioris in materia beneficiali non ſit licita tranſactio, etiamſi in ea ſpirituale pro ſpirituali tranſigatur, Innoc. Panorm. & alij *in c. conſtitutus de relig. dom. & in d. c. ſuper eod. tranſ.* fusè Suar. *de ſtatu relig. lib. 4. c. 51. de ſimonia n. 11.*

Nec obſtat *cap. niſi eſſent*, quia in eo conuentio fuerat facta authorit. ſuperioris: arbitri enim fuerunt ipſi Iudices delegati, ſicut & *in cap. de cætero de tranſact.* & ſecluſa d. authoritate ſuperioris ſi proponeretur in d. capitibus conuentio facta inter partes ſolas, ea eſſet omnino ſimoniaca, vt in terminis docet gloſ. *in ver. ex iuſſione in d. cap. niſi eſſent*, & gloſ. *in ver. non diximus in d. cap. cum pridem de pact.* & fusè explicat Suarez *d. cap. 51. num. 43.* omnino enim huiuſmodi conuentio inter priuatos facta ſimoniaca eſt, vt patet ex text. &

DD. ſuprà allegatis, & præter eos docet Azor. *inſtit. moralium lib.12. cap.8. col. 4. in princ.* adeò vt controuerſa ſit quæſtio an præter authoritatem ſuperioris requirenda ſit confirmatio Papæ, qua de re Azor. *d. loco.* Non intro in quæſt. an partes potuerint conuenire inter ſe non quidem authoritate ſuperior. ſed authoritate boni & honeſti viri arbitri, in quem ob bonum pacis compromiſſum faciunt, de qua Azor. *d. loco. verſ. quid ſi litigantes.* & Suar. *d. cap.51. num.43.* quòd ſcilicet non ſit præſentis ſpeculationis, cùm in hoc caſu non fuerit compromiſſum in aliquem cuius arbitrio & iudicio d. frumenti quantitas dicti domini ſancti Laurentij data fuerit, ſed totum hoc inter ipſas partes priuatim conuentum & concordatum fuerit.

11 Poſtremò, non poſſunt huc conuenire quæ de redimenda vexatione à DD. tractantur; nam multa requirunt DD. vt poſſit aliquid dari vexationis redimendæ cauſa. Primò, vt fiat poſt beneficium alicui quæſitum. Secundò, vt ius illius omnino ſit certum, nec vllum dubium in eo adſit. Tertiò, vt id quod datur non ſit magni momenti, vt fusè docent Suarez *d. lib.4. de ſimo. cap.50. per tot. & cap.51. num.6.* & Azor. Hoc verò caſu omnia ſunt in contrarium: nam cùm huiuſmodi conuentio fuit facta, Peliſſerius non poſſidebat beneficium quod certo modo impetrauerat, ius verò quod prætendebat, certum non erat, imò adeò dubium, vt non obſtante ipſius impetratione recredentiam obtinuiſſet Iacomet beneficij poſſeſſor, & non niſi de conſenſu ipſius ſententiam in poſſeſſorio d. Peliſſerius obtinuerit: id verò quod datum eſt, magni momenti & valoris eſt, quantitas ſcilicet 400. ſextariorum frumenti.

Sed ſi verum amamus, hoc caſu neque redemptio vexationis neque tranſactio, ſed mera venditio beneficij eſt inter Peliſſerium & dominum ſancti Laurentij inita mediante d. quantitate frumenti, cum d. inquam domino ſancti Laurentij laico & beneficij incapace, cuius Confidentiarium fuiſſe Iacomet fatetur Peliſſerius, ſi enim tranſactio facienda eſſet, eáque vt debet, ſcilicet authoritate ſuperioris interueniente, aut redemptio vexationis concurrentibus tribus de quibus ſuprà ea erat facienda cum d. domino Iacomet, non cum domino ſancti Laurentij, ex quo vt iam dixi, manifeſtè conuincitur totum hoc fuiſſe meram venditionem beneficij.

ARGVMENTVM.

COmparatio literarum & recognitio, an & quam fidem faciant in criminalibus. Confidentiarius in Gallia an priuetur beneficio.

SVMMARIVM.

1 *Comparatio literarum non eſt ſufficiens probatio in ſcriptura priuata:*

2 *Licet agatur de epiſtola.*

3 *In criminalibus requiruntur clariores probationes.*

4 *Teſtes deponentes ſuper recognitione ſcripturæ debent deponere de viſu dum ſcriberetur.*

5 *In criminalibus imperfectæ probationes non iunguntur.*

6 *Et caſu, quo prætendatur eas in crimine confidentiæ iungi poſſe, certum eſt vnamquamq; ſemiplenè probatam eſſe debere.*

7 *Comparatio literarum cum recognitione teſtium plenè probant, ſi teſtes deponant de viſu dum ſcriberetur.*

8 *Requiſita ad comparationem literarum remiſſiuè.*

9 *Confidentia non erat punibilis ante conſtitutiones Pij 4. & 5.*

10 *Nec hodie omnis confidentia eſt punibilis, ſed ea tantum quæ eſt illicita & ſimoniaca.*

11 *Confidentiarius non ſolum priuatur eo beneficio, ſed etiam aliis antea obtentis.*

12 *Hoc tamen non eſt receptum in Gallia.*

CONSILIVM CXXVII.

VIſis actis & ſententia recredentiæ ſequutæ propter Prioratum ſancti Laurentij du Meynier in Occitania in fauorem domini Stephani Trial Canonici Eccleſię Cathedralis Mõtiſpeſſulani d. Prioratus, à 20. annis poſſeſſoris; contra dominum Guilielmum Nauarre per ſimoniacam cõfidentiam & aliàs certo modo impetrantem. Hanc confidentiam ſimoniacam, quam d. Nauarre à d. domino Trial commiſſam eſſe intendit, in meritis probare difficile erit. Nullas enim alias probationes habet niſi literas quaſdam per extractum productas in d. inſtantia coram Seneſchallo Bellicadri, quæ à d. Trial ſcriptæ à d. Nauarro verificandę ſunt, quod probare nequit niſi per comparationem literarum, aut teſtes qui dicti Trial ſignaturam noſcere deponerent.

Quoad comparationem, non eſt ſufficiens probatio, cùm de ſcriptura priuata tractatur, gloſ. *in authen. de triens. & ſemiſ.* & ibi Angel. Bart. *in l. admonendi n.28. ff. de iureiu.* Deci. *conſ.33. n.118.* Maſcar. *concl.330. n.1. & ſeqq.* 1

Nec nocet ſi hoc verum eſſe in apocha opponatur, id eſt in promiſſione priuata, ſed non in epiſtola ſolum, vt in iſtis: quamuis enim aliqui DD. hanc differentiam appoſuerint, reprobata tamen fuit, vt docet Menoch. *de arbitra. centu.2. caſ.114. n.24.* vera enim ratio, propter quam comparatio non ſit ſufficiens probatio eſt ad euitandas falſitates; quę ratio æquè bene locum habet in literis quæ contrafieri poſſunt ac in promiſſione priuata: quod tanto magis debet habere locum in caſu in quo verſamur, in quo de priuatione beneficij agitur, ſicque in cauſa criminali, in qua clariores probationes requiruntur, *l. fin. C. de probatio.* & debent eſſe luce meridiana clariores *l. ſciant cuncti C. de probation.* & ideò præſumptiones, quæ in ciuilibus admitterentur, in criminalibus non ſufficiunt ad condemnandum, Deci. *conſil.615. num. 3.* & propterea DD. in huiuſmodi caſibus non reſpiciunt comparationem literarum, Crauet. *conſil.386.* Tuſc. *lib. lit. C. concl.684. num. 1.* 2 3

Quoad alterum probandi modum, qui eſt recognitio, vt valeat, neceſſarium eſt vt teſtes deponant ſe præſentes fuiſſe cùm huiuſmodi Epiſtola ſcripta fuit, illámque ſcribere vidiſſe, nec ſufficit dicere illos cognoſcere manum illius qui illam ſcripſit, Bartol. *in l. comparationes & in authen. etſi contractus C. de fid. inſtru.* Alex. *conſ.67. num.4. lib.3. & conſ.239. lib.6.* Maſcar. *d. concluſ. 330. num.5.* Deci. *d. conſ. 615. num.3. circa me.* Tuſc. *dict. concluſ. 684. num.7.* quod in hoc facto fieri impoſſibile eſt. 4

Nec

Digitized by Google

Nec nocet, ſi opponatur quod iungendo dictos
duos modos probandi (quamuis teſtes ſolùm dicant
noſcere manum d. Trial, non tamen adfuiſſe, cùm d.
5 epiſtolam ſcripſit) probationem fore ſufficientem.
Ad hoc enim reſpondetur huiuſmodi probationes
imperfectas in cauſa criminali coniungi non poſſe, in
criminalibus enim imperfectæ probationes non cõ-
iunguntur ad faciendam plenam probationem, vt
notat Bartol. in *l. ſi quis de argentariis* §. 1. *ff. de edend.*
Deci. *dicto cõſ. 615. n. 10.* poſt Alex. & Barthol Veronen.
gloſ. Anto. de Butr. Imol. Felin. & alij in *c. veniens 1. de*
6 *teſti.* Ana. *conſ. 59. col. 2. in fi.* & caſu quo prætenderetur
in crimine confidentiæ iungi ex vi conſtitutionũ Pij
IV. & V. hoc certum eſt vnamquamq; ſemiplenè
probatam eſſe debere, alioquin iungi non poſſunt;
Bart. in *l. ſpadonem, § qui iura ff. de excu. tuto.* Flamin.
Pariſ. poſt multos quos refert & ſequitur de confidẽ-
tia *q. 67. n. 11.* imò certũ eſſe huiuſmodi recognitionẽ
teſtium non efficere ſemiplenam probationem, ſed
aut nullam, aut talem, vt illius nulla ſit habenda ra-
7 tio, nam DD. quoad cauſam criminalem dicunt cõ-
parationem literarum cum recognitione teſtium cõ-
iunctam efficere plenam probationem, dummodo
teſtes deponant præſentes fuiſſe ſcripturæ, Maſcard.
d. concluſ. 530. nu. 27. & quod conſideratione dignũ eſt,
quamos eſſe, qui ſcripturam aliorum contrafacere
profiteotur, notorium eſt. Sed præſuppoſito huiuſ-
modi probationem fidem dare poſſe in facto de quo
8 agitur, quod tamen per rationes ſupradictas euenire
incredibile eſt: cùm tot requirantur ad literarum cõ-
parationem, quorum ſi vnum abſit, totũ corruit, de
quibus Menoch *d. ca. 114. n. 26. cũ ſeqq.* quod contine-
tur in d. literis, nõ ſufficere videtur, vt d. Trial de hu-
iuſmodi confidentia conuincatur, qua d. Prioratum
amittere debeat, cùm ex illis nihil aliud habeatur, niſi
promiſſio quædam d. Prioratus à dicto Trial, domi-
no de l'Oliuier facta: & aliqua coniectura illum fru-
ctus amittere potuiſſe, quos dictum l'Oliuier perce-
9 piſſe non apparet: quæ omnia euenire potuerunt tẽ-
pore & modo, quo confidentia non commiſſa eſſet
ad amittendum beneficium; confidentia enim non
10 erat punibilis ante conſtitutiones Pij IV. & V. vt
docet Pariſ. *d. tract. q. 5.* & non omnis confidentia be-
neficialis illicita, per eas eſt punibilis, ſed ea tantùm
quæ nedũ illicita, ſed ſimoniaca eſt, cùm ſcilicet ſub
pacto præcedenti reſignationem, vt cedat beneficiũ
vel fructus alteri, fit vt docent in termin. Nauar. in
manu. ca. 23. ſub nu. 109. verſ. quod autem & conſ. 26. nu. 1. &
conſ. 27. n. 1. de ſimo. Pariſ. *d. tract. qu. 10.* ita vt ſi fructus
poſt reſignationem gratis donentur reſignanti, & an-
tea non fuerit de hoc conuentum, non inducatur cõ-
fidentia; & ita fuit reſolutum in Rota Rom. vt refert
& ſequitur Pariſ. *dict. tract. q. 31. n. 40. verſ. tertium exẽ-*
plum: nam, vt inquit Pariſ. non omnis perceptio fru-
ctuum poſt renunciationem factam à reſignante eſt
confidentia, ſed ea quæ præcedente pacto & conuen-
tione, vt fuit reſolutum in vna Imolenſi Lunæ 24.
Februarij 1592. coram Pamphilio: nec ſi reſignatarius
poſt reſignationem donet aliquid reſignanti aut con-
ſanguineo ipſius, puta ex fructibus ipſius beneficij,
vel alterius ſponte, vel aliqua iuſta cauſa, committi-
tur confidentia prohibita dictis conſtitutionibus, ſi
reſignatio beneficij non fuit facta intentione, vt id
fiat & cum pacto: nam poteſt quis poſtquam benefi-
cium eſt aſſequutus ſponte aut aliqua iuſta cauſa fru-
ctus omnes aut eorum partem reſignanti dare abſq;
vitio ſimoniæ vel confidentiæ. Et ita fuit reſolutum
in Rota Romana coram D. Orano in vna conſentina
Lunæ 4. Februarij 1599. vt refert Pariſ. *d. tract. q. 49. nu.*
3. & varijs authoritatibus huiuſmodi ſententiam con-
firmat. Et cùm totum, quod continetur in dictis lite-
ris, promiſſum & factum eſſe poſſit poſt ſpontaneam
beneficij prouiſionem, nullaque habeatur ex dictis
literis probatio concludens illum feciſſe conuentio-
nem præcedentem reſignationem. Sequitur per hu-
iuſmodi literas non ſufficienter probatam eſſe confi-
dentiam, quemadmodum debet eſſe. Probatio enim
debet neceſſariò concludere, maximè in pœnalibus,
vt in hoc caſu, præſertim cùm pœnæ per d. conſtitu-
tiones inductæ dicantur atroces, vt inquit Pariſ. *dict.*
tract. q. 10. n. 4. Quod tanto magis locum habere vide-
tur, quia oportet vt tales promiſſiones factæ ſint in-
ter reſignantem & reſignatarium ante reſignationem
ad faciendam confidentiam, quod non adeſt in hoc
caſu, ſed ſolùm vt aduerſarius præſupponit cum dict.
l'Oliuier, cum quo ſine confidentiæ commiſſione ad
perdendum beneficium factæ eſſe poſſent, propter
diuerſos reſpectus & cauſas, quæ ad illas faciendas
dictum Trial mouere potuiſſent, cùm non ſit verifi-
earum reſignantem fuiſſe confidentarium d. l'Oli-
uier, illumque induxiſſe ad reſignandum & confe-
rendum d. beneficium dicto Trial, vt ipſius eſſet con-
fidentarius ſicut erat reſignans.

Sed quidquid de beneficio euenire poſſit, & poſi-
to quod confidentia, ſicut conuenit, vt beneficium
perdatur, probata eſſet, cenſeo dictum Trial priuari
non poſſe ſuo Canonicatu; quamuis enim per di-
ctas Bullas non ſolùm amitti debeat beneficium in 11
confidentia poſſeſſum, ſed etiam omnia alia quæ le-
gitimè antea obtenta fuerunt, vt dicit Nauar. *d. ca. 23.*
num. 110. verſ. decimo ex verbis, attamen huiuſmodi
conſtitutiones quoad hoc non ſunt receptæ in Gal- 12
lia, vt aſſerit Pet. Grego. Syntag. *iur. lib. 17. ca. 17. nu. 30.*
& Pariſ. *d. tract. qu. 11. num. 18.* quod etiam pœna
per eos ſtatuta eſt terribilis, vt inquit
Nauar. *dicto loco.*

ARGVMENTVM.

DOnatio inter virum & vxorem non inſinuata, aut non legitimè, an ſuſtineatur propter iuramentum.

SVMMARIVM.

1 *Donatio inter virum & uxorem iurata valida eſt.*
2 *Dictio diſpoſitionis ſpectat ad vltimas voluntates.*
3 *Dictio aliorum eſt repetitiua ſimilium.*
4 *Incluſio vnius eſt excluſio alterius.*
5 *Donatio ab initio valida non poteſt reuocari.*
6 *Inſinuatio fieri poteſt corã quocunq; iudice ordinario.*
7 *Iuramentum non ſupplet defectum inſinuationis, quando fieri debet intra certum tempus.*
8 *Iuramentum ſupplet inſinuationem.*
9 *Etiam ſi ille renunciatum non ſit.*
10 *Iuramentum in ampla forma præſtitum ſupplet plures defectus*, & num. 13.
11 *Iuramentũ habet vim clauſulæ* omni meliori modo.
12 *Clauſula* omni meliori modo, *facit actum valere ex omni capite, quo fieri potuit.*

CONSILIVM CXXVIII.

ADVERSVS donationem factam per quõdam Stephanum Cathelanum loci Bituricarum in fauorem Martinæ Bauſenque eius vxoris de an. 1589. & die 6. Decemb.

donator poſſet venire contra d. donationem, præſertim iuri dicenti generalem renunciationẽ non valere, niſi ſpecialis præcedat, verius, inquam, eſſe, & magis receptũ ex cõmuni DD. ſententia, iuramentum eo caſu vtrumque defectũ ſupplere, vt docẽt in terminis Abb. *conſ.8.2.dub.lib.2.* Caſtren. *conſ.8.* in cauſa quæ vertitur, aliàs eſt *conſ.219.* Deci. *conſ.414.n.16.&17.* fusè Rimi. *in. inſtit. qui aliena,* licet vel non fusè Seraphi. *priuil.83.nu.*
11 *49.verſ.ſed in contrarium.* Iuramentum enim habet vim clauſulæ *omni meliori modo, l. cùm pater §. filius matrem ff. de lega.2.* Seraphi. *priuil.89.* ſed clauſula *omni meliorẽ*
12 *modo* facit valere actũ ex omni etiã capite, quo fieri potuit, cùm aliàs ex plurib. non valeret, ita Bal. & Imol. in *d. §. filius matrem,* Apoſtil. ad Deci. *conſ.55.* Serap. *d. priu. 83.n.43.pa.495.in prin.* nec obſtat Deci. qui in contrariũ allegari poſſet *conſ.239.n.3.* neq; enim eam ſententiã firmat, ſed ſolũ caſu quo obiiceretur iuramentum non ſupplere duplicẽ defectũ; ei reſpondet in ſuo caſu, illud non obſtare, quia fuerat in ampla forma præſtitum, & ſatis fuit obiectũ reſpõdiſſe eo modo, abſque eo quod opus fuerit veritatem obiecti inueſtigare, quam tamen diſertè docuit *d.conſ.414.in fin.*

Deniq; reſpõdetur, poſito quòd huiuſmodi doctrina eſſet vera, ſc. iuramentũ non ſupplere duplicem defectum, quod tamen non eſt, ea non procederet vbi iuramentum eſſet in ampla forma præſtitum, ex Decio *cõſ. 239.n.3.* & Serap *priui.73.n.72.* his omnibus adde Mãci. *par.4.q.3.1.effec.nu.20.* vbi poſt multos, quos refert & ſequitur, docet hanc veram & communem ſententiam, vt ſcilicet iuramentum in ampla forma præſtitum vtrumque defectum ſuppleat.

ARGUMENTUM.

REmiſſio & ceſſio hæreditatis facta per hæredem cum onere ſoluendi legata & debita hæreditaria, an ſit donatio ſimplex, an verò ob cauſam, & per conſequens, an ex ea debeatur laudimium.

SUMMARIUM.

1 *Donatio, vt dicatur* ob cauſam, *& ex ea debeatur laudimium, debet exprimi cauſa, quæ excludat liberalitatem, & donantis fauorem reſpiciat.*

2 *Onus appoſitum in venditione facit partem pretij, & ex eo debetur laudimium, quando ex conuentione partium & fauore venditoris appoſitum fuit.*

3 *Onus minuit pretium rei in terminis* l. 2. C. de reſcin. vẽdi.

4 *Donatarius hæreditatis tenetur ad omnia onera, ſaltem erga donantem.*

5 *Per ceſſionem hæreditatis reuiuiſcunt iura hæredis, quæ aliàs erat creditor hæreditatis ceſſæ.*

6 *Hæres non tenetur ceſſionario de euictione.*

7 *Ex venditione hæreditatis, ſub pacto de ſoluendis debitis hæreditariis, non debetur laudimium, niſi vltra pactum pecunia interuenerit, ex qua ſola debetur laudimium.*

8 *Ceſſio rei cenſualis cum expreſſo onere cenſus dicitur ſimplex & gratuita.*

9 *Laudimium non debetur ex donatione hæreditatis vel omnium bonorum* [illegible] *debita.*

10 *Quando donatio* [illegible] *vt pactum ſit cauſa finalis,* [illegible]

11 *Aut ſaltem eſt* [illegible]

12 *Quoties donatio* [illegible] *quàm liberalitatis, non dicitur* [illegible]

13 *Donatio dicitur ob cauſam, quando pactum cedit in fauorem donantis.*

14 *Ideò ex ea debetur laudimium.*

15 *Diuiſio inter filios facta per patrem cum onere ſoluendi æris alieni pro portione cuiuſque, non eſt ſimplex donatio, ſed ob cauſam, ideò agitur præſcriptis verbis.*

16 *Actio* præſcriptis verbis, *non niſi ex contractu innominato datur, non autem ex donatione ſimplici.*

17 *Si quis donet vt debitis exſoluatur, non eſt donatio ſimplex, ſed contractus innominatus, ac per conſequens ex eo debetur laudimium.*

18 *In* l. ſi filia §. ſi pater ff. famil. erciſcun. *appellatione bonorum venit hæreditas.*

19 *Bona dicuntur deducto ære alieno.*

20 *Sicut hæres, ex natura hæreditatis, ita & donatarius ex natura donationis, tenetur ad onera præterita, nedum ſi adſit expreſſa hypotheca, ſed etiam ſi ſolum detur actio perſonalis.*

21 *Dictio* facultatis, *idem ſonat quod* hæreditatis.

22 *Donatio dicitur ob cauſam, quando fit vt debita ſoluantur.*

23 *Onus rei appoſitum, ab eo cui res traditur, ſoluendum auget pretium, & ex eo debetur laudimium.*

Et quando certa ſunt debita, omnes conueniunt, & n. 27.

24 *Onus pretio æſtimabile, & pecunia redimibile facit partem pretij, ex quo debetur laudimium.*

25 *Quoties res traditur ea lege, vt debita ſoluantur, debetur laudimium.*

26 *Licet enim quæri poſſit, an ſit venditio, eſt tamen contractus oneroſus.*

28 *Quomodo intelligendum ſit id quod dicitur, quod ſi vendatur res feudalis paruo pretio ſoluendo venditori, & emptor eam recipit cum ſuo onere, laudimium debetur ex ſolo pretio recepto.*

29 *Hæres ex teſtamento, nec non legatarius, ac donatarius tenentur ſoluere laudimium, niſi aliter conſuetudine vel ſtatuto introductum ſit.*

30 *Appellatione donationis intelligitur ſimplex.*

31 *Donatarius poſſidet hæreditatem titulo ſingulari, quamuis donatio fiat ſub nomine vniuerſali.*

32 *Ex eo quod datur actio* præſcriptis verbis, *contra donatarium hæreditatis non ſoluentem debita, ſequitur donationem eſſe ob cauſam.*

33 *Singularis ſucceſſor, maximè ex contractu, non poteſt retinere Falcidiam, ſed tantùm vniuerſalis teſtamentarius: quod intelligendum eſt, ſi ex perſona ſua eam retinere velit, ſecus ſi ex perſona cedentis.*

34 *Ceſſionarius hæreditatis eſt loco hæredis.*

35 *Cùm legata abſorbent hæreditatem, ſola hæreditas eſt in Falcidia, reliquum in legatis.*

CONSILIUM CXXIX.

DUæ proponuntur ſententiæ contrariæ in cauſa, quæ ventilabatur, & adhuc pendet indeciſa, inter hæredes quondã honorabilis viri Franciſci à Veleron dict. Cambaud contra domicellã Elizabeth Leirole, prima quidẽ, qua d. de Leirole condemnata fuit ad ſolutionem duplicis laudemij ratione prædiorũ & ex vi donationũ, de quibus in actis: alia verò in cauſa appellationis per dict. de Leirole interpoſitæ, qua fuit ordinatũ, malè iudicatum per iudicẽ à quo, bene verò per d. de Leirole appellatũ, eáq; relaxata & abſoluta fuit ab impetitu d. hæredũ. Quæritur quænã ex iſtis ſententiis iuri conſona ſit, & quidẽ iudices cauſæ appellationis ſequentibus rationibus potiſſimũ moti fuere, quibus videtur bene contra primam ſententiam fuiſſe iudicatum: præſupponitur enim in facto Claudiũ Leirole habitatorem Aueniońis in ſuo teſtamento de an. 1603. & die 8. Octobr. hæredẽ ſuum vniuerſalem feciſſe Ioannem Leirole eius fratrẽ,

Digitized by Google

ſub qualitatibus & conditionibus in eo contentis, eũdémque Ioannem hæreditatem d. Claudij cum beneficio legis & inuentarij adiuiſſe, illúdque legitimè perfeciſſe, & quia vt ipſe aſſerit huiuſmodi hæreditas illi potius oneroſa quàm vtilis erat, quódque illius adminiſtrationi vacare non poterat, quia aliis negotiis occupatus erat, totam d. hæreditatem remiſit & donauit an. 1604. & 14. Septemb. Nicolao Leirole eius fratri homini induſtrio & capaci, donatione pura, mera, ſimplici, & irreuocabili, quæ fieri dicitur inter viuos, cũ qualitate tamen & non aliter quod d. Nicolaus teneretur ſoluere & ſuſtinere omnia debita & onera hæreditaria d. Claudij, de bonis tamen d. hæreditatis & abſque eo quod d. Nicolaus teneretur confundere ſuas actiones cum iuribus d. hæreditatis, nec ſibi præiudicare in actionibus quæ ſibi competerent contra bona d. Claudij, quódque d. Nicolaus teneretur omnino indemnẽ præſtare & releuare dict. Ioannem de dictis debitis, & abſque præiudicio ſubſtitutionum in eo contẽtarum. Poſtea verò de an. ſcilicet 1610. & 29. Octob. cùm dict. Nicolaus per aliquot annos d. hæreditatẽ adminiſtraſſet, & multa debita & onera tam d. Claudij quã alterius Claudij patris ſoluiſſet & ſuſtinuiſſet, cũque parte Catharinæ Vienetæ viduæ d. Claudij conuentus fuiſſet, ratione ipſius dotis & iurium dotalium, nec non centũ aureorum legatorũ d. Vienetæ, & alimentorum Claudij & Magdalenæ Leirole liberis d. Claudij teſtatoris debitorum, diceretq; Nicolaus contenderet ſolutis debitis d. hæreditatis non ſupereſſe redditus, ex quibus d. alimenta præſtarentur ſine diſtractione bonorũ, & quod de legatis prætendebat detrahere Falcidiam: quodque per rationes per d. Nicolaum redditas apparebat, quod ſolutione facta omnium debitorum & legatorum, reſtabat tantùm de tota d. hæreditate ſumma 313. librarum 6. ſolidorũ & 5. denariorũ, præſuppoſito tamen quod aliqua debita actiua, de quib. in d. rationibus exigi poſſent, ita vt neceſſario Falcidia de legatis detrahenda eſſet, quodq; defectu ſolutionum dictę viduæ nec non creditoribus faciendarũ, ij Baſtidæ, de qua in actis & fructuum eiuſdẽ diſtractionẽ procurabant, d. Nicolaus videns ſe non poſſe d. adminiſtrationi vacare, ceſſit, remiſit, & tranſtulit, per donationem purã, ſimplicẽ & irreuocabilem, quæ fieri dicitur inter viuos, Elizabet Leirole eius ſorori, viduæ Gaſparis de Riue totam d. hæreditatẽ d. Claudij, cum qualitate tamen & non aliter, quod d. Elizabet teneretur ſoluere & ſuſtinere omnia debita & onera hæreditatis d. Claudij, de bonis tamen eiuſdem & quatenus ea fieri poſſent, abſq; eo quod teneretur cõfundere ſuas actiones nec ſibi præiudicare in actionib. & iuribus quæ contra d. hæreditatẽm haberet, & nominatim pro eo quod ipſa pro d. hæreditate ſoluit & ſibi debetur, promittens indemnẽ præſtare d. Nicolaum ratione d. debitorum & onerũ & abſq; etiam eo quod præiudicium fiat ſubſtitutionibus in fauorem d. Nicolai factis, nec iurib. quæ ſibi cõpetunt ex redditione rationum, aſcendentib. ad ſummã, nec non pro aliis ſummis quas creditoribus d. hæreditatis à die redditionis d. rationũ vſq; in diẽ donationis ſoluit, necnõ Falcidiæ, quæ ſibi tanquam ius ab hærede habenti competit, & quod ea omnia poſſit petere, exigere, & recuperare iuxta eius tempus & hypothecas, & quomodo & quãdo ſibi placuerit. Ex quibus reſultat, reſolutionẽ iſtius quæſtionis pendere, an ſupradicti duo cõtractus initi per Ioannẽ cũ Nicolao, & per Nicolaũ cum Elizabet ſint donationes ſimplices, an ob cauſam. Nã ſi ſint ſimplices, non debebitur laudimium ex vi ſtatuti Comitatus Venaiſſini, ſi verò ob cauſam debebitur, quia nõ tam donationes quàm cõtractus, *do vt facias*, cenſendi erũt. Et quidẽ donationes, de quibus agitur, non videtur ob cauſam, ſed ſim-
plices, quia vt donatio ob cauſam, & vt oneroſa dica- 1
tur, & poſſit ex ea peti laudimium, debet ea cauſa in
donatione exprimi per quã aliquid donanti viceuerſa
acquiratur, vel ſaltem quæ tempore donationis donã-
tis excludat liberalitatem, quæque fauorem & cõmo-
dum donantis reſpiciat, Pereg. *de fideic. art. 51. n. 65. vſq;*
ad n. 68. Argent. *tit. de donat. art. 218. glo. 4. n. 5. & 11.*

Vnde in venditione onus appoſitum facit partem
pretij, quando ex conuentione partium & fauore ven- 2
ditoris tale onus apponitur, aliàs non facit partem pre-
tij nec ex eo debetur laudimium, idem Argen. *titul. de*
laud. c. 20. verſ. hæc & alia.

Confirmantur hæc, quia in terminis *l. 2. C. de reſcin.* 3
vend. res æſtimata cum onere reali & onus in illa æ-
ſtimatione minuit pretium ad hoc vt tãto minus quid
venditũ cenſeatur, Tiraq. *de retract. conuent. in præfa. nu.*
25. & de retract. lignag. § 1. *glo. 18. nu. 40.* Iaſ. *in l.* § *ſi hæ-*
res n. 13. 14. 15. ff. ad Trebel. Cacher. *dec. 40. n. 12. & 14.* Cra-
uet. *conſ. 145. n. 9* Gamma *dec. 256.* Maſcar. *concl. 651. n. 8. 9.*
10. Cagnol. *in d. l. 2. n. 243.* & in termin. Laſſart. de gabel-
lis c. 10. *n.* 12. 13. 18 vbi hoc verũ eſſe dicit, quãuis per pa-
ctum expreſſum onus illud quod tacitè ineſt, exprima-
tur, quia inquit ipſo iure ſine pacto ita fuiſſet faciendũ,
& *nu. 22.* vbi rationem aliam affert, quia ex pacto nihil
tradenti acquiritur, ſed id quod aliàs nullo etiam pacto
interueniente de iure erat faciendum, expreſſum eſt, &
ex his dicit pactum illud non eſſe partem pretij & lau-
dimium ex tali pacto non deberi.

Sed iſto caſu onera tantũ exprimuntur, quæ rei do-
natæ inerãt, nã donatarius hæreditatis tenetur ad om- 4
nia onera, Mantic. *de inuent. q. 10. n. 54. & 152.* ſaltem er-
ga donantem *l. 2. C. de hæredit. vel actio. vend.* & ibi glo.
in *ver. tu reſpondeas*, & gloſ. in *ver. non poteſt text. in l. 2.*
C. de pactis, & ibi glo. in *ver. ſpontanea.* Item per ceſſionẽ 5
hæreditatis reuiuiſcunt iura hæredis cedentis, qui aliàs
creditor erat eiuſdem hæreditatis ceſſæ, text. in *l. 2.* § *ſi*
quid publici, ff. de hæred. vel act. vend. item hæres cæ-
dens non tenetur de euictione aduerſus ceſſionarium 6
d. l. 2. in princ. præterea in terminis hæreditatis venditæ
ſub pacto expreſſo de ſoluendis debitis hæreditariis
dicitur pactum illud circa onera ipſius verſari, atque i- 7
ta pactum, pretium aut loco pretij eſſe non poteſt, li-
cet quantitas debiti exprimeretur, nec venditio ex eo
pacto poteſt allegari, niſi vltra pactum pecunia inter-
ueniat, ideóque laudimium ſoluitur tantum pro ſola
pecunia data, non autem ex æſtimatione pacti, Laſſar.
d. loco nu. 23 & 24. & nu. 75. vbi qui cedit ſimpliciter rem
cenſualem, etiam expreſsè cum onere cenſus, tunc ceſ- 8
ſio dicitur ſimplex & gratuita, idem Laſſar. *c. 15. n. 33.* ex
quibus, doctrina vltimò data, fuerunt duo dubia ver-
bis ſequentibus concepta.

Primò, quia iſti donatarij ſunt loco hæredis inſtitu-
ti, illumq; repræſentant medio donationũ totius hære-
ditatis ipſis ſucceſſiuè factarũ. Ita vt quemadmodum
hæres à laudimij ſolutione immunis erat, etiam ſi de
propriis debita hæreditaria ſoluiſſet, ita etiam cenſeri
debeat de d. donatariis vniuerſali titulo in locum illius
ſubrogatis, cùm ceſſionarij in omnibus & per omnia
iiſdem fauoribus potiantur, quibus cedens.

Secundò, quia per dictas donationes donatur tan-
tum hæreditas, quæ non poteſt dici niſi deducto ære a-
lieno, & per conſequens nihil aliud donatum videtur,
quàm id quod ſupererit, & ſic non videtur poſſe intra-
re laudimij ſolutio, cùm in illo, quod eſt reſiduum in
hæreditate, deducto ære alieno, ſit dicta donatio om-
nino gratuita, & nullo modo oneroſa, quę dubia cõfir-
mãtur ex *l. hæreditatem ff. de donat.* atq; ſecundũ hãc ſen-
tentiam, vt ſc. laudimium non debeatur ex donatione 9
hæredi-

Digitized by Google

hæreditatis vel omnium bonorum, & cum onere ſol-
uendi debita in ſupremo Senatu Tholoſano iudica-
tum fuiſſe refert author libri ſcripti *Remarques du
droict Françoiѕ*, in *ver. lods.*

10 His tamen non obſtantibus, exiſtimo bene per pri-
mos iudices, malè verò per ſecundos iudicatum fuiſſe,
nam quando donatur gratia pacti appoſiti, ita vt pactũ
ſit cauſa finalis, tunc nun eſt donatiu, Cyn. in *l. 2. in fin.
C. de condit. ob cauſam*, & ibi Bal. Bart. & Rapha. Cuma.
in *l. hæreditatẽ ff. de donatio.* vbi viderur minuere, quod
ſi dono hæreditatem cum pacto ſoluẽdi creditoribus,
nõ eſt donatio, & ibi Caſtren. at verò ex lectura dona-
tionis patet, non alia de cauſa ceſſionẽ hæreditatis fa-
ctam, quã vt Ioannes hæres ſcriptus per primam, & de-
inde Nicolaus, cui remiſſa erat, per ſecundam ceſſionẽ
quã facit in fauorẽ d. Elizabeth, liberarentur à laborib.
qui in adminiſtratione hæreditatis ſuſtinendi erant,
quodq; onera hæreditaria ſuſtinerentur, & debita ſol-
uerentur per eos quib. cedebatur hæreditas: quæ ratio
11 finalis ceſſionis faciendæ expreſſis verbis enunciatur in
vtroque cõtractu, ergo huiuſmodi ceſſio, nullo modo
donatio, aut ſaltẽ ob cauſam tantũ, & non ſimplex cẽ-
ſenda eſt, & per conſequens ex ea laudemium debetur,
non obſtante ſtatuto Comitatus, Hieron. à Lauren. in
l. ſi emancipati n. 198. C. de collati. Capel. Tholoſ. q. 279.

12 Secundò, quoties donatio habet aliã cauſam quã li-
beralitatis propriæ, non dicitur donatio, Clar. in *§. do-
natio q. 16. n. 10. & q. 8. nu. 5.* ſed hoc caſu ſubeſt alia cauſa
quàm liberalitatis, nimirum vt ab onere adminiſtran-
di bona, & ſoluendi debita liberaretur. Ergo.

Quod præſertim hoc caſu ſtatuendũ eſt, quo is cui
fit remiſſio, nullũ aut adeò paruũ commodũ ex ea reci-
pit, vt nõ debeat eſſe in conſideratione, & parum abſit
quin hæreditas omninò non ſit ſoluenda. Nam ex re-
uelatione auditorũ pater ſolutis debitis ſupereſſe tan-
tum de hæreditate ſummã 313. librarũ 5. ſolidorum & 5.
denariorũ: præſuppoſito tamẽ quòd credita hæredita-
ria in ea narrata exigi poſſint. Ita vt ſi compenſatio fiat
difficultatis & incertitudinis, an d. credita exigentur,
nec non laboris inſumendi in adminiſtratione d. hęre-
ditatis & litibus in ea exiſtentibus proſequendis, & ſu-
ſtinendis cũ d. ſumma reſtante, illius non ſit habẽda a-
liqua conſideratio, & d. ceſſio ſeu remiſſio potius one-
roſa quàm lucroſa cenſenda ſit, quod probè cognoſcẽs
d. Ioannes hæres eam ceſſit d. Nicolao, & is rurſus poſt-
quam eam per aliquod tempus adminiſtrauiſſet, &
quantis oneribus & vexationib. implicaretur cognoſ-
ceret eam d. Elixabet remiſit, quod nun feciſſet, ſi ali-
quod cõmodum ex ea ſe percepturũ exiſtimaſſet, quæ
cõfirmantur ex eo quòd longè plus redditus ex pecu-
niis pro debitorũ ſolutione inſumendis quã ex rure e-
iuſq; tenemẽto d. hæreditatis notoriè percepturus eſſet.

Tertiò, quia huiuſmodi remiſſio manifeſtè cõmo-
dum remittentis reſpicit, quia & Ioannes hæres & Ni-
colaus reſeruant ſibi ius ſubſtitutionis, necnon d. Ni-
colaus ius detrahendi Falcidiã, & ius recuperandi & e-
xigendi illud quod ipſe donans exſoluerat, quæ pacta
13 cedunt in fauorem donatoris, ideóq; huiuſmodi dona-
tio ob cauſam eſt cenſenda, Tiraqu. in *l. ſi nunquam in
ver. largitus n. 45. C. de reuoca. donat.* Carro. *dec. ſeu caſu
86. nu. 21.* & cùm fauorem & commodum donantis illa
14 pacta reſpiciant, ex ea debetur laudemium per ea quæ
tradit Bertran. *conſ. 124. circa fin. par. 2. prior.* vbi loquitur
ſtante conſuetudine non ſoluendi laudemium.

Scio dubia eſſe data contra rationem deſumptam ex
reſeruatione detractionis Falcidiæ, ſed ea afferemus &
eis reſpondebimus poſtquam ſatisfecerimus iis quæ in
contrarium ſuprà deducta fuerunt.

Quartò, ne per mendicata ſuffragia eamus, textus
eſt in terminis in *l. ſi filia §. ſi pater ff. famil. erciſcun.* cum
glo. in *verb. donatione*, vbi manifeſtè docetur diuiſionẽ 15
bonorum inter filias per patrem factam cum onere ſol-
uendi æris alieni pro modo portionis cuiuſque, nõ eſ-
ſe ſimplicem donationem; ſed ob cauſam, ex eo quod
ſcilicet facta eſt, cum hoc vt debita ſoluantur credito-
ribus, & ideò agi præſcriptis verbis *l. cum re C. de donat.* 16
quæ actio non niſi ex contractu innominato datur, nõ
autem ex donatione ſimplici *l. naturalis §. 1. cum ſeqq.
ff. de præſcript. ver.* atque ex authoritate *d. legis*, ſi quis 17
facultates ſuas donet ea lege, vt debitis exſoluatur, non
eſſe donationem ſimplicem, ſed contractum innomi-
natum, & per conſequens ex eo deberi laudemium,
docet Argen. in *conſuetu. Britan. tit. de donat. gloſſ. 4. nu-
mero 9.*

Nec dicas textum in *d. §. ſi pater*, procedere in do-
natione bonorum, non autem hæreditatis, nam reſpõ- 18
deo primò in *d. text.* bonorum appellatione intelligi
hæreditatem: diuiſit enim bona ſua pater inter filios,
hoc eſt, hæreditatem ſuam, & ita interpretatur Albe-
ric. allegando *l. quoties & l. fin. §. fin. C. de fami. erciſcun.*
nam quæ dicitur diuiſio bonorum in *d. §. ſi pater*, dici-
tur diuiſio ſucceſſionis in *d. l. quoties.*

Reſpondeo ſecũdò, vtriuſque dictionis eãdem eſſe
rationẽ, nam ſicut in hæreditate inſunt onera & debi-
ta, ita & in vniuerſitate bonorum, bona enim dicuntur 19
deducto ære alieno *l. ſubſignatum §. bona ff. de verb. obli.*
& ſicut hæres ex natura hæreditatis, ita donatarius ex 20
natura donationis tenetur ad onera & debita præterita,
nedũ ſi adſit hypotheca expreſſa vel tacita, Abb. *conſ.
102. n. 3. verſ. an quæritur*, ſed etiã ſi effectu & re ipſa per
viã reuocationis donationis, ſi ſolùm pro illis daretur
actio perſonalis, Abbas *d. conſ. 102. n. 3.* & vt omnem cõ-
tradicendi anſam præſcindã, iſtę dictiones, *facultates, o-
mnia bona, hæreditatem*, quoad quæſtionẽ noſtram, an
ſc. donatio facultatũ, omniũ bonorum & hæreditatis,
cum pacto ſoluendi debita, dicatur ob cauſam, ſunt ſy-
nonymæ, quod enim in *d. § ſi pater*, de omnibus bonis
dicitur, Argent. *d. loc.* vocat facultates; *facultatis* autem
dictio idem quod hæreditatem ſonat, *l. qui ſe patris C.
vnde liberi*, Alber. *in dict. facultat.* vnde Argentreus 21
quæſtionem noſtrã in terminis decidit, cùm ait, quod
ſi quis facultates (id eſt hæreditatem) donauerit cum
pacto ſoluendi debita, eſſe donationem ob cauſam,
ideóque deberi laudemium.

Poſtremò arreſtum, quod in contrarium allegatur,
eſt in terminis donationis bonorum, ſatis demonſtrãs
ſe idem ſtatuere in ea quod fieret in hæreditate, imò id
ſtatuere, quia idem eſt quod in hæreditate, quod ſcili-
cet onera & debita inſint omnibus bonis ſicut hære-
ditati.

Nec obſtant rationes in cõtrarium adductæ: ac pri-
mum illa, qua dicebatur, quod ad hoc vt donatio di-
catur ob cauſam, neceſſariũ eſt vt reſpiciat fauorẽ do-
nantis, aut ſaltem ipſius liberalitatẽ excludat, nam hãc
huiuſmodi eſſe ex ſuperioribus patet: vt enim tædio &
labore adminiſtrandi hæreditatẽ, & onere debita ſol-
uendi ſe eximeret, Ioãnes & Nicolaus huiuſmodi præ-
tenſam donationem fecerunt, quæ cùm ſit cauſa fina-
lis donationis, facit vt dicatur ob cauſam, vt in termi-
nis docet Cuma. *in d. l. hæreditatem verſ. in glo. cogendum.*
Idque abſq; dubio hoc caſu, quo ex hęreditate nullum 22
aut adeò paruum, vt non ſit in cõſideratione, commo-
dũ donatarius ſit cõſecuturus, vt ex d. relatione perito-
rum patet, habita ratione incertitudinis, an credita, de
quib. in ea poſſint exigi, ſed ſi hæreditas eſſet ſoluenda
& lucroſa, nõ propterea minus excluderetur donatio
ſimplex, & ſaltẽ diceretur mixtum negotium, vt docet
Cuma. *d. loco, verſ. ſed ſi hæreditas.* Denique non eſt ad

Digitized by Google

argumenta deſcendendum, vbi textum habemus in *d. l. filia §. ſi pater*, cum gloſſ. in *ver. donationem ff. famil. erciſcun.* adde quod hæc remiſſio commodum remittentis reſpicit, tum quod reſtituẽdæ ſunt ipſi pecuniæ per d. Nicolaum pro ſolutione debitorum ſolutæ, maiorẽ vtilitatem quàm bona immobilia aliis etiam debitis ſubiecta allaturæ, tum quod Falcidiæ detractionem ſibi reſeruauit.

Quod verò ſecundo loco dicebatur, tantum abeſt, vt obſit, quin potius firmat noſtram ſententiam, ex Argent. in *tract. de laudem. §. 20. per tot* nominatim in *verſ. hæc & alia*: quoties. n. apponitur onus rei, ab eo cui res 23 traditur, ſoluendum, hoc auget pretium & ex eo debetur laudemium, at hoc caſu traduntur bona, ſub onere ſoluendi debita, quod propterea vicem pretij ſuſtinet, & ex eo ſoluendum eſt laudemium fundi pleni, & ibi Bald. *ff. de contrah. emptio. l. 51. ſterile §. ſi tibi ff. de actio. empt.* Faber in *§. pretium inſtit. de empt. & vend.* & quamuis aliqui contrarium ſenſerint, quando debita ſunt incerta (cùm tamen verius ſit onera ſiue certa ſiue incerta eſſe tanquam partem pretij, Tiraqu. *de retract. lignag. §. 1. gloſſ. 14. n. 15.*) omnes tamen conueniũt ſi debita ſint certa, vt docet Tiraq. *d. loc. n. 14.* in noſtro verò caſu debita ſunt certa, vt patet e a d. relatione.

Non obſtat, quod tertio loco dicebatur in termin. *l. 2. C. de reſcin. vendi.* rem æſtimatam cum onere reali & onus in ea appoſitum minuere pretium ad hoc, vt tanto minus quid venditum cenſeatur: nam verum eſt, quòd onus appoſitum ipſius rei venditæ valorem minuit, & impedit quominus venditor poſſit prætendere ſe vltra dimidiam iuſti pretij læſum, non alia planè 24 ratione, quàm quia id onus ſi ſit pretio æſtimabile, & pecunia redimibile, faciat partem pretij, ea quo debetur laudimium, ea Argen. *d. §. 10.* ita vt huiuſmodi ratio faciat contra ipſum.

Non obſtant deducta per Laſſartem locis ſuprà citatis, neque enim conueniunt caſui noſtro, quæſtio enim penes eum eſt ſi ex contractibus acquiſitionum, venditionum, permutationum & ſimilium debeant laudemia, an pretium augeant onera realia quæ inſunt fundo acquirendo, & reſpondet non augere, idque ſumma ratione, quia cùm ex venditione cenſus iam fuiſſet laudemium ſolutum, & domino directo de huiuſmodi incommodo ſatisfactum, vt ex infrà mox dicendis patebit, abſque dubio res tanto minus valet, idémque æſtimandum eſt in hæreditatis venditione, vt ſcilicet onera eius, pretium ipſius diminuant, at nos non quærimus de ſoluendo laudimio hæreditatis, vt quanto pretio vendita ſit, inquirere debeamus, ſed de ſoluendo laudimio rerum immobilium, quæ in hæreditate ſunt, quarum dominium directum ad aliquem ſpectat, ſiue canon ex eis pendatur, ſiue non, quas res cùm habere non poſſit, niſi mediante ſolutione debitorum, ſequitur deberi laudimium de di-25 ctis rebus; quoties enim res traditur, ea lege, vt accipiens ſoluat debita tradentis, deberi laudimium in terminis docent Corſ. & Aufre. in *dec. Tholo. qu. 279.* Tiraq. *§. 1. gloſſ. 14. nu. 114. de retract. lign.* etſi enim quæri 26 poſſit, an ſit venditio, quia pretium nõ eſt certum, certum tamen eſt eſſe contractum oneroſum, & ſic deberi laudimium, vt probatur ex dictis Tiraq. *§. 1. glo. 14. n. 114.* Et quamuis aliqui aliter ſenſerint, quando debita 27 ſunt incerta, omnes tamen ſentiunt, & id amplectuntur, quando debita ſunt certa, vt hoc caſu, vt ſupr. diximus ex Tiraq. *d. glo. 14. nu. 14. & 15.* ſolum negotium faceret, quod tradit idem Laſſar. *num. 18. circa fin.* dum ex 28 Tiraq. *de retract. lignag. §. 6. glo. 1. nu. 8.* contendit, quod ſi legatur res feudalis, quæ eſſet cenſuata non debetur laudimium valoris totius rei, ſed deducto onere cenſus, & expreſsè ſi vendatur res feudalis paruo pretio ſoluendo vẽditori, vt quia erat cenſuata, & emptor recipit eam cum ſuo onere, quod laudimium debeatur ex ſolo illo pretio recepto duntaxat, non ex toto pretio, quo æſtimata res eſt, negotium, inquam, faceret & noceret, ſi verum eſſet ita ſimpliciter acceptum, ſed Tiraqu. *d. loco*, quemadmodum hoc intelligendum ſit, apprimè explicat, & noſtram ſententiam confirmat, nedum ratione debitorum, quæ ſoluenda ſunt, pro quibus adeſt ſimplex hypotheca, in quo caſu verſamur, & in quo caſu hypothecæ ſimplicis ipſemet Laſſart. fatetur laudimium valoris totius rei deberi, *nu. 22. verſ. etenim illud verum eſt*, ſed & ratione cenſus merè realis etiam ſecundùm conſtitutionem Pij V. inſtituti ſoluendum eſt laudimium, nam, inquit, ſi impoſitio cenſus de voluntate domini directi facta ſit, & illi ſatisfactum eſt incommodum laudimia illius accipiẽdo, ex eo quod tanto minus res valebit, planè hoc caſu ſi vendatur res, hoc onus partem pretij non faciet, nec ratione illius ſoluetur laudimium: quod ſi domino non fuerit ſatisfactum, illud onus faciet partem pretij, & de integro valore rei debebitur laudimium, alioqui, vt inquit Tiraq. eſſet in facultate ſubditi, ius domini inſcij, atque etiam inuiti & reluctantis minuere, rem ſui feudi in emphyteuſin aut libellum concedendo, & ſic rem deteriorem faciendo, vt cùm venderetur, minutum eſſet ius laudimiorum, contra *l. id quod noſtrum ff. de reg. iu.* & experientia rerum magiſtra id docet, vt laudimium ex integro valore prædij ſoluatur, nulla deductione facta vel cenſuum, ſeu penſionum vel hypothecarum, etſi vendatur prædium certo pretio cũ onere ſoluendi peræquationem ſiue miſpartimentum quod vocant ciuitatis, etſi hoc onus cùm iam ſit impoſitum, videatur reale, certè omninò rei eſt inſitum, tamen etiam ratione illius ſoluitur laudimium, ex quibus diluuntur quæ ſubiiciuntur ex Laſſar. de ſoluendo laudimio hæreditatis, cùm ſcilicet ex ſtatuto vel lege debetur laudimium de contractibus venditionis: nam vt iam ſuprà diximus, verſamur in diuerſis terminis, an ſcilicet ceſſionarius hæreditatis teneatur ſoluere laudimium bonorum emphyteuticariorum hæreditatis, quæ non niſi ſolutis debitis conſequi poteſt.

Nec poſtremò obſtat Laſſar. *cap. 15. n. 35* quin potius facit pro noſtra ſententia in *verſ. quando verò*, cùm onus ſoluendi debita ſit extra res emphyteuticarias, ſed & quod idem Laſſart. ait de onere circa rem & exemplum dat de pacto de retrouendendo, etſi verſaremur in eo caſu, non noceret, quia non debetur laudimium ex pacto illo, hoc eſt, ex eo quod res minus valet ob dictum pactum, quia ſi venditor rem non redimat, & res in perpetuum maneat penes emptorem, is tunc ex reliquo pretium ſoluet.

Ex quibus tolluntur etiã duo dubia poſtremo loco data ſuperius perſcripta, neque enim agitur, vt iam dixi, de ſoluendo laudimio ratione hæreditatis, ſed bonorum emphyteuticariorum, quæ non niſi ſolutis debitis conſequi poteſt, & præterea textus cum gloſſ. in *dicto §. ſi pater*, rem decidit, vt rationes in contrarium imaginari nec poſſimus nec debeamus.

Præterea præcisè & in indiuiduo reſpondendo primo dubio, in quo videtur voluiſſe concludere, quod quemadmodum non debetur laudimium rerum ſingularum emphyteuticariarum, quamuis hæreditas ſit grauata debitis & legatis, quæ hæres ſoluere tenetus, & dicta bona apud hęredem remanere non poſſint, niſi omnia ſuſtineat, ita quoque donatarium hęreditatis laudimium dictarum rerum non teneri ſoluere, etſi donatio facta fuerit cum onere ſoluendi æris alieni.

Re-

Reſpondetur non valere argumentum à ſucceſſione teſtamentaria ad donationem hæreditatis, quia ratio, propter quam hæres ad laudimij ſolutionem non tenetur, ceſſat in donatario hæreditatis. Quod vt intelligatur, præſupponendum eſt verum eſſe hæredem ex teſtamento, nec non legatarium ac donatarium
29 ſoluere laudimium, Bertrandus *conſilio 78. lib. 1. prior.* & fusè Amed. à Ponte in *quæſt. laudimi. quæſtione 30. numero 31.* niſi conſuetudine vel ſtatuto aliter receptum ſit, vt inquit dictus Amede & doctores per eum citati, quos refert & ſequitur. Iam verò conſuetudine in hac patria ſimpliciter & indiſtinctè receptum eſt, ex hæredis inſtitutione laudimium non deberi, non mirum ſi nulla habeatur ratio æris alieni ſoluendi, ſed in donatione in ſimplici tantùm ſtatuto receptum eſt, non in donatione ob cauſam, appellatione
30 enim donationis intelligitur ſimplex, *l. 1. ff. de donation.* Alexand. *conſilio 167. numero 10. & ſequent. libro 7.* præſertim in materia ſtatuti, & in caſu noſtro, Alexan. *dict. numero 10. verſ. nonobſtat*, cùm ea quæ ob cauſam eſt, non tam donatio quàm negotium *do vt des*, dicatur, *l. Aquilius ff. de donation.* Calcer. *ar. 9. de regul.* Cletad. *conſilio 139. per totum*, Clar. in §. *donatio quæſtion. 3.* ex qua propterea actio *præſcriptis verbis*, oritur *l. ſi filia §. ſi per eum gloſſ. ff. famil. erciſcund.* Ideoque cùm donatarius hæreditatis non poſſit res emphyteuticarias conſequi, niſi ſoluto ære alieno, & propterea non habeat per ſimplicem donationem, conſequitur ceſſante ſtatuto deberi laudimium ex huiuſmodi donatione. Ratio igitur propter quam ex huiuſmodi inſtitutione hæredis non debetur, quod ſcilicet generaliter in ea hoc conſuetudine receptum ſit, nec diſtinguatur, an lucroſa vel damnoſa ſit hæreditas, ita vt ſi tota hæreditas conſiſteret in rebus immobilibus emphyteuticariis, & onera ipſius eorum valorem excederent, ita vt in effectu hæres huiuſmodi bona cenſeretur emiſſe, non ideò tamen teneretur ſoluere laudimium, dicta, inquam, ratio ceſſat in donatione, cùm tantùm in ſimplici, quæ nullam habet cauſam vel onus admixtum, ſtatutum liberet donatarium à laudimio: donatarius quidem hæreditatis eſt loco hæredis, vt ſcilicet onera hæreditatis ſuſtineat & commo-
31 da conſequatur, non tamen poſſidet hæreditatem titulo inſtitutionis vel vniuerſali, ſed ſingulari tantùm, quamuis donatio fiat ſub nomine vniuerſali, Doctores in *l. cum filius §. Lucio. de legat. 2.* Baldus & Doctores in *l. 2. Cod. de hæredit. vel action. vendi.* Argent. *dicto titul. de donation. articul. 219. gloſſ. 7.* vbi hoc dicit, verum quamuis facta ſit ſub pacto, vt donatarius teneatur ad debita, & *numero 13.* vbi per pactum ſiue contractum fieri non poteſt, vt conſtituatur vniuerſalis ſucceſſor, & ſic vox *hæreditatis*, inquit, in contractu appoſita nihil aliud importat quàm titulum particularem, multos doctores citans; pro iſtorum confirmatione facit textus *gloſſ. in l. hæreditas Cod. de pact. conuen.* vt etiam ex parte aduerſa præſupponitur, & ſupraſcripta ex eis decerpſimus, ideóque naturæ donationis & non inſtitutionis ſtandum eſt, & hoc caſu ceſſante ſtatuto debebitur laudimium, cùm tamen ex inſtitutione illud non debeatur.

Denique *l. hæreditatem ff. de donation.* pro confirma-
32 tione dubij allata tantum abeſt, vt id confirmet, quin potius contrarium ex ea probatur. Nam cùm detur patri donanti hæreditatem filiæ emancipatæ onera hæreditaria ſoluere recuſanti, actio *præſcriptis verbis*, vel *condictio ob cauſam*, ex gloſſ. in *ver. cogendam* & omnibus DD. in eadem, præſertim Cuma ſequitur huiuſmodi donationem, non ſimplicem, ſed ob cauſam omnino dicendam. Et quomodocumque accipere vellemus dictam legem etiam contra propria verba ipſius, procederet tantùm vbi incerta eſſent debita, ſed vbi certa ſunt, vt hoc caſu omnes conueniunt ea partem pretij facere, & ex eis deberi laudimium, vt ſuprà dictum fuit.

Non obſtat arreſtum in contrarium allegatum: fundatur enim in eo, quòd in eo dicitur huiuſmodi donationem habendam eſſe loco diſpoſitionis vltimæ & teſtamenti, ex quo de conſuetudine non debebatur laudimium; & propterea eſt caſus diuerſus à noſtro. Aliud eſt enim donare omnia bona cum onere ſoluendi debita, dum quis viuit, quòd huiuſmodi donatio vice diſpoſitionis vltimæ fungatur: aliud verò quòd quis inſtitutus hæres fuerit, & hæreditatem, quam ex vi inſtitutionis adeundo acquiſiuit, alteri donauerit cum onere ſoluendi debita. Huiuſmodi enim donatio non poteſt iure diſpoſitionis vltimæ fungi: non quidem reſpectu primi teſtatoris, qui iam mortuus eſt, & cuius hæreditas fuit adita: nec reſpectu donantis, cùm non omnia bona ſua donet, ſed tantùm hæreditatem quam acquiſiuit.

Secundò, reſpondetur huiuſmodi arreſtum ſine vlla lege & auctoritate referri, & eſſe contra text. in *d. l. ſi filia §. ſi pater ff. famil. erciſcund.* in quo diuiſio quidem omnium bonorum cum onere ſoluendi debita, habet ſpeciem vltimæ voluntatis, ſed tamen dicitur, & eſt donatio *ob cauſam*, ex qua debetur laudimium.

Pro coronide dubium amouendum eſt, quod propoſitum fuit contra rationem, qua ſuprà vſi ſumus, vt doceremus hanc remiſſionem in commodum remittentis & donantis factam, ex eo quod ſcilicet Falcidiæ retentionem ſibi reſeruauerat. Nam in contrarium proponitur vltimum iſtum donatorem Falcidiam re-
tinere non potuiſſe, quia ſingularis ſucceſſor maximè ex contractu eam retinere non poteſt ſed tantum vniuerſalis teſtamentarius, [illegible] *articul. 3. numero 5. 7 & 8.* Cancer. [illegible] breuiter reſpondetur hoc procedere, ſi donatarius ex ſua perſona eam retinere vellet, quod non facit, ſed ex
perſona hæredis, ceſſionarius cum hæreditatis, qualis eſt ſecundus donator, eſt loco hæredis ſedentis *l. 2. §. ſiquid publici ff de hæred. vel act. vendi. l. 1. C. eod.* eruditè Cuiac. ſuo more in *d. l. hæreditatem.* Quemadmodum igitur hæres, ita & donatarius idémque ceſſionarius eiuſdem Falcidiam retinere poteſt.

Addit ſupereſſe bona, ex quibus Falcidiam conſequatur donator, inutile igitur eſſe pactum retentionis Falcidiæ, imò eſſet, quia donatarius onera ſuſtinere deberet abſque commodo Falcidiæ quod ad donatorem ſpectaret: ſed reuera non aderant bona, ex quibus Falcidiam conſequeretur hæres, vt ex relatione expertorum conſtat.

Subiungit aditam fuiſſe hæreditatem Claudij per Ioannem primum hæredem iam ab anno 1603. & ab eo tempore ſoluta fuiſſe legata vel ſaltem agnita. Inutiliter igitur de Falcidiæ retentione nunc agi.

Reſpondetur, non credi, vt ex relatione peritorum conſtat, aliqua fuiſſe legata ſoluta, quod ſi aliqua ſoluta ſunt, non prætendi Falcidiam de iis, ſed de non ſolutis; cùm verò dictus Ioannes hæreditatem dicti Claudij cum beneficio legis & inuentarij adiuerit, vanum eſt quod de adita hæreditate & agnitis legatis dicitur.

Subiungit (etſi non hoc ordine) Falcidiam detrahi
tantùm ab hærede, dum legata abſorbent hæredita- 35
tem, & tunc ſola hæreditas eſt in Falcidia, reliquum bonorum defuncti eſt in legatis, *argument. textus in l. legatum ff. de legatis*, vnde in iſto caſu viderentur contradictoria, donare hæreditatem, & retinere

Falcidiam, lu qua ſola remanere poteſt hæreditas. Reſpondetur non eſſe contradictoria: ſed hæredem ſibi commodum reſeruare voluiſſe, onera verò transferre in donatarium, ideóque ex eo clarè demonſtratur in fauorem & commodum donantis, & non donatarij factam donationem.

Poſtremò, præſupponit Falcidiã retineri poſſe, non propterea tamen operari donationem ob cauſam, quia qua ratione potuit totam hæreditatẽ donare per ſimplicem donationem, eadem ratione potuit & partem hæreditatis, *l. quæ de tot. ff. de rei vendi.* Reſpondetur id verum eſſe, ſi partem hæreditatis retinuiſſet, & aliã donaſſet, ſed cùm commodũ Falcidiæ ſibi retineat, onera verò transferat in donatarium, in commodum & fauorem donantis, & ob cauſam eſt cenſenda donatio, præterquã quod cùm docuerimus totius hæreditatis donationem eo modo quo ſuprà factam non ſimplicem, ſed ob cauſam eſſe, idem quoque de partis donatione, ſi ea adeſſet, iudicandum eſſet.

Ex quibus concludo, bene per primos iudices, malè verò per ſecundos iudicatum fuiſſe, & in cauſa appellationis, quæ nunc intentabitur, malè iudicatum fuiſſe per ſecundos & bene appellatum, pronuntiandum, & ſententiam primorum iudicum confirmandam eſſe, ſaluo iudicio cuiuslibet melius ſentientis.

ARGVMENTVM.

AN ſupplementum legitimæ de prælegato detrahi poſſit.
An ſit in electione ſubſtituti ſoluere dictum ſupplementum in pecunia.
An fructus dicti ſupplementi retineri poſſint ſuper dicto prælegato.
An de reſtante prælegati Trebellianica, aut ſaltem Falcidia detrahi poſſit.
Caſu, quo poſſit, an de prælegato detrahi, an verò in pecunia ſolui poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Hæredes & legatarij regulariter tenentur pro rata ad ſupplementum legitimæ deficientibus alijs bonis hæreditarijs.*
2 *Prælegatum ſimpliciter relictum, pro concurrenti quantitate imputatur in legitimam.*
3 *Idémque ſtatuendum eſt, etſi fideicommiſſum adiectum ſit prælegato.*
Omne enim onus legitimæ ſeu eius ſupplementum impoſitum, tollitur ipſo iure.
4 *Nec poteſt fideicommiſſum imponi quatenus aſcendit legitima, vel eius ſupplementum.*
5 *Supplementum in pecunia ſolui debet, quando filius iam accepit legitimam in pecunia.*
6 *Multa per viam retentionis conſequi poſſumus, quæ agendo non poſſumus.*
7 *Filius iure hypothecæ poteſt res patris retinere, donec ſibi aſſignata ſit legitima.*
8 *Filius non obſtante prohibitione fructus pro rata legitimæ percipere poteſt.*
9 *Hæres non repræſentat defunctum, niſi pro parte hæreditaria.*
10 *Trebellianica detrahitur de relictis vniuerſalibus tantùm.*
11 *Falcidia de legatis & fideicommiſſis particularibus.*
12 *Sed an de prælegatis, controuertitur, quibuſdam exiſtimantibus non poſſe.*
13 *Alijs contrà.*
14 *Negatiua verior eſt.*
15 *Iure ciuili vna tantùm quarta detrahi poteſt.*
16 *An Trebellianica filius primi gradus prohiberi poſſit, quæſtio eſt controuerſa.*
17 *Affirmatiua communis eſt, & verior.*
18 *Et habet locum nedum in expreſſa prohibitione, ſed etiam in tacita.*
19 *Quæ tacita prohibitio, licet non recipiatur in Senatu Pariſienſi & Tholoſano:*
20 *Tamen cùm de Falcidia agitur, recipienda videtur.*
21 *Falcidia facilius prohiberi poteſt quam Trebellianica.*
22 *Vna pars teſtamenti declarat aliam, & præcedens ſubſtitutio ſequentem.*
23 *An per verba* pleno iure, *cenſeatur prohibita Trebellianica vel Falcidia, controuertitur.*
24 *Sed ſi adſunt verba coadunantia, verius eſt cenſeri prohibitã.*
25 *Per dictionem* integrè, *vel* integraliter *Falcidia dicitur prohibita.*
26 *Falcidia de ſingulis prælegatis pro rata detrahitur ſiue vni, ſiue pluribus perſonis relicta ſint.*

CONSILIVM CXXX.

NOBILIS Carolus de Vento Maſſilienſis an. 1590. teſtamentum condidit, quo quatuor filiabus bonorũ quorumdam immobilium prælegata fecit, Mariæ ſcilicet valoris 6060. ſcutorũ, cui vnum ex liberis ſuis per ipſam eligendum integrè & pleno iure ſubſtituit: Claræ verò & Ludouicæ valoris 1200. ſcutorum, ita tamen, vt quamdiu domicella Catharina de Forbim vxor d. teſtatoris eorum mater viueret, fructus dicti prælegati non perciperent, ſed d. de Forbim, vnicuique ipſarum filium maſculum quem eligeret ſubſtituendo, vnam etiã nec non maſculum nominatũ alteri, ſi ſine liberis maſculis, aut maſculus nominatus, ſine etiam maſculis decederent ſubſtituendo. Annæ autem valoris 4000. ſcutorum, quo tamen non niſi per mortem d. Catharinæ, vt in ſuperiori legato frui poſſet, cui ſi ſine liberis maſculis decederet, d. Mariã ſubſtituit. Hæredes verò vniuerſales d. Catharinam vxorem & d. quatuor filias inſtituit omnémque inuentarij confectionem prohibuit, in eademq; voluntate deceſſit, quæ omnes ſimpliciter, excepta Clara, quæ cũ beneficio legis & inuentarij adiuerunt hæreditatem ſeu illi ſe immiſcuerunt reſpectiuè, ſolutiſque quibuſdam particularibus legatis, reſtarunt ſolùm 500. ſcuta de hæreditate d. teſtatoris, quæ inter hæredes æqualiter diuiſa fuerunt, ita vt vnuſquiſque centum tulerit.

Dicta Catharina per 20. an. fructus d. prælegatorum Claræ, Ludouicæ, nec non Annæ percepit, tandémque anno 1610. deceſſit teſtamento prius condito, quo d. eius filias hęredes vniuerſales inſtituit, quæ poſt ipſius obitum hæreditatem ſimpliciter adiuerunt, eámque inter ipſas diuiſerũt, & vnaquæque ſua portione hucuſque liberè fruita eſt, & d. Clara, Ludouica, & Anna fructus ſuorum prælegatorum cæperunt percipere & percipiunt, facta per obitum d. Catharinæ conſolidatione vſusfructus cum proprietate.

Dicta Clara videns ſe non habere liberos, nec ſe habituram ſperans, preces porrexit locũ tenenti Maſſiliæ ad fines integrum legatum ſuum ſine onere ſubſtitutionis conſequendi, idque ex vi ſupplementi legitimæ, & fructuum illius ac detractionis Trebellianicæ.

Ex his reſultant dubia ſequentia diſcutienda. Primum,

mum, an dict. Clara de iure ſeu Baſtida ſibi prælegata poſſit detrahere ſupplementum legitimæ, quod dicitur aſcendere ad duo millia ſcuta.

Secundum, an ſit in electione Ludouicæ ſubſtitutæ ſoluere duo millia ſcuta hæredibus d. Claræ pro dicto ſupplemento, & ſic impedire quominus habeat portionem d. Baſtidæ vſque ad d. quantitatem, præſertim attento ſtatuto prouinciæ, quo cauetur, quod quotieſcumque legitima aut ſupplementum debetur, eſt in electione hæredis eam in bonis aut in pecunia ſoluere.

Tertium, ſi d. Clara poſſit fructus d. ſupplementi durantibus 20. annis, per ipſam nõ perceptos retinere ſuper d. ſuo prælegato, an verò teneatur illos perſequi contra alias ſorores vti cohæredes patris, matriſque pro parte vnamquamque concernente.

Quartum, an dicta Clara de reſtante ſui prælegati quartam Trebellianicam, aut ſaltem Falcidiam detrahere poſſit.

Quintum, caſu, quo poſſit, an d. quartam de corpore prælegati detrahere, an verò in pecunia ipſi ſolui poſſit.

Quoad primum, exiſtimo d. Claram non cogi expetiti aduerſus ſorores, vt vnaquæque contribuat ex bonis quæ titulo inſtitutionis ex hæreditate paterna habuit, aut iis deficiẽtibus, pro rata prælegatorum, ſed de prælegato ſibi facto poſſe d. ſupplementum detrahere: etſi enim hæredes quidem regulariter, ſed & legatarij quando corpora hæreditaria ſint eis reddita, pro rata ad ſupplementum legitimæ teneantur, deficiẽtibus aliis bonis hæreditariis, Guid. Pap. *q. 81. in fi.* Boer. 2 *dec. 148* tamen hoc caſu contrarium aſſerendum eſt: nã ſi nullum prælegato fideicommiſſum adiectum fuiſſet, ſed ſimpliciter illi relictum, certũ eſt dictum prælegatum aut portionem illius pro concurrenti quantitate computandum in legitimam, & ex eo ſupplementum ſibi ſolui. Quæcumque enim filius capit ex patrimonio defuncti, iudicio teſtatoris, in vltima voluntate, ſibi imputantur in legitimam, ſiue recipiat iure hæreditario ſiue legati, ſiue ex cauſa fideicommiſſi, *l. omnimodo, l. ſcimus, C. de inoff. teſta.* & hanc dicit eſſe cõmunem opinionem, Peus in *l. in quartam* 5. *q.* Bar. *verſ. tertia concluſio.* Bolog. *in d. nu. 295. ff. ad Falcid.* Fernand. Vaſq. *de ſucceſſ. creat.* §. 30 *num. 24.* Idem igitur ſtatuen-3 dum eſt in hoc caſu, etſi prælegatum fideicommiſſo ſit ſubiectum: omne enim onus vel grauamen legitimæ ſeu eius ſupplemento impoſitum, ipſo iure tollitur & reiicitur, eſt text. in *l. quoniam, in prior. de inoff. teſtam.* & eſt communis opinio, vt fatetur add. ad Bartol. *conſ. 13. ver. legitima,* Ant. Gomeſ. *tom. 1. c. 11. n. 24.* & nominatim quod fideicommiſſum quatenus aſcendit legitimam vel 4 eius ſupplementum, pater imponere non poſſit: quod ſi imponat, illud pro non adiecto habeatur, tenet gloſ. in *d. l. quoniam, in prioribus,* & ſequitur Bart. & omnes DD. ibid. eſtque communis opinio, vt teſtatur Iaſ. in *auth. nouiſſima n. 43. C. de inoff. teſta.* & indiſcretẽter receptam laudat Roder. Suar. in *d. l. quoniam, limit. 4. ſub nu.* 13. Fernand. Vaſq. *de ſucceſſ. creat.* §. 10. *n.* 416. quia fideicommiſſum onus eſt, ex quo per illud non ſucceditur filio, & legitima debetur ex prouidentia legis, non teſtatoris, ideoque grauari non poteſt, vt inquit Graſſ. in § *legitima, q. 38. n. 3. in fin.*

Quoad ſecundum, etſi verum ſit, quando filius iam 5 partem accepit in pecunia, ſupplementum legitimæ in pecunia ſolui debere etiam in terminis iuris communis, Guid. Pap. *q.* 48. Guill. Bened. in *cap. Raynutius ver. duas n. 154. ext. de teſtam.* Papon *tit. des legitimes, arreſt* 3. præſertim hoc caſu, ſtãte ſtatuto prouinciæ: nihilominus arbitror d. Claram ſiue eius hæredes de dicto ſuo prælegato legitimam detrahere, & ante reſtitutionem in vim fideicommiſſi Falcidiam eam retinere poſſe; nã cùm, vt iam diximus, hoc prælegatum in legitimã imputandum ſit pro concurrente quantitate, & onus fideicommiſſi pro ea habeatur pro non adiecto, ex gloſ. in *d. l. quoniam, in prioribus,* & penes ſe ſit dictum prælegatum, non videtur dubium, quin pro rata ſupplementi illud retinere poſſit, multa enim per viam retẽtionis conſequi poſſumus, quæ agendo non poſſumus, 6 & longè fauorabilior eſt petitione, Crauet. *conſ. 327. n. 4. 6. per l. ſi in area, in fin. l. ex quibus ff. de cond. indeb. l. 1. in princ. ff. quibus modis hypoth. ſol. l. Paul. ff. de except. dol. l. per retentionem C. de vſuris l. 2.* & ibi Bald. in 3. *not. C. de fideiuſſ.* Moling. *de reten. n. 8.* quod ſi filius iure hypothecæ quod habet in bonis patris, & quæ hypotheca tribuit ius in re, *l. eos C. de pign.* §. *item Seruiana inſti. de act.* 7 poteſt retinere res patris quas poſſidet donec ei aſſignata ſit legitima, Rub. Alex. *conſ. 156. n. 16.* Molig. *dict. tract. n. 32.* multo magis d. Clara ex prælegato ſibi facto retinere poterit vſque ad complementum legitimæ, & quæ in contrarium ſuprà poſita ſunt, procedunt quãdo agendo filius petit ſupplementũ legitimæ, non verò per viam retentionis in re ſibi prælegata eam detrahit, vt hoc caſu, in quo duo concurrunt, priuilegium ſcilicet vis & effectus retentionis, & voluntas patris, qui hoc prælegatum fecit, de quo, ipſo iure ratione legitimæ tollitur grauamen fideicommiſſi, & de ſui natura debet imputari in legitimam.

Ad tertium, arbitror d. Claram non poſſe fructus d. ſui ſupplementi durante ſpatio 20. annorũ, quo mater vixit, à ſe non perceptis ex d. legato detrahere, & ſibi conſulere debere aduerſus ſorores tanquã cohæredes matris pro quarta parte vnamquamque tangente, alia enim quarta pars eum ſua portione hæreditatis maternæ eſt confuſa, idque ea ratione, quia ſibi imputandum eſt, quòd permiſerit matrem, durante vita ſua, integros d. prælegati fructus percipere, cùm ex iuris diſpoſitione pro rata ſupplementi legitimæ, omnis conditio & grauamen cenſeretur pro non adiecto, & eo nõ 8 obſtante potuiſſet pro d. rata, prælegato frui, vt Iaſ. in terminis conditionis manifeſtè ſcriptum reliquit in *l. ſi ſtipulatus fuero hanc ſummam, ff. de verb. oblig.* & Alb. Bal. in *repet. l. ſi pater nu. 231. C. de inſtit. & ſubſtit.* debet, inquam, ſibi conſulere contra cohæredes, nec ſibi opponi poterit quod confuſa ſit actio per aditionem hæreditatis ſine beneficio legis & inuentarij: confuſio enim fit tantum pro portione, pro qua eſt hæres, & non vltra, quia hæres non repræſentat perſonam defuncti, 9 niſi pro portione pro qua eſt hæres, vt declarat Iaſ. in *l. 2. §. ex his n. 4. ff. de verb. oblig.* Cagnol. in *l. heredem, n. 16. reg. iur.* Liuet. in [illegible] *verſ. eadẽ in concluſio, C. de bon. mat.* Surd. *dec.* [illegible] *& 21.*

Ad quartum, quo quæritur, an d. Clara nedum legitimam, ſed etiam Trebellianicam, aut ſaltem Falcidiã detrahere poſſit de d. ſuo prælegato, & Trebellianicã quidẽ, nullo modo poteſt, quia ea detrahitur de relictis vniuerſalibus tantũ, quale nõ eſt hoc vt cõmuniter te-10 nere DD. aſſerũt, Alex. in *l. ea n. 2. C. de teſt. mil.* Bereg. Fern. *in d. l. in quartã, n.* 202. Eman à Coſt. *in d. §. ſi pater v. Trebellianica nu.* 16. Graſſ. *in §. Trebell. q.* 5. ſed an ſaltẽ Falcidiam, quæ de legatis & fideicõmiſſis particularib. 11 detrahitur, text. eſt in §. *ſed quia,* 10 § *ad Falci.* glo. in *d. l. in quartã,* & ibi Bereng. Fern. *n.* 292. Rip. *n.* 2. Bolog. *nu. 66.* Vaſq. *de ſucceſſ. reſol.* §. 11. *nu.* 5. vt quemadmodũ filius primi gradus, qualis eſt hæc, ſub conditione grauatus reſtituere hæreditatẽ, poteſt detrahere duas quartas, legitimã quidẽ ſtatim mortuo teſtatore: Trebellianicã verò exiſtẽte cõditione fideicõmiſſi, ita eſt quando eſt grauatus reſtituere fideicommiſſum particulare, ſub conditione, ea eueniente, Falcidiam detrahere poſſit.

Digitized by Google

12 Controuerſa iuris eſt quæſtio, quidam enim exiſti-
marunt detrahere non poſſe, vt Fulg. in *l. quamquam*
n.5. C. ad l. Falcid. Alex in *l. in ratione §. quod vulgo n.12.*
verſ. poteſt etiam ff. ad l. Falcid. Lancel. Polit. *in repet. l. fi-*
lium quem n.35. verſ. circa quartam C. famil. ercisc. Soci.
iun. *conſ. 35. n. 2. lib. 1.* facit quod ſcribit Bart. per text.
ibi in *l. Papinianus § quarta n.1. ff. de inoff. teſt.* & text in
arg. in l.3. § fin. ff. ſi cui plusq. per l. Falcid. alij contrarium
exiſtimarunt, ſcilicet detrahere poſſe, vt Bald. in *dict. l.*
13 *quamquam n.1.* Ioan. Imol. in *d. l. in ratione, §. quod vulgo*
n.5. verſ. in ea gloſſ. Sign. de Homo. *conſ. 66. n. 3.* Angel.
conſ. 3. Coſte *conſ. 67. col. final. verſ. ſed Falcidiam lib. 2.*
hancque receptiorem contenduot Gabriel. *conſ. 16. nu.*
29. & Eman. à Coſta in *d. l. ſi pater 2. par. ver. abſque dedu-*
ctione n. 10. ego in hoc cõflictu opinionum lubens am-
14 plecteter opinionem Alex. quippe quam exiſtimo ve-
riorē; potiſſima enim ratio, qua contrariæ ſententiæ aſ-
ſertores nituntur, eſt, quia aſſerunt diſpoſitionem iuris
Canonici in *c. Raynutius, & Raynaldus* legitimam &
Trebellianicam detrahi permittentem non eſſe corre-
ctoriam, ſed declaratoriam iuris Ciuilis, quaſi eo iure
vtraque poſſet detrahi, ſed cùm nõ ita clarum eſſet il-
lud fuiſſe declaratum per ius Canonicum. Quæ ratio
15 non eſt vera, verius enim eſt iure Ciuili vnicam tantũ
quartã detrahi poſſe, per text. in *l. iubemus*, vbi dodrans
reſtituatur, *C. ad Trebell. per l. filium quem habentem C.*
famil. erciſcun. & *l. cohæredi § cum filia ff. de vulg. & l.1.*
§. interdum ff. ſi cui plusquam, per l. Falc. Et quamuis cõ-
trariæ ſententiæ propugnatores dictis textibus reſpon-
dere nitantur, hoc tamen non oñi cum magna violen-
tia faciunt, vt doctiſſimè docet & alijs argumentis
hanc ſententiam confirmat, & cõmunem ac veriorem
16 eſſe docet Eman. à Coſta in *d. l. ſi pater 2. par. verſ. abſque*
deductione n.11. vſque ad n.20. ſed in ſententiam, quæ di-
citur communis, ſequeretur, vt ſcilicet filius poſſit de-
trahere legitimam & Falcidiam, tunc diſtinguendum
eſſet. an pater hoc caſu eam prohibuiſſet, quæ quæſtio
duplicem haberet inueſtigationem: vnam, an pater eã
prohibere potuerit, alteram, an voluerit. Quoad pri-
mam argumento ducto à Trebellianica, dum quæri-
tur, an ea filiis primi gradus prohiberi poſſit cùm de-
trahant duas quartas; controuerſa iuris eſt quæſtio: alij
enim exiſtimant, non poſſe; alij verò poſſe: ſecundùm
primam ſolet Senatus Gratianopolitanus iudicare, vt
per Guid. *q. 51.* Senatus verò Tholoſanus iuxta ſecun-
dam, eámque affirmatiuam, vt prohibere poſſit, May-
nard. *lib. 5. c. 45.* Ferrer. ad Guid. *d. quæſt. 51.* ſicut & Sena-
17 tus Pariſienſ. Peleus *aux queſt. illuſtres q. 51. in fi.* ſed iam
hoc tempore communis & verior ſententia eſt, vt pro-
hiberi poſſit, vt docet Thob. Non. *conſ. 90. nu. 21. & ſeq.*
& Mar. Aothon. de Amat. *dec. 11. per tot.* & teſtatur Rota
Rom. in *deciſ. per Farinac. collect. dec. 135.* & quã paſſim
d. Rota ſequitur, & ſæpius amplexa fuit, vt per Caſſod.
dec. 4. de teſt. Creſceu. *dec. 229.* Ant. Aug. *dec. ſtam. §. 11.*
Simunet *dec. 88.* & in *dec. diuerſor. lib. 1. par. 2. deciſio. 313.*
18 quòd nedum habet locum in expreſſa prohibitione,
ſed etiam in tacita, & per Farinac. *d. dec. 135. n. 3.* quæ ta-
cita prohibitio etiã in Senatu Tholoſano & Pariſienſ.
19 non recipitur, vt per Maynard. Pele. & Ferrer. locis ſu-
prà citatis, tamen hoc caſu, quo de Falcidiæ detractio-
ne agitur, recipienda videtur, tum quòd non eſt certa,
20 imò videtur contraria iuri ſententia, qua dicitur filium
poſſe detrahere legitimam & Falcidiam, & ea ſuperio-
ribus patet, tam quod facilius prohiberi poſſit quàm
Trebellianica, vt per Graſſ. in §. *Falcid. q. 10. & in §. te-* 21
ſtamentum q. 62. nu. 4. ſed & hoc caſu potius expreſſam
quàm tacitam prohibitionem ex infrà dicendis con-
ſtabit.

Alia inſpectio eſt an cenſeatur voluiſſe prohibere d.
Falcidiam, & difficile eſt, vt poſſim quidquam certo
ſtatuere, cùm teſtamenti tenorem non viderim, tamen
cùm vna pars teſtamenti ab alia interpretationem re- 22
cipiat, & præcedens diſpoſitio & ſubſtitutio declarat
ſubſtitutionem ſubſequentem iuxta *l. qui filiab. de le-*
gat. 1. Abbas *conſ. 37. col. vlt. lib. 2.* Ruin. *conſ. 83. in fin. &*
conſ. 99. n. 9. lib. 2. Curt. iun. *conſ. 112. n. 4.* Pariſ. *conſ. 18. nu.*
22. lib. 2. Socin. iun. *conſ. 90. nu. 17. lib. 1.* multo magis hoc
debet habere locum in caſu noſtro, quo vnus ex ma-
ſculis per filias prælegatarias nominandus in vnoquo-
que prælegato ſubſtitutus eſt, & propterea omnino
ſtatuendũ ſit teſtatorem vniformiter illis maſculis iiſ-
que nepotibus ſuis conſulere, & legata eodem modo
illis reſtitui voluiſſe. cùm nulla ratio diuerſitatis inter
filias dari poſſit, idcóque ſi euicerimus voluiſſe prohi-
bere Falcidiæ detractionem Mariæ, idem exiſtiman-
dum eſt in Clara, vt ei quoque cenſeatur prohibuiſſe:
voluiſſe autem prohibere Mariæ, illíque prohibuiſſe 23
conſtat ex illis verbis, *ay ſubſtitué & ſubſtitue entière-*
ment & de plein droict. Nam etſi controuerſa ſit quæ-
ſtio, an ex verbis *pleno iure*, cenſeatur Trebellianica,
vel Falcidia prohibita, vt per Graſſ. in *dict. § Falcid. q.* 24
10 n. 5. & in §. *Trebell. q. 8. n. 7.* tamen quando aliqua a-
lia verba ſubſunt coadiuuantia, verius eſt cenſeri pro-
hibitam, vt per Graſſ. *d. loco.* At verò in hoc caſu ſumus
extra dubium, quia vſus eſt dictione *integrè* vel *integra-* 25
liter, ex qua ſola teſtator intelligitur Falcidiam prohi-
buiſſe, glo. in *l. decem in fi ff. de fi. etc. liber.* & in hoc om-
nes communiter conſentiunt, vt teſtatur Bellon. *conſ.*
65. n. 3. Fernand. Vaſq. *de ſucceſſ. prog. § 26. n. 29.* adeò vt
nedum tacitè, ſed etiam expreſsè prohibuiſſe videatur,
Alex in *l. centurio. ff. de vulga.* & ibi magis communem
& veriorem dicit Galiau *n. 379.* Pariſ. *conſ. 39. vol. 2.* Ioa.
Dil. *de arte teſt. de ſubſt. caut. 131.* Gabriel. *tit. ad Trebell.*
conſ. 5. quod abſque dubio aſſerendum eſt hoc caſu,
quo duo iſta *integraliter* & *pleno iure* coniunguntur,
ex quo etiam ceſſat quod diximus, tacitam prohibi-
tionem in Senatu Tholoſano & Pariſienſi non reci-
pi: hæc enim non tacita, ſed expreſſa cenſetur. Sed iam
poſito, citra præiudicium veritatis, quòd filius poſſet
detrahere Falcidiam cum legitima, quódque ea prohi-
beri non poſſet, aut ſaltem ea non cenſeretur prohibi-
ta, neque teſtatorem eam voluiſſe prohibere, ſuborí-
tur alia quæſtio, an d. Clara poſſit eam detrahere de
eo quod reſtabit de prælegato ſuo, detractione ſupple-
menti legitimæ prius facta, & reſpondetur vno verbo
non poſſe, ſed de ſingulis prælegatis pro rata Falci-
diam detrahi debere, ſiue legata ſint pluribus perſonis 26
relicta, ſiue vni, ita tenet Bartol. in *d. l. in quartam*, & ibi
enim Bart. omnes concordare, & hanc eſſe communem
doctorum ſententiam Ruin. teſtatur, nec non Rip. *nu.*
92. Paul. de Monte pia *n. 106.* Rolan. *tract. de teſt. rub. n.*
29. n. 5. Salicet. in *l. 2. C. eod.*

Ex his reſultat reſponſio ad poſtremum dubium
ſcilicet quòd d. Clara poſſet pro rata prælegati ſui Fal-
cidiam de eo detrahere, nec fideicommiſſarium pecu-
niam ſoluendo liberari, cùm per viam retentionis
eam Clara conſequatur, vt ſuprà di-
ctum fuit.

ARGV-

ARGVMENTVM.

DE præſcriptione aduerſus legitimam, & redditionem rationum tutelæ.

SVMMARIVM.

1 *Legitima in Gallia, & ex iure communi 30. annis præſcribitur.*
2 *Nec quoad hoc differt ſupplementum à legitima.*
3 *Idémque eſt de legatis:*
4 *Et omnibus debitis perſonalibus.*
5 *Præſcriptio contra legitimam currit à die mortis patris.*
6 *De iure ciuili nedum primus hæres, ſed etiam ipſemet debitor præſcribere poteſt, quod ius ciuile in Gallia ſeruatur.*
7 *Hypotheca conuentionalis 40. annis præſcribitur per ipſum debitorem.*
8 *In Gallia tamen 30. tantùm conceduntur.*
9 *Nec plus conceditur pro hypotheca legali.*
10 *Præſcriptio 30. annorum decurſa poſt maioritatem, in Gallia, & de iure communi, impedit ne agatur ad redditionem rationum contra tutorem aut curatorem.*

CONSILIVM CXXXI.

VInatvr Dominom Baronem
de Sariſta fore repellendum à limi-
ne iodicij per exceptionem, quam
vocaut, *aux fins de non receuoir*,
tam pro legitima, quàm pro reddi-
tione rationum, ab ipſo petitis cõ-
tra Dominum Baronem d'Oyſe,
tam per rationes in prioribus ſcriptis deductas, quàm
1 quoad legitimam, quia ea in Gallia præſcripta eſt per
30. annos, ídque iuxta diſpoſitionem iuris commu-
nis, vt per *DD. in l. ſi quis filium Cod. de inoffic. teſtam.*
Viui. *opini.* 488. nullumque diſcrimen eſt inter legiti-
2 mam & illius ſupplementum quoad præſcriptionem,
cùm eodem iure cenſeantur, & 30. annis finiantur,
Graſſ. *in §. legitima q.* 47. idémq; dicédum eſt de le-
3 gatis, Deci. *conſil.* 554. quamuis pro iis competat hy-
potheca legalis: pro legatis quidem certius Alciat. *in
rub. ff. de legat.* 1. quàm pro legitima, pro qua contro-
uerſum eſt an detur hypothecaria, vt per Graſſ. *in d.
§. legitima qu.* 14. vbi tenet veriorem eſſe ſententiam,
non dari hypothecariam etiam tacitam, cùm iure
cautum non reperiatur: pariter omnia debita perſo-
4 nalia præſcribuntur 30. annis, Guid. Pap. *qu.* 199. nec
nocet quod opponitur primum hæredem legitimam
præſcribere non poſſe, nam per Viui. & Graſſ. & DD.
5 per eum allegatos contrarium oſtenditur, qui omnes
aſſerunt præſcriptionem currere à die mortis patris,
& huiuſmodi opinio, primum hæredem non poſſe
præſcribere, non fundatur niſi ſuper mala fide primi
hæredis, aut ſuper natura hypothecæ quoad malam
6 fidem, illud verum eſt de iure canonico, *per c. fin. de
præſcriptio.* ſed non de iure ciuili, quo nedum primus
hæres, ſed etiam ipſemet debitor, qui contraxit, præ-
ſcribere poteſt *l. ſicut l. omnes. C. de præſcriptio. 30. anno.*
quod ius ciuile, non canonicum, ſeruatur in Gallia, in
qua *d. c. fin.* non recipitur, vt teſtatur *Bacquet aux
droicts de iuſtice cap.* 21. *num.* 185. Quoad naturam hy- 7
pothecæ, conuentionali per 40. annos præſcribitur,
etiam per debitorem obligatum, in ſuam vtilitatem,
& liberationem, *d. l. ſicut. l. omnes l. cum notiſſimi.* Imò
in Gallia his temporibus 30. tantum anni deſiderar-
tur, Maſuet. *tit. 22. de præſcriptio. num.* 7. Boeti. *qu.* 328. 8
num. 4. in princ. Louet *ſub lit. H. nu. 3. in addi. lit. A.* At
in terminis legitimæ, nulla eſt difficultas, cùm verior
opinio ſit, non dari hypothecam: & quamuis dare-
tur, eſſet tantum legalis, contra quam in Gallia 30. 9
duntaxat anni requiruntur, vt teſtatur Bacquet *d. ca.
21. num. 187. & 188.* nec nocet edictum de Nantes, per
rationes quas infra adducemus, cum de redditione
rationum agemus.

Quoad redditionem rationũ, nullo modo edenda
eſt tranſactio, quia huiuſmodi editio percuteret me-
rita cauſæ, quod omnino euitandum eſt, ſed ſolum-
modo impediendus eſt litis ingreſſus oppoſita exce-
ptione, *aux fins de non receuoir*, ex lapſu temporis 30.
annorum poſt maioritatem decurſorum. Nec nocet
ſtatutum Prouinciæ, quia loquitur de minore quit-
tante, non de eo qui factus eſt maior, & debet ſolum
intelligi de minore liberante ſuum curatorem durã-
te minoritate, vt conſtat ex *gloſſ. c.*

Secundò reſpondetur dictum ſtatutum non ex- 10
cludere præſcriptionem 30. annorum decurſam poſt
maioritatem, quæ tantum habet vim, vt non ſolum
obſtet quo minus agi poſſit contra huiuſmodi libe-
rationem, ſed quod plus eſt, in Gallia non poſſit agi
ad redditionem rationum contra tutorem, aut cura-
torem, aut eorum hæredes, vlla actione ſiue hypo-
thecaria, ſiue perſonali, vt docet in terminis Bacquet
d. ca. 21 num. 188. iuxta diſpoſitionem iuris ciuilis Ro-
mani, Cancer. *varia. reſol. lib. 1. cap. 7 num.* 43, omittun-
tur aliæ reſponſiones reſultantes ex tranſactione, &
natura illius, diuerſæ ab illis, quæ ex dicta quittantia
peteri poſſent, quia, vt diximus, dicta tranſactio e-
denda non eſt. In hoc autem caſu à maioritate Do-
mini quondam Ioannis de Brancas patris dicti Domi-
ni de Sariſta effluxere pluſquam 46. anni.

Supradictis tam circa præſcriptionem legitimæ,
quàm circa redditionem rationum, non nocet edi-
ctum de Nantes *artic.* 59. *vel* 60. nam ſi bene perpen-
dantur verba textus, cum gloſſis de Frerot *aux confe-
rences des ordonnances num.* 82. tantum intelligitur de
iis, qui profitentur religionem, quam vocant in Gal-
lia *pretendue reformee*, qui non potuerunt, aut impe-
diti fuerunt agere, aut propter abſentiam, aut propter
bella, aut quod habitarent in locis detentis per
profitentes dictam religionem, non verò de iis, qui
ſemper in Prouincia commorati ſunt, & in omnibus
illius locis, & vrbibus, præſertim in ea, in qua reſidet
ſupremus Senatus, vbi libera cuique patet de iure
ſuo experiundi facultas, prout dict. D. Ioannes, qui
ab hinc 60. annis commoratus eſt in Prouincia cum
ſumma ſecuritate, gerens negotia ſua omnia tam in
iudicio, quàm extra, vt, quatenus opus erit, fides fiet.
Et ad hæc optimè faciunt notata per *Iacob. Corbin en
ſes deciſions de droict & de practique q.* 40.

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

AVthentica; *Res quæ C. commun. de legat.* an habeat locum in fideicommiſſis collateralium.

SVMMARIVM.

1 *Authen.* Res quæ C. commuo. de legat. *vt habeat locum, neceſſarium eſt, vt agatur de deſcendentibus fideicommittentis.*
2 *Quamuis aliqui exiſtimauerint procedere etiam in collateralibus vel extraneis.*
3 *Tamen prior opinio verior eſt, & magis communis.*
4 *Nec procedit in nepotibus, niſi teneant locum primi gradus.*
5 *Reprobatur gloſſa contrarium tenens, &* num. 6. & *7. reſpondetur aliis iuribus in contrariũ allegatis.*
8 *Oſtenditur differentia caſuum Nouell. 39. ex qua ſumpta eſt Authen.* res quæ *& Nouell.* 108.
9 *Reſpondetur ad limitationem quæ affertur ex aduerſo, quando ſubſtituti ſunt liberi, inſtituti.*

CONSILIVM CXXXII.

VIſo teſtamento Bonifacij de Garron iam defuncti facto an. 1565. & 26. April. recepto per dominum de Mares, quo inſtituit ſuum hæredem vniuerſalem nobilem Ioannem de Romieu armigerum ſuum nepotem, & decedente d. Ioanne cum aut ſine liberis, vult totam ſuam hæreditatem venire ad nobilem Franciſcum Garron, & poſt mortem dictorum Ioanis & Franciſci, cum aut ſine liberis, ad l'Antelme de Romieu in iure doctorem ſuum nepotem & fratrem dicti Ioanois, & decedentibus d. Ioanne, Franciſco & l'Antelme, vult ſuam hæreditatem venire ad antiquiorem maſculum deſcendentem ex legitimo matrimonio dictorum de Romieu & Garrons, & decedente dicto antiquiore cum aut ſine liberis, vult ſuam hæreditatem venire ad antiquiorem maſculum vſque in infinitum; d. hæreditatis fructibus ſolum fruentem. Alio teſtamento Caroli de Romieu armigeri in vrbe Arelaten. facto ann. 1603. & 4. Octobris, quo ſuum hæredem vniuerſalem inſtituit Anthonium de Romieu armigerum ſuum conſobrinum, eo pacto vt d. Anthonius adiens d. hæreditatem, teneatur deferere, & remittere Ioanni de Romieu ſuo fratri hæreditatem domus de Garron quam tenet & poſſidet, cuius fructibus vtatur, vt dict. Anthonius iis d. teſtatoris: & decedente d. Anthonio cum aut ſine liberis maſculis, vult & intendit ſua bona hæreditariaque pertinere ad d. Ioannem de Romieu, eo pacto vt deferat hæreditatem de Garron primo maſculo d. Anthonij, & decedēte d. Ioanne cum aut ſine liberis maſculis vocat antiquiorem liberorum maſculorum legitimorum & naturalium dicti Anthonij, ad plures alios gradus & ſubſtitutiones procedens, expreſſeq; prohibens omnibus ſuis dictis hæredibus omnes detractiones quartarũ quarumcumq; rerum, volens omnia peruenire ad dictos ſubſtitutos de vno ad alium abſq; vlla detractione.

Poſt huiuſmodi teſtamentum d. Anthonius poſſeſſor hæreditatis de Garron acceptauerat hæreditatem d. Caroli & remiſerat d. Ioanni ſuo fratri hæreditatem d. de Garron, vt ea per ſuam vitam frueretur iuxta ordinem graduum ſubſtitutionum appoſitarũ in dictis teſtamentis de Garron & Romieu per actũ conuentionis tranſactum in dicta vrbe Arelaten. 18. Maij 1612.

Cuius remiſſionis tempore d. Ioannes de Romieu nupſerat cum domicella Catharina de Barras, cùm d. matrimonium initum fuiſſet feſto ſancti Michaelis an. 1611. dictáque remiſſio hæreditatis d. Garron ann. 1612. & 29. April. die obitus d. Caroli, tum dictus Ioãnes è vita abierit ann. 1615. & 6. Iulij ſine liberis relinquens dictam domicellam de Barras ſuperſtitem, quę reſtitutionem ſuæ dotis & augmenti, ac aliorum lucrorum petijt, & vſque eò proceſſum fuit, vt ſententia iudicis ſubmiſſionum in ſede Arelaten. dictum fuerit, non ſufficientibus bonis dict. Ioannis de Romieu & domicellæ de Rops, illiſque legitimè diſcuſſis d. domicellam de Barras poſſe, ſi quid ſibi debitum fuerit, fructus bonorum fideicommiſſi capere, à qua ſententia ad ſupremum Senatum Prouinciæ appellauit d. Anthonius, requiſiuitque noſtram opinionem & conſilium, an bene fundatus ſit in ſua appellatione. Infrà ſignati, omnibus diligenter perſpectis, cenſent d. Anthonium bene fundatum eſſe, tam pro ipſa dote, augmento quàm aliis lucris nuptialibus d. domicellæ de Barras, cùm agatur de fideicommiſſo à collaterali inſtituto, neque d. Ioannes ſit ex deſcendentibus, nec Bonifacij quoad bona de Garron, nec Caroli quoad bona de Romieu, quod neceſſarium eſt, (vt Authen. *res quæ, C. de legatis,* habeat 1 locum) vt nimirum ſit ex deſcendentibus illius qui fideicommiſſum in directa linea inſtituit, & agatur de fideicommiſſo erecto ab aſcendente: quamuis enim gloſſa in *authent. de reſtit. & ea quæ parit vnde.* 2 *men. colla.* 4. quæ eſt *Nouell.* 39. §. *quamobrem ver. ſi non ſuffecerit in fin.* & eam ſequuti Bald. *Nouell. in tract. de dote par. 6. priuil.* 13 Menoch. *conſil.* 35. Rimi. in *conſ.* 324. *nu.* 12. & autor libri *des remarques du droict François, ver. dot. n.* 54. exiſtimauerit d. authen. habere etiam locum in fideicommiſſo inſtituto per extraneum vel collateralem: tamen verior & magis communis opinio extat in contrarium, ſicut in proprijs terminis oſtendunt Bartol. in *d. authen. res quæ nu.* 4. *in fin.* Angel. ibid. *in princip.* Iaſ. *num.* 12. & 33. Caſtren *in l. mulier §. cum proponeretur ff. ad Trebell.* Curt. *in d. auth. nu.* 18. Areti. *conſ.* 37. *in* 3. *dub.* Ruin *conſ* 137. *n.* 17. *vol.* 2. Couar. *var. reſol. lib.* 3. *ca* 6. *n.* 10. Moli. *de primoge. lib.* 4. *c.* 6. *n.* 3. Petra *de fideic q.* 8. *n.* 41. *& ſeqq.* Vincen. de Frãc. *dec.* 241. *nu.* 3. Peregr. *de fideic. art.* 42. *nu.* 49. *& ſeqq.* Ioſeph. Ludo. *deci. Lucen.* 28 *n.* 7. Hooded. *conſ.* 76. *nu* 12. *lib.* 1. Coſta *de facti ſcien. ccatur.* 2. *diſtinct.* 82. *n.* 14. *& de ſubſt. reme.* 6. *nu.* 3. Cuia. ad *d. Nouel.* 39. *pag. mihi* 168 *& ſeq.* Cancer. *de dote nu.* 48.

Et huiuſmodi opinio communiter recepta eſt in Gallia, iuxta quam lata fuerunt plura arreſta in Parlamentis, Pariſiorum, Tholoſæ, aliiſque Curiis ſupremis, vt teſtantur Louët *en ſon recueil d'arreſts let. D. ca.* 21 Maynard. *lib.* 3. *cap.* 18. & 21. Charon *en ſes reſpon. lib.* 8. *reſpon.* 30. *& aux memorables obſeruat. ver. dot & douaire, pag. mihi* 98. Le Code *des deci. Foren. lib.* 5. *tit.* 4. *des dots dec.* 9. Les remarques du droit Franc. *ver. dot. num.* 55.

4 Quæ opinio ita recepta eſt, vt ſi tractaretur de fideicommiſſo ab aſcẽdente inſtituto, diſpoſitio dictæ authen. *res quæ,* nõ poſſet habere locum, nec ſuum effectum ſortiri, niſi reſpectu liberorum primi gradus, non autem nepotum, niſi tenerent locum primi gradus per repræſentationem ſuorum patrum prædeceſ-

forum

Digitized by Google

forum ante teſtatotem, vt dieit Peregr. *d.art.42.n.35.* & Louet *d c.21.in fi.*

Nec nocet authoritas gloſæ *in verb. ſi non ſuffecerit*, nam communiter reprobatur, vt teſtantur dicti DD. & præcipuè Iaſ. Caſtren. Conar. & Ruin. *locis ſup. cit.* Neque etiam nocet authoritas Bald. nam vltra quod oon loquatur in terminis de fideicommiſſo manante ab aſcendentibus eodem modo reprobatur à Couar. *loco ſup. cit.*

6 Opinio etiam Menoch. & Rimin. reprobatur à Pereg *d.art.42.n.51.verſ. non tamen defuerunt*, vbi dicit illorum opinionem uec in practica recipi, oec in iure veram eſſe.

7 Quoad authorem *des remarques du droict François*, verum eſt quod *n.54.* referens opinionem gloſæ illam ſequi videatur, ſed *n.55.* clarè contrariam tenet, dicitque multis arreſtis ita iudicatum fuiſſe, non ſolum pro augmentó, ſed etiam pro dote.

8 Denique non nocet text. *in authen. de reſt. colla.* 8. quæ eſt *Nouel.*108. in qua diſtinctè dicitur, quod ſioe diſtinctione an grauatus ſit ex deſcendentibus aut extraneus dotem & augmentum poſſe accipi in bonis fideicommiſſo ſubiectis, qui textus occaſionem præbuiſſe potuit gluſæ ac iis qui illam ſunt ſequuti, tenendi contrariam opinioocm. Caſus enim *dict. Nouel.* 39. ex qua ſumpta eſt authen. *res quæ*, & iſtius 108. valde differunt, in illa enim fideicommiſſum eſt ſimpliciter & abſolutè factum, in hac verò 108. erat rogatus ſoperfluum reſtituere. In illa ſit differentia an fideicommiſſum ſit inſtitutum ab aſcendente, nec ne, vt primo caſu poſſint alienari ex cauſa dotis, ſecundo non. In hac verò nihil intereſt, ao filius vel extraneus hæres ſit; vtroque enim caſu poteſt ex cauſa dotis alienari res ſubiecta fideicommiſſo. Maiorem enim & ampliorem facultatem alienandi teſtator cenſetur conceſſiſſe, ex eo quòd hæres ſolum quod ſupereſſet, rogatus eſt reſtituere, quàm cùm ſimpliciter & abſolutè, vt doctiſſimè docet Cuiac. *in d. Nouel. 39. & 108.* Peregr. *dict. art. 42. num. 52. & 53.* & in facto, in quo verſamur, dicta authen. 108. non poteſt habere locum, cùm ſimus in fideicommiſſu ſimplici & abſoluto & tranſuerſali.

Nec valet opponere, quod per ſententiam Iudicis conceſſa ſit executio per viam ſubſidiariam in fructus tantum fideicommiſſariorum bonorum, non autem in proprietatem, quia cùm non potuerit iudicare in præiudicium proprietatis dictorum bonorum, nec pariter fructuum, quia ſequuntur naturam ſui principalis, alioquin per vias indirectas nouus ſucceſſor priuaretur certo tempore beneficio vſusfructus fideicommiſſi, teſtatoriúmque voluntas eluſoria redderetur, qui voluerunt, fructus pertinere ad primos maſculos dictarum familiarum de Garron & Romien, & per vias obliquas deſtrueretur opinio communis dictorum DD. per tam multa iudicia ſupremarum Curiarum Galliæ & Italiæ confirmata.

Poſtremò, ſi opponeretur, cùm liberi, inſtituti, ſunt 5
ſubſtituti, bona fideicommiſſo ſubiecta alienari poſſe, ratione dotis vel donationis propter nuptias, quia in hoc caſu præſumitur voluntatem teſtatoris fuiſſe, inſtitutorum matrimonium inire, illique permittere quod neceſſarium ordinariúmque eſt, ſcilicet donatio propter nuptias ad contrahendum matrimonium. Ad hoc reſpondetur: primò, contra huiuſmodi limitationem iudicatum fuiſſe per arreſtum Senatus Pariſien. vt teſtatur Louet *lit. D. cap. 21. circa fin.* quod rationi iuſtiſſimæ conſentaneum eſt, nam alioqui dicta doctrina DD. ac iudicia eluſoria eſſent, cùm ordinariè ſimiles ſubſtitutiones liberorum fiunt, aut expreſsè; aut quòd ſiot in conditione cum coniecturis requiſitis.

Secundò reſpondetur, quamuis huiuſmodi limitatio eſſet vera, quod non eſt, illam non conuenire cum noſtro caſu, in quo primus natus familiæ appellatur, quamuis inſtitutus habeat, vel non habeat liberos.

Tertiò, quia tempore obitus dicti Caroli Ioannes iam matrimonium inierat, & ſic tempore contractus matrimonij nulla poteſt præſumi dicti Caroli voluntas, nec mulier Ioannis ipſius que parentes vllum reſpectum habere potuerunt ad bona quæ poſtea ad ipſum peruenerunt, ſic auferendo illi omnem dicendi viam; ipſam matrimonium non iniiſſe niſi credidiſſet recuperare poſſe ſuam dotem & augmentum ſuper dicta bonis.

ARGVMENTVM.

AN laudimium debeatur de bonis in ſolutum datis pro iuribus paternis: Caſu, quo non debeatur, an ſolutum repeti poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Pro bonis datis pro iuribus paternis, & legitima, ſeu eius ſupplemento, non debetur laudimium.*

2 *Nec pro bonis filiæ datis pro dote in pecunia conſtituta.*

3 *Et ſolutum repetitur conditione indebiti.*

CONSILIVM CXXXIII.

VISO teſtamento Illuſtris domini Guillelmi de Gadagne Pariſiis contracto 15. Aprilis 1600. ac per Notarium in publicam formam redacto 25. Iulij eodem an. quo legauit titulo particularis inſtitutionis domicellæ Hilariæ de Gadagne ſuæ filiæ, domino de Montenat matrimonio coniunctæ ſummam 8000. ſcutorum pro omnibus iuribus quæ ipſa ſuper ipſius bonis & ſucceſſionibus prætendere poſſet, volens, intendens & non aliter pro dicta ſumma 8000. ſcutorum eam contentam eſſe bonorum & penſionum quas dictus dominus habebat in Comitatu Venayſſino eiúſque locis, comprehenſaque, in hac, penſione, quam dict. dominus impoſuerat in vrbem Auenien. non comprehenſis verò immobilibus quæ habebat & poſſidebat intra mœnia Auenionis. Viſa etiam tranſactione inita inter Illuſtres dominos Carolum de Montenat veluti maritum & procuratorem dict. domicellæ Hilariæ, & Anthonium d'Autun dominum de la Baume veluti patrem & legitimum adminiſtratorem Nobilis Balthaſar de Gadagne d'Autun hæredem vniuerſalem dicti Guillielmi domini de Bateon menſe Iulij 1603. ſuper litibus quæ pen- 3
dentes erant inter dictam Hilariam & dict. Balthaſar, amitam & nepotem, quòd dicta domina præten-

deret inualidum ac nullum eſſe teſtamentum dicti Guillelmi, in cuius vim dict. Balthaſar hæredem ſe dicebat, & caſu quo eſſet validum, ſibi ſolui debere ſupplementum ſuæ legitimæ & quintam partem bonorum hæreditatis dominæ Ioannæ ſumit ab inteſtato defunctæ, quæ quinque filias reliquerat, quarum vna erat dicta Hilaria, & id non obſtantibus renuntiationibus per ipſam in ſuo contractu matrimonij appoſitis, aut aliter, conſiderata grauiſſima læſione qua illæ lædebantur, & ad omnem euentum doti ſuarum ſororum æquari debere: & per quam inter alias res ſibi remiſſi & ceſſi fuerant duo horti cum ſuis domibus, quarum prima, domus de Miliois, altera domus domini Pauli Anthonij de Gadagne vocantur: & ratione illius domus & horti de Miliois dictus dominus de Montenar veluti maritus dictæ dominæ Hilariæ inueſtituram ſumpſerat & laudimium ſolutum erat Capitulo Eccleſiæ ſancti Agricoli Auenionis: pro alia verò petebatur laudimium à Rectore Capellæ fundatæ in tit. de....

Conſilium infrà ſignatum, ſuper duobus dubiis ab ipſo quæſitis: Vnum, an ex huiuſmodi remiſſione & ceſſione dictarum duarum domorum & hortorum debeatur laudimium; aliud, caſu quo non deberetur, an d. domina repetere poſſit laudimium ſancti Agricoli Capitulo ſolutum, ſic cenſet;

1 Quod primum, nullum debet laudimium, cùm huiuſmodi bona donata fuerint in deductionem iurium paternorum & in ſupplementum legitimæ: imò in fortioribus terminis, ſi pater in pecunia filiæ conſtituerit dotem, & poſtea ei dentur bona, aut eius filius hæres in ſolutionem huiuſmodi pecuniæ det bona paterna, non debetur laudimium, vt docet Ferrer. *aux addit. ad Guid. Pap. quæſt.* 48. ſicque iudicatum fuit in ſupremis Curiis Galliæ per diuerſa Arreſta relata per Charon. *lib. 7. reſpon. & lib. 3. cap. 72. num. 2. edit.* Papon *in tit. des droicts ſeigneuri. arreſt.* 25. Chopin. *in conſuet. Andi. lib. 1. tit. 4. numer. 8. cap.* 13. *& in conſuet. Pariſien. lib. 1. tit. 3. numer.* 8. Ferret. *d. loco.* 2

Nec nocet, ſi opponatur ſupplementum legitimæ, ſolui poſſe in pecunia, Guid. Pap. *quæſt.* 457. non enim ſequitur, quod non debeatur in bonis immobilibus, & ita hæres non vtens facultate quæ illi à iure conceditur illud in pecunia ſoluendi, ſi in bonis ſoluat, præſtat id ad quod ex origine & natura rei tenebatur, ſicque non debetur laudimium. Quod in terminis fortioribus confirmatur, cùm pro dote promiſſa in pecunia verè ſolùm debeatur pecunia, tamen ſi in ſolutionem dentur bona paterna, non debetur laudimium.

Quoad ſecundum, cenſeo repetitionis locum adeſſe per conditionem indebiti, cùm laudimium neque naturaliter, neque ciuiliter deberetur, in quo caſu etiam per ignorantiam iuris ſolutum repetitur. 3

ARGVMENTVM.

AN donatio facta à minore 16. annorum extra Monaſterium & ante habitus ſuſceptionem, nulla ſit, ex Concilio Tridentino *ſeſſio. 25. cap. 16. de regularib.*

Poſito quòd ſit valida, an, ſi donans moriatur ante profeſſionem, reſoluatur.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio Concilij videtur generaliter loqui de renuntiatione & obligatione facta ante profeſſionem, non ſe reſtringendo ad factas tempore Nouitiatus.* contra num. 5.

2 *Ratio Concilij videtur habere locum etiam in iis qui adhuc in ſæculo exiſtentes prætextu religionis renuntiant.*

3 *Lex etiam exhorbitans & pœnalis extenditur, ſi aliàs fruſtraretur, ad id reſpondetur* n. 7.

4 *Dictio* quoque *eſt continuatiua.*

6 *Dictiones,* ſed neque *ſunt augmentatiua.*

8 *Donatio à minore facta cum iuramento valet.*

9 *Maximè ſi ab ingreſſura monaſterium, & ea mente facta fuit.*

10 *Talis cauſa ingreſſus impedit reſtitutionem.*

11 *Donatio ab ingreſſura religionem & ea mente facta, etiam ſecluſo pacto reſoluitur, ſi ad ſæculum redierit.*

12 *Ingreſſus monaſterium non videtur quis, niſi cùm emittit profeſſionem.* contra n. 19.

13 *Donatio dicitur ab initio pura & perfecta, licet ſub conditione reſoluenda.*

14 *Conditio dicitur reſolutiua, non ſuſpenſiua, quando per eam diſceditur à contractu, qui alioquin perfectus erat.*

15 *Conditio reſolutiua tantum, & non ſuſpenſiua, habetur pro impleta, quando tempus illius non venit.*

16 *Et animus implendi perſeuerauit.* & n. 20.

17 *Animi deſtinatio ex actu inchoato, etiam non finito, habetur pro conſummato.*

18 *Mens contrahentium imprimis inſpicienda eſt.*

21 *Nouitius intra annum probationis largo modo dicitur profeſſus.*

CONSILIVM CXXXIV.

NOBILIS Eliſabeth de Dosy maior 12. annorum, minor verò 16. donatione inter viuos omnia ſua bona, excepta ſumma 920. ſcutorum, de quibus diſponere poſſet, monaſterium Religioſarum D. Catharinæ ingreſſura & pridie ante habitus Nouitiatum ſuſceptionem, extra tamen Monaſterium conſtituta, donauit N. Lionæ de Sade eius matri viduæ cum onere ea reſtituendi in caſum mortis vel ſecundarum nuptiarum vni ex fratribus dict. Eliſabeth, quem mater nominaret; & in caſum non nominationis Carolo eius primogenito, ita tamen quod ſi dicta Eliſabeth profeſſionem non emitteret, donatio eſſet nulla & inualida, perinde ac ſi numquam facta fuiſſet, & quæ donatio omnibus ſolemnitatibus per ſtatutum ad id requiſita interuenientibus facta fuit. Poſt aliquot menſes dicta Eliſabeth habitum Nouitiatum deferens in grauem morbum incidit, & animum emittendi profeſſionem ſemper habens, cúmque de morte dubitaret ad eam ſe admitti petens, quod tamen illi ob ætatis defectum dubi-

Digitized by Google

denegatum fuit, teſtamentum condidit, Reuerend. domino Vicario præſente, quo 2000. ſcuta Monaſterio legauit, matrémque hæredem inſtituit cum onere poſt mortem reſtituendi hæreditatem vni ex fratribus quem nominaret, omnéſque diſpoſitiones antea factas & nominatim d. donationem, à iuramento, vt in dicto teſtamento aſſeritur diſpenſata, reuocauit. Ex his duo reſultant diſcutienda; vnum, an d. donatio ſit nullius momenti ex diſpoſitione Concilij Trident. *ſeſſ. 25. c. 16. de regulari.* Alterum poſito quòd valida ſit, an ſi d. Eliſabet moriatur ante profeſſionem, ex vi d. clauſulæ in dicta donatione contentæ ſit nullius momenti.

Quoad primum, videtur d. donationem comprehendi *in d. c. 15.* & ſic nullam eſſe.

1 Primò, quia prædicta conſtitutio conciliaris videtur generaliter loqui de renuntiatione & obligatione ante profeſſionem non ſe reſtringendo ad renuntiationem factam tempore Nouitiatus, vt conſiderat Moli. *de inſt & iu. diſp. 139. col. 8.*

2 Secundò, quia ratio, quam affert Concilium *in d. capit. 16. verſ. ſed neque.* locum habere videtur etiam quando adhuc exiſtens in ſæculo prætextu ingreſſus religionis renuntiat bonis, vel ea obligat; ſicut igitur locum habet ratio, ſic & ius *l. iſtud ff. ad l. Aquil. l. a Titeo ff de verbo. obliga.*

3 Tertiò, quia lex etiam exhorbitana & pœnalis extenditur ad alium caſum, ad quem ſi non extenderetur, fruſtraretur, iuxta *cap. ſi ciuitas de ſent. excomm. in 6. & cap. 2. de vſur. eod. lib.* adiuncta gloſ. *in ver. aliter facta.* quæ communis recepta ſententia eſt à dominis & Franc. *in cap. de tempo. ordina. eod. lib.* Iaſon *in authen. quas actiones num. 7. C. de ſacro. Eccleſ.* niſi autem Concilium extenderetur ad hunc caſum, vana & fruſtratoria redderetur ipſius diſpoſitio, quia ingredi volentes religionem à ſanguine coniunctis facile perſuaderi poſſent, vt eis renuntiarent, vel donarent bona antequam monaſterij clauſtra ingrederentur, idque præſertim hoc caſu quo puella erat nobilis & minor, & donatio erat facta matri, cuius authoritas apud eam erat magna. Atque hanc ſententiam amplexus fuit Menoch. *conſil. 383. numer. 7.* & Illuſtriſſimos ſacri Concilij interpretes ita declaraturos, ſi interrogarentur, contendit, ſicut & ita eos declaraſſe refert compilator declarationum ad *dict. cap. 16. ver. renuntiatio, verſ. quod ſi.* & præciſè iuxta eam conſuluit Nauar. *conſil. vltim. de donationibus.* quod in nouiſſima editione eſt 81. *ſub tit. de regularib.* etiam quando donatio facta eſt cum pacto, quod in omnem euentum, in quem d. donator ante profeſſionem Monaſterio exiret, donatio nullius eſſet momenti, Nauar. *conſil. 82. d. tit. de regular.* atque hanc ſententiam amplexus fuit Fla. Pariſ. *de reſigna. lib. 3. q. 15. num. 5.*

Quibus tamen non obſtantibus verius eſt dictam donationem valere, nec comprehendi ſub diſpoſitione *d. cap. 16.* nam cap. 15. & 16. coniungenda ſunt; illa enim verba, *nulla quoque renuntiatio*, ſunt continuatiua præcedentis capitis, & implicant præceden-

4 tia, vt ſignificat illa dictio *quoque, leg. ſeruum quoque ff. de procurato.* & tradit poſt alios Gomeſ. *in §. in perſon. numer. 3. inſtit. de actio.* at verò cap. 15. loquitur de eo qui iam ingreſſus eſt religionem, & adhuc profeſſionem non emiſit. Ergo cap. 16. de eo tantùm intelligendum eſt, quod & ſignificant illa verba dict. cap. 16. vbi *intra duos menſes ante profeſſionem, &c.* & illa etiam verba ibi, *Finito tempore Nouitiatus, &c.* & verſus ibi, *Sed neque ante profeſſionem, &c.* atque hanc ſententiam amplectuntur Menoch. *de arbitra. centur. 5. caſu 436. in additio. numer. 3. & ſeqq.* Caualcan. *part. 3. deciſ. 11. numer. 113.* Caſtill. *de vſufruct. cap. 65. numer. 7.* fusè Gratian. *deciſ. 37. per tot* nec non DD. per Roderic. allegati, idémque Roderic. *in q. canon. & regula. tom. 2. quæſt. 47.* eam tenendam contendit, etſi argumenta contra ipſam proponat, ſed & ipſemet Nauar. *in vltim. additio.* poſt vtrumque conſilium, dum aduertendum cenſet, ſacram congregationem cenſuiſſe d. ct. cap. 16. ſibi locum non vendicare in donationibus factis ante ſuſceptum habitum, & Cancer. *var. reſol. part. 2. capit. 8. de iuramen. numer. 38.* dict. Nauar. additionem allegans, & verum eſt ita Illuſtriſſimos Concilij interpretes declaraſſe dict. caput, vt refert dictus compilator *deciſ. 92. & deciſ. 227.* & ad *dict. cap. 16. verſ. an diſpoſitio huius capitis.* & ante *verſ. hoc decretum*, & in *ver. hæc obligatio*, verſ. *loquitur*, & ipſe Menoch. *dict. loco* inſerit preces dictæ congregationis porrectas pro habenda declaratione, verbáque declarationis ſubnectit, quæ preces ſunt in fortioribus terminis, quàm noſter caſus, donans enim aſſerebat ſe habere animum ingrediendi religionem, & donauit eum conditione quatenus in ea profeſſionem emitteret, & non aliàs, promiſerátque intra duos menſes ante profeſſionis emiſſionem inſtrumentum donationis, & omnia in eo contenta pro maiori efficacia ratificare, & veniente bimeſtre ante profeſſionem, donans non ſolum ratificare noluit, ſed obtenta abſolutione à iuramento illud & contenta in eo totaliter reuocauit, aſſerens ſe fuiſſe ſeductam metu reuerentiali, & numquam fuiſſe intentionis ſuæ talem ceſſionem facere, & nihilominus congregatio cenſuit d. cap. 16. non habere locum in d. renuntiatione.

Nec obſtant quæ in contrarium adducta fuerunt, 5
nam quoad primum non eſt verum d. cap. generaliter loqui, patet enim ex ſuperioribus id ſe reſtringere ad renuntiationem ſeu donationem factam tempore Nouitiatus.

Non obſtat etiam ſecundum, deſumptum ex *verſ. ſed neque*, nam vt eruditè reſpondet Menoch. illa 6
verba, *ſed neque* ſunt augmentatiua caſus præcedentis, *l. 1. C. ſenten. reſcin. non poſſe §. quod autem inſtit. de vſucap.* & augent ſanè præcedentem caſum, renuntiationem Nouitij ante duos menſes à die profeſſionis, vt ſcilicet nequidem ad commodum Monaſterij aliquid ex proprijs bonis amittat ipſe Nouitius, & ſic ſemper loquitur de renuntiatione Nouitij: Reſpondet & alio modo, vt per ipſum.

Non obſtat tertium: nam præter reſponſionem, 7
quam dat Menoch. *dict. loco* reſponderi poteſt, huiuſmodi extenſionem non poſſe admitti, cùm ſit contra ius commune, quo dicto donatio valet, vt dicemus in ſecundo dubio, & legum correctio minimè præſumatur, nec valet inſtantia quæ datur per Roderic. Concilium ſcilicet potuiſſe irritare huiuſmodi donationem etiam ante ingreſſum factum. Neque enim quæritur, an potuerit, ſed an voluerit; noluiſſe autem dicimus, quia non dixit, imò ſatis clarè eum caſum excluſit, cùm generaliter non decreuerit, ſed reſtrinxerit ad Nouitium, quod non feciſſet, ſi & quoque alium caſum comprehendere voluiſſet.

Non obſtat prætenſa deciſio congregationis in contrarium allegata: ex præcedentibus enim & eam ſubſequentibus circa dict. cap. 16. nec non ex *dict. deciſ. 227.* conſtat eam eſſe ſpuriam. Flaminium verò lapſum fuiſſe ex ſuperioribus patet. Ex quibus concluditur huiuſmodi donationem validam fuiſ-

ſe, nec d. cap. 16. comprehendi.

Secundum dubium maiorem habet difficultatem, 8 de quo antequam diſſeramus, præmitto donationem, de qua agitur, iure communi inſpecto validam fuiſſe, etſi à minore 25. annorum, maiore tamen 12. facta ſit, quippe quæ ſit iuramento firmata, & omnes ſolemnitates à ſtatuto in huiuſmodi minorum contractibus requiſitæ interuenerint, *authen. ſacramenta puberum C. ſi aduer. vendit.* Panormit. *in cap. cum contingat de iureiu.* fusè Fortu. Garcia. *de vltim. fin. iur. canon. & ciui. num. 32. cum ſeqq.* idque eo maximè quòd 9 ab ingreſſura monaſterium & ea mente facta fuerit, Deci. *conſil. 31. num. 3.* Simon de Prat. *conſil. 72. num.* 10 *6. & 24.* & Clarus *in §. teſtam. quæſt. 28. num. 2.* adeò vt iſta cauſa ingreſſus impediat quominus minor in integrum reſtitui poſſit, qui alioqui aduerſus tam immenſam donationem reſtitueretur, Theſſaur. *deciſ. 66. num. 2.*

Præſupponendum quoque eſt pactum in donatione appoſitum, quo ſi donans profeſſionem non emit- 11 tat, donatio ſit nulla & inualida eſſe conforme iuri communi, ex cuius diſpoſitione etiam ſecluſo pacto, donatio ab ingreſſura monaſterium & ea mente facta, reſoluitur ſi donans redierit ad ſæculum, Menoch. *d. caſu 436. num. 8.* Coſta *de retretract. caſu 3. in cap. 9. num. 29.*

His ſtantibus quod videatur d. donatio ob non emiſ- 12 ſam profeſſionem nulla & inualida facere videtur, quia durante tempore probationis non videtur quis ingreſſus Monaſterium, ſed tunc tantum, quando facit profeſſionem Tiraq. *de retract. lignag. §. 1. gloſ. 8. num. 34. & ſeqq.* vnde Nouitius intra tempus probationis cenſetur tanquam laicus & ſæcularis, Moli. *de primog. lib. 2. cap. 9. n. 53.* latè Tiraq. vbi ſuprà, & habetur in *cap. religioſo in fi. de ſenten. excom. in 6.* & Nauarr. *conſ. 17. de regulari.*

Secundò, quia donans reuocauit huiuſmodi donationem ante profeſſionis emiſſionem, & teſtamentum alio modo condidit quàm qui continebatur in d. donatione quod facere potuiſſe videtur.

Poſtremò, ex eo quod Roderi. *d. to. 2. quæſt. 47. art. 11.* poſt Paraſellum refert Illoſt. Cardinales dict. congregationis reſoluiſſe, quod ſi Nouitius ante profeſſionem moriatur, donatio non ei cui facta eſt, ſed ſuccedentibus ex teſtamento vel ab inteſtato pertineat.

Nihilominus pro validitate donationis reſponden- 13 dum eſt, nam ea fuit ab initio pura & perfecta, etſi ſub conditione reſoluenda, cùm à principio ſimpliciter facta ſit, & poſtea pactum adiectum, quod ſi profeſſionem non emitteret, ſit nulla, Tiraquel *dict. §. 1. gloſ. 8. num. 27. & de retract. conuen. §. 2. gloſ. 1. num. 74.* poſt multos quos refert clarè & fusè Menoch. *d. conſ.* 14 *388. num. 15.* hoc enim pactum *ſi conditio eſt*, eſt reſolutiua non ſuſpenſiua, Menoch. *dict. loco num. 17. & 18.* reſpicit enim in caſu noſtro diſceſſum à contractu, qui alioquin perfectus erat, qui tamen Menoc. in caſu quo conſoluit, contrarium reſpondit, propterea quod conditio ita erat concepta, vt impediretur effectus etiam contractus ab initio, & ſic erat omnino ſuſpenſiua per hæc ſcilicet verba, *quam tamen donationem noluit effectum ſortiri niſi ſequuta monaſtica profeſſione.* Cùm itaque pura & perfecta à principio extiterit, nec tempus, quo conditio poterat adimpleri, venerit, nempe annus 16. completus, quo profeſſionem emittere potuit, ſequitur ſemper manſiſſe puram.

Secundò, ex eadem ratione, quod conditio ſit reſolutiua, non ſuſpenſiua, ab initio ſequitur morte adueniente ante tempus profeſſionis, eam manere puram, præſuppoſito in facto, quod & veriſſimum eſt, dictam Eliſabeth habuiſſe ſemper animum profeſſionem emittendi, & quantum in ſe fuit, petiiſſe & enixam eſſe, vt eam faceret, ſolóque ætatis defectu impeditam fuiſſe; nam cùm per ipſam non ſteterit quominus profeſſionem faceret, conditio 15 hæc reſolutiua tantùm, & non ſuſpenſiua, habetur pro impleta pro validitate eorum quæ ex ſe & à principio valida erant *leg. ſi pecuniam in princ. & §. fin. de condit. cauſa da.* Anchar. *in cap. canonum ſtatuta num. 257. col. 96. in fin. verſ. quæritur vtrum omnes de conſtit.* Anani. *conſil. 75. colum. 1.* & poſt eos Gratian. *deciſ. 35. num. 4.*

Tertiò, animus conſtans & perſeuerans emittendi 16 profeſſionem, quam nulla ſua culpa, ſed morte interueniente non emiſit, id debet operari vt actus à principio validus non cenſeatur reſolutus, ex Anchar. *conſ. 69. num. 8.*

Quartò, cùm dicta Eliſabeth iam ingreſſa fuerit religionem, & ibi permanſerit, iſta animi deſtinatio 17 quæ deprehenditur ex actu inchoato etiam non finito, habetur pro opere perfecto & conſummato, licet non perueniat ad effectum caſu fortuito aut aliquo impedimento, *l. cùm quidam & l. ſi ſi non ſunt §. infecti de auro & argent. lega.* & ita in ſpecie de Nouitio ingreſſo Monaſterium concludit Ancharan. *d. conſil. 69. numer. 8.* quem refert & ſequitur Menoch. *de priuileg. ad inſtar gloſ. 12. num. 24.* ſufficit enim vt quis in loco poſſit moram trahere, vt ſic indicetur tanquam de perpetuo & profeſſo, vt notant DD. *in cap. fin. de reſcript. in 6.* & ita in ſpecie de Nouitio dicit Franc. *in cap. cùm nullus in fin.* & ibi Ancharan. etiam *in fin. de tempor. ordina. in 6.* credendum enim eſt, quod ingrediens Monaſterium debeat ibi perpetuò manere & profiteri ſi ſuperuiuat, prout faciet dicta Eliſabeth niſi morte præueniatur: ita enim ius præſumit, vt dicit text. *in capit. 2. de regular. in 6.* quæ quidem ſunt deſumpta ad verbum ex dicto Gratian. *deciſ. 35. num. 10.* qui in fortioribus ita decidit.

Poſtremò, quia mens contrahentium in primis 18 inſpicienda eſt, non minus in contractibus quàm in vltimis voluntatibus *leg. in conditionibus cum gloſ. ff. de condit. & demonſtr. leg. cum quæſtio in fin. Cod. de legat.* Bald. *in leg. quamuis numer. 7. de fideicommiſſ.* Alexand. *conſ. 8. numer. 3. lib. 4.* Socin. iunior *conſ. 36. numer. 6. & 7. lib. 3.* Mantic. *de tacit. & ambiguis. lib. 1. cap. 17. numer. 36.* at verò hoc caſu ex tenore donationis & pacti clarè elicitur eam pactum hoc reſolutiuum adieciſſe in caſum voluntatis, non autem impotentiæ, hoc eſt, ſi rediret ad ſæculum, vt ſcilicet eo caſu bonis ſuis ſpoliata remaneret, non autem, ſi morte præuenta, quantumuis voluntatem profitendi haberet, profeſſionem emittere non poſſet: ceſſat enim eo caſu ſupradicta ratio; quæ enim ratio eam mouit ad donandum, noluítque eam donationem reſolui niſi in caſum non factæ profeſſionis, eadem militat quando moritur in monaſterio cum animo profitendi, caſu tamen impedita, & hæc videtur mera veritas, mens & intentio contrahentium.

Quæ magis eluceſcent ex contrariorum diſſolutione, & primum non obſtat id quod dicebatur Nouitium pro laico haberi, nec videri ingreſſum, nec eſſe Religioſum quouſque profeſſionem fecerit: nam contrariam ſententiam amplexi ſunt multi quos refert Ti- 19 raquel. *de retract. lignag. dict. gloſ. 8. numer. 21. & 22. & ſeqq.* Surd. *deciſ. 303. num. 8.* Crauet. *conſ. 152. num. 4.*

quì

Digitized by Google

qoi poſt Deci. *in c. in præſentia.* teſtatur de magis communi, & quæ ſententia ſecluſo Concilio Tridentino in terminis in quibus luquitur, de quo mox abſque dubio verior eſt ex Cyn. Iacob. de Rauen. & Petro *in authen. ingreſſi C. de ſacro. Eccleſ.* Bartol. *in authen. ſi qua mulier in fin. num. 44. C. eod.* Anton. de Butri. *in cap. in præſentia num. 44. ext. de probat.* Honded *vol. 1. par. 6. conſ. 94. num. 8.* Lupus *in rub. de donat. inter vir. & vxor.*
20 *§. 38. num. 7.* Gratian. *d. deciſ. 15.* Perſeuerantia enim & conſtantia voluntatis profeſſionis emittendæ, ad quam non niſi caſu, hoc eſt, morte impediente non fuit admiſſa, debet haberi perinde ac ſi eſſet profeſſa, Ancbar. *d. conſ. 69. in fin.* quem ſequitur Deci. *in d. authen. ingreſſi numer. 4.* rationibus per eum adductis. Nec obſtat Concilium Trident. ratione cuius in ſuo caſu Honded. *d. conſil. 94.* contrarium reſpondit: nam Concilium procedit tantùm in donatione facta à Nouitio, vel quando bona Nouitij data ſunt vel tributa monaſterio à propinquis vel curatoribus Nouitiosum, vt rectè explicat Menoch. *d. caſu 456. num. 6 & 7.* & ſuprà demonſtratum fuit: qui caſus longè diuerſus eſt à noſtro, & vtriuſque longè diuerſa eſt ratio: nam in noſtro caſu donatio eſt facta antequam ingrederetur religionem, etſi ingreſſura & ea mente, eáque ſub pacto ſeu conditione reſolutiua. At verò in caſu Concilij donatio fit à Nouitio, vel à parentibus ipſius ſub conditione ſuſpenſiua, ſub his verbis, *Ac non aliàs intelligatur effectum ſuum ſortiri niſi ſequuta profeſſione,* quæ inducunt conditionem ſuſpenſiuam, ex Menoch. *d. conſ. 388. num. 15.* quæ propterea cùm conditione non exiſtente numquam profecta validàque fuerit, non mirum ſi profeſſione non ſecuta ob mortem, ſemper inualida maneat, quod ſecus eſt in caſu noſtro, quo à principio fuit perfecta, & tantùm ſub conditione erat reſoluenda.

Deinde reſpondetur quæſtionem non verſari in hoc, an Nouitius ſit Religioſus, & an bona ipſius acquirantur monaſterio, ſed an donatio legitimè facta ob nõ profeſſionem reſoluenda, ſi ante profeſſionem donans moriatur, reſoluatur, & dicimus non reſolui, quia non ſtetit per donatorem quominùs profeſſio fieret, & quæſtio verſatur in hoc, an donatio facta ſit ſub conditione ſuſpenſiua vel reſolutiua, vt primo caſu, ſi ob mortem profeſſio ſequuta non fuerit, ſemper inualida, ſecundo verò caſu ſemper valida maneat. Ad ſecundum reſponſio pendet ex his quę iam dicta ſunt: nam id procedit tantùm, quando donatio eſt facta ſub conditione ſuſpenſiua, non autem quando ſub reſolutiua, vt eruditè docet Menoch. *d. conſil. 388. num. 4. cum ſeqq.* quamuis etiam in primo caſu contra Menochij ſententiam conſuluerit Riminal. vt ipſemet teſtatur.

Non obſtat poſtremum ex Roderico & reſolutione prætenſa Illuſtr. Cardinalium deſumptum: nam præterquam quod d. reſolutio non eſt certa, neque enim eam inuenio in cæteris declarationibus ſiue excuſis, ſiue manoſcriptis, nec eam affirmat Roderic. ſed ſolum ait Paraſſel. id aſſerere, poſito quod ita eſſet, nihil facit ad rem, procedit enim tantùm in donatione facta à Nouitio, de qua in Concilio, quam ſuprà diximus eſſe ſub conditione ſuſpenſiua, & illius ac huius noſtræ diuerſam eſſe rationem.

His omnibus addendum Nouitium intra annum 21
probationis largo modo dici profeſſum *cap. 1. de ſta. monacho.* Reboff. *in praxi tit. de diſpenſa. cum regula. num. 23.* Gratia. *d. deciſ. 35. num. 15.*

ARGVMENTVM.

IN liquidatione legitimæ, & reſtitutione fideicommiſſi, quomodo æſtimandæ ſint reparationes.

SVMMARIVM.

1 *In liquidatione legitima, & reſtitutione fideicommiſſi, reparationes per peritos burgenſes æſtimandæ ſunt.*
2 *Et habenda eſt ratio valoris meliorationum vel conſiderata impenſa, vel quantum melioratum, prout magis expedit fideicommiſſario.*
3 *Reparationes vt extant æſtimandæ ſunt.*
4 *Contra rudera tantum æſtimari debent.*
5 *Sed ſi fideicommiſſarius non ſit diues, & eas non erat facturus, nec res venalis ſit, rudera æſtimari debent.*
6 *Sed poſita facienda æſtimatione reparationum, ea nonniſi ex reditibus, & eorum habita ratione facienda eſt.*
7 *Quæ quidem procedunt quatenus impenſæ vtiles ſunt: neceſſariæ enim viri boni arbitratu æſtimandæ ſunt.*
8 *Sed nec omnes neceſſariæ exſoluendæ ſunt, ſed tantùm quæ pro reſtaurando ædificio, non quæ pro reficiendo, vel fulciendo ſunt.*

CONSILIVM CXXXV.

IN quæſtione, quæ proponitur agitanda ſiue circa liquidationem legitimæ egregio D. Ioanni Michaeli de Rodes iurium doctori, in bonis nobilis quondam Michaelis eius patris debitæ per Egregium dominum Pompeium hæredem d. Michaelis ſoluendæ, ſeu reſtitutionem fideicommiſſi domus quam d. Michael dum viueret, habitabat dicto Michaeli filio per eundem Pompeium faciendam, ratione reparationum quas d. Pompeius tanquam hæres vniuerſalis prætendit ſuum patrem feciſſe, eáſque propterea deducere debere, dict. Michael & Pompeius concordes ſunt, caſu quo conſtet de dictis reparationibus, æſtimationem earundem faciendam eſſe per peritos ſcilicet dominum Fœliceo: Gaium & Thomam ab eis pro liquidatione legitimæ nominatos, & bene, ex totis enim diſpoſitiune huiuſmodi æſti- 1
matio per peritos illius qualitatis, & non per peritos moratores & ſimiles fieri debet, iuxta text. gloſ. & DD. *in l. ſi fundum per fideicommiſſum ff. de lega. 2.* cum concordantibus per Ari. Pinel. *in l. 2. par. 3. numer. 28. C. de reſcin. vendi.* & Cagnol. *in d. l. 2. num. 258. cum ſeqq.* & in terminis fusè Simon de Præt. *de interpret. vlt. volunt. lib. 5. tertia & vltima interpret. dub. 1. num. 170. pag. mihi 125.*

Concordes etiam ſunt, quòd caſu, quo non ruderum, ſed reparationum extantium æſtimatio fieri de-
beat, & facienda eſt, vt ſemper ad fauorem fideicom- 2
miſſarij ſit habenda ratio valoris meliorationum, vel conſiderata impenſa, vel quátum ſit melioratum prout ei magis expedit, ita vt ſi expenſa ſit in centum & melioratio in quinquaginta, quinquaginta tantùm de-

beantur. Si autem impenſa ſint tantùm 50. melioratum autem ſit in centum, 50. tantùm debeantur, iuxta text. *cum gloſ. in l. in fundo ff. de rei vindic.* hancque ſententiam crebriori calculo in terminis fideicommiſſi receptam atteſtantur Pe. de Petra *de fideicom. q.15. n. 271. verſ. contrarium tamen* & Peregr. *de fideicomm. art. 50. num. 70.*

Controuerſia autem eſt, an ruderum tantùm æſtimatio ſit facienda, an verò reparationum, vt extant, iuxta tamen formam ſuprà præſcriptam ex *dict. l. in fundo.*

Alterum, caſu, quo non ruderum, ſed reparationum, vt extant, facienda ſit æſtimatio, an conſiderandum ſit pretium rei, quanto ſit factum maius ob reparationem, an verò ex redditu rei, hoc eſt, quanto redditus ſint facti maiores, dicta æſtimatio ſit facienda.

Quoad primum, controuerſi iuris eſt quæſtio: nam Bal. *in cap. 1. §. ſi vaſallus tic. hic finit lex*, exiſtimauit
3 reparationum, vt extant, & non ruderum faciendam eſſe æſtimationem: at verò contra Bald. vt ſcilicet ru-
4 dera tantùm æſtimentur, magis eſſe communem opinionem atteſtatur Bero. *quæſt. 96.* poſt *num. 4. verſ. ſi ve-*
5 *rò feudum.* ſed quidquid ſit in quæſtione generaliter propoſita, in hoc videntur conuenire DD. quod ſi fideicommiſſarius non ſit diues, ita vt ſine magno eius detrimento reddere non poſſit reparationes, & eas non erat facturus, & res venalis non habeatur, quòd ruderum ſit facienda æſtimatio, aut permittendum hæredi vt eas tollat ſine rei detrimẽto ex traditis per Pereg. *d. art. 50. num. 31. & 46.* poſt gloſ. Bartol. Angel. & alios *in l. ſin autem §. fin. ff. de rei vindi.* & in terminis docet de Petra *de fideicomm. quæſt. 15. num. 277. & 278.* concordando in *d. num.* 278. opiniones contrarias; & quam ſententiam veram eſſe conuincitur ex *dict. l. in fundo num. 2. reſpon. & in l. niſi venalem ff. eod. l. ſi ſeruos ff. de pignora. acti. & in l. quod ſi hæres ff. de impenſis.* quæ omnia in hoc caſu concurrunt; dictus enim Ioannes Michael non habet niſi ſuam legitimam in bonis paternis, cuius pars in capitalibus penſionum in Prouincia exiſtentium exſoluenda eſt, quæ quàm difficilis ſint exactionis, & quanti ſumptus ad id faciendi ſint, notorium eſt. Non erat quoque facturus huiuſmodi expenſas, tum ob tenuitatem eius facultatum, ſolius ſcilicet legitimæ, tum quòd domus, vt extabat ante reparationes, amplior & ſufficientior eſſet, quàm illi opus ſit ad habitandum: denique etiam quia perpetuo fideicommiſſo ſubiecta. Ex quibus etiam ſequitur rem non fuiſſe venalem, ſicut nec ipſe Michael, caſu quo poſſet illam irreuocabiliter alienare, declarat iam non fore alienaturum.

Ad ſecundum dato iam citra præiudicium veritatis, non ruderum, ſed reparationum, vt extant, æſtimationem eſſe faciendam, quod non credo, ea certè non ni- 6
ſi ex redditibus & eorum ratione habita facienda eſt, text. ſunt clari *in d. l. ſi fundum, cum gloſ. in ver. ſecundum redditum de lega. 1. & l. ſi fundus cum gloſ. in ver. pro fructuum ff. de reb. eorum*, gloſ. *in l. ſi quos, in verſ. æſtimentur*, quæ interpretatur textum *C. de reſcin. vendi.* & docent ac tradunt Ioan. de Plate. *in l. 2. in princ. verſ. ſecundum C. de prædi. & omn. reb. nauicul. lib. 11.* Ari. Pinel. *in l. 2. in 3. par. num. 28. cap. vlt. Cod. de reſcin. vendi.* Burſat. *conſil. 84. num. 15. cum ſeqq.* præſertim *num. 17. lib. 1.*

Quæ quidem in noſtro caſu certiſſima ſunt, quo perpetuum fideicommiſſum eſt inductum, neq; enim aliter d. Michaeli vtiles eſſe poſſunt, niſi quatenus redditus ex illis poteſt eſſe maior, quod ex natura reparationum vtilium & exemplis, quæ pro illis ſolent dari *in l. vtiles ff. de peti. hæred. in l. veluti ff. de impen. in re. dota. fac.* veriſſimum eſſe conuincitur, & quæ quidem 7
omnia procedunt quatenus impenſæ, quæ prętenduntur factæ, vtiles ſint, nam ſi aliquæ adeſſent neceſſariæ, quod non creditur, non procederet quidem in illis *d. l. in fundo*, vt ibi per Bart. *ſub num. 6.* & Angel. *col. vlt. verſ. nota bene.* ſed nec tamen in illis omne quod expenſum eſt, eſſet exſoluendum, ſed viri boni arbitratu (ve verbis Papiniani vtar) ſumptuum rationibus deductis & ædificiorum ætatibus (hoc eſt, quantitate, menſura, modulis, & qualitate, vt ibi DD. interpretantur & nouiſſimè Cuiac.) examinatis æſtimandæ *l. domos ff. de lega. 1.* quod arbitrium multa in ſe complectitur, inter alia vt veteris ædificij, nec non ruderum pretium deducatur, vt eruditè Cuia. *in d. l. domos.* ſed nec omnes 8
neceſſariæ ita æſtimatæ exſoluendæ ſunt, ſed tantùm eæ quæ pro reſtaurando ædificio, non quæ pro reficiendo vel fulciendo fiunt, has enim poſteriores non reperit hæres, Papinia. *in l. ſumptus de lega. 1.* quæ coniungenda eſt cum *dict. l. domos.* & illius interpretatio petenda à Cuiacio ad *dict. leges.*

ARGVMENTVM.

AN cùm emitur vna res de directo dominio diuerſorum, vel plures res diuerſorum dominorum, vnus ex dominis partem, vel rem quæ mouetur de ſuo dominio, retinere poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Cùm emitur vna res directi dominij diuerſorum, vel plures res diuerſorum, vnus ex dominis directis non poteſt partem, vel vnam rem ex pluribus retinere.*
2 *Contra.*
3 *Conciliantur opiniones vt dominus directus poßit partem, vel rem, quæ de ſuo dominio mouetur, retinere. Si tamen emptor nolit reliquas partes, vel cæteras res habere, cogatur dominus omnes recipere.*
4 *Si emptoris interſit.*
5 *Alias ſecus.*
6 *Ex diuiſione inter cohæredes regulariter, nec ius prælationis, nec laudimium competit, cùm ſcilicet res quæ commodè diuidi non poteſt, vni adiudicatur.*

CONSILIVM CXXXVI.

DVBIVM proponitur in lite, quam habet admodum Illuſtris & potens dominus Roſtagnus de Anſeduna dominus Caderoſſię contra N. Tacuſſol ratione molendini papyri, quod iure prælationis d. dominus Caderoſſiæ retinere prætendit, an ſcilicet id facere poſſit, cùm ad d. Tacuſſol tanquam filium & cohæredem patris ſui pars d. molendini ſpectaret,

ſtatet, & reliquas partes per ceſſionem fratrum ſororúmve ſuarum mediante pecunia conſecutus fuerit, & forſan alia etiam bona paterna hæreditaria eodem
1 modo & vnico pretio ſiue ſumma adeptus ſit. Reſolutio dicti dubij pendet ex ea quæſtione, an cùm emitur res emphyteuticaria directi dominij diuerſorum, vel plures res emphyteuticariæ diuerſorum dominorum emuntur, vnus dominus directus poſſit partem in vna re ſibi competentem, vel vnam rem ex pluribus venditis, quæ ſit de ſuo directo dominio, iure prælationis retinere reſtituto pretio pro rata partis rei retentæ, Guid. Pap. *quæſt.* 508. exiſtimauit non poſſe, per
2 rationes per eum allatas Oldr. *conſ.* 34. & Berbo. *in ſuo viatorio tit. de locato.* tenuerunt contrarium, Chaſſan. *in conſuet. Burgun. rub. des cenſes* §. 1. *verſ. retenue num.* 4. rationes & doctores hinc inde contrarium tenentes
3 refert, & nihil concludit: vera & recepta ſententia, qua dictæ opiniones contrariæ conciliantur, eſt. vt dominus directus poſſit quidem partem rei communis, vel rem, quæ eſt de eius directo dominio retinere, ſi tamen emptor nolit reliquas partes vel cæteras res habere, velitque eas dicto domino iure prælationis vtenti remittere, cogatur dominus omnes recipere & integrum pretium reſtituere, vt docent Ripa *in l. quominus num.* 141. *ff. de flumin.* Tiraq. *de retract. ligna.* §. 11. *gloſ.* 7. *num.* 4. & §. 23. *gloſ.* 2. *num.* 4. & Amed. à Ponte *in quæſt. laudi. quæſt.* 23. *circa fin.* atque ita intelligendus eſt Guid. Pap. dum ait retinere non poſſe partem, ſcilicet ſi emptor velit omnia remittere, quando ſcilicet interſit ipſius 4
ne vel pars, vel vna res tantùm retineatur: nam ſi ipſius non intereſſet, eo etiam caſu dominum directum partem rei communis, vel rem vnam ex pluribus venditis, 5
quæ de ſuo dominio directo eſt, retinere poſſe, nec cæteras, quas emptor remittere vult, accipere cogi Amed. *d. loco* contendit. Ideóque hoc caſu d. dominus Caderoſſiæ, ſi velit partes, quas d. Tacuſſol ex remiſſione fratrum vel ſororum habuit, retinere, cogetur quoque cæteras partes nec non alia bona, ſi quæ remiſſa ſunt, accipere.

Sed ſummopere actus remiſſionis & ceſſionis huiuſmodi per fratres ſororéſque dicti Tacuſſol factæ conſiderandi ſunt, an ſcilicet mediante pecunia eorum iura conſecutus ſit, quia regulariter ex diuiſione in- 6
ter cohæredes facta, neque vis prælationis, neque laudimium competit, vt docet Chaſſan. *d. loco num.* 6. *circa fin.* quod tamen intelligendum eſt, cùm vna res, quæ diuiſionem commodè pati non poteſt, vni fratrum adiudicatur.

ARGVMENTVM.

AN Canonici regulares Eccleſiæ Prioratus ſancti Donati potuerint appellare, tanquam ab abuſu, propter vnionem dicti Prioratus factam Collegio Turnonenſi.
An ex dicta vnione dentur caſus, in quibus appellatio tanquam ab abuſu admittatur.

SVMMARIVM.

1 *Is, cuius non intereſt, non poteſt appellare.*
2 *Per vnionem vnius Eccleſiæ ad aliam non alteratur ſtatus Eccleſiæ.*
3 *Mandantes geſtis per procuratorem ſtare tenentur.*
4 *Mandatum ante præſtitum conſenſum reuocari poteſt.*
5 *Quouſque tamen intimata ſit reuocatio, tenent geſta per eum.*
6 *Poſt ſententiam & poſſeſſionem vnio dicitur effectum ſortita.*
7 *Mandans poſt conſenſum procuratoris contrauenire non poteſt.*
8 *Geſta per procuratorem, cenſentur geſta per mandantem.*
9 *Periuri non ſunt audiendi.*
10 *Intereſſe inferiorum collatorum non eſt conſiderabile, quando vnio fit authoritate ſummi Pontificis.*
11 *Appellationes tanquam ab abuſu à quo tempore introducta ſint in Gallia, & quibus in caſibus permiſſa.*
12 *Vnio fit tribus potiſſimum modis.*
13 *Penſio per ſummum Pontificem vſque ad dimidiam fructuum imponi poteſt:*
14 *Quamuis conſuetudine Gallica tertiam excedere non poſſit.*
15 *Qua tamen conſuetudo non procedit in patria iuris ſcripti.*
16 *Nec propter exceſſum redditur nulla, ſed reducibilis inſtante ſucceſſore per obitum reſignatary Ipſe enim illi ſtare tenetur.*
17 *Commendatarius perpetuus habetur vt titularis.*
18 *Sum. Pontifex ſine conſenſu inferiorum collatorum, imò illo inuito poteſt vnionem facere.*
19 *Beneficia per regulas Cancellariæ reſeruata, ſi vacent ſede vacante, non ſunt reſeruata.*
20 *Valor beneficij, cui fit vnio, exprimendus eſt, ſi vnio fit beneficio particulari, ſecus ſi alicui menſæ vel corpori.*
21 *Poſſeſſio beneficij vniti propria authoritate capi poteſt.*
22 *Clauſula* vocatis vocandis *operatur apertionem oris, & facit vt clauſula,* quod de ſubreptione *nihil opponetur, & narrata ſint verificanda.*
23 *Ad minus dat facultatem impugnandi gratiam & allegandi ſubreptionem.*
24 *Beneficia diuerſarum diœceſium de iure communi vniri poterant: in Gallia tamen requiritur conſenſus Regis.*
25 *Beneficium regulare ſæculari per Papam vniri poteſt.*
26 *Maximè, ſi in commendam poſſeſſum fuerit.*
27 *Vocatio eorum qui ſunt ſub beneficio vnito, non eſt neceſſaria.*
28 *Poſſeſſio Eccleſiæ parrochialis die feſto ſumi debet.*

CONSILIVM CXXXVII.

PERLEGI diligenter documenta, quæ ad me Turnone tranſmiſſa fuerunt, circa litem in Senatu Gratianopolitana vertentem, ratione appellationis, tanquam ab abuſu, à Canonicis regularib. Eccleſiæ Prioratus ſancti Donati interpoſitæ, & cui ſe iunxerunt Præpoſitus & Capitulum Eccleſiæ ſancti Laurentij de Vleiis, ob bullas vnionis d. Prioratus ſancti Donati à S. D. N. Papa emanatas 29. Iulij 1614. in fauorem Collegij Societatis IESV Turnonienſ.

cti, & ſententiam executionis dictarum bullarum per officialem Rener. Archiepiſcopi Viennen. commiſſarium ad hos fines deputatum, latã die 24. Martij 1615. & miſſionem in poſſeſſionem Rectoris dicti Collegij ſeu eius procuratoris die 29. dicti menſis & anni ſecutam, & ne quid diſſeram de multis quæ parte procuratoris d. Collegij contra d. appellationem propoſuerunt, quòd nimirum non conſtet de legitimo mandato domino Vilate, qui eam interpoſuit, quòd generaliter concepta ſit abſque ſpeciali abuſus expreſſione, quòd nõ fuerit intimata dicto Rectori, quòd nulla illius mentio facta fuerit, dum poſſeſſio caperetur, ſed ſolum Canonici ſe oppoſuerint, ideóque videantur dictæ appellationi renunciaſſe, & ſimilia, de quæſtione principali tantùm agam, an ſcilicet ratione d. vnionis & inde ſecutorum tanquam ab abuſu appellari potuerit, pro cuius faciliori & certiori reſolutione duo capita ſtatuenda ſunt, & de iis ſeparatim diſſerendum; vnum, an dicti Canonici appellare dictúſque Præpoſitus & Capitulum appellationi ſe iungere potuerint. Alterum, caſu, quo habuiſſent legitimam perſonam appellandi, an dentur caſus ex d. Vnione, & inde ſecutis reſultantes, in quibus appellatio ab abuſu admittatur.

De primo quidem primum, quod de perſonis prius diſquirendum ſit quàm de rebus, quódque huiuſmodi inſpectio præiudicialis ſit alteri, nam ſi legitimam perſonam appellandi non habuerint, in vanum quæreretur, an adſint caſus, pro quibus appellari debeat.

Et quidem quoad dictos Canonicos regulares ſan-
1 cti Donati certum videtur eos appellare non potuiſſe, quandoquidem is, cuius non intereſt, non poteſt appellare, Alex. *conſ.* 89. *num.* 8. *lib.* 1. *cap. omnis oppreſſus* 2. *q.* 5. *doctores in cap. vt debitus per illum text. de appellati.* appellatio enim introducta eſt ad reparandum grauamen *l.* 1. *ff. de appellat.* & regula eſt, quod non datur appellatio non granato. Innoc. *in cap. breui de iureiu.* Bald. *in l. poſt ſententiam num.* 4. *verſ. illud eſto C. de ſenten. & inte. om. iudi & in l. fin. numer.* 2. *verſ. ſed hoc falſum, C. quando prouo. non eſt neceſ.* & generaliter non auditur quis in iudicio ſi eius non intereſt de illa cauſa, *leg. ex conuentione*, & ibi Alex. & Deci. *C. de pact.* Roma. *conſil.* 499. *in princ.* at verò dictorum Canonicorum non intereſt, an d. vnio facta ſit necne, ea enim non obſtante eorum iura, redditus, emolumenta, priuilegia, exemptiones & omnia quæcumque maneant integra & illibata, perinde ac ſi vnio facta non fuiſſet, quæ ſolum quoad Prioratum eiúſque redditus & iura non quoad iura dictorum Canonicorum facta fuit, quod ex clauſula d. Bullæ in his verbis concepta, *Volumus autem quod propter vnionem, annexionem & incorporationem huiuſmodi Eccleſia dicti Prioratus debitis non fraudetur obſequiis, ſed eius congruè ſupportentur onera conſueta*, euincitur, necnon quòd cùm d. Præpoſitus & Capitulum declarationem feciſſent pro conſeruatione iurium dictis Canonicis competentium die 12. Iulij 1614. eáque intimata fuiſſet d. Rectori 26. Aprilis 1616. ei ſtatim acquieuit, nec aliam fuiſſe mentem declarauit, quinimò 26. Februar. d. anni paratus fuit conſentire arreſto, quod vocant, *d'expedient*, quo de conſenſu procuratorum & aduocatorum hinc inde partium & conſilio domini procuratoris Regij attenta declaratione d. Rectoris (qua aſſerebat extinctionem ordinis in d. Prioratu intelligendam eſſe ſolum de Priore & Prioratu, & quod ipſius intentio non eſſet quidquam attingere circa Religioſos ipſorúmq; redditus aut regulas inſtitutionis vllo modo) d. Canonici diſcederent & renuntiarent d. appellationi ſine expenſis.

Quæ quidem adeò vera ſunt, vt quamuis d. clauſula in dictis bullis non adeſſet, nec d. Rector huiuſmodi declarationem feciſſet, quam tamen & fecit & de nouo paratus eſt facere, quoties opus fuerit, nihilominus d. vnio ita ſemper intelligenda eſt, vt ſcilicet quoad Priorem, Prioratúmque eiúſque iura, non quoad dictorum Canonicorum & aliorum quorumcumque iura cenſeatur facta, ſuúmque ſortiri poſſit effectum, nam de iure per vnionem vnius Eccleſiæ ad aliam non alteratur ſtatus Eccleſiæ, ſed debet in tali 2
Eccleſia more ſolito deſeruiri, & illius iura manent illibata, Abbas per text. *ibi in cap. expoſuiſti num.* 7. *de preben.* Rota *deciſ.* 133. *num.* 15. *par.* 2. *diuerſorum*, & fuit dictum in vna Virdunenſi Decanatus de an. 1580. vt refert Nicolaus Garcias *de beneficis par.* 12. *num.* 35. & tantum abeſt vt dicti Canonici aliquod intereſſe prætendere poſſint, quin potius maxima ſentient commoda, & gratias Deo agere debent, quod d. Prioratus d. Collegio ſit vnitus, nam vt accepi, à 100. annis per ſæculares Commendatarios Prioratus poſſeſſus fuit, qui nullam ipſorum regulæ notitiam vel curam habebãt, nec niſi redditus & emolumenta quanto maiora perciperent, inuigilabant: iam verò per vnionem huiuſmodi per Religioſos Societatis IESV d. Prioratus eiúſque iura regentur, quorum opera in ſpiritualibus per prædicationes, exhortationes, confeſſiones, conuerſationem & alia huiuſmodi dicti Canonici multum iuuabuntur, redditus verò & iura temporalia, eorumdem manent vt ante vnionem, imò magis certa, quo enim dictæ Societatis Religioſi ſunt religioſiores, tum ratione inſtituti ſui, tum vt cæteris ſint exemplo, eò exactiùs curabunt, vt iura d. Canonicorum illibata maneant, néve ipſi nullam conquerendi cauſam habeant.

Et planè cùm dicti Canonici iam inde appellaſſent tanquam ab abuſu de an. 1614. & ſimul ea de re contuliſſent cum d. Rectore 22. Iulij d. anni, & ipſorum non intereſſe, an d. vnio fieret, cognouiſſent, per ſcripturam priuatam per ipſos ſignatam ab omni oppoſitione receſſerunt, ideóque d. vnioni factæ vel faciendæ reipſa acquieuerunt. Quæ, bone Deus, ratio iam eos mouere potuit, vt de nouo tanquam ab abuſu appellarint? ſed quidquid ſit, acquieuerint, vel non, ſat eſt, quod ex ſuperioribus patet ipſorum non intereſſe, an vnio facta ſit nécne, nec vllum inde illis præiudicium naſci.

Quoad verò d. Præpoſitum & Capitulum ſancti Laurentij de Vlciis, non habent etiam legitimam perſonam interponendi d. appellationem vel ei adhærendi & ſe iungendi, quandoquidem de ipſorum conſenſu d. vnio facta fuit inſequendo deliberationem dicti Capituli, vt conſtat de deliberatione quidem Capituli 5. Maij 1614. de mandato autem per deputatos à Capitulo facto die 6. eiuſdem menſis & anni procuratores in mandato nominati tam Romæ, dum vnio impetrabatur, quàm etiam poſtea corã d. Officiali Viennen. antequam ſententia ſuper executione bullarum ferretur, conſenſum legitimè præſtiterunt, vt patet tam ex tenore d. bullarum, quàm ex actis coram dicto Officiali factis, & quod plus eſt, conſenſus dicti Præpoſiti & Capituli fuit geminatus: In d. enim declaratione 12. Iunij 1614. in fauorem Canonicorum regularium ſancti Donati facta, vt ſcilicet eorum iura remanerent illæſa, ſatis clarè demonſtrarunt ſe velle, vt d. vnio quoad Priorem Prioratúmque fieret, & cùm procuratores ſemel conſenſum præſtiterint, non potuerunt Præpoſitus & Capitulum contraneoire, aut pro- 3
curatorem ab eo ve geſta reuocare, ſed omnibus geſtis per eum ſtare tenentur, Pute. *deciſ.* 106. Gabri. *conſ.* 144.

lib. 4.

Digitized by Google

lib.1.num.4. Burſat. *conſ.395.vol.4.* & eſt communis DD.
ſententia ex Pariſ. *de reſigna benefic.lib.9. quæſt.25.num.*
4 4. & quod magis eſt, etſi ante præſtitum conſenſum
in Camera & Cancellaria mandatum reuocari poſſit,
5 Rebuff. *in ſua praxi tit. de reuoca. procurato.* Hoc tamen
procedit ſolùm, ſi reuocatio ſit intimata, alioquin va-
let renuntiatio vel vnio facta per procuratorem reuo-
catum, ſi ante ſcientiam reuocationis præſtitit conſen-
ſum formalem, *clem. vni. de renuntia.* & ibi gloſ. *in verb.*
teneat, Zabarel. Imo. Gemi. & communiter DD. *in cap.*
vlt. § vlt. de procurato. Rebuff. *d. loco num.2.* Io. Selua *in*
tract. de benefic. par.3. quæſt.16. in princ. Roſinia *de benefi.*
cap.24. num.1. Pariſ. *d. quæſt.25. num.12. & 17.* vt inde con-
cludatur, nullam eſſe habendam rationem reuocatio-
nis conſenſus factæ per dictum Præpoſitum & Capi-
tulum 26. Februa. 1616. idque præſertim quod d. reuo-
catio fuit facta nedum poſt conſenſum, & Romæ &
coram d. Officiali Viennenſi præſtitum, ſed quod ma-
6 gis eſt, poſt perfectam vnionem, ſcilicet poſt ſenten-
tiam executionis eiuſdem latam, & poſſeſſionem ſe-
cutam, quo demum tempore vnio dicitur effectum
ſortita, gloſ. *ad regul.12. Cancel.* quæ apud eum eſt 11.
Mandoſ. ibid. *quæſt.5.* Horeda *de incompa. benefic.2 par.*
cap.3. num.21. Garcia *d. par 12. cap.2. num.251.* Nec ob-
ſtat, ſi dicatur d. Præpoſitum & Capitulum noluiſſe
ratificare geſta per procuratorem, imò reuocaſſe non
obſtante promiſſione quam fecerant de ratum & gra-
7 tum habendo: nam non opus fuit aliqua ratificatione,
ſed ſufficit, quòd procuratorem ad conſentiendum
conſtituerint, & is in vim mandati conſenſerit, poſt
quem conſenſum nullo modo contrauenire potue-
runt, Flami. *d. quæſt.25. num.4 & 6.* Burſat. *d. conſil.395.*
vol.4. & promiſſio de ratum & gratum habendo adeò
obligat d. Præpoſitum & Capitulum, vt abſque nulla
alia ratificatione geſtis per procuratorem ſtare, eáque
præcisè & exactè obſeruare teneantur, Marta *tract. de*
clauſu 94. præſertim iuncta promiſſione de non con-
trauenïendo, Gemini. *conſil.29. num. 3.* Marta *d. tract.*
clauſu. 95.

Non obſtat, etiam ſi dicatur, ſolum Præpoſitum cum
tribus Canonicis mandatum ad conſentiendum feciſ-
ſe, nam Capitulum eam facultatem illis conceſſerat &
ad hoc deputati fuerant per concluſionem dicti Ca-
8 pituli, ideóque geſta per ipſos cenſentur per Capitu-
lum geſta, & procurator per ipſos conſtitutus per Ca-
pitulum cenſetur conſtitutus, notatur *in l. ſi mandaſ-*
ſem ff. mandat.

Non obſtat, ſi forſan dicatur d. concluſionem Ca-
pituli non fuiſſe per Secretarium eiuſdem ſignatam,
quod tamen mihi non conſtat, ſufficit enim quod per
Canonicos fuerit ſignata, nam huiuſmodi ſiue publi-
ca, ſiue priuata tantùm dicatur, non propterea minus
deputatio in ea contenta & facultas deputatis data
valet & tenet, neque enim ſignatura ſecretarij, ſed con-
ſenſus Capituli de quo per ſignaturam Canonicorum
conſtat, validam reddit deputationem, & huiuſmodi
facultatem tribuit, vt notorium eſt.

Ex quibus concluditur, dictos Præpoſitum & Ca-
pitulum non potuiſſe ſe d. appellationi iungere, quip-
pe qui conſenſui per ipſos præſtito contrauenire non
poſſint. Rurſus & ſecundò denegatur ipſis d. poteſtas
appellandi, vel appellationi ſe iungendi, quinimò à li-
9 mine iudicij ſunt repellendi, nec vllo modo audiendi,
quia ſunt periuri, Anto. de Butri. *in cap. intelleximus in*
fin. de iudi. Anchar. *conſil.382.* tertio ordine *num.14.*
& ſeq. verſ. deſcendo ad quintam. Afflict. *deciſ.322. per*
tot. periuros verò eſſe patet ex tenore mandati per d.
Præpoſitum & deputatos facti, quo iurauerunt & pro-
miſerunt habituros ratum quidquid per procuratores
eſſet geſtum, & non contrauenire in futurum.

Poſtremò, non habent legitimam perſonam d. ap-
pellationem interponendi, quia nullum ex d. vnione
ipſis ſit præiudicium, & intereſſe ceſſante, appellare
non poſſunt, vt diximus ſupra ex Alex. *conſ.89. num.8.*
lib.1. Intereſſe verò non habere conſtat ex eo quod
prouiſio, correctio, & alia in Canonicos iura ad Prio-
rem; non ad ipſos ſpectant, vt ex documentis in actis
productis euincitur. Sed poſito, citra præiudicium ve-
ritatis, quòd huiuſmodi iura vel alia non ad Priorem,
ſed ad ipſos ſpectarent, non poſſent ex vnione præten-
dere intereſſe, quia vnio cenſetur facta, quoad Prio-
rem & Prioratum, illiúſque iura, tantùm remanenti-
bus iuribus ad alios pertinentibus illibatis, & in priſti-
no quo ante vnionem erant, ſtatu, tam ex mente Bul-
larum & declaratione d. Rectoris, quàm ex iuris diſpo-
ſitione, vt ſuprà demonſtratum fuit ex Abba per text.
ibi in cap. depoſuiſti num.7. de preben. & Rot. *deciſ.133. n.*
15. par 2. diuerſo.

Quod ſi dicatur intereſſe ipſorum in eo conſiſtere,
quòd iure conferendi d. Prioratum in caſum vacatio-
nis per huiuſmodi vnionem priuentur, reſpondetur
primùm non conſtare collationem Prioratus ad ipſos
ſpectaſſe, & caſu quo ſpectaſſet, id ius inutile reddi-
tum fuiſſe, quod iam à 200. vel ſaltem vltra 100. annos
ſolitus ſit dari in commendam, nec creditur eos vllam
vnquam collationem de d. Prioratu feciſſe. Sed dato
quod huiuſmodi ius ipſis competat, quódque colla-
tiones etiam nunc non facta vnione facere poſſent, il-
lud intereſſe non eſt cōſiderabile cùm agitur de vnio-
ne per ſummum Pontificem ſeu ex commiſſione eiuſ- 10
dem facta, Nauar. *conſ.10 num.1. de offi. delega.* Garcia. *d.*
cap.2. num.151. nec clauſula, *vocatis quorum intereſt*, id
importat, quidquid aliqui in contrarium dicere vo-
luerint, Garcia. *d. num.151.* nec Rectoris beneficij, non
obſtante clauſula, *vocatis qui fuerint vocandi*, vt fuit di-
ctum in vna Segobienſi, referente & verum aſſerente
d Garcia. *d. cap.2 num.216. & 217.* nec Epiſcopi aut infe-
rioris collatoris, Rebuff. *conſ.20. verſ. quinto reſponde-*
tur. Garcia. *d. cap.2. num.217. & ſeqq.* cuius rei eſt mani-
feſta ratio, quòd in Epiſcopis & inferioribus collatori-
bus & beneficiis omnibus ſummus Pontif. habeat
plenam poteſtatem *c.2. de preben. in 6.* Horeda *d. tract.*
c.3. n.7. & fuſiùs poſtea dicetur.

Ex quibus omnibus concluditur d. Canonicos re-
gulares, Præpoſitum & Capitulum non habuiſſe legi-
timam perſonam d. appellationem interponendi, aut
ei ſe iungendi, eáque iuuandi. Atque hæc quidem quo-
ad primum noſtræ diſputationis caput.

Quoad verò ſecundum, quo præſuppoſita, citra præ-
iudicium veritatis legitimitate perſonarum, quæritur,
an in d. vnione, eiúſque executione ſubſint aliqui ca-
ſus, ratione quorum ſolet appellari tanquam ab abu- 11
ſu, præſupponendum eſt, appellationes huiuſmodi
tanquam ab abuſu introductas in Gallia à tempore
Ludouici XII. vt docet Paſquier *en ſes recherches lib.3.*
c.27. non paſſim permiſſas eſſe, ſed tantùm in quinque
caſibus. Primò, ſi nimirum quid fiat contra iuriſdi-
ctionem regiam aut laicalem: Secundò, ſi contra anti-
quam immunitatem & libertatem ſubditorum Regis:
Tertiò, ſi magiſtratus laici in præiudicium & diminu-
tionem iuriſdictionis Eccleſiaſticæ, aut libertatis pri-
uilegiorū & authoritatis Clericorum ordinent: Quar-
tò, ſi cōtra decreta Conciliorum vel ſummorum Pon-
tificum: Quintò, ſi contra ordinationes regias aut Ar-
reſta ſupremorū Senatuum, Papon *lib.19. arreſt.1.* Cho-
pin. *de ſacra polit. lib 2. tit.4. M. le maiſtre des appel-*
lat. comme d'abus, Paſquier *d. lib.3.* Rurſus præſuppo-
nendum eſt, quod cùm vnio tribus modis potiſſimum 12

fiat, vt tradit gloſ. *in cap. & temporis 16. q. 1. & in cap. 1. ne*
ſede vacan. ver. vnienao. Rebuff. *in tit. de vnio. num. 11.*
Gregor. *de b. neſi. cap. 10. num. 2.* Hanc, de qua agimus, eſ-
ſe ſecundi modi, cùm ſcilicet vna Eccleſia alteri ſubij-
citur, ſeu vnum beneficium alteri acceſſoriè vnitur,
quod probatur ex eo quod in Bulla dicitur dict. Prio-
ratum d. Collegiu vniendum, annectendum & incor-
porandum, quibus verbis probari vnionem factam
docet Garcia. *d. c. 2. n. 55.*

His præſuppoſitis, exiſtimo nihil in vnione, de qua
quæritur, accidiſſe, ratione cuius appellari poſſit tan-
quam ab abuſu, quod ſi ſingula, quæ in contrarium
proponuntur percurramus, verum eſſe conſtabit.

Primò, deducitur abuſus ex eo quòd penſio per d.
Chosson Priorem reſignantem ad fines d. vnionis re-
ſeruata excedat tertiam partem redd tuum, imò dimi-
diam, quod tamen verum non eſt; ad hoc reſpondetur
hoc, nihil ad abuſum circa vnionem, nec quidquam
referr quoad appellantes, ſi penſio ſit exceſſiua nec ne,
13 ſolú nque Collegium ea de re conqueri poſſet, ſed &
quoad ipſam met penſionem verius eſt ſummum Pon-
tificem vſque ad dimidiam fructuum penſionem im-
ponere poſſe, vt *in extra ſuſcept. de elect. in extra* Ioan.
14 XXII. Gigas *de penſio. q. 9.* Et quanquis conſuetudine
Galliç receptum ſit, vt non niſi ad tertiam partem im-
ponatur, Robet. *lib. 1 rerum iudi. cap. 7 in ſi. fol. 49.* Im-
bet. *in enchi. ſub ver penſion pa. 224* Chopin. *lib. 3. de ſa-*
15 *cra polit. tit. 2. num. 15. & ſeq.* tamen hoc ſolum in patria
conſuetudinaria, non verò iuris ſcripti, qualis notoriè
eſt Delphinatus, teſtatur Rebuff *in praxi lib. 1 tit. de re-*
16 *ſerua. num. 5. 16. 17.* ſed & quoque vbi penſio non poteſt
excedere tertiam partem, nō propterea dicetur nulla,
ſed ſolùm eſt reducibilis ad tertiam partem, Coſſado.
de penſio. deciſ. 4. num 4. Additio ad Louet ſub lit. A. cap.
30. ſub lit. P. reducibilis inquam, inſtāte ſucceſſore per
obitum reſignatarij qui conſenſit penſioni, non autem
per ipſum reſignatarium qui omnino reſeruationi pē-
ſionis, etſi exceſſiuæ, ſtare tenetur propter datam fi-
dem, vt plurimis Senatus Pariſien. & aliorum Arre-
ſtis definitum refert Louet *d. cap.* 30. qui etiam conten-
dit, nec ſucceſſorem per reſignationem eius qui con-
ſenſit dictam penſionem, tanquam exceſſiuam, impu-
gnare, & eam reduci petere poſſe. & neutrum ad appel-
landum tanquam ab abuſu admittendum.

Secundò opponitur nō eſſe vim faciendam in con-
ſenſu dicti Præpoſiti, attento quòd eſt tantùm Com-
mendatarius, nec etiam Capituli, quia tres tantùm ex
eo mandatum ad conſentiendum fecerunt. Reſpon-
17 detur quoad Præpoſitum Commēdatarios perpetuos,
& ſic ratione perſonæ non Eccleſiæ factos, de iure ha-
beri vt titulares, cēſeriſque & reputari titulares, & ideo
diſpoſitio & iura loquentia de titularibus, ſeu de veris
Prælatis habent locum in illis, Sarnen. *quæſt 3. de trien-*
na. quæſt. 4. de publican. Probus *ad Monac. in cap n. 16. de*
election lib. 6. fusè Garcia. *par. 4 cap. 4. num* 48. eandém-
que habent poteſtatem in his quæ reſpiciunt admini-
ſtrationem & iuriſdictionem quam titulares, Nauar.
conſil. 9. num. 2. de praben. lib. 3. & conſ. 2. de clandeſtis. de-
ſpon. lib. 4. Roderic. *quæſt. regul. to. 2 q. 25. art. 27.* poſt mul-
tos quos refert.

Quoad tres Canonicos, ij iuxta facultatem ſibi à Ca-
pitulu datam 5. Maij 1614. ſequenti die procuratores ad
conſentiendum fecerāt; rurſuſque omnes ſimul nemi-
ne diſcrepante conſenſerunt quoad prædictum Prio-
ratum in declaratione quam fecerunt in fauorem Ca-
nonicorum regularium eiuſdem 11. Iunij de d. anno.
Denique in reuocatione, de qua ſuprà 23. Febru. 1616.
facta (quam tamen facere non potuerūt) fatentur om-
nes ſe d. vnioni conſenſiſſe, ita vt ex his omnis difficul-
tas tollatur. His adde quod Sanctiſs. Pontifex potuit 18
ſine conſenſu inferioris collatoris, imò illo inuito d.
vnionem facere, vt in terminis docet Rebuff. *in praxi*
lib. 1. in regu. de vnio gloſ. 11. nec Capituli conſenſus re-
quiritur, vt ſuprà dictum fuit.

Tertiò opponitur ſinctus Collegij, cui Prioratus
vnitur, neque in Bulla neque in executione eiuſdem
fuiſſe expreſſos, qui tamen exprimi debuerunt, *ex regu.*
Cancella. 11. Reſpondetur, primò non eſſe caſum abu-
ſus, cùm de iure communi hoc nō requiratur, ſed tan-
tùm per regulas Cancellariæ, quæ à mera voluntate
ſummi Pontiſ. pendent, & non niſi à tempore Ioan.
XXII. factæ, morte cuiuſque Pontificis extinguuntur,
& non niſi poſt aſſumptionem noui Pontificis & ea-
rumdem nouam publicationem vires reaſſumūt ita vt 19
beneficia per d. regulas reſeruata, ſi ſede vacante va-
cent, non ſint reſeruata & ab Ordinariis conferri poſ-
ſint, Sarnen. *in regu. Cancell. in proceſ. quæſt. 1. & q. 2 fol.*
14 Mandoſ. *ad regul. 1. reſerua quæſt. 1.* ita quod nullus
abuſus ex derogatione d. regulæ dari poſſit. Secundò 20
reſpōdetur, expreſſionem valoris beneficij cui fit vnio,
tantùm faciendam eſſe, quando alicui beneficio parti-
culari aliud vnitur, ſecus eſt, ſi vnio fiat mēſæ vel Col-
legio, Capitulo vel corpori alicui, Rota *deciſ. 8. & 13. de*
reb. Eccleſ non alienan & in terminis docet Rebuff. *d. re-*
gu. de vnio. gloſ. 8. quod propter difficultatem probatio-
nis dicti valoris & inuolutiones quæ inde fierēt, indu-
ctum fuit, & ſtilus ita ſeruat, vt numquam fructus Ca-
pituli Collegij vel corporis cui vniuntur beneficia ex-
primantur, & nominatim in beneficiis vniis Collegiis
Societatis IESV Auenioni, Turnoni & aliis ciuitatibus
erectis, Bullæque ita conceptæ per Parlamenta & ſu-
premos Senatus fuerunt receptæ, & homologatæ non
eſt omittendum redditus Collegij Turnonen. tātùm
abeſſe, vt aſcendant ad ſummam, quæ ex aduerſo præ-
ſupponitur, quin potius dict. Rector offerat ſe omnes
redditus d. Collegij conceſſurum pro dimidia parte
dictæ ſummæ, & adeò ibi profuturum exiſtimat, vt
vltra quinquaginta vel circa Religioſos Societatis &
ſex Caſæ Dei, & tres vel quatuor famulos duodecim
alios Religioſos poſſit reuere eiſque alimenta neceſſa-
ria ſubminiſtrare.

Quartò opponitur, quod in Bullis dicitur, Recto-
rem poſſe poſſeſſionem capere licentia Diœceſani aut
alterius deſuper non petita. Reſpondetur eam clauſu-
lam ſolitam apponi in omnibus vnionibus, ita quod
ex vi illius poſtquam vnio per executorem Bullæ fuit
facta, & per ſententiam declarata, poſſit poſſeſſio be- 21
neficij capi propria authoritate, & in hoc vnio differt à
cęteris prouiſionibus beneficiorum, quorum poſſeſſio
per prouiſos propria authoritate capi non poteſt, Re-
buff. *d. regu. de vnio gloſ. 11. n. 17.*

Et quamuis ex vi dictę clauſulæ potuiſſet dictus Re-
ctor propria authoritate poſſeſſionem d. Prioratus ca-
pere, nihilominus hoc noluit facere, ſed in vim ſentē-
tiæ ſuper executione Bullarum prolatæ qua manda-
batur primo Presbytero de eum mittendo in poſſeſ-
ſionem, ſe in eam per presbyterum in dignitate con-
ſtitutum mitti fecit.

Quintò opponitur, de clauſula in d. Bullis apponi
ſolita, ſcilicet præſentes literas de ſubreptionis vel
obreptionis, vel nullitatis vitio, &c. notarij, &c. nulla-
tenus inquam poſſe. Reſpondetur huiuſmodi oppo-
ſitionem meras eſſe nugas; huiuſmodi enim clauſula
ſemper ſolita eſt apponi pro maiore validitate conceſ-
ſionis ad denotandam mentem & voluntatem ſummi
Pontificis, ſed inde non excluduntur aliorum iura,
quod ex clauſula, *vocatis vocandis*, poſtea poſita ſatis
euincitur.

Deni-

22 Denique reſpondetur clauſulam, *vocatis vocandis*,
poſtea poſitam iunctam clauſulæ *quod de ſubreptione*,
&c. operari apertionem oris quæ facit, vt d.clauſula
quod de ſubreptione nihil operetur, & narrata ſint veri-
ficanda, vt fuit dictum in cauſa Caputaquen. iuris pa-
tronatus 10. Decemb. 1595. coram Lita, vt refert Marta
23 *d. loco* & ad minus dat facultatem impugnandi gra-
tiam, & allegandi ſubreptionem permitti eam proba-
re, vt tenuit Rot. in cauſa Pampilonen. Archiepiſc. 19.
Martij 1595. coram Pamphilio Salamitana vnionis co-
dem die & an. coram Blanchero Burgen. penſionis
24. Nouemb. 1595. coram eodem, & fuit reſolutum in
cauſa ſubtrina Monaſterij 9. Decembr. 1596. coram
Orano, vt refert Marta *in tract. de clauſul. clau-
ſu.* 113.
Sextò opponitur, hunc Prioratum in diœceſi Vien-
nen. exiſtentem eſſe vnitum dicto Collegio in diœce-
24 ſi Valentina exiſtenti, quod prohibitum eſt. Reſpon-
detur iure communi hoc fuiſſe permiſſum, tantúm-
que, vbi ſunt in diuerſis regnis, conſenſum Regis re-
quiri, ex Rebuff. *tit. de vnion. num.* 28. nec mirum cùm
ſummus Pontifex beneficia vbicumque exiſtentia &
Epiſcopatus etiam ipſis vnire poſſit, Garcia. *d. cap.* 2.
num. 60. Solúmque illa prohibitio fuit inducta per
Conc. Trident. *cap.* 9. *ſeſſ.* 14. cuius hoc caſu nulla eſt
habenda ratio, tum quòd in Gallia nondum receptum
ſit, tum quòd quatenus ligaret, mens fuit ſummi Pon-
tificis ſuper eo diſpenſare, cùm vtriuſque diœceſis in
Bullis fecerit mentionem, quod in hoc caſu præſer-
tim afferendum eſt, quod Collegij bona & redditus
ferò omnes in diœceſi Viennen. ſiti ſunt. Et certè quo-
ad vniones, quæ à ſummo Pontifice fiunt huiuſmodi
decretum Concilij Trident. non eſt in obſeruantia
etiam in locis vbi receptum eſt d. Concilium, Colle-
gio enim Auen. Prioratus Paternatum diœceſis Car-
pen. Prioratus Caderoſſiæ diœceſis Auraicen. & Prio-
ratus Viſani ſancti Pauli Triſcaſtri. ſunt vniti, qui
tamen omnes Prioratus ſunt in Comitatu Venayſ-
ſino ad ſummum Pontificem in temporalibus ſpe-
ctante.
Septimò opponitur, hoc beneficium tanquam re-
gulare ſæculari vniri non poſſe, nec regulare regulari
25 alterius ordinis. Reſpondetur de iure communi, ſi
agatur de ſummo Pontif. vniente, hoc non eſſe pro-
hibitum. Is enim ſuper omnibus cuiuſcumque naturæ
beneficijs ſupremam habet poteſtatem, & ea quæ vult
vnire potest, Rebuff. *dict. tit. de vnio. num.* 22. 23. *&* 25.
Duaren. *de benefic. lib.* 5. *cap.* 6. Grego. *in inſtit. rei beneſi.*
c. 10. *n.* 6. Cenedo plures referens *collect.* 87. *ad decret. n.*
1. Garcia. *d. c.* 2. *n.* 60.
Reſpondetur ſecundò, quatenus obiectum proce-
deret ſaltem poſt Concilium Trident. id ſolum intel-
ligendum eſſe de beneficiis regularibus quæ à Religio-
26 ſis in titulum poſſidentur, non de iis quę in Commen-
dam præſertim à centum & vltra annis vt hoc poſſi-
dentur, vt docetur ex d. Concilio Trident. *cap.* 13. *ſeſſ.* 24.
& experientia rerum magiſtra rem ita ſe habere in
Francia docet, quoties huiuſmodi beneficia regularia
Collegiis vel corporibus vniuntur, & ipſimet Colle-
gio Turnonen. alia beneficia regularia quæ dari ſole-
bant in Commendam, fuerunt vnita, & etiam nunc
alimenta præſtantur Religioſis caſæ Dei, à cuius do-
mo pendebat Prioratus . . . . . d. Collegio vnitus.
Octauò opponitur, dictam vnionem fieri cum at-
tributione iuriſdictionis & correctionis, eam pro-
pterea auferendo ſuperioribus regulæ. Reſpondetur,
hoc nihil eſſe: neque enim alia datur iuriſdictio vel
correctio dicto Rectori, quàm quæ Priori Commen-
datario, & ſic ſæculari competebat: ea ſuperioribus
enim patet dictam vnionem & ex mente ſummi Pon-
tificis, & voluntate dicti Rectoris & iuris diſpoſitio-
ne, vnionem tantum intelligendam eſſe quoad iura
Priori, non autem aliis competentia, quod præſertim
hoc caſu aſſerendum eſt, cùm Patres dictæ Societatis
ſint etiam Religioſi.
Nonò opponitur dictos Canonicos regulares non
fuiſſe legitimè vocatos. Reſpondetur eorum conſen-
ſum non fuiſſe neceſſarium nec capeti debuiſſe, cùm
nihil commune haberent cum Priore Commendata-
rio, quin potius ab ipſo omnino dependebant, fuiſſé-
que tantùm vocatos, ne dictæ vnionis ignorantiam
prætenderent, non quòd neceſſariò vocari debuiſſent,
Rebuff. *in regu. de vnio. gloſ.* 11. *n.* 8. Rota *deciſ.* 14. *par.* 2. 27
diuerſo fusè Garcia. *d. cap.* 2. *num.* 214 *&* 216. nihil enim
eorum intereſt, an ſæcularis in Commendam hunc
Prioratum teneat, an verò dicto Collegio vniatur,
imò ipſorum intereſt, vt potius ſit vnitus, quàm vt non
ſit, vt ſcilicet Religioſi & non merè ſæculares ipſorum
curam habeant.
Poſtremò opponitur, die Dominica poſſeſſionem
fuiſſe captam. Reſpondetur hoc nihil commune ha-
bere cum appellatione, tanquam ab abuſu ratione
vnionis, ſi enim aliquis defectus adeſſet, is poſſeſſio-
nem tantùm inficeret, quæ ruſus eſſet capienda, & ni-
hil aliud inde inferri poſſet, ſed reuera nullus adeſt de-
fectus, neque enim hoc in iure inuenietur prohibi-
tum: imò Rebuff. *in praxi tit. de miſſi. in poſſeſſ. num.* 44. 28
& in regul. de publican. reſigna. gloſ. 10. *num.* 6. aſſerit par-
rochialis Eccleſiæ poſſeſſionem ſumi debere die Do-
minico, vel die feſto, quod maximè conuenit, etiam
vt fiat in hoc caſu iiſdem rationibus quibus id ſtatu-
tum eſt, ſcilicet vt adſit maior frequentia populi, &
Prior Miſſam poſſit celebrare, Verbum Dei annuntia-
re, &c.
Ex quibus omnibus concluditur dictos Canonicos
non potuiſſe appellare tanquam ab abuſu, minúſque
dictum Præpoſitum & Capitulum ei ſe iungere, & in
cauſa interuenire, omnéſque illos à iudicio repellen-
dos ſilentiúmque eis imponendum. Et ita arreſto Se-
natus iudicatum fuit.

ARGVMENTVM.

An laudemium debeatur ab hærede extraneo, vel legatario.

SVMMARIVM.

1 *Laudemium debetur ab harede extraneo.*
2 *Contra.*
3 *Sed quidquid ſit in quaſtione generali: tamen ſi prima conceſſio facta ſit pro ſe, haredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque, non debetur.*
4 *Et omnes conueniunt quod non debetur, quando res ei relinquitur, qui comprehenſus eſt in prima inueſtitura.*
5 *Extranei non videntur comprehenſi per clauſulam* pro ſe, hæredibus, *ſine actu extrinſeco emphyteuta, ideo debetur laudimium. Secus ſi per talem actum vocentur comprehenſi.*

6 *Contrarium verius eſt.*
7 *Reſp. autheribus ex aduerſo citatis.*
8 *Oſtenditur, differentiam illam, an requiratur factum hominis, vanam eſſe.*
9 *Reſp. aliis authoritatibus, quod loquantur de ſucceſſore particulari, non de vniuerſali.*
10 *Hæres repræſentat defunctum, & ſuccedit in ius illius.*
11 *Reſp. aliis authoritatibus, vſque* ad n.20. *& rurſus* n. 22. & 23.
21 *Dictio* hæredibus *in emphyteuſi eccleſiaſtica, & feudis, de hæredibus ſanguinis intelligitur.*
24 *Laudimij cauſa odioſa, ideò in dubio contra.*
25 *Exceptio firmat regulam.*
26 *Statuta ſunt ſtricti iuris.*
27 *Vſus & conſuetudo attenditur in ſolutione laudemij.*
28 *Conſuetudo probatur dicendo non apparere contrarium vnquam fuiſſe factum.*
29 *Requiſita ad immemorialem remiſſiuè.*
30 *Immemorialis requiritur in iis quæ habent cauſam diſcontinuam.*
31 *Requiſita ad conſuetudinem remiſſiuè.*

CONSILIVM CXXXVIII.

QVÆRITVR à nobis, an Reuerenda Camera ſit fundata in eo quod domin. Theſaurarius eiuſdem nunc prætendit laudemium ei deberi de feudis & rebus emphyteuticariis d. Cameræ ratione inſtitutionis hæredis extranei vel legati extraneo facti, & reducendo quæſtionem ad theſin, an hæres extraneus inſtitutus vel legatarius laudemium ſoluere teneantur? Huiuſmodi quæſtio generaliter propoſita, eſt admodum controuerſa, præſuppoſito quod feudum ſit ad hæredes tranſitorium, vel ex vi conſuetudinis, vt in hac patria, quâ feuda & emphyteuſes ſunt ad inſtar allodialium & patrimoniorum quoad ſucceſſionem & alienationem, vel ex vi inueſtituræ, vt ſi conceſſio facta ſit pro ſe & hæredibus: (ſi enim non eſſent tranſi-
1 toria, in vanum de hoc quæreretur) aliqui enim exiſtimarunt laudemium deberi, vt Iaſ. *in l. fin. num.* 50. *C. de iu. emphyteu.* Amed. à Ponte *in quæſtion. laudemial quæſt.*
2 31. Bertran. *conſ.* 78 *num.* 1. *lib.* 1. *poſte.* Franciſc. Solſo *in lucerna laudem. quæſt.* 1. *num.* 1. Alij verò tenuerunt non deberi, præſertim de inſtitutione, vt Pet. Iacob. *in pract. libellor. rub.* 4. *de actione in rem pro re emphyteu. num.* 19. *in addit. circa fin.* Affl. *Ct. lib* 2 *feudo. tit. per quos fiat inueſtitura §. ſed & res num.* 52. *verſ. & primò non obſtat ſal.* 18. *verſ. col.* 1. Anna. *allegat.* 106. Raynaud. Auen. *in ſuo comprehenſor. feuda. §. habito num.* 19. vbi illam diſtinctionem ſui aut extranei hæredis reprobat. Atque hanc ſententiam videtur amplecti Specul. *in tit. de emphyt. §. nunc aliqua quæſt.* 113. *&* 114. *num.* 139. *&* 140. dum refert Accurſ. contra Hugol. ſentientem, & in eo videtur reſidere: nec non Guid. Pap. *quæſt.* 48. *in fin.* dum contendit ex remiſſione quæ fit inter cohæredes non deberi laudimium, multo enim magis ex ipſa inſtitutione non debetur: doctrináque Guid. vtitur Tiraquel *de retract. ligna.* §. 1. *gloſ.* 14. *num.* 76. illámque paſſim DD. ſequuntur, vt per Charon. *in conſuetudines Pariſ.* §. 80. Ferier. *ad dict. quæſt.* 48. *verſ. ex diuiſione.* & ſecundùm quam ſolet iudicari in Galliæ ſupremis Senatibus, vt per Charond. *reſpon. lib.* 7. *cap.* 207. Chopin. *in conſuet. Andium. lib.* 1. *cap.* 4 *num.* 7. Maynar. *lib.* 4. *cap.* 50. Ranchin. *in d. quæſt.* 48. *etiam de legato.* non deberi contendit contra Boer. *in conſuetud. Bituricen. tit. de conſuetud. feudi & cenſ.* §. 18. *in gloſ. pro hac.* Sed quidquid ſit in 3
illa quæſtione ita generaliter propoſita, ſi prima conceſſio ſit facta pro ſe, hæredibus & ſucceſſoribus quibuſcumque, videtur laudimium nullo modo deberi, cuius rei reſolutio pendet ex eo, an hæredes extranei cenſeantur comprehenſi in prima inueſtitura, omnes enim conueniunt, quòd ſi inſtituatur hæres, vel legatum fiat ei qui eſt comprehenſus in prima inueſtitura, 4
laudimium non debetur, vt per Rip. *in l. qui Romæ,* §. *duo fratres numer.* 87. *verſ. iuxta præmiſſa dubitatur ff. de verb. oblig.* Iaſ. *in d. l. fin. num.* 41. Amed. *quæſt.* 12. *num.* 1. 16. 17. Salicet. *in l. fin. num.* 15. *C. de iu. emphyt.* Rodoan. *de reb. Eccleſ. non alienan. quæſt.* 66. *num.* 26. Clar. *in* §. *emphyteuſis quæſt.* 14. Pariſ. *conſ.* 86. *num.* 8. *&* 9. *vol.* 4. Brun. *conſ.* 44. *num.* 11. Betazzol. *in conſilibus conſ.* 112. *num.* 4. *&* 15. Sed difficultas conſiſtit an extranei ex clauſula pro hæredibus & ſucceſſoribus quibuſcumque cenſeantur comprehenſi in inueſtitura, ita vt laudimium ſoluere non debeant.

Dubium facit quia DD. ſuprà citati de comprehenſis in prima inueſtitura loquentes exemplum ponunt in eo qui recepit pro ſe, filiis & nepotibus, quorum eſt diuerſa ratio ab extraneis hæredibus, nam hæredes ex- 5
tranei non videntur comprehendi in inueſtitura per dominum directum data, ſine actu extrinſeco, ipſius emphyteutæ, veluti inſtitutione hæredis vel legato, quod tamen ſecus eſt, ſi per tales actus vocentur comprehenſi in prima inueſtitura, vt quia ea eſſet facta pro ſe, filiis & deſcendentibus, quia cùm tunc ipſi ſint expreſsè vocati in inueſtitura, nullum videtur deberi laudemium, etiam ſi ipſi vocentur per actum extrinſecum Emphyteutæ, cùm talis actus extrinſecus ſit conformis inueſtituræ & exequutiuus illius, & pro hac ſententia allegantur Coſta de Rata *quæſt.* 112. *num.* 18. Grata. *quæſt.* 377. *num.* 32. & latiſſimè Burſat. *conſil.* 137. *vol.* 2. Vincen. de Franc. *deciſ.* 201. *& deciſ.* 447. Bertran. *conſil.* 78. *vol.* 1. *poſter. & conſil.* 123. *eod. vol. deciſ. Auen.* 143. Cancer. *de Emphyt. nu.* 67. at Amed. à Ponte *quæſt. laudem. quæſt.* 31. de quo etiam Corbul. *de iu. emphyt. cap.* 12. *ampliat.* 27. *num.* 3. & Surd. *deciſ.* 200. Rodoan. *de reb. Eccleſ. nu.* 3. *alien. q.* 66. *num.* 40. Riminal. iunior *conſ.* 579. *vol.* 5. Idem Amed. à Ponte *q.* 14. vbi declarat Salicetum *in d. l. fin.*

Nihilominus verior & receptior videtur ſententia 6
ex vi dict. clauſulæ (pro ſe hæredibus & ſucceſſoribus quibuſcumque) extraneum cenſeri comprehenſum in inueſtitura, & ex inſtitutione vel legato non teneri ad laudemij præſtationem, quæ fuit ſententia originaliter Saliceti *d. l. fi. num.* 11. quam communiter eſſe receptam teſtatur Burſat. *conſ.* 137. *num.* 43. *verſ. conciliando,* & ſecundum quam reſpondent Bertran. *conſ.* 221. *lib.* 1. *prior.* Cephal. *conſil.* 505. *num.* 18. *iuncto principio & fine conſilij & conſil.* 699. *num.* 29. & veram & ſequendam docet Sola in conſtitutiones *antiq. tit. de iu. emphyt. decret. in caſib. gloſ.* 1. *nu.* 19. *per tot. fol. mihi* 31. *col.* 1. ea potiſſimum ratione, quòd non dicatur nouus emphyteota, nec acquirat inueſtituram, vt fusè per eum & Burſat. *d. conſ.* 137. *n.* 47. idémque in legatario, vbi adeſt dictio *quibuſcumque,* ſtatuendum eſſe tradit Burſat. *d. loco n.* 46. poſt multos, quos refert, & confirmatur per Viuium *deciſ.* 141. *per tot.*

Nec repugnant quæ in contrarium proponuntur. 7
Ad primum quod Ripa, Rodoan. Pariſ. Brun. & alij ſuprà citati loquentes de comprehenſis in inueſtitura exemplum ponant, quando ea facta eſt pro ſe, filiis & nepotibus, neque enim ex eo ſequitur extraneos per dictionem *quibuſcumque* non cenſeri comprehenſos in inueſtitura, imò æquiparantur hæc duo exempla quoad

non

Digitized by Google

non ſolutionem laudemij, vt ducet Sola *dict. num* 19.
verſ. quamuis exemplificet, & ante eum Salicet. *d. l. fin.*
num. 11. *&* 15. & Bertran. *d conſ.* 221. *num.* 2. dum ſuam
ſententiam confirmat ex doctrina quæ datur, quando
conceſſio fit pro ſe, filiis & nepotibus.
8 Non obſtat etiam ratio differentiæ, quæ proponi-
tur, an factum hominis & actus extrinſecus requi-
rantur, vt ſuccedat necne; ea enim eſt imaginaria, ſi-
ue enim factum requiratur, ſiue non, ſemper verum
eſt, extraneum hæredem dici comprehenſum in in-
ueſtitura, ex Salicet. Burſat. & Sola ſupra cit. & illius
non eſſe habendam rationem docet Viui. *deciſ.* 496.
num. 6. etſi ad aliud propoſitum, & eam non eſſe ve-
ram ex eo conuincitur, quia ſi vera eſſet, ſequeretur
eum tantùm, qui proximè ſucceſſurus eſſet ab inteſt.
hæredem inſtitutum à ſolutione laudemij liberum,
non autem remotiorem in gradu: is enim ſucceſſurus
non eſſet ab inteſtato, & non niſi facto hominis, hoc
eſt, hæredis inſtitutione intercedere feudum vel em-
phyteuſim conſequi poſſet, & tamen verius eſt hunc
quoque laudemium ſoluere non debere, vt fusè do-
cet Viui. *d deciſ.* 496. reprobãdo de Franch. *deciſ.* 447.
quatenus contrariam vellet tenere, quod tamen non
firmat, ſed tentat tantũ, & nihil deciſum fuiſſe aſſerit.
Quod ſi quis replicet, ſaltem ex deciſione Viuij
hoc ſequi, vt hæres huiuſmodi etiam extraneus, qua-
lis eſt vir & vxor, de quibus loquitur dicta deciſio,
aliquando & aliquo caſu ſuccedere poſſet. Reſpon-
deo, in ſuo caſu non affuiſſe dictionem, *quibuſcumq;*,
ſed ſolùm, *hæredibus*, & vtcumque ſit, eam rationem
ſumptam à facto hominis falſam eſſe conuincitur.
9 Non obſtant authoritates in contrarium allegatæ.
Ac primùm Coſta, *d quaſt.* 112. *num.* 18. 1 enim *num.* 20.
per tranſennam hoc contendit quidem, ſed nititur
ſolùm authoritate Socini iunioris *d. conſil.* 70. *num.* 23.
qui de ſucceſſore particulari, non de hærede vniuer-
ſali loquitur, inter quos quanta ſit differentia con-
ſtat ex Sola *d. loco, num.* 19. & Burſ. *d. conſil.* 157. *num.* 44.
præſertim quòd hæres repræſentet perſonam defun-
10 cti, Anthen. *de iureiur. à morien. præſt. in princ.* & in ius
illius ſuccedat, *l. nihil aliud, ff. de verb. ſignific.* ſicque
nihil facit ad caſum noſtrum, & per conſequens do-
11 ctrina Coſtæ corruit. Gratianus *d. quaſt.* 377. *num.* 32.
primùm noſtram ſententiam tuetur, *nu.* 3. ſed deinde
cùm contrariam amplectitur, *num.* 10. ſi bene conſide-
retur, illud facit quoad illationem quam fecerat *nu.*
4. cùm ſcilicet agitur de emptore à primo emphyteu-
ta vel donatario eiuſdem, & ſic de ſucceſſore particu-
lari, non hærede vniuerſali, quod & concluſio, quam
facit *num.* 32. *verſ. ex prædictis*, demonſtrat, & cùm de-
inde *num.* 35. per tranſennam æquiparat legatum inſti-
tutioni & contra, & ſic videtur tenere contrarium iis
quæ dicit *num.* 3. eum falli conſtat ex his quos allegat,
nimirum Viue, de Franch. Amed & Rodoa. vt poſtea
12 demonſtrabitur, dum illis reſpondebitur. Socin. iun.
conſil. 70. *vol.* 3. ſatisfactum fuit ſuprà, dum reſpondi-
mus Ioan. Bapt. Coſtæ.
13 Brunus contendit quidem deſcendentes compre-
henſos in inueſtitura non debere ſoluere laude-
mium, ſed an extranei hæredes, vbi adeſt clauſula
de qua ſuprà, ad id teneantur, ne verbum quidem.
14 Celſo Hugo. *conſil.* 60. *num.* 53. eodem modo reſpon-
detur quo Bruno.
15 Burſat. *conſil.* 157. *vol.* 2. in ſuo caſu quo de ſucceſſore
particulari inter viuos agebatur, reſpondet, laude-
mium deberi, ſed eodem cùm de vniuerſali hærede
poſtea loquitur, *num.* 43. laudemium non deberi ex
vi d. clauſulæ ex Salicet. *d. l. fin. num.* 11. cuius doctri-
nam communiter receptam aſſerit, ſed etiam in lega-
tario, *nu.* 46. contendit Vincent. de Franch. *deciſ.* 201. 16
nec præſupponit clauſulam, de qua ſuprà, nec loqui-
tur de ſucceſſore vniuerſali, ſed tantùm de donatario
vel legatario, & *deciſ.* 447. dictio, *quibuſcumque*, vni-
uerſalis deeſt, nihilque firmat, & quatenus vellet fir-
mare, Viuius *d. deciſ.* 496. *num.* 6. eum reprobat.
Stephan. Bertr. *conſ.* 78. *lib.* 1. *poſter. de quaſt. generali*, 17
an hæres extraneus ſoluere debeat laudemium, tan-
tùm dicit, & laudemium deberi reſpondet. nec in ter-
minis noſtris verſatur, ſed vbi conceſſio facta eſt pro
ſe, & hæredibus, laudemium non deberi conſulit,
d. conſil. 221. *lib.* 1. *prior. conſ. verò* 12. *eod. lib.* de vendit.
& donatione tractat, & ſic non facit ad rem noſtram.
D. à Laurentus *deciſ.* 143. *num.* 1. *&* 3. non etiam facit 18
ad rem, cùm tractet tantùm de donatione & legato,
de legato, inquam, cui onus hæret annexum, nec ad-
erat clauſula, de qua ſuprà, *& hæredibus*. Cancer. *cap.* 19
11. *de emphyteuſi*, *numer.* 67. non tractat quæſtionem
noſtram vbi adeſt clauſula de qua ſuprà, *nec de hærede*
vniuerſali, ſed tantùm de donatione & aliis titulis lu-
cratiuis, & ſic de ſucceſſoribus particularibus.
Amed. à Ponte *d. q.* 31. non præſupponit dictio- 20
nem, *quibuſcumque*. ſed tantùm, *hæredibus & ſucceſſo-*
ribus, ſed & in clauſula, *pro hæredibus & ſucceſſoribus*,
abſque dictione vniuerſali, dum videtur velle Salic.
d. l. fin. num. 11. intelligendum eſſe de hæredibus deſ-
cendentibus, manifeſtè contradicit Saliceto, qui cla-
rè de extraneo hærede loquitur, nec aliter intelligi
poteſt, iunctis iis quæ proponit *nu.* 15. ait quidẽ, quòd
ſi ſolũ dictio, *hæredibus*, adeſſet, & eſſemus in emphy-
teuſi Eccleſiaſtica quæ de ſui natura non eſt tranſito-
ria ad hæredes, quod tunc intelligitur de deſcenden-
tibus, & verũ eſt: dictio enim, *hæredibus*, in emphyteu- 21
ſi talis naturæ, ſicut & in feudis, ſecluſa conſuetudine,
quæ ſunt ad inſtar allodialiũ, intelligitur de hæredib.
ſanguinis, *ca.* 1. §. *etſi clientulus de alienat. feudi*, *c.* 1. §. *ſi-*
militer de lege Conradi, *c.* 1. §. *cum verò de his qui feudum*
dare poſſunt, *cap.* 1. *de duob. fratribus*, Afflict. *de præludiis*
feudor. nu. 121. Caſtrenſ. & alij, *in leg. ex facto*, §. *fin. ff. ad*
SC. Trebell. Dec. *conſil.* 508. *nu.* 4 ſed extra emphyteu-
ſim illius naturæ, Salicet. de quocumq; hærede etiam
extraneo, ſed etiam de legatario, ſi dictio, *ſucceſſorib.*
iuncta ſit, loquitur, dictuſq; Amed. ab ipſo Saliceto,
quem allegat, refellitur, atque ita ſatisfit eidem Ame-
deo, *quaſt.* 14. præſertim cùm ſe fundet in Socino iun.
d. conſil. 70. qui, vt ſuprà dictum eſt, non tractat quæ-
ſtionem hanc.
Corbul. *de iure emphyt. ca.* 12. *ampliat.* 27. *n.* 3. aſſerit
comprehenſos in inueſtitura laudemium ſoluere non 22
debere, ſed qui dicantur comprehenſi, ne verbum
quidem. Surd. *deciſ.* 200. non tractat quæſtionem no-
ſtram. Rodoano, *de reb. Eccleſ. non alienan. quaſt.* 66. *nu.* 23
40. & Rimin. iun. *conſ.* 579. *vol.* 5. reſpondetur, vt Cel-
ſo Hug. & Bruno ſuprà reſponſum fuit.
Ex quibus videtur, exiſtente d. clauſula, *pro ſe, hære-*
dib. & ſucceſſorib. quibuſcumq;, hæredes extraneos dici
cõprehenſos in inueſtitura, ideóq; laudemiũ ſoluere
non debere: idémq; in legatario ſtatuendum eſſe, etſi
quoad eũ res non ſit adeò certa, imò dubia, ſed in du- 24
bio contra laudemiũ reſpondendũ eſt, quia laudemij
cauſa odioſa omnino cenſetur, ſecundũ Crauet. *conſ.*
332. *n.* 40. ex quo in dubio iudicandũ eſt, laudemium
non deberi, & per eundem Crauet. *conſ.* 464. *nu.* 10.
Sed amouẽdus eſt ſcrupulus, qui ex ſupradictis re-
ſultare poſſet, ſcilicet quòd cùm dictio, *quibuſcumque*,
ex ſui natura cõprehendat etiã ſucceſſores particula-
res inter viuos, cõſequeretur etiã ex huiuſmodi aliena-
tionibus non deberi laudemiũ, quod tamẽ eſt falſum.
Reſpondetur, conſequentiam tolli ex forma conceſ-

ſionum, in quibus nominatim cauetur, vt ex venditione & alienationibus inter viuos debeatur laudemium, eóque modo dictio, *quibuſcumque*, generalis, reſtringitur ad ſucceſſores ex vltima voluntate quoad ſolutionem laudemij.

Et hæc quidem iure communi inſpecto procedũt, ſed vbi illo tantùm conſiderato ſupereſſet aliqua difficultas, vt ſupereſt, ea tollitur omnino & reſolutio ſuprà poſita certiſſima redditur, nedum quoad hæredes, ſed etiam quoad legatarios, ex declaratione Bullæ, & teſtimonio, de qua in ſtatutis Comitatus Venaiſſini, & ex reductione & moderatione proclamationum factarum in executione d. Bullæ: nam cùm per eam & per dictas proclamationes comprehenderentur omnes cuiuſvis generis alienationes; & per conſequens alienationes ex cauſa legati vel institutionis hæredis, fuit ad inſtantiam & requiſitionem patriæ aduerſus ea formata oppoſitio, & iuxta eam facta reſtrictio & reductio dictarum proclamationũ generalium, cõprehendentium omnes cuiuſvis generis alienationes, & illæ reſtrictæ ad alienationes ex cauſa venditionis, & ad alios certos caſus particulares ibi deſignatos, de quibus dubitari poterat, an cõprehenderentur ſub verbo, *venditionis*. Ex quo cùm ſub dictis caſibus declaratis, ad quos fuit facta dicta reductio & reſtrictio, non cõprehendatur hæredis inſtitutio nec legatum, per conſequens illa cenſetur excluſa & reſeruata, vt ex illis non debeatur laudemium, aliàs inanis fuiſſet illa reſtrictio, ſi ea non obſtante, hæredis inſtitutio & legatum ſub illa comprehenderentur, cùm eo modo reduceretur ad primum ſtatum dictarum proclamationum, comprehendentium omne genus alienationum, ſicque d. reductio & moderatio eſſet fruſtratoria, contra intentionem partium,
25 quod nullo modo eſt dicendum: nam ſicut exceptio firmat regulam in non exceptis, quando exceptio eſt de regula, ita declaratio & reductio regulæ generalis ad certos caſus, alios omnes, qui ſub regula comprehendi poterant, omnino excludit, ita vt ſub regula amplius non comprehendantur, argumento eorum quæ latè traduntur per Euerard. in locis legalibus, loco ab except. ad regul. prout etiam dicitur de ratione legis ſeu ſtatuti, quæ ſicut reſtringit ſtatutum ad caſum ipſius rationis, ita & caſus, ad quos ſtatutum ordinatur, ipſum reſtringunt ad caſus præordinatos, & per eundem Euerard. in loco, à ratione legis. Cùm enim per dict. declarationem ſit remotum genus, nempe, omnis & quæcumque alienatio, & illud reductum ad certas ſpecies, per conſequens cenſetur remota quælibet alia ſpecies vltra reſeruatas per argumentum à remotione generis, de quo idem Euerard. *d. loco* 36. hæc confirmantur *ex l. cum Prætor, ff. de Iudic. l. ex eo, ff. de teſtibus, l. cui ita legatum, ff.*
26 *de condit. & demonſtrat.* quódque ſtatuta ſint ſtricti iuris, & ſtrictè interpretanda, ita vt de vno caſu non extendantur ad alium, *l.* 3 *§. hæc verba, ff. de neg. geſt. l.* 5. *Cod. de noxalib. action. leg. de viro. ff. ſoluto matrim.*
27 & latè multos referens tradit Beccius *conſil.* 18. *nu.* 38.

Poſtremò, hæc omnia coadiuuantur, & certiſſima redduntur ex vſu & conſuetudine, quæ in laudemiorum ſolutione maximè attendi debet, ſecundùm Cancer. vbi ſuprà *num.* 74. Burſat. *d. conſil.* 137. *num.* 40. *vol.* 2. Coſt. *de ſtent. fatis reſponſ. ad inſpectis.* 85. *num.* 22. & Gratian. *d. quæſt.* 377. *num.* 18. cum aliis pluribus ibid. allegatis. At verò in hac patria præſupponitur vigere conſuetudinem, vt ex inſtitutione hæredis extranei, & legato extraneis facto, non debeatur laudemium. De qua conſuetudine ſeclutis depoſitionibus teſtium, quæ facillimè ad eam probandam haberi poſſent, conſtat: primò, ex d. reformatione proclamationum: iuxta enim vſum & conſuetudinem in hac patria obſeruatam reſtrictæ fuerunt, vt ſuprà dictum fuit, & per huiuſmodi reſtrictionem, quæ per vltimam voluntatem, ſcilicet per inſtitutionem hæredis vel legata acquirerentur, fuerunt per conſequentiam ductam ex caſibus expreſſis à præſtatione laudemij, declarata libera.

Secundò probatur, ex infinitis conceſſionibus à Camera factis, in quibus cùm per quemcumque modũ alienationis, permittitur emphyteutæ rẽ emphyteuticariã in aliũ transferre, poſtea cùm de ſolutione laudemij facienda agitur, alienationes, ex quibus id debet ſolui, reſtringũtur ad eas quæ inter viuos fiunt.

Tertiò, probatur validiſſimè ex tranſactione inita inter procuratorem Fiſci & Agneſium de Baucio, dominum de Brantulis de anno 1320. & 26. Iulij, qui procurator tranſigit de ſpeciali mandato fælicis record. Ioann. 22. & cum conſilio & aſſenſu Archiepiſcopi Aquenſis, & Epiſcopi Vaſionenſis, per eundem Ioannem deputatorum, præſentibus Archiepiſcopo de Cauſila pluribúſque aliis ibi nominatis, inter quos ſunt D. N. Papæ Theſaurarius, nec non Mareſcallus, idémque Comitatus Venaiſſini Rector, & fit in Palatio Auen. vbi idem Ioannes morabatur, in qua inter alia hæc verba adſunt, & fuit actum: *Quod præſens feudum, infeudatio ſeu feuda, ſint conditionis, & natura illius, quales ſunt alia feuda Baronum & Caſtellanorum Comitatus Venaiſſini, & quod in eis ſuccedant maſculi & fœminæ & tranſuerſales & extranei, & de eis in ſolidum vel ex parte poſſit in qualibet vltima voluntate diſponere & ordinare, libere vt voluerint, & inter viuos vendere & donare, & modo quolibet alienare, conſenſu, voluntate, prælatione, & laudemio & treſeno inter viuos, vt moris eſt in Comitatu prædicto, interuenientibus & retentis ſpecialiter pro parte Curiæ Venaiſſini*: & quæ tranſactio inſerta fuit homagio Alizetæ de Baucio de ann. 1375. & 11. Nouemb. & Guillelmi de Baucio de ann. 1428. & 15. Nouemb. & eiuſdem Guillelmi de ann. 1433. præſtitis, ita vt de omnibus dictis temporibus affirmetur & aſſeratur d. conſuetudo, & ſic per ſpatium 113. vel circa, annorum, & quæ verba conuincunt omnino, de conſuetudine non deberi laudemium ex vltima voluntate, cùm illius fecerit mentionem & aliarum omnium alienationum, & poſteà cùm de conſenſu, prælatione & laudemio tractat, reſtringit ad alienationes inter viuos, clarè excludendo vltimas voluntates.

Quartò, probationem huiuſmodi admodum coadiuuant quædam homagia ratione feudorum per extraneos hæredes inſtitutos præſtita, abſque vlla laudemij præſtatione.

Poſtremò, probatur dicta conſuetudo, dicendo 28
nunquã apparere in d. Comitatu de inſtitutione hæredis extranei vel legato eiſdem facto, fuiſſe ſolutum laudemium, quo modo conſuetudinem probandi vtitur Vincent. de Franc. *d. deciſ.* 101. *num.* 5.

Nec nocent documenta *num.* 16. pro parte Officialium d. Reuerend. Cameræ producta, ad probandam conſuetudinem, per eam prætẽſam, ſoluendi de prædictis laudemia, nam quatuor ex his, de annis ſcilicet 1411. & 19. Decemb. & 1450. 16. Aprilis, & de an. 1452. die 19. Martij, & de ann. 1490. die 23. Martij, non faciunt ad rem, quia laudemia in illis præſtantur ratione remiſſionis, & ceſſionis rei legatæ, per legatarium in tertium factæ, vel remiſſionis & ceſſionis ſimplicis inter viuos, vel donationum etiam inter viuos, ex quibus cauſis deberi laudemium non negatur.

Quoad

Quoad verò ſex ſequentia, ſcilicet de an.1498.& die 10.Martij & de anno 1499. & die 27. Februarij, de anno 1509. & die 25.Martij, de anno 1511. & die 27.Iunij, de anno 1512. & die 25. Iunij, & de anno 1592. & die 11.Martij, agitur in illis de legatis factis Capellaris, Conuentibus & piis locis, & ſic incapacibus, contra contenta in primis conceſſionibus, in quibus cùm libera facultas alienandi datur, excipiuntur huiuſmodi loca quæ manus mortuæ vocantur, ideóque vt legata ſortirentur effectum, neceſſarius fuit conſenſus, voluntas & approbatio domini directi ſine qua ſubſiſtere non potuiſſent, non mirum, ſi laudemium ſolutum fuit, nec non debuerit de nouennio in nouennium dimidium laudemij ſolui: Nos verò agimus de inſtitutione hæredis, extranei quidem, ſed capacis, & de legato, extraneo quidem, ſed capaci facto.

Quoad duo documenta de anno 1520. & 25.Ianuarij, & de anno 1528. & 25. Iunij, præterquam quod eadem ſolutio conuenit, quæ proximè præcedentibus data fuit, quandoquidem prædia, de quibus in illis, aſſignabantur pro fundatione Capellaniarum, ideóque loci incapacis, fundatio, de qua in dicta inueſtitura de anno 1520. non eſt facta in teſtamento, vel alia vltima voluntate, ſed inter viuos, alia verò de d. anno 1528.erat quidem facta in teſtamento, ſed prædia non erant ad hunc finem legata, ſed ſolùm Capellania ordinata, hæres verò pro eius fundatione prædia quædam hæreditatis remiſit, quæ remiſſio eſt potius in ſolutum datio quàm legatum, & ſic non faciunt ad rem.

Quatuor verò, quæ ſuperſunt, ſcilicet de an. 1428. & die 19. Iunij de anno 1450. & die 29. Septembr. de anno 1460. 8. Februarij, & de anno 1499. & die 27. Februarij, per ſpatium 71. annorum factæ, videntur facere ad rem, quòd tres inueſtituræ ex iis ab hæredibus ſumuntur, vna verò à legatario, ſed horum non
29 videtur habendam eſſe rationem, quia requiſita ad conſuetudinem immemorialem inducendam deſunt, de quibus *in cap.1. in gloſ.in verb.memoria de præſcript. in 6.* Couarruuias *in cap.poſſeſſor, par.2.§.3.num.7.* Mynſing. *obſeruationum centur.1.obſeruat.30.* Moneta *de decim.cap.5.num.76.* Capuraquen. *deciſ.71.par.2.* & apud
Seraphin. *deciſ.469. & deciſ.1102.* Immemorialem, in- 30
quam, quæ hoc caſu requireretur, cùm agamus de iis quæ cauſam diſcontinuam habent, & de conſuetudine præſcripta, tractatur enim de tollendo iure Comitatenſibus, tam ex declaratione dictarum proclamationum, quàm ex conſuetudine antiquiſſima & immemoriali, vt ſuprà demonſtratum fuit quæſito, Alexan. *conſil.136.num.27.lib.2. & conſ.173.num.2. & ſeq.*
lib.6. ſed nec requiſita ad aliam conſuetudinem indu- 31
cendam quàm immemorialem. Hic adſunt, de quibus per DD. *in l.de quibus ff. de legibus, & in l.1. & 2. C. quæ ſit longa conſuetudo.* Aretin. & Faber *in §. ex non ſcripto, inſtitut. de iur. natur.* Dec. *conſil. 215. num.2.* Menoch. *conſil. 187. numer. 57.* Maſcard. *concluſ. 424. per totam.*

Præterea tam paucæ ſunt huiuſmodi inueſtituræ, quatuor ſcilicet tantùm, & de rebus modici valoris, & perſonis ruſticis & ignaris factæ, vt æſtimandum ſit potius ex ignorantia eorum extortas fuiſſe quàm quòd ita fieri debuiſſent, quod ex eo manifeſtè conſtat, quod vna ex illis, ſcilicet de anno 1430. facta fuit ratione inſtitutionis de proprio filio factæ, qui ex omnium ſententia, nemine diſcrepante, nec inueſtituram petere, nec laudemium ſoluere debebat, quemadmodum ipſimet Officialea dictæ Cameræ in ſuis articulis fatentur.

Adde poſtremò, quod à dicto anno 1499. vſque in præſentem diem, & ſic vltra centum annos, nulla proponitur talis inueſtitura, ſuccedítque doctrina Vinc. de Franc. *deciſ.201.*

Ex quibus omnibus concluditur, neque ex inſtitutione hæredis extranei, neque ex legato, extraneis facto, laudemium deberi.

ARGVMENTVM.

AN teſtamentum corruat præteritione patris.
Filio inſtituto hærede vniuerſali, filiæ verò relicta certa parte, & ipſis in pupillari ætate decedentibus, auo ſubſtituto,
An cenſeatur inducta reciproca inter ipſos.
Et an filio in pupillari ætate mortuo, ſoror ſuperſtes excludet ſubſtitutum.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum, patris præteritione, regulariter nullum eſt.*
2 *Hoc tamen fallit, quando teſtator habet proprios filios vel deſcendentes.*
3 *Filius præteritus ſi tacuerit (& multo magis pater) & interim mortuus ſit, non validatur teſtamentum.*
4 *Tamen cùm approbat ſiue verbis, ſiue re & facto ipſo, ſibi præiudicat.*
5 *Non tamen fratribus ſuis, qui fortè ex partibus inæqualibus inſtituti ſunt. Poſſunt enim ex perſona fratris præteriti impugnare teſtamentum, ad hoc vt ad æqualitatem reuocantur.*
6 *Clauſula codicillaris ſuſtinet teſtamentum, præteritione patris vel filij inualidum.*
7 *Clauſula.* omni meliori modo, *idem operatur, quod codicillaris.*
8 *Vno ex impuberibus decedente, ſuperſtes ſuccedit ab inteſtato.*
9 *Et excludit ſubſtitutum.*
10 *De ſubſtitutione plures continente, inducitur vt caſus euenerit.*
11 *Reciproca tacita, etiam fideicommiſſaria, non dicitur inducta, niſi ceteris, de quibus ibi, concurrentibus.*
12 *Pupillaris tacita, aut non inducitur, aut non ita facilè.*
13 *Fideicommiſſaria ex coniecturis facilè inducitur.*
14 *Dato hærede vniuerſali, inſtitutus in re certa legatarij vice fungitur.*
15 *Inſtitutis pluribus impuberibus, quibus in pupillari ætate decedentibus, datus eſt ſubſtitutus, non inducitur reciproca inter ipſos.*
16 *Reciproca fieri debet inter plures inſtitutos, & expreſſè vocatos.*
27 *Pluribus inſtitutis, vno ex eis decedente, ſubſtitutus per fideicommiſſariam, admittitur ad partem illius, non expectata morte vtriuſque.*

18 *Fallit ſi ſuperſtes ſit magis dilectus.*
19 *Et quamuis in pupillari, eadem regula ſtatuenda ſit,*
20 *Eadem tamen exceptio admittitur.*
21 *Quæ tamen ſequenda eſt in caſibus, in quibus loquuntur Doctores, quando ſcilicet duo impuberes inſtituti ſunt.*
22 *Auus ſuccedit nepoti prædefuncto cum fratre eiuſdem.*
23 *Quando verba ſubſtitutionis referuntur ad perſonas, pluralitas reſoluitur in ſingularitates.*
24 *Vt perſona magis dilecta excludat ſubſtitutum, debet eſſe inſtituta, non minus ac illa de cuius ſubſtitutione agitur.*
25 *Nec ſufficit, quod ſit in re particulari inſtituta.*
26 *Diſceditur etiam à prædicta exceptione, quando ſubſtitutus, ab inteſtato ſuccederet, cum pupillo ſuperſtite.*

CONSILIVM CXXXIX.

PROPONITVR in facto, quod Nobilis quondam Floriſel de Clauſon, dominus de Mercurol, filius emancipatus Illuſtr. Caroli de Clauſon domini d. loci, Noſtung. Mercurol. & Murel. Equitis Chriſtianiſſimi Francorum Regis; in ſuo vltimo teſtamento hæredem vniuerſalem inſtituit nobilem Carolum eius filium, legauitque domicellæ Magdalenæ eius filiæ ſextam partem ſuorum bonorum mobilium, iurium, & actionũ, & caſu quo dd. Carolus & Magdalena decederent in pupillari ætate, aut aliàs ſine valido teſtamento, ipſis ſubſtituit d. Carolum patrem teſtatoris ſi tunc viuus ſit, & in eius defectum Nobilem Petrum de Clauſon eius patruum, & in eius defectum ſimiliter Nobilem Claudium de Clauſon eius fratrem: moritur in ea voluntate, & poſt eius obitum deceſſit Carolus, hæres inſtitutus, in pupillari ætate, ſuperſtitibus d. Carolo auo, & Magdalena ſorore. Ex eo reſultant dubia diſcutienda.

Primum, an teſtamentum d. Floriſel, præteritione patris, nullum ſit, nihil enim Carolo patri reliquit. Alterum, caſu quo validum ſit, quis Carolo filio dicti Floriſel ſuccedere debeat, Carolus auus, an Magdalena ſoror, attentis verbis ſubſtitutionis de quibus ſuprà.

Quoad primum paucis reſpondetur, teſtamentum
1 eſſe validum, nec præteritione patris nullum dici poſſe, nam etſi regulariter teſtamentum filij ſit nullum, ſi in eo præterit patrem, authen. *vt cùm de appellat. cognoſcitur, §. aliud quoque capitulum.* & iſta ſit communis opinio, vt per Apoſtillator. ad Bartol. *conſ.18.*
2 *viſo teſtamento*, in verbo, *non rumpitur, lib.1.* hoc tamen fallit, quando filij vel deſcendentes habent proprios filios vel deſcendentes, quia cùm prima cauſa ſit filiorum & deſcendentium, ſi illos inſtituerunt, aſcendentes non poſſunt dicere de nullitate, Bartol. plenè *d. conſ.18. in princip. & conſ.215. an teſtamentum, in prin. lib.1.* Bald. *conſ.17. præteritio matris, lib.2.* Guid. Pap. *decis.426. num.7. verſ. iuxta præmiſſa.* vbi ſequitur Bart. & adducit iura.

Quo ſtante, inutiliter quæritur, an approbatione Caroli patris dict. teſtamentum validum fuerit redditum, illique præcluſa via illud de nullitate impugnandi, cùm teſtamentum de per ſe valeat: ſi tamen in ea verſaremur quæſtione, reſpondendum eſſet, ſibi præcluſam viam impugnandi, nam quamuis ſi fi-
3 lius præteritus (idémque de patre multò magis) tacuerit, & interim mortuus ſit, non validetur teſtamentum, Guillelm. Benedic. *in repetit. cap. Raynutius*, in verbo, *in eodem teſtamento, in princ. num. 100.* eámque ſententiam communem aſſerat ibidem à *num. 84. vſque ad num. 101.* tamen cum approbat, ſiue ver- 4
bis ſiue re & facto ipſo ſibi præiudicat, non tamen fratribus ſuis qui forte ex inæqualibus partibus ſunt in- 5
ſtituti, nam illi ex perſona fratris præteriti impugnare poſſunt teſtamentum ad hoc vt æqualiter ſuccedant, *l. poſt mortem § fin. ff. contra tabul.* Cuiacius ad *l. ſi duobus eod. tit.* Caſtrenſ. ad *l. filio præterito ff. de iniuſto rupto.* Boer. *decis.96. num.5.* Alciat. ad *l. filium qui in patris. ff. de lib. & poſthu.* Benedic. *d. loco*, Clarus *in §. teſtamentum, quæſt. 43.* d. verò Carolum approbaſſe teſtamentum re & facto ipſo conuincitur, ex eo quod nedum adfuit publicationi teſtamenti, nec conqueſtus eſt, ſed etiam, quod quamdiu dictus Carolus hæres vixit, ipſe vt auus & tutor, eiuſdem nomine & in vtilitatem eiuſdem hæreditatem adminiſtrauit.

Rurſus exiſtente dicta reſolutione, quòd ſcilicet præteritione patris non corruat teſtamentum filij qui filios poſt ſe reliquit, inutile eſt etiam quærere, an ex clauſula Codicillari ſuſtineatur, de quo tamen ſi agere-
tur, reſpondendum eſſet, abſque dubio ſuſtineri, vt 6
ſcilicet ab inteſt. deſcendentes teneantur hæredibus inſtitutis reſtituere, cùm agatur de patre, nam & in filio iam nato ſcienter præterito ea eſt receptiſſima DD. ſententia, vt per Hieronym. Gabriel. *conſ.113. num.7. lib. 2.* Iulium Clar. *in §. teſtamentum, quæſt. 46. num.1. verſ. tenenda eſt ergo.* Anton. Gabriel. *lib.6. concluſ. tit. de clauſulis, concluſ.7. num.1.* & fuſiſſimè Menoch. *præſump.*
lib.4. præſump.32. num.2. In caſu verò noſtro adeſt clau- 7
ſula, *omni meliori modo*, quæ nedum idem operatur, quod clauſula Codicillaris §. *fin.* & ibi Bartol. & DD. communiter *ff. de lega.2.* Felin. *in cap. cum ſuper. num. 15. vt §. quartus effectus de offic. deleg.* Socin. *conſil.66. num.10. lib.3.* Paul. *conſ.62. num.16. lib.2.* & fuit reſolutum in cauſa Romana hæreditatis 1. Aprilis 1591. coram Seraphino. Sed maioris cenſetur eſſe efficaciæ, ita quod vt vis clauſulæ Codicillaris demonſtrentur, ſoleat dici eam idem operari, quod clauſula, *omni meliori modo* per text. *in l.1.* cum ibi traditis per Bartol. & alios *ff. de iur. Codicill.* latè Achill. Pedroca *conſil.19. n.35.* & fusè Turretus *in tract. de effect. lib. clauſul. Codicillar. q. 7. n.8.* & hæc quidem circa primum dubium, quo concludimus teſtamentum d. Caroli validum, nec vlla ratione impugnari poſſe.

Circa ſecundum verò quæritur, an auus, an ſoror defuncti ſuccedere debeant. Vt illius veritas habeatur, duo capita conſtituenda ſunt, eáque ſeparatim tractanda. Vnum, an inter Carolum hæredem & Magdalenam legatariam cenſeatur inducta reciproca ſubſtitutio. Alterum, caſu, quo non ſit inducta, an auus nunc ſuccedere poſſit, an non, niſi poſt mortem filiæ, & ſic an ſubſtitutio locum habeat vno tantum, an verò non niſi vtroque moriente. Sed antequam de vnoquoque ex iſtis capitibus diſſeramus amouendus eſt ſcrupulus. Quæret enim aliquis, ſi reciproca non ſit inducta, & ſic ex vi illius Magdalena ſuccedere non poſſit, videtur inutiliter quæri, an auus ſubſtitutus ſuccedat, ſi enim Magdalena non poteſt ſuccedere ex vi ſubſtitutionis, auus ſubſtitutus ſuccedere debet. Reſpondetur, quod ſi non ſubeſſent rationes, ex quibus in caſu noſtro ſubſtitutus vno moriente & non ſpectata morte vtriuſque ſuccedere poſſet, quæ an ſint in caſu noſtro, in ſecundo capite diſſeremus, Magdalena etſi non ſubſtituta, ſuccede-
ret tamen ab inteſtato, quia vno ex impuberibus 8

dece-

decedente, ſuperſtitibus reſeruata eſſet legitima, & ſic
ab inteſtato ſucceſſio, *l. vel ſingulis ff. de vulg. & pupil-*
9 *lari, §. vel ſingulis inſtit. de pupilla.* & ideò ſuperſtes ex-
cludit ſubſtitutum, non quidem ſubſtitutione reci-
proca, ſed ea ſibi reſeruata ſucceſſione inteſtati, ita
Bart. & reliqui *in d. l. vel ſingulis*, Cornel. *in l. penult. col.*
6. verſ. item fallit C. de impubr. Alex. *in l. pater filiam §.*
vlt. ff. ad l. Falcid. Didac. *in cap. Raynutius §. 8. num. 5. de*
teſtamentis. Zanchus *in l. hæredes mei §. cum ita. 6. par.*
n. 36. ff. ad Trebell. & fusè Menoch. *præſumpt. lib. 4. præſu.*
61. num. 12.

Deueniendo igitur ad primum caput reſpondetur,
abſolutè reciprocam pupillarem inter Carolum &
Magdalenam nullomodo inductam, pupillarem, in-
quam, de ea enim nunc agitur, cùm ea ſit expreſsè fa-
10 cta his verbis, *ſi in pupillari ætate*, & Carolus impubes
deceſſerit, quoties enim agitur de ſubſtitutione, quæ
plures continet, vt pupillarem & fideicommiſſariam,
vt hæc, caſu quo pupillus moriatur pubes ſine teſta-
mento, de ea iudicandum eſt, prout caſus euenit, Bart.
in l. hæredes mei §. cum ita col. vlt. & ibi Ripa *num.* 28.
Zanch. *num.* 628. & communiter DD. & ſic hoc caſu de
11 pupillari agendum, cùm Carolus impubes deceſſerit)
tribus rationibus. Prima, quia tacita reciproca etiam
fideicommiſſaria non inducitur niſi tribus concurren-
tibus. Primò, quod ſint hæredes expreſsè inſtituti &
vocati: Secundò, quòd ſubſtitutio expreſsè ſit facta
vltimo decedenti: Tertiò, quòd ſit facta in tota hære-
ditate, vel in omnibus bonis. Et hæc eſt magis com-
munis opinio, vt dicit Iaſ. *in l. poſt num. 12. ff. de vulga.*
& pupilla. & in l. penult. num. 7. C. de impuber. Socin. iun.
conſ. 145. *num.* 10. *vol.* 3. & Mandol. Alba *conſil.* 31. *num.* 3. &
fusè multos referens Menoc. *conſ.* 328. *num.* 48. & Man-
tic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 8. tit. 5. num. 15.* Adeò vt ſi
non vltimo morienti, ſed poſt mortem omnium facta
ſit, communior ſit ſententia non videri inductam re-
ciprocam, ex notat. per Gabriel. *lib. 4. tit. de ſubſtit. con-*
cluſ. 1. num. 1. Mantic. *d. loco num. 6.* Menoch. *d. lib. 4. præ-*
ſumpt. 62. num 30. Couar. *ad d. cap. Raynutius §. 8. num.*
4. de teſtandis.

Quod ſi hæc procedunt in tacita fideicommiſſaria,
12 multo magis in tacita pupillari, quæ eſt directa, quæ
aut ex aliquorum non inducitur, aut ex aliorum ſen-
tentia non ita facilè imò difficilè inducitur, *l. hæredes*
palam in princ. ff. de teſtamen. l. iubemus C. eod. tit. l. vnica
ff. ſi tabula teſtam. ex tab. Alex. *conſ. 31. num. 9. lib. 1.* Me-
noch. *præſumpt. 61. d. lib. 4. num. 13.* Manti. *d. tit. 5. num. 6.*
13 *verſ. & inhærendo*, fideicommiſſaria verò ex coniectu-
ris facilè ſolet induci, *l. cum proponebatur in fi. de leg. 2.*
cum concordantib. in hoc verò caſu nulla ex requiſitis
adeſt, neque enim duo filij fuerunt hæredes inſtituti,
ſed Carolus tantùm inſtitutus hæres, Magdalena verò
legataria: nec dicas eam inſtitutam in re certa, nam
poſito quod teſtator verbo inſtitutionis vſus fuiſſet
(quod tamen non aſſeritur in themate mihi propoſi-
14 to) dato vniuerſali hærede inſtitutus in re certa lega-
tarij non hæredis vice fungitur. *l. quoties cum ſimilibus*
C. de hæred. inſtituendis. ſubſtitutus quoq; non eſt datus
vltimo morienti, nec in tota hæreditate, ſed ſimpliciter
ſi Carolus & Magdalena in pupillari ætate decede-
rēt, ergo nulla eſt reciproca inter Carolum & Magda-
lenam ſubſtitutio. Rationes verò cur illis tribus con-
currentibus inducatur reciproca fideicommiſſaria, &
de qua eſt caſus ſingularis *in l. Titia Seia §. Seia liber-*
tis ff. de lega. 1. & non concurrentibus non inducatur,
videre eſt penes Manti. *d. lib. 7. d. tit. 5. n. 4.* ne hîc tranſ-
cribantur.
15 Secunda ratio, in terminis pupillaris quando teſta-
tor pluribus pupillis ſimpliciter ſubſtitutis, vt quia di-
xit, *Inſtituo Titium, Caium & Sempronium filios meos im-*
puberes, quibus in pupillari ætate morientibus ſubſti-
tuit Mæuium, non induci reciprocam inter ipſos eſt
certiſſima DD. ſententia, & probatur manifeſtiſſimè
ex *l. pater filiam §. vlt. ff. ad l. Falc. & l. qui duos ff. de vul-*
ga. & per Bartol. *in d. l. vel ſingulis.* & Couar. *d. §. 8. n. 5.*
& Menoch. *d. præſumpt. 61. num. 12.* nec inuenio contra-
dicentem.

Nec inſtes verum quidem eſſe, ſed locum fore ſuc-
ceſſioni ab inteſtato, & expectandam eſſe mortem
omnium, vt ſit locus ſubſtitutioni, hoc enim reſpicit
ſecundum caput, de quo mox, ſed pro nunc tantùm
hîc quærimus, an ſit reciproca inducta inter filios, vt
ex eis ſuperſtes ſuccedere poſſit, qua in re omnes fa-
tentur non eſſe inductam.

Tertia, eáque infallibilis ratio eſt, quia de eſſentia
præciſa & neceſſaria reciprocæ eſt, vt fiat inter plures 16
hæredes inſtitutos, & expreſsè vocatos *l. iam hoc iure,*
verſ. quod ius ad tertium l. Lucius ff. de vulgari. Manti. *d.*
lib. 7. tit. 4. num. 4. Paulus Leonius *in tract. ſubſtitutio-*
num in materia reciproca ſubſtitutionis ſub num. 1. 2. & 3.
Intrigliol. *de ſubſtitut. cent. 2. quæſt. 47.* at verò in caſu
noſtro quomodo poteſt induci reciproca inter Caro-
lum & Magdalenam, cùm Carolus ſolus ſit vniuerſa-
liter inſtitutus, Magdalena verò legataria, & in termi-
nis quod reciproca non poſſit induci niſi inter hęredes
inſtitutos? poſt multos docet Simon de Præt. *de inter-*
pret. vlt. volunt. lib. 3. interpret. 3. dubit. 4. ſolut. 1. n. 14 cum
ſeqq. fol. mihi 116.

Sed dicet aliquis hæc quidem vera eſſe in ſe, ſed ex-
ceptionem pati, quando ſupereſt perſona magis dile-
cta, quæ excludit ſubſtitutum, magis verò dilectam
cenſeri filium vel filiam & deſcendentes ipſius teſta-
toris, Crauet. *conſ. 328. num. 32.* Mazzar. *conſil. 14. n. 7.* hic
verò conflictus eſt inter patrem teſtatoris & filiam.
Reſpondetur primò, huiuſmodi obiectum ſolere tra-
ctari in c. 2. & in terminis *d. l. hæredes mei §. cùm ita ff. ad*
Trebell. & ibi de veritate eius diſſeremus.

Secundò reſpondetur, nullum ex eo contendere
pupillarem eſſe inductam, alioquin deſtrueretur cer-
tiſſima propoſita ſententia, qua ſuprà demonſtratum
eſt in ſubſtitutione, Titio, Seio & Sempronio morien-
tibus ſimpliciter facta, ſi in pupillari ætate decederent,
non induci tacitam reciprocam pupillarem inter ipſos,
nam huiuſmodi pupillaris non potuit fieri niſi filiis, &
ſic ſemper excluderetur ſubſtitutus, quia ſuperſtes fi-
lius, perſona magis dilecta cenſeretur ſubſtitutus reci-
procè, per tacitam pupillarem, & tamen DD. omnes
ponūt exemplum, ſi teſtator inſtituerit Titium, Seium
& Sempronium filios impuberes, & illis in pupillari
ætate decedentibus ſubſtituerit Mæuium extraneum,
& omnes nemine diſcrepante non induci inter filios
tacitam reciprocam pupillarem.

Rurſus in fideicommiſſaria reciproca inducenda ali-
quos quidem DD. ſolitos dare huiuſmodi exceptio-
nem à perſona magis dilecta deſumptam, ſed penè
omnes fateri non propterea induci fideicommiſſariam
reciprocam, ſed ſolùm perſonam magis dilectam ſu-
perſtitem ſuccedere debere ab inteſt. ſubſtitutioni ve-
rò locum non fore, niſi poſt mortem omnium hære-
dum inſtitutorum, vt eruditè docet Menoch. *præſump.*
62. num. 36. verſ. hanc coniecturam, & Fachin. *controuerſ.*
lib. 4. cap. 82. & ſic res redit ad materiam *d. §. cum ita.*
& ad cap. noſtrum ſecundum, quæ eſt prima reſponſio
ſuprà data.

Poſtremò inutiliter hæc obijciuntur, cùm non aga-
tur de duobus inſtitutis an inuicem cenſeantur ex
coniecturis ſubſtituti, ſed de inſtituto & legatario,
inter quos, vt iam dixi, non poteſt induci reciproca.

Et hæc quidem quoad primum caput.

Iam verò quoad ſecundum, quo quæritur, an Carolus pater teſtatoris iam d. Carolo nepoti ſuccedere debeat ex vi ſubſtitutionis à Floriſel. factæ, an verò ſit expectanda mors Magdalenæ, & interim ſucceſſioni ab inteſt. locum fore, quod eo poſtremo caſu omnino eſſet neceſſarium, cùm certo determinatum ſit dictam Magdalenam non eſſe reciprocè ſubſtitutam, & cer-
17 tiſſima DD. eſt ſententia in fideicommiſſario, ſi pluribus inſtitutis eiſdem ſubſtituit ſimpliciter, vel per copulatiuã, *Et*, (vt mittam alios caſus qui ſolent diſtingui) vno decedente ſubſtitutum admitti reſpectu ſuæ partis, non ſpectata morte vtriuſque, Bart. *in d. §. cùm ita ſub num. 4.* per *l. Lucius §. Caio. ff. ad Trebell. l. fin. §. filium ff. de lega. 2.* Socin. iun. *in d. §. cum ita num. 83.* vbi teſtatur communem opinionem, Menoch. *de præſumpt. 186. num. 12.* Marzar. *conſil. 14. num. 6. & 8.* Alex. *conſ. 38. lib. 1.* Socin. ſenior *conſ. 94. lib. 4.* Alciat. *reſponſ. 487. num. 4. 14. & 19.* Corraſ. *in l. penult. num. 18. Cod. de impuber.* Manti. *lib. 11. tit. 5. num. 17.* vbi teſtatur communem opinionem.

18 Sed huiuſmodi doctrina patitur exceptionem, ſi ſuperſtes hæres ſit magis dilectus, vt quia ſit de liberis teſtatoris, qui ſimul cum fratre prædefuncto inſtitutus erat hæres, nam is ex præſumpta voluntate defuncti excludit ſubſtitutum, Batt. *in d. §. cùm ita ſub num. 5. per l. ſi ij qui §. item ſi pater ff. de rebus dubiis l. generaliter §. fin. ff. de inſtit. & ſubſtitut. & l. penult. C. de impuber.* & alij infiniti quos allegant & ſequuntur Menoch. *lib. 4. præſumpt. 186. num. 16.* Manti. *d. lib. 11. tit. 5. num. 18.* Intriglio. *de ſubſtitut. cent. 3. quæſt. 48. num. 19.* Graſſ. *in § ſubſtitutio q. 79. n. 16.*

19 Quæ exceptio adeò vera eſt, vt quamuis in pupillari eadem regula ſtatuenda eſſet, quæ in fideicommiſſaria ex natura rei, vt ſcilicet ſufficiat in perſona vnius exiſtere conditionem, hanc communem teſtatur Soc. iun. *in d. §. cùm ita num.* 80. & eum ſequutus Intriglio. *d. quæſt. 48. num. 9.* tamen cùm plures impuberes inſtituuntur, etſi deceſſerint in pupillari ætate, ſubſtituitur
20 Titius, vno in pupillari ætate decedente, quia ſuperſtes eſt perſona magis dilecta: conſtituatur contraria regula, nimirum in pupillari facta pluribus inſtitutis ſimpliciter, vt ſi tales filij deceſſerint in pupillari ætate, vel copulatiuè, vt ſi Titius & Seius deceſſerint, vt hoc caſu, tunc concludendum ſit, ſubſtitutioni non eſſe locum per text. *in d. l. penult. C. de impuber.* (quæ tamen procedit in aliis terminis, nempe ſi teſtator vſus ſit dictione, *vterque* vel *ambo*,) *& l. vel ſingulis ff. de vulgari.* gloſ. *in l. quis duos ff. de vulga. in l. pater filiam § fin. ff. ad l. Falcid. & in l. ſi pater impuberes ff. de vulga.* vbi Iaſon ex communi ſic tradidit, & idem Iaſon *in d. l. penult. num. 5.* Rip. *in d. §. cùm ita nu.* 118. & ante eum Bart. *d. §. cum ita num. 4.* Socin. iun. *ibid. num.* 80. Manti. *d. lib. 11. tit. 5. num. 10.* quia, vt inquit Graſſ. *d. quæſt. 79. num. 9.* ſupereſt alter pupillus, qui ex præſumpta mente alterum excludit.

Et videtur nos verſari in eo caſu, quia agitur de pupillari facta, ſi Carolus & Magdalena moriantur in pupillari ætate, ideóque videtur, quod quamuis Carolus in ea ætate mortuus ſit, Magdalenam vti prædilectam impedire, quominùs ſubſtitutioni ſit locus, & locum fore ſucceſſioni ab inteſt. iuxta *d. l. vel ſingulis*, etſi non adſit dictio, *vterque* vel *ambo*, quo caſu res eſſet certior, ex *d. l. penult.*

Sed ad hæc reſpondetur, præſuppoſito quòd ſequenda ſit huiuſmodi ſiue exceptio ſiue regula deſumpta ex qualitate perſonæ magis dilectæ, quæ debeat efficere, ne ſubſtitutioni ſit locus, conditione eueniente in vnius perſona, etſi aliqui eam impugnarint, vt Caſtren. & Imol. *in d. §. cùm ita*, idem Caſtren. *conſil. 449. lib. 2.* Alex. *d. §. cùm ita num. 24. & in d. l. penult. C. de impuber.* Alciat. *d. §. cùm ita num. 5.* quos refert Menoc. *d. præſumpt. 186. num. 17. in fi. verſ. eſt itaque.* Reſponde- 21
tur, inquam, eam veram & ſequendam eſſe in terminis in quibus loquuntur DD. non in themate noſtro longè ab illis diuerſo, nam DD. & textus, in quibus ſe fundant, præſupponunt duos impuberes hæredes inſtitutos, & illis in pupillari ætate decedentibus, vel ſimpliciter vel copulatiuè datum eſſe ſubſtitutum, & tres ſolent afferre rationes, præſertim Mantic. Intriglo. & Graſſ. *dd. locis.*

Prima, quia cenſetur voluiſſe ius legitimæ ſucceſſionis conſeruare, ex *d. l. vel ſingulis.* Secunda, vt bona ſeruentur in familia, quod etiam reſpicit publicam vtilitatem, *l. 1. § penult. verſ. publicè ff. de ventre inſpicien.* Tertia, quia ſuperſtes videtur magis dilectus ex eo quod ſimul cum fratre defuncto inſtitutus fuit, nam quoad *l. cùm auus ff. de condit. & demonſt. l. cum acutiſſimi C. de fideicom. l. generaliter §. cùm autem C. de inſtitut. & ſubſtitut.* cum concordantibus non faciunt ad rem, quia loquuntur in liberis ipſius grauati, nec locum habent in collateralibus, & ſine authoritate leges non debent extendi, vt colligitur ex *d. l. cùm acutiſſimi, & d. l. generaliter §. cùm autem*, præterea loquuntur in ea portione, quæ fuit acquiſita patri à qua eius filij per ſubſtitutum non debent excludi, vnde ad caſum minus fauorabilem non debẽt extendi: omnis enim virtus extenſionis conſiſtit in vinculo eiuſdem aut paris aut maioris rationis *l. illud § ad l. Aquiliam l. à Titio ff. de verbor. obligation.* vt eruditè docent Manti. *d. lib. 11. tit. 5. verſ. neque ad rem matr. de leg. & fideicom. lib. 3. cap. 13. num. 11.* Iam verò nos ſumus in terminis omnino differentibus, in quibus omnes illæ rationes ceſſant, nam ſi locus ſucceſſioni ab inteſt. eſſet, vt reuera eſſet, ſi locus eſſet d. exceptioni vel regulæ, pater teſtatoris ſimul cum filia eademque nepte & ſorore defuncti ſuccederet, nam nepote moriente auus cum ſorore eiuſdem ſuccedit, & ſic ipſa ſoror ſola ſucceſſura non erat, nec propterea poſſumus dicere patrem voluiſſe ei conſeruare ius legitimæ ſucceſſionis *§. 2. verſ. ſi verò, cum gloſ. in ver. proximis,* Nouell. *de hæredib. ab inteſt. venientibus 118. authen. defuncto. C. ad Tertyll.* Et quamuis aliqui Accurſium contrarium ſentientem aſſerant *in d. authen. defuncto, verb. proximis,* ſcilicet quòd auus non ſuccedat ſimul cum nepote vel nepte, eodémque fratre vel ſorore defuncti, patre ſcilicet eorumdem prædefuncto, hoc non eſt verum, aſſerit quidem in principio Gloſ. quoſdam eam ſententiam amplexos, ſed ab ea recedit referendo deinde opinionem Ioannis exiſtimantis auum cum nepote ſuccedere, & in ea re- 22
ſidendo, & quam apertè amplexus eſt *in d. Nouel. de hæredibus ab inteſt. venient.* quæque frequentiori DD. calculo recepta eſt, & tuetur eam Bartol. *in d. authen. defuncto*, & communem dicit Bald. ibi, *& conſil. 168. vol. 4.* & alij quos refert & ſequitur Graſſ. in § ſucceſſio ab inteſt. *q. 23.* & ſic ceſſat prima ratio.

Secunda quoque ratio nedum ceſſat, ſed contraria militat, nam ſi ſubſtitutioni ſit locus, vt debet eſſe, pater, & in defectum illius frater eiuſdem & tandem frater defuncti vocantur, per quos tanquam maſculos familia conſeruatur, ſi verò Magdalena ſuccederet, bona illius tranſirent in aliam familiam, & veriſimile eſt eam mentem fuiſſe teſtatoris, vt bona in familia conſeruarentur, præſertim quod ferè ea omnia ex liberalitate patris habuiſſet, quódque abundè prouidiſſet filiæ per legatum illi factum.

Tertia quoque ratio ceſſat, neque enim poteſt filia dici magis dilecta, cùm non fuerit inſtituta ſimul cum

fratre,

fratre, ſed illi tantùm legatum factum, nec fuerit ſubſtituta, ceſſantibus igitur omnibus rationibus, & cùm verſemur in diuerſis terminis d. exceptionis ſeu regulæ, aſſerendum eſt locum fore ſubſtituto, & filiam non admittendam.

Quæ reſponſio confirmatur ex variis circumſtantiis in hoc caſu militantibus, ex quibus conjicimus mentem teſtatoris, eam fuiſſe vt ſubſtitutus admitteretur, exclnſa filia, & ex quibus tollitur præſumptio reſultans ex qualitate perſonæ filiæ, vna enim præſumptio tollit aliam, multo magis plures vnam.

Prima, quia ſolum filium hæredem vniuerſalem inſtituit, filiam verò legatariam fecit.

Secunda, qui ſubſtituit patrem, qui ab inteſt. ſimul cum ſorore defuncti ſucceſſurus erat.

Tertia, quia in defectum patris ſubſtituit fratrem eiuſdem & in defectum illius, fratrem ſuum proprium.

Quarta, quia ſubſtituit ſolùm eos, qui erant de ipſius agnatione & familia, nulla filiæ eiúſque deſcendentium facta mentione, ex quo ſatis manifeſtè demonſtrauit, ſe rationem conſeruationis familiæ habere voluiſſe.

Quinta, quia ferè omnia bona à patre quem ſubſtituit, habuerat, videtúrque voluiſſe vt redirent ad eum, & familiam eius vnde prouenerant, & prouidere caſu quo filius eius moreretur in pupillari ætate, eo modo quo veriſimiliter prouidiſſent ſi in contractibus donationum eum caſum præuidiſſent.

Poſtrema, quia *ſubſtitutionis* verba non ad hæredi-
23 tatem ipſius, ſed ad perſonas retulit, his verbis, *leur a ſubſtitué*, quo caſu pluralitas ſolet reſolui in ſingularitatem *l. falſa §. vlt. ff. de condit. & demonſtr. cum ſimilibus.*

Secundò, ſententia principalis, vt ſcilicet in caſu noſtro ſubſtitutus vocetur exclnſa filia, probatur ex eo quòd vt d. exceptio ſeu regula ex qualitate perſonæ
24 magis dilectæ procedat, ſicque ea impediat ſubſtitutum, neceſſarium eſt, vt ſit inſtituta hæres, non minus ac ille qui deceſſit, de cuius ſubſtitutione agitur. Ripa
25 *in d. §. cùm ita num.* 133. Mantri. *d. lib.* 11 *tit.* 5. *num.* 20. nec ſufficit quod fuerit in re certa inſtituta, Corne. *conſil.* 146. *num.* 8. *lib.* 2. *& conſ.* 276. *per tot.* & præſertim circa *num.* 11. *lib.* 3. & extat Zabarellæ *conſ.* 60. *num.* 9. quo contra filiam in re certa inſtitutam in fauorem extranei ſubſtituti reſpondit in terminis pupillaris, & hanc eſſe receptam opininnem teſtatur Menoch *d. præſump.* 186. *num.* 21. at verò in noſtro caſu proponitur filia legataria, aut certè in re certa tantùm inſtituta, & ſolùm Carolus maſculus vniuerſalis hæres inſtitutus, ergo nulla eſt habenda ratio d. filiæ, quominùs ſubſtitutioni ſit locus.

26 Poſtremò, à prædicta regula ſeu exceptione diſceditur, & illi locus non eſt, vt ſcilicet non habeatur ratio huiuſmodi perſonæ, quæ præſuppoditur magis dilecta, & ſubſtitutus admittatur primum ex filiis impuberibus decedente, etiam præſuppoſitu, quod duo impuberes ſimul inſtituti ſint, quod magis eſt, ſi vtrorum ſubſtitutus talis eſſet, qui in ſucceſſione impuberis defuncti ab inteſtato concurreret cum fratre ſuperſtite pupillo, hoc enim caſu potior eſt cauſa ſubſtituti, veluti lege & teſtatoris ordinatione ſuffulta, vt poſt Bart. Bald. Alexand. Curt. Raphael. & alios docent & communem aſſerunt Rip. *in d. §. cùm ita num.* 123. & Zanch. *num* 930. qui contrarium tenentes cóſque paucos refellit, eorúmque rationibus reſpondet, nec non Gabriel. *conſil.* 121. *num.* 46. *lib.* 1. qui multos refert & ſequitur, neceſſum enim eſt, vt ea perſona, quæ vult excludere ſubſtitutum, talis ſit, vt ſubſtitutum ab inteſt. excluderet, quod ſi non excludat, ſed concurrat, potentior eſt cauſa ſubſtituti, Corn. *conſil.* 286 *num.* 2. Cuius rei ratio eſt manifeſta, quia cùm ſubſtitutus & ſuperſtes impubes ſint æquales in ſuccedendo ab inteſtato ſubſtitutus tanquam vocatus à teſtatore præferri debet, quia, vt inquit Zanch. *d. loco* poſt Torniel. *ibid. num.* 122. in paribus terminis debet verſari natura ſubſtitutionis, quæ eſt, vt pluralitas reſoluatur in ſingularitatem. Adde quod cùm ſubſtitutus ſucceſſurus quoque eſſet ab inteſt. magis quàm impubes ſuperſtes eſt dilectus. ex eo quod expreſsè ſubſtitutus eſt.

Eſtque hîc animaduertendum duo concurrere, quorum vnum ſufficeret ad amittendum ſubſtitutum & excludendam Magdalenam ſcilicet quod d. Magdalena non ſit inſtituta cum Carolo fratre, & quamuis inſtituta fuiſſet, quod pater teſtatoris ſubſtitutus ſit, qui cum d Magdalena ab inteſtato ſucceſſurus erat, & vnumquodque ex his corroboratur, & certiſſimum redditur ex tot circumſtantiis & coniecturis ſuprà poſitis, ex quibus conijcitur eam teſtatoris mentem fuiſſe, vt Carolo filio morienti in pupillari ætate pater teſtatoris ſubſtitutus illi ſuccederet.

Quod verò poſtremo loco quæritur, an ex eo quod Carolus pater teſtatoris conuolauit ad ſecundas nuptias, non poſſit ſe iuuare ſubſtitutione ſaltem quoad proprietatem, vanum eſt dubium, cùm tempore teſtamenti per filium conditi d. pater ſecundo nupſiſſet, & filius teſtator ſciret, & eo nonobſtante eum ſubſtituit, Bald. *in l. mater in verſ. quæro vtrum C. ad SC. Tertyllian.* Trentacinq. *lib.* 3. *var. reſol. tit. de matri. reſol.* 5. *n.* 23. *verſ. in pro ſolutione fol. mihi* 342.

Ex quibus concludimus dictum patrem nedum dimidiam partem bonorum Caroli nepotis habiturum, quod fieret ſi Magdalena impediret effectum ſubſtitutionis, & locus eſſet ſubſtitutioni ab inteſtato, ſed integram ipſius hæreditatem conſequuturum ex vi dictæ ſubſtitutionis.

ARGVMENTVM.

AN quando filia ſibi in dotem conſtituit omnia iura præſentia & futura, pro quibus mater tam priuato nomine, quàm vti tutrix, promiſit certam ſummam excedentem iura tunc competentia, an, inquam, iura poſtea per fideicommiſſum obuenta, cum eo, quod plus accepit, compenſare debeat.

SVMMARIVM.

1 *Bona paterna deſinunt eſſe paterna, quando commixta ſunt fraternis.*

2 *Fallit quando ſubiecta ſunt fideicommiſſo.*

3 *Per fideicommiſſum ſuccediitur primo teſtatori, non hæredi grauato.*

4 *Hæreditas adita per grauatum, dicitur matrimonium grauati, per mortem verò grauati, dicitur hæreditas, non primi teſtatoris, ſed grauati, licet ei*

qui ſuccedit, dicatur hæres, non grauati, ſed primi teſtatoris.

5 *Poſtquam hæres grauatus adiuit, non amplius dicitur hæreditas, ſed bona eius qui adiuit.*

6 *Nihilominus etiam dum adhuc viuit grauatus, bona dicuntur paterna reſpectu vocatorum propter ſpem fideicommiſsi.*

7 *Et contraria procedunt reſpectu grauati, ratione cuius bona ipſius dicuntur, quandiu non eſt apertum fideicommiſſum, & ideo alienare poteſt, reuocabiliter tamen.*

8 *Sed reſpectu vocati & propter ſpem fideicommiſsi dicuntur bona primi teſtatoris.*

9 *Dictio* de quibus *eſt relatiua præcedentium, & coniunctiua ſequentium.*

CONSILIVM CXL.

DOMICELLA Franciſca de Michaelis filia quondam magnifici & ſpectabilis domini Roberti Michaelis auditoris dum viueret Rotæ Auen. in contractu matrimonij cum honorabili viro Claudio Theuenet inito in dotem illi conſtituit omnia ſua iura præſentia & futura, de quibus Domicella Martha de Vachon eius mater tam ſuo proprio & priuato nomine, quàm vti tutrix & adminiſtratria promiſit dicto Theuenet dare & expedire ſummam mille ſcutorum auri piſtolets, ſcilicet 800. de bonis paternis & 200. de maternis, quæ tandem ei fuere ſoluta.

Proponitur in facto dictum D. Robertum teſtamento ſuo Margaretam, Franciſcam, Ioannem, Sebaſtianum, Ludouicum, Claudium, & ventrem ea quo deinde natus eſt Bartholomæus, liberos ſuos hæredes vniuerſales æquis portionibus inſtituiſſe, eóſque inuicem, ſi ſine liberis decederent, ſubſtituiſſe, in eáque voluntate deceſſiſſe, dictúmque Bartholomæum in pupillari ætate deceſſiſſe, & deinde Ioannem habitum PP. Capucinorum ſuſcepiſſe, & adhuc eo nouitio exiſtente d. Franciſcam cum d. Theuenet matrimonium, de quo ſuprà, contraxiſſe, & dotem dicto modo conſtituiſſe.

Poſt verò d. matrimonium d. Ioannem profeſſionem emiſiſſe, dict. verò Sebaſtianum eandem religionem PP. Capucinorum, Ludouicum verò Societatis IESV ingreſſos profeſſionem emiſiſſe. Proponitur etiam quod tempore d. matrimonij bona paterna d. Franciſcæ re & actu ipſo competentia, ſiue ea diuiſione bonorum, ſiue ea ratione fideicommiſſi aperti per mortem Bartholomæi non aſcendebant ad 800. ſcuta, imò nec forſan ad 400. inſpecto valore bonorum de tempore matrimonij, vt attendi debet, & cùm fideicommiſſum quoq; apertum ſit per profeſſionem dd. Ioannis, Sebaſtiani & Ludouici: Quæritur an d. Franciſca pro parte ſua quid petere poſſit, an verò debeat compenſare cum eo quod plus accepit pro bonis paternis quàm tunc aſcenderent: Et maturè verbis conſtitutionis dotis conſideratis videtur eſſe compenſan-
1 dum, & in id imputandum, nam etſi verum ſit in iure, bona paterna deſinere eſſe paterna, quando commixta eſſe cœperunt fraternis rebus, túncque fraterna eſſe incipere, & propterea renuntiationem factam per filiam bonis paternis non habere locum in paternis quæ effecta erant fraterna & commixta, Bald. *conſ.* 47. *circa fin. verſ. rurſus dicet aliquis lib.* 1. Angel. *conſil.* 52.
2 *circa medium verſ. quæritur igitur*, fusè Cancer *lib.* 1. *c.* 1. *de ſubſtitut. num.* 21. tamen hoc fallit, quando d. bona erant fideicommiſſo ſubiecta, quia tunc ratione d. ficommiſſi dicuntur paterna, Grauet. *conſ.* 144. *n.* 1. Alex. *conſil.* 30. *num.* 5. *vol.* 1. Cancer. *d. loco circa fin.* Eſtque ra- 3
tio, quia per fideicommiſſum primo teſtatori ſucceditur, non hæredi grauato, *l. cohæredi §. cum filia.* & ibi communis DD. Schola *ff. de vulga.* Dec. *in l. generaliter n.* 6. *C. de inſtitut. & ſubſtitut.* Couarr. *pract. quæſt. c.* 38. *n.* 2. *verſ. idcirco.*

Et quidem ſi ageretur de fideicommiſſo per mortem Bartholomæi aperto res clara eſſet: paterna enim abſque dubio bona tunc dicuntur, & in conſtitutione dotis propterea comprehenduntur, ſed difficultas eſt circa bona & iura ratione fideicommiſſi dictis Ioanni, Sebaſtiano, & Ludouico iniuncti de tempore d. matrimonij nondum purificati. Dubium fuit Caſtrenſ.
conſ. 64. *in princ. lib.* 2. vbi expreſsè dicit quod hæreditas 4
defuncti ſuppoſita fideicommiſſo adita per grauatum dicitur patrimonium grauati, per mortem verò grauati dicitur hæreditas, non primi teſtatoris, ſed grauati, & ſic deinceps, licet is qui ſuccedit in fideicommiſſo, non dicatur hæres grauati, ſed hæres primi teſtatoris, ſicq; poteſt colligi, quòd ea quo fideicommiſſum debet reſtitui ab hærede grauato, quod donec reſtituatur ſit ſeu fingatur patrimonium grauati. Confirma-
tur hæc ea d. Caſtren. *conſ.* 392. *in prin. lib.* 1. vti poſtquam 5
hæres grauatus adiuit, non amplius dici poteſt hæreditas vel bona vacantia, ſed bona ipſius qui adiuit, & quidquid ſit poſt mortem grauati ante reſtitutam hæreditatem, planè viuente grauato videtur certum non poſſe dici hæreditatem vel bona primi teſtatoris, vt per Angel. Aretin. *conſil.* 31. *numer.* 5. *verſ. quarto demonſtratur.* & *num.* 23. *verſ. nec etiam obſtat*, & repetit *conſil.* 32.

Nihilominus videtur ſtatuendum etiam dum adhuc 6
viuit grauatus, bona huiuſmodi dici paterna reſpectu eorum qui vocati ſunt ob ſpem fideicommiſſi, vt docent Iaſ. *in l.* 1. *§. veteres num.* 19. *ff. de acquir. poſſeſſ.* Dec. *in l.* 1. *num.* 18. *verſ. ſed ad hoc etiam C. vnde vir & vxor.* Vincent. de Franch. *deciſ.* 307. *num.* 4. *& ſeqq. vſque ad fi.* & in fortioribus terminis Matth. de Afflict. *deciſ.* 137. *n.* 5. *vſque ad fin.*

Nec obſtant Caſtren. Angel. & Aret. in contrarium 7
allegati, eorum enim dicta procedunt reſpectu hæredis, ratione cuius bona fideicommiſſo ſubiecta dicuntur ipſius quamdiu fideicommiſſum non eſt apertum, ideóque & ea interim alienare poteſt, reuocabiliter
tamen, purificato ſcilicet fideicommiſſo, ſed reſpectu 8
vocati propter onus fideicommiſſi & d. ſpem, dicuntur bona primi teſtatoris & ſic paterna etiam dum viuit grauatus, ea Iaſ. Dec. Vincent. de Franc. ſuprà allegatis, ſed in caſu, in quo verſamur res non videtur habere difficultatem, quia certum eſt ſaltem poſtea huiuſmodi bona fuiſſe paterna, ſcilicet purificato fideicommiſſo & talia tunc eſſe, vt ipſimet Caſtren. & Aretin. in contrarium allegati fatentur: At verò conſtitutionem dotis nedum pro bonis paternis præſentibus, ſed etiam futuris factam fuiſſe ex eo conſtat, quia cùm conſtituiſſet omnia iura præſentia & futura, ſubiunxit, *de quibus mater promiſit ſoluere mille ſcuta, ſcilicet* 800. *pro bonis paternis:* dictio enim *de quibus*, eſt relatiua præcedentium & coniunctiua ſequentium, & influit præcedentia ad ſequentia, & ſequentia ad præcedentia, vt perinde habeantur ac ſi præcedentia & ſequentia ſimul prolata fuiſſent, docet Tiber. *deciſ. reſp.* 56. *vol.* 3. *num* 18. poſt Bart. *in l.* 1. *§. vlt. ff. ſi fam. furt. feciſſe dicatur circa fin. & in l.* 1. *ff. de receptatorib. & in l. ſi quis ſeruum §. vlt. verſ. ſed quæro de leg.* 2. *per text. in l. à filio §.* 1. *ff. de aliment. & cibar. leg.* quemadmodum igitur ſi conſtituiſſet omnia bona paterna, & materna,

præ-

præſentia & futura, non eſſer dubium, quin per fideiçommiſſum poſtea purificatum obuenta comprehenderentur, vt verba illa aliquid operentur, ita quoque hoc caſu idem ſtatuendum eſt propter naturam dictionis (*de quibus.*)

ARGVMENTVM.

AN beneficium conferri poſſit excommunicato.
An clauſula (*cum abſolutione, ad effectum*) validet collationem.
An effectus dictæ clauſulæ ex ſubſecutis fruſtratorius redditus ſit.
An triennalis poſſeſſio illum iuuet.

SVMMARIVM.

1 *Collatio facta excommunicato, nulla eſt de iure.*
2 *Etiam ſi facta ſit motu proprio.*
3 *Et impetrans ignorauerit ſe excommunicatum.*
4 *Ignorantia enim excuſat tantum à pœnis.*
5 *Clauſula* (cum abſolutione) *reddit excommunicatum capacem gratia.*
6 *Redditur tamen fruſtratoria, ſi excommunicatus, per annum ſteterit in excommunicatione.*
7 *Collatio in forma dignum nulla eſt, ſi abſolutio non præceſſerit.*
8 *Impetrans, abſolutus virtute clauſula* (ad effectum) *non poteſt celebrare, & ſi celebret, fit irregularis.*
9 *Et à ſolo Papa diſpenſari poteſt.*
10 *Etſi excommunicatio procedat ex cauſa ciuili, vel debito.*
11 *Triennalis prodeſt excommunicato.*
12 *Contrà.*
13 *Et hæc verior & communis.*

CONSILIVM CXLI.

DOMINVS Hieronymus Balduinus Nicien. ob non ſolutionem penſionis ſuper fructibus Prioratus ſancti Michaelis de Seſpello diœceſis Vintimilienſis in fauorem domini Vercellini Botrillioni impoſitæ, ex cauſa reſignationis per d. Vercellinum in fauorem d. Balduini factæ, ſententiam excommunicationis in vim clauſularum in Bullis d. penſionis appoſitarum ſeu declarationem per Illuſtriſs. Auditorem Cameræ paſſus fuerat, & excommunicatus declaratus, eáque omnia eidem domino Balduino legitimè intimata fuerunt. Poſtea commiſſionem à d. Auditore obtinuit Reuer. domino Iacobo Franciſco Ianſeleto Canonico Nicien. directam, qua in euentum realis ſolutionis arreragiorum d. penſionis vt ipſum abſolueret mandabatur. qui Commiſſarius non ſeruato tenore ſuæ Commiſſionis d. Balduinum abſoluit abſque reali & vera ſolutione terminorum d. penſionis, ſed tantùm cum certa aſſignatione quorumdam aſſertorum creditorum. Dictus Vercellinus horum notitiam habens recurrit ad d. Auditorem, petens ipſam abſolutionem illegitimè factam declarari, & quatenus de facto proceſſiſſet reuocari, qui D. Auditor viſis actis & citato procuratore d. Balduini d. abſolutionem per d. D. Iacobum Franciſc. Ianſeletum renocandam & d. D. Balduinum in excommunicationem ſupradictam reſtringendum, ac litteras declaratorias deſuper neceſſarias & opportunas concedendas pronunciauit, dictáque declaratio & reuocatio fuit in Eccleſia Ceſpellenſi publicata & dicto Balduino legitimè intimata.

Sed poſt d. declarationem & reuocationem, & ante d. publicationem & intimationem d. Balduinus Canonicatum, Præbendam & Præcentoriam ex cauſa reſignationis per D. Lucam Segurum factæ vacantem ab Illuſtriſs. Vicelegato Auen. impetrauit & Bullas cum clauſulis & cum abſolutione à Cenſuris ad effectum & in forma dignum nouiſſima obtinuit, quarum vi forma dignum facta in poſſeſſionem dictorum Canonicatus, Præbendæ & Præcentoriæ miſſus fuit, in eáque per triennium pacificè permanſit.

Ex his quatuor dubia reſultant diſcutienda. Primum, an dicti Canonicatus & Præcentoria d. Balduino excommunicato conferri potuerint, attenta d. abſolutione, & præſuppoſita ignoratione d. reuocationis. Secundùm, an ſaltem attenta d. clauſula, *& cum abſolutione, ad effectum*, collatio d. beneficij valida fuerit, Tertium, an ex his, quæ poſt dictarum Bullarum expeditionem acciderunt, d. collatio & prouiſio nulla, & nullius momenti reddita fuerint. Poſtremum, caſu quo nullius momẽti fuerit reddita, an regulâ de triennali poſſeſſione ſe tueri poſſit.

Quoad primum, certum eſt collationem excom- 1 municato factam nullius eſſe momenti, & de iure eſſe nullam, *cap. poſtulaſti, de cler. excommun. miniſtran.* & ibi DD. Selua *de benefic. par. 3. quaſt. 4.* Flamin. Pariſ. *de reſigna benefic lib. 4. quæſt. 3. num. 44. lib. 5. q. 6. n. 77.* Cardinal. Tolet. *in ſumma lib. 1. c. 13. in editione Rom.* etiam ſi 2 facta ſit motu proprio, Rebuff. *in Concordat. tit. de excommunicato non vitando, verſ. aduertendum eſt.*

Nec illi ſuffragari poteſt d. abſolutio, quippe quæ fuerit nulla, quia facta non ſeruato tenore commiſſionis, per *regul. non præſtatur.* idque certiſſimum hoc caſu ob d. reuocationem, etſi illius ignorantiam d. Balduinus prætendere poſſet, quia verum eſt in iure, col- 3 lationem ſeu prouiſionem excommunicato factam, etiam ſe excommunicatum ignoranti, nullam eſſe & nullius momenti, gloſ. 2. Panorm. & DD. communiter in *cap. penult. de clerico excommun.* Rebuff. *in repetit. d. c. poſtulaſti 2. notab. & conſil. 53.* Caſſador. *deciſ. 1. de præben.* Mandoſ. *de ſignatura gratia tit. de prouiſionib. verſ. clauſula & cum abſolutione*, Couarr. *in cap. alma mater, par. 1. §. 7.* Nauar. *in manuali, cap. 27. num. 21. & 271. verſ. 8. quod alias, & num. 273. & in conſ. 13. num. 4. de cler. excommun.* Put. *deciſ. 67. lib. 1.* Cæſar. de Graſſ. *deciſ. 191. n. 12.* & paſſim DD. præſertim Leſſius *de iuſt. & iur. lib. 2. cap. 34. de beneſi dubit. 22 num* 117. quia, vt inquit Leſſius, 4 etſi ignorantia excommunicationis valeat ad non incurrendam irregularitatem & alias pœnas iis, qui aliquid prohibitum in eo ſtatu fecerint, ſtatutas, non tamen ad habilitandum hominem ad ea ad quæ per illam eſt inhabilis.

Ad ſecundum reſpondetur, d. clauſulam *& cum ab* 5 *ſolutione*, habere tunc effectum, vt excommunicatum reddat gratiæ capacem, Alberic. fusè *in l. à procedente in principio, C. de dilationibus.* Boer. *deciſ. 290.* Rebuf. *in praxi in forma & declaratione nona prouiſionis, verbo,*

téque abſolaentes. & in *concordat in forma Maadati Apſtolici, verbo, quauis occaſione & ſeqq. & in d. cap. poſtulaſti 2. aotab. a num. 67.* Gigas *de penſion. verſ. clauſula & cum abſolutioae, & tit. de abſolution. ab excommunicat.* & bene Nauar. *in cap. ita quorumdam de Iudæis, num. 11. a num. 14. & in manual. cap. 27. num. 23. & num. 271. verſ. 8. & num. 273.* Pariſ. *de reſignat. lib. 4. quæſt. 13. num. 53. & 62. lib. 8 q. 7. num. 110.* Ioão. Gutrier. *Canonic. quæſt. lib. 2. c. 5. num. 94.*

Quoad tertium reſpondetur, ex his quę acciderunt, effectum d. clauſulæ fruſtratorium redditum fuiſſe, & perinde nullam eſſe collationem, ac ſi d. clauſula adhibita non fuiſſet, idque duobus modis. Primò; quia
6 d. Balduinus per annum & vltra ſtetit in excommunicatione, nec abſolutionem habere corauit, quia tunc obſtat *reg. Caacellariæ 65. de inſordeſcente per annum,* & habetur ſuſpectus de hæreſi, vt declarat Rota *deciſ. 850. par. 3. in noviſſ.* Nauar. *in d. cap. ita quorumdam de Iudæis, notab. 11. num. 1.* Marta *in tract. de Clauſul. clauſul. 45.* fusè Nicol. Garcia *in tract. de beneſic. par. 7. cap. 13. num. 61.*

Secundò, quia collatio fuit in forma dignum, at verò excommunicatus qui imperrauit beneficium in for-
7 ma dignum, ſeu aliàs in forma commiſſaria, debet abſolui aotequam fiat ei collatio commiſſaria, aliàs collatio erit nulla, Eoriques *in ſumma lib. 13 cap. 15. §. 3. in fine,* fusè Nicol. Garc. *d. cap. 13. num. 62.* & in ſimili de literis ad vacatnram, quòd nõ obſtante clauſola *& eam abſolutione*, acceptans non poſſit habere beneficium ſine alia abſolutione, nec valeat collatio illi facta per exequutorem ſeu Commiſſarium, quamuis mandati impetratio teneat, docet Rebuf. *in d. forma mandati verb. abſoluentes,* nam iſta abſolutio ad effectum operatur impetrationis validitatem propter *cap. 1. de reſcript. in 6.* vt per DD. citatos, & ſolum prodeſt ad effectum vt literæ ſint validæ, & ſic ſi ſunt in forma commiſſaria, ad effectum ſolum vt valeat mandatum de prouidendo ſi verò in forma gratioſa, ad effectum vt valeat prouiſio.

8 His addo, quòd impetrans, ſic abſolutus ab excommunicatione virtute Clauſulæ, *ad effectum*, non poteſt celebrare, nec diuinis intereſſe, nec alia facere, cùm illa abſolutio ſit ad effectũ præſentiom dumtaxat conſequendum, Rebuf. *in prax. in dict. forma & declaratione noua promſionis. verbo, séque abſoluentes,* & in *dictio forma mandati, verb. ad effectum*, Cerota *in praxi 2. par. verb. ordo §. 4. ad fin.* & Nicol. Garc. *d. loco num. 65.* cùm itaque maneat excommunicatus quoad ſuprà dicta, ſequitur quod ſiue ſciens ſiue ignorans celebret, ſit penitus irregularis, & deponitur, maximè ſi in contemptum Claoium & Eccleſiaſticæ Iuriſdictionis id faciat, vt expreſſim conſtitutum fuit in ſacro Concil. Antiocheno *canon. 4. habetur in cap. ſi quis Epiſcopus damnatus 11. quæſt. 3.* idque etiam probatur *in cap. ſi quis Epiſcopus in Concil. ead. quæſt. & de vita & honeſt. cleric. c. vt clericorum §. ſi quis igitur,* Spec. *in tit. de diſpenſat.*
9 *§. iuxta, verſ. item nota quod ſuſpenſus.* eſtque irregularitas à ſolo Papa diſpenſanda, etiamſi ipſa excommunicatio emanaſſet à quouis inferiore, quia licèt Ordinarius poſſit à ſe excommunicatos abſoluere, tamen non poteſt eos abſoluere ab irregularitate, quam contraxerunt participantes in diuinis in ſua excommunicatione, gloſ. *in cap. latores de cleric. excom. miniſtran.* gloſ. *in cap. presbyter. diſt. 50.* quod expreſsè tradidit vetuſtus Clementinarum interpres Stephan. Troches Prouincialis. *in clemen. dudum col. 4. verſ. dominus tamen de ſepult. citat. cap. 1. de re iudica. lib. 6. & cap. cùm medicinalis de ſentea. excomm. lib. 6.* quia is qui celebrat in excommunicatione vel irregularitate Epiſcopali, reddit eam Papalem, vt communiter omnes DD. conſentiunt, & fusè Maiolus *de irregularitate lib. 3. c. 21. in princ.* At verò, vt audio, d. Balduinus ſæpiſſimè celebrauit, & omnia munia in diuinis Preſbyteri & Præcentoris etiam publicè exercuit.

Quæ omnia procedunt, etiamſi excommunicatio 10
procedat ex cauſa ciuili vel debito, vt hoc caſu, præſertim ſi per annum in excommunicatione perſtiterit, vt fusè docet Maiolus *d. c. 21. n. 11. & 12.*

Quoad quartum & poſtremum, an excommunica-
tus triennali poſſeſſione ſe iuuare poſſit, controuerſa 11
iuris eſt quæſtio, nam Nauar. *in cap. ſi quando, except. 10. num. 9. de reſcript.* exiſtimauit prodeſſe, ex traditis per
Gomeſ. *in d. reg. quæſt. 27. & 28.* Contrarium, vt ſcilicet 12
d. regula non proſit excommunicato, formauit Rebuf. *in tract. de pacif. poſſeſſor. num. 205. & in d. cap. poſtulaſti*
in gloſ. in ver. retinere, num. 68. Rebuffi ſententia & ve- 13
rior eſt & communiter recepta, & ſecundùm quam ſolet iudicari. Verior, quia quando is qui poſſidet, non eſt habilis nec idoneus ad beneficia obtinenda, tunc poſt triennium moleſtari poteſt, quia verba generalia legis & huius decreti debent intelligi de habilitate, etiam hoc verbum *(quicumque) text. in l. emancipati iuncta gloſ. ff. de adoptionib. l. omnes C. ſi ſine cenſu.* & ibi *gloſ. l. 1. Cod. de fide inſtrument. lib. 10. l. 3. de fide inſtrument. l. vt gradatim.* ibi, *ſi idonei ſunt, ff. de muneribus. & l. 1.* & ibi DD. communiter, *C. de ſacroſ. Eccleſ.* & fusè Rebuf. *d. tract. n. 172.* At verò excommunicatus eſt incapax & inhabilis *d. c. poſtulaſti*, quia ſpiritualia in eum non cadunt; ergo non poteſt ſe iuuare regul. de triennali: Communiter verò eſſe receptam & ſecundum eam iudicari ſolitum, vt ſcilicet inhabilitas perſonæ impediat quominùs huiuſmodi incapax d. regul. ſe iuuare poſſit, docent Chenu, *in addit. ad Papon. in compilatione arreſtorum lib. 8. tit. 9 arreſto 6.* & Maynar. *aux notables & ſingulieres queſt. lib. 1. c. 56.* & in fortioribus terminis decidit Rota *d. deciſ. 850.* nam ſi abſolutio Papæ non prodeſt ei qui per triennium inſorduit, non facta expreſſa mentione de triennio, quantò magis erit omnino inhabilis nec poterit ſe iuuare triennali poſſeſſione, ſi abſque abſolutione per triennium, & vltra, in excommunicatione permanſerit.

Non obſtat Nauar. *d. except. 10. n. 9.* quia dictum pro ratione affert, & ſolum ſe fundat in traditis per Gomeſ. *d. q. 27. & 28.* qui de excommunicato ne verbum quidem, ſolùmque quoad conferentem, ait duos tantum caſus excipi, in quibus regula ceſſat, nempe ſi ſimoniacè facta ſit collatio aut de beneficio reſeruato, & concludit quod quamuis quoad alios effectus iuris communis multi cenſeantur non habere titulum coloratum, & per conſequens excludantur à beneficio iuris communis, non tamen excluduntur ab auxilio d. regulæ de triennali, quæ cum tantum dictos duos caſus excipiat, firmat regulam in cæteris, & verum dicit, ſed ſemper præſupponenda eſt habilitas & capacitas perſonæ eius cui confertur, alioquin ſequeretur maximum abſurdum, nempe ſi ſine ſimonia beneficium non reſeruatum conferretur laico, quod is triennali poſſeſſione ſe iuuare poſſet, quod nemo ſani iudicij dixerit.

ARGV-

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

DE illegitimorum in Gallia capacitate quoad munera & officia.
Et quoad ſucceſſionem actiuam vel paſſiuam.

SVMMARIVM.

1 *Illegitimi in Gallia, omnibus muneribus & officiis regalibus fungi poſſunt.*
2 *De iure communi ſecus eſt.*
3 *An vero ſucceſſionis capaces ſint, diſtinguitur inter natos ex damnato coitu, & natos ex ſoluto & ſoluta, & quoad patrem, & matrem diuerſimodè iudicatur.*
4 *Sed inter ſe ſuccedere poſſunt.*
5 *In tota verò Gallia ſeruatur, vt nec patri, nec matri, nec inter ſe ſuccedere poſſint.*
6 *Poteſt tamen pater, vel mater ipſis donare vel legare.*
7 *De iure communi, de ſuis bonis diſponere poſſunt.*
8 *In Gallia comparantur extraneis.*
9 *Qui de ſuis bonis diſponere non poſſunt, ſi liberos non habeant.*
10 *Illegitimi tamen diſponere poſſunt, etſi liberos non habeant.*
11 *Ius illegitimationis ſolum procedit ab inteſtato.*

CONSILIVM CXLII.

DVo potiſſimùm inſpicienda ſunt circa illegitimos, qui in Gallia verbo generali vocantur *Baſtards*, abſque diſtinctione recepta de iure communi inter naturales, ſpurios, ſeu vulgò quæſitos, adulterinos, & inceſtuoſos *gloſſ. in c. tanta eſt vis. in ver. repellendus. ex t. qui filij ſint legit.* & in *c. niſi cum pridem. in ver. manſoris. ex t. de renunciat.* vt docet Bacquet in *tract. du droict des baſtards c. 1. n. 5.* ſcilicet eorum capacitas, vel incapacitas ad dignitates & officia, & ſucceſſio tam actiua, quàm paſſiua.

Quoad primum de muneribus, & officijs Regalibus, & dignitatibus ſæcularibus, & temporalibus (neque enim perſonarum qualitas patitur, vt de ſpiritualibus, & beneficijs loquamur) quamuis ex diſpoſitione iuris communis propter vitium originis & natalium, ipſorum incapaces habeantur, niſi ex cauſa neceſſitatis, & in defectum aliorum ad Decurionatum
1 admittantur, tamen quamuis à Rege legitimati non ſint, ad omnia munera, & officia Regalia iudicaturæ, militiæ, ærarij, & ſimilium, promoueri poſſunt, *l. 2. ff. de natalib. reſtitu. cap. vnic. § naturales, ſi de feu. defunct. ſue controuer. in vſib. feudo l. ſpurij. l. generaliter. §. ſpurius ff. de Decurio.* notant Azo in *ſum. C. ex quib. cauſ. infam. irrogetur*, & latè Benedict. in *cap. Raynutius, in princip. num. 27. ext. de teſtam.* Papon *en ſon 3. notaire lib. 6. tit. des legitimations fol. 413. & 414.* & in terminis de conſuetudine Galliæ loquens Bacquet *d. tract. cap. 2. num. 5.* at in his locis ſeruatur ius commune, ideò neceſſe eſt, vt habilitentur à Principe, vt
2 talium dignitatum capaces fiant, aut per legitimationem, aut ſaltem per diſpenſationem.

Quoad ſecundum caput circa ſucceſſionem, an ſcilicet illius capaces ſint, de iure communi recepta
3 eſt diſtinctio inter natos ex non damnato coitu, aut natos ex ſoluto & ſoluta, & natos ex congreſſu damnato, & quoad patrem ac matrem diuerſimodè iudicatur, quod tractatur & deciditur in *authen. licet matri.* & in *authen. nūc ſoli liberi C. de naturalib. & inc. lator ex t. qui filij ſint legitimi. §. vulgo quæſitos deſucceſſio cognato. in Inſtitu. & in §. ſi quis. quib. modis. natural. efficiant. ſui. in Authent. l. hac parte ff. vnde cognati. §. fin. Inſtitu. de S. C. Tertyllia. § nouiſſimè. Inſtitu. de S. C. Orphicia. l. ſi ſuſpecta ff. de inoffic. teſtam. Chaſſan. in conſuet. Burgun. in tit. des Baſtards,* de quo in præſentiarum tractare, nihil attinet, cùm pater & mater à pluribus annis deceſſerint, nec de eorum ſucceſſione agatur. Sed quoad ſucceſſionem inter ipſos, cùm nati ſint ex ſoluto & ſoluta, & ſint coniuncti ex linea 4
materna, nati ſcilicet ex eadem matre, & quod magis eſt, ex eodem patre, alterum alteri ſuccedere poſſe certum eſt, *l. ſi ſpurius. & d. l. hac parte, cum gloſſ. ff. vnde cognati.* Bacquet *dict. cap. 2. num. 10.* Sed in tota Gallia 5
receptum eſt, vt illegitimi, nec patri, ne ipſi quidem matri, nec fratribus, auunculis, conſobrinis, vlliſque cognatis ſuccedant, Maſuer. in ſua praxi *tit. de ſucceſſ. num. 23.* Gulielm. Benedict. in *dict. cap. Raynutius ver. & vxorem deciſ. 5. num. 144.* aliàs in antiqua impreſſio. *num. 710. & 713.* Imbert *en ſon Enchiridion, ſi on peut donner fol. mihi 149.* Ranchin. ad Guido *deciſ. 280.* quod tamen Louet *en ſon recueil lit. D. cap. 1 in additio.* videtur reſtringere ad patriam iuris conſuetudinarij, cuius opinio confirmatur, quia Guido Pap. *deciſ. 580.* loquitur de Delphinatu, & prouincijs vicinis, quæ iure ſcripto reguntur, atque ita nullus illegitimus ſuccedere poteſt per patrem, aut matrem, fratrem, aut alium cognatum, Angel. in *d. § vulgo quæſitos.* Bacquet in *dict. cap. 2. num. 11. & cap. 8 per tot.* Poteſt tamen his non obſtantibus pater aut mater in 6
Gallia donare, vel legare filio naturali ex ſoluto & ſoluta nato, neque tale legatum, vel donatio ad vitam legatarij, vel donatarij reſtringetur, ſi in huiuſmodi relicto dicatur pro ſe, & hæredibus, & habentibus ius & cauſam ab illis, aut ſi purè & ſimpliciter factum ſit, ſub diſtinctione tamen quorumdam bonorum, prout fusè Bacquet *dict. tract. cap. 3. num. 2. & ſeqq.*

Punctus quæſtionis, de qua nunc tractatur, eſt, an huiuſmodi illegitimi liberè de bonis ſuis diſponere 7
poſſint per teſtamenta, aut donationem cauſa mortis. De iure communi, hoc certum eſt, nulláque adeſt difficultas. At in Gallia, vtrum id locum habeat, 8
dubium eſt, quia illegitimi paſſim æquiparantur extraneis in Gallia morantibus, eiuſdémque conditionis eſſe cenſentur, Bacquet *dict. tract. cap. 2.* certum autem eſt Albinos non habentes liberos naturales 9
& legitimos, de bonis ſuis diſponere non poſſe, Bacquet in *tract. du droict d'Aubaine cap. 1. & 2. & ſeqq.* túſque illegitimationis nihil aliud eſſe, quàm ius ſuccedendi illegitimis in bonis quæ ad ipſos pertinent tempore obitus, Bacquet *d. tract. de Baſtardiſe cap. 1. in fine.* & ſæpiſſimè accidit, vt Officiales Regij impugnarint teſtamenta illegitimorum, & plerique bona illorum Regi acquiſita ab ipſo impetrauerint. In Gal- 10
lia tamen receptum eſt, vt de bonis ſuis diſponere poſſint (quamuis nullos habeant liberos) in fauorem quorumcumque voluerint, ita vt nec Rex, nec Dominus penes quem eſt merum imperium (qui vulgo dicitur *haut iuſticier*) vllum ius in bonis illegitimi, qui teſtatus eſt, prætendere poſſit, idque iuxta diſpo-

ſitionem iuris communis, dummodo huiuſmodi facultas non ſit reſtricta per conſuetudinem localem, vt teſtatur Boeri. *in §.fin.tit.deteſtam. in conſue. Biturricen.* & Chaſſanç. *aux couſtumes de Bourgoine, tit. des Baſtards §.5.ver.prend les heritages.* & Benedict. in *dict. cap. Raynutius ver. & vxorem nomine Adelaſiam deciſ. 5. num.* 150. & Bacquet *dict. tract.cap.6.per tot.* & ita ſæpè iudicatum fuit in ſupremo Senatu Pariſienſi, vt per arreſtum de anno 1427. à Chaſſanæo dict. loco relatum, aliáque 16. Aprilis 1527. & 6. Iulij 1545. pro bonis Gabrielis de la Font dum viueret Capellani perpetui Sanctæ Capellaniæ, qui filius ſacerdotis erat, relata per Bacquet *dict. cap. 6.num.* 2. imò etſi illegitimus ſit filius extranei non naturaliſati, hoc tamen non obſtante, teſtari poteſt: dictus enim illegitimus natus in Gallia, Gallus eſt, non extraneus ſiue albinus, ita vt prohibitio teſtandi facta extraneis, non poſſit extendi ad dictum illegitimum qui Gallus eſt, & natus in Gallia, vt docet Bacquet *dict cap.6.in fin.* Quamuis igitur albinus & illegitimus in pleriſque ſint eiuſdem conditionis, differunt tamen quoad teſtandi facultatem, cuius diſcriminis rationem affert Bacquet *dict.tract.cap.6.num.* 3. & definitio iuris illegitimitatis intelligi debet ratione ſucceſſionis ab inteſtato duntaxat.

Etſi ex ſupradictis nihil ſubuerendum videatur, cùm illegitimi ſint capaces dignitatum in Gallia, & diſponendo de bonis ſuis euitare poſſint ius illegitimitatis, conſultius tamen erit, vt reſcriptum legitimationis à Rege impetrent, quod quicumque illegitimi facillimè obtinere, & illius approbationem à Curia Rationum habere poſſunt, vt teſtatur Bacquet *dict. tract. cap.* 2. *num.* 5. quia quod diximus de capacitate ad dignitates, & officia, non eſt ita certum, vt nulli ſint Doctores, qui contrarium tenuerint, vt per Ferreri. *in additia. ad Guido. dict. qu.* 580. & quoad facultatem teſtandi, lites ſæpè mouentur ab iis, qui donum bonorum à Rege impetrant, ad quas euitandas expedit obtinere reſcriptum legitimationis, & ad hos fines mittendum eſt memoriale continens nomen & cognomen eorum, qui illud habere intendunt, ac etiam patris & matris ipſorum, & narrare quod de tempore, quo nati & concepti ſunt, eorum pater & mater matrimonium inter ſe contrahere poterant, nullúmque aderat impedimentum canonicum, atque ita dictos impetrantes natos ex ſoluto & ſoluta, & à pluribus annis patrem & matrem vita functos, nec de illorum ſucceſſione tractari, ſed reſcriptum legitimationis poſtulari, ad tollenda omnia impedimenta, quibus à quibuſcumque dignitatibus & officiis ſæcularibus, & temporalibus arceri poſſent, & vt ad libitum de bonis, quæ poſſident in Gallia, diſponere poſſint, & ſibi inuicem ſuccedere valeant, & ſuper his reſcriptum Pariſiis concipietur iuxta ſtylum.

Nec impedimento erit, quod illi, de quibus agitur, ſunt Auenionenſes, nam ex priuilegiis conceſſis à Regibus, Auenionenſes ſunt naturaliſati, & ius albinatus non afficit illos, & nominatim per diplomata Ludouici XII. 8. Maij 1479. & Henrici III. de menſib. Nouemb. & Decemb. ann. 1574. relata per Bacquet in *dict. tract. du droict d'aubaine cap. 7. nu.* 14.

ARGVMENTVM.

AN & quando ſalarium, non conuentum, Procuratori debeatur.

SVMMARIVM.

Salarium incerta pollicitationis à procuratore peti non poteſt.
2 *Nemo ſine actione experitur.*
3 *Vbi nullus adeſt contractus, nulla adeſt obligatio, ex qua actio oriri poſſit.*
4 *Nec Iudicis officium deſeruire poteſt.*
5 *Salarium non conuentum à procuratore peti poteſt.*
6 *Et hæc verior eſt, quando procurator mercedem accipere ſolet, & ille cuius negotia geſſit, dare.*
7 *Sed etſi ſolùm conſtaret, procuratorem ſolitum locare operas ſuas, ſalarium ei debebitur, & ex officio Iudicis conſtituetur.*
8 *Cenſetur enim locaſſe operas ſuas iuxta ſuam conſuetudinem.*
9 *Salarium non conuentum debetur procuratoribus, & aliis, quando talis eſt conſuetudo in loco.*
10 *Et nullum eſt dubium, quando conſtat, talem fuiſſe voluntatem eius, cuius negotia geſta fuerunt.*
11 *Salarium arbitrio Iudicis iuxta qualitatem perſonarum, negotiorum, & conſuetudinem loci ſtatuendum eſt.*

CONSILIVM CXLIII.

PRÆSVPPOSITO in facto, dominum Mayum Fornerium, Palatij Apoſtolici Graſſerium, ſolitum accipere ſalarium ſeu mercedem ex operis ſuis, & Ioannem Tiſſot, dictum Guyon, defunctum, ſolitum, dum viueret, pecunias, & honoraria ſoluere iis, quorum opera vtebatur vel conſilium exquirebat, præſertim in litibus proſequendis & negotiis gerendis, necnon in hac Ciuitate Auenion. eos, qui vel litibus aliorum proſequendis, vel negotiis gerendis vacant, ſolitos eſſe ſalaria habere, & vt plurimum ſollicitatores ſimplices, vigintiquatuor ſcuta annua, à qualibet perſona quæ lites habet, quæ aut iam probata ſunt in proceſſu intentato per dictum Fornerium, contra hæredes vel adminiſtratores bonorum dicti Tiſſot, aut quatenus legitimè non eſſent probata, ſe probaturum dict. Fornerius contendit, quemadmodum etiam dict. Fornerium exercuiſſe lites & geſſiſſe negotia dicti Tiſſot per ſpatium 20. & vltra annorum. Cùm quæritur, an ſalarium dicto Fornerio non conuentum debeatur.

Dubium

Dubium facit, quia ſalarium incertæ pollicitatio-
1 nis à procuratore peti non poteſt, *text. ad literam, in l. ſalarium, C. mandati, & in l. ſalarium, & l. qui mutuam, §. ſalarium, ff. eod.* ſicnec à negotiorum geſtore, *l. 2. § final.*
2 *ff. de negot. geſt.* Guid. Pap. *q. 68.* nemo autem ſine actione ea petitur, *l. ſi pupillus, §. videamus. ff. de negot. geſt.* & vbi nullus adeſt contractus, vt hic, nulla quoque obligatio adeſt, à qua actio oriri poſſit, ad not. per Gloſſ. &
3 DD. in *rub. inſtit. de oblig at.* & ita arguitur contra famulum per Federic. de Senis in *conſ. 218. in princip. & in addit.* Nec pariter videtur iudicis officium deſeruire
4 poſſe, per tex. *in d. l. qui mutuam, §. ſalarium,* ibi, *nec extra ordinem,* vt conſiderat Alex *conſ. 109. ſub n. 3. verſ. ſed certo, lib. 6.* & Natta *conſ 376. n. 8.*

Nihilominus hoc caſu in fauorem dict. Fornerij reſpondendum cenſeo, nã præterquam quod multi contrarium exiſtimarunt etiam in procuratore, vt ſcilicet is ſalarium non conuentum petere poſſit, reſpondent-
5 que textibus ſuprà allegatis, & inter cæteros Iacob. Deſer etio. Cynus & Bald. *in l. 1. C. mandati*, Angelus *in §. in perſonam, inſtit. de action* Alex. & Apoſtil. *ad Bart. in l. 1. § in honorariis. ff. de variis & extraord. cognit.* poſito, negatiuam eſſe veriorem hæc noſtra ſententia af-
6 firmatiua in caſu de quo agitur, probatur. Primò, quia quando iſta duo ſimul concurrunt, nempe quod adminiſtrator ſeu procurator ſolitus eſt pro ſimilibus mercedẽ accipere, & ille cuius negotia geſſit, dare, tũc ſalarium etiam non conuentum, etiam procuratori ad negotia debetur, Alex. *d. conſ. 109. n. 1. & 2. lib. 6.* Natta *dict. conſ 376. n. 4.* Tuſc. *pract. concluſ. tom. 7. verbo, ſalarium, concluſ. 7. n. 3. lit. S.* quo in caſu cùm verſemur, res videtur expedita.

7 Secundò, etſi tantùm conſtaret procuratorem ſolitum locare operas ſuas, vt notorium eſt, d. Fornerium ſolitum eſſe, & qualitas officij quod exercet, ſatis hoc euincit, ſalarium ei debebitur, & poterit petere, vt illud ex officio iudicis ſibi conſtituatur, vt in terminis docent Bart. *in l. 1. §. ludi quoque. ff. de var. & extraord. cognit.* Alexan. *d. conſ. 109. in fi.* Natta *d. conſ. 376. n. 5.* Gabriel. *de procurator. concluſ. 5. n. 2.* poſt Salicet. *in l. aduerſus, C. mandati,* & Fulgoſ. *in d. l. ſalarium, ff. mandati,* eandémque ſententiam, vt certam amplectitur Cancer. *lib. 2. var. reſol. c. 14. de procurator. n. 109.* Cuius ratio eſt, quia tunc procurator cenſetur locaſſe operas ſecundùm conſuetudinem ſuam, *l. excepto, C. locati.* idque in
8 hoc caſu certiſſimè aſſerendum eſt, quia non conſtat alium fuiſſe ſimiles operas gratis d. Tiſſot præſtitiſſe, vt perpendit Gabriel d. loc. poſt Federic. de Senis *dict. conſ. 218.* imò conſtat de contrario, vt ſequenti ratione euincetur.

Tertiò, quia debetur ſalarium non conuentum neque promiſſum, nedum famulis, ſed etiam procuratoribus ad negotia, medicis, notariis & aliis perſonis, quã- 9
do in loco eſt conſuetum, Speculat. *lib. 1. pract. 4. tit. de ſalario procuratoris & aduocati, n. 3.* Tuſc. *d. concluſ. 7. nu. 57.* hanc verò conſuetudinem eſſe in hac patria, & vbique hoc tempore vigere eſt manifeſtum, præſertim verò in notariis, ideóque Syndico agenti & petenti ſalarium pro negotiis geſtis, nõ facta fide de aliqua conſuetudine, fuit conſtitutum ſalarium contra Clerum, qui recuſabat ſoluere, arreſto Senatus Tholoſani, 19. Iunij an. 1566. vt refert Ranchin *ad Guid. q. c. 68.*

Poſtremò, quia conſtat ex actis, voluntatem d. Tiſ- 10
ſot conformem voluntati d. Forneſij fuiſſe, imò & expreſſè hæredibus, quos ſcripſerat in aliis teſtamentis, iuſſiſſe, vt d. Fornerio de operis per ipſum præſtitis ſatisfacerent: & quod plus eſt, certam ſummam ſciente & conſentiente d. Tiſſot pro operis d. Fornerij ab vno ex d. hæredibus, chirographo promiſſam, quo ſtante res caret omni dubio, per DD. *l. ſalarium, C. mandati, l. ſalarium, & l. qui mutuam, §. ſalarium ff. eod.* in contrarium allegatos & ex mente omnium DD. præſertim ſuprà citatorum.

Ex his concluditur d. Fornerio ſalarium conſtituẽdum, quod arbitrio iudicis, iuxta qualitatem perſonæ
& variarum litium & negotiorũ quæ habebat d. Tiſſot, 11
taxandum eſt, & conſuetudinem huius patriæ eſt ſtatuendum, Rot. Genuen. *dec. 115. num. 4.* & cùm ſimplices ſollicitatores ſoleant habere duo ſcuta menſtrua, ad minus dict. Fornerio 4. adiudicari debent, & ſic 48. vel 50. annua, idque præſertim, quia ſciente d. Tiſſot ſumma mille ſcutorum per Spiritum de Doſco tunc hæredem ad d. Tiſſot inſtitutum promiſſa fuerat.

Non nocet quod d. Tiſſot in ſuo teſtamento nihil ei reliquerit, nam præterquam quod dictum teſtamẽtum à moribũdo fuit factum, & per interrogationem, vt notorium eſt, ex eo nihil concluditur contra dictũ Forneſium, cùm ſat ſit, quod dictus Forneſius ſolitus erat ex operis mercedem accipere, & prætereà mens d. Tiſſot erat, vt ab hæredibus illi ſatisfieret, vt ex actis apparet, ex quo etiam ſatisfit d. Tiſſot, ſummam pecuniarum ſub penſione d. Fornerio dediſſe.

ARGVMENTVM.

Quis teneatur ad reparationem Eccleſiæ parrochialis.

SVMMARIVM.

1 *In reparatione Eccleſiæ parrochialis, imprimis ſequenda eſt conſuetudo loci.*
2 *Si de ea non apparet, & Eccleſia habet pro fabrica vel reparatione aliquam partem fructuum, ille tenetur, qui eam percepit.*
3 *Iis ceſſantibus, Rector, & qui decimas percipiunt, pro rata conferre debent.*
4 *Qui ſentit commodum, ſentit & onus.*
5 *Clerici æquiparantur vſufructuariis.*
6 *Vſufructuarius tenetur rem conſeruare.*
7 *Et ad ſarta tecta, reficienda, aut reparanda.*
8 *Licet hæc ita ſint de rigore, tamen ex æquitate populus debet contribuere.*
9 *Ideo in hac patria, Rector ad presbyterij, populus ad nauis Eccleſiæ reparationem, condemnari ſolet.*

CONSILIVM CXLIV.

CVM quæritur, quis teneatur ad reparationem Eccleſiæ parrochialis & Collegiatæ Villæ Inſulæ in Co- 1
mitatu Venaiſſino, in primis ſequẽda eſt conſuetudo, ſi quæ ſit, *c. 1. cum ibi notat. per DD. de Eccleſ. ædifican.* ita vt ſi per eam appareat, verbi gratia, quod populus reparationes facere conſueuit, tunc ſeruanda eſt huiuſmodi conſuetudo, argumentu *c. ad Apoſtolicam, de ſimon.* quia ipſorum intereſt, quod Eccleſiæ ſint fabricatæ vel bene reparatæ, cùm ibi ſacramenta Eccleſiaſtica recipiant, & miſſas audiant, *canon. quicunque, & can. filiis 16. q. 7.* Si verò de conſuetudine huiuſmodi non appareat, tunc videndum eſt & attendendum, an Eccleſia habeat pro fabrica vel repara- 2

tione illius aliquam portionem fructuum vel emolumentorum deputatam, & ſi illam habeat, ille tenetur ad fabricam vel reparationem, qui eam percipit, *can. vnico,10.q.3.* Hoſtien poſt Ioan.*in c.1. de eccleſ.ædifican. & in ſum.d.tit.§.1.* Steph Bertran.*conſ.226.nu.11.lib.1.poſterior.* vbi verò portio ipſi fabricæ vel reparationi illius deputata non eſſet, vel ad eam non ſufficeret, vel aliàs non appareret de conſuetudine transferente onus in populum, tunc Rector, & qui decimas in dict.
3 parrochia percipiunt, ſecundùm quod percipiunt, cōferre debent ad expenſam fiendæ fabricæ aut reparationis, *d.c.1.* & ibi DD. præſertim Panormit. *& c.de his de eccleſ. ædificand.can.monachos 16.quæſt.1.* quod etiam voluit Hoſtien.*in dict.§.1.* & in terminis conſuluit Bertrand.*conſ.41.num.26.lib.4.& conſ.150.per totum,& conſ.181.per tot.lib.7.* & ita etiam Senatuſconſulto Tholoſano definitum fuit, vt per Maynard. *lib.1.cap.31.* & ad tertiam partem fructuum teneri Rectorem, in hoc caſu, definitum Senatuſconſulto Pariſienſ. teſtatur Iacob. Corbin.*en ſes Playdoyés,c.45.* & cùm in caſu noſtro non conſtet de conſuetudine aliqua, vel portione ad id deputata, ſequitur Præpoſitum dictæ Eccleſiæ, nec non alios qui decimas percipiunt, ad reparationem dictæ Eccleſiæ teneri. Cuius quidem ſententiæ ratio eſt, quia
4 qui emolumentum percipit, meritò & onus ſentire debet, iuxta *verſ. Commoda qui ſentit, ſentiat onus emolumētis, l.1.§.2.& §.ne autem, Cod.de cadus. tollend. & l. manifeſtiſſimi, §.penultim.in fin.Cod.de furt.* pro quo etiam facit Clemen.1. *de cenſibus, & l.ſecundùm naturam, ff.de regul.iur.* facit etiam, quia Clerici, dum viuunt, æquipa-
5 rantur vſufructuariis, per id quod notat gloſſ. *in c.præſenti, de offic ordinar.in 6.c.requiſiti de teſtament. c.final. de pecul.clericor. can.duo ſunt genera 12.quæſt.1.* ſed vſu-
6 fructuarij tenentur ex fructibus res conſeruare in bono ſtatu, vt patet ex definitione vſusfructus, quia eſt ius vtendi & fruendi alienis rebus, ſalua earum ſubſtantia, *l.1.ff.de vſufruct.* & tenentur vſufructuarij ad
7 ſarta tecta reficienda, aut reparanda, *l.hactenus, & l.vſufruct. & l.cum ad quem, & quod ibi ſcribentes, Cod.eodem titul.* quod etiam ſcribit gloſſ. Hoſtien. & DD. *in c.1.* & Hoſtien. *in ſumma, d.c.1.*

Et hæc quidem mero iure inſpecto, æquum tamen 8
contendunt DD. & in terminis, Bertrand. *dict.conſ.150. circa fin.* vt populus in aliquo contribuat, ideóque aliis Senatuſconſultis Tholoſanis definitum fuit, vt populus præſtet operas manuales, & plauſtra quæ vocant *Maneuures & Charrois*, vt per Maynard. *dict.lib.1. cap.32.& 33.* Pariſienſi verò, vt vltra tertiam partem fructuum Rector vnoquoque anno non teneatur, reliquum verò populus præſtet, ita tamen, vt ſi dict. tertia pars ſufficiat, populus nihil præſtare debeat, atque 9
ob id in patria & prouinciis circumuicinis, ſolent Epiſcopi condemnare Rectorem ad Præſbyterij, populum verò ad nauis Eccleſiæ, quam vocant, reparationem, quod Concilio Cameracenſi fuit inſtitutum, & iuxta id etiam ſæpenumero varia arreſta lata fuerunt, vt refert Chenu *en ſon recueil des reglemens, cap.14. fol. mihi 52.* ideóque ad minus dictus Præpoſitus ad Præſbyterij reparationem tenetur, quod dicitur eſſe, id quod in fornice ſeparatur à reliquo corpore Eccleſiæ, nulla habita ratione ſeparationis, quæ quandoque in ſolo Præſbyterio fit, vt ſcilicet melius in diuinis inſeruiatur, nec Miniſtri per Laicos impediantur; Præſbyterij enim diſtinctio à corpore Eccleſiæ & conſtructione eiuſdem & fornicum diuerſitate dignoſcitur, non ex iis quæ infra in ſolo commoditatis cauſa fiunt. Nec refert ſi Capellæ adſint in lateribus Præsbyterij, non propterea enim minus totum illud quod ſuprà à naui Eccleſiæ diſtinguitur, Præsbyterium dicitur, & eſt, vt in pleriſque Præsbyteriis videmus, in quorum aliquibus Capellæ ſunt iuxta ipſum magnum altare, ita vt dictus dominus Præpoſitus, & cæteri decimas percipientes, nullo modo euitare poſſint, quin integrum Præsbyterium reparare faciant, idque eo maximè, quia vt ſuprà dictum eſt, ex iuris diſpoſitione ad totius Eccleſiæ reparationem teneantur.

ARGVMENTVM.

Donatio non acceptata, in Gallia non ſubſiſtit, donatio reuocatur ipſo iure ſuſceptis liberis.

SVMMARIVM.

1 *Donatio non acceptata, & aliàs facta, non ſeruata forma, per Regias Ordinationes præſcripta, nulla eſt.*
2 *Nihilque prodeſt ſtipulatio notarij, aut retentio vſusfructus, quod alias valuiſſet.*
3 *Requiſitum de eſſentia à ſtatuto vel conſtitutione, non poteſt adimpleri per æquipollens.*
4 *Donatio reuocatur ipſo iure, per ſuperuenientiam liberorum.*
5 *Donatio vt dicatur inofficioſa, attenditur tempus quo facta eſt.*

CONSILIVM CXLV.

SVPER iis quæ à nobis quæſiuit illuſtris Dominus Franciſcus de Gallions, dominus des Eſſarts, quomodo, & in quæ bona agere debeat, vt ſibi ſatisfiat de 10000. ſcutis eorumque fructibus in dotem domicellæ Lucretiæ de Montdragon ſuæ vxori conſtitutis ab illuſtri domino Paulo de Montdragon, domino dict. loci, & Croze, d.domicellæ patre. Viſo actu donationis reciprocæ inter viuos initæ inter dominam Ioannam de Tande, vxorem Illuſtris domini Pauli de Montdragon defuncti, auunculi dicti domini de Croze, & dictum dominum de Croze 20. die Aprilis 1578. Bnody ſignato. Alio actu donationis dicti domini de Croze in fauorem dicti domini Pauli de Montdragon, ipſius auunculi, 17. Septembris 1578. Dnody ſignato. Præſuppoſito, eiuſmodi donationem legitimè inſinuatam fuiſſe, virtute procurationis in dicta donatione inſertæ, inſtante dicto domino de Croze, aut ipſius procuratore. Sentimus dictum dominum des Eſſarts, poſſe agere in partem Barbentanæ, aliáque bona per d. dominum de Croze acquiſita à domino de Salignac, ac in iura quæ ad d. dominam de Tande pertinuerunt, à dicto domino de Croze d. domino de Montdragon donata, nō obſtante

d.do-

d.donatione, cũ d.donatio acceptata non fuerit iuxta ordinationem Franciſci I. ann.1539. tempore donationis initæ, abſente d.domino de Montdragon donatario, nec præſentibus perſonis publicis aut duobus notariis cum inſertione inſtrumenti donationis in actu, & inſtrumento acceptationis, iuxta ordinationem Henrici II. an.1549. Charond. *au Code Henry, lib.6 tit. 5. art. 4.* Frerot *aux Baſiliques eod lib. tit. & art. 4. & 5.* Papon *en ſon recueil lib.11. tit.1. art.8. & 40.* Louët, *en ſon*
2 *recueil, lit. D. c.11.* nihilque prodeſt ſtipulatio notarij aut retentio vſusfructus à tempore dict. ordinationis, quod tamen antea valuiſſet, *l. abſenti, vbi DD. ff. de donatio.* etiam in Gallia, De Luc. *lib.8 tit.5. c.1.* Hoc certiſſimum eſt, ſed forſan opponetur d.dominum de Mõtdragon eam acceptaſſe ipſo facto, poſtquam fruitus fuit dictis bonis. Ad hoc reſpondetur primò, hoc non videri verum, cum d.domina de Tande ſibi reſeruaſſet fructus ſuorum bonorum quamdiu viueret, bonorum autem quæ d.domina Croze acquiſierat à d. domino de Salignac, vſusfructus ſibi conceſſi fuerant ante vltimam donationem menſ. Septembr. à d.domino Croze quamdiu viueret, ſicque dictis bonis vſque ad obitum fruita eſt, qui circiter accidit ſex menſ. ante obitum d.domini de Montdragon ipſius mariti, quod conforme eſt contentis in d.donatione vltima, qua d. dominus de Montdragon dictis bonis niſi poſt mortem d.dominæ frui non poteſt.

Præterea non apparet, nec apparere poſſe creditur, d. dominum de Montdragon, vt donatarium, fruitum fuiſſe, & ita vt eiuſmodi fruitio poſſit habere vim acceptationis per ordinationem requiſitæ, eo modo quo ſup. donatore ſcilicet & donatario præſentibus, aut abſente donatore, coram perſonis publicis cum inſertione inſtrumenti donationis in inſtrumento acceptationis de eſſentia & ſubſtantia donationis omnino ſunt, quæ ſolùm vim ſuam ſumit ab eiuſmodi acceptatione, ante quam nulla eſt & nullius valoris, ex text. dictarum ordinationum, docente in terminis Charond. *reſponſor. lib.6. reſpon.47.* Loüet *en ſon recueil, lit. D. c.4. en la gloſe.* At quando aliquid in ſtatuto ſeu conſtitutione requiritur, quod eſt de eſſentia, quo amiſſo actus
3 eſt nullus, tunc non poteſt adimpleri per æquipollens, Alex *conſ.212. n.5. lib.5.*

Per aliam rationem d.donatio ſubſiſtere non poteſt, nec impedire quominus d.dominus des Eſſarts agat in d. bona donata, quia cùm d.dominus de Croze donator, tempore d.donationis in fauorem dicti domini de Montdragon ſui auunculi, nullos haberet liberos, &
poſtea plures habuerit, donatio ipſo iure reuocata fuit 4
per ſuperuenientiam dictorum liberorum, per diſpoſitionem *l. ſi vnquam, C. de reuocan. donat.* quamuis enim eiuſmodi donatio non ſit vniuerſalis aut maioris partis bonorum, cùm ſit tamen notabilis & vniuerſalis quoad partem iuriſdictionis & bona quæ Barben. poſſidebat, & quoad omnia bona ſibi ipſi donata à d. domina de Tande, ſubiicitur diſpoſitioni *l. ſi vnquam*, per veriorem & magis communem DD. opinionem relatam à Rip. *lib.3. interpret. tit. de donat. q.7. & 8. nu.14.15. & 16.* Cãcer. *lib.1. var. reſol. c.8. de donat. n.83.* poſt Bart. & multos alios quos refert Tiraq. *in comment. ad d.l. ſi vnquam, in gloſ. omnia vel partem aliquam n.4.*

Præterea poteſt d.dominus des Eſſarts agere in bona ſancti Remy ſita, quæ longè ſufficiunt ad reſtitutionem dotis, iuriúmque dotalium ſolutionem dominæ de Montdragon, ac dotis dominę præſidis Daymae, caſu quo ſoluta integrè non fuerit, ac dictorum 10000. ſcutorum, ipſorúmque fructuum, & quamuis d.dominus de Montdragon pater d. domicellæ Lucretiæ debita poſt dict. conſtitutionem dotis contraxerit, ita vt bona non ſufficiant ad ſolutionem legitimarum aliorum liberorum, attamen cùm tempore conſtitutionis dotis bona ſupereſſent ſufficientia ad ſolutionem dictarum legitimarum, d.conſtitutio diminui aut vt inofficioſa reſcindi non poteſt, ex Gloſ. Bart. Bald. Angel.
Paul. Salicet. & aliis *in l.1. C. de inoff. dotib.* qui omnes 5
concludunt, cùm talis donatio dotis à principio fuerit legitima, conſumptionem patris poſtea factam, filiis non donatario nocere, vt docet Cancer. *eod. §. de donation. n.78. in fin.*

Omnibus ſuprà dictis addendum eſt, hîc agi de dote cõſtituta & à nobili promiſſa alteri nobili, qui bona fide contentus erat promiſſione ſui ſoceri, qui communi opinione locuples ac opulẽtus credebatur, pluribus ſcilicet rationibus, cùm multarum poſſeſſionum, bonorúmq; maximi reditus eſſet poſſeſſor, quod cauſæ dicti domini des Eſſarts maximè fauet.

ARGVMENTVM.

AN non ſacerdos, prouiſus de capellania ſacerdotali, poſſit ſe iuuare regula de triennali.

SVMMARIVM.

1 *Regula de triennali habet locum in capellania.*
2 *Capellania quando ſit ſacerdotalis.*
3 *Ex geminatione, magis enixa voluntas teſtatoris elicitur.*
4 *Beneficij qualitas ex patroni fundatione, aut prima prouiſione cognoſcitur.*
5 *Collatio facta, non ſeruata forma, vel qualitate in fundatione ſtatuta, eſt ipſo iure nulla.*
6 *Forma non ſeruata, actus corruit.*
7 *Epiſcopus etiam cum conſenſu patroni, non poteſt diſpenſare contra ordinationem fundatoris.*
8 *Quoties collatio eſt nulla, prouiſus non dicitur habere titulum coloratum, nec poteſt ſe iuuare regula de pacificis poſſeſſoribus.*
9 *Idémque eſt, quando facta eſt inhabili.*

CONSILIVM CXLVI.

VISA ſignatura impetrationis Capellaniæ perpetuæ ſub inuocatione ſanctæ Catharinæ, in parrochiali Eccleſia ſancti Petri loci de Fuleta Vaſionen. diœceſis à parte Delphinatus, ob incapacitatem Andreæ Giraudi, ex eo quod non ſit Presbyter nec in d. loco reſideat cõtra tenorem fundationis, vacantis; per D. Dionyſium Monilionis obtenta ſub datum Romæ ſextodecimo Kalend. Ianuarij Pontificatus an.12. fundatione eiuſdem per Guillelmum Magnani d.loci facta, cum reſeruatione iurispatronatus in fauorem proximiorum ſui generis, de anno 1491. & die penult. Martij. Præſuppoſito quod D.Dionyſius faciat omnia, quæ ſunt facienda, nimirum forma di-

gnum in ſignatura ordinatum, capiat poſſeſſionem, &
omnia inſinuet cum omnibus literis ordinum, & cau-
rionem per conſtitutionem regiam requiſitam præ-
ſtet, exiſtimo bene fundatum fore in iudicio momen-
taneæ poſſeſſionis, quam vocant *recreance*, dum tamen
ſimul omnia prædicta, & nominatim fundationem,
ſtatim in principio litis producat. Nam etſi dictus An-
dreas Giraudi, per ſex annos vel circa d. Capellaniam
pacificè poſſederit, & regula de triennali habeat locũ
1 in Capellania Rebuff. *in tract. de pacif. poſſeſſor. nu.* 87. e-
tiam vbi in mero poſſeſſorio verſamur, Rebuf. *d. loc. n.*
21. *verſ. ex his infertur*, contra Gomez *ad d. regul. n.* 53. *&*
59. tamen in caſu, in quo verſamur, d. regulâ ſe iuuare
non poteſt, quia Capellania, de qua agitur, eſt ſacerdo-
talis, & ſic non niſi ſacerdos eam obtinere poteſt, eſſe
verò ſacerdotem, ea fundatione patet, cùm in ea dica-
2 tur, ſacerdotem ad eam eſſe præſentandum, & de ea in-
ſtituendũ & prouidendum, vt in terminis docet Marc.
Ant. Maceraten. *var. reſol. lib.* 1. *reſol.* 3. *n.* 6. idq; eo magis
quod quoties de prouidendo ad eam Capellaniam de
eius ſucceſſoribus in ea fundatione fit mentio (quod
ſæpiſſimè fit) ſub qualitate ſacerdotis, ſeu presbyteri
3 nominatur, & ea geminatione d. verbi *presbyteri* ſeu
ſacerdotis, elicitur magis enixa teſtatoris voluntas, *l. Ba-
liſta, ff. ad Trebell.* Craner. *conſ.* 10. *n.* 2. Dec. *conſ.* 70. *n.* 10.
Surd. *conſ.* 10. *n.* 54. *& conſ.* 73. *n.* 64. & in terminis noſtris,
d. Marc. Ant. *d. loc. n.* 7. His adde quod primus prouiſus
erat ſacerdos, vt patet in inſtrumento executionis dict.
fundationis de quo ſup. Ad cognoſcendam verò quali-
4 tatem beneficij eſt inſpicienda patroni fundatio & pri-
ma prouiſio, Lambertin. *in tractat. de iur. patronat. lib.* 2.
par. 1. *q.* 7. *art.* 30. *n.* 22. Collatio verò facta, & non ſeruata
5 forma vel qualitate à fundatione ſtatuta, eſt ipſo iure
nulla, Pute. *dec.* 338. *lib.* 1. fusè Garc. *in tract. de benefic.* 9. 5
par. c. 1. *n.* 1. nam forma non ſeruata actus corruit, vt per
Felin. *in c. cum dilecta, de reſcript.* Iaſ. & alios, *in l. cum ſi
§. ſi prætor, ff. de tranſact.* latè Brun. *in tract. de forma*, E- 7
uerard. *in loco à defectu formæ*. Quod adeò verum eſt, vt
non poſſit Epiſcopus etiam cum conſenſu patroni, qui
ſucceſſit fundatori, etiam pro vna vice diſpenſare con-
tra ordinationem illius, nedum ea diſpoſitione ſacri
Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *c.* 5 *de reforma.* ne fortè dicatur illud
non eſſe in Gallia in obſeruantia, ſed etiam ex diſpoſi-
tione iuris communis, Roch. de Curt. *in tract. de iur. pa-
tronat. verb. pro eo quod q.* 15. *n.* 32. *& ſeq.* Crauet. *conſ.* 63. *n.*
5. Ioan. Gutrier. *conſ.* 2. *n.* 19. & hãc veriorem aſſerit Dec.
in c. cum acceßiſſem, n. 514. *de conſtitut.* fusè Garc. *d. tract.
par.* 7. *c.* 1. *n.* 107. *per text. in clemen. quia contingit de Reli-* 8
gioſ. domib. At verò quoties collatio eſt nulla, prouiſus
non dicitur habere coloratum titulum, nec poteſt ſe
iuuare decreto de pacificis poſſeſſoribus, vt in terminis
docet Rebuf. *in d. tract. n.* 33. *& n.* 224. *verſ. præterea titu-
lus & n.* 259. *in fin.* poſt Felin. *in c. in noſtra correlat.* 36. *ver.
nono nota de reſcrip. in gloſ. &* Pragmaticam Sanctionem
in verb. coloratum.

His adde, quòd collatio, inhabili facta, eſt nulla, &
prouiſus de decreto ſe iuuare non poteſt, Lamber. *in d.* 9
trac. 12. *art.* 1. *partis q.* 7. *lib.* 2. Rebuf. *d. n.* 25. *verſ. præterea
titulus, & nu.* 260. *verſ. præterea non iuuatur.* At verò per
d. fundationem, non ſacerdos (qualis eſt d. Giraudi) eſt
inhabilis ad obtinendam d. Capellaniam, quod con-
firmatur ex dictis per Chenn *ad Papon lib.* 8. *tit.* 9. *arreſt.*
6. poſt Maynard. *lib.* 1. *c.* 56.

Quod verò de non reſidentia dicitur, in ea non fa-
cio magnam vim, cùm de nulla monitione facta con-
ſtat.

ARGVMENTVM.

Collationum defectus varij.

SVMMARIVM.

1 *Regula de veriſimili notitia habet locum in Legato.*
2 *Mandatum ad reſignandum annullatur, ſi à notario conſan-
guineo ſumptum ſit, idque ex conſtitutione Regia.*
3 *Lex pœnalis ex identitate rationis extenditur.*
4 *Mandatum non ſignatum, ex d. conſtitutione nullum eſt.*
5 *Nec ſufficit notarium aſſerere mandatum nõ potuiſſe ſignare.*
6 *Impetrans beneficium viuentis, redditur incapax illud poſtea
impetrandi.*
7 *Regula de veriſimili notitia habet locum etiam in Ordinario.*
8 *Ordinarius non poteſt conferre Nouitio.*
9 *Ordinarius qui ſemel contulit, non poteſt eodem iure alteri
conferre.*
10 *Beneficia per Papam commendata, ſunt reſeruata, nec Ordi-
narius ea conferre poteſt.*
11 *Reſeruatio licet non ſeruetur in Gallia, ſeruatur tamen in
prouincia Prouinciæ, & Britanniæ.*

CONSILIVM CXLVII.

REVARANDVS quondam D. Hono-
ratus Tuſellus Canonicus dum vi-
ueret Eccleſiæ Cathedralis Maſſi-
lien. & Prior Cõmendatarius Prio-
ratus loci ſancti Zachariæ, ſub titu-
lo ſancti Ioannis Baptiſtæ, Diœceſis
etiam Maſſilien. 5. Febr. præſentis
anni 1617. circa horam 5. veſpertinam catharro & apo-
plexia ita correptus fuit, vt ne verbum quidem poſtea
emittere potuerit, & per totam ſiniſtram partem cor-
poris paralyticus remãſerit vſque ad diem 7. & horam
5. matutinam cum dimidia, qua ab hoc ſæculo migra-
uit: ratione obitus cuius variæ impetrationes de dicto
Prioratu & Canonicatu factæ fuerunt, ſcilicet à lega-
tione Iacobus Hermas, qui prius quidem d. beneficia
tanquam per reſignationem vacantia die 6. hora 7. ma-
tutina, deinde per obitum die 7. circa horam 8. matuti-
nam impetrauit. Ludouicus Fœlia die 6. hora 8. matu-
tina per obitum, & rurſus die 7. hora 10. matutina cum
dimidia: De Valbena die 7. hora 8. matutina, Thomas
de Pauis die 7. hora 8. cum dimidia matutina, Reueren.
D. Honoratus Marſeille de Vias ſacræ Theologiæ pro-
feſſor, religioſus profeſſus ſancti Benedicti & Miſſio-
narius Apoſtolicus, die 7. hora 11. iã pulſata: De Bourg
die 9. poſt meridiem per intenſionem vel certo modo
aliorum impetrantium. Et hæ quidem impetrationes
in legatione factæ fuerunt. Ordinarius verò, Vicarius
ſcilicet Abbatis ſancti Victoris à cuius Abbatia depen-
det d. Prioratus ſancti Zachariæ, tribus perſonis dictũ
Prioratum in titulum contulit: in Commendam enim
de iure conferre non poteſt, ſcilicet Ludouico Albert
Religioſo, nondum tamen tunc, vt dicitur, profeſſo &
dict. Vicarij conferentis nepoti, die 7. hora 6. matutina,
cùm tamen d. Vicarius tunc in loco de Auriolis eſſet,
5. aut 6. leucis à ciuitate Maſſilien. vbi deceſſerat d. Tu-
ſel diſtante: D. Dolieres Eleemoſinario ſancti Victoris
& Priori de la Mote, die 7. hora 7. cum dimidia & fere
8. & D. de Seyans Religioſo profeſſo ſancti Victoris
eadem die hora 12. Denique Capitulum d. Eccleſiæ
ad quod iure ordinario Canonicatuum illius collatio
ſpectat, Canonicatum d. Teſel contulit D. Iuliano d.
Eccle-

Eccleſiæ Beneficiatm dict. die 7. circa horam 6. matutinam, qui in poſſeſſionem legitimè miſſus fuit, & in ea exiſtit.

Tot exiſtentibus collationibus ſeu prouiſionibus, de validitate eius, quæ dict. domino de Vias facta fuit, quæritur: & quidem ſeclusis aliis prouiſionibus res expedita eſſet, cócurrunt enim poteſtas cóferentis, capacitas prouiſi, legitimũ interuallum, ab hora obitus vſq; ad horã impetrationis, ad habendam notitiã vacationis, ſignaturæ, Bullæque legitimæ factæ, & alia deinde in adeptione poſſeſſionis inſinuatione, & alia huiuſmodi. Tota difficultas conſiſtit, an aliquis ex ſupradictis prouiſus potiusius d. domin. de Vias habeat, quod vt ſciatur de ſingulis ſigillatim diſquirendum eſt.

1 Et quidem quoad Iacobum Herman, ſi de impetratione per ipſum per obitum facta, ageretur, res eſſet expedita, obſtaret enim regula de veriſimili notitia, quæ habet locum etiam in legato, Coſm. *in pragm. tit. de collation. §. volumus, ſeu §. neque, verb. faciend.* & alia poſtea, dum de Ordinario loquemur, citãdis, impoſſibile enim eſt naturaliter vt ſpatio duarum horarum cũ dimidia cõ ieiantur 6. leucæ, quibus Maſſilia diſtat ab Auen. Sed dubium facit impetratio facta per reſignationem, contra quam opponitur de nullitate mandati, ex eo quod Notarius, qui illud ſumpſit, eſt conſobrinus in ſecũdo gradu, quem Gallicè dicimus *couſin ger-*
2 *main*, contra ordinationem Henrici II. de ann. 1550. de qua *au Code Henry, lib. 1. tit. 20. artic. 1. & aux Baſiliques eod. lib. & tit. & art.* ſecundùm quam ſæpius arreſtis ſupremi Senatus Pariſien. infirmatæ fuerunt reſignationes, referente Frerot *aux Baſiliques, lib. 1. tit. 21. art. 1.* & Charond. *au Code Henry, d. lib. tit. 20. art. 1.* & nominatim de ann. 1590. 10. Octob. 1593. 20. etiam Octob. 1594. 5. April. Nec refert ſi dicatur ordinationem loqui de teſtibus, & nõ de Notario, nedum enim eadem, ſed etiam maior eſt ratio in Notario, vt ſcil. ab eo omnis cauſa ſuſpicionis deſit, quam in teſte, & cùm ratio eſſé-
3 tialis d. conſtitutionis fuerit, vt fraudibus obuiaretur, vt ex text. conſtitutionis apparet, & dd. Frerot. & Charond. docent, debet fieri extenſio de teſte ad Notariũ: lex enim quantumuis pœnalis tunc extenditur, Gemin. *conſ. 37. circa fin. verſ. item, licet conſtitutio, & conſil. 125. in princ.* quia tunc non tam extenſio eſt quàm cõprehenſio, Anchar. *conſ. 304. n. 3.* Adde quod quando agitur de obuiãdo fraudib. etiam in odioſis, dicitur magis fauorabilis propter fraudes euitãdas, & fit extenſio ne fiat fraus, Alex. *conſ. 21. n. 7. lib. 1.* quod in caſu noſtro eò magis procedere debet, quod d. Tuſel erat adeò morbo oppreſſus, vt quid ageret, neſciret, adeò vt poſt 10. vel circa horas deceſſerit.

4 Quæ coadiuuantur, & nullitas d. mandati clareſcit ex eo quod quãuis paralyſia nõ affeciſſet partem dexteram, eáque maneret ad libitum, ideoq; poſſet ſignare d. mandatum, illud tamen non ſignauit, ex quo per dict. conſtitutionem Henrici ſecundi, omninò nullum redditur. Quod ſi id probetur, erimus in claris, & caſu quo dicta potentia ſcribendi manu dextera legitimè
5 non probaretur, ex alio redditur nullum d. mandatum & d. nullitas ex eo quod non conſtat reſignantem de hoc interpellatũ declaraſſe verbo, vel ſignis, caſu quo non potuiſſet loqui, ſe non potuiſſe ſignare, & cauſam ſuæ impotentiæ adiec ſſe, quod neceſſarium eſt vt validum ſit mandatum per d. conſtitutionem, nec ſufficit Notarium aſſerere eum nõ potuiſſe ſignare, ſed debet fieri mentio, reſignantem interpellatum hoc declaraſſe, vt ſuprà dictum eſt, vt clarè docet Frerot *dict. tit. 20. art. 1.* ita vt iſtis concurrentibus, ſcilicet quod Notarius eſſet adeò propinquus, reſignãs adeò graui morbo afflictus, & quod mandatum non ſit ſignatũ, quódq; nõ conſtet de aliqua declaratione, & cauſis eius verbo, vel ſignis per reſignantem facta, exiſtimarem collationem d. Iacobo Herman factam ob nullitatem mandati corruere, cuius nullitatis ipſe ibi conſcius, idem beneficium, quaſi per obitum vacans impetrauit eo tempore quo obitus notitiam habere non potuerat: neque enim exiſtimo quemquam dubitaturum d. ordinationem non eſſe reſtrictam ad reſignationes factas Romæ, ſed generaliter procedere, vt ex text. illius, dictiſque Charond. & Frerot conſtat.

Quoad ſecundum, dominum ſcilicet Fœlicem, in primis, per peritos itinerum, inueſtigandum eſt, an 5. horæ ſuffecerint, vt ceſſet regula de veriſimili noti- 6
tia, ad quod faciunt not. per Loüet *ſub lit. V. art. 2.* & poſito, citra præiudicium veritatis, quod d. regula ceſſet, cum impetrauerit illud ipſum beneficium adhuc d. Tuſel viuente, die ſcilicet 6. & hora 8. matutina, fuit redditus incapax illud beneficium impetrandi, idcóq; ſi poſtea illud per obitum impetrauit, collatio eſt nulla, Anchar. & Panorm. *in c. t. de conceſſ. præben.* facit *cap. nullus cum c. ſeq. diſt. 79.* etiam ab Ordinario facta, text. eſt *in c. poſt electionem, de conceſſ. præben.* vbi Panorm. *in 4. notab.* Rebuff. *in prax. tit. de reprobat. benefic. viuent. impetrat. nu. 13. cum ſeqq. & in additionib. ad reg. Cancell. reg. 21.*

Nec obſtat, ſi d. Fœlix nolit approbare d. impetrationem, imò velit aſſerere, nec ſe, nec alium de eius mãdato eam feciſſe, præſumptio enim eſt contra ipſum, cùm ſoleat ſolui pecunia pro data, præſertim quod deinde poſt obitum impetrauit, nulla proteſtatione facta ratione dict. impetrationis, cuius ignorantiam non poteſt prætendere, cùm eſſet ſcripta in eodem loco.

Quoad tertium, ſcilicet dom. de Valbena, res eſt expedita, cùm impetrauerit hora 8. matutina, & notorium ſit ſpatium 2. horarum cum dimidia 16. leucas non poſſe confici.

Idem aſſerendum eſt de D. Thoma de Panis, cùm adſit ſolum interuallum 3. horarum.

Quod verò ad impetrationem, certo modo per de Bourg factam, illius non eſt habenda conſideratio, cùm non niſi cæterorum omnium collationibus deficientibus, & nullis exiſtentibus, ſuum ſortiri poſſit effectum, ideóque valida exiſtente impetratione d. domini de Vias, de illa non eſt curandum.

Quoad verò collationes ab Ordinario factas, & quidem quoad Ludouicum Albert ex duobus ea corruit. Primò, quia obſtat regula de veriſimili notitia, cũ 7
adſit tantùm interuallum ſemihoræ, & quæ habet locum etiam in Ordinario, Sarnen *ad d. reg. q. 1* Rip. *reſp. 16. lib. 1. & in c. 2. d. reſcript. in 6.* & quam opinionẽ Rota ſequitur, ſecundùm quam iudicauit 22. Ianuar. & 12. Iunij 1549. coram domino Nouato in vna Barchinonen. Præpoſituræ, & ſeruatur etiam in Gallia, vt DD. Gallici atteſtantur, vt Coſm. *in Pragmat. Sanct. tit. de Collation. §. volens, ſeu §. neque, verb. faciendas* Selua *tract. de benef. part. 3. q. 46.* Corraſius *tract. de benef. part. 2. c. 3. num. 8.* Roſinac *de benefic. c. 29. nu. 9.* Gregor. *eod. tract. cap. 32. num. 4* Rebuff. *in proœmio Concordat. verb. facili, fol. mihi 509. & in additio. Cancell. reg. 30. verbo incontrafecerit*, & ita variis arreſtis ſupremi Senatus Pariſienſ. Tholoſani & aliorum determinatum fuit, referente Papon. *lib. 3. tit. 4. arreſt. 6.* & Rebuff. *dict. loco* quidquid, & malè, contrariũ aſſeruerit Addition. *ad Louet* 8
ſub lit. V. cap. 2. Secundò, quia contulit Nouitio, & non Profeſſo, quod Ordinarius facere non poteſt, *cap. nullus de elect. in 6. clemen. 1. de ſupplen. neglig. prælator. & clem. 1. §. ſanè 2. de ſtatu monach.* & in terminis fusè docet Gare. *in tract. de benef. 7. par. c. 10. n. 4.*

Quoad verò D. Dolieres Eleemoſinatium ſancti
9 Victoris, & Priorem de la Mote, & D. de Soyans, eorum collatio omnino cortuit, dupliei de cauſa: Prima, quia poſtquam Ordinarius ſemel contulit, etiam inhabili, non poteſt eod. iore alteri eonferre, & omnes collationes eodem iure & modo poſtea factæ, vt hoe caſu (quo tanqoam Vicarius & iure ordinario beneficium, per obitum vacans, dictis d'Olieres & de Soyãs contulit) collationes ſunt nullius momenti: tum quia prima collatio impedit ſecnndam, *c. poſt electionem, de conceſſio. preben.* tom quia conferendo, etiam ineapaci, functus eſt officio ſuo, Panorm. *in cap. accedens col. 1. de prabend,* nec non, qoia etiam in collationibos eſt prohibita vacatio, *clement. vn. de renuncias. facit c. ſi tibi abſenti de preben. in 6.* & ita in terminis docet Reboff. *in Concordat rub. de collat. §. ſi quis verò, verb. diſpoſitiones, fol. mihi 326.* & duobus ſupremi Senatus arreſtis ita iudicatum teſtatur, & ita etiam ex facto reſpondit *conſil. 41. col. 4 circa fin.* & ante eum gloſ. Pragm. Sanction *in §. quod ſi quis 1. verb. eo ipſo de collat.*

Altera eſt, quia præſupponitur in facto d. Prioratum per 60. vel circa an. in Commeodam tentom fuiſſe, & nominatim d. Tuſel, vltimũ poſſeſſorem, in Commẽdam illud habuiſſe: at verò certum eſt, beneficia per Pa- 10
pam commendata, ceſſante Commenda, per obitum Commendatarij, eſſe reſeruata, nec ea Ordinarium cõferre poſſe, fusè Simonet *de reſeruat. benef. q. 59. n. 6. cum ſeqq.* Flamin. *de reſignat. benefic. lib. 12. q. 5. n. 34.*

Sed aduerſus id opponetur, huiuſmodi reſeruationẽ
in Gallia oon ſeruari ex vi Cõcordatorum, vt teſtatur 11
Rebuf. *in praxi tit. de reſeruat. n. 31. & in tit. de Commend. nu. 59.* Reſpondetur, hoc verum quidem eſſe in cæteris prouinciis Galliæ, ſed in prouincia Prouinciæ & Britanniæ huiuſmodi reſeruationes habent locum ex edicto in declaratiooe Henrici II. inſerta per Rebuff. poſt *conſ. 6* quæ, vt accepi, fuit homologata in Parlamento Prouinciæ, omnibus Curiis congregatis 23. Auguſti 1549.

Poſtremò, circa collationem Canonicatus factam per Capitulum, nihil intereſt dict. dom. de Vias, an valida ſit, necne, vterque tamen concurrere debet ad inualidandam collationem ſupradictam in vim reſignationis factam, cùm vtriuſque ius ex eius validitate vel inualiditate pendeat.

ARGVMENTVM.

CIrca quæſtionem, an donationes factæ per binubum ſecundæ vxori, tam in contractu matrimonij, quàm aliàs, in caſum ſuperuitæ, ſint reducendæ, ex vi *l. hac edictali, Cod de ſecund. nupt.* variæ tractantur ſubtiles iuris quæſtiones.

SVMMARIVM.

1 *Statutum, habilitans vel inhabilitans perſonam, non ligat forenſes etiam pro bonis in loco ſtatuentium ſitis.*

2 *Et quando & defunctus, & fœmina excluſa, & is qui vult excludere, ſunt forenſes, eſt indubitatum, &* n. 4.

3 *In quibus terminis loquantur, qui allegantur in contrarium.*

5 *Statutum non ligat forenſes, quando agitur de ſtatu perſonarum.*

6 *Ex defectu patria poteſtatis ceſſat vſusfructus in bonis aduentitiis filij.*

7 *Status perſonæ eſt, an ſit in poteſtate, necne.*

8 *Annui reditus quando cenſeantur inter immobilia in terminis conſuetudinis Pariſienſis, vel inter mobilia.*

9 *De iure communi, vt dicantur immobiles, quid ſit neceſſarium.*

10 *In mobilibus, quando agitur de ſucceſſione vel ſocietate inter coniuges, attenditur ſtatutum vel conſuetudo loci, vbi is, ad quem ſpectant, domicilium habet.*

11 *Conſuetudo Pariſienſis attenditur tantùm quoad immobilia.*

12 *Apud Andes & Armoricos annui reditus cẽſentur immobiles.*

13 *Per dominum Pariſien. venditi, mobiles ſunt, & quoad eos attenditur domicilium.*

14 *Super dominio Regis conſtituti, quando ſint immobiles.*

15 *Si ſint minoris, vel vxorata, non propterea ſunt immobiles, ſed naturam eorum ſequuntur, quoad alienationem, non ſi de ſucceſſione agatur.*

16 *Non attenditur locus domicilij in mobilibus ex deſtinatione patrisfamilias affectis certo loco, vt ibi perpetuò ſint.*

17 *In annuis reditibus non attenditur locus contractus, ſed domicilij & ſolutionis, etiam ſi ſuper certo fundo cõſtituti ſint.*

18 *Sed ſi ſolutio ſit in vno loco, domicilium in alio, præualet domicilium.*

19 *Sed ſi agatur de reditibus generaliter conſtitutis ſuper omnibus bonis, inſpicitur domicilium.*

20 *Iure Gallico in cuiuſcumque generis reditibus, attenditur domicilium.*

21 *Domicilium attenditur de tempore, quo caſus euenit.*

22 *Annui reditus generaliter ſuper omnibus bonis conſtituti, de iure communi, nec ſunt mobiles, nec immobiles, ſed veniunt nomine actionum.*

23 *Actiones, pro re mobili competentes, iure Gallico, cenſentur inter mobilia.*

24 *Quoad eas, cùm de ſucceſſione agitur, attenditur domicilium creditoris.*

25 *Expenſæ circa lites damno heredis cedunt.*

26 *Donatio reciproca, & in caſum ſuperuitæ, ſubiacet edicto de ſecundis nuptiis, & ita Tholoſa iudicatum fuit.*

27 *Recepta eſt & communis DD. ſententia, huiuſmodi donationes non ſubiacere* l. hac edictali, C. de ſecun. nup.

28 *Lucrum reciprocum, in caſum ſuperuitæ, non ſubijcitur* l. fœminæ, eod. tit.

29 *Nec proprietas illius reſeruanda eſt filiis primi matrimonij.*

30 *Reſp. arreſto Senatus Tholoſani.*

31 *Boerio.*

32 *Argenterio.*

33 *Crauetta.*

34 *Arreragia annui reditus, mortuo patre, ad filios pertinent: quod intelligendum eſt de nondum decurſis,* n. 38.

35 *Quando pater paſſus eſt filium frui bonis aduentitiis, ipſius heredes non poſſunt huiuſmodi fructus vendicare.*

36 *Fructus ciuiles, etiam vltimi anni, pro rata temporis, ſunt fructuarij.*

37 *Vbi fructus non percepti ſpectarent ad proprietarium, fallit tamen, ſi fructuarius, facto alterius, eos percipere impeditus fuerit.*

39 *In materia* l. hac edictali, *deducenda eſt legitima filiorum, & reliquum inter ipſos & nouercam diuidendum. Sed pro veritate huius quæſtionis diſtinguendi ſunt caſus.*

40 *Quando maritus ſuperſtes, per ſtatutum, vel pactum, lucratur integram dotem, & omnes vxoris facultates in ea conſiſtunt, hæc quæſtio eſt admodum controuerſa.*

41 *Sed negatiua verior eſt.*

42 *Quando aliquid relictum eſt filiis, ſed minus legitima, abſque vlla deductione legitima, reductio facienda eſt, ita tamen vt vſque ad integram legitimam reducatur.*

43 *Quãdo integra legitima, vel plus ea, relictũ eſt, nõ deducitur.*

44 *Quando filij primi matrimonij, & vxor ſunt æqualiter heredes inſtituti, legitima non deducitur.*

45 *Legitima non eſt æs alienum, ſed certis reſpectibus & caſibus, vice illius fungitur.*

46 *De-*

46 *Debita chirographica & verbalia, ac etiam funeris impenſa, minuunt legitimam.*

47 *Debita, inquam, etiam heredi.*

48 *Legitima dicitur percipi, tanquam quoddam lucrum.*

49 *In terminis* l. hac edictali, *& ſtatuti, vel pacti, quod maritus lucretur dotem, non fungitur vice aris alieni.*

50 *Quando ſoli filij primi matrimonij ſunt heredes instituti, & ſecundæ vxori aliquid in contractu matrimonij donatũ, relictũ in teſtamento, ſi ſolutis legatis, legitima ſupereſt filio integra, vel plus, ſi, quod donatũ vel relictũ eſt nouercæ, excedit, ille exceſſus reuocatur abſque deductione legitimæ.*

51 L. hæreditatum, ff ad l. Falcid. *procedit non ſolum in terminis legis Falcidiæ, ſed etiam ad omnes caſus porrigitur.*

52 *Contra.*

53 *Sed quidquid ſit, ea non habet locum in contractibus.*

54 *Sed verius eſt extra terminos* l. hæreditatum, & l. ſi quis argentum, *hoc arbitrio iudicis relinquendum eſſe.*

55 L. hæreditatum, *non habet locum, quando agitur de æſtimando annuo reditu, morte finiendo.*

CONSILIVM CXLVIII.

DVM tractatur, penes arbitros cõpromiſſarios, quorum vnus ego ſum, an annuus penſio 1no. librarum in contractu matrimonij, inter quondam illuſtrem D. Michaelem de Plumiers, dominum de Poullians, & domicellam Violantam de Fortias, eius viduam, nec non aliæ donationes eidem factæ, in caſum ſupradictũ, ſint ex vi *l. hac edict. C. de ſecund. nupt.* reducendæ & diminuendæ in fauorem liberorum primi matrimonij, variæ quæſtiones diſcutiendæ occurrunt.

Et primũ quidem, quia inſpiciendũ eſt, quantæ fuerint facultates d. domini de Poulliãs tẽpore mortis, vt ſciatur ſi minus vel plus donatũ ſit d. viduæ quã vni ex filiis primi matrimonij, cui minus eſt relictum, quæritur, an arreragia annui reditus per domũ communem Pariſienſem debiti, qui ad primã vxorẽ, tanquam bona paraphernalia, & poſt mortem illius ad eius filios ex vi fideicõmiſſi ſpectabat, arreragia, inquam, decurſa ante obitũ d. D. de Poullians, & per eius filios eoſdémq; heredes cũ beneficio legis & inuẽtarij exacta, augere & impinguare debeant hæreditatẽ d. de Plumiers, vel ad eius filios pertinere, ſi cõtendunt ad ſe ſpectare, quod ex cõſuetudine & moribus Pariſiis receptis pater non habeat vſumfructũ in bonis filiorũ, quia ſi ex d. cõſuetudine non ſunt in patris poteſtate, ſed ei tantùm reuerentiam debeant; ideóque *l. cùm oportet, C. de bonis, quæ liber.* ſit abrogata, vt docent Bacquet, *in tract. du droict. de iuſtice, c. 2. n. 57. & 58.* quẽ ſequitur Bugnion, *lib. 6. c. 128.* & nedum d. arreragia ad ſe ſpectare, ſed etiam omnes reditus per patrẽ perceptos poſt obitũ d. eorum matris, præſertim poſt ſecundas nuptias contractas, quòd tunc ceſſet *la garde noble*, per conſuetudinẽ Pariſienſ. patri conceſſa, reſtituendos, aut tanto minorem hæreditatẽ patris conſtituendã: conſuetudo enim vel ſtatutum loci, vbi bona immobilia ſunt ſita, ſequendũ eſt, *les remarques du droict François, au verb ſucceſſion, n. 9. & in verb. legitimes, nu. 7.* Charon. *lib. 2. reſpon. c. 57. & lib. 4. c. 21.* qui in terminis ſucceſſionis & legitimæ loquuntur.

Sed pro parte d. dominæ de Fortias contrariũ contẽditur, dictóſq; reditus perceptos, & arreragia debita ad d. dominum de Poullians pertinuiſſe & pertinere ex vi *d. l. cùm oportet*, & d. cõſuetudini in contrariũ allegatæ, reſpondetur, præſuppoſita pro vera d. conſuetudine, quæ tamẽ non eſt adeò certa ex Papon. *lib. 7. tit. 1. arreſt. 4.* Imberto *in Enchiridio, verb. fils baſtard, fol. mihi 96. in fin.* aſſerentib. in Gallia patrẽ eſſe vſufructuarium bonorũ aduentitiorũ filij, & Rouchel *en ſa Bibliotheque, in verb. vſuſfructus*, vbi dicit, arreſto Senatus deciſũ fuiſſe, vſumfructũ patri debitũ communicandum filio ſeorſum à patre habitanti, & loquitur in caſu, quo pater ſecũdas contraxerat nuptias, Maynar. *lib. 2. c. 73.* nec nõ quia poteſtas patria habet locũ in Galliis quoad liberos, niſi ſint vxorati, Charond. *en ſes memor. obſeruat. verb. enfans, fol. 126. ver.* François, *en ſes obſeruatiõs des couſtumes de Tholoſe, tit. des emancipations, couſtume 1. c. 1.* vbi citat Maynard. Imbert. Chaſſan. Maſuer. Chopin. & Charond. præſuppoſito, inquam, pro vero, patrem Pariſiis non habere filium in poteſtate, & per conſequens, nec vſumfructum in bonis filij: Reſpondetur tribus modis.

Primò, quia ſtatutum habilitãs vel inhabilitans perſonam, non ligat Forenſes etiam pro bonis in loco ſtatuentiũ ſitis, ea enim eſt diſtinctio Bart. quod quoties ſtatutũ dirigitur ad perſonam eam habilitans vel inhabilitans, nõ tamen ratione ſolẽnitatis vel formæ nõ ligentur Forenſes etiam pro bonis in loco ſtatuentiũ ſitis, ſecus ſi verba ad rem dirigantur, *in l. 1. nu. 8 ff. de tutorib. & curatorib. dat. ab his, & in l. cunctos populos, n. 26. in 3. q. in fi. C. de ſumma Trinit.* 2. Iaſon *1. lectura, n. 17. & in lectura 2. n. 55.* vbi aſſerit communem & perpetuò menti tenendam. 3. Alex. *conſ. 44. n. 5. vol. 5.* 4. Corneus *conſ. 45. n. 16. verſ. item eſt aduertendum, lib. 1. & conſ. 94. n. 7. lib. 2. & conſ. 162. nu 6. lib. 3.* 5. Bald. *in d. l. cunctos populos, n. 12. & ſeq.* 6. Anchar. *in ſua lautiſſima repetitione in c. 1. de conſtit. in antiq. 12. q. principali col. 92.* 7. Speculat. *lib. 2. partic. 3. de ſenten. §. qualiter ſententia verſ. item pone.* 8. Ruin. *conſ. 120. n. 10. lib. 1.* vbi per ſtatutũ Ferrarienſe nõ diceretur excluſa à ſucceſſione etiam ſi bona ſita eſſent in territorio Ferrarienſi, *& conſ. 201. num. 7. cum ſeqq. eod. lib.* vbi atteſtatur de communi. 9. Guido de Suza *in ſuis quæſt. ſalutaribus*, quæ referunt DD. *in loc. ſupr. cit.* 10. Brun. *in tract. ſtatut. exclu. fæmin. art. 6. n. 3. & 7. col. 5. in prin.* 11. Pariſ. *conſ. 22. nu. 24. lib. 3. & conſ. 53. n. 86. eod. vol.* 12. Mazzar. *conſ. 8. verſ.* qui cõſuluit in duob. Vicentinis cõcurrentibus ad ſucceſſionẽ matris pro bonis exiſtentib. Paduæ. 13. Barbatia *conſ. 55. lib. 2. & conſ. 75. lib. 3. col. 4. & penul.* 14. Berous *q. 117.* 15. Imola *in c. quod Clericus de foro competen.* 16. Decius *in d. l. 1. ff. de tutorib. & curatorib. & in conſ. 114.* 17. Socin. ſen. *conſ. 128. n. 11. lib. 4.* Franciſc. de Ramponib. *inter conſ.* 18. Calderio *conſ. 34. de teſtam.* 19. Crotus *in l. omnes populi n. 158. de inſt. & iur.* 20. Angel. *in l. vniuerſos C. de decurionib.* 21. Signorolus de homodeis *in d. l. cunctos populos n. 17.* 22. Aretin. *ibid. col. 11. verſ. quæris, & conſ. 54. col. 2. verſ. iſta ſententia.* 23. Addition. *ad Alex. ibid. col. 8. verſ. ſed poſſet dubitari*, vbi etiam citat ita tenere. 24. Florian. 25. Petrus, cuius hanc fuiſſe ſententiam originalem, Cynus in *d. l. cunctos populos*, teſtatur. 26. Abb. *lib. 2. conſ. 52. n. 2.* 27. Lamber. de Salicet. *in d. l. cunct. popul.* & eum allegat Rolan. *d. conſ. 24.* 28. Caſtren. *conſ. 32. n. 1. & ſeq. lib. 2.* 29. Ripa *lib. 1. reſpon. c. 2. num. 14.* 30. Rochus de Curt. *in repet. c. fi. de conſuetud. q. 12.* vbi dicit ſe cõſuluiſſe Ferrariæ ſecundùm ſententiam Bart. & ita conſultũ fuiſſe per Valẽtiores DD. Italiæ, & ſubiungit, quod malè dixit Anchar. aſſerendo cõmunem opinionem eſſe contra Bart. 31. Cynus *in d. l. cunct. populos col. vlt.* 32. Calder. *conſ. 17. ſtatuto ciuitatis cauetur, tit. de conſtit.* 33. Marſil. *l. fi. n. 91. de iuriſdic. omnium iudic.* vbi de magis communi & æquiori opinione teſtatur. 34 Riminal. *conſ. 30. n. 14.* 35. Pet. Ioan. *reſpon. 32. n. 7.* qui dicit doctrinã Bart. per omnes DD. ſequi cõmuniter. 36. Chaſſan. *in conſuet. Burg. rub. 4. §. 2. verſ. ſolẽ, n. 10. & ſeqq.* 37. Oldra. *conſ. 248. n. 1.* 38. Soc. iun. *cõſ. 80. volum. 4.* vbi dicit veriſſimam & magis communem.

39. Rot corā Lācel. *dec.* 404. *par.* 1. *diuerſ.* quæ repetitur *and. par. dec.* 580. & vtrobiq; dicit cōmunē, & Rolā. *conſ.* 24. approbat. 40. Ead. Rot. cor. Cāuecio *dec.* 103. *diuerſ. par.* 2 *per tot.* ſed præſertim *n.* 13. 21. 22. 29. *&* 36. vbi rationē differētię tradit *d. n.* 21. inter ſtatutū inhabilitās perſonā ſimpliciter & abſolutè, & ſtatutū inhabilitans perſonā cū modificatione, ſi nō fuerit certa ſolēnitas ſeruata & *d. n.* 13. cōmunē teſtatur. 41. Et ead Rot. *dec.* 673. 1. *par. diuerſ.* vbi etiā approbat Rolan. *conſ.* 24. 42. Ead Rot. corā Seraph. *dec.* 791. 43. Ead. Rot. corā Orano penes Dominicū Pieū *in tract. de cōtrac.* ſine certa ſolēnitate, *dec.* 4. *fol. mihi* 209. 44. Eadē Rot. vbi & defūctus & omnes ius prætēdētes in ſucceſſione ſunt Forēſes, corā Blāchet. *dec.* 295. *n.* 4. *diuerſ.* 1. *part.* 45. Ead. Rot. in d. caſu proximè præcedētis deciſ. corā Blāchet. *dec.* 304. *n.* 8. *&* 9. 46. Ead. Rot. apud Puteū, *dec.* 29. *per tot. lib.* 1. 46. Ead. Rot *de c. manuſcripta* corā D. Brauo, relata per Hōd. *lib.* 1. *cōſul.* 11. *ſiñ*, *n.* 25. 47. Pereg. Patauin. *dec.* 104. *n.* 9. *& dec.* 67. *præſertim n.* 8. *vſque ad fi.* omnino vidēdus, quia bene diſtinguit caſus, & approbat Rolā. *cōſ.* 24. *dec.* 56. *per tot.* omnino videndus, loquens de ſucceſſionib. fæminarū maſculis, non obſtante ſtatuto loci, vbi erāt bona & defunctus erat is de cuius hæreditate agebatur, & approbat Rolan. *conſ.* 24. & ita ſæpe Padouæ iudicatum refert, & *in dec.* 117. *per tot.* omnino videnda, ea etiā ſæpè diſtinguit omnes caſus. 48. Marc. *dec.* 155. *li.* 1. 49. Sanct Senetin *in d. l. cūct. popul. n.* 145. & eū refert d. Alderan. Maſcar. *d. concl.* 6. *n.* 14. 50. Buiricus *in c. quod clericus de foro cōpet.* 51. Pechius *de teſtam. cōiugum lib.* 4. *c.* 11. vbi etiā teſtatur de eō nuni. 52. Author Syntag. *cōmun. opin. li.* 1. *tit. de ſtatut. c.* 3. 53. Menoc *in addit. ad Bart. in d. l. cūct. pop. circa n.* 26. 54. Alban. *ad Bart. in d. l. cūct. popul. n.* 7. 55. Roman. *conſ.* 224. *col.* 2. *verſ.* 3. *principaliter.* 56. Iacob. de Aretio, vt eum refert Alex. *d. conſ.* 44. & Pereg. *d. dec.* 117. *n.* 16. 57. Carpan. *ad ſtatuta Mediolan.* 58 Ioan de Anania *conſ.* 4. *n.* 3. quem ſequitur ibi 59. Ludouic. Bolognin. *in ſubſcriptione.* 60. Burſat. *conſ.* 8. *n.* 34. *lib.* 1. 61. Alba. *conſ.* 10. *in* 2. *dub. nu.* 3. *&* 4. 62. Gratus, & vt eos refert, & de communi teſtatur Socin. iun. *d. conſ.* 80. *n.* 14. *&* 17. 63. Cagnol. 64. Tiraq. *de iur. primogen. q.* 44 *num.* 40. 65. Hunded. *conſ.* 11. *lib.* 1. *per tot.* omnino vidēdus: fuſiſſimè enim quęſtionē tractat, & hanc magis cōmunem docet, reſpondendo ſigillatim omnib. qui in contrarium allegantur. 66. Crauet. *conſ.* 171. *n.* 1. 67. Gayl. *lib.* 2. *obſer.* 124. *n.* 11. 68. Muſculus *in cōmunib. opinionib. lib.* 17 *pag. mihi* 331. *verſ. ſtatutum loquens in perſona.* 69. Ant. Gabriel. omninò videndus, quia diſtinguit optimè caſus *tit. de ſtatutis, concl.* 9. rem indubitatā facit, quando neq; mortuus, neq; qui prætendūt ſuccedere, neq; qui prætendūtur excluſi, ſunt ſubditi loci ſtatuētium, in quib. bona, de quib. agitur, ſita ſunt. 70. Tepatus *tit. de ſtatut.* §. *qui ſunt effectus*, vbi approbat Rolan. *conſ.* 24. 71. Rolan. *conſ.* 24. *vol.* 3. *& de lucro dotis, q* 36. *per tot.* vbi dicit veriorē, cōmunem, magis cōmunem, *& conſ.* 91. *n.* 23. *lib.* 3. vbi dicit quod nullus diſcrepat in hoc, & multa exēpla affert apud eum videnda. 72. Surd. *conſ.* 257. *n.* 13. *cum ſeqq.* omninò etiā vidēdus: approbat enim conſiliū Rolan. & dicit in hoc omnes cōuenire, & eſſe concordes. 73. Alderan. Maſc *de interpr. ſtatut. c.* 6. *n.* 14. 74. Plot. *conſ.* 10. *n.* 5. 75. Tiraq. *in tract. de legib. connub. gl.* 8. *q.* 27. 76. Alciat. *reſp. lib.* 2. *conſ.* 34. *n.* 9. *& lib.* 5. *cōſ.* 39. *n.* 6. *& lib.* 9. *cōſ.* 50. *n.* 10. 77. Viuius poſt multos, quos refert opinione 814. aſſerēs etiā eſſe cōmunē. 78. Ioan. de Cirier. *lib.* 2. *q.* 10. *n.* 7 *&* 8. 79. Ceph. *conſ.* 32. *n.* 14. 80. Natt. *conſ.* 46. *n.* 4. *ver. circa ſecundū.* 81. Mexia *in d. Grammat. Regiū, concl.* 5. *n.* 81. 82. Hēric. Boic. *in tract. de ſynod. Epiſc. par.* 3. *n.* 46. 83. Alb. *conſ.* 20. *n.* 3. 84. Anendan. *de exequen. mād. c.* 31. *n.* 10. *lib.* 1. 85. Modina *in C. de reſtit. q.* 36. 86. Martin. de Laude *in tract. de primog. q.* 20. 87. Roſel. *in tract. de ſucceſ. ab inteſ. n.* 216. 88. Ioan. Andre. *in addit. ad ſpec. tl. in tit. de inſtrument. edict.* §. *compendioſè, verſ. quid ſit de conſuetudine.* Ex quib. concluditur, quod quādo ſtatutū abſolutè & ſimpliciter ad perſonā eā habilitās vel inhabilitās, nō tamē ratione alicuius formæ vel ſolēnitatis, ſiue in cōmodū ſuū ſiue in damnū, ſiue admittēs, ſiue excludēs, nō ligat Forēſes, etiā ſuper bonis ſitis in territorio ſtatuentiū, eſſe magis cōmunē: & quando & defunctus & fæmina excluſa, & is qui vult excludere, ſunt Forēſes, eſſe indubitatā, & in terminis eā probant DD. & deciſ. mox allegandæ, cuius ratio eſt, quia bona veniūt acceſſoriè ad perſonas vbicūq. ſint, nec bonorū ratione poteſt fundari iuriſdictio in Forenſes, vt notat Cyn. *in l.* 1. *C. vbi per tutor.* & alij quos refert & ſequitur Rolā *d. tract. de lucro dot. q.* 36. *n.* 11. *circa fi.* Et qui in cōtrariū allegantur, verſātur in diuerſis terminis, nēpe, vel quia ratione formæ inhabilitatur perſona, vt animaduertit Surd. *d. cōſ.* 257. *n.* 13. *cū ſeqq.* & Pereg. *d. dec.* 67. & ita reſpōdēt Aret. *cōſ.* 54. *col.* 2. *verſ. iſta ſententia*, Socin. *cōſ.* 97. *lib.* 1. *& cōſ.* 131. *lib.* 4. & alij, præſertim Bal. vel quia defunctus erat ſubditus ſtatuētiū, vt in d. Putei *dec.* 29. *lib.* 2. vel quia procedit excludēdo ad fauorē ſubditorū, & ſic præſupponūt eū, qui excludit, eſſe ſubditū loci ſtatuentiū, vt in caſu, Pereg. *d. dec.* 117. *n.* 19. vel quia is qui agit ad excluſionē, ſubiacet ſtatuto excluſiuo fæminarū, vt Rot. *d. dec.* 304. *n.* 9. *par.* 1. *diuerſ.* & Surd. *cōſ.* 343. & Ambroſ. *in for. epiſc. dec.* 4. *n.* 30. in cuius vtriuſq; caſu, nedū qui excludebar, ſed & defunctus erat de loco ſtatuentiū, & ea ſola quæ dicebatur excluſa, Forēſis, ſicut & Aſinius *de executione, c.* 74. vel quia, nominatim ſtatutū excludit Forēſes, quod ratione bonorū ſtatuētib. ſubiectorū facere poteſt, vt docet Rol. *d. q.* 36. *n.* 11. & Pereg *d. dec.* 117. *n.* 9. vel quia tractāt differentē quæſtionē, nēpe, an ſtatutū habilitās vel inhabilitās perſonā, quę eſt de iuriſdictione ſtatuētiū, extēdatur ad bona alibi ſita, in qua concludūt magis cōmunē, nulla habita ratione, ſi ſtatutū loquatur in rē, ſiue in perſonā, nō trahatur ad bona extra territorium ſtatuentiū vt Ioſep. Ludou. *dec. Peruſ.* 76. *per tot.* & in dd. caſib. intelligēdi ſunt author *des remarques du droict Frāçois*, & Charon *ſup. cit.* & alij ſimiles, aſſerētes ſimpliciter quoad immobilia cōſuetudines & ſtatuta locorū vbi ſita ſūt, ſeruāda eſſe, cū de ſucceſſione vel legitima agitur. 2 3

Sed his omnib. deficiētib. ſi ſtatutū ſimpliciter & abſolutè habilitet vel inhabilitet perſonā res videtur certiſſima, vt ſc. ſi defūctus, de cuius ſucceſſione agitur, excludēs & excluſi ſint omnes Forēſes, nō cōprehēdūtur, nec ligētur eo ſtatuto, etiā quoad bona in territorio ſtatuentiū ſita, vt in termin. docēt Ruin. *d. cōſ.* 48. *nu.* 4. *lib.* 3. Ant. Gab. *de ſtat. d. cōcl.* 9. *circa fi.* Hōded. *d. cōſ.* 11. *per tot. præſertim n.* 21. *&* 22. Viui. *in ſyntag. tit. de ſtatut. c.* 6. *col.* 6. *in fin. fol. mihi* 163. Rot. *par.* 1. *diuerſ. d. dec.* 295. *n.* 4. *& dec.* 204. *n.* 8. *&* 9. Put. *d. dec.* 29. *li.* 1. ead Rot. penes Hōd. *d. cōſ.* 11. *n* 26. *circa fi.* Pereg *dd. dec. ſed præſertim dec.* 117. Nā quoad Tiraq. *de iur. primog. q.* 46. *n.* 1. *&* 32. *uſq. ad fin.*, is nō nocet: nā DD. quos allegat *d. n.* 1. generaliter loquūtur, nec ſpecificè, ſed ſtatuūt, quādo defūctus, excluſus & excludēs sūt Forēſes, ideóq; intelligēdi sūt in caſib. proximè poſitis, ipſe verò Tiraq. nō atteſtatur de conſuetudine in tota Gallia ſeruata, ſed cum incertitudine, per dictionē *fermè*, ita quod nulla adſit certitudo, in qua prouincia ea conſuetudo ſeruetur, & quāuis de tota Gallia, & cū certitudine loqueretur, ei nō eſſet credendū; Doctori. n. præſertim vnico, de cōſuetudine generali totius regni vel prouinciæ atteſtāti, nō creditur, vt ſæpe per Rot. deciſum fuit, Moedan. *dec.* 2. *&* 3. *de cōſuetudine*, vt fuit dict. in vna Romana ſeu Maricana Theſaurariæ 3. Iul. 1606. coram Ill. Ludo. nūc Card. & in Camerina Spolij 2. Iun. 1610. corā Sacrato Sera *dec.* 1349. Poſtremò reſpōdetur vno verb. poſt Hōd. *n.* 23. *inſ.* nihil ipſū Tiraq. firmare, imò *in ead. q. n.* 4. 5. 6. *& ſeqq.* videtur ſētētiā noſtrā approbare, & vbi 4

exclu-

Digitized by Google

excludens eſt forenſis clarè probat, & amplectitur q.
44.n.4. In caſu verò noſtro ſtatutum ſeu conſuetudo,
de qua agitur, eſt ſimpliciter & abſolutè in perſonam
directa, vt per Bacquet, d.c.21.n.57.& 58. & domicella de
Faucons mater filiorum primi matrimonij d.Dom. de
Poullians, & d. D. de Poulliãs pater & filij ſemper fue-
runt forenſes quoad ciuitatem Pariſiorum, & eius di-
ſtrictum, & originarij, ac domiciliũ habentes, vel in lin-
gua Occitana, vel in Comitatu Venaiſſino. Sequitur i-
gitur neceſſariò arreragia d. penſionis ad hæredes d.
de Poullians pertinuiſſe, eundémque quamdiu vixit,
tanquam vſufructuarium bonorum filiorum ſuorum,
ſolutionem d. annui reditus recepiſſe.

Quæ quidem eo veriora & certiora & abſq; dubio
videntur, quod hîc non agatur de ſucceſſione, de qua
DD qui in contrariũ allegari poſſent, loquuntur, nec
de feudo ſeu capitali d. rei, ſed de fructib. & reditibus,
qui quotannis percipiuntur: ſed an d. de Poullians ha-
5 buerit filios in poteſtate, vt inf. latius demonſtrabitur,
& ſic de ſtatu perſonarũ: Quo caſu ſi quis forſan cõtra-
riũ teneat, omnes vno ore, nemine diſcrepante, fatẽtur
forenſes non ligari, vt ipſemet Tiber. Decian. magnus
cõtrariæ ſententiæ aſſertor (in cuius tamẽ caſu defun-
ctus erat ſubditus loci ſtatutis, & in quo etiam teſta-
6 mentum cõdiderat, ſicut & in caſu Theſſaur. dec.106.)
fatetur cõſ.71.n.6.lib.2. Ex eo enim quod pater nõ habet
filiũ in poteſtate, ſequitur nec quoque vſumfructũ filij
habere; & defectus patriæ poteſtatis eſt cauſa & ratio,
cur nõ habeat vſumfructum in bonis aduẽtitiis filij, vt
docet Bacq. d.n.57.& 58. reſpicit, inquã, huiuſmodi cõ-
7. ſuetudo ſtatũ perſonæ verè & propriè, an quis enim ſit
in patria poteſtate, necne, is eſt proprius illius ſtatus
§.1. de his qui ſunt ſui vel alieni iuris, & §.1. inſtit. de patria
poteſt. & ff. de ſta. homin. per tot. iuncta l.1. & l.3. & 4. de
his qui ſunt ſui vel alieni iuris, & in terminis per text. in
§.1. & §. minima, inſtit. de capit. diminut. Steph. Daoyz,
in ſuo indice gloſſar. in verbo ſtatus, Bald. conſ. 1. in princ.
verſ. in contrariũ, lib.1. Tuſc. lib.7. lit. S. conclu. 418. & 420.
Coadiuuãtur hæc ex traditis per Alex. conſ.31. n.4. lib.1.
Ruin. conſ.48. n.3. lib.3. Cephal. conſ.278. n.105. Corrobo-
rantur rurſus ex traditis per Surd. d. conſ.343. (qui in cõ-
trarium allegatur) n.9. ipſe enim ſuã ſententiam firmat
ſolum, quando ſtatutũ reſpicit res directò, non autem
de effectu tractat, qui principaliter reſpiciat perſonã,
idq; poſt Alb. conſ.50. nu 5. hoc verò caſu agitur de effe-
ctu reſultante ex eo quod filius nũ eſt in patria poteſtate.

Secũdò reſpondetur, quia quamuis per cõſuetudi-
8 nẽ Pariſienſ. tit. quels biens ſont meubles, art.94. reditus
annui perpetui, redimibiles tamen pecunia mediante,
quæſiti, inter immobilia numerentur, hoc tamẽ intelli-
gendũ eſt, ſi huiuſmodi reditus fuerint cõſtituti ſuper
certo fundo ſpecialiter hypothecato, non autẽ ſi ſuper
omnib. bonis mobilib. & immobilibus, iurib. & actio-
nibus: eo enim caſu inter mobilia cõputantur, & eorũ
naturã ſequuntur, cùm agitur de ſucceſſione vel ſocie-
tate inter cõiuges, & quæritur, cuius loci cõſuetudo in-
ſpiciẽda ſit, ſc. vbi dicti reditus ſunt, an verò vbi domi-
ciliũ habet perſona cui debẽtur, & ita arreſto ſupremi
Senatus Pariſienſ. in purpurea veſte lato definitũ fuit,
Charon. lib.6. reſpon. c.34. & lib.7. c.220. Bouchel, en ſa
Bibliotheque, verb. rentes, fol.812. Et quod arreſtum iuri
9 cõmuni Romanorũ eſt conforme, quo vt annui redi-
tus dicãtur immobiles, neceſſariũ eſt, vt ſuper certo fũ-
do ſint impoſiti, ex dec. Rotæ coram Lancelloto relata
per Gratian. c.29. nu.29. At verò quoad bona mobilia,
10 certũ eſt, cùm de ſucceſſione agitur, vel ſocietate inter
cõiuges & ſimilibus caſib. non eſſe ſequẽda ſtatuta vel
cõſuetudines loci vbi ſunt, ſed vbi is, ad quẽ ſpectant,
domiciliũ habet, & ibi eſſe dicuntur, vbi dominus mo-
ratur, Alex. d. conſ.31. n.4. lib.1. Ruin. conſ.48. num.3. lib.3.
Cephal. d. conſ.278. n.105. quia inquiunt dd. DD. de mo-
bilib. iudicatur ac ſi fuiſſent in loco vbi erat perſona de-
functi, & in terminis conſuetudinis ſeu ſtatuti Pari- 11
ſiẽſ. quod illud tantũ ſit quoad immobilia, quoad ve-
rò mobilia ius in loco domicilij vigens ſit obſeruandũ
docet Charon. in conſuetud. Pariſ. tit. quels biens ſont im-
meubles, art.94. fol. mihi 146. ver. & tit. de la Communauté,
art.220. fol. mihi 57. verſo, & in reſp. lib.6. c.34. annui ve-
rò reditus de quib. agitur, nedũ nõ ſuper certo fundo,
ſed generaliter ſuper omnib. bonis mobil. & immobi-
lib. ſunt impoſiti: ſed quod magis eſt ſuper ſolũmodo
reditib. & pecuniarũ ſummis ad domum communem
ciuitatis Pariſienſ. ex remiſſione Regis pertinentibus;
Rex enim d. domui, & eius adminiſtratoribus egregias
ſummarũ ſummas quotannis certo tẽpore durãte per-
cipiẽdas, ex conceſſione Cleri ad Regẽ pertinentibus,
ceſſit etiam pecunias & nummos decimes ordinarios &
extraordinarios vocatos, quos in ciuitatibus Pariſiẽſi
& Rhotomagenſi percipere ſolebat, & deinde d. ciui-
tas Pariſienſis, vẽdidit huiuſmodi reditus diuerſis per-
ſonis, eóſque impoſuit ſuper dd. pecuniis Cleri in ſub-
ſidium ſuper aliis dictarũ ciuitatum per Regẽ, vt ſuper
remiſſis, vt ex inſtrumẽtis dictorum redituum apparet.

Sed contra hanc rationẽ multa opponũtur. Primò,
huiuſmodi reditus non poſſe dici mobiles, ſed immo-
biles, quia sũt ſuper domanio Regis cõſtituti, quo caſu 12
arreſto in Curia publicorũ vectigaliũ in Andibus defi-
nitũ erat, eſſe immobiles, vt refert Chop. de morib. Pari-
ſienſ. lib.1. tit.1. n.23. fol. mihi 34. circa fi. Ad hoc reſpõde-
tur primò, pænes Andes ſicut & Armoricos cõſuetudi-
ne receptũ eſſe, vt priuata æris vectigalia annua quęis
penſitandis attributus ſit Principis canon dominicus,
immobilia exiſtimentur, hæc ſunt verba Chopini, ita
vt non poſſit duci argumentum ad ciuitatem Pariſien-
ſem & eius diſtrictũ: pro more enim diuerſarum regio-
nũ, huiuſmodi reditus mobiles vel immobiles reputã-
tur, vt docet Chop. d. loc. nec refert, ſi dicatur cõſuetu-
dine Pariſienſ. immobiles cẽſeri reditus annuos, nã, vt
iam diximus, hoc reſtringitur ad eos qui ſuper certo
fundo ſunt conſtituti, quales cùm non ſint conſtituti
ſuper domanio Regis, vt patet ad ſenſum, debet doceri
eos quoq; immobiles Pariſiis cenſeri, imò ex eo quod
cõſuetudine apud Andes & Armoricos, hoc eſt receptũ,
ſequitur quod, ſecluſa cõſuetudine, ius eſt in contrariũ;

Secũdò reſpõdetur præter Chop. reditũ fuiſſe à Re-
ge ſuper domanio ſuo conſtitutũ, hos verò, de quib. a-
gimus, cõſtitui à Ciuitate Pariſiorum, ſeu Adminiſtra-
toribus ſuper reditibus, qui tẽpore conſtitutionis non
amplius Regis, ſed ciuitatis ſunt, & principaliter & pri-
mario ſuper pecuniis à Clero recipiendis, quę non ſunt
de domanio Regis, ſed ſolùm debentur ex conceſſione
Cleri, eaque ad tempus facta.

Tertio, reſpondetur dict. arreſto Senatus Pariſienſis,
nominatim reditus per domum Pariſienſem vendi-
tos, de quibus tractatur, eſſe mobiles, & quoad eos do- 13
micilij locum conſiderandum, de illis enim nomina-
tim facit mentionem, pænes Charond. in d. conſuetud.
Pariſienſ. dict. tit. quels biens ſont immeubles, art.94. fol.
246. ver. & d. reſponſor. lib.6. c.34. cui abſque dubio ma-
gis ſtandum eſt, quàm dicto arreſto Curiæ vectiga-
lium pænes Andes, tum quòd diuerſæ ſint Prouinciæ,
tum quod maior ſit authoritas Senatus Pariſienſis.

Denique, quia ſpecialem facit mentionem de re-
ditibus venditis per dictam domum Pariſienſem, na-
turæ quorum notitiam Senatores Pariſienſes habe-
bant, & poſtremò quod horum, & illorum pænes An-
des eſt longè diuerſa ratio, vt ex dictis in ſecunda re-
ſponſione patet.

14 Non eſt omittendum, quod cùm aliqui DD. Gallici
dicunt reditus omnes ſuper dominio Regis conſtitu-
tos eſſe immobiles, hoc ſolùm procedit, quando adeſt
ſpecialis hypotheca, vt in terminis docet Ioan. Roche-
te *au traicté du recueil de plusieurs & diuerſes matieres,*
au tit. meubles ou immeubles, pag. mihi 54.

Secundò, opponitur non eſſe mobiles, ſaltem hoc
caſu, quia filij d. de Poullians erant minores, & ante eos
ad vxorem ipſius, cuius nempe vxoratæ, non magis, ac
15 minorum bona alienari poſſunt. Reſpondetur, non
propterea eſſe immobiles, ſed naturam illorum quoad
alienationem ſequi, nō ſi de ſucceſſione agatur, vt ſen-
ſit Cbopin *d. tit. 1. n. 24. fol. 37. circa princip.* neque enim
ratio perſonæ, ſed qualitas rei, cùm de ſucceſſione agi-
tur, facit rem mobilem aut immobilem, & illud eſt
quod voluit Charond. *d. lib. 7. c.* 220. ex d. Senatuſcon-
ſulto non eſſe eliciendum generale axioma, vt ſemper
& vbique huiuſmodi reditus ſuper bonis generaliter
conſtituti cenſeantur mobiles, ſed ſolùm vbi de ſucceſ-
ſione agitur, & quæritur cuius loci conſuetudo ſit in-
ſpicienda, vel de ſocietate inter coniuges, quæ præſer-
tim hoc caſu procedunt, quo non de fundo & capita-
li, ſed de reditibus, qui quotannis percipiuntur, a-
gitur.

Tertiò, opponitur non eſſe verum, quoad mobilia
16 locum domicilij inſpiciendum eſſe, ex traditis per Guy
Coquille *en ſes queſt. & reſponſes c.* 237. nam ex Charon.
& aliis ſuprà citatis, conſtat veritatem eſſe in contra-
rium, & ipſe Guy hoc fatetur, ſed dat exceptionem
quoad mobilia, quæ ſunt deſtinatione patrisfamilias
affecta in certo loco, vt ibi perpetuo maneant ad vſum
fundi vel domus, *ex l. fundi, § Labeo, ff. de actione empt. &*
l. longè ff. de diuerſis & temporal. præſcription. quod &
verum eſt, ſed non procedit in caſu noſtro, quo nullus
eſt fundus vel domus, ad cuius vſum, nempe repara-
tionem perpetuam ſint deſtinati dd. fructus, imò quot-
annis percipiuntur, ad locum domicilij creditoris tranſ-
ferendi.

Quartò opponitur, quidquid ſit in mobilibus, &
poſito quod annui reditus eſſent mobiles, quoad eos
locus contractus & ſolutionis inſpiciendus eſt, etiam
cùm de ſucceſſione agitur, Pele. *actione* 86. *lib.* 4. Reſpō-
detur quoad locum contractus, certum eſſe eum non
eſſe inſpiciendum, etiam in reditibus ſuper certo fun-
17 do conſtitutis, ſed locum domicilij & ſolutionis *ex d.*
decis. Lancelloti, Chatonda, & aliis ſupr. citatis, ſed ſi
ſolutio in vno loco & domicilium in alio eſſet, in con-
18 flictu dd. locorum, prædicti DD. non decidunt quid
ſtatuendum ſit, ſed in Rota Aneo. cùm hic caſus occu-
riſſet, fuit decisum, domicilium præferendum, & illud
inſpiciendum, etiam ſi creditor de tempore acquiſi-
tionis penſionis habuiſſet domicilium in loco vbi ſo-
lutio fieri debebat, & in quo etiam contractus fuerat
celebratus, ſed ſi agatur de reditibus non ſuper certo
19 fundo, ſed generaliter ſup. omnibus bonis conſtitutis,
certiſſimum eſt domicilij locum inſpiciendum, & eos
perſonam ſequi, vt in terminis tradit *in d. decis.* Lance-
lot. *d. c. 20. n. 29* poſt Tiraq. *de iure primogen. q. 49. nu. 9.*
& iure Gallico conſuetudinem domicilij ſequendam
in quocumque genere redituum, traditur per Lōmeau
en ſes maximes du droict François lib. 3. c. 16. fol. mihi 355.
20 idque longè certiùs in reditibus, de quibus agimus, qui
mobiles cenſentur, mobilia autem ſequuntur perſonā
ex DD ſup. cit. & præter eos Lommeau *d. lib. 3. c. 17. in*
princ. fol. 356. Nec obſtat Peleus, nam præterquam
quod loquitur de reditibus, quando ſunt immobiles,
& non de iis de quibus agimus, etiam in illis non no-
cet, quia creditrix habebat domicilium, vbi contractus
erat celebratus, & ſolutio fieri debebat, & cū in prin-
cipio domicilij feciſſet mentionem, fecit & quoque in
fine loci contractus & deſtinatæ ſolutionis, quòd is i-
dem eſſet quod domicilium, & id prodeſſet ad victoriā
cauſæ, etſi non eſſet neceſſarium: atque eam fuiſſe mē-
tem Senatus & mentionem loci contractus & deſtina-
tæ ſolutionis fuiſſe tātùm ex abundanti factam, ſolùm-
que quæſtionē fuiſſe, an locus contractus, an verò do-
micilij ſequendum eſſet, docet Ioa. Rocher. *en ſes queſt.*
du droict & de practique, tit. 4 q. 3.

Quintò opponitur, quod ſi dicamus domicilij lo-
cum eſſe conſiderandum, in hoc caſu conſuetudo Pa-
riſien eſt ſequenda, quia primus aquirens habebat Pa-
riſius domicilium, & ibid. erat initus contractus, & ſo- 21
lutio fieri debebat. Reſpondetur cùm de domicilio
agitur, illud eſſe conſiderandum de tempore, quo ca-
ſus euenit, ita quod ſi vno tempore habeat in vno loco
domicilium, & tempore mortis aliud, iſtud eſt conſi-
derandum, non illud primum, vt in terminis docet
Bacquet *d. c. 21. n.* 75. & Ioan. Rocher. *en ſon liure de de-*
ciſions de plusieurs queſt. tit. de puiſſance maritale, verſ.
mobilia coniugum, fol. mihi 193.

Poſtremò opponitur, quòd primo loco debuit dici
diſtinctionem illam, an reditus ſint ſuper certo fundo
aſſignati, an verò generaliter ſuper omnibus bonis, re-
probari à Grimaudet *de retract. lib. lib. 4. c.* 15. Reſponde-
tur, illum nihil certò firmare, ſed ſimpliciter Mari. So-
cin. opinionem referre, omnes reditus annuos pecunia
emptos indifferenter immobiles eſſe exiſtimantis, re-
lata prius opinione aliorum, præſertim Guillelm. de
Cuneo *in l. ſciendum, ff. qui ſatiſdare cogan.* ſuprad. diſtin-
ctionem approbantium, & quatenus dicere vellemus,
d. Grimaudet opinionem d. Socini ſequi, eo quòd ali-
quas rationes pro eius confirmatione afferat, non eſſet
habenda ratio d. Grimaudet contra d. arreſtum Sena-
tus Pariſien. & decis. Rotæ Romanæ.

Tertiò & poſtremò, principaliter reſpondetur,
quòd quando reditus non ſunt ſup. certo fundo con- 22
ſtituti, ſed generaliter ſup. omnibus bonis, de iure cō-
muni, neque mobiles neque immobiles ſunt, ſed actio-
num nomine veniunt, vt diſertè definit Rota *d. nu.* 29.
poſt Tiraq. *d. tract. de iure primogen.* Dixi, de iure com- 23
muni, quia cum iure Gallico, & nominatim conſuetu-
dine Pariſien. ſint tantùm duo genera bonorum, vt *in*
art 88. actiones pro re mobili, vt pecunia, competētes,
inter mobilia cenſentur, Charon. *ad d. art.* 88. Bacquet
au traicté des droicts de iuſtice, c. 13. nu. 4. & c. 21. nu. 84. At 24
verò cùm de ſucceſſione agitur, & aliis caſibus quoad
actiones, conſiderandum eſt domicilium creditoris,
Bacquet *d. c. 13. n. 4. deciſio Rotæ d. num.* 29. & paſſim DD.
eam ſententiam amplectuntur, poſt Alex. *conſ. 13. vol.* 1.
& Caſtren. *conſ. 319. volum.* 1. cuius rei ratio eſt, quia licet
nomina debitorum, tanquam à mobilibus & immobi-
libus diſtincta, territorio non circumſcribantur, *l. Cauis*
ff. de leg. 2. tamen quia perſonales actiones creditoris
perſonæ adeò cohærent, vt ab eius perſona euelli non
poſſint, *l. 3. ff. pro ſocio l. quid ergo ff. de peculio.* non mirū
ſi perſonam creditoris ſequantur, illiúſque domicilium
conſiderandum ſit, vt inquit Bacquet *d. c. 13. nu.* 4. Rota
d. c. 29. n. 29. vt non ſit habenda ratio, Guy Coquille *en*
ſes queſt. c. 237. part. 2.

Secundum dubium fuit, an expenſæ in litibus factæ
per hæredem, eſſent detrahendæ de hæreditate ad eam
minuendam in fauorem hæredis, & deductum fuit, nō 25
eſſe detrahendas, ſed eas damno hæredis cædere, ſicut
& lucraretur eas ſi victoriam litis & cōdemnationem
expenſarum obtineret. Et ita arreſto Senatus Pariſien.
vt teſtatur Charon. *lib. 2. reſpon. c.* 10. & Tholoſano *au*
Code des deciſions lib. 6. tit. 21. dec. 7. Maynard *lib. 2. c.* 44.

Tertium dubium eſt, an totum augmentum dotis

Digitized by Google

in contractu matrimonij promiſſum, in caſum ſuperuiuæ, & quod d. D. de Fortias lucrata eſt, quia marito fuit ſuperſtes, debeat venire in rationẽ *l. hac edictali*, & ſubiaceat reductioni, habita ratione ad filiũ primi matrimonij, cui minus relictũ eſt, an verò ſolũ id quod excedit ſummã per d. de Fortias d. de Poullians donatam in caſum ſuperuiuæ. Et ſic, an donatio, quatenus eſt reciproca, & in caſum ſuperuiuæ, intret in rationẽ *d. l. hac edictali*. Dubiũ facit, quia arreſto Senatus Tholoſani
26 definitũ fuit, huiuſmodi mutuæ donationes cõprehendi edicto de ſecũdis nupt. *aux remarques du droit François, verb. nopces n. 4.* & ante eũ Boer. *dec. 1*[illegible]*5. n. 10.* Argẽt. *in conſuet. Britan. tit. des donatiõs, art. 2*[illegible]*. gl. 4. n. 2.* qui [illegible] ita iudicatum refert: ita ſenſuit, & iuxta hanc ſententiã
27 cõſuluit Crauet. *conſ. 406. per tot.* ſed recepta & communis DD. ſententia, eáq; verior eſt, huiuſmodi donationes in caſum ſuperuiuæ, quatenus ſunt æquales non ſubiici diſpoſitioni legis *hac edictali*, ea enim eſt certa DD. ſententia, ea tantũ donationes ſubiici *d. l.* quæ ſunt meræ donationes, & cũ vxor conſequitur quid titulo lucratiuo, Bal. *in d. l. hac edictali in 1. & 2. lectura*, Bertran. *conſ. 292. vol. 3. prior.* Trentacinq. *lib. 3. var. reſol. titul. de matri. reſol. 5. n. 34. pag. mihi 348. col. 2. verſ. quarto diſpoſitio*, & ipſemet Argẽ *d. n. 2. in prin.* huiuſmodi verò lucrũ, quod facit vxor de huiuſmodi donatione, non eſſe lucrũ, nec venire ex cauſa lucratiua, fusè docet idẽ Trẽtacinq. *d. tit. reſol. 3. n. 3. verſ. cõtrariũ, fol. mihi 329. col. 2.* poſt Bart. Ioan. de Platea, Lud. de Pẽna, Iaſon, Vtil & Neapodan, variiſq; rationib. id firmat, & paſſim DD. volũt illud lucrũ (ſi lucrũ appellandũ ſit) eſſe præcipuum, nec filiis conſeruandũ: quia non eſt ea mera liberalitate acquiſitum, ſed quia tantundem fuerat ſub ea conditione promiſſum, *l. ſi pater pu. lla.* & ibi Caſtren. *C. de inoff. teſtam. l. 1. C. de pactis*, & in terminis quæſtionis noſtræ hanc ſententiã amplectuntur, Bertran. *conſ. 175. nu. 4. & conſ. 183. lib. 2. prior.* D. à Laurent. *dec. 144. n. 6.* Anch. *conſ. 10. n. 5.* Ant. Gabriel. *lib. 4. tit. de ſecun. nupt. conclu. 4. n. 63.*
28 *limit. 7.* Confirmatur hæc, quia illud apud DD. receptũ eſt, huiuſmodi lucrum mutuum & reciprocum, in caſum ſuperuiuæ non ſubiici, *l. fæmina C. de ſecun. nupt.*
29 nec proprietatẽ illius reſeruandam filiis primi matrimonij, Ripa *in d. l. fæmina nu. 30. & 34.* & Gabriel. *tit. de ſecun. nupt. concl. 1. n. 39. limit. 9.* Menoc. *conſ. 1*[illegible]*5. n. 9. & cõſ. 308. nu. 1.* Pal. Rubeos *in repetit. rubr. de donat. inter vir. & vxor. § 50. n. 12. & 35.* Afflict *dec. 4*[illegible]*8.* Gaſp. Teſſaur. *q. 29. n. 4.* & diſpoſitionem *d. d. l. fæmina, & l. hac edictali*, à pari procedere cõſtat ex Gabriel. *d. tit. de ſecun. nupt. cõcl. 1. n. 29. & concl. 3. n. 34. & conclu. 4. n. 63.* non alia ratione, quã quia non quæritur ex tit. lucratiuo, nulla autẽ differentiæ ratio, quoad hoc inter *l. fæmina, & l. hac edictali*, dari poteſt, imò maior adeſt ratio, vt *in l. fæmina*, cõprehendatur mutua donatio, propter dictionẽ *cuiuſlibet*, appoſitam dictionib. *munifica liberalitatis*, quæ *in l. hac edict.* nõ eſt adiecta dictioni, *donationib. inter viuos.*

30 Non obſtat arreſtũ Senatus Tholoſani, ſicut etiam ſi proponatur, in cæteris prouinciis Galliæ, & nominatim in prouincia Prouinciæ ſeruari, vt huiuſmodi donationes veniant & cõprehendantur *in d. l. hac edict.* id enim fit, nõ quod huiuſmodi donationes non ſint oneroſæ, vt reuera ſunt, & nõ lucratiuę, ſed propter verba edicti Regij generalia, ſcil. *en quelque façon que ce ſoit*, vt notat d. author *des remarques*, ideóq; donationes verè mutuę & reciprocæ, quæ certiſſimè oneroſæ dicũtur, eo edicto cõprehenduntur, vt notat idem author. nec nõ Gueuoys *en la cõference des Ordonnaces, lib. 4. tit. 3. art. 1.* ead. planè ratione, qua huiuſmodi donationes, quę de iure inſinuationẽ nõ requirũt, quia nõ ſunt ſimplices, ex vi tantũ edicti Regij, de inſinuandis donationibus, debẽt inſinuari propter generalitatẽ verborũ, alioquin nullius ſunt momẽti, Rebuf. *in cõſtit. regiis, to. 1. in proœmio glo. 5. n. 104. & in tract. de donationib. inſinuandis art. 1. gloſ. 1. n. 17.* &, ſecluſa ordinatione, communem eſſe in contrarium idem author ſatis clarè demonſtrat.

Non obſtat Boer. *dec. 1*[illegible]*5.* neq; enim negat, quin huiuſmodi donatio ſit oneroſa, ſed ipſe nihil tamen allegans exiſtimat comprehendi *in d. l. hac edictali*, ne illi fraus fiat: nulla igitur data fraude, etiã ex mente ipſius non comprehenderetur *in d. l.* hic verò nullã eſſe fraudẽ manifeſtè cõſtat, quia huiuſmodi donatio facta eſt, eo modo quo cõmuniter per perſonas huiuſmodi qualitatis ſolet fieri, vt notoriũ eſt. Neq; ita iudicatũ fuiſſe refert, ſed in alia quæſt. an ſcil. quòd maritus ex ſtatuto lucratur de dote, perdat per ſecunda vota. Non obſtat Argen. quia in iure conſuetudinario & ordinatione regia ſe fundat, quãuis eam, in quibuſdã, rationibus ex iure deſumptis confirmet, qui propterea arreſtũ ſecundũ hãc ſententiã quidem refert, ſed illi ſe non ſtare in terminis ſuæ conſuetudinis indicat. Non obſtat Crauet. qui ſecundũ quidem hanc ſententiã cõſuluit, ſed malè & contra cõmunem DD. ſententiã nullũmq; pro ſua ſententia refert quàm d. Boer. tantùm abeſt, vt cõmunem pro ſe aſſerat, ſuámq; brocardicis & generalibus rationibus firmat, quib. nedum facile reſpõderi poteſt, ſed præcipua, ex mẽtione donationis ſimpliciter & indefinitè facta, falſa eſt, & ex ea ipſe refellitur: nã Iuſtinian de ſimplici donatione tantùm ſanxiſſe, & mutuas excluſiſſe conſtat, ea parentheſi, quã illi ſubiicit, quod ſcilicet ea interdicta ſit, conſtante matrimonio, & morte tantùm confirmetur, nec differentiã Crauet. cõſtituit inter *l. fæmina, & l. hac edict.* imò in vtraq; mutuã comprehendi contendit, & malè. Deniq; ratio, quam in fine ſubiungit, pro ſuæ ſententiæ confirmatione ex communi DD. ſententia, qua reciprocum fideicõmiſſum tollitur de legitima, per *l. quoniam in prioribus* ipſum omnino refellit, quia ea eã ſequitur, huiuſmodi mutuam donationem eſſe oneroſam, & ſic non comprehendi *in l. hac edictali*, cũ nulla alia de cauſa reciprocũ fideicõmiſſum tollatur de legitima, quã quia onus eſt: adde, huiuſmodi conſiliũ eſſe ex poſthumis, illíque non admodum credendum, ſicut & cùm in fine illius aſſeritur, Chamberiaci ſecundùm hoc conſilium iudicatum fuiſſe, ipſe de ſe & ſuo conſilio aſſerenti non eſt adhibenda fides.

Quartum dubium, quod pendet ex primo, nam ſi d. dominus de Poullians, nõ obſtante conſuetudine Pariſienſ. vſumfructum in bonis filiorum, & ſic legitimè perceperit, dum vixit, aliquib. annis d. reditũ 500. librarum, dubiũ ſupereſt circa arreragia d. reditus decurſa, viuente d. domino de Poullians, & poſt mortem illius per filium eundémque hæredem recepta, an ſcilicet commodo hæreditatis vel filiorum cædant.

Dubium facit Chaſſan. *in conſuetud. Burgund. rub. 6. des enfans de pluſieurs lits, § 7. verbo, en faiſans les fruicts ſiens, in addit.* vbi huiuſmodi arreragia, patre mortuo, 34
ad filios pertinere cõtendit, idq; eo maximè hoc caſu aſſerendum eſt, quod d. dominus de Poullians ad ſecũdas nuptias conuolauerit, ex tradit. per Caſtil. *de vſufruct. lib. 1. c. 2. n. 38.* Augetur difficultas, ex his quæ proponuntur per Roderic. cum aliis, per eum allegatis, *de annuis reditib. lib. 3. q. 7. n. 66.* vbi ſi pater paſſus eſt filiũ in 35
poteſtate cõſtitutũ frui reb. aduẽtitiis, & ipſarũ fructũ nõ exegit, dũ vixit, quaſi diuturna donatione in filium celebrata, nõ poſſunt patris hæredes fructus huiuſmodi ſibi vẽdicare. Sed his nõ obſtantib. exiſtimo dd. fructus cõmodo hæreditatis cadere, quia pẽſiones, redi- 36
tuſq; pecuniarij, qui pro fructib. naturalib. vel ratione eorũ nõ debẽtur, ſed pro pretio vel prædio ſuper quo impoſiti ſũt, vel pro fructib. ciuilib. aut ratione illorũ,

pro rata temporis etiam vltimi anni debentur fructuario, Couar. *var. reſol. lib. 1. c. 15. n. 10.* Honded. *conſ. 85. nu. 16. lib. 2.* Caſtil. *de vſufruct. c. 78 per tot.* deinde quia vbi
37 aliàs certis caſibus fructus non percepti ſpectarent ad proprietarium, & non ad hæredes fructuarij, tamen fallit, ſi fructuarius non fuerit in culpa vel mora, imò facto alterius impeditus fuerit eos percipere, *l. qui vſumfructum, §. ſi a. l. quæſitum. ff. de vſufruct. l. vti frui, §. 4. ſi poſt litem, ff. ſi vſufruct. petatur.* At verò hoc caſu facto Principis d. D. de Poullians dictos annuos reditus non recepit, nec potuit recipere.

38 Nec obſtat doctrina Chaſſan. quia ea non poteſt intelligi niſi de arreragiis nondum decurſis, per text. & doctrinas quas allegat, nam *§. ſi verò ad quem, inſtit. de rerum diuiſ.* loquitur tantùm de fructibus pendentibus, & nondum à ſolo ſeparatis, conſ. verò Guid. 170. de piſcatione, quæ 5. menſibus poſt mortem fructuarij fuerat facta, quæ toto cælo differt, nedum à reditu decurſo, ſed etiam à currente pro rata, & ita intelligendũ eſſe Chaſſan ſatis demonſtrat Caſtil. *d. c. 2. n. 38. & ſeq.* neque enim huiuſmodi reditus, ſaltem decurſi, poſſunt dici fructus pendentes, ſed tantùm non decurſi, vt in terminis docent, Imbert. *inſtit. forenſ. lib. 1. in §. quod ſi ſolutio in glo.* Papon. *lib. 17. tit. 4. arreſt. 1.* poſt Bal. *in c. 1. de pace tenenda*, ſed & etiam quoad nõ decurſos nõ videtur vera doctrina Chaſſan. ſi loquamur de reditibus, qui nõ debentur ratione fructuũ naturaliũ, ex his quæ de diuiſione pro rata vltimi anni facienda diximus ex Caſtill. *q. 78.* ſed tantũ intelligendã, & veram in his reditib. qui ratione fructuũ naturaliũ debentur, qui naturam eorundem ſequuntur, Honded. *d. conſ. 85. nu. 16. lib. 1.* & eã mentem fuiſſe d. Caſtillo *dict. c. 2.* ex rationib. quas affert. iunctis iis quæ deduxit *d. c. 78.* ſatis euincitur, ea quib. eidẽ ſatisfit, *d. c. 2. n. 38.* qui de fructib. tantùm pendentibus & à ſolo non ſeparatis loquitur.

Non obſtat etiam ſi dicatur, ab alio non nomine fructuarij perceptos, non eſſe fructuarij, ſed proprietarij, id quidem verum eſt, quia dominium eorum non nanciſcitur, niſi perceptione per ipſum vel aliũ eiuſdẽ nomine facta; tenetur tamẽ proprietarius reſtituere vſufructuario dd. fructus vel eorum æſtimationem, & actione in factum ad id compelli poteſt, Alberic. *in l. ſi fur 14. ff. de vſufruct.* Caſtillo *d. tract. c. 77. n. 13.*

His omnibus adde, quod quomodocumque ſit doctrina Chaſſ. non poteſt procedere hoc caſu, quod facto principis d. D. de Poullians dd. reditus nõ percepit.

Non obſtat Roderic. *d. lib. 3. q. 7. nu. 66.* in ſuo enim caſu permiſerat pater filium fructus ſe viuo percipere, ipſeq; voluntario, nullo exiſtente impedimento, quã diu vixit, non exegit, ita vt eos filio cenſeatur donaſſe. At verò in noſtro caſu nunquã filij viuo patre perceperunt, & quamdiu pater potuit, percepit, & nõ exactos percepiſſet, niſi facto Principis impeditus fuiſſet.

Quinimò, illudq; omnium maximũ, & quod alia in ſe cõtinet, eſt, quęrat in ineunda ſit, quiſve modus ſequẽdus, vt ſciatur, an maritus ſecundæ vxori plus dederit quã permiſſum ſit per *d. l. hac edict.* & caſu quo diminutioni donationũ vxori factarũ ſit locus, quomodo ea ſit facienda: ex aduerſo enim præ enditur hæreditatem conſtituendã eſſe, & detracto ære alieno, ac legatis per teſtamẽ factis aliis perſonis, quã filiis, qui reductionẽ petũt, & ex eo quod ſupererit, dd. detractionibus factis, in primis legitimã dd. filiorum eſſe deducendã, & illis aſſignandã, reliquũ verò inter ipſos & nouercã æqualiter diuidendũ, ita vt vnuſquiſq; virilẽ portionem ha-
39 beat, & cũ hoc caſu duo filij prioris matrimonij ſint hęredes inſtituti, d. de Fortias tertiã partẽ d. reliqui cõſequutura ſit, atq; hanc ſententiã communẽ cõtendunt à Creſc. *dec. 4. tit. de donat.* Crauet. *conſ. 142. & 194* Dec. *cõſ. 146.* Rolan. *cõſ. 61. vol. 3. & conſ. 29. vol. 4.* Teſſau. *dec. 184.* Rot. Auen. *dec. 95.* & fusè hanc magis communẽ & veriorẽ contendit Bertran. *in d. l. hac edict. verſ. ita tamẽ n. 10.* qui durat 7. foliis *& n. 11.* qui omnes, & cæteri, qui eos ſequũtur, nituntur potiſſimũ authoritate glo. *in §. optimè 17. in verb. quippe, nouel. 22. de nup. in auth. coll. 4. tit. 1.*

Sed tamen his non obſtantib. in caſu, de quo agitur, exiſtimo contrariũ, & abſq; vlla deductione legitimæ d. dom. de Fortias tantũ habere debere quantũ is ex filiis primi matrimonij, cui minus relictũ eſt, & vt veritas melius eluceſcat, aliqui caſus conſiderandi ſunt, quemadmodum & Bertrandus aliquos ex his conſiderauit, *in d. §. ita tamen, n. 14. verſ. primo quando fol. mihi 147.* iunctis iis quę ante deduxit, *n. 12. cum ſeqq.*

Primus, quando nihil eſt relictũ filiis primi matrimonij, vt quia per ſtatutũ vel pactũ in cõtractu matrimonij, maritus ſuperſtes lucratur integrã dotem & omnes facultates vxoris quæ in ea cõſiſtunt. Secũdus, quando aliquid eſt quidẽ relictũ filio primi matrimonij, ſed minus legitima. Tertius, quãdo integra legitima, vel plus relictũ eſt. Quartus, quãdo æqualiter vxor ſecũda, & filij primi matrimonij ſunt hæredes inſtituti. Poſtremus, quando ſoli filij primi matrimonij ſunt hæredes inſtituti, vxori verò ſecũdæ in cõtractu matrimonij aliquid donatũ, & in teſtamẽto relictũ eſt, qui caſus eſt noſter.

Quoad primũ, admodũ eſt cõtrouerſa DD ſententia, 40
nã Vltramontani cõmuniter tenẽt legitimã eſſe detrahendã, Citramõtani verò communiter tenẽt contrariũ, præſertim Iacob. de Rauenna, Petrus de Bella pertica, & cæteri DD. Galli, quos Salic. ſequitur, *in d. l. hac edic. n. 6.* vt aſſerit Bertran *d. §. ita tamen, n. 10. verſ. adde Raphaelem, fol. 139. & verſ. contrariam, fol. 140. & verſ. adde prout ſup. pag. 141* Burſ. *conſ. 211. n. 7. lib. 2.* qui ratione loci vbi ſcribebat, quos nos Citramõtanos appellamus, Vltramõtanos vocat, idẽq; teſtatur Cuman. *cõſ. 110. n. 4.* & quãuis Bertrã Vltramontanorũ ſententiã ſequatur iuxta
glo. *in d. §. optimè*, cõtraria tamẽ verior eſt, vt Sal. aſſerit, 41
& Bertran eius verba referens *in d. verſ. adde prout ſupr. fol. 141.* & Teſſau. *d. dec. 184. n. 1. verſ. cæterũ, in puclo iure*, Cuman. *d. conſ. 110.* poſt Angel. *conſ. 101. n. 1.* Burſ. *d. conſil. 211. n. 7.* & Scipio Gentil. *de ſecunda nup. c. 16. fol. 113. ſup.* & alij plerique, & planè ita eſt, hãc magis cõmunem apud nos Citramõtanos, & apud omnes, cõmunem quoque hãc aſſerũt, Bologn. *in l. in quarta n. 367* Cuman. & Anchar. *dictis locis*, & his tẽporib. receptiorem, Burſ. *d. conſ. 211. n. 7.* & veriorẽ, & quã amplexus eſt Alex. *conſ. 150. n. 9. lib. 5.* Nam *d. l. hac edict.* vitricum vel nouercã, non plus onerat, quã vt tantũ habeat quantũ vnus ex liberis primi matrimonij, cui minima portio relicta ſit, quę nõ debet eſſe minor legitimã, nec debẽt pœnæ legum interpretatione exaſperari, *l. interpretatione, ff. de pæn.* nec Accurſ. cuius authoritate nitũtur qui contrarium cenſent, hanc ſententiam amplexus ſuit, *in d. §. optimè*, imò hanc noſtram diſertè ſequutus eſt, *in d. l. hac edict. in verb. atqui, & in l. quoniam prætereſta, in authen. ibi poſita ad eos, verſ. vnde minor, & in nouell. 89. quib. mod. natur. efficiantur ſui. §. & quoniam, verbo, habente, in authen. collat. 7. titul. 1.* & reſponſiones, quas aliqui, præſertim Bertrao voluerunt dare ad *dd. gloſſ.* ſubſiſtere non poſſunt, quia nedum ſunt diuinatiuæ, ſed de directo contra clara verba gloſſar. vt vnicuique eas maturè expendẽti facilè liquebit. Nec contrariũ ſentit *in d. § optimè, verb. quippe*, ſed ſolũ filiũ primi matrimonij poſſe habere legitimam, & beneficiũ *l. hac edictali*, nec vnum beneficium aliud impedire, & illud eſt quod à pleriſq; DD. paſſim dicitur, & benè filium non imputare in legitimã, id quod ex beneficio *d. l. hac edict.* cõſequitur, eũ illud habeat in pœnã hoc eſt, ſi filius agat contra alium filium hæredẽ, vel extraneũ, vt ſcilicet legitimam qui-

quidem vel ſupplemẽtum illius ab hærede, remedium autem legis iſtius contra vitricum, non autem quòd contra vitricum & legitimam & remedium *d.l.hac edictali* habeat, vt eruditè docet idem Bertr. *d.verſ.ita tamen,num.16.& 17.* & Addit. ad Decium *conſil.146.n.2. ſub lit. C.& ad d.conſ.* Alex. 158.*lib.5.*& Phanue.de Phanue. *tract. de lucro dotis.gloſ.5 §.ſine liberis,num.44* & veriorem hanc eſſe ſententiam, euincetur ex his quæ *in ſeqq.caſib.* dicentur, ſi ſatisfiat Bertr. exiſtimanti hoc primo caſu eſſe deducendam legitimam, antequam diuiſio fiat, cùm tamen in cæteris caſibus non eſſe locum d. deductioni demonſtret, inquit enim, illo primo caſu d. deductionem faciendam, quia nihil adeſt ad quod relatione facta eius quod relictum eſt vxori, ſciri poſſit, ſi minus vel plus relictum ſit. Sed reſpondetur, quòd quamuis nihil relictum ſit filiis ad quod fiat relatio, tamen ex diſpoſitione *d.l. hac edictali*, fieri reductionem, vt ſcilicet æqualiter diuidatur totum id quod relictum eſt vitrico, & non habeat pluſquam filius primi matrimonij; & propterea huiuſmodi diuiſionem eo caſu faciendam eſſe cenſet Accurſ. cum alioqnin locus non eſſet, ſed ad id certum quod relictum erat, modò de legitima minus eſſet, fieret reductio.

42 Quoad ſecundum caſum, quando aliquid relictum eſt, ſed minus legitima, omnino eſt amplectẽda ſententia, vt nulla deductione legitimæ facta donationes reducantur ad formã eius cui minus relictum, ita tamen vt ſi minus legitima relictum ſit, vſq; ad legitimam integram reducatur, vt eruditè docet Bert *d.n.15.verſ.tertius caſus.fol 184.& conſ.75.lib.1.prior conſ.186.n.5.6.& 7. & ſeqq.lib.2.prior.& conſil.107.n.3.& ſeqq lib.3.prior.* & ſecundum hanc opinionem in omnib. tribunalib. Gallicis ſolet iudicari, vt per Boer. *deciſ.201.* Marc *deciſ.77. n.1.& deciſ.113 n.2.*& Maynar. *en ſes notables queſt.lib.3.q.74* Charon. *lib.9.reſponſ.c 19.* Chenu *q.64.* Additioo.ad Loüet *c.3.ſub lit.N* & hanc eſſe veriſſimam ſententiam docet Addit. ad d. Decium *conſ.146.& ad d.conſil.* Alex. *conſ.158.* Corn. *conſ.44.per tot.lib.1.* qui aſſeruit ſe vidiſſe ab aliis ſua tempeſtate præclaris DD. ita conſulẽdo reſponſum, qui referebant, etiam alios Doctores magnæ authoritatis idẽ conſuluiſſe, & inter cæteros D.Flor. de ſancto Petro de Bononia, & idem Corn *conſ.51 per tot. lib.4.* vbi aſſerit ſe pluries pro hac ſententia cõſuluiſſe, & vidiſſe pluries cõſultum per famoſiſſimum V.I Doctorem D Baldum de Bartolinis, qui referebat vidiſſe conſilium D.Mariani Socini pro hac parte, & diſputationem D.Floriani de Bononia, Capra *conſil.51.n.4.& conſ.81.per tot* & ſenſit Rom. *conſ.447.* Trentacinq *conſ. 3.de matr.reſol.5.n.35. verſ.pro reſolutione, fol.414.col.2.* & manifeſtè conuincitur, ex text. *in d.l.hac edict.& in d.§. optime*, vbi clarè ſtatuit, quòd ſi filij æquas partes habeant, nouerca poſſit tantumdẽ habere quàm vnus ex his, quod ſi inæqualiter, tantum quàm is qui minus habet, hoc autem non eſſet ſi prius legitima deduceretur in fauorem filiorum: & velle ea verba Iuſtiniani interpretari, vt intelligãtur deductione legitimè facta, nedũ eſt diuinare, ſed violare text. clarum, ita vt qui contrarium ſentiunt, ex dd. textib repellantur, & verũ ſit eos contra clara verba pugnare præſertim cùm volũt facta deductione legitimæ reliquum diuidi, diuiſionis enim nec verbum quidem in tota lege, nec ea mens fuit Iuſtiniani, imò cõtraria, volentis ſolùm, vt non plus poſſet relinqui ſecundæ vxori quàm vni ex filiis primi matrimonij, cui minus relictum eſt, dictæque diuiſionis Accurſ. fuit author in gloſ. *in verb.diuidi, in quæſt.quando nihil erat relictum filius primi matrimonij* & cùm tũc nihil ſubeſſet ad quod fieret relatio relicti facti vxori, vt ſecundùm id fieret reductio, iuxta diſpoſitionem *d.l.* voluit, per interpretationem & ſecũdum mentem *d.l.* vt fieret diuiſio æqualis, quia eo modo verũ erat vxorem ſeu nouercam nõ plus habituram, quàm vnum ex filiis primi matrimonij, quæ fuit intentio Iuſtiniani; & dummodò is ex filiis primi matrimonij qui minus habet, tantum habeat quantum nouerca, ſatisfactum eſt verbis & mẽti Iuſtin. *d.l.* Plus aſſero, quòd poſſent dari plures caſus, quibus contrariæ ſententiæ aſſertores, ſibi ipſis contradicerent, quia fatentur quomodocumque vſque ad legitimam poſſe donari, & tamen poſſet euenire, ſi legitima in primis deduceretur, vt deductis legatis, quæ non ſolent legitimam diminuere, nedum minus legitima, ſed in totum vitrico vel vxori relictum reuocaretur & nihil omnino conſequeretur.

Quoad tertium, quando integra legitima vel plus ea 43 relictum eſt, ſi verũ eſt quod in ſecundo caſu diximus, & reuera verum eſt, veriſſimum erit in hoc caſu in quo maior ratio adeſt, vt eruditè docet Bert. *d.n.15.verſ.primo quando,& verſ.ſecundus caſus*, hũc enim tertium noſtrum caſum in duos deduxit, quando ſcilicet plus legitima, & quando legitima ſola, integra tamen relicta eſt, & in vtroq; idem ſtatuendum demonſtrat, & dicta ipſius confirmãtur ex claro Bald. *conſ.105.lib.2.*& Anth. Faber *d.tit.5.definit.6.* eandem in hoc caſu ipſius fuiſſe ſententiam, & quod primo loco appoſuit, non eſſe intelligendum, quando integra legitima relicta fuit, ſatis oſtendit *in 2.par.d.definit.* præſertim *verſ.ceſſante enim.*

Quoad quartum, is quoque longè certiſſimus erit, 44 cùm in eo maior adſit ratio non faciendæ deductionis legitimæ, & propterea non eſſe tunc deductionem faciendam intrepidè contendit d.Faber *d definit 6.* cuius deciſioni ſtandum eſt potius quàm Theſſaur. *d.deciſ.184.n.11.* in odium omnium mulierum contrarium penes eum deciditur, nõ quòd ex iuris diſpoſitione ita ſtatuendum eſſet, præſertim quod etiam in primò caſu noſtram ſententiam ſuſtentabiliorem d.Theſſau. affirmet. & ratio quæ affertur, nimirum quod legitima tanquam æs alienum ſit deducenda, non ſit vera, neq; 45 enim legitima eſt æs alienum, ſed ſolum certis reſpectibus & caſibus vice illius fungitur, Roland. *conſ.62.n.* 46 *41.& 45.* idque manifeſtè conuincitur, quod nimirum chirographum aut debitum per promiſſionem teſtib. probatam illi præfertur & eam minuit, nec non & funeris impenſa, *l.Papin.§.4.ff.de inoff.teſtam.* Alex *conſil. 57.in 2.dub.vel 3.* Crauet. *conſ.165.n.3.* debitum, inquam, 47 etiam hæredi, Dec. *conſil.299.col.5* Socin. iun. *conſil.132. n.6.& conſ.137 n.11.vol.1.* Adde quod dicitur, legitimam tanquã quoddam quaſi lucrum diei percipi per filium, 48 Bald. *in l.quoniam in prioreb.col.2.verſ.ſed iuxta hoc quæro, C.de inoff.teſtam.* Socin. iun. *conſ.131.n.18.circa fin.vol.* 49 *1.*& in terminis *l.hac edict.*& ſtatuti vel pacti quod vitricus lucratur dotem legitimam, non fungi vice æris alieni docet Roland. *d conſ.62 n.41.cum ſeqq.* ideóque dict. Fabri deciſ. omnino eſt amplectanda ſecundum quam ante eum conſuluerat Bald. *d.conſ.105.lib.2.*

Quoad poſtremũ, qui caſus eſt noſter, ſi ſolutis lega- 50 tis legitima ſuperſit filio integra, vel plus, certiſſimum eſt, ſi quod nouercæ relictũ vel donatum eſt, excedit, illum exceſſum reuocari, & filio primi matrimonij applicari, ſed nouercam habituram quantum filio hæredi inſtituto ſupereſt, ſolutis legatis, nec vllam deductionem legitimæ antea fieri, vt in terminis docet Bertr. *d §.ſed tamen,n.13 verſ.ſed quid ſi mater, & 14.per tot.& n.15.vſq; ad verſ.aduertendum*, & rationib. id comprobat, & Burſat. *d.conſ.211.n.5.& 6.& n.8. verſ. tertio deſtruit illud*, & ante eum Cranetta, qui contrariæ ſententiæ in primo caſu eſſe aſſeritur, *conſ.194.n.2.infi.*& hæc ſententia veriſſima demonſtratur ex his quæ ſup. diximus circa tertium & quartũ caſum: & cùm in caſu, in quo verſamur, filij primi matrimonij ſoli fuerint hæredes inſtituti,

& ſolutis legatis, nedum legitima, ſed duplo plus illis remaneat, ſequitur quod ſi reductioni donatorum vel legatorum d. dominæ de Fortias ſit locus, eam eſſe faciendam habita ratione ad id quod vnicuique ex dictis filiis, ſolutis legatis, ſupereſt.

Poſtremum dubium, quia inter alia d. dominæ de Fortias, in contractu matrimonij, donatæ fuerunt 200. libræ annuæ ſi ſuperſtes eſſet d. domino de Poullians, inueſtigandum eſt, quanti is reditus annuus, morte d. dominæ de Fortias finiendus, ſit æſtimandus, & ex aduerſo prætenditur eſſe æſtimandum iuxta *l. hæreditatum, ff. ad leg. Falcid.* ita quod ſi d. domina de Fortias exceſſiſſet quadrageſimũ annum, vt reuera exceſſerat, tot anni ſint computandi, quot ſunt vſque ad ſexageſimum dempto vno, vt exempli causâ, ſi fuiſſet in principio quadrageſimi ſecundi, eſſet facienda computatio 18. annorum, de quib. tamen etiam vnus alius eſſet adimendus, ſcilicet annus luctus, quo alimenta ei debebantur in compenſationem intereſſe dotis, & ſic nihil eo anno, titolo lucratiuo, conſequuta fuit. Supereſſent igitur 17. anni, qui ad rationem 200. librarum pro quolibet anno, conficerent 3400. libras. Reſolutio huius quæſtionis pendet, an deciſio *d. l. hæreditatum*, habeat locũ ſuum in terminis legis Falcidię an verò etiam
51 in omnibus aliis caſibus in quib. de vita hominis æſtimanda agitur, & plerique exiſtimarunt eam ad omnes
52 caſus porrigi, eámq; communem affirmarunt: Alij verò contrarium aſſeruerunt, & communem etiam aſſe-
53 ruerunt, vt per Cæualos q. 552 ad quidquid ſit, eam tantùm debere habere locum in vltimis volũtatibus, non autem in contractibus in quib. ſolum 15. annorum habendam eſſe rationem, receptior eſt ſentẽtia, ex *l. ſi quis argentum, §. autem donator, C. de donat.* Afflict. *deciſ. 34.* Iaſ. *in l. 2. §. mutui datio, limit. 27. ff. ſi certum pet.* Tiraq. *de retract. conſanguin. gloſ. 6 n. 20. § 1* in quo caſu nos verſamur, in contractu enim matrimonij d. dominæ de
54 Fortias fuit promiſſus huiuſmodi reditus annuus; ſed verius eſt tam in vltimis voluntatibus, quàm contractibus extra terminos *d. l. hæreditatum & d. l. ſi quis argentum, §. ſi autem donator, C. de donat.* hoc arbitrio Iudicis relinquendum eſſe, cùmque ex negotij qualitate diſcernere poſſe, an eadem ætatum d. numeratio extra caſus dictarum legum ſeruari debeat, vt docet Molin. *de Hiſpan. primogen. lib. 1. c. 19. n. 39. verſ. ſed quamuis hæc opinio.* Couarr. *lib. 3. var. reſol. c. 9. n. 8.* & ante eos Medina *de reſtitut. c. de cenſu ad vitam*, & nouiſſimè Muñoz de Scobar *comput. 1. c. 2.* poſt alios quos ipſe dictíque Couarr. & Molin. allegant. Idque eo maximè hoc caſu ſtandum eſt, quia alioquin maxima iniquitas reſultaret, quia poſito quòd computatio fieret tantùm pro 15. annis, æſtimatio aſcenderet ad 3000. libras, quæ in emptionem communis reditus perpetui collocati, redderent 210. libras perpetuas, & tamen d. domina non percipit niſi 200. morte finiendas.

Sed hæc procedunt, vbi de vſufructu vel alimentis æſtimandis agitur, in quibus terminis loquitur *d. l. hæreditatum.* ſed poſito, citra præiudicium veritatis, quòd 55
etiam extra vſumfructum & alimenta d. lex ad alias res, in quibus de vita hominis ęſtimanda agitur, poſſet extendi, non tamen haberet locum, cùm de redito annuo, per mortem finiendo, æſtimando agitur, vt hoc caſu, cùm in eos ſpecialiter ſit per legem prouiſum, ſcilicet per *l. cum Titio 55. ff. ad l. Falcid.* quæ propterea eſt ſequenda, vt nimirum quanti communiter venire potuiſſet huiuſmodi annuus reditus, tanti æſtimetur, vt in terminis docent Bart. Ang. Alberic. *in d. l. cum Titio*, & ita conciliant *d. l. hæreditatum, & d. l. cum Titio*, quæ alioquin videntur pugnare, vt ſcilicet hæc habeat locum in annuo reditu morte finiendo, illa verò in vſufructu & alimentis ęſtimandis, eáſque remiſſiuè ſequitur Roderic. Suar. *in l. quoniam in prioribus ampliat. 3. n. 12. circa fin. C. de inoffic. teſtam.* & fuſiſſimè hoc veriſſimum eſſe docet Couarr. *lib. 3. var. reſol. cap. 9. num. 7. 8. 9.* ideóque annuum reditum ad vitam arbitrio Iudicis æſtimandum cenſuerunt Couarr. & Molin. *locis ſuprà cit. & aliis*, quos ipſi referunt & ſequuntur, idque cùm agitur de eo æſtimando, reſpectu aliorum quàm hæredis, vt hoc caſu, quo æſtimatio fit ratione filiorum, qui prætendunt nouercę plus relictum quàm debeat, nam ſi ſolius hæredis reſpectu fieret, ratione ſcilicet *l. Falcid.* tunc eſſet ſequenda diſpoſitio *l. lex Falcidia*, ſi interuenit *ff. ad leg. Falcid.* qua per ſingulos annos fit ſolutio quouſque deuentum ſit ad annum quo eſſet exceſſus, & ita ex Bart. Angel. Alber. & aliis conciliantur *d. l. Falcidia, & l. cum Titio*, quæ alioquin etiam videntur pugnare, & quomodocumque fiat computatio, in caſu noſtro habemus intentum.

ARGVMENTVM.

Circa quæſtiones in conſ. præcedenti agitatas, & præcipuè circa illam. An legitima imprimis detrahenda ſit.

SVMMARIVM.

1 *Locus domicilij mortis, non originis, inſpiciendus eſt, pluries mutato domicilio*
2 *Legitima non detrahitur, quando quod relictum eſt filiis primi matrimonij, nedum aſcendit, ſed excedit legitimam.*
3 *R ſp. Hippol. Riminal.*
4 *Vitrico relinqui poteſt, ad minus vſque ad legitimam, et ſi minus eã filiis relictum eſſet.*

CONSILIVM CXLIX.

CIrca dubia in cauſa compromiſſaria dominę Violãtæ de Fortias dominæ de Poullians, contra domicellam Annam de Lopis, ſcripſimus ſigillatim quid de vnoquoque ſentiremus, propterea placeat domino meo D. de Roays in quinctũ electo, quoad primum, ratiõne fructuum penſionis à domo Pariſien debitę aduertere ex actis apparere primum acquiſitorem d. penſionis fuiſſe Italum & habitatorẽ Lugduni, non apparere autem dominum Epiſcopum Carcaſſonæ qui deinde d. penſionem acquiſiuit fuiſſe Pariſiis oriundum, cõſtare verò habuiſſe domicilium Carcaſſonæ, eo ipſo ſolo quod Epiſcopus eſſet illius ciuitatis, ratione reſidentiæ, ad quam etiam de iu. diuino tenetur. Rurſus domicellam de Faucons eius filiam, aſſeri quidem in contractu eius matrimonij eſſe originariam Pariſiis, ſed ex eodem etiam apparere mutaſſe domicilium, & tempore d. matrimonij contracti habitatricem fuiſſe linguæ Occitanæ, & deinde ratione mariti habitatricẽ Biterritarum, vbi etiam deceſſit, ideóq; & cum d. Epiſcopus legauit d. penſionem d. domicellæ de Faulcons, & cùm legatum effectum habuit, & cùm d. de Faulcons deceſſit,

& cùm

& eũ in d. penſio ex vi ſubſtitutionis eius filiis acquiſita fuit, eam domicilium vel in lingua Occitana, vel Biturritis habuiſſe. Aduertat etiam, ſi placet, quod in iſtis
1 locus domicilij mortis, non originis inſpiciendus eſt, Rol. à Valle *conſ. 79 n. 29 cum ſeq. 1. lib. 3.* Burſat. *conſil. 36. n. 10 lib. 1.* Carpan. *ad ſtatuta Mediolan. c. 311. n. 9. lib. 1.* & in terminis iuris Gallici locum domicilij etiam poſtremi, ſcilicet de tempore mortis caſu quo pluries mutatum fuiſſet, conſiderandum eſſe docent, Bacquet, *tit. de Iuſtice, c. 21. n. 75.* Iean Rochere *en ſon liure des Deciſions de pluſieurs queſt. tit. de puiſſance marit. verſ. mobilia coniug. fol. mihi 193.* & Lommeau, *en ſes maximes du droict François lib. 3. cap. 16. fol. 355.* Aduertat etiam poſtremò, ſi placet, non agi hîc de ſucceſſione dictæ de Faulcons: conuenimus enim d. penſionem ſtatim ipſa mortua ex vi ſubſtitutionis per d. Epiſcopum factæ, ad filios eiuſdem pertinuiſſe: ſed quæritur de patria poteſtate, & ratione eiuſdem, ſi ea ſit vel non ſit, an vſusfructus bonorum & ſic d. penſio durante vita patris ad eum ſpectet: patrémque & filios, neque originem neque domicilium Pariſiis vnquam habuiſſe, ſed vel in lingua Occitana, vel Biturritis.

Circa ſecundum dubium, nihil habeo quod addam, præſertim quod verba parētheſis, poſt mentionem donationis inter viuos appoſitæ *in l. hac edictali*, & verba, (*cuiuſlibet munificæ liberalitatis*) *in l. fœmina* appoſita, ſunt eiuſmodi quæ euertant omnino omnia, quæ in contrarium adduci poſſunt.

2 Quoad tertium, de legitima detrahenda vel non, præſuppoſito quod in facto noſtro, vt veriſſimum eſt, quod relictum eſt filiis primi matrimonij, nedum legitimam aſcēdere, ſed eam excedere, videat ſi placet, inter alios quos allegaui, Cornel. *conſil. 44. per tot. lib. 1. & conſ. 51. per tot. lib. 4.* Bertrand. *in l. hac edictali, num. 15. verſ. tertius caſus, fol. 148.* Burſat. *conſ. 211. num. 7. lib. 2.* & Trentacinq. *lib. 3. de matrim. reſol. 5. num. 35. verſ. pro reſolut. fol. 414. col. 2.* quæſtionem enim in terminis noſtris ex profeſſo tractant, & rationes hinc inde & verba textuum expendunt, nec non Addition. ad Decium *conſ. 246.* & ad Alex. *conſ. 158. lib. 5.* qui paucis quidem verbis, ſed eruditè & ſolidè ſuo more falcē ad radicem ponit: qui autem cōtrarium ſentiunt, aut in quæſtione quando nihil relictum eſt, aut generaliter, loquuntur, etſi aliqui ponant caſum quando filiis relicta eſt legitima, vel plus ea, quæſtionem non ex profeſſo tractant, ſed inconſideratè (vt verbis d. Additionatoris vtar) eam decidunt ex iis quæ in prima quæſt. qua nihil relictum eſt, dicuntur.

3 Quoad verò Hippol Rimin. *conſil. 142. inter conſilia vlt. volum.* in quo contendit, quando filiis aliquid eſt relictum vltra legitimum, tantùm conſiderandum eſſe quod vltra legitimam filij conſequuntur, vt tantumdem poſſit ſecundus coniux conſequi: exempli causâ, ſi filiorū legitima erat de viginti, & triginta relicta ſint illis, & ſic decem vltra legitimam, non triginta nec viginti, ſed decem duntaxat ſecundo coniugi relinqui poterit, quã teſtatur de magis communi. Nam reſpondeo primò, non eſſe verum, hanc ſententiam eſſe magis communem, vt ex iis, quos allegat, apparebit, quorum nullus in terminis illius quæſtionis loquitur: nã Iacob de Beluiſ. & Angel. *in §. optimè in authent. de nupt.* Bart. Bald. & Caſtr. *in l. vnic.* (non *in l. 3.* quæ malè allegatur, cùm nulla ſit) ne verbum quidem de quæſtione noſtra, ſed ſolùm id quod filij cōſequuntur ex vi *l. hac edictali*, non imputari in legitimam, quæ ſententia, quatenus vera ſit (quod in præſentiarũ non diſcutio, multi enim contrarium ſentiunt, vt Alex. *d. conſ. 158. lib. 5.* Anch. *conſ. 105.* Alciat. *in l. in quartam, in fi. ff. ad leg. Falcid.* Charõ. *lib. 12. reſponſor. c. 194. circa fin.*) intelligenda eſt ſanè, vt contra hęredem vel legatarios, legitimam, contra verò vitricum vel nouercam, lucrum, ex *l. hac edict.* conſequatur, non cōtra vitricum, vtrumque, vt eruditè interpretatur Bertr. *in d. l. hac edictali, §. ita tamen, n. 16. & 17.* Cùm verò Caſtr. *in d. l.* ſubiungit in quæſtione, *quando nihil relictum eſt filiis*, vt primùm deducatur legitima, reliquum diuidatur, hoc facit ſequendo opinionẽ eorũ qui contra gloſ. *in d. l. hac edictali, §. diuidi*, ſentiunt: ſed poſito, eam opinionem veram, eſt contraria concluſioni Rimin. idem verò Caſtr. *conſ. 348. & conſ. 462. vol. 2.* quæſtionem proponit, quando ex ſtatuto vir ſuccedit vxori & lucratur totam dotem, *nihilq. filij eſſent habituri*, exiſtimátq; filium, legitimã primùm habiturum & reliquum diuidēdum. Anch. *conſ. 102* vltra quod non verſatur in terminis noſtris, ſed in quæſt. generali disertè ſententiam amplectitur contrariam Riminaldo, & concludit, filium primi matrimonij non poſſe habere vitricum & legitimam & remedium *d. l. hac edictali.*

Socin. *conſil. 35. n. 19. lib. 4.* verſatur etiam in quæſt. generali, & ait legitimam primò deducendam, reliquum diuidendum, & ſic contra Riminald.

Corn. *conſ. 33. lib. 1.* contrarium dicit, nimirum nouercam tantum habituram quantum relictum eſt filio, de deductione verò legitimæ priùs facienda, ne verbum quidem, ſicut & in *conſil. 118. eod. lib.*

Dec. *conſ. 246.* non etiam verſatur in terminis noſtris, & de legitima detrahenda, & reliquo diuidendo agit.

Bald. *conſil. 401. lib. 2.* agit tantùm, an lucrum imputetur in legitimam, & *conſ. 22. lib. 5.* non tractat quęſt. noſtram etſi de materia *l. hac edict.* loquatur.

Fabian. de Giochis *in auth. nouiſſima, q. 12. 9 quæſtionis principalis, C. de inoffic. teſtam.* de imputatione & deductione legitimæ & poſtea diuiſione, *in q. generali.*

Crauet. *conſ. 142. n. 4.* de quæſt. generali & deductione legitimæ, & de reſtanti & diuiſione: idémque dicendum *de conſ. 194.*

Fulgoſ. *conſ. 49.* non tractat materiam *l. hac edictali*, minus *conſ. 97.*

Cuman. *conſ. 119.* non tractat etiã hanc materiam, ſed debuit allegari *conſ. 120.* in quo tamẽ nihil aliud dicitur, quàm Citramontanos, quos Vltramontanos vocat, quia erat Italus; tenere, æqualiter diuiſionem faciendam inter filios primi matrimonij & vitricum, vel nouercam: Vltramontanos verò, quos Citramontanos vocat, legitimam in primis deducendam.

Poſtremò Bertr. quem allegat *in d. l. hac edict. verſ. ita tamen, n. 10.* amplectitur quidem hanc opinionẽ, vt legitima ſit in primis deducenda, & reliquum diuidēdum, ſed hoc tantùm intendit, ſi nihil filio relictum ſit, ſed ſi quid filio ſit relictum, præſertim legitima, vel plus ea, contrarium omnino ſentit *d. n. 15. verſ. tertius caſus, fol. 148.* & cuius authoritate potiſſimùm nititur. Gloſ. *in d. §. optimè verb. quippe, in auth. de nupt.* quam allegat, & cuius authoritate ait DD. per ſe allegatos id ſentire, nõ loquitur in terminis eius & cùm DD. tenentes, legitimã deducendam eam apponant, gloſ. *in l. fœmina, verbo, dimidi.* & hãc reprobãt (illam approbant,) ſatis euincunt, intelligendam eſſe, quando nihil relictum eſt filiis.

Ex quibus apparet, tantum abeſſe, vt communis vel magis communis ſit opinio circa concluſionem ſuprà poſitam per Rimin. vt ne vllus quidem ex DD. quos allegat, eam teneat: imò aliqui ex his, vt Anch. Corn. & Bertr. contrariam ſententiam omninò amplectantur, ſed & in generali quæſt. An legitima ſit in primis deducenda, hodie apud omnes negatiuam receptiorem eſſe teſtatur Burſat. *d. conſ. 211. lib. 2.*

His adde concluſionem Riminaldi omnino falſam, nam qui legitimam deducendam tenent, non exiſtimant marito dandum ſolummodo tantumdem quan-

tum eſt plus legitima donatum filio, ſed legitimam deducendam & reliqua diuidenda.

4 Ruſus ſententiam Riminaldi habere manifeſtam coottradictionem, quia omnes fatentur ad minus vitrico vſque ad legitimam poſſe relinqui, etiam ſi minus ea eſſet relictum filio, vt DD ſup. cit. teſtantur, præſertim Crauet. *d. conſ. 142. n. 6.* poſt innumeros quos allegat & ſequitur, & ipſemet Rimin. fatetur *in 2. concluſ.* idque verum eſt, etiam ſi filius non peteret ſupplementum, vel pater dixiſſet, quòd eſſet contentus, Bertr. *ad d. l. hac edict. verſ. ita tamen.* Faber *in C. Fabr. lib. 5. tit. 5. defin. 3.* quamuis in iſtis duobus caſibus contrarium ſentiat Rimin. d. loco, & malè, ſed quomodocumque ſit, etiam per ipſum, ſaltem extra illos duos caſus, debet habere vſque ad legitimam, ac per eius concluſionem minus ea habet, & ſic ipſe ſibi ipſi *in eod. conſ.* contradicit.

Poſtremò, huiuſmodi concluſio eſt directè contra verba textus *in d. l. hac edictali*, per quam ſi vitrico æqualiter relictum ſit, æquales debent manere, ſi n minus, debet habere tantum quantum vnus ex filiis qui minus habet.

Quantum verò ad *decis. 95.* recolendæ memor. domini de Laurentiis Rotę Auen. dum deceſſit, Decani, ex DD. quos allegat, opinio, quam tenet, legitimam ſcilicet prius detrahendam, & poſtea faciendam eſſe diuiſionem bonorum inter nouercam & liberos, non poſſe adaptari caſui noſtro, quo filius erat inſtitutus, & filiabus certum quid relictum, apparebit, nam Cuman. *conſ. 196.* non tractat materiam legis *hac edictali.*

Alex. verò *conſil. 158. n. 8. & 9. lib. 5.* diſertè contrarium tenet, & nulla deductione legitimę facta æqualiter diuiſionem faciendam.

Decian. *conſ. 46. num. 5. & 6.* non tractare hunc caſum ſup. docuimus quemadmodum, & Crau. *conſ. 142. n. 4.*

Quoad Ripam verò *in l. in quartam, n. 219.* primum ipſemet fatetur Ripam ſibi contrarium *tit. de ſecund. nupt. reſp. 4. n. 12. vol. 2.* ſed & præterea *in d. n. 219.* non tractat quæſt. noſtram, ſed in terminis generalibus, an legitima ſit detrahenda prius & reliquum diuidendum: ideóque in terminis gloſ. *in d. l. fœmina, verb. diuidi*, ſcilicet quando nihil relictum eſt filiis.

Poſtremò Bertraod. *conſ. 102. n. 4. lib. 3* quem etiam potuit allegare in variis aliis conſiliis quæ allegauimus in noſtris prioribus ſcriptis, & potiſſimum *in d. l. hac edictali, ver. ita tamen, n. 10.* eam opinionem amplectitur, cùm nihil relictum eſt filiis, ſed in terminis noſtris & caſu ſuæ deciſionis contrarium tenet *n. 15.*

ARGUMENTUM.

De eadem re.

SUMMARIUM.

1 *Legitima non deducitur, quando illa, vel plus ea, relictum fuit filiis primi matrimonij.*
2 *Reſp. iuribus contrariis.*
3 *Nec detrahitur, quando filius eſt inſtitutus*
4 *Reſp. Creſcent. & aliis iuribus.*

CONSILIUM CL.

QUÆSTIO de legitimæ deductione ante omnia facienda, vel non, reſtringenda eſt ad caſum in quo verſamur, ſcilicet quando filiis primi matrimonij legitima vel plus eà relictum fuit, vel quãdo filij fuerunt hæredes inſtituti, nouercæ verò aliquid relictum, & in vnoquoque certa videtur ſententia, legitimæ deductionem non eſſe faciendam, multò magis quando vtrumque concurrit vt hoc caſu.

1 Et de primo quidem, ſcilicet quando legitima vel plus ea eſt relictum, vltra multos in prioribus ſcriptis allegatos, præſertim Bertr. *in l. hac edictali, § ita tamen, verſ. ſecundus caſus, n. 15.* & Burſat. *conſil. 211.* tam in terminis & ex profeſſo tractat Surd. *conſil. 422. per tot.* & præſertim *n. 12. cum ſeqq.* maximè *verſ. tertio quando,* & ante eum Gabriel. *conſ. 13. n. 24. 25. & 26. lib. 2.* & Surd. referens Gratian. *diſcept. Forenſ. c. 300. n. 39. cum ſeqq. lib. 2.* nec non Burſat. *conſ. 212. n. 20.*

2 Nec obſtat deciſio Rotæ 756. *lib. 3.* minus enim legitima relictum erat filio, & vitricus ſolus hæres inſtitutus, ideóque Surd. *d. conſil. 422.* illius quidem *deciſ. n. 1. circa fin.* facit mentionem, ſed poſtea in ea non facit vim, quia non fecit caſum, quando legitima eſt relicta; eodémque modo ſatisfit Creſcent. *deciſ. 4. tit. de donat.* in qua hic caſus ſpecialiter non tractatur.

3 De ſecundo, quando filius eſt inſtitutus, adeſt dict. Burſat. *conſ. 211. num. 8 verſ. tertio dictum illud & d. conſil. 212. num. 21.* & ante eum Crauett. *conſil. 194. num. 2. circa*
4 *fin.* Creſcent. *deciſ. 4. ſub tit. de teſtam.* neceſſario intelligenda eſt, quando nihil vel minus legitima filio relictum eſt, per DD. quos allegat pro cõfirmatione quartæ opinionis, quam veriorem & in iudicando ſequendam dicit, nam Bart. Bald. & Caſtr. non *in l. 1. C. de reuoc. donat.* ſed *in l. 1. C. de inoff. dotib.* in his terminis loquuntur, & Bart. quidem *n. 2. verſ. iudic.* præſupponit minus legitima relictum, cùm experiẽdum eſſe contendit remedio d. legis pro reuocatione inofficioſę dotis vel donationis vt legitimã conſequatur, Bald. *in d. l. 1. n. 3. verſ. quarti,* dicũt in his verbis, *Vt, et ſuppleatur quarta,* ſicut & *in d. l. hac edict. n. 11.* cuius verba in parentheſi nõ poſſunt intelligi niſi de donatione omnino ſimplici, idem contendit Caſtr. *n. 4. verſ. in alia gloſ.* in his verbis, *Illud ergo quod reuocatur per illam legem,* idem ſentit & clarè id demonſtrat, cùm reſpondet Saliceto, qui *in d. l. hac edictali, n. 4.* ponit quæſtionem, quando vir totum lucratur, & iuxta terminos gloſ. *in d. l. hac edictali, verbo diuidi,* in qua nihil relictum erat filiis primi matrimonij, Alex. *in addit. ad Bart.* poſt Gloſſ. *in §. optimè in authen. de nupt.* Iacob de Belui. Butri. & Alberic. clarè ponit quæſtionem, quando totum relinquitur viro per mulierem quæ ſecundo nupſit, in caſu Fulg. *conſ. 96.* minus legitima erat relictum, quod patet *num. 3. verſ. ad ſecundum,* dũ quærit, an dos data filię imputetur in legitima nec non, ex eo quod reſpondit Salic. qui, vt iam dixi, quæſtionem ponit, quando legitima non eſt relicta filiis, Soc. non *conſ. 75.* ſed 35. tractat caſum, quãdo vir lucratur totam dotem ex vi ſtatuti, & ſic filij primi matrimonij nihil habent, pręſertim cùm ſe fundet in authot. Bart. & Bald. *in d. l. 1. C. de inoff. dotib.* Caſtrenſ. verò non *conſil. 163. lib. 2.* ſed *conſ. 348. vol. 2.* quæſtionem proponit, quando vir ex ſtatuto ſuccedit vxori, & lucratur totam dotem, nihilque filij eſſent habituri, ex quibus conſtat Creſcent. deciſ. nõ verſari in terminis noſtris. Aduertat etiam dominus meus, quod etiam ſi in caſu noſtro minus legitima relictum eſſet, non poſſemus ſequi deciſ. Creſcent. nec aliam Rotæ 756. *lib. 3.* cùm, deductione legitimè facta, reliquum non poſſet diuidi ob legata filiabus facta, longè maiora quàm ſit portio filiorum.

Quoad augmentum, non obſtat Rotæ *deciſ. 483. par. 1. in nouiſſimis.* nam, propoſitis rationibus hinc inde, præcipuum fundamentum Rotæ conſiſtit, quia in

caſu

Digitized by Google

caſu illius non agabatur, de donatione reciproca, vt conſtat, ex *num.17.18.19.* imò ex *d.num.18.verſ.in poſteriori*, tacitè hanc ſententiam confirmat: Adde quod verſatur in materia fauorabili, ſcilicet legitimæ, vt dicitur *num.* 25. nos in odioſa & pœnali ex *l.hac edictali*, Dec. *conſil.*246. eodem modo intelligendus eſt, vt conſtat ex *num.*2. præſertim quod *num.*3. potiſſimùm ſe fundet in authoritate Baldi, *conſil.*22. *lib.*5. qui caſum ponit, cùm nihil relictum eſt filius primi matrimonij, in his verbis, *Cùm dicta Nicolaina nihil reliquerit vel tribuerit in vita vel in morte eiſdem filius primi matrimony*, idque eo magis quod d. Creſcen. allegando, dec. Baldi meminit, in *d.conſ.*22. atque Decium poſt Bald. eam ſententiam fuiſſe ſequutum.

ARGVMENTVM.

ANNVI reditus decurſi, non tamen exacti, an ſpectent ad fructuarium, an verò ad proprietarium.

Annuus reditus ad vitam relictus, quomodo æſtimandus ſit.

SVMMARIVM.

1 *Annui reditus decurſi habentur pro perceptis, ideoq; inter mobilia computantur.*

2 *Reditus non exacti dicuntur fructus pendentes, quando debentur ratione fructuum naturalium.*

3 *In acceſſionibus perſonalibus, reditus quorum ſolutio cecidit tempore vſusfructus, ſpectant ad fructuarium, nec dicantur pendentes: vltimi verò anni diuiduntur pro rata inter fructuarium, & proprietarium.*

4 *Hæreditatis appellatione veniunt omnia quæ non ſunt exacta.*

5 *Reditus ex contractibus prædeceſſorum quæſiti, quorum dies venit tempore vſusfructus, ſunt fructuary.*

6 *Etſi legatum alimentorum, & annui reditus, in multis æquiparentur, tamen æſtimatio eorum, in terminis legis Falcidiæ, diuerſimode facienda eſt.*

7 *In alimentis habet locum,* l. hæreditatum. *in annuis verò reditibus,* l. lex Falcidia ſi interuenerit, & l. cum Titio, ff. ad leg. Falcidi.

8 *Deſtinatio penſionis nouercæ relictæ, relinquitur arbitrio iudicis, eiúſque arbitrium ex mente* l. hac edictali, C. de ſecund. nupt. *regulandum eſt.*

CONSILIVM CLI.

DVAEIS doctiſſimè excitatis per Magnificum D. de Roays in cauſa compromiſſaria dominæ Violantæ de Fortia, & domicellæ Alexandræ de Lopis viduæ quondam domini Georgij de Pluuiers, & ipſius mediatæ hæredis, reſpondetur vt ſequitur.

Primo quidem, duabus rationibus fulcito: quoad primam, nulla Regis ordinatione mutatũ fuiſſe diem ſolutionis cenſus Pariſienſis, de quo agitur, ſed ob defectum pecuniarum domum Pariſienſem cenſus per ipſam venditos, non ſtatim atque dies eorum cedit, ſed cùm facultatem habet, eos ſoluere, & arreragia præſtare, accideréque vt quandoque tardius, quandoque non ita tardè ſoluantur; quod ex eo manifeſtè conſtat, quod in quitantiis nominatim fit mentio in ſolutionem fieri pro eo anno & die, quo debuiſſet fieri, ſi pecuniam habuiſſet. Et quia hoc notorium eſt, non inſiſto.

Quoad ſecundam rationem, dicitur cenſus maturatos, non tamen exactos, cenſeri perceptos, & ſpectare ad fructuarium, nec tranſire in proprietarium, tanquam proprietatis partem, ſeu acceſſionem facientes, vigore primæ conuentionis per quam d. cenſus fuit impoſitus ab anthoribus Annæ de Faulcons: nam huiuſmodi reditus decurſi, non poſſunt dici fructus pendentes, ſed tantùm non decurſi, tales cenſentur, decurſi verò habentur pro perceptis, ideóque inter mobilia computantur, vt in terminis docent Imbert. *inſtit. Foren. lib.*1. *in §.quod ſi ſolutio.in gloſ.* Papon *lib.*17. *tit.*4. *arreſt.*1. 1

Nec obſtat Peregrin. *de fideicomm. artic.*49. *num.*66. *circa fin.* nam Doctores, quos allegat, dum inquiunt, reditus non exactos, cenſeri fructus pendentes, intelligendi ſunt de iis reditibus, qui ratione fructuum naturalium debentur, qui naturam eorumdem ſequuntur; non de iis qui non debentur ratione fructuum naturalium, quales ſunt noſtri, ex traditis per Honded. *conſ.*85. *num.*16. *lib.*2. aut in aliis terminis, & quæſtione diuerſa à noſtra loquuntur, in ſpecie Bald. *in l.fin. n.*9. *C. de fructib. & lit. expenſ.* & Imol. *in l. diuortium, §.ſi vir, verſ. vltimo quæri poteſt.* loquuntur in terminis pœnæ ſeu multæ circa finem vltimi anni primi conductionis maleficio commiſſæ, & in primo anno ſequentis conductionis per ſententiam declaratæ, ad quem ſpectet: & quæcumque opinio vera ſit, ad quem ſpectat, controuerſa enim eſt hac in re DD. ſententia, non nocet caſui noſtro: quia ſi ſpectet ad primum, facit pro nobis, quia cenſetur percepta. Si ad ſecundum, non nocet, quia ante condemnationem non poterat dici verè debita: in noſtro verò caſu agitur de reditibus, quorum ſolutionis dies ceſſerat & venerat, præterea ibi agitur de re non reiterabili, in qua propterea ratio fructuum conſiderari non poteſt, vt conſiderat Soc. *conſ.*100. *col.*3. *circa princip.* dictus verò Socin. *conſ.*100. *col.*1. & 2. loquitur in caſu ſpeciali, quando agitur de remiſſione mercedis locationis, ob enorme, & intolerabile damnum ſuperueniens, & agit de condemnationibus ſcriptis in prothocollo, quarum occaſione erant contracta nomina debitorum, & ſic de re non reiterabili, & propter ſpecialem rationem in d. remiſſione militantem ait cenſeri fructus pendentes, & ſic non poſſe eſſe in damnum eius qui remiſſioné petit, ex eo quod in dicta materia, vt dicantur fructus percepti in damnum eius qui remiſſionem petit, requiritur actualis perceptio fructuum, vt ipſe docet *d.col.*2. *verſ. ſed in caſu noſtro.* & ipſemet Peregrin. *d.num.*66. loquitur in terminis acceſſionum perſonalium, & non reditũum, de quibus agimus, in quibus adeò verum eſt, reditus quorum ſolutio cecidit tempore vſusfructus, ſpectare ad fructuarium, & non dici pendentes, vt inutilis ſit quæſtio, an ſint pendentes, necne, cùm etiam ij, qui poſſent dici pendentes, nempe quorum ſolutionis dies nondum venit, & ſic vltimi anni, pro rata temporis diuidantur inter fructuarium & proprietarium, vt in terminis docet Couarr. *variar. reſolut. lib.*1. *cap.*15. *num.* 10. Honded. *d.conſil.*85. *num.*16. *lib.*2. 5

Caſtillo *de vſufruct. cap. 78. per tot.*

Non obſtat text. *in l. poſtulante, §. ſed in huiuſmodi, in l. deducta, § qui poſt, ff. ad Trebell.* & latè tradita per Peregr. *d. artic. 49. num. 66.* & de Franch *deciſ. 13 per tot.* nam præſuppoſito, citra præiudicium veritatis, ibi tradita procedere in redditibus, de quibus agimus, (de quo ſi ageretur amplius diſcutiendum eſſet, & forſan contrarium aſſerendum, vt poſtea dicemus ex ipſomet Peregrin. *d. artic. 49. num. 66. & 69.*) ea habent locum, quando quæſtio eſt inter hæredem & fideicommiſſarium, quod ſcilicet ea omnia quæ non ſunt exa-
4 cta, veniant appellatione hæreditatis, vt inquit, text. *in d. l. poſtulante, §. ſed in huiuſmodi.* & ea fideicommiſſarius non petit tanquam fructus, quo caſu procederet *l. in fideicommiſſariam, ff. ad Trebell.* ſed petit hæreditatem in ſtatu, in quo reperitur: ſed reperitur cum iſtis actionibus, quæ ſunt quæſitæ ex contractibus defuncti: ergo in ipſum debent tranſire, vt inquit de Franc. *d. deciſ. 13. n. 6.* poſt Caſtrenſ. *in d. l. deducta, §. qui poſt.* at nos verſamur cùm controuerſia eſt inter fructuarium & proprietarium, vbi non agitur de iure vniuerſali, vt de hæreditate, quæ comprehendit omnia mobilia, immobilia, & actiones; ſed de re particulari, de redditibus ſcilicet ſolis, qui tanquam fructus petuntur. Et vt quæſtionem reſtringamus ad id de quo agi-
5 tur, nempe cùm controuerſia eſt inter fructuarium & proprietarium, & quæritur, ad quem ſpectent reditus ex contractibus prædeceſſorum quæſiti, quorum dies venit tempore vſusfructus durante, Doctores vno ore concludunt ſpectare ad fructuarium, non ad proprietarium, quia nedum cenſentur ſeparati à ſolo, ſtatim atque deberi incipiunt, ſed non intrat quæſtio fructuum pendentium, vel perceptorum, ſed ſtatim atque cedunt, penſionem eſſe deſinunt de corpore ſeu re principali, & ſunt tanquam proprietas ſeparata: & per alias rationes quas afferunt, ne hic tranſcribantur, vt in terminis docent Bald. *in cap. quæ in Eccleſiarum, num. 26. verſ. idem in penſionibus, ext. de conſtitutio.* Ruin. *conſ. 193 num. 3. verſ. confirmatur etiam.* de Franch. *deciſ. 168. per tot. num. 11. & ſeqq. & deciſ. 255. num. 4. cum ſeqq.* Roderic. *de annu. redit. lib. . . quæſt. 3. num. 11. & lib. 3. quæſt. 6. num. 5.* idque eo magis quod nulla negligentia domino de Pouillans fructuario imputari poteſt, vt in terminis docet Ruin. *d. conſ. 193. num. 2. circa fin.* & in prioribus ſcriptis docuimus, ex *l. qui vſumfructum, § fin. & l. quæſitum, ff. de vſufruct. & l. vti frui, §. ſi poſt litem, ff. ſi vſufruct. peta.* Et quæ Caſtrenſ. & de Franch. quoad diligentiam adhibitam, & condemnationem ſequutam dicunt, procedunt, vt ſuprà docuimus, cùm quæſtio eſt inter hæredem & fideicommiſſarium: quæ adeò vera ſunt, vt etiam quoad reditus vltimi anni, quorum ſolutio non ceſſit tempore vſusfructus, pro rata temporis diuiſio fieri debeat, vt Doctores proximè citati, & Couarr. Honded. & Caſtil. docent dictis locis.

Quoad ſecundum dubium, circa æſtimationem penſionis, ſeu reditus annui 200. librarum dictæ dominæ
6 de Fortia, viduitate, vel vita durante: reſpondetur quod etſi legatum alimentorum, & annui reditus ad vitam, in multis à pari procedant, quod ſcilicet d. legatum annui reditus pro alimentis cenſeatur factum, ad not. *in l. in ſingulos, ff. de annu. legat.* tamen æſtimationem eorumdem in terminis legis Falcidiæ diuerſimodè eſſe
7 faciendam Iuriſconſulti reſpondent; nam in alimentis habet locum *l. hæreditatum*, in annuis verò reditibus, *l. lex Falcidia ſi interueniat, & l. cum Titio, ff. ad leg. Falcid.* ideóque hoc caſu videtur omnino non eſſe locum *d. l. hæreditatum.* præſertim quod etiam dum de legato alimentorum agitur, an ea ſit ſequenda in aliis caſibus extra terminos legis Falcidiæ, quæſtio eſt maximè controuerſa, & vtraque ſententia, affirmatiua, & negatiua, à ſuis ſequacibus communis aſſeritur, vt per Cæualos. *quæſt. 552.* quod præſertim hoc caſu aſſerendum eſt, plus enim æſtimaretur dictus annuus reditus, morte finiendus, & ad maiorem ſummam aſcenderet, quàm capitale ſimilis penſionis perpetuò duraturæ, vt in prioribus ſcriptis circa hoc dubium deduxi. Sed vt- 8
cumque ſit, verior ſententia eſt, totum hoc iudicis arbitrio relinquendum, vt docet Molin. *de Hiſpan. primogen. lib. 3. cap. 19. num. 39. verſ. ſed quamuis hæc opinio.* Couarr. *lib. 3. varia. reſol. cap. 9. num. 8.* & ante eos Medina *de reſtitutio. c. de cenſu ad vitam.* & nouiſſimè Moñoz Eſcobar *comput. 1. cap. 2.* poſt alios quos ipſe, dictique Couarr. & Molin. allegant: & quatenus verum hoc ſecundùm rei veritatem, & id quod accidit definiendum, & iſtud arbitrium regulandum eſſet, hoc totum ex mente *l. hac edictali.* decidendum eſt. qua legatum, vel donatiom nouercæ, reſtringendum eſt ad relictum filio, cui minus, quod ſi fiat per ſingulos annos, imputatio facienda eſt, & vnoquoque anno adiudicanda penſio annua, & tantumdem vnicuique ex filiis primi matrimonij, augendo aliis annis id quod reſtat ex fructibus quos interim ea dicto reſtante perceperint filij hæredes, quo vſque nihil ſuperſit, & tunc extincta erit ſolutio penſionis: nam ſi veritatem ſequamur, & ſecundùm id quod accidit, quemadmodum nouerca non poteſt conſequi plus quàm cui minus relictum, ita & quoque non minus d. nouercæ, quàm illi dandum eſt, præſertim cùm verſemur in odioſis. Sed ſiue fiat eo modo æſtimatio, ſiue eo ſecundùm quem concluſi in voto, res in idem recidit, eum tamen in voto expreſſum libentius ſequutus fui, quia facilior eſt, & clarior, & *d. l. hac edictali.* omnino conueniens: nam cùm per eum reducamus relictum nouercæ, ad id quod relictum eſt ei cui minus, eſt ſatisfactum diſpoſitioni *d. l. hac edictali.* & non eſt amplius quærendum de æſtimatione dictæ penſionis, cùm eo modo, omnino ab ea recedamus, & donata nouercæ, ad terminos *d. l. hac edictali*, reducantur.

Quoad tertium, ea verbis teſtamenti videtur omnino dicendam, legatum iocalium intelligendum de iis omnibus quę præ manibus habebat d. domina de Fortia, ſcilicet tam de illis quæ d. dominus de Pouillans recognouerat, quàm de illis quæ ipſe fecerat, eáque omnia propterea iure legati ſpectare ad d. dominam de Fortia, & non propterea minus ſexentas libras promiſſas in contractu matrimonij, ei debitas fuiſſe, eáſque propterea legitimè recepiſſe, quia eſt impoſſibile, vt cum dicto legato confundantur, quia omnia iocalia non fuerunt æſtimata niſi ad ſummam. Et tamen iocalia recognita æſtimata fuerunt . . . . & ſic nedum inutile fuiſſet d. legatum, ſi fieret iſta confuſio, ſed etiam damnoſum, quia minus eſſet quàm quod dictæ dominæ de Fortia debebatur, tam ratione dictorum iocalium recognitorum, quàm ratione dictarum ſexcentarum librarum promiſſarum, quod non eſt dicendum, præſertim quod verſamur in debito voluntario, & quod d. dominus de Pouillans vſus eſt, in d. legato, dictione, *Dono.*

ARGV-

ARGVMENTVM.

AN alienatio fundi dotalis per maritum, & vxorem, medio iurament, ofacta, reſcindi poſſit ſecluſo metu, & læſione vltra dimidiam iuſti pretij.

SVMMARIVM.

1 *In Gallia non ſubſiſtit alienatio fundi dotalis, nulla enim habetur ratio iuramenti.*

2 *In terris Eccleſiæ, plerique exiſtimant abſolutè dicta contractui ſtandum eſſe, etiam ſi mulier maneret indotata:*

3 *Alij reſcindendum, ſi non adſunt bona mariti, ex quibus mulieri conſulatur.*

4 *Reſolutio eſt, quod reſcinditur, ſi mulier manet indotata. Si autem non omnino, ſed vſque ad dimidiam, tenet.*

CONSILIVM CLII.

QVÆRITVR à me, nulla facti ſpecie propoſita, an alienatio fundi dotalis per maritum, & vxorem, medio iuramento facta, aliquo modo reſcindi poſſit ſecluſo metu per maritum illato (quo caſu eſſemus in claris, ſi tamen legitimè probaretur) ſecluſa etiam læſione vltra dimidiam iuſti pretij, habito reſpectu ad tempus, quo caſu locus eſſet remedio *l. 2.*
1 *C. de reſcindenda vendit.* Reſpondetur, in Gallia huiuſmodi contractum nullius eſſe momenti, nulla enim habita ratione iuramenti, præciſè ſeruatur iuris ciuilis diſpoſitio: Auenione verò & in Comitatu Venaiſ- 2
ſino, ſicut & in cæteris terris Eccleſiæ, pleroſque exiſtimaſſe, abſolutè d. contractui alienationis ſtandum eſſe, nec eam per vxorem eiuſve hæredes impugnari poſſe, per *cap. cùm contingat de iureiur. & cap. licet mulieres de iureiur. in 6.* & Lup. *in rubr. de donatio. inter vir. & vxor. §. 17. num. 33.* Boer. *quæſt. 23. num. 9.* Burſat. *conſil. 66. num. 5. lib. 1.* qui de magis communi teſtatur, idque verum contendit, Sola *in gloſ. ad nouas conſtitut. de alienatio. mulier. num. 13.* etiam ſi mulier omnino 3
indotata remaneret. Alij verò exiſtimarunt quòd ſi non adſint bona mariti, ex quibus poſſit conſuli indemnitati mulieris, alienationem reſcindendam, vt per Seraphin. *de priuileg. iuramenti, priuilegio 76. num. 12.* quod verum eſſe exiſtimant, etiamſi tempore contractus adeſſent alia bona mariti: ſi tamen non adſint tempore quo egit, vel agere poteſt mulier, Seraphin. *d. loco.* Afflict. *deciſ. 311. & deciſ. 313. per tot.* vbi ita iudicatum in conſilio Neapolitano aſſerit, *& deciſ. 336. num. 4.*

Hoc iure vtimur, vt neque primam neque ſecun- 4
dam ſententiam præciſè teneamus, ſed ſi omnino ſit indotata, alienatio reſcindatur, ſi autem non omnino, ſed vſque ad dimidiam partem, alienatio teneat, iuxta Theſſon. *deciſ. 223. n. 13.* Applicanda igitur eſt huiuſmodi reſolutio ad caſum qui dicitur eſſe in controuerſia.

ARGVMENTVM.

AN dos matri conſtituta, ea præmortua, imputetur nepotibus in legitimam ſuper bonis aui.

SVMMARIVM.

1 *An dos materna imputari debeat nepotibus in legitimam ſuper bonis aui, quæſtio eſt admodum controuerſa.*

2 *Affirmatiua verior eſt, & magis communis.*

3 *Cauſa originalis ſemper inſpicienda eſt.*

4 *Ex ſubſtantia alicuius prouenire dicitur, quod immediatè, vel mediatè ab eo deſcendit.*

5 *In legitimam imputantur omnia, quæ ex ſubſtantia patris proueniunt.*

6 *Nepotes dotem maternam imputare debent, quoties pater ſtipulatus eſt eam filiæ, vel quibus de iure, reſtitui.*

7 *Non imputatur extraneo hæredi inſtituto.*

8 *Contra.*

9 *Si dotem conſequantur tanquam hæredes matris, non imputatur.*

10 *Secus ſi ex ſtipulatione aui.*

11 *In quibus terminis loquatur Fulgoſius.*

CONSILIVM CLIII.

PRÆSVPPONITVR in facto, Petrum Duton hoſpitem collocaſſe matrimonio de anno 1594 & 3. Maij, filiam ſuam Magdalenã cum Gaſpare Palud mercatore Auenionis, eique dotem conſtituiſſe 3300. librarum, quæ ſolutæ fuerunt, dictúmque Palud ad ſtipulationem patris & Notarij promiſiſſe d. dotem reſtituere eidem Magdalenæ filiæ, vel illi & illis quibus de iure reſtituenda foret: moritur d. Magdalena, relicta Ioanna eius & dicti Gaſparis filia, & ſuperſtite d. Petro patre, qui teſtamento de anno 1612. & 8. Februarij, legauit titulo inſtitutionis particularis dictæ Ioannæ, eius. ex d. Magdalena filiæ, nepti, ſummam 20. ſcutorum pro omni iure legitimæ & ſupplementi illius, & alterius cuiuſcumque, volens quod d. Ioanna teneatur conferre ſuper iuribus quæ poterat petere, ſummam in dotem d. Magdalenæ matri conſtitutam; & Simoni & Alphonſo Duton eius filiis ſummam mille ſcutorum, titulo inſtitutionis particularis legauit, inſtituitque hæredem ſuum vniuerſalem Catharinam de Pandian eius vxorem ſolam, per quam voluit legata per ipſum facta ſolui: d. Ioanna, antequam d. teſtamentum conditum fuiſſet, nupſerat Magiſtro Blanc notario, quæ, non contenta d. legato 20. ſcutorum, petit integram legitimam ſuper bonis aui, ſeu ſupplementum illius vltra d. 20. ſcuta, nec vult imputare dotem matri conſtitutam; quæritur an huiuſmodi dos ſit imputanda nec ne.

Quæſtio eſt admodum controuerſa, Bald. *in l. illam* 1
C. de collat. non imputari; Bartol. verò *in l. in quartam, num. 12. ff. ad leg. Falcid.* imputari affirmantibus, & vnuſ-

quiſque ſuos ſequaces habet, qui etiam aſſerunt ſuam
opinionem communem, ſed reuera Bartoli ſenten-
2 tia & verior & magis communis eſt. Verior quidem
per rationes ab ipſo allatas *in d. l. in quartam, & in conſ.*
190. lib. 1. incip. Gisbertus dedit. ne hic eas tranſcribam,
præſertim quod certum eſt, quod de iure communi
huiuſmodi dos debebat ad patrem reuerti, *l. dos à pa-*
tre profecta, C. de iur. dot. ſed per conſuetudinem, iuxta
opinionem Martini, aufertur patri & datur nepotibus:
non ergo ab eorum matre filij habent huiuſmodi do-
tem, ſed ea vigore conſuetudinis; meritò ergo tan-
quam de bonis aui profecta, eis computatur in legiti-
mam, éſtque mera imaginatio, ſi dicamus nepotes vi-
deri hæredes filiæ, cùm nuſquam id iure probari poſ-
ſit, ſed ſimpliciter conſuetudo dotem illam de iure re-
deuntem ad auum, & ea quadam æquitate, poſthabito
iuris rigore, dat nepotibus prout dicit Bart. *in d. l. in*
quartam, & communiter DD. *in d. l. illam,* præſertim
Alex. Deinde, quia ex quo mater, viuente patre, num-
quam fuit domina dotis, non poteſt dici quod in ea
habeat hæredem, vt inquit Socin. *in d. l. in quartam, n.*
3 142. atque hęc confirmantur, quia ſemper prima & ori-
ginalis cauſa debet inſpici & conſiderari, *l. ſi hæredes*
teſtamento, ff. de actio. empt. Bald. *in l. vlt. in 3. oppoſit. C. de*
contrah. empt. Dec. *in l. in eo quod velis, de reg. iur.* Crauet.
conſil. 131 num. 15. & conſ. 144. num. 2. Cauſa autem pri-
4 ma & originalis eſt ſubſtãtia patris, ea ſubſtantia enim
alicuius prouenire id dicitur quod immediatè vel me-
diatè ab eo deſcendit, ita gloſ. *in l. cùm oportet in ver. ex*
ſubſtantia, C. de bon. quæ liber. & probat *l. omni modo, §.*
5 *imputari, C. de inoff. teſtam.* illa verò omnia in legitimam
imputantur, quæ ex ſubſtantia patris proueniunt, *in l.*
quoniam nouella, in ver. ſubſtantia, & l. ſcimus, §. repletio-
nes, C. de inoffic. teſtam. Qua ratione, pro imputatione
d. dotis facienda, fusè vtitur Menoch. *conſ. 153 num. 18.*
19. 20. 26. 27. & adeò verior eſt hæc ſententia, vt ab ea
in iudicando & conſulendo non ſit recedendum, vt
ait Socin. *d. l. in quartam, num. 143.* Bereng. Fernand. *in*
l. in quartam 3. art. 3. cap. . . num. 20. verſ. ſecundus caſus.
Graſſ. *in § legitima, num. 12.* Theſſaur. *decis. 237. num. 4.*
& ſecundùm quam in tribunalibus Galliæ ſolet iudi-
cari, Papon *lib. 16. tit. 4. de filles mariees, artic. 17.* & ibi
Chenu, *in addit.* nec his obſtant dicta per Surd. *conſil.*
206. contra Bart. nec enim facilè reſpondetur, ex de-
ductis per DD. ſuprà cit. præſertim Socin. & Bereng.
Sed præterea, *num. 16. verſ. ſed quia,* fatetur opinionem
Bart. communem & ab ea difficilè Iudices diſceſſuros,
in ſuo tamen caſu dotem non imputandam, quia ſti-
pulatio fuerat facta filiæ & eius hæredibus, & ſic cùm
nepotes conſequantur dotem, tanquam hæredes ma-
tris, eam non debere imputari: quod in caſu, in quo
6 verſamur, omnino aſſerendum eſt. quia pater ſtipula-
tus eſt filiæ, vel illis quibus de iure reſtitui debet, quo
caſu intelligitur ſtipulatus iuxta conſuetudinem Mar-
tini, & conſequenter quod nepotes imputent, Ripa *in*
l. in quartam, num. 191. Bertran. *conſil. 138 num. 4. vſque ad*
num 7. lib. 1. par. 2. in cuius fine tandem hanc ſenten-
tiam firmat, poſtquam ſatisfecit omnibus quæ in con-
trarium afferuntur, quibus reſponſionibus, quoad do-
nationem quam pater cenſetur feciſſe nepotibus, ad-
de Alex. *in d. l. illam, col. penult.* & Rip. *in d. l. in quartam,*
num. 191. Illuſtr. Tuſch. *tom. 5. lit. L. concluſ. 205. num. 65.*
Theſſaur. *d. decis. 237. num. 10. verſ. quid autem,* non ob-
ſtante Gaſpar. Theſſaur. in addit. ad *d. decis. 237.* fal-
li enim ex Ripa *in dict. l. in quartam,* vtique conuin-
citur.

Tota difficultas conſiſtit in eo quod Duron vxo-
7 rem, & ſic extraneam hæredem inſtituit, quo caſu ne-
potes non deberent imputare dotem maternam, vt
ſentit Theſſaur. *decis. 237. num. 15. verſ. quod ſi extraneus.*
ſed ad hoc reſpondetur: Primo Theſſaur. hoc non aſ- 8
ſerere, ſed ſolum referre Fulgoſ. id aſſerentem *in l. quo-*
niam Nouella C. de inoffic. teſtam. & Rip. *in d. l. in quar-*
tam, num. 198. & eam ſententiam videri habere æquita-
tem, ſed ipſe nihil firmat, ſicut nec quidquam firmare
potuit aut debuit: nam quod nepotes non imputent
dotem, dato extraneo hærede, huiuſmodi concluſio
careret ratione & authoritate, &, quod plus eſt, pugna-
ret cum ratione & authoritatibus DD. Caret autem
ratione, vel etiam cum ea pugnat, ex eo quod reſolu-
tio quæſtionis, an dos materna debeat imputari in le-
gitimam nepotum, non pendet ex eo, an extraneus,
vel filius teſtatoris inſtitutus ſit hæres, ſed an eam do-
tem habeant tanquam hæredes matris, an non, vt pri-
mo caſu non imputent (quamuis etiam hoc caſu ple- 9
rique exiſtimauerint imputari debere, vt Caſtrenſ. *in*
d. l. illam, verſ. plus videtur, & Ripa *in d. l. in quartam, n.* 10
197.) Secundo caſu imputẽt, quia ex perſona aui d. do-
tem conſequuntur, vt DD. docent *in l. illam, C. de collat.*
& in l. quoniam Nouella, C. de inoff. teſt. & in l. quartam. ff.
ad leg. Falcid. Sed præſertim Caſtrenſ. *in d. l. quoniam*
nouella, num. 3. & in d. l. illam, num. 10. Dec. *in ead. l. illam,*
num. 16. Ripa *in d. l. in quartam, num. 190.* qui *num. 191.*
fusè & claré docet, nepotes ex vi conſuetudinis d. do-
tem conſequentes, ab auo, non à matre, eam habere,
quod cùm ita ſit, ſequitur nullã vim fieri poſſe in qua-
litate hæredis inſtituti, & ſiue filius, ſiue extraneus in-
ſtitutus ſit, nepotes, modò dotem non conſequantur
tanquam hæredes matris (vt facerent ſi pater dotem
filiæ ſimpliciter reſtitui ſtipulatus fuiſſet, in aliũ enim
caſum filię donaſſe cenſetur) eam imputare debebunt.
Authoritate verò caret & pugnat cum ſententiis DD.
quia hi paſſim eam quęſtionem tractantes, indiſtinctè,
nulla habita ratione ad qualitatem hæredis inſtituti
concludunt non imputãdam vel imputandam, ſi tan-
quam hæredes matris, vel non, eam cõſequantur: nam
quoad Fulgoſ. qui dicitur huius limitationis author,
is neque *in d. l. illam,* neque *in d. l. quoniam,* aut alibi,
quod viderim, quidquam ea de re loquitur. Caſtrenſ.
quidem *in d. l. quoniam nouella,* refert Fulgoſ. vim fe-
ciſſe, ſi extraneus inſtitutus eſſet, ſed eſt in longe di-
uerſis terminis, vt infrà dicemus. Solus Ripa *in d. l. in*
quartam, num. 198. per tranſennam nulla ratione vel
authoritate allata videtur opinionem Bartoli limita-
re, ſi extraneus reſtitutus ſit, ſed is vel ſecundum ter-
minos, in quibus loquitur Fulgoſ. relatus per Caſtrenſ.
quique primus eſt huius limitationis author, intelli-
gendus eſt, vel manifeſtè lapſus eſt. contra rationem &
mentem DD. eam limitationem proponendo.

Secundo reſpondeo, quòd cùm hoc caſu pater ſti-
pulatus fuerit, filiæ, vel filij, & illis quibus de iure, do-
tem reſtitui, & ſic nepotes ex prouidentia aui coniun-
cta cum conſuetudine dotem conſequantur, certum
eſt, quicumque tamen hæres inſtitutus ſit, dotem im-
putandam, ex eodem Ripa *d. l. in quartam n. 19.* & Bertr.
conſ. 138. n. 4. cum ſeqq. lib. 1. par. 2.

Poſtremò, reſpondeo, Fulgoſ. illius limitationis ex
qualitate hęredis extranei ſumptę, primum authorem,
referente Caſtrenſ. *in d. l. quoniam nouella, num. 8. verſ.*
dominus Raphael. loqui, non in terminis noſtris, cùm
ſcilicet auus teſtatur & inſtituit, ſiue filium ſiue extra-
neum hæredem, ſed in longè diuerſis, nempe cùm fi- 11
lia, moriẽs ante patrem, teſtatur & inſtituit extraneum
hæredem, filio verò ipſius relinquit titulo inſtitutionis
particularis tantam ſummam quantam filia à patre
in dotem habuit, & quæ etiam tanta eſt quanta poſſet
eſſe legitima filij in bonis matris, eueniret enim in ca-
ſu quem proponit Fulg. quod d. filius vtiam ex legiti-
mis

Digitized by Google

mis ſibi debitis amitteret, quia dotem matri datam imputare deberet in legitimam aui, in bonis verò matris petere nô poſſet, quia tanta ſumma ei relicta eſt quanta poſſet eſſe eius legitima, quod ne eueniat, Fulgoſ. exiſtimauit filium, eundémque nepotem, non debere imputare ſummam ſibi relictam æquiualentem doti maternæ in legitimam aui ſibi debitam, ſed ſummam quidem ſibi relictam pro legitima matris, legitimam verò aui in aliis eius bonis conſequi debere. Quæ ſpecies facti quantum diuerſa ſit à noſtra clarum eſt: æquitas enim à Fulg. conſiderata, ne filius, idémque nepos, amittat vnam ex legitimis in bonis aui & matris ſibi debitis, ceſſat in caſu in quo verſamur, in quo ſi mater eadémque filia haberet aliqua bona, alia, quàm dotem à patre conſtitutam, ea d. Ioanna conſequeretur, nec imputatio quam faceret quoad legitimam aui, priuaret filiam eandémque neptem vna ex legitimis: vltra quod in auo teſtante non conſideratur qualitas hæredis, vt imputatio fiat, vel non fiat, ſed an nepotes habeant dotem à matre, an verò ab auo: ſed & quoque in caſu & terminis Fulgoſ. ipſius ſententia reprobatur à Caſtrenſ. in d. loco. His addi poteſt, quod cùm ex vi ſtipulationis à patre factæ, nepotes cenſeantur habere dictam dotem, vt ſupra demonſtratum fuit ex Rip. Bertrand. Illuſt. Tuſch. qualitas extranei hæredis non poteſt eſſe in conſideratione. Ex quibus concludo, dictam Ioannem, dictam dotem imputare debere.

ARGVMENTVM.

De eadem re.

SVMMARIVM.

1. *Si nepotes dotem maternam habuerint, ex vi conſuetudinis, vel aliàs ab auo, eam imputare debent in legitimam ſuper bonis aui.*
2. *Si verò tanquam hæredes matris, ſecus eſt.*
3. *Si pater ſtipulatus eſt dotem filiæ, vel quibus de iure, reſtitui, imputanda eſt.*
4. *Quia ex vi conſuetudinis eam conſequuntur.*
5. *Si verò filia, præſente & conſentiente patre, ſtipulatur ſibi, vel quibus de iure, reſtitui, ſecus eſt.*
6. *Stipulatio in proximè præcedenti caſu adhibita, cenſetur in poſteriori repetita.*
7. *Relatiuum* (vt ſuprà) *induxit repetitionem.*
8. *Promiſſio de reſtituenda dote filiæ, vel cui de iure, ſimpliciter facta abſque ſtipulatione, cenſetur facta in fauorem eorum, quorum intererat: & caſu quo non ſubaudiretur ſtipulatio, cenſetur ius eis quaſitum, quibus ius vult quæri, qui tamen præſentes fuerunt.*
9. *Huiuſmodi enim promiſſiones intelligi debent ſecundùm iuris ordinem.*
10. *Stipulatio matris inutilis eſt quoad filios.*
11. *Poteſt quis alteri ſtipulari ſuper re propria, ſi ſit duratura ſua.*
12. *Reſponſ. iis quæ dicta fuerant de repetitione ſtipulationis.*
13. *Reſp. Surdi conſ. 206.*

CONSILIVM CLIV.

1 CONVENIMVS igitur in hoc, quòd ſi nepotes, de quibus agitur, habuerint dotem matri ipſorum conſtitutam ex vi conſuetudinis, ſecundùm opinionem Martini, vel aliàs ab auo, eam imputare debeant in legitimam ſuper bonis aui aut ipſis petitam, ſecundum opinionem Bart. quam communem & ab ea in conſulendo & iudicando recedendum non eſſe teſtantur paſſim DD. præſertim Dec. *conſil.* 181. *n.* 7. & Bertrand. *conſ.* 138. *num.* 4. *lib.* 1. *par.* 2. *& conſil.* 255. *num.* 4. *vol.* 3. *par.* 2. *& conſ.* 309. *num.* 3. *eod. vol. & conſil.* 107. *num.* 2. *vol.* 7. & ipſemet Surdus contrariæ ſententiæ aſſertor *conſ.* 206. *num.* 61. *in fin. verſ. ſed quia.* difficilè id fatetur:
2 ſi verò nepotes eam conſecuti fuerint tanquam hæredes matris, vt quia pater filiæ ſtipulatus fuiſſet dotem reddi, vel quia filia patre præſente & patiente eandem ſibi reddi ſimpliciter, vel ſibi & hæredibus ſuis ſtipulata fuiſſet, imputare non debent, Caſtrenſ. *conſil.* 109. *num.* 3. *lib.* 1. Difficultas igitur ſolùm in hoc verſatur, an in caſu, in quo verſamur, filia vel pater cenſeatur ſtipulatus ex verbis quibus ſocer & maritus promittunt dotem, in caſum reſtitutionis, reddere filiæ eidémq; vxori vel ei ad quem de iure pertinet, & quidem ſi pater expreſsè ſtipulatus fuiſſet dotem filiæ vel ei, ſeu eis quibus de iure reſtitui, fatentur imputari debere, poſt ipſummet Surd. *d. conſ.* 206. *num.* 24. quod & veriſſimum 3
eſt, ex Rip. *in l. in quartam, num.* 191. *ff. ad l. Falcid.* Bertrand. *d. conſil.* 138. *num.* 4. *lib.* 1. *par.* 2. *& d.* 255. *num.* 4. *lib.* 3. *par.* 2. Decian. *conſil.* 181. *num.* 7. & Theſſaur. *deciſ.* 257. 4
num. 10. *verſ. quid autem.* quod non tanquam hæredes matris, ſed ex vi conſuetudinis præſertim iunctæ cum ſtipulatione paterna eam conſecuti fuerint; quod ſi filia, præſente & patiente patre, ſtipulata fuiſſet dotem 5
ſibi vel ei, ſeu ex quibus de iure reſtitui, contendunt imputare non debere, poſt Surd. *d. conſ.* 206. *n.* 24. quia, vt inquiunt, tunc nepotes dotem conſequuntur tanquam hæredes matris ex vi ſtipulationis ipſius, quod an verum ſit poſtea diſcutiam; ſed poſito pro nunc, citra præiudicium veritatis, vtramque ſententiam eſſe veram, vt prima abſque dubio vera eſt, nimirum quòd ſi pater ſtipuletur filiæ reddi, vel ei & eis quibus de iure, nepotes dotem ab auo habeant, & ſic imputent: ſi verò ſtipulatio eo modo concepta à matre interpoſita ſit, tanquam hæredes matris cenſeantur habere; & ſic non imputent. Tertius caſus intelligendus eſt, qui noſter eſt, cùm ſcilicet neque pater, neque filia expreſsè ſtipulata eſt dotem reddi, formâ vt ſuprà conceptâ, ſed ſimpliciter ſocer & maritus, vt hoc caſu, nulla expreſſa ſtipulatione præcedente, promittunt dotem reſtituere filiæ, eidémque vel illi ſeu illis quibus de iure, & ex aduerſo, prætenditur cenſeri ſtipulationem interpoſitam à filia & non à patre, idcóque nepotes eam habere tanquam hæredes ipſius, idque ex eo quod pater donat & conſtituit dotem nomine & ex titulo dotis dictæ Magdalenæ filiæ, & pro ea Gaſpari eius futuro marito præſentibus & ſtipulantibus, quódque Petrus & Gaſpar pater & filius 1800. libras in pecunia præſenti receptas recognouerunt & aſſecurarunt d. Magdalenæ vt ſuprà ſtipulanti, quódque dicti ſocer & maritus promiſerunt reddere dotem d. Magdalenæ aut cui de iure, ex quibus verbis exiſtimant eam ſibi cenſeri dotem ſtipulatam, quia quamuis, vt inquiunt, ſtipulatio non fuerit repetita in hoc poſteriori caſu, tamen 6
cùm fuerit in proximo præcedenti adhibita, cenſetur

repetita de iure in hoc poſteriori caſu, vt per Caſtrenſ.
conſil.170. num.1. verſ. hoc autem, lib.2. attentis potiſſi-
7 mum verbis illis relatiuè appoſitis, *vt ſupra*, quæ in-
ducunt repetitionem prædictæ ſtipulationis, præſer-
tim in contractu publico, vt per Caſtr. vbi ſup. & Bart.
in l.2. in fin. C. de condit. ob cauſ.

Sed his non obſtantibus, verius eſt, non cenſeri fi-
8 liam ſtipulationem interpoſuiſſe. Nam promiſſio de
reſtituenda dote filiæ, vel ei cui de iure, ſimpliciter fa-
cta, abſque vlla ſtipulatione expreſſa, debet cenſeri fa-
cta in fauorem eorum quorum intererat, & quibus de
iure dos erat reſtituenda, & caſu, quo non ſubaudire-
tur ſtipulatio, in vim pacti, cenſeretur ius quæſitum iis
quibus vult ius quæri, qui tamen præſentes ſunt, ex
notatis per Bart. *in l. ſi conſtante, num.53. & 59. ff. ſolut.*
9 *matrim.* huiuſmodi enim promiſſiones debent intel-
ligi ſecundum iuris ordinem, Bart *in l. vxorem, §. teſta-
mento, ff. de legat.3.* Caſtrenſ. *conſ.11. col.2. verſ. ſed diceret
aliquis, lib.1.* Bertand. *conſil.176. num.1. verſ quo fit, lib.4.*
ideóque huiuſmodi promiſſio debet intelligi vt reſti-
tuatur dos dictæ Magdalenæ ſi ſuperſit, vbi verò non
ſuperfuiſſet, prout nec ſuperfuit, debeat reddi illi cui
de iure, hoc eſt, liberis ex vi conſuetudinis, ſin minus
patri, vt in terminis docet Bertrand. *d. conſ.158. num.5.
verſ. non etiam*, nam ita, inquit, clarè ſonant verba, à
quorum ſignificatione nõ eſt recedendum, poſtquam
clara ſunt, *l. ille aut ille, §. cùm in verbis, ff. de legat.3.* &
planè nulla ratio ſubeſt, vt huiuſmodi promiſſio de
dote reſtituenda ſimpliciter facta, potius referatur ad
filiam quàm ad patrem, quin potius cùm ad vtrum-
que referri poſſit, & nominatim fiat mentio de illis
quibus de iure reſtitui debet, intelligenda eſt ſecun-
dùm iuris & conſuetudinis diſpoſitionem, & tam ad
patrem quàm ad filiam referri, vt vnicuique ſuo caſu
reſtituatur.

Quod ſi, quando expreſſè filia, præſente patre, ſtipu-
lata eſt dotem ſibi vel ei cui de iure reſtitui, eo quo-
que caſu ſuſtineri poſſit, ſecundùm iuris diſpoſitio-
nem intelligendam eſſe ſtipulationem, ita vt liberi ma-
tri ſuperſtites cenſeantur eam ex vi cõſuetudinis con-
ſequi, ideóque eam imputare teneretur, planè vbi
nulla adeſt expreſſa ſtipulatio, omnino & multo ma-
10 gis id aſſerendum eſt: ſuſtineri verò poſſe eam ſenten-
tiã ex eo videtur, quod quoad alios quàm ipſam filiam,
etiam quoad ipſoſmet filios, quos non habet in pote-
ſtate, inutilis & nullius valoris eſt ſtipulatio, *l. ſtipula-
tio iſta, §. alteri, ff. de verbor. oblig. § ſi quis alij inſtit. de
inutil. ſtipulat. l. pactum, C. de pact.* Bart. *in l. quod dicitur,
num.8.* vbi etiam alij, *ff. de verbor. oblig.* Bald. Rom. Ca-
ſtrenſ & Alex. *in l. Caius, ff. ſolut. matrim.*

11 Nec obſtat, ſi dicatur, filiam, cùmque matrem futu-
ram, poſſe ſtipulari filiis ſuper re quæ erat propria, ex
Bart. *in d. l. quod dicitur, in fin.* & ita limitari dictam re-
gulam ſuprà poſitam, qua diximus matrem filiis ſtipu-
lari non poſſe, quia vt quis poſſit alteri ſtipulari ſuper
re propria, neceſſe eſt quod ſit duratura ſua, *l. publica,
ff. depoſiti.* Alex. *in l. debitor, § fin. ff. ad Trebell.* at verò
dos, ſi pater ſuperuixiſſet, non erat duratura penes fi-
liam, ſed ſiue in certa ea ſententia, quando filia expreſ-
ſè ſtipulata eſt, ſiue non, certiſſimum eſt eſſe adeo du-
biam, vt in terminis Stephan. Bertrand. *conſ.176. num.1.
vſque ad num.4. lib.4.* non auſus ſit in fauorem nepo-
tum reſpondere. ſed dictione, *ſubſiſto*, vſus fuerit, ita
tamen rationes hinc inde proferat, vt potius contra
nepotes, vt dotes teneantur imputare, quàm pro illis
videatur ſentire. Sed vtcumque ſit, cùm expreſſè ſti-
pulata eſt filia, difficilis eſt reſolutio quæſtionis & du-
bia, quod ſi eſt, vt eſt, planè vbi nulla adeſt expreſſa ſti-
pulatio, debemus contra nepotes reſpondere: ſed, ne
in rationum recenſione immoretur, habemus in ter-
minis fortioribus Bertrand *d. conſ. ... lib.2. poſteriorum,
num.4.* vbi pater donauerat, conſtituerat & aſſignaue-
rat in dotem & pro dote, &c. filiæ & eius marito præ-
ſentibus, ſtipulantibus ſolemniter & recipientibus pro
ſe & hæredibus, &c. & poſtea in pacto ſuper facienda
reſtitutione dotis, maritus promiſerat dotem prædi-
ctam reſtituere d. filiæ vel illi ſeu illis quibus de iure.
Ecce quomodo præceſſerat d. ſtipulatio filiæ, longè
efficacior quàm in noſtro caſu, concepta enim erat
pro ſe & hæredibus ſuis, quod hic factum non fuit, &
nihilominus in promiſſione ſequenti, de reſtituenda
dote, non intelligitur repetita d. ſtipulatio & ea non
obſtante nepotes ex filia, auo, eidémque patri præde-
functa, dotem maternam tenentur imputare in legiti-
mam d. aui, & Bertr. ſententiam amplectitur Illuſtriſs.
Tuſch. *tom.5. lit. L. concl.205. num.65.* Doctorem verò,
qui in terminis contrarium teneat, adhuc vidi nemi-
nem. In caſu enim Surdi, in contrarium allegati, filia
expreſſè ſtipulationem circa reſtitutionem dotis fa-
ciendam interpoſuerat. Hæc omnia confirmantur,
quòd promiſſio de reſtituendo eſt generaliter facta in
caſum reſtitutionis, quo caſu etſi pater nominatim
ſtipulatus fuiſſet dotem filiæ reddi, non videtur dero-
gatum conſuetudini, ſed in ſtipulatione ea intelligitur
reſeruata, *argum. l. quod ſi nolit, §. quia aſſidua, ff. de adi-
lit. edic.* & ideo filij qui ex vi conſuetudinis habuerunt
d. dotem, tenentur eam imputare tanquam ex hære-
ditate aui, ita in terminis Bertrand. *conſil.255. num.6. lib.
3. poſt.*

Nec obſtant ea quæ in contrarium adducta fue- 12
runt: nam quod ex Caſtrenſ. *conſil.170.* dicitur, ſtipu-
lationem cenſeri repetitam in hoc vltimo cap. ne ver-
bum quidem ea de re, Caſtrenſ. ſolùm hoc ait, in in-
ſtrumento depoſiti ſuper quo conſulit, contineri ſti-
pulationem, vt puta (ſunt ipſius verba) quia Notarij
ſolent, vt plurimum, in ſuis inſtrumentis apponere,
iuxta notata per Bart. *in l.2. in fin. C. de condic. ob cauſ.*
qui nihil aliud contendit, quàm in omni publico in-
ſtrumento Notarios opponere ſtipulationem, ideò ra-
ro reperiri contractum innominatum probari per pu-
blicum inſtrumentum. Sed quod præſumatur ſtipula-
tio ſi interpoſita non ſit, ne verbum quidem. Sed de-
mus præſumi ſtipulationem ex verbo, *promittens*, à
quo cenſeatur interpoſita, illud eſt quod quæritur, &
planè ex rationibus ſuprà poſitis, potius ab iis omni-
bus, quorum intereſt, debet præſumi interpoſita, vt
ſcilicet cenſeatur ſecundùm iuris diſpoſitionem, &
vnicuique promiſſio in caſum in quem vnicuique de
iure vel de conſuetudine reſtituenda eſt, facta, præſer-
tim cùm omnes, quorum intererat, præſentes erant,
quod eruditè aduertens Bertrand. *d. conſil.158.* non eſſe
faciendam repetitionem præcedentis ſtipulationis:
ſed promiſſionem, vt ſuprà diximus, intelligendam
reſpondet, & quæ de repetitione ſtipulationis præce-
dentis dicuntur, quæ tamen nullo iure probantur, ſi
quo caſu procederent, ea tantùm haberent locum,
quando nulla alia eſſet perſona præſens, cui acquiri
poſſet, cuíque reſtitutio ſoli de iure facienda eſſet, vt ſi
mulier dotem conſtituiſſet, & res ſolùm inter maritum
& ſocerum ac mulierem ageretur: Sed in caſu noſtro
adeſt pater, cuius intereſt, imò ipſius magis quàm fi-
liæ: nam de iure vno ſolo caſu filiæ erat reſtituenda
dos, nempe ſi patri ſuperuixiſſet, at ſi præmoreretur ſi-
ne liberis, patri erat reſtituenda, quod ſi cum liberis,
ad eos quidem ex vi conſuetudinis pertinet, ſed in ef-
fectu perinde eſt ac ſi ad patrem rediret, quia nepotes
tenentur eam in legitimam imputare, eóque modo
pater liberatur ab onere legitimam rurſus præſtandi,
quæ

Digitized by Google

quæ maximè procedere debent hoc caſu, propter ea verba, *vel ei cui de iure*, quæ ad omnes, quorum intereſt, referri debent, & eos amplecti.

Quoad verò verba, *vt ſupra*, quæ dicuntur inducere repetitionem præcedentis ſtipulationis, ex Caſtrenſ. & Bart. locis ſuprà cit. ij ne verbum quidem ea de re, & præterea inutiliter vis fit in dictis verbis, cùm ea non adſint in capite reſtituendæ dotis, ſed in præcedenti, quæ propterea ad primum caput referuntur: ſunt enim tria capita: Primum quo pater promittit dotem filiæ & pro ea marito ſtipulantibus: Secundum quo ſocer & maritus recognoſcunt dotem filiæ ſtipulatori, etiam vt ſuprà, ei enim debuit recognoſci cum ageretur pendente matrimonio, & vno caſu, nempe ſi ſuperuiueret, omni tempore: Tertium circa promiſſionem reſtituendæ dotis, quæ nulla ſtipulatione interueniente cenſetur facta iis omnibus, quorum de iure vel conſuetudine intereſt, & ſic patri, filiæ, & liberis, vnicuique ſuo caſu, vt ſuprà edoctum fuit.

13 Superest vt Surdi *conſ.206.* ſatisfaciamus: Primò igitur reſpondemus, Surd. tenere contra opinionem Bartol. eámque communem, non mirum ſi quando promiſſio facta ex filiæ vel ei & eis quibus de iure, exiſtimet nepotes in legitimam imputare non debere.

Secundò reſpondetur, Surdum moueri rationibus in ſuo caſu militantibus ad ita conſulendum, quæ in noſtro ceſſant, tres enim rationes affert decidendi *n.8. & ſeqq.* Prima, quia, vt exiſtimat, nepotes habuerunt dotem non ex ſubſtaotia aui, ſed ex ſubſtantia matris. Ea ratio èſt falſa, quatenus verſaremur in quæſtione generali, an nepotes imputent, nec ne, & eſt de directo contra opinionem Bartol. & communem, morte enim filiæ prædefunctæ dos redire debet, vel ad patrem vel ad liberos vi conſuetudinis, contra iuris diſpoſitionem, quo omni caſu ad patrem, prædefuncta filia, redire debebat, & per alias rationes à Bart. allatas, quibus communiter in iudicando & conſulendo ipſius ſententia recepta fuit, & planè in hac ratione Surd non facit vim, ſed in duabus ſeqq. quæ niſi adeſſent, contrarium reſpondiſſet, quia, vt inquit *num. 16. in fin* difficile iudices recederent à ſententiis communiter receptis.

Secunda ratio, qua mouetur, eſt, quia nepos, qui prætendebat dotem non imputare in legitimam, fuerat inſtitutus hæres vniuerſalis in omnibus bonis aui, nam, vt inquit, imputatio habet locum, quando illi eſt quid minus legitima relictum, & tendit imputatio ad ſupplendum id quod deficit ad integram legitimam, *l. ſi non mortis, in princ. ff de inoffic. teſtam.* ſed vbi is, cui legitima debetur eſt inſtitutus, & ea inſtitutione capit quantum importat ſua legitima, tunc non eſt tractandum de imputatione, Caſtrenſ. *conſ.145. col.* 1 *vol.*1. & alios prout filios, per ipſum Surd. *num.*9. quæ ratio ceſſat in caſu noſtro in quo neptis, non eſt hæres vniuerſalis inſtituta, imò parum admodum ei relictum, ideóque agit ad legitimam, cui opponitur imputatio per ipſam de dote materna facienda.

Tertia, & poſtrema ratio, qua mouetur, eſt, quia filia expreſsè ſtipulata fuerat, præſente & conſentiente patre, dotem ſibi reddi, & ſic eam ex contractu inter viuos pro ſe & hæredibus ſuis acquiſiuit, quam rationem deducit *num.*10. & fusè proſequitur *n.*17. *& ſeqq.* quæ ſtipulatio expreſsè à filia interpoſita in hoc caſu 14
non fuit.

Et præter has rationes ſubiongit circumſtantias maximi momenti, ad confirmandam ſuam ſententiam, quæ etiam hîc ceſſant, nempe quod pater mortua filia egerit ad reſtitutionem dotis faciendam nepoti, vti hæredi matris, & ita declarauerit per hunc actum quid partes ſenſerint tempore promiſſarum dotium, quando paſſus eſt Catharinam ſtipulari ſibi aut illi vel illis, vt latè proſequitur *n.*27.

Nec d. Surd. reſpondet conſ. Bertrand. 138. ſed tantùm *d. conſil.*155. *lib.*3. ex quo probabatur, quod quando promiſſio eſt facta generaliter in caſum reſtitutionis, non excluditur conſuetudo. Quæ ratio, quia ſtipulatio eſt ita generaliter concepta, ſoler afferri ad confirmationem ſupradictorum. Quæ ratio etſi non eſſet vera, non propterea minus ſtarent ſupradicta de per ſe: ſed certè vera eſt, vt patet ex doctrinis per Bertran. allegatis: ſed reſponſio ad conſil. Bertrand. qua potiſſimum nititur, de qua *num. 35. verſ. ſecunda quoque eſt*, quia filia in ſuo caſu expreſsè ſtipulata fuerat ſibi, vel ei cui de iure, quod non erat in caſu Bert. 138. quod tamen non fecit, & extra terminos Bert. *in d. conſ.*138. & noſtros omnino verſatur, maior abſque dubio eſt notoria anchoritas Bertrand quem ſequitur Illuſt. Toſch. quàm Surdi.

ARGVMENTVM.

De præſcribenda ſeruitute paſcendi pecoris.

SVMMARIVM.

1 *Seruitus paſcendi pecoris requirit immemorialem.*
2 *Eſt diſcontinua & requirit ad minus centenariam.*
3 *Sufficiunt tamen decem, quando quotannis ſoluitur certum quid.*
4 *Requiſita ad probationem immemorialis.*
5 *Stantibus duabus poſſeſſionibus contrariis, quæ præferenda ſit.*
6 *Poſſeſſio cum titulo præfertur ei, quæ nullum habet.*
7 *An poſſeſſorium cum petitorio cumulari poſſit.*

CONSILIVM CLV.

IN lite, quæ vertitur inter aliquos particulares loci de Roſſeto contra Communitatem Valriaci in Comitatu Venaiſſino ſuper iure depaſcendi animalia ſua in territorio d. Valriaci ex eo quod aliqua prædia poſſidet in eodem, hoc præmittendũ eſt, ſtatuto Comitatus 160. certam formam eſſe præſcriptam, iis qui animalia & pecora ſua in aliquo territorio depaſcere volunt, nimirum neminem ea poſſe depaſcere, quantumuis in territorio bona poſſideat, niſi qui domum propriam vel conductam in d. loco habeat, in qua vel ipſe vel famulus per ipſum deputandus habitet continuo & excubias nocturnas & diurnas faciat, & in omnibus oneribus & ſubſidiis contribuat: quo ſtante ſi nihil aliud pro parte dictorum particularium proponeretur, certum eſt dictos particulares non poſſe depaſcere animalia ſua in d. territorio, cum nullam domum per ſe, vel famulos habitatam in d. loco habeant, nec vnquam vigilias, excubias, aut cuſtodiam modo præfixo per ſtatutum fecerint, neque facere potuerint, cùm neque ipſi, neque famuli eo modo quo præſcribitur per d. ſtatutum, habitauerint: nec obſtat ii di-

carur eos quandoque Conductorib. capitationis, ſeu
Capag; ſoluiſſe, id enim clandeſtine per ipſos dictis
Conductoribus factum fuit, abſque eo quod in rotu-
lo per Communitatem dato fuiſſent deſcripti, nec
quod inter Conductores & ipſos, inſcia Communita-
te actum fuit, illi nocere debet, præſertim quod non
ſola præſtatio onerum, ſed continua habitatio dat fa-
cultatem animalia depaſcendi ex d. ſtatuto.

Regula igitur eſt pro d. Communitate Valriaci, ita
vt dd. particulares aliunde debeant probare ius ſuum,
1 & cùm titulo careant, imò lex & ſtatutum ipſis con-
tradicat, non poterunt illud ius acquirere niſi per poſ-
ſeſſionem tanti temporis cuius initij non extet me-
moria, *l. hoc iure, §. ductus aquæ, ff. de aqua quotid. &
æſti.* Cæpol. *de ſeruit. in. paſcen. cap. 9. verſ. ſed du-
bium.* Dec *conſil. 483. num. 26. & in l. ſi certis annis, C. de
pactis.* Chaſſan. *in conſuet. Burgund. rubr. 13. §. 2. in ver.
vſage des boys.* Mynſing. *obſeru. lib. 4. obſeruat. 53.* Im-
bert. *in enchirid. in ver. ſeruitutes.* Papon *in collat. ar-
reſt. lib. 14 tit. 1. arreſt. 4. & 5. & ſeqq.* nec recipitur di-
ſtinctio, quam aliqui faciunt, an continuo paſcere li-
ceat in alieno, an certis diebus in hebdomada, ſublata
2 enim illa differentia, ſeruitus paſcendi pecoris omni
caſu cenſetur diſcontinua, ita vt non acquiratur mi-
3 nori tempore quàm centum annorum ſpatio, Chaſ-
ſan. *ibi, § 5. num. 16.* Ferret. *ad Guid. quæſt. 573.* aliud eſ-
ſet ſi certum quid quotannis pro iure depaſcendi ſol-
ueretur, quia tunc decem annis præſcriberetur, Chaſ-
ſan. *d. rubr. 13. §. 5. in verb. ou payer redeuance.* Imbert.
& Papon locis ſuprà cit. Guid. Pap. *d. quæſt. 573.* ſed in
caſu in quo verſamur, huiuſmodi diſtinctio abſque
dubio reijcienda eſt, quia dicti particulares ratione
ſuorum prædiorum prætendunt hoc ius depaſcendi,
& cum non ſeruauerint formam à d. ſtatuto præſcri-
ptam, & habeant d. ſtatutum repugnans, ſunt in mala
fide, *cap. qui contra 82. de reg. iur. in 6. cap. non ſatis de ſi-
mon. cap. 2. de reb. Eccleſ. non alien.* non exiſtimamus au-
4 tem pro parte dictorum particularium legitimè pro-
batam immemorialem per teſtes, multa enim requi-
runtur vt legitimè ſit probata, & inter alia, vt teſtes
ſint ad minus 54. annorum, & quod de viſu de 40. an-
nis teſtificentur. Secundò, quod teſtes neceſſario di-
cant, communem eſſe opinionem, quod de contrario
vſu non exiſtat memoria: Tertiò, quòd teſtes ita ſem-
per viderint & audiuerint à ſuis maioribus: Quartò,
quod numquam fuerit obſeruatum contrarium, de
quibus requiſitis gloſ. *in verſ. memoria, c. 1 de præſcript.
in 6.* & ibi DD. Didac. *ad cap. poſſ. ſer. de reg. iur. in 6. 2.
par. §. 3. num. 7.* Mynſing. *cent. 1. obſeruat. 30.* qui multos
alios refert, Gabriel. *de præſcript. concluſ. 1. lib. 5.* & om-
nia requiſita in vnoquoque teſte debent eſſe, nec di-
ctum vnius poteſt per alium iuuari, vt ſæpiſſimè per
Rot. deciſum fuit; Non poſſumus quidem ſigillatim
defectus circa depoſitiones ſingulorum teſtium de-
monſtrare, quia atteſtationes non vidimus, ſed ex vno
ſolo corruunt, quia, inter alia requiſita hoc debet eſſe,
vt numquam fuerit factum contrarium, gloſ. *in cap. 1.*
Mynſing. *d. obſeruat. 30* Ferret. ad Guid. *quæſt. 357.* at ve-
rò & per teſtes, & per acta probatum fuit, contrarium
fuiſſe factum, nimirum pleroſque qui inuenti fuerunt
depaſcere animalia ſua mulctatos fuiſſe, & eam pœ-
nam incurriſſe quam incurrere ſolent ij, qui ius de-
paſcendi non habent. Ex quibus concluditur dictos
particulares omni iure carere, & condemnandos
fore.

Sed forſan ex aduerſo inſtabitur, actum eſſe poſſeſ-
ſorio, ſuperius verò dicta reſpicere petitorium, & ſat
eſſe pro parte dictorum particularium, probatum eos
eſſe in poſſeſſione paſcendi, vt in ea manuteneri de-
beant: Ad hoc reſpondeo primò, quatenus probaſſent
poſſeſſionem, eam eſſe clandeſtinam, cùm contraria
poſſeſſio pro parte Communitatis probata ſit, & no-
minatim quod quoties inuenta fuerunt animalia di-
ctorum de Roſſeto depaſcentia in d. territorio Valria-
ci, fuerunt pignorata & mulcta impoſita, quod cum
domini eorumdem paſſi fuerint, nec reclamauerint,
non poſſunt prætendere ſe eſſe in poſſeſſione depa-
ſcendi, & quatenus eſſent, poſſeſſio per Communita- 5
tem probata, illi præferenda eſſet, etſi iunior for-
ſan eſſet, Menoch. *de retinen. poſſeſſor. remed. 3. nu-
mer. 726.*

Secundo reſpondeo, poſſeſſionem Communitatis
præferendam eſſe, abſque dubio, poſſeſſioni dictorum
de Roſſeto, quia poſito, citra præiudicium veritatis,
probationes omnes in omnibus æquales eſſe, cùm ta-
men poſſeſſio d. Communitatis habeat titulum, ſci- 6
licet d. ſtatutum cui innititur, dictorum verò de Roſ-
ſeto tantum abeſt vt habeat titulum, quin potius pu-
gnet cum d. ſtatuto, & illi contraria ſit, præferenda eſt,
quod in fortioribus terminis docet Menoch. *d. remed.
3. num. 727.* poſt Bald. *in l. data opera. num. 68. C. de his
qui accuſ. non poſſ.* Alex. Dec. & alios, per ipſum allega-
tos, nimirum vt data æqualitate probationis, iunior
poſſeſſio, habens antiquiorem titulum, præferatur
antiquiori poſſeſſioni, quanto magis hoc caſu quo
poſſeſſio Communitatis antiquior præſupponitur, &
titulum habet, alia verò titulo omnino deficit.

Poſtremò reſpondetur, quod in illa admodum
controuerſa quæſtione, an poſſeſſorium cum petito- 7
rio cumulari poſſit in interdicto retinendæ, etſi ma-
gis communis, ciuilis tamen, videatur eſſe, vt non
poſſit, ita vt agenti interdicto retinendæ non poſſit
opponi exceptio dominij etiam in continenti pro-
banda per teſtes vel inſtrumentum, Maſcard. *concluſ.
687.* tamen Canoniſtæ paſſim & communiter tenent
eam obijci poſſe, vt per Io. Andr. & omnes *in cap. pa-
ſtoralis de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* quod fatetur Maſcar.
d. loco, num. 16. in interdicto recuperandæ: quod ſi in
eo, multo magis in interdicto retinendæ, Rube. *in
repetit. l. naturaliter, §. nihil commune, num. 175. ff. de ac-
quir. poſſeſſ.* & poſt eum idem Maſcard. *d. loco, num.
13.* ſed vtcumque ſit, poſito, opinionem Bart. *in d. §.
nihil commune, num. 1.* quem ſequitur Maſcard. *d. loco,
num. 11.* vt ſcilicet d. exceptio dominij in continenti
probanda nihil iuuet in interdicto retinendæ, eſſe ve-
riorem, quódque vellemus eam ſequi, ea tantùm pro-
cedit in rebus corporalibus, ſecus eſt in incorporali-
bus, in quibus petitorium & poſſeſſorium cumulari
poſſunt, vt in terminis docet Socin. *in reg. lit. I. reg. 15.
in 1. fallen.* Illuſt. Tuſch. *pract. concl. to. 6. lit. P. concl. 450.
n. 9.* in quo caſu nos verſamur, ius enim depaſcendi eſ-
ſe incorporale manifeſtiſſimum eſt.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Diuiſio futuræ ſucceſſionis an valeat.

SVMMARIVM.

1 *Pactum de diuidenda hæreditate viuentis reprobatum eſt.*
2 *Niſi fiat de conſenſu illius.*
3 *Qui ſufficit etiam ex poſtfacto.*
4 *Vbi requiritur conſenſus, pro intereſſe conſentire debentis, ſufficit illum præſtari ex interuallo.*
5 *Sufficitque huiuſmodi conſenſum probari per duos teſtes.*

CONSILIVM CLVI.

CONVENTIO mutua inter D. Bartol.
Saluatoris, Iurium doctorem, & dominum Raimundum de Punſetio,
& Bartho. Berard, de hoc an. 1614.
& 9. Ianuarij, ſuper bonis & hæreditate futura Ludouicæ Berard
vxoris d. domini Saluatoris, ac matertetæ & amitæ reſpectiuè dictorum de Pomerio &
Berard, inter ipſos modis & formis, in ea contentis,
diuidenda, inita, quemadmodum & diuiſio in executionem illius ſequuta 21. dicti menſis & anni, valida & legitima eſt, ac propterea d. Mont ceſſionarius
fiſci quaſi dicta bona & hæreditas fiſco deuoluta eſſent, a petitione ſua repellendus eſt, & illi perpetuum
1 ſilentium imponendum, quia etſi huiuſmodi pactiones de bonis & hæreditate viuentis, tanquam
contra bonos mores prohibitæ ſint, *l. fin. C. de pact. l. ſi quis mihi bona, §. ſed verum cum §. ſeq. ff. de acquir. hered.* & huiuſmodi bona & hæreditas, ſi ad ipſos deuoluantur ad ipſum ſpectent, *l. 2. §. fin. ff. de his qui vt indig. l. quidam, in fin. cum l. ſequenti, ff. de donat.*
2 tamen quando ille, de cuius hæreditate agitur, conſentit, & in eo conſenſu vſque ad mortem perſeuerat,
valida eſt conuentio, *dict. l. fin.* ratio eſt, ſecundum
Bald. ibid. quem ſequitur Cagnol. *num. 64.* quia tunc
conſentiens videtur approbare paciſcentes, pro bonis
& legalibus, quo caſu ceſſat ſiniſtra ſuſpicio voti captandæ mortis: lex enim coniectat & exiſtimat conſentientem non fuiſſe adhibiturum conſenſum, niſi
paciſcentes tales cognouiſſet, in quibus veriſimiliter
confidere potuiſſet, ita quod ceſſat periculum inſidiarum eius vitæ, & ſequuntur communiter ſcribentes *in d. l. fin.* vt per Riminal. *ibi, in 2. not.* Iacob. Dec. *col. 2.*
congerentes quædam ſimilia alia quæ adduci poſſent,
de quibus per DD. *in l. ſi quis in conſcribendo, C. de pact. & in cap. ſi diligenti, de for. compe.* ceſſat enim alia ratio
in fi. d. l. fin. per Imperatorem aſſignata, cum ille, de
cuius bonis agitur, conſentit; Quæ adeo vera ſunt, 3
vt etſi conſenſus non fuerit adhibitus, tempore initi
pacti, ſufficiat tamen ſi ex poſtfacto ſuperueniat, vt
in terminis docent Bald. *in d. l. fin. num. 22. in fin.* Saliceт. *num. 1.* Dec. *num. 15. circa fi.* Cagnol. *num. 65.* Alex.
conſil. 113. n. 18. lib. 7. Viu. *opin. 578.* & communiter ſcribentes, Illuſtr. Tuſch. *tom. 6. lit. P. concluſ. 14. num. 83.*
per vulgarem regulam, l. fin. C. ad Macedon & cap. ratihabitionem de reg. iur. in 6. Aretin. quidem quem pauci ſequuti ſunt contrarium exiſtimauit, conſenſum ſcilicet à Principe requiri, ſed Baldi ſententia verior eſt
& communis, quia vbicumque conſenſus requiritur 4
pro intereſſe ipſius debentis conſentire, prout in caſu
d. l. fin. ſufficit ex interuallo illum præſtari & adhiberi, etiam ſi actus præcedens ſit nullus ipſo iure, dummodo approbatio illius dependeat à poteſtate conſentientis, vt fuſè docet Cagnol. *in dict. l. fin. num. 65. verſ. non recedo, & num. 66.* ſufficitque dictum con- 5
ſenſum probari per duos teſtes, quia in modo ineundi & adhibendi ſapit diſpoſitionem inter viuos,
ergo per duos teſtes probari poterit, *per vulga. reg. l. vbi numerus, ff. de teſt.*
& in terminis docet Cagn.
d. l. fin. n. 68.

ARGVMENTVM.

Alimenta ex contractu debita, quomodo taxari debeant.

SVMMARIVM.

1 *Commiſſum arbitrio alicuius, intelligitur iuxta arbitrium boni viri.*
2 *Et iuxta regulas iuris communis.*
3 *Arbitrium iuri & æquitati conforme eſſe debet.*
4 *Alimenta taxanda ſunt pro modo facultatum, & iuxta quantitatem redituum.*
5 *Proprietas magni valoris, & modici fructus, non poteſt vendi, vt ex pretio præſtentur alimenta.*
6 *Si vno anno nihil ex fructibus percipiatur, nihil debebitur pro alimentis.*
7 *In alimentis, deductis ære alieno, ita diſtribuendi ſunt fructus, vt filij, matri præferantur.*
8 *Legitima filiorum detrahenda eſt ante alimenta.*
9 *Legitima eſt quaſi debitum.*
10 *Alimenta taxanda ſunt iuxta qualitatem perſonæ cui debentur.*
11 *Contractus interpretandus eſt iuxta conſuetudinem loci.*
12 *Quando alimenta debentur ab homine, alimentarius non poteſt cogi ea ſumere in domo hæredis.*

CONSILIVM CLVII.

NOBILIS quondam Carolus de
Fortias, Capitaneus, dum viueret, Caſtri & loci pontis Sorgiæ,
in contractu matrimonij, inter
ipſum & dominam Ioannam de
la Sala, de anno 1557. & menſe
Februarij initi, promiſit, & in eo
conuentum fuit, vt hæredes dicti domini de Fortias, teneantur alimenta præſtare
dict. dominæ quamdiu vitam vidualem duceret, &
id honeſtè, ſecundùm honeſtatem, & qualitatem dictorum coniugum, ad arbitrium & cognitionem quatuor propinquorum, ſcilicet duorum ex qualibet
parte: Nunc quæritur quomodo dicta alimenta ſint taxanda, præſertim quod ex contractu

debeantur, & non ſint relicta in vltima voluntate, &
cùm certa ſumma non fuerit promiſſa, ſed ſolùm ſe-
cundùm ſtatum & qualitatem dictorum, coniugum
ad arbitriũ & cognitionem propinquorum, exiſtimo
ea eſſe taxanda ſecundum formam à iure præſcriptam,
tum quod vult præſtari, ſecundùm ſtatum & qualita-
tem coniugum, tum quod arbitrio & cognitioni pro-
pinquorum huiuſmodi taxatio remiſſa ſit, arbitrium
enim & cognitio huiuſmodi, ſecundum iuris diſpoſi-
1 tionem regulari debent: quoties enim arbitrio alicu-
ius quid committitur, intelligitur de arbitrio boni
viri, Oldr. *conſ.234. in fin. verſ. atque omnia.* Rom. *conſ.*
2 *55. circa med. & conſil. 228. num. 11. in fin.* vbi Apoſtill.
& vbicumque aliquid committitur, per verba deno-
tantia arbitrium boni viri, ille tenetur ſeruare omnes
regulas iuris communis, Alexand. *conſil. 33. num. 3. lib. 1.*
Socin. iun. *conſil. 49. num. 16. lib. 2.* & nedum regulas iu-
ris communis in illa materia, ſed adhibita diligenti in-
quiſitione, debet terminare ſecundùm naturam ne-
gotij commiſſi, & qualitatem perſonarum, Menoch.
3 *conſil. 69. num. 4. & 5.* & debet regulari dictum arbi-
trium, vt ſit conforme iuri & æquitati, Apoſtil. ad
Rom. *conſ. 376. num. 7. in ver. ordinaria.* Alex. *conſil. 129.*
num. 2. lib. 2. At verò cùm agitur de alimentorum ta-
xatione, & quæ quantáque illa taxanda ſint liquida-
tione, oportet iudicem ad tria potiſſimum animad-
4 uertere, eorúmque rationem habere: primùm vt ea
præſtanda ſint pro modo facultatum, *l. pen. ff. de ali. &*
ciba. lega. facultatum, inquam, vt non habeatur ra-
tio ad proprietatem vel valorem illius, quódve illa
vendi debeat, ſed tantùm redituum, ita vt ſecun-
dum quantitatem fructuum ſolum ea taxari debeant,
l. Imperator. & ibi notant DD. *ff. ad Trebell. l. qui bo-*
nis ſuis. & ibi Angel. *ff. de ceſſ. bono. l. is alimentorum*
in princ. ff. vbi pupill. educa. debe. & notat Bartol. *in*
d. l. penult. ff. de ali. & ciba. lega. Pan. & Alex. *in leg.*
maritum, in fin. ff. ſolut. matrim. Alexand. *conſ. 100. num.*
5 *7. lib. 1. & conſ. 72. num. 7. lib. 5.* fuſiſſimè Surd. *de ali-*
men. tit. 4. quæſt. 9. num. 1. ita vt ſi in patrimonio eſſet
proprietas alicuius rei magni valoris, & modici fru-
ctus, non poteſt hæres ponere manum ad illam, vt ex
pretio præſtet alimenta, *dict. l. Imperator, ff. ad Tre-*
bell. d. l. pen. & d. l. qui bonis. & Angel. *in dict. l. Im-*
perator. tradit ſe, cum Baldo, ſecundùm eam ſenten-
tiam conſuluiſſe; idem quoque conſuluit Alexand.
d. conſ. 72. num. 7. lib. 5. & paſſim eam ſententiam ſe-
quuntur DD. vt docet Surd. dict. loco. quæ adeò ve-
6 ra ſunt, vt ſi vno anno ex fructibus nihil perciperé-
tur, nihil eſſet præſtandum pro alimentis, Cuman.
conſ. 30. num. 4. quod verum eſt, etſi certa quanti-
tas bladi, frumenti & aliarum rerum quæ neceſſa-
riæ ſunt pro alimentis, relicta eſſet, quia nihilo-
minus, ſi deductis oneribus & talheis nihil ſuper-
ſit, hæres non cogetur alimenta, eo modo taxata,
præſtare, Caſtren. *conſil. 406. in 2. du. vol. 1.* Surd.
d. quæſt.
7 Alterum eſt, vt in primis deducto ære alieno *ex l.*
ſi vniuerſi, Cod. de lega. & l. vſufructu bonorum, §. de le-
ga. ff. ad leg. Falcid. fructus ita diſtribuantur, vt fi-
lij matri præferantur, illiſque integra alimenta præ-
ſtentur, & hæredis potiſſimum habeatur ratio, de eo
verò quòd ſupereſt matri, ſi ei alimenta præſtanda
ſint, vt in terminis docent Barba. *conſ. 63. col. 5. verſ.*
capio ſecundum. vol. 2. Socin. iun. *conſ. 97. in fin. vol.*
8 1. & Natta *conſ. 387. num. 8.* & nominatim legitimam
filiorum detrahendam eſſe docent, idem Barba. *dict.*
conſ. 63. num. 3. & Socin. iun. *d. conſ. 97. num. 24.* nec
mirum tum per rationes dict. Barba. & Socin. allatas,
ne hîc eas tranſcribam, tum quod legitima quaſi de-
bitum cenſetur *l. Papinianus, §. 15. ſi quis impubes, ff. de*
inoffic. teſtam. quod ſi contrarium aſſereremus, ma- 9
gna exſurgeret iniquitas, hæres enim teneretur ſolue-
re legitimam fratribus, & interim ex cauſa illius ali-
menta præſtare, & nihilominus matri alimenta præ-
ſtare computatis legitimis, & ſic pro eadem re, hoc
eſt, legitima fratrum, duplici onere grauaretur, illius
ſcilicet legitimæ ratione, alimenta & fratribus & ma-
tri præſtando, quod eſſet contra omnem rationem &
æquitatem.
Poſtremum, conſiderandum eſt huiuſmodi ali- 10
menta taxanda eſſe ſecundùm dignitatem & quali-
tatem perſonæ cui debentur, *l. ſi cui de annu. legat. l.*
mella. l. pen. ff. de ali. & ciba. legat. & probat *leg. tutor*
ſecundùm dignitatem, in princ. ff. de admi. tuto. leg. 1. §.
mulier, l. habitatio, ff. de vent. in poſſeſſ. mitten. l. ſed etſi
quid §. ſufficienter, ff. de vſufruct. Surd. *tit. 4. quæſt. 18.*
multos referens, quemadmodum & hoc diſertè con-
ſtat in dict. contractu matrimonij, & ſecundum con-
ſuetudinem loci & perſonarum ſimilium, quibus de
d. tempore debebantur alimenta, contractus enim 11
interpretandus eſt ſecundùm loci conſuetudinem,
Afflict. *deciſ. 226. num. 4.* facit *l. 17. §. placuit, ff. de*
aqua plu. & conuentus ex contractu, iudicatur ſe-
cundum ſtatuta & conſuetudinem loci, Bartol. *in au-*
thent. vt omnes obediant: quod rationi eſt maximè
conſentaneum, neque enim veriſimile eſt, contra-
hentes voluiſſe aliter alimenta deberi, quam ſimi-
lis conditionis perſonæ ſolebant habere, imò veriſi-
mile eſt, talia cenſeri promiſſa, qualia ſimilibus per-
ſonis de dict. tempore ſolebant taxari. Hæc verò
omnia militant in noſtro caſu, fructus enim & red-
ditus hæreditatis, deductis legitimis & oneribus pau-
ci ſunt, & eorum habita ratione non poſſunt du-
centæ libræ annuæ taxari pro alimentis dict. domi-
næ, quinimò probatum fuit, multorum annorum
ſpatio maiorem partem redditũum ex penſionibus
& debitis domus Ciuitatis Pariſien. prouenientium
inexactam & ferè deperditam fuiſſe, quod exigi
non potuerit, ita vt dict. domino de Forria, ex arre-
ragiis dictorum reddituum debeantur vltra trigin-
ta mille libras, ita vt durante ſpatio dictorum anno-
rum, arreragia dict. dominæ debita, videantur non
debere ſolui, niſi ex dictis arreragiis quando ſoluen-
tur. Probatum quoque extitit de dict. tempore, ſi-
milibus perſonis, imò ditioribus, alimenta non fuiſ-
ſe taxata ad ducentas libras: & quod plus eſt, dict.
domina filiabus ſuis, cum matrimonio collocaban-
tur, maiorem ſummam non curauit promitti pro
alimentis, & tamen ea erant cariora de dict. tem-
pore, quàm de tempore contractus matrimonij dict.
dominæ de la Sala, & prætereà amplior dos dictis
filiabus, quàm ſibi conſtituta erat, & non videtur
rationabile, vt dict. domina maiora ſibi præten-
dat deberi alimenta, quàm quæ propriis filiabus iu-
dicauit conuenientia, ex quibus non videtur iudi-
cem debere taxare dicta alimenta vltra ducentas
libras.
Quæ confirmantur & clariora redduntur, ex cir-
cumſtantiis, in hoc caſu concurrentibus: Prima, quia
dict. domina de la Sale diues eſt, diuiti autem
non ſolent ita alimenta ampla taxari ac pau-
peri.
Secunda, quia vltra dotem, augmentum, & ioca-
lia, quæ lucrata fuit, legata fuerunt dict. dominæ mil-
le ſcuta per dict. quondam Carolum, quorum abſ-
que dubio eſt habenda ratio in taxatione alimen-
torum.
Tertia, quia non eſt veriſimile, d. Carolum tanta
voluiſ-

Digitized by Google

voluiſſe præſtari alimenta vxori alioquin diuiti, præſertim ex ſuo beneficio, vt non ſupereſſent fructus, quibus honneſtè, & ſecundùm qualitatem, & dignitem domus ipſius, filius & hæres viuere poſſet.

Poſtrema, quia d. dominus de Fortia, ſæpe obtulit & etiam nunc offert d. dominæ vt viuat ſecum & in menſa ſua, quo caſu non multum expendet pro alimentorum præſtatione, cum tunc vna pediſſequa dictæ dominæ ſufficiat, vt eius perſonæ curam habeat; & parū augebitur expenſa quam ſolet facere dict. do-
12 minus de Fortia: quamuis enim quando alimenta ab homine, & non ex diſpoſitione legis, debentur, alimentarius non poſſit cogi in domo hæredis ea accipere, ex l. 4 *in fin. ff. de alim. & cib. lega.* tamen hoc caſu videtur contrarium ſtatuendum, ex traditis per Menoc. *de arbitr. iu. caſu* 168. *num.* 12. *& caſu* 170. *num.* 8. præſertim quod dict. domina moratur in eadem domo, ex quo non debet recuſare viuere cum hærede, & quomodocumque, ſit, certum eſt habendam eſſe rationem eius, quod minus expenderet hæres, ſi ipſa ſecum alimenta ſumeret, nec cum damno illius, votis delicatis d. dominæ, ſeparatim viuere volentis, indulgeri debet, maximè cùm redditus habeat ex ſuo pluſquam ſufficientiſſimos, vt ſibi ſubminiſtret ea, quæ ſibi ſeparatim viuenti ſunt neceſſaria.

ARGVMENTVM.

An nepos concurrat cum patruo in ſubſtitutione aſcendentis.

SVMMARIVM.

1 *Vocatus per dictiones* (alios) *&* (eos) *dicitur vocatus nomine proprio.*
2 *Dictio,* (ſuperuiuentem) *idem operatur.*
3 *Dictio* (ſuos) *eſt collectiua plurimum graduum & perſonarum.*
4 *Nomine proprio vocatus, cæteris præfertur.*
5 *Subſtitutus à teſtatore præfertur ei, qui venit ex repræſentatione.*
6 *Quando plures ſunt vocati, & ſubſtituti ſub nomine proprio, dicuntur inuicem à teſtatore ſubſtituti.*
7 *Dictio,* (ſuperuiuentem) *idem operatur, quod clauſula.* (ſalua gradus prærogatiua.)
8 *Clauſula,* (ſalua gradus prærogatiua) *tollit repræſentationem.*
9 *Frater vtrimque coniunctus, alios excludit in ſucceſſione ab inteſtato.*
10 *Quando nepos non concurrit cum patruo ab inteſtato, non concurrit in fidei commiſſo.*
11 *In dubio contra repræſentationem.*
12 *Quando vxor de fructibus libere diſponere poteſt, legatum vſusfructus, non reducitur ad alimenta.*

CONSILIVM CLVIII.

IAumetus Cartier, loci Paternarum, teſtamento, per ipſum de an. 1598. & 23. Martij condito inſtituit hæredes ſuos vniuerſales, Guillelmum ex prima vxore, & Ludouicum ac Ioannem, ex ſecunda, Margarita Moyne tunc viuente, eóſque inuicem ſubſtituit, ſi ſine liberis decederent, his verbis. *Et cas aduenant qu'vn d'iceux, ſes enfant naturels & legitimes, & de leurs corps & propre matrimoine procrées, & autrement en pupillarre aage, lors & en ce cas ledit teſtateur a ſubſtitué & ſubſtitué au decedant ou decedante, le ſuruiuant ou ſuruiuant d'iceux & les ſiens.* In eodem teſtamento eidem Moyne, vxori, fructus portionum dictorum Ludouici & Ioannis legauit his verbis. *en outre luy a legué tous & chacuns les fruicts, vſusfruicts, ventes & reuenus de tous & chacuns les biens qui prouiendrót de l'heritage dudit teſtateur, à Louys & Iean Cartier ſes autres fils, & d'icelle Moyne & coheritiers, cy apres nommes dudit teſtateur, & deſquels fruicts, icelle Moyne pourra faire & vſera à ſa volonté, tant qu'elle Moyne viura en ce monde veſue, ſoubs le nom & titre dudit teſtateur, nourriſſant toutesfois & entretenant bien & honnoſtement, & regiſſant leſdits Iean, & Louys Cartier, ſes fils & coheritiers, & auec eux demeurant.* Accidit autem, Guillelmum, poſt patrem, relicto filio, deceſſiſſe, & poſtea d. Ioannem, ſine liberis; Quæritur iam, an ex vi ſubſtitutionis ſolus Ludouicus, frater vtrimque coniunctus, an & quoq; filius Guillelmi, ſimul cū d. Ludouico patruo ſuccedat.

Quæſtio generaliter propoſita, an nepos cū patruo in ſubſtitutionibus & fidei commiſſis, ab aſcendentib. factis ſimul ſuccedat, controuerſa eſt, ſed in caſu propoſito aſſerendū eſt ſolum Ludouicum ſuccedere excluſo nepote quod vt clariùs innoteſcat, præmittendū eſt, d. Ludouicum nomine proprio, d. verò nepotem nonniſi appellatiuo, cóq; admodum generico, cenſeri vocatum per hæc verba, *Subſtitue au decedant ou decedante, le ſuruiuant ou ſuruiuante d'iceux & les ſiens,* nam 1
in dictione, *alios*, reſpondet Menoch *conſ.* 200. *n.* 2. poſt Alex. Ruin. Dec. & Pariſ. quos refert & ſequitur, ſicut & in dictione. *eos*, vt vocatio dicatur facta, ſub nomine proprio, Ruin. *conſ.* 101. *n.* 6. *verſ. quia autem, lib.* 2. & Cephal. *conſ.* 16. *n.* 21. *lib.* 1. & Menoc. *d. conſ.* 200. *n.* 3. at verò in noſtro caſu, dicta dictione, *eorū vel ipſorū*, vtitur: rurſus idem ſuadet dictio, *ſuperuiuentem*, vel *ſuperuiuentes*, 2
quæ ad perſonam ipſorum filiorum refertur, & efficit, vt ea vocatio dicatur ſub nomine proprio facta, Ruin *conſ.* 169. *n.* 7. *verſ. tertio confirmatur, lib.* 2. Dec. *conſ.* 76. *in princ.* Menoc. *d. conſ.* 200. *n.* 4. d. verò nepotem, non niſi nomine appellatiuo, eóque admodū generico, vocatum conſtat, ex eo quod non niſi ſub dictione, *ſuos*, vocatus eſt, quæ dictio eſt collectiua plurimum graduū 3
& perſonarum, Tyber. Decia. *conſil.* 1. *n.* 199. *cum multis ſeqq.* Cuncer. *lib.* 1. *variar. reſol. c.* 1. *de ſubſtit. n.* 54.

Hoc ſtante, DD. conueniunt ſub nomine proprio 4
vocatos, cæteris præferri, vt pote ſingulari nomine & affectione nominatos, & omnium apertius ita reſpōderunt, Ruin. *conſ.* 125. *n.* 19. *lib.* 3. Pariſ. *conſ.* 9. *n.* 8. & 16. *lib.* 2. Curt. iun. *conſil.* 57. *n.* 4. & Socin. iun. *conſil.* 20. *n.* 8. *lib.* 2. & poſt eos Menoch. *de conſ.* 200. *n.* 12. quæ ſententia probatur ex *l. cum ita, §. in fideicommiſſo, de legat.* 2. cum in ducendo & explicando, vt facit Menoc. *d. conſ.* 200. *n.* 6. *cum ſeqq.* & confirmatur hæc ſententia, quia 5
ſubſtitutus à teſtatore, præfertur ei qui venit ex repræſentatione, quandoquidem ſubſtitutus venit ex expreſſa diſpoſitione, vt re ipſa conſtat, qui verò venit ex repræſentatione, venit ex tacita, cùm ſit ex diſpoſitione legis, quæ tacita dicitur, Dec. *in l. cùm quis, num.* 4. *ff. ſi cer. pet.* & in. *l. ſemper in ſtipulationibus, num* 5. *ff. de regu. iur.* atqui, quando plures ſunt vocati & ſubſtituti, ſub nomine proprio, dicuntur inuicem à 6
teſtatore ſubſtituti, Caſtrenſ. *in dict. l. cum ita, §. in*

fideicomm ſto n.3.& ibi apertiùs Alciat. *num.4.verſ.quod azeo* ergo ſubſtitutus iſte præterit illi nepoti, qui ex repræſentatione venit.

Sed in caſu noſtro duo præterea cöeurrunt,ex quibus res videtur clara in fauorem d.Ludouici;primum quia ſubſtituit ſuperuiuentem,vel ſuperuiuẽtes,quod
7 idem eſt,ac ſi dixiſset ſe ſubſtituere ſalua gradus prærogatiua, vt reſponderunt Dec. *conſil. 299. in fin.* & Pariſ. *conſil.37.num.57.& num.80. lib. 2.& conſ.63 nu.*
8 *4. lib.3.*Menoch.*d.conſ.200.num.39.*cùm autem ſubſtitutio ſit ſalua gradus prærogatiua, filius non ingreditur locum patris, vt Pariſ. ipſe affirmat & vberius tradit Didac. *lib. pract. quæſt. cap. vlt.* Menoc. *dict. loco num.* 40.

Alterum eſt, quia hic nepos in ſucceſſione ab inteſtato non potuiſset ſuccedere Ioanni patruo, ſimul cum Ludouico patruo, quia nec Guillelmus pater, ſi ſuperſtes ſuiſset tẽpore mortis Ioannis,potuiſset il-
9 li ſuccedere cum fratre Ludouico; imò dict. Luduuicus, tanquam vtrinque coniunctus Ioanni,d.Guillelmum excluſiſset § *reliquum, nouell.* 118.*de hæred.ab inteſt.venien.& authen.poſt fratres,* C. *de legit. hæred.* cum autem nepos non concurrit in ſucceſsione ab inteſtato grauati defuncti vnà cum patruo, tunc hi etiam qui in illa generali controuerſa quæſtione pro nepote ſtant,hoc caſu fatentur locum habere Bald.deciſionem *in d. §. in fideicomm.* vt nepos non aſsumat locum patris, ac ideò non ſuccedat in fideicommiſso, & in terminis docent Ruin. *conſ. 167. n. 18.& conſ.169.n. 7. in 2.*& Didac.*pract.quæſt c.38.n.4.*& plures alij quos refert & ſequitur Peregrin. *de fideicomm. 21. n. 22. verſ. cum autem nepos.*

Rationibus verò,quæ contra hanc ſententiam afferri poſſent,ſusè & ſigillatim, reſpondet Menoch *d. conſ.200.nu.44.cum ſeqq.*ne hic eas tranſcribam; multáſque alias affert rationes contra nepotem pro patruu,quæ huic caſui conuenire poſsunt, penes ipſum videndas,quarum poſtrema eſt, de qua *n.* 41. quod in 11
dubio reſpondendum ſit,non eſse locum huic repræſentationi,cùm repræſentatio ſit ex iure quodam ſpeciali,ſicut tradunt Iacob.Belui,*in §.reliquum,in auth.de hæredit ab inteſt.venien.*Bart.*in l. poſt conſanguineos,§. 1. ff.de ſuis,& legit.hæred.*Caſtrenſ.*in authen. poſt fratres,* C. *de legit hæred.*

Ex quibus concluditur,d. Ludouicum ſolum, excluſo nepote ex fratre Guillelmo,ex vi ſubſtitutionis d. Ioanni factæ, ſuccedere poſse.

Sed ijs poſito,& non conceſso,d.nepotem ſuccedere debere cum Ludouico Patruo in portione Ioannis,quæritur an d.Moyne dimidiam partem fructuum portionis Ioannis d. nepoti reſtituere debeat, & in redditione rationum adminiſtrationis tutelæ quam fecit, eorum ſit habenda ratio: & paucis reſpondeo, eorum non eſse habendam rationem, omnéſque fructus portionis d. Ioannis, ad d. Moyne plenè & integrè ex vi d. legati pertinere, & de illis ad libitum facere & diſponere poſse, quandiu ipſa viuet, cùm enim d. Moyne poſsit liberè diſponere de dictis fructibus ex ordinatione teſtatoris, legatum vſusfructus non reducitur ad alimenta, Menoch. *de præſump. lib. 4.* 12
præſumpt. 139. num. 59. ſed totus vſusfructus ad ipſam ſpectat, cum onere tamen alimentandi filios, quo liberata quoad Ioannem defunctum, manent liberi fructus apud ipſam quoad d. Ioannem, cùm vt iam dixi, dicti fructus ſpectent ad dict. Moyne quamdiu viuet.

ARGVMENTVM.

Hypothecaria quanto temporo præſcribatur,

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum impedit præſcriptionem.*
2 *Præſcriptio aduerſus hypothecariam non currit, niſi re euicta, aut lite mota.*
3 *Hypothecaria præſcribitur 10. vel 20. annis cum titulo, & ſine titulo 30. per tertium poſſeſſorem.*
4 *Etiam non diſcuſſis bonis principalis.*
5 *Qui non remouet impedimentum, cum poteſt, non excuſatur.*
6 *Iuramentum non perpetuat, actionem in præiudicium tertij, qui non iurauit.*
7 *Nec alteri prodeſt, aut nocet.*
8 *Nec tranſit ad hæredem quoad vinculum.*
9 *Si tamen hæres incipiat præſcriptionem, eam non impediet.*
10 *Ceſſionarius non habet plus iuris, quàm cedens.*
11 *Euictio ceſſat, quando culpa emptoris res euicta eſt.*
12 *Non valenti agere, non currit præſcriptio.*

CONSILIVM CLIX.

ANNO 1575.& 12.Martij, Franciſca de Damianis & Nicolaus Martin, mater & filius, quaſdã vineas vendiderũt D. Ioſepho de Bonadona ſub pretio conuento, impendẽdo in ſolutionem debiti dictorũ matris & filij, contracti de anno 1574 & 5. Februarij,quod & factum fuit cum ceſſione iurium in fauorem d. de Bonadona: Deinde de anno 1602. & menſe Aprilis, Hæredes N. quondam Marci de Fortia,ratione debiti per d.matrem & filium in fauorem d. de Fortia contracti, & antiquioris d.venditione vinearum, hypothecaria contra hæredes domini de Baumetes poſseſsoris quorundam bonorum, quæ ad d. matrem & filium pertinuerant,experti fuerunt, tandémque per ſententiam condemnati fuerunt, & tranſactione inter dictos hæredes de Fortia, & de Baumetes, lis ſopita fuit, & mediante ſumma per dictos hæredes de Baumetes ſoluta, hæredes dicti de Fortia, illis actiones & iura ſua remiſerunt & ceſserunt; in vim cuius tranſactionis dicti hæredes d. domini de Baumetes, vti ceſſionarij prædicti, præceptum fieri curarunt d.domino de Bonadona, de indicando bona non alienata, alioqui ad videndum laxari regreſsum contra ipſum, & literæ executæ fuerunt 23. Februarij 1613. Quæritur, an d. dominos de Bonadona, aliqua præſcriptione ſe iuuare poſsit. 1

Videbatur prima facie non poſse, quia obligatio, in vim cuius hæredes dicti domini de Fortia experti fuerunt, ſicut & contractus, cuius vi hæredes dict. de Baumetes prædia, contra quæ hypothecaria actum fuerat. poſſidebant, erant iuramento firmati: at verò certum eſt iuramentum impe- 2
dire præſcriptionem, Iaſon *in §. item ſi quis poſtulante, num. 5. & in §. conſtituta, verſ. adde vnum inſtit. de action.* Marſilius *ſingul.* 141. Capell. Tholoſ. *quæſt.* 221.

Præ-

Digitized by Google

2 Præterea quia præſcriptio non potuit currere in
fauorem d. domini de Bonadona, contra hæredes d.
domini de Baumetes, antequam res ab ipſis euicta vel
moleſtia illis facta fuiſſet per hæredes dict. domini de
Fortia, gloſ. *in l. empti. C. de euict.* Balb. *de præſcript. 5.
par. 5. par. princ. quæſt. 3. num. 1. circa fin.* Magoo. *deciſ.
Flo. ren. 195. num.* 10.

Hit tamen nonobſtantib. exiſtimo d. dominum de
Bonadona præſcriptione ſe iuuare poſſe, eamque cu-
3 curriſſe aduerſus hæredes d. domini de Baumetes: cer-
tum eſt enim hypothecariæ præſcribi 10. annis inter
præſentes & 20. inter abſentes cum titulo, ſine titulo
autem tertium poſſeſſorem præſcribere 30. an. *l. 1. & 2.
C. ſi aduerſ. credit. l. cum notiſſimi, C. de præſcr. 30. an.* Grau
conſ. 148. num. 6. & conſ. 263. n. 7. verſ. ex alio etiam. Har-
mao. *pract. Faren. lib. 1. tit. de præſcript. cap. 2.* qui enim
bona fide & iuſto titulo rem alienam longo tempore
poſſedit, habet perpetuam exceptionem præſcriptio-
nis etiam aduerſus creditores habentes hypothecam,
can. placuit, §. præſcriptio 6. quæſt. 3. quæ in noſtro caſu,
eo veriora ſunt, quod per Bullam Eogenij in faoorem
habitatorum Comitatus Venaiſſini latam, omnibus
obligationibus quorumcumqoe contractuom, ſeu
quaſi, etiam ad rigorem quorumcumque ſigillorum
confectis 30. an. præſcribitur, etiam contra creditores
ipſos, ita vt à die dictorum contractuum nemo poſſit
quacumque ratione, vel cauſa aliquid petere, vel cai-
gare à ſubiectis, incolis & habi atoribus dict. Comi-
tatus, quos quidem contractus ſeu obligationes poſt
lapſum dictorom 30. annorum ipſo facto nullos & in-
ualidos nulliúſque roboris & momenti eſſe voluit.

Atque hæc quidem nedum ea vi Bullæ, ſed etiam
ex diſpoſitione iuris communis, nimirum vt præſcri-
ptio currat contra creditorem habentem hypotheca-
4 riam intentaodam aduerſus tertium poſſeſſorem, pro-
cedunt, & vera ſunt, etiam nondum diſcuſſis bonis
principalis, per Dec. *in cap. cum inter, num. 23. de except.*
Cranet. *conſ. 148. num. 6.* Balb. *de præſcript. 4. par. princ.
quæſt. 3. in 6. concluſ. per tot & 5. par. quinta par. princip.
quæſt. 3. num. 2.* Socin. iun. *conſ. 17. num. 13. & conſ. 117.
per tot. vol. 1.* vbi docet communiter reprobari Alex.
5 *conſ. 58. num. 5.* aſſerentem contrarium: quoniam cùm
qui impedimentum remouere poteſt, & non remo-
uet, non excuſatur aliquo modo: & cum hac opinio-
ne communi concurit quoque Alex. ſibi contrarius
conſ. 220. vol. 6. nam, vt ipſe inquit, creditor eſt in culpa,
cùm non egerit ad diſcuſſionem principalis, & pro
hac ſententia multa commendauit Tirqa. *in tract. de
præſcript. glaſ. 7.* Viu. *opin.* 630.

Nec obſtant ea, quæ in contrarium adducta foe-
runt: nam ad primum, quo dicebatur iuramentum
perpetuare actionem, vt mittam varias ſolutiones,
quæ deſumi poſsent ea Surd. *deciſ. 3.* præſertim *num. 13*
6 *&* 14. quę hîc conuenire poſsent, reſpondetur ſolidé,
hoc non habere locum, quando tractatur de preiu-
dicio tertij qui non iurauit, *l. 3. ff. de iureiur. l. 1. C. ſi mi-
nor vend. nomi, cap. 2. de pact. in 6.* Seraphio. *de priuileg.
iuram priuil. 11. num. 18. & priuil. 71. num. 21.* iuramen- 7
tum enim alicuius alteri neque prodeſt, neque nocet,
Bertrand. *conſ. 26. num. 2. lib. 1. poſter.* Capel Toloſ.
quæſt. 416. quæ adeò vera ſunt, vt etiam in ſucceſsore
vniuerſali, hærede ſcilicet, quamuis ad eum tranſeat
quoad robur contractus, Bertrand. *conſ. 219. num. 4. &
conſ. 31. num. 8. lib. 3.* nõ tamen quoad vinculum (ratio-
ne cuius eſt perſonale, nec tranſit ad hæredem, Bertr. 8
conſ. 209. num. 4. lib. 4. cap. veritatis, vbi per Ioanoẽ &
DD. *ext. de iureiur.* Bald. & alij *in authent. ſacramenta
puber. C. ſi aduer. vendit.*) tamen ſi hæres incipiat præ- 9
ſcriptionem à die mortis teſtatoris, qui iurauit, iura-
meotum eam non impediet, *c. ſi diligenti.* vbi Io. And.
ext. de præſcript. Capel. Toloſ. *q.* 221.

Nec obſtat quod ſecundo loco dicebator, præſcri-
ptionem non currere, niſi demum re euicta vel mo-
leſtia facta: nam reſpondetur primò, dd. hæredes age-
re tanquam ceſſionarios dd. hęredum domini de For- 10
tia; non propterea plus iuris quàm eos babere, *l. nemo
plus iuris, ff. de reg. iur.* at contra hæredes domini de
Fortia cucurrit præſcriptio nedum 10 & 20. annorum,
ſed etiam 30. & ea die celebratæ dictæ venditionis &
motæ litis contra dominum de Bonadona: Ergo ea-
dem exceptione præſcriptionis repelli poſsunt hære-
des domini de Baumetes.

Secundò reſpondetur, culpa hæredum domioi de
Baumetes rem ab ipſis euictam fuiſſe, quia ſcilicet
non oppoſuerunt præſcriptionem nedum 10. ſed etiã
20. annorum, qoæ in fauorem ipſorum currerat, ne-
que enim mota fuit lis contra hæredes. d. domioi de
Baumentes niſi anno 1602. At verò de iure certum eſt 11
quod quando culpa actoris res fuit euictita, vt qoia
non oppoſuit exceptiones quibus actor repelli po-
terat, de euictione experiri non poteſt, & omnis via
regreſſus ſibi præcluſa eſt, gloſ. *in l. ſi controuerſia, in fin.*
& ibi Bald. C *de euict. text. in l. ſi rem, §. 1.* vbi gloſ. *ff
eod. C. fin. ext. de empt. vendit.*

Poſtremò reſpondetur, his omnibus ceſſantibus,
quæ tamen non ceſſant, præſcriptionem 10. annorum,
quæ hoc caſu locum habet, cùm agatur inter præſẽ-
tes cucurriſse à die moleſtiæ & litis intentatæ contra
dictos hæredas D. de Baumetes: nam contra eos fuit
intenta lis. anno 1602. & de menſe Aprilis. Illi verò
non egerunt contra d. de Banodana ad iudicandum
bona non alienata niſi de an. 1613. & 24. Ianuarij, & ſic
ex eadem *deciſ. 145. n.* 50. exceptio præſcriptionis
cõtra dictos hæredes opponi poteſt, ídque patet, quia 12
nõ alia ratione nõ currit pręſcriptio, re nõ euicta quã
quia non valenti agere non currit præſcriptio, *l. 1. C.
de annal. except.* Bertrand. *conſ. 196. n. 5. l. 5.* at verò ſta-
tim atque actum fuit aduerſus d. dominum de Bau-
metes & illis moleſtia facta, potuerunt experiri ad-
uerſus dict. de Banadona ea d. Mago *deciſ. 195.* er-
go ceſsante impedimento agendi, currere debuit præſcripto.

ARGVMENTVM.

DE extenſione paſſiua de perſona ad perſonam, in fideicommiſſis admittenda, vel non. Filij nati ex matrimonio putatiuo an ſint legitimi, & an incapacitas patris ipſos repellat à fideicommiſſo.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum ſub conditione, ſi ſine liberis, extinguitur ſi grauatus reliquerit liberos.*
2 *Extenſio de perſona ad perſonam non admittitur.*
3 *Fallit ex coniecturis.*
4 *Veluti ſi conſiderata ſit agnatio in infinitum.*
5 *Maſculinitas indicat animũ conſeruandæ agnationis.*
6 *Et excludit excluſionem fœminarum.*
7 *Ex agnatorum vocatione poſt deſcendentes, neceſſario infertur agnationis conſeruatio, & n. 9.*
8 *Pluralitas graduum & perpetuitas idem indicant.*
10 *Extenſio admittitur quatuor concurrentibus, de quibus ibi.*
11 *In claris non eſt opus coniecturis.*
12 *Ignorantia matris legitimat filios.*
13 *Et tales filij excludunt ſubſtitutum.*
14 *Et dicuntur legitimi, etiam ad feuda, & n. 6.*
15 *Et maioratum.*
17 *Filij nati ex matrimonio prohibito ſunt legitimi, ſiue ambo, ſiue vnus ex coniugibus, ignorauerit impedimentum.*
18 *Ignorantia non validat matrimonium, niſi tribus concurrentibus.*
19 *Actor debet probare ſuam intentionem.*
20 *Vna præſumptio tollit aliam.*
21 *Incapacitas patris nocet filiis, & n. 23.*
22 *Gradus precedens ſemper debet eſſe ſucceſſibilis, & ſublata media perſona: non poteſt ſequens admitti.*
24 *Actore non probante, reus abſoluitur.*
25 *Grauatus retinet de bonis, fidei commiſſi pro ſummis per eum ſolutis, iuxta valorem de tempore ſolutionum, aut mortis grauantis, quoad ea quæ grauato per grauantem debebantur.*
26 *Augmentum intrinſecum, veniens beneficio temporis, auget legitimam.*
27 *Soluta pro legitimis, de bonis detrahi poſſunt, nec ſufficit, ſi pecuniæ reſtituantur.*

CONSILIVM CLX.

STephanus N. in ſuo vltimo teſtamento nuncupatiuo condito de anno 1594. & die 4. Februarij, inſtituit hæredem ſuum vniuerſalem in omnibus bonis ſuis Guillelmum filium ſuum primogenitum, ſub conditione tamen, quod ſi dictus Guillelmus decederet ſine liberis maſculis, legitimis & naturalibus, ex legitimo matrimonio procreatis, bona rediret ad alium filiũ dicti Stephani maiorem natu, capacem & habilem ad ſuccedendum, & non Religioſum, qui tunc viuere reperietur, eidemque ſine liberis decedenti ſubſtituit alium filium maiorem natu dicti teſtatoris, & ſic de alijs filijs de vno ad alium vſque in infinitum. Quod ſi d. Guillelmus moretur relictis liberis maſculis, & deinde ij ſine liberis maſculis decederent, idem teſtator ſubſtituit maiorem natu proximiorem conſanguinitatis ſeu agnationis dicti teſtatoris, & ſic ſemper & ſucceſſiuè proximiorem maſculum modis, & formis, ac qualitatibus ſupra expreſſis, ſalua tamen legitima filiabus d. Guillelmi, & filiabus filiorum maſculorum ex legitimo matrimonio procreandis.

Moritur dictus Stephanus in tali voluntate ſuperſtite de Guillelmo hærede, moritur etiam d. Guillelmus relicto Ægidio filio ſuo naturali, & legitimo, qui poſtea deceſſit nullis relictis maſculis, ſed tantùm ſuperſtitibus Diana & Margareta filiabus legitimis & naturalibus, ac hæredibus vniuerſalibus, nec non ſuperſtite Ludouico filio Antonij ſecundo geniti dicti teſtatoris. Lis mouetur inter d. Ludouicum, & prædictas Dianam & Margaretam, illo ſe ſuccedere debere in vim fidei commiſſi in d. teſtamento appoſiti, contendente, dd. verò Dianæ & Margareta negantibus.

Ex his reſultans quatuor quæſtiones in iure diſcutiendæ. Prima an fideicommiſſum in perſona Ægidij extinctum fuerit, an verò vlterius progrediatur, ita vt graduale & perpetuum ſit, & quandiu aderunt maſculi ex dicto Stephano deſcendentes, duret ſecundo, caſu quos duret, an legitimè probari poſſit, d. Antonium fuiſſe religioſum ordinis S. F. vt incapacitas ſuccedendi, inde eliciatur.

Tertio an etſi probetur fuiſſe religioſum, non propterea minus capax dici poſſit Ludouicus eius filius.

Poſtremo, an, poſito quod d. Ludouicus non ſit incapax, & quod talis incapacitas non legitimè probetur, & ſit apertum ſic fideicommiſſum in illius perſona, quas detractiones facere poſſint dd. Diana & Margareta.

Quoad primam, videbatur extinctum eſſe fidei- 1
commiſſum, quia cùm factum fuerit d. Guillelmo ſi ſine liberis maſculis decederet. & is cum liberis deceſſerit, fideicommiſſum vlterius non debet porrigi, ex Oldr. *conſ. 21.* etſi enim ſit admodum controuerſa quæſtio, an in fideicommiſſis admittatur extẽſio paſſiua de perſona ad perſonam, ita vt d. Ægidius quemadmodum fuit actiuè vocatus, ita quoque paſſiuè cẽſeatur grauatus. Nihilominus magis communis opinio à plerisqoe aſſeritur, d. extenſionem non eſſe fa- 2
ciendam, Alex. *conſ. 139. lib. 2.* Socin. ſen. *conſ. 62. lib 3.* Rim. ſen. *conſ. 119.* Iaſ. *conſ. 288. per tot. lib. 2. conſ. 66. vol. 3. per tot.* qui omnino videndus eſt, plurima enim fũdamenta pro hac ſententia affert & certiſſimam aſſerit, & variis rationibus, quæ in contrarium afferri poſſent, reſpondet, Pariſ. *conſ. 31. num. 28. & conſ. 44. num. 23 cum ſeqq. & conſ. 80. & conſ. 89. num. 10. cum ſeqq.* qui etiã eſt omnino videndus *lib. 2.* Rol. à valle *conſ. 59. n. 24. cum ſeqq. lib. 3.* Menoch. *conſil. 85: n. 46. & conſ. 97. n. 91. & conſ. 327. n. 12. & 79.*

His tamen non obſtantibus, in hoc caſu omnino reſpondendum eſt, in perſona d. Ægidij non fuiſſe extinctum fideicommiſſum, imò vlterius progredi in fauorem maſculorum ex d. Stephano deſcendentiũ, affirmatiuam enim ſententiam, vt paſſiua extenſio fie- 3
ri debeat ex coniecturis pleriqne amplexi ſunt, vt Dec. *conſil. 477.* Gabriel. *de fideicomm. concluſ. 7. num. 4.* Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 11. tit. 6. ſub num. 6. ad fin. verſ. ſecundo etiam locum habet,* qui alios etiam adducunt, & certum eſt Rotam Rom. cui ſtare debemus, eam ſæpæ & ſæpius amplexem fuiſſe, & in ſpecie

in

in vna Ianuen. fid. de Pallauicinis 24. Nouemb. 1586
& in Firmana fid. de Fulch. 2. Aprilis 1601 & 10. De
cem. eiuſdem an. coram Illuſt. Pamphiliu & in Bono-
nien. fid. de Mattheſſilanis 19. Iunij 1600. coram Illuſt
Seraphino & in alijs pluribus. Coniecturæ autem in
terminis à D D. & ab ipſa Rota approbatæ hic non
deficiunt.
Primo enim loco, apparet teſtatorẽ habuiſſe in a-
4 nimo conſeruationem agnationis in infinitum, quod
ſeruit pro vigenti cõiectura ad excludendum d. conſ.
Oldrad. Curt. iun. *conſ. 121. num. 15. cum ſeq.* Marz. *conſ.*
4. num. 11. *& 43. conſ. 7. num.* 10. Rimin. iun. *conſ.* 456.
num. 32. Gabriel. *conſil.* 129. *num.* 11. *lib.* 2. Surd. *conſ.* 241.
num. 45. *& conſil.* 344. *num.* 10. *& 11. & 443. num.* 47. vbi
alios cumulat, Peregr. *de fideicomm. artic.* 29. *num.* 30. &
fuit dictum in præfata Firmana fid. de Fulchis 2. Apr.
1601. coram Illuſt. Pamphillio, & in ead. coram eod. 10
5 Decemb. einſdem anni; apparet, inquam, illum hoc in
animo habuiſſe, quia in omnibus gradibus ſubſtitu-
tionis ſemper vocauit ſolos maſculos, Paris. *conſil.* 90.
num. 16. *lib.* 2. Natta. *conſ.* 128. *num.* 2. Menoch. *præſumpt*
69. *num.* 10. *lib.* 4. Surd. *conſ.* 448. *num.* 6. & pluribus al-
legatis fuit dictum in vna Florentina fid. coram Re-
uerend. Manzanedo 3. Decemb. 1607. *in verſ. quæ ma-*
6 *gis procederent.* Ruſúſque, quia in d. ſic repetita di-
ctione maſculorum includitur excluſio fœminarum,
l. cum ita. ff. de condit. & demonſt. l. cum prætor, ff. de iud.
Bart. *in l. cum. ſuis num. 4. ff. de condit. & demonſtr.* quem
refert & ſequitur Bartho. Socin. *ibi, num.* 76. qui teſta-
tur de communi. Molina *d. primog. Hiſpan. lib.* 3. *cap.*
5. *num.* 30. *cum ſeqq. & num.* 37. ex qua datur intelligi,
teſtatorem eundẽ animum habuiſſe, Pariſ. *de conſ.* 90.
n. 18. *lib.* 2. Molin. *de lib.* 3. *c.* 5. *num.* 29. *verſ. ideòque.* &
fuit dictum in præallegata Florentina coram Manza-
nedo *in verſ. vlterius quia.*
7 Tandem & multo apertiùs, quia, poſt omnes ma-
ſculos ab eo deſcendentes, vocauit proximiorem ma-
ſculum de agnatione, eíque in perpetuum alios ſub-
ſtituit, late Gabriel qui alios adducit *conſil.* 116. *num.*
27. *lib.* 2.
Poſtremò, quia deſertis verbis fœminas perpetuo
à d. fideicommiſſo excluſit.
8 Secunda coniectura deduci poſſet ex digreſſione
ad plures gradus ſubſtitutionum, & à perpetuitate
quam voluit teſtator, vt fuit dictum in ead. Bono-
nien. de Mattheſſilanis & paſſim tradunt DD.
9 Tertia, ex eo quod vltimo loco ſunt ſubſtituti
proximiores agnati, de qua per Illuſtriſs. Mantic. in
vna Rom. de ſancto Petro 27. Maij 1596. vt in copia
quæ datur.
10 Sed vtcumque ſit, certiſſimum eſt quatuor cõcur-
rentibus quæ hic concurrunt, huiuſmodi extenſio-
nem admittendam, nimirum excluſione fœminarum,
vocatione maſculorum, pluralitate graduum, & vo-
catione agnatorum & ita iudicatũ fuiſſe in Sen. Pede-
11 mont refert Theſſaur. *deciſ.* 96. *in fin.* ſed in caſu noſtro
non eſt deſcendendum ad coniecturas, cùm in claris
verſemur. *l. ille aut ille, ff de legat.* 3. *l. continuus, § cum ita,*
ff. de verb. oblig. nominatim enim ſi d. Guillel. more-
retur cum liberis maſculis, & deinde eius liberi ſine
liberis maſculis, ſubſtituit proximiorem de agnatio-
ne; ſum etiam quia filias dictorum liberorum d. Guil-
lel. morientium ſine liberis maſculis, legitimam con-
ſequi poſſe in d. Bonis ſtatuit, ſed excepta earum le-
gitima, eas à ſucceſſione d. Bonorum penitus exclu-
ſit. Stat igitur concluſio, d. fidei commiſſum, in per-
ſona Ægidij non fuiſſe extinctum.
Ad ſecundam, prætenditur d. Antonium fuiſſe
Religioſum, & ſic incapacem ſuccedendi in d. fidei
commiſſo, cum teſtator nominatim & expreſſis ver-
bis, Religioſos à d. fidei commiſſo excluſerit. Fuiſſe
verò Religioſum probatur ex aliquibus quitantijs
factis per dictum Antonium de penſione annua ſibi
per partem relicta, in quibus ſe dicit Religioſum.
Nec non per aliam quitantiam factam per eum vti
procuratorem dicti conuentus, de ſumma quindecim
aureorum eidem conuentui debita, at per regulas,
& ex conſuetudine dicti conuentus, & aliorum eiuſ-
dem Ordinis, nullus admittitur ad officium procu-
ratoris, niſi expreſſe profeſſus.
Secundo quia ex conſuetudine dicti conuentus ab
immemoriali tempore obſeruata, nemo poteſt per-
cipere partem & portionem oblationum & eleemoſi-
narum, quæ fiunt in Eccleſia eiuſdem conuentus, qui
non ſit expreſſè profeſſus. At verò ex libris dictæ Ec-
cleſiæ conſtat dictum Antonium partem & portio-
nem dictarum oblationum percepiſſe.
Tertio quia facillime probabitur dictum Anto-
nium per aliquot annos in dicto conuentu habitum
Regularium geſtaſſe.
Quarto quia adſunt teſtes parati deponere de
fama publica, quique viderunt dictum Antonium
pro Religioſo ſe gerentem, & omnia munera Reli-
gionis in eodem conuentu exercentem.
Atteſtatio profeſſionis haberi non potuit, eò quòd
regeſtra eiuſdem conuentus propter negligentiam
Priorum deperdita ſint.
Non obſtat matrimonium initum inter dictum
Antonium & Domicellam N. quia illud fuit initum
contra iuris diſpoſitionem, & vt præſupponitur in
aliena Diœceſi.
Non obſtant etiam atteſtationes ad inſtantiam
dicti Ludouici factæ, vt ex infra dicendis ad tertiam
quæſtionem conſtabit, vbi commodiùs de eo diſſe-
remus.
Ad tertiam igitur quæſtionem, dum præſuppoſito,
vt verum eſt, dictum Antonium fuiſſe Religioſum,
queritur an Ludouicus incapax ſit dicti fideicommiſ-
ſi, dubium facit, quia etſi dictus Antonius matrimo-
nium contrahere non potuiſſet, & de facto contra-
ctum nullius eſſet momenti, tamen propter ignoran-
tiam vxoris & matris reſpectiuè, filij, ex huiuſmodi 12
matrimonio nati, legitimi ſunt cenſendi, & veniunt
appellatione filiorum ex legitimo matrimonio nato-
rum, & faciunt deficere conditionem, *ſi ſine liberis*, &
veniunt appellatione filiorum ex legitimo matrimo-
nio, Dec. *in termin. fideicommiſſi, conſ.* 153. *per tot. & con-*
ſil. 154. *in princ.* Couar. *de ſponſa. par.* 2. *cap.* 8. § 1.
num. 3. *verſ. ſecundò infertur, & verſ. tertio infertur, fol.* 13
mihi 201. & tales excludunt ſubſtitutum ſub condi-
tione, ſi inſtitutus deceſſerit ſine filijs naturalibus &
legitimis, & ex legitimo matrimonio procreatis,
Menoch. *præſumpt.* 77. *num.* 4. 5. *& 6. lib.* 4. Coſta
de facti ſcien. cen. 2. *diſt.* 31. *num.* 5. *fol. mihi* 431. Rolan.
conſ. 39. *num.* 19. *lib.* 3. Peregr. *de fideicomm. artic.* 24. *n.*
66. *& num.* 72. Mantic. *de coniect. vlt volunt. lib.* 11.
tit. 8. *num.* 24. Iaſ. *in conſ.* 156. *lib.* 4. Apoſtil. *ad Dec* 14
conſ. 153. & dicuntur legitimi etiam quoad feuda,
Dec. *eod. conſ.* 153. *num.* 1. Couarr. *d. loco, num.* 3. Me-
noch. *d. præſump.* 77. *num* 5. Roland. *d. conſ.* 93. *num.*
20. Mantic. *d. tit.* 8. *num.* 24. Surd. *conſil.* 109.
num. 2. *lib.* 1.
Item quoad maioratum, in quo primogenitus ex 15
matrimonio putatiuo dicitur legitimus quoad ſuc-
ceſſionem, Molin. *de primog. lib.* 3. *c.* 1. *n.* 12.
Et quoad filium Sacerdotis natum ex matrimonio 16
putatiuo, quòd ſuccedat in feudo, docet Ripa *l. ex*
facto, § ſi quis rogatus, num. 10. *verſ. præterea, ff. ad*
Trebell.

B

17 Trebell. enedic. *in cap. Raynutius, in ver. Raynut. num. 17. de teſtam.* & filij nati ex matrimonio prohibito ſunt legitimi, ſiue ambo, ſiue vnus ex coniugibus ignorauerint impedimentum, *cap. 2. c. pen. ext. qui filij ſint legit.* Dec. *d. cõſ. 353.* Roland. *d. conſ. 93. n. 18.* Peregr. *d. loco num. 66.* vbi ſunt legitimi quoad honores dignitates ſpiritualia, temporalia, feuda, fideicommiſſa, & ſucceſſiones tam parentum, quàm conſanguineorum, & cenſetur legitimi quoad vtrumque parentem. Gail. *obſeruat. 112. num. 12. lib. 2.* idémque dicitur de filio Sacerdotis, nato ex matrimonio putatiuo. 5. Ripa *d. §. ſi quis rogatur, num. 19.*

His tamen non obſtantibus exiſtimo, d. incapacitatem Antonij nocere dicto Ludouico, eumque propterea non minus incapacem ac patrem, & à dicto fideicommiſſo omnino excludendum. Primo quia dicta Domicella N. non potuit prætendere ſe ignoraſſe dictum Antonium fuiſſe Religioſũ, ex eo quòd eſſet originaria & habitatrix eiuſdem loci, cuius dictus Antonius & per plures annos indiſſet d. Antonium habitum Religioſi geſtantem.

Secundo reſpondetur, quòd etſi d. domicella qualitatem & conditionem d. Antonij ignoraſſet, (quod
18 tamen notoriè fieri non potuit) ea ignorantia prodeſſe non poſſet. vt filij inde nati dicerentur legitimè huiuſmodi enim ignorantia non prodeſt, niſi probetur huiuſmodi matrimonium, contractum fuiſſe tribus concurrentibus, ſcilicet bona fide, in facie ſanctæ matris Eccleſiæ, & denuntiationibus ſeu publicationibus bannorum, vt vocant, interuenientibus, Molin. *d. cap. 1. n. 12. & 15.* Couard. *de cap. 8. num. 2.* Surd. *d. conſil. 109. num. 3.* Peregr. *d. etiam loco. nu. 8.* at verò aut dictus Antonius contraxit matrimonium extra dictam Eccleſiam, aut intra primo caſu, notoriè, requiſita dificerent; Secundo verò caſu, impoſſibile eſt vt dictus Antonius probet dictas denunciationes factas fuiſſe, nam cum omnes dictæ Eccleſiæ præſbiteri & miniſtri ſcirent eum eſſe Religioſum nunquã permiſiſſet eas fieri, minúſque Parrochus, cui hoc onus denunciationes faciendi incumbit, eas feciſſet: ita vt ſi forſan in Eccleſia contractum ſit, ne eſſatiò exiſtimandum ſit, id de noctu & clandeſtinè per aliquem ſibi confidentem ſacerdotem, ad hoc inductum ſecretò, nullis denunciationibus præcedentibus celebratum, quamuis poſtea publicè tanquam coniuges ſimul habitarent, & pro coniugibus haberentur.

Et cùm huiuſmodi qualitas publicatarum denunciationum omnino deſideretur, vt ignorantia vnius ex coniugibus efficiat liberos, ex eo matrimonio naſcituros, legitimos, & ſit fundamentum intentionis d. Ludo. tenetur eam probare, alioqui ſuccumbere debat, *l. qui accuſare, c. de eden. l. actor, c. de probat. l. 2. ff. de probat.* nec vllam hic præſumptionem, factarum denunciationum imaginari poſſumus, ob notorium impedimentum d. A. in d. Eccleſia. Neque enim eſt veri-
19 ſimile, aut vllo modo credibile, permiſſum fuiſſe fieri dictas denunciationes in d. Eccleſia, prædicto impedimento ita notoriè exiſtente, & præſumptio, quòd ſcilicet non fuiſſent permiſſæ huiuſmodi denunciationes, reſultans ex eo, manifeſtè potentior eſt, quàm quæ ex diuturnitate temporis poſſet oriri, vnà verò præſumptio tollit aliam, Menoch. *præſ. 64. lib. 6. n. 46.*

Nec huic ſecundæ reſponſioni vllo modo obſtant depoſitiones teſtiũ quas d. L. fieri curauit: nam quoad eas quæ primo loco, in vim monitorij factæ fuerunt, cùm pars citata non fuerit, nullam fidem faciunt: quoad vero eas quæ ſecundo loco vocata parte ad futuram rei memoriam factæ fuerunt, eæ quoque nocere non poſſunt: Primo, quia procurator dd. ſororum non fuit certioratus de die qua dominus Commiſſarius diſcedere volebat: & quia cùm data fuiſſet aſſignatio die Lunæ ad videndum procedi ad examen teſtium, Commiſſarius pleroſque ex eis die Sabbati antè examinauit: nec non cùm d. procurator ſe contuliſſet ad locum aſſignatum ad quem; d. Commiſſarius iuerat, appellauit à decreto per eum facto de procedendo ad examen teſtium ad futurũ rei memoriam, & ab omnibus inde geſtis & gerendis, qua appellatione non obſtante, d. Commiſſarius cæteros teſtes & ſic attentatoriè examinauit, ex quibus reſultat, ob huiuſmodi nullitates, dictas depoſitiones omnino corruere, eáſque nullam facere fidem.

Secundo reſpondetur, teſtes examinatos eſſe huiuſmodi quibus nulla fides ſit adhibenda, omnes enim facile reprobari poſſunt, præſertim I. D. curatus d. Eccleſiæ. quia non eſt ætatis qua potuerit videre d. matrimonium contrahi.

R. P. alias diues erat admodum, & in ſummã paupertatem deiectus fuit, ita vt creditoribus nõ potuerit ſatisfacere, quæ paupertas adiecta cum cognatione ſpirituali, ex confirmatione contracta, facit, ne fides illi adhibenda ſit.

M. I. non eſt etiam ætatis legitimæ, vt primus, vltra quod eſt affinis in tertio gradu ſecundùm computationem iuris canonici.

A. B. cœcus erat, nec videre potuit ea, circa quæ deponit.

B. C. etiam adeo pauper eſt vt creditoribus ſatisfacere non potuerit, ita vt eius bona, diſcuſſioni ſubmiſſa fuerint, & ipſe perpetuò clauſus domi ſuæ, foras exire non audeat.

N. T. Miſerabilis eſt origine, qualitatibus, & moribus, & adeò vino obnoxius, vt ferè ſemper ebrius reperiatur, & raro mentis compos.

F. G. pari vitio morum & qualitatum laborat, & præterea vile & infame ſatellitis munus ſemper exercuit.

Et ſimiles obiectus haberi poterunt contra alios teſtes qui ſuperſunt, vt mihi affirmatum fuit.

Poſtremò reſpondetur, ferè omnes teſtes, paucis exceptis, de fama tantùm deponere, pauciſſimos de viſo, qui tamen ex cauſis ſuprà dictis reprobantur, & vtcumque ſit, cùm ex ſcripturis & documentis ſuprà mentionatis conſtet, illum fuiſſe religioſũ, illis potius quàm teſtium depoſitionibus ſtandum eſt, præſertim cùm dicta Diana & Margareta affirmatiuam probent, & dictus Ludouicus negatiuam, ſcilicet Antonium non fuiſſe Religioſum, probare contendat: idque eo magis quòd dicti teſtes, deponentes ſe vidiſſe inter eos contrahi matrimonium, nihil concludunt: quia illud potuiſſet eſſe, ſed de facto & contra ius.

Tertiò & poſtremò probatur, d. Ludouicum non poſſe in d. fideicõmiſſo ſuccedere; poſito enim citra præiudicium veritatis, quòd ignorantia matris talis fuiſſet, quæ efficeret, vt liberi, ex huiuſmodi matrimonio putatiuo nati cenſerentur legitimi & pro talibus haberentur, neque verſamur in terminis, in quibus loquuntur DD. an ſcilicet filij nati ex putatiuo matrimonio comprehendantur in conditione *ſi ſine liberis*, aut an vocentur ad fideicommiſſum, ad quod per teſtamentum vocantur filij naturales & legitimi, ſed in longè diuerſis terminis, in quibus clara eſt voluntas teſtatoris excludens dictum Ludouicum, diſertis eum verbis excludit liberos qui erunt Religioſi, qualis erat dictus Antonius pater d. Ludouici, & per conſequens incapax d. fideicommiſſi, & per conſe-

quentia

quens etiam dictus Ludouicus, & omnes liberi ex d. Antonio deſcendentes nunquam ex radice infecta venientes nihil enim refert, quod d. Ludo. cenſeri poſſit
23 legitimus, in hoc quæſtio non verſatur, ſufficit quòd ex radice infecta deſcendat; Et quemadmodum eius pater, ſi viueret, ſuccedere non poſſet, ita & quoque omnes ex eo deſcendentes ſuccedere non poterunt, etſi affirmetur eos cenſeri legitimos ex ignorantia matris, Caſtrenſ., *in l. illam, num. 8. & 9. C. de collat.* Corn. *ibid. num. 7.* Decian. *num. 3.* & alij, quos refert & ſequitur, etiam in terminis maioratus & primogenit. Molin. *de primog. Hiſpan. lib. 3. cap. 5. & ſeqq.* incapacitas enim patris impedimentum eſt filijs *l. fi. C. de natura. liber.* Tiraq. *de iur. primog. quæſt. 10. num. 12.* Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 11. tit. 12. num. 33.* & ideo Menoch. *in conſ. 172. vol. 2. & de præſump. lib. 4. præſumpt. 79. num. 59.* dicit quòd in caſu, in quo legitimatus excludit ſubſtitutum, filij ipſius licet ſint naturales & legitimi, non admittuntur, & id iuſta ratione, quia quando filius venit mediante perſona patris vel matris, non poteſt eſſe melioris conditionis quàm pater vel mater, Curt. iun. *in conſ. 35.* Pariſ. *conſ. 72. num. 8. lib. 4.* Caſtrenſ. *in l. Gallus, §. nunc de leg. de liber. & poſthu.* Menoch. *in d. conſil. 71. num. 7. & 12.* & eſt regula generalis, quòd in omnibus ſucceſſionibus requiritur, gradum præcedentem eſſe ſucceſſibilem, & ſublata media perſona, non poteſt ſequens admitti, Bald. *in cap. 1. de ſucceſſionibus frat. & grad. ſucceſſionibus in feu. & in auth. ſi quas ruinas, C. de ſacroſ. Eccleſ.* & remoto proximiore, amouentur omnes venientes ex eo. Bart. *in l. 2. §. videndum, ff. ad Orfic.*

Nec obſtat, ſi dicatur tempore aperti fideicommiſſi Antonium. non fuiſſe in rerum natura, Ludouicum verò maiorem natu & primogenitum, ideóque nulla habita ratione impedimenti paterni in eo ſuccedere debere.

Reſpondetur enim, d. Ludouicum non poſſe dici primogenitum & agnatum proximiorémque teſtatori, vel vltimo grauato, niſi ex perſona patris & ea mediante, ideóque impedimentum & incapacitatem illius in ipſum tranſfuſum fuiſſe, & quemadmodum pater ſi viueret, excluderetur ita & quoque ipſum excludendum ex Molin. & Tiraq. *dictis locis*, nec agnatum teſtatori vel vltimo grauato dici poſſe, ad *not. in d. l. fin. C. de natura. liber.*

Non obſtat poſtremo ſi dicatur fœminas fuiſſe expreſſe excluſas per dictum Stephanum teſtatorem, ideóque dictas ſorores incapaces eſſe ſucceſſionis, & fideicommiſſi dictorum bonorum, quia cum illæ ſint in poſſeſſione, dictus Ludouicus debet fundare ſuam petitionē in iure ſibi competenti, & non in non iure poſſeſſoris actore enim non probente, reus abſoluitur, etſi omnis iure diſtitueretur *l. qui accuſare. C. de eden. l. Actor C. de probationibus, cum ſimilibus.* & ſi nul-
24 lus adeſſet alius maſculus capax, ſolùmque ſupereſſet dictus Ludouicus, extinctum eſſet omnino fideicommiſſum, ob impedimentum in ipſum tranſfuſum, ex incapacitate patris proueniens, dictaque bona ad dictas Dianam & Margaretam tanquam hæredes patris pertinerent.

Quoad quartam & poſtremam quæſtionem, præſuppoſito, citra præiudicium veritatis, quod d. Ludouicus aut quiuis alius, ſuccedere poſſet in d. fideicommiſſo, & primogenitura, tot detractiones in fauorem dictarum Dianæ & Margaretæ eſſent faciendæ, vt maximam partem dicti fideicommiſſi abſorberent: quæ quidem detractiones ſunt duplicis generis. Vnum ratione debitorum d. Stephani teſtatoris. Alterum ex legitimis tàm ex perſona propria d. Guillelmi, quàm ex ceſſionibus ſibi factis, nec non ex propria perſona filiarum d. Ægidij competentium.

Quad primum genus, detrahere debet dotem maternam aſcendentem ad ſummam, quamque dotem integram d. Guillelmus detrahere poteſt, tàm ex perſona propria, quàm ex vi ceſſionum ſibi per fratres, ſororeſue factarum, vt conſtat inſtrumento publico, & aliis infra deſignandis.

Item ſexaginta florenos & decem ſolidos pro veſtibus lugubribus viduæ N. & 170. florenos diuerſis creditoribus d. Stephani ſolutos.

Item.... pro extinctione annuæ & perpetuæ penſionis quatuordecim aureorum, & .... aureos pro arreragis decurſis.

Et plures alias ſummas pecuniarũ de quibus fides fiet perquiſitione facta documentorum, & quas om-
nes ſummas, ex iuris diſpoſitione grauatus ſibi cenſetur ſoluiſſe de bonis fideicommiſſo ſubiectis, habita 25
ratione ad valorem currentem de tempore ſolutionum per grauatum factarum, aut mortis grauantis, quoad ea quæ grauato per grauantem debebentur, vt fusè docet Pereg. *de fideicom. art. 31 n. 12.* poſt Bart. *in l. ſi ei qui, §. 1. ff. de euict.* & Caſtrenſ. *in l. peculium autem, in princ. ff. de peculio.*

Alterum genus detractionis eſt ob pleraſque legitimas dd. Dianæ & Margaretæ, vel ex perſona Guillelmi aui, vel ex ceſſionibus d. Guillelmo factis, & alias, vt infra dicemus, aſcendentes ad dimidiam dicti fideicommiſſi, detractione facta prius, portionis pro ſupradictis debitis applicandæ & inſumendæ, vnaquaque legitima vigeſimam quartam partem faciente, cum de tempore mortis d. Stephani teſtatoris eſſent duodecim liberi.

Prima legitima eſt ex perſona Antonij in vim ceſſionis per eum d. Guillelmo factæ.

Secunda eſt Magdaleoæ ſororis.

Tertia Catharinæ.

Quarta Bernardi.

Quinta Scipionis,

Sexta Henrici.

Septima Gabriellis mortui ab inteſtato, cui propterea ſucceſſit d. Guillelmus cum fratribus, quorũ ferè omnium iura per ceſſiones acquiſiuit, vt nominatim conſtat ex inſtrumento tranſactionis inter d. Guillelmum & eius fratres initæ.

Præterea legitima filiarũ d. Ægidij nominatim enim in d. teſtamento ſtatuitur legitimas filiarum, liberorum dicti Guillelmi ſine maſculis decendentium, eſſe illis de dicto fideicommiſſo ſoluẽdas quod ſi eas metiri vellemus habita ratione ad perſonam dicti Guillelmi, eæ tertiam partem reſtantem dictorum bonorum, factis detractionibus ſupradictis, inſumerent quod ſi eas reſtringere, & decernere vellimus ne ſint maiores, quàm quæ filijs d. Stephani teſtatoris competebant, erunt duæ vigeſimæ quartæ, nulla habita ratione legitimarum, filiorum dicti Guillelmi, & ſic erunt iam decem vntiæ de viginti quatuor. Et cum dictæ legitimæ ſint æſtimandæ habita ratione ad omnia bona quæ dictus Stephanus habebat, ad minus augmentum dictarum legitimarum dicto Guillelmo competentium, conficiet vnam vigeſimam quartã, & ſic vnam legitimam, dicti fideicommiſſi, ita vt verum ſit quod ſupra dixi, detractiones dictarum legitimarum dictis hæredibus competentium inſumere dimidiam partem portionum reſtantium, poſt dictorum debitorum in ſolutum donationem ſeu acceptionem.

Nec his obſtat, ſi dicatur, legitimam eſſe ſoluendam

dam ſecundum valorem tempore mortis currentem, in illa habita ratione augmenti poſtea ſuperuenientis, valorem verò d. bonorum, duplo vel forſan triplo plus maiorem eſſe quàm tempore mortis. Reſponde-
26 tur enim quod cùm illud augmentum venerit beneficio temporis & huiuſmodi augmentum ſit intrinſecum, illud prodeſſe filijs & augere legitimam, vt in terminis docent Corn. *conſil.* 265. *n.* 2. *dub. vol.* 1. Grat. *conſ.* 77. *n.* 24. *lib.* 2. Curt. iun. *conſ.* 227. *n.* 7. Bertrãd. *conſ.* 7. *lib.* 8. Bertaſſ. *conſ.* 109. *n.* 34. Surd. *conſil.* 126. *&* 128. & poſt eos Peregr. *d. tract. art.* 36. *n.* 26. *& ſeq.* legitima enim debetur in corporibus, & qualia exiſtunt bona, portio illorum eſt præſtanda, lex enim id ſolum intellectualiter & ipſo iure reſecat portionem pro legitima filio debitam, *l. lineam margaritarum. ff. ad leg. Falcid. l. ſcimus, in prin. C. de inoff. teſtam.* ibi, *ipſo iure*, & inde notant Bald. Salicet & Iaſ. *in* 1. *notat.* & idem Bald. *in l. omnimodo, in fin. prin.* C. *eod.* Ruin. *conſil.* 57. *n.* 7. *&* 8. *lib.* 2.

Non obſtat, etiam ſi dicatur, d. Guillelmum poſſe ſolum detrahere pecunias pro legitimis ſolutas, non autem portiones pro dictis legitimis competentes. Nam reſpondetur, certum eſſe d. Guillelmum portiones poſſe, detrahere, nec ſufficere ſi pecunias ei reſti-
27 tuatur, præſertim ob ceſſiones ſibi factas, *l.* 3. *ff. ad leg. Falcid.* Iaſ. *in l.* 2. *C. de legat. in fin.* quod rurſus confirmatur, quia Pater non potuit onus apponere in legitima.

Non obſtat poſtremo, ſi dicatur alia fuiſſe bona ex quibus dictæ legitimæ potuerunt deduci, maxime ſi proponantur per dictum Guillelmum alienata: nam reſpondetur hoc non eſſe verum. & cætera omnia bona, præſertim locorum de N. & N. obueniſſe Bartholomæo fratri pro ſolutione dotis ſecundæ vxoris matris d. Bartholomæi, & legitimarum N. N. & N. fratrum & ſororum germanarũ dicti Bartholomæi, quibus ſatisfacere idem Barthulomæus promiſit, vt conſtat inſtrumento tranſactionis initæ inter dictos Guillelmum & Bartholomæum ac Suſannam eius matrem de anno .... & die ..... Quoad bona A. d. Antonius ea habuit aliàs quàm pro iuribus paternis, bona verò N. N, & alia ſimilia I. Baptiſta certis ex cauſis, alijs tamẽ quàm pro iuribus paternis, vt conſtat ex inſtrumento tranſactionis inter dictos Gillelmum & I. Baptiſtam. Si quæ vero alia bona vt mobilia, & animalia, & iura & actiones dictus Stephanus reliquit, ea abſumpta fuerunt pro expenſis funeris, & aliorum debitorum ſupra expreſſorum dicti Stephani in ſumma, ea in poteſtatem dicti Guillelmi non venerunt.

Poſt hæc ſcripta, à me quæſitum fuit, an D. Abbas ordinis S. R. aliquid iure ſpolij prætendere poſſit ſuper bonis P. N. qui cum eſſet 15. annorum, habitum d. ordinis ſuſcepit, & poſt annum vota emiſit, & paulò poſt ad ſæculum rediſt, à Summo Pontifice Bullas impetrauit, quibus committebatur, vt conſtito de veritate narratorum in precibus, & de vi per partem d. N. illata à profeſſione diſpenſaretur. Dictus igitur N cõmiſſionem Officiali R. Epiſcopi præſentauit, coram quo proceſſum fuit, vocato Procuratore Regis, Vicario d. Abbatis, Sindico Monaſtrerij, & patre d. N. etiam vocato, qui procuratorem conſtituit ad conſẽtiendum executioni dd. Bullarum, & diſpenſationem obtinendam propter vim à ſe dicto filio illatam, qui procurator in vim mandati, & iuxta facultatem ſibi conceſſam comparuit, & neceſſaria ad dictam diſpenſationem obtinendam declarauit, & plures aliæ proceſſuræ coram dicto Officiali factæ fuerunt, interueniente ſemper Procuratore Regis, tàm pro ipſo, quàm pro Abbate, & Monaſterio, & nominatim dati articuli pro dicto N. ſuper narratis in precibus, & ſuper ijs teſtes examinati, & inter alios, aliqui ex Religioſis dicti ordinis, non conſtat tamen, an ſententia ſuper diſpenſatione lata fuerit.

Poſtmodum d. N. palam & publicé matrimonium contraxit in facie ſanctæ Matris Eccleſiæ, & in eo fuit per 36. annos, plures ex dicto matrimonio ſuſcepit liberos, de officio ſæculari prouiſus fuit, & quandiu vixit, nullos ei ſuper ſtatu moleſtiam fecit.

Itaque exiſtimo d. liberos D. P. N. ab impetitis abſoluendos. Quamuis enim quæſtio ſit admodum controuerſa, an ſolemnitas extrinſeca, & ſic ſententia interueniſſe præſumatur, ex lapſu temporis, quoties agi- 28
tur de re magni præiudicij. Omnes tamen conueniũt, quod ſi alia concurrant adminicula, talis ſolemnitas præſumitur, vt fuſé Menoch. *præſump. lib.* 3. *præſ.* 132. *n.* 58. *& ſeqq.* at in hoc caſu vltra temporis diuturnitatem, non ſolùm 10. annorum vt volunt aliqui, vel 20. vt alij, ſed longe maioris, ſcilicet 36. dictus N. fuit in poſſeſſione ſæcularitatis pacificé, & abſque vlla controuerſia, Menoch. *d. præſump. n.* 61. & quod magis eſt, in receptione ad dictum officium, Religioſi dicti ordinis non fuiſſent in illius fauorem teſtificati, niſi fuiſſet legitimé per ſententiã diſpenſatus. Denique d. N. non fuiſſet admiſsus vna cum fratribus, ad legitimam patris ſucceſſionem, ſed ſoli fratres, attẽta generali conſuetudine totius Galliæ, qua regulares ſunt in- 29
capaces ſucceſſionis, quamuis monaſterium ſit capax bonorum, ſaltem in communi, nec monaſterium ex eorum perſona ſuccedere poteſt, Benedic. *in c. Raynutius vero & vxorem n.* 220. *cum multis ſeqq.*

Secundo, quamuis ſupradicta non concurrerẽt, vt concurrunt tempus 30. annorum, per quod ſemper pro ſæculari ſe geſſit, & fuit in poſſeſſione ſæcularita- 30
tis, ſufficit vt præſumatur ſuper diſpẽſatione pronunciatum, Puteus *dec.* 182. *lib.* 1. quod in hoc caſu certiſſimum eſt, quandoquidem Abbates & religioſi ſciuerunt d. N. ſe pro ſæculari ſe gerere, & cum vxore viuere, & nonnulli ex illis in ipſius fauorem teſtificati ſunt, vt ſupra dictum eſt, ex ſcientia enim, & patien- 31
tia eius, de cuius præiudicio agitur, qui tacuit, & non impugnauit poſtquã ſciuit, ſed paſſus eſt, omnia præſumuntur ſolemniter acta, Roland. a Val. *conſ.* 2. *n.* 127 *lib.* 1. *poſt. Bald. & alios per eũ allegatos* Olaſc. *dec.* 178. *n.* 5.

Tertio in terminis matrimonij, ſi publicé contractum fuit, ſeruatis ſolemnitatibus requiſitis, & coniu- 32
ges in eo vixerant, per decennium, impedimentum quod huiuſmodi matrimonio obſtare potuiſſet, ſublatum præſumitur, Caputaquens, *dec.* 169. *par.* 1. Riceius *in praxi rer. for. Eccleſiaſt. in praxi matrimoniali in notabil. verſ. diſpenſatio præſumitur, fol. mihi* 289. & hoc abſque dubio, quando qui impedire potuerunt, viderunt, & ſciuerunt, at matrimonium iſtud durauit triginta ſex annos.

Denique ceſſantibus ſupradictis, quæ tamen non ceſſant, cum dictum matrimonium publicé contractum fuerit in facie ſanctæ matris Eccleſiæ, vt dictum fuit, vxore impedimentum ignorante, filij ex eo ſuſcepti, legitimi ſunt, & ſuccedunt in omnibus bonis, & hæreditate paterna, *c.* 2. *& pen. ext. qui filij ſint legitim.* De Franchis, *dec.* 130. *per tot.* Paſcalis, *de vinib. patr. poſt par.* 2. *c.* 4. *n.* 35. *& ſeqq.* Lupus, *de illegit. com.* 4. §. 1. *n.* 23. Tuſch. *practi. conclu. lit. L. conclu.* 247. *n.* 1. *poſt Gemina. conſ.* 66. qui loquitur etiam ſi matrimonium eſſet nullum, quia alter ex coniugibus eſſet profeſſus religionem.

ARG-

ARGVMENTVM.

Legitima matris quanta ſit.

SVMMARIVM.

1. *Legitima matris, eſt tertia totius hæreditatis.*
2. *Contra,*
3. *Et hæc eſt certiſſima, quando frater fuit hæres inſtitutus, alteri fratri relictum amplum legatum, & mater in re certa inſtituta.*
4. *Legitima matris olim, erat quarta eius quod habuiſſet ab inteſtato, nunc verò tertia.*
5. *Legitima omni iure, fuit tantum portio aliqua portionis ab inteſtato conſequendæ.*
6. *Legitima matris in bonis filij, non debet eſſe maior legitima filij in bonis matris: magis enim eſt debita filiis quam parentibus.*
7. *Reſp. contrariis, &* n. 8. & 9.
10. *Grauatus de reſtituendo, poteſt imputationes facere vel in mobilibus, vel in immobilibus.*
11. *Legitima ſoluenda eſt in corporibus.*
12. *Fructus recollecti & extantes tempore mortis teſtatoris, ſunt corpora, & res hæreditariæ.*
13. *Et veniunt in reſtitutione fideicommiſſi.*

CONSILIVM CLXI.

Ex contractu tranſactionis initæ inter N. Iacobum & Ioannem de Porcelles, de anno 1613. & 25. Februarij, teſtamento dicti Iacobi, de anno 1614. & 29. Auguſti, reſultant tria dubia diſcutienda: Primum, an legitima N. Ioannæ de Boches, matris d. Iacobi, ſit tertia totius hæreditatis eiuſdem Iacobi, an tertia tertiæ vel quartæ, vel alterius ſecundum numerum eorumdem fratrum defuncti.

Secundum, an d. Ioann. ex vi pacti appoſiti in dict. contractu tranſactionis, habeat facultatem eligendi de bonis per tranſactionem d. Iacobo remiſſis ea quæ voluerit vſque ad ſummam 15000. librarum.

Tertium, an fructus collecti & percepti tempore mortis d. Iacobi, ſpectent ad D. Mauritium de Porcelles Religioſum & Equitem Hieroſolymitanum, fratrem d. teſtatoris ex vi legati ſibi facti.

1 Quoad primum, Buttigat. & eum ſequutus Bal. exiſtimarunt eſſe tertiam totius hæreditatis, *in authen. nouiſſ. C. de inoffic. teſtam.* & Caſtrenſ. *in l. planè, alias ſi pluribus, §. ſi duobus, ff. de lega.* 1. Alex. *in d. §. ſi duobus, num.* 9. Rube. *in l. pater filium, numer.* 112. *ff. de inoff. teſtam.* Salicet. *in d. authen. nouiſſima, quæſt.* 9. & alij quos refert Theſſau. *deciſ.* 172. *n.* 2.

2 Contrariam ſententiam, amplexus fuit Bartol. *in dict. l. pater filium,* 2. *lectu. num.* 14. quam amplexi fuerunt,

Iaſ. *conſ.* 6. *vol.* 3. *verſ. contrariam.*

Alex. ſibi contrarius *conſ.* 14. *vol.* 3.

Balb. ſibi contrarius *conſ.* 350. *n.* 2. *vol.* 4.

Fulgoſ. *conſil.* 55. *num.* 1.

Corne. *conſ.* 150. *vol.* 1.

Iacob. *in d. l. pater filium, num.* 39. vbi reſpondet ad rationes Bart.

Burſat. *conſil.* 114. *n.* 1. *lib.* 1.

Aretin. qui dicit communem & veriorem *in d. §. ſi duobus.*

Ange. *ibid.*

Imola *ibid. num.* 3. & 4.

Beренga Fernan. *in repet. l. in quartam, ff. ad leg. Falcid. num.* 156. *mihi præfa.* 2. *n.* 4. vbi dicit opinionem Bart. veriorem.

Caſtrenſ. ſibi contrarius *in d. l. pater filium.*

Hippol. Rimin. *conſ.* 405. *num.* 9. & *ſeq. vol.* 1. vbi latè firmat rationes Bartol. contra Buttig. dicens communem.

Micha. Graſ. *in lib. ſenten. §. legitima, q.* 8. vbi dicit opinionem Bart. veriorem.

Cucch. *in tract. de legit. ad authen. nouiſſima, in verſ. quærunt præterea.*

Vincent. de Franch. *deciſ.* 63.

Paril. *conſ.* 25. *n.* 34. *lib.* 2.

Bertrand. *conſil.* 142. *n.* 5. & *ſeq. lib.* 3.

Sed quidquid ſit in theſi & quæſtione generaliter propoſita, dum ſcilicet quæritur, quanta ſit matris legitima, certè in hypotheſi & caſu in quo verſamur, quo Petrus frater germanus fuit hæres inſtitutus & alteri fratri, nec non ſorori, amplum legatum factum, materque in re certa inſtituta, certiſſima & receptiſſima eſt ſententia legitimam matris, non eſſe tertiam totius hæreditatis, vt atteſtantur Gabriel. *conſ.* 94. *n.* 20. *cum ſeqq. vſque ad fi. lib.* 1. Burſat. *conſ.* 155. *num.* 7. *cum ſeqq. lib.* 1. Pet. de Petra. *de fideicomm. quæſt.* 15. *num.* 133. *verſ. tertius caſus.* Bereng. *in dict. l. in quartam, num.* 155. *in fin.* Theſſan. *deciſ.* 172. *num.* 6. *verſ. tertius caſus.* Illuſt. Tuſc. *pract. concluſ. tom.* 5. *lit. L. concluſ.* 185. *num.* 9. & ante eos ipſemet Bald. contrariæ ſententiæ præcipuus author. *in d. auth. nouiſſima, circa fin. C. de inoff. teſtam.* & in *conſ.* 350. *in fin. vol.* 4. & poſt eum Corn. *conſil.* 150. *num.* 3. 9. & 10. & *conſ.* 197. *num.* 8. *lib.* 1. Capra. *conſ.* 4. *num.* 5. quæ ſententia veriſſima eſt, nam qui contrariam amplectuntur, proponunt caſum quando fratres fuerunt præteriti, inſtituto hærede extraneo: ratio enim Butt. & ſequacium, quòd ſit tertia totius, eſt propter remotionem obſtaculi fratris, quia eſt excluſus à teſtatore, quod tamen ceſſat eo aliqualiter inſtituto, quia ſi ab inteſtato non eſſet excluſus, legitima matris eſſet tertia ſuæ partis, non autem totius hæreditatis, vt dicebat Bal. *in d. authent. nouiſſima.* & alij poſt eum, & eruditè docent Burſat. *d. conſ.* 115. Theſſan. *d. deciſ.* 172. *num.* 4. & Gabriel. *d. conſil.* 94. *n.* 20. *cum ſeqq.* omnino videndus: varijs enim rationibus, hanc veriſſimam & receptiſſimam eſſe ſententiam docet, & iis quæ in contrarium afferri poſſent, reſpondet: Atque hoc longè magis in caſu noſtro procedere debet, quo vnus ex fratribus fuit hæres vniuerſalis inſtitutus, alteri verò fructus totius hæreditatis legati quamdiu vixerit, & eſt ſorori amplius quàm matri legatum factum, cùm tamen Theſſan. & plerique ex ſuprà nominatis hanc ſententiam veriſſimam contendant, etiam cùm extraneus eſt hæres inſtitutus, dummodo fratribus & ſororibus aliquid relictum ſit, nec omnino ſint præteriti: & planè hæc ſententia omnino eſt amplectenda, his potiſſimum rationibus.

Prima, quia antiquitus matris legitima erat quarta 4
eius quòd habuiſſet ab inteſtato, nunc verò eſt tertia, *§. ſi quis autem, authent. de hæredib. & Falcid. l. Papinianus, §. quoniam, ff. de inoff. teſtam.* Alex. *conſil.* 168. *num.* 4. *lib.* 7. Gabriel. *d. conſ.* 94. *num.* 2. & 5. *in fin.* Bologne. *in repet. l. in quartam, num.* 267. *ff. ad leg. Falcid.* atqui hoc caſu cùm proponantur duo fratres & vna ſoror qui ſu-

peruixerunt,(Catharinę enim Religioſæ hoc caſu nulla eſt habenda ratio, quod in Gallia Religioſi profeſſi ſint omnino ſucceſſionis incapaces, pro mortuis habeantur,& numerum non faciant inter liberos,& propterea nihil ipſi relictum eſt, ſicut nec Ioanni, cuius propterea nullam habemus rationem, quod præteritus ſit, vt quæſtionem in hypotheſi, quando fratres non ſunt præteriti,tractemus) mater quartam hæreditatis tantùm habuiſſet. Ergo illius legitima erit tantùm tertia illius quartæ, & ſic in vna vncia de duodecim tantùm conſiſtet.

5 Secunda, mater non debet plus habere ratione legitimæ, quàm conſequeretur ſi ſucceſſiſſet ab inteſtato, cùm omni iure legitima non fuerit, niſi portio aliqua portionis ab inteſtato conſequendæ, Alex. *d.conſ. 168.num.4.* ſed hoc caſu mater tantùm quartam totius hæreditatis conſecuta fuiſſet, cùm tres adeſſent liberi iique fratres & ſoror defuncti (Ioannis, vt iam dixi, non habetur ratio, quia præteritus, & quia tunc non eadem eſt ratio ſucceſſionis ex teſtamento, quæ ab inteſtato:) ergo condito teſtamento, non debet eſſe maior, neque enim, vt Burſati verbis vtar *d conſ.115.num.8.* video ſi ab inteſt. non excluſo fratre legitima matris eſſet tantummodo tertia ſuæ partis, quomodo condito teſtamento, nec ſimiliter fratre excluſo efficietur tertia totius, ſecundum quod ſenſiſſe viſus eſt Bertr. *conſ.315.in fin.vol.1.*

6 Tertia, non debet eſſe legitima matris in bonis filij maior quàm eſſet filij in bonis matris, magis enim eſt debita filiis quàm parentibus, *l. nam etſi parentibus, ff. de inoff.teſt.* & ibi DD. quia ſi quis relinquat parentes & etiam filios, debetur legitima ſolis liberis, non autem parentibus, *authent. de hæredib. ab inteſt.* §.1. Bald. *conſ.18.lib.2.* Alex. *conſil.168.viſis,col.3 lib.7.* item quia legitima debita deſcendentibus, eo ipſo debetur in bonis patris, Alex. *in l. filiusfamilias, num.4. ff.ad leg. Falcid.* Iaſ. *conſil.131.lib.4.* Ripa *in l.fideicommiſſarium, num. 43. ff.ad Trebell.* ſed filiis in bonis matris, ſi ſint quatuor vel infrà, debetur tantùm triens inter eos diuidendus, & ſic cuiuſque legitima eſt tertia eius partis, quam habiturus eſſet ab inteſtato. ſi verò ſint quinque vel vltra, vniuſcuiuſque legitima eſt ſemis eius partis quam habiturus eſſet ab inteſt. ſemiſſem totius hæreditatis inter omnes diuidendo, vt patet ad ſenſum, ſi fiat computatio, vt, exempli gratia, ſi duo proponantur filij, triens inter ipſos diuidendus, efficiet, vt vnuſquiſque duas vncias, & ſic ſextantem hæreditatis habeat, qui erit tertia pars eius partis, quam habiturus eſſet ab inteſt eo enim caſu vnuſquiſque habuiſſet ſemiſſem totius hæreditatis, & ſic in aliis filiorum numeris eos percurrendo inuenietur. Ergo multo magis idem in legitima matris ſtatuendum eſt, vt ſecundum numerum liberorum, ea vel maior vel minor ſit, vt ſcilicet ſit proportio legitimæ matris ad legitimam filij, præſertim quia cùm Iuſtin. legitimam auxit, de filiis tantùm expreſſam mentionem fecit *in §.1. in authent. de trien.& ſemiſ.* & fuit controuerſum inter DD. an & quoque aſcendentium legitima aucta eſſet, ex magis communi tamen ſententia receptum eſt, vt ea quoque cenſeretur aucta, ſecundùm *gloſ. in §. ſi verò vltra, in verſ. hoc obſeruando in d. authent. de trien. & ſemiſ.* gloſ. Bart. Bald. Caſtrenſ. Salicet. Iaſ. & alij *in d. authent. nouiſſima.* idque ex verbis *dict. verſ. hoc obſeruando*, ſed quod maior ſit, quàm filiorum legitima, nulla ratio patitur, & ſanè ita ſe res habet. vt legitima matris ſecundùm numerum liberorum ſtatuenda ſit, vt ſiquidem filius defunctus reliquerit fratrem vnicum ſuperſtitem, legitima matris ſit ſextans, ſi duos ſit vna vncia de nouem vt facilius computemus, ſi tres vna vncia de duodecim: mater enim ſemper facit numerũ & ideò dicuntur quatuor; ſi quatuor, & ſic erunt quinque cum matre, vna vncia de decẽ: quod ſcilicet tunc ſit ſemis eius quod habitura eſſet ab inteſtato, habitura autem fuiſſet duas vncias de decem: Si quinque & ſic erunt ſex cum matre, vna vncia de duodecim, & ſic de reliquis, ita pulchrè & eruditè Angel. Aret. *conſ. 78. pro deciſ. num.23. in fi. & ſeq. verſ. vbi dubium*, qui plures citat & dicit communem, & Gabriel. *d.conſ.94. n. 22.* & Tuſch. *d.concluſ.185.num.9.* ideóque in caſu in quo verſamur, legitima matris erit duodecima pars: quæ rationes corroborantur, quia abſurdum eſſet plus conſequi aliquem ex teſtamento, contra voluntatem defuncti teſtatoris, quàm fuiſſet conſecutus præter voluntatum vel ab inteſtato, quod fundamentum ſolidiciſſimum dicit Ruin. *d.conſ.405.num.9.lib.4.* turſus ex eo quod nimium præiudicium inferretur hæredi inſtituto, etiam præſupponendo fuiſſe extraneum, ſi & fratres legatum haberent, & mater integram legitimam obtineret, omninóque voluntas teſtatoris inanis & fruſtratoria redderetur, contra quàm Iuſtiniano & legumlatoribus, vt inquit Theſſau. *d.deciſ.172.n. 4.* viſum fuit.

7 His non obſtat text. *in dict. §.1. nouel. 18. quæ eſt tit.5. col.3. de trien.& ſemiſ.* cùm tertiam propriæ ſubſtantiæ partem tribuit, vel ſemiſſem, nam vt reſpondet Graſſ. *d.loco*, debet intelligi de tertia portionis ab inteſtato, vel vt reſpondet Gabriel *d.conſ.94.num.23.* quia de tertia vel quota matri debita demendum eſt id quod iis qui ab inteſt. ſucceſſiſſent, teſtamento reliquit. Siquidem æquum eſt eos minuere legitimam, ſicut minuiſſent portionem ab inteſt. & alias, vt fuſiùs per ipſum omnino videndum. Et clariùs, ex mente tamen ipſorum & aliorum DD. quia Iuſtinianus dat tertiam totius ſubſtantiæ inter omnes filios diuidendam, quæ tamen in ſingulis non eſt, niſi tertia eius partis quam habiturus eſſet ab inteſtato, ita vt idem ſtatuendum ſit in matre, vt quidem ſi ſola eſſet, ſit tertia totius ſubſtantiæ, quia eſſet tertia pars eius quod habitura fuiſſet ab inteſtato: ſin autem adſint fratres vel ſorores qui inſtituti, vel quibus relictum ſit, omnium quidem reſpectu ſit tertia totius. ſed reſpectu matris ſingulariter conſideratæ, erit tertia eius partis quam habitura fuiſſet ab inteſtato.

8 Nec obſtat, ſi dicatur fratribus non deberi legitimam, niſi turpi perſona hærede inſtituta, ſat eſt enim quod ab inteſt. potuerint ſuccedere, quódque teſtamento non fuerint præteriti, alioqui ſequeretur maximum abſurdum, quòd turpis perſona hæres inſtituta plus conſequeretur, cùm fratres ſucceſſoréſve non prætereuntur, ſed eis aliquid relinquitur, quàm honeſta, quæ tertiam totius matri pro legitima & dare & legata fratribus defuncti ſoluere teneretur: at turpis perſona hæres, non niſi tertiam eius quod nimirum habitura fuiſſet ab inteſtato, vt conſiderat Gabr. *d. n.23 verſ. obſeruatur igitur.*

9 Non obſtat poſtremò Surd. *conſ.404. n.9.* & Paris. *conſ.143. in fin.* conuincuntur enim ex his, quæ fusè tradit d. Gabriel. *d conſil.94.num.20.cum ſeqq. vſque ad fin.*

Quoad ſecundum, verum quidem eſt hæredem d. Iacobi non poſſe cogere Ioannem, ad accipiendum ſummam 15000. librarum pro fideicommiſſo in dict. contractu tranſactionis appoſito, quia d. ſummæ expreſſio æſtimationis, ſeu valoris eius quod fideicommiſſo erat ſubiectum non ſolutionis faciendæ cauſa facta fuit. Sed verum quoque eſt, d. Ioannem non poſſe cogere hæredem, de bonis immobilibus per dict. tranſactionem, d. Iacobo remiſſis, vſque ad quantitatem

tem dictatum 15000. libratum multo minus ad ſui electionem ea poſſe conſequi, grauatus enim de reſtituendo, poteſt imputationes facere vel in mobilibus vel immobilibus, & ſic in partem ſibi viſ meliorem, cùm eius ſit electio, Pereg. *de fideic. art. 35. nu. 31. verſ. ac in ſpecie*, quod in caſu in quo verſamur abſque dubio aſſerendum eſt, quia iura debita dict. Iacobo ratione quorum bona in d. tranſactione deſignata, ei fuerunt remiſſa, maiori ex parte in corporibus erant ſoluenda, præſertim ratione legitimæ ſibi tam ex propria perſona, quàm vti ceſſionario Catharinæ ſororis debitæ, §. 1. *in auth. de tri. & ſemiſ.* ideóque exiſtimo arbitrio boni viri pro rata tam in immobilibus quàm debitis dict. ſummam eſſe Ioanni ſoluendam, ita vt vnuſquiſque de immobilibus & debitis compenſatione facta eorum quæ ſunt meliora, cùm non ita bonis pro rata habeat. Roderic. Suar. *in l. quoniam in priorib. ampliat. 11. n. 8. C. de inoff. teſt.* Vaſq. *de ſucceſſ. progreſſ. §. 4. nu. 38. verſ. ſecunda concluſio*, Graſſ. *in §. legitima q. 16.*

Quoad poſtremum, certum eſt d. Mauricium non poſſe ex vi legati ſibi facti de fructibus & vſufructibus omnium ſingulorum bonorum prætendere fructus tempore mortis Iacobi perceptos ad ſe ſpectare, ſed ſolum poſſe conſequi fructus dictorũ fructuum quandiu vixerit, cautione tamen præſtita, quia fructus re- 12
collecti & extantes tẽpore mortis teſtatoris ſunt cor- 13
pora & res hæreditariæ, *l. item veniunt, §. non ſolum ff. de petit. hæred.* & in inſtitutionem fideicommiſſi venire compertum eſt, gloſ. *in l. quod his verbis ff. de legat. 3.* Bar. *in l. centurio in vit. oppoſit. ff. de vulg.* Alexand. *in fideicommiſſariam num. 3. & 5.* Ripa *ibid. num. 3. & 11. ff. ad leg. Falcid.* pleniſſimè Bertazzol. *conſ. 37. num. 22.* Pereg. *de fideicom. art. 49. num. 1.*

A R G V M E N T V M.

AN tranſactio in Gallia reſcindi poſſit.
An aduerſus petitionem legitimæ præſcriptio opponi poſſit.

S V M M A R I V M.

1 *Tranſactio impedit litis ingreſſum, & eſt exceptio litis finitæ.*
2 *Nec reſcripto Principis infringi debet.*
3 *Aduerſus arreſta olim non poterat impetrari* requeſte ciuile *poſt annum, nunc verò poſt ſex menſes.*
4 *Niſi agatur de minore, vel iuſta ignorantia, vel abſentia pro Rege allegetur.*
5 *Omnis actio in Gallia extinguitur 30. annis.*
6 *Tranſactio non reſcinditur, niſi adſit dolus perſonalis.*
7 *Arreſtum ſuper tranſactione nihil noui adijcit, neque dat nouum titulum, ſed ſolum ipſa tranſactio.*
8 L. 2. C. de reſcind. vend. *ex edicto Regis non procedit in tranſactione.*
9 *Idque iuxta veriorem iuris ſententiam, &* n. 11.
10 *Sententia ſub prætextu læſionis non reſcinditur.*
12 *Præſcriptio impedit litis ingreſſum.*
13 *Tranſactio inter tutorem & minorem venit reſcindenda, non obſtante conſtitutione.*
14 *Quando non viſis, nec diſpunctis rationibus facta fuit.*
15 *Actor probare debet intentionem ſuam.*
16 *Furor debet præciſè probari de tempore actus, quando quis ad infringendum actum, furori innititur.*
17 *Prodigus, donec talis declaratus ſit, & curator ei datus, valide contrahit.*
18 *Si quis dilucida patitur interualla, & actus ab eo geſtus talis ſit, qui à ſanæ mentis homine geri potuiſſet, præſumitur factus de tempore ſanæ mentis.*
19 *Legitima præſcribitur 30. annis.*
20 *Hæres ſimpliciter adiens tenetur approbare factum defuncti.*

CONSILIVM CLXII.

DVò nunc diſcutienda ſunt circa lites, quas mouit Illuſtr. Henricus de Brançàs Baro Seſaniſtę cõtra Illuſtr. dominum de Brancas D. Doyle; vnum, an poſſit petere redditionem rationum tutelæ per Illuſtr. quondam D. Animundum patrem dict. Gaſparis geſtæ de perſona & bonis Illuſtr. quondam D. Ioannis de Brancas patris d. Henrici, non obſtante tranſactione inter dictos Animundum & Ioannem inita de ann. 1568. & ad hos fines d. tranſactionis reſciſionem & arreſti ſuper eius homologatione lati reuocationem obtinere.

Alterum, an legitimam in bonis Gaucheti proaui d. Ioannis patri competentem (Gaſpar enim primogenitus dicti Gaucherij paterque d. Ioannis deceſſerat ante patrem ſuperſtite d. Ioanne) petere poſſit.

Quoad primum, ſi quæ via ſibi competit ad d. redditionem rationum petendam, nulla alia poteſt eſſe, quàm ſi in primis d. tranſactio reſciſſa ſit, nam certum 1
eſt ex tranſactione oriri exceptionem peremptoriam litis finitæ, gloſſ. *c. 1. de litis conteſt. in 6.* & impedire progreſſum ad vlteriora, *l. fratris C. de tranſact.* vbi DD. *l. eleganter §. ſi quis poſt d. de cond. indeb.* & ideò dicitur litis finitæ quod reſcripto Principis infringi non debet,
l. cauſas C. de tranſactionibus: ideóque ſolùm id inquirẽdum eſt, an reſciſſio d. tranſactionis obtineri poſſit: & 2
omnibus maturè conſideratis ſubſignati exiſtimant non poſſe.

Primum, quia huiuſmodi tranſactio per arreſtum de conſenſu partium fuit homologata, ad cuius reuo- 3
cationem ſupplicatio, quam vocant *requeſte ciuile*, impetrari non poterat olim poſt annum ex conſtitutione Franciſci ao. 1539. *art.* 136. nunc verò poſt ſex menſes ex conſtitutione Caroli ann. 1566. *art.* 15. relata in Cod. Héry *lib. 9 tit. 9. c. 1. & aux Baſiliq. eod. lib. tit. & c. & aux conferences lib. 7. tit. 1. §. 16.* & quæ præſcriptio ſemeſtris opponi poteſt, Louët *in ſes arreſts ſub lit. R. c. 49.* niſi in
minorẽ latum fuiſſet arreſtum, qui d. cõſtitutione ex- 4
cipitur, vel iuſta ignorantia, vel abſentia extra regnum pro Regis ſeruitio allegaretur, vt in dictis *conferences & Baſiliques*, quorum neutrum hoc caſu adeſt: d. enim Ioannes erat maior de tempore tranſactionis & ignorantiam prætendere non poterat, cùm de eius aſſenſu arreſtum latum ſit, abſentiam verò minus cùm ſemper in Prouincia vixerit: ſed etſi huiuſmodi cauſæ adeſſent, ex quibus ſolet dari reſtitutio aduerſus d. præſcriptionem ſemeſtrem, hoc tamen caſu huiuſmodi ſupplicatione ſe iuuare non poſſet, cùm à die d. tranſactionis & arreſti lapſi ſint 46. anni: certum verò ſit in Gallia om-
nia remedia actionéſque 30. annis finiri, & omnino 5
extingui, & quamuis aliquando iudicatum fuerit hypothecariam contra debitorem, non niſi 40. finiri, poſtremis tamen temporib. ſupremarum Curiarum arreſtis definitum fuit etiam 30. annis extingui, Maſuer. *tit. 22. de præſcript. n. 17.* Boer. *q. 328. n. 4. in prin.* Louët *ſub lit. H. c. 3. in addit. lit. A* & exactè ſequuntur *l. ſicut, & l. omnes C. de præſcript. 30. ann.* nulla habita ratione iuris

6 Canooici *in c.vlt.ext.de præſcript.* idque iuxta opinio-
nem Bartol *in l.ſequitur § viam ff. de vſucap.* his adde
quod huiuſmodi ſupplicationes oon ſolent concedi,
niſi dolo partium perſonali nitãtur, Loüet *ſub lit.E.c.*
12.in addit.lit.A. ex lectura enim tranſactionis bona
fide geſtam fuiſſe, nec vllum dolum nos imaginari poſ-
ſe clarè conſtat.

Secundò, ſecluſo d. arreſto, & nulla illius habita ra-
tione, perinde ac ſi nullum interueniſſet (quemadmo-
7 dum ſi tranſactio aliunde quàm ex eo non ſubſiſteret,
ex eo noo validaretur, huiuſmodi enim arreſta nihil
noui adiiciunt, neque noouum titulum dant, ſed ſolum
ipſa tranſactio, Fernand. Vaſq. *contr. vſuf. lib.3. alias*
6.c.61.n.6.in fin. Gail. *obſeruat.lib.2.obſeru.* t. Loüet *ſub*
lit.D.c.26.in addit.lit.A. ideóq; potius tranſactio im-
pedit arreſti reuocationem, quàm arreſtum tranſactio-
8 nis reſciſionem) à limine iudicij repellẽdus eſt, ex tex.
expreſſo conſtitutionis Caroli IX. de anno 1560. qua
in tranſactionibus *l.2.C.de reſcind.vendit.* non habere
locum, eámque ſub prætextu læſionis vltra dimidiam
iuſti pretij aut maioris cuiuſcumque reſcindi non poſ-
ſe ſtatuitur, idque iuxta veriorem iuris ſententiam, ex
9 *l.Lucius 78.§.vlt ff ad Treb. & l.in ſumma 65.ff.de con-*
dict.indeb. & l.ſub prætextu C. de tranſact. tranſactio e-
nim & ſententia æquiparantur, imò tranſactio maio-
rem habet vim, quòd de conſenſu partium fiat, iudicia
verò in inuitum reddantur, res verò iudicatas ſub pre-
10 textu læſionis, non reſcindi certum eſt, *l.ſub ſpecie C.de*
re iud. quamuis inter DD. Iuris Romani admodum ſit
controuerſa huiuſmodi quæſtio, an *l.2.* habeat locum
in tranſactione, verior tamen, vt iam dixi, ſententia &
11 noſtris temporibus receptior eſt, vt non habeat locũ,
vt fusè docet Roland. à Val. *conſ.28.n.22.lib.* 4. poſt mul-
tos, quos refert & ſequitur, ita vt etiam ſecluſa ordi-
natione regia in terminis iuris communis Romani à
limine iudicij repellendus ſit d. dominus Seſariſtæ ſub
prætextu cuiuſcumque læſionis dictam tranſactio-
nem reſcindere prætendentis.

Tertiò, quia etiam ſecluſa ordinatione Regia, &
præſuppoſito, citra præiudicium veritatis, veriorem &
receptiorem eſſe ſententiam, tranſactionem ex *c. læſio-*
nis reſcindi poſſe, præſcript. 30. imò 46. annorum re-
pellendus eſſet dict. Baro, ea enim quoq; eſt exceptio
peremptoria, impediens litis ingreſſum. gloſ. *in d.c.1.de*
12 *litis conteſt.in 6.* nec quando clara eſt, vt hoc caſu, cùm
reſultet ex data tranſactionis, nec vlteriori probatione
indigeat, ad merita cauſæ referri poteſt, Capell. Tho-
loſ. *q.7.* idque præſertim, vt iam diximus, in Gallia, vbi
omnes actiones & remedia 30. annis finiuntur.

Et hæc quidem veriſſima & certiſſima, ſed amouen-
da ſunt duo, quæ in contrarium opponi poſſent. Pri-
mum, quòd ordinatio noo habet locum, ſi tranſactio
13 inita ſit inter tutorem & minorem, quæ non obſtante
conſtitutione venit reſcindenda, Valla *de reb.dub.trac.*
vlt.n.3.in fin. Maynard. *tom.1.lib.2.c.vlt.* Chopin. *de mo-*
*rib. Pariſien.tit.7.nu.*18. ad id reſpondetur, nos non eſſe
in illis terminis, & prædicta non habere locum, niſi
quando non viſis nec diſcuſſis rationibus tutor tranſ-
14 egit cum minore, vt docet Loüet *ſub lit.T.c.3.in addit.*
A. in caſu verò ooſtro viſæ & diſpunctæ fuerant ra-
tiones, & ſolum relatio ſupererat facienda, & fuit
tranſactio facta, nedum ſuper illis, ſed etiam ſuper a-
lus rebus, de quibus lis erat inter partes, & id poſt lon-
gam litem, communicatis documentis, iiſque penes
Commiſſarium remiſſis.

Secundò, etſi eſſemus in terminis ſupradictæ do-
ctrinæ, repellendus eſſet, cùm non venerit intra de-
cem annos poſt maioritatem, vt iudicatum fuit pluri-
bus arreſtis, quæ videntur apud Chenu *quæſtis.22.24.*
& 28. & Loüet *dict. cap. 3. lit. T.* quod ſi replicetur
eſſe arreſta in contrarium apud eundem Chenu *quæſt.*
27. & Mayoard *lib.2.c.99.* reſpondebitur, poſito quòd
ſtari debeat opinioni Maynardi, (quod tamen fieri
non debere, patet ex Loüet *dict.cap.3.*) quod in hoc
caſu dictus Baro omnino repellendus eſſet, cùm lapſi
ſint 30. anni, etiam ante mortem patris tranſigentis, vt
docet Chenu *d.q.27.*

Denique ceſſat omninò obiectum ex eo quod trãſ-
actio non fuit inita cum minore, ſed cum maiore, e-
rat enim dictus Ioannes de tempore tranſactionis ma- 15
ior 25. anois, quod ſi minorem contendat dictus Ba-
ro, id probare debet, cùm ſit fundamentum ſuæ inten-
tionis, *l.actor Cod.de probation. l.qui accuſare Cod.de eden.*
ſed fuiſſe maiorem ex data matrimonij dict. Gaſparis
& teſtamenti Gaucherij ſecundi, & dict. tranſactionis
apparere poteſt.

Secundò, opponi forſan poſſet dictum Gaſparem
vel prodigum vel non ſanæ mentis fuiſſe, ideóque nec
tranſactionem valuiſſe, nec præſcriptionem illi noce-
re poſſe. Sed eum talem fuiſſe de tempore tranſa- 16
ctionis dict. Baroni incumbit onus probandi, quod ni-
ſi de dicto tempore præcisè probauerit, ceſſabit obie-
ctum, nec ſufficeret probare furorem ante actum, ſed
debet præcisè probare adfuiſſe tempore actus, quan-
do quis ad infringendum actum furori innititur. So-
cinus *conſil.42.in fin.* Ruin. *conſil.67.numer.3. volum.*1.
Angel. *conſil.135.in fin.* Zabzell. *conſil.56 num.*1. *verſ.*4.
nam cùm fundamentum intentionis alicuius eſt, tem-
pus illud debet præcisè probare, alioqui probatio
redderetur inualida, *l.non, olim §.ſciendum verſ. ſed vt*
probare ff.de noui oper.nunti. vbi Bartolus *numer.2.* poſt
Gloſſ. ibi, & ſuper *ver.conſtrant,* idem Bartolus *in l.li-*
berorum, numero 11. *& ſequent. de accuſat.* Zabarell. *dicto*
conſilio 16. ſed demus probare poſſe fuiſſe prodigum,
ideóque obtinuiſſe arreſtum contra patrem, quo de-
claratum fuit apertum fideicommiſſum in ſui perſona
de anno.... Reſpoodetur, quòd cùm de dict. tem-
pore prodigus declaratus non fuiſſet, nec ei bonis in- 17
terdictum per iudicem, nec curator ei datus, nedum
traoſigere, ſed etiam alienare potuit, & contractus per
illum initi validi ſunt & firmi, Baldus *conſil.391.numero*
2.verſ.tertius caſus, libro 5. quod duplicatur *libro 2.con-*
ſil.260. quoad ſanam mentem notoriè ſanæ mentis e-
rat, nec poteſt dici talis qui neſciret quod ageret, alio-
qui ſi talem fuiſſe dictus Baro contendere vellet, con-
tra proprium commodum laboraret, & proprio mu-
crone ſe ipſum confoderet, matrimonium enim cum
ipſius matre non ſubſiſteret. Sed demus citra veri
præiudicium dictum Ioannem aliqua vel furoris, vel
non ſanæ mentis interualla habuiſſe, & quod magis 18
eſt, vt plurimum talem fuiſſe, & ſolum dilucida ſanæ
mentis interualla illi fuiſſe, hoc certum eſt, quod ſi
actus ab eo geſtus ſit talis, qui à ſanæ mentis homine
geri potuiſſet eum præſumi factum de tempore ſanæ
mentis, Ioann. And. *in cap.vltim.de ſucceſſ.ab inteſt.* Af-
flict. *deciſion.143.numero* 5. Maſcardus *concluſione 34.nu-*
mero 6. Menochius *præſumpt.lib.6.præſumpt.45.nume-*
ro 66. Mynſin. *obſeruat.41.centur.2.* qui ita in Camera
Imperiali iudicatum fuiſſe refert, Boerius latè *dec.23.*
numero 17.& ſequentibus, Rota Romaoa *deciſ.129.num.*
15. in 2.part.in nouiſſ. vbi de communi, præſertim quod
longum tempus poſt tranſactionem effluxerit, Imola
in l.1.§. vltim.numero 46. ff. de verborum obligat & ibi
Aretin. *in vltim.column* Mantic. *de coniectur.vltimarum*
voluntat.lib 2.cap.5.numero 7. verſ.ſecundo etiam, Me-
nochius *dict.præſumpt.45.numero 69.* & qood coram
Notario & teſtibus inita fuit tranſactio, qui eam non
ſumpſiſſet, ſi ſanæ mentis non fuiſſet, nec propinqui
per-

permiſiſſent eum res ſuas agere, imò illi curatorem dari procuraſſent ſi talis fuiſſet, Boerius *dict. deciſion.23. numero 70.* His adde quod ſi bene dictum arreſtum conſideretur, id tacito patris & filij conſenſu, & ex condicto inter ipſos, & non quòd prodigus fuiſſet, vel non ſanæ mentis dictus Ioannes, latum fuit eum ſumma........ ipſi Ioanni per ipſum, & non procuratorem adminiſtranda adiudicata fuerit: datus enim abſque dubio illi fuiſſet curator, ſi non ſanæ mentis vel prodigus fuiſſet. Poſtremò dict. arreſtum alios afficere non poteſt *C. res inter alios eum......*

Quoad ſecundum de legitima mens quidem tranſigentium fuit eam quoque remittere, vt ex lectura eiuſdem colligi poteſt, ſed tamen quia expreſſe de ea cautum non eſt, ex alio repellendus eſt dictus Baro, nimirum quod non niſi tanquam hæres patris eam petere poſſit, at verò eum........ annorum ſpatium à morte Gaucherij effluxerit, præſcriptione tanti temporis omnino repellendus eſt, petitioni enim legiti-
19 mæ 30. annis præſcribitur, Baldus *in l. ſi quis filium C. de inoffic. teſtam.* Alexand. *conſilio* 18. *& conſilio* 118. *libro* 1. Gomeſ. *variarum reſolution. libro* 1. *cap.* 11. *numero* 23. *verſ. pulchrum tamen eſt*, Grall. *in §. legitima quæſtion.* 47. rurſus tollitur obiectum ex eo quòd dict. Ioannes ſimpliciter ſine beneficio legis & inuentarij hæreditatem dicti Gaucherij ſecundi adiuit, qui tamen Anymundum in omnibus bonis proprijs per eum acquiſitis inſtituerat, ideóque non poteſt dictus dominus Doyſe ratione dict. legitimæ nunc moleſtari, Pariſ. *conſilio* 32. *numero* 78. 79. *&* 80. Guid. Pap. *ſingul.* 1004. poſt dominum Iacob. de Aureliam *in l. filium quem C. famil. erciſcund.* idem Guido *conſil.* 205. *in* 5. *q. & conſ.* 226.

Nec obſtat, ſi dicatur Anymundum tanquam tutorem inuentarium confeciſſe, id enim quod à tutore ratione tutelæ adminiſtrandæ fit, longè diuerſum eſt ab eo quod fieri debet, vt hæres beneficio legis & inuentarij fruatur: multæ enim in eo ſolemnitates requiruntur, præſertim quod creditores vocentur, certi quidem expreſsè, incerti verò per proclama, quæ in illo non conſiderantur. Nec dictus Ioannes excuſari poteſt ex eo quòd eſſet pupillus, & Anymundi iniuria dictum inuentarium confectum non fuerit, cùm maior factus reſtitutionem eo nomine non petierit, & inuentarium fieri non curauerit, imò continuando ſimpliciter poſſeſſionem bonorum & hæreditatis, re ipſa eam ſimpliciter adiuit, & perinde habetur, ac ſi à principio maior fuiſſet, & ſimpliciter eam adiuiſſet.

ARGVMENTVM.

DAtio in emphyteuſim rei eccleſiaſticæ à Prælato cum conſenſu Capituli facta; abſque alia ſolemnitate, an valeat.

SVMMARIVM.

1 *In emphyteuſim datio rei eccleſiaſticæ, infeudari ſolitæ, fieri poteſt à ſolo Prælato, abſque vlla ſolemnitate.*
2 *Nec tunc dicitur alienare.*
3 *Adeò vt ſolus Prælatus ſine Capitulo id facere poſſit.*
4 *Caducitas cedit commodo Prælati, & computatur inter fructus.*
5 *Eccleſia non tenetur ad reſtitutionem pretij, ſi alienatio facta ſit, non ſeruata forma iuris.*
6 *Reſpond. iuribus contrarijs vſque ad finem.*

CONSILIVM CLXIII.

DVatis per Illuſtriſ. dominationem ſuam doctiſſimè propoſitis vt detur ſatisfieri ex eo
1 quod certum eſt in emphyteuſim dationem rei Eccleſiaſticæ infeudari ſolitæ poſſe fieri à ſolo Prælato ſine vlla ſolemnitate, Fede. de ſeniſ. *conſilio* 179. *per totum*, Bologn. *in addit. ad conſil.* Ioann. de Anani.
2 84. nec tunc dicitur alienare, Redoan. *de rebus Eccleſiaſticis non alienand. capite* 22. *numero* 23. poſt Alba. & Bald. quos citat & ſequitur, adeò vt ſolus Prælatus ſi-
3 ne Capitulo id facere poſſit, Baldus *in l. penultima in princip. Cod. ad Velleian.* & eum ſecutus Redoan. *dicto loco*, at verò in caſu noſtro plus præſtitum fuit, quia Abbas cum conſenſu Capituli domum, de qua agitur, in emphyteuſim ſub antiquo Canone dedit, quo ſtante ſequitur dict. in emphyteuſim dationem factam fuiſſe eo modo quo de iure permiſſum erat, & cum ſolemnitatibus, quæ in rebus alienari ſolitis requiruntur, quæ nullæ aliæ ſunt, quàm vt à Prælato fiat, & præterea conſenſu Capituli interueniente, imò in ipſo Capitulo. Ex quo ſequitur reſponſio ad id quod dicitur, etiam in rebus ſolitis in emphyteuſim dari neceſſarium eſſe, quod in noua conceſſione adſit euidens vtilitas Eccleſiæ de tempore huius nouæ conceſſionis, Cæſ. de Graſ. *deciſion.* 4. *de rebus Eccleſiaſticis non alienand. per totum*, Rota Romana *diuerſorum part.* 1. *deciſion.* 582. *in princip.* Antonius Genuen. *in prax. Neapolit. cap.* 61. *numer.* 6. *circa fin.* nam cùm non conſtet in damnum Eccleſiæ factam, & eo modo facta ſit, quo de iure fieri debet, & præſuppoſito, quòd celebrata eſſet à ſolo Prælato, præſumitur facta in Eccle- 4
ſiæ vtilitatem, Tiraquell. *de legit. connu. gloſſ.* 8. *numero* 89.

Nec obſtat, ſi dicatur non conſtare ſummam Ab-
bati datam eſſe verſam in vtilitatem Eccleſiæ, ſat eſt 5
enim quòd Abbati, maximè in præſentia Capituli, fuerit data: vlterius enim nouus emphyteuta non debuit inquirere, nec ſe intromittere, maximè quod ea res erat ſeparata à Capitulo, & proueniebat ex commiſſo d. domus, vtilitas autem caducitatis cedit commodo Prælati, & computatur inter fructus Prælati, Collecta *in c.* 2. *n.* 24. *de feud.*

Nec obſtat authent. *qui res C. de ſacroſ. Eccleſia.* ex qua videtur probari Eccleſiam non teneri ad reſtitutionem pretij: ea enim tantùm procedit, quando alienatio eſt facta, non ſeruata forma iuris, vt patet in illis verbis *citra formam legis.* At verò hæc, de qua agitur, modo à lege præſcripto eſt facta, vt ex ſuperioribus patet.

Eodémque modo ſatisfit Alexand. *conſilio* 4. *nume- 6
ro* 4. *lib.* 3. præſupponit enim contractum non valuiſ-

ſecūdò eius doctrina prodeſt in caſu noſtro, quia cùm contractus valuerit, debet teneri ad reſtitutionem pretij, etſi non appareat pretium conuerſum in vtilitatem Eccleſiæ.

7 Non obſtat etiam idem Alexand. *dict. conſil.* 4. *numer.* 8. eius enim doctrina procedit, quando vt ipſe diſertis verbis contendit, venditur res Eccleſiæ, vt ex venditione dictæ rei aliquid fiat pro Eccleſia, tunc enim emptor non poteſt agere ex dicto contractu, niſi probet quòd pecunia conuerſa fuerit in illam cauſam. Sed hoc caſu id actum non fuit, ſed ſimpliciter, vt pecunia daretur Prælato in præſentia Capituli.

8 Non obſtat ſecundum dubium, quod Abbas iniuſtè priuauit domo primum emphyteotam, & ſic nulliter de nouo conceſſit. Nam prior poteſt dici nulliter, ſed iniuſtè tantùm conceſſiſſe, idque reſpicit ſolum primum emphyteotam, non Eccleſiam, vt ſcilicet primus emphyteota poſſit experiri ad reſtitutionem rei ſibi ſine reſtitutione pretij faciendam, ſed quoad Prælatum, ſiue iuſtè ſiue iniuſtè, nihil refert quoad ſecundum emphyteotam, ſat eſt quod ſecundùm formam à iure ſtatutam nouam conceſſionem fecerit, quæ ſi infirmetur ad inſtantiam primi emphyteotæ, debet Prælatus, & poſt eum eius ſucceſſor reſtituere pretium, etſi ipſe viueret, etiam damna & intereſſe per ſecundum paſſa, neque enim debet ex culpa concedentis damnum ſentire, nec ſub bona fide cum Prælato & Capitulo contrahendo decipi.

Nec obſtat dict. Authent. *qui res*, vt enim iam dixi, procedit tantùm, quando contractus eſt celebratus, non ſeruata forma iuris, ſicut & Alexandro ſatisfactum eſt ſuprà, etſi Abbas ſibi conſuluit, rem permiſſam fecit ex Collecta *dict. cap.* 2. ſed an hoc fecerit, neſcitur; hoc certum eſt pecuniam fuiſſe datam, eo modo quo debuit dari, ſcilicet Prælato, præſertim in præſentia Capituli, & ex parte dantis ſatisfactum eſt ei quod debebat. Quare, vt iam dixi, non debet decipi ex bona fide, & contractum eo modo, quo de iure debebat ineundo.

ARGVMENTVM.

AN qui habet facultatem eligendi vnum de proximioribus teſtatoris, poſſit ipſummet hæredem eligere.

SVMMARIVM.

1 *Vtile per inutile non vitiatur.*
2 *Facultatem habens eligendi de certis perſonis, id facit ex iuris neceſſitate.*
3 *Ita vt ſit tantùm executor voluntatis teſtatoris.*
4 *Et ſi non eligeret, omnes venirent.*
5 *Hæres ſi talem facultatem habeat, Falcidiam de huiuſmodi legato, vel fideicommiſſo detrahet.*
6 *Legatum à teſtatore factum ipſi hæredi, nullum eſt.*
7 *In diſpoſitionibus voluntas teſtatoris imprimis attendenda eſt.*
8 *Hæres obligatur naturaliter ad implendam defuncti voluntatem.*
9 *Semel hæres, non poteſt deſinere eſſe hæres.*
Nec etiam per repudiationem propriam.
11 *Hæres purè grauatus, etiam reſtituta hæreditate, remanet hæres.*
12 *Hæres, etiam purè grauatus, facit fructus ſuos, ante petitum fideicommiſſum.*

CONSILIVM CLXIIII.

DOMINVS q. Petrus Berardi in ſuo vltimo teſtamento cùm amplum legatum feciſſet domicellæ Claudiæ de Bremond vxori, eidem dedit facultatem diſponendi cùm moreretur, ſi tamen ad ſecūdas nuptias non conuolaret de bonis dict. teſtatoris vſque ad ſummam 600. ſcutorum, videlicet 300. in fauorem vnius vel plurium proximiorum vel propinquorum dict. teſtatoris, quem vel quos dicta de Bremond eligeret, 300. verò reliquorum ad puram & meram dict. vxoris voluntatem ordinando & onerando hæredem, vt dictas ſummas ſolueret, quemadmodum dicta de Bremond ordinaſſet, hæredémque vniuerſalem inſtituit Domin. Franciſcum Berardi eius fratrem, per quem voluit legata per ipſum facta exſolui, & onera hæreditaria ſuſtineri, cui ſubſtituit vulgariter & per fideicommiſſum liberos ipſius legitimos & naturales, maſculos fœminis præferendo. Mortuo teſtatore dicta de Bremond aliquibus annis poſtea teſtamentum condidit, & in illo dicta 300. ſcuta Margaritæ ſorori dict. Berardi per Franciſcum hæredem exſolui ordinauit, ſed poſtea per codicillus diſpoſitionem de dictis 300. ſcutis reuocauit, & in fauorem dict. Franciſci de illis diſpoſuit, & deceſſit relictis dicta Margarita, Magdalena ſororibus & fratre dicti Petri.

Quæritur, quæ ex dictis electionibus & nominationibus præualere debeat, an quæ in fauorem dictæ Margaritæ, an verò quæ in fauorem dicti Franciſci facta fuit, & exiſtimo electionem in fauorem Franciſci factam eſſe nullam & nullius momenti, quod ſi euicero, conſequetur factam in fauorem dictæ Margaritæ ſortiri debere ſuum effectum: vtile enim per inutile non vitiatur, *c. non debet de regul. iur. in* 6. Genini. *conſ.* 1
97. *in fin. verſ. nec obſtat*, Baldus *conſ.* 475. quidam Ioannes *num.* 2. *verſ. tres enim ſunt caſus lib.* 1. & quando ſumus in actu variabili vſque ad mortem, ſecundus actus nulliter factus non vitiat, nec reuocat primum, ſicut dicimus in teſtamento, vt ſecundum nullum non vitiet primum.

Hanc verò ſecundam electionem nullius eſſe momenti ex eo conſtat, quòd qui facultatem eligendi vel nominandi de certis perſonis habet, vt dicta Claudia de proximioribus teſtatoris, cùm poſtea eligitur, id facit ex iuris neceſſitate, eáque præciſa, id eſt, quæ poteſt ei inferri in actu moriendi, vt inquiunt Baldus & Alberic. poſt Dyn. *in l. vnum ex familia de legat.* 2. ita vt ſit tantùm executor voluntatis teſtatoris, & non ipſe, 3
ſed teſtator cenſeatur feciſſe, *dict. l. vnum ex familia* §.
ſi Fal-

ſi Falcidia, in his verbis, *non enim facultas neceſſaria electionis*, & *l. vtrum §. cum quidam ff. de rebus dub.* etſi
non eligat, omnes proximiores de familia venirent,
4 *l. cum quidam in 3. reſpon. & §. final. & l. cum ita §. in fi-*
5 *deicommiſſo de legat. 1.* ideoque ſi hæres ſit, qui hanc
electionem habet, de hoc legato & fideicommiſſo
Falcidiam detraheret, quod non à ſe, ſed à teſtatore
legatum cenſeatur factum, *dict. l. vnum ex familia §. ſi*
Falcidia cum gloſſ. in ver. beneficium.

6 At verò certum eſt, ſi hoc legatum à teſtatore fuiſ-
ſet factum ipſi hæredi, quod nullius fuiſſet momenti,
l. legatum §. hæredi ff. de legat. 1. hæredi enim à ſemet-
ipſo legari non poteſt, ergo etiam diſpoſitio de dictis
300. ſcutis in fauorem Franciſci hæredis nullius erit
momenti.

7 Rurſus & ſecundò, in huiuſmodi diſpoſitionibus
voluntas teſtatoris in primis conſideranda eſt, quæ
eas regit, *l. in conditionibus ff. de condition. & demonſtrat.*
8 & hæres obligatur naturaliter ad implendam defun-
cti voluntatem, Doctores *in l. 1. ff. de condition. & de-*
monſtrat. Peralta *in l. cum pater §. à filia ff. de le-*
gat. 1.

At verò voluntas dicti teſtatoris eſt manifeſta, ſe nolle ſcilicet, vt dictus Franciſcus hæres, quamuis vnus ex proximioribus haberet dicta 300. ſcuta, quódque is eligeretur pro illis conſequendis, ſed alius, quàm ipſe ex proximioribus, cùm nominatim iuſſerit & ordinauerit, vt d. Franciſcus hæres dicta 300. ſcuta ei ſolueret, quem d. Claudia elegiſſet, ergo electio dict. Franciſci facta eſt nullius momenti.

Nec obſtat, ſi dicatur dictum Franciſcum grauatum eſſe purè dictam hæreditatem reſtituere liberis, & ſic non debere cenſeri verum hæredem, imò potius liberos, ideóque electionem de eius perſona factam ſubſiſtere, quod legatum non cenſeatur tunc hæredi factum. Nam reſpondeo, præſuppoſito citra veri præiudicium, verum eſſe, quòd Franciſcus purè cenſeretur rogatus hæreditatem reſtituere liberis, quod
an verum ſit, nunc non diſcutio, certum tamen eſt,
ſemper eum fuiſſe verum & ſolum hæredem, quam-
tumuis purè rogatum de reſtituenda hæreditate, nec
per reſtitutionem ex vi fideicommiſſi deſinere eſſe
hæredem, qui enim ſemel eſt hæres, non poteſt deſi-
nere eſſe hæres, *l. ſicut Cod. de repudiand. hæredit. l. etſi ſi-*
ne, §. etſi, Papinian. *ff. de legat. 3.* latè Decian. *conſil. 129.* 9
numer. 13. libro 3. nec etiam per repudiationem pro- 10
priam, *l. ei qui ſoluendo in fin.* & ibi Bartolus *ff. de hære-*
ditat. inſtitut. idem Bartolus *in l. ait prætor §. ſed quod*
Papinianus in quarta notat. ff. de minorib. & fideicom-
miſſarius etiam, cui purè reſtituitur, vel non dicitur
hæres, vel non ſimpliciter, ſed ſecundùm quid, ſcili-
cet hæres fideicommiſſarius, & in terminis, quod hæ-
res purè grauatus, etiam reſtituta hæreditate remaneat 11
hæres, eſt textus *in §. in primis, iuncto §. inſtituta inſtit.*
de fideicommiſſ. hæredit. ideóque reſtituta hæreditate
actiones tantum vtiles non directæ, quæ manent pe-
nes hæredem, in fideicommiſſarium traſeunt, ad no-
tata *in §. ſed quia d. tit. de fideicom. hæred.*

Adde teſtatorem ſenſiſſe de Franciſco, vt eſſet hæ-
res non autem de liberis, qui eſſent tantùm fideicom-
miſſarij futuri, conſtare ex eo quod nominatim iuſſit,
vt hæres per ſe ſcriptus dicta 300. ſcuta ſolueret, &
cùm hæredem poſtea inſtituiſſet, ſtatim ſubiecit, vt le-
gata per ipſum facta ipſe ſolueret, dictum igitur Fran-
ciſcum ſuum hæredem eſſe intellexit & voluit: quod
longè magis in caſu noſtro dicendum eſt, quo Fran-
ciſcus non reſtituit hæreditatem filijs, quandiu vixit,
fructúſque omnes percepit, & in effectu quamdiu vi-
xit, perinde habetur, ac ſi non fuiſſet grauatus: hæres 12
enim, etiam purè grauatus, facit fructus ſuos ante peti-
tum fideicommiſſum, *l. mulier §. ſi hæres, & l. poſtu-*
lante §. 1. l. & in fideicommiſſariam ff. ad
Trebell. fusè Peregr. *art. 49.*
num. 79.

ARGUMENTUM.

AN hæreditas adita dicatur hæreditas adeuntis; & an pro portione tantùm ipſius.

SUMMARIUM.

1 *Hæreditas per aditionem fit patrimonium hæredis.*
2 *Hæres hæredis, dicitur hæres primi teſtatoris, etiam adita hæreditate.*
3 *Et caſu, quo hic ſecundus hæres, diceretur tantum hæres ſecundi, hoc procederet ſolùm quoad portionem illius.*
4 *Hæreditatis aditio non transfundit debitum, niſi pro portione hæreditaria.*
5 *Hæres non repræſentat defunctum, niſi pro portione, pro qua eſt hæres.*
6 *Teſtator non habetur loco vnius perſonæ, quando ſuam hæreditatem diuerſis reliquit.*
7 *Hæres non poteſt conueniri, niſi pro portione hæreditaria.*
8 *Commune, meum eſt, etiam in materia ſtricta, contrà* numer. 10.
9 *Ex regula non fit ius, ſed ex iure regula.*
11 *Inuentarium præſeruat bona & iura hæredis ne confundantur.*
12 *Reſpon. ad id quod dicitur, hæreditatem non fuiſſe diuiſam.*
13 *Ex veriſimili dubiam mentem interpretamur.*
14 *Superfluitas clauſulæ euitanda eſt.*
15 *Non eſt recedendum à proprietate verborum, niſi clarè conſtet de voluntate teſtatoris.*
16 *Nec voluntas eſt inducenda, niſi ex verbis eliciatur, &* numer. 19.
17 *Teſtator cenſetur ſe conformare diſpoſitioni iuris.*
18 *Inuentarium operatur ne hæres grauetur in bonis proprijs.*

CONSILIUM CLXV.

IN dubiis per Illuſtriſſ. d. V. doctiſſimè propoſitis in cauſa domicellæ Violand, de Nicolai, cohæredis cum beneficio legis & inuentarij quondam dict. Melchioris Reynaud, contra dict. Ioann. Baptiſtam Reynaud, in qua quæritur, an dict. Bouchard poſſit eſſe iudex circa litem motam in Curia ſancti Petri ad inſtantiam dictæ domicellæ Violand vti cohæ-

redis dicti quondam Ioannis eius filij, in vim diſpoſi-
tionis contentæ in teſtamento dict. Melchioris, præ-
ſupponitur, quod ex illis verbis, in dicto teſtamento
appuſitis, *quod omnes controuerſia inter eius cohæredes*
terminentur per dictum Bouchard, comprehendantur
ſolùm controuerſiæ ſuper hæreditate teſtatoris, & in-
ter cohæredes tanquam tales, ac benè, duo enim co-
pulatiuè requiruntur, vt dict. dom. Bouchard poſſit eſ-
ſe iudex in quod controuerſia ſit inter cohæredes, &
quod ſit de hæreditate dicti teſtatoris, vt fusè in prio-
ribus ſcriptis, ad quæ nos remittimus. Quo ſtante ſe-
quitur controuerſiam de hæreditate dicti Ioannis his
verbis non comprehendi, vt in dictis ſcriptis.

1 Mouet dubium dict. S. Illuſtriſſ. quo primò aſſerit
hæreditatem olim dict. Ioannis per aditionem per di-
ctum Melchiorem factam deſiiſſe habere nomen hæ-
reditatis dicti Ioannis, & de cætero dici patrimonium
dicti Melchioris teſtatoris, vt per Graſſ. *§. hæreditas*
quæſtion. 2. numer. 1. cum ſequentibus, ſed huic dubio re-
ſpondeo primò, hoc ſimpliciter non eſſe verum: nam
2 & hæres hæredis, primi teſtatoris dicitur hæres etiam
adita hæreditate, *l. final. Cod. de hæredit. inſtitut.* vbi no-
tant Doctores communiter Gomeſ. Leon. *dec. 16. nu-*
mer. 6. Crauett. *conſil. 198. numer. 9.* idem Graſſ. *in dict. §.*
hæreditas, quæſtion. 10. numer. 1. & ſeqq. & nu. 3. vbi dicit
id procedere in materia ſtricta. Ergo lis hæc eſt inter
hæredes dicti Ioannis.

Secundò, reſpond. dato & non conceſſo hunc ſe-
cundum hæredem debere dici hæredem Melchioris,
& non Ioannis, & amplius non dici hæreditatem Ioan-
nis, ſed tantùm Melchioris, hoc ſolùm procederet
3 quoad portionem Melchioris quam potuit habere in
hæreditate dicti Ioannis, non verò quoad portionem
dict. Violand. alterius cohæredis dicti Ioannis quod
ex ipſomet Graſſo euincitur, dum ex regula, quam po-
nit, infert *numer. 2.* dominium rerum hæreditariarum
transferri in hæredem adeuntem, quod non niſi de
portione ſua, intelligi poteſt, & probatur *l. cùm à matre*
Cod. de rei vindic. l. ſi adulta Cod. de hæred. action. Barto-
lus *in l. auus numer. 1. ff. de pact. & in l. prætoria 2. §. ſed et-*
4 *ſi vnus numer. 3. ff. de Prætor. ſtipul.* Surdus *deciſion. 90.*
numer. 2. Inde hæreditatis aditio debitum non con-
fundit, niſi pro hæreditaria portione, *l. ſi ab eo 17. Cod. de*
negot. geſt. Inde hæres non poteſt grauari, niſi pro por-
tione hæreditaria, *l. ſi fundum ſub conditione §. ſi liber-*
tus ff. de legat. Cremen. *ſingul.* in Barer. & Doctores *in l.*
4. §. latè ff. de verborum obligationibus. Inde hæres non
5 repræſentat perſonam defuncti, niſi pro portione pro
qua eſt hæres, Iaſ. *in l. 2. §. ex his numer. 4. ff. de verborum*
obligationibus, Pinell. *in l. 1. part. 3. numer. 79. verſ. eadem*
concluſion. Cod. de bon. matern. fol. 160. idem Graſſ. *in dict.*
§. hæreditas quæſtion. 12. numer. 12. Surdus *deciſ. 224. num.*
21. & dict. deciſ. 90. numer. 2. Inde teſtator non habe-
6 tur loco vnius perſonæ, quando ſuam hæreditatem
diuerſis perſonis relinquit, Surdus *deciſ. 161. numer. 24.*
Inde denique hæres non poteſt conueniri niſi pro
7 portione hæreditaria *l. 2. de hæreditat. action.* Cremen.
ſing. 10 Magon. *dec. Luc. 98. num. 6.* Surd. *dict. deciſio. 90.*
numer. 2.

Præuidit doctiſſimus dominus meus hanc reſpon-
ſionem veram & ſolidam, propterea ſubiunxit dici de-
bere hæreditatem Melchioris, & non Ioannis, etiam ſi
Melchior non fuerit hæres dict. Ioannis eius filij, niſi
8 pro vna parte, quia, inquit, quod commune eſt, meum
dici poteſt, etiam in materia ſtricta, ſecundum Caſtren.
conſil. 221. in hoc paſſu lib. 1. ſed reſpondetur id brocar-
dicum eſſe, cuius propterea contra certas & ſpeciales
in terminis noſtris doctrinas ſuprà poſitas nulla eſt ha-
benda ratio. Neque enim ex regula fit ius, ſed ex
iure regula *l. 1.* & ibi Doctores, præſertim Decian. *de re-* 9
gul. iur.

Secundò reſpondetur, etiam in terminis brocardi-
ci verius eſſe propriè quod commune eſt, meum non
poſſe dici, Gloſſ. *in l. id quod noſtrum ff. de regulis iuris,* 10
Bartolus *in l. ſerui electione §. 1. numer. 1. ff. de leg. 1.* vbi
Doctores eum communiter ſequuntur, Surdus *deciſ.*
163. numer. 2. quod ſi quandoque id quod commune
eſt meum dicatur, id fit fictè & impropriè, vt Gloſſ. &
Bartolus docent in dictis locis. Et reuera quod com-
mune eſt, dici non poteſt meum, niſi ratione portionis
meæ, quoad verò portionem alterius nullo modo, vt
in terminis docent Accurſius *in dict. l. id quod meum*, &
Bartolus *in dict. §. Labeo*, & ipſemet Caſtrenſ. in con-
trarium allegatus, id diſertè docet *dict. conſil. 221. verſ.*
nec obſtat, & propterea in ſuo caſu ſe fundant in eo
quod ſtatutum non requirebat quod mutus eſſet ſuus,
ſed ſolùm eſſet communis. Stat igitur quod ſuprà
poſitum eſt, hanc controuerſiam non poſſe dici eſſe
de hæreditate dicti Melchioris, ſed tantùm dict. Ioan-
nis, idque in terminis ſimplicis hæredis, ſed in dict.
Violand, quæ adiuit hæreditatem dicti Melchioris
cum beneficio legis & inuentarij, multo magis id aſſe-
rendum eſt, cùm beneficium inuentarij præſeruet iura
& bona hæredis ne confundantur, & hæredem in eo 11
ſtatu conſtituat, ac ſi hæres non eſſet, vel hæreditatem
non adiuiſſet, Surdus *conſil. 305. numer. 11. lib. 3. & conſil.*
332. numer. 13. & conſil. 382. numer. 84. & inuentario
confecto hæreditas cenſeatur iacens, & hæredes hoc
caſu cenſeantur tanquam extranei, Bertazzar. *in ciuil.*
conſil. 5. numer. 21. Surdus *deciſ. 255. numer. 17.* & inuen-
tariũ fauore hæredis idem operatur quod titulus de
ſeparatione bonorum, & habentur hæres & hæreditas
loco alterius perſonæ, Vnic. de Franc. *deciſion. 246. nu-*
mer. 9. part. 2. Surdus *deciſion. 322. numer. 5.* Coſta de
Rata *quæſtion. 105. numer. 6. & de remed. ſubſid. remed. 29.*
illat. prima, numer. 6. & prout fusè in ſuperioribus ſcri-
ptis.

Nec obſtat quod ſubiungitur hæreditatem Ioan-
nis non fuiſſe diuiſam, & hodie controuerti quanta 12
ſit pars dict. Violand, & quanta dict. Melchioris, id-
eóque ſemper dici poſſe controuerſiam eſſe ſuper hæ-
reditate dicti Melchioris, cùm dictus Ioannes Baptiſta
Raynaud cohæres interueniat in hac cauſa tanquam
cohæres Melchioris videri audiendum, tum quia
habet qualitatem à teſtatore requiſitam, tum quia a-
gitur ſemper ſuper hæreditate dicti Melchioris. Nam
reſpondetur neutrum ex dictis requiſitis adeſſe, quod
ſcilicet & agatur de lite inter cohæredes dicti Mel-
chioris, & de eius hæreditate. Non primum, quia
dict. Violand non venit tanquam cohæres Melchio-
ris, ſed tanquam cohæres Ioannis, & quamuis dictus
Raynaudus impetatur, non tamen ſimpliciter impe-
titur tanquam cohæres Melchioris, ſed vti cohæres
Ioannis, & illius perſonam repræſentans pro portione
ſua, cuius Ioannis etiam dicitur hæres, vt fusè Graſſ.
in dict. § hæreditas, quæſtion. 10. numer. 1. & alij ſupra ci-
tati. Et quamuis tanquam cohæres dicti Melchio-
ris ſolùm conueniretur, nullo habito reſpectu ad hæ-
reditatem dicti Ioannis, non tamen cenſeretur iſta lis
inter cohæredes Melchioris, cùm dict. Violand non a-
gat tanquam talis, præſertim ſtante dicta aditione
cum beneficio legis & inuentarij. Non agitur etiam
de hæreditate Melchioris, cùm vt ſuprà dictum eſt,
quoad portionem dictæ Violand, non obſtante aſſer-
ta aditione facta per dictum Melchiorem, maneat
ſemper & dicatur hæreditas dicti Ioannis, in eáque
por-

Digitized by Google

portione dicta Violand habeatur pro extraneo, *dict. l.cum à matre Cod.de rei vindic.* Bartolus *in dict. l. auns n.1 ff.de pact.* Iaſ.*in d.l.2.§.ex his n 4 ff.de verb.oblig.* & alij de quibus ſuprà.

Nec refert, quod hæreditas Ioannis non ſit diuerſa: id enim non poteſt operari vt portio d. Violand in bonis Ioannis de qua nunc agitur, dicatur eſſe de hæreditate dicti Melchioris, vt controuerſia ſuper illa portione exiſtens cenſeatur eſſe ſuper hæreditate dicti Melchioris. Imò diuiſa vel non diuiſa ſemper iſta portio dict. Violand eſt de hæreditate dict. Ioannis & non Melchioris, nec aliter poteſt conſiderari, & ſic controuerſia non exiſtit, niſi ſuper hæreditate dicti Ioannis.

Mutterut ſecundum dubium, ex veriſimili, vt præſupponitur, teſtatoris mente deſumptum, quod ſcilicet veriſimile ſit ſenſiſſe de hac controuerſia, tum quia difficultas & negotium eſt magni momenti, vt non ſit credendum teſtatorem non deguſtaſſe illud, tum quia demptis bonis dict. Ioannis & donatione a-
13 liqua ſibi facta, ſolutiſque legatis nihil ſuperſit ſuper quo dubitari poſſit de litigio. Vnde ex veriſimilitudine, quæ dubiam mentem interpretatur, iuxta Crauett.*conſil.336.numer.26.* & Alexand. *conſil.179. numer. 15.libro5.* & quod alioquin ſuperflua eſſet clauſula ap-
14 poſita niſi huiuſmodi controuerſiam comprehenderet, contra tradita per Roman. *conſil.180.num.5.* videtur hanc controuerſiam comprehendi debere. Reſpondetur quod cùm dicta verba in dicta clauſula appoſita ex ipſorum proprietate & vera ſignificatione excludant huiuſmodi controuerſiam, non debemus ab eorum ſignificatione recedere, niſi clarè de volun-
15 tate teſtatoris conſtet, *l. non aliter de legat.3.* nec inducere debemus voluntatem teſtatoris, niſi ex eius verbis eliciatur, Cortaſ.*in l.cum virum num.10.& 97. Cod.*
16 *de fideicommiſſ.* Mrnochius *conſil.328. numer. 62.* nec imaginari voluntatem, vltra quod verba ſonant, Baldus *in l.precibus Cod. de impuber.* multo minus hoc caſu, quo nedum præter, ſed etiam contra proprietatem verborum volumus, oſtendere deputationem iudicis admodum extraordinariam, quippe cùm illius dicto citra appellationem ſtandum ſit, quod eſt admodum odioſum, ideò potius reſtringendum quàm ampliandum reg *Odra.de reg.iur.in 6.*

Adde quod non poſſumus allegare voluntatem contra ipſius verba, Surdus *deciſ.210.numer.3.* & quod magis eſt, non ſufficit teſtatorem quid voluiſſe, vel de eius mente apparere, niſi procedat diſponendo Oſaſc. *deciſ.110.numer.15.* Surdus *deciſion.238.numer.4.& 15.* & vbi clarè non apparet quæ ſit eius mens, inhærendum eſt verbis ipſius, Clar.*in §.teſtamentum q.76.n.4.* Boet. *dec.158.n.13.*

Non obſtat Crauett.*dict.conſil.366.* nihil enim ibi eadem re, ſed *conſil.ſeq. numer.10.* noſtram ſententiam confirmat. Nec obſtat Alexand. *dict.conſil.179. num. 15.* nam in ſuo caſu ex verbis teſtamenti conſtabat de voluntate teſtantis, nec vltra multo minus contra eorum proprietatem eam elicit, maior enim & minor ſumma in eodem teſtamento ab eadem perſona erat poſita, non mirum ſi recipiat interpretationem à iure, an minor in maiore comprehendatur. Teſtator enim 17
cenſetur ſe conformare cum diſpoſitione iuris, Clar. *in §.teſtamentum quæſt.76. numer.11.* Surdus *deciſ.172. numer.25.* Nec deputatio iudicis erit inutilis cùm vltra hæreditatem Ioannis & legatorum ſolutionem ſuperſint ſex millia ſcuta, & vltra, ratione quorum poſſunt naſci variæ controuerſiæ. Quin etiam & pro legatorum ſolutione, ſaltem aliquorum poſſunt eſſe etiam controuerſiæ. Et poſito quòd nullæ omninò ſupereſſent, (quod tamen notoriè non eſt) ſat eſt quod teſtator voluerit prouidere ſi eſſent, nec neceſſarium eſt vt ſint. Denique beneficium inuentarij operatur, 18
ne poſſit grauari in bonis propriis, ideóque ſi nihil ſupereſſet, vt præſupponitur, eo magis eſſet fundata dicta Violand, Bero.*conſil.vltim. numer.37.* Sed quod magis eſt, nunquam teſtator ſenſiſſet de huiuſmodi controuerſia, etiam ſi verba teſtatoris ex proprietate illa comprehenderent, quod tamen non faciunt. Quia non eſt veriſimile voluiſſe committere rem tanti momenti iudicio vnius abſque ſpe appellationis, & tantum illam deputationem iudicis fuiſſe factam pro controuerſiis rerum non magni momenti, quæ quotidie inter hæredes naſci poſſunt, aſſerendum eſt, idque feciſſe in fauorem dictæ Violand, ne paſſim cogeretur adire dicta tribunalia iudicium habendo notos mores ſui fratris, & dict. dominus Bouchard probè ſcit eam fuiſſe mentem teſtatoris, & non aliam, prout ipſe ſæpius profeſſus fuit.

Quod verò poſtremo loco ſubiicitur: Quod ſi teſtator de hoc fuiſſet interrogatus, ita veriſimiliter reſpondiſſet, ex gloſſ.*in l.ſale pactum, §.final. de pact.* Gabriel.*de regulis iuris, concluſion.10. l.in teſtamen.de regul. iur.& cap.dilect.de donat.* Nam reſpondetur, hoc nihil eſſe, nec vllam vim habere, niſi quando ex verbis 19
teſtatoris conſtat talem eſſe illius mentem, ex Menoch.*dict.conſil.328.numer.62.* & ipſimet Doctores in contrarium allegati ſatis docent, alioquin ex eo omnes diſpoſitiones peruerterentur, & vnuſquiſque poſſet imaginari, teſtatorem ita reſpondiſſe, ſi interrogatus fuiſſet: imò contrarium eſt verum, quod teſtator non dixit contrarium voluiſſe Surdus *dict.deciſion.238. numer.4.& 15.* & teſtator qui aliquid omiſit, quod exprimere poterat, conſulto omiſiſſe cenſetur, Surd.*dec.88. num.4.* vnde videtur plenè ſatisfactum dict. dubiis.

ARGUMENTUM.

Succeſſor in beneficio non tenetur ſtare locationi:nec valet locatio vltra triennium.

SUMMARIUM.

1 *Succeſſor in beneficio tenetur ſtare locationi facta per prædeceſſorem, ſi facta ſit nomine Eccleſiæ,ad tempus à iure permiſſum.*
2 *Secus eſt,ſi nomine proprio , & morte locantis finitur locatio ipſo iure.*
3 *Dicitur autem nomine Eccleſiæ , quando fructus ad ipſam ſpectant,proprio quando ad Prælatum.*
4 *Et quidem in vacatione per obitum veriſsimum eſt.*
5 *Et procedit etiam in vacatione per reſignationem.*
6 *Reſoluto iure dantis, reſoluitur ius accipientis , & numer.* 27.
7 *Penſio eſt ius reale,inhærens beneficio.*
8 *Succeſſores neceſſarij tenentur ſtare locationi prædeceſſoris, ſecus eſt in voluntarijs.*
9 *Beneficiatum comparatur vſufructuario.*
10 *Locatio vſufructuarij reſoluitur finito vſufructu.*
11 *Reſignans ante admiſſam reſignationem pœnitere, & mandatum reuocare poteſt.*
12 *Sed ſi nulla facta mandati reuocatione,aut non legitimè intimata,admiſſa fuit reſignatio, reſignans nihil poteſt facere in præiudicium ſucceſſoris.*
13 *Renunciatio facta per procuratorem trahitur ad diem mandati.*
14 *Anticipatæ ſolutiones reprobantur per Concil.Triden.*
15 *Locatio rerum Eccleſiæ vltra triennium fieri nequit.*
16 *Paulina non eſt recepta quoad pœnas externas , ſecus quoad nullitatem contractus.*
17 *In dubio præſumitur recepta.*
18 *Et neganti incumbit onus probandi.*
19 *Contra legem canonicam requiritur quadragenaria.*
20 *Paulina comprehendit etiam fructus.*
21 *Exceptio firmat regulam in contrarium.*
22 *Potius id quod actum,quàm quod dictum,inſpici debet.*
23 *Falſa cauſa non nocet contractui,nec legato.*
24 *Succeſſor recipiens ſolutionem,non approbat locationem, niſi pro illo anno.*
25 *Factum fauore alterius,non debet contra eum retorqueri.*
26 *Nemo cogitur vti iure,quod ſibi acquiſiuit.*
28 *Locatio nulla,non poteſt confirmari.*
29 *Et ipſemet qui fecit,eam impugnare poteſt.*
30 *Nulliter alienans rem Eccleſiæ, contractum impugnare poteſt.*
31 *Alteri per alterum,neque actio,neque exceptio quæri poteſt.*

CONSILIUM CLXVI.

VISIS documentis Turnone ad me miſſis cauſæ vertentis inter Petrum Baſort,& R.Rectorem Collegij ſocietatis Ieſu d.Turnonis,præſertim contractu ſublocationis factæ per Enimundum Trillard dicto Baſort die 28.Septemb.1607. tranſactionis initæ inter dictos Rectorem & Trillard 16. Septemb. 1608.literis Regiis per d.Rectorem impetratis ad fines reſciſionis d.tranſactionis obtinendæ;& præſuppoſito in facto D.Priorem immediatum Prioratus ſancti Saluatoris *en Foreſts*,mandatum feciſſe 30.Septemb.1606. ad reſignandum d.Prioratum conſentiendum vnioni eiuſdem in fauorem d.Collegij, & quod de an.ſequenti 1607. & 12.April. fructus d.Prioratus locauerit dict. Trillard ad ſex annos incipientes à feſto diui Ioannis anno 1606.& finientes anno 1611. cum anticipata ſolutione 4000.librarum,& quod reſignatio & vnio dicti Prioratus 18.vel 19.dicti menſis April.& de dicto ann. facta ſit, dictúſque Trillard ſublocauerit dicto Baſort 28.Septemb.1607.cenſus,ſeruitia,reditus,laudimia,ſemilaudimia & iura dominicalia à dicto Prioratu dependentia ad ſimile tempus ſex annorum , & eadem die & in continenti d.Baſort promiſerit d.Trillard ſe à dicta ſublocatione & promiſſione de eum manutenẽdo per d.Trillard facta diſceſſurum,ſi Prioris mutatio accideret, & quod per eam à d.conductione d.Trillard cogeretur diſcedere, qui etiam Baſort Io.Ricard ſublocauerit ea quæ à d. Trillard conduxerat, quódque Bullæ vnionis executæ fuerint menſe Febr. 1608. dictúſque Rector miſſus in poſſeſſionem 27.dicti mẽſis. Ex his duo reſultant, materiam principalem concernẽtia.Cætera enim vel telam iudiciariam, vel quædam incidentia reſpiciũt, de quibus fuſiſſimè & aptiſſimè Aduocatus d.Collegij ſcripſit:Vnum eſt, an dict. Trillard vnione d. Prioratus facta cogi potuerit à dicta conductione diſcedere, quod ſi euicerimus,quicquid volũtariè inter dictos Rectorẽ & Trillard dicatur actum,dictus Baſort, tam ex diſpoſitione iuris cõmunis quàm ex vi d.conuentionis inter ipſum & dict. Trillard initæ,nullum intereſſe prætendere, nec ea ratione aduerſus dict.Rectorem poterit experiri.

Alterum, præſuppoſito, quod d.Trillard cogi potuerit à conductione diſcedere, an per d.tranſactionẽ dictus Rector Collegio nocuerit, ita vt teneatur ad intereſſe per Baſort prætenſum ex eo quod vltimo triẽnio dictorum ſex annorum , facto dicti Rectoris, fructus d.Prioratus non perceperit,& reconductione per d.Trillard ſibi facta vſus non fuerit, & quamuis etiam ſuper dictis duobus dubiis doctiſſimè d.D. Aduocatus ſcripſerit , nec non Clariſ.& Eruditiſſim.D.Petrus Faber præſes Sabaudiæ,adeò,vt difficile quidquam addi poſſit,nihilominus vt votis D.Rectoris ſatisfaciam, hæc ſubiicienda exiſtimaui.

Ad primum igitur,dictum Trillard à conductione diſcedere cogi potuiſſe, & quod plus eſt, ſtatim atque dictus Pottal deſiit eſſe Prior,dictum Trillard deſiiſſe eſſe conductorem arbitror,idque duplici ratione.

Prima,quia ſi Prælatus vel Rector ad tempus à iure permiſſum, res,vel fructus beneficij locauerit,ſiquidem nomine Eccleſiæ,& ad eius vtilitatem,vt quia administrationem quidem Eccleſia habet,fructus tamen Capituli Eccleſiæ vel Vniuerſitatis ſunt, non ſibi proprij,ſucceſſor ei ſtare teneatur, Rota *deciſ.*232.*in nouis*, 1
Abbas *in cap.fin.*vbi Anan. *num.*4.*ne Prælat.vices ſuas.* 2
Sed ſi dictas res vel fructus locauit nomine proprio, hoc eſt ad propriam ſui vtilitatem, vt quia fructus ad ipſum,& non ad Capitulum vel Vniuerſitatem Eccleſiæ ſpectant , ſucceſſor non tenetur ſtare huiuſmodi locationi , imò ipſo iure morte locantis extinguitur, quia vltra vitam ſuam non potuit ſucceſſorem obligare,per textum *in dict.cap.final.ne Prælat. & gloſſ. ibid.* communiter approbatam, facit text *in cap.final.de præſcript.in* 6. Caſtreoſ.*conſil.*2.*nu.*3 *&* 5.*lib.*1. vbi latè fundat quod locatio in hac ſpecie extincta eſt ipſo iure abſque declaratione ſucceſſoris ex defectu poteſtatis

locan-

locantia ; quia non potuit locare ad maius tempus
quàm ipſe eſſet victurus , & mutato iure locatoris finitur
ius conductoris , quem in hoc refert & ſequitur Gre-
gor. Lopes *libro 5. partita. titul 8. l. 2. in gloſſ. el here-*
dero Rota *deciſio .1. de locat. & conduction.* & eſt com-
munis, vt plures allegans teſtatur Couarruuias eam
ſecutus *libro ſecundo variarum reſolutionum , capite*
15. numer. 6. Socinus *conſil. 34. libro 1.* & alij quos re-
fert Pet. Duen. *ampliat. 3.* & poſt eum Menochius *libro*
3. controuerſ. vſufrug. cap. 53. numer. 7. & fuſiſſimè Ioann.
Gutier. *canon. quæſt. libro 1. cap. 36. numer. 4.* & Vincent.
Carocci. *in tract. de locat. & conduct. part. 3. concluſion.*
1. numer. 5. quibus addo Theologos *de Iuſt. & iure* diſ-
ſerentes in facto mihi propoſito allegatos , ſcilicet
Molinæum *de Iuſt. & iur. tom. 2. tractat. 2. diſputat. 492.*
Syluest. *in ver. locatio*, Emanuel. Sa *in ver. conductio, a-*
phoriſm. 14. Fernand. Rebelli. *de obligat. iuſt. part. 2. ſum.*
3 *titul. 1. cap. 5. §. 3. notat. 6.* dici verò locationem factam
nomine Eccleſiæ quando fructus ad Eccleſiam ſpe-
ctant, quorum Prælatus eſt adminiſtrator, propter ve-
rò cum fructus ad Prælatum, qui locat, pertinent , &
de iis ad libitum diſponere poteſt , conſtat ea tradit. s
per Gloſſ. *in c. 1. cap. final.* Carocci. *dict. concluſion. 1.* &
fuſiùs ac clariùs Gutier. *dict. cap. 36.* quinimò ſecun-
dùm Couarru. *vbi ſuprà in fin.* licet Prælatus vel Re-
ctor nomine Eccleſiæ fructus ac reditus ad ſe tantùm
ſpectantes ratione dignitatis , vel beneficij, non verò
ad Eccleſiam, locauerit , adhuc idem eſt , quandoqui-
dem reuera non fructus Eccleſiæ, ſed ſuos locauit, nec
ad vtilitatem Eccleſiæ, ſed ſuam propriam id fecit. Ad-
iectio igitur illa, quod nomine Eccleſiæ id facit , cùm
ſit verbalis, non alterat naturam, nec qualitatem con-
tractus, cùm de veritate conſtet , vt inquit Gutier. *dict.*
cap. 36. numer. 5. fructus verò dicti Prioratus ad Prio-
rem ſpectare, & de illis diſponere potuiſſe, certum eſt,
præſertim hoc caſu , quo dict. Portal non in titulum,
ſed in Commendam dictum Prioratum poſſide-
bat.

Et hæc quidem veriſſima ſunt , quando benefi-
4 cium vacauit per obitum , ſed an idem ſtatuendum
ſit, ſi per reſignationem vacauerit , videodum, & qui-
dem in contrarium proponitur Maynard. *lib. 1. cap 63.*
& Chenu *in addit. ad Papon. lib. 1. titul. 13. arreſt. 5. in fin.*
præſertim , cùm etiam penſio , quæ quodammodo
odioſa eſt impoſita ſuper beneficio, tranſeat in ſucceſ-
ſorem, Robert. *rer. iudica. libro 1. cap. 7.* & communia
doctorum ſententia , eáque vera eſt , vt etiam in vaca-
5 tione per reſignationem ſucceſſor in beneficio non te-
neatur ſtare colono , Paulus de Caſtro *conſil. 4. libro 1.*
cuius in hoc ſententiam probauit Couarru. *dict. cap.*
35. numer. 6. verſ. idem rit , eſtque veriſſimum . Gutier.
dict. cap. 36. numer. 1. Flamin. *de reſign. lib. 1. quæſt. 14. nu-*
mer. 47. & ſecundùm quam opinionem Rota Roma-
na ſolet iudicare, vt per Bellamer. *dec. 748.* & Pute. *de-*
ciſion. 181. lib. 1. ea notatis *in dict. cap. vltim. ne prælat. vi-*
ces ſuas. Ea ſuperuenientia enim ſucceſſoris extingui-
tur locatio vt tradit Pute. *dict. deciſion. 181. numer. 1. &*
2. vbi dicit hoc eſſe de mente Rotæ , & cuius Rotæ
deciſioni in ſtis beneficialibus ſtare debemus. Quod
ſi quandoque in tribunalibus Galliæ contrarium iu-
dicatum fuit , vt referunt Maynard. & Chenu dictis
locis, hoc fuit in circumſtantiis, quæ in caſibus, de qui-
bus agebantur, militabant, ob quas motus fuit Senatus,
vt ita ſtatueret , nempe ſi fraus reſignantis adeſſet,
damnum conductoris & lucrum reſignatarij, vt ea di-
ctis authoribus, præſertim Maynard. maximè in ratio-
nibus, quas affert, elicere poſſumus , quinimò Senatus
Tholoſanus apud dictum Maynardum, non ſimplici-
ter decreuit ſucceſſorem beneficij per reſignationem
vacantis ſtare debere locationi, ſed ſolùm eo caſu quo
ſucceſſor in beneficio non reſtitueret pecunias , quas
colonus bona fide prædeceſſori ſolueret, ſatis demon-
ſtrans quòd ſatisfacto coloni damno ſucceſſor pote-
rat recedere à locatione prædeceſſoris. In caſu verò,
in quo verſamur, tantum abeſt, vt huiuſmodi circum-
ſtantiæ ab int, quin potius contrariæ militant, ex qui-
bus moueri debuiſſet Senatus ad communem ſenten-
tiam amplectendam , vt ſcilicet reſignatarius non te-
neretur ſtare locationi factæ per prædeceſſorem , nam
ſi aliqua fraus conſideretur in prædeceſſore, ea erat in
damnum ſucceſſoris , cùm à ſex menſibus antea man-
datum ad reſignandum & conſentiendum vutoni
beneficij feciſſet , & cuius fraudis erat particeps dict.
Tillard conductor , vt conſtat ex dicta promiſſione
per dictum Baſſott facta , cùm vterque prouiderit in 6
caſum reſignationis , quam ſciebant de tempore pro-
miſſionis factam : damnum verò dicti Tillard, nul-
lum, cùm fructus conſiſtant in cenſuum , iurium do-
minicalium & laudimiorum perceptione , quæ ante-
quam fiat , non requiritur vt fiant expenſæ præpara-
toriæ. Lucrum autem dict. Rectoris nullum , imò
damnum, cùm dicti fructus non eſſent locati ſub iuſta
mercede. Cùm itaque in hoc caſu omnia , ex qui-
bus Senatus moueri potuerat penes Maynard. & Che-
nu militent in contrarium in noſtro caſu dictæ loca-
tioni ſtare non tenebitur dictus Rector , quod ſi po-
tuit cogere dictum Tillard ab ea diſcedere , potuit
& quoque dictum Baſſott , reſolutio enim iure dan-
tis , reſoluitur etiam ius accipientis , præſertim cùm
dans non habebat ius niſi ad tempus , ſcilicet quam-
diu poſſideret, *l. ſi tutela de adminiſtr. tutor. cap. ina nu-*
per ext. de donat. inter virum & vxorem, imò longè ma-
ximè, cùm dictus Baſſott tantùm cenſus, laudimia, &
iura dominicalia conduxerit , pro quibus percipien-
dis nulla præparatio vel expenſæ à longo tempore fa-
ciendæ ſunt , ſed ſtatim atque cedunt , percipiuntur,
quo caſu in Gallia ſolet iudicari , ſucceſſorem non
teneri ſtare locationi , vt ex Domin. Chartier Sena-
tore Pariſienſi refert Charond. *reſpon. libro primo,*
cap. 59.

Nec obſtat quod de penſione ſubiungitur, ea enim
eſt ius reale inhærens beneficio , Loüet *ſub litera P. 7.* 7
capite 30. in addition. & authoritate ſuperioris inſti-
tuta, non mirum ſi tranſeat ad ſucceſſorem , & quæ de
marito , pupillo & ſimilibus ſolent afferri , diuerſam
habent rationem , nec ab illis ad poſſeſſorem benefi-
cij, poteſt duci argumentum , vt patet ex doctoribus
ſuprà allegatis , præſertim Gutier. *dict. cap. 36.* ſed fu-
ſiùs *libro 2. cap. 8.* vbi de omnibus & quibuſcumque
ſucceſſoribus , tam vniuerſalibus quàm particularibus
ſigillatim diſſerit, & quid quaque ratione in vnoquo-
que ſtatuendum ſit , eruditè demonſtrat. Dictus e-
tiam aduocatus Collegij idem præſtitit, & vno verbo
omnes ſucceſſores particulares qui tenentur ſtare lo-
cationi, ſunt ſucceſſores ex diſpoſitione iuris, qui ap- 8
pellantur ſucceſſores neceſſarij , vt eſt pupillus qui te-
netur ſtare locationi factæ per ſuum tutorem de ſuis
bonis , & adultus per curatorem , & mulier per mari-
tum, per *l. filiusfamilias §. ſi ius in quinquennium ff. ſolut.*
matrimon. ſecus eſt in ſucceſſore voluntario , qualis
eſt emptor *l. emptorem Cod. locat.* & ſucceſſor in bene-
ficio, qui non niſi ex voluntate collatoris & ipſius ac-
ceptatione ſuccedit , atque hanc diſtinctionem tra-
dunt Capell. Tholoſ. *quæſtion. 420.* & Rancbin. *ad*
Guido. qu. 480. quod præſertim in ſucceſſore beneficij
aſſerendum eſt, quia anteceſſor non eſt niſi diſpenſator 9

fructuum aut ad ſummum vſufructuarius, vt notatur
9 *in cap. præſenti de inoffic. ordin libro 6. cap. 2. de donat. &*
10 *cap. fin. 12. q. vlt.* locatio autem vſufructuarij reſoluitur
finito vſufructu, *l. ſi quis domum §. hic ſubiunge ff. locat.*
Anchar. *conſil. 116. numero 3.* ita vt nulla ſit habenda
conſideratio, quomodo vacauerit beneficium, an per
obitum, an per reſignationem, cùm vtrobique mili-
tet eadem ratio, cur ſucceſſor ſtare non tenea-
tur ex perſona locantis & qualitate rei locatæ de-
ſumpta.

Quòd ſi quis adhuc ſcrupulus reſtaret, an id in
Gallia ſeruari debeat, is omnino tolletur ex conſtitu-
tione Caroli noni de anno 1568. relata *in Codice Hen-
rico*, nec non *aux Baſiliques, lib. 1. tit. 18. articul. 1.* qua
nominatim ſtatuitur conductionem finiri quomodo-
cumque vacent beneficia etiam per dimiſſionem, ſeu
reſignationem, niſi eſſet de prædiis quæ collantur, de
quibus conductiones, ſolemnitatibus tamen, de qui-
bus in conſtitutione interuenientibus, non expirant,
& quæ diſtinctionem ſupradictam domin. Charthe-
liet confirmat, & ſecundùm quam, ſi quæ arreſta in
contrarium proponantur, ſunt intelligenda, alioqui
nullius eſſent momenti, vtpote contra expreſſum tex-
tum conſtitutionis lata, atque hæc quidem quoad pri-
mam rationem.

Secunda ratio, qua dictus Trillard cogi potuit à
conductione diſcedere, quatenus in ea de facto eſ-
ſet, ſumitur ex nullitate dict. contractus, quadru-
plex eſt.

Prima, quia portat ſex menſibus, & vltra, poſt reſi-
gnationem & conſenſum vnionis faciendæ, & ſex vel
11 ſeptem diebus tantùm ante bullarum expeditionem
dictum contractum locationis fecit, etſi enim ante
admiſſam reſignationem poſſit pœnitere & reuocare
mandatum, etiam eo non reuocato, ſi reſignatarius
noluerit acceptare beneficium, reſignans manutenea-
tur in poſſeſſione à qua non deſtitit, Peleus *aux actions
Forenſes lib. 2. quæſtione 36.* adeò vt reſignans poſt re-
ſignationem remanſerit in pacifica poſſeſſione tutus,
ſit regula *de anna. poſſeſſione*, & poſſit excipere contra
impetrantem dictum beneficium per obitum reſigna-
tarij, Sarnen. *dict. regul. de anna. quæſtion.* 57. Flamin.
de reſigna. benefic. lib. 3. quæſtion. 5. numer. 58. hoc verum
eſt reuocatione mandati facta ante reſignationis ad-
miſſionem & conſenſum præſtitum, eaque legitimè
intimata, *clemen. vni. de renunciat.* & ibi Gloſſ. & Card.
& Rebuff. *in praxi de procur. ad reſigna. reuocat. nu. 2. &*
12 *conſ. 90 n. 13.* fusè Flami. Pariſ. *lib. 9. q. 25. n. 31.* poſt multos,
vel non admiſſa poſtea reſignatione, aut non accepta-
to beneficio per reſignatarium: ſed ſi nulla mandati
reuocatione facta nec intimata admittatur reſignatio,
eáque ſortiatur effectum per acceptationem reſigna-
tarij, quidquid intermedio tempore per reſignantem
actum fuit, nullum eſt, & nullius momenti, quatenus
præiudicium ſucceſſoris reſpicit, quia ſtatim cenſetur
abdicaſſe ius ſuum, Abbas, Anthon. de Butero, Imola
& alij omnes per illum *text. in cap. ſollicitè, & in cap. ac-*
13 *cepta de reſtit. ſpoliato.* Caſſiodor. *deciſion. 4. eodem ti-
tul.* Pute. *dec. 158. in fin. numero 4 libro 3.* Achil. de Graſſ.
deciſion. 10. eodem titul. alias 317. & quantum in eo
fuit, amiſit poſſeſſionem & proprietatem, Rota *deciſ.
4. numer. 3. titul. de renuntiat. in nouis alias 352.* & huiuſ-
modi renunciatio facta per procuratorem, & admiſſa
per ſuperiorem trahitur ad diem confecti mandati, ita
vt videatur amiſſum beneficium quoad proprietatem
& poſſeſſionem tempore quo fuit confectum manda-
tum, vt communiter doctores tenent, inter quos Ab-
bas *in dict. cap. ſollicitè numero 11.* Lapus *allegat. 24. in
princip.* Menochius *in tractat. recuperan. poſſeſſ. remed. 1
numer. 274.* fusè Flamin. rationem huius doctrinæ af-
ferens *de reſignat. libro 9. quæſtion. 15.* & qui conſtituit
procuratorem ad renunciandum, non poteſt permu-
tare, niſi reuocauerit illum procuratorem, Flamin.
dict. libro 9. quæſtion. 25. numer. 55. at verò dict. Portal
mandatum non reuocauit expreſsè vel tacitè, nec ſi
cenſeretur reuocaſſe, quidquam effeciſſet defectu in-
timationis, quam nec facere potuiſſet, cùm ſex tan-
tum diebus ante bullarum expeditionem dictam lo-
cationem fecerit, quinimo admiſſa fuit reſignatio, v-
nio facta, & ſuum ſortita effectum, vidente & patien-
te & ſolutionem penſionis quam ſibi reſeruauit ap-
probante dicto Portal. Ergo quidquid geſſit poſt
mandatum, & ſic data locatio nullius eſt momen-
ti, quatenus præiudicium ſucceſſoris reſpicit, quod
maximè hoc caſu aſſerendum eſt, quo dictus Portal
tot paucis diebus ante expeditionem bullarum di-
ctam locationem ad tantum tempus, ſex ſcilicet anno-
rum fecit.

Secundus modus nullitatis eſt, quia anticipata ſo- 14
lutione 4000. librarum dicta locatio fuit facta, quod
reprobatum eſt per Concilium Tridentinum *ſeſſione
25. c. magnam q*, quo nominatim huiuſmodi locatio-
nes dicuntur nullæ in præiudicium ſucceſſorum, adeò
vt confirmari non poſſit in Curia vel extra, qua de re
fusè Catocc. *in dict. tractat. locat. & conduction. part. 5.
concluſion.* 20. ſed neſcio, an huius ſecundi modi nul-
litatis ea habebitur in Gallia ratio, quæ haberi debe-
ret, quod iis exceptis, quæ fidem reſpiciunt, & quibuſ-
dam decretis in ordinationes regias redactis, cætera
dicuntur non eſſe vſu recepta.

Tertius modus nullitatis eſt, quia huiuſmodi loca-
tio fuit facta ad ſex annos contra conſtitutionem
Pauli ſecundi, ambitioſè *in extrauag. comm. ſub titul.
de rebus Eccleſiaſticis non aliena. ann.* 1468. latam, quod
adeò verum eſt, vt nec quoad primum triennium hu- 15
iuſmodi locatio ſubſiſtat: nam etſi quoad primum
triennium pleríque exiſtimauerint valere, & ſolum
nullius eſſe momenti vltra triennium, nihilominus ta-
men in Rota Romana habetur pro indubitato loca-
tionē prædij Eccleſiæ vltra trienniū eſſe nullā, etiam
pro triennio, & dictam extrauag. annullare contra-
ctum locationis, & ita fuit deciſum in vna locati Bu-
xien. 5. Decembris 1594. coram Domino Peguera, &
coram Illuſtriſſimo Pamphilio 20. Martij 1600. in v-
na comen. locati. & ſæpius in aliis cauſis, vt refert Ge-
nuen. *in pa. archi. in addit. c. 61. n. 15.* & eandem opinio-
nem tenuit Concil. Neapolit. & probat Afflict. *deci-
ſione* 107.

Omnino verò vanum eſt, quod ex aduerſo dici-
tur dictam extrauagantiam intelligi ſolum de rebus
diuino cultui dicatis, quaſi velit non comprehendi ea
bona, ex quibus fructus percipiuntur miniſtris Eccle-
ſiæ applicandi, non animaduertens omnia bona Ec-
cleſiaſtica dici Deo dicata, quòd eius miniſtri ex eo-
rum fructibus viuant, & de illis clarè extrauagant. lo-
qui, & de illis ſolis intelligendam, non verò de illis,
quæ diuino cultui ſoli & immediatè dicata ſunt, vt
ſunt Calices, Cruces, vaſa argentea, &c. quæ nullomo-
do locari poſſunt, quòd ſint extra hominum commer-
cium, & res ſacræ ſanctæque dicantur, *§. res ſacra inſtit.
de reb. diuin.*

Vanum quoque eſt, quod ex aduerſo dicitur di-
ctam extrauagantiam intelligendam de locatione
de triennio in triennium multiplicatis trienniis, nam
verum eſt habere quoque locum in huiuſmodi loca-
tionibus, ſed ampliatiuè, extrauag. enim loquitur
de lo-

de locatione vltra triennium, hoc eſt, ad quadriennium, quinquennium, &c. vnde quæſitum fuit, quid ſi locatio fiat per duo vel tria triennia, & intelligatur renouata de triennio in triennium, an valeat, & communiter à doctoribus reſponſum eſt, nullius eſſe momenti, quòd in fraudem legis ſit facta, *Lap. allegat.* 12. vbi Mandoſ. *in addit.* & idem Mandoſ. *in pract. ſign. ſuper indul. locat.* & Caroc. multos referens *dict. pag. 3 concluſion. 9. numero* 41. eademque ratione non valet locatio cum pacto quod tot ſint locationes quot comm. Felin. *in cap. quod in eccleſ. column. penult. de conſtitut.* Perte. *in dict. extrauag. cap. 2. nu. 26.* poſt Ruin. & Cagnol.

Tertiò, opponitur dictam extrauag. vſu non eſſe receptam, & ad hos fines allegat Couarru. *lib. 2. variar. reſolut. cap. 16. numer.* 6. Nauar. *in enchirid. c. 27. num.* 149. Cardin. Tolet. *in inſtruct. ſacerdo. c. 91. n. 6. & 7.* Emanu. Sa. *ver. conductio, aphor. 9. 13. 14.* ſed his ſigillatim reſpondendo aduocatus dict. Collegij edocet dictos autho-
16 tes, aut id ſimpliciter non aſſerere, aut intelligendos eſſe quoad pœnas externas, ſcilicet excommunicationis & priuationis beneficij, non quoad nullitatem actus, ratione cuius verius eſt eam eſſe vſu receptam, vt teſtantur Beninten. *dec. 13. num. 9.* Caualca. *dec. 43. nu.* 71. Iacob de S. Georg. *in authent. qui rem num. 13. C. de ſacroſ. eccleſ.* Hieron. de Monte *quæſt. 20. num.* 5. Muheda. *dec. 250. de reb. eccleſ. non alien.* Creſcen. *dec.* 150. & fusè Caroc. *dict. part. 3. concluſ. 9. numer.* 40. Bertachin. *tract. de Epiſcop. q. 36. in 2. vo. tract. diuerſ. doct. fol. 178. nu. 109. in fin.* Auenda. *lib. 1. c. 4 per tot. num* 40. Cagnol. *in d. authent. qui rem num. 11. C. de ſacroſ. eccleſ.* Anchar. Regen. *par. 1. q. 52. num.* 12. Perte *in dict. extrauag. c. 1. numer.* 71. etſi quoad dictas pœnas externas excommunicationis & priuationis multis in locis non ſit recepta. Sed quia in aliquibus locis, iiſque paucis, etiam quoad nullitatem actus non eſt recepta, vt ea Nauar. dicto loco conſtat, & Burſat de Mantua loquente *conſ. 51. nu. 20. vol.* 1. Inde examinanda eſt quæſtio in dubio, an cenſeatur recepta vel non, & cui incumbat onus proban-
17 di receptam vel non receptam eſſe, quia in re certa eſt doctorum ſententia in dubio eam præſumi receptam, tum quia eſt præceptiua & inſerta in corpore iuris, Bero. *conſil. 8. numero 9. vol. 3.* Deci. *conſil. 92. col. 1. & 2.* Redoa. *de reb. eccleſ. non alien. quæſtion. 6. verſ. ex præmiſſis, numer.* 12. Plot. *conſil. 19. numero 62. & 63. lib. 1.* tum quia ſit iuſta & pro maiori parte recepta, & in terminis eam præſumi receptam, & propterea ei qui contrarium aſſerit, incumbere onus probandi, docet Gutier.
18 *Canon. quæſt. c. 8. num. 4. circa fin. lib. 1.* Incumbit igitur onus aduerſario probandi conſuetudine contraria illi
19 derogatum eſſe in prouincia de Foreſts, conſuetudine, inquam, ad minus quadraginta annorum continuorum ſpatio & vltra cum ſuis cæteris requiſitis, præſcripta & confirmata, cum agitur de conſuetudine contra legem canonicam, per notat. *in c. fin. de conſuetud.* & in terminis noſtræ extrauag. docet idem Gutier. *d. c. 8. nu.* 10. & quod omnem ſcrupulum tollit, quod in Galliâ eam eſſe receptam conſtat ex Papon. *lib. 1. titul. 13. articul.* 5.

Poterat & poſtremò opponi, quod tamen factum non fuit, eam extrauagantem procedere tantùm cùm bona Eccleſiæ locantur, non cùm fructus beneficij ex Bartol. *in l. codicillis §. inſtitutio ff. de legat.* 2. vbi dicit prohibitionem alienationis rei non extendi ad fructus, quoniam aliud eſt res, aliud fructus rei, & quod Couarruuias *in dict. cap. 16. num. 6. ad fin. verſ. ſexto.* dicit quoſdã hoc opinari: verius tamen eſt comprehen-
20 dere quoque fructus, quando locantur vltra triennium, tum ex verbis claris Paulinæ, in quibus de fructibus fit expreſſa mentio, præſertim cùm excipit fru-
ctus, qui ſeruando ſeruari non poſſunt; exceptio enim 21
hæc firmat regulam in contrarium, *l. nam quod liquidè cum ſimilibus ff. de penu. legat.* nempe vt quoties fructus & bona vltra triennium ſeruari poſſunt, non poſſint vltra concedi vel alienari, ſed fructus beneficiorum percipiendi, imò qui poſt triennium naſci debent, non eſt opus vt antea alienentur, nec vlla tunc eſt temporis exigentia vt alienentur, antequam naſcantur. Ergo vltra triennium nec alienari nec locari poſſunt, quinimò niſi expreſsè in verbis præcedentibus extrauag. eſſet permiſſa locatio intra triennium iuxta hanc ſolam exceptionem, illa videretur prohibita, niſi tantùm quoties ſeruando ſeruari non poſſent pro inſtantis temporis neceſſitate: tum etiam, quia bonorum & fructuum in terminis dict. extrauagant. eſt eadem ratio, neque enim ad alium finem bona locantur, niſi pro fructuum perceptione, neque fructus locantur, niſi vt ex bonis percipiantur, & ita in terminis locationis bona & fructus correſpectiua: facit etiam quia in propoſito ante dictam extrauagantiam, ſicut bona eccleſiaſtica ad longum tempus, ſcilicet decem annorum, locari erant prohibita, & permiſſa tantùm ad modicum tempus, ad nouem ſcilicet annos, ita etiam & fructus & redituum venditiones, niſi ad modicum tempus, vt eſt textus expreſſus in *clemen. 1. in fin. de rebus eccleſiaſt. non alien.* Eadem igitur eſt ratio prohibitionis vltra tempus permiſſum, & permiſſionis inter idem tempus reſpectiuè, locationis bonorum eccleſiaſticorum atque ipſorum redituum & fructuum. Ergo idem ius in vtriſque in propoſito ſtatuendum eſt, & in terminis noſtris hanc ſententiam fuſiſſimè & doctiſſimè comprobat Gutier. *dict. cap. 8. numero 14. vſque ad finem*, & ante eum licet breui ſermone, Boetius *deciſ. 224. numero* 2. & ſecundùm hanc in Rota Romana ſolet iudicari & fuit dictum in dicta deciſione coram Pamphilio, vt refert Genuen. in *dict. pract. d. c. 61. n.* 16.

Non obſtat doctrina Bartoli, quia ea ceſſat verbis in contrarium exiſtentibus, & eadem ratione in re & fructibus militante.

Non obſtat etiam Couar. etſi enim cum ea opinione tranſire videatur, eam tamen non audet affirmare neque damnare.

Ex quibus concluditur, quoad primum dubium, d. Trillard potuiſſe cogi à dicta locatione diſcedere, & quod magis eſt, dictam locationem fuiſſe nullius momenti.

Quoad ſecundum, tria ex dicta tranſactione reſultare videntur, ex quibus dict. domin. Rector ſibi videtur nocuiſſe.

Primum, quia ex narratiua einſdem videtur dictum Trillard non coactè, ſed voluntariè, & vt ſibi conſuleret, à dicta locatione diſceſſiſſe.

Secundum, quia dictus Rector per ſolutiones partis mercedis dictæ locationis ſibi ſactas per dict. Trillard videtur dictam locationem approbaſſe.

Poſtremum, quia ex ceſſione iurium contra ſubconductores per dictum Trillard, & promiſſione de dictum Trillard indemnem erga eos præſtando per dictum Rectorem factis videtur dictam ſublocationem in fauorem Baſort approbaſſe.

His tamen non obſtantibus dictus Baſort potuit à locatione expelli, nec vllum intereſſe prætendere poteſt, quod in vltimo triennio ea vſus non fuerit. Nam etſi dict. narratiua reuera malè concepta ſit, debuiſſetque veritas in ea exprimi, nimirum quod D. Rector

nolebat dictum Trillard in locatione perſeuerare, volebátque eum cogere, vt ab ea diſcederet, tum quod
ſucceſſor non tenebatur ſtare locationi prædeceſſoris,
tū quòd ea, de qua agitur, erat nulla vt ſupr. dictū fuit.
Sed quomodocumque concepta ſit, non poteſt veritati præiudicare, & cùm reuera de iure potuiſſet diſcedere, potius id quod actum quàm quod dictum inſpici debet, *l. ſemper in ſtipulationibus ff. de reg. iur. toto tit. C.*
22 *plus valere quod agi*, & falſa cauſa non nocet contractui
ſicut nec legato, dummodo ſubſit alia iuſta, & vera,
nec tam qua de cauſa, quàm quid actum ſit inſpiciendum eſt, *l. cum tale 72 §. falſam cauſam, iuncta l. demon-*
23 *ſtratio §. quod autem ff. de condit. & demonſt.* cùm itaque
ex ſupradictis pateat d. Trillard cogi potuiſſe, illud, &
non quod dictum eſt, inſpici debet, præſertim cùm nō
ſit abſurdum, imò maximè conueniens, vt quis voluntariè faciat id ad quod cogi poteſt, *l. Titia Seio 87. §.*
vlt vbi Bal. Caſtren. & alij *ff. de lega.* 2. & tunc non tam
voluntas quàm coactio dici poteſt, *l. nouiſſimè §. 1. ff.*
quod falſo tut. & paria ſunt aliquid fieri coactè & fieri
metu coactionis, *l. vnum ex familia §. 1. de lega.* 2.

Non obſtat ſecundum, quia per ſolutionem ſucceſſori factam non cenſetur is approbaſſe locationem
præcedentem oiſi pro eo aono, Rota *dec. 2. alias 213. de*
24 *locat. & conduct. in nouis*, ſequitur Bellame *dec.* 748. Anani. *in cap. querelam n. 15. ne Prælat. vices ſuas*, Molin. *de*
Hiſpan. primogen. lib. 1. c. 21. n. 7. Gutier. *d. lib. 1. c. 36. n. 13.*
præſertim hoc caſu quo contractus erat nullus ex diſpoſitione extrauag. *ambitioſè*, Pute. *dec.* 180. *lib.* 1. Socin.
iun. *conſ. 56. in fin. lib.* 2. Carocc. *d. par. 3. conclu. 9. n.* 45. ſolutiones verò, de quibus agitur, erant factæ pro parte
mercedis ſecundi anni, quo integro dictus Trillard vſus eſt dicta locatione.

Non obſtat tertium, nam ex verbis in d. tranſactione appoſitis non poteſt inferri aliqua approbatio ſublocationis, nō quidem ex ceſſione iurium contra ſublocatores per d. Trillard d. Rectori facta, neque enim
25 ex eo ſequitur debere ſtare ſublocationi, quia cùm dicta ceſſio ſit facta in fauorem d. Rectoris, non debet
in eius damnum retorqueri, nec contra ipſum interpretatio ſumi, *l. in ratione 30. §. tametſi ad leg. Falcid. l.*
Lucius 40. §. 1. ff. de fideicomm. libertat. adde quod nemo
cogi poteſt vti iure quod ſibi acquiſiuit, *l. ſi iudex 41. ff.*
de minor. l. pen. C. de pact. quod hoc caſu abſque dubio
aſſerendum eſt, quia d. ceſſio non eſt ſimpliciter facta,
ſed hoc adiecto, vt dict. D. Rector ea ſe iuuet, ſi ita ſibi
videatur: at ita ſibi viſum non fuit, nec voluit ea ſe iuuare: vnde inde colliges d. Rectorem confirmaſſe ſub-
25 locationem, & cogi ei ſtare? planè huiuſmodi illatio eſt
notoriè contra omnem ſenſum & rationem.

Non poteſt etiam elici confirmatio ſublocationis
ex promiſſione per d. Rectorem facta de dictum Trillard indemnem præſtando erga ſublocatores, promiſſionem enim huiuſmodi fecit, quia probè ſciebat dictum Dafort nullum intereſſe prætendere poſſe, quia
cùm locatio in perſona Trillard corrueret, corruebat
quoque ſublocatio Dafort: reſoluto enim iure dantis
&c. *d. l. lex vectigali ff. de pignor. l. ſi ex duobus §. ſed &* 27
Marcellus ff. de in diem addic. l. peto 69. §. prædium ff. de
legat. 2. l. 1. C. ſi pign. dat. ſit.

Hæc omnia corroborantur ex tribus quæ hîc concurrunt: Primum, mentem neque Rectoris, neque
Trillard fuiſſe, vt d. Dafort perſeueraret in ſublocatione: patet ex eo, quod dictus Trillard inſtrumentum
ſublocationis non conſignauit dict. Rectori, ſed tantùm promiſſionem ſibi per dict. Dafort factam de non
petendo aliquod intereſſe caſu quo d. Trillard cogeretur à locatione diſcedere, quódque dictus Rector
ſcx hebdomadis poſt dict. tranſactionem dict. promiſſione ſe iuuans dicto Dafort intimari curauerit, vt à d.
ſublocatione diſcederet, ei tamen re ipſa permittendo, vt tertium annum cœptum finiret, ſed nec mentem Dafort fuiſſe in dicta ſublocatione perſeuerandi
conſtat, tum ex dicta promiſſione, tum quòd reipſa finito primo triennio ab ea diſceſſit; in quo notanda eſt
bonitas dicti Rectoris, qui permiſit primum triennium integrè labi, antequam dict. Dafort à dicta ſublocatione diſcederet. Et certè non aliam fuiſſe mentem dict. Rectoris, quàm quæ ſuprà poſita eſt, ex eo
manifeſtè patet, quia ſi voluiſſet omnes ſublocatores
perſeuerare vſque ad ſexennium finitum, inutilis ſibi
fuiſſet diſceſſio à locatione dict. Trillard, quia idem
ſibi impedimentum & damnum ſublocatores dediſſent, quod ex perſeuerantia & continuatione d. Trillard paſſurus fuiſſet.

Secundum, poſito & non conceſſo, quòd ex dicta
tranſactione aliqua confirmatio ſublocationis elice-
retur, ea non minus vllius momenti fuiſſet quàm lo- 28
catio Trillard, nullo enim actu dict. Rector potuit dictam locationem nullam ob dict. extrauag. *ambitioſè*
confirmare, Moheda *dec.* 250. Creſcen. *d. dec.* 150. & i- 19
pſemet potuit venire contra huiuſmodi longiorem
locationem etiam iuramento firmatam, Eugen. *conſil.*
24. Carocc. *d. concluſ. 9. n. 40. in fin.* Nam & generaliter
verum eſt, Prælatum vel Rectorem rem Eccleſiæ nul- 30
liter alienando vel locando poſſe impugnare dictum
contractum & ad nullitatem illius agere, Abbas *in c.*
ſi quis n. 6. & 8. de reb. eccleſ. non alien. & in c. 1. de dolo &
contum. n. 13.

Poſtremum eſt, quia poſito aliquam confirmationem elici, ea ſe Dafort iuuare non poſſet, quia alteri 31
per alterum neque actio neque exceptio quæri poteſt, *l. ſtipulatio iſta §. alteri cum ſimil. de verb. oblig.* cùm
dictus Trillard nullum intereſſe prætendere poſſit, ſi
Dafort ſuam ſublocationem non continuet, tum quia
dict. Dafort nullo modo aduerſus ipſum experiri
poteſt propter dict. promiſſionem, tum
quia ipſe ſibi conſuluit, cùm dictus
Rector promiſit eum indemnem præſtando.

ARGU-

ARGVMENTVM.

AN & quo iure filius in conditione poſitus, & ex coniecturis vocatus ad portione patris, cenſeatur etiam vocatus ad portionem patrui.

SVMMARIVM.

1. *Etſi filius in conditione poſitus, cenſeatur vocatus ex coniecturis, de quibus ibi.*
2. *Tamen hoc intelligendum eſt, quoad portionem patris, non quoad portionem patrui,* & n.5. *quod tamen fallit, vt* n.6.
3. *Ius & ſpes reciprocæ ſubſtitutionis non tranſmittitur, ad filios in conditione poſitos.*
4. *Licet concurrant tria, de quibus ibi.*
7. *Quomodo filij in conditione poſiti, ſunt de deſcendentibus teſtatoris, cenſentur vocati ad portionem patrui.*
8. *Item quando per dictionem collectiuam, ſunt in conditione.*
9. *Et ſub qualitate maſculinitatis.*
10. *Et vltimo loco vocatur extraneus.*
11. *In fideicommiſſo reali, filius vocatus ad portionem patris, cenſetur etiam vocatus ad portionem patrui.*
12. *Tranſmiſſio facilius præſumitur, quam vocatio.*
13. *Fideicommiſſum tranſmittitur tribus concurrentibus.*
14. *Non tranſmittitur, ſi supereſt perſona eiuſdem vel proximioris gradus.*
15. *Fallit, ſi adſit qualitas maſculinitatis.*
16. *Ex prædilectione maſculorum euincitur, teſtatorem, nedum filios, ſed etiam nepotes vocare voluiſſe.*
17. *Ex pluralitate graduum ſequitur tranſmiſſio.*
18. *Item ex veriſimili mente teſtatoris.*

CONSILIVM CLXVII.

NOBILIS Ioannes de Feleon, loci de Montilus in Comitatu Venaiſſino, in ſuo vltimo teſtamento de anno 1528. & de menſe Auguſti condito, hæredes ſuos vniuerſales inſtituit Guillelmum, Ioannem, & Antonium de Feleon, eius filios impuberes, vnum alteri ſubſtituendo, & ſi dicti eius filij deceſſerint in pupillari ætate, & aliàs quandocumque ſine liberis maſculis, tunc & eo caſu ſubſtituit Franceziam & Catharinam & naſcituras filias legitimas, & naturales æquis partibus & portionibus, & inde filios maſculos ex eis tunc exiſtentes, & deficientibus filiis maſculis, in eum caſum ſubſtituit filias dictarum Franceziæ & Catharinæ, & deficientibus filiabus dictarum Catharinæ & Franceziæ, ſubſtituit proximiorem ipſius teſtatoris, qui tunc fuerit: omnes dicti tres filij ſuperſtites fuerunt teſtatori; deinde N..... moritur ſuperſtitibus Guillelmo, & N...., poſtea dict. Guillelmus relictis Thoma & Laurentio liberis: poſtremò dictus N.... ſine liberis deceſſit. Quæritur, an d. Thomas ex vi vel ſubſtitutionis, vel tranſmiſſionis, portionem dicti N.... detractis detrahendis, ad ſe pertinere prætendere poſſit, & in ea prætenſione bene fundatus ſit.

1 Dubium facit quoad ſubſtitutionem, quia etſi verum ſit Thomam, in conditione poſitum, ad portionem Guillelmi patris cenſeri vocatum ex coniecturis in hoc caſu concurrentibus, quòd conditio concepta ſit ſub qualitate maſculinitatis, videlicet ſi ſine liberis maſculis deceſſerit, quòd plures gradus ſubſtitutionis adſint, & quòd vltimò proximior ipſius teſtatoris vocatus ſit, Fulgoſ. *conſ.20. num. 3.* Apoſtill. ad Alexand. *conſ.64. in ver. ipſis, lib.5. in princip.* Decian. *conſ.5. num.48. & ſeqq. verſ. tertio dato, lib. 1.* Clar. *in §. teſtamentum. quæſt.79.* Menoch. *præſump. 76. per tot. lib.4.* Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.11. tit. 2. num.19. & tit. 3. per tot.* Intrigl. *de ſubſtit. cent.2. quæſt. 26. per tot.* Tuſch. *pract. concluſ. tom. 3. ſub lit. F. concluſ.369.* præſertim *num. 41. & 42.* tamen hoc intelligendum eſt, quoad portionem patris, non quoad portionem patrui, Socin. *in l. hæredes mei, §. cum ita, ff. ad Trebell.* & Hieronym. Zanchus *ibidem, num.794.* Ripa *in l. centurio, num. 166. in fin. verſ. cæterum, ff. de vulgar.* & alijquos longa ſerie refert Ioſeph de Ruſtic. *in tract. an & quando liberi, lib.5. cap.9.* Natta *conſ. 551. num. 7.* Bertrand. *conſil. 105. lib. 3. prior.* Peregrin. *de fideicommiſſ. artic. 78. num.19. & artic. 31. numer.16. & 18.* Honded. *conſil.60. numer. 59. lib.1. & conſil.55. num.25. lib.2.* Theſſau. *deciſ.48 num.16.* Viui. *deciſ.393. lib.2.* 2

Quoad tranſmiſſionem verò dubium facit, quia ius & ſpes reciprocæ ſubſtitutionis ad filios in conditione ſubſtitutionis poſitos non tranſmittitur, vt notat Gloſ. communiter approbata *in l.1. C. de his qui ante aper. tabul.* vbi Salicet. *num.8.* quod adeò verum eſſe exiſtimauit Gabr. [illegible] *conſ.91. lib.2.* vt quamuis tres concurrerent coniecturæ, nimirum quòd filij ſint in conditione poſiti, quòd inter eos ſit in ſubſtitutione iunctum ius accreſcendi, & quod poſt reciprocam factam inter filios, ſi omnes ſine filiis decedant, ſubſtituitur poſterior gradus in ſucceſſione inteſtati, vel extraneus, ſpes tamen fideicommiſſi non tranſmittatur, *num 17.* & pro ſua ſententia allegat Bald. *in l. pen. num.11. C. de impub.* Caſtrenſ. *ibid num.8.* Alexand. *num.4.* Iaſ. *num.6* eundem Bald. *conſ.271. vol.3.* Crauet. *conſ.20. num.5. vol 4.* Ruin. *conſil.87. num.5 vol.2 & conſ. 136. in fi vol.3.* Crauet. *conſil 114. num 4.* Socin. *in d. § cum ita, num.25.* Ripa *num.120.* Fabian. *num.63.* Zanchum *n.151. & n.984.* Gozad. *conſil.67. num.10.* Pariſ. *conſ 43. n. 15 vol.2.* 3 4

His tamen non obſtantibus exiſtimo verius, dict. Thomam portionem patrui tam ex capite ſubſtitutionis, quàm tranſmiſſionis euocare poſſe: & quidem quoad caput ſubſtitutionis, vt ſcilicet cenſeatur vocatus, etſi verum ſit regulariter, filium in conditione poſitum, caſu quo ſit vocatus ad portionem patris, non cenſeri vocatum ad portionem patrui, quia ſcilicet dicti liberi in conditione poſiti non poſſunt dici liberi ratione tranſuerſalium, & quia ſunt poſiti in conditione reſpectu portionis patris, & non poſſunt intelligi vocati, niſi quia ſunt in conditione poſiti, ergo ſolùm vocantur ad partem cui conditio illa poteſt adaptari, & reſpectu illius partis cui dict. conditio poteſt conuenire, *leg. 4. §. toties, ff. de damno infect. l. hos accuſare, §. his omnibus, ff. de accuſationibus, l. ita autem, in princ. ff. de admi. tuto.* & ita per iſtam rationem concludebat Ruin. *conſil. 141. poſt numer.13. verſ. poſtremò, lib.3.* dicens iſtud eſſe de intentione omnium DD. tum *in lege pen. Cod. de impuber.* tum *in dict. leg. hæredes mei, §. cum ita.* tamen vbi coniecturæ concurrunt, 5 6

ex quibus poſſimus elicere mentem teſtatoris fuiſſe, vt filij ad portionem etiam patrui admitterentur, verius & receptius eſt, filios ad portionem quoque patrui vocatos, vt in terminis docent, adeò vt quoque ipſi filij inuicem cenſeantur ſubſtituti, Crauet. *conſil.* 130. *num.* 5. *&* 6 Ruin *conſ.* 142. *num.* 13. præſertim *verſ. tertio principaliter, lib.* 3. Rimin. iuo. *conſ.* 105. *num.* 29 *&* 676. *num.* 12. *lib* 6. Zanch. *in d.* §. *cum ita, num.* 796. & quidem ea ſententia veriſſima eſt, ex eo quod non ex eo ſolum quod in conditione ſit poſitus, cenſetur ad portionem patrui vocatus, quia tunc militat ratio ſuprà dicta, quod nimirum conditio quoad perſonam illius tantum, & reſpectu illius partis cui poteſt conuenire, aptari debet: ſed quia militant coniecturæ quæ officiunt, vt ex veriſimili mente defuncti cenſeantur vocati, cuius voluntas in iſtis prædominatur, *l. in conditionibus cum ſimilibus, ff. de condit. & demonſtr.* Sed tota difficultas eſt, quænam ſint illæ coniecturæ, quæ huiuſmodi teſtatoris voluntatem euincant, & planè in caſu noſtro tot concurrunt, vt omnimodo ſtatuere debeamus, vocatum eſſe ad portionem patrui.

7 Prima eſt, quando filij in conditione poſiti, ſunt de deſcendentibus teſtatoris, quam ſolam plerique ſufficere exiſtimarunt, vt Ruin. *conſ.* 121. *num* 8. *vol.* 2. Burſat. *conſ.* 202. *n.* 42. *verſ. ſecundò declaratur, vol.* 2. Ruſtic. *lib.* 5. *c.* 9. *num.* 8. Menoch. *lib.* 4 *præſump.* 76. *n.* 87. *in fin.* Gaſp. Theſſau. *lib.* 2. *quæſt. Forenſ. q.* 74. *n.* 7. *in fin.*

Sed ſi hæc coniectura ſola adeſſet, res haberet magnam difficultatem, ex Theſſau. *deciſ.* 248. *num.* 16. & quod Gaſp. *d. quæſt.* 74. *num.* 13. contra ſuam ſententiam iudicatum fuiſſe côtendit, & Dominos aſſeruiſſe communem opinionem eſſe contra huiuſmodi coniecturam, quam tamen maximi momenti eſſe exiſtimo, nec video quomodo communis ſit in contrarium, & caſus, de quibus tam d. Anto. quàm Gaſ. filius, ſunt differentes à noſtro, quòd in eis agatur de reciproco fideicommiſſo inducendo, eòque non inter filios, ſed inter nepotes, quod difficillimè fit, vt per eundem Anthon. *num.* 17.

8 Secunda itaque coniectura eſt, quia per dictionem collectiuam, *liberorum*, fuit in conditione, ex traditis per Ruin. *conſ.* 167. *poſt num.* 10. *verſ. nam quolibet, & conſ.* 139. *num.* 20. *lib.* 3. Caſtrenſ. *in pen. C. de impube. & in l. poteſt, ff de vulga. & conſ.* 404. *num.* 2 *lib.* 1. ſed hæc quoque coniectura ſola maximam pareretur difficultatem ex traditis per Ruſtic. *d. cap* 9. *num.* 12. huius tamen eſt etiam maxima habenda ratio: nam ea ex receptiori ſententia reijcitur, cùm agitur de reciproco fideicommiſſo inducendo inter filios in conditione poſitos, quod difficiliùs inducitur, cùm tria in eo concurrere debeant: quòd ſcilicet ſubſtitutio ſit facta honoratis. Secundò, vltimo morienti: Tertiò, in tota hæreditate, Mant. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 7. *tit.* 5. *n.* 6. *&* 15. Theſſau. *d. q.* 74. *n.* 12. non verò quærimus ſolùm, an filius in conditione poſitus & vocatus ex coniecturis, cenſeatur vocatus ad portionem patrui, quo caſu illios habendam eſſe rationem contendit Viu. *deciſ.* 393. *n.* 8. & concurrentibus alijs coniecturis nullo modo recedendum eſſe ab opinione Paul. de Caſt. aſſerit *n.* 9. ſicut in ſimili coniectura quæ per ſe potens non reputatur, ſimul iuncta ſufficit abſque dubitatione aliqua, vt per Grat. *conſ.* 106. *num.* 18. *& ſeq. vol.* 2. cùm quæ ſingula non proſunt, multa iuuent, & poſiſſimè cùm duo vincula magis ligent etiam in coniecturanda mente teſtatoris ad fideicommiſſum inducendum, vt in his terminis frequentiſſimis DD. argumentantur, vt notat Bero. *conſ.* 109. *ſub n* 9. *vol.* 2.

Tertia eſt, quia conditio non eſt ſimpliciter concepta, *ſi ſine liberis*, ſed ſub qualitate maſculinitatis, *ſi* 9 *ſine liberis maſculis*, quo caſu ad excluſionem filiarum liberi maſculi, in conditione poſiti, cenſentur omnino vocati ad portionem patrui ex tradit. per Ruin. *d. conſ.* 14. *num.* 13. *col. antepen. verſ. quod autem, lib.* 3. Crauet. *d. conſ.* 130. *num.* 6. *verſ. ad iſtud reſpondeo*, quod omnino aſſerendum eſt, alioqui ſequeretur maximum abſurdum, quod nedum minùs dilecta præferretur magis dilecto, contra *l. ſi viua, C. de bon. matern.* ſed, quod magis eſt, filia contra teſtatoris voluntatem præferretur maſculo, Viuius *dict. deciſ.* 393. *num.* 6. nec obſtat Ruin. *conſ.* 141. *num.* 13. *verſ. poſtremo,* & fortiùs *lib.* 3. ibi enim non erant maſculi deſcendentes teſtatoris in conditione poſiti ad excluſionem filiarum.

Quarta & poſtrema eſt, quia vltimo loco proximiorem & ſic extraneum vocauit: in hac enim materia 10 omnes præter deſcendentes, quantumuis collaterales, extranei vocantur, Gabriel. *d conſ.* 51. *num.* 16. *verſ. vltimus eſt caſus, lib.* 2. quando, inquam, extraneus vocatus eſt, filius in conditione poſitus cenſetur vocatus ad portionem patrui, ex Anchar *conſ.* 74. Alexand. *conſ.* 64. *in fin vol.* 5. Socin. ſen. *conſ.* 62. *col fin vol.* 3. Crauet. *d. conſil.* 130. *num.* 6. Ruin. *conſil.* 139. *num* 19. *& ſeq. lib.* 3. *& conſil.* 146. *in fin. eod. vol.* Zanch. *in d. l. hæredes mei* §. *cum ita, num.* 97. *&* 170. & quæ coniectura, quando in conditione poſitus, eſt ex deſcendentibus, & ad portionem, de qua tractatur, eſt vocatus extraneus, certiſſima eſt, & ab ea nullo modo recedendum, ex Anchar. *d. conſil.* 74. Zanch. *in d.* §. *cùm ita coniect.* 6. *num.* 306. *&* 309. Gabriel. *conſil.* 2. *ſub n.* 15. *vol.* 2. quæ alioquin non eſſet admodum certa, ex Viu. *d. deciſ.* 393. *num.* 5. & quæ ſententia omnino in iudicando ſequenda eſt, ſecundum quam Rota Rom. iudicauit coram D. Brauo, nec non Senatus Neapol. vt per Viu. *d. deciſ.* 393 *in fin.* quæ tanto magis in noſtro caſu vera ſunt, quia quatuor concurrunt coniecturæ, præſertim cùm ea ſententia, qua aſſeritur filium in conditione poſitum, non cenſeri vocatum in portionem patrui, ſed tantum in portionem patris, non ſit omnino certa: plerique enim ſimpliciter exiſtimarunt, quòd, quemadmodum ad portionem patris, ita quoque ad portionem patrui ſit vocatus, quos refert Menoch. *d præſump.* 76. *n.* 86.

Secundò, vt in hanc ſententiam deſcendam, facit, quia hoc fideicommiſſum, modo quo eſt conceptum, reciprocum & reale eſt, præſertim cùm omnibus deficientibus proximiores teſtantis vocentur, ex traditis per Schenard. *conſ.* 1. *num.* 85 at verò in huiuſmodi fideicommiſſo reali, filius in conditione poſitus, ſtan- 11 tibus coniecturis, per quas eſt vocatus ad portionem patris, cenſetur quoque vocatus ad portionem patrui. Schenard *dict. conſil.* 1. *num.* 13. *iuncto cum num.* 102.

Ex quibus concluditur d. Thomam ex propria perſona cenſeri vocatum in portionem patrui.

Quoad ſecundum caput, poſito & non conceſſo, quod d. Thom. ex propria perſona non cenſeretur vocatus, iure tamen tranſmiſſionis eſſet admitten- 12 dus, facilius enim præſumitur tranſmiſſio quàm vocatio, Menoch. *præſumpt.* 201. *num.* 97. *lib.* 4. verior enim & receptior ſententia eſt, quod tribus his concurren- 13 tibus, ſcilicet quòd filij ſint in conditione, quòd initio fuerit ius ſubſtitutionis vnitum cum iure accreſcendi, & quòd extraneus ſit ſubſtitutus, omnino conijcitur teſtatorem voluiſſe vt fideicommiſſum tranſmitteretur, ex Socin. ſen. *in d. l. hæredes mei,* §. *cùm ita, numer.* 10. *& conſil.* 6. *col.* 3. *in fin. vol.* 3. Curt. iun. *conſil.* 16. *num.* 6. Crauet. *in leg. cum*

filio-

filiofamilias, num. 33. de leg. st. 1. vbi ait, hoc caſu opinionem pro tranſmiſſione eſſe indubitatam, Iaſ. *conſil. 53. lib. 3.* vt fuſiſſimè infinitos referentes & ſequentes aſſerunt & atteſtantur, variſque rationibus hanc ſententiam confirmant, & omnibus quæ in contrarium afferri poſſent, reſpondent, vt videre licet penes eos, ne ipſorum dicta tranſcribere videar, Sfortia Oddo *in tract. compen. par. 6. quæſt. 1. artic. 2. num. 20. 21.* Menoch. *d. præſumpt. 201. num. 92. & 97.* Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 11. tit. 20. num. 12.* vbi ea Bald. *conſ. 9. num. 1. vol. 2.* ait vnionem iuris accreſcendi ſolam, tranſmiſſionem poſſe operari, & id eſſe mirabile, quod non crederet niſi Legiſtę bene fundari id aſſererent, & idem Mantic. *d. loco, num. 15. & num. 21.* Anton. Gabriel. *lib. 4. tit. de heredib. inſtituen. concluſ. 2. num. 21. & num. 35.* Graſſ. *in §. fideicommiſſum, quæſt. 67. num. 8. & q. 68. num. 1. 3. & 4.*

Fallitur igitur Hieronym. Gabriel. *d. conſ. 91. num. 18.* dum ait, communem eſſe in contrarium, nec repugnat authoritas Bald. *in d. l. pen. num. 11.* Pau. *num. 8.* Alex. *num. 4.* Iaſ. *num. 6.* loquuntur enim in longè diuerſis terminis, nempe cùm teſtator dicit, *Si ambo filij mei decederent ſine liberis, volo quòd reſtituant hæreditatem meam Titio, ſi primus decedat ſine liberis, & extraneum hæredem inſtituat, non fratrem,* reſpondent, quòd tunc frater non admittitur, cùm teſtator hoc voluiſſe non præſumatur, ſed ſolummodò quòd ab inteſtato, vnus habeat alterius hæreditatem, ex *l. qui duas 1. reſpon. ff. de reb. dub.* & ſi non eſt aliquis qui ſubſtitutum repellat, credi quòd tunc ſubſtitutus poſſit petere fideicommiſſum, ex *l. falſa, §. fin. ff. de condit. & demonſt.* qui caſus nihil habet commune cum noſtro, quo primus moritur cum liberis, & quæritur, an ius fideicommiſſi in ipſos transfuſum ſit, vt ex perſona patris, qui patruo ſubſtitutus erat, reciprocum enim erat inter ipſos expreſſè factum fideicommiſſum, eidem patruo ſuccedebat ad excluſionem extranei, Bald. autem *conſ. 271. vol. 3.* non tractat etiam quæſtionem noſtram, nec de tranſmiſſione agit, nam vbi ius accreſcendi eſt coniunctum cum iure ſubſtitutionis, ipſe diſertè ſententiam noſtram confirmat, vt ſuprà docuimus, eodémque modo ſatisfit Cornc. *conſ. 20 num. 5. vol. 4.* nec non Ruin. *conſil. 87. num. 7. vol. 2. & conſil. 136. in fin. vol. 3.* & aliis ſuprà in contrarium allegatis, omnes enim vel in caſu & doctrina Bald. ſiue *in dict. l. pen. ſiue, in d. conſil. 271.* verſantur, qui cùm, vt iam dixi, nihil faciant ad propoſitum noſtrum, non obſtant.

Sed ſupereſt ſcrupulus, qui remouendus eſt, ſi forſan in caſu noſtro res ita accidiſſet, quòd mihi non
14 conſtat, vt cùm mortuus eſt N.... ſine liberis, reliquerit ſuperſtites ſorores, vel filias filiáſve ex eis, quia tunc cùm ſupereſſet perſona eiuſdem vel etiam proximioris gradus, quàm Thomas, ceſſare videatur ius tranſmiſſionis, ex *d. l. hæredes mei, §. cùm ita, ff. ad Trebell.* & ex tradit. per Mantic. *d. tit. 20 in fin.* ſolúmque videatur procedere, ſi tantùm remotiores in gradu dicto Thoma ſupereſſent, qui ex vi vltimæ clauſulæ ſubſtitutionis, & ſic tanquam extranei ſuccedere debent.
Sed ad hoc reſpondetur, id verum eſſe, ſi ſubſtitutio 15
ſimpliciter concepta fuiſſet, *ſi ſine liberis:* ſecus quando qualitas maſculinitatis adiecta eſt, & conditio eſt concepta *ſi ſine liberis maſculis,* vt hoc caſu, quia tunc cenſetur iſtud dixiſſe fauore agnationis conſeruandæ, quamdiu maſculi adſunt, ideóque nulla habita ratione, an ſubſtituti ſint in eodem gradu, fideicommiſſum conditionale tranſmittitur ad filios, quamuis fideicommiſſarius pendente conditione deceſſerit, vt docet Gabriel. *d. concluſ. 2.* ne ſcilicet contra voluntatem teſtatoris filiæ maſculis præferantur, quod certiſſimum eſt, quidquid voluerit Peregr. *artic. 32. num. 16. verſ. ergo autem,* per ea quæ ipſe deducit *eod. num. 16. verſ. contra autem.* idque eo maximè hoc caſu aſſerendum eſt, quod vltra tres illas coniecturas, & proximam ex qualitate maſculinitatis reſultantem, aliæ tres in hoc caſu militant, quæ rem certiſſimam reddunt.

Prima, quia filiæ vocatæ poſt maſculos abſque du- 16
bio minus dilectæ ſunt, cùm illis maſculos prætulerit, & non niſi maſculis deficientibus eas vocauerit, & tamen cùm eas ſubſtituit, poſt eos earumdem maſculos, & illis deficientibus filias vocat, ex quo ſequitur concludentiſſima coniectura, quòd cùm vocauerit filios ſubſtituti in defectum inſtitutorum, multo magis cenſetur in filiis inſtitutis voluiſſe vocare nedum filios, ſed etiam filiorum hæredes, & ſic nepotes, vt poſt Chaſſan. *conſil. 62. verſ. item ex verbis,* Cort. Iunior *conſil. 16.* docet Gabriel. *dict. concluſ. 2. num. 29.*

Altera coniectura, eáque ſexta eſt, quia teſtator fe- 17
cit plures gradus ſubſtitutionum, quo caſu cenſetur voluiſſe ſubſtitutum ſub conditione, *ſi ſine liberis,* grauatum, tranſmittere ad filios ſuos, Curt. iunior *dict. conſil. 16.* & alij relati per Gabriel. *d. concluſ. 2. num. 33.*

Septima, eáque poſtrema, vt tranſmiſſio fiat, quan- 18
do veriſimile eſt teſtatorem voluiſſe fieri tranſmiſſionem mortuo inuitato, pendente conditione, ita quod veriſimile ſit, eum ita diſpoſuiſſe, ſi de hoc fuiſſet interrogatus, ex Gabriel. *dict. loco, num. 39.* poſt Iaſ. Brun. & alios, veriſimile autem id eſſe in caſu noſtro ex verbis ipſius teſtamenti & aliis per ipſum diſpoſitis conſtat, quod ſcilicet non niſi non relictis maſculis per inſtitutos, filias vocauerit, & quod magis eſt poſt filias, maſculos earumdem filiabus prætulerit: Ita quod non eſt veriſimile, quod d. Thomam voluerit poſtponere filiabus in portione patrui.

ARGVMENTVM.

AN Filius poſt factam ſibi donationem, contemplatione matrimonij, patri retrodonare, aut quid in præiudicium dictæ donationis facere poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Filius patri retrodonare non poteſt, nec donationem ſibi factam, contemplatione matrimonij, vllo modo alterare.*

2 *Adeò vt filius ex huiuſmodi matrimonio natus, licet ſimpliciter adiuerit hæreditatem patris, non teneatur factum ipſius approbare.*

3 *Contractum nullum, ipſemet qui fecit, impugnare poteſt.*

4 *Et ſi actus ſit nullus fauore alterius.*

5 *Matrimonium eſt cauſa finalis donationis, quando agitur de contrahendo certo matrimonio.*

6 *Proinde conferri debet.*

7 *Ceſſat læſio ratione incertitudinis: fallit tamen ſi damnum ſit magis veriſimile.*

8 *Læſio enormiſſima, cum metu reuerentiali, ſufficit ad reſciſionem.*

CONSILIVM CLXVIII.

DVBIIS honorabili viro Iofredo Sibylle datis, in cauſa, quam habet contra heredes Ioannis Sibylle patris dicti Iofredi. Reſpondetur ad primum, quo dicitur, quòd etſi donatio, de qua agitur, dicatur, & ſit contemplatione matrimonij facta; nihilominus dictum Iofredum donatarium poſſe de rebus donatis ad libitum diſponere, eáque bona alienare, etiam in præiudicium liberorum, quod ſibi, non liberis, cenſeantur donata, ex Bertr. *conſil. 73. per tot. 1. quæſt. lib. 2. prior. & conſ. 281. num. 1. & 2. lib. 3. prior.* & Dec. *conſil.*
1 *216. n. 5. & ſeqq.* id procedere reſpectu aliorum, quàm patris donantis, in quem retrodonare, vel alienare, vel quidquam facere in præiudicium, vel diminutionem dict. donationis non poteſt, vt in terminis docent de Franch. *deciſ. 205.* Fernand. *ad Tauri, l. 17. num. 71. 72. & 73.* Natta *conſ. 609. num. 41. verſ. nunc deſcendo.* Molin. *de Hiſpan. primogen. lib. 4. cap. 2. num. 17. & ſeq* Menoc. *conſ. 261. num. 11. cum ſeqq. 723. num. 22. & 967. num. 18.* ſimul iunctis Coſta *de retrotract. cap. 2. num. 6.* Robert. *rer. iudica. cap. 2. in fin.* Charon. *reſpon. lib. 2. cap. 34. circa fin.* & nouiſſimè ac omnium fuſiſſimè Fontanella *de pact. nupt. clauſula 4. gloſ. 1. num. 71. cum multis ſeqq.* omnino videndus, clariſſimè enim demonſtrat nec retrodonare, nec vendere poſſe res donatas, non conſtito de vera & reali numeratione, nec quidquam aliud facere in præiudicium donationis, contemplatione matrimonij factæ. Nec dicendum, Fontanellam intelligendum iuxta conſtitutionem l. Tauri 17. nam ea lex prohibens huiuſmodi retrodonationem, eſt conformis iuri communi, vt atteſtatur d. Fontanella *num. 71.* & Menoch *conſ. 967. num. 18.* ideóque omnia per ipſum deducta caſui noſtro adæquari poſſunt & debent, cuius ſententiæ duæ rationes traduntur in d. de Franch. Fernan. Natta, Fontanella & aliis ſuprà allegatis, quòd huiuſmodi donationes, pars contractus matrimonij cenſeantur, ex Guid. *quæſt. 145.* ideóque ſine conſenſu eorum qui contractui matrimonij interfuerunt, & conſenſerunt, alterari non poſſunt.

Altera, vt fraudibus, quæ inter patrem & filium fieri poſſent, vt filius cum aliqua matrimonium contraheret, quæ ſine tali donatione & eo modo, quo eſt facta, occurreretur, ac propterea Robert. *d. cap. 2. in fin.* generaliter contendit qualvis ſeu conuentiones, ſeu donationes, tam extra quàm contra fidem tabularum nuptialium, ipſúmque matrimonij contractum, inſciis propinquis factas, nullas cenſeri & improbari, & ita arreſto ſupremi Senatus Pariſien. 5. Auguſt 1595. lato, definitum fuiſſe.

2 Quæ adeò vera ſunt, vt quamuis filius, ex huiuſmodi matrimonio natus, ſimpliciter adierit hereditatem patris donatarij, qui donationem contemplatione matrimonij ſibi factam alterauit, non teneatur factum patris approbare, quinimò donatio prima, non obſtante alteratione, maneat integra in ſuo priſtino ſtatu, vt variis arreſtis d. Senatus Pariſien. iudicatum fuiſſe refert Charon. *d. loco.* cuius rei ratio eſt manifeſta, quia huiuſmodi conuentiones contra tenorem d. donationis ſunt irritæ, nullæ, & nullius momenti, vt prædicti DD atteſtantur, & nominatim Charon. *d. cap. 34.* Robert *d. cap. 2.* Coſta *d. num. 6* & Fontan. *num. 71.* & paſſim omnes ita ſentiunt, dum aiunt, huiuſmodi donationem conſenſu patris donantis, & filij donatarij alterari non poſſe, & eam eſſe irreuocabilem, defectus enim poteſtatis reddit contractum nullum: at verò contractum nullum ipſemet qui fecit impugnare, & talem 5 declarari petere poteſt, & per conſequens heres ipſius, *l. quemadmodum, C. de agricol. & cenſit lib. 11. l. iubemus, C. de ſacroſ. Eccleſ.* Alexand. *conſ. 123. num. 6. lib. 1.* etſi 4 actus ſit nullus fauore alterius, Tuſch. *tom. 1. concluſ. 267. num. 2.* adde Alex. *conſ. 123. num. 6. verſ. & regulariter, lib. 1.* ideóque qui fecit diuiſionem nullam, nedum ipſius hæres, ſed ipſe ſi viueret, illam poteſt impugnare & contrauenire, Alex. *conſ. 137. n. 24. & 25. verſ. imo etiam, lib. 2.* ideóque bene d. Iofredus ratione vxoris cùm viueret, nec non filiorum ex eo matrimonio ſuſceptorum, qui nonc etiam extant, egit ad declarationem nullitatis contractuum, de quibus agitur, & quatenus de facto proceſſerunt eorum reuocationem: intereſt enim ipſorum, etiam patre viuo, vt dictorum contractuum nulla habeatur ratio.

Nec obſtat, quod in fine primi dubij ſubiungitur, matrimonij contemplationem & fauorem liberorum, non eſſe cauſam finalem ſed impulſiuam, ex Oldr. *conſ. 5.* & Craner. *conſ. 114.* nam verius eſt, cùm agitur de donatione contemplatione certi matrimonij contrahendi facta, eam eſſe finalem & non impulſiuam, vt docent Bec. *conſil. 20.* Mutij à Cueua *deciſ. arago. 20. num. 11 & 12.* Menoch. *d. conſ. 261. num. 13. 14. & 15 & d. conſil. 723. num. 3. cum ſeqq & d. conſ. 964. n. 20* Roland. à Valle *conſil. 44. num. 13. cum ſeqq lib. 4* fuſiſſimè Decian. *conſ. 79. num. 1. cum ſeqq. vſque ad num. 14. vol 5.* omnino videndus: variis enim rationibus & fundamentis hanc cauſam finalem eſſe, & non impulſiuam demonſtrat, non obſtante Oldr. *conſil. 5.* cui reſpondet variis modis, ſicut & Menoch. *d. conſil. 261. num. 14.* & Roland. *d. conſ. 44. num. 23.* ſed præſertim, quia in caſu Oldr. donatio fuerat facta contemplatione matrimonij iam contracti, non contrahendi cum certa perſona, & ſic non potuit eſſe cauſa finalis, ſed impulſiua tantum, & vt bene ſubiungit Roland. *num. 24.* etiam ſi aliquo modo poſſet dici cauſa impulſiua, attamen effecta fuiſſet finalis ob matrimonium ſequutum, cum dicta de Croſet aliter non contraxiſſet matrimonium cum dicto Iofredo, niſi facta hac donatione, & ſenſus ipſe dictat nunquam patrem dictæ de Croſet permiſſurum fuiſſe contrahi matrimonium, niſi hæc donatio facta fuiſſet, vt omnino dicatur cauſa ſine qua non, præſertim cùm dictiones *pure, ſimpliciter, & liberè,* quæ adſunt in caſu Oldr. vt aduertit Roland. *d. conſil. 44. num. 25 verſ quarto dicitur,* & Menoch. *d. conſ. 261. n. 14.* non adſint in noſtro, ſed nudè dicatur donatio contemplatione huius matrimonij, quod poſt aſſerit ſe gratum habere, & de eius conſenſu fieri. Hæc igitur donatio eſt ob cauſam, non ſimplex, cauſam, inquam, finalem, non impulſiuam, quæ proinde con- 6 ferri debet ex veriori & receptiori ſententia Bertrand. *conſ. 97. num. 4. conſ. 140. num. 11. conſ. 173. num. 37. lib. 3. poſter.* Pariſ. *conſ. 16 num. 33. lib 2.* Natta *conſ 609. n. 10.* Porti. *conſ. 80. num. 5.* Bec. *d. conſ. 20.* Vio. *opin 108. n. 4.* Theſſan. *deciſ. 46. n. 11.* Cancer. *de donat cap. 8. n. 51.* Gramma. *deciſ. 164. in fin.* Maſuer. ad Ferrar. *in forma libel. pro hered. vel re ſingul. diuiden. verſ. communiter & pro indiuiſo, ver. dotis.*

Ad ſecundum, quod, etiam præſuppoſito, quòd huiuſmodi donatio alterari non poſſit, tamen pacta inter donatorem & donatarium, poſt contractum matrimonium inita, ſeruanda eſſe dicitur, quia directò non tendant ad reuocationem d. donationis; ſed poſ-

ſunt

ſunt ſe habere, tam ad lucrum & commodum d. Ioſfedi, & eius liberorum, quàm ad damnum, ideóque ex talibus pacta non dicuntur lædi, ratione incertitudinis futuræ, & dubij euentus, licet poſtea damnum caſualiter contingat, argum. eorum quæ tradunt DD. *in l. de fideicomm. C. de tranſact.* nec retrodonationem vllum afferre præiudicium liberis, cùm ſolùm facta ſit in caſum non exiſtentium liberorum, & ſic ceſſante cauſa, ceſſare legis diſpoſitionem. Ad hoc reſpondetur, quod dicitur non dari læſionem, quando ratione du-
7 bij euentus ita æquè & pari modo lucrum poteſt accidere ac damnum, non habere locum, quando damnum eſſet magis veriſimile, quàm lucrum, ſiue magis poſſibile eſſet, quòd damnum emergeret quàm ſecus, Dec. *in d. l. de fideicomm. num. 3.* qui eo modo limitat *d. l.* Natta *conſ. 58. num. 37.* Mauri. *in tract. de reſtit. c. 297.* Sfort. Oddo *in eod. tract. par. 1. quæſt. 4. art. 4. num. 30.* Cancer. *var. reſol. lib. 2. cap. 1. de minor. num. 252 verſ. idem ſenſiſſe.* Ideóque ex Dec. *d. loco.* ſi minor tranſigeret de fideicommiſſo reciproco, cum eo qui maximè ſiue decrepitæ ſit ætatis, diceretur lædi propter veriſimilem ſpem ſucceſſionis: at verò in caſu noſtro nedum magis probabile eſt, damnum ex huiuſmodi tranſactione donatorem incurſurum, ſed quod magis eſt, lucrum certum, & aliud probabile remittit, vt incertum lucrum acquirat, imò omnino probabile damnum patiatur. Nam ex donatione in contractu matrimonij contenta 4000. ſcuta, poſt mortem patris ſibi certiſſima erant attentis patris notoriis diuitiis, etiam in bonis immobilibus, pater ſuſtinebat omnia onera matrimonij, quæ probabiliter admodum magna futura erant, quæ etiam talia fuiſſe euentus docuit, dicta 4000. ſcuta nullo ſubſtitutionis oneri ſubiecta erant, & quartam partem lucrorum negotiationis ſuæ & patris filius conſequebatur, quæ probabiliter ad magnam quantitatem aſcendere debebat, tum quod pater admodum erat induſtrius, tum quod ſors negotiationis tam terreſtris, quàm maritimæ, erat magna, quod & euentus docuit, inſignia enim lucra patrem feciſſe notorium eſt, per contractus verò poſtea inter eos initos, omnia hæc inuertuntur, cum tot circumſtantiis concurrentibus, vt malus animus d. patris donatoris, & conſilium propoſitúmque d. Ioſfredo, eius vxori & liberis ex eis ſuſcipiendis nocendi, & propriis liberis ex ſecunda vxore proficiendi, omnino euincatur.

Primo, cùm die præcedente contractum matrimonij pater d. Ioſfredum emancipaſſet, vt matrimonium contraheret, cui alioquin Anthonius Croſetus ſocer non conſenſiſſet, niſi per emancipationem Ioſfredus contrahere, teſtari & diſponere potuiſſet, etiam in fauorem vxoris, & die ſequenti ſcilicet 10. Decemb. ſub ea qualitate emancipationis, matrimonium contractum fuiſſet, pater curauit, vt 15. Ianuarij ſequentis & ſic 35. die poſt matrimonium, curauit vt d. Ioſfredus ſe adſtringeret, ne poſſet contrahere vel teſtari, præterquam in fauorem filiorum, ſine præſentia & conſenſu patris contractus autem & diſpoſitiones ac teſtamenta aliter facta, nullius eſſe momenti, & quæ declaratio etiam ante inſinuationem donationis in contractu matrimonij contentæ facta fuit, nempe 17. Ianuar. & ſic duobus diebus ante.

Secundò, quatuor menſibus poſt d. matrimonium, ſcilicet 10. Aprilis 1601. pater 4000. ſcuta quæ certiſſima erant, quæque in pecuniis erant ſoluenda, in mercibus penes d. Ioſfredum exiſtentibus, & de quibus negotiabatur omnique parta & creditis ex mercium venditione contractis ſoluit, cùm tamen incertum eſſet, an dictæ merces tanti, & quo tempore vendi, & credita exigi poſſent, cùm tamen notorium ſit non omnes merces vendi ſolere, ſed pleraſque in apothecis remanere, & pleraque credita ita contracta exigi non poſſe.

Tertiò, pater per huiuſmodi contractum fecit vt filius omnes merces, quarum curam in ſua apotheca habebat, & credita eo nomine contracta, aſcendentia ad 6540. ſcuta 15. ſolidos, 9. denar. in ſe ſuóque periculo ſuſciperet, & ratione illarum nedum quitantiam faceret dictorum 4000 ſcutorum, vt fecit, ſed in ſe ſuſciperet onus ſoluendi primis nundinis Auguſti ſequentibus 2540. ſcuta 15 ſolid. 9. denar. (comprehenſis 4 ſcuta 41. ſolid. 3. denar. in pecunia numerata patri ſolutis) variis perſonis Lugduni morantibus; in d. contractu tranſactionis dicebatur, ſub refectione damnorum & intereſſe, idque primis nundinis, & ſic onus d. Ioſfredo iniunctum certiſſimum, cui intra paucos menſes ſatisfacere debebat, quantum verò pecuniarum ex dictis mercibus, & quo tempore colligere poſſet incertiſſimum, ita vt coactus fuerit, ſub graui intereſſe pecunias ſumere, vt dictis creditoribus Lugdunen. ſatiſfaceret.

Quartò, cum d. ſumma 6540 ſcut. 15. ſolid 9. denar. ad quam dicta credita & merces negotiationis d. Ioſfredi æſtimata fuerunt, conflata eſſent tam ex ſorte & capitali d. Ioſfredo per patrem ad negotiandum conſignata, quàm ex lucro, quod durante illo quadrimeſtri fecerat, & cuius lucri quarta pars ad dict. Ioſfredum ex pactis matrimonialibus ſpectabat: nihilominus tota illa ſumma in ſolutionem, vel dictorum 4000. ſcutorum, vel debitorum Lugdunen. inſumpta fuit, in euidens dict. Ioſfredi damnum contra omnem iuſtitiam.

Quintò, remittit quidem pater fructus dictorum 4000. ſcutorum, nec non 1300. ſcutorum in dotem vxori d. Ioſfredi conſtitutorum, quos ſibi reſeruauerat, cum pacto tamen ſuſtinendi omnia onera matrimonij d. Ioſfredi tam circa perſonas eius vxoris, filiorum, famulorum, quàm mercedes eorumdem, domus habitationis, & alia quæcumque. Sed mediante d. remiſſione fructuum d. Ioſfredus omnia dicta onera in ſe ſuſcipit, quæ longè maiora ſunt, quàm certa lucra quæ ex dictis ſummis haberi poſſunt, quod & euentus docuit ob numerum tot liberorum ex dict. matrimonio ſuſceptorum, & probabile erat ita futurum attenta iuuentute, & bona diſpoſitione d. Ioſfredi & eius vxoris vtcumque ſit, onera pleraque certa, alia verò admodum probabilia, quæ & poſt certa facta fuerunt, lucra verò incertum quod ſufficerent onerib. ſupportandis, cùm tamen pater ex contractu matrimonij ad omnia onera teneretur.

Sextò, cùm partem omnium lucrorum, quæ magni momenti futura erat, tam per filium in negotiatione ſua, quàm per patrem faciendorum, quæ ad d. Ioſfredum ſpectare debebat, remiſit in magnum ſui damnum, vt euentus docuit: & mens d. patris. & voluntas filio nocendi ex eo etiam colligitur, quòd curauit filium aſſerere d. partem eſſe parui momenti & valoris, contra rei veritatem, & quomodo etiam id potuit aſſerere d. Ioſfredus, cùm ſolùm per quadrimeſtre in communione ſteterit. Imò contrarium ſciebat ex lucris, quæ ante matrimonium facta viderat: Sed demus parua fuiſſe, ea remittere non debuit contra pacta matrimonialia.

Septimò, adeſt pactum in d. tranſactione, vt inuentarium mercium & creditorum Ioſfredus teneatur facere & exhibere patri, quoties is voluiſſet, etſi ex eo appareret, deductis oneribus & debitis, d. ſummam 4000. ſcutorum diminutam, patrem poſſe eas reaſſu-

mere, ita tamen vt onera matrimonij ſuſtineret, manente eo caſu pacto matrimoniali in ſuo vigore, quoad hoc, in quo aduertatur mens patris, quod ſcilicet ſi onera eſſent parua, vt quia forte nulli vel pauci liberi ſuſcepti eſſent, poſſet reaſſumere merces & dotem & onera ſuſtinere: ſiu magna eſſent onera, relinqueret merces & dotem filio qui ſuſtineret onera, ita vt in caſum diminutionis d. ſummæ 4000. ſcutorum, ſit in poteſtate patris, commodum, ſi quod ſit, accipiendi, & damnum in filium reijciendi.

Octauo, in præcedenti pacto ſi pater reſumat dotem & merces, onera quidem ſuſtinet, ſed cur non & tunc quoque filius partem lucrorum habebit, cùm teneatur ad caſum pacti matrimonialis, ecce ſemper mentem patris.

Nono, eodem die, quo d. tranſactio inita fuit & in eodem loco, coram iiſdem teſtibus, & Notario eodem ſcribente, dicta 4000. ſcuta, quæ libera erant, oneri ſubſtitutionis ſubijciuntur, ſi dictus Iofredus ſine liberis deceſſerit, in fauorem d. patris donatoris, idque per modum retrodonationis irreuocabilis, ad magis demonſtrandum animum patris, narratur Iofredum id ſibi verbo promiſiſſe, & vt promiſſis ſtaret, eum contractum inire. Sed cur promiſit contra tenorem donationis matrimonialis per ſocerum procuratæ; cur non inſerta fuit d. prætenſæ tranſactioni, & ſeparatim facta, vt magis celaretur?

Nec obſtat quod dicitur, huiuſmodi ſubſtitutionem eſſe factam tantùm in caſum, non exiſtentium liberorum, & ſic ceſſante cauſa ceſſare diſpoſitionem legis: nam intererat vxoris bona eſſe libera, vt maritus ſibi gratificari poſſet, vt etiam maritus in neceſſitatibus quæ poſſent occurrere, ſibi conſulere poſſet: intererat filiorum, etiam ſi poſtea moriantur ante patrem, vt etiam eorum neceſſitatibus, & variis incommodis, quæ occurrere poſſent, prouideretur, vt officia, quæ morte amitterentur filiis, pater emeret: vt dotes, quæ ab vxoribus haberent, poſſet recognoſcere, & pacta matrimonialia ſolita facere, ſine quibus filij matrimonia contrahere non poſſent, quòd ſcilicet ſi morerentur deinde ante patrem, omnes huiuſmodi promiſſiones inanes etiam fuiſſent. Nec refert, ſi dicatur hæc eſſe incerta, quia illa omnia poſſunt euenire, & ex huiuſmodi ſubſtitutione nullum bonum, malum autem filius ſperare poteſt.

Decimò, nedum in fauorem patris dicta bona fuerunt vinculata, ſed etiam ſuorum, & ſic liberorum ex ſecundo matrimonio ſuſceptorum quos poſtea hæredes inſtituit, malam mentem dicti donatoris omnino euincit.

Vndecimò, nedum dicta 4000. ſcuta per viam donationis ſubſtitutione vinculat, ſed etiam lucra quæ d. Iofredus facere poſſet, ita vt omnis facultas diſponendi in caſu non exiſtentium liberorum ei ſublata ſit, & quæ magno labore & non ſine periculo vitę poſſet acquirere, ad patrem ſuóſque & ſic liberos ſecundi matrimonij peruenire deberent.

His omnibus addenda eſt conſideratio, quòd tot contractus tam breui tempore, d. donationem alterantes initi fuerint, qui omnes iuncti de directo inuertunt contenta in dict. donatione, quamuis non ſit opus, vt directo id faciant: Sat enim eſt, quod quomodocumque præiudicium, ſeu derogatio fiat donationi, ſeu ſequatur, quia vt verbis Fontanel. vtar *dict. gloſ.* 1. *num.* 78. tunc pari mundo talis actus cenſetur prohibitus, ſicut quilibet alius, qui directè clarè & manifeſtè d. retrodonationem, præiudicium & derogationem contineret.

Ex quibus omnibus, nedum ſequitur dictos contractus nullos declarandos, & quatenus de facto proceſſerunt, reſcindendos, cùm extent liberi ex d. matrimonio, ſed etſi nulli ex vxore prædefuncta adeſſent, d. Iofredo ſuccurrendum eſſet. Ex ſuperioribus enim conſtat d. Iofredum enormiter læſum, quæ læſio iun- 8
cta cum metu reuerentiali ſufficit, abſque alia probatione metus, ad reſciſionem contractus, Bald. *conſ.* 108. *num.* 7. *lib.* 3 Cranet. *conſil.* 11. *num.* 12. & vltra confirmationem primæ ſententiæ, quoad negotium principale, ſunt dicti hæredes in expenſis vtriuſque inſtantiæ, *cap. finem litibus, in gloſ. in ver. expenſis de dolo & contum.* Gail. *obſeru. lib.* 1. *cap.* 152. *num.* 4.

ARGVMENTVM.

Intereſſe marito debitum, ob non ſolutam dotem, an poſſit excedere duplum.

SVMMARIVM.

1 *Dos datur propter onera matrimonij.*
2 *Intereſſe dotis eſt intrinſecum, & dicitur damnum emergens.*
3 *Et debetur, etſi maritus non ſit ſolitus negotiari.*
4 *Intereſſe & vſura, in quo differant.*
5 *Intereſſe commune quid ſit.*
6 *Singulare quid.*
7 *Duplum excedere poteſt, cùm currit per varios annos.*

CONSILIVM CLXIX.

QVÆRITVR, an intereſſe marito debitum ob non ſolutam dotem, poſſit duplum, hoc eſt, ſortem excedere, dubium facit *l. vſura. C. de vſur.* & in terminis *intereſſe, l. vni. C. de ſenten. quæ pro eo quod inter. profer.* Promiſſa enim fuit certa dos, ideóque inter caſus certos cenſeri debet, in quibus intereſſe duplum, in quo ineſt ſimplum, excedere non poteſt.

Nihilominus ad quamcumque ſummam dictum intereſſe aſcendat, peti poſſe exiſtimo: id enim ex natura dotis prouenit, & adeò illi inhęret, vt penes quem dos ſit, penes eundem onus eſſe debeat, Roman. *conſil.* 517. *num.* 6. quia dos datur propter onera matrimonij, *l. pro oneribus, C. de iur. dot.* Bald. *conſ.* 94. *per tot.* plenè Crauet. qui concordantes allegat *conſ.* 338. *num.* 2. & 3. ideóque cum maritus ſuſtinuerit onera, & dos fuerit penes promiſſorem, intereſſe, quod maritus paſſus eſt, ob non ſolutam dotem, eſt de natura rei, & vice intrinſeci fungi debet, & dicitur damnum emergens, ex Bart. & DD. *in l. de diuiſione* 5. *ff. ſolut. matrim.* & Canonis. *in cap. ſalubriter de vſuris, & quod debetur.* etſi maritus non ſit ſolitus negotiari, Roman. *d. conſ.* 517. *n.* 5. *verſ. aut maritus.* Quibus ſic ſtantibus non obſtat *l. vſura*, quæ in vſuris tantùm procedit, toto cœlo ab intereſſe diſcrepantibus. Illæ enim, etſi creditoris nihil interſit, in pœnam non ſoluentis infliguntur, intereſſe enim non debetur, niſi reuera ex parte creditoris adſit,

& pro-

& probetur. Roderic. *de annu. redit. lib. 3. quæſt. 5. num. 13.* ideóque odioſæ, imò & nunc prohibitæ cenſentur huiuſmodi vſuræ, in qua ſolutiones factæ in duplum non imputabantur, abrogauit *Nouel. 121. 138. & 160.* conſtituitque vt vſuræ, ſolutæ per partes, coaceruentur & in duplum computentur, & ne excedant duplum, vt adnotat Cuiac. *ad d. l. vſuræ quæ dicuntur*, præſuppoſito quod ex *d. l. vſura*, verum ſit vſuras diuerſorum annorum non poſſe excedere ſortem: quod tamen falſum eſſe fusè docet Surd. *conſil. 302. per tot.* omnino videndus; multò enim magis dicta per ipſum procedunt in intereſſe per diuerſos annos multiplicato.

Quoad verò *d. l. vnic. C. de ſenten. quæ pro eo quod inter.* quæ etiam in intereſſe procedit, reſpondetur certum eſſe intereſſe, de quo nunc agitur, eſſe commune, & de mera natura & eſſentia dotis, in compenſationem onerum matrimonialium, cùm omnibus maritis id competat, & communiter ab omnibus id ita æſtimandum ſit, ratione dictorum onerum: non autem eſſe ſingulare particularis alicuius hominis ex circumſtantiis in eo militantibus proueniens: definitur
5 enim commune intereſſe, vt ſit æſtimatio damni emergentis aut lucri ceſſantis communiter, facienda ab omnibus rei notitiam habentibus, Rebuff. *in repetit. d.*
6 *l. vnic. gloſ. 1. num. 77.* ſingulare verò, æſtimatio vtilitatis ſingularis, ob factum alterius iniuſtum vel ceſſationem proueniens, Rebuf. *d. gloſ. 1. num. 81.* & dicitur ſingulare ad differentiam communis, Rebuf. *d. loco, num. 22.* vel ſingulare, id eſt perſonale, quod ratio ſingularis perſonæ habenda ſit, Rebuf *d. loco.* at verò *d. l. vnic.* ex communi DD. ſententia habet tantum locum in ſingulari intereſſe, Rebuf. in *d. l. gloſ. dupli. num. 13.* quia, vt inquit *num. 14.* ſuper communi non dubitabatur, cùm quilibet ita æſtimaret, nec producebatur in infinitum, nec in circuitus inextricabiles redigebatur, quemadmodum ſingulare, cui propterea Iuſtinianus metam, ne ſcilicet vltra duplum extenderetur, dare voluit: atque hoc quidem hoc caſu indubitatum eſſe videtur, quo dictum intereſſe in ſtipulationem deductum fuit, vt quantumuis non ſit taxatum, vt in terminis docet Cagnol. *in d. l. vni. n. 114. in fin.* ibi tamen intelligitur.

Secundò reſpondetur, quod dicitur intereſſe non tranſcendere duplum, intelligi de intereſſe vnius anni
& ſemel æſtimando, non autem de eo quod per varios 7
annos currit, quod duplum excedere poteſt, vt docet Cagnol. *d. l. vnic. num. 45.* & quod ita practicari aſſerit. Quod longe magis procedit hoc caſu, quo, vt iam dictum eſt, fuit in ſtipulationem deductum ex traditis per Surd. *conſ. 485. num. 6.* & ſentit *conſ. 302. num. 15.* nec poteſt negari eſſe in ſtipulationem deductum, cùm ſtipulatio in principio contractus, appoſita influat in omnia eius capita, & promiſſio ſit facta ſub receptione omnium damnorum & intereſſe, quæ omnia confirmantur ex eo, quod marito propter onera matrimonij intereſſe, quantumuis exceſſiuum, ſoluendum ſit, Alex. *conſ. 56. num. 9. in fin. verſ. quinimo, lib. 4.* ex eo etiam corroboratur, quod etſi per plures annos maritus extiterit, non petendo intereſſe ſibi debitum, non cenſetur illud remiſiſſe, idq; ſic integrum petere poſſit, niſi adſit lapſus 30. annorum, Iaſ. *in §. fuerat, num. 20. inſtit. de action.* quod fieri non poſſet, ſi intereſſe duplum excedere non poſſet.

ARGVMENTVM.

AN Ordinarius teneatur conferre beneficium primo ſignificanti vacationem. An pactum, de quo ibi, ſit ſimoniacum, Et an incurſa ſit irregularitas.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarius non tenetur primo vacationem nuntianti, & beneficium petenti conferre.*
2 *Collationes regulariter ſunt voluntariæ, & certis tantùm caſibus neceſſariæ.*
3 *Promotus ante legitimam ætatem, ſuſpenditur ipſo iure.*
4 *Et adminiſtrans ſit irregularis.*
5 *Irregularis ob crimen, venit priuandus beneficio iam quæſito.*
6 *Secus ſi ob defectum.*
7 *Ignorantia potius præſumitur, quàm dolus.*
8 *Promotus, ante ætatem celebrans ignoranter; non ſit irregularis.*
9 *Diſpenſatio ad ordines præſumitur, ex longo temporis interuallo.*
10 *Sicut inter coniuges in grad u prohibito, ſi per decennium & vltra ſimul vixerunt, & mortui ſunt.*

CONSILIVM CLXX.

DOMINVS Iulianus cùm eſſet annorum 15. de beneficiatura Eccleſiæ Tholonienſis, per Capitulum eiuſdem fuit prouiſus, eámque ſpatio 33. annorum pacificè poſſedit, & ad ordinem Subdiaconatus in ætate 16. diaconatus 22. preſbyteratus 33. annorum & trium menſium promotus fuit; deinde verò de anno ſcilicet 1616. vltima Octobris, operariam d. Eccleſiæ per obitum cuiuſdam Bremundi, eius vltimi poſſeſſoris vacantem, dictum Capitulum eidem Iuliano contulit, facta tamen prius per eundem Iulianum reſignatione dictæ beneficiaturæ puræ & ſimpliciter in manibus d. Capituli, per quod ea domino Honorato Valeri fuit collata, hæc cùm ita gererentur ſex vel 7. diebus poſt mortem d. Bremundi, alius Bremundus, nepos defuncti dict. operariam à legatione Auen. certo modo vacantem impetrauit. Certus verò modus conſiſtit in eo quod d. Bremundus nepos, primus fuit, qui vacationem d. operariæ d. Capitulo ſignificauit eámque ſibi conferri petiit, quod tamen factum non fuit. Secundo, quòd cenſeatur pactum ſimoniacum inter Capitulum & d. Iulianum initum, ex eo quod d. Capitulum curauit, vt d. Iulian. antequam operaria conferretur, ſuam in manibus Capituli reſignaret beneficiaturam: necnon inter d. Iulian. & Valer. ex eo quod d. Iulian à d. Bremundo nepote ratione d. impetrationis in ius vocatus, d. quoque Valerii citati fecerit, vt in caſum ſuccumbentiæ d. beneficiaturam rehaberet. Poſtremò in irregularitate, ſeu incapacitate dict. Iuliani per dict. Bremundum prætenſa.

Quæritur, an d. Bremundus in ſua impetratione ſit
bene fundatus. Reſpondetur negatiuè: nam quoad 1
primum, Ordinarius, qualis eſt in hoc caſu Capitulum non tenetur primo vacationem nuntianti & benefi-

cium petenti conferre, éſtque in libertate, illi cui vult, aliàs tamen capaci, illud dare, vt quoad Capitulum eſt text. *in cap. propoſuit de conceſs. prebεn. cap. eam quæ de reſcript. cap ſi Capitulo de conceſſ. prebεn. lib. 6.* & tra-
2 dit Rebuſ. *in prax. cap. 15. de collatione, num. 2. & 7.* regulariter enim collationes ſunt voluntariæ, & non niſi in certis caſibus neceſſariæ, vt cùm ſit præſentatio per Patronum & tunc dicitur inſtitutio, Abb. *in cap. ex frequentibus, num. 7. de inſtit. & in cap. 2.* vbi DD. *ne ſed. vac.* Garcia. *tract. de benefic. par. 4. cap. 1. num. 4.* vel ſi ex fundatione beneficium certæ perſonæ ſeu certo generi perſonarum, vt conſanguineis fundatoris, eſſet conferendum, Garc. *d. tract. par. 5. cap. 7. num. 76.* vel ſi ratione optionis antiquiori eſſet conferendum *cap fin. de conſuet. in 6.* Garc. *d. cap. 7. num. 77.* & ſimilibus caſibus, inter quos non enumeratur hic, ſi ſcilicet quis vacationem primus nuntiauerit Ordinario, & ſic ſtandum eſt regulæ per Rebuff. traditæ *d. cap. 15. n. 2.*

Secundum nullam videtur habere difficultatem: nam cùm d. operaria & beneficiatura eſſent incompatibiles, beneſecit Capitulum, curando vt dict. Iulian. beneficiaturam renuntiaret antequam operaria ei conferretur, nec vllam inde labem ſimoniæ imaginari poſſumus, nullúmque etiam illicitum pactum poſſumus imaginari ex eo, quòd d. Iulian. Valerium in ſos vocauerit, vt cauſæ aſſiſteret, cùm enim ſi operariam amitteret, eſſet ſine beneficio, poteſt prætendere, vt beneficiatura, quam reſignauerat ea mente, vt operariam conſequeretur, ſibi reſtitueretur, idque hoc caſu certiſſimè, quo ſub titulo beneficiaturæ ad Ordines fuerat promotus.

Quoad tertium, dubium facit, quia d. Iulian. ad ſacrum Subdiaconatus ordinem, ante legitimam æta-
3 tem promotus fuit, & quamuis ex eo ſuſpenſus fuerit ipſo iure tantùm ex extrauag. Pij ſecundi, *Cum ex ſacrorum*, Auila *de Cenſ. 3. par. de ſuſpen. d. 5. dub. 7. verſ. loquendo*, Suar. *tom. 5. de cen. diſp. 31. ſect. 1. rubr. 5 ſuſpenſio.*
4 tamen miniſtrando in eodem ſit irregularis expreſſis verbis d. extrauag. & Auil. & Suar. docent *d. locu* & Viual. *in candelab. aur. par. 2. tit. de ſuſpen. n. 141.* & eo ipſo ſolo quòd poſtea ordinem Diaconatus, etſi in legitima ætate ſuſceperit, cenſetur in Subdiaconatu adminiſtraſſe, & ſic irregularitatem incurriſſe, Maiol. *de irregul. lib. 1. cap. 2. num. 11.* & poſt eum Viual. *d. 2. par. tit. de irregul. num. 30.* quiſquis enim, inquit, ſuſceptum ordinem exercere prohibetur, nullomodo poteſt ad altiorem aſcendere, quia in ſuperiore ſuſcipiendo neceſſaria eſt ordinis ſuſcepti adminiſtratio in habitu & apparatu proprio, ita quod ille qui aſcendit ad Diaconatum in ipſa ſuſceptione diaconatus dicitur adminiſtrare Subdiaconatum, idem in Diacono ſuſcipiente Sacerdotium, propterea ſuſpenſus vel interdictus, ne in Subdiaconatu adminiſtret, ſuſcipiendo Diaconatum, videtur ita violare interdictum, ac ſi in Subdiaconatu adminiſtraret.

Et quamuis irregularis, non eſt priuatus ipſo beneficio iam quæſito, illúdque retinere poteſt, antequam priuetur per ſententiam, per quam tamen illo priuatur, quando irregularitas ſequuta eſt, ob eius crimen, 5
vt per Rebuf. *de pacif. poſſeſſ. num. 280. alias 226.* & alios quos refert & ſequitur Garcian. *d. tract. 10. par. cap. 10. num. 47.* & huc caſu non deberet priuari, quia irregula- 6
ritas, de qua agitur, non eſt incurſa propter delictum, ſed propter defectum, Auil. *d. dub. 7. verſ. petij, fol. mihi 230.* tamen hæc procederent tantum quoad beneficiaturam, quam ante irregularitatem habebat, ſed non quoad operariam, quæ cùm fuerit collata poſt irregularitatem, modo de quo ſuprà incurſam, impetratio d. Valerij videtur legitimè facta.

Sed his non obſtantibus, ſemper negatiuè reſpondendum cenſeo: nam præterquam quod multa dici poſſent ad excuſandum d. Iulianum, & contendendum, eum, nec in ſuſpenſionem & per conſequens, nec in irregularitatem incidiſſe, tum quòd dolus in eo non adfuerit, ſed potius præſumendum eſt ignorantet 7
id feciſſe, vt per Nauarr. *in manual. cap. 27. num. 54. & 156. conſ. 5. de ætate & qualitate ordinan. & conſ. 2. de filiis presbyt.* & *in repetit. cap. accepta de reſtitut. ſpoliat. oppoſit. 8. num. 35. in fin.* & poſt eum Auil. *d. dub. 7. fol. 228. ſeq.* & nominatim promotum ante ætatem per igno- 8
rantiam celebrando, in eo ordine non incurrere irregularitatem, docet Auil. *d. loco. fol. 230. verſ. octauò notando.* Reſponderet præciſè ex tanto temporis inter- 9
uallo, quod Iulian. d. beneficium poſſederat in legitima ætate ad Diaconatum, & longè vltra legitimam ætatem ad Preſbyteratum prouiſus fuit, præſumi diſpenſatus, & propterea nullam ei irregularitatem opponi poſſe, vt in puncto docent Abb. *in cap. licet. Heli. num. 23. verſ. ſed dubitari poteſt. de ſimon.* Gomeſ. *reg. de trienn. quæſt. 10. circa fin.* Anchar. *conſ. 117. num. 2.* neque enim, vt inquiunt prædicti DD. veriſimile eſt, quod Epiſcopus, qui ſæpe viſitat Eccleſiam, & inquirit de vita, moribus, & titulo Clericorum ſuorum, toleraſſet eum tanto tempore, ſi diſpenſationem non habuiſſet, & addi poteſt, non eſſe veriſimile quòd Epiſcopus, qui eum promouit ad Diaconatum in legitima ætate conſtitutum, ex exhibitiona & viſione litterarum Subdiaconatus, clarè cognoſcens eum longè ante legitimam ætatem ad eum ordinem promotum fuiſſe, voluerit ad dict. Diaconatus ordinem admittere ſine diſpenſatione, & Bellat. *conſ. 10. n. 43.* concludens diſpenſationem non præſumi, eſt intelligendus, vbi non concurrerit temporis longinquitas ad ſummum decennij, vt eum rectè interpretatur Maſcard. *concluſ. 523. n. 8.* & vbi d. Iulianus aſſereret cum iuramento ſe fuiſſe diſpenſatum & diſpenſationem amiſiſſe, res careret omni dubio ex Abb. & Maſcard. d. locij. Hæc confir- 10
mantur ex eo quod diſpenſatio præſumitur inter coniuges, qui in gradu prohibito contraxerunt, ſi per 10. annos & vltra in matrimonio vixarint, & mortui ſunt, Veral. *deciſ. 269. par. 1.* & poſt eum Ricc. *in praxi matrimon. in bonor. pag. mihi 289.*

ARGVMENTVM.

An contra donatarium vniuerſalem, recta via agi poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Actiones perſonales non tranſeunt contra ſucceſſorem particularem, niſi in ſubſidium.*

2 *Etſi bona eſſent hypothecata.*

3 *Nec poteſt procedi executiuè.*

4 *Quidquid ſit de iure communi, conſuetudine receptum eſt, vt recta via contra donatarium vniuerſalem agatur, ſi vel donator non ſit ſoluendo, vel defunctus non habet hæredem.*

CONSI-

CONSILIVM CLXXI.

PROPONITVR in facto, motam fuiſſe litem reſciſſionis contractus donationis per quondam Domicellam Annam de Damiam, in fauorem domini Ioannis de Paberam in contractu eorum matrimonij factæ de an. 1585. & die 3. menſis Septemb. quam litem dominus Franciſcus Damiam, iuris doctor, d. Annæ nepus, deinde mouit & proſequutus fuit tam vti procurator d. Annæ, quàm vti donatarius vniuerſalis eiuſdem, & deinde vti hæres, ea ſcilicet pendente lite defuncta, in qua per illuſtr. dominum Auditorem domeſticum fuit ſententiatum, d. Paberam poſſe vti iuribus ſui contractus donationis contra bona dict. quondam domicellæ Annæ, tam pro ſumma primæ pacti, quàm pro intereſſe ad rationem ſeptem pro centenario, à die dict. inhibitionum, nec non pro expenſis, in quibus eam, ſeu eius hæredes condemnauit. Mouit quoque Franciſcus aliam litem contra dict. Paberam, tanquam donatarius eiuſdem domicellæ Annæ per viam inhibitionis, à dominis Iudicib. Curiæ S. Petri emanatæ, in qua d. Paberam inſtabat, ſe ad d. dominum Auditorem remitti, attenta d. ſententia, in qua per dominus Iudices, declarando inhibitiones de mandato eorum factas & executas, fuit ordinatum, quòd quælibet cauſa curreret marte ſuo, eodémque die, quo fuit lata d. ſententia & ſtatim poſt eius prolationem, d. ſententiam d. Paberam intimari curauit, & in vim illius de nouo inhiberi de turbando, ſeu moleſtando d. Damiam in quieta & pacifica poſſeſſione d. bonorum ſibi per d. Annam donatorum, & nominatim d. domus: d. Paberam authoritate domini Auditoris, & in vim ſuæ ſententiæ executiones fecit contra domum d. Annæ pro ſumma ſibi donata: duobus verò diebus poſtea d. Damiam occaſionem ſumpſit ex d. executionibus per d. Paberam factis eundem criminaliter conueniendi, quia ſcilicet non potuit agere actione perſonali contra d. Damiam, ſeu bona ei donata, quia etſi donatarius vniuerſalis ſit loco hæredis, hoc tamen patitur exceptionem, ſi reſeruationes fecerit ad teſtandum; quia tunc habetur pro ſucceſſore particulari, in quem actiones perſonales non dantur,

1 *l. 1. §. hæres. ff. ad Trebell. l. 2. C. de hæredib. act. niſi in ſubſidium*, Cancer. *var. reſol. cap. 8. de donat. num. 44. lib. 1.*
2 etſi agenti bona eſſent hypothecata, Coſta *d. remed. ſubſid. remed. 108. num. 9.* multo minus executiuè poteſt
3 procedi, ſed tantum via ordinaria, vbi bona eſſent hypothecata, Cancer. *d. loco.*

Et poſito, citra veritatis præiudicium, quod executiuè potuiſſet agi, hoc caſu contrauentum eſt inhibitionibus à d. dominis Iudicibus emanatis, quia eæ per eorum ſententiam fuerunt definitiuè manutentæ, idque ſumma ratione, ne ſcilicet d. Damiam, qui nec condemnatus, imò nec auditus fuit coram d. domino Auditore, pateretur executiones, cùm d. ſententia domini Auditoris contra dict. Annam, ſeu eius hæredes tantum non diſcuſſo iure d. donationis fuerit lata.

His tamen non obſtantibus, d. dominum Paberam à citatione perſonali, contra ipſum laxata, omnino relaxari deber, & ad hos fines opponitur de non delicto: nam poſito & non conceſſo, quòd contra donatarium vniuerſorum bonorum actio perſonalis non daretur, minúſque executiuè contra bona illi donata agi poſſet (quod an verum ſit poſtea dicetur) non propterea criminaliter agi contra d. Paberam, ſed ſolum prætendi poſſet dictas executiones nullas, & tales declarari debere, quod non niſi coram d. domino Auditore, à quo emanarunt, non coram d. dominis Iudicibus, deduci & proponi poſſet.

Nec prætendi poteſt contrauentum fuiſſe inhibitionibus à dictis dominis Iudicibus emanatis, aut ſententiæ per eos latæ, imò dicta ſententia fuit iuſta cauſa, vt d. Paberam d. executiones faceret, quia per eam fuit dictum, vt vtraque cauſa curreret marte ſuo, & ſic impedimentum ex inhibitionibus, per d. dominos Iudices laxatis prouenìens, ad impediendam executionem d. ſententiæ domini Auditoris, fuit ſublatum, & vi ac energia dictorum verborum, *Vt quælib. cauſa curreret marte ſuo*, permiſſum vt in vim ſententiæ dict. domini Auditoris faceret, quod cùm fecerit, & de mandato d. domini Auditoris d. executiones factæ fuerint, non poteſt vllomodo dici, contrauentum fuiſſe inhibitionibus per dictos dominos Iudices laxatis; quod eo magis dicendum eſt, quia d. Paberam ante intimationem d. ſententiæ, & in vim illius, inhibitiones de nouo factas, d. executiones fieri fecit, quod dicitur ex abundanti, nam etſi poſt dict. intimationem, & nouas inhibitiones, dict. executiones feciſſet, non poſſet dici contrauenìſſe dictis inhibitionibus, ſicut & non contrauenìet eas continuando vt prætendit continuare, cum eas faciat authoritate d. domini Auditoris. & per d. ſententiam vtraque cauſa marte ſuo currere debet.

Nec quoad cauſam criminalem, de qua agitur, habenda eſt ratio, an d. Franciſcus Damiam fuerit auditus vel condemnatus per d. dominum Auditorem, vel ſententia illius eum afficiat, qua tamen de re poſtea dicetur: illud enim validitatem vel inualiditatem dictarum executionum reſpicit, quod coram d. domino Auditore tantùm proponi poteſt, non autem quod inde aliqua criminalitas prætendi poſſit, ita vt non videatur ſubeſſe aliquod dubium, quin dict. citatio perſonalis caſſari debeat, etſi dict. Damiam prætendat dictas executiones nullas aut caſſandas, coram d. domino Auditore tantum ſibi ſuper eo prouideri petere debet.

Quamuis hæc videantur non habere difficultatem, nihilominus ad abundantem cautelam, citra tamen conſenſum indebitum & iuriſdictionum prorogationem, paucis de validitate d. executionum agendum eſt, quod tunius deinde fiet coram d. domino Auditore, vt debet, de ea tractabitur.

Et planè in ea quæſtione, an contra donatarium vniuerſalem poſſit agi recta via, nulla diſcuſſione facta, quidquid ſit de iure communi, quo videtur non poſſe *ex l. æris alieni Cod. de donat.* vbi Bald. & Salicet. *gloſ. 2. in princ. in l. hæreditatem, ff. eod.* Hodie tamen de conſuetudine receptiſſima eſt ſententia, ſecundùm quam in omnibus Tribunalibus ſolet iudicari, vt directè agi poſſit actione perſonali, ſi vel donator non ſit ſoluendo, vel ſi defunctus non habeat hæredem, ex Guid. Pap. *deciſ. 60.* vbi addens, quam paſſim DD. allegant & ſequuntur, præſertim Chaſſan *ad conſuet. Burgund. tit. 4. des droicts appartenans a gens mariés, §. 12. gloſ. 1. verſ. aduerte etiam, num. 2.* Capel. Tholoſ. & ibi Aufrer *quæſt. 486.* Dec. *conſ. 237. num. 6. verſ. & idem tradit dominus Guid. addit. marginal. ad Gall. quæſt. 39.* Boer. *deciſ. 204. num. 42. & 43.* Bened. *in cap. Raynutius, in verbo caperat, num. 46.* Papon. *en ſon recueil, lib. 11. tit. 2. ſi vn donataire, arreſt. 2.* Tuſch. *pract. concluſ. tom. 2. d. concluſ. 651. num. 12.* & ipſemet Cancer in contrarium allegatus, hoc amplectitur *d. cap. 8. num. 46. lib. 1.* at verò in caſu noſtro vtrumque concurrit: nam d. Anna, ſi contra d. Damiam donatarium non poſſit agi, notoriè non eſſe ſoluendo pro ſolutione 506. ſcutorum 4

auti ſolis cugni Regis Franciæ, ex lectura d. donationis apparet, eſſe verò ſine hærede alio, quam d. donatario, certum eſt, cùm ipſummet hæredem inſtituerit, ita vt & hæres & donatarius ſit, contra quem & non contra alium neceſſariò agendum eſt.

Nec obſtat, quod dicitur d. Annam reſeruaſſe ſibi certam ſummam, de qua diſponere poſſet, quo caſu donatarius vniuerſalis ad inſtar particularis, habetur exemplo hæredis in certa re inſtituti, dato eo hærede qui propterea creditoribus non tenetur, Iaſ. *in l. quotiens vlt. notab. de hæred. inſtit. & l. fin. C. de hæred. artic. nam hoc fallit*, quando hæreditas non eſt ſoluendo, quo caſu etiam ipſe hæres, in certa re inſtitutus, tenetur creditoribus, *l. ſi vniuerſa, C. de legat.* Boer. *d. deciſ.* 104. *num.* 42. *verſ. hoc veram*, poſt Alexand. & Salicet. quos allegat & ſequitur, in noſtro verò caſu iam dictum eſt, ex lectura donationis apparere, non eſſe ſoluendo.

Secundo reſpondetur, ſibi tantum reſeruaſſe 10. aureos de quibus diſponere poſſet, quæ ſumma adeò minima eſt, vt illius nulla ſit habenda ratio, ſed etſi maior fuiſſet, imò admodum magna & ſufficiens, ſi tamen de ea ſpecialiter diſpoſuiſſet, vel donando, vel alicuius tertij debitorem ſe conſtituendo, vel alio modo, vt fecit, hoc caſu, tunc nulla habita ratione dict. reſeruationis, directè contra donatarium agi poteſt, vt in puncto docent Tuſch. *d. concluſ.* 651. *num.* 10. per text. *in l. fin.* vbi Salicet. *C. de legat.* quem ſequitur Coſta in contrarium allegatus *remed.* 108. *n.* 11.

Hæc confirmantur, quia etiam data reſeruatione & nulla etiam data diſpoſitione de ea, ſi nullus appareat hæres, aut nullus ſe aduoet talem, directo agi poteſt, contra donatarium, vt in terminis tradit Boer. *d. deciſ.* 204. *n.* 43. quanto magis hoc caſu quo d. Damiam, & donatarius & hæres eſt.

His adde cùm DD. quærunt, an actione perſonali directò contra donatarium vniuerſalem agi poſſet, præſuppoŭere donatorum ſibi aliquid reſeruaſſe, de quo diſponere poſſet, alioquin donatio eſſet nulla & nullius momenti, *l. ſtipulatio hoc modo concepta*, & ibi DD. *ff. de verb. oblig.*

An verò nedum actione perſonali, ſed etiam via executiua agi poſſit contra donatarium vniuerſalem, quando bona ſunt obligata; regulariter quidem non poteſt, ſed via ordinaria agendum, hypothecaria ſcilicet, & prius principali excuſſo debitore, iuxta Auth. *hoc ſi debitor. C. de pignor.* & tradunt Abbas *conſil.* 102. *lib.* 2. Dec. *conſ.* 137. *num.* 6. Pinel. *in l.* 2. *C. de reſcin. vendit.* 2. *par. cap.* 1. *num.* 32. & Celſ. *conſ.* 13. *num.* 22 ſed hoc fallit in duobus caſibus ſuprà poſitis, ſcilicet ſi donator non ſit ſoluendo, vel nullus appareat hæres contra quem agatur, vt cenſuit Guid. Pap. *d. deciſ.* 105. dum per arreſt. conceduntur cuidam Nanto, creditori, literæ præcisè ſuper ſuis compulſoriis, contra donatarium, & omnes DD. ſuprà citati, quid d. deciſionem allegant & ſequuntur, & in terminis tradit Parlador. *lib.* 2. *rer. quot. c. fin.* 4. *par.* §. 2. *n.* 5.

Nec obſtat Coſta *d. remedio* 108. *num.* 9. nam intelligendus eſt ſecundum DD. quos allegat, vt ſcilicet via executiua regulariter agi non poſſit contra donatarium vniuerſalem: ſed hoc recipere exceptionem in duobus caſibus ſupra poſitis: nam Pinel. & Boer. per eum allegati, de via executiua expreſsè nihil dicunt: ſed tantùm de actione perſonali, directè inſtituenda contra donatarium, tacitè tamen de illa quoque intelligunt, cum ſe referunt ad deciſionem Guidonis, ſed Boer. quidem apertè exceptionem in duobus caſibus approbat. Pinell. verò communem eſſe DD. ſententiam in dictis duobus caſibus fatetur, Parlador. autem apertè via executiua agi poſſe contendit: dicta igitur per Coſtam regulariter quidem procedunt, ſed limitanda ſunt in dictis duobus caſibus, quæ eo magis hoc caſu ſunt aſſerenda, quo per dict. dominum Auditorem, iam ordinatum fuit, dictum dominum Paberam poſſe vti viribus ſuæ obligationis, qui etiam in articulis, tanquam etiam donatarius, deduxerat cauſas reſciſionis, vt non poſſit prætendere ſe non fuiſſe auditum; qui etiam ex vi donationis ſuæ, nul- 8
las alias cauſas reſciſionis poterat prætendere, quàm eas, quas deduxit tanquam procurator dictæ Annæ, & cùm eo non obſtante dicta ſententia ſequuta fuit, nulla ratione poteſt impedire dictas executiones.

Ex quibus concluditur dictum dominum de Paberam, omnino à citatione perſonali eſſe relaxandum, & quatenus dictus Damiam velit dictas executiones impugnare coram dicto domino Auditore, coram quo ſolo, & non coram dominis Iudicibus, debet nihilominus ordinari, executiones continuari.

ARGVMENTVM.

DE mandati ad reſignandum reuocatione:
Et an valeat permutatio beneficiorum, ſine authoritate ſuperioris.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum poſt admiſſam reſignationem reuocari nequit.*
2 *Si reuocatio non ſit intimata, tenet reſignatio, etſi eam præceſſerit.*
3 *Permutatio beneficiorum debet fieri authoritate ſuperioris.*
4 *Alias eſt ſimoniaca.*
5 *Clericus exercens officium laicale, venit deponendus, & priuandus beneficio.*

CONSILIVM CLXXII.

DECIMAQVINTA Nouemb. anno 1612. D. Bernardus Broë ætatis 60. annorũ & vltra, mandatum facit in ciuitate Montiſ-adamarij ad reſignandum Canonicatum & Præbendam, quos in Eccleſia Viuarienſi poſſidebat, in Curia Romana, in fauorem D. Raymundi Milhoret, aut in manibus Capituli d. Eccleſiæ collatoris Ordinarij purè, & ſimpliciter, vt de eo illi prouideretur, quem vellet Capitulum; eodémque die hora & loco, coram iiſdem teſtibus & Notario, non diuertendo ad alios actus, dict. Milhoret mandatum fecit ad reſignandum in Curia Romana Prioratum ſancti Laurentij de Marſane, in Delphinatu, quē poſſidebat, in fauorem d. Broë; Procurator nominatus in mandato d. Broe reſignat d. Canonicatum & Præbendam in manibus Capituli, per quod eadem die vel ſaltem ſequenti confertur d. Milhoret, qui accipit poſſeſſionem & præſtito ſolito iuramento recipitur à Capitulo, quatuor aut quinque horis poſtea d. Broë Viuarium appulit, adit ſingulos Cano-

Canonicos d.Eccleſiæ & Syndicum eiuſdem, exponit dd. reſignationes, ſeu mandata mutua ex cauſa permutationis fuiſſe facta, etſi in illis, caoſa permutationis noneſſet expreſſa, ſe deceptum à d. Milhoret qui in Capitulo Viuarienſi, potius qoàm Romæ reſignationem fieri procurauit, quod mandatum à ſe factum de reſignaudu d. Priorato reuocaoerit, quod denique dictos Prioratus non erat valoris quem dixerat, eſſetque litigioſus, de qoibos petiit actum & mandatum de quo ſuprà reuocauit: Poſtea d. Ioannes la Garde impetrar d. Canonicatum & Præbendam certo modo, liſque intereom & d. Milhoret intentata, tranſactionéque inita de anno 1613. & de menſe Aogoſti dict. la Garde pacificè eum vſque ad menſem Auguſti de an. 1616 poſſidet, quo tempore d. Broë ad magnum Conſilium de la Garde citari fecit, & per illud partes fuerunt ad Curiam Nemauſenſem remiſſæ, deque anno 1617. & 20. Octobris litteras citatorias obtinuit contra d. la Garde eaſque de menſe Iulij anni præſentis 1618. exequi fecit, narratóque dictas permutationes, quas veras eſſe contendit, ſeque deceptum, proindeque reintegrandum ad ſuum Canonicatum.

Quæritur, an d. Broë bene ſit fundatus in ſua prætenſione: & malè fundatum, ac in fauorem d. la Garde pronuntiandum exiſtimo: Nam aut d. reſignatio Canonicatus fuit facta ſimpliciter, & non ex caoſa permutationis, aut verò ex cauſa permutationis. Primo caſu, cùm in vim d. mandati, reſignatio Canonicatus fuerit facta in manibos Capituli, & per illud d. Milho-
1 ret collatus, nihil in contrarium deduci poteſt, nec nocet reuocatio mandati, cùm poſt reſignationem admiſſam & collationem ſequutam ac poſſeſſionem captam fuerit facta. Rebuf. *conſ.* 36. *num.* 12. Put. *deciſ.* 323. *num.* 1 *lib.* 2. Celſ. Hugo *conſil.* 33. *num.* 2. idque ſine diſtinctione, cùm fuerit facta & admiſſa per Ordinarium, Flamin. *de reſign. lib.* 1. *quæſt.* 12. *num.* 14. & 15. adeò
2 vt ſi reuocatio fuerit facta ante reſignationem, ſi tamen non fuerit intimata procuratori, & is ante notitiam reſignauerit, & collatio ſequuta fuerit, ea tenet, nulla reuocationis habita ratione, Clem. *vn. de renun.* Rebuf. in praxi tit *de procur. ad reſign. reuoc. n.* 2. Flamin. *d. tract. lib.* 9. *q.* 25 *n* 22.

Secundo verò caſu, ſi ſcilicet permutarunt dicta beneficia, vt ex eo quòd eſt facta reſignatio eodem die, hora, loco, coram iiſdem teſtibus & Notario non diuertendo ad alium actum, præſumitur ex cauſa permutationis, & talem ipſe in ſuis litteris citatoriis atteſtatur, omnino aſſerendum eſt d. Canonicatum certo modo vacaſſe, & d. la Garde tanquam eo modo va-
3 cantem legitimè impetraſſe: nam permutatio debet fieri authoritate Superioris, & licèt Clerici inter ſe tractare de permutando liberè & licitè valeant, per ſe tamen permutare beneficia nullo modo poſſunt, *c. quæſitum*, & *cap. penult. de rer. permut.* vbi Abb. Gloſ. & DD. Probus *ad Monoch. in cap* 2. *num* 22. *de renun. in* 6. Nauar. *conſil.* 42. *num.* 1. *de ſimon.* & alij quos longa ſerie refert Garc. *in tract. de benef. par.* 11. *cap.* 4. *num.* 56.
& talis permutatio propria authoritate facta, & ſine 4
authoritate Superioris, erit ſimoniaca, & beneficia ita permutata, vti vacantia impetrari poterunt. Dec. *conſil.* 141. *num.* 1. Nauar. *in man. cap.* 23 *verſ. tertio, quo. mandando, ſeq. grat. tit. de permut. ad fin.* Garc. *d. loco, num.* 57. & ſua beneficia perdunt, qoi ea propria permutant authoritate, quia illis priuantur per ſententiam, vt *in cap. cùm olim de rer. permut.* Zechi. *de benef. cap.* 10. *num.* 1. Leſri. *de iuſt. & iur. lib.* 2. *cap.* 34. *num.* 156. & *cap.* 35. *num.* 101. *Extrauag. Can. deteſtabile de ſimon. in princ.* videntur illis priuari ipſo iure, & incurrere excommunicationem, de qua ibi §. *ſtatuentes*, atque hanc ſententiam communem docet Garc. *d. loco, num.* 59. ideóque, hoc caſu cum dict. Broë & Milhoret mandata fecerint ad reſignandum abſque mentione permutationis, ideóque inter ipſos eam concluſerint abſque clauſula, *ſi & quatenus a Superiore approbabitur*, omnino concludendum eſt dicta beneficia vocaſſe, dictóſque Canonicatum & Præbendam certo modo impetrari potuiſſe, vt in puncto docet Rebuf. *in praxi de permut. num.* 52. & dicta per eum confirmantur per Bellarm. *tract. de permut. benefic. par.* 2. *quæſt.* 4. *num.* 3. Dec. *dict. conſil.* 141. Boer. *deciſ.* 205. eondem Rebuf. *in tract. de pacific. poſſeſſ. num.* 55. Charon, *aux Pandect. du droict François, liure* 1. *chap.* 10. *fol. mihi* 92. & 96. Cùm itaque dict. la Garde, quatenos dict. Canonicatus non fuiſſet permutatus, & vacaſſet per ſimplicem reſignationem in manibus Capituli factam, habeat ius à dict. Milhoret, cui per Capitolum fuit collatus, idque ex vi tranſactionis cum ipſo initæ, quatenus verò permutatus fuiſſet, tanquam certo modo vacantem impetrauerit, omnino in fauorem ipſius reſpondendum eſt.

Hæc confirmantor, quia d. Broë officium laicale ſci- 5
licet d'Eſleu à multis annis exercuit, ex quo quatenus inter Cleros ſe numerari velit, excommunicationem incurrit, & eſt deponendus, priuandúſque beneficio, ſi quod habebat, *cap. ſed nec tertio.* & ibi Abb. *ne cler. vel mona. num.* 1. Diaz. *in ſua pract. Canon. cap.* 61. & 62. & planè animum laicalem ſemper habuiſſe ex eo conſtat, quod numquam ſe ad Preſbyteratus ordinem promoueri curauit, contra conſuetudinem Canonicorum Viuarien.

ARGVMENTVM.

An quis teneatur præcisè iurare de facto alieno.

SVMMARIVM.

1 *Non tenetur quis iurare de facto alieno.*
2 *Determinatio circa plura, debet eodem modo determinare.*
3 *Iuramentum de facto alieno, regulariter eſt de credulitate, non de veritate.*
4 *Aliquo tamen caſu etiam de veritate, vt* num. 6. 8. & 9.
5 *Sententiæ ſtandum eſt, ſi non fuit appellatum.*
7 *Filius præſumitur ſcire debitum patris.*

CONSILIVM CLXXIII.

VT ſatisfiat dubio doctiſſimè excitato in cauſa Iſraëlis Darles Hebræi, contra Iſaac de Latea etiam Hebræi, an ſcilicet d. Iſaac præcisè iurare teneatur de veritate ſuper quarto articulo de qoo in actis, cùm in eo dicitor, non videri quòd teneatur, cùm agator de facto patris, cui d. de Lates interfuiſſe non conſtat ex Alex. *conſil.* 71. *num.* 13. *lib.* 3. Craoet. *conſ.* 103. *num.* 16. *cum ſeq.* ſed præſertim *num.* 16. Abbas *conſ.*

118.*num.*5.*circa fin. par.*2. Reſpondetur, agi hic de interpretatione ſententiæ in rem iudicatam tranſactæ, 1 qua ordinatum fuit, dict. Iſaac de Lates iurare debere, tam in animam patris quàm ſuam ſuper d. quarto articulo, & cùm certum ſit in animam patris iurata mandatum de veritate iurare debere, ex propria natura iuramenti litis deciſorij, ſequitur quoque in animam ſuam eodem modo iurare debere, nam cùm, hoc in vna eadémque periodo, ſub vno eodémque verbo dictum ſit per dictiones, *tam*, & *quàm*, coniungendo, copulando & parificando iuramenta in animam pa- 2 tris & ſuam, eodem planè modo & forma, & non diuerſimodè intelligi debent, ad nor. *in l. iam hoc iure, ff. de vulgar. & l. 2. & l. quamquam, C. de impub.*

3 Nec obſtat ſi dicatur, vnumquodque ex his iuramentis ſecundum naturam ſuam intelligendum eſſe; iuramentum autem de facto alieno regulariter eſſe de credibilitate & non de veritate ex Crauet. *d. conſil.* 203. *num.* 26. nam hoc poſſet procedere, ſi nullo caſu quis teneretur præcisè iurare de veritate de facto alie- 4 no, ſed ſi aliquo caſu poſſit, vt poteſt (quemadmodum ex ipſomet Alex. elicitur, ſi in ſuo caſu præſens fuiſſet, dum delictum committeretur, is cui deferebatur,) interpretatio verborum ſententiæ vniformiter, & non difformiter eſt facienda, & ſiue in caſu in quo verſa- 5 mur adſit ille caſus ſiue non, cùm tamen à ſententia non fuerit appellatum, illi omnino ſtandum eſt, cùm de albo facit nigrum ad not. *in l. ingenuum, ff. de ſtat. hominum.* ſatis enim eſt, quod potuerit eſſe, & ſiue iuſtè ſiue iniuſtè pronuntiatum ſit, d. Lates imputandum eſt quod acquieuerit ſententiæ.

Sed in facto, de quo agitur, non poteſt d. Lates conqueri, cùm reuera ſimus in caſu de quo præcisè de veritate de facto patris iurare tenebatur, nam etſi regulariter verum ſit, eum non teneri in factu alieno iurare de veritate, ſed tantùm de credulitate, hoc tamen 6 fallit multis caſibus. præſertim cùm verſamur in facto alieno, quod quis ſcire & perquirere tenebatur, quia præſumitur ſcientia, gloſ. *in cap. præſumitur, de reg. iur. in 6.* Bald. *in l. 3. ff. ſi quis omiſſ. cauſ. teſtam.* Archidiaconus *in cap. propoſuiſti, num. 6. diſt. 82.* Card. *clem. 1. num. 5. de conſang. & affinit.* Abb. *in cap. innotuit, num. 9. de elect.* Rom. *conſ. 481. num. 8.* Dec. *conſ. 160. col. 3. verſ. ſed his non obſtantibus.* Grat. *conſ. 12. num. 8. lib. 2.* & in puncto tradit Catron. *tract. de iuram. deciſ. quæſt. 12. princ. n. 4.* vbi ſecundam limitationem dat ad regulam, quam in principio poſuerat, quem ſcilicet non debere ſubire iuramentum in facto alieno, quia deinde primo limitauerat, vt procedat ſi agatur de veritate præcisè, non ſi de credulitate, & deinde hanc ſecundam ſubiungit limitationem, quæ non debuit eſſe ſublimitatio ad id quod propoſuerat in prima limitatione, teneri iurare de credulitate tantum; ſed debuit eſſe ſecunda limitatio ad regulam, & ipſa limitatio eſt omnino de veritate intelligenda, cùm iam primam limitationem appoſuiſſet, vt ſcilicet teneretur iurare de credulitate, & non de veritate. Hæc verò ſecunda limitatio debet eſſe ſeparata à prima, & non ad eam, ſed ad regulam referri.

Factum verò, de quo agitur, eſſe huiuſmodi, quod d. Lates ſcire & perquirere tenebatur patris adſenſum, cùm ipſe eſſet filius N. qui promiſſionem fecerat & Auenionen. venturus cum d. d'Arles negotiationem, tatione cuius promiſſio facta erat, geſturus, & in effectu cum eo venerit, & in negotia d. Lates ſe intromiſerit: debuit enim ſcire & perquirere ſub qua mercede d. d'Arles ea eſſet facturus, vt reuera exiſtimandum ſit totum hoc à patre, filio præſente, d. d'Arles dictum fuiſſe, ne ſcilicet inter ipſos poſtea eſſet controuerſia, quid & quantum mercedis nomine eſſet daturus. His adde quod hîc agatur de facto egregio ſiue debito notabilis ſummæ 500. ſcilicet ſcutorum aureorum vnoquoque anno lucri cauſa dandorum, quo caſu filius 7 præſumitur ſcire debitum patris, Benintend. *deciſ. 71. num. 70.* Burſat. *conſil. 118. num. 10. in fin. lib. 1.* ideóque te- 8 netur de veritate præcisè iurare, atque hoc pro ſecunda limitatione ad regulam de qua ſuprà ponit Caroc. *d. q. 12. num. 34.*

Adde quod ex ſeruitio & aſſiſtentia d. d'Arles, dict. Lates commodum erat percepturus, quo caſu præſu- 9 mi ſcire & iuramentum dari contendit Caroc. *d. loco, num. 33.*

Nec obſtant Crauet. & Abb. ſup. citati, nam volunt ſolum inſcium facti teneri tantum iurare de credulitate & verum eſt: ſed nos contendimus d. Lates ſcire promiſſionem, de qua in art. quarto, ex eo quod tenebatur d. factum ſcire & perquirere. Nec etiam obſtat Alexand. *d. conſ. 71. num. 13.* quia verum eſt, quamlibet notitiam non ſufficere, vt deferatur iuramentum de facto alieno, nimirum ſi habeatur per famam aut confeſſionem aduerſarij, in quibus caſibus loquitur Alex. & ita etiam intelligitur quod ait, debuiſſe intereſſe facto, vt ſcilicet non ſufficiat, ſi per famam ſciat, vt conſtat ex gloſ. magna per eum allegata *in l. in bonæ fidei, C. de reb. cred.* & quæ confeſſio non erat veriſimilis, vt per eundem Alex. *num. 14.* ſed in hoc caſu præſumitur verè ſcire, cùm teneretur id ſcire & perquirere, vt ſuprà dictum fuit, præſertim cùm verſemur in facto quod potuit ſæpius repeti, nempe in promiſſione quæ cùm à patre filio perquirenti narraretur, cenſetur reipſa de nouo fieri.

Poſtremò, non obſtat Coſta *de remed. ſubſid. remed. 96. num. 10.* eodem enim modo ſatisfit quo Crauetæ, quem allegat: Denique ſi bene ponderetur, nihil facit in contrarium; ait enim deferri iuramentum habenti veram notitiam, vt in facto proprio, quod loco exempli ponit, ſed non negat, quin etiam verè ſcienti factum alienum poſſit deferri, etſi regulariter non niſi de credulitate iurare teneatur.

ARGV-

ARGVMENTVM.

AN quando plures ſunt ſimul inſtituti, qui cenſentur ordine ſucceſſiuo vocati, an inquam admittantur per vulgarem, an per fideicommiſſariam, & aliæ quæſtiones.

SVMMARIVM.

1 *Plures ſimul inſtitui, inter quos cadit ordo charitatis, & neceſſitas inſtituendi, cenſentur vocati ordine ſucceſſiuo.*
2 *Quoties plurium inſtitutio intelligenda eſt ordine ſucceſſiuo, debet referri ad vulgarem, non ad fideicommiſſariam.*
3 *In dubio ſubſtitutio cenſetur vulgaris.*
4 *Fideicommiſſaria non inducitur, niſi verba, aut coniectura vrgeant.*
5 *Liberi per fideicommiſſum vocati, non ideo cenſentur grauati.*
6 *Vocati per nomen collectiuum perſonarum & graduum, cenſentur vocati per fideicommiſſum.*
7 *Dictio, liberorum, eſt collectiua.*
8 *Fideicommiſſum inducitur ex ordine ſucceſſiuo, & tractu temporis,* & n.15.
9 *Inter deſcendentes plerique exiſtimant filios in conditione poſitos cenſeri vocatos, quod veriſſimum eſt ſtantibus coniecturis, vt* n.10.& 11.
12 *Verba directa non poſſunt ad fideicommiſſum adaptari.*
13 *Fallit ſi adſit clauſula codicillaris.*
14 *Voluntas etiam contra verba attendi debet.*
16 *Fideicommiſſum in fauorem deſcendentium protenditur in infinitum.*
17 *An aduerſus quadragenariam detur reſtitutio ex capite ignorantiæ, quæſtio eſt controuerſa.*
18 *Sed affirmatiua verior.*
19 *Non valenti agere, non currit præſcriptio.*

CONSILIVM CLXXIV.

NOBILIS Balthaſar Botinus in ſuo vltimo teſtaméto, an Domini 1484. & die 13. Aprilis cond.to, hæredes ſuos vniuerſales inſtituit Rodericum & Balthaſarem eius filios naturales & legitimos æquis partibus, & eorum liberos, & liberos liberorum ſuorum, & caſu quo Rodericus & liberi ſui, & liberi liberorum ſuorum ſine liberis decederent, ſubſtituit d. Balthaſarem & liberos ſuos & liberos liberorum ſuorum, & è conuerſo, ſi idem Balthaſar & liberi ſui & liberi liberorum ſuorum ſine liberis decederent, ſubſtituit d. Rodericum & liberos ſuos ac liberos liberorum ſuorum. Præſupponitur d. Rodericum ſine liberis deceſſiſſe, aut certè verum eſt liberos ipſius ſiue liberis defunctos; ex Balthaſare Ioannes auus Franciſci I. V. doctoris patris nunc viuentis, ex eodem Ioanne alter Ioannes, & ex eo d. Franciſcus, ex quo alius Franciſcus eius filius doctor etiam proceſſerunt.

Quæritur, an d. Franciſcus pater ſit vocatus in portione Balthaſaris proaui: Secundò, an etiam in portione Roderici; Tertiò, caſu quo ſit vocatus, an obſtet ei quadragenaria præſcriptio per tertios poſſeſſores bonorum alienatorum opponenda: Poſtremò, an Franciſcus filius ex perſona ſua poſſit experiri & euitare præſcriptionem, & aliquod remedium dari poſſit, quo etiam viuente patre experiri poſſit.

Ad primum, an dict. Franciſcus pater ad portio-
nem Balthaſaris proaui cenſeatur per fideicommiſ-
ſum vocatus, dubium facit, quòd quamuis liberi Bal- 1
thaſaris cenſeantur vocati ordine ſucceſſiuo, cùm in-
ter Balthaſarem & eos cadat ordo charitatis & neceſ-
ſitas inſtituendi ex receptiſſima DD. ſententia *in leg.
Gallus, §. quidam recte, ff. de lib. & poſthum.* & in ſpe-
cie Alexan. *n.6.* & Iaſ. *num.15.* Idem Alex. *conſil.24. n.
10.lib.1.* Bero. *in cap. Raynutius, num. 63. & ſeq.* & ibi
Cuuar. §.2. *num.4.ff.de teſtament.* & de communi te-
ſtatur Corne. *conſil.321.num.1.in fin.lib.3* Cæpol. *conſ.
fin.num.1.*Steph.Bertrand *conſ.9.num.1.& conſil.81.n.2.* 2
lib.1.& nouiſs. Card. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib 4.
tit. 7. num.1.* tamen hoc per vulgarem non per fidei-
commiſſariam intelligendùm eſt, ita vt admiſſo Bal-
thaſare filij ſint excluſi: Hæc eſt enim vera & commu-
nis concluſio, quod quoties duorum aut plurium in-
ſtitutio eſt intelligenda ordine ſucceſſiuo, debet re-
ferri ad vulgarem ſubſtitutionem, & non ad fideicom-
miſſariam, nam cùm ſit verbis directis & ciuilibus fa-
cta, & ſemel iure directo valere potuerit, ad fideicom-
miſſum non deducitur, *l. verbis ciuilibus, ff. de vulgar.* &
hæc eſt vera & communis opinio, vt atteſtatur Dec.
conſ.205.n.4 Couar. *in d. c. Raynutius, §.2.n.7.* Clar. *in §.
teſtamentum, q.80.n.4.* Pariſ. *conſ.82.n.11.lib.1.* Crau. *conſ.
22. per tot. & conſ.131.n.3. ad fin.* vbi dicit iſtam opinio-
nem magis communem contra Pau. *in d. §. quidam re-
ctè.n.9.* Addo, quod in dubio potius ſubſtitutio iudi- 3
canda eſt vulgaris & directa, quæ expiret per aditio-
nem, quàm fideicommiſſaria, latè Mant. *de coniect. vlt.
volum. lib.5. tit.2. in princ.* Alex. *conſil.14.n.13.lib.4.* vbi
Apoſtill. allegat Alex. *conſ.12.lib.3.* & ibi concordantes
per Apoſtillatorem.

Adde rurſus, quia fideicommiſſaria ſubſtitutio non 4
inducitur niſi vis verborum aut aliqua neceſſaria con-
iectura vrgeat, *l. Titia Seio, §. Seia libertis, ff. de leg.2.*
Iaſ. poſt Caſtrenſ. *in l. poteſt, ff. de vulgar.* Ripa *in re-
pet. l. hæredes mei, §. cum ita. num.17. & 23.* Torniel. *ibid.
n.54.* & Zauches. *num.558. & 694. ad Trebell.* Menoch.
conſ.85.n.65. Augetur difficultas, quia quo caſu tenere 5
vellemus, liberos per fideicommiſſariam fuiſſe voca-
tos, tamen ſi ſemel fideicommiſſum in eorum perſo-
nam locum habuerit, finietur, nec vltra porrigetur, nec
cenſebuntur alij ex ſe deſcentibus reſtituere grauati,
ita vt actiuè & non paſſiuè cenſeantur vocati, ita in
puncto Menoch *conſ.85.n.5. cum multis ſeqq & conſ.318.
n.39. verſ. ſecunda eſt dubitatio. cum ſeqq. vſque ad fin.* Cæ-
phal. *conſil. 379. lib..* Roland. à Valle *conſil.34. lib.4.*
qui d. conſilium Menochij 85 ſuis ſubſcriptionibus ap-
probarunt.

His tamen non obſtantibus, In caſu, In quo verſa-
mur, fideicommiſſariam eámque gradualem & perpe-
tuam inductam fuiſſe exiſtimo, quia vocati per nomen 6
collectiuum plurium perſonarum & graduum, etiam
in inſtitutione, præſuppoſito quòd ſint ordine ſucceſſi-
uo vocati, cenſentur vocati per fideicommiſſum, *l. cum
ita, §. fin. l. peto, §. fratre, ff. de leg. 2.* & eſt vera & com-
monis reſolutio, vt not. Alex *in conſil.22.n.3. cum multis
ſeqq.* Couart. *in d. §.2 num.7.* & poſt eos Cancer. *lib.1.
var. reſolut. cap.1. de ſubſtit. num.56.* Simon. de Præt. *de
interpret. vltim. volunt. lib.3. interpret.3. dub 1. ſolut.9.
in princip. fol. mihi 83.* dictionem autem, *liberorum,* 7
eſſe collectiuam plurium graduum & perſonarum

certiſſimum eſt, Dec. *conſil.* 243. *num.* 2. Socin. *conſil.* 90. *in fin. lib* 1. Mandel. *conſ.* 61. *num.* 2. Tib. Dec. *conſ.* 1. *n.* 207. *& conſil.* 41. *&* 65. earum enim appellatione nepotes & pronepotes, & cæteri ex his deſcendentes continentur, *l. liberorum*, vbi Bart. *ff. de verb. ſignif. l. vlt. C. eod.* & per omnes notatur *in d. l. Gallus.*

Atque hoc quidem, ſcilicet hoc caſu per fideicommiſſum cenſeri vocatos, videtur etiam extra difficulta-
8 tem, quia nedum liberos Balthaſaris, ſed liberorum liberos vocauit, quæ verba abſque dubio ordinem & actum ſucceſſiuum & tractum temporis important, & per conſequens fideicommiſſariam ſubſtitutionem, Alex. *conſ.* 25. *n.* 1. *lib.* 4. Decien. *conſ.* 1. *n.* 191. *& n.* 217. Tuſc. *to.* 7. *lit. G. concluſ.* 802. *num.* 7. *&* 76. *&* 77. quia, vt ipſi inquiunt, eſt impoſſibile, vt omnes ſint eodem tempore.

Secundò, quod liberi Balthaſaris cenſeantur ad portionem patris vocati per fideicommiſſariam, ex eo conuincetur, quia expreſſis verbis vocentur ad portionem Roderici patrui, ex quo concluditur neceſſariò, teſtatorem multo magis voluiſſe eos vocare ad portionem patris, quia difficilius & maiores coniecturæ requiruntur, vt filij in conditione poſiti, cenſeantur vocati ad portionem patrui, quàm patris, vt colligitur, ex *d. l. hæredes mei*, *§. cum ita*, *ff. ad Trebell.* & ibi Socin. ſen. *in princ.* Ruin. *conſ.* 141. *n.* 13. *verſ. poſtremo*, *& conſ.* 134. *n.* 7. *§. præterea*, *lib.* 3. & alij quos refert & ſequitur, imò ſimpliciter ad portionem patrui non cenſeri vocatos contendit Card. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 11. *tit.* 3. *n.* 29.

Poſtremò, quia liberi dict. Balthaſaris in alio gradu fuerunt in conditione poſiti, dum ſcilicet Rodericus
9 & eius liberi Balthaſari ſubſtituuntur ex quo, cùm agatur de deſcendentibus, pleri que exiſtimarunt, etiam abſque coniecturis, cenſeri vocatos & eſſe in diſpoſitione, Graſſ. *§. fideicommiſſum*, *quæſt.* 13. *in fin.* Tuſc. *tom.* 3. *lit. F. concluſ.* 396. *num.* 6. & plerique hanc veriorem, æquiorem & magis communem teſtantur, vt per Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 11. *tit.* 2. *num.* 2. ſed hoc certiſſimum eſt, quod ſi aliquæ coniectura concurrat, eſſe vocatos, imò leues ſufficere, vt per Ment. & Graſſ. *d. loco*, in hoc verò caſu duæ concurrunt coniecturæ, eæque non leues, ſed admodum prægnantes.

10 Prima eſt, ex eo quòd conditionem concepit hoc modo, *ſi ſine filiis legitimis & naturalibus ex ſuo proprio corpore & legitimo matrimonio procreatis decederet*, quæ potentiſſima eſt, vt docent poſt infinitos quos referunt & ſequuntur Menoch. *de præſump. lib.* 4. *præſump.* 76. *num.* 53. Graſſ. *d. §. fideicommiſſum*, *quæſt.* 14. *num.* 3. Mantic. *d. lib.* 11. *tit.* 3. *num.* 13. Intrigl. *de ſubſtit. cen-*
11 *tur.* 3. *quæſt.* 26. *num.* 113. Altera, quia & liberi Balthaſaris & liberi liberorum ſunt grauati reſtituere Roderico & eius liberis, Bart. *in l. Centurio*, *quæſt.* 3. *ff. de vulgar.* & alij quamplurimi, quos referunt & ſequuntur Graſſ. *d. quæſt.* 14. *num.* 2. Menoch. *d. præſumpt.* 76. *num.* 39. Mantic. *d. tit.* 3. *num.* 2. Intrigl. *d. quæſt.* 26. *num.* 106. & quamuis hæ duæ coniecturæ contra non certantur, tamen magis communis opinio eſt pro affirmatiua, vt per d. Menoc. Ment. Graſſ. & alios. ſed vbi vtraque concurrit res non videtur habere difficultatem.

12 Non obſtat, quòd verbis directis vſus ſit, quæ non poſſunt ad fideicommiſſum adaptari, *l. non codicillum*,
13 *C. de teſtam. cap. ſi pater*, *eod. in* 6. nam etſi ſint verba directa, tamen ad fideicommiſſum trahuntur propter clauſulam codicillarem, quæ communiter apponitur in teſtamentis, & in hoc eſt appoſita, vt notanter voluit Bald. *in l. verbis ſimilibus*, *in fin. ff. de vulgar.* vt tradit ibi Alex. ſicut & in *conſil.* 82. *Perſpectis his*, *lib.* 2. & hunc pro notabili dicto tradit Matheſil. *ſingul.* 142. *nota mirabilem doctrinam*, & hoc idem dicit Auchar. *conſil.* 127. *non ſeruato Ordine in princ.* & poſt eos Dec. *conſ.* 248. *n.* 4.

Nec nocet, ſi quis aduerſus hanc reſponſionem dicat, illud procedere quando fideicommiſſaria ſecundùm voluntatem teſtatoris poteſt contineri, quia tunc voluntas teſtatoris conſeruetur per clauſulam codicillarem, quæ tendit ad eius conſeruationem, vt notat idem Bald. *in l. fin. col.* 4 *verſ. nunc aliqua*, *C. de codicill.* & reſpondet idem Dec. *d. conſ.* 248. *n.* 6. nam hoc caſu eam fuiſſe voluntatem teſtatoris conſtat, ex eo quòd liberorum liberos vocauit, vt mox dicetur, ex eo quòd eos ad portionem patrui clarè vocauit, nec non quòd concurrentibus coniecturis ita eos in conditione poſuit, vt cenſeantur in diſpoſitione, vt ſup. edoctum fuit, ex quo etiam ſecluſa clauſula codicillari cenſerentur vocati, vt infrà latiùs dicetur.

Quæ confirmantur, quia etſi ſolum veriſimilis eſſet voluntas teſtatoris (quæ tamen hîc clara videtur) quòd 14
eius bona deuenirent de liberis in liberis eius quem inſtituit, iſta voluntas etiam contra proprietatem verborum attendi debet, quia vt notat Bald. *in l. in ambiguo*, *ff. de reg. iur.* verba impropriari debent, vt voluntas teſtatoris ſeruetur, & ſequitur Alex. *in l.* 3. *C. de liber. præter. in fin.* & poſt eum Dec. *d. conſ.* 248. *num.* 5. nec ſumus in dubio, vt potius ſit vulgaris quàm fideicommiſſaria, cùm ex proprietate verborum & voluntate teſtatoris, concurrentibus coniecturis, fideicommiſſaria arguatur.

Non obſtat, quòd poſtremo loco dicebatur, quòd etſi liberi cenſeantur per fideicommiſſariam vocati, ſi tamen ſemel fuerint admiſſi, extingui fideicommiſſum, nec vlterius protendi, & cæteros poſt primos per vulgarem tantùm, hoc eſt, ſi primi non fuerint admiſſi, & non per fideicommiſſariam, hoc eſt, ſi primi fuerint admiſſi, cenſeri vocatos, ex Menoch. *conſil.* 85. *num.* 55. *& conſil.* 328. & aliis ſuprà citatis. Nam reſpondetur, quòd ſi ſequeremur opinionem Caſtrenſ. *in d. §. quidam rectè*, res eſſet expedita, exiſtimat enim, quòd ſi dictione collectiua, *liberorum* ſcilicet, vſus ſit teſtator, ex hoc videri inuicem grauatos, veniendo de vno ad alium ſecundùm gradus prærogatiuam, donec ſupereſt aliquis, cuius ſententiam amplectitur Socin. *in d. §. quidam rectè*, *num.* 6. *in* 5. *caſu.* Alciat. ibid. *n.* 62. Soc. *conſ.* 12. *n.* 13. *lib.* 3. ferè Barbat. *conſ.* 18. & alij, quorum aliqui communem referunt, relati per Simon. de Præt. *d. tract. lib.* 3. *interpret.* 3. *dubit.* 1. *ſol.* 9. *fol. mihi* 83. *n.* 1. idque ſiue verbis directis ſiue communibus vſus ſit teſtator, ex Simon. de Præt. *d. loco*, ſed ſi Cumani ſententiam, *in l. cum ita*, *§. in fideicommiſſo*, *ff. de leg.* 2. per quam cenſentur ſolùm per vulgarem vocati, ſequemur, cùm eam veriorem & magis communem teſtetur Simon. de Præt. *d. loco*, *n.* 2.

Reſpondeo, quòd ſi vltra dictionem collectiuam ali- 15
quid adſit quod tractum temporis vel actum ſucceſſiuum denotet vel aliquod, ex quo coniiciamus eam teſtatoris mentem, omnes conuenire, inductum eſſe perpetuum fideicommiſſum & graduale de vno ad alium, vt fusè docet Simon. de Præt. *d. loco*, *n.* 6. vtrumque verò in noſtro caſu adeſt, nedum enim liberos, ſed liberorum liberos inſtituit, quo caſu inductum eſſe perpetuum fideicommiſſum, tradit idem Simon. de Præt. *d. loco*, *num.* 9. voluntas quoque & actus ſucceſſiuus ex natura dictionis *liberorum*, manifeſtè conſtat: nam ſi voluiſſet ſolùm primos liberos admiſſos vocare, ſufficiebat, quod inſtitueret Balthaſarem & eius liberos, quorum appellatione cùm nepotes, pronepotes & cæteri comprehendantur, *l. liberorum*, *ff. de verbor. ſignific.* omnes per vulgarem cenſe-

cenſerentur vocati, ita vt ſi in filiis Balthaſaris vuca-
tio non habuiſſet effectum, cæteri per vulgarem po-
tuiſſent admitti, ſed quia nedum liberos, ſed libero-
rum liberos vocauit, ex eo conuincitur eius voluntas,
vt quamuis liberi Balthaſaris eſſent admiſſi, voluiſ-
ſe tamen, vt eſſent grauati ſuis liberis reſtituere, alio-
quin dictio, *liberorum* addita, eſſet ſuperflua, & nihil
operaretur. His adde quæ ſuprà diximus de vocatio-
ne ad portionem patrui, & quod in conditione ſunt
poſiti concurrentibus coniecturis.

Secundi dubij ſolutio pendet, ex his quæ circa pri-
mum dubium diximus: apertè enim & claris verbis
liberi & liberorum liberi Balthaſaris ad portionem
patrui vocantur, & cùm demonſtrauerimus ex eo
euinci actum ſucceſſiuum, & inter eos perpetuum in-
duci fideicommiſſum, ex Simon. de Præt. *d. loco, num.*
9. cui adde dicta per Roland. à Valle *conſ. 70. num.* 48.
lib. 3. ſequitur perpetuum in fauorem ipſorum indu-
ctum eſſe fideicommiſſum: idque præſertim quia d.
teſtator ſæpius & in omnibus vocationibus, inſtitu-
tionibus & ſubſtitutionibus quas facit, vocat liberos
& liberorum liberos, eandem formam loquendi ſæ-
pius repetendo, ex quo magis enixa teſtatoris vo-
luntas elicitur, *leg. baliſta cum ſimilibus, ff. ad Senat.
Trebell.*

Sed amouendus eſt ſcrupulus, qui poſſet ſubori-
ri circa Franciſcum iuniorem, qui eſt in quinto gra-
du reſpectu Balthaſaris, primi teſtatoris, an ſcilicet
ſubſtitutio, per nomen collectiuum inducta, protein-
datur vltra quartum gradum. Et quidem hoc caſu ve-
rius eſſet dict. Franciſcum iuniorem non eſſe niſi in
quarto gradu ſubſtitutionis, cùm gradus inſtitutionis
ſit demendus, & quoad eos qui ſunt comprehenſi ſub
nomine collectiuo, reuera ſit tantùm in quarto gradu,
adſunt enim ſolùm Ioannes 1. Ioannes 2. Franciſcus
1. & hic Franciſcus iunior: ſed demus eſſe in quinto,
16 vno verbo, cùm hîc agatur de fideicommiſſo ordina-
to per aſcendentem in fauorem liberorum, & ſic deſ-
cendentium, illud abſque controuerſia eſt perpe-
tuum, & in infinitum protenditur, quandiu ſuper-
ſunt deſcendentes, Curt. ſen. *conſil.* 42. *num.* 22. Mantic.
de coniect. vlt. volunt. lib. 8. *tit.* 12. *num.* 46. Tuſch. *tom.* 3.
lit. F. concluſ. 251. *numer.* 4. *& concluſ.* 252. *numer.* 9.
cum ſeqq.

Ad tertium dubium facit, quia tertij poſſeſſores
qui conueniendi ſunt, cum titulo & bona fide vltra
40. annos poſſederunt & præſcripſerunt; inde reſul-
17 tat quæſtio, an aduerſus præſcriptionem 40. anno-
rum ex capite ignorantiæ detur reſtitutio; quæ con-
trouerſi iuris eſt, aliquibus exiſtimantibus non dari
etiamſi quis eſſet intra 40. à die ſcientiæ, vt Pinel. *in
authent. niſi triennale, num.* 59. *& ſeqq. C. de bon. mater.*
infinitos referens, Berous *quaſt.* 81. *num.* 3. *& conſil.* 56. *n.*
41. *& ſeqq. lib.* 3. Vaſq. *illuſt. quaſt. cap.* 57. Surd. *deciſ.* 4.
num. 4. *&* 5. Theſſau. *deciſ.* 134. *num.* 6. *& ſeqq.* Gaſpar.
Anton. Theſſan. *in addit. ad d. deciſ.* quorum plerique
vt Bero. Vaſq. Theſſan. hanc magis communem & ſe-
quendam, & duo Theſſanti ita Senatum iudicaſſe te-
ſtantur. Aliis dari affirmantibus & hanc etiam vere-
riorem plerisque ex his aſſerentibus, quam tenuit
gloſ. *in l. qui filium, §. Sabinus, ff. ad Trebell.* Bart. *in l. Æ-
mylius, num.* 5. *ff. de minoribus, & in l. cùm filius, §. in hac,
ff. de verborum oblig.* Curt. ſen. *conſil.* 38. *num.* 1. Gozadin.
conſil. 56. *num.* 10 Socin. iun. *conſ.* 70. *num.* 18. *cum ſeqq. lib.* 1.
Mandul. *conſ.* 634. *num.* 11. Benintend. *deciſ.* 69. *&* 71. Sed 18
in hoc conflictu opinionum affirmatiua abſque dubio
ſequenda eſt, quòd Rota Rom. eam ſoleat ſequi, &
ſæpius vti veriorem ſit amplexa etiam in terminis præ-
ſcriptionis ſtatutariæ, vt in impreſſis diuerſor. *deciſ.*
39. *num.* 3. *par.* 3. & in manuſcriptis vt per Mareſc. *var.
reſolut. lib.* 1. *cap.* 6. & Gratian. *diſcept. Forenſ. lib.* 1. *cap.*
118. *num.* 8. ſed difficile eſt probare ignorantiam talem
qualis eſſe debet, neque enim quælibet ſufficit, ſed ea
tantùm, quæ ex omni parte ſit excuſabilis, & circa
quam nulla interueniat negligentia, ſecundùm Felin.
in cap. vigilanti, num. 4. *de præſcript.* Albam. *conſil.* 18.
num. 1. poſt alios ab ipſo relatos, quod non eſt, quan-
do ex coniecturis arguitur ſcientia, etiamſi ſint re-
motæ, vel quando habuit in genere notitiam, aut
quando tenebatur inueſtigare, vt fuit tentum per
Rotam in vna Romana Saluiani interdicti 20. Ianua-
rij 1602. coram Iuſto, & in alia Romana deuolutio-
nis tenimenti 27. Iulij 1576. coram Robuſterio, &
rurſus de eodem anno 14. Maij in vna Florentina Iu-
riſpatronatus coram Felic. recorda. Clemente Papa
VIII. tunc Auditore, in qua ſecundùm opinionem
multorum fuit etiam dictum, quòd ad obtinendum
hanc reſtitutionem in integrum, opus eſt, vt nedum
quis ignoret alium poſſidere rem ſuam, ſed etiam
ignoret illam ad ſe pertinere, vel in ea ius ſibi compe-
tere, vt per Felin. vbi ſuprà *ſub num.* 4. *verſ. ſecundo con-
tra dictum Petri*: & talis probabilitas ignorantiæ non
præſumitur, niſi concurrant coniecturæ, ex quibus
præſumi poſſit, vt per Bald. *in l.* 1. *num.* 2. *C. ad Macedo-
nian.* Quæ deſumpta ſunt ex Mareſco. & Grat. dictis
locis, & in hoc caſu tantum abeſt, vt adſit coniectura
ignorantiæ, quin potius adſunt coniecturæ ſcientiæ,
nempè quia dict. Franciſcus veniet agendo, Benint.
d. deciſ. 69. *num.* 71. Surd. *dict. deciſ.* 4. *num.* 7. Scapuc. *de
Saluia. interdict. quaſt.* 21. *num.* 4. 5. *&* 6. præſertim con-
currente diuturnitate temporis, Oddo *de reſtitut. in
integr. par.* 1. *quaſt.* 8. *artic.* 10. *num.* 66. *&* 67. Benintend.
d. deciſ. 69. nec non quod eſt ex deſcendentibus te-
ſtatoris, Benintend. *d. deciſ.* 69. *&* 71. ideóque ſi dict.
Franciſcus ſenior experiri velit, probandum erit non
habuiſſe notitiam teſtamenti niſi à duobus vel tribus
annis, vt ſit intra quadriennium ad petendam reſtitu-
tionem præſtitutum.

Ad quartum, idque poſtremum, ſi Franciſcus iunior
agat, certum eſt præſcriptionem ei nocere non poſſe,
nulla enim præſcriptio aduerſus eum curret quouſque
in eius perſona ſit apertum fideicommiſſum, quia non
valenti agere non currit præſcriptio *l.* 1. *§. fin. C. de an-* 19
na. præſcript. l. 1. *C. de bonis matern. l. in rebus, §. omnes, C.
de iur. dot. l. ſi quis ex emptionis, C. de præſcript.* 30. *annor.*
& in terminis fideicommiſſi ſucceſſiui & perpetui do-
cet Peregr. *de fideicommiſſ. art.* 61. *num.* 16. poſt multos
quos refert & ſequitur, adeò vt nec centenaria nec
millenaria præſcriptio currat, Natta *conſ.* 437. *n.* 5. *&* 7.
Peregr. *d. loco.*

Sed quomodo Franciſcus iunior experietur viuen-
te parte? ſi pater ex nunc fideicommiſſum reſti-
tuat, iuxta *leg. poſt mortem cum ibi tradit, C. de fi-
deicommiſſ.*

ARGUMENTUM.

Epitome vt in ſummario.

SUMMARIUM.

1 *Actor ſemper debet probare intentionem ſuam, ſiue affirmet, ſiue neget.*
2 *Nepotes patruo ſuccedunt in capita.*
3 *Fructus legitimæ 20. annis præſcribi poſſunt.*

CONSILIUM CLXXV.

NOBILIS Gaſpar de ſancta Maria Paterneum, cùm tres liberos haberet, Michaelem, Ioannem & Catharinam, & medietatem ſuorum bonorum Michaeli in contractu eius matrimonij donaſſet, teſtamento ſuo hæredem vniuerſalem Annam Sauuane, vxorem, inſtituit, cum onere reſtituendi hæreditatem Ioanni, ſi tempore, quo ipſa moreretur, eſſet in humanis: quod ſi de eo tēpore nulla vitæ d. Ioannis habeatur notitia, aut vero moriatur ſine liberis, ſubſtituit d. Catharinam & poſt illam Ioannem & Gaſparem de Gay, filios dict. Catharinæ, vel eorum ſuperſtitem, eis alios liberos d. Catharinæ ſubſtituendo; ita tamen, quòd ſi dictus Ioannes rediret (abſens enim erat vel mortuus) dicta Catharina teneretur reſtituere d. hæreditatem d. Ioanni abſque reſtitutione fructuum interim perceptorum, quos ad dict. Catharinam eiúſque filios pertinere voluit; d. Ioannes numquam comparuit, neque poſt d. teſtamentum patris, neque ante de eo quidquam auditum fuit. Mortua d. Sauuana, dicti Ioannes & Gaſpar de Gay (eorum enim mater Catharina deceſſerat:) lite aliquandiu mota inter ipſos & liberos Michaelis, mediante tranſactione & diuiſione inter ipſos inita, conſequuti ſunt bona fideicommiſſo ſubiecta per d. Sauuane poſſeſſa, & ab anno 1594. vel circa, quo d. Sauuane deceſſit, dicti de Gay dicta bona pacificè poſſederunt. Nunc verò filij d. Michaelis contendunt ſibi deberi mediam partem dictorum bonorum ad dictos de Gay obuentorum, quaſi Ioannes poſt d. Sauuane deceſſerit ab inteſtato.

Quæritur, an benè ſint fundati in eorum petitione, & ſi aliquod ius & quale illis competat.

Reſpondetur, hoc primo ſtatuendum eſſe, dictos liberos probare debere dict. Ioannem, nedum matri, ratione fideicommiſſi, ſed & patri ratione legitimæ ſuperuixiſſe, & tandem mortuum; quòd ſi in proba-
1 tione defecerint, excludendi ſunt ab eorum petitione: nam agens ſemper probare debet, id quod eſt fundamentum ſuæ intentionis, ſiue affirmet, *l. ei incumbit, l. cum qui. ff. de probationibus, l. actor, C. eodem.* ſiue neget, nam negatiuam, quæ eſt fundamentum intentionis alicuius ab eo deduci & probari oportet, *leg. in illa*, vbi Bartol. & interpretes omnes, *leg. ita ſtipulatus, verſ. quod ſi ab initio, ff. de verb. obligat. leg. penult. §. decere, ff. ne quis eum qui, cap. vt circa, cap. ſi forte de elect. in 6.* Peregr. *de fideicommiſſ. artic. 63. num. 36.* Ideóque hoc caſu ſiue affirment Ioannem ſuperuixiſſe patri & matri, ſiue negent ante eos mortuum, cum hoc ſit fundamentum ſuæ intentionis, ſi in eo defecerint, condemnandi ſunt. Quod eo caſu eò maximè ſtatuendum eſt, quòd & pater & mater, nec non dicti liberi Michaelis litigantes, tranſigentes & diuidentes cum dictis de Gay bona per d. Sauuane relicta, eum pro mortuo habuerint, præſertim dicti liberi, qui non permiſiſſent integra bona fideicommiſſo ſubiecta, ad portionem dictorum de Gay perueniſſe, nec eo modo tranſegiſſent, vt ea ad ipſos pertinerent, ſi credidiſſent d. Ioannem viuere.

Sed iam ponamus caſum, dictos liberos contendere ſe erraſſe & falsò exiſtimaſſe, mortuum eum qui ſuperſtes erat, velléque docere de errore, & legitimè probare dict. Ioannem tempore patris matriſque in humanis fuiſſe, præſuppoſita citra præiudicium veritatis legitima probatione, quæritur quódnam ius in dictis bonis dictis de Gay obuentis prætendere poſſent. Et quidem in eo omnes conueniunt, nullum ius prætendere poſſe, quàm ſuper bonis, de quibus Ioannes diſponere potuiſſet, & ſic non ſuper portione omnium bonorum dictis de Gay obueata, ſed tantùm ſuper iis bonis, de quibus dict. Ioannes diſponere potuiſſet. Quo ſtante certum eſt dimidiam partem bonorum, quæ Ioannes poſſediſſet, ſi ſuperuixiſſet, non poſſe petere, quia Gaſpar teſtator expreſſis verbis dictos de Gay poſt mortem Catharinæ matris ſubſtituit, ſiue dict. Ioannes non eſſet in rerum natura à tempore mortis dict. Sauuanæ hæredis, ſiue is ſine liberis decederet: quare ſi probaretur d. Ioannem ſuperuixiſſe, cùm tamen certum ſit deceſſiſſe ſine liberis (ex confeſſione propria liberorum d. Michaelis, petentium dimidiam hæreditatis d. Ioannis ab inteſtato, quam petere non poſſent, ſi ſupereſſent liberi, §. 1. & 2. *Nouel. 118. de hæredib. ab inteſt. venien.*) nihil ſuper bonis fideicommiſſo ſubiectis petere poſſent, ſed ſolum ſuper detractione dict. Ioanni competente, ratione legitimæ (Trebellianicam enim detrahere non poterat, cùm non eſſet primus hæres, ſed d. Catharina, quæ per imputationem fructuum d. quartam habuit;) quæ legitima eſſet nona pars bonorum Gaſparis, cùm tres liberos reliquerit, nec d. legitima eſſet pro dimidia parte inter liberos d. Michaelis & dictos de Gay diuidenda: Sed cùm proponantur quatuor liberi Michaelis & quinque Catharinæ, & ſic ſint nouem numero, d. legitima in 9. partes eſſet diuidēda, & vnuſquiſque vnam portionem eſſet habiturus, & ſic filij Catharinæ quinque, Michaelis verò quatuor: cùm 2
enim agatur de ſucceſſione patrui per nepotes ſolos, non cum alio patruo facienda, in illa admodum controuerſa iuris quæſtione inter Accurſ. & Azon iam inualuit opinio Azon. & eſt magis vſu recepta, ſecundum quam in omnibus Tribunalibus ſolet iudicari, vt ſcilicet in capita & non ſtirpes ſuccedant, Azon. inquam, *in ſumma tit. C. de legitim. hæred. n. 11.* cuius opinionem amplexi ſunt 38. alij DD. relati per Anth. Theſſau. *in deciſ. 16* & vltra eos Cephal. *conſ. 431. vol. 3.* planiſſimè Ludou Motor *conſ. 1. per tot.* ipſemet Theſſ. *d. deciſ. 162. n. 7.* Conſtant. Capitol. *in tract. de ſucceſſ. ab inteſt. lib. 3. n. 60. cum multis ſeqq.* Philipp Paſca. *in tract. de virib. patr. poteſt. par. 4 c. 9. n. 14.* qui ſecundùm hanc opinionem Senatum Neapol iudicaſſe refert, eámque plurib. authoritatib. ac rerum iudicatarū exemplis plenè confirmate Petrum Cabal. *in conſ. 114. n. 40. lib. 2.* contendit.

Sed & quoad reliquas quatuor portiones de dictis nouem legitimę quæ eſt nona omnium bonorum Gaſparis, præſuppoſita ſemper dict. probatione, in caſu, in quo verſamur, dictis liberis opponi poſſet 3 præſcriptio 20. annorum cum titulo & bona fide;

&ca-

4 & caſu, quo non iouaret propter naturam actionis, pro legitima competentis, certè quoad fructuum reſtitutionem iuuare deberet. Etſi regulariter fructus legitimæ à die mortis currant, quia dicti de Gay eos cum bona fide & legitimo titulo perceperunt, ſcientibus, conſentientibus, & quod plus eſt, contrahentibus dictis liberis cum dictis de Gay *l. fi. cum gloſ. C. de vſur. & fruct. lib. legator. gloſ. in l. Herennius t. ff de vſur.* Socin. iun. *conſ 122. num. 24. vſque ad fin. lib. 1.* & qui liberi non niſi docto errore ad petitionem partis ſucceſſionis d. Ioannis admitti poſſunt: contraxerunt enim cum dictis de Gay, & diuiſerunt, præſuppoſito quòd d. Ioannes eſſet mortuus.

ARGVMENTVM.

DEfectu inſinuationis an inualidetur donatio facta in contractu matrimonij.
An bona alienata pro dote ſorori conſtituenda, per fratrem reuocari poſſint.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum ſupplet defectum inſinuationis.*
2 *Etiam in præiudicium tertij.*
3 *Fallit, ſi intra certum tempus facienda ſit.*
4 *Inſinuatio, conſtitutione vel ſtatuto facienda, vbi bona ſita ſunt, ſi alibi fiat, nihil operatur quoad bona extra illum locum ſita.*
5 *Donans medietatem bonorum, poteſt vnam vel plures res in ſolidum alienare, dummodo ex medietate reſtante poßit ſuppleri valor alienatorum.*
6 *Donatio inofficioſa reſcinditur pro legitima.*
7 *Dos eſt loco legitimæ, & iuxta illam regulatur.*
8 *Frater in ſubſidium ſororem dotare tenetur.*
9 *Fideicommiſſum pro dote ſoroi conſtituenda alienarì poteſt.*
10 *Omnes donationes inſinuandæ ſunt, vbi adeſt dictio vniuerſalis.*
11 *Donatio, quæ fit à patre nubente, filio naſcituro, de iure requirit inſinuationem.*
12 *Inſinuatio coram quocumque Iudice fieri poteſt.*
13 *Contra.*
14 *Inſinuatio quomodo fieri debeat.*
15 *Statutum non operatur vltra territorium.*
16 *Proteſtatio conſeruatoria iuris proprij, & ex qua ſequitur præiudicium tertij, debet illi denuntiari.*
17 *Non eſt neceſſaria intimatio, quando adeſt imminens periculum ex præſentia patris.*
18 *Talis querela intra quinquennium proponi debet.*
19 *Vbi metus concurrit cum proteſtatione, non eſt opus quod fiat præſente parte.*
20 *Reſtitutio minori denegatur, poſt quadriennium à maioritate.*
21 *Non valenti agere, non currit præſcriptio.*

CONSILIVM CLXXVI.

ANNO 1611. & 9. Iulij Nobilis Fulcram de Montfaucon, Baro d'Irles, tam nomine proprio & priuato, quàm vti donatarius, & cohæres Marguaritæ de Pouſignes eius matris, necnon cauſam habens ab Anna, Maria, & Lucretia eius ſororibus & cohæredibus, ac domina Anna de Brancas, eius vxor vti procuratrix Chriſtophori eorum filij in vim duplicis mandati per d. Chriſtophorum facti 21. Aprilis, & 19. Maij eiuſdem anni, ambo in ſolidum vendiderunt inſulam dictam la Forquete in territorio Villæ Inſulę, & alia bona ſita in territorio Saumanæ, ſpectabili domino de Prius Medicinæ doctori, cum promiſſione pretium conuertendi in ſolutionem partis dotis Delphinæ eorum filiæ, quæ, vt ipſi aſſeruerunt, fuit cauſa d. venditionis, & cum renuntiatione hypothecarum d. Annę de Brancas competentium pro iuribus ſuis, ſolemnitatibus ad hoc requiſitis interuenientibus.

Dein d anno & 28. Iulij, d. Chriſtophorus filius d. venditionem & omnia in ea contenta ratificauit.

Dictus Chriſtophorus ſe iactat velle dicta bona recuperare, non obſtante d. venditione & ratificatione, idque ex eo quòd d. Fulcram in contractu eius matrimonij de an. 1578. & 14. Ianuarij, inito, donauit vni ex maſculis per ipſum eligendo ex eo matrimonio naſcituro, quod ſi non elegerit, primogenito capaci & idoneo, medietatem omnium ſuorum bonorum præſentium & futurorum, & quæ donatio Auenioni fuit registrata in libro inſinuationum penes Magiſtrum Siffredi exiſtenti die eiuſdem menſis, ideóque medietatem tantum dictorum bonorum d. Fulcram potuiſſe alienare, & alteram ad ſe pertinere, cùm ipſe ſolus maſculus ex eo matrimonio natus ſit.

Idque præſertim, quia in contractu matrimonij d. Chriſtophori cum Anna de Paulo celebrati, d. Fulcram pater d donationem ratione d. matrimonij confirmauit, &, quatenus opus eſſet, ratificauit, cum reſeruatione fructuum, dictæque donationes in Prouincia Occitana, & ſic in regno Franciæ iuxta ordinationes Regias de an. 1539. 1549. 1566. & 1585. fuerunt legitimè inſinuatæ.

Et quamuis d. donationes non fuerint inſinuatæ in Comitatu Venaiſſino: & nihilominus in Comitiis, quos Status vocant, de anno 1577. Pontiſorgiæ tentis, donationes, quæ intra tres menſes non inſinuantur, declarentur nullæ, exiſtimat has validas, quia contemplatione matrimonij factæ fuerunt, quas d. ſtatuto non comprehendi contendit.

Et quamuis ſecunda donatio, de an. 1596. facta, videatur defectu inſinuationis poſſe impugnari ob aliud ſtatutum in Comitiis de anno 1595. in d. Comitatu teutis, quo diſertis verbis omnes donationes etiam in contractu matrimonij & contemplatione illius factæ nullæ declarantur, ſi intra tres menſes in loco vbi bona ſita ſunt, non fuerint inſinuatæ; tamen in hac, de qua agitur, hoc non procedere credit, quòd dependeat à prima, vi cuius d. bona iam ad ipſum ſpectabant, & in omnem euentum, ſe fuiſſe minorem tempore d donationis ſecundæ.

Et quoad mandata matri facta ad vendenda d. bona, & ratificationē inde ſequutam, ea ſibi nocere non poſſe; tum quòd minor eſſet; tum quòd metu paterno, & vt patri matríque complaceret ad id adactus fuerit, quòd per teſtes ſe probaturum ſperat, idque præſertim quòd ante & poſt d. mandata & ratificationem, iudicialiter declarauit ſe metu paterno facturum, & feciſſe.

Quamuis etiam pretium d. venditionis fuerit conuerſum in ſolutionem partis dotis d Delphinę, patrem tamen id facere non potuiſſe, præſertim quod media pars medietatis dictorum bonorum vēditorum ad patrem pertinēris, & ſic quarta pars dictorum bonorum ex alio capite ad dict. Chriſtophorum filium ſpectat,

in vim ſcilicet donationis in contractu matrimonij d. Chriſtophori per patrem factæ, quę, quamuis non fuerit inſinuata, non propterea tamen minùs valere debet, quòd dict. Chriſtophorus de dict. tempore minor eſſet.

Et poſtremò d. Delphinam ſororem nullam ceſſionem iurium feciſſe, ideóque d. dominum de Priſis iuribus illius ſe iuuare non poſſe.

Quæritur, quid iuris: Pro validitate d. venditionis omnino reſpondendum cenſeo, non obſtantibus iis, quæ ſuprà in contrarium deducta fuerunt.

Quod vt clariùs doceatur, vnum præmittendum eſt, nullam eſſe habendam rationem d. ſecundæ donationis de anno 1596. ex quo ſequitur, ea ſe d. de Montfaucon iuuare non poſſe pro maiori validitate primæ donationis de anno 1578. nec prætendere mediam partem medietatis bonorum ad d. Fulcram ſpectantis, & ſic quartam partem omnium bonorum, vltrà dimidiam etiam omnium ex vi primę donationis ſibi competentem, ad ſe pertinere: Nullam, inquam, d. ſecundæ donationis habendam eſſe rationem, & perinde ac ſi facta non fuiſſet cenſendam, conuincitur ex eo, quod nominatim per d. ſtatutum in dictis Comitiis Comitatus, anno 1595. habitis, cautum fuit, vt donationes intra tres menſes inſinuarentur in locis, vbi bona ſita ſunt, alioqnin nullius eſſe momenti: & cùm d. donatio non fuerit in Comitatu & Iudicatura Inſulę, vbi bona ſita ſunt, inſinuata, quoad ea nullius erit momenti: etſi enim in hac patria iuramentum ſuppleat
1 defectum inſinuationis, ex magis communi ſententia,
vt fusè docet Seraphin. *in tract. de priuil. iuram. priuil.*
73. art. num. 4. vſque ad num. 5. ſecundum quam Rota
Rom. ſolet iudicare, Mancin. *in tract. de iuramen. effe-*
2 *ctu 19. num. 1. 2. & 3.* etiam in præiudicium tertij, modò
ne principaliter in detrimentum illius donatio ſit fa-
cta, Franc. *in cap. 2. num. 14. de pact. in 6.* Mancin. *d. loco.*
etiam ſi iuramentum fuiſſet ſimpliciter præſtitum, nec
expreſsè inſinuationi renunciatum, Mancin. *dict. loco,*
3 *num. 10.* tamen quando per conſtitutionem vel ſtatutum inſinuatio debet fieri intra certum tempus, alioquin declaratur nulla, iuramentum enim in contractu matrimonij præſtitum, quoad hoc nihil operatur, nec ſupplet defectum inſinuationis poſtea ſuperuenientem, Federic. de ſen. *conſil. 281* Curt. iun. *conſ. 241. in fin.* Clar. *§. donatio, quæſt. 18. n. 3* Rimin. iun. *in §. 1. n. 257. & ſeq. Inſtitut. quib. alien. licet vel non,* Seraphin. *dict. priuil. 73. num. 5.* quia d. iuramentum intelligitur rebus ſic ſtantibus. *c. cum P. de renuntiat. c. quemadmodum de iureiur.* Dec. *in l. in ambiguis, §. fin. ad fin. de reg. iur.* Grat. *reſponſ. 44. n. 22. lib. 2.*

Et quamuis multi exiſtiment, inſinuationem validè poſſe fieri in loco contractus vel domicilij, qua de
4 re poſtea diſſeremus: tamen vbi expreſsè conſtitutione vel ſtatuto cauetur, vt ea fiat in loco vbi bona ſita ſunt, ſi alibi fiat, quoad bona ſita in loco vbi non eſt facta, nihil operabitur, & quoad ea nullius erit momenti, Rebuf. *in conſtit. Reg. tract. de donat. inſinuan. art. 2 gloſ. nu. 4.* Frerot. *aux Baſilequts, lib. 6. tit. 4. ad art. 1.* Charon. *reſponſ. lib. 6. cap. 57.* adeo vt ſi partes habeant domicilium in vno loco, & in alio bona ſita ſint, ſufficiat, vt inſinuatio fiat vbi bona ſunt ſita, Rebuf. *d. loco, num. 6.*

Hoc verò ſtante, vt veriſſimum eſt, tota res reducitur circa primam donationem de d. an. 1578. factam, an ſcilicet ex vi illius d. Chriſtophorus, medietatem dictorum bonorum venditorum conſequi poſſit: Et non poſſe ex ſequentibus concluditur.

Primò, præſuppoſito in Prouincia Occitana, vel alibi extra Comitatum, adeſſe bona ad d. Fulcram pertinentia ratione medietatis non donatæ de dict. anno 1578. quæ ſufficiebant ad conſtituendum valorem medietatis dictorum bonorum venditorum, certiſſimum eſt d. Fulcram, etiam ſine filio, dicta bona vendere potuiſſe: indubitatum enim eſt in iure, eum, qui medietatem bonorum donat, poſſe vnam vel plures res in
ſolidum alienare, dum tamen ex medietate cætero- 5
rum bonorum reſtantium non donata & ad ſe ſpectante, poſſit ſuppleri valor dictorum bonorum in ſolidum alienatorum, Guid. Pap. *quæſt. 602.* Bereng. Fernand. *in cap. vn. de fil. nat. ex matrim. ad Morganatic. contract. cap. 10. n. 5.* Papon. *en ſon recueil, lib. 11. tit. 1. des donat. art. 13.* & ibi additio. Maynard. *aux notab. queſt. lib. 6. c. 72.*

Secundò, poſito citra præiudicium veritatis, quòd
non ſupereſſent bona, quibus valor dimidiæ partis
venditorum ſuppleatur, d. tamen venditio fieri potuit
pro dote filiæ conſtituenda, cùm, non obſtante qua-
cumque donatione, legitima filiis debeat conſeruari, 6
&, ſi non adſint bona, donatio tanquam inoffïcioſa ad
fines legitimæ reſcindatur, *l. 1. & per tot. tit. C. de inof-*
fic. donation. dos verò eſt loco legitimæ, & iuxta illam 7
ſolet regulari, Bart. & alij *in l. Titio centum, §. Titio genero, ff. de condit. & demonſt.* Surd. *de aliment. tit. 1. q. 31. num. 30.* ideóque etſi alioquin, quod de reuocatione inoffic. donationis dicitur, non procedat, niſi poſt mortem patris, quia antè non eſt debita legitima, *l. 1. §. ſi impuberi, ff. de collatio. bonorum.* tamen cùm dos eſt conſtituenda, debet ſtatim haberi ratio inoffïcioſitatis, cùm dos tunc loco legitimæ ſit ſoluenda, alioquin matrimonium contrahi non poſſet.

Tertiò, etſi daremus, neque ſupereſſe dicta bona,
neque locum eſſe reuocationi, ſeu diminutioni dona-
tionis, nec adeſſe bona ex quibus dos conſtituatur,
tamen potuit & debuit huiuſmodi diminutio fieri,
quia agitur de dote filiæ donantis, & ſorori vtrimque
coniunctæ donatarij conſtituenda, qui ſicut & con- 8
ſanguineus in ſubſidium ſororum dotare tenetur, Ti-
raquel. *in l. boues, § hoc ſermone, limit. 9. ſub num. 14. & de*
iure primogen. quæſt. 61. ſub num. 1. Houded. *conſ. 18. num.*
32. vol. 1 Theſſau. *deciſ. 159. ſub num. 5 & deciſ. 192. num 7.*
Maſcar. *concluſ. 813. num. 5.* adeò vt bona fideicommiſſo 9
ab aſcendente ordinato ſubiecta ad dotem ſorori
conſtituendam, alienari poſſint, Intrigliol. *deciſ. Re-*
gia Curiæ Regni Siciliæ 4. num 19. multo magis hoc ca-
ſu quo pater ipſe ſimul cum filio vendit, ad dotem
conſtituendam.

Nec obſtat, ſi dicatur, d. filiam ceſſionem iurium in fauorem emptoris non feciſſe, neque enim hoc DD. requirunt, ſed ſufficit quòd pro dote fuerit venditio facta, & in effectu huiuſmodi pecuniæ fuerint ob eam cauſam impenſæ, vt in hoc caſu accidit.

Quartò, quia his omnibus ceſſantibus, quæ tamen non ceſſant, iure ex d. donatione reſultante, etſi eam quoad bona in Comitatu ſita nullius eſſe momẽti docuero, ſequetur d. venditionem impugnari non poſſe: eſſe verò eiuſmodi oſtenditur ex eo quòd, cùm iam ſtatutum de anno 1576. de quo ſuprà fuiſſet in Comitiis promulgatum, defectu inſinuationis corruit d. donatio de anno 1578. abſque dubio, cùm agatur de præiudicio tertij.

Quod ſi replicetur, in d. ſtatuto non fuiſſe factam
mentionem donationum in contractu matrimonij
factarum, ſed tantùm in alio ſtatuto, in Comitiis de an.
1595. habitis, facto. Reſpondetur, de d. an. 1595. fuiſ-
ſe mentionem factam, ad tollendas difficultates & li-
tium amfractus, ſed non propterea minus compre-
hendebantur in d. primo ſtatuto, propter dictionem
vniuerſalem, *Toutes*: omnes verò donationes etiam 10
con-

contemplatione matrimonij factas, etiam inter virum & vxorem, etiam reciprocas, propter dictionem vniuerſalem, *Toutes*, eſſe inſinuandas certiſſimi iuris eſt, & non inſinuatas nullius eſſe momenti in præiudicium creditorum. Rebuf. *d. tract. de inſinuat. donat. art. 1. gloſ. 1. numer. 9. & 24.* Argent. *in conſuetud. Britan. tit. de donat. in præfat. col. mihi 635.* Maynar. *en ſes notables queſt. lib. 6. c. 67.* Author. *des remarques du droict François, verb. inſinuatio, num. 4. 5. & 9.* Chenu *in addit. ad Papon. lib. 11. tit. 1. arreſt. 35.* Charon. *aux memorables obſeruat. verb. donation. pag. mihi 89.* Frerut *aux baſiliques, lib. 6. tit. 4. art. 1.* idem Charon. *au Code Henri, eod. lib. & tit.* Sed in donatione, de qua agitur, etiam ſecluſa dictione, *Toutes*, idem eſſet aſſerendum, quia non poteſt dici contemplatione matrimonij facta, qualis eſt illa,
11 quam pater facit filio in cõtractu eius matrimonij, nec eſt inter virum & vxorem, ſed à patre nubente filio naſcituro fit, quæ de iure requirit inſinuationem, Bella. *conſil. 17. in princ. in fin.*

12 Sed difficultas ſuboritur, quod de iure inſinuatio poteſt fieri coram quocumque Iudice, etiamſi non ſit iudex partium, rei, vel loci per *l. data, & l. in hac, C. de donat. §. illud in auth. vt fratrum filij, collat. 9. ibidem*, aut apud quos omnia talia documenta fieri poſſunt, quoniam inſinuatio eſt actus voluntariæ iuriſdictionis, qui fit inter volentes, *§. nulla, in auth. de defenſor. Ciuit. collat. 5.* & ibi gloſ. & ita tenet Ioan. Andreas *in addit. ad*
13 *Speculat. in tit. de inſtrum. editio. §. porro.* Bald. *in cap. fin. in fin. de offic. iudic.* & quamuis hæc reſolutio ſit controuerſa, & Guid. Pap. *quæſt. 325.* contrariam ſententiam amplectatur, & inſinuationem debere fieri coram Iudice Ordinario reſpectu donantis, vel rerum donatarum, non autem ſufficere, vt fiat coram quocumque Iudice, & ita in Senatu Delphinali iudicatum fuiſſe contendat: tamen cùm d. donatio, in d. contractu matrimonij contenta, fuerit facta Auenioni, & ibidem inſinuatio, ea videtur eſſe legitima & ſufficiens, ex Oldr. *conſ. 253. factum tale eſt, verſ. ſecundo eſt videndum, vbi inſinuatio poteſt fieri*, & valet facta coram Iudice loci contractus, licet aliàs non ſit Iudex ratione domicilij vel bonorum.

14 Sed ad hoc reſpondetur, d. inſinuationem non eſſe ſufficientem, quia de eſſentia inſinuationis eſt, vt inſtrumentum donationis exhibeatur apud Magiſtratum præſentem, & ſuam poteſtatem accommodantem, & in acta & teſtationes referri iubentem id quod agitur, *l. Modeſtinus, ff. de donat.* Alexand. *conſ. 157. lib. 2.* poſt multos quos refert & ſequitur Bald. Nouel. inter conſilia Socin. *conſil. 68. num. 2.* Azo *in ſumma de donat. §. penult.* Hoſtienſ. *eod. tit. §. qua donationes.* Argent. *dict. tit. de donat. in præfat. verſ. ſed etſi de inſinuat.* Papon. Charon. Maynard. locis ſuprà citatis & ipſemet Oldr. hoc præſupponit. Hæc verò de qua agitur, non fuit inſinuata coram Iudice, ſed ſolum regiſtrata in d. libro penes Magiſtrum Sifredi exiſtente iuxta ſtatutum Auen. quo non corrigitur ius commune, ſed præſuppoſito quod inſinuatio non ſit neceſſaria, quia donatio iurata fuit, aut ſi eſſet neceſſaria, quod facta fuerit, vt debet, coram Iudice, nihilominus regiſtretur in d. libro, ad hoc vt tertio nocere poſſit: ita quod etſi alioquin inſinuatio legitimè facta fuiſſet, aut ſi neceſſaria non eſſet, non noceat tertio ſi non fuerit in d. libro regiſtrata quoad bona Auenioni vel in eius territorio ſi-
15 ta: extra enim d. ſtatutum vires ſuas non porrigit. *l. fin. vbi omnes, ff. de iuriſd. omn. Iudic. conſ. 92. n. 5.* Itaque cum hoc caſu inſinuatio eſſet neceſſaria, non obſtante iuramento, ratione d. ſtatuti Comitatus, nec fuerit coram Iudice, vt debebat, facta, ſequitur regiſtrationem in d. libro nihil operari.

Secundò reſpondetur, hoc quod dicitur coram quocumque Iudice poſſe fieri, intelligendum eſſe coram quocumque Iudice illius Prouinciæ, vbi bona ſita ſunt, alioqui facillimum eſſet fraudem facere, & donationes occultare, & illuſorium redderetur ſtatutum de d. anno 1578. ſi Auenioni, Ciuitate extra Comitatum exiſtente, aut alibi, poſſet fieri inſinuatio.

Poſtremò, omnibus ſupradictis ceſſantibus; quæ tamen non ceſſant, d. Chriſtophorus omnino eſt repellendus, quia cum mandatum fecerit ad d. venditionem in ſolidum cum patre faciendam, non poteſt eam impugnare, ſed illi omnino ſtare debet, non obſtantibus quæ in contrarium deducit.

Ad primum, proteſtatio, quæ dicitur ante & poſt 16
venditionem facta, non nocet, quia non fuit parti intimata: omnis enim proteſtatio conſeruatoria iuris proprij, & ex qua ſequitur præiudicium tertij, debet illi tertio denuntiari. Bart. *in l. non ſolum, §. morte, num. 14 ff. de oper. no. nuntia.* & eſt text. *in auth. ſi omnes, C. ſi minor ab hæreditate ſe abſtin.* Gamma. *deciſ. 276. num. 3.* Cancer. *lib. 2. var. reſol. cap. 1. de minoribus, num. 28 verſ. aduertas tamen, & lib. 3 cap. 16. num. 10.* Seraphin. *deciſ. 1085. num 3.* qui etiam ita coram Orano in Rota reſolutum fuiſſe refert, cùm enim actus faciendus non à mera voluntate facientis penderet, ſed voluntas quoque empturis concurrere deberet, certiſſimum eſt proteſtationem emptori non intimatam nihil operari, Bart. *in d. §. morte, num. 21.* & in puncto filij vel vxoris proteſtantis de metu tradit Alciat. *in c. cùm contingat, n. 1. extra de iureiurando.*

Non obſtat, ſi dicatur non eſſe neceſſariam intima-
tionem, & quando adeſt imminens periculum: id 17
enim tantùm procedit, quando imminens periculum reſultat ex præſentia partis, de Graſſ. *tract. de except. n. 71.* poſt Dec. *in l. pacta nouiſſima, circa fi. ff. de pact.* Mendoſ. *conſil. 57. n. 16.* Hoc verò caſu ex præſentia emptoris nullus metus vel imminens periculum oriri poterat, vt notorium eſt.

Deficit quoque in alio huiuſmodi proteſtatio, quia 18
talis querela proponi debet intra quinquennium, Gamma. *d. deciſ. 276.*

Non obſtat, ſi dicatur metu paterno d. Chriſtopho- 19
rum mandatum feciſſe ad vendendum & venditionem ratificaſſe, & vbi concurrit metus cum proteſtatione non eſſe neceſſarium, vt ea præſente parte fiat, ex tradit. per Graſſ. *d. num. 72. cum ſeqq.* nam primum quidem, metus reuerentialis non ſufficit, ſed verus metus, qui cadat in conſtantem virum, probandus eſt, Honded. *conſil. 28 num. 53. vol. 1.* præſertim hoc caſu, quo d. Chriſtophorus de tempore d. contractus erat matrimonio collocatus, & ſic extra patriam poteſtatem ex conſuetudine Galliæ, Maſuer. *in praxi tit. 13. num. 30.* Chopin. *de legib. Andi. lib. 1. par. 2. num. 2.* & quod magis eſt, iam illi pater donationem fecerat in contractu matrimonij confirmatoriam primæ, ita vt patris iram vel indignationem timere non debuerit, quod & ſatis demonſtrauit, cùm deinde litem grauiſſimam cum eo habuit & habet; ex quo etiam ſequitur non poſſe prætendere, verum metum illatum fuiſſe, quod ſi faceret, contra omnem veriſimilitudinem faceret, & non niſi falſis teſtibus id probare poſſet, qui propterea interrogationibus, & alijs modis facilè de falſo conuinci poſſent.

Confirmantur hæc omnia, quia dict. venditio ex iuſtiſſima cauſa & ad quam dict. Chriſtophorus de iure obligatus erat, vt ſupra dictum fuit, facta fuerat, nempe pro dote filiæ eidémque ſorori conſtituenda. Adde quod de tempore quo reſcindere dict. contractum nititur, veriſimile eſt tantum tempus forſan eſ-

7 *Clauſula appoſita in primo gradu ſubſtitutionis, cenſetur repetita in ſecundo.*
8 *Vna pars teſtamenti declarat aliam.*
9 *Et vna ſubſtitutio aliam,* & n.22.
12 *In materia repræſentationis ſpectanda eſt proximitas grauati.*
13 *Contra ſpectanda eſt proximitas teſtatoris.*
14 *In eadem materia ſufficit filios eſſe natos tempore exiſtentis conditionis.*
15 *In fideicommiſſo relicto filiis, ſi nepotes non intelliguntur vocati, fruſtra quæritur de repræſentatione.*
16 *Repræſentatio ceſſat in pronepote.*
18 *Coniecturæ, ex quibus tranſmiſſio admittitur,* & n. 19. 20. & 21.
23 *Filij in conditione poſiti, & diſpoſitiuè vocati, caducata patris vocatione, admitti debent.*

CONSILIVM CLXXVIII.

EX teſtamento per dominum Ioſephum Fabry doctorem medicum de an. 1577. & die 18. Octob. facto, conſtat eum hæredem vniuerſalem inſtituiſſe D. Eleonoram de Treuignon, eius vxorem, eius vita durante, & quamdiu honeſtè in viduitate viueret; & in caſum ſecundarum nuptiarum; vel mortis, eidem ſubſtituiſſe Philippum Fabry eius filium, & ei deficienti in pupillari ætate & aliàs quandocumque ſine liberis legitimis & naturalibus, ex proprio corpore & legitimo matrimonio procreatis, ſubſtituiſſe vulgariter, & per fideicommiſſum, Petrum Fabry, eius ex Gratia fratre nepotem, cui etiam deficienti ſine liberis legitimis, & naturalibus ſubſtituit primum, ſecundum, tertium, & alios liberos maſculos quamdiu aderunt ordine ſucceſſiuo, leniorem aliis præferendo; quibus omnibus deficientibus, vt ſuprà, ſubſtituit filias dict. Gratia æquis partibus & portionibus eidem Philippo decedenti ſine liberis.

Omnes filij d. Gratia deceſſerunt, excepto d. Petro, qui habet filium maſculum. Poſſet accidere vt d. Petrus decederet ante d. Philippum, filium d. Ioſephi, vna vel pluribus ſororibus d. Petri ſuperſtitibus, quo caſu quæreretur, an filius d. Petri eſſet in fideicommiſſo præferendus amitæ, an contra amita illi.

Dubium facit, quia d. Petri filius neque ex vi ſubſtitutionis, neque repræſentationis, neque tranſmiſſionis, videtur poſſe admitti.

1 Subſtitutionis quidem, quia eſt tantum in conditione poſitus, qui propterea non cenſetur vocatus, ex *gloſ. in l. Lucius, ff. de hæredib. inſtituen.* vbi Bart. Bald. & cæteri omnes hanc opinionem magis communem teſtantur, Imol. *in dict. l. Lucius, col.* 5. Corn. *conſil.* 2. *num.* 21. *verſ. his tamen, lib.* 3. Alex. *conſil.* 108. *num.* 3. *lib.* 1. Guid. Pap. *quæſt.* 39. & alij multi allegati per Gabriel. *in tit. de fideicom. concluſ.* 4. Clar. *in* §. *teſtamentum, quæſt.* 77. Burſat. *conſ.* 51. *num.* 21. *lib.* 1. & latiſſimè Sfort. Oddo *in tract. compendioſæ ſubſtitu. par.* 5. *art.* 3. *limit.* 2. *fol.* 168. quod in
2 caſu noſtro videtur eſſe ſine dubio, quia agitur de fideicommiſſo per collateralem, patruum ſcilicet, in quo nec concurrentibus coniecturis, filios in conditione poſitos cenſeri vocatos exiſtimauit Clar. *dict. quæſt.* 77.

3 Repræſentationis autem iure non poſſe niti filium d. Petri, quia non agitur de ſucceſſione ab inteſtato, in qua repræſentatio habet locum, ſed de fideicommiſſo; nec de ſucceſſione legali, ſed à teſtatore ordinata, in qua etiam vbi agitur de fideicommiſſo ab aſcendente facto, filium non repræſentare patrem, nec eius locum ſubingredi exiſtimarunt Bald. *in l. cum ita,* §. *in fideicommiſſo, ff. de legat.* 2. (reprobata gloſſa ibi quæ debet intelligi ſecundum text. quem allegat, ſcilicet in *authen. cum ceſſante, C. de legitim. hæredib.*) Ang. Aretin. *in* §. *cum filius, num.* 2. *inſtitut. de hæreditat. quæ ab inteſt. defer.* Curt. iun. *in l. ſi auia,* quæ eſt *lex* 2. *num.* 11. *de ſucceſſor. edicto,* vbi teſtatur, hanc opinionem Bald. eſſe magis communem, & in *d. l. ſi auia, num.* 6. idem Bald. *conſ.* 408 *in fin. & conſil.* 412. *num.* 5. *& conſ.* 478. *num.* 11. *& ſeqq & conſ.* 480 *num.* 9. *& ſeq.* in quibus locis teſtatur, hanc opinionem eſſe communem, affirmátque in Rota Curiæ Rom. iudicatum fuiſſe ſecundum concluſionem quam fecit *in d. eius conſil.* 1. & alij multi, quos referunt Honded. *conſult.* 70. *n.* 15. & Cæſar, Barz. Bonon. *deciſ.* 39. *n.* 3. *&* 8.

Neque etiam iure tranſmiſſionis, quia fideicommiſſum conditionale non tranſmittitur ad hæredes, gloſ. 4 *in l. vn.* quam omnes DD. ibi ſequuntur *C. de his qui ante apertas tabul.* gloſ. & ibi DD. *in l. hæredes mei,* §. *cum ita, ff. ad SC. Trebell.* Bald. *in l. vn.* §. *ſin autem aliquis, C. de cad. toll.* Pariſ. qui de communi teſtatur *conſil.* 18. *n.* 66. *&* 67. Alex *conſ.* 252 *col.* 1. *lib.* 6. vbi dicit hanc eſſe communem omnium DD. opinionem ſicut & Menoc. *conſ.* 105. *n.* 37. *lib.* 1.

His tamen non obſtantibus, pro filio Petri reſpondendum cenſeo, cùmque omnibus dictis viis admittendum, autámque filij d. Petri nullo modo vocatam: Prima quidem via, ſcilicet ſubſtitutionis, reſultat ex eo quòd filij d. Petri ſunt in conditione, & adſunt duæ coniecturæ, eæque admodum prægnantes, quibus concludendum ſit eſſe in diſpoſitione, & ſic vocatos. Prima quidem ex his verbis, (*Legitimis & naturalibus ex ſuo proprio corpore & legitimo matrimonio procreatis.*) Menoch. *de præſump lib.* 4. *præſumpt.* 76. *n.* 48. 5
Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 11. *tit.* 3. *n.* 7. Surd. *deciſ.* 162. qui hanc ſolam coniecturam ſufficere contendit. 6
Altera verò, quia proceſſit ad plures gradus ſubſtitutionum, Menoch. *d. præſumpt.* 76. *num* 53. Mantic. *d. tit.* 3. *num.* 13.

Nec obſtat ſi dicatur, contra primam coniecturam, hæc verba (*de ſuo proprio corpore & legitimo matrimonio procreatis.*) non eſſe in ſubſtitutione d. Petro facta, 7
ſed tantùm in ſubſtitutione Philippo facta, quia illa verba appoſita in primo gradu ſubſtitutionis cenſentur repetita in ſecundo, vt poſt Bald. *in l. Lucius largius, ff. de leg.* 2. tradit Mant. *lib.* 10. *tit.* 6. *num.* 3. & bene: 8
vnà enim pars teſtamenti aliam declarat, *l. ſi ſeruus plurium.* §. *fin. l. qui filiabus, ff. de leg.* 1. *l. cum filius,* & ibi Bartol *ff. eod.* Dec. *conſ.* 15. *n.* 3. *& conſ.* 270. *n.* 2. Guid. Pap. *q.* 485 *per tot.* & in puncto, quòd vna ſubſtitutio ex alia 9
ſubſtitutione in teſtamento facta declaretur, poſt Bart. & alios tradit Ruin. *conſ.* 118. *n.* 10. *lib.* 3. & Honded. *conſ.* 70. *n.* 30. *lib.* 1.

Nec contra vtramque coniecturam obſtat doctrina Clari, aſſerentis in collateralibus etiam ex coniecturis, poſitos in conditione non cenſeri vocatos, nam eius 10
doctrina communiter reprobata eſt, ſolúmque ea traditur differentia inter deſcendentes & collaterales, quod in deſcendentibus leuiores requirantur, imò multi exiſtimant nullas requiri, ſufficeréque qualitatem deſcendentium, & in collateralibus non ita ſimplicibus terminis, nullis exiſtentibus coniecturis, cenſeri admiſſos, vt per Mantic. *lib.* 11. *tit.* 2. *numer.* 2. *verſ. ſed ego.* poſt Socin. iun. *conſil.* 158. *n.* 69. *vol.* 2.

Per viam quoque repræſentationis, videtur cenſe- 11
ri vocatos, quia cùm agitur de ſuccedendo aſcendenti, vel patruo, filius ingreditur locum patris, etiam in fideicommiſſo, nedum in ſucceſſione ab inteſtato, gloſ.

in l. cùm ita, §. in fideicommiſſo, ff. de leg. 2. Cæphal. *conſil. 215. num. 12. tum ſeqq. vol. 2.* Marzat. *in Epit. de fideicom. ſubſtitut. par. 2. quæſt. 18.* Burſat. *conſ. 1. num. 25.* Cacheran. *conſil. 72. num. 4. & ſeq.* Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 8. tit. 9. per tot.* hancque veriorem & magis communem teſtantur, ſicut & Honded. *conſ. 70. per tot. lib. 1.* & noniſſimè Philipp. Paſcal. *de iurib. patr. poteſt. par. 4. cap. 9. num. 23.* Sed hæc via repræſentationis multas habet difficultates, quia non videtur agi hîc de ſucceſſione patrui, ſed fratris patruelis, per cuius mortem aperie-
12 tur fideicommiſſum, & multi exiſtimarunt, ſpectandum eſſe ordinem ſuccedendi ab inteſtato ipſi grauato, qui vltimus decedens per fideicommiſſum tenetur reſtituere hæreditatem, vt Socin. *in l. ſi cognatis, n. 40. ff. de reb. dub.* Ruin. *conſ. 134. num. 22. verſ. ſed præmiſſis, lib. 2.* & alij relati per Mantic. *lib. 8. tit. 7. n. 4. verſ. illud verò admonendi.*

13 Sed huic difficultati reſponderi poteſt, verius eſſe perſonam eius, qui fecit fideicommiſſum, eſſe inſpiciendam in hac materia repræſentationis, ita vt ſi auus, pater, patruus, vel auunculus, amita vel matertera, locus ſit repræſentationi; quia auo vel patruo, fideicommittenti, & ſic ipſi teſtatori, & non grauato ſuccedunt, *l. cohæredes, §. cum filia, ff. de vulgari,* Dec. *conſ. 1. & conſil. 79.* Iaſ. *conſ. 215. lib. 1.* & alij multi quos refert, & in puncto ſequitur Honded. *d. conſil. 70. num. 20.* quidquid in contrarium dixerit Marzar. *dict. conſil. 1. num. 26.*

14 Alia difficultas eſt, quia filij d. Petri tempore teſtamenti vel mortis d. Ioſephi teſtatoris non erant nati; ſed magis recepta eſt ſententia, ſufficere, dummodo ſint nati tempore exiſtentis conditionis, vt locum patris ingrediantur, vt fuſiſſimè Menoch. *conſ. 124. num. 80. & 11. & conſ. 357. num. 20.* vbi poſt Alex. Corn. Iaſ. Dec. Pariſ. Rube. Socin. iun. Cæphal. & alios, quos longa ſerie enumerat, docet hanc eſſe magis receptam DD. ſententiam, & omnibus rationibus, quæ in contrarium facere poſſent, reſpondet, præſertim *num. 48.* & idem repetit. *in tract. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 95. num. 17.* & Intrigliol. *tract. de ſubſtitut. cent. 3. quæſt. 87. num. 7.* Ratio eſt manifeſta, quia in ſucceſſione fideicommiſſi conditionalis attenditur tempus euentus conditionis, vt Pariſ. & Menoch. dictis locis docent.

Tertia, eáque grauior difficultas eſt, quia quod dicitur filium ingredi locum patris, hoc procedit, quando filij fratrum ſunt etiam ſubſtituti, vt quando fideicommiſſum eſt relictum familiæ, deſcendentibus liberis & ſimilibus, quorum appellatione nepotes comprehenduntur: tunc enim procedit diſputatio, an de-
15 beant ſimul ſuccedere cum patruo. Sed quando filiis relictum eſt fideicommiſſum, ſi nepotes non intelligantur vocati, non eſt diſputandum, vtrum poſſint ſuccedere in locum patris defuncti, & ita ſentit Socin. ſen. *conſ. 14. in fin. vol. 3.* & poſt eum Mantic. *lib. 8. tit. 9. num. 1.* Sed reſponderi poteſt, filios d. Petri hîc cenſeri vocatos, vt ſuprà dictum fuit, etſi amitæ fuiſſent eod. gradu quo pater vocatæ, ſimul cum illis per repræſentationem ſuccederent; at nunc eas omninò excludunt, quòd non niſi in caſum Petri ſine filiis decedentis ſubſtitutæ ſint.

16 Poſtrema, eáque etiam grauis admodum difficultas eſt, quia hîc agitur de pronepote defuncti, filio ſcilicet d. Petri, quo caſu repræſentationem ceſſare Paſcal. exiſtimauit *d. tract. num. 23.* & reuera dictis obiectionibus & reſponſionibus benè perpenſis, ſi filius Petri via ſolum repræſentationis uteretur, de ipſius iure admodum dubitarem; ſed iunctis iis quæ ſuprà diximus, & infrà dicemus, in fauorem illius omnino reſpondendum cenſeo.

Per viam denique tranſmiſſionis, quia etſi regulariter fideicommiſſum conditionale non tranſmittatur, iuncta gloſ. *in d. l. vn. de his qui ante aper. tabul.* id ta- 17
men fallit, ſi voluntas teſtatoris aliter ſe habet; ex teſtatoris enim voluntate non tranſmiſſibile fit tranſmiſſibile, Bald. *in d. l. 1. num. 10. C. de his qui ante aper. tab.* Durao. *de arte teſtan. tit. 6. caute. 38. num. 2.* Rhin. *conſ. 145. num. 6. lib. 2.* Dec. *conſ. 397. num. 6.* Tiber. Decian. *conſil. 88. numer. 65. lib. 2.* & poſt multos Sfort. Oddo *in tract. compendioſa par. 6. quæſt. 1. art. 2. verſ. limita.* ſufficit autem, vt voluntas ſit tacita & coniecturata, vt dicit Bald. *in d. l. 1. num. 10.* & firmant ſuprà allegati DD. & Iaſ. *in l. nemo poteſt, in 1. lect. num. 33. ff. de leg. 1.* Veral. *deciſ. 21. par. 2.* Ioſeph. Ludouic. Peruſ. *deciſ. 102. num. 6. & ſeq. par. 2.* & alij multi quos refert & ſequitur Cephal. *conſil. 16. num. 41. lib. 1.* etiam ſi agatur de tranſuerſalibus. Ioſ. Ludo. *d. deciſ. 102. num. 6.* Honded. *d. conſil. 70. num. 32. circa fin.* Hoc verò caſu multæ coniecturæ
concurrunt ad inducendam d. tranſmiſſionem, qua- 18
rum prima eáque vrgentiſſima eſt, quia de filiis Petri mentionem fecit in teſtamento, ei Petro deficienti ſine liberis ſubſtituendo fratres vnum poſt alium, & deinde ſororem, quod ſufficit, vt dicit Bald. *in l. ſi pater quæſt. 4. numer. 16. C. de inſtitut. & ſubſtitut.* & ſequitur Honded. *d. conſ. 70. num. 33.* & ſat eſt quod de eis fuerit facta mentio conditionaliter ex Cæphal. *d. conſil. 16. n. 42.* & Menoch. *conſ. 452. num. 58. lib. 1.* & fusè Honded. *d. num. 33.*

Secunda coniectura eſt, quia ex ſuperioribus con- 19
ſtat, filios d. Petri ita in conditione eſſe poſitos, vt & quoque ſint in diſpoſitione, & vbi id aliquam difficultatem pateretur, vt non eſſet omnino certum, ſaltem debet operari, vt tranſmiſſio facilius fiat; ex tradit. per Honded. *d. conſ. 70. n. 56.*

Tertia, quia teſtator quantum potuit maſculos fi- 20
liabus prætulit, & non niſi illis deficientibus ſorores vocauit, & ſic rationem habuit agnationis conſeruandæ, quo caſu tranſmiſſio admittitur, Cephal. *d. conſ. 16. num. 43.* Ruin. *conſ. 156. num. 5.* Anthon. Gabr. *in tit. de hæred. inſtituen. concluſ. 2. num. 23.* latè Menoch. *conſ. 452. num. 57.*

Quarta, eáque potentiſſima, quia amitam ſubſti- 21
tuit in caſum Petri deficientis ſine liberis, & conſequenter voluit filios Petri morientis ad portionem patris admitti, & per eos ſubſtitutos excludit, *l. filiusfamil. §. cùm quis de leg. 1. l. ex facto, §. pen. & fin. ff. ad Senat. Trebell.* Dec. *conſ. 63. num. 2. & conſ. 636. num. 11.* filij autem in conditione poſiti, etſi vocati non intelligerentur, iuxta vnam opin. Gloſſæ, quam ibi ſequuntur Bart. & alij communiter *in l. Lucius, ff. de hæred. inſtituen.* cenſetur tamen ipſis ſaltem reſeruatum ius ſuccedendi ab inteſtato, patri grauato ad excluſionem ſubſtituti, gloſ. *in d. l. Lucius,* Cephal. *conſ. 282. num. 11. lib. 11.* Hieron. Gabriel. *conſ. 97. num. 20. lib. 1.* & latè Marzar. *conſ. 7. in 2. coniectur. verſ. præterea.* Cùm igitur appareat mentem teſtatoris fuiſſe, vt decedente Petro cum filiis, ipſi filij & ſic teſtatoris pronepotes ad hæreditatem Petri obuentam admittantur, & amitas excludant; pari ratione credendum eſt teſtatorem voluiſſe, vt illi præferantur in fideicommiſſo, in quo eorum pater, ſi viueret, ſuccederet, vt in ſimili docet Dec. *conſ. 397. num. 6.* & poſt eum Honded. *d. conſil. 70. num. 29.* ſtante maximè quòd nulla ratio diuerſitatis
aſſignari poſſit inter vnum caſum & alium, & pro- 22
pterea idem in vtroque dicendum eſt, cùm vna ſubſtitutio ex inſtitutione vel alia ſubſtitutione, in teſtamento facta declaretur, vt ſuprà dictum fuit ex Ruin. *conſ. 118. n. 20. lib. 3.* & quod dicitur, vnam partem teſta-

menti

menti aliam declarare, intelligitur etiam quoad voluntatem teſtatoris, vt dicit Rnin. *d. loco.* & Socin. ſen. *conſ.* 102. *num.* 10. *lib.* 1. & Hieron. Gabriel *conſ.* 97. *num* 4. & eſt text. *in d. l. ſi ſeruus plurium, §. fin.* & in *l. qui filiab. ff. de leg.* 1. Guid. Pap. *d. q.* 485.

Poſtremò, vbi ſnpereſſet aliqua difficultas in vna vel altera ex dictis viis, ea omnino tollitur. ex eo quòd dictæ amitæ non lunt vocxtæ niſi in caſum deficientis Petri ſine liberis, qui cùm, fauente Deo, deceſſurus ſit filio, eóque maſculo, relicto, non exiſtente conditione non poteſt habere locum fideicommiſſom in perſona xuntarum, præſertim relicto filio maſculo, cùm teſtator maſculos quantum potuit prætulerit fœminis, ideóque ſi de hoc teſtator fuiſſet interrogatus, vtique ad filios maſculos ex Petro præmortuo fideicommiſſum tranſmitti velle dixiſſet, & tranſmiſſio locum habere debet, ſecundùm magis communem opinionem de qua poſt alios teſtatur Iaſ. *conſ.* 154. *vol.* 4. *verſ. ſecundò principaliter, lib.* 4. & poſt eum Honded. *d. conſil.* 70. *num.* 34. *&* 35. & quemadmodum ſi Petrus ſuperuixiſſet, & deinde ſine liberis deceſſiſſet, filij amitam excluderent, ita quoque ſi Petrus deceſſiſſet ante Philippum idem ſtatuendum eſt, cùm vtroque caſu eadem ratio monerit teſtatorem ad excluſionem fœminarum, & caducato gradu Petri, fideicommiſſum 23
debet aperiri in perſona eius filiorum, vel iure ſubſtitutionis, vel tranſmiſſionis, aut alio, Peregr. *de fideicomm. artic.* 28. *num.* 25. *verſ. ſed ego.* poſt Hieron. Gabr. *conſil* 115. *num.* 10. *&* 13. qui contrarium ſentientes refutat, & ſic ex facto in iudicio prætorio iudicatum ſe vidiſſe teſtatur.

Ex quibus ſatisfit iis quæ in contrarium deductæ fuerant: nam quod dicitur de filiis in conditione poſitis, quòd non cenſeantur vacati, fallit, niſi coniecturæ adſint in contrarium, vt ſuprà dictum fuit: quemadmodum etiam quod dicitur de repræſentatione; nam ea locum non habet, cùm agitur de ſucceſſione patrui etiam in fideicommiſſis: ſicut quod de tranſmiſſione dicebatur, cùm etiam, ea habeat locum coniecturis exiſtentibus, quæ hic adſunt potentiſſimæ, & vtcumque ſit, quæ poſtremo loco diximus, talia ſunt quæ rem certiſſimam reddunt; deficiet enim conditio ſub qua amitæ vocatæ ſint, cùm præſupponamus Petrum relicto maſculo deceſſurum.

ARGVMENTVM.

Vſus torcularis alicui conceſſus, an ſit perſonalis, an verò tranſeat ad hæredes.

SVMMARIVM.

1 *Domo legata, veniunt etiam ea, quæ ad perpetuum ipſius vſum comparata ſunt,* & n. 2.
3 *Vſus non tranſit ad hæredes.*
4 *Nec vſusfructus, etſi in contractu conſtituatur, niſi de eis fiat expreſſa mentio.*
5 *Vſusfructus morte finitur.*
6 *Vtilitate fundi legata, ſolus vſusfructus cenſetur legatus.*
7 *Conceſſio perſonalis cum ipſa perſona extinguitur.*
8 *Ex quibus cenſeatur perſonalis,* & n. 9.
10 *Conceſſio vnius præmendi perſonalis eſt.*

CONSILIVM CLXXIX.

RECOLENDÆ memoriæ Hieronymus à Laurentiis, Legum Comes, & Rotæ Auen. Decanus, teſtamentum fecit, in quo duos filios ſuos, Illuſtr. dominos Franciſcum Rotæ auditorem & Ioannem, vnum ex tegeotibus Vniuerſitatis Auen. hæredes inſtituit, inter alia d. domino Franciſco domum in hæc verba prælegauit, *Prælego domino Franciſco domum, in qua inhabitat Magiſter Stephanus, ita tamen quod torcular tempore vendemiarum ſit commune cum ſuo fratre.* Quæritur, an, poſt mortem d. Ioannis, eius hæredes d. torculari vti poſſint; an verò per mortem Ioannis id ius ſit omnino extinctum, ita vt ſolus Franciſcus & ab eo cauſam habentes eo vtantur, & ad ipſos plenè quoad dominium & quoad vſum ſpectet.

Et videtur reſpondendum, morte Ioannis id ius cenſeri extinctum, quia ius quod habet, perſonale eſt, & non reale. Quod ex eo oſtenditur quòd dominium & proprietas torcularis ſpectat ad d. Franciſcum; patet enim legando domum præcipuam, in qua habitabat, nec non eam, in qua eſt torcular, de quo agitur,
1 cenſetur quoque torcular illius legaſſe, quia domo legata veniunt etiam ea quæ ad vſum perpetuum ipſius domus ſunt comparata, Rube Alex. *conſ.* 61. *num.* 2. *&* 4. cuius dicta confirmantur, quia in legato vel diſpoſitione facta de domo, veniunt ea quæ ei ſunt annexa, Alex. *conſ.* 54. *num.* 4. *lib.* 3. torcular verò de quo agitur, ad perpetuum vſum dictarum domorum eſſe deſtinatum, illiſque annexum patet ad ſenſum.

Quod eo magis in hoc caſu ſtatuendum eſt, quo pater filio eique primogenito, huiuſmodi legatum fecit, cui propterea cenſendus eſt dictas domos integro ſtatu legaſſe, quo ſtatu torcular comprehendi & ea omnia quæ ad vſum domus deſtinata ſunt, eſt text. *in l. ſi quas annotationes, C. de bon. vacant. lib.* 10. & talem fuiſſe mentem teſtatoris patet ex eo quod dixit, *Ita tamen quod torcular tempore vendemiarum ſit commune cum ſuo fratre*, quæ verba, quoad dict. Ioannem, non poſſunt adaptari ad dominium & proprietatem d. torcularis, ſed tantùm quoad vſum eiuſdem, vt ſcilicet is eſſet cum fratre communis: nam cùm ea verba reſtrixerit ad tempus vindemiarum, non poſſet eo tempore tantum quoad dominium d. torcular eſſe commune cum fratre; eſſet enim abſurdum dicere, quòd Ioannes ſpatio aliquot dierum eſſet dominus torcularis, reliquo verò anni tempore non eſſet. Ne igitur abſurdum ſimile aſſeramus, maximè attenta ſingulari doctrina teſtatoris, omninò aſſerendum eſt, eum quidem dominium & proprietatem d. torcularis legaſſe Franciſco ſimul cum domibus, ſed vſum & vtilitatem eiuſdem à tempore vendemiarum eſſe communem voluiſſe. Idque eò magis aſſerendum eſt, quod etiam duas domos d. Ioanni reliquit, nec exiſtimandum perpetuam ſeruitutem vni ex domibus d. Franciſco legatis imponere voluiſſe.

Ex his igitur conficitur, Ioanni non dominium, ſed vtilitatem & vſum torcularis, tempore vendemiarum, legatum, ex quo ſequitur morte ipſius extingui, nam ſiue dicamus vſum, ſiue vſumfructum, ſiue vtilitatem legatam, ſiue etiam hoc relictum conceſſionem appellemus, ſemper aſſerendum eſt; ad hæredes non eſſe

3 tranſiotium vſum quidem, quia is eſt ſeruitus perſo-
nalis, nec tranſit ad hæredes, *leg. vſus aquæ. ff. de vſu &*
4 *habit.* vſumfructum verò, quia etſi in contractu con-
ſtituatur, non tranſit ad hæredes, niſi de eis fiat expreſ-
ſa mentio, *l. ſtipulatio ipſa, §. ſi quis ita, ff. de verbor. oblig.*
Iaſ. *in leg. apud Iulian. §. ſi quis alicui, num. 4. ff. de leg. 1.*
5 vſusfructus enim, de ſui natura, eſt ſeruitus perſonalis
quæ morte finitur, *§. finitur*, vbi Angel. *inſtit. de vſu-*
6 *fruct.* Alberic. *in l. ſi extraneo, ff. de vſufruct.* vtilitatem
etiam, quia quando teſtator legat fundi vtilitatem, ſo-
lum vſumfructum, non etiam proprietatem legaſſe de-
bet intelligi, vt poſt Roman. *ſingul. 59. incipien. quidam
Romæ*, & Dec. *in l. ſemper in obſcuris, num. 6. in fin. de reg.
iur.* docet Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 9. tit. 2. num.*
31. Poſtremò, ſi conceſſionem ſimpliciter appellemus,
idem eſt aſſerendum, ea enim fuit facta fratri, & ſic
perſonę, quę extitit cauſa proxima & immediata ipſius
7 conceſſionis, quo caſu præſumitur perſonalis, non au-
tem realis, & propterea cùm ipſa perſona extinguitur
nec tranſit ad hæredes, Menoch. *d. præſump. lib. 3. præ-*
8 *ſumpt. 103. num. 1.* perſonam verò fuiſſe cauſam huiuſce
conceſſionis patet, tum à qualitate perſonæ, filij ſcili-
cet, in quo ſpecialis fauor conſideratur, Menoch. *d. lo-*
9 *co, num. 6.* tum quòd cùm d. Franciſcus vnicum fra-
trem haberet, & fratrem nominauerit teſtator, perin-
de eſt, ac ſi eum proprio nomine appellaſſet, quod
cùm ſit, ſignum eſt, conceſſionem eſſe perſonalem,
Menoch. *d. loco, num. 9.* poſt Ancbar. *conſ. 327. num. 2.* &
Alex. *conſ. 86. num. 7. lib. 1.* & alios quos refert & ſequi-
tur; & numquam tunc dicitur realis, niſi adiecta ſit di-
ctio, *in perpetuum*, & Anchar. *d. conſil. 327.* & Socin. ſen.
conſ. 84. num. 4. lib. 3. & cum eo, de eadem ſpecie facti
conſulius, reſpondit Barbar. *conſil. 44. col. 2. lib. 2.* ſed &
exiſtente dict. dictione, *in perpetuum* contrarium re-
ſpondit Alciat. *reſponſ. 203. numer. 25.* vbi ait verbum
hoc, *in perpetuum*, intelligi ſecundum ſubiectam ma-
teriam, & ob id poſſe intelligi durante vita eius cui
facta eſt conceſſio, iuxta *l. 1. vbi gloſ. ff. pro ſocio:* & in 10
puncto, huiuſmodi conceſſionem, vt poſſit vuas pre-
mere, eſſe perſonalem, eſt text. *in l. Mela, §. libertis, in
fin. ff. de alimen. & cibar. leg.* cùm enim docuiſſet lega-
tum æquè in regione, vbi aqua eſt venalis, factum, &
conceſſionem hauſtus aquæ, ei qui prædium vicinum
non habet, factam, valere, ſed cùm perſona extingui,
etſi ſeruitus verè appellari non poſſit, ſed ius quod-
dam perſonale, vt eruditè interpretatur Accurſ. in ver-
bo, *perſona tamen*, ſubijciuntur hæc verba, *In eadem
cauſa erunt geſtandi, vel in tuo vuas premendi, vel in
area tua ad frumenta cæteraque legumina exprimen-
da, vtendi*, ex quibus verbis neceſſariò conficitur ius
vuas premendi eſſe perſonale & cum perſona ex-
tingui.

ARGVMENTVM.

GRauarus poſt mortem reſtituere ei, quem eliget, an poſſit, non obſtante donatione vni-
uerſali vni facta, alium teſtamento nominare.

SVMMARIVM.

1 *Donatio vniuerſalis videtur operari nominationem, ſicut hæredis inſtitutio.*
2 *Huiuſmodi donatio, variari poteſt.*
3 *Aut facultas eligendi eſt alicui conceſſa ſimpliciter, & tunc teſtamento, vel donatione fieri poteſt, & non poteſt variari, aut refertur ad tempus mortis, & variari poteſt.*
4 *Idem eſt dicere quod quis reſtituat poſt mortem, vel cum morietur, ei quem eliget, & vtroque caſu locus eſt variationi.*
5 *Licèt grauatus reſtituere poſt mortem, ei quem eliget, tamen nominatio facta per donationem, eſt irreuocabilis, quoad fructuum perceptionem.*
6 *Donationes non minuunt legitimam.*
7 *Augmentum dotis ſpectat ad liberos æqualiter.*
8 *Disiunctiua quandoque reſoluitur in coniunctiuam.*
9 *Etiam cum poſita eſt inter perſonas honoratas & grauatas fauore pupillorum.*
10 *Eoq; caſu vnuſquiſque ſuccedit pro virili.*
11 *Poſita tamen inter eos, inter quos cadit ordo charitatis & affectionis, retinet ſuam naturam, & non niſi ordine ſucceſſiuo cenſentur vocati.*
12 *Ordo ſucceſſiuus intelligitur vel per vulgarem, vel per fideicommiſſariam.*

CONSILIVM CLXXX.

EX documentis, à domino Claudio Chion propoſitis, reſultant quatuor dubia. Primum, quod dominus Iacques Chapaix in ſuo teſtamento hæredem inſtituerit dominicellam Ludouicam Chambone, ſuam coniugem, eam grauans hæreditatem reddere illi aut illis filiarum ſuarum, ſcilicet aut Catharinæ, aut Armiſſant, vel Annæ, quam nominare & eligere voluerit, aut illi liberorum ipſarum naturalium & legitimorum, quem ipſa aut teſtamento, aut vltima voluntate, aut aliter nominabit, quæ Chambone, hæreditate acceptata, teſtamentum ſuum condidit, in quo hæredes ſuos vniuerſales inſtituit dictas Catharinam, Armiſſant, & Annam ſuas filias, & poſt illarum obitum, ipſarum liberos ſubſtituit, quem aut quos vnaquæque illarum teſtamento aut vltima voluntate nominauerit, dictarum filiarum ſuarum, alteram alteri ſubſtituens, caſu quo ſine liberis decederent: Catharina ſine liberis deceſſit, hæredem inſtituit Armiſſant, poſteà dict. Armiſſant hæredem inſtituit d. Claudium: d. Anna in contractu matrimonij ſui primi filij, domini Caroli Chion, illi donationem fecit omnium ſuorum bonorum præſentium & futurorum præter aliquam reſeruationem: denique ſuo teſtamento hæredem vniuerſalem inſtituit d. Claudium, & expreſſo illum nominat, ac eligit, reuocans d. donationem, quod ſolùm de bonis maternis intelligendum eſt. Quæritur, an d. electio locum habeat, non obſtante d. donatione, & an legitimè facta ſit?

Secundum, ſi per dict. electionem, dict. donatio reuocata ſit, quid dict. Claudius prætendere poſſit?

Tertium, cùm Iacques Chion in augmentum ſuæ coniugi Annæ Chapaix tertiam partem ſuorum bonorum dederit, quæ ad ſummam 2000. ſcutorum reducitur, cum facultate de ipſis diſponendi, ſi ex ipſorum matrimonio nulli extent liberi; verum ipſa, ea bona d. Carolo in ſuo contractu matrimonij in integrum dare potuerit?

Vltimum, cum d. Catharina dictam Armiſſant hæredem inſtituerit, cui ſine liberis decedenti d. Annam

aut

Digitized by Google

aut ipſius liberos ſubſtituit, vtrum id, de quò d. Catharina diſponere potuit, pertineat ad d. Annam ſolùm, aut etiam ad ipſius liberos, cùm io his terminis, d. Annam, aot ipſius liberos, ſubſtituat.

1 Ad primum reſpondetur, quamuis videatur donationem in fauorem dict. Caroli factam, ſecum afferre electionem ac nominationem, ſicuti hæredis inſtitutio, etſi non ſit facta expreſſa mentio d. nominationis, vt aſſeruot Papon *lib.* 10 *tit.* 2. *arreſt.* 1. Charoo. *reſpon. lib* 7. *cap* 62. Ranchin. *deciſ. par.* 4. *concluſ.* 220.
2 Cuiac. *conſult.* 58. & Pele. *quæſt.* 5. Econtra tamen videri etiam, quamuis eiuſmodi donatio ſit natura ſua irreuocabilis, in hoc caſu d. Annam variare potuiſſe vſq; ad mortem & eiuſmodi donationem vltimæ voluntatis naturam induere, per text. *l. vnum ex familia*, §. 1. *&* §. *rogo*, *&* *l. cum pater*, §. *a filia de leg.* 2 Petr. Gregor. *lib.* 42. *cap.* 28. *num.* 49. Chopin. *tract. de priuil. ruſtic. lib.* 2. *par* 3 *cap.* 4 *num.* 4. 5. *&* 6. Cuiac. *conſult.* 34. *&* *obſeruat. lib.* 10 *cap.* 39.

3 Sed difficultas conſiſtit in diſtinctione, quam DD. in hac materia communiter afferunt, ſcilicet quòd cùm facultas eligendi ſimpliciter data eſt, tunc non ſolùm tempore mortis poteſt fieri: ſed etiam per donationem in vita, in quo caſu nullus eſt locus variationi, & eſt irreuocab lis: quòd dicta facultas referatur ad tempus mortis illius cui conceſſa eſt, tunc adeſt locus variationi, non obſtante quacumque donatione præcedente, Molin. *de primogen. Hiſpan. lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 23. ad quod reſpondetur videri nos eſſe in caſu poſteriori, quia dicta Chambonne poſt dict. Annæ obitum ſubſtituit eũ ex ipſius liberis quem ipſa nominabit, & quãuis nõ dixerit, *cùm morietur*, tamen
4 DD. æquiparant hos loquendi modos, quod hæres reſtituere teneatur poſt mortem ei quem elegerit, vel cùm morietur, & in vtroque caſu etiam ſi in vita elegerit donando, ſentiont donationem reuocari poſſe, vt docet in propriis terminis Petalta *in dict. leg. vnum ex familia*, *num.* 2. 18. *&* 19. at in noſtro facto dicta Chambonne ſubſtituit poſt mortem dict. Annæ, quem ipſa eliget, & quamuis ſupereſſet aliqua difficultas, ea tolleretur per verba ſequentia, in quibus dict. electio debet fieri per teſtamenta, aut vltimas voluntates, abſque additione clauſulæ, *aut aliter*, vt fecit dict. Chapaix, in ſuo teſtamento, & ſic per actus variabiles, & mutationi vſque ad mortem ſubiectos, excludens actus natura ſua irreuocabiles, vt ſunt donationes; quod cò magis procedit, cùm dict. Anna in dict. donatione expreſſam mentionem dict. nominationis & electionis non fecerit; ſicque præſumendum eſt per verba generalia donationis noluiſſe comprehendere bona reſtitutioni ſubiecta, vt voluntati dictæ Chambonne ſe conformaret, quæ per teſtamentum, aut vltimam voluntatem, electionem fieri volebat, cùm etiam argumentum deſumptum ab hæredis inſtitutione, ad donationem vniuerſalem, non ita concludens ſit, vt non infirmetur per præſumptiones, tam ex Chambonnæ, quàm Annæ voluntate reſultantes, ſuprà deductas. Quod confirmatur per expreſſam declarationem volũtatis, quam dict. Anna facit in d. ſuo teſtamento, per quam dicit numquam intellexiſſe dicta bona in d. donatione comprehendi.

Hinc ſequitur dict. Annam non obſtante d. donatione eligere potuiſſe d. Claudium, verum tamen eſt fructus aut commoda percepta aut percipienda, durante vita dict. Annæ, ad d. Carolum donatarium
5 pertinere, quamuis enim hæres grauatus, poſt mortem reſtituere ei quem elegerit, non poſſit facere electionem in vita irreuocabiliter, in aliorum præiudicium, qui eligi poſſunt, ſicque huiuſmodi nominatio in vita facta eſt variabilis vſque ad mortem, valida tamen eſt & ſubſiſtit, in præiudicium hæredis qui nominationem fecit, quoad perceptionem & commodum fructuum, Molin. *d. c.* 4. *nu.* 31.

Quoad electionem & nominationem in dict. teſtamento factam, optimè & legitimè facta eſt, cum verbis prægnantibus & clauſulis neceſſarijs, voluntatis dict. Annæ declarationem importantibus, ac etiam reuocationem dict. donationis, ad maiorem validitatem dict. nominationis in teſtamento factæ, cum ex DD. in fortioribus terminis, quamuis in vita nominationem feciſſet bonorum ei ſubiectorum, ac expreſsè vſus fuiſſet donationis dictione, per ſubſequentem tamen in teſtamento factam reuocaretur, Petalta dictis locis, quod tanto magis procedit in noſtro caſu, cùm in dict. donatione, nulla ſit facta expreſſa mentio dictorum bonorum, ſed ſolùm ea per generalitatem verborum comprehendi prætenditur.

Ad ſecundum reſpondetur, dict. Claudium in vim dict. electionis habere debere partem & portionem, quam d. Anna à ſua matre habuit, excepta tamen legitima & Trebellianica, quam detrahere poteſt, quæ ad dict. Carolum virtute d. donationis pertinebunt, ex quibus tamen duabus quartis dict. Claudius ſextam partem habebit, pro legitima, quæ ad ipſum pertinet ſuper bonis ſuæ matris; donationes enim non 6
minuunt legitimam, Caſtrenſ. *conſil.* 416. *in fin. libr.* 1. Tuſch *pract. concluſ. lit. L. concluſ.* 201. *numer.* 13. Seraph. *deciſ.* 416. quæ in nouiſſimis diuerſorum eſt 488. *par.* 1. habebit præterea mediam partem partis & portionis dict. Catharinæ bonorum maternorum fideicommiſſo ſubiectorum.

Quoad verò partem Armiſſant, omnia, ſicque tam bona fideicommiſſo ſubiecta, quàm detractiones, ac etiam pars, & portio quam habuit à d. Catharina ex bonis fideicommiſſo ſubiectis, ad d. Claudium pertinebunt, virtute inſtitutionis hæredis de eius perſona per d. Armiſſant factæ, ac electionis per dict. Annam etiam factæ: de detractionibus autem, in vltimo dubio diſſeremus.

Quoad tertium, nulla videtur eſſe difficultas, cùm enim dict. Iacques Chion ſolùm det facultatem dict. ſuæ coniugi diſponendi de augmento, ſi non ſint liberi, ſequitur, cùm adſint liberi, dict. facultatem ceſſare, dictúmque augmentum æqualiter pertinere 7
debere ad liberos, poſt mortem tamen dict. Annæ ipſorum matris, *authent. ſi tamen*, *&* *authent. nunc autem*, *C. de ſecun. nupt.* in quibus dicitur coniugem ad ſecundas nuptias non conuolantem, poſſe diſponere de virili portione augmenti, quam habet titulo lucratiuo, ſi ſint liberi, quorum vnicuiq; alia virilis portio pertinet: At cùm in caſu, in quo verſamur, maritus ſolùm dederit diſponendi facultatem, ſi non ſint liberi, concludendum eſt illam de ipſa etiam virili portione diſponere non potuiſſe, ne huiuſmodi verba reſtrictiua inutilia ſint, ſed aliquid operentur. At cùm dict. Anna expreſsè dict. Carolo dederit dictũ augmentum, & ſic Claudius vt hæres, factum defuncti approbare teneatur, oportebit vt hæreditatem ſuæ matris acceptet cum beneficio legis & inuentarij, ne, ſi bona non ſufficerent ad obtinendam legitimam ſuper omnibus bonis, de quibus Anna diſponere potuit, dictiq; augmenti mediam partem, ſuas actiones ac iura confundat, & bonum eſſet, obtenta diſpẽſatione iuramẽti, ipſam reuocare dict. donationẽ, vt erroneè factã, quod crederet ſe de dict. augmẽto diſponere potuiſſe; & quamuis difficile eſſet iuſti-

Digitized by Google

nere huiuſmodi reuocationem, meliùs tamen ſemper eiit eam eſſe factam, quàm ſi facta non eſſet.
8 Ad vltimum, etſi interdum diſiunctiua reſoluatur
in coniunctiuam *l. ſæpe, ff. de verb. ſignif.* imò etiam cũ
9 poſita eſt inter perſonas honoratas vel grauatas fauo-
re pupillorom, *l. pen. C. de verb. ſignific.* quod ſi eſſet in
10 hoc caſu, liberi Annæ ſimul cum ipſa vocarentor,
vnuſquiſque pro vna portione, ſecundùm opinionẽ
communem contra Bart. vt per Graſſ. § *inſtitutio, qu.*
11 20. *nn.* 3. 4. *&* 5. ſicque Carolus duas portiooes habere
deberet, alteram ex ſuo capite, aliam virtute donationis; cùm tamen alternatiua, aut diſiunctiua poſita eſt inter perſonas, inter quas cadit ordo charitatis & affectionis, vt in hoc caſu, tunc illa ſuam naturam retinet, & non niſi ordine ſucceſſiuo cenſentur vocati, *l. cùm pater, §. pen. ff. de leg.* 2. & in hoc omnes DD. conuenire teſtatur Iul. Clar. § *teſtamentum, quæſt.* 80. *nn.* 5. & poſt eum Cancer. *cap.* 1. *de ſubſtitut. num.* 51. ſed difficultas cõſiſtit in hoc, poſito, quòd, ſi fideicõmiſſum locum habuerit in perſona Annæ, teneatur illud reſtituere poſt ſuam mortem ſuis liberis: ordo enim
12 ſucceſſiuus duobus modis intelligitur, per vulgarem
ſcilicet, aut per fideicommiſſariam: in primo caſu, etiamſi fideicommiſſum locum habuerit io perſona Annæ, ceſſat, nec vltra progreditur; & liberi non cenſentur vocari, niſi caſu, quo mater nõ fuerit in rerum natura tempore aperturæ fideicommiſſi. In ſecundo caſu mater, etſi fideicommiſſum io ipſios perſona locum habuerit, illud ſuis liberis tenetur reſtituere. In terminis autem quæſtionis noſtræ DD. coocludunt liberos eſſe vocatos ordine ſucceſſiuo per fideicommiſſariam, Dec. *conſil.* 95. *per tot.* Iul. Clar. *dict. quæſt.* 80. *num.* 5. Cancer. *d. cap. de ſubſtitut. num.* 51. & quamuis in caſu Deci. adſit quoque neceſſitas inſtituendi, tamen idem dicendum eſt, vbi ſolùm adeſt ordo charitatis & affectionis, vt aſſeruot dicti Clar. & Cancer. dictis locis, dicentes etiam omnes DD. in hoc conuenire. Vnde concludo, poſt mortem Annæ, detractiones, quas Catharina facere poterat, obuentas ad dict. Annam per mortem d'Armiſſant, æqualiter diuidendas eſſe inter Carolum & Claudiom, oon obſtante d. donatione, cùm non ſit bonorum Annæ, ſed bonorum per dict. Annam fideicommiſſo ſubiectorum.

ARGVMENTVM.

AN & ex quibus coniecturis filij in conditione poſiti cenſeantur vocati.

SVMMARIVM.

1 *Teſtator cenſetur in omnem caſum non exiſtentium liberorum prouidere voluiſſe.*
2 *In teſtamentis voluntas potiſſimum attendi debet.*
3 *Filij in conditione poſiti cenſentur vocati, quando agitur de deſcendentibus.*
4 *Idque eſt indubitatum concurrentibus coniecturis, vt* num. 5. & 6.
7 *Dictio*, liberorum, *comprehendit maſculos & fœminas.*
8 *Vna pars teſtamenti declarat aliam.*

CONSILIVM CLXXXI.

HONORABILIS quondam vir Anthonius Fort, teſtamento ſuo inſtitutiones & ſubſtitutiones fecit in hæc verba Gallicè concepta, ne Latina reddendo aliquid immutetur: *Son heritier vniuerſel en tous & chacuns ſes biens, meubles, immeubles, droicte & actions preſens & à venir, où que ſoyent conſtituez, a faict, & de ſa propre bouche nommé ſon heritier vniuerſel, Iean Fort ſon fils vnique, naturel & legitime, & de feuë dame Claudine Coline, ſeul &* in ſolidum. *Et ſi ledit Iean Fort par hereſie ou autre forfait, que Dieu ne vueille, ſe trouuaſt incapable de la ſucceſſion & heritage dudit teſtateur, iceluy teſtateur audit cas, a exheredé & exherede ledit Iean Fort, voulant & ordonnant que tout ſon bien & heritage viẽne de plein droict aux enfans maſles dudit Iean Fort, & que les filles ſoyent dotees ſelon la faculté des biens dudit teſtateur, & en defaut des maſles, que ſon heritage vienne aux femelles & filles dudit Iean Fort. Et ſi ledit Iean Fort venoit a mourir ſans enfans legitimes & naturels, & de legitime mariage procreés maſles ou femelles, ou que leſdits enfans ſe trouuaſſent par aucun moyen incapables de ſucceſſion, veut & ordonne ledit teſtateur que leſdits biens & heritages viennent de plein droict, ſçauoir pour la moitié a honneſte femme Louyſe Forte, femme du ſieur Iean Paillard marchand de la Cité d'Auignon, & aux enfans maſle de ladite Louyſe, & de l'autre moitié à Ayme Forte ſa ſœur, femme d'Anthoine Raynaud marchand d'Arles, enſemble aux enfans de Thomas Fort frere dudit teſtateur, leſquels enfans dudit Thomas Fort ne feront qu'vne part. Et s'il aduenoit que ledit Iean Fort fils & heritier ſe trouuaſſe incapable, comme deſſus eſt dit, declaire ledit teſtateur, que les deſpens qu'il a faicts aux reparations des biens maternels dudit Iean Fort, luy puiſſent eſtre demandés par ſes heritiers ſubſtitués, auquel cas il n'entend auoir faict donation expreſſe, ni tacite, audit Iean Fort deſdites deſpences & reparations.*

Dictus Ioannes, numquam in hæreſim lapſus fuit, ſed ſemper Catholicè vixit & mortuus eſt, relictis liberis. Quæritur, an illi in conditione poſiti cenſeantur ad fideicommiſſum vocati, ita vt poſſint bona per patrem alienata recuperare.

Et vt reſolutio huius quæſtionis habeatur, alia prius diſcutienda eſt; an ſcilicet ſubſtitutio concepta ſit in vnum tantùm caſum, nempe ſi Ioannes hæreticus fieret; an & quoque aliom, ſi ſcilicet non fuerit quidem hæreticus, ſed ſine filiis deceſſerit, aut cum filiis quidem, ſed incapacibus ſucceſſionis.

Dubium facit, quia continuata oratione, ſi d. Ioaones ſit hæreticus, vocat maſculos, & in defectum, fœminas; qoos, ſi decederet ſine liberis maſcolis vel fœminis, aut liberi eſſent incapaces, ſubſtituit.

Nihilominus tamen videtur in alium quoque caſum, ſi ſcilicet non eſſet hæreticus, ſed ſioe filiis decederet, ſubſtitotionem factam, cùm non exiſtentiam liberorum ad tempus mortis Ioannis retulerit, ex quo præſupponitur eum potuiſſe ſuccedere vel ſucceſſiſſe, & ſic oon hæreticum fuiſſe, alioquin ſimpliciter dixiſſet, *quod ſi nullos haberet liberos, aut haberet quidem, ſed incapaces*, ſed cùm generaliter cooditionem conceperit, *ſi ſine liberis deceſſerit*, generaliter quoque iotelligenda ſunt, vt in omnem caſom non exiſtentium liberorum cenſeatur ſubſtitutio facta; præſertim quòd exiſtimandum
eſt, teſtatorem io omnem caſum non exiſtentium li- 1
berorum prouidere voluiſſe, & ſic intrat diſpoſitio
l. non aliter, cum ſimil. ff. de legat. 3. Augetur cõiectura 2
volun-

voluntatis, cuius in iſtis potiſſimum habenda eſt ratio, *leg. cum proponebatur, ff. de leg. 2. l. in conditionibus, ff. de condit. & demonſt.* ex clauſula ſtatim poſt vocationem ſororum & filiarum ſororum, & fratris appoſita, quæ ita concepta eſt, vt oratio præcedens generaliter ſit intelligenda de non exiſtentia liberorum in omnem caſum, alioquin non ita, ſed hoc modo erat concipienda, ſcilicet, *& audit cas qu'il ſoit heretique.*

Confirmatur, hæc ex eo quòd patres ſolent generaliter concipere ſubſtitutiones, *ſi filij hæredes inſtituti ſine filiis decedant.*

Poſtremò, per periodum ſeparatam à gradu ſubſtitutionis & exhæredationis in caſum hæreſeos, voluit teſtator prouidere in omnem caſum, quo bona poſſent deuenire ad fiſcum, quod non fieret, ſi generalitatem verborum reſtringeremus ad caſum hæreſeos dict. Ioannis: nam poſito quòd dict. Ioannes fuiſſet Catholicus, & filij eius hæretici, & d. Ioannes moreretur ab inteſtato in eum quoque caſum ſubſtituit, ideóque quemadmodum ſequentia verba, *ou que ſes enfans ſi trouuaſſent par aucun moyen incapables de ſucceſſion:* debent generaliter intelligi, ſiue Ioannes fuerit hæreticus, ſiue non, ita quoque prima pars dict. periodi, *ſi ledit Iean Fort venoit a mourir ſans enfans*, & potius hæc interpretatio, quæ generalitati verborum conuenit, & per quam prouidetur omnibus caſibus, quàm reſtrictio, de qua ſuprà, accipienda eſt, ne contra mentem ipſius accidere poſſit caſus de quo ſuprà proximè, per quem bona ad fiſcum deueniant. Ex quibus omnibus ſimul iunctis exiſtimo dict. periodum ſecundam generaliter & ampliatiuè & non reſtrictè ad caſum exhæredationis intelligendam eſſe.

Stante igitur quòd dict. Anthonius voluerit ſubſtituere in omnem caſum ſi Ioannes decederet ſine liberis, & cùm reliquerit liberos, ideóque ſubſtitutio in fauorem ſororum & nepotum locum non habeat, videndum eſt, an dicti liberi ſint vocati. Et reſoluendum eſt eſſe, quia cùm agatur de aſcendentibus & deſcendentibus, etſi communiter ſit receptum
3 non cenſeri vocatos, ex gloſ. *l. Lucius, la ſeconde, ff. de hæredib. inſtituen.* tamen multi ſunt iique grauiſſimi DD. qui exiſtimant veriorem, æquiorem & hodie crebriorem eſſe ſententiam vt cenſeantur vocati, quemadmodum teſtantur Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 11. tit. 2. num. 2. & 17.* Menoch. *de præſump. lib. 4. præſump. 76. num. 25.* poſt multos quos referunt & ſequuntur; & cuius ſententiæ ſiue coniecturæ ductæ ex eo quòd agitur de deſcendentibus magnam conſiderationem Rota ſæpe fecit, Seraph. *deciſ. 1329. num. 2.* ſed ſi concur-
4 rat aliqua alia coniectura indubitatè cenſeri vocatos aſſerendum eſt, vt per Menoch. Mantic. Seraphin. dictis locis & Intrigliol. *tract. de ſubſtit. centu. 3. quæſt. 26. num. 43. & ſeqq.* Hoc verò caſu adſunt aliæ duæ potentiſſimæ coniecturæ: Vna, quia conditio conce- 5
pta eſt hoc modo, *ſi ſine liberis legitimis & naturalibus, & ex legitimo matrimonio procreatis*, quæ paucis diſcrepantibus communi DD. calculo eſt recepta, vt per Mantic. *d. lib. 11. tit. 3. num. 7. & ſeq.* Ruſtic. *in tract. an filij in condi. poſiti, lib. 3. cap. 3. num. 5.* Menoch. *de præſumpt. 76. num. 48.* Surd. *deciſ. 162. num. 8.* & ſecundùm quam Rota Rom. iudicauit, vt Ruſtic. Mantic. & Surd. teſtantur, & ſolam ſufficere fusè docet Surd. *d. deciſ. 162. per tot.*

Secunda eſt, quia vocauit nedum ſororem, ſed eius 6
liberos maſculos & eius nepotes ex fratre, Menoch. *d. præſumpt. 76. numer. 56.* poſt Curt. iun. *conſ. 16. col. 3. verſ. ſed quid fortius*, & Crauet. *conſ. 62. numer. 10.* qui hanc coniecturam ductam, ex eo quod teſtator liberos ſubſtituti vocauit, fortiſſimam vocant, idem Menoch. *conſ. 393. numer. 28. lib. 4.* poſt multos quos refert & ſequitur, cuius ratio eſt, quia ſi vocauit filios ſubſtituti à ſe minus dilectos, præſumendum eſt, quòd multò magis vocare voluerit filios inſtituti plus dilectos, iuxta *leg. Publius, §. vlt. ff. de condit. & demonſtr.*

Poſſent aliæ quædam coniecturæ duci ex eo quòd maſculorum, nec non liberorum ſæpe facta eſt mentio, ſed quia ea non fit in clauſula conditionis, ego non inſiſto, præſertim quod duæ præcedentes ſunt pluſquam ſufficientes, cùm agitur inter aſcendentes & deſcendentes.

Ex quibus concluditur, liberos Ioannis cenſeri vocatos.

Sed ſuboritur inde alia quæſtio, an ſolùm maſculi, an verò etiam fœminæ cenſeantur vocatæ, & omnes quidem vocatos cenſeo; tum ex natura di-
ctionis, *liberorum, leg. liberorum, ff. de verb. ſignific.* 7
dictio enim, *enfans*, Gallicè in vltimis voluntatibus reſpondet dictioni, *liberorum*, Charon. *aux memorables obſeruations, verb. enfans*, tum ex expreſſis verbis in dict. conditione appoſitis, *s'il meurt ſans enfans fils ou filles*, ſed hoc quoque credo, ſi maſculi adſint, vt adſunt, eos fœminis præferendos ex mente teſtatoris, qui in præcedenti periodo in caſum exhæredationis Ioannis præfert maſculos fœminis, eáſque exiſtentibus maſculis ſolùm dotari voluit, quódque maſculos ſororis ſolùm vocat;
vna enim pars teſtamenti ab alia interpretationem 8
ſumit & declaratur, *leg. ſi ſeruus plurium, §. fin. ff. de leg. 1.* Menoch. *conſil. 193. numer. 2.* & per ſequentia præcedentia declarantur, ſicut è contra *dict. l. ſi ſeruus plurium, & leg. fin. §. cui dulcia, ff. de vino, tritico*, Anchar. *conſil. 27. numer. 7.*

ARGUMENTUM.

AN fideicommiſſarius teneatur ſtare alienationibus factis per eum, cuius hæreditatem adiuit ſimpliciter, & caſu quo inuentarium confecerit, an poſſit auocare bona conceſſa legitimariis, & aliis creditoribus teſtatoris.

SVMMARIVM.

1 *Legitima debetur in corporibus*, & n. 15.
2 *Fallit ſi aliquid in pecunia factum eſt.*
3 *Dos imputatur in legitimam, & eius loco ſuccedit.*
4 *Fideicommiſſum pro dote alienari poteſt.*
5 *Fallit ſi teſtator prohibuit alienationem.* Sed vide num. 11. & 18.
6 *Trebellianica extraneo prohiberi poteſt abſque dubio.*
7 *Hæres ſine inuentario factum defuncti approbare tenetur, etiam vltra vires hæreditarias.*
8 *Et ſtare alienationi per eum facta.*
9 *Licet concurrat prohibitio alienationis.*

10 *Hæres, cum beneficio legis, tenetur approbare factum defuncti, quatenus patitur eius hæreditas.*
11 *Fideicommiſſum vniuerſale alienari poteſt pro debitis teſtatoris, vel legatis ab eo factis.*
12 *Non obſtante prohibitione.*
13 *Aliud eſt in fideicommiſſo particulari.*
14 *Legitima eſt quaſi debitum & præfertur legatis.*
16 *Granatus in dubio præſumitur ſoluiſſe de ſua pecunia.*
17 *Et poteſt tantumdem retinere de bonis hæreditariis, habita ratione ad æſtimationem de tempore mortis, quoad ſibi debita, vel ſolutionis, quoad alia debita.*
19 *Prohibitio alienationis facta ab homine, intelligitur de voluntaria.*
20 *Prohibitio appoſita in primo gradu, extenditur ad alios.*
21 *Trebellianica filiis primi gradus in Delphinatu prohiberi nequit.*
22 *Trebellianicam primus hæres tantum detrahere poteſt, non ſubſtitutus granatus poſt eum.*
23 *Niſi ex perſona primi.*

CONSILIVM CLXXXII.

EX documentis parte Nob. Guillelmi de Laure mihi exhibitis reſultat, dominam Claram de Bologne, de anno 1566. & die 5. menſis Iunij teſtamentum condidiſſe, in eóque D. Benedictum Faure, eius maritum hæredem inſtituiſſe, & poſt eius deceſſum Anthonium Faure de Bologne communem filium dictorum Benedicti & Claræ pleno iore, abſque vlla detractione aut alienatione, eúmque dict. ſoo marito pro toto ſubſtituiſſe, & eidem Anthonio eius liberos, & in caſum non exiſtentium liberorum, ad alios gradus ſubſtitotionis proceſſiſſe. D. Benedictus in vim dict. inſtitutionis, quamdiu vixit bona poſſedit, eidémque mortuo d. Anthonius filius hæres ab eo ſcriptus ſucceſſit, & bona fideicommiſſo ſubiecta poſſedit, tandem, de anno ſcilicet 1575. & 11. Nouembris, d. Anthonius cum Diana ſorore tranſegit, & pro iuribus competentibus condominium de Noueſam, & omnia bona & iura quæ in Ciuitate Valreaci, & eius territorio habebat (quæ prætenduntur fuiſſe dict. Claræ) exceptis in d. tranſactione ſpecialiter deſignatis concesſit, quæ d. Clara ab eo tempore vſque ad menſem Aprilis huius anni 1619. & poſt eam d. dominus de Laure, eius maritus hæres ab ea inſtitutus ſimpliciter & abſque beneficio legis & inuentarij, eius hæreditati ſe immiſcuit iam à 14. vel circa annis, qui nunc dicta bona ab Anthonio patre Dianæ amitæ, per dict. tranſactionem conceſſa auocare, ſeque in eorum poſſeſſionem immitti prætendit ex vi fideicommiſſi in d. teſtamento Claræ auiæ paternæ appoſiti: Quæritur an poſſit.

Dubium facit, quia videtur, ſiue conſideremus iura Dianæ, ſiue etiam d. Anthonio competentia, non potuiſſe dict. bona concedere, ſed in pecunia dicta Dianæ iora ſoluere debuiſſe; ideóque d. filium in ſua petitione bene fundatum, dum tamen in pecunia dicta Dianæ iura dicto de Laure hæredi ſoluat: nam iura quidem Dianæ non conſiſtebant, niſi in dotis ſibi conſtitutæ & legitimæ ſeu eius ſupplementi ſolutione:
1 at verò etſi legitima debeatur in corporibus hæreditariis, *l. ſcimus, §. repletionem, de inoff. teſtam.* tamen vbi ſe-
2 mel pro ea aliquid in pecunia ſolutum eſt, hæres non poteſt cogi ſoluere in corporibus, ſed pecuniâ ſoluendo liberatur, Benedict. *in cap. Raynutius, in verb. duas, n. 154. ext. de teſtam.* Guid. Pap. *q. 487. n. 1.* Cancer. *var. reſol. lib. 1. c. 3. de legitima, n. 4.* at verò hoc caſu etſi dos ſoluta non fuerit, tamen fuit conſtituta & acceptata, & perinde habetur ac ſi ſoluta fuiſſet ad effectum de quo
agitur, dotem verò in legitimam imputari, & in eius lo- 3
cum ſuccedere certiſſimum eſt, *l. quoniam Nouella, C. de inoff. teſtam.* Graſſ. *in § legitima, q. 23.* poſt multos quos allegat, Cancer. *var. reſol. lib. 1. c. 2. de legitima, n. 17.*

Nec dicendum, pro dotis ſolutione bona fideicom- 4
miſſo ſubiecta alienari poſſe, authen. *res quæ, C. com-*
munia de legat. nam ea ceſſat quando teſtator probi- 5
boit alienationem, vt hoc caſo cùm concurrat prohibitio legis cum prohibitione teſtatoris, Guid. Pap. *conſ. 340. num. 7.*

Ratione verò iurium d. Anthonio competentium, & pro concurrentia illorum non potuit fieri dict. ceſſio bonorum; nam nullum aliud ius in dictis bonis prætendere poteſt, quàm aut legitimæ aut Trebellianicæ: & legitimam quidem propter d. prohibitionem alienationis in pecunia tantum prætendere poteſt: Trebellianicæ verò detractio fuit prohibita marito primo
hæredi, cui abſque dubio prohiberi potuit, cùm ſit ex- 6
traneus, Guid. Pap. *q. 51. & 557.* Graſſ. *in §. Trebellianica, q. 8. n. 1. & §. teſtamentum, q. 62. num. 4.* Cancer. *var. reſol. lib. 1. c. 2. de Trebellianica, n. 10.* prohibitio verò facta in primo gradu porrigitor ad omnes alios, Guid. Pap. *q. 545.* & ibi Ranchin.

His adde, quòd dict. ceſſio bonorum fuit facta nedum pro iuribus maternis, ſed etiam pro paternis, pro quibos bona fideicommiſſo ſubiecta non potuerunt dari.

Nihilominùs tamen in fauorem d. domini de Laure omninò reſpondendum eſt, eundémqoe Georgium
à limine Iudicij repellendum exceptione doli mali, 7
quia cùm ſimpliciter hæreditatem dict. Anthonij patris adierit, non poteſt ipſios factum impugnare, imò illud approbare tenetur etiam vltra vires hæreditarias, *leg. cùm à matre, C. de rei vendic. l. ſi seruus, §. fin. ff. de aqua plu. arcen.* Crauett. *conſil. 200. colum. 2.* & alij quos longa ſerie refert, cum multis ampliationibos, Tuſch. *pract. concluſ. lit. H. concluſ. 53.* adeò vt ſi rem filij pater alienaſſet, ſi is hæreditatem adiuit ſimpliciter, alienationi ſtare teneatur, Roland. à Valle *conſil. 71. num. 35. vol. 2.* per gloſ. & DD. *in leg.*
fin. §. in computatione, C. de iure deliberan. & in pun- 8
cto quòd fideicommiſſarius, teneatur ſtare alienationi, rei fideicommiſſo ſubiectæ, factæ per eum cuius eſt hæres ſimplex, docent Roland. à Valle *dict. conſil. 71. num. 36.* Cæphal. *conſil. 392. numer. 26. & ſeqq. per tot. in leg. filiusfamilias, §. cum pater, ff. de leg. 1.* & pleniſſimè Menoch. *conſil. 89. per totum.*
Tuſch. *dict. concluſ. 53. numer. 31.* quod adeò verum 9
eſt, vt procedat etiamſi concurrat prohibitio alienationis facta à teſtatore, vt hoc caſu, Atius Pinel. *in leg. 1. Cod. de bener. matern. in 3. parte, ampliat. 6.*

Sed ſi hæreditatem dict. Anthonij adiuiſſet cum beneficio legis & inuentarij, non propterea minus
firma maneret dict. tranſactio, & alienatio per eum 10
facta: nam etiam talis hæres tenetur approbare factum defuncti, quatenus tamen vires hæreditariæ patiuntur, gloſ. & DD. *in d. l. fin. §. in comput. C. de iu. deliberan.* Crauett. *conſ. 225. in fine*, & in hoc eſt differentia inter talem hæredem & ſimplicem, quia ſimplex tenetur etiam vltra vires hæreditarias, iſte verò non.

Sed ſi diceretur, hoc caſu vires hæreditatis hoc non pati,

pati,tamen dicta bona potuiſſent alienari pro legitima
d.Dianæ debita,necnon quatenus legitima Anthonij
aſcendebat, ne quid nunc de Trebellianica dicam,de
11 qua poſteà,nam bona ſubiecta fideicommiſſo vniuer-
ſali poſſunt alienari, pro debitis teſtatoris vel legatis
ab eo factis,*l.filiusfamilias.ff.diui,ff.de leg.*1.Pereg *de fi-*
12 *deicomm.art.*40.*n.*18. etſi teſtator alienationem prohi-
buerit, & concurrat prohibitio teſtatoris. cum prohi-
bitione legis,Ripa *in d. §.diui,n.*24.*& in l.pater filium,*
*ff.de leg.*3.*& l.qui ſolidum,§.*1.*ff.de leg.*2 Peregr.*d.n.*18.
etſi hæres hæreditatem, ſine confectione inuentarij
13 adierit : cùm tamen eo caſu aliud ſit in fideicommiſſo
particulari, quòd d.caſu non poteſt alienari pro ſolu-
tione æris alieni teſtatoris, ſed de ſuo ſoluere debet,
Bart.*in d.l.pater filium.ff.de leg.*3 Pereg.*d.art.*40.*n.*29.

Quod ſi,vt ad rem redeamus, pro debitis teſtatoris
& legatis ab eo factis res fideicommiſſo ſubiectæ poſ-
ſunt alienari,etiam concurrente alienationis prohibi-
14 tione,multò magis pro legitima,nedum quia eſt quaſi
debitum, & maioris efficaciæ quàm legata illiſq. præ-
15 fertur, *l.Papinianus,§.meminiſſe,ff.de inoffic.teſtam* ſed
etiam quia in corporibus ſoluenda eſt, *d.l.ſcimus,C.de*
inoff teſtam. Cancer.*var.reſol.lib.*1.*c.*3.*de legitima,n.*4.

Quæ adeò vera ſunt,quod ſi hæredi aliquid debea-
tur, vel ipſe debita, legata, & ſic etiam legitimam de
16 voluntate filij ſoluerit de ſua pecunia, quòd in dubio
præſumitur,niſi probetur pecuniam fuiſſe in hęredita-
te,vel ex mobilium venditione conflatam,Peregr.*art.*
17 35.*n.*34 poſt Rom.*conſ.*276.*n.*7. poſſit de bonis hæredi-
tatis tantumdem deducere, & ſic retinere, habita ra-
tione ad æſtimationem de tempore mortis, quoad id
quod ſibi debebatur, vel ſolutionis quoad cætera aliis
debita & non reſtitutionis fideicommiſſi,Pereg.*d.art.*
35.*num.*12.

Nec obſtat quæ in contrarium proponebantur,prę-
ſuppoſito citra præiudicium veritatis , quòd bona per
d.tranſactionẽ remiſſa fuiſſent d.Claræ,quod d.Geor-
gius probare tenetur,& etiamſi is hęreditatem Antho-
nij cum beneficio legis & inuentarij adiuiſſet,quod ta-
men nõ fecit; Ac primùm quod dicebatur ſupplemen-
tum legitimæ poſſe in pecunia per hæredẽ ſolui : nam
verum eſt , ſi velit, ſed ſi nolit & legitimam petat in
corporibus,poteſt in illis ſoluere,idque abſque dubio
hoc caſu,quo nullæ erãt pecuniæ in hæreditate, dein-
de inutilis eſt huiuſmodi obiectio. nam ſi de ſua pecu-
nia ſoluiſſet, tantumdem de bonis hæreditatis dedu-
cere poſſet,habita ratione ad tempus ſolutionis,ex Pe-
reg *d.art.*35.*n.*12.ex quo nullo modo ſubſiſtere poteſt,
quod dicitur poſſe fideicommiſſarium auocare bona
alienata,ſoluendo in pecunia quod debebatur Dianę,
cui bona in ſolutum potuerunt dari , etiam pro dote
conſtituta, cùm, vt iam diximus, pecuniæ non eſſent
in hæreditate.

Non obſtat ſecundum, quo dicebatur *auth.res qua,*
C.com. de legat. non habere locum quando concurrit
prohibitio teſtatoris cum prohibitione legis:ex Guid.
*conſil.*140.*n.*7. nam ſi verſaremur in terminis d.authen.
18 reſponderemus , communem eſſe contra Guidon. vt
ſcilicet non obſtante prohibitione teſtatoris d. auth.
procedat , Bart. *in d.l.filiusfamilias,§.diui.*2.*n.*10.*ff.de*
*leg.*1. Iaſ. ibidem *n.*96.& Ripa *n.*70. & plures alij quos
refert & ſequitur Anton. de Padilla *in repetit.d.auth.*
*res qua,n.*52.ſed reuera ea authent. non adaptatur caſui
noſtro;nam ea procedit tantùm cùm agitur de dote fi-
liabus filij grauati conſtituenda , vel ipſius vxori reſti-
tuenda; in noſtro verò caſu agitur de dote per teſtatri-
cem promiſſa vel de legitima in ipſius bonis debita, &
ſic de debito,vel quaſi debito eiuſdem, pro quibus eſt
certiſſimum,bona fideicommiſſo ſubiecta poſſe alie-
nari,*ex d.l.filiusfamilias,§.diui.*& Pereg.*d.art.*40.*n.*18.

Non obſtat tertium,quo dicebatur nec pro concur-
rẽtia legitimæ Anthonio debitæ potuiſſe d. bona alie-
nari , quòd ea ſcilicet deberetur in pecunia propter d.
prohibitionem alienationis: nam ea non obſtante po-
tuit ſibi in corporibus ſoluere,Peregr.*d.art.*40.*n.*18.&
20.alienationis enim prohibitio etiam facta ab homi- 19
ne,intelligitur de voluntaria,non de neceſſaria,Bart.*in*
*l.peto,§.prædium,ff.de legat.*2.Pereg.*d n.*20.deinde inu-
tiliter hoc quæritur; nam ſi de ſua pecunia ſibi vel aliis
pro ſe legitimam ſoluiſſet, tantumdem in bonis dedu-
cere poſſet,habita ratione ad tempus mortis,ex Pereg.
*d.art.*35.*num.*12.

Non obſtat quartum , quo dicebator ratione Tre- 20
bellianicæ prohibitæ non potuiſſe alienari ; quia pro-
hibitio in primo gradu facta extẽditur ad omnes alias,
ex Guid. *d. q.*545. nam ſi difficultas in hoc verſaretur
facilis eſſet reſponſio,quia doctrina Guidon. procedit
duobus concurrentibus,vt ex eius dictis patet,nempe
vt prohibitio fiat primo gradu indifferenter,& ſic non
ſit relata ad perſonam primi hæredis ; & quod non ſit
ratio diuerſitatis inter primum & ſecundum gradum:
huc verò caſu vtrumque deficit; nam clarè prohibitio
refertur ad maritum primum hæredem, & ratio diuer-
ſitatis eſt manifeſta , quia marito primo hæredi & ſic
extraneo facta fuit , cui abſque dubio fieri potuit , at
verò in ſecundo grado,eóque primo ſubſtitutionis,fi-
lius primi gradus eſt ſubſtitutus ; cui Trebellianicam
prohiberi non poſſe multi exiſtimarunt,& magis com-
munem aſſeruerunt, vt per Graſſ. *in §. teſtamentum,q.*
62.*num.*4.*& ſeqq.* Cancer. *var.reſol.lib.*1.*cap.*2.*de Tre-*
*bell.num.*10.

Sed quidquid ſit de veritate illius quæſtionis,certiſ- 21
ſimum eſt in Delphinatu prohiberi non poſſe, Guid.
Pap.*q.*51. omnia verò ferè bona d.Claræ erant in Del-
phinatu ſita.ita vt, paucis bonis in Comitatu exiſten-
tibus exceptis, Trebellianica de cæteris,non obſtante
prohibitione,detrahi potuerit.

Sed maior difficultas , quoad Trebellianicam, eſt 22
quia primus hæres tantùm, non ſubſtitutus grauatus,
poteſt eam detrahere, *leg.unde Neratius, ff. ad Trebell.*
Ranchin. ad Guid. *d quæſt.*545. poſt Bald. *in l.cum vi-*
rum, C. de fideicommiſſ. niſi ex perſona primi, qui cum 23
poſſet detrahere,eam remiſit,Graſſ *in §.Trebellianica,*
*q.*3.*n.*7.In noſtro verò caſu non poteſt dici remiſſa,cùm
eam hæres detrahere non potuerit.

Verum , etſi nullam haberemus rationem Trebel-
lianicæ,legitimę,tam Dianæ quàm Anthonio debitæ,
pluſquam ſufficiunt, pro validitate alienationis per d.
tranſactionem factæ.

Non obſtat poſtremùm, quo dicebator dicta bona
pro iuribus paterna non potuiſſe alienari : nam re-
ſpondetur, legitimam Anthonij fuiſſe pluſquam ſuffi-
cientem, vt de ea iura paterna ſoluerentur.

Et hæ quidem ſolutiones , vt dixi , procedunt caſu
quo Georgius hæreditatem Anthonij cum beneficio
legis & inuentarij adiuiſſet , quod tamen non fecit:
ideóque non eſt opus alia ſolutione, quàm dicere
eum præcisè teneri obſeruare factum defuncti
etiam vltra vires hæreditarias , & de
propriis bonis.

ARGVMENTVM.

An conditio, *ſi ſine liberis*, ſubintelligatur in collateralibus.

SVMMARIVM.

1 *Conditio, ſi ſine liberis, non ſubintelligitur in collateralibus, quod non eſt omnino certum*, n. 7.
2 *Conditio in fine poſita, ad omnia præcedentia, continuata oratione prolata, referri debet.*
3 *Filius inſtituti, excludit ſubſtitutum, in portione inſtituti.*
4 *An conditio, ſi ſine liberis, ſubintelligatur, pendet ex mente & voluntate teſtatoris.*
5 *Vna pars teſtamenti declarat aliam.*
6 *Subſtitutio præcedens declarat ſequentem.*

CONSILIVM CLXXXIII.

NOBILIS Iacobus de Latier, dominus dum viueret de Bayane in Delphinatu, teſtamento ſuo de anno 1583. & 26. menſis Maij condito, ſuos poſthumos hæredes vniuerſales inſtituit, illiſque ſine liberis naturalibus & legitimis decedentibus Carolum & Ioannem Dionyſium Latiers, fratres eiuſdem teſtatoris & ſuos, illiſque deficientibus Margaretam Latier & ſuos ſubſtituit: quòd ſi decederet ſine poſthumis, dictos Carolum & Ioannem Dionyſium hæredes inſtituit, eos inuicem per fideicommiſſum ſubſtituendo, & ſi vterque decederet ſine liberis legitimis & naturalibus, ſubſtituit d. Margaretam & ſuos.

Moritur teſtator ſine poſthumis, Carolus & Ioannes Dionyſius adeunt hæreditatem, bonáque hæreditaria inter ſe diuidunt; decedit tandem dict. Carolus relicto Anthonio filio ac dict. Ioanne Dionyſio fratre ſuperſtite, qui portionem Carolo obuentam ſibi ea vi fideicommiſſi reſtituendam contendit.

Quæritur quid iuris.

1 Et in fauorem dict. Ioannis facit reciprocum fideicommiſſum inter ipſum & d. Carolum factum abſque conditione, *ſi ſine liberis*, quæ non debet ſubintelligi in collateralibus, in quibus ceſſat diſpoſitio *leg. cum auus, ff. de condit. & demonſtr. & l. cum virum, C. de fideicomm.* Iacob. de Rauen. Pet. Alber. Ang. & alij communiter *in l. generaliter, §. cum autem, C. de inſtit. & ſubſtit.* Socin. ſen. *in d. l. cum auus, n. 1. & ſeq.* Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 5. tit. 11 n. 7.* Menoch. *præſumpt. lib. 4. præſumpt. 89. n. 55.*

Nihilominus hoc caſu contrarium verius cenſeo: neque enim ſimpliciter dictos Carolum, & Ioannem inuicem ſubſtituit, ſed ſtatim eodem tenore orationis vtrique ſine liberis decedenti ſubſtituit Margaretam, & liberorum vtriuſque rationem habuit; & ſic conditio vtrique appoſita in fauorem liberorum, ad excluſionem Margaretæ, debet quoque cenſeri appoſita inter ipſos Carolum & Ioannem in fauorem liberorum vnius ad excluſionem alterius, cùm conditio, *ſi ſine li-*
2 *beris*, ſit in fine appoſita, quæ propterea non ſolùm ad proxima, ſed ad omnia præcedentia, continuata oratione prolata, referri debeat, *l. plures, ff. de reb. dub.* Surd. *deciſ. 322. num. 59* Peregr. *de fideicomm. art. 16. num. 29.* Et
3 cùm rationem liberorum vtriuſque habuerit, ſuccedit doctrina, qua aſſeritur, filios inſtituti cenſeri magis dilectos, quàm ſubſtitutum in portione inſtituti, Alex. *conſil. 167. num. 7. in fin. lib. 5.* Socin. iun. *conſ. 126. n. 20. & 24. lib. 1.* Simon. de Præt. *de interpret. vlt. volunt. lib. 1. interpret. 2. dubit. 2. ſolut. 5. num. 23. fol. 108. col. 2.* præſertim quod huiuſmodi fideicommiſſum, etſi purè conceptum, quoad verba, ſit tamen conditionale exiſtimandum, quia alioquin inutile omnino fieret, cùm vnus alteri portionem ſuam eámque æqualem ſtatim mortuo teſtatore inutiliter reſtituere teneretur.

Secundò, totum hoc an dict. conditio, *ſi ſine liberis,* 4
ſubintelligatur, pendet ex mente teſtatoris & affectione eiuſdem, *l. ex facto, §. rerum autem Italicarum, ff. de hæredib. inſtituen.* Mantic. *d. num. 7.* Quemadmodum igitur affectionem habuit ad liberos vtriuſque ad excluſionem Margaretæ, ita quoque liberorum vnius ex inſtitutis ad excluſionem alterius, cùm nulla ratio diuerſitatis inter hos caſus ſubſit.

Tertiò, vna pars teſtamenti ab alia interpretationem 5
ſumit & declaratur, *l. ſi ſeruus plurium, §. fin. ff. de leg. 1.* Menoch. *conſil. 193. num. 2.* & per ſequentia præcedentia declarantur, ſicut è contra, *d. l. ſi ſeruus plurium, & l. fin. §. cui dulcia, ff. de vino, tritico,* Achat. *conſ. 27. num. 7.* ſed in primo capite ſubſtitutionis poſthumis factæ, nedum Carolum & Ioannem, ſed & ſuos vocauit, idémque præſtitit dum ſubſtituit Margaretam & ſuos in vltimo capite. Idem igitur æſtimandum eſt in ſecundo capite intermedio, eóque immediatè præcedenti imò & connexo d. vltimo capiti, vt ſcilicet ſui, & ſic liberi vniuſcuiuſque dictorum Caroli & Ioannis, in portione patris, patruo præferantur, eúmque excludant: idque maximè, quia par eadémque eſt ratio vocationis Caroli & Ioannis ſi poſthumi adeſſent & morerentur ſine liberis, etſi nulli fuerint poſthumi: at priore caſu filij Caroli in portione eiuſdem excluderent Ioannem. Idem igitur dicendum eſt, hoc quoque caſu.

Quartò, præcedens diſpoſitio & ſubſtitutio decla- 6
rat ſubſtitutionem ſubſequentem, *leg. qui filiabus, ff. de leg. 1.* Menoch. *conſ. 328. num. 70.* ſed ſubſtitutio facta poſthumis eſt ſub conditione, *ſi ſine liberis.* Eodem igitur modo ſubſtitutio facta inter Carolum & Ioannem intelligenda eſt, *l. licet Imperator, ff. de leg. 1.* præſertim cùm eiſdem ſub eadem conditione Margaretam ſubſtituerit.

Poſtremò, argumento ſumpto ab abſurdo, quod in iure validiſſimum eſt, *l. fin. C. de autor. præſtan. l. vn. §. pro ſecundo, C. de caduc. tollen.* Bald. *in l. conuenticula, Cod. de Epiſc. & cler.* & alij quos refert Euerard. *in loc. legalib. in loco ab abſurdo, num. 1.* At verò ſi Ioannes admitteretur ea vi ſubſtitutionis, & deinde moreretur ſine liberis, & Margareta, & quod magis eſt, ea mortua, eius filij ſi adeſſent, peterent bona fideicommiſſo ſubiecta, dicerentque fideicommiſſum in eorum perſona apertum; aut diceretur admittenda, aut non; Primò caſu nedum abſurdum, ſed contra voluntatem teſtatoris eſſet, vt ſoror poſtremo loco vocata, & ideò minus dilecta, vel etiam filij eius ſi adeſſet, qui non ſunt agnati, vocati eſſent; & filius Caroli vocatus, excluſus: cùm tamen teſtator neque ſororem neque eius filios vocare voluerit, niſi in defectum liberorum Caroli & Ioannis.

Quòd ſi diceremus non admittendos, ſequeretur & nedum abſurdum, ſed etiam contra voluntatem teſtatoris, vt portio Caroli, qui reliquit liberos, ſubiecta fuiſſet fideicommiſſo in fauorem Ioannis, & portio

Ioan-

Ioanuis, qui nullos ſuſcepiſſet liberos, nec non portio Caroli ei iunctæ, liberæ fuiſſent, & de quibus diſpoꝛere ad libitum d. Ioannes potuiſſet; cùm tamen teſtator ſororem in defectum liberorum vocari voluerit, nulláque ratio eo caſu habenda eſſet liberorum Caroli, cùm Ioaunes portionem eius ſibi acquiſiuiſſet.

Nec obſtat quod in contrarium deducitur, *leg. cùm auus*, non habere locum in collateralibus, nominatim
7 in fratre; nam ea ſententia non eſt omnino certa, multi enim iique grauiſſimi authores contrarium cenſuerunt, nempe Barbat. *in l. cùm acutiſſimi, num. 20. C. de fideicomm. & in conſ. 28. col. 2. & 3. lib. 2.* Guillelm. Bene: dict. *in cap. Raynutius, in verb. ſi abſque liberis, il 1. num. 4. de teſtam.* quod faltem operatur, vt tantò faciliùs diſcedamus ab illa communi opinione, ſi ſubſit aliqua coniectura voluntatis teſtatoris, & eò magis hoc caſu quo plures concurrunt; præſertim quòd conditio, *ſi ſine liberis*, fuit appoſita poſthumis in primo gradu, quinimò ipſiſmet Carolo & Ioanni dum Margareta vocatur, & quod ſi poſtbumi fuiſſent, & ſine liberis deceſſiſſent, filij Caroli in portione eius excluſiſſent Ioannem, quódque niſi diceremus, abſurdum, de quo ſuprà, ſequeretur.

ARGVMENTVM.

DE Inſtitutione ſpuriorum.

An exiſtentia conditionis, *ſi ſine filiis maſculis*, requiratur vt ſubſtitutus per vulgarem comprehenſam in compendioſa, ſuccedere poſſit, & inde alia dubia.

SVMMARIVM.

1 *Filij ex damnato coitu nati ſunt incapaces ſucceſſionis teſtamentariæ, ab inteſtato, & ex contractu.*

2 *Quando inſtitutus ob defectum ſuæ perſonæ capere non poteſt, teſtamentum incipit à vulgari ſubſtitutione.*

3 *In compendioſa comprehenditur vulgaris & fideicommiſſaria.*

4 *In ſubſtitutione vulgari, etiam comprehenſa ſub compendioſa, non ſubintelligitur conditio, ſi ſine liberis.*

5 *Secus eſt in fideicommiſſaria comprehenſa in compendioſa.*

6 *Nepotes legitimi, ex filio ſpurio nati, poſſunt ab auo hæredes inſtitui.*

7 *Niſi ex coniecturis & indiciis conſtet patris contemplatione fuiſſe inſtitutos.*

8 *Vt ſi auus nepotes nondum natos inſtituerit.*

9 *Vel vſumfructum patri non prohibuerit.*

10 *Subſtitutus, vt admittatur, debet eſſe in rerum natura, tempore quo aduenit conditio ſubſtitutionis.*

11 *Et primo vocatis, non exiſtentibus in rerum natura, cæteri poſtea vocati admittuntur.*

12 *Quando conſtat aliquem eſſe ex illegitimo coitu, ſpurius, & non naturalis, præſumitur.*

CONSILIVM CLXXXIV.

IN cauſa, quæ mox iudicanda vertitur inter hæredes Egregij quondam N. & M. ac R. dictos M. & R. ſeu viduam d. R. illius medio filij filiæque communis prædefunctæ hæredem, ius dictorum hæredum dicti N. vt puto certum eſt: & omnia quæ in contrarium facere videbantur diſcuſſa fue-
1 runt. Cùm enim d. M. & R. Fuerint ex adulterino coitu nati, & ſic incapaces cuiuſcumque ſucceſſionis, tam ex teſtamento quàm ab inteſtato, ac etiam ex contractu, *§. vlt. in authen. quib. mod. nat. ef. ſui, l. 1. & auth. licet, & auth. ex complexu, C. de nat. lib.* Batt. Alex. Corn. Calca. Dida. & P. Placa quos retulit & probauit Menoch. *de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 96. num. 2.* Sequitur
2 dictos hæredes N. tanquam ſubſtitutos ex vi vulgaris, ſuccedere debere: quoties enim inſtitutus capere non poteſt ob defectum ſuæ perſonæ, vt ſi ſpurius eſſet, tunc teſtamentum incipit à ſubſtitutione vulgari, Batt. quem reliqui omnes ſequuti ſunt *in l. 1. num. 28. in fin. ff. de vulgari*, & in ſpecie magis vulgaris ſubſtitutionis comprehenſæ in compendioſa, vt ſcilicet ſit locus ipſi ſubſtitutioni, ſi inſtitutus ob ſui incapacitatem, vt ſi ſpurius eſt, capere non poteſt, reſponderunt Angel. *conſ. 204. quidam Bartholomeus in fin. & in conſil. ſeq.* Capr. *in conſ. 2. num. 20.* Alex. *num. 6. lib. 6.* & Socin. iun. *in conſ. 3. num. 10. & n. 12. lib. 3* & his accedunt Goza. *in conſ. 21. num. 20.* Socin. iun. *conſ. 3. num. 10. & n. 12. lib. 3.* & ipſe Socin. *ſub illo num. 10.* reſpondit de alia ſimili incapacitate hæredis inſtituti, nempe quando tanquam Forenſis & exterus prohibetur ſtatuto hæres inſtitui: De nouo tamen vt audio pars aduerſa duo proponit, quibus ius dictorum hæredum d. N. euertere nititur, quibus tertium addere volo, & omnibus ſatisfacere vt clariſſimum remaneat ius dictorum hæredum d. N. ita tamen vt de tertio primò loquamur. Hæc verò ſunt, quod cùm A. inſtituerit dictos M. & R. & non niſi ſub conditione, *ſi ſine liberis maſculis deceſſerint*, quæ tamen conditio non extitit, vterque enim liberos maſculos ſuſcepit, & R. filio filiáque ſuperſtitibus deceſſit: An nihilominus hæredes dicti R. per vulgarem vocati ſint, & ſic an exiſtentia dict. conditionis, *ſi ſine filiis maſculis*, requiratur vt ſubſtitutus per vulgarem comprehenſam in compendioſa ſuccedere poſſit.

Secundò, poſito exiſtentiam d. conditionis non requiri, & d. N. per vulgarem, eo non obſtante vocari, an filij dictorum M. & R. excludant d. N. & tanquam ſubſtituti eo excluſo admittantur.

Tertiò, & poſtremò, cùm præſupponatur dictum A. in ſuo libro rationum adnotaſſe dictum R. natum de anno . . . & menſe . . & ſic antequam matrimonium eſſet contractum inter G. P. P. C. de an. 1548. & 19. Septemb. quæ dicti R. mater fuit, an ex eo probetur dictum R. ex ſoluta natum fuiſſe & ſic non adulterinum, ita vt potuerit ſuccedere, & ex eius perſona teſtamentum vires ſumere, & ſubſtitutionibus in eo poſitis non ſit locus.

Quoad primum, certum eſt in compendioſa, de qua in noſtro caſu, comprehendi vulgarem & fideicommiſſariam, vt tradunt Batt. *in l. centurio, num. 13 ff. de vulga.* & reliqui omnes ibi, & in *leg. prec. C. de impub* ex illo textu *& cap. ſi pater, de teſtam. in 6.* & Socin. iun. *conſ. 106. num. 27. lib. 1. in conſ. 181. num. 27. lib. 2.* ſubſtitutio 3

vulgaris habet locum quādo hæres inſtitutus, vel noluit vel non potuit adire hæreditatem, Bart. *in l.1.num. 18.ff.de vulga.*& ibi omnes, Cott. iun. *in l.hæres inſtitu-*
4 *tus de impub.* in quo caſu in præſentia non verſamur, at in ſubſtitutione vulgari etiam comprehēſa in compendioſa non ſubintelligitur conditio hæc, *ſi deceſſerit ſine liberis*, vt reſponderunt Ruin. Dec. Curt.iun. Berous & Parif.quos commemorauit & ſequutus eſt Menoch. *præſumpt. lib.4. præſumpt.89. num.144.verſ. contrariam itaque opinionem.* nec non Corn. *conſ.1. num. 30.lib.4.* Franc.Calca.& Vinc. Sauiolus in ſubſcriptio-
5 ne ad reſponſum Socini iun.*conſ.128.lib.1.* Creſceotius *deciſ.1. tit.de teſtam.* in ſubſtitutione verò tacita fideicommiſſaria comprehenſa in compendioſa locum habet conditio illa, *ſi deceſſerit ſine liberis*, & ita loquuntur Socin.ſen.*conſ.140.num.8.* Crauet.*conſ.162.num.1.in fin.* qui contrarium facere videbantur, vt nouiſſimè docet in terminis idem Menoch.*conſ.651.num.9.* & poſito citra præiudicium veritatis, d.conditionem, *ſi ſine liberis*, habere etiam locum,& ſubintelligi in d.vulgari comprehenſa ſub compendioſa. Hoc ſi verum eſſet in noſtro caſu, longè vtilius foret hæredibus dict. N. quia ſi ſubſtitutio hæc defeciſſet propter non exiſtentiam conditionis, & ſic teſtamentum ex ea ſuſtineri non poſſet,id proculdubio omnino corrueret, cùm ex perſona hæredum propter eorum incapacitatem, ſuſtineri non poſſit. & ſic ad cauſam inteſtati res recideret,idémque N. tanquam proximior dicti A. tempore ipſius mortis totam hæreditatem nanciſceretur:ne opponantur filij dictorum M.& R.quaſi ex ipſorum perſona ſuſtineatur teſtamentum:hoc enim ad ſecundum caput pertinet de quo nunc.

6 Quoad ſecundum igitur vera eſt quidem DD. ſententia,nepotes legitimos & naturales ex ſpurio natos, poſſe hæredes inſtitui,illiſque licitè relinqui, Bart.*in l. Gallus,§.quid ſi is,ff.de lib. & poſthum.* Clar. *in §.teſtamentum,quæſt.32.* Graſſ. *in §.inſtitutio,quæſt.7.* dum tamen non patris contemplatione inſtituti ſint, ſed ſui ipſorum cauſa: quinimò in dubio nepos non contemplatione patris, ſed propter ſe videtur inſtitutus, nam in dubio præſumitur ſui cauſa dilectus, Bart. *in dict. l. Gallus,§.quod ſi is,* Ludouic. Suares *in l.1.fori, tit. T ode home,num.17.*Dec.*conſ.462.*Clar.*d.quæſt.32.* Ioſeph.Ludouic. *deciſ.18.* Petulina & Graſſ. *d.quæſt.7.num.3.*ſed tamen quoties ex coniecturis vel indiciis conſtat pa-
7 tris contemplatione inſtitutos filios ſpurij,& non propter ſe, certiſſimum eſt talem inſtitutionem non minus ac patris corruere,vt dicti Bart.Clar. &c.ſuprà narrati docent, nec non Gabriel. *lib.4.tit.de hæred.inſtit. concluſ.3. num.6.* ac omnium optimè Socin. iun. *lib.4.*
8 *conſ.16.num.4.*& Berous *quæſt.127.*id docent:coniecturam verò vrgentiſſimam, eámque ſolam ſufficientem eſſe affirmant DD. ſi filios ſpurij nondum natos avus inſtituerit, quippe qui erga eos, qui nondum ſunt in rerum natura, nullam potuit habere propriam affectionem, aut vllis ipſorum meritis moueri, vt ratione ſui cenſeantur eos inſtituiſſe atque ex eo ſolo ita reſpondendum eſſe contendunt Bald. *conſ.67.incip.ſi de inſtitutio.*Ludouic.Sard *tract.de natu.liberis,§.de ſucceſſ.ſpuri. num.9.*qui merita nepotis requirunt,vt ſui contemplatione dicatur inſtitutus, quæ in nondum natos nulla eſſe poſſunt, & in terminis propriis,vt nondum nati nepotis legitimi ex ſpurio inſtitutio non valeat, firmant Menoch *conſ.511.num.11.*Bota ad Batt.*in d.l.Gallus,§.quod ſi is.* Gabriel.*d.concluſ.3.num.12.* & ſufiſſimè Socin.*d conſil.16.*qui omnino videndus eſt, quòd hanc ſententiam varijs rationibus firmet, & omnia in contrarium facientia refellat, & in fortioribus terminis propter inſtitutionem nepotum non natorum ſimul cum iam nato, contendit etiam quoad iam natum inſtitutionem non valere, eámque propter inſtitutionem non natorum vitiari, Berous etiam ſufiſſimè hoc docet *quæſt.127.* qui eſt etiam omnino videndus, in noſtro autem caſu filij dictorum Ioannis & Matthæi, ideò non erant nati, vt nec illi matrimonium contraxiſſent,atque hoc quidem, quòd nimirum dicti nepo- 9
tes non erant nati, ſufficeret: ſed in noſtro caſu adeſt & alia coniectura ob quam cenſeantur nepotes filiorum contemplatione inſtituiſſe,quod nimirum vſumfructum dictis M. & R. non prohibuerit, in qua magnam vim facit Socin.*d.conſil.16.num.9.* adeſt & tertia eáque potentiſſima,quod nimirum dictos M. & R. filios ſpurios apertè inſtituerit, & nepotes ſolum ſubſtituerit,qui non niſi ex tacita vulgari poſſent ſe contendere vocatos, fideicommiſſaria enim tempore mortis dicti A. non potuit habere locum, cùm dictus M. & R. tunc viuerent, ex quo manifeſtè patet filios nepotibus prædilexiſſe & non niſi contemplatione filiorum nepotes vocaſſe; cum DD. quando de dictorum nepotum inſtitutione loquuntur,præſupponunt filios nullo modo manente incapacitate, ſolos autem nepotes eóſque expreſsè & clarè inſtitutos: non poteſt igitur vllo modo ſuſtineri ſubſtitutio de nepotibus facta.

Ex alio etiam capite repelluntur dicti nepotes, poſito enim & non conceſſo dictorum nepotum non natorum ſubſtitutionem validam fuiſſe,tamen cùm non fuerint nati, neque concepti quod magis eſt, tempore mortis A. abſque dubio in perpetuum repelluntur,& factus eſt locus ſequenti gradui ſubſtitutionum: Sub- 10
ſtitutus enim vt admittatur debet viuere tempore quo aduenit conditio ſubſtitutionis, *l.vnic.§.ſin autem ſub condit. C. de caduc. tollen.* & generaliter verum eſt non natos tempore exiſtentis conditionis non admitti,ſed cæteros poſtea vocatos; *l.ſi cognatis, de reb.dub.l.cum pater,§.hæredi.de leg.2.*Socin.*in d.l.ſi cognatis.* & ratio eſt clara, quia non potuit teſtamentum manere in ſuſpenſo,ſed non valentibus filiis dictorum M.& R.hæreditatem adire, quia non ſunt in rerum natura, ſuccedere debuit d. N. ſecundo loco ſubſtitutus, *dict. l.* 11
vnic.§.pro ſecundo,C.de caduc.tollen.l.3.§.fin ff.de libe.& poſthum.l.ſi filius,ff.de hæred.inſtitut.l.Lucius,§.Titius, ff.de vulga.& Batt.*in l.qui habebat in 2.oppo.ff.de vulga.* Ruin. *conſ.94. num.10. lib.2.* quod procedit nedum in vulgari expreſſa, ſed etiam in tacita, Pariſius *conſ.62.n. 21.& conſ.64.n.15.lib.2.*Soc.iun.*conſil.94.n.35.lib.1.*Decia. *conſil.1.n.84.lib.1.*

Ad tertium,poſito citra præiudicium veritatis,eam ſcripturam eſſe veram,de qua tamen admodum dubito:poſito etiam loqui de R. de quo agitur,cùm tamen ex ea non conſtet, de quo intellexerit, & an is ſit de quo quærimus, tamen huiuſmodi ſcripturæ & affectioni paternę nulla eſt fides adhibenda:quando enim conſtat aliquem ex illegitimo coitu natum, qualem aduerſarij fatentur dictum R.tunc huiuſmodi filius præſumitur potius ſpurius,& ſic incapax, quàm naturalis,
etſi pateat in teſtamento vel alio loco eum naturalem appellanetit:ea enim nominatione non obſtante præ- 12
ſumitur ſpurius & non naturalis, gloſ. *in cap. ſater. qui filij ſint legitimi*,& ibid. Præpoſ.*quæſt.2.* Bald.*conſil.262. recolo me,lib.1.& in l.1.in pr.ff.de lib.& poſthu.* Caſtren. Menoch. poſt multos quos refert & ſequitur *conſ.651. num.2.* Burſat *conſil 62 num.7.lib.1.* Alciat.*lib.4.conſil.6. num.11.*idem Menoch *præſumpt.lib.6 præſump.54.num. 2.* Maſcard. *concluſ.189.num.3.*ſed non eſt opus deſcendere ad huiuſmodi præſumptiones, cùm ſimus in claris: probatum enim eſt per teſtes dictum R. adulterinum fuiſſe; quæ probatio abſque dubio prævalet d.

affe-

affectioni patris, qui in cauſa propria teſtis eſſe non debet, maximè in præiudicium tertij, nimirum dicti N. & qui ſi ſubſtitutus non fuiſſet tanquam proximior agnatus, hæreditatem anunculi ab inteſtato petiiſſet, hoc poſtremo loco adijciendum eſt, quod ſi agatur de bonis, quæ mouentur de directo dominio eccleſiaſtico, etiamſi pleraque ex ſuprà dictis ceſſatent, quæ tamen non ceſſant, dictos M. & R. etiamſi eſſent legitimati, eorum eſſe omnino incapaces per bullam ſanctæ memoriæ Pij V. & deciſionem Rotæ ſuper eo ſubſequutam de qua Menoch *d. conſil. 61. num. 7.* Ex quibus concluditur hæredes dicti N. optimam fouere cauſam & in eorum fauorem iudicandum eſſe.

ARGVMENTVM.

DE probatione filiationis.
Et an confeſſio erronea procuratoris vel domini noceat, & reuocari poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Filiatio probatur ex eo quod quis filios nominauerit, eos inſtituendo hæredes.*
2 *Præſumptiuè tamen, ita vt ex contraria probatione huiuſmodi præſumptio corruat.*
3 *Rurſus illa nominatio ſi non fiat principaliter ſed propter aliud, inducit adeò leuem probationem, vt non ſufficiat ad victoriam cauſæ.*
4 *Confeſſio propria eſt potentiſſima probatio.*
5 *Confeſſio procuratoris erronea, reuocari poteſt, etiam non docto errore.*
6 *Confeſſio erronea, non poteſt reuocari, poſtquam concluſum eſt in cauſa, & portatus proceſſus.*
7 *Dominus non poteſt mutare poſitionem iuratam.*
8 *Tacita confeſſio procuratoris, reſultans ex productione instrumenti, nocet domino.*
9 *Error facti non nocet.*

CONSILIVM CLXXXV.

PROPONITVR dubium contra hæredes egregij quondam domini N. in lite quam habent contra M. & R. ſeu eius hæredes ſpurios A.
1 quo aſſeritur dictum A. in ſuo teſtamento eos inſtituiſſe hæredes, nominando filios ſuos, filiationem autem & legitimitatem probari ex tali inſtitutione ex Maſcat. *concluſ. 793. num. 6. & concluſ. 798. num. 11.* qui ſolius Ruin authoritate nititur *in conſ. 109. num. 38. lib. 3.* & ne de veritate illius ſententiæ nunc fuſiùs diſſeram, quæ an ſit tuta poteſt videri ex Natta *conſil. 421.*
2 & Abba. *in cap. per tuas de probat.* Id certiſſimum eſt huiuſmodi nominationem & inſtitutionem ſolùm inducere præſumptionem, *ex l. fin. ff. de probat.* ita vt ſi contrarium probetur, nedum legitimitatis, ſed & filiationis, quæ facilius, quàm legitimitas probatur, præſumptio omnino eneruetur, & illius nulla habita ratione, inſtitutio corruat, vt ſunt text. in terminis *in l. non nudis, C. de probat. & in l. neque profeſſio, C. de teſtam. & l. 1. §. idem Iul. cum gloſ. in verb. grande, ff. de liberor. agnoſc.* & DD. *in d. locis*, maximè Batt. & Angel. *in d. l. non nudis*, & iidem nec non Corne. *in dict. l. neque profeſſio.*

In noſtro verò caſu non negamus filios; ſed negamus legitimos, imò aſſerimus non ſolùm illegitimos, ſed ſpurios & adulterinos; quod & legitimè per teſtes, & inſtrumenta probauimus, ita vt cum de veritate ex his conſtet, nulla ſit omninò habenda ratio aſſeuerationis paternæ, & quæcumque tandem ex illa præſumptio, quæ ex ea reſultaret, tollatur: maximè, quia DD. aſſerunt quod quando huiuſmodi nominatio, paterna
3 non eſt principaliter facta propter ſe, ſed propter aliud, hoc modo, *Inſtituo Titium filium meum hæredem*, adeò leuem eſſe, vt non transferat onus probandi in aduerſarium, & quamuis nihil per aduerſarium in contrarium probatum ſit, nihilominùs non poſſit ex illa ſola præſumptione, filius ita nominatus vincere, quod nempe ea non faciat plenam probationem, vt in terminis docet Corn. poſt Bart. & Angel. *in d. l. neque profeſſio. C. de teſtam.* Et planè d. A. conſcius ipſe ſibi in teſtamento nominat eos quidem filios, ſed ſimpliciter, cùm tamen mos & conſuetudo inconcuſsè & notoriè ſeruata ea ſit, vt in huiuſmodi teſtamentis, quæ per Notarios ſcribuntur, filij qui vel inſtituuntur, vel quibus aliquid particulariter relinquitur, deſignentur cum iis dictionibus, *naturales & legitimi*, ſi tales ſint, ita vt ex ea omiſſione contra conſuetudinem, quæ pro notoria allegatur, & quatenus opus eſt, petitur vt Iudices de ea ſe informent ex officio, reſultet non leuis præſumptiua probatio, tales non fuiſſe legitimos huiuſmodique aſſeueratio paterna ita concepta potiùs non noceat quàm proſit dictis M. & R.

Atque hæc quidem ſufficerent, & res abſque dubio eſt in tuto, ſed quoad R. præter huiuſmodi probationes, adeſt & alia potentiſſima ex productione inſtrumenti legitimationis manans, ex qua non ſolum conſtat illegitimum, ſed ſpurium, quia cùm ex ea probetur illegitimus, ſequitur præſumi ſpurium, niſi ipſe contrarium probet, vt in aliis ſcriptis edoctum fuit.

Eam verò probationem propter confeſſionem tacitam ex productione inſtrumenti reſultantem, eſſe potentiſſimam certiſſimum eſt, nulla enim eſt maior probatio, quàm quæ ex ore confitentis oritur, *l. vnic. ff.* 4
de confeſſ. Corne. *conſ. 44. col. 1. vol. 4. & conſ. 224. in eod. vol.* Matan. *in tract. de ord. Iudic. in 5. actu. 2. par. Iud. num. 21.* Maſcat. *de probat quæſt. 7. per tot. vol. 1.* ſed nituntur elidere huiuſmodi probationem ex eo quòd contendunt, procuratorem, qui non habebat ad hoc ſpeciale mandatum, non potuiſſe confiteri, & producere in præiudicium domini, & facere vt principalis cadat in pœnam, cùm confeſſio huiuſmodi videatur erronea ſtante nominatione paterna, poſſitque, non probato errore, reuocari, Caputaqnen. *deciſ. 198. in 1. par. & deciſ. 159. ſeu prima, num. 3. in 2. par.* Rot. *in deciſ. 2. alias 60. de*
confeſſ. in nouis. Sed hæc nullo modo nocent, & ne in 5
tantillo quidem eneruant probationem ex huiuſmodi inſtrumento legitimationis producto reſultantem, etiamſi ageretur de pœna incurrenda; (cùm tamen reuera de ea non agatur, tunc enim dicitur agi de pœna, cùm ex eo quòd factum, vel non factum eſt, pœna à iure infligitur, quod non eſt in noſtro caſu, in quo ſolum quæritur, An legitimitas ſit probata, nec ne, non autem quòd aliqua pœna ipſis infligatur, ex eo quòd quid fecerint, vel non fecerint) Nam præterquam quòd neque hîc vlla adeſt reuocatio confeſſionis, neque, quod magis eſt, pars nunc poſtquam concluſum 6

eſt in cauſa, & portatus proceſſus, reuocare poteſt, Bald. *in l. error, in 2 quaſt. verſ. aduerte, & in 4 quaſt.* Iaſ. *ibid. num.* 11. & Anthon. de Padill. *ibid. num.* 39. plures referens. *C. de Iur. & fact. ignor.* (quæ duo ſufficerent, vt prædicta tollerentur) duobus modis præciſè & plenitſſimè reſponderur, etiam præſuppoſito, & non conceſſo, nullum adeſſe ſpeciale mandatum ad conſitendum.

Primò, quia quòd dicitur dominum poſſe reuocare confeſſionem procuratoris per poſitiones factam, etiam non docto de errore, procedit in confeſſione expreſſa tantùm, quia procurator, niſi ad hoc ſpeciale habeat mandatum, non poteſt, per expreſſam ſuam confeſſionem, præiudicare domino, & rationem ſubdunt, quia procuratores non ſunt plenè informati, ſicut principales, qui habent cauſam
7 notam; qui propterea non poſſunt mutare poſitionem iuratam, vt *in d. 2. deciſ. de confeſſ. in noni.* & fuſiùs per Vitall. de Camban. *in tract. clauſul. pag.* 138. *n.*
8 40. & 41. ſed ſecus eſt in tacita confeſſione, quæ oritur ex iurium productione, quæ, per ſimplicem procuratorem facta, præiudicat omnino domino, & illi ſtandum eſt, Felin. *in cap. cùm venerabilis, num.* 27. *de except.* poſt Bald. *in leg. ſi quis teſtibus, Cod. de teſtib. numer.* 2. & poſt eos, clarè Caputaq. *deciſ.* 193. *part.* 1. imò in terminis Breuis, à ſummo Pontifice per patrem impetrati, in quo aliquid narrauit, quod producendo Breue, nocere poteſt; id ſi per procuratorem ſimplicem filij in iudicio producatur, præiudicare eidem filio deciſum fuit in Rota Rom. apud eundem Caputaq. *dict. deciſ.* 193. in qua, quod magis eſt, compulſus fuerat procurator ad producendum.

Ratio differentiæ vtriuſque caſus eſt manifeſta, quia in confeſſione expreſſa in poſitionibus, procurator non iurat de veritate, ſed de credulitate, & malè informatus non debet nocere domino, confiteretur enim id quod non eſt, at in productione inſtrumentorum nihil facit contra veritatem, ſed producit quod eſt in rerum natura, quod ſi inde aliquid reſultet nocivum; ſibi imputet dominus, qui non perſpicaciorem elegit procuratorem. Corroborantur hæc, quia huiuſmodi legitimatio aut per A. patrem, aut per R. filium fuit impetrata. Si per patrem, nemo illo melius ſcire potuit veritatem; ſi per R. ſuam propriam conditionem abſque dubio ſcire debuit; vtroque caſu, procurator nihil confitetur; ſed, quod vel pater, vel filius, confeſſi fuerunt, produeit. Ita vt, quamuis dict. procurator non produxiſſet, hæredes dicti N. potuiſſent producere, & ſe iuuare confeſſione in dict. inſtrumentu legitimationis exiſtente, quam noluerunt producere, ne eam approbarent in eo, in quo falsò narratur, ex ſoluto & ſoluta natum Ioannem, eſt enim adulterinus: quæ tamen omnia dicuntur citra approbationem aliquam prædicti inſtrumenti; niſi ſecundo reſpondetur non eſſe quærendum, an potuerit reuocari huiuſmodi confeſſio tacita, non docto de errore, cùm ex teſtibus & actis conſtet de non errore, & non ſolùm illegitimos, ſed adulterinos eſſe: ſed, ſecluſa hac ſecunda reſponſione, hoc eſt, quamuis nihil probatum eſſet, illud ſolum reſcriptum legitimationis ſufficeret contra dictum R. aſſertióque in ipſo ex profeſſo, & per ſe facta, non ſolùm interpretari aſſertionem teſtamentariam, ſed eam etiam omnino eludere debet.

Poſtremò, ſubiungitur in dubio M. approbaſſe legitimitatem R. tum ex prouiſione tutoris facta S. nepoti filio R. eius fratris, tum ex diuiſione hæreditatis paternæ; nam quoad hæredes d. domini N. hoc nihil facit; quid enim ad eos, ſi dicti M. & R. aliquid fecerint, qui in eadem damnatione erant? Sed nec M. ea nocere poſſunt, quod ſi nec illi, minus dictis hæredibus, M. inquam, nocere non debent, quia 9
per errorem facti talem approbauit, quo caſu indiſtinctè numquam nocere poteſt, *l. error. C. de iur. & fact. ignor l. error, & l. regula, ff. de iur. & fact. ignor.* & in terminis diuiſionis, *l. ſi poſt diuiſionem, C. de iur. & facti ignor. l. cùm putarem famil. deciſ.* Et, quòd magis eſt, ipſimet patri confitenti & aſſerenti filium legitimum, huiuſmodi confeſſio non noceret, docto de errore, *leg. non nudus, in verb. licèt vtrique conſentiant*, & ibi Bald. Salicet. & cæteri cum omnibus Gloſ. *C. de probat.* Ex quibus, dubiis propoſitis, eſt omnino ſatisfactum, vt propterea petitur, vt in prioribus noſtris ſcriptis, in fauorem dictorum hæredum N. pronuntiari.

ARGVMENTVM.

De legato, vel Inſtitutione, in fauorem vxoris facta, quandiu vidua permanſerit, vel purè quidem, ſed in caſum nuptiarum reuocata.

SVMMARIVM.

1 *Annuum legatum, in primo anno eſt purum, in cæteris conditionale.*

2 *Legatum annuum vxori, quandiu vidua fuerit, relictum. ſi nubat, non reſtituit quod percepit.*

3 *Si legatum, vel inſtitutio facta ſit ſub conditione, ſi non nupſerit, ſi vidua nubat, reſtituit fructus perceptos.*

4 *Idem ſi purè inſtituta ſit vxor, ſed in caſum nuptiarum, inſtitutio ſit reuocata.*

CONSILIVM CLXXXVI.

IOANNES Beauuois inſtituit in ſuo vltimo teſtamento hæredes Pieram Germanam, ipſius vxorem, quamdiu vixerit ſub eius nomine, nec non Ludouicam & Gabrielam eius filias, &, poſt aliquas ſubſtitutiones, diſponit, vt caſu quo d. Piera, eius vxor, conuolet ad ſecundas nuptias, eo caſu eueniente, reuocauit, & reuocat inſtitutionem hæredis de perſona dict. ſuæ vxoris factam, vultque & intendit dict. teſtator, vt habeat & accipiat ſolummodo de bonis ſuis ſummam 800. aureorum, in quibus comprehendantur 200. aurei in contractu matrimonij dati. Mortuo teſtatore dict. Germana per 8. vel 9. annos permanſit vidua, tandem nupſit: Quæritur an mediante dicta ſumma 800. aureorum, ita priuetur hæreditate, vt fructus quoque durante viduitate, pro tertia parte à ſe perceptos, reſtituere, vel cum dictis 800. aureis compenſare teneatur: &, deciſiuè reſpondendo, contendimus teneri: Etſi enim propter dictionem, *quamdiu*, videretur fructus perceptos reſtituere non debere; quia, ſi hoc verum eſt in annuo legato, in quo primi anni purum eſt, ſequentium conditionalia ſunt, 1
l. in

l. in ſingulos annos, *ff. de annu.legat.* Bart. & cæteri *in l. Titia, de leg.* 2. idem Bart. Caſtrenſ. & alij *in l. fin. C. de*
2 *indicta vidut. tollen.* & ita hoc caſu, propterea in terminis doceot practica Papien. in forma libelli quo vxor agit ad dotem *in gloſ. donec. num.* 8. Caualca. *de vſufr. mul. relict. num.* 115. *& ſeq.* Matheac. *de legat. & fideicom. lib.* 1 *cap.* 4. *num.* 18. multo magis deberet habere locum in caſu noſtro, quia inſtitutio eſt vniformis & vnica, per ea quæ tradunt Ruin. *conſ.* 34. *num.* 4. *& ſeq. vol.* 2. & idem Caualca. *d. loco. nu.* 116. tamen, in facto noſtro, debet abſque dubio reſtituere fructus, durante viduitate perceptos, quia teſtator, in caſum nuptiarum, reuocat inſtitutionem, habetúrque ac ſi numquam facta fuiſſet; ideóq; idem cenſendum eſt,
3 ac ſi conditionaliter inſtituta fuiſſet, ſi non nupſerit, quo caſu, certum eſt fructus, medio tempore perceptos, reſtituendos, Caualc. *d. loco, num.* 117. Matheac. *d. cap.* 4. *in fin.* vtrobique enim, hoc eſt, tam ſi conditio-
4 naliter concepta ſit inſtitutio, quàm ſi purè quidem, ſed reuocata in caſum contrauentionis, eadem militat ratio: nimirum, quia contra fecit voluntati teſtatoris, & ideo cenſetur ſemper fuiſſe in mala fide, & eum animo tranſeundi ad ſecunda vota, vt per Iaſ. *in auth. cui relictum, C. de indic. viduit. tollen. num.* 7. Caſtrenſ. *in l.* 1. & ibi Iaſ. *C. de his quib. vt indignis.* Caualc. *vbi ſuprà, num.* 119. quod in noſtro caſu maximè procedit, propter dictionem, *tantùm*, taxatiuam, quæ omnino euincit teſtatorem noluiſſe, vt quidquam aliud præter 800. aureos in caſum nuptiarum conſequatur; at verò, quando neque conditio adeſt, neq; reuocatio inſtitutionis puræ, ſed ſola dictio *quamdiu*, *donec*, & ſimiles, cum nubit, pro tempore præterito, non fecit contra voluntatem teſtatoris, natura enim illius dictionis hoc importat, vt interim, dum manſit vidua, lucretur fructus, ex quo ſatisfit ei quod in contrarium in principio afferebatur; quinimò in caſu conditionis vel reuocationis priuaodam quoque legato 800. aureorum, & ita Rotam Florentinam iudicaſſe aſſerit Caualc. *dict. loco, num.* 117. quia cùm ſemel vitam vidualem elegerit, & interim fructus perceperit, in eadem iugiter perſeuerare debuit, vel à morte viri ſecundas eligere nuptias: ſed ea ſententia nimis dura eſt, & lubens ab ea diſcedo cum Matheac. in fine. Concludo igitur ex his, dict. Germanam 800. quidem aureos habituram, ſed fructus à ſe perceptos reſtituturam, aut tanto minus de d. ſumma conſecuturam.

ARGVMENTVM.

AN donatio in contractu matrimonij, vel eius contemplatione, facta, de conſenſu filij reuocari poſſit?

Et an ſit conferenda?

SVMMARIVM.

1 *Ex contractu, contra prohibitionem legis inito, nec naturalis oritur obligatio.*

2 *Donatio, in contractu matrimonij, per patrem filio facta, nec de conſenſu filij reuocari, aut alterari poteſt.*

3 *Donationes, contemplatione matrimonij facta, conferuntur.*

CONSILIVM CLXXXVII.

EX contractibus matrimonij Ioannis Bouchet, filij Benedicti, cum Maria Perlade Aueniouenſibus de anno 1556. & 20. Maij, per Ioannem de Ruffo & Anthonij Bouchet, alterius filij d. Benedicti, de ann. 1557. & 16. Aprilis, per Franciſcum Mariam, & declarationis ſeu egalizactionis factæ per dict. Benedictum, inter dictos Ioannem & Anthonium filios, de anno 1607. & 29. Auguſti, per Ioannem de Fonte ſumptis, duo reſultant diſcutienda: Vnum, an dicti contractus declarationis, ſeu egalizactionis, ſit aliqua habenda ratio; maximè cùm de conſenſu vtriuſque facta fuerit. Alterum, quòd ius in bonis Benedicti competat filiis & ſucceſſoribus dict. Anthonij, ex vi donationis dict. Anthonio, in contractu ſui matrimonij, per Benedictum factæ.

Quoad primum, paucis & reſolutiuè reſpondendum eſt; nullam eſſe habendam rationem dictæ declarationis; nulla enim eſt, & corruit omninò, ex defectu ſolemnitatis, per Bullam Cardinalis de Fuxio, ante ſtatuta noſtra emanatam, & iam tunc temporis in obſeruantia exiſtentem, requiſitæ. Erat enim dict. Anthonius tunc temporis minor 25. annis, &, ſine præſentia propinquorum, aut Iudicis, contraxit con-
tra prohibitionem dict. Bullæ, quæ impedit, vt nec 1
naturalis quidem obligatio oriatur, Batt. & cæteri *in l. cùm lex, ff. de fideiuſſ. & in l. non dubium, C. de legibus*, nec forſan heredes Ioannis putent per retentionem ſibi conſulere poſſe, quæ eo maximè procedunt, quòd huiuſmodi donatio, in fauorem Anthonij facta fuit in contractu matrimonij, cui propterea pater, etiam
de conſenſu Anthonij, præiudicare non potuit, Nat- 2
ta *conſil.* 609. *num.* 42. Rolaod. *conſil.* 44. *vol.* 4. *& conſ.* 70. *ibidem* Vincent. de Franc. *deciſ.* 205. *&* 213. Guid. Pap. *quæſt.* 145. *num.* 4. Boeri. *deciſ.* 27. Bertrand. *conſil.* 157. *in* 2. *vol.* Charon. *aux reſponſ. du droict François, lib.* 2. *tit.* 34. *in fine.*

Quoad ſecundum, ita res conſtituenda eſt, vt in primis & ante omnia 200. aurei, in dotem Ioannis conſtituti, & per Benedictum patrem recepti, ac recogniti, reſtituantur, ac ſoluantur, de bonis ad dict. Benedictum pertinentibus, antequam vlla diuiſio eorumdem fiat: aut, ſi maluerint, hæredes Anthonij ſoluent centum aureos pro parte ipſis contingente; eſt enim æs alienum ante donationem Anthonio factam contractum, quod ante omnia deducendum eſt; quo facto, omnia bona ex æquo diuidenda ſunt; ita tamen vt, in portione hæredum Anthonij, bona in locis Curredonis & Iunquetiarũ ſita, vſq; ad quantitatem 45. ſalmatarum terræ; in portione verò hæredum Ioannis bona Biturritis ſita, integrè illis obue-
niant. Cùm enim vterq; ſe ſucceſſorẽ Benedicti con- 3
tendat & ipſius hæredem, donationes vnicuique in contractu matrimonij, & cõtemplatione illius factæ, inuicem conferendæ ſunt. Rol. à Valle *conſ.* 70. *& cõſ.* 44. *lib.* 4. Beccius *conſ.* 20. Cancer *tit. de donat. ca.* 8 *nu.* 61. Mar. à Cueua *deciſ.* 10. *nu.* 11. Peregr. *de fideicommiſſ. artic.* 33. *num.* 135. *fol.* 343. Viu. *opin.* 208. *num.* 4. Gamma

deciſ. 264. *in fin.* ſed quid faciendum erit de 150. aureis ad rationem 46. ſolidorum per dict. Benedictum eidem Anthoolo, liberiſque ex eodem matrimonio procreandis, datis, ſi ſoluti non ſunt; debent, ea parte Ioannem contingente, ſolui; quia promiſſi ſunt vltra mediętatem Anthoolo datam.

ARGVMENTVM.

DE coniecturis, ex quibus filij, in conditione poſiti, cenſentur vocati. Nec non ijs, ex quibus ius conditionalis fideicommiſſi ad filios tranſmittitur.

SVMMARIVM.

1 *Filij in conditione poſiti, ex coniecturis cenſentur vocati, quæ, etiam leues, in deſcendentibus ſufficiunt.*
2 *Quarum prima eſt, ſi ſubſtitutio ſit facta, ſi ſine* hæredibus, de legitimo matrimonio procreatis.
3 *Secunda, ſi filij teſtatoris ſint reciprocè ſubſtituti, ſi eorum vnus deceſſerit ſine filijs.*
4 *Tertia, ſi teſtator digreſſus eſt, ad plures gradus ſubſtitutionum.*
5 *Quarta, quando vltimo loco extraneus eſt ſubſtitutus.*
6 *Quæ non ſolùm habet locum in portione patris, ſed etiam patrui, quando poſt omnes deſcendentes alius vocatur.*
7 *Ius conditionalis fideicommiſſi non tranſmittitur, etiam ad deſcendentes.*
8 *Niſi, ex coniecturis, contraria mens eliciatur.*
9 *Vt ſi hæc tria concurrant, quòd filij ſint in conditione poſiti: quòd ſubſtitutio ſit vnita cum iure accreſcendi: & quòd, poſt omnes, extraneus ſit vocatus.*
10 *Extraneus dicitur quicumque non eſt de deſcendentibus teſtatoris.*

CONSILIVM CLXXXVIII.

FRANCISCVS Autrani, loci Curiedonis, in ſuo vltimo teſtamento inſtituit hæredes ſuos vniuerſales, Anthonium, Ioannem, Claudium, & Manaldum, filios ſuos, eóſque inuicem ſubſtituit, & omnibus, ſine hæredibus legitimis, de legitimo matrimonio procreatis, decedentibus, ſubſtituit Richardam, eius filiam, & poſthumam, ſi quæ fuerit, omnibus autem ceſſantibus, Ludouicum Autrani, Iuris profeſſorem, eius agnatum. De Anthonio non quæritur. neſcio qua de cauſa, an quia portionem ſeparatam habuerit, & deceſſerit, nullis relictis liberis; aut alia ratione: de tribus alijs ſolummodo diſſerendum eſt; quorum Ioannes deceſſit, relicto filio Franciſco, necnon Manaldus, pluribus liberis relictis; tandem & Claudius ſine liberis, qui tamen filios dict. Manaldi hæredes ſibi inſtituit vniuerſales. Quæritur, an Franciſcus, filius Ioannis, alijque ipſius fratres, ſi qui forſan ſint, aliquod ius in portione d. Claudio ex bonis Franciſci aui obuenta prætendere poſſint.

Articulus hic difficilis eſt, ex coniectura tamen nempe teſtatoris voluntate dependens, in qua propterea iudicis arbitrium plurimum poteſt. Ego tamen, omnibus maturè perpenſis, in eam deſcendo ſententiam, Franciſcum ad fideicommiſſum, ſimul cum cæteris ſuis patruelibus, & ea propria perſona, & ea perſona patris per ius tranſmiſſionis, cenſeri vocatum. Ea propria quidem perſona, quia liberi Ioannis fuerunt in conditione poſiti, & concurrunt coniecturæ, quibus
præſumimus auum eos voluiſſe vocare, quæ in no- 1
ſtro caſu quatuor ſunt, eæque validæ; cùm tamen in
deſcendentibus leues ſufficiant, Corn. *conſil.* 97. *lib.* 1.
& conſil. 119. *lib.* 1. Dec. *conſ.* 242. *col. vlt.* Ruin. *conſil.* 140.
in fin. lib. 3. Curt. iun. *conſ.* 87. *num.* 4. & cum eo de eadem
facti ſpecie ſic reſpondet Pariſ. *conſ.* 6. *num.* 1. &
conſil. 42. *num.* 12. *lib.* 3. primò, quia ſubſtituit per hæc 2
verba, *ſi decedant ſine hæredibus legitimis, de legitimo
matrimonio procreatis, & de proprijs corporibus*, Socin.
iun. *conſil.* 110. *num.* 25. *& conſil.* 145. *num.* 39. *lib.* 3. Ruſtic.
in com. & quando liberi poſiti, &c. lib. 3. *cap.* 3. *num.* 1. Menoch.
conſil. 325. *num.* 10. *lib.* 4. *& de præſumpt. lib.* 4 *præſum.* 76. *num.* 47.

Secunda coniectura eſt, quia filij inſtituti, erant re- 3
ciprocè ſubſtituti, *ſi eorum vnus deceſſerit ſine filijs*,
nam tunc filij illi, poſiti in conditione, cenſentur vocati
ea alia ſubſtitutione eius patri facta, Corn. *conſil.*
146. *num.* 13. *lib.* 2. Ruſtic. *d. commen. lib.* 5. *cap.* 5. *num.* 1.
Menoch. *d. præſumpt.* 76. *num.* 52.

Tertia, quia digreſſus eſt ad plures gradus ſubſtitu- 4
tionum, ita conſuluerunt Anchar. Alex. Luc. Iaſ. Curt.
iun. Pariſ. & alij quos refert & ſequitur Menoch. *conſil.*
173. *num.* 55. hancque communem eſſe DD. ſenten-
tiam teſtatur Dec. *conſil.* 103. *num.* 17. *lib.* 2. & poſt eum
Menoch. *d. præſumpt.* 76. *num.* 53.

Quarta, quia vltimo loco ſubſtituit Ludouicum 5
Autrani, & ſic extraneum, extraneus enim eſt, in hac
quæſtione, quicumque non eſt de deſcendentibus
teſtatoris, atque hæc coniectura eſt potentiſſima, ſe-
cundùm quam poſt Anchar. Alexand. Ruin. & Curt.
iun. reſpondit Abba. *conſil.* 86. *num.* 12. & ſequitur Il-
luſtr. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 11. *tit.* 3. *num* 13.
verſ. tunc etiam. Ex quibus conficitur, filios Ioannis, 6
in conditione poſitos, cenſeri vocatos, non dicen-
dum illud intelligendum eſſe ſolùm quoad portio-
nem Claudij patrui, ea communi DD. ſenten. *in l.
Lucius, de hæred. inſtit.* quam firmant Paol. Socin. &
Ripa *num.* 120. *in l. filiusfamilias, §. cum quis. de legat.* 1.
idem Ripa *in l.* 1. *C. de pact. num.* 11. & plures refert Me-
noch. *d. præſumpt.* 76. *num.* 86. nam, præterquam quòd
illa ſententia non eſt admodum tuta, quam pleríque
improbarunt, vt Ruin. *conſil.* 139. *num.* 19. *lib.* 3. Socin. iun.
conſil. 110. *num.* 39. *lib.* 3. & alij relati per Menoch *d. num.*
86. *verſ. cæterum, d. præſumpt.* 76. certè vtcumque vera
eſſet illa declaratio, abſque dubio non procedit,
quando poſt omnes deſcendentes teſtator alium
ſubſtituit: atque hanc ſententiam in terminis fir-
mant Anchar. *conſil.* 74. Soc. *conſil.* 72. *in fin. lib.* 3. Ale-
xand. *conſil.* 64. *in fin. lib.* 3. Ruin. *conſil.* 139. *num.* 19. & 20.
lib. ... Crauet. *conſil.* 316. *num.* 3. Zanc. *in l. hæredes mei,
§. cum ita, num.* 97. & 1070. Roland. à Valle *conſil.* 51.
num. 10. *lib.* 3. & poſt multos, quos refert & ſequitur
Illuſtr. Mantic. *dict. tit.* 3. *num.* 13. *verſ. tunc etiam*; quæ
ſententia maximam habet rationem; nam ſi filij
Ioannis non eſſent vocati ad portionem cohære-
dis patrui, & Ludouicus, vltimo loco ſubſtitutus,
viueret, ſequeretur eũ deſcendentibus teſtatoris præ-
ferri: abſurdum autem admodum eſt, vt ſubſtitutus

admit-

admitteatur, excluſis liberis ipſius teſtatoris, *l. cum acutiſſimi, Cod. de fideicom.* ex quo ſequitur, potiùs ad portionem grauati, quàm proprij patris huiuſmodi nepotes cenſeri vocatos, ex eo quòd poſt omnes quidam alius ſit ſubſtitutus: illud enim abſurdum in perſona patris ceſſit, ad quam ſaltem ab inteſt. filij admitti poſſunt, vt eruditè ſentit Mantic *dict. loco*

Ex perſona etiam patris admitti debent filij Ioannis per ius tranſmiſſionis, quia, quamuis certum ſit ius conditionalis fideicommiſſi non tranſmitti, nec etiam in deſcendentes, gloſſ. & DD *in l. 1. Cod. de his qui ante*
8 *apertas tabulas. & in l. cum filiofamilias de leg. 1.* hoc nõ procedit quando contrarium conſtaret ex coniectura in mente teſtatoris, Bald *in l. vnicam num.* ſu. *Cod. de his qui ante apertas tabul.* & latè congerit Paril. dicẽs communem eſſe concluſionem *conſil. 5. num. 14. & conſil. 50.*
9 *num. 16. lib. 3.* Quæ verò ſint hæ coniecturæ, ſolet eſſe controuerſia maxima; ſed, vbi hæ tres concurrũt, DD. concludunt tranſmiſſioni locum fore. Prima, quòd filij ſint in conditione poſiti. Secunda, quòd ſubſtitutio fideicommiſſaria, quæ inest compẽdioſæ, ſit à principio, ante aditam hæreditatem, vnita cum iure accreſcendi per *l. ſi patri ff. de acquiren. hæredit. & l. qui ex duob. in principio eod. tit.* Tertia, quòd poſt omnes filios ſubſtitutus ſit extraneus, ſeu minus dilectus, *l. ſi vi-ua Cod. de bonis mat.* atque hanc ſententiam in terminis probant Socin. *in l. hæredes mei § cùm ita, num. 13. cum ſeqq. ad Trebell.* Curt. iun. *conſil. 16. num. 3.* Iaſon *conſil. 5. in fin. lib. 3.* Cancer. *dict. l. cum filiofamilias, num. 335.* Sfortia Odo *in tract. compendioſa part. 6. art. 5. limit. 5.* & reſpondent *ad dict. § cùm ita.* In noſtro verò caſu tria illa concurrunt; filij, cum Ioannis, nepotes teſtatoris, ſunt in conditione poſiti, & Ioannes erat ſubſtitutus Claudio cohæredi, & ſic ſubſtitutio erat vnita cum iure accreſcendi, & poſt omnes ſubſtitutus erat Ludouicus Antraut, ipſius agnatus, & ſic extraneus; extraneus enim in hac materia dicitur quicumque non eſt de deſcendentibus, *l. vnica, §. extraneum, Cod. de rei vxoriæ actio.* ideóque ipſe, etſi frater teſtato- 10
ris, in hac quæſtione, vocatur extraneus à Curt. iun. *dict. conſil. 16. num. 3.* Ex quibus concluditur, dictum Franciſcum, & ex proprio capite & ex capite patris, cenſeri vocatum ad portionem Claudio obuenientem.

ARGVMENTVM.

AN, & quando, vxor pro dote creditoribus mariti præferatur?

SVMMARIVM.

1 *Licitum eſt, conſtante matrimonio, dotem augere.*
2 *Dos confeſſata præfertur creditoribus poſt confeſſionem factis, niſi ſubſit aliqua præſumptio fraudis.*
3 *Non præfertur autem creditoribus ante eam factis.*
4 *Sed ſi numeratio adſit, præfertur omnibus creditoribus, à die contractus matrimonij, factis.*
5 *In pleriſque verò Galliæ Prouincijs, etiam creditoribus, matrimonio anterioribus.*

CONSILIVM CLXXXIX.

NOBILIS quondã Franciſcus Gauffridus conſtituerat in contractu matrimonij Alizetæ, eius filiæ quædam bona immobilia, & ipſa generaliter omnia ſua iura præſentia & futura in dotem cõſtituit: aliquibus menſibus poſtea certam pecuniæ quantitatem marito pro dote dedit; & tribus annis poſtea, aliam, in vniuerſum trecentos aureos, vel circa, facientem, maritus, viginti & pluribus annis poſtea, contraxit plura debita, cóq; mortuo dict. Alizeta opponit ſe aduerſus executiones factas ad inſtantiam creditorum, & petit ſe, tanquam anteriorem, pro dote & augmento collocari: creditores contendunt, eam pro dote non eſſe collocandam, quòd ea dotis in pecunia ſolutio in fraudẽ cenſeatur facta: Quæritur quid iuris & certè d. Alizeta obtinere debet, quia ſiue dicamus eam pecuniæ ſolutionem loco immobilium factam, & ſic diſceſſum fuiſſe à prima conſtitutione, quod de conſenſu partium licitum fuit: ſiue dicamus manere primam conſtitutionem dotis, hoc certum eſt, eam ſummam, dotis nomine à patre ſolutam & recognitam, ideóq; in ea dictam A-
1 lizetam dictis creditoribus præferẽdam: licitum enim eſt, conſtante matrimonio, dotem augere, nec vlla inde oritur fraudis ſuſpicio, *l. ſi conſtante, authen. ſed iam, C. de donat. ante nuptias,* Fridericus à Solis *tract. de dote qu. 8. nu. 3.* quod quidem abſque dubio procedit, cùm agamos de creditoribus poſt dictam ſolutionem & recognitionem factis, & ſic de poſterioribus, etiamſi ageretur de confeſſione ſola, abſque numeratione; niſi certa 2
ſubeſſet præſumptio, quòd talis dotis confeſſio eſſet facta in fraudem futurorum creditorum, vt quia vir incontinenti debita contraxiſſet, Azo in *l. 4. §. in bonis, ff. de priuileg. cr. dot* Bart. *in l. au prætor,* Nouel. *in tract. de dote par. 10. priuileg. 20 num. 7* præferetur inquam 3
poſterioribus, etſi dos tantum eſſet confeſſata, dummodo tamen eſſent confeſſione poſteriores, quamuis alioqui huiuſmodi dos confeſſata, non habeat priuilegium prælationis aduerſus alios creditores, *l. aſſiduis, Cod. qui potior in pign. habeantur, l. per diuerſas,* & ibi gloſ. *& l. ſequent. Cod. mandati,* Bart. *in l ſi conſtante ſoluto matrimonio,* Mozingerius *lib. 1. obſeru. cap. 61.* ſed cùm in noſtro caſu numeratio, & in ſolutum datio, fructuum, ſcilicet quorumdam fundorum interceſſerit, certiſſimum eſt, non ſolùm poſterioribus, ſed etiam anterioribus, poſt tamen contractum matrimonium 4
creditoribus factis, præferendam eſſe ex communi DD. ſententia, quam Accurſ. Din. Albetic. & Bartol. *in l. ſi is qui iure dotium.* Bald Salic. *in dict. l aſſiduis,* Ange. Faber & Iaſon *in §. fuerat, inſtit. de act. omb.* Ripa *in l. quæſitum, num. 7. de priuil. g. cr. dit.* Couaruu. *lib. 1. variar. reſol. cap. 6* firmant, quinimò etiam creditoribus matrimonio prioribus. contra communem, pleriqùe anteponendam exiſtimarunt, & hanc ſententiam veriorem aſſerunt Galli & P. de Bella Pertica & Cinus *in dict. l. aſſiduis,* Angel. *ad 3. lis conſequens,* *Nouell. 97.* Faber *ad dict. § fuerat, num. 6. inſtitut. de actionib.* Balduin. *inſtitu. pag. 380.* Baldus Nouellus *de dote, part. 10. numer. 36.* Iacob. Cuiac. *in dict. l. aſſiduis, & ad titul de action. pag. 66.* Anton. Coſtanus *de dote, cap. 7. numer. 5.* eámque Græcorum authoritate probari teſtatur Harmenopulus *lib. 1. titul. 13. & libr. 3. tit. 3.* & nouiſſimè Fridericus à Solis, *de dote quæſtion. 32.* & ita fuit iudicatum Tholoſæ, vt refert Charood. *aux memorables obſeruations du droict François, in verb. du dot, & reſponſ. lib. 9. reſponſ. 7.* ſed in caſu, in quo verſamur, nullo modo

probabile eſt, velle imaginari fraudem in pecunia realiter numerata, vel fructuum conceſſione, quantum-que conſtitutio in immobilibus præceſſiſſet, cùm debita tot annis poſtea fuerint contracta.

ARGVMENTVM.

AN & quando reductio, ad minorem ſummam debiti ceſſi, ſpectet ad cedentem vel ceſſionarium?

SVMMARIVM.

1 *Reductio & damnum quod culpa ceſſionarij accidit, eius, & non cedentis periculo cedit.*
2 *Caſus poſt venditionem contingens, qui non habet cauſam a tempore præterito, ad emptorem, non ad venditorem ſpectat.*
3 *Damnum, quod ex culpa cedentis accidit, ad ipſum ſpectat.*
4 *Venditor, de euictione conuentus, non poteſt opponere de defectu denunciationis, ſi non doceat de ſuo intereſſe, hoc eſt, ſi habuiſſe facultatem defendendi, ſi fuiſſet vocatus.*
5 *Quod facto Principis accidit, damno ceſſionarij cedit.*

CONSILIVM CLXXXX.

VIſis actis productis in cauſa mota per nobilis Franceſiæ de Veris, ſeu domini Herculis de Tilia eius mariti, contra dominum Capitaneum Hieronymum de Veris, fratrem d. Franceſiæ, & maximè verbali per Commiſſarium ſuper reductione debitorum loci ſaltus deputatum facto, cùm per illud conſtet, ceſſionem 500. aureorum per dict. locum ſaltus Sebaſtiano de Veris, patri dict. Franceſiæ debitorum, & per eundem in contractu matrimonio eidem Franceſiæ ſeu de Tilia marito ceſſorum, fuiſſe bonam declaratam pro ſumma 294. ſcutorum vnius ſolidi, ſex denariorum, nō poteſt dict. Franceſia pro rata dict. ſummæ quidquam à dict. domino petere, ex eo quod ea ſumma in eodem verbali reducta eſt ad 62. aureos, 2. ſolidos & 6. denarios: nam id contingit, vel quia dict. de Tilia plus intereſſe nomine ſumpſerit, quàm per ordinationes Regias ei permiſſum erat; vel quia ratione totius ſummæ 500. aureorum intereſſe receperit, cùm tamen non niſi 294. aureorum recipere debuerit, & ſic facto dict. de
1 Tilia huiuſmodi ſecunda reductio contigit, quæ propterea damno ipſius cedere debet *l. ſenator, 6. § ſi tibi 5 ff de actio. empti l. emptor. Cod. de euiction. l. ſi ideo ff. eod.* vel quia ex indulgentia Regis tertia pars intereſſe quorundam annorum remiſſa eſt, quæ tamen integra recipere
2 petat dict. de Tilia; & ſic ob caſum qui poſt venditionem accidit, qui cauſam ex præcedenti tempore ceſſionis non habet, qui caſus ad emptorem, non ad venditorem pertinet, *l. 1. Cod. de pericul. & com. rei venditæ.* Natta, *conſil. 181. num. 3.* Pet. de Rauen. *ſingul. 48.* & Oſaſcus *deciſ. Pedemontan. 48 num. 1.* ideóque Aduocatos dict. Franceſiæ nimis fauet eidem, dum actionem etiam pro dict. ſecunda reductione habere contra ipſius fratrem contendit, ſi eo ſolo verbali niteretur: ſed, vt audio, prætendit probare, patrem dict. Franceſiæ, cùm prædictæ reductionis notitiam habuiſſet, ſæpius declaraſſe, vt integra ſumma 500. aureorum eidem reſarciretur. Sed cùm hoc ex facto dependeat, de quo mihi non conſtat, non poſſum de eo reſpondere.

Quoad verò ſummam 206. aureorum, quæ detracta fuit de dict. ſumma 500. aureorum, per dict. Commiſſarium, certum eſt, dict. Capitaneum de Veris vnà cum intereſſe ad rationem 7. pro centenario à die conſummati matrimonij, ſurori, ſeu dict. de Tilia marito, refundere debere; nam cùm dict. ceſſio 500. aureorum culpa dict. Sebaſtiani, quia nimirum plus intereſſe nomine, & per anticipatas ſolutiones, quàm per ordinationes regias permitteretur, accepiſſet, fuerit ad dict. ſummam 294. aureorum reducta, totum id damnum
dict. Sebaſtiano cedere debet, & dict. de Tilia, ſeu 3
Franceſiæ vxori reſarciendum eſt, *l. 2. § ſi venditor, de hæred. vel actio. vend.* Imò, etſi non promiſiſſet de euictione, quod tamen fecit, cùm tamen ex dict. reductione appareat pro parte non eſſe verum debitum, idem dicendum eſſet, *l. ſi nomen, cum l. ſeq. ff. eod.* quod quidem ex ſe planum eſt, nec indiget magis exquiſita probatione, maximè quia admodum doctè circa eam rem ſcripſit Aduocatus dict. Franceſiæ, & obiectiones quæ fieri poſſent optimè diſcuſſit: attamen vnum aut alterum ſolùm attingam, quod magis vrgere videtur; nimirum, quod dict. de Tilia non denunciauerit litem dict. Sebaſtiano, nec vſque eam defenderit, ſed hoc facilè tollitur, etiam poſito, nullo modo dict. Sebaſtianum vocatum fuiſſe, cùm tamen ex verbali contrarium appareat: nam vt mittam varias ſolutiones, per
dict. Aduocatum datas, venditor conuentus iudicio 4
euictionis, non poteſt opponere de denunciatione litis non facta, niſi doceat de intereſſe ſuo, hoc eſt, niſi oſtendat, quòd ſi fuiſſet interpellatus habebat modum & facultatem illum defendendi, Crauet. *conſil. 83. nu. 5. & conſil. 179. nu. 6.* Natta *conſil. 132. num. 5.* poſt Imolam *in cap. final. de euictio.* & Alex. *in l. non ſolùm, § morte, de ope no. nunciat. & in l. domus, § de euictione. de leg. 1* Capella Tholoſana, *quæſt. 407. verſ. ſexto niſi.* At verò dict. Sebaſtianus nullo modo poterat ſe defendere aduerſus iniuſtā intereſſe exactionē, imò erat in dolo; cùm enim ſciret de iure, ſortem ob huiuſmodi intereſſe diminuendā, eam tamen totam, quaſi integrè deberetur, ceſſit, ex quo ſolo capite denuntiatio non eſt neceſſaria, *l. ſecurus, § ſi ſciens, de actio. empt.* Capella Tholoſana *dict. quæſt. 407.* eodémq; modo ei ſatisfit, quod dicitur de Tilia non defendiſſe; eo enim caſu ſolùm non poteſt agere, ſi cauſam amiſit, quia non defendit, non ſi quāuis defendiſſet, amiſſurus fuiſſet cauſam, *l. ſi ideo, ff de euictio.* nec tenetur appellare, debet enim agnoſcere bonam fidem, & cauſam iniuſtam non perſequi, Afflict. *deciſ. 49.* ſed inſtabit aliquis, non ſolùm ob intereſſe ſucceſſiuum à dict. de Veri receptum, fuiſſe deductam dict. ſummam, ſed etiam quia duo vel tres anni inciderunt in tempus de Veri, quibus Rex tertiam partem intereſſe. & penſionum remiſit; quod, cùm fa-
cto Principis acciderit, & poſt ceſſionem, damno ceſ- 5
ſionarij cedere debet, Rota Genuen. *deciſ. 56.* Crauet. *conſil. 95. num. 23.* nam id habet locum, cùm res vendita à Principe aufertur, ſed ſic pecunia, ſoluta Sebaſtiano, repetitur à de Tilia, qui propterea regreſſum debet habere aduerſus de Veri, arg. *l. 1 ff. de condit. ſine cauſa & ex æquitate, l. ſi me & Titium, ff. de rebus creditis.*

* * *

ARGV-

ARGVMENTVM.

QVÆ ſolemnitates requirantur in reuocatione teſtamenti.
Et an teſtamentum inter coniuges factum, ſine alterius conſenſu reuocari poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Eadem ſolemnitas in reuocando teſtamento, quæ in condendo requiritur.*
2 *Non eſt tamen neceſſarium vt apponatur ratio, quia vult decedere inteſtatus, ex veriori ſententia contra communem.*
3 *Communis ſententia notoriè falſa, non eſt ſequenda.*
4 *Ex conſuetudine Pariſijs obſeruata, teſtamenta, quibus coniuges inuicem inſtituuntur hæredes, non poſſunt ſine conſenſu alterius reuocari.*
5 *Quando conſenſus alicuius requiritur in aliquo actu, propter ſuum intereſſe, ſufficit, ſi ex poſt facto adhibeatur.*
6 *Dos non redit ad dotantem, muliere ſine liberis decedente, niſi ſit pater, aut ſtipulatio interceſſerit.*
7 *Auus cenſetur, contemplatione filij, neptem dotaſſe.*

CONSILIVM CLXXXXI.

EX facto mihi propoſito per Illuſtrem D Mutium Chanellonũ, cohortis peditum ſtationariorum in hac patria præfectum, tria reſultant dubia, paucis & deciſiuè per me diſcutienda.

Primum, an teſtamentum per d. Bernabeam, filiam Illuſtris Rutilij Chanelloni, patris d. Mutij conditum (quo hæredem eius maritum inſtituerat, illi piam cauſam in dotem ſobſtituendo,) legitimè poſtea per ipſam reuocatum fuerit?

Alterum, caſu quo reuocatio non fuerit valida, an rus, ſiue prædia, de quibus in dict. facto in dotem d. Bernabeæ conſtituta, d. Mutius vindicare poſſit?

Tertium, caſu quo poſſit, an ſaltem 2000. ſcuta hæredi d. Bernabeę ſoluere teneatur?

Ad primum, aut ius commune inſpicimus, aut municipale loci, vbi teſtamentum eſt conditum. Pri-
1 mo caſu, eadem ſolemnitas in reuocando, quæ in con-
dendo teſtamento requiritur; ideóque idem numerus teſtium interceſſe debuit, alioquin reuocatio non ſortiretur effectum, *l. hac conſultiſſima §. ex imperfecto, & l. iubemus*, vbi DD *Cod. de teſtamentis:* quæ DD. ſententia Arreſto Senatus Pariſien. confirmata fuit, vt refert Charond. *libr. 3. reſponſor. cap. 49.* At ſi idem numerus teſtium interceſſerit, ideóque eo reſpectu valida ſit reuocatio, inueſtigandum eſt, an reuocationi adiecta ſit hæc ratio, quia volebat decedere inteſtatus; quæ ſi defuerit, res dobia
2 redditur, videtur enim communis Schola DD. te-
nere, ea clauſula deficiente, reuocationem non ſubſiſtere, Bartol. *in leg. ſi iure ff. de leg. 3.* Deci. *conſil. 582. numer. 1.* Ruin. *conſil. 6. numer. 1. volum. 2.* Iaſon & alij *in l. ſancimus, Cod. de teſtament.* Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 2. tit. 15.* Clar. *§. teſtamentum, quæſt. 91. & 92.* Nihilominus ego in contrariam ſententiam lubens deſcendo. Cùm enim de voluntate teſtatoris conſtet, & is diſertis verbis teſtamentum reuocarit, declarauerítque, ſe nolle id habere effectum, ea voluntas ſeruanda eſt; ita enim, caſſando & reuocando eius teſtamentum, videtur in dubio velle decedere inteſtatus, & inuitare voluiſſe tacitè venientes ab inteſtato iuxta *l. conficiuntur, §. 1. ff. de iure Codic.* & per aditionem poſtea venientium ab inteſt. ademptio in teſtamento confirmabitur, *l. ſi ita quis, ff. de hæredib. inſtit.* atque hoc videtur apertè probari ex *l. 1. §. pen. ſi tab. teſtam. null. extab.*

Nec obſtat, quòd illa clauſula, *quòd volebat decedere inteſtatus*, non fuerit appoſita; nam contraria ſententia, nempe eam clauſulam neceſſariam non eſſe, ſufficeréque expreſſam, & diſertis verbis factam reuocationem, abſque illius clauſulæ expreſſione, verior eſt, quam tenent & firmant Bald. *in l. ſancimus. Cod. de teſtam.* Imol. poſt Onoffrium Peruſ. *in l. ſi ita ſcriptũ, §. regula, in fi. ff. de liber. & poſthum.* Salicet. *in d. l. ſancimus*, cùm opinionem Bald. vltimã ponit, Angel. *in §. 7. quib. mod. teſt. infirm.* dum Onoffrij opinionem vltimo loco refert, Guid. Pap. poſt Pet. de Beſuntio & alios *qu. 200. num. 2* Barbat. *in addit. ad Bart. in d. l. ſi iure*, & fuſiſſimè *in conſil. 60. lib. 2. in 2. dubit. per tot.* Socin. iun. *conſ. 145. num. 2. cum ſeqq. lib. 3.* vbi varijs rationibus hanc ſententiam tuetur, & reſpondet ad ea quæ in contrarium afferuntur: Et certè naturalis ratio ita dicta, vt ſufficiat reuocatio expreſſis ita verbis facta, abſque illius clauſulæ expreſſione, alioquin eſſet multum captioſa, vt inquiunt Socin. & Barbat. vbi ſuprà teſtatoribus volgaribus qui neſciunt dicere, *quia volo decedere inteſtatus*, arbitrantes id ſequi, reuocato teſtamento, maximè cùm totum fundamentum Bart. ſit, vt per aditionem venientium ab inteſt. confirmetur ademptio facta hæredi, in præcedenti teſtamẽto inſtituto, & illud æquè benè contingat, ſiue teſtator exprimat, *quia volo inteſtatus decedere*, ſiue non exprimat, ipſe etiam Graſſus *in §. teſtamentum, qu. 84.* hanc aſſerit veriorẽ, quoniam, inquit, teſtator ſi voluit teſtamentũ non valere, intelligitur tacitè legitimos hæredes ab inteſt. vocare, vnde iniquũ eſſet, contra expreſſam teſtatoris voluntatẽ, teſtamentũ eius velle ſuſtinere. Et quãuis contraria ſentẽtia dicatur cõmunis, tamẽ cùm ſit notoriè falſa, ea nõ eſt ſe- 3
quenda, Oſtien. & Ioan. And. *in c. 1.* vbi eos referunt & ſequuntur Abbas *nu. 5.* Berous *nu. 269.* Mantic. *nu. 11.* & alij *de conſtit.* ſecundo caſu, hoc eſt, ſi iure municipali cautũ eſt, teſtamenta quib. coniuges inter ſe inſtituuntur hæredes, nõ poſſe reuocari ſine inſtituti conſenſu, aut ſaltẽ niſi intimatione illi facta, quẽadmodũ audio in loco, in quo d. Bernabea condidit d. teſtamentũ, tale ſtatutũ eſſe: planè reſpondendũ eſſet, tale ſtatutũ eſſe
ſeruandum, qualẽ conſuetudinẽ Pariſijs receptã refert 4
Charon. *in memorab. iur. Gallic. ver. teſtament.* idque optima ratione, ne ſcil. cõiuges ita inſtituti decipiãtur, exiſtimãtes ſe inſtitutos, & proptereà ſimilẽ inſtitutionẽ, vel donationẽ vel quid aliud facientes. Quod quidem verum eſt in ſe, ſed ſi probaretur, quẽadmodũ mihi affirmatũ fuit, maritũ d. Bernabeę huiuſmodi reuocationem ſciuiſſe, & quod magis eſt, eidẽ conſenſiſſe, déque voluntate ipſius factam fuiſſe ſiue ante, ſiue poſt huiuſmodi reuocationem, etſi non in ipſo actu hoc acciderit, reuocatio valida erit: quoties enim conſenſus
requiritur ab aliquo, pro intereſſe illius conſentire 5
debentis, tunc ſatis eſt ſequi conſenſum ex interuallo, etiamſi actus præcedens ſit nullus, dũmodo approbatio eius pendeat ex poteſtate cõſentientis, *l. 1. §. prodeſt, 2. reſp. ff. quor. legat. & l. filius, §. vlt. de procur.* & ibi Bart. iuncta Cleman. 1. *eod.* Mohedan. *dec. 85.* Natta *conſ. 651.* Myſing. *obſerua. 34. cẽt. 2.* nec refert, an per teſtes, vel per acta huiuſmodi cõſẽſus probetur, *l. 1. l. ſi ſolẽnib. l. in exercendis C. de fid. inſtr.* cũ conſenſus tunc non ſit de forma actus, Myſing. *dict. obſerua. 54.* Maximè cùm ſufficiat intimatio, & ſic quòd peruenerit ad ipſius notitiam: adeò vt ſi ſtatuto prohibetur fieri probationem in quibuſdam caſibus, niſi per publicum inſtrumen-

tum, hîs tamen etiam caſibus poterit fieri probatio per teſtes, ſi tamen tunc quinque ſint numero, Marſil. *ſing*.157. Cæpol. *caut*.253.

Ad ſecundũ cũ dict. D. Mutius, de tempore dict. conſtitutionis dict. dotis, & etiam nunc, minor ſit, &, quod magis eſt, nunquam ratam habuerit huiuſmodi conſtitutionem, quæ abſque dubio illi notoriè eſt dãnoſa, nullum eſt dubium, quin huiuſmodi prædia & ſua eſſe poſſit aſſerere, ipſique ſint adiudicanda, ex *l*.1. *& toto tit. ff. de reb. cor. qui ſub tutel. & l*.1. *& tota tit. ff. de minor. cum iur. vulgar.* & quamuis forſan aliqua huiuſmodi prædia fuiſſent pro dote adiudicata, tamen, vt audio, talis adiudicatio non habuit effectum, imò dict. Mutius ante conſtitutionem prædictam, in illorum poſſeſſionem fuit miſſus, illíſque fruitus eſt. Et vtcunque ita fuiſſet iudicatum, ſemper dict. dominus Mutius foret reſtituendus, conſtito de non iure dict. Barnabeæ, & ſic læſione dict. Mutij. Conſtaret autem de dict. non iure & læſione per tranſactionem authore Excellentiſſimo magno Duce Etruriæ initam, de qua in themate.

Ad poſtremum, non exiſtimo dict. D. Mutium poſſe euitare, quin 2000. ſcuta debeantur hæredibus dict.
Barnabeæ, ſiue enim patruus, ſiue frater patruelis, do- 6
tem promiſerit & ſoluerit, nullum ius eam repetendi
dict. Barnabea ſine liberis defuncta habet, cùm nulla
ſtipulatio de dote reddenda dotanti interceſſerit; vt
in caſu *deciſ*.196. de Franch. Nec ſumus in terminis *l.
dedit dotem, ff. de collat.* etſi enim ea prouiſione domini
dos hæc debeatur, tamen eam auus non conſtituit vi-
uo patre, nec pater ſuperuixit, vt ad eum ea perſona 7
aui ius repetendi dotem perueniat, quia ipſius contemplatione auus cenſeretur dotaſſe, niſi aliunde conſtet, filia cõtemplatione dotem conſtituiſſe, *l. auus ff. de iur. dot.* vt explicant Gail. *pract. obſer.* .... Peregr. *tract. de fideicom. art*.37. *num*.11. Imò cùm tranſactio interuenerit ſuper lite, quæ mota erat inter dominam Barnabeam & eius patruos, ſuper fideicommiſſo ab auo facto, & vt à lite diſcederetur, ſimpliciter promiſſa ſint dict. 2000. ſcuta, dotis nomine ſoluenda, nec vllum ius patruis recuperandæ dotis in aliquem caſum reſeruatum ſit, & ea tranſactio authore dict. Excellentiſs. magno Duce Etruriæ facta ſit, & nuptiæ deinde ſequutæ, videtur ius dict. Barnabeæ circa dict. 2000. ſcuta irreuocabiliter quæſitum.

ARGVMENTVM.

DE donatione cauſa mortis, an abſenti, vel præſenti tacenti facta valeat. An ex ea, ſi extra teſtamentum facta ſit, Falcidia detrahatur.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula appoſita in teſtamenta*, ſi non valet in vim teſtamenti, valeat iure codicillorum, vel donationis cauſa mortis, *non poteſt quis ſe iuuare, vt valeat in vim donationis cauſa mortis, niſi fuerit præſens; & an ſufficiat præſentia, & taciturnitas*, & num.3.

2 *Donatio cauſa mortis abſenti facta non valet.*

4 *Si in teſtamento cæci ſolemnitates à iure requiſita deficiant, id non poterit valere in vim donationis cauſa mortis, ex clauſula codicillari, vt ſuprà poſita, ex veriori ſententia, communis tamen eſt in contrarium*, & num.7.

5 *In donatione cauſa mortis requiruntur quinque teſtes.*

6 *Filiuſfamilias donare poteſt inter viuos, non cauſa mortis, ſine conſenſu patris.*

8 *Quando communis ſententia non eſt vera, ea non eſt ſequenda.*

9 *Ex donatione cauſa mortis detrahitur Falcidia.*

10 *Etſi donatio cauſa mortis extra teſtamentum facta ſit*, & num.13. & 14.

11 *Donatio inter viuos teſtamento fieri poteſt.*

12 *Ex donatione inter virum & vxorem, quæ morte confirmari debet, Falcidia detrahitur.*

15 *Donatio, cauſa mortis, omnium bonorum præſentium & futurorum valet.*

16 *Donatio cauſa mortis, per ſimplex teſtamentum, etiam addita clauſula*, caſſans & reuocans alia teſtamenta, *non reuocatur, quia vtrumque ſtare poteſt.*

CONSILIVM CLXXXXII.

EX cedula Iuris in cauſa inter dominos Petrum Angerium, & Chriſtophorum de Bellemonte, tanquam maritos domicellarum Marthæ & Claudiæ Aſtieres agentes, & dominum Alexandrum Aſtier, earum fratrem, in Curia Rectoriatus Comitatus Venayſſini ſe defendentem producta, apparet teſtamentum domini quondam Chriſtophori Aſterij, conditum de ann. 1600. loci Malaucenæ, nullum eſſe, & defectu ſolemnitatum in teſtamento cæci requiſitatum, per *l. hac conſultiſſima Cod. qui teſtamen. facer. poſſ.* (deficiunt enim ſigilla) corruere, & omnibus, quæ in contrarium afferri poterant pro validitate dict. teſtamenti, fuit in illa reſponſum, vt hîc repetenda non ſint; vt cùm parte dict. domini Aſterij, in hac cauſa rei, probè cognoſceretur, dict. teſtamentum nulla ratione ſuſtineri poſſe, dictáſque Aſterias ſimul cum ipſo ab inteſtato eorum patrui bonis ſuccedere debere, vt id effugeret, ad aliud remedium confugit, nimirum ad clauſulam codicillarem, in dict. teſtamento appoſitam, qua inter alia, ſi dictum teſtamentum, tanquam tale, in vim teſtamenti valere non poſſet, vt in vim donationis cauſa mortis valeret, cautum eſt.

Et quia ea ſe iuuare non poſſet, niſi ſe tunc fuiſſe 1
præſentem doceret, Bart. Socin. *conſil*. 112. incipit
multum abund. vol.1. Rol. à Vall. *cõſ*.82. *in fi. vol*.1. Hartm.
Piſtor. q.13. *num*. 7. Graſſ. in §. *donatio cauſa mortis, qu*. 9.
n.2. quod donatio cauſa mortis, ad exẽplar donationis
inter viuos, abſenti facta, non valeat, *l. inter mortis. ff. de* 2
donat. cauſ. mort. & ibi not. gloſ. & communiter DD. vt
dicit Dec. *in l. ſi ego, n*.2. *ff. ſi cert. pet.* Hyppol. de Marzil.
in l. ſi quis, nu.98. *de quæſtio.* Antho. Gomeſ. *var. reſol. lib*. 1.
c. 4. *n*. 16. Couarr. *rubr. de teſtam par*. 3. *nu*. 13. & vt euitaret
conflictum opinionum, dum quæritur an ſufficiat ſola
præſentia donatarij & taciturnitas ipſius, an verò etiã 3
expreſſa acceptatio, de qua Graſſ. *dict*. §. *donatio cauſa mortis, quæſt*. 8. *num*. 2. in articulis deduxit ſe fuiſſe præſentem, cùm dict. Aſtier patruus dict. teſtamentum condidit, & clauſula codicillaris lecta fuit, ſéq; gratias dict. Aſtier patruo egiſſe, & ſic donationem cauſa mortis acceptaſſe, teſtéſque examinari ſuper eo curauit, non creditur enim id legitimè probaſſe, ipſe enim met ſæpius falſus eſt, ſe fuiſſe abſentẽ à Camera dum d. teſtamẽtũ recitabatur, & plures ex teſtib. teſtamẽtariis idẽ affirmarunt, ac ipſemet Notarius, ſe dict. Aſtier nõ vidiſſe profeſſus eſt. Sed demus, citra præiudiciũ veritatis, d. Aſtier contenta in articulis legitimè probaſſe,

probaſſe, inueſtigandum eſt, an in vim donationis
cauſa mortis dict. teſtamentum ſuſtineatur, & caſu
quo ſuſtineatur, an aliquod ius dictis ſororibus ſuper
4 bonis dict. patrui cópetat. Quoad primũ, verior vide-
tur ſententia, non poſſe in vim donationis cauſa mor-
tis ſuſtineri, quam amplectitur Rom. *in l. 2. de leg.* 1. ex
text. *in d. l. hac conſultiſſima, ver. qua in eundem modum,*
iuxta primum intellectum gloſſ. quem ſequũtur Bart.
Alex. & alij plures, vbi probatur, quod cæcus, volens
legata vel codicillos facere, ſolemnitatem in teſta-
mento requiſitam debet obſeruare, & legatis donatio
cauſa mortis æquiparatur, ſecundùm Bart. doctrinam,
quam omnes ſequuntur *in d. l. 2. de leg.* 1. Nec obſtat ra-
tio, quam, qui contrarium tenent, ſolent afferre, ex
Bald. *in d. l. hac conſultiſſima,* quod ſcilicet quoad ordi-
nationem, modum, & formam æquiparetur contra-
ctui, iſtam autem ſolemnitatem reſpicere ordinatio-
nem: Nam id verum eſt, æquiparari contractui, quod
debet fieri præſenti, vt maior ſit firmitas, ſed quod mi-
nor ſolemnitas requiratur, quàm in vltimis voluntati-
bus, non vt ſi forſan in aliquo eſt maior ſolemnitas in
aliqua voluntate, ea nó deſideretur in donatione cau-
ſa mortis, quod patet ad ſeorſum; nam numerus teſtiũ
reſpicit ſolemnitatem, & tamen quinq; requiruntur in
donatione cauſa mortis, *l. vlt. C. de donat. cauſ. mort.* Ri-
5 minal. *in princ. de donat. num.* 342. Graſ. *in §. donatio cauſa*
mort. q. 1. ſicut in legatis & codicillis: Minúſque obſtat
argumentum quod faciunt, Cæcus poteſt cõtrahere &
donare inter viuos, ergo multo magis cauſa mortis.
Fallaciſſima enim eſt huiuſmodi argumentatio; nã fi-
liusfamilias contrahere poteſt inter viuos, modò ne
6 præiudicium generet patri, *l. tam ex contractib. ff. de iu-*
dicijs, & tamen donare cauſa mortis, ſine conſenſu pa-
tris, non poteſt, Graſſ. *in §. cauſ. mort. q.* 3. imò quoad
ſolemnitatem, maior cautio in vltimis voluntatib. re-
quiritur, quàm in cõtractibus, quod facilius ad ita diſ-
ponendum induci poſſunt homines, cùm ea quæ eo
modo diſponuntur, & reuocabilia ſint & nõ niſi mor-
te confirmentur, faciliúſque & frequentiùs fraudes in
illis fierent, niſi per legem optimè illis maioré ſolem-
nitatem ſtatuendo, conſultũ fuiſſet. Quare, quemad-
modum in teſtamento cæci maiores ſolemnitates, quã
in alijs aliorum teſtamentis requiruntur, ita & quoq;
in donatione cauſa mortis à cæco facienda, maiores
requiri debent, alioqui in facillimè inutilis & vana red-
deretur diſpoſitio *d. l. hac conſultiſſima.* Nam ſi in codi-
cillis, in quibus quinq; teſtes, ſicut in donatione cauſa
mortis, tantum requiruntur, eadem ſolemnitas quæ in
teſtamento cæci requiritur, idem planè in donatione
cauſa mortis ſtatuendum eſt: quod ni fiat, curabitur vt
donatio cauſa mortis fiat, & eludetur diſpoſitio d. con-
ſtitutionis. Et tamen notoriũ eſt, quod quæ fraudes po-
terãt fieri in codicillis cæci, & quib. vt occurreretur, d.
conſtitutio facta eſt, eædem fieri poſſunt in donatione
cauſa mortis, cùm ea, ſicut & codicilli, vſq; ad mortem
reuocabilis ſit, & non niſi morte confirmetur. Sed ta-
men quia Graſſ. communem eſſe in contrarium teſta-
7 tur *in d. §. donatio cauſa mortis, q.* 7. poſt Hypolit. Rim.
in princ. de donat. in inſtit. n. 626. & quia iam pleriſq; ea
religio, imò ſuperſtitio inualuit vt à communi non au-
deant diſcedere, potiúſque inquirant, an communis,
quàm an vera ſit ſententia, contra quam fieri debet,
8 vbi enim communis falſa eſt, ſequenda non eſt, Oſtien.
Ioan. And. *in cap.* 1. vbi eos referunt & ſequuntur Ab-
bas *nu.* 5. Bero. *nu.* 269. Mantic. *nu.* 11. & alij *de conſiſt.* Ad
aliud dubium deſcendendum eſt.

An ſcilicet, præſuppoſita validitate d. donationis,
aliquod ius competat dictis ſororibus. In quo deciſiuè
reſpondendũ eſt: dictis ſororib. ſimul & d. Alexandro
eorum fratri, quartam Falcidiæ nomine competere, &
vnamquamque ex dictis ſororib. duodecimam partis
totius hæreditatis dict. Chriſtophori habituram. Nam 9
hoc certiſſimum eſt, ex donatione cauſa mortis quartã
Falcid. detrahi, *l. cum pater, §. 1. de leg. 2. l. 1. § ſi quis ex*
mortis, ff. quor. legator. l. ſi mort. l. penult. Cod. ad l. Falcid
gloſ. *in l. 5. & in l. in donation. C. ad l. Falcid. & in l. 2. C. de*
donat. cauſa mort. Alex. *conſ. 7. nu. 11. in fin. lib.* 6. Rub. *conſ.*
59. *num.* 6. Didac. Couarr. *rubr. de teſtam. par. 3. n.* 20. poſt
Bart. Bald. & cæteros, & hoc quidem tuſe veriſſimum
eſt. Sed aliquis dubitationem forſan mouebit, quod
cùm hoc teſtamentum corruat, valeátq; ſolùm in vim
donationis cauſa mortis, ea cenſenda eſt, ac ſi extra
teſtamentum facta fuiſſet. At verò ſubijcient, quod di-
citur, Falcidiæ in donationibus cauſa mortis locum eſ-
ſe, id intelligendum eſt, quando donatio cauſa mortis
fit in teſtamento vel codicillis, non antẽ ſi fiat extra te- 10
ſtamentum, vel codicillos, Couarr. *d. par. 3. n.* 20. quem
etiam refert Illuſtr. Card. Mantic. *de coniect. vlt. vol. lib.*
1. tit. 13. nu. 1. in fin. Sed conſtanter tenendum eſt ex qua-
cumque donatione cauſa mortis, etiã à teſtamento, vel
codicillis ſeparata, detrahi Falcidiam. Sententia enim
Couar. eſt manifeſtè cõtra leges ipſas, earúmq; mentẽ,
contra rationẽ & ex ipſamet ratione per Couarr. alle-
gata conuellitur; & deniq; contra authoritatẽ & mẽ-
tem omnium DD. contra ll. quia generaliter ll. ſupra-
dictis cauetur, in donationibus cauſa mortis Falcidiæ
locum fore; ita vt nos diſtinguere nullo modo debea-
mus, *l. de precio de public. in rem actio.* imò eo ipſo quod
donatio cauſa mortis, eſt ſpecies vltimæ voluntatis, in
qua deſiderantur quinq; teſtes, ſicut in codicillis, po-
tiùs intellexerũt Legiſlatores, Falcidiæ locũ fore in ea
donatione, quæ à codicillis ſeparata eſt; nam ſi ſolum
intellexiſſent de ea tantùm quæ in teſtamento, & co-
dicillis fit, inutiliter ſtatuiſſent quinq; teſtes requiri,
cùm in teſtamẽto 7. & in codicillis 5. certiſſimè requi-
rerentur, & abſq; dubio etiã eſſet ex d. donatione, quę
non niſi teſtamẽto vel codicillis valeret, Falcidiæ locũ
fore: & cùm donationẽ cauſa mortis nominant, & non
rem donatã cauſa mortis, ſeparant abſq; dubio à teſta-
mento, & à codicillis. Neq; enim ex illis, ſed ex legatis
in illis relictis detrahitur Falcidia, & quemadmodum
in illis vltimis voluntatibus ex legatis detrahitur, ita &
in donatione cauſa mortis, ſeparata ab illis vltimis vo-
luntatib. eſt locus Falcidiæ. Contra rationem, quia non
detrahitur Falcidia ex legatis, quia ſunt in teſtamento,
vel codicillis, ſed quia reuocabilia ſunt, & nõ niſi mor-
te confirmãtur, alioquin ſequeretur maximũ abſurdũ,
quod ex his omnib. quæ in teſtamẽto fierẽt, detrahere-
tur Falcidia, quod tamen eſt falsũ. Nã donatio inter vi- 11
uos poteſt fieri teſtamẽto, gloſ. *in l. hæredes palã, in fin.*
& ibi Franch. de Aret. *de teſtam. per text. in l. aſſignare ff.*
de aſſignat. lib. & text. in l. ex ſenten. ff. de teſtam. tutel. Af-
flict. *deciſ.* 175 Boer *dec. 353. n. 4. &* 5. & tamen ex ea non
detraheretur Falcidia: ita & in donatione cauſa mortis,
eſt locus Falcidiæ, nõ quia teſtamẽto vel codicillis fieri
debeat, ſed quia reuocabilis ſit, & nõ niſi morte cõfir-
metur. Patet manifeſtè, quia ex donatione inter virum 12
& vxorẽ, quæ extra teſtamentũ & per verũ & purũ cõ-
tractũ fiebat, detrahitur Falcidia, nõ alia planè ratione,
quã quia morte confirmabatur, *l. ex verbis, l. donationes*
1. *C. de donat. inter vir. & vxor. l. in donat. C. ad l. Falcid.*
nã ſi aliquo caſu ſtatim valeret, vt quãdoq; valet, & vt
in l. ſi ſponſus, §. conceſſa ff. de donat. inter vir. & vxor, nõ
poſſet detrahi Falcidia, *ſi vſusfructus, § dos ff. eod.* vt ſola
confirmatio, quę ex morte dependet, locũ Falcidiæ fa-
ciat: ideóque in donatione cauſa mortis, vbicumque
ſit facta, cùm non niſi morte confirmetur, locus erit
Falcidiæ.

Conſellitur & contra ipſum Conatr. pugnat ratio ſeu authoritas, quam ipſe refert, nimirum *dict. l. in donationibus, Cod. ad l. Falcid.* ex ea enim ſuprà deſumptum eſt validiſſimum argumentum, quo probatur, 13 in donatione cauſa mortis, extra teſtamentum & Codicillos facta, locum eſſe Falcidiæ, quia nimirum in ea ſtatuitur, huiuſmodi detractionem habere locum in donatione inter virum & vxorem, quæ tamen extra teſtamentum & codicillos ſolet fieri, dum verò vult coniungere cum *dict. l. in donationibus, l. donationes quas parentes, Cod. de donat. inter vir. & vxor.* nihil inde firmi deſumere poteſt, & loquitur de inſinuatione, quę in donatione inter virum & vxorem, in eo quod exce-14 dit 500. aureos debet fieri, niſi in teſtamento facta fuerit, quo caſu, quia in vim relicti ſuſtineri poteſt, ceſſat inſinuatio. Sed ex eo non poteſt duci argumentum ad Falcidiam, quæ diſparem habet rationem, cui ſemper locus eſt, dummodo donatio ſit reuocabilis & morte confirmetur.

Quoad authoritates DD. omnes paſſim vno ore, ſiue in teſtamento, ſiue non, ſit facta, donatio cauſa mortis, locum fore Falcidiæ concludunt, & in terminis Bart. *in l. fin. num. 11. Cod. de pact.* Raod. *de Analeg. ca. 23. num. 69.* Grall. *in §. donatio cauſa mortis, quæſt. 14.* & ipſemet Mantic. diſertè à Didaco recedit, *dict. tit. 13. lib. 1. num. 2.* ex eo quod dictæ detractioni locus ſit in donatione inter virum & vxorem, & in donatione patris in filium collata, Roman. *conſil. 75. num. 1.* quæ tamen donationes in teſtamentis & Codicillis fieri non ſolent. Et planè non alia ratione omnes DD. vno ore 15 concludunt, donationem cauſa mortis omnium bonorum, præſentium & futurorum valere, quàm quia per eam non præcluditur via teſtandi, cùm ea non obſtante poſſit donans habere hæredem, ſiue teſtamentarium, ſiue legitimum, qui Falcidiam detraher, Bart. *in dict. l. fin. num. 11.* quem communiter DD. ſequuntur, vt atteſtatur Cagnol. *ibid. num. 278.* Socin. *conſil. 232. lib. 2.* non alia etiam ratione à DD. communiter receptum eſt, huiuſmodi donationem cauſa mortis omnium bonorum præſentium & futurorum, non reuocari per teſtamentum ſubſequens, etiam cum clauſu-16 la, *caſſans & reuocans*, quàm quia vtrumque ſimul ſtare poteſt, non enim erit ſcriptus hæres in vanum propter huiuſmodi Falcidiæ detractionem, & in reliquis ſortietur effectum donatio, Aretin. *conſil. 74. num. 11.* Oſalc. *decis. 117. in fin.* Crauet. *conſil. 144. num. 10.* Didac. *de teſtam. rubr. in tertia part. num. 19.* Mantic. *de coniect. lib. 12. tit. 7. num. 6.* Randen. *dict. cap. 23. num. 70.* Ex quibus concluditur ſimul & petitur, caſu quo dict. teſtamentum in vim donationis ſuſtineatur, vt dominus iudex, in hac cauſa ius dicens, adiudicet vnicuique dictarum ſororum duodecimà partem hæreditatis dict. Chriſtophori, iure Falcidiæ vnicuiq; ipſarum debitam.

ARGVMENTVM.

PRoximioribus vocatis, an grauantis, vel grauati, proximiores intelligantur.

SVMMARIVM.

1 *Proximioribus vocatis, proximiores grauantis, & non grauati, intelligantur.*

2 *Idque ſine dubio, ſi quis ſe grauato proximiorem dicit, non ſit de familia grauantis.*

CONSILIVM CLXXXIII.

VIſo teſtamento per Petrum Reyne condito de ann. 1567. & 25. Maij, quo inſtituit hæredem ſuum vniuerſalem in omnibus & quibuſcũque bonis mobilibus & immobilibus, iuribus & actionibus Claudium Rayne, filium ſuum naturalem & legitimum, eidem ſubſtituendo in hæc verba, *ſuyſiquant de luy aux autres ſes plus proches parens, &c. en cas de mort ſens enfans*, ac præſuppoſito, d. Claudium d. Petri hæreditatem adiuiſſe, eamque longo tempore poſſediſſe, tandemque ſine liberis deceſſiſſe, ſuperſtitibus Hilario Viuar, fratre vterino, & Franciſco Viuar, filio N. alterius fratris vterini d. Claudij, nec non Thoma Ynonim, filio Ludouicæ Reyne, ſororis d. Petri teſtatoris, dictumque Thomam Ynonim mortuo d. Claudio bona à d. Petro teſtatore relicta per plures annos poſſediſſe, reſponderur tanquam hæredem Claudij ea tenere non poſſe in iure, cum certum eſt fratres vterinos Claudij d. Thomæ in hæreditate 1 eiuſdem Claudij præferendos, ſed tanquam fideicommiſſarios ea legitimè poſſidere, cùm ſint proximiores teſtatoris. Nam, etſi admodum controuerſa ſit in iure quæſtio, proximioribus vocatis, an intelligantur proximiores grauantis, an grauati, adeò vt aliqui gladio dirimendam eſſe ſcripſerint, vt dicit Melch. Palæoç *in tract. maior. ac. part. 2. quæſt. 8.* & de qua fusè diſſerunt Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 8. tit. 12.* Socin. *de Præſ. de interpret. vlt. volunt. lib. 4. ſolut. 3. num. 3. & ſeqq.* Menoch. *de præſumpt. lib. 4. præſ. 88.* Peregr. *de fideicomm. art. 10. per tot.* & nouiſſimè omnium optimè Theſſau. *decis. 64.* ex cuius dictis apparet veriorem & magis communẽ opinionem eſſe, vt inſpiciatur proximitas grauantis, & non grauati, tamen in caſu noſtro res caret omni omnino difficultate, & abſque dubio reſpondendum eſt, proximitatem d. Petri grauantis, & non Claudij grauati, inſpiciendam, & propterea d. Thomam Ynonim, filium d. Ludouicæ Reyne, dd. Viuardis in bonis fideicommiſſo ſubiectis præferendam, imò dd. Viuardis nunquam eſſe admittendos, tum quod teſtator dictione, *ſuos*, vſus eſt, dicendo his verbis, *ſes plus proches parens*, quo caſu omnes DD. vno ore concludunt, propter naturam dictionis *ſuos*, proximiores teſtatori cenſeri vocatos, Decian. *conſil. 26. num. 75. lib. 2.* Peregr. *de fideicomm. dict. art. 20. num. 9.* Theſſau. *dict. decis. 64. in fin.* tum quod dd. Vinardi nullo modo ſunt de familia teſtatoris grauantis, ſunt enim ex alio marito Margaretæ Sabatiere, quæ eos ſuſceperat antequam d. Petro teſtatori nuberet. At verò cum quærunt DD. an inſpiciatur proximitas grauantis, vel grauati, hoc præſupponunt & neceſſariò requirunt, vt ſint de familia teſtatoris, ſolumque quæſtio verſatur, quis inter plures de familia teſtatoris exiſtentes præferatur, proximior ſcilicet teſtatoris, vel grauati. Sed ſi qui proximiorem ſe dicit grauati, nullo modo ſit de familia teſtatoris, ille omninò excluditur, nec ſolùm non poteſt contendere cum proximiore teſtatoris, ſed & nullo ex familia teſtatoris exiſtente, ipſe ſe vocatum nullo modo poſſet contendere, vt ex omnibus DD. qui de ea re diſſerunt, cognoſci poteſt, & in terminis hoc atteſtant 2 Peregr. *dict. loco num. 2. & 14.* Randeos *in tract. de analog. in ſua appendice in 1. part. num. 35.* & Theſſau. *dict. decis. 64. num. 5.* Sit igitur hoc certum, d. Thomam Ynonim ad

nim ad bona d. Petri vocatum. Nihil refert quod opponitur, à manu hæredis bona fideicommiſſo ſubiecta accipere debuiſſe: Cùm enim bona fide, & nemine repugnante poſſeſſionem dictorum bonorum acceperit, & ea per plures annos videntibus, ſcientibus, & nõ contradicentibus dictis Viuardis poſſederit, nos debet in ea poſſeſſione turbari, tum propter conſuetudinem, *le mort ſaiſit le vif*, in Gallia vigentem, tum propter bonam fidem dicti Ynonim, ac taciturnitatem & patientiam dictorum Viuardorum ac denique vt circuitus inutiles & fruſtratorij, qui inde fierent, euitentur. Minúſque illis opponi poteſt, alios in eodem gradu, & forſan proximiori, teſtatori ſupereſſe; de eo enim non conſtat, & vbi conſtaret, ea exceptio dictis Viuardis non competit: nec debent ſe in iure tertij fundare, & maximè quia cæteris vocatis non agentibus, Thomas ſolus per ius accreſcendi admittitur, eáque quæſtio proximitatis vel eiuſdem gradus poteſt moueri inter eos qui ſe tales prætenderent, & dictum Thomam, non inter eundem & Viuardos.

His ſic ſtantibus excluduntur quidem Viuardi à fideicommiſſo, ſed hæreditatem Claudij legitimè per petitionem hæreditatis ſibi arrogant, quam circa bona à Petro profecta in legitima & Trebellianica Claudij conſiſtere contendunt, vtramque verò quartam hoc caſu, quo vnicus tantum præſupponitur filius, dimidiam bonorum dicti Petri importare verè aſſerunt, ſed non propterea dimidiam bonorum, per dict. Thomam poſſeſſorum, petere poſſunt: ſed integra dimidia ad dict. Thomam ſpectat, ex altera verò dimidia funeris impenſa, quam feciſſe, & debita dict. Claudij quæ ſoluiſſe dict. Thomas dicitur, imprimis illi reſarcienda ſunt, tum ſi quid ſuperſit dictis Viuardis adiudicandum. Quoad verò fructus illius quod ſupererit, ſcio in petitione hæreditatis aliter ſolere ſtatui, quàm in iudicijs particularibus, in quibus bonæ fidei poſſeſſor, non niſi poſt litem conteſtatam ad fructuum reſtitutionem tenetur, *l. certum*, cum ſimilibus *Cod. de rei vendic.* At in petitione hæreditatis, etiam ante litem conteſtatam *l. item veniunt*, *§. item non ſolum*, ſed tamen hoc quoque verum eſt, ſi fructus non extent, & conſumpti ſunt, non teneri poſſeſſorem reſtituere, niſi quatenus factus eſt locupletior, *in l. vtrum*, *l. ſed etſi lege*, *§. fin. cum ſeqq. ff. de petit. hæredit.*

ARGVMENTVM.

QVo in loco, ratione annuorum redituum, ſeu penſionum, contributio fieri debeat.

SVMMARIVM.

1 *Contributio ratione penſionum, in loco contractus, & deſtinatæ ſolutionis, non vbi bona hypothecata ſunt facienda eſt.*

2 *Penſiones conſtituunt tertium genus, quod dicitur eſſe de loco, vbi deſtinata eſt ſolutio, & creditor domicilium habet.*

3 *Ideòque non computantur inter immobilia, niſi quando ad alterum genus mobilium, vel immobilium, neceſſario referendæ ſunt.*

4 *Actiones loco non circumſcribuntur.*

5 *In emptorem penſionum non transfertur dominium rerum obligatarum, ſed tantum hypotheca.*

9 *Conſuetudo in modo collectandi, ſeruanda eſt.*

7 *In ſeminario contribuere debent bona extra diœceſim ſita, beneficio in diœceſi exiſtenti competentia, niſi eidem beneficio, etſi ab illo dependenti, eſſent affecta.*

CONSILIVM CLXXXXIV.

LIs eſt inter Priorem & Conuentum Cartuſienſium Bonipaſſus, & Clerum Cauallicenſ. ex eo, quòd Prior contendit ſe grauatum in æſtimatione redituum d. Conuctus, ratione quorum deinde pro rata contribuat tum in oneribus belli Comitatus Venaſſini, pro quibus Clerus eiuſdem, primum ſtatum conſtituens, ſolet contribuere, tum etiã pro ſeminario: grauamen autem, inter alia, in eo fundat, quòd penſiones annuæ & perpetuæ à diuerſis Ciuitatibus & oppidis, etiam extra diœceſim & Comitatum ſitis, eidem Conuentui debitæ, inter cæteros reditus annumeratæ ſint, ita vt etiam ratione ipſarum, tam pro dictis oneribus belli, quàm pro ſeminario contribuat. Aſſerit enim dict. Prior, dict. penſiones de rotulo & cumulo redituum dict. Conuentus delendas, cõtrarium Clero defendente: in eo igitur verſatur quæſtio, an dict. Conuentus ratione dictarum penſionum, etiam extra diœceſim & Monarchiam debitarum, in dict. tamen Conuentu ſoluendarum, contribuere teneatur, præſuppoſito contractus dictarum penſionum, ſecundùm noies regni nuntiorum, ſcilicet pro ſolutione penſionum omnia bona eam conſtituentis eſſe obligata, & vni certæ terræ addictas eſſe; & analiticè reſpondendum eſt, contribuere debere. Quoties enim quæritur, an ratione dictarum penſionum, quis contribuat in loco in quo ſita ſunt bona, quæ ipſis dictis penſionibus affecta & hypothecata ſunt, an verò vbi celebratus eſt contractus, vel deſtinata ſolutio, eſt communis & certa DD. ſententia, in loco contractus & 1
deſtinatæ ſolutionis contributionem faciendam, Bald. *in l. 1. num. 3. Cod. de contrahen. emption. & in l. maximo puto, §. illud, ff. de reb. eorum*, Panorm. *in cap. fin. num. 30. de foro compeien.* & nouiſſimè in terminis Ioan. Parladorius *lib. 1. rerum quotidianarum, cap. 3. §. 8. num. 1. & ſeqq.* qui, quamuis contrarium teneat in ſuo caſu, propter verba conſtitutionis Regiæ id importantia, tamen hanc noſtram ſententiam iure communi receptam aſſerit, ſecundùm quam Rota Rom. bis iudicauit, nimirum, *in cauſa Rotomagenſi de la Bourdeſiere de ann. 1571. & in alia Auenion. Carpentoratenſ. contra ciuitatem Cauallicenſ. ann. 1583.* iuncta potiſſimum *conſ.* Accetii 10. vbi ex pluribus rationibus concludit, quòd annuæ penſiones dicuntur quoddam ius abſtractum, & 2
ſeparatum de per ſe, & dicuntur eſſe de loco vbi deſtinata eſt ſolutio, vbi domicilium habet perſona creditoris, ſequitur & latè comprobat Chaſſan. *de conſuetud. Burgun. in tit. confiſcat. §. 1. verſ. apartenant, num. 17.* cuius rei ratio eſt manifeſta, quia annui reditus, niſi ſimus in caſu, in quo neceſſariò ſint trahendi ad alterum genus rerum mobilium, vel immobilium, non computantur inter immobilia, iuxta doctrinam Abba. *in cap. nulli, num. 9. & 10. de reb. Eccleſ. non alien.* & ibi Beroius 10. *cum ſeqq.* Maria Socin. *de oblat. libel. 3 quæſt. 5. num. 10. verſic. iuxt. præſ. an.* & plerique ita tenent, vt dicit Tiraquell. *de retr. lignag. §. 1. gloſ. 6. num. 3 cum ſequentib. & in §. 32. numer. 85.* Follet. *in partic. cenſuali fol. mihi 163. numer. 25.* at non verſamur modo in caſu, in quo cogamur applicare iſtos annuos reditus bonis mobilibus, vel immobilibus, ſed tan-

rùm quæritur, vbi collectari debeant, & propterea conſtituunt tertiam ſpeciem, vt fuſiùs docetur *in d.deciſ. Auen.* conſideratur enim ſolùm actio hypothecaria
4 quam, ſicuti & reliquas actiones, loco non circumſcribi certum eſt, *l.fin.C.de longi temp.præſcript.l.1.§.ſi hæres, ff.ad Trebell.l.ex facto*, a. §. *vnde Seio, ff hæred.inſtit.* certum enim eſt, cùm annuus reditus aſſignatur, dominium rerum in emptorem non transferri, ſed hypo-
5 thecam ſolùm conſtitui, *l.Lucius, ff.de alimen.lega.* Bartol. *in l.codicillis, §.inſtituto, & in l.fundus, ff.de annu.lega.* etſi magis magiſque adjectæ fuerint illæ clauſulæ à Tabellionibus de more quandoque vſurpatæ, vt, in emptorem cenſus, dominium hypothecarum transferatur, Couar. *lib.3.variar.reſol.c.11.num.5.* Auendan. *reſponſ.5.* Penſiones igitur hujuſmodi in loco contractus, & deſtinatæ ſolutionis, contributioni ſubjacent, quod contraxiſſe quiſque eo loci dicatur, vbi vt ſolueret ſe obligauit, *l.contraxiſſe, ff.de act.io. & obligat.l.quero, ff.de ſolu.* Bald. *in l.multum intereſt, §.ſi quis alteri vel ſibi.*

Confirmantur hæc, quòd conſuetudine ita receptum eſt, vt ratione penſionum contributio fiat in loco domicilij, & deſtinatæ ſolutionis, vt patet ex Cadaſtris ciuitatum Aucnion. & Carpentor. & in cotta Seminariorum dictarum Ciuitatum: ratione enim pēſionum Eccleſiarum metropolitanæ, ſancti Agricoli, ſancti Petri, & aliarum, in quibus maxima pars redituum conſiſtit, fit contributio in Seminarijs, etſi debeantur à communitatibus extra Monarchiam vel diœ-
6 ceſim ſitis: Conſuetudo autem in modo collectandi omnem vim habet, & ſequenda eſt, Bart. *in l.cum neque in fin. C.de inco.lib.10. & in l.1.C.de mulier. & in quo loco mulier, num.28.lib.10.* Alex. *conſ.78.num.14. & 16.lib.6. & conſ.52.nu.1.lib.5.* Aretin. *conſ.132.col.4 in princ.* Rube. *conſil.9.n.9.* Deci. *conſ.886.n.6.* Natta *conſ.16n.a.14.*
7 Atque hæc quidem ita proponuntur & reſpiciunt contributionem, tam pro oneribus belli, quàm pro Seminario, nam ſi de Seminario tantùm ageretur, res ita clara & certa eſſet, vt nullo modo in controuerſiam deduci deberet. Nam ſi verum eſt, bona verè immobilia & ſtabilia, extra diœceſim ſita, quæ tamen non ſint alicui Eccleſiæ, ibi exiſtenti, affecta, debere contribuere Seminario diœceſis, vbi eſt Conuentus, vel Eccleſia, à qua dependent dicta bona: multo magis hoc de penſionibus ſtatuendum eſt; ſed id, de hujuſmodi bonis immobilibus, ſæpius per Illuſtriſs. Cardinales cōgregationis interpretationis ſacroſancti Concilij Tridentini decretum fuit; ergo idem, & multo magis, dicendum eſt de penſionibus. Multę autem hujuſmodi emanarunt interpretationes ab iiſdem Illuſtriſs. Cardinal. inter quas vna, his verbis concepta eſt, *ex beneficio quod in diuerſis diœceſibus habet bona, contribuendum eſt Epiſcopo loci, in quo eſt beneficij Eccleſia, niſi bona in alijs diœceſibus poſita, ſint propria vnius beneficij, quod tum contribui debet Epiſcopis locorum, in quibus bona cum ſua particulari Eccleſia ſuat ſita, dummodo tamen eadem Eccleſia ſubjecta, aut vnita, conſtructa fuerit ante acquiſitionem bonorum.* Ex quibus ſentio, ſaluo ſemper meliori judicio, dictas penſiones à quocumque loco debitas, contributioni ſubjacere, tam pro oneribus belli, quàm pro Seminario.

Tota hæc lis per tranſactionem ſopita fuit. Sed cùm in Rota noſtra lis ſuborta fuiſſet inter Conſules & Ciuitatem Valriaci, contra D. Anthonium de Simiana, illique pro ſuo intereſſe Conſules & Ciuitatem Auen. adhærentes, vt ratione penſionum per patrem ipſius emptarum, quarum ſolutio Auen. deſtinata erat, Valriaci contribueret à die mutati per D. Anthonium de Simiana domicilij, & ſic quæ earum eſſet potentior, an deſtinatæ ſolutionis, an domicilij, fuit concluſum, hoc caſu quo à principio vtrumque concurrebat, & poſtea domicilium mutatum fuit, eam domicilij eſſe potentiorem, & judicatum in fauorem Conſulum Valriaci, ſententiaque in rem judicatam tranſiuit, & executioni fuit demandata.

ARGVMENTVM.

DE poteſtate Commendatarij in Clericos.

SVMMARIVM.

1 *Commendatarij perpetui habentur vt titulares.*
2 *Adeò vt, ſi Titularis habet juriſdictionem in Clericos, eam habeat Commendatarius.*
3 *Vnio vnius beneficij, facta alteri acceſſoriè, operatur extinctionem & ſuppreſſionem nominis & tituli beneficij.*

CONSILIUM CXCV.

NOn videtur dubium, quin R.P. Rector Collegij Auen. Societatis Jeſu, cui Prioratus noſtræ dominæ de Grezo, in Ciuitate Carpent. & Prioratus loci de Paternis, ab eo dependens, antea in Commendam obtineri ſoliti per ſæculares, authoritate Apoſtolica vniti ſunt, poſſit curam & ſollicitudinem habere eorum quæ in dictis Eccleſiis geruntur; præſertim ſi ornamenta ſint decentia, & vt debent conſeruentur, ſi ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum honorificè cuſtodiatur, Fontes Baptiſmales integri
1 ſint, & alia hujuſmodi. Nam Commendatarij perpetui habentur vt Titulares, cenſenturque, & reputantur Titulares, & ideò diſpoſitio, & jura, loquentia de Titularibus, ſeu de veris Prælatis, habent locum in illis, Sarnen. *q.5.de trienna. & 4.de publicand.* Probus *in addit.ad Menoch.in c.nemo, nu.16.cum ſeqq.de elect.in 6.* fusè Nicol Garcia. *tract. de benefic.4.part.c.5.num.48.*
adeò vt ſi Titularis juriſdictionem in Clericos ſuæ Ec- 2
cleſiæ habeat, Commendatarius quoque habeat, vt in terminis docent Boer. *deciſ.271.n.3.* vbi id nedum apud Gallos, ſed apud Italos obtinere contendit Probus *in d.c.nemo n.13.14.23.30.* Anton.Fab. *in Codice Fabri lib.1. tit.3.definit.34.* & quamuis Chopin. *lib.2.de ſacra Polit. tit.8.nu.13. & 26. & lib.3.c.1.nu.19.* contrarium videatur ſentire, & Ferrer. *ad Guid.q.559.* diſſentientes opiniones conciliando, Cardinalatus dignitatem requirat, vt Prælatus Commendatarius juriſdictionem in Religioſos exerceat, tamen Boerij ſententiam indiſtinctè veriorem docet Bleymian. *introductio. in theor. & prax. benefic lib.3.tit.8.de benefic.in tit. & in Commend.num.24. in gloſſ lit.F.* & clarè conſtat ex Fabro *d.defin.34.* Nam, vt inquit Probus, *in d.c.nemo n. 23.* Commendatarius perpetuus melius cenſetur verus Abbas & Prælatus, & major in his quæ juriſdictionis & adminiſtrationis Prælaturæ, quàm Titularis. Et vtcumque ſit, etiam ſecundùm

cundùm ſententiam Chopini & Ferter. Abbas Commendatarius in Claricos ſæculares Eccleſiarum ſibi commendatarum juriſdictioné exercere poteſt, quam ſolùm in Religioſos negant, niſi ſit Cardinalis. Quod eo maximè hoc caſu ſtatuendum eſt, quod dicti Prioratus ſimpliciter & abſolutè d. Collegio Societatis Jesv, abſque vlla mentione Commendæ perpetuò, & acceſſoriè, non principaliter, vniti ſint, vt ex tenore Bullæ Vnionis conſtat: Ex quo ſequitur, Rectores d. Collegij omnimodam authoritatem in eis habere debere. Nam Vnio vnius beneficij facta alteri acceſſoriè, operatur extinctionem & ſuppreſſionem nominis & tituli beneficij vniti, & judicatur vt prædium ejus cui fit Vnio, Oldrad. *conſ.* 157. *n.* 15. Sarnen. *ſurg. de trien. q.* 8. *& de infirmis q.* 15. Rebuff. *in praxi in forma nova proviſionis, verborum annexis*, Rota *dec.* 758. *num.* 6. *part.* 1. *& dec.* 133. *num.* 16. *part.* 2. & fuit dictum *in vna Verdunen. Decanatus ds anno* 1580. *& in cauſa Burgen. ſeruitij Decan.* 13. *Iunij* 1594. & alijs relatis per Garcian. *d. tract. part.* 12. *c.* 2. *num.* 12.

ARGVMENTVM.

AN conſuetudine induci potuerit, vt bona poſſidentes in territorio Bedoini, non teneantur ſignificare, & minus expectare decimarium per aliquot horas.

An Prior teneatur contribuere pro reparatione murorum.

SVMMARIVM.

1 *In Gallia quilibet tenetur ſignificare diem, quo vult fructus colligere.*
2 *De jure communi, res videtur dubia, ſi conſuetudo ſit in contrarium.*
3 *Sed verius eſt, hujuſmodi conſuetudine non obſtante, ergo dominum certiorare, & expectare per aliquot horas Rectorem Eccleſiæ.*
4 *Conſuetudo, per quam datur cauſa delinquendi, non debet ſeruari.*
5 *Præſcriptio centum annorum ſufficit contra Romanam Eccleſiam.*
6 *Prior non tenetur ad reparationem murorum.*
7 *Contra.*
8 *In hac patria, negatiua verior eſt.*

CONSILIUM CXCVI.

EX documentis nobis exhibitis, per R.dos Religioſos Conuentus Montiſmajoris ſecus Arelaten. ſcilicet compromiſſo, & ſententia arbitrali lata inter Priorem loci de Bedoino & Communitatem & habitatores prædicti loci, ſub anno 1399. & 15. Martij, qua cauetur quòd Vniuerſitas & omnes habitatores d. loci teneantur fideliter præſtare quintamdecimam partem omnium bladorum in ſtipula ſiue garbis, ſoluendorum in campis in quibus colligêtur, ita quòd vocatum de Decimarijs Prioris poſt requiſitionem, per tres horas antequam blada de campis eleuent, exſpectare teneantur, & etiam quintamdecimam partem omnium aliorum fructuum: Necnon donatione facta per Illuſtrem Eamido, per quam donauit Venerabili Monaſterio Montiſmajoris Caſtrum de Bedoino cum territorio ibidem pertinente, cum Eccleſijs, decimis, & cum omni oblatione, & Eccleſia ſancti Petri, nominata Monaſtrol, cum omnibus ſuis pertinentijs, limitatum & confrontatum in d. donatione, ſub reſeruatione vſusfructus ejus vita durante, & medietate in fauorem liberorum, ſub datum menſe Decembri, regnante Conrado Rege; Bulla S.mi D.N. Papæ Gregorij, qua confirmauit priuilegia d. Monaſterij Montiſmajoris, & nominatim donationé factam eidé Monaſterio per d. Exmido, qua voluit poſt ejus mortémedietaté d. Caſtri pertinere & ſpectare ad d. Monaſteriū, & alteram medietatem ad ſuos filios, & poſt illorum morté integrè ad d. Monaſteriū. Bulla Innocentij III. qua mandauit Legato vt curaret reſtitui d. Monaſterio quartam partem d. Caſtri, quæ fuerat ipſi occupata per quendam Comitem Tholoſanum. Alia Bulla Papæ Gregorij confirmatoria conceſſionis d. Caſtri in fauorem d. Monaſterij. Duobus homagijs præſtitis per Roſtagnum Deſparron in fauorem R.di Abbatis dicti Monaſterij de quarta parte juriſdictionis d. Caſtri, ſub die 13. Aprilis 1212.

Duo reſultant diſcutienda, Vnum, an conſuetudine induci potuerit vt bona poſſidentes in territorio Bedoini, nó teneátur ſignificare, & minùs exſpectare Decimariū per certas aliquas horas. Alterum, an dicti R.di Religioſi, ſaltem dimidiam parté juriſdictionis d. loci vendicare poſſint. Tertium addendū eſt, an dicti Religioſi ad murorum d. loci reparationem contribuere teneantur.

Quoad 1. ſi in Gallia verſaremur, extra difficultatem
eſſemus, exiſtentib. edictis Regijs de die 19. Decē. 1563 1
& 16. April. 1571. quib. vnuſquiſque tenetur ſignificare
diem quo fructus ſuos percipere vult: ſed, cùm verſemur in Comitatu Venaiſſino, quæſtio ex mera juris
communis diſpoſitione terminanda eſt. Et quidem ſi 2
generaliter proponatur, nulla fraudis probatione facta, res difficultatem videtur habere ex tradit. per Crauet. *conſ.* 21. *per tot.* & ex eo quòd quamuis Rector Eccleſiæ petere poſſit, vt fructus non colligantur per dominum fundi niſi præſente ejus nuntio, aut abſente, denuntiatione prius legitimè facta, quia pro decima habet partem in fundo & fructibus, Geminian. *conſ.* 72. *nu.* 3. *verſ. videtur quod realis*, tamen hoc fallit, ſi conſuetudine contrarium receptum ſit, Zabarel. *conſ.* 146. *in*
princ. Nihilominus verior & receptior eſt ſententia, 3
hujuſmodi conſuetudine non obſtante, eoque dominū certiorare, & exſpectare per aliquot horas Rectorem Eccleſiæ, vt in terminis docent Specul. *tit. de decimis*, §. 1. *n.* 12. *verſ. vltimo quæritur*, Guid. Pap. *q.* 293. *nu.* 1. dum Specular. d. loco allegat, idem Guid. Pap. *q.* 70. *n.* 1. *circa fin.* Aufret. *ad dec. Capell. Tholoſ.* 433. *nu.* 4. *circa fin.* Tiraq. *in tract. de lignag.* §. 1. *gloſ.* 7. *n.* 59. Cujus rei ratio eſt, quia non debet obſeruari conſuetudo per quam datur materia ſubripiendi ipſas decimas, §. *quia verò in authent. vt nulli judicium*: & eſt generaliter verum, In
omni materia quòd ſeruari non debet conſuetudo, per 4
quam detur occaſio delinquendi, *c. fin. de conſuetud. c. fi. de præſcript. c. quod ſuper his, in fin. de cōſanguin. & affinit. c. ſicut pro certo, de ſimon.* Notorium autem eſt, quòd ſi dominus fundi pro libito poſſit aſportare gerbas, nulla denuntiatione facta, occaſionem fraudádi dari.

Nec obſtat d. Crauet. *conſ.* 21. caſus enim, ſuper quo conſuluit, longè differt à noſtro, nam ibi agebatur de

cõſuetudine qua puterat dominus in greno & in borreo decimam ſoluere, remedium enim aderet ne fraus fieret, ſcilicet deſcribendo quæ erant in area antequam deferrentur, vt ipſe tradit *n.2.verſ.tertio reſpondeo*, hoc noſtro verò nullum adeſt; cùm dominus adſporret gelimas, pro libito, relicto eo quod vult in agris.

Non obſtant etiam, quæ de conſuetudine per Zabarel. dicuntur *d.conſ.*146. nam ipſe, & alij, qui de ea loquuntur, intelligunt, ſi conſuetudo ſit approbata per ſuperiorem, & non aliter, quinimò etſi eſſet approbata, ſi tamen daret occaſionem freudandi, vt hæc notoriè dat, eam non eſſe ſeruandam, & d. Zabarel *d.conſ.* 146. & Aufrer. *d.q* 433. contendunt, & idẽ dicit Grimaudet *lib.3.des diſmes c.6.n.5.verſ.mais s'il y eſt cõmis fraude.*

Quæ tantò magis hoc caſu procedunt, quò nedum dicti Religioſi fundati ſunt in jure communi, ſed etiam in ſententia arbitramentali, de qua ſuprà.

Quod ſi d. Religioſi, præter ſupradicta, articularent de fraudibus aliàs commiſſis, res careret omni dubio, eo enim caſu, ipſemet Crauet. & omnes, fatentur nullam eſſe habendam rationem hujuſmodi conſuetudinis, etiam antiquiſſimæ, imò quantò antiquior, tantò magis damnanda, cùm antiquius & diuturnius peccatum per eam inducatur.

Sed cautè de eo debet articulari, & ſub proteſtationibus in ſimili fieri ſolitis, ne ſcilicet onere d. conſuetudinis probandæ, communitatem liberet, quæ difficillimæ eſt probationis per tradit *in c.1.in gloſ.verb.memoria, de præſcript.in 6.*

5 Quoad ſecundum, difficile erit præſcriptionẽ 400. annorum euitare, cùm 100. annorum ſufficiat, etiam contra Rom. Eccleſiam, *l.fin.C.de ſacroſanct. Eccleſ.* & habeet vim tituli & priuilegij: Tentandum eſt, ſi Romæ poſſet obtineri reſtitutio fauore Eccleſiæ, in odiũ domini ejus jura vſurpantis. Principem enim de abſoluta poteſtate facere poſſe certum eſt; cùm præſcriptio ſit à jure ciuili inſtituta. Et aut obtinebitur aut non. Primo caſu habemus intentum; ſecundo verò non propterea minus eſſet mouenda lis, cùm dicti Religioſi habeant titulum pro ſe, & dominus, volens ſe præſcriptione tueri, forſan talie documenta producet ex quibus aperietur vie hujuſmodi præſcriptionem emendandi, & vtcumque res cadet, liberum erit dictis Religioſis liti renuntiare.

Ad tertium, An dicti Religioſi, tanquam priores, te- 6
neantur ad reparationem murorum d. Caſtri; contro-
uerſi juris eſt quæſtio; alij enim exiſtimant nõ teneri,
gloſ. *in l.vlt.C quib.numer. nem. lic. ſe excuſ.* Joan. Andr.
Panormit. & alij *in c.non minus, de immunit. Eccleſ.* idem
Panorm. *conſ.3.vol.1.* Hoſtienſ. *in tit. de immunit. Eccleſ.*
in ſum.§.à quib. Alij verò contra gloſ. *in c.non minus*, Fa- 7
ber, Cyn. Bald. & Alberic. *in l.ad inſtructiones, C.de ſacroſ.Eccleſ.* Bald. *conſ.*246. *vol.*4. Chaſſan. *in conſuet. Bur-*
gund.tit.des Juſtices, §.4.gloſ.1. Guid. Pap. *q.79.nu.2.* Sed 8
hoc caſu negatiua ſententia, quòd ſcilicet non teneantur, ſuſtinebitur ex eo, quòd conſuetudine in hac patria receptum ſit, quòd Eccleſiaſtici, mediante ſumma quam ſoluunt cum primo ſtatu, Theſaurario generali, non teneantur contribuere in oppidis vbi bona ſita ſunt: quæ conſuetudo nominetim probabitur in loco Bedoini & in terminis reparationis, & maximè in hoc caſu, cùm, vt aſſeritur, d. caſus acciderit & dicti Religioſi non contribuerint.

ARGVMENTVM.

AN Regularis poſſit conferre beneficium ſæculare, & poſſeſſio triennalis juuet eum, cui collatum fuit.

SVMMARIVM.

1 *Regularis poteſt conferre beneficium ſæculare.*
2 *Omnia beneficia præſumuntur ſæcularia, niſi probetur contrarium.*
3 *Vltimus ſtatus attendendus eſt, quando non conſtat de contraria & anteriori qualitate.*
4 *Beneficium per 40. annos poſſeſſum per ſæculares, fit ſæculare, & non niſi per ſæculares obtineri debet.*
5 *Vnus actus ſufficit, vbi adeſt dictio,* ſolitum.
6 *Si dictio,* conſuetum, *plures requiruntur.*
7 *Ad regulam de triennali ſufficit titulus coloratus.*
8 *Vt titulus ſit coloratus, ſufficit quod conferens ſit in poſſeſſione conferendi, etiam per vnicum actum.*
9 *Triennali derogari non poteſt.*
10 *Et impedit ſequeſtrationem fructuum.*

CONSILIVM CXCVII.

PRIORATVS ruralis ſancti Andreæ de Villeiche, diœceſis Ciſtercien. quem nobilis dominus Gabriel de Aqueria, Clericus ſæcularis Auen. jam per triennium pacificè poſſedit, & nunc etiam poſſidet, quique illi vacans per reſignationem N. Petri de Aqueria, ejus fratris, Clerici etiam ſæcularis. per R. dominum Abbatem ſancti Andreæ ſecus Auen. collatus fuit, non potuit jure deuoluto impetrari, dictusque Gebriel & in poſſeſſorio, & in petitorio bene fundatus eſt, illique moleſtia inferri non poteſt.

Quod vt doceatur, præmittendum eſt, non eſſe in-
conueniens vt Abbas habeat collationem quorun-
dam beneficiorum ſæcularium, vt per Angel. *conſ.*247. 1
Punctus, Papa vniuit, in prin. Tuſc. *to.1.lit.B.concluſ.*67.
*nu.*3. neque enim ex qualitate Collatoris dignoſcitur qualitas beneficij, an ſit regulare vel ſæculare, ſed an regularibus vel ſæcularibus perſonis poſſit conferri, Joan. de Selua *tract. de benefic. part.3.q.11.num.40.verſ. item beneficium.*

Hoc ſtante, punctus quæſtionis verſatur, an d.
Prioratus ſit ſæcularis, vel regularis; nam ſi ſæcularia
ſit, vt eſt, d. Gabriel bene fundatus eſt, & impetratio de-
uoluterij nulla, ſæcularem verò eſſe præſumptio juris
eſt. Omnia enim beneficia ſæcularia ſunt cenſenda, c
niſi contrarium probetur, Rota *dec.2. de præbend. alias 32.in nouis*, Millis *in repertor. verb. beneficium, verſ.*23. Staphil. *de liter. grat. tit. de forma expectatiuar. in 10. forma, num.*10. Rebuff. *in praxi tit. quotuplex ſit beneficium, nu.*30. Nauar. *conſ.3. de præben.* & fuit dictum *in vna Segobien. præſtimonia 16. Iunij 1586. coram D. Mantica*, nempe quod beneficia in dubio præſumuntur ſæcularia: & nouiſſimè *in vna Pampilonen. Prioratus 21. Iun. 1599. coram D. Pamphilio*, vt refert Nicol. Gere. *tract. de benefic. part.1.c.6.nu.11.& 12.* & qui contendit regularia, probare debet, & quæ talia non cenſebuntur, niſi probetur ex fundatione ſeu inſtitutione vel conſuetudine, ſiue præſcriptione Religioſis eſſe addicta *c.cum de beneſ. de præb. in 6. clemen. vn. de ſupplen. neglegen. Prælator.* Coſm. *in pragmat. ſanctio. tit. de collat. §. item placuit, verb. regularibus*, Rebuf. *in prax. tit. regularia beneficia, multiplicia num.1.*

n.2. & in concordat. tit. de collat. §. volumus, verb. regularia, & in tract. de nominationib. q.15. nu. 26. alias 23. Nicol. Garc. *d. tract. part. 7. c. 10. n. 1.* & tantum abeſt vt ex fundatione vel conſuetudine d. Prioratus probetur regularis, quin potius ex collationibus & prouiſionibus antea factis probetur contrarium, etiam ex ſola prouiſione d. Petri, per cujus reſignationem d. Gabriel illum obti-
3 nuit: Nam cùm de contraria qualitate & anteriori ſtatu non conſtet, attendendus eſt vltimus ſtatus, maximè ſi eſt ſæcularitatis, qui eſt magis juri conformis, vt hoc caſu, Rota *deciſ. 2. de prab. in nouis.* Selua 3 *part. q. 11. qualit. 22. n. 40.* Rebuſ. *in concordat. d. tit. de collat. §. volumus, verb. regularis*, Malcar. *concl. 171.* Gregor. *d. beneſ. c. 10.* & Pacian. *de probat. lib. 2. c. 31. à num. 8. & 12.* & quod majus eſt, etiſi de contrario ſtatu anteriori conſtaret, et-
4 iam ex fundatione, nedum de conſuetudine, ſi per 40. an. per ſæculares obtineri ſolitus fuit, factus eſt ſæcularis, & non niſi per ſæculares obtineri debet, *d. c. cum de beneficio, de præb. in 6.* & fuit reſolutum *in vna Trident. Prioratus 17. Nouemb. 1594 coram d. Orano: & in Bracaren. Monaſterij 19. Decemb. 1597. coram D. Pamphilio*, vt refert Nicol Garc. *d. tract. part 7. c. 10. num. 34. & 35.* Hoc verò caſu nedum à 40. annis precponuntur collationes factæ de Prioratu ſæcularibus, ſed vna antiquiſſima à centum. Et quod rem clariorem reddit, eſt, quòd in dictis collationibus aſſeritur, d. Prioratũ ſæcularibus cō-
5 ferri ſolitum eſſe: vbi verò dictio, *ſolitum*, adeſt, vnus tantùm actus ſufficit, vt fuit decĩſũ *in cauſa Tiraſonen. juriſpraſ. annat. 16 Octob. 1592. coram D. Blanch. et, & in Salamantina parrochiani, 5 Iulij 1593. coram D. Arigonio*,
6 Nicol. Garc. *d. c. 10. nu. 37.* aliud eſſet ſi dictio, *conſuetum*, adeſſet, quia tunc vnus actus non ſufficit, ſed plures, Creſcen. *deciſ. 1. de præben.* & Mandoſ. *tit. de prouiſionib. verſ. præceptoria*, Nicol. Garc. *d. n. 37.* Hoc verò caſu plures hujuſmodi collationes adſunt, & ſic quomodocũque accipiamus, ſemper ſtatuendum eſt eſſe ſæculare beneficium: quo ſtante certiſſimum eſt d. Gabrieli regulam de triennali poſſeſſione ſuffragari, eaq; ab omnibus moleſtijs, quæ ei poſſent inferri, tutum eſſe: Nam,
vt ea quis ſe juuare poſſit, ſufficit quod habeat titulum 7
coloratum, Rebuſ. *tract. de pacif. poſſ. ſior. n. 34.* Maynat. *lib. 4. deciſ. & quæſt. c. 64.* qui ita judicatum refert in Senatu Tholoſano. In noſtro verò caſu nedũ coloratus, ſed ve-
riſſimus eſt titulus, cùm vt eſſet coloratus, ſufficeret 8
quòd ab habente poteſtatem in poſſeſſione conferendi, etiam per vnicum actũ, ex
& eadem ... Panorm. in c. cum Eccleſ. ... prop. n. 23. Alex. ... Eccleſia ſutrina. Rebuſ. *tract. ... n. 88. & ſeqq.* & ita judicatum ... *ternal. ... forenſ. ... 3.* quod adeò verũ eſt, vt ſi ſæcularis poſſederit pacificè per triennium beneficiũ regulare, vel contrà, etiam ... ſine ... diſpenſatione, juuetur d. regula, Rebuſ. *in d. tract. de pacif. poſſ. ſtat. 39 & 159.* Forget *au tract. des perſonn. & choſ. Eccleſ. c. 39. num. 7* etſi, poſt mortem d. poſſeſſoris, beneficium maneat quale erat ante, vt Rebuſ. & Forget docent d. locis, & tantæ
efficaciæ eſt hujuſmodi poſſeſſio triennalis, vt prouiſio 9
cum illius derogatione facta, nullius ſit momenti, Rebuſ. *in praxi beneſ. in 3. part. ſignatur. in verb. hac regula de annali, verſ. ſi poſſeſſio eſſet triennalis, & impediat ſequeſtrationem fructuum.* Papon *lib. 3. tit. 7. arreſt. 1.* Roche-
te *aux deciſ. beneſic. tit. ... de poſſeſſion, verſ. en matiere.* 10
Ex quibus concluditur, d. dominum Gabrielem optimè fundatum eſſe, etiam in terminis regulæ de triennali, & à moleſtijs illius qui jure deuoluto d. Prioratum impetrauit, omninò liberandum.

ARGVMENTVM.

De rejectione articulorum propter tranſactionem.
Et bonorum fideicommiſſo ſubjectorum alienatione.

SVMMARIVM.

1 *Bona ſubjecta fideicommiſſo, pendente conditione alienari poſſunt, reuocabiliter tamen.*
2 *Et fideicommiſſarius conditionalis non poteſt inhibere dictam venditionem, quæ reſoluitur tantum per euentum conditionis.*
3 *Etſi concurrat expreſſa prohibitio teſtatoris, modo ſit nuda.*
4 *Exceptio rei judicatæ impedit litis ingreſſum.*
5 *Declaratio nullitatis profeſſionis retrotrahitur.*
6 *Exceptio tranſactionis impedit litis ingreſſum.*
7 *Et eſt litis finitæ, poteſtque tam ante, quam poſt litem conteſtatam proponi.*
8 *Et impedit exceptionem intentionis, vel facti.*
9 *Clauſula taſo. ... arguit ſimulationem.*
10 *Tranſactio in Gallia reſcindi non poteſt, niſi ex dolo vero.*
11 *Quæſtio requirens altiorem indaginem, & implicata facto, non impedit litis ingreſſum.*
12 *Exceptio quæ conſtat per inſtrumentum, dicitur clara & certa.*
13 *Alienans omnia ſua bona, dicitur alienaſſe in fraudem creditorum.*
14 *Præcipuè inter conjunctas perſonas.*
15 *Alienatio in fraudem creditorum non ſubſiſtit.*
16 *Conſignatio quæ fit mulieri, ob inopiam mariti, non dicitur propriè reſtitutio.*
17 *Bona alienari prohibita, poſſunt alienari ex cauſa neceſſaria, ortum habente in perſona grauati.*
18 *Quod procedit etiam in neceſſitate cauſata ex ære alieno contracto ex voluntate grauati.*
19 *Dicta tamen alienatio, tantum habet locum durante vita grauati.*
20 *Authen.* res quæ, C. commu. de legat. *habet locum, etiam concurrente expreſſa prohibitione alienationis.*
21 *Licet fideicommiſſum appoſitum ſit in contractu.*
22 *Et agatur de dote confeſſata, ſi præceſſit certa promiſſio, & dos ab alio, quam ab vxore, promiſſa eſt.*
23 *Simulatio contractus, in Gallia, per teſtes probari non poteſt.*

CONSILIVM CXCVIII.

ARTICVLI parte domini Lamberti de Bouſquet, domini de Sigonce, contra dominã Franciſcam de Perrõne, vxoré domini Emerici de Bouſquet, dom. de Buiſſon, ad impediendã integram executionem ſentẽtiæ collocationis dotis & juriũ dotalium d. D. de Perronne, latæ, in rem judicatam tranſactæ, ſunt rejiciendi, & d. D. de Sigonce à ſuis petitionib. omnino repellendus, quippe qui actione careat, & nullo modo agere poſſit, tanquã tãquã fideicõmiſſarius ex vi fideicõmiſſorũ tã in donatione facta cõtemplatione matrimonij inter N. Spiritum de Bouſquet, dom. de Buiſſon & N. . . . . conjuges, prout de d. donatione cõſtat, facta per d. Sp. de an. 1550. & die, quã etiam in teſtamento nuncupatiuo per d. Sp. condito de ao. 1581. & 7. Aug. Quæ fideicõmiſſa non ſunt, nec erunt aperta in fauorem d. dom. de Sigonce, quouſq; d. dom. de Buiſſon ſine liberis maſculis deceſſerit; ſũt enim facta ſub hujuſmodi cõditione, ideoq; ſi d. Lambert aotg

Digitized by Google

d. Emericū decederet, caduca fierent quoad ipſum hujuſmodi fideicōmiſſa: pendente igitur cōditione fideicōmiſſi, non poteſt d. Lambert. experiri, & bona fideicōmiſſo ſubjecta interim alienari poſſunt, reuocabiliter tamen, ſi purificata fuerit conditio *l. fi. §. ſin autem C. cōmunia de leg. l. ſi is cui, §. ſi ff. quēadm. ſerui. amitt. l. generaliter, §. quotiens, ff. de fideicommiſſ. libertat. l. pleraque in*
1 *fi. ff. de reg. jur.* Pet. de Perra, *de fideic. q.* 5. *n.* 24. Pereg. *art.* 40. *n.* 6. *verſ. idcirco*: & fideicommiſſarius conditionalis non poteſt inhibere d. vcoditionem, Pereg *d. art.* 40. *n.* 8. quæ reſoluitur tantū per aduētum conditionis, Dec. *conſ.* 322. *in pr. alias* 323. Berttan. *conſ.* 108. *nu.* 7. *lib.* 1. *poſt r.* Craſſ. *in §. fideicommiſſum, q.* 56. *n.* 3. Pereg relato loco *in*
2 *d. verſ. idcirco*, idque verum eſt, etſi concurrat expreſſa prohibitio teſtatoris, ſi tamē hujuſmodi prohibitio ſit nuda & ſimplex, vt eſt in noſtro caſu, Angel. *conſ.* 7. *n.* 6.
3 Card. Tuſc. *verb. fideicommiſſum, concl.* 265. *nu.* 48. quod cōfirmatur, quia hujuſmodi prohibitio cenſetur appoſita ad confirmandum, nō ampliandum fideicōmiſſum præcedens Ludou. de Caſane *conſ.* 4. *nu.* 242. & teſtator prohibitionem alienationis exprimens, cēſetur ſe conformare cum tanta prohibitione alienationis à lege inducta, d. de Caſaoz, *d. loco n.* 143 poſt Dec. *conſ.* 636. *nu.* 8. & Berretan. *conſ.* 63. *n.* 5. Zadeichiū *conſ.* 5. *n.* 3. ideoq; ſicut tacita prohibitio non facit vt fide com. experiri poſſit ante conditionis euētū, ita nec expreſſa, cujus rei ratio eſt manifeſta, quia talis prohibitio nuda & ſimplex, nullius eſt momēti, & pro nō appoſita habetur *l. filiusfam. §. diui ff. de leg.* 1. *l. pater, §. Iulia l. Lucius, in pr. ff. de leg.* 13. Capi. *dec.* 108. *n.* 5. Alciat. *in d. §. Diui, ſub n.* 6. *& conſ.* 128. *&* 129. *lib.* 9. Berret. *conſ.* 75. *art.* 1 *n.* 2. & quoties DD. contendunt cōcurrente prohibitione expreſſa cum tacita, ſi alienatio ſequatur fideicōmiſſariū poſſe ſtatim rem vēdicare, etiā ante cōditionis euentū loquūtur in prohibitione cauſata, vt quia dictū ſit, quòd ſi hęres alienauerit, priuetur hæreditate, vel applicetur alicui, quē nominat teſtator, vel quia ſubiicerit ſe phibere alienationē, quia vult bona ſua cōſeruari in familia, vt videre eſt in themate ſuper quo cōſulunt, aut ſcribūt, & ſi qui forſan ſimpliciter loquā tur, intelligēdi ſunt ſecundùm DD. quos allegāt, qui nō de nuda, ſed de cauſata prohibitione loquuntur, ex tradit. per Angel *conſ.* 157. *circa pr. verſ. venio ergo ad ſecundū*, Caſtr. *conſ.* 247. *col.* 1 *circa med. verſ. quod autē d. prohibitio, lib.* Angel. Arct. *conſ.* 58. *in pr.* Rom. *cōſ.* 457. *in pr.* vbi Apoſt. *d. in verb. valeat*, Curt. *conſ.* 41. *ſub n.* 10. Tybe. Dec. *conſ.* 16. *n.* 20. *lib.* 2. Car. Tuſc. *verb. fideicommiſſum, concl.* 901. *n.* 5. *& concl.* 902. *n.* 2. *&* 3. In caſu verò in quo verſamur, adeò nuda & ſimplex eſt prohibitio, vt magis eſſe nō poſſit, vt videre eſt ex lectura teſtamēti. Sed dato, citra præjudiciū veritatis vel notē & receptionē eſſe ſententiā concurrente expreſſa prohibitione, etiā nuda & ſimplici, cū tacita legali, ſi res alienetur, ſtatim locū eſſe fideicōmiſſo, in hoc tamē caſu noſtro cōtrariū eſſet aſſerendū. vt latè demōſtrabitur.

Nec obſtat ſi dicatur d. Lāberrū nō fundari in d. alienatione, nec ſe ex ea ad fideicōmiſſū vocari. cōtēdere, ſed ex eo quod d. Emeric. prętēdatur incapax & inhabilis fideicommiſſi à D. Spiritu de Bouſquet facti, qui nominatim Religioſos, & eos qui ſunt in ſacris à d. fideicōmiſſo remouet d. verò Emericū & Religioſū ordinis Cloniacenſis, in eoq; profeſſum, & in ſacro Subdiaconatus ordine conſtitutū eſſe prætenditur, ideoq; conditionem fideicommiſſi extitiſſe, & d. fideicōmiſſū in fauorem d. Lāberti apertum eſſe. Nā ad hoc duobus modis reſpōdetur: 1° quòd d. Emericus per ſententias, quæ in rem judicatā tranſierunt, fuerit declaratus liber & capax, & Religionis profeſſio, & Subdiaconatus ordinis ſuſceptio, ſi tamen eū ſuſcepit, fuerunt declaratæ nullę, & quatenus de facto proceſſerūt caſſatæ, quę exceptio rei judicatæ peremptoria eſt, & impedit litis in- 4
greſſum, gloſ. *in c.* 1. *de litis conteſtatione in* 6. & alijs infrà mox circa tranſactionis exceptionem allegandis.

Nec obſtat quod dicitur, d. Lambertū non fuiſſe vocatū, omnia ſummo Pontifici nō fuiſſe narrata, diſpenſationē in prçjudiciū juris tertio acquiſiti non valuiſſe, & cætera hujuſmodi: Nam præter quā quòd verius eſt, d. Lambertū vocatum fuiſſe, dum de annullatione ordinis Subdiaconatus ageretur, quod judiciū includebat in ſe cauſam Profeſſionis in Religione Cluniacēſi jam finitam, ea jam nō poſſunt apponi per d. Lambertum, cum d. ſententiarum notitiam habuerit, & ijs acquicuerit, vt cōſtat per tranſactionē de an. 1597. & poſt tot annorum lapſum jam ab eis recedere non poſſit, & quamuis d. ſententiæ juſtè latæ fuerint, omniaq; narrata ſummo Pontifici, quæ narrari debebant, nec poſſit dici aliquod jus ante dictas ſententias fuiſſe quæſitū d. Lamberto, cum dictæ profeſſio, & ordinis Subdiaconatus ſuſceptio nullæ eſſent, & tales declaratæ, decla- 5
ratioque hujuſmodi retrotrahatur, etiam in præjudicium tertij, Menoc. *conſ.* 423. *n.* 25 *lib.* 5. Oſaſc. *dec.* 157. *nu.* 16. Pereg. *de fideicom. ar.* 53. *n.* 44. & operatur ne aliquod jus d. Lamberto vnquam quæſitum fuerit, ea omnia ceſſant poſtquam d. Lamberto ſciente & conſentiēte d. ſententię in rem judicatam tranſierunt, *l. ingenuum cum ſimilibus ff. de ſtatu hominum* (neque enim hic verſamur in terminis diſpenſationis, & ſic gratiæ, ſed in terminis nullitatis, & ſic juſtitiæ, *l. nam etſi ſub conditione, ff. de injuſt. rupt. irrit. fact. teſtam.* Rimin. jun. *conſ.* 564. *n.* 126. *vol.* 5. Menoch. Oſaſc. & Pereg. *vbi ſup.*)

Et omnino extra rem ex aduerſo contenditur, ſententiam in cauſa matrimonij latam nunquam tranſire in judicatam, *c. lator, c. tenor, c. conſanguinei, de re jud.* neque enim agebatur de validitate aut inualiditate matrimonij, ſed de validitate aut inualiditate profeſſionis & ſuſceptionis ordinis, & an d. Emericus eſſet illis ligatus, an verò liber, & capax ſucceſſiorū, fideicommiſſorum, matrimonij, & ſimilium. Nec nunc tractandum eſt de validitate, vel inualiditate matrimonij: ſed an d. Emericus ſit Religioſus & in ſacris, & ſic incapax fideicōmiſſi, quo caſu apertū eſſet in perſona d. Lamberti, an verò ſit laicus, & liber, & ſic capax fideicommiſſi: ſuper hoc ſcilicet an profeſſio, & ſuſceptio ordinis valuerint, nec ne, pronuntiatum fuit, & ſententia tranſiit in judicatum, ſciente & conſentiente d. Lamberto: is igitur illud amplius in controuerſiam deducere non poteſt, contendit enim d. Lambertus, ſe vocatum ex incapacitate d. Emerici, ſuper qua pronuntiatum fuit: obſtat igitur d. Lamberto exceptio rei judicatæ, nec ſe fideicommiſſo vocatum amplius contendere poteſt, ea enim exceptio manet firma, nec amplius controuerti poteſt, nullo habito reſpectu ad quęſtionem, an matrimonium valeat, necne, in hac quęſtione, qua ſolùm an apertum ſit fideicommiſſum, nec ne, quæritur? Etſi enim matrimonij validitas, vel inualiditas ſit effectus reſultans ex d. habilitate d. Emerici, non tamen principaliter fuit ſuper validitate matrimonij, ſed ſuper habilitate d. Emerici pronuntiatum, ſicut & capacitas fideicommiſſi eſt alius effectus d. habilitatis, ſuper quo etiam non eſt principaliter pronuntiatum, ſed ſuper d. validitate vel inualiditate profeſſionis & ſuſceptionis ordinis, de qua, & ſic de capacitate fideicommiſſi nunc, & non de validitate matrimonij, agitur.

2° Reſpondetur, obſtare exceptionem tranſactionis jurатę de d. anno 1597. in qua omnes illi prętenſi defectus, & incapacitates prętenſę, ratione d. profeſſionis, & ſuſceptionis ordinis ſacri, narrātur. Et nihilominus d. Lābertus omnia bona d. Emerico remittit, & ſolum

ſibi q;

ſibi reſeruat ius fideicommiſſi quod in futurum in eius
perſona aperiri poſſit, vt ex eo os d. Lamberto omnino
ſit occluſum, & à limine iudicij omnino repellendus
6 ſit. Exceptio enim tranſactionis, ſicut & rei iudicatæ,
eſt peremptoria & impedit litis ingreſſum, *l. fratris tui,*
10. *C. de tranſact. l. non minorem, C. eod. cap. ſi quando de*
offic. de legat. Salicet. & Alex. *in d. l. fratris tui,* Iaſ. *ibid.*
num. 1. *&* 2. Alexand. *conſ.* 30. *vlt. dub. lib.* 5. Oſaſc. *deciſ.* 91.
num. 7. Salicet. *in d. l. non minorem, C. de tranſact.* Alban.
7 ad Bart. *in d. l. non,* Zaſ. *lib.* 1. *reſpon. cap.* 13. *num.* 3. eſſe litis
finitæ. habetur *in l. & eleganter, §. ſi quis poſt tranſactio-*
nem, ff. d. condit. indeb. adeò vt poſſit opponi tam an-
te litem conteſtatam, quàm poſt, & vtroque caſu op-
poſita impedit litis proſequutionem, ſeu iudicij in-
ſtantiam, vt *in d. §. ſi quis poſt tranſactionem,* & ibi Bart.
& Bald. Ioan. Zanger *in tract. exceptio lib.* 3. *cap.* 16. Paul.
Montan. *in tract. de tutel. cap.* 33. *num.* 218. præſertim hoc
caſu, quæ non niſi cum clauſula, *ſaluo iure,* abſque vlla
cognitione cauſæ fuerunt admiſſi articuli d. Lamber-
ti, & notitia dictarum exceptionum, potiſſimùm dict.
tranſactionis, non niſi poſt litem conteſtatam ad dict.
dominam de Perronne peruenit, ſuper quo parata eſt,
ſi opus ſit, purgare ſe iuramento, & quatenus etiam
opus eſt, ex capite ignorantiæ, ſe in integrum reſtitui
petit.

Ex quo tollitur, quod ex aduerſo dicitur, iam arti-
culos fuiſſe admiſſos & litem conteſtatam, cùm d. ex-
ceptio poſt litis conteſtationem ad impediendam il-
lius proſequutionem proponi poſſit, & quoad d. exce-
8 ptionem tranſactionis tanti eſt momenti, vt exceptio
facti vel intentionis non poſſit opponi poſt tranſactio-
nem lite finita, *l. nec intentio, iuncto §. nam cum, Cod. de*
tranſact. & Bart. ibid. nec tranſactio ob defectum cauſæ
non expreſſæ reſcinditur, *l. ſi maiores,* & ibid. Bald. &
Salicet. *C. de tranſact.* Iaſ. *in l. ſi repetendi, num.* 1. *C. de con-*
dit. cauſ. dat. & planè d. tranſactio an. 1597. huiuſmo-
di eſt, quæ omnino dict. Lambertum repellat, ideóque
doloſè & ad fraudandos creditores, qui poſſent exe-
cutiones facere, etiam contra bona fideicommiſſo
ſubiecta, dd. Emericus & Lambertus aliam tranſa-
ctionem inierunt de anno 1606. per quam à d. tranſa-
ctione de ao. 1597. receſſum fuit, & omnia bona dict.
Lamberto remiſſa, & quamuis tunc temporis mens
contrahentium ea fuerit, vt ea ſe contra creditores,
alios tamen quàm vxorem, iuuarent; nihilominus
nunc d. Emericus colludens cum Lamberto, amore il-
licito, damnato, & adulterino occæcatus, vt vxorem
nobilem & honeſtiſſimam à ſe propter eius adulte-
rium ſeparatam, paupertate oppreſſam, ad ſe cogat re-
dire, & cum magno omnium ſcandalo adulterium
notorium pati, nedum permittit vt d. Lambertus dict.
tranſactione ſe iuuet, ſed ei omnia inſtrumenta & in-
ſtructiones ſubminiſtrat, quibus dictam de Perronne
eius vxorem diuexare poſſit. Sed vtcumque res acta ſit
inter dictos Emericum & Lambertum, reſpondetur,
d. vltimæ tranſactioni duobus modis.

Primo, quia d. tranſactio eſt ſimulata, & non niſi ad
fraudandos cæteros inita, vt fusè edoctum fuit in prio-
ribus ſcriptis per varias coniecturas & rationes ibi de-
ductas, ad quas me remitto, ne hîc eas repetam, qui-
bus nullo modo ex aduerſo reſponſum fuit, præter-
quam quod enixus eſt reſpondere rationi deſumptæ
ex continuatione poſſeſſionis, ex eo quod d. Emeri-
cus poſſederat, vt inquit, ex vi pacti in d. tranſactione
contenti, quod d. Emericus ad certos annos deberet
percipere fructus; tantum enim abeſt vt hoc pactum
minuat, quin augeat ſuſpicionem ſimulationis, fuit
enim appoſitum ad tegendam dictam poſſeſſionem:
quod enim dicitur, quod quando tranſactio non in-
cipit à traditione, ſed à promiſſione, non præſumi-
tur ſimulatio per continuationem poſſeſſionis, ex
Cæpol. *de ſimulatione contractuum, numer.* 77. *in fin. in*
praſumpt. 24. intelligendum eſt in terminis Cæpolæ,
cùm emptor non ſoluit precium. Nam cùm nemo
præſumatur velle iactare ſuum, bene facit venditor
remanendo in poſſeſſione, ſibi non ſoluto pretio,
ſicut & partes in nudis terminis promiſſionis exiſte-
runt: quouſque enim ex vtraque parte adimpleatur,
bene facit qui rem traditurus eſt, ſi in poſſeſſione re-
maneat: at hoc noſtro caſu, nihil ex parte d. Lam-
berti faciendum erat, & dict. Emericus omnia ſua
iura remitrit, & ad tegendam fraudem reſeruat ſi-
bi fructuum perceptionem per aliquot annos, cùm
omnes ſemper percipere poſſet, & neſcio qua fron-
te ſubiungat, pacta, quæ dicuntur inſolita, debere
exprimi, ex Alexand. *conſil.* 28. *col.* 2. *vol.* 5. & poſt
ipſum Sola *in conſtitut. Sabaud. tit. de pact. inter empt.*
& vendit. gloſ. vn. par. 1. *decreti ex frequen. num.* 59.
Nam diſertè varia, eáque nedum inſolita, ſed ex-
tra omnem rationem & non niſi è mente capto pro-
fecta, ſi ſimulatio non adeſſet, & quæ ſimul actionem
conuincant ex variis doctrinis ibi allegatis, in dictis
prioribus ſcriptis recenſentur.

Et quod ſubnectit, adeſſe vnum pactum in fauo-
rem Emerici quo fructus percipere poterat vſque ad
annum 1610. exiſtimans ex eo elidere quod in dictis
prioribus ſcriptis docetur, omnia pacta eſſe in fauo-
rem dicti Lamberti, anne exiſtimat Aduocatus dicti
Lamberti, huiuſmodi pactum eſſe in fauorem Eme-
rici, qui cum toto tempore vitæ ſuæ omnes fructus
ex vi dicti tranſactionis percipere poſſet, & de ple-
riſque bonis in vim detractionum ſibi competen-
tium liberè diſponere, & forſan dictus Lambertus
numquam percipere poterit, ſi ſcilicet prædecedat,
ea tamen perceptio reſtringitur vſque ad annum 1610.
Sed ita res ſe habet, totum hoc ſimulatum fuiſſe ad
fraudandos creditores, & inter dictos Emericum &
Lambertum actum, vt non obſtante dict. tranſactio-
ne dict. Emericus omnes fructus perciperet, quam-
diu viueret; & ad hoc colorandum fuit appoſi-
tum dictum pactum, nam etiam nunc poſt lapſum
dicti anni 1610. notorium eſt d. Emericum percipere
non obſtante dict. arrendamento per Lambertum fa-
cto, quod ſimulatum eſt, & dicis tantùm cauſa fa-
ctum.

Quod ſi, præter pacta, requirat quoque vt clau-
ſulæ inſolitæ exprimantur, vt prima coniectura in
prioribus ſcriptis deducta confirmetur, & quæ clau- 9
ſulæ arguunt ſimulationem, gloſ. *in leg. ſi quis ſub*
condit. ff. de condit. inſtitut. Iaſ. *in l. teſtamentum, in vlt.*
notab. C. de teſtamen. Berous *in cap. ad noſtram, num.*
36. *de empt. & vendit.* Neuiſan. *conſ.* 8. *num.* 63. fusè Fari-
nac. *in tract. de falſit. & ſimulat. quaſt.* 162. *num.* 155. eæ
ex lectura inſtrumenti ſatis patent, quarum eæ præci-
puæ ſunt.

Prima, quando dicitur eos inter ſe literas Regias
reſciſionis tranſactionis interinare, vt in iudicio, qua-
ſi verò ipſi iudices ſint, & ipſorum poteſtati id com-
mittatur.

Secunda, cùm interinant ſeu emologant dictas lite-
ras reſciſionis, cùm tamen eæ à limine iudicij fuiſſent
caſſandæ per ordinationem Regiam, pro tranſactioni-
bus latam, de qua poſtea.

Tertia, cùm dict. Emericus ait, veritatem eſſe ta-
lem, quod per dicta teſtium examinatorum ad in-
ſtantiam dict. Lamberti, & aliorum, conſtat Ludo-
nicùm de Bouſquet, ipſorum fratrem, inſtituiſſe
dict. Lambertum in ſuo vltimo teſtamento, ſuum, ſo-

11 implicati facti quæſtionem, idcóque non impedire li-
tis conteſtationem, & ad merita cauſæ, & definitiuam
reſeruandas, ex Franc. *de acceptan. in tract. de ſenten. de-
finitiua & interloc.* & Gail. *lib. 1. de pac. public. c. 11. num. 29.*
Nam excepta continuatione poſſeſſionis poſt an. 1610.
& detractionibus ſolutionum, ſororibus factarum, &
acquiſitionum, cæteræ omnes, & nominatim d. conti-
nuatio poſſeſſionis vſque ad an. 1610. & detractio legi-
timæ, ac eorum quæ d. Lambertus ex vi d. tranſactionis
de an. 1597. conſequutus fuit, vel iuris ſunt, vel ex le-
ctura dictarum tranſactionum manifeſtè probantur;
quæ propterea non dicuntur requirere altiorem inda-
12 ginem: exceptio enim, quæ conſtat per inſtrumentum,
dicitur clara & certa, de Graſſis *except. 5. num. 13.* Scha-
put. *de Saluiano interdicto, lib. 2. quaſt. 1. num. 5.* & illa ex-
ceptio dicitur non requirere altiorem indaginem, quæ
oritur ex ventre inſtrumenti, de Graſſis *except. 5. num. 5.*
Schaput. *d. lib. 2. quaſt. 1. num. 5.* & exceptio quæ in iure
conſiſtit, admittenda eſt, quia de ea dicitur inconti-
nenti conſtare, ex eo quod ius certum ſit, Schaput. *de
Saluian. interdic. lib. 1. quaſt. 1. num. 5.* & illa exceptio di-
citur non requirere altiorem indaginem, quæ oritur
ex ventre inſtrumenti, de Graſſ. *except. 5. num. 5.* Schap.
d. lib. 2. quaſt. 1. num. 5. & exceptio quæ in iure conſiſtit,
eſt admittenda, quia ius certum eſt, Schaput. *d. quaſt. 1.
num. 4.* imò cùm de his nunc clarè conſtet, nunc quo-
que de illis iudicandum eſt, & ex vi illatum, nulla dict.
tranſactionis de anno 1606. eſt habenda ratio, non ob-
ſtante litis conteſtatione per ignorantiam dict. tranſa-
ctionis facta, vt ſuprà dictum fuit; reliquæ enim con-
iecturæ, demptis ſupradictis, quæ continent in ſe pa-
ctum, pluſquam ſufficientes ſunt, cùm duæ ſufficiant
ſecundùm magis communem DD. opinionem, de qua
per Pariſ. *concluſ. 55. num. 29. & ſeq. lib. 1.* Card. Tuſch. *in
verbo, ſimulatio, concluſ. 260. num. 1. & concluſ. 263. num.
18. & 19.*

Atque hæc eſt prima reſponſio, ex ſimulatione d.
tranſactionis ſumpta. Altera, & ſecunda, eſt, quia per
huiuſmodi tranſactionem, quantumuis eſſet vera, non
poſſet præiudicium afferri dict. dominæ de Petronne,
quia eſſet facta in fraudem creditorum, alienando, &
13 in alterum transferendo omnia ſua bona: qui enim
omnia ſua bona alienauit, dicitur alienaſſe in fraudem
creditorum, Bart. *in l. omnes, 17. §. Lucius, ff. quæ in frau-
dem creditorum*, Menoch. *conſil. 334. num. 5. lib. 4.* præ-
14 cipuè verò quando fit inter coniunctas perſonas, *l. non
ſolum, 67. ff. de rit. nupt.* & ibi Bart. idem Bart. *in l. no-
men 33. §. filio, ff. de leg. 3.* & ideo eo caſu etiam prætẽ-
ſa tranſactio erit nullius momenti quoad d. dominam
de Perrunne, Bart. *ſing. 104. & in l. 3. C. de iur. fiſc. lib. 10.*
15 *num. 7.* Alienatio enim, ſeu ceſſio, facta in fraudem cre-
ditorum, nulla eſt, & minimè valet, *§. item ſi quis in
fraudem*, & ibi Gloſ. Iaſ. Aretin. Fab. & Gomeſ. *inſti-
tut. de action.* Roland. *conſ. 58. vol. 2.* Peregr. *de iur. fiſci,
lib. 5. tit. 1. rub. de public. bonor. num. 154. & 156. in fine, verſ.
intellige tamen*, Ludouic. Peguer. *deciſ. crim. 49.* Maſcar.
*de probat. lib. 1. concluſ. 446. num. 11. & concluſ. 264. num.
8.* Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib. 13. tit. 35. num.
4. & tit. 39. num. 1. & ſeq.* quæ ex prioribus ſcriptis huc
transferenda diximus. Atque ex his conſtat, d. Lam-
bertum, tanquam actione carentem, omninò repel-
lendum.

Sed iam demus, citra præiudicium veritatis, verio-
rem & receptiorem eſſe ſententiam, quòd tacita &
expreſſa prohibitione de non alienando concurren-
tibus, ſi alienatio ſequatur, ſtatim fideicommiſſarium,
ante conditionis euentum, experiri poſſe, ideóque d.
dominum Lambertum, dominum de Sigonce, tan-
quam ex nouo iure ſibi poſt dict. tranſactionem quæ-
ſito, & ſuperueniente, experiri poſſe, nihilominùs, in
caſu de quo agimus, dict. dominus de Sigonce eſſet
omnino repellendus, quia conſignatio, de qua agitur,
non eſt alienatio; nam dotis reſtitutio, quæ fit mulie- 16
ti, conſtante matrimonio, ob vergentiam mariti ad
inopiam, non dicitur propriè reſtitutio, Cyn. *leg. vbi
adhuc, num. 9. C. de iur. dot.* quia adhuc deſeruit oneri-
bus matrimonij, & pacta vigent, Bart. *leg. ſi conſtante,
num. 55. ff. ſolut. matrim.* Alexand. *conſ. 142. num. 13. lib. 5.*
Gramm. *deciſ. 92. num. 1. & 11.* Ratio eſt, quia vxor non
eſt domina rerum conſignatarum, Rot. Auen. *deciſ.
160. numer. 11.* Nec in eam transfertur aliquod domi-
nium, ſed bona aſſignantur tantum loco cuſtodiæ,
Muſcatel. *in ſecunda inſtit. par. 3. gloſ. adiudicatur, num.
83. & ſeq.* Afflict. *deciſ. 9.* & illa conſignatio non nocet
viro, remanet enim dominus, & eius conditio non fit
deterior, nec ipſe pauperior, ſola adminiſtratione, quæ
penes eum iam erat, penes vxorem reſidente, Ma-
gon. *deciſ. Florent. 125. num. 3. & 5.* Et ſoluto matrimo-
nio vxor habet tantum actionem ad dotem, & non
ad bona conſignata, Gumeſ. Leon. *deciſ. 6. diuerſ.
num. 4.*

Sed rurſus, detur hìc agi de vera alienatione, & ſup-
ponamus aliquem creditorem dict. Emerici proſequi
diſtractionem aliquorum bonorum fideicommiſſo
ſubiectorum, quæ ſibi obligata ſunt, & eam obtine-
re; non propterea poſſet dict. dominus de Sigonce,
ex vi fideicommiſſi experiri, quia bona per teſtato- 17
rem alienari prohibita, poſſunt alienari ex cau-
ſa neceſſaria, ortum habente in perſona hæredis
grauati, *leg. peto, §. prædium, ff. de leg. 2.* & ibi om-
nes notant, *& in dict. leg. filiuſfamilias, §. diui*, vbi
Ripa *num. 9.* Petr. de Petra *de fideicommiſſ. quaſt. 8.
num. 316.*

Quod procedit etiam in neceſſitate cauſata ex ære 18
alieno contracto ex voluntate grauati, *d. quaſt. 8. num.
319. verſ. verumtamen*, tamen dict. alienatio habet
tantum effectum durante vita grauati, *dict. quaſt. 8.* 19
num. 319. verſ. tertio declaratur, Peregr. *d. art. 40. n. 20.
& 21.* Et talis alienatio fieri poteſt ob æs grauati, dum-
modo fiat iubente iudice, *d. q. 8. n. 320.*

Ex quibus concluditur, dictum dominum de Si-
gonce omni actione carere, ideóque omnino à limi-
ne iudicij, & proſequutione litis repellendum, hoc
dilemmate: aut enim contendit fideicommiſſum in
ſua perſona apertum, ob incapacitatem præten-
ſam dict. Emerici, domini de Bniſſon, aut ex pro-
hibitione alienationis, ſequuta alienatione: Pri-
mo caſu, obſtat ei exceptio tranſactionis iuratæ:
Secundo verò ei obſtat, quòd conſignatio dotis non
ſit alienatio, & quamuis eſſet, cùm facta fuerit
inuito Emerico, & authoritate iudicis, non poſſet
dict. Lambertus, durante vita Emerici, eam impu-
gnare.

Quibus ſtantibus, vt ceſſant, ceſſant quæſtiones,
an *authent. res quæ, C. communia, de leg.* habeat locum,
concurrente prohibitione expreſſa teſtatoris, & an in
dote confeſſata, & an ſi confeſſio dicatur ſimulata,
& is qui ſimulatam dicit, onus probandi, eam non
fuiſſe receptam, in ſe ſuſcipiat; hæc omnia quæri de-
bebunt, cùm conditio fideicommiſſi exiſtet, ſed nunc
ſatis eſt obijcere dict. Lamberto, eum nullam ha-
bere actionem, & neminem ſine actione experiri
poſſe.

Sed ſi forſan ille caſus accidat, vt conditio fideicom-
miſſi exiſtat, vt quia d. Emericus moriatur ſuperſtite
dict. domino Lamberto, tunc ſi dicta domina de Per-
ronne reſtitutionem dotis conſequi velit, ceſſante,
vt ceſſabit, per obitum mariti conſignatione dotis,

abſque dubio conſequetur, non obſtantibus oppoſitionibus, quas facere poterit d. dominus Lambertus; Primò, quia bona, de quibus dict. Emericus diſponere poteſt, erunt pluſquam ſufficientia pro ſolutione iurium d. dominæ de Perronne competentium: quæ bona conſiſtunt in ſua legitima, & portione legitimarum Renati, & Ludouici, fratrum, nec non in iis pecuniariis ſummis, quas pro iuribus paternis & maternis N. & M... ſuis ſororibus ſoluit, quæ redactæ fuerunt ex pretio locorum ſancti Vincentij & Mariol, quæ numquam ſpectarunt ad Spiritum du Bouſquet, patrem eundémque teſtatorem, & ſic non erant de bonis fideicommiſſo ſubiectis.

Denique, in iuribus maternis, dict. Emerico competentibus, quæ omnia ſunt detrahenda de bonis fideicommiſſo ſubiectis, conſiſtunt etiam in variis acquiſitionibus, quas in dictis locis tam dicti Buiſſoo, quàm Valriaci d. Emericus fecit.

Sed caſu quo dicta bona non ſufficerent pro ſolu-
20 tione iurium dict. de Perronne, ea experiretur ex vi *authen. res quæ, C communiâ, de leg.* quæ etiã expreſſa prohibitione exiſtente, ea veriori & receptiori ſenteotia locum habet, Bart. & alij, communiter, *l. filiusfamilias, §. diui, de leg.* 1. & de communi teſtatur Iaſ. *in d. authen. res quæ, num.* 24. *& conſil.* 157. *vol.* 2. Auguſt. Berou. *conſil.* 110. Boer. *deciſ.* 129. *num.* 5. Crauet. *conſ.* 291. *num.* 4. Rol. *conſil.* 81 *num.* 7. *&* 26. *vol* 2. & fuſiſſimè Anthon. de Padil *in d. authen. res quæ, num.* 52. & Pet. de Petta *de fideicommiſ. quæſt.* 8. *num.* 422. quod adeò verum eſt, vt etiamſi prohibitio nominatim facta fuerit, etiam ex cauſa dotis, habere nihilominus locum dict. authent. exiſtimauerint Caſtrenſ. *conſ.* 80. *num.* 1. *lib.* 1. Lop. *in cap. per veſtras, de donat. inter vir. & vxor.* Curt. iunior *conſ.* 59. & de communi teſtatur Berous *quæſt.* 110. *per tot.* præſertim *num.* 52. & ſecundùm hanc iudicatum referunt Guid. Pap. *quæſt.* 96. & Berous *deciſ.* 129. & ita etiam in Senatu Tholoſano iudicari refert Ferrer. *ad Guid. dict. quæſt.* 96. eámque ſententiam rationibus firmat, quas non refero, ſed an hæc opinio verior ſit, necne, non eſt inſiſtendum, cum prohibitio in noſtro caſu ſit omninò nuda & ſimplex, nec in ea vlla fiat dotis mentio.

Nec obſtat ſi dicatur, *d. authent. res quæ*, ceſſare in fideicommiſſo in contractu appoſito, quale eſt, vt prætendit, de quo agitur ex Crauet. *conſ.* 19. *num. vltim.* Pereg. *de fideicomm. art.* 42. *num* 58. vbi multos allegat, quod maximè locum habere debet, cùm agitur de oneroſo contractu, ex Peregr. *d. num.* 58. ſubſtitutio autem. de qua nunc agimus, fuit appoſita in contractu matrimonij illius, contemplatione & fauore liberorum, quare non dicitur ſubſtitutio vel donatio merè lucratiua, ſed ob cauſam, & quoad vxorem & liberos oneroſa, Tiraquel. *ad leg. ſi vnquam de reuoc. donat. in verb. donatione largitus, num* 244. Menoch. *conſ.* 261. *n.*
21 9. *& ſeq vol.* 3. Surd. *deciſ.* 213. *num.* 15. nam reſpondetur, ſententiam contrariam, vt & quoque dict. authentica habeat locum in fideicommiſſo appoſito in contractu huiuſmodi, veriorem eſſe, quam tenuit Caſtrenſ. *in d. authent circa princip.* Iaſ. ibid. *in* 4. *limit.* Opizo *in d. §. Diui, num.* 141. & probatur *per l. fin. C. de reb. alienis non alienan.* vbi textus pacificat prohibitionem legis, teſtatoris, & contrahentium, ſed in hoc caſu non videtur res habere difficultatem, quia nulla adeſt prohibitio expreſſa, ſed tantùm tacita ex fideicommiſſo ibi appoſito reſultans, in quo militat eadem ratio, quæ in fideicommiſſo in teſtamento appoſito, ſiue poteſtatis, ſiue voluntatis: poteſtatis quidem quia ſemper eadem eſt obligatio erga deſcendentes de dotando; voluntatis autem, quia non eſt præſumendum, donantem voluiſſe filias donatarij fuiſſe indotatas, & quod de dotis conſtitutione erga filias, id de dotis reſtitutione erga vxorem ſeu nurum reſpectu fideicommittentis ſtatuitur.

Sed in hoc non eſt incommodum, cùm fideicommiſſum in dict. donatione reſtrictum ſit ad locum de Buiſſono: at verò dict. domina de Perronne pro reſtitutione dotis & iurium dotalium, eo caſu aduenienté, perſequetur bona Valriaci, & quædam in dict. loco Buiſſoni, per dict. tamen Emericum acquiſita, quæ ea ipſa ſunt, ſuper quibus nunc collocata fuit.

Nec obſtat ſi dicatur, hæc procedere quando conſtat de reali dotis numeratione, non autem ſi agatur 22
de dote confeſſata, vt hîc: nam illud ceſſat, nec habet locum quando præceſſit certa dotis promiſſio, vt hoc caſu; nam tunc ſicut confeſſio ſubſequens nocet anteriorib. creditoribus, ita fideicommiſſario, vt dictæ authent. ſit locus, Crauet. *pro genero, conſ.* 1. *num.* 186. Roland. *conſ.* 85. *num.* 40. *vol.* 1. *& conſ.* 20. *vol.* 4. Magon. *deciſ.* 68. *num* 10. Rota Auen. *deciſ.* 25. Afflict. *deciſ.* 402. Anth. de Padil. *in dict. authent. res quæ, num.* 110. *in fin.* Coſta *in tract. de facti ſcien. & ignoran. diſt.* 82. *cent.* 2. idque præſertim in caſu noſtro procedit, quo dos non fuit per dict. de Perronne promiſſa, ſed per illuſtriſſ. quondam dominam Duciſſam de la Vallete ac ipſius fratrem, & ſic non ab ipſa, ſed ab aliis confeſſus eſt d. Emericus dotem recepiſſe, Rol. *conſ.* 93. *n.* 26. *vol.* 1. Hyppolit. *ſingul.* 345. Oſaſc. *deciſ.* 172. *n.* 11. Ioſeph. Ludouic. *deciſ. Peruſ.* 71. *par.* 2.

Non obſtat poſtremò, dict. authenticam ceſſare, ſaltem in dote ſimulata, & cùm fideicommiſſarius ſuſcipit in ſe onus probandi ſimulationem, & non ſolutionem, quo caſu admitti debet huiuſmodi probatio ex Mobed. *tit. de confeſſis, deciſ.* 2. *num.* 4. Afflict. *deciſ.* 402. *numer.* 12. & ibid. Vaſill. Rot. Auen. *deciſ.* 25. *num.* 8.

Idque locum habet etiamſi præceſſiſſet promiſſio dotis, quæ promiſſio præcedens non poteſt tollere fraudis & ſimulationis ſuſpicionem, Surd. *deciſ.* 116. *num.* 9. Bald. *Nouell. de dote, par.* 10. *num.* 12. 13. *&* 15. Anthon. Faber *in C. Fabrian. lib.* 5. *tit.* 8. *de dote, cau. non numer. definit.* 4. vbi ait, hanc exceptionem ſimulationis quandocumque proponi poſſe, etiamſi præceſſerint capitula matrimonialia, idémque tenet Socin. *in l.* 1. *num.* 84. *in fin. ff. ſolut. matrim.* Nam reſpondetur, poſito & non conceſſo, hoc verum eſſe, aut dict. ſimulationem prætendit probare per teſtes, aut per contra- 23
ctum, quem in actis produxit: ſi per teſtes, non poteſt, obſtante ordinatione Regia de anno 1566. *in Cod. Henrico, lib.* 5. *tit.* 10. *cap.* 5. & ibi Charon. qui multa arreſta ſupremorum Senatuum refert; iuxta d. ordinationem latam *aux baſiliques, lib.* 5. *tit.* 10. *cap.* 5. & ibi Frerot. Si verò per d. inſtrumentum, hoc nullius eſt momenti & roboris, per rationes deductas in prioribus ſcriptis, quas hîc non repeto, præſertim quod poſt d. inſtrumentum, & declarationem prætenſam in eo contentam, eámque de falſo ſuſpectiſſimam, d. Emericus aliquibus annis poſtea, ſcilicet de an.... de nouo confeſſus eſt ſe d. dotem recepiſſe, & recognitionem fecit. Quod corroboratur, quia etiam ſolùm habita ratione ad primam recognitionem, factam per d. Emericum, d. de Perronne nec voluit, nec potuit d. huiuſmodi declarationem facere, quia cùm ipſa dotem non promiſiſſet, ſed dict. Duciſſa; vel frater, non potuit iuri illis quæſito per recognitionem & quictantiam, per dict. Emericum factam, præiudicare & derogare: noluit autem, & voluiſſe nullo modo credendum eſt, quia ipſa omnino indotata remaneret; nam ſi vera eſſet & valida declaratio

(nam

nam caſu quo vera eſſet, abſque dubio nullius mo-
menti eſſet, vt mox dicetus, ipſa neque contra mari-
sum, obſtante eius declaratione, neque contra dict.
Duciſſam, vel fratrem, quia per dict. recognitionem
erant liberati (quibus d. de Peironne, vt iam dictum
eſt, non potuit præiudicare) vllam haberet actionem.
His omnibus accedit, quod omnem anſam contradi-
cendi omninò præſcindit, quia huiuſmodi declara-
tio, & inſtrumenrum, proponitur in Gallia factum,
vbi omnes contractus & declarationes mulierum, cu-
iuſcumque generis ſint, in fauorem maritorum factæ,
ſunt nulli & nullius momenti, non obſtante iura-
mento in eis appoſito, cuius in Gallia nulla haberut
ratio.

ARGVMENTVM.

AN & quo caſu filius, vel ab eo ius habentes, à petitione legitimæ repelli poſſint.
Legitima filij quanta ſit.
Et an fructus illius debeantur à die mortis abſque interpellatione.

SVMMARIVM.

1 *Exheredatus, ex vna de 14. cauſis enumeratis* in §. cauſas, in Authen. vt cum de appella. *vel ex alia maiore, vel vrgentiore, aut ſimili, à legitima petitione repellitur.*

2 *Legitima, eiuſque ſupplementum, præſcribitur 30. annis, ſicut legata, & omnes actiones.*

3 *Licet de iure canonico, data mala fide, contrarium aſſeratur, id veriſſimum eſt de iure ciuili, quod, quoad præſcriptionem, in Gallia obſeruatur.*

4 *Proteſtatio extraiudicialis non interrumpit præſcriptionem, ſed neceſſaria eſt petitio iudicialis.*

5 *Iure Gallico inſtantia triennio perimitur, & currit præſcriptio, non obſtante litis conteſtatione.*

6 *Declaratio in præiudicium tertij, & iuris illi quæſiti, an fieri poßit, & quo caſu vnicus teſtis plenè probet.*

7 *Legitima filij quanta ſit.*

8 *Fructus legitimæ an debeantur à die mortis abſque interpellatione.*

9 *Fructus non poſſunt excedere duplum.*

CONSILIVM CXCIX.

VISIS inſtructionibus & documen-
tis pro eorum iuſtificatione ad me
miſſis, præſertim teſtamento Lau-
rentij de Groſſepierre, quo Lauren-
tiam Quinide, eius vxorem, hære-
dem vniuerſalem inſtituit: diuiſio-
ne bonorum paternorum inter Ia-
cobum & Laurentium, filios Antonij de Groſſepier-
re, facta abſque derogatione teſtamenti Romanæ Re-
boule quoad Iacobum, & quoad Laurentium, ſine
præiudicio iurium ſibi competentium ſuper bonis
maternis: donatione per d. Laurentiam Quinide om-
nium bonorum, iurium, & actionum præſentium &
futurorum, tam ex capite proprio, quàm vi teſtamenti
d. Laurentij, eius mariti, ſibi competentium, cum re-
ſeruatione fructuum eius vita durante, & facultate
diſponendi de 60. libris Turoneo. in fauorem Iacobi
& Petri Quinide, eius ex fratre nepotum, de an. 1611.
facta, debite acceptata, & inſinuata: declaratione Fr.
Laurentij Barnoin Religioſi ſancti Dominici, 1. Octob.
1611. Alia etiam declaratione d. Laurentiæ Quinide de
dicto anno, & 13. Octob. quibus aſſeritur eidem Lau-
rentiæ iniunctum fuiſſe à d. Laurentio eius marito, ne
ipſa, ſiue quidpiam peterent ab hæredibus Iacobi
eius fratris, ratione iurium maternorum; imò ea eiſ-
dem cederent & remitterent, præſuppoſito d. Roma-
nam Reboule in ſuo teſtamento, mediante ſumma
decem ſcutorum, priuaſſe d. Laurentium eius hæredi-
tate, ex cauſis in d. teſtamento expreſſis: dum quæritur
an aduerſus petitionem dictorum iurium materno-
rum à dicto Laurentio, & aliàs ab eo ius & cauſam ha-
bentibus factam, Iacobus Groſſepierre filius & hæres
alterius Iacobi fratris dicti Laurentij aliquo modo ſe
defendere poſſit.

Reſpondetur poſſe primò, quia ſi dicta Reboule
d. Laurentium exhæredauit, ſeu hæreditate priuauit
ex vna de 14. cauſis enumeratis *in §. cauſas, in authen. vt cum de appellatio.* & per Gomeſ. *lib. 1. varia. reſol. cap. 11. quæſt. 14.* vel etiam ex alia cauſa expreſſis in dicta
conſtitutione maiore, vel vrgentiore, quod ſufficit,
Angel. *in l. lex Cornelia, ff. de iniur.* Couar. *in cap. Raynutius, in princ. num. 16. ext. de teſtam.* vel etiam non gra-
uiore, ſed tamen ſimili, quod etiam ſufficit ex commu-
ni DD. ſententia, de qua teſtatur Iaſ. *in authen. non licet, C. de liber. præterit. col. 3.* & Curt. *num. 23.* Rip. *in l. final. quæſt. 41. C. de reuocan. donatio.* Graſſ. *in §. teſtamentum, quæſt. 42. num. 2. & 3.* & ea cauſa legitimè probetur, cer-
tum eſt, dictos creditores, vel ius & cauſam habentes,
ab huiuſmodi petitione legitimæ iurium maternorum
repellendos.

Secundò, quia, vt mihi proponitur, à morte d. Re-
boule vſque ad petitionem dict. legitimæ, quæ nunc
tantum fit, elapſi ſunt 30. anni & vltra. At verò 30. an- 2
norum ſpatio legitima, eiúſve ſupplementum præſcri-
bitur, DD. *in l. ſi quis filium, C. de inoffic. teſtam.* Viuius
opin. 488. nec quoad præſcriptionem vlla eſt differen-
tia inter legitimam eiúſve ſupplementum, ſed pari
paſſu ambulant, & 30. annis finiuntur, Graſſ. *in §. legitima, quæſt. 49.* ſicut & legata Dec. *conſ.* 154. & omnes
actiones perſonales, *l. omnes. l. ſicut, C. de præſcript. 30. annor.* Guid. Pap. *quæſt.* 199. Et quidquid de iure cano- 3
nico, exiſtente mala fide, contrarium aſſeratur, ad no-
ta. *in cap. fin. ext. de præſcript.* Superius propoſita de
iure ciuili veriſſima ſunt, quod, & non ius canonicum,
quoad præſcriptionem, in Gallia eſt in obſeruantia,
Bacquet *tract. des droicts de Iuſtice, cap. 21. num.* 181.
& 188.

Nec obſtat ſi dicatur d. Laurentium, in d. diuiſione, 4
profeſſum fuiſſe ſe iuribus maternis per d. diuiſionem
præiudicare nolle, nec ea in iis comprehenderetur:
neque enim eo interrupta eſt præſcriptio, cùm nulla
iudicialis petitio, minúſque conteſtatio facta fuerit,
quæ tamen ad eiuſmodi interruptionem eſt neceſſa-
ria, *l. vlt. C. de præſcrip. 30. vel 40. annor.* Et quamuis li- 5
tis conteſtatio facta fuiſſet, cùm tamen per triennium
& longè vltra inſtantia ſiluiſſet, ea iure Gallico ne-
dum perempta, ſed præſcriptio, quæ ſemel cœperat,
currit perinde, ac ſi nulla petitio, conteſtatióque
facta fuiſſet, Lommeau *aux maximes du droict François, lib. 3. cap. 5.* in quo, ius Gallicum differt à Ro-
mano, quo per litis conteſtationem actio perpetua-

tur, *d.l.vlt.C.de præſcript. 30. vel 40. annor.*

6 Quoad verò declarationem, tam per dict. Quinide, quàm per eius confeſſarium factam, ea ſola non poteſt nocere donatario, neque enim in præiudicium tertij, & iuris illi quæſiti fieri potuit; ſed tamen concurrentibus exhæredatione ſeu priuatione matris, in teſtamento facta, taciturnitate tanti temporis, quòd aliquibus poſt donationem menſibus, quòd ab ægrotante, & mortis cogitatione impulſa, quòd proprio Confeſſario, & quòd non de omnibus rebus donatis, ſed de minore earum parte facta fuerit, Iudex illius rationem habere debet, præſertim quòd ſacerdoti, cui data fuit à confitente poteſtas confeſſionem manifeſtandi, & talis ſacerdos ſit fide dignus, qualis hic proponitur, creditur, & hoc caſu dictum vnius teſtis plenè probat, Gabriel *tit.de teſtib.concluſ.1.num.29.* Maſcard. *concluſ. 377.num.9.*

Ex quibus concluditur, à petitione legitimæ iurium maternorum dict. Iacobum eſſe abſoluendum.

Et, vt ſatisfaciam quæſtioni, quæ proponitur, caſu quo deberetur legitima, quod non creditur, quanta ea eſſet, & an fructus illius à die mortis abſque petitione
7 deberentur. Reſpondetur, cùm proponatur dict. Reboule, duobus tantum filiis ſuperſtitibus, deceſſiſſe, legitima erit ſexta pars bonorum dictæ Reboule, deducto ære alieno, & funeria impenſa. Fructus autem 8 legitimæ regulariter quidem, etiam ſine interpellatione, à die mortis debentur, DD. *in l. Papinianus, §. vnde ſi quis, ff. de inoffic. teſtam. & in authent. nouiſſima, C. eod.* Alex. *conſ.61.lib.1.* Bertrand. *conſ.270.num.2. & conſil. 173.num.36 lib.3.* etiam ſi in quantitate ſolueretur, ſi tamen adeſſent prædia, ex quibus deberetur, quia tunc debentur vſuræ loco fructuum, Alex. *conſ.69.col.vlt. verſ.accedit ad confirmationem, lib.1.* Cacheran. *deciſ.148. num.3.* Rip. *in l. fideicommiſſum, num.145. ff. ad Trebellian.* Seraphin. *deciſ.1406.num.7.* ſed ſi bona dict. Reboule, in pecunia conſtitiſſent, eáque huiuſmodi fuiſſet, vt nullos fructus reddiderit, non videtur, eo caſu, quòd fructus legitimæ debeantur abſque interpellatione: & vtcumque ſit, dicti fructus duplum excedere non debent, *leg. nihil intereſt, verſ. quod in ſingulos, ff de nauti.fœno. l. ſi non ſortem, 26. in princ. ff. de condic. indeb. l. vſura, l. pen. Cod. de vſuris, l. vnic. C. de ſenten. quæ pro eo quod intereſt profer.* 9

ARGVMENTVM.

EPiſcopvs an poſſit, reſignando Epiſcopatum in fauorem alicuius, reſeruare maiorem partem fructuum, propria authoritate, eius vita durante percipiendorum, nec non omnimodam adminiſtrationem ſpiritualem dicti Epiſcopatus.

SVMMARIVM.

1. *Reſeruatio omnium fructuum iure communi fieri poterat, ſed per Concil. Trident. mille ducati reſignatario remanere debent.*
2. *Adminiſtratio rarò quidem, ſed tamen conceditur.*
3. *Collatio omnium beneficiorum reſeruari poteſt.*
4. *Ordinum quoque collatio.*
5. *Item viſitatio, conuocatio Synodi, & tota iuriſdictio.*
6. *Sicut & ſtallus in choro, vox in Capitulo, & omnes functiones Epiſcopales.*
7. *In Gallia prohibita eſt reſeruatio omnium fructuum.*
8. *Penſio ſuper beneficiis, licèt in Gallia, tertiam partem fructuum excedere non poſſit, ſi tamen maior impoſita ſit, is qui ei conſentit, non poteſt reclamare.*
9. *Nec eius ſucceſſor per reſignationem.*
10. *Reſeruans fructus cum clauſula,* illos percipiendi propria authoritate, *remanet in poſſeſſione.*

CONSILIVM CC.

QVæritvr, an Reuerend. Epiſcopus N. poſſit reſignare Epiſcopatum ſuum, vt de eo prouideatur N. ex nominatione Regis Chriſtianiſſimi, reſeruata ſibi maiore parte fructuum, propria authoritate, eius vita durante, percipiẽdorum, & parua eorumdẽ portione reſignatario relicta, ad ipſius vſum conuertendâ, necnon pendente minori ætate reſignatarij, omnimoda adminiſtratione ſpirituali d. Epiſcopatus, ita vt, non obſtante dicta reſignatione, & prouiſione inde ſequuta, dict. reſignans omnia beneficia ad Epiſcopi collationem ſpectantia, & quoſcumque Ordines conferre, viſitationes facere, Synodum conuocare, in ea, & aliis congregationibus & conuentibus Cleri præſidere, & generaliter omnes alias functiones Epiſcopales facere poſſit, minoritate reſignatarij durante, perinde ac ante reſignationem facere poterat, & ſolebat.

Reſpond. reſeruationem, etiam omnium fructuum, iure communi permiſſam fuiſſe, Pariſ. *conſil. 39. vol. 4.* Sarnen. *de annali, quæſt. 60.* Mandoſ. *in ead. regul. quæſt. 30.* Flamin. *de reſigna lib.6. quæſt.1. num.2.* quæ reſeruatio omnium fructuum, etſi per ſummum Pontificem non ſoleret fieri, niſi ex magna cauſa, Rebuff. *in praxi. tit. de reſer. num.14. in fin.* tamen de facili concedebatur iis qui multo tempore in dict. beneficiis ſeruierant, vt contigit ſenibus, ad hoc vt ſenectutem ſuſtentare valeant, vt poſt Oldrad. explicat Pariſ. *d. quæſt.1. num.32. verſ. ſed ex huiuſmodi:* ſed hodie, ſtante decreto Concil. Trident. *cap.13. §. ad hæc, ſeſſio, 24. de reformat.* non permittuntur huiuſmodi reſeruationes, niſi Epiſcopo reſignatario mille ducati remaneant ex redditibus, & notat Pariſ. *d. quæſt.1. num.36.* & cùm hoc caſu adſit legitima cauſa, ſumma ſcilicet ſenectus Epiſcopi reſignantis, prætterquam quòd ſufficiens etiam cauſa, ipſa renunciatio cenſetur, Pariſ. *d. q.1. n.35.* & reſignatario remanebunt mille ducati, non videtur dubium quin huiuſmodi reſeruatio valida ſit.

Quoad adminiſtrationem, rarò quidem, ſed tamen 2 conceditur, Mandoſ. *tract. de ſigna. grati. tit. fructuum reſeruationes, verſ. nunc reſeruatio.*

Collatio quoque omnium beneficiorum, pro tem- 3 pore vacantium, reſeruari poteſt, vt ſupponit Rebuff. *in concor. rub. de mandat. Apoſtol. §.1. verſ. quod ſi collationes, pag. 471.* & diſertè docent Mandoſ. *d. tit. fructuum reſeruationes, verſ. conceditur,* & Pariſ *d. quæſt.1. num.14.* Or- 4 dinum quoque collatio, ſicut & titulus, & denominatio reſeruari poteſt, Mandoſ. *d. tract. de ſigna. grat. tit. de reſigna. verſ. renuntians Epiſcopatui, & d. tit. fructuum reſeruationes, verſ. titulus, & denominatio;* quod admodum conuenit cum iuris diſpoſitione, quia Epiſco-

pus,

pus, loco, & non dignitati, renuntians, ordines conferre poteſt, *cap. 1. de ordinat. ab Epiſcop. qui renuntia. Epiſcopa.*

5 Viſitationes quoque, & conuocationes Synodi, quæ iuriſdictionis ſunt, & tota ipſa iuriſdictio reſeruari po-
6 teſt, Pariſ. *d. quæſt. 1. num 36. verſ. hodie autem.* Sicut & ſtallus in choro, vox in Capitulo, quódque omnibus conuentibus præſit, & generaliter functiones Epiſcopales, Mandoſ. *d. tit. fructuum reſeruationes, in princ.* Pariſ. *d. quæſt. 1. per tot.* præſertim *n. 42. verſ. non eſt omittendum.* & de ſtallo in choro, & loco in Capitulo habemus text. *in c. cum inter ext. de renuntiatio. & in c. cum illorum, in fin. de præbend.*

Quæ adeò vera ſunt, vt quoties ea omnia ſibi reſeruant, habeantur loco titularis, & illi æquiparentur, & ita fuit deciſum in Rota *in vna Placentina de menſe Martij anni* 1534. vt refert Pariſ. *dict. quæſt. 1. num. 43.*

Verum quidem eſt hæc omnia difficillimè aliis quàm Cardinalibus concedi à ſummo Pontifice, Pariſ. *d. quæſt. 1. num. 36. verſ. hodie autem.* Si tamen concedat firmum id eſſe, & validum, non eſt dubium.

Et hæc quidem iure communi inſpecto: Sed an in Gallia aliquid ſit immutatum, & non obſeruetur non inuenio quidquam immutatum, præter reſeruationem
7 omnium fructuum, quæ eſt prohibita. Rebuff. *in concorda. tit. de reſerua. benefi. verſ. item eod. arreſto. pag. 227.* poſt Aufrer. *in ſtylo Parlamenti, arreſt. 192.* idem Rebuff. *in praxi tit. de reſeruationibus, num. 14* Boer. *deciſ. 2. num. 56.* Papon *lib. 2. titul. 8. arreſt. 3.* Et ita variis arreſtis ſupremi Senatus Pariſien. deciſum fuiſſe dicti Aufrer. Rebuff. & Papon referunt. Sed illi de reſeruatione omnium fructuum loquuntur, nos præſupponimus, mille ducatos reſignatario remanere, ac proinde huiuſmodi prohibitio non poteſt afficere hunc caſum; idque eò maximè quòd agitur de Epiſcopo reſignante decrepitæ ætatis, & de reſignatario minore, filio potentis, & prædiuitis viri, qui abundè ei ſubminiſtraturus ſit quæcumque illi erunt neceſſaria, caſu quo portio redituum, quæ penes eum remanebit, nam ſufficeret. Quæ confirmantur ex his quæ in Gallia ſeruantur, circa penſionum impoſitionem ſuper beneficiis.

8 Nam, etſi de conſuetudine Galliæ, penſio non poſſit excedere tertiam partem fructuum, ſi tamen maior impoſita ſit, is qui eidem conſentit non poteſt eam de nullitate aut exceſſu impugnare, nec diminutionem illius petere, Imbert *en ſon Enchirid. verb. penſion,* Chopin. *lib. 3. de ſacra politia. tit. 2. num. 15.* Robert. *lib. 1. rerum*
9 *iudicatar. cap. 7. in fin.* Sed nec dicti conſtituentis penſionem ſucceſſor, per reſignationem tamen; non per obitum, Maynard. *lib. 1. c. 63. n. 2 additionat.* ad Louet *en ſon recueil d'arreſts, lit. P. c. 30.*

Nec quoad reſeruationem collationis beneficiorum obſtat ſi dicatur reſeruationes, tam ſpeciales quàm generales in Gallia abrogatas eſſe; nam id ſolùm procedit quoad reſeruationes, quæ fiunt per ſummum Pontificem, vel Sedem Apoſtolicam, non quoad eas quæ fiunt per Epiſcopum reſignantem, vt ex text. concordati *in rubr. de reſeruatione, & ordinationibus:* Rebuff. apparet, ſed nec omnes reſeruationes, per ſummum Pontificem factæ, ſublatæ ſunt, multæ enim manſerunt, vt per Rebuff. *in d. loco.*

Vt autem reſeruationes, de quibus ſuprà, legitimè fiant, quædam animaduertenda ſunt. Primum, vt quoad reſeruationem fructuum, apponatur clauſula (*illos propria authoritate percipiendi*) vt de ſtilo fieri atteſtatur Mandoſ. *d. tit. fructuum reſeruationes, verſ. reſignanti ſeu cedenti*, & hoc caſu reſignans licitè illos per ſe ipſum, & abſque alicuius licentia percipere poteſt, Mandoſ. *de annali, quæſt. 30. num. 1.* Et ex hoc poterit 10
remanere in poſſeſſione, Pariſ. *conſ. 39. num. 7. vol. 4.* quia ex hoc ei eſt permiſſa perſeueratio in poſſeſſione, in qua conſiſtit perceptio fructuum, *l. quod ſcis, §. in alieno, ff. de vſuris.* Et ita fuit reſolutum in Rota *in vna Paduana, die 5. February* 1546: vbi fuit tentum, quòd reſeruatis fructibus, percipiendis propria authoritate, ac ſi non reſignaſſet, reſignans non amittit poſſeſſionem; imò illam continuat, atteſtatur Mandoſ. *d. tit. fructuum reſeruationes, verſ. reſignanti,* & Flamin. *d. q. num. 18.*

Secundum, quòd pactio inter reſignantem & reſignatarium, de reſeruatione fructuum, eſt illicita, donec à ſummo Pontifice comprobetur; & ideò eouſque cenſetur honeſta & licita, quouſque licentia Papæ ſe extendit, & non vltrà, *cap. quam pio 161. Dum tamen omnis abſit pallio, 1. q. 2. c. cum pridem, de pact. c. quæſitum & cap. Cum vniuerſorum, de rer. permutatio* Felin. *conſil. 11.* Roman. *conſ. 358.* Dec. *conſ. 141.* Et poſt eos Flamin. *d. q. 1. num. 25.*

Poſtremum, faciendam eſſe mentionem penſionis antiquæ, ſi quæ ſit, nam, etſi plerique exiſtimarint non eſſe neceſſarium, & ita fuit concluſum in Rota, Flamin. *d. quæſt 1. num 26.* tamen ad tollendas difficultates & DD. ſententias diuerſas, melius eſt vt apponatur, & ita conſulit faciendum Mandoſ. *d. tit. fructuum reſeruationes, verſ. clauſula exprimens penſionem*

ARGVMENTVM.

BEneficia curata, non poſſunt conferri niſi iis, qui attigerunt 25. annum.
Ratihabitio patroni validat prouiſionem, ſine eius præſentatione factam.

SVMMARIVM.

1 *Eo ipſo quòd eſt Vicaria perpetua Eccleſia parrochialis, habet curam animarum.*
2 *Beneficia curata non niſi his qui attigerunt 25. annum conferri poſſunt.*
3 *Capacitas ad beneficium debet adeſſe, de tempore prouiſionis, nec poſtea ſuperueniens quidquam operatur.*
4 *Clauſula,* ſaluo iure tertij, *ſemper ſubauditur in reſcript.*
5 *Error in nomine, non vitiat præſentationem.*
6 *An ſufficiat Patronum prouiſionem, ſine eius præſentatione factam, ratam habere.*
7 *Patrono non contradicente, aut alium præſentante intra tempus, collatio prius facta immediatè conualidatur.*
8 *Defectum præſentationis, ſolus Patronus allegare poteſt.*
Præteritionis, filius.
Donationis, per ſuſceptionem liberorum, donans.
Commiſſi, Dominus.
9 *Simonia non nocet, ſi prouiſio, eo nomine, impetrata non ſit.*

10 *Exceptio*, tua non intereſt, *repellit actorem à limine iudicij, & articuli, & poſitiones, eo nomine facta, non ſunt admittenda.*

CONSILIVM CCI.

INTER tot colligantes ratione Vicariæ perpetuæ loci d'Eigalieres, in prouincia Prouinciæ, de tribus tantùm agendum eſt, qui ſolùm in lite nunc ſunt; nimirum de Sebaſtiano Romano, Goillelmo Roze, Elziario Boſſy, qui eſt in poſſeſſione d. Vicariæ in vim arreſti, per ampliſſimum Senatum Prouinciæ lati, ſuper momentanea poſſeſſione, quam, Recreanæ vocant, & inueſtigandum quis eorum in plenario poſſeſſorio obtinere debeat: & antequam ſuper eo diffinitiuè pronuntietur, d. Roze admitti debeat ad probandam confidentiam inter d. Romanum, & Franciſcum Lazer, & ſimoniam inter dictos Lazer, & Boſſy per ipſum prætenſas.

Et videtur in fauorem d. Boſſy reſpondendum: nam quoad d. Romanum, res non videtur habere difficultatem; certum enim eſt, eum omni iure carere, cùm de tempore prouiſionis à legatione ſibi factæ, non attigiſſet vigeſimum quintum annum; Nam ex actis apparet d. Vicariam habere curam animarum; &, etſi non
1 appareret, eo ipſo quòd eſt Vicaria perpetua Eccleſiæ parrochialis, curam animarum habet *cap. ſi. de offic. Vicar. Clement. vn. eod. tit.* Rebuff. *in praxi lib. 2. de diſpenſatione ratione ætatis, verb. vel earum perpetua Vicaria.*
2 At verò huiuſmodi Beneficia, curam animarum habentia, non niſi his qui 25. annum attigerunt, conferri poſſunt; & collationes in minori ætate, quàm ea conſtitutis factæ, nullius ſunt momenti, *cap. cum in cunctis, §. inferiora, de elect. cap. licet canon. eodem tit. in 6.* Conc. Trident. *ſeſſ. 24. cap. 12. de reformat.* Nauarr. *in manuali, cap. 25. num. 116. & conſ. 4. de ætat. & qualit.* Flamin. par. *de reſignatione, lib. 4. cap 9. num. 16. & cap. 11. num. 14.* Et quamuis poſſint conferri Clerico, qui nondum ad ſacros Ordines promotus eſt, debet tamen eſſe in ea ætate, ſcilicet in 25. anno conſtitutus, Rebuff. *in praxi lib. 1. cap. 16. requiſita ad bonam collationem, num. 33. & 34.* Et de congrua. *num. 19. & in repetit. cap. exterpanda, §. qui verò, de præbend. 2. notab.* Flamin. *dict. lib. 4. cap. 9. à num. 39.*

3 Nec refert quòd poſtea ad eam ætatem peruenerit, vel etiam ad Sacerdotium promotus fuerit; capacitas enim & habilitas requiritur tempore prouiſionis, nec poſtea ſuperueniens quidquam iuuat, vt præfati DD. dictis locis docent, & Rebuff. *in concordat. rubr. de collatione, verb. modo præmiſſo, verſ. ſecundo requiritur, pag. 436.* Et cùm hic defectus ætatis ſit eſſentialis, non inſiſto recenſere alios, qui ex actis reſultant, & qui in allegationibus iuris per Aduocatos d. Boſſy deducti fuerunt.

Nec d. Romano ſuffragari poteſt noua promiſſio à ſummo Pontifice obtenta, ſub datum Romæ 6. Kalendas Auguſti, Pontificatus anno 12. & anno 1616. & 27. Iulij: nam huiuſmodi prouiſio eſt manifeſtè ſubreptitia, tum quòd non expreſſit, ſe tempore primæ impetrationis non attigiſſe 25. annum, tum quòd falſum ex ipſa narret, in his verbis, (*dictus orator tempore prouiſionis d. Vicariæ, ſibi vt præfertur factæ, actu presbyter non erat, nec intra annum, à iure præfixum, ad ſacrum Preſbyteratus ordinem, &c.*) quæ verba ita eócepta innuunt d. Romanum, tunc quidem fuiſſe legitimæ ætatis, vt eſſet Preſbyter, ſed actu non fuiſſe; nec non innuunt intra annum potuiſſe promoueri; vtrumque autem falſum eſt, ex actis enim conſtat, eum ne vigeſimum quidem ætatis annum attigiſſe. Adde, quòd narrat de tempore ſuæ primæ prouiſionis, & ab immemorabili tempore, d. Vicariam pro ſimplici beneficio habitam fuiſſe, quod etiam falſum eſſe ex actis apparet; & eo ipſo ſolo quòd eſſet Vicaria perpetua, de iure neceſſariò ſequebatur curam habere animarum, vt ſuprà dictum fuit, ex Rebuff. *d. tit. de diſpenſat. ratio. ætat. verbo vel earum perpetua. &c.* Sed, etſi verum narraſſet, & d. prouiſio legitimè facta fuiſſet, nihil ſibi prodeſſe poſſes, cùm iam ius dicto Boſſy quæſitum fuiſſet; dictam enim Vicariam, ob incapacitatem & inhabilitatem d. Romani, die 2. Iunij, anni 1605 impetrauerat & prouiſio ſecunda d. Romani eſt de anno 1616. & 27. Iulij, vt ſuprà dictum fuit; clauſula enim, *ſaluo iure tertij*, in re- 4
ſcriptis ſemper ſubauditur, *l. 2. §. ſi quis à Principe, & §. merito, ff. ne quid in loco publico*, notat. *in leg. ex facto, in princ.* & ibi Bald. *ff. de vulgari, gloſ. vlt. in cap. 1. ext. vt lite pendente, gloſ. magiſtra. & in gloſ. ſi.* & ibi Bart. *col. 1. verſ. ſecundo quæro*, & Iaſ. *2. col.* & ibi etiam Bald. *in ſi. C. ſi contra ius vel vtilitatem publicam*, & regula de iure quæſito non tollendo in Gallia, & vbique eſt in viridi obſeruantia.

Quoad verò d. Roze, caſu quo nihil opponi poſſit contra dictum Boſſy, clarum eſt illi nullum ius competere, quia d. Boſſy ante eum d. Vicariam impetrauit, & eſt prior tempore, & ſic potior iure, nam d. Roze, non niſi de menſe Iulij anni 1606. & ſic 13. vel circa menſibus poſt dictum Boſſi impetrauit. Quod præuidens d. Roze impugnat prouiſionem d. Boſſi, vt, ea annullata, ſua ſuſtineatur; idq; quatuor modis, primo quòd falſo mandato Patroni d. Boſſi vſus ſit: Secundo, quòd conſenſus Patroni, tempore impetrationis, non interuenerit. Tertio, quòd d. Boſſi confidentiam quam allegauerat contra Lazer, non ſit proſequutus, quam tamen adfuiſſe contendit. Quarto, quòd ſimonia, vt d. Roze prætendit, commiſſa ſit inter d. Lazer & Boſſi, ad quæ duo poſtrema præbenda ſe admitti petit. De ſingulis ſigillatim diſſerendum eſt.

Et quidem illa falſitas prætenſa nulla eſt, ſed error 5
in nomine: & cùm conſtet de quo ſenſerit Patronus, ex nominatione quam fecit procurator, non eſt illius habenda ratio, vt per Aduocatos dict. Boſſi oſtenſum fuit, *ex §. ſi quis in nomine inſtitut. de legat. & l. ſi Fortidianum, C. eod.* Præterea, errorem fuiſſe, non falſitatem, & de Elziario, non de Iacobo ſenſiſſe Patronum, ex eo euincitur, quòd in mandato, d. Boſſi dicitur preſbyter reſidens in ciuitate Cauallicen. vterque autem, ſcilicet Iacobus & Elziarius, Cauillioni morabantur, ſed Iacobus erat beneficiatus Eccleſiæ Cauallicen. & Rector Capellaniæ ſancti Spiritus Bonilien. quòd ſi de Iacobo, non de Elziario ſenſiſſet Patronus, eum, non ſimpliciter presbyterum, qualis erat d. Elziarius, ſed beneficiatum d. Eccleſiæ dixiſſet, vt eum diſtingueret ab eo qui ſimpliciter erat presbyter. Adde quòd non erat veriſimile Iacobo, bene de beneficiis prouiſo, Patronum voluiſſe dictam Vicariam conferri, & ad hunc finem eum præſentare, ſed potens d. Elziario, de nullo beneficio prouiſo; præſertim quòd d. Iacobus eſt patruus, & d. Elziarius nepos ex fratre. Et, quod omnem ſcrupulum tollit, eſt declaratio, quam fecit Abbatiſſa ſanctæ Crucis Aptenſis, quæ eſt Patrona, & ad quam ſpectat præſentatio ad dictam Vicariam, quæque litì ſe iunxit pro defenſione iuris Boſſi. Tollitur quoque omnino illa prima impugnatio ex deciſione ſecundæ, de qua mox.

Nam, & ſic deuenio ad ſecundam, ſi conſenſus Patroni, poſt collationem adhibitus, ſufficit ad validandam prouiſionem, ſequitur, quomodocumq; d. mandatum

datum accipiatur, &, quod plus eſt, etiamſi nullum
omninò mandatum adfuiſſet, hoc caſu prouiſionem
d. Boſſi impugnati non poſſe, cùm d. domina Abbatiſ-
ſa eam ratam habuerit, inſtrumento publico, ad hunc
finem confecto. Quæſtio igitur verſatur in hoc, an ſuf-
6 ficiat, Patronam, prouiſionem ſine eius præſentatione
factam, poſteà ratam habere; & certum eſt ſufficere, vt
bene demonſtratum fuit per Aduocatos dict. Boſſi, ex
Ioan. Andr. *in c. per veſtras, de iure patronat.* & Felino
in c. cùm Bertoldus, n. 9. de ſenten. & re iudic. & vltra eos
fusè docet Lambert. *de iure patron. par. 3. lib. 2. q. 2. art. 2.
n. 26 fol. 213. verſ. col. 2.*

Nec obſtat reſponſio quæ ea aduerſo datur, huiuſ-
modi ſcilicet ratihabitionem, & conſenſum ſubſe-
quentem, non fuiſſe præſtitum intra tempus ad præ-
ſentandum Patronis conceſſum; nam ſi hoc verum eſ-
ſet, ſcilicet non fuiſſe præſtitum intra dictum tempus,
7 longè magis valuiſſet collatio facta, eo enim ipſo quòd
Patronus non contradixit, vel alium præſentauit intra
tempus ad præſentandum, collatio priùs facta imme-
diatè conualidatur abſque alia collatione in futurum
facienda; quia ipſe conferens non poteſt contrauenì-
re, arg. *l. per fundum, ff. de ſeruitutibus, ruſtic. prædior. cap.
veniens, de filiis presbyter. cap. ſi tibi abſenti de præbend.
in 6.* nec etiam ipſe Patronus, quia habebitur pro con-
ſentiente, ex quo non contradicit, nec alium præſen-
tauit, *l. ſi ſeruus communis, de donatio. inter vir. & vxor.* &
ita in terminis poſt Abbat. & Felin. docet Lambertin.
d. loco, num. 27. omnino videndus, quod in hoc caſu
abſque dubio procedit, quo dicta ratihabitio & con-
ſenſus fuit præſtitus de menſe Decembri 1605. Et ſic
longè ante impetrationem dicti Roze, & poſtquam
ius irreuocabiliter fuerat dict. Boſſi quæſitum, ſiue ea
vi d. conſenſus ſiue ex vi deuolutionis ad ſuperiorem,
quia Patrona non præſentauerat intra tempus.

8 His adde quòd allegatio defectus præſentationis,
non ad alium quàm ad Patronum ſpectat, vt etiam
per Aduocatos d. Boſſi fuit deductum, quod confir-
matur ex eo quod dicitur de teſtamento, ob præteri-
tionem filij nullo, quòd filius præteritus, & non alius
l. filio præterito, & ibi gloſ. & omnes *ff. de iniuſt. teſtam.
leg. maximum, §. ſancimus, C. de liber. præteritis, de dona-
tione omnium vel maioris partis bonorum per ſuſceptionem
liberorum reuocata, quam donans & non alius*, Tiraquel.
*in l. ſi vnquam, verb. reuertatur, num. 10. quæ impugnare
poſſunt de feudo vel emphyteuſi quæ in commiſſum cecide-
runt, ſi dominus velit & non aliter, l. 2. in verb. volenti*; &
ibi gloſ. & iterum in illis verbis, *ſed omnimodo eum do-
minus, C. de iure emphyteut.* Bart. *in l. 2. ff. ſi ager vectigal.*
& multis aliis exemplis quæ recenſentur per Tiraq. *de
loco, num. 12. cum ſeqq.*

Tertius, prætentus defectus nihil eſt, quia d. Boſſi,
videns difficilem probationem confidentiæ, potuit li-
berare ſe à vexatione, mediante tranſactione, cum di-
cto Lazer inita, & per Summum Pontificem confir-
mata; idque faciendo prudenter egit euitando incer-
tum litis euentum & expenſas ac ſumptus quos factu-
rus fuiſſet.

Quod verò poſtremo loco obijcitur, ſimoniam com-
miſſam fuiſſe inter dictos Lazer & Boſſi, hoc expreſsè
negatur: ſed poſito, & non conceſſo, quod eſſet ve-
rum, eo ſe d. Roze iuuare, & id ſibi prodeſſe non po-
teſt, cùm nullam prouiſionem eo nomine habeat, nec
ex ea cauſa d. Vicariam de nouo impetrauerit: prouì-
ſio autem, quam habet, illi, quoad hunc modum va-
candi, ſuffragari non poteſt, quippe quæ ſit facta de
menſe Iulij anni 1606. quæ propterea non poteſt com-
prehendere modum per ſimoniam vacandi præten-
ſum, qui, ſi verus eſſet, non fuiſſet niſi de menſe No-
uembris an. 1615. quo dicta tranſactio fuit inita.

Neceſſarium enim eſt, vt prouiſionem eo nomine 9
habeat, vt poſſit ea prætexta ſimonia ſe iuuare, *cap. ex-
tirpanda, §. qui verò, de præbend.* Rebuff. *in praxi, lib. 1.
cap. 12. num. 2.* adeò vt, nulla exiſtente prouiſione, nec
ius in re habere dicatur, cùm illud non niſi per colla-
tionem acceptatam quis dicatur habere, *cap. ſi tibi ab-
ſenti, de præbend. in 6.* Rebuff. *in praxi ſuper reg. de non
tollen. iure quæſ. Gloſſ. 6. num. 38.* Corral. *par. 4. cap. 1.
num. 14.* Couarru. *lib. 3. variar. reſol. cap 16. num. 3.* nec
ad rem Nicol. Garc. *de benefic. par. 4. c. 3. per tot.*

Ex quibus pendet reſolutio alterius quæſtionis, an
dict. Roze debeat admitti ad probandum confiden-
tiam & ſimoniam, per ipſum prætenſas: nam quoad
confidentiam, clarum eſt non poſſe; poſito enim quòd
probaret, d. Boſſi anteriori in data, non ſibi, prodeſſet,
& ſic repellendus eſt exceptione, *tua non intereſt*, nec
quoque quoad ſimoniam admitti debet, quia cùm
nullam habeat eo nomine prouiſionem, vt ſuprà di-
xi, huiuſmodi probatio ſibi non prodeſſet: & ſic ſem- 10
per militat exceptio, *tua non intereſt*, quæ tanti eſt mo-
menti, vt actorem à limine iudicij repellat, & articu-
li, ſeu poſitiones, eo nomine factæ, non ſint admitten-
dæ, Alexand. *conſil. 39. num. 8. lib. 1. cap. omnis oppreſſus,
quæſt. 6.* DD. *in cap. vt debitus*, per illum text. *de appel-
lationibus*, & generaliter, non auditur quis in iudicio, ſi
eius non intereſt de illa cauſa, *l. ex conuentione*, & ibi
Alex. & Dec. *C. de pact.* Roman. *conſil. 499. in princ.*

Præterea, calumnioſam eſſe huiuſmodi petitionem,
& non, niſi animo protrahendi iudicium, fieri, ex eo
euincitur, quod d. Boſſi non conſenſiſſet reſeruationi
penſionis 30. librarum, ſi pecuniam d. Lazer dediſſet,
attentis magnis oneribus dict. Vicariæ, & quæ reſer-
uatio penſionis excludit omnem præſumptionem ſi-
moniæ.

Quæ ſi vera ſunt, vt veriſſima ſunt, quoad d. Roze,
habebunt quoque locum quoad d. Romanum, tum
quòd ipſius prouiſio eſt nullius momenti; tum quòd
prouiſionem ex capite dict. prætenſæ ſimoniæ nouam
non accepit, & ſic ſemper obſtat dicta exceptio, *tua non
intereſt.*

ARGVMENTVM.

QVi teneantur ad ſalarium Vicarij perpetui; & quædam alia, circa decreta in viſitatione per Epiſcopum facta.

SVMMARIVM.

1 *De iure communi, qui decimas percipiunt, pro rata contribuere debent in his omnibus quæ neceſſaria ſunt pro ſacramentorum adminiſtratione.*

2 *Sed, ſi conſuetudo ſit in contrarium, ea ſequenda eſt.*

3 *Qui ſentit onus, ſentire & commodum.*

4 *Regularibus ſæculari ſatis, omnia ſuper quibus aliter expreſſe prouiſum non eſt, remanent in priori ſtatu, ſicut in vnione.*

5 *In mutatione chori, requiritur quidem conſenſus Capituli, ſed ſi decentius ſit ad ſeruitium diui-*

num, non debet repugnare.

6 *Canonici non poſſunt cogi dicere Miſſam, niſi diebus quibus à ſtatuto, vel per deſcriptionem in tabulas, tenentur: ſi tamen aliquis nimium differret celebrare, præuia monitione ab Epiſcopo, ſub aliqua pœna cogi poſſet.*

CONSILIVM CCII.

ANTEQVAM dubiis parte venerabilis Capituli Eccleſiæ Auraicen. circa decreta per Reuerend. Epiſcopum Auraicen. in viſitatione facta, mihi propoſitis ſatisfaciam, ſentio hoc negotium amicè potiùs quàm iudicialiter tractandum, & rationes, pro Capitulo facientes, eidem Reuer. Epiſcopo repræſentandas, vt quatenus iuri erunt conſonæ, dicta decreta reformet, ideóque non deciſiuè reſpondebo, ſed ſolùm rationes, quæ intentioni Capituli ſuffragari videntur, proponam.

Quoad primum igitur, circa augmentum ſalarij Vicario ſeu Curato perpetuo decretum de quatuor ſalmatis frumenti & ſeptem ſcutis, verum quidem eſt, ex
1 iuris diſpoſitione, eos qui decimas recipiunt, pro rata contribuere debere in iis omnibus quę neceſſaria ſunt pro Sacramentorum adminiſtratione, & Diuini cultus celebratione; & ſic quoad luminaria, ornamenta, reparationes, ſalaria Vicarij vel Curati, & aliorum miniſtrorum, & alia ſimilia onera, *cap. ſanè, §. vltimo, de celebrat. Miſſar. cap. 1.* & ibi DD. præſertim Panormitanus, & *cap. de iis de Eccleſ. ædificand. can. Monachos, 16. quæſt. 1.* Hoſtien. *in ſumma, d. tit. §. 1.* & Bertrand. *conſil. 49. lib. 2. priorum, & conſ. 41. num. 26. lib. 4. & conſil. 150. per tot. conſ. 181. per tot. lib. 7.* Ripa *lib. 1. reſponſ. cap. 20.* Et ita etiam S. C. Tholoſano definitum fuit, vt per Maynard. *lib. 1. cap. 31.* ideóque cum d. Reuer. Epiſcopus dimidiam partem decimarum, aliam verò dimidiam Præpoſitus, nunc autem, poſt vnionem, Capitulum, percipiant, pro dimidia quoque parte eorum, vnuſquiſque dictum ſalarium ſoluere deberet; tamen,
2 ſi conſuetudo ſit in contrarium, ea ſequenda eſt, *d. cap. 1.* cum ibi notat. *de Eccleſ. ædific.* Bertrand. *conſ. 126. num. 11. lib. 1. poſteriorum*, quare ſi d. Reuer. Epiſcopus doceat, neque ſe, neque anteceſſores ſuos, iis, quæ Vicario perpetuo dabantur, contribuiſſe, nec quoque ad dict. augmentum tenebitur: doceat, inquam, quia cùm habeat iuris diſpoſitionem contra ſe, ipſi incumbit onus probandi.

Nec intentio Capituli quoad hoc iuuatur, ex transactione inita inter Præpoſitum & Curatum d. Eccleſiæ, de anno 1489. & 15. Ianuarij, quin potiùs ex ea videtur inferri onus ſoluendi ſalarium Curato, ad Præpoſitum ſpectare: nam pactum, in eo appoſitum, quòd huiuſmodi tranſactio non tranſeat ad ſucceſſores, & quòd ante in ea dicitur, vita tantum durante Præpoſiti, id quod Curato per eam decernitur ſoluendum, id potiùs ad quantitatem, quæ præponitur, quàm ad ſubſtantiam, hoc eſt, an Præpoſitus ſalarium ſoluere debeat, referri videtur.

Nec etiam admodum iuuat reſponſio Præpoſiti, facta in viſitatione de anno 1612. & 2. Iulij, ea enim conſeruaret quidem ius Præpoſiti, circa adminiſtrationem Sacramentorum, ſi quod haberet, Oldr. *conſ. 6. in fi.* ſed nullum nouum ius ei tribuit.

Nec quoque admodum refert, an dict. Vicarium, ſeu Curatum, Capitulum præſentet, nec ne, & an dict. Reuerend. Epiſcopus ſolùm inſtituat, vel plenè conferat, nullum ius patronatus Capitulo habente: inſtitutio enim, vel collatio beneficij, nihil habet commune cum ſalario vel reditibus, ad prouiſum ſpectantibus.

Sed quoad duas ſalmatas frumenti, & ſex vini, quas idem Reuer. Epiſcopus ſolebat ſoluere Curato ſancti Eutropij, vt cõſtat ex dinumeratione redituum & onerum Epiſcopatus Auraicen. de anno 1570. ſupplicatione, & mandato in pede illius adſcripto, Renderio Epiſcopatus per Epiſcopum facto, de anno 1567. & 5. Ianuarij, & exequutione deinde ſequuta 13. eiuſdem menſis, arrendamento de anno 1572. & 16. Ianuarij, cùm iam nulla in Capella ſancti Eutropij adminiſtrentur ſacramenta, & nulla diſtinctione parochianorum facta, omnes in Eccleſia Auraicen. ea recipiant, videtur dictas ſalmatas eidem Curato Eccleſię Auraicen. ſoluendas, & tanto minus Capitulum pro eius ſalario contri- 3
buere debere: cùm enim onus adminiſtrandi ſacramenta ad dict. Eccleſiam tranſlatum ſit, commodum quoque id ſequi debet, *l. ſecundum naturam, cum ſimilibus, de reg. iur.*

Quoad ſecundum, circa certas libras, Canonicis & Eccleſiæ miniſtris, certis diebus proceſſionalibus, per d. Reuer. Epiſcopum ſolui ſolitas, vt apparet ex dictis dinumeratione redituum & arrendamento, videtur eundem Reuer. Epiſcopum eas ſoluere teneri, non obſtante ſæculariſatione, per quam non alterantur iura & reditus Capituli, niſi quatenus nominatim id expreſſum eſſet in ſæculariſatione; ſed omnia, ſuper qui- 4
bus expreſsè non eſt aliter prouiſum, remanent in ſtatu in quo erant antea, ſicut & fit in vnione. Abbas *per tract. ibi in cap. expoſuiſti, num. 7. de præbend.* Rota *deciſ. 133. n. 15. par. 2. diuerſorum*, & fuit dictum *in vna Verdunen. Decanatus, de anno* 1580. vt refert Nicolaus Garc. *de benefic par. 12. n. 35.*

Quoad tertium, verum quidem eſt, Capituli con- 5
ſenſum requiri in chori mutatione, quòd ea omnium interſit; ſed ſi decentiùs & magis commodè ad Diuinum ſeruitium futurus ſit in inferiori parte Eccleſiæ, non debet Capitulum repugnare, vt fiat ex pecuniis prouenientibus ex cappis, quas ſoluunt Canonici, qui de nouo recipiuntur. Aduertendum tamen eſt, cathedram Epiſcopalem, expenſis Reuer. Epiſcopi faciendam: neque enim rationi conſonum eſſet, vt ex pecuniis à Canonicis manantibus fieret.

Ad quartum Canonici non poſſunt cogi, ſub pœna 6
amiſſionis diſtributionum illius diei, dicere Miſſam, niſi diebus quibus à ſtatuto, vel per deſcriptionem in tabula tenentur, nec ea de re poteſt fieri generale decretum: ſi quis tamen in particulari nimium differret Miſſam celebrare, poſſet, monitione præmiſſa ab Epiſcopo, cogi ſub aliqua pœna. Ad poſtremum, non videtur d. Reuer. Epiſcopus teneri ad ſolutionem 200. ſcutorum per noua ſtatuta pro cappa ordinatorum, leges enim feruntur ad futura, non ad præterita; quia tamen, ex conſuetudine vbique receptum, in Cathedralibus & Metropolitanis Eccleſiis ſeruata, Epiſcopi tenentur facere & conſignare Capellam, ſi Reuer. Epiſcopus, qui nunc eſt, nondum eam fecerit, ad eam teneri videtur.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Exceptio tranſactionis impedit admiſſionem articulorum.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio tranſactionis impedit litis ingreſſum.*
2 *Simulatio tranſactionis probatur coniecturis.*
3 *Idq; veriſſimum eſt, quando per tertium allegatur.*
4 *Ad probandam ſimulationem, vt plurimum ſufficiunt duæ coniecturæ.*
5 *Quando agitur ciuiliter, ſtantibus pluribus coniecturis, defertur iuramentum ſuppletorium.*
6 *Alienans omnia bona, dicitur alienaſſe in fraudem creditorum.*
7 *Alienatio & ceſſio, in fraudem creditorum, nulla eſt.*
8 *Tranſactiones in Gallia, ex læſione enormiſſima, non reſcinduntur, ſed ſolùm ex dolo vero.*
9 *Et vbi reſciſioni locus eſt, præſcribitur 10. annis.*
10 *In Gallia, non ſolùm triennio perimitur inſtantia, ſed currit præſcriptio iam capta, non obſtante litis conteſtatione.*

CONSILIVM CCIII.

NVLLA eſt habenda ratio articulorum parte magnifici domini Lamberti du Broſquet, domini de Sigonce, contra domicell. [illegible] cam de Petronne, vxore[m] [illegible] ci domini Emerici du Broſ[quet], [do]mini de Buiſſon, in cauſa app[ell]ationis coram vobis, Reuer. & magnifico domino Anthonio Billioto, Commiſſario, ad eam per Illuſtr. Vicelegatum ſpecialiter deputato, pédente productorum, ipſique ſunt omnino, tanquam impertinentes, reijciendi, quippe qui ea ipſa facta contineant, quæ in articulis principalibus additionalibus replicatoriis in prima inſtantia deducta fuerunt, qui per ſententiam per Illuſtr. dominum Odoardum Benaducium, tunc Auditorem generalem legationis, latam, reiecti fuerunt; & iis non obſtantibus, pronuntiatum, procedendum eſſe ad vlteriora in conſignationem dotis, & iurium dotalium d. dominæ de Petrone. & executiones per ipſam cœptas continuandas, modis & formis in d. ſententia contentis; cauſis & rationibus exactis reſultantibus, ſignanter iis quæ fusè deductæ fuerunt in cedulis intis parte d. dominæ productis, & nominatim in duabus, quarum vna incipit (*non obſtantibus de nouo deductis*) & alia incipiente (*articuli parte domini Lamberti*) in quibus fusè & claré reſpondetur omnibus quæ in contrarium pro parte dict. domini Lamberti deducta & allegata, & producta fuerant, quæ ne hîc repetantur, ſi placet videantur; & in quibus demonſtratum fuit, dict. Lambertum nullo modo audiendum quippe qui actione careat, & nullo modo agere poſſit, & à limine iudicij repellendum, variis ex-
1 ceptionibus peremptoriis, ſed præſertim tranſactionis initæ ſuper incapacitate dict. Emerici, per eum prætenſa, ratione profeſſionis Religioſæ & ſuſceptionis Ordinis ſacri, de anno 1597. inter dictos Emericum & Lambertum initæ, quæ eſt peremptoria & impedit litis ingreſſum, *l. fratres tui, 10. C. de tranſaction. l. non minorem, Cod. eod. cap. ſi quando de offic. deleg.* Salicet. & Alex. *in d. l. fratris tui*, Iaſ. *ibidem, num. 1. & 2.* Alex. *conſil. 30. vlt. dub. lib. 5.* Oſaſc. *deciſ. 91. num. 7.* Salicet. *in dict. l. non minorem, C. de tranſaction.* Alban. ad Bart. *in d. l. non minorem,* Zaſ. *lib. 1. reſponſor. cap. 13. num. 3.* Et eſſe litis finitæ habetur *in leg. & eleganter, §. ſi quis poſt tranſactionem, ff. de condit. indeb.* adeò vt poſſit opponi, tam ante litem conteſtatam, quàm poſt; & vtroque caſu oppoſita impedit litis proſequutionem ſeu iudicij inſtantiam, vt *in dict. §. qui poſt tranſactionem*, & ibi Bart. & Bald. Ioan. Zanget. *in tract. exception. lib. 3. cap. 16.* Paul. Montan. *in tract. de tutel. cap. 33. num. 218.* præſertim hoc caſu, quo non niſi cum clauſula, ſaluo iure, abſque vlla cauſæ cognitione fuerunt admiſſi articuli dict. Lamberti, & notitia dictarum exceptionum, potiſſimùm dict. tranſactionis, non niſi poſt litem conteſtatam, ad dict. dominam de Petrone peruenit, ſuper quo parata eſt, ſi opus ſit, purgare ſe iuramento; & quatenus etiam opus eſt ex capite ignorantiæ ſe in integrum reſtitui petit: idque eò magis hoc caſu aſſerendum eſt, quo dict. tranſactio inita fuit ſuper lite pendente, ratione alterius tranſactionis de an. 1591. ſuper prædicta prætenſa inhabilitate profeſſionis religioſæ, & ſuſceptionis Ordinis ſacri, & arreſto die 27. Iunij 1597. attentatoriè tamen, & in contumaciam inde ſequuto.

Nec obſtat tranſactio de anno 1606. eam enim ſimulatam, & illius nullam eſſe habendam rationem, fusè in dictis cedulis per ſex coniecturas in prima, & quatuor, in ſecunda deductas, demonſtratum fuit; primáque & ſecunda cedula deductas fuerunt claræ redditæ & confirmatæ, ne hîc repetantur, fuſéque reſponſum fuit in dict. ſecunda cedula, iis quæ contra ſextam coniecturam de continuatione poſſeſſionis propoſita fuerant; nec non iis quæ apponebantur aliquas ex dictis coniecturis altiorem indaginem requi-
rere; certum enim eſt, tranſactionis ſimulationem coniecturis probari, vt ſcripſerunt Bald. *conſil. 21. col. 2. verſ. item iſtud inſtrumentum, lib. 4.* Cæpol. *de ſimulatio. contract. num. 85. in fin. verſ. item poterit probari, & num. 86.* Pariſ. *conſ. 54. num. 21. lib. 1.* Crot. *in repetit. l. nemo poteſt, num. 48. in fin. ff. de leg. 1.* fusè Farinac. *tract. de falſit. & ſimulat. quæſt. 162. num. 97.* quod veriſſimum 2
eſt, quando ſimulatio per tertium allegatur, ſicut in noſtro caſu; quia tunc probatur ſimulatio per coniecturas, vt docet ibidem Farinac. *numer. 99.* & en caſu etiam vltima coniectura à nobis relata coadiuuata, & fulcita aliis, ſuprà dictis, præſumptionibus, ſufficit ad plenam dictam ſimulationis probationem, vt voluit Farinac. *ibid. num. 237.* poſt Bart. *in conſ. 65. factum tale eſt*, & plures alios quos refert & ſequitur: quia ſi cum dict. coniectura retentionis poſſeſſionis concurrit aliqua alia præſumptio & ſimulatio, allegatur à tertia perſona, in cuius fraudem commiſſa eſt, tunc eſt de mente omnium DD. vt ſimulatio præſumatur, ex retentione poſſeſſionis, ita Ambroſ. de Vignate *in repetit. cap. ſalubriter, num. 14. de vſuris* Vitallin. *de clauſul. rubr. ex quibus cauſis ſimulatio, &c. num. 6. in fin. verſ. cum poſſeſſio, & num. 7.* Cardin. Tuſch. *in verb. ſimulatio, concluſ. 559. num. 35. & concluſ. 260. num. 17. & concluſ. 261. num. 1. & ſeqq.* teſtatur de communi & indubitata omnium opinione, Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib. 13. tit. 36. num. 1. in fin. verſ. & hac quidem coniectura, & num. 2. in fin.* fusè idem Farinac. *d. quæſt. 162. num. 240. & 249.*

Itaque cùm in noſtro caſu adſit illa retentio poſſeſſio-
nis,& tot aliæ coniecturæ, eáque ſimulatio allegetur à
dicta D.de Perronne,quæ eſt tertia; ſine dubio dicen-
dum eſt,plenè probatam eſſe dictam ſimulationem; &
licet relictum ſit iudicis arbitrio, quænam coniecturæ
ſufficiant, vt ait Pariſ. *conſil.54.num.22.lib.1.* Becanua
conſ.52.num.52. ad fin.lib.1. non dubito quin in hoc ca-
ſu Illuſtr. & Reuerend. D.Auditor, attentis cauſæ cir-
cumſtantiis, præcipuè verò cauſa impulſiua d. conſi-
gnationis, nec inſpecta qualitate perſonarum, arguat
4 & iudicet coniecturas ſupradictas ſufficere, cùm, vt
plurimùm, ad probandam ſimulationem duæ ſuffi-
ciant coniecturæ, ſecundùm magis communem DD.
opinionem, de qua per Pariſ. *conſ.55. numer.29.& ſeqq.
lib.1.* Cardin. Tuſch. *d.verb.ſimulatio.conclus.260.num.1.*
5 *& conclus.263.numer.18. & 19.* vbi, præſertim quando
agitur ciuiliter, ſicut hîc, & ſtantibus pluribus conie-
cturis, ſeu præſumptionibus deferatur parti iuramen-
tum, in ſupplementum plenæ probationis, ſecundùm
Cardin. Tuſch, *in d.verb.ſimulatio, conclus.263.num.30.*
idem Farinac. *dict.quaſt.162.num.111.* & in noſtro caſu
non tantùm duæ, ſed etiam ſex adſunt coniecturæ,
quæ ſufficiunt ad plenam probationem dict. ſimula-
tionis; & ſaltem ad delationem iuramenti ſuppleto-
rij: ex quibus omnibus reſultat, d. prætenſam tranſ-
actionem ſimulatam eſſe, nullámque fidem facere,
nec poſſe præiudicare d. priori tranſactioni.

Præterea, reſpondetur, huiuſmodi tranſactionem
nullo modo poſſe officere dict. dominæ de Perronne,
quia videtur facta in fraudem iurium dotalium illius,
eò quòd per illam dictus D. Emericus omnia bona ſua
alienauit, & ceſſit in fauorem d. domini de Sigonce:
6 qui enim omnia bona ſua alienauit, dicitur alienaſſe
in fraudem creditorum, Bart. *in l.omnes 17. §. Lucius,
ff.qua in fraud. creditor.* Menoch. *conſ.334.num.53.lib.4.*
præcipuè verò quando fit inter coniunctas perſonas,
l.non ſoluit, 67.ff. de ritu nuptia. & ibi Bart. idem Bart.
in l.nomen, 33. §. filio, ff. de leg.3. & ideo eo caſu etiam
dicta prætenſa tranſactio erit nullius momenti quoad
d.dominam de Perronne, Bart. *ſingul.104. & in l.3.C.*
7 *de iure fiſc. lib.10.num.7.* Alienatio enim ſeu ceſſio, fa-
cta in fraudem creditorum, nulla eſt, & minimè va-
let, §. *item ſi quis, in fraudem,* & ibi gloſ. Iaſ. Aretin.
Fab. & Gomeſ. *institut. de actionib.* Roland. *conſil.58.
vol.2.* Peregr. *de iure fiſci, lib.5.tit.1.rubr. de public. bo-
norum, num.154. & 156. in fin. verſ. intelligi tamen,* Lu-
douic.Peguer. *deciſ. criminal.49.* Maſcard. *de probation.
lib.1.conclus.557. num.6. & ſeqq.* Cardin. Tuſch. *in dict.
verb. ſimulatio, concluſ.260.n.29.30.& 31.& concluſ.264.
n.8.* Mantic. *de tacit. & ambig.convent.lib.13.tit.35.n.4.&
tit.39 n.1 & ſeqq.*

Hæc cùm veriſſima cognoſceret Aduocatus partis
aduerſæ, & eò magis, quòd dict. tranſactio de anno
8 1597. eſt in Gallia inita, vbi, ex ordinatione Regia,
tranſactiones ex capite læſionis, quantumuis enor-
miſſimæ, & ſolùm vbi verus dolus allegatur & pro-
batur, reſcindi poſſunt, in Cod. Henrico *lib.6. tit. 22.
artic.4.* ibi Charond. *& aux baſiliques, lib.6. tit.22.* &
ibi Frerot. variis arreſtis ita definitum docent, & idem
Charond. *lib.4. reſponſor. cap.72.* & vbi reſciſioni lo- 9
cus eſſet, lapſu decem annorum excluſus eſſet per
aliam ordinationem, in *Cod. Henrico dict. lib. & tit.
art.1. & in Baſilic. eod. lib. & tit.* per dictos articulos
in hac inſtantia productos deducit de ætate d. Lam-
berti; eum ſcilicet de temporibus dictarum duarum
tranſactionum, ſcilicet de anno 1591. & 1597. fuiſſe
minorem 25. annorum, eò quòd, vt ipſe dixit, natus
eſſet de anno 1574. & de menſe Decembris, ideóque
d. anno 1597. fuiſſe tantum 23. annorum, litémque
mouiſſe aduerſus d.tranſactionem de anno 1597. & ſic
intra 10.annos per ordinationem Regiam præſtitutos:
imò intra quadriennium, de iure communi requiſi-
tum, cùm de d. anno 1600. eſſet tantùm in 26. anno
conſtitutus.

Sed huiuſmodi allegatio ætatis, præterquam quod
notoriè eſt contra veritatem, vt tam ex aſpectu quo
vltra 54.annos habere dignoſcitur, tum ex lectura di-
ctarum tranſactionum euincitur, quibus non enun-
tiatur minor, & ſi talis fuiſſet, abſque dubio in eis di-
ceretur; præſertim quòd ſi verum eſſet, quòd natus
fuiſſet anno 1574. & de menſe Decembris, de tempore
dictæ tranſactionis 1591. ſolùm fuiſſet in 17.anno, & non
eſt exiſtimandum quòd dictus Emericus cum fratre,
ita minore, abſque vlla renunciatione ætatis, aut præ-
ſentia curatoris vel iudicis, tranſegiſſet, præſertim in
Gallia.

Sed vno verbo reſpondetur, d.Lambertum, poſito
quòd allegatio minoris ætatis, per ipſum facta, & eo
modo quo eam fecit, vera eſſet, ipſi iam prodeſſe non
poſſet, nec admittendum ad probationem illius; &
ideoque articulos, tanquam impertinentes reijcien-
dos, quippe qui probati non releuant. Nam tranſa-
ctionis quidem de anno 1606. nulla eſt habenda ratio,
quia ſimulata: ſupplicationis verò à Cancellario re-
gio, ad reſcindendam d. tranſactionem; de anno 1597.
obtentæ, & per quam exiſtimat interruptam fuiſſe d.
præſcriptionem 10. annorum, nulla eſt quoque haben-
da ratio: nam poſito, & non conceſſo, quòd ea legi-
timè intimata dict. Emerico & lis conteſtata fuiſſet,
quod tamen non fuit, & per ſolam ſupplicationem
non interrumpitur d. præſcriptio: tamen quia ſiluit
per triennium ea iure Gallico, ne dum perempta, ſed 10
præſcriptio, quæ ſemel cæperat, currit perinde ac ſi
nulla petitio conteſtatióque factæ fuiſſent, ex ordina-
tione Caroli IX. de anno 1563. relata *in Cod. Henrico
lib.6. tit.25. artic.1.* & ibi Charond. *& aux Baſiliques,
eod. lib. tit. & art.* & ibi Frerot, Charond. *aux Pande-
ctes, lib.2. cap.22. des vſucapions, & preſcript. fol. mihi*
213. Lommeau *aux Maximes du droict François, lib.
3. cap.5.* in quo ius Gallicum differt à Roma-
no, quòd per litis conteſtationem actio
perpetuatur *leg. vlt. Cod. de præ-
ſcript. trig. vel quadrag.
annor.*

ARGV-

ARGVMENTVM.

AN mater excludat auum paternum in ſucceſſione filij. Et de inſinuatione donationum.

SVMMARIVM.

1 *Mater excludit auum, etiam paternum.*
2 *Inter aſcendentes non eſt locus repræſentationi.*
3 *Pater & mater ſuccedunt filio, ſine liberis defuncto, ſimul cum fratribus.*
4 *Mater excludit auum, etiam quoad bona per ipſum donata.*
5 *Et vbi adeſt ſtipulatio,* pro ſe, hæredibus, *omnes conueniunt.*
6 *Stante hujuſmodi ſtipulatione, dos profectitia non redit ad patrem.*
7 *Et ceſſat jus reuerſionis.*
8 *In Gallia matres non ſuccedunt filijs, in bonis paternis, niſi quoad medietatem vſuſfructus.*
9 *Vidua tenetur reſeruare augmentum, & jocalia filijs primi matrimonij.*
10 *Hodie in Gallia donationes, non inſinuatæ, nullæ ſunt, tam quoad creditores, quam donatorem, & ejus hæredes.*
11 *Poſſunt tamen cogi donatores ad conſentiendum inſinuationi, etiam poſt tempus a conſtitutione præfixū.*
12 *Hæredes mariti non poſſunt opponere defectum inſinuationis donationis viduam.*

CONSILIUM CCIV.

PROPONITVR in facto, anno 1605. & 22. Octob. domicellam N. conſtituiſſe ſibi in dotem, in cōtractu matrimonij cum N. initi, duodecim mille libras, in teſtamento patris ſibi legatas; matrem verò ipſius 1200. dictum verò maritum augmenti nomine 3000. libras, &, in caſum ſuperuitæ, alias 3000. pro jocalibus verò 2000. libras, de quibus in d. morte diſponere poſſet, donaſſe. Contemplatione autem hujuſmodi matrimonij, procuratorem patris matriſque d. futuri ſponſi, in vim mandati, per eos facti, d. filio medietatem omnium bonorum mobilium, & immobilium, jurium & actionum, de quibus ad libitum diſponere poſſet, ſaluis fructibus, vita donatorum durante, cum onere tamen d. futuros conjuges alimentandi, donaſſe. Promittit quoque d. procurator, d. futuræ ſponſæ, in caſum ſuperuitæ, & viduitate ipſius durante, ei domum ad habitandum dare, & alimentare, dum tamen interim jura dotalia repetere non poſſit. Se quoque reddit idem procurator fidejuſſorem dictorum dotis, augmenti, ſuperuitæ, & jocalium. Moritur d. maritus ab inteſtato, relicta filia pupilla, & vxore prægnante, patre, matreque ſuperſtitibus, poſtea moritur d. ſt. filia, naſcitur quoque poſtea poſthumus filius: ex his plura dubia proponuntur diſcutienda.

Primum, quod jus dictæ matri, ratione ſucceſſionis d. filiæ pupillæ defunctæ, competat; & quidem, ſi de alijs bonis, quàm à patre, matreque donatis d. filiæ,
aliunde competentibus, ageretur, res eſſet expedita
3 de jure communi: mater enim excludit auum, etiam
paternum, ex frequentiori DD. ſententia, quam tenet
gloſ. *in authent. defuncto ver. gradus, C. ad Tertullian* Couar. *tract. de ſucceſſ. concluſ. 3.* Forſter. *ſimi. tract. rub. de*
2 *ſucceſſ. aſcenden. caſu 1. concluſ. 5.* Neque enim inter aſcendentes eſt locus repræſentationi, ſicut eſt inter deſcendentes; ſed proximior in gradu, remotiorem excludit, ratione que diuerſitatis tradit Graſſ. *in §. ſucceſſio, q. 22. num. 6* & in terminis quòd mater excludat auum paternum, docet Couar. *d. concluſ. 3.* & Graſſ *d. q. 22. num. 7* idem que hoc caſu mater ſimul cum poſthumo ſuccederet medietate que bonorum filiæ habitura eſſet: mater enim & pater ſuccedunt filio ſuo, ſi- 3
ne liberis defuncto, cum fratribus, ſororibuſque vtrinque conjunctis, vt eſt in *l. auth. in defuncto,* & hæc concluſio eſt clara, & d. auth. hent prædicitur, vt dicit Bartol. ibi, quem refert Boer. *dec. 121. num.* & poſt eos Graſſ *d. §. ſucceſſio, q. 24.* hoc per ordinationem Regiam Caroli V. 567 quoad dicta bona, juri communi derogatum fuit.

Sed quoad bona ab auo, auiaque profecta, ex donatione, in contractu matrimonij contenta, pro medietate ad d. filiam pertinentia, (alia enim medietas ad poſthumum, qui, cùm de ejus vtilitate agatur, habetur pro nato, ſpectat) controuerſi juris eſt quæſtio, etiam in terminis juris communis: vera tamen ſententia eſt,
etiam quoad dicta bona matrem excludere auum pa- 4
ternum donatorem, vt per Salicet. & Corne. *in l. quod ſcitis §. 1. C. de bon. quæ liber. ad. conſ. 94. & 7. num. 2. lib. 3.* Fernand. Vaſqui. *de ſucceſſio. reſol. §. 13. num. 11.* Phano. de Phanu. *de inuenta. part. 2. nu. 11.* Benedict. de Benedict. dictus Capra *inter conſ. Corne. d. conſ. 7.* Gomeſ. *ad leg. Tau. l. 6. nu. 7.* omnino videndus, totam enim hanc rem clariſſimè explicat, & docet quomodo intelligenda ſit *d. l. quod ſcitis, in §. ſin autem,* Graſſ. *in d. §. ſucceſſio q.*
22. in fin. Sed vbi adeſt ſtipulatio, *pro ſe, hæredibus, &* 5
ſucceſſoribus quibuſcumque, omnes conueniunt, matrem præferri auo paterno, Bertrand. *conſ. 25. num. 20. lib. 7.*
exemplo dotis profectitiæ, quam ſi pater permittit fi- 6
liam ſibi, & ſuis hæredibus ſtipulari, ea ſine liberis mortua, ea non redit ad patrem, ſed ad hæredes filiæ ſpectat, Bartol. *in l. ſi cum dotem, ff. ſolut. matrim.* Alex. *in l. poſt dotem, ff. eod.* Surd. *conſil. 206. num. 20. & ſequentib.* quod hoc caſu nullam videtur habere difficultatem, cùm ſuperſit poſthumus filij defuncti: qui enim præferunt auum donatorem matri, loquuntur in terminis, quando filius donatarius deceſſit ſine liberis, matre, auoque paterno ſuperſtitibus.

Nec huic ſententiæ obſtaret jus reuerſionis in pleriſque Senatibus Galliæ, præſertim Pariſienſi, & Tholoſano receptū, præſuppoſito quòd etiam in Senatu Gratianopolitano ſit in vſu, tum quòd ſupereſt, vt jam dixi, poſthumus, ſuperſtitibus patre, matreque donatoribus, tum quòd exiſtimo dictam dona-
tionem fuiſſe factam filio pro ſe, ſuiſque hæredibus 7
ſtipulanti, quo caſu dictum jus reuerſionis, etiam vbi receptum eſt, ceſſat, le Code des deciſ. *lib. 8. tit. 1.*
des donations deciſ. 64. Sed cùm agatur de bonis à pa- 8
tre profectis, per d. ordinationem Regiam dictum jus ſucceſſionis eſt reſtrictum ad vſumfructum medietatis bonorum, aliàs de jure communi competentium, *aux Baſilic. lib. 6. tit. 7. c. 2.* vbi Fretot, & *au Cod. Henry eod. lib. & tit.* Charond.

Secundum dubium, an d. vidua ſi petat & velit recipere augmentum, ſuperuitam, & jocalia, teneatur ca-
uere, & videtur certum eſſe teneri, quia & de jure 9
communi per *l. hac edictali Cod. de ſecund. nupt.* & per edictum *des ſecondes nopces* Franciſci II. 1560. & Hen-

rici III.1585. de quo *aux Baſiliq.lib.7.tit.3.* & *au Code Henry eod.lib.& tit.* ſi conuolet ad ſecundas nuptias, ea omnia liberis primi matrimonij reſtituere tenetur.

Tertium quid de pecunijs dotis ſolutis ſentiendum ſit. Reſp. pro ijs cauere nō debere, quia ſunt ipſius proprium patrimonium, & edictum de ſecūdis nuptijs tātùm afficit ea, quæ à marito habuit, eæque pecuniæ ſi ab auo receptæ ſint, ex alia medietate bonorum non donata exſoluendæ erunt: cùm enim ſint æs alienum poſt donationem ab auo per acceptionem contractum, medietas donata illis non eſt affecta.

Quartū, ſi d. poſthumus decederet, quod jus d. matri competeret. Reſp. vt ad primum, illam de jure cōmuni excluſuram auum & ei præferendam, Graſſ. *in §. ſucceſſio q.12. infra.* ſed per d. Ordinationes Franciſci II. & Henrici III. non niſi vſumfructum dimidiæ partis bonorum eidem donatorum, habituram.

Quintum non habet difficultatem, cùm enim ſaltem in vſufructu mater ſucceſſura ſit, & ſic interſit ipſius, vt ſciatur, quæ & quota ſint bona ad filios pertinentia, certum eſt eam petere poſſe, vt inuentarium de illis fiat.

Sextum, an jura dotalia, hoc eſt augmentū, ſuperuitā, & jocalia ſuper bonis non donatis, an verò tantùm ſuper donatis petere poſſit, an verò ſit in electione ipſius ſuper omnibus bonis ea petere. Reſp. ex bonis tantùm donatis ea eſſe exſoluenda, quia hujuſmodi donationes in contractu matrimonij fiunt pro ſecuritate & ſolutione jurium dotalium, & ſunt æs alienum filij, non aui donatoris, ideoque bona donata pro eis affecta ſunt.

Ad ſeptimum d. viduam tacendo ſibi non præjudicare, habet enim 30. annos ad hujuſmodi jura petēda.

Poſtremò inueſtigādum eſt, quomodo prouideatur defectui inſinuationis, accepi enim hujuſmodi donationes inſinuatas non fuiſſe intra tēpus per ordinationem Franciſci I.1593. Henrici II.1549. Caroli IX.1566. & Hērici III.1585. nec etiam poſt mortem d. mariti, & per vltimam ordinationem Henrici III. ſunt nullæ tā quoad creditores, quàm quoad donatorē & ejus hæredes, 10 *aux Baſiliq.lib.6.tit.4.ar.1* & *au Cod. Henry eo.lib.& tit.* & ideò cùm hîc agatur de donationibus per auum & auiam filio factis, ijque adhuc viuant, de cōſenſu ipſorum poterit fieri, imò poſſent cogi ad conſentiendū, vt inſinuatio fiat, vt docent Argētræ. *in conſuet. Britan. tit. de donatio.* Chopin. *in conſuet. Burdegal. lib.c.3.1.tit.4.nu.12.inf.* Louët *en ſon recueil lit. D.c.6.* & additio. ejuſdem 11 ad *c.4.* quoad verò donationes d. viduæ per maritū factas de dotis augmento, ſuperuita, & jocalibus, varijs 12 etiam arreſtis definitum fuit hæredes mariti defuncti non poſſe opponere defectum inſinuationis aduerſus viduam, vt per Louët *d.c.4.*

ARGVMENTVM.

An in contractibus filij in conditione poſiti cenſeantur diſpoſitiuè vocati.

SVMMARIVM.

1 *Cum agitur de deſcendentibus, in conditione poſiti, cenſentur vocati ex multorum opinione.*
2 *Quæ facilius procedit in contractibus.*
3 *Si tamen adſit aliqua conjectura, etiam in teſtamento, certiſſima eſt.*
4 *A fortiori in contractibus.*
5 *Vel ets ſi agatur de donatione, & relicto particulari,* & num.8.
6 *Si in conditione poſiti ſint grauati.*
7 *An per hæc verba,* ſine liberis, *&* liberi ſine liberis, *liberi in conditione poſiti cenſeantur grauati.*
9 *Dictio,* enfans, *ſeu* liberi, *cōprehendit etiam fœminas.*
10 *Donatione perfecta, non poteſt ei adjici onus.*
11 *Donatio contemplatione matrimonij imputatur in legitimam.*

CONSILIVM CCV.

Viſis inſtrumento matrimonij initi de anno 1612. & 19. Nouemb. inter N. Gaſparem d'Arnaud dominum de Luz filium primogenitum, naturalem, & legitimum N. Petri d'Arnaud domini d. loci de Luz, & aliorum locorum, & dominam Juſtinam Alemandi du Puy filiam naturalem & legitimam Ill^mi domini Joannis Alemandi domini de Montbrun, in quo poſt conſtitutionem dotis promiſſæ d. Juſtinæ, & donationes & alia lucra eidem collata in augmentum dotis, præfatus dominus de Luz pater contemplatione d. matrimonij dedit donatione inter viuos d. domino Gaſpari ipſius filio medietatem omnium ſuorum bonorum præſentium & futurorum, fructibus bonorum ſibi reſeruatis, liberam ab omnibus debitis paſſiuis, dotibus, & legitimis, & alijs oneribus, exceptis fundiarijs, ita tamen vt reliqua medietas non donata maneat ſuppoſita & affecta dictis oneribus, cum pacto, quòd caſu, quo d. Gaſpar decederet ſine liberis, & ejus liberi ſine liberis, dicta bona donata redirent ad d. dominum de Luz, ſi eſſet in humanis, aut ad eum, ſiue ad eos ſuorum liberorum, in quorum fauorem reperietur ordinatum per d. dominum de Luz patrem.

Teſtamento d. Petri de anno 1614. & 7. Martij, in quo inſtituit ſuum hæredem vniuerſalem d. Gaſparem, & caſu, quo decedat ſine liberis maſculis naturalibus & legitimis, aut ejus liberi ſine liberis maſculis, eidem ſubſtituit Joannem alterum filium teſtatoris, & procedit ad alios gradus ſubſtitutionum in fauorem ſuorum maſculorum & deſcendentium. Alio teſtamento d. Gaſparis de anno 1615. & 28. Sept. in quo d. teſtator legat d. dominæ Juſtinæ vltra ea quę ſibi competunt vigore d. matrimonij penſionem annuam mille librarum eidem Juſtinæ ſoluendarum quamdiu vitam vidualem ſeruabit. Hæredem verò vniuerſalem ſibi inſtituit in defectum filiorum maſculorum præfatum Joannem ejus fratrem, procedendo ad varios gradus ſubſtitutionum in fauorem maſculorum, inſequendo diſpoſitionem paternam: & in euentum quod cum vnica filia poſthuma, eidem reliquit ſexaginta mille libras.

Et ſtante morte primum d. Petri relicto ſuperſtite inter alios d. Gaſpare, deinde verò præfati Gaſparis relicta ſuperſtite dict. Juſtina cum vnica filia, & præfato Joanne ſuo hærede vniuerſali, & conſideratis dubijs inde emergentibus & propoſitis, eiſdem videtur ſatisfactum ex ſequentibus.

Ad primum, vbi quæritur vtrum vigore verborum d. matrimonij, *arriuant le decez de l'vn ou de l'autre d'iceux ſans enfans, & leurs enfans ſans enfans*, filia d. Juſtinæ ſit diſpoſitiuè vocata in d. bonis donatis, & præfata donatio ſit acquiſita d. filiæ in vim pacti d. matrimonij, & prouidentia auita, hoc eſt, d. Petri.

Reſp. quod dict. filia cenſetur diſpoſitiuè vocata in d. bonis donatis, quod ſit poſita in conditione, nam præter-

1 præterquam quod cùm agitur de deſcendentibus, in
conditione poſitis, in vltimis voluntatibus, multi e-
xiſtimatũt ex eo ſolo cenſeri diſpoſitiuè vocatos, quos
refert Menoch. de præſ. lib. 4. præſ. 76. num. 1. cum ſeqq. &
Manti. de conject. vlt. volunt. lib. 11. tit. 2. n. 12. cum ſeqq. &
quam veriorem & ſequendam id. Manti. teſtatur d. loco
n. 17. verſ. in hac quidem, & quamuis hæc opinio patia-
tor contradictores, nihilominus in contractibus vi-
2 detur facilius procedere poſſe, quod filij in conditione
poſiti cenſeantur diſpoſitiuè vocati, vt tenent Iaſ. in l.
pecuniam n. 1. verſ. ſecundo vltra, ff. ſi cert. pet. Marian. So-
cin. conſ. 108. n. 7. vbi ait id potiſſimum habere locum in
donationibus, in quibus fit latiſſima interpretatio. De-
cian. conſ. 41. nu. 42. lib. 1. Gabriel. de fideicom. q. 9. nu. 207.
quæ ſententia recipitur in Gallia, vt teſtantur Ferron.
ad conſuet. Burdegal. lib. 2. tit. 8. §. 3. circa fi. fol. 257. May-
nard. in ſuis arreſt. lib. 5. c. 57. & quamuis Ferrer. ad Guid.
Pap. deciſio. 39. in hoc reprobat Maynard. nihilominus
Maynardo tanquam Senatori, & de arreſto ſe relatore
lato, atteſtanti potius quàm Ferrerio credendum eſt.

Sed quicquid ſit in quæſtione generaliter propoſi-
3 ta, ſi tamen ſubſit aliqua conjectura, etiam vnica, ſi a-
gatur de teſtamento, in quo non ita facilè, ac in cõtra-
ctu, filij cenſentur vocati, certiſſimum eſt filios cenſeri
vocatos, Iul. Clar. in §. teſtamentum q. 77. n. 2. verſ. aut iſti
liberi. Graſſ. § fideicommiſſum q. 13. n. 3. vbi communem.
Moli. de primog. lib. 1. c. 6. n. 3. Manti. de conject. vlt. volunt.
lib. 11. tit. 2. n. 19 & tit. 3. in pr. Honded conſ. 65. n. 28. & 30.
4 lib. 1. à fortiori præmiſſa procedere debent in contra-
ctibus, in quibus ad inſtar vltimarum voluntatum, fi-
lij in conditione poſiti, ſtante aliqua conjectura, cen-
ſentur vocati. Ruſtic. in tract. an & quando liberi, lib. 2. c.
3. n. 6. Ferreri. ad nouam additio. ad Guido. dec. 39. Conje-
cturæ autem concurrunt multæ in caſo, de quo agitur,
5 quarum prima eſt, quod agitur non de donatione vni-
uerſali omnium bonorũ, ſed particulari, videlicet me-
dietate bonorum, & in relictis particularibus non ha-
bet locum glo. l. Lucius, in quibus poſiti in conditione
dicuntur vocati, vt per Decian. d. conſ. 41. n. 45. Marian.
Socin. conſ. 158. n. 76. lib. 2. vbi communem, quam ſequi-
tur Ruſtic in d. tract. lib. 3. c. 2. nu. 1 & ſeqq. & nu. 11. & 12.
vbi magis communem, quæ legata particularia pariſi-
cantur donationibus. Ruſtic d. c. 2. n. 13. & conſ. 1. n. 62. &
63. & in terminis donationis certorum bonorum hanc
conjecturam vti communem approbat & ſequitur De-
6 cian. d. conſ. 41. n. 45. Conjectura verò valde concludens
& ſufficiens eſt, quando liberi in cõditione poſiti ſunt
grauati, quo caſu ſine dubio cenſentur vocati, Barto. in
l. centurio n. 17 ff. de vulga. Gui. Pap. dec. 39. & Ranchin. i-
bid. Menoch d. præſ. 76. n. 39. Ruſti. d. tract. lib. 4. c. 2. par.
2. n. 1. & 6. & part. 2. num 37. verſ. non putarem, vbi magis
communem, & d. conſ. 1. num. 59. vbi non tantùm magis
communem, ſed etiam canoniſatam.

7 Sed quæſtionis eſt, an per dicta verba, ſans enfans, &
ſes enfans ſans enfans, liberi in conditione poſiti cenſe-
antur grauati, ſtante potiſſimum quod onus impoſi-
tum fuit imperſonaliter, in quo articulo etſi non pauci
exiſtimarint primò nominatum fuiſſe grauatum ſub
duplici conditione, & filios non cenſeri grauatos, ſed
tantùm in conditione poſitos, vt per Bellon. conſ. 81. nu.
5. verſ. tertius eſt caſus, & fusè per Ruſtic d. lib. 4. c. 5. nu. 1.
& ſeqq. Mantic. d. lib. 11. tit. 3. n. 2. verſ. hac autem ſententia.
Codex Fabrian. tit. de fideicomm. defini. 2. Tamen etiam
ſi onus ſit imperſonaliter impoſitum, & liberorum eo
modo, quo ſuprà, facta ſit mentio, pleique exiſtima-
runt ex eo cenſeri vocatos, præſertim in contractibus,
Decian. d. conſ. 41. n. 46. Gui. Pap. d. dec. 39. n. 1. verſ. niſi vt
alibi dicit Bartolus. & dec. 184. n. 2. verſ. alius caſus, & ibi
Ferreri. in additis. Cujac. conſult. 19. quæ ſentẽtiam Gal-
lia præualuit, & ſecũdùm quam in ſupremis illius tri-
bunalibus ſæpe fuit judicatum, vt teſtantur Papon en
ſon recueil, tit. des ſubſtitutions, arreſt. 10. & Ferrer. ad Gui.
d. dec. 184.

Addi poterit pro corroboratione præmiſſorum, quia
in caſu, de quo agitur, videtur quid particulariter do-
natum fuiſſe, ex eo præſertim, quia onus æris alieni in
totum rejicitur ſuper alia bonorum medietate nõ do-
nata, & in particularibus relictis ſeu donatis liberi in 8
conditione poſiti cenſentur diſpoſitiuè vocati, Decia.
d. conſ. 41. n. 45. Marian. Socin. conſ. 158. num. 76. vol. 2. vbi
communem teſtatur, quam ſequitur Ruſtic. in d. tract.
lib. 3. c. 2. n. 1. & ſeqq. & num. 11. & 12. vbi magis commu-
nem, & ſic concluditur præfatam donationem eſſe ac-
quiſitam d. filiæ, cùm d. verba, enfans ſans enfans, com- 9
prehendant etiam fœminas l. 1. C. de condit. inſert.

Quoad ſecundũ quo quæritur, an per teſtamentum
Petri donantis, & Gaſparis primi donatarij, potuerit
derogari diſpoſitioni factæ in contractu matrimonij
in fauorem filiæ d. Gaſparis juxta concluſionem infrà
firmatam.

Reſp. non potuiſſe derogari, quia donatione ſemel 10
perfecta nõ poteſt adjici onus ſiue grauamen, l. poſt per-
fectam C. de donatio. quæ ſub modo. Alciat. conſ. 15. nu. 8. & 9.
lib. 8. ſtante potiſſimũ quod dominium rerum donata-
rum tranſit ipſo jure in hujuſmodi ſubſtitutos, ſine alia
ceſſione, ſeu ſtipulatione, l. quoties C. de donatio. quæ ſub
mo. cum ibi notat. Cranet. conſ. 19. n. 9. præſertim cùm d.
Gaſparis filia non fuerit hæres inſtituta, Guid. Pap. de-
ciſ. 303. n. 2. Clar. § teſtamentum q. 71. n. 3.

Quoad tertiũ dubium, reſp. legatum ſexaginta mille
librarum per d. Gaſparẽ relictum ejus filiæ ſolui debere
de medietate bonorum d. Gaſpari donata per d. quon-
dam Petrum ejus patrem, ex eo potiſſimũ, quia d. bona
donata in legitimam d. Gaſparis debẽt imputari Deci. 11
conſ. 20. n. 9. vſque ad n. 24. Graſſ. in §. legitima q. 23. nu. 14.
idq; non obſtante clauſula in d. donatione appoſita,
quòd ſit franca ab omnibus dotibus, & legitimis, quia
ea verba referũtur ad dotes, & legitimas filiarũ, & alio-
rũ filiorum ipſius donantis, vt ſcil. quemadmodũ con-
ſequi debet eam medietatem ſine onere ſolutionis æ-
ris alieni, ita quoq; eam habere debeat francam & im-
munem à ſolutione dotiũ, & legitimarũ, ipſius donata-
rij fratribus & ſororibus reſpectiuè debitarũ, ſeu debẽ-
darum: non autem vt præter bona ſibi donata poſſit
ſuam legitimam petere ſuper alia medietate nõ dona-
ta, maximè cum eo caſu redderetur inofficioſa ob reje-
ctum onus æris alieni in totum ſuper alia medietate
non donata, quæ propterea reſecãda veniret, & ad mo-
dum legitimæ reducenda, ex notat. in l. 1. & paſſim to.
tit. C. de inoff. donatio. vnde concludẽdum ſequitur d. le-
gatum ſolui debere de bonis donatis, ſaltem quatenus
legitima in illis includitur, quæ nõ recipit aliquod gra-
uamen, l. quoniam in priorib. C. de inoff. teſtam.

Accedit præmiſſis pro majori eorum cõfirmatione,
quia Curia ſuprema Parlamẽti Gratianopolitani, quæ
ſolet judicare de æquitate, valde iniquũ & abſurdum
exiſtimaret bona donata integrè adjudicare filiæ d. Ga-
ſparis, & præterea d. legatum, quo medio valde dimi-
nuerentur bona quæ d. Gaſpar, & Petrus ejus pater vo-
luerunt, in quantum potuerunt, integra conſeruari in
familia & agnatione, vt ex eorum teſtamentis apertè
deprehenditur.

Quoad verò quartum & vltimũ dubium, ſic dicendũ
eſſe videtur, quoad dotẽ, diſtinctione adhibita, vt ſi Pe-
trus pater eam receperit, ſuper bonis non donatis exigi
debeat. Si verò Gaſpar filius eã habuerit in totũ, vel in
parte, teneatur hæres filij de bonis donatis eam reſti-
tuere vnà cum augmento, jocalibus, & alijs rebus d.

Juſtinæ in contractu matrimonij donatis.

Quoad verò penſionem vidualem legatam in teſtamento d. Gaſparis d. Juſtinæ, reſpondendum arbitramur ſolui debere de legitima d. Gaſparis quatenus ſufficit, & de Trebellianica ad d. Gaſparem primum hæredem jam dicti Petri pertinente. Quæ omnia rationi & æquitati conuenite arbitramur.

ARGVMENTVM.

AN penſio ſuper beneficio in fauorem alicujus impoſita, & de conſenſu ipſius in alium tranſlata, afficiat ſucceſſores.

SVMMARIVM.

1 *Penſiones ſuper beneficijs in Gallia non niſi ex tribus cauſis imponuntur.*

2 *Tamen ſolet Rex extra eas cauſas, in beneficijs ad ſuam nominationem pertinentibus penſiones aſſignare, quæ ſi à S. Pontifice confirmentur, valent.*

3 *Penſio ſuper fructibus beneficij eſt realis, & tranſit in ſucceſſores, etiam per obitum.*

4 *Licet penſio morte penſionarij extinguatur, tamen de ipſius conſenſu & eam ſoluentis, authoritate Papæ in alium transferri poteſt.*

5 *Et hujuſmodi tranſlatio afficit ſucceſſores.*

6 *In beneficijs curatis diſtinguitur, vt ſucceſſor per reſignationem teneatur ad penſionem, per obitum non teneatur.*

7 *Epiſcopatus non dicuntur beneficia curata in terminis hujus quæſtionis.*

CONSILIUM CCVI.

PRÆSVPPONITVR in facto R. Jacobũ Martinum Epiſcopum Senetienſem fuiſſe promiſum de d. Epiſcopatu cõtemplatione admodum Illuſtris domini de Crillon (cui ob ſingularia benemerita erga Coronã reſcriptum d. Epiſcopatus fuerat conceſſum, vt quem ipſe vellet, capax tamen, de eo prouideretur ſub reſeruatione penſionis octingentorum ſcutorum in fauorem domini Andreæ Iues, eaque penſio Romæ fuit admiſſa de anno 1601. & 22. Octob. & de anno ſequenti & menſe Martij d. Epiſcopus ad eam ſoluendam ſe obligauit, eaque fuit approbata & confirmata de anno 1607. & 18. Maij per magnum Henricum IV. fuitque d. Iues in pacifica poſſeſſione eam exigendi, & quoties d. Epiſcopus recuſare voluit, per arreſta Senatus Aquen. ad ejus ſolutionem fuit coactus. Tandem de anno 1613. & 6. Decemb. d. Iues conuenit cum Illuſt. domino Thoma de Breton nepote ex fratre d. domini de Crillon vt dimitteret d. penſionem, eaque in d. Thomam transferretur, & ad hos fines mãdatum fecit tam in Curia Romana, quàm Regia ad præſtandum conſenſum extinctioni d. penſionis in ſua perſona, & creationi, ac tranſlationi in perſonam d. Thomæ, dictuſque Epiſcopus mandatum etiam fecit ad conſentiendum d. extinctioni, ac nouæ tranſlationi, ac creationi, Rexque hujuſmodi conuentionem, dimiſſionem, tranſlationem, & creationem ratam habuit per ſuum reſcriptum, ſupereſtque ſolùm vt Romæ habeantur prouiſiones ſolitæ & neceſſariæ, quas ſe habiturum d. Thomas non dubitat, ideoq; præſupponimus ac ſi jam factæ fuiſſet, vnde reſultat quæſtio, An hujuſmodi penſio octingentorum ſcutorum in fauorem d. Thomæ impoſita, & legitimè homologata, ſit tranſitoria ad ſucceſſores in Epiſcopatu poſt dicti Martini obitum, ita quod nedum d. Martinus, ſed & ejus ſucceſſores, quamdiu d. Thomas vixerit, ad illius ſolutionem ei faciendam teneantur, pro cujus quæſtionis reſolutione aliquæ concluſiones faciendæ ſunt.

1 Prima eſt, quòd quamuis penſiones ſuper beneficijs in Gallia, non niſi ex tribus cauſis imponantur, 1° ex cauſa tranſactionis, ſi lis ſit ſuper beneficio, pro bono pacis *c. niſi eſſent ext. de præbend.* 2° ex cauſa permutationis, ratione inæqualitatis beneficiorum ex *c. ad quæſtiones, ext. de rerum permutat.* 3° ex cauſa reſignationis, ne reſignans nimium patiatur diſpendium, Papon *en ſes arreſts lib. 3. tit. 5. c. 6.* Louët *en ſon recueil lit. P. c. 30.* tamen extra eas cauſas in Archiepiſcopatibus, Epiſcopatibus, Abbatijs, & beneficijs ad nominationem Regis pertinentibus ſolet Rex in fauorem eorum qui de ſe & Corona benemeriti ſunt, penſiones aſſignare, quæ 2
ſi à S. Pontifice approbentur & conſtituantur, ſuum ſortiuntur effectum, nec in dubium reuocantur. Dixi, ſi in Curia Romana conſtituantur, nam niſi Romæ confirmẽtur, ſunt inualidæ, & arreſto Pariſienſi ita definitum fuit 1. Decemb. 1588. referente Jo. Chenu *in addit. ad Papo. d. tit. 5. in proœmio circa fin.* & cum in nouiſſimis Comitijs Cleri ſupplicatum fuiſſet Regi, ne penſiones ſuper Archiepiſcopatibus, & Epiſcopatibus aſſignaret, dum locus vacationi adeſſet, reſpõdit ſe abſtenturum ab impoſitione penſionum ſuper Archiepiſcopatibus, ſi tamen id faceret ob benemerita aliquorum ex ſuis ſubditis, aut ob magnam aliquam conſiderationem, ſe nolle vt titularius beneficij ad eam teneatur, niſi ea admiſſa & approbata fuerit per S. D. N. Papam; ipſiſſima verba Regis fuerunt hæc, *ſadite Majeſté fit reſponſe qu'elle s'abſtiendroit de mettre penſions ſur les benefices qui dependent de ſa nomination, meſmes ſur Archeueſchez & Eueſchez, & ſi ſadite Majeſté le faiſoit pour le merite d'aucun de ſes ſeruiteurs, ou pour quelque grande conſideration, qu'elle ne vouloit que le titulaire du benefice demeuraſt chargé de la penſion, ſinon au cas qu'elle fuſt admiſe, approuuée & authoriſée par N. S. Pere.* Quod ſi opponatur per arreſta Senatus Pariſien. de anno 1563. & 11. April. 1564. aliquas penſiones ſuper Epiſcopatibus de Noyon, & de Troye impoſitas, tanquam abuſiuas fuiſſe caſſatas & infirmatas, reſpondetur hoc accidiſſe, quia conſenſus Regis non adfuerat. Sed Rege eam aſſignante, & S. Pontifice approbante, & imponente, certiſſimum eſt impoſitionem dictarum penſionum validam eſſe & efficacem, vt additio. *ad Papon. ad d. c. 6. atteſtatur*, & experientia rerum magiſtra hoc docet: paſſim enim videmus extra illas tres cauſas penſiones in Epiſcopatuum & Archiepiſcopatuum prouiſione imponi Regis aſſenſu, & S. Pontificia approbatione concurrentibus, & ipſemet Epiſcopus Senen. ad hujuſmodi pẽſionis ſolutionẽ, per arreſta Senatus Aquen. fuit adactus.

Secunda concluſio eſt penſionis naturam eam eſſe, 3
vt ſit realis, & tranſitoria ad ſucceſſores, quando eſt ſuper fructibus beneficij impoſita, etiam ſi per obitum fuerint prouiſi, Roman. *conſ.* 388. In caſu propoſito *n. 4. & ſeq.* vbi apoſtilla. *in verb. ſoluendum*, & *n. 6.* Tuſc. *practi. concl. 10. 6. lit. P. concl. 263.* neq; enim ratione perſonæ, cui confertur beneficium, ſed ratione fructuum, & ſuper illis penſio imponitur, qui ad quoſcumq; ſpectent, pro ejus ſolutione ſunt obligati, Gigas de pẽſionib. q. 51. Roman *d. conſ.* 388. Neguz. *de pign. par. 2. memb. 4. n. 164.* Tuſc. *d. lit. 6. concl. 264. nu. 1. 2. & 4.* hancq; ſententiam,

Digitized by Google

tentiam, vt ſcilicet penſio ſit jus reale, & tranſitorium ad ſucceſſores in beneficio, vt ij ad ejus ſolutionem teneantur, in Gallia receptum Doctores Galli atteſtantur, vt Duaren. *lib. 5. de ben. ſic c. 4.* Louet *d. c. 30.*

4 Tertia concluſio eſt, quod etſi penſio expiret & extinguatur morte penſionarij, Cacc. alup. & Gigas *de penſionib.* Corraſ. *part. 1. c. 4. n. 9.* & 10. Caputaquen. Dec. 303. *n. 13. part. 2.* & Flami. Pariſ. *de reſignat. benef. lib. 6 qu. 4. num 3.* nihilominus poteſt transferri de vna perſona ad aliam, etiam ſi ſit reſeruata ſine clauſula transferendi, quandó de conſenſu ipſius penſionarij, & ſoluentis penſionem, transfertur in alium authoritate Papæ, Fetre *conſ. 53.* Mandoſ. *de ſigna. grat. tit. de tranſla. penſio in princ.* Flami. Pariſi. *d. q. 4. num 7. & 13.* Nicola. Garcia *de beneſic. 1 part. c. 5. num. 251.* nec de eo contingit dubitari, vt inquit Pariſi. *conſ. 46. nu. 1.* quandoquidem S. Pontifex in beneficialibus habet liberam & plenam diſpoſitionem ad ſui libitum *c. propoſuit § licet ext. de conceſſio. præb.* Deci. *conſ. 157 num. 2. & conſ. 141. & conſ. 624. ante nu. 20.* & in *c. quæ in Eccleſiarum nu. 32* poſt Felin. *num 60. ext. de conſtit.* ita vt dicta penſio non jam morte primi penſionarij, ſed ejus in quem tranſlata eſt, extinguatur, vt Nicola Garcia *d. c. 5. nu. 266.* ſitque hujuſmodi tranſlatio, vt extinguatur prima penſio, & noua creetur, Gigas *q. 74. nu. & q. 88. num 8.* Mandoſ. *d. loco in princ.* Pute. *dec. 524. num 3. lib. 2.* Flami. *d. quæſt. 4. num. 7.*

5 Quarta concluſio, eaque poſtrema ex præcedentibus ſequitur neceſſariò tranſlationem dictæ penſionis de conſenſu Epiſcopi Senenenſis in fauorem d. Thomæ de Bretun factam, Regis aſſenſu accedente, & S. Pontificis approbatione, & homologatione concurrente, valere & tenere, & ſucceſſores in dicto Epiſcopatu afficere, ita vt non minus ad ejus ſolutionem, ac ille qui conſentijt, teneantur: nam cùm penſionis reſeruatio afficiat ſucceſſores in beneficio etiam in Gallia, & tranſlatio penſionis de perſona ad perſonam Regis conſenſu, & S. Pontificis approbatione concurrentibus fieri poſſit, ſequitur neceſſariò ſucceſſores in beneficio ad ejus ſolutionem teneri, quam concluſionem veram eſſe demonſtratur ex traditis per Pariſ. *d. lib. 6. q. 4. n. 59.* quia hujuſmodi tranſlationes fiunt cum clauſulis & decretis in prima penſione contentis, ita Mandoſ. *d. tit. de tranſlatio. col. 2. verſ. rurſus.* Sed ex clauſulis & decretis primæ penſionis ſucceſſores in beneficio ad eam tenebantur. Ergo etiam ad hanc ſecundam, & etiam quia ſecunda penſio reſpectu ſubſtantiæ ipſius & qualitatum, vt ſcilicet ſucceſſores in beneficio teneantur, eſt eadem cum prima, etſi quoad alios effectus dicatur noua, vt ſcilicet non per mortem primi, cui erat reſeruata, ſed ſolùm per mortem ſecundi, in quem eſt tranſlata, extinguatur, & ita fuit reſolutum in Rota Roma. in vna Carpen. 29. Maij 1598. coram Corduba. & alia coram eod. de d. anno 26. Junij, vt refert Nicol. Garcia *d. c. 5. nu 206. & ſeq.* Nec obſtat *c. niſi eſſent viri prouidi ext. de præben. & digni.* in contrarium allegatum per D. conſultorem Pariſienſem, in eo enim de quæſtione noſtra, an ſcilicet penſio afficiat ſucceſſorem in beneficio, nec ne, ne verbum quidem.

Sed his omnibus poterit objici quod magis premet, quodque cauſam dubitandi dicto conſultori dare potuiſſet, cujus tamen in ſuo conſilio non meminit, quod ſcilicet in Gallia omnes quidem ſucceſſores in beneficio, cujuſcumque qualitatis ſint, & quomodocumque vacauerit beneficium, teneantur ad penſionem beneficio impoſitã, ad quam prædeceſſor tenebatur. Si hujuſmodi beneficium non habuerit curam animarum, ſed in beneficijs curam animarum habentibus ſolere diſtingui, vt ſucceſſor quidem per reſignationem teneatur ad penſionem, per obitum verò non teneatur, & ita ſæpiſſime in ſupremis tribunalibus, præſertim Pariſienſi, arreſtis & placitis fuiſſe determinatum refert Robert. *rer. judica. lib. 1. c. 7. verſ. beneficiorum a. 1a fol. 47. vſque ad fin.* & additio *ad Papon in prin. d. tit. 5.* Louët *d. c. 3.* & Pele. *aux actions Forenſes lib. 1. actio. 32.* & quod auget difficultatem d. additio nec non Robert. dum beneficiorum curam animarum habentium mentionem faciunt, Epiſcopatus & Archiepiſcopatus inter ea recenſent. Sed ad hoc reſpondetur hujuſmodi objectum non tam reſpicere quæſtionem noſtram, quàm generaliter, an penſiones tranſeant in ſucceſſores in beneficio, etiã nulla præſuppoſita tranſlatione in aliam perſonam, & reuera ſi penſiones primitus impoſitæ ſuper beneficijs curatis non afficiunt ſucceſſorem in beneficio per obitum, nec quoq; penſiones in aliam perſonam tranſlatæ afficient ſucceſſurem per obitum. 6

7 Reſp. igitur hujuſmodi objectum habere tantùm locum in beneficijs curatis, vt ſunt Vicariæ perpetuæ; non autem in Epiſcopatibus, & omnia arreſta quæ proponuntur, de dictis Vicarijs perpetuis ſolùm mentionem faciunt, nullum verò de Epiſcopatibus, vel Archiepiſcopatibus proponitur. Quòd ſi dicti Doctores de Epiſcopatibus mentionem facientes, idem in illis, quod de Vicarijs perpetuis exiſtimatunt, id ex ſe, nulla arreſtorum authoritate ſuffulti, opinati ſunt, & reuera ipſimet cum beneficiorum curatorum meminerunt, Epiſcopatus quidem inter ea recenſuerunt, ſed cùm poſtea quæſtionem tractant, & exempla proponunt, ad Vicarias perpetuas, & alia hujuſmodi beneficia ſe reſtringunt, & ratio differentiæ eſt manifeſta: nam Vicarias perpetuas & alia hujuſmodi beneficia ſunt tenuia, & ſuper illis penſionum impoſitio eſt odioſa, ne de illis prouiſi, curæ animarum, defectu redituum, minus vacent. Sed reditus Epiſcopatuum ampli ſunt, qui facile penſionum impoſitionem ſufferunt: & vſus ipſe & experientia docet, hanc ſententiam, vt ſcilicet penſiones ſuper Epiſcopatibus, afficiant ſucceſſorem per obitum, eſſe veriſſimam: paſſim enim d. penſiones ſuper Epiſcopatibus imponuntur, & ſucceſſores in Epiſcopatu eas ſoluere coguntur: & ipſemet D. de Crillon, cujus contemplatione hæc penſio fuit impoſita in fauorem dicti Iues, coëgit Archiepiſcopum Arelaten. & Abbatem Monaſterij Montismajoris nunc exiſtentes, ad ſoluendum ſibi penſiones in fauorem ſuum ſuper dictis Archiepiſcopatu, & Abbatia impoſitas, quamuis ſucceſſerint per obitum eis, quibus, cùm prouideretur de d. Archiepiſcopatu, & Abbatia, dictæ penſiones fuerũt reſeruatæ in fauorem d. domini de Crillon. Idque eo maximè dicendum eſt hoc caſu, quo cùm Epiſcopus Senenenſis nunc exiſtens prouideretur de Epiſcopato dicta penſio fuit reſeruata. Et quod omnem difficultatem tollit, eſt quod in Bullis, quas à S. Pontifice habebit, nominatim dicetur, quod nedum Epiſcopus nunc exiſtens, ſed etiam ejus ſucceſſores, ad eam penſionem ſoluendam teneantur: quæ Bullæ approbabuntur de nouo per Regem, & in Senatu Aquenſi homologabuntur per literas, quas vocant *d'annexe*, ita quod amplius de validitate dict. penſionis, & quod tranſeat ad ſucceſſores, non dubitabitur.

ARGVMENTVM.

QVando vnus ex pluribus creditoribus ejuſdem temporis,& cauſæ,cæteris præferatur, vel præoccupaſſe dicatur.

SVMMARIVM.

1 *Quoties ſunt plures creditores ejuſdem temporis, ſiue ex eadem cauſa, ſiue diuerſa, is præfertur qui præceſſit per ſententiam, multo magis per ſolutionem.*
2 *Is ex pluribus creditoribus ejuſdem temporis & cauſa præoccupaſſe dicitur, qui primo litem conteſtatus fuit.*
3 *Conditio mixta ad tempus teſtamenti retrotrahitur.*

CONSILIUM CCVII.

NObilis Bartholomæus des Achards teſtamento ſuo legauit vnicuique ex filiabus ſuis 4000. libras, filijs verò mille aureos cuilibet ſcilicet eorum, inſtituto hærede vniuerſali filio ejus Bartholomæo vocato. Omnes autem habituri prætereà ſunt portionem dotis maternæ, Anna vna ex dictis filiabus nupſit nob. Ægidio de Labia, conſtituitque ſibi omnia ſua bona in dotem, nulla expreſſione facta,tandem d.Bartholomæus hæres ſoluit 800. aureos domino de Labia in diminutionem legati 4000. librarum: & cùm reliquum non ſolueretur, minusque pars legati Ludouico filio facti, qui antè deceſſerat ab inteſtato,ad dictam Annam pertinens, nec etiam portio dotis maternæ d. Labia executiones fecit contra pratum & domum d.hæredis, eæque d.hæredi intimatæ fuerunt, & ita proceſſum fuit ad liberationem vſque excluſiuè; tandem bona d.hæredis in diſcuſſione poſita fuerũt, & judicium particulare cœpit vniuerſale ſequi, vt juris eſt.

Quæritur, an reliquæ filiæ debeant præferri dicto Labia quoad ſummam 800. aureorum, ita vt ſingulæ ſimilem ſummam conſequi debeant, antequam d.Labia quicquam poſſit habere. 2°, an pro reſtante ſumma tam legati, quàm ſucceſſionis fraternæ,& dotis maternæ concurrere pro rata,debeant cum ipſo etiam in bonis de pignore captis. 3°, an dictæ filiæ etiamſi nondum nupſerint, audiri debeant, cùm Legatum fuerit factum ſub conditione, *cùm nupſerint*.

Ad primum reſpondendum eſt, ipſas in 800.aureis præferri non debere d. Annæ vxori d. de Labia: Si enim aliquis concurſus fieri deber,de quo mox,& quoad reſtantem ſummam d.Labia debitam & pro rata illius faciendus eſt, & non quoad ſummam ſolutam, Ea enim non eſt amplius in eorum natura, cùm ſolutione fuerit extincta obligatio, §.4.*inſtit.quib.mod.toll.oblig.* Nam quoties ſunt plures creditores ejuſdem temporis ſiue ex eadem cauſa, ſiue ex diuerſis,manet 1
obligatio, certiſſimi juris eſt eum præferendum, qui præuenit per ſententiam, multò magis per ſolutionem,eo enim caſu melior eſt conditio ejus,cui ſatisfactum eſt, & qui poſſidet, *l.ſi debitor, ff.de pignor.& hypoth.l.ſi quis a multis de noxalib.* Bart. & Salicet.*in l. ſi fundus §.ſi duo de pignor.* Dyn.*in regul.qui prior*,& *in regula in pars lib. 6.* Neguſant. *de pignor.2.memb.5.part.num.31.in fin.verſ.2.caſu* Aſin.*de execut.§.7.c.22.fol.mihi 171.* Jaſ.*in l.ſi pluribus de leg.1.*

Ad ſecundum dicendum etiam eſt, quoad bona de pignore capta d. Labia præferendum eſſe, quòd bona de pignore capta pro reſtanti ſibi debito, dictaſque filias in eodem quidem gradu collocandas, ſed reliqua bona perſequi debere,nam quoties ſunt plures creditores, qui præoccupare volunt, reſpectu effectus ejus, 2
de quo agitur & haberent originem eodem tempore & ex eadem cauſa, is præoccupare dicitur, qui præuenit prius ad litis conteſtationem *l. duobus 2.de duobus reis l.fideicommiſſa §. plerique de leg.2.*& hæc eſt doctrina Bart. *in l.ſi pluribus nu.1.verſ. ſi verò poſſunt ſimul eſſe vera de leg.1.* quem Jaſ. ibidem & cæteri ſequuntur. At hoc caſu, ſi creditores habent originem eodem tempore, & ex eadem cauſa, nempe ex teſtamento paterno, dote materna, & ſucceſſione fraterna, & d. Labia non ſolùm præuenit litem conteſtando,ſed proceſſum omnem formando,ergo præferendos eſt.

Ad tertium, etſi ſtricto jure filiæ non poſſint agere 3
conditione non exiſtente (tempus enim incertum cùm nupſerint,reſoluitur in conditionem) tamen cùm bona in diſcuſſione poſita ſint, poſſunt petere vt collocentur, conditione enim hac mixta exiſtente, retrotrahitur obligatio ad tempus teſtamenti,*l.qui balneum §.1.l.potior §.1.ff. qui potio. in pigno habean.* Neguſant.*d.2.memb 5 part.n.10.* maximè cùm,vt audio,legitima correſpondeat d.legato,atque ita.

ARGVMENTVM.

DE reuocatione teſtamenti.
Quando cenſeatur legitimè facta.

SVMMARIVM.

1 *Reuocatio teſtamenti, cum eiſdem ſolemnitatibus fieri debet, quibus teſtamentum.*
2 *Conſuetudo non habet vim, quoad bona, extra territorium, vbi recepta eſt, ſita.*
3 *Non valet reuocatio teſtamenti, niſi adjiciatur ratio, quia vult decedere ab inteſtato, contra* num.7.
4 *In dubio cenſetur quis ab inteſtato decedere velle.*
5 *In Gallia & prouincijs conſuetudinarijs, qualis eſt Lutetia Pariſiorum, nulla ſolemnitates in teſtamento condendo requiruntur, ſed ſufficit ſi coram duobus notarijs quis nudam ſuam voluntatem declaret.*
6 *Conſuetudo permittens teſtamentum ſine ſolemnitatibus fieri, porrigitur ad bona extra territorium ſita, vt ſcilicet teſtamentum quoad illa valeat.*
8 *Communis ſententia notoriè falſa, non eſt ſequenda.*
9 *Si præter voluntatem reuocatoriam, adſit aliquod factum dictæ reuocationis confirmatorium, eſt receptiſſima ſententia, valere reuocationem, etſi ratio, quia vult decedere ab inteſtato, non ſit adjecta.*
10 *In his quæ reſpiciunt cauſæ deciſionem, conſuetudo loci, vbi actus fit, eſt ſequenda.*

CONSI.

CONSILIVM CCVIII.

NOBILIS Carolus des Iſnards villæ Inſulæ, in Comitatu Venayſſino, condominus de Brantolis, Pariſijs exiſtens, & Nouitius Ordinis Sancti Bernardi des Fueillans, nondum tamen profeſſus teſtamentum condidit, quo plura legata reliquit, & inter alia Conuentui dictorum Fratrum, Pariſijs ſito, legatum 800. aureorum, & hæredem vniuerſalem inſtituit Petrum des Iſnards, eius fratrem primogenitum, & coram Notariis, & legitimo numero teſtium de ann. 1600. & 11. Ianuarij narrauit in eo teſtamento, ſe id facere, vt melius Deo inſeruire poſſet, cùm mens ipſius eſſet poſt probationem legitimam, profeſſionem in eo ordine emittere, poſtea de eod. ann. & 18. Martij id teſtamentum ſicut & aliud antiquius de an. 1599. & 20. Nouemb. factum, reuocauit coram duobus Notarijs, ſine tamen teſtibus, eámque reuocationem in margine dictorum teſtamenturum adſcribi curauit, vtens his verbis, *Et ſi reuoque tout le contenu en iceux teſtaments, parce qu'il ne veut, & n'entend qu'ils ayent ne ſortent aucun effect, ne vertu, attendu qu'il n'a peu porter la fatigue, charge, & fais de la religion des Fueillans, où il auoit prins l'habit, & eſperoit faire la profeſſion, & y vſer le reſte de ſes iours.* In cuius rei executionem de eod. ann. & 20. Martij idem des Iſnards intimauit reuocationem dicti legati 800. aureorum Priori dict. Conuentus, qui eidem conſentit, coram duobus Notarijs, ſine teſtibus, eáque intimatio adſcripta fuit margini obligationis dictorum 800. aureorũ per dict. Petrum hæredem, iubente dict. Carolo pro ſecuritate dict. legati initæ & contractæ. Quæritur nunc, an d. teſtamentum legitimè reuocatum ſit, & an dict. Carolo, qui aliquibus menſibus poſtea deceſſit, ſuccedatur ab inteſtato per dict. Petrum & duas ſorores matrimonio collocatas, maximè per N.. quæ ab eo, in antiquiori teſtamento de ann. 1599. facto, inſtituta fuerat hæres. An verò ſolus Petrus hæres teſtamentarius hæreditatem habiturus ſit, & videbatur dict. reuocationem iuribus non ſubſiſtere, & propterea dict. teſtamentum vltimum ſortiri debere ſuum effectum, tribus potiſſimum rationibus.

1 I. Quia huiuſmodi reuocatio ſine legitimo numero teſtium, qui in teſtamentis adhiberi ſolet, facta fuerit, certum enim eſt eandem ſolemnitatem requiri in reuocando, quæ in condendo teſtamento, *l. hac conſultiſſima §. ex imperf. & l. ſancimus C. de teſtam.* & ita iudicatum Pariſiis fuiſſe refert Caron. *lib. 3. reſpon. cap. 49. in fi.* quod maximè hoc caſu aſſerendum eſt, in quo nulli teſtes interuenerunt.

2 II. Quia etſi forſan ex iure conſuetudinario teſtes non ſunt adhibendi in teſtamentis condendis, & per conſequens nec in reuocandis, tamen huiuſmodi conſuetodo non debet extendi & porrigi ad bona extra territorium prouinciæ conſuetudinariæ, & ita argum. *l. Imola ff. ad municipal. & l. ex reſcripto §. fin. ff. de numer.* & fusè Crauet. poſt multos *conſil. 30.* docet.

3 III. Etſi ea omnia ceſſarent, tamen ex alio reuocatio non eſt legitimè facta, quia ſcilicet non dixit ſe eam facere quòd volebat decedere inteſtatus, ea enim eſt communis DD. ſententia, non ſufficere etiam ſi teſtator coram 7. teſtibus dixerit ſe nolle valere teſtamentum niſi cauſam adiecerit quia velit ab inteſtato decedere, Bart. *in l. ſi iure ff. de leg. 3.* Dec. *conſil. 582. n. 1.* Ruin. *conſil. 6. nu. 1. vol. 2.* Iaſ. & alij *in l. ſancimus Cod. de teſtam.* Manti. *de coniect. vlt. volunt. lib. 2. tit. 15.* Clar. *§. teſtamen. queſt. 91. & 92.*

His tamen non obſtantibus contrarium verius eſt. Cùm enim de voluntate teſtatoris conſtet, & is diſertis verbis teſtamentum reuocauerit, declarauerit. que ſe nolle id habere effectum, ea voluntas ſeruanda eſt, ita enim caſſando & reuocando eius teſtamentum videtur in dubio velle decedere inteſtatus, & inuitare voluiſſe tacitè venientes ab inteſt. iuxta *l. conficiuntur §. 1. ff. de iure codicill.* & per aditionem poſtea venientium ab inteſtato, ademptio in teſtamento confirmabitur *l. ſi ita quis ff. de hæred. inſtit.* atque hoc videtur apertè probari ex *l. 1. § penult. ſi tabul. teſtam. nulla extabunt.* & hoc quidem ſatis per ſe patet, ſi modò ſatisfiat ijs, quæ in contrarium proponuntur, tota enim vis in eo conſiſtit. 4

Ad primum igitur reſpondemus eâm rationem veram eſſe in ſe, & contendimus etiam in caſu noſtro eã ſolemnitatem adhibitam, in reuocando, quæ fuerat neceſſaria in condendo. Nam Pariſijs, vbi conditum fuit, ex iure conſuetudinario, nulla alia ſolemnitas requirebatur in condendo teſtamento, quàm vt coram duobus Notarijs ſine teſtibus, aut coram vno Notario cum duobus aut tribus teſtibus, fieret, nec per conſequens vlla alia in reuocatione requirebatur, Ioan. Duret Doctor Gallus *in lib. de l'alliance des loix Romaines & le droict François lib. 5. §. 287. verb. par deuant deux Notaires* Eguinar. Baro *in tit. inſtit. de teſtam. par. 2 conſuetudinib. Pariſ. §. 90. & §. 289.* adeò quod magis eſt, vt nec inſtitutio hæredis, nec exhæredatio filiorum requiratur, ſufficiátque ſola & nuda teſtatoris voluntas, abſque vlla ſolemnitate, præter eam quam ſuprà dixi, & id habet locum in omni patria conſuetudinaria Galliæ, qualis eſt Lutetia Pariſiorum, Duret *dict. §. 289. verb. faute d'inſtitution d'heritier* Eguinar. Baro *tit. de exhæred. liber. partic. 2.* Conſequitur igitur reuocationem hanc legitimè factam, cùm in ea interuenerit ſolemnitas, quæ fuerit neceſſaria in condendo teſtamento, Socin. iun. *conſil. 145. num. 10. circa fin lib. 2.* Nec dicendum eſt in dict. teſtamento condendo 7. teſtes interueniſſe, in reuocatione nullos. Neque enim eadem eſt neceſſaria ſolemnitas in reuocando teſtamento, quæ adhibita fuit in condendo, ſed quæ neceſſaria fuit in condendo. Numerus enim ille teſtium, qui fuit ſuperadditus vltra ſolemnitatem à lege requiſitam quaſi pro ſuperuacuo haberi debet. *l. Cornelius ff. de hæred. inſtit. l. verba hæc ff. de condit. inſtit.* Dec. *in l. nihil tam naturale de regul.* & fusè poſt multos docet Fernand. Vaſqu. *de ſucceſſ. reſolut. lib. 1. § 1. num. 6. cum ſequent.* 5

6 Ad ſecundum reſpondetur certiſſimam eſſe DD. ſententiam, quod quando ſtatutum, vel conſuetudo eſt permiſſiua eius quod de iure communi permittitur, & tollens obſtaculum ſolemnitatum, ſcilicet vt in teſtamento ſolùm tres, vel nulli teſtes requirantur, huiuſmodi conſuetudo porrigitur etiam ad bona quæ ſunt extra territorium huiuſmodi ſita, & hæc eſt doctrina Bart. *in l. cunctos populos num. 36. cum ſeqq.* quam varijs rationibus firmat, *Cod. de ſum. Trin.* & hanc paſſim DD. ſequuntur vt Alexand. *conſil. 128. num. 2 lib. 1. & cap. 44. col. vltim. lib. 5.* Pariſ. *conſil. 12. num. 46. lib. 3.* Chaſſan. *conſil. 19. num. 68.* Raphael Cuman. *conſil. 75.* communémque affirmat Iaſ. *in artt. l. cunctos populos in 1. lectu num. 44. & ſeq. & in 2. lect. num. 9. & ſeqq.* ad ſatietatem Gabriel. *lib. 4. tit. de teſtam. concluſ. 4.* Cæſar de Graſſis *tit. de donat. dec. 2. dub. 6. num. 16.*

Nec obſtat doctrina Crauet. in contrarium allegata, ſicut & quorumdam aliorum. Intelliguntur enim ſi ſtatutum habiliter perſonas, vel diſponat de rebus, vt ſi acquiſitiones ſint coniugibus communes, non autem ſi ſolemnitatem de iure communi requiſitam tol-

Digitized by Google

lat, vt Bart. Iaſ. & alij diſtinguunt, & per varias rationes firmant.

Ad poſtremum, in quo potiſſimum dict. Petrus, vt audiui, ſe fundat, nimirum reuocationem non ſubſiſtere, quia cauſa illius, nempe quòd velit decedere inteſtatus, non ſit oppoſita, tribus modis ſatisfit.

I. Contrariã ſententiã, nempe ea verba non eſſe neceſſaria, ſufficereq́; expreſſam & diſertis verbis factam reuocationem abſque illius cauſæ expreſſione, veriorem eſſe: quam tenent & firmant Bald. *in l. ſancimus Cod. de teſtam.* Imol. poſt Onoffrium Peruſinum *in l. ſi ita ſcriptum §. regula in fin. ff. de libe. & poſthu.* Salicet. *in dict. l. ſancimus* cùm opinionem Baldi vltimam ponit, Ange. *in §. pen. quib. mod. teſtam. infirm.* dum Onoffrij opinionem vltimo loco refert Guid. Pap. poſt Per. de Beſuntio, & alios *qu. 200. num. 2.* Barbat. *in addit. ad Bart. in d. l. ſi iure* & fuſiſſimè *in conſil. 60. num. 2. in 2. dubit. per tot.* Socin. iun. *conſil. 145. num. 9. cum ſeqq. lib. 3.* vbi varijs rationibus hanc ſententiam tuetur, & reſpondet ad ea, quæ in contrarium afferuntur, & certè naturalis ratio ita dictat vt ſufficiat reuocatio expreſſis ita verbis facta, abſque alia cauſæ expreſſione, alioquin eſſet multum captioſa, vt inquiunt Socin. & Barbat. vbi ſuprà teſtatoribus vulgaribus qui neſciunt dicere, quia volo decedere inteſtatus, arbitrantes id ſequi reuocato teſtamento, maximè cùm totum fundamentum Bart. ſit, vt per aditionem venientium ab inteſt. confirmetur ademptio facta hæredi, in præcedenti teſtamento inſtituto, & illud æquè bene continget ſiue teſtator exprimat, quia volo inteſtatus decedere, ſiue non exprimat, ipſe etiam Graſſ. *in §. teſtam. quæſt. 84.* hanc aſſerit veriorem, quoniam, inquit, teſtator ſi voluit teſtamentum non valere, intelligitur tacitè legitimos hæredes ab inteſtato vocare, vnde iniquum eſſet contra expreſſam teſtatoris voluntatem, teſtamentum eius velle ſuſtinere: hanc etiam ſententiam ſequitur Apoſtil. *ad Alex. cõſ.* 104. Et quamuis contraria ſententia dicatur, communis tamen cùm ſit notoriè
8 falſa, ea non eſt ſequenda, Hoſtien. Ioan. Andre. *in cap.* vbi eos referunt & ſequuntur Abbas *num.* 5. Bero. *num.* 269. Mantica *num.* 11. & alij *de conſtitut.*

II. Reſpondetur, poſito non conceſſo, neceſſarium fuiſſe adijcere illam cauſam, quia volo decedere inteſtatus, tamen quotieſcumque non ſtetit teſtator in nuda voluntate, vel nudis verbis reuocationis, ſed vltra eam aliquod factum interceſſit, vt cancellatio, deletio, inciſio, vel quoduis aliud factum declaratorium,
9 vel confirmatorium voluntatis, tunc receptiſſima eſt & DD. calculo approbata ſententia dict. teſtamentum cenſeri reuocatum, vt docent Bart. *in d. l. ſi iure num. 3. in fin.* Iaſ. *in d. l. ſancimus in fin.* Angel. Aret. *in dict. §. ex eo col. 2. verſ. tertio caſu* vbi ait DD. ita communiter tenere eſſe locum ſuccedentibus ab inteſtato, Rub. Alexand. *conſil. 41. circa fin.* Papon. *lib. 20. tit. 1. arreſ. 3.* Simon de Prætis *de interpret. vlt. volunt. lib. 4. interpret. 3. & vlt. dub. 2. num. 52. fol. mihi* 226. *col.* 4. & omnes ſuprà nominati: cùm enim voluntas non ſolùm verbis, ſed etiã facto, imò magis facto, quàm verbis declaretur, *l. de quibus ſi vtrumque concurrat*, vt hîc, debet abſque dubio cenſeri primum teſtamentum reuocatum, quin etiam vbi ſola verba adſunt, ſi tamen ſint prægnantia, etiam contrariæ ſententiæ authores tenent non requiri illius cauſæ expreſſionem, vt conſtat *ex rub.* Alexan. *in dict. conſil. 41.* poſt plures quos refert *in fin.* at in noſtro caſu, non ſolùm declaratio voluntatis dict. Caroli teſtamentum reuocantis, ſed facta adſunt. Nempe adſcriptio dict. reuocationis ad marginem originalis teſtamenti, quæ abſque dubio pro cancellatione habenda eſt, ſubſcriptio dict. Caroli eidem margini appoſita, intimatio per dict. Carolum priori Conuentus des Fueillants facta, eadem intimatio margini obligationis d. legati adſcripta, & per dict. Carolum ſubſcripta, quæ omnia certam voluntatem reuocatoriam dict. Caroli demonſtrant, & concludunt euidentiſſimè nos non eſſe in terminis dict. prætenſæ communis opinionis, quæ ſi vera eſt, aut ſequenda, ſolum procedit data nuda voluntate, nullo alio interueniente.

Poſtremò, data conſuetudine, quòd nulla requiratur ſolemnitas in condendis, & per conſequens reuocandis teſtamentis nec opus ſit vlla hæredis inſtitutione, ſed quomodocumque voluntatem ſuam declarauerit, vel per viam legatorum vel alio modo, ſortiri plenum effectum, ac ſi teſtamentum eſſet, iure communi legitimè factum; res clariſſima eſt, nam ratio qua ſententiæ contrariæ authores nituntur, eſt, quòd teſtamentum eſt quædam diſpoſitio, quæ poſt longam obſeruationem, & demum poſt multorum ſolemnium interuentum conſummata, & perfecta intelligitur, eſtque veluti ſpecies quædam à lege ciuili formata, & in eſſe producta, quæ vt nuda voluntate non perficitur, ita quoque ſola contraria voluntate non redditur infecta. Nam vt ſi vas argenteum conflaueris, aut luteum effeceris, licet reuera pœnitere cœperis, tamẽ non ideo vas illud infectum redditur, niſi & manus admoueas, illúdque fregeris: ita quoque ſpecies illa teſtamenti, quæ ſola voluntate non fuit effecta, lex, vt ſolè nuda voluntate infecta reddatur, non permiſit, niſi præterea manus admoueas teſtamentúmque deleueris, ideóque tale teſtamentum quoad hæredum inſtitutiones, non quoad legata, nec ipſo iure tollitur, nec etiam ope exceptionis, vt *in d. §. ex eo.* quam rationem tradit & confirmat Fernand. Vaſq. *de ſucceſſ. reſolut. lib. 1. §. 9. num. 9.* at verò in noſtro caſu teſtamentum nuda voluntate conſtare poteſt, & coram duobus Notarijs, etiam abſque vlla hæredis inſtitutione. Ergo etiam nuda voluntate coram duobus Notarijs reuocari poteſt. Nec dicas in teſtamento, de quo agitur, adfuiſſe hæredis inſtitutionem, ea enim non fuit neceſſaria, & pro ſuperuacua haberi debet, vt ſuprà cùm de numero teſtium agebamus, demonſtratum eſt ex eod. Fernando Vaſqu. *de ſucceſſ. reſolu. lib. 1. §. num. 7.* & Socin. iun. *dict. conſil. 145. num. 10. circa fin.* His omnibus addendum eſt, cùm agatur de teſtamento Pariſijs facto, conſuetudinem Pariſienſem in his quæ deciſionem cauſæ reſpiciunt, ſequendam eſſe, Alexand. *conſil. 164. lib. 6.* ait 10
communem Senat. Pedemont. *concluſ. 12.* Surd. *deciſ. 197.* Caual. *deciſ. 21. de iudic. num. 77. & ſeqq. fol. 89.* Alex. *conſil. 117. num. 29. lib. 7.*

ARG.

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

AN dominus directus poſſit cedere ius prælationis.
An remedium *l.2.Cod.de reſcin.vendi.* habeat locum in venditione per ſubhaſtationem facta.

SVMMARIVM.

1 *Dominus directus non poteſt cedere ius prælationis.*
2 *Conſuetudine tamen hoc induci poteſt.*
3 *Solemnitas in ſubhaſtatione requiſita, ſi non interuenerit, erit nulla.*
4. L.2.Cod de reſcind. vendi. *habet locum aduerſus venditionem per ſubhaſtationem factam.*
5 *Creditores poſteriores audiuntur, ſi doceant læſionem in ſexta parte, in venditione per ſubhaſtationem facta, interueniſſe.*

CONSILIVM CCIX.

PLERAQVE proponuntur, vt venditio iuris, omniumque bonorum in territorio Rupis ſuprà Pateruas ſitorum, quæ ad dominum de Ribies pertinuerunt, nulla declaretur vel reſcindatur, nimirum R. Camerá ſeu eius Renderium iure prælationis illud retinere non potuiſſe, ſolemnitates à iure requiſitas, non interueniſſe, læſionem in venditione interceſſiſſe, & denique creditores intereſſe habentes ſe læſos in ea contendere.

Quoad primum, etſi dici ſoleat dominum feudi, vel emphyteuſis non poſſe cedere ius retentionis, ſeu
1 prælationis, quod in re feudali habet, vel emphyteoticaria, ex *l. vltim. Cod. de iure emphyteu.* vt per Guid. Pap. qui ita dicit ſemper ſe vidiſſe iudicare in Curia Delphinali *deciſ.* 411. Pet.Iacob. *tit.de actio.in rem pro re emphyteutica colu.10.verſic.quod ſi directus*, Chaſſan. *in conſuetud.Burgund.§.1.verb.retenue.in princip.* tamen certum eſt conſuetudine hoc poſſe induci; vt latè per
2 Tiraquel. *de retract. lignag. §.26.gloſ.1.num.44.* quæ conſuetudo notoria eſt in hoc Comitatu, & paſſim cùm Camera, vel Eccleſiaſtici locant redditus ſuos, concedunt hoc ius retentionis colonis ſuis, aliiſque etiam id vendunt pro prima vice, & ita ſæpenumero iudicatum eſt in contradictorio iudicio, ita vt hoc remedium impugnationi dict. retentionis dict. de Ribies ſuffragari non poſſit.

Quoad ſecundum, an ſolemnitates interuenerint, 3
nec ne, mihi non conſtat, ſed ſi verum eſt non interueniſſe omnes, ita clarum erit, nempe venditionem eſſe nullam, dictúmque de Ribies recuperaturum bona ſua, *l.1. & 2. Cod.de fid.inſtrumen. & iur.haſt.fiſcal.lib.*10. maximè gloſ. *in dict.l.1.in verb.omni ordine l.ſi quos Cod.de reſcind.vendit.*

Ad tertium ſi ſecundum proximè deciſum, verum 4
ſit, inutilis eſt huius tertij, quartique dubij ſequentis diſcuſſio. Sed ſi forſan omnes ſolemnitates interuenerunt, ideóque venditio facta teneat, agatúrque de ea ex capite læſionis reſcindenda. Si quidem dict. de Ribies debitur *ex l.2.Cod.de reſcind. vendit.* eam infringere vult, & de eo quæratur, contra eum reſpondendum erit. Nam etſi verior & magis communis ſen-
tentia ſit remedium *l.2.* habere locum in venditione 5
per ſubhaſtationem, Alexand. *in l.ſi quis cùm aliter nu.*16.& ibi Roman. *num.8. de verb.oblig.* Idem Alexand. *in l.pretia rerum ad l. Falcid.* Aret. *§.ſi quis agens inſtit. de action.* Corne. *conſil.56.lib.3.* latè Ar.Pinel. *in l.2.par.2.cap.2.num.*25 qui tamen Imol. ſi creditori res liberetur *in d.l.2.§.1.par. num.*10. aſſerit contrariam ſententiam eſſe receptiorem, vt generaliter, vt non ſit locus *dict.l.2.* in re diſtincta ſubhaſtationum in pratica ſeruari contendit Iudoc. Brugun. *de ſubhaſtat. cap.* 4. *num.* 26. tamen hoc caſu proponitur mihi in facto non adeſſe læſionem vltra dimidiam, intra enim dimidiam non eſſe audiendum certi iuris eſt. Sed

Et hoc eſt quartum dubium, an ſaltem creditores audiendi ſint, ſi dicant læſionem eſſe, quamuis intra dimidiam. Et audiendi ſunt, dummodò probent læſionem eſſe ſaltem in ſexta parte, Franciſc. Marc. *in deciſ.132.in 1.part.* Vincen.da Franc. *deciſ.*124. Tepat. *libr.2.tit.de iur.offer.verſ.iur offerendi* nõ habet locũ contra.

ARGVMENTVM.

DONATIO cauſa mortis à filiofamilias facta in fauorem patris quando valeat.
Et quando ſine ſtipulatione vel nudo pacto.
Minor an reſtituatur aduerſus donationem.
Et an donatio inter viuos ſine conſenſu patris à filiofamilias facta valeat.

SVMMARIVM.

1 *Donatio cauſa mortis per filiumfamilias, de conſenſu patris, ipſi facta, an valeat, controuerſa eſt quæſtio.*
2 *Sed ſi conſenſus generaliter ſit præſtitus, eam valere, receptiſſima eſt ſententia.*
3 *Sicut ſi non immediatè, ſed mediatè, vt donatario patrem ſubſtituendo, donauerit.*
4 *In omnibus actibus, id quod principaliter, non ſecundario agitur, inſpiciendum eſt.*
5 *Actus conditionalis ante conditionis euentum, nihil ponit in eſſe.*
6 *Quod ab initio legitimè factum fuit, non debet retractari, etſi caſus euenerit, à quo incipere non potuit.*
7 *Ius accreſcendi habet locum in donatione cauſa mortis.*
8 *Subſtitutio donationi cauſa mortis appoſita, etiam ſine ſtipulatione, vel nudo pacto, ſuſtinetur.*
9 *Donatio cauſa mortis, etiam nullo ſtipulante, vel paciſcente iuramento interueniente valet.*
10 *Et generaliter donatio abſenti facta, iuramento interueniente valet.*
11 *Minor non reſtituitur aduerſus donationem iuramento firmatam.*
12 *Nec in ea habet locum remedium* l. 2. Cod. de reſcind.vend.
13 *Filiuſfamilias poteſt inter viuos donare bona, quo-*

rum vſumfructum pater non habet ſine illius conſenſu, præſertim iuramento interueniente.

CONSILIVM CCX.

EX inſtrumentis ſeqoentibus, videlicet ex inſtrumento matrimonij initi inter Ieſſe Ferruſſol, & Bonafilhe Cremiene Hebræos de ann. 1585. & 31. Ianuarij donatioois cauſa mortis per dict. Ieſſe de conſenſu Maij Ferruſol factæ, in qua inter alia dict. Maio patri ſuo, & Aſtæ de Bonon eius matri, in caſom in quem Precionſe Ferroſole eius filia decedat ſine liberis, dedit dimidiam partem ſuorum bonorum reſtantium ſolutis certis legatis ab eo diuerſis perſoois & locis factis, & alteram dimidiam dedit Abſoloni, & Mordacais Ferruſols fratribus eius, & pauperib. Indæis Hieroſolymitanis de an. 1598. & 3. Septemb. iuramento appoſito in dict. donatione alterius donationis inter viuos factæ per dict. Precionſe Ferruſole filiam dict. Ieſſe, in qua ioter alia donauit dict. Bonafilhe Cremiene eius matri, & Moſſe Cohen ſponſo ſuo omnia bona ſoa in caſum in quem decedat ſina liberis, & quoad partem dicto Cohen pertinentem, ſi dictus Cohen eom ea matrimonium contraxerit, & permanſerint ſimul ſpacio vnius anni cum dimidio, ſi eoim ſecus factum euenerit, voluit dict. partem pertinere ad dict. Maium Ferruſol eios auom paternum, in qua donanooe interpoſitom eſt iotamentum de ano. 1598. & 6. Nouembr. Teſtamenti facti à dict. Precionſe de ann. 1600. & 1. Septembr. reſultant tria dobia; ſcilicet an donatio cauſa mortis facta per dict. Ieſſa, valeat qooad portionem relictam dict. Maio patri ſuó. Alterum, an qooad alios in donatione comprehenſos, qui neque ſtipulatione, neque nudo pacto, eam acceptarunt, ſuſtineatur. Tertium, an donatio inter viuos facta per dict. Precionſe Ferruſole iurameoto interueniente valeat.

Quoad primum, cùm qoæritur ſimpliciter, an pater conſenſum poſſit præſtare, & liceotiam dare filiofamilias donandi cauſa mortis, ſibi ipſi, & an huiuſmodi donatio facta per filiumfamilias patri, qui
1 conſenſum præſtitit, valida ſit, grauiſſima & maximè controuerſa eſt quæſtio, aliis negantibus, & magis communem hanc opinionem aſſerentibos, vt gloſſ. & poſt eam Bart. *in l. 1. ff. de autho. tuto.* Imol. Rom. & Socin. *in l. 1. §. fuit quæſitum de Trebell.* Cornel. *conſ.* 294. *volum.* 1. Dec. *conſil.* 245. Guid. Pap. *quæſt.* 223. Couarru. *de teſtam. par.* 3. *num.* 7. Clar. *in §. donatio quæſt.* 6. *num.* 7. Graſſ. *in §. donatio cauſa mortis quæſt.* 3. *num.* 2. alijs affirmantibus, valere ſcilicet, & hanc magis commonem aſſerentibus, & Paul. de Caſtris *in l. ſenium Cod. qui teſtam. facere poſſ.* Bald. *conſil.* 59. *lib.* 2. Alexand. & Iaſoo *dict. l. 1. §. quæſitum num.* 3. Guillelm. Benedic. *in cap. Raynutius in verb. & uxorem num.* 46. Bertran. *conſil.* 156. *lib.* 1. *in* 2. *par.* & *conſil.* 162. *num.* 1. *lib.* 1. *poſterio.* Rip. *dict. §. quæſitum num.* 2. & alijs relatis per Decian. *dict. conſil.* 245. *num.* 4. *verſic. contrariam.* Ita vt difficilè ſit inter tot grauiſſimos DD. ioterponere iudicium, tameo ſi verum amamus, verior eſt ſententia exiſtimantium valere, vt eruditiſſimè ſuo more docet Apoſtill. tam ad Alexand. *conſil.* 106. *verb. mortis vol.* 1. quàm ad Decium *in dict. conſil.* 245. *verb. negatiuam*, quia patris poteſtas fanore patris introducta eſt, ergo ooo debet patris commodis nocere, & non authoritas eſt, ſed conſenſus qui præſtatur à patre, & hanc etiam magis eſſe communem, quidquid dicant Clar. & Graſſ. & ex dict. Apoſtillatore patet. Et quamuis ex ſupradictis appareat qoæſtionem eſſe dobiam, tamen quædam hîc concurrunt, quæ omnem omnino difficultatem tollunt. Primum, quòd generaliter hic eſt præſtitus conſenſus, & non ſpecialiter vt (2) ſibi donaret; quo caſu ex diſtinctione Bald. relata per Socin. *conſil.* 112. receptiſſima eſt ſententia valere donationem, vt fatetur Decius *dict. conſil.* 245. & docet Ranchin. *ad Guid. dict. quæſt.* 233. At hoc caſu ſimpliciter pater permiſit filio donare, quamuis is poſtea patrem io certa portione ſubſtituerit. Nec ſubſiſtit conſideratio Deci. *in dict. conſil.* 245. volentis, quòd qoando io eodem contractu eſt præſtitus conſenſus, in quo donat patri, non cenſetur generaliter præſtitus, nam ſi exactè verba DD. de diſtinctione Bald. loquentium perpendantur, nullam faciunt diſtinctiooem, an ex interuallo, vel incontinenti filius det patri, quinimò ita loquuntor, vt intelligant in eodem contractu & donationem & conſenſum interceſſiſſe. Sat eſt enim ſi de ſe pater conſentiendo noo faciat mentionem, & dict. conſilium Decij reprobatur nominatim à dict. Apoſtil. qoi aſſerit Deci. cauſæ inſeruientem ita conſuluiſſe, & contra ipſum in ead. cauſa iudicatum fuiſſe, ipſúmqoe *in dict. l. ſenium* videri pœnitere illius conſ.

Secundom, quia oon immediatè, & directè dat (3) patri, ſed ſolùm mediatè, filiæ donatoriæ ſubſtituendo, quo caſu certiſſima eſt ſententia valere donationem factam ita mediatè patri qui conſenſum præſtitit, vt docet Barber. *in viat. iur. p.* 2. *rubr.* 5. *num.* 10. quod ſommam habet rationem, neque enim principaliter patri, ſed ſolùm ſecundario, & ioeidenter donat, Iaſ. *in l. more num.* 26. *ff. de acquir. hæred.* at illud generale & certum io iure eſt, vt in omoibus actibus ſemper in- (4) ſpici debeat qood principaliter agitor, noo quod ſecundario & incidenter, gloſſ. *in cap. quamuis pactum in verb. detrimentum de pact. in* 6. & *in l. ſi quis nec cauſam ff. ſi cert. petat.* & ibi Purpur. *num.* 1. Bart. *in l.* 1. *ff. de author. tutor.* & in termin. Socin. ſen. *conſil.* 112. *num.* 4. *verſic. & hanc diſtinctionem vol.* 1. Ex quo dicimus, quod legatarius poteſt eſſe teſtis in teſtamento, *§. legatarius inſtit. de teſtam. ordin.* quia licet intereſſe habeat, hoc tamen eſt ſecundario, hærede principaliter intereſſe habente, latè Iaſ. *in dict. l. ſi quis nec cauſam ff. ſi cert. petat. & in l. more num.* 26. *de acquir. hæred.*

Tertiom, qoia donatio, ſioe ſubſtitutio, qoæ (5) reſpicit patrem, eſt conditionalis, nempe ſi filia moreretur ſine liberis. Sed certum eſt, quòd actus conditionalis, ante conditionem impletam nihil ponit in eſſe, nec ex eo dicitur nata obligatio per *l. cedere diem ff. de verbor. ſignific.* Gom. *var. reſol. lib.* 2. *cap.* 11. *numer.* 28. Menochius *conſil.* 106. *num.* 149. & *conſil.* 105. *num.* 84. nec dicitur proprè donatio per *l.* 1. *ff. de donat.* & ibi Bart. *num.* 1. & *in fin.* Vnde cùm dict. donatio tempore præſcripti conſeoſus, non fuerit propriè dooatio, quoad patrem, licet poſtea defectu liberorum, ex dicta filia procreatorum, in donatiooem tranſierit, non propterea debeat ea infringi, qoia quod ab initio legitimè factum fuit, non debet retractari, licet poſtea caſus eueniat, à quo non poterat inchoari, *cap. factum legitimum extr. de reg. iur. in* 6. *l. fin. §.* 1. *Cod. de ſenten. poſſ. & reſtit.* Bartol. *in l. patre furioſo numer.* 3. *ff. de his qui ſunt ſui vel alien. iur.*

Quartom, quia noo ſolus pater, ſed alij ſubſtituti ſunt, in vim generalis conſenſus, quo caſu DD. cenſent donationem illam ſubſiſtere, ex tradit. à Corn. *in conſil.* 242. *lib.* 4. & Socin. *dict. conſil.* 112.

Poſtremum, vbi ſupereſſet aliqua difficultas, quam

tameo

tamen non adeſſe exiſtimo, inutiliter quæritur, an valeat quoad petitionem patris, ita vt ſi non valeat, poſſit eam prætendere mater dictæ Precioufe. Si enim non valet, portio acquiritur Aſtæ vxori dict. Maij patris, quia cùm dict. Maius pater, & Aſter mater ſint ſubſtituti ad dimidium bonorum, ſolutis tamen legatis, dict. Ieſſe & Aſter ſint re & verbis inter ſe coniuncti, portio vnius deficiens, vel quia noluit, vel quia non potuit, accreſcit alteri per ius accreſcendi, quod habet locum ſine dubio in donatione cauſa mortis,
7 vt in expreſſo ita diſponit text. ſingul. & vnicus *in l. vnica §. fin. Cod. de caduc. tollend.* & ibi ad hoc reputat ſingularem & vnicum Bald. & Corn. & notat & commendat Bart. & cæteri DD. ibid. illum etiam textum dicit ſingularem & vnicum Ioan. de Imol. *in l. ſi mihi & Titio ff. de verb. obliga. 1. colum. in med.* id. Ioan. de Imol. *in l. 2. in fin. ff. de legat.* 1. per illum etiam text. tenet Bald. *in l. vna Cod. quand. non petent. part. fin. colum. & quæſt.* & ibi Rom. *6. colum. num. 22.* Gomeſ. *var. reſol. to. 1. cap. 10. de iur. accreſ. num. 7.*

Ad ſecundum, an reſpectu aliorum, qui ſtipulati non ſunt, aut per nudum pactum expreſsè donationem non acceptarunt, ſuſtineatur donatio, deciſiuè reſpondendum eſt ſuſtineri: Tum quòd ſtipulatio Notarij in pleriſque capitulis interuenit, quæ propterea in aliis cenſetur repetita, tum etiam, quia
8 quoad præſentes nudum pactum cenſendum eſt interueniſſe, quod ſufficit, vt ſutiſſimè Andr. ab Exea *in tract. de pact. num. 98. cum ſequentib.* Nec repugnat quoad id dictum conſil. Decij 245. in ſecund. dubit. cum id, vt ſuprà dictum eſt, reprobetur ab Apoſtill. Pariſ. & contra eum iudicatum ſit. Præterea etſi iure antiquo ſtipulatio requireretur in ſtipulatione appoſita donationi cau. mortis *ex l. vt hæredibus de leg. 2.* & poſtea ſufficeret nudum pactum, tamen per remedium *l. quoties Cod. de donat.* quæ ſub modo, etſi nec ſtipulatio, neque nudum pactum adfuerit, ſuſtine-
9 bitur. Poſtremò, etſi adeſſet aliqua difficultas, tamen propter iuramentum, ſtamus in claris, certiſſimi enim iuris eſt donationem cauſa mortis nullo ſtipulante vel paciſcente factam, propter vim iuramenti valere. Imber. de Bonien. *in authentic. ſacramenta puberum Cod. ſi aduerſ. venditio.* Guid. Pap. *conſil. 32. &* idem Guid. ad dicta loca ſe referendo *quæſt. 49.* & generaliter verum eſt, ob iuramentum, donationem ab-
10 ſenti factam valere, Bart. *in l. ſi quis pro eo num. 4. ff de fideiuſſorib.* Pet. de Ancha. *conſil. 21.* pro deciſione dubiorum *num. 13.* Cornel. *conſil. 367.* in præſenti *num. 4. lib. 1.* dicens, quòd per iuramentum quæritur actio omnibus quorum intereſt, etiam abſentibus, idem not. Roland. *conſil. 19. num. 30. volum. 1.* Ruin. *conſil. 49.* quæritur ad finem & *conſil. 144.* & de plurib. *nu. 8. & conſil. 80.* adhuc de viribus *num. 16. lib. 1.* Afflict. *deciſ. 131. & 164.* Alexand. *conſil. 31. & conſil. 385. lib. 6.* Oldr. *conſil. 191.* hæ ſunt rationes, & Crauet. *de antiquit. tempor. part. 1. ſect. propoſitum num. 42. & 43.* & hanc opinionem tenendam eſſe, cùm agatur de obſeruatione iuramenti, tradit nouiſſimè Iacob. Cancer. *var. reſol. par. 1. cap. 8. de donat. num. 13. per tot.*

Ad tertium & poſtremum, an donatio inter viuos facta per dict. Precioufe iuramento interueniente, valida ſit, & certiſſimum eſt dict. donationem, quæ inter viuos eſt, validam eſſe, & per iuramentum, ita vt ex ea nullam poſſit prætendere reſtitutionem in
integrum dicta Precioufe, quamuis ſit minor, quia 11
per dict. iuramentum efficitur maior, cui concedi nequit reſtitutio, text. *in authentic. ſacramenta puber. Cod. ſi aduer. vendit.* Curt. ſen. *conſil. 43.* & ſuſiſſimè Cald. poſt multos quos refert *l. ſi curatorem habens Cod. in integ. reſtitutio. verb. hunc contractum num. 4.* Nec etiam 12
remedium *ex l. 2. Cod. de reſcind. vendit.* hanc enim non habere locum in donatione, certiſſimi iuris eſt, aliàs omnes donationes reuocarentur, Anchar. *in conſil. 33. poſt quam iſta domina colum. 1.* Corn. *in conſil. 25. colum. fin. lib. 1. & in conſil. 189. colum. 1. lib. 1. & in conſil. 11. colu. 1. & in conſil. 133. colum. fin. in conſil. 161. colum. 3. & in conſil. 214. col. 3. lib. 3.* Socin. *in conſil. 80. colum. 7. ad fin. verſ. non etiam obſtat primum lib. 1.* Alexand. *in conſil. 5. colum. 6. verſic. 2 quia illud remedium lib. 3.* Crauet. *in conſil. 160. num. 1. & in conſil. 192. num. 1.* Anton. Gabr. *comm. concluſ. tit. de emptio. & vendit. ſumi. 28. num. 162.* & poſt Syluan. *conſil. 13. num. 4* dicit communem Ar. Pinel. *in dict. l. 2 p. 1. cap. 4. num. 4. Cod. de reſcind. vendit.*

Nec refragatur non adfuiſſe conſenſum dict. Maij aui dict. Precioufe donantis, quam in poteſtate habebat, dum illum contractum donationis celebraret. Nam eùm hæc donauerit bona, quorum auus non habebat vſumfructum, cùm eum dict. Ieſſe patri dict. Precioufe, & ſoris remiſerit, & quod magis eſt dict. auus non eſſet ſucceſſiuus ab inteſt. dictæ Precioufe
nepti, ſed dict. Bonafilia eius mater, certiſſimum eſt 13
dict. Precioufe in poteſtate eius conſtitutam, ſine eius conſenſu inter viuos donare potuiſſe, *l. finali §. filium autem* & ibi Bart. & cæteri *Cod. de bon. quæ liber.* maximè iuramento interueniente, Alexand. Caſtren. & cæteri *in l. & hæredi §. filiusfamilias ff. de pact.* Vnde cùm dict. donatio ſubſiſtat, dict. Maius habebit dimidiam partem eorum de quibus potuit diſponere, potuit autem diſponere de legitima ſua, quæ eſt tertia pars omnium bonorum dicti Ieſſe eius patris, hoc eſt eorum, quæ remanent deducto ære alieno.

ARGVMENTVM.

QVANDO pater & filius confitentur dotem recepiſſe, quis præſumatur habuiſſe. Quando vnus ex correis per ſolutionem, vel petitionem partis, cenſeatur liberatus. De intereſſe dotis, viduæ poſt annum luctus præſtando.

SVMMARIVM.

1 *Quando pater & filius ſimul & in ſolidum confitentur dotem recepiſſe, ſolus pater cenſetur recepiſſe.*
2 *Idque certo ſi ſolus pater onera matrimonij ſuſtinuit.*
3 *Creditor per receptionem partis debiti ab vno ex correis, cæteros liberat.*
4 *Nec non per petitionem, concurrentibus tamen, vtroque caſu, aliquibus.*
5 *Vnus ex correis, qui nihil recepit, conuentus regreſſum habet contra eum, qui totum recepit.*
6 *Vſura dotis non reſtituta non debentur viduæ.*
7 *Intereſſe tamen damni emergentis, vel lucri ceſſantis, modo probetur, debetur etiam doti a die moræ.*
8 *Pauperi autem alimenta, ſi non habet, vnde ſe alat, etiam nullo probato intereſſe, debentur.*
9 *Mora autem ex ſolo anni vidualis lapſu contrahitur.*

CONSILIVM CCXI.

NOBILI Catharinæ filiolæ in contractu matrimonij de ann. 1549. & die 24. Decembr. initi cum Nobili & Magnifico quodam domino Simeone de Aureliano domino Bedoini, inter alia illius pater conſtituit mille aureos auri in auro in dotem, pro quibus Nobil. quond. Franciſc. pater dict. Simeonis, nec non ipſe Simeon, & vnuſquiſque ipſorum in ſolidum ſe obligarunt, & promiſerunt recognoſcere, & reſtituere quib. &c. Poſtea de anno 1552. & die 11 menſis Ianuarij confeſſi fuerunt vnuſquiſque in ſolidum, vt ſuprà recepiſſe, & recognouerunt in forma, nec non 50. aureos extra contractum dict. matrimonij dict. Catharinæ à matre ſua datos. Mortuo d. Simeone ante Franciſcum, & poſtea Franciſco, hærede vniuerſali per ipſum inſtituto Nobil. Ioanne de Aureliano eius filio, fratre dict. Simeonis, cùm decreuiſſet dict. Ioannes acceptare hæreditatem cum beneficio legis & inuentarij (quod tamen poſtea non perfecit, & ſic habetur ac ſi ſimpliciter admiſſet, *l. vltim. Cod. de iur. delib.*) ac voce præconia feciſſet vocare creditores, dict. Catherina vidua coram iudice dict. loci Bedoini petijt de ann. 1568. & 1. Iulij ſe collocari in bonis diſcuſſionis pro ſumma 550. ſcutorum debitorum de dote ipſius Catharinæ dictis Franciſco, & Simeoni ſolutorum, nec non pro ſumma 200. aureorum in augmentum dotis datorum. Cùm autem variæ lites timerentur inter dict. dominum Ioannem, ac Nobilem Floritum de Arrebiano filium Simeonis nepotem ex fratre dict. Ioannis, ac dict. Catharinam eius matrem tranſactio inter ipſos inita eſt de anno 1574. & 20. die menſis Octobr. in qua inter alia cùm dict. Floritus & Catharina promiſiſſent ſuſtinere quamdam penſionem annuam 14. aureorum, quæ ex debitis hæreditatis erat, & dictum Ioannem indemnem præſtare, idem Ioannes promiſit omnia cætera hæreditaria ſoluere. Ac cùm dicta Catharina liberaſſet dict. Ioannem ab omnibus pecuniarum ſummis, quæ pro recuperandis bonis hæreditatis aut aliis exſoluerat, nominatim excepit alias ſummas dict. Catharinæ debitas ratione dotis, augmenti, penſionis vidualis & arreragiorum.

Quæritur, quomodo dictæ Catharinæ ſuccurratur? Et hoc in primis diſpiciendum eſt, ad quem, ad patrem ſcilicet, an ad filium pecuniæ peruenerint, & quis cenſeatur eas recepiſſe: Et cùm proponatur patrem ſolum adminiſtraſſe omnia bona, dicendum eſt, non ſolùm ſi agatur inter creditorem & patrem ſeu ipſius hæredem, ſi ipſa malit contra ſolum patrem agere. ſed etiam ſi inter eundem hæredem &
1 filium ac eius hæredem, cenſeri patrem totam dotem recepiſſe, ex ſententia Cyni *in l. ſi cùm dotem §. tranſgrediamur ff. ſolut. matrim.* quem ſequutus eſt Angel. Aretin. *in §. eſt & aliud inſtit. de donat.* & alij quos refert Menochius *præſumpt. libr. 3. præſumpt. 14. num. 11.* Crauet. *conſil. 91. num. 4.* Quod quidem cer-
2 to procedit, cùm onera matrimonij omnia pater ſuſtineret, & pater ex lectura dict. contractus matrimonij, & expenſas nuptiarum, & pro oueu fecerit, quod poſt Curt. ſen. *conſil. 54. in fin.* conſiderat Menochius *dict. præſ. 14. num. 15. in fine.* & veriſimile eſt, qui onera ſuſtinet, fructus quoque dotis recipere, Menochius *dict. præſ. 14. num. 41. in fin.* Sed ſi hoc in dubium verteretur propter eos qui contendunt ad vtrumque pecuniam pro dimidia perueniſſe, quos refert Menochius *dict. præſ. 14. nu. 15. in princip.* optimum erit probare patrem ſolum ita adminiſtraſſe, vt omnes pecunias tam ex redditibus, quàm etiam ex debitis, per ipſum, vel per filium etiam paſſiuè contractis, & aliunde manantes. Quo ſtante potuit abſque dubio dict. Catharina agere in ſolidum contra bona dict. Franciſci patris maximè ſtante obligatione vniuſcuiuſque in ſolidum cum iuramento, ſed difficultas oritur ex eo quod ipſa dimidiam tantùm partem dotis conſtitutæ & ſolutæ petijt in cauſa diſcuſſionis, etſi integros 50. ſcutos petierit. Nec ſolùm per receptionem partis ab vno ex duobus reis cenſetur ipſum liberaſſe quoad aliam 3
partem ſi correus ſit ſoluendo, concurrentibus tamen ijs de quibus Iaſon *in l. ſi creditores Cod. de pact.* Cott. *in memorial. in verb. creditor.* Afflict. *deciſ. 142.* Rot. Bononienſ. *deciſ. 81. numer. 6.* Caual. *deciſ. 30. part. 2. numer. 116.* Ioſeph. Ludouic. *deciſ. luctus num. 19. & 20.* ſed etiam per ſolam petitionem. Nam et- 4
ſi aliqui dubitent in creditore agente contra aliquos debitores in ſolidum obligatos, & non contra omnes, vt per Franciſc de Aret. *in l. ſi ex toto §. ſi ita ff. de legat. 1.* tamen hoc certum eſt in creditore petente partem debiti, de quo idem, quod de recipiente ſtatuendum eſſe in termin. docent Afflict. *deciſ. 142. numer. 4.* & ibi de Vtſill. ideóque videbatur dict. Catharinam quoad dotem ſolùm 500. aureos conſequi ab hæredibus dict. Ioannis hæredis dict. Franciſci. Sed vtcumque ſummo iure hoc ſuſtineri poſſit, recta via dict. Catharinam non poſſe quoad dotem niſi dictos 500. aureos à dict. Ioanne hærede petere: tamen in effectu tenebitur dict. Ioannes integram dotem ſoluere. Nam ſi ipſam ad integram dotem agentem repellant exceptione tacitæ renunciationis: ipſa pro reliquis 500. aget contra Nobil. Franciſcum eius filium hæredem dict. Floriti fratris ac ſubſtitutum dict. Simeonis patris qui vt indemnis præſtetur, ſtatim experietur aduerſus dictos hæredes Ioannis, & ſic per circuitum perinde erit ac ſi à principio dict. Catharina aduerſus dict. hæredem pro tota ſua dote egiſſet. Nam cùm integra dos peruenerit ad Franciſcum, vt ſuprà demonſtratum eſt ex ſententia Cyni, Angeli & Menochij ſuccedit certa in iure regula, quòd ſi vnum ex correis, qui nihil recepit, conue- 5
niatur, regreſſum habet contra eum qui totum recepit, vt in terminis docet Ronchegall. *in tract. de duob. reis l. 3. num. 100. verſic quippe vt illis caſibus.* Etſi enim dotis conſtitutio filium principaliter concernere videatur, tamen cùm pater ſolus dotem receperit, ad ipſum ſolum pertinet totum negotium quoad dotis exactionem, quo caſu idem pater loco principalis, filius verò loco fideiuſſoris habetur, & ſic in ſolidum aut à principio aut ex poſtfacto tenebitur, per regreſſum ſcilicet filij, qui filio aduerſus ipſum dabitur *l. vir vxori §. vltim. ff. de Vellei.* Bart. *in l. 68. ff. pro ſoc. & in l. reos permittendi de duobus reis.* Idem *in authentic. de duob. reis num. 8.* Azo *in ſumm. tit. Cod. mandati num. 11.* Paul. de Caſtr. *in l. vir vxori § fin. ff. ad Vellei.* & poſt Bart. Caſtren. Fulgoſ. & Corne. in ſpecie propriè reſpondit Craue. *conſil. 91. num. 2.* Nat. *conſil 61 nu. 8. & cap. 51. num. 6. & 7. tom. 1.* Roland. *conſil. 64. num. 5. volum. 1.* Hyppolit. *ſingul. 2.* Cancer *reſ. par. 2. cap. 9. de fideiuſſ. num. 7.* Sed quoad augmentum poterit quidem dict. Catharina in ſolidum agere contra hæredes Ioãnis, cùm in cauſa illa diſcuſſionis integrum augmentum petijſſet, nec pro parte illi renunciaſſet, vt in dote: Sed quia ratione ipſius, negotium principaliter tangit dict. Simeonem, per rationem quæ militabat contra dict. Ioannem, dicti hæredes Ioannis experientur aduerſus dict. Franciſcum filium dict. Catharinæ,

vt in-

vt indemneum præſtet pro d. augmento. Concludimus igitur dictos hæredes ſiue à principio, ſiue ex poſtfacto integros dictos mille & 50. aureos d. Catharinæ ſoluere debere.

Quoad verò intereſſe dict. ſummæ mille & 50. aureorum ab anno luctus effluxo deberi certum eſt, ſaltem vſque ad duplum propter *l. vſura C. de vſuris. & l.*
6 *vnic. C. de ſententiis quæ pro eo quod intereſt profer.* Nam etſi de iure Canonico vſusfructus dotium non reſtitutarum poſt annum non debeatur, quia ille vſusfructus eſt vſura, quæ eſt prohibita omni iure, vt tenent Innocent. Ioan. Andr. Anton. de Buto. Abbas & alij in *cap. ſalubriter de vſur.* Bart. *in l. inſulam, §. vſu-*
7 *ras, ff. ſolut. matrim.* tamen certum eſt etiam in diuite vidua modò probet ſuum intereſſe, vel damni
8 incurſi vel lucri ceſſantis id à die moræ deberi, & in paupere quæ non habet vnde percipiat alimenta niſi de dote, vt poſt Bart. Caſtrenſ. & Alex. docet Matth. de Afflict. *deciſ. 284. & in dict. deciſ.* de Vrſil. etiam non probato intereſſe. Moram autem hîc eſſe contractam aſſerendum eſt, tum ex petitione ſaltem quoad 500. & 50. aureos, tum ex ſolo anni vidualis lapſu: nam ve- 9
rius eſt annum inductum à lege ad reſtituendam dotem, ita conſtituere in mora debitorem, ſicut dies expreſſa, gloſſ. & ibi Imol. & DD. *in leg. ſi mora ſolut. matrim.* maximè Iaſon *num. 20.* qui etiam *num. 21.* dicit quòd fortior & potentior eſt mora, quæ contrahitur per tempus conſtitutum à lege, quàm illa quæ contrahitur per tempus appoſitum ab homine. Hócque probat variis iuribus & fundamentis, text. eſt in *l. vnic. §. exactio. C. de rei vxo. act.* Idem docent Bald. *in l. ſi duo §. ergo ſi non. ff. de conſtit. pecun.* Alex. *in d. l. ſi mora num. 11.* Salicet. fusè *in d. l. ſi mora* Matth. Mateſſil *ſingul. 221.* & ibid. notat Satayna Thomas Grammat. *deciſ. 103. num. 95.*

ARGVMENTVM.

DE teſtamento clauſo coram ſeptem teſtibus & notario exhibito, & ab ipſis tantùm ſubſcripto, an valeat in vim nuncupatiui.

SVMMARIVM.

1 *Si teſtator coram ſeptem teſtibus & notario exhibuerit ſcripturam obſignatam & ſigillatam & dixerit in ea contineri ſuum teſtamentum, & vltimam voluntatem, & ſe velle vt hæredes faciant, quæ in ea continentur, iique ſe ſubſcripſerint, & notarius inſtrumentum ſumpſerit, erit teſtamentum nuncupatiuum, idque validum.*

2 *Forma, vt aliquid nominatim exprimatur, erit ſeruata, ſi fiat per relationem ad aliquid certum & minimè dubium.*

3 *Si teſtamentum in ſcriptis, defectu ſolemnitatum, vt tale valere non poſſit, non valebit vt nuncupatiuum.*

4 *Idque ſolùm ſi teſtator ad viam teſtandi in ſcriptis ſe arctauit.*

5 *Teſtamentum nuncupatiuum coram ſeptem teſtibus factum, de quo notarius ſumpſit inſtrumentum, valet etſi poſtea teſtes moriantur.*

6 *Solemnitatem interueniſſe in teſtamento, per duos teſtes probatur.*

7 *Comparatio ſcripturæ, excepta apocha, plenè probat.*

8 *Sicut & recognitio per teſtes.*

9 *Teſtamentum tempore peſtis conditum quando valeat remiſſiuè.*

CONSILIVM CCXII.

PROPONITVR in facto honorab. vir. Stephanum Martinum villæ Inſulæ de an. 1589. & 14. Auguſti ſæuiente in d. villa peſte coram 7. teſtibus rogatis & Notario exhibuiſſe chartam quandam clauſam, & duobus ſigillis obſignatam, & aſſeruiſſe in ea contineri ſuum teſtamentum, & vltimam voluntatem, velléque & ordinare vt hæredes in ea ſcripti facerent vt in ea continetur, quódque huiuſmodi ſcriptura per d. Notarium conſeruaretur, dictique teſtes ſe ſubſcripſerunt in facie, & ſupra d. ſcripturam clauſam, de quibus d. Notarius inſtrumentum ſumpſit.

Nunc quæritur, an hoc teſtamentum legitimè ſit factum? deinde cùm aliqui ex teſtibus deceſſerint, nec poſſint recognoſcere ſuas ſignaturas, ſiue ſubſcriptiones, an ſubſcriptio Notarij recognita ſufficiat, vt teſtamentum ſuum ſortiatur effectum.

Quoad primum quamuis hoc teſtamentum videatur non poſſe ſubſiſtere in vim teſtamenti in ſcriptis, ex quo non ſunt ſeruatæ ſolemnitates ſubſcriptionum, ſigillorum, & aliæ, de quibus fusè Roland. à Valle *conſ. 63.*

Nec in vim nuncupatiui, ex quo teſtator voluntatem ſuam teſtibus non manifeſtauit, prout requiritur ex *l. hac conſultiſſima §. per nuncupationem C. de teſtam.* tamen verius eſt valere in vim teſtamenti nuncupati- 1
ui, ſatis enim videtur teſtator ſuam voluntatem teſtibus manifeſtaſſe, ſaltem implicitè per relationem ad illam ſchedulam ſiue ſcripturam. Atque hanc ſententiam paſſim DD. amplectuntur, Bart. in *l. ſi ita ſcripſero, ff. de condit. & demonſt.* Bald. & Angel. in *l. aſſe toto de hered. inſtit.* Alexand. *conſ. 167. num. 6. lib. 5. & conſ. 4. num. 7. lib. 7.* Socin. *in l. ſi ita ſcripſero num. 3. ff. de condit. & demonſt.* idem Socin. *conſ. 173. col. 3. verſ. ſecundo principaliter lib. 2.* Rube. *conſ. 14. num. 7.* Couar. *in cap. cum tibi num. 5. de teſtam.* Pariſ. *conſ. 19. num. 13. lib. 3.* Natta *in repet. authen. quod ſine num. 26. Cod. de teſtam.* Bellon. *conſ. 85. num. 11.* Angel. Aretin. *in §. 1. num. 6. inſtit. de teſtam.* Gabriel. *de teſtam. concluſ. 11.* Clar. *in §. teſtamentum quæſt. 4. & quæſt. 36.* Afflict. *deciſ. 143. num. 6. & ſeqq.* quam ſententiam non ſolùm in legatis, ſed etiam in inſtitutione hæredis habere locum magis communiter receptum eſſe contra Iaſ. *in l. certum ſi cert. petat.* teſtantur Pariſ. Bellon. Clar. & alij, vbi ſuprà & generali conſuetudine receptum eſſe firmat Giachar. *ad Clar. d. quæſt. 4.* Nam forma requiſita, quoad nomi- 2
natim aliquid exprimendum, exactè ſeruatur, ſi expreſſio fit per relationem ad certum & minimè dubium actum, *leg. quoties, §. ſi quis nomen, ff. de hæred. inſtitut.* Bald. *in l. minoribus, Cod. de iis quibus vt indig.* Couarru. *d. cap. cum tibi num. 5. de teſtam.* Nec refert, ſi dicatur formam nominatim requiſitam,

Digitized by Google

eſſe ita in ſpecie ſeruandam, vt per relationem ad
aliud ſeruari non poſſit, Bald. *in l.1.ff.de liber.& poſth.*
Angel.& Alexand. *in l.vbi autem.§.illud,ff.de verb.obli-
gat.* nam, vt reſpondet Couar. vbi ſuprà, etſi maximè
forma ſeruanda ſit, tanta tamen poteſt eſſe in actu, ad
quem relatio fit, certitudo, vt expreſſio nominatim
facta videri poſſit, vt hoc caſu, quo ſchedula fuit teſti-
bus exhibita, & ab ipſis iuſſu teſtatoris ſubſcripta. Non
obſtat, etiam ſi dicatur, ſi hæc ſententia vera eſſet, ſe-
queretur omne teſtamentum in ſcriptis conditum, ſi
deficiant ſolemnitates, poſſe ſuſtineri vt nuncupa-
tiuum, ſi teſtes deponant ſe audiuiſſe à teſtatore, quòd
illud erat teſtamentum ſuum, cùm tamen verius ſit te-
3 ſtamentum in ſcriptis, ſi alia non proponantur, ſi vt ta-
le non valet, non poſſe ſuſtineri in vim nuncupatiui *d.
l.hac conſultiſſima, C.de teſtam.* Afflict. *deciſ.*144. Gramm.
4 *deciſ.62.num.*24. Nam id procedit, quoties teſtator vo-
luit ſe arctare ad viam teſtandi in ſcriptis, non ſi de eo
non conſtet, vt docet Alexand. *d.conſil.176.num.5.lib.*5.
Quæ omnia procedunt abſque dubio in caſu noſtro,
quo per ſubſcriptionem Notarij apparet de certitudi-
ne ſcripturæ, maximè cùm prædicti DD. ſuprà citati,
hoc non ſolùm inter liberos procedere, ſed etiam in-
ter extraneos contendant. Concluditur igitur ex his
hoc teſtamentum in vim nuncupatiui valere, & tene-
m nuncupatiuum fuiſſe, cùm nullo modo conſtet, vel
in ſcriptis teſtari, vel ad teſtamentum in ſcriptis, ſe ar-
ctare voluiſſe. Subſcriptio enim teſtium adhibita, ne-
ceſſaria fuit in hac prouincia, etiam in nuncupatiuo,
ob generalem conſuetudinem à ſuperioribus factam,
qua teſtes ſe ſubſcribere omnibus Inſtrumentis de-
bent, maximè teſtatore ſcribendi ignaro exiſtente.

Ad ſecundum, cùm coram Notario & ſeptem teſti-
bus d. Martinus aſſeruerit d. ſcripturam clauſam, eſſe
ſuum teſtamentum, & velle in eo contenta adimpleri
tanquam vltimam ſuam voluntatem, ſatis legitimè
probatum eſt teſtamentum. Nihil enim DD. ſup. nar-
rati requirunt aliud quàm vt coram Notario & 7. teſti-
bus hoc aſſeratur, & nominatim hoc contendunt So-
cin. *d.conſ.173.col.3.verſ.ſecundo principaliter, lib.*2. Bel-
lon. *d.conſil.85.num.*11. Clar. *d.quæſt.*3. cuius rei ratio eſt
manifeſta. Nam ſi præſentibus teſtibus contenta in
ſchedula publicata fuiſſent, huiuſmodi teſtamentum
abſque vlla recognitione ſignaturarum teſtium, ex ſo-
la ſubſcriptione Notarij atteſtantis ſe actum ſumpſiſ-
ſe, teſteſque præſentes, & rogatos fuiſſe, valeret. At re-
latio ad contenta in ſchedula, habetur pro publica-
tione, ac perinde valet, ac ſi interueniſſet publicatio, ſi
modò coram 7. teſtibus ac Notario hoc dicatur, Bart.
*in d.l.ſi ita ſcripſero, ff.de condit. & demonſt. & in l.quæ-
ſtionem* 32. *C.de fideicom.* Ergo hoc caſu aſſerendum eſt
non eſſe opus alia recognitione: ſed ſufficere inſtru-
mentum à Notario ſumptum. Generaliter enim ve- 5
rum eſt, nuncupatiuum teſtamentum factum in præ-
ſentia 7. teſtium rogatorum, de quo Notarius rogatur
& conficit publicum inſtrumentum cum deſcriptione
7. teſtium eſſe validum, & firmum, vt eſt gloſ. notab.
in l. heredes palam ff. de teſtam. & alia gloſ. Magiſtra *in
l.fin.C.de fideic.* Afflict. *deciſ.166.num.*2. Atque hæc qui-
dem ſufficerent pro validitate teſtamenti, de quo agi-
tur. Tamen ad tollendum omne dubium corroboran-
tur hæc ex eo, quòd tres ex teſtibus recognouerunt
ſuas ſubſcriptiones, aſſeruerúntque reliquos quatuor
nominatos præſentes fuiſſe, ſeque ſubſcripſiſſe, etſi eo-
rum ſignaturam non recognoſcerent, excepto vno,
qui vnus ex illis quatuor tantùm manum notam ha-
bet. Nam non agitur de voluntate teſtatoris, de ea
enim conſtat per ſchedulam obſignatam, ſed de ſo-
lemnitate adhibita, an ſcilicet debitus numerus te-
ſtium adfuerit. Quo caſu certum eſt per duos teſtes 6
eum poſſe probari, Bart. *in l.2.C.de bonor. poſſ. ſecundum
tabul.* Ruin. *conſ.1.num.8.vol.*2. Socin. iun. *conſil.189.num.*
30.*&* 107. *vol.*2. poſt Cyn. Bald. Salicet. & alios *in l.te-
ſtium C.de teſtib.* duo, inquam, ex illis ſeptem, ne putes
alios duos extra ſeptem requiri, vt bene explicat Caſtr.
in l.comparatione num.8.C.de fid.inſtrum.

Non puto à quoquam controuerſum iri, an ſcriptu-
ra hæc ſit ea, in qua teſtator dixit contineri ſuam vo-
luntatem. Tunc enim, cùm neque de voluntate, neque
de ſolemnitate ageretur, ſed ſolum de identitate ſcri-
pturæ, non ſolum tres, quales hîc ſunt, ſed & duos ſuf-
ficere ad eam probandam certum eſt ad tradit. per DD.
in d.l.teſtium, C.de teſtib. Quod ſi ad abundantiorem
cautelam hæres inſtitutus in d. ſchedula velit probare
ſubſcriptiones quatuor teſtium defunctorum per com-
parationem literarum, non erit malum. Quæ, excepta 7.
apocha, in priuata ſcriptura, multo magis in hac, quæ
publica eſt, plenam fidem facit, Socin. *in d.l.ſi ita ſcri-
pſero num.3.de condit. & demonſt.* fusè Crauet. *de antiq.
tempor.par.1. ſect. quæritur etiam, num.*65. poſt Alexand.
Dec. Curt. iun. *& num.*71. Quod ſi adiunxerit reco- 8
gnitionem per teſtes, qui manum defunctorum no-
tam habeant, res clariſſima erit, *l. comparationes,* vbi
DD. *C.de fid.inſtrum.§.ſi quis igitur ibi ex vtroque fidem
in authen.de inſtrum.caut. & fid.col.*6. Rebuff. *in tract.de
chirograp.& ſched.in præfat.num.*28.

Nolo tacere vim, quòd huiuſmodi teſtamentum
tempore peſtis conditum ſit, cùm ex ſuperioribus ſa-
tis ſit validum & probatum, & ſi de eo ageretur, 9
adeundus eſſet Bertrand. *conſil.160. part.*1. Ruin.
*conſ.120.num.9.vol.*5. Pariſ. *conſ.32.n.38.
vol.*2. & Rip. *in tract.de peſte 2.par-
tis.2.part.princip.num.
7. & ſeqq.*

ARGVMENTVM.

De fideicommiſſo conditionali ad liberos ex coniecturis tranſmittendo.

SVMMARIVM.

1 *Spes fideicommiſſi conditionalis non tranſmittitur etiam ad deſcendentes:*
2 *Niſi ex coniecturis de contraria teſtatoris voluntate conſtet.*
3 *Quarum vna eſt, ſi liberi ſint in conditione poſiti.*
4 *Secunda, ſi ſubſtitutio ſit coniuncta cum iure accreſcendi.*
5 *Tertia, ſi minus dilectus præferretur magis dilecto.*
6 *Quarta, ſi nepotes aliquo caſu vocantur, vt n.*8.
7 *Sexta, ſi teſtator interrogatus ita veriſimiliter reſpondiſſet.*

ARGV-

CONSILIVM CCXIII.

LVDOVICVS Pete villæ Inſulæ in
ſuo vltimo teſtamento condito de
anno 1549. & 10. Decemb. inſtituit
hæredes, videlicet Spiritum, &
Poncetum Peto filios ſuos natura-
les & legitimos æquis partibus &
portionibus, de vno ad alium ſub-
ſtituendu, caſu quo alter ipſorum decederet in pupil-
lari ætate, vel aliter quandocumque ſine liberis ex le-
gitimo matrimonio procreatis, & caſu quo ambo de-
cederent ſine prole legitima eo, caſu ſubſtituit Ludo-
uicam eius filiam, & Ioannem, & Bartholomæum Peto
fratres, eius nepotes ex fratre, æquis partibus & portio-
nibus, de vno ad alium ſimili modo ſubſtituendo. Mo-
ritur Poncetus relictis filiis, moriuntur & Ludouica fi-
lia teſtatoris ſubſtituta, & Ioannes & Bartholomæus
fratres, nepotes eiuſdem teſtatoris, ac tandem decedit
Spiritus ſine liberis. Quæritur, an ſpes fideicommiſſi
quæ per mortem teſtatoris, & aditionem radicata fuit
in ipſius perſona, tranſmiſſa ſit in eiuſdem filios; ita vt
ij dicti filij iure tranſmiſſionis vocentur ad portionem
Spiritus detractis detrahendis.

1 Et quamuis receptiſſima ſit regula, nec ius condi-
tionale fideicommiſſi tranſmittatur, nec etiam in deſ-
cendentes, per gloſ. & DD. *in l. vni. Cod. de iis qui ante
apert. tabul. & in l. cum filiofamilias, de leg. 1. per l. interci-
dit, ff. de condit. & demonſtr. l. hæredes mei. ff. cum ita ad
Trebell. l. vnica. § ſi autem aliquid ſub conditione de ca-
duc. tollen.* reprobata gloſ. *in l. ſi cui de action. & oblig. &
in l. ſi in perſonam de fideicom* tamen veriſſimum & rece-
ptiſſimum eſt ex voluntate teſtantis, etiam coniectura-
2 ta, fideicommiſſum huiuſmodi potuiſſe tranſmitti, quę
voluntas etiam tacita efficit de intranſmiſſibili tranſ-
miſſibile, & è contra Bald. *d. l. vni. C. de his qui ante apert.
tabul.* Pariſ. *conſ. 5. n. 14. lib. 3. & conſ. 50. n. 6. eod.* Curt. iun.
conſil. 16. n. 6. adeò vt talis tranſmiſſio conditionalis fi-
deicommiſſi fauorabilis cenſeatur. Socin. *in l. qui duas,
in prin ante n. 16. de reb. dub.* Franciſc. Marſar *in tract. fi-
deicommiſſaria, in 2. par.* tanquam fauorabilis ſit admi-
nanda *d. l. hæredes mei. § cum ita ad Trebell.* tota vis con-
ſiſtit vt ſciamus quænam coniecturæ ſint ſufficientes
ad inducendam huiuſmodi tranſmiſſionem. Et de ſin-
gulis quidem quæ ſolent ad hanc rem afferri, diſputa-
tur, vbi tamen plures concurrunt, maximè hæ de qui-
bus mox, crebrius receptum eſt induci tranſmiſſio-
nem. Nempe

3 Et primò, vt ſi deſcendentes ſint poſiti in conditio-
ne, volunt enim DD. hoc caſu ad eos tranſmitti ſpem
ſubſtitutionis, quia teſtator de illis cogitauit, ponendo
eos in conditione, Bald. *in d. l. vnica, n. 10.* Crauet. *in l.
cum filiofamilias, n. 334. ff. de leg. 1.* & alij quos refert & ſe-
quitur & communem aſſerit Sfort. Odd. *in tract. com-
pend. par. 6. art. 2.*

Secundò, ſi ſubſtitutio ſit coniuncta cum iure ac- 4
creſcendi *l. qui patri, & l. qui ex duobus de acquir. hæred.*
Bald. *conſil. 9. n. 1 lib. 2.* Socin. ſen. *conſil. 6. n. 14. lib. 3.* Alex.
conſ. 20. n. 7. lib. 1. Crauet. *in d. l. cum filio, n. 345.* Et quam-
nis aliqui contrarium teneant, & caſu quo vera ſit hęc
coniectura, tantùm in pupillari, & non in fideicommiſ-
ſaria procedere contendant, tamen etiam in fideicom-
miſſaria habere locum verius eſſe Sfort. Odd. conten-
dit *d. par. 6. art. 2. n. 21. limit. 7.*

Tertiò, quia ſi Ludouica filia teſtatoris & ſoror, 5
Ponceti ſuperſtes eſſet, & diceremus fideicommiſſum
non tranſmitti ad filios Ponceti, ſequeretur eam mi-
nus dilectam, aut ſaltem non magis dilectam præferri
filiis d. Ponceti magis dilectis, aut ſaltem æqualiter di-
lectis, quod non eſt dicendum argumento eorum,
quæ dicuntur, quando extraneus eſt ſubſtitutus à Soc.
ſen. *in l. hæredes mei, § cum ita ad Trebell. & conſ. 6. n. 13.
vol. 3.* & aliis relatis per Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.
1. tit. 20. num. 21.* maximè hoc caſu in quo ſubſtituti ſunt 6
Ioannes & Bartholomæus nepotes ex fratre d. teſta-
toris, qui ſi viuerent, præferrentur filiis Ponceti deſ-
cendentibus teſtatoris, & ſic ſumus in propriis termi-
nis. His igitur concurrentibus, procedit generalis con-
iectura, qua in hac materia dici ſolet, ſi de hoc teſtator 7
fuiſſet interrogatus, ita veriſimiliter reſpondiſſet, iux-
ta gloſ. *in l. ſalem, § vlt. ff. de pact.* & Mantic. *dict. tit. 20.
num. 18.* quæ eò faciliùs procedunt quòd hîc non aga-
mus de excludendo ſubſtituto, cùm ſubſtituti præ-
mortui fuerint, ſed ſolum ne fideicommiſſum pereat.
Vtriuſque caſus differentiæ, ratio eſt manifeſta. Primo
enim caſu contra expreſſam voluntatem teſtatoris vo-
lumus admittere tranſmiſſionem, propterea plures
coniecturæ requiruntur; in noſtro verò non inducitur
aduerſus expreſſam prouiſionem. Sed vbi ſupereſſet
aliqua difficultas, in noſtro facto res eſt clariſſima.
Nam quoties teſtator ſubſtituit nepotes ex filiis, mul- 8
to magis nepotes ex fratre, indubitati iuris eſt filium
cohæredem tranſmittere ius fideicommiſſi ad ſuos fi-
lios, æqualitatis inter filios ſeruandæ cauſa, vel iniqui-
tatis ratione nepotum vitandæ cauſa, vt in terminis
docent Sfort. Odd. *d. par. 6. n. 19.* Franciſc. Viuius *concl.
844. num. 15.* & magis caſui noſtro accommodatè & in
indiuiduo Pereg. *de fideicom. art. 32. num 9.* poſt Ruin.
conſ. 145. num. 6. lib. 2. Curt. iun. *conſ. 256. n. 16.* Socin. iun.
conſ. 63. lib. 4. Menoch. *conſil. 209. num. 22.* in facto autem
noſtro, poſt Spiritum, & Poncetum, ſi morerentur ſine
liberis, ſubſtituti fuerunt Ludouica filia teſtatoris, &
Ioannes & Bartholomæus nepotes eiuſdem ex fratre,
quæ eo magis recipienda ſunt, quòd d. Ioannes & Bar-
tholomæus ſint nepotes ex fratre, cùm ſuprà citati
DD. hoc caſu rem certiſſimam & extra difficultatem
aſſerant.

ARGVMENTVM.

AN ceſſionarius poſſit agere aduerſus cedentem, antequam conſtet an debitum verum
ſit, nécne.

SVMMARIVM.

1 *Cedens nomen tenetur de vero, & ſi ita conuentum ſit,
etiam de bono debito.*
2 *Non datur actio euictionis nomine contra cedentem,
ante ſententiam, & realem euictionem, &* n. 4.
3 *Nec ſufficit emptorem, vel cedentem condemnatum
fuiſſe, ſed requiritur, vt realiter ſoluerit.*
5 *Ceſſionarius habet actionem aduerſus cedentem, ſi
rem ceſſam exegerit, vel ea ad ipſum peruenerit.*
6 *Ceſſionarius poteſt agere recta via aduerſus cedentem,
vt ſibi obſeruet ea, quæ ſeruare tenetur.*
7 *Et cedens tenetur ſcripturas tradere, quibus poſſit con-
uincere ceſſum.*

CONSILIVM CCXIV.

DOMINVS Helenus de Triris I.V. doctor Ciuitatis Carpen. quædam nomina dedit in ſolutum domino Carolo de Tritis eius fratri, in vim tranſactionis inter ipſos initæ, promiſitque de bono & vero debito, quorum vnum eſt contra d. Franciſcum Luquet, Paulum Seuffier loci Sartiani & alios, idque iam à triennio d. Carulus vel diſtulit, vel neglexit exigere, tandémque exhibitiones ei factæ fuerunt, quod prætendatur parte debitorum integram ſummam non deberi. Quæritur an d. Carolus periculo d. Heleni ſe tueri debeat, & demùm ſequuta contra ipſum ſententia aduerſus d. Helenum experiri; An verò iam nunc, non expectato alio iudicio, agere poſſit aduerſus d. Helenum? an quod tertium erit, ſi d. Helenus velit ſuſcipere defenſionem cauſę, d. Carolus debeat expectare ipſius exitum? Et paucis reſpondendum eſt d. Carolum vel defendere periculo Heleni, vel ſi d. Helenus defenſio-
a nem iudicij ſuſcipere velit, expectare exitum Carolum debere. Nam etſi verum ſit cedentem nomen, teneri illud verum, & in noſtro caſu ex vi pacti, etiam bonum facere *l. ſi nomen cum l. ſeq. ff. de hared. vel act. vendit. l. ſi plus, §. fin. & ibid gloſ. in verb. exigi, ff. de euict.* tamen antequam ceſſionarius agere poſſit aduerſus cedentem, debet conſtare ac ſit verum, vel bonum, nécne, & vel per ſententiam diei non eſſe verum in parte, vel in totum, aut per executiones conſtare, non poſſe exigi. Generale enim illud eſt in omni materia euictionis, vt
2 & regreſſus contra vendentem, vel cedentem, vt deſideretur ſententia, & realis euictio, & ante non dicitur nata actio *l. ſi ſeruum, in princ. cum ſua gloſ. in verb. abeſſet.* & ibi Bart. Alber. & Paul. *de actio. empt. l. euicta, §. dupla, l. minor 25 annis in fi. principij, l. ſi ſeruus, l. ſi habere licere, ff. de euictio. l. qui rem. C. eod.* Cacheran. *deciſ.* 181. *n.* 4. Beninc. *concluſ.* 25. Rebuff. *tract. de donat. art.* 5. *n.* 15. *& ſeqq.*
3 Nec ſufficit condemnatum eſſe, ſed requiritur quod verè & realiter ſoluerit, & rem tradiderit, & in ea ſit facta executio *l. habere licere, ff. de euictio.* Gomeſ. *var. reſol. to. 2. c. 2. d. emptio. & vendit. n.* 39. & Theſſaur. *deciſ.* 85. at in noſtro caſu, nullo modo conſtat, an ſit verum nec ne (bonum enim eſſe non ambigitur) & in terminis nominis ceſſi eam mentem eſſe DD. vt vel per ſententiam, vel per quictantias conſtare debeat de non vero debito, antequam ceſſionarius aduerſus cedentem experiri poſſit, conſtat ex Dec. *conſ.* 112. *to.* 2. *per tot.* & Magon. *deciſ. Floren.* 39. Rot. Genuen. *deciſ.* 289. *n.* 5. & 204.

Nec obſtant quæ doctiſs. in contrarium pro dubiis proponũtur. Primum dicitur cedentem teneri bonum debitum facere, & ſine exceptione. Ad id reſpondetur, 4
ſi ius reſpiciamus, contrarium eſſe verius: Verum ſcilicet tantùm, non bonum debere facere, vt probant *l. ſi nomen de hared. vel actio. vendit. & d. l. ſi plus, §. fi. de euict.* Sed ſi pactum inſpiciamus, tenetur etiam de bono. At hoc caſu nihil intereſt, cùm non de bono, ſed de vero agatur, & certum ſit in iure etiam abſque pacto verum præſtari debere. Quod quidem fatetur, ſed tamen nihil repugnat, dicimus enim conſtare debere an ſit verum, necne, antequam ceſſionarius agere poſſit contra cedentem.

Secundò dicitur ceſſionarium ex ceſſione habere 5
ius contra cedentem *l. ſi culpa de rei vendic.* Socin. iun. *conſil.* 84. *num.* 17. *lib.* 2. ſi nimirum nomen ceſſum exegerit cedens, vel ſi res ad eum peruenerit, qui ceſſerit actionem, ita enim & *l. ſi culpa* & Socin. loquuntur: ſed huc quid ad rem? nec ipſe cedens recepit debitum, nec quidquam apud ipſum eſt.

Tertiò loco dicitur, quod quoties ceſſionarius ex- 6
cluditur, habet regreſſum aduerſus cedentẽ *l. qui duos, in princ.* & ibi Bart. *ff. de leg.* 2. Dec. *d. conſ.* 102. *n.* 1. Pariſ. *conſil.* 88. *n.* 13. *lib.* 1. hoc tantum abeſt vt oppugnet, quin potiùs confirmat noſtram ſententiam. Illud enim eſt quod dicimus, ſi ceſſionarius excludatur, agere poſſe aduerſus cedentem: ſed excludi imprimis debet. Quod factum non eſt, cùm nulla adhuc ſententia ſequuta ſit, nec conſtet, an verum ſit debitum nécne.

Poſtremò dicitur d. Carolum poſſe agere aduerſus 7
cedentem recta via, vt ſibi obſeruet, quod ſeruare tenetur, *l. ſi res de euict.* Bart. *in l. ſi pro re, ff. de euict.* id. Bart. *in l. per diuerſas, C. mandat. n.* 12. *& in l. Iulianus, §.* 1. *n.* 6 *ff. de verb oblig.* nec non teneri cedentem, iura, ſcripturas 8
& probationes tradere ceſſionario, quibus mediantibus poſſit conuincere ceſſum ad ſibi ſoluendum, Bald. *in l. ſi nomen,* & alij DD. *ff. de hared. vel act. vendit.* Alex. *in l. ſtuendum, n.* 10. *ff. de verb. obligat.* Rom. *conſ.* 163. *n.* 5. Rul. à Valle *conſ.* 90. *n.* 21. *lib.* 2. hæc omnia fatemur, & parati ſumus ſeruare quæ promiſimus, & probare verum eſſe debitum: & ad hunc finem ſuſcipiemus tuitionem cauſæ, vel ſi ipſe malit defendere periculo noſtro, iura, ſcripturas & probationes ſubminiſtrabimus. Sed ſemper manet firmum, quod ſuprà diximus, antequam ceſſionarius agere debeat, aduerſus cedentem conſtare debere, an verum ſit debitum, necne.

ARGVMENTVM.

An donans teneatur de euictione.

SVMMARIVM.

1 *Pretium, quod ex conuentione ſubſtituitur loco rei diſtracta, eſt eiuſdem natura, cuius res.*

2 *In donatione non datur euictio, ſi ea à promiſſione non inceperit, ſed à traditione.*

3 *Sufficiſque traditio per conſtitutum, qua quamuis ſit ficta, veram tamen poſſeſſionem transfert.*

4 *Quod procedit etiam in conditionali donatione, ſi demum extitit conditio, vt ſcilicet non ſit locus euictioni.*

5 *Etſi donatio incipiat à promiſſione, & res euincatur, non ratione dominij, ſed ratione hypotheca ignorata, donans non tenetur de euictione.*

6 *Valet argumentum à contrario ſenſu in contractibus.*

7 *Niſi repugnantia, vel correctio pactorum reſultaret.*

CONSILIVM CCXV.

ALIAS ſcripſi hac de lite, quæ vertitur inter domicellam Conſtantiam Pocheram vxorem quondam magnifici Polini ex vna, & hæredes d. Polini ex altera, ratione euictionis ruris per d. Polinum eidem vxori dati, & totam illam euictionem damno vxoris cedere debere ſuper precio, quod ſubſtitutum fuit loco ruris poſtea per dict. Polinum de conſenſu vxoris ſuæ diſtracti, & quod

& quod pretium nominatim conuentum erat, vt eſſet
loco rantis, quod propterea eiuſdem naturæ eſt cen-
ſendum, *l. ſi conſtante, cum ſeqq. ff de iur. dot.* Socin. *re-
gal.302.* Mouebar potiſſimum, quòd huiuſmodi dona-
tio non incepit à promiſſione, ſed traditione, quo ca-
2 ſu certi iuris eſt donatarium de euictione agere non
poſſe, euictionémque ſi quæ ſit, pati debere, gloſ. & ibi
Aretin. *in §. alias Iſtit. de donat.* DD. *in l. Ariſtot. §. fin. de*
3 *donat.* Curt. iun. *conſil. 174. num. 31.* ſufficitque d. tradi-
tionem, per conſtitutum ſcilicet interueniſſe; etſi
enim ficta ſit traditio, ex ea tamẽ vera & propria tranſ-
fertur poſſeſſio, Bart. Ang. Bald. Fulgoſ. *in l. ab emptio-
ne, ff. de pact.* Aretin. *in §. per traditionem inſtit. de rerum
diuiſ.* Tiraq. *in tract. de conſtit. poſſeſſ. 2. par. num. 2.* & 10
terminis vbi huiuſmodi ficta traditio adeſt, donantem
non teneri de euictione docet Viuius *opin. 214. num. 5.*
idque ſiue ignorauerit, ſiue ſciuerit cauſam aduerſus
eas euictiones, tempore donationis, vt ex Viuio. Duo
iam opponuntur, vnum non incipere à traditione,
cùm huiuſmodi donatio fuerit conditionalis, ſi nem-
pe dicta Pochera ſuperuiueret marito, ante cuius exi-
ſtentiam ſuſpenſa fuit donatio, nec potuit traditio cen-
ſeri facta. Alterum quod ex tranſactione inita inter di-
ctos heredes, & d. domicellam Pochere de anno 1593.
& 6. Septemb. ſumpta per magiſtrum de Cohorno vi-
detur dictos hæredes teneri de euictione ratione pa-
cti, quo conuenerunt dictos hæredes teneri perſequi
ſuis expenſis litem motam per domicellam Cleram
de Meyneriis, & caſu quo d. Petrus Guillelmi hæres,
ratione d. litis ſolummodò condemnaretur aliquid
ſoluere, d. Conſtantiam teneri ſoluere d. Petro dimi-
diam partem eorum omnium, ad quę erat condemna-
tus; ex quo ſequitur regulam eſſe in contrarium, dict.
Conſtantiam ratione aliarum litium, ſi quæ ſint, nihil
d. Guillelmo ſoluere debere, imò eum, earum dam-
num & euictionem ſuſtinere debere. Quibus tamen
non obſtantibus perſiſto in prima ſententia, & primo
dubio duobus modis ſatisfit.

Primo, quod etſi conditionalis fuerit donatio, non
propterea dicitur incipere à promiſſione, cùm nuſquã
4 de ea mentio fiat, nec minus dici incipere à traditio-
ne. Cùm enim extiterit conditio, transfertur poſſeſſio,
& dominium rei donatæ in donatarium conſtituta-
rium, non minus ac ſi in contractu puro adhibitum
fuiſſet conſtitutum, Tiraq. *d. tract. de iur. conſtit. poſſeſſ.
2. par. 15. ampliat.* poſt Guid. Pap. *deciſ. 268.* Steph. Ber-
trand. *conſ. 254. num. 5. lib. 1.* & Ruin. *conſil. 236. num. 2 lib. 1.*
& reuera imaginari non poſſumus promiſſionem, quæ
nullibi in contractu legitur.

Secundo reſpondetur, quod etſi incepiſſet à pro-
miſſione, tamen quia euincitur ius, non ratione do-
minij, ſed ratione hypothecæ ignoratæ (neque enim
5 ſunt creditores Polini, ſed authorum ipſius, qui hypo-
thecaria experiuntur) certum eſt non teneri donato-
rem de euictione, quæ eſt ſingularis doctrina Caſtren.
in l. ſi rem meam, num. 3. ff de ſolut. quam ſequitur Viuius
d. opin. 214. num. 3. & ante eum Afflict. *in cap. 1. num. 8. de
leg. Corrad.* Secundæ verò obiectioni reſpondetur, ſi
pactum, de quo ſuprà ſolùm adeſſet, in d. tranſactio-
ne, res non careret difficultate, cùm certum ſit argu- 6
mentum à contrario ſenſu valere etiam in contracti-
bus, ſiue ſint bonæ fidei, ſiue ſtricti iuris *l. inter ſocerum,
§. cum inter ff de pact. dotal. l. pecuniam.* & ibi Iaſ. *ſi cert.
petat.* Sed ante hoc pactum adeſt aliud generale, quo
d. Petrus promiſit euictionem & eo nomine ſe obli-
gat, in caſum in quem d. Petrus feciſſet aliquam ceſ-
ſionem vel remiſſionem capitalium penſionis, & debi-
ti, & non aliter. Ita vt ex eo, mens contrahentium pa-
teat manifeſtè, non teneri ſcilicet, Petrum de euictio-
ne, niſi caſu quo aliquam ceſſionem ipſe feciſſet. Quod
conforme erat iuri communi, quo donator non tene-
tur de euictione. Per pactum igitur ſubſequens non
cenſetur illi generali derogatum, nec poteſt ex eo duci
argumentum à contrario ſenſu, tum quod aliis caſi-
bus per d. pactum generale prouiſum eſt, tum quod
reſultaret repugnantia & correctio in eodem contra-
ctu, & pacta inuicem ſe oppugnarent, quo caſu cer-
tum eſt non poſſe duci argumentum à contrario ſen- 7
ſu, nimirũ vt vel prauus, vel abſurdus intellectus eui-
tetur, vel contrarietas, *l. 2. C. de condit. inſert. l. conuenti-
cula, C. de Epiſc. & Cleric.* vel correctio, gloſſ. *in c. vnic.
de ætate & qualit. ordinan. lib. 6. & in cap. ſignificaſti de
for. compet.* & in Clem. prima *verb. obſeruare de ſenten.
excomm.* latè Euerard. *in loco à contrar. ſenſ. per tot.* po-
tiúſque hoc pactum ſecundum, exceptio eſt ad pa-
ctum generale, quàm vt ex hoc ſecundo aliquid à con-
trario duci poſſit: Eſt, inquam, exceptio, quia cùm Pe-
trus non teneretur de euictione, niſi ex facto proprio
promanante, & ſic non teneretur lites forte mouendas
in ſe ſuſcipere, minúſque ſuis expenſis proſequi, exci-
pitur tamen caſus litis à d. domina Clara motæ: Ita ta-
men vt caſu quo d. Petrus ſuccumberet, d. Conſtantia
dimidiam partem eorum ad quæ poſſet condemnari
Petrus exſolueret. Imò, ſi verum amamus, retorque-
tur hoc dubium contra d. Conſtantiam. Nam cùm de
vna tantum lite facta ſit mentio, vt eam ſine expenſis
defenderet; ſequitur à contrario de cæteris non teneri.
Quod enim poſtea ſubijcitur de mediæ partis exſolu-
tione, eſt exceptio ad id, quod in eodem pacto dictum
erat d. Petrum ſcilicet ſine expenſis d. litem ſuſtinere
debere. Nam ne ex illis verbis inferretur eum totam
ſummam, ad quam condemnaretur, ſoluturum, ſubij-
citur d. Conſtantiam dimidiam ſoluere debere, illá-
que verba, *à occaſion dudit procès tant ſeulement,* ſunt in
fauorem d. Petri appoſita, quia nimirum nihil de aliis
litibus, ſi quæ eſſent, ſoluere deberet, minúſque eas ſu-
ſtinere ex vi generalis pacti præcedentis, quo cùm id
diſertè conuentum ſit, non eſt ad coniecturas contra
verba & mentem claram contrahentium deſcenden-
dum.

ARGVMENTVM.

An Clericus poſſit deponere in cauſa criminali contra laicum.

SVMMARIVM.

1 *Clericus deponens contra laicum in cauſa criminali non probat:*
2 *Nec facit indicium;*
3 *Et clericus fit irregularis.*
4 *In ſubſidium tamen, ſi veritas aliter haberi non poteſt; clericus admittitur.*
5 *Et eo caſu non fit inhabilis ad executionem ſacrorum ordinum, nec eius beneficia vacant.*

CONSILIVM CCXVI.

CLERICVS contra laicum in cauſa criminali non poteſt eſſe teſtis, ſi ſanguinis pœna ſit irroganda *can. teſtimonium 11. quæſt. 2. can. quamta 14. quæſt. 2.* adeò vt ſi deponat, depoſi-
a tio non probat, ſed ne iudicium quidem facit, Andre. de Iſern. *cap. 1.*
3 *col. penult. qui teſt. ſint neceſſ.* & deponens efficitur irre-
4 gularis, Felin. *in cap. poſtula. de homicid.* Tamen in ſubſidium, vbicumque veritas aliter apparere non poteſt, indubitanter admittitur, Gargiareus inter conſ. criminalia *conſil. 122. num. 20. lib. 1. & conſ. 124. num. 32.* Viuius *opin. 917. num. 4.* quod quidem generaliter recipiunt DD. etiam ſi veniret imponenda pœna ſanguinis. Nam ſi tantùm pecuniaria eſſet irroganda, nullam irregularitatem incurreret, ideóque malè Natt. *conſ. 594. in prin.* hoc ſolum procedere ait, vbi pecuniaria pœna eſt infligenda. Quæ quidem faciliùs admittenda erunt, ſi Illuſtr. Vicelegatus licentiam deponendi conceſſerit Clerico, maximè cùm etiam eo caſu, quo irregularitatem incurreret, ſi in cauſa capitali depoſuiſſet, tamen ob hoc non incurreret modo aliquo peccatum mortale, nec ea irregularitas redderet tunc Clericum ipſum inhabilem ad executionem ſuorum ordinum, 5
minúſque ipſius beneficia vacarent, vt docet idem Viuius *d. loco, num. 3.* quia ſcilicet coactus deponit, vt veritas appareat. Non eſt igitur dicendum Illuſtriſs. quidem Vicelegatum diſpenſare ab irregularitate incurſa, & peccato commiſſo abſoluere, ſed non ab incurrenda liberare poſſe. Nam hîc nulla incurretur, & quod petitur, fit ad cautelam, nec vllum peccatum committetur, vlláve ſuſpenſio executionis ordinum inducetur. Imò & experientia docet poſſe impediri irregularitatem incurrendam, ſicut videmus in regulamento Rotæ quo Illuſtr. Collegatus Borbonius permiſit auditoribus Clericis dare ſuffragia ſuper pœna ſanguinis abſque eo quod incurrerent irregularitatem, illudque inconcuſſum ſeruatum fuit etiam ante confirmationem ſummi Pontificis.

ARGVMENTVM.

An fiſcus reſtitui poſſit aduerſus omiſſam appellationem.

SVMMARIVM.

1 *Fiſcus non reſtituitur aduerſus ſententiam tranſactam in rem iudicatam, qua reus abſolutus fuit, vel mitiùs punitus.*

2 *Semel abſolutus non poteſt iterum de eodem crimine accuſari.*

3 *Princeps tamen ex ſua poteſtate poteſt reſcribere, vt iterum videatur ſententia abſolutoria alicuius delicti propter atrocitatem illius.*

4 *Reſtitutio non datur ſine cauſa cognitione:*

5 *Eaq; ſaltem ſummaria, cùm petitur aduerſus omiſſam appellationem, vel lapſum fatalium.*

CONSILIVM CCXVII.

SCRIPSI fusè in cauſa fiſci legationis Auen. contra D. Claudium Armandum presbyterum & Priorem loci Bauceti, in qua inter alia quæritur, cùm dictus Claudius aliàs de criminibus, de quibus impetebatur, fuiſſet per ſententiam abſolutus, quæ, fiſco non appellante, tranſiuerat in iudicatum, an poterit fiſcus aduerſus omiſſam appellationem reſtitui, & proſequi dictæ ſententiæ reformationem, dictique Claudij accuſationem & condemnationem, in quo breuiter exiſtimo fiſcum reſtitui non potuiſſe, vel aduerſus ſententiam, vel ad tempus ad introducendam appellationem. Generaliter enim ex
1 communi DD. ſententia, aliquibus tantum repugnantibus, hoc receptum eſt, ſi reus mitiùs punitus ſit, aut omnino abſolutus, & ſententia tranſiuerit in rem iudicatam, non poſſe fiſcum reſtitui, etiam reſpectu probationum poſtea repertarum, niſi præuaricatio, vel dolus probarentur, cùm ſimus in pœnalibus, Bald. *in addit. ad Speculato. in tit. de accuſatio. verſ. quod ſi index.* Cremen. *ſing. 23.* Boſſi. *in tit. ſi aduer. rem iudica a princi. vſque ad num. 16.* Thob. Non. *conſil. 105. numer. 3.* Anton. Gabriel. *lib. 7. de criminal. concl. 13. & fina.* Sfort. Odd. *de reſtit. in integ. par. 1. quæſt. 3. artic. 13. num. 85.* nam & ge- 2
neraliter etiam receptum eſt, ſemel abſolutum, non poſſe iterum de eodem crimine accuſari, DD. *in leg. ſi cui, §. hoſtem de accuſatio.* Felin. *in cap. de his, de accuſatio.* in quibus locis DD. volunt vt fiſco non ſuccurratur, quando poſtea aliæ reperiuntur probationes. Scio 3
quidem Principem poſſe ex ſua poteſtate abſoluta reſcribere, vt iterum videatur ſententia abſolutoria alicuius delicti propter atrocitatem illius, & vt cæteris ſit exemplo, vt in caſu de quo Boſſ. *d. loco num 15.* quem ſequitur Sfort. Odd vbi *ſupra num 87.* ſed hoc ſoli Principi ſupremo, & data dicta atrocitate & ſcandalo, non alij conceditur. Quod eo maximè in noſtro caſu dicendum eſt, quod ex actis primæ inſtantiæ nullo modo d. Armandus veniebat puniendus, imò abſoluendus, cùm nihil concludenter contra eum probatum 4
ſit. His adde quòd reſtitutio non poteſt dari ſine cauſæ cognitione, *l. 3. vbi gloſſ & DD. ff. de reſtit. in integr. l. in cauſa, § cum cognita, ff. de minoribus l. verum, §. ſciendum, ff. eod.* Guid. Pap. *conſ 40. num. 6.* ſaltem vbi agitur, 5
& quando petitur reſtitutio aduerſus omiſſam appellationem, vel aduerſus deſertionem cauſæ, ſeu lapſum fatalium, ſummaria, Innocent. *in cap. cum veniſſent, de reſtit. in integ.* Bald. *in ſua margarita, in ver. cognitio verſ. quando petitur reſtitutio contra ſententiam.* Sfort. Odd. *de reſtit. in integ. par. 1 quæſt. 34. art. 5. & artic. 7.* quæ hîc nulla adfuit.

ARGV-

ARGUMENTUM.

EXEMPLARIS ſubſtitutio quando corruat, & an Trebellianica filiis primi gradus prohiberi poſſit.

SUMMARIUM.

1 *Cùm per exemplarem non ſubſtituuntur venientes ab inteſtato, nedum ipſa, ſed totum teſtamentum corruit.*
2 *Soror debet ſubſtitui mente capto, cùm neque filius ipſius, neque frater ſubeſt.*
3 *Appellatione fratris, venit ſoror.*
4 *Per exemplarem mente capto, non teſtatori, ſuccedicur.*
5 *Trebellianica ex ſtilo Rotæ Romanæ etiam in liberis primi gradus prohiberi poteſt.*
6 Liberorum *dictio eſt collectiua plurium perſonarum & graduum.*
7 *In ſucceſſione aſcendentium eſt locus repræſentationi etiam in fideicommiſſo.*

CONSILIUM CCXVIII.

DILIGENTAR verba teſtamenti Magnifici & N. quondam Nicolai Tartullij perpeodi, duóque ponſſimom diſcurrenda iodicaui. Vnum, an exemplaris ſubſtitorio facta per enndem D. Tartullium patrem duobus ſuis filiis maſculis ſuſtineaiur: & caſu qoo nollius ſit momenti, ad quæ bona admittantur ſorores dictorum filiorum hæredum iostitutotum, vel earum liberi cuiuſcumque ſexus ſint, ſi aliqoa forſan ex dictis ſororibus, tempore quo vterque ex iſtis filiis morietur, ſuperſtes non ſit. Alterum, ſi in vim fideicommiſſariæ ſubſtitutio valeat, nepotes maſculi ex voa dictarum ſororum, ſimul admittantur cum liberis maſculis aliarum ſororum: & vt paucis promam meam ſententiam; quoad primum, exiſtimo nulla ratione exemplarem huiuſmodi ſubſtitutionem poſſe defendi: nam cùm vltimo ex filiis ſine liberis morienti non ſubſtituerit ſorores ipſius, vt debebat, ſed primos fi-
1 lios maſculos earundem, ſuccedit certiſſima iuris regula, quotieſcumque per exemplarem non ſubſtituuntur, qui debent ſubſtitui ex diſpoſitione *l. humanitatis, C. de impuber.* hoc eſt, fratres, vel ſorores, ſi ſint, vt erant tempore teſtamenti, & mortis teſtatoris, eam omnino corruere, & quod plus eſt, teſtamentum in totum rumpi: quod etſi Salicet. *in d. l. humanitatis*, cogitandum relinquat, Alex. tamen *in l. ex facto, num. 45. ff. de vulgar.* pro firmo & vero aſſerit, quem paſſim & communiter DD. ſequuntur, Sim. de Piæt. *de interpr. vlt. volunt. lib. 3. dubit. 1. fol. 7. num. 14. fol. mihi 65. verſ. Alexand. Trentacinq par. 3. cap. 5. num. 11.* cuius ſententiæ ratio eſt manifeſta, quia text. *in d. l. humanitatis*, diſponit patrem oportere ſubſtituere certos ibi nominatos, quod verbum neceſſitatem importat, *can. non oportet, 3. quæſt. 9.* & teſtamentum patris & filij, vnicum propriè & eſſentialiter dicitur teſtamentum, licet ſit duarum cauſarum, id eſt, duarum hæreditatum, *§. igitur inſtit. de pupill.* ſi autem teſtamentum in totum non rumperetur, ſequeretur teſtatorem decedere pro parte teſtatum, & pro parte inteſtatum, cùm exemplaris ſubſtitutio irritetur & annulletur, & ſic quoad ſuam hæreditatem decederet teſtatus, quoad filij hæreditatem decederet inteſtatus. Sed hoc dicere eſt falſum, *l. ius noſtrum, ff. de regul. iur. l. pen. ff. de iniuſt. rupt.* Ergo falſum etiam eſt dicere, totum teſtamentum non rumpi: his adde quod ex forma ſubſtantiali ipſius exemplaris, de neceſſitate ita ſubſtituendus eſt frater & ſoror mente capti, ſicut eius filius *d. l. humanitatis.* Deficien- 2
te igitur ſubſtantia totum debet corruere. Sororem verò debuiſſe ſubſtitui, ſi neque frater mente capti, neque filius ſubſit, qui ſubſtituens ſit, indubitati iuris eſt, ex Caſtreoſ. Alex. Dec. & aliis communiter *in d. l. humanitatis.* Rip. *in d. l. ex facto*, Iaſ. *in l. tres fratres, ff. de pact.* & ratio eſt, qoia appellatione fratris, continetur 3
ſoror, *l. Lucius, §. Mænia, ff. ad Trebell. l. Lucius, ff. famil. erciſc. d. l. tres fratres, ff. de pact. & l. Lucius, §. quæſitum eſt, de lega. 3.* & hoc maximè verum eſt, quando profertur à lege Alex. *conſil. 85. lib. 4.* Nec quis opponat teſtamentum eſſe nullum, ſi tamen non oppugnetur, manere firmum. At verò Gileram, & Ludouicam non oppognatnras in fauorem ſuorum liberorum, Gabrielam verò cenſeri inſtitutam, cum nominatim d. teſtamento cautum ſit, vt ſi vna ex ſororibus nullos liberos haberet, quo tempore ſubſtitutioni locus erit, gaudeat quoad vixerit parte, & portione bonorum ipſius teſtatoris, quam earum liberi maſculi reſpectiuè conſequuti fuiſſent, ſi in rerom oatura extitiſſent, ita tamen, quod ipſis filiabus defuoctis, ſeu filia defuncta, dicta pars, ſeu portio bonorum cum ſua conſolidetur proprietate, reſtituatúrque pars hoiuſmodi ſobſtitutis præfatis. Ex tenore enim dictorum verborum clariſſimè patet, nollo modo dictam Gabrielam fratribus ſois ſubſtitutam exemplariter: tum quòd purè & ſimpliciter exemplariter debuit ſubſtitui, & oon ſub conditione, *ſi liberos maſculos non habeat, ex d. l. humanitatis.* tum quòd vſusfructus ſolummodo qooad vixerit, relictus ſit, & per exemplarem hæreditas ſimpliciter relioqui debeat, eúmque defecerit in ſubſtantia, tota corruit, & certè illa verba non poſſuot ad aliam ſubſtitutionem referri, quàm ad fideicommiſſariam, tum quòd verbis directis vſus non ſit, vt debuit, tum etiam (quod omnem difficultatem tollit) quòd de parte bonorũ ipſius teſtatoris tantùm loquatur. At per exem- 4
plarem non teſtatori, nec bonis ipſius, ſed mente capto, & bonis ipſius, tam quæ propria habebat, quàm quæ à teſtatore conſequutus eſt, quæ in ipſius patrimonium tranſierunt, ad exemplar pupillaris ſucceditur *d. l. humanitatis.* Ex quibus affirmamus exemplarem huiuſmodi ſubſtitutionem nullo modo ſuſtineri poſſe, ideóque decedente poſtremo, qui nunc ſuperſtes eſt, filio dicti teſtatoris, tres ipſius ſorores nunc ſuperſtites æqualiter ab inteſtato dicto eorum fratri, aut ſi forſan aliqua ex his tunc non eſſet in rerum natura, ipſius filios vel filias matrem repræſentantes, ſimul cum materteris in ſtirpes ſucceſſuras, idque intelligendum eſt in bonis fideicommiſſo per d. Tartullium facto non ſubiectis: fideicommiſſaria enim ſubſtitutio, ſicut & cætera legata, etſi teſtamentum ex defectu exemplaris ruptum ſit, ſuſtinentur propter clauſulam codicillarem. At verò bona, ad quæ dictæ ſorores earúmque filiæ ſuccedent, erunt dos & iura materna, ac legitima in bonis patris dictorũ filiorum: quoad Tre- 5
bellianicam ſubſiſto parumper. Etſi enim multi exiſtiment eſſe magis communem ſententiam, eam in li-

Digitized by Google

beris primi grados prohiberi noo poſſe, vt per Gabrie-
li. *lib.4. tit.ad Trebellian. concluſ.1. num.6. circa fin.* ta-
men ſtilus Rotæ Romanæ contrarium tenet, vt *in de-
ciſ.693. prs. poſt. & 313. 2. part. diuerſo.* poſt Caſſiodor.
deciſ.4. de teſta. Creſcent. *deciſ.129.* Simonet. *deciſ.88.*
hìc verò prohibita fuit à teſtatore: & ſi dicator non ea
mente prohibitum, ſed quia erant furioſi, & quia vo-
lebat facere exemplarem, ideóque & legitimam etiam
prohibuerat, cùm autem exemplatis cortoerit, prohi-
bitionis non eſſe habendam tatiooem, reſponderi poſ-
ſet, ſaltem propter fideicommiſſariam, prohibitionem
tenere: etſi enim exemplaris non valeat, ea tamen om-
nia qoæ in fideicommiſſariam incidere poſſunt, vt il-
lius ſuſtineri debent, ita vt quamuis primi domini
conſulentes exiſtimauerint eas in Trebellianica ſuc-
ceſſuras, de eo tamen admodum dobitem, quemad-
modum etiam cùm aiunt ſucceſſuras in medietate bo-
norum, non ſum eorum ſententiæ: legitima enim, cùm
eſſent quinqoe vel filij, vel filiæ, eſt decima pars pro
vnoquoqoe filio, & legitima vtriuſque ſimul iuncta,
erit quinta totius hæreditatis, collatis filiarum teſtato-
ris dotibos: quod ſi etiam Trebellianicam detrahe-
rent, ſecundùm dictorum conſulentium opinionem,
ea non eſſet niſi quarta dimidiæ hæreditatis, & ſic ſi
hæreditas conſtaret ſulummodo decem vnciis, legiti-
ma filiotom erunt duæ vnciæ, & Trebellianica erit vn-
cia cum quarta parte alterius vnciæ, & ſic dicti filij,
præſuppoſito etiam Trebellianicam detrahere potuiſ-
ſe, quod, vt iam dixi, non affirmo, hæreditas ipſorum
quoad bona paterna conſiſtet ſolum in tribus vnciis
& quarta parte vnciæ, quarum decem faciant totam
hæreditatem teſtatoris. Succedent etiam dictæ filiæ
in expenſis vtilibus & neceſſariis, iiſque perpetuis, fa-
ctis in bonis teſtatoris: acquiſitiones enim venient in
fideicommiſſum ex generalitate verborum & mente
teſtatoris.

Quoad ſecundum articulum circa ſubſtitutionem
fideicommiſſariam, exiſtimo primum filium maſcu-
lum filiarum Gabrielæ vocatom eſſe ſimul cum ma-
ſculis Giletæ & Ludouicæ, *liberorum* enim dictio, qua 6
vtitur teſtator, eſt collectiua plurium graduum, *l. libe-
rorum, de verb. ſignif.* Aretin. Socin. & alij *in l. Gallus, §
& quid ſi tantum, & §. nunc de lege Vellcia. ff. de liber. &
poſthum.* quod quidem nullam habet difficultatem,
cùm quæſtio eſt de liberis maſculis filiarum: qood in
noſtro caſu etiam clarius reddit, orquia teſtator nomi-
natim vocauerat ad fideicommiſſum primos filios fi-
liarum ſi eſſent, dictorum A. & B. ſimul cum primis
filiis dictarum Giletæ & cæterarum, qui filij filiarum
dictorum A. & B. eſſent in eodem gradu quo filij fi-
liarum dictæ Gabrielæ, quamuis hi remotiores ſint
vno gradu filiis dictæ Giletæ, quæ à fortiori proce-
dunt, quòd verſentur in hæreditate aſcendentium
transferenda in deſcendentes, in qua repræſentationi 7
locus eſt, etiam in fideicommiſſo Dec. *conſil.1.* Couarr.
practi. q. c.38.

ARGVMENTVM.

De captatoria inſtitutione, & legato. An valeat.

SVMMARIVM.

1 *Captatoria inſtitutio qua dicatur.*
2 *Captatoria inſtitutio quantumuis impropriè non va-
let.*
3 *Quid in legato.*
4 *Cùm committitur electio perſonarum certi generis, va-
let & inſtitutio, & legatum.*
5 *Sed cùm facienda eſt electio de perſona incerta ex in-
certis, & inſtitutio, & legatum corruit.*

CONSILIVM CCXIX.

DOMINA Toneta Bonaterre in ſuo
teſtamento quædam in eo particu-
lariter deſignata liberis Blaſij Mar-
leti eius generi reliquit: tandem
hæc verba ſubiecit: Item voluit &
ordinauit dicta teſtatrix, quòd ſi
contingeret, dictum Marlet dece-
dere ſine liberis naturalibus & legitimis, quòd de di-
ctis bonis iam dictis liberis legatis, ad vtilitatem &
commodum perſonæ ſeu perſonarum, quibus ſibi
Blaſio videbitur & placuerit, diſponere poſſit, & du-
rante ſua eiuſdem Blaſij vita declarationem & nomi-
nationem, reuocatoriam tamen vſque ad ipſios Mar-
leti mortem facere, ad quam ſeu quas bona prædicta
peruenire debeant, cui per dictum Blaſium nominan-
dæ ſeu nominandis, & declarandæ, ſeu declarandis ex
nunc, prout ex tunc, in dictum caſum bona prædicta
dicta teſtatrix reliquit & legauit, relinquit & legat.
Aliquibus diebus poſt mortem teſtatricis d. Marlet,
cùm nullos haberet filios, quoſdam nominauit qui
habituri eſſent dictas res legatas, & ſtatim poſt deceſ-
ſit. Quæritur, an huiuſmodi legatum electióqoe ſe-
quuta valeant: & quæſtio pendet, an huiuſmodi lega-
tum captatorium ſit, & propriè non poteſt dici diſpo-
ſitio captatoria, cùm ea tantùm ſit, quæ ſub hac forma 1
fit, Inſtituo te, vel illum, ſi à te vel ab illo hæres inſti-
tuar, idémque in legato, Alciat. *lib.2 parerg cap.31.* An-
ton. Auguſt. *lib.4. emendatio. cap.15.* Franc. Sarmen. *lib.2.
ſelecta. interpret. cap.6.* Fernand. Vaſqui. *de ſucceſſ. crea-
tio. lib.2. §.17. requiſit.27. num.79.* Couarru. *in cap. cum
tibi, num.2. de teſtam.* Menoch. *conſ.408. num.2.* clariſſi-
mum enim eſſet, ſi ſub ea forma conceptum fuiſſet,
nullius fore momenti *l. captatorias, ff. de hereds. inſtit. l.
captatoria, ff. de legat.1.* an igitur captatoria, vt DD. vo-
cant, quantumuis impropriè, hæc diſpoſitio dicetur,
quod in arbitrium alterius collata ſit? & ea quidem 2
duobus modis fit, vno, Inſtituo Titium, vel Lego Ti-
tio, ſi Caius voluerit. Et de inſtitutione quidem, cer-
tum eſt eam non valere, *l. illa inſtitutio, ff. de heredi. in-
ſtit.* Sarmin. *lib.2. cap.6.* Couarru. *in d. cap. cum tibi.* in
legato, grauis eſt controuerſia propter *l. nonnumquam
ff. de condit. & dem.* pugnantem cum *l. Senatus, §. lega-
tum, ff. de legat.1. & l.1. de legat.2.* in quo quia non eſt 3
præſentis ſpeculationis, non inſiſto: hoc tamen verum
eſt, & communi DD. ſententia receptum, ſi in liberam
omnino voluntatem tertij collatum ſit, non ſubſiſte-
re, vt firmat Iaſ. *in l. captatorias, C. de teſtam. milit.* & ſe-
quitur Sarmin. *d. cap.6.* & nouiſſimè Cuiac. *lib.1. obſeru.
cap.38.* ideóque ſi eo modo conceptum fuiſſet noſtrum
legatum, res eſſet expedita, cùm verba ſuperiùs deſi-
gnata liberam voluntatem demonſtrent. Altero igitur
modo fit, hoc ſcilicet, Inſtituo illum hæredem, vel, illi
lego quem Titius elegerit, vel declarauerit, & hic eſt
noſter caſus. Et quamuis cùm committatur electio 4
perſonarum certi generis, & ſic incertum de certis, va-

let Inſtitutio, & legatum, Iacob. Butrig. & Cyo. *in d.l. captatorias.* Batt. *in l. illa inſtitutio, in fi. de bared. inſtitut.* Imol. *in l. captatorias, ff. eod.* Alex. *in l. captatorias, C. de teſtam. mil.* Socin. *in l. vtrum, §. cùm quidam, num. 7. ff. de reb. dubit.* Dec. *in d. l. captatorias, num. 12.* & ibid. Cornel. *num. 19.* Suar. *de captato, volunt. num. 6. verſ. quod intellige.* qui commonem eſſe reſtator, Peck. *de teſtam. coniug. cap. 12. col. pen. verſ. ſecunda concluſio.* Couarru. *in*
5 *d. cap. cùm tibi, num. 11.* Craoet. *conſ. 363. in fi.* & Meooch. *conſ. 408. num. 25.* Tamen vbi electio vel oominatio facienda eſt de perſona incerta de iocertis, certiſſimom eſt ioſtitutionem & legatom corruere, cùm diſpoſitio cenſeatur collata io liberum arbitriom, ooo quidem directo, ſed per indirectum, Batt. *in d. l. vtrum, §. cùm quidam n. 6. & d. l. illa inſtitutio.* & ibid. Socin. *n. 6.* idem ſcripſerunt mulso clarius Pariſ. *conſ. 38. n. 31. lib. 3. & num. 46.* Couarru. *in d. l. cum tibi n. 11. verſ. hoc tamen.* Peck. *in d. c. 12. n. 5.* & eo priue Suar. *de capta. volun. num. 4. verſ. alio modo n. 16.* Deci. *in d. l. captatorias n. 12. C. de teſtam. mil.* Menoch. *d. conſ. 408. n. 22.* & in termiois legati doceot Caſtrenſ. *in dict. l. captatoria, de legat. 1.* & Ioao. de Imol *in d. l. captatorias, de bared. inſtit.* Iaſ. *in d. l. captatorias, C. de teſtam. mil.* Aoton. Gomeſ. *varia. to. 1. cap. 12. de legat. num. 48.* Suares *de capta. volunt. num. 16. circa med.* cuius rei rationem maoifeſtam afferunt DD. maximo Caſtrenſ. *in d. l. captatoria*, quia oimirum ſubſtantia diſpoſitionis confertur io liberam volootatem tertij, & eo non eligente remaneret diſpoſitio omnino iocerta, & pro clara reſolutione totius iſtius quęſtionis & omnioo videndus Pariſ. *d. conſil. 38.* qoi tollit omoes difficultates, & reſpondet ad omoia dubia, & maximè interpretator *d. cap. cum tibi.* ad quem me remitto, oe chartas tranſcribam.

Ex quibus concloditur legatum & declaratiooem inde ſequutam, in oostro caſu, nullius eſſe momeoti, & per coofeqoens bæredi accreſcere.

ARGVMENTVM.

AN ſponſus de præſenti, cui dos ſoluta fuit, habeat annalem dilationem ad reſtituendam dotem.

Et an lucretur augmentum dotis, mortua ante copulam ſponſa de præſenti.

SVMMARIVM.

1 *Conditiones conſenſum alicuius in contractu matrimonij requirentes reijciuntur.*

2 *Appellatione viri & vxoris non veniunt ſponſus & ſponſa de præſenti, quoties de lucro aliquo in bonis dotalibus faciendo agitur.*

3 *Appellatione viri & vxoris propriè intelliguntur hi, qui matrimonium copula conſummarunt.*

4 *Quando ex communi vſu loquendi ſponſa de præſenti, appellatur ſponſa, & non vxor, certiſſimum eſt appellatione vxoris, eam non intelligi.*

5 *Sponſa de præſenti non lucratur augmentum dotis.*

6 *Verba & pacta ſecundùm communem vſum loquendi intelligenda ſunt.*

CONSILIVM CCXX.

DE anoo 1598. & 6. Nooemb fuit initum matrimonium inter Moſſe-cohen, & Pretiouſe Fetroſſole Hebræos, quod deinde per dationem aonolli, vt moris eſt inter ipſos, tranſiuit io matrimoniom ratum: dicta Pretiouſe in dotem ſibi omnia bona præſentia & futura coostituit, quæ deinde in pecoOia & aliis rebus mobilibus ſoluta eſt, & propterea conſtitotom fuit augmentum à parte dictæ Pretiouſe dicto Mouſſe-cohen in ſumma 50. aoreorum, caſu qoo ea decederet ante eum: dictum matrimoniom ſic ratum, noo fuit conſummatum carnali copula, eadem Feruſole mortua. Quæritur an d. Cohen eius ſponſus lucretur dictum augmentum 50. aureorum, & debeat habere dilationem anni ad reſtituendam dotem qoæ ſibi ſoluta eſt, in mobilibus conſiſtentem.

Et quoad dilationem, duo proponuntur potiſſimum, ob quæ non debeat dari. Primom, quòd non conſtiterit matrimonium, quia factum fuit ſine conſenſu aui & auiæ, cùm tamen nominatim id iuſſiſſet pater d. Feruſole, in contracto donationis cauſa mortis, quam in fauorem d. Feruſole filiæ ſuæ fecit. Alterum, quia matrimoniom ooo fuit conſummatum. Primum ſubſiſtere noo videtur, neque propterea inualidom cenſeri poteſt matrimonium *cap. gemma, cap. cum* 1
locum, & cap. requiſiuit, de ſponſalib. Decian. *conſ. 13. num. 7. lib. 1.* adeò vt coodiriones omnes conſenſum alicuius requirentes reijciantor, Aretin. *conſil. 67.* Decian. *d. conſil. num. 16.* & non propterea minus legatom valeat, vel inſtitutio, vt per euodem Decian. multos referentem.

Quoad ſecundum, etſi admodum ſit controuerſa 2
in iure quæſtio, an appellatione viri & vxoris veniat ſponſus & ſponſa de præſenti, & hinc inde grauiſſimi DD. vnam vel aliam ſententiam tenentes, tameo hoc in caſu exiſtimarem dict. dilatiooem fieri non deberet verum enim eſt non contineri, & conceſſa viro, non cenſeri conceſſa ſponſo de præſenti, cùm de lucro aliquo io bonis dotalibus faciendo agitur, vt eam ſententiam latè firmaot Felin. *in rub. de ſponſalib.* Salicet. *in l. cum te, C. de donatio. ante nupt. & in l. non ſine, C. de bon. quæ liber.* Tiraquel. *in l. connubiali, ver. en pouuoir de ſon mari, gloſ. 2. num. 19. cum ſeqq.* poſt multos qoos refert Dec. *conſ. 540.* & probatur per text. & ibi Abba. *in cap. tertio loco. de præſumpt. & in cap. debitum, de bigam & c. ex publico. de conuerſ. coniugato.* & iura, qoæ dicunt ſolum conſenſum facere matrimoniom, *cap. cum locum, de ſponſalibus, & can. ſufficiat, & can. matrimonium 27. quaſt. 2.* intelligontor eo reſpecto, quia non poteſt diſſolui matrimonium, licet copula ooo interueoerit *cap. fin. de ſponſali.* non tamen videtur propriè matrimonium copula ooo ſequuta, Dec. *in l. nuptias, de reg. iur.*
& ideò ſponſa appellatur etiam illa cum qua contracta ſunt ſponſalia de præſeoti, *cap. accepiſti.* vbi Abb. 3
de ſponſ. duor. idem Abb. *in cap. ex publico, de conuerſ. coniugat. in vltim. notab.* vbi inquit, quòd appellatio viri & vxoris intelligitur de iis qoi matrimonium conſummarunt, non autem de iis qoi ſolom contraxeruot per verba *de præſenti.* & concludit Dec. *in d. conſ. num. 10.* poſt Signorol. *conſ. 144* iura tractantia de marito & vxore propriè non habere locum io ſponſo & ſponſa per verba *de præſenti.* & ſi forſan hoc aliqood haberet dubium, tamen tribus concurrentibus, quæ hîc adſuot, quorum tamen vnom ſufficeret, res clara eſt.

Primùm, quòd hîc agatur de contractu, & conuentione, nec veriſimile eſt ſponſam de præſenti voluiſſe, vt
4 maritus frueretur dote abſque vllis oneribus. Alterum, quia vſus loquendi in hiſce regionibus paſſim id habet, vt quæ de præſenti tantùm coniuncta eſt, ſponſa tantùm, non vxor appelletur, & ſponſus, non maritus, quo caſu indubitatum ait Couarr. *in epito. lib. 4. decret. 2. par. cap. 1.* Tertium ex intentione & ratione legis, quod etiam docet Couarr. *d. loco.* nam dos datur pro oneribus matrimonij, *l. pro oneribus, C. de iur. dot. cum ſimil.* ideóque in compenſationem onerum, ne ſtatim ſoluto matrimonio vir, vel eius hæredes cogantur dotem reſtituere, quam conſumpſerunt cum magno ipſorum incommodo, & patrimonij forſan damnoſa diſtractione, datus eſt illis annus ad ſoluendum: at & ratio, & intentio hîc ceſſat, cùm nulla hîc ſponſus onera ſuſtinuerit, imò viuente ſponſa ſua de præſenti, non minimum commodum & vtilitatem ex dote ſoluta habuerit, non mirum ſi ſtatim reſtituere debeat dictam dotem.

5 Quoad primum, an d. Cohen ſponſus d. Feruſole lucretur augmentum 50. aureorum ſibi per eam conſtitutum, ea ſic mortua. Licet controuerſa ſit admodum quæſtio inter DD. an augmentum dotis matrimonio per verba *de præſenti* contracto, non ſecuta carnali copula, lucrari poſſit alterutet ex ſponſis, vt per Socin. *conſ. 223. verſ. ſed ad omnia præmiſſa, vol. 1.* tamen magis communis opinio eſt, vt ea, quæ de dote lucranda, vel augmento eiuſdem, non obtineant, dum matrimonium non eſt conſummatum carnali copula, licet per verba de præſenti fuerit contractum, per ea quæ tradit fusè Alciat. *reſpon. lib. 8. conſ. 6. tom. 3.* maximè verò in noſtro caſu, in quo conſtat de communi vſu loquendi, vt ſcilicet contrahentes per verba *de præſenti*, qui nondum id per copulam conſummarunt, non veniant appellatione viri vel vxoris, ſed duntaxat ſponſi, vel ſponſæ, quo caſu ſtatutum vel pactum ſecundùm huiuſmodi vſum communem eſt intelligendum *l. Labeo, ff. de ſupellect. legat.* Matheſ. *ſing. 74. num. 13.* ita vt ſicut non veniunt appellatione mariti, & vxoris, ita etiam iura de marito vel vxore loquentia non habent locum in eis. Ex quibus

ARGVMENTVM.

AN & quando debitor creditori animo compenſandi cenſeatur legaſſe.

SVMMARIVM.

1 *Debitum voluntarium dicitur quod habet originem a voluntate, etſi poſtea ſit neceſſarium.*
2 *Legatum à debitore creditori factum non cenſetur animo compenſandi.*
3 *Niſi in contrarium extent coniectura:*
4 *Vt ſi teſtator dicat, quòd legatarius plus petere non poßit de bonis & hæreditate eiuſdem.*
5 *Et ſi magna inæqualitas excitaretur inter eos qui ſunt eiuſdem qualitatis:*
6 *Nec non ſi verba legati eſſent ſuperflua, ſi non præſumeretur animus compenſandi.*
7 *Præterea ſi admodum eſſet exhauſta hæreditas, ſi non præſumeretur ille animus.*
8 *Extantibus coniecturis animus compenſandi præſumitur, etiam in his qui eſſent ſucceſſuri ab inteſtato.*
9 *Si teſtator legato adiecerit clauſulam,* Ita vt nihil amplius petere poſſit, *adeo animo compenſandi cenſetur legaſſe, vt legatarius id quod ex debito excedit legatum, petere non poßit, ſi ſemel legatum amplexus ſit.*
10 *Ceſſat præſumptio donationis, vbi alia coniectura dari poteſt.*
11 *Pro legato præſumitur, niſi ex coniecturis de contrario conſtet.*
12 *Clauſula in teſtamento cenſetur appoſita de voluntate teſtatoris.*

CONSILIVM CCXXI.

VIſis ac ponderatis verbis teſtamenti E. viri domini Honorati de Bonadona doctoris dum viueret medici, præſertim legato per ipſum Franciſco nepoti ex fratre, facti ſub hac clauſula, *ſans que autre choſe puiſſe demander ſur ſes biens & heritage.* nec non alterius legati Ioanni, Laurentio, & Claudio tribus etiam eius nepotibus ex altero fratre, Præſuppoſito etiam in facto d. Honoratum tutelam d. Franciſci nepotis geſſiſſe à 28. Octobris 1587. vſque ad 20. Nouemb. 1596. quo tempore deceſſit non redditis rationibus adminiſtrationis tutelaris, bonáque d. Franciſci pupilli conſtitiſſe in quibuſdam immobilibus, quæ in publico incantu non niſi duodecim ſcutis ſeu 60. florenis locata ſeu arrendata fuerunt, & quibuſdam mercibus diſtractis cum termino nouem menſium pretij 211. ſcutorum ſoluendi, & quibuſdam creditis ad ſummam 130. ſcutorum aſcendentibus, & quibuſdam mobilibus pretij 34. ſcutorum ad incantum publicum diſtractis, ac 117. cuppis vini, & certa quantitate olei, & 4. ſalmatis frumenti, quorum trium capitum valor mihi non conſtat. Sed dato ad exceſſiuam ſummam aſcendere, nimirum ad 100. ſcuta, vniuerſa hæreditas d. Franciſci, præter immobilia, aſcendiſſet tantùm ad 475. ſcuta, ex quibus deducenda eſſent 148. ſcuta pro oneribus d. tutelæ ſoluta, ita vt reſtent tantùm 327. ſcuta.

Præſuppoſito etiam ſummas pecuniarum per locum de Pertuſio d. Honorato debitas, per eum dict. Franciſco legatas aſcendentes tempore mortis d. Honorati ad ſummam 1473. ſcutorum, reductas poſtea fuiſſe per Commiſſarium generalem ad 916. ſcuta, & 39. ſolidos: bona verò immobilia etiam per d. Honoratum d. Franciſco legata aſcendere ad 1500. vel circa ſcuta: à duobus tamen annis vel circa à venditore motam fuiſſe litem adhuc indeciſam ratione cuiuſdam terræ inter d. bona exiſtentis, quæ 800. ſcutis empta fuerat, quæque nunc eſt maioris valoris.

Exiſtimo d. legatum dict. Franciſco factum animo compenſandi, cum eo omni quod d. Honoratus ratione d. adminiſtrationis tutelaris debere poſſet, cum dictis, inquam, 327. ſcutis: nam immobilia ad d. Franciſcum redierunt, illíſque vſus fuit: idémque ſtatuendum eſſet, ſi longè maioris ſummæ d. Honoratus debitor eſſet: de fructibus non loquor, quos & longè plus notoriè d. Honoratus conſumpſit in alimentis d. 5
Franciſco præſtandis. Etſi enim verum ſit quod quando debitum eſt voluntarium, quale eſt hoc, cùm habeat

Digitized by Google

beat originem & cauſam voluntariam ab acceptatio-
ne & geſtione tutelæ, etſi ex poſtfacto ſit neceſſarium
*l.in commodato,§. ſicut ff.commod.l.ſicut, C.de verb.obli-
gat.* Doctores *in l.ſi cùm dotem,§.ſi pater, ff.ſolut.matri.*
2 legatum à debitore, creditori factum, non præſumi-
tur animo compenſandi cum ipſo credito, ſed vt cre-
ditor habeat vtrumque, DD. *in d.l.ſi cùm dotem,§.ſi pa-
ter, & in authen.præterea, C.unde vir & uxor,* Cornel.
conſil.288.num.19. & apertiùs *conſ.292.num.21.lib.1.* &
probatur per *l.creditorem, de legat.2. l.tutor, ff. de libe-
ra. lega.l.ſi ab eo, C.de negot.geſt. & l.unic.§. ſciendum,*
3 *C.de rei uxor.actio.* tamen receditur à regula non præ-
ſumendæ compenſationis legati cum debito volunta-
rio, quando in contrarium extant coniecturæ, Abbas
conſ.81.col.2.lib.2. Cornel. *conſ.115.num.2.lib.4.* Hieron.
4 Gabriel. *conſil.116.num.8.* Menoch. *conſ.56 num.19.* inter
quas hæc potiſſima eſt, ſi teſtator dixerit quod legata-
rius plus petere non poſſit de bonis & hæreditate eiuſ-
dem: nam quamuis æs alienum non ſit in bonis, eſt ta-
men in hæreditate *l.1. C.ſi cert.peta. l. pro hæreditariis,
C.de hæredit.action.l.nihil, ff.de verbor.ſignif.l.hæreditas,
ff.de regul.iur.* atque hanc ſententiam, exiſtentibus his
verbis, *vt nihil amplius petere poſſit ſuper bonis & hære-
ditate ſua,* quibus vſus eſt dict. Honoratus in d.legato,
animo compenſandi, legatum cenſeri factum, docent
in terminis Bald. *in l.liberti libertæq; num.28.C.de oper.
liberto.* Ruin. *conſ.79.num.8,verſ.& primo,lib.2.* Man-
tic. *de coniect. vltim.volunt lib.10.tit.2.num.23.* Menoch.
de præſumpt.lib.4.præſump.110.num.37. Simon de Præt.
*de interpr.vltim.volunt.lib.4.inter.1.ſol.6.num.39 ſol.mi-
hi 165.* quæ coadiuuantur ex aliis in hoc caſu concur-
rentibus. Primùm ex eo quòd niſi huiuſmodi com-
penſatio fieret, inæqualitas admodum exceſſiua eſſet
5 inter d. Franciſcum & dictos Ioan. Laurentium, &
Claudium ex altero fratre nepotes: nam legatum
ipſorum ad 1200. aureos tantùm aſcenderet: at verò le-
gatum Franciſci ad 2775. ſcuta. at verò ne hæc inæqua-
litas reſultet, præſumitur compenſandi animus, Cor-
ne. *conſil.230. num.5.lib.4.* Ruin. *conſ.86. num. 12. lib.2.*
6 Menoch. dicta *præſ.110.num.30.* Rurſus quando verba
legati eſſent ſuperflua, ſi non ſignificarent animum
compenſandi, fuiſſe legatum animo compenſandi di-
cendum eſt, & compenſatio omnino facienda eſt, Af-
flict. *deciſ.44.num.19.* Menoch. *de præſ.110.num.25.* at verò
dicta verba, niſi animum compenſandi denotarent,
7 eſſent ſuperflua, ergo. Præterea niſi ille animus com-
penſandi aſſereretur, admodum exhauſta eſſet hære-
ditas, quo caſu etiam animo compenſandi factum fuiſ-
ſe legatum DD. affirmant, Afflict. *d.deciſ.44.num.21.*

Nec obſtant quæ in contrarium proponuntur: ad
primum cùm dicitur hoc debitum eſſe voluntarium,
in quo non præſumitur animus compenſandi, reſpon-
detur id verum eſſe, niſi adeſſent coniecturæ, & potiſ-
ſimum ex illis verbis, vt nihil amplius petere poſſit,
quæ ſola ſufficit, Manti. *d.lib.10.tit.2.num.23.*

Quod verò ſecundo loco dicitur, hunc nepotem
ſucceſſurum ab inteſtato, propterea ceſſare debere
8 animum compenſandi, hoc eſt omnino falſum: tum
quod exiſtentibus coniecturis, etiam in proprio filio
præſumitur animus compenſandi, Cornel. *d.conſ.230.
in fi.d.conſ.86.n.12.* Menoch. *d.loco, num.30.* tum quòd
ſi quo caſu illud habet locum, id eſt, cùm extraneus eſt
hæres inſtitutus: at hoc caſu frater teſtatoris eſt hæres
inſtitutus, Afflict. *d.deciſ.44.n.22.*

Non obſtat quod tertio loco dicitur, quod aliis ne-
potibus legata reliquerit, ex quo non præſumitur ani-
mo compenſandi legaſſe, præſertim quod legatum d.
Franciſco relictum vix aſcenderet ad ſummam bono-
rum adminiſtratorum, & eum plus cæteris dilexit,
eùm domi maneret, & tamen eum peius etiam extra-
neis tractaſſet, ſi dicta compenſatio fieret: tantum
enim abeſt vt à legato cæteris facto duci poſſit argu-
mentum, non fuiſſe animum compenſandi, quin po-
tius ex eo validiſſima in contrarium ducitur conie-
ctura, ne tanta inter eos inæqualitas exoriatur, vt ſu-
prà dictum fuit ex Menoch. *d.præſum.110.n.30.* præter-
quam quod, cùm elata ſunt verba, *vt nihil amplius pe-
tere poſſit,* etiam ſi daretur æqualitas legatorum, com-
penſatio eſſet facienda, Afflict. *d. deciſ.44. num.19.* &
Menoch. *d.præſumpt.110.num.48.* & tantum abeſt, vt
legatum non excedat quantitatem bonorum admi-
niſtratorum, quin potius demptis iis quæ Honora-
tus poſſet debere, legatum dict. Franciſco factum du-
plo plus aſcendit, quàm legatum cæteris nepotibus
factum, vt ex ſupradictis patet: dictum verò Franci-
ſcum domi tenebat, quia ipſius erat tutor: & ſi, & qua-
tenus plus eum dilexit, plus quoque illi, quàm cæteris
legauit: reſponderi quoque poteſt, vt mox ad ſequens
obiectum.

Non obſtat quod quarto loco dicitur, quod gene-
raliter & indefinitè d. Franciſco ſubſtitutum dedit, ſi
ſine liberis decederet, abſque vlla ſeparatione totum
quæ ex adminiſtratione debebat, cùm tamen illi, qui
ſolum patruus & tutor erat, nullum ius competeret
ſubſtitutionem faciendi in iis quæ ipſi debebat: re-
ſpondetur enim, quod ſi Franciſco ſubſtituit, cæteris
quoque nepotibus in legato eis facto ſubſtituit. Sed
quidquid ſit, etiam ſola ſubſtitutione Franciſco facta,
conſiderata, non poteſt ex ea excludi coniectura ex
verbis, *vt nihil amplius petere poſſit,* quæ tanti mo- 9
menti eſt, vt quamuis debitum excederet legatum,
nedum compenſatio fiat pro rata legati: ſed vt ne
quoque quod excedit petere poſſit, ita vt legatum eo
caſu nedum ſit inutile, ſed etiam damnoſum: impu-
tandum enim eſt legatario, qui illud acceptauit, vt in
terminis docent Alex. *conſ.132.n.2.lib.2.* & Socin.ſen.
conſ.225.n.1.lib.2. Menoch. *d.præſ.110.num.38.* Mantic.
d.tit.2.num.18. quod multo magis hoc caſu dicendum
eſt, quo debitum eſt admodum exiguum, legatum
verò ita amplum, vt ex fructibus paucorum anno-
rum, Franciſcus nedum quod ſibi deberetur, ſed lon-
gè plus conſequi poſſit: & reuera cùm iam dicti fru-
ctus legatum æquauerint, aut parum abeſt, onus ve-
rò ſubſtitutionis iniunctum, incertum ſit *l.1.C.de pact.*
& per liberorum ſuſceptionem ceſſit, non poteſt qui-
dem alienæ rei ſubſtitutio fieri, ſi nihil relinquatur,
ſed ſi fiat legatum, maximè ita amplum, etiam id quod
debebat teſtator, fideicommiſſo ſubijcitur, *l.ab eo* cum
ibi not. *C.de fideicom.*

Vanum verò eſt quod dicitur, etſi legatum non
fuiſſet factum animo compenſandi, hæredem longè
plus habiturum, quàm d.Franciſcum, qui tamen æ-
qualiter cum ipſo ſucceſſurus erat: nam poſito id ve-
rum eſſe, quod tamen negatur, an non habuit d. Ho-
noratus facultatem de bonis ſuis liberè diſponen-
di, & nedum fratrem nepoti, ſed & extraneum fra-
tri præferendi? *l.1. C. de ſacroſanct. Eccleſ.§. diſponat
in Authen. de trien. & ſemiſſe.* Sed & ab ipſo Fran-
ciſco quæro cur legatum ipſi duplo plus, etiam
dempto eo quod ſibi debebatur, quàm cæteris nepo-
tibus?

Adde quod cùm poteſt dari alia coniectura, quàm 10
donationis, ceſſat præſumptio donationis *l. cum a-
mum, ff.de ſolutio.l.cùm de indebito, ff.de probatio l.elegan-
ter §. qui reprobos, ff. de pigno. actio.* & in terminis ani-
mum compenſandi præſumendi, Afflict. *d.deciſ.44.n.
23.* Menoch. *d.præſ.110.in fi.* & quamuis pro legatario 11
debeamus legatum interpretari *l.in teſtamento, ff.de re-*

gul. iur. id procedit tantùm quando nulla in contrarium apparet coniectura, aliàs ſecus, Salicet. *in l. vni. §. ut autem C. de caduc. toll.* Imaginationes itaque ſunt, quas Franciſcus proponit, nullo iure ſubnixæ, quemadmodum cùm ſexto loco ait, quòd ſi teſtator habuiſſet animum compenſandi, dixiſſet quòd mediante dicto legato, & ſub pœna amiſſionis ipſius, dict. Franciſcus non poſſit redditionem rationum petere, &c. Planè ſi ita dixiſſet, res clara eſſet, nec ad coniecturas eſſet deſcendendum, ſed vbi non expreſſit, ad coniecturas deſcenditur, maximè ad eam, quæ ex verbis, *vt nihil amplius petere poſſit*, elicitur.

Cùm verò vult reſpondere ad illa verba, *vt nihil amplius petere poſſit*, & ait res furtiuas non præſcribi, & alienas res naturam non amittere: hoc nihil ad rem, neque enim hîc agimus de rebus furtiuis, neque res aliena mutat naturam, ſed vt quod debebatur legatario, compenſetur cum legato, quod fieri debet, ſi teſtator voluit, eſt enim in poteſtate legatarij ne fiat compenſatio, ſi recuſet legatum: velle autem cenſetur ex dicta coniectura reſultante ex dictis verbis, vt nihil *amplius petere poſſit*, cui diſertè contrauenirет, ſi vltra legatum, id quod ſibi deberur, peteret: cùm, vt ſuprà dictum fuit, præſertim ex Menoch. *d. præſ.* 110. *numer.* 38. tantæ ſit efficaciæ, vt quamuis debitum excederet legatum, id quod excedit, petere non poſſit.

Nec dicendum huiuſmodi clauſulam de filio poſitam, & propterea nihil operari debere: nam ſi id verum
eſſet, vanæ redderentur doctrinæ noſtrorum: quinimò 12
ex voluntate teſtatoris cenſetur appoſita, & ſuum operatur effectum: nec refert quod legato aliis nepotibus facto fuit appoſita: nam an deberet eis aliquid, neſcitur, ſed vtcumque ſit, ad cautelam eſt appoſita, vt caſu quo aliquid prætenderent ſuper hæreditate teſtatoris, non poſſent petere, ſed vi illius clauſulæ excluderentur, ſicut & Franciſcus cui reuera debebatur, excludendus eſt.

Ex quibus exiſtimo d. Franciſcum à limine iudicij repellendum eſſe, caſu quo aliquid contra hæredes Honorati ratione adminiſtrationis tutelæ petere vellet.

ARGVMENTVM.

AN & quando fideicommiſſo conditionali per ſimplicem renunciationem vel diuiſionem cenſeatur renunciatum.

SVMMARIVM.

1 *Cenſetur quis iuri tantùm præſenti & non futuro renunciare.*

2 *Conſenſus ſimplex non trahitur ad ius ſuperueniens.*

3 *Ex diuiſione bonorum fideicommiſſo conditionali ſubiectorum non cenſetur illi renunciatum.*

4 *In generali renunciatione non comprehenduntur ea quibus, ſi dictum fuiſſet, veriſimiliter iuratus non renunciaſſet.*

5 *Renunciatio quamuis iurata non trahitur ad ius futurum & ſuperueniens.*

6 *Verba*, vſque ad præſens tempus, *vel* præſentem diem, *reſtringunt verba præcedentia, quantumuis generalia.*

7. *Ex promiſſione de non contraueniendo, non cenſetur renunciatum fideicommiſſo conditionali, præſertim ſi ſit in executiuis.*

CONSILIVM CCXXII.

VIſis verbis teſtamenti Ioannis Mileri de anno 1571. quo hæredes inſtituit Pontium, Antonium, Stephanum, alium Stephanum, Ioannem, alium Antonium, & Bartholomæum filios ſuos naturales & legitimos, eóſque ſi morerentur ſine liberis de legitimo matrimonio procreatis ſubſtituit vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum ſuperſtites ſeu ſuperuiuentes, & prohibuit diuiſionem bonorum & hæreditatis, quouſque minor ex dictis filiis perueniſſet ad 18. annum, quia voluit & ordinauit omnes ſuos hæredes ſimul habitare, & communiter viuere vſque ad dictum tempus, priuando eum hæreditate, qui ante dictum tempus ad diuiſionem prouocauerit.

Viſa etiam remiſſione per Ioannem vnum ex dictis filiis facta iurium ſuper bonis ex hæreditate d. Ioannis patris, & Peronæ Morgue matris, necnon eorum quæ ſuper dictis bonis haberet ob deceſſum Stephani & Antonij fratrum, & denique ſuper bonis acquiſitis poſt deceſſum dictorum eius patris & matris per Pontium, Antonium, Stephanum, & Bartholomæum, & in futurum acquirendis, nec non reſpectiuè adminiſtratione dictorum Peronæ, & Pontij tutorum per d. Ioannem deputatorum, & generaliter de toto eo quod habere & prætendere poterat vſque in præſentem diem, ſect. 3. Octob. 1594. quæ d. remiſſio facta fuit ex quacumque cauſa & occaſione cogitata & non cogitata, mediante ſumma 200. ſcutor. per ſolutiones in ea contentas, cum promiſſione de non contraueniendo directè vel indirectè.

Viſa poſtremò tranſactione de anno 1596. inter d. Ioannem ex vna, & dictos Pontium, & Antonium, tam nomine eorum proprio, quàm Stephani, & Bartholomæi fratrum ex alia partibus, qua eadem ſumma datur & promittitur reſpectiuè, hoc tantùm adiecto, quòd alimenta præſtita d. Ioanni taxentur ad 40. ſcuta in diminutionem dictorum 200. & mediante d. ſumma d. Ioannes de nouo ceſſit & remiſit dictis fratribus ſuis omnes actiones & iura quæ d. Ioannes habebat & habere poterat ante dictum contractum tranſactionis, & ſibi competebant & pertinebant de præſenti ſuper dictis bonis & hæreditate eius patris & matris, ac etiam d. Antonij fratris, nec non ratione fructuum perceptorum, & adminiſtratione tutelæ, cum promiſſione de non contraueniendo.

Iam ponitur in facto Bartholomæum & Pontium poſt dictos contractus deceſſiſſe ſine liberis. Ioannes prætendit fideicommiſſum, in teſtamento patris appoſitum, pro portione ſibi competenti, in ſua perſona apertum. Ex contrario negatur, & prætenditur d. Ioannem per dictos contractus iuri d. fideicommiſſi renunciaſſe: quæritur quid iuris.

Exiſtimo non cenſeri renunciaſſe, & d. fideicommiſſum in ſui fauorem pro portione ſua apertum decla-
randum eſſe: nam per huiuſmodi remiſſiones & ceſſio- 1
nes, iuri tantùm quod de tempore earum competebat, non futuro, cuius dies neque ceſſerat, neque venerat

nerat (conditionale enim erat fideicommiſſum *ſi ſine*
liberis, l. cedere diem ff. de verb. ſig.) renunciatur *l. &*
vno, §. 1. ff. de acc. pro l. ſi ita conſcriptſerit. ff. de leg. 2. l. Pau-
lo Callimaco §. 1. d. leg. 3. Bartol. *in l. qui Romæ, § duo*
a *fratres ff. de verbo. oblig.* cum conſuetudo implex &
ceſſio non præiudicet in ipſe ſupervenientibus *l.* quod
ait. & ibi Bartol. *& § quantum ff. quorum legato,* ver-
ba enim dictæ ceſſionis concepta ſunt in præſens tem-
pus, non in futurum, Peregrin. *de fideicommiſſ. artic. 52.*
3 *num. 31.* nam ſi in diuiſione ſimplici bonorum ſuper-
ſtitorum fideicommiſſo conditionali nondum purifi-
cato, certiſſima eſt DD. ſententia non præſumi remiſ-
ſum fideicommiſſum ex Bartol. *in d. l. qui Roma, § duo*
fratres, quaeſt. 1. num. 10. & ibid. Caſtrenſ. Alex. & Crot.
num. 75. qui refert Ioan. Andr. affirmantem caſum hunc
dubitatione carere: idem ſcripſerunt Capra *conſ.* 89.
num 50. Ruin. *conſ. 157. num 6. & conſ. 138. num 5. lib 2. &*
conſ. 192. num. 20. lib 3. Decii *conſil. 79. num. 5. & conſ. 86.*
num. 4. ſic & Ripa *in d. §. duo fratres, num. 38.* & ibid So-
cin. iun. *num. 86* Boeri. *quaeſt* 147. *num. 2.* multo magis
hoc caſu id aſſerendum eſt: nam priore caſu, dato re-
ciproco fideicommiſſo cùm vtrique parti æqualiter
conſuleretur, & vnuſquiſque portionem ſuam libe-
ram acquireret, facilius poterat induci renunciatio,
quàm hoc caſu, quo ſi diceremus Ioannem renunciaſ-
ſe fideicommiſſo, portio quidem ſua remaneret fidei-
commiſſo ſubiecta, portiones verò fratrum liberæ,
quod non eſt verſimile patres ſenſiſſe, idque maximè
data paritate pecuniæ, ſi dicere 2. autorum, qua
o... quod habebat in bonis paternis, & mater-
nis, ac fratrum mortuorum ſucceſſione, nec non ratio-
4 ne adminiſtrationis bonorum ſuorum renunciat: vn-
de ex eadem doctrina recepta generalem renunciatio-
nem non comprehendere ea, quibus ſi dictum fuiſſet,
non renunciaſſet intrans, Caſtrenſ *conſ. 341. vol. 1.* An-
char. Regien. *lib. 2 quaeſtio. famil. quaeſt. 8. num 14.* &
quod ait Tiraquel. *in præfatio. l. ſi vnquam, num. 170. &*
5 *ſeq. C. de reuo. donatio.* quod renunciatio quantumlibet
iurata non trahitur in dubio ad ius futurum & ſuper-
ueniens poſt ipſam renunciationem, ex text. expreſſo
& ibi not. per Antnn. & Abb. *in cap 2. ext. de renuncia.*
Anchar Regien. *d. quaeſt. 8 num. 14.* adeò vt Gabriel *conſ.*
89. num 10. lib. 2. & eum ſequutus Anchar. in caſu quo
quis renunciauerit omni iuri quod habet, & habere

ſperat, cum clauſulis ampliſſimis, aſſerat non compre-
hendi ius ſuperueniens. Sed in ſtantia aliqua eſſet du-
bietas in dictis verbis an futurum tempus reſpicerent,
ea tollitur ex his dictionibus, *vſque in præſentem diem,* 6
quæ abſque dubio reſtringunt & limitant renunciatio-
nem ad iura quæ tunc habebat, & excludunt fidei-
commiſſum, Ruin. *conſ. 37. n. 15. vol 2.* poſt Aug. *conſil.*
187. n. 3. verſ. ſed in th. ma. quæ verba, vt inquit Ruin.
ſunt poſita in calce orationis cum præcedentibus, &
ideò illa modificatio ſit portata per illud verbum, *vſ-*
que in præſentem diem, in medio orationis poſita, refer-
tur tam ad ſequentia, quam ad præcedentia *l. 3. § ſi fi-*
lius ff. de lib. & poſth. & per Bart. *in l. 8. § Cato, ff. de*
fun. do inſtruct. in quo quod dicit totius idem eſſe in fine
orationis eſſe poſita, per notata per Bart. *in l. mulieri*
& Titio, in princ. ff. ſecund. & de mortis caſ. do. in prin.
ff. de ſeruo Corrup. nec obſtat quod dicta ceſſio ſe exten-
dat ad cognita, & non cognita ex verbis illius expreſ-
ſis: nam vt Ruin. omnino videndus d. loco reſpondet,
hoc intelligi debet de cognitis & incognitis, quæ fuit,
& cum pertinent de præſenti eundem ſuo. His adde,
quòd cùm expreſſum fuerit eam in eo fideicommiſſi,
quod per mortem ſ... tum ceſſerat, & veniat quod in
futurum ceſſurum erat, ex l. *l cum pater in fine*
lib ff. de Iudic. & ſi de futuro iure partes intelligi ſenſerit
dixiſſent vtique ſicut de præſenti dixerunt. Sed non
eſt vſquam deſcendendum cùm apertè dicta ceſſio vſ-
que ad præſens tempus reſtringatur, & vbi ſupereſſet
aliqua difficultas, ea ex prædicta tranſactione tolleretur:
tur: quoniam in ea clariſſimè dicta ceſſio ad iura &
actiones ante eam competentes reſtringitur, & exclu-
di quæ in futurum competere poſſunt, cui tranſactio-
ni ſtandum eſt. *l. pacta nouiſſima, C. de pact.*

Nec obſtat promiſſio de non contrauenicndo, tum 7
quod etiam in terminis diuiſionis ex receptiori ſen-
tentia non inducit renunciationem fideicommiſſi
conditionalis. Bart. *in d. § duo fratres, quaeſt. 4.* ſubtiliſſimè
Menoch. *præſump. lib. 3. præſ. 115. n. 12.* tum quòd in exe-
cutiuis eſt appoſita, Ruin. *d. conſ. 157. num. 9. & 10. vol. 2.*
Peregr. *d. artic. 52 n. 43. in fi.* & his ceſſationibus, quæ non
ceſſant, cùm ceſſio ſit ad præſens tempus reſtricta, om-
nes clauſulæ ſunt ad id tempus referendæ, Bart.
in d. § duo fratres n. 19. & Peregr. *d. artic.*
52. num. 35.

ARGVMENTVM.

QVANDO plures ſimul vocati inter quos cadit ordo affectionis & ſucceſſionis, nec non neceſſitas inſtituendi, ordine ſucceſſiuo, vel ſimul admittantur.

An malæ fidei poſſeſſor, quandoque à fructuum ante id tempus perceptorum reſtitutione, excuſetur.

SVMMARIVM.

1 *Filij ſororis ſuccedunt vnà cum auunculo & amia ipſo-rum in ſtirpes, cùm de ſucceſſione auunculi agitur.*

2 *Quando plures copulatiue vocentur, inter quos nedum cadit ordo caritatis & ſucceſſionis, ſed etiam adeſt neceſſitas inſtituendi ordine ſucceſſiuo admittuntur.*

3 *Longè magis ſi per nomen collectiuum vocentur.*

4 *Dictio, coſanis, Gallicè idem quod,* liberos. *ſignificat.*

5 *Si tamen de contraria voluntate teſtatoris conſtat, ſimul admittuntur.*

6 *Vbi de voluntate conſtat, non eſt recurrendum ad coniecturas.*

7 *Siue expreſsè dictum ſit, ſiue dictione, cum vſus ſit teſtator.*

8 *Mala fidei poſſeſſor ad omnium fructuum, etiam percipiendorum, reſtitutionem tenetur.*

9 *Nec triennij vſucapione, ſed ſolum bona fidei, in iis caſibus, in quibus ad reſtitutionem tenetur, ſe iuuare poteſt.*

10 *Ignorantia iuramento probatur.*

11 *Quando ignorantia iuris excuſet à mala fide quoad fructuum reſtitutionem.*

Digitized by Google

CONSILIVM CCXXIII.

DOMICELLA quondam Claudeta Baucenqui teſtamento ſuo de anno 1608. & die 8. Ianuarij Catharinam, Ioannam, Annam, Tonetam, & Agatam filias ſuas naturales & legitimas, & liberos ipſarum coniunctim cum vnaquaque dictarum matrum, & vel ſucceſſiuè & iure repræſentationis, caſu quo aliqua ipſarum deceſſerit ante dictum teſtatricem earum matrem, nec non Andream Dragon filium Margaretæ quondam Autranæ dictæ teſtatricis etiam filiæ, æquis partibus & portionibus hæredes vniuerſales inſtituit, ſcilicet vnamquamque ex dictis filiabus, ſeu earum liberos, pro ſexta parte, & dictum Dragon pro alia ſexta, his verbis Gallicis vtens, *Inſtitue & nomme de ſa propre bouche ſes heritiers vniuerſels Catherine, Ieanne, Anne, & Tonete, & Agate Autranes ſes filles naturelles & legitimes & de feu maiſtre Louys Autran, & les enfans d'icelles conioinctement auec chacune de leurs dites meres, & ou ſucceſſiuement & par droict de repreſentation au cas qu'aucunes d'icelles ſoyent decedées auant leur dite mere, & André Dragon eſcuyer fils a feu Marguerite Autrane en ſon viuant femme de Guillaume Dragon, eſgalement & par eſgales portions, ſçauoir eſt chacune de ſes dites filles, ou les enfans d'icelles pour vne ſixieſme, & ledit André Dragon fils & repreſentant ladite Marguerite pour vne autre ſixieſme, decedant & decedante.*

Quæ ſubijciuntur de collatione non facienda, non faciunt ad rem.

Deceſſit in ea voluntate dict. Claudeta, & ipſius filiæ ac dict. Dragon hæreditatem diuiſerunt, ita vt dict. Anna quæ tamen tres liberos ſcilicet Iacobum, Ioannem, & Mariam habebat ex legitimo matrimonio ſextam partem conſecuta fuerit & eam quandiu vixit, poſſederit, eáque fruita fuerit, ante cuius obitum deceſſit Ioannes ſibi ſuperſtitibus Anna matre, Iacobo fratre, & liberis Mariæ, ex honorabili viro magiſtro Cambaud in hac cauſa actore, ſuſceptis.

Quæritur quódnam ius dictis liberis Mariæ in dicta ſexta parte hæreditatis dict. Claudetæ competat, & paucis exiſtimo quartam partem dict. ſextæ partis per Annam poſſeſſæ, nec non tertiam partem alterius quartæ partis ad dictos liberos Mariæ ſpectare debere, & quidem ſi docuerimus dictos Ioannem, Iacobum, & Mariam concurrere cum Anna eorum matre, & vnumquemque quartam partem ſextæ partis hæreditaris Claudetæ conſequi debuiſſe, ſequetur etiam neceſſariò dictos liberos Mariæ tertiam quoque partem alterior quartæ partis habere debere: nam cùm quarta pars dictæ ſextæ partis ſpectet ad Ioannem, qui ab inteſtato deceſſit, ipſius portio & ſic quarta in tres partes diuidenda eſt, quarum vnam Anna mater, alteram Iacobus frater,
a tertiam liberi & hæredes Mariæ nanciſci debent, qui in ſtirpes cum matre & auunculo æquis partibus æqualiter ſuccedunt, authent. *defuncto*, & ibi *gloſ. Cod. ad Senat. Tertyllian. Nouell.* 118. §. *tertio.* eamque ſententiam communiter approbatam aſſerit Couar. *in tract. de ſucceſſ. ab inteſt. num.* 1. *verſ. tertio eſt notandum.* Graſſ. *in* §. *ſucceſſio ab inteſt. quaſt.* 23. *numer.* 5.

Totum igitur conſiſtit, vt doceamus liberos Annæ ſimul cum ea concurrere in ſucceſſione Claudetæ, & planè etſi veriſſimum ſit in iure quod quando plu- 2
res copulatiuè inſtituuntur, inter quos non ſolùm cadit ordo affectionis & ſucceſſionis, ſed etiam neceſſitas inſtituendi, ordine ſucceſſiuo admittendi ſunt, vt primò filius, & poſt eum nepotes ex eo cenſeantur inſtituti gloſ. & DD. *in leg. Gallus,* §. *quidam rectè, ff. de liber. & poſthum.* Iaſ. ibid. *num.* 11. & *num.* 25. *cum ſeqq.* Galiau. *num.* 12. & 57. Socin. iun. *num.* 28. Bero. *in cap. Raynutius, numer.* 68. *ext. de teſtam.* Fernand. Vaſqui. *de ſucceſſ. creatio.* §. 20. *num.* 118. quod etiam procedit in nepotibus iam natis, Bartol. *in dict.* §. *quidam rectè, numer.* 4. *verſ. quæri gloſſa.* Iaſon *dict. num.* 11. Galiau. *num.* 16. Socin. iun. *num.* 40. Vaſqui. *dict.* §. 20. *num.* 122. idque longè magis ſi per no-
men collectiuum vocentur, Anton. Gomeſ. *tom.* 1. *va-* 3
ria. reſol. cap. 2. *num.* 4. *verſ quinto limita.* Deci. *conſil.* 236. *num.* 1. & *conſ.* 253. *numer.* 1. Graſſ. *in* §. *inſtitutio quaſt.* 20. *num.* 13. quemadmodum in noſtro caſu factum eſt, quo dict. Claudeta inſtituit Catharinam, Ioannam, Annam, &c. & earum liberos per nomen
collectiuum: dictio enim Gallica, *enfans*, idem quod 4
liberes, ſignificat in teſtamento, Charond. *aux memorables obſeruations du droict François, ver. enfans, fol.* 90. *verſ. le terme d'enfans.* Sed etſi filios dixiſſet, idem ſtatuendum eſſet, Graſſ. *dict. quaſt.* 20. *num.* 13 nec tunc copulatiua retineret ſuam naturam, quæ eſt, vt omnes perſonæ copulatiuè ſimul vocentur, *leg. vni.* §. *his ita, Cod. de caduc. tollen. l. ſi duobus, in princip. ff. de lega.* 1.

Tamen in themate propoſito contrarium reſpondendum eſt, vt nimirum tres liberi dict. Annæ ſimul, & eodem tempore cùm ea vocentur, & quarta pars dict. ſextæ partis ad vnumquemque ſpectet: nam ſuperior ſententia limitationem patitur, ſi conſtet de contraria mente teſtatoris, vt omnes DD. fatentur, maximè Bartol. *in dict.* §. *quidam rectè, num.* 5. & bene, ſuperior enim opinio fundata eſt in præſumptione, quod ſcilicet pater vel mater cenſentur ſe conforma-
re diſpoſitioni iuris communis: Sed vbi conſtat de 6
contraria voluntate, non eſt recurrendum ad coniecturas, nec eſt admittenda voluntatis quæſtio, vbi in verbis nulla eſt ambiguitas, *l. ille aut ille,* §. *cum in verbis, ff. de lega.* 3. *leg. continuus,* §. *cum ita, cum ſimil. ff. de verb. oblig.* Molin. *de primogen. lib.* 3. *cap.* 5. *in princip.* voluntas enim teſtatoris prædominari debet, & vbi de ea conſtat, omnino ſequenda eſt, *leg. hæredes mei,* §. *cum ita. ff. ad Trebellian. l. cum virum, Cod. de fideicomm.* quin etiam coniecturis inducitur *l. mutu. ff. de lega.* 3. *leg. licet Imperator, ff. de lega.* 1. Gabriel. *conſ.* 121. *numer.* 35. Mantic. *de coniect. vltim. vol. lib.* 8. *tit.* 1. *per tot.* omiſſa propria verborum ſignificatione *l. non aliter, ff. de lega.* 3. at verò in facto propoſito clarè dict. Claudeta ſtatuit, vt liberi dictarum Catharinæ, Ioannæ, Annæ, &c. ſimul cum illis ſuccedant, & ſint hæredes, verbis expreſſis dictas eius filias, & ipſarum liberos coniunctim vnà cum ipſis inſtituendo: nam ſi quando
dictio, *cum*, vel *vna*, ſolùm adeſt, ita ſcilicet dicendo, 7
Ioann. Catharin. Ann. cum earum liberis, vel vnà cum liberis, id operatur, vt tunc ſimul & eodem tempore liberi cum patre vel matre inſtituto concurrant, Bartol. *in dict.* §. *quidam rectè, numer.* 5. Couarru. *in dict. cap. Raynutius,* §. 2. *numer.* 2. & eſt communis opinio, vt aſſerunt Iaſ. *in dict.* §. *quidam rectè, num.* 31. Galiau. *num.* 31. & 35. Vaſqui. *dict.* §. 20. *numer.* 121. & vera per text. *in l. ſi Titio, ff. de vſufruct. accreſcent.* etſi Iaſon ac Galiau. & Vaſqui. contrarium

repeant,

teneant, & malè. Prædictæ enim dictiones ſimultaneam quandam conjunctionem & conuerſum ſignificant: Dictio verò, *Et*, conjunctionem diſgregatam, & ſolùm continuationem ſermonis, Graſſ. *d. q. 20. num. 9.* Multo magis hoc caſu id aſſerendum eſt, quo nedum dictionibus illis ſimultaneis, *vnà, cum*, vtitur: Sed nominatim diſponit, vt liberi conjunctim cum earum matribus ſuccedant. Sed & ex alio etiam teſtatoris voluntas demonſtratur, cùm ſcilicet dictos liberos ſucceſſiuè, & per viam repræſentationis vocat, caſu quo eorum matres deceſſiſſent ante teſtatricem, clarè in contrario caſu, eos conjunctim vocando.

Et quidem hæc quoad eam quintam & tertiam quartæ, ſed an earum fructus, & à quo tempore debeantur, inueſtigandum eſt, & affirmatiuè quoque in hoc caſu reſpondendum eſt in fauorem dictorum liberorum, quia dicta Anna cùm ſciret ipſius liberos

8 ſecum inſtitutos eſſe, fuit in mala fide, ideoque ad omnium fructuum ſiue naturalium, ſiue induſtrialium etiam percipiendorum, reſtitutionem tenetur *l. ſi fundum, l. certum C. de rei vindica. l. mala fide C. de condict. ex lege, l. fundus 33. ff. de rei vindica.* Cùm enim de mala fide agamus, quæ fraudi æquiparatur ex Bald. *in l. fortunius verſ. præmitto ad euidentiam Cod. de pignorat. actio.* non tam conſiderandum eſt quid fraudans habuerit, quàm quid fraudatus percipere potuerit, id eſt, quid percipere potuiſſet actor ſi rem habuiſſet, *l. an Prætor §. per hanc actionem ff. quæ in fraud. credito.* ibi, verùm hi qui percipi potuerunt.

9 Nec obſtat ſi dicatur dictam Annam non teneri ad reſtitutionem fructuum, ſaltem intra minus triennio perceptorum, quia ſi quis triennio fructus habuit, nec ab eo petiti ſunt, jure vſucapionis ſui facti ſunt: nam id procedit tantum data bona fide poſſidentis: In caſibus ſcilicet in quibus bonæ fidei poſſeſſor naturales fructus, ſuos non facit, vel induſtriales conſumptos, aut extantes ſecundum varias Doctorum opiniones, de quibus fusè Garſi. *de expen. & meliorat. c. 23.* non autem ſi mala fide poſſederit, vt tex. glo. & omnes probant *in l. 4. §. fin. ff. de vſucap. verſ. hoc ergo.* Angel. *in §. ſi quis à non domino inſt. de rer. diuiſ.* Alex. & Deci. in *l. ſi me & Titium ff. ſi cert. peta.* Bal. in *l. 3. ff. quod met. cauſa.* & in *l. ancilla num. 15. Cod. de fruct.* Balb. *de præſcrip. 4. parte part. quarta quæſt. 35.* Tiraquel. *de retract. lignag. §. 15. gloſ. 2. num. 47.* idem Garſi. *d. c. 23. num. 51.* malæ enim fidei poſſeſſor nullo tempore præſcribere poteſt, *c. poſſeſſor malæ fidei, ext. de regul. jur. in 6.*

Non obſtat etiam ſi dicatur dictam Annam errasſe in jure, & putaſſe eſſe ſuos, & propter hujuſmodi ignorantiam in bona fide extitiſſe, ideoque triennio dictos fructus vſucepiſſe: nam negatur hujuſmodi ignorantia, cùm clarè ex tenore inſtitutionis de contrario appareat, nec qui in ea ſe fundat, illam probare poſſit, cum deceſſerit dict. Anna, quæ juramento eam 10 poſſet aſſerere, juxta glo. *in §. ſed iſtæ ver. dicat, Inſti. de actio.* quam ſingularem dicit Bal. *in c. bona 2°. ext. de poſtula. prælato.*

Sed demus citra præjudicium veritatis, ignorantiam juris adfuiſſe, ea dict. Annæ prodeſſe non poſſet, 11 cùm agatur de lucro captando in damnum filiorum, tum quod non agitur hîc de errore juris ambigui & controuerſi, quod requiritur, vt non noceat ad fructus lucrandos & acquirendos, Couar. *in d. c. poſſeſſor 2. par. §. 7. n. 9.* celebris eſt glo. *in § 1. Inſtit. de obligat. quæ ex qua delic. naſc.* tum quod nedum quando bona fides, ſed & titulus requiritur ad acquiſitionem fructuum, vt hoc caſu notorium eſt, bona fides reſultans ex ignorantia juris non ſufficit ad acquiſitionem fructuum. Couar. vbi ſup. *num. 8.* ex quibus exiſtimo pronunciandum in fauorem dicti Cambau, tam pro quarta parte, & tertia alterius quartæ portionis hæreditatis Claudetæ per eandem Annam iniam poſſeſſæ, quàm pro fructibus earum à die quo dicta Anna eam poſſidere cœpit.

ARGVMENTVM.

MAtrimonium ſine præſentia proprij Parrochi inter Gallos, & in Gallia celebratum an valeat.

SVMMARIVM.

1 *Ex defectu denunciationum futuri matrimonij, id dicitur clandeſtinum.*

2 *Id tamen validum eſt, etiam poſt Concilium.*

3 *De jure commune ante Concilium quicumque Sacerdos, etiam non Parrochus proprius, matrimonij ſacramentum clandeſtinum celebrare poteſt, ſecus poſt Concilium* nu. 6.

4 *Princeps ſecularis non poteſt conſtitutiones facere circa validitatem matrimonij.*

5 *Sponſalia de futuro tranſeunt in matrimonium per copulam*, de iure communi, *ſecus poſt Concilium*, num. 9.

7 *Principis ſecularis conſtitutio circa validitatem, vel inualiditatem matrimonij, conformis Eccleſiæ conſtitutioni, eſt ſeruanda, cùm id faciat coadjuuando legem canonicam.*

8 *Matrimonia in Gallia, ſine proprio Parrocho contracta, nulla ſunt.*

9 *Omnia matrimonia præſumpta per Concilium Tridentinum ſunt ſublata.*

10 *Circunſtantia loci, temporis, perſonarum, & ſimiles plurimum juuant ad declarationem matrimonij nulli.*

11 *Matrimonio nullo exiſtente, donationes quoque in eo contenta, nulla ſunt.*

CONSILIUM CCXXIV.

PROPONITVR in facto quendam pharmacopolam, eumque hominem ferè denudatum, cuidam nobili & diuiti domicellæ, cum nobili etiam domino certorum Caſtrorum matrimonio junctæ, ſcripto promiſiſſe ſe eam poſt mortem mariti in vxorem ducturum, cumque poſtea d. dominus deceſſiſſet, dict. domicellam viduam factam, poſt aliquot menſes cum eodem pharmacopola, in domo priuata cujuſdam tertij circa mediam noctẽ, adhibito Sacerdote extraneo, neutrius Parrocho, præſẽtibus quatuor teſtibus armatis, quorum vnus notarius erat, quiq; contractum matrimonij ſumpſit, nullis præcedentibus denunciationibus, minuſque diſpenſatione habita, matrimonium

contraxiſſe, & in ejus contractu donationem medietatis bonorum dicto pharmacopolæ in caſum ſuperuitæ feciſſe, indéque ſimul cohabitaſſe, & poſt aliquot menſes dictum pharmacopolam timore propinquorum dictæ nobilis dominæ, qui hujuſmodi ignominiam nobili eorum familiæ inuri, ferre non poterant, aufugiſſe. Quæritur de validitate hujuſmodi matrimonij, ſimul & donationis, quid juris.

1 Et quidem hujuſmodi matrimonium validum eſſe, & per conſequens donatio, videtur: nam etſi defectu denunciationum ſit clandeſtinum, *c. cum inhibitio ext. de clandeſt. deſponſ.* glo. in *c. fin. d. tit. Innocent. in rub. d. tit.* & Goſt. *in ſumma ejuſdem*, tamen ante Conci-
2 lium Tridentinum, de jure communi prohibêtur quidem clandeſtina matrimonia, ſed valida ſunt *c. 2. de clandeſt. deſponſ.* ex ratione quam tradit D. Thomas *diſtinct. 28. q. 1. art. 3.* Quoties enim concurrunt eſſentialia, contractus validus eſt, licet deſiderentur ſolemnitates extrinſecæ & accidentales. In matrimonio autem clandeſtino concurrit tota matrimonij eſſentia, deficiente ſola extrinſeca publicitatis ſolemnitate, nec per Concilium Tridentinum, & per conſequens nec per Bleſenſem Conſtitutionem illi conformem, fuerunt matrimonia irrita declarata, nō præcedentibus denunciationibus cōtracta, quæ ſententia verior & receptior eſt, quidquid aliqui contrarium ſenſerint, vt diſertè docent Nauar. *lib. 4. conſ. in ſecunda editio. tit. de ſponſal. conſ. 17. n. 4. & ſum. Latin. c. 22. n. 70.* Sarmien. *lib. 1. ſelect. interpr. c. 6. n. 7.* Caualc. *dec. 29. n. 18. to. 1.* Plot. *in l. ſi quando, n. 341. §. ſcias quod C. vnde vir.* Salcedo dicens ſic declaraſſe Cardinales in *pract. cano. c. 73. §. primo ante omnia.* Vera. *append. ad ſpecul. toto dub. 1. & dub. 11. in fin.* nouiſſimè Sanches poſt multos quos refert & ſequitur *de matrimo. lib. 3. diſp. 5. nu. 3.* nec proprij Parrochi defectus potuit inualidum reddere hujuſmodi matri-
3 monium, cùm de jure communi quicumque Sacerdos ſuffeciſſet, imò ſola cohabitatio animo maritali, Sanches *d. lib. 3. diſp. 18. in princ.* cumque Concilium Trident. non fuerit publicatum in Gallia, decretum ejuſdem in *c. 1. de reforma. ſeſſio. 24.* non afficit Gallos ſine proprio Parrocho in Gallia contrahentes matrimonium, vt probatur ex *d. c. 1. in fin.* vbi ſtatuitur decretum illud, robur non habere in vnaquaque parrochia, niſi
4 poſt triginta dies à die publicationis in illa, nec ſecularis Princeps in d. conſtitutione Bleſenſi potuit inualiditatem matrimonij defectu proprij Parrochi decernere ex fusè traditis per Peleum *aux acti. Forenſ. lib. 3. actio. 3. fol. 621. in fin. cum ſeqq.* & in omnem euentum vbi ſequuta fuit copula, *diſſolui hujuſmodi matrimonia non poſſunt*, vt arreſto ſupremi Senatus Pariſienſis fuit de-
5 cretum 11 Decemb. 1576. idque confirmatur, quia ſimplex promiſſio ſponſaliorum de futuro, tranſit in matrimonium per copulam *c. 15. qui fidem ext. de ſponſal.*

His tamen non obſtantibus contrarium intrepidè aſſerendum eſt, dictumque matrimonium nullum & inualidum pronuntiandum, & per conſequens donationem, vt infrà dicetur. Nam etſi ante Concilium Tridentinum matrimonia clandeſtina fuerint valida, ta-
6 men per decretum ejuſdem *d. c. 1. ſeſſio. 24. de reforma.* defectus proprij Parrochi vnius ex contrahentibus ea reddit omnino nulla & irrita, Nauar. *d. tit. de clandeſt. deſponſa. conſ. 2. ſum. lati. c. 5. in fin.* Menoch. *conſ.* 398. vbi variorum Doctorum conſilia congerit idem aſſerentium, & Rotæ ſententia deciſum eſſe affirmat, Rota *dec. 643. & 656. to. 1. in nouiſs.* Salzedo *pract. cano. c. 73. noua editio. §. 14.* Segur. *in directo. jud. 2. part. c. 15. nu. 46.* Vera. *d. loco dub. 5. concluſ. 2.* Sanches *d. lib. 3. diſp. 19. nu. 2.* qui multos refert & ſequitur.

Nec valet reſponſio, dictum Concilium non eſſe publicatum in Gallia: nam quoad id, decretum *d. c. 1. ſeſſio. 24.* per dictam conſtitutionem Bleſen. Henrici III. de anno 1579. homologatam anno 1580. Charond. *reſponſ. lib. 11. c. 104.* re ipſa fuit receptum & publicatum, cùm dicta conſtitutio eidem decreto ſit conformis, declaretque inualidum matrimonium ſine præſentia proprij Parrochi contractum, & vt omnem contradicendi cauſam adimamus, non ex vi ſolius Concilij, ſed ex vi Conſtitutionis Bleſenſis: adde ſi velis, ex vi ſolius dictæ Conſtitutionis, dicimus hujuſmodi matrimonium inualidum defectu proprij Parrochi. Quamuis enim Princeps ſecularis non poſſit circa inualiditatem matrimonij decernere, & quod validum ab Eccleſia deciditur, inualidum decernere, & contra quod inualidum ab Eccleſia deciditur, validum decernere: tamen quando conſtitutio Principis 7
ſecularis conformis eſt conſtitutioni Eccleſiæ circa validitatem matrimonij, ea ſuam vim ſortitur, cùm id faciat coadjuuando legem canonicam *glo. Inclem. Romani in ver. tolls ext. de electio.* Imol. *in c. ex tua, n. 11. ext. de cler. non reſiden.* Ancha. *conſ. 21. n. 4.* Couar. *in epito. lib. 4. decreta part. 2. c. 6. n. 18.* de quo Felin *in c. 1. nu. 13. de ſponſal.* & Mozzius *de matrimo. tit. de naturalib. nu. 22.* & in terminis noſtris Peleus *d. actio. 3. fol. 683.* vbi conſtitutionem Regiam circa nullitatem hujuſmodi matrimonij ſeruandam eſſe docet. Et planè ſic ſe res habet, quod cùm in Gallia videretur Concilium Tridentinum non eſſe generaliter, in ijs quæ fidem non reſpiciunt, recipiendum, pleraque in eo decreta quæ Regno Gallico admodum conducere viderentur, conſtitutione Regia ſancita fuerunt, inter quæ hoc decretum fuit circa clandeſtina matrimonia. Atque hæc ſententia, hodie ſcilicer in Gallia hujuſmodi matrimonia, quamuis per copulam conſummata, nulla & irrita eſſe, ac talia, quoties caſus accidit, declarata fuiſſe, certiſſima eſt, & varijs arreſtis ſupremi Senatus Pariſienſis confirmata. Dictus enim Senatus poſt arreſtum 8
ſuprà mentionatum, verbis Concilij melius & diligentius conſideratis, necnon dictæ conſtitutionis poſt dictum arreſtum de anno 1576. vt patet ex *Cod. Henric. lib. 6. tit. 2. c. 1.* hujuſmodi matrimonia nulla pronuntiauit 27. Septemb. anno 1600. & 12. Julij 1601. Charond. *lib. 11. reſp. reſp. 104.* Pele. *d. actio. 3. in fin. fol. 677. & in fin.* vbi inſeritur d. arreſtum de anno 1601. aliudque recenſet de anno 1603. 11. April. id Charond. in *glo. ad Co. Henric. d. tit. 2. c. 1.* & *in Pandect. in. Gall. lib. 2. c. 4. fol. 19.* & in Senatu Tholoſano, Meynard. *lib. 4. c. 5. n. 4. & in fin. & c. 51. in fin.* quod adeò verum eſt, vt ex ſolo defectu denunciationum, ſoleant hodie in Gallia matrimonia nulla pronuntiari, vt Charond. & Pele. dict. locis atteſtantur, quod verba d. conſtitutionis Bleſen. clara ſint: (qua tamen in re Charon. *d. c. 104. lib. 11.* in majoribus dubitat) quantumuis DD. d. Conciliū Trident. *in d. c. 1.* quoad defectum denunciationū aliter interpretentur.

Nec obſtat quod ſuprà propoſitum fuit, ſponſalia 9
per verba de futuro, tranſire in matrimonium: nec enim ſumus in illis terminis, quandoquidem illa promiſſio pendente matrimonio facta, prohibita erat, nec potuerunt ſponſalia contrahi à conjugata, nec geſta per dictam viduam circa mediam noctem, ſponſalia, ſed matrimonium nullum & prohibitum fuerunt, ex vi cujus copula ſequuta, damnatus coitus, non matrimonium, eſt.

Sed demus nos verſari in illis terminis, dicimus *c. is qui fidem*, ſicut & matrimonia præſumpta per Concilium Tridentinum ſublata fuiſſe, nec ſponſalia per copulam tranſire in matrimonium, quod ſine Parrochi præſentia, aut licentia, nullo modo poteſt eſſe validum, Nauar. *ſumm. latin. c. 25. num. 144. & c. 27. num. 141.*

Anton.

Anton. Cucus *lib.* 5. *inſti. tit.* 12. *num.* 105. Menoch. *præſ. lib.* 3. *præſ.* 1. *num.* 99. Gutierres dicens ſic declaraſſe Cardinales *quæſt. cano. lib.* 1. *cap.* 18. *num.* 14. *& de iuramen.* 1. *par. cap.* 51. *num.* 12. 13. *&* 14. Marol. *de irregula. lib.* 1. *cap.* 5 *num.* 9. Spino. *in ſpecu. teſtam. gloſ.* 15. *num.* 56. 65. *&* 66. Vera *in* 1. *par.* Spec. *artic.* 20 *in fin. & in appen. dub.* 9. *in fin.* Sanches *de matrim.* multos referens *lib.* 8. *diſp.* 40. *num.* 3.

Nec dicas dictum Concilium non eſſe receptum in iis, quæ non reſpiciunt fidem: nam cùm conſtitutio Bleſenſ. ſit dict. Concilio conformis, quæ interpretatio datur Concilio, vt ſcilicet ex eo quod proprij Parrochi præſentia requiritur, ſponſalia non tranſeunt per copulam in matrimonium, eadem interpretatio dict. conſtitutioni neceſſariò eſt danda, atque huiuſmodi ſententiam in Gallia eſſe veriſſimam, nec per copulam ſponſalia tranſire in matrimonium, Arreſtis ſupremi Senatus Pariſienſis cautum fuit 12. Ian. 1604. & 1. Sept. 1605. & dicto Arreſto 1604. fuit prohibitum omnibus Officialibus ne ſuper huiuſmodi matrimonijs præſumptis decernerent citationem, qua de re Servin *lib.* 3. *de ſes plaidoyers cap.* 5.

Ex quibus ſequitur veriſſimum eſſe quod ſuprà firmauimus, prædictum matrimonium ex defectu aſſiſtentiæ proprij Parrochi nullum & irritum, & tale declarandum eſſe, quod etſi ex ſe ſolum ſufficeret, tamen coadjuuatur varijs circunſtantijs in hoc caſu concurrentibus. 1ª. quia vltra defectum proprij Parrochi, ad-
16 eſt & defectus denunciationum, cujus in Gallia ſolet haberi ratio, Charond. & Pele. vbi ſup. ſicut tenera vbi ſolitæ ſunt fieri, ſicut in Gallia fieri conſueuerunt, vt notorium eſt, hujuſmodi defectus eſt maximè conſiderabilis Menoch. *conſ.* 69. *n.* 69. 2ª. quia circa mediam noctem, in domo priuata, non adhibitis parentibus & amicis d. domicellæ contractum fuit, Menoch. *lib.* 3. *præſ. præſ.* 4. *n.* 14. 3ª. quia adhibitis teſtibus armatis numero quidem quatuor, ſed quorum vnus notarij officio functus fuit contractum matrimonij ſumendo, & ſic tantùm tres teſtes dici poſſunt interfuiſſe, cùm tamen Ordinatio Regia quatuor requirat. 4ª. quia illi tres teſtes iis & eo modo fuerunt adhibiti, vt cæteri omnes qui intereſſe vellent, fuerint excluſi, ex qualitate ſcilicet temporis, loci, & quod fuerint armati, in qua excluſione DD. magnam vim faciunt, dum de clandeſtino matrimonio, etiam ad effectum illegitimitatis prolis, loquuntur, Maſcard. *concl.* 1035. Rolan. à Val. *conſil.* 93. *num.* 27. *cum ſeqq. lib.* 3. 5ª. ex donatione inſolita mediæ partis bonorum d. domicellæ, cùm è contra viri plus ſoleant dare vxoribus, quàm vxores viris, in caſum ſuperuitæ. 6ª ex inæqualitate perſonarum, quæ etſi ſola, non reddat matrimonium nullum, inducit tamen magnam præſumptionem, vt matrimonium dicatur illegitimum, ideoque plures ſolemnitates requiruntur pro probatione matrimonij inter perſonas inæquales contracti, *l. donationes ff. de donatio. can. ſi quis ancillam* 29. *q.* 2. & in terminis Peleus *lib.* 8. *actio.* 56. *fol.* 945. Poſtrema ex eo quod vir erat pharmacopola qui ſolebat domi dict. domicellæ inſeruire, vt veriſimiliter exiſtimandum ſit aliquod philtrum dict. domicellæ dediſſe, vt illius mentem obcœcaret, & ad ſui amorem compelleret, ad nota. in *l. ſi medicus ff. de vari. & extraordi. cognit.*

Stat igitur firma ſententia, ſcilicet hujuſmodi matrimonium nullum, quo nullo exiſtête, prædicta quo- 17
que donatio medietatis bonorum nulla eſt & irrita, cum fuerit facta in contractu dicti matrimonij, & ejus contemplatione, ſitque correſpectiua ad illud, Menoch. *conſ.* 136. *n.* 14. & latiſſimè *de præſ. lib.* 6. *de præſ.* 12. *n.* 12. & ſequitur Crauet. *conſ.* 298. *n.* 13. de Franch. *dec.* 52. *&* 205. Pechi. *de teſta. conjug. lib.* 1. *c.* 4. *per tot.* poſt Doctores in *l. cùm hic ſtatus §. ſi quis ſponſam ff. de donat. inter vir. & vxor.* Jo. Bap. Coſta de ſcientia facti *inſpect.* 8. & ſæpenumero arreſtis ſupremi Senatus Pariſienſis in terminis clandeſtini matrimonij ita decretum fuit, præſertim de menſe Maij 1582. & vltima Auguſt. 1602. Charond. *d. lib.* 6. *tit.* 2. *c.* 1. *Code Henry*, Pele *lib.* 7. *actio.* 2. *in fin.* & in Senatu Tholoſa. Meynard. *lib.* 4. *c.* 5. *num.* 5. *& in fin.*

ARGVMENTVM.

COnſidentia & Simonia quomodo probentur,
Et quando ex his beneficium vacet.

SVMMARIVM.

1 *Conſidentia probatur per teſtes.*
2 *Et per præſumptiones, conjecturas, & ſigna.*
3 *In iis quæ ſunt difficilis probationis, admittitur probatio per conjecturas.*
4 *Per confidentiam beneficium vacat ipſo iure.*
5 *Ideóque ex illius reſignatione nullum jus reſignatario competere poteſt.*
6 *Simonia verè realis debet conuentionalem in ſe continere.*
7 *Simonia probatur præſumptionibus perſpicuis & euidentibus, etſi de priuatione beneficij ageretur.*
8 *Teſtes ſingulares non præſumuntur, niſi tales probentur.*
9 *Simonia per teſtes ſingulares cum adminiculis probatur.*
10 *Teſtes ſingulares ſingularitate cumulatiua probant.*
11 *Confidentia probatur per teſtes ſingulares.*
12 *Per ſimoniam realem beneficium vacat ipſo jure.*
13 *Per ſimoniam in aſſecutione beneficij à tertio commiſſam, etiam per reſignationem, ignoratam, beneficium vacat ipſo jure.*
14 *Nec poſſeſſio triennalis, ſi conſtet de ſimonia, prodeſt in pleno poſſeſſorio retinenda, etſi alioquin ob ignorantiam, allegatio ſimoniæ non impediat, quin interim in poſſeſſione manuteneatur.*

CONSILIVM CCXXV.

EX depoſitionibus teſtium mihi exhibitis in lite pendente inter Joannem Martinum Preſbyterum, contra Joannem de Liers, ratione Prioratus de Villeperdrix factis, tria reſultant diſcutienda: Unum, de his quæ acta fuerunt antequam dict. Prioratus reſignaretur. Alterum, de iis quæ circa reſignationem ratione dicti de Liers, & collationem ſibi factam. Poſtremum de iis quæ poſt dictam collationem geſta fuerunt. Poſtremum rurſus in duo diuiditur,

quædam enim in ipſa poſſeſſione ; alia verò poſtea
acciderunt.

Quoad primum pleniſſimè per 1.2. & 3. teſtem pro-
batum fuit dict. Prioratum per plures annos,& diuer-
ſas perſonas, & nouiſſimè per quendam Bonetum,in
confidentiam & Commendã domini Claudij de Hau-
tuilard poſſeſſum fuiſſe, & vnoquoq; anno illi ducen-
1 tas libras olei datas, per quos probari confidentiam
certiſſimum eſt, vt fusè docet Flamin. *de confiden. qu.65.*
præſertim cùm rationem reddant per illum corporis
ſenſum quo percipitur id, de quo rogantur, *l. qui teſta-
mento hæres inſtituitur §. vlt. verſ. ſi vel ſenſu ff. de teſta-
ment.* Abb. *in cap. cum cauſam ext. de teſtib.* Flamin. *d. loco*
2 *nu.14.* maximè cùm per præſumptiones, coniecturas,
& ſigna probari poſſit ex communi DD. ſententia in
praxi recepta vt per Caputaquenſ. *dec.200. nu.6. par.1.*
Gabriel. *conſ.184. num.10. lib.2.* Nauarr. *in manua. c.23. ſub
3 nu.*100. Nec mirum, cùm ſit difficilis probationis, quo
caſu admittitur probatio per coniecturas, Archidiac.
in c. inter memoratas 16. q.3. Imol. *in c. veniens de verbo. ſi-
gnifi.* & eſt communis DD. ſententia, vt latè reſoluit
4 Marſil. *in rub. C. de probatio. n.313.* Ex quo ſequitur dict.
Bonetum tanquam confidentiarium ipſo iure priuatũ
dict. Prioratu, nullúmq; ius in eo ſibi competijſſe, Fla-
min *d. loco q.58. nu.10.* idq; ad exemplum Simoniæ realis
5 *extrauag. cum teſtib. de Simon.* ex quo etiam ſequitur d.
Bonet non potuiſſe reſignare d. beneficium, nec vllum
ius dicto de Liers ex dicta reſignatione competere po-
tuiſſe, Alphon. Hoieda *de incompati. benefi. c.13. nu.62. &
64.* Flamin. *d. qu.58. n.17.* cùm enim nullum ius d. Bonet
competeret, nullum quoq; ex vi ſuæ reſignationis in d.
de Liers tranſferri potuit. Quoad ſecundum, in quo po-
tiſſimum inſiſtendum eſt, probatam fuiſſe Simoniam
realem pacto præcedente contendimus, quæ in ſe con-
uentionalem coniẽtam habet, qualis debet eſſe, vt ve-
6 rè realis dicatur, Maſcard. *conclu.1301. n.14.* Farinac. *dec.
26. nu.1.* nam quatuor primi teſtes & decimusterius de
ducentis libris olei domino de Hautuilard per rende-
rios vel partem d. de Liers præſtitis disertè deponunt:
quod verò ex conuentione præcedenti præſtiterint, ra-
tione cuius ſequuta fuit reſignatio, ex perſpicua & eui-
denti præſumptione probatur, quia ſcilicet eximante
dictam reſignationem d. de Hautuilard ſolitus eſſet à
ſuis confidentiarijs ſimilem quantitatem olei accipere,
neceſſario concludendum eſt ex pactione præcedenti
ſimilem quantitatem dictum de Liers, ſeu eius partem,
7 domino de Hautuilard ſoluiſſe: probari verò Simoniã,
etiam ſi de priuatione beneficij agatur, ex præſumptio-
nibus, dum tamen ſint perſpicuæ, & euidentes, certiſſi
mum eſt, Farinac. *dec.9. cum additio. lit. A. dec.63. n.2. &
dec.111. nu.4.* & fusè Flami. *de confiden. qu.71. n.24.* Clar. *in
§. Simonia nu.12. per tex. in c. ſicut de Simon.* idq; præſer-
tim quia tertius teſtis deponit non niſi per ipſum ſte-
tiſſe, quominus dictus Prioratus vni ex filijs ſuis con-
ferretur, ſi dictam ſolutionem quantitatis olei promit-
tere voluiſſet ex quo demõſtratur d. de Liers non niſi
ſub huiuſmodi conditione reſignationem d. Prioratus
procuraſſe. Sed ſecundus teſtis de ipſa cõuentione cla-
rè deponit in his verbis, *A conuenu que lon continueroit
de luy bailler annuellement leſdits deux quintaux d'huile.*
His adde quoad hîc non agitur de Simonia integrè
per præſũptiones probanda, ſed ſolùm de pacto: nã ſo-
lutio annua olei clariſſimè & ſufficientiſſimè probatur,
cuius pactio propterea facilius probatur, & nedũ Si-
monia probata fuit contracta cum domino de Hau-
tuilard, ſed etiam cum d. Bonet poſſeſſore vt reſigna-
ret beneficium, quod in confidentiam d. de Hautui-
lard tenebat, primum ſcilicet in his verbis, *En façon que
ledit Bonet remette le Prieuré audit Sieur de Liers, en
donnant audit Bonet quelque argent*, ſecundùm in his,
*que par meſme moyen il fait donner quelque partie d'ar-
gent audit Bonet.* Tertium in his, *qu'il luy auoit fait don-
ner 60. eſcus à vn Monſieur de Mole de Lyon, & à Mon-
ſieur Bonet.* Nec obſtat, ſi dicatur, teſtes, de quibus agi- 8
tur, eſſe ſingulares: nã eſſe tales non eſt probatum, ideó-
que conteſtes præſumontur, vt in ſimili, & terminis Si-
moniæ docet Farinac. *dec.9. n.5.* præterea teſtes ſingu- 9
lares cum adminiculis, quæ hîc adſunt, præſertim con-
tinua & annua ſolutio olei, probant Gabriel. *de teſtib.
concluſ.2. in fin.* Farinac. *d. dec.9. n.6.* denique huiuſmo- 10
di ſingularitas eſt cumulatiua, & quoad confidentiam 11
certiſſimum eſt per teſtes ſingulares probari, Nauarr. *in
manua. ca.23. n.100.* Flami. *d. tract.*

Ex quo ſequitur nullum ius d. de Liers in eodem 12
beneficio competere: realis enim Simonia, qualis eſt
hæc, operatur vt ipſo iure beneficium vacet, *extrauag.
cum deteſtabile. de Simon.* & eſt communis omnium
DD. ſententia, Caſſado. *dec.1. de conſti.* Flamin. *d. loco qu.
58. num.11. & 12. & de reſigna. benefi. lib.5. qu.6. nu.61. lib.
7. qu.2. nu.12. lib.14. q.2. nu.16.* Farinac. *dec.23. nu.5.* nul-
lum enim titulum acquirit Simoniacus *c. nobis fuit. &
cap. conſulere de Simon. ca. cum vniuerſorum de rerum per-
muta.* Archidiac. *in cap. cum ordinatione 1. qu.1.* Pariſienſ.
conſ.29. nu.1. & conſ.30. nu.2. lib.4.

Tota difficultas conſiſtit in eo quod poteſt obijci
dictam Simoniam commiſſam fuiſſe à patre dicti de
Liers Prioris, quam ipſe ignorare prætendere poteſt,
ac propterea vitium patris ſibi nocere non debere. Sed
reſpondetur, ſaltem ex poſtfacto eum ſcientiam dictæ
Simoniæ per patrem commiſſæ habuiſſe, eámque fa-
cto & re ipſa ratam habuiſſe: cùm enim per tot annos
dict. quantitas olei ſoluta fuerit, non potuit conuen-
tionem, illiúſq; executionem ignorare: Aut enim fru-
ctus percepit, aut non, primo caſu neceſſario ſciuit ſo-
lutionem dictæ quantitatis olei. Secundo verò con-
fidentiarius eſt patris, & eo reſpectu priuatus eſt be-
neficio ipſo iure: in beneficialibus enim *pater* non eſt
legitimus adminiſtrator, nec fructus beneficij ad
ipſum ſpectant. Sed dato, & non conceſſo, filium dict.
Simoniæ, & ſolutionis olei ignorantiam huc vſque
habuiſſe, non propterea minus eſt priuatus ipſo iure
dicto beneficio: certiſſimum enim eſt in iure Simo- 13
niam à tertio commiſſam in reſignatione beneficij, vt
patre, fratre, vel alio, adeò rem & beneficium ipſum
afficere, vt nullum ius ex ea in prouiſum, quantumuis
ignorantem, transferatur, & non minùs tunc, ac ſi ipſe-
met prouiſus Simoniam commiſiſſet, beneficium i-
pſo iure vacare cenſeatur, vt in terminis docent Abb.
*in cap. pen. 1. & 2. nota. per eum text. de electio. & in cap.
nobis 1. nota. de iu. patronat.* cum alijs citatis per Roccum
de iu. patrona. in verb. eſt vtile quæſt.3. Maiol. *de irregu-
la. lib.5. cap.45. num.2.* Farinac. *deciſ.83. num.5. & dec.101.
& deciſ.103. num.6.* & ita ſæpius in Rota Roma. iudica-
tum refert Flami. *de reſigna. benefic. lib.14. quæſt.7. num.
37. cum ſequent.* etſi ignorantia eum ab alijs pœnis, ex-
communicationis ſcilicet, infamiæ, & priuationis a-
liorum beneficiorum, in quibus Simonia non eſt com-
miſſa, excuſet, Flami. *dict. loco num.40.*

Nec obſtat ſi quis dicat ob triennalem poſſeſſio- 14
nem, data ignorantia, eum manutenendum, ex
Sarnenſi *reg. de trienna. quæſtion.* 12. id enim proce-
dit, quando de Simonia non conſtat, nam allegatio
Simoniaci triennij non impedit, quin interim proui-
ſus manuteneri debeat in poſſeſſione. Sed vbi ſumus
in pleno poſſeſſorio, & vbi de Simonia conſtat, non
eſt dubium, quin nedum manutenendus non ſit, ſed
ab ipſo poſſeſſio ſit auocanda, nullo enim modo in
ea permanere poteſt: cùm enim per alium, prouiſo
ignorante

ignorante, ſimonia eſt commiſſa, quamprimum Seius vir debet renunciare, Abb. *in c. mſi n. 6. verſ. ſi autem, de renunciatio.* Mili. *in reperto. ver. Simoniacus, verſ. ſecus ſi per alium.* Sylueſt. *ver. ſimonia §. 12. nu. 12. verſ. octauum.* fusè Flamin. *d. tract. lib 7. q. 2. nu. 35.*

Quoad tertium, circa nullitatem adoptionis poſſeſſionis per Procuratorem Regium factæ, & conuentionem cum Conſulibus d. loci, ad ſcripta mihi exhibita me remitto, concludendo in fauorem d. Martini pronuntiandum, ſaluo ſemper meliori judicio.

ARGVMENTVM.

DE alienatione rei fideicommiſſo conditionali ſubjectæ.
An & quando res ſubjecta fideicommiſſo conditionali, quod verbo dicitur *particulare*, pro ſolutione legatorum alienari poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Res fideicommiſſo ſubjectæ pro debitis ipſius teſtatoris, funeris impenſis, & legatorum ſolutione alienari poſſunt.*
2 *Dies incertus in vltimis voluntatibus pro conditione habetur.*
3 *Ante conditionis euentum creditor agere non poteſt.*
4 *Quia ante dictum euentum non eſt nata actio.*
5 *Iudicia non debent reddi eluſoria.*
6 *Contractuum conditionalium vis & effectus tranſit ad heredes actiuè & paſſiuè.*
7 *Secus in vltimis voluntatibus, in quibus legata conditionalia non tranſmittuntur.*
8 *Grauatus fideicommiſſo, etiam particulari, ſub conditione tamen, ea pendente, poteſt rem fideicommiſſo ſubjectam alienare.*
9 *Nec reſoluitur alienatio niſi per conditionis euentum.*
10 *Et ante non poteſt, vocatus, alienationem inhibere.*
11 *Legatum Caſtri, certo modo dicitur vniuerſale.*
12 *Idem eſt judicium fideicommiſſi quoad verba* particularis, *& re ipſa vniuerſalis, ac vniuerſalis quoad verba & rem*
13 *Verba declaratiua ad proximiora ſunt referenda.*
14 *Quod magis dilecto non licet, nec minus dilecto licere debet.*

CONSILIUM CCXXVI.

PERPENSIS verbis teſtamenti Nobilis quondam Hieronymi de Lopis ciuis Carpen. & maximè ſubſtitutionis in eo appoſitæ, circa quæſtionem mihi propoſitam, an diuerſa legata filijs & filiabus facta, ſint diminuenda ratione fideicommiſſi particularis hæredi poſt mortem, ſub conditione injuncti, ita vt tam dicta legata, quàm fideicommiſſum pro rata ſint diminuenda, cùm hæreditas tanta non ſit, vt poſſint omnia integrè ſolui: paucis reſpondendum cenſeo, ea legata integrè ſoluenda eſſe, nec vllam eſſe d. fideicommiſſi habendam rationem, & pro ſolutione dictorum legatorum alienanda eſſe aliqua ex bonis fideicommiſſo
1 ſubjectis. Certum enim eſt in jure res fideicommiſſo
ſubjectas alienari poſſe pro debitis ipſius teſtatoris,
pro ejus funere, & pro legatis ab eo relictis perſoluendis, *l. filiusfamilias §. diui ff. de lega. 2.* vbi ſic notauit Rip. *num. 24. & inf. l. pater filium, de lega. 3. l. qui ſolidum §. 1. de lega. 2. l. cum fidei ff. de fideicom. liberta. l. Ariſto, & l. aut Prætor ff. de jur. deliberan. & l. non ſolum ff. de petitione. hæredi.* & ratio eſt, quia ad has cauſas alienatio neceſſaria eſt, *l. alienationes ff. famil. erciſc. l. 1. ff. de fundo. dota. & d. l. pater filium,* & in puncto conſulendo egregiè ſcripſerunt Socin. *conſ. 16. n. 12. lib. 3.* Paciſol. *conſ. 80. nu. 4. & 5.* Pala Ruuios in *repeti. rub. de donatio. inter vir. & vxor. §. 16. num. 14.* Ludo. Molin. *de primogen. Hiſp. lib. 1. c. 10. n. 1.* & diſertè Jaſ. *de legatis* loquens in *l. Marcellus §. res quæ n. 3. ad Trebellian.* nec dicendum eſt hoc procedere tantùm in fideicommiſſo vniuerſali, non autem in particulari, quale eſt hoc noſtrum, & cùm hodie fideicommiſſa particularia exæquata ſint legatis, quemadmodum ſi legata excedant vires hæreditarias pro rata diminuenda ſunt, ita & quoque hoc caſu idem dicendum eſt ratione iſtius fideicommiſſi particularis, quod ſi conjungatur cum cæteris legatis, abſque dubio bona hæreditaria non ſufficiēt ad omnium ſolutionem.

Reſpondetur enim primo, hujuſmodi fideicommiſſum eſſe conditionale, *ſi hæres inſtitutus liberos maſculos reliquerit,* & ſic antequam conditio extiterit, nō poteſt hujuſmodi diminutio fieri, caſu quo de jure facienda eſſet, de quo poſtea. Cùm enim fideicommiſſum
reliquerit ſub conditione, *vel in diem incertum,* qui in 2
vltimis voluntatibus effectum conditionis operatur,
l. dies incertus ff. de cond. & dem. planum eſt ante euen- 3
tum diei, vel conditionis, creditorem agere non poſſe,
l. non quemadmodum ff. de judi. & ratio eſt, quia non eſt 4
nata actio, nec obligatio, *l. cedere diem ff. de verb. ſignif. & l. item quia in princ. ff. de pact.* & ſine actione nemo
experitur, *l. ſi pupilli §. videamus ff. de negot. geſt.* & quia 5
ſententia, deficiente cōditione, reddi poſſet inefficax, &, vt loquit text. in *l. litigatores §. fina ff. de arbit.* conſequenter judicia eluſoria, quod jura plurimum abborrent *l. ſi Prætor ff. de judic.* quod ſi hoc eſt in contracti- 6
bus conditionalibus, quorum vis & effectus tranſit ad hæredes actiuè & paſſiuè, *§. ex conditionali Inſt. de verb. obliga.* fortius eſt in legatis, fideicommiſſis, & ſubſtitutionibus conditionalibus, quæ ad hæredes non tranſmittuntur, *l. vni. §. ſin autem. C. de cadu. tollen.* & ſic decidunt Calcan. *conſ. 21.* & Boeri. *dec. 354. num. 13* relati per Marza. *in epito. q. 5.* inutiliter igitur quæritur de contributione nunc facienda, cùm nondum extiterit conditio fideicommiſſi, & quod plus eſt, nondum natus ſit is qui ſubſtitutus eſt, tantum abeſt, vt ſuperſtes ſit patri, quæ confirmantur ex *l. facta, §. ſi ſub conditione ff. ad Trebell.* vbi elegans adducitur ratio noſtro facto conueniens, quia ſi ante conditionis euentum fideicom-
miſſarius agere poſſet, plus ſibi tribueretur quàm teſta- 7
tor voluit, quod quidem abſurdum reputat textus ille. Ita in noſtro caſu ſi contributio nunc fieret, & diminutio, fideicommiſſarius etiam ſi natus eſſet, commodum conſequeretur antequam teſtator voluit, & forſan conditio non exiſteret, quod magis eſt, & interim legatarij priuarentur commodo partis ſui legati contra expreſſam voluntatem teſtatoris. Juſtum igitur eſt vt bona diſtrahantur ad ſoluendum legata, & legatarij interim ſuis legatis fruantur, quod ſi conditio deinde exiſtat, obtemperatum & ſatisfactum erit voluntati teſtatoris.

Secundo confirmatur hæc ſententia, quia ſi graua- 8
tus fideicommiſſo, etiam conditionali, particulari ta-

men poteſt pendente conditione alienare, etiam nulla ſubſiſtente cauſa, ſed ex mera voluntate; multo magis id poterit, & debebit pro ſolutione legatorũ. Primum autem poſſe patet in *l. ſeruo legato §. ſi teſtator ff. de lega. 1. l. ſi hæres inſtitutus* §. 1. *ad Trebell. l. fina. §. ſin autem ſub*
9 *conditione C. commu. de legat.* & non reſoluitur alienatio niſi per euentum conditionis, glo. Bald. Paul. Iaſ. & omnes in *d. §. ſin autem*, per text. in *l. ſancimus §. ſin autem C. ad Trebell.* & in ſpecie, venditionem valere, donec pendet fideicommiſſi conditio, conſuluit Paul. Caſtr. *conſ.* 370. *lib.* 2. & ex profeſſo Alex. *conſ.* 65. *lib.* 5. vbi præterea inquit emptorem non poſſe ſub prætextu fideicommiſſi recuſare executionem contractus, & pretij exhibitionem per text. in *l. habitationem* §. 1. *ff. de peri-*
10 *cu. & com. rei vendi. & in l. ſi poſt perfectam C. de euictio.* & ideò valet venditio per hæredem facta, vt fideicommiſſarius conditionalis non poſſit inhibere alienationem ipſam, Calcan. *conſ.* 58. *col.* 2. & 3. Deci. *conſ.* 323. *in princ.* Ruin. *conſ.* 109. *n.* 26. *lib.* 2. Bertrand. *conſ.* 108. *lib.* 1. Marza. *q.* 61. Cephal. *conſ.* 319. *n.* 1.

Tertio, etiam ſi poſtea conditio exiſtat, non poſſet fideicommiſſarius repetere quod pro legatis ſoluendis diſtractum eſt, nec ſi nunc quoque conditio purificata eſſet, poſſet hujuſmodi diſtractionẽ pro legatorum ſolutione faciendam impedire: nam fideicommiſſum hoc, de quo agitur, etſi nomine, & quoad verba, parti-
11 culare ſit, re tamen ipſa & in effectu eſt vniuerſale, non tam quia de Caſtro ſit, quo caſu certo modo vniuerſale dicitur, Crauet. in *rub. de lega.* 1. *n.* 103. quàm quia adeò magnum eſt, vt exhauriat quicquid hæres habiturus eſt, quo caſu certum eſt idem judicium eſſe faciendum de eo fideicommiſſo quoad verba particulari, quàm de eo quod vniuerſale eſt, etiam quoad verba,
12 non ſolum quoad rem, & vtriuſque eandem eſſe rationem, & juris diſpoſitionem docet Franc. Aretin. *conſ.* 93. *n.* 6. *verſ. ſi verò teſtator.* Benedict. in *c. Raynutius ver. in eodem teſtamento relinquens* 1°. *n.* 233. *verſ. quarto hãc concluſionem, & ver. ſi abſque liberis* 1°. *n.* 24. *ext. de teſtam.* Cepha. *conſ.* 277. *n.* 39. & loquuntur illi etiam in legato. Ratio eſt manifeſta, quia nihil de verbis curandum ſit vbi re ipſa & in effectu apparet relictum eſſe vniuerſale. cùm itaque certum ſit res ſubjectas fideicommiſſo vniuerſali diſtrahi poſſe pro ſolutione legatorum, vt patet ex Iaſo. in *d. §. re e qua l. Marcellus* & alijs ſuprà allegatis; idem in hoc fideicommiſſo, quod verò eſt vniuerſale, ſtatuendum eſt. Hoc verò tale eſſe patet ad ſenſum, cùm debitis & legatis ſolutis, non ſufficiant bona pro dicto fideicommiſſo integrè ſoluendo, cùm pars illius diſtrahenda ſit pro ſolutione illorum legatorum, & ea facultas, quæ datur hæredi, vt poſſit ad libitum diſponere de cæteris bonis vltra juriſdictionem & bona ſita in territorio de la Fare, necnon vltra domum, inutilis ſit, cùm vltra bona contenta in territorio de la Fare, & domum, nulla alia ſuperſint. Quinimò legitima filij erit de d. bonis fideicommiſſo ſubjectis detrahenda, cùm nulla adſint alia bona, ex quibus detrahatur.

Nec enitendum eſt probare non eſſe ita vniuerſale, nec abſorbere totam hæreditatem, ex eo quod cenſeatur teſtator ſolum ſubjeciſſe fideicommiſſo bona propria, hoc eſt, quæ ipſe acquiſiuit: nam ſi verba ponderentur, propriorum bonorum appellatione intellexit omnia, quæ materna non eſſent, ad quæ jus nominãdi vnum ex filijs habebat, vt & nominauit. Illa enim 13
verba, *Pour regard*, excluſiuè quoad bona, de quibus proximè diſpoſuerat, & incluſiuè quoad cætera omnia intelligenda ſunt. Illa enim verba ad proximiora, & ratione eorum referenda ſunt, gloſ. in *l. 1. de lega. præſtand.* Tyb. Decian. alios allegans *conſ.* 3. *num.* 28. *lib.* 2. Burſat. *conſ.* 297. *n.* 7. *lib.* 3. duorum enim tantùm generum bona fecit, maternorum ſcilicet, & cæterorum. Sed verba poſtea ſequentia rem clariſſimam reddunt, quibus nominatim fideicommiſſo ſubjicit juriſdictionem, & omnia bona tam juriſdictionalia, quàm alia ſita in territorio de la Fare. Poſtremò cùm certum ſit hæredem cogi diſtrahere bona vt ſoluat legata, nec impedire poſſe hujuſmodi diſtractionẽ, multo minus eam impedire poterit fideicommiſſarius, quantumuis nomine tenus particularis, qui omnia quidem bona detractis detrahendis, ſed non niſi poſt mortem hæredis, &
ſub conditione habiturus eſt. Si enim magis dilectus 14
cogitur diſtrahere pro ſolutione legatorum, multo magis minus dilectus *l. Publius §. vlt. ff. de cond. & dem.* Socin. ſen. *conſ.* 250. *col.* 5. *verſ. item ſi filiabus*, & *conſ.* 251. *col.* 9. *lib.* 3. Ruin. *conſ.* 17. *n.* 4. & *conſ.* 142. *n.* 16. *verſ. præterea lib.* 2. Deci. *conſ.* 205. *n.* 8. & Curt. jun. *conſ.* 22. *nu.* 8. quod quidem argumentum validiſſimum eſt, quoties negatiuè concipitur, hoc modo, *noluit hæredem plus habere, quàm quod ſupereſſet ſolutis legatis.* Ergo & quoque noluit fideicõmiſſarium plus habere, ſed ſolum id quod ſupererit. Quinimò minus quàm hæres, qui ſcilicet detractiones habiturus eſt, & ita ratiocinatur Menoc. *conſ.* 204. *n.* 36. atque ita juxta dictum conſilium factum fuit.

ARGUMENTUM.

DE fideicommiſſo poſt mortem relicto, ante mortem reſtituendo.
Et an filius, retenta legitima, hæreditatem repudiare poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Conditio impleri debet in ſpecie, quod quomodo intelligatur* num. 6.
2 *Qui promittit ex certo tempore, ante tempus ſoluere non poteſt*
3 *Debitor ſub conditione*, ante conditionis euentum, *non niſi volenti creditori ſoluere poteſt*
4 *Rogatus poſt mortem, poteſt ante mortem reſtituere, &* nu. 7.
5 *Tempus in dubio cenſetur adjectum fauore illius qui debet dare.*
8 *Hæres grauatus poteſt ante caſum fideicõmiſſi reſtituere, non detracta Trebelliana, in præjudicium creditorum.*
9 *Qui ſemel eſt hæres, non poteſt ampliùs deſinere eſſe hæres.*
10 *Fallit quoad effectum, & rem ipſam, ſi confectum ſit inuentarium.*
11 *Filius non poteſt retẽta legitima hæreditatẽ repudiare.*
12 *Fallit ſi habeat cohæredem.*
13 *Vel datus ei ſit ſubſtitutus vulgaris, quod tamen non eſt ſine difficultate.*

CONSILIUM CCXXVII.

QVin agendum ſit Nobiliſſimæ Lucretiæ de François vxori Illuſtris & Magnifici domini Petri de Girandis, domini d'Aubres, circa partem hæreditatis, nec non præ-

non prælegatum dimidiæ partis loci Caſtri-noui in
Prouincia Prouinciæ, epiſtola per me ad eumdem do-
minum d'Aubres ſcripta, ſatis ſignificaui. Sed propo-
nitur noua cautio, de qua nunc diſſerendum eſt: an ſci-
licet d. domina non expectata morte, poſſit nunc reſti-
tuere fideicommiſſum, retenta legitima, & fructibus
ejuſdem ſuper eodem Caſtro, idque ne in id inconue-
niens incidat, & tot fluctus ex rebus ſibi relictis per-
cipiat, vt legitimam ejuſque fructos abſorbeant, nec
non vt poſſit præter legitimam, ea petere quæ ſibi ex
5 teſtamento patrui debentur. Et quamuis conditiones
apponantur pro forma, quæ propterea adimpleri de-
bent in ſpecie *l. qui hæredi l. maximè ff. de cond. & dem.*
2 quamuis etiam quando quis promittit ex certo tem-
pore, id eſt, poſt mortem, ante illud tempus non poſſit
3 ſolui, vel exigi, *l. promiſſor in prin. de conſtit. pecun.* quam-
uis denique ante conditionis euentum non poſſit ſol-
ui, niſi creditori volenti *l. ſtipulatus iſta habere § inter
certum ff. de verb. oblig.*

4 Tamen certum eſt, cùm quis rogatur reſtituere poſt
mortem, eum poſſe ante mortem reſtituere, text. eſt in
terminis in *l. poſt mortem C. de fideicom.* & confirmatur
ex *l. patrem ff. quæ in fraud. credit. & argum. l. ſub conditione
ff. de ſolut. & l. ſed addes §. ſi quis cum in annum ff. locat.*
ſecundum quam legem reſpondit Bart. *conſ. 131. lib. 1. in-
cip primo arguitur*, & Roman. *conſ. 452.* idem reſpondiſ-
ſet, ſi in caſu ſibi propoſito fideicommiſſarius certus
5 fuiſſet, & ratio deciſionis eſt manifeſta, quia tempus
reſtituendorum bonorum adjectum eſt in gratiam &
fauorem hæredis grauati *l. eum qui calendis §. fin. ff. de
verb. oblig.* & in dubio ſemper intelligitur tempus ap-
poſitum fauore ejus qui debet dare *l. in omni tempus ff. de
regul. jur.* cui fauori propterea hæres renuntiare potuit
l. pen. C. de pact. vnde inter Juriſconſultos ſemper in cõ-
tractibus inſpicitur, cujus fauore tempus ſit apppoſi-
tum, vt ex eo ſciatur quando ante tempus debitum
poſſit exigi, vt in *l. qui Romæ in princ. ff. de verb. oblig.*

Quæ verò in contrarium proponuntur, facilè di-
6 luuntur: quod enim dicitur conditiones haberi inſtar
formæ, & ideò ſeruandas, procedit ex Bal. in condi-
tione poteſtatiua, & ſimplici, vt quæ pro forma ſit ad-
jecta, non in gratiam & fauorem hæredis, vt ſcilicet v-
ti frui poſſit illis rebus tantiſper dum viuit, illi enim v-
tilitati ſuæ renuntiare poſſet, & hujuſmodi diſpoſi-
tionem conditionalem quidem, ſed ſecundum quid,
vocat: eodémque modo dicendum eſt ante tempus in
ſui gratiam appoſitum, ſoluere poſſe, volenti tamen fi-
deicommiſſario, qualis eſt noſter, cætera quæ *d. l. poſt
mortem*, oppugnare poſſent per Accurſ. diſſoluuntur,
& melius per Bartol. & Jaſon, nec dicendum nos eſſe
in caſu Roman. *d. conſ. 452.* agique de perſona incerta:
nam cùm vnicus ſit filius, eſt jam perſona certa.

Sed cùm hîc agamus de particulari fideicommiſſo,
certior eſt ſententia noſtra, fideicommiſſum reſtitui
poſſe, cùm in eo diſtinguatur, cujus fauore ſit, vel
præſumatur tempus appoſitum, vel conditio, vt ſi fa-
7 uore hæredis, ante reſtituere poſſit: Si verò in fauo-
rem fideicommiſſarij, non poſſit, ex *l. ſi ita relictum §.
Pegaſus ff. de lega. 2. & l. cum de ann. legat. & l. in fidei-
commiſſi, § cum Polidius, de vſuris*, quamuis reuera in
vtroque, ſcilicet tam vniuerſali, quàm particulari, fiat
hujuſmodi diſtinctio, vt docet Jaſ. in *d. l. poſt mortem in
fin.* & poſſit reſtitutio ante conditionis exiſtentiam
fieri, eaque ſuſtinetur ſaltem in vim donationis ex
Bart. Jaſ. & alijs in *d. l. poſt mortem.* Stat igitur firma ſen-
tentia, grauatum de reſtituendo poſt mortem, fidei-
commiſſario non contradicenti, ante mortem reſti-
tuere poſſe.

Sed tria ſuperſunt, quæ hujuſmodi ſententiam op-
pugnare videntur. Primum, quòd hujuſmodi reſtitutio
in fraudem ſequentium fideicommiſſariorum videa-
tur fieri, ne ſcilicet legitima per fructus à d. domina
percipiẽdos abſorbeatur, maximè cùm per hujuſmo-
di reſtitutionem d. dominæ nihil depereat, quippe
quæ fit filio ipſius. Sed huic dubio ſatisfit, ſi dicamus,
adeò reſtitutionem hujuſmodi ante mortem fieri poſ-
ſe, vt creditores hæredis, qui jus acquiſitum, & certum
habent, eam tanquam in fraudem factam, impugnare
non poſſint: & generaliter hæres grauatus poteſt, et- 8
iam ante caſum fideicommiſſi, res ipſas fideicommiſ-
ſarijs reſtituere cum fructibus, nulla etiam Trebellia-
nica detracta in creditorum præjudicium *d. l. patrem ff.
quæ in fraud. credit.* & ibi Alex. in *addit. ad Bartol* & latè
Rebuff. *conſ. 176. num. 20. & 21.* & ante nos fuit dictum,
Bal in *rub. C. de reuo. his quæ in fraud. credito.* & nouiſſi-
mè Peregri. *de fideicom. artic. 3. nu. 127.* Multo magis igi-
tur hoc caſu id dicendum erit, quo nullum adhuc jus
ſequentibus fideicommiſſarijs eſt quæſitum, quinimò
incertum eſt, an aliquod habituri ſint, maximè cùm
agatur de legitimæ conſeruatione, quæ nullum onus
vel grauamen recipere poteſt; *l. quoniam in prioribus,
cum ſimil. C. de inoff. teſtam.* Præterea nulla fraus hîc
conſiderari poteſt; imò ſequentes fideicommiſſarij
commodum non mediocre (quod tamen Deus auer-
tat) habere poſſunt, decedente ſcilicet ſine liberis pri-
mo fideicommiſſario, eodémque filio d. dominæ Lu-
cretiæ, apertum eſſet fideicommiſſum in perſona eo-
rum, & ipſa priuaretur fructibus ejus quod legitimam
excederet.

Secundum, quòd hanc ſententiam labefactat, eſt,
quia cùm ſemel ea adierit hæreditatem, non poteſt
amplius eam repudiare, ſemel enim hæres, non poteſt 9
deſinere eſſe hæres, *l. ait Prætor §. ſed quod Papinianus ff.
de minor.* & factũ infectũ fieri non poteſt, *l. in bello §. fa-
cta, de captiu.* Reſpondetur nos hîc non agere de repu-
dianda hæreditate quam adiuit d. domina Lucretia,
ſed ſolum de reſtituendo fideicommiſſo ante mortem.
Verum etſi tractaretur de repudiatione hæreditatis, 10
dicendum eſſet poſſe repudiari hæreditatem quam à-
diuit. Inuentarij enim beneficium hoc operatur.

Non quòd actus aditionis hæreditatis & confectio-
nis inuentarij infectus fiat, ſed effectus reſultans de-
letur per inuentarium, vt eruditè docet Monticul. in
tract. de inuenta. in præfa. num. 141. & ſeqq. & num. 145. ſic
alibi videmus legem facere deſinere hæredem eſſe hæ-
redem, *§ in omnibus*, Nouel. *de hæred. & Falcid.* Sicut
enim clauus clauum trudit, ita vnum jus ciuile, aliud
l. nihil tam naturale ff. de regul. jur. hæreditas enim juris
ciuilis eſt, ſicut inuentarium.

Poſtremum, quo impugnatur ſententia noſtra, eſt 11
opinio communiter recepta, qua dicitur, filium non
poſſe retenta legitima hæreditatem patris repudiare,
Bartol. in *l. 1. num. 27. ff. de vulga.* & ibi Alex *nu. 29.* Jaſ. *n.
52.* Rip. *nu. 156. & 157. cum ſeqq.* Alex. & Jaſ. in *l. 1. ff. de ac-
quir. hæred.* id. Alex. in *l. quia poterat, ad Trebellian.* Re-
ſpondetur, vt ſuprà, nos non agere de repudianda hæ-
reditate retenta legitima: ſed ſolum, vt ſuprà dictum,
de reſtituendo fideicommiſſo ante mortem: & præ-
terea ea ſententia non procedit vbi cohæres datus eſt, 12
vt patet ex prædictis Doctoribus, & ex Decio in *l. 3. C.
de impub.* ſicut nec (quod magis eſt) vbi vulgaris ſub- 13
ſtitutus datus eſt, Bartol. in *l. gerit n. 23. ff. de acquir. hæ-
red.* Paul. Caſtr. & Alex. in *d. l. 3. C. de impuber.* Jaſ. *ibid.
num. 152.* Couar. in *c. Raynutius § 11. num. 11. ext. de teſtam.*
Menoch *de præſ. lib. 4. præſ. 101. nu 69.* Alex. Trentacinq.
de ſubſtitut. part. 1. c. 10. num. 27 quod tamen non caret
difficultate propter Ancharan. *conſ. 312.* & Salicet. in *d.
l. quoniam in prioribus*

Ex quibus concluditur d. dominam Locretiam poſſe reſtituere fideicommiſſum, retenta legitima, ejuſque fructibus: & citcumſcriptis verbis teſtameoti, poſſet etiam ea petete quæ ſibi ex teſtamento patroi debeotur Sed quia patet teſtator diſertè reuocat inſtitutiooem de ea, & ſubſtitotiooem de filio factam, caſu quo ea exigat, ſibi ex teſtameoto pattoi debita, ab ijs propterea omnino abſtinendum eſt.

ARGVMENTVM.

QVod tempus conſiderandum ſit in reſtitutione valotis rei dotalis, quóve æſtimari debeat valore.

SVMMARIVM.

1 *Cum agitur de reſtitutione rei dotalis, quæ æſtimari debebat, tempus quo data eſt, conſideratur.*

2 *Augmentum regulatur ſecundum naturam dotis.*

CONSILIVM CCXXVII.

CVM in contractu matrimonij initi inter N. Imbertū d'Angeres, & domicellam Margareram d'Albeoas, inter alia d. Imbertos nomine dotis, & io fauorem nuptiarum dederit eidem Margaretæ tantum quaotum aſceoderet tertia pars omniom quæ ipſa deferet, & poſtea cooſtante matrimooio ipſi Margaretæ ex ſucceſſione filiæ ex primo matrimonio ſuſceptæ plora bona obuenerint, qoæ dotalia facta fueruot, ob conſtitutionem dotis omnium bonorum pręſentium & fututorum, quorum habeodam eſſe rationem in d. dooatione tertiæ partis, placitis ſupremæ Cotiæ Tholoſanæ jodicarum fuit. Quæritot nonc vt ſciatur quanta ſitea tertia pars, quomodo ſint æſtimanda ea bona, hoc eſt, cujus temporis ſit habeoda ratio in æſtimatione dictorum bonorum, ao ſcilicet cootractus matrimooij, au qoo filia deceſſit, & ſucceſſio obuenit, bonaque dotalia facta fueruor, an verò præſentis temporis. Et vt deciſiuè quid ſentiam, paucis promam, exiſtimo habeodam eſſe ratiooem temporis quo ſucceſſio obuenit, anni ſcilicet 1555. & non præſentis, quod ex verbis dooatioois patet, quæ ſunt hujuſmodi, *autãt que montera la tierce partie de tout ce qu'elle portera & baillera pour ſon douaire.* Quæ verba ſonant io tempos quo dos dabitũr, noo futurum: qood à fortioti ptobator: nam ſi cùm agitur de reſtitueoda æſtimatione rei dotalis, qoæ æſtimari debebat, cùm data eſt, non conſideratur tempus reſtitutionis, ſed tempos qoo æſtimatio fieri debebat. Socin *conſ.56.nu.7.lib.1.& conſ.60.lib.3. per tot.* Couar. *lib.28. pract. quæſt.* Jo. Ludouic. *dec. Peruſi.84.n.3.lib.2.* multo magis hoc aſſerẽdum eſt in æſtimatione quæ fieri debet ratione augmenti. 1
Quaodoquidem cùm de dote ipſa agitur, de pecunia quæ ratione rei ad vxotem pertiooit, reſtituenda agitur, & nihilomious incremeorom æſtimationis medio tempore ſuperueniens cedit lucro mariti, nec habetor ratio valoris niſi tempore, quo dos data eſt. At in noſtro caſu agitur de re qoæ nunqoam fuit vxoris, nimirum de eo qood maritus ei donat habita relatione ad dotem. Confirmatur boc, qoia tempore qoo dos data eſt, etſi tunc æſtimatio facta oon ſit, habetur tamen ac ſi facta fuiſſet, vt ſciatur quanta ſit tertia, quæ donata fuit, arg. *l. cum ad præſens ff. ſi cert. pet.* Secundùm enim ipſarum oaturam certum erat quantum res ipſa valebat, arg. *l. certi conditio in princ. d. tit. ſi cert. pet.* & qood in ſimili dicit Bal. Nouell. poſt glo. in *l. æſtimata ff. ſolut. matrim.*

2 Confirmantur rurſus, qoia augmentum debet regulari ſecundùm naturam dotis, nec melioris debet eſſe conditionis quàm dos. Bal. *in l. etiam C. de jur. dot.* Panor. *in c. per tuas ext. de donat.* At verò ſi res dotalis æſtimanda fuiſſet, vt pecunia reſtitueretur, & non res, conſiderandum eſſet tempus datæ dotis, & non reſtitotioois, vt ſuprà demonſtratum eſt. Ergo idem dicendom eſt in augmento, qood quale, quaotomque ſit, ſciri non poteſt, oiſi habita relatione ad dotem ejuſqoe æſtimatiooem, qood non malè congruit ei quod dici ſolet, relatom eſſe in referente *l. aſſe toto, cum vulga. ff. de hæredi. inſtit.*

ARGVMENTVM.

AN intereſſe ſeu vſuræ pecuniæ pupillaris currant poſt minoritatem.
An poſſint excedere duplum.
Et an vſuræ vſurarum, ſeu intereſſe per ſingulos annos debeantur.

SVMMARIVM.

1 *Licet de jure ex mora irregulari, abſque interpellatione, vſura debeantur pendente minori ætate.*

2 *Tamen ea ceſſante currere deſinunt.*

3 *Fallit ſi tutor pecunias in proprios vſus conuertit, & ex illis diues factus fuit.*

4 *Tutor pecunias pupillares in emptionem prædiorum expendere, vel ad honeſtum lucrum tradere debet:*

5 *Alioquin tenetur ad intereſſe:*

6 *Præſertim ſi erga ſe ipſum diligens fuit.*

7 *Vſuræ generaliter non poſſunt excedere duplum.*

8 *Hoc tamen non habet locum in pupillaribus, quamdiu durat adminiſtratio, ſed ea finita duplum excedere non poſſunt.*

9 *Si tamen tutor in ſuam vtilitatem pecunias conuertit, tenetur ad intereſſe, etiam vltra duplum, poſt finitam adminiſtrationem.*

10 l. vn. C. de ſent. quæ pro eo qood intereſt, *non habet locum in intereſſe communi, ſed tantùm in ſingulari.*

11 *Intereſſe commune quid ſit.*

12 *Intereſſe ſingulare propter culpam in committendo, duplum excedere poteſt.*

13 *Quando tutor conuertit pecunias in proprios vſus, & conſtat de vero damno, totum refundere debet, etiam vltra duplum.*

14 *In* l. curabit C. de act. empt. *ceſſat moderatio dupli.*

15 *Vſura vſurarum prohibita ſunt.*

16 *Quod extenditur ad legales.*

17 *Intereſſe de vero intereſſe debetur per ſingulos annos.*

18 *Contrarium verius eſt.*

19 *Quod tamen intelligendum eſt, quando intereſſe debetur acceſſorè, & non principaliter, ſecus ſi debitur principaliter, & vt ſors.*

20 *In judicio generali fructus augent ſortem.*

21 *Eoque caſu fructuum vſura debentur.*

22 *Tutor à ſe ipſo exigere debet, quod debet pupillo.*

23 *In Gallia tutor qui conuertit pecunias pupillares in proprios vſus tenetur ad vſuras vſurarum.*

CON-

CONSILIVM CCXXVIII.

PRoponitvr Iaumeto Ioubert, qui artem funium conficiendarum curauerat, multáſque huius artis merces & inſtrumenta reliquerat, mortuo, relicto Spiritu eius filio & hærede, vxorem matrémque ipſorum reſpectiuè tutelam dicti Spiritus ſuſcepiſſe, dictámque artem continuaſſe per tres annos miniſterio Iaumeti Brunier famuli, qui & dicti Ioubert patris ſamulus fuerat: tandem dicta vidua dicto Brunier nupſit, iſque dicti Ioubert tutelam ſuſcepit, inuentarium confecit, expoſuitque Iudici, pupillo vtile fore, ſi merces & mobilia in incantu non diſtraherentur, ſed æſtimationem vſque ad ſummam, ad quam æſtimarentur in ſe ſuſcepturum, quod & factum fuit, dictámque negotiationem funium continuauit, ſubque eo dictus Ioubert eiuſdem artis tyrocinium fecit: cumque dictus Brunier de tempore vitæ dict. Ioubert patris, & quandiu dictæ viduæ non nupſit, nihil haberet in bonis, ex huiuſmodi negotiatione, quam etiam poſt finitam tutelam continuauit, admodum diues pro eius qualitate factus fuit, adeo vt facultates ipſius dicantur aſcendere ad ſummam trium aut quatuor millium aureorum. Finita tutela dictus Ioubert redditionem rationum non petiit, ſpe allectus ſe fore vitrici hæredem, quaſi fruſtratus, quod matre mortua, dictus Brunier ſecunda vxore ducta filiæ eiuſdem priuignæ ſuæ in contractu matrimonij eiuſdem, donationem dimidiæ partis bonorum feciſſet, actione tutelæ dictus Ioubert expertus fuit, cùm à die finitæ tutelæ & ſic 25. anno dicti Spiritus completo per decem & nouem annos cum dimidio vel circa tacuiſſet, & non niſi de anno 1612. agere cœpiſſet.

In diſpunctione verò rationum hæc dubia decidenda remiſſa fuerunt. Primum, an vſuræ ſeu intereſſe ſummæ, ad quam aſcendebat æſtimatio, à die, quo eam ſuſcepit . . . ſe, alterius verò ſummæ, quam vidua eademque vxor ei remiſerat, qua mediante ſe obligauerat ad alendos pupillos, à die, quo eos alere deſtitit, hucuſque & donec fuerint ſolutæ, cucurrerint: Secundum, caſu, quo cucurrerint, an potuerint duplum excedere: Tertium, an vſuræ vſurarum, ſeu intereſſe intereſſe per ſingulos annos debeatur.

1 Quoad quintum, dubium facit, quia, quamuis de iure ex mora irregulari abſque interpellatione, pendente minori ætate debeantur, *l. in minorum, C. in quib. cauſ. in*
2 *integ. reſtit.* tamen ceſſante minori ætate, currere deſinunt, *l. Titia Seio, §. vſuras, ff. de lega.* 2 gloſ. & Bart. *ibid.* Vincent. de Franc. *deciſ.* 16. *n.* 4. Eſcobar. *de ratioc. c.* 16. *n.* 31. qui ita limitãdam & intelligẽdam eſſe *l. in minorum,* concedit; quod præſertim hoc caſu ſtatuẽdum eſt, quo per decem & nouem annos cum dimidio, pupillus maior factus; & vigeſimum quintum annum egreſſus, redditionem rationum non petiit, ideóque per d. Brunier non ſtetit, quominus reſtitueretur tutela, & propterea ab vſuris excuſandus eſt, *l. tutor pro pupillo, §. 1. verſ. quin*
3 *etiam, & l. ſeq. maximéque.* Nihilominus contrarium videtur reſpondendum, vt ſcil. vſuræ currant, hoc caſu, quo pecunias pupilli in vſus ſuos conuertit, & ea illis diues factus fuit, per text. *in l. Lucius, §. quæſitum, & l. tutor qui repertorium, § fin. ff. de adminiſt. tuto.* vbi dicitur etiam poſt finitum officium vſuras deberi in diem quo tutelam reſtituit, quibus adde *l. 1. § 1. in fi. ff. de vſuris, & l. vlt. C. de vſuris pupilla.* & ea his ita reſpondit Roman. *conſ.* 139. *n.* 4. & docent Gutier. *de tutel. par.* 3. *c.* 1. *n.* 81. *& c.*
4 9. *n.* 20. Monta. *eod tract. c.* 32. *reg.* 9. *n.* 178. nam d. Brunier tenebatur pecunias pupillares in emptionem prædiorum impendere, vel alicui mercatori tradere ad partem honeſti lucri recipiendam, Bart. Caſt. & Alex. *in l. diuus Seuerus, ff. ad leg. Falcidi.* Couar. *variar reſol. c.* 2. *n.* 1. *verſ. illud ſane.* Caualc. *de tuto n.* 114. Rol. à Valle *conſ.* 35. *n.* 17. *& conſ.* 49. *n.* 34. *vol.* 1. ſusè Gutier. *d. tract par.* 3. *c.* 9 *n.* 1. *&*
ſeqq. alioquin quod id non fecerit, debet condemnari 5
ad id quod intereſt, *d. l. tutor qui repertorium, §. ſi poſt depoſitionem, ff. de admin. tuto.* potiſſimum verò vbi erga ſe 6
ipſum tutor diligens fuerit in hiſce lucris acquirendis, *l. tutor ſecundum dignitatem, § 1. ff. de admin. tuto.* Gutier. *d. c.* 9. *n.* 16 *& ſeqq.* quod hoc caſu, abſque vlla probatione per pupillum facienda, omnino ſtatuẽdum eſt, cùm ſemper in hac patria frequens fuerit annuorum redituum venditio, in quorum emptionem d. Brunier pecunias pupillares potuit expẽdere, vt tradit Gratian. *d. c.* 9. *n* 23. quod cùm nõ fecerit d. Brunier, imò dictas pecunias in ſuos vſus conuerterit, & ea his ditatus fuerit, debet ad intereſſe quod pupillus paſſus fuit ad hæc vſque tempora condemnari, ne ea ſua fraude lucrum faciat, & cùm iactura aliena locupletetur, cõtra regulas iuris cõmunes, cùm bona fides non patiatur, vt ex alieno quis lucrũ ſentiat *l. idémque, §. ſi procurator. ff. mandati.* ideóq; debet d. pupillus cõſequi fructus, quos percepiſſet ex dictis reditibus, quos tutor emere debebat, *§. quoniam verò, Auth. vt qui obligatos,* & in ſpecie declarat Gabr. *conſ.* 26. *n.* 10. *lib.* 1. ſequitur Honded. *conſ.* 39. *n.* 4. *& 6. lib.* 2. quod etiã voluit Rota corã Penia in Roma. Bono. 26 Iun. 1602. vt teſtatur Grat. *diſcep. fo.* 2. *c.* 240. *n.* 18.

Quæ verò ſuprà in contrarium deducta fuerũt, procedunt & intelligenda ſunt, vbi tutor pupillarẽ pecuniã otioſam tenuiſſet, vel ſi à debitorib. debita nõ exegiſſet, & ij facti fuiſſent nõ ſoluẽdo, & ſimilib. caſibus, nõ hoc, quo fraus d. Brunier adeſt, pecunias pupillares in vſus ſuos cõuertendo, & illis vtẽdo in dãnũ pupilli.

Quoad ſecundum, ſiquidem de vſuris agatur, generaliter verum eſt eas duplum excedere nõ poſſe de iure digeſtorum *l. ſi non ſortem in princ. verſ. ſupra duplum, de condic. indeb.* etiam in traiectitiis negotiationib. *l. nihil intereſt, verſ. quod in ſingulos, ff de nauti. fœn. & Codicis* 7
l. vſuræ, C de vſuris. & cum eo interminatio dupli ceſſaret, vbi pignora data fuerãt tam pro ſorte, quàm pro vſuris, & cùm ſolutæ erãt vſuræ, quæ nõ computabantur in duplo: verumq; Iuſtinianus ſuſtulit, ſtatuitq; vt etſi pignora data eſſent, vſuræ nõ poſſent excedere duplum, *in l. pen. C. de vſuris.* & nedum ſoluendæ, ſed etiam ſolutæ in duplo computarentur, vt *in Nouel.* 121. cuius epitome reperitur, *in conſtit.* 138. ideóq; per eã *d. l. vſuræ.* fuit ſublata. Sed an hoc in vſuris pupillaribus habeat 8
locum Gramm. *deciſ.* 110. *n.* 33. poſt à ſe relatos, exiſtimauit non habere locũ quamdiu adminiſtratio durat, ſed ea finita duplum excedere non poſſe, ita tamen vt in duplo futuri temporis nullomodo computẽtur vſuræ præteritæ adminiſtrationis, ſed ſtent ſeorſim, tanquam quædam ſors ſeparata, quæ non poteſt conuerti in ſortem vſurariã & fructiferum reſpectu ipſius eiuſdem tutoris & debitoris: ſed bene reſpectu alterius noui debitoris, ſi ea ſumma realiter ad eum tranſeat, vt in puncto tradit & probat Rodet. *de annu. reditib. lib.* 3. *q.* 3. *n.* 44. 46. 55. quod ſi ſequeremur, tantùm deeſſent quinque anni vel circa, quibus non deberentur vſuræ, cùm à die finitæ adminiſtrationis, & minoris ætatis d. Ioubert finitæ, vſq; ad litem motam, decem & nouem anni & quinque menſes fluxerint, à die enim litis motæ, etiam ſi vſuræ iam duplum æquaſſent, eas currere non eſt dubium, cùm per d. Ioubert non ſtet, imò per dict. Brunier, quo minus ſors ſoluatur. Sed quæſtio eſt in noſtro caſu, quo conſtat clarè de intereſſe d. Ioubert, & de lucro d. Brunier de pecunia pupillari, quam non in vtilitatem pupilli, vt debebat, ſed in ſuam conuertit,

an etiam vltra duplum poſt finitam adminiſtrationem, totum illud intereſſe d. ſoluerit reſtituere debeat, & vi-
9 detur reſtituere debere, cùm non agatur de vſuris punitorijs ſeu moratorijs iuxta text. *l. vni. 2. C. de vſuris*, ſed de compēſatorijs ratione intereſſe, quæ propterea ad nominis odium tollēdum non vſuræ, ſed intereſſe vocantur: cùm enim iſtud intereſſe peti nō poſſit niſi ratione damni emergentis, & lucri ceſſantis, dicitur propriè rei perſequutio, nō vſura, ideò non cadit ſub d. limitatione dupli. Roder. *d. q. 10. n. 17.* Sed obſtat *l. vni. C. de ſent. quæ pro eo quod int. profer.* qua Iuſtinianus moderationem dupli, ad id quod intereſt, extendit, & tradit Ruderic. *d. q. 4. n. 32. & 84.* ſed reſpondetur id quidem eſſe verū generaliter, ſed nō hoc caſu, quo de certo intereſſe, & lucro ceſſante d. pupilli, de eodémq; per
10 tutorē facto conſtat: primo, quia *d. l. vni.* nō habet locum in intereſſe cōmuni, ſed tātum in ſingulari, Bart. *in d. l. vni. ſub n. 7* Bald. ibid *n. 37. 38. & 40.* Placent. *antiq. gloſſat.* Alciat. Salic. Soc. & Cagnol. *n. 18.* & quam ſententiam veriſſimā & omnino tenendā poſt Cagn. d. loco, aſſerit Trentacinq. *varia. reſol. lib. 1. c. de intereſſe. n. 4.* definitio verò cōmunis intereſſe videtur huic, de quo in
11 caſu noſtro, conuenire: definitur enim, vt ſit æſtimatio dāni emergentis, aut lucri ceſſantis, ab omnib. rei notitiam habentib. facienda, propter factum iniuſtum, vel ceſſationem iniuſtam, Trentac. *d. c. de intereſſe, n. 4.* poſt Rebuff. *in d. l. vni.* & definitio Bart. *in d. l. vni.* videtur conuenire, cùm dicit intereſſe commune eſſe intereſſe communiter æſtimatum *l. ſi, ſeruum ff. ad leg. Falcid.* ab omnibus enim paſſim & communiter, abſq; eo quod haberetur aliqua ratio ſingularis vtilitatis, intereſſe, de quo agimus, æſtimaretur ad rationē ſeptem pro centenario, ob promiſcuā & omnib. patentem venditionem annuorum redituum ad huiuſmodi rationem: ſed hæc reſpōſio non eſt tuta, quia intereſſe, de quo agimus, eſt omnino extra rē: at verò exempla quæ dantur ad commune intereſſe, ſunt de intereſſe, quod rei adhæret, vt eſt æſtimatio quanti plurimi per text. *in l. 1. & in l. ſi ſterilis. §. cum per venditorē, & in l. datis, §. fina.* & ibi gloſ. *ff. de act. empt* de qua Cagn & Trentac. d. locis de equo qui tradi debebat tēpore nundinarum, quo non facto, carius emptus fuit, de quo Trentacinq. *d. loco n. 40* poſt Rebuff. *in d. l. vni.* cæteráque exempla per Cagnol & Rebuff. adducta, non minus ac ſuperiora, rei adhærent.
12 Secundò igitur reſpōdetur, quòd etſi verſaremur in intereſſe ſingulari, tamē quia nedū eſt culpa omiſſionis in nō emendo annuos reditus, ſed etiā commiſſionis in conuertendo in proprios vſus, videtur moderationem dupli ceſſare, & totum peti poſſe, per *l. Iulianus, in princ. ff. de action. empt* culpa enim commiſſionis maior eſt, quā omiſſionis *l. ſi mora, cum ibi not. ff. ſolut. matrim.* & ita docet Cagnol poſt Bald *d. l. vni. n. 65.* nec quoque hæc reſponſio videtur ſatisfacere omnino, quia vitium tigni, de quo *in d. l. Iulianus*, & ex quo natum eſt damnum, inhæret rei, hoc eſt tigno.
13 Tertia itaque & vera reſponſio eſt, quod quando in proprios vſus pecunias pupillares conuertit, & conſtat de vero dāno, ideóq; fraudulenter ſe geſſit, vt huc caſu, totū refundēdum eſt, quantumcumq; duplū excedat, vt in puncto tradit Roderic. *d. tract. q. 7. n. 16 & q. 10. n. 1.* idq; propter rationes ſuprà poſitas, ne tutor ex fraude ſua lucrum ſentiat, & locupletetur cum iactura aliena.
14 Quæ confirmantur ex iis quæ dicuntur in terminis *l. curauit.* quæ magnā cum noſtro caſu ſimilitudinem habet, paritatémq; rationis, nimirum in ea ceſſare dupli moderationem. Io Bapt. Lupus *d. tract. de vſuris in comment. l. curabit, § 7. n. 137.* & Roder. *d. q. 10. n. 48.* & quod aliqui DD. concludunt tutorem qui nō bona fide pecunias pupillares in vſus ſuos cōuertit teneri ad duplū, & præterea ad omnia dāna, intereſſe, & expēſas, vt Crau. *conſ. 386. per tot.* & Caualc. *de tut. & curat. d. n. 116.* alij in litem poſſe iurari, vt Plot. *in l. ſiquando, §. 5. n. 11. verſ. poterit etiam. C. de in lit. iuran.* Farinac. *conſ. 96. n. 11.*
Quoad tertium certiſſimum eſt, quia vſuræ vſurarum prohibitæ ſunt, & Iuſtinianus *in l. fi. C. de vſuris.* omnem prorſus anatociſmum ſuſtulit, quod Iuſtinianus 15
in l. vni. in prin. C. de vſur. rei indica. extēdit ad vſuras legales. & poſt nouationem neceſſariā, puta debitore in certā ſummā tā pro ſorte, quàm pro vſuris condēnato, & iudicatum detrectāte vltra quatuor menſes induciarum, ei à lege gratis & ſine aliquib. vſuris conceſſarum vt fusè per Rodet. *q. 4. n. 24. cum ſeqq* & Hotom. *tract. de vſuris lib. 1. c. 3. per tot.* quod etiā in vſuris pupillarib. locū habet, Roder. *d. q. 10. n. 47. cum ſeqq.* & ante eum D. de Laurentiis Rotę noſtrę dū viueret Decanus *dec. 188. n. 5.* quæ etiā eſt repetita & inſerta *in decis. de Amat. dec. 124.* & quatenus Caualc. *d. n. 116.* intellexit de vſuris vſurarum veris, non vero intereſſe cōpenſatorijs & ſecundū illud taxatis, malè dixit, & bene à d. Roderico reprehēditur, nec Doctores quos allegat, dicūt quod prętēdit. 16]]
Vis igitur quæſtionis eſt, cùm agitur de vero intereſſe, vt hoc caſu, an intereſſe illius intereſſe per ſingulos annos debeatur & Cagnol. *in d. l. vni. n. 45.* deberi contendit, aſſeritq; ſe vidiſſe quampluries ita decīſum, & per Senatū Sabaudiæ iudicatum, eundémq; Milanen. *decis. 8. par. 1. n. 353.* videtur ſequi, & ante eos Caualc. *d. n. 116.* intelligendo eum, vt debet, de intereſſe, eandémque ſententiam amplectunt Cæſar Vrſill. ad Matth. de Afflict. *decis. 291. n. 6* Ruin. *conſil. 103. lib. 1. num. 4.* 17
Nihilominus contraria ſententia & verior & cōmunis eſt, quàm amplectūtur Decc. *in c. cùm venerabilis ſub n. 14. verſ. ſed retenta cōmuni opinione ext. de exceptio.* Alberic. *in l. ſocium qui in eo verſ. iſta opponitur, ff. pro ſocio.* Ruin. *conſ. 35. n. 15 cum ſeqq vol. 2.* Alciat. *lib. 6. parergon. c. 15.* Lup. *de vſuris commen. 1. § 6. n. 120.* Bolognet. *in d. l. vni. n. 123. & n. 127.* Riminaldon. *conſ. 166. n. 15. vol. 2.* Straça *in tract. de mercatu titulo de contract. mercato. n. 4.* Ceph. *conſ. 35. n. 7. & ſeqq. vol. 1.* Anton. Gabr. *comm. concluſio. lib. 3. tit. de ſolutio. concluſ. 10. n. 7.* Rebuff. *in d. l. vni. in gloſ. in verſ. duplici. col. 2. verſ. præterea.* de Franch. *decis. 254. n. 13.* vbi ait in dies ita factū Concilium determinare: & nouiſſimè Fabi. de Anna *conſ. 48. per tot.* Trentacinq. *d. tit. de intereſſe, n. 38.* & Rodetic. *q. 8. n. 27.* qui tres poſteriores hanc veriorem dicunt per rationes quas afferunt, reſpondendo rationibus Cagnoli, qui propterea videndi ſunt, ne eorum dicta hîc tranſcribantur. 18
Quæ intelligenda ſunt, quando intereſſe debetur acceſſoriè, & nō principaliter: ſecus eſt, ſi debeatur non acceſſoriè ad aliud intereſſe, ſed principaliter, & vti ſors vt in terminis *d. l. ſociū. ff. pro ſocio, cum gloſ.* ibi enim lucrum ſocietatis, quo vſus eſt ſocius, non eſt acceſſio, ſed capitale & ſors ex vi & natura ſocietatis: idem cùm quis pro alio ſoluit debitum, & intereſſe: poterit enim petere intereſſe illius intereſſe, quia quoad ſoluentem eſt ſors, gloſ. *in l. 1. C. de dolo, & in l. ſi prior §. 1 ff. qui potio. in pignor habe.* de Franch *d. decis. 254.* idem ſi tutor vſuras à debitore pupilli receperit, eæ enim quoad ipſum ſunt ſors, *d. l. tutor qui repertoriū, §. ſi poſt depoſitionē verſ. ſi vſuras exactas, l. qui negotiationē, §. 1. & §. fin ff. de adm. tuto. l. ſicq; §. 1. ff mand.* idémq; ſi à contutore vſuras acceperit, vt fusè explicā Fab de An. Rod. & Trēta. *d. locis.* 19
Quid dicendum in hoc caſu, ſubſiſto: nam ſi dicta doctorum ſuprà mentionatorum, vt iacēt, ſequamur, intereſſe alterius intereſſe nō debetur: et ſi enim Cagn. contrarium ſentiēs dicat intereſſe prioris anni aſſumere ſibi naturam, quam habet ſors ipſa, imò ſortem reputari quoad petentem *l. nomen in princ. ff. de lega. 3.* Bald. & Salic. *in l. 2. C. de vſuris.* Siguot. *conſil. 63. ad fin.*

tamen

tamen veritas eſt in contrarium , cùm non fiat muta-
tio perſonæ debitoris , & vt ad d rationem reſpondet
Trentacinq. *d.tit.num.34.verſ huic rationi.* non eſt ve-
rum intereſſe eſſe ſortem, & Bald. & Salicet. *in d l.a.* lo-
quuntur quando vſuræ ex cauſa propinqua debentur,
& non quando acceſſoriè ex officio Iudicis, & ex cau-
ſa remota, vt eſt in caſu noſtro.

In contrarium magna æquitas ſuadet, vt d. intereſſe
adiudicetur, nam ſi tutor pupillarem pecuniam in em-
ptionem d. redituum conuertiſſet, reditus, quos ſingu-
lis annis percepiſſet , tanquam fructus bonorum pu-
pilli ad honeſtum lucrum, vel emptionem aliorum re-
dituum teneretur impendere , alioquin ad vſuras eo-
rumdem fructuum teneretur , *l. fin. C. de adminiſt. tuto.*
Roman. *conſil.188. num.4.* & poſt Baxenam *de decima
tuto.* Roderic. *d. quaſt.* o *num.19.* qui reſpondet text. *in
l. nec eorum, ff. de vſuris.* vbi probatur fructuum vſuras
non deberi : procedit enim in fructibus qui petuntur
& veniunt Iudicis officio , vel actione particulari: nos
verò ſumus in fructibus debitis actione generali, qua-
lis eſt actio tutelæ, gloſ. *ver. vt proinde, in l.1 ff. de eden-
do.* & ibi DD. in iudicio autem generali fructus augent 20
ſortem *d. l. fin. §. fin. C. de admin. tuto.* quo caſu fructuum
vſuræ debentur. *l. hæres furioſi §. fructuum ff. de petitio.* 21
hæredi. & ibi Caſtrenſ. *in lectu. Auen.* quod verò tutor
hoc caſu dictos annuos reditus non emerit, & fraudu-
lenter priuauerit lucro quod pupillus feciſſet, ſi redi-
tus quotannis percepti in aliorum redituum emptio-
nem fuiſſent conuerſi , & illud lucrum tutor fecerit,
conuertendo pecunias in ſuos vſus , hoc videtur ini-
quum, nec tolerandum, quod ſcilicet fraus illi ſua pa-
trocinetur , & ea mediante locupletetur cum iactura
pupilli , adde quod tutor à ſe ipſo debuit exigere , ſi 22
quid pupillo debeat, *l. quoties, §. item ff. de adminiſt. tu-
to.* ſi ſecus fecit, perfidè agit, *l. tres tutores, d. tit.* quibus
rationibus in Gallia eo iure vtuntur , vt ſcilicet tutor 23
ad vſuras vſurarum teneatur, quando pecunias pupil-
lares in proprios vſus conuertit, & ita ampliſſimo Ordi-
ni Pariſ. placuit inter Philippum & Ioannem le Com-
te patrem & filium anno 1604. & 17. Decemb. vt refert
Mornaci. *ad l.1. §. Lucius, de vſuris.* quibus maturè con-
ſideratis arbitror partes ad concordiam reducendas.

ARGVMENTVM.

De eadem re.

SVMMARIVM.

1 *Ceſſat curſus vſurarum poſt annum 25. quod verum eſt regulariter, ceſſante mora irregulari,* n.10.
2 *Allegantis incumbit onus probandi.*
3 *Facta non præſumuntur.*
4 *Tutor ex induſtria potius , quàm ex pecuniis pupilli ditatus præſumitur : contra* n.11. *& priorem tenentes præſupponunt talem induſtriam , ex qua vltra ſumptus neceſſarios, huiuſmodi diuitias acquirere potuerit, vt* n.12. *& omnes conueniunt, ſi adſint aliqua coniectura, vt non ex induſtria præſumatur acquiſiuiſſe,* n.13.14.15.16.
5 *Iura loquentia de tutore , qui pecunias pupilli in proprios vſus conuertit , procedunt in eo qui clam & fraudulenter id facit, non in eo qui palàm & publicè, quod quomodo intelligendum,* n.18.
6 *Non dicitur clàm fieri, quod fit coram teſtibus, vel de quo conficitur inſtrumentum.*
7 *Duplum debetur tantùm quoad damnum , non quoad lucrum.*
8 *Communis eſt, vſuras vſurarum non deberi.*
9 *Vſura pecunia redacta ex rebus non fructiferis, non debentur.*
19 *Vt tutor dicatur palàm & publicè pecunias pupilli in proprios vſus conuertiſſe, quid requiratur.*
20 *Intereſſe regulariter non poteſt excedere duplum.*
21 *Sed fallit in tutore doloſo.*
22 *Et in eo qui pecunias in proprios vſus conuertit.*
23 *Damni appellatione quando veniat lucrum.*
24 *Intereſſe commune eſt, quod omnes ita æſtimarent.*
25 *Et duplum excedere poteſt.*
26 *Intereſſe quod currit per varios annos poteſt excedere duplum.*
27 *Intereſſe generaliter non debetur.*
28 *Sed ſi pater pupillorum , & tutor negotiati fuerint, contrarium iudicatur.*
29 *Item ſi tutor pecunias in proprios vſus conuerterit, & negotiatus fuerit.*
30 *Et ſi ex pecuniis pupillaribus locupletatus fuerit.*
31 *Et ſi fuit in dolo.*
32 *Tutor tenetur ad lucrum ceſſans , ſi in Prouincia frequens fuit venditio cenſuum.*

CONSILIVM CCXXIX.

NOn videtur diſcedendum à concluſionibus ſumptis in cauſa tutelari Spiritus Ioubert contra Iaumetum Brunier circa duo capita, an ſcilicet intereſſe cucurrerit poſt 25. annum, & an duplum excedere poſſit , & quoad tertiū an intereſſe intereſſe debeatur, quod propter eius difficultatem concordia terminandum, conſulueramus, nunc ex circumſtantiis, in hoc caſu militantibus , affirmatiuè omnino reſpondendum videtur.

Circa primum igitur datæ fuerant pro dubio *l. Lucius §. quæſitum & l. tutor qui repertorium §. fin ff. de ad-
miniſt. tuto.* quibus dicitur, cùm tutor pecunias in vſus
ſuos conuertit , teneri ad vſuras quouſque reddiderit
rationes , & ſic etiam poſt 25. annum reſpondebatur 1
primo aſſerendo poſt 25. annum ceſſare curſum vſura-
rum ſeu intereſſe, de Franch. *deciſ.16.num.4.* Munnoz.
cap.16.num.3. & 31. Honded. *conſ.38.num.32.vol.2.* Gra-
tian. *diſcept.cap.240.num.4.* reſpond. ſecundo negando
d. Brunier pecunias pupillares in vſus ſuos conuertiſ-
ſe , alleganti enim dict. conuerſionem incumbit onus 2
probandi, Menoch. *lib.6. præſumpt.55.num.5.* Maſcard.
concluſ.183.num.2. & concluſ.78.num.1. & paſſim alibi, &
facta non præſumuntur , *l in bello, §. facta , ff. de capti.* 3
*& poſtlimi. reuer. & cap. cùm in iure peritus de offic. de-
legat. & l. obſeruatio. Cod. de non numera. pecun.* ſicut nec
etiam præſumitur delictum , Menoch. *lib. 4. præſumpt.*
161.num.26. nec videri probatum in vſus ſuos conuer-
tiſſe dictas pecunias, ex eo quòd forſan probatum eſt
d. Brunier tempore acceptæ tutelæ pauperem fuiſſe, &
poſt acceptationem , & eam adminiſtrando, diuitem
factum : nam cùm etiam ex actis conſtet de induſtria 4
d. Brunier. potius ex ea, quàm ex pecuniis d. Ioubert,
diuitem factum eſt præſumendum , Gutier. *in tract.
de tuto par.3 cap.46.num.1. vſque ad 5. & num.18.* vbi de
magis communi. Menoch. *lib.5. præſump.2.n 8. & lib 6.*

præſumpt. 28.*num.*2.*&* 10. Maſcard. *concluſ.*1164.*n.*6.*&* *concl.*1094.*n.*3. & diſtinguendo inter publicos vel priuatos adminiſtratores Munnoz. *de ratiocin.c.*42.*n.*18. *verſ.crederem.* quod præſertim hoc caſu aſſerendum eſt, quo conſtat d. Brunier præter induſtriam habuiſſe pecunias vel ex cauſa dotis vxoris ſuæ, vel ex reliquatu tutelæ per eandem adminiſtratæ, quo mediante tenebatur pupillis alimenta præſtare, vſque ad ſummam 1093. florenorum, ducentos ſexdecim aureos, & triginta ſex ſolidos conficientium.

Secundò reſpondebatur, etſi probaretur d. Brunier pecunias in vſus ſuos conuertiſſe, nõ tamen militarent contra eum iura in caſu d. conuerſionis ſtatuta, quia ea
5 ſolum habent locum, quando tutor clàm & cum mala fide in vſus ſuos conuertit, non ſi palàm & publicè, Coſta *de iur. & fact. ſcien. diſtinct.*24.*centu.*1. Montan. *d. tract. de tut. c.*32.*reg.*9.*n.*213.*&* 217. Munnoz *d. tract. c.*14. *n.*26. Gratian. *diſcep. lib.*2.*c.*240.*n.*30. hoc verò caſu non clàm, ſed palàm d. pecuniis fuit vſus, cùm per publi-
6 cum inſtrumentum de illis ſe onerauerit: Neque enim ea creduntur clàm facta, quæ fiunt coram teſtibus, vel quando de iis conficitur inſtrumentum, Menoc. *de arbitr. caſu* 194.*n.*19. & ſufficit quòd ſcriptura confecta potuerit venire in notitiam, Farinac. *conſ.*13.*n.*13.*&* 14. & in ſumma dictus Brunier debet tantùm teneri in id, ad quod teneretur ſi d. pecunias in emptionem prædiorum, vel cenſuum annuorum conuertiſſet, Rota apud Farin. *deciſ.*85.*n.*6. *inter deciſio. crimin.* Gratian. *d. c.*240. *n.*28. 29. *&* 30. Coſta *d. centu.*1. Montan. *d. reg.*9.*n.*213. Munnoz *d. cap.*14.*n.*26. quæ ſecunda reſponſio etiam militat quoad duo dubia ſequentia.

Ad ſecundum dubium de duplo, ſumpto ex Gramma. *deciſ.*110.*n.*35. & Roderic. *de annu. redit. lib.*3.*q.*3.*n.*
7 44. 46. *&* 55. *& q.*7.*n.*16. *& q.*10.*n.*1. *& n.*57. reſpondebatur negando nos verſari in errore doloſo, & ad ſummum id ſolum procedere debere quoad damnum, non quoad lucrum, Lup. *ad l. curabit, C. de action. emp. commen.*2. §.6. *ſub n.*120. nam & Roderic. *d. q.*10.*num.*1. damni tantum mentionem facit.

8 Ad tertium dubium de vſuris vſurarum, reſpondebatur communem eſſe contra Cagnol. *in l. vlt. n.*45. *C. de ſenten. quæ pro eo.* Rota Auen. *deciſ.*188.*n.*5. Didac. *varia. reſol. lib.*3.*c.*2.*n.*1. Lup. *in c. nauiganti de vſuris comm.*3. §.1.*n.*40. Gratia. *d. c.*240.*n.*28. 29. *&* 30. & ad ſummum ſolum quoad damnum, non quoad lucrum procedere, Coſta *de rata q.*142.*n.*6.

9 Et pro corroboratione omnium prędictorum, quod cùm pecuniæ, de quibus agitur, excepta ſumma 30. vel circa aureorum, ex rebus ſterilibus, & non fructiferis, mobilibus ſcilicet & vtenſilibus, prouenerint, ad fructus ſiue intereſſe illarum non debet teneri ex Marti. Monterac. *deciſ. Aragon.*29.*n.*34. *vſque ad fin.* Gratian. *d. c.*240.*n.*31. 32. *&* 33.

Quibus ſatisfit ex ſequentibus, & primæ quidem re-
10 ſponſioni ad primum dubium, verum eſt regulariter poſt 25. annum ceſſare curſum vſurarum ceſſante mora irregulari, vt de Franch. Honded. Munnoz & Gratian. in contrarium allegati docent, & eſt text. *in leg. Titia Seio, §. vſuras, ff. de lega.*2. ſed hoc fallit, quando tutor pecunias pupilli in vſus ſuos conuertit, *ex d. l. Lucius, ff. quæſitum, & l. tutor qui repertorium, §. fin. ff. de admin. tuto.* Roman. *conſ.*159.*n.*4. Gutier. *de tutel. par.*3.*cap.*1.*n.*81. *& c.*9.*n.*20. Montan. *de tutel. c.*32.*reg.*9.*n.*178. idque ſumma ratione, quia animus tutoris fraudulentus, qui ſibi, non pupillo, contra eius officium conſulere voluit, non minus quàm mora, operari debeat, ne alioquin ex dolo cum iactura aliena locupletetur: nam & aliis caſibus poſt 25. annum currunt vſuræ ſeu intereſſe, vt in eo de quo de Franch. *d. deciſ.*16. quia agebatur de legitima, ratione cuius ex ſui natura debentur fructus, vt ibi per eum *n.*11. *& ſeqq.*

Ad ſecundam reſponſionem, dicitur legitimè probatum eſſe d. Brunier pecunias pupillares in vſus ſuos cõuertiſſe, nam etſi dum generaliter quæritur, an tutor pauper, & induſtrioſus, cenſeatur diues factus ex induſtria, aut ex pecunia pupilli, Gutierres & alij in contrarium allegati exiſtiment ex induſtria potius, quàm ex dictis pecuniis diuitem factum, ipſeque Gutier. hanc 11
magis communem teſtatur, multi tamen & grauiſſimi Doctores contrarium tenent, præſertim Salic. *in l. quod nomine in fi. ff. de condit. indeb.* Natt. *conſ.*358.*n.*7. *verſ. quod comprobatur.* Caualc. *in indice* 1. *par. deciſ. in verſ. tutor & adminiſtrator pauper.* & alij relati per Pacian. *de probat. lib.*1.*c.*54.*n.*25. *&* 26. & Gutier. *d. c.*46.*n.*6. & Caualc. *in d. indice.* ſed ne de veritate reſolutionis per Gutier. & alios ſumptæ, & an ſit magis cõmunis, nunc ex profeſſo tractem, & inhærendo pro nunc, citra præiudiciũ veritatis opinioni Gutier. ſi bene Doctores per eũ allegati ponderentur, prǽſupponunt talem debere eſſe induſtriam, 12
ex qua vltra ſumptus domi faciendos pro alimentis, & aliis neceſſariis, huiuſmodi diuitiæ potuerint acquiri, ita vt ſi negotiatio fuerit eiuſmodi, quę nõ niſi exiſtente aliquo capitali fieri potuerit, & tutor nullas aliunde potuerit habere pecunias, non pręſumatur ex induſtria acquiſiuiſſe, in pũcto docet id. Gutier. *d. c.*46.*n.*19. *verſ. & iuxta ſupradicta.* *& n.*20. Caualc. *de tuto. n.*223 *cum ſeqq.* quod veriſſimum eſſe, patet ad ſenſum, & ea quoq; fuit mens dominorum aduocatorum d. Brunier, dum addunt eũ ducentos ſexdecim aureos habuiſſe, ex quibus negotiari potuerit, & iuncta induſtria diues fieri: ſed non debuerunt adiungere dictionem (*præſertim*) quaſi etiã ſine pecunia, potuerit ex induſtria diues fieri: cum quòd ars quam profitebatur, ſine capitali aliquo non poſſet exerceri: tũ quòd ſola induſtria non potuerit ſufficere familiæ alendæ, & conſeruandæ: ea igitur mens eſt Doctorum, vt hæc duo, ſcilicet aliqua pecunia tutoris, & induſtria eiuſdem concurrere debeant.

Rurſus omnes DD. in hoc cõueniunt, quòd ſi aliquę 13
coniecturæ concurrãt, vt non ex induſtria, ſed ex pecunia pupillari quæſiuerit diuitias, vt poſt Pariſ. *conſ.*99. *n.*54. *lib.*3. Menoch. *præſ.*28.*n.*15 *lib.*6. tradit id. Gutier. *d. c.*46.*n.*25. & Caualc. *d. n.*223. in caſu verò, in quo verſamur, multa cõcurrunt, ex quib. omnino ſtatuendum ſit d. pecunias in vſus ſuos conuertiſſe, & ex his factum diuitem, iuncta tamẽ induſtria, neq; enim prætenditur ex ſolis pecuniis pupillarib. diuitem factum, ſed ex illis ſimul cum induſtria. Primò, quia conſtat eum adeò pauperem fuiſſe, vt patri d. Iouuett quandiu vixit, & poſt eius mortem viduæ matri in arte funaria, ſalario ſumpto, inſeruierit, quod ſalarium huiuſmodi famulis dari ſolitum, vix ſufficere poteſt ad habendas veſtes, & cætera præter victũ neceſſaria, & huiuſmodi paupertas 14
in quæſtione propoſita eſt maximæ conſiderationis ex Caualc. *d. indice* 1. *par. deciſ. verſ. tutor & adminiſtrator pauper.* & Gutier. *d. c.*46.*n.*19. *&* 20. *verſ. & iuxta.*

Secundò, quia & viuentibus patre, & poſtea matre vidua, & poſtquam eam in vxorem duxit, eãdem artem funariam exercuit & continuauit, mediantibus mobilibus, vtenſilibus, & artis inſtrumentis, quæ patris d. Ioubert fuerant, quæ per viam æſtimationis quam fieri fecit, ſibi appropriãuit, & reipſa, & facto ipſo emit, *l.*3. *& l.*56. §. *Paulus, ff. locati.*

Tertiò, quia ars funaria eſt huiuſmodi, quæ ſine aliquo capitali ad canabum, & cætera neceſſaria pro funibus conficiendis emenda, & famulos tenendos, exerceri non poteſt, vt eſt notorium.

Quartò, quia præſupponitur d. Brunier tantùm habuiſſe 216. aureos ex cauſis ſuprà narratis, quæ ſumma,

cum

cum eius exercitio, notoriè non ſufficeret ad victum & veſtitum vxoris, & trium pupillorum, quos alere tenebatur, tot iuſque familiæ: & ſic ſumus in terminis,
15 Caualc. *de tuto n.*223. & Gutier. *d. c.*46. *n.* 20.

Quintò, ex quo res clariſſima redditur, ex æſtimatione mobilium & vtenſilium quam fieri curauerat, & per quam ea ſibi acquiſiuerat, tuncta ſumma 187. florenorum, erat debitor in ſumma 224. ſcutorum, & 24. ſolidorum, habebat autem tantùm 216. ſcuta quæ non ſufficiebant ad ſoluendum id quod debebat pupillo; quæ que ſi in emptionem prædiorum, vel cenſuum impendiſſet, vt debebat, nihil ſibi ſupererat: neceſſario igitur concludendum eſt in ſuos vſus conuertiſſe, vt ex illis negotiaretur.

Sextò, non eſt veriſimile virum adeò pauperem, ducenta tantum ſexdecim ſcuta habentem, eàque & maiorem ſummam pupillis debentem, otioſa tenuiſſe, imò omnino credendum in ſuos vſus conuertiſſe, & ex illis negotiatum fuiſſe.

Poſtremò nedum animus ſibi lucrandi cum damno pupillorum ex ſupradictis oſtenditur. ſed dolus apertus conuincitur ex eo, quod centum tria ſcuta & triginta ſex ſolidos, quos ex reliquatu matris habuerat, & quibus mediantibus promiſerat per inſtrumentum pupillos alere, neque poſuit in inuentario neque in libello rationum quem produxit, imò quod magis eſt, in dictis rationibus, & in capite expenſarum poſuit alimenta dictis pupillis præſtita, quæ tamen mediante vſu d. ſummæ de ſuo tenebatur præſtare: quo caſu certiſſimum eſt nedum pecunias in vſus ſuos conuertiſſe,
16 & ex illis diuitem factum, ſed etiam dolum manifeſtè probare, Caualc. *d. n.*223. Gutier. *d. n.*20. & quod plus eſt, tanquam contra doloſum in litem iurari poſſe, Plot. *in l. ſi quando, §. 5. n.* 11. *verſ. poterit etiam, C. de in lit. iuran.*

His adde (quod tamen ex actis non conſtat, ſed verum eſt, & in cauſa appellationis, vel recurſus eſſet probandum, per inſtrumentorum productionem) quod durante adminiſtratione tutelæ multa prædia acquiſiuit, imò paucis annis poſt ſuſceptam admini-
17 ſtrationem, quod ſufficere, vt præſumatur de bonis pupilli acquiſiuiſſe, contendit Salicet. *in auth. licentiam n.*2. *C. de Epiſco. & cler.* quem ſequitur Berous *conſ.*91. *n.*57. *lib.*1. & plures referens Caualc. *d. n.*223. & quamuis Gutier. contrarium ſentiat *d. cap.*46. *n.*28. *verſ. ego verò.* tamen Maſcard. eam omnino amplectitur *concl.* 1392 *n.*13. & dato non magno interuallo inter acceptationem tutelæ, & acquiſitionem, vt hoc caſu, eſt omnino ſequenda, & vtcumque ſit, etiam amplectendo opinionem Gutier. ex eo reſultaret vrgentiſſima coniectura, quæ iuncta cum vna vel altera ex ſuperioribus faciet, vt omnimodo concludendum ſit, & dictas pecunias in vſus ſuos conuertiſſe, & ex illis diuitem factum.

Ad tertiam reſponſionem primo dubio datam dicitur *d. l. Lucius, § quæſitum, & d. l. tutor qui repertorium §. fin.* ſimpliciter requirere vt tutor in vſus ſuos conuerterit pecunias pupillares. nec deſiderari vt clam id fecerit: nec Doctores in contrarium allegati abſoluè
18 requirunt vt clam id fecerit, ſed alternatiue loquuntur, vt ſcilicet vel clam, vel quaſi ſua pecunia licenter vſus fuerit, præſertim Montan. *d. n.*213. ſolùmque pœnas conuertentis in ſuos vſus pecunias pupillares excuſant, ſi palam, & bona fide fecerit, & eo modo quo pupilli conditio deterior facta non ſit, & perinde ſit, ac ſi dictæ pecuniæ in emptionem prædiorum, vel cenſuum conuerſæ fuiſſent, vt clarè docet Gratian. *d. cap.*240. *n.*28. 29. 30. 31. & exemplificant Montan. *d. loco, n.*217. Munnoz. *d. cap.*14. *n.*26. in eo qui à contutoribus ſuis mutuo pecuniam pupilli acceperit palàm, apertè, certáſque vſuras promiſerit, quas & alij debitores ſoluiſſent pupillo: vel, vt inquit, Coſta *d. diſtinct.* 24. *n.* 15. ſi ſe pupilli debitorem conſtituerit ſub eiſdem emolumentis, quæ alij præſtare aſſueſcunt, & perinde faciat ac ſi pecunias in hæreditate repertas poſuiſſet ad honeſtum lucrum: nam dummodo & quoad damnum, & quoad lucrum eadem ſit conditio pupilli, quæ eſſet, ſi in emptionem prædiorum, & cenſuum pecuniæ impenſæ fuiſſent, nihil ipſius intereſt, an tutor, an alius habuerit pecunias, & in vſus ſuos conuerterit, vt inquit Gratian. *d. n.*30. *&* 31. vt cùm de damno loquuntur, intelligunt quoque de lucro, damnúmque pro intereſſe accipiunt, volúntque vt nec quoad damnum, nec quoad lucrum conditio pupilli ſit facta deterior, vt Gratian. *d. n.*28. Montan *d. n.*217. Coſta *n.*15. & planè hoc veriſſimum eſt, quia vt pupillum indemnem præſtet, debet vnoquoque anno vſuris d. pecuniarum ſe onerare, & eas deinde in emptionem cenſuum ponere, quemadmodum feciſſet de fructibus, vel redditibus prædiorum, vel cenſuum quos emiſſet, alioquin ad intereſſe illorum teneretur, *l. fin. C. de admin. tutor.* Roman. *conſil.*188 *n.*4. Roderic. *de an. reditu. q.* 10. *n.*19. quia huiuſmodi reditus exacti ſiue ab alio, ſiue à ſeipſo deſinunt dici fructus, & ſunt ſors: in hoc enim caſu, quo ſe debet conſtituere debitorem vnoquoque anno, perinde ac ſi ab alijs recepiſſet, vt euitet pœnas conuertentis pecunias in ſuos vſus, nihil refert, an à ſe, an ab alio vſuræ prouenerint, cùm debeat pupilli conditionem eandem facere, quæ fuiſſet, ſi in emptionem cenſuum pecunias conuertiſſet, vt debet, ex Gratiano *d. n.* 30. quibus ita exiſtentibus, ſequitur neceſſariò etiam poſt 25. annum vſuras currere, quia & reditus cenſuum cucurriſſent; ſequitur quoque perinde ac dictos reditus, duplum excedere poſſe, & intereſſe eorundem, perinde ac redituum, ſi in emptionem aliorum cenſuum vnoquoque anno non fuiſſent impenſi, deberi.

Quod verò ſubijcitur palam in ſuos vſus cenſeri conuertiſſe, quia per inſtrumentum publicum, cùm tutelæ adminiſtrationem ſuſcepit, ſe ad reddendas rationes obligauit, & ſic de pecuniis quas ex bonis pupilli percepiſſet, eſt mera vanitas: vt enim palam & bo- 19
na fide dicatur in ſuos vſus conuertiſſe pecunias, ſe debet eo modo, quo ſuprà dictum eſt, de illis onerare, ita vt conditionem pupilli eandem faciat, qualis eſſet, ſi in emptionem cenſuum eas pecunias conuertiſſet: alioquin ſi illa obligatio generaliter præſtita ſufficeret, ſemper tutor diceretur pecunias pupilli in ſuos vſus palàm & bona fide conuertiſſe, omnes enim tutores ſolent huiuſmodi obligationes præſtare. Hoc verò caſu d. Brunier nihil eorum quæ debebat, præſtitit, cùm in libro ſuo non ſcripſerit ſe pecunias pupilli accepiſſe ſub tali intereſſe, & vnoquoque anno ſe talis intereſſe debitorem non conſtituerit, vt illud deinde in vtilitatem pupilli conuerteret, vt feciſſet, aut facere debuiſſet de redditibus annuis, ſi cenſus emiſſet ex pecunia pupillari &, quod plus eſt, doloſè & fraudulenter 102. ſcuta & 20. ſolidos, quæ ex reliquatu adminiſtrationis matris receperat, tacuit, eáque neque in inuentario, neque in libello rationum Auditoribus pro illis diſpungendis dato, ſcripſit, aut eorum mentionem fecit, & ſemper animum fraudandi magis demonſtrans, in expenſis alimenta præſtita poſuit, quæ tamen mediante illa ſummæ de ſuo præſtare debebat.

Quod verò poſtremo loco ad primum dubium dicitur, tutorem non debere teneri, niſi eo modo quo teneretur, ſi dictas pecunias in emptionem prædiorum conuertiſſet, ex Coſta, Gutier. & Montan. locis ſuprà citatis: nam Farinac. *deciſ.*85. *n.*6. non loquitur in ter-

minis noſtris, ſcilicet tutoris pecunias pupillares in vſus ſuos conuertentis, ſed ſolum negligentis pecunias in emptionem prædiorum, vel cenſuum collocare.

Reſp. hoc contra ipſos omnino retorqueri: nam ſi in emptionem cenſuum dictas pecunias impendiſſet, reditus illarum quotannis etiam poſt 25. annum percepti fuiſſent, etiam ſi triplum vel quadruplum exceſſiſſent, & niſi fructus quotannis perceptos in emptionem aliorum cenſuum impendiſſet, ad intereſſe illorum teneretur, vt ex ſuperioribus patet, ita vt ex dictis per dictus Coſtam, Montan. & Gutier. in contrarium allegatos, tria dubia ſeu capita in fauorem d. Ioobert reſoluenda ſint.

20 Circa ſecundum dubium, verum eſt regulariter intereſſe duplum excedere non poſſe, ex Lupo ad *l. curabit C. de actione empti. com.* 1. §. 6. *n.* 120. & textu *in d. l. vni.*
21 *C. de ſenten. quæ pro eo.* Sed fallit in tutore doloſo, Roderic. *de annu. redi. q.* 7. *n.* 16. d. verò Brunier verè doloſum fuiſſe ex occultatione & defraudatione, ſi potuiſſet, d.
22 102. ſcutor. & 36. ſoli. & etiam vero dolo non probato, fallit in tutore qui pecunias pupillares in vſus ſuos conuertit, non adhibendo cautelas, de quibus ſuprà, & quibus vt vtatur, conſulit Coſta *d. diſtinct.* 24. *n.* 13. & tradit Montan. *d. q.* 46. *num.* 217. & Munnoz *d. c.* 14. *n.* 26. nam non adhibitis dictis cautelis duplum excedere poſſunt, Roderic. *d. quæſt.* 10. *n.* 1. & in puncto Montan. *d. quæſt.* 46. *n.* 209.

Nec obſtat ſi dicatur Roderic. *d. quæſt.* 10. *num.* 1. & Montan. *d. q.* 46. *n.* 209. damni, & non lucri, mentionem facere, ibi enim dictio (*damnum*) non pro damno emergente, quatenus differt à lucro ceſſante, ſed pro intereſſe generaliter ſumitur, vt ex contextu dictorum Doctorum facile apparet, vt ex Gratian. *d. c.* 240. *num.* 18. *& ſeqq.* & clarè explicat Roder. *d. q.* 10. *n.* 17. vbi & damni
23 emergentis, & lucri ceſſantis mentionem facit, & tamen illud duplum excedere poſſe contendit: nam & verum eſt damni appellatione lucrum venire, quando illud certiſſimè creditori erat obuenturum, niſi debitor facto ſuo effeciſſet, vt ſibi, non creditori quæſitum ſit, Bald. *conſ.* 182. *n.* 3. *lib.* 1. Caſtr. *conſ.* 339. *lib.* 2. ante *n.* 2. Alex. *conſ.* 89. *n.* 12. *in fi. &* 13. *lib.* 2.

His adde cùm notoriè emptio cenſuum omnibus pateret, & intereſſe pupilli ſit tale, vt omnibus conueniret, omnes enim qui pecunias habebant, poterant
24 huiuſmodi cenſus emere, ideóque omnes rei notitiam habentes communiter illud intereſſe æſtimarent, & ſic non poſſit dici ſingulare intereſſe, ſed commune, Rebuff. *in d. l. vni.* gloſ. 1. *n.* 77. *& n.* 88. ſequitur duplum ex-
25 cedere poſſe: dicta enim *l. vni.* ſolum habet locum in ſingulari intereſſe, non in communi, Rebuff. ex communi DD. ſententia *d. gloſ. n.* 22. *& ver. dupli, n.* 13.

26 Quæ confirmantur, quia quod dicitur intereſſe non poſſe excedere duplum, intelligitur de intereſſe vnius anni, & ſemel æſtimando: nos autem de eo quod per varios annos currit, quod duplum excedere poteſt Cagnol. *d. l. vni. n.* 45. qui ita practicari aſſerit, idque certiſſimè ſi in ſtipulationem deductum ſit, etſi non fuerit per ſingulos annos taxatum Cagnol. *d. l. vni. n.* 114. *in fi.* Surd. *conſ.* 485. *n.* 6.

27 Circa tertium & vltimum dubium, in terminis generalibus, an intereſſe intereſſe debeatur, videtur quidem magis recepta opinio non deberi, non obſtantibus illis quæ dicuntur à Cagnol. *in d. l. vn. n.* 45. *C. de ſenten. quæ pro eo.* Milanen. *deciſ.* 8. *par.* 1. *n.* 355. Caualc. *de tuto. n.* 116. Cæſ. de Vrſill. ad Matth. de Afflict. *deciſ.* 291. *n.* 6. Ruin. *conſ.* 103. *n.* 4. *lib.* 1. Sed ex circumſtantiis in hoc caſu militantibus videtur affirmatiuè omnino eſſe reſpondendum.

28 Prima eáque potiſſima, quia & pater pupillorum, & tutor eorundem, ſoliti erant, & fuerunt negotiari eodem genere negotiationis, quique tutor negotiationem quam faciebat pater, quámque mater quamdiu fuit vidua continuauit, & poſtquam tutor ei nupſit, idem quoque eum iiſdem inſtrumentis & mobilibus, quibus pater, & mater eius vxor, continuauit: quibus omnium concurrentibus, ſed dato ſolùm quod & pater, & tutor negotiati fuerint, ſæpe in facti contingentia tutores ad intereſſe intereſſe condemnati fuerunt, præſertim in redditione tutelæ domini Claudij de Benoiſt per patruum Lugduni morantem geſtæ.

Secunda, quia d. Brunier pecunias pupillares in vſus 29
ſuos conuertit, vt ſuprà demonſtratum fuit, quo caſu etſi ſolus tutor negotiatus fuiſſet, & non pater pupilli, in facti etiam contingentia fuit ad d. intereſſe condemnatus, aut ſaltem ſuper eo tranſegit, vt in tutela pupillæ de Viuet per patruum etiam Viuet geſta: & ratio eſt manifeſta, quia etiam ex aduerſariorum intentione, quando tutor pecunias in ſuos vſus conuertit, pupillo ad id omne teneri debet, quod ei obueniſſet, ſi in emptionem cenſuum, aut prædiorum pecuniæ pupilli conuerſæ fuiſſent, vt ſuprà dictum fuit ex Rota apud Farinac. *deciſ.* 85. *n.* 6. *inter deciſ. criminales.* Gratia. *d. cap.* 240. *n.* 28. 29. *&* 30. Coſta *d. centur.* 1. Montan. *diſt. reg.* 9. *n.* 203. Munnoz. *d. c.* 14. *n.* 26. at verò ſi dictæ pecuniæ in emptionem cenſuum conuerſæ fuiſſent, quotannis reditus eorumdem percepti fuiſſent, iique in emptionem aliorum cenſuum impendi debuiſſent, alioquin tutor ad intereſſe eorumdem redituum condemnatus fuiſſet, vt ſuprà etiam edoctum fuit ex *l. fin. C. de admin. tuto.* Rom. *conſ.* 188. *n.* 4. Roder. *q.* 10. *n.* 19. ergo.

Tertia, quia cùm dictus tutor tempore acceptæ tu- 30
telæ eſſet pauper, ex negotiatione quam fecit, impendendo pecunias pupillares, factus fuit diues, quo caſu ad huiuſmodi intereſſe teneri debet, ne cum iactura aliena locupletetur, contra *reg. locupletari, cum ſimil. lib. de reg. iur. in* 6.

Quarta, & poſtrema, quia dictus tutor fuit in dolo, 31
vt ſuprà etiam demonſtratum fuit, quo exiſtente ad huiuſmodi intereſſe abſque dubio condemnari debet, ne ex fraude ſua & dolo lucrum cum damno pupilli ſentiat: ideóque iuſtiſſimè per Senatum Pariſien. de anno 1604. & 17. Decembr. tutor ad huiuſmodi intereſſe condemnatus fuit, referente Mornacio ad *d. l.* 1. §. *ſocius de vſuris.* Nec diſtinctio Coſtæ inter lucrum, vſuras, & damnum emergens in *d. tract. de rata, q.* 142. *n.* 6. procedit exiſtentibus circumſtantiis, de quibus ſuprà, cùm in illis eadem ratio militet in lucro, & in damno, vt ad ſenſum patet: & quatenus vera eſſet, ea tantùm habet locum in quæſtione generali, cùm ſimpliciter quæritur, an intereſſe alterius intereſſe debeatur, non vbi tutor pecunias pupillares in vſus ſuos conuertit: & ex illis ditatus fuit, cùm eo caſu, pupillo id præſtare debeat, quod illi obueniſſet, ſi in emptionem cenſuum huiuſmodi pecunias impendiſſet.

Quod poſtremo loco dicitur ex deciſ. Marti. Muntera. 29. *num.* 34. *vſque ad finem.* (nam quoad Gratianum, is hoc non dicit) nihil eſt, loquitur enim in terminis ſtatuti & conſuetudinis illius patriæ, qua tutor ſolum tenetur præſtare res pupilli in ſtatu, in quo eas recepit, abſque vllo intereſſe, & quæſtio an tutor teneatur ad intereſſe pecuniarum quæ ex venditione mobilium, aut rerum ſterilium conflatæ fuerunt, per ſtatutum Aueoien. reſoluta eſt *lib.* 3. *rub.* 64. *art.* 2. quo tutor mobilia pupillo non neceſſaria tenetur vendere, & pecunias inde reductas in emptionem prædiorum, vel cenſuum conuertere, alioquin etſi eas otioſas tenuerit, nec in ſuos vſus conuerterit, tenetur ad rationem ſeptem pro centenario.

Hoc

Digitized by Google

Hne poſtremo loco, vt omnis ſcrupulus tollatur, ad-
32 dendum eſt, eùm de lucro ceſſante agitur in terminis
pupilli, ſufficere quod tutor potuerit collocare pecunias in emptionem cenſuum, vbi frequens eſt in prouincia redituum annuorum venditio, vt eſt in hac patria, Gutier. *de tuto. c. 9. n. 23.* & Mnnnoz. *c. 14. num. 7.* nec alia requiruntur, quæ alioquin debent interuenire eùm intereſſe lucri ceſſantis petitur, de quibus Trentacinq. *tit. de intereſſe reſol. 2. n. 27. & 32.* & Lupus *in l. curabit com. 1 §. 6. num. 117.* Sed etſi requirerentur, in hoc caſu, adeſſent, cùm & pater pupilli, & ipſe tutor ſoliti fuerint negotiari, & frequens eſſet in hac patria annuorum redituum venditio.

ARGVMENTVM.

De eadem re.

SVMMARIVM.

1 *Intereſſe de iure canonico non niſi exiſtente mora regulari, aut irregulari datur.*
2 *Aliquando tamen citra eam debetur.*
3 *Sicut iure ciuili datur caſus, quo poſt maioritatem currunt vſuræ, ita quoque iure canonico intereſſe currere debet.*
4 *Quando pater pupilli erat mercator, & tutor etiam, & ipſe pecunias in vſus ſuos conuertit, ipſo facto moram commiſit.*
5 *Et ex eo ſolo dolum perpetrauit.*
6 *Tutor doloſè pecunias in vſus ſuos conuertiſſe dicitur quando clam id fecit, vel in alios vſus erant deſtinata.*
7 *Quando tutor dicatur palam in ſuos vſus pecunias conuertiſſe.*
8 *Intereſſe fructuum debetur in iudicio generali.*
9 *Pecunia ex venditione mobilium redacta, tam ex ſtatuto Aueniones. quàm ex iuris communis diſpoſitione, in emptionem prædiorum, vel cenſuum impendi debet.*
10 *Quando tutor doloſè pecunias in vſus ſuos conuertit, vſuræ ſemper currunt.*
11 *Licet intereſſe alterius intereſſe non debeatur, ex circumſtantiis contrarium ſtatuitur.*

CONSILIVM CCXXX.

DVaris in cauſa redditionis rationum, & adminiſtrationis bonorum Spiritus Ioubert contra Iaumetum Brunier intentata à me propoſitis non videtur ſatisfactum, & quæ iam bis circa tria capita dictæ adminiſtrationis ſcripſi, videntur firma remanere non obſtantibus reſponſionibus ad dicta dubia datis.

Et quoad primum quidem an intereſſe continuauerit currere poſt 25. annum d. Ioubert, reſponſio data ad *l. Lucius. §. quæſitum, & l. tutor qui repertorium, §. fin. ff. de adminiſt. tuto.* ex Roderic. *de annu. reditt. lib. 3. q. 10. n. 56.* vbi dictos textos pro ratione dubitandi allegat, & nihilominus concludit finita adminiſtratione vſuras vltra duplum non currere, non ſatisfacit: nam primo tractat ibi tantùm de tutore, qui pecuniam pupillarem, vel partem illius, citra fraudem in vſus ſuos conuertit, vt expreſsè contendit *d. q. 10. n. 44.* à quo pendet quæſtio tractata *n. 55. & 56.* vt vnicuique dictum Rodericum legenti à *d. n. 44. vſque ad n. 56.* incluſiuè patebit: nos in tutore, qui cum fraude, & magno pupilli damno pecuniam pupillarem in vſus ſuos conuertit, vt in ſecundis ſcriptis fusè edoctum fuit.

Secundò, non tractat Rodericus quæſtionem noſtram, an ſcil. poſt finitam adminiſtrationem, vel 25. annum vſuræ currere continuent, ſed an quemadmodum durante adminiſtratione, ita & poſt eam, duplum excedere poſſint, & concludit non poſſe, ita tamen vt vſuræ quæ durante adminiſtratione cucurrerunt, non imputentur ad duplum conſtituendum poſt adminiſtrationem, ſed ſolùm earum habeatur ratio quæ poſt adminiſtrationem cucurrerunt vnde tantum abeſt vt ex d. Roderico elici poſſit poſt finitam adminiſtrationem, vel 25. annum deſinere currere vſuras, quin potius contrarium per eum concluditur, non tamen poſſe excedere duplum, an verò hoc caſu duplum excedere poſſint, quæſtio eſt ſeparata, de qua mox in iſto dubio ſecundo.

Tertiò, etiam in terminis Roderici, ſi ſcilicet agatur, an duplum excedere poſſint, eius diſtinctio ante, vel poſt adminiſtrationem, procedit tantùm, cùm de vſuris agitur, quæ nulla habita ratione, an partis interſit, nec ne, iure ciuili debentur: ſed ſi agatur de vero intereſſe lucri ceſſantis, vel damni emergentis, Roderic. *ſeq. num. 57.* clarè contendit illud non cadere ſub d. limitatione dupli.

Subiungit aliam reſponſionem, illam tamen cum prima inuoluendo, & ait *d. l. Lucius § quæſitum & l. tutor qui repertorium §. fin.* de iure ciuili procedere, ſed iure canonico, quo nunquam vſuræ ſunt permiſſæ, ſed intereſſe, aliud eſſe ſtatutum, quia ſcilicet d. intereſſe non
niſi ex inſtente mora regulari, aut irregulari datur, Ca- 1
noniſtæ in *c. nauiganti, & in c. ſalubriter,* vbi Anton. de Butri. *num. 1. & 2. ext. de vſuris.* poſt vero 25. annum nulla exiſtente interpellatione, curſum vſurarum ceſſare.

Hæc etiam reſponſio non ſubſiſtit, quia primò non eſt perpetuò verum tam de iure ciuili, quam canonico, intereſſe non niſi poſt moram deberi, poſſunt enim
dari caſus, quibus intereſſe citra eam debeatur, etiam 2
in mutuo, vt ſi pacto in mutuo conuentum ſit, quod pendente dilatione data ad ſolutionem, etiam ante moram, debitor certum quid ſoluat ratione damni emergentis, vel lucri ceſſantis ipſius creditoris, dum tamen tanti illius reuera interſit, Hoſtien. *d. c. ſalubriter n. 4. verſ. hoc tamen,* & Panor. *n. 3. de vſur.* & alij quos longa ſerie refert & ſequitur Rendina in *promptu. recepta. ſenten tit. de pactis 83. num. 24.* & quæ ſententia, etiam ſi aliqui contradicant, omnino eſt ſequenda, quod à Theologis ſit recepta, vt poſt Florentin. Corrad. Caietan. D. Thom. Scot. & Medin. docet idem Rendina *d. n. 24. circa finem,*

Secundò reſpon. dum quæritur an requiratur mora, vt vſura iure ciuili, intereſſe iure canonico debeatur, non eſſe in hoc differentiam inter ius ciuile, & canonicum, regulariter enim requiritur mora vel regularis, vel irregularis, ideoque etiam iure ciuili poſt 25. annum deſinunt currere vſuræ, non mirum ſi & iure canonico intereſſe non currat poſt eam ætatem, nulla
facta interpellatione. Sed quemadmodum iure ciui- 3

li datur caſus, quo poſt eam ætatem, & quouſque redditæ ſint rationes, currunt vſuræ, nimirum ſi in vſus ſuos tutor pecunias pupillares cõuerterit ex *d.l. Lucius §. quæſitum.* ita quoque iure canonico intereſſe debet currere: nam quibus caſibus iure ciuili vſuræ debentur, eiſdem iure canonico intereſſe debetur, & in terminis vſurarum pupillarium, & hodie intereſſe, tradit idem Roderic. *d.q.10.n.18.*

4 Poſtremò in terminis, in quibus verſamur, cùm pater pupilli eſt mercator, & tutor etiam, & ipſe in ſuos vſus pecunias conuertit, ipſo facto moram committit, & ita in puncto tradit id. Roderic. *d. q.10.n.38.* ideóque non poteſt dici hoc caſu ceſſare moram, imò ea adeſt, & durat, quouſque ſit purgata reſtituendo pecunias.

Quoad ſecundum dubium, quo dicitur intereſſe duplum excedere poſſe, quando tutor in vſus ſuos pecunias pupillares conuertit, etiam poſt finitam adminiſtrationem ex Roderic. *d.tract. lib.3.q.7.n.16.& d. quæſt.10.n.1. & 27.* reſponſio data, illud procedere in tutore dolosè conuertente pecunias pupillares in proprios vſus, ipſum conuincit: nam ſi hoc caſu dictus Brunier dolosè conuertit, ea ipſius reſponſione intereſſe duplum excedere poteſt: at verò eum dictas pecunias in vſus ſuos conuertiſſe, idque dolosè, fusè in ſecundis ſcriptis

5 edoctum fuit, ne hîc repetantur, & præterea ex eo ipſo ſolo quod & pater pupilli, & tutor mercatores erant, & pecunias in proprios vſus conuertit, & de iis negotiatus fuit, dolum & fraudem perpetrauit Roderic. *d. q. 10. n.18. circa fin. & 39. in princ.* maximè cùm propria authoritate, ſummam pecuniarum ad quam æſtimata erant mobilia ex decreto iudicis, in ſuos vſus conuerterit.

6 Secundò dolosè id feciſſe neceſſario concluditur ex his quæ in d. reſponſione ſubijciuntur, ſcilicet dici dolo conuertiſſe in proprios vſus, quando illam intercepit, vel quando pecuniam deſtinatam in emptionem prædiorum, vel annuorum redituum, vel alium certum vſum, ſpreta tali deſtinatione, in vſus proprios conuertit, ex Roder. *d.q.10.n.2.* quæ omnia hîc deſiderari, probare contendit, ſed in vanum: nam etſi vnum ex iſtis tenere ſufficeret ad docendum dolosè in vſus ſuos conuertiſſe, ideóque neutrum hîc adeſſe, probare nitatur, tamen verius eſt vtrumque hîc concurrere: pri-

7 mum, quia vt dicatur palàm, & non clàm conuertiſſe, DD. volunt vt à principio ſe dictis pecuniis onerauerit, & vnoquoque anno ſe debitorem intereſſe pecuniæ conſtituerit: quod tantum abeſt vt fecerit, vt de quingentis tredecim florenis pro alimentis ea reliquatu tutelæ vxoris illi datis, in redditione rationum nullam mentionem fecerit, minúſq; in inuentario deſcripſerit, & niſi d. Ioubert, medio amicorum, inſtrumenti quo de iilis ſe d. Brunier obligauerat, notitiam habuiſſet, dictam ſummam intercepiſſet, & alimenta, ad quæ tenebatur, conſequutus fuiſſet: quo ſtante non ſolum ad totum quod intereſt, tenetur, ſed ſi ſoluendo non ſit, extraordinariè coerceri poteſt, *l. ab ſenten. ff. de adminiſt. tuto.* Roder *d. q. 10. n. 42.* & quod plus eſt, furti accuſari poteſt. Roder *d. q. 10. n. 43.* Nec ſubtiliſſimè quod dicit nihil referre, an à principio ſe pecuniis pupillaribus onerauerit, an eum deinde Auditoribus rationes ſuas per eos diſcutiendas exhibuit, nam præter quam quod hoc quoad dictos 513 florenos nullo modo procedit, cù m eorum in ſuis rationibus nullam mentionem fecerit, quàm tamen facere debebat, quoad pretium mobilium, maximum eſt diſcrimen, an à principio illis ſe onerauerit, & vnoquoque anno; an verò ſolum cum rationes exhibuit, dictæ ſummæ principalis ſe debitorem conſtituendo: nam primo caſu vniuſcuiuſque anni intereſſe ſeu fructus in emptionem prædiorum, vel annuorum redituum conuertere debebat, alioquin ad intereſſe dictorum fructuum teneretur, cùm verſemur in iudicio generali, vt eſt actio tutelæ, Roder *d. q. 10. n. 19.* etſi alioquin fructus ſeu vſuræ fructuum non debeantur *l. nec eorum, ff. de vſuris* (non autem ex Roder. in contrarium allegato *d. tract. q.7. n.27.* vbi quæſtionem differentem tractat, cùm ſcilicet ſimpliciter quæritur, an intereſſe intereſſe debeatur: Sed ſi agatur de intereſſe fructuum, vel etiam intereſſe percepto, ſi in emptionem annuorum redituum non conuertantur, concludit deberi, Roder. *d. q. 10. n. 19.*) qua de re in prioribus ſcriptis diximus: quod non accidit quando in exhibitione rationum ſolum de dict. ſumma ſe onerauit: quod ſi ita ſe oneraret, vt vnoquoque anno ſe intereſſe ſummæ debitorem conſtitueret, d. Ioubert haberet intentum, quia niſi illud intereſſe ſeu fructus d. pecuniæ in emptionem prædiorum, vel annuorum redituum impendiſſet, ad intereſſe illius teneretur, vt iam dictum fuit.

Alterum quoque, ſcilicet pecuniam ad certum vſum deſtinatam in vſus ſuos conuertiſſe (quod ſolum ex ipſiſmet ſufficeret) hîc concurrit, pecunia enim ea venditione mobilium redigenda in emptionem prædiorum, vel annuorum redituum erat neceſſario deſtinata, tam ex ſtatuto Auenionis *lib.1. rub 64. artic. 2.* quam ex diſpoſitione iuris communis *l. tutores, l. 2. C. de adminiſt. tuto.* Roderic. *d. q. 10. n. 11. circa fin.* ideóque nulla ſterilitatis in mobilibus habenda eſt conſideratio, cùm ex d. ſtatuti, & iuris diſpoſitione, niſi vendantur, & pretium in emptionem annuorum redituum conuertatur, ad intereſſe tutor teneatur.

Quoad verò aliam reſponſionem datam, non eſſe ſcilicet legitimè probatum d. Brunier dictas pecunias in vſus ſuos conuertiſſe, ea omnino tollitur ex his quæ in ſecundis ſcriptis deduximus, [illegible] quod probatum fuit dictum Brunier tempore acceptæ adminiſtrationis omnino pauperem fuiſſe, & durante ea diuitem factum, & concurrentibus coniecturis, de quibus ibi, maximè quod nullas alias haberet pecunias, de quibus negotiaretur, inde nedum plenam, ſed pleniſſimam probationem reſultare.

Nec nocet Rotæ deciſio apud Farinac. *deciſ. 42. n.6. lib. 1. reſpon.* neque enim ibi de tutore, aut alio adminiſtratore agebatur, & præterea neceſſario ex pecuniis d. Ioubert lucratus fuit, cùm nullas alias haberet.

Nec vlla eſt habenda ratio alimentorum pupillis præſtitorum mediante tantum ſumma 513 florenorum, quaſi dicta liberalitas animum fraudandi excludat ex Ruder. *d. q. 10. n. 1. circa fin.* quia cùm circa ipſoſmet 513. florenos conſtet de vero dolo, cùm illos in ſuis rationibus tacuerit, non eſt ad coniecturas recurrendum, nec vlla liberalitas eſt præſupponenda, cùm ea obſequia & operis per vxorem præſtandis, quæ alioquin illi pauperi, & ſuo famulo non nupſiſſet, ſatis illi conſultum eſſet, & ve ad ipſius nuptias perueniret, non vt liberalitatem aliquam exerceret, liberos alendos ſuſcepit.

Nec obſtat quod ſubijcit, illud quod dicitur vſuras duplum excedere poſſe, locum tantùm habere debere durante adminiſtratione ex Roderic. *d. q. 10. n.56.* nam ex ſupradictis in primo dubio Rodericus intelligendus eſt, quando tutor citra fraudem pecunias in ſuos vſus conuertit, non ſi ſit in dolo, tunc enim ſemper currunt, cùm ſemper ſit in mora, Roderic. *d. q.10. n.38.* præterea quæ Roderic. *d. n.56.* in terminis vſurarum tradit, ceſſant in vero intereſſe *d. q. 10. n. 57.* Illud addo, quod quamuis finita d. tutela, cura d. Brunier non fuerit decreta, nihilominus tamen cùm continuauerit adminiſtrationem, perinde habetur ac ſi verus curator, vel adminiſtrator decretus fuiſſet, & quæ dicuntur de tutore

pecu-

pecunias pupillares in vſus ſuos conuertente, procedunt etiam in eo, ex Roderic. *d. q.* 10. *n.* 48.

11 Ad tertium dubium non videtur etiam plenè ſatisfactum: Nam etſi verum ſit, cùm ſimpliciter quæritur, an intereſſe alterius intereſſe debeatur, receptiorem eſſe ſententiam non deberi, præſertim ex Roderic. *d. q.* 7. *n.* 27. *lib.* 3. exceptis certis caſibus, de quibus per eum *n.* 28. tamen ex circumſtantiis in hoc caſu militantibus, de quibus in ſecundis ſcriptis, intereſſe alterius intereſſe deberi, omnino ſtatuendum eſt, & ita ſępe in facti contingentia iudicatum fuit, pręſertim quod etiam in quęſtione ſimpliciter propoſita non deſint grauiſſimi DD. qui affirmatiuam amplexi ſunt, maximè Cagnol. *in l. vnic. n.* 45. *C. de ſenten. quæ pro eo.* & alij in prioribus ſcriptis allegati, & præter eos Natt *conſil.* 370 *in fin. vol.* 2. Burſat. *conſ.* 58. *n.* 42. *vol.* 1. Nec ſubſiſtit quod ſubiungitur intereſſe alterius intereſſe non dari contra tutorem, qui pecuniam pupillarem in vſus ſuos conuertit, etiam ſi & pater pupilli, & tutor, mercatores eſſent ex Roderic. *d. q.* 10. *n.* 41. ibi enim tractat quæſtionem ſimpliciter & generaliter propoſitam, an intereſſe intereſſe debeatur, nec ibi per eum dicta intelligenda ſunt ex his quæ tradit *n.* 37. vbi quando & pater, & tutor mercatores fuerunt, agit. Sed ad quæſtionem tractatam *n.* 44 à quo dicta *n.* 49. dependent: abſoluta enim fuerat quæſtio de mercatore, & ad aliam deſcendit *d. n.* 44. & in illa quæſtione ita generaliter propoſita, & ſimpliciter tractata contendit quidem vſuras pupillaris pecuniæ in vſus ſuos conuerſæ non effici ſortem, ſed quando de mercatoribus patre, tutoréque agit *d. n.* 37. diſertè contendit *n.* 39. damnum quod pupillus patitur ex eo quod tutor illam pecuniam in vſus ſuus conuertit, non ſpectare ad taxationem legitimæ vſuræ, vel intereſſe, ſed ad æſtimationem eius quod caſualiter intereſt, & principaliter debetur. Et vtcumque ſit, nos reſoluimus intereſſe intereſſe hoc caſu deberi ex circumſtantiis hîc militantibus, præſertim quòd doloſè d. Brunier pecunias pupillares in ſuos vſus conuertit; quibus in dubio dato adiici, ſummam æquitatem militare in fauorem d. Ioubert, quod ſcilicet d. Brunier non deberet eſſe melioris conditionis non faciendo, quàm faciendo, quod debebat, quam non elidũnt ex aduerſo deducta, quaſi ageretur, de re modica, ex qua non potuerunt prædia, vel cenſus annui emi, ex Roderic. *d. quæſt.* 10. *num.* 14. neque enim ſolum erant 513 floreni impendendi, vt præſupponitur, ſed primùm quidem 1065. floreni, tum ceſſantibus alimentis dicti 513. Sed etſi ſolum de dictis 513. florenis, notoriè ex ea ſumma annuus reditus 35. & vltra florenorum poterat emi; pręterquam quod attenta qualitate perſonarum ſumma 513. florenorum non poteſt dici modica, & ſic ceſſant dicta per Roderic. *d. num.* 14. & text. *in l. ita autem, ff. de admin. tuto.*

Nec procedit etiam quod dicit hanc æquitatem non ſcriptam, non eſſe præferendam iuri ſcripto: negatur enim aliquod ius eſſe ſcriptum in contrarium, concurrentibus ſcilicet circumſtantiis in hoc caſu militantibus: neque enim hîc agitur de vſuraria prauitate ex Coſta *de ratio. rat. q.* 142. *n.* 9. qui in quæſtione generaliter & ſimpliciter propoſita loquitur: ſed de tutore doloſo coërcendo, contra quem etiam criminaliter agi poteſt ex ſuprà deductis: nec verum eſt in terminis tutoris non dici lucrum ceſſare, quod pecunias pupillares in emptionem annuorum redituum non impenderit, contrarium enim omnes concludunt in terminis tutoris, vt per Roderic. *d. quæſt.* 10. *num.* 13. præſertim quod eas pecunias in ſuos vſus conuerterit, & Cancer. in contrarium allegatus *varia. reſol. lib.* 3. *cap.* 7. *de pact. num.* 31. ſed & in terminis Cancerij idem eſſe in hoc caſu ſtatuendum, quia verſamur in ſolito negotiari.

Quod poſtremò loco ſobijcitur non eſſe inconueniens vt tutor ex pecunia redacta ex rebus pupillaribus lucretur, ex Gratian. *diſcept. Foren. lib.* 2. *c.* 241. *n.* 31. Hoc verum eſt, ſi d. Brunier quod debebat, feciſſet: ſed quod dictas pecunias in ſuos vſus conuerterit, etiam cum dolo, & ex his diues factus fuerit, hoc non eſt permittendum.

FINIS.

INDEX RERVM ET VERBORVM NOTABILIVM, QVÆ IN HIS CONSILIIS CONTINENTVR.

IN QVO LITTERA C. CONSILIVM, N. verò Conſilij numerum demonſtrat.

Numerus Conſilij 227. duplicatus eſt, quod non inuenies in vno, quære in altero.

ABſenti *non acquiritur donatio, nuncio, vel epiſtola, non interueniente, c. 118. nu. 9.* ¶ *Cauſa mortis, ſicut & inter viuos, illi non acquiritur, c. 192. n. 2 firmatur tamen iuramento c. 210. nu. 10. c. 192. num. 5.*

Acceſſoria *non vitiant, aut alterant naturam principalis c. 16. num. 63. c. 3. num. 117.*

Accuſatus *de crimine, ex quo beneficium vacat ipſo iure, non poteſt illud reſignare, c. 62. nu. 1. ſecus ſi per ſententiam, imò & poſt eam, ſi appellauerit, ibid. nu. 2.* ¶ *Poſt impetrationem intimatam reſignare nequit in fauorem, ibid. n. 7.*

Acquiſita *per vxorem pendente matrimonio, ipſius ſunt, ſed pretium mariti hæredibus reſtitui debet, c. 79. num. 12.*

¶ *Ex pretio propriorum, quando dicantur propria, c. 102. num. 50.* ¶ *Ex pecunia dotali, dotalia ſunt ſi nomine vxoris empta ſunt, aliàs ſecus, c. 72. n. 20.*

Acta probatoria *in vno iudicio facta, an faciant fidem in alio, & inter alias perſonas,* vide Atteſtationes.

¶ *Acta producens, cenſetur quoque articulos producere, qui ſi in actis reperiantur, contra eum plenè probant, c. 16. n. 14.*

Actio *ſtatim acquiritur donatario, licet tantùm poſt mortem donantis rem conſecuturus ſit, ſed executio differtur c. 20. num. 8.* ¶ *Dicitur eſſe de loco, de quo eſt creditor, vel vbi ſolutio deſtinata eſt, c. 75. num. 6.*

¶ *Omnis eſt tẽporalis c. 24. n. 27. Omnis in Gallia præſcribitur 30. annis c. 124. n. 28. Alteri per alterum non acquiritur c. 166. num. 31.* ¶ *Loco non circumſcribitur c. 194. num. 4.*

¶ *An contra donatarium vniuerſalem rectà via intentari poſſit c. 171. n. 4.* ¶ *Non naſcitur ante euentum conditionis c. 226. nu. 4.* ¶ *Non comprehenditur in donatione omnium bonorum præſentium & futurorum, mobilium & immobilium, c. 26. n. 1. ſecus ſi bonorum ſimpliciter, facta ſit mentio, ibid. num. 2.* ¶ *Actiones & iura tertiam ſpeciem conſtituunt inter mobilia & immobilia, c. 26. nu. 3. quæ pro exigendis annuis reditibus competunt, tertiam ſpeciem conſtituunt, c. 72. n. 4. c. 75. n. 4.* ¶ *Ex conſuetudine Galliæ, an & quando veniant appellatione mobilium, c. 77. n. 16. & 33. & c. 148. n. 23. quid de iure communi c. 77. n. 17.* ¶ *In rem vtilis, vel conditio ex lege competit ad fideicommiſſum in donatione, ex pacto inductum c. 20. n. 1. Præſcriptis verbis, non niſi ex contractu innominato datur c. 129. num. 16.* ¶ *Perſonalis non tranſit contra ſucceſſorem particularem, niſi in ſubſidium, c. 171. nu. 1.* ¶ *Lite conteſtata mutari nequit, c. 1. n. 263.*

An perpetuetur iuramento, vide Iuramentum.

Sine actione nemo experitur, c. 143. num. 2.

Actor *intentionem ſuam probare debet, ſiue affirmet, ſiue neget, c. 160. num. 19. c. 162. nu. 15. c. 175. num. 1. aliàs reus abſoluendus eſt, c. 169. num. 24.*

Actus *inchoatus, animi deſtinatione habetur pro completo, c. 134. nu. 17.* ¶ *Legitimè factus ab initio, non retractatur eueniente caſu, à quo incipere non potuit, c. 210. nu. 6.*

¶ *Primus validus, tollitur per ſequentem inualidum in vltimis voluntatibus, c. 64. numer. 27. Inutilis perinde voluntatem declarat, ac vtilis, c. 64. num. 23.* ¶ *Omnis habetur pro facto, in præiudicium eius, qui præſtat impedimentum, c. 38. numer. 5.* ¶ *Quod ſit purus, vel conditionalis, paria ſunt purificata conditione, vt ex eo agi poſſit, c. 19. numer. 51. qui principaliter fit, inſpicitur, non qui acceſſoriè, & potius quod fit, quàm qui dicitur, c. 166. num. 22. c. 210. num. 4.*

Adipiſcendæ *remedium admittit articulum proprietatis, c. 1. nu. 13. 14.* vide Proprietatis.

Aditio *hæreditatis,* vide Hæreditatis aditio.

Aduerſarij *productiones dicuntur probatio probata, c. 58. num. 4.*

Adulterium *non priuat beneficio, ipſo iure, c. 62. num. 4. Nec ſufficit ad diſſolutionem matrimonij, ſed tantùm ad ſeparationem thori, c. 65. nu. 7.*

Aeſtimatio *inter coniuges operatur venditionẽ, c. 72. num. 48. c. 74. num. 2.*

Res in dotem data reſtituitur, niſi aliter cautum ſit, c. 74. num. 47. ¶ *Ipſa verò res, quando æſtimata non operatur venditionem, c. 72. nu. 49.* ¶ *In dubio, æſtimatio reſtitui debet, c. 72. num. 50.*

Vſusfructus quomodo facienda, vide l. hæreditatum vel vſusfructus Bonorum fideicommiſſi, vide Creditor.

In liquidatione legitimæ, quomodo facienda, vide Expenſæ.

Aetas *24. annorũ requiritur ad beneficia ſacerdotalia, c. 69. n. 21.* ¶ *Ad curatã 25. c. 200. n. 2.*

Aetatis *prærogatiua,* vide Prærogatiua.

Affinitas *vt contrahatur,* vide Matrimonium.

¶ *De iure naturali non impedit matrimonium, etiam in primo gradu lineæ tranſuerſæ, c. 71. n. 3.*

Aggeres *intra quod interuallum fieri poſſint, c. 57. nu. 37. fieri poſſunt, vt flumen reducatur in priſtinum & antiquum alueum, ibid. n. 39.*

Agnatio *probatur per coniecturas, indicia, & præſumptiones, c. 1. nu. 61. c. 3. nu. 59. 60. 61.* ¶ *In antiquis, per verba enunciatiua, c. 1. n. 62. in antiquiſſimis per teſtes de auditu, famam, conſanguineos, inſignia, & nomen, c. 1. num. 64. 65.*

¶ *Vt plenè probetur, probationes diuerſæ ſpeciei coniunguntur, c. 3. num. 63.*

Agnationis *conſeruatio an præſumatur in maioratibus, c. 1. n. 208. 209.* ¶ *Ex qualitate maſculinitatis quando, & quomodo præſumatur, c. 1. nu. 210. 211.* ¶ *Conſeruandæ ratio quomodo procedat, c. 23. nu. 23.* ¶ *An operetur extenſionem,* vide Extenſio. ¶ *Infertur ex vocatione agnatorum*

poſt deſcendentes, c.160.num.7.9. & ex vocatione maſculorum duntaxat in omnibus gradibus, ibid.num.5.c.15.num.7.

¶ Et cognationis, hodie nulla eſt differentia, c.1.num.42.

¶ Agnationis ratio an perpetuet fideicommiſſum, c.52.n.35. & vide Fideicommiſſum.

Agnatus quomodo admittatur ad feudum hereditarium, & alias quaeſtiones in materia feudali, vide Feudum.

Agrorum vniuerſitas quando conceſſa cenſeatur, c.103.num.5.

Alapa quando ſit atrox iniuria, vel leuis, c.91.n.1.2. data ſacerdoti, dicitur leuis, & quae ſit eius poena, ibid.n.3.4.5.

Albini ſeu exteri in Gallia ſunt incapaces beneficiorum, c.63.nu.3.4. ¶ Teſtari non poſſunt, ſi liberos non habent, c.142.num.9.

Alienatio rerum Eccleſiae, vide Eccleſiae.

Fundi dotalis, vide Fundus. ¶ Bonorum propriorum quando dicatur in fraudem creditorum, & non ſubſiſtat, c.198.nu.11.13.14.c.203.n.6.7. ¶ Nulliter facta, ab ipſomet qui fecit, impugnari poteſt, c.166.n.30.

Alienationis nomine continetur donatio in materia feudali, c.26.nu.72. Prohibitio perſonalis quando fiat realis, c.23.nu.29.35.46.47. ¶ Facta filijs, non extenditur ad nepotes, licet adſit dictio perpetuò, c.23.nu.34.49. ¶ Prohibitio, cum ſubſtitutione in caſum contrauentionis, ſubiecta ſubſtitutioni, ſi ſine liberis, hac deficiente, an prohibitio, & ſubſtitutio adiecta deficiant, c.23.num.43.44. ¶ Prohibitio cauſata, cauſa ſonante perpetuum & graduale fideicommiſſum, illud non inducit, niſi in caſum contrauentionis, c.23.nu.50. ¶ Prohibitio facta ab homine, intelligitur de voluntaria, c.182.nu.19. Prohibitio appoſita in primo gradu, extenditur ad alios, ibid.num.20.

Alimenta iuxta ſtatum & qualitatem perſonae aſſignanda ſunt, c.70.nu.3.c.157.nu.10. quomodo taxanda, c.70.n.4.c.157.n.4. ¶ Praeſtita priuigno praeſumuntur animo repetendi, c.174.n.10. ¶ Debentur viduae intra annum luctus, c.77.nu.38. ¶ Vidua pauper, illa petere poteſt, etiam non probato intereſſe, c.211.n.8. ¶ Non debent pro illis vendi praedia magni valoris, & modici fructus, c.157.n.5. ¶ Debentur ex fructibus, quibus vno anno non perceptis, nec illa debentur, ibid n.6. In illis filij praeferuntur matri, ibid.n.7. ¶ Non debentur filio habenti aliunde, vnde ſe alat, c.83.nu.6.

Alueus fluminis quid ſit, c.57.n.36.

Ambiguitas circa qualitatem legati, & legatarij, valide declaratur coram duobus teſtibus, c.54.n.1. ¶ Contractuũ declaratur ex obſeruantia ſubſecuta, c.96.nu.14.

Andegauiae Ducatus. de eo ſcitu digna, c.57.nu.31.

Animalia quae vxoris ſunt de tempore matrimonij, illi pereunt, niſi per maritum vendita ſint, & pretium per illum receptum, c.70.nu.9.

Antecedens qui vult, vult etiã & cõſequẽs, c.12.n.9.

Appellatio à ſententia ſuper poſſeſſorio, in maioratu, datur ad vtrumque effectũ, c.1.n.12. ¶ Geſta pendente appellatione notoriè friuola, reuocanda ſunt, c.11.n.21. ¶ Geſta intra decem dies ad appellandũ, quando reuocanda ſint, ibid.n.22.23. ¶ Nõ datur niſi à grauamine irreparabili c.61.n.1.

¶ Quando non recipiatur, ibid.n.3. Eius, cuius non intereſt, non admittitur, c.137.n.1. ¶ Tanquam ab abuſu à quo tẽpore introducta ſit in Gallia, & quando permiſſa, ibid.n.11.

A denegatione remiſſionis cauſa, datur ad vtrumque effectum, c.61.nu.2. Vide ſententia, verſic. ſi ſuper.

Arbitrium Iudicis regulatur ſecundùm ius, rationem, & aequitatem, & iuxta arbitrium boni viri, c.12.nu.2.3.4.c.157.nu.1.2.3.

Argumentum ab emphyteuſi ad feudum, & è contra, non valet, c.1.num.119. ¶ A primogenitura Veteris Teſtamenti ad noſtram non valet, c.1.n.234. ¶ Ductum ex l. Publius §.1.ff.de condit. & dem. ſi grauauit filium, multò magis nepotem, non eſt verum, c.23.n.52. ¶ Negatiuè, non poteſt quis habitum dare, vota vel profeſſionem recipere, ergo nec beneficia conferre, non valet, c.72.n.37. ¶ A maiori ad minus negatiuè, non valet, c.102.n.42. ¶ A pupillo ad dotem, non valet, c.72.nu.37. ¶ De legato ad donationem valet, c.7.n.23. ¶ Ab abſurdo validiſſimum eſt, c.20.n.17. ¶ Hoc caſu non loquitur ſubſtitutio, valet in fideicõmiſſis, c.23.n.26.

¶ Negatiuè à Iuriſdictione ad collationem, affirmatiuè verò à maiori ad minus, validè concludit, c.60.n.15. ¶ Ab eo quod communiter fit, concludenter ducitur, c.64.nu.22.

¶ A maſculis primi gradus, ad maſculos alterius lineae, non valet ad excluſionem foeminarum, nec de ſimili ad ſimile, nec de gradu ad gradum, c.1.num.192.194.c.5.n.23.

¶ A contrario ſenſu quando ducendum, c.118.num.10.

¶ In contractibus, à contrario ſenſu, nõ procedit, c.118.n.13.

¶ A contrario ſenſu, eſt coniecturale, ibid.n.14. ¶ In contractibus, valet à contrario ſenſu, niſi repugnantia, vel correctio reſultaret, c.215.n.5. ¶ Sophiſticum eſt, non vocauit filios, ergo excluſit nepotes, c.23.nu.14.

Arma, & nomen ferendi onus, vide Fideicommiſſũ.

Arreſtum in Gallia, olim poſt annũ, nunc verò poſt ſex menſes, impugnari nequit per ſupplicationem, quam vulgò Requeſte ciuile vocant, c.162.n.3. limita nu.14. ¶ Super tranſactione, nihil adijcit, neque dat nouum titulũ, ibid. n.7.

Articuli quando reijciendi ſint, c.14.nu.2. In dubio ſunt admittendi cum clauſula ſaluo iure, ibid n.3. Quando ſunt hinc inde producti, qui veniant admittendi, ibid.n.8.

¶ Plures pro vno habentur, ſi idem continent, & vnum factum, c.46.n.47.c.47.n.11.

Aſcendentes aequaliter ſuccedunt liberis, vndecumq; bona prouenerint, c.125.num.16.

¶ Inter eos, non eſt locus repraeſentationi, c.204.n.2.

Aſcendentium legitima, vide Legitima.

Aſſertioni ſummi Pontificis, etiam per verba enunciatiua, ſtandum eſt in antiquis, etiam in praeiudicium tertij, c.3.num.88.

Attentata vt ſint, requiritur litiſpendentia, & nouum factum, & ſpecialis ſcientia totius negotij, c.11.n.26.27.36. lite, vel appellatione pendente, etiam per iudicem, in primis ſunt reuocanda, c.11.n.43. ¶ Non reuocantur ſi notoriè cõſtet de iure rei, vel non iure actoris, c.11.n.3.7.8. vel actus qui dicitur attentatus, factus eſt de conſenſu partiũ, ibid.n.25. ¶ Suſpendenda ſunt vſq; ad finem cauſae principalis, ſi illam concernũt, vel ab ea dependent, ibid.nu.32. itẽ quoties proceditur ſola facti veritate inſpecta, ibid.n.33. item ſi altiorem requirunt indaginem, ibid.nu.34. ¶ Non attentat, qui continuat, c.11.n.18.19.29.39.45.c.12.nu.11. ¶ Qui ius ſuum corroborat, vel nouum acquirit, c.11.n.20. ¶ Qui facit actum in cauſa diuerſa, ibid.n.24.39. ¶ Qui ius ſuum proſequitur, ibid.n.28.

¶ Iudex procedens ad vlteriora, quando appellatio eſt notoriò friuola, c.12.n.7. nec qui aliquid facit in conſequentiam, ſaltem ante inhibitionem, c.12.nu.6. nec qui aliquid facit, etiã poſt inhibitionem, in re ſeparata, c.11.n.31.

Attentatorum reuocatio multas patitur exceptiones c.11.num.44.

Ad cauſam attentatorum, tertius nunquam admittitur, niſi de ſuo intereſſe docuerit ſemplenè, c.11.nu.50.

Atteſtationes in vno iudicio factae, & inter alias perſonas, an & quã fidẽ faciant in alio, & inter alias, c.1.n.138.139.c.3.n.14.c.126.n.4.5. ¶ Non publicatae non faciunt fidẽ in alio iudicio, etiam inter eaſdẽ perſonas, niſi iudex ſit ſuccedaneus, c.1.n.154.c.3.n.20. limitatur, c.1.n.155. & ſeq. ¶ Factae in cauſa ciuili, nõ faciũt fidẽ in criminali, contra verò ſic, c.126.n.2.3. ¶ Eas producens, cenſetur articulos produxiſſe, qui ſi in actis reperiantur, perinde contra eum fidem faciunt, ac ſi eos produxiſſet, c.16.n.14.

Auenio aliàs fuit Reſpublica, c.57.n.2. eius territorium aliàs protendebatur inter territoria Caſtri-reinaudi, Barbentane, & Rognonaſſij, ibid.n.1.5.6.13.14.

Epiſcopus illius aliàs recognoſcebat ſolum Imperatorem, & ſalua Imperiali iuſtitia, & ſupremo dominio, habebat

omnia

omnia iura Imperialia, ibid.n. 3.

A quo tempore cœperit recognoſcere Comitem Prouinciæ, ibid. num.4.

Carolus IV. Imperator, quem Comites Prouinciæ in ſupremum Dominum recognoſcebãt, donauit ſummo Pontifici, & Eccleſiæ Romanæ omne ius quod habebat ſuper dicta ciuitate Aueniomis, & caſtris à Regina Ioanna venditis ibid.n.7.

Aueniomis integrum dominium quomodo ad Reginam Ioannam pertinuerit, & quomodo Comites Tholoſæ, & Barcinonæ inter ſe diuiſerint, quæ Comites Prouinciæ poſſidebant, ductis in vxores Dulcia, & Fatide filiabus Gilberti Comitis Prouinciæ, ibid.n.8.

Quo tempore deſiit eſſe Reſpublica, ibid.n.9.

Aueniomis, cùm vendita fuit per Reginam Ioannam, quæ erat Comitiſſa Prouinciæ, & dictæ ciuitatis domina, omnia Regalia, & flumina tranſlata cenſentur, præſertim quia in fauorem Eccleſiæ Romanæ, & ex clauſulis prægnantibus, quæ id important, ibid.n.42.

Augmentum, *eſt eiuſdem naturæ, & conditionis, cuius eſt res, cui accedit, & vtitur eodẽ priuilegio, maximè quando eſt conuentionale, c.107 n.16.17. ¶ Intrinſecum ex beneficio temporis, auget legitimam c.160.n.26.*

Dotis ſpectat ad liberos æqualiter, c.180.n.17. ¶ Dotis, & iocalia, mater conuolans ad ſecunda vota, reſeruare tenetur filiis primi matrimonij c.204.n.9. ¶ Regulatur iuxta naturam dotis, c.227.n.2. De augmẽto dotis, vide nonnulla in verbo lucrũ, *& in verbo* Pater, *vbi quod non tenetur reſeruare filiis primi matrimonij, & in verbo* lucrũ, *quod mater nõ tenetur reſeruare, quatenus eſt reciprocũ, & idẽ in verbo* Vidua.

Auus, *ſuccedit nepoti prædefuncto, cum fratre eiuſdem c.139.n.22. ¶ Cenſetur contemplatione filij neptem dotaſſe, c.191.n.7. ¶ Excluditur per matrem, etiam quoad bona per ipſum donata, c.204.n.4.*

Auia, *quæ conuolauit ad ſecunda vota, ante mortem nepotis, vel neptis, quomodo illis ſuccedat, c.64 n.30.31.*

Authentica, *res quæ C.commun.de legat. ceſſat in feudo ex pacto & prouidentia, ſunt & in maioratibus, c.3.n.48. 99.c.16.n.50.51.c.17.n.9. dicta auth non procedit in nepotibus, niſi teneant locum primi gradus, c.134.n.4. non procedit, niſi agatur de deſcentibus fideicommittentis, c.132.n.1.2.3. dicta auth Res quæ explicatur, ibid.n.5. & ſeqq procedit non obſtante prohibitione alienationis, licet fideicommiſſum in contractu appoſitum ſit, c.198.n.20.21. Licet agatur de dote confeſſata, ſi certa conſtitutio præceſſerit, & dos ab alio, quàm ab vxore, conſtituta ſit, ibid. n.22. procedit, licet dos poſterior ſit fideicommiſſo, c.77.n.1. & ſeqq. c.182.n.4.5.11.18. quod extenditur ad augmentum, & iocalia, ibid.*

Eiſdem pœnis C.de ſecund.nupt. quando habeat locum, c.110. n.19.20.

B

BArones *ſunt in duplici differentia, c.1.num.260.261. ¶ Baronum vox æquiuoca eſt, aut enim generaliter ſumitur, & tunc continet Duces, Marchiones, & Comites, aut ſpecialiter, & tunc certis locis adſcripti ſunt, c.4.n.45.*

Baroniæ *de iure feudorum generaliter ſumptæ, ſunt indiuiduæ, ſpecialiter autem diuiduæ, c.4.n.47.*

Bella *inter Clodoueum Regem Francorum, & Gondebaut Regem Burgundiæ, c.57.n.43.*

Belli *& mortalitatis tẽpore, præſcriptio dormit, c.96.n.6.*

Beneficiatus *æquiparatur fructuario, c.166.n.9.*

Beneficium *quale ſit, cognoſcitur ex fundatione, vel prima prouiſione, c.146.n.4.*

Requirens reſidentiam, quamuis ſimplex, eſt incompatibile, licet in diuerſis Eccleſiis, c.59.n.4.6.12. ¶ Sub eodem tecto, eſt incompatibile, ibid n.7.

Vniforme, ſub eodem tecto, eſt incompatibile, ibid.num.8. contra n.9. ¶ Vniforme quod dicatur, ibid.n.10.

Incompatibile quando vacet per adeptionẽ ſecundi, ib n.11.

Difformia in eadem Eccleſia retineri poſſunt, ibid.n 8.

Impropriè dicitur, quod eſt amouibile ad nutum, vel poſt certum tempus, c.87.n.2.

Propriè ſumptum, perpetuum eſt, ibid.n 1.

Deuolutum, nec reſignari, nec conferri poteſt, c.69.n.19.

Vnitum, ſequitur naturam principalis, nec in eo requiritur ordo, qui aliàs fuiſſet neceſſarius, ibid.n.3.22.c.195. n.3. ¶ Eius valor quando exprimendus ſit ad validitatem vnionis, c.137.n.20. ¶ Vniti poſſeſſio, propria authoritate capi poteſt, ibid.n.21. ¶ Diuerſarum diœceſium, de iure communi vniri poterant, in Gallia tamen requiritur conſenſus Regis, ibid. num.24.

Regulariter voluntariè confertur, & certis tantùm caſibus neceſſariò, c.170.n.2.

Sæculare præſumitur, niſi contrarium probetur, c.197.n.2. ¶ Sæculare, ſæcularibus conferri debet, c.60.n.1.7.

Regulare, regularibus conferendum eſt, ibid. ¶ Et per ſuperiores regulares, ibid.num.2. quandoque tamen per ſæculares, ibid.n.4.5.6.

Regulare, hodie etiam non profeſſis conferri poteſt, dummodò poſtea habitum ſuſcipiant, & profeſſionẽ emittant, ib n.11.

Sæculare, quandoque per regulares conferri poteſt, ibid.n.3.

Regulare, quando ſæculariſatur, omnia ſuper quibus non eſt prouiſum, remanent in priori ſtatu, c.200.n.4.

Reſeruatum, vacans ſede vacante, non eſt reſeruatum, & ab Ordinario conferri poteſt, c.137.n.19. ¶ Reſeruatum dicitur, à Protonotariis, etiam per legatos creatis, poſſeſſum, c.29.n.8.

Sacerdotale, non poteſt obtinere, niſi qui attigit annum 24. c.69.num.20.

Curatum, non niſi, qui attigit 25.c.200.n.2. ¶ Curatum non dicitur Epiſcopatus, c.206.n.7.

Beneficij *collatio facta non ſeruata forma, vel qualitate in fundatione ſtatuta, nulla eſt ipſo iure, c.146.n.5. & quoties nulla eſt, ceſſat regula de Pacificis poſſeſſoribus, c.146 n.8. & 9.*

Beneficij *collatio, contempto patrono facta, quando per eius conſenſum tacitum, vel expreſſum, validetur, c.24.n.1.c. 201 n.6. ¶ Facta à poſſeſſore, præfertur ei quæ facta eſt a vero collatore, c.59.n.16.*

Capacitas ad obtinendum beneficium adeſſe debet, de tẽpore prouiſionis, nec poſtea ſuperueniẽs quidquã operatur, c.201.n.3.

Beneficij qualitas mutatur intra 40. annos, ſi non conſtat de vera, c.60.n.5.

Ex quibus beneficium vacet ipſo iure, vel non, c.62. & vide Confidẽtia. Sacrilegium. Simonia. Sortilegium.

Penſio ſuper beneficio. vide in littera P.

Bona *dicuntur deducto ære alieno, c.79.n.5.c.129.n.19.*

Applicari debent illi, cuius contemplatione ab aliquo auferuntur, c.118.n.1.10. ¶ Per aliquem acquiſita conſolidantur cum illius patrimonio, c.125.n.13.

Profectitia ad ſolum patrem pertinent, ſi naturam peculij retinuerint, c.128.n.4.22.

Paterna paternis, materna maternis, quando ſint danda, c.125.n.5.6.23.25.

A patre donata ſtudij cauſa, dicuntur quaſi caſtrenſia, ibid. num. 3.

Quæ iure ſucceſſionis tranſeunt in filium, vel nepotem, dicuntur vnita, nec eorum ſeparatio peti poteſt, ibid.n.15.

Prohibita alienari, quando poſſint alienari, c.198.n.17.

Bona fides *excuſat à delicto, c 61.n.10. ¶ Non requiritur in conſuetudine, c. 47.n.16.limit.n.17.*

Bulla *præceptiua, & in corpore iuris inſerta, præſumitur vſu recepta, c.166.n.18. ¶ Non publicata an liget, c.29.n.11. ¶ Vſu non recepta an liget, ibid.n.13.*

C

CApacitas *ad beneficia,* vide Beneficium.

Caput 1. *de eo qui ſibi & hæredi.in vſib. feudo explicatur, c.2.n.63.*

c.1. de duob.fratrib.à capit.inueſt.explicatur, c.2.n.64.

c.1. de ſucceſſ.fratrum.explicatur c.2.n.66.c.3.n.34.

c. Is qui fidem ext.de ſponſalib. ſublatum eſt per Concilium Tridentinum, c.32.n.9.c.35.n.4.

c.Vltimum, verſ. legitimè ext.de conſuetudi. explicatur c. 46.num. 49.

*c. Cum Eccleſia. ext.de cauſ poſſeſſ & propriet. explicatur c.46.n.*30.

*c.Auditis. ext.de præſcriptionib. explicatur c.46.num.*51.

*c.Clericos. ext. de offic.Vicarij.explicatur c.63.n.*21.

*c. Imperialem de probib. feud. alienat. non procedit, niſi in Baronijs magnis, imò hodie in illis conſuetudine abrogatum eſt, etiam de iure feudali c.16.nu.86.87.per totam Italiam abrogatum eſt,c.3.nu.*202.

*c.in aliquibus.c.vt de ſucceſſionibus.c.ſi aliquem. c. conſtitutionem, & c. volentes in conſti. Siculis, explicantur, c.2. num.*48.

Canonicus *an poſſit cogi ad miſſam ſingulis diebus celebrandam, c.202.n.6.*

¶ *Regularis beneficia curata obtinere poteſt,c 60.nu.13.*

Capellania *vnita beneficiaturæ, aſſumit eius naturam, c.69.num.2.*

¶ *Quando ſit ſacerdotalis, c.146.num.4.*

Capitulum *eſt inferior Ordinarius, nec prætendere poteſt facultatem conferendi, iure naturali, ſiue communi, nec comprehenditur in reſcriptis gratioſis, c.58.n.1.*

Et Epiſcopus faciunt vnum corpus, c.27.num.3.

Etiam cum Prælato, non poteſt de grauibus negotijs ſtatuere, ſine licentia Sedis Apoſtolicæ, c.68.n.9.

Non poteſt ſtatuere contra Epiſcopum, vel generalem ſtatum Eccleſiæ, c.27.n.15.

Carolus IV. Imperator, vide Auenio.

Caſtrum *dum dicitur, vniuerſitas bonorum, & rerum ſignificatur, c.7.num.2.*

Dum datur, ea quæ illi accedunt continentur, ibid.n.8.

Conceſſa iuriſdictione caſtri, territorij etiam conceſſa cenſetur, c.8.num.1.

Qui dat, omne ius ſuum transfert in accipientem, ibid.n.3.

Quando datur cum tota iuriſdictione, omnia iura in vim iuriſdictionis & dominij ad donantem pertinentia, transferuntur, c.8.n.5.c.9.n.7.10.12.24.25.

Caſtrum *cuſtodire quis debeat*, vide Subditi.

Cauſa *limitata, limitatum producit effectum, c.1.n.216.*

¶ *Principalis, regulat executionem, c.52.n.14.*

¶ *Originalis, ſemper eſt inſpicienda, c.153.n.3.*

¶ *Falſa, non vitiat contractum, nec legatum, c.166.n.13.*

Cautio *Mutiana, ſeu de adimplendo, locum habet in diſpoſitione modali, c.106.n.2.* ¶ *De adimplendo, ſub hypotheca bonorum, ſufficit, ibid.nu.4. & admittitur non idonea, in defectum fideiuſſorum. ibid. num.5.*

Ex titulo, Vt legato vel fideicom.nom.caueat. *non eſt in vſu, ibid.num.8.*

Cedens *tenetur tradere ſcripturas ceſſionario, quibus poſſit conuincere ceſſum, c.214.n.7.*

Cedens nomen, vide Nomen.

Non tenetur de facto Principis, c.190.n.5.

Cenſus annui, ſiue reditus, ſunt res incorporales, c.72.n.15.

Sunt fructus ciuiles, nec dicuntur pendere, ſed dietim debentur, c.72.n.42.

Sunt triplicis generis: vel enim conſtituuntur ſuper certo fundo, de fructibus illius exſoluendi, & tunc cenſentur immobiles, c.72.n.6.9. vel promittuntur tantũ actione perſonali, & tunc non cenſentur inter immobilia, niſi quando iura & actiones eorum naturam induunt, ibid.num.7.10. vel præter actionem perſonalem, adeſt hypothecaria, quod fit duobus modis, vt n.8. & hi quando ſint mobiles, num.11.

Cenſentur inter immobilia, quando neceſſariò inter mobilia vel immobilia habendi ſunt, alias tertiam ſpeciem conſtituunt c.72.n.1.2.3.c.75.n.1.2.3. ideóque in dotem conſtituti, ſtatim reſtituendi ſunt, dicto n.1.c.72.

Debiti actione reale, vel mixta, an ſint inter immobilia, c. 72.n.13.c.75.num.10.

Apud Andes, & Armericos cẽſentur immobiles, c.148.n.12.

In terminis conſuetudinis Pariſienſis, quales ſint, c.148.n.8. quid in terminis iuris communis, ibid.n.9.

Mobiles cenſentur ex eo quòd ſunt redimibiles, ſed non ex eo tantùm, c.72.num.14. Et dum tertiam ſpeciem conſtituunt, c. 194. num.13. Item per domum Pariſienſem venditi, c.148. num.13.

Item in Prouincia conſuetudinaria, c.75.nu.8.

Generaliter impoſiti, actionum inſtar cenſentur, c.75.n.7.

Super domanio Regis conſtituti, quales ſint, c.148.num.14.

Minoris, vel vxoratæ, immobiliũ naturam ſequuntur quoad alienationem, non ſi de ſucceſſione agatur, c.148.nu.5.

Cenſuum reductio, ſeu damnum, ſi accidit culpa ceſſionarij, eius periculo cedit, c.190.num.1.

Eorum arreragia, mortuo patre, ſpectant ad filios, conſ.148. num.34.38.

Decurſi habentur prò perceptis, ideóque inter mobilia computantur, c.151.num.1.

Non exacti, dicuntur fructus pendentes, quando debentur ratione fructuum naturalium, ibid.num.2. quorum ſolutionis dies venit tempore vſusfructus, ſpectant ad fructuarium, vltimi anni, diuiduntur pro rata, c.151.nu.3.

Collecta ſuper cenſibus impoſita ſolui debet in loco deſtinata ſolutionis, c.72 nu.5.c.75.nu.5.c.194.num.1.

Cenſus Eccleſiæ reducens, vide Extrauagans.

Ceſſio *rei cenſualis, cum expreſſo onere cenſus, dicitur ſimplex & gratuita, c.129.num.8.*

Ceſſionarius *non habet plus iuris, quàm cedens, c. 159.num.10.* ¶ *Eius periculo cedunt damna, quæ facto vel culpa illius accidunt, vel ex facto Principis, c.190.num.3.5.*

¶ *Actionem habet contra cedentem, qui rem ceſſam exegit, c.214.num.45.* ¶ *Excluſus, recta via contra cedentem agere poteſt, ibid num.6.*

Chronicis *in iudicando & conſulendo creditur, c.2. num.47.*

Chorus *Eccleſiæ an poſſit mutari ſine conſenſu capituli, c.202.num.5.*

Ciuitas *obligatur ex contractu per ipſam inito, præſertim ſi adſit decretum Principis. c.120.num.2.*

¶ *Eius conſilium liberè de rebus illius diſponere poteſt, etiã abſque licentia Principis. ibid. num.1.*

¶ *Eius decuriones donare non poſſunt, ibid.num.4.*

Læſa reſtituitur, ibid.nu.5. & 11. fallit ſi adſit iuramentum, ibid.n.13. ¶ *Debet tamen reſtitutionis beneficium intentare, intra quadriennium a die contractus, vel quo officiales, qui illum inierunt, in officio eſſe deſierunt, ibid.n.14.*

Eius contractus cenſetur approbatus ex adimplemento ab vtraque parte, ibid. num.15.

In actibus ſucceſsiuis, etiam non ſeruatis ſolemnitatibus, obligatur, ibid.num.18.

Locatio rerum ipſius, ad tempus, ſine ſubhaſtationibus fieri poteſt, ibid. num.16.

Citatio *in ſententia non præſumitur ex antiquitate temporis, ſi non enuncietur ſaltem in genere, vel non ſit in forma probante, c.1.num.247.*

Clam *fieri non dicitur, quod fit coram teſtibus, vel de quo conficitur inſtrumentum, c.229.num.6.*

Clauſula *ſubſequens, ſiue adiecta, non eſt ita interpretanda, vt corrigat præcedentia, niſi expreſsè dicatur, c.2.n.101.102.*

¶ *Superflua vitanda eſt, c.165.nu.4.* ¶ *In primo gradu appoſita cenſetur in ſecundo repetita, c.178.n.7.* ¶ *Inſolita arguit ſimulationem, c.198.n.9.* ¶ *Acceſſoria regulatur iuxta principalem c.37.nu.10.* ¶ *In principio appoſita, influit in ſequentia, c.43.num.14.*

Cui legitimè dederit, nihil habet commune cum dictionibus futuris dominis, *c.2.n.105.*

Pro ſe, & hæredibus quibuſcumque, æquiparatur clauſulæ, & cui dederit, *c.2.num.122.*

Pro ſe, & hæredibus quibuſcumque, vel omnibus, quid operetur, c.2.num.123.

Pro

Pro ſe, hæredibus & ſucceſſoribus, conſtituit feudum abſolutè hæreditarium, ibid. num. 12. 51.

Pro ſe, & hæredibus, non comprehendit extraneos ſine actu extrinſeco emphyteuta, c. 138. nu. 5.

Qui de iure ſuccedere debent, vt reſtringat dictionem vniuerſalem, relatiuum qui, *ad illam referri debet, conſ. 2. numero 130.*

Qui de iure, in conceſſione appoſita, intelligitur de conſuetudine, quæ ſeruatur in patria, c. 2. n. 132. 146.

Qui de iure, appoſita, non dictioni omnes, *ſed dictioni* ego, *non reſtringit, ſed ampliat, c. 3. num. 119.*

Qui de iure, data conſuetudine, qua feuda ſunt inſtar allodialium, intelligitur de ea, non de iure feudali, conſ. 3. num. 121.

Qui de iure, explicatur, c. 16. num. 62. 65.

Qui de iure, intelligitur ſecundùm conſuetudinem in patria vigentem, c. 17. num. 24.

Omnibus, & quibuſcunque, operatur vt fœminæ admittantur ad feuda, c. 2. num. 140.

Cui ius dabit, conſtituit feudum hæreditarium, c. 2. num. 131.

Cui ius dabit, & clauſula ſucceſſores *admodum differunt, c. 2. num. 148.*

Cui ius dabit, conſtituit feudum ſtrictè hæreditarium c. 3. num. 120.

Quibus dederis, & pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque, *æquiparantur, & vtraque conſtituit feudum abſolutè hæreditarium, c. 2. nu. 147.*

Futuris dominis, ampliat, conſ. 2. numer. 99. conſ. 3. numero 111.

Cum medietate fructuum, ampliat verba præcedentia, c. 7. num. 18. 20. 24. 26.

Poſt mortem, vel mentio mortis, non operatur tranſmiſſionem, c. 20. num. 19.

Ordine ſucceſſiuo, inducit fideicommiſſum in perſona nepotum, c. 23. num. 32.

Si ſuperuixerit, & poſt mortem, *differunt, conſ. 20. numero 12.*

Si & quatenus videatur, adiecta proteſtationi de dicendo contra perſonas, & dicta teſtium, à parte aduerſa non acceptata, operatur vt vnicus teſtis plenè probet contra producentem, c. 46. num. 60.

Omni fictione ceſſante, vel ex legitimo matrimonio, operatur ne monaſterium ſit loco filij, ſi dictum eſt de filijs legitimis & naturalibus, c. 64. num. 16.

Ex ſuo proprio corpore, excludit nepotes, c. 89. num. 5.

Ex legitimo matrimonio, videtur reſtringere dictionem liberorum ad filios primi gradus, c. 89. num. 6.

Rebus ſic ſtantibus, ſubintelligitur in omni diſpoſitione, etiam conuentionali, & iurata, c. 96. nu. 11.

Vocatus vocandus, quid operetur, c. 157. n. 22. 23.

Decreti irritantis, in confirmatione appoſita, quid operetur, c. 68. num. 10.

In executiuis, vel acceſſorijs poſitu, non mutat naturã formulæ principalis, in materia feudorum, c. 2. n. 128.

Clauſula Codicillaris *an validet teſtamentum, in quo poſthumus ignoranter præteritus eſt, ſaltem in vim fideicommiſſi, c. 108. num. 1. 2.* ¶ *Quid ſi de illis in ſpecie, vel in genere cogitatum eſt, ibid. num. 3.* ¶ *Suſtinet teſtamentum, ſiue filius exhæredatus ſit ſine cauſa, ſiue cum cauſa, ſed non legitima, c. 109. num. 31.* ¶ *Concepta per verba futuri temporis, ſuſtinet legata, & fideicommiſſa, conſ. 117. numero 4.*

Suſtinet teſtamentum præteritione patris, vel filij inualidum, c. 131. num. 6. Obliquat verba directa ad fideicommiſſum, c. 174. num. 13. ¶ *Operatur vt teſtamentum cæci, ſine ſolemnitatibus requiſitis, valeat in vim donationis cauſa mortis, c. 192. num. 4. 7.* ¶ *Cenſetur in teſtamento appoſita de voluntate teſtatoris, c. 221. num. 42.*

Vt ſuſtineat teſtamentum in vim donationis cauſa mortis, requiritur præſentia, & an ſola ſufficiat abſque acceptatione, c. 92. num. 1. & 3.

Clauſula caſſans & reuocans, *in ſubſequenti teſtamento appoſita, non reuocat donationem cauſa mortis omnium bonorum præſentium & futurorum, c. 192. n. 16.*

Clauſula derogatoria, *tacitè ineſt in teſtamento inter liberos, c. 109. nu. 3.*

Clauſula omni meliori modo, *facit, actum valere ex omni capite, quo fieri poteſt, c. 125. nu. 36. c. 128. nu. 12.* ¶ *Idem operatur, quod codicillaris, c. 139. num. 7.*

Clauſula, *vt valeant iure cuiuſlibet alterius voluntatis, quo melius valere poſſint, in codicillis appoſita, ſuſtinet inſtitutionem filiorum in illis factam, c. 33. nu. 3.*

Cum abſolutione, ad effectum, reddit excommunicatum capacem gratiæ, ſi tamen per annum in excommunicatione ſteterit, gratia non ſuffragatur, c. 141. num. 5. 6.

Saluo iure tertij, ſemper ſubintelligitur in reſcriptis, c. 201. num. 4.

Salua gradus prærogatiua impedit repræſentationem, c. 358. num. 8.

Cui de iure, appoſita in promiſſione de reſtituenda dote, ſimpliciter facta abſque ſtipulatione, cenſetur facta in fauorem eorum, quorum intereſt, c. 154. num. 8.

Pleno iure, vide Falcidia.

Clerici *non poſſunt conueniri, niſi in quantum facere poſſunt, nec huic priuilegio renunciare poſſunt, c. 70. n. 1. 2.* ¶ *Æquiparantur fructuario, c. 144. nu. 5.*

Exercentes officium laicale, veniunt deponendi, & priuandi beneficio, c. 172. num. 5.

Deponentes contra laicum, in criminalibus, non probant, nec faciunt indicium, c. 216. nu. 1. 2. & fiunt irregulares, ibid. num. 3.

In ſubſidium tamen admittuntur, ibid. nu. 4. 5.

Tenentur ad munera patrimonialia, quæ rei principaliter imponuntur, c. 28. num. 9. quamuis incolæ, non tenentur ad ea quæ perſonis pro rebus imponuntur, ibidem, numero 15.

Clericum percutiens, vide Excommunicatus.

Coadjutori *non currit antiquitas, niſi exerceat, c. 93. num. 12.*

Cognationis, *agnationis, & ſexus nulla eſt differentia in iure Romano, c. 1. nu. 43.*

Cohabitatio *diuturna, data opportunitate recedendi, validat matrimonium per metum contractum, c. 65. numero 10.*

Cohæredes, *inter ipſos nulla eſt obligatio naturalis, c. 76. num. 18.*

Collaterales, *ſi ex conſtitutione Regni admittendi ſunt ad feudum, intelliguntur, qui ſunt collaterales vltimò defuncti, c. 3. n. 81.*

¶ *An veniant appellatione deſcendentium;* vide Deſcendentes.

Collatio *de quibus donationibus, & quando fiat c. 19.* ¶ *Fit æqualitatis ſeruandæ cauſa, niſi prohibeatur, ibid. numero 48.*

¶ *Ceſſat per dictionem* libera, *vel* liberè, *perinde ac ſi dictum eſſet,* ſine onere, *c. 79. num. 2. & ex coniecturis, ibid. num. 3. quæ quales eſſe debeant, c. 19. nu. 30. 31. 32. 33. 34. 36. 37. 41. 42.*

Quæ dicuntur de collatione, locum habent in imputatione; c. 79. numero 4. ¶ *Plura videbis in verbo,* Donatio.

Collectæ *vt validè imponantur, deſcripti in libro Caſtri, citari debent, c. 119. num. 2.*

Super cenſibus, ſiue penſionibus annuis, vide Cenſus.

Ad quas, & quando forenſes tenentur c. 28. num. 4. 5. 8. 11. 14. 16. 19. 20. vide Munera.

* 3

Collectiuè *vocati, non ſuccedunt, quandiu ſuperſunt vocati nomine proprio, c.113.nu.8.* ¶ *Dum vocantur liberi, vel qui ſunt de familia, quo tempore oporteat eos extare, c. 76.nu.2. quomodo ſuccedant,* vide ſubſtitutus, *verſic. Vocati.*

Colluſio *non præſumitur, & licet probetur ex coniecturis, hoc tamen non procedit, in ijs quæ publicè fiunt, c.11. num.40.*

Comitatus *quas dependentias habere debeat, c.4.n.51.* ¶ *Tholoſanus, & Venayſſinus,* vide in lit. T. & V.

Commendatarij *perpetui habentur vt titulares c. 69.n.11.12.c.137.num.17.c.195.n.1.2.*

Commiſſum *ſolus dominus directus allegare poteſt, c.201.nu.8.9.*

Commiſſiones *declarantur ex vſu & obſeruantia, c.63.num.14.*

Commodum *qui ſentit, debet ſentire & onus, c. 144 num.4.*

Commune *meum eſt, c. 165. numer. 8. contra numero* 10.

Communitas *dum aliquid acquirit aduerſus priuatum, fungitur vice priuati, & tunc intrat præſcriptio, non conſuetudo, c. 47.num.18.*

Comparatio *litterarum,* vide Scriptura.

Compendioſa *continet vulgarem & fideicommiſſariam c. 184. num.3.*

Complices *delicti, quando probent, c. 126. num.7.*

Conceſſio *in dubio refertur ad omne ius concedentis c. 7. num.7.* ¶ *Plena non reſtringitur per verba ſpecialia, quæ ſubijciuntur, ibid.num.19.* ¶ *Specialis magis reſtringit, & plus operatur, quàm generalis, c.111.num.4.*

¶ *Perſonalis, cum illa extinguitur, c.179.num.7.*

¶ *Ex quibus cenſeatur perſonalis, num.8.9.*

¶ *Principalis, non alteratur per acceſſoria, vel executiua c.3.num.117.* ¶ *Eius verba intelligenda ſunt iuxta conſuetudinem loci, c.2.num.104.*

Condemnatus *in contumaciam,* vide Contumacia.

Condictio ex lege, *vel in rem vtilis competit ad fideicommiſſum ex pacto inductum, in donatione, c.20. num.1.*

Condictio *indebiti,* vide Indebitum.

Conditio *cùm eſt purificata, perinde eſt, ac ſi non fuiſſet appoſita, vt agi poſſit, non vt collatio impediatur, c. 19.num.51.*

Expreſſa valdè differt ab ea, quæ tacitè ineſt, quoad effectum tranſmiſſionis, c.20.num.13.

Adimplenda eſt in forma ſpecifica c. 116. num.1.

Adiecta primo gradui, cenſetur in alijs repetita, c.121. num.15.

In fine poſita, quando referatur ad præcedentia, c.183. num.2.

Dum aduenit, ſubſtitutus exiſtere debet, vt admittatur, c.184.num.10.

Si ſine liberis, euaneſcit per exiſtentiam liberorum c. 160. num. 1. quamuis illi poſtea moriantur ſine liberis, c.1. num.134.

Si ſine liberis, an ſubintelligatur in collateralibus c.183. num.1.4. ¶ *An in ſubſtitutione vulgari, vel fideicommiſſaria ſubintelligatur, ibid.num.5.*

Iniuncta poſt emolumentum quæſitum, non ſeruat naturam conditionis, ſed modi, c.106.num.3.

Reſolutiua, vel ſuſpenſiua, quando dicatur, c.134.num. 14.15.16.20.

Mixta, retrotrahitur, c. 207.num.3.

Nuptiarum, an dicatur extitiſſe per matrimonium ſpirituale, c.64.num.18.19.20.

Confeſſio *à procuratore in vno iudicio facta, non probat in alio, c.1. num. 144.* ¶ *Procuratoris erronea nocet domino, ibid.num.150.*

¶ *Propria eſt maior probatio, quocumque alio inſtrumento, c. 19. num.40.* ¶ *Propria eſt probatio potentiſſima, c.185.num.4.*

Procuratoris erronea, quando reuocari poſſit, vel non, c.185.num.5.6.

¶ *An per heredem reuocari poſſit, c. 1. numer. 147. c. 3.num.17.*

¶ *Etiam inter eaſdem partes, non nocet in alio iudicio, nec heredi, c.1.num.145.*

Illam, qui impugnauit, non poteſt ſe eadem iuuare, c.3. num.18.

Erronea, ſemper, etiam per heredem, reuocari poteſt, c.16.num.30.

Confidentia *ante Conſtitutiones Pij IV. & V. non erat punibilis. c.127.num.9.*

¶ *Hodie Simoniaca duntaxat, eſt punibilis, ibid.num.10.*

¶ *Quomodo probetur, c.225.num.1.2.11.*

Per eam beneficium vacat ipſo iure, ibid. num. 3.

Confidentiarius *non ſolùm priuatur eo beneficio, ſed etiam alijs anteà obtentis, quod non ſeruatur in Gallia, c.127.num.11.12.*

Confiſcatio *includit iura conditionalia ex contractu, c.20.num.6.*

Congrua portio *Vicarij perpetui taxatur arbitrio Iudicis, c. 86. num. 1. 2. idémque ſeruatur in ea quæ datur Curioni ab Epiſcopo, vel Vicario perpetuo a Priore, ibid.nu.3.*

¶ *Augetur auctis oneribus, ibid.num.4.*

¶ *Quorum prædiorum, & emolumentorum ratio, in illa habeatur, ibid num.5.6.*

¶ *Licet non poſſit eſſe maior centum aureis, nec minor quinquaginta, tamen quandoque maior decernitur, ibid. num.7.*

Vicarij perpetui, quæ dicatur, & ſit, quid in eam imputetur, & quomodo taxanda, c.115.num 1.2.3.4.

Vide de Vicarijs Parrochiarum vnitarum, in verbo Parrochiæ.

Coniecturæ *quando ex verbis eliciuntur, verba talia eſſe debent, vt non poſſint ad multa referri, c. 19. num 31.*

¶ *Ad eas non recurritur, quando ſumus in claris, c. 160 num.11.*

¶ *Non ſunt ad libitum imaginanda, c. 23.num.12.*

Connexorum *idem eſt iudicium, c. 9. num.19.*

Conſenſus *requiſitus pro intereſſe conſentire debentis, ex interuallo præſtari poteſt, & probari per duos teſtes, c.156.n.3.4.5 c.191.num.5.*

Simplex non trahitur ad ius ſuperueniens, conſ. 222. num.2.

Conſignatio dotis *ob inopiam mariti non dicitur propriè reſtitutio, c.198.num.16.*

Conſilium *ciuitatis,* vide Ciuitas.

Conſtitutum, *eſt poſſeſſio vera, licet ficta, c. 215. num.3.*

Conſtitutio *pœnalis, aut correctoria non porrigitur vltra caſum expreſſum, c.29.num.6.*

Conſules *Ciuitatis non poſſunt donare, c. 120.nu.4.*

¶ *De re dubia tranſigere poſſunt, ibid.num 8.*

Conſuetudo *abuſiuè dicitur, quando ius aufertur vni, & acquiritur alteri, c.51.num. 1.3.*

Contra ius eſt ſtricti iuris, c.1. num. 162. c. 2.num.5.

Non requirit titulum, nec bonam fidem, c. 47.num.16. limita vt num.17.

Contra legem, requirit ſcientiam & patientiam ſuperioris, niſi ſit immemorialis, c.47.n.12. ¶ *Contra ius quomodo inducatur, ibid.num.14.c.119.num.3.* ¶ *Quomodo in extraiudicialibus, c.4.nu.18.* ¶ *Stante vario vſu, quomodo inducatur, c.4.num.15.16.*

Non

Non inducitur ſine poſſeſſione, c.51.num.15. ¶ *Nec ab eo qui caret iuriſdictione, c. 47.n.13.* ¶ *Nec à priuata perſona, vel Communitate, niſi ſuper ea eius diſponens inducatur, c.46.nu. 23.* ¶ *Non dicto de interpellatione, & denegatione, cum acquieſcentia, c.47.num.19.* ¶ *Ex non facto, non eſſe, vel ex non actibus, non inducitur, c.61. num.14.*

Probatur, per inſtrumenta, c.4.nu.4. ¶ *In dubio per mores Prouinciarum vicinarum, ibid.nu.3.c.3.n.65.123. in Gallia per decem teſtes deponentes, vt c.4.num.88.& ſeqq.* ¶ *Per teſtes quomodo probetur, c.47.nu.32.* ¶ *In deciſoriis plenè probari debet, c.46.num.72.73.* ¶ *Quod plenè probetur, eſt ferè impoſſibile, c.46.n.74.*

De probatione per teſtes, vide Teſtis.

Non probatur per iuramentum ſuppletorium, c.47. num.23.

Loci vbi actus fit, attendenda eſt in deciſoriis, c.208. n.10.& in contractus interpretatione, c.167.n.11.

Conſtituit ius commune omnibus hominibus, alicuius Prouinciæ, Regionis, vel populi, c.46.n.16.

Reſpicit communem vtilitatem, ibid.num.17.

Tantum valet, quantum ſonat, c.1.nu.162.

Per quam datur cauſa delinquendi, non debet ſeruari, c.196.n.4.

Non habet vim quoad bona ſita extra territorium, vbi recepta eſt, c.208.n.2. quando etiam ad illa extendatur, nu.6.

An liget forenſes c.28.nu.17.

Si vſu recepta ſit, ſufficit eam allegare, ibid.n.18.

Vt valida ſit, debet eſſe recepta in contradictorio, c.36. num.10.

Si certa non ſit in Prouincia, attenditur quæ viget in vicinis, ibid.num 8.

Generalis attendenda eſt, c.3.nu.123.

Notoria non indiget probatione, ibid. num. 8. 9. per quæ ſit notoria, n.5. quomodo probetur in antiquis, ib.n.6.

Difformis quando eſt, actus ſecundùm ius commune, intelligendus eſt, c.4.num.11. ¶ *In diuerſis attenditur fauorabilior, ibid.nu.17.*

Diuerſa quando reperitur in actibus, qui ſe inuicem compatiuntur, ex tali diuerſitate, non impeditur conſuetudo, c.4.n.19. ¶ *Vna tollit aliam, c.3.n.178.179.* ¶ *Nedum habet vim pacti, ſed eſt fortior pacto, ibid.n.182.*

Præſcripta aut completa non interrumpitur, licet aliquando contrarium obſeruetur, c.4.nu.20.

Contractus *Principum,* vide Princeps.

Verba & pacta, ita ſunt interpretanda, ne ſe ipſa deſtruant, c.77.num.25.

Indiuiduus eſt, c.96.nu.16. ¶ *Nec pro parte approbari poteſt, c.81.nu.10.*

Ligat, nedum priuatum, verùm etiam Principem, & eius ſucceſſores, c.96.num.1.

Semel approbatus, non poteſt improbari, c.81.n.11.

Celebratus non ſeruata forma ſtatuti, nullus eſt, c.92. num.3.

Strictius interpretandus eſt, quàm vltima voluntates, c.118.num.6.

Qui nullus eſt, non poteſt confirmari, c.120. num.7. ¶ *Nulliter factus, ab ipſomet qui fecit, impugnari poteſt, licet ſit nullus fauore alterius, c.168.nu.3.4.*

Non vitiatur ex falſa cauſa, c.166.nu.23.

Locus attenditur, cùm de ipſius interpretatione agitur, c.157.n.21. ¶ *Et iuxta illius conſuetudinem intelligendus eſt, c.77.n.15.c.96. n.15.c.102.num.9.c.105.num.1.* ¶ *Item in reſtitutione in integrum ex contractu, c.105.n. 3.* ¶ *Item in deciſoriis, & executiuis, ibid.n.3.4.*

Implementum, petere non poteſt, qui non adimpleuit, c.96.num.2.

Simulatio, arguitur ex clauſulis inſolitis, c.198.nu.9. ¶ *Et alienatione inter coniunctas perſonas, ibid.nu.14. ſimulatio verò quomodo probetur,* vide Simulatio.

Declaratur ex modo, & obſeruantia vtendi, c.63.nu. 14.c.96.nu.14.c.98.n.2.c.103.n.12.

Conditionalis, tranſit ad hæredes actiuè, & paſſiuè, c. 226.nu.6.

Contrahentes *in dubio præſumuntur ſe conformare diſpoſitioni iuris communis, c.19.nu. 49.* ¶ *Menſillorum imprimis inſpicienda eſt, c.134.nu.18.*

Contumacia *accuſati & condemnati, non tollit libertatem, nec ius ſucceſſionis, tam teſtamentaria, quàm legitima, c.121.num.4.*

Cumulatiuè *vocati,* vide Inſtituti.

Correctio *eorum quæ à partibus dicuntur, ſicut & legum vitanda eſt, c.2.nu.102.*

Et diſciplinæ regularis obſeruantia, de iure ſpectat ad ſuperiorem Monaſterij, ſeu Collegij regularis, c.59.n.1.

Criminum à Regularibus commiſſorum, ſi ab Epiſcopi iuriſdictione non ſunt exempti, ſpectat ad ipſum, aliàs ad ſuperiorem Monaſterij, ibid.nu.2.

Correi *in ſolidum obligati, quomodo liberentur, à præſtatione ſolidi,* vide Creditor.

Ex his, ſi vnus nihil recepit, ſi conueniatur in ſolidum, habet regreſſum contra eum qui totum recepit, conſil.211.num.5.

Creditor *cogi poteſt pro auro, monetam accipere, ſi talis ſit conſuetudo, c.102.nu.11.*

Hæres inſtitutus, & grauatus de reſtituendo, poteſt retinere de bonis fideicommiſſi, pro ſuo credito vel aliorum, quibus ſoluit, habita æſtimatione pro ſuo credito ad tempus aditæ hæreditatis, aliorum autem ad tempus ſolutionis, c.109.nu.18.c.182.nu.16.17.

Inter plures creditores eiuſdem temporis, ſiue ex eadem cauſa, ſiue ex diuerſis, præfertur is qui præuenit, & primò litem eſt conteſtatus, c.207.nu.1.2.

Per receptionem partis debiti ab vno ex correis in ſolidum obligatis, ſicut & per petitionem, an, & quando cẽſeatur cæteros liberaſſe à præſtatione ſolidi, c.211.n.3.4.

Ante conditionis euentum agere non poteſt, c.218.n.3.

Poſterior, an audiatur ſuper læſione, in venditione facta per ſubhaſtationem, & quæ læſio ſufficiat, c.209.n.5.

Crimen *nullum, ipſo iure, priuat beneficio, paucis exceptis, c.62.nu.3.*

Criminoſus, *an & quando beneficium reſignare poſſit,* vide Accuſatus.

Culpa lata *non ſemper æquiparatur dolo, c.114.n.9.*

Curatus *habet intentionem fundatam ſuper decimis, c.48.n.8.*

Curio *ſeu Vicarius perpetuus, debet habere congruam portionem, de qua,* vide Congrua portio.

D

DAmnum, *eius appellatione, quando veniat lucrum, c.229.n.23.*

Debitor *ex certo tempore, non poteſt ſoluere, nec exigi, ante tempus, c.227.num.2.* ¶ *Sub conditione, ante conditionis euentum, non niſi volenti, ſoluere poteſt, ibid. num. 3.*

Præſcribit contra creditorem, de iure ciuili, c.131.n.6.

Debitum *defunctò ſoluere tenetur, qui lucratur mobilia, ex vi conſuetudinis, ſecus ſi ex pacto, c.77.n.24.*

Patri ex lege, vel conuentione, quando tranſeat ad filios, c.124.n.122.

Perſonale, præſcribitur 30. annis, c.131.n.4.

Chirographarium, & verbale, etiam hæredis, minuunt legitimam, c.148.n.46.47.

Voluntarium dicitur, quod habet originem à voluntate, etſi poſtea ſit neceſſarium, c.221.num.1.

Patris, filius ſcire præſumitur, c.173.n.7.

Decimæ *debentur de omni genere fructuum, conſ.* 46.n.1.*& nominatim decroco,ibid.n.*2.c.47.n.1.

Debentur de iure diuino ſecundùm Canoniſtas, ibid. num. 3.

*Secundùm Theologos, de iure humano & pontificio, licèt in ſui ſubſtantia, ſint de iure diuino,ibid.n.*4.

*Quando debeantur per exemptos ab illis,ibid.n.*40.

Debentur non deductis impenſis,nec ſemine,ibid. numero 41. 42.

Ab iis non infertur ad dominium temporale, c.57. *num.*26.

Qui eas percipiunt, in quibus contribuere debeant, c. 202.*num.*1.

Debentur de fructibus exemptis, ſi ſeminentur in prædiis,in quibus decimabiles percipi ſolebant, c.46.n.38. c.47.n.46.c.49.n.13.c.51.n.20.

Exemptio a decimis perſonalibus,non autem realibus, in ea parte quæ neceſſaria eſt ad Miniſtrorum ſuſtentationem,& ſacramentorum adminiſtrationem, conſuetudine legitimè præſcripta,per laicos quæri poteſt,c.46.n.7.

*In certo genere fructuum, conſuetudine quæri poteſt, non tamen in Hiſpania,ibid.n.*8.

Tota,nulla præſcriptione per laicos tolli poteſt, quota poteſt, c.46.n.9.*quod limitatur*,n.10.

Exemptio a decimis quæritur præſcriptione, non conſuetudine,c.47.n.2. *licet agatur de Communitate*, c.48. *num.*5.

Eccleſia Parrochialis habet intentionem fundatam ſuper illis,c.50.n.9.

Decimarius *in Gallia certiorari debet, antequam fructus recolligantur*,c.196.n.1.*de iure communi, & certiorari,& per aliquot horas expectari debet,ibid.n.*3.

Declaratio *an fieri poßit in præiudicium tertij, & iuris illi quæſiti*,c.199. *nu.*6.

Decreti ambitioſi *reſciſio intra decem dies peti debet*, c.120.*nu.*19.

Decuriones *Ciuitatis donare non poſſunt*,c.120.n.4.

Delegatus *à Principe poteſt ſubdelegare*, c.63.n.15.

Delictum *arcet bona fides*,c.61.*nu.*10.

Delphinatus *donatus fuit Philippo Valeſio per Humbertum Delphinum Viennenſem*, c.57.*nu* 47.c.64. *num.*27.

Denunciatio *litis*, vide Lis.

Denunciationum *omißio, etiam vbi Concilium Tridentinum eſt receptum, nō annullat matrimonium*, c.56.*nu.*5.c.66.*num.*2. ¶ *Quid in Gallia*, vide Matrimonium.

Depoſitiones teſtium, *vide* Atteſtationes, *vel* Teſtis.

Non proſunt ei qui proteſtatus fuit, contra eorum productionem, c.1.*nu.*151. c.16.n.7.c.3.n.18. ¶ *Tantum valent, quantum ſonant. ibid.num.*162.*& ſunt ſtricti iuris*, c.15.*nu.*10.13. ¶ *Debent intelligi ſecundùm contenta in articulis*,c.167.n.17.c.3.n.21.c.17.*num.*16.c.16.*nu.*10.13.

In alio iudicio,an fidem faciant, vide Atteſtationes.

An elidantur per documenta, vide Documenta.

Falſa in vno,an probent in aliis, vide Teſtis.

Deſcendentes *qui dicantur in feudo iuris Francorum*, c.2.*nu.*47. ¶ *In materia feudali quandoque dicuntur omnes a primo inueſtito deſcendentes*,c.3.*num.*30. ¶ *Eorum appellatione veniunt tantùm collaterales vltimo defuncti,non autem primi inueſtiti*,c.18.*num.*3. ¶ *Eorum appellatione veniunt nepotes*, c.67.*nu.*7.

In fideicommiſſo iniuncto alicui, ſub onere ferendi nomen & arma, veniunt omnes illius deſcendentes, ordine tamen ſucceßiuo, ſi adſit neceſſitas inſtituendi, vel dictio collectiua, c.109.*nu.*1.2.3. ¶ *Nedum per vulgarem, ſed etiam per fideicommiſſariam admittuntur, iniuncto dicto onere,ibid.num.*4.

Determinatio, *vide Oratio.*

Detricatio frumenti *eſt meræ facultatis, cui nec per centum annos,præſcribi poteſt*, c.111.*nu.*1.

Dictio *vniuerſalis reſtringi non debet, ſi reſtricta, nihil operetur*, c.2.*nu.*127.c.3.*nu.*113. ¶ *Vniuerſalis excludit ordinem ſucceßiuum*, c.3.n.127.

Copulatiua, ampliat,c.7.*num.*17.

Relatiua, operatur vt filij ſpecialiter inſtituti, præferantur nepotibus, c.89. *num.*4.17.

Disiunctiua, reſoluitur quandoque in copulatiuam, c. 180.*nu.*8.9.10. ¶ *Retinet ſuam naturam inter eos, inter quos cadit ordo charitatis & affectionis,ibid.num.*11.

Quibuſcumque, & omnibus, *æquipollent in materia feudali*,c.1.*num.*98.c.2.*num.*98.120.c.4.*nu.*78.c.32.n.13. *Quibuſcumque, vel* omnibus,*operatur capacitatem fœminarum ad feuda* c.2.*nu.*140.

Omnium & quorumcumque,continet ea,quæ aliàs non venirent,c.102.*num.*29.

Quæcumque includit omnia,c.107.*nu.*18.

Succeſſoribus, tantum importat, quantum hæredibus,*imò quandoque plus*,c.1.*nu.*95.c.4.*num.*74.

Hæredibus in conceßione feudi,intelligitur de hæredibus bonorum, non ſanguinis,c.2.*num.*145.c.3.*num.*79.91. *Hæredibus, &* ſucceſſoribus, *idem ſonant in materia feudali*,c.32.n.14. ¶ *Hæredibus,vel* ſucceſſoribus,*quando intelligatur de quibuſcumque*,c.17.*num.*22. ¶ *Hæredibus, in emphyteuſi Eccleſiaſtica, intelligitur de hæredibus ſanguinis*,c.138.*num.*21.

Hæredum,quando intelligatur de extraneis,c.2.*nu.*81.

Alios, vel eos, quid operetur, vide Nomine.

Cum, an & quando copulet acceſſoriè, vel principaliter,c.7.*nu.*16. ¶ *Habet vim augendi*,c.9.*nu.*25.

Totum,accipitur pro omne,c.9.*num.*11.

*Eiuſdem,in fine poſita,ad quæ referatur,ibid.nu.*28.

Perpetuò,idem ſonat,quod in infinitum,c.23.*num.*31. *nullam habet præfinitionem temporis, ſicut nec dictio* ſemper,c.52.*num.*56.

Deſcendentes,

Liberi,

ſui, ſunt collectiuæ plurium graduum & perſonarum, c.67.*nu.*11.c.109.*nu.*5.c.174. *nu.*7.

ſuperſtites, tollit repræſentationem,c.89.n.3.16.

ſuperuiuentem, facit vt quis cenſeatur vocatus nomine proprio, c.158.*num.*2. ¶ *Idem operatur, quod clauſula,* ſalua gradus prærogatiua,*ibid.n.*7.

Reſpectiuè, reſtringit, & idem operatur, quod clauſula, ſingula ſingulis, c.79.*num.*1.

libera, vel liberè,impedit collationem, c.79.*nu.*2.

ſuorum, explicatur,c.123.*nu.*46. ¶ *Appoſita in vocatione proximiorum, intelligitur de proximioribus gradu nati*, c.193.*nu.*12.

Liberi,comprehendit maſculos & fœminas, c.181.n.7. c.205.*num.*9.

Enfans,*idem ſignificat quod* liberi, c.223.*num.* 4.

Maſculorum, in vno gradu appoſita, quando referatur ad alium, eumq́; diuerſum,c.23.*num.*24. ¶ *Repetitio difficilius fit in conditione* ſi ſine liberis,*quam* ſi ſine filiis,*ibid.num.*25.

Cautio, à lege prolata,intelligitur ſine fideiuſſore, c. 106.*num.*7.

Quoque,eſt continuatiua,c.134.*num.*4.

Diſpoſitiones, intelligitur de vltimis voluntatibus, c. 128.*num.*2.

De quibus eſt relatiua,& coniunctiua, c.140.*nu.*9.

Vt ſuprà, inducit repetitionem,c.154 *num.*7.

Alios, operatur vt quis cenſeatur vocatus nomine proprio, c.158.*num.*1.

Facultatis,idem ſonat, quod hæreditatis, c.129.*nu.*21.

Solitum,

Digitized by Google

Solitum,

Conſuetum, in collatione beneficij appoſita, quid operentur, c.197.nu.5.6.

Integrè, vel Integraliter, an operetur prohibitionem Falcidia, vide Falcidia.

Huiuſmodi, refert diſpoſitionem ad præcedentia, c. 29.num.7.

Relinquatur, ſubiecta in ratione æquationis, quid importet, c.23.num.38.

In infinitum, conſtituit feudum hereditarium, c.2.numero 126.

Dies incertus *in vltimis voluntatibus, habetur pro conditione*, c.226.nu.2.c.39.nu.5. ¶ *Quando faciat legatum conditionale, vel non*, c.30.num.4 c.31.num.3. ¶ *An gratia legatarij cenſeatur appoſitus, vel gratia hæredis*, c.30.num.18.& 22. ¶ *Annorum* 25. *an cenſeatur in fauorem legatarij*, c.31.nu.4.6.8.

Dignior *quando præferendus ſit*, vide Res.

Dignitas, *eſt præeminentia in gradu, & illam ſequitur honor*, c.27.nu.13.14.

Diminutionem *operari non debent, quæ in augmentum facta ſunt*, c.77.num.18.

Diſciplina Regularis, *vide* Correctio.

Diſpenſatio *ad Ordines, præſumitur ex longo tempore*, c.170.n.9.10. ¶ *Super matrimonio*, vide Matrimonium.

Diſpoſitio *ſic interpretanda eſt, vt non contineat repugnantiam*, c.2.num.9.

Precedens, quod vno verbo per partes ſubuerſa ſit, non eſt veriſimile, c.3 num.118.

Principalis, non mutatur per ea quæ ſunt in acceſſoriis, c.16.nu.63.64.

Affirmatiua in fauorem familiæ, filiam nuptam non continet, ſecus in negatiua, c.23.nu.19. ¶ *Legalis, de filiis, includit nepotes, prohibitoria ab homine non includit*, ibid.nu.30.33.48.52.

Iis conuenit, quibus verba conueniunt, c.67.nu.8.

Quæ refertur ad aliam, intelligitur ſecundum illam, c.104.num.2.

Generalis, tantum operatur, quantum ſpecialis, c.128. num.12.

Per relationem facta, ſuſtinetur, c.33.nu.10.12.

Diſpoſitionem *minus ſolemnem, qui approbat, illi ſtare debet*, c.76.nu.5.20.

Diſtributiones *quotidianæ dantur intereſſentibus*, c.27.nu.12.

Diuiſio *inter fratres, præſumitur æqualis, poſt* 10. *vel* 20. *annos*, c.1.num.128. ¶ *Inter cohæredes, quando reuocetur, vel non*, c.76.num.3.4.16.21.

An per eam cenſeatur renunciatum fideicommiſſo, c. 222.num.3. ¶ *Futuræ ſucceßionis an valeat*, vide Hæreditas.

Facta inter Imperatorem, & Regem Francorum, quæ omnia quæ erant cis Rhodanum à parte Delphinatus, & Prouinciæ, Imperatorem, reliqua verò Regem recognoſcerent, ratificata fuit per Henricum I. Regem Francorum, & Conradum Imperatorem, c.57.nu.44.

Inter filios per patrem facta, vide Donatio ob cauſam.

Inter correos debendi, quando cenſeatur à creditore facta, vide Creditor.

Documenta *præualent depoſitionibus teſtium*, c. 1.num. 241. *præſertim in facto antiquo*, c.16.num.29. vide Producens.

Doctori *atteſtanti de conſuetudine, præſertim patriæ ſuæ, ſtandum eſt*, c.1.nu.44.c.4.nu.2.

Doctoratus *in aliquo iure requiritur ad obtinendam primam dignitatem poſt Pontificalem*, c.68.nu.12.

Dolus *verus, futurus remitti non poteſt, præſumptus poteſt*, c.114.nu.10.

Perſonalis reſcindit tranſactionem in Gallia, realis non, c.162.num.6.

facit ceſſare priuilegium, c.42.num.2.

Dolo non ſemper æquiparatur lata culpa, c.114.nu.9.

De dolo tenetur, qui non facit, quod debet, c.109. num.17.

Domicilium *eius, ad quem ſpectant mobilia, an, & in quibus attendatur, quando agitur de ſucceſſione, vel ſocietate inter coniuges*. c.148.nu.26. ¶ *Et ſolutionis locus, attenditur in annuis cenſibus, ſiue reditibus, cuiuſcumque generis ſint*, c.148.nu.13.17.19. *etiam de iure Gallico*, nu.20.

Præualet, dum eſt in vno loco, & ſolutio in alio fieri debet, ibid. num.18.

Creditoris, attenditur quoad actiones pro re mobili competentes, cum de ſucceßione agitur, ibid num.24.

Mutato domicilio, conſideratur de tempore mortis, c.148. nu.21. c.149. nu.1.

Dominium *in continenti probandum per poſſeſſorem, impedit miſsionem in poßeßionem ex* l.finali.C.de edict.di. Adr.toll.c.14.nu.36.

Transfertur abſque traditione, ex contractu Principis, c.57. nu.22.

Temporale, non infertur ex decimarum perceptione, ibid.nu.26.

Res in diem certum legata, non tranſit in legatarium ante diem, c.31.nu.1.4.

Directum, & Vtile, diuerſis reſpectibus, duplex eſt, c.36.n.4.c.37.nu.8.

Dominus *ſimpliciter inueſtiens, cenſetur de toto iure ſuo, id facere*, c.1.nu.57.

Iuriſdictionalis an habeat intentionem fundatam quoad vniuerſale dominium directum ſuper territorio ſui feudi, c.103.num.2.3. c.111.nu.6.7. ¶ *Quando poßit ſubditos cogere vt in furno, & molendino coquant, & detricent*, ibid.nu.5.8.

Directus, an poſſit retinere partem rei, cuius dominium directum ſpectat ad plures, vel vnam de pluribus diuerſorum Dominorum, ſimul venditis c.136.nu.1.2. & ſeqq. ¶ *An poßit alteri cedere ius prælationis*, c. 209. num.1.2.

Domus *nouæ conſtrui poteſt iuxta domum vicini, relicto ſpatio duorum pedum*, c.100.nu.1.

Nomen, noſtra deſtinatione, non natura conſtituitur, c.7.n.15. *legatum, comprehendit omnia quæ ad perpetuũ ipſius vſum comparata ſunt*, c.170.nu.1.2.

Vſus, non tranſit ad hæredes, ibid.nu.3.

Donans *omne ius ſuum donare cenſetur & plenam proprietatem*, c.9.nu.15.27.

An poſſit reuocare ſubſtitutionem in donatione factam, c.122.nu.4.

Medietatem bonorum, poteſt vnam, vel plures res alienare, dummodo ſuperſit vnde valor alienatorum ſuppleri poßit, c.176.nu.5.

Solus, reuocationem donationis ob ſuſceptionem liberorum, intentare poteſt, c.201.nu.8.

Cogi poteſt, ad conſentiendum inſinuationi, etiam poſt elapſum tempus ad illam faciendam præfixum, c.204.numero 11.

An teneatur de euictione, vide Euictio.

Donatarius *hæreditatis, tenetur ad omnia onera, ſaltem erga donantem*, c.129.nu. 4. ¶ *Ex natura donationis tenetur etiam ad onera præterita*, ibid.n.8. ¶ *Poſſidet hæreditatem titulo ſingulari, quamuis donatio fiat ſub nomine vniuerſali*, ibid.nu.31.

Secundus, vocatus poſt primum, Ius ſuum & ſpem tranſmittit ad heredes, c.20.nu.10.

Cui datus eſt ſubſtitutus, ſi moriatur ante donantem,

Google

per mortem ſubſtituti caducata ſubſtitutione, ipſe, & eius heredes, res donatas conſequuntur, conſil.20.num.18.

Donatio *ſiue inter viuos, ſiue mortis cauſa, abſenti facta, an illi acquiratur,* vide Abſenti.

Cauſa mortis, omnium bonorum præſentium & futurorum, an reuocetur per teſtamentum, vide Clauſulam, Caſſans & reuocans.

Medietatis omnium bonorum, an impediat alienationem aliquorum, vide Donans, *verſ. Medietatem.*

A quo per ſuſceptionem liberorum reuocari poßit, vide Donans, *verſ. Solus.*

fieri poteſt ei, qui nondum natus eſt, c.7.nu.1. c.42.nu. 2.c.46.nu.5.

Abſque acceptatione, irreuocabilis eſt, ſi notarij ſtipulatio interuenerit, c.9.nu.2.

Præſumitur inter proximos, c.9.nu.5.

latiſsimè interpretanda eſt, ibid num.16.c.19.n.36.

Venit nomine alienationis in materia feudali, c.17.numero 72.

ſi ſemel eſt perfecta, onus adijci non poteſt, c.41.num.3. c.205.nu.10.

ſi à minore facta, & iuramento firmata ſit, vide Minor.

Non præſumitur, vbi alia coniectura dari poteſt, c.221. num.10.

Non nocet creditoribus anterioribus, c.26.n.50.

Non ſubſiſtit, vbi nullus eſt affectus recipientis, c.43.n. 3. quod fallit, ſi fiat filiis naſcituris, ibid.num.11.

Eſt ſtricti iuris, ibid.num 7.

Contemplatione matrimonij eſt fauorabilis, c.8.nu.4. ¶ *Primogenito naſcituro valet, c.9.num.1.3.*

Contemplatione matrimonij per patrem filio facta, dicitur ob cauſam, eámque finalem, & ideo confertur, & imputatur, c.19.num.6.13.15.18.54.55.c.21.num.1.c.41.nu. 14.c.46.nu.7. ¶ *filio in poteſtate conſtituto facta, eſt ab initio valida, c.19.nu.10. & 16. etiam iniurata, c.125.n.31. 32.* ¶ *Succeſſit in locum donationis propter nuptias, & eodem iure cenſetur, c.19.nu.19.* ¶ *Et reſpicit etiam commodum donantis, ibid.nu.25.* ¶ *Et cenſetur facta quodammodo ex cauſa neceſſaria, ibid.nu.27.* ¶ *Ab auo facta, an imputetur in legitimam, c.22 n.1.* ¶ *Per patrem facta filio, aliquando non imputatur, c.79.num.6.* ¶ *Facta filio non poteſt, etiam de illius conſenſu, in præiudicium liberorum ex eo naſciturorum reuocari, vel alterari, c.118.nu.3.c.187.nu.2.* ¶ *Non eget inſinuatione, c.125. nu.33.* ¶ *An ad patrem redire debeat, vel non, c.19.n.41. 42 43.c.125.nu.8.*

Simplex non confertur, c.19.num.2. contrarium tamen verius eſt in puncto iuris, ibid.nu.7. ¶ *Quæ valuit ab initio, ex commum & vera, non confertur, c.19.nu.8. Nec imputatur, c.21.num.3. Limita, ſi æquiualeat legitimæ, c. 19.nu.14.* ¶ *Filiofamilias à patre facta, iuramento confirmatur, & confertur, c.19.nu.11.12.* ¶ *Quoties de donatione fit mentio, intelligitur de ſimplici, c.129.nu.15.*

Ob cauſam neceſſariam, quæ non excludit liberalitatem donantis, an ſit conferenda, c.19.nu.4. & 20. ¶ *Ob cauſam, licet non præciſè neceſſariam, confertur, ib.n.26. ſi fiat ob cauſam, cauſa purificata impeditur conditio, non collatio, ibid.nu.52.* ¶ *Ob cauſam vt dicatur, debet exprimi cauſa, quæ excludat liberalitatem donantis, & ipſius fauorem reſpiciat, c.129.nu.1.* ¶ *Ob cauſam dicitur, quando fit gratia pacti in ea appoſiti, ibid.nu.10.11. 13.14.* ¶ *Item ob cauſam dicitur, diuiſio quæ fit per patrem inter filios, cum onere ſoluendi æs alienum, c.129. num.15.22.* ¶ *Donatio hæreditatis, ex quibus dicatur ob cauſam, c.129.num.32.*

Confertur æqualitatis ſeruandæ cauſa, inter filios, & imputatur, vel è contra, quæ aliàs non conferretur, c.21. num.2. ¶ *Item quæ fit filio ad emendam militiam, vel ordines conſequendos, c.19.num.21.22.*

Emancipationis cauſa, nec confertur, nec imputatur, & dicitur ſimplex, c.19.num.28.29.

A matre facta non confertur, nec imputatur, c.19.n.17. c.21.nu.5. ¶ *Facta tamen filiæ dotis ex cauſa dotis, vel filio propter nuptias, & imputatur, & confertur. c.19.numero 23.*

Propter nuptias, ab aula receſſit, c.19.num.19.

facta alicui pro ſe, & liberis, an cenſeatur facta liberis vt liberis, controuertitur, c.125.num.20. ¶ *Sed ſi facta ſit filio & liberis, acquiritur liberis vt liberis, ibid.num.21. & c.44.n.14.c.46.nu.3.* ¶ *Et cenſetur facta ordine ſucceſſiuo, ſi pater acceptet pro ſe, & liberis, c.43.nu 5.* ¶ *Facta patri pro ſe, & liberis, ſtipulanti, cenſetur facta liberis vt heredibus, in materia tranſitoria, c.43.num.2.* ¶ *Ex huiuſmodi differentia quid ſequatur, c.45.num.1.2.c.46. nu.3.c.109.nu.19. & ſeqq.*

Profectitia ſtatim filio acquiritur, c.46.nu.6.

Inter viuos eſſe præſumitur propter iuramentum, & pactum de non reuocando, c.9.num.6. ¶ *Non alteratur per verba* poſt mortem valitura, *c.19.nu.53.* ¶ *Teſtamento fieri poteſt, c.192.nu.11.*

Acceptata quando dicatur, c.52.nu.31.

Inter virum & vxorem, an validetur iuramento, vide Iuramentum. ¶ *Morte confirmata retrotrahitur quoad fructus perceptos, c.75.nu.15.* ¶ *Per legata vel fideicommiſſa reuocatur in totum, vel pro parte, ibid.n.16.* ¶ *Defectu inſinuationis corruit in totum, c.79.num.11.* ¶ *An ſubiaceat* l. hac edictali C. de ſecund. nupt. *c.81. nu.6.13.15.20.c.84.nu.1.c.148.nu.26.27. & vide* l. hac edictali.

Mutua inter coniuges eſt permiſſa, c.52.nu.33.c.75. num.11.

Non acceptata in Gallia, aut facta, non ſeruata forma præſcripta, nulla eſt, c.145.nu.1.2. Nec validata per retentionem fructuum, ibid.

Inofficioſa, vt dicatur, quod tempus inſpiciendum ſit, c.73.n 4.5.c.145.n.5. ¶ *Reſcinditur pro legitima, c.176. num 6.*

Mortis cauſa, quando inducatur per clauſulam codicillarem. vide Clauſula codicillaris. ¶ *Omnium bonorum præſentium & futurorum, valet, c.192.n.15.* ¶ *Non reuocatur per clauſulam* caſſans & reuocans *in ſequenti teſtamento appoſitam, ibid.n.16.* ¶ *Abſenti facta non valet, ibid.nu.2.* ¶ *Per filiumfamilias de conſenſu patris, ipſi facta, an valeat, c.210.num.1.* ¶ *firmatur iuramento abſque ſtipulatione, c.210.nu.9.* ¶ *In ea quinque teſtes requiruntur, c.192.num.5.*

Ab initio valida, non poteſt reuocari, c.128.nu.5.

A minore 16. annorum facta, extra Monaſterium, & paulo ante habitus ſuſceptionem, an ſit valida, c.154.n.1. 5.8.9.10. ¶ *Quomodo reſoluatur, ibid.nu.11.*

De inſinuatione donationis, vide Inſinuatio.

De collatione, quando ſit facienda, vel non, vide Collatio.

Dos *non includitur fideicommiſſo, c.41.n.4.* ¶ *Datur propter onera matrimonij, c.169.nu.1.* ¶ *Eſt loco legitimæ, c.176.num.7.*

Non redit ad donantem, filia decedente ſine liberis, niſi ſit pater, aut ſtipulatio interuenerit, c.191.nu.6.

Profectitia non redit ad patrem, ſtante ſtipulatione, pro ſe, & hæredibus, *c.204.nu.6.*

fauorabilis eſt, c.72.num.25.

Deterior fieri non poteſt culpa mariti, c.72.n.26. nec pacto vxoris, c.107.num.14.

Materna, an imputetur nepotibus in legitimam ſuper bonis aui, c.22.num.2.c.153.nu.1.2.6. & ſeqq.c.154.nu.1. & ſeqq.c.182.n.3. vide Legitima, *verſ. Dos.*

Reſtituitur poſt annum, ſi conſiſtat in mobilibus, vel ſe mouen-

Digitized by Google

mouentibus, vel in immobilibus, aliis tamen quàm ſoli. Illico verò, ſi in immobilibus ſoli, c.72.n.16.

Fructus mobilium, pendente anno, ad quem ſpectent, ibid. nu.18.19.

Reſtituenda eſt in eadem bonitate, in qua ſoluta fuit, c. 77.nu.6. & in iiſdem ſcutis, c.102.n.8.

In eius reſtitutione attenditur domicilium viri, c.102. num.7. ¶ *Et æſtimatio de tempore, quo conſtituta eſt, c. 227.n.1. quod incipit, Cùm in contractu.*

Valor rei æſtimatæ, reſtituendus eſt, non res ipſa, niſi aliter conuentum ſit, c.72.n.47.

Cuius expenſis exigenda ſit, c.72. n.46. c.74. nu.3.

Per patrem & filium ſimul recepta, ad patrem perueniſſe cenſetur, ſi ille ſolus adminiſtrauerit, c.79.num.14. c. 211.n.1.2.

Augeri poteſt conſtante matrimonio, c.102.num.34.35. c.189. nu.1.

Confeſſata, valet in vim legati, c.79.n.10. ¶ *Præfertur creditoribus poſterioribus, niſi adſit ſuſpicio fraudis, c. 189.nu.2.*

Numerata, præfertur omnibus à die contractus matrimonij, ibid.n.4. q. In pleriſque Galliæ prouinciis, etiam anterioribus, ibid.num.5.

Pro dote conſtituenda, vel reſtituenda, an poſſint alienari bona fideicommiſſi, vide Authent. res quæ, C. com.de legat. *vel Fideicommiſſum.*

Dotis intereſſe *ſi à patre conſtituta ſit, debetur abſque interpellatione, licet nullum tempus præfinitum ſit, ſecus ſi ab extraneo, c.94.nu.1.2.* ¶ *Item ſi ab ipſa muliere conſtituta ſit, ibid.nu.3.*

Dicitur damnum emergens, c.169.nu.2. & debetur, licet maritus non ſit ſolitus negotiari, ibid.num.3. ¶ *An cenſeatur remiſſum per ſilentium decennij, c.94.num.4. 5.6.*

Duplum excedere poteſt, c.169.num.7.

Vidua quando debeatur, vel non, vide Vidua.

Non debetur viduæ, abſque interpellatione, c.211.num. 6. ¶ *De Augmento,* vide Augmentum. Lucrum. Pater.

Ducatus *quas dependentias habere debeat, c. 4. nu.51.*

Narbonenſis, vide in littera N.

E

Eccleſia *de iure eſt libera à iure patronatus, c. 24. nu.5* ¶ *Nec ius patronatus præſumitur, c.25.num.1.* ¶ *Nec per ſolum conſenſum Epiſcopi, illi ſubijci poteſt, c. 25.num.8.*

Æquiparatur minori, c.86. num.16.

Reſtituitur aduerſus omiſſam appellationem, c.46.nu. 50. ¶ *Aduerſus aliam Eccleſiam, quando certat de damno vitando, c.80.n.5.* ¶ *Aduerſus præſcriptionem 40. annorum, ex capitis ignorantia, c.96.num.8.*

Non reſtituitur aduerſus præſcriptionem ſolemnitatum, niſi docto de læſione, c.95.num.7.

Parrochialis, habet intentionem fundatam ſuper decimis, c.50.nu.9. ¶ *Eius poſſeſſio quo die ſumenda,* vide Poſſeſſio.

Eccleſiæ reparationes, *vide* Reparationes.

Eccleſiæ *res ſi alienentur contra formam iuris, ſolus contractus nullus eſt, nec intrat actio criminalis, c. 61.n.9.* & vide Extrauagans. ¶ *Si locentur vltra triennium,* vide Locatio. ¶ *Cenſuum reductio,* vide Extrauagans.

Eccleſiæ ſtatus *non alteratur per vnionem omnium ad alia..., c.137.nu.2.*

Electio *ſi legitimè facta non ſit, omnes ſuccedunt, c.109. num.23.*

Cenſetur facta per hæredis inſtitutionem, c.52.num.11. c.109.num.24. ¶ *Et per donationem vniuerſalem, c.180. num.1.*

Conceſſa ſimpliciter, teſtamento, vel donatione fieri poteſt, nec poteſt variari. Si verò referatur ad tempus mortis, variari poteſt, c.180.num.3.

A grauato reſtituere poſt mortem, non poteſt fieri vita durante, irreuocabiliter in aliorum præiudicium, tenet tamen quoad fructus, ibid.nu.3.

Eligendi facultatem habens, id facit ex neceſſitate iuris, c.164.nu.2.3. ¶ *Nec electum grauare poteſt, c.41.nu. 8.* ¶ *Si non eligit, omnes admittuntur, c.164.n.4.* ¶ *Illam in alium transferre non poteſt, c.109.nu.23.* ¶ *Mentem teſtatoris declarare poteſt, c.124.nu.25.*

Emancipationis *& patriæ poteſtatis diſcrimen ſublatum eſt in ſucceſſionibus, c.19.n.9.*

Emphyteuſis *accepta pro ſe, & liberis, includit fœminas: ſecus, ſi pro ſe, & filiis, c.23.nu.7.* ¶ *Pro ſe, & hæredibus, an comprehendat extraneos ſine actu extrinſeco emphyteutæ, c.138.nu.5.6.7. & ſeqq.*

Emptio *in certo loco facienda, an in alio fieri poſſit, c.106.nu.16.*

Emptor *cenſuum annuorum, ſiue redituum, vel penſionum, non acquirit dominium rerum obligatarum, ſed tantùm hypothecam, c.194.nu.5.*

Caſus poſt venditionem contingens, ſpectat ad emptorem, ſi non habet cauſam, à tempore præterito, conſ.190. num.2.

Enunciatiua, *vide* Verba.

Epiſcopatus *an ſit beneficium curatum, c. 206. num.7.*

Epiſcopus *an ſit index competens contra Regulares in ſua diœceſi commorantes, c.61.n.6.7.*

Quando poſſit abſoluere & diſpenſare cum qui clericum percuſſit, c.78.nu.8.

Etiam de conſenſu patroni, non poteſt diſpenſare contra fundationem, c.146.nu.7.

Tenetur pro rata quarta Epiſcopalis ad reparationes Eccleſiæ, & ſalaria concionatorum, conſ.98.num.9. 11.12.

Et capitulum, faciunt vnum corpus, conſ.27.numero 3.

Reſignans Epiſcopatum, de iure communi omnes fructus reſeruare poterat, ſed per Concilium Tridentinum mille ducati reſignatario remanere debent, c.200.nu.1. ¶ *Poteſt reſeruare omnes functiones Epiſcopales, ibid. nu.2.3.4.5.6.*

Iuriſdictionem exercet per Vicarium etiam cum præſens eſt, c.27.n.7. ¶ *Et ambo faciunt vnum tribunal, ibid.nu.4.*

Non poteſt diſpenſare ad duo beneficia ſub eodem tecto, c.69.nu.13.

Equites *Sancti Ioannis Hieroſolymitani, in Gallia ſuccedunt quoad vſumfructum, c.117.num.6.*

Errantis *nullus eſt conſenſus, c.1.nu.148.* ¶ *Erranti in facto ſuccurritur, c.76.nu.9.*

Error *probatur eo ipſo quòd rem ſe aliter habere probatur, c.1.nu.149.*

Facti, non nocet, c.185.nu.9.

Iuris excuſat, quando agitur de damno vitando, c.76. num.10. ¶ *Iuris naturalis, nunquam excuſat, ibid.numero 11.*

Errore iuris ſolutum, vide Indebitum.

Euictio *non datur, niſi ex cauſa antecedente res euincatur, c.19.nu.46.*

Promiſſa, non inducit prohibitionem collationis, ibid. num. 47.

Non datur ante ſententiam, & realem euictionem, c. 214.n.2.3.4.

Digitized by Google

Ceſſat, ex culpa emptoris, c.179.n.11. ¶ In donatione, quæ incepit à traditione, c.215.n.2.3. ¶ Itē in ea quæ incepit à promiſſione, ſi res euincatur ratione hypothecæ, ignorata, ibid.nu.5. ¶ An ceſſet ex defectu denunciationis, vide Lis.

Exactio violenta non tollit ius, c.57.n.29.

Exceptio notoria dicitur, ſi de ea conſtet per inſtrumenta, c.11.num.6.c.198.nu.12.

Perpetua eſt, c.124.nu.27.

firmat regulam, c.138.n.25.c.166.nu.21.

Alteri per alterum quæri non poteſt, c.166.n.31.

Quæ offertur incontinenti, nunquam cenſetur ſublata, c.11.nu.9. ¶ Admittitur aduerſus executionem inſtrumenti Cameralis, c.14.num.40.

Impediens litis ingreſſum, vel non, vide Lis.

Requirens altiorem indaginem rejicitur ad petitorium, c.14.nu.31.

Concernens petitorium, an admittatur aduerſus l. fin. C. de edic. di. Adr. toll. c.14.n.33.34.

Non iuris actoris, iuncta cum non iure Rei, admittitur in remedio recuperandæ, c.11.nu.3.

Excommunicatus abſolutus cum clauſula, cum abſolutione ad effectum, non poteſt celebrare, c.141.n. 8.9.10.

Illi conferri non poteſt beneficium, etiam motu proprio, ibid.nu.1.2. ¶ Collatio illi facta in forma dignum nulla eſt, ſi abſolutio non præceſſit, ibid.nu.7. ¶ Facta, etiam ignoranti ſe excommunicatum, nulla eſt, ibid.nu.1. 2.3.

Gratia illi conceſſa, non ſuffragatur, ſi ſteterit in excommunicatione per annum, ibid.nu.6.

Excommunicatur, Clericum percutiens, c.78.num.6. ¶ Et licet regulariter à Papa abſolui debeat, quandoque tamen poteſt ab Epiſcopo, ibid.nu.8.

Excluſio vnius, eſt incluſio alterius, c.128.num.4. ¶ Fœminarum, eſt ſpecies exhæredationis, c.1.num.183. ¶ Fœminarum propter maſculos, intelligitur de maſculis eiuſdem gradus, ibid.nu.196. ¶ Fœminarum, eſt odioſa, c.3.nu.24.56.c.16.nu.2. & reſtringenda, c.1.num.118. 165.199.214.

Excuſsio non requiritur, quando nulla competit actio, vel extincta fuit, c.112.nu.2. ¶ Vel quando adeſt ſpecialis hypotheca, ibid.nu.4.

Executio inſtrumenti Cameralis retardatur per exceptionem, quæ offertur in continenti, c.14.nu.40.

Regulatur à cauſa principali, c.52.nu.14.

Non fit contra ſucceſſorem particularem, ſed via ordinaria procedendum eſt, c.171.nu.3.

Exemplaris corruit, quando venientes ab inteſtato non ſunt ſubſtituti, c.218.nu.1.2.

Per eam ſucceditur mente capto, non teſtatori, ibid. num.4.

Exemptio à decimis, vide Decimæ.

Exhæredatio non ſuſtinetur, niſi fiat ob vnam ex cauſis à lege expreſſis, vel aliam æquè grauem, c.109. num.26. ¶ Vt ſit valida, quæ requirantur, ibid.nu.27. ¶ Eius cauſam, pater exprimere debet, éſque ſolus, hæres eum non poteſt, ibid.nu.28.

Tollitur per reconciliationem, ibid.n.29.

Expenſæ in exigenda dote, ſi magna, ipſam minuunt, c.72.nu.46. ¶ In exigendis nominibus in dotem conſtitutis, quando repetantur, c.74.nu.3.

Circa lites, damno hæredis cedunt, c.148.nu.25.

In liquidatione legitimæ, & reſtitutione fideicommiſſi, per quos, & quomodo æſtimandæ ſint, c.135.

Expreſſio eorum quæ neceſſariò inſunt, non poteſt trahi ad caſum alterius naturæ, & rationis, c.1.num.198. ¶ Eius quod tacitè ineſt, non immutat naturam illius, ibid.nu.202.

Extenſio de vno ad alium, inter quos fiat, vel non c.1.nu.164.192. & ſeqq.

De caſu ad caſum, non fit in maioratibus, etiam teſtamento inſtitutis, c.5.nu.15.22.c.16.nu.8. ¶ Fit, ex identitate rationis c.64. num.9.

Paſſiua, prohibita eſt, maximè in contractibus, c.20. num.16. ¶ Non fit in fideicommiſſis, c.116.nu.3.c.121.nu. 11.c.160.nu.2. ¶ Fallit ex coniecturis, c.160.num.3.4.10. ¶ Item ex ratione agnationis, c.64.n.11.

In ſtatutis, & contractibus non facilè admittitur, c.23. num.8.

Extractus quando fidem faciat, c.1.n.242.

Extraneus dicitur, quicumque non eſt de deſcendentibus, c.188.nu.10.

Extrauagans Ambitioſæ. de reb. Eccleſ. non alienan. eſt vſu recepta, quoad nullitatem contractus, licet non quoad pœnas externas, c.166.num.16.17.c.61.num.8. Et comprehendit fructus, c.166.nu.20.

An procedat in reductione cenſuum Eccleſiæ, c.61.

F

FActum allegans probare debet, c.102.numer.49. ¶ Nec enim præſumitur, c.129.num.3.

Probari debet in tempore competenti, quando poſſeſſio in facto conſiſtit, c.103.num.8.

Falcidia detrahitur ex donatione morte confirmata, c.75.n.14. ¶ De legatis, & fideicommiſſis particularibus, c.130.num.11. ¶ Vtrum de prælegatis, ibid.nu.12. 13.14.26.

Ex donatione cauſa mortis, c.192.num.10.13.14. ¶ Ex donatione inter virum & vxorem, quæ morte confirmari debet, ibid.n.12.

Detrahitur ab hærede, qui habet facultatem eligendi, c.163.num.15.

Amittitur, ob non confectionem inuentarij, c.42.num. 4.10.

Filiis primi gradus prohiberi poteſt, nedum expreſſè, verum etiam tacitè, c.130 num.20. ¶ Facilius prohiberi poteſt, quàm Trebellianica, ibid.num.21.

An cenſeatur prohibita, per verba pleno jure, ibid.n. 23.24. ¶ Per dictionem integrè, vel integraliter, ibid. num.25.

An à ſucceſſore ſingulari retineri poſſit, c.129.num.33.

An ſimul cū legitima retineri poſſit, vide Legitima.

Falſi expreſſio, non ſemper vitiat reſcriptum, c.12.n.1.

Falſitatis variæ coniecturæ recenſentur, c.102.à nu. 16.ad num.23.

Fama articulari debet non ſolum in articulo finali, ſed etiam in corpore articulorum, c.47.num.9.

Non facit indicium ad torturam, c.110.num.6.

quomodo probetur per teſtes, vide Teſtis.

Familiæ identitas præſumitur ex inſigniis, & nomine agnationis, c.1.num.66.67.

Certam ſibi ſucceſſionis formam, ex conſuetudine, inſcio Principe, præſcribere non poſſunt, & inducta, intelligitur de ſucceſſione ab inteſtato, c.1.nu.238.& ſeqq.c.2. num.33.

Fauoris cauſa, inducta, contrarium operari non debent, c.107.num.8.15.c.166.nu.26.

Feudatarius ſine conſenſu Domini feudum alienans, de iure feudorum, cadit iure ſuo, c.1.nu.59.c.3.nu.12. Attenta tamen conſuetudine, quæ feuda redacta ſunt ad inſtar patrimoniorum, irrequiſito Domino alienare poteſt, c.1. num.69. ¶ Poteſt ſubinfeudare ſine licentia Domini, c.36.nu.1. Fallit in Sicilia, c.37.num.3. Non poteſt etiam alienare in Sicilia, c.1.num.160.

Non habet intentionem fundatam quoad vniuerſale dominium directum, ſuper prædiis in ſuo feudo exiſtentibus,

Digitized by Google

tibus, conſ. 103. num. 2. 3.

Quando cenſeatur habere vniuerſitatem agrorum, ibid. num. 4.

Ex conſuetudine Galliæ, feudatarius ſimul & fundiarius, dominus eſt paſcuorum, nemorum, & ſimilium, c. 103. n. 5.

Feudum *aut eſt ſummum, quod & Regale dicitur, aut Mediocre, aut Infimum, c. 4. n. 48. ¶ Summum, quod erat indiuiduum, hodie factum eſt diuiduum, ibid. n. 49.*

Triplex eſt, Hæreditarium. Ex pacto & prouidentia, & Mixtum, c. 3. n. 136. 138.

Iure Longobardico eſt magis perſonale, quàm reale. Iure verò Gallico magis cohæret rei, quàm perſonæ, c. 3. n. 41.

In Gallia apprehendi poteſt per hæredes tam ſuos; quàm extraneos, maſculos, & fœminas, dummodo homagium præſtent intra annum & diem, c. 1. n. 36.

Feuda in Gallia, & omnibus Prouinciis Ciſalpinis, ſunt redacta ad inſtar patrimoniorum, c. 1. n. 34. c. 2. n. 3. c. 3. n. 64. c. 4. n. 1. 81. c. 5. n. 1. c. 6. n. 10. & 14. Et nominatim in Comitatu Venayſſino, & Prouinciis circumuicinis, c. 3. n. 64. c. 4. n. 1. 81. & vbi ſupra de generali conſuetudine totius Galliæ. ¶ In Sicilia non tam amplè ſunt redacta ad inſtar patrimoniorum, ſicut in Gallia, c. 2. n. 49.

Stante dicta conſuetudine, irrequiſito Domino alienari poſſunt, realis tamen poſſeſſio, ſine eius licentia, non poteſt capi, c. 1. n. 60. ¶ Et non ſolùm ſunt abſolutè hæreditaria, ſed in quemcumque, & quomodocumque alienabilia, c. 2. num. 134. ¶ Et dictio hæredes, vel ſucceſſores, *pro quibuſcumque accipitur, c. 3. n. 109. ¶ Et quod plus eſt, nulla hæredum, vel ſucceſſorum facta mentione, conceſſio cenſetur facta pro quibuſcumque, ibid. n. 110. c. 16. n. 39.*

Feudi conceſſio, ſecundùm generalem conſuetudinem patriæ, interpretanda eſt, c. 2. n. 133. c. 3. n. 69. 124. c. 4. n. 14. 72. 73. ¶ Dum controuertitur, & deficit conſuetudo particularis, attenditur ius Romanorum, c. 1. n. 10. 42. c. 3. n. 70.

Dum ſimpliciter conceditur, de iure feudorum, non niſi maſculi ſuccedunt, c. 4. n. 7.

Quale ſit, vſus & obſeruantia demonſtrat, c. 16. n. 75.

Concedi pro hæredibus quibuſcumque, *& pro* ſucceſſoribus quibuſcumque *paria ſunt, c. 16. n. 57.*

Pro quibuſcumque cenſetur conceſſum, quoties feudi hæreditarij ſit mentio, c. 16. n. 70.

Dum de nouo conceditur, forma in mutatione præſcripta, attendenda eſt, nulla habita ratione antiquæ naturæ feudi, c. 17. n. 6.

Eſt iuris ſtrictiſſimi, nec in eo fit extenſio de caſu ad caſum, c. 1. n. 117.

Semel alienatum, licet non ſit ad hæredes tranſitorium, ſemper & indiſtinctè ad eos tranſmitti poteſt, c. 3. n. 134. ¶ Et titulo onéroſo acquiſitum, ſemper manet alienabile, c. 1. n. 72. c. 2. n. 84. c. 3. n. 87. c. 4. n. 77. c. 16. n. 47. c. 17. n. 5. ¶ Alienatum in extraneos, eo ipſo, dicitur merè & abſolutè hæreditarium, & ad quoſcumque tranſitorium, c. 1. n. 77. 158. c. 2. n. 82. ¶ Eius poſſeſſio, non niſi ſoluto laudimio apprehendi poteſt, ſi talis ſit alienatio, ex qua debeatur laudimium, c. 3. n. 67. c. 4. n. 86.

In feudorum controuerſia, primò forma inueſtituræ. Secundò conſuetudo loci. Tertiò conſuetudines feudales ſequendæ ſunt, c. 4. n. 13. c. 16. n. 4.

Dum regitur Iure Francorum, *primogenitus excludit ſecundo genitum, & illi vitam & militiam tantùm dare tenetur, eóq; ſemel excluſo, omnes eius deſcendentes in perpetuum excluduntur per deſcendentes primogeniti, c. 1. num. 220. 221. ¶ Et maſculus fœminam, eiuſdem ſcilicet lineæ & gradus, ibid. n. 223. ¶ Si conceſſum ſit alicui & eius hæredibus quibuſcumque, vel extraneis, ita vt in eo viuatur iure Francorum, primogenitura eo iure inducta, ſolùm erit locus in ſucceſſione ab inteſtato, c. 2. n. 8. c. 18. n. 4. ¶ Plerique exiſtimant illud eſſe hæreditarium, c. 2. n. 96. ¶ Eſt ex pacto & prouidentia, c. 5. n. 10. quod an verum ſit, n. 12. ¶ An ſuerit cognitum de iure feudorum, & quid inde poſſit inferri, c. 2. num. 25.*

Hæreditarium an ſit, obſeruantia declarat, c. 2. n. 151. c. 3. n. 153. ¶ Simpliciter conceſſum, de iure feudali, eſt hæreditarium, c. 3. n. 141. Et in dubio, tale præſumitur, ad quod non admittitur agnatus, niſi ſit hæres, ibid. n. 142. ¶ In dubio, præſumitur hæreditarium, c. 1. n. 79. c. 4. n. 75. c. 5. n. 31. ¶ Hæreditarium eſt, ſi conceſſum ſit pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus, & etiam ſine dictione ſucceſſoribus, *c. 1. n. 81. c. 3. n. 90. c. 17. n. 7. & ad quoſcumque tranſitorium, d. n. 7. ¶ Si conceſſum ſit pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus, eſt ſimpliciter hæreditarium, c. 1. n. 101. c. 2. n. 125. ¶ Item ſi adſit dictio,* perpetuò vel in infinitum, *c. 1. n. 102. c. 2. n. 126. ¶ Item ſi adſit dictio,* quibuſcumque, vel omnibus, *c. 3. n. 101. 102. ¶ Item per ſolam dictionem* hæredibus, *data tamen conſuetudine, quæ feuda ſunt ad inſtar patrimoniorum, c. 1. n. 103. ¶ Idémque etiam hæredum, non facta mentione, præſuppoſita dicta conſuetudine, ibid. n. 104. ¶ Idem ſi feudum, aliàs alienatum fuit, ibid. n. 105. ¶ Idem, etiam ſecluſa dicta conſuetudine, ſi in contractu alienationis, mentio hæredum fiat, ibid. num. 106. ¶ Idem ſi conceſſum ſit pro ſe, & legitimis hæredibus, c. 2. n. 106. ¶ Idem ſi cum clauſula,* cui ius dabit, *c. 2. n. 131. ¶ Item cenſetur hæreditarium, ſtrictè tamen, ſi ſit conceſſum* tibi & cui ius dabit, *c. 3. n. 120.*

Quoties verba conceſſionis referri poſſunt ad feudum hæreditarium, & ad feudum ex pacto & prouidentia, de hæreditario intelligenda ſunt, c. 2. n. 103. c. 3. n. 114.

In feudo hæreditario, qui ſuccedere vult, debet eſſe hæres vltimò defuncti, nec ſufficit eſſe hæredem primò inueſtiti, c. 2. n. 112. 115. 144. c. 3. n. 146.

Alienari poteſt feudum hæreditarium in præiudicium agnatorum, dummodo in fauorem vnius ex comprehenſis in inueſtitura, c. 1. n. 107. 158. c. 2. n. 117. c. 3. n. 147. 148.

Eſſe hæreditarium, & ex pacto & prouidentia, pugnant ex diametro, c. 2. n. 7.

Hæreditarium propriè ſumptum, vnicum eſt, c. 2. num. 119. Aliqui ſtrictè, vel ſecundum quid, vel ex prouidentia legis vocant, vt diſtinguant ab abſolutè hæreditario, ſed malè: nam quod abſolutè vocant, potius dicitur degenerans, c. 2. n. 119. c. 3. n. 139.

Ex pacto & prouidentia, an ſit, obſeruantia declarat, c. 2. n. 15. ¶ Eſſe ex pacto & prouidentia, & hæreditarium, pugnant inter ſe, c. 2. n. 7. c. 3. n. 137. ¶ Semel alienatum, excludit neceſſariò eſſe ex pacto & prouidentia, c. 2. n. 135. ¶ Antiquum ex pacto & prouidentia ſi alienetur, fit nouum, & forma in fauorem acquiſitoris appoſita, attendenda eſt, c. 2. n. 85.

Ex pacto & prouidentia dicitur, ſi alicui pro ſe & liberis concedatur, c. 2. n. 111. c. 17. n. 14. ¶ Quoties in fauorem vnius diſponitur, & diſpoſitio ſortitur effectum, excluditur feudum ex pacto & prouidentia, c. 2. n. 149. c. 3. n. 162. ¶ Item ſi vnus ſolus ſuccedere poteſt, c. 3. n. 155. Item ex eo quod quis præſtat onera hæreditaria, ibid n. 158.

Succeſſor in illo, non tenetur ad debita prædeceſſoris, c. 2. n. 150. c. 3. n. 166. c. 16. n. 84.

Quod tale eſt, nec pignorari, nec obligari poteſt, etiam ex cauſa dotis, c. 3. n. 97. 98. ¶ Nec in eo fieri poſſunt ſubſtitutiones, c. 3. n. 166.

In eo, qui vult ſuccedere, debet eſſe agnatus; iſque proximior, etſi non ſit hæres, c. 3. n. 143. c. 17. n. 17.

Huiuſmodi feudum, ſiue ſit primogenitum, ſiue ſimplex, ſucceſſor id habet à primo concedente, non ab vltimo moriente, c. 3. num. 156.

In Comitatu Venayſſino nullum eſt feudum ex pacto & prouidentia, & quamuis eſſet, non propterea minus vigeret conſuetudo generalis, quæ feuda ſunt ad inſtar allodialium, c. 16. n. 2. 3.

Conceſſio ſub forma feudi ex pacto & prouidentia, non facit quin conſuetudo, quæ feuda ſunt, &c. ſit generalis, & vniformis, c. 4. n. 12.

Mixtum conſtituitur, ſi concedatur pro ſe, liberis, & hære-

**

Digitized by Google

dibus, conſ.2. num.111. c.17. num.5.

In eo, qui vult ſuccedere, debet eſſe hæres hæreditatis, ſaltem medio prædeceſſorum, & filius, ſiue agnatus, c.2.n.113. 115.144.c.3.n.143.

In illo an poſſit ætas, vel gradus poſtergari, vide Poſtergatio.

Antiquum æquiuocè dicitur, & quomodo, c.2.n.65.

Duplex eſt, ex pacto & prouidentia. & hæreditarium, c.3.n.149.c.17.n.20. ¶ Antiquum ex pacto & prouidentia, quomodo fiat nouum, c.2.n.85.

Paternum, & antiquum licet differant, tamen pro eodem accipiuntur, ibid.n.67.

Nouum, collaterales non admittit, c.2.n 68.

Emptum, tranſit ad extraneos, c.2.n.79.80.

Eccleſiaſticum dicitur, quod de rebus Eccleſiæ alicui conceſſum eſt, c.1.n.32. c.17.n.35.

Caſtri-noni, Giraudi Amici nuncupati, non eſt Eccleſiaſticum, nec emptitium, c.1.n.33.75. ¶ Non eſt Baronia, c.1.n.259. ¶ Ex homagiis demonſtratur eſſe merè hæreditarium, c.2.n.97.c.3.n.128.129.130. ¶ In eo Domini admittuntur ad homagium, ante traditionem Caſtri, quam nonniſi requiſiti facere tenentur, c.12.n.15.

Fictio *quandoque præfertur veritati, c.27.n.5.*

Fideicommiſſarius *ante reſtitutionem realem, vel verbalem, non gaudet beneficio* l.vlt.C.de edic.di.Adriatol. *c.1.n.7.*

An habeat hypothecariam contra bona hæredis, vide Hypothecaria.

Fideicommiſſum *in contractu fieri poteſt, c.20.n.4.*

An inducatur per dictionem relinquatur, *in ratione Agnationis ſubiectam, c.23.n.38. ¶ An per verba perpetuitatem ſignificantia, vltra dictionem* perpetuò, *ibid. num.39. ¶ Inducitur per verbum* rogo, *c.75.n.19.*

In teſtamento fieri poteſt à patre filio, cui donauit ſimpliciter, ſecundùm vſum receptum in Gallia, c.52.n.26.

Simpliciter factum ſine vlla conditione, ſtatim debetur, c.76.num.1.

Ad certas perſonas, vel gradus limitatum expirat cùm primum illæ perſonæ ſucceſſerunt, c.15.n.1. quod quomodo procedat, ibid. n.4.

Factum per dictiones collectiuas, fauore illorum qui ſunt agnati, vel de familia, vel de liberis, admittit tantùm illos qui tempore mortis teſtatoris procreati ſunt, c.76.n.2.

Eſt quid odioſum, c.16 n 5.

Deuoluitur ad ſequentem, ſi primò vocatus eſt incapax, c.121.n.3. ¶ Ad fiſcum, ſi indignus, ibid.n.2.

Non cenſetur inductum inter filios inſtitutos, licet teſtator de maſculis loquutus ſit, & dixerit bona in agnatione conſeruari velle, c.121.n.16.

Collatum primo, cenſetur ablatum à ſecundo irreuocabiliter, ſi ſuperuixerit, c.124.n.19.

Inducitur ex ordine ſucceſſiuo, & tractu temporis, c.174. num.8.

In fauorem deſcendentium protenditur in infinitum, ibid. num.16.

Non inducitur ex ratione agnationis ſubiecta prohibitioni alienationis per verba enunciatiua, ſed tantùm in caſum contrauentionis, c.24. n. 36. licet dictio perpetuò *adiecta ſit, ibid.num.37.*

Vniuerſale, non obſtante prohibitione, alienari poteſt pro legatis, & debitis teſtatoris, ſecus in particulari, c.182.n.11.12.13. c.226.n.1. Et pro impenſis funeris, ibid. quod quomodo procedat, vide ibid.

Perpetuum inducitur per dictionem perpetuò, *c.52.n.6. ¶ Item per onus ferendi nomen & arma, quoties adſunt veſtigia maioratus, c.57.n.7. ¶ An ex huiuſmodi onere, perpetuum inducatur in Gallia, c.52.n.1.c.109.n.6.7.8.c.121.n.17 ¶ Perpetuum dicitur ex ratione agnationis, c.52.n.13. ¶ Item ſi relinquatur proximiori de familia, ibid.n.17.18. ¶ An ex graduum pluralitate inducatur, c.52.n.4. c.160.n.8.*

Ex ſola dictione collectiua, non perpetuatur, c.109.n.10.11.

An inducatur ex vocatione maſculorũ, vide Maſculorũ.

Tranſmittitur tribus concurrentibus, c.167.n.13.14. ¶ Reliqua de tranſmiſſione, vide in verbo Tranſmiſſio.

In fideicommiſſis, voluntatem & mentem magis inſpicere debemus, quàm verba, c.23.n.4. c.67.n.9. quæ mens ex coniecturis inducitur, c.23.n.5.

Particularis fideicõmiſſi quoad verba, & re ipſa vniuerſalis, ac vniuerſalis quoad verba & rem, idẽ eſt iudicium, c.226.n.12.

Bona fideicommiſſo ab aſcendente facto ſuppoſita, pro dotis conſtitutione, vel reſtitutione, poſſunt alienari, c.77.n.1.2.3. Plura videbis in verbo Authẽtica res quæ, C.com.de legat.

Fideiuſsio *in vno loco præſtanda, quando præſtari poſſit in alio, c.106.n.15.*

Fidelitatis *iuramentum præſtatur in feudo franco, c.1. num.120.*

Filia, *vide* Fœmina.

Filij, *qui eſſe credantur, vide* Filiatio. *¶ Qui legitimi cenſeantur, & ſint ex ignorantia parentum,* vide Ignorantia. *& vide etiam in verbo* Matrimonium.

Quoties pater pro illis ſtipulatus eſt, an cenſeatur ſtipulatus pro filiis vt filiis, vel vt hæredibus, vide Donatio.

Quoties collectiuè vocati ſunt, quo tempore oporteat eos extare, vide Fideicommiſſum.

An retenta legitima, hæreditatem repudiare poſſint, c.19.n.56.c.227.n.11.

Quando duas, vel vnicam quartam detrahere poſſint, vide Quarta. *¶ An legitimam & Falcidiam,* vide Legitima.

Quando patrem repræſentent, vide Repræſentatio.

De legitima ipſorum, vide Legitima.

Quo titulo ipſis relinquendum ſit, ad validitatem teſtamenti, vide Teſtamentum.

An poſſint patri retrodonare, vide Donatio. *verſic. Contemplatione matrimonij, vide etiam* Retrodonatio.

Filiifamilias *an poſſint de conſenſu patris, eidẽ donare cauſa mortis, c.210.n.1.2.3. ¶ Sine conſenſu patris, bona aduẽtitia, quorum pater non habet vſumfructũ, donare poſſunt inter viuos, præſertim cum iuramento, ibid.n.13. & c.192.n.6.*

An & quando habeant hæredem, c.25.n.17.

Filij in conditione poſiti *cenſentur vocati ex coniecturis, ſi plures concurrant, quod procedit, ſi patri datus eſt ſubſtitutus ſub cõditione,* ſi ſine liberis, *non in pacto reſolutiuo ſub eadem conditione, c.22.n.2.3.& c.118.*

An cenſeantur vocati in contractibus, c.118.n.2.4.5.11. c.205.n.2.5.8.

An ex coniecturis cenſeantur vocati, c.118.n. 4. c.121.n.13. c.167.n.8. & ſeqq. c.174.n.9. & ſeqq. c.178.n.1.2.5.6.10. c.181.n.3. & ſeqq. c.205.n.1.c.188.n.1. & ſeqq.

Cenſentur vocati quoad patris, & non patrui portionem, c.167.n.2.5.c.188.n.6.

Et diſpoſitiuè vocati, caducata patris vocatione, admitti debent, c.178.n.23.

Filij fratrum *quomodo ſuccedant, vide* Fratrum filij.

Filij ſororis *ſuccedunt cum auunculo, & auia, in ſtirpes, quando agitur de ſucceſſione auunculi, c.223.n.1.*

Filiorum *appellatione, an veniat fœmina, vide* Fœmina, *verſic. Continetur.*

Filiatio *probatur, præſumptiuè tamen, ex eo quod quis filios nominauit, eos inſtituendo hæredes, c.185.n.1.2.*

Fiſcus *non reſtituitur aduerſus ſententiam, qua reus abſolutus, vel mitius punitus fuit, c.217.n.1.*

Flumina *Monarchias diuidunt, & vſque ad medium ſunt vniuſcuiuſque Principis, c.57.n.18. ¶ In Gallia cuius ſint, ibid.n.40.45.46.*

Fœmina. *De excluſione fœminarum,* vide Excluſio.

Licet ſimpliciter non vocetur, ad feudum, tamen non eſt omnino inhabilis, c.1.n.19.c.2.n.138.139.142.

Præſumitur cõprehẽſa in inueſtitura feudi, ad quod Dominus

Digitized by Google

ſedis admittere ſolet, c. 1.n.48. & in dubio pro ea reſpondendum eſt,c.1.n.174.219. 255. maximè ſi proximior ſit, c.16.nu.82. ¶ Eſt capax feudi Iuris Francor,cũ.2.nu. 10.c.3.nu.38.39.c.4.nu.33.34. ¶ Si caſus excludenda,vel admittenda fœmina nõ euenit, nihil contra eam ex præſcriptione opponi poteſt,c.1.nu.201. ¶ An & quando à ſucceſſione Ducatus Prouinciæ Armoricæ, ſiue Britanniæ excluderetur,c.2.nu.19. ¶ De iure Francorum,fœmina einſdem gradus excluditur per primogenitum, c. 2.nu.28. ¶ Earum excluſio, & maſculorum repetitio, nunquam fit, niſi euidentiſsimè conſtet de voluntate teſtatoris,c.3.n.50. ¶ Quoties ex conſuetudine,eſt capax feudorum, admittitur non obſtante iuramento fidelitatis,& ſeruitio perſonali, quod præſtat per ſubſtitutum, c.3.nu.68.76.124.

Hæres inſtitui poteſt in feudo empto,etiam in præiudicium agnatorum, c.3.num.77. Et in feudo purè & ſimpliciter hæreditario, c.6.n.13.

In Gallia,capax eſt feudorum,quamuis Patriciatus dignitatis annexa ſit,c.3.n.199. Et Baroniarum,etiam generaliter ſumptarum, quod tamen per conſtitutionem Caroli IX. fuit reſtrictum, c. 4.n.52.

Comprehenditur ſub legitima ſucceſſione, data capacitate fœminarum in feudis,c.3.n.116.125. Et data conſuetudine,qua feuda ſunt inſtar allodialiũ, c.16.n.68.

In feudorum ſucceſſione, quoties eſt admittenda, an admittatur extantibus maſculis,c.4.n.53.& ſeqq. vſque ad n.60.incluſiuè.

Regulariter fœmina, vbi in feudis ſuccedit, proximior excludit maſculum remotiorem,c.4.n.61.

Continetur filiorũ appellatione,per extenſionẽ,c.23.n. 6. Et ex proprietate vocabuli,quando de filijs facta eſt mẽtio negatiuè,ibid.n.11. ¶ Liberorũ ex proprietate vocabuli,ibid.nu.6.7. ¶ Agnatorum,ſi de illis mentio facta ſit prohibitiuè,ſecus ſi affirmatiuè, ibid.nu.22.

In poſſeſsionẽ feudi mitti debet,quando cõtrouertitur inter eã & agnatum, c.1.n.17.c.3.nu.19.c.13.n. 4.c.14.n. 15.26.27. ¶ Et quando inter eam, & fiſcum, c.1.n.25. Etiam in maioratu,c.3.n.10. ¶ Item ſi feudum ſit hæreditarium,c.1.n.22. Imò etiam ſi non conſtaret eſſe hæreditarium,& quamuis agnatus eſſet in poſſeſsione, ibid. n.23.multo magis ſi ſit in poſſeſsione, in ea erit conſeruanda,ibid.n.24. ¶ Quamuis feudum eſſet Eccleſiaſticum, ibid.n.28. ¶ Tribus concurrentibus,agnatus impedire poteſt ne mittatur in poſſeſſionem, ibid.n.26.

¶ Caſu quo non eſſet mittenda in poſſeſſionem feudi Eccleſiaſtici, tamen receditur a regula, data conſuetudine,qua feuda ſunt ad inſtar patrimoniorum,ibid.n.30.

¶ Vel etiam, ea ſecluſa, ſi agatur de feudo emptitio, conditionato,vel abſolutè hæreditario,ibid.n.31.

Succedit facilius in feudo Eccleſiaſtico, quàm ſeculari,c.1.nu.19.c.3.n.11.58.c.17.n.36. ¶ In feudo emptitio,c.1.n.70.c.3.n.73.75.c.4.n.50.c.5.n.3.4.c.16.n.46.nedum ſi à Domino, ſed etiam ſi à vaſſallo emptum fuerit, c.1.n.71.c.3.n.73.75. ¶ Toties ex teſtamento ſuccedere poteſt, quoties extantibus maſculis, non ſuccedit ab inteſtato,c.1.nu.113. ¶ Ex vi dictionis vniuerſalis, quibuſcunque, vel omnibus, tam ex teſtamento, quàm ab inteſtato, ſuccedit cum maſculis, imò illis excluſis, ſi ita ordinatum ſit vel remotiores ſint,ibid.n.114.

¶ Item ſuccedit in feudo conditionato,pro quo præſtatur annuus cenſus, licet iuramentum fidelitatis præſtandum ſit,ibid.n.115.116.c.3.n.150.151.c.5.n.5.21.c.16.n.73.

¶ Idem in feudo franco, ibid.n.121. ¶ In feudo hæreditario,c.4.n.50.c.5.n.3.4. In maioratibus, deficientibus maſculis einſdem lineæ & gradus,c.1.n.170.171.203. 204.232. ſecus in feudo, ſi ſit primogenium maſculinum feudale,c.5.n.25.

Iure Francorum ſuccedit in Ducatibus, & Marchionatibus,c.1.n 262.c.2.n.50.c.4.n.33.34.

In feudo empto ſuccedit,nulla habita ratione iuramenti fidelitatis,& ſeruitij,quod per ſubſtitutum præſtat,c.2.n.72.73.

¶ Item in feudo franco,c.1.n.121. ¶ Ex conſuetudine ad feudum admittitur, tenetur tamen ad iuramentum fidelitatis,c.1.num.122. ¶ Etiam ſecluſa conſuetudine, de iure communi ſuccedit in primogenijs, c.1.nu.233.

Data venditione irrequiſito Domino facta, & ſic probatâ conſuetudine, qua feuda ſunt, &c. fœmina ſuccedit eodem modo, quo maſculus,c.1.n.83. ¶ Imò & ſimul cum maſculis, in Gallia, c.4. n.30. Eodem modo, quo maſculus in Baronijs certo loco adſcriptis, c. 4.n.50. Et in feudo emptitio,c.5. n.3. Et in feudo ſimpliciter & abſolutè hæreditario, ibid. n.4. Nec non in conditionato, pro quo præſtatur annuus cenſus,ibid.nu.5. ¶ Cum maſculis einſdem gradus, ſi feuda ſint ad inſtar allodialium,c.4.n.64.

An ſuccedat in Baronijs, extãtib. maſculis,c.4.n.38.39.41.

Filia continetur appellatione primogeniti, c. 1.n.187.

Filia vltimò defuncti, ſiue in primogenitura iuris Francorum,ſiue in alia, excludit maſculum vlterioris gradus & lineæ,c.1.n.137.235.236. ¶ Excludit omnes maſculos collaterales,nec non Dominum ſuperiorem, c.1.n.224. ¶ De iure communi, & conſuetudine Hiſpaniæ excludit maſculos alterius lineæ,c.1.n.232. ¶ In feudis Eccleſiaſticis, facilius præfertur patruo,quàm in ſecularibus,c.3.nu.58. ¶ Capax eſt primogenituræ iuris Francorum, ſicut & feudorum, quæ eodem iure cenſentur,c.16.n.17.18. ¶ Dotata præfertur agnato remotiori,etiã in ſucceſsione ab inteſtato, & in terminis conſtitutionis Siculæ,c.18.nu.5. ¶ Filia nupta non continetur in diſpoſitione affirmatiua, facta in fauorem familiæ, ſecus in negatiuâ, c.23. n.19. ¶ Filia, vel ſorore admiſſa in fideicommiſſo in familia relicto, filij earum non admittuntur, c.23. nu.28.quod quomodo intelligatur,n.45.

Filia eſt de agnatione,ibid.n.40. ¶ Poſtquã filia ſemel facta eſt capax, omnes ex ea deſcendentes,facti ſunt capaces, ibid. nu.41.42. ¶ Filia quando habeat hæredem in dote profectitia,c.125.nu.18.19. ¶ Filia primogeniti de iure Francorum excludit ſecundò genitum in ſucceſsione aui,c.1.nu.227.228.

¶ Semel admiſſi excludit patruum, data capacitate fœminarum,c.2.n.15.16.36.93. Etiam ante patrem defuncti,c.4. n.42. ¶ In feudo quod regitur iure Francorum, c.5.n.13.c. 6.n.4. quod habet locum, etiam ſecluſo iure Francorũ in alijs maioratibus, ibid.n.5. Etſi adſit qualitas maſculinitatis,in primo gradu,c.1.n.190. Modò ne perpetuò & omnibus gradibus adiecta fuiſſet, ibid.n.6. ¶ Etiam ab inteſtato, quando feudum regitur iure Francorum,c.16.n.16.22. tàm in feudis ſecularibus, quàm Eccleſiaſticis, ibid.n.23. ¶ In Baronijs, ibid.n.85. ¶ Et generaliter in omni primogenitura,& prærogatiua ſexus & ætatis, filia primogeniti excludit patruum, niſi nominatim gentilitia, maſculina, perpetua, infinita ſit,c. 2.nu.37.c.3.n.42.176. ¶ In maioratibus habet intentionem fundatam, nec excluditur niſi ex euidentiſſimis coniecturis,c. 3.nu.57. ¶ Patruum excludit ex primæua iuris Francorum natura,c.2.nu.58. ¶ Etiam in Ducatibus & Marchionatibus,c.3.n.45.200. ¶ Patruum ſi feudum ſit nouum, etiam pro collateralibus, & iure feudi antiqui conceſſum,c.4.n.58.

¶ Item in feudo, in quo præſtatur annuus cenſus, vel ſi cõſuetudine ſimplici fœminæ ſunt feudorum capaces, vbi alioquin viget ius feudale,c.4.n.59.60. ¶ Non excluditur à patruo,licet inſtituatur maioratus ad conſeruationem memoriæ familiæ,domus, vel caſata, c.1.n. 205.vel poſt ſpecialiter vocatos, vocentur ſequentes de genere inſtituentis maioratum, vel de ſtipite, ſeu cippo, poſteritate, genere proximioribus, vel iniũgatur onus ferendi inſignia, ibid.n.206. ¶ Excluditur per maſculos remotiores in primogenitura feudali,c.5.nu.24.26.

Forenſes an & ad quæ munera teneantur, vide Munera.

Forma nec omitti, nec illi renunciari poteſt, c.68.n.11.

¶ Quando non eſt ſeruata, actus corruit, c.146.num.6.

¶ Quæ quid nominatim exprimi debet, dicetur ſeruata, ſi expreſſio fiat relationem ad aliquid certum,c.212.num.2.

¶ Nõ poteſt adimpleri per æquipollens, c.52.n.32.c.145.n.3.

Frater *quilibet facit ſuã lineã, c.2.n.51.c.3.n.47.c.18.n.6*

Vtrinq; coniunctus, alios excludit ab inteſtato, c.158.n.9.

In ſubſidium ſororum dotare tenetur, c.176.nu.8. ¶ Non tamen redotare, c.88.n.1.& 5.

Succedit fratri ſimul cum patre & matre, c.204.num.3.

Fratrum filij *an ſuccedant in ſtirpes, vel in capita, c.113.nu.3.4.*

Eorum appellatione, venit ſoror, c.118.n.3.

Fraus *probanda eſt, c.73.num.7. Facilè præſumitur inter perſonas prohibitas, c.81.nu.16.*

Fructus *bonorum ab auo donatorum, nepote mortuo ad illum redeunt, & auo mortuo ad patrem, niſi nominatim nepoti dati ſint, c.7.num.25.*

Ex certo fũdo legato, ante diẽ ſpectãt ad hæredẽ, c.64.n.13.

¶ Legati in diẽ non debentur, ibid.n.15. ¶ Legati in diem, & fideicommiſſi vniuerſalis, hæredis ſunt, c.30.n.12. ¶ Legatarij ſunt, ſi dies gratia illius appoſitus ſit, ibid.num.17.18.

Rei legatæ, ſi teſtatoris ſit, etiam ante moram ab hærede percepti, legatario reſtituendi ſunt, ibid.num 11.

Non ſemper ad dominum rei pertinent, ibid.num.12.

Dotis, durante anno ad dotis reſtitutionem conceſſo, an debeant reſtitui, c.72.num.18.19.

Ex conſuetudine Galliæ veniunt appellatione mobilium, c.77.n.16. ¶ Et de iure communi ibid.nu.27.

Qui ſunt in domibus vxoris, tempore contracti matrimonij, licet conſumpti, repeti poſſunt, c.79.n.9.

Aduentitiorũ, vindicare non poteſt hæres patris, c.148.n.35.

Vidua conuolans ad ſecunda vota, quando teneatur fructus reſtituere, vide Vidua.

Ciuiles, etiã vltimi anni, pro rata ſũt fructuarij, ibid.n.36.

¶ Non percepti, quando ſint fructuarij, ibid.n.37.

Pendentes dicuntur reditus non exacti, qui debentur ratione fructuum naturalium, c.151.n.2. Quorum ſolutionis dies cecidit tempore vſusfructus, non dicuntur pendentes, ibid. n.3.& ad fructuarium ſpectant, ibid.

Recollecti & extantes tempore mortis teſtatoris, ſunt corpora & res hæreditariæ, c.167.num.12.

Veniunt in reſtitutione fideicommiſſi, ibid.n.13.

Augent ſortem in iudicio generali, & tunc vſura debentur, c.118.num.21.

Omnes debentur poſt litem conteſtatam, in rei vindicatione, c.33.num.15.

Induſtriales perceptos, & naturales, ſi ſint conſumpti, non reſtituit poſſeſſor bonæ fidei ante litem conteſtatam in rei vindicatione, ibid.n.16. ¶ In petitione hæreditatis, omnes perceptos, etiam conſumptos, reſtituit poſſeſſor bonæ fidei, quatenus tamen factus eſt locupletior, quoad conſumptos, ibid.num.17.

In dubio præſumuntur in vſum hæredis conuerſi, ibid.n.18.

Legitima, quomodo debeantur, & an imputentur, & præſcribantur, vide Legitima.

Fundi *nomen noſtra deſtinatione, non natura conſtituitur, c.7.nu.75.*

Dotalis pretiũ nõ reſtituitur, niſi poſt annum, c.102 n.47.

Eius alienatio in Gallia, nulla eſt, non obſtante iuramento, c.152.nu.1. ¶ In terris Eccleſiæ, reſcinditur ſi mulier manet indotata, alias tenet vſque ad dimidiam, ibid.num 4.

Dotalis non dicitur fundus, aut res alia, empta ex pecunia dotali, niſi ematur nomine vxoris, c.72.n.20.

Vtilitate legata, ſolus vſusfructus cẽſetur legatus, c.179.n.6.

Furioſi *geſta, an præſumantur de tempore ſanæ mentis, c.101.n.9.10.11. ¶ Teſtamentum, an præſumatur de tempore ſanæ mentis, vel furoris, ibid.nu.12.13. ¶ Si habeat dilucida interualla, præſumitur de tempore ſanæ mentis, ſi tale ſit, quod ab homine ſanæ mentis factum fuiſſet, ibid.num.14.*

¶ Et ex varijs circunſtantijs, ibid. à nu.15 vſque ad n.24. c.162.num.18.

Furni *an veniant in conceſſione Caſtri, c.9.num.14.17. Veniunt appellatione totius tenementi, ibid.num.18.20.*

Ex quib. cẽſeantur bannaretti, c.111. à n.8. vſque ad n.20.

Acceſſus ad eos, eſt meræ facultatis, cui præſcribi non poteſt, ibid.n.1. ¶ Limita, n.2.3.5.7.8.21.22.

Furor *non præſumitur, c.101.n.2. ¶ Præciſè probari debet de tẽpore actus, vt ex eo inualidetur, ibid.n.5.c.162.n.16.*

G

GAbella *ſolui debet in loco contractus, ſtante ſtatuto, quòd ibi ſoluatur, aliàs in loco deſtinatæ ſolutionis, c.105.num.2.*

Gallia *non ſubeſt Imperio, c.4.n.27.*

Geminationis *magna eſt vis, c.120.n.3. ¶ Ex ea magis emixa voluntas elicitur, c.146.num.3.*

Gradus *in primogenituris, Ducatibus, Marchionatibus, & Baronijs attenditur, c.3.n.44.45.*

Affinitatis, de iure naturæ non impedit matrimonium in primo gradu lineæ tranſuerſæ, c.71.n.3.

Subſtitutionis, in Gallia computantur habita ratione perſonarum, excepto Senatu Tholoſano, vbi per generationes, c.124.num.21.

Præcedens debet eſſe ſucceſſibilis, & ſublata media perſona, non debet ſequens admitti, c.160.num.22.

Præualet ſexus in controuerſia collateralium eiuſdem lineæ, c.18.num.7.

Gratia *excõmunicato cõceſſa,* vide Excõmunicatus.

Ex eo quod fit per gratiã, nullũ ius acquiritur, c.103.n.15.

Grauamen *nepotum non infertur ex grauamine filiorum, c.23.num.52.*

H

HAeredit amentum *Hiſpanorum quid ſit, & multa de eo ſingularia, c.81.n.17.*

Hæreditas *non eſt viuentis, c.73.nu.2. ¶ Non debetur ex minus ſolenni teſtamento, c.16.n.17.19.*

Dicitur, & eſt, etiam ea quæ eſt non ſoluendo, c.77.nu.13.

Non dicitur ampliùs, poſtquàm hæres grauatus adiuit, c.140.num.4.5.

Si donetur, donatarius tenetur ad onera, ſaltem erga donantem, c.129.nu.4. ¶ Si cedatur, reuiuiſcunt iura hæredis, qui erat creditor, ibid.nu.5.

Eſt in ſola falcidia, quando legata illam abſorbent, ibid.num.35.

Viuentis, an per pactum diuidi poſſit, c.156.num.1.

Adita, fit patrimonium hæredis, c.165.num.1.

Eius appellatione veniunt omnia non exacta, c.151.nu 4.

In Codicillis, an poſſit directè dari vel adimi inter liberos, c.33.n.8.9.10.

Patris, an retenta legitima repudiari poſſit, c.19.nu.56.c.227.n.11.12.13. & vide Legitima *& aduerte numerũ conſilij 227. eſſe duplicatum, iſtudq; incipere Quid agendum.*

Paterna dicitur, etiã viuente grauato, reſpectu vocatorum, c.140.num.6.

Venit appellatione bonorum, c.129.num.18.

Hæreditatis aditio *non confundit debita, niſi pro portione hæreditaria, c.165.num.4.*

Animúſque adeundi declarari debet per aliquem actum extrinſecum, re, vel verbis, c.117.num.1.

Hæreditatis ceſſionarius *eſt loco hæredis, c.129.num.34.*

An poſſit retinere falcidiam, vide Falcidia.

Hæres *teſtamentarius gaudet remedio l.vlt. C de edic. diu. Adria.tollen.c.1.n.2. ¶ Non tamen ſi in re certa inſtitutus ſit, ibid.nu.5. ¶ Vel in Codicillis, aut ab inteſtato vocatus ſit, ibid.num.23.*

Qui hæreditatem adiuit, an poſſit eã repudiare, c.19.nu.57.

Qui ſemel hæres eſt, non poteſt deſinere eſſe hæres, c.164.n.9.c.226.nu.9.quod limitatur, num.10.

Repræſentat defunctum, c.138.n.10. Pro portione tamen pro qua hæres eſt, c.165.num.5.

Inſtitutus in re certa, dato hærede vniuerſali, fungitur vice legatarij, c.139.n.14.

Hæres

Hæredis, *dicitur hæres teſtatoris*, c.165.nu.1.

¶ Hæredis, caſu quo diceretur tantùm hæres ſecundi, hoc procederet ſolùm quoad portionem illius, ibid. n.3.

Non poteſt côueniri niſi pro portione hæreditaria, ibid.n.7.

Grauatus non tenetur de mobilibus vſu conſumptis, c.102. n.1. *¶ Tenetur tamen de conſumptis & neglectis rationem reddere, & tenetur de dolo, & lata culpa*, c.109.n.14.15. *& habetur pro poſſeſſore ſi nô acquiſiuit, quod debebat*, ibid.n.17.

Quando eſt creditor, quomodo illi ſuccurratur, tam pro ſibi debitis, quam pro ſolutis ab ipſo, c.102.n.6.c.109.nu.18.c.182.n.16.17. vide Creditor.

An & quando mortem teſtatoris declarare poſſit, c.124. num.25.15.

An & ad quod tempus poſſit alienare bona fideicommiſſi, c.140.num.7.

Poteſt imputationes facere tam in mobilibus, quàm in immobilibus, c.161.num.10.

Etiam reſtituta hæreditate remanet hæres, c.164.num.11.

Licet purè grauatus, facit fructus ſuos ante petitam reſtitutionem, ibid.num.12.

In dubio præſumitur ſoluiſſe de ſuo, & tantundem retinere poteſt de bonis fideicommiſſi, quæ quomodo æſtimanda ſint, c.182.nu.16.17.c.109.n.18.

Grauatus reſtituere poſt mortem, poteſt ante reſtituere, nô detracta Trebellianica, etiam in præiudicium creditorum, c.227.nu.4.7.8 *quod incipit, Quid agendum. ille enim numerus 227. duplicatus eſt.*

Cum beneficio inuentarij poteſt ſibi ſoluere, & tantundem de bonis fideicommiſſi retinere, c.79.n.8. *¶ Tenetur approbare factum defuncti, quatenus eius hæreditas patitur*, c.182.nu.10. *¶ Non confundit iura ſua*, c.165.n.11. *¶ In bonis proprijs grauari non poteſt*, ibid.nu.18.

Sine inuentario, factum defuncti approbare tenetur, etiam vltra vires hæreditarias, & ſtare alienationi per eû factæ, nô obſtâte prohibitione alienationis, c.182.n.7.8.9.c.162.n.20.

Integra legata ſoluere tenetur abſque detractione legitimæ, c.42.n.1. *¶ Falcidiam amittit*, ibid.n.4. *¶ Detrahit quod ſibi debetur, aduerſus fideicommiſſarium vniuerſalem, non aduerſus legatarios*, c.41.n.11.

Extraneus, an comprehendatur in emphyteuſi, ſine actu extrinſeco emphyteuta, c.198.nu.5.6.7.

Hæredis vel hæredum dictio *pro quibus accipiatur*, c.1.n.75.108.126.c.2.n.124.126.c.2.n.81.c.3.nu.79.91. *& vide in verbo* Dictio. *verſic. Hæredis.*

Prolata ab homine, intelligitur de vero hærede vltimo defuncti, nec ſufficit, quod ſit hæres ſanguinis, c.1.nu.84.

Herema, *vide* Terræ Heremæ.

Homagium *intelligendû eſt ſecundùm conſuetudinê loci*, c.4.n.84. *¶ Eius forma antiqua ſpectanda eſt*, c.3.n.130.

Eius præſtatio non reſtringitur per clauſulam futuris Dominis, c.2.nu.99.127.146.

Homicidium *non qualificatum, non priuat beneficio, ipſo iure*, c.62.n.6.

Honor *ſequitur dignitatem*, c.27.n.13.

Hoſpitatio *eſt munus patrimoniale*, c.28.nu.12.

Hypothecа *tantum transfertur, in emptorem, penſionum, ſeu cenſuum & redituum annuorum, non verò dominium rerum obligatarum*, c.194.n.5.

Conuentionalis præſcribitur 40. annis per ipſum debitorem, in Gallia tamen 30. ſufficiunt, c.131. num.7.8.

¶ Legalis eodem tempore præſcribitur, ibid.nu.9.

Hypothecaria, *quæ datur pro legatis, & fideicommiſſis, diuidua eſt, & datur pro rata*, c.77.num.12.

An detur fideicômiſſario contra bona hæredis, c.105.n.7.8.

Quanto tempore præſcribatur, c.159.nu.3.4.

I

Ieſuitæ *non fiunt incapaces ſucceſsionis, niſi poſt ſolemnia vota, licet tria ordinaria emiſerint, & verè dicantur religioſi, & eò vſque de bonis ſuis diſponere poſſunt*, c.40. num.6.

Ignorantia *vnius ex coniugibus legitimat ſobolem*, c.66.nu.7.c.160.num.12. *& ſeqq.*

Probatur ſolo iuramento, c.76.n.6.7.c.124.n.29.c.223. num.10. *& eo ipſo quòd non probatur ſcientia*, c.76.n.8.

Excuſat à pœnis, c.141.num.4.

An validet matrimonium inter perſonas prohibitas, c.160.num.18.

Præſumitur potius quàm dolus, c.170.num.7.

Iuris, mulierem non excuſat, in lucris, c.19.num.35.

¶ Quando excuſet poſſeſſorem malæ fidei, quoad reſtitutionem fructuum, c.223.num.11.

An ex ea detur reſtitutio aduerſus præſcriptionem, vide Reſtitutio.

Præſumitur in ſucceſſore, c.96.nu.9.

Illegitimi *in Gallia omnibus muneribus & officijs Regalibus fungi poſſunt, ſecus de iure communi*, c.142.num.1.2.

¶ An ſucceſsionis capaces ſint quoad patrem & matrem, ibid.num.3. *¶ Sibi inuicem ſuccedere poſſunt*, ibid.num.4.

Licet patri, vel matri ſuccedere non poſsint, poteſt tamen illis à patre vel matre legari, vel donari, ſi ſint ex ſoluto & ſoluta, ibid. num.5.6.

An poſsint teſtari, ibid. num.7.

In Gallia æquiparantur extraneis, ibid. n.8. *poſſunt tamen teſtari, etſi liberos non habeant*, ibid.n.10.

Illegitimitatis *ius procedit tantùm ab inteſtato*, c.142.num.11.

Immemorialis *deſtruitur, ſi eius initium allegetur, quod falſum eſt*, c.3.num.161.c.16.n.76. *¶ Si conſtet de initio*, c.47.nu.41.c.49.n.12.c.50.n.7.c.51.n.10.

Vt probetur, quæ requirantur, c.46.nu.36.37.c.47.nu.7. c.51.nu.4.5.9.c.55.num.4. vide Teſtis.

Habet vim tituli, c.47.n.35. *¶ Et priuilegij, etiam contra habentem intentionem fundatam*, c.48.n.2.

Difficilius probatur quàm centenaria, nec probata centenaria, probatur immemorialis, c.50 num.5.c.51.num.17.

¶ Si non probetur ſufficienter, multò minus centenaria, c.50.num.2.

Immobilia *non veniunt in communionem, ſi acquiſita fuerint ex pretio gentilitiorum*, c.192.num.41. *¶ Ex pacto, qui lucratur, in quacunque prouincia ſint, lucratur, non autem ſtex conſuetudine*, c.77.nu.26.

Eorum appellatione, an veniant annui cenſus, ſiue reditus, vide Cenſus.

An veniat pecunia, vide Pecunia.

Immunitati *ſuæ renunciare cenſetur, qui ſciens bona ſua cataſtrata, non appellat intra legitimum tempus*, c.119. num.1.2.

Impedimentum, *qui non remouet, quando poteſt, non excuſatur*, c.159.nu 5.

Impenſæ, *vide* Expenſæ.

Imperium *merum & mixtum, an cenſeatur conceſſum, conceſſo caſtro*, c.7.num 3.

Impoſſibile *reputatur, quod à Principe impetrandum eſt, ſi illud non ſoleat concedere*, c.19.n.59.

Impuberes *etiam infantes admittuntur ad feuda*, c.1.num.123.

Vno ex illis decedente, ſuperſtes ſuccedit ab inteſtato, & excludit ſubſtitutum, c.139.n.8.9.

Incapax *in Gallia, an faciat partem*, c.116.c.117.

Eius pars, per delictum, vel religionem, accreſcit omnibus, c.117.num 7.

Facit locum ſequenti, c.121. num.3.

Incluſio *vnius eſt excluſio alterius*, c.128.num.4.

Indebitum *per errorem ſolutum, ex cauſa quæ creſcit per inficiationem, non condicitur*, c.76.nu.25. *¶ Repetitur ſi nec naturaliter, nec ciuiliter debeatur: imò etiam ſi ciuiliter, modò non naturaliter*, ibid.nu.13.14.

Indignus *acquirit fiſco, c.121.n.2.*

Indultum *non extenditur ad dignitatem, niſi dicatur, & licet ſit ad dignitates, non comprehendit primum poſt Pontificalem, c.68.n.14.15.*

Inhibitiones *quando ſint nulla, c.61.n.5.*

Iniuria *ſi remittatur, ceſſat actio criminalis ad pœnam, c.78.n.4.* ❡ *Eius pœna, eſt arbitraria, ibid.n.5.* ❡ *Mitigatur ob iniuriam præcedentem, ibid.n.6.*

Inſignia *Ducum, Marchionum, & Comitum diſtincta ſunt, c.4.n.46.*

Inſinuatio *in Gallia fieri poteſt intra quadrimeſtre à morte mariti, c.75.n.18.*

Suppletur per iuramentum ſiue illi renunciatum ſit, ſiue non, c.125.n.9.30.c.128.n.8.9. Etiam in præiudicium tertij, c.176.n.1.2. ❡ *Si tamen fieri debeat intra certum tempus, non ſuppletur, c.128.n.7.c.176.n.3.*

Coram quo fieri debeat, c.128.n.6.c.176.n.12.13.

Conſtitutione, vel ſtatuto facienda, fieri debet vbi bona ſita ſunt, c.176.n.4.

In omni donatione requiritur, vbi adeſt dictio vniuerſalis, c.176.n.10. Et in donatione quæ fit per patrem filio naſcituro, ibid.n.11.

Quomodo fieri debeat, ibid.n.14.

Eius defectu in Gallia annullantur donationes, tam quoad creditores, quàm quoad donatorem. & eius hæredes, c.204.n.10. Poſſunt tamen cogi ad conſentiendum inſinuationi, etiam poſt tempus à conſtitutione præfixum, ibid.n.11.

Eius defectum, aduerſus viduam, hæres non poteſt opponere, ibid.n.12.

Inſtantia *in Gallia triennio perimitur, c.199.n.5.c.203.num.10.*

Inſtituti *plures inter quos cadit ordo charitatis, & neceſſitas inſtituendi, ordine ſucceſſiuo vocati cenſentur, c.174.n.1.* & vide Ordo ſucceſſiuus.

Inſtitutio *captatoria quæ dicatur, c.219.n.1.* ❡ *Captatoria, quamuis impropriè, non valet, ibid.n.2.*

Incerta perſona de certis, valet, ibid.n.4. ❡ *Incerta de incertis, non valet, ibid.n.5.*

Filij in Codicillis, ſuſtinetur in vim fideicommiſſi, c.33.n.2.3. ❡ *Vxoris ſi non nupſerit, vel quandiu vidua fuerit,* vide Vidua.

Inſtitutus *quando excludat ſubſtitutum,* vide Perſona.

Inſtrumentum, vide Documenta.

Quod quis impugnauit, illi non prodeſt, c.1.n.51.

Præponderat depoſitionibus teſtium, ibid.n.241.c.3.n.284.

Camerale, quando retardetur, vide Executio.

Produci poteſt poſt didiſcita teſtificata, c.80.n.6.

Poſtponitur confeſſioni, c.19.n.40.

Interdictum *quorum bonorum, quando detur pro iuribus incorporalibus, & nominibus, c.117.n.8.* ❡ *Pleraq; interdicta cauſam proprietatis habent annexam, c.14.n.9.*

Intereſſe *& vſura in quo differant, c.169.n.4.*

Commune quid ſit, ibid.num.5.c.228.n.11.c.229.num.24. ❡ *Duplum excedere poteſt, c.229.n.25.*

Singulare, quid ſit, c.169.n.6. ❡ *Propter culpam in committendo, duplum excedere poteſt, c.228.n.12.*

Duplum debetur tantùm quoad damnum, non quoad lucrum, c.229.n.7.

Currens per varios annos, duplum excedere poteſt, c. ibid. n.26. ❡ *De vero intereſſe, an debeatur per ſingulos annos, c.228.n.17.18.*

Intereſſe de intereſſe, licet non debeatur regulariter, tamen quandoque contrarium ſtatuitur, c.230.n.11.

Generaliter non debetur, c.229.n.27.

De iure canonico non debetur, niſi ex mora regulari, aut irregulari, aliquando tamen citra moram debetur, c.230.n.1.2. ❡ *Etiam poſt maioritatem, ibid.n.3.*

Fructuum, vide Fructus.

Dotis, vide Dotis intereſſe. vel Vidua.

Pecuniæ pupillaris, vide Tutor. ❡ *Legata,* vide Legatum.

Interpretatio *ea ſumenda eſt, quæ pariter omnibus conueniat, c.16.n.42.* vide Diſpoſitio.

Inuentarium *an poſſit tutori remitti, & quid inde ſequatur,* vide Tutor.

Inuentarij commoda, vel incõmoda, vide in verbo Hæres, *verſic. Cum inuentario. & verſic. ſine inuentario.*

Inueſtitura *ſimplex, cenſetur facta de toto iure Domini, c.1.n.57. Et ſecundùm conſuetudinem in patria vigentem, c.16.n.67.* vide Feodum, *vbi de forma inueſtituræ.*

Iocalia *à marito data, an cenſeantur vxori donata, c.72.n.45.* ❡ *Vidua reſeruare tenetur filiis primi matrimonij, c.204.n.9.*

Irregularis *non fit, qui Clericum percuſſit, c.78.n.6.*

Ob crimen, venit priuandus beneficio, ſecus ſi ob defectum, c.170.n.5.6.

Fit, qui adminiſtrat, ſi ſuſcepit Ordines ante legitimam ætatem, ibid.n.4.

Iudicia *non incipiunt à procuratoribus, c.11. num.37.* ❡ *Non debent reddi illuſoria, c.226.n.5.*

Iudex *requiſitus, tenetur ſe informare ſuper notorio, c.16.n.6.c.77.n.10.* ❡ *Ex cauſa poteſt recedere à voluntate defuncti, c.114.n.4.* ❡ *Eius arbitrium regulandum eſt iuxta iuris regulas, rationem, & æquitatem, c.12.n.3.4.c.157.n.1.2.3.*

Iudici aſſerenti ſe informationes ſumpſiſſe ex commiſſione, niſi de illa conſtet, c.126.n.8.

Laicus ſuper ſummario poſſeſſorio inter Eccleſiaſticos cognoſcere poteſt, c.90.n.1.

Iuramentum *habet vim cuiuſvis renunciationis, c.19.n.39.* ❡ *Non ſupplet conſenſum, ibid.n.44.*

In contractu appoſitum, recipit conditiones, exceptiones, ſubauditiones, & limitationes, quas contractus recipit, c.72.n.32. ❡ *Non auget obligationem, ſed tantùm addit vinculum, ibid.n.33.* ❡ *Non operatur vltra intentionem agentium, nec mutat naturam rei, ibid.n.34.* ❡ *Non inducit obligationem ad intereſſe, abſque interpellatione, ibid.n.55.*

Validat donationem inter virum & vxorem, c.75.n.12. ❡ *Et donationem abſenti factã, vt in verbo* Abſenti *vel* Donatio. ❡ *Supplet inſinuationem, vt in verbo* Inſinuatio. *Impedit præſcriptionem, vt in verbo* Præſcriptio. ❡ *Et reſtitutionem in integrum, vt in verbo* minor, *vel* Reſtitutio. *Non perpetuat actionem in præiudicium eius, qui non iurauit, c.159.num.6.*

Habet vim clauſulæ, omni meliori modo, *c.125.n.35.c.128.n.8.*

Non ſupplet plures defectus, c.125.n.10. quod limitatur, n.34. In ampla forma præſtitum, ſupplet plures defectus, c.128.num.10.13.

Non tranſit ad hæredes quoad vinculum, conſ.159. num.8. ❡ *Alteri non prodeſt, aut nocet, ibid.n.7.*

De facto alieno, non fit, & ſi fiat, regulariter de credulitate, quandoque tamen de veritate, c.175.n.1.4.6. & ſeqq.

Suppletorium non defertur ad probandam conſuetudinem, c.47.n.23. ❡ *Quando agitur ciuiliter, defertur ſtantibus pluribus coniecturis, ad probandam ſimulationem, c.203.n.5.* ❡ *Vt deferatur, quæ requirantur, c.77.n.32.* ❡ *Contra quos non detur, c.1.n.140. & ſeqq.*

In litem, datur marito contra eos qui mortua vxore, mobilia, vel iocalia, eo inſcio, aſportarunt, c.74.n.8. fidelitatis, vide in littera F.

Iuriſdictio *quanto tempore præſcribatur, c.59.n.14.*

Ius *non quæritur ex actibus, qui fiunt ex gratia, c.96.n.10.c.103.n.13.* ❡ *Poſterius ſequendum eſt, c.99.n.5.* ❡ *Poſterius derogat priori, & ſpeciale generali, c.102.n.38.39.*

Non fit ex regula, ſed regula ex iure, c.165.n.9.

Dantis quando reſoluitur, reſoluitur & accipientis, c.166.num.6.27.

Superueniens, non comprehenditur ſimplici conſenſu, c.222.n.2.

n.2. ¶ Superueniens & futurum, renunciatione, etiam iurata, non comprehenditur, c.26.n.4.

In diuerſitate iurium, minimum eſt tenendum, c.99.n.6.

Retorcentium ex titu. quod quiſque iuris. procedit etiam contra ſucceſſorem, c.3.n.170.

Reuerentiale, quod debetur à ſubditis eſt de iure naturæ, cui præſcribi non poteſt, c.27.n.9.

Ius patronatus quomodo acquiratur, c.24.n.2.3.

Non præſumitur, c.25.n.1. maximè in Potente, & Principe, c.24.n.5.6.c.25.n.2.

Acquiritur præſcriptione centum annorum, c.24.n.12.

Donatione, quomodo acquiratur, c.25.n.10.11.

Ex quibus coniecturis probetur, c.25.n.6. ¶ Quomodo per famam, c.25.n.7.

Amittitur eodem tempore, quo acquiritur, c.24.n.13.c.25. num. 9.

Laicale, legatus Auenionis non poteſt derogare, c.24.n.14.

Ius ſupremum, præſcribitur tantùm centum annis, c. 57.n.24.

Regaliarum, vide in littera R.

L

LAEſio ceſſat ratione incertitudinis, niſi damnum ſit euidentiſſimum, c.168.n.7. ¶ Enormiſsima cum metu reuerentiali ſufficit ad reſciſionem, ibid.n.8.

Laici non debent ſedere in choro, cum Clericis, c.27.n.2.

Laudimium vnicum debetur ex contractu à quo diſceſſum fuit per modum reſolutiuum, c.97.n.6.7.

Debetur ex onere appoſito in venditione, quod facit partem pretij, c.129.n.2. ¶ Ex onere rei appoſito, ſoluendo per eum cui res traditur, ibid. n.23. idque abſque controuerſia, quando certa ſunt debita, n.27. ¶ Ex onere, quod eſt pretio æſtimabile, & pecunia redimibile, ibid.n.24. ¶ Quoties res traditur ea lege, vt debita ſoluantur, ibid.n.25. Ex venditione hæreditatis ſub pacto ſoluendi debita hæreditaria, ſi vltra pactum pecunia interuenerit, debetur ex ſola pecunia, ibid.n.7. ¶ Ex donatione ob cauſam, ſi pactum cedat in fauorem donantis, & ſit cauſa finalis, ibid.n.11.14. ¶ Ex contractu innominato, vt donans debitis exſoluatur, ibid.n.17.

Subfeudi debetur Domino mediato, ſi ſubinfeudans nihil ſibi reſeruauerit, alias ſecus, c.36.n.2. multi ſimpliciter exiſtimant deberi immediato, ibid.n.6. ¶ An mediato vel immediato debeatur, c.37.n.1.2.6.7. ¶ Immediato debetur ex generali conſuetudine Galliæ, & huius Prouinciæ, c.37.n.4.c.38. n.2. ¶ Item illi debetur ſi ſibi directum dominium reſeruauerit, c.37.n.9.c.38.n.1. ſi ſupremus ſit Princeps, c.38.n.3. ſi feudum irrequiſito Domino alienari poſſit, ibid.n.4.6.

Ab hærede extraneo an debeatur, c.138.n.1.2. Non debetur ſi conceſsio ſit facta pro ſe, hæredibus & ſucceſſoribus quibuſcumque, ibid.n.3. Idem, quando res relinquitur ei qui comprehenſus eſt in inueſtitura, ibid.n.4.

Debetur ab hærede, legatario, donatario, niſi conſuetudo, vel ſtatutum ſint in contrarium, c.129.n.29.

Quomodo intelligendum ſit, id quod dicitur, ſi res feudalis vendatur paruo pretio, & emptor eam recipiat cum ſuo onere, laudimium deberi ex ſolo pretio, ibid.n.28.

Ex donatione hæreditatis, vel omnium bonorum cum pacto ſoluendi debita, an debeatur, ibid.n.9.& 23.

Non debetur ex contractu ab initio irrito, vel ex poſtfacto irritato, c.97.n.5. ¶ Ex reſciſione contractus, quamuis aliquibus concurrentibus, ex primo contractu deberi poſsit, c.98.n.4. ¶ Ex contractu reſciſo in contradictorio, ibid.n.5. ¶ Pro bonis in ſolutum datis, pro iuribus paternis. & legitima, ſeu eius ſupplemento, c.132.n.1. vel filiæ datis pro dote, licet in pecunia conſtituta fuerit, ibid.n.2 ¶ Ex diuiſione inter cohæredes, licet res quæ commodè diuidi non poteſt, vni adiudicetur mediante pecunia, c.126.n.6.

Solutum, quando repetatur, c.97.n.4. c.133.n.3.

Legatarius tenetur pro rata ad ſupplementum legitimæ, deficientibus aliis bonis, c.130.n.1. ¶ Diſponere poteſt de legato in diem, diſpoſitione poſt diem, effectum habitura, c.30.n.7. ¶ Legati fructus, quando illi debeantur, vide Fructus.

Legatum dubiũ declaratur ex circumſtantiis, c.52.n.10.

Ad interrogationem vlterius, an valeat, vel non, c.55.n.4. ¶ Quoties eſt inutile, ſi confirmetur per declarationem, eadem ſolemnitas requiritur in declarando, quæ in dando, ibid.n.8.

Non inducit, ſolum verbum, volo relinquere, ibid.n.9.

Vxori factum, ſi non nupſerit, vel quamdiu vidua fuerit, quomodo inter ſe differant, & an conuolans ad ſecunda vota teneatur fructus illius reſtituere, vide Vidua.

Quo minus relinquitur filiæ ſi Monaſterium ingrediatur, quàm ſi nubat, validum eſt, c.64.n.17.

Adimitur nuda voluntate, ibid. n.28. ¶ Ceſſat ceſſante cauſa, ibid.n.29.

Debetur naturaliter ex minus ſolemni teſtamento, c.76. num.17.19.

Non debetur ei, qui impugnauit teſtamentum ex capite inſaniæ, vel inofficioſitatis, & ſuccubuit, c.101.n.25.26.

Suſtinetur per clauſulam codicillarem conceptam per verba futuri temporis, c.117.n.4.

Hæredi à teſtatore factum, inutile eſt, c.164.n.6.

Non vitiat falſa cauſa, c.166.n.23.

Captatorium an valeat, c.219.n.3.

Incertæ perſonæ de certis, valet, incerta de incertis, non valet, ibid.n.4.5.

A debitore creditori factum, non cenſetur animo compenſandi, c.221.n.2. limita. n.3.& ſeqq.

In legitimam imputatur, c.30.n.15.

Vſusfructus, nec non annuum, Eccleſiæ, vel Ciuitati relictum, finitur centum annis, c.10.n.6. ¶ Non imputatur in legitimam, niſi agnitum fuerit, c.85.n.1. ¶ Non reducitur ad alimenta, ſi vxor de fructibus liberè diſponere poteſt, c.158.n.12.

Annuum, primo anno purum eſt, cæteris conditionale, c.186, n.1. ¶ Factum vxori, vide Vidua.

In diem, ante eum non poteſt peti, c.64.n.12. ¶ In diem certum, tranſmittitur, ibid.n.14. ¶ Fructus illius non debentur, c. 64.n.15.c.30.n.1. ¶ Legatarius de eo diſponere poteſt, c.30.n.7.

Alimentorum, & annui reditus, diuerſimodè in terminis legis falcidiæ æſtimantur, c.151.n.6. Alimentorum enim æſtimatur iuxta l. hæreditarium, ff ad leg. Falcid. ibid.n.7.

In annuis verò reditibus locum habet l. lex Falcidia ſi interuenerit, & l. cum Titio ff ad leg. Falcid. dicto n.7.

Conditionale non tranſmittitur, c.226.n.7. ¶ Non facit dies incertus appoſitus præſtationi, non ſubſtantiæ legati, c.30. n.4.5.9. ¶ Conditionale tamen remanet, ſi adijciatur dictio, cùm primum, c.31.n.3.

Purum ſi ſit, fructus debentur à die adita hæreditatis, ſi res ſit teſtatoris, c.30.n.8. ¶ Quomodo intelligatur, quod dicitur, quod quando dies præſtationi apponitur, legatũ eſt purum, c.31.n.2. ¶ Legata pecunia, etſi purè, vſura, vel intereſſe non niſi à die petitionis debentur, c.30.n.3. & 10.

Caſtri, certo modo dicitur vniuerſale, c.226.n.11.

Rei alienæ, valet adhibita diſtinctione, factum coniunctæ perſonæ, valet indiſtinctè, ſiue teſtator ſciuerit, ſiue ignorauerit, c.102.n.4.5. ¶ Hæredis indiſtinctè, ibid.n.3.

In legatis voluntas prædominatur, etiam contra propriam verborum ſignificationem, c.102.n.30.

Legatus in Prouincia ſibi commiſſa eſt Ordinarius, c. 63.num.16.

Auenionis nullum legitimũ præiudicium affert Ordinariis, ib. n.9.11.& 31. ¶ Auenionienſes legati à tempore quo ſedes Apoſtolica Auenione Romam tranſlata fuit, ib.n.1. ¶ Auenionenſes vſque ad Cardinalem Farneſium, & poſtea tempore Card. Borbonij facultatibus legationis in Prouincia Narbonenſi vſi fuerunt, ibid.n.2.

De latere, legati plerique per Galliam conſtituti, ibid.n.5. ¶ Multa poteſt legatus de Latere, quæ non poſſunt Ordinarij, ib. n.7. ¶ Concurrit cum Ordinario, ib.n.8. ¶ Legati de latere in

Franciaconſtituti,& recepti,ibid.n.12. ¶ Legatus de latere, & nominatim Auenionenſis, Vicelegatum ſeu locumtenentem deputare poteſt,ibid.nu.13. ¶ Legatus de latere, omnia poteſt,quæ ſummus Pontifex,exceptis ijs,quæ ſibi reſeruauit,& paucis alijs,ibid.n.18. ¶ An in Gallia Vicelegatos & Vicarios deputare poſſit, ibid.nu.22. Legatus de latere, ampliores facultates habet Legato ſimplici,ſed Auenionenſis ampliores Legato de Latere, ibid.nu. 30. ¶ Poteſt conferre beneficia in Prouincia ſibi commiſſa,ibid,n.31. ¶ Legati in Franciam deputati & Auenionenſis in quo differant ibid.n.23. ¶ Intereſt Eccleſiarum,& ſubditorum Regis,vt Legati Auenion.vtantur facultatibus ſuis in prouincia Narbonenſi, & alijs ſibi cōmiſſis, ibid.nu.6. ¶ An neceſſarium ſit, vt qui præeſt Legationi Auenion. Cardinalis ſit, ibid.n.29.

Legitima, & Falcidia an ſimul detrahi poſſint, controuertitur:ſed quando legata ſunt pura, filius alterutra contentum eſſe debet,c.79.nu.7.

Legitima retenta filius hæreditatē patris, non poteſt repudiare,c.19.n.56.c.227.nu.11. Fallit, ſi habeat cohæredem, ibid n.12. Quid ſi datus eſt illi vulgaris ſubſtitutus,ibid.n.13.

Non debetur niſi deducto ære alieno, & impēſis,c.99.n.10.

Non debetur ei qui teſtamentum ex capite inſaniæ, vel inofficioſitatis impugnauit,& ſuccubuit,c.101.n.25.26.¶ Nec filio,qui teſtamentum patris improbè accuſauit, c. 42.nu.3.

Non capitur in rebus ſpecialiter legatis,c.102.n.14.

Sola, deducitur per eum qui ex vi clauſulæ codicillaris reſtituit hæreditatem,c.108.n.1.8.

Non eſt æs alienum, ſed illius vice fungitur, in certis caſibus,c.148.nu.45. ¶ Dicitur percipi tanquam quoddam lucrum, ibid.nu.48.

Quando eſt liquidanda, quomodo æſtimentur reparationes. vide Expenſx. vel Reparationes.

Et eius ſupplementum,ipſo iure reijcit omne onus,c.30.nu. 6.c.130.nu.3.

Augetur per augmentum intrinſecum veniens beneficio temporis,c.160.n.16.

Omni iure fuit tantùm portio portionis ab inteſtato conſequendæ,c.161 n.5.

Minuitur per debita chirographaria, & verbis contracta, ipſi etiam hæredi debita,& impēſas funeris,c.148.n.46.47.

Donec filio aſſignata ſit, ille res patris iure hypotheca retinere poteſt,c.130.n.7.

In Gallia, & de iure communi 30. annis præſcribitur, c.131.nu.1.2.c.162.n.19.c.199.n.2.

Soluenda eſt in corporibus,c.161.nu.11.c.182.num.1.& 15. limita, num.2.

Præfertur legatis, ibid. num.14.

In ea calculanda inſpicitur tempus mortis, ſecus ſi agatur querela inofficioſæ donationis,c.73.nu.1.6.

Magis debetur filijs, quàm parentibus,c.85.num.4.

Computatur ratione omnium bonorum,c.42.num.6.

Filiorum ſi ſint vltra quatuor, eſt ſemis,c.52.n.35. quanta ſit,c.199.n.7. ¶ In terminis l.hac edictali. C.de ſecun. nupti.an deducenda ſit ex vniuerſo corpore bonorum, & reliquum diuidendum inter ipſos & nouercam, c.148.n.39. & ſeqq. ¶ Quando aliquid relictum eſt filijs, ſed minus legitima, abſq; vlla deductione legitimæ, reductio facienda eſt,ita tamen vt vſque ad integram legitimā reducatur, ibid. nu.42. quando integra legitima, vel plus ea relictum eſt, non fit reductio,ibid.n.43. ¶ Quando filij primi matrimonij,& vxor ſunt æqualiter inſtituti,legitima non deducitur, ibid.nu.44.

¶ In terminis l. hac edictali & ſtatuti, vel pacti,quòd maritus lucretur dotē, nō fungitur vice æris alieni,ibid.n.49.

¶ Legitima non detrahitur, quando quod relictum eſt filijs primi matrimonij, nedum aſcendit, ſed excedit legitimam.c. 149.n.2.c.150.n.1.& ſeqq. ¶ Detrahenda eſt ante alimenta matri relicta. c.157.nu.8. ¶ Et eſt quaſi debitum,ibid.nu 9.

Matris eſt tertia eius, quod habitura eſſet ab inteſtato, c. 77.n.40.c.161,n.2. Idq; certiſſimum eſt,quando frater fuit hæres inſtitutus,alteri fratri relictū amplum legatū,& mater in re certa,inſtituta,c.161.nu.3. ¶ Matris in bonis filij,non debet eſſe maior filij,in bonis matris, ibid.nu.5.7.

Legitimam, vel eius ſupplementū petere non poteſt nō conficiens inuentarium,c.124.n.33.eamq; amittit filius fauore legatorum,& fideicommiſſorum particularium, c.42.n.1.

Eius ſupplementum, in pecunia ſolui debet, quando filius legitimam accepit in pecunia,c.130.n.5.

Illam non minuunt donationes, c.180.n.6.

Imputantur in illam quæcumq; ex ſubſtantia patris prouenerunt,c.153.n.5.c.154 n.1. ¶ Donationes quæ imputentur,vel nō,vide Donatio. Imputātur enim quæ cōferuntur, c.79.n.4. ¶ De prælegato,an imputetur, vide Prælegatū.

In legitimā aſcēdētiū,imputātur fructus,c.83.n.4.c.85.n.3.

Dos in legitimam imputatur,& loco illius ſuccedit,c.182. n.3. ¶ Materna in legitimā nepotū imputatur, quoties pater ſtipulatus eſt,eam filiæ,vel quibus de iure reſtitui, c.153.nu.6. Etiā extraneo hærede inſtituto,ibid.n.8. ¶ Non imputatur, ſi eam nepotes conſequantur tanquam hæredes matris, ſecus ſi ex ſtipulatione aui, ibid. n.9.10. ¶ Quid interſit circa hanc quæſtionem, an pater ſtipulatus ſit dotem filiæ,vel quibus de iure reſtitui, vel an filia præſente & conſentiente patre ſtipuletur ſibi,vel quibus de iure reſtitui,c.154.n.3.4.5.& quid dicendum ſit, quando neq; pater, neq; filia expreſſè ſtipulata eſt dotem reddi, ſed ſocer & maritus nulla expreſſa ſtipulatione interueniēte, promittunt dotē reſtituere filiæ,eidemq; vel illi, ſeu illis,quibus de iure, eod. nu.5.verſic.tertius caſus.

Fructus illius an debeātur à die mortis abſq; interpellatione,ſi in hæreditate ſint pecuniæ, ex quibus nullus fructus reddebatur,c.199.n.8.c.130.nu.16. ¶ Non poſſunt excedere duplum,c.199.n.9.

Legitimatio per Papam conceſſa, vide Papa.

Legitimi quando cenſeantur filij, ex ignorantia coniugum, vide Ignorantia.

Lex pœnalis nō extēditur, niſi ex identitate rationis, c. 110.n.11.20.c.147.num.3. ¶ Pœnalis aut correctoria habet tantùm locum in caſu expreſſo,c.29.n.6. ¶ Pœnalis & exorbitans, an extendatur, ſi aliàs fruſtraretur,c.134.nu.3.7.

Generaliter loquens, generaliter intelligi debet, & vbi non diſtinguit,nec nos diſtinguere debemus,c.125.n.1.

Canonica, vt præſcribatur, requiritur quadragenaria,c. 160.n.19.

Salica procedit tantùm quoad ſucceſſionē Regni, bonorum Coronæ, & in appanagijs quæ dantur liberis Regis,non quoad bona,quæ habentur à Rege, ſiue in allōdium, ſiue in feudum,c. 1.n.230.231.c.2.n.13.18.c.3.n.40.

l.Pāphilo ff.de lega.3.in quib. terminis procedat,c.54.n.5.

l.Theopompus ff. de dote prælega.c.54.nu.6.

l. Attilianus de pact.dotalib.c.72.n.34.

l. Quæ conditio §.1.ff.de condit. & demonſt.c.106.nu.23.

l.Hæreditatū ff.ad leg.falcid. non procedit in contractib.c. 148 nu.53.vel quando agitur de æſtimādo annuo reditu morte finiēdo,ibid.n.55.locū habet in legato alimentorū,c.151.n.7.

l.Lex falcidia ſi interuenerit, & l.cum Titio,ff.ad leg.falcid. procedunt in annuis reditibus, c.151.nu.7.

l.Cum pater §.curatoris.ff.de lega.2.explicatur,c.31.nu.7.

l.Seius Saturninus ff. ad Trebellian. c.31.num.9.

l. Quod ſi iterum quarta ff.de aliment. legat.c.31.num.10.

l. Militis codicillis ff.de teſtam. milit.c.33.n.9.

l.Si vnquā C.de reuocād.donatio. expreſſè renunciari poteſt,c.52.n.27 ¶ Ceſſat quando de filijs cogitatū eſt,ibid.n.29.

l.Fœminæ. C.de ſecund. nupt. non procedit in augmēto dotis,quatenus eſt reciprocum. c.148.n. 28.& ſeqq.

l.Non dubium, verſic.fiunt. C.de teſtament.quomodo intelligenda,c.76.num.5.

l.Hac edictali C.de ſecūd.nupt.ceſſat vbi fauor & periculū eſt commune,c.81.nu.3. ¶ Item quando ſecundo nubens donat coniugi cum onere, illicò reſtituendi tertio, quod ſecus ſi fraus adſit,c.81.n.4.20. ¶ In fraudē dictæ legis quod factū eſt,

ipſo

ipſo iure nullum eſt, ibid. n. 14. ¶ *Ex dicta lege nulla eſt differentia inter patrē, vel matrē binubos donantes, c. 84. n. 4. 5.*

¶ *Fraus dictæ legi facta, quomodo deſegatur, ibid. nu. 7. 8.*

¶ *Dicta lex quando & quomodo procedat, c. 148. n. 39. & ſeqq plura circa hanc legem vide in verbo* Legitima, *verſic. filiorum. & vide* Luccum *l. quod ſcitis § ſin autem C. de bon. quæ liber explicatur, c. 125. n. 7. 26. & ſeqq.*

l. 2. C. de reſcind. vendit. ex edicta Regis non procedit in tranſactione, c. 162 n 8. 9. 11. ¶ *An procedat in venditione per ſubhaſtationem facta, c. 229. n. 4.*

l. vnica C. de ſentent. quæ pro eo quod inter. non procedit in intereſſe communi, ſed tantum in ſingulari, c. 228. nu. 10.

l. finalis §. ſed quia C. commu. de legat. an procedat in præſcriptione longiſſimi temporis, c. 34. n. 1.

ll. ſubſtit. vt legato, vel fideicom. nomi. caue. non ſunt in vſu, c. 105. num. 8.

Iul. curabit C de actioni. empti. ceſſat moderatio dupli, c. 228. num. 14.

l. vlt. C. de edic. di. Adria. tollen quando ſit locus, vel non, vide Exceptio. Hæres. Maioratus. Poſſeſſorium. Fideicommiſſarius. Dominium.

Contra legem, quæ plures habet intellectus, qui peccat, excuſatur, c. 19. n. 12.

Liberi *ſi vocentur ad fideicommiſſum, illi tãtũ cẽſentur vocati, qui ſunt tempore purificati fideicommiſſi, c. 15. nu. 3.*

Quòd liberi nõ cenſeantur per fideicõmiſſariã inter ſe vocati, procedit indiſtinctè ſiue ſint cognati, ſiue agnati, vel deſcẽdentes teſtatoris, niſi concurrentibus coniecturis, c. 15. num. 4.

Nomine collectiuo vocati ſi ſint, ij tantùm admittuntur, qui tempore mortis teſtatoris procreati fuere, c. 76. n. 2.

In conditione poſiti, an cenſeantur grauati per hæc verba, ſine liberis, & liberi ſine liberis, *c. 205. n. 7.* ¶ *An cenſeantur grauati ex eo quòd ſunt in conditione poſiti, ibid. n. 6.*

¶ *An ex coniecturis cenſeantur vocati, c. 22. n. 2. 3. & vide in verbo* filij in conditione poſiti. ¶ *Quid ſi in contractu vocati ſint, c. 118. n. 2. 5 11. c. 205. nu. 2 5. 8.*

Libri feudorum *quo tempore editi, in ſcholis lectis & extra Prouincias Italiæ recepti, c. 4. n. 25.*

Limites *ſiue fines Prouinciarum, & Monarchiarum ſunt imprǽſcriptibiles, c. 57. n. 23.*

Linea *ſemel occupata, ſemper eſt continuãda, c. 1. n. 222. c. 2. nu. 55. c. 3. n. 46. c. 6. n. 9. c. 124. n. 24.*

Linea, *gradus ſexus, & actus cõſiderãtur in primogenituris, Ducatibus, Marchionatibus, & Baronijs, c. 3. nu. 44. 45.*

Lis *quomodo dicatur introducta quoad actorem, vel reum, c. 11. nu. 46.*

Licet non fuerit denunciata, nõ poteſt euictionarius huiuſmodi defectum opponere, niſi doceat ſe potuiſſe euictum defendere, ſi fuiſſet vocatus, c. 190. num. 4.

Litis ingreſſus impeditur per tranſactionem, c. 198 nu. 6. c. 203. n. 1. c. 161. n 1. ¶ *Per præſcriptionem, ibid. n. 12.* ¶ *Per exceptionem rei iudicatæ, c. 198. n. 4.* ¶ *Per exceptionem, Tua non intereſt, c. 20. nu. 10.*

Nõ impeditur litis ingreſſus per exceptiones requirentes altiorem indaginẽ, vel facta implicata continentes, c. 198. nu. 11.

Litiſpẽdentia ad effectũ attentatorũ inducitur per ſolã citationem, vel tertij admiſſionẽ ſimpliciter factam, c. 11. n. 45.

¶ *Quoad reũ, non inducitur per ſolã tertij admiſſonẽ, niſi decreta ſit citatio, quæ ad eius notitiã peruenerit, ibid n. 47.*

Litterarum *comparatio.* vide Sciptura.

Locatio *rerum Ciuitatis, ſine ſubhaſtatione ad tempus fieri poteſt, c. 120. num. 16.*

Nulliter facta, non poteſt confirmari, & ab ipſomet, qui fecit, impugnari poteſt, c. 166. n. 28. 29.

Rerum Eccleſiæ facta nomine Eccleſiæ, per tempus à iure permiſſum, ligat ſucceſſorem, ibid n. 1. & ſeqq.

Dicitur facta nomine Eccleſiæ, quando fructus ſpectant ad illam: Beneficiati verò, ſi ad illum, ibid. num 3.

Rerum Eccleſiæ, vltra triennium fieri nequit, ibid. nu. 15.

¶ *Non dicitur approbata per ſucceſſorem, qui recepit ſolutionem, niſi pro illo anno, ibid. n. 24.*

Per vſufructuarium facta, reſoluitur finito vſufructu, ibid. num. 20.

Per ſubhaſtationem facienda eſt, vt ad primos licitatores recurratur, c. 120. num. 6.

Lucrũ *cõpetẽs ex l. hac edictali. C. de ſecund. nupt. nõ cenſetur remiſſũ, niſi adſit expreſſa renunciatio, c. 81. n. 24.* ¶ *Augmenti quatenus reciprocum eſt, non ſubijcitur diſpoſitioni l. fœminæ. C. de ſecund. nupt nec reſeruari debet filijs primi matrimonij, c. 148. n. 28. & ſeqq.*

M

MAioratus *non admittit remedium l. final. C. de edict. Diui Adria. tollen. niſi quis ſit in tota, vel quotà hæreditatis inſtitutus, c. 1. num 6.*

Nec alienari, nec pignorari, nec ſuper eo tranſigi poteſt, aut fieri ſubſtitutio in præiudiciũ ſucceſſorum, c. 1. n. 133 ¶ *Etiã ex cauſa dotis, niſi agatur de filia illum inſtituentis, c. 3. nu. 99.*

Quomodo probetur ex temporis antiquitate, c. 1. n. 53.

Præſcriptione inductus, procedit tantùm in caſu præſcripto, & intelligitur ſecundùm conſuetudinem patriæ, c. 1. num. 179. c. 5. num. 20.

Temporis antiquitate conſtitutus, admittit eundem ordinem, quem ſimpliciter conſtitutus, c. 1. nu 180.

An admittat extenſionẽ de caſu ad caſũ, c. 3. n. 23. 25. 55. 95. 193. c. 5. nu. 15. 22. Quid ſi teſtamento inſtitutus ſit, c. 16. n. 8.

In eo non fit tranſitus de linea ad lineam, donec deſcendentes ab vltimo poſſeſſore deficiant, c. 1. n. 177. Et ſi iure maioratus ſuccedatur, attenditur linea, gradus, ſexus, & ætas, ſi agatur de Regno, Ducatu, Marchionatu, & Baronia, ibid. nu. 175. 176. c. 2 nu. 52. 54.

Perpetuus inducitur ex onere ferendi nomen & arma, c. 52. num. 3.

Eius veſtigia ſunt, ſi vocetur proximior, iſq; vnicus, ibi. n 8.

Vt dicatur conſtitutus, quæ requirantur, c. 121 nu. 14.

Ei qui maioratum præſcriptione inductum prætendit, nullum de iure communi datur remedium poſſeſſorium, c. 1. n. 8. c. 3. n. 4. c. 14. num. 14.

In maioratu, caſus nõ expreſſus relinquitur diſpoſitioni iuris cõmunis, c. 1 n. 182 ¶ *In eo* Ratio de re nõ loquitur Maioratus, *perinde admittitur, ac in ſubſtitutione, c. 1. nu. 185.*

Quando inducatur ex vocatione maſculorum, vide Maſculorum.

Mala fides *authoris nocet hæredi, & ſucceſſori vniuerſali, etſi in ſua perſona præſcriptionẽ inchoare velit, c. 96. n. 5.*

Mandans *tenetur ſtare geſtis per procuratorem, c. 137. num. 3.* ¶ *Poſt conſenſum procuratoris ad reſignandum præſtitum, illi contrauenire non poteſt, ibid. num. 7.*

Mandatum *ante præſtitum conſenſum reuocari poteſt, c. 137. n. 4.* ¶ *Item ante admiſſam reſignationem, poſtea verò non, c. 166. nu. 11. c. 172. n. 1.*

Reuocatum, intimari debet, alias per procuratorem geſta tenent, ibid num. 2.

Ad reſignandum, annullatur ex cõſtitutione Regiá, ſi à notario conſanguineo ſumptum ſit, c. 147. n. 2. ¶ *Non ſignatum nullum eſt, nec ſufficit, ſi notarius aſſerat mandantem non potuiſſe ſignare, ibid. nu. 4. 5.*

Manutenendæ *remedium,* vide Proprietatis.

Marchionatus *quas depẽdẽtias habere debeat, c. 4. n. 5.*

Maritus *æquiparatur vſufructuario, & emptori, c. 72. num. 40. 41.* ¶ *Percipit fructus dotis, potius ratione oneram, quàm dominij, ibid. num. 43.*

Moram quomodo committat, vide Mora.

Quando teneatur ad periculum nominum, quæ in dotem conſtituta ſunt, vide Nomen.

An teneatur rem æſtimatam reſtituere, vel eius valorem, vide Dos.

An augmentum filijs reſeruare teneatur, vide Pater.

Alimenta priuignæ præſtans, vide Alimenta.

Iuri vxeri quæſito, ex ſola ſua deſtinatione, præiudicare nequit, c.102.num.31.

Culpa, vel negligentia ſua, dotem deteriorare non poteſt, c.72.n.26.

Maſculinitas in vno gradu appoſita, quando ad alias perſonas, vel gradus extendatur, c.1.n.202.c.5.n.19.

Indicat animum conſeruandæ agnationis, c.160.n.5.

Includit fœminarum excluſionem, ibid.num.6.

Reliqua vide in ſequentibus verbis.

Maſculi, ſi vocentur per ſtatutum excluſis fœminis, id tamen intelligitur de maſculis eiuſdem gradus, c.1.n.178.196.c.3.num.51.

Deſcendẽtes, & filij ſi vocentur in primis gradibus, in ſequentibus verò filij, vel deſcendentes ſimpliciter, an cenſeatur repetita qualitas maſculinitatis, c.1.n.216.

Quando vocantur, filij filiorum cenſentur vocati, c.6.n.18 quod quomodo procedat, n.19.20.

Ex filia ſicut comprehenduntur in ſubſtitutione facta ad deſcendẽtes maſculos, ita & ad liberos, c.67.n.12.

Quando diſpoſitio incipit à maſculis, ſi maſculi ponantur in ſequentibus gradibus, intelligitur de maſculis ex maſculis, ſicut ſi à fœmina, ibid.n.13.

Maſculorum vocatio, indefinita eſſe debet, vt ex ea inducatur fideicommiſſum perpetuum, vel primogenitum, c.1.num.195.

Illorum incluſio, & fœminarum excluſio, & conſeruatio agnationis reſtringuntur ad gradus & perſonas expreſſas, c.1.num.214.

Dictio, excludit fœminas ex proprietate vocabuli, in eo caſu, quo aliquis non exiſtente maſculo vocatur, non alio, c.1.num.196.

Etſi per plures gradus, & ſæpè maſculorum mentio facta ſit, non tamen ex ea cenſetur inſtitutus perpetuus maioratus, niſi alia concurrant, c.3.n.49.

Maſculorum repetitio, & fœminarum excluſio nunquam fit in teſtamentis, niſi ex coniecturis euidentiſſimis, c.3.nu.51.

Filiorum defuncti, & remotiorum diuerſa eſt ratio, nec ab illis ad hos fit extenſio ad excluſionem fœminarũ, c.16.n.26. A maſculis primi gradus ad maſculos alterius lineæ, nihil infertur ad excluſionem fœminarum, c.1.nu.192. Ad maſculos à fœminis non fit illatio, c.81.num.12. quod reijcitur, num.25. Ex eorum prædilectione euincitur teſtatorem nedum filios, verum etiam nepotes vocare voluiſſe, c.167.n.26.

Mater & pater æqualiter filio ſuccedunt in bonis per ipſum acquiſitis, c.125.n.1. ¶ Et pater ſuccedunt filio ſine liberis defuncto, ſimul cum fratribus, c.204.num.3.

¶ In ſucceſſione filij, præfertur auo paterno, etiam in bonis ex linea paterna prouenientibus, c.125.n.14.c.204.num.1. ¶ Excludit auum, etiam quoad bona per ipſum donata, c.204.num.4.5. ¶ In Gallia non ſuccedit filijs in bonis paternis, niſi quoad medietatem vſuſfructus, ibid.n.8. ¶ An poſſit meliorare filios ſecundi matrimonij, c.81.n.2. ¶ Minor tutrix filiorum, & facta maior nubens non petito tutore, nec reddita rationibus, an incidat in pœnas Authen. eiſdẽ pœnis C. de ſecũd. nupt. c.10.n.19.21. an amittat lucra nuptialia, ibid.n.14.

Eius legitima quanta ſit, vide Legitima.

Eius incapacitas nocet filijs, c.67.n.3. quod quomodo procedat, num.13. verſic. non obſtant. ¶ Si teſtamentum filij accuſauit, vide Legatum, vel Legitima.

An & quatenus augmentum reſeruare teneatur, vide Augmentum, vel Lucrum, vel Vidua.

Matrimonium ſpirituale an purificet conditionem nuptiarum, c.64.num.18.19.

In cuius tempus legatum ſolui debet, eodem modo interpretandum eſt, quo conditio ſi ſine liberis naturalibus & legitimis, ibid.nu.21.

Si contrahatur cum diſpenſatione Papæ ſuper impedimento Canonico, filij ex eo naſcituri, etiam quoad temporalia, vbique legitimi erunt, & filij antea ſuſcepti, c.66.num.4.5.

Si matrimonium ſit de facto contractum ex vi diſpenſationis inualidæ, & impedimentum proueniat ex iure Pontificio, per ſummi Pontificis approbationem, & matrimonium, & proles antea ſuſcepta, erunt legitima vbique, & ad omnia, ibid.num.6.

A filiofamilias contractum, non ſeruata forma ſtatuti, validum eſt, c.92.num.1.2.c.32.num.8.

Eſt cauſa finalis donationis, quando agitur de contrahendo certo matrimonio, c.168.num.5.

Defectu denunciationum dicitur clãdeſtinum, c.224.num.1. validum tamen eſt, ibid.num.2.

De iure communi, & ante Concilium Tridentinum, quilibet ſacerdos, illud celebrare poterat, hodie ſecus, ibid.num.3. & 6.

In Gallia ſine proprio parrocho contractum, nullum eſt, ibid.num.8.

An princeps ſæcularis poſſit ſtatuere circa validitatem vel inualiditatem matrimonij, ibid.num.7.

Vt nullum declaretur, multum iuuant circumſtantiæ, ibid.num.10.

Matrimonio exiſtente nullo, donationes quoque in eo factæ, nullæ ſunt, ibid.num.11.

Præſumptum ſublatum eſt per Concilium Tridentinum, c.32.n.9.c.35.n.4.c.224.nu.9.

Vt ante annum 12. à fœmina contrahi poſſit, quæ requirantur, c.32.n.1.c.35.n.8. Vt ante 14. & 12. ſubſiſtat in vtroque, requiritur iudicium, & potentia, c.35.n.12.

Vt conſummetur, & affinitas contrahatur, quid requiratur, c.35.num.10.

Abſque conſenſu patris validè contrahitur etiam in Gallia, c.56.num.4.

Per metum contractum, ratificatur per diutinam cohabitationem, data opportunitate recedendi, c.65.n.10.

Vt diſſoluatur propter metum, quæ requirantur, vide Metus.

Non diſſoluitur ob ſæuitiam, vel adulterium, c.65.n.1.

Melioramenta, vide Expenſæ. Reparationes. Retentio.

Menſura quæ viget in loco contractus inſpicienda eſt, c.105.num.5.

Metus ex quo matrimonium diſſolui poteſt, vt dicatur probatus, quæ probanda ſint, c.65.num.3.

Non requiritur tam iuſtus in contractu matrimonij, ac in alijs, ibid.n.4. contra, num.5.

Reuerentialis diſſoluit matrimoniũ probata filiæ imbecillitate, & patris ſæuitia, ibid.nu.8. Limita n.9.10. Non ſufficit, niſi grauis adiungatur, ibid.nu.5.

¶ Nec ſufficit probare minas, niſi probetur, quod minans ſolebat minas exequi, ibid.n.6.7.

Minor in contrahẽdo matrimonio habetur pro maiori, c.92.n.2. ¶ Contrahens ſuper dote, & pactis matrimonialibus, non ſeruata forma ſtatuti, nulliter contrahit, ibid.n.3. ¶ Propter iuramentum amittit beneficium reſtitutionis in integrum, c.120.n.12. ¶ Non reſtituitur aduerſus donationem iuratam, ibid.n.13. ¶ Non reſtituitur poſt quadriennium à maioritate, c.176.nu.20.

Donatio facta à minore 16. annis extra monaſteriũ & ante habitus ſuſceptionẽ, renunciatio, & obligatio, nõ irritantur per Conciliũ Tridenti. ſeſſio.25.c.16. de Regularib. c.134.num.5.8.9.10.

Mobilia an ſint ex ſucceſſione, an verò ex induſtria, non fit diſtinctio quoad conſuetudinem Pariſienſem, vel pactum de lucranda parte mobilium, c.77.nu.20.

Ex ſucceſſione patrui, vel patris veniunt in communionem, c.102.n.43. ¶ Quæ ex vi conſuetudinis illa lucrantur

Google

cratur, tenetur ad debita defuncti, quæ ex mobilibus ſoluenda ſunt, ſecus ſi ex pacto, c.77.n.24.c.102.num.40.

Qui ex pacto, vel conſuetudine lucratur, illa lucratur vbicumque ſint, c.77.n.26.

Si reſtricta ſint ad certũ locum, ſolet diſtingui an pecunia ibi ſit præſidij cauſa, vel animo fœnerãdi, ibi.n.29.

Quæ de tempore matrimonij ſunt in bonis vxoris, illi pereunt, niſi per maritum vendita ſint, & pretium per eum receptum, c.79.nu.9.

Vſu conſumpta, nec reſtituuntur, nec imputantur hæredi grauato, c.102.num.1.

In illis attẽditur domiciliũ eius, cuius ſunt, c.148.n.11.

Eorum appellatione in Gallia veniunt fructus, pecunia, & actiones pro rebus mobilibus competentes, c.77.n.16.33.c.148.n.23. ¶ Etiam de iure communi continentur actiones in pleriſq; caſibus, licet alioquin tertium genus conſtituant, c.77.n.17. Item fructus, & pecunia præſertim adiecta dictione omnes, *ſiue præſidij cauſa, ſiue animo fœnerandi ſint, c.107.n.18. Item pecunia proueniens ex venditione immobilium, c.102.n.44.45. ¶ An veniat pecunia deſtinata ad emptionem prædiorum,* vide Pecunia, *verſic. Deſtinata.*

Mobilium lucrandorum pacto, venit pecunia ex venditione procedens, c.102.num.46.

Molendinum *an veniat in conceſſione Caſtri, c.9.num.14.*

Data tota iuriſdictione, cenſentur data molendina bannaretta, c.9.n.17. ¶ Veniunt etiam totius tenementi nemine, ibid.n.18.20.

Ex quib. cẽſeãtur bãnaretta, c.111.à n.8. vſq; ad n.20.

Monachus *non dicitur, niſi cum profeſſionem emiſit, c.134.n.12. contra, num.19.*

Promoueri poteſt in Eccleſijs parrochialibus, ſeu Curatis ſæcularibus, maximè ſi eſt aptus concionator, c.60.num.12.

Monarchiæ *diuiduntur per flumina, c.57.nu.16. ¶ Habent certos limites, qui præſcribi non poſſunt, ibid.num.23.*

Monaſterium *non habetur loco filij, ſi dictum eſt* de legitimis & naturalibus, *maximè ſi adiectum ſit,* & ex legitimo matrimonio *procreatis, vel adſit clauſula,* omni fictione ceſſante, *c.64.n.16.*

Ingredi volens, & paulo ante habitus ſuſceptionem, an validè donare, renunciare, & ſe obligare poſſit extra monaſterium, c.134.num.1.5.

Monaſterij regularis correctio ad quem ſpectet, vide Correctio.

Moneta *pro auro an ſolui poſſit, c.102.n.11. &* vide Creditor.

Monitorij *legitimè conceßi publicatio impediri nequit, per concluſionem in cauſa, vel publicationem atteſtationum, c. 80.n. 1.4.7. ¶ Nec per litiſpendentiam, vel certitudinem aduerſarij, ibid.n.2.3.*

Mora *in non reſtituendo dotem contrahitur ex ſolo lapſu temporis, c.111.n.19. fauore minoris ætatis contrahitur abſque interpellatione, c.30.n.13. c.72.n.27.*

Moribundus *non præſumitur ſanæ mentis, c.53.n.6.c.55.num.6.*

Mors *naturalis religioſi grauati de reſtituendo, an ſit expectanda, c.39.num.4.6.7.*

Ciuilis nunquam æquiparatur naturali, niſi quando in iure expreſſum reperitur, c.40.nu.4.

Mortis *mentio, vel clauſula* poſt mortem, *non habet vim conditionis quoad effectum tranſmiſsionis, c.20.n.11. ¶ Mortis mentio, vel clauſula* poſt mortem, *differt à conditione,* ſi ſuperuixerit, *ibid.num 12.*

Tempus illius inſpiciendum eſt in quæſtione, an plus relictum ſit vitrico, vel nouercæ, quam vni ex filijs primi matrimonij, c.73.n.3. vide Nouerca.

Mortalitatis *tempore dormit præſcriptio, c.96.n.6.*

Munera *vel ſunt perſonalia, vel patrimonialia, vel mixta, c.28.num.1.*

Perſonalia ſunt, quæ animi prouiſione, & corporalis laboris intentione, ſine aliquo gerentis detrimento perpetrantur, ibid.nu.2. Eáque vel dignitatem habent annexam, vel ſordida ſunt, vel media, ibid.n.3.

Nulla autem huiuſmodi munera perſonalia forenſibus imponi poſſunt, ibid.nu.4. ¶ An conſuetudine induci poſſe, vt forenſes ad illa teneantur, ibid.nu.5.

Patrimonialia, aut ſunt merè realia, quæ principaliter rei imponuntur, quorum impoſitio, vt plurimum certa & generalis eſt, & dicuntur munera ordinaria, ibid.n.7. Ad hæc nedum incolæ & municipes, ſed & forenſes tenentur, ibid.n.8. Et Clerici ac quæcumq; perſona exempta, ibid.num.9.

Merè realia, quandoque non vniformiter, nec quotannis, ſed prout neceßitas occurrit, imponuntur, & tanquã ordinaria reputantur, ibid.n.10. ad quæ omnes tenentur, ibid.num.11.

Alia ſunt patrimonalia, quæ perſonis pro rebus imponuntur, nec habent certam & determinatam præſtationem, & extraordinaria ſunt, ibid.num.13. ¶ Ad hæc forenſes de iure communi non tenentur, ibid.nu.14. Nec Clerici, quãuis incolæ, ibid. n.15. Ad ea tamen de conſuetudine generali forenſes tenẽtur, ibi.n.16.

Verè mixta, in iure dicũtur ea, quæ cũ ſumptu exercentur, ad quæ forenſes non tenentur, ibid. nu.6.

Ad collectas & munera quæ perſonis pro rebus imponuntur, forenſes, etiam de conſuetudine, non tenentur, niſi ſint illis proficua, ibid.n.19.

Recenſentur caſus in quibus forenſes ad Collectas & munera tenentur, vel non tenentur, ibid.n.20.

N

NArbonenſis Ducatus *quomodo obuenit Philippo le Hardi filio Ludouici IX. qui ſanctus fuit, c.57.n.10.c.63.n.27. Prouincia vtitur iure ſcripto, ibid.num.26.*

Neapolitanum regnum. *quædam de eo ſcitu digna, ibid.num.11.*

Nemora *ex generali conſuetudine Galliæ pertinẽt ad feudatarium ſimul & fundiarium, c.103.n.5.*

Nepotes *ex filia vltimò defuncti & agnati, præferri debent agnato proximiori in feudo hæreditario, c.1.num.136.*

Ex filia an & quando excludantur, vel admittantur ad ſubſtitutionem conceptam ſub conditione, ſi ſine liberis maſculis, *vide* Maſculi, *verſic. Ex filia.*

Ex filia non veniunt appellatione liberorum. c.89.n.7. contra, nu.19.

Liberorum appellatione continentur ex proprietate vocabuli, licet dictum ſit ex ſuo, vel ex proprio *corpore, ibid.nu.12.*

Dicũtur diſpoſitiuè vocati per clauſulã, ex ſuo proprio corpore, & legitimo matrimonio, *ibid.num.13.*

Repræſentant patrem, quando tempore euenientis conditionis nati ſunt, ibid.n.15. ¶ Et in reciproco fideicommiſſo, niſi adſit dictio ſuperſtites aut ſuperuenientes, *ibid.num.16.* vide Repræſentatio.

In primogenituris quæſtio de prælatione patrui vel nepotis alias duello commiſſa fuit, & pro nepote iudicatum Auenione per Robertum Regem Siciliæ aſſiſtentibus ſibi Cardinalibus, c.124.nu.1. Et ita ſeruatur in regno Galliæ, Angliæ, Hiſpaniæ, & olim apud Lacedæmonios, ibid.n.2. ¶ In huiuſmodi quæſtione ſequenda eſt conſuetudo Regni, ibi.n.3. quod quomodo procedat, n.15. & tenor inueſtituræ, vel teſtamenti, & illius forma ſequenda, ibid.num.4. & 13.

¶ Præfertur patruo quando teſtator vocauit maiorem & eius liberos, ibid.num.5. ¶ Et in primogenitura conſuetudine, vel ſtatuto inducta, ſecus in teſtamẽtaria, ibid.

n. 11. ſeq; eſt indubitatũ, ſi primogenitura à collaterali inſtituta ſit, ibid. num. 12. quando non præferatur, vide Patruus.

Cenſentur vocati ex maſculorũ prædilectione, c. 167. n. 16.

Legitimi ex patre illegitimo & ſpurio nati, an & quando ab auo heredes inſtitui poſſint, c. 184. num. 6. & ſeqq.

De eorũ legitima ſuper bonis aui, vide Legitima. (20. 28.

Nepotũ grauamen nõ infertur ex grauamine filiorũ, c. 23. n.

Per nepotum exiſtentiam deficit conditio ſi ſine filijs ex proprio corpore, c. 89. nu. 9.

Etiam in vocatione, nepotes veniunt appellatione filiorum ex ſuo corpore, ibid. nu. 20. 21. 22.

Veniũt appellatione filiorũ ex ſuo corpore, ibid. nu. 21.

Liberorum & deſcendentium appellatione veniunt nepotes, c. 67. nu. 6. 7.

In priuilegijs non veniunt appellatione filiorum, c. 89. n. 18.

Neptis ex filia, non dotata, poteſt eſſe melioris conditionis, quàm filia teſtatoris, c. 23. nu. 16. Imò, quod dicitur neptẽ non debere eſſe melioris conditionis, quàm ſit filia, non habet locum in nepte ex filio, ibid. num 17.

Etſi in fideicommiſſo, ſi dictioni, maſculorum, adijciatur ratio conſeruandæ agnationis, neptes ex filia excludantur, ſecus tamen eſt, ſi ea ratio prohibitioni alienationis adijciatur, niſi per verba diſpoſitiua cum mentione maſculorum, appoſita ſit, ibid. num 20. 21.

Cenſetur dotata ab auo contemplatione filij, c. 192. num. 7.

Nomen cedens, vel vendẽs, verũ, non bonũ, præſtare, debet, c. 74. n. 4. Si tamen ita conuentũ ſit, tenetur etiam de bono, c. 214. n. 1. ¶ Non tenetur ad damnum ſeu reductionem, quæ accidit culpa ceſſionarij, c. 190. nu. 13.

De Nominibus pupillis debitis, vide Tutor.

Quando in dotem cõſtitutũ eſt, ſi maritus æſtimauit, & ad certã ſummam reduxit, eamq; reſtituere promiſit, eius periculum ſpectat ad ipſum, & tenetur ad ſummã quã promiſit, niſi quatenus culpa vxoris reductum fuit, c. 74. nu. 1.

Nomen & arma, vide Fideicommiſſum.

Nomine proprio, vel appellatiuo, quando quis dicatur vocatus, c. 124. nu. 18. ¶ Proprio dicitur vocatus, qui vocatus eſt per dictionem alios, vel eos, c. 158. num. 1. Idem ſi per dictionem ſuperuiuentem, ibid. n. 2.

Proprio vocatus, præfertur cæteris, ibid. nu. 4.

Proprio, ſi plures ſubſtituti ſunt, & vocati, dicuntur ad inuicem ſubſtituti, ibid. num. 6.

Nominatus, non ſuccedit nominanti, ſed danti facultatem nominandi, c. 81. n. 5.

Generaliter, quando præferatur cæteris, c. 124. n. 17.

Nouarum portus fuit Templariorum, poſtea ordinis Sancti Ioannis Hieroſolymitani, qui omnia ad ſe ſpectantia in Comitatu Venayſſino, & nominatim domum Bonipaſſis donauit Sedi Apoſtolicæ, c. 57. n. 41.

Notorium fit ex inſtrumentis publicis, c. 11. n. 5. c. 14. n. 5. ¶ An Iudex ſuper eo ſe informare teneatur, vide Iudex.

Nouatio non inducitur de iure Codicis, niſi id expreſsè actum ſit, c. 107. n. 1. ¶ Vt ex coniecturis inducatur, illæ debent eſſe vrgentes, ibid. n. 4. ¶ Inducitur, ſi ſecundus contractus ſit incompatibilis cũ primo, aliàs non, ibid. n. 5. ¶ Quando aliquid additur conuentioni antiquæ, non inducitur noua cõuẽtio, nec derogatur antiquæ, ibid. n. 7. 8. 15. ¶ Non dicitur facta addendo nouam perſonam ad fauorẽ creditoris, ibid. n. 9. ¶ Nõ inducitur, quãdo reſeruãtur iura priſtina, ibid. n. 11. Vel adeſt proteſtatio in contrarium, ibid. n. 10.

Nouerca, vel Vitricus, an plus habeat, quàm vnus ex filijs primi matrimonij, inſpicitur tẽpus mortis, c. 73. n. 3. quod quomodo intelligatur, c. 148. num. 5.

Eſt inimica priuignorum, c. 81. n. 19.

Ei relinqui poteſt vſque ad legitimam, etſi minus ea filijs relictum eſſet, c. 149. num. 4.

Eius penſio vidualis quomodo æſtimanda ſit, c. 151. num. 8.

Nouitius largo modo dicitur profeſſus, c. 134. n. 2.

Quomodo poſſit validè donare, renunciare, & ſe obligare, ibid. num. 1. 2. 5.

Nouum dici non poteſt, quod aliàs fuit, c. 63. num. 32.

Nuncians nouum opus tenetur iurare de calumnia, c. 110. num. 12.

Calumnioſè tenetur ad expenſas, damna, & intereſſe, & de iniuria, ibid. n. 13.

Nunciatio noui operis ſperni poteſt, ſi ex euidentia facti cõſtet de nõ iure nũciãtis, c. 100. n. 4. ¶ Remittẽda eſt paratis neceſſarijs, ib. n. 6. ¶ Aut ſi nullũ, vel modicũ præiudiciũ infertur nũciãti, ibid. n. 10. ¶ Vel ſi periculum eſt in mora, ib. n. 11.

Nuptiarũ ſecũdarũ pœnæ, omnes ſublatæ sũt, exceptis ijs, quæ sũt in fauorẽ filiorũ, & ita ſeruatur in Gallia, præterquã in Senatu Tholoſano, c. 74. n. 5. 6. ¶ Ad eas cõuolans, ſiue vir, ſiue vxor, nõ amittit augmentũ, ſed tãtũ reſeruare tenetur filijs primi matrimonij, ſi extãt, ibid. ¶ Ceſſant omnes ex cõſenſu filiorum expreſſo, vel tacito, c. 81. num. 8. 23.

Nuptiarum tempus, vel conditio, an dicatur extitiſſe per matrimonium ſpirituale, vide Matrimonium.

O

OBligatio naturalis non contrahitur, vbi deficit voluntas, c. 75. nu. 15. ¶ Inter cohæredes nulla eſt obligatio naturalis, ibid. n. 18. ¶ Ne naturalis quidem oritur ex contractu contra prohibitionem legis iniuſto, c. 187. n. 1.

Vbi nullus adeſt contractus, nulla adeſt obligatio, ex qua actio oriri poſſit, nec iudicis officiũ deſeruire poteſt, c. 143. n. 3. 4.

Obliuio præſumitur ex lapſu 30. annorum, c. 1. n. 243. ¶ Imò pauciorum, c. 3. n. 187.

Obreptio omnis non vitiat reſcriptum, ſed tantùm ſi princeps non erat aliàs conceſſurus, c. 66. n. 1.

Officium quod vendi, vel tranſmitti poteſt ad hæredes, ſeu eius æſtimatio confertur, & imputatur, c. 19. n. 58. & tunc æſtimandum eſt de tempore, quo pater deceſſit, ibid. n. 60.

Oneratus cẽſetur honoratus, & ſic vocatus, c. 52. n. 12.

Onus perpetuò iniunctum arguit perpetuitatem fideicommiſſi, c. 52. n. 11.

Si cauſa publicæ vtilitatis imponatur, ſubditi illud ſuſtinere tenentur, licet impenſa cadat in vtilitatem vaſſalli, c. 103. num. 14. 15.

Primo gradui iniunctum, non cenſetur in alijs repetitum, c. 101. num. 15.

Qui ſentit, debet ſentire commodum, c. 202. nu. 3.

Legitimæ impoſitum reijcitur ipſo iure, c. 130. n. 3.

Appoſitum in venditione facit partem pretij, c. 129. nu. 2.

Et auget illud, ibid. n. 23. Pretio æſtimabile, & pecunia redimibile facit partem pretij, ibid. num. 24.

Ferendi nomen & arma, vide Fideicommiſſum.

Inſignia ferendi, non inducit fideicommiſſum perpetuum, c. 121. num. 17.

Oppoſitio impedit, quominus iudex poſſit ad vlteriora procedere, c. 11. n. 49.

Optio præbendarum, poſſeſſionis, non proviſionis antiquitatem reſpicere videtur, quandoque tamen contrarium ſtatuitur, c. 93. num. 1. 7.

Optiones ſunt fructus & emolumenta poſſeſſionis, ibid. num. 6.

Oratio vna eadémque reſpiciens plura determinabilia, debet ea æqualiter determinare, c. 16. nu. 41. c. 113. num. 7. ¶ Vna eadémque, & pactum generaliter continens plura bona, vniformiter & pariformiter intelligi debet, c. 3. num. 196.

Ordinarius non poteſt conferre Nouitio, c. 147. nu. 8.

Qui ſemel contulit, non poteſt eodem iure alteri conferre, ibid. num. 9.

Conferre non poteſt beneficia per Papam commendata, ibid. num. 10.

Non tenetur conferre primo vacationem nuncianti, & petenti, c. 170. num. 1.

In Gallia nullum infertur præiudiciũ legitimum ordinarij, ex le-

Digitized by Google

ex Legatione Auenionis,c.63.nu.9.11.

Ordines ſacros *nemo ſuſcipere poteſt ſub titulo beneficij amouibilis,c.87.num.2. ¶ Suſcipiens ante legitimam ætatem ſuſpenditur ipſo iure, & adminiſtrans fit irregularis,c.170.num.3.& 4. Fallit ſi ignoranter,ibid. num.8.*

Diſpenſatio ad eos præſumitur ex longo tempore, ibid.n.9.

Si nulliter ſuſcepti declarentur,declaratio retrotrahitur,c.198.nu.5.

Ordo ſucceſsiuus, *vt ſcilicet non niſi deficientibus maſculis, fœminæ admittantur, procedit tantùm in feudo recto & proprio, non autem in feudo empto, nec quando conceditur maſculis cum fœminis, vel in formula ſexus vtriuſque, ſed tantùm dum conceditur maſculis & fœminis, c.2. nu.82. c.4.nu.54.55.58.c.3.num.81. ¶ Secus generaliter non eſt illi locus in omni feudo improprio, c.3.num.83. Idem in feudo abſolutè hæreditario,c.4.num.56.& emptitio, ibid.nu.57.& conditionato, c.5.nu.6.Et in feudo pro quo præſtatur annuus cenſus,c.4.nu.59. ¶ Idem quoad maſculos remotioris gradus, data capacitate fœminarum,c.5.nu.7. Et in ſucceſſione ex teſtamento, ibid.num.8.*

Locum habet inter eos, inter quos nedum adeſt ordo charitatis, ſed etiam neceſſitas inſtituendi, c.109. nu. 2. ¶ Maximè ſi adſit dictio collectiua, c.123.nu.2.3. ¶ Et licet adſit ſolus ordo affectionis, ſi adſit dictio collectiua,c.109.n.3.

Intelligitur vel per vulgarem, vel per fideicommiſſariam,c.180.nu.12.

P

PActiones *in præiudicium pactorum matrimonialium,non valent, c.77.num.19.*

Pactum *contractus ita interpretandum eſt,ne ſe ipſum deſtruat,c.77.nu.25.*

In fauorem appoſitum, non debet in ipſius damnum explicari,c.102.n.36.

Vbi requiritur expreſſum, non ſufficit tacitum, c.107. nu.2.

De diuidenda futura ſucceſſione, reprobatum eſt, c.156.n.1.limita,n.2.

Intelligendum eſt ſecundùm communem vſum loquendi, ſicut & verba,c.220.nu.6.

Lucranda dimidia partis acquiſitorum inter coniuges,comprehendit donationes ab aliis quàm ab aſcendentibus factas,c.77.num.34.

In contractu matrimonij in fauorem liberorum ex eo naſciturorum, procurante patre, vel matre binubis,nullum eſt,c.8.nu.13.15.

Paludes *ſpectant ad Dominum territorij,c.103.n.1. & ſine conſenſu ipſius ad culturam redigi non poſſunt per Communitatem, ibid.nu.6.*

Papa *non poteſt legitimare quoad temporalia, ſibi non ſubditum in temporalibus, quando illegitimus natus eſt extra figuram matrimonij, c.66.nu.3.*

Si diſpenſet ſuper impedimento Canonico, & inde matrimonium contrahatur, filij ex eo naſcituri, vbique legitimi erunt, ibid.num.4. Et filij antea ſuſcepti, ibid. nu.5.

Si matrimonium ſit de facto contractum ex vi diſpenſationis inualidæ, & impedimentum proueniat ex iure poſitiuo, per Papæ approbationem, & matrimonium, & proles antea ſuſcepta, cenſentur legitima vbique, ibid nu.6.

Diſpenſare poteſt ſuper omnibus impedimentis, ſolo iure Pontificio, matrimonium dirimentibus, conſ.71. num.4.

Poteſt vnire beneficia ſine conſenſu collatoris inferioris,imo & illo inuito,c.137.num.18.

Parrochiæ *duæ vnica habentur tantùm pro vna,& vnica debetur congrua portio, etiam ſi eſſent duo Vicarij æquè principales,c.86.nu.8.9.*

Parrochiani *ſoluere tenentur magnas reparationes Eccleſiæ, c.115.num.6. ¶ Ex æquitate debent contribuere ad ſarta tecta reficienda,vel reparanda,c.144. nu.8. ¶ In hac patria condemnari ſolent ad reparationem nauis Eccleſiæ, Rector autem ad Presbyterij, ibid.nu.9.*

Partes *quibus accreſcant*, vide Incapax. Indignus. Renuncians.

An qui non admittitur ad partem, faciat partem, vide Religioſi.

Particulares *Principi,vel Communitati non poſſunt præiudicare,c.57.nu.30.*

Paſcendi *facultas*, vide Pecoris.

Paſcua *ſpectans ad Dominum territorij,c.103.nu.1. ¶ Ex generali conſuetudine Galliæ, feudatarius ſimul & fundiarius eſt dominus paſcuorum.ibid.nu.5.*

Non obſtante poſſeſſione depaſcendi Communitati competenti Dominus poteſt paſcua ad culturam redigere,c.104.nu.1.

Habens ſeruitutem paſcuorum,nec vendere,nec ſeruitutem imponere poteſt, ibid.nu.3.

Pater *liberatur ab onere alimentorum filij habentis aliunde,c.19.nu.24.c.83.nu.6.*

Non tenetur augmentum reſeruare filiis primi matrimonij, c.74.nu.7.

An poſſit meliorare filios ſecundi matrimonij,in præiudicium liberorum primi, c.81.num.1.2.17.18.

Non poteſt diſponere,in præiudicium filiorum,de bonis ſibi, & liberis donatis,nec vni plus quam alteri donare, c.109.nu.20.21.c.45.n.1.

Exhæredationis cauſam exprimere debet, aliàs eius hæres non poteſt, c.109.nu.28.

Et mater, æqualiter filio ſuccedunt cum fratribus, c.125.nu.1.c.204.num.3. ¶ An filio ſine liberis mortuo,excludat matrem in bonis à ſe ipſo donatis, c.125.nu.7.26. & ſeqq.

Qui filio donationem fecit, in contractu matrimonij, poteſt eidem in teſtamento ſubſtituere in fauorem deſcendentium, c.42.nu.1.contra,num.5. ¶ Caſu quo rem antea donatam fideicommiſſo onerare poſſit, id fieri non poteſt, niſi nominatim de re donata mentio fiat, ibid. nu.9.

Stipulari poteſt pro filiis, ſiue ſint in poteſtate conſtituti, ſiue emancipati, c.42.nu.13. ¶ Quando eius ſtipulatio cenſeatur facta pro filiis vt filiis,vel vt hæredibus, vide Donatio, *vel* Filij.

Paterna *paternis, materna maternis, quando ſint danda, c.125.nu.5.23.*

Patriæ poteſtatis *& emancipationis diſcrimen ſublatum eſt,c.19.nu.9.*

Patronatus, *vide* Ius patronatus.

Patronus *ſolus allegare poteſt defectum præſentationis, c.201. num.8. ¶ Non contradicens prouiſioni ipſo ſpreto factæ, aut aliam intra tempus non præſentans; tacitè conſentit, ibid. nu.3.*

Eius conſenſus tacitus, vel expreſſus, validat collationem ipſo ſpreto factam, c.24.nu.1.c.69.nu.24.

Vocatur primicerius Curio ſeu Prior,c.86.nu.3.

Conſenſus illius non requiritur, quoties Papa prouidet iure deuoluto per reſcriptum, ſi neutri, vel nulli; *Nec in beneficiis ſubiectis præſentationi laicorum, c.69. num.23.*

Patruus *an præferatur nepoti in primogenituris,vel nepos illi,* vide Nepotes, *verſ.In primogenituris. ¶ Ex antiqua conſuetudine præfertur nepoti apud Longo-*

bardos, Vandalos, Arabes, Gallos, Normanos, & ita in regno Sicilia per Bonifacium VIII. & Cardinales indecatum fuit, c.124.nu.9. ¶ Ætate maior, nepoti præferendus eſt, ibid.nu.6.

Paulina conſtitutio, vide Extrauagans. ¶ Non eſt in vſu, c.95.nu.9.

Pecoris paſcendi ius vt preſcribatur aduerſus Dominum territorij, requiritur immemorialis, c.103.nu.9. ¶ Intelligitur recollectis fructibus, ibid.nu.20.

Eo non obſtante, paſcua ad culturam redigi poſſunt, c.95.nu.11.c.104.num.1. ¶ Ius illud qui habet, nec paſcua vendere, nec ſeruitutem imponere poteſt, ibid.nu.3.

Pecunia proueniens ex venditione fundi dotalis, cum pacto vt conuertatur in emptionem alterius prædij, quod ſit dotale, cenſetur mobilis, c.72.nu.30. ¶ Et reſtituitur tantum poſt annum, ibid.nu.31.c.77.nu.22.c.102.nu.47.

Ex venditione propriorum redacta, mutat naturam, c.77.nu.21.

Ex venditione gentilitiorum, non venit in communionem, ſicut nec immobilia ex ea acquiſita, c.102.numer.41.

Ex venditione mobilium, cenſetur mobilis, ibid.n.44. & 45.

Ab aſcendentibus data, vt conuertatur in emptionem prædiorum, an veniat in communionem, c.102.nu.48.

Ex conſuetudine Galliæ venit appellatione mobilium quantumuis deſtinata ad emptionem immobilium, c.77.num.16.33.c.102.nu.15.27.28.32.33.

An cenſeatur eſſe præſidij cauſa, vel animo fœnerandi, ibid.nu.29.30.31.

Deſtinata ad emptionem prædiorum, cenſetur immobilis, ſi vltra ſimplicem deſtinationem adſit pactum, idq; iuratum, c.72.n.21.24. ¶ Fauore pupilli, & dotis, cenſetur immobilis, ibid.nu.22. ¶ Idem ſi ad id deſtinata ſit ex præcepto teſtatoris, ibid.nu.23.

Deſtinata ad emptionem prædiorum, generaliter cenſetur inter mobilia, c.77.nu.23.

Pecunia, licet purè legata ſit, vſuræ, vel intereſſe, non debentur, niſi a die petitionis, c.30.n.3.8.10.

Pecunia pupillaris, vide Tutor.

Pedes duo qui relinquendi ſunt inter domum vicini, & eam, quæ de nouo conſtruitur, an menſurandi ſint, à loco vbi cadit ſtillicidium, an à pariete, c.100.numero 2.

Penſio ſiue annuus cenſus, ſiue reditus, eſt de loco vbi deſtinata eſt ſolutio, c.194.nu.2.

In emptorem illarum non transfertur dominium rerum obligatarum, ſed tantùm hypotheca, ibid.num.5.

An ſint mobiles vel immobiles, vide Cenſus.

Penſio ſuper beneficio coram ſummo Pontifice imponi poteſt, & beneficium coram Ordinario reſignari, c.82.nu.1.

Imponi poteſt poſt mandatum de reſignando, ibid.nu.2. ¶ Dum tamen mandatum ad reſignandum fiat cum reſeruatione penſionis, ibid.nu.3. ¶ Vel penſio reſtruetur ante admiſſam reſignationem, ibid.nu.4.

Per Papam vſque ad dimidiam fructuum imponi poteſt, quamuis in Gallia, tertiam excedere non poſſit, quod tamen non ſeruatur in patria iuris ſcripti, c.137.nu.13.14.15. ¶ In Gallia licet tertiam excedere non poſſit, tamen ſi maior imponatur, nec is qui conſenſum præſtitit, nec eius ſucceſſor, reclamare poteſt, c.200.nu.8.

Licet morte penſionarij extinguatur, tamen cum authoritate Papæ, & conſenſu eius qui ad eam tenetur, in alium transferri poteſt, c.206.num. 4.

Propter exceſſum non redditur nulla, ſed reducibus inſtante reſignatary ſucceſſore per obitum, cenſ.137.numer.16.

Eſt ius reale beneficio inhærens, & tranſit in ſucceſſores etiam per obitum, c.166.num.7.c.206.num.3.

In Gallia non niſi ex tribus cauſis imponi poteſt, c.206.nu.1. ¶ Solet tamen Rex extra eas cauſas in beneficijs ad ſuam nominationem pertinentibus aſſignare, quæ ſi à Papa confirmetur, valet, ibid. num.2.

Super beneficijs Curatis, an tranſeat in ſucceſſorem, vide Reſignatarius, & Succeſſor.

Penſio vidualis quomodo æſtimanda, c.151.nu.8.

Periculum nominum, vide Nomen.

Perjuri non ſunt audiendi, c.137.num.9.

Permutatio beneficij, cum ſuperioris authoritate fieri debet, aliàs eſt ſimoniaca, c.172.n.3.4.

Perſona magis dilecta, vt excludat ſubſtitutum, debet eſſe inſtituta, non minùs ac illa, de cuius ſubſtitutione agitur, nec ſufficit quod ſit in re particulari inſtituta, c.139.num.24.25. Fallit ſi ſubſtitutus ab inteſtato ſuccederet cum pupillo ſuperſtite, ibid.nu.26.

Pertinentiarum appellatione veniunt omnia intra fines poſſeſſa, c.9.nu.24.

Pluralitas quando reſoluatur in ſingularitatem, vide Verba.

Petitorium, vide Poſſeſſorium.

Pœnæ contra ſecundo nubentes, vide Nuptiarum ſecundarum.

Iniuriarum, vide Iniuria.

Portio congrua, vide Congrua.

Portus de Nouis, vide Nouarum.

Poſitio ſi negata ſit, nemo eaſe iuuare poteſt, ſicut nec eo quod impugnauit, c.1.nu.151.

Tantum valet, quantum ſonat, nec extenditur contra ius, ibid.nu.162.

Iurata à Domino mutari non poteſt, c.185.n.7.

Poſſeſſio immemorialis, vide Immemorialis.

Naturalis, quæ ſit, c.93.num.9. ¶ Preualet ciuili, ibid.num.2. ¶ Secus ſi eſt, ſi tantùm verbalis eſt, ſeu inſtrumentalis, & ſine exercitio, ibid.n.3.

Ciuilis, quæ ſit, ibid.nu.8.

Ad effectum optandi, licet poſſeſſionis antiquitas ſpectanda videatur, non prouiſionis, tamen quandoque contrarium ſtatuitur, ibid.num.1.& 7. ¶ Et ſufficit poſſeſſio abſque ſeruitio, ibid.n.11.

Turbata retrotrahitur, & antiquitas currit à primo actu poſſeſſionis, ibid.n.4.

Quando conſiſtit in facto, factum ipſum probari debet in tempore competenti, c.103.num.8.

Stantibus contrariis poſſeſſionibus, quæ præferenda, c.155.num.5. ¶ Cum titulo, præfertur ei, quæ nullum habet, ibid.nu.6.

Acquiritur per vnicum actum, c.60.num.9. ¶ Quaſi poſſeſſio acquiritur per vnicum actum, quando non conſtat de poſſeſſione aduerſary, contraria, c.59.num.4.5.13.

Beneficij vniti, propria authoritate capi poteſt, c.137.num.21.

Eccleſiæ Parrochialis, ſumi debet die feſto, ibid.numer.28.

Triennalis prodeſt excommunicato, c.141.num.11. & ſeqq. ¶ Impedit ſequeſtrationem fructuum, c.197.n.10.

Beneficij, retinetur per clauſulam, fructus percipiendi authoritate propria, c.200.nu.10.

Poſſeſſor dicitur, etiam qui non percipit fructus, c.93.num.10.

Bonæ fidei an & quando teneatur ad reſtitutionem fructuum, vel non, vide Fructus.

In rei vendicatione, non efficitur malæ fidei, niſi poſt litem conteſtatam. at in petitione hereditatis per ſolam litem motam, c.33.num.19.

Malæ fidei, tenetur ad reſtitutionem omnium fructuũ, etiam

Digitized by Google

etiam percipiendorum, c.123. nu.8. ¶ Nec triennij vſucapione ſe iuuare poteſt, in caſibus, in quibus tenetur ad reſtitutionem, ibid.nu.9.

Prædij vel territorij per flumen conſumpti, vide Territorium.

Via vicinalis, vide Via.

Poſſeſſorium *remedium* ex l.vlt.C.de edic.diui Adria.tollen.*niſi ei qui ex teſtamento vocatur, c.1.nu.2. c.3.nu.2.c.13 nu.1. ¶ Non datur venienti ab inteſtato, licet ex depoſitionibus teſtium conſtet eum eſſe ſucceſſurum, c.1.num 3. ¶ Non datur vocato in Codicillis, ibid. nu.4. ¶ Nec per teſtamentum vocato, ſi in re certa inſtitutus ſit, ibid. nu.5. ¶ Non datur fideicommiſſario, ſi in re, vel verbo, vel ipſo iure non fuerit facta reſtitutio, c.1.num.7.*

Non datur in Maioratibus, niſi quis ſit in tota, vel quota parte hæreditatis inſtitutus, c.1.num.6. ¶ Nec ei qui Maioratum præſcriptione inductum prætendit, ibid. n.8.c.3.num.4.c.13.nu.3. ¶ Et ſi detur aliquo caſu, habet cauſam proprietatis annexam, c.1.nu.10.c.14.nu.18. vide Proprietatis.

Quoties petitorium illud abſorbet, non habetur ratio poſſeſſorij, c.1.nu.15. ¶ Quoties petitorium intentatur cum poſſeſſorio, is obtinet, qui melius probat in petitorio, ibid. nu.16.

Poſtergatio *quod fieri non debeat, habet tantum locum in feudo mere mixto, c.1.num.88. ¶ In feudo mixto, vltimus poſſeſſor poteſt vnum ex pluribus eiuſdem gradus præferre alijs, ſed non poteſt poſtergare gradum, & remotiorem vocare, c.3.num.144. At in hæreditario poteſt præferre remotiorem, modò ſit de comprehenſis in inueſtitura, ibid.nu.145.c.17.n.19.*

Præcedentia *nunquam cenſentur repetita in ſequentibus, quando agitur de repetenda qualitate aduerſus diſpoſitionem iuris communis, c.1.nu.213.217.*

Non debent corrigi per clauſulam poſtea adiectam, c. 3.num.112.

Prælegatum *ſimpliciter relictum, pro concurrente quantitate imputatur in legitimam, c.130.nu.2. ¶ Idemque eſt ſtatuendum, ~~licet~~ illi adiectum ſit fideicommiſſum, ibid.nu.3.*

Venit in reſtitutionem, quando ante hæredis inſtitutionem factum eſt, & vnus alteri ſimpliciter ſubſtitutus eſt abſque mentione partis, vel hæreditatis, c.177. nu.1. ¶ Nec fit diſtinctio inter hæredes extraneos, vel ſuos, ibid.num.2. ¶ Licet adſit clauſula, in omnibus verò alijs ſuis bonis, *ibid.num.3. ¶ Idem quando abſorbet hæreditatem, licet poſt hæredis inſtitutionem factum ſit, ibid. nu.4. ¶ Et quando per modum diuiſionis factum eſt, ibid.nu 5.*

Debiti, non venit in reſtitutionem, c.41.n.13.

Prærogatiua *ſexus, vel ætatis, intelligitur ſolùm in ſucceſſione ab inteſtato, c.2.nu.32.*

Præſcriptio *corruit, ſi titulus initium allegetur quod reperiatur falſum, c.1.nu 130.*

Tantum valet, quantum ſonat, nec de caſu ad caſum extenditur contra Ius, ibid nu.162 c.2.nu 5.

Si non continet, quod ab homine definitum eſt, continet, quod à iure, vel conſuetudine definitum eſt, c.1. numero 131.

Inducens prærogatiuam ſexus, vel ætatis, intelligitur tantum ab inteſtato, c.2.nu.32.

Si dicatur cœpta ab aliquo, in quo ſit falſa, corruit omnino, quodcumque tempus ſecutum fuerit, conſ.2. numer.89.

Eſt ſtricti iuris, c.3. nu 21.c.103.nu.10.11.

Ad illam, quæ requirantur, c.69.nu.15.

Conſtituit alicui ius priuatum, & contra aliquem determinatè, c.46.nu.16.

Reſpicit bonum vnius, & damnum alterius, ibid. numer.17.

Dicitur, & non conſuetudo, quoties perſona priuata contra Communitatem, vel Vniuerſitatem: vel Communitas contra aliam Communitatem aliquid acquirit, c. 46. nu. 18. 20. ¶ Item quando Communitas, vel Vniuerſitas acquirit exemptionem à decimis in certo genere fructuum, ibid.nu.21.24.

Omnis præſcriptio, eſt conſuetudo, ſed non omnis conſuetudo, eſt præſcriptio, c.46.nu.22.

Dicitur præſcriptio, & non conſuetudo, ſi promiſcuo vſu paſcua duarum Ciuitatum ſunt communia, ibid.nu. 23. ¶ Item quoties quid acquirit vni, & aufert alteri, nec acquirens, aut contra quem acquiritur, etſi priuata perſona, vel Communitas, facit vt ſit conſuetudo, ſed ſi ius diſponens introducitur, ibid.nu.25.c.47.nu.18.c.51. nu.1.2.

Et ex eo generaliter differt à conſuetudine, c.48.nu.3. 4. ¶ Differt eſſentialiter à conſuetudine, quod per præſcriptionem ius aufertur ab vno, & acquiritur alteri, c. 47.nu.3.c.51.num.12. Per conſuetudinem verò, vni quidem acquiritur, ſed non aufertur alteri, c.46. nu.19.

Sine poſſeſſione induci non poteſt, c.51.n.15.

Non procedit contra limites Prouinciarum ſiu Monarchiarum, c.57.n.23.

Non currit contra vxorem pendente matrimonio, c. 79.nu.13.

Non præſumitur, niſi probetur, c.96.num.3.

De iure Canonico, ſtante mala fide, nunquam procedit, ibid.nu.4.

Dormit tempore mortalitatis, & belli, ibid.nu.6.

Vt procedat, quæ requirantur, c.98.nu.3.

Contra legitimam currit à die mortis patris, c.131. nu.5.

Contra hypothecariam non currit, niſi re euicta, aut lite mota, c.159. nu.2.

Hypothecaria præſcribitur 10. vel 20. annis cum titulo, & ſine titulo 30. per tertium poſſeſſorem, c.159.nu.3. Etiam non diſcuſſis bonis principalis, ibid.n.4.

Impeditur per iuramentum, ibid.nu.1. ſi tamen hæres eam incipiat, non impeditur, ibid.n.9.

De iure ciuili incipere poteſt ~~non~~ ~~tantum~~ à primo hærede, ſed etiam ab ipſo debitore, & ita ſeruatur in Gallia, c. 131.nu.6.

Non currit agere non valenti, c.159.n.12.c.74.num.19. c.176. nu.21.

Impedit litis ingreſſum, c.162.nu.12.

Iure Gallico currit non obſtante litis conteſtatione, c. 199.n.5 c.203.nu.10.

In feudo hæreditario nocet ſucceſſoribus, ſecus in feudo ex pacto & prouidentia, c.2.nu.118.

Qua fœmina per maſculos excludantur, non poteſt induci, niſi ſciente Principe, c.3.n.52.93.174.

Excludens fœminas propter maſculos, procedit tantum ab inteſtato c.17.n.34.c.3.n.53.94.175.

Contra Regalia & Principi reſeruata, vide Regalia.

Præſcriptio & Conſuetudo, in materia exemptionis à decimis, per DD. & Synonyma confunduntur, c.46. numero 26.

Qua quæritur exemptio à decimis, eſt odioſa, quatenus per eam huiuſmodi exemptio acquiritur, non quatenus debet eſſe immemorialis, vel quadragenaria cum titulo, imò eſt fauorabilis, c.46.num.33.

Acquirit ius conferendi beneficia, & ſufficit ſola bona fides, cum lapſu temporis, abſque titulo, c.59. nu.6.

Non interrumpitur per proteſtationem extraiudicialem, ſed requiritur petitio iudicialis, c.199.n.4.

Ordinaria, & non longiſſimi temporis 30. vel 40. annorum, excluditur in re ſubiecta fideicommiſſo, vel alienari prohibita per l. final. §. ſed quia C. commun. de leg. *c. 34. num. 1.* ¶ *Quod etiam habet locum in rebus maioratus, & perpetuo fideicommiſſo ſubiectis, ibid. numer. 2.* ¶ *Et licet in puncto iuris verius ſit, vt noceat ſucceſſori, communis tamen eſt in contrarium, ibid. numer. 3. 4.*

Centenaria tamen nocet ſucceſſori, in caſibus de quibus ſupra, ibid. num. 5. ¶ *Nec aduerſus eam datur reſtitutio ex capite ignorantia, ibid. num. 6.* ¶ *Per eam acquiritur Ius patronatus, c. 24. num. 12. quod multò magis, tanto tempore in fauorem Eccleſia amittitur: ibid. num. 13.* ¶ *Quandoque pro immemoriali accipitur, c. 47. num. 34.* ¶ *Habet vim immemorialis, & alia priuilegia, c. 50. num. 1.* ¶ *An probetur per inſtrumenta, ibid. nu. 2.* ¶ *Per teſtes quomodo probetur, c. 47. num. 36. c. 50. nu. 3.* ¶ *Licet probetur centenaria, non tamen probatur immemorialis, c. 50. nu. 5.* ¶ *Non eſt maior immemoriali, imò nec par, ibid. nu. 6.* ¶ *Quoties præſumptio eſt contra ſe iuuantem centenaria, neceſſarius eſt titulus, ibid. nu. 8. c. 51. num. 18.* ¶ *Requiritur contra Eccleſiam Romanam, & iura ſuprema, c. 57. num. 24. c. 196. num. 5.* ¶ *Afficit etiam impraſcriptibilia, nec requiritur ſcientia, & patientia ſuperioris, habetque vim priuilegij, c. 59. nu. 7. 8. 9.*

Immemorialis, vide in littera I.

Quadragenaria requiritur contra Eccleſiam, etiam fauore alterius Eccleſia, c. 87. num. 13. ¶ *Aduerſus eam datur reſtitutio ex capite ignorantia, c. 96. num. 7. c. 174. num. 17.* ¶ *Requiritur vt lex Canonica praſcribatur, c. 166. num. 19.*

Triginta annorum in Gallia, & de iure ciuili currit contra legitimam, eiúſque ſupplementum, contra legata, & omnia debita perſonalia, c. 131. num. 1. 2. 3. 4. ¶ *Decurſa poſt maioritatem, impedit ne agatur ad redditionem rationum contra tutorem, aut curatorem, ibid. numero 10.*

Præſentatio *Prioris, de perſona Vicarij, vel ſecundarij, Epiſcopi approbationem præcedere debet, c. 87. num. 11.*

Præſumptio *ſemper ſtat pro inſtrumento, c. 1. numer. 129.*

Vna tollit aliam, c. 16. num. 44. c. 160. num. 20. c. 3. nu. 197. c. 30. num. 21.

Ceſſat, vbi conſtat de veritate rei, c. 4. num. 74.

Quoties adeſt contra ſe iuuantem centenaria, requiritur titulus, qui in immemoriali nunquam requiritur, c. 50. nu 8. c. 51. nu. 18.

Tollitur ex contraria probatione, c. 185. nu. 2.

Non extenditur, c. 35. nu. 6.

Præteritio *poſthumi, an ita rumpat teſtamentum, vt ſuſtineri nequeat in vim fideicommiſſi*, vide Clauſula Codicillaris.

Præteritum *imperfectum ſubiunctiui modi, importat tempus præſens, & futurum, conſil. 108. numero 4.*

Pretium *rei, quod ex conuentione ſubſtituitur loco rei diſtracta, eſt eiuſdem natura, c. 215. n. 1.*

Pretij partem facit onus appoſitum in venditione, c. 129. nu. 2.

Minuitur in terminis l. 2. C. de reſcind. vend. *ex onere appoſito, ibid. num. 3.*

Primogenitura *per praſcriptionem, etiam centenariam, ſi prætendatur inducta, eiúſque origo proponatur, qua vera non ſit, corruit praſcriptio, c. 1. nu. 130. c. 3. num. 92. c. 16. n. 76. c. 17. nu. 25.*

Qualis ſit, ſi non conſtet ex depoſitionibus teſtium, vel ſi indefinitè, & indeterminatè probata eſt, debet intelligi ſecundùm conſuetudinem regionis, c. 1. nu. 168. c. 3. nu. 28.

Gentilitia, maſculina, vt ſit, debet eſſe perpetua maſculorum mentio, c. 1. num. 188. & ſeqq.

In ſuo caſu tantùm, procedit, nec ad alium extenditur, c. 2. n. 6. 34. 92.

Simpliciter inducta, intelligitur tantùm ab inteſtato, c. 2. n. 6. 31. 32.

Non habet locum niſi ab inteſtato, in feudo conceſſo alicui & heredibus quibuſcumque, ita vt in eo viuatur iure Francorum, c. 2. nu. 8.

Non poteſt in vna familia, praſcriptione, vel conſuetudine induci, niſi Principe approbante, conſil. 2. numer. 33.

Qua temporis antiquitate conſtat, debet probari per teſtes graues, & bona fama, eóſque tales eſſe probandum & articulandum eſt, c. 3. num. 19.

Excluditur, ſi plures ſuccedere poſſunt, c. 3. nu. 155. 162. 163. c. 16. nu. 78.

Etiam alia, quàm Iuris Francorum, conſuetudine inducta, habet tantùm locum ab inteſtato, conſil. 16. numero 20.

Perpetua inducitur ex grauamine ferendi nomen & arma iniuncto in perpetuum, c. 52. numer. 3. c. 109. numero 12.

Lineam vnam, ſi ſemel occupauit, non fit tranſitus ad aliam, c. 124. n. 24.

Veteris teſtamenti longè differt à noſtra, nec ab vna ad aliam inferri poteſt, c. 1. nu. 234.

Inducta, vel reiecta per tranſactionem, non poteſt ab alio in dubium reuocari, per eandem tranſactionem, maximè ſi ſit filius eius, in fauorem cuius vel reiecta, vel indubitata fuit inducta, primogenitura, conſil. 1. numer. 257.

De vſu & Iure Francorum antiquiſſimo inter ipſaſmet filias locus erat primogenitura, conſil. 1. numero 237.

Iuris Francorum habet tantùm locum inter deſcendentes vltimò defuncti, c. 3. num. 29. 171. c. 4. numer. 37. c. 18. num. 1. ¶ *Et ex ſua propria natura tantùm habet locum in ſucceſſione ab inteſtato, c. 3. num. 32. 33. 172. c. 16. num. 15.* ¶ *Locum habet in fœminis, adeo vt filia primogeniti ſemel admiſſi excludat patruum, c. 2. num. 11. 12. 36. 93.*

Primogenitura allegatione ſemel reiecta, eadem quis in odium eius ſe iuuare non poteſt, conſ. 16. numero 33.

An fœmina capaces ſint primogenitura Iuris Francorum, etiam ad excluſionem patrui, c. 17. nu. 29. & vide Fœmina.

An in primogenituris nepos patruo, vel patruus nepoti præferendus ſit, vide Nepotes. & Patruus.

Primogenitus *an teneatur ad debita prædeceſſoris*, vide Succeſſor.

Quod ſolus ſuccedat, vel quod ſuccedat de Iure Francorum parta ſunt, c. 6. numer. 8. ¶ *De Iure Francorum quando ſuccedit, ſecundogenito, vitam tantùm & militiam dare tenetur, c. 14. nu. 39.*

In Gallia ex conſuetudine generali præfertur cæteris, quod quomodo hodie procedat, c. 4. numer. 32. 36.

Cæteros excludit, ſi alicui, & eius deſcendentibus, iniunctum fuerit onus ferendi nomen & arma, c. 109. nu. 12.

Si ſemel fuerit admiſſus, eius filia excludit patruum, c. 1. num. 229. ¶ *Et in feudo iuris Francorum, ſecundogenito ſemel excluſo, omnes eius deſcendentes perpetuè excluduntur per deſcendentes primogeniti, c. 1. num. 221. c. 3. num. 41. c. 6. nu. 1.*

De filia primogeniti, vide Fœmina *verſ. filia primogenius.*

Primogeniti appellatione continetur filia, c.1. numero 187.

Princeps, *& eius ſucceſſores obligantur ex contractu ab ipſo inito, c.24.nu.7.c.96 num.1.*

Legem condendo, non poteſt recedere à contractu à ſe inito, ibid.n.8.

Ex ſuis contractibus transfert dominium abſque traditione, c.57. num.22.

Non poteſt tollere ius quæſitum per ius gentium, c.77. num.9.

An & quando tollere poſſit ius quæſitum tertio per ſententiam, c.121.nu.7.10.

Ordinare poteſt, ne quis audiatur à ſuis Magiſtratibus, & eorum iuriſdictionem moderari, ibid.nu.8.

Reſcribere poteſt, vt ſententia abſolutoria propter delicti atrocitatem, iterum videatur, c.217.n.3.

Secularis, an poſſit ſtatuere circa validitatem, vel inualiditatem matrimonij, vide Matrimonium.

Dicitur patronus Eccleſiarum cathedralium quoad protectionem, non quoad ius præſentandi, c.25. numero 3.

Principis ſcientia, quando eſt neceſſaria, ſufficit ſcientia Officialium, cuius ex lapſu centum annorum præſumitur, c.36 num.11.

Principes, particulares præiudicare non poſſunt, c.57. nu.30.

Damnum quod ex facto Principis accidit, cedit ceſſionario, c.190.nu.5.

Prior *habet intentionem fundatam ſuper decimis, c.51. num.19.*

Non poteſt præiudicare ſucceſſoribus, c.87.num.9.

Vicarium præſentare debet Epiſcopo, antequam approbetur, ibid.num.11.

An, & quatenus teneatur ad reparationes Eccleſiæ, vide Parrochiani, *vel* Reparationes.

An teneatur ad reparationes murorum, c. 196 numero 6.

Priuatio *præſupponit habitum, c.81.nu.9.*

Priuilegiatus *quod non vtatur priuilegio contra priuilegiatum, limitatur, c.46.num.1.*

Priuilegium *tantum valet, quantum ſonat; nec extenditur contra ius, c.1.nu.16 1.c.3.nu.21.*

Ceſſat, vbi adeſt dolus, c.42.nu.2.

Probare *in continenti dicitur nominatus in inſtrumento, quod in dubium reuocari non poteſt, c.1.num.27. ¶ Quando quis dicatur probare in continenti, c.14.numero 29.*

Probatio *dicitur offerri in continenti, quando fit per inſtrumenta, c.11.nu.12.c.14.nu.41.*

Ex confeſſione propria, vide Confeſſio.

Quam fidem faciat, pendet ex arbitrio Iudicis, c. 126.n.6.

Ex comparatione litterarum, vide Scriptura.

Probationes diuerſæ ſpeciei coniunguntur in materia difficilis probationis, c.1.nu.68. ¶ Et admittuntur etiam per coniecturas c.125.num.3.

In criminalibus, debent eſſe clariſſimæ, c.127.num.3. ¶ Imperfectæ non iunguntur, ibid. numero 5. ¶ Caſu quo imperfecta iungi poſſint in crimine confidentiæ, vnaquæque ſemiplenè probare debet, ibidem, numero 6.

Procurator *an & quando ſalarium petere poſſit*, vide Salarium.

Eius confeſſio in vno iudicio facta, vel erronea, quam fidem faciat, & an reuocari poſſit, vide Confeſſio.

Eius confeſſio tacita reſultans ex productione inſtrumentorum, non nocet Domino, c.85.num.8.

Eius ſcientia non afficit Dominum quoad pœnam, c. 11.nu.55.48.

Eius geſtis Dominus ſtare tenetur, c.137. nu.3. ¶ Geſta ante reuocationis intimationem tenent, ibid num.5. ¶ Per eum geſta, cenſentur per mandantem geſta, ibid. num.8.

Prodigus *validè contrahit, donec talis declaratus ſit, & datus Curator, c.162.nu.17.*

Producens *inſtrumentum fatetur omnia in eo contenta, c.1.n.100.* vide Documenta.

Productiones *per partem aduerſam factæ dicuntur probatio probata, c.58.nu.4.*

Prohibitio *de alienando*, vide Alienationis.

Proles, *vt legitima dicatur, ſufficit figura matrimonij, c.108.num.6. &* vide Ignorantia. *&* Matrimonium.

Promiſsio *de dote reſtituenda filiæ, vel cui de iure, ſimpliciter facta, & abſque ſtipulatione, cenſetur facta in fauorem eorum, quorum intereſt, & ſecundum iuris ordinem intelligi debet, c.154.num.8.9.*

Sub certo tempore facta, ante tempus non poteſt exigi, vel ſolui, c.227.nu.2.

Propriè, *& per extenſionem, quid continere, valdè differunt, c.23.nu.8.*

Proprietatis *cauſam habent annexam remedia poſſeſſoria quotiens dantur pro maioratu, c.14.nu.18. &* vide Remedium.

Et pleraque interdicta, ibid.n.19.

Articulus, admittitur in remedio manutenendæ, ibid nu.20.32.

Sicut & in remedio adipiſcendæ, non excluditur proprietatis articulus, ibid. num. 21. Nec in remedio recuperandæ, ſi nedum de non iure ſpoliati, ſed etiam de iure ſpoliantis conſtet, quo caſu actor ſuccumbere debet, ibid.num 22. ¶ Non reiicitur etiam in remedio recuperandæ, ſi in continenti offeratur probanda, vbi inſpecta ſola facti veritate proceditur, ibid. nu.36.

Proſpectus *ſeruitus impedit quominus arbores plantentur, c.100.n.5.*

Proteſtatio *contra teſtium productionem, facit ne quis eorum depoſitionibus ſe iuuare poſſit, conſil.1.numer.152.*

Impedit nominationem, c.107.nu.10.

Conſeruatoria iuris proprij, & ex qua ſequitur præiudicium tertij, debet illi denunciari, c 176.num.16. ¶ Fallit ſi adſit eminens periculum, ibid.nu.17. ¶ Nec opus eſt vt fiat præſente parte, quando metus concurrit, ibid.nu.19.

Extraiudicialis, non interrumpit præſcriptionem, c. 199.nu.4.

Protonotariorum, *etiam à Legatis creatorum, beneficia ſunt reſeruata, c.29.n.8.*

Prouincia Prouinciæ *à quo tempore Regi acquiſita fuerit, c.63. num. 27. à quo tempore Regnum Franciæ recognouerit, conſil.124.numer.16.* vide Reges.

Prouiſio *hominis facit ceſſare prouiſionem legis, c. 30.num.19.*

Prouiſus *à poſſeſſore, præfertur prouiſo à vero collatore c.59.num.16.*

Proximiores *quando vocantur, grauantis, & non grauati intelliguntur; maximè ſi qui ſe proximiores dicunt, non ſint de familia grauantis, c.193. numero 1.2.*

Pupillaris *tacita, aut non inducitur, aut non ita facilè, c.139 n.12.*

Pupilli *fauore pecunia deſtinata ad emptionem immobilium, cenſetur immobilis, c.72.nu 22.*

Q

QValitas *ſi allegetur, probari debet,c.1.nu.31.*

Quarta *vnica tantum quandoque per filios detrahi poteſt,c.109.nu.33. ¶ Vnica detrahi poteſt de iure Ciuili,c.130.num.15. ¶ Duplex non detrahitur, quando inſtitutio, vel ſubſtitutio directa, ſuſtinetur per clauſulam Codicillarem in vim fideicommiſſi,c.33.n.7. ¶ Duplex detrahitur per filium grauatum in diem, vel ſub conditione,ſecus ſi purè,ibid.nu.6.*

Falcidia, vide in littera F.

Iure natura debita, vide Legitima.

Trebellianica,vide in littera T.

Epiſcopalis,qua & Canonica portio vocatur,quid ſit, c.99.nu.1. ¶ Quo iure introducta, ibid.nu.2. ¶ Qua de cauſa,ibid.nu.3. ¶ Quanta ſit,ibid.

Conſuetudine in totum tolli poteſt,ibid.num.7.

Regulariter debetur ſine onere,ibid.nu.8.

Pro eius rata Epiſcopus tenetur ad reparationes Eccleſia, & ſalaria Concionatorum, conſuetudini tamen ſtandum eſt,ibid.nu.9.11.12.

R

RAtificatio *fit per eum qui facto & re ipſa approbat, & non minus re,quàm verbis, c.57.num.* 19.20.

Rationum *tutelarium redditio praſcribitur 30. annis, c.124.nu.32.*

Reciproca *tacita, & fideicommiſſaria, non dicitur inducta, niſi tribus concurrentibus,de quibus, c.139. num.11.*

Non inducitur inter plures impuberes inſtitutos,quibus in pupillari atate decedentibus,datus eſt ſubſtitutus, ibid. num. 15.

Fieri debet inter plures inſtitutos, & expreſsè vocatos,ibid num.16.

Recognitio *ſcriptura per teſtes, plenè probat, c. 212.nu. 8.*

Recuperandæ *remedium*, vide Proprietatis, & Remedium.

Reditus annui, vide Cenſus.

Reductio *cenſus annui, qua ceſſionarij culpa accidit,eius periculo cedit, c.190.nu.1.*

Cenſuum Eccleſia, vide Extraoagans.

Regalia *& Principi reſeruata, praſcribuntur tanto tempore,cuius initij memoria non extat,c.24.num.16. ¶ Et ad hoc ſcientia Principis,vel non eſt neceſſaria, vel tanto tempore praſumitur,ibid.nu.13.*

Regaliarum jus *Regi Chriſtianiſſimo competens, conſiſtit in adminiſtratione fructuum, & collatione beneficiorum, Epiſcopali ſede vacante, c.25.nu.4. ¶ Illud non habet Rex in omnibus Eccleſijs cathedralibus,ibid. num.5.*

Reges *Francorum à quo tempore acquiſiuerunt Ducatum Narbonenſem*, vide Narbonenſis. *Comitatum Tholoſa*, vide Tholoſæ. *Prouincia*, vide Prouincia.

Prouincia,quando Comites vocari cœperint, c.57.nu. 43. & ibi videbis varia bella eorumque ſucceſſus inter Clodouæum quintum Regem Francorum, & Gondebaut Regem Burgundia.

Regnum *Neapolitanum*, vide Neapolitanum.

Regula, *qui prior eſt in gradu, prior eſt in ſucceſſione, procedit in fideicommiſſo facto à conſobrinis, c.113. num.9.*

De triennali, prodeſt ſaculari, qui pacificè poſſedit beneficium regulare,& è contra, c. 60. num. 10. ¶ Locum habet in Capellania, c.146.num.1. ¶ Sufficit ad illam,vt procedat,titulus coloratus, c.197.num.7. ¶ Impedit ſequeſtrationem fructuum, nec illi derogari poteſt, ibid.nu.10. ¶ Non prodeſt ſimoniaco,c.225.nu.14.

De Infirmis reſignantibus, in Gallia non habet locum in Ordinario, c.63.nu.10.

De pacificis poſſeſſoribus, non prodeſt ei, qui non habet titulum verum, aut coloratum, & cuius poſſeſſio eſt turbata,c.69.nu.16. ¶ Non prodeſt prouiſo, ſi inhabilis eſt,aut collatio nulla,c.146.nu.8.9.

De veriſimili notitia, locum habet in legato,c.147.n. 1. ¶ Et in Ordinario, ibid.nu.7.

De publicandis reſignationibus, ante Gregorium 13. non habebat locum, ſi quis fuiſſet in poſſeſſione ante mortem reſignantis,etſi tempus ad publicandum effluxiſſet, c.29.n.1. Secus poſt eius Conſtitutionem,ibid.n.2. ¶ Pœna dicta conſtitutionis non committitur propter ceſſionem iurium non publicatam, ſi is in cuius fauorem ſit, ſe tuetur antiqua ſua prouiſione, nec nouam accipiat, ibid. nu. 4. ¶ Pij V. & Gregorij XIII. quomodo differant, ibid.nu.3. ¶ Inducta eſt ad obuiandum fraudibus, qua in clandeſtinis reſignationibus committuntur, ibid.n.9.

Non facit ius, ſed ex iure fit regula,c.165.nu.9.

Firmatur per exceptionem contrariam,c.166.nu.21.

Regulares *an poſſint conferre beneficia ſacularia*, vide Beneficium.

Regularia *beneficia,quibus & à quibus conferenda ſint*, vide Beneficium,*verſic.Regulare.*

Relatio *fieri debet ad proximiora,& ſic,vt aliquid operetur,nec ſequatur abſurdum, c.8.num.8.9.10.*

Relatiuum,vt ſupra, *induit repetitionem, c.154. num.7.*

Qui,vide Clauſula,*verſ. Qui de iure ſuccedere.*

Relictum, *quoties eſt inutile, niſi confirmetur per declarationem, eadem ſolemnitas requiritur in declarando,qua in dando, c. 55.num.8. ¶ Non inducitur per verbum* volo relinquere,*per fi ſolum,ibid.nu.9.*

Religioſi *de conſuetudine Gallia, nec ſunt capaces ſucceſſionis,nec faciunt partem, ſed perinde habentur, ac ſi mortui eſſent,c.116.num.6.c.117.num.5. ¶ Eorum pars accreſcit omnibus filijs, c.117. num.7.*

Reliquorum *legatum factum tutori, quid operetur*, vide Tutor.

Remedium *recuperanda,adipiſcenda, manutenenda*, vide Poſſeſſorium, *vel* Proprietatis.

Recuperanda, admittit exceptionem non iuris actoris iunctam cum iure rei,& qui melius in petitorio probat, obtinere debet,c.3.num.7.

Renuncians *non auditur in terminis* l. hac edictali C.de ſecund.nupt.*c.81.nu.7.contra, nu.22. ¶ Eius pars accreſcit heredi, c.117. num.7. vide in ſequenti verbo.*

Renunciatio *omni iuris & legum auxilio, reſtringitur ad caſus ſimiles expreſſis, c.19.nu.38.*

Donatio, & obligatio facta à minore 16. annorum ingreſſuro monaſterium, an ſubiaceat c.16. ſeſſio. 25. de Regulari. in Concil. Trident.*c.134. num.1.2.5.*

Facta per procuratorem retrotrahitur ad diem mandati,c.166.num.13.

Fieri tantùm poteſt iuri praſenti, & non futuro, c. 221.nu.1. ¶ Non cenſetur facta fideicommiſſo conditionali, per diuiſionem bonorum illi ſubiectorum, ibid.nu.3. licet adſit pactum de non contrauueniendo, praſertim in exequutiuis, ibid.nu.7.

Generalis non comprehendit ea, quibus veriſimiliter quis non renunciaſſet, ſi dictum fuiſſet, ibi.n.4. ¶ Quamuis iurata non trahitur ad ius futurum & ſuperueniens, ibid. nu.5.

Reparationes *in liquidatione legitima, & reſtitutione fideicommiſſi, per peritos Burgenſes aſtimanda*

ſunt,

ſunt, c.135. *nu*.1. ¶ *Et habenda eſt ratio valoris meliorationum, vel conſiderata impenſa, vel quantum melioratum, prout magis expedit fideicommiſſario, ibid. nu*. 2. ¶ *An vt extant, an verò ruderum facienda ſit aſtimatio, ibid. num*.2.3.4. ¶ *Si fideicommiſſarius non ſit diues, & tas non erat facturus, nec res venalis ſit, rudera aſtimari debent, aut hares ſine rei detrimento tollere poteſt, ibid. nu*.6. ¶ *Poſito aſtimationem reparationum vt extant, faciendam eſſe, non niſi ex reditibus, & eorum habita ratione facienda eſt, ibid. num*.6. ¶ *Quod procedit in vtilibus, neceſſaria enim boni viri arbitratu aſtimanda ſunt, ibid. n*.7. ¶ *Sed nec omnes neceſſaria reſtituenda ſunt, ſed tantùm qua pro reſtaurando adificio, non qua pro reficiendo, vel fulciendo ſunt, ibid. nu*.8.

Eccleſia, ſi magna ſint, ſpectant ad parrochianos, c. 115.*num*.6. ¶ *Imprimis ſpectanda eſt conſuetudo loci, c*. 144.*nu*.1. *de qua ſi non apparet, & Eccleſia habet pro fabrica, vel reparatione aliquam partem fructuum ad tas illo tenetur qui eam percipit, ibid. num*.2. ¶ *Iis ceſſantibus, Rector, & qui decimas percipiunt, pro rata contribuere debent, ibid. nu*.3. ¶ *Licet hoc ſit de rigore, tamen populus contribuere debet, ibid. num*.8. ¶ *In hac patria populus condemnari ſolet ad reparationem nauis Eccleſia, Presbyterij verò Prior*, c.144.*nu*.9.

Repetitio *inducitur per relatiuum*, vt ſuprà, c. 154.*num*.7.

Dictionis maſculorum, *difficilius fit in conditione* ſi ſine liberis, *quàm in conditione*, ſi ſine filijs, c.23.*nu*.25.

Indebitè ſoluti, vide Indebitum.

Repræſentatio *non habet locum in fideicommiſſo ab alio quàm ab aſcendentibus, patruo, vel auunculo facta*, c.113.*num*.5. ¶ *In dubio contra illam reſpondendum eſt, ibid. n*.11. c.158.*nu*.11. ¶ *Ceſſat quando iure proximitatis defertur hareditas*, c.124.*n*.8. ¶ *In fideicommiſſo relicto filijs, fruſtra quaritur de repraſentatione, ſi nepotes non intelliguntur grauati*, c.178.*num*.15. ¶ *Non habet locum inter aſcendentes*, c.204.*nu*.2.

Vt locum habeat, ſufficit filios eſſe natos tempore exiſtentis conditionis, c.178. *num*.15.

Locum habet in ſucceſſione aſcendentium, etiam in fideicommiſſis, c.218.*num*.7.

Operatur tantùm, vt remotior cum proximiori concurrat, non vt proximiorem excludat, c.124.*n*.7.

Ceſſat in fideicommiſſis, c.178.*nu*.3. *fallit vt n*.11.

An ceſſet in pronepote, ibid. nu.16.

Tollitur per clauſulam, ſalua gradus prærogatiua, c.158.*num*.8. *ſicut & per dictionem*, ſuperſtites, c.89.*n*.3.

In ea an ſpectanda ſit proximitas grauati, vel teſtatoris, c.178.*nu*.12.13.

Requeſte ciuile, *vide* Arreſtum.

Res *ad vnum ſolum ex multis ſi prouenire debeat, is dignior eſſe debet, data tamen paritate gradus*, c.2.*n*.43.

Quoad dotis reſtitutionem, ex Iuſtiniano, Rerum *alia ſunt mobiles, alia incorporales, alia qua ſolo continentur*, c.72.*num*.15.

Rei naturam in omni diſpoſitione inſpicere debemus, c.4. *num*. 59. ¶ *Naturam non alterant ea, qua tacitè inſunt ſi exprimantur*, c. 16.*nu*.27.

Eccleſia, vide Eccleſia.

Dotalis, vide Dos.

Minorum, Ciuitatis, vel Eccleſia, an ſine ſubhaſtatione alienari poſſint, vide Subhaſtatio.

Reſciſio *decreti ambitioſi intra decem dies peti debet*, c.120.*nu*.19.

Ex capite laſionis ceſſat ratione incertitudinis, niſi damnum ſit euidentiſſimum, c.168.*num*.7. ¶ *Datur ex metu reuerentiali cum laſione enormiſſima, ibid. nu*.8.

Reſcriptum *quando vitiatur per obreptionem, vel ſubreptionem*, vide Obreptio. Subreptio.

Subreptitium ſi dubitetur, is cui dirigitur, ſuperiorem conſulere debet, c. 12.*num*.15.

Subreptitium corruit non obſtante clauſula motus proprij, c.57.*numer*.17.18.

Impugnari poteſt, ſi adſit clauſula vocatis vocandis, c.137.*nu*.23.

Semper continere cenſetur clauſulam, ſaluo iure tertij, c.201.*num*.4.

Reſeruatio *omnium fructuum, per reſignantem de iure communi fieri poterat, hodie ſecus*. 200.*nu*.1. ¶ *In Gallia omnium fructuum prohibita eſt, ibid. nu*.7.

Facta cum clauſula, fructus percipiendi propria authoritate, *conſeruat poſſeſſionem, ibid. nu*.10.

Fructuum ſuper bonis donatis filio à patre & matre inſimul, quando ceſſet morte alterutrius, c.79.*n*.1.

Fructuum, finitur morte reſeruantis, c.9.*nu*.30.

Reſignatarius *in poſſeſſorio & petitorio, omnibus alijs praferri debet*, c.58.*num*.3.

Simplex non inuatur poſſeſſione anteceſſoris, c.69. *numero* 17.

Mandatum facere poteſt, ad imponendam penſionem, etiam poſt reſignationem, c.82.*num*.2.

In beneficijs Curatis, tenetur ad penſionem impoſitam antea c.206 *num*.6.

In alijs an, & quatenus teneatur, vide Penſio ſuper beneficio.

Reſignatario nullum ius competere poteſt ex reſignatione beneficij, quod vacat per confidentiam, c.225.*numero* 5.

Reſignans *ante admiſſam reſignationem pœnitere poteſt*, c.166.*n*.11.

Epiſcopatum, vide Epiſcopus.

Reſignatio *beneficij valida eſt, licet facta poſt mandatum reuocatum, dummodo reuocatio non fuerit intimata*, c.172.*num*.2.

Per confidentiarium facta, vide Reſignatarius.

Poſt reſignationem, an poßit imponi penſio, vide Penſio.

Facta cum clauſula, percipiendi fructus propria authoritate, *vide* Reſeruatio.

An poßit fieri per accuſatum de crimine, vide Accuſatus.

Reſtitutus *à Principe aduerſus ſententiam capitalem, ſi reſtitutio conceſſa ſit in ampliſſima forma, recuperat fideicōmiſſa, & ſubſtitutiones, qua ſibi obueniſſent, ſi capax fuiſſet tempore quo delata fuerunt*, c.121.*num*.15.

Reſtitutio *in integrum datur contra rem iudicatam*, c.76.*num*.27. ¶ *Priuilegiato contra priuilegiatum, quando qui illam petit, eſt in damno, alius verò in lucro*, c.86.*n*.15. ¶ *Ex capite ignorantia aduerſus praſcriptionem* 30. *ſed &* 40. *annorum*, c.124.*nu*.30. ¶ *Aduerſus quadragenariam an detur ex capite ignorantia, licet controuerſum ſit, affirmatiua verior eſt*, c.174.*n*.17. 18.c.96.*nu*.7.

Non datur ſine cauſa cognitione, c.217.*nu*.45. ¶ *Minori poſt quadriennium à maioritate*, c.176. *numer*.20. ¶ *Ex capite ignorantia, aduerſus centenariam*, c.34.*numer*.6. ¶ *Impeditur ſtante iuramento*, c.120.*nu*.10.12. 13. *etſi de Eccleſia, Minore, vel Ciuitate agatur, dictis locis*.

Non datur Eccleſia aduerſus praſumptionem ſolemnitatum poſt 30. *annos in alienatione rerum ipſius*, c.95. *num*.7.

Dum datur Ciuitati, intentanda eſt intra quadriennium à die contractus, vel quo Officiales, qui illum inierunt, deſierunt eſſe in officio, c.120.*nu*.14. ¶ *Dum datur ſuper contractu inſpicitur locus vbi celebratus eſt*, c.105. *num*.3.

Retentio *pro melioramentis, competit tantùm in*

re meliorata, c.102.nu.12. ¶ *Datur tantùm quando res peruenit ad manus occaſione illius debiti, pro quo datur retentio, ibid.nu.13.*

Retentionis *iure multa conceduntur, quæ non repetuntur, c.76.num.36.* ¶ *Multa conſequi poſſumus, quæ agendo non poſſumus, c.130.nu.6.*

Retrodonatio *fieri non poteſt in præiudicium liberorum, c.118.nu.3.c.187.num.2.*

Reus *fauorabilior eſt quàm actor, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, c.11. num.2.* ¶ *Semel abſolutus, non poteſt iterum de eodem crimine accuſari, c.217. numero 2.*

Rudera *an ſint æſtimanda in reſtitutione fideicommiſſi, vel liquidatione legitimæ*, vide Reparationes.

S

SAcerdos *an poßit cogi miſſam celebrare ſingulis diebus*, vide Canonicus.

Sacrilegium *non priuat beneficio ipſo iure, c.62. num.5.*

Sacrilego *beneficium conferri nequit, c.200.numer.2.*

Sæculares *an poßint conferre beneficia Regularia, & de illis prouidere, & de beneficiis ſæcularibus*, vide Beneficium.

Salarium *incertæ pollicitationis, a procuratore peti non poteſt, c.143.num.2.*

Non conuentum, quando à procuratore peti poßit, ibid.num.5.6. ¶ *Debetur procuratoribus, & aliis, quando talis eſt conſuetudo in loco, ibid.num.9.*

Iudicis arbitrio taxandum eſt, ibid.num.11.

Scientia *præſumitur quoties quid in publico, & per plures annos, & continuo factum fuit, & eſt notorium facti permanentis, c.57.nu.34.*

Principis, vide Princeps.

Procuratoris, vide Procurator.

Scriptura *per teſtes recognita, plenè probat, c.212. num.8.* ¶ *Per comparationem litterarum, non probatur ſufficienter, quamuis agatur de epiſtola, c.127.nu.1. 2.* ¶ *Per comparationem litterarum, cum recognitione teſtium plenè probatur, ſi teſtes deponant de viſu dum ſcriberetur, ibid.num. 4.* ¶ *Excepta apocha, per comparationem litterarum, fidem facit, c.212. num.7.*

Scuta *auri in auro, in ſpecie ſolui debent, ſi promiſſa ſunt ſcuta ſolis auri in auro, ſecus ſi ſcuta ſolis ſimpliciter, c.77. n.8.*

Secundarius *tam de conſuetudine, quàm de iure ad nutum Prioris amoueri poteſt, c.87.nu.6.*

Secundogenitus *habet tantùm vitam & militiam in primogenitura iuris Francorum, c.14.nu.39.*

Seminarium *quando exiſtit in aliqua diœceſi, bona beneficiorum in diœceſi exiſtentium pro illo contribuere debent, licet extra diœceſim ſita ſint, c.194.numero 7.*

Sententia *lata contra eum, cuius principaliter intereſt, tribus tantum caſibus afficit omnes ſecundarium intereſſe habentes c.1.nu.146.*

Nulla eſt, quæ negotium indiuiduum, pro parte terminatur, ſiue etiam ſi dubia ſit, & negotium non terminet, c.1.num.245.c.3.nu.189.190. ¶ *Sine citatione nulla eſt, c.1.nu.246.*

Non ſubſcripta, & publicata, non poteſt dici ſententia, nec pro re iudicata haberi, c.1 nu.248.

Indefinitè prolata, ſecundùm articulos intelligenda eſt, ibid.nu.249.

Eſt ſtrictiſsimi iuris, nec ad alium caſum, maximè diuerſum, porrigi poteſt, ibid.nu. 250.c.3.num.192.

Debet eſſe conformis libello, & ſecundùm eum intelligenda eſt, c.16.num.35.

Quamuis iniuſta, ſi tranſiuit in iudicatum, pro veritate habetur, c.59.nu.15.

Rotæ Romanæ, vt dici poſſit, quæ requirantur, c.1.numero 244.

Impedit ne diuiſio denuò intentari poſſit, c.76.nu.23. 24. vide Diuiſio.

Retrotrahitur ad diem litis conteſtatæ, c.93.nu.5.

Sub prætextu læſionis reſcindi non poteſt, c.162. numero 10.

Si ſuper poſſeſſorio lata fuerit in fauorem actoris, & ſuper petitorio in fauorem Rei, vterque autem appellauerit, ſuſpenditur, etiam quoad poſſeſſorium, c. 14. numero 23.

Separatio thori, *vide* Thori.

Seruitium *perſonale per ſubſtitutum, in feudo præſtare poteſt fœmina, c. 2.nu.73.* vide Fœmina.

Subfeudatarius, cui præſtare debeat, vide Subfeudatarius.

Seruitutem *allegantì Ius reſiſtit, c.1.n.163.*

Paſcendi pecoris, vide Pecoris.

Proſpectus, vide Proſpectus.

Sexus, *agnationis, vel cognationis, nulla hodie eſt differentia de Iure Romano, c.1.nu.45.*

Simonia *committitur quando quid temporale datur pro ſpirituali, ſine ſuperioris authoritate, c.126.numer. 9.*

Non nocet, ſi prouiſio non ſit eo nomine impetrata, c. 201.num.9.

Realis, debet conuentionalem in ſe continere, c.225. num. 6.

Probatur præſumptionibus, etſi agatur de priuatione beneficij, ibid nu.7. ¶ *Et per teſtes ſingulares cum adminiculis, ibid.nu.9.*

Per realem, beneficium vacat ipſo iure, ibid.num.12. ¶ *Licet a tertio commiſſa ſit in reſignatione beneficij, prouiſo ignorante, ibid.nu.13.*

Simoniacus, *ſi conſtet de ſimonia, non iuuatur triennali in poſſeſſorio retinenda, c.225.num.14.*

Simulatio *arguitur ex clauſulis inſolitis, c.198.num. 9.* ¶ *Et ex alienatione inter coniunctas perſonas, ibid. num.14.*

Probatur per coniecturas, c.203.nu.2. idq; certiſsimum ſi per tertium allegatur, ibid.num.3. Et, vt plurimum ſufficiunt duæ, ibid.nu.4.

In Gallia, per teſtes probari non poteſt, c.198.n.25.

Solemnitas *extrinſeca in inſtrumento enunciata, præſumitur poſt 30. annos, etiam in alienatione rerum Eccleſiæ, quamuis agatur de præſumendo conſenſu ſummi Pontificis, maximè, concurrente continua poſſeſſione, c.95.num.1.& ſeqq. licet, etiamſi ex inſtrumento appareat de defectu ſolemnitatis, ibid.num.6. Nec datur reſtitutio aduerſus huiuſmodi præſumptionem, ibid.n.7.*

Vbi conſtat de euidenti vtilitate Eccleſiæ, non obſtat defectus ſolemnitatis, ibid.nu.8.

Solutio *ex quibus coniecturis præſumatur, c.77.nu. 11.39.*

Cenſetur quidem facta in cauſam duriorem, c.94.num. 10. ¶ *Speciale tamen eſt in vſuris, vt potius in eas, quàm in ſortem facta cenſeatur, ibid.nu.11.*

Solutionis tempus inſpicitur, quoad legata & impenſas funeris, per hæredem grauatum ſoluta, c.102.n 6.

Ex cauſa neceſſaria, facta præſumitur, quoties adeſt neceſſaria, & voluntaria c.119.nu.5.

Anticipata reprobatur in beneficijs, c.166.nu.14.

Soror *an a fratre dotari, vel redotari debeat*, vide Frater.

Mente capto ſubſtitui debet, ſi non ſubeſt filius, vel frater ipſius, c.218.n.2.

Venit

Venit appellatione fratris, ibid.nu 3.

Defunctis, excludit patruum in omni primogenitura, c.2.nu.39.

Sortilegium *non priuat beneficio, ipſo iure, c.62. num.6.*

Species *poſt genus, per copulam ſubiectam, illud non reſtringit, c.7.nu.21. quod quidem etſi in dictione &c, quandoque aliter accidat, quia accipitur tunc pro* id eſt, *in dictione* cum, *iſt extra dubium, ibid.nu.22.*

Sponſalia *per verba de futuro, per copulam tranſeunt in matrimonium de iure communi, ſecus poſt Concil. Trident. c.224.nu 5.9.*

Per verba de præſenti inter impuberes, vel inter puberem & impuberem, reſoluuntur in ſponſalia de futuro, c.32.nu 1. ¶ Per verba de præſenti inter impuberes, ſecta pubertate adueniente, non conualeſcunt, ibid.num.4. Nec tranſeunt in matrimonium per oſcula & munera, ſed ſolum per copulam, vel ſolemnem traductionem ad domum, vel quid æquipollens, ibid.num.6. ¶ Valent ſolum in vim ſponſaliorum de futuro, c.35.nu.1.2. ¶ Nec tranſeunt in matrimonium per ſolum nixum & conatum copulæ, c.35.num.5.7. ¶ In illis impedimentum publicæ honeſtatis, vltra primum gradum, ſublatum eſt, c.32.n.5. c.35.nu.3.

Qui ſponſalia de futuro contraxit, præſertim iurata, ad ſeruandam fidem cogi poteſt, c.32.nu.10. quod quomodo procedat, ibid.n.11.12.

Sponſus & ſponſa *de præſenti, non veniunt appellatione viri & vxoris, quoties agitur de lucro in bonis dotalibus faciendo, c.220.nu.2. ¶ Non lucrantur augmentum dotis, ibid.nu.5.*

Spurij, *& non naturales, præſumuntur ij, quos conſtat eſſe ex coitu illegitimo. c.184.nu.12.*

Status *perſonæ eſt, an ſit in poteſtate, necne, c.148. nu.7.*

Vltimus attendendus eſt, quando non conſtat de contraria & anteriori qualitate, c.197.n.3.

Statutum *tantum valet quantum ſonat, nec extenditur, maximè contra ius, c.1.nu.162.c.3.n.21. ¶ Et eſt ſtricti iuris, c.138.nu.26.*

Excludens fœminas propter maſculos, intelligitur de maſculis eiuſdem gradus, & tantummodo in ſucceſſione ab inteſtato, c.2.nu.17. c.3.n.54.c.4.n.63.c.16.nu.21.

Inducens prærogatiuam ſexus & ætatis, intelligitur tantùm ab inteſtato, c.2.nu.32.91.

Et conſuetudo à pari procedunt, c.4.nu.62.

Loci, in quo quis domicilium habet, attenditur in mobilibus, quando agitur de ſucceſſione, vel communione inter coniuges, c.148.n.10.

Diſponens circa admiſſionem articulorum, nihil operatur, quoties notoriè conſtat de eorum impertinentia, c.14 nu.2.

A ſuperiori confirmatum, an ab inferiori reuocari poſſit, ſine confirmatione reuocationis, c.68.num.1.2. ¶ Quoties primum ſine ſuperioris confirmatione ſubſiſtere nequit, ſine licentia eiuſdem reuocari, & aliud fieri non poteſt, ibid nu.3.& 5. ¶ Quoties primum, vltra priuatam ſtatuentium vtilitatem, reſpicit alios, vel publicam vtilitatem, ſecundum non ſubſiſtit ſine licentia ſuperioris, ibid.nu.8.

Clerici non poſſunt ſtatuere contra Canones, ibid.nu. 6.12.

Statuentes poſſunt venire contra propriam conſtitutionem, licet confirmata fuerit per ſuperiorem, & contineat talem materiam, quæ ſine ſuperiore non valuiſſet, quando primum ſtatutum reſpicit ſolam vtilitatem priuatam ſtatuentium, ibid.nu 4.

Si aliquid requirat de eſſentia, non poteſt adimpleri per æquipollens, c.52.n.32.c.145.nu.3.

Habilitans vel inhabilitans perſonam, non ligat forenſes etiam pro bonis in loco ſtatuentium ſitis, c.148 nu. 1.2.3.4.

Non ligat forenſes, quando agitur de ſtatu perſonarum, ibid.nu.4.

Non operatur vltra territorium, c.176.n.15.

Statuti verba negatiua, formam inducunt, qua non ſeruata, actus nullus eſt, c.46.nu.45.46. ¶ Cum effectu intelligenda ſunt, c.112.nu.5.

Stipulari *quis poteſt alteri ſuper re propria, quæ ſit duratura ſua, c.154.n.11.*

Stipulatio *in proximo præcedenti caſu adhibita, cenſetur in poſteriori repetita, c.154.nu.6. quod quomodo procedat, n.12.13.*

Patris, pro filiis, vide Pater, *verſ. ſtipulari.*

Studij *cauſa donata, quando reputentur quaſi caſtrenſia, c.125.nu.23.*

Stuprum *accuſare poteſt heres mariti, & inde, an vidua lucra nuptialia amittat, c.110. num.8.9.10.11. 12.13.*

Subfeudatarius *ſeruitium perſonale præſtat Domino immediato, ſed in Comitatu Venayſſino ſubfeudatarij Epiſcoporum præſtant Domino ſupremo, c.119.n.4.*

Subditi *tenentur ad onera, quæ cauſa publicæ vtilitatis imponuntur, licet impenſa cedat in vtilitatem vaſſalli, c.103.n.14.15.*

Quando teneantur cuſtodire Caſtrum, ibid.num.16. 17.

Quando cogi poſſint ire ad furnum, vel molendinum Domini, c.111.per totum.

Subhaſtatio *de Iure Canonico non requiritur in alienatione rerum Eccleſiæ, Ciuitatis, vel minoris, c.120. numer.17.*

Neceſſaria eſt, vt ad primos licitatores recurratur, ibid.nu.6.

Defectu ſolemnitatum, nulla eſt, c.209.n.3.

Subreptio *non arguitur, ex eo quod Princeps dixit ampliando, c.12.nu.5. ¶ Tollitur, quoties concedens ſcire potuit, ſaltem in genere, quod tacitè ineſt, ibid.numer.8.*

Reſcripti, dum dubitatur, an cui dirigitur, ſuperiorem conſulere debet, ibid.nu.15.

Non omnis vitiat reſcriptum, ſed tantùm ſi alias Princeps non fuiſſet conceſſurus, c.66.nu.1.

Subſtitutio *in contractu facta*, vt in omnibus bonis alterutrius ſine liberis decedentis ſuccedat, *non valet, c.1.num.135. ¶ In contractu fieri poteſt, c.123. nu.3.*

Prima ſi eſt caducata, ſequens admittitur, c.64. num.8.

Non defertur vocatis nomine collectiuo, quamdiu ſuperſunt vocati nomine proprio, c.123.nu.8.c.122.nu.2.

Cenſetur facta in omnibus, in quibus ille cui ſit, honoratus eſt, c.64.nu.10.

Præcedens declarat ſequentem, c.130.nu.22.c.178.num. 19.22.

Donationi cauſa mortis appoſita, etiam ſine ſtipulatione, & pacto nudo, ſuſtinetur, c.210.nu.8.

Fieri non poteſt in maioratibus & feudis ex pacto & prouidentia, c.3.nu.166.

In dubio cenſetur vulgaris, c.174 nu.3.

Si facta fuerit in fauorem Seij & liberorum naſciturorum, liberi Seij inter ſe per vulgarem, non per fideicommiſſariam, cenſentur vocati, c.15.nu.2.

Facta ſub nomine collectiuo, cenſetur gradatim facta, c.109.n.9.

In donatione facta, quando reuocari poteſt, expreſſè & in ſpecie, facienda eſt mentio de rebus donatis, &, An reuocari poſſit, c.122.n.4.5.

Digitized by Google

Quoties plures ſpecies continet, ea indicatur eſſe, cuius caſus euenit, c. 139. n. 10.

Si ſine liberis, deficit per exiſtentiam liberorum, quamuis illi poſtea decedant ſine liberis, c. 1. nu. 134. vide Conditio, verſ. ſi ſine liberis.

Si ſine maſculis, expirat, ſi maſculos reliquerit, c. 1. nu. 167.

In fauorem aliorum, & primogenitura, in teſtamento per patrem fieri poteſt filio, cui pater donauit ſimpliciter in contractu matrimonij, ſecundùm vſum in Gallia receptum, c. 52. nu. 16.

Compendioſa, vide in littera C.

Directa in teſtamento facta, per clauſulam Codicillarem trahitur ad fideicommiſſariam, c. 33. nu. 5. quod tamen cum diſtinctione intelligendum eſt, ibid. ¶ Quando per Codicillarem ſuſtinetur in vim fideicommiſſi, fideicommiſſum purum eſt, nec detrahuntur dua quarta, ibid. num. 7.

Exemplaris, vide in littera E.

Fideicommiſſaria, vide Fideicommiſſum.

Reciproca, vide in littera R.

Pupillaris, vide in littera P.

Subſtitutionis gradus quomodo computandi, vide Gradus.

Verba ſequentia declarant præcedentia, idcóque ſi in ſecundo gradu fiat mentio maſculorum, primus quoque de illis intelligendus erit, c. 23. nu. 3. ¶ Quando referuntur ad perſonas, pluralitas reſoluitur ad ſingularitatem, c. 139. nu. 23.

De maſculorum vocatione, & repetitione, vide Maſculi, verſ. Maſculorum.

Fideicommiſſa & ſubſtitutiones quando recuperet, qui de tempore conditionis incapax erat, vide Reſtitutus.

Subſtitutus per fideicommiſſariam, admittitur ad partem vnius ex pluribus inſtitutis decedentis, non expectata morte vtriuſque, c. 139. nu. 17. fallit ſi ſuperſtes eſt magis dilectus, ibid. num. 18. ¶ Et quamuis in pupillari eadem regula ſtatuenda ſit, eadem tamen exceptio admittitur, ibid. nu. 19. 20.

Vt perſona magis dilecta excludat ſubſtitutum, debet eſſe inſtituta, non minus ac illa, de cuius ſubſtitutione agitur, c. 139. nu. 24. Nec ſufficit quod ſit in re particulari inſtituta, ibid. nu. 25. ¶ Fallit quando ſubſtitutus ab inteſtato ſuccederet cum ſuperſtite, ibid. nu. 26.

A teſtatore ſubſtitutus præfertur ei qui venit iure repræſentationis, c. 158. nu. 5.

Collectiuè vocati, non admittuntur, quamdiu ſuperſunt vocati nomine proprio, c. 113. n. 8. c. 122. n. 2.

Vocati nomine collectiuo, inter quos cadit ordo affectionis, & ſucceſſionis, cenſentur vocati per fideicommiſſariam, ibid. nu. 3.

Subſtituti vt admittantur, debent eſſe in rerum natura, tempore quo aduenit conditio, c. 184. nu. 10. Et primò vocatis non exiſtentibus in rerum natura, cæteri poſtea vocati admittuntur, ibid. num. 11.

Succeſsio futura, an diuidi poſsit, vide Hæreditas, vel Pactum.

Succeſſor ſingularis an poſſit detrahere Falcidiam, vide Falcidia, verſ. An à ſucceſſore.

In primogenitura, vel maioratu non tenetur ad onera hereditaria, c. 3. nu. 164. Nec in feudo ex pacto & prouidentia, c. 2. nu. 150. c. 3. nu. 166. c. 16. nu. 84.

In beneficio, an teneatur ſtare locationi prædeceſſoris, vide Locatio. ¶ An reclamare poſſit aduerſus penſionem impoſitam, vide Penſio ſuper beneficio.

Neceſſarius tenetur ſtare locationi, voluntarius verò non, c. 166. nu. 8.

Sumptus, vide Expenſæ.

Suorum appellatione, filij, ac deſcendentes, & collaterales continentur, c. 122. nu. 1. c. 123. n. 1. & 5.

T

TEmpus antiquum dicitur 50. vel 60. annorum, in probanda agnatione, c. 1. num. 63. ¶ 50. annorum, longiſsimum eſt, c. 101. n. 2.

Præciſè probari debet, quando eſt intentionis fundamentum, c. 101. nu. 6.

Præſens & futurum, quando continentur ſub præterito, vide Præteritum.

Diuerſum denotatur per dictionem, & poſt mortem, c. 113. nu. 10.

Trium menſium in nunciatione noui operis, quando ſperni poſsit, vide Nunciatio.

Tenementum habet ampliorem ſignificationem quàm Territorium, & quid contineat, c. 7. nu. 9. ¶ Totum ſi dictum ſit, omne territorium, omnéſque poſſeſſiones contineatur, & ſic Superioritas, Dominium directum, & Venteaum, quod ratione dominij ſoluitur, c. 9. num. 13. veniunt etiam paſcua, prata, terra, poſſeſſiones, & ſimilia, etiam iure priuato poſſeſſa, furni, & molendina bannaretta, conſ. 8. numer. 7. c. 9. num. 18. & ſeqq.

Terræ heremæ & inculta ſpectant ad Dominum territorij, c. 103. num. 1. ¶ Et poſſunt ab illo in feudum vel emphyteuſim dari, ibid. num. 7. & ad culturam redigi, non obſtante prætenſo iure depaſcendi, ibid. num. 18. 19.

Per Communitatem, ſine Domini conſenſu, vendi, vel ad culturam redigi non poſſunt, ibid. numero 6.

Territorium antiquum, ſi per flumen conſumptum ſit, illi quorum erat, nihil in eo, quod creuit de nouo, prætendere poſſunt, c. 57. nu. 31.

Tertius nunquam admitti poteſt, aut cenſetur admiſſus in cauſa attentatorum, niſi docuerit ſemipleriè de ſuo intereſſe, c. 11. num. 59.

Teſtamentum & diſpoſitio qualibet corruit defectu voluntatis, nec inter liberos, aut fauore piæ cauſæ ſuſtinetur, c. 53. nu. 8. 9. & 10. ¶ Ex quibus præſumatur abfuiſſe voluntatem, ibid. num. 12. ¶ Nihil operatur voluntas, ſi notarius recuſauit eam ſcribere, quia non vidit in ſtatu diſponendi, ibid. nu. 13. ¶ Quando probatur per teſtes, illi in omnibus, & per omnia, debent eſſe conformes, ibid. num. 14.

Ambiguum circa qualitatem legati, & legatarij, validè declaratur coram duobus teſtibus, c. 54. nu. 1. ¶ In iis quæ reſpiciunt ſubſtantiam voluntatis requiritur idem numerus, eadémque ſolemnitas in declarando, quæ in dando, ibid. nu. 2.

Cum ſolemnitatibus factum fuiſſe, probatur per duos teſtes, c. 212. n. 6.

Suſtinetur per clauſulam Codicillarem, ſiue filius ſit exhæredatus ſine cauſa, ſiue cum cauſa, ſed non legitima, c. 199. num. 31.

Secundum ſuſtinetur non obſtante clauſula derogatoria, ſi decennium effluxit à primo, ibid. nu. 36. 37.

Incipit à vulgari, quando inſtitutus non poteſt capere ob defectum ſuæ perſonæ, c. 184. nu. 2.

Quomodò procedat quod dicitur ſubſiſtere teſtamentum, licet aliqui teſtes non meminerint omnium quæ à teſtatore dicta fuerunt, c. 54. nu. 13.

Per pactum inter viuos, etiam inutile, tacitè reuocatur, c. 64. n. 26.

Nullum eſt, ſi teſtator non ſit compos mentis, c. 101. nu. 1. ¶ Quando patitur dilucida interualla, ſi ita factum ſit, quod ab homine ſana mentis factum fuiſſet,
præ-

præſumitur factum de tempore ſano mentis, ibid. nu. 14. ¶ *Ex coniecturis præſumitur factum ab homine ſanæ mentis, de quibus ibid. à num. 15. vſque ad n. 24.*

Fauorabilius eſt contractibus, c. 106. n. 14.

In reuocando, eadem ſolemnitas requiritur, quæ in condendo, c. 191. n. 1. c. 208. nu. 1. Nec opus eſt vt apponatur ratio, quia vult decedere ab inteſtato, c. 191. n. 2. c. 208. nu. 7. & 9.

Hoc enim in dubio præſumitur, ibid. n. 4.

Ex conſuetudine Pariſienſi, teſtamenta, quibus coniuges inuicem inſtituuntur heredes, non poſſunt alterius conſenſu reuocari, c. 191. n. 4.

In Gallia, & Prouinciis conſuetudinariis nulla ſolemnitas in condendo teſtamento requiritur, ſed ſufficit, ſi quis coram duobus notarijs voluntatem ſuam declaret, c. 208. n. 5. & porrigitur etiam ad bona extra territorium ſita, ibid. n. 6.

Quando teſtamentum eſt validum, hæres eligere poteſt, vtrum iure teſtamenti, vel Codicillorum ſuccedere velit, c. 109. n. 32.

Corruit, quando per exemplarem non ſubſtituuntur venientes ab inteſtato, c. 218. nu. 1.

Per relationem factum, ſuſtinetur, c. 33. n. 10. 12.

In quo præteritus eſt filius, ſuſtinetur per clauſulam codicillarem, c. 33. n. 11.

Perfectum, etſi in eo liberi inſtituti ſint, per ſecundum inter liberos imperfectum rumpitur, ibid. numero 13.

Imperfectum inter liberos valet, etſi adſit inter eos inæqualitas ibid. n. 14.

Ruptum præteritione poſthumi, quomodo ſuſtinetur per clauſulam codicillarem, vide Clauſula codicillaris.

Corruit, niſi filijs aliquid relinquatur titulo inſtitutionis, c. 190. n. 30. licet titulo legati relictum ſit, ibid.

In teſtamento inter liberos, ineſt tacita clauſula derogatoria, nec per ſecundum reuocatur primum, c. 109. nu. 34. Idq; abſque dubio, ſi primum ſit magis fauorabile filijs, ibid. n. 35.

Corruit omnis diſpoſitio, licet teſtator voluntatem ſuam declarauerit, ſi aliquid ſupereſt faciendum, & interim moriatur, c. 53. n. 11.

Patris præteritione, regulariter nullum eſt, c. 139. nu. 1. Fallit quando teſtator habet proprios filios, vel deſcendentes, ibid. n. 2.

Si filius præteritus tacuerit, & multò magis pater, & interim mortuus ſit, non validatur teſtamentum, ibid. nu. 3. Tamen cùm approbat, ſiue verbis, ſiue re & facto ipſo, ſibi præiudicat, ibid. 4.

Præteritione patris, vel filij inualidum, ſuſtinetur per clauſulam codicillarem, ibid. n. 6. Et per clauſulam, omni meliori modo, *ibid. nu. 7.*

Albini, ſiue extranei, ſi liberos non habent, in Gallia teſtari non poſſunt, c. 142. n. 9.

Mater, ſi teſtamentum filij ex capite inſaniæ impugnauerit, vide Mater & Legitima, *& ibi de filio qui teſtamentum patris impugnauit, & ſuccubuit.*

Nuncupatiuum erit, idque validum, ſi teſtator coram ſeptem teſtibus, & notario exhibuerit ſcripturam ſignatam, & ſigillatam, & dixerit in ea contineri ſuum teſtamentum, & ſe velle vt heredes faciant, quæ in ea continentur, ijque ſe ſubſcripſerint, & notarius inſtrumentum ſumpſerit, conſ. 212. numer. 1. ¶ *Coram ſeptem teſtibus factum, de quo notarius ſumpſit inſtrumentum, valet; etſi poſtea teſtes moriantur, ibid. num. 5.*

In ſcriptis, ſi defectu ſolemnitatum non poteſt valere, vt tale, non valebit vt nuncupatiuum, c. 212. numer. 3.

Tempore peſtis conditum, quando valeat, ibid. numero 9.

Ad alterius interrogationem valet, c. 53. num. 1. fallit ſi diſponens ſit morti proximus, ibid. numer. 2. & non conſtet de præambula voluntate, conſ. 54. numero 3. qua non obſtante, ex varijs defectibus corruit, ibid. num. 10. ſi non à notario, ſed à priuata perſona interrogetur, c. 53. nu. 3. & licet à priuata perſona interrogari poſſit, tamen concurrentibus alijs, priuata perſona multum nocet, c. 55. num. 1. varios alios defectus videbis in dictis conſiliis 153. 154. 155. nam recenſere tadioſum eſſet.

In teſtamento cæci, ſi deficiant ſolemnitates requiſitæ, an valeat in vim donationis cauſa mortis, ex clauſula codicillari, c. 192. n. 4. & 7.

Teſtamenti pars vna declarat aliam, c. 52. n. 9. c. 64. nu. 24. c. 124. nu. 12. c. 130. numer. 22. c. 178. n. 8. c. 181. nu. 8. c. 183. nu. 5.

In teſtamento relictum, quoties eſt inutile, niſi per declarationem confirmetur, vide Relictum. ¶ *Primus actus validus, tollitur per ſequentem inualidum, c. 64. nu. 27.* ¶ *Voluntas imprimis attendenda eſt, c. 164. n. 7. c. 181. num. 2.* ¶ *De voluntate, & mente teſtatoris, vide in ſequenti verbo, verſ. Mens illius.*

Teſtator *non poteſt in teſtamento eam ſibi legem dicere, ne à priori recedere liceat, c. 20. nu. 7.* ¶ *Quod non dixit, nec nos dicere debemus, c. 23. nu. 10.*

Licet voluntatem ſuam declarauerit, ſi tamen quid aliud faciendum eſt, & interim moriatur, corruit diſpoſitio, c. 53. nu. 11.

Si non ſit mentis compos, vel dilucida patitur interualla, vide Teſtamentum, *verſ. Nullum eſt.*

Non habetur loco vnius perſonæ, quando hæreditatem ſuam pluribus reliquit, c. 165. nu. 6.

Cenſetur ſe conformare diſpoſitioni iuris, ibid. nu. 17. Et in omnem caſum non exiſtentium liberorum prouidere voluiſſe, c. 181. nu. 1.

Eius diſpoſitio quomodo infirmetur, vide varios defectus in conſiliis 153. 154. 155. & vide Teſtamentum.

Eius verba, iuxta communem vſum loquendi, intelligenda ſunt, c. 64. nu. 21. ¶ *Et fauore tutoris, de dolo vero, c. 114. nu. 12.*

Mens illius, in fideicommiſſis, potiſſimum dominatur, c. 67. num. 9. ¶ *Et eius voluntas imprimis attendenda eſt, c. 164. nu. 7.* ¶ *Quæ non ambigitur, quando in verbis nulla eſt ambiguitas, c. 67. nu. 10.* ¶ *Etiam poſt mortem colligitur ex iis, quæ viuus facere conſueuerat, c. 106. nu. 9.* ¶ *Ambigua, an ab hærede declarari poſſit, c. 106. n. 11. c. 124. n. 23.* ¶ *Quæ ex verbis reſultare non poteſt, non eſt attendenda, c. 116. nu. 2.* ¶ *Magis enixa elicitur ex geminatione, c. 146. nu. 3.*

Ordinatio teſtatoris, quando dicatur facta per viam modi, c. 106. nu. 1.

Teſtis. *Teſtes ſuper immemoriali deponentes, non ſufficit quod deponant negatiuè, ſed etiam affirmatiuè deponere debent, c. 46. num. 36.* ¶ *Super conſuetudine, deponere debent de actibus quos viderunt, & eſſe concordes in illis, c. 46. num. 66. qui etiam non debent eſſe ſingulares, num. 67. imò debent eſſe conteſtes in tempore, nu. 68. & perſonis, nu. 69. & debent deponere affirmatiuè de actibus, quos viderunt, nec ſufficit quod deponant negatiuè, num. 70. nec probant, ſi deponant de auditu, num. 71.* ¶ *Super conſuetudine negatiua, deponere debent actus ſemper fuiſſe factos, c. 49. num. 2.* ¶ *Super affirmatiua, continuo tempore ſe ſemper ita vidiſſe, ibid. num. 3. & de viſu à 40. annis & citra, nu. 4.* ¶ *Super quadragenaria, de viſu deponere debent per*

dictionem, & citra, *aliàs non probant, conſ.* 47. *num.* 8. *& de fama, per verbum* fuit & eſt, *nec ſufficit quod deponant in articulo finali, de fama, ſed in corpore articulorum, vbi nominatim de illo articulari debet, ibidem numer.* 9.

Infames, in fauorem decimarum probant, c. 46. *nu.* 58. *c.* 47. *n.* 42.

Pro decimis deponentes præferuntur deponentibus contra eas, c. 64. *nu.* 57.

Intereſſati non probant, c. 47. *nu.* 22. *c.* 46. *num.* 52. *nec vnus ſupplet alium, ibid. nu.* 53. *Nihil probant etſi intereſſe veniat tantùm in conſequentiam, dum tamen hoc principaliter agatur, ibid. nu.* 54. *c.* 49. *num.* 8. *&* 9. *c.* 51. *nu.* 7.

Falſi in vno ex ſubſtantialibus, non probant, c. 51. *n.* 8. *c.* 1. *nu.* 166. *c.* 3 *n.* 26. *c.* 49. *n.* 10.

De vniuerſitate, non probant, ſi illorum interſit, c. 46. *numer.* 55. *vel agatur de re graui, ibid. numero* 56.

Vnicus, contra producentem plenè probat, c. 46. *nu.* 59. *non obſtante proteſtatione de dicendo contra perſonas & dicta, per partem aduerſam non acceptata, ſi clauſula,* ſi & quatenus videatur, *adiecta ſit, ibid. nu.* 60. ¶ *Vnicus non probat, c.* 78. *nu.* 1. *Fallit in ſacerdote, c.* 199. *nu.* 6.

Amicus, & procurans vt alij deponant, non probat, c. 54. *nu.* 8.

Sibi contrarius, aut varius, aut omnino non probat, c. 54. *num.* 9. *aut de ſecunda depoſitione valde detrahitur, c.* 55. *num.* 11.

Aliàs inimicus, non facit fidem, c. 78. *nu.* 2. *quod fuerit reconciliatus, probari debet, ibid. n.* 3.

De auditu alieno non probat, c. 110. *num.* 1. *&* 5. ¶ *In criminalibus nequidem facit præſumptionem, ibid. nu.* 2. *etiam concurrente fama, numero* 3. *niſi alia adſint adminicula, & materia ſit taliter occulta, vt actu, & habitu, aliæ probationes haberi non poßint, ibid. numero* 4.

Singularis non præſumitur, niſi probetur talis, c. 225. *nu.* 8. ¶ *Singularis ſingularitate cumulatiua probat, ibid. nu.* 10.

Teſtium qualitas, grauitas ſcilicet, & bona fama, articulanda & probanda eſt, ad probandum Maioratum ex temporis antiquitate, c. 1. *nu.* 153. *c.* 3. *nu.* 19.

Clericus contra laicum, in criminalibus, non poteſt eſſe teſtis, niſi in ſubſidium, c. 216. *num.* 1. 2. 4. vide Clerici.

Super ſcripturæ recognitione, vide Scriptura.

Depoſitiones teſtium, quam fidem faciant in alio iudicio, & quomodo probent pro eo, qui contra eorum productionem proteſtatus fuit, & quomodo ſint intelligendæ, vide Atteſtationes, *vel* Depoſitiones.

Doctrina, quod teſtibus pro reo deponentibus magis credatur, procedit in criminalibus, & non habet locum, quando cauſa eſt fauorabilis actori, c. 46. *numero* 61.

Teſtes vltra decem, ex ſtatuto Aueniōnis non probant, & eorum examen nullum eſt, c. 46. *nu.* 43. *maximè aduerſario opponente, ibid. nu.* 44. *etſi non appellauerit, nu.* 49. *c.* 47. *nu.* 10. *c.* 49. *num.* 7. *c.* 51. *n.* 6.

Ad probandum teſtamentum, debent eſſe conformes in omnibus, & per omnia, c. 53. *nu.* 14.

Duo, quando ſufficiunt ad probandam declarationem voluntatis, debent eſſe omni exceptione maiores, c. 54. *numer.* 7.

In codicillis, etſi non debeant eſſe rogati, tamen vbi voluntas eſt dubia, debent eſſe vocati, etiam ſi agatur de legatis, & fideicommiſſis, c. 55. *nu.* 7.

*Si teſtes examinati ſuper ſanitate mentis, & depon*tia, *ſint vtrimque pares, magis præſumitur pro ſana mente, c.* 101. *num.* 3. ¶ *Magis creditur duobus de ſana mente, quàm mille de inſania deponentibus, ibid. numer.* 4.

De fama deponentibus non creditur, niſi ſcientiæ rationem reddant, etiam non interrogati, c. 101. *nu.* 7.

Quinque requiruntur in donatione cauſa mortis, c. 192. *num.* 5.

Titulus, *vel illius allegatio non requiritur in actibus continuam cauſam habentibus, idque certiſſimè, data ſcientia, & patientia aduerſarij, c.* 57. *num.* 33.

Verus, aut coloratus requiritur in regula de triennali, c. 69. *nu.* 16.

Coloratus ſufficit ad regulam de triennali, c. 197. *nu.* 7. ¶ *Vt ſit coloratus, ſufficit quod conferens ſit in poſſeſſione conferendi, etiam per vnicum actum, ibidem, numer.* 8.

Thori *ſeparatio ob ſæuitiam, vel adulterium, poteſt quidem obtineri, ſed vterque manet ligatus, c.* 65. *nu.* 1.

Totum *pro omni accipitur, c.* 7. *num.* 5.

Tractus temporis, vide Fideicommiſſum.

Tranſactio *intelligi debet de rebus, ſuper quibus erat lis, c.* 1. *num.* 254. ¶ *Dubij, ſuper quo tranſigitur, habenda eſt ratio, ibid. nu.* 253.

Ex falſa cauſa, nulla eſt, c. 86. *nu.* 11. ¶ *Item ſi facta per dolum & calumniam, ibid. nu.* 12. *Nec iuramento confirmatur, ibid. nu.* 14.

Impedit litis ingreſſum, & eſt exceptio litis finitæ, c. 162. *n.* 1.

Reſcripto Principis infringi non debet, ibid. n. 2.

Non poteſt pro parte reuocari, c. 57. *nu.* 21.

In ſpiritualibus, eſt illicita ſine authoritate ſuperioris, quamuis ſpirituale pro ſpirituali tranſigatur, conſ. 126. *nu.* 10.

Reſcinditur ope reſtitutionis in integrum, ex inſtrumentis de nouo repertis, vbi adeſt probabilis & iuſta ignorantia, c. 1. *nu.* 251. *c.* 14. *nu.* 38. *nec opus eſt quod ignorantia probetur, ſed ſufficit quòd contrarium non oſtendatur, c.* 1. *nu.* 252. ¶ *Secluſa ignorantia non reſcinditur, c.* 14. *n.* 37. ¶ *Per errorem, & ſine conſenſu facta, reſcinditur, c.* 86. *nu.* 10. ¶ *Etiam à maioribus facta, in Gallia ex dolo reſcinditur, c.* 86. *nu.* 17. ¶ *Inter uxorem & minorem venit reſcindenda, non obſtante conſtitutione Regia, quando nec viſis, nec diſpunctis rationibus facta fuit, c.* 162. *n.* 24. *c.* 13. 14.

Non reſcinditur in Gallia, niſi ex dolo vero, c. 198. *num.* 10. *c.* 203. *num.* 8. ¶ *Niſi adſit dolus perſonalis, c.* 162. *nu.* 6. ¶ *Et vbi reſciſioni locus eſt, præſcribitur decem annis, c.* 203. *num.* 9.

Arreſtum ſuper ea, nihil noui addit, neque dat nouum titulum, c. 162. *nu.* 7.

Tranſmiſsio *donationis, vt ex contractu fiat, nihil refert, ſiue conditio expreſſa, ſiue dies incertus appoſitus ſit, c.* 20. *num.* 9.

Facilius præſumitur, quam vocatio, c. 167. *numer.* 12. ¶ *Infertur ex pluralitate graduum, & veriſimili mente teſtatoris, ibid. num.* 17. 18. ¶ *Ex quibus coniecturis admittatur, c.* 178. *num.* 18. *& ſeqq.*

Legati conditionalis non fit, c. 226. *num.* 7.

Fideicommißi conditionalis non fit, niſi adſint coniectura, conſ. 20. *num.* 3. *conſ.* 178. *num.* 4. 17. *c.* 203. *num.* 2. ¶ *Non fit etiam ad deſcendentes, c.* 188. *num.* 7. 8. 9. *c.* 203. *num.* 1.

Quædam de tranſmißione, vide in verbo Fideicommiſſum, *vbi quod tranſmittitur tribus concurrentibus, de quibus conſ.* 167. *num.* 13. ¶ *Non tamen ſi ſupereſt perſona eiuſdem, vel proximioris gradus, ibid. numer.* 14.

Tranſ-

Tranſſumptum, vide Extractus.

Trebellianica *filius primi gradus prohiberi poteſt,c.64.n.2.c.130.n.17.c.42.n.8.* ¶ *Non ſolùm expreſsè,ſed etiam tacitè,c.130.n.18.* ¶ *De ſtylo Rotæ Romanæ filius primi gradus prohiberi poteſt,c.218.n.5. In Delphinatu non poteſt,c.182.n.21.* ¶ *Extraneo prohiberi poteſt, ibid.n.6.*

De iure Ciuili prohiberi nequit, quia vna tantùm quarta detrahitur. De iure Canonico quis fecit legitimam vt filius, ita Trebellianicam vt grauatus detrahere poteſt, non mirum ſi hæc,quam detrahit vt extraneus, prohiberi poſſit, conſ.64.num.4.

Affirmatiua certiſſimè procedit , quando detrahitur poſt mortem filij, ibid.num.5. Item quando filius adiuit ſimpliciter hereditatem patris, ibid. num.6. Et ſubſtituta eſt filia teſtatoris, & de ea agitur contra extraneum, ibidem, num.7.

Detrahitur tantùm de relictis vniuerſalibus,c.130.n.10.

An per verba pleno iure, *cenſeatur prohibita,controuertitur, c.130.n.23. Sed ſi adſunt verba coadiuuantia, verius eſt cenſeri prohibitam, ibid.n.24.*

Tutor, *à confectione inuentarij per teſtatorem liberari poteſt,c.114.n.1. Et valet huiuſmodi remiſſio, etſi fieri non prohibeatur,n.2.* ¶ *Poteſt tamen à Iudice cogi ad illud conficiendum, ibid.n.3.*

Si à redditione rationum liberatus ſit, non tenetur librum ita exactè conficere, ibid. num.5. Et ſolùm liberatur à ſcrupuloſa redditione, n.6. Sed ſi quoque reliquorum legatum factum ſit, vel eorum præſtatio remiſſa , tenetur tantum de dolo vero, num.7. vel ſecluſo dolo, de culpa, quatenus factus eſt locupletior , num. 8. quod quomodo procedat , numer.11.

Si reliqua,legata ſint,non exactio nominum,dolo non imputatur, n.13.

Periculum nominum ſpectat ad tutorem,ſi ipſius negligentia,mala facta ſunt, n.14.

Tenetur proſequi appellationem, n.15.

Tenetur ad vſuras pecuniæ pupillaris,ſi in proprios vſus conuertit,& ex ea ditatus ſit,c.228.n.3.

Pecunias pupillares in emptionem prædiorum impendere, vel ad honeſtum lucrum tradere debet, ibid.n.4. alioquin tenetur ad intereſſe, n.5. præſertim ſi erga ſe ipſum diligens fuerit, n.6.

Quando conuertit in proprios vſus,& conſtat de vero damno , totum refundere debet , etiam vltra duplum , ibid. numer.13.

In Gallia , tutor qui conuertit pecunias pupillares in proprios vſus,tenetur ad vſuras vſurarum,ibid.n.23.

Quod pecunias in proprios vſus conuerterit,probari debet, c.229.n.2.

Vt dicatur palam & publicè in proprios vſus conuertiſſe, quid requiratur, c.229.n.19.c.230.n.7.

Tenetur ad intereſſe , quando pater pupilli, & tutor negotiati ſunt,c.229.n.28. ¶ *Item ſi pecunias in proprios vſus conuertit,& negotiatus fuit, ibid.n.29.*

Tenetur ad lucrum ceſſans , ſi in Prouincia , frequens fuit venditio cenſuum, c.229.n.32.

Quando pater pupilli erat mercator , & tutor etiam , & ipſe pecunias in vſus ſuos conuertit , ipſo facto moram committit, c.230.num.4. ¶ *Et eo ipſo delictum perpetrauit, ibid. num.5.*

Doloſè pecunias in vſus ſuos conuertiſſe dicitur , quando clam id fecit, vel in alios vſus extra deſtinatos, conſ.230. num.6.

Pecunia ex venditione mobilium redacta,tam de iure communi, quàm ex ſtatuto Auenionis, in emptionem prædiorum, vel cenſuum impendi debet, ibid.n.9.

Ex induſtria potius , quàm ex pecuniis pupillaribus præſumitur ditatus, c.229. n.4. contra, n.11. & priorem tenentes præſupponunt talem induſtriam , ex qua vltra ſumptus neceſſarios, huiuſmodi diuitias acquirere potuerit , vt n.12. & omnes conueniunt , ſi adſint coniecturæ , vt non præſumatur acquiſiuiſſe ex induſtria, num.13.14.15.16.

V

VAlor *beneficij quando exprimendus ſit ad validitatem vnionis,* vide Vnio.

Rei æſtimandæ in dotem conſtitutæ, quando reſtituendus ſit, vide Dos.

Scutorum auri, quando ſolui poſſit, vide Scuta.

Venayſſinus *Comitatus quomodo obuenerit Sedi Apoſtolicæ, c.57.n.11.*

Vendens *Nomen,* vide Nomen.

De euictione conuentus, quando defectum denunciationis opponere poſſit, vel non, vide Lis, *verſic. licet non fuerit.*

Venditio *inter coniuges, quando inducatur,* vide Æſtimatio.

Facta per ſubhaſtationem ſubiacet l. 2. C. de reſcind. vendit. *c.209.n.4.* ¶ *Creditores poſteriores audiuntur aduerſus illam, ſi doceant ſe læſos in ſexta parte, ibid.n.5.*

Quando onus appoſitum in venditione faciat partem pretij, c.129.n.1.

Verba *in quacumque diſpoſitione ita ſunt interpretanda, vt aliquid operentur, etiam illa impropriando, c.8.n.6.*

Contractuum, vide Contractus. Obſcura declarantur ex obſeruantia, c.96.n.13. ¶ *Intelligenda ſunt iuxta qualitatem perſonæ, c.106.n.11.*

Quando clara ſunt, non eſt recedendum ab eorum proprietate, licet actus non valeat, c.118.n.8. ¶ *Nec recurrendum ad quæſtionem voluntatis, c.41.n.7.* ¶ *Nec ab illorum proprietate recedendum , niſi clarè conſtet de voluntate, c.165. num.15.*

Importantia tractum temporis , adiecta nomini collectiuo inducunt fideicommiſſum graduale, c.109.n.13.

Statuti, cum effectu intelligenda ſunt, c.112.n.5.

Subſtitutionis, cum referuntur ad plures perſonas, pluralitas reſoluitur in ſingularitatem, c.139.n.23. ¶ *Directa non poſſunt ad fideicommiſſum adaptari, niſi adſit clauſula codicillaris, c.174.n.12.13.*

Declaratoria, ad proximiora referenda ſunt, c.226.n.13.

Diſpoſitiua, nec contra abſentes, nec pro iis probant, c.87. num.10.

Negatiua , inducunt formam, qua non ſeruata, actus non valet, c.49.n.5.

Diſpoſitionis, cui non conueniunt, nec conuenit diſpoſitio, c.67.n.8. ¶ *Cui non conueniunt, nec mens conuenit, c.29.n.5.*

Teſtatoris , iuxta communem vſum loquendi intelligenda ſunt, c.64.n.21.

Æquis partibus , denotant ſucceſſionem in capita, c.113. num.6.

Vſque ad præſens tempus, vel præſentem diem, reſtringunt verba præcedentia, quamuis generalia, c.122.n.6.

Enunciatiua probant in antiquis, c.24.n.4.c.69.n.8.

Non probant intra centum annos, c.57.n.27. ¶ *Non probant contra tertium , maximè quando enuncians non poteſt facere actum per ſe ſolum, c.87.n.7.8.* ¶ *Non probant, etiam inter præſentes, quando agitur de collatione beneficij, vel Ordinum ſuſceptione, ibid. num.12.* ¶ *Plenè probant, quando ſcripturæ in archiuis Principis repoſitæ ſunt , conſ.111. numer.9.*

Verbum volo relinquere, *per ſe ſolum non inducit relictum, c.55.n.9.* ¶ Volo *an inducat perfectam diſpoſitionem, ibid.n.10.*

Rogo, *inducit fideicommiſſum, c.75.n.19.*

Veſtes *ex generali conſuetudine debentur viduæ, c.77. num.7.*

Vexationis *ſuper beneficio redimendæ cauſa, vt quid citra ſimoniam dari poſſit, quæ requirantur, c.126.n.11.*

****

Digitized by Google

Via licet quoad proprietatem ſit publica, quoad vſum tamen dicitur priuatorum, c.97.n.2. ❡ Vſu, communis eſt, nec vlli licet eam impedire, ibid.n.1.

Publica, dicitur ius facultatis quod præſcribi non poteſt, ibid. n.3.

Vicinalis, liberum vſum, poſſeſſores hinc inde habere debent, c.98.n.1.

Vicaria Eccleſiæ parrochialis quandoque temporalis eſt, c.87.n.3.

Perpetua Eccleſiæ parrochialis, eo ipſo quòd talis eſt, habet curam animarum, c.201.n.1.

Vicarius, Epiſcopi de illius mandato Vicarium deputare poteſt, c.63.n.20.

Perpetuus Epiſcopi, vel Prioris congruam portionem habere debet arbitrio Iudicis taxandam, c.86.n.1.2.3. de congrua portione, vide Congrua portio.

Temporalis, Eccleſia parrochialis non habet curam animarum, ſed tantùm exercitium. eiuſque inſtitutio, & ad nutum amotio ſpectat ad Priorem, approbatio verò, & licentia adminiſtrandi ſacramenta, ad Epiſcopum, c.87.n.4. ❡ Ab Epiſcopo approbatus, intra annum, ſine cauſa, deſtitui non poteſt, ibid.n.5.

Nullum ius ſepulturæ prætendere poteſt in iis qui in ſua Eccleſia non morantur, & in ea, ſacramenta non ſumunt, c, 90.n.4.

Epiſcopi, eſt dignior Præpoſito, & alio quocumque primam dignitatem poſt Epiſcopum obtinente, c.27.num.1. ❡ In choro præfertur illis, & omnia eidem Vicario, antequàm illis, ſunt conſerenda, ibid.n.17. ❡ Repræſentat perſonam Epiſcopi, & ambo faciunt vnum tribunal, ibid.num.4.

Et honorari debet, vt is cuius vices gerit, ibid. n.6.18.19. ❡ Habet iuriſdictionem in Præpoſitum, ibid.n.22.23.

Etiam præſente Epiſcopo debet habere locum in choro, ibid. n.11. ❡ Sedet iuxta latus ipſius, ibid.n.17.

Auenionis, in Eccleſia præfertur Primicerio, & Vicegerenti, ibid.n.26. ❡ Si Procancellarij perſonam ſuſtinet, vbique ei præfertur, ibid. n.27.

Vicelegatus à Legato creatus, & à Papa confirmatus, cenſetur ab ipſo Papa conſtitutus, c.63.n.25.

Auenionis, ex cauſa, & ad tempus, Vicarium & locum tenentem deputare poteſt, ibid.n.19.

Vidua. illi non debetur dotis intereſſe intra annum luctus, niſi debitor illius fuerit in mora, & vidua pauper, non habens vnde ſe alat, vel conſtet quod paſſa fuerit intereſſe, c.72. num.36.

Non poteſt petere vſuras dotis non reſtitutæ, c.211.n.6.

Intereſſe tamen lucri ceſſantis, vel damni emergentis, modò probetur, etiam diues à die moræ petere poteſt, ibidem. num. 7.

Quando alimenta petere poſſit, vide Alimenta.

De veſtibus, vide Veſtes.

Nubens intra annum luctus, veſtes lugubres reſtituere debet, c.72.n.51.

Tenetur reſeruare augmentum & iocalia filiis primi matrimonij, c.204.n.9. ❡ Non tamen quatenus eſt reciprocum, c.148.n.28.29. & ſeqq.

Stuprum committens, an amittat lucra nuptialia, vide Stuprum.

Nubens non petito tutore, vide Mater.

Cui relictum eſt annuum legatum, quamdiu vidua fuerit, nubens non reſtituit, quod recepit, c.186.n.2. ❡ Sed ſi legatum, vel inſtitutio facta eſt ſub conditione, ſi non nupſerit, reſtituit fructus perceptos, ibid.n.3. ❡ Idem ſi purè inſtituta ſit, ſed in caſum nuptiarum, inſtitutio ſit reuocata, ibid. num.4.

Vitricus, vide Nouerca.

Vnio beneficij facta alteri acceſſoriè, operatur extinctionem, & ſuppreſſionem nominis & tituli beneficij vniti, c.59.n. 17. c.195.n.3.

Beneficij regularis ſi fiat Eccleſiis cathedralibus, collegiatis, vel collegiis ſæcularium, quid operetur, c.60.n.4.

Valor beneficij, cui fit vnio, exprimendus eſt, ſi vniatur beneficio particulari, ſecus ſi alicui menſæ, vel corpori, c. 137. num.20.

Vocatio eorum, qui ſunt ſub beneficio vnito, non eſt neceſſaria, ibid.n.27.

Fit tribus potiſſimùm modis, ibid.n.12.

Intereſſe inferiorum collatorum non eſt conſiderabile, quando fit authoritate ſummi Pontificis, ibid.n.10.

Per Papam, ſine conſenſu inferioris collateralis, imò illo inuito fieri poteſt, ibid.n.18.

Per vnionem vnius Eccleſiæ ad alteram, non alteratur ſtatus Eccleſiæ, ibid.n.2.

Poſt ſententiam, & poſſeſſionem dicitur effectum ſortita, ibid.n.6.

Vniuerſalia ſunt largè interpretanda, maximè quando agitur de actu fauorabili, vt eſt donatio contemplatione matrimonij, c.8.n.4.

Voluntas expreſſa præfertur coniecturata, conſ. 102. num. 37.

Dubia explicatur ex veriſimili, c.165.n.13.

Nuda adimit legatum, & ſufficit ſi ex coniecturis appareat mutatio voluntatis, c.64.n.28.

In teſtamentis quid operetur, & quomodo interpretanda, vide Teſtamentum. vel Teſtator.

Vſus & obſeruantia declarant mentem contrahentium, c.98.n.2.

Antiquiſſimus & immemorialis habet vim pacti, & conuentionis, & pro veritate habetur, c.24.n.10.11.

Domus, quæ legata fuit, non tranſit ad hæredes, conſ.179. num.3.

Vſufructuarius tenetur eam conſeruare & ad ſarta tecta reficienda, vel reparanda, c.144.n.6.7.

Fructus ciuiles etiam vltimi anni lucratur pro rata temporis, c.148.n.36. ❡ Lucratur non perceptos, ſi facto alterius eos percipere impeditus fuerit, ibid.n.37.

Vſusfructus morte finitur, c.179.n.5.

Ceſſat in bonis aduentitiis filij ex defectu patriæ poteſtatis, c.148.n.6.

Non tranſit ad hæredes, licet in contractu conſtitutus, niſi de illis fiat expreſſa mentio, c.179.n. 4.

Vt cenſeatur legatus, non eſt neceſſe, vt fiat mentio vſusfructus, ſed ſufficit ſi fructus legentur, c.10.n. 1. & 3. ❡ Quandoque tamen legatis fructibus, non cenſetur legatus vſusfructus, ibid.n.2.

Non eſt differentia, an totus reditus vel pars illius, & vſusfructus relinquatur, ibid. n.3.

Vtilitate fundi legata, ſolus vſusfructus cenſetur legatus, c. 179.n.6.

Per filium relictus aſcendentibus, iuxta l. hæreditatum ff. ad leg. Falcid. æſtimatus, in ipſorum legitimam imputatur, c.83.n.5.

Non imputatur, niſi legatum acceptatum fuerit, c.85.n.1.

Æſtimatio ſecundùm l. hæreditatum ff. ad leg. Falcid. fit iuxta numerum annorum, quibus vixit vſufructuarius, ibid.2.

Vſuræ cenſentur remiſſæ ex receptione ſortis, quando debentur officio Iudicis, c.94.n.7. Sed ſi ex ære actionis ſecus eſt, ibid. n.8.

Speciale eſt in vſuris, vt ſolutio potius in eas cenſeatur facta, quàm in ſortem, ibid n.11.

Vſura & intereſſe in quo differant, c.169.n. 4.

Licet de iure, ex mora irregulari, abſque interpellatione debeantur, pendente minori ætate, c.228.n.1.

Tamen ea ceſſante, currere deſinunt, ibid.num.2. fallit, vt num. 3.

Generaliter non poſſunt excedere duplum, ibid. n.7. hoc tamen limita, vt n.8. & 9.

Vſu-

Vſurarum prohibita ſunt, quod extendatur ad legales, ibid. n.15.16.

Fructuum, qui augent ſortem, debentur, ibid. n.21.

Pecuniæ redacta ex rebus non fructiferis, non debentur, c. 229. n.9.

Pecuniæ pupillaris, quando debeantur, vel non, vide Tutor.

Sicut iure ciuili datur caſus, quo poſt maioritatem currunt vſuræ, ita quoque iure canonico intereſſe currere debet, c.230. n.3.

Dotis, quando marito, vel viduæ debeantur, vel non, vide Dotis intereſſe. *&* Vidua.

V*uas premendi in torculari conceſſio eſt perſonalis, conſ. 164. num. 1.*

V*xor, dotis conditionem, pacto meliorem facere poteſt, deteriorem verò non poteſt, c.107. n.14.*

Animalia quæ habebat tempore matrimonij, cui pereant, vide Animalia.

Per eam acquiſita, cuius ſint, vide Acquiſita.

Quando teneatur ad debita mariti, vide Debitum, *vel* Mobilia.

Eius & viri appellatione, propriè ij tantum intelliguntur qui matrimonium per copulam conſummarunt, c.220. num. 3. & 4. ¶ Non venit ſponſa de præſenti, vel ſponſus, quoties agitur de lucro in bonis dotalibus, faciendo, ibid. num. 2.

FINIS.

APPROBATIO.

NOs Primicerius & Profeſſores in Academia Auenionenſi, fidem facimus, qualiter in his grauiſſimis & eruditiſſimis Reuerendiſſimi D. LVDOVICI BELLI Rotæ Decani, & in Iure Pontificio Anteceſſoris celeberrimi, Reſponſis, nihil continetur, quod fidei orthodoxæ repugnet. Auenione Kalend. Maij M. DC. XXXV.

PAYEN PRIMICERIVS.	L. CROSETVS Regens.
A. TONDVTVS Regens.	H. de LAVRENS Regens.

**** a

AD LECTOREM.

MOnitum te velim in Conſilia 69. 107. 145. & 180. *turpiſſima irrepſiſſe ermta, eaq́; ſtylo minus apto concinnata, ex imperitia amanuenſis, qui illa ex Gallico idiomate, quo primùm fuerant ab authore concepta, tranſtulit in Latinum, quæ non niſi poſt editionem obſeruata fuerunt.*

PRIMÆ PARTIS.

Errata correcta nonnullis beneuoli Lectoris iudicio relictis, præſertim iis quæ defectum interpunctionum, orthographiæ vitium, & characterum diuerſitatem concernunt.

				Errata	Correcta
				In Epiſtola dedicatoria.	
Pag.	1.	lio.	22.	vereatur	vereretur
				In Vita.	
pag.	t.	lin.	to.	oboleſcie	obſoleſcit
pag.	4.	li.	14.	elueret	eluderet
	ead.	li.	24.	.pacti	parti
	ead.	li.	42.	ludicis	ludicris
				In indice argumentorum.	
Col.	1.	lio.	15.	ſeruo	feudo
col.	6.	li.	29.	ſpectanda	expectanda
	ead.	li.	pen.	vtroque	vtraque
col.	8.	li.	31.	ambitioſè	ambitioſæ
col.	10.	li.	4.	ſine	ſit

Pag.	*Col.*	*lin.*	*Errata*	*Correcta*
1.	Arg.	7.	& alias	& inter alias
			Summarij.	
ead.	1.	14.	&	ei
2.	2.	20.	relicta	redacta
3.	1.	34.	humori	huiuſmodi
4.	1.	22.	affectum	effectum
ead.	2.	55.	caſus eſt	caſus non eſt
6.	1.	48.	id	non
ead.	2.	54.	territorij	territorium
9.	1.	21.	Barth.	Bartol. & ita corrige in ſeqq.
10.	1.	24.	loco	lata
ead.	2.	21.	Andreæ	Andreas
ead.	ead.	44.	Equioa.	Eguina. & ita corrige inferius
12.	1.	4.	faciat	facie
13.	1.	36.	refuſa	refuſo
14.	2.	8.	quæ	qua
ead.	ead.	26.	prouiuciam	prouincia
15.	1.	22.	ſpe	ſpecie
17.	1.	5.	non habebat,	dele, non
ead.	ead.	32.	apparebat	apparebit
ead.	2.	17.	quo	quod
18.	2.	3.	procedat	procedit
ead.	2.	50.	exercitio.	exercito.
20.	1.	39.	contrarium	certiſſimum
21.	1.	41.	ac	ea
ead.	ead.	55.	feudi	feuda
23.	1.	18.	primogeoitum	primogenitura
ead.	ead.	44.	alij	aliàs
ead.	ead.	57.	Berengarius	Berengarium
25.	1.	14.	ſoppletorom	ſuppletorium
ead.	2.	7.	fit	ſi
26.	1.	pen.	more	merè
27.	2.	27.	collaterales	collateralis
29.	1.	20.	Aluarod.	Aluarad. & ita corrige inferius
31.	2.	27.	debeat	debebat
33.	1.	52.	ſed	ſeu
34.	2.	28.	fœminis	fœminas
36.	2.	63.	nullum	vllum
37.	1.	31.	approbãte	probãte, & ita corrige in ll. ſeq.
38.	2.	58.	quo	quibus
39.	1.	43.	nunquam	vnquam
ead.	ead.	54.	Iacomi.	Ioachim.
ead.	2.	46.	ſaparanda	ſeparata ibid. & quã ei quam
ead.	ead.	52.	mittentur	mutentur
ead.	ead.	53.	mittetur	mutetur
ead.	ead.	54.	perſonam	perſona
41.	arg.	3.	ex differentiis	& differentiis
44.	1.	39.	feud. Menoch.	feud. Marchi.
ead.	ead.	46.	ideóque	adeóque
47.	2.	34.	panagio	appanagio, & ita corrige li. 38.
48.	1.	12.	quod	quoad
49.	1.	41.	geminum	genuinum
ead.	2.	25.	&	vt
ead.	2.	62.	Freccia	Frecciam
52.	2.	17.	gemina	genuina
53.	2.	55.	ſtatuit	ſtatui
ead.	2.	63.	petitur	petiuit
54.	1.	14.	maſculus & maior,	lege, maſculum & mi-torem
ead.	2.	34.	quo ſemel	quoquaodo ſemel
56.	1.	7.	lineam vnam	linea vna
ead.	ead.	64.	poſt. feudatario,	adde, moriente
57.	2.	12.	emoti	emotos
ead.	ead.	50.	iure	iuri
58.	1.	43.	quæ	quas
ead.	ead.	47.	eos	eas
ead.	ead.	58.	abratum	alteratum
ead.	2.	30.	feudum	feudorum
ead.	ead.	33.	dicamus	dicimus
59.	1.	5.	filio	filia
ead.	2.	67.	&	à
60.	2.	21.	deuuò	demum
ead.	ead.	47.	inutile	inutilis
62.	2.	20.	receptam eſſe eámque,	lege, receptum eſſe idque
63.	2.	29.	caſu	caſui
64.	2.	22.	prouenire	peruenire
ead.	ead.	33.	filius	filij
ead.	ead.	65.	dicatur	dicat
ead.	ead.	vlt.	neceſſitatem	neceſſitatum
65.	1.	2.	quibus verba,	dele, verba
ead.	2.	47.	ſucceſſionibus	ſucceſſoribus
66.	1.	20.	poſt, ipſo,	adde, dicta
ead.	2.	16.	qui	quia
ead.	ead.	20.	poſt, facienda,	adde, vel
67.	1.	50.	quo	cui
ead.	ead.	59.	tamen	tantum
69.	2.	64.	fœmina	fœminæ
ead.	2.	16.	vtroque	vterque
ead.	ead.	pen.	Menochij	Menochius
70.	2.	16.	-	dele, & quamuis hoc caſu Decij
ead.	ead.	57.	inita	totam
ead.	ead.	66.	nomen	nouem
77.	arg.	7.	intentione	extenſione
			Summarij.	
ead.	1.	9.	poſt, communi,	adde, non
72.	2.	30.	iure	ſion
73.	1.	37.	eſt	& eſt
ead.	ead.	63.	per ſe	pro ſe

ead.

Pag.	col.	lin.	Errata	Correcta.
ead.	ead.	66.	capta	cœpta
ead.	2.	26.	conceſſia	conceſſio
74.	1.	3.	hrede	hærede
ead.	ead.	5.	tranſitorium	tranſmiſſum
ead.	ead.	18.	ſed	ſit
ead.	2.	6.	capta	cœpta
75.	2.	23.	primogenituram	primogenitura
ead.	ead.	47.	manuteoendo	maoutenendæ
ead.	ead.	50.	eam	etiam
ead.	ead.	54.	poſſeſſorium	petitorium
76.	1.	57.	in	ex
ead.	ead.	51.	poſt, dicti,	adde, Ioachi.
ead.	ead.	60.	tenenda	ferenda
77.	1.	1.	petitiones	poſitionea
ead.	2.	16.	de	dict.
81.	2.	61.	filia	filiæ
ead.	ead.	62.	patrui	patri
85.	1.	36.	ve	&
91.	2.	28.	nec ad onera prædeceſſoris tenetur. *lege*, non teoeri ad debita non contracta in vtilitatem maioratus, nec ad onera hæreditaria prædeceſſoris.	
ead.	ead.	43.	omnino	imò
92.	1.	34.	multi	multo
ead.	ead.	54.	quo	quæ
94.	1.	39.	earee	erat
95.	1.	5.	ſereniſs.	ſanctiſs.
96.	1.	66.	geoeralitate	generaliter
ead.	2.	15.	poſt, eſt,	adde, admittendæ
ead.	ead.	25	poſt, ſi,	adde, tamen
ead.	2.	28.	præſtae	præſtatur
101.	2.	3.		*dele*, eſt
ead.	ead.	46.	promulgationea	promulgationis
102.	2.	10.	conſaetudines	conſuetudinis
ead.	ead.	12.	Titius	Tilius
106.	1.	65.	per	pro
107.	2.	27.	dum	eum
108.	1.	2.	nos	nec
109.	1.	7.	poſt. etiam,	adde, ſi
ead.	ead.	pen.	iidem	iiſdem
110.	2.	40.	mittae	mutae
111.	2.	31.	qui	quod
112.	1.	29.	poſt, eſt,	adde, &
113.	1.	23.	primogenitum	primogenitura
ead.	2.	1.	Franc.	Ioan.
114.	2.	pen.	debere	deberee
117.	1.	4.	ſeclusia	ſæculis
ead.	2.	32.	quæ	qua
118.	2.	14.	cuiuſvis	cuiuis
119.	1.	31.	afferens	afferena
120.	2.	24.	quæ	qua
123.	1.	27.	relatam	relationem
124.	1.	53.	alius	aliud
125.	1.	16.	maltæ	mulctæ
ead	ead.	antep.	alibi	alio
ead.	2.	20.	&	ei

Summarij.

Pag.	col.	lin.	Errata	Correcta.
126.	1.	8.	poſt etiam,	adde, legatum
ead.	2.	31.	poſt, fundum,	adde, ff. de inſtruc. vel inſtrum. lega.
127.	2.	20.	cap.	C.
ead.	ead.	17.	quæ	quas

Summarij.

Pag.	col.	lin.	Errata	Correcta.
128.	2.	13.	attentaros	attentatorum
ead.	2.	2.	ſpectandus	expectandus
129.	2.	53.	Bellarm.	Bellame.
130.	2.	23.	appoſito	appoſitio
ead.	ead.	37.	etiam vel	etiam lite, vel
ead.	ead.	52.	Loffre.	Iaffre.
ead.	ead.	58.	quoad	quod
131.	1.	7.		*dele*, non
ead.	ead.	28.	Iaffr. Lanfr. Bald.	*lege*, Iaffred. Balb.
ead.	ead.	46.	nota	mota
132.	1.	58.	dubio	dictio
ead.	2.	41.	poſt, facultatem,	adde, habet
ead.	ead	50.	articulia	articuli
ead.	ead.	52	actiones	rationes
133.	1.	49	actionem	actorem
ead.	ead.	59.	pertinuiſſe	perueniſſe
ead.	2.	10.	portari	portari
134.	1.	20.	Baetaz.	Bertaz.
ead.	ead.	21.	in tanto	in quo tanto
ead.	ead.	62.	actis d.	actis & d.
135.	2.	37.	fuiſſet	fuiſſent
ead.	ead.	61.	ſpectare	expectare
136.	1.	1.	ciam	indicium
ead.	ead.	65.	appoſitionem	oppoſitionem
138.	2.	22.	Lanfr.	Iaffied.

Summarij.

Pag.	col.	lin.	Errata	Correcta.
140.	1.	3.	nec	ex
141.	1.	1	Legato	Vicelegato
ead.	ead.	16.		*dele*, in
141.	1.	22.	quod	quoad
ead.	ead.	47.	poſt, vbi,	adde, inſpecta
ead.	2.	57.	ſit	ſi
143.	2.	48.	ex	in
144.	2.	10.	poſt, teſtium,	adde, &
145.	1.	58.	ſemper	ſuper
147.	2.	28.	poſt, in iuris	adde, allegationibus
148.	2.	7.	Gelaſia	Galleſio
151.	2.	23.	l.	cap.
153.	1.	8.	vt in terminus	& in terminis
155.	2.	51.	caſu	caſua
156.	2.	42.	poſt, cum ſit,	adde, in
157.	2.	11.	poſt, ſed eo,	adde, caſu
ead.	ead.	40.	factæ	facta
160.	1.	54.	Deci. 5.	Deci. conſ. 5.
ead.	2.	2.	prædicta	producta
ead.	ead.	23.	poſſee	poſſene
164.	2.	11.	domino	dominio
ead.	ead.	31.	contrariá	centenaria
166.	1.	21.	prætenſor	prætenſæ

Conſilij 18.

Pag.	col.	lin.	Errata	Correcta.
ead.	2.	2.	poſt, Ioachimum,	adde, filium
ead.	ead.	5.	dicant	Diana
ead.	ead.	7.	excladat	excludatur
ead.	ead.	23.	interpellationi	interpretationi
167.	2.	4.	cui	qui
		ibid.	eum	cum
ead.	ead.	13.	poſt, deſcendentes,	adde, nam etſi à primo inueſtito veniẽtes, dicantur deſcẽdentes,
ead.	ead.	25.	poſt, terminis,	adde, quod
ead.	ead.	33.	ceura.	artie.
ead.	ead.	39.	quod quando in,	*lege*, quod in dicto
ead.	ead.	43.	& tamen	& tantum
ead.	2.	6.	Buiſol.	Burſat.
ead.	ead.	38.	debetur	deuocat
ead.	ead.	48.		*dele*, cap.
168.	1.	20.	pro	per

Summarij.

Pag.	col.	lin.	Errata	Correcta.
ead.	2.	36.	donatis	donatio
169.	1.	15.	conditio	condictio
170.	2.	6.	Patiſien.	Patiſius
172.	2.	31.	[illegible]	Picum
173.	2.	3.	tantum autis?	tantum? autis
ead.	ead.	45.	deminutio	diminutio
175.	1.	40.	reſpundebimus	reſpondimus
ead.	2.	60.	ſola	ſolus
176.	2.	16.	pet	pro
178.	1.	18.	quia potiſſimum	potiſſimum propter
185.	1.	63.	publicis	Publius
189.	2.	54.	propoaerentur	proponebantur
190.	2.	7.	Petrus	Petra
191.	2.	30.	ſupremam	ſupremus
193.	2.	26.	nunquam	vnquam
194.	2.	15.	allegatis	allegati
ead.	ead.	65.	legitimi	legitimè
195.	1.	55.	poſt, eſt	adde, adeſſe
196.	2.	17.	propterea	præterea
197.	1.	36.	Cornel.	Corneo
ead.	2.	33.	excludenda	exſoluenda
198.	1.	26.	poſt, illam	adde, de
199.	1.	19.	c.	C.
200.	2.	19.	Archidiano	Archidiacono
ead.	ead.	63	crimiualibus	criminaliter
201.	2.	20.	iungente	fungente
ead.	ead.	23.	Primario	Primicerio
ead.	ead.	58.	monere	mouere
203.	2.	18.	1.	10.
ead.	ead.	19.	maneribus	mulieribus
204.	2.	5.	de	dum
205.	1.	35.	ſpectata	expectata
ead.	ead.	42.	publicationem	publicatio

Conſilij 30.

Pag.	col.	lin.	Errata	Correcta.
206.	2.	13.	eorumdem	earumdem

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta
207.	1.	52.	incertum diem	incertus dies
208.	1.	40.	etiam	enim
ead.	ead.	61.	&	ant
209.	2.	antep.	poſt, quinimò	adde, in
210.	1.	19.	ſec.	ſcilicet
ead.	ead.	25.	in	Cyn.
211.	1.	pen.	15.	is
			Summarij.	
ead.	2.	2.	poſt, ita	adde, vt
			Conſilij 33.	
213.	2.	27.	c.	C.
214.	2.	11.	cap.	C.
ead.	ead.	13.	cap.	C.
ead.	ead.	17.	c.	C.
ead.	ead.	31.	valeat	valeant
ead.	ead.	vlt.	codicillos	codicillis
			Conſilij 34.	
216.	1.	53.	Bald.	Balb.
ead.	2.	19.	vſucapione	vſucapio
ead.	ead.	20.	dominium	dominum
ead.	ead.	vlt.	15.	is
217.	1.	44.	pubertatis	pubertati
ead.	ead.	60.	poſt, de	adde, quo
218.	1.	3.	conſumetur	conſummetur
ead.	2.	18.	concipiandum	concipiendum
			Conſilij 36.	
219.	2.	3.	&	vt
ead.	ead.	5.	&	vt
ead.	ead.	20.	ſenſu	cenſu
ead.	ead.	36.		*dele*, ětum.
220.	1.	54.	quietantia	quitantia
ead.	2.	5.	mos	mox
		ibid.	otiretur	ſequitur
221.	1.	8.	feudum	laudemium
ead.	ead.	59.	quæ	qua
ead.	ead.	pen.	poſt, §.	adde, illud
222.	1.	34.	ſubinfeudatarius	feudatarius
ead.	ead.	45.	fundatarius	feudatarius
ead.	ead.	pen.	dn	vnde
			Conſilij 38.	
223.	2.	22.	A.	Aidizn
224.	arg.	1.	ſpectanda	expectanda
227.	1.	47.	mundum	numerum
ead.	2.	2.	tunc	tùm
229.	2.	32.	des	les
232.	2.	66.	matrimonio	patrimonio
233.	1.	9.	& quibus	& à quibus
ead.	2.	42.		*dele*, &
ead.	ead.	58.	indicam	vnicam
ead.	ead.	67.	tam	tùm
234.	1.	2.		*dele*, que
			Conſilij 44.	
237.	2.	15.	Marcobus	Marcabrun.
239.	2.	53.	fuiſſet	fuiſſe
ead.	ead.	57.	Salicum	Salnum
240.	1.	5.	allicitetur	alliceretur. & ita corrige col. 2. lin. 14.

SECVNDÆ PARTIS ERRATA.

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta.
			Summarij.	
1.	1.	12.	exprimi	eximi
ead.	ead.	pen.	aliquam	aliquem
2.	2.	19.	ſemina	ſemine
ead.	ead.	52.	animalibus	criminalibus
4.	1.	12.	reuocanda	vocanda
ead.	2.	33.	Couar.	contra Couar.
5.	2.	5.	electorum	Doctorum
11.	1.	47.	requirant	requirunt
ead.	ead.	67.	feriam	feriatim
12.	1.	54.	cum valde	cum non facile
13.	2.	5.	parrochialium	parrochiarum
ead.	ead.	18.	loquitu	loquitur
14.	1.	8.	eorum	errorum
ead.	2.	19.	conſtitutio	conſtituentes
ead.	ead.	59.	redditum	redituum
15.	2.	37.	Terbuce.	Tribuce.
16.	1.	60.	notiorem præſcriptionem, *lege*, naturam præſcriptionis	
ead.	ead.	67.	iure	vice
ead.	2.	14.	Podem.	Pedem.
ead.	ead.	26.	quod	quoad
ead.	ead.	43.	credere	deponere
17.	1.	3.	Halta	Alba
ead.	ead.	21.	iam	vim
ead.	2.	8.	credulam	cedulam
18.	1.	16.	Melloio	Mellino
ead.	ead.	20.	depoſitionea	depoſitionibus
ead.	ead.	22.	ſimilibus	ſimilia
ead.	ead.	33.		*dele*, non
19.	1.	11.	iure	vice
20.	1.	9.	confirmatur	confirmantur
ead.	ead.	21.	ſoluit	ſolius
ead.	ead.	36.	eas	eos
ead.	ead.	44.	poſt, tunc.	adde, n.7. apud Seraphin. cum traditis
ead.	2.	4.	ſi	hi
21.	1.	41.	qui	quia
ead.	ead.	67.	exemptiu	exemptione
ead.	2.	40.	& non videant,	*lege*, vt non videam
22.	2.	27.	Polectum	Paleotum
ead.	ead.	52.	poſt, num.5. adde, per teſtes autem non niſi habeant centum & quatuordecim annos, ſecundum Abbat. in d.c. cùm nobis. n.5.	
24.	1.	10.	ſic	hic
ead.	2.	59.	liberationem	liberatione
25.	1.	40.	ſi	niſi
ead.	ead.	58.	conſ.	cap.
ead.	2.	20.	de	ex
ead.	ead.	64.	Haſſani	Flaſſani
26.	1.	3.	ſic	hic
ead.	ead.	30.	competantur	repetantur
ead.	2.	16.	tractatur	reſtatur
27.	2.	32.		*dele*, vt
28.	1.	40.	poſt, Gui. Pa.	adde, q.467.
ead.	ead.	51.	poſt, graduum,	adde, &
30.	1.	5.	inſtituere	reſtituere
32.	1.	17.	nimis	minus
ead.	ead.	18.	In	M.
ead.	ead.	52.	refert	vſus
ead.	ead.	60.	Pract.	Præt.
ead.	2.	22.	poſtremò	poſtrema
33.	2.	21.		*dele*, ſi
ead.	ead.	40.	quidam	qui dictam
34.	2.	44.	acquiſito	requiſito
ead.	ead.	48.	lerat	erat
ead.	ead.	52.	maior	maiori
ead.	2.	24.	affatione	affectione
ead.	ead.	66.	complacenda	complacendum
35.	1.	23.	Dun.	Decian.
ead.	ead.	28.	dec. 683.	dec 638.
ead.	ead.	35.	noſtra	num.
ead.	ead.	37.	conſ.15.	cauſis
ead.	ead.	39.	ſpectata	expectata
ead.	2.	28.	accerſi	accerſiri
		ibid.	illam	illum
36.	2.	53.	voluit	noluit
37.	1.	5.	& ſe	ea ſe
ead.	2.	2.	de	d.
38.	1.	1.	reluctat	relictis
			Conſilij 56.	
ead.	1.	2.	aliquin	alioquin
ead.	2.	3.	poſt, quoad,	adde, hoc
40.	2.	20.	talia	talis
ead.	ead.	31.	nitæ	initæ
42.	2.	32.	poſt, teſtium,	adde, de anno
42.	2.	54.	loquitur	ſequitur
43.	1.	18.	inuenit	inuenit
ead.	ead.	34.	territorium	territoriorum
ead.	ead.	55.	poſt membri,	adde, prima
ead.	ead.	56.	territorium	territoriorum
ead.	ead.	67.	Epiſcopum	Epiſcopus
45.	1.	66.	poſt, quatuor vno, adde, eodémque die factæ fuerunt	

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta.
45.	1.	47.	quam	qnorum
ead.	ead.	61.	ſenatus	ſanatus
ead.	2.	16.	ſancti	ſanctitati
ead.	ead.	43.	ipſi	ipſius
46.	1.	23.	ex	ea
ead.	ead.	25.	retrahitur	rerrotrahitur
47.	1.	11.	Telin.	Felio.
ead.	ead.	21.	qaoad	quod
ead.	ead.	29.	æſtimata	continuata
ead.	2.	54.	Telin.	Felin.
ead.	ead.	60.	dec.	Deci.
48.	1.	30.	territoriorum	territorium
ead.	2.	54.	&	ei
ead.	ead.	63.	quod	qnoad
50.	1.	28.	tertiam	tertium
ead.	1.	13.	commiſſione	conceſſione
ead.	ead.	27.	Cunes ſeu Hordæ	ſunes ſeu chordæ
51.	1.	10.	authenticè	authoritate
ead.	ead.	29.	tedierat	tedierit
ead.	2.	32.	initæ	iuata
ead.	ead.	39.	&	ei
ead.	ead.	46.	Manſo.	de manſo.
		ibid.	poſt controuer.	adde, inteſtitu.
52.	1.	vlt.	qualité	en qualité
ead.	2.	7.	de ipſa	re ipſa
54.	1.	39.	vis	ius
ead.	2.	9.	Target	Forget
ead.	ead.	11.	tiralariæ	titulatis
ead.	ead.	21.	Chenum	Chenu
ead.	ead.	26.	poſt. inquit,	adde. Prob.
ead.	ead.	33.	dictio	dicti
			Summarij.	
55.	1.	8.	ſæculate per regulares, *lege*, regulare per ſæculares	
ead.	2.	11.	illo	illa
ead.	ead.	21.	ex	ea
			Conſilij 60.	
ead.	2.	7.	incluſa	concluſa
56.	1.	37.	eis	vis
ead.	ead.	55.	directo	decreto
57.	1.	37.	capite	caput
ead.	ead.	51.	conſilij	Concilij
ead.	2.	28.	poſt, Pontificis,	adde, ſed hodie videtur indiſtincte ſine diſpenſatione ſummi Pontificis
58.	1.	54.	eod.	eod.
ead.	ead.	65.	verum	virum
ead.	2.	39.	adueniendo	deueniendo
ead.	ead.	50.	turbante	turbam
59.	arg.		ambitioſè	ambitioſe
			Conſilij 61.	
ead.	2.	18.	ceſſaret	caſſaret
ead.	ead.	33.	ceſſationem	caſſationem
60.	1.	22.	ſummum	ſanctiſſimum
ead.	ead.	51.	Copic.	Capic.
ead.	ead.	62.	qaarant.	Quarant.
ead.	2.	4.	autem	eum autem
61.	1.	11.	poſt. vera eſſet,	adde, cauſa eſſet
ead.	ead.	16.	cognoſcitur	cognoſcetur
ead.	ead.	24.	appoſita	oppoſita
ead.	ead.	31.	quoad d.	quod quoad d.
ead.	2.	vlt.	conſ.	Concil.
62.	1.	3.	conſeruautem	conſeruatorem
ead.	ead.	6.	conſeruatotiam	conſeruatorem
			Conſilij 62.	
ead.	1.	13.	interpretationem	impetrationem
ead.	2.	27.	interpretatio	impetratio
ead.	ead.	30.	interpretatione	impetratione
63.	2.	41.	C.	E. & ita corrige lin. 46.
ead.	ead.	59.	ſubſtitutum	ſubſtitutus
64.	1.	14.	poſt. Farneſij,	adde, dicti verò Farneſij
ead.	ead.	42.	ſenteotiæ	ſententia
ead.	2.	2.	certius	citius
ead.	ead.	8.	promiſſis	permiſſis
ead.	ead.	27.	nullo	multo
ead.	ead.	33.	Fadro.	Falcon.
ead.	ead.	34.	nondum	nedum
ead.	ead.	35.	ſcripto	Epiſcopo
ead.	ead.	57.	ſi	ij
65.	1.	13.	ad id	per ad id
ead.	ead.	15.	aliæ	alias
ead.	ead.	60.	quod	quoad
66.	1.	25.	poſt, col. 7.	adde, omnia exceptis
67.	1.	30.	an	eam
ead.	ead.	pen.	teriis	litteris

Pag.	col.	lin.	Errata	Correcta.
68.	1.	59.	couſilio	Concilio
			Conſilij 64.	
69.	2.	10.	& Margari.	ex Margarita
ead.	ead.	24.	filij	filius
ead.	ead.	40.	filia	filio
70.	1.	6.	eam	ea
ead.	ead.	35.	poſt. eſt,	adde, &
ead.	2.	15.	vtcumqae	vtremque
ead.	ead.	24.	Peraſius	Peruſin.
71.	2.	52.	comprehendatur	comprehendatur
72.	1.	54.	ibi	illi
73.	1.	7.	ipſias	iſtius
ead.	ead.	9.	præſumant	præſumatur
ead.	ead.	16.	duobus	duabus
ead.	ead.	40.	de eod.	de edendo
ead.	2.	4.	ciutbus	ciuilibus
ead.	ead.	29.	aduerſis	diuerſis
ead.	ead.	44.	religioſum	religioſus
ead.	ead.	65.	& ſubſtitutus	is ſubſtitutus
74.	1.	5.	paties	patris
ead.	ead.	33.	&	ea
ead.	ead.	52.	inutile	inutili
ead.	2.	6.	tantum	tamen
ead.	ead.	8.	ſic	hic
ead.	ead.	11.	uedum	nondum
ead.	ead.	48.	dicta	dictus
ead.	ead.	57.	Gatromb.	Garronib. & ita corrige inferius
ead.	ead.	64.	intelligendam	intelligendum
			Conſilij 65.	
ead.	ead.	7.	legatum	ligatum
ead.	ead.	21.	Nemſa.	Neaiſan.
ead.	2.	5.		*dele*, C.
76.	1.	35.	poſt, iouerunt,	adde, ſe
ead.	2.	9.	epit. hom.	epitom.
77.	2.	13.	modum ad	nedum quoad
ead.	ead.	22.	mandat	maudabit
ead.	arg.	1.	poſt, nepos,	adde, ex filia
			Conſilij 67.	
ead.	1.	1.	dict.	Dominus
ead.	2.	24.	habuerit	habebit
78.	2.	20.	Cho.	Ioan.
ead.	ead.	37.	legat,	legit,
ead.	ead.	47.	ex	&
ead.	ead.	57.	&	vt
ead.	ead.	64.	inductum	iudicatum
ead.	ead.	pen.	continuatur	coadiuuatur
ead.	2.	3.	reuocatus	vocatas
ead.	ead.	24.	ipſis	iſtis
ead.	ead.	54.	filiorum	filium
79.	1.	16.	ſerie	ſpecie
ead.	ead.	27.	poſt, fœmina,	adde, inciperet
ead.	ead.	35.	non	noa
ead.	ead.	41.	& ſolus	vt ſcilicet
ead.	2.	15.	ſufficit	ſcilicet
ead.	ead.	22.	poſt, proaui,	adde, comprehendatur, &
ead.	ead.	37.	poſtremò	poſtrema
80.	1.	29.	vbi	nihil
ead.	ead.	42.	&	vt
ead.	ead.	47.	iu membro	in primo membro
ead.	2.	14.	ideo	idem
ead.	ead.	39.	ſucceſſu	ipſi
			Conſilij 68.	
81.	2.	2.	13.	*dele*, non
ead.	ead.	27.	nominat	nominant
82.	1.	3.	optando	optanda
ead.	ead.	12.	eiuſmodi	eiuſdem
ead.	ead.	31.	qnamlicet	qoando licet
ead.	ead.	67.	Decia.	Decius. & ita corrige col. 2. lin. 31. & 33.
83.	1.	12.	ſcientia	licentia
ead.	ead.	16.	Rochet	Rochas
ead.	2.	5.	diuiſit	dimiſit
84.	1.	21.	collectio	collatio
ead.	ead.	32.	prouiſam fuiſſe beneficiaturam, *lege*, prouiſum fuiſſe de beneficiatura	
ead.	ead.	34.	canonicatum,	de canonicatu
ead.	2.	1.	auaoa	aunorum
ead.	ead.	11.	Horeda	Hoieda, & ita in ſeqq. corrige
85.	1.	4.	Hechi.	Zechi.
ead.	ead.	12.	prouiſam	prouiſus
ead.	ead.	21.	adoptionem	adeptionem, & ita corrige infra
ead.	ead.	23.	dandi	danda

**** 4

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta.
ead.	ead.	37.	aliis	alij
ead.	ead.	65.	cler.	clem.
ead.	2.	28.	diſpenſatio	diſpenſatione
ead.	ead.	57.	Deci.	Duen.
86.	1.	18.	me	eum
nad.	ead.	26.	presbyterali	presbyteralis
nad.	2.	16.	patronum	patronorum
ead.	ead.	20.	conſen.ſupatronum	conſenſu patronorum

Conſilij 70.

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta.
ead.	1.	6.	non	nam
87.	arg.	8.	ſint	ſit
89.	1.	7.	conſtituras	conſtituta
ead.	ead.	38.	poſt,conſtituent,	adde, tertium
ead.	ead.	64.	redditoris	creditoris
ead.	2.	1.	alio	alia
ead.	ead.	8.	Zap.	Lap.
ead.	ead.	17.	exſoluendis	exſoluendna
nad.	ead.	26.	vna	bona
90.	1.	36.	inducant	induant
ead.	ead.	pen.	aſſeueranda ſuit, facta	*lege*, aſſecuranda fuit
ead.	2.	29.	interpretatur	interpretatiuè
nad.	ead.	36.	Zoderic.	Roderic.
ead.	ead.	39.	annonas	annonæ
ead.	nad.	49.	ſolitis	ſoli, vt
91.	1.	11.	& ea	& eorum
ead.	ead.	18.	ſpectandum	expectandum
ead.	ead.	24.	vtramque	vtrumque
ead.	ead.	43.	inter	intra
ead.	ead.	46.	fructuum	fructibus
nad.	2.	8.	Monet.	illomet
92.	1.	50.	finaliter fauere,	*lege*, & ſicut fauore
ead.	2.	13.	diſtinctionem	deſtinationem
ead.	ead.	23.	tractantem	tractantes
ead.	ead.	51.	Fellerius	Follerius
93.	1.	34.	Vocal.	Veral.
ead.	ead.	55.	dari	dare
ead.	ead.	pen.	prohibitum	prohibitioni
nad.	2.	23.	præſcriptam	præſcriptum
94.	1.	37.	mobiles	nobiles
ead.	ead.	pen.	caſtri	caſtro
ead.	2.	58.	mas	illas

Conſilij 73.

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta.
95.	2.	28.	Saufelli	Sauſeri
ead.	ead.	55.	tit. de	lit. D.
ead.	ead.	vlt.	attendit	attenditur
96.	2.	27.	tintæ	tacitæ

Summarij.

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta.
ead.	ead.	8.	conuerſo	oneroſo
98.	1.	21.	ſpectato	expectato

Summarij.

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta.
ead.	2.	1.	reuocatura	reuocatur
99.	1.	43.	alio	alia
ead.	2.	8.	verum	rei
ead.	ead.	35.	Fallentia P.	fallentia 1.
		ibid.	Andreæ	Andreas
100.	1.	12.	domini	dominij

Summarij.

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta.
ead.	2.	6.	diſpoſitionis	diſpoſitioni
101.	1.	21.	codice	indice
ead.	ead.	30.	puro	purè
102.	1.	12.	C. ff.	C. & ff.
ead.	2.	26.	imputari	intentari
103.	2.	1.	regulatum	regularum
ead.	arg.	3.	data	dicta
106.	2.	12.	data	dicta
107.	1.	54.	facta	factæ
		ibid.	ſumpta	ſumptæ
ead.	2.	16.	poſt, fœnerandi,	adde, controuerſi iuris quæſtio eſt, aliis exiſtimantibus eſſe animo fœnerandi
109.	arg.	3.	conſiderentur	conſolidentur
111.	1.	22.	ſie	ſit
ead.	ead.	25.	&	ex
ead.	2.	pen.	ſeptingentis	ſeptingentos
112.	1.	21.	poſt, tum,	adde, quod
ead.	2.	3.	&	vt

Conſilij 20.

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta.
ead.	nad.	28.	poſt, quod ſi,	adde, &

Summarij.

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta.
113.	1.	3.	periurium	periculum

Conſilij 81.

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta.
ead.	2.	18.	dictæ dominæ	dominæ
ead.	ead.	42.	receptus	receptiua
114.	1.	52.	conſenſu	conſenſit
ead.	2.	39.	Albergotiis de arctio, *lege*, Albergotis de aretio	
ead.	ead.	65.	ad additio.	d. additio.
115.	2.	29.	filij	filius
nad.	ead.	48.	leg.	legat. 2.
116.	1.	8.	meliorare	meliorarer
ead.	2.	9.	quæ	qua
ead.	ead.	34.	ſimul	ſi nihil
ead.	ead.	51.	hæreditamentum	hæreditamenti
ead.	ead.	56.	Regia	Ripa
ead.	ead.	60.	eſſu	eſſet
118.	2.	16.	debet	debere
nad.	ead.	26.	ſecunda	ſumenda

Conſilij 82.

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta.
119.	2.	2.	nec	me

Conſilij 83.

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta.
ead.	2.	16.	Carron.	Garron. & ita corrige in ſeqq.
ead.	ead.	20.	non	nam
120.	1.	30.	Merchaca	Menchaca
ead.	2.	27.	ſemus	ſcimus
121.	1.	7.	fraudem	fauorem
ead.	2.	2.	promittentibus	permittentibus
122.	1.	42.	quoad	quod ad
123.	1.	23.	regula etiam	regularetur
nad.	arg.	2.	Galliæ	Gallia

Summarij.

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta.
ead.	2.	3.	maiorem	maiorum
124.	1.	8.	deferunt	referunt
ead.	ead.	26.	ordinatam	ordinatum
ead.	2.	18.	cl.	el.
ead.	ead.	19.	recoienter	recolentes
ead.	ead.	31.	debere	deberi
ead.	ead.	51.	inferitur	interuitur
125.	2.	20.	reſt.	text.
126.	1.	2.	gloſſ.	cum gloſſ.
ead.	2.	13.	poſt. perpetuum, adde, non creditur noui conſtituto de erectione in perpetuam	
ead.	ead.	14.	factam	facta
ead.	ead.	50.	præſentatione	præſentante
		ibid.	communia	omnis
127.	2.	29.	iure	vice
128.	2.	27.	allegat lib. 3. quem, *lege*, lib. 3. quem allegat	
129.	2.	61.	ſubſtituere	ſubſiſtere
ead.	2.	12.	trictione	eutione
nad.	ead.	22.	ſuperuenientes	ſuperuiuentes
130.	1.	29.	ſi	hi
ead.	ead.	31.	ſuperant	ſupererant
ead.	2.	22.	dictioni	dictioni
ead.	ead.	39.	vtrumque	vtrimque
ead.	ead.	40.	fore	fouet
131.	1.	19.	prædicatorum	prædicatores
ead.	2.	38.	gerendi	gerendis

Conſilij 92.

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta.
132.	2.	7.	ex	eſt
133.	1.	16.	canonicatum receptum, *lege*, canonicum receptus	
ead.	2.	39.	retractio	retrotractio
ead.	ead.	52.	de	d.
134.	2.	30.	ea	eo
135.	1.	26.	Dionyſium	Dionyſio
ead.	2.	47.	quo	qua
ead.	ead.	49.	ad	apud
136.	1.	33.	cum	eum
ead.	ead.	50.	directus	deiectus
nad.	2.	16.	ſit	hic
137.	1.	pen.	ea ſecundo	& ſecundo
nad.	2.	16.	& ſi	& ſeq.
ead.	ead.	10.	Bald.	Balb.
ead.	ead.	28.	maximè	maxima
138.	2.	3.	dederint	dederunt
nad.	ead.	21.	daturum	dationem
139.	2.	7.	refuderat	refuderit
140.	1.	18.	proſequutio	præſcriptio
nad.	ead.	21.	planè	plenè
nad.	2.	22.	conditione	condictione
nad.	ead.	53.	defunctoris	defunctorum
ead.	ead.	54.		*dele*, num.
141.	1.	3.	baſilica	baſilicas
ead.	ead.	21.	conſtitutionibus	conſtitutus 16.

ead.

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta,
ead.	ead.	24.	cum marij	ordinarij
ead.	2.	30.	hac	hoc
ead.	ead.	42.	conſ.	conclu.
142.	1.	3.	maricota	incorrecta
ead.	ead.	34.	domini	domino
ead.	ead.	60.	ſpectandum	expectandum
ead.	2.	9.	ſpectato	expectato
ead.	ead.	49.	Andoxa	Andora
ead.	ead.	57.	Andre.	Ando.
ead.	ead.	58.	donatio	domina
ead.	ead.	66.	fouet	fieret

Conſilij 101.

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta
143.	2.	12.	cap.	l.
ead.	ead.	3.	filias ſuas	filios ſuos
ead.	ead.	26.		dele, 2.
144.	1.	4.	duobus	diebus
ead.	2.	25.	Gratia	Gratus.
145.	1.	17.	nouo	neuo
ead.	ead.	41.	Meaeſan.	Neuiſan.
ead.	ead.	48.	Ag.	item
147.	1.	10.	hærede	hæredis
148.	1.	20.	ſolum	ſcutorum ſolis
		ibid.	Italia	Italiæ
ead.	ead.	44.	tã retinetur quã, *lege*, tùm retinetur quum	
ead.	ead.	48.	ad meliorandum,	à meliorationibus
ead.	ead.	51.	dara	dicta
ead.	ead.	58.	dari	dicti
ead.	2.	36.	iofolidis	inſolitis
149.	1.	1.	quo non exacto	qua non exacta
ead.	ead.	6.	ſpectaſſet	expectaſſet
ead.	ead.	11.	ſuccumbendam	ſuccumbendum
ead.	2.	2.	diſtioctas	deſtinatas
150.	1.	12.	Birgis	Barziis
151.	1.	28.	legati	legalibus
ead.	ead.	59.	tractatu	tractatur
ead.	ead.	60.	mobil.	immobil.
ead.	2.	12.	Borgnil.	Borgnin.
ead.	ead.	41.	paterfamilias	patrisfamilias
152.	2.	1.	poſt Romaines,	*adde*, §. 239.

Conſilij 103.

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta
ead.	2.	14.	medium	merum
ead.	ead.	23.	prædeceſſores	prædeceſſoribus
ead.	ead.	24.	medio	mero
ead.	ead.	25.	diſtincta	diſtrictu
154.	1.	2.	non	nunc
ead.	2.	27.	dici	duci
155.	1.	23.	poſſe	poſſet
ead.	ead.	48.	derrahere	[illegible]
ead.	2.	47.	ap:æ	aptas
157.	2.	6.	Marſit.	Marſil.
ead.	ead.	16.	Partic.	Practi.

Conſilij 106.

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta
158.	1.	7.	donato debito,	*lege*, defuncto debitorum
ead.	2.	1.	redigeus	redigendorum
159.	1.	29.	dicti	dictos
ead.	2.	18.	quando	quam

Summarij.

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta
160.	2.	7.	ius	vis
161.	2.	26.	Bozadi.	Gozadi.
ead.	ead.	49.	nouatam	nouatum
163.	1.	19.	ab	ob
ead.	ead.	62.	ad Deci.	à Decio diſcedendum
165.	1.	32.	ex	&
ead.	ead.	51.	exhæredationis	exhæredatus
166.	2.	56.	poſt, iniunxit,	adde, onus
ead.	ead.	46.	Cozad.	Gozad.
167.	2.	13.	conditiones	dictiones
ead.	ead.	60.	Molinæus	Molina
168.	1.	30	ipſum	ipſius
ead.	ead.	31.	poſt. de,	adde, io
ead.	2.	28.	donatarom	donatarium
ead.	ead.	11.	interpretes	intrepidè
169.	2.	12.	poſt, capitulum, adde, Authen.	
170.	2.	51.	viges	viget
176.	1.	17.	diſpoſitiones	diſpoſitioni
ead.	2.	2.	cum in	cum M.
ead.	ead.	25.	Berond.	Beroum
ead.	ead.	33.	explicata	explicita
ead.	ead.	47.	&	ei
177.	1.	5.	dominos	domino
ead.	ead.	44.	perductam	productam
ead.	ead.	48.	interuenerint	interuenerunt
178.	2.	15.	manere	manare

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta.
ead.	arg.	1.	hypothecariæ	hypothecaria
180.	arg.	2.	proteſtatione	præſtatione
183.	2.	43.	cur	vt

Summarij.

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta
185.	1.	7.	reuocando	vocando
190.	arg.	2.	exceptiones	exemptiones
192.	1.	1.	amplexam	amplam
193.	2.	33.	poſt, contractus,	*adde*, non

Conſilij 122.

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta
199.	2.	1.	eidémque	eiſdémque
203.	1.	1.	*ante*, Primum, *lege*, Ex quibus varia nobis proponuntur dubia diſcutienda & reſoluenda.	
ead.	2.	21.	conferri	præferri
ead.	ead.	64.	Ioan.	Iacob.
204.	1.	19.	mortis	mortui
ead.	ead.	34.	ex vi	& ex vi
ead.	ead.	36.	Annoni.	Aimoni.
ead.	2.	21.	&	vt
205.	2.	39.	Faſtidam	Faitidem
207.	1.	20.	cum	eum
ead.	2.	vlt.	non	nam

Conſilij 125.

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta
210.	1.	31.	aſſita	affecta
ead.	2.	10.	de	d.
ead.	ead.	19.	ſic	hic
ead.	ead.	24.	an illis	an in illis
ead.	ead.	46.	Peruſſis	Peruſio
211.	1.	16.	inſinuata	iniurata
ead.	ead.	44.	de	d.
ead.	2.	24.	Guinel.	Guiliel.
212.	1.	20.	maius	magis
ead.	ead.	24.	vis	ius
ead.	2.	6.	patres	patris
213.	1.	37.	vi	iure
ead.	ead.	38.	ſpeciem	ſpecie
ead.	2.	14.	aſſertorium	aſſertorum
ead.	ead.	59.	Manſi.	Manci.

Conſilij 207.

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta
216.	2.	2.	recreationis	recredentiæ
220.	2.	48.	fieri	ferre
ead.	2.	26.	arguitur	acquiritur
ead.	ead.	52.	quibus, doctrinã	quibus doctrinis
221.	1.	9.	condit.	condict.
ead.	ead.	34.	ſoluenda	ſoluendo
ead.	ead.	59.	nunquam	vnquam
ead.	2.	16.	præcedere	procedere
ead.	ead.	21.		*dele*, de
ead.	ead.	57.	eximeret	eximerent
ead.	ead.	60.	[illegible]	ſoluendo
222.	1.	16.	poſt, laudemium,	*adde*, l.
ead.	ead.	39.	debeant	debeantur
223.	1.	55.	poſt, textus	*adde*, &
ead.	2.	41.	ſedentis	cedentis

Summarij.

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta
224.	2.	7.	ſupplementum	ſupplemento
225.	1.	47.	poſt, prioribus	*adde*, C.
ead.	2.	11.		*dele*, doc.
ead.	ead.	12.	6.	C.
ead.	ead.	13.	fideiuſſ.	fideicom.
ead.	ead.	30.	perceptis	perceptos
ead.	ead.	50.	Liuet. in e.	Pinel. in l.
ead.	ead.	61.	in §. ad Falcid.	Inſtit. ad leg. Falcid.
ead.	ead.	67.	ita eſt	ita &
226.	1.	12.	Coſte	Caſtren.
ead.	ead.	25.	vbi	ibi
ead.	ead.	57.	&	vt
ead.	2.	40.	conſ.	conclu.

Summarij.

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta
229.	1.	5.	conditione	condictione
230.	1.	5.	ſumit	ſicut
ead.	2.	25.	conditionem	condictionem
231.	1.	31.	poſt, communis	*adde*, &
ead.	ead.	32.	Dominis	Dominic.
ead.	ead.	pen.	verſus	rurſus
ead.	2.	18.	congregationis	congregationi
ead.	ead.	53.	dicto	dicta
232.	2.	11.	condit.	condict.
ead.	ead.	28.	Menochi.	Mendoſi.
ead.	ead.	52.	vt	ne
233.	1.	31.	profecta	perfecta

Conſilij 135.

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta
ead.	2.	24.	&	[illegible]

Pag.	col.	lin.	Errata	Correcta.
235.	1.	13.	Berbo.	Berbeij.
ead.	2.	20.	vis	ius
			Conſilij 137.	
ead.	ead.	3.	Gratianopolitana	Gratianopolitano
236.	1.	35.	5. doctores	9. Doctores
ead.	2.	22.	poſt, niſi	adde, vt
ead.	ead.	32.	nullam	vllam
238.	2.	57.	innolationes	inuolutiones
ead.	ead.	63.	inquam	vnquam
239.	1.	10.	Salamitana	Salamantinu
242.	1.	10.		*dele*, &
			Summarij.	
243.	2.	2.	inducitur	indicatur
244.	2.	66.	ſpectata	expectata
245.	1.	6.	Cornel.	Corne.
ead.	2.	33.	filiam vel	filium vel
246.	1.	13.	ſpectata	expectata
ead.	2.	12.	Craſſ.	Graſſ.
ead.	ead.	30.	ſ.	ff.
ead.	ead.	31.	matr.	Mattheaci.
247.	2.	29.	amittendum	admittendum
			Summarij.	
ead.	2.	3.	matrimonium	patrimonium
248.	2.	24.	confirmatut	confirmantur
ead.	ead.	25.	vti	vbi
ead.	ead.	64.	deciſ.	Decia.
			Conſilij 141.	
249.	2.	53.	tunc	hunc
250.	1.	46.	Cerota	Cerola
ead.	2.	20.	formauit	firmauit
			Summarij.	
251.	1.	19.	illegitimationis	illegitimitatis. & ita corrige col. 2. lin. 52. & pag. 252. col. 1. lin. 24. & 28.
253.	1.	20.	Deſeretio	de Aretio
			Conſilij 145.	
254.	1.	3.	Gallions	Galliens
ead.	2.	4.	acta	inſtrumento. & ita corrige li. 8.
255.	1.	19.	domina	dominus de
ead.	ead.	35.	poſt, acceptationis,	adde, quæ
ead.	2.	20.	Remy	Remigij
		ibid.	longè	abundè
ead.	ead.	41.	multarum poſſeſſionum,	multa prædia
ead.	ead.	42.	eſſet poſſeſſor	poſſideret
256.	1.	16.	ſacerdotem	ſacerdotalem
ead.	ead.	32.		*dele*, &
ead.	2.	24.	de	d.
257.	2.	32.	ſpatium	ſpatio
258.	1.	14.	vacatio	variatio
259.	1.	44.	ſi	hi
ead.	2.	1.	Ronchel	Bouchel
ead.	ead.	16.	tiam	etiam
ead.	ead.	35.	quæ	quem
ead.	ead.	53.	Cynaſin	Cynus in
ead.	ead.	66.		*dele*, per
260.	1.	22.	poſt, fœminarum	adde, cum
ead.	ead.	28.	Burtieus	Butrius
ead.	ead.	pen.	Modina	Medina
261.	2.	23.	ſuper	ſupra
262.	2.	8.	ſequendum	ſequendus
263.	1.	44.	Rumos	Ruuios
ead.	2.	43.	ipſa	ipſi
265.	1.	56.	legitimè	legitimæ
ead.	2	24.	appoſuit	oppoſuit
266.	1.	24.	ſuum	ſolum
ead.	ead.	39.	ad	at
ead.	2.	5.	ſtandum	ſtatuendum
267.	1.	33.	Cornel.	Corne.
ead.	2.	17.	poſt, habere	adde, contra
ead.	ead.	56.	apponant	opponant
ead.	ead.	62.	tenet	teneat
269.	1.	3.	agabatur	agebatur
			Conſilij 155.	
ead.	2.	19.	multæ	mulctæ
270.	1.	34.	penſionem	penſiones
			Conſilij 152.	
271.	1.	20.	poſt, tempus	adde, venditionis
272.	2.	46.	reſtitutus	inſtitutus
ead.	ead.	55.	tamen	tandem
			Conſilij 154.	
273.	1.	7.	unt	ab
ead	2.	18.	ex	eis
274.	2.	57.	diſpoſiti	depoſiti

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta.
275.	1.	23.	ex	eſt
ead.	2.	9.	alios prout filios,	aliàs prout fuſius
278.	1.	pen.	poſt, rationes	adde, à
279.	1.	9.	&	vt
			Conſilij 159.	
280.	2.	15.	domini	domino
281.	2.	30.	currerat	cucurrerat
283.	1.	11.	Manezauedo	Manzanedo, & ita corrige lin. 21.
286.	1.	22.	ſoluram	ſolutæ
ead.	2.	25.	partitionum	portionum
ead.	ead.	24.	augmentem	augmentum
ead.	ead.	41.	pecunias	pecuniæ
			Conſilij 161.	
287.	1.	31.	Balb.	Bald.
288.	2.	25.	voluntatum	voluntatem
ead.	2.	50.	ſucceſſoréſve	ſororéſve
289.	1.	41.	vti meliorem	vtiliorem
ead.	2.	11.	inſtitutionem	reſtitutionem
290.	1.	58.	diſiunctis	diſpunctis
			Conſilij 163.	
291.	2.	26.	Eccleſia	Eccleſiis
			Summarij.	
292.	1.	3.		*dele*, tis
ead.	2.	32.	eligitur	eligit
			Summarij.	
293.	1.	7.	transfundit	confundit
294.	1.	9.	in	ſcilicet
ead.	ead.	46.	Barer.	Bartol.
ead.	2.	3.	Decian.	Decius
ead.	ead.	31.	Bertazza.	Bertazzol.
295.	1.	19.	degutaſſe	deguſtaſſe
ead.	ead.	44.	odra	odia
297.	2.	4.	ſolueret	ſoluerat
ead.	ead.	8.	abſine	adfine
ead.	ead.	30.	reſolutio	reſoluto
298.	1.	2.	inoffic.	offic.
ead.	ead.	3.	cap.	can.
ead.	ead.	27.	collantur	colnutur
ead.	ead.	28.	quatriplex	quæ triplex
ead.	ead.	56.	Butero	Butrio
ead.	2.	15.	data	dicta
ead.	ead.	35.	ambitiosè	ambitiosæ. & ita corrige inferius
ead.	ead.	45.	Peguera	Penia
ead.	ead.	48.	pu.	praxi
ead.	ead.	52.	extrauagantiam	extrauagantem. & ita corrige li. 66.
299.	1.	8.	pag.	parte
ead.	ead.	11.	amm.	anni
ead.	ead.	24.	Benintin.	Beninten.
ead.	2.	22.	extrauagantiam	extrauagantem
ead.	ead.	30.	inter	intra
300.	1.	52.	prouiſione	promiſſione
301.	arg.	1.	portione	portionem
			Summarij.	
ead.	1.	9.	quomodo	quando
302.	1.	55.	non	nos
303.	2.	57.	ſuccedebat	ſuccedant
304.	1.	41.	in	à
305.	1.	20.	maaimè	maximæ
306.	2.	38.	poſt, hæredes,	adde, condemnare
307.	2.	9.	vt quantumuis	*dele*, vt
308.	1.	56.	poſt, ipſo	adde, iure
ead.	2.	31.	diſpenſatus	diſpenſatum
ead.	ead.	45.	Bellar.	Bellam.
309.	1.	59.	dominum	dominus
ead.	2.	45.	poſt, ſiet	adde, cum
ead.	ead.	56.	addens	addentes
310.	1.	37.	poſſet	poſſit
ead.	ead.	38.	donatorum	donatorem
311.	2.	5.	Menoch.	Monach.
ead.	ead.	17.	Extranagan. Can.	lege. ex extranagant. cum
ead.	ead.	28.	Bellar.	Bellam.
312.	1.	28.	facit	faciat
ead.	ead.	45.	Carnon.	Cartoci.
			Conſilij 174.	
313.	2.	38.	Zanches	Zanchus
314.	2.	3.	earum	eorum
ead.	2.	20.	in liberis	in liberos
315.	2.	3.	Mandol.	Mandel.
ead.	ead.	35.	potuit	potius
			Conſilij 176.	
317.	2.	25.	quos	quæ

Pag.	Col.	lin.	Errata	Correcta.
318.	2.	38.	ſororum	ſororem
			Summarij.	
3:4	1.	11.	poſt, eliget, adde, non poſſit in vita irreuocabiliter eligere, in aliorum præiudicium.	
			Conſily 180.	
ead.	ead.	2.	propoſitia	exhibitis
ead.	2.	17.	præter aliquam reſeruationem. *lege*, ſub aliqua reſeruatione	
ead.	2.	19.	expreſſo	expreſsè
ead.	ead.	32.	integ:um	ſolidum
			Summarij.	
327.	1.	2.	ſactum	ſolutum
329.	1.	35.	obſtat	obſtant
ead.	2.	20.	alias	alioa
ead.	ead.	24.	poſt, fiat	adde, in
332.	1.	17.	poſt, qui	adde, in
ead.	ead.	42.	Ludouic.	Roderic.
ead.	2.	6.	ideo	adeò
ead.	ead.	60.	ſator	lator
333.	2.	4.	eo	ea
			Conſilij 185.	
ead.	ead.	20.		*dele*, oon
334.	1.	19.	prædncatur	producatur
ead	2	12.	niſi	cui
ead.	ead.	40.	vt	&
			Conſily 188.	
336.	2.	31.	Abba	Alba
337.	1.	13.	coniectura in	coniecturata
			Conſilij 189.	
ead.	2.	22.	poſt, qui	adde, ſi de
			Conſilij 190.	
338.	1.	12.	matrimouio	matrimonij
ead.	2.	50.	incidierunt	inciderunt
ead.	ead.	55.	ſic	hic
			Conſily 191.	
339.	2.	16.	dicta	dictat
			Summarij.	
340.	1.	26.	ſimplex	ſequena
ead.	2.	6.	domini	hominis
341.	2.	23.	eorúmque	earúmque
			Conſilij 193.	
342.	2.	1.	Socin.	Simon
ead.	ead.	antep.	Raudenſ.	Raudenſ.
343.	1.	15.	iuris	iure
			Conſilij 194.	
ead.	2.	3.	regiminis	regionis
			Conſily 195.	
344.	2.	5.	Menoch.	Monach.
			Conſilij 196.	
34:.	2.	33.	cóque	cogi
347.	1.	15.	maiua	magia
348.	1.	13.	Craſſ.	Graſſ.
ead.	ead	22.	ranta	tacita
ead.	ead.	24.	Zaderchj.	Laderchi.
ead.	2.	11.	apponi	opponi
ead.	ead.	26.	ſic	hic
ead.	ead.	33.	iudicatam	iudicatum
ead.	ead.	41.	caſum	caſu
349.	1.	18.	quæ	quo
ead.	2.	22.	ſimulactionem	ſimulatinnem
ead.	ead.	31.	dicti	dictæ
351.	2.	55.	vt ceſſant	vt ſtaot
352.	2.	5.	incommodum	immorandum
			Conſilij 199.	
353.	2.	42.	nec	ne
356.	1.	13.	recreanæ	recreance
ead.	2.	38.	præbeuda	probanda
ead.	ead.	58.	potena	potiua
357.	1.	52.	præteurua	prætenſus
			Conſilij 203.	
359.	2.	29.	poſt, ſecuuda, adde, ex dictis coniecturis & clauſulis inſolitis depromptæ, per tradita in dicta ſecunda	
360.	1.	6.	Becanus	Becius
365.	2.	37.	vicarias perpetuas	vicariæ perpetuæ
			Summarij.	
366.	1.	2.	præceſſit	preuenit
ead.	2.	5.	eorum	rerum
ead.	ead.	19.	quod	quoad
368.	1.	6.	oppoſita	appoſita
ead.	2.	37.	ſol è	ſola &
			Conſilij 209.	
369.	1.	16.	iudicare	iudicari
ead.	2.	28.	diſtincta ſubhaſtation, *lege*, diſtracta per ſubhaſtationem	
370.	1.	47.	Cornel.	Corne.
ead.	ead.	58.	Decia.	Decium
ead.	2.	1.	& ex	*dele*, &
ead.	ead.	30.	Barber.	Berber.
ead.	ead.	55.	præſcripti	præſtiti
371.	1.	48.	Cornel.	Corne.
ead.	2.	43.	vnum	vnua
376.	1.	11.	exhibitionea	inhibitiooes
377.	2.	41.	ſine	ſuis. & ita corrige li. 45.
			Conſily 219.	
380.	2.	7.	Sarmio.	Sarmien. & ita corrige li. 19. & 27.
381.	1.	5.	Cornel.	Corne.
ead.	2.	7.	maximo	maximè
ead.	ead.	12.	&	eſt
383.	2.	8.	Cornel.	Corne. & ita corrige li. 15. & 60.
384.	2.	7.	filio	ſtylo
387.	1.	2.	connetſum	concurſum
390.	1.	6.	quoad	quod
ead.	2.	24.	Pariſienſ.	Pariſiua
391.	1.	1.	Setus vir	ſeruerit
ead.	2.	1.	adoptionis	adeptionis
ead.	1.	antep.	Pactrol.	Pancirol.
392.	1.	16.	ideò	adeò
ead.	ead.	45.	verbo	reipſa
395.	1.	45.	quintum	primum
402.	1.	42.	neutram	neutrum

ANT 1319658

Digitized by Google

Digitized by Google

B s.

Digitized by Google